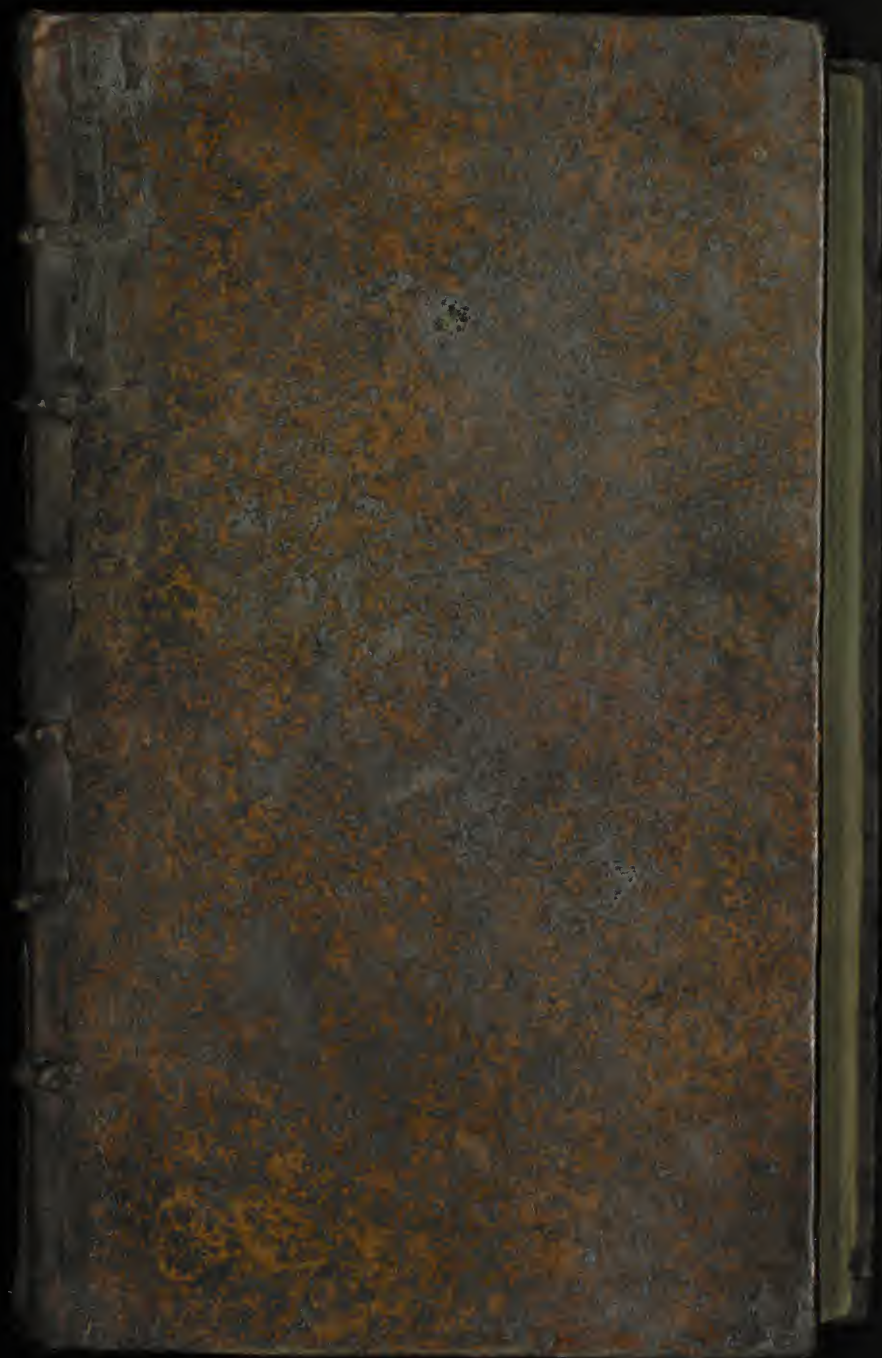

MORTIVS
PHARMACOP
MEDICA.

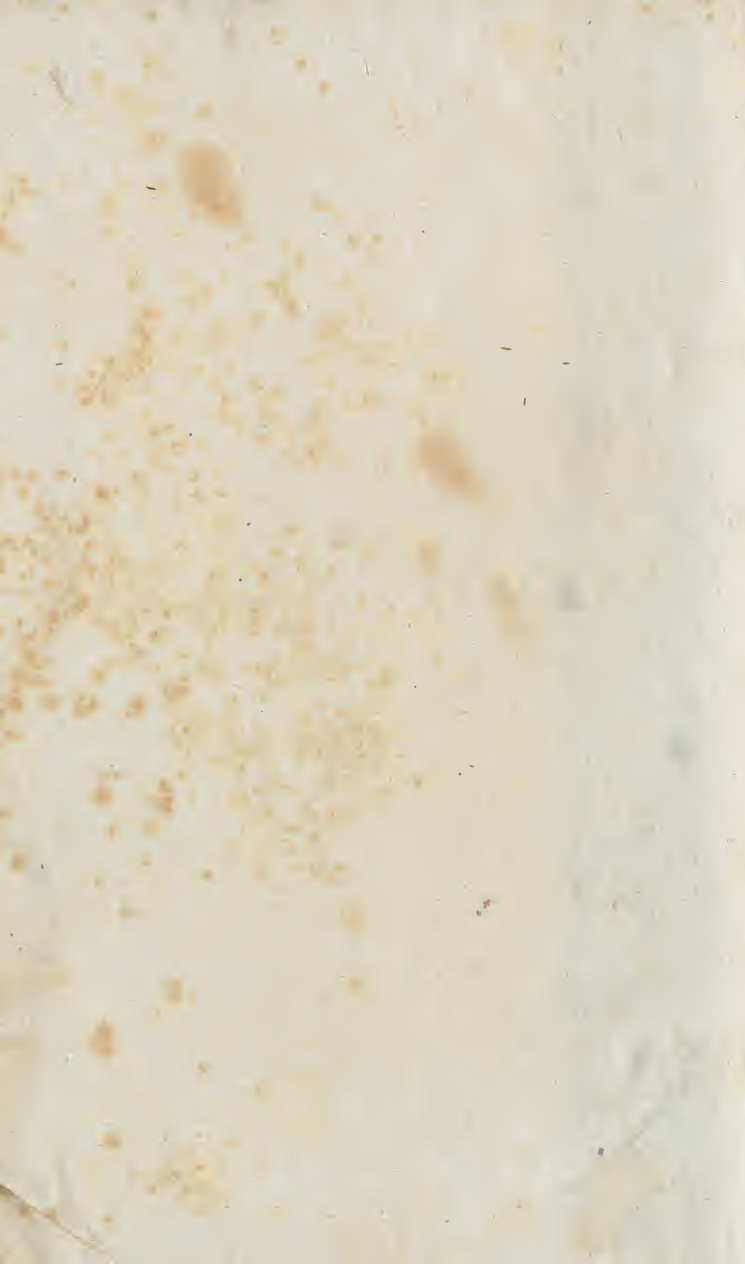

D. O. M. A.

DISPENSATO-
RIVM MEDICO-CHY-
MICUM UNIVER-
SALE.

M. DC. LI.

58
PHARMACOPOEIA GALENO-
CHEMICA, CATHOLICA

POST

RENODAEVM,
QUERCETANUM,
ALIOSQVE HVIVS GE-
NERIS CELEBERRIMOS VTRI-
VSQVE MEDICINÆ DOCTORES
PRACTICOS ADORNATA

SELECTISSIMISQVE MEDICAMENTORVM COMPOSITIONIBVS,
*experimentis, & observationibus Spagyricis rarissimis & novis, nec non morborum o-
mnium appropriatis remediis probatissimis*
adaucta

ACCESSERUNT INSTITUTIONES PHARMACEVTICÆ
Methodo elegantissima præparandi Pharmaca & doctrina de tota
Materia Medica,

Cura

JOANNIS DANIELIS HORSTII.

ARCHIATRI HASSIACI.

Francfurti ad Menum,
Impensis Joannis Godofredi Schônwetteri,

M. DC. LI.

EMINENTISSIMO
PRINCIPI AC DOMINO
DN. JOANNI PHILIPPO, ARCHIE-
PISCOPO MOGUNTINO, SACRI ROM. IMPER.

Archi-Cancellario & Principi Electori, Episcopo Herbi-
polensi, Orientalis Franciæ Duci. Domino meo
Clementissimo.

DUm de felicitate illa, qua Tuo qui-
dem merito ad summa rerum eve-
ctus es, universa Germania sibi gra-
tulatur, & restauratæ pacis decus
Tuis potissimum laboribus asscri-
bit, patere quæso, Eminentissime Princeps, ut
inter tot populorum faustas acclamationes ego
quoque cum tenui munusculo Te accedere pos-
sim. Bonitas enim tua, & omnium ore celebrata
singularis clementiæ fama, ad istam me confi-
dentiam erexere, ut veritus non fuerim, humilis
erga Te obsequii cultum publicè qualicunque
monumento hoc testari, quod ut sere novultu,
atque ea benignitate suscipias, qua omnium a-
nimos Tibi devincire soles, supplex & demissè
expeto.

*Eminent. T. subject. & addictiss.
humil. servus*

Joan. Daniel Horstius.

Lectori S. P. P.

Pharmaceuticos Labores *Renodæi* & *Quercetani* revifos & auctos ante videnos annos, felici & tanto cum applaufu divulgavit *Vffenbachius* diligentiffimus, ut deficientibus exemplaribus operæ duxerini illam operam refumi. Uterque enim tam exactè, & benefcriptit, ut fine illis dubitem, an quis artem hanc difcere poffit. *Renodæus* quidem ante duos & quadraginta annos *Dispensatorium* elegantiffimum *Lutetiæ* emifit, ex quo difcere licet methodo elegantiffima *Pharmaceuticas* *Inftitutiones*, totam *Materiam Medicam*, antitodofque felectiffimas. *Suppetias* variis fcriptis & elegantiffima *Pharmacopœia* tulit *Quercetanus* *Armeniacus*. Horum itaque *Virorum* labores in hoc volumen redegei, ita quidem ut in *Parte Prima*, *Benivole* *Lector*, habeas *Pharmacopœiam Catholicam* *Generalem* *uberimam*; in *Parte Secunda* *Specialem* *instructiffimam*. Præter enim *Renodæum* & *Quercetanum* *Optima* quæque ab *Auguftanis*, *Noribergenfib*, *Bruxellenfib*, *Fabro*, *Mynfichto*, *Sala*, *Schrôdero*, *Sennerto* & *Aliis* (ut ex textu patet) mutuatus fum, non retentis aut omiffis propriis quoque *observationibus* variis. Id doceo me non prælo adefse, & hinc opus hoc plusquam mendofum prodiiffe. In *Ilagoge* *Partis* *Posterioris* multa correctæ funt, aliaque ad ductum *Erratorum* *notatorum* corrigi poffunt. *Veniam* mecum petit *Typographus*, & in futur. majorem, fpondet *diligentiam*. In *Parte Prima* *Renodæi*, ut plurimum, verba retinui, quædam tamen *superflua* omiffi, multa noviter inventa, antehac *incognita* addidi, non pauca quoque ad *fecundam* *Partem* reieci. *Prima* autem *Pars* nil continet præter *Inftitutiones* *Pharmaceuticas*, & ipfam *Materiam Medicam* ex qua *auxilia medica* fluunt. *Inutilis* enim effer *tractatio* *pharmacorum* *compositorum*, nifi præfupponeretur *cognitio* *ipfius artis* *Pharmaceuticæ* & maxime *subjecti* *Materiæ* *Medicæ* ex qua *pharmaca* componuntur. In *Prima* itaque *Parte* *Medicamentorum* *electio*, *præparatio*, *compositio* & *formulæ* cum *legibus* ac *requisitis* in *genere* proponuntur, ipfaque *Materia Medica* ex *Regno* *Vegetabili*, *Minerali* & *Animali* *eruenta* *explicatur*. In *Alterâ* vero *Parte*, *Pharmacopœia* *peciali*, nec *Renodæi* nec *Quercetani* *fila* *anxiè* *fecutus* fum, fed ex *dictis* *aliifque* *Authoribus* & *Amicis* *meis* *felectiffimos* *Syrupos*, *Succos* *Mellitos*, *Quintas* *Effentias*, *Tincturas*, *Elixiria*, *Aquas* *deftillatas*, *Spiritus*, *Purgantia* *varia*, *Decocta*, *Infula*, *Vina* *Medicata*, *Acera*, *Rob*, *Confervas*, *Loch*, *Eclegmata*, *Electuaria*, *Confectiones* *liquidæ*, *Antidototum* *humidæ*, *Theriacas*, *Opiatas*, *Narcoticas* *que* *Antidotos*, *Extracta*, *Trochifcos*, *Pillulas*, *Salia*, *Magifteria*, *Pulveres*, *Species*, *Confectiones* *Aromaticas*, *Morfulos*, *Rotulas*, *Gargarifmos*, *Lixivia*, *balnea*, *uffimenta*, *Epithemata*, *Clyfteres*, *Peffos*, *Suppofitoria*,
Olea,

Olea, Balsama, Vnguenta, Emplastra, quo ad compositionem & usum genuinum exposui. Disposueram cuncta ordine Alphabetico, sed ex incuria & neglectu numerorum voto meo & forsan tuo non responsum est à Typographo, me Absente à nemine hujus lapsus causa admonito. Quod festinanti cani quo ad Partum accidit, nobis hic evenit. Tantillo enim Temporis spacio omnia penitus enucleata dare non potui, cum non integros sex menses & horis saltem nocturnis inter concatenatos labores & itinera varia, operi huic operam dederim. Tu, Lector Benivole, æqui bonique consule, & spongiam simul accipe, ut corrigas, mutes, deleās. Meliora edoctus sequar lubens. Vale. E Musæo Darmstadij In ipso Æquinoctio Autumnali 1650.

Ioan. Daniel Horstius.

PARTIS PRIMÆ

Liber Primus,

IN QUO PHARMACIÆ
UTILITAS, DIGNITAS, ET MEDI-
CAMENTORVM QVALITAS, EFFECTVS
& delectus explicantur,

CAPUT I.

Quid Pharmacia, & eius utilitas.

PHARMACIA [Cor. Cels. cap. 21. lib. 1.] est utilissima Medicina pars, quæ per medicamenta [Gal. com. ad part. 1. 6. li. 1. de viñ. acut.] absolvitur. Vel, est ars, quæ modum docet medicamenta seligendi, præparandi, & miscendi. In

his siquidem tribus tota Pharmacopœæ doctrina consistit, quæ salutare morbo omni pollicetur subsidium. Rerum enim optima parens Natura, suum cuique contrariū opposuit, sed facilius naturæ [Fernel. præfat. ad lib. 4. Meth.] hebetudo id ipsum perpetuo consequi minime potest; Tum quia hominis vita brevis est; [Aphor. 1. lib. 1.] qui citius fatiscit, quam ut artem perfecte nanciscatur. Unde conquiretur Hippocrates Epist. ad Damocet. quod iam senex nondum pervenisset ad Medicinæ finem. Hæc siquidem ars longa est, quæ de omnibus sublunaribus in hominis [Arist. lib. 5. Politic.] favorem à Deo creatis disserit, ut primo sint illi nutrimentum, dein medicamentum, vel aliud ad sanitatem auxilium.

Medica materies amplissima.

Amplissima igitur patet materiæ medicamentatiæ leges, quæ & terræ viscera gravidataurgent, & tota ipsius facies luxuriat, nihilque in aere volitat, aut voluitur, aut in aqua natat, vel nascitur, quod non trahiqueat in hominis solatium. Nam ex angue [Galen. cap. 1. lib. 11. de simplic.] sæpe sanitas, ex luto levamē, ex lumbrico vita, ex fimo morborum profligatur. Ex medicamentis alimenta, [cap. 17 lib. 3. simplic.] ex alimentis [Hippoc. lib. de alimentis.] medicamenta sæpe depromuntur.

Pharmacia dignitas.

Est vero Pharmacia encomio multo celebranda, quæ Medicinæ instrumenta, medicamenta nempe, suggerit ac ministrat. Utramque enim à mundi primordio non solum extrixit, sed ab altissimo ortam Sacra paginæ testantur, Eccles. 38. Animantia namque, stirpes, vniuersamque medicam materiem Deus creauit. i. Genes. quæ prioris sæculi Magnates suæ sanitati feliciter prospiciendo multos ad annos ætatem duxerunt.

Antiquitas.

Ægrotavit vsque ad mortem Rex Ezechias, cap. 20. lib. 4. Reg. & Esaiæ præscripto malagmate ex fucibus super affecta parte admoto conualuit.

Ab omni peste & venenose vindicavit Mithridates, [Galen. lib. 2. de Antid.] antidoto, quæ ab ipso nomen habet, cui cum cessisset toxicum sumptum, ferro in viscera adacto sibi mortem conscivit.

Regium quidem olim putarunt Imperatores, Reges olim medicamenta parare, vel parata secum ferre, & multos medicamenta parasse. his offerre, quorum gratiam aucupabantur. Eam ob rem vnguenta & aromata Cambyfes misit Ægyptiorum regi, quibus suam optimè tueretur sanitatem. Præstat enim Regem, vel Ducem militum in castris esse sine clypeo & casside, quam sine medicamentis. Hinc sapienter multi plures faciunt aliquod salutare medicamentum, quam thesaurum. Aiunt, Datium tanti fecisse quoddam balsamum, ut non Darius quando inter preciosissimam suppellectilem repositi medicamentum haberet, sed cunctis opibus præponeret. Idem scribitur de Tiberio Imperatore, qui trochiscos ad herpetas apud se perpetuo servabat.

Nunc vero Reges ad castra non modo pixidem, aut parvulam lagenam oleo plenam aut balsamo, sed officinam pharmaceuticam circumferri iubent, præsidiorum omni genere refertam, quibus & se & totum exercitum ab ingentibus malis & morte sæpe liberant. Hinc Medici Diutulares, vel, ut cum Galeno lib. de Med. cap. 3. loquitur, Medici Diutulares. Deorum filii merito perhibentur: hinc medicamenta Deorum manus Herophilus lib. 6. comp. med. locis. vocat, quod præsentat quasi numine & sanandi celeritate ægros ab interitu vindicent. Unde Antidotus quædam Ισθη & appellatur, quod parè Deo vim obineat: Et apud Mirepsium cap. 280. sect. 1. de Antidot. cuiusdam descriptio legitur, cui cum morbi cedant quam plurimi [cap. 245.] SANITAS nominatur. Ob vires tot egregias ab eodem alia describitur, dicta THEODORETOS, [cap. 214. 215. 216. Mireps.] quasi munus divinum, Emplastrum immissum coelitus morbis interioribus abigendis, divinum, ut Emplastrum divinum externis.

Medici Diutulares. Medici Deorum filii.

Emplastrum divinum.

Infinita pene ac mirandæ virtutis è suo penu medicamina promit ars Pharmaceutica quib' nula domus, aut ciuitas, sine magna ciuiv' iactura & Reipubl. detrimento catere potest. Nec siquidem arte noluit Deus carere tabernaculum testimonii, quod vixit Moses c. 30. *Exod.* vnguento sancto, ex myrrha, cinnamomo, calamo, cassia, & oleo. opere vnguentarii composito.

Magni quoque duxit Pharmaciæ Joseph, qui mortuo patre Jacob, [*Gen. c. 50.*] præcepit seruis suis & pharmacopæis, vt corpus ejus aromatis condirent. Non vulgari giur commendatione digna est Pharmacia, quæ sano corpori conseruationem, ægrotanti salutem, mortuo honorem præstat.

C A P. II.

Quid Pharmacopæus, qualis esse debeat, quale isdem illius subiectum, obiectum, & finis.

VT à manu opera, qua quis dextere, ac cito, tuto, & jucunde morbis medetur externis, Chirurgus; sic ab arte ea, quæ pharmaca docet facere, vel potius componere, Pharmacopæus nominatur: vt Pharmacopola, qui rudes ac magna ex parte simplices medicamentorum materias, præsertimque exoticas vendit. Vocatur & Apothecarius ab apotheca, id est, à loco, in quo medicamenta reconduntur & vaneunt; olim *Seplasiarius*, à *Seplasia*, foro Caput, in quo vnguenta optima conficiebantur. Sed hæc nomina sæpius indistincte vsurpantur, eorumque est inanis concertatio, quando res ipsa intelligitur.

Vita autem probitas non tam in Philosopho, quam in Pharmacopæo, qui vel tuendæ, vel refarciendæ sanitatis gratia, medicamenta parat & porrigit, expetitur; in ejus enim manibus morbus & sanitas, vita & mors. Atque illi cum mala menset, vel nesciare, libera parat nocendi & necandi potestas: sicque præstat Pharmacopæum esse verum bonum, quam Socratem.

Debet autem imprimis esse pietatis studiosus, diuini nominis cultor, inuidiæ & livoris omnis expertus, sanus mente, artis Grammaticæ gnarus, bonorum fortunæ nec indigus. Nec auri vel pecuniæ sitiens, & laboris diurni nocturnique patientissimus. Atheos enim vt nihil ducit Creatorem, sic nec creaturâ; Et inuidus alterius marcescitur rebus opimis. Farnus vero id habet proprium, vt velit nocere, Et imperitus nil nisi quod ipse facit, rectum putat, atque eo nunquam quicquam iniussus. Avarus autem nulli bonus, adeo vt bisipis pestissus sit, & egenus facile fit veneficus; Ad turpia enim cogit egestas.

Indigne quoque sunt Pharmacopæi nomine & dignitate scurra, bibuli, histiones, mimi, erronei, garruli, impostores, agyrtæ, tenebriones, iactationibus, promissis vanis, adulatione & mendaciosa plebeculam decipientes, ipsius crumenam exhauriunt; nihil enim Reipubl. magis infensum id genus hominibus, cane quovis peioribus & angue.

Cum autem isdem sit subiectum Pharmaciæ & Medicinæ, nempe corpus humanum, quatenus sanitas est vel morbi susceptivum, multa habent inter se communia Medicus & Pharmacopæus, vt prudentiam, probitatem, diligentiam, & medi-

camentorum cognitionem; Sed cum Pharmacia inserviat, ministrare, atque subiecta sit Medicinæ, habeatque tantum pro obiecto medicamentum, & pro scopo & fine formam debitam medicamenti, dum ulterius progredi Pharmacopæus audeat, pro Pharmacopæo veneficus & circulator habendus est.

Multos Pharmacopæos in Gallia vniuersa, sed inter eos periclitatores semper expertus sum, qui verborum lenocinio ditiores mulierculas decipiunt, quas argenteo non tantum emungunt, sed fucos & purgantia gratissima, ut temere loquuntur, exhibendo, morbidas in posterum relinquunt. Sunt & horum nonnulli, qui viros etiam prudentiores, vt Senatores quosdam suis technis circuevant: [*Plin. cap. 1. lib. 29.*] Medicos enim simulat, pulsam contrectant, vrinam inspicunt, atque de morborum causis, symptomatis, prognosi & curatione differentes, ridicula multa fingunt & dicunt: sicque impie suam falcem immittunt in Medicorum messem, & iniquissime pharmaciæ exercent maximo mortalium damno. Nec sciolis quibusdam fidendum, qui medicamenta quavis, modo benigna, quovis tempore sine cōsilio, possunt exhiberi pronuntiant. *Lactuca* enim non oportet, & nimia quantitate sumpta interficere potest, esse potest aliâ, ut *cicutâ*; Et vinolicta natura familiarissima plures sæpe percutit, quam gladio, licet enim sit valde cardiacum, & velut senuum lac, ac principiorum vitæ restaurativum, datum tamen non apto tempore, valde nocet.

Officium igitur Pharmacopæi est medicamenta solummodo tractare, atque ad usum salutarem Medici iussu adhibere. Quod vt feliciter consequatur, primo debet ea seligere, secundo præparare, tertio componere. Sed antequam seligarum medicamentum, quid sit, noscendum est.

C A P. III.

Quid Medicamentum, quid Alimentum, quid inter utrumque medium.

Totus homo totus morbus est, inquit Hipp. *Epist. ad Damog.* Talis enim ex veteri inquinamenti in lucem prodiit. Nam ex dissidio quatuor qualitarum, quibus constat illius corpus, [*Gal. de Elem. cap. 24.*] ex jugi fluore, cui obnoxium est, & ex pravo rerum non naturalium usu, in morbos pene innumeros incidit, quos ars Medica docet abigere, vel optima victus lege, vt docet Hipp. *lib. de diata.* & *Gal. lib. de sanit. tuend.* partim medicamentis, tum interius assumptis, tum topicis, seu exterius admotis.

Ea autem sunt vel simplicia, quibus vt plurimum vtebatur Hippocrat. vel debita arte composita. Simplicia dicuntur, quæ talia sunt, quæ natura produxit, vt cassia, rhubarbarum, polydium, colocynthis, & infinita alia, quæ naturalem tantum compositionem, ex quatuor videlicet elementis virtute consecuta. Composita vero, quæ ex multis virtute diversis arte & industria simul vnitis constant.

Dissent autem inter se Medicamentum & Alimentum. Nam Medicamentum dicitur, quicquid intro sumptum, vel foris admotum nostrum corpus immutare potest, vt piper, euphorbium, pyrethrum, nymphaea, cicchorium.

Alimen-

Vnguentum sanctum.

Chirurgus qui dicitur, & quid præstat. Pharmacopæus. Pharmacopola. Apothecarius. Seplasiarius.

Vita probitas in Pharmacopæo desiderari.

Qualis esse debeat Pharmacopæus.

Indigne Pharmaco- pæi qui.

Pharmacia subiectum.

Pharmacopæi Medicina inservire. Qui Pharmacopæi periclitatores.

Qui Pharmaco- pæi improbandi. Lactuca medicamentum. Mentium, & venenum.

Officium Pharmacopæi.

Homo morbis infirmus obnoxius.

Medicamen- tum quid.

*Alimentum
quid.*

Alimentum quod introsumptum nostrum corpus nutrit, & auget, vt panis, vinum, caro animalium volatiliū & quadrupedum non rapacium: Quæ enim viuunt ex rapto, prauis sunt succi, prauumque sanguinem generant, & tanquam immunda reſcienda. Propterea diuina ſanctione prohibetur eſt filiis Iſrael, ne comederent aquilam, vulturem, gryphem, corvum, accipitrem, & ſimilia. Et prudenter nunc iuxta diuinum hoc decretum abſtinemus à carne vulpium, luporum, leonum, & ſimilium rapacium.

*Alimentum
medicamentum
quid.
Medicamentum
eſt medium
inter alimentum
et venenum.*

Inter vtrumque medium eſt alimentum medicamentuſum, quod ſcilicet vtruſque eſt participet; partim enim nutrit, partim alterat & immutat, vt laſtica rhabanus, cucurbita, allium, & infinita alia. Arque vt inter alimentum & medicamentum quoddam velut medium datur; ſic inter alimentum & venenum: Illud enim reſcit, conſeruat, auget; hoc deſtruit, enecat, corrumpit. Inter autem vtrumque medicamentum eſt, quod neutrum eſſicit.

C A P. IV.

De antiquitate ſolummodo ſimplicium vſibus,
& mirabilibus eorum proprietatibus.

RECE Galen. lib. 1. de Elem. ex Hippocrate ſcripſit, hominem nunquam dolere, aut vnicò egere medicamento, ſi vnicò elemento conſtaret: Eſſet enim vniuſcujuſque vnica natura, vnicus eſſectus, ratio redeundi ad naturalem ſtatum vnica. Id quod abſurdum eſt, cum infinitæ ſint morborum ſpecies, vt etiam præſidiorum rati ſimplicium, quam compoſitorum.

*Medicamentum
quoddam
compoſitum,
quomodo ſimplicia dicuntur.*

Inter ſimplicia numerantur oxymel ſimplex, diatris, diaprimum, & alia pluſima, quæ compaſſate tantum, & improprie ſimplicia dicuntur, quatenus ſcilicet ad alia magis compoſita referuntur. Proprie vero roſa, & diuina, plantago mentha, abſynthium, plantarum genus omne, atque vno verbo dicam, omnia creata, quæ ab arte nullam compoſitionem & mixtionem acceperunt. Simplicia à Medicis vocantur, quibus ſolis non nunquam videntur, vt ſucco plantaginis, vel ſedi, aut nenupharis ad Eryſipelata & ignem ſacrum, ſucco veronice ad cancerum, cui mitum in modum conuenit, vi ſucco capreolorum vitis conſilio Galeni, ad herpetas, vt carne citoniorum adhibita regioni ſtomachi ad choletam morbum, & aſſumpta, ad dyſenteriam, corpore prius repurgato, ut betonica ad cephalalgiam, vt fere omnibus plantis ad ſingulorum morborum expugnationem.

*Paonia an-
tipileptica
eſt.*

Supra vero fidem, quod de ſtirpibus multis ſcribitur, quæ videlicet effectus plane mirandos proferunt; Nampæonia radix vel capiti appoſita, vel collo tantum adnexa Epilepiæ paroxyſmos eludit, eamque ſanat. Mentha lacti impoſita ipſum coagulati, & in caſeum denſari non ſinit, vt ex probatæ fidei authoribus creditur.

*Ethiopi-
dis herba mira
eſt.*

Ethiops herba, ſic vera narrat Plin. cap. 4. lib. 26. ſolo attritu ſatras ferreas euellit. Idem aſſerit Matthiolus de Lunaria, quæ quod ſoleas ferreas ab equis tranſeuntibus quaſi extorqueat, ſerrea cavallo ab Italis vocatur.

Author libri ſanitatis aſſerit, cum Tribio picum, avem, tuncum, ſeu clauum ligneum nidiſticiuſum obturantem, herbula cuiuſdam ſolo contractuſoras excutere nonnulli hanc vim aui illi tantum tribuunt. Theophaſt. rei herbariæ peritiſſ. alicuius plantæ meminit, quæ tam potenter congreſſus venereos tonicat, vt li vera narravit grauiffimus author, credibile eſt, eam ipſam ſolis frigidis & maleficiatis voviſſe naturam, vt ſalacibus viticem & nymphem.

Ficaria herba.

Chymenum rubrum hortenſe, Scroph. ſitaria ſeu ficaria, tanta vi pollet ad ſci ſanationem, vt qui radicem herbæ huius geſtaverit, ab hoc morbo tutus erit. Ad cæcas hæmorrhoides in hac herbæ medium laet eſſentiſſimum exterium & internum. Vix credi poteſt, quod Joſephus ſcribit de planta mirabili, quæ à Baaran valle Judææ Baara dicta fuit. Ea extra terram erumpens fulgur quoddam igneum emittebat, & vi fax accenſa noctu lucebat. Anillo autem hominum atringit patiebarur, hiſi prius vrina, aut ſanguine muliebri trigit, aliqui illam, qui contraſtarent, illico moriebantur: Evulſa vero delecteriam qualitatem amittebat. Et quod mitum eſt, maniacos, & à demonibus obſeſſos pertinebat. Quod cum adverterent regionis ejus incolæ, illi canem prudenter & artiſticioſe alligabant, qui poſtea fame coactus, aut accitus plantam trahebat & evelebat.

Baara.

Alia multa Deus miracula in hoc pedu ſuoru ſcabello quotidie oculis obijcit, quoru fidẽ vnica tantum experientia facit: Nihil tamen humano generi modo quocunq; inſenſum educit, quin ex adverſo ſalutari illi antidotum proferat & ſuggerat. Contrarium enim opponit contrario, diſſimile diſſimili, vt aconito, Ariſtolochia longæ radicem; Cicuta, Apſiſemen; Hyoſciammo, allium; Napello, ſemen Raphani; Viperæ Anchufam; Scorpionibus Polemoniam. Cuius radicem qui geſtaverit, à ſcorpionibus non ictus, aut ictus nulla moleſtia afficitur. Manus quoque illarum ſucco torulæ ſeritæ, aptum aut veſparum aculeis nunquam punguntur.

*Contrario
contrarium
Deus opponit,
Qua inique
veneno con-
traria.*

Non præter rem hic norantur miræ & variæ plantarum naturæ. Quædam enim inter nives & gelu medium virent & florēt, vt Aconitū hyemale, & Eleborus niger; Alia vernum æquinoctium expectant: Quamplurimæ calorem aſſumunt: Et quædam Autumnum tantum floribus coronantur & induuntur, quo tempore reliquæ pene omnes foliis, & floribus ſpoliantur.

*Mira planta
vniuſa natura.*

Ita mirabiles dantur antipathia & ſympathia, de quibus legendus doctiſſimus Laurentbergius horticul. p. 68. l. 1. c. 11. Quoquæ radicem Batraz lege Ignem lambentem Ezechielis à Caſtro.

C A P. V.

De materia medicamentorum, & unde ſumatur.

PRÆTEREA medicamentorum ſimpliciu tam noſtratum, quam exoticorum differentiæ ſumuntur, vel ab eorum materia, vel à ſuculatiſſimis. Ex materia cum triplex ſit Dioſcoridi & Galeno, tres ſtatuantur medicamentorum generales differentiæ. Aut enim ex plantis ſumuntur, aut ex mineralibus, aut ex animalibus.

Medicamenta ex plantis sumpta.

In primogenere continentur omnia stirpium genera, earum partes, & quæ ab ipsis proveniunt, vt radices, cortices, thyrſi, ligna, rami, folia, flores, fructus, ſemina, gummi, reſinæ, ſucci, lacty-
ma, fungi, liquores, viſci, aquæ ſtillatitiæ, muſcus, cachrydes, lanugo, nucamenra.

Medicamenta mineralia sumpta.

In ſecundò continentur elementa ipſa elementata, vt ignis, flamma, ſumus, Aer ſerenus, aut ventis agiturus, calidus, frigidus, humidus, ficcus; Aqua dulcis, falſa, pluvialis, marina, bituminofa, ſulphurea, nitroſa, ænea, ferrea; Terræ omnes ſpecies, vt bolus armena, terra Lemnia, Melitea, Chymolia, tubrica, Ampelitis, Eritirea, Ochra, Crera, & vt paucis abſolvam, omnia mineralia, quæ ſcilicet à terræ viſceribus effodiuntur, vt lapidum varia genera, vt lapis Æthites, Cyaneus, ſeu Lazuli, Judaicus; vt metalla, quæ ſepè à multis agnoſcuntur, aurum, argentum, ſtannum, plumbum, ferrum, cuprum, & hydrargyrum, pro numero ſeptè planetarum, quorum nomen mutuatur, ſecundum Spagyricos. Ad mineralium ordinem referuntur adhuc ſalis genera, bitumen, naphra, calchantum, ſuccinum, & ambra.

Metalla ferrea.

Quæ remedia impropria mineralia referantur.

Syderum influxus, mulci cantus & numeri ſecundum quoddam cultum moventes, cum vix ad materiam medicamentatam ſpectet, improprie à nonnullis ad iſtud genus ſecundum referuntur.

Medicamenta ex animalibus sumpta.

In tertio genere continentur animalia, vel integra, vel eorum partes. Integra, vt gallus gallinæ annuoſus in juſculo ad ciendam alvum & corporis nutritacum, Hynndo in paſtu ad oculorum aciem, galerita aſſa ad colicium dolorem, Cancri fluviatiles tabidis, Scorpiones terti ad iſtorum puncturas ac morſus, cantharides ad ruptoria.

Partes animalium ad multa commendari.

Partes animalium ſunt cerebella paſſerum ad ſtimulum Veneris; Cerebellum leporis ad odontalgiam infantulorum; Pulmo vulpis ad phthiſim; Hepar lupinum ad vitia jecoris; aſininum ad epilepſiam; inteſtina lupi ad colicium affectum; Stincorum renes ad mentulæ tentionem; ſanguis hirci ad frangendum calculum; ſel perdicis & milui ad viſus claritatem; oſſa cranii ad morbum caducum, os de corde cervi ad animi deliquium, dentes apri ad pleuritim naſcentem, pendendum cervi ad natam & progreſſam, dentes Elephanti ad cordis robur; cornu cervi, Monocerotis & Rhinocerotis ad infringenda venena; unguis Alces ad morbum ſacrum, ſeu comitalem.

Multæ ſunt adhuc aliæ partes animalium, à quib. medicamenta ſumuntur, vt medullæ; ſeu; pinguedo vitulorum, cervorum, ſium, hor-
dorum, anatium, caponum, anſerum; lac muliebre, aſininum, ovillum; caſeus, butyrum, coagulum, ſerum; ova gallinarum, perdicum, pavogallinarum, ſeneſta ſerpentis, teſta piſcium, pili animalium & excrementa, vt ex medicamentorum compoſitione, quæ inferius deſcribuntur, pateat.

C A P. VI.

*De facultatibus medicamentorum: Et quoti-
plex ſecundum generales facultates
medicamentum.*

Facultas medicamenti quid.

FACULTAS medicamenti eſt cauſa quædam effectrix, à qua pendet eius actio. [Galen. lib. de plenitud. & lib. I. ſimplis.] Vnde colligere eſt, tot

eſſe facultates, quot actiones, vt apparet in Aloe, & permultis aliis ſimplicibus medicamentis. Aloe ſiquidem facultatem habet purgandi, ventriculum roborandi, vermes enecandi, tetgendi, & palpebrarum humores exicandi.

Aloe facultas.

Triplex eſt igitur omne medicamentum ſecundum facultates, Alterativum, purgativum, & Roborativum. Alterativum dicitur, quod intro ſumptum, vel foris ad motum, manifeſtam corporibus noſtris adfert mutationem; idque triſariam, vel ſecundum temperamentum, vel ſecundum materiam, vel ſecundum formam, ex Fernelio. Vnde tria medicamentorum aliterantium genera conſtituuntur: Primum quod impenſe caleſcit, refrigerat, humectat, aut ſiccatur; Secundum, quod materiam comoderatione & conſiſtentia mutat, vt quod nimis induratum, vel emolliſcit, quod rareſcit, vel denſat, quod ad ſtingit, vel laxat, quod increſcit, vel attenuat; Tertium, quod ſubſtantiam & formam ipſam corrumpit, vel labefaſcit; cuiusmodi ſunt, quæ præter manifeſtam qualitatē, qua caleſcunt, erodunt, vel refrigerant, & ſtupeſcunt, occulta etiam proprietate ſubſtantiam ipſam deſtruunt ac corrumpunt, & putredinem cum ſapore inducunt, vt cicuta, anthora, napellus, aconitum, ſubſtantia, & alia quamplurima. Atque horum alia toti corpori, vt quæ dicta ſunt; alia certis partibus inimica, vt lepus marinus pulmonibus, cantharides veſicæ, aconitum vtero, cerebro cicuta.

Trium medicamentorum aliterantium genera.

Medicamentum ſubſtantiam corrumpens.

Roborativum, ſeu Conſortativum, vt vulgo Roborativum loquitur, medicamentum eſt, quod proprietate quadam parte noſtri corporis aliquam reſpicit, roborat, ac conſervat, vt cephalica caput, otica aures, ophthalmica oculos, odontica dentes, ſtomachica os, ſtomachica ſtomachum, cardiaca cor, hepatica hepar, ſplenem ſplenica, renes nephritica, vterum hyſterica, nervos nervalia. Quæ ſingula, aut eorum multa aptius ſuo loco poſtea docebuntur.

Roborativum quid.

Catharticum, ſeu purgativum dicitur, quod vitioſum, & ſibi familiare e corpore trahit humorem. Quod enim ſine delectu, ac miſcæ quovis humores evacuat, vere purgatorium dici non debet, ut Anrimonium, Catapuria maior, & ſimilia; ſed quod familiare ac proprium, ad quem ipſa ejus facultas dirigitur, educit ac purgat. Iſta enim violentiora ad interitum ſæpe præcipitant; de hiſque loquitur Galenus c. 2. lib. 2. de viſi. acut. dum ſcribit, cathartica qualitate quandoque delecterem & venenoſam habere. Quod ſic confirmat Actuarius cap. 7. lib. 3. Medicamenta, inquit, purgantia communi quadam generatione, ex cenſu ſunt eorum, quæ perniciem creant, atque delecteria & noſtri venenoſa ac mortifera appellant. Verum ab hiſ, quæ magna ſunt corumpendi vi prædita, diſſident, quod hæc eadem quantitate non perinde ac corruptentia interimant.

Tanta veto eſt antipathia inter purgantia & purgantium noſtram naturam, vt odore ſolo diſpiceant, qui multis vix nares ferit, quin ſimul corpus totum concutiat; aliis ventriculum ſubvertit, & quibuſdam aliquando alvum ſubducit. De purgantibus viis. Eius viis. rumpat, paulo poſt, nempe cap. 9. fuſſiſſime dicitur.

* *

CAP. VII.

De primis & secundis medicamentorum facultatibus.

CVM simplicia medicamenta sæpe duas habeant facultates, & aliquando tres simul. Prima dicitur simplex & elementaris, quæ ex elementorum quatuor permixtione confurgit. Altera materialis, ac secunda, quæ ex commoderatione & consistencia materiæ, cui diuersa portione quatuor qualitates inhærent, emergit. Præter has nonnunquam tertia conspicitur, nēpe purgatoria, quam Fernelius occultari nominat. Sylvius cum quibusdam non vulgarioris doctrinæ, quatuor simplicium medicamentorum facultates in vniuersū constituit, sed tertiā parū notam, & quartam adhuc incognitam asserit. Verū utraq; pro vnicā passim vsurpatur. Nam quæcunque medicamenta proprietate quadam inexplicabili, aut non satis conspicua, nec à primis aut secundis procedunt, agunt, tertiis qualitatibus, aut totius substantiæ proprietate, aut viribus occultis agere dicuntur.

Facultas autem prima medicamentorum communis est, & tanquam basis reliquarum ex ipsius elementis prodians. Ea; consistit maxime in calefaciendo, refrigerando, humectando, siccando: in quibus singulis vel obscure conspiciuntur, ut cū primo gradu agit, vel manifeste, ut secundo; vel vehementer, ut tertio; vel summe, ut quarto: atque in horum singulorum aut principio, aut medio, aut fine; ita ut medicamentorum & calidorum, & frigidorum, & humidorum, & siccorum ordines duodecim constituantur. Quod etiam locum habet in his, quæ conjugatas sortiuntur qualitates, quæ scilicet vires habent calefaciendi & humectandi, vel calefaciendi & siccandi, vel refrigerandi & humectandi, vel refrigerandi & siccandi. Has siquidem exiunt non tantum obscure, manifeste, vehementer, aut summe, sed in singuli gradus principio tantū, aut medio, aut fine.

Qualitates secundæ primas, seu elementares ac simplices cōitantur earumque adjuua ut sint, & vires suas patefaciunt, opus habent. Nam aperienti facultas, rarefaciendi, attrahendi, tenuandi calfactionem sequitur: Crassandi, densandi, claudendi, repellendi refrigerationem: Molliendi humectationem: Indurandi siccationem. Siccitas enim indurat, ut ex luto, aq̃uilonio, vel æstivo statu indurato, & ex lateribus igne siccatis videre est: ut etiam humiditas emollit, modo cum calore modico perseveret. Glaciei enim humiditas dura, quod omnino sit expertus calor.

Vires autem qualitates secundæ in austeris acerbis, acris, amaris, aperientibus, tenuantibus, resolventibus, contrahentibus, repellentibus, emollientibus, stupefacientibus, & dolorem lenientibus sunt manifestissimæ, atque evidenti ratione, quod possunt, præstant, perinde ac primæ seu elementares.

CAP. VIII.

De tertia medicamentorum facultate seu proprietate occulta.

PRÆTER primas ac secundas medicamentorum facultates, tertia quædam dicitur occulta & inexplicabilis, quod ejus certa ratio minime red-

di possit, nec scientia exactissima comprehendere, sed per solam cognoscatur experientiam: Nam cur jaspis, inquit Galenus cap. 7. lib. 3. meth. tacto vulnere, unde sanguis prorumpit, cum sistat, non dicitur novum. Atque si particulatum cuiusque naturam explorare ad unguem servit, utique qualem fuisse Esculapium mente concipio, talem me esse putarem. At vero proprietates quædam omnino dici, aut explicari non possunt ex Galeno ibid. & Com. in 6. epid. Nullus enim rationem adferre validissimam potest, cur cantharides velicam inflammatoria dispositione lacestant, ab ipsa etiam longius adhibita; ut neque cinis cancerorum, excitatorius cum sit, cur & per se mirabilis sit proprietate specifica ad canis rabidi demoros; & tunc efficacior sit & præstantior gentiana & thuris, potius, quam aliis medicamentis commixtus.

Certum ad securum huic medicamenti successum admiratus Galenus c. 30. lib. 17. de simplicibus in causâ persuatione non sepe parum exercuit, tandemque librū pollicitur est. De his, quæ occulta proprietate quid agunt; non tamen promissis stetit, forsitan verè, ne famæ injuria fieret, si susceptum opus imperfectum relinqueret, nec in eo doctæ, ut in omnibus aliis consuevit, peragendo, sibi & lectoribus satisfaceret.

Illa autem tertia facultas magnam habet latitudinem, complectiturque sub se purgantia, morbos occulta vicurantia, partem quandam respicientia, periammata seu suspensa medicamenta & venena, de quibus particularim disserterem cogitamus.

Neque verò tantum ineffabilis quædam proprietates agnoscitur in medicamentis & venenis, quæ illa medentur, hæc perimunt; & quoddam aliquando morbos expugnant, sed etiam in alimentis, quæ perennis effluuii jaçturâ resarciunt. Esculentia enim multa multi fastidiunt, alii appetunt avidissime; quæ licet primum dissimilia, post multas coctiones similia redduntur, & naturæ nostræ familiaria, unde magna inter nutritis & nutritum similitudo perhibetur; quam vix ullus possit definire, & quare hic porius hoc edulio, ille alio delectetur. Carnium & piscium esus vniuersæ genti familiaris est: At plures novimus, inquit Amatus Lusitanus curat. 36. cent. 2. qui ab esu carnum in totum abhorrebant; alios quibus caseni non solum comestus, sed odoratus pro veneno babebatur: Sed & alium novimus, natione Hispanum, qui nunquam pisces gustarat: at cum ab amico semel ad canam fuisset invitatus, ovaque gustasset, quibus siccatis piscis pulvis caute fuerat admixtus in animi angustias, cordis pressuras, cum vomitu & secessu incidit, ita ut prope exanimis defecit. Vidit & idem author celebris Monachus Venerum, qui sine animi deliquio totam odori non poterat perferre: quod etiâ obliuivavi in nobili matrona, & Jul. Scaliger in illusterrimo Cardinali ut asserit in exercitationibus contra Cardanum exerc. scil. 153. part. 10. ubi meminuit cuiusdam feminæ speculare formæ & virtutis, cui Francisca nomen erat, quæ ante 14. annū suum nullo flecti potuit, ut carnis vesceretur. Asserit & vnum ex liberis omnino brassicam averasum, ut eū ipsum Crespones: & in civitate Mediolanensi familiam quandam haustu cassæ

Facultas inexplorabilis.

Cinerea caperorum proprietates.

Tertia facultas multarum medicamentorum latitudo.

In alimentis qualitas inexplicabilis notatur.

Historia notanda.

Qualitates primæ medicamentorum.

Qualitates singulorum medicamentorum quæ.

Qualitates secundæ.

*Vinum tan-
quam venenū
multi aduer-
santur.*

fistulæ interire: Peculiarē enim suū cuique est, & multi vinū quasi venenū respiciunt, alii tanquam Deum colunt.

In ceterorum animantium pabulo observatur, adhuc illa inexplicabilis & occulta qualitas. Quis enim rationum momentis aperire posset? cui Scythiocamelus ferrum habeat in deliciis? cur cervus serpentes, vrsus formicæ asinus ferulam, quæ petiunt equos? Quædam enim tantum pisci aru, alia venatu, quædam granorum cultu, alia plantarum solo naturali proventus vivunt. Optime siquidem anas, ardea, fiber pisciculis aluntur; accipiter, aquila, vulpes a viculis; gallina, perdix, equus ceteres; bos, dama, cervus parvulus stirpibus integris, aut earū partibus, tenellis. At curilla porius illo, quam hoc alime nro gaudeant & pingue scāt, hæc potius hoc, quā illo, ratione nō satis dilucida explicatur. Fame enim citius perit vultus, quam triticum attingat; phasianus, quam ex raptō pabulum querat.

C A P. IX.

*De facultate medicamentorum purgantium,
unde promanet, & quomodo a-
gat.*

MEDICAMENTORVM purgantium facultatis disquisitio multoties exercuit ingenium; in illa enim dignoscenda quorū capita, torfere sensus. Chymiatrī manifestam credunt, ut quæ a mixtōrum sale suboriatur, & sales omnes purgatorios mordicus asseunt. Alii proflus abditam tenent, nec ratione evidenti explicabilem. Sunt, qui à speciali mixtionis temperie oriri credunt; alii veluti quintam qualitatem concedunt. Mesue illam deducit à cœlo, & cœlestem facultatem nominat. Medicamentum, inquit, purgans non est à temperamento tale, non ut contrarium agens in contrarium, non ut simile trahens simile, neque ut grave deorsum, aut leve sursum humorē exagrans, sed quia talē cœlus sortitū est facultatem.

Est vero cœlestis ea facultas, forma cuiusque medicamenti purgantis; aut formæ ipsius proprietates, quæ nullo sensu, nullaque ratione manifesta deprehendi potest, sed sola experientia, & effectus, quæ substantiæ ipsius facultatem demonstrant.

Appellatur autem ipsa cœlestis facultas à quibusdam Medicis [Fernel.] & Philosophis [Scaliger.] facultas occulta, aliquando proprietates rei totius, aliquando intimum ejusque rei principium, aliquando causa incognita, virtus superelementaris, totius substantiæ proprietates, & à quibusdam quinta qualitas; sicque diversâ rei cuiusdem nomenclatura. Quia tamen vis illa cathartica ex primæ notæ philosophis, à syderibus ortum ducit, non improptere cœlestem Mesue vocat: sed male purat humores educere, non tanquam simile trahens simile, contra veterum decreta, rationem & experientiam. Hippocrates enim lib. de nat. human. medicamentum purgans humoribus detrahēdis esse simile, sic docet: Pharmacum, inquit, cum corpus intraverit, primo id, quod omnium maxime sibi secundum naturam cognatum, atque simile est in corpore trahit; deinde reliqua ducit & purgat.

Id ipsum autem manifestissime probat hæc-

leganti comparatione, quemadmodum semina & stirpes terram ingesta, sibi quaque, quod in terra idoneum est, ac naturale, trahunt, vel acre, vel dulce, vel amarum, vel salsum, vel quodcunque, primumque & plurimum, quod ipsis maxime secundum naturam est, alliciunt.

Hoc pluribus ostendit Galenus lib. 1. de natural. facult. & c. 23. lib. 3. de simplic. & lib. de Ther. verbis ex petitis scribens, qualitatū, quæ in substantiis sunt, proprietate actiones perfici. Idcirco medicamentorum purgantium quædam, ubi forte purgatione frustantur, non modo corpori nullam noxiam afferunt, sed etiā homini alimentum præbent; alia vero in corruptionem & venenum vertuntur, non tamen perpetuo est permilla vis venenosa. Quare non perpetuo licet non purget, incommodabit. Verum coctionem accipiet, talemq; producet humorem, qualem trahere naturum erat, quod nunquam contingit in medicamentis moellicis, seu valentioribus.

Medicamenta igitur purgantia similitudine quadam substantiæ humores attrahunt & educunt: eaque ratione magnes attrahit ferum & succinum paleam; non autem ferrū magnetem, aut palea succinum. Licet enim magnat sit similitudo inter magnetem & ferum, ramen simile non est idem, nec magnes est ferrum, nec ferum magnes. Trahens autem esse debet validius tracto, propterea ferum non trahit, sed trahitur.

At vero cum tractio fiat propter substantiæ similitudinē, quare magnes magnetē, & ferrum ferrū non trahit? Respondeo, vnam & eandē rē seipsum non trahere, sed quod cum ea ipsa affinitatem quandam habet & similitudinem. Sic agarius pituitam attrahit, Rheum bilem, senna melancholicam, quod inter illa sit quædam affinis conditio, aut convenientia magis, quam similitudo. Illa autem conformitas nec plane manifesta est, longe siquidem rheum à bile distat, agarius à phlegmate, à melancholico humore senna.

Licet autem omnia cathartica humores attrahant, eorum tamen quædam specialius dicuntur purgare attrahendo, quæ nempe sunt potentioris virtutis, & humorē habent excrementitium, inquit Mesue, ut scammonū, turbit, euphorbiū; alia cōprimendo, ut myrobalani omnes, & rhubarbarum; alia, quæ lubricando & leniendo alvum subducunt, ut cassia fistula, tamarindī; alia denique, quæ tantum molliendo, ut attriplex, viola, ut malva, lapathum, & multa olera.

C A P. X.

De Medicamentis, quæ citra ventris solutionem, occulta proprietate morbos multos sanant.

INNUMERA & mira sunt medicamenta simplicia, quæ per os sumpta, aut exieris tantum adhibita, cæca vi, ac specifica proprietate morbos futuros arcent, & factos perfecte sanant, aut mirabiles alios effectus proferunt, ut in paucis quibusdam supra demonstravimus, & mox inquam plurimis demonstrabimus. Illa autem abditæ facultates non in plantis modo, verum etiam in animalibus & mineralibus cernitur. Nam literarum monumenta fidem faciunt, pollicem Pyrrhi lienosos solo tactu sanasse, & Christi-

*Opinio Galeni
de purgatrice
facultate.*

Obiectio.

Responsio.

*Quæ purgent
trahendo.
Quæ comprime-
ndo.*

*Quæ lubri-
cando.*

*Pollex Pyrrhi
quid præstet,
vir.*

*Chymistarum
opinio de pur-
gatoria facul-
tate.*

*Varia quali-
tatis purgan-
tium appella-
tiones.*

ntissimus ac potentissimus Galliarum rex solius manus attractu strumas ad perfectam reducit sanitatem.

aurum strabens.

In corporibus quoque demortuis occulta & efficacissima illa qualitas cernitur. Os enim milui piscis aurum trahere auctor est Simplicius, qui asseritur Scaliger *exercit.* 102. & 112. Et renes Scincorum triti, & cum vino poti, aut cum idonea conserva subacti & sumpti veretri tentiginem excitant, & ad Veneris ludibria potenter movent.

Petapius cervi siccatus, in pulverem lavigatus, & cum aqua cardui aut ruscilaginis sumptus, valde pleuriticus juvat.

Idem efficit dens apti in scobem tenuem redactus & haultus, maxime in hujus morbi principio.

Cornu monocerotis mirabiliter cor tuetur a venenis, & pestilentibus morbis omnibus succurrit.

Effectus fere similes experiuntur, qui cornu cervi & rhinocerotis fumunt. Bovis altagalus cum oxymelite potus lienem minuit.

Caro leporis vsta, trita, & pota, calculos attrit & expellit.

Sene Galeni.

Viperæ exuvium pulveratum, & impositum alopecii, mixtum in modum pilos regenerat. Idem pollicentur vsta murium capita partibus galbris ex mella illita.

Galerita seu alaunda cristata assata, vel elixa, sæpe comesta colicis affectibus obnoxios, vel detentos, efficacissime juvat. Galen *lib. de Theriac.*

Vngula capræ, aut ejus vesica, vel etiam ovilla cremata, & ex posca sumpta, medetur his, qui noctu stragulas permungunt.

Hepar lupi hepaticos proprietate specifica juvare scripsit Gal. *lib. 8. comp. med. local.*

Aspidis fenestra pulverata ex melle illita, visum facit acutissimum.

Excrementa animalium.

Excrementa quoque animalium occulta proprietate morbos quosdam abigunt, ut stercuris pavoni epilepsiam, stercuris canum, ut etiam nidi hyrundinum anginam.

Pauca hæc pro multis ex animalibus sumpta sufficiant, vtea omittam, quæ lædunt, ut leporem marinum & torpedinem. Hæc enim nervosum genus vi abdita afficiendo stuporem inducit, ille solos hominis pulmones lædit, ut etiam cantharides, quæ vesicam inflammatione tenent, & urinam sistunt, vel stranguriam movent.

Occulta proprietates stirpium.

Hanc proprietatem occultam in multis stirpibus admiratione dignam observamus: nam sarsaparilla, guaiacum, sassafras & illa radix, quæ à Chyna nomen habet, speciali & occulta proprietate luen veneream perfecte curant.

Satyrum & eruca penem erigunt, Veneræ accendunt, & frequentiores congressus efficiunt.

Virex & nymphaea contra libidinis ardores mitigant, semen extinguunt, & testium accretionem impediunt.

Opium phreneticos & delirantes juvat, & placidum somnum cõciliat, etiam parvula quantitate sumptum.

Vileus quicunq; tritus & potus, epilepsiam facilius curat.

Vva passa familiaritate quadam substantiæ hepati benefacit.

Staphisagria vi non satis cognita pediculos enecat, ut conyza pulices.

Brassica ebrietati relucatur, ut etiam hederæ.

Patrnica sternutationem movet. Nec non eoloborus vterque.

Dictamnus facultate prorsus abdita spicula evellit.

Fraxinus serpentes fugat, & eorum venenis medetur.

Lithospermon, saxifraga, & sanguis hirci calculos expellunt.

Sabina menses & sætum, seu vivum, seu mortuum educit.

Symphitum maius vulnera cito glutinat.

Veronica vlcera maligna corrigit, ad sanitatemque accelerat.

Therebinthina vulnerum est balsamum optimum, quæ facillime & citissime sanat.

Mirum est autem, plantas quasdam quadam sui parte hunc effectum præstare, alia alium & sæpe diversum, vel etiam contrarium: nam flores chamæmeli olfactu profunt capitis dolori, folia summe nocent, si Galen *cap. 2. lib. 2. comp. med.* fides non denegatur.

Plantæ quasdam contrarias habere facultates.

Lapathi folia ventrem subducunt, semen asumptum retinet.

Brassica decoctum alvum solvit, ipsa brassica comesta vel comprimit, vel pigriorem reddit.

Gallorum ventulorum jus ventrem quoque movet, caro sistit. Idem adhuc asserit Galenus *lib. 1. de Ther. c. 6.* de ostreis, & cochleis marinis.

Lactis pars serosa, ac butyrosa subducit ventrem, caseosa cohibet, ac siccatur.

Miraculo autem tribuit Galenus, quod trifolii decoctum moribus phalangii aut viperæ pro foru adhibitur, statim dolores sedet, & virus adimat: Parti verò sanæ idem admotum, dolores similes his, quos invehit, excitat. Hujus tamen effectus ratio non videtur valde obscura, nec à reliquarum stirpium natura & condicione aliena.

Non miranda trifolij qualitas cum Gnaveni, cuius est particeps, relinquit vestigium, leno.

Mirum enim non est, si flosus, cuius opes pars inquinata liberata est, & ab ea venenum deductum, parti sanæ adhibetur, eidem impresse, veneni, cuius est particeps, relinquit vestigium.

De specifica & admiranda hydragryi virtute ad luis Indicæ curationem, deque aliorum mineralium virtutibus occultis, & fere divinis speciatim fusius *lib. 3. de materia medica* disputabimus.

CAP. XI.

De simplicibus medicamentis, quæ proprietate specifica partes quasdam respiciunt.

MULTA simplicia certis partibus tanta amicitia coniunguntur, ut eas vel sumpta, vel admota, vel sæpe solo odore juvent, reficiant, & à morbis multis liberent. Non tamen illa ob id ita particularibus membris devota censco, ut omnes earum affectus tollant, aut aliis quoque partibus non cõferant, sed speciali dote, quædã hanc potius, quã illã partem respiciant, & tueantur, alia aliam.

Sic multa Cephalica dicuntur, quod tota sua substantia capiti sint amica & conferentia,

longa virorum doctorum experientia & vsu sic comprobata, vt inter aromata *mōschus, ambra, zibethum, caryophylli, macis, calamus aromaticus, schœnantum, capbura, & inter alia simplicia* vulgatiōra, *bethonica, rosmarinus, salvia, majorana, melissa, stœchas, cneoton, mīribus, flores vethonica caryophyllata, & anantiorum.*

Ophthalmica. Ophthalmica sunt *euphrasia, ebetidonum, feniculum, ruta, & horminum*, ejus grana oculis imposita nullum molestiæ sensum adferunt. Facile enim sub palpebris continentur, & oculos à foridibus purgant.

Odonica. Odontica quædam dicuntur, quæ dentes roborant & nitidiores reddunt, vt *lentscius, salvia, miribus, laurus.*

Pulmonibus dulcia omnia conveniunt, sed peculiari facultate herba quædam *pulmonaria* dicta ad illorum affectus commendatur.

Pulmonica. Pulmo vulpi si hominis pulmoni conferat, vt veterum multi crediderunt, id propter familiaritatem substantiæ contingit.

Passa, strobili, pistacia, dactyli, jnuba, mel benefaciunt quidem pulmonibus, sed tantum dulcedine; iris, hyssopus, & prassium attenuatione.

Cardiaca. Cardiaca sunt *aurum, argentum, lapides pretiosi, cinnamomum, & alia aromata* suauolentia. Item *borago, buglossum, carduus benedictus, scabiosa, ulmaria, oxypheillum, viola, rosa, crocus.*

Stomachica. Quæ stomachum respiciunt, stomachica dicta, sunt *nux moschata, mastiche, absinthium, mentha & anethum*; hæc enim proprietate particulari illi profunt. Alia quoque pene innumera benefaciunt quiddē, sed potius calore, quā speciali virtute, vt *piperis genera, zinziber, synapi, vinum.*

Hepati familiaria sunt, *hepatica* quædam dicta, vt *agrimonium, cichorium, fumaria, rhabarbarum.*

Splenica. Splenica sunt *ceterach, hemionitis, capparis, tamarsiscus, epithymus*, vt & alia multa, quæ causa breuitatis omitto.

Nervalia. Nervos proprietate roborant *salvia, rosmarinus, & primula veris*; articulos & hæc, & *chamaepitis.*

Quæ speciatim singulas partes respiciunt, huic nolo reducere, cum hislector etiam morosus contentus esse poterit. Granum enim salisei late esse potest, qui ipsius saporem voluerit dignoscere.

CA P. XII.

De Periammatibus seu Amuletis, quæ gestata, vel appensa mira & cæca virtute morbos multos curant.

Amuleta duplicia. Ad medicamenta, quæ abdita facultate quædam ægritudines solvunt, pertinent, quæ periammata, petriapta & amuleta, hoc est, alligata & suspensa remedia vocantur. Ea autem duum sunt generum: Aliæ enim solis characteribus & verbis consistunt; Alia simplicibus collo, aut alteri membro subnexis. Priora tanquam infida, incertaque aspernantur Medici; de his enim nec loquitur Physicus, nec Metaphysicus, nisi forsan cacoæmon aliquis ad suam metaphysicam referat. At Medicus & Philosophus est moralis, qui vitæ probitate, omnia secundum bonum & æquum molitur, nec illicitis artibus signaros & credulos decipit; & naturales, qui rerum omnium causas

perquirat. Scire enim est rem per causam cognoscere & felix, verum qui poterit cognoscere causas. Vnde Galenus, Medicinam si non morbo sed causa morbi fice, quæ sublata tollitur effectus.

At periammata nec causam, nec morbum tollunt, neque symptoma, vt falso sibi persuadent hi, quibus fuerunt appensa, eorum suauis decet, itique dæmones colunt & invocant, atque eorum nomine & virtute omnia fieri sine alia causa putant; de quibus, horumque similibus nequissimis viris sic ait Poeta:

*Gens invisa diis maculandi callida cœli,
Quæ nunc stare polos & fulmina mittere novit,
Æthera sub terras adigis, montesque revellit.*

Duobus autem modis præstant; nam alii malos dæmones virtute quadam maxime divinatorum nominum advocant, & cogunt, quippe cum omnis creatura timet & reveretur nomen illius, qui fecit eam; alii istis pessimis viris nequiores se dæmonibus submitrunt, illis sacrificant, & cultum quandam reddunt.

Cur vero illi Goetici solis utantur malis dæmonibus, ea ratio in promptu est, quia boni angeli difficile comparent, quia Dei iussum expectant, nec nisi mûdis corde & vita sanctis hominibus cōgrediuntur. Mali autē faciles se exhibent ad invocandū, falso faventes, & divinitatē mentientes, semper præstā sunt, vt astu suo decipiant, vt venerentur, vt adorentur.

Ex horū dæmoniarū taberna profluxerunt omnes isti tenebrarū libri, quos improbatæ lectionis Vlpianus IC. vocat, protinusque & obcurendos esse statuit: ejusmodi primus excoGITASSE dicitur Zabulū quidam, illicitis artibus deditus; deinde Barnabas quidam Cyprius, & nostris temporibus Cornelius Agrippa, atque alii.

At vero eum ex ejusmodi virorū nefariotū officina characteres & verba suspensa prodierint, nullis rationibus stabilita, & humano generi pestifera, non solum Medici, sed omnes Deicolæ debent aspernari.

Fernelius tamen summus & Medicus & Philosophus, & nostrā ætate inter clarissimos maximus magnam vim verbis & omnib. amuletis tribuit. Et cetere sibi Hebræos virtutis & omnium disciplinarū optimos auctores sequi velimus, majore in verbis, quam rebus naturalibus vim inveniemus: Quicquid enim, ajunt, est in mēte, in voce, in verbo, in oratione, totū hoc in scriptura est, cum littera mysteriorum celestium plenissima sunt, ac in siderum positionē exarata; unde rerum altissimus creator seipsum nomine duarum litterarum α & ω vocare voluit.

Præterea secretiores Hebræorū mechubales ex litterarum figura, & simplicitate, cōpositione, tortuositate, defectu, abundantia, coronatione, appetura, ordine, transmutatione, colligatiā, & revolutione litterarum, punctorum & apicum omnia explicare promittunt.

Verba igitur & characteres vim habere dicuntur ad multorū morborū profligationē, hancque curandi viā Trallianus non omisit: Ad podagram, Curat si in aquario, aut piscibus alterum herbam, dicaque: Ad iuro te herba sacra per sancta nomina Loath, Sabaoth, Adonai, Eloi, Deus, qui terram

Cur caradæmones à pœditis viris utroque tenent.

Libri improbatæ lectionis qui.

Characteres unde prodierint.

Vu verborum secundum Hebræos.

Litterarum secundum Hebræos.

Morbi verbis curati.

terram firmavit, & fixit mare fluuiis abundans fluctibus, & qui exfluxit uxorem Loth in statum saluam. Adijto, inquam, i.e. ut sistat fluxionem pedum.

Addendum dolorem ridiculum hoc à nonnullis appenditur, Galbes, galbat, Galde, galda.

Ad fluxum sanguinis sistendum quidam hæc verba obmutuant, Charat, Cara, Sarite, Confirma, Confona, Imabolite.

Ad canis rabidi morsum, panis comedendo hæc verba à quibusdam inscribuntur. Triom, Rhiciori, Eslera, Rhuder, fere, vel pomii frustulo, Hax, Pax, Max, Deus adimax. deinde voratur.

Vulgare est illud Quinti, Serini Samonici aduersus Hermiticæum, Abracadabra, quod ira depingitur, vt in conum ad extremam vsque litem definat, sicque collo appenditur.

Lamella aurea; in qua voces hæc scriptæ sint *ἐν τῷ χρυσοῦ*, collo subnexa lippientem sanat, ex Marcello.

Profluentem sanguinem vt sistas, digito annulari patrem tanges, & vices septies dices, & quoties volueris, repetes, donec fluorem pervincas, Socnon, Socnon, mire prodest.

Ad paronichiam digito parietem continges, inquit Marcellus, & rursum digitum ducens, dicens ter, Pu, pu, pu, Nunquam ego te videam per parietem repere.

Inepte sic mederi suadet lippitudini Marcellus: De manu sinistra, inquit, cap. 8. lib. de Medic. Muscam capies, & dum capies, dicere debebis nomen eius, cui remedium facturus es, te ad curandos oculos eius muscam prendere: tum vivam eam ligabis in linco, & suspendes collo dolentis, nec retro respicies.

Quamplurima farinæ similis exempla leguntur apud Mercuriū, Marcellū, Trallianū, Albertū Villanovanum, & inter recentiores apud Fernelium lib. 2. de abdit. rerum caus. qui omnes gravissimū viri verbis tantā inesse vim, pronuntiant, vt pene omnem naturam subvertere credant. Apuleius enim vir pettoctus asserit magico futuramine amnes agiles reverti, mare pigrum colligari, ventos inanimes expirari, solem inhiberi, stellas avelli, diem tolli, noctem teneri, de quibus sic ait Poeta:

Carmine vel celo possunt deducere Lunam.

Carminebus Circe socios mutavit Vbyssi.

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis,

Atque satas aliō vñdi traducere menses.

Et Ovidius:

Cum volui, ripis ipsis mirantibus, amnes.

In fontes rediere suos, concussaq; fuso.

Item Lucanus:

Cessavere vices rerum, dilataque longa.

Hæst nocte dies, legi non parui ether.

Torquet præceptis audio carmine mundus.

Vis autem verborum maxime patet in morborum profligatione. Illa enim & prolata & inscripta, ac gesta multis affectus mira celeritate solvunt, Quod Medici cuiusdam talia dimirantis non parum exercuit ingenium, vt refert Pomponatus: cum enim duorum puerorum curam suscepisset, quorum alter morbo velut Erysipelate laborabat, alter vero in ignē incidere, qui-

dā supervenit, qui hos pueros solis verbis & carminibus liberavit: Additque aliū fuisse, cui ferrū infixū erat, & nulla arte Medicorū poterat evelli, ab eodē tamen cadē curandi methodo evulsū.

In oppidis fere singulis quædā anus reperitur, quæ verbis aliquot nulli hominū notis, magicè relevat, sic n. loquuntur; hocque etiā in vis pollicentur, licet matricem non habent. Auctoritas opinio.

Mille ex cæla alia possem recensere, quæ quod ridicula sint & inepta, præstat reticere, qui enim ipsis vel suspensis, vel prolatis melius se habere fatentur, id fit potius quadam opinione, quam illorum virtute.

Quidam asserere nō erubuit, se à febre liberatum ex Amuleto, cui hæc erant inscripta, Sancti Petre & Paule scilicet hunc persanate. Alius hoc Amuleto convaleuit: Rapiat eum demon & similes eius. Sed hæc æger refert: de aliis, quæ magis probantur, nunc sermo nostri instructur.

Illicita enim esse amuleta certis figuris exornata fusiis exponit Del Rio discurs. Magic. l. 1. c. 4. q. 1. & Kircherus de Magnēt. p. 690. Non lequitur profunt & sanant. Ellicita sunt, Adulteria sua (Hos 2. p. 3.) auferre debent de medio &c. V. Freitag. Noct. cap. 37.

Quæ vero amuleta simplicibus medicamentis suspensis vel alligatis constant, non omnino à Medicis improbantur. Est et vera proprietate quadā ab dita effectus sæpe salutare profertur. Experientia enim docet, radicem pœonie collo appensa epilepsiam sanare. Idem præstat viscus quercinus, vt etiam ungula Alces annulo rancum inclusa. Stercus lupi ad ilia gestum, instat amuleti, inquit Aetius cap. 31. et. 3. ser. 4. colicos dolores sedat. Similis effectus tribuitur ipsius intestinis siccatis, & ventri adhibitis. Radix cynoglossi circa collum alligata linguæ nigredinem, quam vulgus imperite cancrum nominat, delet. Res enim quædam parva molis solo tactu nonnunquam maximas inducunt alterationes, ait Galen. cap. 5. lib. 6. de loco aff. Diſſamnis adhibitis incredibili proprietate spicula trahit. hydrargyrus gestatus à morbis pestilentibus tuetur. Albus lapis inter, mamas aut ventriculo alligatus scærum retinet femori adnexus præcipitat: quod & de radice hyoserami traditur. Selenitis annulo inclusus nudæ carnis contactu sanguinem è parte quavis mauentem sistit. Viridis jaspis quadam proprietate auxiliatur stomacho & ori ventris appensis, ait Aetius ca. 35. et. 1. ser. 2. Heraclius lapis, magnes vulgo dictus, præter miram vim, quam habet ad trahendum ferrum, manu tantū derentis Chiragricorum & podagricorum dolores levat. Qui gestabit pedes & chelidas anteriores cancri, aptorū incursum vitabat, Democritus in Geopon.

Non præter rem est Isteri miranda curatio, quæ tum accidit ægro, si ipse hanc avem, quam Holerius galbulum, Galli ioriolum vocant, attente cōspexerit. Est & mirum, avem ægre conspectum Isterici perferre. Isteri curatio miranda.

Huspectat & tarentulæ morsus curatio, quæ frustra medicamentis quibuslibet tentatur; feliciter autem sola musca sanatur. Curatio morsus venenati per muscam.

Similes multorum morborum curationes alia quam plures narrantur, quas brevitate causa omitto.

Historia notu digna.

CAP. XIII.

De venenis.

OCCVLTA quoque qualitas venenis inest, de quibus Physilogi ac terū naturalū indagatores aliquando loquuntur, item & scelerati veneficii illi, vt omnipotentis naturæ prudentiam & sagacitatem in bonis simul & perniciosis rebus agnoscant, & ornatum mundi contemplantur; hi peste peiores, & humani generis hostes perniciosissimi, vt singulos, quorum vitam, ac fortunas moleste ferunt, exanimant, atque ex rerum natura tollant. Miro siquidē artificio saporē, odorem, coloremq; venenō ū adulterare solent, quæ adeo alture cibis & medicamentis recondunt, vt etiam prudentes & cautos decipiant, & pro pane lapidem, propisce serpentem, pro sacharo sublimatum portrigunt: Sicque boni à malis non tam possunt esse tui, quam omnes homines ab omnibus serpentibus & aliis belluis.

De illis vero loquitur Medicus, vt Logicus de Sophismate & fallaciis, quas docet advertere & auertere, Theologus de vititiis, quæ monet fugere. Nec mala suadet, vt inde bona contingant; in quo sane discrepat à Medico, qui nefarios quidem veneficos damnat, de venenis tamen loquitur, quatenus in corporibus nostris vel generantur, vel m̃a a forte ingeruntur, vel ad malignorū morborū curationem expetūtur, alioquin eorū tractatio pernicioſa, & teuera eos damnat Galen. cap. 42. libr. 2. de antid. qui venenorum compositionem tradiderunt, vt Horum mendesium, Ariatum, Heliodorum Atheniensem, & Orpheum.

De simplicibus autem venenatis libere scribit, vt ante hunc Dioscorides, & post vtrumque Nicander, vt dignoscantur, vitentur, & in quibusdam morbis feliciter à docto Medico vsurpentur. Ad carnem enim vicerum cadaverosam arsenicum aliquando adhibetur; Oleum viperarū ad luis Indicæ stigmata, pustulas & duritates gummosas; Oleum scorpionum ad ipsorum ictus; pilus canis rabidi ad vulnus exipſus demorsu inflictum; Trochisci de viperā intus & extra ad venenatos quosvis affectus.

In corpus vero non solum ingeruntur, sed aliquando generantur, ex Galen. cap. 5. libr. 6. loc. aff. simileque producunt & affectus & effectus his, qui pernicioso epoto veneno contingunt. Nam pestis venenum est, quæ interdū sponte sine causa manifesta in corpore generatur, atque in mulieribus histericis retentū semen venenatæ qualitates est particeps. Ex canes per æstatem fervidissimam facile rabie petcelluntur. Hæc autē Medici præcienda sunt, ut sanitatem ab omni labe tueantur, & morbos quosvis profligent.

Et si autem venenā deleteria sint, consuetudinem tamen, quod valde mirā, alimenta sunt. Nota enim historia, de puella quadam, cuius Avicenna, Ruffus, & Gentilis meminerunt, quæ à primis annis, veneno solo educata, halitum pestiferum, & proxime affantibus deleterium inspiraret.

Alia Agrippinæ vixit, referente Alberto, quæ araneas in deliciis haberet, cum tamen paucio vino epoto, in quo suffocata sit aranea multi perire possint.

Porus quidam Indorum Rex serpentibus & venenis quotidie vescabatur, hocque alimentum genere diuissime alitus, adeo venenosus factus est; vt cæteros homines vel tactu, vel halitu, vel sœcrauto perinde ac serpentes alii perimeret.

In Helesponto genus est quoddam hominum, qui venenis solum aluntur, Ophiogenes, præterea dicti.

Marſi & Psilli simili victu delectabantur: nec serpentū morsus & venena reformidabant: Cuius rei certum de diti experimentū vnus ex ista familia Exagon vocatus, qui consulum Rom. iussu in doliū serpentibus plenum injectus, intactus evasit. Plin. cap. 29. lib. 6.

Athenagoras Argivus dicitur à scorpionibus nunquam lædi potuisse, vt neque Æthiopes hydaspidis fluvii incolæ.

Refert Galen lib. 3. simpſoc. c. 17. anum quandam Atheniensem innoxie magnam sæpe cicatrē quantitatem effuisse. Idem narrat Sex. Empiric. de alia vetula.

De Lisee ferunt historiæ, quod opii vnciam dimidiam sine sanitatis iactura vorabat. Vidi mulierem Nemoxiæ, quæ quotidie semidragnam sumeret.

Familia quædam in Creta solo aspectu fasciabat, & pueros in tabem deducebat. Quid plura? venenis afflicti ab his tandem sunt immunes.

Desumuntur porro omnia venena vel à plantis, vel animalibus, vel mineralibus. A plantis, vel a papaverum genere, ab hyosciamo & mādraga, quorum licet qualitas perhibeatur venenata, vsus tamen quotidie feliciter ad morborum curationem celebratur. Et quæ hominibus ac beluis præsentissimū sunt aliquando venenū, si rite tractentur & dentur, sæpe securū sunt auxilium.

Aconitum pharmacum quidem toxicum est, oculorum tamen medicamentis levandi doloris gratia adijcitur. Et cicuta sacros ignes & vlcera serpentia illita restringit.

Nerium quoque contra serpentium morsus præsidium est ē vino potum. Sedum maius Erysipelata & herpætæ extinguit. Solanum omne adhibetūm dolores quosvis mitigat.

Ad hæc omnia venena sunt Dioscoridi, veteri in ranunculus, esula, hermodactylus, quorum vt quotidianus, sic saluberrimus est vsus. Præterea Napellus, herba Paris, taxus, stibium, & alia pleraque sunt & medicamenta & venenæ; interficiunt namque & medentur.

Fungi vero non quidem medicamenta sunt, sed aliquando alimenta, aliquando venena, horum enim esu ingenui quinque adolēcentes Luteriæ literis operam dantes interierunt. Aulici tamen talium dulcorū avidissimi sunt liguriores.

Alias stirpes venenatas, quæ medicis vsibus quotidie feliciter interserviunt, nolo recensere, cū pauca quædam attingisse sufficiat; Omnia siquidem hoc capite complecti nec opus, nec facile est.

Ex animalibus autem venenatis quotidie medicamenta parantur. Nam caro Scincorum pigrioribus matris ad ciendum libidinis æstus sæpe datur.

Viperæ Elephantis & venenatis affectibus detentis quasi miraculo profunt. Itē & Colubri quorum,

Rex anguicorvus.

Ophiogenes.

Alia historia.

Venenæ sunt sæpe medicamenta.

Ex animalibus venenatis medicamenta sumia.

Improbantur qui venena componunt.

Venena in corp. re hominū mei dūm genita.

Venena ali-quando nuntiare. Historia.

quorum, vt decet, appata caro multa ad venena securissimum est alexipharmacum.

Draconem maximum esse alimentum & venenum.

De Dracone marino superat fidem, quod narratur: Is enim aculei osseum in dorso gerit, adeo homini infensum, vt quacunq; punxerit, nisi mature succuratur, ad interitum precipitat. Illius autem caro salubriter & suauissime hominem alit, vulgus Gallorum Vivam nominat, sicque mirum videretur, quod animalia quædam simul & alimentum, & medicamentum, & nonnunquam venenum homini suggerant. In ipsorum enim parte quadam vita est, in alia interitus.

Adhuc vero valde mirum, animalia venenata, cum corporibus suis nostro prorsus inimica sunt, subitoque nos interimit, moribus ac puncturis à se illatis secure mederi, & fere sola ab eiusmodi vulneribus & periculis liberare; quia nempe simile sibi simile allicit, & quasi suam substantiam reuocans, partem læsam à veneno & damno vindicat. Sic à Crocodilo læsos ipsius adeps impositus sanat, & à Scorpionibus isti, ab istidem tritis & ad mortis conualecunt. Idem efficit mus araneus, vbi aliquem momordit, si tritus adhibeatur.

Venena venenarum trahere.

Admiratio quoque dignum est, venena non solum venena trahere, sed plurima etiam spicula & aculeos à corporibus nostris sine dolore foras educere, quæ ante vix vi, aut arte vlla extrahi poterant.

Multa autem animalcula tota homini malefica sunt, vt cantharides, buprestis, salamandra, pinorû etucæ, lepus marinus, rubera, rana palustris muta, non tamen semper inutilia & sanitati incommoda. Nam cantharidibus, lacertis, scorpionibus, formicis & similibus animalibus extra auctaster vitium, interitus vero non ita libere.

Idem fecit maleficius ille Hebraeus Franciscus, qui vocatus, qui ante 17. annos ad Caccadumones nos abiit: adfuit adhuc alii, eiusdem famæ nebulo.

Turum enim minime est, quæ prava qualitate à natura donata sunt, in corpus ingerere. Sic nefaciegit citum foraneur quidam & imperitus Agyrta, qui probo, sed parum prudenti viro mihi noto, medicamentum ad tentiginem mentulæ proritandam postulanti, cantharides exhibuit, eumq; non ad campos Veneris amœnos, sed Charontis cymbam demisit.

Nonnulla vero etiam malefica, quæque vel mortu vel instratu lædunt, ab expertis artificibus præparata, à Medicis doctis præscripta, & opportune data non modo non nocent, sed mirabiles & salutaritates præstant effectus. Vinum enim, in quo viperæ quodam casu extincta fuit, elephanticum jamdiu à communi civium societate se junctum persæcte sanauit, Idem polliceri & præstare potest colubæ. Quid igitur vtriusque caro vt decet appa-
rata?

Ex mineralibus venena.

Ex mineralibus denique venena quamplurima habentur efficacissima, tam sponte nascentia, vt hydrargyris, emmabaris, gypsum, myrsifory, sendaraca, magnes, antimonium crudum, atque etiam adamas: quam arte ita reddita, vt sublimatū, calx, erugo, carufa, aqua fortis vulgo dicta, & alia pene innumera, quæ præstat ignorari, quam sciri. Sat enim est, simplicia quadam attingere morbis quibusdam vtilia, quorum alia alius vt natura minus infensa, & rebus sanitatis magis idonea præferuntur.

De facultatibus medicamentorum in genere, quæ ab effectibus denominantur.

MEDICAMENTA multa specifica virtute quasdam partes respicere & roborare, vt cephalica caput, ophthalmica oculos, pulmonia, hepatica, splenica, pulmones, hepat, lienem, & alia alias, ab ipsisque denominari, p. alo superius ostendimus: Nunc quæ ab effectibus suam nomenclaturam habent, breui & generali dilucidatione recensemus, vt in promptu sint medicinarum facturo, ad propositos & consequendos effectus, medicamentorum qualitate requisita dignotio & appellatio. Verba enim cum sint notaverim, & ipsis convenientissima, vt decet, aptentur, aptius docent, & artificem melius regunt & dirigunt.

Medicamentorum appellatio à quibus.

Medicamenta autem fere omnia idioma Græcorum, à quibus primo fuit impositum, retinent: Nonnulla ex Arabum balbutie profecta, vix ad antiquam euphoniā redierunt, & annorum lapsu quandam gratiam comparauerunt. Ab effectu igitur medicamenta sic à classicis authoribus appellantur.

Καταρρεσιν.

Catharticum medicamen dicitur, quod modo quovis è corpore noxios humores, seu per vomitum, seu per feces educit.

Χολαγγογόν.

Cholagogon Medici vocant, quod biliosum humorem ducit: Phlegmagogon, quod pituitosum: Melanagogon, quod melancholicum; Hydragogon, quod aquas seu serosos humores purgat; & Panchymagogon, quod omnes.

Polychrestum.

Polychrestum sic nominatur, quod multos exhibet vsus.

Εκπροσιόν.

Eccoproton inter benigna medicamenta numeratur, atque id dicitur, quod tantum feces deturbat.

Ψαλμαστικός.

Hypercathartica, hoc est, superpurgantia sunt, quæ primum humorem sibi familiarem purgant, dein alios ad sequendum paratiores, postremo sanguinem, adeo vt dysenteriam suscitent.

Εμετικά.

Emetica vocantur, quæ vomitum excitant, & foras humores per os excludunt.

Αλλοιοτικά.

Allioica, hoc est, alterantia, quæ intemperiem quandam emendant, vt calida frigidam, frigida calidam, humida siccam.

Euchyma & cacochema ad alimenta spectant; Illa quæ sanguinem optimum, hæc, quæ paruum gignunt, dicuntur. Epicrastica, quæ succum optimum paulatim sufficiunt in locum pravi paulatim vacuari, vnde Epicrasis.

Hypnoticum, quod somnum potius, quam soporem conciliat. [Galen. lib. 9. Method.]

Narcoticum, quod non modo soporem, sed stuporem & sæpe necrosim, five mortificationem adducit.

Vreticum, q. vias diducendo, laxando & pel-
lendo vrinas & arenas movet, & sæpe expellit.

Lithontripica, hoc est, saxifraga, quæ lapides seu calculos frangunt, seu atterunt, & foras eiciunt.

Anodynum, quod moderato calore dolorem aliquem delinit & sedat. Vocatur quoque Paregoricum, & aliquando Lyfipponium, hoc est, laborem solvens, seu dolorem sedans.

Chala-

Chalasticum medicamentum generali significato vocatur, quod partem quandam, cui adhibetur, lenit, & temperato calore solatur: Strictius vero sumptum, quod relaxat & tensioni medetur, siue qualitatē excessu, vt, adeps, butyrum, ælypis.

Quod venenatum officia ducit ac referat, & sanguinem ad exitum suo calore & actione excitat, αἰματωτικόν dicitur, cuiusmodi est alium, sabina, porrum, cyclamen, & alia quamplurima.

Reperculsiuum medicamentum Græci ἀπρεσικόν nominatur, quod qualitate refrigerante & astringente humores in membra irruentes repellit, vt plantago, sorbes, pilosella. Quædam tamen sola qualitate refrigerante repellunt, vt aqua & alia similia reperculsiua [Gal. lib. 14. method.] Omnia autem repellentia medicamenta tantum admodum sunt in principio fluxionis, ex Galeno & Orisasio.

Hellicum, seu epistasticum vocatur, quod humores ex alto evocat, contrariumque est repellentibus; calidum enim est, & partium tenuium, reperculsiua frigida, & crassarum. [Gal. lib. 10. comp. med. loc. cap. 25. lib. 1. synops. c. 16. lib. 5. simpl.] Et quodvisque calidum trahit; frigidum quodvis repellit. Quod gradu secundo calidum est, manifeste trahit; quod tertio, partim trahit, partim digerit, vocaturque μετὰ συγχρητικόν.

Attrahentium autem medicamentorum quatuor sunt differentiæ. Quædam enim qualitate elementari trahunt, vt quæ calida sunt secundo recessu; Alia casu, vt putrefactione, eoque modo fermentum validissimum est trahentiū: Alia quadam similitudine, ut venena venenum, alia occultata proprietate, vt dictamnus spicula, magnes ferum.

Διαφωρητικόν est, quod seu intro sumptum, seu foris adhibitur, attenuandum, & detergendo non solum meatus aperit, sed obvios humores incidit, digerit, ac sudore vel halitu resolvit. Eorum duo traduntur discrimina, quædam debiliora sunt ὑποστυπτικά dicta, hoc est, relaxantia, quæ calida quidem sunt ac tenuium partium, sed non deficiant, & magis humores ad resolutionem apparatus, quam resolvunt. Materia resolutivum multa est: nam quæ a medio secundi gradus ad finem tertii calefaciunt, & sunt tenuium partium, resolvunt.

Σπυγγωτικόν, seu συνακτικόν, hoc est, stipans seu obstruens, anastomotico contrarium est: Vasorum enim oscula claudit, & vacuationes sistit; Eius liquidum substantia crassa est, proinde facile occludens.

Πυκνωτικόν, seu condensans, vim quidem habet occidendi, sed imbecilliorē, atque cutis tantum meatus stipat; Stegnoticum officia venenatum.

Εμπλαστικόν, seu glutinosum vocatur, quod parti cuiuspiam illitum tenaciter adhærescit, & cutis meatus obstruit, multoque infarctu implet, vt resina & gummi. Quædam Emphractica dicuntur, quæ scilicet poros suo lentore obstruunt, & visciditate opplent.

Incrassans, Græce παχυντικόν dictum, succos consentientia tenues, & liquidiore, multo crassiores reddit: illius vis sita est in materia crassa & terresti, acrimonie omnis experte.

Huic contrarium est λεπτοπικόν, quod nempe crassos & compactos humores attenuat, varieque dissolvit. Valde tenui substantia constat, seu frigidum sit, vt acetum; seu calidum, vt aqua vini, quæ vulgus aquam vitæ, & Chymistarum multi Elixir nominant.

Εκφωρητικόν, id est, infractu liberans, quod humore viscido & lento vias expedit. Eius autem facultas varia est, pro varia humoris obstructionem committentis ratione. Nam quæ a glutinoso succo nascitur, Ecphractico attenuante & incidente opus habet; Quæ simul duritiem coarctat, emolliente qualitate simul eget.

Μαλακτικόν, seu emolliens appellatur, quod durum corpus, vt scirrhum, emollit, & in statum naturalem reducit, estque saltem gradu secundo calidum, & in humiditate & siccitate temperatum, [c. 4. & 8. lib. 5. simpl.] Quod in calore temperatius est, potius suppuratorium existit. At quod duritiei ex siccitate natæ adhibetur, esse debet humidius, & in calore moderatius, ut oleum, & medullæ multæ.

Διαπηκτικόν, seu suppuratorium vocatur, quod nostræ naturæ simillimum est, atque calore & humiditate quasi symmetrum; [c. 5. 7 & 8. lib. 5. simpl.] Vnde manus admodum cuiuspiam parti, in qua materiam in pus vertere cupimus, si nea diutius detineatur, facile suppuratum efficit & movebit. Remollientia vero calidiora sunt, non ita tamen, vt ea qualitate humiditatem exuperantem discutiant. Itaque suppurantia potius quantitate, remollientia qualitate idipsum, quod pollicentur, præstare dicuntur.

Πεπταστικόν, simillimum est, sed peculiariter id dicitur, quod humorem concoquit, Diapyceticum, quod in pus mutat.

Ρυπτικόν, seu detergens ac mundificativum, humores quosvis crassos & tenues, & fordes omnes expurgat, vnde expurgativum quoque dicitur: Sapore id fere amarum est, at saluginoso & aliquantum exiccante.

Εναιμόν dicitur, quod cruentis vulneribus adhibetur: vocatur ἵσκαμιον, hoc est, sanguinem sistens.

Σαρκοτικόν, quasi incarnativum, seu medicamentum, quod vim regenerandæ carnis habet, dicitur. Estque siccum primo gradu & modice, ac sine morsu detergens, cap. 15. lib. 5. simpl. & 3. Meth.

Κολλητικόν, hoc est, glutinatorium, medicamentum appellatur, quod agglutinat & conjungit solutas partes, vt in naturale vitæ redeant. Dum cruentis vulneribus adhibetur Ενωμὸν & τραυματικόν, à quibusdam Symphyticum & aggregativum dicitur.

Καταγματικόν, quod fractis ossibus solidandis & poto sarcoide citius meliusque ferruminandis convenit.

Εσχαλωτικόν, vel Synuloricum, quod vlceri cicatricem inducit, hocque præstat efficacissima siccitate & astrictione moderata; Siccit enim tertio recessu, Collecticum secundo, Sarcoticum primo tantum.

Καταμειντικόν, medicamentum est, quod superfluam carnem, cui adhibetur, absumit, & ad nativam superficiem reducit; vnde à quibusdam

Αἰματωπικόν.

Απρεσικόν.

Ελτικόν.

Επισταστικόν.

Μετὰ συγχρητικόν.

Ατtrahentia.

quadruplicia.

Διαφωρητικόν.

Σπυγγωτικόν.

Πυκνωτικόν.

Εμπλαστικόν.

Παχυντικόν.

Εκφωρητικόν.

Εκφωρητικόν.

Μαλακτικόν.

Διαπηκτικόν.

Πεπταστικόν.

Ρυπτικόν.

Εναιμόν.

Κολλητικόν.

Καταγματικόν.

Εσχαλωτικόν.

Καταμειντικόν.

Βαρυφαβι. busdam *βαρυφαβον* nominatur : Calidum est tertio gradu.

Βεχρωπικι. *Βεχρωπικι*, quasi crustificum, quod vehementissimo ac igneo calore partem adurendo ei crustam relinquit, cuiusmodi est sublimatum & pyrotica.

Βεπικον, id est, putrefaciens, malignæ qualitatis est particeps, & partem, quam attingit, factorem & pravam qualitatem inducendo, destruit ac putrefacit, ut *Sandarach*, *aconitum* & alia multa.

Quædam *εμπλωτικα* dicuntur, quæ callum absumunt, quæ vere cathartica sunt, aut hæc facile in illorum locum substituantur.

Hæc præcipua cum sint facultatum medicamentorum ab effectis sumpta nomina, cætera non persequemur.

CAP. XV.

De generali delectu medicamentorum purgantium.

TRIA si bene noverit Pharmacopæus, artis suæ peritissimus habetur, *Simplicia* nempe *medicamenta* seligere, eadem præparare & componere. Electio cognitionem pronuntiat; Vix enim bonum à malo secerneret, & seliger illud, nisi noverit verumque. Præparatio quoque supponit industrium artificem, qui in arte diu exercitatus, multis modis, aqua, igne, manu simplicia maligna castigat, bona meliora reddit, imbecilla validiora efficit. Compositio autem sine electione & præparatione nulla: *Simplicium* namque *cumulus confusio*, non *compositio est*.

Ecce itaque delectus medicamentorum; primum Pharmacopæi officium, qui sic solet definiri. Delectus est boni à malo discretio ac distinctio, noxii ab innoxio, malefici a benigno. Benignum medicamentum purgans, seu beneficium dicitur, quod elementem purgat, & placide alvum subducit, ut *castia*, *manina*, *thamarindi*, *rhebarbarum*. Malignum & infalubre, quod violenter trahendo purgat, nostræque corpora conturbat, ob eam quàm habet nostræ naturæ essentiam adversam.

Est vero medicamentum malignum duplex. Vnum toto genere tale, cuius nempe genus univèrsum efficiens est, & violentum, qualecunque sit, & unde quaque desumptum, ut *Euphorbium*, *Lauroleola*, *Antimonium*. Alterum specie aliqua & ex accidenti secundum aliquod individuum sui generis, quod à natura sui descivit, atque degeneravit, ut *agarius niger*, *turbit nigrum*, *Colocynthis* vnicain planta; velex vnicain planta in agro, [*Mesue*] quia sola in agro planta, vel solum in planta pomum, omnem vel agri, vel plantæ amarorem & malignitatem creditur ad se rapere.

Ab his autem amobus malignis purgantibus abstinere debemus, nisi in magnis quibusdam affectibus, quibus benigna aut nihil, aut parum profunt, aut desunt. Tunc enim malignis recte correctis & præparatis peritus Medicus poterit uti, quandoquidem morbis multis venena etiam sæpe sunt salutaria, ut vipera Elephantiasis, caro scorpionum vulneribus ab ipsa dem excitatis, lan-

guis canis rabiosis à cane rabioso demorsis; Vnde proverbium: *Ascorponibus icti, solent ab ipsis remedium accipere*.

Ab his etiam, quæ blanda vocantur, abstinent, nisi ea optime, ut decet exhibeantur iusta quantitate & tempore, & quibus conferre creduntur. *Sanas enim carnes habentibus*, ait Hippocrates *Aphors.* 16. lib. 4. *medicamentum purgans noxium*, iuxta illud [*Matthai* 9.] *Bene valentibus non opus est Medico*.

CAP. XVI.

Vnde sumatur purgantium medicamentorum delectus.

ELECTIO medicamenti purgantis desumitur ex ipsius essentia, seu natura & facultatibus. Essentiam vocamus ipsam cuiuscunque medicamenti rationem, quæ ex materia & forma confurgit; Vel id omne, quod in medicamento spectatur, & inest absolute citra ullam comparationem.

Facultatem vero vim ipsius medicamenti, quam in nostris corporibus exercet, vel exercere potest.

Bonam vel malam medicamenti purgantis essentiam ostendunt illius substantia, qualitates primæ, seu temperamentum, qualitates secundæ, temperamentum sequentes, & dispositio intrinsecus acquisita. Substantiæ nomine intelligitur materia commoderata & consentientia, quæ ab elementis certa inter se proportionem mistis, nascitur; unde alia gravior, vel levior, alia densa, vel rara, alia crassa vel tenuia, alia lenta vel friabilia dicuntur. Ex quibus differentiis dispositio quædam nascitur, & virtus ipsi medicamento, per quam in eodem genere bonum à malo distinguere potest.

Secundo à primis qualitatibus delectus sumitur, hoc est, à temperamento, cuius octo consistuntur differentie calidum, frigidum, humidum, siccum, quæ simplices qualitates vocantur, & totidem compositæ calidum humidum, calidum siccum, frigidum humidum, frigidum siccum, quibus adiungitur medium temperamentum, seu temperarum in quo consistit hominis natura, à qua cum variæ recedant aliæ temperaturæ quædam vno, quædam duobus, quædam tribus, quædam quatuor gradibus, ob eam causam gradus varii excessus distinguuntur.

Tertio sumitur electio medicamentorum à secundis qualitatibus, quæ quatuor potissimum litteras quot genitibus distinguuntur: Etenim aliæ tactiles sunt, aliæ odoratiles, aliæ gustatiles, aliæ visibiles. Audibiles omittuntur, quoniam ab his certus non potest sumi medicamentorum delectus: Tactiles dicuntur, quæ tactus iudicio discernuntur, quarum aliæ sunt elementorum propriæ, quibus scilicet qualitates primæ, calidum, frigidum, humidum, siccum, rectè dijudicantur. Aliæ temperamentum sequuntur, & dicuntur secundæ, quarum ratione medicamentum grave dicitur, aut leve, durum vel molle, lentum vel friabile, asperum aut leve, ut dictum est.

Quarto medicamenta seliguntur ab odore, Odor quid, qui vaporosa quadam est substantia, quæ à re odorabili expirans, & ad nares delata sensum movet

Delectus quid.

Benignum medicamentum quid.

Malignum.

Medicamentum malignum quomodo duplex.

Quando malignis purgantibus licet uti.

Quando à benignis abstinentium.

Essentia medicamenti quid.

Facultas medicamenti quid.

Substantia medicamentorum.

Temperamentum quid.

Secunda qualitates quæ includantur.

odoratus. Ejus autem tot sunt species, quot sapo-
rum: *Odores enim saporibus proportionē respōdēt,*
ab hisq; denominationē plerumque mutantur.
Non ita tamen sunt distinctæ species odorum at-
que saporum, quia sensus odoratus in hominibus
est admodum obfus; hinc fit, vt mille sint odo-
rum species, qui propriis nominibus cateant.
Generaliter tamen omnia odorabilia in beneo-
lentia & graueolentia distinguuntur.

Sapor quid.

Sapores quot.

Quinto à sapore de medicamentorum dele-
ctu sumitur iudicium, certius quidem, quam o-
dore; quia saporum quam odorum magis sint
species discretæ, [*lib. 4. simpli. med. Gal. cap. 21.*] Est
enim sapor *qualitas gustu perceptibilis*, cujus no-
verit differentie constituantur; quorum tres à
vinceente caliditate in substantia vel crassa, vel
tenui, otum habent; acer nempe, amarus, salus;
tres ab exuperante frigiditate, acidus seu aceto-
sus, austerus, acerbus; & tres à moderato calore,
dulcis, pinguis insipidus; horum postremus ad
frigiditatem, dulcis & pinguis ad calorem magis
inclinant.

*Electio medi-
camentorum
à dispositione
extrinseca.*

Sexto medicamenta seliguntur à dispositione
extrinsecus acquisita, quæ oritur à tempore aut
loco [*Galenus capit. 2. lib. 4.* Addit Mesue magni-
tudinem, parvitatem & numerum; his enim me-
dicamenti qualitas validior aut imbecillior red-
ditur. De temperie & delectu medicamentorum
à colore & sono certa satis & vniversalis re-
gula statui non potest, per quam maligna à beni-
gnis discerit queant. Cum enim potissimum à
substantia, temperamento & facultatibus beni-
gnitas vel malitia medicamenti pendeat, in sit-
gulis coloribus frigida, humid a, calida, sicca tē-
perantur, nec colores ipsi medicamentorum
temperamenta insinuant. Potest enim fa-
cillime color medicamenti extrinsecus im-
mutari.

A sono etiam vt à colore incertissima est be-
nignitatis vel malignitatis medicamentorum in-
dicatio: Vniversalis enim non est illa dignotio,
sed particularis tantum, & ex accidenti in qui-
buldam, vt in *cassia, carthamo*, & paucis qui-
busdam.

C A P. XVII.

*Quomodo sumatur medicamentorum electio
à rebus enumeratis.*

CATHARTICVM quidem omne consociale in
sibi humorem primum attrahit in alvum,
sed specialius quædam dicuntur à Mesue o tra-
hendū purgare, vt omnia valentiora; alia com-
primendo, vt styptica, alia leniendo, vt viscida ac
lubrificantia; & quædam molliendo, vt mala stic-
ca multa. Inter ea vero, quæ trahendo purgant, quo
leuiora, eo meliora iudicanda; graviora vero mali-
gna: leuitas enim substantiæ tenuitatem & rari-
tatem indicat; gravitas densitatem & crassitiem.
Quæ vero crassa materia constant, gravius affi-
ciunt. Quæ etiam humiditatem habent super-
fluam, quo leuiora, eo meliora, nisi exoleverint;
leuiora siquidem minus habent superflue humi-
ditatis, quæ ventriculum subvertit & tormina
concit.

*Qua compri-
mendo pur-*

Contraria est eorum ratio, quæ purgant com-
primendo facultate quadam styptica in terrestri

matetia residente, quæque nativa conditione ac
temperie solida sunt, non rara; Quæ etiam pleno
& vacuo iudicantur; ceu quæ natura sua plena
debent esse non vacua. Hæc enim quo graviora
sunt, eo meliora, vt etiam quæ purgant, leniendo,
lubrificando, & molliendo. Molliendi siquidem
facultas, vt & lubricandi, ab humiditate est, quæ
gravitatem inducit. Humiditas à illa naturalis
est, & à proprio temperamento, non excremen-
ticia, quæ detetiora semper efficit medica-
menta.

De reliquis autem substantiis, videlicet de ra-
ta vt de levi, de densa vt de gravi iudicandum est.
Leuitas enim est comes rariatis, vt gravitas den-
satis, etque inter se reciprocatur. At non
est eadem friabilis & tenuis ratio: Non enim
quicquid friabile est, idem & tenue, nec quicquid
lentum, idem & crassum; nec contra: Sed si quod
tenue est, id quoque purum fuerit, erit & friabile
ac tenerum: Et si quid crassum est, id etiam im-
pūrum fuerit, erit quoque glutinosum ac visci-
dum: His exceptis, quorum substantia est lenta
humida, vt *mel, manna, butyrum, oleum*. In his e-
nim quod putius, idem & melius: quod impu-
rius deterius. Crassum proprie dicitur, quod æ-
gre lævigatur, seu quod vix in tenues partes com-
minuitur; Tenue quod facile; Densum, quod
nullis aut perexiguis meatibus est peruiū; Rarum,
quod multis; Grave, quod in se coactum, pon-
dere, quam mole magis est conspicuum; Leve,
quod laxius mole quam pondere. Lentum &
Friabile sic inter se opponuntur, vt vix illud rei
trahenti & teterenti cedat; Hoc vero sæpe digito-
rum attritu & compressu in pollinem minuitur.

*Crassum;
Tenue;
Densum;
Rarum;
Grave;
Leve;
Lentum;
Friabile.*

Ratione autem temperamentorum calida
medicamenta frigidis, humida siccis in simplici-
bus temperaturis sunt meliora. In compositis
calida humida salubriora, frigida sicca pessima.
Si ab intentionis gradu delectus capiatur, cum
hominis temperamentum in mediocritate sit con-
stitutum, quanto medicamentum est hominis
temperamento medio propinquius, tanto salu-
brius iudicatur: Quanto remotius, tanto mali-
gnius; Ita vt quæ à medio quatuor gradibus de-
hiscent, deteriora sint; & quæ extreme, quatuor
nempe gradibus superant, venena potius dicendi
sunt, quam medicamenta.

Ratione vero qualiter secundarum, vt tā-
cillum, sic iudicandum est. Quando in eodem
genere medicamentorum quædam dura, alia mol-
lia esse contingit, aut aspera vel lævia, in his mol-
lia dutis, & lævia aspetis anpreponenda sunt. Du-
tū id vocamus ex Gal. cap. vlt. lib. 3. de differen-
tiis: *pulsu in nostra caro cedit*: molle contra, quod cedit
nostre carni: Estq; tale vtrumq; bifariam, natura
nempe, vel arte sic esse cum. Læve autem vocā-
tū, cuius superficies est æqualis: Asperum, cuius hæc
eadem inæqualis sit; propter partes quasdam emi-
nentes, alias vero deprellas, vt in prunis, Sebesten,
myrobalanis, & aliis multis.

*De delectu
in sciendiis
qualitatibus.*

*Durum quid
Molle.*

Læve quid.

Asperum.

Ab odore autem ea de causa fit medicamen-
torum delectus, qui odor suavis spiritus reficit, odore.
favores instaurat, partes principes exhilarat, & fa-
cultates roborat, Gravis odor & fetidus contra
caput fetit & gravat, mentē percellit, ventriculum
subvertit, inficit spiritū, nausæā movet, & difficilē
ac la-

ac laboriosam purgationem efficit, & vomitum sæpe concitat. Propterea medicamentis purgantibus & electuariis cardiacis aromata solent misceri, quibus illorum ingratas qualitates malignas, & partes principes aduersus qualitates malignas medicamentorum vitiuntur. *Aromata enim omnia corroborant viam fontem & principium.* Proinde suavis odor olido & ferociter præferendus. Hic enim cordi & cerebro inimicus, ille vero vtrumque exhilarat [*Galen. cap. 21. lib. 4. simpl.*] Est enim spiritui contento in ventriculis cerebri familiaris, quem dam reficit, facultates vegetiores redit.

C A P. XVIII.

Particularis saporum disquisitio.

EX novem saporibus diximus cum melioris nota Medicis [*Oribas. cap. 5. lib. 14. collect.*] tres esse calidos, tres frigidos, & temperatos tres. Calidissimus omnium est acer, qui à calore nostro excitatur, à quo in actum de potentia reducitur, mordicat, rodit, igneæ qualitatris sensum expiimit, & prope odum exurit, ut capicum, seu piper Indicum, ut pyrethrum, ut scamula.

Sunt autem acrium multa genera [*Galen. cap. 17. lib. 4. simpl.*] nam alia sunt ignea & sicca, quantum caloris gradum superantia, & venena sunt, ut sublimatum, calx, & arsenicum. Alia cum igneo calore multam habent humiditatem admixtam, à qua dulcia quodammodo sunt, & esui apta, ut allium, cepa, porrum, nasturtium hortense, & similia. Alia intra tertium ordinem continentur, ut galanga, piper, sabina, thlaspi, arum, helenium. Alia moderate talia sunt, ut hyssopus, thymus, anisum, coriandrum, rapum, origanum. Sunt & acrimonia quædam à lolure & simpliciter talia, & quædam aliis saporibus permixta, ut quæ acrimonia sunt, simul & amara.

Amarus sapor acriproximus est, præsertim qui ex tenuiori partium terrestrium aliatione oritur, habetque vim non rodendi, ut acer, sed detergendi magis, quam salus, adeo ut linguam molester exasperet [*Paul. Ægin. cap. 1. lib. 7. Galen. cap. 10. lib. 4. simpl.*] Est vero duplex, vnus calidus, iam dictus, qui ex partium terrestrium aliatione generatur, quo modo dulcia fiunt amara, vel coctione, vel vetustate; alter frigidus, qui ex vehementi congelatione fit, velut in opio, in cichorio silvestri, in lactuca, cicuta, & fructibus quibusdam immaturis, vel qui sit à coctione inchoata, seu imperfecta, vel potius à calore remisso, qui pro frigore habetur, ut alius ab intenso. Vix enim mixtum datur, quod naturis & qualitatibus diversis non sit præditum. Vnde mirum non est, si opium & cicuta partim sint calida, partim frigida. Scripsit enim colocynthidos poterit aquæ duabus libris amaro rem, non calorem, nisi valde occultum & perpusillum inducere. Schegkian tamen putat, nonnulla propter amaritudinem calida esse, sed abstrusa & occulta vi refrigerare, ut opium & cichorium. [*lib. de occultis medic. facult.*]

Est autem amarus sapor vel simpliciter talis, ut in aloë, vel aliis saporibus permixtus, ut in absinthio, cui conjuncta est stypticitas seu astringitio, ut etiam in multis fructibus experimur, qui perfectam magnitudinem nondum adepti, sæpe sunt aci-

dantur, maturi vero simul & amari, & acido dulces.

Salus sapor amaro finitimus est, sed minus calidus & siccus propter aqueam humiditatem, à qua substantia terrena in eo temperatur. [*Orib. & Gal. cap. 20. lib. 4. simpl.*] Proinde moderate abstergit, linguamque abluat moderatius, quam amarus, estque gustantibus satis gratus, aliquid habens astringitionis, non tamen quæ linguam contrahat, ut sapor austerus, vel acerbus.

Est autem salus sapor duplex; vnus naturalis, artificialis alter. Naturalis, ut in sale, in aqua maris, & in salibus multis fossilibus. Artificialis, ut in lixivio, calce, capitello, & in salibus chymicis.

Acidus omnis sapor ex se frigidus est, siue talis sit à natura, ut in his, quibus frigida intemperies tenuitati substantiæ conjuncta est, ut in succo limonum, avantium, aceto, aceto, aceto, & similia; siue ex accidenti, ut à putredine, [*Aet. cap. 1. retr. 1. form.*] quia ratione vinum acidum dicitur, non tamen absolute; Est enim acrimonia, cuiusdam particeps, ut docet Galenus libro 1. simpl.

Hinc acidus saporis alia statuitur divisio, in eum videlicet, qui exacte talis est, nullius alterius saporis particeps, cuiusmodi sunt enumerati succi; & in eum, qui non exacte acidus est, sed cum alio sapore conjunctus, siue dulci, siue amaro, vel acri. Hinc acidus dulces fructus, ut mala punica, pruna, mora, cerasa. Multi quoque fructus cum aciditate amarorem habent adjunctum, ut mala persica & cerasa quædam. Acetum autem est acrimonia particeps, & mixtæ qualitatis, ut dicitur Galenus cap. 19. 21. & 26. lib. 1. simpl. propter caliditatem acquirat. Vincit tamen in eo aciditas acrimonia, ut acrimonia aciditatem in oleis sulphuris & vitrioli, arte Spagyrica eductis, quæ propterea linguæ vellicant & rodunt, & sola exhibita insigniter calefaciunt. Porro sapor acidus, quantum ad impressionem in lingua citra, penetrat, mordicat, deterget, vellicat, sed citra calefactionem, nisi mixtam habuerit aliam qualiterem, inquit Galenus cap. 2. lib. 4. simpl. in quo discrepat ab acri, quamquam aciditatem fermentent ob partium tenuitatem, cum caliditate à putredine nata.

Austerus sapor siue stypticus moderate linguam & os consistit, exasperatque, atque quodammodo siccat & refrigerat, estque valde peculiaris multis fructibus immaturis, ut malis cotoneis, cornis & pyris multis, præsertim agrestibus. Consistit in media materia, quæ scilicet terrestris & aqueæ est nature particeps, & in qua frigiditas dominatur. Quia sapor omnis austerus frigidus est, moderate astringit, & fluxiones repellit: differtque ab acido, quia magis aqueus minusque stringit & exasperat: Cuiusque enim saporis vires aquæ remanent ac hebetæ humiditas, inquit Galenus cap. 7. lib. 4. simpl.

Cum autem naturalis calor in ea ipsa materia dominati caperit, & aqua illa materia terrena mixta pepsanum, hoc est, maturatione acciperit, tunc depulsa, ac evicta astringitatem in eadem materia succedet dulcedo: si que dulcescunt

Omnia aromata esse cardiacæ.

Sapor acer qualis.

Acrium multigenum.

Amarus sapor.

Amarus sapor quod duplex.

fructus austeri post maturationem, non tam materias, quam qualitatibus mutatione.

Acerbum. Acerbus sapor ponticus & stypticus aliquando dictus, ab austero maioris tantum & minoris ratione dissidet. [*Aer. cap. 1. iter. 1. ser. 1.*] Eo enim gravior & molestior, atque os & linguam magis costringit, & asperitate validiora coarctat. [*Aer. cap. 4. lib. 2.*] In materia liquidum magis terrena siccaque consistit, nec aequa humiditatis manifeste particeps, in eaque non calor, sed frigus cum siccitate dominatur: nam *acerbum omne frigidum est.* Est vero maxime conspicuus hic sapor in galla, in melleis & sorbis immaturis.

Dulcis. Dulcis sapor gustu suavis est, & iucundus, & venter ac visceribus amicus, inquit Gal. c. 14. lib. 4. *simpl. com. ad aphor. 37. lib. 5.* quia caliditatem habet mitem, seu temperiem laudabilem, quare dulcia solum nutriunt, & insani in vero solum trahit sanguinem dulcissimum. Ab vinctuoso vero dulce distinguitur, quod minus sit gustu iucundum, cum alioquin temperamento conveniant, & tere similes in lingua impressiones faciant. Quod enim dulce est, linguæ fibras lenit & dilatat, asperitatem demulcet, & quicquid inhæret linguæ, abluat. Elucet vero dulcis sapor potissimum in saccharo, melle, manna, glycyrrhizæ, lacte, passulis, iunubus, & fructibus maturis. Eius saporis à Theophrasto quatuor species constituntur, lacteus, mellicus, aquosus, vinosus.

Vinctuosus. Vinctuosus sapor, qui & oleosus, & pinguis dicitur, dulcis est, & nutrit. Et quicquid nutrit, ex genere est dulcium, ait Gal. c. 9. lib. 4. *simpl.* Inter se tamen dissident, quod dulcium humiditas aqueam sit, pinguium acera, unde celeriter in igne liquefunt, & eduliorum sunt potius condimenta, quam alimenta [*c. 10. lib. 3. de aliment.*] Exasperatas enim linguæ partes leniunt & implent, ut butyrum, medulla, oleum. Est vero sapor vinctuosus, & exquisitioralis, ut sunt oleosa & pingui; vel moderate, ut radix altheæ & liliorum.

Inspidus. Inspidus sapor ad dulcem accedit, defleat vero magis ad frigiditatem, ob aqueam substantiam ab infuso calore minus elaboratam, inveniturque in rebus imperfecte coctis & frigidis; nam alimentum omne ex inspidis pituitosum est. [*Galen. cap. 64. lib. 2. de facul. alim.*] Proprie vero in aqua citrullo, cucurbita, blivo, spinaciis, & similibus observatur: nulla enim manifesta qualitate linguam afficit, nec proprie sapor est, sed saporis velut quædam privatio, ut nominis indicat notatio. Latini saturnum solent appellare, quod nulla qualitate manifesta sensum excitet, impressionem vero relinquat eifere similem, quæ ab hydræle excitatur.

CAP. XIX.

Quis medicamentorum defectus à saporibus sumatur.

NATURA nostra conservatio in sanitate; sanitas in temperamento consistit: à quo, quæ magis recedunt, maligniora sunt iudicanda; & quæ naturæ nostræ magis sunt affinia, eo salubriora. Ex saporibus autem acer & amarus maxime sunt naturæ nostræ alieni & ingrati; dulcis familiaris & amicus. Quapropter, quando medicamentum purgans ab acro & amaro magis recedit &

longius, tanto minus malum putandum est. Nam quæ exacte acra sunt, pessima habentur & nocentissima, ut euphorbium & rhymela, quæ ob acrimoniam & caloris vehementiam viscera exulcerant.

His proxima sunt acra simul & amara, ut succus rhamni. Ab his quæ exacte amara, ut colocynthia, & cucumeris sylvestris succus, elaterium dictum.

Quæ acra & amara sunt simul, & styptica, ut aloë, (quæ venas potius occludit, quam aperit, contra Serapionem) non ita mala. Minus adhuc mala, quæ acra sunt & styptica simul, ut epythymum, [*Diosc. c. 24. lib. 3. Galen. cap. 4. lib. 5. meth. Præ. cap. 4. lib. 27.*]

Amara & styptica omnium minime mala, ut rhabarbarum, & absinthium ponticum. Licet enim amara omnium minime putrescant, minimeque vermes procreent, attamen quæ exacte acra sunt, cum omnibus prope animantibus, nedum hominibus, eifui inepta sint, auctore Galeno, cap. 19. lib. 4. *simpl.* quo sapor aliquis est minus amarus, eo magis seligendus.

In bonorum & salubrium genere, saluberrima sunt dulcia, ut cassia, manna, mel, glycyrrhizæ, zizipha.

Secundo his proxima insipida, ut althea, lapidum, viola.

Tertio, dulcia & acida simul, ut pruna, tamari.

Quarto, dulcia, & amara, ut polypodium. Quinto, dulcia, amara, & styptica, ut rosea. Quæ enim astringentem habent, salubriora iudicantur. Ideoque quibus medicamentis purgantibus à natura non datur astringentia, ea sæpe adijcitur arte.

CAP. XX.

De tempore colligendi medicamenta, quamvis vis eorum perduret, & quo tempore melior.

ILLA medicamenti dispositio, quæ extrinsecus acquiritur, quæque magnam vim habet ad ea ipsa seligenda, vel ortum habet à tempore, quo colligenda sunt, vel à loco, in quo sunt asservanda. De tempore vero tria hæc scitu dignissima sunt: Primum, quando sint colligenda. Secundum, ad quod usque tempus vis eorum integra perduret. Tertium, quo tempore melior ac vilior existat. Quædam enim recentia meliora sunt, quam vetera; alia contra, vetera, quam recentia; alia medio tempore.

Quod attinet ad primum, dicimus, medicamenta tunc esse colligenda, quando vis eorum melior est, ac vilior. Verum enim vero non æque ac vno & eodem tempore omnes stirpium partes efficaces sunt & salutes; Nam alio tempore radices, alio tirsus seu caules, alio folia, alio flores & fructus, semina, succi, lachrymæ colligi debent.

Sicque radices singulis anni constitutionibus possunt colligi, & non autumno tantum, ut placuit Dioscoridi, Avicennæ, & aliis multis. Neque etiam vere solo, ut voluit Saladinus; sed nonnullæ quovis tempore effodi queunt, & colligi, quæ scilicet semper vegetæ sunt & succulentæ, licet

Exacte acra pessima.

Acra & amara.

Aloë venas occludere.

Amara & styptica.

Dulcia saluberrima.

Insipida.

Quo tempore colligenda medicamenta.

Quovis tempore quædam medicamenta colligenda.

licet caulis aruerit, cuiusmodi sunt radices *buglossi, acetoſæ, glycyrrhizæ, ofiunda regalæ, apii, ruſci, cyperi, cyclaminis, lithorum, altheæ, & aliorum* quamplurimum. Nonnullæ cum primum suis foliis exuuntur, quo videlicet tempore vis plantæ confugit ad radicem, tuncque magis est percoctus humor, quam alio tempore, vt *venula campana, angelica, pæonia, brionia, buglossum.* Quædam vero euellendæ ac colligendæ antequam in stiones, folia, flores, & semen tota plantæ vis abeat, vt *polypodum, iris, sigillum beate Mariæ, gentiana, satyrii.* Quædã tamen vere & autumnò collectæ optimæ sunt, vt *radix altheæ, lithorum, e-ringiorii, acori, oxalidis, raphani, & multorum, quæ copiosum naturalem succum continent.*

Stipites autem & caules colligendi sunt, cum perfecti fuerint: folia & flores, antequam sponte decidant, leuina, cum siccati cœperint, & antequam excidant; tunc enim magna ex parte perfecta sunt: Fructus, ubi maturuerint. Succii herbarum & foliorum, germinantibus adhuc cauliculis.

Lachrymæ vero eliciendæ & exprimendæ inciso caule per adolescentiam, vt vere novo, aut ætatis initio, dum in stipitem succus ascendit. Omnia vero, si fieri possit, cœli constitutione serena colligenda sunt, consilio Dioscoridis.

Quamdiu autem vis medicamenti non modo purgantis, sed etiam alterantis & roborantis perduret, non definite statui potest, ac iudicari. Cum enim sua sit cuiusque ætas, & suum in singulis verusum ac recens, non idem est omnium durationis tempus. Nam *rhabarbarum* trium annorum adhuc recens est ac masculum, hoc est, potens ac validum. Alia citius exolescunt, vt ex radicibus, quæ tenues sunt & substantiæ raræ, velut *radix phulsati, satyronis, quæ efficaces & valentes anno tantum durant.*

Nonnullæ quinque vel sex, vt *aristolochia, cyperus, tusſius;* aliæ decem, vt *centaurium maius.* Et, vt placet Theophrasto, aliæ triginta annos durant, vt *veratrum;* aliæ quadraginta, vt *chameleon niger;* & quædam centum, vt *elaterium.* Et si vera narrat idem author, *elaterium* repertum est ducentotum annorum, quod optimum erat & pretiosum. Ideoque ingenere vix statui potest, ad quod vsque tempus vis medicamenti, præsertim purgantis, perduret efficax, sed speciatim tantum de lingulis, cum de his particulatim differetur in officina pharmacopolarum, ubi medicamentorum compositio fuisse declarabitur.

Hæc tamen regula generalis de his statui potest, si non perpetua, saltem in plerisque vera, vt quæ medicamenta rara tenuique substantia consistant, quæque plurima luxuriant humiditate, breviora tempora durant efficacia. Quæ vero crassa & solida, minusque humida, longiora; quia vis eorum non ita facile exoluitur arit petit.

Tertium superest investigandum, quo scilicet tempore vis medicamentorum purgantium sit melior; cum alia recentia sint meliora, quam vetera; alia contra; alia ætate media. Atque vt hæc dignotio certa sit, & electio optima fiat, desumi debet ex quibusdam saporum differentiis, & ex substantiæ varietate, quibus iudicamus, re-

centia quædam vetustis esse meliora, vt *stiptica & amara.* Quæ cum propter insitam siccitatem mala sunt, vetustate fiunt deteriora, quia siccitas in his tempore augetur. Recentia vero humiditatem obtinent, quæ in ipsis excessum tum caloris, tum siccitatis temperat.

Quæ etiã virtute imbecilla sunt, vt flores *violarum, borraginis, hyacinthorum, buglossi, rorismarini,* vel quorum in superficie virtus est posita, ob idque facile resolubilis, propter substantiæ raritatem, ea recetia vetustis sunt meliora, vt flores pene omnes, quorum præsertim odor cito perit.

Contra vero vetusta quædam recentibus meliora sunt; primum quidem acria, quæ tenuium sunt partium, quia igneus calor in superficie positus, à quo mordent & vrunt, vetustate expirat. Quæ vero acrimonia intrinsece remanet, tempore mitescit ac frangitur, vt de *euphorbio* narrat Galenus cap. 2. lib. 3. de comp. med. gen.

De alio & ceptæ non est eadem ratio, quoniam acrimonia à calore est cum humiditate multa conjuncto, quæ absumpta, redduntur acriora: proinde recentia sunt meliora.

Secundo, quæ validam habet & temperamento virtutem, & difficile resolubilem, ob substantiæ densitatem, nec in superficie positam, sed intrinsece reconditam, ea vetera recentibus sunt meliora: quæ enim est in his excrementitia humiditas, ac superflua, tempore absumitur, manente naturali, ob substantiæ densitatem.

Media vero ætate multa meliora sunt: Primo, dulcia; Secundo, insipida; Tertio, salia. Dulcia quidem, quia recens collecta ob humiditatem multam indigestam statulenta sunt; vetustate vero amarescunt.

Insipida etiam recentia humore superfluo abundanti, à quo statulenta sunt & nauseabunda; antiqua vero exanimata sunt.

Salia denique nec valde recentia, nec vetusta debent esse: hæc enim propter auctam siccitatem & desumptam humiditatem propriam amara fiunt & acria; proinde deteriora; illa vero propter superfluum humiditatem ventriculum turbant ac subvertunt.

Antiqua autem & recentia pro cuiusque natura, non ex dierum, mensium, vel annorum pari numero sunt intelligenda: vnde vetustum ac recens in omnibus æque statui non potest, cum non eodem dierum numero omnia perdurent omnino, sed alia citius, alia tardius senescant.

C A P. XXI.

Quis medicamentorum purgantium ex loco sumatur delectis.

MEDICAMENTVM purgans benignum à malo feceritur loco; vel natali, in quo plantæ nascuntur & vivunt; vel alteri plantæ vicino aut remoto; vel soli propinquo, aut remoto magis, vel illi exposito, aut obtenebrato. Neq; enim parvi est momenti, quo quæque loco planta proveniat, cum ab eo vnà cum alimento virtutem quoque alliciat, quæ ipsa natura ipsi loco imperit, [Galen. c. 1. lib. 3. de sympt. caus.] Arbor enim ex Perside non solum in Numidiâ & Ægyptum

Quando stipites, folia & flores, etc.

Lachryma. Omnia.

De duratione virtutis medicamentorum.

Quando recentia meliora.

Quando vetera meliora.

Quæ media ætate meliora.

Vetustum & recens non in omnibus æquum.

Quando vis medicamentorum præstantior.

translata, malignam qualitatem deponit, sed etiam apud nos adiecta salutaris est, & poma ferre sui gratissima & salubria.

Cloacarum factor ac pueredo plantarum insalubres reddit.
Locus autem, in quo planta & medicamenta à plantis desumpta proveniunt, vel est congestitius, & fimo, ceno, terrisque halitibus conspurcatus, vel liber ab omnibus olidis inquinamentis, vel calidus aut frigidus, humidus aut siccus.

Hortorum suburbanorum insalubria olera.
In loco libero, cloacatum sentinam & sordes non admittente, plantæ medicamentosæ, atque etiam alimentares proprietatem acquirunt suo generi & propriæ naturæ debitam ac convenientem, dum naturali sua facultate attractrice humore ex terra sibi familiarè attrahunt, & in sui nutritiū convertunt; ut quæ dulci gaudent humore, dulcem; quæ amaro, amarum; quæ falso & nitroso, falsum & nitrosum.

In loco vero non libero & coactio, ut sunt horri suburbanii, qui magis simum, quam terram redolent, alioqui melones, cucumeresque alere minus idonei, non suo generi, vel naturæ debitam, sed rei admixtæ, ut fimi vel alterius rei acquirunt proprietatem. Proinde melones, lactuæ, aliæque olera, quæ in ejusmodi locis putridis aluntur, insalubriores. Et omnia medicamenta, quæ in loco libero nascuntur, meliora, & potius eligenda.

Calida loco calidior nata, qualia.
Quæ vero immoderate calida sunt, in loco calidiore nata, deteriora sunt; frigida, in frigido. Loci enim ad plantas similitudo qualitatem & malitiam intendit & auget, dissimilitudo temperat ac reprimat. Vnde quæ humido abundant excrementitio, ut *perpetuum, hermodactylus, polypodium*, in loco humidiorè nata & educata, quia propter humiditatem terræ siccitas & acrimonia retunditur, ut ex *pyrethro, hydropipere*, & aliis quam multis eis notum.

Vicina autem & societas plantæ vnius ad alteram, qualitatem aliquandò meliorem & sæpe deteriorem efficit: proinde nec est ad medicamentorum delectum aspernanda.

Lupinenim vitem meliorem reddunt, quod racemos ferat dulciores, si iuxta eam serantur; raphanus hermodactilos.

Epithymus ex thymo laudatur: improbat, qui colligitur ex ocymo. Polypodium quernum optimum est: quod ex muris & parietibus vetustis colligi solet, damnatur.

Cassia quoque arbor in agro sola, vel ejusdem arboris vnica siliqua melior. Contrarium vero de colocynthide verum esse superius, cap. nempe 8. huius lib. ostendimus. Quædam enim vicina & numero meliora, alia deteriora sunt.

A loco autem subsolari, seu soli, vel astris quibusdam magis propinquo aut remoto, quædam meliora existunt, aut deteriora. Sic *sen-na orientalis, iris Illyrica & Florentiana, angelica Hispanica, thymus Creticus, bitumen Judaicum, cummum Aethiopicum, petroselinum Macedonicum, capillus Veneris Mompellienfis, stæchas Arabica, opium Thebaicum; amomum Scythicum, mastiche Chia; pruna Damascena; manna Calabrienfis, rhabarbarum*, hoc est, Radix Barbariæ, *Arantia* ex agro Narbonensi adiecta meliora, quam aliunde creduntur, ob terræ pro-

prietatem, & causæ efficientis, nempe cælestis, virtutem.

Verum à Solis & syderum aspectu, & à vicina parum certa est indicatio, & maligni à benigno parum tutus delectus; quoniam vix scire possumus, quo loco quæque proveniant, vicina aliis necne: aut quæ astra benigna vel maligna quæque respiciant, estque fides penes eos, qui vel radices effodiunt, vel reliquas plantarum partes colligunt.

Et quemadmodum in quibusdam numerus vim immutat & qualitatem, vel intendit, vel remittit, ut pomam *colocynthidos* in planta vnicum ostendit, sic etiam magnitudo, aut parvitas: nam vis plantæ & terræ diffusa, multisque remissior est: coacta vero in plantam vnicam, aut vnicum fructum, valentior. Multi tamen fructus parvitate, ut *cappares & Massilienses ficus*, alimagnitudine, ut *semen carthami & medullosa semina* laudantur.

CAP. XXII.

De delectu medicamentorum purgantium à facultatibus sumpto.

Quomodo medicamenta purgantia seligi debeant, indicatione sumpta ab illorum substantia, temperamento proprio qualitativis secundis temperamentis sequentibus, à dispositione extrinsecus acquisita; ratione loci, temporis, numeri, magnitudinis & parvitas, breviter, perspicue tamen ostensum est. Superest, ut eorundem delectum, qui à facultate purgatrice sumitur, paucis adhuc perstringamus. Ea autem licet juvetur à primis & secundis qualitatibus, cælestem tamen, ait Mesue, sortitur originem, & eam proprietatem habet specificam, qua medicamentum in ventriculo receptum, & à nostro calore sollicitatum, humorem sibi familiarem, ut libi notavimus, ex venis & meatibus corporis sensum effluentibus, ad se, acin alvum attrahit: tuncque gravata natura & medicamenti & humoris attracti onere, viam utrique parat ad excretionem; aut vomitu per os, aut dejectione per inferiora. Vnde purgantium medicamentorum duo genera distinguuntur: vnum vomitorium seu ejectorium; alterum dejectorium: quæ distinctio ab excretionis seu vacuationis modo sumitur.

Est vero dejectorium vomitorio per se oprobilius, cum natura viam inferiorem expurgandis recrementis dicaverit; superiorem vero excipiendalimentis. Vnde frequentius, dum sua sponte agit natura, nulla lacerata causis morbificis, per loca conferentia, inferiora nempe ducit, seu deiecit. Interdum tamen vi medicamenti per se vomitorii, aut humoris rurgentis impetu proritata, medicamentum & humores simul foras per os excludit. Quo fit, ut ejectoria dejectoriis aliquando potiora & vtiliora, ut his accidit, quibus prima corporis, & maxime superioris ventriculi regio multa bile saturata est, quæ propter levitatem & tractionis facilitatem facillius & citius per vomitum extruditur. Propterea his & gracilibus, qui ut plurimum biliosi sunt. Hippocrates imperat vomitum, præsertim ætate: *Graciles*, inquit *Aphor. 6. lib. 4.*

et ad

Purgantium duo genera.

*ut ex hoc loco
videtur quomodo
purgandi.*

Et ad vomendum facilis, per superiora purgandi, cavendo hyemē. Et *Apbor.* 40. lib. 4. *Ætate superiores magis ventres hyeme inferiores purgare decet.* Humor enim crassior & frigidior hyeme collectus per secessum facilius educitur. Vnde petrius Medicus aliquando dejectotius & nonnunquam ejectotius vitur, prout humoris turgētis cōditio postulat, & ægri natura facile fert. Nemo enim cogendus est vomere, ait Galenus libr. 1. de loc. affect. nisi sit ad vomendum proclivis. Et abidi nunquam per vomitum purgandi. Nec qui peccus habent angustum.

Quæ vomitionis soligenda.

Ad venter aut juniores Aledici, vomitionis etiam fortissima cuiusque ætatis hominibus indifferenter præscribentes, nulla habita ratione morbi.

Quod si vomitus aliquando, quibus convenit, imperandus, per ea concitetur medicamenta, quæ sine molestia gravi ventriculum subvertunt, minimeque per elleborum album, Galeni iudicio [libro quos, quando & quibus medicam.] ne vas aliquod thoracis disrumpatur. Minus adhuc multo per stibium, quo vasri circulatoris multos, & interdum seipsos interimunt, ut ex mirabili constat historia apud Cornelium Gemmam cap. 4. lib. 2. pag. 239. lineat. 14.

Idem delectus servandus in cæteris purgantibus, ut benignioribus semper utamur morbi sic humoribus analogis: Nam oportet biliosis dare cholagogum, ait Galen, pituitosis phlegmagogum, melancholicis melanagogum: aliter graviter peccatur.

Sanguini purgando medicamentum non dandum Historia notanda.

Sanguini autem per os, aut sedem purgando, nullum præscribitur medicamentum hamagogum, quia jugulare, non purgare homines foret, ait Galenus cap. 6. lib. de purg. med. facul. Quod confirmat historia eujuldam rustici Thracii Bithinensis, qui herbam invenit, quam si quis assumpisset, sanguinem primo, tum vitam emittebat. Multis itaque hoc pacto morientibus, cum hoc facinus diligenti inquisitione dignum arbitraretur magistratus, veneficium comprehendit,

qui interrogatus, à quo tam deleterium edificisset venenum: Respondit, à nullo didicisse, verum cum in suburbanum aliquando jecur suillum deferret, urgente ventre super herbam quadam jecur deposuisse, quod aliquando post, cum iustulisset, vidisse ex universo jecore universam saniem ad herbam confluere. Ex hoc conjectura facta corpori sanguinem ea detrahi posse, periculo mox in obvio quodam facto, ut verum comperit, quod fore judicabat, ad malos usus herbam deinceps transtulisse, se tamen alicui hanc herbam, quæ in illa regione erat plurima, monituisse negavit. Hæc veneficus inter tormenta retulit, & vinctis oculis ad crucem ductus est, ne inter eundem herbam indicaret.

Herba sanguinem purgans.

Relictis igitur medicamentis, quæ sanguinem ducunt, tanquam venenis, alia aliis humoribus analoga non modo seligenda, sed etiam quæ partes quasdam affinitate respiciunt. Sic prudenter Medici præscribunt *agaricum*, *stachadem*, *betonicam* ad capitis multos affectus; *mannam* & *cassiam* ad thoracis & renum morbos; *Aloen*, *myrobalanos*, *absinthium* ad ventriculum purgandum & roborandum; *Sennam*, *asplenium*, seu *scotopendrium* ad lienem; *Hermoadactilos* & *chamepyritim* ad articulos; *Salviam* & *rorem marinum* ad nervos. Non ita tamen astricta sunt: cuius parti hæc medicamenta simplicia, quin aliis quoque conveniant.

Medicamenta paribus affinia.

Et quemadmodum familiaritate quadam multa medicamina, sive simplicia, sive composita, peculiariter certam partem roborant: Sic nonnulla opposita rationem partis corporis quasdam destruant, vel manifeste lædunt, ut *lepus marinus* pulmones, *cavitharides* vesicam, *cicuta cerebrum*, ut superius notatum est. [Gal.

cap. 1. lib. 1. compos. medic. per genera.]

PARTIS PRIMÆ Liber Secundus, IN QUO DE MEDICAMEN- TORUM PRÆPARATIONE agitur.

CAPUT I.

*Medicamentis omnibus, ut alimentis, aliquam præparatio-
nem debent.*

ON modo medicamen compositum, antequam ex multis arte & industria simul unitis emergat, varia præparatione eget, fedetiam, quod sua sponte & naturaliter tale est, ac simplex, ad usus humanos vix refertur, apparatus quodam non immutatum. Alimenta etiam, quibus vescimur, si assatione, aut elixatione, aut alia præparatione convenienti careant, belluarum magis, quam hominum videntur esse. Bonum liquidum est & jumentorum fœno vesci & etuo, naturæ solius opera paratis; quæque simul & creat, & apparatus maris insecta pisciculis, & piscibus pisciculos. At homini quasi ingrata tellus & male feriata, neque vinum, neque panem porrigit, sed messoribus tantum post indefessos labores & expectationem longam, triticum pollicetur, quo solo multa cæli volatilia, quadrupedæque nutriuntur optime: homo vero nequaquam, nisi ex aqua & fermento conficiat panem. *Homini enim non sufficit idem cibis ac potus, aut summus dictator, lib. de veter. medicam. qui bovi ac equo, & omnibus aliis, veluti sunt ex terra nascentia, fructus, herba, & sanum, ex quibus aluntur & vivunt. Nam differt corpus à corpore, natura à natura, alimentum ab alimento, inquit idem lib. de flatibus. Non enim omni animantium generi, eadem aut non conferunt, aut commoda sunt, sed sunt alia aliis magis convenientia.*

*Medici panis-
cium docu-
runt.*

Quæ vero nunc inventa sunt edulia, multa esse sunt à Medicis excogitata, qui ex tritico cortice purgato, molito, cribtrato, subacto & cocto panem conficere docuerunt.

Sicigitur esculenta, potentiaque hominis temperamento familiaria, præparatione quadam, ut assumantur, egent: multo magis medicamenta simplicia. De compositis enim dubium non est, cum talia esse non queant, nisi arte prius & præparatione multa condita fuerint ac concinnata.

Inter autem simplicia, quod catharticum appellatur, naturæ nostræ qualitatem adversam habet, ac pene deleteriam [*Aluar. cap. 7. lib. 3.*] qua ratione tale est, & vincere, non vinci natum, habetque medicamentum omne purgans quidpiam,

ipsi ventriculo, & præcipue stomacho infensum & ingratum. Proinde ut noxia vis ab eo removeatur, aut gratia quædam ipsi concilietur, præparatione & correctione, priusquam exhibeatur, eget, ut ejus actio sit melior, & ægro ipsi minus molesta: Nihil enim à natura gignitur, quod in hominis mensam trahi debeat citra quandam præparationem.

Præparantur autem medicamenta, ut vsui & compositioni reddantur commodiora: Ea enim vel gratiora, vel validiora, vel salubriora, vel magis miscibilia, ut loquitur Sylvius, efficit præparatio. Sic vitumur radicibus & foliis locis & coctis, non crudis, ut etiam pulveribus, infusionibus, succis aquis stillatitiis, liquoribus, decoctis, non plantis integris. Sic medicamenti facultatem vnam noxiam tollimus, ut cum viperæ virgiscæ, ac capite & cauda abscessis, minus venenata redduntur; vel desideratam detegimus, ut cum sanguis hirci ad comminandum calculum redditur efficacior, si prius saxifragis & lithospermo educatus fuerit; vel novam acquiritur, ut cum capram aut asinam scammonio, esula, aut aliis purgantibus herbis alimus, ut lac purgatorium facultatem nanciscatur.

CAP. II.

De præparationum differentiis.

OMNIS medicamentorum præparatio generaliter fit tribus modis additione, detractio, & præparatione immutatione. Additione præparatur agaricus cum cinzibere & vino: coriandri cum aceto: caro viperarum præmissis flagris cum pane & aniso. Detractione præparantur cantharides abiectionis pedibus & aliis: hordium detractis glumis & cortice; amygdale dum mundantur: radices dum lavantur, purgantur, & illarum medicullia nervea eximuntur. Immutatione, cum artificiosa quadam industria ipsum medicamentum sic paratur, ut vis ejus noxia ab eo removeatur, vel melius ipsum aut ad utendum, aut ad componendum efficiatur. Indiget vero sæpe artificiosa ista præparatio aliis duobus modis, adjectione scilicet eorum, quæ profunt, & eorum detractio, quæ obsunt. Sic additur castoreum & crocus opio, ut illius malefica vis emendetur: sic cyaneus lapis virtutem, ut illius pereat purgatoria facultas aut equam abeat in confectionem Kermeticam.

Præparationis autem medicamentorum artificiosæ

Quatuor præ-
parationes se-
cundum Me-
suen.

tificiozæ quatuor modi magis particulares à Me-
sue traduntur, *coctio* nimirum, *lotio*, *infusio* & *tritura*; præter quos alii plures traduntur à Medi-
cis recentioribus, qui Pharmacopœam excolue-
runt, ut *lotio*, *purgatio*, *clarificatio*, *emollitio*, *colatio*,
extractio, *solutio*, *digestio*, *fermentatio*, *tritura*,
pulverisatio, *côfricatio*, *rasio*, *limatura* *filio*, *cô-*
ctio, *calefactio*, *vsio*, *frictio*, *assario*, *liquatio*, *pu-*
trificatio, *insolatio*, *extinctio*, *refrigeratio*, *despu-*
matio, *exsiccatio*, *induratio*, *destillatio*, *mixtio*,
sartura, *ôsratio*, *duratio*. Generaliter tamē hu-
mectatio, *maceratio*, *dissolutio*, *emollitio*, & q̃ a-
qua vel humido quodam emolliuntur, sub intu-
sione solent comprehendī; *pulverisatio*, *rasio*, &
quæ attritu, lævigantur, sub tritura; *calefactio*, *vs-*
io, *frictio*, & quæ igne aut calore parantur, sub
coctiōne; sicq; infiniti pene præparationū modi
ad aliquot summa genera facilius reducuntur.

Spagyricis frequētes sunt isti præparationum
modi, *calcinatio*, *digestio*, *fermentatio*, *destilla-*
tio, *circulatio*, *sublimatio*, *fixatio*. Ad destillatio-
nem pertinent *exaltatio*, *exhalatio*, *circulatio*,
cobobatio, *rectificatio*. *Cobobationem* vocant
destillationē iteratam, qua liquor destillatus de-
novo affunditur ad suum caput mortuum, & rur-
sus destillatur.

Verum relictiis præparationibus chymicis,
quas sæpe præstare scire, quam experiri, medica-
mentorum solitos apparatus & principum Medi-
corum salutaria remedia persequamur, quibus
secure, ac sine metu petuli, quivis ad morbo-
rum depulsionem & sanitatis tutelam uti possit:
cujusmodi sunt ea, quæ à Pharmacopœis quoti-
die palam ac coram omnium oculis parantur:
atque vel in rem præsentem, vel ad multum tem-
pus in officinis conservantur. Ex his enim pro
rei exigentis necessitate, modo hæc, modo illa se-
ligit Medicus; & quantum & quale huic vel illi
morbo conveniat abigendo, præscribit. Non
vero parat, neque præbet, sed fidus Pharmacopœus,
qui propterea Medici manus vocatur. Sic
enim tutius est sanitatem & vitam duobus commit-
tere, quam uni, qui dum solus medicamenta præscri-
bit, parat & præbet, ut jus habet vitæ & necis, sic im-
pune sæpe occidit. Quod cum sit impium, insti-
tuendus est Pharmacopœus, qui solito more
medicamina parat, & ad futuros vsus conservet.

Nolo tamen omnia Chymicorum remedia à
Pharmacopolio ablegare: multa enim sunt exi-
miæ virtutis ad plures affectus contumaces sol-
vandos, sed quibus docti tantum debeant uti
non ignari circulatorum & agyrtæ yasri, qui vix
norunt antimonium calcinare & virratum effice-
re, quin Galeno & Gebro doctiores se profite-
antur.

Ad rem igitur reversus, varias esse dico medi-
camentorum præparationes; quas ut ordine per-
sequar, initium sumam à lotionē: mox de his ac-
torum, quæ interdum cum aqua etiam simplici-
ter sive sine cum medicamentaria, vel alio suc-
co aneliquore: Tum eos apparatus ostendam,
qui rictu, aut attritu & confricatione perficiuntur.
Quarto, quos calor absolvit, expli-
cabo, quibus eos adjuicim, qui mixto
modo peraguntur.

CAP. III.

De lotionē.

LOTIO medicamentorum vltimus est præpa-
rationis modus Sylvio, quibusdam mediis; *Primus præ-*
nobis vero primus, quod plura medicamenta *parationis*
priusquam vsui nostro interserviat, ante omem *modus, & cur.*
præparationem debeant primo lavari, licet
quædam non nisi vsa, aut trita, vel pinsita ab-
luantur.

Est autem lotio medicamentorum duplex, *Lotio duplex.*
1. una superficialia tantum, quæ sordes in super-
ficeradicibus herbarum & aliorum medica-
mentorum simplicium in hærentes detrahit: Est
que communis etiam cæteris rebus, quæ lotio,
aut aliis inquinamentis conspurcatæ abluuntur.
2. Altera vero magis intima, quæ scilicet sit
foris & intro, & per totam rei ablunde sub-
stantiam; Fitque ea medicamentorum præparatio
in aqua vel alio liquore ad noxiam quandam
qualitatem removendam, vel utilem aliquam in-
troducendam, prout morbus, vel ægri natura, vel
ocasio postulat.

Res autem abluenda vel dura est, solida, & la-
pidosa, qualis est testarum, ossium, lapidum, suc-
corum concretorum, lacrymarum siccarum, &
metallorum; vel per se liquida, ut *terebinthina*, ut
oleum; aut facile liquabilis, ut *cera*, *pix*, *resina*, *butyrum*; aut dissolubilis, ut *calx*, *bolus armenus*, *tyr-
thargirium*.

Quæ dura sunt & solida, ante lotionem tenuis-
sime pulverisanda sunt; aut vrenda, deinde
terenda, sic ita vsionem teri non queant, ut re-
bur, aut corneus: sicque humor aut liquor partem
quamlibet attingit, abluat & purgat.

Quæ facile liquantur, ut *cera*, prius calfacien-
da sunt, ut liquata facilius cedant, & permeabi-
lia fiant. Si per se prompte dissolvuntur, aqua vel
succo quodam perfundenda sunt, deinde lavan-
da. Si per se liquida sunt, talia sunt abluenda,
qualia ipsa sunt.

Liquor autem, in quo fit lotio, aut aqua pura
est, ut fontana, vel pluvialis; aut medicamentosa,
qualis sulphurea, marina, birumina, vel alius
humor, ut lac, vinum, acetum, succus plantarum,
aque stillatitiæ, & decocta simplicium medica-
minum. Est vero lotio vel multa & fortis, vel
pauca & levis, vel mediocri. Res enim, quæ la-
vantur ad sordium detractionem, vel fortiter vel
leviter abluī postulant, toties aqua mutata, do-
nec pura remaneat, & omnis impuritas fuerit se-
gregata & ejectione.

Quæ vero medicamentofo liquore lavantur,
ea in ipso per noctem aut horas aliquot residere
debent, ut ex liquore majorem vim attrahant,
aut malignam à se qualitatem magis abjiciant.
Abusive tamen lotio dicitur Sylvio, cum sit po-
tius infusio, aut maceratio, vel, ut ipse loquitur,
imbutio. Liquor enim medicamento facultates
vel non, vel raro adfert, sæpius aufert, ut infuso
theo videmus, cujus vis purgatrix in succo, aut
liquore remanet.

Medicamenta autem non tam lavantur, ut eo-
rum facultas aboleatur, quam ut augeatur. Sic
aloe lavatur, Mesuei iudicio, cum aqua piceorum
aromaticarum, ut magis roboret; & aliquando
cum

Primus præ-
parationis
modus, & cur.

Lotio duplex.
1.

2.
Lotio quid.

In quibus li-
quoribus fit
lotio.

Imbutio
quid.

Quid efficiat
ablutio.
Aloe cur ab-
luatur.

Cobobatio
quid.

Qua potissi-
imum medi-
camenta pro-
banda.

Pharmacopœus
Medici
manus.

Chymica re-
media non ne-
gligenda.

Qui debent
ut chymici
remedii.

Lotio.
Infusio.
Trituratio.

cum decocto purgante, vt alvum magis subducatur. Non tamen semper lavatur, vt ejus purgatrix facultas intendatur, sed calor illius obtundatur, vt cum aqua endivivæ, vel cichorii, aut simili abluitur, ne securi illius vis nimium exæstuet, frequentius autem nutritur, quam lavatur.

Itaque lotio medicamentis vel adfert, vel aufert, efficitque non modo, vt sordes detergeantur, sed ut acrimonia quorundam hebescat, malignitas pereat, violentia obtundatur, & felicius assumantur, vel admoveantur.

Metallica vt commode laventur, debent tenuissime lævigari, deinde in aquam puram, aut aliam medicamentosam immissa, totum diem in fervido sole rudicula commoveri, & per noctem residere: Mane vero aqua effunditur, & alia denovo affunditur, atque simul omnia, vt prius agitantur, donec aqua tandem effusa pura remaneat ac limpida: hocque pacto mordacitatem & acrimoniam, si qua sit, deponunt. Pompholix enim sic lota, mordacitatis omnis est expertis, atque ob id ea vrimur ad tenues & acres fluxiones oculorum, ait Gal. c. 2. lib. 4. de comp. med. local. Idem sentiendum de calcitide, mify & pluribus aliis metallis, quæ vsta & lota acedinem multum remittunt, vt pluribus docet idem 4. comp. med. gener. cap. 2.

*Metallica vt
abluenda.*

Tutialotio.

*Cadmia lotio
& preparatio.
Vlcerru oculorum
cadmia
lota conve-
niensissima.*

Cernua lotio.

*Chalybis lotio
vulgaris.*

Plumbi lotio.

*Adipum &
medullarum
ablutio.*

*Iecoris lupi
preparatio.*

Veteres cadmiam vstam lacte asinino mitigabant: Secundo & tertio vrebant & extinguebant, tum in mortario durissime aqua assusa ducebant, siccant rursus bis aut ter in mortario cum aqua ducebant: Tandem siccabant, & ad vlcera oculorum siccanda, & arcendas fluxiones servabant.

Cernua sæpe in lacte lavatur, nonnunquam in aqua pluvia; & aliquando in stillatitia pro vario Medici scopo.

Vulgus Pharmacopæorum chalybis scobem in aceto lavat, Arabum consilio; deinde siccant in latete calido, vel fervente oleo, siccant rursus ex aceto terit, siccant ut ante: idque septies repetit. Iste tamen apparatus simplex non est lotio, sed multiplex præparationis modus. Laboriosus adhuc à Chymicis præparatur limatura ferri, quo suum Crocum martis efficiunt, de quo lib. 3. offic. pharmac. differimus.

Plumbum dicitur abluvi, quando aqua pluvia in mortario plumbeo tamdiu pistillo plumbeo agitur, ac ducitur, donec aqua instar limi cujusdam nigricantis crystalliscent: Tunc livescens ille liquor colatur, exsiccat, in pastillos formatur, & servatur.

Adipes, & medulle liquantur, deinde percolantur, vt eximantur fibræ, venulæ, & membranae: Tum in aqua succussantur, quæ postea effunditur, & rursus alia affunditur, donec pura remaneat.

Iecoris lupi præparatio, illius lotio est & exsiccatio. Lavatur vino odorato simplici; sæpe & eo, in quo absynthium fuerit incoctum. Probe lotum exliccat in cilibano, deinde cum absynthis sicco aut menta reconditur in loco siccato.

A quibusdam commendatur ad hepatis atoniam & imbecillitatem, illius tamen saporis & odoris infuatus officit, & apud nos vix commendatur, sed omnino rejicitur.

Eodem modo lavatur & servatur intestinum lupi, sed in aere tantum aquilonio exsiccat. Lavatur à quibuscumque proprietate speciali ad colicum dolorem, vt notavimus supra.

Oleum, dum in aqua lavatur, non est multum verberandum, ne aquæ adeo miscetur, vt post ablutionem vix possit ab aqua separari, sed ita, vt paulisper quiescere sive sit, quæ in natans detrahere, ait Galenus cap. 15. lib. simpl.

Resina, cera, pix liquantur primum ad ignem, Resinarum & deinde in aquam puram fontis demerguntur, vbi permoventur & expurgantur, ex Gal. c. 14. lib. 1. comp. med. gener. c. 58. lib. 9. de simpl. med. fac. c. 3. lib. 6. Meth.

Calx quoque, licet vehementer vrat, abluta tamen bis, terque, mordacitatis est expertis, & nervo puncto exquisitissimo sensu prædito salubriter amovetur. Melius nonnulli septies vel etiam pluries aqua nova abluunt, & postea cogunt in offas, quæ siccantur & servantur.

Minutius autem singulas cujusque medicamentæ præparationes investigare superfluum, ac leætori onerosum videretur: tum quia de his jam fusissime Sylvius egit: tum quia in officina nostra multas multorum medicamentorum lotiones, aliasque præparationes adjunximus, quæ compositiones in illa descripsimus ingrediuntur.

C A P. IV.

Depurgatione medicamentorum.

LOTIONE quidem sordes permixtæ medicamentis eluuntur, sed pars illorum inutilis, aut superflua, vel noxia non repurgatur. Millies enim elorum hordeum vix de corticatur; neque alia femina à suis glumis & in volucris, nec fructus à cutis ac corticibus, aut nucea à putaminibus, neque adipēs à suis membranis sola lotura repurgantur. Proinde cremor hordei, iussu Hippocratis, ab eo ipso prius mundato, seu cortice purgato elicitur. Et prudenter artis Pharmaceuticæ procures femina quatuor frigida majora in Catholici descriptione à suis squamis poliendæ esse statuit.

In vniuersum omnia pene medicamenta plus minus repurgantur detractioe, quæ non tam lotione fit, quam sectione, trassione, fractione, aut alia quadam artificiosa manus industria. Sic radicem cum cortex exterior abraditur, aut capillamenta præscinduntur, aut medullillum eximitur. Aliquando tamen medicamenta non quidem à cortice purgantur, sed cortex ab illorum partibus singulis tanquam superfluis vel inutilibus. Ex cinamomo enip sola cortex, multum expeditur, ex ginzibere radix, ex santalis lignum; ex cannis medulla; ex capillariis folia, ex rosis flores, ex pipere semen. Reliquæ partes fere inutiles cum sunt, repurgantur, vel minus expiuntur.

Eam ob rationem medulla fistularis seceratur: et canna & leminibus, passula purgantur: acacinis, datylis à nucleis, ex rosis ejicitur lanugo, ex colocynthide semen, ex multis feminibus cortex, ex multis fructibus nihil. Cortex namque citri, seu mali medicus succus, semen, odor, omnia vitia.

Nuces & amygdalæ cum triplici induantur involucri, ter debent repurgari. Primum siquidem

*Intestini lupi
preparatio.*

Olei lotio.

*Resinarum &
cera lotio.*

Calcei ablutio.

*Radicum
purgatio.*

*Malum Me-
dicum.*

*Nucum & a-
mygdalarum
preparatio.*

corium

Cotium aliis crassius eximitur, dein nucamentum confringitur, tum quod proxime nucleum, tanquam annios sœrum involuit; sejungitur.

Debent vero in aqua calente maccari, & digitorum contritu confricari, vt facilius repurgentur: *hordeum* tamen vix exiit post maccationem, nisi multo pistilli attritu varie ductum fuerit ac commotum.

Adipes vt purgentur à membranis, frustratim solent dividi, & cultello aut digitis separari. Nonnunquam igne liquantur; & per linteam trajiciuntur, sic enim pinguedo sola facile transmittitur; retinens in linteo pelliculis & membranis.

Metalla solent repurgari attritu, fusione, & aliis præparationibus, de quibus postea fusius agemus. Quibusdam veto in maior purgatio debetur; aliis minima, quibus scilicet rei inutilis est perpusilla portio.

C A P. V.

De infusione.

INFUSIO est præparatio medicamentorum, quæ in humore aliquo nostra intentioni conveniente medicamenta minutim incisa; aut trita infunduntur; idque per horam tantum, aut plures, vel dies, etiam hebdomadas, pro varia medicamenti natura, & Medicorum scopis. Quæ enim duram habent substantiam, compactam; & qualitatem firmiter substantiæ inherentem, diutius terenda; infundenda sunt: Quæ raram & imbecillam, minus.

Infusionis autem tres potissimum vsus traduntur; vt malefica vis medicamentorum emendetur, aut penitus absumatur; vt bona melior reddatur; vel vt eorum, qualitas in humorem aut succum vrendum transferatur.

Infunditur *turpethum* in lacte recens multo, deinde siccat; vt minus ventrem, dum assumitur, torminibus exerceat. *Mezerton* & *laureola*, quibus conveniunt, antequam dehitur, in vino albo solent infundi, dein siccati, vt eorum vis nimis effiena magis hebescat.

Radices quinque aperientes in aceto sæpe maccantur, vt viscidam pituitam magis incidant, & viam exercendo lotio dicatam citius diducant: *Semen urtica* infusum in decocto *tragacanthi*, & assumptum ad vitia thoracis (tussiculosis enim & asthmaticis prodest) guttur, & alias partes, quas permeat, vtere desinit.

Maxime veto purgantia medicamenta & aromata infunduntur in vino aut aqua simplici, vel in decocto conveniente; aut aqua stillatitia; vel succo ex plantis extracto, pro variis Medicorum scopis, vt qualitates proprias amittant, & in succum aut liquorem transmittant. Sic *rheum*, *agarius*, & *radix Mechoacana* solent infundi, non modo, vt illorum virtus in liquorem idoneum abeat, sed vt melior reddatur.

Ex vino simplici componitur *hypocraticum*, relictis in illo per infusionem *cinamomi* viribus ac dissoluto *sacharo*. Sæpe tamen caute aliquod ex *zinzibere* permiscetur à Pharmacopolis, vt bibulorum palato magis ardeat.

Infunduntur in aceto, & interdum in vino *gummi*, *ammoniacum*, *galbanum*, *apoponax*, & *sagapenum*, antequam vel accedant ad mixturam emplastri de mucaginibus, vel dissolvantur ad alios vsus.

Flores *nymphaeæ*, *rosarum*, & *violarum* infunduntur in aqua simplici calente, vt inde colatura facta, & addito *sacharo*, & syrapi coquendo concilientur.

C A P. VI.

De humectatione, aliisque infusionum differentiis.

AD infusionem in reduci solent humectatio, infectio, seu tinctura: Ad humectationem immectio, & irrigatio; seu inspersio. His enim modis humescunt medicamenta aceto, lacte, aut aqua, vel alio humore insuccata; vt commodius & felicius in compositionem & usum vehiant.

Vtilis est humectatio ad exotica medicamenta, quæ ad nos è longioribus plagis adven-
ta, sicciora sunt, & minus succulenta: Proinde nativam humiditatem rescimus, vel fœvemus immersione levi; vel irrigatione: Sæpe etiam sola tepositione & asservatione in vdo loco; vt cum *cassia* in cella vinaria asservatur; vel *theriaci* in pyxide plumbea teponitur, ne vis illorum tam citò exhalet.

Aromata etiam multa; vt *caryophylli*, *ambrâ*, *Aromatum moschus* solent humectari, si terenda sunt, ne subtiliores partes ac inagis odoratæ dissipentur.

Vtilissima vero est humectatio ad condendos fructus, atque à corticibus repurgandos. *Amygdala* enim siccat vt facile exuantur, aqua tepente prius humectandæ sunt. Et *nuclei pinei*, & *nucis virides*; ante condituram pluries in aqua sunt infundendi; humectandi & maccandi, vt illorum acrimonia & amaritudo retundatur. Mitescunt enim omnia, quæ insignem habent qualitatem, si in aquam, aut alium liquorem sæpe immergantur.

Caphura, *colocynthis*, *euphorbium*, & alia pleræque pulveranda, ante trituram paucò oleo *amygdalino* aut alio humectantur, vt comminuantur facilius, & eorum vis difficilis expiret.

Ad humectationem reducitur irrigatio, quæ velut parva quædam humectatio est. Quæ enim improbantur, vt sicciora, levi aspergine humescunt, & vsui sunt aptiora.

C A P. VII.

De nutritione.

Vix probabili ratione medicamenta dicuntur nutrirî, nisi quatenus murus appositione duorum vel trium, aut plurium medicamentum aliquod accretionem capessit; quam vulgus Pharmacopœorum nutritionem vocitat. Fortassis etiam id nominis inditum est, quia medicamenti miscendi, vt nutrimenti nutriendi fieri debet alteratio.

Est autem nutritio humectationi non multum dissimilis: In utraque enim humor aliquis, mestationi aut succus necessario permiscetur, sed qui affinis, copio-

Adipem purgatio.

Metallorum purgatio.

Infusio quida.

Infusio visus.

Turpethi præparatio. Mezerei & laureola apparatus. Quinque radicum aperientium præparatio. Urtica semen quibus conveniat. Catharticatorum infusio.

Vinum hypocraticum.

Gummi infusio.

Florum infusio.

Quæ medicamenta egent humectatione.

Nutritio humectationi.

copiosius est in humectatione, in nutritione paucus, in qua non affatim, vt in illa, sed paulatim ac lubinde affunditur. Nam quod semel humore paucio irrigatum est, illico siccatur Sole, aut igne, dein adhuc humectatur, atque ter, quater, aut quinquies iterum irrigatur. Quemadmodum *Sarcocolla* lacte mulieris, aut alius nutritur, sed paucio: copiosior enim lactis copia macerata liquatur, ac scitque lac ante *sarcocolla* desiccationem.

Sarcocolla nutritio.

Spagitici solent metallica humore cognato certo modo apparato nutrire, vt facilius liquefiant, aut diluantur; vel succo velut nutrita & aucta tumescant.

Vnguentum crudum quibus conficit.

Ad confectiorem *vnguenti crudi*, seu *delibargyro*, quod paratur ex parte vna *libargyri*, quatuor olei, & aceti quinqve, tam diuturno nutritur his succis *libargyris*, vt in vnguenti consistentiam absque ignis ope, & cere mixtura coeat.

Myrobalanorum nutritio.

Radices multæ nonnunquam vino, interdum aceto irrigantur, vt turgant, quemadmodum & *myrobalani* lacte nutriuntur aliquando, vel alio liquore, pro vario Medicorum proposito.

Aloe nonnunquam nutritur decocto aromaticum, aut alio liquore idoneo pro Medici scopo: Sæpissime vero succis herbarum, foliorum & florum, vt *rosarum* vel *rubrarum* ad robur, vel *pallidarum* ad purgatricem ejus vim augendam; aliquando in succo *endivie*, ad calorem ipsius mitigandum. Dissolvitur autem primum in succorum ipsorum aliquo, deinde exciccatur: teritur rursus, eademque succi ejusdem portione diluitur, agitur, nutritur, & denuo exciccatur, atque hoc toties iteratur, donec succi aut liquoris expetitam quantitatem *aloe* ebiberit.

C A P. VIII.

De maceratione infusione & digestionem.

MACERATIO humectationi tam finitima est, vt pro vno eodemque præparationis modo vsurpentur. Ad eosdem enim vsus, & eodem artificio medicamenta infunduntur, humectantur, & macerantur: longiori tamen spatio temporis est opus ad macerationem; flores enim populi & semen abietis, Galeni consilio, cap. 14. lib. 2. de sanituend. macerantur oleo, sæpe tres, aut quatuor vel plures etiam menses: postea oleum exprimitur, ad omnem lassitudinem solvendam apissimum.

Oleum acceptum.

Zinziber, radices duriores, *amygdalæ* virides & duri fructus ante condituras tanto tempore macerantur, donec mollescant, vel inutilem aut ingratiæ qualitatem amittant.

Syrupus de papavere.

In syrupo de papavere simplici macerantur capita *papaveris* in aqua diem integrum aut alterum, & sæpe triduum, donec tenerescant, & illorum qualitas ad aquam transmittatur.

Guaiacum Radix China.

Lignum palisanti, & illa radix peregrina, quam Orientales Indi *Lampatay* vocant, suas qualitates vix suggerunt, nisi longa maceratione prius maduerint ante concoctionem.

Idem fit in cæteris lignis & radicibus, quæ

diutissime macerantur in apto liquore, vt vires eorum, qualescunque sint, in decoctum aut aquam transmittantur.

Daityli tres dies integros aceto macerantur, Mesuei decreto, antequam ad *Diaphanici* mixturam trahantur. Macerantur quoque *tamarin-di* & *myrobalani* infero lactis capræ, aut aqua, vel succo conveniente, ne lædant stomachum, ait Mesue, & nocumentum emendetur.

Affinis quoque est infusioni, humectationi, *Infusio seu tinctura.*

Inficiuntur, debent in succum quandam immergi. Non tamen semper medicamentum immergitur, vt colorem solum acquirat, sed etiam qualitatem præstantiorem; vt cum *sericum crudum* succo *cocci baphica* tingitur, antequam confectiorem *Alkermes* ingrediatur, vt vim magis cardiacam nanciscatur, coloremque magis rubellum, imo totum ipsum, quod habet laudabile, ab eo succo mutatur.

Ad macerationem adhuc digestio reduci potest, per quam res digerenda vale tanquam ventriculo includitur, & maceratur, ejusque pars minus & tractabilis, & mitis edomatur digerendo, & mitior evadit, atque operibus aprior, superaddito vino, vel aceto, vel oleo, aut succo conveniente. Latius tamen patet Chymicis digestio, sub qua rectificationem, insolationem, & nutritionem aliquando complectuntur.

C A P. IX

Detritura.

CVM medicamenta per se dura & solida assumi vel cõvenienter adhiberi non queant, à Pharmacopœis tanta industria solent præparari & inmutari, vt eorum vsus postea facilis & salutaris. Ea enim ipsa percussu vel friatu comminunt, & in pulverem reducunt, aut tenuiorem, aut crassiorem, pro vario Medicorum proposito.

Sunt autem tres præcipui terendorum medicamentorum scopi, vialia nempe medicamentis exacte cõmiscantur, vel vt ipsis nova facultas conquiratur, vel vt maleficia corrigatur.

Modus vero terendi plurimum varius; multa namque mortario lapideo, vt marmoreo; alia metallico, vt ferreo, æneo, plumbeo, & aliquando vitro: alia in ligneo, vt buxco, cum pistillo, simili fere materia concinnatur, teruntur. Pistillus siquidem ferreus mortario ferreo aprior est, ligneo ligneo, plumbeo plumbeo, vitreus vitreo.

Terendi modus varius.

Nonnulla minime possunt ita exacte pulverati percussu, atque friatu, qui fit super lapidem planum, ac marmoreum, seu porphyrium, qui pistilli loco apponitur parva mola marmorea, quæ manu concepta, hacillæ circumducitur, vt nihil intactum ex medicamento terendo relinquatur. Hocque modo gemmæ, & lapides pretiosi solent lavigari, donec amplius nulla digitis inæqualitas percipiatur. Sic lavigatum rum pulverem vulgus *porphyratum* vocitat; quo modo solent ea medicamenta attenuari, quæ vel tabellæ cardiacæ, vel vnguentæ ophtalmicæ ingrediuntur.

Gemmatarum tritura.

Quædam molis versatilibus colliduntur seu moluntur, perinde ac triticum aut hordeum in pistino.

pistrino. Sic enim magna feminum duriorum quantitas facile & paucotempore colliditur, & in pollinem abit.

Qua pauciora tritura desiderant. Pauca autem debet esse tusio eorum medicamentorum, quæ ad coctionem tantum apparantur, atque eorum, quæ rarâ habent texturam, & virtutem facile dissipabilem, quæ nimirum multa tritura exoluntur prompte, cuiusmodi sunt flores pene omnes.

Qua multum tritura desiderant. Multam vero trituram patiuntur medicamenta dura, crassa, solida, nervosa, & fractu contumacia, quæque maligna qualitate participant, ut *colocynthis*, quæ cum leuiter trita sumitur, ejus portio crassior gyris intestinorum in hærens, partem eam exulcerat, ac dysenteriam mouet.

Qua moderatam. Quæ mediocri substantia constant, ut aromata multa, moderate terenda sunt, ne tenuior eorum portio ac magis odorata exhalat, atque dissipetur. Si quando tamen ad electuarii aliqujus confectionem trahenda sint, tunc tenuissime læviganda.

Qua tenuissime læviganda. Quæ partes remotissimas petere volumus, in pollinem reducenda: si eadem in ventriculo, intestinis, & primis venis diutius immorati, nec promptè vasorum ora subire cupimus, crassiuscule pulveranda, modo nulla sint prædita maligna qualitate. Non nulla quoque leuissime terantur, ut citius id ætulerint, quod potestate esse dicuntur, hoc est, ut celerius suas vires exerant.

Radices & herbæ nunc teruntur virides, nunc siccæ, nunc crudæ, nunc coctæ in varios vsus. Semper vero mediocriter teruntur, dum concoqui debent. Major tamentritura radicibus, quam foliis semper debetur, fructibus minor, seminibus mediocrius. Medio siquidem modo inter herbæ & radices feminari desiderant.

Colocynthis, capbura, & sericum crudum. Porro multa vix possunt sola in puluerem reduci, nisi quid admisceatur, ut *ponum colocynthis, capbura, & alia multa*, quæ terendo late sunt, si quid ex oleaginis non superaddatur. Nonnunquam vino quædam irorantur, ut etiam aquæ amillo, tum ut commodius teri possint, ac puluerari, tum ut felicius intentioni nostræ inserviant.

Partes animalium duriores, ut ossa, cornua, & vngues: si assatione, vel vsitione, vel alio modo torrida sunt, pulverantur facilius.

Malasericum aduritur, ut pulveretur. Sunt, qui sericum erudum, lanam & pilos animalium ante trituram adurant, sed vires amittunt priores, & novas conquirunt. Proinde minutim præstat eadem secare, deinde valenter terere, & in puluerem minutulum reducere.

Qua pistillo vix queunt pulverari. Semina quædam oleosa, ut quatuor frigida majora, quia sub ictu pistilli percutientis lateſcunt, ac pinguescunt, minutim crebro cultelli verberata inciduntur, cortice tamen ante spoliata.

Multatamen gummi, lachrymarum, & succorum genera fibrosa, & velut coriacea, ac fractu & soluto contumacissima, atque per se sicca minus, quam ut sola pulverari queant, minutim inciduntur, dein cum aliis siccioribus teruntur. *Tragacanthum, mastube, gummi Arabicum, thus, sarcocolla, & succi*, qui lentum retinent humorem, non facile tundendo pulverantur, nisi pi-

stillus vel ut friando per fundum ad latera mortarii ducatur, & in quibuscumque prius affusis aliquotæ guttis.

Qua facile ac cito lævigantur. Quædam adeo sunt friabilia, ut etiam digitis summis attrita cito lævigentur, ut *amylum, agaricus albusissimus*, & multæ terrarum species. Alia & valide & diutissime contundenda, ac terenda, antequam in vsum veniant, quæ scilicet crassam, duram, ac compactam habent substantiam & virtutem profundam, ac validam, & ægre vanescentem, ut metallica, ligna, ossa, cornua: hæc enim omnia tundendo vix pulverantur.

In genere autem quæcunque validam confectionem postulant, eadem & majorem trituram: & quæ minus aut mediocriter coquenda, minus quoque vel mediocriter terenda.

Debet vero inter terendum corio quodam aut chatta mortarium operiri, ne dum aromata aut gemmæ teruntur, pars subtilior exhalet, aut fragmenia foras volent & pereant: vel dum *euphorbium & veratrum* pulverantur, tenuæ pollen nates aromatarii moleste feriat & sternutationem moveat impotunam.

Is vero servandus est ordo, inquit Sylvius, in medicamentis pulverandis, ut primum injiciantur in mortarium crassa, dura, lenta, deinde minus solida, tandem quæ pistillo minus relinquantur.

Plumbum si ex Fernelio cap. 26. lib. 6. method. Pulvis pulveratur in laminas tenellas primum ducitur, plumbi, quæ minutissime concisæ, aceto quam acerrimo immerguntur, maceranturque triduo, permurato quotidie, si videretur, aceto, postea exemptæ, & igni siccatæ citra vsitionem, in mortario laboriose teruntur, sic tandem in tenuissimum puluerem rediguntur, cujus vis æximia est ad maligna vlcera blande corrigenda, & expurganda, vel ad cicatricem perducenda.

C A P. X.

De variis tritura speciebus.

UT multiplex est materia terenda, sic multiplex ac varius terendi modus, non solum enim medicamenta comminuntur terendo, molendo, ducendo & friendo, sed etiam atterendo, confricando, secando, frangendo, tradendo, limando: hinc tritura multæ species constituuntur, quæ pistillo quidem & mortario minime petaguntur, sed aliis instrumentis vix cote, malleo, securâ, scalprio, lima: vnde attritio, confricatio, sectio, fractio, rasio, limitatio.

Attritio dicitur Sylvio preparationis quidam attritio, modus, quo medicamenta nonnulla in cote medica, qualis ad nos Naxia ex Cypro insula advehitur, [Plin. cap. 7. lib. 16.] attriti solent, vel lapidis Judæicus, aut collyria in pastillos formata & sicca, quæ ad cotem cum aliquo humore idoneo conficiantur, ut materia hoc apparatu tenuior facta dolentem oculum, cui adhibebitur, minime lædat vel exasperet. Galen. cap. 4. lib. 4. comp. medicam. local.

Atteritur nonnunquam butyrum in mortario plumbeo, cum pistillo materiæ similis, donec similem coloræ acquirat, ad pruriginem & cutaneos affectus mitescendos; sicque butyri qualitas non comunicatur butyro, sed plumbi qualitas

litas isto attritu butyro permiscetur. Idem sentiendum de cæteris liquoribus aut succis simili-ter in simili materia attritis.

Confricatio.

Confricatio levis quadam est attritio, per quam res facile pulverabiles, digitorum friatu aut solidioris corporis confricatu cito lævigantur, vt amyllum, aut cerussa, quæ statim vt confricantur, pulverantur: sicque confricatio & attritio secundum magis & minus tantum discrepare videntur.

Sectio.

Ex arboribus radices & ligna primum setta aut secuti præcinduntur, dein ad Pharmacopolum advecta minutius secantur, vt in pyxidibus aut folio commodius queant asservari; tandem minuculi fiunt pulveres vbius nostris inferiendi. Ossa, vngula, cornua isdem fermentis dividi solent, vt frustulatione veneant: vsus tamen tempore scalpri rasorio & tusione alluescent lævigari. Hic autem apparatus, qui perfectionem sit, ab instituendo Pharmacopœo non parum remotus censetur, cum potius ad medicamentum venditorum, quam emptorem spectet: Proxime tamen ad eum spectat subtilior illa sectio, per quam semina oleosa, vt cucumeris, citrula, melonis, peponum, pistaciorum, & similia, scalpri rutorio, huc, illucve identidem inclinato, vel frequentissimo cultelli verberatu in tenuissimas partes inciduntur, pro Medici instituto.

Secantur crassiuscule forcipibus aut cultello radices multæ, caules, & folia plantarum, antequam terantur, vt elixentur ad medicinales vsus.

Fractio.

Franguntur herbæ tenellæ, dum manibus prehenlæ in torquendo trahuntur: partes vero illarum sicciores non nisi extremis ad sese additis per medium quasi crepitando abruptuntur. Mineralia sæpe casu franguntur, sæpius indutritioso percussu.

Fissio.

Finduntur eo modo radices cultello, nec non caules multi, quo dolarii sua vimina findunt. Crassiora & duriora ligna interdum affia egent, interdum & cuneo ferreo, & malleo.

Rasio.

Raduntur multæ radices cum ad corticem eximendam, tum ad inutilia expurganda. Ligna vero seu duriora, vt buxus, guaiaci, seu min^o cōpacta, vt xyloaloe, santala, dentes apri, cornua cervi, unicornis, & rhinocerotis, vngula Alces, præcipi animalium siccata, & pleraque alia, vt facilius post ea pulverentur, vel coctione suas vires in humorem transmittant.

Rheum, agaricus, zinziber, nux moschata & saccharum sæpe lamina ferrea, incurva, multis exasperata foraminibus abrasuntur: nonnunquam & malagronia, vt ex his maior succi quantitas elicatur, quam si in mortario terantur, inquit Sylvius.

Limatio.

Limantur præsertim metalla, quæ ratione aut tusione pulverari non queunt, diutissime namque percussa, vel rudi aut pistillo non cedunt, aut lærescunt potius, quam lævigentur.

Aurum & argentum ideo limantur, vt illorum scobs minucula citra præparationem aliam exhibeatur. Chalybs, ferrum, æs, plumbum fere limantur, vt vrantur, atque postea teruntur, vt rei exigenti inserviant. Limantur & dentes, vel verius cornua elephanti, ossa calvaria humanæ,

& quædam ligna per dura: sic enim minutius, quam ratione, dividuntur: nam lima curæ ramentis sunt tenuiores.

CAP. XI.

De Coctione.

VT medicamentum graviora, salubriora, & vsui accompositi magis idonea reddantur, solent concoctione convenienti commutari: Est Coctio enim coctio [*Probl. 7. sect. 12. Problem.*] rei con- quid. *coquenda alteratio, vel commutatio.*

Ejus autem tres [*c. 3. lib. 4. Metcor.*] constituit Differentia. *maturo, elixatio, & assatio.* Sed quia maturatio, *πύρωσις* Græcis dicta, naturalis quædam est coctio, hic omittitur, quoniam de artificiali tantum agimus, ad quam elixatio, *ύψισις*, calfactio, *φρίξις*, desumptio, & quæ calore mutationem quandam acquirunt, tanquam ad genus solent referri.

Pro retum autem coquendarum substantia & vitibus, sit coctio levis, aut valida, aut mediocri. Quædam enim leventi tantum coctionem sustinent, quorum scilicet virtus longiore coctione facile resolvitur, vel quia imbecilla est, aut in superficiali posita, aut quia rara substantiæ textura constant, vt semina quædam, aromata multa, & flores pene omnes.

Alia longiorem coctionem desiderant, vt quæ contrario modo affecta sunt, quorum nempe virtus non facile resolvitur, aut quia valida est, ac firma; aut quia in substantia crassa ac densa residet; aut quia in profundo est sita: cuiusmodi sunt radices, ligna, gummi, lapides, & acria, vt *scæpe* & *allium*, quæ coctione mitescunt. Quædam mediocrem coctionem patiuntur, quæ inter dicta extrema media sunt, in substantia & vitibus, vt *santalum* omnia *iniruba*, *passula*, *tamarindi*, *Molliusculi* fructus & semina multa.

Coctio autem, quæ fit in humido à calore moderato, *elixatio* dicitur. At humidum illud, cui medicamenta incoquantur, magna ex parte aqua est, eaque vel simplex, vt communis; vel medicamentosa, & composita, ad quam reducuntur lixivium, hydromel, lac, serum, vinum, acetum, succi plantarum, aquæ salæ, vel sulphureæ, & liquor omnis, in quo medicamenta excipiuntur & incoquantur.

Est veto multiplex elixationis vsus: Primo si quidem humorem medicamenti excrementitium coquendo resolvit, vnde *colocynthis* & *elleborus* coquuntur, ne moleste ventrem perturbent, & torminibus exerceant. Contrarium tamen accidit his medicamentis, quæ leniendo & lubrificando purgant, quæque cum plena sunt, eadem meliora, vt *castia* & *tamarindi*: coctione namque deteriora fiunt, quia humiditas illorum nativa imminuitur, & vis purgativa deperditur.

Secundo, elixatio statum crassos & mordaces ad nauseam ventriculum lacerantes, ab eodem medicamento dissipat, vt in *ferna*, *polypodio*, *carphamo*, *ebulo*.

Tertio actimoniam, violentiam & qualitatem vlcerantem frangit, vt de *stammonio* scribit Mesue, quod illius iussu, in malo austero, vt citonio, vel succo rosarum coquitur, & præstantius red-

Elizatio quid.

Multiplex elixationis utilitas.

redditur, vt omnia acria coctione fiunt meliora.

Quarto, vehementiorem medicamenti attractionem & maligniorem obtundit; proinde eleborum album, & medicamenta valentiora incoquimus, vt illorum violentia fracta maneant; sicque omnia medicamenta redduntur benigniora, dum in aqua vel succis herbarum, seminum aut fructuum coquuntur.

Deniq; elixatio facultates medicamentorum diuersas optime permiscet, vt ex his omnib; vna resultet, veluti concreta facultas: quæ si fuerit imbecilla in planta quadam, leuius coquenda est; si potentior ac validior, validius; eoque magis, quo substantia illius crassior, solidiorque fuerit. Idcirco primum ligna, dein radices, tertio femina, postea lignorum cortices, tñ fructus, postremo flores igne lento, terti sumi, experte concoquuntur, dum arida duraq; mollescant, cætera contabescant, & in aquam aut liquorem suas vires deserant.

Eliectionis ordo semper tenendus in omni medicamentorum & maxime apozematũ apparatus, quæ fiunt ex decocto radicum, foliorũ, seminum & florum, saccharo aut syrups quibusdam dulcorato.

Tempus autem coctionis, non vna hora, aut aliquo temporis certo spatio, vt quidam arbitrantur, sed vno artificis periti iudicio desinitur. Quædam enim ad elixationem multum temporis, alia parum exigunt.

C A P. XII.

De assatione & frixione.

ASSATIO est medicamentorum cum sacco tantum proprio concoctio: Quo præparationis modo carnes, radices, & fructus sine aliquo humore aduentitio coquuntur.

Ea autem assatio fit modis pluribus: Carnes enim veru trunfixæ verfatilẽ ad ignẽ coquuntur; vel catino figulino exceptæ in clibano; vel supraposita erati suppositis prunis ardentibus assantur. Radix quoque *bera nigra* sub cinetibus assatur, vt & *castanea* in perula sartagine: sed hæc cuncta magis ad popinam, quam pharmaciam pertinere creduntur.

Assantur vero medicamenta multa, vt qualitatem inutilem deponant, & retineant salutarem: alia, vt fiant mitiora: nonnulla, vt facilius & citius pulverentur. Sic *rhæum* assatur aliquando, vt minus sit purgatorium, & valentius astringatur: quemadmodum & *scylla*, vt illius vehementia obtundatur, qua interaneæ lætitiæ ex Dioscoride. Sic & cerebella passim assantur, vt sciciota sint & magis pulverabilia, vt commodius his permisceantur, quæ venetem suscitant.

Multa quoque præparantur assando, vt copiosa & excrementicia illorum humiditas absumatur. Dum vero super regulam ignitam, vel in furno aut sartagine assantur, cochleari aut tadicula quadam ferrea debent versari, ne vrantur, atque amoveri, antequam nigrescant.

Hoc autem discrimine dirimuntur inter se assatio & frixio, quod illa fiat cñ succo proprio: hæc vero cum aduentitio, vt cum oleo, butyro, vino, aceto, aut alio succo vel liquore: quo modo multa alimenta fringuntur, vt *saba* & *cicera*, tum

vt suauiora sint, tum vt statum magis deponant, ex Gal. cap. 29 lib. 2. de aliment.

Coriandrum frigitur, hoc est, præparatur cum aceto, vt illius qualitas cerebro noxia obtundatur. Frigitur & *viticis semen*, vt status magis discutiatur, & Venereos appetitus inhibeat. Nonnulla vero fringuntur in oleo *amygdalarum dulcium* vt *myrobalani citrini*, *chebuli* & *nigri* in compositione *Tryphæ Persicæ*: alia in *omphacis*, & quædam in vino, aut alio succo, pro vatio Medici scopo, vt qualitatem meliorem acquirant, vel deteriorem amittant.

C A P. XIII.

De vstione.

MULTA medicamenta præsertim solidiora, vt mineralia, vel quæ malignam habent qualitatem, priusquam veniant in vsus humanos, vruntur: nonnulla etiã vruntur, vt citius queant pulverari, vt ossa, cornua, vngues, sericum, & pili animalium: alia, vt muteat colorem: alia vt facultatem, & novam nostrò proposito idoneam nasciscantur: multa acria interdum vruntur, vt mitescant, & actimoniam anitrant: & quædam non acria, vt eandem acquirant. Sicque acria, vt notavit Galenus in proemio lib. 9. simplic. multum caloris amittunt vstiat, quæ ejusmodi non sunt, assument. Hoc probat exemplo *calchantis*, quod mitius moderatiusque redditur per vstionem. Nonnulla vero non acria, vrendo redduntur calidiora, & magis erodentia, vt *sex vini*, *hydrargyrus*, *calx*, *cruda*, & alia multa.

Qua autem ratione idem efficiens effectus tam oppositos promat, sic sentiunt medicinarum procetes. Actrimoniam acquiritur, aucto calore ad certum gradum, quem dum per adustionem excedant acria, suam actimoniam amittunt. Quæ vero acria non erant, cum ad istum caloris gradum, seu secundum aut tertium pervenerunt, eandem acquiritur, quorum vsus à Galeno improbat. Laudat enim ævum rubrum, rejicit nigrum, quod nimis sit vstum.

Spagyrici tamen malunt actrimoniam amitti vstione propter dissipationem sulphuris & salis volatilis; acquirit vero in non acribus, discusso sulphure volatili, cui nulla aut exigua erat actrimoniam, ac remanente sale fixo, cuius actrimoniam hebes erat, & obscurata à sulphure ante vstionẽ.

Potro varius est vrendi modus. Quædam n. in elibano vruntur; in patina; alia in olla fictili cruda; alia in vtreolo æneo, alia in catino cupreo: & quædam in fornace aurifabrorum, vel in reverberio Chymistarum.

Vritur lepus in clibano, quo vsq; possit in pulverem lævigari, ad calculos atterendos & saburram renium pellendam vtilissimum. Vrantur viperæ, Galeni consilio, cap. 2. lib. 11. simpli. in olla nova ad salem theriacum, lepris & impetigini agrestis discutiendis maxime idoneum. Sed inter vrendum cavendum est, ne vapor reterat, ac venenatus cerebrum læssat.

Vrantur animalia pleraque integra, si pusilla sint; vel partes grandiorum, vt ossa, cornua, pili, pennæ, corium, vngues. Excipiuntur vero fictili novo, & in furno, vel fornace, & interdum solis circum circa prunis subditis vruntur, donec

Coriandri præparatio.

Custodia per vstionem actrimoniam amittant, non acria vero eandem acquirant.

Multiplex vrendi modus.

Pulvis leporis vsti ad calculos atterendos. Viperarum vstio.

Ordo coctionis medicamentorum.

Quomodo fiant apozemata.

Tempus coctionis.

Assatio quid.

Assationis modus.

Bera Roemana.

Assationis varius vsus.

Cerebella passerum venetem excitant.

Frixio.

facili negotio pulverari queant. [cap. 33. lib. de theriac.]

Rami arborū, at busta, sarmenta, & multa simplicia per se accensa, interdum & vase quodam terreo aut metallico concepta solent vri.

*Pulvis can-
crorum vsti-
um quos
affectus
sanet.*

Canci nonnunquā vruntur in sartagine areā, quādoq; in olla, sæpe inter carbones ignitos, donec cinescant, vel saltē quousq; ex his torridis fieri queat pulvis tenuissimus, qui cōmendatur ad cancerosos affectus, & eos, qui à rabioso cane insiliuntur.

*Lapidum
vstio.*

Lapides inter prunas ardentes à follibus excitatas vruntur. Cyaneus ramen, Phrygius, & alii pretiosi in partes exiguas, ante vstionem frangi debēt, & olla fictili, nova, operculo recto perforato, excipi, vt facilior exhalationi pateat exitus, dein tamdiu vri, donec igniantur.

*Vstionis ter-
minus.*

Vstionis enim terminus in quibusdā est ignitio; in aliis, dū nihil fumidū amplius expirat, Multi tamen lapides tet aut quater igniuntur, & toties humore quodam suffunduntur ante trituram.

*Foci vini
vstio.*

Fex vini tamdiu torretur, donec albescat, atq; tantam actimoniam acquirit, vt linguam & palatum quasi vrendo mordicet.

Ovoū putamina, ostreorū, & limacum testæ, cornua & dentes animalium ita debent accendi, vt conflagent, & albescant, & fiant pulverabilia.

Acceduntur & vruntur nonnunquam resina, styracis, pix, terebinthina, & multa similia, vt ex his accensis fuligo quādam medicamento sa excipiat ad futuros vsus.

*Alumen
vstio.*

Alumen in patina ignita vitur, quousque bullas excitare desierit. Et calcandum, donec colorem mutaverit.

Salis vstio.

Sal vitur olla exceptus & opertus, ne exiliat. Exilit vero & strepit vrendo, donec perfecte crematus fuerit. Nitrum quoque est eodem modo vrendum.

*Cervissa pra-
paratio.*

Cervissa, inquit Dioscorides c. 103. lib. 5. trita in fictili novo, flagrantibus igni carbonibus, assidue versando vitur, donec cinereum colorem traxerit: tunc exime, refrigerato vitur. Vel in patinis novis super prunas vrito, & ferulacea rude moveto, donec colore fiat similis Sandaracha, Quæ vero sic parata est, Sandax à quibusdā dicitur, inquit idem author.

Est autem Sandarach non quidem gummi juniperi, q; vulgo vernix, & à Mauritanis Sandarax dicitur, sed species auripigmenti rubelli. [Brasnavat, in exam. simpl. ca. 66. lib. 9. simpl. ca. 53. lib. 9. simpl. Eadem enim in fodina Sandarach & auripigmentum effodiuntur: Imo simul mista sunt, & vires easdem possident. Alio nomine Sandaracha vocatur, à Chymistis Arsenicum rubrum, vt & Auripigmentum, Arsenicum croceum. Porro, Cervissa vsta in Sandica transit, ait Galenus, nunquam tamen in Sandaracham, quæ est vrentis facultatis. Sandix vero nulla sui parte faciescit, sed potius refrigerat: Hacque pectoris vruntur, vt Cervissa, cuius colorem vrendo, & aliquando acetum permiscendo varie permutant.

*Arsenicum
rubrum.
Auripigmen-
tum.
Arsenicum
croceum.
Sandarach
vires.
Sandix qua-
litas.
Auripigmen-
ti vstio.*

Auripigmentum torretur in testanova, vivis carbonibus subiectis, assidueque versatur, donec igne flagret, & mittet colorem. Et Sandarach eodem modo vretur & dos viriusque eadem, ait Dioscor. cap. 80. & 81. lib. 5. Crustas enim

cum vredine vehementi excitant, capillos evelunt, excrecentia reprimunt, & tubercula discutunt.

*Cadmia crematur carbonibus obruta, donec
translucida spectetur, & scoræ ferri modo bul-
let, mox extinguitur, [c. 45. lib. 5. Dioscor.] Non-
nulli exusta terunt in vino, rursusque fictili cru-
do vruntur, donec pumicosa videatur: Iterum que-
tritam ex vino tertio vruntur, donec prorsus in cin-
erem redigatur.*

*Pumex crematur flagrantissimis carbonibus
obrutus, & vbi canduerit, extrañus vino restin-
gitur odorato; Iterumque incensus restinguitur,
& tertia vstione exemptus, & per se refrigeratus ad vsus conditur. Dioscor. cap. 125. lib. 5.*

*Vritur aruge minutissime fracta & comminu-
ta in fictili patina flagrantibus prunis superposi-
ta, versaturq; donec se mutet, & colorem cine-
reum concipiat, ibid. lib. 5.*

*Chalcitis vritur fictili novo vivis carbonibus
superposito. Finis autem vstionis in humidiorib.
est, ubi ipsa chalcitis bullas excitare desierit, &
pefe ÷ inatuerit. In reliquis vero, dum, mutata
in floridum colore fuerit, & sanguineum aut mi-
niatum colorem contaxerit, rum demum exi-
menda est.*

*Chrysocolia patinis supra carbones vritur: &
Ochra cadmia modo. Dos Chrysocolle ad pur-
gandas cicatrices, excrecentem carnem coer-
cet, altingit, excafcit, & modice corpus mor-
dendo exest. Ochra vero altingit, erodit, colle-
ctiones & tubercula dissipat. Dioscor.*

*Plumbum multifariam crematur: antequam
tamen vstionem experiatur, solet vel in scobem,
vel in laminas attenuari, dein fictili novo excipi,
& addito sulphure ita conflagrari, vt in cinerem
perfecte redigatur. Interjicitur vero sulphur la-
minis, & dum vtrumque conflagratur, rude fer-
rea versatur; interea sedulo cavendum, ne hali-
tus plumbi nocentissimus naribus excipiat. Cere-
bro enim multū obest propter admixtam
hydrargyri portionem, cuius ratione nervos etiā
lædit; & plumbariis sæpe stuporem & paraly sim
inehit.*

Adjicitur vero ad rē comburendam aliquan-
do sulphur, aliquādo nitrum, cum scilicet admo-
dum valida est, & indomita rei compages: alio-
quin volatilia ejusdem citius dissiparentur, quam
fixa vincerentur à flamma, vt placer Spagy-
ricis.

Et quemadmodū afflatio finitima est vstioni, imo quoddam velut iter ad vstionem, sic vstio ad calcinationem, & calcinatio ad cinesationē. Proprie tamen cinesatio rebus cremabilibus & flammis concipere natis cōperit. Ex mineralibus n. in quibus vix competitur flammæ pabulū, vix cineres post vstionem relinquuntur; ex lignis succensis, quid nisi cinerum cumulus? Equæ tamen cremabilia & incremabilia possunt lavigati illa, dum cinesunt, hæc vero, dum post vstionē pulverando, vel super tabula marmorea ducendo in alcohol, seu pollinem lavissimum attenuantur. Hæc silectoris animum non expleverint, specia-
liorem medicamentorum, quorum est frequens
apud nos vsus, vstionem in officina Pharmaco-
pœorum à nobis illustrata competiet.

C A P. XIV.

De extingitione.

Extingitio
quid.

EXTINGITIO est ignita materia in aliquo humore suffocatio. Illa vero materia extinguitur sapius vlti, sepe & ignita tantum; vt cum gemma, & multa metallica, priusquam vtantur perfecte, vino, aceto, aqua simplici, vel stillatitia, vel succo quodam, aut liquore extinguntur, donec plane refrixerint.

Multa pluries extinguntur, vt lapis pyrites, nonnulla semel tantum, vt galla, & quædam extinguntur, ex se sola, citra materię cuiusdam hume stantis affusionem.

Vt Weckerus
Sylvij trans-
scriptor.

Weckerus Sylvij transcriptor argentum vitum salvia hominis se juni extingui dicit. Improprie tamen non ignita dicuntur extingui, sed emendari, seu preparari. Preparatur autem hominis se juni salvia, emedatur salvia: Nam vt melius aliis miscendis concorporetur, recte salvia cogitur, quæ tamen illius qualitatem nihilo meliorem efficit. Salvia vero castigat, & minus efferam reddit. Dicitur enim salvia quasi saluatrix: cerebrum namque & nervos plurimum roborat, quibus argenti vivi malefica vis plurimum obest, quæ succo salviæ debet emendari.

Aqua ex-
tingitionis
auri.

Auri massa sæpius ignita nonnunquam extinguitur aqua communi, quæ vtiliter datur dysentericis ad occludenda vasorum oscula, & elephanticis ad robur partium principum & exhibitarandos spiritus. Non enim temere creditur aurum, vt exteriora rescire, sic & interiora.

Vt aqua salutaris est ad multorum affectuum profligationem, in qua pluries chalybs fuerit extinctus. Sic chalybs ipse in scobē redactus, ignitus, & extinctus aceto eximius est ad multos vus, de quo alibi fufius.

Tanta vis est extinctionionis, vt vires humoris, quo aliquid extinguitur, in se trahat & retineat. Sic cadmia interdum vino, interdum aceto, pro varia intentione Medici extinguitur: Et ferrum ignitum nonnunquam hydraleo extinguitur, vt magis ductile fiat, ad cassides & alia arma faciendā: aliquando vero aqua sola extinguitur, & magis fragile redditur.

C A P. XV.

De calcificatione, insolatione, & refrigeratione.

Calcificatio
quid.

CALFACTIO est medicamentorum tam simplicium, quam compositorum preparationis quidam modus, quo ea ipsa non quidem coquuntur, aut vruntur, sed moderate calefiunt, vel in sole, vel igne, vel verum putridarum calore, vt commodius percolentur, vel malaxentur, vel miscantur, vel facilius & felicius exhibeantur. Sic medicamentum infusum, antequam percoletur, calefit, vt illius qualitas non modo tota in liquorem transmittatur, sed vt liquor promptius permeet, & totus eliciatur.

Clysteres colico dolore laborantibus præscripti, solent feliciter à Pharmacopœis paulo calidiores injici, modo non sit à bile; febrilentibus vero tepidiores, ne fevor magis incandescat, sed miscetur. Et vomiturientibus aqua tepida bibenda datur, vt naturæ motum adjuvet, humoris-

que fiat sursum per os facilius exclusio. Cum vix quidpiam actu frigidum debeat exhiberi, siue topicum sit remedium, vel intro sumendum, vt & balneæ, & ipsa lineamina, priusquam a grotis inserviant, debent modice calefieri. Multa quoque medicamenta calcificatione indigent, vt facilius terantur, miscantur, dissolvantur, & percolentur.

Insolatio calcificationi tam est finitima, vt altera alterius vicem facile queat subire. Vtraque enim eundem effectum pollicetur, & instar cuiusdam coctionis est: vt cum circa caniculam, aut vigintibus cæli squaloribus, dies circiter quadraginta insolatur hydromel, vt sic magis concoctum vinofum reddatur. Non tamen ea arte sola fit vinofum, sed quod paratur ex libris quatuor aquæ fluviatilis & vna mellis, tam diuque coquitur ante insolationem, donec ovum crudum supernatet.

Hydromel
vinofum
quomodo fiat.

Conservæ recentes insolantur, vt omnes earum partes simul fermententur, & humidior quædam materia discutiat; maxime vero quæ ex foliis aut floribus frigidis paratæ, ad multum tempus debent asservari.

Selle succus, consilio Gal. [cap. vlt. lib. de puerō epileptico.] elicitur insolatione. Obscuro tamen cælo, igne extrahitur. Et quæ medicamenta insolari hyemis constituto denegat, eadem igne calefiunt per hyemem, vt æstate per solem.

Olea multa ex infusione florum, vel rerum aliarum permixtione parantur, insolanturque diebus vel pluribus, vel paucioribus, pro infusæ rei quantitate & viribus. Calidiora namque & sicciora, aut nulla aut pauca egent insolatione, frigida & humida diuturniore.

Per estrictio de cocto, vatis floribus alterato. Rosaceum enim diutius debet insolari, sambucinum minus, & quod alia, mentam & veronicæ garyophyllatæ flores admittit.

Refrigeratio, quoque medicamentorum ad apothecarium spectat. Quæ enim post coctionem cogi desiderat, ea ipsa refrigerat, vt gelatinam: Quæ etiam calore preparata in pharmacopolio reponit, vt electuaria solida, conservam siccam, & emplastra. In hoc vero differt refrigeratio ab extinctionione, quod quæ extinguntur, refrigerantur, non contra.

Refrigeratio.

C A P. XVI.

De putrefactione & fermentatione.

PUTREFACTIONEM ab externo semper oriri calore, in materia humida, ex Aristotele docuit Galenus, cap. 9. lib. 2. de diff. feb. & comm. ad part. 1. lib. 3. epid. Vt enim calor internus coquit, non corrumpit: Sic quod omni ex parte siccū est, nunquam manifeste putreficit: heque siquidem tegula, nec aurum, nec argentum putrefieri cernuntur.

Et quia putrida ab alieno calore talia sunt, putrefactio coctio quædam est, vt cū medicamentosa quædam materia putrere relinquitur in ampulla sepulta fimō, seu ventre equi, vt loquuntur Chymistæ (sic enim forsan arti sicte sicte nominantur) dies triginta & aliquando quadraginta, qui postrem⁹ termin⁹ ab illis vocatur mensis Philopichus, vt & liquor putrefactionis, mēstruum, quia chymic⁹

mensis Phi-
lophicus
Chymic⁹
mēstruum
quia chymic⁹

Hunc autem præparationis modum Spagyrici tanquam peculiarem sibi vendicant: Galenus tamen multisæculis ante illos natos, *calcium* & *lythargyrum* olla nova cum aceto excepta, & obruta fumo putrefieri docuit. Nostræ ætatis pharmacopœi Galenum quoque secuti, furculos populi nigra plures mentes macerant & putrefaciunt, vel axungia porci, ad confectionem vnguenti populonis, vel oleo ad medicamenta a-copa seu lassitudini conferentia.

Fermentatio.

Fermentatio non tantum ad medicamenta, sed potulenta & esculenta pertinet: fermentatur enim massa triticea subacta, vt ex ea panis conficiatur & suavior, & salubrior.

Fermentantur vinum & zithum, dum effervescent, sique tunc sinceri succi à fecibus segregatio: fermentantur quoque syrapi, conservæ, & electuaria. dū recensparata in vasis effervescent.

Sua est Chymicis fermentatio, quā interdum vivificationem, & aliquando resuscitationem vocant. Per eam enim, inquit, velut ex mortuis revocatur destituta materia, & vires acquirit novas.

Talem fermentationem vani pollicentur aurifices ad metallum vt transmutacionem, sed fermenti materiam nondum norunt, nec conficiendi modum.

CAP. XVII.

De dissolutione.

Algebra.

MEDICAMENTA varie solent immutari, priusquam exhibeantur: vt plurimum vero cū integra dissepant, tritura quadam & dissolutione in succo quodam apparantur. Est autem dissolutio *velut tritura quadam, per quam medicamenta tam simplicia quam composita diluuntur in humore quopiam idoneo, ad consistentiam mediocrem: & aliquando liquidiores, vel crassiusculam pro variis Medicorum scopis.*

Dissolutionis usus multiplex.

Ob varios autem usus medicamenta dissolvuntur: *primo*, vt facilius assumantur: *dein*, vt promptius aliis miscantur ad compositionem: *tertio*, vt citius distribuantur: *quarto*, vt in affectum penetrare valeant, & illuc, si fuerit opus diutius immorari, vt cum in verum, vesicant: intestina, aut vlcus sinuosum liquida medicamenta injiciuntur: *quinto*, medicamenta dissolvuntur, vt postea queant percolari, atque vt illorum virtus ab excrementis repurgata, citius partes subeat interiores.

Lithontriptica.

Sic medicamenta, quæ calculos atterunt, dissolvuntur interdum in vino albo, aliquando in succo *limonium* & *aqua parietaria*, *raphanorum*, aut simili, vt facilius renem cuniculos & veterum ductus possint pervadere. Cōtra quæ spūto movendo imperantur; in liquore quodam spissiore, vt syrupo bechico dissolvenda, vt potius eclegma vel liudus, quam potus appareatur.

Anacharsis quomodo movenda.

Vt vero dissolutioni intersit tritura, sic & infusio, & sæpe calefactio. Quæ enim dura sunt, aut lenta, vel viscida, vix possunt dissolvi, nisi prius terantur aut infundantur, & sæpe calefiant ad ignem aut solem.

Sic multa medicamenta statim diluuntur trita, & multa terrarum differentia: alian non nisi diu agitata, vt *blatta byzantia*, *concha*, *opium the-*

baicum, & infinita alia: quedam maceratione & calefactione egent, vt gummi multa, quæ, ut dissolvantur, debent prius aceto forti, vel aqua vini, aut vino genoso macerari.

Non quærit in quo vult liquore dilui.

Non autem in quovis succo aut liquore metallico, atque etiam mineralia facile dissolvuntur, sed vel in succo *limonium*, vel aceto *distillato*, aut aëillis illis, quæ Spagyrici valeres nominant. Ideoque non omnia in omni liquore dissolvuntur, sed in idoneo & quasi determinato. Terebinthina enim diem naturalē in aqua aut decocto ducta, vix vngquam diluetur, nisi quid ex ovorum vitellis superaddatur.

In summa liquantur igne axungia, medulla, pinguedines, vt dissolvantur, & ingredientur facilius vnguentorum & emplastrorum compositionem. Diluuntur species aromaticæ in aquis cardiatis, vel alterantibus pro epichematis. Solvuntur cataporia, vel alia purgantia tam simplicia, quam mixta in aqua vitæ, vel alia convenienti, ad extractorum eliciendorum artificiosam sedulitatem. Denique solida quæ sunt, cum ea forma nō possint aut debeant exhiberi, prius sunt atterenda, & idoneo succo, aut humore dissolvenda, vt facilius & vtilius assumantur.

CAP. XVIII.

De liquatione.

POSSUNT quidem omnia dissolvi, prius, vt deæet, apprata, sed pauca liquari. Vrunt namque lapides, accenduntur ligna, concretamenta cum non sint à frigore, haud quaque liquantur. Est enim liquatio, ait Aristot. cap. 6. lib. 7. meteor. eorum, quæ à frigido concreverunt, in liquidiores consistentiam ac fluxilem, à calore facta solutio, vt adeps, medulla, oleum hybernium, & similia, quæ cum levi frigore coeant, levi quoque calore funduntur.

Liquatio quid.

Sed quæ vehementi ac diuturno frigore obtruncant, ægerimè liquefunt, vt aurum, res, & ferrum quorum sane fusio ad eos potius, qui metallica, quam qui pharmaceutica tractant, pertinet.

Differt autem liquatio à dissolutione, quod liquatio semper fiat à calore & sine aut raro cum humore, dissolutio vero semper cum humore, & raro cum calore.

Dissolutio non nisi fit est humore.

A calore solo facile liquatur plumbum, sulphur facilius, pix, & resina. In aqua calida nonnunquam liquantur *sal, manna, saccharum, gummi, hedera, pruni, juniperi*, & pleraque alia, quæ sic sæpe funduntur, vt dissolvantur.

Chymici pyrotheciam illustrant, multaque adinvenunt, quibus ars fusoria dicitur, vt cum illorum doctrina, *sal ammoniac* semel sublimatum cum sale communi, postea bis per se, ita tim fluere facit dura metalla. Aliter quoque brevis cuprum funditur, si inter liquandum aliquid vngula caballina injiciatur.

Quomodo metalla facile liquantur.

Porto magis est liquationis in pharmacia usus. Efficit enim, vt medicamenta formam mutant, & statim nascantur; tum vt purgentur, & eorum pars impuriore a synceta & puriore separeretur.

C A P. XIX.

De mollitione & duracione.

MVLTA medicamentorum præparationes tantam inter se habent affinitatem, vt eadē fere iudicentur, ut liquatio & mollitio, quæ tantum secundum magis & minus videntur discriminari, ita ut mollitio sit liquationis principium. Cuncta enim, quæ liquantur, prius mollescent, & multa postquam fuerint emollita, si diutius calefiant, liquefcent, non tamen omnia. Ebut enim, vngues & cornua possunt emolliiri, non liquari.

Fit autem mollitio duobus modis, vel solo calore ignis, solis, aut animalis, vel rei cuiusdam putrescentis, vel affuso humore, vt cum cera emolliuitur in aqua calente; aut cum massa quædam medicamentosa durior in aliquo sycupo aut succo idoneo malaxatur, ut mollescat, & tactui cedat. *Arbuter enim dari corporis & mollis tactus est*, ait Galenus, cap. ult. lib. 3. de differ. puls.

Vniões, conchas, & ovorum putamina, aceto destillato macerata adeo mollescunt, vt ad libitum tractentur, & ducantur. *Ebut* quoque zytho credetur emolliui, atque etiani, dum lex hotas cum radice mandragoræ petcoquitur.

Cornua mollescunt igne rarefacta, aut aqua diutius cocta, vel sub bino per septem dies seculata. Et *coralli* a succo berberum, & *margaritæ* a succo limonium, & lapides multi certis liquoribus, vt de cæteris apparatus creduntur emolliui.

Porro cum dura sint, ait Galenus, cap. 1. lib. 4. de dignos. puls. quibus caro nostra cedit, & mollia, quæ carni, duracionis & mollitionis, vt oppositorum, eadem erit ratio doctina. Locum autem habet in Pharmacia duratio, in medicamentis compositis, quæ ad conservacionem & usum, plus, minus siccæ, solidaque debent esse, cuiusmodi sunt, electuaria, conservæ siccæ, emplastra, pilulæ, trochisci, & minarum genera.

Indurantur vero medicamenta frigore, calore, & retum siccantur admisione. Frigore, quando, quæ liquata sunt, aut tantum emollita, ab igne remouentur, & aeri exposita refrigerantur & coalescent. Calore, dum ad iustam consistentiam medicamenta coquantur, & pars humidior absorbitur; tunc enim sicciora reddita indurantur. Admixture quoque retum siccarum medicamenta durefcent, siue ut diutius asseruentur, siue vt consistentia facilius & felicius exhibeantur.

C A P. XX.

De siccatione.

QUAE in hyemem siccant affectanda simplicia, vel ad nos & peregrinis regionib. advehēda, priusquam in arculis, aut pyxidibus & sacculis reponantur, debent accurate siccati. Excrementosa enim illorum humiditas coacta, nec dissilata cito corrumpitur, perique tunc salutaris cuiuslibet medicamenti qualitas.

Neq; vero conservacionis gratia tantum medicamenta siccantur, sed sæpe vt pulverentur, vel vt vitibus polleant insignioribus. Quicquid vero humidus est, & aridū expectitur, id ipsum vel igne, vel sole siccandū, vel in vmbra relinquēdum pettili, pluviae & pulveris experire, donec tabe-

scat, illiusque superflua humiditas penitus diffusetur.

Ignis calore siccantur ad pulverationem, quæ in fornace, vel clibano vruntur, vel in carbonib. accensis, ut ossa, vngues, cornua, conchæ, vel in olla fictili, vt pili animalium; & quæ sartagini calidæ imponuntur, vel catino, aut calatho excepta, supra aut intra furnum, à quo panis de novo extractus est, reconduntur. Sic enim pruna, pyra, cerata solent desiccari, fructusq; alii humidiores.

Solis calore siccantur æstivè & autumnò potissimum folia & flores, quorum color in his aridis expectitur, ut etiam semina, quæ collecta ante perfectam maturitatem, vel cælo pluvioso, vel necessitas rei cogit aliquando, vix nisi sole aut igne possunt exacte siccati.

Radices quoque crassiores & magis succulentæ, nisi minuius dividantur, minus in loco soli exposito, vel aeri pettilati & aquilonio, quam in vmbra ventis non agitata siccantur, estq; multorum minus idonea desiccatio, nisi præcesse sit insolatio.

Parvæ tamē radices in vmbra facile arefcent, vt aliæ majores, quæ per fistula, & taleolas incisæ & transixæ filo, vmbroso aeri, ac ventoso & minime pluviali exponuntur. Facilius vero folia, quæ manipulis ligata, in folio pensa, partim aeri externo, partim calori ignis fere jugis officinarum exponuntur: Omnium facillime fiores: Papyro enim aut carino excepti & subinde versati cito siccescunt.

Exsiccata vero folia sacculis cannabinis, aut papyraceis reponuntur, radices, flores & semina, vasis vitratis aut ligneis.

Flores nenupharis quia crassiores & humidiores sunt, filo transiguntur, vt sic aeri expositi, commodius arefcent. Eodem modo & *sortices arantiorum, limonium, granatorum*, & lignosæ radices in officinis solent desiccari.

Pulmonis vulpium in vno loti siccantur in clibano parum calido, propi ceavorum in aere libero, intestinali apti in vmbra, ficus & passulæ in solatu, vt & confectioes solidæ, quæ post conditram in saccharo, siue syrups debent asservari.

C A P. XXI.

De expressione.

VT purior tenuiorque medicamentorum substantia separetur a terrestri & crassiore, valido sæpe compressu opus est, quem cum solæ manus exequi minime valeant, prælu quoddam siue torcular à Mesueo est inventū, quo medicamenta saccullo excepta, aut panno forti, ut cannabino, aut setaceo involuta, tam valide cōprimuntur, vt tenuis substantia tota exilire cogatur, remanente crassiore & magis compacta.

Sic in torculari ab uvis attritis vinū expressum in dolia aut cupas delabiur. Sic pomorū eductur succus ad pomacei aut Syrupi regis Saboris confectiōe Eodēq; modo leplasiari plātæ frumētaceæ nondū adolefcentis succū extrahūt, ad condimentū illud cū paucō aceto pavē tosto, & speciebus aliquot parandū, q̄ intir dū viridē nominant. Quibusdam Græcis & Sauratē dōns, vinum ex herbis.

Mollitionem fieri duobus modis.

Duratio.

Quot modis medicamenta indurentur.

Quare medicamenta siccantur.

Qua in sole molius siccantur.

Quomodo corallæ & flores siccantur.

Prælu seu torcular cuius sit inventum.

Pomaceum quæ sit.

Vinum ex herbis.

*Aqua alumi-
nosa quibus
confecti.*

Pleraque tela excipiuntur, dein manibus premendo contorta, sufficienter exprimuntur, ut succus agrestis, portulacæ & plantagininis, pro aqua aluminosa, additis eorum albuminibus & alumine.

Simili modo fit expressio hababari, vel agarici, aliorumque medicamentorum in decocto, aut aqua convenienti infusorum, ut ex his, quod profuturum est, habeatur, & rejiciatur, quod nociturum.

Acacia.

Acacia ex succo seminis spinæ Egyptiæ exprimitur, qui siccatus in umbra, niger, si ex maturo semine, subrufus, si ex vitidi eliciatur, apparet.

Expressio igitur fit aliquando succi tantum simplicis alicujus medicamenti, nonnunquam ejusdem in decoctione vel aqua macerati, ut cum exprimitur in fusio oleorum, & decoctio syruporum & apozematum. *Mel Anacardinum* exprimitur ex Anacardis exiguis ac recentibus diutius coctis. Ex his enim sic tabefactis, liquor aliquis enatat fere nucaginosus, quem mel Anacardinum appellant. Quod ut probe fiat secundum Arnaldum de Villa nova, cap. de memor. defecti, debent Anacardi teri, & dicbus septem in aceto macerari; oïlavo coqui leni igne ad duarum partium dissipationem. Colatura autem cum melle cocta à multis perhibetur mel Anacardinum.

*Mel Anacardinum qui
fiat.*

*Quomodo
succus diu sine
putredine ser-
uandi.*

Vt expressi succi diutissime seruentur absque putredine, sal admiscetur, vel reponuntur in vase ois angustis, superfuso oleo sufficienti, ut digiti crassitudine.

Infusa medicamenta & succi nunc levi, nunc forti expressione extrahuntur. Olea vero simplicia, vix nisi validissimo cōpressu extrahi queunt, siue cum, siue sine igne. Vtroque enim modo educitur amygdalinum, & quod ex nucibus, pistaciis & fructibus multum oleosis elicitur.

C A P. XXII.

De extractione.

OMNIS expressio quædam extractio est, sed non contra: Nam multa extrahuntur sine expressione, ut succi & resinæ ex plantis incisus vel percussis; Sic enim *euphorbii* ex Lybica arboris conto vulnerata extrahitur, nā succus è plaga cōfestim stillat in pelles ovinas arbori circumligatas; Tanta liquidè ejus est acrimonia, ut gustu & olfactu molestissime feriat, & ardore ori natibusque maximè excitet. Propterea rustici quidā vocantur ad hujus succi collectionē, qui spe mercedis allecti corticem arboris feriunt è longinquo, ut minus acerrimo euphorbii fervore lædantur; nunquam tamen tuti ac illasi discedunt.

*Euphorbium,
unde & quo-
modo colligitur.*

*Elaeterium
quomodo pa-
randum.*

Ex fructu cucumeris agrestis elaterium extrahitur consilio Dioscoridis [c. 148. lib. 4.] hoc modo: Decerpit cucumeres, qui tacti protinus exiliunt, servantur vna nocte. Postridie inposito supra craterem aut pelvim rariore cribro, virisq; manibus præbens, sigillatim supino cultro, sursum versus acie habente finduntur, atque per cribri humor in vas subiectum exprimitur, & quod carnosum cribro lesit, ut facilius exudet, eliditur. Humor in pelvi agitatur, dein residere sinitur. Tū linteo operui soli exponitur: cū steterit, supernatans aqua identidem effunditur, qua

parum effusa, parim exhausta, quod remanet sedimentum in mortario teritur, & cogitur in pastillos.

Ex plantis integris, vel earum partibus, extrahuntur non modo succi, ut hypocistis ex germinibus adnatis cisti radicibus; succus glycyrrhizæ & laserpii seu Cyreniacus, sed alii quoque varii liquores, ex incisis arborum, & fruticum cortice, & stipitibus, ut gummi, resinæ, lachrymæ.

In gummi erat numerantur *ammoniacum, sagapenum, opoponax, galbanum, bdellium, myrrha, styracis, & alia multa*, quæ pro varia cujusque natura facilius, aut difficilius extrahuntur. Nonnulla, sine arboris vulnere, dehiscente per calores æstivos cortice, sponte defluunt.

Resinæ extrahuntur facilius, quia magis fluxiles, & fere sine manu auxilio decedunt, ut quæ ex Terebintho lacrymatur, quæ resinis omnibus antecellit, ait Dioscorides cap. 67. lib. 1. Proxima lentissima, dein, quæ è pinu & abiete extrahitur.

Inter lacrymas multa locum habent, ut aqua è vite resecta defluens, lac tichymalorū omnium, & papaverum succus ille crassior, qui dum plene coalluit, opium nominatur.

Sauciatur igitur in plantis multis tantum cortex, inde stillat & liquor, hoc est, lacryma in pelvim aut aliud vas appositum. In multis radix vulneratur, vel secatur omnino: interdum & rami. Ita Balsamum extrahitur cortice fructus præciso, cultello quodam eburneo. Ferrum enim sine magno sui dispendio tolerare minime potest.

Fit adhuc oleorum extractio, sed modo multatissima artificiosa. Vel enim extrahuntur destillatione, quæ fit per ascensum, vel descensum, de qua plenè sunt Chymicorum fartagine; vel expressione; vel infusione: de quibus jam supra locuti sumus, fusiusque loquemur in pharmaceutica officina.

C A P. XXIII.

De extractis Chymicorum.

NON parum est discrimen inter extractionē Pharmacopœcorū & Chymicorum: Illi enim liquorem tantum quandam, ut lacrymam, resinam, & gummi, vel quid simile ac fluidū extrahunt, secernuntque; à substantia crassiore ac solidiore: Hi vero nō modo corp⁹ illud crassum deserunt, sed & tenuiorē substantiā exhalant, relicta ejus portione crassiuscula ac paucula, cui, ut subiecto, virtus vnita adhærescit. Vnde extractū quasi essentiam à corpore separatam appellant. Ejusmodi enim extractum parva mole vires habet eximias, illiusque dragma non minoris est efficaciz, quā vncia medicamenti tota cum sua substantia crassiore exhibitā.

Solent vero his extracta dari, quorum nauseat ventriculus super Pharmacopœcorum medicinis, & quibus maxima est rei familiaris vberitas. Extractum enim rhei aut vniūonum pauperi præstebere vitam illi eripere est.

Fiunt autem extracta ex medicamentis tam simplicibus, quam compositis sæpius hoc modo. Immergitur medicamentū minutum incisum, vel si fuerit massa catapotiorum aut eleuarii, dissolvitur in aqua vitæ optima, vel alio liquore idoneo, ita ut ad duos digitos emineat, in vase bene obturato; tū relinquitur duos aut tres dies in lo-

*Extractum
quomodo pa-
randum.*

in loco calido; dein validafit expreffio; quæ poft-
ea in balneo Mariæ ponitur, vt feparetur aqua vi-
tæ à facultate medicamenti, & exigua quanti-
tate craffifficulum remanet in fundo vafis; Tunc-
que colligitur, & reponitur in vafe vitreo, aut fi-
ctili, fed vittato.

Cum validius extractum quis parare volue-
rit, in priore expreffione aliud eufdem generis
medicamentum macerabit, & poft diuinam ac
perfectam infufionem exprimet, vt ante. Idque
ter, aut quater, fi extractum potentius expetierit;
tandemque facta expreffione vltima, vel ignis
calore blando, vel balneo Mariæ fegegabit a-
quam vitæ; vel in folatu diffipabit, folo remanente
extracto, quod exiguo corpore vitibus eft
eximium.

Rhabarbarum & alia medicamenta pretii ma-
joris, poft primâ maceratione & expreffionem
abijcienda non funt, vt vulgaria, fed bis, aut ter,
vel etiam quater, in alia aqua vitæ infundenda,
donec colorem & faporem prorfus amiferint, &
quicquid illis inerit virtutis, in aquis ipfis relique-
rint; tunc enim fieri debet vltima expreffio, quæ
aliis mifcetur, à quibus omnibus aqua vitæ fe-
paratur, per balneum Mariæ, quoufque fubfiden-
tia, feu extractum relinquatur.

Non vero femper extracta funt per aquâ vi-
tæ, fed multoties per herbarum decoctâ, aquas
ftillatitias, & aliquando per aquam pluviam vel
fontanam. Maffæ enim pilularum nonnunquam
macerantur in aqua pluvia per octiduum, adhibi-
tis, fi videtur idoneum, fuccis bugloffi, vel beto-
nicæ, vel alterius pro exigentia rei. Poftea igni
lentiffimo coquuntur, filtrantur, & coagulantur.

Hoc modo *rhei optimi* minutim concifili-
bra vna maceratur per diem integrum, in libris
duabus fuccorum depuratorum borraginis & fum-
matix; deinde igne lentiffimo coquitur, donec
fucci abfumantur; tunc fit expreffio forris, quæ de-
nuo igne coquitur lento in diplomate ad mellis
craffitudinē. Sunt, qui fachari duas vncias adji-
ciunt, fed augetur moles, & hebefcit extracti fa-
cultas.

Multis aliis modis extracta parantur, quos
pluribus perfequi noftri nunc non eft instituti,
quandoquidem Pharmacopœi instituendi me-
thodum, non Chymici mediramur.

Cum extractis magna ex parte conveniunt E-
lixiria, Tincturæ & Quinæ effentix, liquores
fpirituofi & penetrantes de quibus Parte 2. expo-
fitum eft.

C A P. XXIV.

De cribratione.

VT agricola paleas & acus à tritico excutit vā-
no, fic ab optimis maceida fecernit femina
cribro, ipfiq; potius quam Pharmacopœo, cri-
bratio cōperit, fed verq; illo vitur instrumento
ad farinā à furfure fecernendâ, quod tamifium
vulgus nominat, nonnulli incerniculū, & aliquā-
do fetacēū, quod ex fœta equina cōcinnetur, in-
terdum ex tela cannabina, & aliquando ex feri-
cea. Cribrum vero fit ex pergamena multis fora-
minibus rotundis aut longis peruiâ, per quæ lo-
lium & femina minutula facile defcendant, re-
manentibus succulentis, ac melioribus. Vfurpa-

tur itaq; cribratio p. eo medicamentorū appa-
tu, qui cribro, aut incerniculo peragitur.

Eft autē multiplex huj⁹ præparationis vfus, per
eā enim flos feminū molitorū, feu farina à fufu-
re feperatur: Radices cōctæ à corticibus mundā-
tur, & fructus ab acinis repurgantur.

Pulpa quoq; fifularis cannæ cribro equina te-
la concinnata tranfmittitur, vt medulla fic à fili-
quis contractis & feminibus perpurcata fola ex-
trahatur.

Eodem modo & *Tamarindi* & *dactyli* mace-
rati aceto vel alio liquore per fetaceum trajici
folent ad definitos vfus.

Semina multa coquuntur ad crepaturam, vt
radices & folia ad putrilaginem, deinde tranf-
mittuntur per fetacēū crinibus equinis concin-
natum ad caplasmatum, vel aliorum diverfæ for-
mæ remediorum confectiōnem.

Pulveres cardiaci, vt etiam alii, qui medica-
mentorum compofitiones ingreduntur, tamifio
funt tenuiffimo cernendi, & maxime qui ob-
ftructionibus liberandis, vrinæ & menfibus mo-
vendis dicantur. Quo enim tenuiores funt, eo
cirus ad partes attingendas deferuntur.

In quibufdā pulveribus cernendis tamifia fe-
tacea exquiruntur, in aliis multitia, vel quæ ex
linteo funt tenui & raro.

In fumma cribratio fit ad mixtionē cōmodio-
rem rerum pulveratarū, vel certe jam mole mini-
marum, & ad tenuiores portiones fæpe melioris,
& ad craffiore fæpe deteriore, feperationem.

Vt autē varia funt, quæ cribrationi inferviūt
inſtrumenta, fic varius cribrandi modus, nā pro-
prie Cerealia, vt & legumina cribro excepta fu-
ſpenſo, manu agitantur, & hac, illac verſando ſe-
mina, quæ mala funt, ablegantur, retinentur,
quæ bona.

Eodē modo cardiaci pulveres cernūtur, cribro
inter man⁹ verſato, nec violēter ſuccuſſato, vt tā-
tum pulveris pars tenuior tranſmittatur, relicto
craſſiore.

Nonnulla vero vt optime tranſmittantur, de-
bet incerniculū numeroſo percuffu in abacū aut
aliud corpus ſolidū ſuccuſſari, ne partes craſſi-
ſculæ cribro impingantur. Proinde terenda fere
ſunt omnia, antequā cribro volentur. Et quæ
cribrū vix permeatūt ob craſſitudinē, denuo te-
rēda, donec ob tenuitatem tota tranſmittantur.

C A P. XXV.

De colatione & filtratione.

QVA ratione medicamenta ſicca cribrantur,
eadem colantur humida; Vt enim ſordes o-
mnis ſecernatur, habeaturque purus humor ac
ſyncerus, colo tranſmittitur, vel denſo, aut raro,
vel textura mediocri, pro rei exigentia & com-
modiore vſu. Ideoque pharmacix proceres ju-
bent in officinis multa cola aſſervari rara; aut
denſiora: eaque vel lanea, vel lineæ, aut can-
nabina, vel ſetacea, & ſæpe deritæ; ſæpius tamen
nova, vt validiori cōpreſſu totus ſuccus colandæ
rei abſque telæ crepatura trajiciatur.

Vt recte colentur craſſa & viſcida, tria expo-
ſtulant, vt ampliore humore diluantur, vt colo-
trajiciantur rariore ac novo, & diutius caleſcant
ante colaturâ. Sic n. illorū dēſitate magis rarefa-
cta facilius tranſmeant. Myxa ſeu gelatina carniū
& fru-

*Cribrationis
vſus.*

*Variis cri-
brandi mo-
dus.*

*Pulveres car-
diaci quomo-
do cribrandi.*

*Ad craſſorū
viſcido-
rum colatu-
ram quid re-
quiratur.*

*Extractum
pilularum.*

*Extractum
rhei.*

& fructuum, sic prius calefacta colatur. Et mellis genus omne, & manna per os ex liquore quoddam sumenda, vt res quædam extraneæ ac sordida, si quæ sit admixta, per colaturam separetur.

Quæ tenuia sunt, vt succus herbarum, limonium & mulorum fructus, repida solari solent, & sæpe frigida; Sic nâq; terrestrior pars ac crassior remanet, trajecta puriore ac magis syncera, veluti defæcata. Lac tamē colatur frigidū, nec nō aqua turbida; vt ab illo pili, si qui sint allapsi, ab hac vero, vt cōspurcamentā secernantur. Sæpe tamen per residendam ab aqua id omne separatur, à quo turbida reddita est, vt in cisternis videre potest.

Vinum quoque Hippocraticum ter aut pluries colatur frigidum per manicam laneam, oblongam & acuminatam, ad sachari, vini & aromatatum, quibus conficietur, mixturam & consistentiam iucundiores.

Quædam tamen non nisi calidissima percolanda sunt, alia frigida, quædam tepida. Et multa vnica tantum colatura egent, quædam duabus, & nonnulla tribus, donec clarescant.

Apozemata percolantur flamine vulgari extenso; interdum & sacculo laneo, aut lino: Syrupi vero, qui ob sachari vel mellis admixtionem & longiorem coctionem crassiores sunt, nec tam facile transire queunt, linteo raro, dum percolantur, egent.

Simili modo decocta colantur, quibus vnguenta parantur, vt etiam vnguenta ipsa liquefacta, dum quid crassiusculum, quod vim pistilli aut ignis effugerit, secernendum est.

Multorum medicamentorum tenuior portio à crassiore segregatur per aliam colationis speciem, quæ filtratio nuncupatur: Quo apparatus modo solent vti, qui lac virginalē dictum conficiunt vel tenuiorem alicujus medicamenti substantiam tantum exposcunt. Fasciam enim laneam, duos, aut tres digitos latam & oblongam assumunt, ejusque extremum in vasis fundum, quod medicamentum filtrandum continet, immergunt; Alterum vero extra vas ascendens in aliud vas propinquum spectat ac propendit, in quod humorem, quem à priore vase continenter quasi fugo trahit, stillatim eruat.

CAP. XXVI.

De spumatione.

Spuma quid.

DESPUMATIO dicitur, cum spuma innata detrahatur vel cochleari solo, vel penna, si pauca fuerit, vel colatura. Nam cum spuma sit succus quidam lentus includens flatum; generatio enim omnis spuma diuturnæ substantiarum mixtura persequitur, inquit Galeus comm. ad aphor. 43. libr. 2. quærum spiritus vna est, altera humida, prout de varia agitatione movetur ac difficitur; Idcirco spumæ secernendæ ovorum adduntur albumina, quæ suolentore & visciditate eā ipsam cogant, ac colligent, vt quando gelatina, syrupi multi & apozemata coquendo despumantur.

Spuma effluens.

Cum autem motus & calor sint efficientes cause spumæ, nihilq; erudum & immotum spumescat, despumari tantum debent quæ agitatione vel coctione spumam edunt.

Vt mel aut sacharum despumetur, humoris

æquaportio, & sæpe dupla adjicitur, dein coquendo, spuma cochleari pettulo deraditur, ne simul cum ea ipse humor, in quo sit concoctio, abjiciatur. Quod si hac arte imperfecta videatur despumatio, singulis libris singula ovorum albumina adjunguntur, quæ continuata elixatione simul vt indurantur, spumam colligant, vnde postea spumæ facilis est à liquore secreto, vt quæ per colaturam vna cū albuminibus in colo seu stamine relinquuntur, humore syncero solū transmissio. Si mel valde impurum est, cum triplo humore coquitur ad dimidias, vt optime despumetur. Idem iudicium de cæteris rebus despumandis valde impuris.

Per se autem mel aliquando despumatur & purgatur, si modo cuiusdam alienæ qualitatæ expertus sit, vel cum tam longam coctionem sustinere non potest viribus integris, vt ea, quæ cum illo admiscetur: Tunc enim præstaret non despumatum miscere, quā cū miscendis despumare.

Sacharum despumandum tam diu coquendum est, vt post despumationem admixti liquoris vniæ duæ aut tres solum, pro sachari libra supersint.

Condiendi fructus dum coquuntur cum sacharo, aut mellis portione, vt nonnulli faciunt, solo cochleari despumantur; vt decocta & succi laneo coloratio. Solent enim trajici per pannum extensum clavis affixum, vt spuma & feces desuper relinquuntur.

CAP. XXVII.

De clarificatione.

CLARIFICATIO est sordium crassiorum à medicamento liquidis expurgatio; licenim gratiora palato redduntur, & facilius distribuuntur. Clarificantur autē multa per se sola, dū portio magis sæculata sublidet, vt succus pomorū, antiorum, curiorū, buglossi, acetose: Quædā despumatione, alia colatione, nonnulla coctione, additis sæpius albuminibus ovorum; aliquando etiam sine his; vt cum succi plantarum & fructuum coquantur ad tertiam partis consumptionem, inde biduum sinuntur, donec clarescant. Vnde clarificatione, d. spumatione, aceti vel acida rei mixtionē, & albuminum ovorum cum re clarificanda agitatione, & coctione. Decocta enim & syrupi si acetum recipiant, per se magis ac magis aceti vi purgantur: Ovorum autem albumina scopolis agitanda sunt, donec tota spumescant, tum syrupi admiscenda vel decoctis, quæ postea recoquantur. Et vbi coctione perfecta sit albuminibus spuma colligata est, artificiose deradenda ac separanda vel traiectione communi, quæ fit per pannum quatuor angulis totidem clavis firmatum; vel colatura magis particulari, quæ fit per manicam Hippocratis. Debet vero ter aut quater iterari colatio, donec syrupus aut decoctum plane claruerit.

Recentiores quædam portiones forma julepi faciunt, quæ cum consistentia valde claræ Claretæ comparantur. Talet vero redduntur modis superius enumeratis.

CAP. XXVIII.

De aromatizatione.

Aromatizatio
quid.

AROMATIZATIO dicitur artificiosus preparatio-
nis modus, quo medicamenta magis odorata
ac suauolentia redduntur, ad gratiam palati, cor-
dis, ac facultatis vitalis, & animalis robur & oble-
tationem. Medicamenta siquidem ventriculū
subvertentia, si caryophyllis aut cinamomo, aut aliis
aromatibus condiantur, minus infensa sunt, ac mo-
lestia, partibus præcipuis, & salubrius humores
excrementitios per secessum, aut etiam vomitu-
m, si contigerit, educuntur.

Quæ aromata
hanc vel illam
partem corpo-
ris magis ve-
ficiant.

Licet autem aromata calida sint omnia Gale-
no, cap. 15. lib. 2. de aliment. facultatemque vitalem
exhilarant, quædam tamen magis respiciunt ce-
rebrum, ut caryophyllis; quædam cor vitæ fontem,
ut cinamomum; alia ventriculū, ut nux moscha-
ta; alia jecur, ut santali; & quædam vterum, ut
moschus, ambra, & zibeum; non quod sane his de-
lectetur vterus sub odoris specie; organum
etenim non est odoratus, sed afficitur tantum o-
doribus ratione materiæ tenuissimæ, seu vaporis
aerei, quo recreantur spiritus quibus genitalia
turgere omnibus est in confesso.

Multas confectiōnes aromaticas descripsit
Mefue, diacinamomum, aromaticum rosatum, dia-
moschum utrumque, diambaram, electuarium de
genimis, & pleraque alia, quorum felicissimus est
vsius ad robur principibus membris conciliandū
& conservandū, putredinem accendandā
aut corrigendam, & rescindendos spiritus.

Qui ex morbo convalescunt, aut valde sunt
senes, satique valent opibus ad iacturam virium
resarciendam, consilio Medicorum, conditis so-
lent vi paratis ex conservis, syrupis & pulveri-
bus cardiacis, quorum eximia vis aromatum o-
dori suavissimo maxime tribuitur.

Similem ob causam syrupi multi aromatizan-
tur confectiōne Alkermes, aut trochiscis gallia-
moschata, vel moscho, ambra, zibeio & aliis suaveo-
lentibus incluis nodulo, ita vasi, quod syrupum
aut liquorem continent, alligato, ut circa illius
medium suspensus maneat. Sic enim aromati-
ca vis æque distribuitur ad totum humorem,
quod etiam norunt Oenopolæ, qui vinum fra-
grantius & suavius reddunt, suspensis in dolo
zinzibere, cinamomo & similibus.

Qui inter anticos ditiores sunt, salaciores &
magis desidiōsi, ut belluarum more potentius
ruant in Venerem, ad illiusque Indubria sint ve-
getiores exercenda, ovis interdum vescuntur
solubilibus, vel frictis cum multo moscho aut zibe-
tho, ita vt naturam destruant magis, quam resci-
ciant.

Multi vero fructus, ut nuces & pyra, ante cō-
dituram cinamomo aut caryophyllis configuntur:
cum vi palato, tum vi cordi gratiora sint & ma-
gis amica. Julepi sæpius aromatizantur aqua ro-
sacea, apozemata cinamomo aut santalo citrino;
opiatæ & condita confectiōibus aromaticis,
pomate ambra, vel moscha, vt alia mul-
ta medicamenta styrate, belzoin,
capubra.

***

CAP. XXIX.

De coloratione.

LICET color, docente Galeno cap. 2. lib. 1. Sim-
pl. cap. 30. lib. de hislor. philos. in medicamentis fa-
cultatem non ostendat, quia tamen qualitas est
corporis visibilis, quæ quod vel obsit, vel pio sit
magis aut minus experitur: Vt enim nigredo vi-
dendi vires lædit, vt etiam albedo: ite vitidis co-
lor exhilarat, vt præter experiētiā Philosophus
scripsit Probl. 60. sect. 32. Ex medicamentis ta-
men nonnulla magis experuntur alba, quædam
rufa, alia nigra, vel alius calor. Color autem il-
lis acquiritur quatuor potissimum modis, lotione
agitatione, coctione, mixtione. Lotione candida
sunt multa, vt oleum terebinthina, cera. Quædam
etiam agitatione thalia evadunt, vt penidia, on-
guentum album Rhazif. emplastrum diachylon, &
ceratum refrigerans Galeni: Ea n. omnia, quo diu-
tius tractantur & subiguntur, eo magis albescunt,
vt pilula alba, Bechica confectiōnes, & sachata o-
mnia: Motus siquidem seu agitatio colorem expe-
ritum medicamenti concitat. Hoc non tantum in
enumeratis cernitur, sed manifestissime in vn-
guento crudo, quod ex lithargyro, oleo & aceto
paratur. Hæc enim tamdiu in mortario agitan-
tur, donec formam vnguenti albescētis acqui-
rant, Coctiōne adhuc medicamenta magis colorati-
fiant, aut albiōra, aut nigriōra, prout cōcoctio
validior ac diuturnior, vel imbecillior erit. Sic
emplastrū ex cerussa cruda parati candidū est, ex
eadē vsta rubrū, & ceratū, & æugine crudā reci-
pit, viride est, q. vsta, albu ac melinū. Deniq; pro
rerū admixtarū vario colore, variis est medica-
mentorū color. Quæ enim recipiunt trocum, fla-
vescunt; quæ cinnabarin, rubent; quæ cernissam,
albescunt; quæ cassia medullam, nigrescunt.

Coloratio
quorū modis ad-
quiratur.

Vnguentum
crudum ex
quibus com-
pfit.

CAP. XXX.

De conditura, salutura, & fartura.

VT salitura & fartura potius ad popinā, quam
Pharmacopolium spectat & videntur. Sic cō-
ditura ad artem aromatariā. Medicinā tamen
iisdem interdum egent: nam alitua plinum
facit ad conservatiōem, fartura ad saporis gra-
tiam, conditura ad vtique. Conduntur enim
non tantum fructus, aut flores: sed & cauleculi,
cortices, & radices tenellæ, tū vt diutius asser ven-
tur, tū vt jucundū edatur. Sic radix zinziberis te-
nellæ, si qua cassia fissularis, quæ non multū ado-
leverunt, nuces moschata, myrobalani, & alii fructi
exotici recentes conduntur, vt felicius ad nos si-
ne magna viriū iactura & longinquis regionibus
advehantur. Nostres fructus dulces subacidis
aut alius saporis jucundi palato, statim atque se-
lecti fuerunt, & a cortice nudati, si sit opus (mul-
ti enim nō decorticantur, vt ribes, herbers, agreffa.)
cū saccharo, aut melle vel vtroq; coquuntur. Amati
vel acidissimi & acres rādiū in aqua macerantur,
donec vehementer qualiterem depoluerint.

Solent vero potissimum Pharmacopœi con-
dituras, vt vocant, humidas parare, sicut dū cum
sacharo & aqua, vel cum syrupo fructus; aut
radices tamdiu concoquunt, vt humiditatem o-
mnem aqueam amittant, & cum syrupo perfecte
cocto conditiæ reconditi asser ventur.

Aroma.

Cur medica-
menta aro-
matizentur.

Quomodo vi-
num redda-
tur suavius.

Quibus sala-
cior & Venerē
ruantur.

Atomarum vero non solum condituras ejusmodi faciunt, sed etiam siccas, ut loquuntur, quæ sunt ex fructibus vel factarum extrinsecus incrustatis, ut tragearum omnes species, vel inrinfecus coquendo factararum & postea insolatu exsiccatæ. Fructus vero multi vel sale conduntur, ut capparæ, vel addito aceto, ut cucumeres in frustula lecti, ut portulaca, lactuca, & multa olera, ut sine putredine ad hyemem usque possint aservari. Sal enim miram vim habet desiccandi & conservandi: unde carnes & pisces saliti in plutes non tantum menses, sed annos, sine corruptela reconduntur. Ob eam rationem anima à Philosophis quibudâ dicta est *sal corporis*, quia quamdiu in ipso remanet, tamdiu ab omni putredine vindicatur ac tuetur. Confert etiam ut medicamentum qualiter aliam, præter peculiarem nanciscantur, propterea carnes viperinæ & multorum animalium partes insperguntur sale marino, aut fossili, (sunt enim omnes ejusdem facultatis Galeno) eoque paucis, si saporis; vel copiosius, si condituræ gratia adhibeatur.

Factura.

Quæ autem alimenta medicamentosa desiderantur, si civitatem habeant manifestam, fructibus aut herbis faciuntur, aut radicibus, quibus etiam sæpe configuntur. Nunc multa animalia faciuntur ante allationem vel clivationem, ut palato magis arideant, & aliquando ut sanitati refaciendæ aut conservandæ magis convenient, ut cum *polypodium*, capparæ, passula, *borderum*, vel alia plantarum partes ventre extenterati caponis vel anseris includuntur. Gallinæ annosus hordeo solet farciri, ut simul cum facultate alvum subducendi, qua pollet ex Galeno & Orisasio, detergat & nutriat. Cucuræ sæpe faciuntur de cephalicis pulveribus, exceptis bombace, sindone duplici interfecto, vel ut vulgus loquitur, interbaltato. Simili modo paratur topicum remedium forma feuri, quod regioni stomachi adhibetur. Excipit vero pulveres roborantes & stomachicos, quales præscribi solent in ventriculi debilitate. Proprie tamen factura dicitur, per quam extenterata animalia, vel excavati fructus medicamentosis rebus, vel alimentosis, & aliquando atomaricis tantum ad jucunditatem faciuntur.

CAP. XXXI.

De destillatione.

Destillatio quid.

DESTILLATIO est humoris aquei vel oleosi ex re quapiam vicioris eductio. Fit autem ea vel per ascensum, vel per descensum, idque calore humido aut sicco. Humido calore destillationes fiunt in balneo Mariæ, & in vapore aquæ calentis. Balneum Mariæ, aut maris, ut aiunt nonnulli, dicitur vas quoddam cupreum aut æneum, aquam calidam continens, in quod vas aliud immittitur, quod materiam destillantem contineat. Cucurbita seu boccia vocari solet, cui aliud vas rostratum superimponitur, quod vulgus alembicum seu capitellum nominat, dein glutine ex farina & ovorum albuminibus factis, simul arctissime compinguntur.

Balneum vasis.

Destillatio in vapore aquæ calentis fit quoque in vase duplici, vnum materiam destillantem continet, & in alterum vas oblongum cu-

preum aut æneum immittitur aqua semiplenum, ita ut relinquatur sufficiens spatium inter cucurbitam & aquam bullientem, cujus solo vapore sursum elato, destillanda materia calefaciat, & ad capitellum rostratum vapores extollat.

Varie virtutes balnei formæ describi solent; *Varia sunt forma balnei.* quisque enim pro arbitrio aliquid mutat, innovat, addit, aut detrahbat, potius ad vasa elegantiam, quam destillationis facilitatem. In omnibus autem ignis, qui causa est efficiens destillationis, tam convenienti loco est astruendus, ut negotio facili materiam in boccio contentam calefaciat.

Debet vero ignis luculentus esse, non fumidus, aut foetidus, ut qui ex ligno putri aut carbonibus indebitè extinctis paratur; atque ita regendus, ut nec valentior sit, & materiam adurat; nec ita parvus, ut ante perfectum opus exinguatur. Antequam aqua fervendo deficiat, alia substituitur calida, aut saltem tepida, atque eo fervoris gradu calefacienda, quem materiam postulat conditio. Quædam enim vapore tantum benigno, alia validiore, nonnulla aqua fervente commodius destillantur.

Plantæ recentes integræ, vel earum partes in frusta sectæ in humido balneo convenientissime destillantur. Siccæ si fuerint, humore quodam idoneo madere debent ante destillationem. Sic enim aquæ destillatæ plantarum vires & qualitates melius retinent; sed quia sunt magis excrementosæ, non ita possunt servari. Aquæ tamen multæ saporis plantarum non retinent, quod substantiæ terrenæ ita inhæreant, ut calore etiam vehementissimo non ascendant.

Balneum autem humidum aquis destillantibus, Balneum siccum vero (si modo balneum dici debeat, ut multis placuisse video) & aquis & oleis eductandis aptissime convenit. Proprie quidem dicitur siccum, quod cucurbitæ non supponatur aqua, sed solus ignis, interpositis aliquando cineribus aut arena vellimatura ferri aut chalybis. Quod ut commodè fiat, ea industria fornax astrui debet, quæ ima sui parte ostium apertum habeat, per quod cineres eximantur, qui à prunis accensis craticulæ transverse superpositis deciderint. Super craterem aliud patebit ostiū, per quod carbones immittentur, dein super ostii concamerationem, trabeculæ ferreæ transversim inserentur. Tum desuper lebes æneus, aut figulinus, vel ferreus collocabitur, in quem cucurbita imponetur, speliaturque adjectis atena aut cineribus. Tandem capitellum rostratum superponetur. In fornacis parte summa, quædā ventilia seu foramina constituantur, per quæ fumus exilire queat.

Frequens nunc est usus instrumenti cuiusdam Alembicum, cuprei, quod alembicum vocant, in cuius camera inferiore trabeculæ ferreæ, quæ prunas ardentes sustinent, contriunguntur, in media boccia, in suprema capitellum rostratum ac coniforme, & aliquando rotundum cum refrigeratorio instat aheni efformato, ut copiosius aquæ quantitatem continere valeat, quæ dum validius incaluit, per epistomium eius parte declivi situm, effunditur, ut nova & frigida denuo affundatur.

In multis alembicis rostrum prominet longissimum, rectumque, & sæpe instat serpenis, à quo subinde nominatur, flexuosum, ut per dolum frigida

frigida plenum trahitur, & aqua proleclata magis concreleat & contempeatur.

Inferuit quoq; defstillationi, quæ fit per arenâ, aut cineres boccia quædam vitrea, incurua, retorta, dicta, vitream alia recta, quæ à vesica nomen habet, figura ovali, vitrea aut cuprea intus stanno obducta, quæ his inferuit distillandis, quæ facili negotio in alium subleuantur; vt radices, semina, folia, flores, & aromata. Quæ vero difficihus attolluntur, vt pingue dines, resinæ, lactym, gummi, retorta vitrea, densissima, aptius sublimantur.

Varia defstillandi forma.

Sunt vero tam variz defstillandi formæ, tamq; varia defstillandi instrumenta, & instrumentorum materiæ, vt vix possint certis legibus coerceri. Verus tamen hæc inualuit consuetudo, vt vulgus Pharmacoporum plantas recentes multa que alia medicamenta destiller alembicis plumbeis intus stanno, quæ non tantum adferunt nocumētis, vt perique reformidant, Vitrea tamen & figulina meliora sunt, sed quæ facile franguntur, fracta eiiciuntur inutilia. Quæ autem caloris vehementiam non sistent, melius in balneo Mariæ distillantur, dein in cineribus, in quibus vt in balneo, calor mitis ac temperatus asseruari potest ac foveri. In arena & limata ferri non item. Hæc enim vix, nisi calore acerrimo incalescunt, vnde oleis distillatione proleclatis commodissime vsurpantur. Debet vero aquæ distillatæ dies aliquot in solari in vasis chartæ foraminulenta obrutis, vt impurius magisque excrementitia portio resolvatur, simulq; impressum delectur ignis vestigium, quod aquas distillatas solet comitari.

CAP. XXXII.

De distillatione per descensum.

VTroq; calore, & humido, & sicco fit distillatio, p̄a per ascensum, quam per descensum. Per ascensum, quando vi caloris ignis solius, aut aquæ, vel alius corporis interpositi, materiæ in cucurbita larentis portio tenuior sursum ad caputellum aduolat, ibique condensata ad ostium decliue suo pondere delabitur, & ad lagenâ aut vas aliud, recipiens dictum, rostro subditum effluit. Atque vt distillatio per ascensum fit pluribus modis, sic etiam quæ per descensum. Alia enim proprie dicitur fieri per descensum, quando sine exaltatione humor eductus stillat deorsum. Alia per inclinationem, alia per transudationem, alia per lacinias seu filtrationem.

Quæ fit sine calore, vt exprimendo & colâdo, impropriz distillatio nuncupatur, ad huncq; locum minime debet referri.

Distillatione fieri interdum sine calore.

Distillatio a, per descensum, aliquando fit sine calore, vt cum in aere vapido, vt in cella vinaria fæculus suspeditur impletus n̄ p̄rba aut tartaro. Hęc n̄ vt alia multa, in vdo loco diu assernatâ befcunt, & siccum purum velut exudant, aquarum subditum emittunt, Frequētius quoque aqua educatur atq; in carinum subditum emittunt, Frequētius vero fit cum igne, cuius vi non solum aquæ, sed etiam olea per descensum proleclantur. Sic enim aquarum aut florum quorumlibet optime distillatur. Olla fumitur cuprea, aut ænea, vel figulina, panno tegitur lineo, aut canabino vnde quæque firmiter succincta, rose desuper aut alij flores imponantur, dein patina prunis impleta su-

perponitur floribus, ex quibus calefactis exudabit aqua optima in ollam subiectam. Ignis autem ita regendus, ne flores adurantur, proinde multi prudenter chartam inter vas ignem continens & flores adhibent. Sic enim vni caloris vni perterunt. Hic vero distillandi modus vt facilis, sic plebeculæ familiarissimus.

Distillatio in fumo.

Sunt, qui in fumo aut alia re putrente aquas distillant, sed quibus facile carere possit Pharmacopos, penes quem mundities omnis esse debet, & selectiorum remedium præparat. Magis aridet illa distillatio, quæ fit in calore Solis, hoc modo: Rotas aut alijs floribus impleta matula, ollæ alteri subiectæ probe applicetur, & firmiter coniungatur, dein Soli exponatur splendens: Si enim illius radij ollam superiorem verberarint, aqua stillabit optima in inferiorem.

Distillatio in calore Solis.

Oleorum autem per descensum distillatio difficilior est, vixq; nisi magno cum apparatu, labore, & tempore perficitur. Est vero Chymicis valde familiaris, qui varijs modis olea per descensum proleclant. Ita enim vasa, aliq; instrumenta distillationi in se ventia apparât, vt via non detur sursum ascendendi, sed velut colligæ factus & eductus humor deorsum instat stillicidij exudat. Locū habere solet in his, quæ calor ascēlorius destrueret, vel à forib; spiritibus dissiparentur, antequam consistere possent.

Oleorum distillatio per descensum.

Huius autem distillationis varij traduntur modi: Alia enim fit in fornace per transudationem, per quam humor proleclatus transudat, & guttatim in excipulum delabitur, igne supra adhibito: Alia quoq; fit per transudationē, sed inburnito, quando scilicet fovea in terra excavatur, in quâ demittitur olla, cuius orificio alterius ollæ tundum foram inlucunt, adaptatur, & optime coniungitur. Orificiū vero superius superioris ollæ materiam distillandam continentis operculo commodo tegitur, & firmiter agglutinatur, tum adhibita terra sepelitur vtraq; olla vique ad ventrem superioris, ita, vt commissa lateat: Dein ignis admoveatur per gradus, pro distillandæ materiæ conditione & natura. Res enim solidior majorē postulat calorem, minus solida minore m.

Distillatio per transudationē.

Est vero alia distillatio media inter ascensoriâ & descensoriâ, quæ fit per inclinationem, in qua scilicet parua fit eleuatio, indeq; mox deorsum reflexio. Vocatur quoque distillatio per retortam, quia fit in boccia reflexa, in cuius curvatura spiritus coadunati descendere coguntur in receptaculum inferius locatū, & proboscidi retortæ probe iunctum. Debet vero retorta in fornace, vt decet, extructa decumbere, cuius venter in catino arenario vel cinereo sepeliatur, & cornu per rimam extra propendeat.

Distillatio per inclinationē.

Porro solent vsurpari retortæ in his, quæ difficihus ascēdunt, vt in oleis metallicis & spiritibus mineralium, in quibus eductis, cum ignis scilicet adhibeantur, iusto, ut atq; auralia conueniente materia debent incinerari, maxime vero, si ipsi nitri, ta incluantur, & sine intermedio cinere aut fabulo ignis violentissimo adhibeantur. Sed quia nostri non est instituti, Spagyricorum distillationes recensere, nec illorum

Quandō retortæ in distillationibus vsurpanda.

Quomodo aqua educatur atq; per descensum.

matralia, cucurbitas, ampullas, vasa, h  merica, circularioria, sublimatoria, catinos, ollas & fornaces describere, destillationis p  cepta n   viterius persequemur: h  c enim multo facilius & citius praxi & quantum actione edificuntur.

Plurimae autem non modo destillationes, sed preparationes aliae    Chymicis, traduntur, vt sublimatio, cohobatio, exhalatio, euaporatio, exaltatio, & aliae multae, quarum pleni sunt eorum libri. *Sublimatio* dicitur, quando extractum valis part   sublimem attingit, ibiq; subsistit. *Cohobatio*, quando id, quod prole   ctum est, denuo capiti mortuo redditur, Caput vero mortuum illius est velut exucca fex, & expers qualitaris excrementum, fit tamen interdum materia salis Chymici.

*Sublimatio.**Cohobatio.**Caput mortuum.**Exhalatio.**Euaporatio.**Exaltatio.*

Exhalatio est spirituum siccorum per calorem in a  a dissipatio. *Euaporatio* humidor  um resolutio.

Exaltatio a non idem ac sublimatio designat. Est n   artificiosa preparatio, per quam res quodammodo imutatur, vt ad altiores substantiae & virtutis dignitatem perducatur, vt cum rude quidpiam crudum ve maturatur & perficitur. Huic dicuntur inferuite maturatio & gradatio; maturatio, digestio & aliquando circulatio. *Maturatio* est exaltatio    rudi crudeo ad co  ctum & magis elaboratum atque perfectum. *Digestio* est maturatio simplex, per qu  res in conco  ctae & intrachabiles calore digestorio coquuntur, & mitiores tractabilesq; redduntur. *Circulatio* est liquoris puri per solutionem circularem, ope caloris in vase Hermetis, seu Pelicano, exaltatio. *Gradatio* vero proprie ad metalla pertinet. Est enim illorum ad bonitatis & perfectionis gradum maiorem exaltatio, qua pondus, & color, & consistentia ad excellentiorem gradum perducuntur. Sed ne longius a proposito digredi videat, Chymicis suas preparationes relinquam. Tractatio enim destillationum eo me impulit, vt h  c obiter attingerem, & velut parergon, ad latus, breuibus lineis depingerem.

*Maturatio.**Digestio.**Circulatio.**Gradatio.*

APPENDIX

De

Laboribus Pharmac. Quercetani.

E  tli destillatio Spagyricum sit inventum, & in Spagyrica potius Pharmacop  a de ea agi conveniat, ita tamen hodie non tantum in officinis, sed apud vulgus quoque innouit, vt destillationis modum plurimos se intelligere putare videam, paucos vero, qui ea in re aliud recte atque perfecte sciunt. Non possum itaq; n   summam, quae ad illam pertinent, hoc loco opportuno c  p  cti, maxime cum id pharmacop  ae, quam infermare & corrigere intendimus, sit opus haud minimum, reliquum, quicquid esse potest speciaioris considerationis, in aliud, quod paramus, opus referatur.

Alchymia ergo seu spagyrica, quae inter quatuor medicinae columnas    nonnullis recensetur, quaeque omnium corporum compositiones, & dissolutiones, eorumque preparationes, alterationes, atque exaltationes patrefacit, illa, inqu  , & destillationis quoque inventrix est, atque ma-

gistra. Vitur namque ea septem operibus ac velut gradibus, quibus tanquam organis quibusdam necessarijs rerum transformationes instituit atque perficit. Per transformationem autem hoc in loco intelligimus, cum res suam formam extrinsecam amittit, & ita alteratur, vt prius prior substantiae, & formae suae pristinae non sit similis, sed aliam nunc induit formam atque aliam assumit essentiam, alium colorem, aliam deniq; naturam & proprietatem. Exemplum esto, vt c   linteamen sit papyrus; meallum vitrum; pelles seu coria gluten; herba cinis; cinis sal, & sal liquor; mercurius res mobilis admodum quoddam fixum, vt cinnabrium & pulvis. Septem autem isti operationum gradus sunt,

*Quid transmutatio.**Septem operationes spagyricae.**Calcinatio**Digestio**Fermentatio**Destillatio**Circulatio**Sublimatio**Fixatio.*

De quorum omnium utilitatibus hic maxime opere    nobis disceri nihil attinet, cum ea in hoc opere passim & alio quodam, si Deus vitam & otium concesserit, exatius sint manifestandae & apertendae. Quanquam autem solutio seu putrefactio vt plurimum praecedat, aut certe praecedere debeat destillationem in ipsa praxi: placuit tamen primo loco de hac agere, tranqu   de principali operatione, communiori, & ad quam reliquae fere referantur, vel saltem propter eam fiant. Hic multa dici possent de destillationis Etymologia: cur sic appelletur? An destillatio differat ab elixatione: item de antiquitate destillationis, de dignitate, eiusdemque utilitate: An praesent destillata decoctis diluuntur? Sed ista omnia in aliud tempus sit referenda.

Destillatio autem, de qua hic orationem institui- *Destillatio*
mus, est liquoris aquei seu partis humidioris in quid-
balitus    calore extenuatio atque eluatio, & obfrigiditatem aeris in aquam conuersio. Velest pura & liquida substantia    disposita ad hac corporibus extracta per calorem.

Arabes, & quicquid fecuti sunt complures, nonnunquam appellarunt sublimationem latiori nomine, quia in sublime vapores feruntur, sed spagyricis haud satis proprio. Nam alius gradus est    destillatione diuersus sublimatio, in qua in altum vapores    rebus siccis attolluntur, sed non vt in aquam degenerent; verum vt siciores, puriores, splendidioresque fiant, adhareantque ad vasis latera & operculum. Neque enim, quod ad sublimationem proprie dictam pertinet, rostrato pileo opus est, nisi sit colligendi aquam animus, quae exuudabit. Itaque, vt ex rebus terrestribus partes puriores separentur, sublimantur sulphura volatilia, & sales volatiles. Cum destillatio contra in aquam fluentem seu liquorem eas adducat, ex definitione destillationis facile patet, quoniam sint ea, quae destillari possunt. Cum enim destillatio *Destillatio*
nihil sit aliud, quam liquoris aquei seu rei humidi-
dioris in vapores extenuatio, & in aquam conuersio: satis inde constat, eorumque destillari posse, quae & humiditatem in se continent & halitus emit-

*Quomodo differat destillatio    sublimatione.**Destillatio*

emittunt, qui rursus in liquorem fluentem cogi possint. Peripateticæ Philosophiæ Princeps Architectus Aristot. constituit discrimen inter ea, quæ exhalant, & quæ euaporant. Nam exhalant, inquit, *quæ à calido comburenti summo emittunt, in quo sicca & humida partes ita coniunguntur, ut non tanquam duo, sed ut unum calido subiciantur, & diuelli una pars ab altera non queat.* Quamobrem huiusmodi fumus neque madefacit, oblit cum combustum sibi iunctum, neque in spiritum vertitur, cum distrahatur, dissipeturque, sed magis inficit, quod in fumo lignorum videtur, qui, ut docet Albert. Magnus, ob siccum tertium adustum atro inficit colore, qui adharet propter humidum, quod tamen cum exiguum sit, non continuus est, & durus apparet, nisi ab vinctuoso educatur. Tum enim nidorem appellant, quem admodum è pingui, fuliginem, ut ex resinis fere omnibus fit fuligo. Quid vero interfit inter pingue & vinctuosum, Aristot. innuat, Nam picem, ceram, thus & quæcumque picem habent, pingua vocat: Oleum autem & quæcumque oleosa sunt, vinctuosa. Videtur itaque ex his, quæ Aristoteles prodidit, colligi posse, ligna, olla, oleum, ceram, thus, & huiusmodi destillari non posse, cum horum summi non madescant ex ipsius sententia, sed in aerem extenuentur, nec possint in aquam cogi. Oleum enim ex sententia Aristotelis non incrassatur, neque elixatur, quia non est vaporabile, sed exhalabile. Ad hæc cum idem dicat, myrrham, thus, & cætera, quæ lachrymæ appellantur, terrea esse, quæ autem talia sint, non exhalare, cum nequaquam liquantur: Quapropter frustra eorum instituerit aut suscipietur destillatio. Satis etiam perspicue idem Aristoteles asserit, mel, lac, oleum, salem, nitrum & sanguinem in igne non euaporari, sed crassiora reddi: causamque adferens, ait, ideo id euenire, quod mel sit naturæ terreae, lac aeræ, & aquæ, & sanguinem (præsertim fibrosus) aquæ & terreae, sed magis terreae, sal, nitrumque ejusdem naturæ, quare incrassari igne, non euaporari.

Hermeticorum Philosophorum sententia de destillanda.

At me hercule contrarium nos docet Philosophia Hermetica, ipsa experientia rationum victrice stipata. Nam ex prædictis omnibus stillatitij liquores elici possunt, sed per diversos modos, vti norunt id vel semestres Spagirici, & nos suis locis exactius docebimus. Nec est omittendum etiam illud Aristotelis, & prisce illius æuæ tacite inulta vera fuisse, præsertim quæ de hac dissolutionum ac liquationum materia disputari possunt. Vera, inquam, non simpliciter, sed secundum quid, quia ejusmodi operationes Chymicæ istis temporibus nondum innotuerant. Nondum sane cognitum erat, quæ ratione liquores ex salicibus elicerentur, quæ vel corporum durissima metalla dissoluerent. Non olei ex cera conficiendi ratio, non sublimatio corporum fixorum atque solutio, non coagulatio volatiliū atque spirituum. Et vix breuius rem comprehendam, ad externum & ordinarium naturæ calorem respexit vir ille, cuius vires, & exacte cognitæ habebat, & quid in vnam quamque materiam posset, ita in artificialibus hisce ipsum aut non exercitatum fuisse, aut certe de his nihil prodidisse, satis

constat ex ijs, quæ ab illo prodita ad hanc nostram ætatem perueniunt. Si enim cognitæ habuisset operationes Chymicæ, non ita scripsisset summus ille vir. Sed ex ijs principijs & fundamentis, quæ posuit ille, Geometricorum more, & recte, & euidenter, & candide decrevit. At inquires, *minus res omnia tantum veritas.* At inquam, *veritas non est, nisi in animo percipientis: veritas, inquam considerationum & operum artis, ne utique vera scientia, quæ perpetuo vna est & simplex.* At aræ veritas etiam variat, pro artificum ingenio, industria, & inventionis modo, pro quorum diversitate effectus sæpe contrarij consequuntur. Ergo Aristoteles excusandus est hac ratione, & prætereā ei gratia quoque habenda, quod tam vivis, & tanta facilitate comprehensibilibus ac externis rationibus posset iterum docuerit. Non tamen ita suspiciendus est, ut huic nihil detraxis, nihil demi posse videatur. Nam artes contrarium docent & ex his potissimum nobilissima illa pharmacopœia, quam artificiosam appellamus, & à Spagirica nihil nisi nomine solo, disterre existimamus.

Itaque longe aliter atque diuersa ratione de rebus hodie discernendum, statuendumque est, postquam tot aquarum, tot liquorum, tot præparationum genera (quod diximus ipsi prisceis, si tenuiscerent) miracula futura sunt introducta.

Enim vero si vel Hippocrates, vel Aristoteles, vel ipse etiam Galenus nunc reuiuisceret, obstupesceret sane tot ornamentis artem hanc adaudam atque illustratam, tot novis inventis ditatam, tot mirificis operationibus confirmatam. Quod si nuperus illæ Budæus, lumen illud Gallia, & vniuersæ adeo Europæ præcipuus literarum cultor & testitutor, conjugis mee avus, in vltima hac ætate miratus sit Chelysulcam aquam, quam fortem vocant, dissoluere metalla, quod tam illo seculo non vsq; adeo infrequens erat, quid quæso fagerent aut dicerent illi, qui nihil istorum nec cogitarunt, ac ne subolferunt quidē: Verissimum itaque est, quod sapientum quidam Medicorum nostri seculi ait: *Creuerunt cum ingenio & ipsa scientia, artesque magna & inestimabilia incrementa sumperunt.* Sed ut quod nostræ ingenuitatis sit atque modestiæ tueamur, quantum licet prisceos illos Atlantes, faciebimur vel vltro, eo caloris modo, hoc est, externō, & eoque artificio ignis vulgari, de quo Aristot. loquitur, & rusticis ac coquis notissimo, dissolui ea non posse atque destillari: At posse tamen & dissolui, & separari, in sua principia ingeniosis machinationibus artificum, in regimine ignis tam interni, quam externi, nos in hoc & alijs nostris operibus methodo perfacili docebimus atque declarabimus.

Destillationis modi diversij sunt pro diversis rationibus, modis atque subiectis, vnde diuersæ destillationis differentiæ exurgunt. Prima à rebus à quibus humorem vel liquorem elicimus, desumitur. Nam alio modo mel, alio sulphur, alio vinum, alio cera, alio cerebinthina, gummi, vi martische, euphorbium, styax, & reliqua ejusmodi, alio sales, alio herbarum, alio radices, alio flores, alio denique semina destillantur.

Secunda ex differentia liquoris stillatitij desumitur: Nam aliter aquæ seu stillatitij liquores, longe

Budæus

Varia destillationis differentia.

longe autem diuerso modo olea ipsa eliciuntur. Exempli causa ex herbis, floribus, radicibus & feminibus non siccis, sed virentibus aquæ per simplicem distillationem eliciuntur sine admixtione alicuius liquoris. At ex radicibus, herbis, floribus & feminibus siccis, & odoratis præterea, inediâte aqua, aut quouis aliquo alio liquore admixto, olea supernatantia eliciuntur.

3. Tertia differentia à materia & figura vasis dependet. A materia: nam aliud est terream, aliud æneum, aliud plumbeum, aliud vitreum. A figura: alius namque distillationis modus per alembicum, alius per cornutam, alius per matrarium, alius per pellicanum, &c.

4. Quarta à valis situ: sit enim vel recta cucurbita, vel incurua aut inclinata, cuiusmodi distillationes per ascensum dicimus, seu cum vnus materiacij (quod vocant) seu cucurbitæ collum in alterius collum immittitur, quod bociam contra bociam, vel eorum barbarum distillatores chymici nuncupant. Nimirum quando per concursum vasa ita iunguntur, vt alterum alterius ex capiat, idq; diuerso positu & situ recto, obliquo, procumbente, &c. Atq; his fere distillantur, quæ difficile ascendant, succiq; minus habent. Multa etiam per descensum distillantur, vase eo, quod materiam continet, inuersum alteri imposito, qui modus per descensum vocatur, & cõtrarius est ei, qui sit per ascensum. Per descensum distillantur gagates, & varij generis ligna, vt Gaecinum, iuniperinum & resinarum genera. Quod si vero accipiamus latius distillationis nomen, vt si humidieductio à calore, ad hanc etiam referri poterit ea, quæ per descensum sit inuerso cucurbitæ ore.

5.
Quatuor in gradibus.

Quinta à gradibus ignis, qui sunt quatuor, primus, secundus, tertius, quartus. Primus est lentus, qualis est ignis balnei aut vaporis: secundus cinerum: tertius arenæ vel scobis ferri: quartus est ignis nudus, vt vocant.

Cum primo aut secundo ignis gradu distillamus per ascensum: cum tertio & quarto, per cõcursum & descensum. Sic distillantur olea ex salibus, vt sale communi, vitriolo, & reliquis huiusmodi. Item

Distillatio complectitur sub se tanquam partes ac veluti succenturiatas, aut certe haud multum abimiles operationes.

Exaltationem

Exhalationem

Circulationem

Rectificationem

Coborationem

Exaltatio
quid.

Exaltatio est *superflui & impuri humoris à puro euaporatio*, in quo differt à distillatione, in qua liquores extrahuntur specie vaporis congelati in liquorem seu aquam.

Exhalatio.

At exhalatio sit penitus euaporato humore a quo, idq; cucurbita absq; pileo, aut patella vitrea, cuiusmodi operatio frequens est & confuetudinaria parandis extractis, essentia croci, senne, radicum omnium, rhabarbari, hellebori, & similibus, vt id docemus.

Circulatio.

Circulatio est *frequens & crebra rei distillatæ assensio in vasis ad id accommodatis*, sitque per se, sine facibus in organis, quæ pellicani artificio. appellatur.

Rectificatio est *repetita liquorum distillatio*, Rectificatio. quo multum purificantur, & magis exaltantur.

Coboratio est *quod distillationis repetitio*, Coboratio. liquor distillatur rursus facibus affunditur & denuo distillatur, vt fit in arcano vitrioli.

Porro per distillationem omnes aquæ liquores & olea proliciuntur ex omnibus lignis, herbis, feminibus & floribus. Ex omnibus vero pinguius oleum potissimum extrahitur.

Non sufficit pharmacopœum simplicem tenuisse distillationis modum, de quo iam egimus in genere, sed opus habet in super, vt præparationes sub inferentibus exacte cognoscat, si, vt in distrius pharmacopœus debet, suas res ex arte parare velit.

Operationes
Chymicæ, tam
Medicæ, quam
pharmacopœo
cognitu ne-
cessaria sunt.

Eiusmodi autem sunt fermentatio, concoctio atque digestio. Quas operationes si rite intellexerit, naturam quodammodo imitatus, varias pulchras atque viles præparationes efficere poterit. Nec pharmacopœum tantum easdem nouisse par est, sed ipsum etiam Medicum, pharmacopœi præcipientem, si suo honori & ægrotantium saluti consultum velit. Sed talia hodie ita in despectum abierunt, vt vel negligant ista multi, vel certe superciliose contemnunt, nescientes nimirum, quid utilitatis eiusmodi præparationes in recessu habeant. Et certe non video, cui potius causæ eiusmodi pertinacissimum despectum tribuam, nisi meræ ignorantia, cum satis notum sit, non contemnialiquid, nisi ab ignorante. Necessitate aspiciant vitæ nostræ, vt discant eam coegisse nos querere præparationes ciborum ad alimenta corporis necessariorum, in quibus tamen præparandis tanta forte necessitas non fuit, quanta debet esse in præparatione medicamentorum sanitatis causa generatorum. Respiciant frumenta, quæ non cruda, qualia ex terra emerferunt, statim pro cibis offeruntur, sed separata prius palea & fursure in farinam rediguntur, quæ etiam non cruda, sed fermentata rite probeque subacta pascitur & coquitur, vt fiat panis aptus nutritioni. Non itaque vnicatantum & simplex præparatio est panificium, sed multiplex, artificiosa, & insigne magisterium. Nam fermentationem considera, qua panis leuis & ad nutritionem aptissimus fit, tantoque leuior atque salubrior, quanto magis fuerit fermentatus. Ponderosior vero tanto, nutritioni ineptior & insalubrior, quanto minus fermentatus fuerit. Quæ sane præparatio si non præcedat, sed farinæ simplici aqua affusa, & ita cocta, pro pane, glutinum naturæ noxiū patabis. Nunquid vides, vt amyllum, res tenacissima, sola aquæ infusione patetur? aut panis non fermentatus, si cum modico aquæ irroretur, digitis que fubigatur, in tenacem, ceream, & protius glutinosam substantiam abeat? Quid igitur putas futurum in stomacho atque visceribus, præsertim debilibus, si eiusmodi offeratur? nempe talis nihil aliud, quam obstructiões, materiam calculosam, & plurimorum morborum seminaria procreare potest. Quapropter in regimine therapeutico eiusmodi vsum, cuiusmodi sunt placentæ farinacæ pistæ (fougasses vocant Galli) pistoria opera & similia pastarum non probe fermetatarum curio-

Panificii præ-
paratio qua-
lis.

se in-

se interdiceret solent. Nectamen, quod mirum est, satis attente ad causas, cur id faciant, aduertunt. At sciant, eam solam ob causam fieri potissimum, quod pasta, ex quibus ejusmodi panes fiunt, non rite sint fermentata. Tantum prod-

*Fermentatio
hic cognitio o-
mnino neces-
saria.*

est hæc præparatio, vt Pharmacopœo omnino cognitum sit necessaria. Hæc quippe attenuat omnem substantiam, hanc solui à suo corpore & impuritate terrestri, vt apta fiat postea ad producendum verum balsamum radicalem atque spiritum viuificum. Huius solius fermentationis beneficiò (vt postea pluribus patebit) eliciuntur aquæ vitæ ex omnibus seminibus fatinacis atque adeo ex ipsis etiam rosis, denique ex omnibus floribus, herbis, & in uniuersum vegetabilibus cunctis. Per hanc fermentationem seu fermentum hoc naturæ pari modo omnes corporis nostri humores attenuantur subtilianturque. Hunc cognoscas licet; quemadmodum vel modicum acidi fermenti vniuersam pastam fermentat, & panem leuissimum, atque concoctum illimum reddit, qui alioqui futurus erat grauis, & ad digestionem ineptus: ita etiam per eandem viam fermentationis, quæ consistit in liquore quodam acetofo naturæ, nostros humores attenuati, atque ad excretionem disponi, idcirco sunt quædam acida, quæ sudores mouent, quamuis ea ex Medicorum vulgari sententia sint frigida. Et sane qui ejusmodi præparationem, quæ per fermentationem fit, panificio non adhiberet, sed tantum grana frumenti, sicut à natura producta sunt, aquæ incoqueret, quid quælogratia nobili alimēto conciliaret? Quid vitilitas adferret naturæ? Imo quid non molestia eidem ex re alioquin nobilissima vtilissimaque crearet? At parantur hoc modo, atque luculque medicamenta in officinis. Non dicam homines absque panificio etiam fermentato viuere non posse. Notum enim est, & tradunt historici, plures nationes magna ex parte simplici hordei, aut leguminum vel radicum (vt hodie solent Indi Americani) decocto vivere. At nostros homines absque eo atque commode atque salubriter vitare posse, illud vero pernego. Digni sunt profecto, qui alia comedant, qui nolunt meliora. Nimis crassa hercle ista medicatio, & suis cultoribus tantum digna. Referamus, exempligratia, quod omnibus notum est, quid agatur cum vino. Hujus pulchram præparationem, qui non attento & philosophico animo contemplatur, non meretur sanè, vt bibat. Primum separatur racemi, vinacea, pelliculæ, tum exprimitur succus, hic rursus in dolijs suauiter natura effluuiscit, spumam eiecit, feces deponit atque tartaream materiam, donec depuretur perfecte. Quæ profecto præparatio, licet naturalis quodammodo sit, inuatur tamen ab arte. Frustra namque vinum à natura præstoleris, si non exprimas succum, & rite præparatum in dolijs infundas. Nec similis vitilitas ex viuis, quæ ex vino. Helueticos milites nouimus, cum strage quadam, vineta obtulisse, vualque magna voracitate depauiisse. At quid accidit? Nimirum erudum nõ coctum, nec rite fermentatum vinum, quod vorare, quam bibere maluertunt, voracitatis inconsideratæ (licet forte ob famem vrcumque necessariæ) dederunt

pœnas. Nam dysenteria paulò post maxima eorum pars interijt. Salubrius & latius egissent, si quo vnice gaudent, merum perfectum & rite fermentatum fuissent præstolari. Quid dicam de reliquis cibis? Carnes non crudæ, sed debite coctæ atque conditæ comeduntur. Eadem quoque ratio est in alijs cibis.

Nunquid vides, vt industria percupidæ mulierculæ nonnullæ, suis agrorantibus ex canibus & volatilibus, parate uotum colaturas, gelatinas consummata? At hæc extracta sunt. Separantur quippe terrestria à laudatiori substantia, & agro conducibili. Cur non idem facimus de medicamentis? Agri certe natura, jam plus satis prostrata, etudos istos cibos sustinere nequit, sed ab ijs patitur, aut etiam succumbit. Quanto istud magis fiat à medicamentis non rite præparatis, & ab impuriore sua substantia se iunctis? Nihil profecto aliud, quam impedire ejusmodi impuritatis, quo minus medicamento vis gemina cum hoste suo, morbo, inquam, eiusque causa congregiatur, cumque vincat, commode atque perfunderet.

Quid igitur fiet de ijs medicinis, quæ non tantum eruditer in se continent, sed malignā quoque qualitatem aliquam: & talem non separatam aut rite præparatam, vel caltigatam etiam porro exhibere audebimus? Solent, & (proh dolor) solent ac nimis vere sæpe, inquam, solent, ejusmodi decocta, puluerata, mixta, nec alio illo artificio parata medicamenta agris plus molestia (ne quid grauius dicam) adferre, quam solatiij atque auxilij. Non itaque spectandæ aut negligendæ sunt ejusmodi præparationes, concoctiones, inquam, huncioris & fermentationes. Nam hæc si fiant, ad imitationem fient naturæ, quæ ijsdem vitur operationib. ad perfecte maturandos fructus, resque, qua producit vniuersas. Sed petgamus.

Aristoteles in quarto meteorum tres constituit *concoctionis* siue concoctionis species. Prima est *πρωτος*, quæ est humoris in humido semine existentis & indefiniti à calore naturali facta concoctio. Modus autem hic concoquendi, maturandi atque perficiendi plantarum & eliquarum rerum semina, vt germinet, & fructus vbetrimos producere possint, est opus solius naturæ, quæ pro instrumento vitur illo calore viuifico, qui elemento stellarum proportionem respondet, vt idem ait Aristoteles. Hunc ars si nõ imitari, ipsius tamen sequi vestigia potest. Secunda, concoctionis species est *ἡ δεύτερη* seu elixatio, quæ est indefiniti in humore existentis concoctio, ab humido calore facta. Tertia & ultima est *ἡ τριτος* seu aridatio, quæ est ejusdem interminati à calore arido, & alieno facta concoctio.

Hæ duæ vltimæ concoctione ab arte præsertim fiunt, circa quarum moderationem diligentes pharmacopœos erudiemus, diligentes, inquam, & verorum Medicorum artique obseruantes, non nugiuendulos, quæ candelas, & faces & nescio quid ridiculi conficere, atque diuendere malui, & mercatoris merce officinas suas opplere, quam veris artis operibus incumbere, suamque & artis, quam temere proficuntur, dignitatē tueri. Sint igitur pro liberalibus mercenarij &

*Extractorum
preparandorum
ratio, mulier-
culis haud
ignota.*

*Crudorum
pharmacorum,
quæ sine artifi-
cio digestorum
quantia in-
commoda.*

*Concoctionis
differentia.
πρωτος.*

ἡ δεύτερη.

ἡ τριτος.

*Ad vini per-
fectionem qualiter
requirantur
operationes.*

*Legitimi &
veri Pharma-
copœi à spuris
distinguantur.*

sordidi, non artifices, artisque (quotquot sunt hominano generi summe necessariz, & almæ medicinz famulæ) cultores, sed mercatores, mechanici, ipsem in pompa collo cantes atque lucro. *Hossem in vrbe malum videre, quam hos nebulones. Ab illo enim cauere norunt sibi (vesiat ab istorum perfidia, quam vel ignorantia, vel malitia, vel sane negligentia sua præstant, quis sibi cavebit, nisi qui eosdem extra urbium pomeria eiciet atque exterminabit?* De impostoribus hoc dico, & Pharmacopœis titulum falso usurpantibus, ac mercatoriam auaritiæ causâ cum ea confundentibus, non decandicis, bonis atque diligentibus, ad quos hic nositer labor pertinet, quibusque hæc nostra studia & admonitiones in salutem plurimorum, ipsorumque laudem & emolumentum dicata sunt.

Sed larius digressi sumus, ac forte extra ipsa etiam instituti pomeria: placuit tamen in re non parui momenti, vtrumque hoc loco accepta occasione & nostram sententiam proferre. Nunc vero ad propositum redeamus, ad digestiones, inquam, tantopere operibus pharmaceuticis necessarias, quarum vtilitates ad purificationes & exactas atque veras omnium rerum concoctiones facile percipient, qui eas rite adhibebunt. Opus est tantum vel vnicò Balneo Mariæ, vel saltem cacabopleno aqua, quæ vel tepida, vel calidâ adignein, si opus sit, reddi possit. Nam differentias & eatum regimen postea trademus. Hoc medio apozemata atque decocta pura & clarificata parabuntur, non vt illa, quæ vulgo ouialbumine repurgata, hoc est, etaslo illo modo parata, vel vnius quartæ horæ spatio omnem facem in fundum deponunt, quam tamen iteratâ agitatione cum liquore persulam misero ægro obtudere non erubescunt. Has facies paucis aliquot horulis separabimus per digestionem, vitiibus nihilominus integris euariis, aut certe etiam longe valentioribus redditis, dempto nimirum eo, quod laudatioris essentiz vim atque actiones obtundere, obfuscare, aut penitus impedire possent.

* Sic solatio eritibus ægris, sic naturam eius tuebimur, morboque minore ejus molestia frâna iniiciemus, donec à natura specifiçi medicamenti ope adiuta penitus extirpetur extermineturque.

Eadem potro digestionem perfecte depurantur succi radicum, foliorum, florum, uti docebunt in progressu. Et quod magis etiam est, dum digeruntur, coquuntur etiam, hoc est, dulcorantur, atque per Balneum Mar. humidoliquore seu vapore separato syrapi consistentiam rediguntur, quem diu seruabis absque melle vel saccharo. Vt vel hinc constet, verissime ab Aristotele protatum, omnia concoctione dulcescere, id, quod experientia vere confirmat, Aut ne quid noui introducere videar in officinas, & à Pharmacopœorum communi methodo, duas tertias tamen sacchari minus, quam solent, in rite digesto atque concocto succo addendas suadeo, vt palato magis deferuiam, Exempli gratia, in quo syrupo antea posuerunt sacchari lib. iij. iam vnam tantum adijciet, eritque talis syrapi minoribus paratus sumptibus, nihilominus longe vtilior, & qui

longe minori possit exhiberi dosi, quæ tamen communibus illis longe sit efficacior. Nam cochlear vnicum syrapi de succo rosarum pallidarum hoc modo parati sufficiet ad euacuationem sufficietem molendam. Cum interim syruporum, vt vulgo solent confici, vix plures vnciæ sufficiant. Nec mirum, quid enim aliud fere in ijs, quâ saccharum cum minima succi quantitate? At notum est, saccharum nec purgare, nec refrigerare, quod tamen conditio syrapi rosarum pallidarum maxime requirit. Sed de his prolixius suo loco agemus.

De commodis autem & incommodis medicamentorum Chymicorum pulchre differit Primi Rosius diligentissimus.

Quidam, infert, remedia omnia Chymicè præparata negligunt & reformidant, Alii contra, ea supra modum extollunt, Galenica autem quæ vocant, id est vulgari, & jam pridem recepto modo præparata vilipendunt, & contemnunt. De vtriusque autem agemus, medium siquidem tenere beati. Et sicut ferme quicumque inter populum grassantur errores, à Medicis olim primum profecti sunt, quorum placita populus nò probè intellexit, ita & de hoc sentiendum. Itaque de prædictis pauca dicenda sunt. Ostendamus igitur hoc capite non esse negligenda remedia Chymica, à prudenti Medico, & viro bono administrata. Hæc enim medicamenta præparandi ratio, non à Paracelsi inventa est, vt alibi diximus, sed multis ante Paracelsum natum seculis exculta fuit, ab ijs etiam Medicis qui Galeni doctrinam sectabantur, vt Raimundo Lullio, Villanovano, alijsque quamplurimis, qui remedia quædam laudatissima nobis reliquerunt Chymicè præparata. Et post Paracelsum natum plurimi inter Medicos doctissimi Chymicam medicamentorum præparationem à Paracelsi doctrina judiciose distinguentes, illam sequuti sunt, hanc autem improbarunt. Fernelius recentiorum Medicorum princeps artem istam excoluit maxime. Spiritu vitrioli & antimonio Chymicè præparato Matthioli vtebatur, & Epistola ad Andream Blaw quæ vltima est lib. 4. Epistolarum, non solum hanc artem probat, & opera ipsius mirifica celebrat; Sed censet neminem absolutum Medicum esse posse, & ne mediocrem quidem, qui in hac nobilissima scientia non sit versatus. Crato trium Imperatorum Medicus in consiliis à Scholtzio editis, Chymica admodum commendat, ijsque se uti profiterur. Ipse Eraslus Paracellicæ hæreseos de bellaror, in præfatione operum Antiparacelsicorum, faterur se non improbare Chymicam hanc præparationem, quam laudat & probat maxime. Iohannes Ruolanus Medicinæ elegantissimus interpres dū Paracelsitarum machinas omnes iussu scholæ Parisiensis deleuisset, rectè scribit, scholam hanc quæ præstantissimos Europæ Medicos habet, liberum relinquere vsum Chymicorum, modo vetus medendi ratio secundum Galeni & Hippocratis præcepta, maneat. Erat quidem ars illa temporibus Galeni ignota & inculta, non respuenda tamen. Licuit enim posteris & licebit, arti iam probè constitutæ, addere quædam ad vsum & ornatum. Sic remediis multis vtimur,

quæ

Necessitas &
utilitas diges-
tionis.

Omnia conco-
ctione dulce-
scunt.

quæ ignorabat majorum ætas, ut Senna, rhabarbaro, casia, tamarindis, alijsque peplo, colocyntidi, similibusque præferendis. Sed præterea in vulgari medicamentorum præparatione apparent Chymicæ artis rudimenta; Præparantur autem secundum illos omnia medicamenta, vel additione, vel detractiōe, vel immutatione. Desiderantur enim medicamentorum vel materies, vel facultas & virtus à materia secreta. Materies quidem in medicamentis incrassantibus, adstringentibus, siccatibus. Virtus sola in attenuantibus, diaphoreticis, purgantibus, quoniam illorum efficaciam materia cœtilitas obstat. Ad id Mefues quatuor facit operationum genera, coctionem, lotionem, infusionem, triturationem. Quid est infusio, quam extractum inchoatum? quid coctio, præcipue assatio quam principium calcinationis? Verum in hac separandi ratione quam exoptabant, necessariamque veteres existimarunt, ars Chymica excellit, nam varijs modis pura ab impuris separat, sicque medicamentorum varias vires elicit, & aperit, quæ alias Soppitæ fuissent, nec à calore naturali unquam educi potuissent, ut præcipue appareat in mineralibus. Præterea substantias terrestres, coquit, attenuat, malignas & venenatas alienasque qualitates alterat, aut prorsus tollit, virtutes augeat, plus enim virum est & efficaciam in aqua cinnamomi aduersus Syncopen, aliosque affectus, quam in integro cinnamomo. Idem de oleis destillatis, & extractis censendum est, efficacius est oleum thymi, aut sulphuris, aut caryophyllorum, simplicibus ijs ex quibus extractum fuit. Demum plurima naturæ magis familiaria, & amica efficit, variasque vires in exiguam molem contrahit; vt in extractis, aquis, oleis destillatis, salis varijs generibus & alijs. Cum igitur Medici officium sit, vt citò, tutò & iucundè curet, haud dubiè id melius faciet instructus Chymicis medicamentis, quorum efficacia maior, citius operatur, quantitas minor, & præparationis elegantia ad iucunditatem faciunt. Sed dicet forsitan quispiam: Caruit majorum ætas Chymicis medicamentis, qui melius quam nos medebantur, & contingit adhuc quotidiè, vt absque illorum vsu mira plurima perficiant Medici. Id quidem non est negandum, sic vesecebant olim homines glandibus, & diu vivebant, inventis tamen frugibus glandes contemnimus, & porcis relinquimus. Quod si veteres ipsi quorum antiquissimus suo tempore novus fuit nihil majorum vsuum inventis addidissent, inchoatas tantum haberemus artes singulas. Deinde si eas perfecerunt curastatamen & minus iucundè. Additæ igitur fuerunt operationes Chymicæ, ad ægrorum solatium, artis decus & ornatum, non quidem vt absolutè, sed vt melius & commodius Medici mederentur. Quadam tamen deterrent plurimos ægrotantes ab horum remediorum vsu. Primum est, quod putent omnia Chymicorum remedia esse valentissima, curare statim, vel occidere, & esse remedia, vt vocant, desperata, citò quidem & iucundè opus suum perficere, sed minus tutò, & quandam post sese labem in visceribus relinquere, quæ nunquam, aut vix postea eluatur. Satis autem esse putant, tardius curari, modò ru-

ta, & secura sanitas succedat. Sat citò, inquit vulgare proverbium, si fiat bene. Verum hæc ex ignorantia istius artis originem habent, & quorundam nebulonum audacia, qui solum vehementissimis vruntur, & præpostera operatione præparatis: non enim qualibet Chymica præparatio cuilibet medicamento convenit. Mercurio dulci utimur innoxie, eodem sublimato, aut precipitato, non nisi cum vitæ discrimine. Plurima n. habent Chymici medicamenta valde benigna, minimumque violenta. Eadem siquidem est materia medica pharmacopœi Chymici & vulgaris, ex vegetabilibus, animalibus, mineralibus, & omnibus tam benignis quam violentis, quæ in vsu medicum venire solent. Præparatio autem Chymica in violentis quæ noxia sunt, emendat, aut tollit, securiora ea gratioraque efficit. Quin etiam cardiaca & roborantia habent Chymici quamplurima, vulgaribus sæpe elegantiora. Sed sapissimè plurimi morbi vehementiora postulant, qui imbecilliorum vim continent, & eludunt, validioribusque utebantur Hipp. Galenus, Aëcius, aliique veteres, quam plurimi Chymici solent. Extremis enim morbis extrema exquirunt remedia conveniunt, ex decreto Hippocratis, aphorism. 6. lib. ptimi. Et Galenus ipse 5. meth. cap. 1. s. reprehendit Erasistratum, qui levioribus solum utebatur, quod noxium esse in gravibus & periculosis morbis contendit, in quibus si occasio quæ præcepit esse elaboratur, vel pereunt ægri, vel inemendabiles ægritudines fiunt. Magis igitur familiare est Medicis, qui Galenici dicuntur, id est veterem sequuntur disciplinam, validissimis vti medicamentis, quæ Chymici aut raro in usum adhibent, aut saltem melius præparata. Nec verum est à Chymicis omnia valentissimo ignis calore præparari, sapissimè mitissimus calor adhibetur; Sed præterea ipse Galenus docet, igne valido pharmaca plurima acrimoniā, & mordacitatem omnem deponere, & certum est atque hæc Spagiatica dicta, & ferocissima medicamenta edomari, & plurima aliis venenata, ademptis deleterijs partibus, evadere cardiaca.

Causa etiam altera, cur plurimi Chymica hæc reformident, quia creduntur scilicet uti metallicis. Et sanè certum est plurimos nebulones, qui hoc pallio technas suas tegunt, metallicis sapè, & malè præparatis, & malè adhibitis vt. Verum, vt iam supra diximus, eadem est materia & subiectum operationis, Pharmacopœi vtiusque tam Chymici, quam vulgaris, nec minus vegetabilibus vtitur Chymicus, quam qui dicitur Galenicus, facileque erit illi ægris suis, si mineralia nimium adverlantur, sola vegetabilia adhibere. Sed tamen magis erat familiaris vsus metallicorum veteribus Medicis, ante Chymicæ inventionem, quam nunc est. Plurimos enim Chymicos novi qui raro ijs vruntur, sola vegetabilia ferme in vsu revocant. Fidem siquidem faciunt veterum libri, illos vti solitos chalybe, ære ustò, æris squama, alijsque ejusmodi, aut nullo modo, aut leviter saltem præparatis. Squama aris integra purgat vehementissimè. Fatina subacta, inquit Dioscorides, quidam dant in catapodio. Æs vsu, inquit, vomitur ciet cum hydrome-

lite porum, flos æris quatuor obolorum ponderatus crassum humorem extrahit, libr. 5. Armeno lapide vtuntur quamplurimi minimè præparato. Nonne maximè probanda est ars illa quæ si quando ijs vtitur, variè & eleganter præparata, non integra exhibet. Dioscorides argentum aduersus venenum à conin conferre scribit. Avicennas vel ò vult cordis tremori aduersari. Si igitur veterum autoritas apud nos alicujus est pretij, non est Chymicis vitio dandum, quod interdum metallicis vtantur, cum idem vitium, si vllum est, Galenici dicti admittant: in eo autem superenturà Chymicis, quod ea elegantius ita præparent, vt minori cum noxa possint exhiberi. Bartholus Epistola citatâ, rectè scribit, graves Chronicosque morbos, vix absque metallicis superari posse & evinci, eadem autem absque Chymicæ cognitione non esse administranda. Et familiaris est vsus aquarum thermalium, quæ omnes vim metallicam in sese possident. Sed obijciat forsan quipiam, metallica omnino esse venenata, & inimica naturæ, & in actum non posse deduci. Etsi autem hæc quodammodo de pluribus mineralibus vera sint, non obstat tamè quia eadem bona fieri possint remedia in contumaciibus morbis, qui valentiora præstidia postulant, estque hæc omnium medicamentorum natura, vt nostrum corpus alterent, nam vt diximus, extremis morbis extrema remedia competunt. Hinc contingit interdum, vt Empirici quidam temeritate sua morbos ab alijs relictos, cum Medicorum de decore curent. Si igitur minus scrupulosè veteres iis integris vtiebantur, quam scilicet sunt nostra tempora quibus eadem tam eleganter præparare, solvere solemus, vnde facilius à calore nostro in actum deduci possunt: quam vis, vt verum fatear, plurima sint, quæ non magnam postulant deductionem ad actum, vt squama aris integra, sicut etiam veteres præscribebant, à calore nostræ indomita, purgat tamen vehementer. Avicennas ubi aurum statuit medium inter argentum, & hyacinthum, illis tribuit virtutem cortoborandi, lætificandi, & veneno resistendi, quas vires air ab hyacintho promanare, sicut à magnete vim trahendi ferrum, nec dissoluac superari à calore nostro, sicut solent vegetabilia: id enim inquit, substantia, ejus non patitur, sed tantum calor naturalis illius penetrationem iuvat. Nō videtur igitur ex sententiâ Avicennæ in actum reduci hyacinthus, nec aurum nec argentum, & à calore nostro nec transmutari, nec dissolvi. Multa quoque sunt similia quæ etiam solo contactu iuvant, ut pæonium Galenus commendat collo appensam, lapidem nephriticum Monardi etiam brachio alligatum, sola scilicet qualitatris diffusionem luminis inlrat, plurimamque ejusmodi à varijs observata fuerunt, quæ recensere foret tædiosum. Præterea non solâ metallica, sed etiam vegetabilia quædam venenata existunt, quæ salutari ter tamen exhibentur, eâ saltem dosi cui natura resistere potest. Cum igitur certum sit à Chymicis præparari mineralia, eorumque olea, essentia, tincturaque extrahi, certum quoque esse debet, posse commodè, & sine periculo à calore nostro edomari, & intus assumi.

Quamvis supra in genere probaverim Chymicam remedium præparationem, sciendum tamen, non qualibet quovis Chymico artificio permutata, esse bona, & salutaria: nam plurima haud dubiè præparantur pessimè, quæ forsan aliud genus præparationis postulabant, illam igitur philantiam quæ sua innumeri prædicant encomijs & omnibus alijs præferunt, retundere oportet. Non sunt enim in promittendo parci, miraculose edituros nobis persuadere cupiunt, remedia obtrudunt, quæ, si fides illis habenda est, ad omnis generis febres, ad varios morbos, quos etiam omnino contrariæ causæ produxerunt, debellandos; Quis illo cum non prædicat aut solutionem, quam probabilè aurum vocat, varias conficiendi rationes, docet, extollit, admiratur? Sanè si omnes hoc vnicuique remedium præparandi rationes simul describeretur, iustum fieret, integrumque volumen, & sunt tamen falsissimæ, omnesque meræ imposturæ, & tamen audacter remedium nondum inveniit efficaciam prædicant, idemque de alijs multò facilioribus sentiendum: mulra enim obtrudunt pro tincturis, oleis, sale, quæ tamen aliud quippiam sunt, quam id quod esse dicuntur, vt de plurimis in specie ostendi posset, sed foret hæc tractatio nimis longa, & tædiosa. Rationes tamen illorum audiamus, quas primo capite tetigimus, eas hic breviter repetemus. Vulgaria, inquit, venenata esse solent, vt cathartica fere omnia, & alterantia quamplurima, crocus, cicuta, coriandrum, si quantitate nimia assumantur. Chymica autem à veneno sunt omnino libera, & ab impuritate omni, quæ vim remedij frangere potest. In vulgaribus autem manet hæc eadem impuritas, quæ aliorum permissione non magis emendatur, quàm si aves cum nidis, intestinis, stercoreibus, sed abjecto cinnamomo, vel saccharo coquerentur. Sed pilulæ, electuaria, tabellæ, opiæ, omnem tum noxiam, tum vitalem vim remedium habent, quæ idè commodè à calore in actum deduci nequeunt. In Chymicis contrà pugnantcs rerum vires noxiæ ab vitibus separantur, facilius ad actum deducuntur, majoris sunt efficacie & certitudinis. Mel & saccharum, quæ varijs adduntur remedijs, quia Spiritus acutos continent, acres, tetroque fetores, malè admixti videntur. Coctionem pariter improbant, quia sic plurimæ vires pereunt, sapores ingrati remanent, vires alieni humoris permissione retunduntur. Sua igitur commendant ob puritatem, securitatem, efficaciam, saporis gratiam, minoreque dosi. Et sanè in plurimorum, maximè mineralium, præparatione hæc omnia locum habent, & sunt verissima. Non rariem semper in omnibus. Et primò, falsò supponunt omnia venenata esse, malè enim quicquid crassius est, venenum vocant. Vix enim vllum corpus visum est, quod non sit heterogenum, varijsque constet partibus, quarum singulæ seorsim varias obtinent facultates salutares, & vtilissimas, vi ipsa resolutio Chymica demonstrat. Fatendum quidem est, multa venenata Chymico artificio fieri innoxia, At quicquid impurum est, aut videtur, statim vocare noxium, & venenum temeritas est, cum non absque summa naturæ providentia, ejusmodi

modi variarum rerum permistio facta sit. Id docent cibi & potus, quibus non sine causa Deus partem vtilem inuili admiscuit, ad vsum humani corporis. Annon commodius vino vitrum, quam spiritus eius, cuius potus ordinarius nocet, potius quam iuvat, ac vinum integrum vtilem, iucundum, roborantemque potum corpori suppeditat. Igitur, vt rectè dicebat quispiam, quibus partes terrestres adeo suspectæ sunt, Spiritus alendi forent. Spiritu vini, oleo frumenti, carniū extractis. Non quod præparationem necessariam esse negem, sed saltem non semper eam quæ Chymica est. Sic triticum ad panis confectiōnem præparamus molendo, surfures fecerendo, pinfendo, coquendo, sic & carnes lavando, coquendo, quæ si Chymicè præpararentur evaderent noxia, & funditus perderentur. Cur enim data est corpori secretrix facultas, nisi ad secretionem inutilium? Vnde mihi recentior quidam scriptor Faber, Chymico more magnus pollicitor, injurius in naturæ autorem esse videtur qui & puri & impuri, hoc est variarum partium permissionem, in vno eodemque misto, ex creatotis maledictione profectam scribit, propter peccatum. Quasi si nunquam homo peccasset, solos Spiritus Deus creasset, non corporea crassamenta, oleum cinnamomi, non autem cinnamomum, quod absurdum est. Vnde pessimè idē medicamentum definit purum naturæ, quod naturam nostram læsam & morbo afflictam alterando succurrit, & iuvat, & vult putum solum esse medicamentum, quod solum sit actionis capax, & virtutis. Olepidum capitulum lannon in fœce rerum, in excrementis, in carie, in rebus minimis, obsolescit, ac prope nullis, remedia condita sunt? Quis denegavit excrementitijs etiam illis partibus vim agendi & corpus alterandi? Quis Chymicorum non virtutem excrementis ad medicinam? Nulla sanè pars est medicamentorū quæ vires aliquas non possideat humano corpori salutare, siue ad internos, siue ad externos usus. Sed ad pensum nostrum redeamus. Non solum alimentis vilis est mistio hæc crassiorum partium, & subtiliorum; Sed etiam medicamentis. Rhabarbarum sæpe damus integrum innoxie ad purgandum, sed pulverizatum, & hæc est præparatio quædam, sæpius infusum, vbi crassiore parte non egemus, siquidem in infusione servatur virtus ejus. In extracto autem, quod Chymicum est inventum, & in multis rebus vilissimum, virtutis portio exhalavit. Infusio ergo Galenicorum extracto Chymicorum præstantior est. Idem Rhabarbarum præparato Chymicè, distillando, salē ducendo, spiritus eliciendo, nihil inde boni succedet, purgandi virtus omninò peribit, etiam si cam in sale Chymici collocent. Præterea, vt primo capite diximus, in medicamentis incassantibus, adstringentibus, roborantibus, siccantibus, materia & substantia medicamenti dissidetur, sic ostendit experientia, tutius sæpe dari conseruas, condita, pulveres Galenicorum, quam olea & Spiritus Chymicorum, nam sæpe integris medicamentis opus est, nec debent omnia Chymicè præparari. Vnde sæpe coguntur Chymici medicamenta hæc sua quæ à proprio ante corpore separaverant, alieno inducere, quis

enim ausit olim origani, sulphuris, vitrioli, per se absque alterius liquoris permissione deglutare, vnde opiat, tabellis, julepis, apozematis, minima dosi hæc eadem addunt, aliàs innoxie vix operarentur, sed solum partem illam quam primum tangerent, non sine insigni damno alterarent. Non qualibet ergo secretio partium crassiorum à tenuioribus corpori salutaris est, sed læpe perniciosa. Non est igitur quod hac ratione sua præferat Chymici, præterquam in quibusdam medicamentis, nec est eadem virtus in integris quæ est in solutis.

Secundò, non solum populo, sed etiam forsan sibi ipsis imponunt, dum adeo commendant partium crassiorum à tenuioribus separationem, suorumque remediorum securitatem: non enim semper Chymica præparatione pars noxia secerenitur, sed augetur sæpissimè, dum tota in parvam molem contracta fortius operatur. Considerentur quælo extracta omnia purgantia, & reliquæ catharticatorum præparationes Chymicæ, an illæ sunt innoxie. Imò sæpe peiores quamvis vires ejusmodi præparationibus vires suas sæpe amiserint. Virtus enim noxia non semper est in crassamento, sed etiam sæpe in tenuiori illa substantia, quæ extrahitur. Trochisci aland aland commodè purgant. Extractum non minus noxium est, magna autem quod ab extracto superest, maleficam colocyntidis vim totam seminè amisit, quoniam vis hæc noxia simul cum purgante tota abiit in illum liquorem, quo virtus extrahitur, quem menstruum inepto, vt solent in cæteris, vocabulo appellant. Vnde Chymici extractis ejusmodi non minus cortigentia & roborantia admiscēt, quam Galenici. Nobile apud illos extractum est laudandum dictum ex opio, sed vistorum admistione præparato, ad correctionem opij, quod postquam omni arte immutatur, non audent tamen exhibere absque correctivis, vt vocant. An igitur præparatio hæc Chymica vim à purgantibus, aut opio noxiam separavit?

Quantitatem autem quod spectat, & saporis suauitatem, non semper Chymicis hæc succedūt. Exempla dabimus in extractis purgantibus, alijsque, quæ majori dosi exhibentur, & non minus sunt ingrata, vis enim purgatrix aliquantulum exhalavit. Si quædam quantitate nimia noxia sunt, id habent cum omnibus alimentis, & medicamentis etiam Chymicæ præparatis commune, nec si cathartica vehementiora noxia sunt, id eò profuste rejicienda, cum omnia remedia malè adhibita nocere possint. Iucundiora igitur non semper sunt Chymica extracta colocyntidis, rhabarbari, aloes, non minus amara sunt ingrata, quam integra esse solent, & majori tamen dosi exhibentur, vixque si ingratum saporem habet medicamentum, Chymica vlla operatione tolli poterit sapor, absque virium jacturâ. Tolle amorem ab aloë & absinthio, perierit simul vis illorum. Quid quæso est extractum Chymicorum quam infusio Galenicorum, nam quando infusio coctione quantumvis lenta ad extracti consistentiam reducitur, tenuiores partes quibus vis dejectoria inest, exhalant, unde melius euacuetur infusio drachmarum duarum rhabarb. quàm extractum drachmarum quatuor. Sic succus co-

farum

farum purgat eleganter, aqua destillata nequaquam. Extractum colocyridis amarissimum est, quamvis sit hæc præparatio Chymica, & tamen majori dosi exhibetur, quam solent trochisci ex colocyride dicti alhandal. Et sanè quatenus vegetabilia cathartica spectant, Chymica præparatio ordinariæ & vulgari cedere debet, sed in purgantibus mineralibus, præcipuè vomitivis, superior est Chymica. Sola autem dosis parvitas, quæ gloriatur Chymici, sæpe suspecta esse debet, cū semper non requiratur, & venenatam quandam arguat qualitatē, aut saltem non adeo beneficam, ut appareat in oleis prædictis vitrioli, sulphuris, caryophyllorum, origani, & alijs eiusmodi, quæ an sola innoxie assumi possint, testari poterunt qui stultè volunt experiri, vnde guttulas tantum aliquot aliorum permissione dilutas exhibent. Sarius igitur est quædam copiosiori mole cum tota substantia præbere, quam minima dosi eorundem spiritus, quamvis in multis rebus non improbemus contractionem bonarum virtutum in exiguum molem, modo cum recta ratione veniat in usum, obseruatis scilicet ijs quæ ars Medica Galeni & Hippocratis obseruare docet.

Coctionem autem illi temerè improbant, quia scilicet plurimæ vires pereunt, ingrati saporē remanent, viresque alieni humoris immistione reconduntur. Verùm evitabitur primùm incommodum si fiat coctio in duplici vase, ne Spiritus evanescant, saporē autem illi non magis corrigunt quam Galenici, & pariter etiam aquis vtuntur ad Spirituum vehiculum. Certum autem est decocta aquis stillatitijs & extractis sæpe esse præstantiora, quoniam virtus simplicium absque ulla temperiei destructione transit in liquorem. Sic obseruat Heurnius decocto anisi se facilius colicos dolores sanasse, quam cum Spiritu, vel oleo. Idem quoque sæpe observavi, quoniam decoctum vires anisi omni sui parte imbibit, olei autē guttulæ tres vel quatuor partem quamprimum tangunt, afficiunt potentissimè, sed vires suas vltèrius non diffundunt, nec si in iuscūlo, aliove liquore exhibeantur illi omnifariam possunt admisceri. Distillatione solet plurimarum rerum crasis amitti, & sæpe Paracellus ipse id faceret, quædam scilicet destillando noxia euadere, melius exēplo, quod ter destillatum ait fieri venenū. Medicamenta infunduntur, quando tenuiorum virtutem ope indigemus, si iis non sit opus, tunc aut integra, aut alio modo præparata exhibentur, nec in aqua solum, sed etiam in varijs liquoribus sunt infusiones. Nimis quoque veteri videtur sacchari & mellis permissionem, quia Spiritus inquirunt habent venenatos. Id Paracellus de melle

ter sublimato prodidit. At integra hæc assumptio Spiritus non exhibent adeo noxios, vnde cognoscimus non esse similes naturæ & Chymicorum separationes. Quis crederet feruentissimum tritici Spiritum elici à calore, sicut & ab arte. Natura ex cibis chylum, sanguinem, bilem generat, ars verò Spiritus, olea & essentias, quæ à natura, crassique materia suæ longissimè recesserunt. Quamvis igitur non credam similes esse naturæ & Chymicæ operationes, sufficit tamen si quæ ex operatione Chymica resultant, corpori humano reddantur idonea, ad morbos ejus propnlandos, & laudabilis ars meo iudicio censeri debet, quæ naturæ imitatione corporatam variè immutat in usum hominū. Ex prædictis ergo patet, non semper Chymica esse reliquis præferenda, Galenici igitur et si Paracelli doctrinam iure meritò repudient, Chymica tamen remedia non improbant, ijs sū in medicina locum relinquunt. Chymici ipsi vulgari modo præparatis carere nequeunt, ut patet ex Quercetano, & alijs, ipsoque Paracello, qui multa præscribit de cocta, infusa, multis vtuntur integris nullo Chymico artificio corruptis. Vtriusque ergo sua laus debetur, quod interdum Chymicis vti necesse est, interdum & sapientius alijs. Idèo æquissimi sunt Galenici, qui Chymica non repudiant, sed reprehendendi Chymici qui nunquā alijs sed suis vtuntur, vnde contingit, ut mira sæpe polliceantur, quæ falsa esse ostendit experientia. Imperiti est semper essentijs uti velle. Thus integrum vulnera curat, quæ ipsius oleo nequeunt curari. Conserva rosarum id præstat in roborando, & adstringendo, quod Spiritus, aqua, vel sal ipsius nunquam præstiterit, solentque olea distillata, & Spiritus acres calidum nativum nimis potenter & celeriter afficere. Ratio ne igitur variarum circumstantiarū, interdum Spiritu & extracto vtendum est, interdum conserva, & electuario, & decocto. Non enim omnia Chymicam præparationem postulant, sed ab ea omninò destruuntur. Quædam autem non nisi Chymicè præparata in usum venire commodè possunt, præcipuè metallica, quædam forsitan vno modo præparantur, quæ aliter præparari debuissent. In genere notandum, in remedijs Chymicis si quando peccatur, gravius id fieri quàm in vulgaribus. Quæ dicta sunt non ad artis Spagiricæ contemptum, sed ob empiricos, multosque alios, quæ audacter nimis, & sine iudicio, remedia ex libris mendacib. deprompta vsurpant, & modo aliquid Chymicè præparatum fuerit, etiam si forsitan pessimè, nimis patienter illud laudant & admirantur.

PARTIS PRIMÆ

Liber Tertius;

S E C T I O I.

DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORUM GENERALIUM.

CAPUT I.

Cur medicamenta componantur.

T simplex composito naturā prius est, sic medicamenta simplicia compositis; primumque vetetes Medici, referente Plinio, *cap. 2. libr. 26. nat. hist.* ad morborum curationē simplicia tantum præ-

scribebant, ut Diocles, Praxagoras, Chrylippus, & Erasistratus. Hippocrates quoque, qui primus artis Medicæ fundamenta stabilivit, ac leges condidit, omnibus pene affectibus medebatur solis simplicibus medicamentis. *Necessitas* tamen exercitatos coegit Medicos, inquit Actias, *c. 25. ietr. 4. serm. 2.* aliquando nova conquirere remedia, & ex simplicibus quædam componere, cum scilicet simplicia ubique mederi non possunt. Nam si solis simplicibus, ait Galen. *c. 5. libr. 1. comp. med. general.* vniuersos præter naturam affectus curare liceret, nullus utique compositi vniquam usus foret. Ac nullum datur tale simplex, quod præstare id valeat: quare compositionis medicamentorum necessarius est usus, maxime vero in morbis, qui contrarias simul medicamenti facultates desiderant, quæ in his, quæ suapte natura proveniunt, non inveniuntur.

Multa autem sunt compositionis medicamentorum causæ [Serapio *c. 2. libr. 7.*] Prima, quādo morbo profigando deest aliquod simplex medicamentum omnino contrarium: tunc enim aliquod compositum vsurpatur, quod simplicis suppleat defectum; ut cum ad ulcus infoderare detergendum, miscemus duo simplicia medicamenta: vnum, quod potenter alterum, quod negligenter id præstat, ex quorum concursu ac commissione vnum nascitur moderate deterfotium. *Secunda* compositionis causa est, vt violentia medicamenti obrundatur; vel vt ejus ignavia excutitur. Violenta ejus qualitas hebescit admixtione benignioris, aut oppositi, vt cū acerbis lenienda permiscantur, amaris dulcia, impense calidis refrigerantia, malignis cardiaca. *Tertia* ratio de prompta est ab affectu curandorum varietate. Quot enim sunt affectus partes & humores noxii, tot medicamenta hic analoga

& destinata debent præscribi. Cerebro siquidem & pulmonibus, aut alijs partibus male affectis, id dari medicamentum debet, quod singulis prospiciat, & à causa morbifica liberet. Sic quoque & dignitas partium affectarum compositionem necessariam demonstrant; nam pars quælibet non solum roboranda, quæ principatum obtinet; vt cerebrum cephalicis, cor cardiacis, vt jubet Galenus *cap. 1. libr. 1. comp. med. general.* sed etiam sæpe alteranda, & ab humore peccante vindicanda, quod vno atque simplici medicamento fieri minime potest. Pars insuper longe à remedijs distita, ostendit sæpe attenuantia permisceri debere, vt facilius qualitas medicamenti ad partem deferatur, vt ostendit Galenus *lib. 1. de comp. med. per genera.*

Sunt aliæ quædam compositionis causæ minus necessariæ, vt cum ad gratiam palatij, vel cordis medicamenta dulcorantur saccharo, aut melle; vel conduntur cinamomo, aut alijs aromaticis; vel diluuntur in decoctis idoneis, vel in forma boli, aut electuarij solidi componuntur. Ad odorem enim, saporem, colorem, & jucunditatem medicamentorum, atque ad eorundem conseruationem in futuros usus, multa sæpe adiunguntur, permiscantur, & simul vniuntur.

CAP. II.

De syrapsis genere.

Cum plantæ multæ non semper nobis sint ad manum, sed earum vel folia aruerunt, vel radices in terra latent hyeme, vel earum vis post flores & folia amissa perit, nec dum vigente necessitate expetuntur, possunt inuehiri, ex his futuros usus ad succi extrahuntur, aut decocta parantur, mellis, aut sacchari, aut utriusque simul quantitate sufficienti condita, vt possint in tempus longissimum, viribus integris manentibus asseruari, præcedente multa concoctione, vt syrapi consistentiam acquirant. Est autem syrapsus *syrapsus quid.* medicamentum quoddam liquidum ex succis, vel decoctionibus, cum melle aut saccharo, ad saporis gratiam & conseruationem tam diu coctum, donec iustam consistentiam acquirat: cuius indicium est, si

figura

Multa esse causas compositionum medicamentorum.

1.

2.

3.

si guttula in marmore effusa non diffuset, sed hæreat aut digitis excepta, horum abduktione in fila ducatur.

Sunt vero syrupi Arabum inventa, quos Avicenna lib. 5. *ferm. 1. tract. 6.* vocat decoctiones, vel succos infusatos cum dulcedine, iuxta vocem Arabicam *Scarab*, quæ potum quemlibet, modo sanum, vel *Strab*, quæ vinum dulce, vel potius syrupum nostrum paratum, aut potionem medicatam designat: Græci *propomata*, vel *propotismata*, vel aliquando *ἀποκλύματα*, vocare solent: Sæpius tamen his nominibus veteres *Oinomel*, aut alias potiones mellitæ intellexerunt: nam antiquioribus Græcis vix Syrupi nomen, eiusque parandi modus innotuit.

Contendunt nonnulli probabilius syrupos dici ab *ἐνσις*, id est succis, & *οὖον*, id est, traho, quasi sint succi extracti: sive quod è Syria primū sint allati, sive ab eo, quod Alexandro Aphrodisæo dicitur *εἰσχυον*, defrutum, multum, sapa, aut dulcis ex vino & melle potio.

Perfekte autem coquuntur syrupi cum melle aut *sacharo*, ne corrumpantur, totoque anno sint vsui, habentque propterea consistentiam crassiores, eamque mediā inter saram & iulepum, ut apozema inter iulepum & syrupum. Syrupus enim est minus crassus sapa, syrupo iulepis, apozema iulepo. Sape enim ut syrupi, quia crassiores diutius & tutius sine corruptione servantur; apozemata & iulepia, quia tenuiora minusque cocta, minus: Vix enim integram hebdomadam perdurant, solentque à Medicis in rem præsentem imperari, ut quoties rei necessitas postularit, ægotis exhibeantur. De his vero fufius libro sequenti tractabimus: Nunc enim de his agimus, quæ apud Pharmacopolas in longissimum tempus aservantur ad futuros vsus: ex illis tamen in rem præsentem, vel apozemata consiciuntur, si in plantarum decoctis, vel iulepia, si in aquis stillatitijs dissolvantur. Sape quoque eclegmatum, opiatum, & conditorum confectum ingrediuntur, tum ut gratiam, & vinum præstantiorem, tum ut consistentiam acquirant scopo proposito convenientiorē. Per se tamen & impermixti sæpissimè præscribuntur: maxime vero qui sensim lambendo, ad expectoratum mouendum debent assumi, ut syrupi omnes bechici, cuiusmodi sunt *syrupus de tussilagine*, *violatus*, *de glycyrrhiza*, *capillorum Veneris*, *de hyssopo*, alijque quamplurimi, qui propter dulcedinem sputum concoquunt.

Fiunt autem syrupi ex decoctione herbarum, radicum, fructuum, seminum, florum, vel earum succis, atque etiam alijs quibusdam, quæ feliciter possunt decoqui. Eliguntur vero decoquenda, quæ intentioni respondeant, seu ad partem quandam tobortandam, seu ad humorem quemlibet vitiosum emendandum, vel educendum, unde syruporum nunc profat tanta varietas. Componuntur enim ad calefaciendum, refrigerandum, humectandum, siccandum, ad aperiendum, obstruendum, incidendum, in crassandum, & purgandum.

Decoctione vero eorum, ex quibus syrupi parantur, fieri debet in aqua, interdum pluuiæ, sæ-

pius fontana, aut fluminali, quæ optima, qualitatibus scilicet, omnis experite. Cuius quantitas rerum coquendarum quantitati & duritie respōdeat. Quæ enim duriora sunt, ut radices & ligna, vix nisi tempore multo, & aqua multa coquuntur citra adustionem. Proinde quantitas aquæ augenda est, quando simplicia diutius coquenda sunt, ut etiam quando nimis sunt amara.

Decoctionum colatum & clarificatum denno coquitur cum pari quantitate sachari, aliquando mellis, sæpe cum ambobus, & interdum cum sapa & alterutro, ut in Officina patebit.

Absentia mea, & incuria tam *Typographi* quam *Amanuensis* in causa sunt, ut vitiores & lapsus commissi quoad Syrupos in lib. 1. Parte secunda & alibi huius Operis. Quidam syrupi lib. 1. p. 2. omissi, quidam, ut *syrupus laxatiuus Mundereri*, *flor. Persorum*, & *Phlegmagogus Dorneri*, bis positi; Denique *Kab Sambucinum*, huc non spectans, p. 2. inconcinne hic additum. Hoc ut & p. 16. fac. 2. quintam lineam deleat *Leitor* & seq. *syrupos* reliquis addat, ut & antepilepticum ad lib. 4. p. 94. relatum.

Syrupus de Agresta August.

℞. *Omphacii seu agrestis* ℥. v.

Sachari clarificati ℥. iij.

Coquantur secundum artem

Potenter astringit, refrigerat, & siccat, ideoque à putredine vindicat, conditionisq; pestilentis quæ maxime resistit, ventriculum stabilis eumque ad aliarum partium excrementis securum præstat; prægnantium malaciam deiecit, intemperiem calidam stomachi, hepatis, sitimque vehementem restringit, venenis adversatur, febribusq; biliosis benefacit: cholere morbo, ac dysenteria, purgato prius corpore medetur. Post cibū sumptus, vomitionem immoderatiorem, molestiæq; stomachi subversionem, ab æstuante, bile, aut inflammatione per sanat.

Agresta succus ex vuis imaturis expressus, paulo antequam maturerint, Græcis *Omphacium* dicitur, quod ad intinctus quandoq; asseruatur. Hoc loco Agresta sumi debet nondum coctio de densata, sed expressa tantum & depurata.

Syrupus de duabus radicibus. August.

℞. *Rad. Perroselinii*

Feniculiani ℥. iij.

Aqua ℥. v.

Coque ad mediæ colaturæ addæ

Sachari albisissimi ℥. ij.

Fiat Syrupus.

Obstructiones viscerum levat, humorem crassitiam extergit purgat & reuocat vias promouet, febres compositas & nocturnas adiuuat, ventriculū ac pituitā refertum allevat: renum lienis & jecoris infarctus penetrat.

Syrupus de Scabiosa. August.

℞. *Succi Scabiosæ defecati* ℥. iij.

Sachari ℥. i. β.

Coque in Syrupum.

Pectoris noxas plurimum prodest, & ambelam senum tussim subleuat, pleuritidi confert, malignis febribus resistit, ac apostemata dissolvit, & repurgat.

Syrupus de Scordio. August.

℞. *Succi Scordii depurati* ℥. ij.

aribus inuerti.

Scarab.

ominis syrupi etymologia.

Materia syruporum.

Sachari lb. i. β.

Fiat Syrupus.

Eius vsus præcipuus est in pestilentibus & malignis febribus: internæ namque putredini maxime aduersatur ac humorū corruptione emendat, lumbricos enecat, menses ciet, vinctis reluctatur, vasâ rupta glutinat, nec non sudores prolicit.

Syrupus Veronicæ. August.

℞. *Succi Veronicæ depurati* lb. ij.

Sachari albi lb. i. β.

Coquantur in syrupum.

Renum calculos & arenulas expurgat, eosque purulentos mundificat, & sanat, pulmonum præterea exulcerationibus eximie cõuenit, quorum saniem abstergit, vlcera glutinat, nec non sanguinis spuitionem prohibet pestilentibus febribus quàm maximè salutaris.

SYRVPS NEPHRITICVS.

Mynf.

℞. *Aq. Antinephritic. noſt. Lithonriptic.*
ana Vnc. x.

Sal. Lap. Percar. Piſc.

Os. Cancr. ana Vnc.s.

Mixtis & solutis adde:

Flor. Maluæ arb. rub. rec. exſeccat. q. ſ.

Digerantur per aliquot dies, usque dum perfectè tingantur; postea cum sachari albis. Lib. ij. coq. ad Syrupi crassamentum.

Vires, Vſus, Doſis.

Calculoso ab Vnc. j. ad Vnc. js. per se, vel cum appropriato vehiculo manè propinabis; Nam calculos quamvis magnos excedit corroditque, quotidiana etiam experientia in urina arenulas & exesa lapidis fragmenta widebis.

SYRVPS VITRIOLATO-R-O-SATUS.

Mynf.

In præparatione Magisterij Corallorum Vitriolato-Rofati nostri remanet & in separatione liquor rubicundissimus; cui si f. q. sachari albis. addatur, & ad Syrupi consistentiam coquatur, dat rubini instar, nobilissimum, & efficacissimum syrupum in Peste, morbis Epidemicis, Febribus, Dysenteria, fluxu Epatico, Stomachi virijs, Scorbuto, Iecoris & Lienis obstructionibus, Inflammationibus, & alijs morbis quam plurimis &c. maximè utilem. Cujus doſis est per se, vel cum alijs vehiculis appropriatis ab Vnc. j. ad Vnc. ij.

SYRVPS CEPHALICVS.

Mynf.

℞. *Suc. Depurat. Card. Benedict. & Millefolij.*
ana Lib. j.

Aq. Lavendula

Betonica ana Lib. s.

Rad. Caryophyllata

Paonia ana Vnc. j.

Cassia Ligneæ

Nuc. Moschat.

Cinebarum ana Vnc. s.

Herb. Maiorana

Verbena

Rorismarin. Orig. 6, 3. ij.

Origani an. Drach. iij.

Flor. Libanum conval.

Tilia

Primula veris

Anthos

Rosar. rub. ana Drach. ij.

Sem. Faniculi

Lavendula

Salvia

Paonia

ana Drach. js.

Lig. Aloes

Pisſi quercin.

Crociorient

ana Drach. j.

Coq. ad tertiæ partis consumptionem; postea coletur, clarificetur & additæ sachari albis. f. q. fiat iustæ consistentiæ Syrupus, qui aromaticetur spec. Diamofchi dulc. & Diambtræ ana Drach. j. ut est artis.

Vires, Vſus, Doſis.

In omnibus periculosis Capitis morbis & affectibus, Cephalæa, Hemicranîa, Epilepsiâ, Apoplexiâ, Paralyſi, &c. mirabilis est iuvamenti. Caput, Cerebrum, & Ventriculorum corroborat, & ijs, qui Capite, & Corde tremunt, convenit. Doſis ab Vnc. s. ad Vnc. j. per se, vel cum alijs appropriatis.

Syrupus ad Calc. expell. Vnzeri.

℞. *Syr. paciet.* 3. j. β.

Extr. gr. alkak. 3. j.

Onon. 3. ij.

Salis Tartari.

Mag. Lap. iudaici 6. 3. β.

Spir. frag. 3. vj.

Aq. laxif.

Alkak. 6. 3. j.

Art. viir. gr. ij.

M. doſis cochlearum.

Mucharum Quercetani ad pag. 39. lib. i. part. 2. ℞. Succi rosatum pallidarum vel rubrarum lb. vj. infund. ros. pallid. contus. lb. iij. stent in B. M. tepido per horas 24. exprimâtur, & infund. novas rosas ad lb. iij. digerantur ut priores, exprim. & adie alias novas ad lb. iij. idque novies. Vltima expressio digeratur in B. M. tepido per 24. horas, fiat separatio tincturæ per inclinationem, purum denuo per 24. horas digeratur & purificetur, idq; donec nullum sedimentum appareat. Hoc destilletur, remanentiam coq. ad Syrup. consist. ejus doſis sit 3. β. vel 3. β.

CAP. III.

De Propomatîs.

MELLE dulcoratōs omnes potus, generali si Propomata significaro, veteres Græci [Aet. c. 30. cent. 3. quid.

ser. r.] Actij & Pauli [Paul. Aeg. c. 15. lib. 7. de remed.] iudicio Propomata nominarunt. Cum enim illis vix sacharum innotuisset, potulenta multa ad gratiam palati mellita reddebant, quæ nunc nos sacharata, ut suaviora efficiamus. Quædam tamen non sachari defectu, melle conduntur, tum ad peculiarem saporis conditionem, tum ad qualitarum, quibus pollet, eximiarum consecutionem. Mel enim præter dulcedinē, quam adfert lingua iucundissimam, tantam vim habet conservandi, ut salis loco in multis usurpetur. Babylonij [Dionys. Areop.] enim corpora mortuorum olim in melle sepeliebant. Ita Alexandri Magni cada-ver melle olim conditum Voss. Idol. p. 1580. & Agesipolis Xenoph. l. 5. vt & Agesilai Diod. sic. l. 15. & Appius [Herod. in Thalia.] cocus, vt sine sale diu

*Melle qui corpora condi-
ebant.*

carnes asservaret, melle contegebat. Multa quoque condita, vt & alia pleraque medicamenta, mel excipiunt, tum vt magis arideant, palatoq; sint gratiora, tum vt securius abque corruptela conseruiantur, & vires acquirant insigniores. Vnde Galenus cap. 177. *de simpl. medic. re. ete* scripsit, *mel omnibus antidotis posse tuto commisceri*: Est enim dulcissimum [cap. 11. lib. 1. de alim.] lucumque gignit tenuissimum, & medicamentis admixtum efficit, vt ea permaneant [Paul. cap. 14. lib. 7. de remed.] ac durent. Nontamen omnibus aque salutaris est illius vfus: nam vt [cap. 8. lib. 2. de fac. nat.] senibus & frigidis confert, sic acute febricitantibus, & iuuenibus præsertim biliosis obest lassissimum, quia in corporibus calidis cito mutatur, & bile scit, & amarescit, atque igni si plusculum admoueat [cap. 16. lib. 4. simpl.] amarum efficitur, vt etiam verulstat. Patet enim

Pater Galeni
mel amarum
habebat.

Mellis primus
invenitur.

[cap. 11. lib. 1. de Antidots.] Galeni mel quoddam habuit ita amarum, ac si in Ponto natum foret, eo in tractu, vbi ex absynthio mel apes colligunt: id ipsum tamen & Atheniense & optimum fuisse dicebat: verum temporis diuturnitate amarum euasisse. Mel autem primus ostendit Aristæus quidam Atheniensis, auctore Plinio cap. 56. lib. 7. Et Curetes populi omnium primi, illius vfum docuerunt, licet Bacchus illius perhibeatur auctor ab Ouidio, dum ait;

Liber & inuentipramia mellis habet.

Porro ex melle multa medicamenta parantur, necnon potiones quædam vel liquidiores, iucundæ Paulo dictæ, vt hydromel aquosum & parum coctum, vel crassiusculæ, & diutius coctæ, vel insolatæ, vt hydromel vinosum vulgo dictum, vt oxymel, & alia pleraque medicamenta, quæ à melle habent nomenclaturam, vt mella medicamentosa ex violis, anacardis, rosis, & similibus.

Quid hydromel
nomen
intelligendum.

Hydromelitis vero nomine multa comprehenduntur, vt mulla, melicratum, hydromel aquosum & vinosum, simplex & compositum. Nul- lum tamen est adeo simplex, quin melle constet & aqua, vt non inuis indicat notatio, verum sic ad differentiam magis compositi nuncupatur, cuius melle & differentia ipsam describitur à primæ notæ Medicis, vt à Galeno lib. de Dinamid. & Paulo lib. 7. de re med. de his fusius inferius part. 2. l. 2. pag. 41.

In hydromel-
ite qua melis
ad aquam
proportio.

Varia autem est in hydromelite conficiendo mellis ad aquam proportio, pro vario Medici scopo, atque fumentis temperatura. Æstatis enim tempore, & iuuenibus aquosissimum præscribitur; hyeme, & senibus ac pituitosis magis vinosum seu melleum. Sic enim placuit maioribus nostris hydromel parum aquosum & perfecte coctum, non improprie nominare. Saporem namque & calorem vini cuiusdam generosi, vt maluarii, referte videtur. Sputum enim potenter mouet, pituitam concoquit, calorem fovet nativum, & stomachum roborat. Eius genuina descriptio & parandi modus traditur in officina à nobis edita.

Melicratum,
mulla, & hy-
dromel, idem.

Et licet vna non sit aquosi melicrati seu mullæ, aut hydromelitis hæc enim nomine tantum, non re discrepant, conficiendi norma, vulgaris tamen præparatio, à Mefue part. 3. dist. 6. tra-

dicta, est aquæ librarum octo ad vnam mellis, tam- diu solum simul coctorum, donec spuma am- plius non emerget, quam opinione lequitur auctor luminariis maioris. Multi tamen cuique libræ mellis, aquæ libras decem, & aliquando duodecim miscent, pro intentionis varietate.

Hydromel rui-
ficorum.

Rustici locuram fauorum colatam æstare de- coquunt, optimeque despumant, dein in vasis amplissimis reponunt, & suspensio in vase pauco fermento nodulo ligato, biduum aut triduum relinquunt; tum magna volupate ad sitim ex- plendam bibunt. Est enim potus hic dulcoaci- dus, & illorum palato suauissimus; alij incoquant mellis libras sex in aquæ fontanæ libris quinquaginta, optimeque despumant; deinde fermenti vnciam vnam cum dimidia vel vncias duas dissolunt, & in dolia consciunt, relicto quo- dam spatio, vt duorum, aut trium digitorum va- cuo,

Apomeli vero parum dilutum est, viresque vt æquit hydromelitis vinosi, sic mellis ad aquam proportionem habet eandem, eundemque pa- randi modum, vt in officina demonstrauimus.

Apomeli.

Inter potiones mellitas annueratur *Oinomel*. *Oinomel*, li, quod sit ex partibus duabus vini veteris, & vna mellis. Interdum etiam ex partibus sex mulli & vna mellis secundum Orbasium cap. 25. lib. 8. collect. Et quia mel tenuum est paruum, atque dulcissimum, medicamenta, quæ illud admittit, ad crassorum humorum attenuationem, coctio- nem & expurgationem maxime conducunt.

CAP. IV.

De syrups & succis mellitis.

QVOD Græcis oxymeli dicitur, & Arabibus *Secaniabin*, Pharmacopœi sæpe, nec improprie acetum mullum nominant. Est enim acetosus syrupus, ex aqua & melle, seu mulla, & aceto paratus, vnde dulco-acidus gustu percipitur: Saporemque vt mullum habet & varium, ac quoque vires mistas, tam ratione mellis ad ac- tum, quam aceti ad se ipsum. Acetum enim pu- gnantibus qualitatibus constat, estque [Gal. lib. 1. simpl. & lib. 2. comp. med. loc.] frigidum & ca- lidum, dulcissimum & repulsiu. Proinde oxymel morbis calidis prodest & frigidis, humores crassos & lentos incidit & attenuat, abstergit, sputum educit, obstructions auert, humores frigidos ad expulsiorem præparat, calidos tem- perat, & sitim extinguit. Mel enim humoribus frigidis relucatur, acetum illorum lentiori, aqua calori: efficitque præterea, vt mel diutius concoquatur, commodius despumetur, & oxymelitis virtus mellis distribuat, non recte Mefuei interpres notauit Non solum autem mel esse debet optimum, dulcissimum nempe & acerrimum, colore pallidum, nec valde crassum, nec dilutum, & quod spuma parum egerat; sed etiam aqua, quæ cum sit rari. laris. quam ægrotis commune solarium, vt loquitur Galenus cap. 27. lib. de renum dignot. & medicat. omnibusque ma- xime necessaria purissima, ac optima esse debet. Talis autem indicatur gustu, visu, olacti: Gu- stu, si nullam plane qualitatem præ se ferat, sed qui dignosca- videatur ab omni qualitate immunis: Visu, si pu- ra, sincera, & exquisita clara; Olacti, si eorum

Acetum esse
calidum &
frigidum.
Oxymelitis
qualitas.

Mellis optima
note.

Aqua bonitas
note, sed qui dignosca-
videatur ab omni qualitate immunis: Visu, si pu-
ra, sincera, & exquisita clara; Olacti, si eorum

nihil

*Acetū quod-
nā optimum.*

nihil inest, quā in aquis vitiosis esse olfactus re-
stat. Acetum quoque optimum sit, est neces-
se, & album potius, quam tūbum, non stillati-
tium, nec aquosum; sed acerrimum, quod vim
habet ad incidendum & tenuandum potentio-
rem. Ab aceto siquidem id habet *oxymel*, vt inter
pharmaca numeretur, cum vix in eorum censu
sit mossa, inter vtrumque est *Apomeli*, à Serapio-
ne *Axiome* dictum.

Cum autem cuiuslibet aceti non sit eadem
virtus, nec singulis hominibus in gustando ead-
em delectatio, apud omnes mellis ad acetum:
non est eadem proportio. Sunt enim, qui magis,
alii, qui minus mellitum, aut acetatum deside-
rant. Vnde Serapio censet, debere fieri secundum
illum, qui bibit ipsum, vt loquitur: Descriptio tam-
en à Mesue & Oribasio tradita recipitur, & vbi-
que parata inuenitur.

*Oxymelini
preparatio.*

Fit autem ex *aceti vna parte, aqua partibus
duabus, & mellis quatuor*: omniaque simul co-
quuntur ad consistentiam syrupi liquidioris. Li-
cet enim minus perfecte coquatur, ratione tam-
en mellis, tuto ac diu sine corruptela serua-
tur.

Dicitur vero oxymel simplex, collatione facta
ad magis compositum, quod scilicet præter a-
quam, mel, & acetum, multas excipit radices, aut
fructus, cuiusmodi multæ formulæ describun-
tur à Nicolao Myrepto & recentioribus.

Rusticorum *sacharum est mel*, quo sæpe *cera-
sa, ribes agresta, & pyra* condunt. Pharmaco-
pœi vero non sachari desecti, sed recto Medico-
rum consilio fulti, fructus quosdam, succos &
flores melle conficiunt, efficiuntque velut con-
seruam, sapam & syrupum. Conservam quidem,
vt mel illud rosarū, *Geleniabini* Arabibus, & *Rho-
domel* Græcis dictum, quod fit ex *vna parte flo-
rum rosarum rubearum confusarum, & triplo mellis
despumati*: Sapam, vt mel passulatum, quod ex
*libra vna passularum mundatarum, in libris tribus
aque per diem integrum maceratarum, collarum-
que ad dimidias, & postea colatarum, & aqua mel-
lis despumati quantitate conficitur*: Syrupum, vt
mel aliud rosatum, quod ex pari mellis despumati
& succi rosarum rubrarum pondere paratur.
Mel quoque mercuriale simili modo conficitur,
& coquitur in consistentiam scilicet syrupi cras-
sioris.

*Geleniabini.
Conserva ro-
sarum.*

*Mel passula-
tum.*

Vt autem varia est mellis rosati consistentia,
sic varia descriptio præparatioque. Multi enim
eandem quantitatem rosarum ab vnguibus pur-
gatarum & mellis ponunt, vt Melneo placuit, nō
tamen, vt ille, excoquunt igne, sed Sol æstivo per
dies decem aut duodecim exponunt, ante quam
in Pharmacopolio reponant. Sic citra colaturam
paratur *rhodomel*, vt recentioribus vocari solet
mel rosatum foliatum, & à nonnullis, *Conserva
mellis rosarum*.

*Rhodomel.
Mel rosatum
foliatum.*

Quod vero ex partib. æquis succi rosarum ru-
bearum, & mellis despumati conficitur, propter
saporem, consistentiamque, *syrupus mellis rosati*
nuncupatur. Inter vtrumque medium est, quod
partim ex folijs rosarum & earum succo, atq; pa-
ti mellis pondere præparatur. Prior tamen parā-
di modus magis recipitur, illiusque instat cætera
mella medicata ex alijs floribus conficiuntur.

Præstat autem ea insolari, quam igne decoqui,
quia facile dissipabilis florum odor petit, illo-
rumque qualitates vix integre remanēt post co-
cturam. Insolatum vero facillime ferunt, qui
calore potius blando, ac longiore, quam feruido
ac breviori agens, ista medicamenta mellibus per-
misceat. Mel tamen illud, quod ex rolis paratur
recentibus, igne lento solet concoqui, quod ex
siccis, tantum insolari.

*Curr præstat
hac insolari
quam coqui.*

Quoquo modo paretur mel rosatum, seu ex
floribus integris, vel pistis, ante vsum debet pan-
lulum calefieri, vt percoletur, vocaturque tunc
mel rosatum colatum.

*Quomodo mel
ex fructibus
parandum.*

Vt autem fructus duriores sunt cocti diffici-
liores, & minus dissipabiles folijs & floribus, sic
mel ex illis melicatur dissimili modo paratur.
Insolatus enim non sufficit, sed longa conco-
ctione opus est; idque in aqua, priusquam mel
accedat ad confectiōnem. Atque vt rite fructus
percoquantur, debent viginti quatuor horas in
aqua tripla macerari, dein ad tertias aut dimidias
ferre fieri: Tandem colaturæ par mellis pondus
additur, peragiturque concoctio ad consistenti-
am syrupi.

CAP. V.

*De Essentia, Tincturis, Elixiribus, Aquis, Spi-
ritibus, & Simil.*

CMextractis magnam habent affinitatem,
ut iam dictum l. 2. part. 1. c. 2. 4. *Essentia* qui-
dem notant balsamicam rei partem à parte cras-
siori purgatam uti pulchre explicat Schöderus
pag. 9. c. 3. lib. 1. *Tinctura* aliæ magisteriales dici
possunt, aliæ simplices. Denotant à subtilissimam
medicamentum partem sub colore certo subtrahā.
Elixir species talis Tincturæ est spiritusosa ma-
ximè, facultatibus præcellentibus donata. *Aque*
contineant partem aquam reum & ex parte spi-
rituosam, quæ tamen evidētior in spiritib. Spiritus
n. liquor destillatus est v.g. plantæ spirituosus, uti
aque aqueus. Ob absentiam meam, & in lib. 3. 4.
5. 6. 7. Partis secundæ quædam omittā, addantur
ergo sequentia; & quo ad *Essentias* quidem arca-
nam illam Essentiam de Finto citro. *Præcorij*, re-
medium adversus pestiferos morbos celeberrim-
um. Corticum autem citrifiavado infunditur
in succo, exprimitur & depillatur ad mellis for-
mam tenue, cui postea additur sal ex pulpa cō-
busta extractum.

*Tinctura seu Mumia Satyrionis Heers, ad
pag. 106 l. 4. part. 2.*

Ineunte vere vel autumno medio aut exeunte,
radices Satyrj collectas aque puræ iniice. dnob.
quibus cōstat orbiculis divulsis, quotquot aque
innataverint, vt inuiles abice: quæ fundū peti-
erint, contunde in mortario lapideo pilo ligneo,
sensim micam panis albi tui & recentissimi adde-
ndo: & propter lentoris dilutione in affunde
Spir. vini Malvatici irrorando paulatim suavissi-
mè, pone in alembico æco per sex septimanas in
digestione, exprimi, & digerantur per mensem,
Innatabit liquor rubicundus, huius 15. adde salis
margar. 3. lb.

Ol. nucist.

Anisi

Cinam. 6. 3. lb.

Dosis gurt. X. ad XX. in vino, iusculo aut conferua cardiaca.

Tinctura tart. composita efficacior, ad pag. 116. lib. 4. part. 2.

℞. Salis tart. liquef. ℥. iij.

Sulph. aur. ant. ℥. ij. liquefiant per horam & extr. postea tinctura cum spir. vini aut spir. cochlear. ardent.

CAP. VI.

De sapis.

EX herbis fructibusque succi educuntur, qui vbi colati & expurgati fuerint, & Solis aut ignis beneficio consistentiam nacti fuerint diuisculam, saepe & succagine medicatæ. Græcis *δοκυμίσματα*, & Arabibus *Rob*, seu *Robub* nominantur. Sapa tamen proprie loquendo, vinum est ex vitis albis maturisve expressum, & ad mellis consistentiam percoctum, estque verum Rob Arabum. Alia vero quævis succago extracta, & ad istam spissitudinem percocta, generalius *Robub* appellatur.

Ista tamen Barbarorum nominum distinctio fere negligitur, & sine discrimine Rob & Robub pro quovis inspillato succo vsurpantur, vt ex Mesue liquet, qui proprii idiomatis non ignatus, quovis concretos succos, potius Rob, quam Robub nominat, licet aliter senserit interpretes.

Extrahuntur autem succi vel prelo, vel solo manuum compressi, dein per mantile trajiciuntur, vt quicquid inest sordium, linteo adhærescat, & purior tantum succus transmittatur; qui postea lebeite, aut alio vase exceptus infolatur, vel igni lento coquitur, dum crassescat, & formam solidam acquirat. Sic enim illius aquea humiditate resoluta, in multos menses annosve sine putredine asservatur.

Porro succaginum alia simplices sunt, alia composita. Ex simplicibus quædam substantiam habent friabilem, & facultatem purgatoriam; coquunturque diuini, vt perfectam soliditatem acquirant: cuiusmodi est *aloe*, *giammonium*, & similia: Alia substantiam habent magis lentam & viscidam, & qualitatem vt plurimum adstrictoriam acidamque, vt sunt omnia Rob à Mesue distincta. 6. tradita. Compositæ succagine dicuntur, quæ præter succos concretos sacharum admittunt, vt *Rob berberis conditum*, *rob citoniorum*, *mororum*, & similia fructuum.

Vtergo defrutum dicitur vinum dulce ad tertiantantum coctum & expumatum, ac liquidum adhuc manens, sic sapa proprie dicitur vinum expressum in consistentiam diuisculam calore inspillatum, quod & *rob*, & *robub* dici potest. Si quis nomen, quam rerum magis sollicitus est, liceat illi Robub ad omnes æque succos potius referre,

Vtus saporum ad multa commendatur præfertim ad morbos otis, saepeque præferuntur per se, nonnunquam & alijs confectionibus admiscetur, vt *diamoro*, *diacodio*, & quibusdam syrups.

CAP. VII.

De conseruis.

FLORUM virtus facile cum sit dissipabilis, vix diu retinetur integra, sed multum coctione, vel tempore imminuitur & resoluitur sape. Vt autem retineatur, flores sacharo, aut melle cōditi solent, efficiturque conditum, quod multos menses annosve sine magno virium dispendio conservatur; vnde conserua non improprie nominari consuevit: cuius duæ differentie statuantur; vna dicitur liquida seu mollis: digitis enim prementibus cedit, illique nonnihil lentius relinquit; altera vocatur sicca, quæ solidior est multo, atque in pastillo efformatur, quibus potius digiti cedunt.

Conseruam differentia,

Quia vero flores omnes substantiam non habent æque compactam, nec eandem temperiem, non omnes modo simili conduntur, nec eandem sachari quantitatem in sui conditura postulant.

Qui humidiores sunt, in loco, nec humido, nec valde calido, diem vnum aut alterum parum tabescent, vt superflua illorum humiditas resolvatur. Sicciore, quo recentiores & magis succulenti, eo meliores.

Inter humidiores, ex quibus conseruæ fiunt, numerantur flores *nempharis*, *rosarum*, *cichorij*, *violarum*, *borraginis*, & *buglossi*. Sicciore sunt flores *saluia*, *hyssopi*, *oris marini*, *arariorum*, *iajmini*, *betonica*, *persicorum*, atque multorum aliorum simplicium, quinquam aut rarissime conduntur.

Humidiores maiorem quantitatem sachari ad sui confectionem desiderant, sicciore minorem. Quibusdam æquum sachari pondus sufficit; alijs seliqui portio: multis duplum requiritur, *rosis* & *nymphis* conceditur triplum.

Nonnulli cum sachari duplo pondere, aut quantitate idonea integri comiscuntur, & vnum aut duos menses, pro florum crassitie vel tenuitate relinquuntur in solari.

Alij, vt rosæ ex vnguibus purgatæ, in mortario lapideo, cum pistillo buxo laboriole reiuntur, & sachari triplo exquisitè permiscuntur: postea reconduntur in vase figulino, vitrato, charta recte obturato, non foraminulenta, ne florum vis dissipetur.

Conserua rosarum quifiat

His peractis vas mensem integrum aut dies quadraginta in soletur. Sic enim nulla vitium aut odoris dissipatio, optima fiet conditura fermentatio, cuius singulas patres calor solis feliciter persuadet, si singulis hebdomadis bis aut ter rudicula quadam agitetur.

Quidam sacharo liquato, & ad eleatarij consistentiam cocto, flores aliquando integros, sæpius tamen tenuissime tritos, intergunt, per se & q; commiscunt. Dein vbi ejusmodi mistura refrigit, pyxidibus recondunt & insolant.

Si inter condiendum parum succi limonum aut agreste adjiciatur, rubeus color, vividusque parabitur, vix intra annum debilis. si adhuc calens vase reponatur: Simul enim atque refrigerat, crustula quædam in superficie adnascitur, quæ colore, odorem & virtutem diutius tuetur.

Quomodo conseruatur

Folia autem cum substantiam habent magis compactam

compactam, & qualitatem minus evanidam, raro conservæ ex illis parantur. Elonginquis enim regionibus feliciter aduehuntur viribus integris. Quædam tamen cum facultate habean eximiam, eamque in superficie positam, vix sine facultatum jactura exsiccantur, vt *oxalis* & *capillus veneris verus*. Proinde ex illis optime repurgatis conservæ parantur, vt ex capillo venetis Monspelienſi; Præ cæteris enim laudatur, vt & alia multant; Audio tamen Mompesulum magis ob Medicorum, quam medicamentorum præstantiam commendari.

*Monspelienſis
ager multis
simplicibus
luxuriat.
Mompesulanſi
Medici cele-
bres.*

Vt sit, *conserva capillorum veneris* optima ex agro Monspelienſi in multas Galliæ regiones advehitur, quæ ex æquis partibus foliorum mûdatorum tritorum, & sachari pulverati simul mistorum, parata est, & legitimo tempore ac sufficienti insolata.

Sunt, qui hanc conservatam meliorem putant, si ex herbæ decocto & sacharo syrupus fiat perfecte coctus, cui rufus folia herbæ mundata, & optime trita permisceantur. Sic enim, vim acquirit præstantiorem, & consistentiam magis idoneam.

*Conservæ ex
rosis facit.*

Conservæ vero sicca fit ex rosis siccis tenuissimè lavigatis cum octuplo sacharo ad consistentiam electuarii cum aqua rosacea cocto, cui parum succi cujusdam acetosi, vt *limonium* aut *agrestis* commisceatur. Redditenim hoc acidulum conservam non modo dulco-acidam & gustui suavisimam, sed colore magis rubram, ac iucundioram.

Eadem arte ex alijs floribus siccatis ac tritis, sicca conservæ parantur.

CAP. VIII.

De conditis in genere.

*Conditura
cur fiat.*

RADICES, fructus & aliæ plantarum partes condiuntur, vel ad conservationem, vel ad saporem, vel ad utrumque. Ad conservationem, sale vel aceto, & amobus sæpe multa condiuntur, vt *olive*, *cappares*, *cithmum*, *cucumeres* & *flores geneste*. Ad saporem, cortex *utri*, *aurantiorum*, *amygdale*, *pinei*, *caryophylli*, *nucis*, & multa semina, melle aut sacharo conficiuntur. Ad utrumque radices multæ, vt & fructus flores. Sic enim *radix Satyrionis*, *pyra*, *pruna*, *berberis*, *agrestis*, & *flores buglossi*, aut *violarum* suavius eduntur, & melius ad tempus longum asseruantur.

Ad librum X. part. 2. adde seqq.

DIACYDONITES SIMPLEX.

August.

℞. Pulpæ Cydoniorum vapore aquæ dulcis ad spissitudinem coctorum.
Sacchari albiſſimi despumati & ad spissitudinē instam cocti an. libras octo.
Coquantur deinde, vt est artis ad instam consistentiam, vt possint recondi ad scatulas. Vel fiant in forma Electuarii spissi.

Quidam octo libris Pulpæ Cydoniorum addunt sex libras Sacchari clarificati.

Eodem modo sunt alia Electuaria ex *Prunis*, *Pyris*, *Pomis*, *Perſicis*, *Cerasis*, *Berberis* &c.

DIACYDONITES GALENI.

August.

℞. Succu Pomorum cotoneorum struthiotû, (sunt autem ea tenera odorata, & mediocris magnitudinis.)

Mellis despumati optimi ana. libras duas.

Aceri candidi libram vnam.

Coctis super prunis modice, & spuma detracta adde

Zingiberis vnciam vnam semis.

Piperis albi vnciam vnam.

Lento igne coquantur ad mellis crassitud.

Diaciton. luc. purgans cum extr. Diagr. Horst.

℞. Gelatin. Diacyd. luc.

ad conf. coct. lb. j.

Extr. diagryd. ʒ. vj.

lento igne m. & coq. ad consist.

Diacyd. lucid. purg. cum Gutt. Gam. Horst.

℞. Diacyd. luc. simp. lb. j.

Gutt. gam. ʒ. vj. m.

Alund Ratisspon.

℞. Mucil. Cydon. lb. j.

Sach. alb. ʒ. vj.

Coq. ad consist. adde.

Mag. Diagrid. sp. vini.

dissolvt. ʒ. ij. gr. XII. m. f. a.

Dosis ʒb. ad ʒ. j.

Confer diacit. laxat.

Pruna Laxativa Thon.

℞. fol. fen. f. ʒ. ij

Cin.

Zinzib. 6. ʒ. ij.

Aq. Endiv.

Vini alb. 6. ʒ. vij.

Infund. hor. 10. coq. ad ʒ.

expr. adde

pruna Vng. enucl. 12.

Coq. ad Syr. consist. cum Sach. ʒ. ij.

Syr. ros. solut. ʒ. ij. ʒ.

Aq. cin. ʒ. iij. m.

Dosis 4. ʒ. 6.

Passula laxat. Thon.

℞. fol. f. ʒ. ij. coq. in lb. j. aq. ad ʒ. expr. adde

Passul. min. exac. lb. ʒ.

Coq. ad mollit. ad de Syr. ros. solut. ʒ. vj. m.

Dosis cochl. i.

Passul. laxat. Brux.

℞. fol. fen. ʒ. iij.

Cinam.

Zinzib. 6. ʒ. iij.

Aq. Endiv.

Vini 6. ʒ. iij.

Infund. hor. 12. ebull. coq. ad ʒ.

expr. adde.

Sachari albifar. ʒ. iij.

Pass. min. pug. lb. j.

Coq. ad deb. consist.

confer. Passulas laxativas *Mysicibis*

ut & Zinz. purgans eiusdem.

Passul. laxat. Grünl.

℞. fol. fen. ʒ. iij. ʒ.

e ʒ

Zinz.

Rhab. ʒß.
Zinz. ʒiij.
Galang.
Cinam.
Caryoph. 6. ʒiij.
Inf. in f. q. ag. ros. per horas 6. ebull. col.
expt. adde Passul. min.
Sach. opt. 6. ʒ. viij.
ebull. iterum adde infine
Crem. tatt. ʒß.
Spir. vitr. ʒß. m.
Dosis ʒß.

Confet Zinziber purg. *Myns. & Bess. laxat.*
Myns. lib. i. p. art. 2.

Diacyonit.

398. 306. vt & *Passul. lax.* 314. libro 2
part. 2.

*Condita li-
quida.*

Quæ autem condenda sunt, prius syrupo id o-
domo concoquuntur, & vasis fictilibus aut vi-
treis simul cum eo reponuntur, asseruanturque,
& à Pharmacopœis condita liquida nuncupan-
tur. Quod si post coctionem perfectam, ea ipsa
acri exponantur, donec illorum extima superfi-
cies aruerit, vduſque lentor, quo digiti conte-
stantium infuscantur, plane resolutus fuerit,
confecturæ siccæ nominantur.

*Confectura
secca.*

Huc quadam rerum affinitate referri posset
quædam conditi species, quæ pasta regia voca-
ri solet, sed de ea magis apposite libro quinto a-
gemus, in tractatu remedium particulari-
um.

Tragemata.

Ad condita solida spectant ista bellaria, quæ
aromatarij trageas & tragemata nominant. I-
gnis enim adiutus, & appulsus sachari præparan-
tur, vt cætera condita, modo tamen dissimili. Si
enim semina, exempli loco, condenda sunt, sa-
charum prius in consistentiam syrapi coquitur,
dein sensim super semina affunditur: Tum manu
agitantur. Idque toties repetitur, donec ea ipsa
sachato profus obducta sint, & incrustata. Hoc
modo *arantiorum cortex* minutim secta, vt & *ci-
namomum* solet condiri. Fructus cum sint humi-
diores, liquidam confecturam desiderant; semi-
na, quia sicca, siccam.

CAP. IX.

De pulveribus.

*Pulverum in
Chirurgia
frequens usus.*

PVLVERIBVS ars pharmaceutica minime ca-
rere potest. Cum enim medicamenta plus
minus humida sint, vel arida *ἄρεια* Græcis dicta;
hæc pulveres, vt plurimum sunt, illa maiori ex
parte, sunt pulveribus concinnata, vt electua-
ria, conſectæ solidæ, trochisci, emplastra, & ple-
raq; alia medicamenta, tum quæ intrinsecus
assumuntur, tum quæ adhibentur exterius. Ni-
hil siquidem in Chirurgia tam frequenter audi-
tur, præscribiturque, quam pulvis farcoticus, a-
stringens, eſcharoticus; Nihilque tam sedulo à
Pharmacopœis præparatur ac custoditur, atque
pulveres cardiaci, cephalici & roborantes, qui
non solum alijs remedium formis commiscen-
tur, sed etiam per se sæpiissime imperantur ad va-
rios vsus, affectusque, vt ad principes partes robo-

radas, conseruandas vires, extinguenda venena,
fluxiones compescendas, coctionem iuuandam
& aluum sistendam aut ciendam.

Affectus vero externi sæpe solis, vix sine illis
curantur, vt vulnus puluere rubro, ex partibus
duabus sanguinis draconis, & vna thuris compo-
sitis; vt vlcus cauum & deterſum puluere farcoti-
co; vt ad cicatricem vtrumque perducendum
puluere epulorico, cuiusmodi est pulvis *pompho-
logis, cadmia, cerussa, sfodii, terra lemmia, & plum-
bi*, vt decet, præparati.

*Pulvis rubro-
rarius opti-
mus.*

*Pulvis epulo-
rarius optimus.*

In summa, vel medicamenta forma puluerum
dantur, vel ex his solidiores formæ parantur, ma-
teriamque mutuant suam. Hic etenim non so-
lum in varias formas medicamentorum coapra-
tur, sed ipsorum, seu corpus, seu qualitatem spe-
cies, ex maxima parte sunt basis.

*Pulueres in
medicina quid
praestent.*

Fiunt vero pulueres ex selectissimis medica-
mentis, plus minuse tritis, pro medicamenti
natura & exigentia rei. Verum, quæcunque læ-
uigata sunt, ac in pollinem edacta, generali
nomine, Latinis pulueres, dicuntur, quos distin-
ctius Arabum idiomata his tribus designant, *suf-
fus, alkool & sief*. Suffus puluerem quemlibet
laeuem aut crassiusculum complectitur: Alkool
tantum signat tenuissimum: Sief quorundam
trochiscorum attritionem denotat, que fit in co-
te, ex qua rosarum, aut ſemeniculi, vel alterius con-
uenientis, ad affectus oculorum.

*Alkool, Suf-
fus, Sief.*

Ex pulveribus autem nonnulli condimentis
sunt tantum destinati, qui scilicet ex aromaticis
parantur, vt pipere, zinzibere, nucis moschata, ga-
langa, cinamomo, & similibus aromaticis specie-
bus, vocanturque à seplasiarijs minuræ species,
quas solent in facculis coriaceis asseruare. Alii
dicuntur cardiaci ac roborantes, qui ad medica-
mentariam atrem tantum spectant, vt pulvis di-
arthodonis abbatis, diacinamoni, dianſi, laticæ
Galeni, & similes pulueres cordiales, qui reponi
debent in pyxidibus aut vasis vitreis, vel signi-
lis optime clausis, ne subito eorum virtus expi-
ret. Alij parantur pulueres cathartici potius in
rem præsentem, quam in futuros vsus, quia diu-
tius asseruari vires amittunt, aut imbecilliores
multo redduntur.

*Minuta ſpe-
cies.
Pulueres cor-
diales.*

Vix autem quilibet pulvis intro sumitur so-
litaris & immixtus, sed aqua vel alio li-
quore excipitur. Exterius vero non item;
nam vulneribus & vlceribus sæpe solus adhi-
betur.

Suffitores & cosmetici, quique fucis vetulas
erugant, & tetrum expirantem ab edentulis o-
dorem fascinare ac tegere pollicentur, varios
pulveres ex aromatis & suauolentibus confici-
unt, vt ex radice ireos, roſis, ſantalſis, ſtorace cala-
mita, belzoino. ſchaenanto calamo aromatico, cina-
momo, caryophyllis, maiorana, ambræ, moſſo, zi-
betho. Ex quibus & alijs odorem iucundum ſpi-
rantibus, varia proportionem mixtis, pulueres du-
os inſignes, Chyprum nempe & violerum, vt vo-
cant, conficiunt, aliosque multos ac varios, pro
varia eorum, à quibus expertuntur, delectatione.
Solent veto reponi in facculis ſericis, & in arcu-
lis cum veſtibus aſſeruari & geſtari. De his autem
parum ſollicito eſſe poterit Pharmacopœus, quem

*Cosmeticorum
ſtudium.*

quem magis decet pulverem *diamargaritonis* habere optimum, quam *chrysum*.

Ad pulcres referti possunt calces, fatinæ, fœculæ, Magisteria, præparata & varia salia, de quibus inferius.

CAP. X.

De Eclegmatismogene.

Adasperæ arteriæ & pulmonum affectus medicamentum quoddam paratur, syrupo crassius, & electuario quouis liquidi, quod & Arabibus *Loboch*, Græcis *Eclegma* & *ἐκλεγμα*, & aliquando *ἀρτηριακόν*, Latinis *linctus*, nominatur: Senfim enim velut lingendo, seu lambendo sumitur; vt sicin via diutius cunctando, aliquid in thoracem deceret, vel saltem illius bechica vis ad inania thoracis spatia & bronchia pulmonum deferatur, spumum concoquat & moveat ad exclusionem, quæ feliciter naturæ robore suscipitur ex sputo concocto, per anacatharfin, seu per os expectorationem.

Eclegmatismogenus.

Exhibentur non solum mane, ieiunio stomacho, sed etiam vespere, ac inter pastus sæpe, ad varios effectus, pro varia intentione & medicamentorum, quibus constant, materia, intentione, & qualitate: dantur enim ad leniendum, detrgendum, intractandum, incidendum, expectorandum, & sanguinem sistendum. Proinde ex medicamentis cussilibet saporis, vt olim veteres, eclegmata possunt confici. Displacent tamen valde amara & acerrima, quæ scilicet, præter ingrati, quem adferunt palato sensum, tracheam atteriam & fauces exasperant, & pulmones moleste lacessunt. Acidula tamen interdum præscribuntur ad crassiorum humorum attenuationem.

Nunc vero sic apud omnes invaluit bechicorum vsus ad eclegmatum confecturam, vt solis dulcib. fere componantur, vt succo *glycyrrhizæ*, *pinis*, *junib.*, *sacharo* candido, aut rosato, *penidiis*, *diatragaitho*, & ejusmodi electuariis citris, & melle aut syrupo idoneo exceptis.

Quod si alius præter naturam affectionis conditio amata vel actia postularit, & minore copia reliquis medicamentis immiscenda sunt, tum vt liberius sumantur, cum vt humorem continentum alterando, continentem partem non lædant. Ejusmodi loboch propter vim, quam habent insignem, incidendi & aperienti imperantur Astmaticis, & his, qui propter crassos humores pulmonibus contentos difficile spirant.

Solent vero eclegmata sumi ex bacillo *glycyrrhizæ* parum confuso, vel ex cochleari, & in ore detineri, donec sua sponte liquecant, & sensim dum per oesophagum delabuntur, aliquid in subdram arteriam sese infundit.

Reponuntur in vasis siccilibus vittratis, & annum integrum asservata vires servant integras. Quæ tamen amygdalas, nuces aut pineas excipiunt, vt rancescunt citius, sic illorum virtus citius fenelcit.

Prostat in officinis electuarium quoddam liquidiusculum pro clysteribus, ex libra vna decocti violarum, malvæ, mercurialis, parietaria, beta & absinthii, cum pari pondere medulle cassiæ & mellis despumati paratum; Quod cum syrupo quovis

crassius, & à cassiæ colorem mutuetur & virtutem, loboch de cassiâ nominatur.

CAP. XI.

De electuariis in genere.

MEDICAMENTA, quæ foris adhibita veneno cuilibet, live intra corpus sumpto, seu morsu inflicto, medentur, Alexiteria dicuntur Græcis; vt *antidota*, quæ non quidem extrinsecus adhibita, sed intro sumpta, gravissimis affectibus auxilio sunt. Latini vero interdum, vt nomen utrumque retinent & confundunt, sic sapimus electuarij nomine designant. Veterum enim antidota, recentiorum electuaria sunt, quorum pro consistentiæ varietate duo genera constituuntur: Alia enim solida sunt, & in tessellas, seu lozengias, vt vulgus Pharmacopœorum loquitur, complanata; Alia molliora in opiæ consistentiam subacta & formata.

Electuaria liquida.

Si vero Galeni arbitrio, antidotorum, seu electuaria differentia sumatur ab illorum qualitate, & viribus, alia medicamentorum lethaliu gratia assumuntur; Alia valent adversus bestias virusejaculantes; Alia morbis ex pravo victu contractis offeruntur. Sunt vero quædam ad hos omnes vsus accommodata, vt quæ non modo salubriter intro sumuntur, sed etiam exterius admoventur, vt *theriaca*, & *mithridaticum*.

Pro varia igitur electuaria soliditate, quædam dicuntur siccæ & tabulata; alia minus duræ, quæ scilicet opiæ consistentiam, eamque mediam inter eclegma & pilulas, vt omnes antidoti, quarum pulvis es sap, melle, aut vino tubiguntur; qui si sacharo, vt decet, apparato, excipiantur, & ligneo pistillo agitentur, iustam electuarij solidi consistentiam acquirunt; Ita vt pro mellis aut sachari adiectione, & artificiosa mixture, vnum & idem electuarium, liquidum aut solidum possit efformari. Raro tamen quæ cassiæ medullam, aut fructuum pulpam admittunt, in tabellas complanantur.

Tanta vero esse solet mellis proportio ad pulveris in electuariis liquidis, quanta sachari in solidis, ita nimirum, vt vni libræ sachari, aut mellis, tres vnciæ pulverum commisceantur. Alterutrum tamè modo augetur, modo minuitur, prout antidoti vis desideratur validior aut imbecillior. Quo enim major sachari aut mellis quantitas pulveribus additur, eo vis electuarii erit imbecillior; quo minor, eo major.

Proportio mellis, aut sachari in electuariis.

Tabellis purgantibus solet drachma vna tantum pulveris vnciæ sachari paulo supra consistentiam syrupi, in qua aut succo cocto petmaceri. Cardiacis accedunt sæpe vnciæ duæ sachari ad dragmam vnam puluerum, quorum quantitas tanto minor esse debet, quanto qualitas validior, & sapor magis ingratus.

Debent autem medici iustam sachari mellisve Medicorum quantitatem definire. Dum enim utriusque tantum error.

quantum satis, more nimium solito, in suis formulis præscribunt, accipiem in electuario conficiendo Pharmacopolæ relinquunt, illiusq; arbitrio salutem committunt agroti ita vt possit vim medicamenti vel imbecilliotem, vel intensiorem, vt libuerit, efficere; Vixq; duos Pharmacopœos invenies, qui eadem remedium eadem

Loboch pro clysteribus.

proportione mel aut sacharum adiciant, vbi quantitas virtutisque lubricetur.

Electuarium liquidum facienti modus.

In mollis antidoti confectura, mel cum aqua pauca diluitur, sensimque moderato igne coquitur, ac despumatur, dum aqua, vel alius liquor ante mixturam exhalat. Tū ab igne remouetur, & antequā plane refrixerit, puluerum confusum vncie tres in mellis sic præparati singulas libras paulatim inperguntur, & lineo pistillo permiscuntur, dum mixtorum quædam sit æqualitas.

Sipulpa cassie, vel tamarindorum, aut manna, dactyli, amygdale, alijs fructus admiscendi sunt, non debet ursorum causa, nullis pondus immutari. In legitimis enim consistentiæ electuario conficiendo, puluerum maxime siccorum ad sapam, mel, aut sacharum est habenda ratio.

Non debet autem electuarium molle in pyxide reponi, antequam plane refrixerit, ne illius pars superior extrinsecus vel membranula quadam incrustetur, melius fermentetur, & vbique sit æqualis crassitudo.

Electuarium sicum facienti modus.

Sacharo quoque sua debetur præparatio, antequam pulueres excipiat. Debet enim aqua stillaritia, aut alio liquore idoneo solui, igne despumari, & lente actamdiu coqui, dum lyropo crassior euadat, eiusque gutta extracta propter spissitudinem vix effluat: Dein aliquantulum refrigerata, species paulatim admiscuntur, confunduntur, & agitantur pistillo, donec totum soliditatem & æqualitatem adeptum sit. Tum marmore priusquam refrixerit, admoventur, pistillo dilatur, complanaturque. Refrigeratum in tabellas discinditur, quadratas, vel rhomboideis, easque pondere dragmæ vnius aut duarum, triumve, quæ postea in sachari duritiem concretæ, in arcibus reconduntur.

Cuiuscunque sit consistentiæ electuarium, siue solidum, siue molle, simplicium vires optime, ac diu seruat integras. Diutius tamen solido, molle, cuius humiditas maior medicamento facultates inagis coarctet, inipeditque, ne tam cito ab ære dissipentur.

Quo electuaria quævis palato gratiora sunt, eo citius debet esse illorum energia ac facultas. Vix enim annum durant efficacia. Amara & ingrata biennium, & triennium sæpe; interdum theriaca sine magna vitium iactura decennium.

CAP. XII.

De Hieris.

HIERÆ parum admodum differunt ab opiatibus, opiatæ ab electuarijs liquidis: Consistentia enim omnibus est eadem, & sæpe vis purgandi. Electuarium tamē opiatæ interdum nec purgandum alium turbant, nec moleste feriendo gustum, palato displicent. At hiera præter purgatiuam, quam semper habent, facultatem, valde sunt amara, & ingrata, vt cognominis indicat nomen. Piera liquidem dicuntur, ob insignem amarorem, vt hiera, id est, sacra, ob insignes effectus. Conficiuntur ex laxantibus & amaris, eustomachicis tamen, quæ scilicet à ventriculo, & regione prima corporis, crassos ac pituitosos humores incidunt, & clementer expurgant: Maxime vero ea, quæ à Galeno cap. 11. lib. 8. comp. med. local.

Hiera piera vnde habeant nomen.

Hiera piera Galeni dicitur, quod eam emendat.

immutata & emendata, ab ipso nomen habet, quæ biliolarum quoque ventris affectionum, optimum est remedium inquit ipse, adeo, vrin vno die sæpe multos stomachicos creditos perlanet. Nam ex his: quæ ei admiscuntur, cum alios stomacho valde sit comoda, & cinamomum vni habeat aperienti, extergendi & attenuandi, (est enim partium tenuissimarum) si quid crassum sit, aut viscosum in humoribus, ad omnes affectus circa ventrem, & stomachum ex vitiatis succis vtiliter exhibetur, modo ex acuta febre non incanduerint.

Eius efficacia

Quibus conueniat, & quibus non.

Hieræ siquidem facultas calfactoria cum sit & exsiccatória, febribus his, per quas humores accenduntur in vasis, & corpus totum astat, vix secure potest exhiberi, licet per febres non vehementes, aliquando Galeni consilio detur.

Sunt vero hierarum, præter pieram Galeni, *Hiera varia* varie descriptæ, variæ compositiones, quæ omnes ab effectu, *hiera*, à sapore, *piera* nomen sibi vendicant: vt à materia, quæ in compositione, quantitate aut qualitate præpoller, quædam *hiera colocythido*, dicitur, & aliæ *Logadii*, *Pacchi*, aut *Myrsi* nomine conficiuntur, quod illarum compositiones primi inuenerint, aut inuentas castigant, auserint, immutant.

Singularum descriptiones extant in officina, earum compositio docetur, & vires fulissime explicantur.

Porro, ex hieris, quædam vim purgatoriā habent, vix, ait Galenus, cap. 2. lib. 4. de loc. affect. vsque ad locos circa hepar conscendunt, nihil amplius ponderare sumantur. Suffusio nibus enim oculorum vtiliter dantur, quatenus ex stomacho potius, quam cerebro noxios humores educunt. Verum quæ *colocythidem*, vel *agaricum*, vel vtrumque recipiunt, aut *cammonium*, potenter alium turbant, & inuiles succos ab vniuerso corpore trahunt, forasque propellunt.

Vililige.

CAP. XIII.

De opiatibus in genere.

INTER electuaria liquida opiatæ numerantur, id fortitæ nominis, vel ab opio mixto, aut hypnotico simili, vel ab illius recens in spissati consistentia, & fortassis colore, qui vt plurimum idem est in opio & in mollibus antidotis, tam cardiacis, quam laxantibus.

Vnde habeant nomen.

Et licet angustiori significato, opiatæ tum dicantur veteribus, medicamenta, quæ opium admittunt, cuiuscunque sint consistentiæ, vel solidae, vt *ladanum Chymicorum*, & *pistula de cynoglossa*, vel molles, vt *Philonium Romanum*, nunc tamē latius pro quibuscunque confectio nibus molliu sculis vsurpantur, cardiacis, alterantibus, purgantibus & narcoticis; seu opium admittant, vt *Theriacæ*, siue cardiacis tantum & alterantibus consent, vt *confectio Alkermes* & *de hyacintho*; siue purgantibus, vt *Triphora*, *Diaprunum*, & similia, quæ tamen frequentius electuariorum & confectio num nomine designantur.

Opiatorum appellatio amplissima.

Fuerunt autem opiatæ ab antiquioris notæ Medicis [Galen. cap. 2. lib. 2. de loc. affect. Aer. cap. 12. lib. 2. de sign. & caus. diut. morbi.] inuenta, ad scævitiā dolorum leniendam. Nam cum dolor

*Dolor quid.
Eius effectus.*

dolor sit tristis sensus naturæ grauis, & toleratu molestissimus; humores varie exagitat, sanguinem corrumpit, febrem accendit, deiecitque vires; ita vt cogatur interdum Medicus, morbum relinquere priorem, vt tanto symptomati his præfidijs medeatur, quæ licet morbi causam non tollant, sensus tamen sopiendo conciliandoque somnum, vires symptomatum acerbitate fauiscientes, animumque adeo reficiunt, vt postea vegetiore conatu morbosam causam facilius extrudant.

*Doloris vehementia desperationis inter-
dum parens.*

Narcoticorum igitur vsu fallenda nonnunquam doloris acerbitas, quæ multos eo demerentia impulit, vt cruceam, quam vitam potius eligentes, manus sibi violentas attulerunt.

*Constitutiones
colicæ.*

Tam sauos cruciatu multoties observavit Galenus *cap. 5. lib. 7. comp. med. loc.* in doloribus colicis, qui nullis misererent remedijs communibus, vt ad illorum sedationem opiatas quasdam narcoticas, posteritati consulens descripsit, confectionesque nominauit colicas, vt quæ symptomatis huius feritatem lenirent, motum compefcerent humoris, & sensus stupidos redderent. Hinc opiatæ dicuntur narcoticæ, quod veluti necrosim quandam, seu mortificationem adierant. Vocantur & anodynæ, quod dolorem ad tempus mitigant sedantque. Anodyna namque non sunt vniuersi modi omnia. Alia enim vocantur *paregorica*, seu *lenientia*, quæ temperata sunt, & nostro calori similia, vt *hydreleum*, *radix li-
liorum in lacte cocta*, & *oleum amygdalinum*. Alia dicuntur *Alliotica*, quæ cum lenientia sint, sedant quidem dolorem, cui præterea quadam qualitate opposita aduertantur, vt *oleum rosaceum* aut *violarum* ad dolorem moderate, *nenupharium* ad impenfæ calidum; *Laurinum* vel *anethinum* ad frigidum. Alia denique *Narcotice* sunt, quæ sensum stupefaciendo, dolorem auferrunt; quorum tamen vsus non est temere vsurpandus; nam diutius admota, calorem partis extinguunt, nervos resolvunt, vnaque motum & sensum adimunt; & quantitate paulo maiore sumpta, Galeno iudice, *cap. 18. lib. 5. simplic. medic.* interficiunt.

*Paregorica
quæ.*

Alliotica.

Narcotica.

*Semiferum.
Empiricorum.*

Quod ex peticulosis circulatorum experientijs constat, qui cum suo stibio vitrato, tormina, aliaque sæuissima symptomata excitant, vt suum errorem alio tegant peiore, narcoticis indebite paratis, & exhibitis, dolores quidem leniunt, & facile somnum conciliant; verum ægrotos in æternum dormituros, ad cimbam Chato ntis intrudunt. Vnde *Empiricorum hypneticum sæpe ma-
lorum omnium medicina est.*

Nolo nunc historias de sceleratis istis periculatoribus mihi notissimas memorare, ne longius à proposito institutione discedam, quia in immenfium cretaceret opus, si quæ à fide dignis viris accepti, huc inferre vellem.

Ipsa autem Narcotica improprie, ac solum nominè tenus, anodyna vocantur: Præter enim qualitatè elementarem, qua refrigerant, aliam habent calori nativo inimicam & deleteriā, nisi exigua quantitate, ac debite apparatus, & quādo conuenit, sumantur, vt opium, *mandragora*, *hyosciamus*, &c.

Anodynæ quæ.

Anodyna vero proprie sumpta, *paregorica*

sunt calida in primo gradu, seu temperata, vel parum symmetriam excedentia, quæque tuto sumuntur & admoventur.

Medicamenta igitur, quæ opium vel alia narcotica excipiunt paruo pondere sumenda sunt, vereque opiatarum notnen, cumuscunque sint consistentia, merentur: Reliquæ tamen confectiones molliuscule, alterantes, purgantes, & roborantes, etiam nunc opiatæ vocitantur.

CAP. XIV.

De Pilulis.

PILVLA à paræ pilæ & velut globuli forma sibi nomen adoptauit, quæ quod non diluatur, sed deoretur integra, *καταπινον* Græcè dicitur. Propter enim ingratum saporem, odoremve simplicium, ex quibus pilulæ conficiuntur, vt *aloe*, *colocynthide*, *agarico*, *opoponace*, *sagapeno*, & alijs actibus, fœtidis, & amaris, consistentia solida, ac sphaerica effigie formantur, & parua exhibentur quantitate, vt facilius ac minore molestia sumantur. Efficit namque medicamentum exigua moles, vt in cunctius deglutiat; Soliditas, vt minus diluatur, formæ res, vt citius delabatur, in ventriculo diutius immoretur, à partibus remotis efficacius trahatur, nec tam cito prorumpat ad intestina, vel per vomitum excludatur. Medicamenta namque liquida, eodem instanti sape sumuntur & evomuntur.

*Pilula cur ita
dictæ.
Vnde dicantur
catapota.*

*Forma pilularum
quid præ-
stet.*

Ad inuauitatem catapotiorum tegendam ac fallendam, auro foliato extrinsecus artificioso velantur, aromataque varia nonnunquam permiscuntur, quibus gratia conciliatur maior visceribus & palato. Si tamen paulisper ante deglutionem stabulentur in ore, atque denrib. aut lingua compressis attingantur, quendam tristitiæ sensum gustui non tantum excitant, sed veluti horrorem & ventriculi subversionem.

Omnes autem pilulæ amaræ sunt, paucis exceptis, vt bechicis, quæ non assatim devorantur, sed diu in ore demorentur, vt liqueant ac lenim deglutiantur, non catapota aut pilulæ, sed pastilli seu trochisci potius nominantur.

*Pilularum sa-
por ingratus.*

Inuauitas vero pilularum *aloe* potissimè tribuenda, quæ est earum fere omnium basis, quæque vix alio modo sumi potest, propter insignem illius amarorem. Tum quia visciditatis cuiusdam est particeps, qua pulueres facile conjungit, & in pilulas cogitur.

Augetur ista amaritudo rerum ingratarum, vt *colocynthidis*, *agarici*, *fennæ*, & aliorum purgantium comixtione. Quæ eo magis palato displicent, quo plura fuerint admixta, cuiusmodi sunt, quæ ex *colocynthide*, *aloe*, *agarico*, *scammonio*, & *gummi Arabico* parantur, quas ad plures excrementorum purgandas species imperat Galenus *cap. 14. lib. 5. method.*

Sunt vero pilularum differentia multæ, partim sumptæ à membrorum, quibus destinantur, partim ab humorum, quos trahunt, diversitate. Partium ratione, quædam dicuntur Cephalicæ, quæ scilicet à capite pituitosos humores purgant, vt *Cochia*, & de *agarico*: Alia optica, quia multis constant, quæ oculis conferre creduntur, vt *pilula lucis*, maiores & minores: Alia stomachi-

*Pilularum ma-
gna varietas.*

chi-

chicæ, vt *pilula ante cibum*, & de *rhahabaro*: Aliæ artheticae, quæ ab articulis educunt humores: A quorum discrimine quædam dicuntur phlegmagogæ, quæ pituitam; aliæ cholagogæ, quæ bilem; aliæ melanagogæ, quæ melancholicum succum deturbant. Atque pro operandi modo aliquando dicuntur alium solvere constringendo, vt *pilulæ de rhahabaro*, & de *myrobalaris*; vel moderate trahendo, vt *pilulæ de agarico*, vel trahendo simul & fundendo, vt *pilulæ de euphorbio*.

*Pilularum
compositi
recte fiat.*

Portio ad massam catapotoriorum conficiendam, maxima pars miscendorum simplicium, in puluerem tenuem debet comminui, dein excipi melle despumato, vel tragacanthi mucagine in succo convenienti soluti, aut potius syrupo quodam idoneo, ita vt viscositatem aliquam, habeat, quod pulueris confusus est excepturum, vt commodius mixtura cohereat, siccitate non tam cito interhiet, simplicia intus conclusa fermententur, & minus prompte eorum exhalet facultas. Ob eam causam, inquit Sylvius, pilularum species melle coctio debent comprehendere. Nam aqua aut succo comprehensæ non coherent, & sicut sturpurae modo, prompte siccantur, facile fiunt, cito lenescunt.

Quod si lactyrmas, gummi, aut succos inspissatos induratosve pilulæ exciperint, ea liquore quodam tenui ante debent mollescere, calido pistillo duci, dein pulueres commisceri: Ac postremo o mellis, aut liquoris alius viscidissimi tantum, quantum miscuta postulat, confuse permisceri, vt fiat velut pasta quædam, seu massa primū mollicula, in dies enim induratur, quæ exacto biduo, aut triduo; paucis oleo amygdalino extrinsecus liniatur. Tum aluta obuehiatur, aut corio quodam tenui; tandem in stannea pyxide reponatur.

*Crafftiis pilularum
qualis esse debeat.*

Vfus tempore, istius massæ portio, quæ definitur dosi respondeat, cum idoneo succo, si opus fuerit, teritur, vt mollescat, ex qua globuli majores, minoresve aut mediocres fingantur, prout eos diutius aut minus ventre cunctari desideramus.

*Pilula validiores
quando sumenda.*

Quæ valide trahunt à capite & alijs partibus remotis, horis quatuor, aut quinque à cæna tenui, vel circa mediam noctem debent exhiberi; quibus sumptis super dormire conserit.

*Benigne
quando.*

Quæ blande purgant, tuto hora vna, aut duabus ante quosvis passus devorantur. Quæ medio modo se habent, securius jejuno ventre, ac mane sumuntur. Vt bene & luculenter infert Primirof, p. 143.

*Pilularum
dosis.*

Ad alium ciendam tantum, dragmæ dimidiæ pōdas, ex eccoproticis sat esse potest. Ex validioribus, ad validius purgandum integra dragma sæpe datur, & aliquando sesquidragma in robustis corporibus, quæ crassius potissimum humoribus sciant.

Nostri Germani eas nebulas vino madida, & emollita involutas ut plurimum deglutiunt.

Sunt, qui pilulas omnes auersantur; alij nullas: Quidam non nisi craffiores; parvulas vero tantum ex cochleari cum multo syrupo sumunt. Alij quasvis, modo pauciores: Multi vix nisi cefatorum conditorum, aut passulatum cortice involutas assumunt; nonnulli in ovi vitello reconditas, aut spinæ quiorum vel lactucarum coctis

folijs obductas; alij alio modo facilius deglutiunt: ingratus enim sapor, eas mille modis sumendi adinuenit.

CAP. XV.

De trochiscis.

Placentularum effigie medicamenta quædam *τροχισκοί*, quasi parvi panes, rotundi, lupinis similes, & aliquando *τροχινοι*, Latine *pastilli*, & *orbiculi* dicuntur. Sic autem efformantur ad medicamentorum conseruationem, & inter dum castigationem. Tutius enim medicamenta sine virium dispendio, in ea forma solidiore conseruantur, quam in puluerem reducta.

Vfus tamen tempore, cum assumi mix queant integri pulverantur, his solum de mptis, qui diutius in ore detinentur, vt liquefiant. *pilula bechica*, à nonnullis vocati. Nam *trochisci de Scilla* & de *viperis* in Theriaca confectura, pastillo um formam amittunt, dum in pulueres reducantur.

Pilula bechica.

Fiunt vero ex medicamentis, vt plurimum siccis, tritise, cum aqua, aut vino, vel alio liquore malaxatis, donec catapotoriorum consistentiam acquirant; dein formantur in rotulas aut orbiculos, qui postea siccantur in vmbræ, priusquam in pyxidibus reponantur; vbi annum durant integrum; sæpe duos, & aliquando tres, præsertim qui opium excipiunt, vel medicamentum quoddam validissimum, cuius vires non facile dissipantur. Trochisci igitur ob duriciem & densitatem vim medicamentorum, quibus constant, diutius conseruant, faciliusque resistunt injurijs ætis: Pulveres multo minus quia cum tennes sint, statim aer eos subit, atque ita facile alterantur. Nō tamen omnes trochisci fiunt ex pulueribus, vt qui ex medicamentis quibusdam, quæ minime possunt pulverari, vt *Scilla* & *viperarum carne* parantur.

Non solum autem trochisci intus assumuntur, sed adhibentur extra. Qui per os ingeruntur, vt ex omni medicamentorum genere parari queunt, sic facultatem habent roborantem, aut purgantem, vel alterantem. Roborate dicuntur, qui partem quampiam specialius respicientes, illius robur adaugent; vt trochisci *gallie moschate*, *cebrebrum*, *terralemnia*, *cor*, *rhahabari jecur*, *diarhodonis*, ventriculum; *capparum*, lientem. Qui conficiuntur ex cathartics, simplicium vires retinent, & alium ducendo foras humores propellant, vt trochisci *de agarico*, *albandal*, & *rhahabaro*. Idem iudicium de alterantibus, qui qualitate opposita intemperiem quamvis mutant; vt frigidam, calida calidam, frigida, sicca humidam; humida, siccam.

Trochisci roborantes.

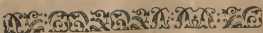
Purgantes.

Alterantes.

Nec desunt etiam affectibus externis pastilli, vt illi sunt, qui à forma, colore, aut ore, trochisci albi Rhasis nominantur: vtque alij multi, qui atteruntur in cote, vt fiat sciss, pro collyrijs ad multos affectus oculorum.

Peculiaris trochiscorum confectio, in officina fusissime explicatur. Sequitur nunc, vt de his medicamentis agamus, quæ tantum extrinsecus adhibentur.

SECTIO

SECTIO II.

LIBRI TERTII, IN QVA
GENERALIS MEDICAMENTORVM
externorum explicatio tra-
ditur.

C A P. I.

De Oleis.

VT morbi omnes intus generantur, vel extrinsecus adveniunt, sic remedia, quæ illis subveniunt, vel interna sunt, de quib. abunde supra, vel externa, de quibus nunc agendum: Inter quæ oleum cum iure quodam primastene dicatur, ab eo medicamentorum localium explicationem auspicabimur. Multis siquidem medicamentis Pharus copereus interdum catere potest, oleo vix vnquam. [Gal. cap. 11. lib. 6. simpl. med.] Ad mensam enim non tantum trahitur, præferrim quod dulce est, & ex oliuis maturis expressam; De eo namque semper est intelligenda olei absolute dicti denominatio, sed lituum, vnguentorum, emplastrorum, & ceratorum velut basis est, & commune simplicium, ex quibus conficiuntur, vinculum. Atque per se, quod temperatum sit, seu calidum & humidum in primo recessu, vel, vt loquitur Galenus cap. 25. lib. 3. simpl. medicam. inter calcificationem & refrigerantiam, humectantiam & siccantiam medium, acupum est, seu lassitudines tollit, asperitates lenit, squalidam cutim emollic, alijsque multis affectibus, quorum alibi, nempe cap. 6. & 7. lib. 2. simpl. medic. meminit, salubriter, suauiterque medicatur.

Olea autem, quorum vsus est frequens, vel simplicia sunt, vel composita. Simplicia dicuntur, quæ homogenea sunt, habentque nihil ab arte præter extractionem, quæ sine rerum aliarum mixtura peragitur. Quo modo Pallas omnium primæ oleum eduxit, vel artem educendi docuit, vt scribit Diodorus: nam ante illius hortum ei ut oliua omnibus signota, oleique vsus tunc nullus antequam exprimendi modum docuisset.

Simplicia vero fere sunt olea omnia, quæ expressiohe trahuntur, vt oleum simpliciter dictum, quod ex maturis oleæ fructibus: omoribet, seu omphaum, quod ex ipsidem immaturis exprimitur; vt oleum amygdalinum, caryinum, & alia multa ex fructibus seminibusve educata; quæ tantum inter sese discrepant, quantum ipsa semina à se inuicem dissident. Ex seminibus calidis, calidum; ex frigidis, frigidum oleum extrahitur. Veritate tamen oleum quodcumque aliquantulum immaturat, & aquosioris patris dissipatione, quod ex se calidum est, potentius calefecit, quod frigidum, segnius refrigerat: nam vetus oleum, iudice Galeno, cap. 6. lib. 1. compos. med. secundum gener. digerendi vim, quæ efficitur est caloris, habet.

Profectus etiam ipsius, ex quo trahitur oleum, diueritate, cum is mariscus aut immaturus exti-

terit, præparandi modo, & alteratione artificia inducitur, aliam atque aliam acquirit qualitatem & efficaciam alterandi. Oleum de vitellis onorum, exempli loco, licet sit impermixtum, ob præparationem tamen, humiditatem quandam amittendo, calidius ac siccius efficitur, siq; med. camen vtilissimum ad cutim detergendam, impetiginem, & alios plures cutaneos affectus persanandos, & vlcera quædam fistulosa & maligna curanda.

Idem omnib. accidit, quæ vi ignis exprimitur, ex quo calorem acquisitum in perpetuo retinent. Et cum simili modo amygdalinum extrahitur, tantum extrinsecus applicatur: cum absque igne, instar lochoch pergrati lingitur, ad demulcendam tracheæ acitæ asperitatem, & ad spurum coquendum ac movendum; vt solet dari cum paucis lachar. pueris tussiculis, & quibus aliquid è cerebro ad pulmones delabitur. Extra quoque calidum, & omnium maxime anodynum medicamentum.

Vt exprimantur olea, debent fructus & semina oleæ exprimeretur, perperamque facilius apothecarum, vt mendi modum, obiter dicam, qui ex amygdalis non de corticatis oleum extrahunt. Munda semina pistillo contunduntur, confusa expiuntur lebere, igni adhibito, agitanturque paulo diutius, vt calefiant, dein seiace o involuntur, si bincianturque ligno o torculari, donec compressu validissimo olea exprimantur.

Quæ nullo caloris aut ignis adiutu educere volumus, vbi minutim attrita fuerint, statim pralo committuntur, vt oleum guttatim exudet.

Inter olea simplicia annumeratur, quod ex petra educitum petroleum vocatur. Sed de his nostra tantum agit institutio, quæ arte paratur. Simplicia quoque sunt liquidambar & balsamum, quæ ex arboribus exoticis incisis guttatim stillant, de quibus in Officina fufus agemus.

Interdum etiam eliciuntur de stillatione tam per ascensum, quam per descensum olea quædam per ascensum simplicia, vt è sumpero, guaiaco, caryophyllis, & similibus, tam lignis, quam fructibus siccis, quibus olla comprehensis, vi ignis supposita aut luperposita, oleum in vas superne, aut inferne, annexum ascendit, aut descendit. Non omnia tamen, nec semper caloris adiutu per descensum eruantur. Extartaro namque & myrrha sacculo conclusis, & in vdo loco vt cella vinaria suspensis, absque ignis interuentu, oleum facile exudat, de quibus olea parandi modis omnibus alijs.

Composita vero olea, quibus potissimum pharmacopola debet esse munitus, ea sunt, in quæ strupium, fructuum, florum, & quorum vis simplicium materia immergitur, maceraturque. Deinde totum insolatut, dum materia illius vires in oleo remaneant, quod postea exprimitur, atque reconditur. Hoc modo fit oleum violaceum, rosatum, hypericis, nenupharinum, lumbricorum, & alia multa, quæ veteribus Græcis, & Latinis vnguenta nominabantur, potissimumque ea, quæ lacrymarum & rerum odoratarum admixtione ipsissima redderentur. Vnde myropola seu vnguentarii dicuntur, qui eiusmodi olea odorata & vnguenta vendunt, apud quos oleum quod-

Oleum onorum.

Oleum amygdalinum facilius.

Oleum alimmentum est & medicamentum.

Alim vites.

Oleum diff. ferentia.

Pallas olei invenit.

Oleum omoribet.

Olea aduclia per ascensum & descensum.

Olea composita.

Olea vetera vnguenta nominabantur.

quoduis fragrans, vt *laurinum*, pro vnguento sæpe est, vt vnguentum pro oleo.

Vix eorum probatur sententia, qui olea tantum simplicia vocant, quæ ex floribus, fructibus, aut alijs simplicibus, in oleo oliuarum infusis, maceratis, & insolatris parantur: Composita vero, quæ cum vino, aqua, infuso, aut decoctione idonea, lento igne coquantur, donec omnis fere admixtus humor absumatur. Hæc enim illis non minus, imo magis videntur composita, quod rerum infusarum, non modo tota vis, sed substantia, cui inhaeret, non exigua portio confusa, cum oleo post expressionem remaneat. Hinc oleum, licet nullius excessus particeps, sed temperatum, tale perpetuo est, qualis infusæ rei conditio: si frigida, frigidum, si calida, calidum; & exsiccativum, si ea ipsa vim siccandi habuerit.

Quibus vasis
olea seruanda.

Quæ expressione sola, vel maceratione & expressione simul eruantur olea, optime seruantur reposita in vasis vitreis aut figulinis, validissimo fornacis calore perfecte induratis. Quæ vero desillatione tam per ascensum, quam per descensum eliciuntur, quæ vulgus Chymicorum essentias appellat, in vasis semper vitreis, ac solidissimis, & angusto ore, bene obturato seruari debent, ne substantia ac qualitas eorum facile dissipabilis cito expiret.

Offibus oliuarum philtiri instat, vt bebantur Babylonica scorta, magicis incantamentis addita & asueta. Mulieres hinc *Baruch*. 5. apostata, circumdate frenibus in vijs se debant, succedentes ossa oliuarum; quæ conseruandæ ferio Jeremias populum Dei dehortabatur. Ita fabulis saganas ludit, deludit & ad superstitiosos curiosos trahit. Caveat Christianus sibi ab huiusmodi incantamentis diaboliceque artibus.

Ad olea refer Balsamos odoriferos & stillationis subtilis, de quibus inferius.

CAP. II.

De Vnguentis.

VNGVENTA veteribus dicuntur, Galeno teste, *cap. xli. lib. 7. simpl. med.* oleagina medicamenta ex odoramentis confecta; Actuarius *[cap. i. lib. 5. meth.]* quæ exterius adhibentur, & illa tantum opè ferre creduntur partibus, quæ alia remedia non facile ferunt; vt quæ, inquit, *Oribasius cap. 27. lib. collect. cataplasmaris* granantur, & *madefactionibus* fluentibus laduntur.

Vnguenta cur
dicitur & in
uentia.

Sunt vero vnguenta crassioris consistentiæ, quam olea, & velut media inter hæc & emplastra; vt linimenta, inter olea & vnguenta. Vnguentum siquidem liquidius, sæpe vocatur linimentum, de cuius parandi modo & vsu *lib. 5. fusius*. Consistentia tamen cum sit parum dissimilis vnguentorum, linimentorum, & cerarum, pro ijsdem fere vsurpantur. Nam linimentum dicitur, quo iuuandæ partes liniuntur; vnguentum, quo in unguntur: Ceratum, quod ex cera & oleo paretur.

Arabes sub vnguenti nomenclatura, cerata & emplastra sæpe complectuntur, vt multi olea quævis spissiora, vt veteres Græci odorata sola. Sic *Dioscorides lib. 1.* olea pleraque odorata, vn-

guenta vocat: & *Hippocrates lib. de medic.* Medicum non tantum optima corporis constitutione, & ornatu decenti, apud ipsum vulgus, gloriam captare debere vult, sed etiam vnguentis odoratis, hoc est, rebus aromaticis, ac lauaueolentibus.

Clarioris tamen explicationis gratia à se inuicem distinguuntur; Et specialius, vnguentum dicitur, *medicamentum quoddam oleaginum, media inter oleum & emplastrum consistentia* quæ tamen semper vniufmodi non manet. Nam quæ tempore calor vehementior est, vnguina & pinguius magis liquat, & vnguenta liquidiora & molliora reddit; quo imbecillior, eo solidiora. Propterea solent myropolæ plus olei hyeme, minus æstate, vnguentis commiscere; frigus siquidem vnguentum quantumvis fluidum, vt & oleum ipsum inspissat: quod etiam obseruauit *Galenus cap. i. lib. 3. comp. med. gener.* in cerato stomachici compositione.

Olei preparatio in vnguentorum confectura.

Ea vero proportio olei in vnguentorum confectura seruat, vt vnciæ olei, pulueris dragmæ, & ceræ dragmæ duæ commisceantur, siue vt loquitur *Galenus cap. i. lib. 4. comp. med. gener.* ceræ quadruplum oleum adiciatur, pulueribus octuplum, hoc est, singulis oleis vncijs singulæ dragmæ puluerum, quorum materia ex herbis arefactis, metallis, & terris depromitur; eaque cerato refrigeranti confusa ac paulatim permiscetur, & accuratè rudicula agitur, ne quid grumosum remaneat.

Cum succos vnguenta recipiunt siccis, puluerare eos oportet & dissolvere: Si liquidius & fluidos, reliquæ materici commiscere, & eoquendo absumere.

Quæ probe pulveratæ queunt, tenuissime debent lævigari, vt radices, ligna, resinæ, & ipsa etiam gummi, quando sunt sicciora: Sin minus, pistillo calido subiiciuntur, vt mollescant, vel aceto aut humore idoneo soluuntur.

Quæ humidiora sunt, vt *erebinthina*, instillantur. Herbarum humidiores, vt & animalia vel eorum partes vix pulverabiles, vino, vel alio liquore perfecte coquantur, donec tabescant, & absumpta prope sit humiditas: Dein in percolato liquore, reliqua dicta proportionem, commiscuntur materialia, vt legitimæ consistentiæ fiat vnguentum; Cui oleum & cera, non modo formâ, & multam materiæ portionem suppediant, sed reliquorum admixtionem vim connectunt, & diutius asseruant.

Sunt vero vnguenta nuncigni, vt omnia, quæ ceram admittunt, nunc sola subactione sed longè, vt quæ sine cerâ concursu parantur, cuiusmodi est vnguentum crudum, siue de *libargyro*, quod ex oleo, aceto, & *libargyro*, simul diuturno pistilli percussu nutritis, nutritum nominatur.

Vnguentum crudum.

Porro multa sunt vnguentorum differentia, partim sumpta ab eorum coloribus, vt viride, album, curcum, aureum; partim ab effectis, vt resumptivum, analepticum, mundificativum; partim à qualitatibus primis, quarum ratione quædam dicuntur calida, vt apostolicum, *Aegyptiacum*, Martiatum, Enularum: alia frigida, vt nutritum: alia siccantia, vt diapompholix, & discicativum: alia humefaciunt, vt rosatum.

Cera

Cera autem alba magis expetitur ad frigidum, flava ad calidum vnguentorum confectioem: Sine tamen discrimine Pharmacopœi modo hanc, modo illam assumunt, prout suæ res alterutram habendi, faciliorem præstant commoditatem.

Quibus vasis
vnguentum re-
ponenda.

Reponuntur vnguenta pyxidibus, seu vasis stanneis, & aliquando fictilib. vitratis; durante annu integrum, sæpe biennium, & quædam triennium.

C A P. III.

De ceratis.

Ceronea &
cerata à cera
dicta.

CERATA vnguentis, ceronea emplastris sæpe designantur; illa, quod molliora; hæc, quod duriora: Ambo sic dicta, quod ceram admittant, vt emplastra multa, quæ in indiscriminatum ab his ceronea perpetuo dicuntur, qui omnibus morbis emplastra quædam caragmatica, in mytopolarum officinis empta, adhibent; ita vt adeo invaluerit nunc apud vulgus Ceroneorum vsus, vt omnia emplastra ceronea dicantur. Quidam Luræia emplastrum quoddam, ceroneum vocat, ad omnem dolorem, omneque morbi genus adhibet.

Ceratum
quid.

Est autem ceratum, de quo præsenexamen suscipitur, *medicamentum consistentia quodammodo mediū inter vnguenta & emplastra*: his certum non ita solidum, illis non ita molle. Quilque tamen modo olei pondus adauget, modo minuit, & pro arbitrio, ceratum, nūc vnguento solidius, nunc liquidius efficit. Vt revera vniūsmodi si semper pareretur, sic semper, dum asservatur, diu manere non potest. Nam cū glaciali tēpestate, & rigido cælo, quantum vis liquidū facile concresecat, & ætuofo solidum liqueat, hyeme plus olei, minus ceræ; æstate plus ceræ, minus olei adjungitur.

Cum vero ambientis aeris constitutio vel temperata fuerit, vel qualitates primas non multum excessit, solet quadrans ceræ, aut paulo plus minusve olei libæ liquari & permisceri, vt per cœlmutationes, cerata non contingat vultum liquidescere, aut incrassari. Pauca tamen diu in pharmacopoliis asservantur, quia omni & paucotempore parari queunt ex oleo & cerâ, à quibus cerata propriè dicta, vel potius *Cerelæ* nominantur. Quædam enim minus propriè sic dicuntur, quod præter ceram & oleum alia multa recipiant, cuiusmodi sunt, *ceratum santalinum, stomachicum*, ac pleraque alia; vt quæ ex tempore, prout respōdēt, sunt ex emplastris, oleo liquidioris, quando scilicet patris affectu conditio, solidioris cuiusdam emplastri duriciem ferre minime potest. Sicenim cerata quædam acopa, seu lassitudinem leniant, fatigatis nervis, & affectis lassitudine in vultu viliter adhibentur.

Ceratum
efformatio pro
varione partis
affectæ.

Adhibentur & regioni lienis, ventriculi, jecotis, vteri, & ossium fractorum, extensa prius super coto, ad similitudinem partis, cui superponenda sunt, efformato.

Cerelæ con-
ficiendi mo-
dus.

Quod ad lienem imperabitur, formam habebit oblongam, instar bubulæ linguæ. Quod ad ventriculum, erit cūctiforme; ad reliquas partes, pro varia singularum inter se figura, varie concinnabitur.

In cerelæ confectioe cera minutim secta in oleum cōjicitur, eaque igne lento liquantur; liquata ab igne remouentur, & continue inter spatula permiscuntur, dum coeant. Postremo affusa paulatim frigida denuo agitantur, & percutient do lavantur.

Sicenim ceratum, aquæ multæ affusione, quantum scilicet absorbere poterit, subactum, accurateque madefactum, magis refrigerat, & Galeno iudice, *cap. 6. lib. 1. de simpl. med.* morbis omnibus calidis admodum confert, maxime, si vbi affectu partis ardore nimis incaluerit, subinde mutetur.

Cum ceratis minus proprie sumptis, adipēs, medullæ, axungia, & mucagines adduntur, vt sæpe fit, ea paulatim resurgentesbus permiscetur, quemadmodum & pulveres, quorum eadem ac in vnguentis ad olea proportio fere observatur.

Reponuntur in vasis stanneis aut fictilibus, sed quæ facile quovis tempore parari possunt, ea præstiterit recentia habere.

C A P. IV.

De emplastris.

QUÆ medicamenta topica, in solidiorē massam coacta, Arabes *Cerota* & Græci veteres [*Gal. cap. 12. lib. 1. comp. med. gen.*] emplasta vocarunt, iuniores euphorie cuiusdam gratia addita litera r maluerunt emplastra nominare; quæ detracta, eorum qualitas non *emplastrica*, sed *emplastica*, seu *ἐμπλαστική*, quasi dicas infarciens appellatur. Dum enim emplastrum parti superinducitur, propter substantiæ, quæ constat, visciditatem, cutis meatus videtur occludere, halitus oculos retinere spiritus, & calorem partis coerendo, suppuratum aliquando movere. Illius namque glutinosa substantia vix intro sese insinuat, sed foris tārū in sidsens, tenaciter corporis meatibus inhaeret. Minime tamen ipsius qualitas otiosa manet, sed calore partis excitata, adjuataque, varios effectus pro varia ipsius facultate producit [*cap. 9. lib. de simpl. med.*] Siglutarioria labrorum vulneris coactum adjuvat: Si catagmatica, ossium fractorum ferruminationem: Si farcotica, hanc naturæ fert opem, vt facilius novam carnem generet; quod non tam medicamentorum, quam ipsius naturæ proprium est opus.

Sarcosis non
tam medica-
mentorum,
quam naturæ
est opus.

Vt autem varia ac multiplex est emplastrorum compositio, sic etiam qualitas: Ex omnibus enim prope medicamentis componuntur; vnde non omnia perpetuo emphrastica sunt, seu lentore suo poros stipantia, sed quædam ephrastica, & exanthatica hoc est, fæctu liberantia, & quasi expurgantia; alia epispastica seu extrahentia, & diaphoretica; alia rhyptica, quæ sordes ex cute & vlceribus detergent: Et quædam, quod multis affectibus conveniant, vt pleraque alia medicamenta, polychrestica dicuntur, quæ scilicet contrariis constant medicaminibus, teste *Gal. initio lib. 5. comp. med. gener.*

Debet tamen medicamentum emplasticum omni mordacitate vacare: nam si qua illi insit actior & mordacior qualitas, hæret poris vix poterit, ait Galenus *cap. 9. lib. 5. comp. med. gener.* sed excernetur facile, aliquam partem liquando.

aut humorem aliquem ex alto attrahendo; proin terrenæ consistentiæ & viscosum esse oportet emplasticum.

*Emplastrorii
conficiendorii
scopi.*

Porro componendorum emplastrorum duo sunt scopi præcipui, consistentia crassa, ac solida, & facultas. Odor & color sæpe expetuntur, atque ad ægrorum potius gratiam, quam quod medicamentorum naturam & efficaciam concilient.

Consistentiam idoneam & materiam suggerunt, *cera, oleum commune, lithargyrus*, & interdum resinæ; virtutem vero nullam aut exiguam. Quæ supra adduntur prope omnia, corpus emplastro & facultatem imperiuntur, ut mineralia, metalla, radices, furculi, ligna, flores, semina: Quæ si arida fuerint, pulveranda, & emplastro ab igni remoto, miscenda. Si quæ ex his friabilia sint, humore aliquo solvuntur, qui absumitur coquendo, antequam illa emplastro perficiendo commiscantur; vel simul eidem sæpe commixtus coctione dissipatur.

Herbæ virides, ut quæ in pulverem attenuari non possunt, ex idoneo liquore coquuntur, color trahuntur, miscantur; vel succo ex his tristic educto, alia incoquantur, quo absumptio, viribus tamen relicta, si quæ supersint adjuvenda, quæ longam coctionem non ferunt postremo commiscantur.

Diutius vero coquenda sunt emplastra, quæ succos, vel aquam, acetum, vinum, aut decoctum aliquod recipiunt; quia cum emplastrum esse debeat omne spissum, & viscidum, ut parti, cui adhibetur, adhæreat, humiditas illi contraria est, quæ tamen sæpe admiscetur, & calore resolvitur, ubi qualitas illius accessura est, & in emplastro cōficiendo retinenda. Nā quæ succis incoquantur, eorū facultates servant, etiā ipse exhalatione dissipatis. Efficit quoque humiditas, quæ cōficiendis emplastris accedit, ut reliquorū virtus alii subeat, & ad partes magis distitas deferatur.

*Humiditas
emplastris cō-
ficiendis ad-
versa.*

Ex materialibus oleum quidem additur, non modo, ut corpus emplastris præsteret; seu, ut cera cum ipso liquetur, acia vel austera obtundantur, & vim magis anodynā & emollientem emplastra nanciscantur.

Oleum verus simplex, & quod infusione paratur, vel quod vis compositū, aliquando in emplastrum immittitur, ut præter materiam suam quoque virtutem immittat.

Cera vero materiam duntaxat emplastris præbet, sed vim agendi nullam, ut & resinæ quædam. Non tamen omnia ceram aut resinam excipiunt, quæ scilicet aliunde materiam illis analogam, ut *thus* aut *ladanum* copiosum, aut simile medicamentum admittunt.

Primum autem, si *cera* emplastrum ingrediatur, caliquatur in oleo: si *lithargyrum*, & id quoque in illo coquitur, dein mucagines, succi, liquores, si permiscendi, cum his adhuc ferveant, dum aquea & humidior portio resolvatur: tum resinæ & adipēs inducuntur, ut & gummi generæ, ex quibus nonnulla pura miscantur, alia non nisi vino, oleo, aut aceto maceata & percolata. Postea permiscetur *terebinthina* emplastro percoctis; & ab igne semoto, ut nullā ignis vim, vel minimam sentiat. Postremo his omnibus confusis, & in legitimam consistentiā decoctis, igne

subducto, pulveres ceteri paulatim insperguntur, & sedulo rudicula versantur, agitanturque, dum omnia in massam coeant, nec mollem, nec plane duram, fed lentam, glurinōsam, & adhærentem, non ita tamen, ut partem, cui adhibetur, vel inquiet, vel difficillime avellatur.

Et ut magis legitima emplastri forma exeat, si in illius coctionem adeps veniat, aut medulla, aut terebinthina, minuendum erit oleum: Si arida quævis, ut lacrymæ non pingues, friabiles succi, resinæ, stirpes aridæ, & mineralia pulverata commiscenda sint, augenda olei quantitas.

Ea autem olei proportio ad arida servatur, ut singulis pulveri vnciis tres olei tribuantur. Cera vero quadrupla sit ad oleum, adeo ut ad hujus quartarium ceræ libra aut paulo minus esto.

Olei proportio in emplastrorum conficienda.

Hæc tamen singulorū in temperatione quantitas, cum potius iudicio, quam certis legibus vbiq; definitur vix queat, hodie pulveris & olei de signato ponderi, ceræ quod satis est, adici solet, ut liquidis, siccis, viscidis, malaxatione simul coadunatis, lenta, sequax, ac idonea emplastri moles inducatur: Ex qua magis alia vnciæ dimidiæ, vel etiam integræ, si libuerit, pondere formetur, chartis oleo inunctis in voluntas, ut sic in pharmacopolio ad futuros vsus reponantur.

Sic sunt emplastra proprie dicta ad aliorum discrimen, quæ citra ignem & ceram parantur, quorum scilicet materialia, melle, aut mugacinibus, aut viscido quodam cremore malaxata, in emplastri consistentiam coagmentantur: cuiusmodi est *emplastrum de crusta panis*, & *de bacis lauri*, & alia quædam parari solita, quæ inter emplastra & cataplasmata ambigunt.

Ad emplastra quoque refertur & ceratum illud durius ex pari ceræ & olei pondere confectum, ut & cerota, seu ceronea, de quibus abunde supra.

C A P. V.

De Sparadrappis.

TELA utrinque emplastica in multis prostat *Tela Galderi*. officinis, quæ recentiores modo *Sparadrappum*, modo *telam Galterij*, primi forsitan illius inventoris, vel potius infætoris nominant. In emplastrum enim idoneum, jam paratum, sed liquefactum, tela vetustate quodammodo attrita demergitur, & inculcatur sæpe, dum plane infæcta & inquinata fuerit, ac vndequeque velut incrustatum extrahitur, & exponitur aëri, ut refrigerata obdurecat, ac postea ad rerum exigentiam servetur.

Ejus autem varietates inveniuntur multæ, quæ non a telæ, sed ab emplastrorum, in quæ immergitur, diversitate sumuntur. Aliæ enim catagmaticæ sunt, quæ fractis ossibus solidandis, & roborandis partibus conveniunt, quæ scilicet ex emplasticis astrigentibus, & roborantibus parantur: ut *Ol. citonior. & rosæ. seu arret. an. ʒiij. thus, mastiches, picis, boli armenæ, farina volatilis an. ʒij. cera alba q. s. fiat emplastrum*, in quod liquatum tela immergatur.

Aliæ vim habent exsiccantem & epuloticam, & vlceribus ad cicatricem perducendam commendantur, cuiusmodi est, quæ sic describitur.

ʒl. Ol.

*Emplastrorii
conficiendorii
modus.*

Tela catagmatica.

Cicatricem
inducens.

*℞. Ol. rosat. ℞. j. cera citrina lb. ℞. cerusse vene-
ta, thutia an. ℥ij. lithargyri auri ℥ijj. fiat empla-
strum, & cum tela veritate quodammodo jam
actrita, fiat Sparadrap.*

Plures alias formulas describit Joannes Vi-
gonius in suo opere chirurgico, quas huc transcri-
bere nec volui, nec debui: cum minimo ne-

gotio, quique varia, pro vario scopo, emplastra
sumere potest, & in his liquatis linteam incul-
care: nam qui præscribendi & conficiendi em-
plastra modum novit, is ex iisdem telam
inquinare, seu sparadappum efficere
facile poterit.

**

FINIS LIBRI TERTII.

PARTIS PRIMÆ

Liber Quartus;

DE LEGIBVS IN COMPOSI-
TIONE MEDICAMENTO-
rum servandis.

CAPUT I.

*Qui primus medicamenta composuerit, & quæ ratio com-
positionis.*

CUM morbus omnis sit via ad in-
teritum antequam supra mo-
dum augeatur, omni præsidio-
rum genere profligandus, at-
que in medicamentis investi-
gandis, feligendisque, tanta fe-
dulus est adhibenda, ut quæ

singulis præter naturam affectibus oppugnandis conducunt, perpetuo sint ad manum, & quasi medicamentorum eximiorum sylvæ præstò sit nobis.

Ea autem nec simplicia exhibentur, nisi arte quodam modo immutata; nec composita sine multo præcedente apparatu, ut supra demonstratum est, quo simplicia singula non solùm abluuntur, sicantur, teruntur; vel infunduntur, macerantur, exprimuntur; aut alia præparatione cõmixtionis magis idonea, vel vlti felicitiora redduntur, sed earatione, & proportionem simul vniuntur, ut omnium concursu nova quædam è totius complexione mixtura cõparetur, servata tamen singulorum virtute, si non integra, saltem primis mensibus conspicua, cum adhuc scilicet recens est mixtorum coitio, nec perfectam adepta fermentationem, cap. 2. lib. 1. com. med. gener.

Quia vero medicamenta interdum exhibita sola nocent, cæteris admixta profunt mirifice; cum medicamenti cuiuspiam qualitas probatur, improbatum alia: diversas enim qualitates in simplicibus medicamentis reperiri certum est: per compositionem alterius admixtione, noxia deletur, aut obviatur; optima magis exurgit, & effectus præstat insigniores. Et licet quædam simplicia non ledant, quia tamen non satis juvant, citra alterius mixturam non veniunt in vsum, ut medicamen emplasticum, quod simplex nullum tale est, inquit Galen. cap. 13, lib. de ther.

ad Pif. unde primi emplastrorum authores non temere ex oleo quædam liquare, & emplastra conficere excogitarunt.

Ob multas rationes alias libro allatas superio-
te, medicamentorum sit compositio, cuius om-
niū primus defenditur Herophilus, dein Cap-
padox Heras, Musa, Asclepiades, & Androma-
chus, cap. 2. lib. 2. comp. med. gener. Sed omnium
maxime Galenus cap. 2. lib. 1. comp. med. gener. E-
pilogismo. pharmaci componendi rationem in-
venit, mixtorum legitimam proportionem, &
utendi modum docuit; Non Empiricorum mo-
re, qui ad insomnia, casum, & fortunam me-
dicamenta prope omnia referunt, paucis exceptis,
quæ communi * iudicio, quod pluribus ejus-
dem facultatis consistent, per compositionem me-
liora redduntur, & ex eis nonnulla curandi cor-
poris naturæ idonea inveniuntur. Quod tamen
exemplo optimi Sarcotici, ex cætero & duodecima Sarcoticum
argutinis parte confecti, Galenus cap. 3. lib. 6. comp. optimum ex
med. loc. negat, probatque, medicamenta ex duo-
bus aut pluribus oppositæ facultatis, optime
componi. Ceratum namque sordes parit, argu-
go carnem vlcera erodit, ex his tamen phar-
macum exurgit optimum, quod carnem gene-
ret, & cavum vlcus impleat. Sic calida frigidis,
dilescuntia roborantibus, cardiaca venenis mi-
scentur, & ex diversi generis simplicibus me-
dicamenta præstantissima componuntur.

Cuidam [referente Galeno c. 29. lib. 9. de facul. Historia Ga-
medic.] lex eorum numero, qui citra rationem, & leno nota.
experientia sola medicamenta esse composita
tenent, pharmacum podagricum jactanti, adve-
nit forte fortuna, quidam podagricus, qui tam
mediocriter laborabat, ut incedere etiam posset,
qui pedi medicamentum apposuit. At misellus
totam noctem egit in somnem; ac postero die,

tantum abest, vt cōmode sicut antea, incederet, vt nec quidem gestari posset.

Ex fortuna igitur medicamenti compositione fortuitus & sæpius infelix eventus, vt pluribus ostendit Galenus, præter historiam allaram, quæ pseudomedici vanitatem & ignaviam irridet, censetur Medicum non modo compositorum medicamentorum causam, sed componendi viam & rationem habere, & ad singulos affectus optimam pharmaca, dum est necessarium, componere; ne illi grave forsitan accidat, quod duobus Medicis [c. 1. lib. 2. comp. med. gener.] Galeno cognitum, quorum vbi omisissæ medicamentorum compositorum formulas quasdam, alter contabescit, alter ab operibus medicis destitit,

CAP. II.

De basi medicamentorum & eorum colloca-
tione in formulis.

IN medicamento præscribendo debet primum illius quadam basis constitui, hoc est, medicamentum aliquod simplex, in compositione præcipuum, & morbo depellendo accommodatissimum, cui cætera innitantur. Vt cum morbus aliquis inscipitur oppugnandus, si quidem fuerit simplex, nullo pravo symptomate comitatus, eligendum est tantum aliquod simplex medicamentum, quod vitibus sit par, & partem iuvet. Sed si simplex nullum detur idoneum; ex multis vnum concinetur, cuius basis, & veluti columnen affectui adversetur; atque alia adiciantur, quæ membrum affectum roborent, qualitatem medicamenti ad partem longe distantem deferant, atque reliqua permisceantur, quæ vel palato gratiam concilient, vel opus feliciter, ac promoveant.

Basis autem sæpius qualitate, quam mole præpollent, vt in confectioibus aromaticis & purgantibus; atque quo depellendus morbus fuerit gravior, eo basis remedi præscribendi majores vires habeat: Et sæpe ad expugnationem affectionis alicujus præuæ, multæ bales confuse in quadam compositionem referuntur, quæ in mutam operam conspirant, & vicem gerunt vnius; vt cum ad sedationem doloris vehementioris, multa simul anodyna medicamenta confunduntur.

In componendis igitur medicamentis, primum basis quaerenda affectui & affectæ parti accommodatissima, sed non semper omnium prima in compositione collocatur. Non enim affatum, ac promiscue inordinateque omnia, quæ in compositionem veniunt, simul confunduntur, sed alia aliis priora aut posteriora. Et cum miscendorum ordo negligitur, medicamentum sæpe nec vires habet eximias, nec formam idoneam. Quæ enim longiore coctione egent, si parum; & quæ breviori, si multum coquantur; nec illorum integra virtus, vt quæ nondum exierit; neque horum, vt quæ jam perierit, comparabitur.

Accurate quoque debitus ordo seruandus in formulis medicamentorum describendorum faciendis, vt ne posterius in recepta, vulgi more, vocata, scribantur, quæ priore ejus parte & capite descriptæ sunt: In quem errorem inci-

dunt, qui medicamentorum substantiam, qualitates, & apparatus ignorant: Vt etiam interdum juniores Medici, qui longo medendi usu nondum probati, quæcunque veniunt in mentem, modo facultates illorum norint, confuse inordinateque describunt.

Perus agunt, qui, quæ citra vitium iacturam vim ignis non patiuntur, diu concoquunt, quæ propter insignem amorem in bolum fingenda & regenda, in potu dant; Quæ debent concoqui, eruda; quæ pulverari, integra; Quæ tantum infundi, dissoluta, nec expressa portigunt.

Qui ista parum cauti negligunt, vix antiquiorum Pharmacopæorum effugiunt censuram, qui peritioribus Medicis edocti, non solum componendi medicamenta modum habent compertum, sed ex his multi rationem ordinis, quo simplicia singula collocanda sint, habent perspectam.

Hæc autem sit prima lex describendi medicamenti, vt ea primo loco scribantur, quæ longiore apparatu, vt diuturna coctione, aut laboriosa triura egent, veluti radices & ligna non odorata: Postremo, flores & aromata Medio inter vtrumque, herbes, fructus, semina. Qui lecus faciunt, ligna, radices, folia, flores, & aromata, nullo ordine, & affatum, eodemque instanti miscentes & concoquentes, vel horum qualiteri facile dissipabilem non retinent, vel illorum ægre separabilem non assequuntur; istoque improbo parandi ac miscendi modo medicamentum efficiunt, quod nec singulorum vires genuinas habebit, nec Medici votis respondebit.

Secunda ordinis seruandi lex in præscribendis medicamentorum formulis hæc est, vt si angustia temporis urgeat, & quadam cogenda sint, vel infundenda, & alia pulveranda, ab his semper incipiat, quæ cocturam vel macerationem postulant; vt dum hæc sunt, alia communi & levigari queant, & eodem tempore suum quaque habeant apparatus.

Tertia observatio est, vt quæ vel quantitate, vel qualitate præpollent, cæteris in compositione describenda præmittantur, ita tamen, vt præparationis, mixtionisque modus, cuius potior est habenda ratio, non desintiat.

Hæc quarta lex fere perpetua seruatur, vt in compositionum formulis ea postremo scribantur loco, quæ materie rationem habent, vt mel in magnis confectioibus, sacharum in electuariis solidis, in multis vnguentis oleum aut cera, & sæpius vtrumque.

Hic ordo si seruetur, tytonibus medicamentis parandi miscendique viam aperiet feliciter, atque in mixto firmiores eorum vires manebunt; quæ nisi arte debita retineantur, aut hebescent, aut periclitantur.

C A P. III.

De formis & sine medicamentorum.

VT si natio sunt corpore, difficile ferunt [aphor. 37. lib. 2. Hippoc.] sic minus appetunt medicationes. Et qui vel ad $\alpha\epsilon\gamma\delta\upsilon\lambda\alpha\epsilon\chi\iota$ imminentes morbi, vel præsentis $\lambda\alpha\omega\sigma\iota$ seu profligationis medicamento quodam opus habent idoneo

Historia notanda.

Disulæ bases aliquando in vno medicamento.

Ordo seruandus in describendis formulis medicamentorum.

Prima lex medicamenti describendi.

Secunda lex.

Tertia.

Quarta.

idoneo, sæpius antequam mali feritas invaluerit, Medicum non vocant, aut medicamentum respiciunt, aut ea arte & mixtura paratum desiderant, vt odore, colore, sapore, naribus, oculis, palato arrideat. Sed apud imprudentes ejusmodi viros & pueros, Coquus, inquit Galenus. 2. de praxione. ex Platone, Medico præstat, & majore laude dignus, vt qui gulæ nova quotidie irritamenta paret.

Sed cum pereapuniatur, per quæ quis peccat, morborumque pene omnium nutritrix sit immanis gula, jure quasi divino, medicatio, quæ fit per os, vitionem commissi peccati in eo ipsò relinquit. Medicamenta enim fere omnia, præsertim cathartica, propter dissentaneam, quam cum nostra qualitate habent, gustui ac olfactui displicere non est mirum; Cum non vt alimenta mutari, sed mutare nara sint, & noxiam humorum qualitatem emendare, vel eodem foras protrudere.

Quæ in odora insipidaque sunt, & mole parva varie corpus exagitando, susque deque humores excutiant, vt sibi, his postponenda medicamentis, quæ maiore quantitate exhibita, licet ingrata, blande, ac cum delectu è partibus affectis virosos succos educunt.

Forma autem medicamentorum non solum efficit, vt assumantur ipsa facilius, (alii enim liquidis, alii solidis tantum delectantur) sed vt effectus diversus, pro formæ diversitate, polliceantur. Quod enim ad incidendum & extenuandum imperatur medicamentum, forma liquida accommodatius est, vt solida ad astringendum.

Non hic formam, quæ dat esse rei, nec ipsam rei facultatem effectiōis causam appello, sed ipsam compositi medicamenti consistentiam qualemcunque, solidam, liquidam, mediocrem: præter quam & alia interdum in multis, præsertim sicis, indultia Pharmacopœi manu effingitur, aut sigillo imprimitur: aut materia in pilulas, trochiscosve formatur, vel complanatur in tefellas, nunc quadratas æquilaterales, nunc rhomboides, seu altera parte longiores.

Ista vero impressa forma exterior, & veluti sigillatio, parvum momenti est, vt quæ nihil opis adferat ad effectum medicamenti promouendum, aut felicitandū, vt supersticiosi quidam autumant, vt illud omitam, quod Spagyricorū nonnulli somniant, de signaturis plantarum externis, quibus illarum dotes partibus corporis accommodant; cum quibus certis notis, aut externa forma, si Deus voluerit, conveniunt. At illa medicamenti forma, quæ ipsum densum est, tenue, vel liquidum multos ac varios præstat vsus: Nam idem nunc vrinā movere, nunc alvum depicere, pro vario componendi modo. Galen. cap. 13. lib. 4. de sanit. tuend.

Quæ tenuissime lavigantur, instar pollinis, citissime deferuntur ad renes & vesicam; quæ crassiusculæ, diutius subsistunt in intestinis, & alvum per fecesum turbant. Si obstructiōem quis liberare voluerit, mensesque movere, nec satis felicitè solida medicamenta exhibebit: vt neque liquida, si è cerebro & partibus distitis noxium sit educiturus humorem.

Et vt partibus quibusdam roborandis, & affectibus depellendis, medicamenta quædam crassa debentur, alia liquida: sic nonnullis, inter ambo media, qualia sunt elegmata, & antidota quædam inter remedia interna; vnguenta, litus, mucagines, cataplasmata inter externa.

Quæ autem forma singulis medicamentis sit idonea, superius abunde dictum est, speciatim vero de his postea disputabitur, quatenus formantur varie pro partium conditione, quibus adaptantur, vt cū ex emplastro stomachico scutum formatur regione ventriculi apponendum pefarij sinui pudoris, glans subdititij podici, turunda vulnèri.

Sunt, qui nullatatione formam medicamentorum non tantum idoneam, sed illorum quoque sumptuosam confecturam expetunt, aliquin tanquam vilem & inutilem aspernantur; cuiusdam divitis exemplo, qui cum à Galeno cap. to. lib. 3. comp. med. gen. postulasset, exceperissetque formam medicamenti, quo vicius malignum in famulo curaret, vidissetque omnia, quibus constabat pharmacum, esse vilis pretij: Hoc, inquit, menducis serva, me autem sumptuosius aliquid medicamen doceto.

Sic multi medicamentâ etiam eximia parvi ducunt, si no verint; vilia vero ignota sibi, pro secretis habent, & tanquam aliquod deductum è cœlo remedium sæpe mirantur. Proinde Medicinæ dignitati consulunt minus, qui tam divinæ artis arcana detegunt, & plebe culæ, vt arideant, medicamenta idiomate vulgari confcripta præbent.

Præstiterit n. gratis medicinam facere, & pauperi medicamentū dare, aut aliquod parvi pretij præscribere, quam illius compositionem docere; quam dum semel novit, periculum in aliis, vt in se, feliciter tenens, eos ducit ad exitium. Medicamentum enim quodvis, maxime catharticum, bonum & malum est, & pro ratione bene vel male vrentis, sanat vel interficit.

Finis autem compositionis medicamentorū est, cuius gratia ea ipsa suscipitur: vel ad quem finem, omnia, quæ mixtioni sunt necessaria, referuntur, vt tandem medicamenta ex arte composita, sanitati vel tuendæ, vel exornandæ, vel morbis profligandis inserviant.

C A P. IV.

De medicamentorum ponderibus, & eorum notis.

CVIQUE nationi & ditiori sua semper fuerunt, vt adhuc sunt, pondera & mensuræ. Libra mercatorum Constantinopolitanorum pendet uncias viginti sex: Mediolanorum, viginti quatuor: Parisiensium sexdecim: Lugdunensium quindecim: Hispanorū quatuordecim: Genuensium & multorū aliorum duodecim: aurisabrorum octo tantum; vulgus Markam nominat.

Veteres quoque Græci, Arabes & Romaniani non solum propria habebant idiomata & characteres, sed etiam pondus. Et nisi regia potestate acercentur mercatores, nulla esset certa ac definita statera, quandoquidem pondere volunt emere maximo, & minimo divendere.

Cognita apud
quos Medicos
præstat.

Forma medi-
camentorum
quid præstat.

Arts arcana
non detegen-
da.

Finis compo-
sitionis.

Ponderum
magna va-
rietat.

Crassius aut
concreta pot-
uerunt quid
efficiat.

Quia vero in Medicina sæpe bis peccare non contingit, & errata in præscribenda doſi fere ſemper periculi plena ſunt, Medicis omnibus communia & definita debent eſſe pondera, vt vna lege vnus ſit omnium conſenſus.

Libra autem illorum ſemper vncias duodecim pendet, quæ ſic ſcribitur, lib. j. Vncia drachmas octo, cuius hæc eſt nota, $\frac{3}{4}$ j. Drachma ſcrupulos tres, quæ ſic pingitur, $\frac{3}{4}$ i. ut in vñcia tot ſint ſcrupuli vel ſcriptuli, quor in Alphabero Græco literæ, nempe viginti quatuor, iuxta illud Faunii Poetæ:

Vncia ſit drachmis bis quatuor, vnde putan-

dum,

Grammata dicta, quod hæc viginti quatuor

in ſe

Vncia habet, tot enim formis vox Græca no-

tatur,

Horis quot mundus peragit, noctemque diem-

que.

Quibus verbis ſcriptuli videntur quaſi vicem gerere literarum; drachmæ ſyllabarum; vñciæ, diſtionum; libra, orationis; vel ſaltem periodi completæ. Sunt tamen pondera quædam minuiora ſcriptulis, vñam granum eſt omnium ponderum minimum, ſeu minutum, è quo fit obulus, ſeu ſcrupulus dimidius, qui ſic notatur $\frac{1}{2}$ ſ. Granum vero duabus literis gr. ſimul junctis, & aliquando g ſolo designatur.

Cum ſeſquilibram, ſeu libram vñam cum dimidia, & ſex unciam, hoc eſt vñciam vñam ſemis notare volumus, majori ponderi piſturam hanc lib. j. ſ. minori iſtam $\frac{3}{4}$ j. ſ. damus.

Granum igitur $\lambda\epsilon\gamma\omega\pi\nu$ Græcis, omnium minimum eſt, indiſiſibile & minutum, minutia ob id nominatum.

Chalcus, ſeu æreolum, pendet minutias ſeu grana duo.

Siliqua, ſeu Ceration, Kitar Arabice dictum, chalcos duos, hoc eſt, grana quatuor.

Semiobulus æreola tria, id eſt, ſiliquam vñam & dimidiam.

Obulus ſiliquas tres, ſeu chalcos ſex, aut grana duodecim.

Scriptulus duos obulos, ſeu chalcos duodecim, aut grana viginii quatuor.

Denarius eſt octava pars vñciæ Romanorum, & pendet ſcriptulos tres, ſeu obulos ſex, vel grana ſeptuaginta duo.

Dragma eſt octava pars vñciæ Græcorum, & levior eſt denario, penderque tantum ſexaginta grana, hoc eſt ſcriptulos tres vulgares, quorū ſinguli grana ſolum viginti pendunt.

Olim denarius decem aſſes ſeu libras valebat, vnde illi nomen, ait Syluius, nunc libræ tantum eſt pars octogefima quarta, vt drachma nonageſima ſexta: Libram intelligo Medicam, quæ vncias duodecim pendet.

Multi [Scrib. Larg.] autem pro denario dragmam ponunt, illo non multo levioiorem, vt pro dragma denarium, juxta Græcorum interpretum verſionem, qui cum nihil haberent, quod exacte denario Romano reſponderet, pro denario dragmam relinquerunt.

Silicicus duas dragmas valet, eſtque quarta pars vñciæ.

Semi vñcia media eſt vñciæ pars, ſilicicos duos continens.

Vñcia medica octo dragmas, negotiatoria denarios totidem pendit.

Dragmam quoque interdum ab antiquis Hecragion dici comperto, mercatores vulgo groſſum appellant.

Bes continet vncias octo, & media pars eſt minæ, ſeu minæ medicæ, quæ ſexdecim vncias continet, videturque libra mercatorum. Ex Dioſcor. & Gal.

At Medicorum $\lambda\iota\tau\epsilon\gamma$, id eſt libra, minor eſt, & vncias tantum duodecim valet.

Omnia autem ſic in pauca contrahere lubet, vt memoriæ mandentur facilius.

Libra ſeu pondo, & Aſ ſape dicta, pendet vncias duodecim; de unx, vñdecim; dextans, decem; dodrans, novem; bes ſeu oſunx, octo; ſeptunx, ſeptem; ſemis, ſex, vel ſeminum ponderis cuiusque notari partem; quincunx, quinq; triens, quatuor; quadrans ſeu quattatium, tres.

Vñcia continet ſilicicos quatuor, ſilicicus dragmas duas, dragma ſcrupulos tres, ſcrupulus obulos duos, obulus duas ſiliquas ſemis, ſiliqua duos chalcos, chalcus duo grana.

Nomina ponderum Arabibus familiaria non fabricuiſſem, ſed tam varia deprehendi, vt inſida arbitrans ſim, apud quos vñciam *adar*, *aſſatit*, *ſacros* & *aſſatibis* dici competi. Dragmam quoque modo *albi*, modo, *nabach*, & aliquando *darchamet* nominant; vt ſcriptulum aliquando *guanthis*, ſape *gormin*, & aliquando *kermeç* & *arme* nominant: Obulū vero *Seminen*, *Seminet*, *Onolos*, *Onoloſat*, *Ologinat* indiſcrimiatim, efferunt, mediam ejus partem *Danich*, tertiam *Kitar* nuncupantes: Iſtis autem ſua vocabula relinquenda, nobis noſtra ex uſu ſunt.

Porro cum herbæ menſurentur manipulis, per literam M, flores pugillis, per literam P. designantur. Manipulum vocant Medici, quantum manu complectuntur; Pugillum, quantum tribus digitis capere valet.

Cum vero a quale pondus, aut menſura duorum aut plurius ſimul medicamentorum præſcribitur, hæc dictio *Ana* additur, quæ ſingulorum medicamentorum præſcriptorum æqualem aſſumendam eſſe portionem indicat.

Inter notas ponderum, vel potius quantitatis finiendæ in præſcribendis medicamentorum formulis, cum fructus multi nec utrina librentur, nec cyathis, conchis, acetabulis, aut vaſis ſimilib; concavis menſurentur, ſed numero tantum ponantur, ſolita litera N. appoſita, numerus illorum notatur; Non tamen quantus, niſi quoque notam ponderis, quo opus eſt, vna ſubjungatur; vt exempli loco, ſi amygdalæ, ſebæſten, pruna, aut ſimilia præſcribenda ſint, quæque numero duo, tria, quatuor, quinq; ſex aut plus, minuve pro vario Medici ſcopo præſcribuntur, præſtat Rondeletio reſtante, in numero ſignando notis priſcotum Romanorum, vii, quæ ſic depinguntur, i, ii, iii, iiii, v, vi, vii, viii, ix, x, xi, xii. quam aliis charactetibus, Ziphæ nomine vulgari nuncupatis, atque ſic designatis, i, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Ne forſan ignatus quidam tyro dum dragmas duas aut tres ſic $\frac{3}{4}$. $\frac{3}{4}$. de piſtis oſci-

Libra Medico-

Obulus. Granum eſt omnium ponderum minimum.

$\lambda\epsilon\gamma\omega\pi\nu$.

$\gamma\rho\alpha\mu\mu\alpha$.

$\delta\rho\alpha\mu\alpha$.

$\delta\rho\rho\mu\alpha$.

Silicicus.

$\eta\mu\alpha\beta\gamma\iota\sigma$.

$\eta\delta\rho\gamma\iota\sigma$.

Nomina ponderum Arabica.

Herbæ quomodo menſurantur. Manipulus quid.

Ana quid ſignet.

oscitanter legít, perperam triginta duas aut triginta tres dragmas assumat.

C A P. V.

De Meduorum mensuris.

NON sine ratione DEVM omnia pondere, numero & mensura creasse, literæ Sacra testantur. Nam cum *numerus sit actus rationis*, Plato hominem animal ideo sapientissimum asseruit, quod *non veritatem numerare*, omniaque Deus iusto pondere & mensura præcipit trutinari, *Leuit. 19. & Deut. 25.*

Per mensuras instrumenta quædam instat pyxidum concava, certis speciebus excipiendis mensurandisque accommodata, intelligimus, quibus medicamenta, tam simplicia, quam composita, sicca, liquidave non modo Pharmacopæi, sed mercatores dimetiri solent.

Sapius tamen ad liquores, vt oleum, acetum, ptisanam, decoctum, vel similia dimetienda efformantur, eaque industria adaptantur ponderibus, vt alia sint vnice tantum vnus, alia duarum, aut trium, alia libræ vnus, alia quinque aut decem, vel plurimum sit capax.

Omnium minima mensura capere potest *ȝi.* & *ȝss* vini substantia mediocri, vocaturque cochlearium.

Alia maiuscula, Chemo dicitur, & duplo superiote major est, capitque vini *ȝij.* & *ȝj.*

Tertia adhuc maior, ligula interdicta, & à nonnullis mystrum, seu cochlearium paulo maius, capit ejusdem *ȝij.* aut *ȝiij.*

Concha, Concha continet mystra duo, seu chemas, vel *ȝv.*

Cyathus, Cyathus conchas duas seu *ȝx.* vel *ȝj.* *ȝss.*

Acetabulum, Acetabulum, Oxybaphum Græcis dictum, sesquicyathum, seu *ȝij.* & *ȝij.* vel *ȝij.* *ȝss.* adsummum.

Quartarius acetabula duo, seu *ȝiij.* *ȝss.* vel parlo plus.

Hemina, Hemina, seu hemisextarius quartarios duos, seu *ȝix.*

Sextarius, seu chopina Parisiensis, duas heminas, hoc est, *ȝj.* *ȝss.*

Chenix, Chenix, seu modulus sesquiseptarium, nempe *ȝij.* & *ȝiij.*

Congius, Chus seu Congius sextarios sex, hoc est, lib. ix.

Vrna, Vrna congios quatuor, seu libras quadraginta.

Amphora, Amphora vnas duas, seu libras octoginta.

Metretes, Metretes Ceramium Græce, Cadus Latine, sesquiamphoram.

Culeus, Culeus amphoras viginti, seu vrnas quadraginta.

Sic enim ab ea mensura, omnium minima, sensim ad maximam progrediendo mensuræ liquidorum, vt solidorum à granis, incipiunt. Atque vt major numerus continet minorem, sic majus pondus, aut mensura, vt unque minus.

Mensuratur igitur alia parua sunt, alia magne, alia mediocres: Et ex illis quædam liquidis, alia siccis, alia ambobus mensurandis destinantur.

Culeus, amphora, vrna, congius & quarta-

rius, liquidis, modius & semimodius, siccis; sextarius, hemina, acetabulum, cyathus, his & illis dimetiendis inservire solent.

C A P. VI.

De quantitate medicamentorum exhibendorum.

IN componendis medicamentis non tantum simplicium qualitas requiritur, sed qua quantitate singula misceri debeant, vel jam compositum exhiberi, est inquisitione dignum. Minor enim quantitas, vt sæpe non prodest, sic major obest sæpius, nec minus lactuca interficit ipsa tincta; pluresque vinum, quam aconitum occidit.

Quod si alimenta plus æquo ingesta veneni sunt loco, summa artis & artificis laus est medicamentorum iustam describere quantitatem, & quæ, ac quanta, cuique sexui, ætati, naturæ, & tempori conveniunt, definire. Purgat enim potenter *turpethum, colocynthis, veratrum*; imbecillime *polypodum, thamarindi*, jus galli veteris moderate *castia, senna, rheum*; difficillime, senes & melancholici autumno: facillime pueri humidiore hyeme, & vete; vt biliosi ætate: Qui medicorum participes sunt medio modo purgantur.

Et cum per ætatum tempestatumque, mutationes humorum conditionem mutari contingat, contingit quoque, vt idem medicamentum eadem quantitate non similiter moveat ac opereatur. Nam cum humores turgent &urgent, naturale vi sæpe medicamentum proritata, molitur excretionem materiæ gravantis, eamque vel per secessum, aut vomitum excludit. Vt contra, cum propter lentorem tenacius impingitur, nec sua qualitate naturam ad exclusionem accessit, validissimum nonnunquam medicamentum ignavum est, nec alvum satis turbat, ducit, aut certe molestos ac reduntantes succos tantum movet, non promovet.

Fallit hæc sæpe diversitas humoris incautos, qui cum experientia didicerint, *castiam* viciis, non granis *scammonium* granis, non viciis; *rhabarbarum* tagnis præscribi & exhiberi, dum cuiusque pro efficacia agendi convenientem dosim præscripsisse putant, ne semel quidem, aut contra, impense & profuse vident alvum moveri. Nam cum in organismo natura est, turgetque superfluum humor, pauca sæpe granarum ventrem turbant, imo & cathartici cuiusvis odore aliquando solus exagitat.

Quare non imprudenter agunt Medici, si hæc ægrotis, à quibus vocantur, & à se nunquam antea visis seiscitentur, num illorum alvum facile & blande & copiose moveant, an modico & validiore indigeat, vel sic, sit ne perpetuo liquida, vel dura, & clysmis quotidie solida moveri. Sic enim felicius imperabitur medicamentum purgans, quod nec supra, nec infra vires ventrem agitabit; & quanta, & qualia purgari oportet, purgabit. Ea tamen lege, vt si totum corpus pravis scatet humoribus, non assatim, sed partites; nec vno die, sed pluribus, si opus fuerit, moveantur. Natura siquidem non facile fert magnas cuiusque humoris, etiam laudabiles, evacuationes; Semperque cum ea bene agitur, omnia paulatim fiant, nec quicquam immoderate ac violenter ducatur.

Modius.

Alimentorum nimia quantitas periculosa.

Idem medicamentum non eadem semper præstat.

Odor medicamentum non eadem quando ducit.

C A P. VII.

Iustam medicamentorum quantitatem vix definiri, non tamen, dum parum excedit, aut deficit, periculosam.

Medici quidem ars coniecturalis est, sed quam experientia iuvit, auxit ratio, & doctorum autoritas stabilivit, qui ex causatum indagatione effectus perquirentes, ac longa observatione prudentiores facti, theorema posteritati reliquerunt multis rationibus validissimis, & necessariis fulciti, quibus morbi dignoscuntur, remedia inveniuntur, & medicamentorum quantitas describitur, si non iusta ac definita, saltem adeo naturæ & morbo accommodata, ut illa vincat, hic vincatur. Quod n. inali reformidandum, si vbi casse vncia, aut rhubarbari dragma convenit, illius tantum dragmæ septem, vel etiam novem, huius vero scriptuli duo aut quatuor exhibeantur? Nam parvulus error non valde perimendendus; Atque ut sine sanitatis insigni iactura, per medicamentū humores excrementitii non semper omnes educuntur, sic cum præter illos non nihil exhis, qui qualitate non lædunt, educitur, grave quid suspicari nihil est necesse: Cū nec ipsa edulia potulentave eadem semper copia, nec iisdem horis ingerantur. Ut nec si cacochyma sunt, morbos statim invehunt. Multis sæpe contingit innoxie aliquot cruenta folia in iussulis comedisse ancillarum incuria, quæ petroselinum, cui excreta quadā forma convenit, selegisse putabant. Et qui tanas habent in deliciis, buffonum coxas interdum sine periculo mandunt.

Summo autem iudicio, artificiosaque conjectura efficiendū est, ut medicamentū quantitas naturæ viribus, & educendæ sarcinæ respondeat, quæ si copia gravet, nec medicamentum illi proportionatum vna vice tuto possit exhiberi, melius erit partitæ diebus singulis, vel alternis, totam illuviem deplere, quam affatim humores & vires simul deicere.

Miserum est etiam corpus iterato medicamento repurgare, cū vnicō tantū egeat, aut violentum porrigere, cum oneri tollendo blandum satisfaciatur. Hypercatharsis namque seu superpur-gatio timenda, quæ venas nimium referādo, dy-sentericiā interdum excitat, sanguinem vacuat, & virium integritatem prosternt. Prodest siquidem magis aliquid ex superfluis humoribus deferere, quam immoderata vacatione portio-nem optimorum vna cum excrementitiis protrudere.

Et quemadmodum idem medicamentum eidem homini, eadem quantitate, sed diversis temporibus datum, plerumque diversos promit effectus: sic semper dum variæ illius quantitas, agit variæ: & modo hinc, modo illi morbo tutius feliciusq; datur. Si enim [aphorism. 1. lib. 4. Hippocr.] gravidam purgare consilium est, ut certe quadrimestrem vsque ad sextum menseni, fas est, medicamentum roborans audacter illi parva quantitate dabitur, ut molestiæ causa, de qua per graviditatem primis mensibus conqueri solet, blande subtrahatur, nullamque ex medicamento foetus aut prægnans percipiat.

At vero cum opij, diagridij, aut alius medica-

menti, quod parva mole maximas vires habet, religiose quantitas exquiritur, ea religiosius, ac prudentius præscribi debet ac ponderari, ut si iuste definiti vix queat, solum tantillo plus exuperet aut deficiat. Cum enim lex non sit de minimo, nec de eo iudicet prætor, ut vulgo fertur, leviter in excessu vel defectu minimo peccatur.

C A P. VIII.

De his, quæ innoxie magna quantitate sumuntur, quibus conveniant, & quando.

OMNE medicamentum aliquod natura negotium, aut maius, aut minus facessit, prout illius facultas imbecillior fuerit aut validior. Quod catharticum est, ut odore, saporeve magis displicet, sic molestiam adfert maiorem. Nam quæcunque purgant, omnia, inquit Gal. c. ult. lib. quos, quando & quibus, ventriculum ledunt, & maxime eius ostium, quod nervi quamplurimus constat, & acute sentit. Propterea excogitantur est purgantibus beneolentia, & plerumque castigantia admiscere, vel ea seligere, quæ non multum ingrata sunt, nec alvum immoderate turbantia; Quæ talia dum habentur, non tamen imprudenter exhibenda, sed quibus conveniant, atque ea quantitate, quæ viribus naturæ respondeat, ea que facile ferat.

Quantitas autem illa varia est, pro varia singulorum facultate; quæ quo imbecillior est, eo maiore dosi sumitur; quo validior, eo minore. Imbecilla dicuntur purgantia, quæ lenie ac benigne ventrem ciendo, primam corporis regionem eluunt, atque vncius potius, quam dragmis mensurantur: cuiusmodi est manna, pulpa tamarindorum, medulla cassia, & similia: Valida, quæ exigua mole, ut quæ granis tantum aut scrupulis ponderantur, magnos & sæpe violentos præstant effectus, de quibus postea. Inter imbecilla quoque numerantur omnia, quæ vncius; inter violenta, quæ granis mensurantur: inter ambo media quædam sunt, ut rheum, senna, aloë & similia, quæ dragmis ponderantur; quæ omnia, ut quæcunque lubricando & roborando purgant, maiore quantitate sumuntur.

Idem est iudicium de alterantibus medicamentis, quæ quo minus à symmetri corpore distant, ut calida, aut frigida primo ordine, vsque ad secundum, eo maiore dosi præscribuntur; Quo longius ab eodem recedunt, ut quæ ad quartum recessum caloris aut frigoris accedunt, eo minor ipsorum quantitas exhibetur: Tutum siquidem non foret piper, pyrethrum, euphorbium, aut cicutam, sedum, nymphaeam larga copia porrigere, cum horum vlti algerent interiora, illorum conflagrarent.

Roborantia vero cum à se invicem dissideant, agendi viribus, valde dissimili quantitate præbentur, ut aquæ cordiales, vncius; conservæ principum partium roboraricæ, drachmis; Alexiteria efficatoria, scrupulis; lapis bezoardicus & coralli monococtis, granis.

Quæ item formula liquida sumuntur, ad roborandū, alterandū, aut purgandū, ea semper dosi maiore solent imperari.

Porro non ex parte tantū medicamentū, sed corporis status & humoris, quantitas augeri debet, vel

Parvulus error non perimendendus.

Superpurgatio timenda.

Quomodo medicamentum idem variis promat effectus.

Quæ magna

Qui medicamentū validius, quæ benignius egent.

vel minui. Robustum firmumque corpus, laboribus & crebris purgationibus assuetum, aut multis obstructionibus impeditum, blanda imbecillaque medicamenta aspernatur. Molle, ac rari-um, quale puerorum & mulierum est, vt è di-
 uerso, macilentum, exuccum ve, medicamen-
 tis tantum eger blandioribus, & mulieres gravi-
 dæ, & qui ex longo morbo resurgunt.

*Frigidus &
 crassus hu-
 mor lardius
 purgatur.*

Huiusmodi quoque species & copia medicamē-
 ti quantitatem distinguit. Nam lentus humor,
 crassus, frigidus, melancholicus, pituitosus, & te-
 naciter cuiusdam parti adhærens pigre dela-
 bitur, validioreque cathartico ad illius exclusio-
 nem habet opus. Tenuis, calidus, biliosus, inter-
 dum sponte per vomitum excernitur, aut facile
 blando medicamento purgante per secesum e-
 duetur.

*Medicamenti
 dosi pro calidi
 & soli natura
 immutanda.*

Præterea cæli status, regionis natura, & anni,
 temperatissime conditio, non idem semper me-
 dicamentum, eademque copia exhibendum ar-
 guunt. Nam cum temperate æquilonia alvi duræ
 sint, [aphor. lib. 3.] & hyeme rigida corpus coar-
 ctetur, denseturque præsertim in regione gelida,
 humor tunc partibus tenaciter obhærens, non
 nisi valido medicamento, aut blando libe-
 ratius, aut sapius exhibitio profunditur. Et vt an-
 nustales plerumque morbos facit, qualis est ejus
 constitutio, [aphor. s. lib. 3.] pro humoris mor-
 bum committentis specie, cuius proventum
 magnū facit aut minorem; sic immutari quo-
 que suadet non tantum medicamentigenus, sed
 quantitatem, quæ copiosior esse semper de-
 bet, cum vel ratione corporis, humoris, cæli
 status, regionis, consuetudinis purgatio diffi-
 cilis esse solet; vt contraria ratione cum facilis
 est, illius etiam copia debet esse minor, vt mox
 docebitur.

CAP. IX.

*De his, quæ parua quantitate præscri-
 buntur.*

SVA cuiusque medicamenti est purgandi vir-
 tus fortis, aut imbecilla; sua & virtutis parti-
 cularis proprietas, quæ potius, quam illum
 humorē blande aut tenenter educat. Blandum
 illud dicitur, quoddam mediocri tantum quantitate
 sumptum, alium pigre ac benigne movendo, pauca
 deiecit, superflua tamen ducit, dum superfluo ponde-
 re sumitur. Si enim rhei vel cassi, quæ inter fami-
 liatissima naturæ pharmaca teneantur, imode-
 rata quantitas, vt illius sesquialtera, & huius se-
 libra ingeratur, magna immoderataque ven-
 tris turbatione, humores agitando, per se-
 cessum, aut vomitum, aut vtrumque mo-
 uebit.

*Blandum me-
 dicamen-
 tum quale*

Potenter purgat, quod exigua mole, vt quæ gra-
 nis ponderatur, citam ac copiosam deiectionem effi-
 cit, proinde parua semper quantitate datur; vt &
 omnia, quæ ingrata sunt, aut rara, magnopere
 venduntur pretio, aut vires habent effica-
 cissimas, ac malignæ cuiusdam qualitatatis parti-
 cipes.

*Potenter pur-
 gant.*

Ingrata sunt, quæ vel odore moleste feriunt
 nares & cerebrum, vt castoreum, sagapenum &
 assaferida, quam ob terrum halitum Germani
 sterces diaboli vocant; vel sapore, cuiusmodi

*Ingratum me-
 dicamen-
 tum quale.*

sunt amara, vt colocynthis, centaurium minus; a-
 cta, vt euphorbium, pyrethrum; acidissima, vt o-
 leum sulphuris & vitrioli, cuius aliquot guttæ sy-
 rupopo violato proportionē debita commixtæ,
 eundem colore ex rubro micante, focant, & aci-
 dulum simul reddentes, oculis & palato suavem
 admodum efficiunt. Ejusmodi syrupum arte di-
 cta alteratum, aulicus quidam Medicus, primo
 sui adventu, omnibus æque morbis, propriis
 manibus dabat, plebeculamque vanis ostenta-
 tionibus fallendo, arcana omnium arcano-
 rum asserebat.

Quæ rara sunt, nec nisi magno emuntur, vt
 gemæ, smaragdi, vniones, ballamū, aromata pre-
 tiola, ambræ, moschus, zuberum, & quæ quarto
 recessu calfaciendo aut refrigerando cor-
 pus immutant, minore quantitate præscri-
 buntur.

Religiosius adhuc assumuntur, quæ antipa-
 thia quadam & speciali dote vitæ primordia,
 spiritum & calorem impetere, carnes colligat-
 re, & sanitatis integritatem destruet nata sunt,
 vt caro viperarum ad pestem & lepram, renes,
 vel potius lumborum caro stincorum, ad æstum
 Veneris ciendum, cantharides ad ischuriam; hæ
 enim, vt decet, præparatæ, aliisque medicamen-
 tis idoneis permixtæ, & quantitate parua datæ,
 urinam movent innoxie, maiore copia sistant,
 & vesicam impense calefaciunt, Rondeletius.

*Cantharides
 an & quomo-
 do moveant
 urinam.*

Mineralia quoque, vt æa omnis, quæ facultates
 habent efficacissimas, parcius, quæ minus va-
 lidas ac remissas, liberalius sumuntur.

Præterea, quæ ad aromatizationem, vel cor-
 rectionem, vel aliorum medicamentorum de-
 ductionem conducunt, ea semper minori quan-
 titate ponuntur, vt cinamomum, vel santali, aut
 scabianum ad odoris, saponisve suavitatem phar-
 macis conciliandum, zinziber ad agarici, crocus
 ad opij castigationem; incidentia & aperientia
 ad reliquorum medicamentorum virtutem me-
 dicamentis deferendam.

*Quæ parua
 dosi præscri-
 bantur, &
 si imma.*

Nihil vero æque pharmaci cuiusdam magnam
 dosim dehortatur, atque vis illius effiæna, præ-
 potens & maligna, quæ cum intro lubet, simul vt
 educitur in æthum, sapie naturam anxie ducit, &
 symptomatum excitat catervam.

Quæ rara sunt, pretiosaque principibus & di-
 vitibus, maiori pondere, sicut postulant, auda-
 cter præscribuntur.

CAP. X.

*Quæ quantitate simplicia medicamenti com-
 ponendis permisceantur.*

MEDICAMENTA pauca inveniuntur multis
 simplicibus eadem proportionē mixtis
 composita, quin duo, vel plura reliquorum quan-
 titatem superent. Superant, quæ materia vicem
 gerunt, & idoneam medicamenti formā indu-
 cunt, vt oleum, cera, lithargyrus emplastris & v-
 guentis; vel præcipua agentis vim præstant, & ba-
 sis locū in compositione obtinent, vt aloë in multis
 catapotis; vt etiam, quæ sub magna mole vires
 habent imbecillas vel ad reliquorum conserva-
 tionem adhibentur, vt mel & saccharum in ele-
 ctuariis & syrupis.

Hæc

Hæc vero præcipua lex in medicamentorum miscendorum proportione seruanda est, vt, quod quid maiorem medicamento vilitatem affert, eo in huius compositione, copia maiore adhibetur.

Quæ simul a quo pondere possunt misceri.

Electuarium Insuper ad quid vtilis.

Æquali pondere miscentur, quæ symbolo quodam conveniunt, habentq; inducendæ formæ medicamento aptam materiam, & æque affectu, affectuæ parti, causæ & symptomati adveniantur; quod videtur observatum in *unguento tetræpharmaco*, seu *basilicone*, quod *cera, picis, resinæ, adipis tauri* partibus constat æquis: vteriam in electuario Iustino descriptione Nic. Mirepsi cap. 403. quod partes æquales, triginta simplicium excipit, quæ proprierate quadam omnia calculos arterere, & vias lorio dicatas referere creduntur. His excipientis additur *mel* aut *saccharum* diverfa proportione commistum, vt ex omnibus simul electuarium pareatur, quod formam sibi convenientem, ac consistentiam idoneam habeat, & ad futuros vsus diutius confervetur.

Porro ex medicamentis simplicibus alia pondere, alia numero, alia utroque modo, quædam mensura, nonnulla manipulis, alia pugillis mensurantur.

Radicum quantitas in medicamento componendo.

Radicum quantitas pro singulis dosibus varie, pro varia illarum virtute & agendi efficacia mensuratur. Si blande alvum ducendi facultatē habent, dragmis; si potenter, scrupulis: si tantum alterant, vncis integris, vel mediatis: Et cū balneas ingrediuntur, libris, & aliquando manipulis, si tenuiores sint, ponderantur.

In syrups magna quantitate conficiendis, ponuntur ab ℥j. ad ℥ij. aut ℥iij. In apozematis pro vna dosi, a ℥ij. ad ℥. β. vel ℥j. aut plus, minusve, pro radicum viribus. Si pro multis dosibus parandum sit decoctum, eadem proportione ipsarum agenda quantitas.

Cum vero duæ, vel tres, vel plures qualitates eiusdem, aut fere similis radices præscribuntur, singularum minor quantitas poni debet, adeo, vt omnes simul junctæ æquipolleant vnius quantitati, inquit Rondelet. Quod etiam fieri debet in omnibus aliis simplicibus medicamentis, facultate similibus, dum æque affectui propugnando, & parti iuvandæ conveniunt. Atque vt paucis teperam, quæ acrimoniam, aut facultatē habent eximiam, parva quantitate, quæ blandam aut imbecillam, maiore ponuntur.

Herbarum quantitas.

Idem est iudicium de herbis tam recentibus, quam siccis, quæ manipulis mensurantur, aut singulis, aut pluribus, pro illarum facultate, & medicamenti paranda natura. Singulas enim ad vnam dosim, aut alteram, manipulo solo, & plerumque tantum dimidiato metimur: ad foras parandos, manipulis duobus: ad balneum pluribus, & interdum fasciulis vsurpamus.

Flores.

Minutuli flores siccī, aut recētes, vt *rorismarini*, *violarum*, *buglossi*, modo pugillis, modo ponderate mensurantur: Majores ac recentes, vt *liliorum*, *nymphaeæ*, *rosarum* sæpius manipulis: aridi dragmis, vncisve in trutina expenduntur.

Semina.

Semina quævis calida, frigida, teperata, acrida, acerbata, atvata, vel ingrata, pōdere semper librantur, sed diverfa quantitate in compositione me-

dicamentorum ponuntur, pro illorum diverfa virtute & Medici scopo.

Calidissima, frigidissima & narcotica, dum extrinsecus adhibere consilium est dantur a ℥j. ad ℥j. Si intrinsecus sumere, a ℥j. ad ℥j. aut paulo plus, aut, minus, pro illorum vi potentiore aut imbecilliore.

Narcotica

Fructuum & radicum cum sit diverfa magnitudo & qualitas, diverfa quoque illorum quantitas præscribitur diverloque modo judicatur. Minimi pondere, vt *Ribes* & *berberis*: majusculi numero, vt *sebestena* & *pruna*: nonnulli utroque modo, vt *amygdala*, *juiuba* & *passula*: Multi, quia crassissimi sunt, nec integri expertuntur, frustatim secandi sunt, & à cortice, nucleis, & acinis repurgandi; postea dragmis aut vncis mensurantur.

Fructus numero & ponderate mensurantur.

Et vt summatum omnia complectar, liquida sæpius mensuris, solida pondere, fructus numero, folia manipulis, flores pugillis mensurantur. Atque pro varia singulorum qualitate, varia quæque dosi præscribuntur: hinc liquorum, corticum, leguminum, animalium, & eorum, quæ ab ipsis sumuntur, dosim, mensuram, & pondus minutius persequi superfluum videretur, cum ex eorum consistentia & qualitate, atque ex his, quæ *superius* dicta sunt, hæc omnia facile dignoscuntur.

Brevis epilogus.

C A P. XI.

De medicamentorum repositione.

VT accuratam ac dilucidam medicamentorum compositionem explicaremus, illarum conficiendi modum, basim, formam, finem, & singulorum mixturam ingredientium quantitatem, atque eorundem æqualitatem aut inæqualitatis rationem fustissime aperuimus. Sequitur nunc, vt medicamenta jam composita his in locis reponantur, in quibus diutissime viribus integris queant aservari.

Medicamentum autem quodque seu simplex, seu compositum, nam utrumque aservandum est, non ubi visante vsum reponitur, sed in loco idoneo, ne alteretur, corumpaturve, & adhuc validum vtendi tempore, quibus convenit, opportune ac feliciter detur.

Simplex primum seligitur, & à sordibus, ejusque partibus excrementitiis, aut inutilibus repurgatur; dein, vt aservetur, siccatur: humida namque diu servari non possunt, quin marcescant & putredinem acquirant.

Siccantur autem herbæ in vmbra, vel sole non multum fervido, nec loco marcido, sed secco, aut sumi, pulverisque experte, & manipulis aut fasciulis colligatæ, reponuntur fasculis cannabinis aut papyraceis, ne à prædictis detrimentum capeant. Flores modo simili siccantur, reponuntur, & conservantur: Estque conservatio tam affinis repositioni, vt hæc ad illam referatur.

Herbarum repositio.

Frigus non item officit, cum ab ejus rigiditate tanta sint omnia, quæ sicca sunt aut crassa, sed liquida ac humida facile cogit, quæ ad veniente tepore statim ad pristinum statum redeunt. Atque tamen destillatæ, immoderato gelu concretæ, de sua bonitate non parum amittunt, sæpiusque

que lagenis vitreis, quibus continebantur, per hyemis sævitiam abruptis effunduntur, nisi prudenter aromatarij providerint.

Anno salutis 1608. mensibus Januario & Febuario, dum hæc conderem, hebdomadas sex integras adeo sævit hyemis rigiditas, vt vasa confringeret non modo figulina, vitrea, stannea, sed cuprea etiam crassissima, quibus aqua continebatur: Atque tum panis recens è clibano extractus, mox in duriciem velut lapideam concresecbat, nec in cellis vinariis à glacie tutus erat. Mirescente vero frigoris sævitia, singulæ ædes Lutetia incus & extra horrido gelu incanescebant. Multi autem morbi pulmonum & partium spirabilium toto illo tempore grassabantur, quibus complurimi petibant.

Fructus reponuntur aliquando in horreis, vt poma, interdum in dolis, vt pruna. sæpe in pyxidibus vitreis aut ligneis, charta, vt decet, obrutis, vt iuuba, ne à fumo aut pulvere alterentur, aut à muscis inquinentur, & erodantur.

Semina prius siccata reponuntur in vasis vitreis, & aliquando ligneis, & loco sicciorē servantur.

Radices purgatæ, & arefactæ servantur in arculis & pyxidibus ligneis gossipio nonnunquam involutæ, si pretiosæ sint, vt rheum, ne ab ætris nociva qualitate, aut caloris edacitate, vis earum pereat, ac cito corruptantur.

Succi liquidi excipiuntur lagenis, aut aliis ore angusto vasis, quibus desuper oleum affunditur, nec ab ære alterentur.

Sicci pyxidibus ligneis, aut vasculis vitreis, fistilibusve reponuntur; vt etiam lachrymæ, gummi, animalia, vel eorum partes & mineralia.

Liquores & olea, vt liquidambar & balsamum vitreis lagenis excipiuntur, & subere, aut cera & membrana quadam obrutantur, ne citius ab ære dissipentur.

Terebinthina non tantum optime vase ex ferro albo, aut vitreo reposita servatur, sed etiam figulino.

Quadam in ædium parte suprema; alia in media; alia nō nisi in cella vinaria, aut alio loco madente, & vlginofo, feliciter reponuntur & conservantur, vt cassia.

Medicamenta composita pro diversarum consistentiæ & viribus, in diversis vasis reponuntur, vt hydromel in dolis, syrupi in vasis fistilibus, & aliquando velturæ facilioris gratia, ex ferro albo confectis, vt syrupus capilli Veneris Mompeliensis, quæ ejusmodi vasculis exceptus, commodius ad longinquas regiones vehitur; electuaria solida in arculis ligneis; liquida in vasis stanneis & figulinis vitratis; pulveres in vitreis; vnguentra in ollis stanneis. Sicque singula varie, pro varia singulorum natura reponuntur.

C A P. XII.

De conservatione & duratione medicamentorum.

VT medicamenta composita pro vna tantum dosi non solent confici, sic nec simplicia colligi, sed quæq; ad futuros vsus majore quantitate seliguntur & parantur: atq; vt à pulvere, fumo, putredine, injuriis æris & insectis, à muscis for-

micivæ tuta sint, reponuntur in vasis idoneis, aut includuntur sacculis, aut involuntur chartis, & in pharmacopoliis asservantur, his solum exceptis, quæ in loco vel humidiorē, vel sicciorē vtilius asservantur, vt cassia in spelunca vinaria; saccharum, condituræ, tragemara, omniaque sacharata in fornace aut scinio, juxta ignem.

Mulra ad sui conservationem aceto, aut sale, aut vtroque conduntur, vt cucumeres, cappares, olivæ, vel saccharo, aut melle, vt omnia medicamentorum genera, ex quibus electuaria vel syrupi componuntur.

Decocta, estare biduum, aut triduum; hyeme hebdomadam integram; aquæ destillatæ & conservæ annum vnum durant.

Syrupi perfecte cocti, electuaria, trochisci, pilulæ, olea, vnguenta & emplastra biennium sæpe conservantur; vt & radices, ligna, cortices, succi sicci, lachrymæ, gummi, triennium & aliquando quadriennium; elaterium triginta annos; vngues, ossa, cornua seculum.

Præter hæc quadam vix diu conservantur, nisi eorum fruuntur presentia, cum quibus familiaritatem quandam habent, vt magnes cum ferro, cujus limatura, quasi nutritur, qua absente cito senescit, amittitque vigorem.

Alia securius vires suas tuentur, si rerum quarundam appulsu, ab ætris injuriis & teredine vindicentur. Sic camphura granis milii aut psyllii, obruta tutius servatur; mala citria, arantique acervotritici lepulta tardius putrescunt, & radix Mechoaca absinthio involuta, non tam cito carie eroditur, ejusque facultas magis integra conservatur.

Moschus & Zibethum tuto servantur in pyxidibus plumbeis, ne credibile est, ea mediis in latrinis suspensa, aut recondita, vires amissas, vt Plateario placuit, refarcire.

Crocus, caryophylli, piper, macis, & alia aromata optime ac diu servantur in sacculis coriaceis: Storax, benioin, in pyxidibus vitreis: Santali, xyloaloe, lentiscus, & schœnanthum, semina, & alia pene innumera in capsulis, seu vasis ligneis, vt fusius in Officina docebitur.

Medicamenta igitur tam simplicia, quam composita, si dicto modo, ac sedulo servantur, diutius durant: si negligenter, celerius senescunt.

Pars autem illorum maxima singulis annis debet mutari. Si quæ tamen colorem, odorem, saporem diutius servant, durant quoque diutius, vt sesquiannum, aut biennium, aut triennium; vt quæ crassam habent substantiam, & vires firmiter substantiæ in hærentes, vt cōtra, quæ easdem facile vanescentes habent, & substantiam raram, minus durant, vt flores, & ea omnia, quorum virtus superficialis est, & cito dissipabilis. Tutius vero ac diutius semper servantur, quæ in arculis optime clausis, aut vasis strictè operculatis includuntur: sic enim illorum virtus securius retinetur. Multi theriacā in vase plumbeo durabiliore putant, quæ tamen tempore Galeni in pretioso, vt nunc in figulino fere semper reconditur.

CAP.

Sævitia hyemalis anni 1608.

Fructuum.

Seminum.

Radicum.

Succorum.

Liquorum & oleorum.

Syrupus capilli Veneris Mompeliensis.

Ferrum magneticum alimentum.

Mala citria & aurantia.

Non probatur Platearii consilium.

Quando medicamenta mutantur.

CAP. XIII.

De his, quæ antonomasia quadam cæteris præstant, à qua illorum donominatio sumitur.

Vterueret Deus hominem ab ærumnis & ægritudinibus, quibus quotidie laceffitur, terram hanc tanquam paradysum inferiorem, seu hortum locupletissimum stirpibus innumeris ditavit, quarum amœno halitu reficitur, colore vario recreatur, in sanitatē nutritur, in morbo iuvatur, & à morte liberatur.

In illo autem fecundissimo solo per multa fruticant, & quotidie nobis occurrunt generis ejusdem, & qualitatis parum dissimilis, quæ eodem quoque nomine designantur ac nuncupantur. Nam Iridum & graminum infinita, pene dixerim, recensentur differentia, nec certo quis hucusque numero eas definire valuit; ut nec geraniorum, hyacinthorum, anemonum, narcissorum, aliarumque multarum stirpium, in quarum omnium varietate varianda naturam delectari, & quasi ludere videmus.

Ex his vero dum absolute quædam scribuntur, sine ampliori aut peculiari singulorum descriptione, ea semper sunt eligenda, & usurpanda, quæ meliora & vni longo probata; hocque theorema in his, quæ analogam habent inter se, perpetuo est observandum, ut in quoquo genere semper assumendum est, quod optimum. Veluti quando aloë simpliciter ponitur de ea, quæ succum citrinum habet, succotrina vulgo dicta, nominis significatio intelligenda venit.

Atque ut pauca, pro multis exempla sint, cum simpliciter acetum ponitur, non acetum zylis, sed viniendum est. Si balsamum, nativum illud ex arbore Ægyptiæ elicatum. Si benioin, illud quod à maculis candidis, insit amygdalarum, amygdaloides dicitur, fumendum.

Quando etiam absolute cassia ponitur, fistula usurpanda, quando corallus, ruber, qui præstantior judicatur.

Sic quoque cætera de præstantioribus semper intelliguntur: ut,

Distamnus.
Aristolochia.
Dulcisradix.
Endivia.
Epithymus.
Feniculus.
Feltære.
Gummi.
Granatum.
Hepatica.
Hedera.
Jasminum.
Hyoscyamus.
Lactuca.
Lilium.
Marrubium.
Menta.
Nigella.
Nymphaea.
Nasturtium.
Oleum.
Opium.

DE

Cretensi.
Rotunda.
Glycyrrhiza.
Cichoriolatifolia.
Cassia thymo imitata.
Marabro.
Centaurio minore.
Arabico.
Acido.
Lichene.
Cerymbifera.
albo.
albo.
Sativa.
albo, ac bulboso.
Præssio albo.
Vera & hortensi.
Semine tantum.
alba.
Semine ejus.
Olivea.
Thebaico

Papaver.
Polypodium.
Quercula minor.
Quinque nervia.
Rosa.
Regina prati.
Siechas.
Santalum.
Tappus barbatus.
Terebinthina.
Veronica.
Viola.
Xyloaloe.
Iris.
Zinziber.

DE

albo.
Querno.
Chamadri.
Lanceolata.
Rubra.
Ulmaria.
Arabica.
citrina.
albo.
Veneta.
Mascula.
nigra, vel poti⁹ cærulea.
nigricante.
Florientiniana.
Malvaticos, quod nulli
bonitare cedit, & à
Petris, Arabibus, &
aliis Barbaris maxi-
me omnium expecti-
tur.

CAP. XIV.

Deradicibus, seminibus, floribus, lapillis, & aquis, quæ dignitate quadam cæteris præstantur.

PERMULTA simplicia etiam diversi generis, qualitates habent affines; Ex his tamē alia aliis esse præstantiora, usus comprobavit, & ad morborum profectionem convenientiora, ut quæ qualitate quadam alterant, roborant, vel purgant cæteris præstant, & effectus exhibent feliciores; ejusmodi sunt plantæ multæ, vel earum partes, & quædam mineralia: Quæ cum absolute scribuntur, accipitem sæpe eum relinquunt Pharmacopœum, quem latet genuina dilucidatio; cujus tenuitati faventes, dicimus, radicem quinque aperientium nomine, *radices apii, asparagi, petroselin, fœniculi, ruscii* intelligi. Præter quas adhuc alia quinque, nempe, *graminis, rubie majoris, anones, capparum, eryngii* multum celebrantur.

Semina frigida quatuor sunt majora, *citruli, Semina frigida cucurbita, melonum, cucumeris*; & quatuor minora, *lactuca, portulaca, endivia, cichorij.*

Totidem etiam calida, tam majora, *anisi, fœniculi, cimini, catur;* quam minora, *amomi, anisi, dauci.*

Flores cordiales tres tantum perhibentur, *Flores cordiales violarum, buglossi, & borraginis;* qui si tales sunt, maxime quidem, dū recentes sunt adhuc, & colorem saporemque retinent. Exsiccati enim ut insipidi & inodori, sic nullius aut imbecillius sunt qualitatibus.

Idem est judicium de floribus aliis servari solitis, quorum odore, sapore, colore pereuntibus qualitas perit.

Rosæ vero, quæ cum suavitatis hæc omnia diutissime retinent, maxime cardiacas puto, ut & flores unversos, qui odore gratioso spiritus exhilarant. Flores enim suaviter olentes, non herbarum modo, ut *ruccis, lilij, convallij,* sed etiam arborum, arborumve, ut *lilacis, arantiorum, tiliæ,* cordiales sunt, possuntque in usu medicamentario feliciter usurpari.

Flores *chamemelæ, meliloti, anisi* inter cordiales calidos numerantur; sed *arantiorum, jasminis, iteos,*

Aloë quantum melior.

reos, *salvia, anthos, veronica, caryophyllata*, aliofque pene innumeros flores, qui fragrantia ac suauitate nates iucundaseriunt, & mentem recreant, præfero.

Herba capillaris quinquaginta. *vis verus*, *Mompeliensis* vulgo dictus, *adiantum* vulgare, *politricum, ceterach*, seu *asplenium*, & *ruta muraria*, nulla ratione salvia vita dicta; quibus *epithymum* & *castanea* species possunt annumerari.

Emollientes herba otto sunt. Quatuor emollientes herbae communes sunt, *malua, althea, viola nigra, acanthus sativus*, seu *brancha vrsina*: quibus adhuc alia quatuor junguntur, *Mercurialis, parietaria, fula*, vulgo *beta*, & *atriplex*. Omnium liquidem vsusque celebratur in decoctis clysterum & cataplasmatum emollientium parandis.

Fragrantia pretiosa multa sunt, sed quinquaginta potissimum in vsu medico commendantur: *Sapphiri, granati, smaragdi, hyacinthi & sarda* seu *cornallina*.

Quatuor aquas cordiales plebecula tantum novit, *endivia* scilicet, *cichorii, buglossi, borraginis*, nec quintam dari censet: Ego vero præter has adhuc octo etiam magis cardiacas puto, *cardui* nempe *benedicti, scabiosi, calendula, morsus*, hoc est, *succisa, oxytriphilli, ulmaria, acetosa, nemopharis*.

Has si novisset omnes vsurpasset *Tonerus* p. 29. quasi parens meus non potuisset similem dare quam sic extollit. Sordida laus propria l Sordida maior p. 3. ob morbi decrementum l

Quatuor aqua cephalica. Cerebro quoque roborando quædam aquæ conferunt; cephalicæ propterea dictæ, quæ quaternario numero describuntur, videlicet, aqua *betonica, melissa, rosarum & florum arantiorum*.

Quatuor unguenta calida, & quatuor frigida. Præter ea quatuor in officinis vnguenta calida prostant, *Aregonum, Mariatum, Althea, & Agrippa*. Ettoridem frigida, album, rosaceum, populeum & citrinum.

C A P. XV.

De Succedaneis.

Succedaneis tatio, nisi, quasi coacti Medici debent uti, cum scilicet quædam desunt vel incognita, vel non satis probata, vel ira rara, ut haberi, vel ita pretiosa, ut emi vix queant: tunc enim Pharmacopœi Medicorum consilium secuti, in eorum, quæ deficiunt, locum alia subrogare possunt; ita tamen, ut succedanea deficientibus specie, genere, viribus, sint valde similia, & affinia. Debet enim, si fieri possit, simplex medicamentum poni pro simplici, compositum pro composito, ut;

planta pro planta,	minerale pro minerali,
radix pro radice,	sal pro sale,
cortex pro cortice,	terra pro terra,
semen pro semine,	lapis pro lapide,
liquor pro liquore,	gemma pro gemma,
gummi pro gummi,	metallū pro metallo.
resina pro resina,	animal pro animali,
oleum pro oleo,	pars pro parte,

In compositis quoque servatur eadem lex, sed non adeo stricte. Solet enim & debet sumi pulvis pro pulvere, eclegma pro eclegmare, electua-

rium pro electuario, syrupus pro syrupo; sæpe tamen est tanta virium affinitas inter composita medicamenta consentientiæ diversæ, ut facile admittatur substitutio. Si quis enim aversebitur syrupus iunivinus, aut de ungula cabalina; & qui cataportia respuerit, quidni catharticum aliud forma potus, aut boli, vitibus analogum assumeret? Sic nonnunquam Medici solent agrotis indulgere, quibus solida respueritibus, liquida præferunt, aut contra, solida imperant, quibus nauseat ventriculus super liquidorum vsu.

Non semper autem substituitur simplex medicamentum pro simplici: nam cum vix duo simplicia facultatibus omni ex parte similia reperiantur, sæpe alicujus penuria, cui nullum simile datur, duo aut plura miscentur, quorum concursus illi vires similes exhibet, vel in qualitatibus elementaribus caloris, frigoris, humiditatis, aut siccitatis; vel in secundis, quæ materiæ commoderationem sequuntur. Sat enim est, si suppositum medicamentum id efficiat, quod genuinum ac defectivum pollicebatur. Qui enim egerit simplici quodam raro & pretioso, secundo gradu calefaciente, aut refrigerante, habueritque duo alia, vnum, quod tertio gradu, aliud quod primo sitale, ambo si permiscuerit, vnum quidem efficiet, quod pari recessu aut calefaciet, aut refrigerabit, scopo proposito accommodatissimum. Eadem est in attenuantibus, incrassantibus, digerentibus, & aliis permiscendis ratio.

Quia vero solum & cælum qualitates simplicium immutant, ut ostendimus supra, de arbore persica, diligenter observandum, quæ optime substitui possunt; nam multum est discriminis inter iridem nostratrem & Florentinam. Hæc enim cephalica, & bechica est, illa phlegmagoga & potenter serum ducendo ventrem subducens. Et quemadmodum vinum Canariæ generosius est Hispanico, & Hispanicum Gallico: sic & racemi, e quibus exprimitur, aliam atque aliam sortiuntur qualitatem, saporem nempe & caloris excessum. Proinde licet ejusdem generis & speciei simplicia deligantur, non tamen pari qualitatum recessu suam temperiem nata sunt omnia; nam quod in solo calidiore crevit calidius est: quod in frigidiore, frigidius.

Quando igitur id ipsum, quod ratione loci calidius est, præferbitur, nec reperitur, aliud ejusdem generis substitui potest, licet frigidius, modo majore quantitate sumatur.

Quod enim quarto recessu calidum est, ea potest quantitate sumi, ut tertio tantum gradu vel etiam secundo calefaciat. *Euphorbium*, exempli gratia, quod quarto recessu calefacit, si infra quatuor gradus detur, tertio tantum gradu calefaciet; atque quo minor illius quantitas dabitur, eo minus calefaciet. Verum cuilibet medicamento est determinata dos, alioquin posset dari medicamentum tam exigua portio, atque etiam ipsius ignis, ut nec calefaceret, nec videret. Et *caryophylli* ordine tertio calidi, si minus octo granis dentur, infra tertium gradum calefacient,

Medicamentum compositum facile admittit substitutio.

Iris ab iride multum differt.

Quomodo gradu tertio aut quarto calidum substituitur pro minus calido.

ficient, vt principie, vel medio, vel fine secundi, pro maiore, vel minore illorum quantitate. Et sic de reliquis qualitatibus in singulis gradibus dicendum.

Cuiusque gradus tres partes, seu mansiones constituuntur, principium, medium, & finis. quæ sic inter se habent, vt principium vnius coincidat cum fine alterius, vt principium quarti cum fine tertii. Sic finis hyemis vix veris initio dissimilis.

Dosis calidiorum in quarto gradu.

Cuiusque autem gradus tres partes, seu mansiones constituuntur, principium, medium, & finis. quæ sic inter se habent, vt principium vnius coincidat cum fine alterius, vt principium quarti cum fine tertii. Sic finis hyemis vix veris initio dissimilis.

Vitata dosis calidiorum in quarto gradu est granorum quatuor, cuius cum sint tres mansiones, summa eorum dosis, quæ finem ejusdem gradus attingunt, est granorum duodecim: quæ medium granorum sexdecim: quæ principium granorum viginri, qualis est eorum dosis, quæ in fine tertii ordinis calefaciunt.

Quocirca; qui medicamentum aliquod in fine primi gradus calidum, aut frigidum non habebit, aliud quod initio secunditale erit, potius substituere: qui medicamento in fine secundi calido indigebit, aliud pro succedaneo, quod calefacit, in principio tertii exhibebit.

Compositorum autem doses cum è simplicibus deducendæ sint, pro singulorum deficientium qualitate, alia substituentur ipsi analogæ, in quorum mixtione, si dicæ leges seruentur, compositum exurget, optimum deficienti substitutum.

CAP. XVI.

Quæ & quando recte substituantur.

NEquid igitur nostræ institutioni pharmaceuticæ desit, nec præsidii destituatur æger, cum ad opem illi ferendam vocatus Medicus nonnulla præscribit, quæ nec in officinis, nec hortis pharmacopolarum inveniuntur, quædam in eorum, quæ deficient, locum supponenda, quæ ob id Græci ἀντὶκατὰφάρμακα, Latini succedanea & substituta, myropolæ vulgo, quid pro quo nominant.

Quid pro quo

Debent autem substituta viribus esse his similia: quorum defectum suppleant, vicemque gerunt, vt dictum est. Quæ si talia non queant inueniri, ea saltem eligenda veniunt, quæ ab illis non multum dissentiant, sed in pluribus respondeant. Absurdum namque est, succedanea illa vocare, quæ non succedanea & symbolas, sed oppositas qualitates sortiuntur, neque illa ratione, euphorbium pro agarico, pyrethrum pro lapathio, melilotum pro malo cydonio in quibusdam codicibus videtur substitutum. Hæc enim inter se affinitate nulla consentiunt, vt sane consentire debent, quæ subrogantur.

Ad vero cum meliorum penuria quædam imbecilliora substituantur, horum qualitas quantitate aucta, compensatur, & duplum pondus substituitur, vt contra, succedaneum validius sit, & efficacius, de ejus quantitate detrahatur, vt qualitas minuat.

Hoc autem fieri neutrquam fas est, absque periti Medici consilio, quod tamen per multi nō aspernantur modo, sed medicamenta præscribunt ipsi, magna civium internectione, cuius maxime sunt authores nonnulli vasti nebulones, ac importune dicaculi, qui compto vestitu ægro-

Succedanea sine Medici consilio non esse danda.

ris assident, & blando sermone & fallaci incautos decipiunt. De improbis tantum loquor, qui de corio humano audeat ludentes medicamentis simulat & inique bardos ac imperitum genus faminarum ludificantur. Sciunt pellaces, quid velim, in quos tamen nihil acerbius dicam, cum pauci sint, multi vero & pij & prudentes, qui nil temere suscipiunt, & cum de hominum salute agitur, Medicos accersunt, quorum consiliis & præceptionibus adjuvi affinia, legitimaque antiballomena, in eorum, quæ desunt, vel jam exoleverunt, locum apposite substituant.

Qui sine delectu & ratione, quævis medicamina, vt quæ manibus sese offerunt priora, pro genuinis & optimis reponit, periculolum medicamentum, quid pro quo facere dictum, dedisse creditur.

De tali ardelione quidam festiue illud ex Nivivita inculcare solebat, Sape loco illius quid pono.

Ne igitur in succedaneorum repositione quis error committatur, recentiores Galenum secuti, simplicia deficientia, aut exoleta ordine alphabetari scribunt, illisque antiballomena, seu simplicia substituenda opponunt: vt quæ incipiunt à liteta;

A. Primo loco, quæ à litera B. Secundo, & ita deinceps scribantur. Ergo substituitur, pro

Abfynthio,	origanum vel abrotonum.
abrotono,	origanum.
acacia,	hypocistis.
acantho,	malua.
acoro,	radix.
adrianto vero,	commune.
ammi,	anisum.
amomo,	acorus.
ammoniaco,	propolis.
amygdalis amaræ,	nuclei persicorum.
adipe vulpis,	adeps musfelæ.
adipe cervi,	adeps capræ.
alumine,	sal fossilis.
alibea,	malua.
arsenico,	sublimatum.
aqua pluvia,	fontana.
aqua marina,	salta.
amiso,	dancus.
aristolochari rosunda,	longa.
Balaustio,	malicorum.
balsamo,	terebinthina limpida.
borragine,	buglossum.
bethonica,	melissophyllum.
blitio,	astriplex.
butyro,	oleum.
Calamo aromatico,	schœnantum.
cardamomo,	cyperus.
calamintha,	mentastrum.
chamadry,	chamepythia.
cinamomo,	canella vulgaris.
cinnabari,	minium.
citrifucco,	succus limonium.
Danco,	pastinaca.
daçylis,	ficus Massiliensis.
diçlanno,	saloria.
denta apri,	porcinus.
	diphryge.

Pro	diphryge,	as vstum.
	dulci radice,	passula.
	Ebulo,	sambucus.
	eleboro albo,	claterium.
	eleboro nigro,	lapis lazuli.
	epithymo,	epithymbrum.
	eruca,	erisimum.
	cupatorio,	lichen.
	eryngio,	anone.
	Fenugraco,	orobus.
	fixaculo,	apium.
	felle perdicis,	fel cothurnicis.
	flore aris,	aryngo.
	fumaria,	cicerbita.
	foliulis senna,	duplum foliorum.
	folius myrti,	eius bacca.
	Galanga,	acorus.
	galbano,	sagapenum.
	gentiana,	radix tormentille.
	glycyrrhiza,	passula.
	Hepatica,	agrimonium.
	belemio,	iris.
	hyopo,	satureia.
	hy. ocisti,	acacia.
	lasmis floribus,	anthos.
	inubis,	passula.
	inuco odorato,	cardamomum.
	hyocyamo,	papaver.
	Lactuca,	cichorium sativum.
	lappa,	viola nigra.
	laureola,	mezerium.
	lacca,	styrax.
	lepedio.	nasturtium creticum.
	Magnete	phrygius lapis.
	malua,	atriplex.
	mandragora,	papaver.
	melle,	sacharum.
	mumia,	pissasphaltum.
	Nardo Syriaca,	schubanthum.
	nepetha,	mentastrum.
	nuce moschata,	caryophylli.
	nymphaea,	laetuca.
	Ocypso,	medulla vultu.
	oleo,	buirum.
	onphacio,	succulimonum.
	opo,	meconium, vel succus lactuce.
	opobalsamo,	stacte vel olei caryophyllorum.
	oponace,	ammoniacum, vel galbanum.
	oryza,	farina tritici.
	oxyacantha,	ribes.
	Papaveris succo,	mandragora succus.
	peplo,	tubymalus.
	petroselino,	apium.
	plantagine,	pilosella.
	pompbolige,	cadmia vsta.
	Quercula minore,	chamepythis.
	quinqnervia,	plantago.
	Raphani semine,	succus eius.
	rosmarino,	maiorana.
	ribes,	berberis.
	ruta,	tanacetum.
	Sagapeno,	resina pini.
	salvia,	calamentum.
	sambuco,	ebulus.
	santonio,	abrotonum.
	sapa,	vinum dulce.

Pro	sepia ossa,	rimex.
	satureia,	thymus.
	saxifraga,	pimpinilla.
	sedo,	solanum.
	spica alba,	lavendula.
	Tanacetum,	parthenium.
	taraxaco,	cichorium.
	trifolio acetoso,	oxalis.
	thymo,	satureia.
	thimela,	chamela.
	tumafisco,	asplenium.
	ussilagine,	pulmonaria.
	Valeriana hortensi,	syvestris.
	veronica mare,	femina.
	venerea concha,	ostreorum concha.
	veratro albo,	curpethum.
	viola nigra,	alba.
	vinum rubro.	album.
	Xylocassia,	cinamomum.
	xylobalsamo,	radix lignstici.
	Zinzibere,	pipper.
	zibetho,	moschus.

Quia vero in medicina bis peccare saepe non contingit, diligenter caveant illi batbatuli ac iuniores apothecarii (de ignatis loquor) sine consilio quidpiam substituere: alioqui ut illi ipsi succedaneis, vel vetius spuris sunt, sic spuria medicamenta pro legitimis vendere & exhibere solent. Ut ab ignatis quibusdam audeculis fieri milites observavi, qui sine discrimine simplicia quævis in eorum, quæ deficiunt, locum perpetram substituunt.

CAP. XVII.

De medicamentis adulteratis.

IMMANI s hominum avaritia eo nequitia multos interdum capit, ut medicamenta notha & adulterata pro veris & nativis exhibeant, quorum dignioris magni est in medicicina faciendi uolenti, & à Medicis & Pharmacopœis accurare perdiscenda, ut ægrotis medicamenta tantum optima exhibeant, quibus feliciter adjuti, brevi convalescant, non adulterata, quibus anxie lacerati, vel statim periclitentur, vel misere diuturno languore pereant.

Illegitimum substituisse non visum est, ne parum prudens Pharmacopœia à præstigiatoribus & circumforaneis quibusdam agyrtis decipiat, qui saepe carthami flores pro croco, & ebur pro monocerotis cornu vendunt, ut & alia multa simulant, præsertim rarissima & pretiosissima, quorum usus multum expetitur, & ob vires eximias celebratur.

Propterea, ne Pharmacopœus, penes quæ ægrotantis est mors & vita, imprudenter ab improbis & cautis institoribus circumventus, pecuniæ resarciendæ, aut majoris lucri causa ægros circumveniat, his artibus instructus impiorum dolos ac fraudes aperiet & vitabit.

Moschum simulat massa quædam è sanguine hædi, pane asso, & trito, atque ladano subacta in pyxide aut alio vase idoneo servata, in quo diu moschus verus asservatus fuerit. Fraus subtilius occultatur, si portio moschi optimi commisceatur. Sed de tegitur non modo consistentia & colore, sed odore qui in ficticio cito vanescit.

Moschi adulterum.

Ambr 4.

Anra fingitur pulvere Agallochi lævigato, benion styrace calamita, ladano, & pasta avicularum (ypriarum).

Verum peculiaris *ambrenativa* halitus facile ab artificiali discernitur; Adde quod illa, longiore manuum attritu mollescit; hæc potius friatur.

Cinnamomum.

Cinnamomum adulteratur corticibus tamaricis in aqua cinnamomi maceratis, & postea siccatis ; Sed gusta facillime à vero distinguitur.

Caryophyllo-
rum.

Caryophyllis jam vetustate inodori fragantes redduntur, & vino maduerint, quod optimos ante *caryophyllos* ad macérationem admiserit. Verum fugax est acquisitus hic odor, & qui brevi perit.

Belzoin.

Belzoin fraudulentè simulatur mixtis *ſiriul*
refina, *thure mafculo*, cum pauco *ſyrace*. At
vt odor valde diſſimilis, ſic & color, qui maculis
albidis in ſpurio, vt in vero non eſt varie-
gatus.

Camphora.

Camphoram nonnulli refecti putant *gummi* solo *jupiers*: sed rudioribus tantum & ignavis sic malitiose vasti imponunt. Quisque enim mediocriter in re medicamentaria versatus primo intuitu fraudem aperit.

*Balsamoli-
quidambar
affine.*

*Opobalsamum oleo liquidambar representatur
dolo patum fallaci, cum vtrumque viribus sit
affine. Tam astute autem solet à multis adu-
terari, vt etiam exercitatissimos fallat.*

*Terra Lemnia
orientalis.*

Terra orientalis Lemnia dicta fingitur bolo, vel etiam argilla vulgari siccata, pulverata, *aqua plantaginis* subacta; in pastillos formata, & Turcarum imperatoris sigillo, cujus multiplex à Bellonio character datur notata. Ast deprehenditur falſitas, ſi utraque multa diluatur aqua, quæ poſt reſidentiam in Lemnia reſurgit pinguior, in ſputa tenuior ac limpidior.

Rizumia.

Bitumen vitiatum pice mista; quod facile dignoscitur igni, dum admoventur: Nam quod picem admiscit, halitum efflat gratiorem.

Opii.

Opium adulteratur meconio, seu succo foliorum & caulium papaveris nigri; sed etrorinnotescit ex pinguedine, quæ in illo major, ac fere resinosâ in hoc minor, vel potius nulla.

Mannathu-
ri.

Manna thuris adulterium admittit facile, cum pollen *resina* illam perbelle referat. Ignis autem fraudem detegit.

Tacamahaca.

Tacamahaca, gummi, vel potius resinæ; elemi mixta in expertis sincera putatur; Vtriusque enim color idem, aut parum absimilis consistentia affinis & odor non multum varius; Altera tamen gratius altera nares ferit.

Sagapennum, galbanum, opoponax, Serapinum,
quod satis vulgaris sint, adulterari non solent.
Bdellium, quod rarius, illorum quodam admixto
nonnunquam immutatum idiotis venditur.

Sassafras antiquioribus Europæis fuit ignotum, & cum primum adferri cœpit, magno vendebatur: ob id adulteri non fuit diu expers. Novihominem, qui pulverem buxi & feminis fœniculi pro *sassafras* polline vendidit. Sed cum vbertas nari vi postea fuisset advecta, desinit adulterari.

Os è corde boum pro osse cordis cervi lattunculi quidam vendunt. Sed qui utrumque no-

runt, illud multo majus affirmant, hoc prorsus
expers eximiæ qualitatis.

Pro Tamarindis nonnulli pruna crassiora non male substitunt: verum hæc inique Tamarindos nominant, cum nucleo, pulpa, sapore, manifeste differant.

Mille possem alia medicamenta & adulterandi modos ex Diofcorid. & aliis antiquis, nec non recentioribus, recensere, sed terere melius duco. Cum mens hominis, non tam ad bona, quam prava, pronâ sit, & fallendi latis gnara. Hoc obiter adhuc dicam, aquas, liquores, succos & medicamenta composita facile posse adulterari, simplicia difficilius, præsertim integra.

APPENDIX

ad lib. 4.

DE MÈDICAM.COMPOS.

JOS. QVERCETANI.

Č A P. I.

De Medicamenti definitione & divisione.

Medicamentorum Dogmaticorum exatam
restitutamque pharmaciā horis succisvis
inter tot negotia traditurus, opere pretiū esse du-
xi, aliquid de medicamenti definitione, compo-
sitionumque medicinarū generaliter præfari, hæc ea-
dem exactius alio loco discussurus.

Medicamentum igitur Galeno & omnibus Dogmaticis Medicis est id omne, quod naturam nostram immutare, & quocunque licet modo vincere potest.

Hoc autem vel simpliciter tale est, vel secundum quid. Simpliciter tale pure medicamentum dicitur, quod vero & semper cum definitione modo allata adæquatur & convertitur. Secundum quid medicamentum, licet non ita proprie, dicere possumus omne id, quod cum alimentis natura quovis modo vel aliqua sui parte participat. Ejusmodi appellantur medicamenta alimentosa, & alimenta medicamentosa, (absit Medicis terminis novitatis invidia) de quibus alias, quæ etiam, si lubet, commode huc referri possunt.

Medicamento velut è diametro est opposi-
tum alimentum: illud enim immutat, hoc simile
fit. Mutare & assimilare sunt contraria. Ergo &
illa, quæ hoc efficiunt. Jam vero medicamen-
tum de vtroque intermedio, hoc est, de medica-
mento alimentoso, & alimento medicamento-
so recedit, atque participat, sic etiam & alimen-
tum. Sed id ea lege atque conditione, vt medi-
camento adinius sit medicamento medicamen-
tosum, cuius tei ratio infra dicitur.

De medicamento hoc opere propositum est
agere, siue proprie, siue improprie sumpto, non
autem de alimento. Placuit ramen hæc in
traditionis limine ita distinguere, juxta illud ac-
curatum in Topicis Aristotelis decretum, *1. Top. c. 14.*
contemplatio differentiarum vtilis est, & ad
inducti-

inductivæ rationes, & ad syllogismos, & ad definitionum assignationem, & ad claritatem secundum eam rem faciendam.

Medicamentum est vel simplex, vel compositum

Jam vero omne medicamentum aut simplex est, aut compositum. Simplex appellat Medici non tantum id, quod pure & simpliciter tale est, cujusmodi ignis purus, aqua impermixta, aut tale quid aliud, & in Spagyrica, sal, sulphur, & mercurius, sed quod ad composita collatum, tale esse videtur respectu ejus, quod magis compositum est, ut verius simplicius dicas, quam absolute simplex. Compositum autem est omne id, quod ex simplicibus prædictis concinnatum est. Vt utique exempla hæc sunt.

Simplicia.

Simplicia ex mineralibus sunt, metalla, succi, lapides: Ex vegetabilibus stirpes omnes, earumque partes, radix, lignum, cortex, folia, flores, fructus, semina, jule, excrementa, resina, gummi, herbarum succi, denique quicquid à stirpibus quocunque tandem modo prodegit.

Ex animalibus sunt, vel integra vel partes. Integra sunt scinci, onisci seu aselli, lumbrici, scorpiones, cantharides, aliaque plurima. Partes eorum sunt adipēs, cornua, ossa diversa, pilis, sanguis, pulmones, ventriculi, lienes, vteri, jecina, excrementa, &c.

Hæc, inquam, omnia *naturalia* simplicia in officinis appellantur, quæ nullam adhuc præparationem sunt experta. Sunt namque & alia etiamnum in Pharmacopæorum officinis dicta simplicia, non tamen à natura, sed *arte* parata, ut aquæ stillantiæ simplices, oleo simplicia, syrupi simplices, & his similia, quæ collatione cum magis compositis ejusdem formæ medicamentis talia dicuntur, viceque versa composita dicimur. Horum omnium cognitio exacta Medico Dogmatico non tantum utilis est, sed etiam necessaria, vel ipso Galeno, Dogmaticorum Medicorum omnium coryphæo multis in locis illud attestante, *com. 3. in aph. 1. sect. 5. & 6. Epid.* Idem Galenus hanc methodum medicamentorum præparandi atque componendi fuisse ac docte tradidit in *suo opere de compositione medicamentorum secundum genera.*

Medicamentorum materia unde sumenda, & quibus modis in medicum visum aptanda sit.

Potro medicamentorum omnium tum simplicium, tum compositorum materia vel ex mineralium, vel ex vegetabilium, vel denique ex animalium familia depromitur, ut jam dictum est. Quorum omnium perfecta cognitio consistit in delectu, præparatione, mixtione, compositione, quantitate, proportionem atque forma, & præterea in omnium tam simplicium, quam compositorum administratione atque usu legitimo.

Electio ex arte sic indicatione sumpta à substantia medicamenti, vel, ut nuperi quidem profundius philosophantes voluerunt, à totius substantiæ proprietate, à qualitatibus omnis generis, earumque gradibus primis, secundis, tertiis, quartis, horumque latitudinibus, à quantitate, numero, figura, situ, loco, & postremo à tempore tum durationis, tum collectionis, quæ omnia breviter causa fufius hic non exponemus. Sed de his consulendi sunt veteres, ut

Diocorides, Galenus, Mesue, Theophrastus, & alii, qui de medicamentorum præparandorum rationes erisiperunt.

Præparationem vero, mixtionem, compositionem, quantitatem seu dosim, proportionem atque formam nos in progressu docebimus.

CAP. II.

De causis compositionis medicamentorum secundum doctrinam Dogmaticorum.

NON avatitiæ, aut hominum voluptatis inventum est compositio medicamentorum, ut Plinius clamirat, & more suo haud semel tragice tanquam officinarum commenta perstringit; sed eorum, qui dogmaticam medicinam tuentur atque sectantur, (quam suo loco, suo tempore, sua occasione rite cum spagyrica temperatam, probatissimam & nobilissimam censemus) summo consilio, summa prudentia, summaque necessitate, quam vilitate adinventatque introducta. Nam ipsæmet morborum vel simplicium, vel compositorum naturæ, qualitatesque contrariæ & variæ circa eos intentiones (pro varietate causarum, symptomatum, partium affectuum, naturæ agrotantium, conditioneque eorundem pro ætatis vigore, consuetudine, addam & illud, si libet, pro voluptate & placito eorundem) medicamentorum compositioni ansam præbuerunt, ratione inque suppeditarunt.

Sed ut libere fateamur, quod res est, compositionis medicamentorum præcipua causa fuit & esse debet, ut commodius, citius, tutius atque jucundius morborum curatio procedat, juxta illud, quod in votis habuit summus Medicorum dictator: *Cito, tuto, jucunde.*

Ad etiamnum virgencior & efficacior causa fuit, ut diligentius, & quo fieri potuit, maxime circumspicte artificio respicerent ad impugnationem causæ morbificæ, nimirum, ut adhuc influentem materiâ expellerent, nascentem prohiberent, erudâ coquerent crassâ inciderent atque attenuarent, infarscâ liberaret, extirparentque, ut eleganter hanc rem explicat Galenus *cap. 5. lib. 1. de comp. med. secundum genera.*

Interim dum hæc omnia fiunt partium situm, naturam, robur vel debilitatem respicere par fuit. Hæc, inquam, omnia occasionem & necessitatem quoque pepererunt compositionis diversorum medicamentorum. Sunt & plurimæ aliæ causæ, quæ hanc medicamentorum mixtionem introducere Medicos Dogmaticos coegerunt. Nam ut omittam alias plurimas, quid non suadere videbatur ad hoc institutum partium affectuum diversitas, distinctaque conditio, ac interdum etiam contraria? Quid, inquam, antiquos compulset, ut sua *medixenæ*, pararent atque concinnarent? quæ sane ab Iplomet Gal. laudantur & commendantur, *cap. 7. secund. loc. & cap. 1. de Comp. med. secund. genera.*

Enim vero partis affectus præstantia, eandem medicamentorum compositionem jure optimo

Cur medicamentorum compositio inveniatur a cæcis, introducitur.

sibi vendicavit hæc ratio, hoc iudicium, ista denique necessitas (quam secundum quid & propter melius vocant Philosophi) fuisse, & quali coegit eos, ut affectibus, vel ventriculi, vel hepatis accommodatis medicamentis perpetuo resolventibus aut aperientibus roborantia & modice adstringentia conjungerent. Hoc sane ipsemet præcipit Galenus, ut *passim*, sic potissimum *lib. i. de composition. med. secund. loc. cap. 8. & cap. 15. 113 method. med. & cap. 95. artis parva.*

Si medicamenta etiam sapissime miscentur, quæ propriæ quædam specifica partes respicientes aliorum vires ad affectus partes ferant. Sic in medicamentis, quibus in affectibus capitis vitur, cephalica admiscemus, vt & in remediis, quæ cordis, ventriculi, hepatis, lienis, & vteri affectibus conducunt, cardiaca, stomachica, hepatica, splenica, hysterica admiscuntur, vt ex Galeno *lib. de comp. med. sec. gen. c. i.* intelligere licet.

Præterea miscentur quoque medicamenta, quando simplicia propter sui crassitiam aliamve quandam ob causam ad partem affectam internam non pervenire, aut certe vix & ægre pertinere possunt. Idcirco parant sua oxyerata, & metallicis tritis acetum admisceri iubet ipsemet Galenus *cap. 1. lib. 8. de Comp. medic. sec. gen.* quo nigrum facilius ad intima usque penetrare possint.

Sed & huic mixtioni simplicium studere, ipsa quoque necessitas compulsi Dogmaticos. Nam cum perciperent, plurimis medicamentis simplicibus, maxime vero purgantibus, inesse aliquam malignitatem, coacti sunt multa addere, quæ eam corrigent, aut saltem infringerent, & palato atque patib⁹ gratia aliquam commendarent, atque ingrati saporis, ac nauseabundi molestiam vel reprimerent, vel certe quodammodo obfuscar. Gal. teste *c. 3. l. 8. secund. loc. & com. in aph. 11. l. 2. & de rat. viñ. in acutis.*

Et quoniam medicamenta non præparantur solum in rem præsentem, sed etiam in usus futuros, nempe ut quovis tempore & quavis occasione sint in promptu, ideo, ut & multis aliis de causis, reservare ea pharmaceutici consueverunt, idque etiam ex summi dignitatoris consilio, *lib. de decenti ornatu.* Quare ne putredinem contrahant, suis compositionibus ea admiscunt, quæ humiditatem excrementitiam putredinis auctorem exsiccent, & absument, ut sic integra ad pluresculos non solum menses, sed & annos, vitibusque valentibus conservari possint. Qua de causa mel, saccharum, sal, & his alia similia commiscenda censent.

Porro si quis alias compositionis medicamentorum causas, & quæ ad legitimam medicamentorum mixtionem comparandam requirantur, exactius scire velit, consulat Mesium in princip. Theorematis 2. Exacte etiam Galen. in locis citatis, ut illius hæc de te mentem consequatur. Cujus ramen fundamenta & institutum paucis etiam hoc loco libet delineare.

Galenus itaque postquam morbos ex intemperie simplici & nuda subortos, & cum materie

affluxu introduxisset, symptomatum manifestis injuriis animum adhibens, humorumque vitia, ex quibus morbi derivantur ipsorum copia, aiperitate, visciditate, crassitie, mollicie, cruditate collocaisset, istis adversa opponenda esse remedia ex lege contrariorum censuit. Itaque alteratis & intemperatis calida, frigida, humida, sicca, causarum vitii expurgantia, lævigantia, attenuantia, incidentia, relaxantia, constringentia, concoquentia, & his similia opponenda esse decrevit. Saporum proinde beneficio, & applicatione, (vnde indicatio illa juvenitibus & lædentibus) partim etiam priscorum experientiam, partim propriam industriam, aut etiam empiricorum, partim analogica quædam ratione, atque conjectura ad ejusmodi virium atque facultatum cognitionem pervenit.

Jam vero postquam idem Gal. (qua erat *Quid Galen- summa industria atque ingenio præditus*)prehendisset in vna simplicique substantia interdum dissimiles & contrarietas inesse proprietates; hic correptione atque retusione alterutrius obfistendum esse judicavit, (quamvis contrarias illas qualitates leviuscule tantum, & velut per transennam solummodo attigerit) hoc autem aliter fieri non posse putavit, quam admixtione alterius alicuius, vel vnius, vel plurium. Rursus quia in medicamentis simplicibus, vel pauca, vel nimia inerant visagendi, aut odores & saporis erant ingrati, aut facultates contrariæ, omnia obstacula hæc sustulit mixtione & compositione jam à nobis commemorata. Itemque violentis remediis proprias & anodynas correptiones attulit, venenatis & malignis confortantia & cordialia adjunxit, ingratisque remedium amaritudinem cum mellis & sacchari fecunditate ab Atabibibus deoptima; in quandam dulcedinem, sed vt ingenue fateat, plerisque nausebundam transformavit.

Atque hæc sunt causæ & potissimæ rationes Dogmaticorum, cursua medicamenta miscerent, cur tot compositiones suis Pharmaceuticis parandas, & tot pyxides, phialas, scarulas atque ollas medicinis repletas ad usum reservandas præciperent, quibus non tantum se addictos volunt, sed omnes reliquos, qui medicinam profitentur, empiricos appellantes illos atque ignaros, qui hisce non tanquam delphicis quibusdam præceptionibus confidunt. At mehercule, vt non usque quaque improbo ordinem talem in arte præscriptum, ita tyrannidem inconsideratam omnino abdicandam censo. Toleranda sane esset vel illa, si non, vt habet *ἀδύνατος*, vt plurimum *ἀδύνατος*, aliud in pyxide reperiretur, sed age, vt constet etiam illud eorum nobis probari institutum, proponamus, & per classes digeramus, quicquid & olim, & hodie in officinis medicamentorum paratum, & assertatum sit; quæque ratione fiant in officinis, quæ recte quæperperam, perpendamus.

* *

PARTIS PRIMÆ

Liber Quintus;

DE MEDICAMINUM FORMULIS, QVORVM VSUS AD

morborum præcautionem vel profligationem celebratur.

Sectio prima de his est, quæ per os sumuntur.

P R Æ F A T I O.

Talimenta quædam ferum diversarum mixtura condiuntur, laborio-
soque parantur artificio, ut sine corruptela aut marcore possint diutissi-
me conservari, ut artocrea, Lucanica, farcimina multa, & panes bis co-
cti, quibus nautæ, dum velis, vento que feruntur ad Indos, anno sæpe, &
interdum biennio vesci coguntur: ut & pulvis ille Turcarum castra se-
quentium zonis, quibus cinguntur, loculorum instar efformatis, inclu-
sus, quo solo, aqua diluto, & ad pultis consistentiam cocto, mentem integrum victitant.

*Miles Turca
fert in zona
victum men-
strum.*

Alia vero diem vnum, aut biduum, imo quædam tantum horam sine alteratione confer-
vantur. Sic medicamenta multa annum integrum, aut biennium viribus integris du-
rant, ut *superius* à nobis in genere tradita, in pharmacopoliis, tanquam in penu ditissimo
ad futuros usus conservantur.

Alia vero recens tantum parata optima sunt, vel diem, aut biduum, vel ad summum
triduum, æstate, sine virum iactura perdurant, ut ea medicamenta, quæ in rem præsen-
tem parantur, curandis agrotis exhibenda, de quibus ordine, hoc postremo libro dispu-
tare, nunc nostrum est consilium; Initio ab his sumpto, quæ intra corpus sumun-
tur, vel per os, vel alia loca conferentia, ut nares, sedem, uterum, vesicam: quæ non solum
pro varietate morbi & naturæ variè componuntur, sed etiam partis affectæ; Cui ut
commode adhibeantur, vel inhæcant, vel ut ad eam facilius deferantur, aliam at-
que aliam consistentiam nanciscuntur, vel liquidam, ut quæ bibuntur, vel injiciun-
tur; aut solidam, vel mediam, quæ sumuntur, devorantur, induntur, adhibentur. Quæ
omnia ut sigillatim persequamur, à potentis auspiciabimur, dein alia medicamenta
solidiora in libri hujus sectione prima describemus. In secunda, quæ in anum, aut u-
terum induntur, injiciuntur vel lectione speciali subjungemus; In tertia vero eorum
medicamentorum descriptionem dabimus, quæ tantum externis corporis partibus
adhibentur.

*Libri hujus
dispositio.*

C A P. I.

*De solemnibus quibusdam decoctionibus lon-
go vsu celebratis.*

SIMPLICIUM medicamentorum substantia
non raro per se datur, ut aliquando succus, &
sæpiissime decoctio, quæ, ut facilius viliusque
assumatur, fieri solet in aqua simplici, aut stilla-
ticia, vel aliquo humore convenienti pro me-
dici intentione & exigentia rei. Is vero liquor,
in quo fit decoctio, per os sumenda (de ea enim
tantum loquimur) qualitatem non valde in-
suavem, nec violentam debet habere. Potu-
lenta siquidem decoctione in succo *absinthij*,
centauri minoris, forbarum immaturarum, vel

in lixivio, aut aceto parare, nec tutum, nec gra-
tum esset: quæ vero exterius adhibentur, ut in-
guenta quædam, cataplasmata, fotus, ad quo-
rum præparationem decoctione est opus, hu-
more quovis idoneo decoquæ possunt, a-
maro, acerbato, salso, ac etiam oleo, si ita cu-
randi morbi, & partis sanandæ conditio po-
stularit.

Nunc autem de ea specialiter agimus de-
coctione, quæ colata, per os assumitur, vel
sola, vel aliis mista simul dissolutis. Cujus
modi est decoctio communis medicinæ, & de-
coctio pectoralis, quibus vix bonus therapeu-
ticus carere potest.

*Quorum de-
coctionum
frequens usus.*

Est vero omnis decoctio levis aut valida, aut

g 4 medio-

*Decoctio po-
tulentorum
ex valde in-
gratis non pa-
randa.*

que parum
ultum
quenda.

mediocritis, pro rerum coquendarum substantia & viribus. Quædam enim leviter tantum decoquuntur, vt quæ facultatem habent imbecillam, facileque dissipabilem, & substantiam raram; Alia validiorem decoctionem sustinent, quorum scilicet substantia firma est, crassa, densaque, & virtus non facile resoluitur; Alia mediocrem, quæ substantia & viribus inter dicta media sunt, vt fructus, qui nec rari leviter, vt flores, nec tam valide, vt radices decoquuntur.

Cum vero absolute imperatur decoctio sine speciali liquoris designatione, semper ea fieri debet in aqua, vel pura & simplici, vt fontana, aut fluviali, & aliquando pluvia, cuius quantitas simplicium decoquendorum quantitati respondeat, ita, vt nec multum exuperet, aut deficiat. Nam cum per decoctionem simplicia vires suas in aquam deponant, si hæc valde copiosa fuerit, & illa pauciora, decoctio tandem colata vires habebit imbecilliores: Vt contra, si in aqua parca decoquantur multa simplicia, illius circa fiet exhalatio, dissipatioque horum potius vltio, quam elixatio, quæ à calore moderato fit in humido, naturæ, & quantitati rei coquendæ proportionato.

Quæ longissimam decoctionem sustinent, copiosiores aquam postulant; quæ breviter, minorem. Multam quoque, quæ multa sunt, ita, vt hæc in aquam demersa, ab ea duos digitos, aut tres, si duriora sint, & coctum difficilia, superentur. Sicque certa aquæ mensura vix potest definiti, & industria Pharmacopœi sapius relinquatur.

Aque quantitas pro dosi paranda.

Cum vna dosi tantum paranda decoctio proponitur, sit est, pauca quædam simplicia in libra dimidia igne lenio, ad partis mediæ consumptionem elixare; Sipro duabus, in libra integra; Sipro quatuor, in duabus. Hocque decoctio sensim, vt aquæ, sic simplicium quantitas augenda.

Tres decoctiones valde vsum.

Tres porro decoctiones in medicina faciendæ valde sunt vsum. Prima dicitur communis, quæ communiter ad dissolvenda purgantia, & interdum in coquenda folia, sennæ, aut alia quædam tantum infundenda vsurpatur.

Secunda vulgo dicitur pectoralis, quod omnibus constet quæ partes ad pectus attinentes iuvant. Tertia est decoctio clysteris, de qua postea suo loco.

Singularum autem descriptiones apud omnes eadem non sunt, quisque pro suo arbitrio quicquam adiciens, aut detrahens. Vulgaris & maxime vsum decoctio communis hæc est.

Decoctio communis medicina.

℞. Hordei mundati, p.j. prunorum dulc. ss. vj. passul. glycyrrhizæ rasæ an ʒ. iij. anisi, & feniculi. an. ʒ. ij. hyeme: siccitate vero, sem. quatuor frigid. maior. an ʒ. ij. flor. trium cord. an p.j. si. decoctio in lib. ij. aqua ad partis mediæ consumptionem. Colata hæc decoctio satis esse potest, pro dosibus quatuor mediocritibus, vel tribus tantum majusculis.

Decoctio pectoralis, cuius frequens est vsum in effectibus pectoris, varie quoque præscribitur;

sed quam Rondelerius restituerat, sic non inepte Bauderonius emendavit.

℞. Hordei integr. p.j. carticarium, inubar an. ʒ. iij. hyssop. mediocriter sicca m. b. bull. an lib. ij. aqua pluvia ut fontane ad dimidias.

Decoctio pectoralis.

Sunt, qui sebesten pro iunibus substitunt, alii hyssopi quantitatem augment, alii capillares & flores cordiales adiciunt, sed cum satis pectoralis sit eorum vis, quæ in præscripta formula continentur, eam pluribus onerare nihil videtur necesse, cum præsertim difficilium parentur, assumenturque ea, quæ pluribus, quam quæ paucioribus simplicibus medicamentis constant.

Quo ad decoctia, lib. 4. part. 2. pag. 106. extrat decoctio in phrenesi utilissima, illa referenda ad librum octavum partis 2.

CAP. II.

De dosi.

DOSIS vocatur illa medicamenti convenienti ac certa quantitas, quæ vna vice, ac iterum si sit opus, ægroti præscribitur vel potius datur: dōs n. dōs.

Datio est, cuius tot sunt varietates, quor medicamentorum, & corporum, quibus offeruntur, naturæ & diversæ proprietates. Alia enim dosis est liquidorum; alia solidorum; alia mediam consistentiam habentium. Dosi quoque varia dantur cathartica, quæ semel corpus ingressa, si validiora sint, aut majore copia exhibita, superfluos humores non solum exagitant, sed etiam laudabiles, & viscera læcessendo, facultates illis inhaerentes lædunt. Item & alia medicamentorum dosis pueris datur, alia adultioribus, vt & provectioribus, atque & senibus alia, pro singulorum natura, consuetudine & viribus. Liquidorum dosis vncias mensurat, daturque. Solidorum nonnunquam granis, sæpius dragmis, & interdum vncias.

Dosis medicamentorum varia.

Alterantia medicamenta raro vncia sola, nisi pueris datur, aut si qualitates, eximias habuerint ac validissimas, cuiusmodi est, aqua vitæ, cinamomum, & ea, quæ imperialis vulgo dicitur.

Alterantium medicamentorum dosi.

Vsitationi dosis vnciarum est triū aut quatuor. Quæ majore copia exhibentur, nauseam sæpe movet, ventriculum subvertunt, ac sine prospero successu foras per os excluduntur.

Roborantia quoque potissimum liquida, dantur ab vncia vna ad vncias tres aut quatuor. Solida aliquando granis, vt pulvis monocrotis; aliquando scrupulis, dragmi que dantur, vt cardiacæ confectioes, & antidota multa.

Roborantium dosi.

Eodem modo mensurantur, danturque purgantia, quorum nonnulla dantur à granis tribus ad sex aut octo, & diarrhodon; & totum sibi, quod licet essetum sit ac immite, atte ramen castigatum atque domitum, & à prudente Medico exhibitum, sæpe felices producit effectus: Et usque vsum ad contumaciam morbi curationem, cum meliora desunt, non videtur omnino respondens.

Purgantium.

Sibi vsum non omnino esse respondendum.

Sicnim fas est, ex serpentum catne, imo ex eorum senecta & recrementsis, in hominis subsidium remedia mendicare, vix nefas esse potest,

Neotericorum in inveniendū remedia sedulitas.

test, ex illis medicamentis solatium expectare; quæ recentiorum sedulitas invenit, indulgentia dexteritas secunda reddidit, multa experientia probavit, licet illa veteres minus norint, aut neglexerint, vel indebite dederint; vt nunc certe multi ac venefici circulatores, qui suo stibio male parato, & improba dosi, nec quibus, nec quando convenit exhibito, pene innumeros interficiunt.

Et vt ad propositum redeat, quædã cathartica tantum parva dosi, vt granis paucis dantur; alia scrupulis; vt *colocynthis* & *veratrum*; aliud dragmis, vt *rheum*; alia vnciis, vt *manna*; *castia*, *tamarindi*.

Dosisigitur medicamenti quantitatem idoneam, vna vice exhibendam denunciat, vt cum forma potus, pharmacum quoddam ex vnciis, vt plurimum, tribus, aut quatuor, decocti, vel aquæ stillatitiæ paratur; In duo, vel roborantia, vt pulveres, antidota, & confectiones cardiacas aliquando diluimus; vel cathartica infundimus, vt *agaricum*; vel dissolvimus, vt *catholiconem* aut *diacarthammum*; quorum etiam sua dosis est particulas, qua singula maiore aut minore copia dantur, pro cuiusque vitibus imbecillis, aut validioribus. Hæc vero singula pro cuiusque medicamenti & corporis natura velle completi, integram curandi methodum complectunt.

CAP. III.

De potione purgatoria.

MEDICAMENTORVM genus omne formam quavis dari potest, sed sanando morbo & iuvandæ parti non semper idonea. Vltimior quique forma liquida est, eorum præsertim; quæ meatu obstruente liberant, vasa diducunt, & menses, atque urinam movent. Maxime vero, quæ vim habent purgatoriam, forma potabili sunt convenientiora. Sic enim promptius sese diffundunt, subeuntque venas exiles, & humores partibus inherentes efficacius deducunt. Sola siquidem dragma solidioris medicamenti humore quodam diluta, non minus alvum turbare solet, quam eiusdem integri duplum pondus. Vnde cum medicamentum purgans absolute dicitur, de potione solutiva semper intelligitur; Cujus dosis raro tres vncias excedere debet, ne ventriculum protitendo, vomitu statim excludatur.

Sunt autem variæ potionum purgantium differentię, pro varia humorum ducendorum & medicamentorum natura; Nam singuli humores proprio cathartico ducuntur, sanguinem si exceperis, qui sola venæ, aut arteriæ sectione vacuatur. Quod bilem purgat, *chalogogum* dicitur; *Melagogum*, quod melancholicum succum, *phlegmagogum*, quod pituitam.

Ex his vero singulis, tam simplicibus, quam compositis, liquore idoneo maceratis, infusus, vel solutus, aut coctis, purgatoriæ potiones parantur, vt ad bilis educationem, hoc modo.

℞. Radic. cichor. oxalyd. glycyrrhizæ an. ℥ij. endivie, fumar. agrimcn. an. m. ℔. flor. tritum cordial. an. p. j. decoct. in parva quantitate aquæ, in qua

infund. rhabarb. ℥. y. ℔. sental. citr. ℔. ℔. in express. dissol. syrup. violat. ℥. vj. si potio.

Cum validius purgandum est, augenda vt thei quantitas, aut potentiora præscribantur medicamenta, vt:

℞. Diaprun. solut. vel electuar. de succo ros. ℥. iij. Alia potio dissol. in ℥. iij. decoctionis supra descriptæ, vel aqua validior. endivia, adde syrup. de cichor. composit. cum rhabarb. ℥. j. si. potus.

Ad purgandum humorem pituitosum, vt ad biliosum; multa dantur tam simplicia, quam composita medicamenta: Ex quibus pauca quedam, pro mulorum exemplo, formam potus sic optime præscribuntur.

℞. Polypod. querni graminis, passul. an. ℥. iij. Phlegmagogem cartham. ℥. ij. chamædr. chamæpith betonic. an. sum. m. ℔. anij. ℥. j. si. decoct. in qua decoque lento igne folior. fenæ. ℥. iij. ℔. in colatura infunde agaric. ℥. j. ℔. macis ℔. ℔. in express. dissolve syrup. rosar. pallid. ℥. j. si. potio.

In simili decocto colato possunt dilui electuari *diacarthami* ℥. iij. vel ℥. ℔. & syrupi rosar. pallid. ℥. j. vt. si. potus.

Senna quoque, rheum, & polypodium pituitam vacuant, vt & turpethum, semen carthami, colocynthis, mezercion, veratrum album, semen & radix ebuli, benedicta laxativa, diaphanicon: Ex quibus artifex petitis varias potiones purgatorias parare potest.

Sua quoque sunt melancholico humori du- *Melancholici*
cendo destinata cathartica, vt *epithymum*; *lapis* *qua ducant.*
la Zub. senna, elleborus niger; & inter composita *confectio Hamech. catholicum, diafenia, Sympus regis Saboris.*

Ex quorum vno aut altero in convenienti liquore soluto, aut infuso, aut cocto purgans medicamentum, potabili forma confici potest hoc modo:

℞. Cortic. radic. cappar. tamarisc. radic. bugloss. Melanagogon optimum. glycyrrhizæ passul. corinthialar. an. ℥. iij. bordei integri ℔. ℔. ceteræ h. adianti, politric. calendis, borrag. an. m. ℔. flor. tritum cord. an. p. j. si. decoctio, in qua infunde & coque folior. fenæ ℥. ℔. sem. fenicul. dulce. ℥. j. in colatura dissolve syrupi regis Saboris ℥. j. si. potus.

Item *℞. Glycyrrh. passul. mundat. an. ℥. iij. iunibar. nu. vj. epithymis. scolopendri. summitatum lupuli, oxalydis, fumarie an. m. ℔. flor. geniste. p. j. si. decoctio, in qua dissolve confectionis Hamech. ℥. j. ℔. diafenia ℥. ij. syrup. violar. ℥. vj. aut ℥. j. fiat potus.*

Vtiliter quoque *catholicum* ad melancholiam ducendam imperatur. Cum enim polychrestum sit & quovis humores noxios clementer purget, facile his sese accommodat, quibus permiscetur, vt additum *rheo* bilem purgati dilutum decocto *senna*, aut commixtum confectioni *hamech*, melancholicum succum. *Catholicum polychrestum est.*

CAP. IV.

De Iulepis

IULEPI & syrupi vix est dissimilis apud Arabes accepto, qui de vtroque simul ac confuse iidem capitibus loquuntur: & per *julepum* absolute positum, *sacharum aqua rosata* dissolurum, & in modum syrupi coctum intelligunt. Nos autem

Quam varia cathartico-rum dosis.

Purgantia aut in forma potabili sunt convenientiora. Catharticum liquidum citius ducit.

Chalogogon

autem distinctius loquentes, de ambobus diuersis capitibus & libris scribimus; de syrupis nempe, longiore coctione inspissatis, in officina, de iulepis vero nunc assumendis, & leuius coctis, in hoc libro de remediorum formulis.

Iulep quid.

Est autem iulep nomen *Perficum*, potionem dulcem significans, quam Græci *ζουλαριον* nominant, parantque ex aquis quibuslibet stillatitiis, dulcoratis, vt syrupis ex succis, vel decoctis simplicium, cum *sacharo* aut *melle*; crassiores substantiam elixatis.

Syrupum simplex.

Ad fugiendam odoris & saporis insuauitatem, Serapio ex aqua sola & *sacharo* iulep, vel potius *hydrosacharum* conficit, quod *syrupum simplicem* vocat. Avicenna maioris suauitatis gratia tertiam rosaceam partem adjicit. Mesue non tantum ex aq̃i iulepos conficit, sed etiam ex succis, infusionibus & decoctis. Et vulgo portiones quaslibet limpidissimas & sacharatas, non tantum ex aquis distillantibus, sed etiam ex pauciorum simplicium, nec insuauium, & aquæ multæ decoctione colata, clarificata & dulcorata paratas, iulepos vocat; Cuiusmodi est *iulepus xizyphorum*, vel verius *syrupus*. Cum enim fiat ex *iunibus masculis* numero centum, & aquæ fontis libris quatuor ad medias coctis, cum libra vna *sachari*, consistentiam habet *zulapio* crassioris, sæpeque vendi tempore aqua simplici, cocta, aut prisana diluitur, cum ex se iulepi satis sint diluti. Improprieque *syrupus* ille, qui ab Alexandria, ubi frequens est eius vsus, nomen habet, *iulepus rosatus* nominatur, cum æque, ac reliqui *syrupi*, coctione inspissentur, & asseruentur.

Iulepus rosatus qui fiat.

Iulepus rosatus fit vere ex aqua *rosarum* cum dimidio *sacharo* cocta prope ad crassitiem *syrupi*, aut multo minus, si mox sit assumendus, vt vulgates *iulepi*, qui in rem præsentem fiunt ex *sacharo*, vel *syrupo* quodam cum aqua tripla; vt

Syrupus rosaceus Rondelii.

℞. Aqua endræ $\frac{3}{4}$. *syrupi* limonium $\frac{3}{4}$ *jss.* *julapium*.

Si *iulepi* consistentiam habent liquidiotem, vt colari possint: sed qui diutius concoquuntur, vel duplam tantum aquam ad *sacharum* recipiunt, vt *rosaceus Rondelii*, vel vtriusque æquale pondus, vt *Sylvio* placuit, ob crassitiem pigre defluunt, vixque colo trahuntur.

Pro diuersa igitur coctione & quantitate aquæ ad *sacharum* fit, vel *syrupus*, ex vtriusque scilicet partibus æquis; vel *iulepus*, ex aqua tantum tripla ad *sacharum*, vt *Joubertus* voluit.

Paratu cum sint facillima ejusmodi *julapia*, vniustantum aut alterius formulam subducam.

Dysia iulepi.

℞. *Aquarum fumarie & oxalydis* an. $\frac{3}{4}$. *jss.* *sachari* $\frac{3}{4}$ coque lenio igne ad vnius uncie resolutionem; si *iulepus* pro vna dosi.

Iulepus soporif.

Ad somnum conciliandum *iulep* hypnoticum sic recte parabitur.

℞. Aqua *nenupharis* $\frac{3}{4}$. *ij.* aqua *betonica & syrui* de papauere simplices an. $\frac{3}{4}$. *jss.* *jss.* *iulep*. hora somni sumendum.

C A P. V.

De distillatis restauratiuis.

OMNIA medicamenta analeptica, quæ scilicet habitum corporis, longo vel morbo, vel

inedia absumptum reficiunt; & instaurantia, quæ ad virium languore quodam effectarum, refarciendum robur imperantur, non tantum ex medicamentosa, sed etiam alimentosa materia sumuntur. Cum enim partim alant corpus, partim affectibus, à quibus male habet, medeantur, multiplici, ac varia qualitate esse prædita, ratio manifesta suadet.

Dicuntur autem distillata, quod per alembicum guttatim in vas subiectum distillant; Instaurantia vero, quod ex carnibus euchymis, confervis, pulveribus cardiacis, atque his omnibus, quæ vel odore, vel substantia, spiritus instillant, & partes nobiles roborare valent, extrahuntur.

Multi portio majorum consuetudinem vix probant, qui carnem caponum, aut perdicum erudam ab ossibus & pinguedine purgatam distillant adjectis pulveribus & confervis. Cum enim caro cruda non nisi longo tempore possit concoqui; facultas vero puluium sit cito & facile dissipabili, non iusta ratione, simul cruda & dura pulveribus dictis commisceantur: tum quia ex carne cruda, quæ primum stillat aqua, citius corrumpitur. Æquius videntur agere, qui carnes ex dimidio coctas cum proprio iucco, in vale distillatorio, cum reliquis materialibus permiscunt.

Neque eorum iudicium probatur, qui catenas aureas cum carnibus decoquunt, cum nihil ex ipis dissolvatur, aut extrahatur præter sordes, quæ ex contræstantium manibus impuris contrahuntur.

Laudabilius est eorum consuetudo, qui paniculos auri cõjiciunt, vt solent Parisienses Pharmacopœi, qui nullis sumptibus parcunt, vt sua probe distillata restauratiua, vt reliquas compositionesificent.

Sic vero ista solennis & eximia distillatio parabitur optime.

℞. Iuris vnius caponis & duarum perdicum Distillatum lb. ij. aquarum buglossi, oxalydis & nenupharis an. q. restauratis, conserve violarum, cicchori, & rosarum an. $\frac{3}{4}$. *ij.* pulueris diamargariti frigidi, electuarii irasfantali & diarrhodonis abbat. an. $\frac{3}{4}$. *j.* trochiscorum de camphura $\frac{3}{4}$. *ij.* foliorum auri. *xij.* ponantur omnia in alembico vitreo pasta recte obinrato & per balneum Mariæ distillatio vt artis est.

Distillatum aliud ad febres syncopales & malignas imperari potest hoc modo descriptum.

℞. *Aquarum oxalydis, ulmarie, cardui, cicchori* an. $\frac{3}{4}$. *iiij.* decoctionis caponis vnius agrestis alterati lb. *j.* conserve nenupharis & rosarum an. $\frac{3}{4}$. *j.* heriacæ $\frac{3}{4}$. *ss.* radicis angelicæ, tormentilla pulveratarum an. $\frac{3}{4}$. *jss.* sem. cardui benedicti & curiorum an. *ij.* ponantur omnia in vase vitreo, bene obinrato, quod in lebetem aqua feruida plenum postea immittatur, & fiat distillatio.

Vfus tempore distillati hujus portio addi poterit succo quidam idoneus, vt citius, vel granatorum cum paucio *sacharo* communi, vel rosato, si ita efflagitat ægrotus.

C A P. VI.

De Apozematibus.

ELIX quidem Germania, vt obiter dicā, quæ *Paracelsus* simul viros per celebres gignit, & cunctis pseudomedicopibus

Characteres
sunt medici-
nae demonum
Paracelsi.

Apozema
quid & u
dicatur.

Est vero omnis apozematum materia à plan-
tis; ex quarum aquis sunt iulepi, ex decoctis a-
pozemata & syrapi; inter quæ præcipua hæc
differentia constituitur, vt iulepi tenuiores sint, sy-
rapi crassi, apozemata vtcunque media; omnia
melle aut saccharo, vel vitroque simul dulcorata, &
pro varia cuiusque consistencia, magis aut minus
cocta.

Olim veteres aquam mulfam, cui plantarū folia quædam incoerunt, apozematum vice utebantur, vt multi adhuc hodie jufculus virentium ſtirpium mixtura alteratis. *Æque enim in brodio pulli pei elixationem relinquitur herbarum vis, arque in aqua ſimplici; & minore ſumptu, auidiusque ejuſmodi alterantia juſcula ſumuntur, quam apozemata. Poſſet tamen æger his & illis vi, & à coquo, qui nil præter lebetem & veru novit, juſcula herbiſidoneis, Medici conſilio, alterata repetere; & A Pharmacopœo vero apozemata, juſta ratione, inſtudioſo quoque artificio parata; non quidem ad alendum, vt juſcula, ſed calefaciendum, refrigerandum, humectandum, ſiccandum, aperiendum, aut alio quovis modo immutandum Propterea radices, aut alia plantarum partes ſæpius amara; aut alia quantitate inſuaues, modo viles, aliquando ſumuntur, purgantur, & in aqua ſufficienti coquantur: Atque ex juſculo colato, ſacharo aut melle dulcorato, & ſantalai cum cinnamomo, ſita*

Neque vero ætate tantum, dum adhuc stirpes virent, sed etiam hyeme, cum defunxi, aut arborum fructus suppetunt, apozemata conficiuntur, licet per idem tempus, syrupsorum sit frequentior usus, qui ab apozematibus non differunt, nisi coctione, quæ in syrupsis longior est ad maiorem crassitiem & custodiam, in apozematibus, brevior: ita & syrupsus vicè apozematis gerat hyeme apozemata syrupsis, ætate: videturque eadem res, nomina diversa: sed in syrupsis maior quantitas *sachari* requiritur, vi huius & decoctionis æquale pondus: in apozematibus varium, vi tertii, aut quartæ tantum pars *sachari*, vel melis ad decoctum. Sat enim est singulis huiusmodi libris *sachari* tres, hoc est, vncias tres *sachari*, vel syrupsus tantum pondus, seu vncias quatuordecim, licet cum tamen liquenti liquoris deest, *sachari* pondus solet augeri, & *albi* *coram albuminibus* apozemata paratur *sachari*, & à fordibus expurgari.

Meo apozemata varie ficti solent, ad varias
intentiones, vt ad liberandas obstructions, hoc
modo:

℞. Rad. ap. rufci, graminis, eichor. glycyr. Apozema
rhiz. e. passif. mundat. an. ʒ. ʒ. fol. adiant. polytr. aperituum.
agr. monis. pimpinella, summitat. lupuli, arthe-
misa an. m. ʒ. summitat. hyssopi o. ʒ. florum
trium cord. an. p. ʒ. fi. decoct. in tt. ʒ. ʒ. aquae ad me-
dius in colatra dissolue syrupi capilli veneris, aut
sacchari ʒ. iij. fiat apozema clarum, pro quatuor
doliibus.

Ad bilis fervorem temperandum aliud
sic parabitur.

℞. Radic. cichor. oxalydis, lapati acuti an. ʒ. ss. Apozema ad
glycyrrhizae passif. cornubiace. an. ʒ. iij. fol. endiuiae
concomperandam feruorem bitis.
scariol. tarraxiace. oxytriphylly, fumarica, lactuca,
portulicace. an. m. j. foliū rosab. recentium m. ss. vel
florū trium cordial. an. p. j. f. decoct. in sufficienti
quantitate aque. In colatura dissol. syrapi de succo
acetosae aut limonum, vel sachari rosati ʒ. iij. f.
apozema clarum aromatizatum fantali citrini ʒ. l.
pro quatuor dosibus.

C A P. VII.

De Gargarismatis.

A Doris, gingivarum, palati, pharyngisque vi-
tia gargarizata insuntur, quæ vim habet,
inquit Cellus e. 3. lib. 5. vel lævâdi, vel reprimêdi,
vel vocandi. Lævant laç, & cremor hordei: Re-
primit aqua, in qua vellentiula, vel rosa, vel
rubus, vel cotoneum malum, vel palma decodâ
sint. Evocant synapi, piper & acra similia;
Quibus tamen gargarizationes non fiunt, nisi
dulcibus quibusdam admixtis. Aëuario ju-
dice cap. 6. lib. 3. method. meden. ne gustum pluri-
mum offendant.

Nam cum liquor haustus ad gurgulionem
vsque revocetur, totum oris concavum eluit, &
mordacius, dum acrior est, organa gestatoria ferit.
Proinde acrimia, quibus gargaria sunt,
hydromeliste misceri solent, vel aqua simplici, cui
sympus, vel de *stachade*, vel de *rosif. sicis*, aut ali-
us, qui propozite rei conveniat, ea quantitate disfol-

dissolvitur, vt actia, vel amara, multum de sua qualitate ingrata deponant: vt cum è cerebro & faucibus est efficienda pituita, gargarisima sic rite parabitur,

Gargarisima, ad euacuandam è cerebro pituitam.
 ℞. Radicis pyrethri ℥ij. rad. cyperi, turpethi an. ℥ij. rad. emul. campan. ℥. β. sumicatum origani, hyssopi, salvia an. m. j. fi. decocti in lb. j. β. ad consumptionem tertia partis. Incolat. dilue oxymelit. ℥. iij. gargarisima. vel sic:

℞. Glycyrrhiza, sem. carthami an. ℥. β. baccarum laurei, staphysagria, an. ℥. iij. synapi, macropiper an. ℥. ij. galang. ℥. j. stecbad. betonic. an. m. β. fi. decoction hydromelite. Colatura fit pro gargarizatu.

Ad roborandum & detergendum collutiones oris multæ fieri solent, vt quæ sequuntur.

Gargarisima roborans & detergens.
 ℞. Foliorum pruni, summitatum rubi, plantaginis, pilosella, rosarum an. m. j. balastorum, summitatum myrthi an. m. β. bordei, berberis an. ℥. β. fi. decoctio in lb. ij. aqua ad medias: Colatura adde syrupi rosarum siccat. & sapa an. ℥. ij. fiat gargarisima.

Ad vlcera pharyngis venetæ, & reliquarum oris partium, hæc confert gargarizatio.

Ad vlcera pharyngis venetæ.
 ℞. Scobis ligni sancti ℥. j. sarfaparille, sassafras an. ℥. β. lenisici ℥. iij. fiat decoctio in lb. ij. aqua ad tertia partis assumptionem, addendo sub finem glycyrrhizæ, & vj. rosar. m. β. florum salvia & anthos an. p. j. Colatura detur ad oris collutionem sapissimè iterandam.

Vtendum gargarismatis quouis tempore, præcipueque matutino, & subinde inter pastus; atque his quide in recentè paratis: diutius enim seruata corrumpentur, & ore excepta, ejus concavo partes contentas læderent, non sanarent.

CAP. VIII.

De Emulsionibus.

Emulsionum usus multum.

VT morbus vnus multis ac diuersis forma medicamentis aliquando curatur, sic vnicum medicamentum morbos sæpe diuersos curat, vt emulsio, junioribus dicta, quæ ad vsus multos institui potest. Plurimum enim confert ad pectoris pulmonumque vitia lenienda, somnum conciliandum, immoderatam calorem refrigerandum, acrimoniam vrinæ contemperandam, & tenum ardorem extinguendum. Proinde videntur illi falli, qui gonorrhææ virulentæ curationi emulsiões tantum inservire putant; In multis namque apozematum vicem gerunt & hordeatorum, cum ex contulis seminibus fiant, quæ vim habent refrigerandi, leniendi, vrinam movendi, interdumque somnum conciliandi; quibus inter contendum, vel ptisanâ superfunditur, vel decoctio simplicium, quæ vitibus polleant, institutioni propolite cōferentibus; vt cum ad faucium aspredinem conrunduntur amygdala mundatæ, & strobili cum decocto in iubarum & passularum; ad viscerum æstus semina frigida, cum decocto lactucarum & florum nenupharis; ad vrinæ acrimoniam, eadem cum decoctione radicum vel feminis albeæ, glycyrrhizæ & siummæ.

Pro quantitate seminum contusorum decocti quantitas auctur, vel minuitur, ne emulsio crassior sit, aut liquidior, & velut media inter apozema & syrupum, cuiusmodi sunt amygdalata dilutiora, quæ colore & sapore, non multum ab emulsionibus differunt: sere tamen sunt spissiora, vt hordeata amygdalatis, & syrupi hordeatis, eclegmata syrupis, elecquaria eclegmatis.

His vero formulis emulsiões optime describuntur; vt ad pectoris & pulmonis vitia.

℞. Amygdalar. dulc. mundatar. ℥. j. pinearum non rancidarum ℥. β. seminum citruli, cucurbit. visia pessimi melonum, bombacis an. ℥. iij. pistentur in mortario lapideo cum lb. j. decoctionis in iubarum & passularum sensim affusa, & sachaui ℥. iij. fiat emulsio ad quatuor doses.

Ad renum ardorem extinguendum, & acrimoniam vrinæ demulcendam, ex vltèrit aprissimo emulsio sic parata.

℞. Sem. quatuor frigid. maior. an. ℥. β. sem. lactuce & papaver. alb. an. ℥. ij. pistentur in mortario marmoreo cū lb. j. aqua simplicis, vel ptisanâ, adde syrupi denymphaæ ℥. iij. fiat emulsio ad tres doses.

Ad gonorrhæam virulentam, præmissis vniuersalibus remediis, hæc convenienter imperabitur emulsio.

℞. Lentis palustris, sem. lactuce an. ℥. ij. sem. portulac. & plantag. an. ℥. j. sem. quatuor frigid. maior. ℥. β. pistentur in mortario lapideo lb. j. aqua decoctæ; adde sachaui rosati ℥. iij. fiat emulsio pro quinque aut sex dosibus, sumendis horis duabus ante pastus.

CAP. IX.

De Amygdalatis.

AMYGDALÆ vel amara sunt, prorsus medicamentosæ, vel dulces, quæ partim alimentosæ sunt, partim etiam medicamentosæ. Ex his potius quidam paratur instat lactis albidus, quisebrientibus & thoracis affectibus laceratis solet exhiberi. Licet enim amygdala moderatæ calidæ sint ex Paulo Aegin. lib. 7. dere med. & Orisasio c. 2. lib. 2. Synopsis. vel potius temperatæ, trita tamen & aqua dilutæ fervorem contemperant, & vi quadam incidendi & attenuandi viscera thoracem expurgant, Aethnar. c. 7. de spirit. animal. nut. Ex eadem autem cremore sorbitiuncula paratur, quæ simul & nutrit, & asperam arteriam lenit, & humores in thorace contentos projectu faciles reddit. Sic vero paratur:

℞. Amygdalarum mundatarum ℥. iij. serantur in mortario cum aqua elixatæ paulatim affusa lb. β. adde sachaui ℥. vj. misce & coque parum. Derur.

Nonnulli grana duo aut paulo plus salis commiscentali respuunt. Datur quavis hora, maxime his, qui iuscula, & alia edulia avertantur, sed sæpius datur hora somni, tuncque patum seminis papaveris albi, aut lactucarum adjici solet, maxime cum ægroto præstabitur, qui vigiliis assiduus male exercetur. Nonnulli terunt

terunt amygdalas cum aqua tepida, & addito paucis saccharo potionem parant ignis vim non expertam, talemq; porrigunt. Præstat cum aqua parum feruetis, cū terere, & tursus parum e-
 fixare iuxta modum descriptum & consuetum. Solet augeri vel minus sacchari quantitas pro af-
 fectus conditione. Nam vt dulcia bechica sunt, & vitis pulmonum & thoracis convenientissima: sic amygdalatum multo saccharo dulcoratum ipsis
 sunt conuenientiora; febrientibus magis conuenit; si sacchari receperit minus.

Lutetia familiaris est iste dulciarius potus, quem & ipsa mulierculæ quotidie parant, nec formula communi Medici præstabit, & Pharmacopæorum relinquentis arbitrio solum imperant, vt paretur amygdalatum. Quibus magis attridet crassius, siue ad alimoniam, siue ad gratiā, maior amygdalarum & sacchari quantitas adji-
 cenda; quibus liquidius, horem minus, aqua vero multum commisceatur.

CAP. X.

De pitana antiquorum, seu hordeato.

PITANA vulgaris & officinarum potus est, ex glycyrrhiza, aqua, & paucis hordeo, & sæpe sine ipso confectus: Antiquorum vero pitana ci-
 bus est, ex hordeo selecto, & pinfendo exteriore cor-
 nice purgato, & aqua confectus. Hinc pitanae no-
 men. Debet vero sumi, Galeni consilio, & 2. lib. de pitana. Hordeum carnosum, nul-
 lius adfectus qualitates paticeps, non nimis re-
 cens, nec nimis verustum, nec corrugatum: Ita selectum in aqua maceratur; dein in mortario
 runditur, vt exterior cortex & quodque glu-
 mofum excutitur: tum manibus confricatur, abluir, & sursus purgatur; postea siccatur &
 seruat. Cum autem vsus postulat, eius por-
 tio cum aqua optime & probatissime partibus
 duodecim igni lento diuissime coquitur, vt
 quam amplissime intumescat, statum omnem
 deponat, & in succum leuem, continuum, æ-
 qualem, & lubricum abeat. Sic suam veteres pi-
 tanam primū coquebant: & agrotis exhibebāt:
 eorum tamen nonnulli, apam, aut mel, aut amy-
 tum, vel cuminum; alij parum olei, aceti, & salis
 permiscebant. Nos vero forsan delicatioris ni-
 hilistorum addimus, sed tantum saccharum & ali-
 quot interdum amygdalas: atque vt antiquam
 mixturam non retinemus, sic neque nomen, &
 hordeatum non improprie vocamus, quod Hip-
 pocrates & Galenus pitana proprie vocant,
 quæ sic Lutetia parari consuevit.

℞. hordei electi, à corticibus purgati, ℥ ij. coquā-
 tur lento igne in aqua limpidiſſima, quæ vbi parum
 effuerit, projiciatur & affundatur alia. Tum co-
 quantur denique per quatuor horas aut quinque, igne
 blando, dein colatur & transmittantur. Colatura adde sa-
 chari ℥ vj. aut, ℥ j. postea rursus parum coque.

Sic enim hordeatum habebis crassius & magis
 nutritorium. In Italia non solet recoqui post co-
 laturam, tuncque liquidius est, & auidius nutrit, propterea
 non tantum semel in die circa horam somni da-
 tur, sed bis, & sæpe ter, zulapiorum ritu.

Cum autem hordeum frigidum sit ex Galeno,

cor. ad part. 3. lib. 1. de viſt. acut. c. 16. lib. 1. de ali-
 ment. nam quocunq; modo paraueris, nun-
 quam calefacit, pitana ex his duobus parata mo-
 re Hippocratis, febrientibus optimum est &
 medicamentum, & alimentum. Nutrit enim &
 medetur, & nutriendo vicem præstat potus &
 cibi, ac similiter operatur, vt alicæ vel oruzæ
 succus, vt narrat Galenus, lib. 1. de aliment. lib. 1.
 de viſt. acut. cap. 237. lib. de simplic. medica-
 ment.

CAP. XI.

De loboch seu eccelegmatis in rem præsen-
 tem imperandis.

DE eccelegmatis in genere egimus inſiſſime,
 nunc de his, quæ ex tempore parata solent
 agrotis exhiberi, nec diu sine alteratione que-
 unt assuetuari: altero liquorem aut tertio die tanta
 fermentatione exurgunt, vt vix in pyxidibus pos-
 sint arceri, nisi rudicula, aut bacillo glycyrrhizæ,
 vt mos est, subinde agitentur. Sic enim saccharum
 liquori accuratius permisceatur, & mixtura faci-
 lius subsidet, ac securius cohibetur. Præscri-
 buntur autem loboch ad varios effectus, pro va-
 ria medicamentorum, quibus constant, mate-
 ria & qualitate, quæ cum dulcis est ac palato gra-
 tiola, asperam arteriam lenit, humores conco-
 quit, spiritum mouet, educit: si dulco acidia, pitui-
 tam, lentā & crassam incidit, attenuat, præparat;
 si dulco amara, deterget, coquit, expurgat. Quia
 tamē amarus propter insuauitatem valde gustui di-
 splicet; amara vix nisi parua quantitate veniunt in
 eccelegmarum confecturam: Solis enim dulci-
 bus fere componuntur, vt succo glycyrrhizæ, in-
 iunib, pineis, saccharo rosato, aur cando, pendius, ele-
 ctuario diatreos, aut diatrageacantho, aut conſe-
 ctionibus alijs similibus, pulueratis, & melle aut
 syrupo idoneo, & interdum viroque simul exce-
 ptis & subactis.

Ad crassos humores incidendos & attenuan-
 dos conferet loboch hac arte paratum.

℞. electuarii diatreos simplicis ℥ j. sacchari candi
 ℥ j. B. anſi conditi ℥ ij. syrupo de hyſopo & ex mel ſim-
 plicis an. ℥ j. B. si loboch. cuius frequens sit vsus
 mane ieiuno stomacho, & inter paſtus.

Ad humorum ectionem & expectotatio-
 nem, aptissimum erit eccelegmatis sequentis itera-
 tus sæpe vsus.

℞. diatrageacanthi frigid. ℥ vj. diatreis Salomo-
 nis, Alpbentii an. ℥ j. B. cum syrupo de glycyrrhiza aut
 capill. Fener. q. s. fiat loboch.

Ad compendendum catarrhi in pulmones irri-
 tentis imperum, sic præstabitur eccelegma.

℞. penidiarum, diatrageacanthi frigid. an. ℥ j. Loboch catarr-
 B. sacchari rosati ℥ vj. terra lemnie ℥ ij. cum syrupo rhu-
 m ſiſſentis de papauere albo vel inlepo rosato, fiat loboch.

Item ad fluxiones erodentes & vitia pulmo-
 num sananda, vel saltem ad meliorem statum re-
 ducenda.

℞. manis Christi perlata ℥ j. terra ſigillata, Ad fluxiones
 pulu. diatrageacanthi frig. an. ℥ j. coralli rubr. B. vitia pulmo-
 B. lapidis hamatib. ℥ j. cum syrupo rhu-
 m ſiſſentis, fiat loboch.

CAP. XII.

De Apophlegmatismis.

MVLTIPLICI remedium genere caput humore excrementitio, maximeque pituitoso grauatim depletur, sed nullum hoc praestare sine reliquarum partium molestia cernitur. Portiones enim phlegmagogæ, vel catapota, dum è cerebro pituitam eliciunt, importune ventriculū & associata membra lancinant, aliumque turbando dolores sæpe mouent acerbos, nec ratio cordis motus & hypothymiam excitant. Apophlegmatismi vero sapore non ita ingrato, leniter totum oris concavum ferientes, per emissaria palati, copiosam pituitam è cerebro attrahunt, quæ sensim postea, frequēti sputatione facile excluditur. Sunt autem omnia simplicia, quibus paratur apophlegmatismi, calidæ & sæpe acris facultatis, per quam non solum humorem frigidum attenuant, incidunt, attrahuntque, sed etiam facultatem expultricem ad opus suum stimulant.

Per palatum hæc pituitam facile proliciunt masticata aut gargarizata mastiche salua, staphysagria, thymus, pulegium, carthamus, piper, synapi, pyrethrum, Zinziber, acorus, radix ieros, & cyperi: ex quibus nonnulla, vel in partes minutas concisa masticantur, atque dentibus atteruntur, vel puluerata liquore idoneo excipiuntur, & in globulos seu trochiscos confinguntur, vel tenui linteo obuoluta in nodulos efformantur, vel elixantur, & colata decoctio in ore instat gargarismatis continetur.

Vsitatio forma solida est, vt diutius in ore detineatur, & subinde masticetur, vnde apophlegmatismus pro masticatorio, & contra masticatorium pro apophlegmatismo vsurpatur. Caput autem inter masticandum inclinandum est, & labia diducenda, vt attractus & congestus humor liberius ac citius effluat.

Multæ huiusce remedij formulæ parari possunt, quas hic recensere lectori forsitan esset molestum, cum vna aut altera tantum illius animam explere valeat, vt

℞. staphysagria ℥. ij. mastiches ℥. ij. cubebæ ℥. j. pyrethri ℥. ℔. fiat omnium puluis, qui excipietur succo vel syrupo rosar. pallidar. fiant pastilli mansiles, vel sic:

℞. radic. ieros ℥. ij. piperis longi, synapi, pyrethri, agarici an. ℥. j. staphysagria ℥. ij. ℔. terantur omnia, excipiantur melle, & fingantur globuli, linteo raro involuendi, qui vltis tempore in ore contineantur.

CAP. XIII.

De bolo purgatorio.

QVI vomituri & dilatas purgationes aspiciuntur, nec catapota propter insuauitatem, aut cæli squalore admittunt, medicamento egenti, inter potum & pilulas, consistentia medio, quod bolum iam pridè vsitatus mos nominare consuevit. Sic enim dicitur, quod frustatim, seu per morsellos, vt loquuntur barbari, sumatur, ita vt bolum sit medicamenti cuiusdam purgantis opiatæ consistentia frustulum ingestioni aptum, cuius crassitudo ea sit, quæ integra deuorari facile possit; eam nonnulli Latinorum buccam vocant.

Paratur ex omni purgantium genere, his solum exceptis, quæ vel propter insuauitatem fastidium mouent, horroremque excitant, vel malignitatem castigari, nec in propria substantia dari debent.

Nonnunquam ad efferam purgantium vim corrigendam, vel gratiam odoris saporisve conciliandam, vel partium quarundam robur augendum, alterantia & aromatica permiscuntur, sed parua quantitate, ne boli moles nimis intumescat: quod ægroti plurimum auersantur: Multi enim ad primum medicamenti cuiusq, solidi frustulum, rigent, ad secundum stomachantur, ad tertium desipiunt.

Modus conficiendi bolum simplicissimus est, vt qui ex cassia fere sola & sæpe paratur. Est enim velut basis reliquorum medicamentorum in bolis, vt aloë in pilulis. Per æstus cæli feruidiores, eiusmodi bolum, vt frequens, sic aptus & salutaris esse solet.

℞. pulpa cassia orientalis, è canna pingui recens extracta ℥. j. ℔. pulueris santali citrini ℥. j. misce, fiat bolus cum saccharo, vel syrupo violato, ex cochleari, paulo ante iulculum sumendus: vel sic,

℞. medulla cassia optima recentè mundata ℥. vi. pulpa amarindorum pinguium ℥. ℔. electuare lenius ℥. fiat bolus. Sumatur cum syrupo capilli Veneris.

Sæpe solet cassia habbarum, aut aliquid ex diagridiatis adiungi, vt ad bilis educationem, hoc modo:

℞. medulla cassia orientalis recens mundata ℥. j. diaprumsoluiui ℥. ij. puluer. glycyrrhizæ ℥. j. fiat bolus cum saccharo, vel syrupo cichori sumendus.

Quia vero cassia flatus excitando sæpe dolores in aluo parit, quorum molestia lenes animi defectus delicatulis interdum contingunt, eius quantitas vel minor esse debet, vel ad eorum vaporem, quæ flatus discutiunt, extrahi, vel ex his non nihil permisceri, vt

℞. pulpa cassia stylis ad vaporem decoctionis anisi extracta ℥. vi. electuarii de succo rosar. ℥. ij. rhubarbari optimi ℥. ℔. cum saccharo fiat bolus.

Si defuerit cassia, nec deerit tamen boli conficiendi modus & vsus, cum ex pulpa prunorum, amarindorum, passularum, & eleæuarij multis facile queat parari. Ex his enim & alijs plurib, medicamentis purgantibus, tam simplicibus, quam compositis sunt opiatæ laxatiuæ, quæ forma boli jejuno ventri sumuntur.

CAP. XIV.

De opiatis.

QUID de opiatibus in genere sciendum, abundè supra [c. 13. lib. 3.] disseruimus, nec bis de re eadem idem dicere, cum hõ videatur æquum, particulares quarundam opiarum formulas tantum hic paucis describam, quarum paradigmata, qualvis alias conficere non eit arduum.

Non solum autem opiatæ ad conciliandum somnum imperantur (ab opio enim appellatio nem habent suam) sed ad purgandum, robotandum, & alio modo quouis immutandum, vt electuaria liquida, in quorum censu iure numerantur: cum eandem consistentiam habeant, & compositionis rationem.

Fiant

Apophlegmatismorum vitiositas.

Materia.

Pastilli masticatorii.

Globuli.

Boli quid.

Esse maius

Delicati purgantia auersantur.

Boli excoptici & refrigerant.

Boli non semper cassiam habent pro basi.

Opiatorum nomen habent suum.

Materia.

Fiunt enim ex pulueribus, syrupo aut melle, & aliquando *supra* exceptis, & accurate pistillo simul subactis, quibus conferuæ quædam aut aliæ confecturæ cordiales aut cephalicæ permisceri solent, vt ad roborandum cor, & facultatis vitalis integritatem tutius conferendam, & exhilarandum. Pro ditioribus opiata recte parabitur in hunc modum.

Opiata multis cordialis.

℞. *conserua florum bugloss. & borraginis an. ʒ. iij. conserua flor. calendula, corticis citri conditi an. ʒ. j. b. confectiois alhermes & de hyacintho an. ʒ. j. puluer. electuarij de gemmis, diamargarit. frigid. & latina Galeni an. ʒ. j. lapidis bezahardici & cornu monocerotis an. ʒ. b. cum ʒ. ij. syrups de conseruatione myrobalarum, vel limonum fiat opiata.*

Qui minus valent opibus, hanc sibi patandam curabunt.

Alia pro pauperibus.

℞. *conserua rosarum ʒ. j. conserua rad. emulæ campanæ ʒ. j. b. boli orientalis in aqua vltima vel cardui lotæ ʒ. b. cum syrupo acetofo, fiat opiata.*

Roborando cerebro, & sopitis facultatibus animalibus recteandis formula sequens valde confert.

Opiata cephalica.

℞. *conserua betonica ʒ. vj. conserua rosarum ʒ. b. confectiois alhermes ʒ. iij. pulueris electuarij diamorbi ʒ. ij. specierum electuarij diamargarit. frigid. diamf. diamafochi an. ʒ. cum syrupo de stæchade q. s. fiat opiata.*

Languepti ventriculo obfrigiditatem, vel humiditatem, & coctricis facultatis imbecillitatē, prospero luccesui imperabitur opiata, hoc modo coninnata.

Opiata stomachica.

℞. *conserua veteris rosarum ʒ. b. conserua aniboi ʒ. ij. nucis moschata condita ʒ. j. pulueris aromatici rosati ʒ. ij. puluer. diacnamomi ʒ. j. diambra ʒ. b. syrups de menta, vel iulepi rosati q. s. fiat opiata, cuius ʒ. j. detur mane je iuno stomacho, & in fine singulorum pastillum.*

CAP. XV.

De conditis.

AD commoditatem earum pattium, quæ principatum in naturæ æconomia tenent, mixtura quædam inuenta est, opiatissuauior, quæ recentiores conditum vocantur.

Materia conditorum.

Paratur ex conseruis, pulueribus cardiacis & sacharo, quantitate multum inter se dispari mixtis. Granulatum enim vt fiat, plus additur conseruæ, quam in opiatiss, minus pulueris, & sachati plurimum, soletque conspergi folijs aui conditura, tum ad oculorum gratiam, tum ad virium præstantiam. Conscitur namque ex omni genere cardiacorum, modo gustui non ingratorum. Cum enim vltus frequens esse debeat, quibus imperatur, vt macilentis, languidus, & his, qui ex longo morbo conualescere incipiunt, nullius, si fieri possit, aut pauculæ insuauitatis particeps esse debet.

Sic vero ad iacturam virium omnium resarciendam, conditum recte parabitur.

℞. *cornicis citri conditi ʒ. ij. conserua bugloss, & rosar. an. ʒ. b. specierum electuarij de gemmis, diambra, & diamargaritionis frigid. an. ʒ. j. ossis de corde cervi ʒ. b. scobis vniicornis, lapidis bezo-*

ardici an. gr. vj. folia aurin. vj. sachari rosati triplum aut quod sufficit fiat conditum granulatum.

Quibus præ imbecillitate subinde nauseat ventriculus, vel esculenta, potulentave, statim vt assumpta fuerunt, eructant in intestina, feliciter exhibebitur conditum si iuxta formulam hanc conficiatur.

℞. *conserua veteris rosar. ʒ. vj. conserua simphyti maiori ʒ. ij. pulueris diarrhod. abb. ʒ. ij. scobis eboris, coralli rubri an. ʒ. j. cum sachari rosati triplo pondere, aut q. s. fiat conditum, de quo mane jejuno ventre, atque ante & post singulos passus ʒ. j. sumatur.*

Contra emulsiorem asumptionem asumptorum.

CAP. XVI.

De pasta regia.

PASTA regalis & opiata non partim habent asfiniatis, ex iisdem enim fere constant ambo, eaque loca, Rondeletio teste distinctio intercedit, quod regalis pasta opiata seccior, & electuario humidior, imo vtroque solidior: consistit etiam electuarij & opiatae partim dissimilis est, vt eadem esse putent. Vt sit, pasta regia non quidem mazapanis est, vt putat Gortæus, sed confectio quedam sic ætate recentioribus dicta, quæ alio nomine electuarium regium à Mesue nuncupatur. Propter enim vires, quibus pollet, regias, id est, eximias ad expectorationem & alios pectoris affectus, id nominis sibi vendicauit.

Differentia inter pastam regalem & opiata.

Electuarium regium.

Constat vero conseruis, pulvis, syrups, pulueribusque tanta indolentia præparatis, & simul subactis, vt ex mixtura quædam exurgat tractabilis massa instar pastæ, à qua nomen, & ex qua boli, aut paruuli panes dulciatij cupulis figuræ coninnantur, qui sensim exsiccanur, ne vltus tempore digitos contequantur lentore quodam & commaculent. Sic autem ejusmodi pastæ conficiuntur.

Panes dulciarii.

℞. *Amygdalar. dulc. pistatar. mundatorum, strobilorum per diem in aqua rosarum maceratorum an. ʒ. b. pulpa mubar. dactylor. pistatar. diamf. ceasar. an. ʒ. ij. gummi tragacanthæ ʒ. j. amyli ʒ. b. sachari rosati quod sufficit fiat pasta.*

Ad spiritum mouendum Rondeletius pastam imperat descriptam hoc modo:

℞. *conserua capillor. vener. & bugloss. an. ʒ. b. pasta regia puluer. diatrageanti frigid. diatreos simplic. an. ad spiritum ʒ. ij. pendiarum sachar. cand. an. ʒ. ij. syrups de mouendum. gcyrrhizæ parum, vel quantum sufficit si fiat pasta: cuius consistentiam, si paulo maior syrups quantitas liquidior em effecerit ex pasta opiata efficiet.*

CAP. XVII.

Demazapane.

MAZAPANIS vel marccanis confectio est, à recentioribus sic nominata, quæ pro bellarijs frequentioribus habetur. Esui enim gratissima est, plurimumque nutrit, vnde macilentis imperatur, & his, qui pulmonum peccatiisque præter naturam affectibus, diuexantur.

Marcapanis quib. constat.

Ad eius confectioem hec hica ac dulcia multa accedunt, vt sacharum, pistacia strobili, & alij fructus suaves, ex quibus rufis, & cum aqua vel simplici, vel rosacea accurate subactis fit

h a massa,

Conditum cordiale.

massa, de qua placentula, vel moscelli, vt loquitur Rondeletius, concinnantur, & in furno leuiter concoquuntur, donec colorem ex rufo flauescerentem & duritiem mediocrem acquirant.

Marcipanis quibus consist.

Vulgaris huius confecturae modum apud dulciarios pistores simplicissimus est, vt qui ex amygdalis, rosacea & saccharo tantum praeparant.

Aromatarij vero praeter haec adiiciunt nonnunquam Medicorum consilio, quae partem quandam respiciat, humorem noxium contemperent, & simul alendo & medendo sanitatem tueantur, vel refarciant.

Est autem vitarissima, suauissimaque massae panis haec confectio.

Marcipanis optimus.

℞. amygdal. dulc. decoratiss. ℥. iij. pistaciorum mundat. ℥. j. pistentur in mortario lapideo cum pauca aqua rosar. adde sacchari albi ss. lb. & fiat pasta, de qua formentur cylindri, vel placentulae, quae in elibano leuiter coquantur.

Est & hic conficiendi marcipanis modus usitatus, & ad status discutiendos accommodatus.

Panemarci status discuti.

℞. pistaciorum ℥. j. amygdalar. dulc. à cortice purgatarum ℥. ij. anisi ℥. j. cinamomi ℔. j. terantur frustulis in aqua rosata; adde sacchari ℥. iij. fiat pasta, quae si ob aquae copiam liquidior fuerit, lento igne leuiter fereuectat in pelui, donec crassescat; deinde formentur placentulae in furno, post extractum panem parum coquantur.

Panis biscoctus.

Huc rerum affinitate spectare possunt illi parvuli oblongi panes, ex farina, triplo, aut quadruplo saccharo, & pauco coriandro cum exigua oorum portione subactis simul confecti, quos vulgus panes biscoctos appellat. Sed cum sua cuique relinquenda sint, nec in mensem alienam falx injicienda, eiusmodi dulciarij panes pistotibus conficiendi sunt relinquendi.

CAP. XVIII.

De pinolato seu pignolato.

Non multum dissimili modo fit aliud pastae genus, à uetericis pignolarum & pinolarum dictum, quod ex pineis mundatis pareretur immerlis in saccharum liquatum, & ad sacchari rosae consistentiam coctum.

Vt autem pinei rancorem omnem deponant, debent prius in aqua diem integrum, aut saltem dimidium macerari, & saccharum in rosacea liquari. Sic enim confectura gustui erit amicior, vt & olfactui, si moschi aliquot grana commisceantur, vt in multis bellarijs interdum fieri videmus, quae in principum mensis apponuntur. Vsitator autem conficiendi pinolati formula haec est.

Pinolarum optimus.

℞. sacchari paulo infra consistentiam electuarii solidi in aqua rosarum colti lb. ℔. misce pinearum mundatarum, & in aqua subinde mutata per duodecim horas infusarum ℥. ij. dein rudicula agitentur simul, vt probe tota massa subigatur, cui antequam plane refrigerit, adde moschi ℔. j. fiat pasta, de qua formentur cylindri super charta teponendi & exsiccandi, vt indurescant.

ALIIU solidioris adhuc pastae genus, pandaeon dictum, ad pulmonum & pectoris affectus à Rondeletio praescribitur. Ex multis enim constat, quae humorem lentum attenuant & coquunt, & ad expectorationem mouent; videnturque pandaeala omnia bechica esse nec ab electuariis & syrups pectori destinatis, nisi consistentia, differre, vt nec ab electuariis solidis, nisi forma quadam externa. Simili namque modo componuntur, parantur, & coquuntur, sed electuaria solida duriora sunt, & in tabellas complicantur figurae cuiuslibet, quadratae, aut oblongae; pandaeala vero integra seruantur in pyxide lignea, perinde ac conseruae in vitrea aut fictili, & vtendi tempore frustum aliquod cochleari aut cultello confringitur, quod perinde ac tantillum alphanici aut tabellae alicuius bechicae in ore retinetur, vt liquecat, & paulatim instar lohoch deglutatur. Eandem consistentiam habent, & in similibus vasis soleat asseruari, atque saccharatae illae confectioes, seu conditurae, in Hispania celebratae, quas vulgus *Marmeladas* appellat.

Pandaeala quae differant ab electuariis solidis.

Funtigitur vt plurimum ex puluere quodam non inluui, & saccharo in aqua conueniente liquato & perfecte cocto, vt crescere valeat.

Conseruae nonnunquam adduntur, vt & portio mellis; si ita rei exigentia postulat, ita tamen paratum pandaeon, vt cunque palato displicet, aridet vero plurimum, quod paratur hoc modo:

℞. puluer. diaireos Salomonis ℥. j. diatragaenae frigid. ℔. j. puluer. santali citrini ℔. j. sacchari in aqua rutilaginis, ut decet, colti ℥. iij. fiat pandaeon, quod in vase ligneo reponatur.

Sunt etiam, qui pandaeala conficiunt expineis, vel amygdalis decoratis atque contusis, & saccharo, vel melle, ad hunc modum.

℞. pinearum mundatarum & contusarum ℥. j. penidiarum ℥. ℔. mellis despumati & colti quantum satis, fiat pasta solida seu pandaeon.

CAP. XX.

De hypoglottidibus, vulgo sublinguis.

TVSIS oris faetor obuius quovis exercet molestissime, cum aures illa, hic vero nates importune feriat. Vtrique affectui medentur bechici & aromatici quidam parui pastilli, qui à terete forma, quam illis non raro Pharmacopoei tribuunt, & à qualitate, quâ insigniter polent, ad humorem tussim committere expellendum, pilulae bechicae nominantur; ab vtèdino modo, quod sub, vel potius super lingua contineantur, hypoglottides; ab odore; quem à moscho mutuuntur, moscardini nuncupantur.

Suaues sunt, quae iuxta hanc formulam componuntur.

℞. sacchari albi ssimi ℥. j. ℔. penidiarum ℥. ℔. ireos ℥. ℔. santali citrini, cinamomi an. ℔. j. moschi ℔. ℔. cū mucagine gummi tragacanthae in aqua rosacea extracta, fiat pasta: de qua formentur parui pastilli figura cuiusvis, teretis, quadratae, rhomboidis, in ore saepe inter pastus continendi.

Moscardini.

Faci-

Facilis quoque est paratu & vsu suauissima hæc descriptio.

℞. sachari rosati ℥. ij. sachari candi ℥. j. amyli ℥. ij. specier. diacynamomi, dianisi, & creos an. ℔. j. macis ℔. ℔. zibethi gr. xj. cum mucilagine tragacanthi in aqua melisse extracta, fiant hypoglossides.

CAP. XXI.

De tabellis.

TABELLÆ ad ele&tuaria solida pertinent, imo ele&tuaria sunt ipsa, cum expulueribus fiant & sacharo perfecte cocto, vt consistentia durior acquiratur, & diutius assecutus absque vitium dispendio conferuetur.

In tabellis autem conficiendis par sachari quantitas, vt mellis in ele&tuarijs liquidis additur. Alterutrum tamen nunc augetur, nunc subtrahitur, prout ele&tuarij virtus expetitur validior, aut imbecillior.

Tabellis purgantibus dragma vna tantum pulueris solet commisceri vni&e sachari in aqua aut alio liquore, vt decet, cocti. Roborantibus ad gratiam palati, majus sachari pondus additur, vt vni&iarum duarum, ad tagmas singulas puluerum.

De tabellis autem paucis nunc, ac obiter tantum in hoc libro de remedijs formulis ago, cum iam *supra* [cap. xi. lib. 3.] in medicamentorum, quæ in officinis diutissime conferuantur, descriptione, non modo de ele&tuarijs liquidis, sed & solidis seu tabellis fusissime disserim.

Sed vt medicinam facturo omnia remedia, quæ ad manum esse debent, fuggetam, aliquid tabellarum roborantium formulas describam, vt:

℞. specierum ele&tuarij diamargaris frigid. ele&tuarij de gemmis an. ℥. ℔. puluer. ossis de corde cerui ℔. ℔. scobis eboris tenuissime leuigati ℔. j. cum sachari in aqua rosar soluti ℥. ij. fiant tabellæ a pondere. ℥. j. aut ℥. ij. Singulæ sumantur mane ieiuno stomacho.

Quæ valent opibus, & ex longo morbo resurgunt, vel à quacunque causa, Palmo, aut liphthymia laborant, has tabellas curabunt præparari.

℞. puluer. aureæ Alexandrine ℥. ℔. diacynamomi, hyacynthor. smaragdor. margarar. subtilissime tritarum an. ℔. j. cornu monocerotis, lapid. bezoar. dic. an. ℔. ℔. cum sachari in rosacea dissoluti ℥. ij. aut iij. fiant tabellæ parue.

Ad hoc caput trinent tabellæ, manus Christi, vulgo nuncupatæ, quæ nisi aliud sunt, quam sacharum rosatum, vel simplex, vt vulgare, vel magis compositum, quod margaritis recipit, vocatur, manus Christi perlata, cuius hæc est descriptio.

℞. sachari albissimi in aqua rosarum optima soluti, & supra syrupi consistentiam cocti ℥. ij. margaritarum ele&tuatum tenuissime leuigatarum ℥. j. fiant tabellæ.

CAP. XXII.

De pulueribus.

PRÆTER eos pulueres, qui in officinis ad futuros vsus asseruantur, de quibus alibi dixi-

mus, alij quoque multi in rem præsentem solent præparari, vt ad frigiditatem ventriculi, & facultatis co&ctricis imbecillitatem, pulvis digestivus vulgo dictus, qui ex stomachicis, roborantibus, co&ctionem iuuantibus & flatus diuicuentibus conficitur, hoc modo:

℞. anethi & coriandri præparatorum an. ℥. ij. pulvis flatus corticis arantiorum conditorum ℥. j. ℔. cinamomi ℥. j. macis, caryophyllor. an. ℥. ℔. sachari candi ℥. ij. aut ℥. ij. fiat omnium pulvis.

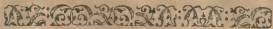
Alius quoque pulvis virtutis eximie ad corroborationem ventriculi & partium sanguificationi dicatarum, & ad flatuum dissipationem sic parari poterit.

℞. feniculi dulcis & coriandri conditorum an. ℥. j. schenanthi, calami aromatici an. ℥. ℔. dianisi, diamargar. frigid. & diacynamomi an. ℔. j. crustæ panis tostæ ℥. ij. sachari albissimi ℥. ij. fiat omnium pulvis.

Ad eorum partium, quæ nobilitate cæteris præstant, & facultatum robur, in febribus malignis confici possunt pulueres cardiaci & alexiterij, hoc modo.

℞. radic. angelicæ, tormentillæ an. ℥. ℔. ligni aloes ℔. j. seminucur. cinamomi an. ℔. ℔. ossis de corde cerui scobis eboris, & diacynamomi ele&tuatum an. ℔. j. cornu monocerotis, lapid. bezoar. i. an. ℔. ℔. dictam. ℥. ℔. sachari rosati ℥. j. ℔. par. m. m. pulvis, qui ieiuno ventre, aut longe post pastum detur cum aqua scordij, aut cardui, aut distillato, restaurariuo, vel alio liquore idoneo.

Fiunt & pulueres topici, qui vulneribus solidandis, vel vlceribus carne implendis ad mouentur, de quibus suo loco.

SECTIO II.

DE HIS, QUÆ VEL INDVNTVR, VEL INICIUNTVR;

ET PRIMUM.

CAP. I.

De Errhinis.

Medicamenta vel sumuntur, vel induntur & injiciuntur, vel ad mouentur. Assumuntur zula pia, apozemata, syrupi & alia pleraque, quæ non, nisi per os ingeruntur, de quibus *supra*: Induntur, injiciuntur ve errhina, glandes, pesti, & enemata: Ad mouentur vnguentia, emplastra, foras & alia multa, de quibus ordine nunc disserendū, initio ab his sumpto, quæ corpus quidem ingreditur, sed non per os, verum per nares, verum, aut sedem; per easque partes habent egressum, per quas ingressum.

Quæ naribus immittuntur, errhina ob id, & nasalina vulgo dicta, medicamenta sunt, quæ naribus purgando capiti exuberantur; vnde & caput-purga etiam communi therapeutico Medicorum consensu vocantur.

Fiunt ex his, quæ facultatem acrem habent & Errinorum extergentem, quæ vis expultricis validius laxeflra, humorem in cerebro stabulantem movet & foras excutit: cuiusmodi est beta. cyclaminis, cucumeris agrestis, & maiorana succus; vt & pulvis euphorby, ellebori piperis, & similiū qualitate acti p-

h 3 ditorum,

Sachari quæ sit in tabellis.

Portio sachari in tabellis purgantibus.

Tabellæ roborantes.

Alia confertur.

Tabellæ manus Christi.

ditorum, qui in nares insufflatus sternutamentum mouet, & cerebrum purgat. Nonnulla quoque fiunt ex astringentibus & agglutinantibus, ut quæ ad hæmorrhagiam sistendam præfertiuntur.

Dantur sub varia forma, vel liquida, quæ per nares attahitur, vel solida, quæ intra ipsas induitur, vel forma pulueris, qui insufflatur.

Erchinum liquidum sic et parabatur.

Erchinum liquidum.

℞ succorum radicis betæ & foliorum maioranæ. ʒ. j. iuccorum brassicæ marinæ & cyclaminis an. ʒ. ʒ. misce & si. erchinum, cuius portio ut ʒ. ʒ. mane per nares attahatur, & subinde iteretur, & aqua in ore contineatur, ne ad ipsum è naribus erchinum refluat.

Quadam dantur forma vnguenti, quo narium interiora liniuntur, valentque in diuturnis capitis affectibus, oculorum caligine, epilepsia & odoratus hebetudine, corpore prius, ut decet, repurgato. Sic vero parabuntur optime.

Erchinum in forma vnguenti.

℞ radicis cucumeris sylvestris pyrethri an. ʒ. j. piperis albi, carpesiorum siaphysagrie ar. ʒ. ʒ. cum pauco oleo treos & cera fiat linimentum.

Erchinum solidius ad sistendum sanguinis è naribus profluuium, sic poterit parari.

Aliud solidius ad sistendam hæmorrhagiam aurium.

℞ boli armenæ sanguinis draconis an. ʒ. j. rosar. balaustr. pulueratorum an. ʒ. ʒ. cum pauco albugine oui simul agitur, immergantur pili tenuiores leporis, vel lanugo alius, & fiat velut turunda, seu erchinum forma pyramidalis naribus intro-mittendum, cui filum alligabitur, ut pro arbitrio queat extrahi.

Pulvis sternutatorius.

Pulvis præmicus seu sternutatorius, cum ad nasalia pertineat, sic à nobis describitur.

℞ ellebori utriusque an. ʒ. j. euphorbij ʒ. ʒ. radicis treos nostratis sicæ ʒ. ʒ. fiat omnium pulvis tenuissimus, de quo portio tantilla in nares insufflatur, præmissio conueniente cathartico.

C A P. II.

De pessis.

Priapiscosa.

NONINE pessi, seu pessarii omnia, quæ intra sinum pudoris adhibentur, intelligere licet, quæ ab Hippocrate πεσισα vno verbo nominantur, ut vnguenta, liuis, radices, aut herbæ intritæ, & penicilli. Hic vero sumitur pro medicamento oblongo, digiti crassitudine & longitudinem æquante & aliquando superante, quod intra mulierum naturalia reconditur, ei, filum alligatur, cum penitus intrudendum est, ut commodius extrahi possit.

Pessorum forma.

Forma pessarii pyramidalis esse debet, læuis, rotunda, nulla, inæqualitate aspera. ne collum veteri lædatur, debentque duo aut plura inæqualis magnitudinis parari, vt primo tenuius immit-tatur, postea crassiora.

Dua differentiæ.

Sunt autem duæ huius remedij differentiæ: vel enim ex materia quadam solidiore, vt plumbo, sit pessus, turundæ canulatæ similis, qui vero angustior, agglutinatus, obstructo & clauso inseruit, aperiendo, referendo & dilatando; vel ex alia materia medica, & sanguini tenuando, vel in-crassando, vel movendo vel sistendo conuenit. Fere autem ex aromaticis parantur, cum menses præfertiim ducendi sunt, aut hysteriæ suffoca-tionis symptomata compescenda. [aphor. 28. libr.

Aromata re-creare vterū.

5. Lib. de morb. mul.] Hip. Aromata enim non parum recreant vterum, licet non sub odoris specie, sed suo vapore benigno & aereo vaporum ora diducunt, & obstructa liberant, ob id quæ fluorem menstruum concitant. Sed cauendum, ne acria valde sint ipsa, aut talia simul misceantur, ne os vteri & cervicem exulcerent, quando diutius in veteri vagina pessus hæreere debet.

Ante vero intro-missionem pessarii, adjutus vteri rebus odoratis inungatur, ut oleo moschelino, aut liquidambar, vel simili, quod zibethum aut moschum exceperit, ex quibus & cera fiunt sæpè-lirus, quo virginum naturalia inunguntur: pudor enim puellaris pessaria respuit, quæ non nisi refractis virginitalis repagulis queunt intro-mitti.

Porro materia pessorum fere ad vnguenti formam reducit, in eamque liquatam immergitur lana pexa, aut gossipium, & formatur pessus iustæ longitudinis tenui linteo aut panno sericeo inuolutus, cui filum appenditur, propter causam superius allatam.

Sic autem ad menses ducendos conficitur pessus.

℞ nigella, baccarum lauri an. ʒ. ʒ. myrrha, ʒ. j. sabina, dielammi an. ʒ. j. castorei ʒ. j. puluer. hiera-piceæ ʒ. ij. cum oleo nardino & pauca cera, fiat linimentum, quo insuccata lana pexa panno sericeo inuoluitur, & fiat pessarium, oleo moschelino aut nardino, ante intro-missionem linendum.

Pessus ad menses accelerationem.

Non omnia priapiscota obuoluntur, sed instar suppositorij, ex materialibus ad consistentiā solidiorem redactis formatur pessus, qui penis longitudinem referat, ut ad sistendos menses, hoc modo.

℞ boli armenæ sanguinis draconis an. ʒ. ij. pulueris myrtillorum, rosarum, balaustrorum, hypocistidis an. ʒ. j. vnguenti comitis ʒ. j. igne lento simul commisceantur, & fiat pessus forme pyramidalis, & iustæ magnitudinis.

Pessus ad menses sistendos.

C A P. III.

De modulis, vel potius penicillis.

PARTIS cuiusque conditio & natura non omnia semper remedia etiam eximia fere potest, ut quæ propter pondus grauant, vel ob duri-tiem lædunt. Vnde emplastra ad effectus alicuius curationem etiam optima relinquuntur, vel ad formam vnguenti reducuntur, ut facilius possint tolerari: hinc in ano, qui condylomatibus vel rhagadibus exasperatur, & in orificio pudendi muliebris externo, quod vlcerebus scætet, nec suppositoria, nec pessi adhibentur, sed penicilli molles, quos non satis proprie quidam nodulos vocitant, cum apoplegmatismi verius nomen hoc sibi valeant arrogare.

Penicilli namque non in nodum efformantur, neceperinde sunt duri, sed mollissimi, qui ex corone, vel lana fiant, succo vel vnguento quodam idoneo insuccata: Sicque à partibus affectis sine molestia admittuntur, & facile feruntur. Vt etiam in curandis vlcerebus fieri cernimus, intra quorum labra duo, aut plures aliquando reconduntur.

Sæpe autem adhibentur ano, & anteriori vultui, cum harum partium vlcereatarum conditio alia

alia remedia non facile ferat: sunt vero ex materia diuersa pro affectibus, cui destinatur, varietate, vt ad dolorem anique, quem acer humor inuexit, demulcendum.

Penicillus anodynus.
℞. ceratū refrigerantis Galeni ℥. β. vnguenti crudi sen nueriti ℥. ij. cum dimidio oui vitello fiat linimentum, quo focculus lana innungatur, & admo- neatur affecta parti.

Alius deter- genti.
Ad vlceris sordidi deterfionem penicillus hic erit vtilissimus.

℞. syrupi de absinthio, mellis rosati an. ℥. j. myr- rha, aloes an. ℥. β. misce, & cum lana fiant peni- cilli.

Idem præstat hapsus lanæ aut gossipij, vnguen- to de apio imbutus & parti admotus.

Ad vlceris deficationem commendatur & hic.

℞. vnguenti albi Rhafis ℥. β. deficationi rubri, & vnguenti diapompholigos an. ℥. ij. misce & cum paxa lana, vel carpo bombace fac penicillos.

CAP. IV.

De suppositoriis.

Ventris segni- tati naturam male lacesse.
EX ventris torpore humorum fit confusio & immensa morborum propagatio, quæ vi vite- tur, alius pigrior alimentis humectantibus lu- bricanda, vel clisteribus eluenda, vel glandibus subdititijs sollicitanda, vt singulis diebus præ- cedentis diei excrementa deponat: fecibus namq; diutius cohibitis, nec pro assumptorum ratione descendentibus, ad caput vapores ascendant, corpus ihgrauescit, ciborum concoctio lædi- tur, ac reliquæ functiones euadunt deterio- res.

Quibus igitur pudor obrepit, vt virginibus, sæpe hætes Pharmacopæo nudare, de aluo per clysterem sollicitanda, cogitanti, aliud dabitur medicamenti genus, ad supponendo suppositorium dictum, quod quique proprijs manibus, intra a- num recondere facile poterit.

Glands subdi- titia.
Olim subdititium hoc medicamentum, gland- dis formam à qua & glands facpius vocatur, refere- bar, nunc vero longius efficitur, & digiti aut pes- si cuiusdam longitudinem æquat.

Suppositorio- rum usus.
Est autem plurimus suppositoriorum vsus: cū enim facultas expultrix hebescit, nec statò tem- pore fæces ad exclusionem cogit, suppositorio acri, velut aculeo stimulanda, seu quādo rectum intestinum induratis fecibus nimio pere saturat- um, nec clysmum admittere potest, seu jam ad- missum egerere nequit.

Multurno vero conferunt ejusmodi subdititia medicamenta ascari- dibus enecandis, & his affe- ctibus, quibus aluum fluere optimum est, nec e- nematis eluere turum, vt in enterocele, & in in- testini recti ab humiditate nimia prolapsu & in- uersione.

Suppositorio- rum basis.
Basis eorum est mel, quo solo sæpe eousque coctum dum crassefat, nec amplius inquinat di- gitos concinnatur. Mel enim cum tenuium sit patrum, acrimoniæ quiddam habeat, necesse est, ait Galenus cap. 38. lib. 3. de aliment. qua aluum ad excretionem prorit.

Melli nonnunquam additur sal communis, aut gemme, aut pulvis hieræ, aut alius simplex vel compositus.

Suppositorium commune ad facultatis extre- tritis stimulum paratur hoc modo.

Suppositoriū commune.
℞. mellis ℥. ij. salis communis ℥. ij. vel salis gem- mæ ℥. iij. lento igne coquantur in paruo cacabo ad crassitudinem legitimam, & fiant suppositoria iusta longitudinis multa pro quantitate mixtorum. Vix enim vnicum suppositorium ex cocto melle tan- tum paratur, sed simul plura fieri consueuerunt, ne exigua mellis portio, quæ conficiendæ glan- di sat esse potest, citius vratur, aut patina ignita pereat, quam tractabilem consistentiam acqui- rat.

Ad vermes sedis enecandos, & ad pituitam, qua nutritur, educendam, sic parata supposi- toria feliciter induuntur.

Aliud ad ver- mes.
℞. aloes ℥. j. β. agarici, absinthii an. ℥. j. salis gem- mæ ℥. β. fiat omnium puluis, cui admisceatur mel- lis, vt decet, coctis ℥. ij. fiant suppositoria, quorum sin- gula oleo amygdalarum amararum, aut absinthij, vel felle bovis peruncta, dum opus erit, indantur in anum.

Pro infantibus interdum exacuitur frustulum oblongum saponis albi, ad formam glandis, & inditur, aliquando & cauliculus betæ vel mercuri- alis butyro illita vicem gerit suppositorij: hæc enim omnia blande aluum exonerant.

CAP. V.

De clysteribus seu enematis.

Clyster vel clysmus nomen à Græcis mutua- rum abluentionem significat, vt enema inie- ctionem, atque pro eadem vtraque vox vsurpa- tur; per inferiora enim aluus ablu non potest, nisi iniectione quadam præmissa, quæ per sedem in intestina infunditur, ad vim eorum excreto- riam pigriorem iusto proritandam, duritiem vē- tris emolliendam, intemperiem alterandam, do- lorem sedandum, flatus discutiendos, fluorem cohibendum, intestinorum vermes enecandos expellendosque.

Magnus cly- sterum usus.
Ad alios quoque multos effectus consequen- dos clysteres iustituntur, quia nulla fere corpo- ris pars est, quæ ex illo solamen aliquod nō per- cipiat, com. ad aphor. 17. lib. 18. Si caput dolor exer- cuerit, si oculos lippitudo, si fauces strangulatio, si pectus suffocatio, si ventrem inflatio, si renes inflammatio, si mesenterium obstructio, si vesica- ni dysuria, si churia, his omnibus prospere clysmus medetur malis.

Sui quoque sunt & vterō clysteres, per metrē- chytem in illius fundum injiciendi, sui & vesicæ; Sui nec vlceribus desunt, quorum os angustum est, & sinuosa profunda que cauitas.

Sumitur vero pro medicamento liquido, quod per sedem in intestina infunditur, cuius de- scriptiones traduntur variae, pro affectuum, qui- bus destinantur, varietate, vt ad emolliendam a- luum, hoc modo.

Decoctio com- mune.
℞. malua, violarum, althææ, brancæ vrsina, mer- curialis, parietaria, an. m. j. seminis fœniculi, ℥. β. munis clyste- biemali compesitate, astra vero, seminum quatuor ru. frigidorum maiorum ℥. j. fi. decoctio in sufficienti quantitate aquæ, de cuius colatura sumatur lb. j. β. ad summum pro grandiorib. libra dimidia pro infan- tibus, & lb. j. vel paulo plus aut minus, pro his, qui inter pusillos & proceros media sunt stature.

Quandiu de
cocto pro clyst.
essent incor-
rupta seruari.

Servatur eiusmodi decoctio biduum ætate, in frigidiore loco incorrupta, hyme quattiduum; recentiam parata semper melior iudicanda, perpetamque faciunt multi Pharmacopœi, qui hebdomadam integram idem decoctum ad quoluvis usus seruant.

In ea sæpe decoquantur folia orientalia, vel dissoluantur electuaria quædam & mel, pro vario Medicorum scopo, vt ad legitimam ventris & humorum illic emittantium educationem.

℞. quatuor emollientium, atriplicis, parietaria, florum meliloti & chamameli an. m. j. fiat decoctio in sufficiente quantitate aquæ, in colatura ad ℥. j. dissolue mellis mercurialis ℥. ij. sacchari rub. ℥. j. benedictæ laxatiuæ ℥. vj. hiera picra Galeni ℥. v. fiat clyster, inijciatur manu, vel longe post pausis.

Clysteris in-
uentione au-
dedisse fertur.

Ad sopitam vim magis irritandam, quidpiam culatrem ad ciendam alium nouisse creditur, auis quædam nomine Ibis, ciconiæ non multum dissimilis, quæ aqua marina rostro oblongo excepta, ac in alium immislo, se proliuit, vsumque clysteris, etiam referente Galeno in præfatione sui entis auctorij. Cauendum tamen, ne clysteribus ad dyenteriam præscriptis, salugo quædam dissoluatur, dolorum namque intestinorum redderet multo acerbiorum.

Clyster carmi-
natiuus.

Ad flatus discutiendos clyster carminatiuus vulgo dictus, ad hunc parabitur modum.

℞. albes. parietaria, comarum anethi, origani, calamenti, abrotani florum meliloti & chamameli an. m. j. coriandri, anisi, cumini an. ℥. v. fiat decoctio in colatura ad ℥. j. dissolue mellis anethi ℥. ij. benedictæ laxatiuæ ℥. vj. electuarij de bacis lauri ℥. v. olei anethi ℥. ij. fiat enema.

Sunt qui pro oleis ex infusione paratis, ℥. j. olei, anisi arte spagyrica educti, aut paulo plus, minulue, pro corporis & morbi conditione dissoluant, quod sæpe successu felici sum expertus, dum cætera votis non recte respondebant.

Hic notandum venit, enemata, quibus oleum permiscetur, aut burytum, vel vtrumque, segnius humores attrahere. Pinguum enim adjectione, catharticonum vis magis hebes, ac ignava redditur, sed leniuntur, sedanturque citius dolores intestinorum. Propterea ad emolliendum potius & leniendum, quam attrahendum olea, pinguiant commiscantur, vt.

℞. decoctionis quatuor emollientium ℥. j. dissolue mellis violati, sacchari rubri, catholici an. ℥. j. b. olei chamameli & butyri recentis an. ℥. ij. fiat clyster.

Quousq; ene-
mata pertin-
gant.

Nec omittendum est, enemata non solum inferiora intestina proluete, sed etiam media, & superiora nonnunquam, cum scilicet ventriculus male affectus est, & ab inferioribus intestinis trahit, ita vt, inquit Galenus cap. 1. libr. 3. de sympto. caus. nonnulli portionem clysteris per vomitum excluderunt, quamvis alibi contrarium tenete videatur.

Hoc quoque accidit, dum macilentus clyster ex lacte, vel decocto carniū paratus inijciatur, cuius dulcedine & gratioso tepore famelicus, & inanis ventriculus affectus, velut fugendo liquorem ad se trahit, quo sese reficiat, vt ex Aven-

zoare scriptum legimus in suo Theor. c. 18. tract. 10. lib. 1.

Ad lethargum, apoplexiam & alios affectus cerebri, in quibus sensus torpent, ignaueque est vis facultatum, clysteres hoc debent modo parari.

Ad apople-
xiam.

℞. butonica, maiorana, calamenti, salvia, origani, an. m. j. mercurialis, atriplicis, an. m. j. fiat decoctio, in qua bulliat foliorum senna ℥. j. cum ℥. ij. a. nisi. In colatura ad ℥. j. dissolue mellis anethi ℥. ij. confectionis hamech & hiera diacolocynthidos an. ℥. v. an. ℥. vj. salu ℥. ij. aut ℥. ij. fiat clyster.

Ad dyenteriam & alium ventris fluxum citatorem cohibendum dabitur enema sic paratum.

℞. plantaginis centinodie, capsi barbati an. m. j. An dysebuliant. in ℥. j. lactis & ℥. v. aqua fabrorum ad riam, tertia partis consumptionem. In colatura dissolue boli armenæ, amyli an. ℥. ij. velleum oui j. fiat clyster.

Clysteres tanquam vtile aliquod, inquit Primæsius, & ad modum pericolosum remedium, plurimi rejiciunt, qui toto cælo aberrant, cum sint remedium benignissimum, & innocentissimum, pariem liquidem nobilem non tangunt, cum vitra crassiora intestina non peruadant, vnde interdum si affectus postulet, valde acria addimus medicamenta, quæ alia pars fere non possit, & tamen innoxie admittantur. Multò minus nocere possunt illi quos emollientes, & refrigerantes vocamus, ad febres aliosque morbos, in quibus nihil est, vt plurimum quod ore excipi non possit, si quantitas excipiat. Confert autem clyster quam plurimis partibus, cerebri, oculis, stomacho, internis visceribus, nam non tantum alium soluit, sed etiam liquida sua substantia deterget plurimos crassos, viscidisq; humores intestinorum tunicis adhærentes, & prætereâ tanquam foras incumbit renibus, & visceribus abdomine contentis, unde ea sæpe de corpore educit, quæ repetita purgatio non soluit. Id docet Galenus in seipso, qui cum acerbissimo coli dolore vexaretur, in fuso clystere ex oleo rutaceo, pituitam crassam, tenacem, viscidamque Medici vitream vo. ant. j. excrevit. Cum igitur tam proficiuus esse possit clysterum usus, non erit in posterum reformidandus, sed potius in familiarem vsum reuocandus. Ideo de tribus populum hic monete volo. Primò vt ante venæ sectionem clystere vtantur; id enim Medici omnes suadent, ne impuritas primæ illius regionis à venis vacuatis attrahatur, sicque venarum sanguinem inquinetur. Secundò, vt si alius multum adstricta fuerit, & purgatio ore fumenda necessaria videatur, prius leui clystere emollienda erit, vt feces deturbentur. Alius enim adstricta charchartici vim remoratur, & cum in omni medicamento sit generalis quædam virtus deturbandi feces, præter propriam illam qua humores sibi familiares peculiari proprietate trahit, si alius prius admodum adstricta fuerit, fecesque indurata; non possint absque magnis torminibus educi, & sæpissime in illis exturbandis vis medicamenti elanguescit: attracta à Pharmacis humores vacuari non possunt, sed in intestinis reuerenti-

tor-

tormina colicos cruciatus, vomitus, animi deliquia, vertigines, aliaque symptomata concitant. Id viderur intellexisse Hippocrates, cum scribit, corpora si quis purgare voluerit, fluida faciat oportet Aphorism. 9. lib. 2. Cum autem pluribus modis corpus fluidum fieri possit, hic per Clysteres praeuos non est aspernandus, & hoc consilium laudat Galenus, sect. 4. de victu acur. & Aphorism. 72. lib. 7. Scribit Hippocrates, corpora ubi quis purgare voluerit, fluida facere oportet, & si supra velis fluida facere, sistere aluum; Si verò infra, humectare. Non potest autem alius commodius quam vsu Clysteris humectari. Sic Galenus libro quos purgare oportet; Inter causas quare medicamento sumpto euacuatio probè non succedit, hanc recenset. Plerumque, inquit, sterus densatum, atque in aliquo intestino exsiccatum euacuationem prohibet. Tertio non tantum ante purgationem, verum etiam post eam reliquias humorum detergendas, quæ intestinis interdum adhærent, non inutile fuerit clysterem leuem & detergentem pariter injicere, ut præstantissimi Medici suadent; Nam injectus clyster intestina abluit, & relicta à medicamento vehementiori, toxam admittit, præsertim si ejus generis fuerit, quod scammorum recipit; Id enim intestinis acrisua facultate nexam inferre solet, & de omnibus alijs grauioribus eadem est ratio, vt rectè post alios explicat Valeriol. lib. 3. locor. commun. cap. 16.

Cum igitur tam salutaris, tam facilis & innocens sit clysterum administratio, patet animaduertendum est in consuetudinem illam infundendi clysteres per vesicam bubulam tubulo alligatam. Hac quidem in re non est error valde grauis, videmus enim satis commodè hoc modo injici, & antiquissima videtur esse consuetudo: nam lego apud Galenum 3. methodi, familiarem fuisse olim vsu, ejusmodi vesicarum. Nunc autem in pluribus regionibus vltimarum desit, ignotusque prorsus est ille infundendi modus, sed syringe, fistula aut stannea aut ænea vtuntur, majori sanè cum vitæ, nam & facilius injicitur, & tutius, & citius, & quod hac in re maxime proficuum est, altius libit, & tota crassa intestina pervadit. Cum enim naturaliter clyster vltra crassiora intestina non feratur, ob valvulam quandam in principio coli, & sine illi positam, è re ægrotum maxime foret, si saltè eo clyster peruenire posset, sic enim majus commodum ex ablutione intestinorum perciperetur. At qui per vesicam injicitur alè admodum non ascendit, sed in recto intestino, & aliqua parte coli subsistit. Optimum igitur foret, si ejusmodi syringes in vsu revocarentur, quibus ferme omnes extra Londinensem ciuitatem Pharmacopœi carent. Contingit autem interdum, quamvis raro, clysterem euomi, id bis tantum me vidisse meminimus in duobus ægris, quando prædicta valvula ob causas aliquas præter naturam abrupta sit, & officio suo amplius fungi non possit. Id igitur si quispiam rerum medicarum ignarus fieri obser-

uarit, nec Medicum, nec clysteris vsu improbet, cum hæc præscire Medicus nullus possit, sed particularem ægotantis constitutionem accuset, sciatque nihil tunc fieri, quod sæpius antefactum non fuerit, neque ejusmodi eventu admodum terreatur.

SECTIO III.

DE HIS, QUÆ EXTRINSECVS ADHIBENTVR,
& primo.

CAP. I.

De Balneis.

Cum absolute balneum dicitur, de tepido ex aqua dolci, seu pluviali, seu fluuiatili parato, intelligitur, non de lordo Celiberiorum balneo, qui vrina diu seruata lauari, vel potius conspurcari curabant, nec de balneis medicaris, quæ in diuersis terræ plagis scaruntur, quæque pro varietate mineralium, quæ proluunt, varium saporem & halitum sortiuntur, & vim ad multos affectus curandos eximiam. Tot enim sere medicatarum aquarum scaturigines, quot morbos, terra profert. [Galenus cap. 5. lib. 1. de sanitate tuenda.] Multas nunc insignesque Notmania, penèq; tota Gallia fundit, vt & Germania, Italiaque, sed hic loquimur tantum de balneo, quod ex aqua simplici, vel herbarum decocto, in singulorum ædibus parari potest.

Paratur autem triplicem ob causam, ob delicias nempe, sanitatis custodiam, & morborum depulsionem. Prioris, quod scilicet ad molliem & voluptatem refertur: veteres Romani fuerunt olim cultores imitum in modum profusi, nam balnearum balnea publicis vsibus, magna mole ac inimitabili artificio struxerunt. Alexandrino & Numidico marmore; Nam patieres Thasio lapide partim fulgebant, partim picturis ninentes vsu non parum feciescibant, atque in eorum piscinas argentea epistomia aquam vel tepidam, vel calidiorem ad libitum fundebant. Tanto enim studio prosequabantur balnea, vt ex his nonnulli septies singulis diebus lauarentur; maxime vero Imperatores & patritij, qui seorsim lauabantur. Cum tamen balneum voluptaria sit res, vt asserit Iureconsultus *Ulpianus*, ad maiorem voluptatem, olim ante Antoninum Philopsum, promiscua fuerunt viris æque & muliebribus lauacra, quæ gymnasia vocantur à ludæis, qui apud Tripolim & Damascum degunt.

Ad sanitatis custodiam, qui seruido sunt, jecore, vel cutim habent squalidam, balneas aquæ tepidæ ac dulcis sapè & feliciter ingrediantur. *Oribasius* c. 27. lib. 1.

Ad morborum depulsionem multus quoque *balnearum* usus. Laudat namque Galenus [c. 10. lib. 10. method. med. c. 20. lib. 12.] in hectica febre, in diaria, & etiam aliquando in putrida, observandis.

In plerisque morbis conferre Hippocrates

[Part.

Balnearum usus triplicis.

Balnearum superba stru-bura.

Balneas Romanæ habebant in deliciis.

Balnearum magna utilitas.

[*Part. 4. lib. 3. de viſu acutor.*] ante Galenum multum in locis ſcripſit. Curis enim ſpiracula ſoluit, humores diſcutit, ſecutores viſcerum temperat, laſſitudinem tollit, terrenumque melancholicum humorem diluit, temperat, lenit.

Hæc uero diſtioribus parabitur balneum ex laſte uel ſolo, uel aquæ portione adiecta. Alijs minus opulentiſſima aqua ſufficit, etque potius fluuiarilis, aut pluuiæ, quam fontana aut pluuiæ, cui prædeat ſtupes quædam uel integras, uel earum partes incoquere, ut:

Balnei ex decoctione herbarum.

℞. al. h. a. maluarum, violarum, foliorum uirtu. & ſiliginis an. m. iij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ fluuiarilis aut pluuiæ pro balneo.

Ad morpheam & alias cutis ſceditates proderit, corpus primum in balneo immergi ſupra deſcriptum, modo ante per vniuerſalia remedia, chatharſim phlebotomiamque, praua ſuccorum colluies emendata fuerit, & ſanguinis copia imminuta; deinde inſtra deſcriptum, quater aut quinque, aut pluries in ipſum, ſi vitium poſtularit, lauare.

Balnei morpheam & alias cutis ſceditates.

℞. foliorum enule campane, oxylapathi, ſcabioſæ an. m. iij. thymen rubri, ſumaria an. m. iij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, balneo quæ ſatisfaciat parando.

Credidit olim nimis inſipienter perdita quædam gens, Elephantiſm balneo ex humano ſanguine parato lanati; Sed hoc cum ſit horrendum etiam dictu, & à cacodæmone quodam inventum, proſuſ fugiendum. Tantum enim malum, in quo rota naturæ æconomia labefacta eſt, nec remedio cupiam externo, nec ei, quod inſiſcus aſſumitur, nec ſæpe ſimul omnibus cedit.

CAP. II.

De ſemicupio, ſeu inſeſſu.

VT balneo corporis torus eſt lauacrum, excepto capite, quod tamen ſæpe vaporibus tentat, ſic ſemicupium dimidiij: Eſt enim balneum abdomini tantum, uel dimidium ſolum, aqua uel decocto idoneo, plenum, cui æger ad uentriculum uſque inſidet, erubus & tibis extra porrectis. A Græcis *ἐν αὐτῷ* uocatur, à Latinis *inſeſſus*, & *inſeſſio*, & aliquando *ſemicupium*. Fit ex eadem materia, qua ſorus & balneum; quorum altero majus & altero minus eſt, ac uelut inter utrumque medium.

Semicupij uſus.

Huius præſidij multiplex agnoſcitur uſus. Inſeruit enim ueteri molliendo, vaſis ejus reſcandis, colicæ affectionis cruciatibus ſedandis, & alijs doloribus, qui uel renes à calculo obſitos, uel vterus obſtructos, uel alias ventris partes imas excruciant, mitigandis.

Ad doloris nephritici ſedationem, ubi emolitione & vaſorum diductione opus eſt, ſic parabitur ſemicupium.

Semicupium ad nephriticum dolorem.

℞. betule, albeæ, maluarum, violarum, parietariae, ſtorum meliori, ſummitatum anethi an. m. iij. ſemini lini ꝑ. iij. coquantur omnia in aqua pluuiæ, uel fontana pro ſemicupio.

Sunt, qui materialia excipiunt ſacco, parti magis dolenti, in ipſa inſeſſione admovendo. Ante ingreſſum corpus crudis & viſcidis humoribus

ſcatens medicamento idoneo, ſi tempus permiferit, repurgandum, ſi minus alius tantum clyſtere laxanda.

Ad uentris exſiccationem, duritiem, tenſionem & colicum dolorem cucatiſmata parantur aliquando ex omazorum decoctione, quibuldam Jac additur, alijs vinum, nonnullis oleum.

Vbi dolor colicus à flatuum copia ortus, ventrem diſtendit & excruciat, ſemicupium parabitur ad hunc modum.

℞. Poly. calamenti montani, origani, ſummitatum anethi, ſtorum meliorib, maiorane an. m. iij. ſemini anifi, ſemini cumini, baccarum lauri aa. ꝑ. iij. Inclendantur omnia duobus ſacculis, qui bulliant in aqua ſufficienti, & ſiat ſemicupium, id quod æger reſupinus, à genibus ad umbilicum demergatur.

Aliud ad colicam flatuum.

CAP. III.

De vaporario.

EXiſdem paratur vaporarium, quibus ſemicupium, ſed quantitate minore. Sat enim eſt in lebetæ pauca quædam concoquere, quorum vapor ſuſus per cathedraſ foramen, cui æger inſideat, delatus, uel ueterum, uel anum feriat. His enim maxime partibus medetur, cum ſcilicet reſcandis eſt ueteris, mentes evo candi, uel ſiſtendi, hæmorrhoides apertendæ, uel conſtringendæ, dolor ſedandus, & inſuper quædam alteranda.

Ad menſium præuocationem, ne vapor diſſegetur & in ambientem exhalat aerem, cathedra pertuſa, cui mulier inſidebit, accurate pannis multis inuoluetur. Sic enim ſuſum aſcendens, ad ſinus pudoris oriſicium facile deferetur, & vaſorum ora permeans, ſanguinem attenuabit, & ad motum concitabit.

Remedium hoc ſequenti formula deſcriptum, menſibus & hæmorrhoidibus ciendis idoneum.

℞. ſol. albi, arthemife, calamenti, calamintha, vaporarium hyſſopi, ſatureæ, maiorane, an. m. j. ſabina. m. y. ſtorum ad m. iij. melior. chamamelis & caſmini an. m. j. fiat decoctio in aqua & quarta parte vini albi, cujus vapor admittatur dicto modo.

Ad fluorem ueterum ſiſtendum, accommodatiſſimum eſt deſcriptum.

℞. burſa paſtoris, centmodia, pilofella, plantaginis, equiſeti an. m. j. roſarum m. y. balauſtorum teri m. j. fi. decoctio in aqua ſabrorum, cuius vapor inſiſtendum.

Ad hæmorrhoidum dolorem leniendum, placandumque, ſic parabitur.

℞. ſapi barbari m. y. akbeæ m. j. lini ꝑ. iij. Ad dolorem bulliant in laſte, & podice tepidus vapor excipitur ſedandum.

CAP. IV.

De hypocausto, ſeu ſudatorio.

HYPOCAVSTVM locus eſt, ad ſornacula cuiuſdam inſtar concernatus, in quo ſolor elicitur quid. Hypocaustum ſiccò calore, ab igne ſubieſto, per ſornacula parua aſcendente. Alio nomine uocatur laconicum, quod unde dicitur cop præcipue Lacones uſerentur, ut balneo Ro-laconicum. mani. Morbis conſert fugidis ac diuturnis: Illi. Eius uſus. us enim calor acer & ſecundus, cum externum

corporis habitum non modo calefaciat, sed etiam præcordia & partes omnes internas, potenter meatus aperit, humores calefacit, liquat, & per sudores prolicat.

Sed quia calor eiusmodi sic extrinsecus occurrendo, & simul intro sese insinuando, humores affatim prolicat, vix horæ quarta parte tolerari potest, sine spiritu dissipatione, & iactura virium, quam lipothymia non raro consequuntur. Maxime vero delicatuli in hypocausto animo deficiunt, vt etiam hi, quibus est corpus im-
Qua in hypocaustis præcedere debent.

purum, & excrementis pluribus onustum. Proinde qui suauitatem optime consultum, voluerit, ipsas fornaculas adhibere nunquam, nisi prius humorum sarcina, medicamento sublata idoneo, & sanguine, si plenitudo suaserit, imminuere. Sic enim virilius succorum, qui habitum corporis infatigant, reliquæ foras per sudores ablegantur.

Non est improbanda rusticorum consuetudo, cum inopia Laconici, artificiosa industria, vt decet, extructi, dolium iustæ magnitudinis, vel ad ignem, vel cacabo carbonibus signitis, vel decocto quodam feruente impleto, ac in fundo illius reposito, calefaciant, illicque sedentes profuse sudant, & facile sine animi deliquijs.

Ex his nonnulli furnum, à quo nuper panis extrahitur, ingrediuntur, atque caput extra præfurnium tantum exerunt, & illic sudant ad libitum.

Ad sudorem his promouendum, qui lue venerea laborant, Chirurgi quoddam æstuarium ex viminea textura effinxerunt, instar caueæ cuiusdam, in qua ciependæ aues incarcerationum vocantur nec improprie, nec infacete caueam, in qua quidem aues non nutriunt, sed ab his nutriuntur.

Illic inclusi miselli, cum lateribus aliquot ignitis, & stragulis inuoluti, coguntur, donec sudor copiosissimus ex vniuerso corpore proliciat, præbittis ante guaiaci cremore aut sarfæ patillæ, aut alterius alexiterij, quod simul sudores moueat & virus lvis venereæ deleat.

CAP. V.

De fomentis, seu foribus.

TANTA fortis habet commoda, vt nulla pars est corporis, quæ foneri, hoc est, per forum curari non patiat. Hunc præteribit Aetius oculis male affectis; Trallianus *lib. 6.* auribus, alui profluuii, imo dolori cuiuslibet sedando quoddam describit conuenientissimum. Nec in febre Cellus *c. 12. lib. 3.* omisit fomenta validiora, vt nec omittenda pleuritidis, hepaticis, lienosis, calculosis, arthriticis, & partibus omnibus, quarum nec vlcus continuitatem diuisit, nec vlcus secuit integritatem: enim enim ad transpirationes raram faciunt, ait Oribasius *c. 29. lib. 9.* sanguinem attenuant, ejus portionem discutunt, & sic efficiunt, vt affectæ partes mitius dolores premantur.

Ad multas igitur intentiones fit fomentum, vt ad robur ventriculi reconciliandum sic:

℞. Absinthij, menthae viridisque, comarum anethi, rosarum an. m. j. pulueris, majoranae an. m. j. basilasthorum, nucum compressi confusarum an. 3. j. bul-

liant in aqua cum quarta parte vini sub finem decoctionis addis, fiat forum cum spongijs.

Ad lienis mala Trallianus varios foris præscribit, ex his, quæ vel ipsum roborant vel humores incidunt, digeruntque, vel ejus intemperiem quamlibet immutant, vt, ad illius robur, obstructionemque liberandam, corpore prius, rite purgato, fiet sic fomentum.

℞. ceterach, scolopendrii, absinthij Romani, flachados urinusque, samaritsi, an. m. j. florum geniste, lasmini an. m. j. fiat decoctio in aqua & vino, modo nulla sit inflammationis suspicio, vel, in aqua sola, & singulis decocti libris olei cappari 3. ij. adijciatur, pro fori parui cum spongijs, vel sacculis, debitis simplicibus impletis.

Ad plenitudinem foris sic descriptus vtiliter admouebitur.

℞. Albea, violarum, maluae an. m. j. florum meliloti & chamæ comar. aneti an. m. j. sem. lini 3. j. fiat decoctio in aqua vel lacte, pro fori lateris delentis, cum lana aut spongijs.

A fori liniarum pars oleo quodam paregorico, vt liliorum, amygdalino, violarum, aut buyro recentis.

Foris calculosis sæpe imperantur, regioni renum adhibendi, vt:

℞. nasturtij aquatici, parietariæ, betula, violarum an. m. j. feniugraci 3. ij. fiat decoctio in hydra ocularis, pro fori regionis renum.

CAP. VI.

De epithematis.

INTER forum & epithema nihil discriminis quidam constituunt, Fernelius contra medicamenta diuersa esse tum formula, tum viribus re-
Differentia inter forum & epithema.
cte putat. Forum quidem est multiplex qualitas, & parandi modus, fereque partibus singulis possunt admoeri. Epithemata vero duabus potissimum qualitibus eximia sunt, alterante, qua intemperiem quandam emendant, & roborante, sæpeque alexiteria, qua viscus nobile teneant, & virus aliquod oppugnant, atque jecotis fere cordisque regioni tantum admoventur.

Parantur sapius ex aquis stillatijs cardiacis & Epithematum alterantibus, aut liquidissimis decoctis, quibus materia.

pulueres viribus singulares permiscuntur. Proportio pulueris est scrupuli vnus, aut dragmæ dimidia: tantum ad vncias singulas stillatiarum aquarum, quibus parum aceti solet commisceri.

Diluitur interdum puluerum loco, non nihil ex confectioe quadam alexipharmaca, tempore pestilenti, vel cum ægrotus ipse maligno quodam modo, qui cor & facultatum robur impetit, jam correptus est: tunc enim securum est parum Theriaca, aut myhridarum epithematis commiscere.

Ad iecur ex febre exæstuantis, refrigerandum & roborandum sic fiet epithema,

℞. Aquarum cicchorij, endiuia, nenupharis & Epithema he- plantaginis an. 3. ij. aceti rosati 3. j. pulueris tria- par refrigeratis saniali 3. j. pulueris diarrhod. abbat. 3. j. trochisci de caplura 3. B. fiat epithema, quo tepido infuscentur panni lanei, vel linei, & subinde admoventur regioni hepatis.

Ad munitionem cor, & tuendum vitalis facultatis robur, epithemata sic parata optima sunt.

℞. Aqua-

Forum magna utilitas.

Fomentum roborans ventriculi.

*Aliud confor-
sant cor.*

*℞. Aquarum buglossi, scabiosæ, cardui, oxalydis
& rosarum an. ʒ. ii. aqua theriacalis ʒ. j. specierum
diamarg. frigidi, triafranti an. ʒ. j. b. pulueris radi-
cum tormentillæ, gentianæ, distamni & grani tin-
ctorum an. ʒ. b. misce, & fiat epibema, quo linteum
infuscatum regioni cordis applicetur.*

Veteres pannum coccyneum laudant, qui cū
in baphia arsenico multo inficiatur. à recentiorib.
improbat. Probotamene quo in inorbis vene-
natis, in quibus ipsa venena sepe sunt salutaria.

CAP. VII.

De lotionē.

NON hic per lotionem intelligimus balneum
Naquæ frigida, quemadmodum Oribasi-
us. *lib. i. & Paulus, c. 1. lib. i.* sed particularis ali-
cuius membri ex decocto medicato ablutionē,
ad sordes auferendas, intemperiem corrigendā,
humorem digerendam, partem robotandam, &
somnia conciliandam. Ad pediculos quoque
capitis enecandos lauari capillitium prodest, vt
decocto ad hunc modum parato.

*Lotio ad
phobriasmum.*

*℞. staphysagria ʒ. ij. absinthii, ranaceti, betonica,
centaurii minoris an. m. ij. bulliant in sufficienti qua-
ritate aqua ad tertias. Coletur decocto, quia ca-
put abluatur cum spongis vel linteis.*

Vetulis, quæ moleste ferunt canos habere ca-
pillis, quod à maritis despiciantur, hæc denigras
capillos imperabitur lotio.

*Lotio denigras
capillos.*

*℞. corticis quercus & alni an. ʒ. ij. gallarum ʒ.
ij. corticis nucum viridum lb. b. foliorum mali
granati & myrtili, an. m. j. fiat decoctio, cui adde a-
luminis ʒ. ij. vtriusq. ʒ. j. Decocto colato abluatur
capillitium, nec detergeatur linteis, sed in so-
le non feruido, aut aere calidiufculo exsicce-
tur.*

Quæcunque tamen præ delicijs seipsas ornāt,
inquit Galenus c. 2. lib. i. de compos. med. local. ha-
rum nulli tale quippiam à me petenti exhibui. Sic
enim multæ sese fucant, vt fallant.

Olim autem frequentius, quam nunc, caput
lauabatur, nec sine ratione, vulgare proverbium
auditur. *nunquam caput lauandum, raro pedes, se-
pe manus.*

Ad somnum conciliandum lauantur aliquan-
do pedes, decocto simplicium, quæ calorem
mitigant, & sensus sopiunt, ad hunc modum pa-
rato.

*Lotio pedum
concilians so-
mnum.*

*℞. lactucarum m. ij. betonica, florum nenupha-
ris an. m. ij. florum papaueris m. j. fiat decoctio in a-
qua pro lotionē pedum.*

CAP. VIII.

De embroche & aspersione.

PER embrochationem oleum, vel alius liquor,
vt decoctum affectioni curande accommo-
datum, instar pluuiæ, super partem aliquam de-
labitur, sicque dicitur à Græca dictione *βέτω*,
id est, pluo, seu irigo, vnde embrochatio, quasi à
pluuia descendente irrigatio. Hoc medicamen-
tum in vsum venit, ait Aetius c. 172. ser. 3. cetr. 1.
vbi ob aliquam circumstantiam balneum adhi-
beri prohibetur. Et in vigilijs, & in febris, &
in delirantibus valde conuenit, velut est decoctū
papaueris & chamæmeli. Archigenes præcepto-
rem suum Agathinum ex vigilijs delirantem, cō-

festum à delirio & vigilijs liberauit, capite eius
multo oleo calido irrigato.

Eiusmodi irrigationes à fortis tantum dissen-
te videntur, quod illæ supra partem ex alto de-
labantur, hic vero admoveatur cum spongijs,
aut pannis, & aliquando facculis.

*Iam vero irrigamus, inquit Oribasi-
us c. 13. lib. Irrigatio.
9. ubi inflammatio resoluenda, aut abscessus suppu-
ratus. Aspersione vero vitumur ad faciem, atque in
febris ardentibus; astino tempore, aqua frigida;
hyberno, ea ipsa calidior. Vetum in simplici-
bus febris, & in stomachi subuersione, etiam
poscam aspergimus. Vitumur adhuc aspersioni-
bus in oculis fluxione infectis, oculi decoctum
velut efficacissimum adhibentes, sed subicien-
da mento spongia faciem, ne deflatur aqua ad pe-
ctus.*

*Embroche ad
lethargum.*

Componitur autem embroche, seu irrigatio
ex simplicibus, vino, aqua, lixiuio, aut oleo co-
ctis, vel ad lethargum, hoc modo:

*℞. cyperi, calami aromatici, viridi, ligni lauri
an. ʒ. b. saluæ, rosarum, pulgii, sampsi, cala-
menti, stachados virisq. an. m. b. schænanthi,
seminis coriandri, cumini an. ʒ. ij. fiat decoctio in
libris tribus aqua ad tertiam partem consumptionem.
Colatura adde aqua vitæ ʒ. ij. fiat embroche ca-
pitis.*

Ad somnum vero conciliandum, ex simplici-
bus contrariam facultatem habentibus parabi-
tur irrigatio ad hunc modum:

*℞. lactucarum m. ij. florum nympheæ, rosarum Irrigatio som-
nalarum an. m. j. florum papaueris, betonica an. m. num. procho-
li b. fiat decoctio, cuius colatura pro embroche capitis
esto.*

Ad irrogationem referri potest aquarum me-
dicatarum, vt Borbonensium stillicidium, seu
gutturium, de quibus agere, nostri nō est nunc
institutum.

CAP. IX.

De linimento, seu lita.

LINIMENTVM mediæ est consistentiæ inter
unguentum & oleum: Illo siquidem liquidi-
us est, hoc vero crassius; nam ad sui spissitudi-
nem parum cetræ aut pinguedinis admittit, nec tã
facile diffultat, nisi sole aut igne parum ante inca-
luerit. Basis illius oleum est, cui nonnunquam
additur aliquod ex resinosis & pinguibus præter
ceram, ita tamē, vt consistentiam semper retine-
at molliusculam. Est enim litus seu linimentum
nil aliud, quam unguentum valde molle, ad cuius quid.
confectionem oleum quodvis assumi potest,
modo viribus polleat proposito scopo accommo-
datis. Omnis autem fere litus, cum paregoricus
sit, & doloris sedatiuus, ex oleo, vt plurius sim-
plici, vel amygdalino, violato, aut simili, quod
nullo excessu temperiem quandam immutat,
conficitur, vt ad lateris dolorem in pleuritide se-
dandum hoc modo.

*℞. olei amygdalarum dulcium ʒ. ij. b. butyri re-
centis infusi ʒ. j. cereæ parum fiat litus.*

*Litus ad pleu-
ritidem.*

Ad dolorem ex intemperie ab humore frigi-
do natum, oleum quoddā assumēdum est, quod
pari gradu calefaciat, quo & humor ipse à tempe-
rie discessit. Idem est iudicium de temperie
contraria, ad medicamētum viribus contrarium. Li-
tus

tus enim ad dolorem ex humore calido natum
ex oleis refrigerantibus parandus est; vt;

Litus ad colorem ex humore calido.
℞. Olei nenupharini ℥.ij.β. olei rosati ℥.β. cera
℥.ij. liquecant omnia simul, & fiat linimentum.

Vel sic;

℞. Olei violati ℥.ij. mucaginis seminis althea,
vel lini. ℥.j. cera parum fiat litus, affectu parti ad-
movendus.

Intemperiei frigida sic paratus litus applica-
bitur.

*Alius ad in-
temperiem
frigulam.*
℞. Olei chamameli & anethi an. ℥.j.β. axungie
anatis ℥.j. cera ℥.ij. liquecant omnia simul, & fiat
litus.

CAP. X.

De mucaginibus.

QVONIAM de mucagine saepe fit mentio, quæ
vel sola admoventur, vel alijs remedijs admi-
scetur, de ea quoque pauca, vt agamus, nunc no-
strum suadet institutum.

*Mucaginum
vju.*
In primis autem efficax est ad molliendum,
humectandum, & dolorem leniendum, vt quæ
ex glutinosis radicibus & seminibus extrahitur:
nonnunquam & ad digerendum, & attrahendū,
vt quæ ex gummis multis educitur. Semina fere
luti lini, fenugrati, malua, citoniorum, psylli & al-
thea, cuius & radices aqua tepida macerata, multa
mucilagine luxuriant. Multum quoque eru-
lant ficus, gummi Arabicum, tragacanthum, & i-
thyriola, si per noctem, in aqua, vel alio liquore in-
fundantur, & postridie recalsacta, exceptaque te-
la nova, aut sacculo fortiter exprimentur. Sic ex-
trahitur mucago bdelii, sagapeni, ammoniaci, gal-
bani ad confectionem emplastri de mucilagini-
bus accessura.

Singulis autem aquæ vel liquoris alterius vni-
eius, singula radicum, vel seminum vnciæ solent
imponi. Si tamen crassior mucago expetatur, au-
genda seminum aut radicum quantitas; si liqui-
dior, minuenda, & dragma tantum seminis vni-
ciæ liquoris infundatur.

Ad inflammationes quasvis proderit mucagi-
nem adhibere sic paratam.

*Mucago ad in-
flammationē.*
℞. radici althea ℥.β. seminis psylli ℥.ij. infunde
super cineres calidos per diem integram aut dimidiā
in aquarum nymphaeae & solani ℥.ij. deinde eliciatur
mucago, dolenti parti admovenda.

Oculorum dolori a causa calida mitiganda,
conueniet, & quæ sic elicitur.

*Alia ad dolorē
oculorum ex
causa calida.*
℞. Seminum citoniorum ℥.ij. infunde per noctem
in aquarum nenupharis, solani & euphrasie an. ℥.j.
β. mane fiat extractio mucaginis, affectu parti ad-
movenda.

CAP. XI.

De collyrijs.

MEDICAMENTVM optimum non tantum
affectu, sed affectu parti accommodatum
est. Non enim quodvis auribus, ori, naribus, vte-
ro praefertur, sed quod accommodate singulis
exhiberi potest. Oculi peculiariter quædam decer-
nuntur, collyria dicta, quæ qualitatibus eximijs
prædita, illorum vitij eximie succurrunt. Cuius-
modi sunt, quæ Galenus libro de oculis, & lib. 4. &
j. composuit medicam. loc. litteris mandauit, vt etiam
Paulus & Aetius multis in locis.

Sunt autem collyriorum duo genera; alia sic-
ca, ab Arabibus Siesia, Græcis Ξηροκολλητικά à Lati-
nis collyria sicca dicta; alia Ξυροκολλητικά, quæ hu-
mida sunt, & à recentioribus absolute collyria
nominantur, seu quod ex forma liquida melius
adhibeantur: vix enim oculi remedium aliquod
durum crassum ve perferunt, seu quod ex collyri-
is siccis fiant, ad eorum læuigatis, & in aqua, aut
alio succo idoneo solutis. Ex humidis quædam
habent consistentiam mellis, aut vnguenti mol-
liusculi, vt *tubia* multa visione & lotionem præpa-
rata, & cum succo feniculi, aut alio idoneo liquo-
re ad vnguenti formam redacta: alia plane liqui-
da sunt & fluxilia, vt quæ ex aquis euphrasie, rosa-
rum, aut plantaginis cum exigua portione trochis-
corum alborum Rhasis parantur.

*Tubia præ-
paratio.*

Hæc in vitreis lagenis reponi solent, vt soli-
diora in vasis æreis.

Et vt numerosa oculorum affectiones colly-
rijs sanantur, sic eorum est materia multiplex, quæ
desumitur, vt tota reliquorum medicamentorum
familia ex mineralibus, animalibus, & plan-
tis, ex quibus vel pulueres fiunt, vel aquæ destil-
lantur, vel succi extrahuntur, vel excrementa su-
muntur.

*Collyriorum
materia.*

Cum visus acuendus est, paratur collyrium
oxyd oricum, ex his, quæ oculorum caligini men-
dentur, vt sunt fella animalium, aqua chelidonii &
euphrasie, vel aqua comunitatis, vulgo dicta,
quæ sic parata, optima est.

*Aqua com-
munitatis ad
acuendum vi-
sum.*

℞. Euphrasie m. ij. chelidonii feniculi, verbenæ,
sileris mōtani an. m. ij. rute, melisse an. j. caryophyl-
lorum, macis, piperis longi an. ℥.β. macerentur per
noctem in aquis partibus aqua rosarum a' barum &
vini albi, tum fiat destillato lento igne. Aqua ier-
uat pro collyrijs.

Ad palpebrarum scabiem pruritiosam, com-
mendatur collyrium Brunii sic descriptum.

℞. Vini albi, aquæ rosarum an. ℥.j.β. aloes hepa-
tica subtiliter puluerata ℥.j. fiat collyrium.

*Collyrium ad
scabiem palpe-
brarum.*

Roborantia & refrigerantia collyria ad hunc
rite parantur modum.

℞. Aquarum plantaginis & rosarum rubrar. Collyr. robo-
an. ℥. albuminis ouo. um ℥.β. misceantur, agitentur.
rursus & refri-
quescent, & fiat collyrium.

gersant.

Oculorum dolori sedando vtiliter adhibetur
collyrium sic descriptum.

℞. Aquarum portulacæ & plantaginis an. ℥.j.β.
mucaginis seminis citoniorum in aqua solani extra-
ctæ ℥.j. fiat collyrium.

*Aliud ad do-
lorē oculorum.*

Ad deficationem, roborationem, & refrige-
rationem, collyrium sic paratum, efficacissimum
est.

℞. Aquarum piloselle rosarum & euphrasie an. Exsiccatas, ro-
℥.j. trochiscorum al. Rhasis ℥.j. tubia preparata ℥.β. bor. & refriger.
fiat collyrium.

Collyrium Elefisi, vulgo dictum, roborat o-
culum, & vucæ prolapsum impedit. Sic vero con-
ficitur.

℞. Antimoi, hamatites an. ℥.x. acacia ℥.β. aloes
℥.j. terantur subtilissime, & cum aqua corrigiola. fi-
ant trochisci, Ex quibus vltus tempore dissoluatur
vnus in aqua rosarum.

*Collyrium
Elefisi.*

Aliud cognominatur de plumbo, quod vim
habet sarcoticam & consolidatiuam, ad huncque
modum conficitur.

Collyrium de plumbo. ℞. Plumbi vsti, antimonii, tuchia lota, aris vsti gummi Arabici, tragacanthi an. ʒ. j. opii ʒ. ʒ. fiat omnium puluis, & cum aqua rosar. fiant trochisci quorum singuli vsus tempore diluatur in liquore quodam idoneo.

Collyrium I. anfranci. Ad vlcera venerea commendatur collyrium Lanfranci, apud quem tamen inuenisse, mihi illius opera excurrenti nondum contigit. Eius descriptio à recentioribus datur sic.

℞. Vini albi lb. j. aquarum plantaginis & rosarum an. q. s. auripigmenti ʒ. ij. viridis aris ʒ. j. aloes, myrrhæ an. ʒ. ij. terantur subtilissime, & fiat collyrium.

CAP. XII.

De lacte virginali.

LAc virginalis ex his est, quæ juniorum adinvenit sedulitas, qui non paruam apud vulgus gloriam captant, cum ex duobus succis vnicoloribus & aqueis simul mixtis, lacteam, quandam substantiam, albam, viscidam & lentam instar lactis oculis subijciunt. Sic enim multi ingenij sui speciem exhibentes, quasi miracula facere credi sunt & soli naturæ secreta rimari. Dicitur autem lac virginalis, partim à colore, quem habet lactis, partim à consistentiā & viribus, quibus pollet maximis, ad vitia cutis delenda, quæ virgineum faciei colorem immutant. Est vero multiplex huiusce topici medicamenti parandi modus, sed vfitatior hac formula describitur:

℞. Lithargyri subtiliter puluerati ʒ. ij. aceti vini albi optimi lb. ʒ. ʒ. misceantur: agitentur, & sitres horas relinguantur: deinde panno villositate sifrentur, ut liquor infusus in excipulum subiectum guttatim stillet. Tum aqua sic filtrata alia aqua vel pluuiatis, vel fontana, cui parum salu fuerit solutum, commisceatur. Ex virisque enim concursus lac prodibit virginalis.

Est & hæc vfitata parandi methodus.

℞. Aceti albi optimi lb. ʒ. lithargyri, auri tenuissime criti ʒ. j. bulliant simul ad consumptionem tertie partis. Colature adde parum olei tartari, & fac lac virginalis.

Aliud sic adhuc fit.

℞. Cersæ ʒ. ʒ. lithargyri ʒ. j. trochistorum de campthora ʒ. ʒ. aceti fortissimi lb. ʒ. macerentur tres aut quatuor horas, agitentur, sifrentur. Liquore extracto admisceatur aqua florum sabarum, vel plantaginis, aut rosarum, cui salu parum fuerit dissolutum, & fiat lac virginalis.

Valet plurimum faciei rubori, herpetibus & aspredinibus cutis.

CAP. XIII.

De aqua aluminosa.

RERVM affinitas aliam aquam exhibet, ad multa eximie virtutis, quæ ab alumine, quod habet pro basi, alumino fa nuncupatur. Eius confectionem cum multi succi ingrediantur, quos recentes habere melius sit, quam asseruatos, vix ante & post ætatem paratur, sed fere circa finem Augusti, aut initium Septembris. Tunc enim aggregæ succus copiosus est, & acidissimus, quia immaturus, propterea aquæ huic parandæ magis idoneus.

Extrinfecus vilitur adhibetur ad inflamma-

tiones, herpetas, & alias pleraque cutis infectiones cohibendas, detergendasque. Ad mota quoque super lingua per febres acutas nigricantem, illius non modo scabritiem delet, sed calorem temperat, & ad colorem naturalem reducit.

Eius descriptionem vfitatiorem & magis probatam hic exhibeo, cui peritus Medicus alia facile poterit adiungere, si cuiusdam affectionis particularis natura ac conditio ita suaserit. Formula autem parandi talis est:

℞. Succorum plantaginis, portulacæ, agrestis, aluminis rupei an. lb. j. albuminum ouorum n. xij. agitentur omnia simul baculo aut rudicula, & postea distillantur in alembico.

Sunt, qui præstantiorem reddunt ad pityriasis, & alias affectiones cutis, succos solani & limonium commiscentes, vocantque aquam aluminosam magistraleam.

CAP. XIV.

De frontali.

FRONTALE *ἡ ἀκρότης* Græce dictum, medicamentum est, quod fronti impositum, capitis dolore laborantes iuvat. Datur quoque sæpe ad illius ardorem extinguendum, & conciliandū somnum, cum per febres perpetuæ vigiliæ vires deiciunt, sanguinem coriumpunt, & mentem exagitant. Tunc enim salutare est, topico refrigerante & hypnotico, super osse coronali ad more, dolore lenire, feruorem minuere, sanguinem temperare, & fumos sursum repentes cohibere. Ad oculos quoque lippientes aut fluxione obfessos, ex Nicolao Myrepto, vile est, frontalia adhibere, vt decet, confecta. Sed cauendum, ne cerebro pituitoso humectantia, refrigerantiaque frontalia adhibeantur, præsertim hyeme, ac senibus, cum ne quidem ipsi, ætare convenient, nec alij quibuslibet frigidis naturis. Iuuenibus vero & biliosis. & calido morbo, qui molestissimum capitis dolorem in vexit, lacessitis, tempore quoque ad mota profunt.

At vero puellis, quorum ossa cranij adhuc hiant, nec verticeni observant firmiter, minime tutus est frontalium vsus; atque horum præsertim reformidandus, quæ vel acetum recipiunt cerebro inimicum, aut qualitatem habent narcoticā, aut valde refrigeratioriam, aut calfactoriam, aut alio excessu eximiam.

Profunt, quæ primis gradibus quatuor qualitatum intemperie quandam imminuent, vapores compescunt, sensus benigne sopiunt, & cerebrum roborant.

Omnia autem frontalia sunt plus, minusve humida, vel pro fus sicca; humida, polyphoriam habent, & variam inter se consistentiam habent: vel enim forma vnguenti parantur, vel litus, vel opiata, vel cerato malagmatis, vt cum herbis intritis oleagina quædam superadduntur, & ex mixtura conficitur frontale.

Sicca quoque non vniformia sunt, sed ex folijs & floribus plantarum integris, vel pulueratis, & duplici sindone interfusus parantur.

Familiare est etiam mulierculis, quod fit hoc modo:

℞. foliorum lactuca & betonica minutim incisorum,

Lac virginalis cur dictum.

Lac virginalis quifiat.

Eius virtus.

Aqua aluminosa facilius.

Aqua aluminosa magistralis.

Quibus frontalia bene vel male conveniunt.

Frontalium forma variæ.

forum, rosarum, an. m. j. madeant in oxyrhodino, & fiat frontale.

Capitis set vori mitigando, & somnum conciliando valebit, quod sequitur.

℞. Conferua nenupharum ℥. vi. conferua rosarum ℥. b. florum papauer alb. p. y. pistentur simul in mortario cum pauco vnguento populeone fiat frontale.

CAP. XV.

De cataplasmatibus & pluribus.

CATAPLASMA Græcis & Latinis dicitur, medicamentum quoddam molle, quod dolori sedando, repellendo, molliendo, laxando, calefaciendo, pus mouendo, vacuando, & digerendo extrinsecus tantum applicatur. Consistentiam habet pultis, à qua sæpe nomen assumit, sed proprie loquendo, puls alimentum dicitur, cataplasma medicamentum topicum, quod non modo ex melle, cui incocta essent, vel mixta medicamenta scopo accommodata, paratur, ut olim ab antiquis solebat, sed ex radicibus, herbis, farinis, oleo & butyro: atq; nunc sæpe à clinicis mulieribus ex lacte, mica panis, oleo, & vitellis onorum vitellit fit, ad mitigandum, leniendum, & concoquendum. Sic veto paratum cataplasma, pulcem qui vocat, ut pulcem ex farina hordei, mucagine seminis lini & vitellisonorum, cum Fernelio cataplasma, nusquam aberabit. Vtiusque enim eadem est consistentia, inter vnguentum scilicet & emplastrum media, & quasi ex materia amborum mixta; vtiusque eadem ratio conficiendi & vtendi.

Fernelius existimat, veteribus cataplasma & malagma idem esse. Galenus tamen in iusto lib. 7. de comp. med. gener. medicamenta solum, quæ partes præter naturam induratas emolliunt, iuxta antiquorum sententiam nominat: ita vt medicamentum malacticum, seu mollium, & malagma non discrepare, nec rem diuersam constituere credibile sit.

Fiunt ergo cataplasmata ex radicibus folijs, canaliculis ad putrilaginē coctis, farinis, pinguedinibus, & oleis. Stripes sicca, si expectantur, in puluerem reducuntur tenuissimum; si virides coquuntur, dum contabescant, pinsuntur, cribro trajiciuntur; itajectis adduntur mucagines, pinguis, aut oleagina, & aliquando farinæ, atque denuo coquuntur, dum pultis crassitiem acquirant.

Ad doloris sedationem, & duritiei molliationem hoc cataplasma laudatur.

℞. Radicum liliorum & altitæ an. ij. maluarum, parietaria, violarum an. m. j. coquantur omnia ad putrilaginem, pistentur, cribro transmittantur. Cribrata adde farinam lini ℥. ij. olei lilior. ℥. ij. fiat cataplasma.

Valde quoque emollit, & dolorem quem vis mitigat, quod paratur ex seminis lini farina in hydreleo, ad iustam consistentiam cocta.

Ad serofos humores eliciendos, poros cutis aperiendos, & flatuum dissipationem, valet cataplasma hoc modo confectum.

℞. Radicis bryoniae lb. j. radie. ebul. & cyclaminis an. ℥. ij. mercuriaris m. j. coquantur ad putrilaginem in aqua cum quarta parte vini albi, terantur, & cribro cernantur. Cretis adde pulueris baccarum

lauri ℥. b. puluer. sem. feniculi, cumini & florum chamamelis an. ℥. ij. farina lupinorum & fennigraci an. ℥. j. olei lini q. j. fiat cataplasma.

Cataplasma ex pane cibario (syncomistum vocant, ad omnia, si Oribasio credimus vtile est: Omnibus enim propemodum, inquit, inflammacionibus conuenit, cum aqua & oleo rosaceo paratum. Ad multa quoque vtile est, quod ex fermento & oleo conficitur, Duritiem enim maturat, contusiones sanat, humores delitescentes ad cutim attrahit, digerit, resoluit.

Formula cataplasmatum variæ apud authores sparsim leguntur, quas hic recense, vt operosum, sic non satis vtile, cum pauciorum exempla sufficiant.

CAP. XVI.

De catapasmatis, empasmatis, & diapasmatis.

CATAPASMATA proprie dicuntur pulueres odorati, ex pluribus compositi, qui ad fragrantiam & suauitatem, vestibus insperguntur. Pulueres quoque sic dici possunt, qui partibus corporis, vt stomacho, post litum, ad illius robur adhibentur; quemadmodum & qui ex pluribus aromatis ad condimenta parantur, nec non ad vsus alios, veluti sunt pulueres sarcotici ad carnem vlceribus generandum. Catheterici, ad hyperfarcosim ablumendam, epulotici ad cicatricem induendam. Paul. c. 13. lib. 7. Sed quia ejusmodi pulueres jam supra attigimus, de his ne verbum quidem effluxisset, nisi catapasmatis & catapasmatis paronomasiae nos dedigisset.

Similis vobum affinitas de empasmatis & diapasmatis aliqui enunciare, & differentiam, quæ inter vtrumque & cataplasma datur, aperite, nobis occasione obtulit: Empasmata sunt, inquit, Oribasius, c. 31. lib. 10. quæ vt immoderati sudores, aut alia per halitum digestio cohibeatur, aut cutis extenui ascarificetur, aut pruritu teneatur, adhibentur. Diapasmata, quæ ad suauem odorem cuti quid, aut toti corpori conciliandum, forma quauunque pulueris, aut vnguenti, aut liuis accommodata sunt. Catapasmata sunt; quæ ad modum superiore capite descriptum, & ad vsus dictos conficiuntur.

Empasmata autem inferuntur, vel profusioni sudorum sistendæ, qui immoderate fluunt, nec critici sunt, & vires exoluunt naturæ, vel hydropticis, ischiadicis, & orthopnoicis. Quæ sudorum eruptionem compefcunt, parantur ex gypso, myrtho sicca læuigata, malicorio, rhoe Syriaco, sorbis siccis, ritidis, galla, acacia, & similib. astringentibus. Quæ hydropticos, ischiade laborantes, & recta solum ceruice spirantes iuant, sunt ex arena, fece vini vsta, nitro, sale sulphure sinapi, nasturtio, pipere, pyrethro, & similibus acribus, ex quibus dropaces & sinapismi, quorum eadem est cum empasmatis agendi ratio, parantur.

CAP. XVII.

De sinapismis, seu phenigmis.

SINAPISMI species cataplasmatibus quædam esse dicitur: vtriusque enim consistentia similis est, sed vires multum diuersæ, quod in sinapismo fere sint vniusmodi, & perpetuo calefacientes: In cataplasmate multiplices qualitates, quæ effi-

efficit, vt ad calefaciendum, refrigerandum, emolliendum, laxandum, & alios affectus supra dictos præscribatur. In acutis autem morbis raro, imo nūquam adhibetur sinapisimus, nec in tabidis & colliquis, inquit Oribafius c. 13. lib. 10. sed in lethargicis, in catoche, in perititione, quæ ægre calefiat, atq; in stupidis & segniotibus natiuis, vt lenius partis hebes exciteretur, facultas affluat, calor exciteretur, humor discutitur.

Sinapismi cōficiendi modus.

Conficiendi sinapismi modus ex Oribafio & Actio c. 181. tetr. 1. ferm. 3. est huiusmodi: Caricæ in aqua tepida pridie macerare oportet, postea vebementer expressas contundere, dein acerrimum sinapi per se terere, caricarum cremorem inter terendum paulatim affundendo, quo facilius teri possit, non tamen fiat aquosus. Tum in massas leues redigito, altera ex caricis, ex sinapi alteram. Et cum vebementem sinapismum volueris, duas sinapi partes uni caricarum addito; si mediocrem, utriusq; partes aquas; si imbecillam, tertiam tantum sinapi partem duabus caricarum.

Si ex aceto paratur sinapisimus, inefficacior est ac imbecillior, quia sinapi virtutem discutit acetum.

Linteo autem excipi debet sinapisimus, vt parati adhibeatur, quam sæpe intueri oportet, virum ex illius admotione satis ruboris contraxerit; alij enim citius, alij serius ejus sensum percipiunt. Propterea certum temporis spatium, quo in parte manere debet, definiiri non potest. Quod si longo temporis spatio sinapisimus cuipiam parti admotus non agat, nec cutis colorem immutet, spongijs aqua calida imbutis fouenda est, vt facilius intro facultas illius queat subire. Vt enim sinapisimus ad cutem excrementa possit enocare, hanc si non vlcere, saltem rubrificare debet; vnde & phœnigmus, hoc est, rubrificans medicamentum solet appellari.

Post sufficientem sinapismi vsum, in balneum ducendus est æger, à quo pars rosacea illinenda.

CAP. XVIII.

De dropace & picatione.

Dropax quid.

Differentia.

DROPAX topicum quoddam medicamentum est, interdum emplastri modo durum, interdum, vt malagma molle, prout postulat vusus. Est vero dropax alijs simplex, quitantum picæ & oleo modico paratur, vocaturque *πικτωρ*, id est, picatio; alius compositus, qui scilicet præter oleum & picem multa calefacientia recipit, vt piper pyrethrum, bitumen, sulphur vinum, salem, cinerem sarmentorum.

Quibus modo conueniat.

Conuenit autem maxime diuturnis morbis, inquit Aetius c. 180. tetr. 1. ferm. 3, & omnino ante & post sinapismum adhibetur: Ante, vt corpus ad sinapismum præparet: Post, vt reliquæ affectionis excindantur: Simplex sic fit, & adhibetur.

Picatio quomodo fiat.

Pix arida cum modico oleo liquatur, deinde calida adhuc curi illinitur, & præstis locis agglutinatur, & priusquam perfecte frigescat, auellitur. Eam rursum ad ignem cassidam agglutinatur: & similiter priusquam frigescat, auellitur; atque hoc sæpe repetitur.

Vtilis est assidue vomentibus, cæliaci affe-

ctionis, cruditatibus, & partibus alimentum non sentientibus.

Compositior dropax fit ex calefacientibus enumeratis, cum videlicet partem quandam perfrigeratam ad pristinum caloris bonitatem reducere oportet, & cum exsicandi est opus, inquit Oribafius c. 30. lib. 1. additur sal, sulphur vinum, unguis armentorum: Si aperire, euphorbium & lymneftis, quæ alio nomine adarce vocatur. Singula autem hæc trita picis liquefactæ insperguntur.

Oportet autem dropacem calidum adhibere, crassitudinem habentem pro ratione vitium ægri, pilis ante, vt dictum est, abradis, in locis, quibus adhibetur.

Porro dropax conferit avulsus, spiritum remissum firmat, ad superficiem revocat, & priorum operum commune facit, Aet. loco dicto.

Nonnunquam & adhibetur psyllothri vice, ad euellendos pilos capitis ac horibus obfessi. Malignum enim, feridum ac contagiosum istud capitis vlcus, quod mulierculæ *timea*, Arabes *asapha*ti, vocant, non nisi euulsis, aut sapius abradis capillis perfecte sanari potest.

CAP. XIX.

De psyllothris.

PSYLOTHRUM ad cosmetica medicamenta, quæ scilicet corporis cultui & ornatui inferuiunt, refertur, nec vnguenti aut emplastri, aut alicujus specialis formæ genus est, sed depilatorum medicamen, quod forma qualibet adhibitur, hispidam partem, pilos ad lanuginem perdendo, glabram reddit. Omne autem psyllothrum proprie sumptum, cum erodentem & visoriam habeat facultatem, non modo pilos attenuat, sed a-

Psyllothrum quid.

Cum magna uellit, & ad tempus partem omnino denudat. Pro cautione esse præerea non nisi magna cautione ac prudentia adhibendum est. Si enim cuti diutius immoretur, præsertim quod visorium est, cutem vlcerat, pustulas excitat, & instar pyrotici adurit, vel ut scharoticum erodit. [cap. 7. lib. 4. de loc. affect.] Ex his, quæ partes glabras turo faciunt, vtile est, inquit Oribafius c. 13. lib. 10. lixiuum stillaticium, itemque arsenicum, sandaracha, & calx viva. Aliquid autem eorum, quæ vebementer exoleant, alicui imbecilliori miscendum est, cuiusmodi est psyllothrum sic à Paulo Ægineta descriptum. c. 52. lib. 3.

℞. Asellorum domesticorum ʒ. ij. sandaracha ʒ. Pauli. ℞. calx viva ʒ. ij. aceti veteris, lixiui siculnei an. lb. ℞. coquito in olla ad consistentiam linimenti.

Notandum vero, domesticos asellos animalculæ esse, quæ sub valis aquarijs sitabulant, & sic in globulos se convolvunt, à Græcis *ovoi*, à Latinis vulgo *millepeda*, à Gallis *Cloportes* nominantur.

Vt pilii cadant, nec denuo renascantur, Rondeletius hoc imperat psyllothium.

℞. Auripigmenti, onorum formicarum, gummi Arabici an. ʒ. b. gummi bedere ʒ. ij. cum sanguine vespertilionis, vel succo hyosyami, fiat linimentum ex arte, cuius portio adhibeatur loco nudando, abradis prius capillis.

Ob insignem, quam habet, vim ad perdendos pilos

Psyllothrum Pauli.

Aselli dome-

stici.

Psyllothrum Rondeletij.

pilos vitæ alba, seu bryonia, ab Oribasio & Aetio
psylothrum nominatur.

Efficacissimum est, & quod adhuc modum
paratur.

*℞. Calcis viva ʒ. ij. auripigmenti ʒ. ʒ. l. x. iij. for-
tis q. s. coquantur donec immixta pluma depiletur, &
fiat linimentum, quo partes pilosa inungantur, & per
hora quadrantem sinatur, dein tergeatur, cum locus
aqua calida lauetur.*

In Turcarum dominio mineral e quoddam
Rusma illis dictum invenitur, quod agendi præ-
stantia omnibus psylothris jure debet anteponi;
licet enim admodum sit temperatum, nec par-
tem, cui adhibetur, vrat, pilos ramen celeriter &
sine dolore perdit, & loca lævia glabraque red-
dit, nullo remanente pilorum vestigio. Vt ad vo-
tum applicetur, debet in tenuissimum pollinem
læuigari, & cum portione media calcis vivæ in a-
qua dilui. Hæc mixtura Turcicæ mulieres pau-
lo ante balnei, aut hypocausti in gressum partibus
obscænis, & axillis adhibent, quas depilare & per-
petuo glabras manere desiderant. Est autem rus-
ma scorij ferri multum simile, sed leuius, nigrius,
& quidpiam exustum referens, vt ex Bellonij ob-
seruationibus c. 33. lib. 3. narratur.

CAP. XX.

De vesicatoriis.

A Bescctu, quem præstat paruulum quoddā
medicamentum externum, vesicas scil. exci-
tando, vesicatorium nominatur. Est autem paulo
vehementius phœnigmo, seu sinapismo, qui tan-
tum superficiem cutis tubrificat, & imbecilius
pyroric, quod eam ipsam adurit. Admotum e-
nim cuti, epidermidem attollendo pustulam ex-
citat, qua rupta, serum effluit, vel paucum, si in
corpore siccior, ac parte superna adhibetur; vel
multum, si in humido, vt in hydropico, ac in
parte decliui, vt in tibia. Rupra enim cute, ali-
quando fluctuantis in abdomine & cruribus a-
que portio delabitur, & per vicusculum, tanquā
fonticulum perenniter effluit, sed vlcus sæpe dy-
sepuloticum relinquit.

Prodest vero ad odontalgiam, pone aurē den-
tis dolentis vesicatorium ad mouere, vt aliquan-
do ad pedium, in gonagra, podagraque, sed pi-
uitosis magis, quam biliosis conferre creditur.
Vidi ramen herperem vesicatorio admoto per-
fekte sanatum, qui nullis alijs prædijs cesserat.
Marcellus laudat c. 19. lib. de re med. ad lichenem,
& alios affectus cutis sanādos, si vulneri ex mor-
tiferarum inflisio, & bubonibus malignis appli-
cetur vesicatorium, ex alto virus euocat, & faci-
liorem ac tutiorem curationem efficit. Rustici
parare solent ex sola radice ranunculū intrita &
admotā; Pharmacopœi ex cantharidibus pulue-
ratis, paucō aceto & fermento mixtis: Optimum
est, quod ex eorum puluere, paucō gummi elemi
excepto, conficitur: Sic quoque recte fit.

*℞. Euphorbij ʒ. ʒ. piperis gr. vj. cantharidum
preparatarum ʒ. ʒ. fiat omnium pulvis, qui excipia-
tur paucō fermento veteri & aceto, fiat massa mollis,
de qua exigua portio extendatur super panno
sericeo, & fiat vesicatorium.*

In febribus malignis magnum adferunt sola
tium tingente Thonero, qui sine ratione, quia

scil. non expertus, ea damnat p. 35. jurare possum,
mecumque ægri multi vnico hoc medio pletos-
que rationi redditos.

CAP. XXI.

De pyroticis, seu cauteriis.

*R*ECTE scribitur ab Hippocrate, aphor. vlt.
lib. 7. quæcunque non sanant medicamenta, ea
ferum sanat: quæ ferum non sanat, ea sanat ignis,
quæ ignis non sanat, ea incurabiles putanda. Sæpe
enim morbi cuiusdam feritas tam sæua est, vt
nullo sit medicamento locus, sed vel pars secan-
da, vel vrenda, vel vtroque modo curanda. Vri-
tur sæpe ferro candente, sed cum hocce remediū
etiam fortissimorum terreat animos, Medico-
rum sedulitas illius tanquam vicarium adinve-
nit, quod ab agendi vi & effectu, pyroticum no-
minatur. Ignis enim efficaciam præstat, quando
ipsum admotione, cito via demoritur, mortua
absumitur, & pars sana perforatur, vt morbida
excretionem suscipiat; morbida aperitur, vt pro-
prium excrementum eructet. Sic abscessus cau-
terio diuiditur, vt pus extra profiliat, sic rumpi-
tur vomica, sic pertunduntur bubones, vt suum
quodque virus euomat.

Ad humoris rheumatici resolutionem, vel di-
versionem, in diversis partibus corporis adhibet-
ur pyroticum, modo in capite, modo in brachio
viroque modo in tibia alterutra. Admouetur
quoque ad curationem enterocæles super ea peri-
tonei productione ampliore, qua spermaticæ
venæ feruntur ad testes, vt caro nova in locū de-
perditæ succentrurietur, quæ viam intestino de-
scendenti intercipiat, & sic in loco proprio, inte-
stinum labi solitum continetur.

Hæc curandi methodo multi circulatores in-
cautos euitant, dum vasa seminalia simul cum
productione pyrotico identidem repetito adu-
rant.

Desumitur autem pyroticorum omnis mate-
ria ex adurentibus, seu causticis, quæ scil. quat-
tum caloris gradum superant, veluti est: calx vi-
ua, arsenicum, sublimatum, tartarum, auripigmen-
tum, vitriolum, nitrum, & lixiuum forte, vt quod
paratur ex cineribus sarmentorum.

Est vero multiplex pyrotica conficiendi mo-
dus, quisque enim sua, suoque modo parata ser-
uat, quæ omnium præstantissima proficetur. No-
ui barbitonforem omnium maxime ignarum,
qui sublimatum tantum admovebat, paucō yn-
guento Ægyptiaco subactum, omniumque pyro-
ticorum securissimum mordicus contendebat.

Marianus in sua Chirurgia, plurimi facit cau-
terium quoddam ex Io. Vigonio surreptū, quod
sic describitur.

*℞. Lixiui ʒ. vj. saponis vitrioli Romanian. ʒ.
j. bulliant omnia simul in vase aëo ad aque cōsum-
ptionem. Quod in fundo remanebit, colligatur, atq;
ex eo fiant cauteria diuersa magnitudinis pro arbi-
trio.*

Cardanus ex solis saponis & calce mixtis, tritis,
& ad unguenti consistentiam subactis, cauteria
sua conficiebat; Nunc vero parantur ad ignem,
& formam nanciscuntur solidiorem, & magis in-
doneam. Vt hoc modo.

*℞. Calcis vivæ ʒ. j. salis nitri ʒ. j. in funde per diē
inter*

Pyroticum
cur dictum.

Cauterium
ad berniam.

Pyroticorum
materia.

Considendi
modus.

integrum in ℞. iij. lixiij. ex cineribus vasorum vinariorum, vel herbarum calciscentium parati: Subinde baculo tota mixtura agitur postridie coletur, ter, quaterque, dum aqua clara euaserit, quæ an eo vase excepta coquatur ad ignem luculentum, ad aquæ conuersionem, non tamen ad perfectam lentoris exsiccationem. Tum ex ea massa fiunt cauteria multa, multiplicique magnitudinis, quæ in vase vitro, oris angulisti diligenter operculato ad futurorum usum asservuntur.

Sic adhuc recte ad hunc conficiuntur modum.

℞. Cineris sarmentorum ℞. iij. salis gemmei ℞. iij. calcis viva ℞. j. B. infunde per horas quatuor, aut quinque in ℞. xv. aqua pluvia, omnia simul, ac saepe agitando: tum bulliant parum; Atque cum tota plane mixtura refrixerit, sexies aut septies per linteum satis crassum coletur. Colatura limpidissima excipitur arca pelui, tam diu, concoquatur, donec in ipsius fundo relinquatur petrea quadam materia, ex qua pyrotica variae magnitudinis formantur.

Inter Patci farragine cauterium quoddam invenitur, ridiculo nomine, sericeum, dictum, cuius vanam pollicitationem cum effectus improbet, ejus descriptionem subicebo.

C A P. XXII.

De scuro.

VENTRICULI intemperici frigida, ac imbecillitati multa medentur tam assumpta, quam admotæ. Assumuntur blanda purgantia & customachica, ut pilule ex aloë, & rheo, aromaticum rosatum, & pulueres digestiui, vulgo, dicti.

Admouentur calefactantia & roborantia, ut litus, totus, de quibus supra, & scutum, de quo nunc agendum.

Sic autem vocatur medicamentum quoddam ventriculo peculiare, quod scuti formam habet, illiusque calorem fuscitat, robur adauget, & coctionem iuvat, admotum.

Concinatur interdum ex emplastro quodam stomachico, super aluta extenso & admoto, & aliquando ea parte, qua proxime carnem contingit, raro syndone inuolutum.

Sæpius ramen fit ex arida materia, quæ ventriculo confert roborando, crassiuscule trita, bombace excepta, & duplici linteæ ad scuti formam confusa.

Materiam illam copiosissimam nobis suggerit calefacientium & roborantium vberima seges, inter quæ ea potius seligenda, quæ speciali dote ventriculū respiciunt, ut nux moschata, macis, caryophylli, calamus aromaticus, schœnanthum, rosa, uenta, absinthium, & alia multa, quæ suauis odore spiritum recreant, & amico calore iuuant concoctionem. Sic autem parari potest scutum viribus ad dictos usus efficacissimum.

℞. Cyperi, ligni aloes, calami aromatici an. ℞. j. schœnanti, cinnamomi, caryophyll. nucis moschatae an. ℞. ss. macis ℞. j. rosarum rubearum, maioranae, absinthij, menta an. ℞. ij. salvia ℞. j. fiat omniumpuluis, qui cotone moschato exceptus & intersus geminis linteis, in scuti formam concinetur.

Minori sumptu confici poterit, quod sic describitur.

℞. Galange, iroseos, piperis, an. ℞. j. baccarum lauri cumini an. ℞. B. absinthij viris, que, menta, salvia & rosarum an. m. B. fiat omniumpuluis, excipitur carpio gossipio, & fiat scutum regioni ventriculi admoendum.

C A P. XXIII.

De cucufa, & semicucufa.

CUM cerebrum sit velut magna glândula Hippocrati b. de glandul. & caput sit pituitæ sedes ac locus, instat enim cucurbitulæ tahir, magna congeries humoris frigidi in toto capite solet asseruari, qui nisi medicamentis idoneis vacuetur, aut perennis illius generatio impediatur, ad mēbra subiecta, puta fauces, pulmones, thoracem, & reliquas partes inferiores delabitur. Multa tamen adeo medicamenta vacuatiā auferantur, aut tanta cerebri frigiditate laborant, ut etiam repugati, sæpe de capitis gravitate, ac catarrho conquerantur, maxime si crepusculo sese commiserint, aut sub diu caput pauculo tempore nudarint.

Post igitur vniuersalem purgationem ad robur capitis, ad frigidam eius intemperiem, ad dolores inde genitos, ad destillationem sustinendam ex gossipio pulueribus cephalicis consperso, & duplici linteæ interluto, cucufa capiti apta ac conueniens, instat pilcoli formatur.

Omnis porro materia puluerum, ex quibus infarciuntur cucufæ, non ex stirpibus siccis tantum pender, sed ex mineralibus & animalibus quædam sæpe mutuumur, quæ multum adferūt, ut suauitatis, sic virilitatis.

Suauis & vilis est puluis ad cucufas, capiti roborando aptandas, qui sic paratur.

℞. Caryophylli, cinam. calami aromatici, schœnanti, iroseos, an. ℞. j. baccarum lauri ℞. ij. styracis berioin an. ℞. B. macis ℞. j. maiorana, rosarum an. ℞. ij. moschi ℞. ss. fiat omniumpuluis, qui excipitur bombace ad cucufam.

Quibus non licet propter rei familiaris angustiam, cucufas sic paratas gestare, minore sumptu conficiuntur, hoc modo.

℞. Betonica, melissa, salvia, stachados viris, que, Alimi, rori, mariani an. m. B. ligni lauri ℞. ij. cumini ℞. j. fiat omniumpuluis ad cucufam concinnandam.

Is quoque puluis ad eosdem usus tuto ac feliciter capillis inpergitur.

In summa, una est & eadem cucufæ & scuti parandi ratio; sed illius forma, capiti adaptatur, hujus stomacho; viri, quæ facultas parti, cui destinatur, iuuandæ accommodanda; stomachica, stomacho, Cephalica, capiti, cui adstringentia quandoque miscemus, dum catarrhos sistere consilium est.

Et ut cucufa totum cranium involuit, sic semicucufa tantum dimidium, vel certe puluis medicamentosus vni tantum parti, quæ scil. male habet, adhibeatur, & cum bombace interbassetur, vti loquitur vulgus, ad semicucufam.

Species pro Cucupha.

℞. flanthos,

rosrubr,

lavend.

Herb. major, rosin. 6. p. B.

Caryoph.

Aliud.

Cucufa capiti sum peculiet.

Earum materia.

Pulvis ad cucufas.

Alimi.

Scutum cur sic dictum, & cui parti accommodatum. Eius differentia.

Ventriculum peculiariter respicientia.

Scutum roborans & calefaciens.

Cinam.
Cal. arom. 6. 3. j.
Rad. ireos fl.
Ligni aloës.
Rhod.
Cass. lign. 6. 3. 3.
Syr. Cal.
Beçtoi 6. gr. XV.
Macis 3. 3.
Moschi gr. V.
Ambr. gr. vj.
M. fl. a. pulvis.

CAP. XXIV.

De sacculis.

CVM minutula femina, ac etiam paulo maiora, magna ex parte integra & sicca, ex vsu sint Medico, vixque per se sola partibus corporis possint adhiberi, ante illorum vsum sacculo includuntur, vel magno, vel paruo, pro partis, cui adhibentur, conditione. Ad auristinnitum, non nisi parvus admodum vsurpatur. Ad colicum dolorem & Tympanitem, magnus, vt qui sæpe torum obdorem operiat. Eius magnitudo, qui regioni cordis admoventur, proportionem quadam illi respondere debet, vt nec multo maior, aut minor continetur: cuiusmodi sunt, qui ex cardiis & alexiterijs pulueribus parantur, & tempore pestilentis super cordis regione, ad illius & facultatum tutelam, gestantur.

Sunt autem vel sicci, vel humidi; Sicci alio nomine a veteribus, fomenta sicca vocantur, apud quos idem est vsus sacculorum & fortuum. Admoventur multis corporis partibus, capiti, cordi, vetriculo, jecori, lieni & vtero, sub eadem forma, quadrata nempe, quæ tamen oblonga esse debet instar linguæ bubulæ, dum lieni, vt scutiformis, dum vetriculo adhibetur.

Vt autem æquabilis sit materiæ per omnes sacculi partes dispensatio, istràserfim filo acu trajecto, consueudus est. Qui cordi applicatur, fere sericeus est, qui reliquis partibus, lineus, aut canabinus, sed rara filorum serie contextus.

Ad refrigeratos artus, ad flatus dissipandos, ad humores euocandos & absorbendos, sacculi nonnisi calentes adhibentur, veluti sunt, qui ex seminaibus fixis, & vino aut aceto irrigatis fiunt, vt ad colicum dolorem, & Tympanitem hoc modo.

℞. Miliū ʒ. ʒ. baccarum lauri contusarum ʒij. sem. faniculi, anethi, cumini, an. ʒ. j. salis communis ʒij. ocymi, maiorane an. m. ʒ. correfiant omnia simul in sartagine, & calidiora recondantur in sacculo, qui affectu parti inducatur, quique refrigerescens denno calefiat & admoventur: vel duo simul patientur, vt vicissim adhibeantur.

Ad cordis affectus eximie est virtutis sacculus hoc modo paratus.

℞. Radicum angelicæ, ireos enula campana, cinna, cyperi, gentiana, tormentilla an. ʒ. j. rochis scorua de caphura, benioin, styracis calamita an. ʒ. j. alipta moschata, ligni aloës, santali citri an. ʒ. ʒ. macis, caryophyllorum, scabæanthi an. ʒ. j. granorum kermes, corticis citri sicca an. ʒ. j. fiat omnium pulvis crassissimus, qui exceptus sacculo striceo regioni cordis adhibeatur.

Vix probantur sæculi sicci ad pleuritidem, etiam liquoris cuiusdam vapore madidi, præstitere foris humidos applicare, de quibus supra.

Ad capitis & stomachi affectus, cucuræ, frontalialia, & scutum imperantur, cum tamen lethargum, apoplexiam, Carum, aut sopitos sensus excitare consilium est, sacculi magis conuenienter sic descripti.

℞. Cyperi, galangæ, caryophyllorum, radic. an. Sacculus ad gelicæ, baccarum lauri, cumini an. ʒ. j. saluæ, maiorana, betonica, stachados virinsque laudule an. ʒ. ʒ. fiat omnium pulvis crassissimus, excipiatur duobus sacculis interbatiatis ad caluarie frictionem. Sic enim magis conducit duos habere sacculos, maxime cum calidos admoventur proponimus, vt dū vnus adhibetur, alter paulatim calefiat, & vicissim alter alteri succedat adhibendus.

CAP. XXV.

De dentifricijs.

DENTES petunt multis vitijs obnoxii sunt: eos enim nigredo deturpat, caries absunt, laxitas tremulos facit, dolor anxie laedit. Nigredini præscribuntur dentifricia, laxitati astingentia, cariei detergentia, roborantiaque, dolori mille remedia. Quilque enim expertum ad Odontalgiam se habere secretum proficitur. Sed accidit sæpe, vt quod semel profuit, postea irritum esse, & interdum obesse comperitur.

Ægrius autem ferunt multæ mulieres, dentiū nigredinem, quam dolorem, qui licet a plebecula, tanquam momenti nullius affectio despiciatur, filio tamen Metrodori maxillæ marcor superuenit, exciderunt dentes molares, & ipsa maxilla. Hippoc. lib. 5. & 7. epid.

Potro dentibus extergedis & dealbandis dentifricia a Medicis præscribuntur, eaque forma multiplici, ut pulueris, opiatæ, linimenti, sed visitatiora forma pulueris dantur, vt:

℞. Ossis sapie ʒ. j. caralli albi, crystalli an. ʒ. j. Pulvis dentis cornu cerui, lentiscian. ʒ. j. fiat omnium pulvis, quo fricentur dentes.

Patem habet vim dentibus dealbandis dentifricium, hoc modo descriptum.

℞. Scobis eboris, pumicis, cornu cerui an. ʒ. j. coralli ʒ. j. margaritarum ʒ. j. caryophyllorum, cin. frictorum, namomi, rosarum roris marini an. ʒ. j. fiat omnium formula pulvis pro dentifricio.

Forma opiatæ dentifricij sic imperari potest.

℞. Dentium e quorum vstorum, aluminis, coral. li albi an. ʒ. j. ossis sapie, pumicis an. ʒ. j. salis vsti ʒ. j. macis, caryophyllorum, lentiscian. ʒ. ʒ. fiat omnium pulvis, & cum melle rosato, fiat opiatæ, qua mane fricentur dentes, & postea vino abluantur diluto.

Pulv. Dentif.

℞. Pumic. ter. candef.
& in aceto ext.
Cort. ouer. ust. 6. ʒ. ij.
Rad. Ireos fl.
Campophill. 6. ʒ. j.
Corall. alb. pp.
rubr. pp. 6. ʒ. ʒ.

Fomenta sicca.

Sacculus ad Tympanitem & colicum dolorem.

Alius ad affec-
tus cordis.

Historia.

Pulvis dentis
dealbans.

Dentifricium
in forma opiatæ.

Mastic.
Alum.
C.C.U.6.2.
Galenus.
Nucist.
Mofis.6.2.
M.f.pulvis.

Quibus magis artidebit dentifricium forma linimenti, sic parabitur.

Aliud in forma linimenti. Putaminum ovorum vstorum cornucervi, crysalli an. 3. j. santali citrini, lentis an. 3. 1/2 radices ireos 2. j. moschi 2. 1/2. fiat omnium pulvis tenuissimus, & cum syrupi rosarum siccarum quantitate sufficiens, fiat dentifricium liquidiusculum, quo manentes circumliniantur.

Sunt, qui forma trochiscorum parant, quibus exsiccat & induratis dentes saepe fricando detergunt, expoliunt & candidiores reddunt.

CAP. XXVI.

De odoramentis.

NON abs re scripsit Hippocrates initio libr. de medico, in Medico præter cætera, cultum artificialem in vestitu & odoramentis suauibus requiri, quibus tanto solet æger delectari, quanto his offendi, quæ vel ingrata sunt, vel nimis fragrantia. Ea siquidem averfantur mulci, quod caput vel repleant, vel moleste feriant, & cephalalgiam inferant. Contra vero suauissimi halitus ex rebus odoratis procedentes, vterum, vetriculum, cor & cerebri multum reueant, Cuius rei rationem reddens Galen. c. 6. lib. 1. de sumpto, caus. & proportionem constituens odoratus ad gustum, sic libris simplicium c. 21. lib. 4. de simpli. med. facult. loquitur: Quemadmodum sapores grati & familiares, iidem quoque & dulces sunt, ingrati nec dulces, nec familiares: Sic odores familiares spiritui animali, iidem quoque grati & suaves sunt. Qui vero non familiares, non suaves sunt, & maleolentes. Atqui ut dulcia temperata sunt Galeno c. 10. lib. simpli. lib. 1. de caus. plant. Sic odorata suauia moderatum habent calorem, ut placet Scaligero.

Quæ cum ita sint, odores suasuæ grati erunt cerebro & partibus principibus. Quædam tamé odorata tertium caloris gradum attingunt, ut cinnamomum, caryophylli, calamus aromaticus, verum his non vrimur, nisi parua quantitate, aut his admixtis, quæ calorem illum contemperant: Odorata namque magna quantitate naribus obiecta, grauem odorem & cerebro noxium spirare solent, quæ minima quantitate recreant, quod vnitus odor, & grauis temperetur aere ambiente, aut reum aliarum permixtione. At male olentia quantumvis aere temperentur, non solum qualitate sua, sed etiam substantia cerebro, & partibus nervosis aduersantur ex Galeno c. 10. lib. de instr. odorat. Quod confirmat Aristot. dum c. 24. lib. 8. de hist. animal. scribit mulieres ad odorem lucernæ extinctæ abortire.

Cum igitur suauis rerum odoratarum halitus sit consocialis spiritibus, illorumque familiare pabulum. Medicus non modo captabit gloriam apud vulgus, si fuerit vnguentatus, sed etiam ipse alijs odoramenta præscribit, ad spirituum robur & custodiam sanitatis.

Ea vero vel forma pulueris, vel vnguenti, vel pomi, vel trochiscorum describuntur. Forma

pulueris diaphana, vel odoramentum sic fiet suauissimum.

Pulvis odoratus.
Calami aromatici 3. ij. ireos florentia 2. ij. styracis calamitæ benecoin an. 3. j. rosarum 2. ij. caryophyllorum, moschi, ambra an. 3. 1/2. fiat omnium pulvis, accitare seruandus, ne vis eius exhalet.

A recentioribus celebratur pulvis quidam, Cyprius vulgo dictus, ut & violeteus, cuius cum variæ descriptiones dentur, quilibet puluerem odore suauissimo fragrantem Cyprium, vel violeteum nominat.

Vnguenti forma facile parabitur odoramentum, si pulvis supra descriptus excipiat paucum oleo liquidambar & ceræ, ut consistentiam acquirit idoneam. Vel sic:

Santali citrini, calami aromatici, schœnanthi, cinamomi an. 3. j. styracis calamitæ benecoin, macis vnguentum an. 3. 1/2. cera 3. ij. ol. moschelini q. suff. fiat vnguentum. Vel hoc modo:

Macis cinamomi an. 3. 1/2. benecoin 2. ij. zibethi, moschi, ambra an. 3. 1/2. capbura gr. v. cum oleo amygdalino si. litus.

Fit quoque ex aromatis selectis odorata maffa, ex qua vel pomum, vel trochisci formantur, quorum suauitas magni fit, ut:

Corricis citri sicci, cinamomi, ladani an. 3. j. styracis calamitæ 3. ij. macis, caryophyllorum, ligni aloes, ireos an. 3. 1/2. capbura 2. j. moschi, zibethi, ambra an. 3. 1/2. cum mucagine gummi tragacanthi in aqua rosarum extracta fiat maffa. ex qua fiat pomum, vel orbiculi, aut pastilli cuiusvis figuræ.

CAP. XXVII.

De suffitu & auiculis Cyprii.

SVAVES quidem odores, spiritus omnes exhilarant, sed multa suū, non nisi vi ignis halitum communicant, proinde prunis ignitis incenduntur, aut ita certe calefiunt, ut quoquo versum odorem spargant.

Sic sua Thymiatmata primi Dei cultores parabant, sic suos suffitus Medici ad sanitatē, sic suos Aulici ad voluptatem consuefunt. Non tamen in prunas semper materia suffituum iniicitur, sed cocula quadam, sic Pompeio dicta, ænea, vel argentea, quam vulgus Cassioleam nominat, excipitur, simul cum aqua rosarum, vel arantiorum, in eaque, dum feruet rota mixtura, suppositis in eius media parte carbonibus accensis, vapore suavi totam ædiculam implet.

Est igitur suffitus vel humidus, vel siccus, & vterque vel voluptatis, vel sanitatis. Humidus paratus facilis est, & familiaris mulierum splendide vitæ, quæ dum ægrotant, vel saltem his diebus, quib. medicamenta purgantia sumunt, ex cortice arantiorum, citriorum, caryophyllorum, cinamomo & aqua rosarum simul mixtis, & ignita Cassiole receptis, cubiculum suffiunt.

Siccus à Pharmacopœis Medicorum consilio frequentius paratur, non modo ad voluptatem, sed etiam ad vilitatem.

Voluptatis suffitus datus solet his, qui delicijs & cultui corporis indulgentes, res paternas effudit diripiunt.

Qui sanitatis est, his præscribitur, quib. spiritus reficiendi sunt, roborandum cerebrum cor exhilarandum, & à malignitate extrinsecus adveniente vindicandum.

Con-

Sapores dulces grati.
Odores qui grati.

Maleolentia ingrata & famuliasibus noxia.

Odorata maffa.

Cocula.
Cassioleam.

Suffituum differentia.

Suffitus ad sanitatem.

*Suffitus quib.
afflictibus con-
ueniunt.*

Conferet etiam pulmonibus infarctus à crassa pituita liberandis, non tamen omnibus affe-
ctionibus circa thoracem consistentibus idoneus est: Sanguinem enim fluentibus aduersatur, in-
quit Actius c. 144. *ret. ferm.* 3. cum per eorum, quæ sunt iunior, vasa rursus aperiantur; neque his adhuc, qui siccum morbum circa thoracem habent; Verum Asthmaticis, Orthopnoicis, & quibus thorax copia crudorum humorum infel-
tatur, prodest, vt eriam lue veneræ laborantibus, si ex medicamentis idoneis, quæ illius morbi virus per frequentem saluationem abijciunt, vt de-
cet, paretur, atque corpore prius per vniuersa-
lia remedia vacuato, vsurpetur. Fere autem for-
ma pulueris crassiusculi, suffumigium datur, vt ad roborandum & siccandum cerebrum, hoc modo:

*Lues indica
suffitus non-
nunquam cu-
ratur.*

*℞. Styracis calamitæ, benioin an. ʒ. j. β. gummi
iuniperi, thuris an. ʒ. j. caryophyllorum, cinamomi
an. ʒ. j. foliorum lauri, saluæ, rosæ marini, maioranæ,
an. ʒ. β. fiat omnium puluis crassiusculus, cujus por-
tio prunis candētibz inspergatur, vt odoratum
fumum expiret æger.*

*Pulvis pro
sufficitibus
afflictibus
conueniens.*

Ad sistendum humorem, qui è cerebro ad pul-
monem delabitur, ad hunc modum parabitur
suffitus,

*Alius ad sistē-
dum humorē
delabentem
ad pulmones.*

*℞. Nucum cupressi, balaustiorum, ladanii an. ʒ. j.
rosarum ʒ. y. baccarum myrrhæ, mastiches, an. ʒ. j.
β. fiat puluis pro suffumigio.*

Cordi roborando & refarciendis spiritibus,
suffitio confert ad hunc confecta modum.

*Ad corrob-
orationē cordis.*

*℞. Calami aromatici, xyloaloes, sebæ nanti, cina-
momi, an. ʒ. j. styracis calamitæ, benioin an. ʒ. j. β.
macis, caryophyllorum an. ʒ. β. rosarum, maioranæ
an. ʒ. j. aliptæ moschatæ ʒ. y. fiat omnium puluis ad
suffitum.*

Ex iisdem pulueribus cum carbone salicis, &
liquore quodam idoneo aliquando conficitur
massa, ex qua fiunt pastilli, vel tedæ, vel auiculæ,
vulgo Cypreæ dictæ, quæ citra flammam, ignem
facile admittunt, & suauem fumum exhalant. Sic
rite possunt fieri.

*Auicula.
Cypreæ.*

*℞. Benioin ʒ. j. styracis calamitæ ʒ. y. ladanii ʒ.
β. aliptæ moschatæ ʒ. y. caryophyllorum, sebæ nan-
thi, an. ʒ. j. ligni aloes ʒ. j. carbonis salicis ʒ. y. ter-
rantur omnia: puluis excipiatu r gummi tragacæ-
antho aqua rosarum soluto, fiat veluti pasta, ex qua
formenitur, vel auicula, vel clani, aut orbiculi, cu-
iuslibet figure.*

*Suffitus cōfer-
t mensibus mo-
nendis.*

Ad ciendos menses vult Hippocrates lib. de
nat. mulieb. vt mulieres singulis quibusque die-
bus bis suffiantur, infundibuli fistula, per quam
fumus deducitur penitissime in sinum pudoris
intromissa. Eligenda vero, quæ primo, aut ad
summum secundo gradu calefacti; dein ad ve-
hementiora transeundum, ea tamen cautione
seruata, vt non valde acria vsurpentur, ne caput
grauetur, & vteri cervix exulceretur, vt iussit Hip-
pocrates, lib. de superfiæ dat.

Fiunt vero suffimenta, vt vasa diducantur, &
proxime vterus accurrat ad orificium, sicq; san-
guis extra facile prorumpat. Sed cum mensium
cunctatio à duritie & siccitate vteri proficisci-
tur, materia suffitus aliquo liquore excipienda
est, quo possit vterus humescere, vt cera & oleo
simplici, vel odorato, aut terebinthina, vel ladanio,

vel gummi tragacantha, vt fiant pastilli, qui vius
tempore in carbones ignitos iniiciantur, vel po-
tius in cineres calidos, vt voluit Aristoteles in pro-
blematis, vt:

*℞. Radic. cyclaminis, asari, myrrhæ, bdellii, irosi
an. ʒ. j. styracis calamitæ ʒ. y. nigella Romana ʒ. y.
cinamomi, caryophyll. an. ʒ. j. sabina, maioranæ,
calamintha, dictamini an. ʒ. y. galliæ moschat. ʒ. j.
fiat omnium puluis pro suffitu muliebrium; vel exci-
piatur terebinthina Veneta, & fiant pastilli ad eun-
dem vsur.*

*Suffitus men-
ses prouocant.*

Vlceribus quoque dysleporoticis, quibus fru-
stra tentata fuerunt alia remedia, & indice lui
suffimenta sæpe feliciter vsurpantur, maxime ve-
ro quæ ex cinnabari fiunt, cui, vt hydrargyro, cujus
est multrum particeps, mira virtus inest, & alexi-
teria, ad veneri morbi virus, per saluationem
excludendum. Illius namque fumus, toto ex-
ceptis corpore, per spiramenta cutis sese trans-
fert in corpus internum, & humorem arte nuan-
do, impellendo ac disficiendo, tandem ad os de-
ducit, & frequenti spuratione foras excludit.
Sicque non modo vlceræ, quæ pharyngem & in
ternas oris partes occupant, perfecte delet, sed &
dolores sedat & materiam, quæ tubercula & pu-
stulas committebat, optime sanat. Sic autem pa-
rari debet ad huius mali curam suffitus.

*℞. Benioin, thuribani an. ʒ. y. baccarum lan-
ri, calami aromatici an. ʒ. j. cinnabari ʒ. x. fiat o-
mnium puluis, qui excipiatu r syræce liquida pro
suffumigio. vel sic.*

*Suffimenta ad
lucem vene-
ream.*

*℞. Granorum iuniperi thuris, mastiches, ladanii
an. ʒ. j. β. cinnabari ʒ. j. β. terantur omnia, & ad-
sum feruentur pro suffumeto. hoc quoque modo
recte parabitur.*

*℞. Styracis calamitæ, benioin, caryophyllorum,
thuris masculi, ladanii an. ʒ. j. myrrhæ ʒ. y. galliæ
moschatæ ʒ. y. mastiches ʒ. j. cinnabari ʒ. j. β. ter-
rantur omnia, & excipiantur terebinthina, vt
coeat in massam, ex qua fiant pastilli pro suffi-
migio.*

Einodi autem suffitus non nisi summa pru-
dentia sunt adhibendi, ne strangulationem, aut
neruorum resolutionem, aut tremorem adfe-
rant. Cinnabari enim, vt & hydrargyri, cum vix
naturæ legibus coequantur, non nisi à peritis &
expertis Medicis debet exhiberi.

*Cum summa
cautela vsur-
panda.*

Vidi quendam peditæ quæ regis à mulier cu-
la suffitus, qui ob cretrentium neruorum reso-
lutionem, duos menses ante obitum, à maligno
fumi halitu concitatum, aucto & seu loquendi
impotens misere perijt.

Historia.

Alios obseruari ab Empiricis & ignaris cinnabari indebite parata, tractataque suffitos paraly-
ticos euasisse, necate vlla post ad sanitatem re-
dire potuisse.

Nolo plures historias eorum, qui à circulatoribus suffiti, sensus doloribus cruciati, ac tandem
vici interferunt, enarrare. Si quis enim missellus
lue veneræ infectus, vel quaiacæ decocto, vel hy-
drargyro lito, vel cinnabari suffite tandem co-
valuit, idem eandem opem, quam ipse sensit, in
alijs vult experiri, vnde multi latrores, nabri, &
etiam bainli his remedijs Luteici sunt istius
morbi curam audent pollicentur, & infelicitet
fuspiciunt.

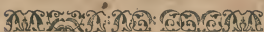
Sic

Hæc igitur omnia in reliquorum classes minus apte referenda putavi, cum ex usu sint quotidiano, & illorum portio in area, alia in vestibulo pharmacoposiorum prosteret, alia in cella vinaria, alia in popina, aut taberna posteriore conseruetur. In abaci vero capsulis anterioribus semina frigida, calidaque reponi solent, ut præsto sint perpetuo, eaque, dum vfus postulat, mox Pharmacopœus habeat præ manibus. Sic duximus æquum, de stirpibus aliquot, aut earum partibus inter se qualitatibus valde oppositis, sectione simul eadem, methodice tamen agere.

Ab aqua autem auspicari visum est, ut quæ si non modo communissima, sed vtilissima, qua sine nec sumus, nec viuimus sani, aut aegroti conualescimus. Ex ea, tanquam vulgatilissima, ut obiter dicâ: Christus imbecillitatis nostræ memor primum instituit sacramentum, quo lauit nos à protoparentis crimine, aliaque miracula fecit, quæ qui tantum physicus est, minime capit. Qualitates vero naturales & eximias, dum accurate perquirat, dignoscit, experitur, in omnibus diuinum cogitur mirari Conditoris opificium.

SECTIO I.

CAP. I.

De Aqua.

Aqua diuersa ratione & elementum & alimentum dicta, nec solum commune sobolis humanæ solatium est, sed animantium & vegetantium omnium subsidium, quod nullum vivens carere potest. *Aristoteles* *ca. 2. lib. 4. de gen. animal.* Degunt enim animantia multa absque ignis usu, sine aqua nullum, & qua sola virginem Hispanam diu vitales auras traxisse viri gravissimi produnt. *[Cal. Rhod. cap. 23. lib. 15.]* Melancholicum quendam vidit Albertus, qui septem hebdomadas ab omni pabulo abstinuit, solo quæ haustu diebus alternis sumpto, recreatus. Animalia multa non solum ex aqua generantur & nutriuntur, sed & plântæ sine huius benigno appulsi nec fructuant, nec florescunt, sed exuæ & aridæ cito tabescent, ut contra, *signum, quod plantarum est, secus decursus aquarum*, ait Propheta, *fructum suum dabit in tempore opportuno: unde forsan prodit Hesiodi opinio*, aquam omnibus elementis antiquiorem asserentis, qui assentitur Thales, eam rerum principium constituens vnicum: in quorum sententiâ descendit Empedocles, qui omnia ex aqua fieri credidit, & Hippon. quidam apud *Arist. ca. 2. lib. 1. de anima*, animam vocavit aquam, ut Hippocr. principia vitæ aquam & ignem, sed per aquam ille semen, hic humidum radicale intellexit.

Aqua porto, de qua nunc loquimur, visibus humanis maxime necessaria, seu ad sitim exinguendam, seu ad alimenta & medicamenta coquenda & paranda, elementata est frigida nomine sapitis designata. Ea; vel fontana, vel fluiatilis, vel putealis, aut pluvia & cisternia: *fontana*, quia è terra funditur, dicta, ut salubrior præferatur omnibus. Nonnullæ tamen improbantur, quod viscera terræ eluentes, secum alienas qualitates adferunt, nam pro locorum varietate, per quæ trās-eunt, varium odorem, saporemque mutantur. Sic quædam visæ sunt, per loca sulphure plena traiectæ, adeo calentes, ut non possint esse vsui. Aliæ ob anfractus aluminosos & vitriolatos, quos abluunt, tam acidæ sunt & ingræ, ut quiuis siticulosus auerteretur. In Germania trans Rhenum, ma-

ritimo tractu, fons etat aquæ dulcis, qua bibita, dentes intra biennium deciderent.

In multis Galliæ regionibus alieni & insoliti *Puces aquæ*, insuauisque saporis aquæ scaturiunt medicatæ, *medicata.* ut Pucenses, quas singulis annis, ægroti innumeradeunt, & redeunt feliciter. Sed de his agere nostri nunc non est instituti, sat est, si ostendero, quibus qualitatibus debeat insigniri aqua potabilis, ac medicamentis in pharmacopolio conficiendis necessaria.

Ea autem, inquit *Arist. lib. 1. de sensu & sensibilib.* in seipsa omnium saporum generæ permixta, vel materiam, quæ tanquam saporum seminarium sit, habere debet, vel, ut loquitur *Galenus ca. 15. lib. 1. & 6. 2. lib. 2. de alim. & nutr.* id est, inipida, seu omnis qualitatibus expers esse debet, atque leuissima, sed non pondere, ut multi putant, nam aqua ex niue leuis est, tamen insalubris, sed quæ tenuissimum sit partium, celeriterque caleseat, ut vult Hippocr. & cito refrigeretur, qualis fontana aut fluiatilis modo pura sit, cuius defectu, pluvia ex *Galen. lib. de pif.* sumatur, præsertim ad hydromelitis confectionem, Cisternina aquas schola Parisiensis, iudicauit insalubriores: Sunt enim velut mortuæ, quæ ab ære, à quo decidunt, à re tectis, quæ abluunt, à fovea, in qua consistunt, quam nonnulli cauedium, quasi cauum ædium vocant, vitium quoddam contrahunt. Aeris enim in quinamentis aut pestilentis, aliæ putri qualitate infecti, vix non potest imber particeps fieri, qui lateres ædiū proluens, quoddam sæpe feles mortuos, & alias sordes secum rapit, quibus facile inficitur, cum tateat *mois*, qui velut aqua anima est. Et licet cum multo sabulo stabuletur aqua in cisterna, illuc tamen cum fiat jugis aquæ impuræ delapsus, tandem sabulum sordescit, inquinaturque: hinc aquæ postea è cisterna effluentis pessimus odor, sapor, vsus. Auger corruptelam pluvie conditio, quæ aeris lenitate referta citissime corruptipitur: Et per imbres, pisces multos detetius habere, ut Capitonem & Cestrum, seu mugilem, viti gravissimi scripserunt; nam oculi eorum albescent, & per id temporis macilenti capiuntur. Aqua optima igitur optima est fontana, aut fluiatilis & putea-
lis modo non limosa, nec fætida, seu insipida, quæ scilicet nullam habet saporis manifestam qualitatem, nec alienas qualitates permixtas, salis, nitri, sulphuris, bituminis, aliorumque id genus. Gal. comm. ad part. 10. lib. 4. epid.

CAP. II.

De vino.

VETERES olim Romani diis sacrificaturi perpetuo viam offerebant, hinc poeta Ovid.

Redduntur merito debita vina Ioui.

Nam diuina dedere, inquit Plato in symposiis, ut pellant hominum curas, & mentem latius diffundant: nam

Bacchus & affluctis requiem mortalibus adfert.

Vini utilitas.

Natura siquidem e suo penu nihil quicquam largita est præstantius vino. Vulneribus enim curandis est præstantissimum balsamum; Luc. 12. viribus reficiendis cardiacum eximium, nutriendo corpori alimentum optimum, quod nominis indicare videtur notatio nam Græce dicitur οἶνος & ὀνομασία; id est, iuvamine, iuxta illud Homericum; *Iuvamen senties si biberis.* lætificat enim cor hominis, mentem exhilarat, ætatem floridam facit, mæstiam aufert, calorem nativum fovet, viscera calefacit, coctionem iuvat, stomachum roborat, obstructions tollit, viam abigendis excrementis parat, vrinam movet, somnum conciliat, venena frigida obrundit, spiritus relaxat, status dissipat, crassos humores attenuat, coquit, discutit, atque ut paucis cum Androclide sapientia clario dicam, *vinum est sanguis terræ, lac senum ex vice, quæ si vitæ prodians, vitæ conservans, aquam vitæ suppeditans*, quàm Chymici ininde Elixir vitæ nominant. Hæc omnia cum versissima agnovisset, & expertus esset poeta Græcus, tam alacri animo vinum excoluit: nam

Laudibus arguitur vini vinosus Homerus,

Ut non modo rerum abstrusarum cognitio-nem adeptus est, sed summam in scribendo faci- diam consecutus: secundum enim calices quem non fecere disertum? Nam ut vulgo dici solet, *vinum acuit ingenium*, & *vina*, ait poeta, *parant animos.* Ob id poeta Ennius nunquam se accingebat carminibus scribendis, nisi prius multo madidus me- ro, Æschius quoque nisi potus ad tragædias nū- quam exarandas profligit. Facetum est autem, quod de Lampride narratur, qui cum vino in- gurgitatus multa apposite diceret & responderet, le thuri similem esse fatebatur, quod non nisi calefactum suamem spirat odorem: *In vino etenim sacundia, in vino veritas, in vino alacritas*: vetulam enim etiam nolentem saltare, compellit, ut proverbio fertur: nam vinum forte, ait sapi- ens, quod abstinere olim apud Hebræos nefas erat, Perlatumque fuit mos, ut postquam vino maduerant, de rebus maximis decernerent. *Alex. ab Alex.* Plato tamen, ait Galenus neque permit- tebat in exercitu, ut vinum gustarent milites, ne- que servi, neque principes, neque hi qui de re aliqua essent consulturi, quod scilicet velut tyrannus a- nimæ facultatibus impetet, excessusque sumptum vites enervat, sanitatem destruit, unde Hippocra- tes vino morbus & sanitas, mentis temperantia & feri- tas, bellum & pax: iuxta illud:

Vinum alii lites, lites dissolvit easdem.

Vinum ergo adiaphorum, ac indifferens est,

& pro ratione boni vel mali usus bonum vel ma- lum, atque ut sanis robur est, sic infirmis infir- mitas, præsertim his, qui à causa calida male ha- bent.

Vini diffin-
tia.

Potro vini multæ differentię numerantur, à calore, sapore, substantia, odore, virtute, & loco, omnes sumptæ: A calore, quoddam dicitur albū, rubrum, nigrum, flavescens, rubellum, pallidum: A sapore, dulce, austerum, acerbum, acte, insipi- dum: A substantia, crassum, tenue, sæculentum: Ab odore, suave, fragrans, inodorum: A virtute, vinosum & aquosum, polyphorum & olygo- phorum dictum: A loco, Falernum, Albanum, Græcum, de quibus antiquatis modice bibendū ait Galenus c. 6. lib. 5. de san. tuend. caput enim om- nia grauat, sed his omnibus caremus; nostra- tia tamen nō minus sunt vinosa, ut Aurelianum, Burgundianum, Andinum, Ainum, & quæ in Luterianis vinetis coluntur, ut Meudonianum, Ruellinum, Argentolianum; quæ omnia gene- rosa sunt, indigentque Amphitrione, qui primus aquam vino commiscuit, Renanum præstat om- nibus. Ut vero in convivis semper vinum præ- stantissimum expetitur; sic etiam in pharmaco- polijs, tum ad medicamenta, quæ per os sumun- tur, paranda, ut theriacā, & mithridaticā, tum ad ea, quæ extrinsecus adhibentur, ut vnguenta mul- ta & emplastra. Ex illo quoque destillato, aqua quædam habetur, ardorem & flammam cito concipiens, & ad multos usus celebrata, quæ quæ vitæ nominant. In summa, *nihil est in vino, quod non sit eximium*, odor, sapor, spiritus; ex quibus non solum homo recreatur, alitur, fovetur, sed etiam ex illo mortuo & in acetum mutato, nec non ex illius facibus, quæ chymiatrici tartari no- mine designant, & medicamenta & alia adiu- menta multa mutuatur. Vide Sennert.

Vina gallica.

Qui primus
aquam vino
miscuerit.

Ex vino paratur.

Spiritus

Quinta essentia

Magisterium

Menstru Bas. Valent.

Sal. Tart. Philof.

In defectu Spiritus vini ad extractions sæpe sumitur Spiritus frumenti, Struchbrandwein / ex herbis etiam & fructibus paratur. Tartari ex Mylio generosissimum paratur teste olcario.

CAP. III.

De Aceto.

ACETUM ævus Græcis dictum est, velut acre vinum, vel potius, ut multis placet, vinum mortuum Viticolum. Ex vino enim rapido, proprijs spiritibus & infuso calore destituto produ- citur, atque ut omphacum eleganter vinum crescens, sic acetum vinum decrescens dicitur; nam inter verumque est vinum. Sed vtroque ace- tum tenuius, acutius & liquidius; ob id non eo crescit, nec gelu contrahitur, præcipue quod sit e vino, quod præstantius est salubriusque: Nam quod e zytho putrescente in quibusdam regionibus parari solet, ut ingratum, sic mini- me sanum, debetque à pharmacopolio si extra- ctiones leves exceperis, ablegari; & cum abso- lute

Ennium &
Æschilum nō
scripsisse car-
mina, nisi vi-
no fuerint
madidi.

Vinum quibus
suerit interdi-
ctum.

Vinum sanis
robur.

lute acetum ponitur, semper idipsum, quod ex vino laudabili, vetustate, aut artificio, non maleficio, seu malignæ cuiusdam rei mixtura, tale evasit, sumendum est, quod ob vires eximias trahitur, & in culinam ad acetaria & condimenta, & in pharmacopolium ad *oxyerati*, *syrops acetosissimi*, *oxymelitis*, *unguenti Egyptiaci* & de *lythargyro*, *arginis* & *cerusa* præparationem.

Ad metalla artem solvenda multi præferre malunt *Aceda hydromeliticum*, quorum elegantiores descriptiones suppeditat *Deodatus* & *Quercetanus*.

Acidulissimum.

Acetum autem omne vim habet attenuandi, incindi, discutiendi simul & reprimendi, nec non refrigerandi, & aliquantum calefaciendi. *Galen. cap. 10. lib. 2. comp. med. loc.* Nam caloris in se quædam femina retinere etiam agnovit *Homerus*: unde mistæ qualitatibus esse *Galenus* scripsit, *cap. 19. lib. 1. de simplic. med.* nam ut lac univèrsum non est homœomeres & simile, neque unde quæque sibi idem, sic nec acetum, quod multi calidum, alii frigidum nominant. At majori parte frigidius, quam calidius his liquido constat, qui vere ejus facultatem expendierint. *cap. 20. eiusdem lib.* Atque longe ab illorum conjecturis recedendum, qui cauterii instar calidum putant, nam sensu constat admodum valde acre & principio refrigerare, sublatum tamen calorem quandam relinquere, qui acrimoniæ ratione, & per accidens spatio temporis sic fit, tamen si non ubique, nec in omnibus corporibus. *cap. 21. eiusdem lib.*

Hinc colligitur, acetum quidem frigidum esse, sed accidentarium habere calorem, vel ut loquitur *Galenus*, *cap. 23. eiusdem lib.* nec esse summe frigidum, nec summe calidum, sed neutrius extremorum particeps. Multa enim expugnantium facultatum mixtura nascuntur, & pleraque ad sensum simplicia sunt, quæ ex pugnantibus qualitatibus constant, & de his cum ambigitur, sint neutra, necesse est, ut acetum, quod ingentiam perdidit qualiteram, & alienam ex putredine adeptum est. Cujus sententiæ est *Theophrastus* & *Aristoteles*: nam vinosa vini partes dum in acetum transeunt, refrigerantur, & aqueum crementum putrescens, adsciticiam caliditatem obtinet, velut cætera omnia, quæ putrescunt. *cap. 2. lib. 4. simplic.* Fitque acetum quiddam ex contrariis facultatis partibus compositum, partim refrigerantibus, partim calidis, sicut vltorum lignorum cineres. Miras autem præbet acetum mortalibus utilitates, sed multi frequentius eo, quam *Pharmacopœi* vtuntur.

Ex ipso autem Aceto vini simplici fit destillatum, radicum, Spiritus, Cristalli. Destillatur præterea ex fecibus, suntque plure Aceta composita, mellitum, terebinthi, squilliticum, bezoaricum & alia de quibus *Rothe II.* suo loco, Aceta præterea ex *Deodato*, *Begaino* & aliis, quid ex lignis possit fieri acetum monstrum ad corallia, Margaritas & alia, si lignorum scobem è retorta, sicci balnei igne destilles, aleoque separato propriis cineribus effundas & per arenam rectifices. Ita ex plantis *2℥. v.g.* *Veronic. q. f.* per philosophicas digestionem purum ab impuro

separa, adde succ. dignas. *℥. j.* Spir. vin. *3j.* & exponi soli, f. Acetum brevi acenimum.

CAP. IV.

De Omphacio.

OMPHACIUM est una acerba, ac nondum maturefcentis, quæ Græcis *ὄμφαξ*, in officinis a quid. *Omphacium* gresta dicitur, succus, non Solis calore in Rob mutatus; cuiusmodi erat olim *Dioscoridis* omphacium: Nunc enim instar vini exprimitur in torculari, colatur, in dolis reponitur, & parum salis permiscetur. Ex vis autem magnitudinem, sed nondum maturitatem adeptis, ut sit progressus ad vini expectationem, licet vino regressus ad acetum, quod viribus omphacio in multis convenit: utrique enim vis incit refrigeratoria, sed in omphacio imbecillior, in aceto vero tanto est validior, quanto tenuior, cui & acrimonia quædam inest aliquantum excelsa faciens ex putrido calore orta. Proinde *Aristoteles* recte scripsit, acetum proprio vini calore frigidum esse, calidum adventitio: ista tamen caliditas satis esse non potest ad superandam aciditatem provenientem frigiditatem. At vero omphacium ne minimum quidem habet caliditatis, nec ita tenue est, nec ita expedite meatus corporis permeat: acidum quippe non modo est, sed acerbum, teste *Gal. cap. 12. lib. 4. de simpl. med.* ob id ad hypochondria ardentia præstantius est, quam acetum, quod non tantam habeat violentiam, ac ferientem frigiditatem, nec eam mordaci admistam caliditati. Debent enim, qui tali caloris excessu laborant, sine violentia mitigari, nec foris vllam admittere caliditatem aut acrimoniam mordacem. Hinc est, quod summe ardoribus omphacium proficit, inquit *Galenus*, *cap. lib. 4. de simpl.* live ori ventris impositum, siue aliis partibus, quas refrigerare lubet.

Omphacium quib. proficit.

Frequentius autem per os sumitur, tam alimentis ad volupratem, quam medicamentis ad sanitatem mixtum. Eo enim alterata iussula faucibus & palato gratissima sunt, eo acidulata condimenta appetitum revocant: atque ejus vsu jecoris fervor extinguitur, sanguinis æstus temperatur, venter alimenta non averfatur: hæc autem omnia rite præstat *Syrupus* ex eo paratus, quem officinæ de *agresta* vocant.

Licet autem ex vva qualibet immatura omphacium possit haberi optimum, in Gallia tamen ex ea tantum sub finem ætatis, & ante vindemiarum tempus exprimitur, quam vitis alba promit, in hortis culta, cujus palmites longiores, crassioresque ad topiariorum pergulas & fornices deduci solent; quæque racemos profert olivarum fere magnitudine, succo multo turgido, ex quibus vel etiam maturis cum vix bonum possit vinum haberi, ex iisdem nondum maturis optimum habetur omphacium: à cuius saporis affinitate, oleum ex olivis immaturis expressum, acidulumque, omphacium dicitur. *Lege Deodatum.*

***

k

CAP.

CAP. V.

De Sacharo.

SACHARVM antiquioribus non adeo incognitum, nec in tanto usu fuit, uti nunc tā frequēs est, vt ironia quadam, *pharmacopola, sine sacharo*, vocetur, cuius officina eo non luxuriat. Sachari sub nomine mellis in cannis concreti, mentionem facit Gal. 8. M. & 7. simpl. Dioscoid. l. 2. c. 75, Paulus Æginet. l. 7. c. 3. Plin. l. 14. c. 18. Abentina. f. c. 4. tetr. 2. c. 23. Alex. Aphrod. 2. probl. 74. Strabo l. 15. Solinus c. 65. Non à cœlo deciduum est, rotis instat, nec ex plantarum foliis colligitur, vt putarunt hi, qui tantum nomine tenus, idipsum vestigarunt, sed ex atundinacea planta, quæ non solum in India, sed in multis aliis Asiæ & Aphricæ & Europæ locis, vberissime fructuat. Nunc enim in quibuldam Galliæ horris provenit, sed vix hyemis sævitiam aufugit securā.

Planta sacharivifera.

Est igitur arundo planta hæc sacharivifera, septem, octo pedes longa crassissima, geniculata, foliis vtinque multis, longis, angustis, striatis obvallata, fungosa, medullosa, & intus dulcissimi succi vberitate repleta, qui vel inciso trunco, instat lactymæ cuiusdam ex arbore stillat; vel nichilla à cannis apertis, incisisque secreta, & ignis vitandū elixa, donec totus liquor in sacharum, salis modo in fundo vasis, concreverit. Radices promittit cannæ nostratis æmulas, sed minus lignotas, magis succulentas & dulciores, à quibus germina quædam erumpunt, quæ avulsā & legitimo transplantata tempore virent & adolefunt. Compositos flores gerit, vt arundines, inter quas numerati recte, vel ejus sola facies suadet.

Succus ex ea tractus, vnicā coctione imperfecte elaboratus, adhuc rubet, & sacharum rubrum nonnulli, alii spumam sachari nominant. Quando coctione longiore & elaboratiore magis defæcatur, albicatque plurimum, sacharum absolute vocatur. Ex Madatensi & Canariensi regione albißimum quoddam defertur, quod ut candore, sedulcedine & suavitare alio quovis sacharo præfertur, quod officinæ sacharum Madatense nuncupant. Sæpe tamen quoddam minus album institores advehunt, illo non minus bonum. Multi enim, vt Madatense sacharum ementiantur, commune cum lixivio quodam eluunt, excoquant, & portionem nigriorem abstergunt; hocque pacto albißimum quidem reddunt, sed minus dulce, minus gratum, magis rancidum.

Sacharum Madatense.

Sacharum quia albescent.

Sacharum Candum quomodo fiat.

Ex sacharo commune Candum fit hoc modo: liquatur sacharum cum pauca aqua, & elixatur, vt crassus syrupus, qui in ollā fistilem inficitur, in qua bacilli lignei cæcellantur, decussatimque aptati fuerint. Reponitur olla super asserem in loco calido, relinquitur; quindecim aut viginti dies; tū tempus nō cōcretus effunditur, & pauca aqua calidā affunditur ad eluendā syrupi pinguedinē, quæ denno effusa reponitur vas in loco calido, & die sequenti frangitur, inveniunturque bacilli sachero cando, instat salis fossilis, aut cystalis, collucescente onuli.

Est quoddam sacharum minus album, minusque crassum, partim pulveratum, partim in gru-

mos crassiores redactum, quod vulgus Castonadā & Castonadam nominat, cuius non modo in popinis, sed officinis est frequens usus.

Castonadi.

Quod ex longinquis regionibus advehitur, in metas turbinate pyramidum æmulas coactum (vulgus panes sachari vocat) vt cano minus coctum, minusque durum, sic minus calidū, magisque ad cōdimenta, obsonia, & alimentorum sapores dulcorandos & suaviores reddendos admittitur. Acria siquidē lenit, acida recondit, austerā palato gratiora efficit, & saporibus omnibus gratiā affert majorem. Vnde non tantū Sepsarij, sed pistoris & coci sacharum frequēti habent in usu: nā ad gulæ delicias fere nihil mensis apponitur, quod aliquid sachari non receperit. Aqua enim, vinum, fructus, caro, pisces, & reliquæ dulcia, potulentaque si displiceant, sacharū permisceas, & venter postea nullus aversebitur.

Est autē sacharū onine calidū, sed moderate, & linguae saccharitici, pectoris asperitati, tussi & spūto movendo conducit, sed dentibus efficit: eos enim nigros reddit, & mobiles, & rubigine inficit.

Vitis.

Ex Sacharo parantur varia medicamenta, æte stillantia fit ex sacharo Aqua, spiritus, oleum, sal, cristalli, extractum Tinctura. Vide Schröderum, De odoratū & alios.

CAP. VI.

De Melle.

SCRIBIT Athenæus, Cyrius Cōsticæ incolæ ideo longevos esse, quoniā melle vrantur assidue. Et interrogatus. Pollio centenarius ab Augusto, itemque Democritus, quoniam pacta san? quis posset diu vivere? Si interiora, respondit, melle rigaris, oleo exteriora. [Galen. cap. 11. lib. de atten. vitæ. rat.] Id notandum apud veteres Mel fuisse in summo honore & usu, Exod. 33. Num. 13. Deut. 6. 8. Jeremia 31. 32. Mel autem Joh. Baptista & Jonatæ fluens fuit mel uti id quoque colligitur in montibus Carina. Thraciæ & Hyrcaniæ, unde Deut. 32. & Ps. 81. mellis de petra scaturientis fit mentio, Conjung. Mercurial. l. 2. variat. l. c. 23. Vallerioli. 3. locor. cōmunium. Præter varia medicamenta composita mellita, fit destillatum spiritus, oleum, Tinctum, Quinta essentia, Elixir, & Sal. In Ponto & Sardinia mel amarum ob absinthij (vide sup. l. 3. c. 3.) copiam fit, Diosc. l. 11. c. 1. uti amarum datur in Brasilia à flor. Tabu rabæ. Pis. p. 56. Mel enim cum sit dulcissimum, succū gignit tenuissimū, & inf. c. 8. lib. 2. de facult. nat.] senibus sanguinē optimū, in juvenib. ramen & biliosis facile vertitur in bile: nam q̄ in melle dulce est, air Actuarius cap. 8. lib. de spir. anim. mor. in bilioso humore muretur, necesse est.

Est vero facilis hæc mutatio, quareste Paul. 4. cap. lib. 1. de Synops. & Oribas. lib. 5. collect. calefacit & exsiccat ordine secundo, adjunctamq; habet dulcedini acrimoniā. Præstantissimum siquidem est mel, quod hisce duobus excellit, hoc est, quod dulcissimum est, simulque & acerrimum ex Galeno cap. 17. lib. de Antidot. Mustum vero ex uvis dulcibus expressum, & ad dimidias tertiasve coctum, licet melli dulcedine non vbiq; cedat, ut aqua, tamen obtrusum est, nec sensum vellicat.

Mel præstantissimum quod Mustum quid.

Solum autē mel quasi [cap. 177. lib. de simplic. Gal.]

Gal. compositionem in se habet, quia ex multarum herbarum succo vel flore colligitur, & omnibus valertudinibus prodesse potest maxime tamen lenibus, temperamento frigidis, & hyemis tempore: nam ubi [*cap. 16. lib. 4. simplic.*] calorem natum fuerit, bilem procreat.

Hinc duorum concertationem irridet *Galenus* cap. 5. lib. 1. de alim. facult. quorum alter mel salubre, alter insalubre affirmabat, uterque ex illaro sibi à melle affectu coniectans: Sed neuter intelligebat, homines non unum ab initio temperamento habuisse; neque si habuissent, immutabile ipsum ætatis decursu tueri potuissent. Alter enim erat senex & pituitosus; alter vero juvenis & biliosus,

Est vero mel secundum *Galen.* c. 177. lib. de simpl. med. succus roris celestis, ab apibus collectus: nam cum omne alimentum vel ab animalibus, vel plantis desumatur, mel ab utroque est secretum. Oritur enim in plantarum foliis, aut floribus, neque est earum succus, neque fructus, neque pars, sed ejusdem cum [*cap. 38. lib. 3. de alimen. facult.*] roris generis, nec tamen allidue, nec copiose, ut ille, provenit.

Ad illius autem bonitatem vel malignitatem aliquid accedit ex [*cap. 62. lib. 2. collecti. Oribas.*] plantis, ex quibus colligitur, unde venenatum dicitur illud, quod in *aconitii* ex apibus excerpitur, ut [*cap. 52. lib. Paul. Aegin.*] *Heraclensis*; & amarum est, quod ex *Ponto* advehitur, ubi absynthiorum proventus luxuriat.

Debet autem mel colore pallidum esse; consistentia, neque crassum, neque valde concretum, neque dilutum, sed vnitum omni ex parte. Optimum est, quod præter dulcedinem, thymi acrimoniam præ se fert, sed tamen odorem eius non redat, ex *Oribasio* cap. 62. collecti.

Porro ut mel longiore coctione amarescit, sic quoque assertatione longiore; nam pater *Galenus* [*cap. 11. lib. de antid.*] mel quoddam habuit ita amarum, ac si in *Ponto* natum foret, eo in tractu, ubi ex absinthio apes mel colligunt, idipsum tamen & *Atheniense* & optimum fuisse dicebat. Verum temporis diuturnitate amarum evasisse. De melle fusius disserere, super vacaneum esset, cum de eo iam abunde in cap. 3. lib. 3. Instituit locuti fuerimus.

Mellis esui tribuerim, quod Apes insectorum (inquit *Vossius* Idol. p. 157.) sola vivant in annum septimum aut etiam decimum.

CAP. VII.

De Manna.

PRÆSTANTISSIMUM naturæ donum & miræ divinitatis plenum est manna, non modo, quæ præter naturæ leges, *Israeliticis* alendis è cælo pluit, sed quæ nobis quotidie medicandis mellis aut sacharei coris modo, è *Jovis* nubibus, super frondes exarat. Non minus enim, vti illi suas olim grandines sachareas, nunc nostrates agricolæ vulgarem & granatâ mannam mirantur, dum exultantes canunt; *Iupiter melle pluit*: hinc aereomeli, *Arabice Tereniabin*, & à sacris paginis mutato nomine, manna dicitur, cui solum nomine tenus convenit manna, vel potius manna thuris, quæ velut pollen thuris est, ex magnis fasciculis

concessu elisis, proveniens: fragmenta enim exigua & micæ congeruntur, colligunturque promanna thuris. Est alia quædam manna *Larigna* dicta, ex effra&is laricis ramis collecta. Utraque tamen licentiosè nimis mannæ nomen assumit. Nā manna propriè & secundum Medicos vîrputa (de Man-hu enim seu Manna Hebræorum non loquor) est velut ros celestis, dulcis & gratus, qui ex aere sudoris instar exundans, sub lucanis horis, super frontes & ramos arborum, herbarumque delabitur, & brevi concrevit, ac gummi modo concrevit.

Quæ ex frontibus colligitur, præstantior est, vocaturque vulgo manna de folio; ut pessima est, quæ de terra nominatur. Præstantissima vero celsetur *Calabriensis*, & maxime quæ ex *Oenotriæ* quodam loco defertur, in quem singulis æstati-bus descendit, & ab omnibus excerpitur, *Brassavol* in exam. simpl.

Hunc autem locum reges *Neapolitani* olim occluserunt, inquit *Brassavolus*, ne quis sine vestigali assumeret. Ocluso loco desit manna, nec descendit. Eo recluso & vestigali remoto, iterum descendere cepit. Sed rursum clauso loco & recluso, & postea clauso cessavit, ita ut reges postea liberum locum reliquerint, & omnibus colligere permiserint. Idem scribitur de *Tragafæo* sale in *Epiro*, cui cum vestigal injunxisset *Lyfimachus*, evanuit, mox dempto, succrevit. cap. 12. lib. 9. *Rhod. cal.*

Sed ne longius à proposito discedam, frequens est in *Gallia* quædam manna *Briançonensis* dicta, quæ *Calabriensis* inopia medicum aliquando venit in usum, licet multo minus idoneum.

Est & alia quædam, *maftichina* dicta, rotunda; quæ è ramis & foliis arborum, ventorum impetu in terram delabitur, grandinis modo, nec à cælo aut aere decidit: verum improprie manna vocatur, cum verius sit lachryma, & veluti saliva arborum concreta.

In superiori *istria*, si æstas solito fervidior, manna depluit teste *Thonero* pag. 318. observ. medic.

Manna temperata est, aut paulo calidior, guttur, asperam arteriam & thoracem lenit, alvum blande movet, & seroflos humores purgat, maxime vero id præstat manna granata, ut *Calabra*, non *Tereniabin*, quod mannam quandam instar mellis liquidam esse. Arabes scripserunt, quo non vitimur, quia caremus. Præter med. compos. fit spiritus Mannæ.

CAP. VIII.

De floribus cordialibus, & primum de violis.

VIOLA ror Græcis dicta, in opacis & asperis locis ad murorum basim, & hortorū margines nascitur, & aliquando in pratis Viret toto anno; floret sæpe Februarii; sæpius Martio, unde viola Martis dicitur, interdum quoque autumnino, si cultus adhibeatur, folia gerit hederæ non multum dissimilia, sed minoræ, tenuioræque cauliculis, vel potius pedunculis statim à radice prodit, cuius extremus flos ex coruleo purpurascens itini odoris æmulus adest. Semen minutum in rotundis folliculis extrema fere æsta-

Manna Larigna.

Man-hu, Manna, quid.

Manna de folio. Manna Calabriensis.

Historia.

Briançonensis manna.

Manna maftichina.

Manna qualitas.

Tereniabin.

reproducit. Remedium non condemnandum ad calculum, dos, $\mathfrak{z}$ .ss. ad $\mathfrak{z}$ .j. in Emuls.

Violarum differencia.

Est autem viola materia multiplex, ac colorum variorum; quædam enim alba est, alia violacea, alia inter utrumque media. Datæ & alia, quæ surrectis & durisculis cauliculis sese erigit, quibus flosculi purpurascens emergunt. Est & alia tricolor, in locis siccioribus nascens, foliis angustioribus, longioribus & laciniosis, caulibus quadratis tenellis, succulentis, brachiatis & reptantibus. Ab ejus trino colore quidam ex recentioribus herbarum trinitatis nomina: alii violam flammicam, vulgus Gallorum minutam pensam.

Minuta pensam.

Aliæ quædam parvæ admodum stirpes violarum nomine donantur, quæ quod nunquam vel rarissime ad medicos adhibentur vsus, vt viola mariana & matronalis, omittuntur. Martia vero tota vsurpatur; nam flores, quod vim habeant cor exhilarandi, medicamentis cardiacis sese semper commiscunt: semen & folia, quod malacica sint, enematum decoctionem & cataplasmatum confectioem sapius ingrediuntur. Floribus autem violarum vim inesse refrigerandi, omnes asseverant, acrimonia tamen, quam in ore, dum masticantur, relinquunt, cuiusdam caloris esse participes, denunciat: Sed quia figax est iste calor, qui ab experante frigiditate vincitur, frigidos Medici credunt.

Vires.

CAP. IX.

De flore buglossi.

Descriptio.

BUGLOSSVM, à bubula lingua signat, quam non inepte refert, sic dictum, quod vi magna polleat ad hilaritatem inducendam ex Dioscor. & Plinio *Βυγλωσσον* nominatur: folia gerit longa, lata, aspera, lymphitū similia, sed angustiora, breviora; nec ita obscure virentia. Cauliculos gerit bicubitales, brachiatis, hispido, flores stellatos, cæuleos, nitentes, quod semen consequitur oblongum, obscurum, medullosum. Radice fulcitur longa, crassa, exteius nigricante, intus alba, succulenta, dulci. Nascitur tum in hortis, tum in fabulosis & campestribus locis.

Hortensis sive naturam, sive effigiem spectemus, nullæ sunt varietates, nisi in flori colore, qui in quodam albus, in alio purpureus, vrin quodam Italico, in vulgari cæruleus. Verum sylvestis multæ diversitates agnoscuntur: aliud enim perpetuo virens dicitur, quod nullo cæli statu inarcescat; aliud asperum & Echioides, cuius folia bullis prominulis, cum rigida sint admodum horrent, perperamque à nonnullis pro Anchusa sumitur, à crure, quo radix ejus inficit, sic nominata.

Buglossum calidæ & humidæ, vel potius mediæ est temperaturæ; vnde inter plantas exhilarantes numeratur, quod etiam Galenum *cap. 80. lib. 6. de simpl. med.* agnovisse certum est, qui buglossum vino immersum laticis & hilaritatis causam esse scripsit.

Succus comodus exprimitur, si bugloss per hor. 24. in cella ponatur.

CAP. X.

De flore borraginis.

Differentia inter buglossum & borraginem.

BORRAGO cuius notissima, buglossum non parum foliis & viribus affinis est: vtriusque enim folia longa sunt, ad bovinæ lingue figuram

accedentia, sed borago eadem breviora & latio-
ra gerit, & adveniente hyemis rigore cito marcescit, ac comoriatur; buglossum vero stat vegetū, nec segnitè frigus perfert, præsertim quæ eius radix, vt & folia, quæ non longe à terra recedunt. Flores parulos edit cæuleos, & interdum albos, atque ampliores, quam buglossum, in quorum medio velut centro, coronis quædam fusca, extimo acuminata quasi defixa est.

Nascitur in fundo quovis, sed altius viret in humidiore & pingui. Floret tota æstate, atque etiam autumno, dum tardius setitur. Semen nigrū profert, in reliquis idem cum bugloss.

Vires.

Folia in iussulis sumpta peculiarem dant gratiam, & alvum subducunt; atque in vinum cōjecta, potantibus animi lætitiā & volupratem adferte viri graves scripserunt, juxta illud; *Ego Borrago gaudia semper ago.* Flores in acetariis oculos & fauces recreant, & in medicamentis virtutem cardiacam augent.

Borago semper virens.

Huic valde cognata est alia stirps frigoris patientissima, quæ modo buglossum, modo borago semper virens nominatur: vtriusque enim effigiem & naturam præ se fert, & viribus idem polleere creditur. Nascitur in locis campistris multis, & ab his, qui simplicium varietate delectantur, in hortis sentitur, & colitur.

De Lycops. Anchusa, & Buglossa vide Pinnac. Bauhini pag. 255. & Schröderum lib. 4. pag. 31.

CAP. XI.

De communibus quatuor emollientibus, & primum, de maluis.

QUATUOR sunt emollientes herbe communes, *malua, althea, viola nigra, & acanthus*, seu *branca ursina*, quibus adhuc aliæ quatuor minoris famæ adjunguntur, *mercurialis* nempe, *parietaria*, *ficula*, *vulgo beta*, & *atriplex*. Omnium liquidem vsus æque celebratur decoctis enematum & cataplasmatum emollientium parandis.

Malua vnde sic dicta.

Est autē malua, sic ob præcipuā moliendi vim dicta, vel hortēsis, quæ cultu & magno aliquando ai borefcit, & in altissimam assurgit procacitatem; vel sylvestris, quæ cuique nota est, vbi que enim foliis quam plurimis luxuriat, crassiusculis, circinatis, angulosis. Flores tota æstate promit, ex purpureo pallides; Radices pusillas, longas ignotas; semen parvum, planum, ac orbiculatum.

Multæ autem maluarum agnoscuntur differentiz. *Prima* nomen generis retinet, quæ vbiq; viarum & arearum prope vrbes importuna sæpe germinat. *Secunda*, minus copiosa, pusilla magis, tamulis repit minoribus, prope rudera & incultapagorū loca, flosculis purpureis albicantibus.

Maluarum differencia multa.

Tertia dicitur *arborescens*, quæ instat fruticis assurgit, senum & octonum cubitorū. Quarta à multiplici, qua pollet facultate, dicitur *Althea*, à Latinis *Bismalua*, & *Isisus*; Maluacea n. habet folia, lenia, oblonga, incana, flores albidiores, & semina cæteris maluis sylvestribus similia.

Arborescens.

Althea.

Radices præfert crassas, longas, rotundas, in multos surrectulos diuaticatas, ac plucima mucagine prægnates. Thirs ejus surrecti folia præfunt malvacea, oblonga, incana, & aliquatū toméracea, flores

flores subalbidos, & semen parvum, planum, ac orbiculatum, vt cætera maluarum species. Cafefacit gradu primo, facultatemq; habet digerendi, laxandi, & pus coquendi.

Alia.

Quinta dicitur *Alcea*, quæ facie malæ prodest, ortu & cauliculis, sed altius incisis: Ex radice prodeunt numerosa virgulta, sesquicubitalia, floribus rubellis ornata; quibus defluxis, semen emergit rotundum, compressum reliquarum maluarum modo.

Transmarina.

Sexta vocatur *transmarina* & *roseacea*, à floribus rosei elegantia & similitudine. Cuilibet genti notissima est, cum in hortis facta & culta multos annos perduret, radice denuo primo vere sese propagante.

Albae varietates.

Ad maluarum familiam referuntur Ibisici quædam species, videlicet *althæa arborea*, *althæa palustris*, *althæa Theophrasti* floribus luteis. Tonidem adhuc *alcea* inveniuntur differentia, vulgaris, exotica & fruticosior, quæ est folio pentaphylli.

Vitis.

Malva omnis vim habet emolliendi, vnde nomen; ejusque folia decocta ritate profunt facit signibus & ambustis. Valet & contra venena imposita, & dolores ab ictibus apum & vesparum excitatos levat.

Internè prodest pulmon. vesic. intestinis vtero. Externè capitis tinea & furfures tollit in lixivio, tumores maturat, ventremque emollit.

C A P. XII.

De *Acantho seu branca vrsina*.

ACANTHI vox non solum ad spinosas plantas, vt carduos, sed alias multas hortenses nullis aculeis horridas refertur, vt ad cynaram, seu scholimum, & ad brancam vrsinam, officinis acanthum dictam, quam nonnulli *marmoratiam* vocant, quod olim in columnarum epistilliis eius folia insculpta viderentur.

Descriptio.

Nascitur in hortis & locis humentibus; ait Dioscorides: folia promittit longa, lata, pingua, lævia, nigricantia, incisuris erucæ modo divisa: caulem bicubitalem edit, lævem, digiti crassitudine, à medio ad verticem ex intervallis exornatum foliolis quibusdam oblongis, velut nucamentis parum acuminatis, sed non spinosis, è quibus flos candicans erumpit: semen illi oblongum est & luteum: caput thyrsi specie.

Subiunt radices mucosæ, longæ, rubentes, glutinosæ, quarum nullus aut tatus in medicina usus, et si vitis & luxatis illitæ prosunt, potæ moveant urinam, & tabidis conferant: folia enim tantum vsurpari solent ad enematum decocta, cui soli duntaxat vsui tota planta destinatur, & à Pharmacopœis seritur, & servatur in hortis: sylvestrem enim apud nos reperire, perarum.

Pædiorati.

Brancam vrsinam nonnulli vocari contendunt, quod eius folia pedes vsæ anteriores referant. Invenimus & *Pædioratam* & *melamphyllum* nuncupari.

De viola, quæ inter quatuor emollientes præcipuas numeratur, abunde supra locuti sumus

**

C A P. XIII.

De aliis emollientibus, & primum de *Mercurialis*.

MERCURIALIS à Mercurio nomen habet, à quo inventa perhibetur, vnde Græcis ἐκ ποῦ Βορσίου νοῦν λέπε, sæpius tamē *Linosystris* vocatur. Eius duæ sunt differentia; prima dicitur mas; secunda fœmina, vtriq; surculi rotundi, leves, geniculis aliquot asperi, cubitales, brachiati, folia circa hos multa sunt, oblonga, mucronata, ambitu serræ modo incisa, ozimi foliis affinia. Semina masculinæ bina simul juncta, pediculis coherentia, è foliorum sinu prodeunt, aparines ritu: fœminæ vero exigua, spicæ erumpunt cum flosculis mucosis, racematim coherentibus, quotabescentes semen nullum consequitur.

Linosystris. Differentia.

Æstate integra viret, hyeme perit, vere redit. Vires. Eius vires maxime se produnt, & expetuntur ad album exonerandam; eiusque succo conficitur mel, mercuriale dictum, ad sopitam vim expultricem ciendam, & album detergendam, eluendamque aptissimum.

Est & terra mercurialis *Cynocrambe* dicta, seu mas sylvestris, quæ passim secus vias, & in locis vdis nascitur, quæ quod mari multum affinis sit, placuit ejus nomine, cum viris literatis insignire.

C A P. XIV.

De *Parietaria*.

PARIETARIA plantæ vulgaris & ancillis ipsius notissima multiplex appellatio efficit, vt quid ea ipsa esset, & quo nomine insignita legimus, viri docti dubitarint. Frequentius autem in arte pharmaceutica *helxine* nuncupatur, quamten voce planta gemina à Dioscoride describitur: Prima cognominatur *Cissampelos*, estque convolvuli species, quæ nascitur in sepibus, vicinalque stirpes amplectitur: Altera in parietibus & maceris, vnde *parietaria*, & *herba muralis* dicitur, vt etiam *helxine*, quod vestib. hæreat, flosculos emittit herbidos, pallentes, mucosos, & folia admodum hirsuta, quæ quod detergendis vitreis calicibus aptissima sint, à nonnullis *viricola* nuncupatur. A quibusdam quoque herbam venti nominari comperio, sed id nominis æquius sibi vindicat anemone, vt suo loco dicitur. Cum autem parietaria vulgaris sit notitia, longiori descriptione non eget.

Muralis herba.

Vim habet refrigerandi & detergendi, & illi. Vires. tu condylomata & inflammationes sanat. Cum oleo vel butyro frixa, & regioni renum admodum tiephritico dolori prodest, & meatus referendo calculi exclusionem movet & accelerat. Ob id recte syrapi de althea confectio, ex althea confectio, ex Fernelii statuto ingreditur:

C A P. XV.

De beta & atriplice.

BETA vel rubra est, vulgò nigra dicta, vel can- Differentia: dida, vel flavescens: rot enim colorum varietates in his reperiuntur. Rubra adhuc est duplex; vna vulgaris, ab aliis, radice, foliis, colore minime distincta, sed colore tantum; alia Romana, quæ

k 3 quæ

Beta-rapa.

quæ magis nigricat, radicem crassissimam habens rapi modo, vnde & beta-rapa; à multis satis proprie beta erythrorizos; à Fuchio, rapum rubrum, sed improprie nuncupatur.

Candida inter cibos magis recipitur. Ejus tamen succus potius vsurpatur ad erithina: sua enim facultate nitrosa pituitam & cerebri deducit: hinc colligitur, betam non adeo satiam seu insipidam esse, vt putavit Martialis, stomachum enim lacescit & grauat parumque nutrit, vnde mensistantum rusticorum & pauperum apponitur, nisi quis prima mensa ad ciendam alvum illa velit vri; maxime vero candida, quæ vt potius ventrem, sic rubra vesicam proritat & exonerat. Optime igitur ad confectionem diacassia accedit.

Atriplex.

Atriplex quoque vulgo arrochia, Græcis ἀτρίϕυλαξ dicta, inter herbas emollientes optimo iure numeratur. Inter enim olea vix datur vnum, quod facilius & efficacius alvum subducatur.

Vires.

Refrigerat enim primo recessu, humidat secundo, est quæ qualitatibus omnis expertis, hoc est, fatua & insipida, atque aquaticam & vlinosam habet naturam: ob id citissime subit inferiora, & alvum aperit.

C A P. XVI.

De quinque capillaribus, & primum de vero capillo veneris.

QVINQUE affines herbæ, capillares in Officinis appellantur. Capillus veneris verus, seu adiantum verū adiantum commune, asplenium, seu scolopendrium, Ceterach, vulgo dictum Polytrichum, seu trichomanes, & salvia vita, seu ruta muraria. Sunt qui epithymum & cuscutam verius capillares dici existimant, quod crines & capillamenta melius referant: proinde non tam à forma, quam facultate, qua pollent ad tingendos capillos & amissos refaciendos, quinque herbæ prius enumeratæ capillares dici videntur.

Herba capillares vnde habent nomen.

Adiantum verum.

Capillus autem veneris verus nullibi frequentius inuenitur, quam in tractu Narbonensi: raro in reliquis Galliæ partibus præsertim frigidioribus provenit, & qui Lutetia anno præterito late virefcebat in hortu Joan. Goneri Pharmacopœi meritisissimi, præ rigiditate hyemis an. 1608. petiit.

Descriptio capilli veneris veri.

Herbula est sine caule, flore, semine nascens in locis verrucosis, petrosis, vmbrosis, vdis, & in fontium asperginibus. Pro caule cincinnos habet plusculos, capillosos, fuscios, quibus adherent parvula folia, ac tenella, cotiandri foliis non multum dissimilia, vnde à Meseuo coriandri pueri vocatur. Nomen autem adianti datum fuit, quod aqua persufum, veteriam ceteræ species, & diapherum, hoc est, minime madent, asserente Thophrasto cap. 13. lib. 7. de hist. plantar. quod tamen asserendum non est de longiore maceratione, nam si diutius aquæ fuerit immersum, perinde ac aliæ plantæ madescit.

Vires.

Adiantum in caliditate & frigiditate symmetrum est, ex Galen. lib. 6. de simplic. med. verum deficcatur, extenuatur, digerit, alopecias capillis vestit, strumas & abscessus discurit, lapides frangit e-porotum, & mirum in modum thoracis, hepatis, renū & lienis affectibus opitulatur. Vires illius profusæ à Meseuo cap. 20. de simplic. describuntur.

C A P. XVII.

De adianto vulgari.

PRÆTER adiantum verum, quod absolute dictum capillum veneris verum potrendit, Theophrastus cap. 13. lib. 7. duas adhuc ejusdem nominis plantas humiles notat, Adiantum videlicet album & nigrum: utrique tamen ramuli nigro colore nrent; folia similia, crispa nempe, densa & punctulis rubiginosis altera parte conspersa, atque protus eadem vires: sed cum alterum cauliculos, nervulosve proferat nigriores, & obscuro virore magis saturatos, nigrum vocatur. Misero ægrorum damno hallucinantur, qui pro vitroque dryopteridem vsurpant.

Miraculo quidam nimis creduli tribuunt, quod aqua persufum non madeat, vt dictum est, aut aquam ita respuat, vt sicum semper vidiatur: sicque ab eventu nomen adianti detortum. Vero longior eius in aqua diuersio, infusione contrarium docet: nonnulli putant, sic iustis nominati, quod à pluvia descendente nō cito madeat, pennarum annatum ritu; vel aquarū margines, ac puteorū parietes circumvestiens, aquam tamen quasi fugiens non attingat; perinde ac hyrundines, quæ in hominum ædib. delectantur & nidificant, ab hominibus tamen contrectari & cicurari nusquam patiuntur.

Adiantum cur dictum.

Adiantum porro ex radice pusilla, filamentis pluribus cōpacta & nigra exiles furculos emittit, iunceos, rectos, selsquialmū altos, & aliquando longiores, ex herbido nūc pallētes nunc nigricantes, foliis mollib⁹ vtrinque; vestitis, filicis maris divisura, situ & ritu, sed multo tenuiorib⁹ & minorib⁹, altera facie magis, altera minus virentib⁹, & punctis aliquot maculatis. Locorum opacitate gaudet, perpetuo viret, folia non amittit, sed nec florem vltum, nec semen edit.

Vires adianti ad multa commendantur. Capillorū enim desolium prohibet, vel eisdē fluxos reparat: Asthmaticis & suspiriosis, pectus, menses movere, strumas discurit, atque eisdem plane effectus præstat, quos capillus veneris verus.

C A P. XVIII.

De Polytricho.

VT adianti nomine tres plantæ comprehēduuntur, sic vnica sub triplici designatur. Trichomanes enim polytrichum & callitrichum ex herbaria rei petitis, idem: nam Trichomanes Romanis dicitur capillaribus, quod fluentem capillum expleat; Polytrichum, quod capillos multos ac densos efficiat; & callitrichum, quasi pulchricomum, quod eisdem pulchriores reddat. Ruell. cap. 133. lib. 3.

Sunt, qui pinnulam adhuc, alii filiculam, & nonnulli adiantum vocant.

Nascitur in parietibus & locis opacis, & vmbrosis, & iuxta specus ac fontium aspergines, vt adiantum. Radix ei pusilla, nigra, ex qua velut capillamenta, nitida, rigida, fusca, breviter rumpunt; vtrinque folia parvula, optimo disposita ordine, & aduersos inter se pediculos habentia lentis magnitudine & effigie, sed tenuiora, & subter maculis ferrugineis signata,

Descriptio.

Nec

Nec flores, nec semen gerit, vt adianta, quibus in facultatum conditione conuenit.

C A P. XIX.

De Ceterach.

TOTA Pharmacopolarum turba in hoc diu stetit errore, Scolopendrium & hemionitidem, vulgo linguam cervinam nihil inter se discernimur habere, & vnicam plantam esse: sed Medicorum vel nudis verbis, vel libris peritiores facti, nunc agnoscunt, asplenium seu splenium vulgari ac barbara voce Ceterach dictum, verum scolopendrium esse, cuius folia parua sunt, polypodii modo diuisa, subter flavescentia, hirsuta, angusta, corrugata, viridia, pediculo vix palmum longo & nigricante adhærescentia, aduersa serie disposita, ita tamen, vt alia non directe aliis, vt in polytricho, sed aliorum interstitiis, vt in polypodio quodam opponantur.

In petris inuenitur, & opacis parietibus, atque quibusdam aliis locis saxosis & umbrosis. Nullo caule, sed pediculo tenui fulcitur, nullo flore eotonatur, nullo semine grauidatur.

Vim habet eximiam ad lienem minuendum, calculos atterendos & pellendos, vrinam mouendam, singultum sedandum, & icterum sanandum. Vide Dioscorid.

C A P. XX.

De Salvia-orta.

VIRIBVS & effigie proxima est capillatibus alia planta, quæ à similitudine foliorum rutæ, cui per belle conuenit, & à loco natali, in quo sponte & late viret, ruta mutaria, in officinis Salvia vita vocatur. Petras opacas, manantia saxa, ædificia vetusta & specus amat. Et velut saxa diuidens è mediis eorum incisuris etumpit, tenuibus, brevibus, & junctis furculis, & velut filamentis adianchi valde similibus, quibus foliola adhærescunt parua, crassa tamen, incisæ, ex albedo colore virentia, & ad rutam accedentia.

Tota planta vix palmum æquat, flore & semine vidua, perpetuoque viret, vnde frequens est eius vsus per hyemem, cum scilicet alia stirpes desunt, velatidæ non facis conueniunt.

Vim habet meatus referandi, obstructions liberandi, excrementa mouendi, humiditates serosas exsiccandi: propterea jecoris, lienis & mesenterii infarctibus expediendi conducit, menses & vrinam ciet, calculos pellit, hydropi medetur, & vitiis, quæ intra sunt thoracem, opitulatur. Falluntur, qui paronichiam esse putant.

C A P. XXI.

De quibusdam aliis capillaribus, minus proprie dictis, & primum de Hemionitide.

AVIRIVM efficacia, quibus ad splenem minuendum pollet hemionitis, à Pharmacopolis vocatur nunc asplenium, nunc scolopendrium, vt ceterach, quod ea in re cæteris omnibus medicamentis antecellit: reuera tamen hemionitis scolopendrium non est, aut asplenium, seu ceterach vulgare, sed alia quædam herba caulis, floris & seminis expers, & foliis tantum extra terram prædiens, vnde Phyllitis sapius, quasi foliosa herba

dicatur. E radice enim multis capillamentis fibrosa & nigricante folia multa exeunt, crassa, rigida, longa, cervorum linguæ modo, hinc cervicali lingua multis dicta, superne lævia, inferne multis lineis transversis ferrugineis asperula, Gaza herbam mulam nominat.

Multi est ad lienem vsus, cuius non modo obstructionem tollit, duritiem & tumorem minuit, sed etiam hepatis affectus multos feliciter sanat.

Herba mula. Vires.

C A P. XXII.

De cuscutha, & epithymo.

CVSCVTA, seu castictha herbosis fruticibus cadnascitur, epithymi modo, nullaque radice nixa, sed velut ab aiarum tinu protiens cirrhis, capillamentisve longissimis reptit, inquit Matthioli. Ejus autem vberior esse solet proventus in segete linaria, et ceterisque volucribus lini fastigia scandit, vnde podagram lini officina appellatur.

Fuchsius non sine ratione credit, Castictham primum radiculis niti, quæ tum arcescunt, quando cirrhi, seu capillamenta plantam involuunt, à qua sugunt alimentum: proinde temperamentum mutat & qualitatem, pro varia plantarum, quibus innascitur, natura, putantque multum, epithymum & cuscutham non differre, nisi quod hæc lino, illud thymo innascatur.

Matthioli tamen tesfragatur, & effigiem vtriusque non parum dissimilem tradit, nec non qualitates, etiam Galeni testimonio. Epithymum enim calefacit ordine tertio, & cuscutha tantum secundo, ita, ut verisimile sit epithymi suas vires à thymo, cuscutham à lino mutuari. Perperam igitur faciunt, qui podagram aiarum plantarum assumunt pro vero epithymo, aut cuscutha.

Vtrique nulla sunt folia, sed cirrhi tantum & velut tenues, ac subrubæ testudinum fides, quibus flores parui, quasi stellulæ albicantes dehiunt, pusillo semine grauidati, quod syrupi de cichorio laxativi rhabarbaro ingreditur compositionem.

Vim habet abstergendi & robotandi. Jecoris & lienis obstructions tollit, vrinam mouet, ictero succurrit, & affectibus ab humore bilioso & melancholico ortis prodest.

Vires.

C A P. XXIII.

De quinque radicibus aperientibus, & primum de apio.

RADICES aperientes multæ sunt, quarum quinque cæteris dignitate quadam præferuntur, ex quibus tres hæc videntur, petroselinum, asparagi, feniculi, alragenis, quæ scilicet in locis incultis nascuntur, apio & cuscutha.

Apium autem Latinis, & Græcis multum inter se dissentiant, vt & Petroselinum vulgo dictum, & petroselinum verum.

Nam apios ex Dioscor. cap. 177. lib. 4. folio Apion constat rutaceo, brevi, caulibus ternis, aut quaternis, humi prostratis, radice exterius nigra, intus alba, pyri effigie, & corpus fuscum, de quo movet, licet non ita vehementer. Atque aliquando apios pro forma pyri, aliquando pro sapore fatuo aut vix perceptibili limitur.

Apium.

Apium vero sic vulgo dictum, seu Selinon, vel potius eleveselinum, vt Dioscorides *cap. 75. lib. 3.* nominat, apio satiuo, persilio, vulgo dicto, simile, sed grandius; Ad eademque efficax, sed propter ingratum saporem & odorem, inter olera minime locum habet.

Nascitur in locis, vt plurimum incultis, vdis ac riguis, vnde Paludapium non improprie nominatur, & apium rusticum.

Vires.

Calidum est secundo gradu, siccum tertio, [Galen. lib. 8. simpl.] menses & vrinas movet: flatus quoque discutit, & magis semen, quam ipsa herba, valetque ad araneorum morsus, ait Plinius. Radix vero sapissime vsurpatur ad duccendos meatus, & obstructions liberandas, folia comesta pulmonibus conferre putantur.

Apium hoc vix differre puto a Seleride, de quo infra l. 6. cap. 101.

C A P. XXIV.

De Petroselin.

QVOD veteres apium hortense, seu sativum vocant, nos petroselinum nostras, ac vulgare persilium, hortis omnibus frequentissimum, & iusculis, ac cibis condiendis familiarissimum vocamus, quod non nisi in hortis latum ac copiosum vires, in quibus ad gratiam, quam cibariis admixtum concedit, sedulo seritur; & in locis tam calidis, quam frigidis vberime provenit, modo pinguibus, adscique jugis humor, cuius rigatu facile animeretur; vnde nullum calum & solum respuit, modo cultum. Semen autem illius omnium tardissime germinat, nimirum quadragesimo die a satu, & nonnunquam quinquagesimo.

Folia fert cotiandro similia, crispata, radices longas & capillatas, esui gratissimas, medicinarum utilissimas.

Vires.

Dantur vtiliter calculosis, ictericis, & iis mulieribus, quibus statim menses non procedunt, nec non his, qui vinarum difficultatibus laborant.

C A P. XXV.

De Asparago.

Vnde asparago nomen.

ASPARAGI dicuntur sic, quod in virgultis asperis nascantur. Eorum enim scapi asperi sunt, non laeves, vel quia sua sponte sine satu proficiunt; Ex arietis quippe tuis & desossis cornibus prodire viti gravissimi scripserunt: Olerum tamen & aliarum plantarum recentissimi turiones, ac tenella germina, priusquam in folia expleantur, ex veterum placitis asparagi nuncupantur.

Corruda.

Est vero asparagus vel sylvestris, corruda dictus, vel hortensis, seu sativus, Et vterque vulgaris notitia, inquit Dioscorides *c. 152. lib. 2.* multis ramis & foliis longis, tenuibus & numerosis se arrigit, quare instar fœniculi in capillamenta abeunt.

Hoc oculus siccitate lætatur, & rigationem averfatur frequentem, ingruente tamen Autumno, dum irrigantur, thyfusos edunt teneriores & magis succulentos.

Vires.

Subsunt radices rotundæ & numerosæ, quæ vim habent aperiendi, meatus duducendi, jecur & renes obstructionibus liberandi, felle suffusos sanandi, menses & vrinam movendi.

C A P. XXVI.

De Fœniculo.

FœNICVLVM ad varios vsus totum celebratur: nam coma tenella acetariis mixta suavitatem addit; Semen cum senna decoctum ab ea flatu & tormina excitari solita discutit, aliæque innumera, vel per se, vel aliis commixtum, beneficia præstat; Radices obstructionibus expediendis vnice commendantur.

Planta est ferulacei generis, hominis interdum proceritatem superans; caule geniculato fungosa intus medulla, cortice exteriori lævi, & herbaceo, folio pencedani, tenui, longo, molli, capillaceo, grato odore, muscario rotundo, patulo; lato, subluteo, in orbem circinato, ex quo semen nudum, oblongum, ex pallido flavescentis dependet: radice longa, crassa, alba odorata.

Sunt vero duæ fœniculi species; prima Græcis *Marathron* dicitur *marathron*, cuius adhuc duæ agnoscuntur differentia: vnum dulce est, in Italia frequentissimum: Alterum vulgare, cuius semen est acrius & minutius.

Secunda species dicitur *erraticum*, seu *Hippomarathron*, à magnitudine sic appellatum, sativo enim grandius ac procerius est, & in Mauritania nonnunquam duodecim cubitis assurgit, crassitudine quatuor palmorum, semine miliaeco, radice alba & odorata.

Fœniculum calefacit tantum gradu secundo, *Vires*, aut in principio tertii.

Contra serpentum ictus in vino potum confert, menses & vrinas movet, lac generat, suffusis medetur.

Hippomarathron vero ad omnia fœniculo efficacius; Potenter enim menses pellit & vrinas, calculos eiicit, regium morbum purgat, & contra serpentum morsus nihilæque conducit.

Elaphoboscum nonnulli inter fœniculorum *Elaphoboscum* genera recensent, quod ei fœniculaceus sit causum.

lis, vt & muscarius, folia tamen valde dissimilia, vt & color, odor, sapor, virtus & facies. A quibusdam ocellus cervæ, ab aliis gratia Dei vocatur.

C A P. XXVII.

De Rusco.

RUSCVS, & Officinis Bruscus videtur esse myrthacantha, seu ruscus sylvestris: Exurgit enim facie & foliis myrtheis, sed rigidioribus, durioribus, mucronatis, & inodoris. Virgultis adhærescunt bacca prærubra, magnitudine cerasorum, quibus nuclei bini, terne includuntur offei, ac tritura expulverabiles.

Huic affinis est alia planta, *Hypoglossum*, & *lausa* *Hypoglossum rus Alexandrina* dicta, sed folia gerit molliora & maiora, e quorum media ac superna parte foliola, velut lingula supernascuntur.

In asperis & incultis locis ruscus nascitur, eiusque radices decoctio menstrua ciet, calculos *Vires*, atterit & pellit, stranguriæ medetur & ictero.

C A P. XXVIII.

De quatuor seminibus frigidis maioribus.

QVATVOR semina frigida maiora, sunt semina cucurbita, cucumeris, melonum, & citrulli:

trullis: sub quibus alii fructus multi oleracei comprehenduntur, ab antiquis nomine *oxos* designati. Est vero inter eos affinitas tanta, ut fere sit indistincta & indeterminata cuiusque nomenclatura: Nam multi sub cucumeribus melones & pepones complectuntur: Sub cucurbitis citrullus & melopepones.

Singulorum autem multæ sunt varietates, cultura præsertim & mangonio sic efficitur. Nam cucurbitarum differentiarum quatuor notantur, maior, minor, seu lagenaria, angusta, seu oblonga & indica, præter *colocynthis*, quæ *cucurbita sylvestris* nuncupatur.

Cucumer vero aut sylvestris est, & nuncupatur *aspinus*, ex cuius succo conficitur *elaterium*; aut sativus, cuius multæ quoque differentiarum compleruntur: Alii enim longi sunt, recte & flavescetes, Alii breviores, virides & incurvi; Nonnulli compressi, lati, rotundi; Alii clypeiformes, & vulgo pepones nominantur.

Melones Galli sæpe vocant, quos Itali pepones, Dioscorides Melopepones, & antiquorum nonnulli cucumeres domesticos: sed vitata nominum confusione, præstat eos fructus & Sicya sativa provenientes, (sic enim vocatam plantam, ex qua melones leguntur, observavimus) & instar mali citonii, aut pomorum redolentium fragrant, melones, quasi fructus pomosos nominat; quorum, ut prædictorum multæ varietates notantur: Alii enim propter odoris & saporis suavitatem dicuntur *Moschatellum*, alii *sacharinum*; Alii à solo & regione, vbi nascuntur, aliam habent denominationem.

Citrulli magnitudine distos omnes fructus superant, locupletantque hortos rusticorum: quorum etiam permultæ traduntur varietates, tam in colore & figura, quam in magnitudine atque etiam sapore. Nonnulli enim breviores sunt, alii longiores; Alii plani, alii rotundi, & velut solcati; Alii ex rubro & viridi flavescetes, qui dulcedine cæteris præstant.

Ut autem quatuor hæc plantæ effigie sunt valde affines, sic & vicibus, & semina ex illis collecta pro quatuor seminibus frigidis servantur maioribus, quorum frequentissimus est in Medicina usus.

CAP. XXIX.

De quatuor seminibus frigidis minoribus, & primum de Lactuca, & eius semine.

LACTUCA à lactei succi, quem fundit, dum labrum pitur, vberitate, dicta primas inter olera tenet: vni enim gratissima est in acetariis & iussculis, sic in medicis visibus salutatis. Nam præter quod sanguinem generat satis laudabilem, fervorem etiam sanguinis & viscerum exinguit, somnum conciliat, & hæticis prodest, ex Galeno, cap. 40. lib. 2. de aliment. & cap. 13. lib. de Maras. estque familiare medicamentum alimentosum, juvenibus & biliosis naturis tutissimum.

Toto anno feri potest, & sitetram pinguem, probe subactam & soli expositam nacta fuerit, late virescit, & inlatum sese diffundit. Dum adhuc tenella est, si vellatur & alio fundo probe ster-

corato plantetur, pluribus foliis in globum convolutis extuberat, & capitata vulgo pomata evadit.

Lactuca autem ut nullum olus præstantius, sic notius nullum, nec frequentius, cuius tres præcipuæ varietates in hortis visuntur. *Rugosa* & vulgaris nō capitata; *Sessilis*, seu pomata ac capitata, & Romano nigro semine, & *scariola folio*. Addunt nonnulli alias duas, *Cecilianam* & *Cypriam*, seu *Gracam*: Præter quas in locis incultis alia nascitur, quæ à lacte & semine potius, quam effigie, lactuca dicitur, à Galeno *Thridacine*. Nonnulli à colorum varietate varias enumerant, albas, rubentes, nigras, purpureas.

Omnis autem lactuca, ut & semen ejus refrigerat, & somnum conciliat. Eoque remedio feliciter usus est Galenus ad vigilas immoderatas, quæ illi acciderant ob studia longiora & raro intermissa.

Semen vero, quod inter refrigerantia minora sumitur, ad multa vsurpatur: valet enim ad gonorrhæam virulentam, ad urinæ ardorem, ad humectandam, refrigerandum, leniendum, sitim extinguendam, & somnum conciliandum.

CAP. XXX.

De portulaca, eiusque semine.

PORTULACA semen etiam numeratur inter semina refrigerantia minora. Est vero portulaca una ex hortenlibus, quæ omnino maxime in iussculis & acetariis expeditur, sæpeque pauperum & divitum mensas inchoat, & apud multos aceto & sale condita ad hyemem integram servatur.

Udo autem portulacæ discrimina traduntur: Est enim una sylvestris, quæ passim in vinetis multis sponte nascitur, multisque furculis in terram reptantibus, ex vindi tubentibus luxuriat. Altera domestica seu hortenlis, quæ studiosissime excolitur. Folia emittit ampliora, magis carnosæ & succulenta: furculis magis erectis & minus duros. Vtiusque effigies parum dissimilis, sed vires aliquantum variæ. Sativam enim refrigerare omnes asserunt, sylvestrem calefacere nonnulli contendunt.

Alterutrius folia rufa & clavis pedum adhibita secure medentur; Ignibus satris etiam auxiliantur: capitis dolores insolatu contrictos, cum oleo rosaceo sedat. Commanducata dentes mobiles firmat, oris & consillarum vlcera sanat.

Est & portulaca quædam marina & aquatica, sed istarum nulla medicamentorum compositiones in Officina nostra descriptas ingreditur.

CAP. XXXI.

De aliis seminibus frigidis minoribus, ac obiter de cichoraceis.

DVO alia semina frigida minora desumuntur ex cichoraceis, ad quæ stirpes multæ referuntur; ut *Chondrilla*, *Hieracia*, *Sonchi*, *Scariola*, *Lactuca sylvestris* & *myrbacea omnia*: sed cum absolute cichoriorum ponitur, semper erraticum & sylvestre intelligendum est, cuius scilicet frequentior est in medicina usus: estque genus ad alias myrbaceorum, tam sativorum, quam sylvestrium differentias.

Sativum

Lactuca pomata
Differentia.

viridis.

Species.

Viridis

Cichoriorum.

*Intybum
Seris.*

*Scariola.
Endiui
hortensis.
Intybotachonum.*

*Taraxacum,
Densleonis.
Hedipnois.*

Cicerbita.

*Rostrium
porci.*

Chondrilla.

Hieracia.

*Cichorij varia
nomina.*

*Lactuca
sylvestris.*

*Semina frigi-
da minor.*

Sativum autem cichorium, seu intybum, Græcis dici solet *seris*, quia feritur, cuius duæ sunt species, vnum latifolium, quod à nonnullis *endiuvia hortensis*; alterum angustifolium, quod *seris*, seu *Scariola* & *Scariola*, & Sylvio *intybus* dicitur. Vtrumque intubolachanum, quasi cichorium olus vocat Galenus, quod inter olera tam ad altera iuscula, quam acetaria conficienda reponatur.

Ad sylvestre refertur *taraxacum*, seu *cichorium luteum*, *Densleonis*, & *Hedipnois*, quasi somnum concilians dictum. A Rondeletio *Chondrilla* Dioscoridis nuncupatur. A quibusdam *caput monachi*, ab aliis *urinaria* quoque dicitur.

Cicerbita, seu Sonchus, Gallice *lacteron*, quod ejus lacteus succus, dicta, extenditur familia est, passimque in locis cultis & incultis provenit; quibus tres differentia à Dioscoride statuuntur, aspera, lævis, & arborefcens. *Primarostrium porcium* à multis nuncupatur. Clusius agnovit quinque inter se discrepantes, duas vulgares, lævem & læviorem, duas Austriacas lævem & levior. & Pannonicam.

Ad sylvestre quoque cichorium referuntur omnes *Chondrilla* species, quas alii duas tantum, alii quatuor agnoscunt, præter zacintham, seu cichorium vertucarium, & perdicum, seu perdition, quod nonnulli *chondrillam marinam*, alii *bulbolam* nominant. Sicque in univ. chondrillarum erunt sex varietates, quæ magis viribus, quam facie cichoraceis respondent.

Quod si ex qualitaturn affinitate conforme genus inferre liceat, hieracia inter cichoreacia, aut ut alii volunt, inter sonchos, cum quibus magnam habent similitudinem, reponere nihil vetat. Sunt vero hieraciorum varietates multæ, nempe maior, latifolium, angustifolium præmorsa radice, longius radicaturn, villosurn, montanum, folio hedipnoidis, foliis & facie *Chondrilla*, & Narbonense falcatum. De quibus cõsule recentiores rei herbariæ scriptores.

Cichorii autem varia nomina, ut ad institutum redeam, cichoraceis obscuritern attulerunt. Genus enim pro specie, species pro genere, & vna species pro altera sæpe ponitur, & eodem nomine designatur. Nam cichorio sæpe hæc nomina dantur, *Ambubesia*, *Picris*, *Intybum*, *Seris*, *Endiuvia*, *Seriola*, *Scariola*, *Intubolachanum*; atque omnes hieracii, cicerbitæ, seu sonchi, chondrillæ & lactuca sylvestris species cichorii nomine sæpius donantur.

Lactuca sylvestris partim affinis est cichoraceoturn generi, folia enim scariolæ hortensis gerit, & partim natura papaverum, cum opii odorem utrunque eructet saponiferum & viscosum.

Semina autem cichorii sylvestris & endiviæ sumuntur pro feminibus frigidis minoribus quorum qualitates appellatio satis indicat.

C A P. XXXII.

De feminibus quatuor calidis majoribus, & primum de aniso.

SEMINA quatuor calida maiora desumuntur ex aniso, feniculo, cumino & carvo. Quid sit feniculum, supra diximus, quid anisum, ipse etiam mulierculæ dicere queunt, cum eis semine sæpius

vtantur sacharo iucrustato. Et quæ inter eas optate pistorio delectantur, panifici quoddam genus conficiunt (biscoctum nominant) cui semen anisi permiscet, quod odorem, saporemque conciliat pergratum. Id ipsum multis adhuc condimentis adiungit ad gratiam maiorem. Orit enim halitum commendat, vrinam ciet, hydropicis prodest, & nullum ex oleraceis feminibus ventriculo magis amicum. *Dioscorid. cap. 65. vtrum lib. 3.* Calefacit & liccat ordine tertio ex Galeno, *lib. 5. simpl.* gustus tamen nondum percepit tantum caloris excessum. Latinis & Græcis anisum vocatur, estque nomen feminis & plantæ, quam à nonnullis anicetum vocari comperio. *Anicetum.*

Planta nec apio similis est, vt scribit Fuchsius, nec etiam feniculo, vt asseruit Ruellius, sed inter vtramque media; folia enim nec ita laia, vt apio, nec ita tenuia & capillacea, vt feniculo. Sed cum vulgaris sit notitia, in deferenda illius historia non diutius immorabor.

Non est tamen prætereundum, illa semina calida & Pharmacopœis Carminativa, hoc est flatus discutientia, vt interpretantur, vocitari, eymon non satis noto, nisi forsitan à verbo Græco *καρμιναν*, id est, discerpo & in minutas partes divido, vel potius à carmino, id est, pectore, vnde apud Arabes *Carmos* ad capillos veneris recarminant, & carminare est pilos seu lanam pectere, idque non affatim, sed paulatim, perinde ac flatus sensim discutuntur. Non tamen mihi satis constat vera carminativi vox & origo, licet vsu jam diu admissio comprobetur.

C A P. XXXIII.

De Cumino.

CUMINVM, seu Cuminum, & feminis, & plantæ cuiusdam feniculo similis nomen est; cuius duogenera perhibentur, vnum sativum, ac domesticum, aliud sylvestre. Sativum regium Hippocrati dictum, morbis mulierum multis ab eodem commendatissimum à Dioscoride Æthiopicum, à quibusdam Ægyptium & Asiaticum nuncupatur.

Id fere vnicale, raro cubitale, sæpe pedem tantummodo altum, interdumque humilium, frequentibus ramulis brachiatur; folia in tenues particulas secantur ad feniculum accedentia, sed breviora, minoraque: In virgularum fastigiis exeruntur umbellæ, primum fuscis ornata, postea feminibus onusta, nudis, angustis & canaliculatis: Radix subest aliquanturn tenuis & odorata, quæ feminibus maturis tabescit. Seritur & vberè provenit in Hispania, Italia, & quibusdam Galliarum regionibus calidis, modo semen in pingue solum injiciatur. Inter olera maxime fructuat, atque eo magis, si cum probris & maledictis seratur, vt idiota putant, quos irridendos magis, quam probandos puto.

Sylvestre cuminum gingidii folia proferet, cauliculos exiles, scandicis seu pectinis veneret ritum in cacumine capitula quina aut sena, rotunda, villosa, in quibus semen est acetosum. *Dioscor. cap. 60. lib. 3.*

Est alterum sativo valde simile, quod à floribus singulis cornicula pmit in sublimi exerta, in quibus semen est melanchio simile, ait Dioscor. hoc-

vtrum.

Anicetum.

Carminativa unde dicta.

Carmos.

Cuminum sylvestre.

hocque videtur ea esse planta, quam Officinæ pedem alaudæ & consolidam regiam dicunt.

Cuminum calefacit & siccit tertio recessu attenuat, digerit, resolvit: Sumprum & adhibitur flatu discutit, frigidos humores incidit, tumores pituitosos dissipat, venenis adversatur: contra colicum dolorem & Tympaniam prospere vsurpatur.

C A P. XXXIV.

De Caro.

TOTVS aromatatorum chorus Caron, sive Carcum, vno consensu Carui vocitat, Athenæus Pastinacam maiorem, cui viribus & vultu apprimè responder. Caulè assurgit cubitali, & sæpe altiore, quadrangulari, geniculis quibuldam intercepto, intrus cauo, foliis pastinacæ agrestis, vel dauci nigri, quem vulgus carottam nominat. Radix ei carnosa, gracilis tamen, oblonga, candida, interdum flavescens, sapore pastinacæ. Semen fœniculi modo in furculorum summmitatibus multum, subnigricans & angulosum. Ab Arabibus vocatur Cardameni, quod pro Cardamomo vsurpat Sylvius, sed eum deceptū credunt Arabicæ linguæ peritiores.

Carvum tertio quodam modo recessu calefacit & siccit, virinam mover, menstrua pellit, flatu discutit, stomachum roborat, coctionem fovat, vitiliter misceatur anidotis, & anisi vicem gerit. Ejus radix cocta pastinacæ modo manditur ex Dioscoride cap. 66. lib. 3.

C A P. XXXV.

De alys quatuor seminibus calidis minoribus, & primum de Ammi.

AMMI Cumino tam affine est, vt quodin Æthiopia nascitur, pro Cumino habeatur. Semen notum est, inquit Dioscorides, & minutulum, multoque minus cumino. Quod videtur indicæ ipsius appellatio; *Ammi* siquidem perpetuissimum & quasi arenaceum semen portendit, quæ voce & tota planta designatur.

Duplici autem discrimine Ammi notatur; Vnum dicitur *Æthiopicum*, quod majus est & vulgare, foliisque constatatioribus.

Alterum minus, *tenuissimum*, nec adeo frequens. Prius caule sese erigit herbaceo, rotundoque, furculis multis & exiguis; folio oblongo, angulato, pluribus incisuris in ambitu diviso; muscario aneti proximo, parvulis floribus coto nro, seminulis multis origanum spicantibus, cum acrimonia amaricantibus refert.

Ammi minori culmus brevis est, multis ramulis diremptus, folia oblonga, capillacea, sursum versus magis attenuata; flores vt prior, parvuli, albid, in umbellæ coacti: semen oblongum, parvulum, & acre. A quibusdam pro Sifone vsurpatur: nam cum Sison, seu Sinon, secundum Dioscor, semen sit exiguum, in Syria narum, apio simile, nigrum, fervens, oblongum, ac ammi parvo simile, pro eo si non sumi, certe substitui potest.

Ammi gustu acre ac subamarum est; incidit, tenuat, calefacit, siccit, & digerit: virinam & menses mover; inflationes & tormina discutit.

Creduntur mulieres facilius concipere, si post coitum ammi halitum odorentur.

C A P. XXXVI.

De Amomo.

NON modo inter exoticas stirpes, sed prorsus incognitas, Amomum numeratur: Nullus enim antiquorum illius effigiem, aut accuratam descriptionem dedit; & inter recentiores Clusius rei herbariæ studiosissimus, & amomi perquirendi dignoscendique avidissimus triplicem quidem illius iconem exhibuit, sed vix probabilis cōjectura sciri potest, quænam illarum amomo vero respondeat: forsitan nulla. Prior ico, ut ipse scribit, est ramuli cuiusdam arboris odore & suavitate ei affinis, quæ caryophyllis gerit, fructibus tamen & foliis rotundioribus & minoribus Secunda furculos Tichymali parali non male refert. Tertia ramum brevem, granis cardamomo vtunque similibus racematim onustum refert. Verum vt fatetur vir nobilis, difficile est statuere, quid sit verum amomum.

Ipsius quidem viribus, à Dioscoride, recensitis, optime responder minutulum quoddam semen & oblongum, aromaticum, gustu suave & calefactorium, quod in officinis servatur, *Amomum Creticum* nuncupatur; verum ex quam planta narum, non dicitur. Hoc vt & alia multa simplicia rara in Pharmacopoliæ Palse Bazoini, viri pietatē & doctrinā probatissimi sæpe vidi & gustavi, maxime vero amomum vulgare, quod verum si minime teneatur, illius tamen optimum est succedaneum, non Amomum Plinii fulgoris imparientissimum, quod Luteriæ in vasis sigulinis altur, furculis rectis, copiosis, viridi cortice vestitis, foliis myrtheis, sed longioribus, floribus candidis, stellatis, quos sequuntur fructus alkekengi, modo teretes, crassi, ex tubro flavescentes, multo succo & semine rurgidi. Galenus Amomo substituit acorum, licet illius nomenclatura Cardamomo magis cognatum protendat.

Vim habet amomum calefaciendi, astringendi, & exsiccandi. Ejus decoctum jecori & renibus convenit, atque eos juvat, quos scorpius pius percussit.

C A P. XXXVII.

De Dauco.

DAUCVS tres sub se nominis ejusdem plantæ differentes complectitur. Prima generis nomen retinens, absolute dicitur *daucus*, quide Cretico intelligendus est; qui que secundum Dioscoridem foliis fœniculo similis est, caule dodentali, umbellæ coriandri, flore albo, semine oblongo vt cumini, lamine quadam albetcente hirsuto, suavis odoris in mandendo, cujus potissimum celebratur vsus in *syrupo de Arthemisia*; aliis quoque medicamentis multis vitiliter permiscetur.

Daucus hic non in sola Creta fruticat, sed in multis aliis regionibus, vt in Germania & Italia; & qui nuncemitur Veneris, solum nomine tenuis Cretensis est; nam ex alpiibus & Genuensium tractu adfertur, uet tamen Cretico vlla in recedit.

Secunda

2. Secunda dauci differentia apio similis est, sed acrimoniam quandam habet, halicum maiorem, saporemque fervidiorem.

3. Tertia foliis est coriandri, floribus albis, coma & semine anethi, sed oblongiore & acri. Aliæ quædam stirpes daucis affines, pro dancis nonnunquam habentur: Sic Carotta à Theophrasto daucus appellatur; sic & pascinaca sylvestris & caucalis illius nomenclationem sæpe mutantur.

Virus. Dauci semen medicis vsibus frequentissimum calefacit, siccatur, aperit, incidit, urinam & menstrua movet, & flatus discedit.

Monachi Monasterii rubei Zoniæ propè Bruxellam, teste Helmontio conqueruntur à Saxofia aqua se strophos & tormina pati, nisi semine Dauci cerevisiæ in octo, vtantur quotidie. Quatenus odor seminis Dauci odorem saxatiliem domet & comprimit.

De apio, cuius semen numeratur inter calida minora, *superius* egimus.

C A P. XXXVIII.

De eximiiis aliquot floribus, ex quibus aqua & olea trahuntur efficacissima, & primum de Rosis.

ROSA vix potest non esse omnibus nota, cum mire sit ferax, & in dumeris ac sepibus sponte nascatur. Eius duo constituntur genera, sylvestris vna, quæ *Cynorhodon*, seu *rosa canina* vocatur, & altera hortensis, quæ absolute rosa dicitur. Cujus multæ sunt differentię, rubra, alba, pallida, seu ex albo rufescens, incarnata, lutea, cærulea, quæ in multis Italiæ locis nascitur, & moschata, quæ omnium vltima, nempe autumnino floret.

Ex his mangonio & arte immutatis, multæ videntur aliæ varietates suboriri, sed trium præsertim vsus in medicina expetitur, albarum, rubrarum, pallidarum. Ex albis aquæ distillantur: Ex rubris, mel rosarum, conserva, oleum rosaceum, & syrupus de rosis sicci parantur: Ex pallidis syrupus rosarum laxativus.

In rosis multæ partes distinguuntur, flos, vnguis, capillamenta, granula, flosculi, calix, semen, lanugo. Flosculos capillamentis appensos, *Antheram* male nonnulli vocant, cum Anthera non sit medicamentum simplex, sed compositum, & ad oris affectus vsurpatum, vt constat ex Actuarii *cap. 7. lib. 6. meth. med. Celsi cap. 11. lib. 6.* Oribasio & Marcello.

Rosæ autem non omnes eandem habent facultatem: laxant enim pallidæ, astringunt rubræ, roborant ambæ, vt & albæ communes & moschata: nam suavis omnium odor partes eas, quæ principatum tenent, vt & spiritus omnes, maxime vitales & animales recreat & reficit.

C A P. XXXIX.

De Nymphaea.

NYMPLIEA, quæ à Nympha zelotypiæ stimulo erga Herculæm, mortua natam Poetæ fabulantur, inter plantas aquarum alumnas maxime ad medicos vsus commendatur. Eius duæ in officinis agnoscuntur differentię; vna major, quæ flores gerit candidos; altera minor,

quæ luteos. Vtraque nascitur in stagnantibus aquis & plaudibus.

Major folia fert ampla, orbiculata, herbacea, caules graciles, longos, læves, & rotundos; flores candidos, lilio candore & magnitudine similes, in medio quid croceum continentes; radicem nigram, nodosam, longamque. A quibudam *lilium aquaticum* vocatur, ab aliis *nenuphar*, à nonnullis *heraclea*.

Minor è limoso & aquoso etiam fundo prodit, junceis pediculis, trium sæpe cubitorum, quibus adnascitur flos luteus ac nitens, rosæ similitudine. Radix sub est alba, nodosa, aspera, subdulcis.

Nymphaea insigniter refrigerat, Veneris infomina compescit, semen immodice fluens retinet, idipsum extinguit potum & stilium, somnum conciliat, gonorrhœæ multum prodest, & Venerem in totum adimit, si diutius sumatur ejus decoctum vel conserva, aut syrupus ex floribus paratus.

C A P. XL.

De Lilio.

LILIUM à Græcorum nonnullis *κρίνον*, ab aliis, qui ex Junonis lædæ natum credunt, *Junonia* rosa dictum, in coronamentis rosæ proximum est: Illius enim candor eximius, odor suavissimus, & elegantia formæ nobilitatem illustrant.

Planta est bulbosa, sæcundissima, quæ ex vna radice quinquagenos sæpe profert, & alit bulbos. Simpliciter caule sæpius assurgit bicubitali, & interdum tricubitali, comoso, foliis Satyrii, sed longioribus; foris striatis, ex herbaceo nitentibus, vt coronæ Imperiali, dictæ, quæ liliū quoddam est: flore calathi effigie, resupinis per ambitum labris ex calicis fundo emicantibus, aliquot apicibus, & velut staminibus luteis in extremitate imbricatis.

Flos ille patulus, latus & elegantissimus pedunculotenuis, languidoque adhærescens, hic vero surculo crasso & rigido, foliis vndiquaque cincto, qui circa finem æstatis marcescit, & adveniente autumnō radices ejus denuo pullulant.

Sunt autè liliorū genera multa; nā præter candidū & cōmune, quæ sic absolute dicitur, aliud est candidū Byzantinū, à loco, vbi nascitur, non nihil discriminis mutatum; aliud cruentum quoddam luteum; aliud puniceum. Est & parvulum quoddam convalliū, seu liliū vernum dictum. Est & magnū liliū Persicum, vulgo *corona Imperialis*, *Tusis* Barbaris nominatum; quibus adiunguntur, *hemerocallis*, *Chalcedonica*, *Byzantina* & *martaga* multa, de quibus omnibus agere nostri non est nunc instituti.

Radix liliū candidi malactica est & anodyna, & vsus plurimi ad enematum decocta, & cataplasmata emollientia, & pus moventia facienda. Ex floribus infusus paratur oleum ad eosdem vsus commendatum. Ex iisdem adhuc destillatis habetur aqua ad facies mulierū crugandas, & niveo candore illustrandas sume expetita.

C A P. XLI.

De Croco.

IN ordinem florum eximiorum referimus plantæ eujusdam bulbosæ florē, atro croceore nitent-

Rosarum
varietates.

Rosarum
partes.

Anthera
quid.

Virus.

Species.

nitentem, quem Medici *Crocum*, Galli Ma-
ritanorum idioma secuti *Safranum* nominant.
Est autem bulbosa stirps, vivax & carnosa, fo-
lio angusto & gramineo; flore hermodacty-
li præcens, purpureo & cruore aureo niten-
tibus filamentis, odoris intensi cum quadã
acutis. Iuxta fontes & semitas læte fruticat,
gaudetque calcari & atteri pedibus, pereun-
doque, inquit, melius provenit.

In *Coryco* tamen *Cilicia* monte omnium
præstantissimus nascitur. Fragrantius enim
spirat, & colore plus aureo est. Vere viret,
tota æstate sese in lætem diducit, autumno
leguntur, qui non tantum in medicos & cu-
linarios trahuntur usus, sed alios quoque mul-
tos, in quibus aureus color desideratur.

Est vero crocus vel domesticus, cuius *Dio-*
scorides multas enumerat species; vel syl-
vestris, cuius *Dodonæus* adhuc plures descri-
bit, quas omnes brevitas causa desero.

Calefacti ordine secundo, primo ficat: e-
iusque moderatus usus cerebro prodest, sen-
sus vegetiores reddit, somnium & torporem
excitat, cor teceando læticiam gignit, humo-
res ad coctionem perducit, multumque commo-
dis bear illum, qui coipso prudenter uti scit.
Ex eo parat oleum *Mel*, quod emplatri cõ-
fectione de radice in grangitur. Ad alias quo-
que compositiones accedit, ut syrupum regis
Saboris, & emplastr. *Oxyroceum*, quibus
non modo calorem, sed etiam vires lar-
gitur eximias.

DE SIMPLICIBVS PVRGANTIBVS.

PRÆFATIO.

Absoluta libri huius prima sectione, in qua vulga-
ria quedam simplicia, quæ velut præparantia sunt, &
passim in medicina facienda, medicamentisque com-
ponendis occurrunt, breviter perspicue tamen explica-
vimus. Secundam nunc aggredimur, in qua multa
cathartica seu humores alvum subducendo purgan-
tia describuntur, quæ aliquando vel per se sola exhi-
bentur, vel aliis compositionibus in officina nostra de-
scriptis permiscuntur. Ea autem magna ex parte pe-
regrina sunt, & à regionibus barbaris mutuata, quæ
ob id non nisi arida, aut sarchato condita, ut siliquæ
cassia teneriores, ad nos devehuntur. Eorum tamen
aliquando semen delatum, & in solo pingvi, aprico,
& soli expósito, germinat. Sed ob hyemis ri-
giditatem planta hinc nata raro adolescit, & vix
unquam primigeniam retinet naturam. Medica igitur
dicionis augenda, & salicis hominum sanitatis
conservandæ gratia, ab Indis & Arabibus multa mu-
tuamur simplicia, quibus præsentissima morbus infi-
nitum auxilia adferimus: Non tamen est adeo nostra
ingrata tellus, quin optima quoque purgantia libe-
rali manu suggerat, ut ex hac sectione demonstramus.

CAP. XLII.

De Rhabarbaro.

ÆTATIS præteritæ multi Rhaponticum
& Rhabarbarum idem esse putarunt,
nec centaureum maius & Rhaponticum in-

ter se dissentire: sicque de diversis tribus plan-
tis unicam effecerunt. Rhabarbarum autem
vulgare, non esse Rhaponticum, manifeste
convincit eius descriptio, à *Dioscoride* tra-
dita; ut neque etiam Rhaponticum ipsum esse
centaureum maius, author ipse docet, qui di-
versis capitibus de utroque agit, diversam-
que faciem & virtutem agnoscit.

Est vero *Rhabarbarum* vulgare sic dictum,
quod sint insignis radix populi Barbari, seu
Indici, vel provincie cuiusdã Barbaræ dictæ,
ut *Trogodytice*: forsan & à *Rha* fluvio Pon-
ti nomē habet, ut de Rhapontico probabili ra-
tione scribitur. Sed cum *Rha* peregrino idio-
mate radicē designet, antonomasia quadam
rhabarbarū, seu *Rha*, quāsi optima radix, ab Ara-
bibus *Raved*, à Chinesibus *Ravam*, apud quos
frequentissima est, optimaque; sæpius sine ad-
ditione denotatur.

Maxime autem laudatur *Rheum*, quod ex
Sinarum regione, ubi duntaxat uberrime, ac
fere sponte provenit, adfertur in Indiā, in *Or-*
mus, in *Pertiam*, Arabiam & Alexandriam: ex
quibus regionibus dum ad nos postea advehit-
ur, Indicū, Arabicū, Antiochēum, Tur-
cicum quoque nuncupatur.

Est vero rhabarbarum Hippolapathi rotū-
diac nostratis facie admodum simile. Radix
est crassissima, rotunda, colore exterius subni-
gro ac rufescente, & interius ex rubro flave-
scente, & ad nucis moschateæ colorem inter-
num accedente: & præterea cum maceratur,
vel masticatur, croceo inficit colore.

Medicamentū est cholagogū, benignum, ac
iccoris & ventriculi roborativum: Affectui
dysenterico, cholericō, & ab aliis hepatis im-
becillitate natis cõvenit conferq; plurimum.

CAP. LXIII.

De cassia.

Triplex cassia nomine stirps designatur:
cassia odorata, quæ *Theophrasto* *enoron*, &
forfan *Virgilio* *lavendula* dicitur; *cassia lignea*,
seu *canella*, & *cassia nigra* seu *siftula*, aut *siliquo-*
la, quæ arbor proceræ est instar iuglandis, fo-
lia habens ei valde similia, ex pluribus com-
posita. Ligni materies valde compacta, dura-
que est; cortex non valde crassus, & aliquan-
tum flavescens.

Fructus siliquæ sunt, longæ, rotundæ, ni-
græ, exterius lignosæ, intus medulla multa,
nigra, & multis feminibus rotundis & planis,
quæ à se invicem membranis ligneis ac trans-
versis dividuntur, prægnantes.

Antiquiores hanc vel non norūt, vel igna-
ve neglexerunt. Arabes omnium primi cum
illius salubrem usum essent experti, valde cõ-
mendarunt.

Medulla cassiæ plurimum humectat, calo-
re immoderatū temperat, alvū lubricat, lenit,
subducit, & clemēter sine torminibus facese-
ducit. Vtiliter datur pueris, senibus & gravidis.

CAP. XLIV.

De Tamarindis.

TAMAR Arabum est idioma, quod dacty-
lum seu palmulam notat, non quod ar-
bor,

Rhabarbarū nostrū
vulgare non esse
rhaponticum, nec
hoc centaureū
rū maius.
Rhabarbarū unde
dictum.

Rhabarbarū
optimū ubi nascitur.

Descriptio

Vires.

Cassia vi-
res.

bor, in qua fructus hic nascitur, palmula fit congener, cum valde sit illi dissimilis; sed quod vulgato nomini & improprie usurpato aliud aptius darā Barbari non curarunt, a quibus *Tamarindi*, hoc est *dactylis India* vocantur.

Propter eorum aciditatem Græci *ἄξυφολισκα*, id est, acidas palmulas nomina. et, aliquando & dactylos, sed minus recte, quod nullum ex digitis satis eleganter referant.

Arbor, in qua nascuntur Tamarindi, procerā est, iuglandis, aut fraxini modo dura, cōpacta, multis cincta ramis, & foliis armata minutim incisfis, palmi magnitudine. Fructus hi virent immaturi, & acidi sunt; maturi subcineritii, eorumq; tunc aciditas suavitate nō caret.

Male vero putat Mefue, Garcie iudicio, tamarindos esse fructus palmæ sylvestris Indicæ, cum in tota India palmæ non reperiantur, sed ex Arabia in Indiam advehantur: Excerptunturq; ex arbore aspectu pulcherrima, ramis brachiata multis, foliis umbrata pluribus, speciosis, filicis cuiusdam feminae, Hispanis *helecho* dictæ similibus, floribus corollata pulchellis, odoratis, candicantibus: post quorum occasum fructus emergunt initio virentes, qui noctu sese foliis involvunt, frigoris vitandi causa; inter diu vero explicantur: Illa tamen foliorum inflexio singularis noctib; etiam per inopiam fructuum adesse solet, tuncq; arboris ramis foliis involvuntur.

Helecho.
Nomina.
Vires.

In Malavar tamarindi vocātū *puli*, in Guzarate *ambili*, in Canarin *chinch*, in aliis regionibus aliam sæpe sumunt denominationem. Valent ad alvum blande subducendam, humores adustos leniendos, contemperandos, promovendos; tertio recessu refrigerant, siccant secundo.

CAP. XLV.

De Myrobalanis.

SI nomina rebus posita iuxta quam ultra naturam ipsarum debeant imponi, hi fructus Syriaci, Arabice nulla ratione *myrobalani* seu *myrobalana*, dicendi sunt, cum non gladium ideam referant, nec unguenti aut odoramenti fragrantiam redoleant, ut nominis etymon pollicetur.

Quod si Galenus & Dioscorides fructui cuiuspiam iuxta naturam eius myrobalani nomen dederint, tantum is à myrobalanis vulgaribus differt, quantum res inodora à fragrantē, aut à glandibus pruna.

Myrobalani quid

Recepta tamen porius longo usu, quam ratione myrobalanorum nomenclatura dicimus, eos omnes prunorum quædam genera esse, qui à tor diversis arboribus excerptur, quod cognominibus distinguuntur. Singulorum enim diversa & lig es & facultas illorum errorē demonstrant, qui in eadē arbore nasci, sed diversis temporibus colligi continentur.

Species.

Sunt vero quinque numero, *flavi*, *Indici*, seu *nigri*, *Bellirici*, *Chebuli*, & *Emblici*, quorum magna pars in regno Cambayæ invenitur, & ab incolis singulorum nomina Garcias ab horto

depromptis, & paucis arbores & fructus singulos delineavit.

Arare, inquit, seu myrobalanus *citrinus* rotundus est, & folia sorbi profert: *Rez-anuale* seu *niger*, aut *Indicus*, octogonus est, & folia salicis habet: *Gotim* seu *Belliricus*, foliis est lauri, sed pallidioribus & subcineritiis: *Arreca* seu *Chebuli* myrobalani magni sunt & rotundi, oblongiores tamē, cum perfectum incrementum nacti sunt, folia pericis similia habent: *Anuale*, hoc est *Emblici* folia habent minutim incisa & palmum longa.

Citrini.
Indici.
Bellirici.

Chebuli.

Emblici.

Sunt arbores singulæ magnitudine pruni; omnes sylvestres, sponte nascentes, & nuspam domesticæ. Avicenna myrobalanos vocat *Delegi*: peculiariter vero flavos *vesar*: Indicos *ajunt*: Belliricos *heleragi*: Chebulos *quebulgi*: Emblicos *Embelgi* vocant Arabes,

Singuli myrobalani peculiare habent dotes: Nam citrini seu flavi cholagogi sunt: Indi seu nigri nicotiancholiā ducunt & exhibant: Chebuli & Emblici phlegmagogi. Omnes autem clementer purgant astringendo, & ventriculum, cor & iecur roborant.

Vires.

CAP. XLVI.

De Aloe.

ALOES nomine quadam herba percellitur & succus eius medicis usibus multum commendatus appellatur. Per os enim seu sumatur, seu adhibeatur exterius, salutares præstat effectus. Est vero alioe plura vix, aut parum scyllæ similis, ut quidam crediderunt: folia enim crassiora sunt, pingviora, latiora utrinq; aspera, crenata, retro versus repanda, spinulis aliquot retusis aculeata, lento tenacique succo turgida, foliorum sedī maioris modo: caulem erigit pedalem: flores multos, cæcidos & semē ut alphodeli. Radix singulari ac crassa, cuiusdā pali in terrā adacti effugie.

Aloes de.
scriptio.

Copiosissima provenit apud Indos, unde succus eius deferitur, ut etiam ex Arabia & multis aliis regionibus calidis.

Vbi plurimum nascatur.

Hæc sæpe biennium, & aliquando diutius penicillis in tabularis, suo tenaci lentore vivit, incrementum capit, & nova folia promit; at solo demissa marcescit. Ob vivacem eius naturam (perpetuo enim viret) *semper vivum marinum* à quibusdam vocatur: nō tamen à frigore, cuius est imparientissima, studiose conservetur, cito tabescit.

Semper vivum marinum.

Porro tota aloes planta gravis est odoris, & saporis amarissimi, præferriq; succus ei, qui à quavis ipsius parte extractus bonus est, & in medicina facienda usitatissimus.

Eius autem concreti liquoris duæ differentiae ad nos advehuntur, una arenosa & sordida conspurcata, q̄ veterinaris, seu equis medicandis dicata est, & *caballina* vocatur; alia hepatis modo coacta, unde *hepatica* vel *succotrina*, quasi succo-citrina, quod eius pulvis citrinus sit, dicitur; aut ut quidā voluit, *Socotrina*, quod ex Socotrina insula deferatur præstantissima.

Aloe caballina.

Succotrina.

Laudatur ruffa, pingvis nitida, friabilis, iecoris modo coacta, facile liquefescens: improbatum nigra, dura, arenosa, & impura.

Aloe calida est ordine primo, sicca tertio.

Admo-

Admota dēfāt, stringit, exlicat, vulnera glutinat, ut patet fup̄eius pag. 16. fumpta aperit, meatus refert, mēfes & hēm̄or̄oidas ftimulat ac movet, ventriculum roborat, alvum fubducit, humores biliofos ac pituitofos purgat, ventris teneas & lumbricos onecat & expellit, infarctūs tollit, putredinem ardet, & eadavera diu abſq; corruptela confervat.

[Aloē parant magni quidam viri (ut inquit Heur-
nius) ita ut omnem noxam exuat hoc modo: Cum Sy-
ris aſtivo folſtitio flagrat, pulveri Aloes remiſcent ſer-
rum lactū, dum pulvis charactere ſi trahat, ſoli expō-
nunt, dum indure ſcat: et̄um in pulvere ſi comminu-
unt, & ſuccum Endivie aſſidunt, deniq; ſiccant, &
tandem in pellimē vertunt, ac roſarū Porſicariū ſu-
cco inbūunt. & ſepius eandem hystoriam peragunt,
ultr̄o ſiccant in uſum reponūt. Hieron. Fabri-
cius ab Aquap̄ena. Aloē ſtam Roſatam, cuius

preparationem virens oculum eſſe voluit, hunc in-
modum adornavit, ut videri licet in peculiari trātā-
tu Joh. Iohann̄i A. 110: ſi Patavii edito: Aloe
ſumitur Soccorina, v. gr. lib. 1. que in tenuem pol-
linem redacta, & per cribrum ſeſum cribrata, cum
tant a ſucci Roſar. incarnatariū, quas Officinā Zebe-
denas appellant portione incatino vitreato miſcet̄ur,
ut miſcella liquida Crendori piſſavā ſimilis ſubori-
tur. Inde rariore cribro ſeſo, pro pulvere, muſcu, &
reliquis huiusmodi arcendi cōſecit, & ſingulis dieb;
frequenter ligno in orbem agitata, aſtivo ſoli tā in diū
exponitur, donec vi ſolis craſſa facta, ad mellis ſiſtē-
tiam veniat. Subinde novus Roſarū ſuccus addi-
tur, iterumq; inſolatur, agitatur, quoſq; craſſeſcat, ut
pr̄im. Quod toties reiteratur, donec Aloe ſexdecim
Roſarū partes receperit, quod duorum vel triū men-
ſium ſpacio ſuccedit: poſtea, quando juſtam conſiſten-
tiam nancifcitur, in veſica conſervatur ad ſolem. Con-
iunge ſem̄icetum in Inſtit ubi Aloē primū ite-
ratū inſuſionibus cum aq. Endivie, Borr̄ag. & Roſar.
in Extrac̄to redigendam, & poſtea cum ſucco Roſar.
al quoties inpregnandam eſſe ſtatuit. Simili ſerē pro-
ceſſus eſt. A. 111. 1. v. 10. lib. 2. cap. 9. m̄i-
ſi quod præter ſuccum Roſarum addat etiam ſuccum ci-
chori, bugleſſe, borraginis, calendule, primule veris,
&c. Exquifitior extrahendi modus in Aloes Eſſentia
conſicienda talis eſt: R. Aloes Soccorina lb. j. tere &
aſſunde aq. Roſ. ſucci convenienti duplum, digere
per diem, ut fiat ſolutio vulgaris, quam decanta &
coque paulatim ad tertie partis caſum, reponē in ſri-
gido, pars puriſſima, ſubtilior & formaliſ Aloes in-
nat̄abit craſſiori maſſa ſubſidente, que eodem modo ſo-
luta & digeſta eſſentiam, in tincturam veſuam deponit,
ut per inclinationem cum priori liquore decantari, ef-
fuſi & ſeparari poſſit, relictū poſt ſe ſuib. Iam af-
fuſi humores cum ſep̄a veris leni ſuper cinere exha-
latione, deſeciatam & ſinceram conſequerū Aloes Eſ-
ſentiam, ex qua ad quotidianum uſum egregium con-
ſici alii pharmacum, ſi convenienti doſi Scammonii
reſini & gum. Ammon. Myr̄be & Croci Extra-
ctum adjuñxerit, ſing. maſſam duricuſculi, piluli ſor-
mandi aptam, coegerit, cuius doſis à ʒB. ad ʒj.]
Conſer lib. 16. part. 2. de aloes præp. Quercet.

CXXXII.

De Scina.

VT omnia Medicinæ præcepta ſtatim in ar-
tem redacta non fuerunt, ſic nec omnia
medicamenta cognita, aut in uſum adhibita:
nam prioris ſeculi Medicis ignota fuit ſenna,

Perſis *Abalzeimer* dicta, qua nullū medicamen-
tum purgās frequentius, uſitacius, utilius. Eſt
vero plāta ſiliquoſa, & hēm̄or̄oidas, orientalib;
ad nos primū adveſta, collūteæ admodum ſi-
milis, cuius tamen folia ad myr̄thi maioris ef-
figiē accedunt. Flores ex alarum ſinu erum-
punt lutei, tenūibus pediculis appenſi, quibus
ſuccedunt folliculi oblongi, plani, compreſſi,
in curvis, ſeminibus parvis, fulcis, compreſſis,
gygartis ſimilibus, gravidati.

Radices eius medicis uſibus inutiles ſunt,
longæ ac tenuēs; atq; plus min⁹ pro ſtirpis æ-
tate, quæ cū ſit frigoris impatiens, in plagis
ſeptemtrionalib⁹ vix quadrimeſtre vivit, at-
que et̄ia in Italia rāto ultra aut̄tūm perdurat.

Huius dotæ ſtatuntur differentię: una di-
citur ſylveſtris, cuius folia minora ſunt, ro-
tundiora, ac min⁹ utilia; altera domeſtica, cu-
juſ caipſa maiora ſunt, acutiora & meliora.

Nōn autem ſenna adeo calefacit, ut pleri-
quæ aut̄m̄at cūm vix gradu caloris primū
excedat, & circa finem ſecundi ſiccet, aut in-
itio tertii. Purgat vero blande pituitoſos hū-
mores, ut, craſſos & melancholicos, ſimulq;
terget, digerit, & à cerebro, pulmone, liene,
hepate, ventriculo & mēſenterio lentos hū-
mores, nec non bilem uſtam expurgat. Pro-
inde morbis dictarum partium ab eiſmodi
ſiccis proſciſcentibus mēdetur.

Datur & in forma pulveris, cum ſcilicet ele-
ctuariis admifcet̄ur, ut electuario *diabazzeimer* &
catbolicon, & in ſuſa ac decocta, ut cum ex ea
ſyrupus de pomis ſit purgatorius, vel apoze-
mata quædam ſolutiva parantur: quia vero
ſtutus & tormina ſolet excitare, dum coqui-
tur, ſimul anisum, aut coriandrum, vel ſeniculum
ad diſcutiendos ſtutus permifcet̄ur.

CAP. XLVIII.

De radice mechoacan.

EX provincia Mechoacan radix quædam
eiſdem nominis, craſſa, per taleolas fe-
cta & exſiccata, ad nos ab hinc paucis annis
adferri cœpit. Radix, in quā, prægrina, pur-
gatoria, ex pallido candicans, & valde craſſa,
ex quarāmi multi, longi, imbecilli, qui niſi
quodam nitantur fulcro, in terram ſpargun-
t̄ur. Ad perticas vero accedentes ſcandunt,
& multiplici eas nexu amplexantur, bryoniae
ritu, cui valde eſt vultu ſimilis, ſed virib⁹ diſ-
ſidens; nam bryonia ætis eſt & calida multū;
Mechoacan fere intipida, nec ullius acrimonię
particeps. Bryoniae folia lata ſunt quinquan-
gularia, & ad vitium ſimilitudinē diviſa, ſed
aſperiora, hirsutiora, & albiora: flores parvi,
candidi, racemōſi, & uvarum ritu congrega-
ti. Mechoacanæ vero folia ampla quide ſunt,
ſed tenuia, atrō virentia, & alacra tantum par-
te inuoluta, non ut bryoniae anguloſa: fru-
ctus multi, racematim coherentes, corian-
dri magnitudine, autumnō matureſcentes
Deligenda radix albacans, ac recens.

A nonnullis *hababarum album* vocatur, ab
aliis *ſcammonium Americanum*, in officiis radix
mechoacana, quæ valde candida, aut nigra; aut
carioſa improbat̄ur. Mechoaca Luit. Bar-
ta de purga, Braſilianis Iiticeu dicta.

Abalzeimer.
Deſcriptio.

Species.

Vires.

Differeñtia
inter bryo-
niam &
Mechoacan.

Quantum
mechoaca
na impro-
batur.

Vires.

De *bryonia* alias vide Freitag. Aurot. p. 358. Calēfacit tantum primo gradu, siccat secundo. Pituitam ac serofos humores sine molestia purgat, nec partes ut reliqua purgantia debilitat, sed roborat. Cum vino melius, quam cum alio liquore solvit, daturq; tuto senibus & pueris: iussu veteri, colico do-
lori & venere laui plurimum convenit.

CAP. XLIX.

De *lalappa*.

Incognita fuit veteribus. De usu & dosi cō-
sultant Schröd. Freitag, & ferē omnes
admandam sc. esse à *3℥ ad 3℥ss*. Veram autem hi-
storiam *lalappæ* exponit Gregor. Hortius l. 3
epistol. medicin. Est autem nihil aliud (docet
Closiæo) quā Mirabilis Peruviana *Schwe-
ger. Rosen*, cuius radix in odora in diebus ca-
nicularibus effoditur, testilatum inciditur,
inq; loco umbroso siccat. Vis eius purgās
restituit in retna, unde paratur Magisterium
excellens. Ad quatuor autem scrupulos da-
re ipsam *lalappam* in substantia cum gr. 6. *Di-
agridi* nollem ego. Pergat Thonerus p. 79.
Protegat superius miseris agros à tam sa-
vo medicamine. Magisteri dat totum *3℥ss*. cum
gr. 6. *El. Scam.* & *3℥ss* & tamar. Nolle ego.

CAP. L.

De *Agarico*.

Fungi vel terreni sunt, *boliti*, & *Campinio-
nes* vulgo dicti, proxime & altatim è terra
exercentes: vel arbores, t runcis nempe arborū
adnati: vix enim ulla senescens arbor datur,
cui non adnascatur fungus, vel rugosus & ni-
gricans, ut in quercubus & juglandibus: vel
crassus, durus & albicans, ut in betula; vel al-
bus plen^{us}, mollis & friabilis, ut *agericum*, quod
præstantissimum ex larice excerpitur. Hæc
enim arbor triplex excremento nobilitatur,
resina *Larigna*, quæ omnib^{us} aliis humidior est,
omnisq; expers acrimoniæ, & male à terebin-
thina à quibusdam vendit *Manna* quadam
laxativa, quæ ex effractis illius turculis colli-
gitur, & *agarico*, t. unco illius arboris iam an-
tiquæ adnoto.

*Agaricū.
Resina.
Larigna.
Manna.
Larice.*

Larix.

Est vero larix arbor confiera, eximie pro-
ceritatis, caudice assurgēs recto, cortice cra-
so, infrequentes rima dehiscente, foliis circa
ramulos multis, ab uno tuberculo numero-
sis, simul coherentibus, brevioribus, mollior-
ibus, & tenuioribus, quam pini, nec acule-
atis, sed retnis. Coni admodum parvi sunt,
cupressinis fere similes.

*Agaricum
optimum
quod.*

Laudatur autem agaricum, quod ex larice
decerptum, cuius est velut apostema: præsta-
tissimum vero album, rarum, friabile, primo
gustatu dulce, mox amarum & stypticum. A
Democrito medicamentum familie vocatur.

*Vlmasca-
tur.*

Nascitur in Galacia & Sicilia, sed præstan-
tissimum in Agaria Sarmata regione, à qua
nomē. Nunc habemus optimum ex Delphi-
nato Gallie provincia. & multis Italiæ regio-
nib^{us}, in quib^{us} larices pro ætate ac copiose pro-
veniunt, quarum trunc^{us} agaricū adnascitur;
unde radicem esse mihi vime credendum est, ut
apud Dioscoridem & Galenum comperio.

Calēfacit primo gradu, siccat secundo: pi-
tuitā purgat, obstruēta liberat, attenuat, ter-
get, status dissipat, & omnibus morbis ab hu-
moribus crassis, lentis, & frigidis opitulatur.

CAP. LI.

De *Polypodio*.

POLYPODIUM sic dicitur, quod eius radi-
ce prodeant nodi multi, & cirrhi polypo-
rum piscium ritu. Vocatur & *Dendropteris*, seu
arborum filix, quod arboribus invecat, &
aliquando lapidibus umbrosis, muscosis, &
muris quibusdam humidioribus.

Herba est sine caule, flore, semine, radice,
que tota constat, & foliis tantum filicis maris
similibus, sed minoribus, parte averfa fulvis
maculis conspersa. Radix illi longa & hirsu-
lata est, minimi digiti crassitudine, per obli-
quū repens, & multis quasi verrucis exaspe-
rata, intus porracea & virefens, ut pistaciū.
Sapor admodum dulcis est, subamarus, & a-
liquantum aromaticus, sed linguam ignave
feriens.

Virti.

Neutiquam vero tertio recessu calefacere
ut alleruit Mesue, sensus iterat, siccare se-
cundo credibile est. Præterea humores cras-
sos, lentos, & viscidos terget, digerit, & sic-
cat: bilem atram & pituitam lentam educit,
etiam ab artuculis, si largiore copia sumatur.
Longissimam coctionem sustinet, & raro so-
lum datur, sed aliis commistum purgantibus,
quæ illius purgatoriæ vim, alioquin multū
imbecillam augent. Sijus galli veteris aut
decoctum *beta*, vel *malve* illius vim summope-
te juvat. Admotū quoq; quibusdam affectib^{us}
prodest, ut Dioscorides cap. 188. lib. 4. scribit.

CAP. LII.

De *carthamo*.

VT *carthami* nomenclatura quid purgato-
rium, sic eniū quid pinosum dicit. Este-
nim carthamus planta, & ventris subducto-
ria & carduorum cognata, caule bicubitali &
sæpe altiore assurgens, recto, duro, admodū
ligno & superne ramoso. Oblōga ei folia sunt,
in medio & prope furculos lata, in fastigio a-
cuminata, in ambitu aculeata.

Descriptio.

E furculorum extremitatib^{us} erumpūt, ca-
pitula rotunda, oliivæ magnitudine, & sæpe
majora, multis squammulis spinosis obvallata,
è quibus staminei ac croci flores exeunt,
adeo crocum referentes, ut non nisi à perspi-
caciissimis discernantur: hinc venia quadā ple-
becula digna, q̄ crocum sylvestre appellat.

Succedunt semina oblonga, la via, alba, an-
gulosa, splendentia; seminum floris Solis pe-
ruvianū effigie quorum cortex admodū dur^{us}
medulla candida, pingvis, subdulcis. Car-
thamus à *Seplasiariis* sæpe *Crocus sylvestris*, à *Species.
Cnicum*. Medicis *cnicum* sæpius nominatur: cuius duo
agnoscuntur genera; sativum unum quod
carthamus vulgaris est; alterum sylvestre, cu-
jus adhuc duas Theophrastus differentias tra-
dit, cap. 4. lib. 6. unam recto caule, quo præse
mulieres pro colu utebātur, & R. u. lio cap. 155.
lib. 3. attrahilis est, & carthamus sylvestris, al-
teram humiliorem, torosiozem, hirsutiorē,
humili

humipene serpentem, quæ in officinis cardui
us benedictus est, de quo postea.

Semen cathami inter medicamenta pur-
gantia locum habet; ei enim medulla phleg-
magoga & per se sumpta, vel alius mixta me-
dicamentis humores frigidos & leros expur-
gat; non vero calefacere tertio recessu sen-
tuitur contra Galenum.

CAP. LIII.

De Ebulo.

EBul^o adeo san buco, foliis, muscario, flo-
re & fructus similis, ut magnitudine sola
differre videantur: unde Dioscorides utrū-
que sambuci nomine indigitat, unum sam-
bucum maiorem, seu arborem, alterū sam-
bucum minorem, seu *chamaecitem* nominans.

Sambucus

Sambucus in arborem assurgit sepe proce-
ram, virgis arundinum ritu cavis, medul-
losis, rotundis, primum viridibus, deinde ci-
neritiis, lignosis & duris folio juglandis, sed
gravolente, & puribus in infuris per ambitū
ferrato, floribus multis, parvulis, albis in um-
bellam elegantem dispositis, quos bacce con-
sequuntur sanguineo cruore turgentes: sam-
bucus sylvestrium prima germinat, & novis-
sima foliis nudatur.

Chamaecite vero seu *Ebulus* herbosior est,
& humilior, ut cui⁹ caudex lignosus non est,
nec perpetuus sed quotannis tabescit & foli-
is commoritur. Vberime fruticat in locis
udis, & pingvibus, præsertim incultis: foliis
per inter valla binis, amplius ex pluribus com-
pactis, per ambitum ferratis: flosculis in um-
bella numerosis, candidis, odoratis, nec sæ-
tidis: postea fructibus, ut sambuci, parvis ro-
tundis, nigris, succo multo & granulis præ-
gnantibus. Radices ei crassæ, longæ, carnosæ.
Ex fructibus autumno maturis secerhuntur
acinuli seu parva semina, & in offic. servantur.

Faci.

Ebuli radices, ut & seminula, vim habent
hydragogam, eamque validam & aperientē,
ob id non tantum hydropi, sed aliis quoque
morbis ab humore seroso natis utilem.

CAP. LIV.

De Esula.

Species.

Inter herbas lactarias Tithymalorum gene-
septem numerantur, quibus esulæ multum
sunt congeneres, & veluti species. Omnes e-
nim plantæ lactariæ sunt, ac moleste ac tor-
minose pituitam urgent. Esula tamen mul-
torum rusticorum consuetum est, & familia-
re thabarbarum, cuius usum nonnulli sæpe cō-
valescunt, & intereunt multi.

Asphran.

Dicitur vero *Esula* vel *caula*, Arabibus *Alse-
bran*, Dioscoridi *peplus*, in quibus esulæ multum
sunt congeneres, & veluti species. Omnes e-
nim plantæ lactariæ sunt, ac moleste ac tor-
minose pituitam urgent. Esula tamen mul-
torum rusticorum consuetum est, & familia-
re thabarbarum, cuius usum nonnulli sæpe cō-
valescunt, & intereunt multi.

Peplo seu esulæ cognata est alia planta, *pe-
plis* & *peplum* à Dioscoride, & à nonnullis
plantago aquatica dicta, quæ vires habet easdē,
potius tamen venit in usum peplos, seu esulæ,
præsertim rotunda & minor; nā maior, quæ
foliis & floribus est Tithymali, raro usupatur.

Esula calida est, acris, ulcerans, & cum vi-
olentia humorem pituitosum educens. Sub-
stātia enim tenui cōstat ignea, acris, incidente,

tenuante, fundēte, aperiente & siccatē. Præter
pituitā & aquas trahit atrā bilē etiā à iūcturis.

Castigatur illius feritas infusione in aceto
facta, ut in officina *cap. 3. lib. 2.* docuimus, vel *Vires.*
cardiacorum & roborantium admisione.

CAP. LV.

De Hermodactylis.

Hermodactylus & ephemerum colchicum,
bulbosæ sunt plantæ vultu affines, sed vi-
ribus dissimiles: nam *epheumerum* dicitur strā-
ngulatorium, quod una die suffocatu interfi-
ciat, nec multum purgando alvum ducat; *her-
modactylus* nullum autem etiā periculū adferat,
& pituitam rite etiā à iūcturis expurget.

Est aliud *epheumerum nostras*, quod nonnulli
bulbum ægrestem & *crocum pratensem* nominant, *Ephemerū*
cui folia terna aut quaterna sunt, oblonga, *nostras*.

ut cumque lata, lævia, pingvia: flores colore
& forma croci similes, eodemque tempore,
nempe Autumno exeuntes: radix bulbo si-
milis. In pratis nascitur & locis humidiori-
bus. Magno errore à quibusdam ignaris pro
hermodactylo usupatur: is enim exsiccatius
flaccidus est, vier us & minime purgatus,
nec perniciosus, ut colchicus, qui unā strā-
ngular. At vero hermodactylus officinarum
peregrinus est, non flaccidus, ut nostras, sed
durus, compactus, & qui levi confusione in
farinaceum pulverem abit, sumptusque hu-
morem è parvis remotis, ut iūcturis edu-
cit: Est ergo ephemerum quoddam lethale
& strangulatorium, ut colchicum; aliud nō
strangulatorium, idque tutum, ut Syriacum, *Ephemerū*
quod in pharmacopoliis hermodactyli no-
men habet. *triplex.* *Hermoda-
ctylus offi-
cinarum.*

Hermodactylus calefacit, siccatque initio
secundi ordinis, cum humiditate tamen qua-
dam excrementia, flatulenta, nauseabunda,
qua ventriculo ad versatur, maxime dum hu-
mores à medicamento commoti, in illum cō-
fluunt. Pituitam lentam, ac alios humores
viscidos etiam ab articulis efficaciter trahit:
ob id chiragra, podagra, & omnib⁹ iūctura-
rū dolorib⁹ ab eodē humore natis conducit.

CAP. LVI.

De Turpeto.

NVila est tam anceps & controversa, at-
que ea, quæ de Turbith fertur, enarratio: *De Tur-
Mesue lactariam, ferulaceamque; herbam no-
minat: Serapio radicem Tripolii existimat: opinio.*

Actarius modo pituitas radicem esse putat,
modo Alypum Dioscoridis, præsertim cum
albicat. Nonnulli credunt esse radicem Ta-
plix; alii Scammoniæ Antiochenæ; sed Gar-
cias ab horto plantā ab his diversā mordic⁹
tenet: Nam *planta* est, inquit, *radice* neg, *magna*
neg, longa, caule hedera modo per terram extenso,
digiti crassitie, & aliquando crassiore, duos palmos &
aliquando plures longo. Folia geris alba, *ut etiam*
flores, eoque candidos, *& nonnunquam* rubentes, *nec*
*colorem ter in die mutantis, sicut tripolium, ut ri-
dicule multi crediderunt.*

Non est vero totum Turbith gummosum,
sed pars caulis tantum radici proxima, eaque
utilior: reliqua pars gracilior est, ac comosi-
or, quam ut esse possit utilis.

Herba ter-
ribilis.

Picutam duntaxat purgat, non atram bilem, ut alypum, quod a quibusdam herba terribilis vocatur: eius enim folia, flores, semina purgationis terribiles commoveat. Ob id milem vim agendi, aut paulo mitiorem, fortassis *Turbith*, quali iuroatorium dictum est, Arabibus *Terbith*, qua voce phlegmagoga valentiora non inant.

Terbith.

Turbith igitur *Garcia*, nec radix est *Alypi*, nec *Tripoli*, nec *Scammonia*, nec *Tapiæ*, ut neque plâta lactaria, aut ferulacea; nec si gummosa, optima, nec domestica, ut allerit *Mesue*. Vt sit, nulla est officina, in qua *Turbith* optimum, & his notis insignitum, quas illi tribuit *Mesue*, non inveniantur; eunus viribus & illud responderet, quod aliis lineis a *Garcia* depingitur, Arab. *Caritamon* dictum.

Quod nâ
Turbith
optimum.

Quid autem sit verum *Turbith*, adhuc ambigitur. Laudatur, quod subalbum est, aut cineritium fractu facile, ac recens, nam vetus imbecillum est, & viscera conturbans.

Vires.

Calidum est ordine tertio: purgat trahendo mediocriter: correctam pituitam crassâ, lentam, & putrem a ventriculo, thorace & remotis partibus, etiam iunduris educit.

CAP. LVII.

De Scammonio.

Scammonia
planta.

Scammonii nomine succus plantæ cuiusdam concretus, & planta ipsa intelligitur: quibusdam tamen magis proprie hæc *Scammonia*, ille *Scammonium* dici videtur. Est vero planta lactaria, volvuosa, scanforia, lævis, similacis modo, cui foliis, flore, facie, valde similis est, sed radice non parum dissimilis, quæ in similace tenuis est, in scammonio crassa, prælonga, intus candida, odore gravis, & multo succo prægnâs; ex ea; tenuis & viticulis fureculi prodeunt, qui vicinos frutices confcendunt, amplexantur, & se implicat: folia ei lata & acuminata sunt instar arbuti, sed minorâ: flores albi diu cœcavi, calathii figura. Nascentur uberi in pingvi solo, præsertim in Antiochia & Syria.

Scammonia
succu
quomodo
extrahen-
du.

Ex ipsius radice, *Scammonium* vulgo dictum, seu liquor colligitur pluribus modis; primo refecatur caput radices, dein cultro excavatur, ut in spatium concameratum succus confluat, qui postea vasis idonei excipitur. Secundo, terra foditur juxta radicem, ut concamerato sinu seroibus relinquatur, inquam subiectis juglandiū foliis profunditur succus qui concrevit extrahitur. Tercio, radix omnino evulsa inciditur, lac inde profluens siccat & cin ossas quasdâ formatur, & servatur. Quarto, ex foliis & caulibus citris succus extrahitur, siccat, cogitur, & servatur; sed nigram est, aut ex nigro virefcescens educit hoc modo potestremo *Scammonium* & omnium pessimum.

Scammonium An-
tiochenum
optimum.

Præstantissimum, quod ex incisa radice super nitro cheum exudat, & maxime quod ex Antiochia defertur, & in Armeniâ; Europæi omnino pravum.

Quib^o no-
tis digno-
scatur
Scammonium
optimum.

Verve o sit optimum, seber esse nitidum, splendi-
tum, clarum gummi modo, subalbum, rarum, fureculi, tenuissimis fistulis spongiosum, cito liquefcescens, tenerum, friabile, non valde ponderosum, nec odoris terribilis, nec non suavis, sed proprii, & taurini glutini simillimum.

Ab his notis, quod longe recedit, pessimum.

Vires.

Scammonium omne valenter, cum labore atque molestia movet album: bilem flavam & seriosos humores, tenuis & æther purgat, & si paulo largiore copia sumatur, intestina abradit, viscera jedit, venarum ora aperit erodit, tan-
gvinæ sape per inferiora du cit, dysenteriam mis-
excitat, cor, hepar, & reliqua viscera contur-
bat, & ventriculum subvertit. Calidum &
siccum est tertio recessu.

Illius effera vis castigatur admixta aloë: *Me-Scammonium* vero si in malo citonio excauto, uti veteres docuerunt, cibano, aut prunis decoquatur, pasta undique circumlita, præsertim additis quibusdam seminibus, ut *apii*, *fœniculi*, *dauci*: ulterior tamen coriecho hret ex toto citonio, vel succo rosarum.

Castigatur, ut decet, *Scammonium*, *Dacrydium*, quasi lachrymula dicitur, & in *Othrydan*is, corrupto vocabulo *diagrydium*. Nimis dictum. recens esserum est, antiquatam imbecillum & torminosum; movet enim, non promovet, dimuin bonum.

CAP. LVIII.

De Elleboro.

Elleborus, seu helleborus albus est aut niger. Albi duæ sunt differentiæ, major & minor. Major folia gerit plantaginis, vel potius gentianæ similia, sed majora, magisque venosa, striata, & velut plicas habentia. Caulis ei rectus & longus, plures species proferens, è quibus flosculi candidi emergunt: radix ceposa, crassa & candida, cui multæ fibræ adhærescunt. Calefact & siccat tertio gradu: varios humores, sed maxime pituitosos ducit: idq; cum molestia vomitum excitat sumptum, & ejus pulvis naribus admotus sternum ætum movet. Est & *elleborine*, seu *ellebori humili albus*, ei vultu multum similis, quem omnes non servant.

Species
albi.

Niger vero quadruplex est, unus dicitur verus, alius *pseudoeleborus*, seu *elleborus niger falsus* *Species* *hortensis*; tertius est *elleborus Dioctetianus*, nigri. *sen Confligo*: Quartus est *elleborus falsus sylvestris*. Adduntur nonnullis elleborus niger *serulaceus*, & *elleboraster maximus*.

Prior folia edita, plana ex pluribus combinata, lævia, duriuscula, veluti lauri, per ambitum serrata: flores à cespite prodeunt latipatuli, primum albi, postea aliquatū purpurascens, è quorum decidatium medietullo enascuntur filiquæ breves, exiguo semine prægnâtes. Radix subest multiplex, in fibræ, seu radicales plures nigras distincta. Floret circa solstitium hybernū, & cin mediis nubibus.

Elleborus
niger ve-
rus.

Elleborus hic præ omnibus aliis in usum medicum venit, semperq; usurpandus, cum absolnte & simpliciter *ellebori* vox designatur, Latinis *peratru*, ab *aribus cherbachen* nominatur. *Cherbachii* purgat humorem melancholicum: Prodest *Vires* in-
insanientibus, maniacis, hypochondriaciis, gri veri.
quartanariis, & omnibus morbis, quod atrabilis, vel humor melancholicus procreat, periculosus est autem sanis, pueris, & imbecillis oribus.

De Mezereau & Chamelaa.

De Thymelææ.

De laurcola.

CAP.

Ricinus sic dicitur à similitudine parvi ac foedi cuiusdam animalis, bovino generi infestissimi, quod illius semē refert. Cui quoque *croton, lupa, myr, asola, kerva, palma Christi*, & Arabice *Albemefuch* vocatur.

Nomina. Herba est arborem figura & facie repræsentans; nam eius folia platani vel ficus æmula sunt, ampla, ac lata, divisa, angulosa; caudicem ac ramos arundinum modo cōcavos: flores moscosos & pallentes: fructus capitulis triquetris & racematim coherentes & maculosos, exterius cortice aspero & echinato vestitos; medulla plenos candida & pingvi; ex qua tusa & torculari commissa oleum exprimitur, non tantum lucernis, sed aliis usib⁹ expetitum. Nam alvum purgare, & alvi umbricos enecare asseruit Dioscorides. Valet quoq; scabiei, capitis ulceribus & uteri suffocationibus curandis.

Vires. Ricinum calefacere & siccare secundo recessu, & vim purgatoriam habere, certū est. Eius grana viginti, aut plus, minuse, pro summentis ætate & vigore, mundata, trita & pora, bilem & aquas per alvum deiciunt.

Est & Ricinus Americanus, cuius semina Grana Dillie vulgo dicte vehementer purgant, superius & inferius cum periculosa faucium inflammatione.

Lusitanis, notante Mussaphia, Pinhoes de Brasil. h. e. nuclei pinus brasilionis Grana Dilli vocantur. Mirum, si pellicula intermedia quæ granum in partes dissecat, & duplicata conspicitur, integrè adimatur, innoxie prædicta grana ceu nostrates amygdalæ comeduntur. Observatum est in diversis plantis Americanis naturam adiunxisse esculentis venenum: Sic Mandioca ingens radix, quæ in farinam molitur ad incolarum citti-dianam alimoniam, infunditur recens in aqua, quæ pota statim interficit bibentem. Castanea Caja cruda si mandatur urit lingvā, fauces: assa cibus gratissimus est. *Hæc ille doctissimus* Sed obstat Piso p. 83. quod Mund⁹ guacu-Pinhaes do Brasil, in Hist. Natur. Brasil.

Sed impropiè Grana Dilli vocantur. *Matracor* enim, flos passionis Christi propriè Granadilla dicitur, teste Petro de Cieza part. 1. hist. Peruv. cap. 28. Penticulatus descriprā hanc plantam vidi in Flora *Ferrarii* diligentissimi, l. 2. p. 190. imo magis penitus in horto Farnesiano *Aldini* p. 49.

Brassica marina, O. Ficinis Soldanella dicta, duas sub se plantas multum inter se differentes complectitur, quarum prior vulgari satis est similis effigie, sed perdita & quottannis germinans, nova profert folia: vocatur Brassica multiflora & monospermos.

Alia multum dissimilis, quæ ex convolvulorum familia creditur, ob vultum congenere: eaq; semen profert mucagineum, nigrum, duriusculum, angulosum, quod vim habet hydragogam, & lumptrum hydropicis multum adfert utilitatis, licet stomacho inimicum, Dioscor. Opportune tamen datum, & aliis mixtum, quæ interanea roborant, sine violentia aquas ducit, utiliterq; admisce-tur Hydragogo eximio à nobis descripto.

Alia multa simplicia purgatoria facultate nobilitata tellus nostra promit, ut frangulā & thamnū, spinam cervi dictam, quæ huc congerere nolui, quod vel raro usurpentur, vel nostras compositiones minime ingredi-tur.

Ad purgantia spectant alia, de quibus ob affinitatem passim dictum & dicitur. De *Manna* quidem cap. 7. de *Afaro* cap. 143. de *Epithymo* cap. 22. de *Elatario* cap. 269 de *Euphorbio* cap. 261. Exponendum appendicis loco de *Bryonia*, *Cataputia*, *Gratiola*, *Spina Cervi*, *Staphisagr.* & *Gummi Gutt.* *Bryonia* utero summe unius est, ut & colicæ passioni, huius quidem externè, illi interne. Confert quoque Hydropicis. Purgat n. valide sero-sos & pituitosos humores unde splenis obstructione tollit. Radicis dosis in substantia est Drach. j. in infuso Vnc. Sem. præparatur tamen prius ut radices hellebori. Paratur inde fœcula satis usitata, & alia.

Cataputia ad Tithymatos spectat. Grana purgant vehementer terosos atque biliosos humores per vomitū & secessum, dosis bacc. vj. ad XII. *Gratiola* folia purgant aquosos, lentos, biliososq; humores à Drach. j. ad Dr. Sem. *Spina cervi* constituit syrupum nobilissimum pro purgandis pueris lib. 1. part. 2. Baccæ sumuntur à XV. ad XX. Pulvis aridarum baccarum sumitur à Drachm. j. ad Drachm. j. Sem. *Semen Staphisagrie* potenter purgat non sine violentia à Gr. 12. ad 15. *Gummi vero gutta* lib. 1. & lib. 3. epitol. medic. exponit Gr. Horstius satis fusè. Vocatur (inquit Freitagus) Gummi de Goa, Gummi Gutta, Gummi gild & gemou, gummi Indicum, gummi Peruvianum, gutta Gemau, Gemu, Gutta gamandra, Gittage-mu, indigenis Sinarum, Chatacemou, catagaume, succus Gambici, succus Grambici. Monardo ob insignem ad podagricos affect⁹ ex serosis humoribus utilitatem Gummi ad Podagram. Dosis gr. V. ad gr. XII. cum cast. lign.

Est præterea Herba *Provehosæ* (inquit Doct. Mussaphia) seu Benedicta, diceret eam Senæ folia habere, sed crassiora, qua American & ab eis edocti Hispani ad ventrem exonerant dum post convivia, inter mutua colloquia, quin etiam ad tempus sal-lendum, ad servandam valetudinem frequenter utun-tur.

CAPUT LXV.

DE CALEFACIENTIBVS
EXOTICIS.

India medicamentū quam Medicū bonior multas miranda virtutis species occultat, quas poliorū vitz & peritiorū vitz & peritiorū literatura Medici mendicant, ut his selectis medeantur morbu qui herbarum nostrarum vires aspernantur. Ex dispersis autem eam Orientales, Occidentalesque partibus diuerseruntur planta aromatica, cardiaca & calefacientes. Ex quibus eas tantum expleandas suspicio, quae compositiones in Officina nostra descriptas ingrediuntur. Ab his autem, quae cum excessu calefaciunt, iniunctum duo, dein quae minus, postea quae inter calefacientia & refrigerantia ambigunt ut potius temperata, & a quibusdam calefacientia, ab aliis refrigerantia dicantur, paucis describo.

De Zinzibere.

Zinziber seu gingiber planta est à Barbāis mutuata, & sic nominata, iridia aquatica similis, sed foliis magis nigricantibus. Radix illius repit genicularis internodiis, folia arundinacea proferens, quae bis, terve in anno revirescunt. Nascitur in multis Indiae regionibus, semine, aut radice satum. Optimum censetur, quod ex Malvarum Calecut, & Arab. Trogloditic. defertur, ubi frequentissimum est, & cura multa colitur, alioquin minime bonum.

Zinziber
quoniam
vix ad
medicamentum.

Cum eruitur, internodium radicis in serobe defesso relinqui solet ad plantae perennitatem; Terra namque opertum anno sequenti germinat, & radices alias, ac folia nova profert. Tenella radix in taleolas secta, cum aceto, oleo & sale in acetariis suaviter editur; Ad nos tamen non nisi sicca advehitur, aut sacharo china condita; nulla enim arte potest in nostro solo cicari. Quid vero sit discriminis inter zinziber, zedoariam, & zerumbet, mox aperietur.

Calefacit zinziber ordine tertio. Costionem iuvat, & ventriculum roborat imbecillum: eius tamen usus solito nunc est infrequentior, nec ita condimentis admiscetur, fereque tantum ad quorundam medicamentorum castigationem usurpatur.

CAP. LXVI.

De Zerumbet.

Zerumbet, sive Zurumbet, zedoaria & zinziber, plantae sunt peregrinae & cognatae, sed vix cognitae omnibus omnes. Nam ex Arabibus Serapio cap. 172. lib. de simpl. ex auctoritate Isaac, zerumbet zedoaria esse scribit: deinde ex auctoritate sua asserit, zerumbet arduces esse rotundas aristolochiae similes, colore & sapore zinziberis. Et albi cap. 271. ejusd. libr. scribit, arborem esse magnam in montibus Indiarum Orientalium.

Avicenna lib. 2. tract. 2. cap. 247. ait, Zerumbet esse lignum cypero simile. Nonnulli putant esse, Arnabo, cuius meminit Paulus Aeginetanus cap. 3. lib. 6. falluntur tamen, nam Arnabo

bo multorum opinione, arbor procera est, suavissime fragrans, vel, ut aliis placet, plantae quaedam nunc illo nomine incognita.

Arnabo
quid.

Zerumbet vero graminacea iturpis est, quae partim scitur in provincia Malvar, partim fonte provenit in locis quibusdam syluosis hujusce regionis, ibique zinziber sylvestre quomodo vocatur, *Garcia*. Ejus siquidem vultus, ut & zinziber radices, cum zinzibere magnam habent affinitatem: in zerumbet tamen omnia maiora; rat. nam folia longiora sunt & latiora, & radices crassiores; quae erutae conciduntur & siccantur, deinde in Persiam & Arabiam devehuntur, unde post in Europam.

Zerumbet inopia, zedoaria rotunda ponit recte potest, nam utraque planta ut nominis, sic virtutis, & forsan generis ejusdem non male putatur, non secus, quam cyperus longus & rotundus.

Commendatur plurimum zerumbet adversus venena, & ad cor exhilarandum, atque vires ad partes interiores roborandas, & conservandas.

CAP. LXVII.

De Zedoaria.

Nomine Zador, zeduar, geiduar & zadura, vulgaris officinarum zedoaria intelligenda est, quam Mesue radicem rotundam esse scribit, quaeque zinziberis faciem refert: odoratior tamen est, ut cum que amara, nec adeo, ut zinziber, acris & calida.

Differen-
tia inter
zedoaria
& zinziber.

Devehitur è Sinarum regione, & ab extremis Indiae finibus. Affinis est zerumbetho, sed vulgarior & notior; verum utraq; planta Europaeis integra fere invisa.

Cypero zedoariam similem esse scripsit Avicenna, alii custo, de quo postea: omnia vero aromatica, & vitribus, quam vultu similiora.

Calefacit, siccaturque zedoaria ordine secundo, status discutit, animalium venenatorum moribus medetur, colicis doloribus opituitur, alvi tinea enecat, & antidotis optime miscetur, V. Freitag.

CAP. LXVIII.

De Galanga.

Galangae duae agnoscuntur differentiae, major & minor; utraque in eodem solo perveniens: sed minor, quae odorator est, latius & uberior in Sinarum regione fruticat. Maior in *lavar* & *Malabar*: Estque duorum cubitorum alta, & saepe amplior, praesertim in pingvi solo lata.

Species.

Folia ei longa sunt duorum fere cubitorum, superne multi, inferne minus virentia. Caulis ex eorundem involucris vestitur, ut in Orchidum generibus videtur: flos candidus & inodoratus: semen parvum: radix iuxta Caput crassa, bulbosa & arundinis modo nodosa. In reliquis partibus zinziberi admodum similis, similiterque propagatur, radice nempe, non semine: lataque mirum in modum luxuriat, ac sobolescit: Iridi tamen videtur similior, non modo radice, sed foliis & facie.

1.
Maior.

Minor galanga palmos tantum duos alta est, foliis myrtheis, radice nodosa & cultro saepius nascens;

nascens. Mālc nonnulli calamum aromaticum, & acorum cum galanga confundunt. Chynenses & Malabareses frequentes utuntur galanga in cibis & medicamentis.

Vires.

Calefacit & siccit ordine tertio: ventriculum roborat, & colicos dolores sanat, status discutit, & frigidis omnibus morbis succurrit. Seligenda vero minor, ut præstantior, Stomachica est, cephalica & uterina.

CAP. LXX.

De Acoro.

Acor^o radix odora est, gēiculata, iridi multū similis, sed foliis longioribus & angustioribus, nec non caule renuioe & longiore. Ipius quoque radices tenuiores sunt, oblique juxta terræ superficiem proserpentes, foris & intus albicantes, & gustu acres cum quadam amaritudine.

Turpiter erant, qui Galangam utramque, zinziber & acorum non discrepare contendunt; nec excusandi, qui calamum aromaticum & acorum indistincte usurpant, & ambas stirpes unicam esse credunt: non parum enim inter se distat, ut ex singularum descriptione patet. Adde, quod Europa tantum acorum profert, nunquā aut raro, & quasi in vita calamum aromaticum; India calamum aromaticum huncquam, aut egre acorum.

Vires.

Reponitur acorus, ex mente Galeni, inter ea quæ tertio recessu calefaciunt & siccant.

CAP. LXX.

De Calamo aromatico.

CALAMVS aromaticus planta est Indica, & arundinacea, cui⁹ scilicet caulis instar calami aut tubi cavi⁹, assulatum fractu facilis, nam percutu cito in assulas dissilit.

Calamum aromaticum quomodo ab acoro distat.

Ab acoro non parū distat, nec similiter inter radices connumerantur, sed potius inter fusculos ligneos, concavos, geniculatos, arundinis modo intus albos, exterius fulvos, odore fragrantissimo, sapore cum acrimonia non exigua amaro, & in mandendo admodū glutinoso.

Ex India sola devehitur, & pro eo radix quedam, & rei alterius, quam calami veri & aromatici, quem Hippoc. myrsipicum, hoc est, unguentarium ab odoris suavitare nominat, in Officinis multis venditur, quam rei herbariæ peritiores *calamum officinarum*, nonnulli *Cyperum Babylonicum* nominant, qui nunc alitur, ut & aliæ plantæ rarissimæ in horto celeberrimæ scholæ Medicorum Parisiensis. Ioan. Robini Regii Botanici industria & labore; antiquorum tamen calamus aromaticus & ver^o non est, hic enim acrior & calidior perhibetur, & folia habet strictiora, magis iuncea; & admodum triangula, vulgaris latiora, & ferriina. Sed cum facie & facultate alter alteri non parum sit affinis, pro exotico nostras, seu pro raro vulgaris r^e substituetur.

Vires.

Calefacit & liccat ordine secundo, leniter astringit; parum acrescens; & partium quarundam tenuitate mentis aperit, menses movet, spiritus recreat, & cor r^e iuvat nativum.

Prodest in Hepatis obstructionibus, lienis oppilationibus, mentium suppressionibus & dolore quoque colico.

CAP. LXXI.

De Costo.

COSTVS planta peregrina est, à veteribus quidem celebrata, sed suis lineamentis non satis accurate signata, ac descripta: unde vera illius dignotio perfecte nondum recentioribus patuit. Omnes quidem uno ore radicem esse pronunciant, sed ex quantā stirpe, & an ex una tantum, vel diversis, nullus adhuc indubitanter asseruit.

Quod si antiquis fides non denegetur (ut certe in his potissimum, quæ probe norunt, celebrantur, & longo comprobantur usu, non nisi denegabitur in iuste) tria costi genera agnosceamus, *Arabicum*, *Indicum* & *Syriacum*.

Arabicum candidius est, levis & odoris suavitatis ceteris præstans, recens abunde plenus, densus non cariosus.

Indicum levis quidem, sed niger & amaricans *Costis a-Syriacus* lavescent, tuberosus, gustu acer, & amaratus, ac suaviter fragrans. Arabes verò tantum eius duo genera constituunt, amarū & dulce; credit tamen Clusius genus costi duntaxat unicū esse, nec nisi collatione quadam cum amario, vel acriore costo dulcem nominari: quam saporis diversitatem in plantis omnib. agnoscescimus quotidie, quæ recentius dulciores sunt ac suaviores: vetustiores, teredine, erosa & corruptæ, acriores, amariore, & insuaviores.

Costus autem usibus medicis nunc receptus & vulgaris, radix est fere zinziberis effigie, intus albidus, levis, parum gravis, exterius est pallido flavescent, subamara suavissime fragrans, ac sæpe tam odorata, maxime cum adhuc recens est, ut importune caput feriat. Nascentur in multis India tractibus, ut in Guzarate, & circa Amadabar urbem istius regionis percelebren⁹. Græci & Latini Arabum nomenclaturam retinuerunt, omnesque uno ore *Cost*, aut *Costum* asserunt.

In nativitate, nonnulli pro costo radicem quandam aromaticam plantæ nunc vulgaris usurpant, quæ est Sesele genere deprompta videtur ad Ethiopici enim Matthiolo dictū proxime accedit radice, foliis, caule, magnitudine, facie, viribus. A quibusdam *pseudocostus*, ab aliis *Costus Belgarum*, ab aliis *Costus officinarum* solet appellari. Qui hunc pro vero substituere veretur, angelicam illi sumere licebit.

Costus cum subamarus sit, modice astringit; & quia acer, calefacit insigniter, suaque odoris eximii gratia, cor & spiritus reficit & exhilarat. Hinc fit Oleū costinum, quod sping inunctū febrile rigorem mitigat. Hinc nota illa Pilula Mündereri Marocostina, de quibus parte II.

CAP. LXXII.

De Been utroque.

BEN vel BEEN, ex *Rhas. part. 135. denomin.* Arab. vox est Arabica, arborem quādam in Æthiopia nascentem, & tamarisci similem designans, cuius granum dicitur *Abellan*, ex quo oleū manat, *musillinum* dictum; Qua voce ipsa

ipſa etiam planta inſignitur: Nam Been ſecū-
dum Rhadum *capite 145. lib. 21.* & Arabes Mu-
ſcillum dicitur. Quenam vero ſit illa plan-
ta, dilucidius non explicat, ut nec etiam Avi-
cenna, qui dum *85. tract. 1. libr. 2.* quaerit, quid
ſit Been reſpondet ipſe, fructu lignea, aut ra-
dices eſſe contractas, & necitate habētes ru-
gas ſeu lineationes, ac duplici ſub ſpecie con-
tentas, quarū una alba eſt altera rubra; utraq;
calida & ſicca in gradu ſecundo. Alibi tamē
tract. 2. lib. de medus. cord. utrumque Been ſiccū
primo reſeſſu ſcriptis, & rubeam albo calidi-
us eſſe: contrariū tamen videmus in iſtis du-
abus radicibus, in officiis Been nomine cele-
bratis; nam quæ albicat, calidiſſima eſt & aci-
ter fauces & linguam ferit: rubra id ſolū mo-
do præſtat langvide & ignave.

Serapio plantam utramque non clarius de-
pingit: Been, *vit. ſpecies ſunt duæ & amba magni-
tudine radicū paſſimacæ parvæ & quedam tortuoſæ.
Deſeruntur ab Armenia: Odor earum bonus & amba
viſcida, calida, humida.*

Cum igitur Arabes antiqui de planta indig-
ena ſolū nomine teſus conveniant, quid
li noſtrates in ea deſcribēda, aut obmutēſcāt,
aut pauca quædam & probabilia tantum enū-
tiant. Nullis ſane Pharmacopoliis non co-
gnitæ ſunt duæ radices, quæ paſſim Been no-
mine albi & rubri celebrantur: Illa tamen di-
gnorio penes tantum ſuperficiem eſt, nec dū
veram quis ipſius effigiem dedit.

Ex Arabum autem ſententia Ben corborat,
corpus impingvat, ſemen auget, confert tre-
moti, & alia in illa commoda præſtat, quæ
vix in noſtro vulgari albo agnoſcuntur. Ob
id Sylvius radicē Eryngii ſubſtituit, ego an-
gelicam noſtratem vel Hiſpanicam prætule-
rim, ut magis cardiacam, aut tormentillam,
Sunt, qui polemonium videntur Been albū
eſſe, & biſtortam, rubrum, ſed levioti conie-
ctura, quam ut pluribus ſit opus improbare.
Ex nucleis Been exprimitur oleū quod nūquā
ſit rancidum, unde Galli illi utuntur ad faciē-
da baſama & olea ſuaevolentia laſmini, ro-
ſar, &c. Alii putant idem poſſe Ol. ex nucle-
is cetæ. Heurn.

CAP. LXXIII.

De Secacul.

SECACHYL varie nominari ab Arabibus,
ſemper ut lochachium, lichimam, habet a-
libimium, apud quos illius ſemen, ſeu potius
granum *Calcul* dicitur, & folium inquit, eſt
ſimile folio *Albena*, ſeu *tulben*. Hæc liquidem
vocabula apud Serapionem & authorem Pā-
deſtarum videntur confundi, & pro *Secacul*
uſurpari, ſecundum quos planta eſt, brevi-
caulis, venoſa & nodofa radicis, è cuius ſin-
gulis geniculis folia emergunt baſami, S:ra-
pio dicit *baſat*, ſimilia.

In illius ſummitate circa veris initium flo-
res erumpunt violacei, violis tamē maiores,
bec ſimiles, quorum occaſū ſequuntur grana
nigra ciceris magnitudine, humiditate
dulciſſatura, quæ grana *calcul* barbara gens
nominat. Rhaliſ tamen ſuo iſiomate Kilkil
mavult appellare, cuius qualitates reſenſet
lib. 23. calidumque & humidum ſecundo reſeſ-

ſu tenet: Serapio in utraque qualitate tantū
primo. Ambo autem plurimum valere ad rē
veneream excitandam ſcribunt; auget enim
ſemen, erectionem veretī facit, & ad con-
greſſum pigros alacres reddit. Naſcitur Sce-
cachul, ſeu Secacul, in locis umbroſis, atque
iuxta radices arborum.

Neque autem radices, neque grana Secacul
ad nos deferuntur: Et cum planta proſus ex-
torica & herbariis recentioribus, incognita de-
ſumantur, à formulis remediſiorum debent
expungi. Abſurdum enim eſt à Barbaris ea
mendicare, quibus facile carere poſſumus;
vel forſan ipſi carent, cum illorum nullus ad-
huc Secacul accurate deſcripſerit, aut ad nos
mitti curarit, vel ſaltem venale in ſuis empo-
riis, perinde ac reliqua ſimplicia rariora oſtē-
derit.

Cum rebus Venereis inſerviat, quoties di-
cta planta opus erit, vel *ſatyrium* præſcriben-
dum, aut iam præſcriptum, augendum, aut *pi-
ſtacia*, aut *nuclei pini*, aut *ornithogloſſum*, ut alia,
quæ illius, quæ ludibria movent, ſubſtituenda.

CAP. LXXIII.

De Cinnamomo.

QUID ſit cinnamomum, vix ſcitur ex an-
tiquis, qui de eo multa ſomniant: nec
dum ex recentioribus innouit ſet, niſi illius
natale ſolūm peragrare, ut Garcias ab hor-
to, qui idipſum vidit in multis Indiæ orienta-
lis regionibus, ut in Zeilan, ubi laudatiſſimū
provenit & in Malabar.

Illius autem dignotioni magnam attulit
obſcuritatē multiplex, quæ deſignatur, apud
nos & barbaram gentem, appellari: Nam in
Malayo *Caiſ manū*, hoc eſt, dulce lignum vo-
catur: In Ormis *Darchini*, quo nomine etiam
à Perſis & Arabibus nuntiatur. Apud nos
vero modo *Cafia* & *Cafia*, modo *canella* modo
cinnamomum, quali Chynæ amomum, vel po-
tius *amomum* ex Chyna delatum vocatur; un-
de tot diverſæ plantæ, quod nomenclaturæ
ſunt reputatæ.

Revera tamen, ſi Garcie fides adhibenda,
ut certe tanquam teſti oculato & fideliſſimo
narratori debetur, *Cafia*, *cinnamomum* & *ca-
nella*, unū & idē ſunt medicamentū: Nec cin-
namomi generæ par ſunt duobus, unum, quod
in Zeilan; alterum, quod in Malabar & *ſuſa* na-
ſcitur. Pro bonitatis quidem gradu quinque
eius diverſitates ab authoribus reſenſentur,
ſed genere tantum duplici diſtinctæ.

Canella autem craſſior, xylocafia eſt, ſeu
caſſia lignea durior & craſſior: Arabibus, Per-
ſis & Indi. *Salihatha* dicta. Quæ magis odora-
ta eſt, fragrantior, & tenuior, cinnamomum
eſt verū, quod lignum odoratum portendit,
ex eodemque arbuto habetur atque canella,
ſed hæc ex trunco, cui cortex craſſiſſim⁹ eſt,
illud ex ramis excerpitur. Quod videtur in-
nuere Theophraſtus, dum cinnamomum in
multas partes deſcripſit, quarum quæ radici
propinquæ ſunt, deteriores & minus odora-
tæ, quæ in ſupremo ſunt arbuto, odoratiſſimæ
& præſantiſſimæ; quæ in medio mediz.

Diſplicet tamē Matthiolo hæc Theophra-
ſti &

Virt.

Virt.

Cau. Mal.
Darchini.Cafia
Cinna-
momum.Cafia
& Cinna-
momū eſſe
idem.Canella.
SalihathaMatthiol⁹
negat eſſe
idem.

sti & aliorum opinio, qui cassiam & cinnamomum idem esse scripserunt, taterunt quidem cassiā & canellam non differre, sed ab utraq; cinnamomum non tantum distingvi, sed nec inveniri. Et si inveniat, non illius corticis, sed lignum solummodo odoratissimum, & cinsum venire medicum.

Bona tamen illius venia, cinnamomū nunc habemus præstantissimum; nec differt à canella, seu cassia odorata, nisi quodam accedente, ut gradu bonitatis. Atque eo modo accipiendæ sunt cinnamomi varietates, à Dioscoride numeratæ. Estq; eorū optima ratio, qui asserunt, canellā seu xylocassiam esse crassissimum & extimū corticem, cinnamomū interiorē, tenuiorem, odoratiorem, præstantiorem, & ad usum multo commodiorem.

Tempore Galeni cinnamomum adeo rarū erat, ut soli Imperatores haberent, & curiose servarent in scetinis, sed huius aromatis præstantia effecit, ut ad nos & regionibus peregrinis adveheretur copiosissimum & præstantissimum.

Est autem canellā seu cinnamomi arbor sylvestris, ac sponte nascens magnitudine oleæ, ramis multis, ac rectis foliis citri colore, lauri effigie, floribus candidis, fructu nigro & rotundo, olivarum parvarum magnitudine. In Zeilan frequentes sunt hæ arbores.

Eius eximia virtus in cortice est; excalescit, concoquit, menses & partum accelerat, & mire cor recreat.

Est altera *canella Peruviana*, illi vultu similis, cuius odor, sapor, & virtus non in cortice, ut in India orientali, sed in fructu tantū depreher duntur, ut ex Nicolao Monardo refert Clusius *cap. 25. lib. simpl.*

CAP. LXXV.

De nuce moschata, macis & macere.

EX India desertur eximia quædam nux aromatica, quæ ab odoris suavitatem Moschocaryon; Moschocarydion, caryon aromaticum & nux myristica seu unguentaria & moschata vocatur. Excerptur ex arbore peregrina pyri magnitudine, foliis persicis sed brevioribus, roseo flore, odore peramano.

Arbos hæc veteribus, præsertim Græcis, fuit incognita. Nascitur in insula *Banda*, ubi *Palla* & *Macis Bunnapalla* nominantur.

Huius autem arboris fructus, propter odoris suavitatem, moschatus dictus, etiam si moschū non oleat, duplici putamine vestitus, altero externo & crassissimo, quod per maturitatem dehiscit, ut in iuglandibus; altero tenuiore, quod nucleum, seu nucem proximè ambit, quodque rubescens, ac eleganti facie se dat in conspectum, ubi cortex exterior dehiscit, & parvulus remanet.

Istud vero tenuius involucrium & rubrum macis est, quod etiam exsiccata nucē dehiscit, & per calorem immutato tandem rubore, colorem quoddammodo aureum acquirit. Est ergo macis *membrana tenuis ex*

arbro flavescens, quæ nucem aromaticam seu moschatam contegit & amplectitur.

Porro macis & macer inter se discrepant, nā macis est involutū nucis aromaticis, ut dictū est; macer vero ligni cuiusdam cortex *crassus, flavescens, seu cum Plinio rubens, ex Barbaria allatus, gustu valde amarus & adstringens.* Ex qua autem arbore, neque ex veterum, neque ex recentiorum lectione certo scitur: unde maceris quoque cognitionem incertam credimus.

Nux moschata probatur recens gravis, pingvis, & quæ acuta puncta succum mox reddit oleosum.

Eius vires, ut etiam macis cerebro, roborando ventriculo, & coctioni iuvandæ plurimum commendantur.

CAP. LXXVI.

De Piperibus.

MULTÆ plantæ multum inter se dissimiles piperis nomine donantur, ut piper album, nigrum, longum, Calecutianum, cœu Capsicum, & piper aquaticum seu Persicaria. nec defuerunt, qui viticem seu agnum castū & ribes nigrum piper agreste vocarunt: Sed cum absolute piper ponitur, Garcias rogat Pharmacopœos, ut album tanquam præstantius selegant, nostros tamen forsitan albi penuria nigrum sumunt.

Plāta autem, quæ piper fert album, ab ea, quæ nigrum, tam parum dissidet, ut eadem esse dicatur. Vtraque scansilis est, atque adeo imbecillis & caduca, ut nisi fulcro quodam nitatur, ad terram illius sarmenta flexilia & lenta delabuntur, lupuli vel periclymeni modo. Propterea vel peticis fulcitur, vel feritur ad radices arboris, ad cuius fastigium sese convolvendo scandit. Folia eius rara sunt, Asiæ mali effigie, sed minora: radix pusilla: fructus parvi rotundi, & simul multi ac racematim coherentes.

Piper omne potenter calefacit, atque potentius album nigrum, & odoratius. Sed ut planta rarissima est, sic rarissimus fructus. Est & piper quoddā caudatum, de quo suo loco.

Planta vero, quæ longum piper edit, non minus effigie quam qualitate, quæ nigrum, convenit, referent Clusio, contra Garciam, qui stirpes valde distindentes asseruit, nam folia utriusque magnitudine æqualia, hederaacea nempe, sed nervosiora & pediculo breviorē subnixa. Huius plantæ fructus Iulos Coryli perbelle referunt; ex plantæ singulis internodiis prodeunt, atque ex opposita pediculi foliorum parte, ut in aliis piperibus: fructus illi ex multis granulis constanti, elegantiori serie secundum pediculi longitudinem congestis. Virides autē sunt, quia ante maturitatem collecti, & nunc longiores, nunc breviores aut crassiores, ut in aliis fructibus contingit, perfectum incrementum non assecutus.

Macropiper seu piper longum vehementer mordet, ait Dioscorides *cap. 189. lib. 2.* & quia ante maturitatem decerptum est, subamarum relinquitur. Antidotis & Theriacis medicaminibus expetitur.

Piper

Macis quid.

Nuci moschatae vires.

Quomodo differant.

Arbor canella.

Vires.

Moschocaryon.

Arbor nucis moschata.

Macis

Macis quid.

Macropiperis vires.

Piper jam adferunt conditum, quod longè utilius adhiberi potest quam crudum, remedium certe in ventriculi frig. non contemnendum.

CAP. LXXVII.

De Caryophyllis.

Caryophylla, seu caryop^{us} illi grana quædã sunt, seu fructus arboris exoticæ eiusdem nominis, quæ nascitur in insulis Moluccis, lauri forma & magnitudine, foliis persicæ, vel magis salicis, aliquantum angustis; furculis multis; flore copioso, primum albo, dein virescente, tum rufescente; qui ubi solis æstu induruit, nigricat, & rudimentum quoddam fructus, seu imperfectum fructum & exsiccatum refert, tanquam clavum, quatuor velut exertis apicibus in extremo exasperatum.

Fructus hic adhuc vires suavitatem omnes alios superat: erumpit in extremis furculis, clavi modo, unde vulgus clavum gyrosteum vocat. Rectius enim clavi cuiusdam refert effigiem, quam nucis aut nucifolii, ut recepta videtur notare nomen clatio. Nam caryophyllum dicere, n. cifulium dicere est.

Calefacit & siccat ultra secundum ordinem. Plurimum est eius ad esculentam condiendam, & ad medicamina usus.

Cordi & cerebro benefacit: jecori & stomacho auxiliatur: oris fœtorem emendat, & halitum gratiorem reddit: coctionem juvat: oculorum aufert caligines, & visum acuit, venerem stimulat, & obstructions tollit. Duplicis sortis prostant, caryophylli. & Antophylli. Antophylli maturi jam sunt. Caryophylli vero ante maturitatem colliguntur.

CAP. LXXVIII.

De Cardamomo.

Cardamum, Cordumeni, & cardamomum stirpes sunt nomine quidem parum, sed re ipsa multum dissidentes. Nam cardamomum seu cardamini nasturtium quoddam est, folio & semine calidissimum, & pene adurens ut Cardumini. Cordumeni non cardamomum est, ut putavit Sylvius sed casui Romanum.

Cardamomum peregrina planta est, amomo, si non effigie, saltem facultate cognata, ut nominis affinitas prærendit, atque in India nascens: cuius duo traduntur genera; majus unum quod Arabes *Caculaa quebir*, & *Caculaa quebir*: minus alterum, quod *hayl* seu *Kakolahl* appellant. Vtrumque ex planta cubitali & siliquosa nascens, non ex arbore procera, ut quidam autumantur.

Leguminosa vero est illa, & ubi adolevit, siliquas multas profert, & singule siliquæ multæ grana *Caculaa* barbaris nominata, quibusdam grana paradisi, alia tamen hujus nominis dignitate insignita, circumferuntur, malageta à provincia Melegveta, unde advehuntur dicta.

Cardamomum nunc notissimum est & vulgare, licet peregrinum, atque medicis usibus utrumque optatissimum: Sed minus, ut odoratus est, sic præstantius, & magis expectatum; majus seu granum Paralisi, minus.

Vtrumque cardamomum calefacit partes, quæ principatum tenent, recreat, calorem nativum roborat, flatu discutit, & coctionem juvat.

CAP. LXXIX.

De Cubeis.

Vili sunt antiquiores Arabibus tantum tribuere, ut quicquid ex eorum ore vel prophanter effluerit, pro certa lege debeat haberi. Sed non tam displicet in sermone barbaries, quam in re eorum dissidium, qui vix de stirpibus in propriis nascentibus hortis conveniunt: unde minus mirum, si de his, quæ nullo cultu ruri nascuntur, dissentiant, ut in Cubebarum descriptione manifestum est, quas Avicenna Carpesium, Setapio myrrum sylvestrem nominant. Indi vero ex istis nullam, sed aliam longe diversam plantam, quæ cubebas profert, agnoscunt, quæ eorum nonnulli *Cubab Sini*, alii *Chimus*, alii *Quabeb* & *Cubebæ* nuncupant.

Planta autem, ex qua colliguntur, sylvestris est, ac sponte nascens, imbecilla & fruticibus similis, aut piperis modo adherescens foliis myrtheis, fructibus racematim congestis, sed in ngulis granis coherentibus pediculis longioribus.

Fructus hic in *Laodæa*, & aliis regionibus, in quibus provenit, tanti sit, ut ab incolis decoquatur antequam venalis detur institoribus: Veretur enim, ne alieno in solo satius radices agat & luxuriat.

Turpiter errant, qui cubebas, viticis semine, aut rufci fructum esse contendunt, cum inter stirpes has omnes nihil sit cognationis & similitudinis. Actuarius magis tolerandus, qui Avicennam secutus, combebas; sicut enim loquitur, *carpesium affirmat esse: nam aromatica & Carpesium calefactoria est in ambobus qualitas*: verum effigies diversa; nam carpelia ex Galeno, festuæ sunt tenues, sunt furculis *cinnamomi*, facultate & odore similes, vocati *Phu*; sed validiores, & nonnihil aromatico, quem gustus percipit: quia tamen sunt tenuiora, viscerum obstructions expeditius tollunt, & urinam movent, calculumque pellunt. Non tamen adeo tenuia sunt, ut *cinnamomum*.

Cubebæ admodum raræ sunt; ventriculi calefaciunt & roborant, hepar infarctum liberant, flatu discutiunt, intemperiem uteri frigidam emendant, & Veneris sopitam vim excitant.

CAP. LXXX.

De Carpopalsamo, & cæteris balsami partibus.

Balsamum arbuscula est peregrina, olim in *Arbor balsamita*, Ægypto, & in valle Syriæ, ac maxime in Hiericho nascens, aspectu non valde grata, colore cinericea, ramis tenuibus, foliis samsuchi, quæ quotannis Decembri labuntur, medio vere repullulant: floribus ad parvum lacinium luteum accedentibus, quos parvum consequitur semen, aromaticum, flavescens, plenum, gustu mordax, & acre, atque modice opobalsamum redolens, quod carpopalsamum nominatur.

Planta hæc ad radicem usq; sarmentosa, cuius furculi tenues admodum sunt fulvi, odorati, frequentibus nodis asperati, balsamelaum nonnihil spirantes.

Xylobalsamum.

Vbi adoleverunt, sarmenta præscinduntur, emunrurque ab infistoribus, qui in advenas regiones deferunt, quæstus magni gratia; ubique enim expentur, & magno sæper vaneunt, ob inignes, quibus pollent, facultates; xylobalsamum Medici nominant.

Opobalsamum.

Nonnunquam fruticis huius absconduntur furculi, quibus appenduntur lagenule cæra oblita, in quas guttatim oleosus eximæ fragrantia liquor stillat. Sæpius tamen inente autumno cultellis vitreis, aut ossicis, ut eburneis truncus, aut rami crassiores vulnerrantur; nam ægerime ferrum ferunt, è quorum scarificatu succus crassior oleo per quam similis, & suaviter spirans emanat, qui Balsameleon & Opobalsamum nominatur.

Inter olea quævis & balsama omnia laudatissimum hoc est, præstantissimum & toto orbe maxime celebratum, ut quod vires habeat abigendis morbis nulli medicamento secundas, sive exterius adhibeatur, ut sape fit, vel aliis commisceatur medicamentis.

Balsamum optimum quod.

Laudatur Syriacum, tenue & perspicuum, quale in vasis aqua plenis fundum delabi ac subsidere solet, quod omnibus balsamis legitimis commune est, atque et maxime, quod ex horro celebri turcatum Imperatoris habetur, in quo magna sedulitate parvula dicta arbo colitur & custoditur, ex qua nempe tres partes excerpuntur, ad multorum morborum expugnationem utiles, lignum, liquor, semen; xylobalsamum, opobalsamum, & carpopalsamum propriis & usitatis vocibus Medici designant; quæ quod rarissima sint, & in patcis regionibus læta proveniant, à regibus tantum, vel solis magnatibus possidentur: Nam vulgare carpopalsamum legitimum non est, tanquæ vitibus ignavum; fere inodotum, vietum, rancidum, exoletum, nec suaviter spirans. Idem dicendum de ligno, quod xylobalsamum nominant; nam furculi sunt lentisci, plerumque carioli; aut ita vetulli, ut & insipidi sint, inodori & in efficaces.

Succedanea.

Histibus Medici succedanea analogæ: prout materiæ medicæ cõcedit ubertas, adinuerunt, ut carpopalsamo cubebas, xylobalsamo lentiscum recentem, opobalsamo oleum caryophyllorum & nucis moschatæ, ut etiâ lacrymam limpidissimam therebinthi instat olei tenuem. Nam terebinthina ipsa balsamum est: & omnium balsamorum artificialium veluti mater, cuius omnes partes optime respondent vero & naturali balsamo.

Terebinthina mater balsamum.

Balsamum Peruvianum.

Alianunc duo Balsama incipiunt circumferri: unum Peruvianum, quod ex novo orbe advchitur ex fructu quodam mediocris magnitudinis in Peru nascente elicatum, cuius meminit Clusius; alterum à regione quadâ Indica balsamum de Tolu vocatur. Stillat hoc ex arbore sauciata pumillis pinis simili: utrumque vires habet eximias, & in Syriaci locum poterit optime substitui.

Balsamum de Tolu.

Stirpes multæ in regionibus tantum meridionalibus, aliæ septentrionalibus vident: Nonnullæ in his & aliis vivaces sunt, & late fructificant, ut granum Kermes Mauritani vocatum, cuius vocis usurpatio, plantam magis exoticam esse, & in Asia, Armenia, Cilicia, ut vult Dioscorides & in Arabia, copiosiore, satis indicat. Ad duos enim usus insignes dum accedit, eius Arabica nomenclatio retinetur, ad solemnem videlicet confectionem Alkermes dictam & ad pannos Kermesio colore, omnium optatissimo inficiendos.

Est autem kermes, seu kermas ut aliquando loquitur Serapio, nomen infutricis ex ilicum genere, & grani cuiusdam ei adnascentis, quod Crocus baphica: seu granum insectarium vulgo nominatur.

Kermes seu Kermas quid.

Nascitur tum in dictis regionibus peregrinis, tum in multis Gallo-provinciæ Arelatensis & Italiæ locis calidioribus, atque; his maxime, quæ ad mediterraneum mare vergunt, reponiturque inter aculeatas ilices. Multiplex enim agnoscitur ilicum varietas; aliæ siquidem glandifera sunt, quæ in proceras arbores adolefcunt; aliæ coccigeræ perpetuo humiles; quædam baccifera inter ambas mediæ, ut Aquifolia, in septentrionali solo fræquens & vivax: Nonnulli tamen ab ilicum excludunt numero, licet duæ priores tantam non habeant inter se affinitatem, quanta posteriori cum illis intercedit similitudo.

Est ergo planta, cui adnascitur kermes pusilla quædam ilex, plures sape furculos, præduros à radice proferens, foliis obtenebratis perpetuo viventibus, oblongis in ambitu crehatis, dentis, sinoplis, angulosis, spinosis, aculeatis, horridis; quæ jam sui parte, vere primo transit quoddam, tanquam ovum parvulum concipiunt, & superne reflexis spinis obvallant; quod postea augefcens, ex albidocinereum, tandem maturefcens purpureum, ac perelegantem colorem acquirit. Torum enim granum id satur ac prægnans est sanguineo craore, qui post maturitatem perfectam diutius in membranula coactus in vermiculos abit, vesicula tenui vacua pene relicta; qui ubi adoleverint, nonnunquam sunt alati, & volati aufugiunt. Antea tamen ipsorum procreationem studiose liquor dictus elicitoleat, ad syrups de kermes apparatus, vel sericum tingendum, atque quamaccedat ad nobile huius nominis confectionem.

Impeditur dictorum animalculorum generatio, vel interius cito citatur, sola acetis aspergine, qua exanimata cada verula colliguntur, in massam miniatam coguntur, & solentum dictam, P. iniui Cusculum dicit, ad tincturam purpurei coloris, quem vulgus Scarlatum nominat.

Non est Coccus, seu granum illud Kermes fructus ilicis, sed potius excrementum, & tanquam salvia rubens & lucida in parva Kisti conclusa, quæ circa foliorum exortum nascitur;

scitur; hæc enim ilex pumila non tantum cocigera, sed glandigera quoque est, in cujus nempe, præsertim vetusta, sulculi, glandes quernis longiores & nigriores adnascuntur: Verum tunc definit eorum eructare; propterea eius præscinduntur sulculi, ut ex novorum regeneratione nova fiat coccorum productio.

vina.

Kermes vinum habet eximiam, cor & facultates omnes corroborandi. Nervis quoque præcisit utiliter adhibetur, ut & vulneribus, quibus coalescendis sua via strictiora prodest.

CAP. LXXXII.

De Schœnantho.

Schœnanthum quasi flos junci, vel potius sub ejus fragrantiam juncus odoratus, ex Arabia, ubi magnus est ejus proventus, per fasciculos deferitur in alias regiones, in quibus nulla arte potest cicurari.

Planta juncea est, ac graminea, ex radice exigua, arida, duriuscula, nodosa, multis calamulis, præduros, sparsos, rotundos, plenos, & in summo graciles proferens: folia rigida, sesquipalium longa, mucronata, pallida, furculos gramineos amplexantur.

Eorum fastigia ornat gemina series flosculorum, ex pallido rubentium & papposorum. Nonnulli vocant paleam de *Mesha*: alii pastum Camelorum, quod eorum mimmatibus vescantur & delectentur Aphricani cameli. Raro cum floribus advehitur, licet ab eis denominationem habeat.

vina.

Schœnanthum moderate & calefacit, & astringit. Et quia tenuium quoque partium est, medioctiter digerit, & repellit: radix cæteris plantis partibus astringentior: flos calidior, urinas & menstrua satis potenter movens.

CAP. LXXXIII.

De folio, seu Malabathro.

EX India folium quoddam eximium, Arabibus *Cadeji Indi*, hoc est folium Indum ad nos deferitur, quod illius incolæ *Tamalapatra*, officina vero nativi nominis alteratione *malabathrum* vocitant. Est vero folium Indicum mali Medicæ folio simile, colore ex pallido virens, tribus per longitudinem excurrentibus costis, odoratum, ac caryophyllis aliquantum spirans.

Tamala-
patra.
Malaba-
thrum.

Non aquis innatat, nec in paludibus Indicis provenit, neque sine radice est, ut Dioscorides putavit, sed ex arbore defumitur propterea, procul ab aquis, & in aridis locis fructificante.

vina.

Est autem malabathrum calidum gradu secundo, odoratum; urinam movet, halitum oris commendat, vestes à tineis tuerit, & in aliis qualitatibus nardo convenit, quæ illius penuria substitui potest.

CAP. LXXXIV.

De spica Indica, & nardo.

species.

Dioscoribus Dioscorides cap. 6. lib. 1. esse Nardi genera, unum *Indicum*: alterum *Syriacum*: utrumque in monte proveniens, sed altera parte, quæ ad Indos fleat, Indi-

cum; altera, quæ ad Syrios, Syriacum. Adjungit tamen adhuc postea *Celticum*, quod in Liguria alpihus nascitur, *Saliuncum* patrio nomine appellatum, & montanum, quod in Cilicia & Syria viret, *Thylacium* & *Nirum* aliquando dictum.

Celticæ nardi duas adhuc differentias agnoscit Lobelius; unam gentianæ cruciatæ foliis, & radice valerianæ majoris; alteram *hirculum* dictam, cujus meminit Clusius, eam inter spicæ Celticæ fasciculos natam.

Species
nardi Cel-
tica.

Præter exoticam nardum & eius relatas species, spicæ quædam nostrates celebrantur, *nardi* nominibus insignitæ, ut *lavendula major alba*, Gallico & vulgari idiomate, *aspic*, & à multis pseudonardus nominata, ex qua oleum artificio chymico educitur, & cum additione literæ a, vulgo oleum de *Aspica* nominatur: ut etiam alia *lavendula major* ejusdem coloris, odoris & tacti. Ad eandem, si nominis etymon spectetur, stæchas, quæ verè spicata est, potest referri.

Lavendula
major.Pseudonar-
du Aspica.

Cum autem sine adjuncto spicæ, seu nardi effertur, de Indica semper intelligenda est, cujus radice ex illi spicata comæ nascuntur, & confertæ glomerationes, quasi per cirrhos ac torulos discriminate, è quarum spatii mediis folia quædam juncea exurgunt.

Spica nardi, hoc est, nardus Indica, docente Galeno lib. 8. simpl. exalefacit primo gradu, & desiccatur secundo: jecori & ventriculo prodest, urinam movet, stomachi morfus sanat, & mesenterii humiditates exsiccat. Omnium verò maximus Indica seu nigra nardus corporis affectibus sanandis confert.

vina.

CAP. LXXXV.

De Agallocho seu ligno aloë.

Lignum aloë, Græcis *Xyloaloe* & *Agallochum* dicitur. Arbor est oleæ instar, interdum maior, non cute, ut scribit Dioscorides, sed cortice crasso vestita. Lignum ejusdem odoratum est, nigricans cineris venis discurrentibus, & velut punctis maculatum, ponderosum, crassum compactum, succulentum, igni adhibitum, accensum (ægre autem flagrat) liquoris plurimum exudans:

Eius autem odor non per universam ligni materiam diffusum percipitur, sed in medullis fragrantior est & vegetior, atque in sectiore, quam in virecente, aut recens secto.

Rarissima est arbor, in India sola nascens, & maxime in his regionibus & promontoriis in quibus Tigres & ferocissimæ bellulæ videntur & commorantur: unde non nisi summo cum periculo arbor grandidiuscula cædi potest, aut junior evelli & sine vitæ discrimine transportari. Hinc antiquioris ætatis simplicissima gens inepte credidit, eam in solo terrestri paradiso nasci.

Cur agallo-
chum ra-
risimum.

Eius plura genera recenset Serapio, quæ nec vidit ipse, neque novit: forsitan alia ligna odorata, quæ multa sunt, ad Agallochum refert. Sic quod in promontorio Comorina nascitur, odoratum, à quibusdam lignum aloës vocatur, cum tamen non sit, inquit Garcias.

Agallochum, seu lignum aloës Avicennæ

vina.

Agalugen. Agalugen dictum, calefacit & seccat ordine secundo, & ad cordis affectus plurimum valet.

CAP. LXXXVI.

De Santali.

Species. Arboris cuiusdam petegrinæ & procera juglæ is ritu ligni ad nos deferretur, quod in insula *Tymor*, ubi frequens est, *Chandama*: in Arabia *Sandal*: in Europa *Santalum* vocatur: cuius tria dignoscuntur genera, album, pallidum, utrumque in insula dicta uberrime luxurians; & rubrum, quod alibi, nempe in insula *Tanasarim* provenit, ut ex Garcia ab horto narratur, qui tantam affinitatem esse scribit inter arbores fantalorum, ut vix pallida à candida queat discerni, nisi forte ab ipsis incolis, qui eas arbores cædunt; cæfas mercatoribus vendunt. Facies enim utriusque similis, folia eadem, admodum virentia, lentisci æmula, flores ex caruleo nigricantes, fructus ceraforum magnitudine, primii virides, tum nigri, fere inlipidi & facile decedentes.

Santalum optimum quod.

Pallida seu citrina fantalorum arbor, in locis apricis lætior provenit, odoratior & præstantior, eiusque lignum albo, album rubro longe præstat. Rubrum vero inodorum est, brachio valde simile, sed non dulce est, nec inficitur brasiliū, nec ita durum ac ponderosum.

Vires.

Vires autem eximias veteres fantalis dedere: Cor enim & partes vitales exhilarant & roborant, ait Avicenna; Calidis morbis, ut febribus adversantur, obstructions liberant, & hepar valde recreant.

CAP. LXXXVII.

De Sassafras.

*N*ascitur in Florida arbor quædam prægrandis, Indis *Paccame*, Hispanis *Sassafras* dicta, caudice procero, cortice cinereo, ac tenui vestito: ramis in cacumine expansis, foliis ficulneis, in tres angulos diremptis: radicibus nunc crassis, nunc tenuibus, pro arboris ætate, per fumos terræ cespites expansis, aliquantum aromaticis, & fœniculum spirantibus.

Arbor hæc læta fruticat in locis maritimis & temperatis. Radix eius omnibus aliis partibus præfertur, præsertimque eius cortex, qui calidus & siccus est in initio tertii ordinis.

Sed ne lignum ipsum contemnendum doctè exponente Pifone experientiss. p. 99. in elegant. histor. natur. Brasil.

Cæteræ eius partes gradu tantum secundo qualitatem utramque sortiuntur. Præter qualitates istas elementares aliæ quædam peculiariæ agnoscuntur ad multa peritiles & expetita. Sed ob raritatem circulatoris interdum buxi scobem & fœniculi semen simul terunt, & pro pulvere sassafras vendunt: Sars enim esse putant fallendæ plebeculæ, si pro vero sassafras, quod fulvo colore & fœniculum exhalantem exhibeant.

Vires.

Decoctum sassafras, inquit Clusius, commendatur in omni morborum genere, præsertim in obstructionibus tollendis, partibus internis roborandis, morbis mulis & venere lvi curanda.

CAP. LXXXVIII.

De Guajaco.

*M*edicamenta sex simplicia valde commendantur ad luis Indicæ curationem, *sassafras, guajacum, sarsaparilla, Chyna, Mercu-cularia rius, & Cynabaris.* De tallastris capite superiore, ad luem ac alius poltea. Guaiacum sic à guajacam voce, *veneream*, Indis germana, dictum, Latinis tæpe lignum sanctum, ex insulis occidentalibus *Boriquen, Cuenca, Negrando & Nicaragua* deferretur.

Arbor est procera ad lucis, aut fraxini magnitudinem & faciem multum accedens, ramosa, medullis nigricante, ac præduro, cortice crasso & pingvi, foliis exiguis & duris: flore luteo, ac purgatorio, quem Indici condiunt & sumunt ad corpus purgandum.

Flores consequuntur fructus magnitudine castaneæ, ac forma duorum lupinorum simul junctorum.

Est & alia species Guajaci minoris, præstantioris tamen, quod *Paulus sanctus*, & aliquando *Lignum sanctum* nominatur. Arbuscule est *Palma* colore, viribus, magnitudine & vultu *guajaci* non parum dissimilis: Nam materia ligni illius alba est, & concolor, multumque fibrosa, sapor acrior, odor fragrantior, qualitates efficaciores. Sed quia raro advenit, ejus penuria, guaiacum usurpatur, quod quidem vires habet easdem, sed infirmiores.

Vtrumque autem plurimum valet ad luis Indicæ curationem: nam calefacit, incidit, attenuat, meatus aperit, sudores movet, putredinem arceat, & proprietate speciali virus venereum extingvit. Gummi liquid. Guajacix communicatione Dn. Sonnemanni in L.G. commendat Schröderus p. 79. l. 4.

CAP. LXXXIX.

De Sarsaparilla.

*E*x insulis occiduis, & maxime ex *Pera*, & provincia Honduras, radix quædam prælonga & uniformis deferretur, quæ nunc *Sarsaparilla* nunc *Salsaparilla* & *Sarsapariglia* vocatur, quam Mathiolus & Dodonæus putant esse eandem cum Smilace nostrati. Dissident tamen inter se multum, nam smilacis aspera radix nodosa est, & geniculata, graminis ritu, multoque brevior & mollior. Enodis vero est sarsaparillæ radix, nullis geniculis asperata, dura, fibrosa, rugosa, inedullosa, & aliquando viginti pedes longa, atque viminis instar facie finditur. Cæteræ eius partes similes sunt, & simili modo frutices vicinos scandunt & amplexantur. Fallopius tamen cap. 63. contrarium ab effectu probare nititur.

Sarsaparilla primis qualitatibus calefacit, sed moderate, calidis aperit, & sudorem prolicit, tertius venereum virus extingvit.

Ejus cremore utuntur Indi ad venere luis, quæ illis vernacula & endemialis est, curationem. Hinc felicitur quoque pellic fœdum morbum egnorum den *Wurm* affinem imo patrem luis Gal., vid. Helm. Sarsaparillæ affinis est Salsado Praya five Carca Pifonis p. 103. & Murucua-miri p. 107.

CAP.

De Chyna radice.

Nec prætereunda est alia Indicæ luis antidotus, radix nempe quædam insignis, quæ, ut & tota planta, à Chyna nomen retinens, *Lampatan* vocatur. Nascitur in Chynarum vastissima regione, Indiæ Orientalis Scythiæ contermina, nec in montibus & fundo sicciore, ut arbitrati sunt quidam, sed locis ndis, palustribus & aquosis, arundinum more, ut juxta maris litus; & cujusdam Lybiæ fluvii oras.

Radix ei crassa est & nodosa, ut arundinibus, dura & tuberosa, ut rubo, rubea, & torruosa, ut bistorta. E radice tenues cauliculi erumpunt & imbecilli, foliis admodum raris cincti, qui licet humiles, ut rectius stêt, fulcro indigent, quo nitantur.

Vulgaris nunc est ista radix, quam antiquior ætas aut non vidit, aut oscitanter prætermisit. Nunc vero lippis & conforibus notissima, neque datur tyrunculus ullus, qui de Chyna radice non garrat; qua tanquam medicamento polychresto utuntur Indi ad omnium morborum, atque eorum maxime, quæ alia remedia illis consueverunt, curationem.

Viti. Valet autem plurimum Chyna ad luis venereæ curationem. Vertigini quoque prodest, stomachi dolorem sanat, hydropi convenit ex Cardano, colicis doloribus & affectibus uteri prodest, obstructions tollit, meatu aperit, urinam movet, sudores elicit, convulsioni & paralyti confert & articulorum dolores levat. Carolus enim Imperator huius nominis quintus, ab aliis medicamentis nullum, à Chyna maximum levamen, adversus arthritidem, quæ sæpe eum male exercebat, percepit. Sunt, qui tabidis prodesse contendunt, calidiorem tamen puto, quam ut atrophiam tollere, intemperiem ficiorem emendare & habitum optimū resarcire possit.

Historia. Garcus enim ob eius usum in tantos ardores hepatis incidit, ut totum pene corpus inflammatione obfessum fuerit; Castigandum itaque cichor. & similibus. Ex huius Chinæ radice recenti plagarum orientalium incolæ aquam stillatariam eliciunt ad paralytin, hæmicrasin, Hernias, lucin malignam, impotentiam. Illos imitatus est in curatione Georgii Eleievichi Genea. Milit præfedi sub Rudolpho Imperatore Zacharias à Puteo p. 107. Vide Clusium, Mo-nardem Costam, Fallopiū & Vasaliū de Chinā.

Huc quoque spectat *Nicotiana, Tabacū*; cuius usus hodie tam frequens, ut rustici sæpe pane præferant.

Fumus eius attrahitur per fistulas, pulvis vero simplex & compositus per nares.

Calefacit, & exsiccet, & habet aliquod peculiare, quod semel assueti non facile inde possint avelli. Vide Neander. & Marved. nostram ad Medicin.

Vsum Tabaci propter abusum publico mandato prohibuit in Moscovia 1634. Russorum Imperator.

Perfæ vero & inter sacra illum adhibere non verentur per aquam quidem hauriendo ad eundem ferè modum quem Neander proponit. *Olearius.*

De Tabaco notanda singularia; quæ proponit PrimRosius l. 4. de erroribus vulgi p. 175. & seqq. Putant plurimi, inquit, esse narcoticum hunc fumum, & propterea hyoscyanium Peruvianum vocant, quibus favere videtur experientia, nam somnum conciliat, & dolores consopit.

Hæc opinio quamvis etiam viros doctos habeat auctores non proorsus tamen mihi videtur vero consentanea.

Nam quod somnum conciliat, id præstat vapore vel excitato in cerebro, vel illuc delato, vel eibi cœctionem adjuvando, tunc enim suavius dormimus, cum stomachus cibo non gravatur.

Dolores autem tollit, quia causas illorum vel adimit, vel alterat, non autem narcotici consopit, sicut graves & vetustos capitis dolores hoc fumo curatos vidi.

Non habere autem vim narcoticam ex variis cognosci potest.

Primò, quia fatentur tobacum esse calidum siccum, attenuare, penetrare, humores resolvere, quod verum esse experientia docet.

At hæc omnia narcoticorum naturæ depugnant, non quòd narcotica omnia putem esse frigida, calida enira plurima sunt; sed quòd narcotica quæcunque demum finit, humores incalescant, unde si à crassissimis humoribus dolor fiat, maximum damnum inferunt, quia crassiores reddunt humores, sicque curati difficilius affectus redditur.

At tabaci fumus frigidis naturis, humoribusque magis competit, contra naturam narcoticorum:

Secundo si vacuatio quapiam aut alvi, aut sanguinis, exuperet, nec astringentibus remediis fisci possit, narcoticis & stuporem inducentibus utimur tanquam summo præsidio ad humorum motus sistendos.

At herba hæc corpus sursum, deorsumque purgat, instar hellebori, aut antimonii; æquè facile helleborum esse narcoticum probabit quispiam, quam mihi persuadebit eam vim inesse Nicotianæ.

Fieri quidem potest, ut vomitum com-pescat, sed quoniam illius causam admittit, sicut vomitus vomitum sedat.

Tertiò stupefacientia extrinsecus apposita, parti sensum adimunt, eamque admodum refrigerant: at nihil tale herba hæc facit, sicut experiri quilibet potest.

Quamvis hoc fumo nunquam hæcenus mihi fuerim, nec uti veim, observavi tamen plurimos omnis generis homines qui eo utuntur, tenues, crassos, biliosos, pituitosos, aliosque nihil incommodi inde percipientes, unde illorum non possum probare sententiam, qui valde noxium esse censent, nisi fortitan ob immoderatum usum.

Sic omne nimium vertitur in vitium. Tota Indorum regio de eiusmodi herba tam sentit reverenter, ut saluberrimam esse credant, sanctissimam, multisque illam commendavi, qui illius usu multò facilius convaluerunt.

Ludovicus Mercarus inter Hispaniarum Medicos celeberrimus, variis in locis eam summis extollit laudibus, & in variis in locis eam summis extollit laudibus, & in variis morbis commendat, sed multa perniciosum esse illius usum ostendere videntur.

Primo quia naturæ contraria est, nam susque deque purgat violenter: Purgantia autem omnia naturæ sunt quoddammodo inimica.

Secundò, cum quis, primum illa utitur, vertigines, animi defectiones, sudores frigidos patitur, quæ sunt malignæ qualitatis indicia.

Hæc quidem vera sunt, cum in corpus ingeritur, sed quando sola suffitu assumitur, nec ultra fauces pervadit, cerebrò prodest caliditate sua, humoresque pituitosos vacuando, nec stomachum turbat, sed potius roborat, & coctionem juvat.

Sic auripigmentum lethiferum venenum, suffitum tamen probat auctores quàm plurimi ad pulmones infarcu liberandos.

Ipsi Turcæ opio assumpto tam familiariter uti dicuntur, quam nos Tabaco nostro.

Natura enim tandem eiusmodi remediis assuefit, nec illorum malignitate perturbatur.

Cum igitur offendat experientia, sine noxa à quamplurimis assumi, cur illi repugnandum est, rationem non video: Censendum tamen est.

Primo moderatum esse debere illius usum, quod sicut in aliis omnibus, ita etiam hic verum est, quàmvis etiam ex immodico usu parum mali contigisse observaverim.

Secundò magis convenit crassis, pituitosis, illisque quos defluxiones fatigant, ob calefaciendi & exsiccandi vim qua pollet.

Verum etiam si tenues, calidi, melancholici, moderatè utantur, non multum nocere solet, vix enim quispiam adeo enatæ naris est, qui sapissimè pluribus ad cerebrum ascendentibus vaporibus non infestetur.

Nec vidi quenquam magnopere illius usu exsiccatum.

Et mihi reos qui scripserunt esse narcoticum, denegare tamen illius usum calidis & biliosis, cum tamen illis narcotica magis quam pituitosis conveniant.

Tertio quàmvis multis consumptis & extenuatis profuisse sciam, minus tamen illis convenire credo, quibus tabes ex rheumate in pulmones delabentem contigit.

Quamvis enim humorem pituitosum è cerebro elicit, naturam tamen inclinat ad humores in pectus etiam quovis alio tempore dimittendos.

Quoniam igitur ex Regulis medicorum ad partem affectam nunquam trahendum est, sed ab ea potius revellendum, non videntur ex usu caput per os purgantia, potius convenit vacuatio per nares.

Sic Galenus hoc in casu fortissimum emplastrum, & metasyntriticum capiti raso applicabat, ut humorum descensum prohiberet, & revelleret.

Quartò notandum, in illius usu à quamplurimis graviter peccari, quod simul cum hoc fumo assidue potent, multi etiam inebriantur, & sic per reciproca pocula illius beneficia prohibent.

Quamvis enim humores resolvere, cerebrum calefacere & siccare videatur, cerebrum autem calidum sicumque pauciora generet excrementa, ex Galeno in arte Medica cap. de signis calidi & sicci cerebri.

Cerebrum tamen calidum sicum potentius attrahit, faciliusque repletur vaporibus ab inferioribus partibus sursum exspirantibus, unde postea assidue repletum exsiccationis illius beneficia minus percipit, ut docet Galenus loco citato.

Cum eis, inquit, caput repletur (continuo enim ac rum præsertim cum nullam servaverint victus rationem, tale quid eis accidit) plura quidem in ipsis excrementa, sed non incocta generantur, implenturque atque aggravantur, eorum capita, à calidis cibis, potibus, odoribus, atque hæc omnibus quæ extrinsecus occurrant.

Et hoc rationi valdè est consentaneum, ad partem enim calidiorem redditam facile ascendunt vapores.

Cum igitur usu tobaci cerebrum incalcescat, si prava victus ratio servetur, & vinum, ceræ visæ, potusque ejusmodi vaporosi (sicut nimis frequenter fieri solet) ingerantur, facile iterum caput repletur, unde plus excrementorum per os & palatum exipere illos observatum est, qui hoc fumo utuntur, quam qui illo abstinent, ob crapulam & ingluviem quamplurimis nimium familiatam.

Quintò, qui hoc fumo jam pridem usi sunt, illique assueverunt, curiosè observare debent, ne temerè postea illo abstinenceant, nisi simul valde temperatam observent vivendi rationem, aliàs sentiunt sibi ex humorum abundantia caput, corpusque gravari, quos scilicet quotidiana fumus hujus assumptio vacuare solebat, tum somnos breviores, & im-

& implacidos contingere, vaporum defectu quos hic fumus excitabat, coctiones pariter in ventriculo minus feliciter abiri, plurimūque inde vitia pullulata, unde febribus, alitque quibus natura frigidior ventriculus est, consulendum, ut ejusmodi fumo utantur, etiam si prius non fuerint assueti.

Eos enim à podagra, variisque affectibus frigidis præservare potest.

Vtilem esse hunc tobaci fumum, mihi meque noxiam jam supra ostendimus, & tota Gens Indorum occidentalium idem docet, inter quos vix è millibus unus est qui eo absteat, & tamen vivitur illic diutissimè.

Quando autem ore assumitur, non minorem fumi quantitatem rejici quam assumpta fuerit, observari facillimum est, totum enim illud ore contineri solet, quod excipitur.

Vnde fallum id crediderim, quod plurimi autumant, ad cerebrum usque pervadere.

Neque necessarium est, eò usque ferri, Masticatoria enim, & gargasimata, quæ ad humores è capite eliciendos præscribuntur, etiam ore contineantur, vim tamen suam ad cerebrum usque diffundere solent; Non est absurdum idem fumum hunc attenuantem & exsiccantem efficere.

Sed præterea facile probari potest fumum hunc ore assumptum ad cerebrum non ferri.

Primo quod illius solummodo sapore non odorem percipimus.

Secundo, quod fumum recipimus inspirando, cohabita respiratione continem⁹, expirando excludimus? Inspirendo quidem pat nates, pertingit aer ad cerebrum, sed per os inspirando solummodo ad pulmones, & ventriculum; Cum igitur fumi prædicti una cum aere inspiranda per os attrahantur, ad cerebrum non pertingunt.

Expirando vel Spiritum retinendo, nunquam olfacimus, inquit Galenus, etiam si odor foret in ipsiis natibus, nam expirandi odorem cum aere repellimus.

Spiritum retinendo non admittimus, quia retento Spiritu nullus aer ad cerebrum sponte provenit cum jam cerebrum aere inspirato plenum sit.

Et hæc ratio est, quare eorum quæ ore, & stomacho continentur; odores non percipiuntur, aliter seipsum homo ferre non posset, quia perceptio odorum fit per inspirationem; Per os autem non inspiramus in cerebrum.

Inde necessitati patet fumum tobaci ore assumptum eò non ferri.

Deinde si eò usque penetraret, cum ejusmodi vapores sint admodum acres, cerebrum percellerent & vellicarent, sternutationem aliosque affectus commoveret, quod tamen non solet fieri. Sicut videmus eodem fumo per nares attracto statim elici sternutationem, quod tunc revera ad cerebrum feratur.

Maneat igitur ratum, sola illius virtute caput affici, substantiam autem illius eò non provenire.

Sed obj cit quispiam, longo illius usu caput gravari, vertigines commoveri, & cerebrum quasi inebriari.

Sed respondendum longo & assiduo solum usu id fieri, quod tamen admodum cito contingeret si fumus hic cerebri ventriculos repleat.

Vertigines autem non semper à vaporibus fiunt, sed etiam à nimium calefactis & concitatis Spiritibus, aut etiam ab humorum vaporibus, immoderato fumi illius calore excitatis, aliisque variis de causis, quæ hic non sunt recensenda.

Imò etiam quidam capite adeo sunt imbecillo, ut facile vertigine tententur, ob levem quamlibet externam causam, unde etiam ex fumo Tobaci idem facile pati possunt, quamvis illuc non perveniat, commota scilicet interiori quadam causa.

Quin etiam sæpe purgatio gravior vertiginem iteri potest, ex Galeno 2. Aphorism. 37. & libro quos purgare oporteat.

Quare non mirum si usu immoderato cerebrum nimis purgatum, spiritusque accendi: & impendio calefacti, humores parvos ex infernis alliciant, qui gravitatem capitis, vertigines inducant, quamvis fumi hujus substantia eò usque non pertingat.

Audiavi præterea quosdam asseverantes etiam à peste præservare.

Monardes quidam adversus venenâ commendat, sed maximè adversus vulnera vel à telis venenatis, vel à feris venenum jaculantibus illita.

Quæ tamen intelliguntur ab ejusmodi Scriptoribus, de herba virente, aut ejus succo applicato, non autem de fumo assumpto.

Fieri tamen potest ut fumus iste adversus pestem prosit, verum non ut plurimum purant, ulla ei alexiteria, sed aliis de causis.

Quæ enim pestem avertunt, vel corpus excrementis liberant, & exsiccant, unde pestilens venenum minus facillè recipit; fumum autem nunc cerebrum & corpus exsiccare

care, humores per os, interdumque etiam per vomitum vacuare, certum est; sic forsitan à peste tueretur.

At hoc modo nulla peculiaris id efficiendi virtus in hoc fumo reperiuntur; nam vacuantia; per accidens tantum à peste præservant; ut purgatio, venæ sectio &c. Ideo nulla ratio cogit, ut peculiarem præservandi vim huic fumo tribuamus.

Sed præterea observant plurimi à validdispurgantibus in peste abstinendum, quia facile humores levi de causa conturbantur.

Scio plurimos vomitoriis ex Antimonio curationem pestis, & præervationem promissæ, qui etiam ipsi forsitan satis tuti non sunt; Sicut refert Platerus in observationibus, Adamum à Bodenstern præstantissimæ notæ chymicum, cum pestis curandæ & præcavendæ certissimam rationem scriptis evulgasset, eâ tamen correptum, cum penitus ferme Basileæ cessaret, periisset.

Ad hæc, infida sunt & incerta omnia quæ adversus hoc veneni genus præscribuntur, sed maxime vomitoria, quæ partem nobilem debilitant, maximamque vim corpori inferunt! Alia præservandi ratio est per Alexipharmaca, quæ etiam curandi vim habent, eadem enim ferme imminetibus, & præsentibus morbis conveniunt.

Aut huic fumo ejusmodi vim inesse nondum experientia constat, nam tot hominum millia, quos magna illa pestis, tum Londini, tum in aliis Regni partibus abstulit, quorum tamen haud dubiè pars maxima hoc fumo utebatur, nullam vim illi inesse ostendunt, & eorum, qui revaluerunt, nullus huic fumo sanitatem acceptam referre potest.

Quod si curandi vim non habet, nec etiam præservandi.

Sed præterea sciendum reliquorum venenorum propria esse alexipharmaca, pestis autem nullum, sed tantum remediis cardiacis utuntur Medici, quibus non ipsum venenum extingvatur, sed natura solum roboretur adversus veneni vim, quod postea expellit per sudores, aut alia corporis emunctoria.

At vim cardiacam fumo tobaci non inesse, ostendunt vertigines, lipothymia, sudores frigidi, vomitus, aliaque symptomata, quæ potius adversam, quam cordi beneficam vim ostendunt.

Quamvis igitur non nocere credam, multum tamen prodesse non videtur, Quin etiam cerebrum; docente Galeno in Arte Medica cap. de Signis calidi cerebri, facile ambientis aeris occursum offenditur.

Facile, inquit, gravantur eorum capita à calidis cibis, & poribus, odoribus, atque hisce omnibus quæ intrinsecus occurrunt, in quorum numero est qui nobis circumfunditur aer.

Propterea cum usu Tabaci maxime cerebrum incalcescat, periculum est ne ab ære pestilenti offendatur.

Vnde videmus frigida senum corpora peste minus affici, quam juvenum, ob corporis frigiditatem, ut etiam Plinius annotavit.

Quod autem vulneribus, moribusque venenatis idonea hæc herba perhibetur, vim tamen habere Alexipharmacam non ostendit, nam sublimato primum utebantur Hispani ad ejusmodi vulnera, & nos quoque varia præscribere solemus, quæ natura sua non sunt alexiteria, sed vel venenum foras attrahentia, vel extingventia, ut cauterium actuale, aliaque similia.

Fieri quoque potest, ut ad id etiam valeat Nicotiana, etiam si nulla propria & peculiaris virtute venenis adverietur. *Hæc ille.*

Singulare quoque lignum exotikum ad nos misere India, Nephriticum scilicet ligni genus crassum & enode, quod aquam tingit colore cæruleo.

Calefacit & siccit, urinæ difficultates solvit, & lienis obstructionibus opitulatur.

Seriò autem Helmontius inquisivit, annon esset lignum aliquod nostratibus familiare, quod vicem repleret Nephritici tandem à barbaris missi? Siquidem lignum peccati, lignumque vitæ, arbores erant, non autem frutices, multoque minus, herbae.

Quamobrem olim observavi, Principibus Germaniæ, fuisse vernaculum, quod contra Lithiasin, quottannis in Mayo, biberunt quotidie haustum liquoris è cortice vulneratæ betulæ.

Quem liquorem præservabant à corruptione aeris, illi affundendo oleum olivarum.

Vulneratur. Arbor Germanis Birkenbaum: nostratibus verò Berkenboom dicitur.

Vulneratur enim cortex Betulæ, propter terram, in trunco, mense Martio, circa tempus, quod solet vulnerata vitex, plorare novellum liquorem, è terrâ haustum.

Sedis liquor Betulæ, est totus aqueus, ac pene inulpidus.

Sin autem ramus aliquis, spissitudinis trum digitorum, ad semidiametrum vulneretur, inditaque lana repleatur, statim flet liquorem non ingratum, ac subacidulum, qui etiam in ipso Lithiasis tormento, solatur afflicto, tribus, quatuorve cochlearibus assumptus.

Meracior est, qui supernè à ramis, quam, qui infernè, è trunco fluit.

Considerabam enim statim, id accidere, quatenus ascendendo, transiet per corticem subru-

beum,

beim, qui esset tanquam jecur arboris. Sed cum ille cortex, toto anno, esset absque notabili gustu: Cortex autem extimus, albus & tanquam membranaceus, habere saporem, atque sissitum, tanquam optima therebintina, divulsus per semipedem, exteriorem corticem, circumquaque abstrungo, ac observavi, quod nihilominus, liquor, quidam ramis stillabat, esset ejusdem gustus, quod ante. Mirabar ergo, unde diversitas ista liquorum, unus atque ejusdem arboris, manaret. Denique mirabar, quod ramulus aliquis, unicodie, facile ploraret liquoris libras 8. vel 10., qui alias tota aestate, non tanto alimento opus haberet, nec locum, quo tantus liquor aservari posset, multoque mihi radix, aliis ramis singulis, sub decuplum tantundem liquoris largitur: nec tamen proinde, aliis ramis deesse sufficiens alimentum: quanquam alioqui, radix, multam illam quantitatem illius liquoris attraxisset, atque profudisset per alios aliquot ramos.

Considerabam itaque, quod liquor iste, similis esset Synovia, profluentis è vulnere; imò cepti desectati illum, quasi contagium moris aut putredinis in se contineret, nec sanitatem dare posset, si in se, jam integritatis culpam gereret.

Attamen comperi, tam ipsum Betulae lignum, quam ejus corticem rubrum, spoliata esse vi medendi; corticem autem album instar pergameni, foris ramis junioribus adnascens, facile inflammabilem atque sapore therebintina insignitum, vix de se virtutem, in decocto spargere.

Cogitavi itaque, vim liquoris praefatam, non prodire à radice, non à ligno, non denique à cortice subrubro, ut neque tandem, à cortice albo, quippe qui sibi in caudice, non passim esset continuus.

Tentavi ergo corticem istum destillare, cum per se, tum cum additamento lixivii tartari: ac sanè liquor è vulnere ramis stillatus, longè antecederet oleum, atque stagma corticum.

Redactus ergo sum, agnoscere liquorem illum, sponte è ramis vulneratis fluentem, tam abunde, esse merum Lichiasis balsamum; neque illi obstare, quod mea petulantia illum effluenti aquae de vulnere, aut ulcere compararem.

Siquidem vulnus atque ulcus, quod nobis mortem, Betulae nil tale adfert, aut promittit.

Est ergo liquor ille Betulae, medicamen à natura promissum, per vulnera sollicitatum: adeoque esset urgere naturam, ad proferendum balsamum sibi naturalem, quem alias nulpam proferret.

Quapropter tenellos, subnigricantesque ramulos, (unde scopae atque virgae nostratum fiunt) qui rumentes gemmas, nondum frondosas habent, malleo super lapidem, vel incudem conquassatos, jussu concoqui aquae, ad cetevisiam fabricandam

destinatae: cui cerevisia, si postmodum Dactylofemen, aut becapungam associaverim, sortitus sum effectus, ad Lichiasis praecautio-nem optabiles, potentioresque adhuc, si isti cerevisiae, liquor ille Martialis, è superioribus, ramis collectus, infusus fuisset, post sedationem maximam ebullitionis suae, quam vina, atque cerevisiae in cadis sponte tolerant.

Comperi namque imprimis, quod ejusmodi potus, è Betula, diureticorum metum tolleret.

Eò quod dolores Lichiasis, atque contracturas, laxat, tam in lumbis, quam intestinis, (hinc namque unica Lichiasis etiam colicos dolores suscitatur, non minus ac si fomes ejus, intestinis inesset) itemque dysuriis, atque stranguriis, etiam senilibus, idcirco medetur.

Calorem item jecoris, velut ex adacta spina oriundum, mitigat primum, ac deinde tollit.

Denique sponsum quidam, ligatus per menses quinque, ne sponfam suam attingeret, pedisse quam interea impraegnavit.

Postmodum, exortis inter desponsatos jurgiis, dixit sponsa se nefas cum pedissequa, dissimulasse, ut exploraret, an frigidus, an verò maleficiatus esset, & quo titulo divortium tentaret.

Tandem, soluta est ligationis incantatio, per potum praefatam cerevisiam, repetitumque fuit maleficiatus, non autem frigidus.

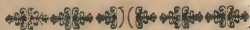
Denique quidam in angulo arcae, ex consuetudine, lotium solvens, mox stranguria cruentâ, ac crudeli afflictus, decubuit.

Medentum autem quolibet remedia, fuere frustra: praeterquam, quod quoties biberet de praefata cerevisia, levamen insignè perciperet: Sed quoties surgens è stragulis, obambulare, mejeretque loco solito, itatim recidivas patiebatur.

Tandem visus est clavus è veteri, atque ligno querno, infixus loco, quo solitum solvebatur lotium.

Evulso itaque, & cremato illo clavo, prorsus à poru illius cerevisiae, liber remansit à cruentâ stranguria.

Memini tum, quod Rhaetherus hujusmodi incantamenta, scribat se solvisse; Solo mictu per scopas Betulae.

CAPUT XCI.

DE CALEFACIENTIBVS
INDIGENIS.

Multas quoque calefacientes plantas habemus, quae peregrinis in re nulla cedunt, de quibus scorsim in hac sectione disceptaturus, eas primum describam, quae seu ultro tui, seu in hortis nostris cultu-

cultura proveniant, cum excessu magno calefaciunt, dein eas attingam, quæ remisse suas vires calefaciendo exerunt: tandem quæ sequuntur sese dant in conspectum, nec si à perspicacissimis earum qualitates accurate dignoscuntur. De his igitur quæ ignea quadam qualitate insigniuntur, prior erit sermo, ut primo.

De Pyrethro.

PYrethrum ab igneæ qualitatis impressione, quam radix eius mansa in gultatorio organo relinquit, dictum vulgus *pedem Alexandrinum*, Latini à salviæ copia, quam in ore detenta elicit, *herbam salivarem* nominant.

Herba est cubitalis, & sæpe altior, caulem & folia dauci sylvestris, aut carotæ vulgaris æmula gerens, multipliciter divisa, sectaque in capillamenta tenuia, scœniculi modo, florè pulchellum in surculorum summitatibus eructat, latum ac parvum & chrysanthemo, aut helenio forma similem, sed majorem, medio orbe subluteum, foliolis ejus ambitu circumdantibus angustis, oblongis, parte superna albicantibus, prona aliquantulum purpurascentibus. In medio ejus orbe, atque inter stamina semen gignitur tenue, oblongum & odoratum.

Radix subest crassa, longa, è subruffo colore nigricans.

Nascitur in Italiæ & Hispaniæ locis multis: in hortis Belgii satum vires, adolescit, floret, & sæpe semen perficit: uberius tamen & lætius in regionibus calidis, ut Orientalibus provenit, inter plantas tamen indigenas & Europeas retulimus, quod in Septemtrionalibus etiam copiosum alatur.

Alia planta suo acri odore sternutamentum *ptarmica*, movens *ptarmica*, seu *sternutatoria*, ob id dicta, in Officinis sæpe *Pyrethrum sylvestre* vocatur, quod suo sapore vellicante gustum Pyrethri modo feriat, & salivam promoveat. Nascitur non modo in montosis & incultis locis, sed etiam in pratis, & circa margines agrorum.

Radix pyrethri fervidissima est, & ad quartum caloris excessum ascendens. Pituitam in ore detenta prolicit copiosam: proinde dērium dolori, à causa frigida prodest, diuturno capitis dolori, apoplexiæ, morbo comitali, nervorum resolutioni, atq; omnibus affectibus, qui à pituita in capite congesta proficiuntur.

CAP. XCII.

De Sinapi.

Sinapi vix alimentum est nonnquam medicamentum, sæpe condimentum: Dapibus enim viscidis & glutinosis præsertim hyeme, convenientissime admiscetur, ut earum lentor incidatur & corrigatur, ventriculusque roboretur: nam quibus palatum torpescit, aut cibi ingruit fastidium, mirum in modum prodest id condimentum; sed quia acerrimum est, gustumque ferit importune, non modo teritur cum aceto ad ejus mitigandum fervorem: sed sæpe ad dulcedinem & suavitatem majorem mustum commiscetur; sicque gratissimum condimentum, vulgo *Mustard* nominatum, quasi à multo & ardore

paratum habetur, cui nobilitatem non parvam inter condimenta multi tribuunt.

Est autem Sinapi vel sativum, vel agreste. Sativum duplici agnoscitur discrimine; *Species Domestica duplex*. Prius folia rapo effligie similia gerit, sed paulo minora, & multo asperiora; surculum rectum, hispidum, asperum, bicubitalem, & sæpe altiore, ramulis multis brachiatum, circa quos flosculi lutei, optima serie dispositi erumpunt, quibus siliquæ succedunt oblongæ, tenues & asperæ, in quibus semen parvum; rotundum, ex albo hævescens, gustu mordax & acre includitur.

Sinapi domesticum alterum superiori adeo vulgus est simile, ut solo seminis colore discernere videatur, quod in priore velut luteum est, in hoc è nigro subruffum, folia tamen ad Erucam magis accedunt. Cætera omnia fere eadem.

Vtrumque in agris, hortisque feritur, terramque diligitatam, & maxime congestitiam: quamvis ubicunque nascatur, & nullo plerumque cultu germinet.

Sylvestre ubique sponte nascitur in locis aridis, quandoque etiam humentibus, & juxta margines & rudera. Reliquis minus est, foliaque gerit minoras, laciniolas, burse pastoris non parum similia, sed acutiora: *Species Sylvestris*. *Sticulus* emittit luteos, quadrifolios: semine in siliquis postea dat, quod aliquando evariat, & interdum album, interdum rufum conspiciunt.

Sinapi nomen dedit nobili medicamento, *Sinapisimum* vocant, cuius usus ad multa valde celebratur, ut ad vetustos capitis dolores, comitiales affectus, vertigines, orthopneam, tussis antiquas, destillationes, & arthriticos dolores.

Sinapi calidum & siccum est quarto recessu: incidit, attenuat, extrahit, pituitam in ore detentum elicit: Tritum & naribus ad motum sternutamentum movet, scæminas hysterico pathemate suffocatas excitat: sed qui caliginosos habent oculos & imbecillos, ejus usum prorsus vitare debent. Oleum expressum summè penetrat, unde prodest in frigidis nervorum resolutionibus.

CAP. XCIII.

De Thlapsi.

Recte quidem & apposite sinapi & Thlapsi eadem serie describuntur, ambo enim si non effigie, saltem qualitibus multum conveniunt, passimque thlapsi, sinapi rusticum vocantur. Sunt vero thlapsi, seu thlapsidi, ut cum Dioscoride loquitur Plinius, multa genera, inter quæ tria præcipua notantur; majus unum, minus aliud, & quoddam mediū, ad quæ alia hoc nomine donata referuntur.

Primum uberime in agris cultis, incultisque provenit, foliis latoribus, oblongis, parum crenatis, in acutum sensum desinentibus, ramulos è caule sesquipedali prodeutes, ambientibus, floribus primis albidis, sub æstatè frequentibus, pastoris burse parum dissimilibus, in duas glumas, & tanquam valvas subrotundas hiantibus, ex quibus semen nigricans, fervens, & acre, sapore sinapi, aut nasturtii emergit.

Secun-

*Thlaspi
sindium.* Secundum caulem similiter ramosum edit,
pedem altum, stoma minora, angusta, acumi-
nata, in terram versa, flores albidos, semen
parvum, acre & fervens, nascitur cognatum

*Thlaspi
arvense.* Tertium & minus thlaspi, herbulæ est an-
gustis foliis, digitum longis, in terram se cō-
vertentibus, in extremo parum incisilis, flo-
rentibus albicantibus, caule tenui, ac ramoso,
pedem alto cui eleganti serie valvulæ multæ,
parvæ planæ, brevi pediculo nixæ, ac ligula-
rum, seu lenticulæ effigiem exprimentes, ad-
nascuntur, in quibus semen coarctatur par-
vum, gustus acerrimi & sinapi, ac nasciturii
modo, dum manditur, os lingvam feriens.

Nascitur in locis incultis, laxioris, monro-
sis, soli expotis, calidis, siccis, ut in multis
parietibus & tectis, unde & Nasturtium te-
ctorum sepe ab herbariis vocatur, & aliquā-
do sinapi rusticum. Hujus semen usui pari so-
let in omnis ad Antidota, nec tamen erra-
bit, qui ejus defectu aliorum semina usurpabit.

Multi multas ad huc alias stirpes semen fer-
vens & acre ferentes ad thlaspidæ referunt
sed cum effigie multum distideant, alii malit
ad eas, quæ vultu magis sunt affines, reducere.
Thlaspi enim Craræ, quod esse vide-
tur, viola latifolia, vulgo *bolbonac*, ut etiam
Draba quibusdam thlaspi dicta, nihil aut pa-
rū cum reliquis thlaspidis habet affinitatis.

*Thlaspi
virens.* Thlaspi semen calidum & siccum est quātō
recessu? Internos abscessus rumpit, menses
cit, fetus enecat, Ischiadidos prodest: per
sedem infusum sanguinolentia evacuat, & 2
alia multa commoda pollicetur, dum rite &
opportune usurpatur. Admisceatur vero an-
tidotis quibusdam, ut theriacæ, &c.

CAP. XCIV.

De eruca.

*Herba sa-
lax.* ERUCA, quam vulgus Roquetam, Græci
Euzoinon vocant, in hortis colitur com-
dimentorum gratia; acetariorum enim ut juseu-
lis commixtum & suavitur, & utiliter es-
tur ab his, quibus langvet calor internus, i-
guavique est libidinis stimulus: Venerem
namque revocat Eruca inorantem, & tardos
ad congressum maritos, celeres facit, unde
à poetis *herba salax* vocatur.

Proceritate cubitali affurgit, foliola dmo-
dum longo & angusto, utrinque profundis
incisuris, sed rariis laciniato, floribus pal-
lescentibus, & aliquando luteis ac quadrifo-
liis: Sen, sine in siliquis napi modo, radice cā-
dida & dura. Nascitur aliquando sponte in-
ter rudera, & in locis asperis & incultis.

*Eruca syl-
vestris.* Est alia erraticæ ac sylvestris, quæ squalido
solor, & secus vias & pomæriæ gignitur, foli-
is ad taraxacum accedentibus, sed tenuiori-
bus, ac minoribus, floribus luteis & brassicæ
a multis, media ætate erumpentibus.

Erysimum quibusdam *Iris*, aliis tortela di-
ctum, vulgo & gustu sylvestrem Erucam tam
bene refert, ut ipsius nomine à multis done-
tur; cum tamen Erysimum inter cerealia à
Galeno reponatur, vix inter Erucas repono.

Est vero etiam Eruca cujusdam insecti pu-
tidi brassicæ & oleribus aliis infestissimi po-

men, quod Græcis *adipm* vocatur, cujus mul-
tæ varietates in colore & magnitudine di-
gnoscuntur, de quibus agere juunc nec vo-
lumus, nec debemus, sed de his tantum sim-
plicibus, quæ compositiones pharmacopo-
lio necessarias ingrediuntur.

Eruca calefacit & siccatur ordine tertio: lie-
nem extenuat, grave vir⁹ alarum tollit, mor-
sib⁹ muris aranei medetur, venerem excitat,
urinas mover, cicatrices nigras delet cum
felle bubulo illita & lentiginis emaculat, ex-
trahit ossicula fissa.

CAP. XCV.

De urtica.

URTICARUM duæ generales traduntur di-
ferentia; una foliotum improba mor-
dacitate, & furculorum lanugine quadā pu-
gentelæ dicit contrectantium manus, vel ali-
am partem corporis nudam, altera innoxie,
ac sine molestia contrectatur. Illa Græcis mo-
do *Acalyphe*, quod injucundum sit tactu, modo
Cnide, quod molestè pungat, vulgo *urtica viva*
& *gratiæ* dicitur. Hæc vero *lamium* & *anoniu*,
& *urtica alba*, & *mortua*, ac *inerti* nuncupantur.

Vrentium porro urticarum tres norantur
varietates, nempe majores duæ, & mino-
ra: omnes vero sylvestres & ubique fere spō-
te provenientes. Sunt tamen qui specialius
quasdam sylvestres & fæminas vocant, alias
vero mares, ut quæ reliquas proceritate su-
perant.

Omniū prima Romanis dicitur *mas*, q̄
teretes furculos emittit sesquicubitales, & a-
liquando longiores, canos & vacinos: folia la-
ta, mucronata, himbriata, ambitu serrata, un-
diqua; aspera & mordaci lanugine obrita,
quæ pustulas & uredinem etiam levi contra-
ctu excitant, & cutim rubefaciunt. Semen
id parvis velut pilulis includitur, rotundis,
hilpidis, quæ è foliorum alis prodeunt.

Secunda urtica *femina* est, eaque non glo-
bolorum modo semen profert, sed tanquam
uvæ racemosas, longas, mercurialis fæminæ
ritu, secundum furculos & alas exeuntes:
caulem erigit altiorē, ramosioremq; & fo-
lia latiora; omnia vero mordaci pube mul-
tum importuna.

Tertia omniū minima, ramosisima, mor-
dacissima, & odore gravissima est, racema-
timq; semen producit, sed non prædictorum
modo: nam è foliorum alis granula multa si-
mul erumpunt, sed singula lingulis pediculis
brevibus è furculo naris prodeuntia urticæ
martis ritu. Tertia hæc urtica *tania*: solet ap-
pellari, & omnibus mordacior percipitur.

Nascuntur urticæ locis incultis, & juxta
sepes, dumos, & vetustos parietes: nonnun-
quam & in hortis, & in solo pingvi.

Urtica omnis siccatur insigniter, sed non i-
tremo calefacit, nam licet ab urando dicatur,
uredo tamē ab ej⁹ contactu excitata, nō tam
calori, quam illius langvini aculeorum instar
pungenti tribuenda: nā *us scribit Mater. cap. 2. l. 2.*
trita aut decocta urtica ignave calida est. Or-
thopnoicis, mēf. & urin. movēdis cōducit: se-
mē vero vener. stimulat. & *cicuta venenosa* præstif-
simū

*Eruca vi-
rei.*

Species.

*Vrentium
Species.*

*1.
Urtica
mas.*

*2.
Urtica fæ-
mina.*

*3.
Cnida.*

*Urtica vi-
rei.*

finum est alexiterium. Valet etiam ad malignam hyssicam, fugarum, & argenti vivi qualisatem, nec non ad serpentum & virulentarum bestiarum morsus. Maris aurem urticæ semen cæteris præstantius creditur. Non est omittendum ad dolorem & pustulas ab urtica excitatas oleum plurimum conferre, & sambuci folia trita & apposita; propterea enim hanc affectionem tollunt.

Inter urticas reponuntur totidem aliarum plantarum, quæ nunc lamia, nunc urticæ mortuæ & inertes vocantur; Ad quas etiam refertur multorum iudicio, alia stirps, Romanis urtica labeo dicta, quam putant multi Agripalnam, seu Cardiacam esse, alii Galeosim & Galeobdolon.

Laminum

Urticarum mortuorum prima cubitali proceritate assurgit, foliis urticæ, in ambitu serratis mollibus, aliquantum hispidis, nec mordacibus; floribus aliquando albis, aliquando purpureiscentibus calidissimis referentibus.

Alterâ superiori valde similis, sed minus ramosa, flores edit multos homini affines, sed purpureos ex fusciorum geniculis verticillatim prodeuntes.

Syrupus de Lamio.

Tertia minor est, imbecillior, sœridior & foliis rotundioribus: vis eius infacienda medicina celebratur usus. Ex aliarum autem floribus recentiores syrupum parant, quem vocant de *Lamio* ad vitia pulmonum & thoracis, quem tamen parum commendabilem effectus indicat.

CAP. XCVI.

De Irde.

A Floris variegato colore illius æmulo, qui atcus instat in opaca nube soli opposita pingitur, lilium quoddam Iris vocatur. Cuius vixint duas varietates sæpe distinxit, quas omnes nunc recensere, non huius commentariolum non finit.

Dux autem præ cæteris species in usum veniunt medicum, nostras nempe, quæ flore cæruleo & suavissimo odore, cuius ratio potenter aquas educit, dein Tusca seu Florentiana, cujus radix candida est, sed multo candidior flos, atque suavissime utraque fragrans; Ideoque reliquis omnibus præferri solet & debet, nisi cum ex alvo serolos humores ducere consilium est.

Folia fert iris omnis longa, instat gladii, unde *gladiolus* sæpe dicta, radice nodosa paucis exceptis, quæ easdem bulbosas habent, flores valde patulos, lilioformes, sed foliis magis reflexis, quorum tria minora sunt, inter alias reliquorum trium sita, ac velut anfulas constituentia, quibus marcidis filiquæ se produnt duæ tresve, crassæ, triangulares, in quibus semina angulosa coarctantur.

Vitis.

Iris cærulea, *lilium caliste* multis dicta in Pharmacopoliis multum expetitur. Nam eius radix hydragoga est, & hydropicis utiliter datur. Ex floribus autem paratur oleum, ad multa quoque commendatum. Florentina vero omnibus præstat: vim enim habet cephalicam, aromaticam, cardiacam, incidentem & aperientem. In universum omnes i-

rides calefaciendi, extenuandi; vim habet, torminibus medentur, menses pellunt, & magni, inquit Dioscorides *cap. 1. lib. 1.* ad omnia usus.

CAP. XCVII.

De Helenio.

Helenium, sive *Insula*, & Officinis *Enula campana* mox à radice folia promit, longas, asperas, mucronatas, numerosas, tenuis, lanugine hispida: caudicem durum, tricubitalem, & sæpe longiorem: flores aureos stellatos, buphrthalmi, aut Conizæ mediæ æmulos, qui in scappos abeunt, remanente semine carduino non multum dissimili.

Radix ei magna est, crassa, longa, ex rufescente, odorata, ac suaviter spirans. Nascitur in locis pingvibus, & humidioribus. In insula Helena laudatissimum, ubi lacrymis Helenæ natum poëta fabulantur, unde nomen. Alii tradunt, potius ab Helena sarum fuisse, ad serpentum interfectionem: valet enim mirum in modum ad venena, non modo quæ corpus inficiunt humanum, sed & reliquorum animalium, præsertim quadrupedum. Datum enim ovibus, cum vino aut aceto, eas servat & sanat à peste quadam, cui sunt obnoxie, quam vulgus Clavelarum vocat.

Vitis.

Pro radicibus behen vix cognitis, nonnulli credunt, radices helenii sumi debere, quibus libenter assentior: Helenium enim, si behenium non est, ei sane optimè est substituitur.

Radix helenii manifeste calefacit, urinam & menstrua movet, commenducata dentes firmat, condita rufissimè emendat, *Dioscor. c. 27. lib. 1.* Porum radicis decoctum, convulsis, orthopnoicis, pesti & serpentum moribus medetur.

CAP. XCVIII.

De Cypero.

Cyperus juncus est triangulus, in riguis & palustribus locis emicans, cubitali, & sæpe altiore proceritate, ab imo candicans, fastigio niger. Folia promit longa, gracilia, arundinacea, duæ, cultellata, paniculas in cacumine dependentes, inter quas semen occultatur. Subsunt radices rotundæ, nodosæ, longæ, sibi implicite graminis modo serpentes, fori, nigricantes, intus ex subluereo albicantes, odoræ suaves, amaræ: hæc solæ inter plantæ partes magno sunt usus, reliquæ fere inutiles.

Vitis.

Excalfacit Cyperi radix citra mordacitatem: Proinde ulcera validius exsiccando, citius ad cicatricem perducit, & propter vim quandam astrictoriam ulceribus oris valde convenit; urinam quoque movet, menses restitantes excitat, & ad calculum & aquam subter cutem utilissime bibitur.

Est aliud cyperi genus, vultu illi simile, sed radice magis nodosa & rotunda, ubi cyperus rotundus nominatur.

Cyperus rotundus.

Meminit & cyperi Indici Dioscorides, *Cyperus zinziberis* effigie, qui masticatus croceum succum reddit, gustu amarus, sentitur & acer: illitum vim psyllotri habet.

De Angelica.

MIrum est, antiquos eam stirpem nobilem, quam propter raras dentes, *Angelicam* recentiores nominant, non novisse, vel subtrahisse, qua vix tota Europa promittit fragrantiorum & suaviorum. Est vero planta bicubitalis & interdum altior, caule geniculato, palefcente, cano & ferulaceo. Folia edit amplissima, hippofelini æmula, mollia, virefcentia, ex pluribus coherentia, serrata: flosculos albicantes in umbellis: semina subflava; plana, lata, membranosa. Radix ei valde crassa & longa, plures in ramos aliquando dicempra, odoratissima, ac aromata suavissimum spirans, ex qualiquo sæpe oleosus exudat, pinguis, odoris ejusdem, quem & folia ipse & surculi exhalant.

Species.

Angelica minor.
Angelica sylvestris.

Tres autem *Angelicarum* agnoscuntur differentia, duæ nempe hortenses, & una sylvestris. Ex hortensia una major est, supra nēpe, descripta, quæ videtur esse laserpitii quædam species: alia minor, ei odore facie, viribus, similis, ac sola magnitudine discrepans. Ipsis cognata est alia sylvestris, radice, caule, foliis, umbellis, odore, flore, gustu, multum similis, minus tamen suaviter spirat & sapit. Frigidis locis delectatur, udus & pratensis. Ea videtur esse, quæ à Dodoneo & Clusio *Archangelica* vocatur. Id tamen nominis, si cuiuspiam stirpi coveniat, Angelicæ verè melius covenit.

Archangelica.
Vires.

Angelici calefacit & necat ordine secundum, aperit, digerit, humores crassos incidit & discutit: venenis adversatur; pestilentibus morbis convenit, menses promovet, cor & facultates recreat.

CAP. CI.

De Libistico, seu Ligustico.

SImplicium multorum athenis vultus in discernenda specie magnam adfert ambiguitatem. Quid enim sit Laserpitium, qui distinguatur à libistico, qui utrumque ab angelica, Imperatoria & Smyrni, vix ex doctorum lectione colligi potest. Quantum vero conjecturis & rationibus assequi valet, *Ligusticum*, officinis *Levisticum*, planta est altitudine frutices multos æquans, caule geniculato; intus concavo, foliis paludapio similibus; sed majoribus, laciniosis, ac velut in partes plures determinatis & incisais, atque ex pallido viridantibus & nitentibus. Umbellis cotiatur, flosculis parvis ac subulceis, hinc inde micantibus, quorum senio feni oblongum; rotundum, striatum, succedens fœniculo proximum, gustanti acre & aroma olens. *Dioscor.* cap. 51. lib. 3.

Panacea.
Smyrni.
Silphium.

Radix ei candida est odorata, Panacis Heracleotici similis, unde & Panacea quibusdā dicta. Falluntur, qui Smyrniū aut Hippofelinū vocant; atque gravius erant, qui non modo Silphium, seu Laserpitium esse contendunt, sed succū ex eo eductū, Belzoiniū nominant: Ex arbore enim procerā hoc aroma exiit; ex laserpitio, quod ferulacea planta est, succus Syrenicus: ex Libistico vel nullus e-

ducitur succus, vel eductus minime servatur. *Belzoini.* An succus Syrenicus sit Afa dulcis, vel Belzoinum, suo dicetur loco.

Ligusticum in Liguria copiosum nascitur, acin Apennino monte; ibique Panacea vocatur, quod radice, caule & viribus Heracleoticum panaces teferat. Quadruplici vero discrimine Panaces agnoscitur, *Syrion*, *Heracleum*, *Chironium* & *Centaureum*, quibusdam *Pharmaceum* dictū. Sed hæc relinquo exactius discutienda his, qui universā simplicium historiam describendam suscipiunt: Redeo ad propositum.

Radicibus & seminibus ligustici vis inest calefactoria, ob id coctionem juvat, ventriculum roborat, flatus dissipat, urinam & menstrua movet, strangulatus uteri tollit, & serpentum moribus medetur.

Huc non incommodè trahi posse videtur Herba *Seleri* cuius frequens usus in Italia & Gallia, eo inde ad nos transit jam. Dicitur roborare totum corpus & semen augere. Odor & sapor accedit ad levisticum, gravior tamen est. Crescit ut Petroselinum Macedonicum, usqueque est in forma acetarii. Ad Apio nostro, si colatur vix dignoscet, vid. l. 6. c. 23.

CAP. CII.

De Sefeli.

Plantæ multæ effigie plurimum dissidentes Seseleos nomine donantur, ut *Masiliense*, *Æthiopicum* herba, *Æthiopicum frutex*, *Creticum* sive *Thordylum*, *Peloponense* *Pratense* & *Herbaceū*, seu quod facie Cicutæ est. *Masiliense*, cuius frequentior est usus, caulis est ferulaceus, bicubitalis, geniculatus, durus: folia veluti fœniculi, sed ampliora, latiora, crassiora: flosculi in umbellis albicantes: semina oblonga, ut fœniculi, admodum acris, non tamen ingrata, quæ sæpe medicis usibus inserviunt.

Æthiopico surculi lignosi sunt rigidi, sub-rubei, & cubitales; folia oblonga, mediocriter lata, lævia; ex albo virentia: flosculi in umbellis flavescentes: semina oblonga, ut Libistici.

Aliud Sefeli Æthiopicum herbaceum surculos ferulaceos habet, bicubitales; folia lata ex pluribus coherentia, Paludapio similia: umbellas flosculis albicantibus refertas: semen membranofum, latum, planū, palaceū, odoratum & gratum.

Sefeli Peloponensi geniculatus ac ferulaceus caulis est; folia lata varie dissecta; umbellæ parvæ; flosculi subulcei; semen latum, oblongum, planum; radix crassa, exterius subnigra, interius albida, acris & amara, & stomacho gravis.

Cretico surculus humilis est, & obsequiosus; folia incisa, & in margine crenata; flores parvi in umbellis albi, semen parvum, latum, planum, odoratum, & acre. In Pharmacopoliis raro usurpatur.

Omnium Seseleon semen calefacit & siccat ordine secundo, urinam pellit, menses & fœtum trahit, & urinam à renibus & vesica trahit, & educit: *Masiliensis* autem semen aliis præfertur.

CAP. CIII.
De Gentiana.

Gentiana non immerito à Gentio Illyriorum rege nomen habet, & miris laudibus effertur: est n. solenne pestifugum, putredinis exitium, & veneni alexiterium. Folia gerit plantagini, aut potius elleboro albo similia, ex viridi aliquantum rubentia, venosa, pedem longa, sapore perquam amara. Caulis ei cubitalis est, sæpe altior, è cuius singulis geniculis flores exeunt, verticillatim dispositi foliolis sex, angustis, stellæ radiantis instar explicari, quibus succedunt semina lata, ac tenuia, calicibus oblongis, è quibus flosculi emerferunt inclusa.

Vbiq; nascitur, sed delectatur magis in locis montosis, opacis tamen, atq; præstantissima in Illyrico, unde sibi regium inventoris nomen arrogavit. Vfus eius in radice est præcipuus, & à medicis magis laudatus.

Vi. et.

Tanta vis inest Gentianæ præsertim radici, ut non solum homines, sed etiam bruta adversus venena tueatur. Stomachum corroborat ex aqua pota, lumbricos necat, putredinem arceat, virus pestilens domat, & venenatorum animalium ictibus securi medetur.

Cruciata.
Gentiana.
mella.

A similitudine quædam aliæ plantæ Gentianæ vocantur, ut Cruciatæ minor, & Gentianella, sed quod earum vires, aut nihil, aut parum ad veram Gentianam accedant, vix in antidotorum veniunt compositionem.

CAP. CIV.
De Tormentilla.

Vndedi-
da.

Tormentilla, quod tormentum, cruciatumve dentium leniat, dicta, à septena foliorum partitione *Septifolium*, Græcis *Heptaphylon* nominatur. Nascitur in locis umbrosis, nemorosis, ac opacis: surculos edit complures, tenues, imbecillos humi præcumbentes: folia singulis internodiis septena, inter se inæqualia: flosculos luteos: radicem crassam, tuberosam, brevem, foris nigricantem, intus rubentem, cuius magnus & eximius est ad morborum pestilentium curationem usus.

Vires.

Radix tormentillæ moderate calefacit, insigniter siccatur, tertio nempe recessu, mediocriter astringit, putredini mirum in modum reluctatur, sudores movet, pesti, & morbis venenatis efficaciter succurrit.

CAP. CV.
De Peonia.

Species.

Pæonia herba est insignis nomine, flore, viribus, multos stolones edens, pedum sæpe duorum altitudine, in summitatibus flores pulcherrimos eructans, vel rubros, vel ex albo rubentes, multiplices, amplos, & rosarum amulos, unde rosæ D. Mariæ quibusdam vocatur.

Ejus tres sunt differentiæ: Prima dicitur *mas*, quæ folia juglandis nucis similia, sed ambitu minoræ & crassiora obtinet.

Secunda Smyrni modo folia divisa & superiore minoræ gerit, ex obscuro virentia, surculos breviores atque omnia minora.

Tertia videtur quasi neutra, vel potius promiscua, quæ scilicet utriusque ideam gerit &

effigiem, neque plane rubra, neque candida: sed veluti pallida est.

Quædam nunc in multorum hortis cernitur prorsus alba & pulcherrima; omnium tamen elegantissima est multiflora, cuius scilicet flos non reliquorum more simplex, sed polyanthos, ac multiplex datur.

Omnes tuberosas radices habent & multifidas; quædam tamen magis glandulosas; caules oblongos; folia divisa; flores valde patulos; in summo caule filiquas amygdalis similes, in quibus dehiscuntibus, multa grana, parva, præ rubra, cocci colore, splendentia, acinosis granatorum conformia inveniuntur, & in medio quædam nigra, lucida, medullosa, sapore medicato, acri, subastringente, cum nonnulla amaritudine. Hæc omnia breviter describo, ne in maiorem opus accrescat molem. Multa autem superstitiosa de pæoniis narrantur, quæ tanquam literis indigna, lubens omitto.

Peonia
vires.

Radices pæoniarum maxime laudantur ad nervorum & cerebri robur, ad epilepsiam arcendam, sanandamque, & totum caput roborandum.

CAP. CVI.
De Rubia.

Rubia à rubedine Latinis, & *Erythrodanum* vnde dicta

Græcis dicta, ramulis à terra prodiit quadrangulis, asperis, genicularis: foliis angustis, subasperis, ac ordine circum genicula in stellæ modum digestis. Flores in ramulorum summitatibus parvi, ac dilute lutei hiant, post quos semen parvum ac rotundum emergit, primum viride, dein rubens, postea nigricans.

Radices prolixissimæ sunt, numerosæ, flexibus multis humiliter, foris, intusque rubentes, quibus lanæ & coria inficiuntur: officinis *rubia tinctorum*, vulgo *garens* nominatur. Sponte nascitur in locis umbrosis & opacis, omnesque regiones fere sciant ipsa radice gustu amara & anchusæ modo rubicunda, pellibus tingendis & inficiendis velleribus comoda, ob id à nostris infectorum expetita.

Rubia radix urinam & menstrua movet, Vires. icterum sanat: Semen potum ex aceto lenè absumit: radix imposita menses, secundas & partum trahit, & lichenas ex aceto illita curat.

CAP. CVII.
De Omine.

Ononis, vel potius *Oinone* sic dicitur à vini colore, quem illius flos repræsentat: A Barbaris *arresta* & *resta bovus*: à Romanis *remora aratri*, quod inter arandum, radices illius longulimæ & fibrosæ, boves aratrumque remorentur: dicitur & *acutella*, à duris & acutis spinis, quibus transientes, qui eam attingunt, pungere solet. Planta notissima est, in mediis agris & sæpius juxta eorum margines nascentes, & maxime in solo pingvi & glutinoso, vivaxque supra modum; nam cum suadum lætum invenit, sese multum propagat, singulis annis novos surculos eructans, qui in terram vicinam vagantur modo cultam & in pingvi. Surculos emittit breves, rigidos, spinulos, quos folia rutæ admodum similia, sed

Resta bovis
Remora
aratri.
Acutella.

majora

maiora & molliora in ferti modum coronant.

Capitula exerit circinata, folia parū hirsuta, gratum halitum spirantia, florem pisi, sed minorem, & unicolorem & purpurascens.

Radix excafactoria & extenuatoria est, urinam movet, calculos comminuit & pellit, obstructions tollit, menstruum quoque sanguinem pellit, & ictero prodest.

CAP. CVIII.

De Eryngio.

Eryngium & corrupte Tringium vel marinū est, ad loca nempe mari vicinalia te germinans, foliis latis, angulosis, spinis durioribus circūscriptis, vel *campestre seu vulgare* cuius plures dantur varietates: quoddam enim dicitur planum, aliud pumilū, & a regione quoddam dicitur *Hispanicum, Pannonicum, Alpinum*, præter alia quædam spuria.

Folia vulgaris in variis secantur particulas, acuminatas ac spinosas. Caulis cubitalis est, acramosus, in cuius summitatibus capitella in lobum coacta, muricato spiculorum vallo, in stellæ modum radiantur. Ex mediis capitulorum spinis horridis exeunt flosculi carulei, & interdum flavelcentes, radix crassa longa que est, exterius nigra, interi⁹ alba succulenta, dulcis, odorata.

Capitulorum indefinito numero multum *centum capita* vocant, rustici *carduum, lepusculū, carduum volutantum*. Planta enim integra marcescens, vi ventorū evellitur, & per medios agros dum volutatur, currentem lepusculum eminus diceret. Falluntur, qui eryngium secacul esse credunt; ut ex Serapione liquet, qui de utroque diversis capitibus agit, & diversam utriusque tradit descriptionem. Dicitur vero eryngium Arabicè *Astaricon*, non *Secacul* aut *Sebacul*, vires tamen habere pares, ex doctiorum lectione constat; quam ob causam secacul nobis incogniti defectu, eryngium vulgare substitui potest.

Radix eryngii vim habet calefaciendi, metus diducendi, urinas & menses movendi, arenulas ex renibus & vesica pellendi, & Venetis langvores proriandi.

CAP. CIX.

De gramine vulgari.

Cum graminis ambitu suo plantam universam, quæ folia & ideam legetum profert, amplectetur, non ita micum, si ejus 46. differentiæ a rei herbaria peritis quibusdā enumeretur: Istud tamen solū, quod *Canariū* vocatur, medicatum est, & a Phatmacopæis legitur; reliqua omnia terram operiūt, ut pedes porius alant, quā hominib⁹ medeantur.

Est autem *Canarium*, seu *Caniniū* graminis agriculis ut maxime cognitum, sic insensum, qui manibus & rastris legetes eo repurgant, Alioquin mire cum sit ferax, pabulum tritico, vicinisq; plantis succripit: Proserpit enim radiculis pluribus, geniculatis, vivacibus, quæ ad se totam terram pinguedinem attrahunt.

Folia ei dura sunt, ut arundinis parvulæ lata, tenuia & acuminata, unde *gramen acuminatum* & *densum canis* mulierculæ vocant.

Laudatur gramen an renum, aliorumque Vires, viscerum farctus liberandos, tum & ad lumbricos intestinorū enecandos. Radix vero ea potius præstat, quam reliquæ plantæ partes.

CAP. CX.

De Glycyrrhiza.

A Dulcedine radicis, tota planta *glycyrrhiza* hoc est *dulcis radix*, & a pharmacopolis *liquiritia* dicitur. Nonnulli *dyos* appellat, quod in ore reterentia situm sederatq; arceat.

Radix est fruticosa, longa numerosa, humi paria, ex qua caules asurgunt alitrium sæpe cubitorum, foliis lenuis, densis, pingvibus, glutinosis tactū, ac gummosis, fraxinellæ similibus, floribus purpureis, & interdum albicantibus. Mense Julio, & aliquando citius fertiliquas parvas cicerculæ magnitudinis Glycyrrhiza à Theophrasto cap. 23. lib. 9. *Scythica* dici videtur, quæ scilicet Scythæ contenti sola undecim & duodecim dies sic tolerant. Eandem pueri habent in delitiis frustatim sectam, & aquæ demersam vitreis ampullis profici sedanda: mox enim ut aquam ex intulæ glycyrrhizæ flavescens ebiberūt, aliam in lagenulam affundunt, agitant, iterandæ porionis causa. Ex glycyrrhizæ radicib⁹ succus expressus, & in pastillos condensatus ad nos singulis annis ex Cappadocia & Hispania, ubi frequens est advehitur.

In omnibus qualitatibus temperata dicitur, ad calorem tamen magis accedit. Asperitates lenit arteriæ & vesicæ scabræ, tussi convenit. Expectorationum movet, & ad pulmonem & thoracis omnia vitia utilis.

CAP. CXI.

De Cyclamine.

Cyclaminis varia multa que nomenclatio: Barbaris enim *Arthanita*, officinis *panis porcinus*, quibusdam *Tuber terre*, aliis *malum seu pomum terre*, nonnullis *Cissophyllon* dicitur.

Nascitur in locis umbris sub arboribus, in veprib⁹ & sylvis multis. Circa initium autumnii flores: folia habet hederæ, angulosa, abitu leviter serrata, ex viridi purpurascētia in quib⁹ & supra infraq; maculæ plures albicant.

Est altera cyclaminis species, cui lata quidem folia sunt, sed fere nihil angulosa, & quasi rotunda, nec nisi obscure maculata.

Tertia agnoscitur, radice minore, flores magis purpureo & odore suaviore: eamque nonnulli putant esse, quam Plinius Chama-cisson vocavit.

Vires multas, in signefque cyclamen obtinet: namq; poterit incidit, aperit, menses movet, fœtū etiā mortuos expellit, ictero prodest, calculos expellit, contra steoromata efficac, maculas omnes emendat, venenis adversatur, inenstrua & fetus potu & appositu trahit. Ajunt, si prægnans mulier radicem cyclaminis transgrediatur, abortum fieri. Sed levis conjectura sæpe credulos fallit.

Aliæ adhuc duæ ærecentioribus traduntur, à superiorib⁹ foliorū forma & magnitudine, floriū & colore, & inversione differētes. Præterea quædā vere tantū florent, aliæ autumnio, nonnullæ medio inter utrumque tempore.

Succus gly-

cyrrhizæ,

Vires.

Arthanita

Panis por-

cinus.

Tuber ter-

re.

Cissophyl-

lon.

Pomum

terre.

Species:

Cyclami-

nis quali-

tate.

CAP. CXI.

De Scilla.

Scilla, quod capacco generi cognata sit, & locis calidis, arenosis, mari propinquis delectetur, vel etiam sponte proveniat. *capamarina* jam diu cœpit appellari. Qui enim intus, & in cute scilla & capæ anatomiam fecit, utriusque eadem interanea, eademque segmina novit. Multum tamen dissimilia, flores, semina. Scilla foliis marcescentibus caudex affurgit cubitalis, & ejus medio, flores albidifragariae similes, in spica circa fastigium definitos, pullulant: hos sequuntur siliquæ breviores, triangulares ac compressæ, semine nigricate, pæno, ac paucis eo gravidatæ.

Diutissime autem culmus floridus præstat, pro triplici florum exortu: primo enim tempore flores bulbo propiores, tempus multum videntur expandi; deinde, qui medium sætū occupant, tandem, qui extremum. Mirum vero est, candicem & folia simul vivere & vivescere non deprehendi: nam caule tantum inarescente folia erumpunt; his tantum marcentis caudex affurgit, contra reliquarū stirpium naturam, quæ primum folia emittunt, deinde caulem profectum; in scilla caulis prior erumpit, quam ullum folium.

Scilla vires

Scilla caefacit ordine secundo, & admodum incidentem facultatem obtinet. Præstat vero assam aut elixam fumere; ait Galenus: si enim qualitas ejus vehemētior castigatur.

Meliteriū est vas, in quo mel fuit repositum.

Commendatur ad cerebri & nervorum frigidos affectus, ut decet, parata; quo modo eam repurgatam, minutim sectam & in meliterio reconditam, ac quadraginta dies infusata præparavit Galen⁹ pro puero epileptico.

CAP. CXIII.

De Bulbis.

Species.

Bulbus vel coronarius est, vel medicamentarius, vel esculentus: inter coronarios recēsetur narcissorum, liliorum, hyacinthorum, seu Tulparum & hyacinthorum pene innumerae varietates. Inter medicamentarios scilla, hermodactylus, Paneratum, bulbus vomitorius: inter esculentos, qui etiam ad medicos, eosque eximios trahuntur usus sæpe porrum, ascalonium, & hi, qui antonomasia quadam regii dicuntur, omnibus præstantiores, & ad Venerem stimulandam utiles, quinque veteribus in frequentissimo fuerunt ciborum usus, pro quibus nunc capis & ascaloniis tantum utimur, quæ veri nobis bulbi sunt, eosque pollicentur & præstant effectus, quos veterum bulbi, similiterque describuntur, adco utin antidotis dum bulbi semen expetitur, caparum vel ascaloniorum, escalesce vulgus nominat, semen usurpari potest.

Bulbus quid.

Bulbus autem dicitur radix quadam sepius corticosa, brevis, rotunda, membranâ pluribus tunicata, quarum exterior omnium maxima, extra terram sæpius frondescit, omnesque simul coeuntes, capillamenta multa, seu radicales tenues producut, quæ succum & terra convenientem alliciunt in totius bulbi nutrimentum.

Frontes ei caparum ritu teretes, angustæ; inanes in mucronem desinentes: cauliculi dodrādales, in quorum fastigio flouculi emicant purpurascētes, quibus deciduis semine succedit exterius nigrum, album interius.

Bulbi omnes acrimoniā habent, inquit Dioscorides cap. 200. l. 2. excalefaciunt, Venerē itimulant, multum alimenti suppeditant, inflationem pariunt, ob id veretū tēnigēnem excitant. Sed copia eorum largior in cibo vitanda, quoniam nervos tentant. Præ omnibus autem bulbis, libenter crederem, *Satyrium* stimulanā Veneri conferre, alios ignavus, nec nisi quia flatuosus fuit, ipsius ludibriis inservire.

CAP. CXIV.

De Satyrio.

Aradicum effigie plantæ quædam testiculi dicuntur, ab effectu *Satyria*, quod pronos ad Venerem reddant, Satyarum ritu. Inter bulbosās radices numerantur, quarum, quæ unico bulbo radicaatur, proprie *Satyrium*, quæ duobus *Cynosorchis*, seu *testiculus canis*, quæ tribus, *trior*, hu nuntur: cuiusque vero multæ differentie statuuntur, à forma bulbi, foliorum numero, florum colore & ser, e disposita sumptæ: Omnes tamen viribus affines & Veneris amicæ. Verum præ ceteris commendatur id, cujus radix unica est, rotundā, mali magnitudine, exterius scilva, intus candida, ac multa carne rurgida, gustatū dulcis & ori non ingrata. Ex ea tria folia emergunt, unde *trifolium* aliqui nominant, ad terram depressa; liliū figura & colore similia, sed minora. Caulem pedalem erigit, flores parvos & candidos, hujus radices præ aliis sunt eligendæ ad condituram, & pro satyrio credenda.

Species.

Satyria condita analeptica sunt, & utiliter dantur tabidis, atque his, qui res venereas frequenter exercent. Tanta enim vi radix satyrii ad congressū excitandos pollere creditur, ut sola manu detenta Venerem stimulet. Unde Græci plantas pene cunctas libidinem irritantes, *Satyrii* nomenclatione designant.

Vires.

CAP. CXV.

De Porru.

Porrum studiosissime sevitur in hortis culinæ dicatis. Planta enim vesca magis est, quam medica, ut olitores & coci satis agnoscunt: eius tamen succus interdum pharmacariis remediis usurpatur, ut pulveribus *pistularum satidarum* excipiendis, & interdum empyreumat extingvendo, vel potius educendo; licet enim calidus sit, mira vi, impressum caloris vestigium ad se alliciens, auferat.

Est vero porrum vel hortense, vel agreste, atque utriusque duū generum: hortense prius, dicitur *capitarum*, alterum *sectivum*: illud, quod radice constat caparum modo rotundā, quod longiore & frequenter secetur.

Species.

Ex sylvestribus unum dicitur *Scharoprasum*, quod folia gerit, tenuia junci ritu; alterum *ampeloprasum*, quod in vineis & aliis multis locis sponte nascitur.

Vnius nempe capitati meminit Dioscorides,

des, cuius scilicet caput, vel verius radix in latum excrevit, & sese dilatat, quod ut faceret antiqui, regulam aut filicem superponebant, atque ita crassescere compenebant. Alii multi traduntur modi, quibus incrementum portis conciliatur quasi prodigiosum, sed hæc omnia rei horrentis cultoribus & scriptoribus relinquenda.

Vitis. Porrum omne calefacit insigniter, resiccatur, extenuatur, aperit, incidit, resolvit, serpentum moribus & ulationibus auxiliatur.

Ejus semen tritum & expellit, aut vino albo bibitum, urinae difficultates solvit, & meatus urinae duos ducit. Nonnulli scribunt, porrum comestum Venere stimulare, & ebrietatem discutere, frequens tamen ejus usus tumultuosos facit, visagioscit, & bilem æruginosam gignit.

CAP. CXVI.

De Raphano & rapo, seu Buniade.

MAGNA est affinitas inter raphanum, rapum, & rapistum: *Raphanus* notior est, quam ut longa verborum serie explari debeat; nam infima plebe, uia eo admodum delectatur, & sese cum pane & paucis sale sustinet, atque omnibus fere gentibus non patum in cibatu placere video.

Raphani species. Triplici vero discrimine notatur: alius enim raphanus dicitur major, vitibus valde inimicus; alius minor, seu *raphanus*, & aliquando *radicula sativa minor*; tertius *raphanus niger* dicitur, quem nonnulli *raphanidem sylvestrem*, hortulani *Resorum* vocant.

Rapum unde dicitur buniade. *Rapum* à tumente figura, *Buniade*, à rotunda *gonzylone*, vel potius *strongylone*, vulgo *napus* dictum, ex radice valde crassa, canosa, tuberosa, alba, vix capillata, foliis edit oblongis, aspera, viridia, profundis incisuris utrinque dissecta; caules bicubitales & ramiferos; flosculos luteos, quibus siliquæ succedunt, seminibus brassicæ similibus, sed minoribus prægnantes, quæ ad *Mithridaticam* confecturam accedunt, cujus vis ad venenatorum morborum expugnationem summo opere commendatur.

Suspiciantur vero nonnulli, buniadem à napo vulgari distare, illiusque non huius semen ingredi *mithridaticæ* compositionem; alterutrius tamen defectu hoc vel illud substitui potest.

Raporum species. Tertia porro naporum seu raporum dantur discrimina, a figura radicum sumpta: Primum *orbiculatum*, seu *tribunatum* & breve est: secundum *cylindricum* & oblongum: tertium minus & vulgare, quod vulgus absolute napum nominat.

A soli & cæli conditione, ut magnitudinem, sic bonitatem acquiritur napi: quoniam in agro Cado-nensi fruticant, tam suaves & grati sunt, ut omnibus aliis præferantur.

Rapistum. Rapistum sylvestre quoddam rapum esse videtur non bulbosum, quod passim in arvis germinat, foliis latis, virentibus, laciniatis, floribus luteis, cujus semen mulierculæ *navetam* vocant.

Alia est ejus differentia foliis etysimi, *lampsa-na* dicta; ut & tertia quædam erucæ folia gerens & flores candidos: omnia vero semina, parva, nigra, rotunda, siliquis in clusa proferunt.

Raphani crudi tantum mensis apponuntur *Vires.* & escantur, napi non nisi cocti; omnibus inest calefaciendi, aperiendi, & urinas movendi facultas.

CAP. CXVII.

De Anemone.

Altera

SUPRA de calefacientibus tantum egimus, *parte* quorum radices magis celebrantur; paucis aliquot exceptis, propter excessentem calorem in hujus sectionis initio descriptis; quorum inutilis radicum qualitas perhibetur; nunc de his, quorum alia potius partes veniunt in usum, differemus, initiumque ducemus ab *anemone*, deinde cætera persequemur. Dicitur *Herba* autem *anemone* aliquando *herba venti*; quod *venti*. ejus flos non nisi vento flante sese diducat & aperiat. Poetarum fabellæ ex Adonidis cruore *Flos Ado-* natam asserunt, unde & *flos Adonis* quibusdam *nus*. dicitur. Ejus duæ generales differentia trahuntur, *Species.* horten-suna, & altera sylvestris; atque utriusque præsertim hortensis adhuc multæ varietates agnoscuntur, florum colore & multiplicitate tantum distinctæ: quædam enim florem habent candidum, alia rubrum, alia cæruleum, nonnulla phœniceum, alia rubellum; alia violaceum; alia ex herbaceo cruentum: quæ omnes ob florum præstantiam & pulchritudinem *croonis* tantum dicantur: Sylvestres vero pauciores sunt, & ad medicos usus magis requisitæ, ut ad confectioem *un-* guenti *Mariati* def. Myrephi, in quo *sylvestris ane-* mons, præsertim ea, quæ vulgo *herba venti*, & *pul-* satilla vocatur; debet usurpari. Earum autem omnium varietates, cum eleganter pictæ & descriptæ dentur, à celebribus viris D. D. Dod. & Clus. in illis longius describendis non immorabor.

Qualitatem omnes anemone acrem habent, *Vires.* aperientem, incidentem, detergentem, & escicantem.

CAP. CXVIII.

De Keiri.

KEIRI Mauritana vox est, *leucoion luteum* designans; perpetuo virens & frigoris patientissimum, contra reliquorum leucoiorum naturam, quæ adveniente hyemis rigiditate cito marcescunt, nec nisi novo semine facto renascuntur; violas excipio pumilas, tam hortenses, quam incultas, quæ quotannis repullulascunt; in hoc herbariorum distinctionem securus, qui de vocum natura parum solliciti, leucoja à violis albis distinguunt, licet leucoion proferentes, albam violam enuncient.

Utautem violarum multæ sunt differentia, *Species.* ut supra ostendimus, sic & leucoiorum; inter quæ, quod luteum florem gerit, nempe Keiri, usibus maxime medicis commendatur. Ubi-que fere nascitur & in maceris, muris & edificiorum, vetustis ruderibus, aliisque saxosis & aridis locis. Seritur quoque & late viret in hortis juxta muros ac parietes. Caules ei ramosi sunt, multi, rigidi, tenues: folia oblonga, angusta, ex glauco virentia, aliis cufusius leucoii

foliis minora rigidioraque, flores lutei, odorati, suaves, filiquiæ oblongæ, tenues, in quibus semen parvum planumque coarctatur.

Vires.

Ex floribus per infusionem paratur oleum humoribus resolvendis, frigidis doloribus sedandis, & nervis roborandis idoneum. Semen 3 ij. pondere ex vino datum, aut cum melle subditum, menstrua, foetus, lochia, & secundas educit. Idem efficit infellus ex florum decocto institutus.

CAP. CXIX.

De Thymo.

Species.
Cephalon.Peruvia-
num.

Vires.

THYMUM omnibus notum, inquit Dioscor. planta parva est, furculosa, exilibus & angustis foliis, quam plurius vestita capitulis, in fastigio flosculis albet cernubus refertis. Ejus duo sunt genera; primum dicitur *Cephalon*, itæchadi multum simile, alterum ab eo distat, quod durius sit, perpusilla habeat folia & flores, non in capitulis aut spicis, sed juxta folia. Datur & aliud exoticum, *Peruvianum* dictum, quod minus furculosum & foliosum est. Sapore minus acre, odore magis suave, in reliquis aliis simile.

Thymum calefacit, siccaturque tertio gradu, incidit, attenuat, menses movet, foetum trudit, viscera expurgat, & à pulmonibus educit: Oculorum claritati multum prodesse creditur.

Sæpius vero in genere condimentario teponitur; nam culinæ eo quotidie viridis & sicco utuntur.

CAP. CXX.

De Serpillo.

Species.

SERPILLI duo genera traduntur; unum hortenſe, quod majus est, magisque succulentum, cultu & solopingu gaudens; alterum agreſte, quod locis petrosis, equalidis, siccis, sterilibus, & aruorum marginibus & collibus delectatur. Utrique fere thymifacies, odor & sapor, & à serpendo nomen: hymi namque serpunteramuli, & inibradices figunt, ubi terram attingunt. Vulgari ac sylvestri exiles & tenues sunt, viticuli, foliis exiguis; thymi similibus induti, duri, lignoti, quorum nonnulli palmi altitudine assurgunt; alii procumbentes in terram fibras capillatas, seu radiculas demittunt.

In summitatibus capitula rotunda habent, & quibus flosculi prodeunt ex albo rubentes & purpurei, quorum ut & plantæ totius odor gravis & suavis.

Pulegium
montanum.

Invenitur & in multis locis aliud serpillum majus & agreſte, cuius cauliculi non serpunteramulorum more, & in officinis *pulegium montanum* vocatur.

Hortenſe serpillum propter gratum & suavem halitum inter coronarias stirpes locum habet. Surculos emittit longiores & crassiores: folia rem latiora & habitiora, & capita flosculis majoribus coronata.

Vires.

Serpillum acre & calidum est insigniter, menses & urinam movet, tormina ventris sedat, lethargo conducit, contra venenatorum animalium morsus valet, atque serpentes, dum uritur, suo fumo repellit.

CAP. CXXI.

De Sampſucho & Majorana.

SAMPſUCHUM Dioscoridis majorana non est, *Sampſuchum*. sit herba ramosa per terram repens, foliis calaminthæ tenuifoliæ, rotundis & hirsutis; *majorana* namque minime capit, sed fuscis multis, rectis assurgit in altum, nec foliis constat rotundis, sed mucronatis; attamen sampſuchi penicia usurpanti recte potest. Est enim planta viribus & facie valde affinis illi, cuius gratosus odor saporque efficit, ut sedulo in hortis & vasis figurinis alatur, & cura majore conservetur: hinc forsitan majoranæ nomen vel à Maro, ut finit Dodoneus; adeo *majorana* & *marum*, seu *hyſſebrium*, *Hyſſobid*. ut ex Dioscoride ea ejus descriptione colligit, sunt unica planta *sampſuchum* & *amaracum* altera, ex *Amaracum*. Dioscoride & Theophrasto: *Amaracum* tamen Galeno *Parthenium* est, ex Dodoneo, sic non suo, sed alieno lapsu nominatum, cum re vera amaracum sit sampſuchum.

Eorum vero nusquam admittenda ratio est, qui ad mari familiam *Clynopodium* referunt, quod vulgus Gallorum *maſtic* nominat, cum inter se non parum distideant: nam *marum* Dioscoridi herba est furculosa, flore origani, foliis multo candidioribus, eique vulgo cognita & Origani dicta: Plinio vero exotica planta est, nec inter vernaculas numerata. *Clynopodium*, quod non *Clynop*. nulli *Cleonum*, alii *zopyron* nominant, vulgare est, *ovith*. & serpilli simile.

Præro *majorana* vel frigoris impatiens est, vel patientissima: hæc hyemalis dicitur, & inter nives medias innoxie vires, illa æstiva & algidioris brumæ cuiusdam occurſu perit.

Calefaciendi vim habet manifestissimam, cephalicam & hysteriicam, atque menses subdita, *Majorana*. vel pota accelerat. *Vires*.

CAP. CXXII.

De Pulegio.

PULEGI duæ sunt differentiæ; unum dicitur *Species*. mas, seu sativum, verum & latifolium; alteri ſi sylvestre & angustifolium. Vero pulegio abunde canles exeunt multæ, rotundi, læpe procumbentes, in altum tamen sese atollentes, folia è singulis geniculis bina exeunt subrotunda: flores subcærulei, circumlatum culmos juxta florum, exortum circumdant. Suavem pulegium odorem halat, maxime cum floribus ornatur. Ejus odorem aqua valè vitreo, ut decet, stillatur, seu vat. Ut pulegium verum parum distare videtur à secunda Calaminthæ differentia, sic sylvestre à serpilli. Nascitur optimum in locis aridis, saxosis, & montibus, unde *pulegium montanum* & *regale*, quod officinæ multæ *Clynopodium* esse dicunt. Pulegium recens incensum pulces necat, unde fortassis nomen. Ad pulgia autem plantæ multæ odoratæ referuntur, in quibus designandis vix auctores conveniunt.

Pulegium calefacit ordine tertio, valenter exsiccatur, attenuat, menses & secundas movet, peſtoris pituitam digerit, coctiones juvar, convulsis auxilio est, contra serpentum ictus ex vino coſert, lienosis ad motum medetur, & podagricis & comitiali morbo affectis prodest. *Vires*.

CAP.

C A P. CXXIII.

De Polio f. Capresso.

POLIUM capitulo quodam parvo in corymbi speciem coacto hirsuto, tomentaceo & albescente, capillitium hominis cani similitudine quadam effingit, unde nomen. Assurgunt ei ab una radice furculi numerosi tenues, duri, lignosi, rotundi, sesquipedalium longi: folia oblonga sunt, crenata, rigidiuscula, chamædrys affinia, sed angustiora, in ambitu serrata, in virgularum summitatibus flosculi albida lanugine pubescentes, simul plures in capitula coacti: semen parvum, nigrum: oblongum.

Totaplantaincava est; in locis squalidis & montosis lætius virens, unde *polium montanum* in pharmacopoliis nuncupatur, cui etiam *Teuthrio* nomen est, secundum Dioscorid. cap. 12. lib. 3. Gravem odorem spirat, sed non non injucundum, & ad Medicos usus sæpe adducitur.

Est alterum non usque adeo valens odore & viribus infirmius, cuius etiam furculi rigidi sunt, & rotundi, folia breviora & angustiora. Flosculi multi, simul congesti, lanugine tenui incanescentes.

Alii duo recenset adhuc Remb. Dodoneus. Pena vero quatuor, quæ his investiganda relinquendo qui universalem interprimi historiam describendam susceperunt.

Poliū calefacit ordine secundo, siccatur initio tertii, hydropicis, ictericis, lienosis medetur, atinas & menstrua movet, substratum, suffitumve serpentes fugat, vulneribus ad cicatricem perducendos optulatur.

C A P. CXXIV.

De Ozymo f. Basilico.

OZYMUM planta cum sit odoratissima, hoc præ cæteris nomen jure sibi vendicavit, ne posthac minus apte *Ozymum* vocetur, quod pabuli genus est, teste Varrone, ex varia segete adhuc virente, boum causa, fieri solitum. Ob eandem fragrantiam, vulgus etiam *basilicum*, quasi basilicæ, seu regie domo dignum appellat; *Ozymum* tamen non male dici credunt multum Pompeio, à nascendi celeritate, nam tertio à satū die, & interdum ocyus crumpere solet, traduntque nonnulli nimis superstitiosi, aut potius ridicule lætus provenire, si cum male dictis seratur. Verum significantius per z. scribitur ab ὄζω, hoc est, oleo, quia tota planta suavem efflat odorem. Mirum est, quod de ozymo scribit Plutarchus, cuius nempe furculi sicci, aut palæe tenues à succino expelluntur; cuiusvis autem alterius segetis festucae, aut parvæ stipulæ attrahuntur. Holerius Medicus Parisiensis cap. 1. de morb. interd. rem notatū dignissimam narrat, de quodam Italico cui ex frequenti odoratu ozymi, quod *basilicam herbam* nominat, scorpio narus in cerebro vehementes & longos dolores, postea mortem attulit. Libyes tamen asserunt, si quispiam eo die, quo ediderit, ozymum, feriatu à scorpione, non posse lædi.

Quatuor autem ozymi perhibentur differentia, scilicet nempe fativa & sylvestre unum, *Acinos*

dictum. Ex fativis duolatifolia sunt, & unicum tenuifolium, quod basilicum minus dicitur.

Vulgare acatifolium cubitali prosilit altitudine; furculosum est ramulis teretibus, folio mercurialis, sed minore: Flosculi ei interdum candidi, nonnunquam purpurascetes; semen nigrum & pusillum, quod in syrupo de arthemisia D. Fetr. usurpatur.

Ozymum manifeste calefacit, statim dissolvit, *Ozymi* urinas movet, mærores, quos atrabilis invehit, mulcet, tristes exhilarat, timidos animat. A Chrysippō tamen improbatu, ut stomacho & oculorum sanitati officiat, & infaniam inducat.

C A P. CXXV.

De Origano.

QUATUOR sunt origani genera; primum & commune dicitur *Heracleolum*, seu *Cunila*; secundum *Onitis*; tertium sylvestre; quartum *Tragorionum*: cuius adhuc duæ narratur varietates, quas breviter studens fufius describere non libuit.

Verum autem origanum & foliis & virgulis est majoris majoranæ simile, in summitate gerens umbellam, non circinatā, sed in parvis thyrsis, spaciatis, hinc inde congestis, media ætate adolefcit; atque ut facie, sic odore, ad majoranam accedit; verum hyemis sævitiam tolerantius subit: nam inter nives innoxie vires. Brassicæ multum adversatur & serpentum generi; quare testudines cum illis dimicaturæ origano se muniunt, & contra frigida venena maxime valet.

Omnia origana calefaciendi, siccandi, incipiendi, attenuandi, & urinas movendi vim habent: purgationes scæminarum cient: peripneumonici & tussitentibus ex melle in eclegmate & sorbitione feliciter dantur.

C A P. CXXVI.

De Mentha.

LICET Mentha cuique nota sit, etiam Dioscoridis testimonio; nam vivacissima cū sit, ubique facile germinat, vix tamen species ejus omnes exacte describuntur, & sæpius cōfuse mentha, menthastrum, sisymbrium, & calamintha designantur. Sic vero distinguuntur.

Hediosmos seu *mentha*, vel hortensis est, seu domestica & vera; vel sylvestris, seu northa, *menthastrum* dicta. Menthae veræ quatuor sunt species: *Prima* Prima caules habet quadrangulos, obscure rubentes, aliquantum pilosos, folia subrotunda, flosculos subrubros, circum cauliculis orbiculatim natos: Radix illius, ut reliquarum, serpit, novos subinde turiones germinans.

Secunda radice, foliis, odore, magnitudine 2. species: priorem æmularur, sed color magis ex rubro nigricat, & flores in ramulorum fastigiis spicantur.

Tertia foliis constat longioribus flosculis spicati in insidentibus. 3. species.

Quarta quoque foliis est oblongis & acutis, sed florib. subpurpureis; geniculatim cauliculis inernodia instar primæ convolvitibus. *Quarta*

Præter has à rei herbariæ peritissimis con-

Mentha Græca. númeratas, aliam adjungit Matthiolus, quæ à Goritienibus *Mentha Græca*, à Val. Cordo *Sarracénica*, à quibusdam *Herba D. Maria*, à nonnullis *Herba D. salvia Romana*, ab aliis *Lassulata*, à plerisque *herbe Marie. dutoq.* Gallice nominatur.

Lassulata. Planta est in hortis passim nascens, foliis majoris salviæ, aut betoniæ, ex viridialbicantibus & ferratis, caulibus cubitalibus & sæpe longioribus, in quorum fastigiis flores exeunt corymbæci, colore melino, tenaceti modo: hujus sapor amarus est, odor ut mentharum gravis, non tamen ingratus.

Species menthastræ. *Menthastræ*, seu *mentha sylvestris* suæ sunt etiam species: Prima, ubi vis fecus mania & scrobes urbium scater, foliis majoribus, rugosis, leviter crenatis, floribus spicatis. Secunda pratensis est, quæ vires aquosis marginibus, folia gerens hispida, incana, subrotunda, flores, ut prior, spicatos; utraque gravis, nec odore insuavis.

Vires. *Mentha* in re cibaria utilis est, peculiaremque gratiam renella habet in acetariis, a dulcior autem ut prædura, sicingrata est. Natura manifeste calida est, & eximie stomachica: Proprietate enim ventriculi calorem auget, tibur firmat, coctionem juvat, status dissipat & tormina sanat.

Sisymbrium. Tanta vero est *Sisymbrii* cum *mentharum* familiaricognatio, ut cultu, aut neglectu invicem transmutentur: Officinæ *balsamintham* nominant, vulgus *mentham crispam*. Longe autem distat à Sio, seu Berula, ut & à Cardamine, seu Crelicione, quem *Sisymbrium aquaticum* vocant: nam verum *Sisymbrium*, *serpillum sylvestre* multis dictum, menthæ hortensis admodum simile est; sed odoratius & latiore folio, viresque medicas habet insignes. *Dioscorid. cap. I 55. lib. 2.*

CAP. CXXVII.

De Calamintha.

Species. 1. *Calaminthæ* tres sunt species, prima montibus familiaris; secunda pulegio cognata; tertia menthastræ. Prior, quod locis squallidis, tuberosis, montosis sæcundus luxuriat, *montana* dicitur, propter tamen ejus elegantem faciem & gratiosum odorem, nunc in hortis circurata servatur, ut menthæ omnes, quibus & viribus, & nomenclatura utcumque respondet; nam *calamintha pulchram mentham* portendit; atque nominis istecomplexus illius nobilitatem signat; in Officinis *calamentum montanum* nominatur.

2. Secunda calaminthæ species, foliis regali pulegio similis est: sed aliquanto majoribus, albidis, variegatis maculis, floribus ex candido purpurantibus, virgas cubitales amicientibus. Gaudet locis apricis & expositis soli. Reperitur & in multis arvis post segetem demessam. Vocatur quoque interdum *nepeta*. Dioscoride referente, à quo nec improbat, nec probatur hæc nominis usurpato.

3. Tercio menthastræ similitudine respondet, foliis oblongioribus, caule & ramis majoribus, quam superiores, sed viribus est inefficacior. Dodonæus pro hac tertia calamintha *Cattariam herbam* exhibet; Fuchsius aliam in multis dissimilem, & revera Dioscoridis lectio vix ullam Cat-

ariæ lineam describit: justetamen ad calamitharum familiam referenda, ut quæ illis sit cognata, & viribus herba præstans, antiquis fortan ignota. Cauliculos edit multos, quadratos, durissimos, folia marrubii incana, singulis nodis bina, flores in extremo spicatos, menthæ aut menthastræ modo. Dicitur *cattaria*, quod valde à cattis expectatur, qui ejus folia jucunde & quasi lascivendo contrectant, & avidè depascuntur. Vulgus Pharmacopœorum *nepetam* vocat.

Insigniter calefacit & attenuat; peculiari dote conceptum juvat, atque uterum reddit fecundiores.

Omnis vero calamintha essentia est tenui, calida & sicca in tertio quodammodo recessu; tormina sedat, lumbicos & ascaridas enecat, idæum sanat, menstrua ducit, fugillata tollit, asthmatis medetur, strenue humores digerit, ad omnia autem efficacior montana.

CAP. CXXVIII.

De Absinthio.

LI Cet Absinthium herba sit, Dioscoride referente, vulgo nota, in ejus recensendis speciebus ac describendis, vix duo consentiunt. Relictis autem brevitatis gratia, opinionum varietatibus, dicimus tres esse absinthii differentias, *Absinthium vulgare*, *absinthium Santonicum*, & *absinthium Seriphium*. Falluntur vero, *Romani*, qui vulgare aliud à Romano & Pontico existisse vulgane, quique Santonicum appellant absinthium Romanum: vulgare enim *Romanum* est, sic olim dictum, quod fuerit plebi Romanæ sacrum, & quia in agro Romano, antiquisve ruderibus passim invenitur; *Ponticum* vero & à Ponto, & à stypticitate, seu astrictione.

At quod *Santonicum*, vel potius *Xantonicum* *Xantonium* appellatur, à Xantonum tractu, ubi plurimum cum nascitur, id nominis sortitur: hinc ejus semen à nonnullis immutata voce *santum*, cum *santonicum* dicendum esset, appellatur. Totā planta absinthio vulgari similis est, sed minor, ininusque candicans; seminibus non adeo multis, floribus exiguis.

Tertium *Absinthium Seriphium*, seu *marinum* *Absinthium* dictum, copiosum nascitur in monte Tauro, juxta Cappadociam. Herba est tenuis, abrotoni sive maripari similitudine, referta seminibus minutulis, subamara & graviter olens cum quadam calfactione: Totaque adeo similis abrotoni feminæ vulgaris hortorum, ut non facile sit, utramvis ab altera discernere.

Absinthium omne aromaticam, suavem admodum, acrem & amarā possidet qualitatem, ait Galenus; At tamen vulgare quoddam in hortis multis invenitur, in inine amarum, sed dulce, soloque sapore à Pontico distinguitur. Omnia vero stomacho conferunt roborando, coctionem juvant, & alui lumbicos tam sumpta, quam adnota enecant. De absinthiorum differentiis & qualitatibus videndus est Dioscorides, ut & Calparus Bauhinus, Medicus Basiliensis, qui librum integrum edidit de absinthiis.

CAP. CXXIX.

De Artemisia.

piscis.

Artemisia species plures sunt duabus, cōtra mentum opinionem; nam præter vulgares, latifoliam unam & tenuifolias duas, maritima quedam est, quæ ab una radice ligulosa, pluribus fruticulis sistentis, foliis imis & humiliter stratis. Et Ruellio & Fuchsio si credimus, ut certe de re hac credere nefas, matricaria & tanaacetum artemisie sunt species.

Omnes autem artemisie sunt sylvestres, quarum prior latifolia est, laciniosa ac per margines dissecta, caules habens rectos, rotundos, striatos, bicubitales, & sæpius longiores, flosculos exiguos, absinthii æquales. Nascitur secus vias, & mediis interdum in hortis.

Secunda tenuior est, flore parvulo, candido & graveolente.

Tertia tenuifolia quoque in sepibus, & juxta ductus aquarum nascitur, cujus flores & folia contra odorem maioranæ utrunque referunt. Vulpanda vulgaris est confectio syrupi, qui ab ea nomen habet.

Ab Artemisia regis Mausoli uxore sic enunciat, cum olim Parthenis diceretur, hancque superstitioni multi herbam Dianæ vocant, qua sacris illi diebus lumbos cingunt.

Fatis.

Calefacit ordine secundo, aperit, attenuat, menses secundas & sæcis pellit, & affectibus uteri multis auxiliatur.

CAP. CXXX.

De Melissa, seu Melissophyllo.

Species.

Qua dulcedine & voluplate feruntur catiad cattariam herbam, de qua supra, eadem in apes ad apiastum, seu melissophyllon, quæ sit folium melleum, vel citraginem, ab odore citri quem refert, sæpe dictum. Ejus piteres videntur esse differentie: nam præter sylvestrem, quæ improprie melissa dicitur a Fuenzio, cum ymices redeleat, vulgaris maxime celebratur, deinde Hispanica, tum & alia magis peregrina, quæ à Moluccis insulis advecta, Moluccæ dicuntur.

Melissa nostras cunctis notissima, furculis quadrangularibus assurgit, foliis latis, rugosis, tubaspetis, citrium malum olentibus, binis prominentibus juxta internodia, è quibus prodeunt extrucales, cum flosculis candidantibus, succedente postea semine minuto nigricante.

Hispanica, effigie, odore, viribus, ei valde similis est, folia tamen minora, nec ita rigida sunt, ac virentia.

Melissa Moluccæ.

Melissa Moluccæ duæ sunt, prior levius dicta, altera spinosa: utraque culmos, ac folia edit multa, melissa nostrati non parum affinita.

Vitis.

Calefacit melissa ordine secundo, siccatur primo: in infessionibus valet ad ducendos mentes, & in potu, ac illitu contra scorpionem, phalangiorum, & canum morsus conducit. Caput roborat, memoriam augeat, & facultates animales recreat.

CAP. CXXXI.

De Prasio.

Prasii, seu Marrubii duo sunt genera, unum species album, aliudque nigrum, quod Ballothe vocatur. Vtrumque abs radice rafosum, altitudine sesquipedali, ac juxta patietes & agrorum margines nascens. Candidum, quod magis est in usu, caules edit quadrangulares, tenui pube hirsutos: folia per intervalla bina, subrotunda, rugosa, ambitu incisa & lanuginosa: flosculi ex calicibus emergunt exiguis, qui verticillatim furculorum genicula circumdant. Omne marrubium in ruderato solo, & prope collapsas delectatur. Nonnulli marrubiastrum seu marrubium nigrum albo præferunt; ego album nigro cum peritioribus viris prætulerim.

Calidum est ordine secundo, siccum teretio: Obstructiones tollit, pulmones expurgat, menses ducit, ruptis, conclusis & nervorum contractionibus confert, daturque ad serpentum morsus & pocula venenata.

CAP. CXXXII.

De Betonica.

Betonica plane sylvestris est planta, loca aeterna opaca, nec aquosa; propter tamé ejus dotes eximias, in hortis culta adolescit. Foliis emergit oblongis, latis, virentibus, subasperis, in ambitu serræ modo incis. Cauliculi tenues sunt, quadrangulares, aliquantulum hirsuti, ac cubitales: flores fert spicatos, rubentes, & quibusdam in locis albidos. Græcis dicitur ἀσπὸν καὶ ὀνόματι, Latinis Betonica: quæ vox ad aliam plantam detorqueri solet, quæ Veronica altius & tunix, à quibusdam flos Armerius, à Germanis flos superbus nominatur.

Veronica.

Præter betonicam vulgarem, alia quedam latifolia multis in locis reperitur, quæ cultu magis delectatur, atque in hortis lætius viret.

Betonica calida & sicca est secundo recessu, vim habet cephalicam & alexiteriam: quare morbo comitali, comati & morbis venenatis prodest, maxime vero demorsis à cane rabido & serpentibus, & si quis hac præsumperit, lethale venenum haultum nihil nocebit.

Betonica virens.

CAP. CXXXIII.

De Veronica.

Veronica duplici agnoscitur discrimine, Species una dicitur mas, altera femina, latine multis dicta. Illa Paulo Æginetæ Betonica dicta, furculis pedibus, crebris, hirsutis per terram serpit, foliis oblongis betonicæ minoribus, ferratis, & nonnihil ad Teucrium accedentibus, sed exigua lanugine pubescentibus, semine parvo, rotundo, nigricante, in calicibus loculi formam referentibus contento: radice tenui huc illuc diuaticata.

Veronica femina, multis latine Veronica repens dicta, furculis pedibus, tenellis, flexilibus, lanuginosis, multis, foliosis, ab exili radice serpit; foliis ad nummulariam vulgo dictam accedentibus, incanis, pilosis, floribus

Elatine Veronica repens.

ribus pusillis, albidis, anchirrhini similibus; femine exiguo, rotundo, nigro, anagallidis finitimo. Plurima nascitur inter segetes, & in verfactis atque locis sabulosis.

Agnoscut nonnulli veronicam quandā surrecticaulem; quæ rigidioribus surculis sese erigit, tenuibus ramosis & foliosis, atque superiori valde similis.

Exit & in pratis, inquit Dodoneus, ac humentibus locis alia quædam Veronica, effigie & magnitudine ad fœminam multum accedens, cujus tamen folia minora sunt, nec pubescentia, sed lævia & virescentia: viticuli per terram repentes; flosculi cærulei; semen in theculis cœnclusum, parvum & nigricans. Hujus ut & superioris, vel nullus, vel rarus in medicina utilis.

Vires.

Veronicam calidam & siccam esse, sensus indicat, astrictoriam quoq; & vulnerariam experientia docuit. Confert scabiei & omnibus curis vitiis, atque ulcera & vulnera optime sanat. Peculiaria tamen virtute cancerosis ulceribus convenit, si non perfecte sanandis, saltem mitigandis. Iustum est, quod scribit Fuchsius, Regem Gallia Elephantæ morbo correptum, hujus herbae adjuvento sanatum. Nullus enim Galliarum Rex hac fœda lue, ut hæc peste, correptus fuit unquam.

CAP. CXXXIV.

De Dictamno.

Dictamno cauliculi cubitales aut paulo breviores, in alias quasdam divisi assurgunt, in quorum summitatibus velut spicæ squammatim compactæ dependent, floribus ex eorumdem interstitiis exeuntibus. Folia ei sunt rotunda, sed altera parte acuminata, multa lanugine pubescentia, ac pulegio admodum similia, sed alaciora. Laudatur maxime quod in Creta nascitur, & maxime quod in Diète, illius regionis monte, à quo nomē. Græcorum nonnulli *Belotacon*, hoc est, telorū medium, & *Belotocon*, quod infixæ spicula excludat, vocantur. Cervæ enim sagittis cōfixæ ad dictamnū accurrunt, cujus contactu, quasi partu quodam spicula excluduntur. Inde quidam *dorcidium*, quasi cervariam nuncupant, quod cervæ illius vim omnium primæ demonstrasse creduntur. Ostendunt & id capræ eo pastæ & vulneratæ, cito telis decidentibus. Folia vero dictamni tomentosa sunt & flores ex violaceo nigricantes.

Vnde dictamni nomen.

Belotacon.

Belotocon.

Dorcidium

Aliud quoddam in multis locis, præsertim martinijs quibusdam, ut in litore Barolustuenti in Normania invenitur, illi foliis valde simile, quod *pseudo dictamnū* appellatur, sed flores habet verricillatim furculos ambiētes, & vires, quam legitimis, inefficaciores. Dictamnū, & secundum quosdam *dipthamnū*, in qualitatibus primis calidum & siccum est gradu tertio, in aliis ac peculiaribus, veterum testimonio tela extrahit, intro sumptum venenum extingvit, pesti prodest, anæstrua, fœtum & secundas excludit, lienem minuit & stragurias sanat.

Pseudo dictamnū.

Vires.

CAP. CXXXV.

De Stœchade.

Inique stœchas Arabica cognominatur, cū

ubique terrarum æque bona vireat & vigeat, & in Creta, & in Belgia, & Normania, ubi innoxie inter nives vivit, & in Stœchadibus Insulis, à quibus nomen vel à fatigio spicato.

Vnde dictatur.

Ejus tres differentia notæ fuerunt Dodoneo, prima communis est & vera, secunda Belgica, facie parum priori dissimilis; tertia folio est serrato; præter quas alia datur, cujus coma aurei coloris est. Eliochtylo similis, & *chrysome*, seu *stœchas citrina* nostras vocatur. Hæc cauliculos edit admodum breves & tenues, folia angusta, incana & hispida: flores luteos, splendētes, bullis exiguis similes. Nasceitur in locis asperis & arenosis, ejusque tres differentias Pena distingvit, de quibus is videndus.

Species.

Vera stœchas caules emittit à radice multos, cubitales, tenues, lignosos; comam in summitatibus spicæ modo angulosam; folia oblōnga, lata lavendulæ minoris ritu, & similiter incana; flosculi in spica foliacea parvos, caeruleos, odoratos, suavem halitū spirantes.

Vires.

Stœchas manifeste calida est, amata, moderate astringens, plurimum cephalica. Caput enim & facultates omnes præsertim animales recreat, humores frigidos discutit, mentem exultat, & omnibus capitis affectibus ab intemperie frigida natis conducit, & omnia viscera, totumque corpus roborat.

CAP. CXXXVI.

De Salvia.

Salvia, aut domestica est, aut sylvestris: Domestica bina, major nempe, & minor. Vtraque *Eleisphaca* dicta, licet major hoc nomine sola à quibusdam doctetur. Minor *sphaecelos* ab iisdem vocata, ab aliis tantum sylvestris, quæ etiam *Bosci salvia* nuncupatur.

Species.

Est & alia Cretensis baccata, figura, odore, sapore, nostrati valde similis, cujus Pena meministi.

Salvia ramosa est frutex ait Dioscorid. 4. lib. 3. virgas habet quadrangulas, incanas, & folia cotoneæ mali effigie, sed angustiora, asperiora, crassiora, & magis albicantia. Flores in summis ramulis eminenti falcati, hominino similes, cœrulei.

Salvia quasi salvatrix, vim habet cephalicam, nervalem, calefacientem, siccantem, aperientem, menses & urinas cientem: Minor autem, ut præstantior seligenda ad stupri de stœchade confectionem, ipsius tamen defectum maior facile supplebit.

Vires.

CAP. CXXXVII.

De Hormino.

Horminum, vel sativum est, quod scilicet cultu, satum & solo pingvi delectatur; vel agreste, quod sponte in pratis & locis macilentis nascitur. Vtrumque notissimum, ab una radice caules emittens interdu multos, cubitales, præsertim sativum, & sæpe altiores, angulosos, subhirsutos; folia, lata, mucronata, aspera marrubii similia: flores juxta folia furculos verricillatim ambiētes, ex purpureo ad cœruleum vergentes, & interdum albicantes, & in quibusdam prorsus albos, atque ex pixidulis erūpentes, quæ hiantes per maturitatem

tatem deorsum spectant: semen his includitur porum oblongum & nigrum; in sylvestri rotundum & fulcum.

Hortumuni & Orvalla tam affines sunt plantæ, ut inter utramque gravissimi viri, & rei herbariæ peritissimi, nihil discriminis constituerint; distinguere tamen debere, certissimum est, ut inter recentiores Mathioli non tavit. Dicitur hominum à verbo *guar*, quod coeurentes in venerem ruant; à nonnullis *Orvalla* minalis nuncupatur. *Orvalla* vero vulgo dicitur. *Tota-bona*, aliquando *Gallitricum*, nonnullis *Galli centrum*, aliis *scalaria*, quibusdam *Scarlea*, cujus quatuor varietates tradit Dodon. quas hic speciatim recensere nostri non est instituti.

Vale di- cat.
Orvalla.
Tota-bona.
Gallitricum.
Scarlea.

Viri. Hormino manifestissima caliditas inest: Eius semen cum vino potum venerem stimulat, oculorum albugines aufert, aquæ convenienti mersum mucaginem quandam eruat, quæ mixta vi multis oculorum affectibus prodest. Sylvestre autè vitib⁹ majorib⁹ pollet.

CAP. CXXXVIII.

De Scordio.

Vale di- cat. Scordium sic ab i^o odore, quem refert dicitur. Planta furculosa est, humi procumbens, foliis è singulis geniculis, binis, oblongis, chamædri similibus, sed majoribus, ambitu serratis, molliusculis, hirsutis, inalbicantibus. E furculorum alis rubentes exeunt flosculi, floribus urticæ inærtis, sed lamis valde similes, sed minores. Non solum quod in Creta provenit, laudatur, sed etiam quod in aliis regionibus offenditur.

Miraculo proximum est, quod de scordio viri gravissimis tribuit, & præ cæteris Galen⁹ cap. 24. lib. de anti. corpora nempe, quæ cruento genere bell⁹ caesa mansissent humi diut⁹ insépulta, quæcunque supra scordium fortuna ceciderant, multo tardius aliis computruisse, partesque cadaverum, quæ herbam attigerant, fuisse prorsus à putredine vindictas. Ob quam rem sane persuasum est, inquit Galenus ibidem, omnibus tam reptilium venenis, quam poxis medicaminibus, quæ corpus putrefcere faciunt, scordium adversari. Vberime provenit in locis palustrib. multis, secus scorbos, ac loca concava, & humentia: reperitur quoque in montibus multis uliginosis & pingvioribus.

Vire. Calefacit, siccatur, à putredine conservat, venenis resistit, pesti curandæ convenit, & morbis contra iosis pluribus.

Contra serpentum morsus & lethalia venena utilissime bibitur, expurgatque viscera & menses, urinamque movet, & hydropi opitulatur.

CAP. CXXXIX.

De Ruta.

Species. Inter graveolentes herbas ruta numeratur, seu domestica, cujus una solum differentia agnoscitur, omnib. perspicua; seu sylvestris, cujus plures dantur. Est autem ruta suffrutex bicubitalis, ramosus, furculosus, foliosus, & semper vitens flosculos gerens luteos, à quorum occasu capitulum emergit quadrangulot septis & oculis, quot angulis divisū,

in quibus semen continetur, quod in syrapi de Stæchade venit compositionem.

Dicitur autem ruta Græce *ῥύζανον*, quod eius præficio spiritu & calore genitale semen arefcât, aut extingvatur; vires tamen alias insignes, easque multas habet, quæ ej⁹ usum valde commendant, eamq; plurimi faciebant Mithridates, in sua peculiari antidoto, quæ se à quibuscunque venenis tuebatur.

Constabat ducentis foliis ruta, sicub⁹ duabus, juglandibus ficcis duabus simul tritis cum grano salis.

Sylvestris vero ruta duæ præcipuæ differentiæ dantur, una foliis, odore & effigie hor- tentis similis est, vocanturque *montana*, quod in montibus fruticare solet. Est & alia, quæ cum rarissima sit, & varie nominata, multo- rum in ea designanda exercuit ingenium.

Dioscorides cap. 53. lib. 3. videtur eam moli nominare: capite tamen sequenti moly describens, ejus folia graminea facit, & radicē bulbosam, quod ruta male congruit, ineptæ Cappadoces id nominis illi dedere, Syri vocant *Besasan*, Arabes *Harmel & Harmalam*, Balsam. quod nomen in Officiis pluribus pro ruta *Harmel & Harmala* vulgari sumitur, ut recte quidem defectu veræ harmalæ, quæ est secunda species ruta sylvestris, usurpari potest.

Ista harmala abs radice multos edit cauliculos dodrantales, folia angusta, tenuia & oblonga, florem album & quinque folium, semē in calicibus ruta hortensis modo, sed triangularis. Gravē spirat odorē. Nasctur in Cappadocia, & multis Hispaniæ tractib⁹ incultis.

Calida & sicca est tertio ordine: attenuat, incidit, humores crassos digerit, & semen extingvit.

De ruta capraria nihil nunc, cum sic impro- prie nuncupetur. De ea forsam diceret convenientiore loco.

CAP. CXL.

De Lithospermo, seu Milio Solis.

Vnde di- cat. Lithospermum, sic ab eius feminis duritiæ, quasi petreum semen dictum, folia gerit oleæ similia, sed longiora, hispida, asperiuscula, è virore nigrantia, furculos rectos, tenues, ligneos, asperos, & hirsutos: flores candidos ex foliorum alis prodeuntes, brevibus pediculis innixos.

Flores consequitur semen parvum, rotundum, durissimum ac splendens, præsertim lucente sole, unde forsam *Milium solis* officinis nuncupatum.

Ejus duo sunt genera, vultu & in viribus paria; sola magnitudine dissidentia, præter quæ & alia duo agnoscuntur illis affinia, quorum usus tanquam inutilis, aut non satis expertus negligitur.

Milium solis calefacit & siccatur ordine secundo, urinas movet, calculos atterit & expellit, obstructions tollit, meatus aperit, & stranguariæ auxiliatur.

CAP. CCLI.

De Saxifraga.

Gale- Mitræ plantæ, multumque diversæ, à facultate, quam habet atterendi calculos, saxifraga nuncupatur: Sic Bertonica Saxifraga

Galeno dicitur: sic Dioscoridi quædam herba ferulacea, & epithymo similis; sic & *pimpinella*, & aliæ multæ stipes *lithontriptica*, *Saxifraga* vocantur, ut & aliæ quædam, quæ non tam ab atterendis & comminuendis, qui in renibus aut vesica continentur, ut *Empetrum*, seu *Crisfamarina*, quæ saxa quasi findens; ex eorum stimulis prodit, & vivax diu fructicat.

Vulgaris a. saxifraga *pimpinella* valde similis est, præterit maior, cujus folia varie sunt discisis, & ambitu ferrata: caulis cubitalis & sæpe latior, angulosus, striatus: umbellæ candicantes, & semen, quale apii hortensis, acre & ferventis gustus.

Est & alia minor, à superiore vix nisi magnitudine dissidens. *Pimpinella* sola hirsutæ à saxifraga differre multi scribunt, illa enim pilosa est, hæc glabra.

Ad saxifragarum familiam referuntur alia duæ, quarum una saxifraga dicitur, quæ florem album gerit, altera aurea, quæ aureum. Majoris saxifragæ semen seligi solet & debet ad benedictæ laxativæ confectiorem.

Calida & sicca est evidentissimè; attenuat, incidit, digerit, expurgat, obstructions auferit, mēstrua cit, quæ in thorace glutinosa sūt, educit, urinam cit, calculos atterit & pellit:

CAP. CXLII.

De Aristolochia.

Aristolochia dicitur, quod puerperis conveniat, & earum lochia ducat: A multis *malum terre*, quod fructum ferat veluti pomum: peculiariter tamen hæc nomenclatio forundè datut: nam aliarum fructus est rubinior.

Porro quinque *Aristolochiarum* differentiæ numerantur, *longa, rotunda, Clematidis seu sarmentitia, Saracenicæ & pistolochia, seu Polyrhizon*: quæ omnes caule, fondibus & flore adeo umiles sunt, ut vix nisi à perspicacissimo distingui valeant.

Multis in Galliæ locis nascitur juxta vineas, in marginesque arvorum ac fepium, læto ac restibili solo. Loga copiosa viret ad sequanæ ripas.

Dioscorides *Aristolochias* tres tantum agnovit, *longam, rotundam, & clematitim*; priorem masculinam vocat, secundam femininam; illa quibusdam *dactylis* quoque dicitur: utrique vires eximias tribuit, non modo adversus animalia venenata, sed etiam ad osium squamas & spicula extrahenda.

Rotunda, quæ ad hieræ Pacchii confectiorem accedit, calefacit, siccatque potenter: ad veneriam, asthma, singultum & lien prodest, & quæ à partu relinquuntur, attrahit, unde *Aristolochiæ* nomen; remorantes enim puerperis secundas valenter ducit, & menses suppressos movet.

CAP. CXLIII.

De Asaro.

Asarum à quibusdam *vulgago*, ab aliis *Peripensa* & *baccharis*, sed male dictum in Officinis *asarum* cum Græcis & Latinis nominantur. Folia gerit colore & magnitudine hederaceæ, sed non acuminata, imo rotunda, vel magis oblonga, nec perfectum circulum constituentia, & auriculæ signaturâ, ut loquuntur Spagyrici, referentia; cum jactaret Rivieri-

us *Empiricus*, ex eo quæsit *Medicus Parisiensis* doctus. An asari folia morbis auricularum sanandis optima sunt & determinata: Sed neque plantâ, neque partis proprios affectus illi unquam novisse, ridicula ipsi responsio patet. Flores autem asari exigui sunt, sub ipsius foliis latitantes, purpurascetes, hyoscyami citrini similes, sed iniores, in quibus semen parvum, angulosum, & aliquantum asperum continetur. Radices multæ sunt, tenues & graciles, oblique diffusæ, & sibi invicè implicatæ.

Radices asari vim habent excausticam & exsiccantem, ut etiam folia, sed imbecilliores. Urinam & menses promovent, vomitum exsiccant, & crassos, pituitososque succos expurgant. Valde protut ad jecoris & lienis infarctus & scirrhosos tumores, unde vino macerata utiliter dantur ictericis & aquis curem subeuntibus.

CAP. CXLIV.

De Pimpinella.

Pimpinella, seu *pimpinella* à nonnullis inter saxifragas numerata, duplex est; una hortensis, quæ feritur, & cultu delectatur; altera sylvestris, quæ in pratis & aliis locis pluribus in cultis viret. Vtraque saxifragis in multis convenit, non tantum facie, sed facultatibus quoque. Nonnulli *peponellam*, alii *bipennulam*, alii *sanguisorbiam* & *sanguinariam* appellant. Sunt qui nomine compolitissimo *Dionysionymphadem* nuncupant, quod in vinum coniecta suavitatem quandam satis gratam inter bibendum conciliat.

Celebrior est hortensis, quam sylvestris usus. Vtrique folia oblonga sunt ex pluribus ad unum pediculum congesta, quorum singula subrotunda, per ambitum serrata, aliquantum hirsuta: caulis cubitalis est & sæpe longior, quadrangularis, & nonnihil stratus & ramosus; atque in singulorum cauliculorum summitatibus capitula eriguntur rotunda, foliolis oleaceis velut squamulis, simul & flosculis compacta quæ nonnunquam ante flosculorum ortum post occasum, fructum mori cōstigant. Includuntur seminina multa, angulosa, fusca.

Radix subest longa, sed non multum crassa, & dura, inutilis.

Pimpinella calefacit, siccatque initio secundi recessus: peramica est partibus, quæ principatum tenent cordis, hepatis & aliis visceribus: Sanguinem puriorem efficit, renes purgat, calculos & saburram ejicit, à cane rabido demorsis auxiliatur, & febribus malignis ac pestilentibus conducit.

CAP. CXLV.

De Chamædry.

Chamædrus nascitur in petrosis & asperis locis: Suffruticula est dotantaliss, folia gerens parva quernis similia, unde chamædryos, seu quercula nomen.

Vocatur & *Trissago*, & aliquando *Teucrium*, male tamè, propter effigiem *Teucrii* atque nomen.

Huic nullas Dioscorides substituit species, multas tamen theotrici agnoverunt, quæ magna cognatione illi congruunt: nam *Fuchsi* dicuntur mares, & toridem femina: *Dodo-*

neo

Saxifraga alba.
Aurea.

Vires.

Vnde dicitur Malum terre.

Aristolochia variatæ.

Vires.

Specie.

Vires.

Vnde dicitur.

neo duæ repentes, & affurgentes toridem, quarum postrema tantum illi dicitur sylvestris, cum & omnes sint sylvestres.

Vitis.

Chamaedrys calefacit & siccatur gradu tantum secundo, viscera infarctu liberat, menses educit, aliisque utentem multis beat commodis, de quibus videndus Dioscorid. 6. 12. lib. 3.

CAP. CXLVI.

De Chamaeypiti.

Species.

TRES veræ chamaeypiteos differentias statuit Dioscorides, quibus adiungit tres alias spurias Dodonæus. Prior dicitur *Augea*, vel *Abiga*, ab abiete, propter pinus odorem.

Augea.

Abiga.

Folius est semper vini minoris, sed multo tenuioribus, pinguioribus, hirsutis, & circum ramulos densis: flore tenui, ex luteo albicante. Vocatur & *Ina arthritica*, quod arthritica doloribus sanandis conferat. Secunda cubitalibus est ramis, prætenubus, incurvis, flore candido, semine nigro, parvulo. Tertia chamaeypitis mas dicitur: parvula est, foliis exilibus, candicantibus, hispida, cauliculo aspero, flosculis luteis, & semine juxta alas. Omnes pinum redolent; nulla moschum, ut credunt nonnulli.

Ina arthritica.

Vitis.

Chamaeypitis vim habet aperiendi, calefaciendi gradu secundo, siccandi tertio: morbo regio & urinæ difficultatibus prodest, menstrua movet, adversus scorpionum ictus confert, nervos roborat, ischiadi & aliis doloribus arthriticis conducit.

Chamaedris enim & Chamaeypitis specificè sanant perdagricos.

CAP. CXLVII.

De Parthenio.

PARTHENIUM diximus supra, Arthemisiā non esse, nunc esse matricariam fateamur, non corulam fœtidam, ut à perito viro quodam asseritum audio. Est vero Parthenium, ut posuit Dioscorides, foliis coriandri tenuibus, vatie incis, ambitu crenatis; flore per circulum albo, intus luteo; chamaemeli ritu, odore viroso, amaro sapore. Radix quamplurimis libris sciinditur, tenuibus, duriusculis, totaque planta diluto colore virer, & cuius notissima.

Matricaria Officinis dicitur, quod mulieribus matricis suffocationibus obnoxia, & alijs ab ea ortis afflicta multis salubriter medeatur.

Species.

Ejus duæ dantur varietates, unum simpliciter flore, quod vulgare est; alterum pleno seu multiplici, quod in hortis ob elegantiam alitur, & nisi in solo pingui feratur, & cultu foveatur; in simplex degenerat. Aliud ab Alpibus; ubi copiosum & sponte provenit, nomen habet, Alpinum dictum, quod odore & facie priori multum respondet, minus tamen est, flores simpliciter perpetuo gerens, & umbellatim congestos.

Vitis.

Parthenium calefacit ordine tertio, secundo siccatur, aperit, incidit, expurgat, menses, secundas, fœtus mortuos potenter educit.

Pro parthenio igitur matricaria sumenda est, non corula fœtida, nec parietaria, nec mercurialis, quæ male secundum quoddam hanc nomenclationem usurpant.

CAP. CXLVIII.

De Hyperico.

HYPERICUM vulgo perforatū & millefora dicitur. Planta est furculosa, cubitalis altitudinis, folia gerens myrthinis æqualia; sed tenuiora, molliora & magis flavescentia, ac innumeris poris & tanquam foraminibus pervia: flosculos luteos in furculorum summitatibus, ex quibus foliolis aureo nitore collucescentes, gerens, staminibus exilibus in medio concoloribus, quibus tabescentibus erumpunt filiquæ parvæ, & oblongæ minutis gravitate seminibus, quæ conficata resinam olent.

Radix ejus duriuscula est, multis fibris & capillamentis sulcata, flores & folia intrita succum quandam cruentum expriment, & flores oleo macerati idipsum cruore sanguineo tingunt.

Confert hypericum mensibus & urinæ cientiis, & vulneribus optime sanandis, ischiadicis medetur; nervorum affectibus convenit: calefacit, & siccatur, nervosum genus roborat, & utiliter medicamentis vulneribus dicatis admiscetur.

Multum alycum & androsæmum cum hyperico confundunt, quod sint plantæ congeneres; multum tamen inter se vultu dissident, suntque diversæ stirpes.

CAP. CXLIX.

De Androsæmo.

ANDROSÆMUM sic dicitur, quod foliorum & vnde dicitur? Agranorum succus sanguinem humanum re-ferat. Planta est fruticosa, acramosa; furculos multos, tenues, rubentes emittens; folia quæ læta, mucronata, hederae fatis similia; sed tenuiora & lætius virentia, quæ tiria vinoso succo manant, ait Dioscorid: complures alas habet in fastigio utrinque expansas, pinatasque: circa paucissimi flores & lutei. Semen profert in calicibus parvis, velut papaveris nigri. Illius trita coma resinosa spirat odorem.

Sponde provenit in multis Northmaniae sylvis, & alijs locis incultis, ejusque folia mulierculæ colligunt, & pustulis quibuslibet, furculis, & omnibus fere cutaneis affectibus adhibent, frequentissime optato & felici successu: Experimenta enim uorunt, parti cui libet admotum vel benefacere, vel nunquam obesse.

Androsæmum calefacit, siccatur, agglutinat, sanguinem compescit, ambusta sanat ischiadicis prodest, vulneribus cohibendis, ulceribus carne implendis, & ad perfectam curationem ducendis confert. Semen tritum & 3 ij. pondere sumptum, biliosa alui excrementa per secessum ducit.

CAP. CL.

De Melanthio, seu nigella.

INTER Melantheriam & Melanthium non parum est discriminis: nam melantheria mineralis quoddam est Myrio congener; Melanthium vero seu *Gith*, & in officinis *Nigella*, stirps est, quæ fruticis instar affurgit, ramulis tenuibus, foliis coriandri ritu minutim incis, floribus in virgarum fastigio candidulis, interpositis plu-

ribus

ribus cirrhis, & itaminibus, tanquam virentibus capillis, quibus capitula succedunt quadrangularia, superne corniculis prominentibus & reflexis armata, membraneis sepius distincta, ac nigro semine, anguloso, acri, odoratu gravidata.

Melanthii citrinum. Est aliud Melanthium sativum, à semine citrino, citrinum dictum, priori, si semen exceperis, prorsus simile.

Sylvestria. Totidem sunt & sylvestria melanthia, quæ inter segetes nascuntur, sativis valde similia; præter quæ aliud pseudomelanthium est, quod inter cærealia numeratur.

Prior melanthii species in officinis *Nigella Romanæ* vocatur, licet Romæ pauca sit, in hortis vero Germaniæ multis multa.

Vires. Potenter calefacit, siccaturque, lumbricos interimit, menses movet, orihopnoicis juvat, flatus dissipat, & morbis ab utero multis opitulatur, ac benefacit.

CAP. CLI.

De Hyssopo.

HYSSOPUS nulli non cognita, inquit Dioscorides 2. 6. lib. 3. herba est fruticosa, pedali longitudine, foliis sativæ, aut thymi, sed longioribus, latioribusque: floribus cæruleis, thirso spicæ modo vestientibus; radice longa, dura, lignosa.

Est vero duum generum: montana una, quæ sponte fruticat in locis aridis; altera hortensis, quæ feritur & colitur, culinarum gratia, quibusdam namque esculentis gratissima est, & juscula, si modus ad sit, delectabili saporis & odoris suavitate commendat.

Vires. Utrique desiccatur & calefacit ordine tertio; minus tamen hortensis agrestis, & ea præsertim, quæ flores albos gerit, quæ in multis Angliæ & Galliæ locis provenit, adhuc minus calida, siccatque existimatur. Ejus facultates pluribus perstringit Dioscorides lib. 3. ut etiam Galenus lib. 8. simpl. ut etiam & Mesue. Omnes autem fatentur plitimum cussi diuturnæ, suspiriosis, destillationibus, & orthopnoicis auxiliari.

CAP. CLII.

De Geranio.

Species.

DIOSCORIDES duo tantum geranii genera facit, Matthiolius tria, tertium ex Plinio mutuatus, Fuschius sex, Dodoneus octo, præter alia duo à Fuschio descripta, quæ paucis attingit.

Primum surculos emittit à radice subrubentes, admodum lauginosos: folia anemones, divisis pluribus, longioribusque secta; flores rubellos, quibus decedentibus emergunt in virgularum summitatibus capitula, quæ gruum, aut ciconiarum rostellæ, acus longitudine, utcumque referunt, unde recentiores modo *rostrum gruum*, modo ciconiæ, modo acum pastoris nominant.

2.

Alterum surculis parvis, pilosisque, sesquipedem longis, foliisque malvaceis; sed candidioribus pro dictis floribus purpureis; in summitatibus, capitellis gruum intar, rostellæ tenuia educentibus. In errore versantur, qui amomum esse dicunt.

3. Tertium surculos erigit, pedales, geniculatos, hispidos, odore ingratos, folia Chærephilo finitima; flores rubellos, capitula ciconiarum modo rostrata.

Tota planta evidentissime rubet, unde *Ruberta* olim vocata: nunc *Rubertiana*, & aliquando *Robertiana* & *herba Roberti* nuncupatur.

4. Quartum folia quoque laciniata, rubentia, & flores purpureos gerit, capitulaque rostrata, ut superiora.

5. Quintum *batrachoides* dicitur, quod fossa ranniculo similia promat, flores magis parulos, subcærulcos, rostellæ alii astinia. Hoc duplici agnoscitur discrimine: unum majus, quod cæruleos flores; alterum minus, quod rubellos eructat.

6. Sextum ramulos pandit tenues, lauginosos, folia tenuia, in lacrias divisa; flores in summitatibus purpureos, quibus rostellæ prædictis similia succedunt.

7. Est & geranium tuberosum, sic dictum, à radice crassa, nodosa, tuberosa. Multis luxuriat surculis rotundis, foliis ad anemones effigiem accedentibus, in multas lacinas divisis, floribus in cauliculis fastigio rubris, parulis, pulchris, parvulis rosis similibus.

Præter hæc adhuc alia numerantur, ut montanum quoddam, ut *scandix*, *scirpæsten Veneris*, *per columbinum*; atque aliud per celeberrimum, quod ab odore moschi, quem apprime refert, *geranium moschatum* nominatur; quod in multis Normaniæ *moschatum* locis, præsertim maritimis læte viret, & suaviter olet. A nonnullis *herba camphorata* dicitur, sed male; quandoquidem camphorata ad chamepythim accedit, & chamæpeuce videtur esse. Aramen abrotonium camphoratum à nonnullis dici comperio; nam camphoræ halitum utcumque spirat.

Defectu camphoræ sumendum est geranium moschatum ad *unguentum mariati* confectio-nem: Si utrumque defuerit, prima geranii species sumenda, quæ ubique reperitur.

Omnia gerania virtutem non sortiuntur eandem. Moschatum calefactoriam vim habet, nervalem, discussoriam: Rubertianum deterforiam quoque & ulceribus accommodatam.

CAP. CLIII.

De Doronico, & Damasonio.

DORONICI Mesueo, Actuario *Carnabadium* est, nobis *Doronicum Romanum* vulgare, forsitan Paulo *Mamiras*, Matthiolo inepte *Aconitum Pardalanche*: qui ut suam de eo opinionem fulciret, in cane periculum fecit, quem illius esum misere periisse profitetur. Ego præter gravissimorum virorum auctoritatem experientiam adhuc oppono: illius namque multum cani quantitatem dedi, quam innoxie & avide estavit. Singulis quoque diebus tantum abest, ut periculose, imo felicissime datur, & in decoctis, & electuariis cordialibus; ut de gemmis. Et clarissimus vir Conr. Gesnerus refert, se doronici radices, melle conditas, sæpe ingestisse, atque harum contritarum aliquando dragmas duas ex aqua hausisse, & ægrois sæpe illâ radicem, & per se, & aliquando mistam medicamentis utilissime consuluisse.

Et licet Matthiolo detur, doronicum canes inter-

ineffectu, non propterea sequitur, hominibus esse lethale. Differt n. natura à natura, alimentum ab alimento, inquit Hippocrates *lib. de flatibus* alio enecat vulpem, non hominem: *Nux vomica* felix & aves multas, nobis est salutaris medicina.

Non est igitur improbandum doronicum tanquam venenum, quod aliqui laudant, si non tanquam aroma, certe ut alexiterium; qua forsitan usurpatione videtur à Mesueo institutum in electuario de gemmis, ei siquidem inest theriacalis, inquit Avicenna *tract. 2. de med. cord.*

Est autem doronicum planta admodum pusilla, cui teneri sunt caules, folia mollia, oblonga, ut plantaginibus, ex viridi utrunque flavescens, hirsuta, pilosilla ritu, & ambitu rotundo, non nihil lacinioso & parum acuminato: Radices exiguae, rotundae, orbiculatae, in extremo sensim in angustum adstrictae, quae scorpionis corpus & caudam non male referunt: color albidus: sapor dulco amarus, & parum astringentior: flores in summo lutei & radiati bupthalmi ritu.

Species. Nonnulli tres tantum doronici agnoscunt varietates, scilicet sola magnitudine discrepantes. *Alisma.* Clusius septem enumerat, inter quas *damafonion*, *Alisma* aliis dictum, comprehendi non male videtur: optimaque ratione credunt auctores classici, radicem *damafonii* pro radice doronici vulgaris sumendam, esse in confectione electuarii de gemmis, & aliis compositionibus cardiacis: nam ad venena vel infusa, vel ingesta commendatur radix *damafonii* à Dioscoride *cap. 69. lib. 3.* proin melius dictis concoctionibus permiscetur, quam doronicum, de cuius viribus alii dubitant, alii non tanta pollicentur.

Damafonion. Est autem *damafonion* effigie doronici non parum simile, folia gerens plantaginibus, sed angustiora, laciniosa, & in terram convexa: caule tenui, simplici, cubito altiore: flore ex albedo pallens: terra dictis tenuibus, acris, odoratis & ad venenata conferentibus.

Vires. Doronicum accedit proxime ad tertium caloris & siccitatis gradum, uteri status discit, cordis palpitationi prodest, venenosis & pestilentibus morbis confert & serpentum moribus.

CAP. CLIV.

De Carduo benedictum.

Species atractylidis. **A**TRACTYLIDIS, quae Chircisylvestris species quaedam est, duae sunt differentiae: prior, quod recta assurgat, *Relictalis* dicitur; secunda, quod surculi aliquantum humi stratis procumbant, *straticaulis* & usitatioe & convenienti nomine, *Cardus benedictus* dicitur. Planta est omnibus cognita, cuius caules teretes sunt, obsequiosi, brachiati, humi accumbentes: folia utrinque laciniosa, subspinosa: in singulorum surculorum fastigiis capitula, spinosis foliis, aculeisque pungentibus stipata, ac muricata, unde *Acanathia* dicta mollilauragine & semine oblongo, fisco, velut pilis barbato, turgida: flos ex luteo pallens; radix pro ramorum & foliorum numerosa mole parva, albida, & fibras divisa.

Vires. Cardus benedictus ob insuper amaram calefacit, cor & partes vitales roborat, sudorem mover, venenis resistit, pestilentibus morbis confert, tenum ac laterum dolores mitigat,

lumbricos ventris interimit, & contra serpentum morsus valet.

CAP. CLV.

De Cardiobotano, seu Cardiac.

MYREPUS ad *Martiani unguenti* confectionem ponit Cardiobotanum, Nic. Praepositus Cardumcellum: quid vero sit utrumque, facile non est divinare: nonnulli pro Carducello chamæleonem album, non aculeatum; pro Cardiobotano, cardum benedictum sumunt: alii *Cardiacam*, seu *Agripalmam*.

Dicitur vero *Cardiacam* ab effectu; Ad cordis enim affectus convenire creditur: Mirum tamen, quomodo tanta halitus insuavitate, cor laetificet, quod suaveolentibus unice delectatur. Est autem *Agripalmam* (sic enim saepe nominatur) planta cubitalis; raro enim brevior est, altior saepe quadrangulos caules proferens, duros, crassosque ex nigro rubentes; folia lata, obscure virentia, ad utricam accedentia, laciniosa, profundisque incisuris divisa: flores parvos ex purpureo candicantes, verticillatim surculos ambientes, & ex cauliculis exeuntes. Nascitur locis incultis, lapidosis, asperis. Nonnulli melissam esse dicunt: alii Sydenitidem Herculanam.

Calida & sicca est ordine secundo abstergit, *Vires:* expurgat, ventris lumbricos interimit, obstractiones tollit, convulsis prodest, & cordis affectibus medetur; minime tamen cardiacam esse sector illius portendit.

CAP. CLVI.

De Chamæleone nigro.

CARDUORUM pene innumerae sunt varietates, ad quas refertur Chamæleon uterque, *Chama-* albus videlicet, nigerque. Albus fere sine caule est, & è mediis foliis per terram stratis, latis, longis cynaræ finitimis, caput echinatum promittit. A multis non sine ratione pro Carducello sumitur. Niger vero *Vernilago* & *Cardus niger* Romanis *Vernilago* dictus, caulibus assurgit crassioribus, altioribus, *go.* foliis longis, latisque, utrimque profundis *Cardus* sectionibus divisis. In summitatibus erumpunt *niger.* lut glomeruli multi, in umbellam coacti, flosculi pluribus micantes. Radix valde crassa est, exterius nigra, interius flavescens, gustu valde acris.

Radix chamæleonis nigri malignae cuiusdam qualitatibus est particeps, nec unquam sumitur intra corpus; exterius vero saepe & tuto adhibetur, praesertim aliis mixta medicamentis, ut in emplastro tonforis videre est. Aliorum enim simplicium concursu, retunditur illius feritas, & quibusdam postea affectibus effectus salutare pollicentur, ut ischiadi & pluribus cutis infectionibus.

CAP. CLVII.

De Cynara, seu Scolymos.

TRIVIALIS est notitiae *Cynara*, *Scolymos* Graecis dicta, cuius potissimum duae constuntur differentiae; altera enim sic dicitur simpliciter, seu *Articulis*; altera spinosa & Hispanica, quae è genere carduorum est, imò utraque ex

eorum tribu deprompta, sed cultu & arte lætiorē faciem & saporem gratiosum adeptā.

Cynaræ folia longa, lataque sunt & incisuris profundioribus utrinque laciniata, colore cineritio albicantia, unde forsā Cynaræ nomen: Surculi bicubitales sunt, in summitatibus fructum foliis triangulis, crassius, duris, medullofis, squamarum instar compactum, pini como similem proferentes. Fructus hic tam diu coctus, ut mollescat, eius gratissimus est, vulgo *pomum arcticum* vocatur: non tamen adeo rebus veneris inservit, ut plerique autumant. Parum enim materię genitalis, & flatulenti spiritus dat corpori, succi melancholici plurimum, Galenus *lib. 2. de elem. facult.* Flores ex tenuibus & innumeris staminibus conglomerati eleganter exeruleo purpurascunt, qui senescentes abeunt in pappos, remanentibus seminibus parvis, oblongis, ut carduorum. Cynaræ spinosæ vultum gerit Scolymos sylvestris, seu carduus coagulatorius. Caules tenelli Cynaræ (quam multi *Articum* & *Articolum* vocant) lachato conditi eius grati, & in obsoniis celebrati.

Scolymus sylvestris.

Vires.

Cynara Galeno edulium est prævi succi: calefacit ordine secundo, biliosum & melancholicum siccum generat, urinam movet: Radix ejus ex vino cocta & pota, graveolentiam alarum, & totius corporis per vesicam una cum lotio pellit.

C A P. CLVII.

De Plu. seu Valeriana.

*P*HU, quod nonnulli, referente Dioscoride, *sylvestrem nardum* appellant, Plinius *nardum Marinella*. *Cre. icam*, Valeriana est; quibusdam *Marinella* dicta; cuius quinque nascuntur & noscuntur varietates; prima dicitur mas; secunda fœminā; tertia parva; quarta tubra; quinta Græca.

Marinella.

Species.

Prior sola Dioscoridi nota, caulem promit cubitalem, & sæpe altorem, geniculatum, concavum, intervallis rarioribus articulatam: folia ei oblonga, lata, lævia, virentia, sinuata, Elaphobosci foliis admodum similia, binæ singulis furculorum geniculis excurrentia, flores pulchelli, parvi, umbellatim in summis ramulis collecti, purpurantes, odori: Radix digitalis spissitudinis transversa fibris pluribus terræ summæ adheret.

Vires.

Vim habet calefactoriam & alexiteriam, unde quibusdam *Theriaca*, & *herba benedicta* dicitur, & antidotis miscetur. Urinam quoque & menstrua pellit.

Reliquarum Valerianarū descriptio, quarum nullus aut rarissimus est usus, ex rei herbariæ scriptoribus petenda.

C A P. CLIX.

De Fumaria.

Vnde dicitur.

*C*APNOS, seu *fumaria*, vel *fumus terra* Latinis dicitur, quod succus ejus oculis immixtus, lachrymas quasi vellendo excitet, ut fumus. Herbula est notissima in arvis, hortive nascens, coriandro aliquantum similis, fructicosa & prætenera. Flores edit plurimos, rubellos, & interdum albos, atque altera parte instat cristæ aviculæ Coridalis, quam alaudam cristatam; seu galericam vocant, acuminatos. Ejus

Species.

duæ differentiæ traduntur; prima & vulgaris inter legetes, & in locis apricis fructicar; alia vix nisi in hortis invenitur bulbosa, subcineritia, floribus interdum albis, interdum luteis, aut alio colore variegatis.

Fumaria omnis acris est, & amaræ facultatis, *Vind.* biliosam urinam movet, sanatque jecoris obstructionem & imbecillitatem.

Ejus vero succus in oculis instillatus mirifice oculorum caliginem summovet, & visum acuit.

Vulgaris infrequenti est usu, à qua duo syrupi nomen habent; unus de fumaria minor; alter major dicitur: hic perpetuo paratus servatur in officina Pasch. Bazoini Phatnacopœi doctissimi.

C A P. CLX.

De Euphrasia.

*E*UPHRASIA à nonnullis ophthalmica & ocularis herba dicta pumila planta est, vix pedem alta, cauliculos e radice tenui & fibrosa graciles & nigricantes proferens, folia parva, serrata ad chamædrynā accedentia, flosculos albos minutis punctis maculatos. Nascitur ruri in locis macilentis, siccis, strigosis, incultis, secus vias & agrorum margines modo non umbrosas. Circa autumnum initium florēt, tuncque colligitur & servatur, vel aqua ex ea recenti destillatur optima ad oculos, quibus præ aliis valde convenit, unde Germanis *solamen oculorum* dicitur, quibusdam *Euphrosyne*, quod animum exhilaret quem ob effectum eadem etiam nomenclatione designatur buglossum.

Calefacit leniter, desiccatur potenter, oculis *Virus.* confert insigniter: Sumpta enim & adhibita caliginem auferit, morbisque omnibus oculorum puitosis prodest. Vinum, cui multa euphrasia vindemiarum tempore maceratum fuerit, mira efficacia juvat oculos, & eorum affectus expugnat.

C A P. CLXI.

De Centaury minore.

*C*ENTAURI ductraduntur discrimina; unum dicitur maius, quod rhaponticum non est, ut diximus *supra*; alterum minus, quæ vultu & viribus multum inter se dissident: nam majus caules erigit bicubitales, folia oblonga, ex multis coherentia, in margine crenata, in virgarum fastigiis capitula turbinata, lævæ modo squamis herbis ducta, ex quibus flores erumpunt staminei, cærulei & elegantes. Istud non magni fit in re medicamentaria, licet dignitate quadam veteres modo Centaarium, modo ex his nonnulli Panaces dixerint.

Minus vero frequentius usurpatur, & à viriū, quibus pollet, dignitate ad febrium halosim, seu expugnationem *Febris fugum* sæpe vocatur: aliquando ab insigni ejus amaro *reselterra*; aliquando & *Limnison* nuncupatur. *Limnison.*

Planta parva est, cauliculo assurgens pedem tantum alto, anguloso, foliis induto exiguis hyperici similib. per intervalla binis florib. in summitate coronato parvulis, purpureis, interdum explicatis ante exortum, & post occasum Solis reclusis: Succedunt filique per breves, in quibus grana

grana minuula coarctantur. Nascitur ultro locis incultis, herbosis, macilentis, acri libero expositis. Invenitur in multis locis cum flore luteo, interdum albo: Vidi, qui comam inedia sui parte purpuream altera albam gereret.

Centaurium minus potenter calefacit, ulcera antiqua expurgat, ad cicatricem ducit. Ejus decoctum hepatis obstructions tollit, & lienem induratum juvat: Succus in passo usurpatus, menfes & foetum educit; cum melle oculis illitus caliginem tollit.

CAP. CLXII.

De Rhapontico.

RHAPONTICUM Rhabarbarum non est, neque etiam Centaurium majus, ut multi multa inter has stirpes affinitate decepti crediderunt: Nam *Rhaponticum* peregrina radix est, in his, quæ supra Bosphorum Thracium, ac Pontum Euxinum sunt, regionibus proveniens raphani majoris crassitudine, subnigra, ac rufescens, centauro magno similis, fractu facilis, intus colore ex atro subrubefcente & ferrugineo, sapore subamaro, astringitorio, acrimoniæ omnis experte, odore fere nullo.

In multis Gallie hortis, eorum maxime, qui raris simplicibus perquirendis, emendis, studiose alendis operam sedulam navant, nunc *Rhaponticum* late virens invenitur, quod antiquorum *Rhapontico* tam bene convenit, ut ipsissimum esse & autopsia efficit, & ratio suadet, ut credamus.

Optima *Rhapontici* radix ea dicitur, quæ cæciem non sensit & commandicata, cum remissa astringente in ore lentescit, coloremque reddit ex pallido rufescentem, & ad crecum vergentem, qualem quotidie videmus in *Pharmacopœliis* Luterianis. Nunc enim valde rara non est, & à cunctis pene seplasiariis agnoscitur.

Valer ad stomachi imbecillitatem, ad lienosos, hepaticos, coxendicium dolores, ad convulsam, ruptam febrium circuitus, venenatorum animajum mortuos, & utilissime antidotis admiscetur.

CAP. CLXIII.

De Meu.

MEU, sive, ut alii volunt, *Meum* duplex est; unum laudatissimum, quod in Macedonia reperitur, sed copiosum in Athamante, unde *Athamanticum* dictum: alterum magis vulgare, quod in multis Gallie & Italie regionibus virescit, quod herbarii nunc *anethum sylvestre*, nunc *feniculum tortuosum* vocant. Utrique folia tenuia sunt angulata, capillacea; surculi graciles cubitales, in quorum summitatibus prodeunt umbellæ cum flosculis candidis, quos semina consequuntur angulosa, oblonga, cumino maiora, odorata, cū acrimonia quadam amittantur. Sub sunt radices admodum tenues & odoratæ.

Meum calefacit ad ordinem tertium, siccatur ad secundum: incidit, attenuat, expurgat, obstructions aufert, urinam & menstrua cit, inflationes stomachi discutit, jecoris infarctum tollit, & viciatenum emendat.

CAP. CLXIV.

De Anetho.

ANETHUM & Medici & mulieres commen-

datissimum habent. Hæ enim sedulo Junio mensi, quo scilicet tempore suis flosculis comantur, & suavissime fragrat, excerpunt vel secant, siccant, servant, & simul cum vestibus recondunt, ad jucundum illis odorem conciliandum. Medici vero simul & semine utuntur ad multa utilissimum, ut dicitur.

Assurgit autem anethum cubitali proceritate, surculis rotundis, geniculatis, foliis tenuissime dissectis, & veluti capillaribus: flosculi in muscario luteis: semine dein plano, admodum tenui, ac foliato, ex flavo pallescente: radice dura, ac fibrosa. In hortis feritur, & semel satum sæpe quotannis ex deciduo semine reviviscit. Gravis utrunque est anethi halitus, sed tamen jucundus ac suavis.

Exalefacit & siccatur ordine secundo, atque intro sumptum urinam cit, tormina ac inflationes sedat, singultum lenit, lac evocat, & ejus copiam auget, incidit, attenuat, & humores ad coctionem perducit.

CAP. CLXV.

De Petroselino Macedonico.

PETROSELINUM aut vulgare est, ac nostris in hortis frequens. Medicis *apium hortense*, vulgo *Persilium* dictum, quod ut gratissimum olus, in culinis celebratur, ut prima sectione notavimus; vel *Macedonicum*, quod non proflus simili modo à rei herbarie scriptoribus depingitur. Lobelius enim fere domestico simile contendit, caule, foliis, umbellis, seminibus, sed in locis præruptis & saxosis gignitur, unde *Petrapii* & *petroselini* nomen, adeo, ut unum sit nostras & hortense; aliud vero sylvestre & Macedonicum. Fuchsius vero folia ad ei pimpinellæ, & semina ammi, eaque odorata, acris, & aroma olentia perhibet. Hoc non tantum ex Dioscoride rescivimus, sed vidit, & expertus est. Cum enim semen petroselini, quod pro Macedonico servabat, terræ mandasset, plantam habuit & foliis pimpinellæ respondentem, & semen his conditionibus absolurum, quas ei tribuit Dioscorides.

In Macedonia copiosum & laudatissimum nascitur; maxime vero in locis saxosis & asperis. Late vires in hortu Ioan. Gonerii Pharmacopœi Parisiæ alitur, ut & aliæ multæ stirpes raræ & pretiosæ.

Calefacit & siccatur insigniter, urinam movet, menstrua ducit, colico dolori prodest, tormina sedat; laterum quoque, renum & vesicæ doloribus sumptum medetur, flatus discutit, attenuat, incidit, utilissime Antidotis admiscetur.

CAP. CLXVI.

De Coriandris.

TAMETSI Coriandrum herba sit virosum & tetrum odorem spirans, hortense plane est, & studiose feritur & colitur. Ejus enim granadum resiccantur, halitum gravem & ingratum depouunt, & suaviter olent. Surculus ei admodum tenuis, teres, cubitalis & ramosus: folia primo exortu adianti similia, laciniola, in tenues ac varie incisa: nam eorum pars cauliculo propior minus; remotior, magis secatur: flosculi candidi sunt in umbellis laxis: semen nudum, rotundum, firmum, nonnihil striatum, ac inane, quod primum virescit, dein arefcens ex luteo albicat: radix brevis,

brevis, dura, ac fibrosa: foliorum tener ac putidus odor & cimeas redolens,

Semen aceto solet præparari ad qualitatis cuiusdam inimicæ castigationem, quam tamen sola deliquatione amittit, & innoxie sine præparatione sumitur.

Vires.

Coriandrum, seu *Coriannon*, aut *Corion* ex Dioscoride, vim habet refrigeratorem, & cum pane aut potentia, erysipelatis, herpetibus & inflammationibus medetur, à quo tamen optima ratione dissentit Galenus, probatque calidum esse, nec valere ad erysipelas exactum, seu exquisitum, sed tantum cedematodes; nam calefacit moderate, resicat inanissime, atque alstrictionis nonnihil obtinet.

CAP. CLXVII.

De Cappariibus.

CAPPARIS in multis regionibus sponte nascitur, nullo aut exiguo cultu, atque uberiore proventu in locis siccis & agris desertis, citra rusticorum opem. Frutex senticosus est, humilis, spinis aduncis hamatus, cuius ramuli aculeis horrentes orbiculariter per terram sternuntur: Folia circinata veluti mali cotoneæ, è quorum alii pediculi erumpunt longi, umbones, seu capitula rotunda proferentes, quibus dehiscentibus, flores candidi panduntur, quibus succedunt fructus oblongi, acinosis semine pleni.

Ista florum rudimenta, seu capitula priusquam sese explicent, & adhuc nodosa solent evelli, muria conditi, & in pharmacopoliis servari pro cappariibus, quæ minores majoribus creduntur præstantiores. Conditura redduntur suaviores & salubriores ad medicum usum & esum. Radix quoque præscinditur, cortex separatur, siccatur, servatur. Parum autem alimonix Cappares vescentibus promittunt, quod partium tenuitate polleant, & medicinæ potius cibo nascantur; à Muria tamen quendam mutantur saporem stomacho pergratum, qui fastidientes sæpius invitant ad epulas, & languentem appetitum revocant.

Vires.

Capparis (& fructum & radicem intelligo) excalfacit, extergit, purgat, incidit, digerit, lienem roborat, juvat, minuit, obstructa tollit, & morbis à splenis infarctis & imbecillitate originem ducentibus conducit.

CAP. CLXVIII.

De Periclymeno.

Nomina.

PERICLYMENON Romanis *volucrum matris* dicitur, aliquando *Caprifolium*, à Scribonio Largo *Mater sylva* & *matrisylva*; nonnullis *Lilium interspinas*. Frutex est furculosus, lignosus, scanforius, & sese vicinis arboribus convolaens ac circumligans, & ad summa earum fastigia sepe furculis obsequiosis ascendens. Folia profert ex longis intervallis & singulisgeniculis bina, oblonga, lævia, mollia, ex albo virentia, prona parte albiora: flores candidos, & aliquando flavescences, in longitudinem porrectos, fistulosos, in extremo hiulcos, simul multos, ac veluti infero congestos, & suaviter olentes, apicibus aliquot è medio exeuntibus. Fructus partim rubens, rotundus, racematim cohaerescens, & in quo semen diuivisculum; ra-

dix crassa & lignosa; cuius nullus est in medicina usus.

Nascitur in sylvis & dumeris, & arbuta tam arcte saepe amplexatur, ut suæ circumvolutionis impressum illis relinquit vestigium.

Ex periclymenis quoddam frutices amplectendos suos gyros ab oriente ad occidentem, aliud ab occidente ad orientem ducit, idque semper & locorum ubique.

Periclymenum evidentissime calefacit, siccatur. Vires. que, lienem minuit, orthopnoicis confert, urinam movet, singultum arctet, partus celeritate facit, calculos pellit, faciei lentiginis delet, & longo usu sterilitatem & viris & mulieribus adfert.

Xylostron periclymeno vultu quidem simile est, sed nullis, ut hoc ipsum, eger ad miniculis, ut fulciatur, sed per se subsistit.

CAP. CLXIX.

De Genista.

GENISTAM ipsæ etiam ancillæ agnoscunt, quam colligunt & colligant ad scopas. Nascitur in locis incultis, macris, & aridis, præsertim nostras, quæ sylvestris est, nam Hispanica, non nisi apud nos hortensis, atque vix fruticans, sylvestri similis, sed virgultis, foliis, & floribus majoribus.

Hispanicæ flores gravius spirant, virgulta suavius, sylvestris contra flores suaviores, virgulta admodum tetra.

Est quædam humilis genista, seu *genistella* dicta, cuius cauliculi hac illac, in membranas alas, pro foliis extenduntur, à Medicis autem negligitur, nec ullus ejus celebratur usus. Genista flores in initio veris, tuncque flores nondum perfecte explicati, & aceto & sale conditi, servantur ad hyemem pro aceti viis capparium more.

Calefacit & siccatur ad recessum usque secundum: flores porissimum commendantur ad lienis, & jecoris infarctus expediendos: semen ritum, & potum ad ʒj. aut ʒj. s. cum aquæ mulse ʒij. alvum turbat & subducit, vesicamque aperit, & stranguriam medetur.

Vires.

CAP. CLXX.

De Sabina.

SABINÆ dux traduntur differentix, una baccifera, altera fructus omnis, expertis: Utraque vix procera, juniperi valde similis, & perpetuo vivens. Quæ baccis non gravidatur, graveolentior est, rigidior, & brevibus spinulis asperior, coma perpetuo virente, odore molesto, sapore fervido & acri: Hæc pumila semper fere est, in latitudinem sese diffundens, nonnunquam tamen in altum assurgit, dum ejus rami caulem dantes præscinduntur.

Altera minus horrida est, nullis pungentibus spinis aculeata, & tamarisci admodum inuillis, odorem minus tetrum spirans, quæ superior, baccas edens subpunicæ ac resinolæ. Hæc raro in regionibus frigidis delectatur, in multis vero calidis, ut in Gallo provinciali ponte, & copiosa nascitur.

Præter dictas, alia arborecens amygdali ritu ac magnitudine à Belonio visa est, in Cræta & Mylia, cui credere malo, quam inibi peregrinari.

Arborecens.

Sabina tertio gradu calefacit siccaturque, sanguinem

Vires.

guinem per utinas ducit, menstrua suppressa movet: Cum vino sumpta, vel adhibita scetum excutit, vel viventer, vel mortuum.

C A P. CLXXI.

De Rosemarino.

Species. **D**Uabus planis multum diversis nomē Libanotidis, quam *Rosemarinum* dicunt, à Dioscoride c. 87 lib. 3. datum est: Prior ab eodem vocatur *Libanotis secunda*, frugiferaque, cuius folia fœniculi similia sunt, humi sparsa, jucunde olentia; caulis cubitalis, aut altior, concavus, umbellulis capitatus, ex quibus semen habetur oblongū, & acre, Canchrys dictum. Tres huius differentiarum perhibentur, Prior enumerata; Secunda illi valde similis, excepto semine, quod latum est, ut Spondyli, nec mordax, nec acre; Tertia nec florem, nec semen profert.

Rosemarinum ferulaceum.

Est aliud *rosmarinum coronarium* dictum, ferulaceo superius descripto multum dissimile: est enim frutex lignosus, caules habens multos, tenues, longos, foliis angustis, crebris, autiusculis, subtus albicantibus, superina parte viciidibus cōvestitos, ac floribus hinc inde multis, ex cæruleo candescentibus cōtonatos. Odor utunque gravis, non tamen ingratus, ut qui caput æcebreum & nervos roborat. Passim in hortis plantatur, & in calidioribus Galliarum regionibus sponte provenit. Bis floret quotannis. Vere & Autumno.

Pro. Excalefactoria qualitate præditum est. Ictero feliciter medetur, si ejus decoctio ante exercitationem bibatur; deinde exercitatus balneum ingreditur, & iterum potest, nervorum resolutioni prodest, itupoti & morbis omnibus cerebri à frigidis humoribus natis.

C A P. CLXXII.

De Agno casto, seu vitæ.

IN multis calidis regionibus, ac fluminum ripis, & asperis locis, ut torrentium alveis, arbuscula quædam nascitur odora, *Agnus castus*, seu *Lygos*, & *vitæ* dicta foliis cannabinis, sed in ambitu non serratis; oblongis, acuminatis, & unico pediculo coherentibus. Ramos promit longos, lentos, fractu perennantes: flores subpurpureos, verticillarios, ac spicatos ordine furculorum fastigiatum cūm dantes: Semen rotundum Cardamomo minori simile. *Dioscorid. cap. 36. lib. 1.* Dicitur *Agnus castus*, quod ad castitatem conferat, foliis & floribus sumptis & substratis.

Calefacit & siccit insigniter, & status omnium maxime discurt, venenatis ietibus & lienosis auxiliatur, menses ciet, seminis motum cohibet, nocturnas veneris imaginationes, ut semen rure compellit, ob id matronarum in Theophrasti Atheniensium, castitatem custodientes huius solus toros sibi tenebant.

C A P. CLXXIII.

De Fraxino, & Ornithoglossa.

FRAXINUS arbus est procerus, *Melia* & *Milia* Græcis dicta, non modo ad suppellectilium ligneorum fabricam, sed rem medicam utilissima & aptissima, ex cuius cortice, ligno, fructu multa percipiuntur commoda. Asfluit autem caudice multum crasso, & alto, cortice involuto, tenui & lævi, foliis oblongis, velut ex multis constantibus, & uno pediculo adherentibus, glyzyrhizæ, aut juglandis modo.

Abque prægressis floribus conspicuis, silique simul multæ & colligatæ ex uno pediculo, à ramis teneris prodeunt, quæ quod avium linguam referant, aut medulla intus conclusa veluti ligulam exprimat, *lingua avium*, *Ornithoglossa* Græcis dicta, nominantur.

Tanta vero antipathia à veteribus traditur inter serpentes, & hanc arborem esse, ut malint ipsi in ignem proflire, quam frondes aut ramos perreptare, si iisdem & igne circumdentur: potius enim lignum, quam ignem aufugiunt.

Fraxini folia, ut etiam cortex, modestate calefaciunt, efficaciter siccant, semen vero, quod *Ornithoglossum*, & aliquando *Orneoglossum* nominat, calidum & siccum est recessu secundo. Quod si tanta sit huius arboris contra serpentes facultas, ut etiam sola ipsius umbræ abigantur, multo potentiores adversus venena præstabunt effectus folia, aut succus, aut aliæ partes arboris, dum assumuntur, vel adhibentur. Ob id feliciter usurpantur ad eorum affectuum curationem, qui malignæ cuiusdam qualitatis sunt participes, utiliterque antidotis admiscuntur. Semen autem valde commendatur ad stimulos veneris excitandos: medetur & jecoris, lienisque doloribus ex causa frigida cum vino.

Lignum fraxini die Iohannis cæsum sit lignum sympatheticum *Herbolis*: ex hoc oleum destillatum mira præstat. Ad Fraxinum refer lignum *Nephriticum*, quod silius exposuit lib. 4. fraxini specie Bauhinus in pinac. pag. 416.

C A P. CLXXIV.

De Visco quernò.

VISCI tria sunt genera, unum Plinio, Scribonio, & Hesichio venenum est, quod ex chameleone nigro, appetente canis ortu, interdum *collachymare* traditur, ab ipsis *Ixia* nominatum; alterum malacticum est, ab ipsis inviscandis & capræ dictum, quod ex corticibus aquifoliæ elixatis, in fimo sepultis, putrefactis, tritis, & aqua lotis, ad corticum separationem paratur, remanente tantum viscagine.

Tertium est velut planta plantæ adnata, quæ se non sua seminat arbor, inquit Virgil. 6. *Æneid.* Et quæ, cum in terra non feratur, aut sata nusquam virescat, in aliena planta læte nascitur & fruticat, perpetua fronde ac semper virente. Nascitur autem non in arbore singula, sed in quamplurimis, iisque dissimilibus, ut in quercubus, pomis, pyris & domesticis; & sylvestribus, salicibus, oxyacantha, populo & aliis multis.

Excedit vero rarissime cubiti altitudinem, sed in latitudinem sese diffundit, ramis multis, brevibus, geniculatis, lignosis, dilute virentibus; foliis oblongis, latiusculis, striatis, ex viridi nonnihil flavescens; baccæ ejus geniculis adnascuntur, rotundæ, albæ, splendide, quibus hyeme turdi, metula, palumbi, & aliæ aves vescuntur: radices nullæ, nisi arboris viscigra fibræ ac rami pro radicibus habeantur. Anile & fabulosum est, quod asserunt nonnulli, viscum nempe non nasci, nisi à semine per avis alicuius, ut turdi aut similibus ventrem, prius reddito.

Æque ridiculum, quod Athenæus scribit, Si nascitur oivæ, id est, vinago, seu columba sylvestris visci Quodnam semen comederit, super quacunque arbor sit optimū.

re alvum exonerarit, viscum nalcī, Nalcitū enim non ex semine, non ex animalis stercore, sed veluti ex sudore arboris illius, cuius trunco adherescit. Præstantissimum autem & laudatissimum, quod ex quercu habetur.

Vires.

Calefacit cum acrimonia & amaritudine; Ex eorum tamen est genere, quæ non protinus ad mota calefaciunt, sed quæ tempus requirunt, Discludit, emollit, attrahit: Tubercula, parotidas, cæterosque abscessus cum resina & pari cetera mixtum maturat, & morbo comitiali efficacissime prodest.

CAP. CLXXV.

De Populo.

Species.

POPULUS arbor triplici discrimine notatur, una dicitur alba, quibusdam *sarsarus*; alia nigra; tertia Lybica, vulgo *tremula*: Hæc locis udīs & siccis æque viret, alia riguis tantum delectantur. Prior caudicem habet crassum, præterea, levi & albicante cortice indutum: folia lata, incisâ, angulosa, superne lævia & virentia, inferne albicantia, lanuginosâ, tussilaginis familia, proluxo pediculo ad hærentia, tremula.

1.
Populus
alba.

Nigra citius in altitudinem sese gerit caudice crasso, lævi, albicante: folio rotundo, oblongo, superne acuto, hederaceo, pediculo longo & tenui appenso. Lulos profert longos, ac veluti racemum, cui acinuli hærent pipetis rotundi modo, qui, ubi maturuerit; decidunt, antequam sæpe in pappos dehiscant.

2.
Populus
nigra.

Prima huius germinâ foliorum futurorum rudimenta, oblonga & acuta, pingue quiddam oleosum, ac resinolum habent, digitis adhærescens & sub flavum: A Pharmacopœis *oculipopuli* vocantur, quos Veris initio excerpunt, tundunt, & cum auxungia suilla ad mensem Iuniū in figulino vase recondunt, ad unguentum *popules* confectionem. Ex foliis ejus ades lachrymam quandam colligunt, ex qua propolidei conficiunt.

Populus
Lybica,
tremula,
seu montana.

Lybica, seu *tremula*, aut montana populus à nigra vultu vix variat, sed folia genericiora, minora, in ambitu profundius serrata, pediculis longioribus coherentia: ob id ad motum ventorum statim citiora, & mutuo inter se collisus crepitantia. A quibusdam *Cercis* putatur; hæc tamen secundum Theophrastum videtur ea esse, quæ apud nos *arbor lutea* vocatur.

Vires.

Gemmae autem populi nigrae (sic enim rectius, quam oculi nominantur) tantum in re pharmaceutica usurpantur, facultatemque calefacientem & siccantem habent, & partium tenuitate incidentem ac mollientem: Folia vim eandem sortiuntur, sed imbecilliorum: Cum aceto trita & illita podagricis doloribus utiliter medentur.

An ex populo defluat lachryma in Padum omnem, & coeat in succinum, ut plerique Dioscoridem secuti putant, postea aptius suo dicetur loco.

CAP. CLXXVI.

De Simplicibus refrigerantibus.

MEDICAMENTA non omnibus in regionibus nascuntur optima, sed alia in calidis, alia in frigidis uberrimè & latius; nam hic segetes illis veniunt felicius ura. Quæ ad meridiem & æstivum cœli aspectum vergit regio, calida simplicia, quæ ad Septentrionem, frigida &

præstantiora secundum alii. Quod si materiei medicamentaria studiosius incumbere hi Medici, qui Asiam, Aethiopicam, & peregrinas regiones inolunt, ad suam & suorum incoluntatem fidelius tuendam, multas è nostro solo stirpes, quas non habent, viribus eximie præditas effiguerent, quarum nonnullæ & suavis ad alendum, & aliis felicius ad medicandum uterentur. Multas siquidem habemus, quæ nec in Ægypto, nec in Chyna, aut alibi sub Polo Antarctico videntur, aut arte ulla queunt cicurari. Quævis enim cœli facies, in quovis solo, plantam quamlibet animare, latentem, vivacem & secundam reddere minime potest. Europa autem præter calefacientia multa, infusa pene refrigerantia producit, inter quæ ea tantum huc enarro, quæ ad compositionem nostrâ officinâ tractas accedunt. In quorum descriptione, de his primum, quæ summe refrigerant, loquor; tum de his, quæ mitius, postremo de his, quæ inter refrigerantia & calefacientia ambigunt.

PRIMO DE

Mandragora.

HUICUSQUE vetularum esse credidi infamia, quæ de Mandragora narrantur, de quibus plebeculam audivi sæpe garrientem. Ex quorundam tamen veterum tabernis illam et figmenta deprompta esse comperio, qui nimium creduli forsitan, quæ ab imperitis audire, literis mandarunt: nam Græcorum nonnulli, quod illius radicem; tanquam philchrum quoddam ad amatoria conducere arbitrantur, Circæam nominant. Pythagoræ, quod hominis truncum, & artus ut cūque repræsentaret, ejusque radices sæpius geminæ, quasi ciura duo & clunes ostentarent, *Andropomorphon* nominavit; Ad cuius nominis allusionem accedit *Mandragora* juxta Septentrionalium idioma, apud quos *Man* hominem notat, & *Dragen*, quali gerens hominis figuram. Anilia tamen ficticiaque sunt hæc omnia, quibus vafri circulatorum incautos sæpe decipiunt, dum radicales quasdam bifidas circumferunt, in quibus faciem humanam sculptâ, & artus discriminatos agnoscere facile est: De hisque mira & incredibilia narrant, ut ab idiotis nummos extorqueant.

A quibusdam vocatur *malus canina*, ab aliis *pomus terrestris*, eo quod poma ferat rotunda, lutea, vitellis ovorum induratum similia, odorata quidem, sed virofa.

Ejus autem duæ traduntur differentia; una dicitur mas, seu candida, *μαλακία* Græci vocant, nonnulli *Arsen*, alii *Hypopomon*, quæ ingentibus foliis, betæ similibus, latis & lævibus viret.

Fœmina vero nigra dicta, folia pandit angustiora, lactuca minor, aliquantum hirsuta, humi procumbentia.

Poma producit mari similia, sed minora; forbi effigie, ex luteo pallefcientia. Radices habet sæpius binas, aliquando ternas, inter se convolutas & intortas, exterius nigras; intus albas, carnosas, longas & crassas.

Mandragora nulla patienter fert Solis æstus, unde dicitur & lætius fructu in locis umbris & apricis nascatur, de Mandragora forsitan dicta, ut viri quidam docti putant, quod in mandris & specubus lata delectetur.

Diosco-

Vitis. Dioscoridis tempore colligebatur radicis succus, qui in solatu concretus multo erat in usu: nunc radicibus & foliis utimur quidem, sed rarissime, atque in his solum affectibus, qui alia blandiora stupefacientia temnunt.

Ex pomis paratur oleum per infusionem, ut in Officina demonstravimus, quod prudenter adhibicum dolores quosvis tollit, & blande somnum conciliat.

Rarissime autem Mandragora per os sumitur: atque his, qui utendi vel secandi sunt, ne dolores sentiant, aliud quoddam potius medicamentum opiatum, idoneis simplicibus castigatum datur, quo sine noxa sensus consopiantur. Vis enim mandragoræ non tantum impense frigida est, sed etiam narcotica: Proinde non tuto, nisi prudenter usurpata: nam inter venena ab Aetio *cap. 45. tit. 4. sem. 1.* numerantur.

Mala insana longa. Mandragoræ quædam planta cognata est, quæ mala fert ex cæruleo purpurea, ovi magnitudine, quæ *mala insana* nonnulli vocant; Alii *Melongenæ*, quidam *poma amoris*. Adnascuntur furculopodem alto, utrinque foliis solani similibus amictis, è cuius media parte sursum versus, prodeunt flores albicantes, quibus mala succedunt, multa carneturgetida, succulenta, & granis parvis prægnantia. His utuntur in acetiis nonnulli non sine magno sanitatis dispendio.

CAP. CLXXVII.

De Solano.

Species. **M**ULTA Solani perhibentur discrimina, primum Dioscoridi dicitur sativum ac hortense. Theophrasto inter olera repositum. Nunc tamen nec est utrum, nec fertur, sed sponte etiam invitis hortulanis secus vias germinat, & adolefcit, floret, & baccas gerit nigras, unde Galli *Morellam* nominant: Officinæ *Solatrum*, Græci *Strychon*.

Morilla. Planta est pedem alta, ramentosa, foliis ozymis, sed majoribus nigricantibus bacis, racematim coeuntibus, rotundis primum viridibus: à maturitate nigris. Præcedunt flores purpurei, elegantiores, ex quorum umbilico prodeit apex luteus, speciosusque.

Vitis. Refrigerandi facultatem obtinet insignem: ob id ignibus sacris convenit, capitis dolori à causa calida prodest; æstuanti stomacho auxiliatur. Ejus bacæ ad unguentum *Diapompholigos* efficaciter accedunt. Stillatius liquor ad oculorum inflammationem, & aliarum partium ardores utiliter usurpatur. Vim quoque stupefacientem cum obtineat, somno conciliando sæpe prodest.

Solanum somniferum. Aliud quoddam *Somniferum*, seu *Dormitorium* nuncupatur, quod videlicet insigniter somnum conciliet. Ramosa planta est, fructu contumax, foliis multis, ac majusculis, aliquantum hirsutis, & ad effigiem eorones mali accedentibus, subobscuris: radice exteius rubra, & ubi atuerit, albicante; flore ampliusculo, subrubro nec aspectu valde grato; è cuius cavo fructus emergit rotundus, cerasæ magnitudine, qui præsentem utentibus adfert interitum. Soporiferum quidem opio validius. Multis in locis agrestibus, & inculis læte fruticat, & præsertim in rupibus à mari non longe distans, unde botanici solanum

marinum, Officinæ solatrum vocitant.

Tertium solani genus *manicum*, seu *furiosum Solanum* & *lethale*, quibusdam, *Thyroron*, aliis *Perisson* dictum, folia gerit erucae similia; sed majora ad acanthum accedentia promiscue caules multos, proceros, speciosos; florem nigricantem, quem fructus consequitur racemosus, niger, rotundus, decem aut duodecim acinis prægnans. Id esse creditur, quod multi *Doryon*, vel *dorycon* nominant. Sunt, qui nihil discriminis esse inter Solanum somniferum & furiosum, seu Manicum putarunt, quod tamen magnum rei herbariæ periti agnoscunt.

Quartum quoddam genus est *Strychnoden-Solanum* *dron*, seu *solanum lignosum*, quibusdam *amara dulcignosum*, vel *dulcamara*, dictum, quod vitium ritu perigulas & sepes scandit, foliis & furculis smilaceis, sed durioribus & nigrioribus, floribus purpureiscentibus & violaceis, ac invertis. Ex quorum umbilico luteolus emicat apex. Succedunt bacæ, parvæ, succulentæ & virosæ.

Ad solana multorum consensu juste refertur *Vualupia* alia planta, quibusdam *Vualupina*, aliis *Aconitum napardalianthes*, nonnullis herba *Parvi* dicta, quam *Aconitum* Gessnerus *Monococcon*, Pena *Solanum tetraphyllum pardal.* nominat. Verum his omnibus solanis, hoc *Solanum* tensè si exceperis, aut nunquam, aut raro Medicis utuntur; nam eorum usus minime tutus est. *lum.* At *mala ea medicina est, quæ majoris mali periculum adfert.*

Alia adhuc stirps ob effigiei & virtutis cognitionem inter solana refertur, quæ *Seramonium*, vel rectius *strychnonium*, à quibusdam *Lycopersum*; ab aliis *Metel*, à nonnullis *hyoscyamus Peruvianus* & *Barycocticalon* dicitur: cuius duo traduntur discrimina, unum majus est, quod hominis proceritatem æquat, & sæpe superat: alterum minus bicubitale, aut paulo altius vel brevius. Utriusque facies eadè & flores utriusque gerit albos, majusculos, similes æmulos & poma crassa, spinosa, echinata, in minore rotunda, in majore acuminata, cui & folia & omnia majora:

Refertur etiam huiusmodi ad solana alia planta illis cognata, quam officinæ *Solanum pomiferum*, nonnulli *Lycopersum* vocant. Mala enim gerit ex aureo crocea, quæ herbarii poma mirabilia, aureave nuncupant. Sunt, qui & Ammonum Plinii ad solana deducere tentant. Dispar tamen vultus, & natura refragatur.

CAP. CLXXVIII.

De Alkekengi.

Solanum **S**ECUNDUM Solani genus Dioscorid. *Halicaia* bus est, quem officinæ Mauritanorum vocem secute. *Alkekengi* vocant; ob cuius ad multa celeberrimos usus, seorsim de eo disserere placuit. A vesicæ figura, quam ejus grana involuero quoddam membraneo vestita referunt, *Solanum vesicarium* nuncupari solet. In squalidis locis, ut inter vineas læte nascitur; & uberrime fruticat, cauliculos cubitales proferens, tenues, rotundos, subrubros, quasi geniculatos; folia solani, sed paulo majora; flores subalbidus, quibus folliculi vesiciferum instar succedunt, primum herbacei, deinde phœnicei, in quorum ventre, grana rotunda, cerasorum magnitudine, effigie, & colore includuntur, carnosa, & seminibus;

nibus, planis, teretibus, & subcandicantibus tur-
gidula.

Vires.

Fructus hi quibusvis, vel etiam pueris notissi-
mi sunt, qui *hyemalis cerasa* eisdem vocitant, &
sæpe magna quantitate & innoxie mandant. U-
rinæ movendo & saburræ, à renibus & vesicæ
derubandæ, & foras protrudendæ mirum in
modum conveniunt.

CAP. CLXXIX.

De *Hyoscyamo*.

Altercum
Herba A-
pollinaris.
Vires.

Species.
Niger.

HYOSCYAMUS, à quibusdam *herba suilla* di-
citur, quod fides ejus est quasi convellantur;
ab aliis *Altercum* & *Apollinaris herba*, quia hyoscy-
amodementati, rixando & altercando se tor-
queant, & velut Apollinis cestro percellantur.
Vidit Matthiolus pueros, qui semen hyoscyami
comedierant, adeo desipere, ut à cacodæmonib.
elufos autemarent permulti.

Sunt vero tres hyoscyami, niger, albus, lu-
teus. Niger folia sunt hirsuta, longa, lataque,
ut verbascos, laciniosa, ut Acanthos; caules cubitales,
& sæpe altiotes, crassi, brachiati, ac ramosi, qui
medio sui flores è fusco pallentes promunt; qui-
bus calices succedunt ventricosi, oblongi, cere-
tes, superne aculeati, pyxidulis aut calathis par-
valis similes, & præsepis disspleti, in quib.
cōtinetur semen exiguum, colore fusco & ob-
scuro. Radix albicat, crassa, cruru facilis, in al-
terum annum vivax, perquam utilis ad anodyna,
& minus, quam folia, fortens.

Vires.

Alii duo hyoscyami rari sunt, nec nisi in hor-
tis culti videntur. Raro quoque ad medicos ac-
cedunt usus: quotidie vero niger usurpatur. Om-
nes refrigerant ad tertium ordinem, & vim ha-
bent narcoticam: Albus autem reliquis minus &
refrigerat, & stuporem inducit.

Oleum expressum p. p. incantamenti instar
lenit dolores podagricos; succus vero colicæ &
parchi scorbuticæ miraculose fere.

CAP. CLXXX.

De *Papavere*.

Species.

PAPAYER
Sativum.

PAPAVERUM duo sunt in universum genera,
hortense unum, & sylvestre alterum. Hor-
tensis multæ varietates agnoscuntur, à florum
colore, densitate & figura sumptæ. Quoddam
dicitur simplex, aliud polyanthon, seu multiflo-
rum; atque utrumque, vel album, vel purpureū,
vel rubellum. Sylvestris quoque multa sunt di-
scrimina, ut nigrum, rubrum, *rheas* vulgo di-
ctum, *spumosum* & *corniculatum*, Cuius adhuc
quatuor differentiæ videntur; unum commune
est, & luteum, alterum violaceum, & duo phœ-
nicea.

PAPAYER
Erraticū.

Sativum furculis ut plurimum bicubitalibus
sefe erigit, foliis oblongis, pallidis, per ambitum
serratis, nullo pediculo adhærentibus, floribus
vel candidis, vel rubellis, vel alterius coloris pro
stirpis varietate, capitibus rotundis, oblongis,
in quorum cellulis semen includitur, vel nigrum,
dum ex papavere nigro, vel album, dum ex albo
sobolescit.

Erraticum seu *rubrum* dicitur *μυκωδὴρ ποταφ*, quasi
fluidum, à flore celeriter decedente. Folia gerit
crucæ similia, incisa, aspera, flores rubros & se-

men rufum. Nascitur in arvis potissimum inter
segetes.

Spumeum Mathiolo ignotum, à quibusdam *Spumeum*
recentioribus pro Gratiola, ab aliis pro faponar-
ia sumitur.

Cerattes seu *corniculatum* folia habet subalbi-
da, in ambicu erratici modo serrata, flores lu-
latum. teos, fructum parvum, seu siliquam, ut cornu in-
flexam, corniculo seu nigraei similem.

Passim in hortis studiose cultis & pinguibus *Papaver*
ob storum elegantiam fecti solent papavera po-
lyantha, simbrata, patula, rosea, variorum co-
lorum.

Omibus autem inest refrigeratoria facultas, *Vires.*
sed erratico cæteris majorita, ut eo solo quis uti
non possit innoxie, sicut sativo ac hortensi. Om-
nibus quoque vis hypnotica, sed validior ni-
gro, quod malignæ cuiusdam qualitatē est parti-
ceps, adeo, ut si quis immodice utatur, verno
quodam, tanquam lethargicus detineatur.

Ex papavere vulnerato aliquando sponne gum-
meus quidam liquor dimanat, quem *κατ' ἰσχυρ*, *Opium.*
ἔμψ, & *ἔμψ* antiqui nominarunt, ad sensus itu-
pefaciendos, somnum conciliandum, & imma-
nitatem alicuius doloris placandam, vel certe
fallendam utilissimum, quo solent Turcæ castra
sequentes uti, ut ad pugnam sint alacriores, &
tanquam ebrii ad pericula quævis minus formi-
dolosē sese præcipitent.

De ejus qualitatibus primis adhuc certatur, *Opii qu-*
cum primæ notæ Medici, qui de re medicamen-
taria scripserunt, asserebant, frigidum esse, ultra
tertium gradum; acrimonia, quibus organa gu-
stus feriuntur, ac vellicantur; quod occasionem
dedit multis calidum esse confiteri.

CAP. CLXXXI.

De *Sempervivis*.

SEDUM plebeculæ lombarda est, quasi *lovii bar-*
Sba, *Aizoon* Græcis, *Sempervivum* Romanis di-
ctum, quod semper vireat, & quasi sit frondibus
æternum, patientissimum frigoris: nec ulla hye-
mis rigiditate mactescens.

Nascitur in locis aridis, Soli expositis, ut super
muris & pauperum tectis, ac domorum sug-
grundiis, in quibus læte fruticat, frondibus cras-
sis, carnosiss, micronatis, cynaræ ritu succulentis
& virentibus, circa radicem densioribus, caule
interdum pedali, aliquando humiliore; sæpius
altiore, frondibus squamatis dispositis vestito
ad cacumen, ubi in alias dividitur paucas floscu-
lis herbaceis & subrubeis coronatas.

Sunt autem *aizoi* multa discrimina, ex quibus *Species.*
tria in universum agnosco genera, majus, minus
& medium. Ad maius, si nominis & effigiei ha-
beamus rationem, aloe ipsa non præter ratio-
nem potest referri: hanc enim ex illius sobole
quasi natam, utriusque conditio contendit. Ad
medium, *Crassula*, seu *Telephium* Græcorum; quod
Officinæ *sabæna inversa*, vulgus *Orpinum* no-
minat, ut etiam militaris *aizoides*, sedum aqua-
tionum dictum, videtur attinerē. Nam utrum-
que pervivax est, perpetuoque virens, & *aizoo*
sempervivum maius, & alia omnia, mox descri-
benda: atque rectius *aizoon* mediū dicitur, quā
aliud

aliud quoddam hortense, teretifolium & esculentum, quod acetatis admiscetur, nonnulli parvum aliis medium sedum, vulgo *Triquemadame* nuncupatur; quod à radice parvula ramulos multos & graciles edit, foliis ovatis parvis, oblongis, rotundis, carnosis, mucronatis, & flosculis luteis & stellatis.

Parva autem semperviva plurima sunt: quorum minimum illecebra est, Græcis *ἀνδροειδής*, vulgo *paris avium* nuncupata, quam multi tertiâ sediminoris differentiam constituunt. Pusilla ac pulchella planta est, ramulis multis repens: floribus aureis, stellatis. Muros & loca saxosa amplectitur; gustu calidissima est, & exulcerans, unde Germani *pipet marinum* nominant.

Secunda aïzoi parvi differentia quibusdâ *Crasula minor*, Italis *Granellosa*, Officinis *vermicularis*, & aliquando *Cauda muris* dicitur. Parvula quoque planta est, foliis rotundis, oblongis, carnosis, inter vermiculâ mucronatis, è totis ramis exilibus, brevibusque pendulis: flosculis pallidis, & interdum albidis, *unguentis martiæ* compositionem ingreditur. Hæc duoz aïzoa minorâ insigniter calefaciunt & exulcerant.

Tertium est sedum quoddam maiusculum, æstivum dictum, quod furculis aliquotâ maioribus assurgit, foliis rotundis, carnosis, ut vermicularis sed maioribus. Nulpiam semper viret, sed adventiente hyeme marcescit.

Plures adhuc aliæ stirpes, folio sempiternæ, ac perpetuo virentes, & Sæper vivis vultu, viribusque cognatæ, ad eorum familiam iuste referuntur, ut *Aizoon hermatoides*, *Aizoon scorpoides*; *Sedum quoddam Petreum*, *montanum*, & *pustillum*, aliud & pusillum, rigidisq; furculis furtivis in ore assurgens.

Aizoon maius refrigerat ordine tertio: ob id ad erysipelata, herpetas, & inflammationes quasvis valde convenit. Ex minoribus, quæ dî refrigerat quidè, sed excessu minore, alia efficaciter calefaciunt simul & exulcerant, ut vermicularis & illecebra.

CAP. CLXXXII.

De Cynoglossa.

CYNOGLOSSO folia sunt mollicia, lenia, oblonga, pauca, lanugine pubescencia, ad tactum minime aspera, ex glauco virentia; effigie & mollicie lingue canis æmula.

Surculi teretes sunt, incani, cubitales, & sæpe longiores, in alas divisi, floribus puniceis ac purpureis, centibus coronati. Singulos flores consequuntur quaternâ semina, parva, simul coherentia, hirsuta & lapparum modo vestibus inherencia. Subest radix crassa symphyti magnitudine & colore, atque odore pene posporifero, cuius laudatur usus ad acres & tenues fluxiones. Multum enim incrassat, & manifeste refrigerat, unde ambus utilis à mulierculis adhibetur. Frigida & sicca creditur gradu secundo, facultatemque habet cohibendi & incrassandi: ob id basim præstat quibusdam catapotis ab eo denominatis, quæ dantur efficaciter omnibus morbis, qui ab humoribus fluctantibus proficiuntur.

CAP. CLXXXIII.

De Plantago.

PLANTAGO, vel aquaticâ est, cuius tres agnoscuntur differentie, raro ad medicos usus datur; vel terrestis & communis, à planta absolute *plantago* dicta, cuius sæpequens sanitati tuendæ, &

morbis profligandis usurpatio. Ejus duo à Dioscoride traduntur discrimina, major & minor. Majoris tres sunt varietates, *vulgaris*, *incana* & *rosea*.

Vulgari folia betacea sunt, crassa, lata, lætæque virentia; caulis angulosus, subrubus, interdum cubitalis, sæpe brevior, infummo spicatus, tenui semine, ac copioso prægnans. Nascitur in udibus & lacunosis locis, & secus vias.

Rosea dicitur, quod umbellam herbidam, parvulam, foliis permultis, rosæ modo, simul coherentibus compactam gerat. In cæteris supradictæ prorsus similis est.

Minor plantago foliis viret angustioribus, minoribus, mollioribus & tenuioribus: cauliculo anguloso in terram inclinato: flosculis pallentibus, seminibus parvis, furculorum summitatibus connatis. Vocatur in Officinis *Lanceolata*, & aliquando *Lanceola*, quod ejus folia lanceæ cuiusdam ritulint acuminata. A quinque fibris & velut nervis, quibus habet distincta, & velut fulcata folia interdum *quinquenervia* nominatur: ut etiam *septennervia*, cum præter quatuor fibras insignes aliquandæ parvulæ adhuc duæ quibusdam in foliis emicant. Nonnulli depravate ex quinquenervia *Centennerviam* effecerunt. Vocatur & *Arnoglossum*, quod folia agnitiæ lingue similitudinem referant. Speciatim tamen quibusdam tantum dicitur, quæ folia promittit rotundiora & lanuginosa.

Plantago refrigerat & siccit ordine secundo, *Vires*. astringit, densat, cohibet, abstergit: ob id ad herpetas, erysipelata, inflammationes, & omnes sanguinis eruptiones conducit, fluxiones sistit, dysentericæ & omni alui fluori convenit, putredinem arcet, & partes quasque roborat.

CAP. CLXXXIV.

De Centinodia, seu Polygono.

CENTINODIA, à nodorum frequentia, ut aliquando *Seminalis* & *Polygonum* à seminis multitudine dicta, nunc *Corrigiola*, nunc à cohibendo sanguine, *Sanguinalis* & *sanguinaria*, interdumque *Proserpinaca*, vel potius *Serpinaca* à serpendo nuncupatur. Herba est humilis, humi reptans graminis ritu, ramis exilibus, copiosis, nodosis, & genicularis, foliis *truta*, sed longioribus, mollioribusque, sub quibus minutulum, & multum semen turget, præviis flosculis ex rubeo pallentibus. Nascitur sponte in locis incultis & semitis, pedibusque solet conculcari, nec imbecillius viret.

Polygonum mas (sic enim ad alterius sæminini differentiam dicitur) vim habet refrigerandi, astringendi, & spissandi eximiam, proinde contra herpetas, ignem sacrum, & omnem inflammationem valet.

Suceus ejus per os sumptus, cujuslibet partis profluvium & excreationem cruentam compescit, alvum impensus fluentem sistit.

Datur & feliciter contra stomachi ardorem, & venenatorum animalium morsus.

Aliud *Polygonum*, seu *Centinodia femina* dicitur, uno caule, arundinitenella, vel magis equiseti simili, in locis aquis assurgens, densis geniculis, quæ folia tenuia, picæ frondibus similia in orbem convestunt.

Datur & marinum quoddam Officinis notum, & inusitatum.

Polygonum marinum. Sunt, qui vocum affinitate decepti pro Polygone Polygonatum, & vicissim pro hoc, illud assumunt, sed dissimilis est ruitum utriusque effigies. Nam *Polygonatum*, seu *Sigillum Salomonis*, planta cubitalis est, & sæpe altior, caule rigido, incuruo, radice crassa, & nodosa.

C A P. CLXXXV.

De Symphyto.

Species.

SYMPHYTA tria magna sunt; *Alum*, seu vulgare & *consolida maior* dictum, tuberosum, & maculosum. Totidem media, *petraeum*, *bugula*, & *prunella*. Parua vero multa, ut *Bellides* omnes, *Margaritæ*, à plebecula nominatæ, quarum multæ traduntur varietates, coronamentis potius, quam officinis dicatæ.

Symphytum maius.

Symphytum maius seu *consolida maior*, & à foliorum similitudine, *auricula asini*, dictum, caulem edidit bicubitalem, folia ampla, longa, lata, crassa, aspera, hispida, ad buglosi effigiem accedentia, sed latiora, oblectiora, & mucronata. Ex furculorum alis prodeunt velut foliorum productiones, in quibus flores elegantis serie dispositi, intus cani, pallidi, aut subrubei adnascuntur, quos nigra sequuntur femina, verbaſci similia: subiacent radices glutinosæ, exterius nigrae, intus candidæ, quarum est in medicina frequens usus.

Vires.

Symphytum refrigerat, contrahit, astringit, densat: Enterocelas cohibet, ossibus fractis medetur, sanguinis scætarum & fluorem sistit, dysentericæ prodest, & vulneribus consolidandis adeo est efficax, ut simul cum carnibus, si concoquatur, eandem conglutinet.

Symphytum maculatum.

Symphytum maculatum, quod passim *pulmonaria* nominatur, thyro, si onde, flore præcedenti simile; verum folia ei breviora, in quibus albicantes maculae conspicuæ sunt plures. Nascitur in sylvis & locis opacis ac umbrosis. Creditur ad vitia pulmonum opem adferre.

Symphytum petraeum.

Symphytum petraeum, quod in petris & saxosis locis nascitur, dictum, ex parvis & tenuib. ramis scæc erigit, originis similib. foliis panis, capitulis thymi, radice subrussa, longa, crassaque. Sunt, qui putant, hoc *symphytum* bugulam esse, sed cum lignosum sit & odoratum, & capitula habeat thymi similia, non parum à bugula differt, ut mox patebit.

Bugula.

Bugula medium quoddam *symphytum* est, de quo senior ætas multa & mira prædicavit, adhucque plebecula sibi persuadet, cum nec Medico, nec Chirurgo egeret, qui bugulam habuerit: Addunt & qui lanculam. Folia gerit crassa, oblonga, patum & mucronata, & in ambitu incisa, & subruba, caules quadrangulos, modice hirsutos, flores caruleos à mediis furculis ad fastigium multos. A nonnullis *Moradula*, ab aliis *Laurentina*, ab aliis *consolida media* nuncupatur. Herba vulneraria est, commendaturque plurimum ad disrupa, fracta, cæsa, convulsæque membra.

Prunella.

Prunella seu *brunella*, ut volunt nonnulli, ex *symphytorum* tribu est, humilis quidem planta, furculis tenuibus quadrangulis, hirsutis, humi procumbentibus, foliis latis, mucronatis, sed brevibus, parum hispida, obscure virentibus, viscidis, & pinguib. Flores ut *betonica* ipicatum fur-

culorum summitatibus erumpunt, è cæruleo obscure purpurei. Ad eadem commendatur, ad quæ bugula; maxime vero ad linguæ nigredinē, quæ per febres oritur delendam, si ejus decocto os colluatur.

C A P. CLXXXVI.

De Oxalide, seu acetosa.

INTER rumicis seu lapathi genera à Dioscoride numerantur *oxalis*, non quod sit utriusq; sapor similis, qui in lapathio subdulcis est, & fere insipidus, in *oxalide*, seu *acetosa* acidus, unde nomen, quod è ξὺς Græce dictum, modo ad folia lapathi mucronata, modo ad *oxalidis* acidum saporem accommodatur.

Acetosa autem omnibus nota est, eaque duplici genere agnoscitur: Vna sylvestris, omnium minima & acidissima, quæ multo luxu fabulosis locis, macilentis, & sæpe inter segetes nascitur. A Belgis *acetosa vervecina*, ab aliis, *vinetia* cognominatur.

Alteram maior est, q̄ in locis humidiorib. delectatur, ut in pratis & hortis multis; cuius duæ statuuntur differentie; una, quæ semper horrensis est, & repens, ab aliis effigie valde dissimilis, folia namque habet rotunda, & calorem ex subcineritio vireſcentem; saporem vero acidum, ut reliquæ *oxalidis* species, sed palato magis ardentem: altera maioris *acetosæ* differentia omnibus nota est, de eaq; vox *acetosæ* absolute intelligenda est, ob sacros flos magnos effectus *herba sacra* quibusdam dicta.

Oxalis in memoriam revocat oxytriphillum, seu trifolium *acetosam*, mulierculis *panis cuculi*, officinis plurib. *alleluya*. Fracastorio *Layula* dictū. Planta humilis est, in locis sylvestris vere novo nascentis. cauliculis tenuibus brevibusque, in quorū summitatibus foliola tria insident, tenuia, pallide virentia, sapore acidæ, grataque. Flores è brevib. pediculis prodeunt candidi, quinque foliolis coherentes. Pusilla hæc herba cor recreat, putredinem arceat, refrigerat, & aqua ex ea destillata febribus continuis & pestilentibus confert.

Aquæ *Acetosæ* in curanda febre ardent. cum paraphranit. Primus tribuit Thonerus pag. 19. nollen eoque periculum facere. vix n. proportio dari potest interagens & patiens tam dissimile. Nec una hirundo ver facit.

C A P. CLXXXVI.

De Oxylapatho.

NE huic simplicium examini confusio obſcuritatem pariat, discrimen constitueatur inter *Lapathum*, *Hippolapathum*, *Hydrolapathum*, *Oxylapathum*, & *Lapathum sanguineum*. *Lapathum* simpliciter dictum, seu rumex, olus est culinæ expetitur, coquis *Patientia*, herbaris *parella* vulgo dictum.

Hypolapathum vellefolium est, vel rotundi *Hypolefolium*: utrumq; cultum & *Rhabarbarum mona. patientia*, & aliquando *Pseudorhæ* recentiorum nuncupatum.

Hydrolapathum duum est generum, magnum *Hydrolapathum* & parvū: utrumq; præcedentibus simile, nec nisi palustrib. & aquis locis late viret & adolescit.

Oxylapathum in locis incultis uberrime provenit, radice longa, crassaque, intus flava, seu crocea, furculo bicubitali, brachiato, foliis longis, latis

latis, stiat, acuminatis, semine herbaceo, lato ex pediculis minutissimis dependente, & retibus membranæ involuto, colore rufo.

Lapathum sanguineum seu maculatum, multi nominatis confiderate sanguinem draconis vocitant, ut docebimus postea fufius & commodius suo loco.

Ex lapathis quoque est oxalis, de qua *supra*, ut etiam herba quædam, nescio, quæ ratione *Piger Horticus* dicta, quæ spinaceum olus sylvestre puto.

CAP. CLXXXVII.

De Hepati a, hepatario, & Eupatorio, seu agrimonia.

HERBARIAE doctrinæ peritib *paticam*, hepatarium, & *eupator*um ita distinguunt, ut *hepatia* sit ab his; hepatariū vulgare *eupatorium*; verum eupatoriū *agrimonia*; hæc tria, quod hepatis roborando & sanando conveniant, eupatoria sæpe & recte dicuntur.

Hepatica autem sæpe nominatur lichen, quæ contra lichenas omnibus remediis antepōnuntur, vel quod lapides lingat. Folio constat succulento & crasso, petis udis & umbrosis adherentibus, sub quo cauliculi, pedunculorum forma, capitula scissata habentes exeunt. Abstergentē modice, refrigerantem, ac roborantem habet facultatem.

Hepatorium à radice fibrosa moderatæ magnitudinis, surculos promit bicubitales, ac ramosos, foliis convolvitros oblongis, cannabinis, per ambitum serratis; flores parvulos, muscosos, dilute rubentes, qui ubi umbellam pulchellam coronarunt & contabuerunt, desinunt in pappos.

Eupatorium verum seu agrimonia, herba fruticosa est. potentillæ valde similis, sed foliis magis virentibus, utrinque in partes plures divisus, per ambitum serratis & hirsutis; Caule tenui, recto, cubitali, vel altiore, piloso, ex cujus partibus diversis exeunt flosculi, parvi, lutei, quos sequuntur semina admodum parva, & alterâ parte asperula, quæ vestibus laneis facile adhaerescunt. *Agrimonia* ab Eupatore inventore, *eupatorium* nominatur.

Vini habet attenuandi & expurgandi, & peculiari virtute jecori & aliis visceribus prodest.

Non omittendum est, Mesiem pro eupatorio aliam plantam cubitalem, valde amaram, foliis cœtantum minoris sed in ambitu serratis & asperis usurpate, quæ à nonnullis *herba lusia* à Grecis *Ageratum* nominatur.

CAP. CLXXXVIII.

De Primula veris, seu herba Paralyfis.

VULGARIS hujus herbae varia denominatio veram dignotionem obscuravit; nam *primina*: *vera*, aut, seu *primulam veris*, herbam sancti Petri, herbam paralyticam, & *arbitricam*, *plomidem*, *brachulam cuculi*, *fusculanam* violam, *betonicam albam*; & *herbasulam* vocitati comperio. Sed inanis esto nomenclaturæ pervestigatio, modo res intelligatur ipsa. Primula vere dicitur, quod primo statim vireat & floreat; cuius tres præcipuæ traduntur varietates, *hortensis*, *pratensis*, *nemorialis*. *Hortensis* vel simplex est, vel multiflora; atque utraq; vel flore herbaceo, vel ex luteo pallecente. Quæ virent in pratis & sylvis, foliis quidem valde similes, sed non parum dispares floribus, qui

in illis crocei, parvi & fere inodori; in his pallentes, magis parvi & odori.

Primula veris folia multa promit, rugosa, betonicæ similia, sed longiora, latiora, pallidiora; è quorum medio cætro multi velut styli exeunt tenues & longi, in quorum summitatibus dehiscunt modo tres, quatuor, aut quinque flores sublutei, pensiles, summis labris denticulati. Aliquando & unicus tantum flos pedunculo exili adnascitur.

A florum diversitate octo differentias observavi: aliæ enim florem herbaceum, ac viridem & elegantissimum gerunt; aliæ album, atque etiam venustum; nonnullæ rubrum; aliæ aurcum; aliæ subflavum. Præterea quædam tantum simpliciter flore coronantur; aliæ multiplici; aliæ ita prolifico, ut alter alteri adnatus videatur. Quæ simplicem ac luteolum florem gerit; copiosa ac sponte pro venit in multis in hinc Nervitrix locis, ac maxime in agro Valloniensi, in quo aliæ stirpes multæ insignes late proveniunt.

Nervorum resolutioni, seu paralyti confert, & viri articuloꝝ dolori.

Radice decotum commendatur ad infarctus renum expediendos, saburram protrudendam, & calculos vesicæ expellendos.

CAP. CLXXXIX.

De Brassica hortiensi.

BRASSICA seu caulis, Græcè dicta *Crambè*, adeo vulgaris est, ut supervacaneum videretur, longo verborum amplexu eam designare, cum propter eum ubique gentium & locorum feratur, plantetur, colatur, ejus tamen omnes varietates non omnibus in regionibus late virent, sed quædam hanc, aliæ aliam tellurem postulant; unde quædam *Sabauda* dicitur, quod Sabaudia tractum magis delectetur, quæ multum patula est, parum oclusa, foris virens, intus alba; alia *marina*, quæ maritimis in locis sponte nascitur; alia *cauliflora*, ac *Italica*, quæ non nisi in Italia, vel ex ejusdem solo advecta, provenit; alia *vulgaris*, quæ apud omnes uberrime fruticat; alia *caulorapa*, quæ medio caule turbinata est, seu rapata, & quasi bulbosa.

Præterea à foliorum conglomeratione, explanatione, albedine, viriditate, rubedine, obscuritate & capite crispò, racemoso, fascinoso, vel sessili, caulium, seu brassicarum varietates multæ desumuntur, quæ olitoribus & coquis, quam Pharmacopœis potius relinquendæ, matiam si exceperimus, ut magis medicamentosam.

Crasium succum brassica gignit, ac melancholicum, & caput ebrioso modo tentare creditur, unde forsan à Germanistâ avide in cibos recipitur. Rubra speciali dore pectori convenit, & in aliis in eclegmate de caulis solet præferri.

CAP. CLXXXX.

De Psyllio.

PSYLLIUM herba *pulicaris*; ab ejus seminis effigie dictum, planta est parva inter verva cta & sabulosa scrobes nascens, foliis Coronopæ non multum dissimilibus oblongis, angustis, hirsutis: Coma è medio caule incipit, capitulis hinc inde ex alis foliorum eminentibus, spicatis, & quænamatim pimpinellæ globulorum ritu coherentibus, à quibus flosculi pusilli, pallidi, lanuginosi procedunt;

Viret.
Cur brassica germanis sit grata.

deunquibus succedit semen parvum, nigricans & splendens, quod alvum mollit & clementer subducit.

Vires. In secundo gradu refrigeratorium est, in humectando & fricando quodammodo symmetrū ex Galeno. Hanc vim refrigerandi in *psyllio* etiam agnoscunt, & assenserunt Dioscorides & Plinius: unde mirati subit Mesuei falsū de illius qualitatibus iudicium, qui semen ejus scripserit, quarto recessu calidum, acre, ulcerans, & venenosum. Hoc credo, ex aliorum relatu præcipitanter scripsit, vel ex codice mendoso excerptit, vel forsitan quod verissimum scripserat, abs quodam immutatum fuit. Minor igitur & tutior illius qualitas & usus, quam ex Mesuei lectione patet.

CAP. CLXXXI.

De *Tussilagine*.

TUSSILAGO Romanis dicitur, Græcis *Bechion*, à præsentissima utilitate, quam tussicolis & anhelosis præstat. Pharmacopœorum *ungula caballina* est, hunc nuncupata, quod ejus folia unguibus equorum sint utrunque similia inferiori & averſa parte tomentosa & albicantia, superiore & adversa, viridia.

Caulis ejus ita brevis est, ut vix palmū æquet, unde sine caule nasci nonnulli crederunt, ait Dioscorides. Flos luteus, radiatus, aureus, taraxaci æmulus, qui nondum egressis foliis, Februario & Martio erumpit, & cum paucos dies perſisterit, deſcendit in pappos. Radix tenera est, candida, geniculata, quæ uda loca, & fluminum crepidines amat. *Dioscor. cap. 109. lib. 3. & Galen. lib. 6. simplic.*

Vires illius potissimum commendantur ad tussim & orthopœam, ait Plinius, atque etiam ad thoracis abscessus, quos illius fumus per arundinem haultus tūmpere creditur.

Tota planta nonnunquam Romanis dicitur *Farfarella*. A quibuldam adhuc *Filius ante patrem* nuncupatur.

CAP. CLXXXII.

De *Lupulo*.

LUPUS salictarius, nunc in officinis *Lupulus diæus*, planta scanſoria est, quæ sensim proſerpens arborum vestigia petit.

Nascitur sponte in sepibus & pratorum marginibus, folia habet aspera, cucumeris, aut bryoniae modò triangula, frutices intexentia; flores subalbidos, herbaceos, multis folliculis squamatis compactos, & racematim pendulos, in quibus parvum semen continetur. Apud Belgas in magna est auctoritas; nam hoc frugibus admiſto suas vindemias parant, potum nempe illis, ut & Angelis familiarem, quem *cerevisiam zythum*, nominant. Vere inchoante tūriones adhuc tenelli coquuntur, edunturque asparagorum modo ex butyro, vel oleo & aceto.

Lupulus moderate refrigerat, sanguinis ardotes compescit, bilem utcumque ducit, meatus ducit, obſtructiones liberat, urinam movet, ictero medetur, pituitam & aquam in intercute per alvum exigit, & homachi inflammationes sedat.

CAP. CLXXXIII.

De *Bistorta*.

BISTORTA sic ab intortis & convolutis radi-

cibus dicta, à quibuldam pro dracunculo, ab aliis pro Limonio, à nonnullis, male tamen, pro Behen Arabum sumitur: Tolerabilis à multis Britannica nominatur, cum ejus quædā species afferverentur, cum ejus quædam species afferveretur, & solo radicum colore ab ea distinguitur: nam utriusque facies similis & vis vix dissimilis. Peculiari dote commendatur *Briannica* ad Stomacacem seu Sceletyrben, grave malum Germanis multis, & quibuldam septentrionalibus familiare; in quo similis interdum contingit, quæ Cæsaris olim militibus accidit, qui cum trans Rhenum iter fecissent, fontem invenere, cujus aquam cum bibissent, dentes eis intra biduum deciderent, compagesque in genibus solverentur. Est autem reperta auxilio herba, quæ vocatur *Briannica*. *Plin. cap. 3. lib. 25.*

Porro bistorta ex radice nodosa, intorta & rubescente, folia longa promit, lata & acuminata, rumicis instar, venosa, superne virentia, inferne ex cælio colore albicantia: caules teretes, cubitales, aut paulo breviores, à medio ad summū per intervalla minoribus foliis circumvestitos, spicatos, & flosculis purpureis micantes: semen parvum, triangulum, acetosæ ritum.

Radix potissimum bistorta in usus medicos *Vires* venit. Inodora est, refrigeratoria & alſtrictoria: partes interiores roborat, putredinem arceat, venenis resistit, & morbis pestilentibus medetur.

CAP. CLXXXIV.

De *Fragaria*.

FRAGARIA perpetua fronde anno toto viret, nullis caulibus nixa, sed pediculis tenuibus, lanuginosisque abs radicibus emittens, quorum nonnulli folia tantum, alii flores albos, & quinque folios, gerunt: quædam adhuc fibras promit humi repentes, quibus soboleſcit; ubi enim tertiam attingunt, agunt radices, & novellam plantam ministrant: folia in uno pediculo terna, lata, oblonga, in ambitu serrata, pentaphyllo finiti. A flosculorum occasu globulus herbaceus erumpit, qui sensim augescens albicat, matureſcens rubet, & morum parvum exhibet, aliquando candidum, molle, medullosum, vinosum, humidum, gustu suave, minutulis granis refertum, quod *Fragum* à fragaria, vulgo *Frais* & *na* nominatur.

Radix tubest fibrosa, capillata & nigricans, cuius, ut & foliorum in medicina vix commendatur usus, licet ad unguenti materiæ confectio-nem accedat: vis enim tota plantæ commendabilis in fructu est, ut *rosarum* in floribus, *molabathrii* in foliis, *cinaberi* in radicibus. Sponte nascitur in sylvis & locis umbrosis, lætius tamen viret in hortis, & fraga fert crassiora, & suaviora.

Fraga refrigerat, sitim sedat, æstus ventriculi *Vires* compescunt, parum nutriunt, fugacemque alimoniam corpori exhibent. Aqua ex his stillantia maculas delet, faciem expurgat, eaq; nitidiorē reddit.

CAP. CLXXXV.

De *Pentaphyllo*.

PENTAPHYLLON, seu quinque folium sic à numero foliorum dictum, plures à radice unica surculos mittit, sæpius pedales, festuaceos: flores in summitatibus luteos, fugaces, potentillæ similes: folia à singulis pediculis quina, raro plura, oblon-

Cerevisia.

*Vndedi-
da.*

oblonga, in ambitu crenata serræ modo. Tota planta subhirsuta est, in albicans, radiceque nititur oblonga, exterius nigricante, subrubra interior. Spōte provenit ruri juxta margines arvorū.

Alterum quinque folium datur foliis magis crenatis, superna parte virentibus, inferna candidantibus & lanuginosis. Tercium quoddā invenitur repens, cuius viticuli tenues sunt, imbecilli; folia lævia, virentia; flosculi lutei; radices fibrosæ & exiles. In locis stagnantibus nascitur aliud foliis & magnitudine primo valde simile, floribus ut plurimum geminis, obscure rubentibus, quibus capitulum suboritur feminibus multis refertum.

Ynn. Pentaphyllum (cujus præcipue radix usurpatur) ad tollendum & asperæ arteriæ inflammationes confert: contra alui fluxum & dysenteriam utiliter datur: coxendicium & juncturarum dolores in potu sanant, erysipelata & scabiem curat, strumas discutit, herpes cohibet, cedemata reprimunt. Radicis adhuc tenellæ succus adversus venena prodest, & contra jecoris & pulmonum affectus valet.

C A P. CLXXXVI.

De Spargula seu aparine.

Species. **A**PARINE furculos habet & folia, vel mollia, & Mellugo, vel aspera, & Asperugo, vel Spargula, & Asperula dicitur. Tota enim planta scabritie quadam tenaci prætereuntium vestibus adheret, unde etiam Græci *Philanthron* & *Philadelphion* nominant, Plinius *Lappaginum*, vulgus *Grateron*.

Est autem Aparine planta juxta sepes, scrobes & inter sentes nascentes, vicinis fruticibus adherescere solita, furculis imbecillis, obsequiosis, quadrangularibus, plures cubitos interdu longis; foliis angustis, stellæ ritu decussatis, ac orbiculatim ramulorum geniculis coherentibus, ut in rubia; cui non parum similis est: flos ei parvus, albus: semen durum, album, rotundum, concavum, umbiliciforme, unde *Omphalocarpum* quibusdam dicitur.

Vitis. Aparine modice extergit & desiccatur. Succus totius plantæ haustus ex vino, phalangiorum & viperarum moribus auxiliatur: Is infusus aurium doloribus medetur: folia trita, in sæce vini collecta strumas discutunt.

Gallim. Spargule vel potius mollugini valde simile est *Gallion*, alia planta, quæ à lacte, cui aliquando additur, pro coagulo nominatur, id ipsum enim citissime coagulat.

C A P. CLXXXVII.

De Scabiosa.

EX veteribus vix scimus, quid sit Scabiosa, cum Scobe Dioscoridis non sit, nec p̄sora Aetii. Est vero planta obfrequentiam & præstantes effectus notissima, folia gerens oblonga, lata, hirsuta, lacinata & incisæ crucis ritu. Radix illi admodum simplex & longa, caulem sæpius unicum, sesquipedalem, interdumque longiorem promens, in cuius fastigio flos conspicitur, compluribus flosculis factus, quorum circum ambientes majores sunt, medii minores: Omnes cum staminibus connatis è casio colore inalbantes.

Scabiosa minor. *Scabiosa virida.* Est & altera parvula scabiosa, minor dicta, vix palmum alta, quæ illi flore, foliis & colore optime respondet. Tertia quædam est mediæ magnitudinis, virida dicta, cuius folia latiora sunt, oblonga, hirsuta, ambitu crenata. Quarta datur, primæ

non multum dissimilis: caules gerit cubitales, foliosos; & flores discorum instar in furculorum summitatibus è creruleo albicantes.

Scabiosa scabiei mederi creditur, pulmonem *Vitis.* purgat, tussi confert & aliis thoracis affectibus, nec non petilentibus morbis, nonnulli frigidam putant, alii calidam, alii temperatam, nec ulla qualitate exuperantem.

C A P. CLXXXVIII.

De Gossipio.

GOSSIPUM, sive *Xylon*, vulgo *bombax* dictum, planta cubitalis est, ramosa, brachiata, foliis vitis, sed minoribus; floribus luteis, in medio purpurascens, qui post se nuculas relinquit, aut potius mala parvula, aristolochiæ rotundæ magnitudine, quæ mature scientia sponte dehiscunt, exitumque parant liberum mollissimæ, albissimæque lanugini, intus conceptæ & editæ una cum semine, forma cubicæ, copioso, medulla alba, turgido, & exterius nigricante. Illa lanugo in multos usus humanos trahitur, semen tantum in medicos, eosque multos. Nascitur Gossipium, Barbaris ac Arabibus *Cotum* nominatum, in Sicilia & multis Italiæ & Germaniæ locis udus & soli expositis.

Semen cotonis seu Gossipii tussientibus difficile spirantibus, anhelosis & rabidis prodest, nec non aliis vitiis pluribus pulmonum hepatis & renum. Oleum ex eodem per expressionem tractum, pustulas & lentiginies faciei delet.

C A P. CLXXXIX.

De Hispidula, seu *Helutropo*, quem vulgus *Pedem cati* nominat.

ASIMILITUDINEM pedum quorundam animalium, quam multa stirpes referunt, denominatione mutantur, ut *Lagopus*, *Coronopus*, *Leontopodium*, *pes vituli*, seu *Arion*, *ungula caballina*, *alutropus*, vulgo *pestati*, qui à tomento la lanugine, nunc *Pilosella*, nunc *Gnaphalium*, & sæpe *Hispidula* vocatur.

Planta est admodum parvula, in collibus, ac locis siccis & solis expositis nascens, ac viticulis tenues spargens, quibus sæcunde propagatur. Cauliculos emittit aliquando pedes longos, sæpius breviores, folia admodum parva, flosculos suave rubentes, & interdum albidos, omnia lanuginosa, imo tota fere planta extra terram lanugo tangenti & videtur est, maxime vero flores, qui à tomento multo, quo vestiuntur, pedem cati pilosum repræsentant, unde nomen. Copiosum videtur in sylva Byerensi, prope regium ac structuram; omniq; ornatu mirandum castellum Fontis-belaquæ, unde Melodunum & Lutetiam deserunt.

Intermoderate refrigerantia & efficaciter astringentia atq; agglutinantia reponitur; atq; idcirco herba vulneraria perhibetur, quæ usus maxime commendatur ad rupta, anastomoses vasorum, & pulmonum affectus, qui ob imbecillitatem, laxitatem nimiam, & continendi sanguinis impotentiam oriuntur.

Ex ea recentiores syrump paraverunt de *pede cati* illis dictum, cuius usum ad vitia thoracis salubrem competere vident. Illius descriptionem in nostro Antidotario dedimus.

C A P. CC.

De Meliloto.

TRIFOLIORUM multa sunt genera, ad quæ refertur tota melilotorum familia: Omnes n.

Species.

tennis divifuris folia habent fejuncta, iisdem in lotis virent, & faciem pene eandem fortiuntur. Sunt vero tres præcipuæ meliloti varietates: Prima vulgaris est, inter segetes passim in Gallia nascens. Secunda multo rarior flosculos albos gerit, surculos & folia priori similia. Tertia omnium rarissima, quia peregrina, flores eructat purpureascentes, interdum cæruleos & elegantes; In Syria provenit copiosa.

Vulgaris, forsitan *Servula* Romanis dicta cauliculus hinc inde spargit multos, pedales, teneros: folia tribus divifuris determinata, trifolio, aut potius scœnugæco similia, in ambitu aliquantulum fimbriata; flores luteolos, vel melinos, pisorum effigie, acervatim velut in spicam coactos, & quorum ocellis per breves erumpunt siliquæ latiusculæ & nigricantes, semine parvo pallidoque turgentes. A quibusdā trifolij odorati, ab aliis *scornaregia*, à nonnullis *Servia* & *Servida* *capana* vocatur.

Vires.

Melilotus in qualitate refrigerante & calefaciente ambigere videtur, sed astringendi quandā facultatem obtinet. Omnes inflammationes emollit, præcipue uteri, sedis, in passo decocta & illita. Peculiariter & contra meliceridas efficax: Succus ejus cum passo instillatus autium dolores sedat: catartalgiam lenit, si cum aceto rosaceo adhibeatur.

CAP. CCI.

De Lino.

LINUM æque de planta & semine intelligitur: Planta suo cortice ad syndonū texturam, semen sua medulla ad medicinā cōmendatur. Est vero planta exilibus cauliculis, cubitalibus; foliis oblongis, acutis; floribus, cæruleis & speciosis, post quorum celerem occasum (brevis enim decidit) capitula parva sese produnt, semine rufo, oblongo, lævi, glabro, splendente gravidata. In Gallia esculentum non est, ut neque his in regionibus, ubi laure vivitur; olim tulum, melli adiectum & fixū tusticis Asiæ in frequenti cibo fuit, quoquo tamen modo apparatus vix luave est & salutare; stomacho enim adversatur: ob id ad vestimenta & medicamenta, non alimenta feritur.

Vires.

Easdem vires linum habet, quas & scœnū græcum. Dioscorides 6. 125. lib. 2. Discutit, emollitque; intus & foris inflammationem. Ejus decoctio erosionibus vulvæ, & alvo ciendæ utilis. Oleū ex semine trito & mortuaria expressio lenit, emollit, lentigines aufert, varos & cutis vitia emendat.

CAP. CCII.

De Fœnugræco.

FŒNUGRÆCUM siliquosa planta est, ex unico caule primum emergens, dein multos in ramos, alasque, brachiata, folia gerit trifolio prætenim non multum dissimilia, sed totundiora, minora, & superne magis virentia, inferne subcineritia: flores exiguos & albicantes sequuntur siliquæ longæ, incurvæ, corniculorum ritu, in quibus terminæ angulosæ, flavescencia, pisi parvi magnitudine continentur. *Fœnugræcum* in officinis dictum, Hippocrati *Epiteras*, Theophrasto *Buceras*, Dioscoridi 6. 24. lib. 2. *Tellu* nominatur.

Vires.

Farina fœnugræci vim habet emolliendi & discutendi: cum aceto & nigro subacta lienem minuit: suo lentore lenit, & calorem mitigat: cū oxymelite in pulcem redacta prodagricos dolores aufert. Fœnugræcum, inquit Galen. fervē-

tes inflammationes irritat, quæ vero minus sunt calidæ & magis duræ, eas digerendo curat. Illius sapor & odor calefactorum qualitatem denunciant, licet in refrigerantium vel magis temperantium seriem reutelicium.

CAP. CCIII.

De ciceribus rubris.

LEGUMINA multa sunt, inter quæ primas tenent pisa & fabæ, quæ ad alimenta potius referuntur, & cicera, quæ ad medicamenta. Sunt vero cicerum, ut pisorum multe differentię. Aliud enim dicitur cicer sativum, aliud sylvestre. Sativum videtur idem esse cum *Arietino*, à Dioscoride solo nomine tenus descripto, cuius est magnus in Italia proventus, ubi non tantum ad Medicinam, sed etiam mensam trahitur. Folia fert pisis affinia, sed minora, flores ex purpureo puniceos, siliquas rotundas, multis granis prægnantes. Dioscor. 6. 126. lib. 2. In quibusdā locis cicera plane alba sunt, quæ non raro elisantur, in aliis nigricant, sæpe ex fusco purpureascent, ceteris præstantiora, & ad medicos usus magis expetita.

Sativum.

Est aliud cicer sylvestre, foliis parum, sed sylvestri, mine multum sativo dissimile. Utrunq; renum vias aperit, menses ac partus expellit, lac auget, extergendi facultatem obtinet. Flatus gignit, & veretri tentiginem excitat.

CAP. CCIV.

De Orobo, sive Eruo.

ERŒUM Græcis dicitur, quod in officinis *Orobis*, quoddam nempe genus leguminis ciceri multum simile, in locis macilentis nascens, in quibus magis delectatur: nam in solo pingui satum, sæpe nimis luxurians corrumpitur. Ejus duo traduntur discrimina, unum candidum est, quod dulcedine præstat, estque minus vulgare; alterum rufum, quod in omnibus pharmacopoliis solet haberi. Utrunq; notum omnibus, Dioscoridis 6. 73. lib. 2. iudicio; multi tamen cicerulam agrestem, seu eruliam, frugibus infensissimam pro orobo negligentias assumunt: Illa enim verius sylvestris vicia quædam species esse videtur, quæ sponte, ac sine sattu, inter segetes, etiam invitis agricolis nascitur.

Species.

Orobis vero domesticis magis feritur & colitur. Assurgit autem cubitali culmo, & interdum longiore, geniculato, incurvo, cōcavo, leniter striato: foliis & floribus ad cicera accedentibus. Surculis adnascuntur siliquæ teretes, granis præuberantes ternis, aut quaternis, nulla disjunctis mēbrana. Deliccat eruum manifestissime; tam lente vero calefacit, ut temperatum à multis credatur: incidit, attenuat, extergit, obstructions tollit, resolyit. Vix unquam per os sumitur: sæpissime adhibetur externis; seminis enim illius farina in cataplasmatis celebratur.

CAP. CCV.

De Lupinis.

LUPINUS est fabarum genere videtur esse: Caulis enim: dicitur, ut faba, rectum & suapte natura stantem, sed forundum, cavum & aliquantulum tomentosum. E radice fere singulari & fibrosa caulis emergit cum ramis alterno situ dispositis, foliis Staphylagriæ æmalis quinque fariâ dissectis, floribus albicantibus, æstate ad autumnum ter erumpentibus; quibus defluxus adolescunt, siliquæ fabaceis minores & magis planæ, quibus

Vires.

quibus singulis, quinta, senave grana intus continentur, rotunda, compressa, foris albidia, intus subleca, & perquam amata.

Lupinus editur coctus diebus ante multas maceratione in aqua suam dimittens amaritudinem. Lunbricos enecat illitus, aut cum melle linctus, aut cum posca potus. Ejus decoctum albos, achoras, scabies, psoras, & ulcera maligna curat, partim digrendo, partim extergendo, & citra mordacitatem sic adco: Strumas & parotidas in aceto cocti disciunt, & cicatibus colorem candidum reddunt. Propter amarorem utcumque calefaciunt, non inerte tamen in hac fessione describuntur.

CAP. CCVI.

De Hordeo.

HORDEUM, ut præ cæteris cerealibus utilissimum, sic notissimum, cuius, si sationis tempus spectetur, duo sunt differentie: unum dicitur *Autumnale*, cuius stipula, spica, granaque majora sunt; aliud *vernū*, quod omnibus sui partibus minus est. Spica utriusque utrinque; vallatur aristis, folliculis multis, in cluso grano, oblongo, rhomboide, medullosa.

Ad hordei familiam refertur utraq; Zea, quam Itali *Speltam*, nonnulli *Speauram* nominant, ut & *Souicion*, vulgo *Souregon*, quasi succurrens genti dictum. Necnon aliud legetis genus, quod multi *Zoopyrum*, alii *hordeum nudum* vocitant; quod in Cappadocia provenit, ut asserit Galenus c. 5. lib. de atten. dicta c. 2. lib. de prisa. Ad segetem adhuc alia multa multi cerealia reducunt, ut *Olyram*, *typham*, *brizam*, & *corichion* & *oryzam*, quam hordeum, *distichum*, & *galaticum* nominant. Olim in India nascebatur hordecum in panis usu gratum & salutare, equis vero deleterium; Hoc enim oblatum equis Alexandri ut mandarent, necabat eos primo, dein cum palea exhibitum desit esse noxiū. Aliud nascitur in Thracia ad Gedropolim, quod à iumentis et famelicis non attingitur. Cuius rem causam Theophrastus tribuit malo illius odori, licet ab homine non percipitur. Quod à cortice nudatur *exaficum* & *cantberium* à quibusdam nominatur.

Hordecum autem vulgare refrigerat & exsiccatur, habetque deterfivi quippiam, unde panes hordeacei per alium citissimè subducuntur, & exiguum corpori præbent alimentum. Quod vero habet flatulentiam, ait Galenus, elixatione deponit, proinde in pituita conficienda jubet Hippocrates, ut diutissime concoquatur.

CAP. CCVII.

De Sumach, seu Rhoe.

RHUS fruticosus & fructus nomen est, idem Græcis & Latinis, sed cum adjuncto culinaria, vel obsoniorum, quod olim in culinis esset in usu frequenti, & in obsoniis potissimum pro sale usurpata. Nunc vero medicamentaria tantum est, & à Mauritanis *Sumach* nominatur.

Arbustula est in locis petrosis ubertius nascens & fruticans, ad tres, quatuorve, & interdum quinque; tubitos adolefcentes, ramulis multis discriminata. Folia profert ex pluribus fraxini modo coherentia, quorum medius nervus, siue costa aliquantulum rubet, singula vero foliola in albicat oblonga, latæque, & ambitu serrata. Flores emittit lilio mense candicantes, racematum Lillacis ritu congestos. Fructus Autumno parvus maturæcit, cum semine parvulo, lentis instar, exiguo, ac rubente. Voca-

tum etiam *Rhus coriaria*, quæ ejus folia de fœdis coctis apprimere conveniant, ut & alia stirps, *Cotinus coriaria* ob id dicta, quæ inter Rheos differentias numeratur, sed ejus in medicina usus.

Rhus culinaris, seu *Sumach*, cum sit austeræ qualitatis, multum alstringit & desiccatur, convenitque dysentericis & fluxionibus, cohibendis, muliebres fluxus sistit, hæmorrhoides compescit. Hujus siquidem folia & fructus insigniter alstringunt, gradu tertio resiccant, refrigerant secundo.

CAP. CCVIII.

De Myrto.

MYRTUS vel sylvestris est, quæ in multis regionibus, calidis, ac locis incultis sponte frutescit; vel domestica, quæ cultura eget, cuius duæ agnoscuntur species, una dicitur minor effigie buxi, sed foliis acutioribus ut rusci; baccas nigras gerit, hedera æmulas, ac vineo succo gravidatas, unde *nigra* sæpius myrtus dicta. Propter ejus gratiosum odorem, faciemque perpetuo virentem valde commendatur, seduloque nutritur in hortis, & fistilibus in vasis transplantata in multarum ædium fenestris ad delicias, & ornamentum custoditur, nec raro prostat Pharmacopolorum vestibulo.

Est altera minor, *alba* dicta, quæ foliis latioribus est, longioribusque ut mali punice, & colore minus obliuro, ac ex albo virecente, unde cognomen. Cultura non nunquam in arboris in medio cras altitudinem assurgit, ut nos in quibusdam hortis maritimis vidimus. Utraque myrtus flores promit albos, suaveolentes, ex quibus arte debita aqua stillatitia elicitur suavissime fragrans.

Circa myrti caudices ad natum quid verrucosum, inæquabile, ac concolor prominere, quod velut manus myrti ramos amplectitur, *Myrtidæ* num. à Dioscoride c. 156. lib. primi appellatum: sed nullus nunc ejus usus, cum ab institutoribus nec ematur, nec adferatur, nec vaneat.

Est & alia sylvestris ac parvula myrtus, quæ locis sylvestris, siccis, macilentis, aeri expositis delectatur, quæque; baccas fert nigras efculentas & suaves, quas multi *vaccinia*, quasi *baccinia* nominant; Alii aliis nominibus, ad arbitrium fictis designant. In Normania vulgus à colore nigro, qualis est Æthiopum, *Vaccinia* qui Mauri vocatur, *moreta* dictos fructus appellat. *nigra*.

Myrtus ex contrariis substantiis constat, vincente frigido terreno: habet & tenue quiddam calidum, ob id ex Galeno efficaciter desiccatur.

Fructus autem ut & folia utiliter & assuuntur, & adhibentur, & propter qualitatem alstringentem, sanguinis excretionem sistunt, atque alios quosvis humores profluentes compescunt. Eorum decoctum ad laxatos artus, & ad ossa fracta atque ferruminationi repugnantia valde prodest. Alia quoque; multa commoda myrtus pollicetur, de quibus videndus Dioscorides c. 156. libri primi.

CAP. CCIX.

De Millefolio.

MILFÆ stirpes à foliorum pluralitate & incirsura multiplici millefoliorum nomine assuunt aliquando, ut *Achillea*, *Ostrya*, & *Strathiotis aquaticus*, semper vivo similis, qui secundum Plinium in Ægypto tantum nascitur, ut etiam *Strathiotis chyliophyllum*, & *Myriophyllum*, de quibus diversis capitibus loquitur Dioscorides.

Strathioti chyliophyllo cauliculus brevis est; *chylia* folia pennas juvenum avicularum imitantia; bre-

vitate & scabritie ad sylvestre cuminū accedū; flores umbella dēca anethi modo fulciti, parvī, cā didi. Nascitur fec. vias in locis aratro nō p̄cissis.

Eximii est usus, inquit Dioscorides c. 103. lib. 4. ad ulcera vetera, recentiaque, profluentem sanguinem & fistulas, unde rustici *Carpentariam*, seu *herbam fabri lignarii*, qui vulgari idomate, dicitur illis carpentarius, appellant. A nonnullis *militaru herba* nuncupatur.

Myriophyllum. Myriophyllo caulis unicus est, tenellus, unica radice prodicens, innumeris foliis, tenuibus, capillacis, feniculo similib. furculis flavescit varius, ac veluti ex industria sic delineatus. In pratis & locis udis nascitur atque palustribus.

Vires. Qualitatem habet altitringentem, exsiccatōriam & vulnerariam: inflammatioe enim adhibita optime confert, ea ab inflammatione vindicando, desiccando, & glutinando; ulceribus quoque prodest, & sanguinem undeq; fluentem sistit.

CAP. CCX.

De Tamarisco.

TAMARIX, seu Tamariscus indigne fruticis nomine donatur a multis, cū saepe in proceritate assurgat notabilem, atq; in crassitudine tantam increseat, ut ex ejus trunco & ramis calices fiant, & alia vasa leniosus inservientia; Et si Columella creditur, ē tamarisci trunco alvei excavantur, & aqua replentur, ut subinde fies bibant, sicq; lienis incremento, quo saepe & pessime laborant, sanentur.

Ramulos autem complures tamariscus emittit, & folia circa hos frequentia, exilia, tenuia, rotunda, veluti quibūdā lineolis transversis ac obliquis, sine incisuris in superficie exasperata: flores multos, tonentosos, albidos, aut ex albedo purpurascētes, quamplurimos, fastigia furculorū occupantes, ac in pappos demum evolantes. Subest radix lignosa, valde crassa p̄ arbuti etate.

Species. Sunt autem Myricæ seu tamarisci duæ varietates, una sylvestris & infrugifera, seu sterilis, quæ in multis sylvis nascitur; altera domestica, ei faciei & viribus finitima, quæ femina quædam profert.

Vires. Absurgentis ac incidentis est facultatis, atq; manifesta desiccatione; habet quoq; astrictione quandam. Mirifice autem & speciali proprietate confert indurato; obstructo & imbecillo lienī, atq; omnibus affectibus, qui ab humore crasso & melancholico proficiuntur.

CAP. CCXI.

De Fructibus.

S Tirpes eas, ē quibus radices, culmi, ramuli, ligna, scorices, folia & flores Officina Pharmaceutica cōpositiones ingrediuntur, superioribus sectionibus accurate descripsimus. Sequitur nunc, ut de fructibus tam esculentis, quam medicamentosis agamus, quib. Phara acopolium recte non carere potest. In eorum autē enarratione & examine fidelicos primum, qui dignitate, suavitate, utilitate, magnitudine & usu communi ceteris præstant, explicabimus, cujusmodi sunt Poma, sic dicta secundum Varronem, quod potu, aqua nempe, dum inferuntur, indigeant, vel potius, quod ex his potu paretur suavisissimus & saluberrimus: Vnde non sine ratione pomorum inventio, quæ Græci Mela vocant, Libero patri tribuitur, quod sic ex Theocrito liquet.

Atque sinu medio Bacchus sua mala recondit.

De Pomis.

Species. POMORUM tam multæ sunt varietates, ut vix

queant enumerari, imo nec dicimur cum telis quævis ipsa proferat, insitione miscellanea & mangonio varie immutantur: arte enim agestia cicurantur, acerba mitescunt, acida dulcescunt, pumila crassescunt, rubra flavescent, aut lium colorem nascuntur.

Et licet ubi vis arboris pomigera, seu malus ferax sit, in Normania vero nou modo fecundior et, sed poma gerit præstantiora, esu gratiora, anti-

Pomacul.

ciorave, & salubet in æ potioni cōficienda, quā Pomaceum vocant, aptiora: Cujus, ut vini varæ differentie compariuntur, sed quod ex pomis quibusdā Coccynis dictis, paratur, sapore, suavitate & præstantia vix generoso vino cedit.

Sunt vero notissima cuilibet genti poma, quibus nec ulla mensa carere solet, nec officina, quæ eorum succis utitur ad cōfectionis Kermeticæ, & Syrupi regis Saboris condituram, ut etiam ipso rumment carne ad unguenti pontati cōfectionem.

Generalia pomorum nomenclatione fructus omnes oportet comprehenduntur, herbaceo colore virentes, lignoli nihil exterius habentes, ut poma *curtipendula*, *rambura*, & similia. Contra vero *Acrodrya* dicuntur, quæ putamen habent exterius lignosum, durumque, ut *pistacia*, *nuces*, *amygdala*. Veniunt & pomorum nominatione *mala cotonea*, *Armeniaca*, *Persica*, & quamplures alii similes fructus.

Omnium vero præstantissima suavissima & jucunde fragrantia, quæ vulgus Normanorum vocat *gulorogeria*, *paradisiana*, *paspoma caluillea*, *rubeliana*, *renetæ*, *curtipendula*. & alia pene innumera, quæ ob salubritatem & suavitatem odoris, saporisq; habent hi in deliciis, etiam qui lautius vivunt, quibus respondent, si non antecellant Borsdortiam.

Aliorum adhuc incredibilis apud Septentrionales datur varietas & ubertas; quæ quod sint, vel amara, vel acidiora, vel austera, vel dulcoacida, vel dulcoamara, in horreis post perfectum incrementum congeruntur, ut maturecant, deinde molistras facilibus cōtunduntur, prælo committuntur, copiosus ut succus exprimat, qui in dohis reconditus, diutissime & incorrupte servatur pro potu Normanis familiari & salutari, quem à colore citri, *citrum*, & corrupte *sydrum* nominat.

Glycymela, hoc est, poma dulcia réperata sunt; acida frigidiora, ut & austera; amara calidiora. Omnia fere alyum molliunt, sed maxime dulcia, humorem biliosum contemperant, atque etiam melancholicum.

CAP. CCXII.

De Pyris.

PYRUS arbor à turbinata pyramidis instar effigie, sic dicta, omnibus notissima est; Ea enim horti & vireta terrarum ubique luxuriant, fructus tamen ex eadem expectant avidissimè Pyra enim quædam adeo elui grata sunt, ut illis alia quævis edulia à multis postponantur.

Eorum autem in colore, sapore, magnitudine & formatot sunt varietates, ut enumerare nemo queat. Veteres quædam *superba* cognominarunt *p. rra* & *ocysima*, quæ forte nostri hodie *Moschatula*, à gratioso sapore moschum referente, nominant, quæ minima omnium sunt, quina, lenave,

lenave,

fenave, sæpe plura, ab uno ortu prolixis pediculis dependentia, quæ fere omnium prima maturantur.

Commendatur Lutiæ & Rosæ, à succo sic nuncupata, bicipitia, magnitudine faris conspicua, Calletia, Sertelia, Dagobertiana, Eufæa, Bergamotia, Bonbristiana omnium gratissima, in agro Tironensi & Metensi laudatissima, ac pene in tota Gallia nunc frequentissima.

Laudantur & quædam à magnitudine, ut quæ liberatili dicuntur, atque alia nonnulla crassiora, quæ primum Rhodo advecta sunt, unde Rhodensis nominata, qualia forsitan antiquis *cucurbitana*, aut *Pompeiana* cognomine *mammosa*. Alia multa dantur his minora, carne firmiulcula, quæ frequentius cocta, quam cruda manduntur, & hybernas mensas terminant.

Ex Pyris autem nunc in multis Galliæ locis porio paratur, vini albi in colore, & calore sæpius amula. In sapore non multum varia, quam Pyracum nominant, quo non minus, quam mero ac vino generoso potitæ inebriant.

Exsiccautur ruri pyra in clybano, & servantur ad Quadragesimale tempus, sen Ichthyophagian: Aliquando coquuntur in defruto, sæpe *caryophyllis* configurantur, *sacharo* condiuntur, & servantur pro bellariis, aut obsoniis.

Pyrotum genera, aut magis aut minus astringentia pro saporis asperitate aut dulcedine. Decocta ut grata, sic salubria; Cruda stomacho gravia.

CAP. CCXIII.

De Citri. & Limon.

Malum Citreum varium est, ut omnium optime exposuit Ferrarius l. 2. Hesperidum. Primum Vulgare est idque belluatum, cucurbitinamive. Alterum est dulce, qualia in Canariis Insulis multa dantur. Tertium multiforme est & variegatum, de qua re vide allegar. Doctissimi. & diligentissimum Ferrarium. Limon quoque datur vulgatis, S. Remi, Liguriæ cænicus, pusilla pila dictus, Cajeranus, Amalphitanus, Calaber, à Rio, Laure, in comparabilis, imperialis, dulcis, peretta, striatus, spatulata, racemosus, striatus, Sbardonis, roselinus, bachadotus, scabiosus, citraus simplex & duplex, pōzinus, spongicus, paradisi, Adami, idq; *Reginus*, zinzinus, paradiisi, Adami, idq; *Reginus*, Neapolitanum, Romanum, *fatum*: Lumia eaque Valentina, satis, Ollula aspectu, medulla exers: lima eaque dulcis, auris; scabiosa, longa, rotunda. Uti exponit cit. Ferrarius in libris Hesperidum.

Usum quod attinet, prædictas Ferrarius cundem omnium optime & dilucide exponit l. 2. & 3.

Aute mala inquit pretiosius genus humanum bonis opulentant. Eorum beneficia vis utilitasque multo plex paulatim comperta, hominum experimento per seculorum gradus proficiente. Rudis antiquitas poma hæc ad oculorum & narium delicias in ædibus exponebat: condebatur vestitiariis ad necandas odore tineas: ac, tanquam ingentis pretii res, in arcum thesauris asservabat. Corticis amaritudinem, carnis duriem, & medullæ acrimoniam detestata, inter esculenta non habebat: sed pro medicamine usurpabat. Cæterum Athenæus Navicrarit, qui M. Antonini Principis ævo eruditus convivator sophistarum cænam elegantius

lauritiæ volumina instruxit, avorum memoria suorum capisse in cibo esse citrea testatur. Horum præterea pomorum vim contra venena efficacem ætate sua in Ægypto fuisse compertam sic narrat. Sumptum citreum ante cibum quemlibet (sive is humidus sit, sive siccus) venenis omnibus resistere ex cive meo didici, cui fuerat Ægypti administratio demandata. Quosdam hic facinorosos homines Alexandrino more ad serpentum morsus damnaverat. Illis ad locum sciariorum supplicio destinatum procedentibus muliercula quædam, cautionis uxor in ipsa via, quod in manibus forte habebat ad mordebarque malum citreum, miserat porrexit. Pomo illi comminutatum, ingentibus acervissimis anguibus objecti citra noxam venenatos ictus excepere. Attonitus rei novitate iudex, ab eo, qui custodiebat, milite quæsit, nunquid antidoti bibissent rei aut comessent.

Ubi denique rescivit, absque dolo malo citreum illis fuisse datum, iussit postridi alteri tantum dari: deinde utrumque anguibus obici. Ex quo factum est, ut citreo pastus sospes evasit: alter ilico expiravit. Exinde crebra experimenta fidem fecere certissimam, venenis citreum omnibus adversari. At verò Plutarchus uno antiquior seculo, quam Athenæus, vix adhuc inter cibos receptum fuisse citreum significat: Quia seniorum plerique, qui tum viverent, cibi ejus insolentes penitus abstinerent. Multa inquit, quæ nemo aut gustare aut comesse voluisset, suavissima jam sunt facta: velut ænomeli, cerebrum, scyopepon, piper & malum Medicum: Exteram citri arborem soli nostratis diu recusantem hospitium, tandem Palladius Plinio posterior accurata felicitate translatione Italicam fecit: unde in Hispaniam & in Regiones, alias jam mansuefacta transivit: sedulaque cultura obsterice didicit multiformes sobolescere in partus, & in varios medicamentum, ciborum, ac deliciarum usus mittere. Ita veterum palato execratæ amaritudinis malum citreum multiplicitate suavitatis vescum fecit solertia posterorum: & ne fames auripeliquum damnetur in tempus, aurum natura maturat in pomum. Mitto hic infinitas enumerare oportunitates, quibus Medicæ arbores earumque poma in re medica, cibaria, voluptaria optime de hominum genere merentur. Is enim esset immensis ac peculiaris voluminis labor. Quare præcipua complectar prædicti potissimum generis emolumenta, quæ luculentissimi scriptores prolixius cōmonstrarunt: ut id genus pomum summorum iudicio videretur, quam sit humanæ salubritati pretiosum, quam verè aureū, quivis interpretetur. Verum, ut ejus vires planius intelligatur, qua idem polleat, principum qualitatibus gradatam temperiem, convenit prædiscere. Igitur malum aureum partibus constat quatuor, nimirum *cortice*, *carne*, *medulla*, *semine*, habitudinis inter se perquam diversæ. In ea cuique statuenda mirè invicem dissident doctissimorum effata medicorum. Summus citrei cortex apud Galenum mediocriter exuperat secundo siccitatis, ut Medici ajunt, gradu: Caloris a frigoris nullo: sed temperatè se habet, aut paulò citra temperiem.

periem. Palsis Ægineta sentit propemodū cum Galeno. Sed ipse sibi discors Avicenna modō ait eundem corticem esse in primo calidum gradū, sicū in fine secundi: modō æquē calidū sicūq; tertio. Idem præterea carnem in primo calidū & humectōrum ordine reponit. At Ægineta cū Galeno pituitosam facit, ac proinde nequaquam calidam, sed frigidam. Hoc Rasiseriam, inter Arabes medicos per celeberrimam affirmat: additque citreæ carnis frigus humori præpollere. Medullam verō, sive acidam partem in tertia refrigerantium & exiccantiū clāse connumerat Avicenna. Nullam partis huius falso videtur nonnullis mentionem facere Galenus. Eam enim ab intimo, ut opinor, situ, semē vocavit humidum acidumque, quo nucleus, hoc est verū semen includitur, eandemq; partem gradu siccitatis ac frigoris itidem tertio à temperatis recedere affirmavit.

Caro.
Medulla.

Semen.

Semen Avicennæ testificatione tertio gradu, vel ut alii codices habent, secundo calidum est ac siccum. Sed idem alibi auctor eidem semini primum caloris, secundum siccitatis gradum ascribit. Utrumq; geminat Galenus. Id genus semen Averroes calidū esse fortiter; sicūq; propunciat. Cæterum folia vim discussoriam ac desiccantem habere creduntur. Mitto hęc, ne longum faciam, varias referre sententias medicorum. Unā Christophori Georgii de Honestis atexam: quod hic non paribus modō, verum etiam tori citreo peculiarem decerit habitudinem. Hoc ergo iudice cutis in fine gradus primi calida est. Caro vergit ad frigoris primum gradum, humoris pervenit ad eundem. Medulla friget in secundi gradus finē, sicca est in primo. Semen gradu caloris primo, & siccitatis secundo reperiata experat. Deniq; universi pomi temperies, è vario partiū habitu coalita, primum frigoris siccitatisq; gradum sic obtrinet, ut hanc illud excedat. Iam verō ex oraculo Galeni citreus cortex parce commanducatus roborando stomacho valet. Eiusdem corticis concisi expressiq; succus medicaminib; miscetur, quæ sumpta per superā ventrem solvunt & purgant. Caro ex aceto garoquemanditur ut facilius cōcoquatur, & hebetior est acuatur sapor.

Sed Avicenna condito citreo stomachi languorem curat, cibiq; cōcoctionē adjuvat. Citrei cortice, ob innatum calorem theriacæ vim quādam habente, cor lætificat. Huius quoque adhibet loco, medica efficacitate proximū, tenuioris concretionis solum & florem. Acida vero parte, quippe frigida sicque fervidioris habitudinis cordi opitulatur. Cardiacō morbo, quem nimis fecerit, calor, & venenatis repēcium bestiolarū ac serpentium ictibus medetur. Semina præterea, tanquam theriaca, utitur contra venena omnia: putatq; corjuvari, eo firmitatem præbentē facile vascēnti subtilissimo sanguini, quem spiritum vocat. Quin etiam ex iis ait esse remediū, quæ humantiam intelligendi vim sublevant & serēnāt. Postremō docet (quod veteres ut supra scripsimus, usurpabant) interposita vestimentis citrea tinnearū noxas prohibere. Invitat hoc me loco, & ab initio medicinæ curriculum paulisper avocet per amicum dignumq; cognitū diverticulum.

Citrosa
vestes.

Citrosas vestes à veteri Poëta Nevio appellatas censet Macrobius. Quia (ut est ab Oppio traditum) vestib; interjectum citreum malum odo-

ratissimum tineas necat. Sed Festus & Isidorus citrosam vestem nuncupari existimant, quasi cotrispam, ad citri alterius crispante materia inelyta similitudinem. Hinc de nonnullorum sententia interpretum Iulius Capitolinus in Pertinace citratas militares nominat: quas illi virgatas, crispamq; citri elegantia imitantes intelligunt. Veneruntamen appositor ejus interpretatio loci pro citratis citratas movit. Et hæc scinditur bipartito. Nam cum Iosepho Scaligero Isaacus Causabonus citratas chlamydes pro villosis sive hirtis accipit: quarum Spertianus in Severo, & Lampadius in Alexandro meminerunt. Claudius verō Salmasius in Iulium Capitolinum fimbriatas interpretatur. Cirri enim (inquit ille) fimbrias significant, q̄ per extimā vestis orā dependēt. Hinc tunica citrata Phædeo Augusti liberto in fabulis

Ex alticinctu unius atriensibus

Cui tunica ab humerū lincto Pelusio

Erat descripta, citris dependentibus.

Oræ autem illæ, sive llinbi, sive citri vestī sive pelibus plerumq; & lorīs prætexebantur. Equidem in hoc sentio cum Salmasio, cum ob erudiram ejus conjecturam, tum quia in Trajani Cæsaris columna Romæ visitur ejusmodi chlamydis, citris dependulis citrata, cælatura: Cæterum, ut ad rem medicam redeamus, ex eodem Avicenna citrea caro inflationes parit: easdē folia discutiunt. Floris succus subtilior est eis. Acida pars styptica sive astrictoria vim habet, & choleras inhibet. Ad hæc tradit Averroes, citrei corticem stomacho & jecinori prodesse: semen esse præstantissimum bezahar, sive præsentissimum antidotum contra omne genus venēna: sed carnosā parte crassos humores procreat, Serapion ejusdem pomi medicas vires ita recenset. Citreum ad verius mortifera medicamina salutariter ex vino sumitur: alvumq; laxat. Ejus decoctum ori collucto adhibetur cōmendat halitū: prægnantib; quoq; auxilio est in malacia: Caro stomachum plus æquo calentem refrigerat. Pars acris illita impetigines diluit: decocta cardiacos adjuvat: aviditate ad cibos præstat: choleram incidit: Ventrem sistit & vomitum jecinoris restringit ardorem: tristitiam abolet: Eiusdē verō acidæ partis succo potissimū tribuitur hilaritatis affectus: sed pulmōni ac nervis acritudine officit. Seminis grana pollent ad verius venena, si nūmi unius aurei, drachmæ videlicet ac dimidiæ pōdo cū aqua tepida venenatis morib; imponantur: alvū p̄terea molliunt. Ex acri medulla syrup⁹ medicatissima est potio dieb; æstivis, pestilente calore calidumq; venenū afflātib; vertigini auxiliatur ex vino: & cholera efficacissimē reprimi: Mefue quoq; perspicax fuit in opportunitatibus citrei pervidendis, & liberalis in evulgandis. Conditā, inquit, citrea cor & ventriculum roborant: concoctionem iuvant: & oris animam jucundiores faciunt. Quare Iacobus Sylvius iis, quæ in Mesuē scripsit, commentariis asserit, conditos citreos cortices cardiacis compolitionibus adhiberi, qui cor exaleant & refocillant.

Duos præterea syroposidem præscribit Mesuē. Syrupus sue: alterum è citrei corticibus stomacho firmando, & halitus gratia conciliandæ: ex acido succo alterum, flavæ bilis & febrium, quæ cum ex illa tum ex viscerum phlegmone sive inflam-

matione

matione ociuntur, ardori flammeo validè restinguendo: sicut sedandæ, ebrietati arcendæ, vertigini curandæ, febribusque contagiolis depellendis, quas maleficis æstus vapor accendit. De utroque syrupo complura scituque digna, qui commentarios in Mesue ita subscribit, licet primus è citreo cortice si rypus exalefaciat: moribustamen ob æstivam intemperiem sævientibus, ipsique veneno adversatur: quia principes corporis partes corroborat. Ioannes verò Costus hæc subiicit, Magnò est usui syrupus supradictus ob ea, quæ confert, commoda membris præcipuis, adeoque corpori universo, frigida quavis noxa laboranti: dum torpidus sanguinis vigor & semimortui spiritus citriui odoris afflatu, suaviter igneo, recreantur & reviviscunt. Ea propter præstiterim moschum addere, præterquam in curandis sæminis quarum plurimæ hoc odore laudantur. Altero, ut ait Ioannes Fernelius, acido syrupo febrilis æstus, putredo, visque malefica, superatur. Ut autem Valerius Cordus, bilis, febrium subdole perniciolosum, quæ vocitant malignas, ac vehementis sitis ardor extinguitur. Accedunt ad hanc sententiam omnium suffragia medicorum, præsertim vero Pij Æneæ Caprici, & Ioann. B. ptistæ Montani: quorum ille contra pestilentem febrem præstantissimum remedium putat citrei acrimoniam: quippe quæ refrigerat, exsiccatur, & laxatur: habetque theriacæ vim efficacissimam, & alibilem, nullaque ratione noxam. Hic autem citreum appellat iisdem perniciosis febribus anticum remedium.

Conditus citrei cortex (ut est apud Fernelium) cardiacis medetur & melancholicis. At in cæcis vero semen, sive haustum sive injectum, venena aut etiam noxia & mortifera medicamenta, quæ vocantur à medicis, deleteria, pugnacissimo diffidio expugnat: quia vim eorum debilitat, vel profusus inringit.

Medicatum è citreo compositionem conficit Mesue, quam recentiores medici à partium, quibus constat, de leu nominant electarium.

Ea cordi robur, & ventriculo vim concoquendi: halitum jucundum facit: Conceptosque ventos dissipat: Aliud à Guidone de Caulia eo excogitatum est è citreo electarium eo præcipue diversum à prædicto, quod alvum ciet. Nullum hoc frequentius Francisci Sanchez testimonio medicamentum adhibetur à montis Pessulani medicis: Noxios enim humores omnes, ut ait Valerius Cordus, absterget: Nonnulli additis fenæ foliis cum exiguo gingiberis & croci pastillos electarii loco ex artis præscripto component: ventrem pariter emollientes. E citrei & aurantii feminibus oleum exprimitur, quo Mesue dolorib, arthriticis sive articularibus, tumoribusque supervenientibus opitulatur, & calculum è renibus & vesica exturbat. Eiusdem quoque olei potu illitæ Manardus & Sylvius pestilentia arcet, & intestinorum animalia necant. Cæterum ubi scribit Avicenna non citriui oleum quodcumque nervorum prodesse paralyti, sed id solum, quod exprimitur è cortice: diffentire videtur à Mesue, feminis oleum ad morbos articulares adhibente: Re tamen vera in eandem uterque sententia est: Nam ex Avicenna & semen & cortex dissolvendi facili-

tate pollent: Quare utriusque partis oleum ex usu esse potest ad frigidum nervorum affectum discutientes: Ad censendum igitur est, acidum teici partem ab Avicenna, quippe frigidam, atque, ut ipse subiicit, nervis invellâ. Quin etiam crediderim, conjunctam cortici carnem ab eodem non admitti: ne suum illi frigus oleo impertiat. Iam verò si libeat ex Ioannis Heurnii, medici Trajectini, præscriptione corroborare frigidum cor, possum citreum ex aqua rosarum aut melissæ stillare. De coctum citri. datur cochlearis mensura: Si Iosepho Quercetano auscultes, ex oleo & sulphureo citrei cortice, satis aqua macerato, extrahes oleum cordi conveniens, sudorem movens, & adversus pestilentiam aliosque venenatos affectus perquam utile.

Eundem corticem cum saccharo diriges in pastillum ad stomachi cordisque robur. Ex medulla citri. verò succum exprimes, chalcanti sapore acidum & mercurialem, incidendis extenuandisque: crassis & glutinosis humoribus, nec non solvendis & comminuendis humani corporis arenis & calculis efficacem. Vis enim ejus chalcanto similis, nèpe aspera & mordax, perinde inter hominum viscera, ut foris solet, lapideam duriciem domat: siquid gemmas, uniones, & corallia in tabem resolvit. Ad hæc mali citrei, magnamque cum hoc affinitate habentis limonis succus, ut idem author est Quercetanus, cibi aviditatem excitat: ardore belis refrigerat: ardentes ac pestilentes febres abigit, & venenis omnibus efficacissimè resistit. Cui dulci Amygdalarum oleo ad sedandos renum dolores mirè facit: Ad unciam unam vel alteram cum vino albo, aut cum raphani decocto haustus calculum comminuit, eiicitque. Stillaticia succi ejusdem aqua cor aliasque corporis partes contra pestilentiam ac dolosas in perniciem febres corroborat.

Ex eodem succo syrupus à pharmacopolis conficitur ad eosdem usus. Denique ad cordis vitia & ad de succo pestilentia citreum citè conditum salubriter sumitur. citri. Miltu decocto saccharo citrinu oleum, quod in capite consequente Iulepū nos citratum appellamus; citri Elæosaccharū vocat Hadrianus à Myndarum sicut, medicus Germanus. Eiusdem ille compositionem nendirationem non ita perspicue ac minutim præcipit, uti nos faciemus: Vires autem, usum, portionemque semendam accuratè tradit: Ait enim, hoc Elæosaccharum à dimidio scrupulo ad integrum cum congruente, qui devehat, liquore adhibendum esse ad imbecillitatem cordis & ventriculi sublevandam, ad concoctionem adjuvandam, ad inflammationes discutendas, ad retundendam venenam, ad halitum inodorandum, ad vina demum cum odore tum sapore jucundissimo condienda. Diversi à prædicto generis Elæosaccharum Angelus Sala, inter Germanos medicos chymicus Vicēdinus cōficit: & germanici sermonis volumine sic evulgar.

Quodcumque aromatum & calidiorum plantarum benevolentium oleum medicamentum est pretio & salubritate præstantissimum. Ad efficacitatem suam fluida natura per diu retinere difficulter potest: Tame si n. premitas exiis nihil, quod adhiberi de more solent, ut in vitreis vasibus diligenter ocellis obturatisque, custodias: Aeria tamen igneque, ac, p. inde in omnia se penetrat vim ex facili amittit: quæ vel aeris calore, vel agitatione qualibet partes illæ subtilissime vane scūt, humore quodam lēto duntaxat

Quomodo paranda Elæosacchara.

duntaxat glutinisque perfimili relicto: Hucilud accedit incommodi non levis, quod ex iisdem vasīs, frequentem in usum apertis clausisque adeoque aeri perviis, odoratam oleum animam exhalat:

Huic etiam noxæ obnoxium est, cum alia in vasa traicitur. Fieri præterea nonnunquam solet, ut, fortuito casu vase diffracto, liquor omnis irremediabili dispendio effundatur. His ego incommodis (sic ille subiicit) ut occurrerem, pluribus abhinc annis mecum ipse reputavi, quæ possem arte hoc genus liquoribus concretione-nem aliquam adungere: ut eorum tenuissima pars citò evanida crassiore aliquo in corpore, velut in suo matrice viui spiritus, foveretur: Sic enim erit eorundem usus liquorum commodior & expeditior: Saccharum autem visum est huic rei peridoneum. Nam & suæ præ-natura siccum oleaceos avidè liquores combibit: & inodorum, quos recipit odores non inficit: & quamvis dulce (modò temperatè adhibeatur) vim odorum acerrimam non re-tundit. Ad hunc igitur modum mistura fiet: Candidum saccharum minutissimum tritum in farinam in vitreum mortarium, scyphumve mit-tetur. Deinde stillatitii tantum olei, quantum lubet, minutatim tamen atque per partes, in-fundetur. Interea loci saccharum ulque agita-bitur, miscbiturque, dum benè oleo fuerit in-succatum. Sed cautio erit, ne olei nimio insutu instar unguenti pulvis sacchari pinguescat: Suffice-rit autem, si ætenuis humefcat, ut papyro im-positum oleacei liquoris maculam relinquat, ita humectum oleo succatum in otis angustii vi-treum vasculum adijciatur. Os vasīs obtura-bitur frustulo ligni, vesicæ membrana obvolu-ti: rursumque sic obturatum os, papyro, & ejusdem generis membrana forinsecus operie-rit: Denique benè operculatum in usus loco frigido servabitur: Hoc genus misturæ ita cus-toditis suis manet longo tempore vigor & effi-cacia: iisdemque aptissimè olei loco uti pote-ris: melius enim cum liquoribus commiscean-tur. Magno enim usui sunt in omne genus po-tionibus catarthicis sive purgantibus, quas apo-temata sive decocta nonnulli vocant, inodo-randis, pariter & temperandis. Quin & aspor-tari quocunque possunt loculis aromatum thecis incluzæ ad itinerum opportunitates. Quod si vitreum vas fortasse frangatur, prom-ptius fuerit odorato madentem liquore saccha-ri pulverem, quam ipsum per festusum oleum, colligere, ne pestum eat. Cæterum si quis præ-tiosum quodpiam ejusmodi olei genus velit cum saccharo componere, ut inter balsamum vel inter alios consimilis pinguedinis devehentes liquores, quos medici recentes vehicula nuncu-pant adhibeat: is animadvertat, oportet, plus esse olei, minus sacchari admiscendum, ut ad in-star pinguioris unguenti mistura crassescat: Quæ in hunc finem est non efficacia solum, verum etiam commoditate, quam siccum elæosaccha-rum, præstantior. Possunt enim diversæ elæosac-chari genera confundi ad puram liquidamque potionem concinnandam licetque arbitrios ad usus moschum & ambarum coaddere.

Assleverant Chymici, falsas res, è quibus oleū

distillant saccharo esse ad eum finem opportu-niores. Ego tamen secus te ipsa comperi. Cui pe-ticulum tacere lubeat, esto liberū. Quod ad no-men attinet elæosacchari, olei cū saccharo per-mistum sonat: cum Græcorum ἐλαίον, sit oleū la-tinorum. Si verò perculiaris olei nomē accesserit, tum elæosaccharum vocatur exempli causa è corticibus limonum. Hæc tenus Angeli Salæ su-per elæosaccharo dissolutio. Hic opportune sub-jungere habeo, quod ingeniose docteq; Marti-lius Ficinus ait, saccharo videlicet, idoneis odo-ribus cōdito vires intricificè instaurari: quia valdè vitalem spiritum alit jucundus odor afflatus è pa-bulo, quo corpus citò pluitimumq; nutritur, & sensus voluptate perfunditur: cuiusmodi esse idè asserit, vinum præ cæteris calidum & humidum, beneolens, delectatum & limpidissimum, nec rō saccharum odoramentis medicatum. Hæc etiam spectat ab eodem Ficino diserte tradita odorib. & aromatis tuenda virg. fovendiq; spiritus ratio. Igitur qui cupit sine irrorantis Auroræ succo diu-tumam Titoni senescerem, & sine recoquentis abeno herbisq; Medææ reducem Æsonis juven-tutē: ex jusse Ficini multiplici præscripto citreū adhibeat. Sed revocat nos prædictus Hadrianus, alia cognitu digna è citreo medicamina & primò Electuarium monstraturus.

Syrupum è malo citreo, quem à rosis adju-nctis rosaceum, vulgò autem rosatum nominant, idè præcipit Hadrianus, què vide parte 2. lib. 1. p. 15. Deniq; citrei decoctum ex ejusdem Hadriani præscripto sic facito: Mala citrea terna cum cor-ticibus rotunda in segmina, ea; tenuia, & con-cidito. Deinde sumito sacchari candidissimi uncias quaternas, & aquæ fontanæ libras senas. Deco-quito ad tertias: tum percolato: decoctum instar vini limpidum in usus reponito. Salubriter adhi-betur quoridiane loco porionis in pestilentia, in epidemicis sive popularibus morbis, in ardentibus ac biliosis febribus, inflammationibus, pue-rorum pustulis, quas etiam varos dicunt, nephri-tide sive renū dolore, cholera, sitiq; immodica: insigniter enim refrigerat humectatq; Cor p-tere, ventriculum, hepatis, cæteraq; viscera præ-servida & imbecilla corroborat, nec sinit putre-scere. Satis a. erit unus tantum modo largior ejus decocti haustus. Cæterū delicatiorū palato sine corticibus citrinū hoc decoctum conficitur. Vi-no mistum ebrietatē prohibet. Citrei virib. pu-gnat adversum toxica Iohannes Langius: deque foliis huiusce mali, nec non aurantiæ ac limoniæ oleum elicit odoratum. Iohannis Baptistæ Portæ distillationum liber Medici pomi emolumentis vberim scætet. E Danielis schærti volumine haurimus citreæ aquam, oleum, & arabici nominis Elixir, sive (ut vulgò ajunt) quintam essentiam, e-jusdemq; pomi condituræ: quæ jucunda & saluta-ria cordi præsidia. Noltratis. se medicis oppor-tune inferit; philosophandi medendiq; arte inter Arabes præstantissimus Bredaddinus, Cadibæ Albegui filius: quæ, Machatio Christiano suis in libris chronicis testante, decessisse dicitur anno Hegyræ, sive à fugâ Mahometis centesimo quin-quagesimo quinto: Scriptoris huius liber de vo-luptate, quâ animus percipit sensuum beneficiorū extimorum intimorūque, arabico sermone cō-scriptus etiam nūc extat apud Marcum Ovelium, Spole-

Syrupu
diacum
Myrsi
Decoctu
citri M.

Elixir di-
tri vid. p.
119. 110
lib. 5. par.

Spoletino patre natum Syriæ in urbe per celebri, quam vocant, Alipum, & Mantuæ Carpetanorum sive Madriti arabicæ linguæ interpretem: qui librum eundem Hispanicæ Consuetudini reddidit.

In eo sic Breddadinus mali citrei vires prædicat. Notissimum citripomii, aspectu odoratuque perquam jucundo geminum oculorum, & nariû gaudium est. Per multis verò beneficiis pollet viribus, quibus alii naturæ partus deficiuntur.

Ferunt, virum apud Persas sapientissimû, Regique Chosroæ percharum, gratia tandem excidisse: detrusoq; ob eam causam in carcerem unius tantum quotidiani cibi optionem fuisse regio jussu datum; eum verò malum citreum prætulisse. Deinde causam optionis hujus hanc retulisse. Citrei mali gratus odor animum exhilarat meum; cutis & fœmen cordi opitulatur, Caro cibi, medulla potus præbent usum. E fœminibus præterea oleum exprimitur ad lumen. Citreus cortex assiccotus in salutarium cordi medicaminum compositione adhibetur: minutè tritus oris suavitatem facit, stomachum roborat, cœctioni confert. Ejus caro ægrè concoquitur, quippe crassior. Idcirco, nili modica, esse non debet in cibo. Ex acri medulla syrupus & compositio spissior concinnatur, cholerae inhibendæ; cordis palpitacioni sistendæ, discutiendoque languori, quem utriusque bilis fervidi vapores faciunt: intimo ardori sedando; calidorum violentiæ venenorum reprimendæ; vomitionibus cohibendis, quas biliosi humores movent: denique jecinis incendio restinguendo: Elitata sola acrimonia stomacho & nervis officit: Author est Aloysius quidam de Nerbais, mala Indiæ citrea esse dulci sapore. Idem aliquando in familiari sermone super Insulis fortunatis, quas etiam Cannarias vocant, & super earundem memorandis rebus, narravit illic citrea reperiri, quorum alterum altero includeretur: & alterum quidem esse dulci, alterum acri medulla. Nec tamen satis memini, utri dulcedo inest. Caro citrei friget humetque. De aliorum autem sententia primo, ut ajunt gradu calet. Tristitiam animi resolvit, & forinsecus admota tollit exanthemata, & scdam quancunque maculam corporis. Semen venenis peculiariter adversatur; detritum verò, & ex aqua tepida impositum, scorpionum ictibus medetur. Folia multiplici potentia vigent. Præcipua sunt ad inflationes discutendas, ad vires faciendas, ad corruptos humores, sive stomachi pituitas purgandas.

Hæc Arabia Breddadini de citreo dissertatio.

At verò Balthasar Pisanelus mali citrei semen ex vino haustum etiam contra hæmorrhoidas, contraque venena universa & præcipue scorpionum prodesse asseverat. Sed nemo citrei viribus pluribus plus tribuit, quam Parisiensis medicus, Guido Petinus Bellovacus. In eo enim, quem Gallicè scribit de valetudine tuenda, libro

apertissimè ait, pluris à se fieri malum vinum citreum, quam universa officinarum nostrarum cardiaca medicamenta: plus esse in eo præsidii contra perniciosos morbos, contra febres ex humorum putredine ortas, contraque venena & pestilentiam ipsam: quam in quovis lapide Bezaar, vel in theriaca, & in Antidoto Mithridatis.

Quin etiam putat, lapidem Bezaar esse falsum. *De Bezaar indic.* Citium ludibrium, & Byzantinorum aliorumque Iudæorum inventum mortalitati, magis animo quam corpore ægrotanti; nimiumque credulæ imponentium. theriacum & mithridaticum antidotum venenatas ex igneis aromatis compositiones, hominum visceribus exurendis, emptorumque pecuniæ decoquendæ aptissimas: & unis circulatorum venditorumque crumenis implendis egregiè salutaris. Adhuc suæ suffragatorem sententiæ citat medicum alium Parisensem Philibertum Guibertum, æque contra lapidem Bezaar declamantem. Verum enim verò (quod utriusque pace dixerim) compertissimum est nostrorum quoque sociorum in utraque Indiæ degentium testimonio, prædictum lapidem quarundam visceribus animantium nasci, usurparique salubriter toto fœrmè orbe terrarum. Et quanquam sæpè ideam adulteratur: atramentum adulterium à vero certis judiciis internosci. Theriacum autem & mithridatis antidotum saluberrimi usus diuturno experimento indignam à se calumniam propulsare: Sed ut ad medicam citrei viam redeamus, præsentissimum esse adversus venena remedium evincit idem Guido Petinus, cum quia (ut ex Athæneo narravi) fuisse, qui præsumpro citrei antidoto venenum itinocecenter hausere: tum quia pomi ejusdem singula membra salubri temperie sic invicem discrepant, ut varios consanare morbos possint, & contra ipsa venena in unam coalescere medicinam. Possem hoc præterea loco, qui citrei multiplicem salubritatem tradunt, addere: nempe Iulium Cæsarem Scaligerum, Hieronymum Cardanum, Carolum Srephanum, Vidum Vidium, Iacobum Wecherum, Franciscum Baronem, Claudium Deodatum, Rodericum Fonsecam, Joannem Renodæum, Paulum Zachiam, Vincentium, Alfarium Crucium, Simonem Paulum, Franciscum Citresium, aliosque medicos permultos, & suavi carmine medentem Iovianum Pontanum: quos tacitus prætereo, ne, qui breviter a me, sim infinitus. Illud universè verèque affirmo, vix esse medicæ rei scriptorem, qui citrei mali utilitates silentio dissimulet. Unum extremo loco subiiciendum censeo Plinium, pomi hujus præcipuos usus eloquentia de more compendiarie ingeniosè complectentem. Citrea, inquit, contra venenum in vino bibuntur, vel ipsa, vel semen. Faciunt oris suavitatem, decocto illorum colluto, aut succo expresso. Horû semen

edendū præcipiūt in malacia prægnantibus: ipsa verò contra infirmitatem stomachi, sed non nisi ex æteto facillimè manduntur. Ut hoc demum præconium citreo malo, beneficiis innumericis admoniti, debeamus: nnum pomum ad omnia se generis humani commoda temperare. Attamen inventus est, qui medicum malum, salutis humanæ medicatissimum sibi vehementer, incommodare existimavit: Is erat medicus, sed malus: nempe multæ vocis & nullius mentis circulator. Factum igitur aliquando, ut in officina medicamentaria hoc ægro præscriptum à medico legeret; Recipe carnes mali medici: deque sua carnificina medicinam concinnandam interpretatus, crederet se vel pilo tundendum in pilulas, vel prælo premendum in potionem: deinde migratione corporis unius in aliud quæ nec Pythagoræ in mentem venerit, aut eluculentum, aut poculentum ad alium ducendam devorandum: ac denique pro beneficio effusissimo ingratis sibi vicem reddendam, quod infelici exitu eiecitius non reddendo, sed medicina dignum sepulchrum esset habiturus. Quare in summa trepitatione prudens à pedibus consiliū & auxilium petit, nempe fugam, cum se malum medicum esse sciret, & quidem eo præsertim nomine malum, quod malum medicum bonum esse nesciret:

Saluberrimum è citrei mali floribus oleum, ubi felix id malum uberrimè provenit; velut in Agro Rhegino locisque Siciliæ nonnullis, elicite potest. Flores in unum aliquod è Chymicis vasis idoneum concies. Pro quaq; florum libra quas aquæ senas adicies. Ut oleum effluat potquam optimum, vas implebis medio tenus, aut citra: Aquam non frigidam, sed egelidam infundes, ut olei stillitidum properetur. Ut autem chymica juretur cōcoctio, qua oleum existat uberrius, ignem ad movebis mutatim gradatimque vehementiorem. Cumque vasis cervix & caput, humore calido assurgente, jamque distillaturo vaporatum, ceperit incallescere; cautè ignem temperabis: ne bullantis agitatione humoris excitatis in sublime fœcibus, turbidum sordidumque oleum extillet: Ita sæpius suffectorum recentium florum quinquagenæ aut sexagenæ libre unciam ferè olei dabunt, succino coloret flavescentis, & leviter quidem odorati, sed medicos in usus præstabiles.

*Ol. flor.
aurant.*

Pari opera ex aurantiæ mali floribus stillatium oleum, quod vulgò quintam essentiam nominant, elicies, cum extetis nationibus tum gallicæ in primis expetitur: eaque ratione quam in loco tradam, adhibendum. Si præter florum folia seorsum detracta, pomorum etiam rotunda rudimenta mediis infloribus prominula, sive pusilla aurantiæ in alio generis ejusdem vale inferrefacias: acutissimi odoris oleum uberiore proventus vocabis: E frontibus quoque citrinis oleum sic educitur. Cum citrea putator interlucet, amputati supervacui rami parvo pretio, quippe reticuli, comparantur: Foliorum tenerima, lummique cauliculi gradiore forfice cultrove non minutè, sed cassè conciduntur; & in prædictum modum igne guttatim liquantur. Ira tricenæ aut quadragenæ frondium & ramulorum

libræ unciam olei reddent, ex viridi albicantis, jucundè olentis, & morbis compluribus salutaris. Cæterum ipsius pomi oleosus cortex nō una oleum via suppeditat: Nam præterquam quod usu pharmacopolis familiari notissimoque; alienū commistus oleum odoratæ medicat, vel manu pressus emittit: Sic autè efficacia ope caloris guttatim hoc extrahimus. Mala citrea complura, exempli causâ centena seu ducenta, cōparamus: In catinum fictile, vitrei lævoris textorio expolitum aquam defundimus. Super hoc mala eadem decorticamus: corticeq; aversum cultrum crassos in aquam decicimus, ut oleosus humor vel ab incisu profliliens vel corticibus hærrens, citra jacturam aqua excipitur: Hac præparatos cautiore cortices ipsamq; citrini aquam terreo cochleati, quod inductum stamnosit, aliove instrumēto consimili addimus in vas chymicum rostratum, quod alembicum vulgò dicunt: Ita macerati eos patimur in aqua modicè repida, ut oleum stillet uberius & odoratius. Primum igitur ad lentis vaporis temperiem oleosus liquor, nempe olei flos existit: cui dilutus aquæ color, acutissimus odor, & mira tenuitas, naphtha ipsa, sive (quod recentiores malunt) petroleo penetrabilior, vulgare spiritus nomen adjunxit. Cavemus autem alembico vehementem ignem, ne cōstitutum cū prætenui spiritu crassius oleum evocetur: Quod inferioris quidem, sed probabili nota consequi solet: Centum mala citrea iusti incrementi satis levia, non maturissima, nec nimium eruda, quippe succosiora unciam fere fundent, tenuissimi, & semūciam crassiores. Eadem multum olei ciebit indulta è cortice aurantiorum, quæ vel inatbore diutius pendula, vel sponte lapsa, exhausto vetustate medulla sicco, nullum jam cibi usum præbere possint: Quin etiam, quæ suis plurimæ decidunt ex arboribus immatura vitideq; aurantiorum pilulæ, cultro minutim confecta; aqua egelida (ut pandò antè præmonui) macerata, ac ritè inferrefactæ uberrimo peracuti odoris oleo scatebunt.

Quæ de citreo malo aurantioq; præcipimus, *Ol. citri,* ad limonium etiam referuntur. Nam quæq; corticum libra quinas aquæ aut senas exigit, ut oleū *limon.* uberius, dilutius, & odoratius extillet: Lætus præterea convenit calor ad tenas septenasve horas. Quanquam enim cortices in aqua natantes adstruon non esse obnoxii videntur; attamen, vasis nimis inferrefacto, illi non sine noxa ignescerēt: Quod vitium chymici nominant emporeuma. Præcipue verò curabitur, ut ad operculum alembici refrigerandum pecennis aqua, vel è fonte nativa, vel è dolio congestia, canaliculo contrivetur: Etenim in sublimi subvedi calidi vapores frigore illo cum in aquam, tum in oleum densabuntur, pluvioq; lapsi stillabunt. Cæterum ipsa ænea vitica, sive refrigeratorii huic & peritissimum adhibenda: Nam adversum est, prioribus ejusmodi stillitidii guttis olei florem, nempe Spiritum transmitti, eumq; ob tenuitatem coloremque maximè dilutum cum aqua simul stillante confundi. Quo circa pretiū operæ fuerit, ut pretiosus liquor secernatur, excipulū, quid dicitur à chymicis Excipiens, aqua modo consimili stillata ea tenus replere, ut à summa distillat vase ternos digitos aut quaternos: ipsi verò aquæ guttas olei citrini

trini quaternas fenasue superfundere. Fiet enim, ut in his olei guttis idem prætenus liquor, siue spiritus consistat. Tunc oportebit in vasculo illū seponere aut vitreo infundibulo, quod chymici separans appellant: aut certe gossypio, quod summo fuculo adjunctum sit, sæpius infuscat & expressioque. Iam verò sic manibus exprimito ex iisdem corticibus oleum, quod nobilitate quidem odorisque suavitate stillatitio præstet, sed ætatem non ita ferat. E citreis malis compluribus, exempli gratia centis, octona seu dena quadripartito in longitudinem incidito: ab illis germen medullam & carnem sic resecato, ut ex quo carnis relicto, cortices minimum crassitudine digiti æquent: eorum tamen extenuatatem magis extenuato. Ad hæc patinam fictilem, & figuli tectura levigatam, quadantenus declivem, super mensam statuito: Deinde utroque cubito mensæ innixus, corticem intinæ partis apicibus utrique volæ applicitis, & in exteriorem partem impulsis, unico impetu emicans oleum minutissima patinam aspergine irroret. Curato autem, dum exprimis, ut à patina manus palmi dimidium distent: cavetoque, ne violentiore cortices compressione perfringas: quod, iis in patinam deciduis, oleum penitus & operam perdes: Sic pergit cortices reliquos exprime: Ubi quatuor aut quinque citreorum cortices ita presseris, tum oleum incipiet apparere in patina, pigroque lapsu in ejusdem patinæ cavum fundum profluere. Centena mala citrea ferme unciam olei præbent, si tamen ea nec percuta fuerint, neque permittia: si præterea cautè naviterque rempererit, qui expressit. Iam satis expressum è patina in oris angusti vasculum intundes: ipsumque vasculum diligenter operculabis. Deinde saccharum minutè contitum patinæ affricabis: & ab affricatu mirè inodoratum recondes vas ad condimentum suavissimum, & capiti cordique saluberrimum. Complures id olei menses recentem citrei mali odorem servat: intraque hoc tempus eodem oleo sal & saccharum inodorare licebit ad epulas suavius & salubrius condiendas. Cæterum etiam, posteaquam nonnihil odor evanuit, ejusdem illius olei cardiacis utiliter morbis occurrat.

E Corticibus iisdem postmodum elici oleum alterum stillatitium potest arca vesica, quam vulgò tamburlanum vocant. Hic autem secundarius liquor instar aque perspicuus erit, ac purus: prior ille aliquid virebit. Uterque salubriter adhibetur cardiacis cæterisque bilis attractis morbis, aurillius, aut medicos in pastillos coactus, quos manus Christi nuncupant. Quod si cuiuspiam idem liquor dono detur ad linimentum, ante poterit cõmisceri cum oleo balanino, siue gladiis unguentari: quia pari emolumento plus ejus mixturæ licebit alinere: minorque fiet liquoris pretiosissimi jactura. Denique optimum è limonibus & aurantiis opeta Consimili oleum exprimitur: Ad medicatam verò potionem idè oleum cum saccharo, ex aqua ovique albumine decocto & despumato, quod julapium siue julepum nominat, sic permiscetur. Prædicto saccharo siue julepo ampulla potiora mediocriter im-

pletur. Deinde additū una vel altera gutta olei è citreo cortice expressi: & obstructa digito ampulla peragitur, ut liquor uterque benè coeat, citreique odore saccharum penitus imbuatur. Eundem pariter odorem adjungit vel furculus prædicto leviter oleo intinctus, & in julepum demissus agitatursque: vel super ipsum julepum in patinam diffusum expressa è citreis corticibus oleosa irroratio. Iulepi hujus citrati cochlear manè à jejunio sumptum exhilarat cor, stomachumque corroborat. Aliud citratum julepum sic facies. Citreos cortices, nec nimium virides, nec omnino flaventes, sine carne prætenues, librari pondere, cum vulgari quinque librarum aqua compones, lentoque vapore stillatitii liquoris librā prolicies: Tum oleum ab aqua feceris: Deinde in hanc aquam lectissimi sacchari librā demittes: de more decoques, despumabis, percolabisque. Eodem adicies olei citrini guttas ferè quaternas. Denique vase probè obturato recondes: Cum volēs cordi stomachoque suppetias ferre præstantissimas, liquoris hujusce cochlear mane jejuno ex aqua sumes. Nunc aliam habeo delicatissimam è citrei cortice, planeque basilicam tradere medicinam. Sumito mala citrea sex: Summatim & carne tenus decorticato. Siquid carnis corticibus adhæserit, nihil officiet imò etiam proderit. Eos cortices demittito in vitreū vas globosum & prægrande. Eodem aquam è vino stillatitiam præstantissimā lib. 3. tritium pondo librarum infundito. Vas diligenter obturato, inserto ac bene agglutinato itidem vitreo operculo, quod antenotiorum siue cæcum pileum appellant. Idem vas æstivo ac præfervido in sole, leonem obeunte, habeto dies duodecim.

Animadvertas hic velim, quo plus adjunctæ carnis habuerint cortices, eo futuram ejusdem aquæ stillatitiæ vim obscuriorē. Post eos dies eandem aquam citrino jam colore tinctam, olentēque ac resipientem citreum, deliquato in aliud vitreū vas: eoque addicito, malum citreum minutatim cõfectum, & saccharo conditum: Que compositio Neapoli fieri optimè solet, ac fictilibus alveolis recondi. Deinde vas benè operito: & in sole finito dies viginti. Tum liquorem illum farinarius cribro transmissum in alio benè obturato vase custodito. Manè horum ante cibum quarta sumito ejus mixturæ drachmas tres: Mirè valet ad lætificandum cor, stomachum corroborandum, halitusque commendandum. Denique nectarium est, viroque dignum principe medicamentum.

Sed nullum æque remedium cordi, stomacho, capiti que conducibile, atque citreis è corticibus parit: Eos ita componimus. Malis citreis jam adultis, nec dum tamen flaventibus, virentes cortices in quatuor aut quinque partes divisos detrahimus. Deinde aqua maceratos ita saccharo incoquimus, ne genuens more dulcis granosa scrupulosaque concretionē obruantur, nevetanquam in syrapi liquido medicamine nacent: sed ut concrecente prædulci, quem combiberunt, succo satis rigescant: Ad hæc siccatos tyrocnesti, siue radula multiforma minutam in scobem attrerimus. Eam scobem in saccharum ferefactum, liquatumque coctura densandis pastillis idonea coicimus: Ubi citrea scobis liquefacto cum saccharo penitus cor corporata videbitur: tum demū, si libeat, in singulas cõpositiones hujusce

*Citrat.
Julep.*

Confer.

*cum dicta
de Isentii
cap. 5. l. 3.
part. 1. &
part. 2.
lib. 3.*

*Pastilli
citrici.*

libras adiciamus grana moschi bina, & ambardi dena. Verum hæc odoramenta in tabernaculo antea resoluimus aut aqua ex auranti floribus educta, aut momento julepi oleo citrino condita. Igitur utranque rem, nempe odoramina liquoremque in mortarium æneum bene concalcactum ac bene mundatum confundimus: & pistillo itidem bene calido conterimus & permiscimus: Si suppetant ex amburo pastilli, oris animæ odoranda compositi, eos quoque in pulverem solutos adiciamus. Quamquam citra hos odores prædicta compositio jucundissimè olet sapitque. Hi denique pastilli ad majores florentini numismatis amplitudinem sic rotundantur: Super tabulam sive marmoream sive ligneam, quam mundissimam, optimique sacchari farina inspersam prædicta mistura particulatim ac discretim effunditur: ut patens in orbiculos universa diffusetur & concreseat: Accipe nunc è citrei corticis liquore pastillos, universam suavitatem, hoc est suam ipsam opificem Neapolim respicientes. Principio mala citrea fumenda complura, exempli causa quindena, modicæ magnitudinis, quorum cutis è viridi ad flavum leviter inclinet: ea quippe succosior. Deinde mala eadem singula ænei mortarii, permundi, nulloque odore imbuti labro intimo ab ima parte ad summam candida tenus pulpâ cauto nimis affricanda, ut expressis in mortarium, aquæ consimilis, crassiusculus & odoratus destuat liquor. Hunc autem ante percolare oportet, quam adhibeas. Tum ex eodem quarta uncia pars in optimè sacchari minutè contriti se libram infunditur. Tria præterea moschi, duo ambardi leuissimi grana cum aqua rubentium rosarum stillaritia adiciuntur: ex eaque misturâ pastilli forma fiunt arbitraria, & abique igne siccantur: Compositio hæc languentem ventriculum, ejusque præsertim os corroborat: inflationes discutit: cordis palitationem sistit: tenuissimi sanguinis vividasque particulas, sive spiritus, quibus ad vitam sensumque vigemus, instaurat: & halitum commendat: Alter alii minus operosam, palato tamen jucundam & cordi salutarem compositionem sic elaborant: Scobem è citreis corticibus detrasam lineo perquam mundo includunt, exprimuntque. Succum expressum eliquari paulisper sinunt, dum retrimentum subsidat. Tum saccharo ad pinguedinem syrupi coacto excoctoque in pastillos tantum prædicti succi adiciunt, quantum satis est, odori saporique peregrino conciliando. Ejusdem alii scobis ariditatem calidâ nonnihil insuccant: & oleosum acumen obtundunt: expressoque liquore saccharum condunt syrupi modo concretum, & more supra dicto ita excoctum, ut lentor fila deducat: Exinde iuvaleveolos addunt, & ritè operantur, curantque, ut ea compositio densetur, & crustulam obducatur: Iam verò potionem citrei corticis tenuissimam sic facies. Quantum aquæ saterit, in cucuma fictili, levique testorio horicata & permunda infervescas: per horæ quadrantem fervere fines, deinde in pulverem contriti Sacchari ed concities, quantum voles, prout eam dulcescere placuerit. Post angelicæ salutationis intercapedinem adicies quadrata in

frustula concisi citrei corticis pugillum: statimque cucumam operculo bene operies, ne qua interspiret. Tum igni subduces ac per horas decem deservescere patieris: Exinde poteris nive refrigerare: verum in aqua necesse citreo condiente potare: Medicamentum diaphoreticum, sive discussorium, sudori evocando præcipuum, è corticibus iisdem ita præcipit Anglus medicus *Re-minghronus*. Sumes theriacæ, radicum petasitis & aristologie rotundæ, baccarum lauri, coricium citreorum & aurantiorum viridum singulatum libram unam: macerabis in vino albo, & diriges sive stillatione præparabis ad quintenos dies: tum balneo, quod Mariæ dicunt, stillatitium ex iis liquorem educes, usque dum siccescant: hæc verò combures: Inde sal extrahes ex artis præcepto, denique cum eadem aqua stillaritia permiscebis. Deur autem à cochlearibus duobus ad unicum usque unciam. Sed medicum hoc malum non modo cortice reus & summatim, sed penitus etiam atque medullis nostris sese commo-dis impendit, acrimonia miscere docili, condimentoque dulcescere: ut amabilissimū sit potū, quod amoris saporem trahit, nempe dulcacidū. Quare citreum si nō verbis, re sane præfert percelebrem epigraphen illam, Meliora latent: Acris autem medullæ condientiæ ratio multiplex. Et vulgatiore quidem pharmacopolæ nostris saccharum primi, ut ajunt, generis in æreo vase in coctili, nempe stannea inductione ad ignem al-bato, cum ovi albumine & aquæ momento decoquunt: colo eliquant ab omni hæc: tum defæcato & in æreum vas refuso incoquendum a-crem citrei medullam, membranis omnibus ac seminibus exemptis, per purgatam: Iste namque ligula peragitant & commiscit: denique percoctam compositionem refrigerant: & fictilibus alveo-lis, levicrusta obductis, recondunt. Alii verò accuratius atque utilius eandem citream medul-lam in olla fictili, vitrei æoris testorio inducta, separatim percoquant usque ad pitculæ seu punis elixi spissitatem. Hæc elegantior est compo-sitio, nec ærei valis sapore vitatur: Illud autem custoditur, ut in singulis citreæ medullæ libras ternæ minimum sacchari adiciatur: Qui præterea velint compositionem hanc odore citrino condire, citreorum quatuor aut sex sextilæ corticem super ipsam exprimant: eandemque spatula ligneâ peragitant: denique vas vulgari carta aut membrana bene operiant: Crediderim autem ejusdem medullæ ritè cum saccharo compositæ atque decoctæ frequentem usum ad bona vale-tudinis vitæque longinquitatem facere. Persuadet ut credam. Iohannis Baptistæ Martini Romani Civis, honestique viri vivum adhuc exemplum.

Hic per annos quadraginta à mense Martio inchoante ad extremum usque Octobrem quotidie manè tribus ferè ante cibum horis prædictæ compositionis dimidiatū cochlear: vespere autem ante somnum tertiam cochlearis partem su-mote consuevit. Atque hanc vespertinam non una statim forbitione transmittit: sed paulatim deliquescere sinit, ut pituitam, quæ faucibus ac thoraci non otu solet adherescere, lento lapsu abstergeat: & excreabilem reddat, primaque concoctione solitam accendi sitim extinguat. Eandem verò compositionem manè uno sorbet haustu,

Potio Citr.
suaviss.

Diapho-
ret.
Citr. R.
mingi.

Medulla
citr. con-
dit.

Observa.

ad ventriculi pituitam pariter discutendam excreandamq; vel deiciendam: ad molliendā alvū. ad urinam ciendam, ad prohibendam putredinem, sicutq; sedandam. Quinetiam, si quando austriua per hyemem ferveat intempestus, hanc ipsam salubriter adhibet medicinam. Hoc ille parabili suavit; remedio tot per annos sese præmans nullo præterea medicamento indiguit: atque integra sicutq; semper ulus valetudine feliciter continuit. Iamq; illi animum prope octogessimū agenti tenectus ipsa, veteri abrogato proverbio, morbus non est: Sed civilibus ac domesticis officiis juveniliter vegeta, ætatis prudenter ac æ fructus jucundissimus: Cæterum in ea compositione faciendā illud in primis curat, ut præstet acrimonia: ne nimia nauseam dulcedo moveat: Quare octonas citrea medullæ uncias cum sacchari duodenis componit: & ad justam spissitudinem citò infervescit ac decoquit: itumque ligno rutabulo agit, ne petustum saccharum tubescat: Deinde compositioni huic, antequam tefrigescat, unciam addit, lectissimæ sacchari semitriti, ut conditior compositio magis granosa grataque concreione densetur. Hæc ego misturam degustavi: nec eloqui facile queā, quam jucundè palato sapiat dulcicidum acumen. Sed ad viatorum opportunitatem ejusdem medullæ conditura sic duratur in pastillor. Saccharum prini generis, sive absoluti sacchari farina in fictili vitrei lævoris vase igne languido liquatur, lataque spatula lignea permiscetur, donec incallescere incipiat. Tunc acres citreorum medullæ paulatim addiuntur: & assidue saccharum agitatur, ne bulliat. Hæc autem agitatione citrea medullæ petuita extenuatur & vaneſcit: manetque succus acidus bene defæcatus. Tunc, satis acrimoniæ ceperit saccharum, gustu exploratur. Ad hæc sumitur tabellæ urnæ dimidium longa, aut etiam productior, ternos digitos lata, quaternis affixis tabellis, non admodum extantibus, in capsulæ formam circumdata. In ea citrei cortex minutissimè concisus substituitur, ut in odoret. Deinde prædicta liquida mistura in eam tabellam diffunditur: & antequam refrigeretur, pinna expresso è citrei cortice oleo illata latè contingitur. Postmodum, quæ lata est tabella, ea compositio in segmina digitalis latitudinis dividitur: & arescere sinitur, ut avelli cultro petfacile queat. Citrei porro & limonis medullam sic transfuccidam facies. Saccharum fumes, salis fossilii more perspicuum quod candidum vocant. Id minutè contusum in parvum scutellum, seu vitream seu fictilè, cōfices. Eodem confundes citrea tantum medullæ, humore superfluo non nihil excocto, purgatæ: Quantum saccharo in tabem solvendo fuerit satis. Eam deinde compositione in chrystallina digitalis altitudinis vascula defundes: & septentrioni advertes, ut congeletur: aut certè in hypocausto habebis, ut concreſcat: dein deliceo loco repones: Superest, ut artificium minimè operosum aperiā citrea medullæ saccharo condiendæ, ubi præsertim potioris conditura copia non suppetit: quo artificio quilibet sibi esse pharmacopola poterit. Malum citreum in tenuissimā segmenta circulatim conciditur. Eorum singula singulis patentis oris

summis calicibus vitreis inseruntur. Saccharo in pulvere redacto acres medullæ cōteguntur: cui moschi pulvisculus, siliſcat, addiſcitur. Ipsi calyces in vinaria aliave subterranea cella reponuntur. Ita fiet, ut loco humecto frigidoque saccharum distabescat: & citreorum medullas perimeas, acrimoniā combibat: & in imos demum calices dulcicidum guttatim defluat. Oportet autem medullis usdem bis ac tertio saccharum imponere, ut acidus succus iusta dulcedine temperetur. Eadem cum saccharo crudas medullas quibuldam in febribus adhibere dicitur *Tiberius Carnovallius*, qui nostro ævo medendi peritia Neapoli claret.

E citrea medulla syrupus, quem à peculiari *Syrupus* magisterio vulgò nominant magistralē, ita *Magistr.* concinnatur. Mali citrei acrimonia libralis *Citr.*

cum optimo quindecim unciarum saccharo miscetur. Ea deinde mistura coniicitur in vitreum globosi corporis vas: & eodem inclusa vitreo vase intra aquam, sive (ut ajunt) intra balneum conservescere sinitur: aut certè in vase fictili, niūda crusta lævigato, excoquitur. Debet autem ad julepi crassitudinem densari. Exinde percolatur: ac transmissa pars & liquidior pro citrinæ acrimoniæ syrupo, residua verò & crassior pro ejusdem acrimoniæ compositione servatur. Cæterum *Semen* ipsa semina morboſa mortalitati adeo medica- *citr.*

ta sunt, ut ex iis plus salubritatis, quam pomorum existat. Vulgatio est ob aliorum scripta, idemque numerosior, quam ut exigatā me vel possit explicari eorundem ulus in re medica; morbis innumeris salutaris. Ne tamen penitus indicta præteratur pars citrea præstantissima: quare ratione oleum ex iis saluberrimū eliciet non incelebris distillarius *Ioannu Baptistæ Ol. Semi- Porta*, minutatim docebo. Igitur semina suis *mi. citr.*

cutricularis deglubit: tum in marmorea pilā diligenter contundit: vino irroſat; in æreum vas addita igni superimponit: interim argenteo cochleari peragitat, donec humor vini evaneſcat: denique torculo vehementes premit, & aurei colous oleum exprimit ad versus venena præclarum, externisq; odoris capiendis peridoneum, quia verò nunquam rancidum efficitur. Quod si fortè rancorem duxerit, aquæ mistum, ac bis tertè peragitatum æneo in vase iterum stellare cogit: Si petuitoso humore omni dimisso nullum præterea rancorem trahere afferit: Ad eundem ille modum è limonis & aurantiæ seminibus oleum extrahit. Iam verò alias minus fortasse compertas è citreo, ut ajunt, integro medicinas deliciasque monstrabimus. Medicatissimam citrinam compositionem, sive, ut recenti cum inventore loquar: citri magisterium, & quintam essentiam, sic elaborabis. Sumes tibi, quantum libuerit malorum citreorum, *Essentia* servabis. Quicquid est albi insulſique, reſectum abiicies: Acres medullas, seminibus *citr.* empris prælio exprimes.

Residuam faciem areſactam in usum, quem mox subiiciam, custodies: Expressum deinde succum incisum cum corticibus, cumque contusis seminibus condens in vitreum vas, quod cucur-

bitam vocant. Clausis eandem spiraculis in solepones, vel calida in aqua; sive (ut vulgò dicunt) in balneo Mariæ. Ubi flavum ea mistura duxerit è corticibus colorem: (quod intra has hebdomanas evenire solet) rostratum ynas, sive alembicum cucurbitæ impones: subiectoque igne stillatitiam pituitam elicies. Quod erit in cucurbita residui, exprimes. Succum expressum lineæ lacinia, seu charta emboretica percolabis. Retrimentum omne, quod lineo, papyrove obhæserit, arfacies: unaque cum altero retrimento, quod extraxeras è prælo, cumbures. E cineribus aqua vulgari salem educes. Ipsum interim citrinum liquorem èmporetica papyro percolatum, sive (ut ajunt chymici) filtratum: & in aqua ferventis balneo vitreis vasis stillatum, rediges ad mellis crassitudinem. Tunc prædictum salem adicies. Is ubi distabuerit, cucurbitam eximes è balneo: jam enim saluberrimum medicamentum confectum est. Cujus drachma una vel altera non modò vim omnem auxiliarem habet quam citreo malo tribuit antiquitas: verum etiam longè illi efficacia te præstat. Extrahitur enim è sæculenti corporis concretionē purior hæc natura: denique paribus tenuioribus, nempe oleo, sale, spiritu, tincturaque componitur. Hinc illa strenuè vires corrobora: inflationes intimoque ventos discutit. Ventris animalia enecat: febrilem inhibet putredinem: contra venena prodele: eaque per urinam & per sudorem expellit.

Hanc sentiam olim à Prætorio communitam mihi obtulit D. D. Paulus Neucranus.

Quinetiam nuper in pestilentia, per Italiam grassante, non paucis, qui Paravii degabant, exteris hominibus opem attulit præsentissimam. Datur autem drachma ejus una aut etiam duæ in vino aut fusculo aliove liquore prope nata idoneo. Deinde illud habeo tradendum, in hujus medicamenti stillatitiis aquis multum latere halitus ignei, quem spiritum vocant: ac proinde conducere chymico eandem riu bis terye stillatim extenuare: ut quod in iis tenuissimum est, nempe spiritus, relicto in ima cucurbita remorantis aqz ignavæ crassamento, purior & expeditior ad celum prodeat efficaciam. Recentis hujus gloria medicaminis alienigenæ debetur auctori, medendi peritissimo. Id autem prædictis morbis utiliter adhiberi solitum magni nominis Medici Patavini honorifica testificatione comprobant. Sed age jam post multiplicem medicinam, efcarias quoque delicias ipsamque ambrosiam è citreo delibemus: Priore loco vulgaris occurrit conditura, quæ sic dulciarius in relecta & solida mala citrea componit. Primum, ubi satis matura legerit, in eorum ima parte foramen amplitudine digitali facit: & inde idoneo ferramento emedullat.

Spir. Citr. Tum per octo decemve dies aqua profuente macerat: eam, nisi profuens fuerit, bis quotidie mutat. Deinde in aqua decoquit eatenus, quoad cultri acumen facile excipiant & remittant. Postiterum habet in frigida, donec perfectè dulcescant, id quod degustata particula deprehendit. Tum accommodatum in vas conjecta, defæcato tepidoque, nec non

justa coctura filatim lentescente saccharo infundit: eodemque patitur insuccari diem unum; Altero tertioque die reliquum saccharum elutriatum eadem ratione recoquit, & refundit: Deinde egesto, quod superest, priore saccharo, recens cocturæ consimilis substituit, tenuique vicibus more prædicto ingerit: Ita in syrupi modum malorum citreorum compositio conficitur. Ut autem eadem concrefcente saccharo condiantur, è vase deprompta pronò foramine statuuntur per diem, dum sacchari liquor defluat: aut certè calente aqua proluuntur & sicantur. Deinde sicco in vase depositis primæ notæ saccharum, ad glutinosam spissitudinem decoctum calidumque, sic perfunditur, ut supernatet. Hoc modo composita in sole vel in hypocausto sinuntur bidui tridive aut quinq; dierum spatio, donec dulcem in glaciem calore concrefcant. Quidam in saccharum ritè perpuratum coniiciunt, quod octo continuos dies singulis semel diebus per octavam horæ partem lenta pruna leviter infervesciunt. Sic paulatim insuccata citrea penitus pervadente & concrefcente saccharo condiuntur. Huc usque nimirum progressa est recentioris industriæ felix audacia, ut excreta veteribus amaritudinis poma tunc esculenta maximè faciat, cum lapidescunt. Nonnulli primum quatrindui spatio condunt in muriam, si præsertim nimia maturitate mollia opus habent nonnihil durescere; inde transierunt in aquam dulcem, quæ si profuens fuerit, utiliorem operam navabit. Minuta vero inchoantis incrementi mala citrea stylo acuminato ad insinuandam facilius dulcedinem compuncta & perforata, eorumque flores nec dum hiantes, aut etiam hiantium folia primum quatrinduo habentur in mutria. Deinde in aqua dulci, quæ bis die mutabitur, miscere permittuntur per dies septem vel octo. Tum prædicto more infervescunt, & rursum aqua dulci per aliquod dies macerantur coactæque, dum omnem amaritudinem dimittant. Postremò majorem instat citreorum sacchari conditura componuntur. In hunc eundem modum limon & aurantiura suis cum floribus condimentarium saccharum recipiunt. Placet jam, omissis pluribus per vulgatis, minimè vulgatem tradere totius, ut vocant, citrei condituram.

Sumes, quod voles, mala citrea, satis quidem ea adulta, non satis tamen matura, nec dum flaventia; quippe horum cortex validius calet, oletque pertinacius. Deinde super explicato permundo lineo mala eadem citrea foraminosa radulæ, perpurgatæ, nulloque prorsus odore imbutæ, eatenus affricabis, ut viridis tantum cortex minutam solvatur in scobem. Tum è radula, quicquid hæserit scobis, decuties. Compertum verò est, è citreis terdenis ternas ferè libras colligi ejusmodi scobis. Exinde anatum ahenum incoctile, aqua propemodum plenum, ad ignem admovebis. Ubi ea inferbuerit, scobem infandes: & per horæ dimidium

Condit. citr.

Condit. totius citri.

dum conservescere patieris. Sæpe etiam ferrea ligula stanno inducta, sive cochleari agitabis: excitatamque crassiorem spumam detergebis, in quam pleraque amaritudo ebullit: Posteaquam prædicti spatio temporis coctura conferbuit, eam in farina-rium citrum, non angustè sed ratè, non ferico filo sed equina seta contextum, delicias: & inverso aheni superposito per tertiam horæ partem operies, ut halitus vaporarii percussu repulsique colorationem decoctam scobem efficiant. Sublato deinde ahenò, eandem scobem decies aut duodecies proluas. Tum per citrum diffusæ salæ candidum adicies, manuque bene commiscebis ferè per horæ quadrantem. Additur autem exempli causa in tres citreæ scobis libras una salis, aut etiam sesqui libra. Deinde assidue frigidam effundes; crebraque tractatione premes, ut salæ exprimas: Satis expressum esse gustu intelliges: Quinetiam sic elixam & salicam scobem in mappa inclodes, levique pressu extillare coges, & aliquatenus exsaniabis. Neque enim permagni interest, ut humoris nonnihil remaneat. Tunc optimum saccharum, minutissimè contritum, in ahenò pariter incoctili decoques. Pro qua quæ citreæ scobis libra ternas sacchari: pro illius ternis denas hujus adicies. Interea loci saccharum sic è facibus eliquabis. In aquæ sextarium albumen ovi effundes: manuque furculoque duplici seu Triplici tandiu agitabis & commiscebis, dum totum abeat in spumam albumen. Hujus aquæ partem æquam in saccharum confundes, & aquæ vulgaris exiguum addes. Ubi fervidum saccharum bullabit, aquam ovi albumine medicatam subinde, prout usu venerit, affundes: ne saccharum fervore superfluat. Ubi verò multum spumæ crassioris exabit: ab igne summòtum ahenum per exiguo tempore abesse patieris, & ligula despumabis. Deinde iterum appones ad ignem: & reliquam supradictam aquam ingeres: novamque spumam detrahes, donec saccharum bene defæcatum maneat. Præterea decoques usque eò, dum ejus paulum inter pollicem indicemque comprehensum filatim lenescat, non autem duretur. Duritia enim coctorum justo vehementiorem argueret.

Tunc elixam citream scobem utriusque pressu manus bene comminutam in saccharum coniciis ac diligenter agitabis permiscebisque ligula, sive argentea, sive lignea recenti. Quartam horæ partem conservescere fines. Iactum peragitabis, spumantemque misturam purgabis. In hanc prope jam excoctam compositionem ternas uncias aut quaterhas aquæ ex aurantii flore stillatæ adicies. Sed satis coctum ab igne removebis: & licet bullans fervor remiserit penitusque resederit, perges tamen agitare, dum calebit. Iam tepescerit moschum, & amburum, & exiguum candidi sacchari in vinum trita, si voles adicies: cutabisque, ut agitatione sedula bene commisceantur. Citreæ scobis ternæ libræ & sacchari denæ grana moschi octona, ambari duodena congruenter admittent. Denique ad-

huc tepentem compositionem prædicta ligula sive cochleari fictilia in vascula, vitro lævorenitida, distribues, quæ Neapoli ducuntur alveoli. In iis diem unum & noctem refrigerari, concresecere, xru tamque obducere permittes. Tunc membrana primum pelliculablis: deinde papyro conteges. Quinetiam cortices aut recentes & intactos, aut certè more prædicto pressos ad oleum exprimendum, ipsaque tractatione mollitos & coctibiles, ac pròinde faciles dulcescere; in frustula digutum ferè dimidiatum lata concedimus; deinde, ne inter se contingant, laxius in aqua servescimus. Post horariam cocturam jam teneros & edulcatos in ahenum traicimus cum saccharo, ad syrupi spissitudinem redacto; in octoquo ex aqua consimilium corticum stillatitia, ut reponatur odor, qui ex iis infervescatis magnam partem expiraverat. Cum autem saccharum ita densatum fuerit, ut lenta fila suspendat, satis excoctum intelligimus. Quare summotum ab igne in vascula perfundimus. Si quid fortè humoris in saccharo remansit, exemptis secretisque corticibus, qui conditura maceperint, igne rursus infervescatum saccharum concresecere usque patimur, quoad super vacuum humor assiccetur. Deinde saccharum pariterque cortices in vas recondimus. Atque hæc illorum erit perfectissima conditura. Ut citreo saccharo alia ratione & quidem perfacili, Genæve usurpata, componas: illud in longa segmenta partiris. Acri medulla detracta, de more in aqua mace- ras. Deinde infervescas, ut tenescat atque dulcescat. Deinde liquato in saccharo conservescere finis. Deinde fictilis in alveolis coniciis: idem liquatum saccharum perfundis: ac refrigerari & concresecere patieris. Denique vascula membranis pelliculas, papyroque operies. Compositio hæc jucundissima est; nec non capiti, cordi, stomacho que medicatissima. Florentino eadem rursus variat conditura. Cortices, utpote amari, per dies aliquod frigida sæpius mutata perluuntur mace ranturque. Tum eatenus ex aqua coquantur, quoad tenescant. Ad hoc in aqua frigida recenti semel iterum vè habentur. Deinde julepo, cui mel & aquæ aliquantum fuerit adhiistum conduntur. Denique igne quotidie modico tandiu infervescunt, dum ea justè compositio spissescat. Ita malum citreum dulci coctura miscet in cibum. Quanquam & crûdo nonnunquam vescimur, quod permaturum sit, & præ grande: quod calido loco provenierit: quodque aliquantis diebus decerptum fuerit. At ægrè concoquitur molestiam exhibetis, qui capite calent: si vesperi estur, vertiginem facit. Quare, si Balthasari Pisanello credas, ab ipso statim citreo violaceum sitidem recens. Cæterum Medicæ hujus atboris pars infirmior vim habet curandis vulneribus tam salutarem, ut Veneris Aenæ vulnerato medentis citream dictamnum, & odoratam panaceam, nempe laudatissima canoræ fabulæ remedia, non desideremus. E contra- sis enim præterneris foliis, & recentissimis germinibus succus exprimitur. Deinde cum ve-

neta therebinthi resina in vas fictile vitrei nitro-
ris tectorio incrustatam, confunditur: ipsum-
que vas bene operculatur. Ea mistura igne
subjecto eatenus fervere finitur, quoad citrinus
succus furvorem credatur ablumptus, Ubi demum
intepuerit, percolatur, & cum res exigit, allini-
tur. Ulque adeo gravissimum vitæ momen-
tum levibus pendet foliis: Iam verò librum
claudat, qui multa paucis mali citrei emolumenta
concludit, mēdendi scientiam omnifaria cum-
mulans eruditione, hoc est Urbis Neapolitanæ
non Æsculapius modò, verum etiam Apollo,
Mairus Schipanius. Eius nuperad me datæ literæ
sic habent. Solidum citreum Genuensi condi-
tura cum saccharo componitur. Eandem ejus
pomi corium condituram recipit: quod deinde
tenuia & longula in frustra concisum, saccharo
incrustatur, velut frustillatim sectile cinamo-
mum. Idem præterea viridi etiamnum colore
corium foraminose asperitatis radula in scobem
friatur: & minutim comminutum saccharo con-
ditum cogitur in pastillos, quas Hispani aliozas
nominant, odore jucundos, & ventriculi discuti-
endis inflationibus efficaces. Eodem è corio
quintæ (ut ajunt) essentia oleum elicitur, præ-
sentissimo contra fungorum venena remedio,
sive haustum, sive cordi illitum. Ex actibus
citreorum medullis syrupus fit, adversus insidio-
se lethales febres accommodatus: nec non aci-
da compositio prædicto spissior syrupo. Hæc
quoque medullæ cum citreis corticibus in scobem
attritis in compositionem veniant, imbecillo
stomacho saluberrimæ: quæ totius citrei
dicitur conditura. In Balneo, quod vulgò nun-
cupant Matæ, aqua è citrei viridi cortice, aut
etiam è folio stillaticiam educitur, quæ cum sac-
charo ritè permixta julepum conficit suavissi-
mum, cordi stomachoque perutile. Denique
semina stillatum oleum suppediant, contra to-
xica & ventris animalia præclarum. *Hæc ille.*

De Limon.
Ferrar.

His ego isto subscribo: Gratulari me ætati no-
stræ feliciter ingeniose: quod in pomo veteribus
ob amaritudinem excratur multiplicem hæc
suavitatem, vitamque ipsam invenerit. *Hæc te-
nus diligentissimus citatus Ferrarius Senensis* loc. ci-
tat. de *Malo Citr.* De Limonibus pag. 353. aquam
commendat contra arenulas & calculum, quam
parari scribit in officina Lotharingæ Ducum
cum fructu Halicacabi. Pulverem quoque ex succo
ad potionem & condituram. De Turcarum po-
tu Sorbetto pulchra habet & singularia ex Fran-
cisco Bolagnino, Petro Petrechino, Equite Cas-
siano à Purco & Petro à Valle, Contra scorbu-
tum quoque commendat, pag. 364. & seqq.

C A P. CCXIV.

De Aurantiis.

AURANTIA, vulgo *aurengia*, & *aurea ma-
la*, ab aureo colore dicta, in arbore na-
scentur, quæ parum à citria malo effigie di-
stet; Idem enim color, odor, flos, ut &
folia, quorum tamen pars pedunculo pro-
xima, non æqualis est, ut citriæ mali, sed
veluti pinnata, & quasi gemina, dilute viren-
tiæ, odorata, & citriæ malo concoloria. Ar-

bos ipsa parum proceræ est, ramosa multum,
perpetua fronde virens, singulis mensibus æ-
que etiam diebus pomifera, aliis nascentibus,
aliis ructibus, aliis maturefcentibus. Flores
gerit toto anno albos, eleganter, suavolentes,
æstate fragrantiores, quorum nonnulli no-
doso pediculo adhaerescunt, & fecundi sunt,
alii steriles & enodes labuntur. Ex his aqua Na-
Aqua pha vulgo dicta stillatur mira suavitate & fra-
grantia commendabilis, qua matronæ & deli-
catali aulici vultum, & comam aspergunt & manus
abluunt.

Ex Hispania, Italia, Gallo-provincia ma-
gna aurantium ubertas in alias regiones de-
fertur, quorum nonnulla dulcia sunt, & ingra-
ta, vel certe gustui non satis amica, alia aci-
da, jucunda, cardiaca, & palato gratissima;
Omnia vero rotunda, aureo colore nitentia, seu
multum flavescencia, unde mala aurea sæpius
dicta.

Quæ dulcia, temperata; quæ acida, refrigeran-
tia, putredinē arcantia, venenis resistētia, corro-
borantia: cortex vero acer & amarus, & calidus
est, & propter odorem gratiosum in tinctibus
gratiosus & expecturus: *sacharo* conditis oris com-
mendat halicum.

Ad de his quæ habet *Ferrarius* pag. 467. lib. 4.
Hesperid. & seqq. tam de arbore quam de po-
mo, ubi exponit Condituram elegantem, ulum
escarium & alia. Succo aurant. omphacii loco
utuntur Turcæ teste Bellonio, quem ex Cretâ
advehunt Byzantium. E corticibus parantur
globuli, vasculâ pag. 479. *Ferrar.*

C A P. CCXV.

De granatib.

ARBOR punica, *granata* vulgo dicta, ut &
fructus, *malum granatum*, à granorum,
quibus factum est, innumera multitudine,
vel forsitan à regione Granata, ubi fructuat uber-
rime: aere calido delectatur, & solo minime
aquoso: folia gerit myrthea, & singulis annis
caduca; florem puniceum, oblongum, aspe-
ctu jucundum, & effigiem calathi referentem;
Balaustum vulgus nominat, licet id nominis ad
sylvestrem, Dioscoride iudice, potius queat de-
duci.

Dux potro sunt mali punicæ differentia; *Species*:
una sylvestris, quæ florem quidem gerit,
sed infructuosum, quem scilicet pomum
consequitur nullum; Altera domestica, cu-
jus tres statuuntur species; una quæ poma
fert acida: altera, quæ dulcia, tertia, quæ
vinosa ac dulco acida. Omnia ex rotun-
do sunt angulosa, crassa granis innumeris,
angulosis, succo multo immeris præ-
gnantia.

Cortex vocatur *mali corium*, cujus color ex
viridi flavescit, instar vitrioli, cujus particeps per-
hibetur à Spagyricis, à nonnullis *Sidion* nomina-
tur. Flos oblongus, purpureus, pulcherri-
mus, veluti Cythinum referens, quem una cum
flosculis ex eo erumpentibus *Balaustum* Plinius
appellat.

Quali-

Qualitatem habet totum granatum astrictoriam & refrigeratorem: sed præstantiores succus facultates habet, ut qui præter cætera, cor recreat, fervoribus stomachi auxiliatur, & cholera morbo prodest. Dulciatamen, quæ *Appyrena* vocantur aliquando, stomacho inutilia credantur.

CAP. CCXVI.

De malo cotoneo.

CITONIA mala ex arbore prodeunt, quam à M. Catone *Cotoneam*, quasi *Catoneam*, nonnulli dixerunt, & scripserunt; Antè tamen longè à Græcis *Cydonia*, à Cydone, Cretæ oppido, unde primum fuit advecta, nomen habuit, Libentius crederem, nomen hoc ascivisse à cortice tomentoso, & fere bombacem, quem vulgus cotoneum vocat, referente; Tenui enim lanugine tanquam Cotone poma dicta videntur induta.

Est autem humilis arbos, ex qua excerptantur, sæpiusque tantum instar fruticis assurgens: Cortice induitur asperulo, hinc inde hiulco, & quasdam veluti squamas producente: ramos emittit multos, breves, tortuosos, cineritios, folia subrotunda, mucronata, superne vitidia, inferne albicantia, mollia, lanuginosa; flores albos, nonnihil purpureoscentes, quinquefolios: fructus crassos, aureo colore flavescentes, tomentosos, odoratos, halitu quibusdam jucundo, aliis ingrato fragrant: sapor omnibus idem, interior caro lutea; succus austerus; Semen ut reliquis pomis membranis inclusum: & tanquam incapsulis reconditum.

Ubivis ferax est cotonea malus, sed maxime in regionibus calidis, atque locis cultis, & hortorum sepimentis, in quibus pomis pluribus, aureis, melinis, sæta cernitur. Eorum quædam rotundiora sunt, breviora, minoræ, & pomorum vulgarium figuram magis referentia, absolute *Cotonea* dicta; alia majora, crassiora, longiora, turbinata, & pyris similia, vulgus *Cognacea* vocat, quæ cæteris bonitate postponuntur.

Quædam insuper candidiora, alia struthæa, omnia tamen magis lutea, & fere autca, unde & *Chrysomela* dicuntur. Quotquot autem, tenui lanugine pubescunt, & odore fragrant quibusdam ferunt caput.

Ex his parantur medicamenta multa Eustomachica, ut *Myra*, *Citoniatum*, *Syrupi*, quorum in mensis tam sanorum, quam ægrotorum frequens est usus.

Crudorum porro citoniorum vix ullus est usus; Cocta palato gratiora, & naturæ amiora; ventriculum enim roborant, vomitum sedant, alui fluores reprimunt, Dysentericis & Cæliacis conferunt, & his, qui vel sanguinem spuunt, vel fluorem mensium aut hæmorrhoidum immoderatiorem perpetuunt.

CAP. CCXVII.

De Mespili.

MESPIUM pomum quoddam rotundum primum viride, durum, & nonnihil hispidum, dein rufum, ac molle, dum maturuit, *Tigranum* quibusdam dictum, Galeno *Tricocum*, quasi *trioosum*, quod tria intus grana quasi lapidea, aut ossicula seminis loco contineat, aliquando tamen quatuor, & sæpe quinque reperiuntur pro numero ungicularum ex margine umbilici multum patuli exeuntium. Ante maturitatem tam acerbus est fructus hic, ut à quopiam deglutiri non queat, Maturum, & gratum; & ultima mensa salutare.

Arbor, ex qua decerpitur, *Nesierus* vulgo dicta, duplici differentia notatur, una sylvestris est, spinosa, in sylvis, dumetis & vivis sepibus sponte nascens, quæ pomagere parva, oblonga, per initia acerbissima, post maturitatem parum grata, *Aronia* Dioscorid. vocat. Altera domesticæ cultu & insitione talis. Poma, quæ profert, crassiora, magis plena, utrunque compressa, rotunda, altera parte sæpe hiulca. Utræque tortuosa, rigida: hæc tamen spinis minus horret, *Serania* Dioscoridi, *Satanæa* Theophrasto dicta.

Mali vulgaris assurgit magnitudine, ramis in gyrum comosis, & nonnihil aculeatis: foliis promissis, laciisculis; floribus albis; quinque foliis, quibus poma succedunt mespila dicta, magnitudine mediocria: umbilico lato, quinque ungicularis foliosis discreto: carne albida, austeraque, quæ dum maturefcit, rufescit, dulcescit.

Mespila immatura acerba mulum sunt, & astrictoria, eorum tamen pulvis ex Aut. Musa, lapillos in renibus comminuit & excludit. Maxime veto id præstare creduntur eorum ossicula trita & assumpta. Ad fluorem alui cohibendum, & partes roborandas commendantur.

CAP. CCXVIII.

De Sorbis.

SORBA parva poma sunt, qualitate mespilis affinia, forma & magnitudine mulum non dissimilia: utraque enim initio vitidia, dura, acerba, cui inepta; Per maturitatem rufa, mollia, palato ingrata, & succo vinoso turgida.

Sunt verò secundum Plinium quatuor species forborum discrimina, quædam vulgariora, & pyrorum instar turbinata, quæ *Cormis* rustici nominant; alia rotundiora maiorum modo; quædam ollvarum ritu oblonga: alia *torminosa* dicta. Dioscorides Pyroformium seu vulgarium tantum meminit, quæ scilicet ex sorbo seu Cormlero vulgari Autumno decerpuntur,

Est autem Sorbus arbor prægrandis, caudice recto, cortice lævi, colore cineritio, foliis ex pluribus compactis, lateribus pediculi prolixioris coherentibus, fraxini, vel potius Orni æmulis, floribus candidis, minutis racematim congestis, quibus caducis fructus succedunt turbinati, primum virides, dein flavescentes, atque perfecti maturi, rufi, & molles. Quæ fructus olivarum effigie præfert, Torminalis, atque etiam Ornus forbi sylvestres creduntur.

Vita.

Univerſum Sorborum genus acerbum eſt, & aſtrictorium: ob id Dyſenterix, & fluxionibus omnibus ſiſtendis convenit. Vulgaria autem ex uſu ſunt frequentiores; vomitiones reprimunt, ſanguinis eruptiones compellunt, & partes roborant. Ex his maturis, circulari commiſſis & expreſſis, vinum quoddam palli dulci paratur, pyracæo vicinum, quo plebecula in regionibus multis utitur.

CAP. CCXIX.

De Cornis.

Quid.

CORNA fructus ſunt oblongi, phaſeolorum magnitudine, non tamen plani, ſed rotundi, rubelli, nucleo intus, oſſeo, albidò, duro prægnantes, ſapore aſtuto cum quadam aciditate. Colliguntur ex arbore non multum procerâ, ſcabro veſtita cortice, foliis lævibus, latis, mucronatis, venoſis, Evonymo ſimilibus. Prima ferme omnium floret, fructus æſtate virides gerit, autumnò cornos rubentes dat, montes & valles diligit, & ſæpe cirrà culturam naſcitur. Habetur tamen in hortis multis, ut ſint promptius ad manum fructus pro faciendâ medicina.

Femini-
cornum.
Cornus
æbelycro-
nia.

Eſt alia cornus *thelycronia* Theophrasto, quaſi *fæminicornus* dicta, quæ caudice fungoſo ſeſe effert, & baccas fert Autumnò maturiſcentes, perquam acerbâs, multum inſuaves, & cunctis animantibus inguſtabiles.

Nodos autem cornus omnis omnes habet per intervalla geminos, & invicem reſpondentes, ut in vite & vitice, corticem ex pallido flaveſcentem: maris autem lignum adeo ſolidum eſt, ut duritie cornibus ferme reſpondeat, ejuſque bacca ſucco cruento, aſtuto; & aliquantum acido prægnantes turgent.

Vitis.

Cornâ refrigerant, deſiccant, aſtringunt; Ob id utiliter contra alui profluvia, menſium & hæmorrhoidum immoderatiorum fluxum dantur.

CAP. CCXX.

De Prunis.

Species.

PRUNORUM varietates ne cluget, nec licet perſequi, cum liceat aptius ex rei ruſticæ & hortenſis ſcriptoribus, quam noſtris commentariolis illorum differentiâs omnes perquirere, quæ ſere ſunt inexplicabiles, ac innumeræ, inſiſtione, mangonio, & arte ſic redditæ. Eorum enim (ſi colorem ſpectemus) alia colore perſunduntur herbaceo, alia albo, alia eburneo; quædam luteo, aut ex albo flaveſcente, aut purpureo: alia nigro aut violaceo, alia variegato, alia tubco.

Diſtinctio quoque eorum ſumitur à magnitudine, figura, ſapore & loco: quædam enim vel parva, aut magiâ, aut mediocriâ: alia rotunda, ovata, oblonga: nonnulla acida, dulcia, aſtuta, vel dulcoacida, vel alterius miſtæ qualitatis. A loco commendantur *Damaſcena*, dein de *Brignolenſia*, tum *Rhemenſia* & *Tuſonenſia*. In prædiis tamen noſtris nunc habemus præſtantiffimâ & ſuaviſſimâ, quæ vulgus *Paradiſonia* vocat, ut & *Imperialia* dicta, nec non *Damaſcena rubella*, nigra & violacea, & quæ *Datta*, nominantur: quæ omnia menſas etiam lautiores nobilitant, & officinas locupletant.

Prunide
ſyla.

Colliguntur ex pruno arbore omnibus noſiſſima, quod paſſim ubique; & ſponte naſcatur, præfertim ſylveſtris, quæ licet admodum pûmili ſit, & fructus parum ſuaves ferat, cultu tamén & inſertione plurimum immutatur: nam in proceſſum am arborem abit, & prunâ quotannis dat ſuaviſſimâ colono. Sed longius in rei noſiſſimâ dilucidatione immorari neſas.

Pruna Græcis *Coccymla*, Siculis, *Brâhyla* dicta, Κοκκυ-
μα. la. humectant, refrigerant, emolliunt, & ventrem lubricant; Ex Damaſcenis præſertim nigris elicitur pulpa ad *Diapruni* confectionem. Siccantur in furno, pruna ad *Ichthyophagiam*, & medicinam, & ſaccharo condiuntur ad merendam.

Vires.

CAP. CCXXI.

De malis Armeniacis.

ARMENIACA mala ob odoris gratiam & ſaporis dulcedinem plurimum arriſcent, & magnatum lautiores menſas tam erûda, quam ſaccharo condita nobilitant: eorum enim in halitu gratioſo, & guſtu jucundo ſua vitas etiam ſaturos ad ſe invitat & allicir. Quidam ad Perſicorû, alii ad prunorum genera referunt, verum inter utraq; media videtur eſſe, efficitur; ſunior ū ſedulitas, ut pruna quædam habeamus, quæ nûc pruna *abricoccia*, quæ ſcilicet in ſapore, forma, magnitudine, partim pruna, partim *abricoccia* referunt, nominentur. Ab antiquis autem mala *Armeniacâ* tantum vocabantur, poſtea Galenis præcoccia nominavit; nunc vero recentiores paucis literis multis *abricoccia* dicunt.

Leguntur ex arbore magnitudinis moderatæ, pyro videlicet minores, & Perſica majore: durior, durabiliore. Caudicem emittit craſſiſſimum, ramos multos, non ut Perſica prolixos, ſed breviores & craſſiores; folia lata & mucronata pyri modo; flores albos, primo Vere erumpentes, ante foliorum exortû; fructus rotundos Perſicis ſimiles, colore foris & intus luteo, carne multa, ſucculenta; palato grata.

Abrioccia humida cenſentur ordine ſecundo, frigida primo, vel potius temperata, ut dulcia omnia. Alvum lubricum efficiunt, & cito corumpuntur in corpore inſimo, maxime ſi immoderata quantitatè ingerantur. Eorum autem nullus in Medicina celebratur uſus.

Vires.

CAP. CCXXII.

De Perſica.

PERſICA, ſeu Perſica arbor eſt plurimis Gallix regionibus noſiſſima & frequentiffima, qua ſcili-

scilicet omnia pene vineta confusa sunt. In medio cretam proceritatem assurgit, ramos emittens longos, fragiles, foliis raris, salignis fere similibus, ambitu serratis, gustu amaris & aroma tuncque redoletibus, indutos flores, amygdalinis finitimos, sed dilute purpurascens.

Arborem hanc, inquit Dioscorides *cap. 146. lib. 1.* prodiderunt aliqui, in Perside exitiosam esse: translataque in Ægyptum, mutata natura innocuam, & in cibos receptam. Quod confirmatur etiam à Galeno *lib. de caus. symptom.* Eorum tamen opinioni refragatur Mathiolus *c. 1. lib. 3.* sed conjecturis adeo levibus, ut tantorum virorum auctoritatem infirmare non queat, nedum improbare.

Poma autem profert abunde, albidâ pube obducta, sublutea, succulenta carne turgidula, & velut cruore quodam foris & intus variegata, alijquando prorsus lutea. Corticis externus color internam carnis tincturam ostendit, rubellus rubellam, luteus luteam, variegatus variegatam.

Poma hæc rotunda quidem sunt, sed quæ altera parte parum depressa cuiusdam rimæ figuram ostentant. Succus eorum Galeni iudicio *cap. 19. lib. 2. de aliment. facult.* pravus est, ut etiam caro, quia facile corrumpitur: propterea syrupus, ex succo paratur, quibusdam usitatissimus, nullo eucumito commendandus, sed negligendus.

Malâ Persica frigida & humida perhibetur rectius secundo, succumque exhibent cito corruptibilem, & pessime mensa ultima sumuntur: ante alios cibos sumpta, minus mala.

Eorum nuclei calidi & sicci sunt, aperiunt, incidunt, extergunt, adversus jecoris & lienis infarctus conferunt.

Folia amara sunt, calefacientia, incidentia, & viscerum obstructions tollentia, aluum subducuntia, & bilem moventia.

Ex floribus paratur syrupus hydragogus, & vermibus enecandis convenientissimus.

C A P. CCXXXIII.

De Cerasis.

CERASORUM multæ sunt varietates: alia enim sunt sylvestria, eaque parva, longipendula, primum viridia, dein rubra, & ubi maturuerint, nigra, Gallis *Merisia* dicta, quasi *amarâ*: Alia domestica, multo crassiora, quorum alia rubra, alia nigra, alia alba, quædam alborubra. Omnium minima, præcocissima, ingratiissima sunt *merisia*, quibusdam sylvestria cetula dicta, quorum nonnulla plane rubra, alia nigerrima. Hæc sequuntur alia majora, fugacia, dulcissima, tenerima, & adeo post maturitatem mollia, ut gestatum non tolerant, *Gurginea* vulgo dicta, inter quæ alia nigerrima, & crassa, turbinatone pomi figura, *Athra* veteribus & *Juliana* nuncupata; alia obscure, alia dilute rubra.

In quibuscumque principatum obtinent *Duracina*, quibusdam *Pliniana*, Francis *Bigarella* dicta, omnium durissima etiam matura, dulcissima, palato jucundissima, ut quæ adhuc formam cordis, vel parvi cuiusdam seroti vervecini referunt. In salubritate reliqua superant *Aproniana*, quæ

valde rubra sunt, acidula & esui valde grata.

Quædam adhuc suavius & salubriter eduntur perfecte matura, crassissima, rotunda, obscure rubentia, *Agriota* nominata. Sunt quædam acidula, alia aultera; illa *amaræna*, hæc *Merona* cognominantur. Omnia cerasa, bigaellis, exceptis, succo multo prægnantia videmus, inter quæ, nigra aut obscure rubra, tenera sunt, & suo cruore contrectantium manus inficiunt.

Cerasa corpori succum laudibilem suppeditant: sto-
macho æstuanti conducunt, ventrem subducunt, Vires.
febricitantibus utilisunt, humorem biliosum con-
temperant, & jecoris infarctus tollunt; quædam ta-
men hos effectus insignius, alia legnius pollicentur. Hoc muli negant.

C A P. CCXXXIV.

De Moris.

MORIS sunt Mori species; una dicitur *nigra*, species. quæ fructus nigros, altera *alba*, quæ albos profert: intraque proceræ est, radicibus flavis, caudicibus crassis, corticibus scabris, ac frondibus alni, longis, latis, juxta margines serratis, quibus bombices vescuntur. *Præstantissimum vero sericum nent, cum alba Mori foliis aluntur, ut quæ illis sint gratiora, & materiam suppeditent serici filii duccndu largiorem & aptiorem.*

Fructus mori nigra, quos *Mora Celsi* vulgus Pharmacopæorum vocat, suaves sunt, & sæpe mensis apponuntur, ex eorumque succo & Syrupus & Rob conficitur, huius tamen usus ferè nunc exolevit.

Qui vèro in alba moro nascitur fructus, quasi fatiæ dulcis est, admodum ingratus, & ad alendum ineptus, ita ut arboris præstantia, non tam ex fructu, quam frondibus perquirenda, quibus dicti vermes educati sericeum vellus præstantissimum suggerunt.

Potro domesticarum arborum novissima morus germinat, ut mensis Majo, cum scilicet hyemis plane desit rigiditas: fructus fert Julio & Augusto, oblongos, & granis compactos, moris in rubo nascentibus, finitimos, sed longiores, crassiores, majores, initio virides per maturitatem purpurascens, postremo nigricantes, rubente succo prægnantes.

Mora immatura refrigerant, & siccant ordi- *Vires.*
ne propomodum tertio, & valenter astringunt, atque ad oris & faucium inflammationes conducunt, ait Dioscorides *cap. 18. lib. 1.* Matura vero humectant, ac parum refrigerant; adversus sitim valent, appetentiam prostratam revocant, ventriculo non adversantur: parcissime autem corpus nutriunt.

In Norvegia dantur Chamæmori *Moltebeer* fructus ex optatissimus ad fallendum morbum scorbuticum, unde illo sale condito frequenter cibum cucumerem aut capparum incolæ utuntur. Colore æquant cynobata, sapore ferè melon. carnem.

* *

CAP. CCXXV.

De Moris sylvestribus & Idæis.

Species.

Rubus vel sylvestris est, spinis horridus, & Græce dictus, & corrupte, *batinus*; vel domesticus, & veluti cicuratus, qui quod in Ida monte fecundius luxuriat, *Idæus* nominatur: cuius, ut illius duæ agnoscuntur differentiae; unus fructu rubro, alter albescente, sed utriusque sylvestris fructus primum vires, dein rubet, tandem nigricat.

In dumetis, agrorum marginibus, & locis incultis feracissimo proventu, & agricolis inopportuno nascitur rubus, furculis prolixioribus, lentis, obsequiosis, virescentibus, nonnunquam quadrangulis, maxime antiquioribus, intus medullosis, foris aculeis minacibus, spinosis, foliis ex pluribus cohaerentibus, per ambitum incis, supeme virescentibus, inferne candicantibus, asperis & secundum costarum longitudinem spinosis: floribus albis in furculorum summitatibus digestis, quos fructus sequuntur, officinis *Mora bats*, & *batina* & dicti.

Rubus
Idæus.

Rubus Idæus per se consistit, rectaque assurgit ad hominis interdum proceritatem, furculis medullosis exterius parvulis spinis, non multum horrentibus, exasperatis, foliis, & floribus sylvestri similibus, nec non fructibus, sed vel rubeis, vel pallidis, acinosis, esui atque olfactui pergratis. Nostros *Frambæsus* nominant, ab odoris, ut arbitror, fragrantia, quam mandendo ori representant, & illud præ cæteris vinum laudatur, quod *frambræsam* olere dicitur.

Vires.

Mora sylvestria vim habent astringentem & domesticis vicinam: manducata enim oris & tonsillarum inflammationes reprimunt, & fluores alui cohibent. *Idæa* similes quoque facultates possident, sed infirmiores, & ad esum, quam usum medicum, aptiores.

CAP. CCXXVI.

De Sebesten, seu Myxis.

SEBESTEN, seu Myxa, vel myxaria sunt fructus, in Syria & Aegypto nascentes, ex arbore ejusdem nominis, satis proccra, pruno valde simili; cortex caudicialbicat, ramis vires, qui foliis induuntur subrotundis, ac firmis & amplis; flores albidum racematim, aut potius in umbellis laxioribus cohaerent: quibus caducis suboriuntur fructus parvis prunis similes, qui maturitate adepti ex atro virescunt, intusque nucleum durum, & quasi ossilem, ac triangularem continent.

Myxa seu *sebesten*, ut officina loquuntur, matuta leguntur, insolanur, & in rugas passularum, aut prunorum modo contracta servantur. In Italia olim rarissima erant, & peregrina, nunc uberrimo proventu in illius hortis nascuntur.

Vires.

Ventrem molliunt, ut pruna, danturque utiliter febrientibus, tussientibus, & linguae asperitati urinae item difficultati & ardoribus: Sitim quoque temperant in linctu, aut alio quovis modo sumpta, & ventris tinea necant & pellunt.

CAP. CCXXVII.

De jujubis.

JUIUBÆ *Jizipha* & *zinzipha* Græcis dictæ, nascuntur in Syria, & nunc in multis Italiae & Nar-

bonensis agris locis ex arbore pusilla rhamnii non multum dissimili, furculis præduris, spinosis, foliosis, floribus muscolis. Caudex ei contortus est, scaber ac rimosus: rami tenues, longi, obsequiosis, duri tamen & virgularum geniste ritu protensi: folia diurniscula, oblonga, Clematidis æmula, ex intervallis longioribus alternò ordine disposita: juxta quæ muscoli ac palliduli flores parui emicant; post quorum occasum accedunt bæccæ oblongæ, ceraforum magnitudine, carnosæ, tenellæ, cortice tamen membranoso, ac duro vestitæ, quas Galenus *Sevica* vocat.

Fructus hi luteoli sunt, vel ex luteo purpureascentes, olivarum medicorum figura & magnitudine, dulces, carne multa, vinosa, & nucleo parva, foris rufò turgiduli, qui maturitate adepti, leguntur, sicantur, in rugas contrahuntur, & servantur.

De eorum qualitatibus & salubritate non inter Græcos & Arabes omnes constat: Galenus enim stomacho inutiles esse, imbecillime nutrire, & difficile concoqui scripsit: Arabes vero ad usum vario saccommendant & commendant; in quos licet paulo acerbius insultet Fuchsius, contendatque iujubarum usum inutilem esse, ab Aëtio tamen, Græco Nic. Alexadrino, & à Dogmaticis omnibus, atque his, qui certa experientia salutes norunt earum effectus, celebrantur.

Vires.

Valent plurimum ad tussim, difficultatem spirandi, arteria asperitatem, humores concoquendos & expuendos, & ad vitia pulmonis & thoracis multa. Renibus quoque profunt, ardori urinæ, & vesicæ dolori.

CAP. CCXXVIII.

De Ficibus.

Ficus ubique locorum vires, sed in frigidis vel sterile scit, vel grossius inutiles gerit, ac parvos & insuaves fructus, qui nunquam maturescunt: In calidis uberrime, bisque fructuat, verna fœtura & autumnali. Arbor est moderate magnitudinis, non omnino recto caudice assurgens, nec cortice lævi, sed asperiusculo, præsertim cum adolevit. Lignum ei album est, molle mednlosum, album: folia ampla in quinque partes distincta, & totidem angulis conspicua, aspera, dura, obscure viridantia: fructus sine prævio flore, aut prægressis lulis, juxta foliorum exortum e-rumpunt, initio parvuli, tempore majores, forma turbinata, colore primum virides, dein vel albescentes, vel subrubentes pro peculia natura: nam ut ficus aliæ aliis præcociore sunt & suaviore, sic vel albidiores, vel magis rubescentes, aut nigricantes. Omnes vero molles sunt, medullosæ, granulis innumeris gravidatæ. Ex his immaturis, foliorum pediculis & cortice tenello vulneratis, lacteus quidam succus effluit acer & amarus.

Præter dictam altera est pumila ficus, illi si *Ficus pumila*, proceritatem exceperis, similima, quæ in locis mla. apricis, & soli expolitis, atque interdum in regionibus septentrionalibus toverur.

His adhuc effligie respondet quædam sylvestris infœcunda, & vix ad usum quosdam medicos vestru. commendabilis expetita.

Est & *ficus indica*, quam nonnulli *Opunciam Ficus* in Plinii

Plinii putant, q̄ sine caudice, & ramis adolescit, totaq; pl. na nisi folia; verum quos habet in medicina usus, nondum licuit experiri.

Ficus omnium laudatissima Massilienses, quæ dactylorum inopia substitui possunt: mediocriter calefaciunt & nutriunt, & alvum molliunt, sed sanguinem valde laudabilem non gignunt: attenuant, leniunt, concoquunt, maturant, asperæ arteriæ, pulmonibus, renibus, vesicæ conveniunt. Ficus refecata *Carica* dicitur, Græcis *ἐρχαί*, quæ voce etiam *apros* Matthiolo designatur. Frōdes non tratis ficus hæc morrhoidibus ciendis profunt, si podex his confricetur. Ex *ficibus*, *rais* & *nucibus* sit Mithridatis antidotus tantopere decantata, cuius compositionem dedimus in rutæ histotia. Aliæ quam plures ficum utilitates narrantur, quas brevitaris gratia subtriceo; in his enim recensendis multus est Dioscorides, *ca. 183. & 184. lib. 1.*

CAP. CCXXXIX.

De Dactylis.

DACTYLI sunt fructus Palmæ in Ægypto, Creta, & Iudæa nascentis, qui ubi maturuerunt, à Dioscoride & Galeno Phœnicobalani vocantur. Valde probantur à Iudæa allati, magni flavescetes, parum rugoli, molliusculi, pleni tamen carne multa, intus subdura, ad nucleum candicante, ad corticem tubescente, sapore vinoso, & qui conculsi nihil aut parum sonat: Deteriores sunt flaccidi, duri, ex carnes.

Est autem non parva, Galeno *lib. 2. de alim. facult.* iudice, in palmulis differentia; aliæ namque, ac siccæ sunt, & atringentes, ut Ægyptiæ; aliæ molles, humides, dulces, ut quæ *Caryota* nuncupantur. Hæ autem præstantissimæ nascuntur in Syria, Palestina, & Hierechunte, & multis orientis populis, quibus cibos potusque suppeditant.

Palma truncus crassius, teres & altissimus, exterius densis, gradatisque pollicibus scaber & salebrosus, quorum inæqualitate regionum orientalium rustici facile sine alio adiuto, ad cacumen arboris scandunt: folia arundinacea, longa, latiuscula, acuminata, simul ab uno exortu secundum tami longitudinem multa. Fructus in summitate gerit multos, quasi racematim, sed pediculis longioribus coherentes; quorum genera quam plurima traduntur, sed maxime commendantur. Mustei ac succo multo pingui vinoso prægnantes, cuiusmodi sunt, qui in Iudæa nascuntur, necnon in Hierechunte, Syria Palestinæ oppido. Iudicio Galeni omnium dulcissimi, colore rufi, aut lutei, neque amplitudine, neque exilitate insignes: Mali virides, exucci, & insuaves.

De Palmæ & ejus fructus qualitate sic censet Galenus *lib. 8. simpl.* *Phoenix*, inquit, *arbor palma dicta, affricioris facultati omnibus suis partibus est participans: nam ramorum succus austerus, ex aqua substantia, tepida, terrea, & frigida constans.*

At fructus, præsertim dulcis, non paucam obtinet caliditatem, stomacho & thoraci profunt, nutrimentum laudabile suggeruat, & sunt gentibus multis pro cibo:

OLIVAS & pinguem earum succum, quem oleum nominant, ad rem escariam, pertinere nemo nescit: magnatum n. menas olivæ ad appetitum excitandum opulentant; oleum vero non tantum ad aceraria conficienda, pisces frigendos, aliaque edulia multa paranda, sed etiam ad unguentorum & emplastrorum confectiōnes usurpatur.

Sunt autem olivæ fructus arboris, magnitudinis moderatæ, quam Olivetum Galli, Oleam Latini nominant, quæ caudice internum prægrandia affurgit, maxime sativa; nam sylvestris semper humilior est, ramis multis in latum diffusis, foliis oblongis, parum latis, duris, ex pallido viridantibus, salicis æmulis: floribus albis, racemosis, quos hacæ, seu fructus consequuntur, olivæ nempe oblongæ, multa carne & pingui succo turgidæ, nucleo intus duro, initio virentes, postea nigricantes. Ab arbore fructus, à fructu succi denominatio efficit, ut olivæ ex olea, & ex olivis oleum dicatur.

Gaudet arboris ipsa in locis siccis & argillosis, atque regionibus calidis, ut Hispania, Italia, & Gallo provincia; fervidum enim squalidumque tractum & statum cæli libenter amplectitur; In septemtrionalibus agris vix virefcit, aut sterilefcit, aut cito tabescit.

Olivas nigrescere incipientes, & maturas Græci *δρῦντες*, Galli *drupps* appellant: Sale ac muria conditæ *ἀλμυρῆς* & *καλυμμένης* illis dicuntur. Ex maturis oleum simpliciter dictum, quod & sapore & odore multum suave est, ex immaturis, *omphasinum* elicitur. Hæc autem uberior tractanda rei rusticæ scriptoribus committuntur.

Olivæ immaturæ vim habent alstrictoriam; *Viret.* maturæ qualitate temperatam: Conditæ delectabili suavitate palatum recreant, & appetitum excitant, humentem nimis ventriculum reficiant & roborant, sed parum nutriunt, nec sanguinem laudabilem gignunt. De oleo & ejus qualitatibus alibi fusius egimus.

CAP. CCXXXI.

De uvæ acerbiæ & passulæ.

VITIS nomen multis stirpibus inditum, viniferis tantum proprie congruit, viburnum enim, sigillum beatæ Mariæ, & aliæ similes plantæ, quæ in altum surrectæ, alias, ut stent, amplexantur, falso id nominis sibi vendicant. Proprie siquidem *vitis* dicitur; quæ vinifera est, & quæ domestica, cuius multæ sunt varietates, tum à sapore, magnitudine, colore, tum à soli & cæli conditione sumptæ.

Generali acceptione, vitis quidem omnis vel *Species* alba, vel nigra dicitur; cum tamen aliæ quædam inveniuntur variegatæ, seu coloris mixti, quæ nec albæ, nec nigræ, sed potius subrubræ, aut flavescetes comperiuntur. Racemos, aut vinum ex his expressum intelligo, quod nec absolute album, aut rubrum, aut nigrum est, sed colore mixtum; cuiusmodi sunt vina multa, quæ licet alba vocentur, magis tamen flava sunt, aut rufa, aut gylua, aut obscura, pro uvarum expressarum varietate, aut vario colore.

Omphacium.

Porro ut omnes racemi maturi dulces sunt. sic immaturi agrestes, acerbis & insuaves, unde ex uva qualibet immatura, expressæque *omphacium* haberi potest, sed ex ea potissimum petitur, quæ etiam matura, vinum expressum acidum est, & minus suave, cuius videlicet palmities crassiores longioresque sunt, & ad topiariorum pergulas & fornices deduci solent, uvasque acerbæ & racemos crassiores proferunt, ex quibus tuis succus exprimitur, tum ad *omphacium*, tum ad *syropum de agresta* conficiendum, qui propterea Syropus de Agresta nominatur.

Passula quid & unde dicitur.

Passula autem sunt fructus maturi vitis viniferae, sic dictæ, quod aridæ & rugosæ sint, & vim caloris exsiccantis expertæ, unde & passæ sæpius nominantur. A dulcedine quoque, quam calore adipiscuntur, id nominis sortiti queunt, ut *vinum passum*, seu *γλῡκκν*, id est, *dulce*. Sunt enim *uvæ passæ omnes ardore solis siccatae, dulces*. Noltrates, quæ in clibano siccantur, dulcoacidæ sunt.

Species passularum.

Sunt vero passarum, quæ tum ad popinam, tum ad pharmaciam trahuntur, tres differentie, majores seu Damascenæ; minores, seu Corinthiæ, & mediæ seu noltrates.

Vires.

Omnes vero calidæ sunt primo gradu, seu temperatæ, admodum tamen alitriciores, si cum acinis edantur. Sic enim dysentericis profunt. Uvæ autem acerbæ seu agrestæ refrigerant, & adstringunt.

C A P. CCXXXII.

De Ribes, & uva crispa.

RIBES seu *Ribesum* fronicola stirps est, nullis planis spinis horrida, multos ramos parû furrectos, sed tortuosos & inflexos emittens, ac frondes vitis æmulas, sed minores, & fructus uvæ modo congestos, parvulos, rotundos, rubentes, sapore acidos.

Grossula, sive *grossella rubra* vulgus nominat, Mauritanii *Riben*, à quibus officinæ suum *Ribes* fecerunt.

Species.

Huius fruticis duæ tantum à rei botanicæ scriptoribus traduntur differentie; alter fructu rubro, propter virium præstantiam commendatus; alter nigro, qui vix in usum medicum recipitur, sed topiarium induit enim eleganter hortorum areas. Tertius reperitur, fructum qui proferitur *album* & gratum, quem in horto Ioan. Gonerii sæpe vidi. Recentiorum nonnulli *Ribesum* nominant *Cressinum*, & uvæ Crispæ alteram esse speciem contendunt. Sicque illius fructus grossula rubra, huius alba nuncupant. Effigie tamen, colore, sapore, magnitudine non parum inter se distinguuntur.

Vuacrispa.

Nam uva crispa spinosus est frutex, multis ramulis, tenuibus, albicantibus & aculeatis luxurians; foliis latis, crenatis ambitu incis; & flosculis ex herbaceo albidis, fructibus non racematim congestis, sed baccarum modo pediculis oblongis coherentibus, initio viridibus, dein albicantibus, & cum ex æte maturuerint, flavescunt succini ritu. Vicem uvæ acerbæ gerunt ante maturitatem in iusculis & condimentis.

Vires.

Ribes refrigerat, siccatur, moderate stringit, & roborat; febrium æstus extinguit, bilē reprimit, febrilem sanguinem contemperat, sitim remperat, putredinem arcer, febribus malignis con-

fert, ventriculi subversioni & dysentericis affectibus à causa calida naris. Ejus succo syropus paratus ad hæc omnia efficacissimus & utilissimus.

C A P. CCXXXIII.

De Berberis.

BERBERIS horridus est spinis frutex, semipendens, siccus, virgibus præduris, quinque aut sex cubitorum, quæ aliquando arboreæ sunt. Earumque cortex lævis est, ac subalbicans, ut radicem flavescens, ligni materies lutea: folia numerosa sunt, rigida, acuta, oblonga, dura, dilute virentia, ambitu crenata, & nonnihil aspera: flosculi expediculis oblongis coherent lutei, muscoli & emicantes: fructus parvi, oblongi, rubri, racematim coherentes. Vocatur hæc planta, ut etiam fructus, spina acida, sive oxyacantha. In officinis *Berberis*, nomine deducto ab Amyrberis Avicennæ, ut sentit Dodonæus, qui hunc fructum *oxyacantham* vocat, non *oxyanthum*, qui spinæ acutæ, seu Burgespinæ, aut albæ spinæ fructus est, rubrus, dulcis & rotundus. Vulgus *senellam* vocat, ut *Berberum*, Spini-vinetam.

Berberis refrigerat, & siccatur moderate, validius astringit, fluore sanguinis, & aliorum humorum cohibet, calorem viscerum mitigat, vomitum sedat, & viscera recreat.

C A P. CCXXXIV.

De Avellanis.

NUCULIS nihil notius ipsis, quas Græci *πικρανα*, quasi *nucis exiguis* nominant, Phæmacopœi *Avellanas*, olim *Abellinas*, forsitan ab Abellino Campaniæ oppido, ubi earum provenit, est uberrimus. Nonnulli *Ponticas* nuncupant, quoniam à Ponto in regiones alias venerint: alii *Praenestinas* dicunt, quod Praenestini his abundenter, & aliorum ciborum defectu famem diu tollerant.

Sunt autem vel urbanæ accultæ, vel sylvestres: Spem Ex domesticis, quibus hortorum pergulæ ornantur, aliæ sunt oblongæ, & abditæ latent in calicibus longis, callosis, herbaceis, in extremo sibiriatæ, aliæ rotunditate insignes, & calicem exteriori breviori, & magis patulum habentes. Inter longiores, quæ membrana rubente obvelantur, sunt præstantiores. Sylvestres parvæ admodum sunt, minus gratæ, & in sepibus, duictis & sylvis passim nascuntur.

Omnes vero colliguntur ex arbore pumila, quam *Corylum* nominant, cuius rami præsertim juniores recti sunt, fere enodes & obsequiosi: folia lata, acuminata, ambitu serræ modo incisa: cortex tenuis: radix crassissima. Vt fructus sic frutex notissimus.

Avellanæ ad eclegmatis de pineis confectio, vinum accedunt: *Sacharo* interdum incrustantur, ut bellariorum vires impleant, & suavius edantur, difficile tamen concoquuntur, propter terrestrem & solidam, quæ constant, substantiam Bechicam quandam vim obtinent, ob dulcissimum earum saporem, & recte medicamentis thoraci dicatis admiscetur.

C A P. CCXXXV.

De Pistaciis.

PISTACIA nuculæ sunt ex arbore terebintho simili, quarum exterius ac primum tegumentum

De Nucibus.

tum tenue admodum est ac virescens; secundum nucamentum ritum lignosum, fragile tamen & albicans: Nucleus inclusus, utcumque vitet: Sapor amarodulcis, ac iucundus. Illa in Italiam ex Syria Vitellium primum intulisse, & in Hispaniam Flaccum Pompeium equitem Romanum, Plinius auctor est, cap. 5 lib. 13.

Arbor, ex qua promanant, hucusque exotica fuit, sed recentiorum sedulitate nunc curata, in plagis septemtrionalibus multum fructuat, sed fructus perfectionem & maturitatem raro aut nunquam assequuntur. In ossi. inis fissicis solent appellari. Posidonius Bistonia nonnulli phistacia nominant.

Calidi & humidi sunt, seu temperati, & optimi succi. Phthysicis ac rabidis valde conveniunt: materiam in pulmonibus contentam coquunt & expurgant, viscera intarctu liberant, semen & Veneris stimulos augent, nephriticis auxiliantur.

C A P. CCXXXVI.

De Amygdalis.

AMYGDALUS non adeo videtur similis Persicae, ut scribitur, nam frondosior est, procerior, vira diuturnior, & cortice constat crassiore, duriore atque foliis angustioribus, longioribusque, ambitu crenatis. Raro in Aquilono tractu florere, rarius fructum patitur; flores tamen alboris patientissimi sunt; nam ante finem hyemis explicati, innoxie brumam & gelu tolerant, & amygdalas autumnum copiosas largiuntur, quas nonnulli *Græcas nuceas* & *Thasias* cognominant.

Ex his quædam amaræ sunt, quæ calidiores & minus esculentæ; aliæ dulces & culinæ, & officinæ delectabiles. Ambæ in arbore simili nascuntur. Ex omnibus oleum exprimitur; ex amaris amarum, quod autem in afflicto conferre putatur; ex dulcibus dulce, quod temperatum est & naturæ amicissimum. Datur siquidem scilicet omni ætati & sexui; atque ipsis infantibus tussitibus familiare & securissimum est medicamentum: humores in thoracem delapsos optime coquit, & ad expectorationem ducit.

De amygdalis amaris duo memoranda traduntur, earum nempe esu vulpes interficit, & ebrietatem arcei: cuius rei narrat historiam Plutarchus: Fuit, inquit, apud Drusum Tyberii Casarii filium, Medicus quidam amaras amygdalas commestari solitus, qui sic omnes potando superabat, nec temulentiam tentabatur.

Dulces vero, quia suaves, bellariorum vices multis modis implent; nam decorticatæ mensis apponuntur, aut adhuc tenellæ, aut adultiores & refectæ, aut sachato incrustatæ & conditæ, & integræ, vel ex his vitis, sacharo & aqua rosarum panes dulciatui fiunt, quos vulgus Macharones nominat. Amygdalarum quoque paratur forma potus lactei, pure peris familiarissimum.

Amygdalæ amaræ calidæ sunt & deterforiæ: dulces calidæ, vel potius temperatæ, ori gratæ, & alimoniam corpori conferentes.

Nux juglans, quasi *avis glans*, aut *juvans* dicitur: illius enim truncus fabri lignarii quarunt, corticem insectores, fructum pueri, ad lulum & esum, Pharmacopœi ad medicum usum; quem etiam novit Michridates, qui ex nucibus antidotum, paucis additis, conficiebat suum; ut etiam Galenus, qui ex earundem succo suum parabat Diacaryon, seu *Dianur*, addito mellis tatro, quanto ad suavitatem opus esse videbatur: quo medicamento ipse sanavit hortulanum ab uva, tonsillis ac glandibus fere suffocatum, ut testatur reliquit lib. 6. compo. medic. local. cap. 2.

Est veto nux arbor prægrandis, foliis nervosis, fraxini modo coherentibus, & facie similibus, sed majoribus. In agris, secus vias pingui ac restibili solo late proficit, atque etiam in hortis, sed quia sua vicina & halitu segetes & stipites proximas male afficit & quasi inficit, secus agrorum semitas plantatur, juxta illud poetæ:

Me, fata ne ledam, nam fata ledere dicor.

Imus in extremo margine fundus habet.

Circa solstitium æstivum nuceas virides & adhuc tenellæ a cortice externo purgantur, & tandem in aqua subinde mutata infunduntur, ut amaritudinem deponant. Deinde coquuntur, ut mollescant, postea cinnamomo aut caryophyllis confinguntur, & sacharo coquuntur, & servantur ad ventriculum imbecillum roborandum, & cognitionem juvenam.

Siccæ nuceas calefaciunt & siccant, ex hisque tussis & expressis oleum elicitur, quod vim habet calefaciendi, digerendi, resolvendi, nervos roborandi, & flatus dissolvendi: Ob id utiliter clysternis ad colicum dolorem, à flatu & frigidis humoribus natum præscriptis, admisceatur.

C A P. CCXXXVIII.

De nucibus Pineis.

Pinus, Picea, Abies, Cedrus & Larix arbores sunt præcellæ, confertæ, resinifluæ, & inter se vultu non multum dissimiles: Earum tamen aliæ exoticae sunt, nec facile in nostro solo & cælo circulantur, ut Cedrus Paletina ac Libania: Aliæ nostrates quidem sunt, sed sylvestres perpetuo, nec nisi ad spectaculum in hortis habentur, nec cultu delectantur, ut abies, Picea, agrestes pini. Vera autem pinus magis urbana est, ac mansueta, quæ ubi crasso caudice ascenderit, circumquaque ramos edit multos, foliis tenuibus & longis, in extremo aculeatis vestitos & comosos.

Fructus coni dicuntur, vulgi pomapini, ex multis velut squamis, cynaræ ritu, crassis, duris, lignosis, capitatis compacti; in quorum sinibus, ac veluti toris includuntur nuclei, oblongi, rotundi, tenui membrana nigricante involuti, dulces, qui modo pini nuceas, modo Strobili, modo Coicali & sapius pini nominantur. Galenus.

Nucleus hic temperatus, ad calorem tamen magis accedens, unde rebus venetis inservire creditur: semen enim & lac auget, multum alit, exasperat lenit, tussi veteri prodest, nec non phthysicis ac tabescentibus.

Præter

Pini sylvestres.

Præter Pinum veram, aliæ sunt multæ sylvestres, ut *Picea*, tres maritimæ & aliæ quædam, quæ inter rupes & loca prærupta ac montosa sponte nascuntur. Omnes autem, quemadmodum & abies & larix, quæ illis affines sunt, lacrymosæ cernuntur, & sponte, vel illato vulnere succos effundunt, aut liquidiore, aut spissiores, albiore, vel nigriore: de quibus sectione sequente disseremus.

De cocto pini aliquot desperati, variis correpti, restituti, internè & externè usurpato, inquit Clariss. Michaëlis. In Moscovia aliquot millia hominum hocce remedio felicissimè cum admiratione restituti. Scriptit de Pino Empiricus Crugnerus tractatulum sed optima omisit, digito quali monstrat efficaciam in scorbuto. Pinus enim & Abies singularia sunt medicamenta anti scorbutica, adeo ut decocta statim dentibus vacillantibus subveniant.

CAP. CCXXXIX.

De nucibus cupressi.

CUPRESSUS sempiterna fronde viret, caudice procero, tereti, crasso, surrecto; summitate fastigiata, atque in orbem coacta; folio pini, sed carnosiore, breviorè, obtusiorè, amaro; ramis compluribus, foliosis, in angustum cohibitis, odore gravibus, tactu asperis, neuriquam pungentibus.

Pro fructu conos, seu nuces effigiem coniferentes exhibet, quibus satiscientibus, & verustate, vel calore dehiscentibus, semen parvum intrus conclusum, vel sponte, vel levi attractu delabitur. Materia ligni solida flavescens, fantali æmula, odorata, ad supellectilium ligneorum fabricam maxime idonea.

Huius autem arboris duæ traduntur differentia; una mas dicitur; altera femina; utraque comæ perpetuæ ac semper virentis. Illa fecunda est terq; in anno galbulos, seu nuces promit, Ianuario, Majo, Septembri, vultuque veluti morosa est, fructibus torva, odore gravis, nec umbra delectabilis. Altera, quæ femina dicitur, sterilis est, nec galbulos, nec semina proferens, & ramos in latum magis diffundit: cætera mari vix dissimilia; nam idem utriusque color, odor, sapor, virtus, & vultus. Solet cupressus hyemem salva petferre; Lutetia tamen evasit nulla per rigiditatem hyemis anni 1608.

In Creta insula, refertè Theophrasto *cap. 2. lib. 2. & lib. 3.* late & sponte etiam sine semine provenit, ut etiam in Idæis montibus, Leucique vocatis, in quorum fummis jugis, quib⁹ nix nunquam deest, cupressum comperiri affirmant, quamvis alibi non nascatur, nisi foporem invenierit Theophrasto *cap. 1. lib. 4.* E cupresso resina quædâ lagnæ consentientia similis exudat, acerrima sapore, cuius rarissimus est usus.

Tota cupressus vim habet calefacientem, exsiccantem & astringentem, sed eius maxime folia, germina, nuces, & semina usurpantur. Conferunt laxis partibus roborandis, dysentericis & cœliaci affectibus cohibendis, & humoribus sistendis,

Huc spectant nuces Cocia Brasil. de quarum trans-

plantatione ita Barlaam Surgebant Cocia spectabili serie hoc, procenores alia, aliæ humiliores, quarum quædam caudicem atrollebant 50. quædam 40. quædam 30. pedum altitudine, priusquam ramorum attingeret divergia. Has cum transferri non posse omnium esset opinio, scitè effossas, petoritis, trium quatuorve miliaria spacio, rectari & pontonibus transfluvios deportari in Insulam iussit. Translatas non labore solum sed & ingenio, exceptit amica tellus, eaq; fecunditate, præter omniū spem, implevit annosas arbores, ut primo ab initione anno mira nascendi aviditate, fructus dederint copiosissimos jam septuagenariæ & octogenariæ erant, veterique proverbio fidem imminuere, Arbores annosæ non esse transferendas. *Res gest. sub C. Maur. in Brasil. p. 144. factum hoc 1639. ut testor I. Maur. Comes Nassov. Domini mei Clementis.*

CAP. CCXL.

De fructibus seu bacis Lauri.

LAURUS δάφνη Græcis dicta, Apollini consecrata, cuius scilicet ramo vultu in divinationis signū sese coronavit, frutex est perpetua fronde, semperq; virente, in iustā arboris proceritatem caput erigens, ramis multis, crassis, cortice virecente induris foliis oblongis, latis, mucronatis, duris, viridibus, suavem odorem spirantibus; floribus albidis secundum ramulorum ductum erumpentibus; quibus marcescentibus succedunt fructus, seu bacæ, ovali figura, seu oblongæ, nigricantes, solidiore nucleo gravidatæ, aroma olentes, cum quadam acrimonia amaritantes.

Uberrime germinat & proficit in tota Gallia, in Normania enim juxta mare quasdam vidit, quæ medioeris quercus magnitudinè æquant. Lætiustamen & uberius nascitur in Italia, & locis calidioribus, hyemem enim rigidiorè, qualem Septentrionales perpeti solent, non innoxie tolerat, nam rami & folia gelu percussa sæpius commoriuntur: his tamen abscissis postea ex radice vivacissima novi surculi, seu stilones denovo erumpunt. Hanc autem arborem non solum solam à fulmine tutam esse, sed etiam ædes, in quibus rami illius adsunt, nunquam à cæli fulminibus rangi, multi scripsere: Idcirco Tyberius Cæsar cælo coruscante & tonitru fragore perterritus lauro coronabatur.

Bacæ lauri insigniter calefaciunt, siccant, attenuant, flatus discutiunt. [*Dioscorid. cap. 108. lib. 1.*] Ad medicamenta autem adhibentur, quæ nervorum lassitudines reficiunt, *Acopa* vocant, & ad unguenta, quæ calefaciunt & resolvunt. Oleum ex his expresum, aut decoctione elicritū, scabiem, psoram, & multas cutis scæditates delet, ac sanat, suggilata, & echymoses aufert, & humores effusos discutiit.

CAP. CCXLI.

De granis Juniperi.

JUNIPERI lignosus est frutex, spinosus, ramosus, mediocris arboris magnitudinem sæpius æquans,

Species, Mas.

Femina.

Virus.

Virus.

aequans, cortice membranoso, sapius disumpere indutus, odor, & baccas ferens primo virides, & per maturitatem nigrae, pisciformi magnitudine. Materia ligni flavescit, lantali citrini modo: foliola angusta, acuminaque spinas potius, quam frondes referentia. Nascentur sponte in locis aridis & incultis, ibique lerus fruticat, praesertim montosis & squalidis: nam in planis nasci recusat. Sola inter arbores fructus suos in biennium prorogat quietiam antiquat, & in arbore relicti citius marcescunt, quam sponte decidunt. Cedro valde similis est Juniperus, & à quibusdam male oxycedrus nominatur: licet enim Junipero & oxycedro, praesertim phoenice caudex sit tortuosus, foliola acuta, viridia semper, baccæ parvæ & rotundæ, multum tamen inter utrumque, est discriminis; nam Oxycedrus utraq; exotica planta est, cuius baccæ fulvæ sunt, odoratæ & suaves; & ligni materia rubescens. Sponte nascitur in Asia, ut Juniperus in Gallia.

Belonius agnovit juniperum quandam majorem, quæ in mediocritate arboris altitudinem saepe assurgit; baccasque gerit avellanarum magnitudinem, ut plurimum superantes, & Gallas sæpius æquant: nostras tamè cum minime sit inefficacior, & forsan præstantior, in medicis usibus tantum celebratur.

Ex Junipero manat gummi quoddam resinofum Sandarach Serapioni, Latinis vernix dictum, cuius loco nonnulli vocū affinitate decepti, Sandaracham Græcorum quæ auripigmenti species est, periculose substituant; ea enim Sandarachæ extrale venenum est: nam cum Arsenicum triplice discrimine notetur, croceum seu auripigmentum, Resagalum quibusdam dictum rubrum, seu Sandarachæ, & album, seu vulgare; atque unum Sandarachæ, quodque deleterium, Sandarachæ auripigmentum rubrum est, & exitiosum, nec tuto pro vernice, seu gummi Junipero usurpatur, ne postea minus cautos decipiat vocum affinitas, apud quos interdum Sandarach, & Sandarachæ apud Plinium cap. 7, lib. 11, pro te multum dissimili, pro cibo videlicet apum, quo, dum favos conficiunt, operantur. Ab eodem vocatur adhuc Eribacæ, & Cerinthus.

Baccæ Juniperi calefaciunt, stomacho profunt, urinam movent, crassos & viscidos humores expurgant; contra inflationes, tormina, serpentem ictus, russim & peccotus vitia utiliter dantur, & antidotis convenientissime admiscuntur.

CAP. CCXLII.

De Gallis.

GALLÆ velut pilulæ quædam salebrosæ, ac spurii fructus, qui præter legitimas in glandiferis arboribus, noctu fere erumpunt, Sole de Geminis exeunte; quo fervidiore existente, tabescunt, nec justam magnitudinem adipiscuntur. In Bohemia & Hispania nascuntur uberes, in quercubus multis, quarum truncis & ramis etiam tenuibus, absque pediculis, ut plurimum ad natæ coherescunt.

Gallarum genera multa traduntur, inter quas duæ potissimum, & ad medicamenta quædam paranda, & ad coria densanda accommodantur, una Omphacitis dicta, quæ parva est, rugo-

sa, nodosa, solida, nullo foramine pervia; altera plana, levis, flavescens, interna parte laxior & major, & perforata, ex cuius videlicet foramine quoddam exiit insectum, seu mulca, vermiculus, ut contingere solet, aut aliud simile animalculum.

Ex quercubus Hemeris & Robur præstantiores semper gallas eructant. Hemeris autem ea esse quercus creditur, quam nonnulli Mydion nominant, cui caudex in orbem comatur, contorquetur, & multis ramorum alis confurgens glandes, præter gallas, gerit non insuaves.

Robur Latinis Quercum, Theophrasto ὄξύς dicta, gallarum feracissima est, quarum ubertate æstate præter glandes suppeditat, nec non alias pilulas exiguas foliis mediis sine pediculo adhærescentes, ut in nostratibus quercubus videmus. In summa, quercus non tantum glandes & ramos germanos promit, sed adulterina multa, viscum, gallas, poma, fungos, & multos alios pseudofructus.

Gallæ refrigerant ad recessum ulque secundum, resiccant ad tertium, & potenter astringunt: partes laxiores contrahunt, imbecillas t corroborant, fluxiones cohibent, atque efficaciter ad astringenda aut siccanda, quæ opus sunt, usurpantur, inquit Dioscor. cap. 147 lib. 1.

CAP. CCXLIII.

De Gummiis.

Nihil tam vulgare, tamque controversum & anceps, atque gummorum, resinarum & lacrymarum, quæ ex plantis colliguntur, vera dignotio, & inter se distinctio: vix n. aliquis datur classicus author qui singula in artem redegerit, & de omnibus apposite disernerit. Vnus Sylvius ordinem meditati meliorem, gummi multa tanquam in fasciculum congerens simul de Electro & ambaro odorato, (ambram griscam Officina nuncupant) egit, & Galbanum, Hammoniacum, Sagapennum & Scammonium inter liquores numeravit. VVekerus promiscue de gummiis, resinis, succis concretis & liquoribus disseruit. Rei herbariæ authores modo de his, modo de illis pro varia resinsera, aut gummiifera, stirpis describenda natura, velut per transennam tantum verba fecere: Nos vero in Pharmacopæorum gratia hanc singula noscendi methodum instituimus, & quæ gummi à resinis, & hæc ab illis & liquoribus vulgo dictis, dissideant, ostendimus.

De Succis, seu plantarum humoribus.

UT cornua cervis, & comæ atque pili multis animalibus quotannis decidunt, sic folia, Julia, flores & fructus plantis, quibus non modo sua caro est, nervus, os, vena, & suus velut sanguis, & humor in plantæ singulas partes alendas destinatus, sed & sua sunt velut menstrua, perinde ac mulieribus, quæ certis temporum circuitibus superveniunt, ut lacrymæ vitibus, gummi ceraso, amygdalo, & aliis arboribus per multas, resinas Lentisco, picæ Latice, aliis aliis liquor illis quantitate molestus. Vi enim sanguis animalibus urget & urget, sic plantis humor, seu succus, cui seu sponte, seu arte derit exitus, ad ipsarum semper levamen profluit & incolumitatem.

Sanguis plā-
tarum qua-
ritur.

Sanguis autem stirpium succus proprius est, qui in fibro est, ut lac, ait Arist. lib. 1. de plant. In vite velut humor; in quibusdam similis est picis liquidæ, in aliis velut oleum; in nonnullis ut gummi. Et quædam, inquit idem philosophus, succum habent ut resinam, myrrham, & thus, & thymiam. Præterea nonnullæ venas habent, & ventrem, & partes, ut in animali similes, licet animalia non sint contra Anaxagoram.

Anonymos
plantarum
humor.

Humores autem ille plantarum, quo deficient, deficere incipiunt ipsæ, & exsiccat tabescunt, communi nomine caret, sed vocabulo magis usitato, ait Theophrastus cap. 3. lib. 1. de hist. plant. succus appellatur, quem alii lacrymam, alii liquorem, alii humorem dicunt, qui in singulis variam coctionem subiens, variam spissitudinem & colorem acquirit.

Hinc inter stirpium humores, si consilientia spectemus, alii tenues & aquosi, alii crassi & lenti, alii callosiores: alii densari facile possunt, alii nequeunt. Theophrastus cap. 17. lib. 6. de caus. plant. Si vero sapore & qualitate, alii vinosi sunt, ceu vitis pomii, mori, myrthi: alii pingues, ut Oleæ, lauri, nucis amygdali; alii lenti & resinosi, velut abietis, pini laricis: alii dulces, ut ficus, palcux, jujubarum: alii acres, ut origani, piperis, sinapi: alii amari, ut absinthii, fellis terræ, colocyntidis.

CAP. CCXLIV.

Quid Gummi, & qui differat à Resinis, & aliis liquoribus concretis.

QUAMVIS succi plantarum, cum plurimi sint, facile comprehendere non possint, ex Orbasio cap. 5. lib. 14. coll. singulos tamen ad sua genera qui reduxerit, de his certam doctrinam constituere valebit.

Succus quid. *Χυλῶ* autem seu succus proprie is humor est, quo planta nutriuntur, quæ, non sponte, sed præcedente tritura & expressione, aut alia præparatione elicitur, & que semper tenuior, nisi calore exsiccatu induretur, ut in Rob & succis inspissatis contingit.

Liquor. Lignorum vero crassior est, & interdum sponte, sed vulnere sæpius illato delabitur, & lacrymatim profluit, unde lacryma fere semper nominatur. Is si oleaginosus fuerit, & liquidus, specialiore nomenclatura *βηρην* dicitur: Si terrestrior, admodum aqueus & concretus in truncis arborum, gummi: quæ mediam inter gummi & resinas possident naturam, suntque partim terrestria, & aquea, partim oleagina & pinguis, Gummi-resina nobis dicuntur.

Resina.
Gummi.
Commixta.
na.

Est autem Gummi, ut exotico nomine *κμμι*, ut Græco utar, lacryma coagulata, concretaque in truncis arborum ipsam producentium, Gal. cap. 40. lib. de simplic. cuius aquea magis est substantia, ut resina oleaginosa: proinde gummi aqueis promptius miscetur, oleaginosi ægerime: Resina contra, quæ & flammam facile concipit; gummi vero in igni crepitat; licet enim calidum stillando procedat, ubi tamen aerem contrigerit, coagulatur, & aquæ simile est, inquit Aristot. lib. 2. de plantis circa finem. unde ad prunas ardentes injectum fragorem edit.

Cum autem multa sint eius genera, ex diversis arboribus prodeuntia, quædam enim coagulan-

lunt, quomodo lapides & conchæ, ait Aristot. ibid. alia sunt molliuscula: quædam pellucida, autem colore flavescunt, alia obscuriora, pallidiora: nonnulla ex arboribus peregrinis, alia ex nostratibus profluentia, de eo primum agam, quod est spina Acacia provenit, & simpliciter Gummi dicitur.

CAP. CCXLV.
De Gummi Arabico.

GUMMI nomen ab Arabibus de promptu est, & absolute dum ponitur, id ipsum est intelligendum, quod Officinæ prius privilegio quodam Arabicum, Galenus Thebaicum, nonnulli Babylonicum, alii Acanthinum nominant. Ex arbuscula quadam manat, quam Dioscorides Acaciam nominat, cuius duas species constituit; Prior recta surgens virgula profert lignosa, spinis exsertis, & duris hinc inde stipata: folia longa, quasi ex multis foliolis coherentibus composita; flores albidus; siliquis breves, planas, lupinorum ritu; semen glabrum, & splendens. Male depictam eius iconem tradit Matthioli.

Altera Acacia in Cappadocia & Ponto provenit, ait Dioscorid. prior minor, tenerior, humilior, folia habens rufa, & virgula quibusdam aculeis spinosa. Ex hac succus quidæ ducitur, qui arbusculæ nomen retinens, Acacia dicitur; sed ob eius raritatem substitui solet succus sylvestris *cofa*. pruni, Dodoneus Germanicus nominat. Ex illa Gummi profluit Arabicum, quod laudatur vitri modo pellucidum, syncerum, in vermiculorum speciem contractum, dein candidum: sordidum acresinosum inutile.

Viseius ad spissandum & refrigerandum efficacior, oculusque medicamentis & arteriacis commodissime miscetur: cutis meatu obstruit, & procedentes oculos reprimat. Ut optime pulveretur, debet in mortario & pistillo calidis verberari.

CAP. CCXLVI.

De Gummi Tragacantho.

TRAGACANTHUM est gummi pellucidum, albidum, subdulce, leve, ac syncerum, quod à radice cuiusdam plantæ spinosæ vulnerata, nominis eiusdem manat. Ea radix summo cespite nititur, & humiles, rigidosque sterculo semittit, in quibus minuta folia, multa & tenuia, quæ sub se spinas oculunt, albas, rectas & firmas. Arbuscula hæc Tragacantha Græce, Spina hirci latine dicitur. Nascitur in Creta, & multis Asiæ locis, lacrymamque non incitura, sed sponte profluere contra Dioscoridem, asseruit Theophrastus cap. 8. lib. 9. de hist. plant. hanc enim cadere, inquit, opus nequaquam est. Licet autem omnino peregrina sit, & à nostratibus herbariis raro visa, ciceritatem tamē & satis late virentem in orto Lannois Gonerii, rei medicamentariæ peritissimi, vidimus. Illius vero coagulatus succus, seu gummi gentilitio nomine Tragacanthum, & Officinis Dragacanthum, dictum, ipis etiam tyronibus notissimum est, quod non facile, ut obiter dicam, lavigatur, nisi pilis & pistillo calidis.

Uti eius commendatur ad oculorum medicamenta, scabrities arteriæ, raucedines, tusses, reclusas voces, cæterasque deflexiones cum melle, aut saccharo in delinctu.

CAP. CCXLVII.

De Ammoniaco.

Vide habet
gummi.

GUMMI Ammoniaco dicitur, quod stillet in arenis juxta Jovis Ammonis oraculum. Ex qua autem stirpe, non liquido constat; nam Plinius ex arbore, quam *Metopion*, Dioscorides & ex frutice, quem *Agassilum* nominat, & ex ferulacea planta manare dicit: vix autem ferulaceum genus fruticum generi consentit.

T. rursus.
Poyama.

Ferula porro lacrymam esse, Galenus asseruit & simpl. ex qua vel syncerum gummi, densum, nullis sordibus confuscatum, & minutis glebis coactum, vel impurum & in quinamentis quibusdam infectum colligitur. Illud *Thransma*, hoc *Phyrama*, Dioscoridi cap. 98. lib. 3. dicitur.

Probat, quod nullis arenis, terra, aut aliis rebus extraneis fordescit, in thuris masculi similitudinem effigiatur, odore castoreum utcumq; refert, & sapore amaricat. *Ammoniaco*, Officinis corrupte *Armoniaco* dictum facile aqua, aceto, vino albo, & aqueis dissolvitur.

Vini.

Vini habet emolliendi adeo efficacem, ut juncturarum topicos dissolvat, & alia tubercula dissecutiat, lines induratas sanat, & potu datum obstructions etiam contumaces tollat; menses & urinam mover, calculos trudit, & admodum chetras dissolvit.

CAP. CCXLVIII.

De Lacca, & Cancamum.

QUID sit *Lacca*, quid *Cancamum*, an utrumque sit idem, vel alterum ab altero dissideat, & si dissideat, quid singula sint, ex auctorum libris non plane constat. Serapio, Paulus & inter recentiores Mathiolus, *Laccam*, *Cancamum* Dioscoridis esse finititer credunt. Brasavolus, Garcias ab horto, & Clusius rem diversam tenent. Qui veritatis perdiscendæ cupidi varios orbis tractus lustrant, *Cancamum* Dioscoridis non modo à *Lacca* varium, sed incognitum putant: nam cum ad sufficientia præsertim usurperetur, aliæque multo fragrantiora & suaviora thymiamata habeamus, negligitur. Adde, quod ex arbore peregrina, Arabica nempe proficere perhibeatur, nec à regionibus tam longinquis mercatores hanc ad nos devehere lacrymam dignantur. Ut sit *gummi quoddam est, sapore virosum; odore probatum, & valde rarum*. *Lacca* autem utraque qualitate destituitur, frequens invenitur, nec *Chermes* Arabi existit, neque ex sorbi aut mespili, aut myrti ramis colligitur, ut nonnulli putant, neque myrrhæ similis est, ut scripsit Avicennas, *Lacca* quid. cui forsitan ignota fuit. Sed si vera loquitur Garcias ab horto, quædam veluti savago est, & liquor in arboris vastæ ramis concretus, & formicarum alatarum succu & ope coactus.

Lacca quid.

Tres.

Hæc autem arbor in Arabiâ non nascitur, sed in India, & maxime in provincia *Pegu*, ubi *Lacca*, *Trec* vocatur; ut etiam in *Bengala* & *Malabar*, ubi *loc*, & *lac*, unde *Lacca* dicitur. Hanc opinionem, & ratione, & enarratione multa tueri conatur Garcias, & ex Amato Lusitano efficere contendit, *Cancamum* id aroma esse, quod alio nomine *Anyme* vocat, cuius duo facit discrimina, unum album, quod Dioscoridis *Cancamum* est, suadente Brissoto Medico Parisiensi; alte-

rum subnigrum, quod est *myrrha*, seu potius *Mynea*, aut *Aminea*.

Sic rei cuiusdam obscuritas cogit ad vocum affinitatem confingere, perquiritendæ veteraris gratia. Ut tamen libere dicam, credo *Anyme*, seu *Amyneam*, ut quidam loquuntur, *myrrham* & *Cancamum* res plane diversas esse: *Laccam* autem Officinarum quadam usurpatione, *Cancamum* veterum incuria vocitari, qui vocularum aliquot è gente Barbara depromptarum ignari, quæ minus fideliter audire, crediderunt. Sicque longo usu *Laccam* *Cancamum* nominantes, hanc veluti præscriptionem & loquendi libertatem ætati posteriori reliquerunt.

Sunt quillorum sententiam tunc tenent, dicuntque, tres *Laccæ* varietates assignari: Prima est *Cancamum* Dioscoridis nulli fere visum: Secunda *Lacca vulgaris*: Tertia *factitia* est, qua insectores utuntur: cuius adhuc plures differentiæ notantur, quas brevitatæ gratia omitto.

Vulgaris dura, pellucida & rufa est, myrrhæ *Lacca vulgari*. admodum similis, surculos arboris exoticæ citcularim involvens, quam succu à formicis Indis ex arbore elicitam, elaboratam, & ramis cohibitam esse, ut asseruit Garcias, vix credibile est, sed potius lacrymarum & reliquorum gummi modo, sponte exudasse & concrevisse. Nam cum animalia ex Philosopho, laborent & pugnent pro victu & coitu, quæ in hyemem fururam totastate panem illis familiare quærant, aut panificium quoddam elaborandum suscipiunt, non ramis arborum, aut loco aeris & cæli injuriis obvio exponunt, sed in latibulis recondunt, Formicas autem Indicas *Laccam* frustra, nec pro cibo congerere & cogere, sed deferere, perpauca credunt. Quæ ad nos deferunt, bacillos arboris circumvestit, estque dura, & pellucida, & facile aqueis dissolvitur; hæcque trociscos de *Carabe* & *Dialaccam* ingreditur, non factitia, ut perperam ignari quidam putant.

Non tantum ad Medicos, sed alios plures mechanicos usus celebratur, ut ad ceram, quæ literis obnigandis inseruit, inficiendam, & ad tintintras, quæ lignis supellectilibus inficiendis dicantur, parandas, atque ad eos colores excipiendo, qui *Laccæ* commixti elegantius micant.

CAP. CCXLIX.

De sanguine Draconis.

SANGUINIS draconis pervestigatio jam diu multorum exercuit ingenium. Quidam enim Plinii cap. 7. lib. 3. jectoneam opinionem secuti, draconis animalis ab Elephante collixi sanguinem esse crediderunt. Quem errorem non modo sequitur Solinus, sed *Cinnaberin*, sanguinem draconis officinarum tener. Serapio scribit cap. 341. esse succum plantæ cuiusdam, illi *Sidrichis*, & *Egilos* dictæ, quam herbarii nostrates quartam syderitis speciem existimant. Ignari quidam Pharmacopœi pro sanguine draconis, rem quandam è terra synopica rubia tincturam, & quibusdam aliis facticiam, in rotulas convolutam, ab impostoribus emunt.

Brasavolus inepta tria sanguinis draconis facit discrimina, primum ex pseudobolo factitium, secundum lachrymam cuiusdam arboris

dicat, tertium gummi. Sed ut sanguis draconis adulteratus verus non est, sic improprie duplex eius constituitur species, una, quæ lacryma, altera, quæ gummi sit eiusdem arboris: omne siquidem gummi, quod lacrymam ex arbore stillat, generalis significato lacryma dici potest.

Aloisius Cadamustus, patritius Venetus cap. 4. lib. 1. sua navigat. sic melius originem illius exprefsit. Est, inquit, in insula, cui nomen portus sanctum, (æ Canariis una est) Sanguis draconis, qui lacryma est arboris: nam stato anni tempore, arbores ferro sanciant, quæ ubi incisa sunt, anno sequente gummi per incisiones emittunt. Id ab eis coctum, defecatumque sanguis efficitur, quem Draconis nominant. Eius arbor fructum instat cerafi profert, mense Martio, gustu eximium, coloris veneti.

Nic. Monardus huic opinioni videtur assentiri, & sanguinem draconis, non alienius animantis saniem, sed arboris lacrymam esse, sic asserit: Attulit, inquit, ante paucos dies ex novi orbis continenti Episcopus Carthagenensis fructum arboris, ex qua manat lacryma illa, quam sanguinem draconis vocant.

Est autem hic fructus admitandus, nam sub-lata, qua integritur, pelle, ilico dracunculus apparet tanto artificio à natura fabrefactus, ut à peritissimo aliquo artifice è matre sculptrus videatur, collo oblongo, ore hians, spina aculeis horrida, cauda oblonga, & pedibus conspicuus.

Ab eo fructu nomen arbor sumptum, & eius lacryma, quæ vulnere illato effluit. Et laudatissima ex Carthagine Pervana defertur.

Arbor illa proceræ est, cortice satis tenui, & facilis vulnerati, cuius nomen cum veteres ignorarent, de sanguinis draconis natura & origine nihil certi tradiderunt, Cluius illam vidit, & accurate descripsit.

Sanguinis igitur draconis & arboris cuiusdam exoticæ, & gummi in ipsius ramis concreti, duri, purpurei nomen est.

Vim habet collecticam & agglutinatoriam: ob id vulneribus coalescendis convenit, & partibus laxioribus & stringendis, & roborandis. Ante usum facile aqueis dissolvitur.

CAP. CCL.

De Asa fetida.

MULTI ex veterum quorundam opinione Asam duplicem constituant, dulcem seu odoratam & fœtidam: hanc Alit Arabum esse, illam Belzoinum officinarum: atque utrumque è Laſere, seu Laſerpitio provenire contendunt. Verum quid sit Asa dulcis, nondum compertum est: & forsitan tam est ignota recentioribus, quam vi perfecta veteribus fœtida: cuius haud scio, si meminerint. Nunc vero tam frequens est in Pharmacopoliis, ut importune tyronum nates feriat. Innascitur ferulacæ stirpi, ut Benivinum arbori proceræ, cui Asæ nomen nuspiani inditum invenimus. Utrigrit singulorum diversus odor, sapor, & origo, sic diversa nomenclario.

Est autem Asa fœtida excrementum seu gummi Laſeris, seu Laſerpitii, quod Silphion, Dioscorides c. 94. lib. 3. Avicennas Alit, live Antir. Indi Aninden, Officinæ Assam, sed magis proprie

Assam, quasi laſer, ex quo depromitur, nominant: nam Laſer lacryma est, Laſerpitium planta, ex qua elicitur laſer, seu Asa non Asa, quæ secundum Rhasim herba est, quibusdam yſopus, aliis thymum dicta. Laſerpitium vero ferulacea est stirps caule annuo, quem Maſsetum vocitant; foliis apio similibus, sed havelcentibus, semine lato, foliaceo, radice nigra, crassa, longa, ac interdum cubitali. Audacter quidem Garcias Asam lacrymam esse Laſerpitii contendit, sed timide ac jejune nimis ejus descriptionem exhibet; tantum enim de foliis breviter loquitur, quæ cotyli similia credit. Peculiare huius culta fugere loca: quam ob rem si colatur, mireſcatque solum, deviat, atque omnino degenerat. utpote natura cultura aspernas, inquit Theophrastus c. 2. lib. 9. de hist. plant. fetocitatisq; constans vernaculum.

Singulas autem huius plantæ partes speciali nomenclatura designari comperio: nam radicem nonnulli Magudarum vocant; Caulem Silphion; folia, Maſsetum; semen, folium: nam folium id semen est, ait Theophrastus cap. 3. lib. 6. de hist. Magudarum tamen à Laſerpitio differe annuit. Seu autem pars sit eiusdem, vel planta affinis, Asa Laſerpitii lacryma est, seu gummi quoddam, quod vel è radice, vel è caule carpiunt: illud Radicarium; hoc Scaparium ex Theophrasto vocatur.

In Armenia, Media, Lybia, Syria nascitur; unde aliquando succus vocatur Lybicus, interdum Medicus, & Syriacus, olim Cyrenæicus, quod ex Cyrenensium agro copiosus & laudatissimus habetur: sed in nunc plane defecit Barbarorum nequitia, qui odio quodam in Cyrenenses ducti, radices Laſerpitii pene omnes eruerunt, ut ex Strabone docetur. Post Cyrenaicum; Syria comagna autoritas datur, deinde Medico, qui nempe è Media devenitur.

Traduntur autem Asæ duæ varietates, una pura, ac sincera, & translucens, altera turbida, & impura, cui nempe farina, aut furfur, & secundum quosdam Sagapenum permiscetur, cuius halitus apprimere refert, simulq; virorem quendam ac odorem terretimum.

Hinc Germani draboli ſtercus nominant. Braſavol. Utraque odoratissima est, gravis tamen: nec in eorum facile descendit sententiam, qui priorem Asam dulcem ad fœtidæ discrimen vocant; eius namque halitus nonnisi cum fastidio toleratur. Unde mirari subit, quod scribit Garcias ab horro, nullum medicamentum simplex per totam Indiam, majore esse in usu, quam Asam fœtidam, cum in medicamentis, tum in condendis cibis. Eam autem solent Indi suis iuseulis & oletibus commiscere, confriato primum ex ea lebere, nec alio condimento utuntur omnibus in cibis, ipsamq; sumunt, ut appetitus dejecti fastidia tollant. Verum si hoc fabula non sit ex duobus alterum coniecto, aut Asam fœtidam in India non ferere, aut Indos æneum gnrut, ut vulgo fertur, habere. A deo autem nobis est ingratissimulus odor, saporq; ut venia quadam dignum censeamus Matthæum Sylvaticum, qui inter venena reposuerit. A Dioscoride tamen commendatur cibus aut salis permista.

Sanguis draconis quid.

Fructus arboris.

Arboris descriptio.

Sanguis draconis quid.

Vires.

Asa fœtida quid.

Qui differt Asa Asa. Laſerpitii Maſsetum.

Laſerpitii cultura in Maſsetum.

Radicarium Scaparium. Succus Lybicus. Medicus. Cyrenæicus.

Asa fœtida.

Tensile drack.

Panace
Syriacum.

Asæ vires tot, tantasque agnovit Dioscorides, ut eas recensuerit ad fastidium; recentiores efficacissimas quidem credunt, ad paucos tamen affectus, ne cæ frequenterissime usurpant, nisi in uteri abscessu, aut aberratione, & paucis quibusdam morbis mulieribus.

C A P. CCLI.

De Sagapeno, seu Serapino.

SAGAPENUM, & Officinis *Serapinum*, liquor est concretus; quin Media ex ferulaceæ stirpis radice sauciata manavit. Eius autem plantæ descriptionem subiecit Dioscorid. quodeam fortassis minus noverit, quam succum. Illam vero nōdum videre, nec illius historiam à probatis authoribus enarratam legere mihi cōtigit. Exorica n. planta cū sit, vix circumcirca aut circumcirca sterilis est, exucca, & marcida. Ideoq; tantū ad nos eius succus concretus advehitur, & copiosissimus, & optimus. Laudatur translucidus, foris colore fulvo, intus albedo, gustu acri, odore gravi, substantia crassa.

Sagapenum calefacit ordine tertio, siccatur secundo: purgat pituitam crassam, & alios humores lentos, Mefuei testimonio. Ignava tamen est multum illius purgatoria facultas, sed alias multo potentiores vires habet. Potum enim aut suppositum menses euocat, sætum enecat, dolori & præfocationi uteri prodest; resolvit, attenuat, dissipat, movet, solvit.

C A P. CCLII.

De Galbano.

GALBANUM quoque ferulæ Syriacæ in Ammono monte luxurians succus concretus, quem aliqui *Metopium* nominant. De ipsius autem plantæ dignotione nihil Dioscorides scripto reliquit, ut qui gummeum illius succum magis, q̃ plantā agnosceret. Vt vero cognatæ sunt ferulæ, sic earum liquores & succi, non modo consistentia, sed colore, odore, sapore, viribus; nam Galbanum aspectu *Asam* non male refert, odore *Opoponacem*. Laudatur catilaginofum, syncerū, ad similitudinem *Ammoniaci*, minimeq; lignosum, & in quo non nihil seminis ferulæ sit admixtum, odore gravi, neque valde humidum, neq; squalidum. Aqua, aceto, vino, facile dilui potest, ut omnia gummi.

Vim habet exalefactoriam, extrætoriam & diffusoriam. Mēstrua & partus accelerat, & appositum, & suffitum. Aceto dilutum, & paucō nitro mixtum, lentigines delet: furunculis quoque discutendis prodest, strumis & iun&uram nodis: adversatur venenis, & serpentes fugat.

C A P. CCLIII.

De Opoponace.

OPOPONACE succum esse Panacis, & nomen ipsum indicat, & Dioscorides prodidit: sed cum multa sint Panacis genera, ex quonam illorum profusum, non satis aperte liquet, ob variam eorum, quæ de re statuerunt opinionem. Mefue ex ferulaceo Panace manare scribit: Dioscorides ex Heracleo; nonnulli ex Chironio.

Dodoneus ex peregrino quodam utpote Sy-

riaco, quod foliis est amplis, ex aliis pluribus commissis, aliquantum asperis & hirsutis, longis, latisque. Caulis ei genicularus, ferulaceus, res aut quatuor cubitos altus, superna, parte plures in ramulos ditemptus: flosculi ex amplis umbellis exeunt lutei, quos sequitur semen latū, planum, & subflavum: radix albicans & longa, succulenta, & odorata. Ex vulnerato caule, maxime circa radicem æstare, gummeus succus sponte concrefcens, effluit, qui Plinii, multorūque aliorū iudicio *opoponax* est ad usus plurimos commendatissimus, quod indicare videtur plantæ, ex qua eruitur, nomenclatio; nam *Panax*, seu *Panaces* dicitur, quod omnem morbum & dolorem abigat, vel omnibus remedia promittat: hinc multi *Agyrtæ* & pseudomedici, medicamenta quædam sæpe morbis ipsis periculosiora, Panaceas nominant. Sic sæpe, dum viveret, Aulicos & nimis credulos fefellit Medicus quidam, hominum mendacissimus, bibacissimus, vanissimus, falacissimus.

Opoponax inter gummi locū habet, & aqueis facile dissolvitur. Excalc facit ordine tertio. siccatur secundo: emollit, digerit, attenuat, flatus dissipat, lenit, expurgat. Probatur valde amarus, interne albus, aut subfulvus, pinguis, tener, friabilis, statim liquefcens odore gravi. Niger ac molliis improbat.

C A P. CCLIV.

De Sarcocolla.

SARCOCOLLA cuiusdam arboris peregrinæ, & gummi ab ipsa manantis nomen est. Nascitur in Perside fruticosa & spinosa, ramis nodosis, & arbori appressis, ex quibus lauciatis & interdum sponte proflunt *lacryma thuris*, pollini similis, colore subrufa, amara sapore. *Phn. cap. 9. lib. 12.*

Calefacit ordine secundo, siccatur minus: coquit, terget, carne implet, & glutinat, unde *Sarcocollæ* nomen; nam cruentis vulneribus, ac diuturnis ulceribus mirifice medetur. Ea quippe propria dore à sordibus mundat, carne novareplet, & cicatrice obducit.

Arabes non tantum *Sarcocollam* ventreni subducere, sed humores crassos & glutinosos è partibus diffitis, ut articuloꝝ cavitatibus educere scriptarunt. Ratio tamen id videtur denegare, nec effectus comprobare. Efficaciter autem vulnera conglutinat, oculorum fluxiones inhibet, & ex Galeno *lib. 4. compos. med. part. digerit*, sed minus, quam, galbanum: lacte asinino quinque dies macerata in vase vitreo, quodidie lacte mutato mirifice prodest oculorum albugini, nubeculis, & cicatricibus.

C A P. CCLV.

De Gummi hedera.

MAIORIS hederæ trunco vulnerato, & interdum sponte lacryma quædam seu gummeus succus exit ex flavo rubescens, odore gravis, sapore multum acer, quem gummi hederæ nominant. Est vero hedera arbor scanforia, quæ multos interdum vestit, interdum arbores vicinas, quas suo multiplici cōplexu & virore interimmit.

Hedera
quid.

Sunt

Hedera speciosa. Sunt autem eius prima genera duo; una maior, quæ in altitudinem sese erigit; altera minor, quæ viticulis tenuioribus & obsequiosis, humi defixa repit, nec florem, aut fructum ullum profert.

Species minor. Maior triplici notatur varietate; quædam enim dicitur *alba*, quæ fructum gerit album; alia *nigra*, quæ nigrum; tertia *Helix*, quæ nullum, & à nonnullis pro minore hedera sumitur.

Hedera alba. Alba nonnunquam Corymbos, seu fructus aliquando folia alba exhibet, & inter media folia emittit velut brachia, seu capreolos, quibus tam arte complectitur arbores, ut totum humorem fugendo enectet: inopia enim succi marcescentes facile emoriuntur, vel tam pertraciter parietibus hæret, ut vix possit seiungi. Nam tor iniria & radicum rudimenta effert, quod brachia, quibus muris obrepit, & ira vivax permanet, ut pluribus locis intercisâ, non tabescat.

Nigra. Nigra & magis vulgatis, quam *Dionysiam* vocant, ait Dioscorides, ubique per parietes & macerias reptat, & arbores etiam procera radiois velut digitis amplectitur: folia promit angulosa, in principio fere triangula, dein magis rotunda, dura, & perpetuo virore nirentia: flores exiles; baccas primum herpæces, mox negras, oblongis pediculis quasi racemarum adhaerentes. Cætera ad genus hederaceum spectantia notiora sunt, quam ut longiore discursu & explicatione indigeant.

Vires. Hedera omnis calida est, raroque medicis inseruit usibus, folia si exceperis, quæ fonticulis, ex pyrotico relictis, Sparadripi loco nonnunquam adhibentur, ut ichores & serofos humores adaptem alluciant. Eius gummi lenres inremit, insigniter calefaciendo sensum adustionis imprimi, & pilos destruendo, caput nudat. Illitu enim est ptylothron efficax.

DE RESINIS.

Sectionem de Resinis specialem constituiimus, ut certius cognoscantur, & fidelius distinguantur à gummis, & posthac simul ambo antiquata iam pridem inscitia minime confundantur. Turpe enim est, in re vulgari aucto oscitanter errare, & liquores plantarum concretos & aqueos, quales sunt gummi, cum pinguibus & oleaginosi, quales resina sunt, cōgerere, & indiscriminatum usurpare. Ut enim diversa est illorum inter se natura & origo; (nam ex plantis ferulaceis nonnunquam educuntur gummi, non resina, sed ex arboribus ex parte magna proceris) sic quoque qualitas & agendi virtus. De resinis ergo insiat, ut agamus.

CAP. CCLVI.

Quid resina, & eius varietas.

Resina quid.

RESINA à πῑνῑ Græcis dicta, lacryma seu liquor est, pinguis ac oleaginosus sponte sapius ex arbore, & interdum ea vulnerata desuens. Qui nullo vulnere profluit, aut roripit, & à quibusdam recentiores dicitur.

Omnis resina cum partium tenuitate substantiâ habet oleosam; ob id in oleosis, urpore cognatis, promptè solublem, atque in eo à gummi dissidentem, quod cum aqua magis substantia cō-

stet, aqueis expeditius & accuratius permiscetur, ut dictum est supra.

Sunt autem resinarum, si consistentiam spectemus, duæ generales differentie; una dicitur liquida, Græcis ὑγρὰ hoc est, humida, seu fluxilis, ut *Terebintina*; alia durior & siccior, quam φικτὴν, id est, frictam, seu tostam subinde vocitant; cuiusmodi est *Colophonia*, sic dicta, quod ex Colophone olim advehebatur, quæ omnium siccissima, flavissimaque; in pulverem tamen redacta alba est.

Hæc præ cæteris nuncupatur φικτὴν & aliquando σπυρρακίη, quasi confusa, quod ex multis simul congestis in massam induerit. Contingit enim sæpe, ut primiffua resina negligentius collecta arenas, silices, lignosas, quisquilias, aut alias sordes contrahat & retineat; à quibus ut repurgetur, igni liquatur, extranea rejiciuntur, & purior redditur, sicquæ durior & siccior.

Est alia ex se cito concretescens absque ignis opem, ἔνεστῃ Græcis, sicca Latinis dicta, quæ minus, quod sit pinguedinis participes, arefcit, φόνικα πικτὴν, quali germinatio picta, à Galeno nuucupatur, lib. 3. & 7. de comp. med. gener.

Quæ venalis prostat in officinis, dura, flavescens & friabilis, confusa quædam est resina, ex abiete nempe, Strobilina & Pityina constans, fumum quæ reddit, dum accenditur, thuris æmulum.

Strobilina passim meminit Galenus cap. 1. l. 2. Strobilina cōp. med. gen. quæ alii ex pinu alii ex picea, alii ex pineis nucibus, quas Strobilos vocant, manare dicunt. Hæc resinatam calidissima est; *Terebintina* ambabus qualitatibus omnium moderatissima; omnes siquidem resina calefaciunt & exsiccat, sed hæc magis, illæ minus.

Omnium siccissima est, quam nonnulli frictâ, alii *Colophoniam* vocant, ut & omnis, quæ igne purgatur, & in frictam mutatur, ex Galeno cap. 1. lib. 7. comp. med. gener.

Abietina utraque qualitate media est inter calidissimam & siccissimam, quæ male à quibusdam dicitur *Colophonia*, nam liquida diu durat, parum siccatur, & nascitur admodum modica; ob id pretiosior.

Omnibus resinis præfertur *Terebintina*, deinde *Lenisima*, quæ etiam gummi resina est; tum quæ de abiete colligitur; postea quæ de pinu & picea.

Vlusu resinarum, multus est, non tantum in arte pharmaceutica, sed in rebus aliis pluribus. Emolliunt, calefaciunt, digerunt, & commoedissime emplastris & unguentis ad ulcerum & vulnerum curationem dicaris, admiscuntur.

De pinu aurem & arboribus coniferis supra dissetuius Sectione de fructibus.

C A P. CCLVII.

De Pixe.

HÆC frequenter occurrunt in resinarum enarratione & dilucidatione vocabula, *Pix*, *Pixquid*, *Teda*, *Pissa*, *Palinpissa*, *Zopissa*, *Pissaphalos*, & *pix navalis*; nec quid per ea designetur, omnibus in promptu est. *Pix* dicitur resina combusta fluxus: sic ramentum melius, pinguis est & resinosis liquor ex accensa teda colligatus & eductus.

Est vero *Teda* non arboris genus, ut falsò putat.

putavit Plinius, sed morbus arboris, pini videlicet, per senectutem nimia pinguitudine veluti strangulata. Vbertas enim resinosa materiz, qua totum pinilignum refertur, illi interius est, & fere tota in Tedam abit, quæ artificiosa sedulitate accensa, picem fundit, quam *Pissam* Græci nominant.

Palimpissa quasi interata *pix*, ac secundo cocta dicitur, quando scilicet è liquida coctione & elaboratione crassescit, purgatur, atque durior & siccior evadit, & *επεμιση* quoque, id est sicca *pix* dicitur.

Zopissa est *pix à navibus maritimis derassa*, quæ propter falluginem quandam ab aqua maris contractam, omni pice ad exsiccandum & discutendum est efficacior. A nonnullis *Apochyma* nominatur.

Pix naualis proprie in pharmacopoliis dicitur à navibus picandis, nō jamdiu picatis, ut *Zopissa*. Et cum absolute *pix navalis* ponitur, illa sumenda, ut hæc, dum *zopissa* designatio notatur.

Pissaphaltum est *humorem pici commixtum*, quod ad mortuorum conditum olim usurpabatur. Dioscoridi tamen non videtur mixtura artificiose parata, sed naturaliter talis: *Nascitur*, inquit, in *Apolloniatarum* agro circa *Epidaurum*, quod *pissaphaltum* nuncupatur. Sed de eo postea, nempe *scilicet. vlt. cap. de Mymia*, fusius agemus.

Differt autem *pix* à resina, quod illa per ignem transierit, hæc sponte effluerit: utraque arborum eandem soboles; verum *pix est veluti resina cocta & ignis adiutus educta*.

In pice autem educenda sic fere proceditur, ut in carbonis faciendi modo. In loco lapidib⁹ aut lateribus artificiose litato, tedæ in hastulas conciliæ aggeruntur: Superponunt rami abietum & piceatum: Omnia ita conteguntur terra, aut luto, aut alia materia non visibili, ut ne rimula quidem circumquaq; pateat, sed in vertice tantum, aut alia parte magis idonea foramen relinquatur, per quod ignis immitti & flamma primū emitti queat: accensis tedis, omnia arctissime occludenda, ne flamma erumpat, & pice expectatio pereat. Quod si rimula quædam hiarit, & flammam aut fumum admiserit, terra aut luto obstruenda. Tum assulæ tedæ vi ignis æstuantis copiosum liquorem exprimunt in canales affabre constructos, per quos & ipse deducitur in serobes ac vasa idonea, fluenti pici excipiendæ dicata. Nigredinem autem acquirir à fumo & calore, unde *pix nigra* solet esse; nam quæ flava est, resina potius dicenda.

Quæ primū extillat, fluxior est, humidiorque, & *pix liquida* officinis, *Cedria* Plinio, *Pissaleon* Dioscoridi, dicitur, quod maxime tale evadit, separato, qui supernat pici, sicuti lacti serum, a quo so humore. Separatur verò, dū *pix* coquitur, velleribus mundis suprahaltis eius expālis, & cum eo præmatur in expressis. Verius tamen *pissaleon* medicamentum ex oleo & pice compositum, quam simplex dicitur.

Quæ secunda fluit, crassior, sicciorque. Quæ ultima, crassissima & durissima, & ad exsiccandū efficacissima.

Ad liquidam refertur alia quædam gravis odoris, quam *Seplasiati* nunc *oleum Cadinum*,

nunc *Takinum* vocitant, cuius usus ad pecudum genus transfertur.

Cum *pix* universa vel liquida, vel siccior, utraque sincera, levis & splendens laudatur. Illa vires emollit, digerit, dolorem lenit, coquit, pus movet, scabros ungues extricat, impetigines emendat, & duricias vulvæ & sedis discutit. Siccior hæc omnia præstat, sed imbecillius; potentius vero siccat, & coalescendis vulneribus magis convenit.

C A P. CCLVIII.

De Therebinthina.

VERÀ *Terebinthina* ex *Terebintho*, seu *Termintho*, ut Græci dicunt, habetur. Est enim liquor pinguis ex eius trunco & ramis defluens. O- prima est clara, perlucida, alba, acris, & odorata: quæ Prædictis dotibus suo flavefcit, non improbanda. Laudatur, quæ ex *Chio* insula defertur, *Chio* ob id nuncupata, quæ odore & gustu cæteris antecellit, & plus *Terebinthi* refert. Post hanc *Lybica* probatur, etiam *Andromachi* testimonio; dein *Pontica*, *Minus* celebratur *Cypria*, *Syriaca*, *Iudaica*, *Arabica*.

Est autem *Terebinthus* arbor contorta, fruticosa, ac mediocri magnitudi- pe, cauce crasso, ramis multis, oblongis, foliis faxini modo longis, ex multis ad unam costam cohærentibus, sed crassioribus & pinguioribus, quorum singula laurinis similia cernuntur: flores admodum parvi sunt, muscosi & purpurascetes: fructus exigui haccarum ritu racematim cohærentes, rotundi, oblongi, duri, pingues ac resinosi & manus contrætantium inficientes.

Fert præterea veluti quandam siliquam oblongam, instar corniculi incurvam, in qua verniculi similes culicibus reperiuntur. Aliquando etiam humor quidam, ut in ulmorum vesiculis continetur. Materia ligni lenta nec valde dura est, radices validæ in profundo.

Terebinthorum quædam mascula dicitur, quæ sterilis est; alia femina, quæ fructus gerit. Hæc adhuc pro fructus vario colore duplici differentia signatur; una, cui fructus lentis magnitudine ruber; altera, cui & grandior, & pallidus est, & sativus fragrat.

Nascitur copiosa in regionibus calidis, atque hispotissimum læta viret; à quibus eius liquor nomen & laudem assumit, ut in insula *Chio*, in *Cypro*, *Syria*, & circa *Idam* & *Macedoniam*. Sunt, qui perhibent ad nos deuchi *terebinthinam* duram siccamque, sic ignis ope concretam, quæ pro resina venditur: vix tamen suspicor, nonnullos adeo esse mentis inopes, ut *terebinthinam* coquendo deteriorem & vilioiorem reddant, & è longinquis regionibus adferant. *Terebinthina* enim qualiscunque fuerit, semper pluris emitur, quam ea ipsa resina, industria qualiter concreta.

E larvae quædam resina humidissima habetur, quæ *terebinthinæ*, quod sit valde similis, pro ea sæpe ab institutoribus exhibetur & venditur ignorantibus eas discernere, inquit Gale-

Vlt.

Palimpissa.

Zopissa.

Apochyma.

Pix naualis.

Pissaphaltum.

Qui differat pice & resina.

Pice facies in modum.

Pissaleon.

Pice liquida.

Pice crassa.

Pissaleon.

Oleum cadinum.

*Terebinth.
Larigna.*

Galenus *lib. 2. med. gener. c. 4.* Sed Larigna odore, gustu, & facultate, quam Terebinthina acrior, atque tenuioribus patibus, & maiori discutiendi virtute prædita est.

Ex resinis omnibus, principatus debetur terebinthina, posteam lentiscina secundum Dioscoridem; tum ei, quæ de picea educitur & abiete: post quas pinea strobilinaque numeratur. Galenus tamen lentiscinam terebinthinæ præfert, *c. 5. lib. 3. compon. med. gener.*

Vires.

Terebinthina resinarum mitissima est, vulnenum familiare balsamum: moderate calefacit, mollit, expurgat, discutit, renes purgat, urinam movet, atque optimum est in multiplices usus accommodatum præsidium. Quibus polleat viribus eximtis, norunt satis, qui virulentagö-northæa laborarunt.

C A P. CCLIX.

De Thure.

Thur. quid sit.

*Species eius quot.
Olibanum.*

THUS arbuscula cuiusdam in Arabia nascens lacryma est resinosa, quæ ab incolis vernacula lingua modo Conder, modo Loran appellatur. Eius duo traduntur genera; unum dicitur Olibanum, seu thus masculum, quod ex albo flavescit, limp dumque, pellucidum, pingue, ac siccum est, & resina Cedriæ puritatem, atque succini nitorem emulatur. Foran. Olibanum dicitur præposito & adnexo articulo Græco, ð, cum satis esset thus libanum enunciare, quod è monte Libano deferatur.

Fœmininû.

Alterum dicitur fœmininum, quod resinofum magis est, ac molle & cito ardens, quodque bonitate masculo cedit. Vtrumque ex planta manat, vix dum cognita, nisi de paucis notis, quia arbor est pægrina, Arabiæ indigena, pusilla, foliis lentiscinis: cuius duæ traduntur differentiæ; una dicitur montana, quæ tantum in montibus contragolis & asperis fruticat, optimumque thus profert, altera in locis tantum planis viret lætius, ex qua copiosum quidem thus præmanat, sed multo min⁹ bonum. Vtrumque facile oleaginosus diluitur.

Thuris cortex.

Thuris cortex crassius est, pinguis, odoratus, levis, minime scaber & sine membranis. Vis ei eadem, quæ thuri, sed calidior astringentiorque, & crassiorum est partium, quam thus.

Manna thuris.

Mannam thuris vocant micas ipsius cõcussus elutas, quod dum convehitur, evenit, ut alibi demonstravimus. Intus & foris thus usurpatur, & adversus morbos multos magnæ est utilitatis. Vires siquidem habet pene innumeras, quas recensere longum nimis foret. In primis qualitatibus calefacit ordine secundo, siccat tertio, & puris movendi facultatem habet, sed non valde efficacem.

Vires.

Manna thuris vim habet magis astringentem à portione thuris, quam habet ad mixtam, in eoque differt à thure, quod & minus astringit & coquit.

→ (? * ?) ←

C A P.

C A P. CCLX.

De Beniuino.

BENIVINUM officinis *Belzoinum* dictum nec *Lasferpitin*, seu *Cyrenaici succi*, nec *myrrha* species est, ut nonnulli contendunt, nec *Angelica* vulgo dictæ, aut *Imperatoria succus resinofus*, ut innuere videtur Ruellius; *Lasfer* enim seu *Asa* ex Syria, Cyrenne, & India in alias regiones; Benivinum in Indiam ex aliis regionibus, ut *Samatra* & *Sian* advehitur, nasciturque non inferulacea stirpe, sed in arbore præcella, cuius caudex crassus & durus est, multis ramis brachiatus, ordine pulcherrimo dispositis, & in latum extensis: folia oblonga, citri æmula, mucronata, at non usque adeo virentia, sed averfa parte candicante. Ligni materia dñra est, odorataque.

Sponte sæpe nascitur in multis sylvis, tum Malacæ, tum aliarum regionum, quas ob Tygridum frequentiam sæpe periculosum est adire.

In quibus hæc animalia ferocissima rarius videntur, vulnecantur arbores, quæ huius odoratissimæ resinæ copiam effundunt, quam Chineses *Cominhan*, Arabes *Loraniaoy*, Guzaratæ & Decan incolæ *Vado* vocant, *Garcias cap. 5. lib. 1.*

Tria autem notantur Benivini discrimina; unum dicitur *amygdaloides*, quod maculas candidas amygdalarum deliberatarum instar refert, quod maxime ab institoribus expetitur. Alia duo admodum nigra sunt, quorum alterum parum fragrat, & vilioris est pretii; alterum suavissime spirat, & è novellis arboribus exudat; à Samatræ incolis *Benini de Boninas* nuncupatur. Omnium censetur optimum, pellucidum, globulis candidis refertum, thuris æmulû, & suavissime spirans.

Benivinum cor, spiritus, & facultates omnes roborat & thymiamatis, antidotis & medicamentis ornari dicatis utiliter permiscetur. Oleaginosus autem perinde ac resina aliæ facile dissolvitur.

C A P. CCLXI.

De Euphorbio.

AB Euphorbo Iubæ regis Mauritanæ Medico, *Euphorbium* primum nomen accepit, & hanc hucusque servavit. Est autem *Euphorbium* Dioscoridi, arbor ferulæ speciem gerens, acerrimo succo prægnans, cuius eximium feruorem expavescentes incolæ, ovillas pelles arbori circumligant, & eminus conto tamoseius vulnecant: E plagatorum copiosus succus in pelles defluit, qui postea concretus succigitur.

Dodoneo vero non arbor, sed herba potius est, foliis oblongis, crassis & virentibus, in rotunda figura angulosis, multis albicantibus spinis, ordine duplici armatis, ex quibus sauciatis liquor acerrimus, mordacissimus, facileque concretus effluit. Est enim, ut scripsit Galenus *lib. 7. simpl. causticæ* & exulcerantis facultatis, & usque adeo calefacit, extenuatque, ut in hoc cætera liquorum concretorum genera superet,

Ob

Ob tam vehementem acrimoniam & summam tenuitatem non nisi magna cum molestia pulveratur; cuius rei gnari Pharmacopolæ rusticis quibusdam, ac conditionis infimæ viris tendendum committunt, monentque, ut à pila, in qua teritur, vulum avertant: nunquam tamen ab eius feritate intacti redeunt; nam eius polline & vapore sursum elato tam importune feruntur nares & cerebrum, ut sternutatio, actimonia, calor, dolor confestim ac simul ingruant. Euphorbiaplanta primum videtur herba, sed quæ ætate arborescit.

Præter calorem eximium & acrimoniam insignem, purgandi quandam facultatem habet, qua non tantum pituitam, sed aquam ducit: per se tamen nunquam datur per os, nec cum aliis, nisi raro & parva quantitate,

C A P. CCLXII.

De lacryma olea Æthiopica, improprie gummi Elemi dicta.

PINGUIS illa lacryma concreta, officinis gummi Elemi dicta, gummi non est, sed resina, ut quæ in igne facile flammam concipiat, & oleaginosus diluatur. Scammonio utrunque similis est, ait Dioscorides cap. 142. lib. 1. sed magis flavescens, aut potius subrufa, minutis stillacidiis mammosa, nec linguam vellicans, aut gustum mordicans, ut scribit idem author; unde forsitan de alia lacryma loquitur, quam de hac vulgari, quam gummi Elemi Pharmacopœorum vulgus nominat, gustu, quæ ieters est, nec acrimonia notabilis & palatum ferit. Ex olea Æthiopica stillat, & ubi in glebas concreverit, ad nos devehitur.

Calefacit, emollit, digerit, resoluit, coquit, ad suppuratum ducit, dolorem sedat, & unguentis atque emplastris utilissime multis permiscetur.

Similem fere lacrymam oleæ nostrates & oleastri eructant, sed parciorem & minus commendatam: At oculorum tamen habetudines & albugines valet illitu; & si sumatur, menses cit, & partus extrahit; sed sumendam non censeo, si inter venena scribatur, ut scribit Dioscorides.

Gummi Elemi vulgari, seu lacrymæ Æthiopice admodum simile est quoddam resinæ genus ex nova Hispania delatum, quod Indi vernacula lingua Tacamachata nominant, apud quos usus est plurimi ad tumores frigidos coquendos, digerendos, resolvendos, & dolores sedandos. Huius vires pluribus recenset Nic. Monard, lib. de simpl. ex orbe novo delatis.

Ad Tacamachacam accedit alia resina, pinguis, oleaginosâ, & tenax, Indis Caranna dicta, qui ea utuntur in tumoribus, & omnis generis doloribus. Verum cum resinas omnes persequi non statuerimus, sed eas tantum, quæ in Antidotario nostro usurpantur, huic

sectioni finem imponemus.

DE GUMMI RESI-

NIS.

Concreti liquores, seu ex stirpibus ferulaceis, seu ex fruticibus, vel arboribus exsiccis manarini, modo aqueis prompte diluantur, nominantur à Galeno speciali nomine gummi; ut quæ eandem originem sortiti, oleis & pinguisbus facilem admittunt dissolutionem, in resinarum ordinem reponuntur. Quæ autem inter utraq, ambigunt, & aque aqueis & oleaginosi dilui patiuntur, Gummi resine à nobis dicuntur, cuiusmodi sunt Mastiche, Caphura, & Styrax, ut quedam alia, quæ nonnulli gummi, alij resinas appellant. Ab his pauca quadam deservunt, quæ quod accurate cum oleis aut aqueis dilui non queant. Anomale gummi resina à nobis vocantur, de quibus in calcebus sectionis breviter differemus.

C A P. CCLXIII.

De Mastiche.

MASTICHE gummi resina est omnium optima, è Lentisco exudans. Præstantior censetur, quæ in insula Chio provenit, odorata, candida, splendens, friabilis, adulta, & retorrada. Deterior virescens & nigra, Ægyptia dicta, aut Pontica, & bitumini similis. Mastichem adhuc spinam Ixinam reddere, Theophrastus cap. 1. lib. 9. de hist. plant. author est; sed Lentiscinam quavis alia (si quæ detur) præstantiorem, artis medicæ proceres statuunt.

Est autem Lentiscus masti. hem eructans, arbor admodum procera, ὄξιν & Græcis dicta, ex cuius radice multi stolones coryli modo crescunt, ramis lentis & flexilibus brachiati. Folia ab nno pediculo fere octona coherere, foliis glycyrrhizæ non multum dissimilia, sed duriora: flores muscosi plurimi pediculis longis adherent; quibus baccæ succedunt Erui magnitudine, initio virides, & ubi maturerint, nigra, substantia quadam pingui & nucleo intus nigro & duro rurgidæ.

Præter folia, flores, & fructus lentisco adnascuntur, vel ut utriculi intorti, corniculorum ritu, in quibus initio liquor continetur, ex quo infusa quadam culicibus similia, vel ut in ulmi velicis nascuntur.

Ex eius ligno denticalpia sunt optima, quibus non modo repurgantur dentes, sed roborantur, gingivæ constringuntur, & ori suavitas conciliatur. Ob vires eius eximias non male substituitur pro xylobalsamo.

Ægræ lentisci fruticant Lutetia, duas tamen vidi in horto Ioan. Gonerii rei herbariæ studiofissimi, sed quæ sævitiam hyemis ægrè perferunt.

Mastichæ ad multa commendatur, sed maxime ad stomachi & ventriculi affectus: nam sumpta, vel admota, dolores illius sedat, nauseam & cibifastidium tollit, retinendi potentiam roborat, & coctionem iuvat. Prodest & hæmoptoicis in linctu cum syrupo conveniente, ut etiam veteri russi: commanducata oris halitum emendat, & pituitam è cerebro blandè attrahit. Ut optime pulveretur, debet & solet parum aquæ commiseri. Dissolvitur autem facile & aqueis & oleaginosi.

CAP.

C A P. CCLXIV.

De Caphura.

Quid sit.

CAPHURA nec bituminis genus est, nec medulla, nec medicamentum compositum, ut nimis oscitant nonnulli crediderunt, sed Gummi resina quedam pellucida, Dioscoridi & Græcis veteribus incognita, ex arbore peregrina manans, quam Garcias ab horto juglandi nuci similem dicit, sed foliis magis can dicantibus: Ligni matetia cineret est coloris, & interdum nigrioris, nec levis, aut fungosa mulrum, sed medicotiter densa & solida.

Procera est hæc arbor, ramos quaque verum fundens, & aspectu petpulchra; quæ non lacrymas uberius exudar cælo coruscante, aut crebro tonitru cepitante, quam placido ac sereno, ut inscienter putarunt mulri.

Effluit autem ista lacryma per arboris rimas reliquorum gummi ritu, sincera, ac candida, nec coctione ad conciliandum candorem egens. Si namque pulverem, sordes, aut lapidum vel ligni fragmenta simul habuerit admista, id sit eorum qui colligit, oscitantia & errore. Seligenda autem crystalli modo splendens, sincera, odorata.

Caphura de Burneo. Chyma.

Præcipuo vero duæ eius agnoscuntur differentie; prima dicitur Caphura de Burneo, quæ præstantissima est, & ad nos nunquam aut raro defertur: altera cognomen habet à Chyna, unde solet adveni, nuncque in pharmacopolis servatur. Magnus est eius usus in his regionibus, in quibus provenit, adeo, ut inter cibos interdum admittatur.

Vires.

Calidam multi asseruerant, non modo manifeste, sed ad terrum usque recessum: alii frigidam mordicus tenent: neque defunt his, nec illis rationes, quas brevitate ergo subtragemus, dicimusque, morbis calidis & frigidis multis prodesset. Est enim mistæ qualitat, & odore, ac spirituum tenuitate videtur afficere caloris modo: Reliquis qualitatibus tanquam frigida lacescit.

Crediderunt multi Caphuram, Capur & Caphur Arabibus dictam, officinis Camphoram, Veneris stimulos arcere, & conceptum impedire: fecit huius rei periculum non nimis credulus Scaliger, primæ notæ philolophus: omnia falsa deprehendit. Caphura facile pauca addita aqua pulveratur, & aqueis & oleaginis ac pinguis opime dissolvitur, accuratius tamen his, quam illis dissolui, contingit.

C A P. CCLXV.

De Styrace.

Styrax quid

STYRAX Syriacæ cuiusdam arboris gummeus resinosusque, est succus, concretus, aridus; nullus huius nominis liquidus, humidus, fluxilis, ut imperite multorum in hæsit animis, qui & liquidum & siccum storacem non modo constituerunt, sed ex eadem arbore utrumque manare profitentur. Sed vera arbor Styracis sua lacrymam tantum extillat coagulabilem, quæ scilicet mox tota concreta in molem densam, pinguem & resinosam; nullaque eius portio in liquorem fluxilem abit, ut jampidem falsa vetusque

Arabum increbuit opinio: quam qui sestantur vocum affinitate decepti Styracem pro Stacte nimis oscitante usurpant. Vtriusque enim ut diversa consistentia, odor, sapor, qualitas, sic origo & natura: nam Stacte est pinguitudo myrrhe recentis, cum pauca aqua iusa & expresse, atque in unguenti liquidioris formam redacta: aut si mavis, pinguis est myrrhe flos: vel, eiusdem recentis iusa & expressa præpingue serum: vel, totum eius mabinis quibusdam eductum.

Stacte quid.

Melior iudicatur Stacte, quæ olei missionem admiserit: qualitate myrthæ non modo calefactoriam habet, sed virium quoque est compos plurimarum.

Stacte quid.

Storax vero, ut cum seplasiariis loquar, vel potius Styrax, quia stiniam ex arbore extillat, ubi ex arbore profilit, mox concreta in glebam densam, solidam, resinosa, aliquot graminis albicanem, suavissime fragrantem. Laudatissimus Calamita, quod in calamis è Pamphilia fetebatur, nunc parus pinguis, lentius fragmentis albicantibus, odore perseverant. Improbatur futurosus cano sic obductus, in odoratus. Optimus quoque ex Cypro, Sidone, & Pisidia ad nos advehitur.

Styrax.

Calamita.

Ex arbore malo cotoneæ simili manar, cuius rament folia minora sunt, minusque rigida, & a versa parte cana: flos albidus Arantæ magnitudine, non odore: bacæ admodum parvæ ternis unguis exceptæ, ac pediculis longis hærentes surculis adnascuntur. Eius autem arboris concretus liquor plurimum laudatur, qui præter doctes, superius dictas, diutissime in sua odoris suavitate permanet.

Arboris scriptum.

Styrax omnis calefacit, emollit, concoquit, tussi medetur, grauedini, raucedini, vulvæ præcluxæ, & mensibus ciendici extra & intra datus convenit, utiliter adhibetur antidotis cardiacis & laticantibus: adversatur venenis, quæ vi refrigeratoria nocent & interimunt, & illius strumas & nervorum nodos discutit.

Vires.

APPENDIX

DE ANOMALIS GUMMIRE SINIS.

Discedunt à legibus statuis quidam liquores concreti, qui licet medium inter gumme & resinas naturam sortiti, nec tamen facile & expedite aqueis, ut illa, nec perfecte oleaginis, ut hæc dissolvuntur, sed vel subsident, vel grumescunt, vel necesse & commixtionem averfuntur, cuiusmodi sunt bdellum & myrrha.

CAP. CCLXVI.

De Myrrha.

MYRRHA Græcis Smyrna dicta, concretus, Myrrha quid. est gummeus, juccus cuiusdam arboris, quæ in multis Arabiæ regionibus & montosis & planis, ut circa Sabe, Adramyta, Citibana & Mamali nascitur. Est autem arbor hæc myrrhisua, mediocri magnitudine, candide duro, contorto que juxta terram, cortice lævi ad portulacum accedente folio aculeato, ulmeo simili. Dioscorides Egyptiæ

Ægyptiæ spinæ non dissimilem facit, alii terebintho, Dioscorus lentisco æquat; Sic tamen, ut spinosior sit & humilior: nam quinis cubitis raro est altior.

Nascitur sæpe & læte in locis sabulosis & arcescentibus, atque ut plurimum in cultis, uberius tamen, & lætius viret ac fructuat in cultis solo. Incidi solet à radice ad ramos adhuc fatis conspicuos, & ex illato vulnere exillat *myrrha*: Sed ante corticem ferro solum, sponte & sine plaga, sed veluti cutis hiantibus poris, quasi salivam quandam exudat, & stillatitium rorem, quem *Stactem* nominant, quam imperire multi *Syracem liquidum* dicunt, utrumque ex eadem arbore manare mentientes. Vetus ex arboribus diversis effluere, & *Syracem liquidum* dari nullum, ant si detur, *Stactem* non esse, nuper fusissime demonstravimus.

*Arbu myr-
tha.* Redeo igitur ad *myrrham* & arbusculam, è qua manat, quæ prorsus exotica est ac peregrina, scabra, spinosa, foliis asperis & aculeatis, sapore luniperi: in eodemque solo & cælo, ubi thus nascitur, deletatur, & abunde fructuat. Ex eius vulnere lactyma coagulata, ipsiusmet nomine donatur, laudaturque *fragilis, lævis, undique color, minutis glebis, amara, acris, odorata, & quæ contra fracta venas unguinum modo candidas & leves ostendit.*

*Myrrha o-
puna quæ.* Quæ ex sativa arbore colligitur, semper præfertur ei, quæ ex sylvestri: sed omnibus antefertur, quæ à loco, unde vehitur, nomen trahens, *Trogodytica* nuncupatur; quæ colore subviridis est, splendens ac mordax.

*Pediasmos,
Gabi.
Caucalis.
Ergasma.
Myra.* Quædam adhuc dicitur *Pediasmos*, alia *Gabi*: utraq; quoq; bona & copiosam stractem emittens. Dux sunt aliæ malæ, *Caucalis*, quæ nigra & retortida est; & *Ergasma*, omnium deterrima, macra & cano situ obducta. Est & quædam *Myra* dicta, pessima.

Tanta est *myrrhæ* cum *bdellio* affinitas, ut multum non differre contenderent: male tamen, ut mox videbimus. Operosa est, nec accurata utriusque cum in oleis, tum in aquis dissolutio.

Von. *Myrrha* calefacit & siccet gradu secundo, vulvam præclusam aperit, menses cit, & partus celeriter extrahit; commanducata graves oris halitus emendat.

Von Stactes. *Stactes* mira suavitate & efficacia commendabilis, substituique potest pro *opobalsamo*, verum hoc illa rariore est. Stomachum & partes præcipuas roborat, putredinem arceat, spiritus recreat, morbis ab utero & crebro multis conducit.

CAP. CCLXVII.

De *Bdellio*.

Nomina. IN *Bactris* arbor quædam est nigra, magnitudine oleæ, foliorum roboris, fructu *Caprifici*, nec insuavi, ex qua manat lactyma, quam nonnulli *Brochon*, alii *Maldacon*, & officinæ *Bdellium* nominant, *Plin. cap. 9. lib. 12.*

*Bdellium o-
pinum.* Id probatur gustu amarum, transacidum cum frangitur, pingue cum fricatur & incenditur, odoratum, facile liquefscens, simile ceræ, vel raurino glutini, mollescens foribus exutum. *Galenus* laudat *Scythicum*, *Plinius* *Bactrianum*,

Dioscorides *Sarracenicum*, quod scilicet è *Saraca* felicitis *Arabie* civitate devehitur.

Est & quoddam *Indicum*, sordidum, nigrum, in offas convolutum, omnium pessimum, quod *Atrobolon* nuncupatur. Laudatur, quod in *Media* nascitur, *Parthicum* medicamentariæ materiei scriptores nominant. *Atrobolon.*

Porro ex quam stirpe *bdellium* habeatur, non satis inter viros graves & probatos constat; alii enim exudare dicunt ex arbore ei valde simili, quæ *myrrham* profert; alii ex multum dissimili. De hac autem doctorum tam incipiti opinione non habeo, quod satis audeat possum asserere: forsitan habetur utrumque ex plantis parum dissimilibus, sed alterum ex agresti, alterum ex sativa depromptum; perinde ac varia pomorum, pyrorum, & prunorum, in facie, colore, odore, sapore discrimina, ex arboribus parum dissentaneis excerpuntur. Vt sit, *Bdellium* *Officinatum* minime rarum est, & his conditionibus insignitum, quas illi veteres dederunt.

Calefacit, emollit, resolvit: durities & tumores gutturis & hernias humidas discutit: vulvæ spiracula laxat appositum & suffusum: Menses, foetus & humiditates omnes extrahit, calculos potu comminuit, & pellit utinam; atque utiliter malagmatis inseritur, quæ contra duritates & nervorum nodos profunt.

DE ALIIS STIRPIUM HUMORIBUS SEV SUCCIS.

Plantarum sanguis humor est, qui usitatore nomenclatura, ait Theophrastus, succus dicitur, quo deficiente, deficiunt ipsæ, luxuriante & latius viret, & vegetius adolefcunt. Is autem pro plantarum varietate, ex quibus habetur, varius est: in quibusdam enim crassus, lentus, viscidus, fulvus, rufus, friabilis, gummeus; in aliis pinguis, oleosus, odoratus, resinosus, in quibusdā melleus, lacteus, vinosus, asluginosus, ut supra jam monuimus. De succis gummeis & resinosis, ac pinguibus supra satis: instat nunc, ut de aliis quibusdam magis terrestribus & macris disseramus.

CAP. CCLXVIII.

De *Opio*.

PAPAYER, aut satium est, aut sylvestre; atque species utrinque plures, ut supra docuimus. Ex singulis sativis confusus expressus succus & concretus, *Meconium* dicitur. Ex nigri tantum capitulis aut vulneratis, aut sponte effluens lactyma, seu succus, dignitate quadam opus Græcis, *Opium* Latinis dicitur.

Eius variæ differentiæ agnoscuntur, pro regionum, in quibus colligitur, varietate. Quod *Thebaicum* est, & ex *Cairo* advehi soletum, albicat, & optimum præstantissimum est, Ex *Syria*, *Alexandria*, & aliis regionibus allatum, nigrum & minus bonum. Ex albo quoque papavere vulnerato, optimum haberi opium recentiores asseverant. Quod ex *Cambaiâ* adfertur, ex prægrandi papavere, *Carcacæ* inibi dicto, manat. Cuius scilicet capita singula ovi struthiocamelæ magnitudinem æquant: unde minime mirum, si ex his cultello lævis succi dimanet ubertas.

De opii

*Opium cuius
qualitatis.*

De opii qualitatibus non unus est omnium consensus, Dioscorides & alii perique non modo frigidum, sed quarto re cellu esse tale scripserunt. Matthiolus illis opponit odorem & acrimoniam, Ego mistæ qualitatibus existimo, sed caliditatem leviotem ac fugacem, frigiditatem leviotem ac fugacem, frigiditatem validiorem ac contumacem.

*Eius immo-
dice sumpti
incommoda
Modici sub-
pti commoda*

Præter qualitates elementares alias habet, quæ ipsum commendat, si opportune & iusta dosi exhibeatur; Et improbant, si indebite datur. Tremorem enim & paralytism non tantum inducit, sed ad somnum perpetuum, hoc est, interitum ducit.

Bene paratum & datum, bene prodest: vigiliis namque perpetuis medetur, somnum conciliando, dolorum immanitatem sedat & fallit, sensum magis hebetem reddendo.

Magnus est eius usus per universam Mauritaniam & Aliam, ubi *Amsium*, & *Opium*, quasi opium dicitur, ad animi, quod valde mirum, & corporis erigendas vires, & facultates exhilarandas: siquidem ipsius usus adeo assueverunt, ut si protus abstineant, vitæ discrimen incutunt, ac læpe moriuntur.

Eo solentur Turcæ castra sequentes, ut ad pugnam sint alacriores, & tanquam ebrii, velamentes, ad pericula quævis minus formidolose sese præcipitent.

Putarunt nonnulli, Venerem quoque excitare: ratio tamen id negat, & experientia docuit, libidinis cæstrum potius arcere, atque ignavos carnis reddere motus.

C A P. CCLXIX.

De Elaterio.

Alloeblica.

ELATERIUM inter medicamenta mochlica & rutbatorio motu corpus agitantia numeratur, quod licet violente est olivum usus Hippocrates, *sect. 2. lib. de loc. in homin. Sect. 2. lib. de internis affectibus*. Nunc vero eius fete desit usus, nisi in paucis regionibus Italiæ, in quibus aliquando usurpatur, ad eorum forsân aggritudinum curationem, quibus benigniora parum profuerant remedia.

*Elaterium
quid.*

Est autem Elaterium fructus cucumeris agrestis *in spissatus*, qui secûdum Theophrastum mirabili virtute ducentis annis servari potest. *Omniū medicamentorum*, inquit *cap. 14 lib. 9. de hist. plant. diuturnissimum est Elaterium, optimumq; quod vetustissimum*. Itaque Medicus quidam vir haud insolens, neque mendax. Elaterium ducentorum annorum, mirabili propterea servata apud se reulit, eo à quodam munere donatus, Causa, propter quam tam longo tempore servari possit, humoris copia est; unde ad quinquagesimum annum usque lucernis ad morum, lumen extinguit. Modus extrahendi & inspissandi facilis est, quem qui non novit, ex Dioscoride noscat.

*Cucumer a-
grestis.*

Est autem cucumer agrestis, quem anguinum & asininum appellant, sativo valde similis, nisi quod folia minus angulosa sunt, & magis incana, fructus vero multo minores, ex pallido vire scentes, ut & tota planta, seminibus & succo pleni, qui tacti protinus exiliunt, instat Persicariæ sitiquosæ, quam ob id *holime tangere* vocitant,

Cucumeris agrestis & fructus ipsius succus, *Vires*, quem Elaterium vocat, inquit Galen. *lib. 8. simpl.* ad medicationes accommodus est. Summe amarus, ordine secundo calidus, menses movet, ætærum interimit, & alvum turbando aquas ducit.

C A P. CCLXX.

De Ladan.

LADANVM liquor est ex foliis Cisti, in Cypro *Ladano* nascens, cui Ladan nomen est, exundans. Is caquid. pratum ope, si vera narrat Dioscorides, sic colligitur. Cum hirci & capræ Cisti fiondes pascunt, his pinguetudinem quandam verno tempore innatam, barba teiguot, excipiuntque, atque eam ipsam villosis crutibus adhærescentem reportant, quam postea depeccentes incolat, & collo trajicientes cogunt in ossas, & ita servant, vocantque *Ladanum*, Officinæ *Labdanum*.

Hunc Ladanum excipiendi modum, rāquam fabulosum nonnulli aspernantur, nec tamen alium faciliorem substitunt. Verum cum sit natura tenax & lentum, facile sequatur ad contractum, ut viscum fomiculis attractis, & aliis pluribus modis excerpti potest.

Laudatur maxime Cyprum, odoratū, subviride, facile mollescens, quod arenas & sordes nō collegit, nec squalidum est, Arabicum vilis est, & minus bonum.

Vim habet calefaciendi, & molliendi: venarum orificia aperit, capillum fluentem continet, addito vino nigro, myrrha & oleo myrino.

Habetur non ex Cisso, hoc est, hedera, ut putavit Plinius, sed ex Cisto, quæ parvus est frutex, *Ladano* *Cisti* *du* *pro*. surculosus, lignosus, folia emittens longiora, nigricaria, tactu glutinosa, quæ pingue quoddam, odoratum, & resinofum vetè exudant, quod arte qualibet collectum, *Ladano* dicitur. Flores exiguos, albicantes, & parvis rosis similes gerit.

C A P. CCLXXI.

De Hypocistide.

PRÆTER Cistum Ledan, seu Ladanigeram, duæ traduntur alæ varietates, una mas dicitur, & cuius radicibus *Hypocistis* proslit, quarum velut spurium est gemen, ponici mali cyrinis simile. Quibusdam *Lanodoiū*, aliis *Robertron*, *Fuchio fungus* nominatum Eius succus extrahitur, ut acaciæ, & conterus asseruatur.

Altera Cistus scemina dicitur: folia oblōga gerit, parum angusta: flores candidos & parvos, & *Cistu* *mas*. semen in triquetropeticarpo pusillum; Ladanigeræ Cisto admodum similis est.

Cistus mas parvus est frutex, maior thymo, foliis ozymi, sed rotundiotibus, floribus rosaceis, qui scemina alba sunt, & minores; radice lignota, ac durissima, à cuius fere medio *Hypocistis* velut infixa pullatur, ut viscum è quercus vel aliterius arboris ramo.

Raro admodum est *Hypocistis*, cuius loco utimur acaciæ, quæ vires habet illi analogas, sed imbecilliores. Vim habet attingendi potentissimā: prodest dysentericis, cæliacis, & sanguinem undecunque excrementibus. Siccat quoque, & roborat, & ad fluxionum affectus omnes efficac est remedium.

C A P.

CAP. CCLXXII.

De Tartaro.

VT laetis, sic vini substantia prorsus homogenea non est, sed varia: illius enim portio quædam butyrosa & levior; alia caleosa; & grassior, ac gravior; quædam serosa, quæ medio modo se habet. Huius vero tenuis quoque portio flos vini dicitur, alia minus levis, quæ medium dolium occupat, alia crassissima, quæ subsidet; & dolio facile adhærescit, sæx vini dicta, quam recentiores *Tartarum* nominant, forsitan; quod multorum Empiricorum sit Idolum, ut *Tartac* olim fuit Heuæorum, 4. Reg. cap. 17. Magis tamen sic dictum puro; quod infimum vas locum teneat.

Licet autem tartarus sit sæx vini, multistamen dotibus commendatur; nam ut in corpore humano, humores aliqui, excrementa dicuntur benigna, & utilia, ut semen, lac & humores multi certis partibus ad certos usus inclusi, sic etiam vini sæx utilis est. *Vinum* enim, ut proverbio fertur, non consistit sine face, diutiusque cum eiusmodi excremento sine corruptela conservatur, ut ignis cum cineribus.

Ex eo manica inclusio, in cella vinaria, aut alio modo loco suspensa, oleosus educitur humor, quem oleum tartari vocant, quod est sacculo canabino, & raro veluti per ephedrosim, & deliquium exudans, in subiectum vas guttatim delabitur, ut in nostra Officina demonstravimus. Educitur quoque per ascensum, sed opere magis laborioso & minus utili.

Exusto tartaro sit cinis ille Luteræ frequentissimus, linteis dealbandis expetitur, quem *Grævellatam* vulgus nominat qui etiam ad Pyroticum confectio, aliosque quosdam usus laudatur. *Tartarum* enim in deterendo compar non habet, ait Cardanus; ob id sordida ac duris nata locis, & carnis excrecentias purgat, ac vivam carnem ostendit.

CAP. CCLXXIII.

De succo glycyrrhizæ.

SUCCVS glycyrrhizæ ad multos usus expetitur. Est enim Bechicum eximium, quod & per se utiliter ad pulmonum & thoracis affectus sumitur, & alius medicamenti commiscetur. Galenus eum præfert, qui de Creta delatus est, lib. 7. cõpositi med. secund. loc.

Dicitur autem Græci *Glycyrrhiza*, Officinis *Liquiritia*, Celso juxta Græcum idioma *dulcis radix*, vulgo *rigolitia*, Batavis, *dulce lignum*. Saporem enim dulcissimum & grassissimum succus eius exhibet, qui sic educitur.

Radices glycyrrhizæ recentes & perhumidæ, Julio mense colliguntur, purgantur & teruntur: dein ex aqua coquuntur, colantur, & exprimuntur. Expressus succus igni, vel sole siccat, & servatur. Optimus, qui dulcissimus, mollis, recens, purus, tenax, & qui contraetus splendescit, quique nigerrimus est, & linguæ subditus, tandem totus liquefit.

Laudari solet, qui ex Hispania defertur, ubi copiosissimus & optimus dicitur præparari, nul-

libi tamen melior & gravior reperitur, quam in Officina Domini Larderi Pharmacopœi Paritensis; qui non modo solennia quævis medicamenta magna dexteritate, & solerti ingenio parat, sed etiam vulgaria & simpliciora non aspernatur, ut succum glycyrrhizæ, quem solo patandi artificio gultu suavem, & consistentia commendabilem reddit.

Est vero glycyrrhiza colore foris buxo, intus croceò, ligno lentò, & fractu contumaci, sapore dulci, quæ mansa sitim extinguit, unde & *adipsa* dicta. Improbatur intus alba, vel nigra, exucca, vetus, fragilis raphani modo, & interfrangendum pulverem edens. Cætera de hac dicta sunt *sektionè quarta lib. 1. de medica materia.*

CAP. CCLXXIV.

De Cera.

APRIUS mira est sagacitas, industria, & sedulitas in colligenda & conficienda cera, quæ nullibi terrarum citra horum animalculorum opem & laborem habetur. Solæ enim apiculæ faciunt, quæ nullus hominum potest. Solæ inter insecta homini & alimenta, & medicamentisuo officio suppeditant.

Tot vero tantaque sunt ceræ commoditates, *Cera optima* ut vix possint recenseri, inquit Plin. cap. 24. lib. 22. Laudatur flava, odorata, modice pinguis, putra, coacta, & alienæ omnis materiz expertis, melis habitum quadantenus referens. Secundum locum obtinet candida; quæ vel suapte natura aliquando talis est, ut *Pontica*, sed sæpius artificio, nempe lotionè, ut *Tyrrhenica*, Galen. cap. 14. lib. 1. cõposit. med. gener. Cæteri colores sunt acquisitii, ut viridis ab æruginè, rubes ab anchusa vel minio, niger ab atramento, vel chalyba usta, à quibus mistis vires mutant. Semper vero melior est recens & subflava, quæ *cera virginea* nominatur.

Cera virginea.

Medium autem quodammodo tenet calefacientium, refrigerantium, humectantium, & exsiccantium. Habet vero quiddam etiam essentiz crassæ, atque elastice. Quamobrem aliorum medicamentorum, tum calefacientium; tum refrigerantium materia est, cap. 23. lib. 7. simplic. *Cera omnis mollis*, inquit Dioscorides, calefacit, modice explet corpora: datur in sorbitione dysentericis. Ut alba reddatur, liquatur primum ad ignem, deinde in aqua fontis pura demergitur, ubi permoveretur, expurgaturque. Galenus cap. 14. lib. 1. cõposit. med. gen. Alium modum, quo candidissimafit, docet Dioscorides, apud quem videndus, cap. 105. lib. 2.

Vires.

Cera lesio de albino.

CAP. CCLXXV.

De succis quibusdam aliis, alio loco aptis descriptis.

SUCCI servantur consistentia, vel liquida, ut acetum, vinum, omphacium; vel solida, ut Aloe, Scammonium; vel media, ut *Rob* & *sapa*, de quibus singulis suo ordine disseruimus.

Mihi autem cum decies, imo bis tantum repetita, minime placeant, ad singulorum examen vix videbor de nouo recitatus: libenter enim ex-

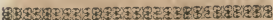
optassem hoc opusculum in molem minorem
contractum fuisse.

De Aloe portio & Scammonio, cumpurgantia
sint, superius satis superque disputavimus, in qua
purgantium omnium simplicium naturam, &
facultates accurate descripsimus.

Succi fructuum in Rob, seu mellis consis-
tentiam inspissati supra quoque enarrantur. De li-
quidis prior premi libri sectio copiose disserit.

Opoponax à succo Panacis nomen habet, cum ferius sit eiusdem gummeus liquor, qui ubi concrevit & aruit, colore foris est subflauo, intrus candido, & odore gravi, lavis, pinguis, friabilis, & in aqua facile liquefcens.

Aliorum succorum, ut Glauclii & Licii meminit Galenus, sed quia nunc eorum exolevit usus, in Pharmacopoliis aut raro, aut nunquam inveniuntur..

APPENDIX

Appendicis loco exponendum est medicamentum *Chocolate*, ex succo inspissato fructus *Cacao* paratū; ex quo fructu incolæ novæ Hispaniæ potum coquunt respondentem ferè *Braggâ* ex *Mylio* parata *Tartarorum*. *Chocolate*, scribit *Excellentissimus Musaphia*, tum inter delicias, tum inter medicamenta ab incolis *Novi Orbis*, celebre habetur, inde usus ad Hispanos. *Basis* compositi granum fabæ simile est, *Cacao* *Peruviani* id vocant; neque sapore aut sensili qualibet alia qualitate insignitur. Id granum tūditur, ac cum aromatisbus & saccharo commiscetur, donec fermentetur ad instar *Theriacæ*. *Primus* honor habetur in *America* præparato; sed ex grano inde avesto, in *Hispania* didicerunt jam conficere. Vetustate corrumpitur. Ad ventriculi labem ex frigidityte & humiditate contractam, ad screatus ex piruita ferè purulentos, ad vertigines, ad palpitationes commendatur; unde colligitur vis eius calefaciens, sed maximè aromatica. Et incipit in *Venerem tardos Chocolate Maritos*. Usus est ut in vino albo cum aqua rosacea interdum diluto ad ignem liquefiat, ac saccharia

saporem tantillo admixto, tempore matutino
absorbeatur. Hæcille doctissimus.

Contrarios verò effectus obrinet nigra aqua
Perſarum *Cabryæ* ex Aegyptio orianda. *Cato* di-
perſum quid eſt à Chocalate, eo uſus Elector
Moguntinus Anſelmus Caſimirus p. m. ore ſcil.
volutando ad deſluxiones à cerebro derivandas,
Ignavi tunc dicebantur à Cerechen, ſed falſo.
Cato dicitur, & eſt conſectio ſolida penes In-
dos, ex ligno Aloës, & aliis ingredientibus con-
tinuata, ore volutur ad interceptiendas fluxu-
iones, quæ in peſtus irruat.

Cachunde longè alia compositio, eaque pretiosa. Ex túbéo nigricans perhibetur, laporei ex amato acris, odor suavissimus. *Gummi Anime* cuius mentionem non facit Renodæus, colligitur in Nova Hispaniola, idque Amatus putat esse ex Garzia Cancanum veterum, aut Minæam Galeñi, vel Ammæneam Dioscoridis & Serapionis. In capitis & cerebri affectibus frigidis, Dolorificis, catarrhosis, flatulentis, in paralyfi, contractura prodest summopere in facie emplastri aut fumi applicatum. Oleum exinde parat sale in Hydrol.

Ita in affeſibus cephalicis utimur quoq; non
taro Refina *Copal* ex Hiſpaniola nova ad nos de-
lata. Calefacientim, emolliſt & humectat, eſtque
refina duricuſcula, candida, ex albo flavescens,
beneque odorata. Huc quoque ſpectat *Fuligo*,
ex qua ſpiritus, Oleum & ſal conficitur, de qui-
bus infra.

Ad hanc classem referenda *tubera Cervina* boleti, in diffcultate partus summam opem ferentia. Tubera quoque Chiturgorum Pofiti, quæ adstringunt, ficcant & fanguinem fiſunt. Pronuper Novus Orbis nobis peperit Herbam *The*, univerſale roborans, lethargicis utilis, tam quoad ſubſtantiam, quàm quoad Deco&um. Debeo hoc Dn. Petri & Sonnemano Materialiſtus. Noviter Dn. D. Iſaac Küſſerus Medicus Belgæ mihi tulit, ex ore Magni Viri Dn. Tulpii ſe habere, quod deco&o herbæ *The* Fruidales vigilias tabelliones in India ſibi conciliare poſſunt.

PARTIS PRIMÆ

Liber Septimus;

DE

MINERALIBUS.

PRÆFATIO.

EDICAMENTORVM materia cum multiplex sit, & à plantis, mineralibus, & animalibus desumatur, de ea primum disseruimus, quam stirpium universa propago suggerit: Sequitur nunc, ut mineralia perscrutemur, quæ sæcundissimam quotidie nobis medicam materiam suppeditant, ex qua, *melioris defectu*, eximia nonnunquam medicamentaparamus, quibus morbos contumacissimos, & qualiorum præsidiorum vim cluserunt, oppugnamus & expurgamus. Externos maxime dico, qui ferrum & ignem sæpius expostulant. Ad interiorum quoque sanationem non tantum conducunt, sed etiam ad partium, quæ principatum tenent, robur, & facultatum recreationem mineralia quædam dantur, ut *terra lemmia*, *bolus orientalis*, & lapilli pretiosi; de quibus ordine, dilucide, breviterque hoc in secundo libro sermo nobis erit. Licet autem mineralia seu fossilia dicantur, quæ è terræ fodinis & visceribus eruuntur, ut terrarum, lapidum, & metallorum genera multa, attamen eorum ampliore significato, ea quoque comprehenduntur, quæ sensus expertia è maris sinu, alueo & litore, & aquarum voragine leguntur, ut salis & bituminis genera multa, quorum censu *Ambarum* coarctatur. Omnia igitur mineralia non tantum sunt terræ, vel metalli quoddam genus, ut quidam ex Arist. colligunt, sed salis, bituminis & lapidum genera sub se complectuntur. De quibus ac singulis libententer dissererem; Verum instituti mei ratio tantum expostulat, ut de his breviter agam, quæ medicaminum confectiones in Officina, seu antidotario nostro descriptas ingrediuntur. Proinde mineralia tantum præstantiora & usitatoria ad examen adducam, quæ quod triplici potissimum discrimine dignoscantur, librum hunc in tres sectiones disponam. In priore de terrarum, in secundo de lapidum, in tertio de metallorum natura & qualitatibus disputabo.

CAP. I.

De terra Lemnia.

TERRARVM medicarum præstantissima ea est, quam Officinæ nunc ab insula Lemno, ex qua deferitur, *Lemniam*, nunc à sigillo illi impresso, *terram sigillatam* vocant. Eius plures norantur differentiz; sed præstantior olim erat ea, quam in placentulas efformatam, sigillo Dianæ, quod capram referebat, illius sacerdos obsignabat.

Vera autem Sphragis, seu sigillata Lemnia, ex Dioscoride & Galeno, fuluo, seu ruffo est colore, sicut & collis in Lemno, ex quo eruitur, & in quoniam nec arbor, nec herba, aut alia stirps, nisi ægre fruticat, nec saxum natum invenitur, sed terra illiusmodi tantum visitur.

Constantinopoli tamen eiusdem plantentulæ cineritii coloris adseruntur, Turcarum Imperatoris sigillo, quod nullius animalis effigiem,

sed varios tantum characteres refert, notatæ, quæ pro vera Lemnia habentur, emuntur & servantur.

Nusquam vero caprinus sanguis ab incolis, qui eam in pastillos cogunt, aut ab institutoribus, qui ab iisdem emunt, eidem permiscetur, ut gravissimi quidam viri existimaverunt.

Isthæc terra adeo pinguis est, ut è suo constare videatur, dum in ore contenta dentibus confringitur.

Vim habet Antidoti contra pestem & morbos contagiosos, & malignæ qualitatibus participes. Magis tamen credo ceremonias & superstitiones vanas Barbaræ, seu Turcicæ gentis, quam virium præstantiam terram nobilitare; quam si quibuslibet fas esset, ac sine fastu è fodinis eruere, magnam suæ celebritatis jacturam pati verisimile est.

Varietas characterum, quibus notatur, à magnum varietate, qui ei sexta Augusti juxta morem eruenda, & sigillanda præfuerunt. Omnes autem characteres illi duas tantum Arabicas divisiones continent, *Tinimachron*, quæ terram sigillatam significant.

Tinimachron

Quam proximè accedit Terra sigillata Silesiaca è Laubacensis nostra solaris. Non efficacia minori deprehendi Marpurgi Hufanam omnes colores Planetarum exactè possidentem, è qua paravi Spiritum eo modo, quem ex parente meo describit Schröderus diligentissimus pag. 317. lib. 3. Pharmacop.

xx. Orbiculorum terræ sigillatæ Silesiacæ flavæ, quæ duobus monticulis insignitur, lib. j. hos frange in duas vel tres particulas, inde Retortæ, & igni nudo per horas 6, expone, appposito Recipiente satis capaci: prodibunt post phlegma spiritus albicantes in parva quidem copiâ, sed gratissimi acoris & saporis, terra restans eiusdem etiamnunc figuræ extrahitur è Retorta, sed quæ non amplius linguæ adhæreat, nec saliva humectata in tumorem sese attollat: hic spiritus non indiget rectificatione, sed unâ cum phlegmate datur in vehiculis convenientibus pondere semiscrepulari.

C A P. II.

De bolo Armena.

ALIA quædam terra viribus eximia, ex Armenia Cappadociæ finitima advehitur, quam Medici *bolum Armenam*, & *bolum Orientalem* vocant. Temporibus Galeni multum venit in usum adversus eam pestem, cuius meminit lib. 9. *simplic. c. 7. Liberum est autem, inquit, appellare, vel lapidem, utis, qui mihi primus donavit; vel terram, ut ego, quando quidem humidis rigari patitur.*

Non solum vero ex Armenia, sed multis aliis regionibus deferitur. Laudatur, quæ calcis modo promptissime in summum lavorem solvitur, pistillo adhibito, aut liquore quodam affuso, nec quidpiam arenosum habet admixtum, atque commandacata butyri modo liquefcere videtur, & in gustu manifestam relinquit adstrictionem.

Valde siccatur, astringit, & roborat: sanguinem fluentem sistit, catarrhum cohibet, dysentericis prodest, & ulceribus oris.

Plurimum quoque valet ad pestem. *Quod quot enim hoc medicamentum sumpserunt, inquit Galenus, celeriter curati sunt.* At quibus non profuit, interierunt omnes, cum nec aliquo alio juvarentur remedio. Vnde colligitur, his duntaxat auxilio non fuisse, qui erant incurabiles. Et, ut libere dicam, *bolum Armena Lemnia non est inefficacior, facileque ut Turcarum peristomatidis seu tapetis, sicuti fororum sphragide Lemnia carere possimus.*

C A P. III.

De aliis quibusdam terris minus usualibus.

ALIAE multæ sunt terræ ad refrigerandum, & meatus ocludendos ab antiquis commendatæ, & olim in usu medendi frequentissimæ,

quas tamen posteriot ætas nunc adeo despicit, ut à Pharmacopoliis prorsus excludantur, paucis exceptis, quæ ob candorem aut ruborem, aut alium colorem, seu flavum, seu alium insignem commendantur, & ab insectoribus expectantur, & emuntur, ut *Ocra, rubrica, terra Synopica, Creta*, & alia multa.

Nonnullæ ramen vires habent medicas, easque eximias, ut *terra Melitea*, sic à Melita insula, ex qua deportatur, dicta, quæ contra pestem utiliter datur. Contra venena quoque valet, experientia comprobavit, unde multi pro terra Lemnia feliciter usurpant.

Samia terra species est in insula Samo effossa, cuius ex Dioscoride duæ species notantur; Prior dicitur ei *Collyrium*, quod ut arbitror, in collyriis oculorum misceatur. Altera *Samia aster* appellatur, quod in ipsa quædam micæ stellarum modo eniteant, estque crustacea, & coris modo prædensa, quidpiam viscosum obtinens. Hæc uritur & abluitur, ut terra Eretia, & vim habet consimilem; ob id languinis refectionem cohibet. Illa *Collyrium* dicta, mollis est, candida, friabilis, & ore contenta linguæ adhærescit. Vtræque refrigerat, & fluxiones arceat.

Chia terra è Chio insula delata, Samiæ vultu & viribus valde affinis est, candida nempe, mollis, refrigeratoria, & astrictoria. Contra ambusta optimè est remedium, ex Galen. lib. 9. *simplic. faciem erugat, splendendam facit, & cicatrices delet.*

Est alia *Selinusis* dicta, quam Galenus lib. 9. *Selinusis simplic. c. 4.* laudat ad Phlegmones mammarum, testium & inguinum incipientes. Est vero & colore, & consistentia, & viribus Chia finitima. Ambæ autem pulcherrimæ sunt ad ambusta remedia.

Cimolia adhuc meminit Dioscor. cuius duo constituit genera, unam candidam dicit, alteram purpurascensem.

Optima censetur pinguis & frigida, cum tangitur. Vtræque aceto diluta parotidas & tubercula discutit, inflammationes reprimat, & ambustis perbelles medetur.

Terra Eretia gleba est rubicunda, inquit Galenus c. 126. lib. simplic. cuius est optima, quæ sine sabulo est, ac sine lapillis. Dioscorides duplicem Eretiam facit, unam albam, & cinericiam alteram; nullam rubicundam. Quæ ad cinereum colorem vergit, si mollis fuerit, optima est. Eretia porro urbs est in Euboiâ prope Calcidem, in cuius agro dicta hæc terra effoditur, unde nomen. Vim habet astringentem, refrigerantem, leviter mollientem, cava explet, atque sanguinolenta conglutinat.

Rubrica sic, quia rubet, dicta, vel *Sinopica* est, ex Synope videlicet Cappadociæ urbe delata, à qua nomen, vel fabrilis dicitur, quod ea sapius utantur fabri ad lineas duendas, insectis in ea funiculis. Quædam rubrica dicitur maculata, alia unicolor; quædam mollis, alia dura, & spissa, alia pinguis, alia media. Omnes autem picturis sunt accommodatæ. Quia tamè siccant & astringunt, medicis visibus inservire, & emplastris vulnerariis, & siccantibus commisceri possunt.

Ocra species est terræ flavæ, quæ laudatur natione Attica, non lapidosa, friabilis, omnino lutæ &

Molius.

Samia.

Samia aster.

Chia.

Cimolia.

Eretia.

Rubrica.

Ocra.

Vires.

tea & levissima. Vim habet astringendi, erodendi, collectiones discutiendi, & excreſcentias reprimendi. *Ex ea paratur medicamentum*; inquit Aetius, *quod multum valet ad collisſa & vibices.*

A Creta inſula terra quædam nomen habet, quæ & *Creta* & *Cresica* nuncupatur, in multis tamen aliis regionibus paſſim, & copioſa invenitur. Eius multæ ſunt differentiæ. Prima dicitur candida, quæ reliquas terras omnes albedine vincit, qua uruntur artiſceſin lineis protrahendis. Eſt alia viſcens ad eosdem uſus celebrata; *Theodoſius* ſolet appellari. Eſt alia nigra, qua & fabri, & pictores, & ſartores uruntur. Omnes habent vim abſtergendi, unde ad vaſa ſtanæa, aut argentea ſordida valent multum. Viridis pluſ habet acrimonia, quam alba; & nigra, quam utraque, ob id magis abſterſoria. *Dioſcor.*

Inveniuntur adhuc apud Dioſcoridem aliæ terræ, ut *Pygitis*, *Melia*, & *Ampeltis*, quarum etiam meminit Galenus, ſed tam ignava eſt illarum virtus, aut certe tam parum commendatos pollicentur effectus, ut vix à junioribus commendentur, qui glandibus relictis non imprudenter malunt tritico veſci. Quæ igitur inutilia ſunt, non utiliter deſcribenda puto.

Lutetiæ ſubrubra quædam terra *Alana*, vulgo *Tripoliſ* dicta, circumfertur, ſed quæ tantum vaſis æneis tergendis inferuit, quibꝰ apte convenit.

DE QVIBVSDAM FOSSILIBUS E MARI, TERRAQUE, ERUTIS, quæ inter metalla, lapides & terras ambigunt. Ex primum.

C A P. IV.

De *Chryſocolla*, ſeu *Boracè*.

*CHRYSO*COLLA, Officinis, quæ Mauritano-rum idioma barbarum ſæpe ſequuntur, *Borax* dicta, in Armeniæ, Macedoniæ, & Cypri fodinis aurariis, & argenteivæ & interdum ærariis invenitur. Laudatiſſima cenſetur Armeniaca, potæcum quæ colorem refert, & ſaporem nitroſum, cum pauculo amaro. Laudatiorem putat Plinius, quæ in fodinis ærariis habetur, ex limo quodam hybernis rigoribus concreto in pumicis duritiem: Huic proxima, quæ in argenteis colligitur: minus bona, quæ in aurariis. In plumbariis invenitur omni alia deterior. Ab *Avicenna* *capiftrum auri*, à Dioſcoride & Galeno *Chryſocolla*, hoc eſt, *auricolla* ſeu *gluten auri* nuncupatur. A Plinio *viride terre*, quod ſegetis læte viſcentis habeat colorem; Minime tamen ad tantam viriditatem accedit ea *Chryſocolla*, quæ in Phatmacopoliſ habetur.

Eius autem duæ differentiæ traduntur; una nativa eſt, ex vena putri in fodinis metallicis in duritiem pumicis coaleſcens, quæ varium colorem nancifcitur pro metallorum natura, è quorum fodinis eruitur. Verum quæ viridis eſt, in arte medicamentaria cæteris præſtat, ut flavescens auro ferruminando.

Eſt quædam facticia ex urina pueri in ardentiſſimis caloribus ſolis in ærea pila ac piſtillo æreo tamdiu agitata, donec in mellis aut un-

guenti conſiſtentiam abjerit, quod ulceribus ſordidis, cadaveroſis, & curatu diſſicillimis, tum per ſe, tum aliis commiſtum medicamentis conducit, ex Galeno *lib. 9 ſimpl.* Nativam ac ſoſſitam tundit & abluit Dioſcorides, donec pura, ſynceraque ſpe & detur, dein ſiccatur, & recondit ad uſus. Eam iſtamp qui urere völuerit, multo tenuiorem habebit, *Dioſcor. cap. 104. lib. 5.*

Chryſocolla caleſcit, excreſcentem carnem cohibet, & modice mordendo eſcit; Multis propterea ulceribus ad ſanitatem perducendis confert, ſed per os ſi ſumatur, periculosa eſt.

C A P. V.

De *Vitriolo*, ſeu *Calchanto*.

CALCHANTUM Græci vocant; quod Latini modo ab atro colore, quo ſutorum pelles inſciuntur, *atramentum ſutorum*, modo à nitote vitri modo ſplendente *Vitriolum* nominant.

Eius tria Dioſcorides perhibet eſſe genera; *Species.*
Nativa duo, & Factitium unum. Prius ex nativis in terræ cuniculis, ac viſceribus, per ſe concretum reperitur. Alterum ſub forma aquæ primum in quodam fodinarum lacu colligitur, quæ poſtea vaſe excepta cito concreſcit in vitriolum.

Factitium vero ſit ex gleba quadam, maculis pluribus ferri rubiginem & æruginem reſerentibus conſperſa, aqua madefacta, tranſuſa, fermentata, ſolis ardoribus cocta, ex qua vitrioleus humor elicitur, qui poſtea calore, interdum ſolo ſolis, interdum ignis in *Calchantum* abit. Plures alios idipſum faciendi modos docuit Plinius *cap. 13. lib. 34.* ut etiam artis metallicæ periti, quos brevitat ſis gratia omitto.

Inter facticia Romanum cæteris præſtat, olim *Cyprium*, Germanicum deterius, diciturque vulgo *Copparofa*, ſeu *meſſetorium*, vel *atramentum ſutorum*, quod ad pelles inſciendas corrugatores uſurpant.

Nativum, quod ex montibus Cypri eruitur, *Stalacticum*, hoc eſt, *ſtulatitium*, & *peſtum*, id eſt, *concretum* nominatur. Tam naturale igitur, quam factitium *Cyprium* nuncupatur, quod ex eius monte vel jam concretum eruat, vel exudet aqua in idipſum cito concreſcens, vel atre ex eiusdem terra eliciatur.

Eſt veto nativum, ſeu ſoſſile calciteos, miſyos & ſoryos particeps; præſertim *Cyprium*, quod concretum capescit ex aqua viſcente, quæ ex ipſius monte continuo ſtillicidio delabitur in ſpeluncam, abluitque calcitum, miſym & ſoryn, ſpontequæ coagulata ſit *Calchantum*: unde facilis huius in illa tranſitus: hæc enim tempore omnia inter ſe comment, & Galenus *Calchantum* tractu temporis conſenſcens in calcitum tranſire ſæpe conſpexit, *lib. 9. ſimpl.*

Præfertur autem ad medicos uſus album & nativum, quod metallicæ chymici ex ſuo ſulphure & mercurio, tanquam ſpermate prognatum perhibent, & ſæpe ad omnes affectus ſine diſcrimine præbent. Ex eo liquorem quandam acidiffimum eliciunt, acidulum vitrioli ſæpe

vocitant , cuius aliquot gutta syrupo violato permixta eundem tubellum , & elegantem colore , & sapore efficiunt . Idem præstat oleum sulphuris ; & utrumque rosarum infusioni paucula quantitate commixtum , vel alterutius tantum aliquot guttulæ ei ipsi diluæ , liquorem totum efficiunt tubeum , quam *uncturam rosarum* nominant .

A calciti emplastrum quoddam *Diacalciteos* nomine in Pharmacopoliis paratur ; quod *Drapalma* & *emplastrum palmæ* frequentius , nec melius appellatur , nec palmam enim , nec calcitum admittit , ob raritatem , *Calcitis* enim , *missifory* , *melaneria* , *diphryges* , & alia pleraque ab antiquis celebrata , nunc fere inuisa , incognitaque jacent , unde pro calciti calchantum ei substituitur , & in quam vetustate commeat , ex Galeno substituitur . Recte quoque substitui poterit in *missiforys* , & *melaneria* locum , hæc enim omnia magnam inter se cognationem habent , & vires ferme similes , sed colorem ac consistentiam dissimilem .

Calchantum natura dotibus eximii locuple-
tavit , quas artis medicæ proceres agnoverunt , & descripserunt . Dioscorides nempe , Galenus , Aetius , Paulus Ægineta , & Oribasius . Calefacit , astringit , siccatur , latas ventris tinea necat , adversus haulta fungorum venena prodest , carnes humidæ servat , & serum absumendo contrahit , putredinem arceat , robur partibus intimis conciliat . Foris adhibitur adstringit , expurgat ulcera , corrugat aluminis ei cognati modo , & aquæ Swalbacinæ & Spadenles Pucensesque vitriolina qualitate refectæ , quasi miraculo quodam affectus deploratos perfecte sanant . Mutuantur autem aquæ dictæ vim illam insignem a calchantum , cuius energia omnes omnium partium helices & sinus pervadunt , quod obest , evertunt , quod prodest , non lædunt , nec tangunt , quod laxius est , stringunt , quod strictius , laxant , crassius incidunt , liquant , tenuant , expellunt . Præter tamen commoditates tot insignes sua quoque habet incommoda : Cacostomachum enim est acre , erodens & vomitorium , ob id multi monachi & mulierculæ ad febrium circuitus quotidianos , & quartanos donant incerto pondere quandoque vino , quandoque rosacea solutum , & sæpe vomitu vehementius citato febris solvitur : sæpe quoque sic datum ab imperitis medicamentum morbo ipso magis formidolosum .

In consuetis tamen non negamus , quod etiam in principio dari frigida , præsertim cum consuetudo natura altera . Sed hic opus est , spiritus vitrioli usus in febribus maximus est , ut pote cum insignem attenuandi , incidendi , obstructions aperienti , sitim & inflammationem sedandi vim habeat , qui propterea commodum cum aqua miscetur , ad jucundam aciditatem , ut saporem acidularum naturalium amuletur ; ubi tamen observetur , quod caute sit procedendum , quando suspicio quadam est de pulmonis læsione , vasorum ruptura , vel interna quadam exulceratione ; sicut etiam in Phthisi , Sputo cruento , Dysenteria , Sanguinis mixtione , Pleuritide , renum & vesicæ Ulceribus , ut & in constitutione Macilentæ & Hæctica , Senum porissimum , &c.

Nota vere , quod commodissime spiritus vitrioli , caustica eius parte seposita , subtilior & volatilior tantum in usum vocetur , qui ad incendium febris ardentis extinguendum , mirè confert , cuius extrahendi methodus hæc est : *Sp. Vitrioli præparatis egregia* . Vitrioli Hungarici depurati libij . destilla , & igne vehementi coge , ut spiritus & oleum educantur . Liquori egresse adde duas partes aq. pluvial. destill. & in B. M. nova destillatio instituat , ut subtilissimus & penetrantissimus spiritus vitrioli sursum effe-
ratur & emanet , acidissimo oleo in fundo relicto . Huius , aut 6 gutta quâtitati pluvialis aquæ instillatæ febribus ardentissimis mirum in modum succurrunt . Hæc ex communicatione Dn. Sam. Clossii .

CAP. VI.

De Alumine.

ALUMEN est veluti muræ terra , ait Plinius cap. 15. l. 35. cuius tria Dioscorides genera facit . *Alumen quid. Eius spm* . *Strongile seu rotundum , liquidum & scissile* . Priora duo nunc vel raro , vel nunquam videntur . Posterius nempe scissile a multis alumè plumenum vocatur : utriusque enim adeo est facies similis , ut vix alterum ab altero distinguatur . Differunt tamen natura & qualitatibus : nam *Scissile* vim habet astringendi manifestissimam , utiturque ; *Plumenum* acre est , & a flamma tutum invictumque manet ; videturque esse *lapis Amiantus* , qui ligni modo plurimis constat lineis intercurstantibus , nec igni comburitur , quæ multi pro illo Amento sumunt , quod unguentum citrinum ingreditur .

Est aliud maxime vulgare & utuale , glaciei , aut crystalli modo lucidum & spissum , ac durum , unde *alumen ruperum* Medicis dicitur ; hocque *Alumen* semper solet usurpari , cum alumen absolute dicitur . Huius elaborandi & faciendi modus & longus , & laboriosus est , quem accurate Matthiolus describit . Est quoddam nigrum in Cypro , cuius meminit Plinius .

Sunt , qui rotundum alumè esse dicunt , quod nonnulli alio nomine *Zueharin* vocant ex crudo alumine rupeo , ovorum albo & rosacea aqua confectum . Liquidum Matthiolus vidit , contra-
ctavit , & gustavit , nec quicquam unquam magis astringitiorum percepit .

Præter dicta quædam adhuc inveniuntur factitia , ut *Catinum* , ex cineribus plantæ *Kali* , seu *Catinum* , *Sode* vulgaris ; ut *alumen squamosum* , quod fit de lapide speculari , instar vitri pellucido , quem male nonnulli Talcum vocitant ; ut alumen facû , quod est vini facibus ustis & albefactis paratur . Parandi modum describere duxi superfluum , quod ejusmodi aluminum huius nunc sit usus .

Omne alumen crassarum est partium , & multum virum astringit , unde *Stypticum* , quasi stypticum dicitur : mediocriter calefacit , expurgat , ulcera putrida emendat , humida siccatur , carnem supercrecentem absumit , pruritum tollit , scabiem sanat , ad multa medicamenta ulceribus destinata utiliter accedit .

CAP. VII.

De Sale.

UT nihil communius , nihil frequentius & utilius , Differunt sic nihil notius sale , sine quo bellua quidem vivunt , nos vero nequimus . Eius autè multæ differentie datur , ut *marinus* , *fossilis* , *lacustris* , *fluvialis* .

Mari-

Oleum sulphuris.

Tinctura rosarum.

Virus.

Aqua Spadenles.

Calchanti incommoda.

Correctio frigida in consuetu. Vis spiritus Vitrioli.

Marinus communior est, præstantiorque quoto
tota Gallia utitur. Marino succedit fontanum,
maximè Hallense & Luneburgense, ac his Hasli-
acum nostrum. De Martino lege Helmontium
doctissimum. In novi orbis Peruæ ex monte
Nanavata aqua fluit fervens, ex quo sal parant,
teste Petr. Hispal. p. 5. c. 31. *Fossilia*, quem officinæ
salem *gemma* vocant, in fodinis lapidum modo
exciditur, ac tangitur, & instar crystalli splen-
dens eruitur, unde *gemmeus* dictus. Hic in ignem
conjectus, non cæterorum modo crepitat, sed ut
ferri ignescit.

Est & *sal Indus*, quem Mesue ad pilularum de
lapide lazuli confectionem accedere facit. Sed
cum desit *gemma* substituiimus. Falluntur, qui
putant, Mesuem salis Indi nomine *sacharum ta-
bar* et intelligere suum, aut nostrum candum,
cum & Indi suum salem habeant, quem ex Oro-
meno monte glebis ingentibus effodiunt, cuius
loco *gemmeus* valde convenit, ut ad acuendam
agarici aut *polypodii* vim pigriorem.

Sal ammoniacus, seu *armeniacus*, ut nonnulli
dicunt, non magno incommodo rarus est, ut qui
sapore & colore sit ingratus, nec eximiis dotib⁹
commendatus. Sub athena in Cyrenaica regione
concrevit in laminas, exterius venis nigricanti-
bus, colore ad alumen Schiston accedit, ut *sal al-
kali* ad catinum.

Externè *Sal Ammoniac*, instar Incantamenti
Lieni succurrit. Internè Febres fugat, & Luem
Veneream, non obstante *Thoneri* venenositate.

Ad Dioscoride cap. 126. lib. 5. laudatur *sallacu-
strum* & *Phrygium*, nomine *tapens*, aut *tritæus*,
aut *gantzus*. Nos nostrum præferimus.

Flos salis flumine Nilo defluens apud nos non
visitur, nec expetitur, estque velut spuma flumi-
nis huius, ut *spuma salis*, *flos spumosi maris*, de qui-
bus videndus Dioscorides.

Aliud salis genus dicitur *nitrum* duplici signa-
tum discrimine, prius est *nitrum* Dioscoridis &
antiquorum, leve, roseo colore, aut candido, in
foramina dehiscens, perinde quasi spongiosum,
quod ad nos debet defuit: alterum est vulgare,
salnitrum, vulgare, seu *lurum*, aut *salpetra* dictū,
quod Pyrii huius pulveris confectionem ingre-
ditur, qui ad tormenta bellica in multis Galliæ
urbibus ex aquis nitrosis paratur.

Dum multa coctione elaboratur, *aphronitrum*
eructat, seu spumam nitri, ab ea diversam, cuius
veteres meminerunt, quæ non arte educta, sed
nativa creditur, ut & lanugo quædam friabilis,
alba & saluginosa, quæ patieribus multis adna-
scitur, quæ hos nitri iudicatur. Nitri conficiendi
modus, cum ad Pharmacopœum minime spe-
ctet, de eo nunc silebo.

Salis dotes magnæ quidem & multæ sunt, &
usibus humanis plurimum expetitur. In arte ra-
men Pharmacaria non adeo necessariæ, ut multi
putant, qui salem multorum mixtorū arte Spar-
gyrica educentes, de eo mira & sæpe vana prædi-
cant. Purgatoriam enim medicamentorum fa-
cultatem in sale consistere mordicus tenent, atq;
ubi eorum extractum quoddam habuerunt, salem
se habere asseverant. Insignem autem con-
servandi vim habet: astringit, abstergit, expurgat,

difecit, reprimat, extenuat, & à putredine vin-
dicat. Alius autem alio præstantior est.

Muria cum sit illius velut liquamen, eosdem *Muria*
effectus exhibet; clysteribus utiliter admiscet ut
ad pigriorem facultatem expultricem excitandam,
qualis esse solet in catocoe, lethargo, & apoplexia detentis.

[Vulgaris illa salis prunellæ (ut notat Sam.
Clofseus) cum sulphure præparatio, ad prunam,
aliosque externos affectus potest sufficere: ad in-
ternos autem usus, & febres caulesides (de qui-
bus supra) minus prodest, contra eorum senten-
tiam, qui sal petræ cum demum ad Medicinam
belle paratum esse contendunt, si scilicet quater
ad minimum cum sulphure detonet, totiesque
filtretur & coaguletur; ajunt enim ei inesse cru-
dos spiritus, qui nisi exhalent & dissipentur, ven-
triculo non levem noxam sint allaturi. Sed non
animadvertunt ii, totam petræ salis substantiam
eiusmodi spiritibus firmis & ponticis abundare,
quos si crudos appellent, non multum repugna-
vero: per hanc detonationem autem tantum ab-
est ut corrigantur, quin unæcum sulphure subti-
liores, & refrigerio aptiores partes in auras avo-
lent, & si conflagratio illa diu duret, tandem ni-
hil aliud sit restitutum, quam sal amarum, poro-
sum & fixum, calefaciendi & siccandi facultate
præditum, id quod illis divinare non erit diffi-
cile, qui Cerberi huius chymici spiritum per inje-
ctionem particularum sulphuris evocare didice-
runt. Itaque totum artificium in depuratione
huius salis consistit, atq; in legitimo exhibendi
modo. Cape igitur salis petræ nitidioris quan-
tum placuerit, funde in crucibulo igne mediocri,
postea projice in lixivii communis barbitonfo-
rum bonam quantitatem. (Sit autem & hoc ut-
cunque calens alias resiliet materia in faciem)
fac in eo dissolvatur, filtra, & evapora ad medias,
dein reponere in frigido, & ad fundum congrega-
buntur Crystalli purissimi, qui bonitate & ele-
gantia secundos & tertios subsecutos longe
anteceperunt; hos separa, & denuo in Aq. Rosæ
solve; ex alia parte etiam tantundem sacchari in
aq. Cordiali, vel eadem; solutiones confunde, &
eoque secundum artem, ut in cella colligantur
Crystalli, quorum usus est ad ʒb. vel ʒij in pitu-
nâ vel decocto peccatori: sic enim palati sensum
effugiunt: alias si in aquis stillatiis exhibeas crys-
tallum minerale, urinosum & mordicantem sa-
porem senties, qui ventriculo molestiam pariet.
Paulo aliter purificationem Nitri proponit Dn.
Zach. Brendelius, Amicus noster, in comp. chymico
pag. 176. qui ex communicatione D. Rein Franci,
Nitrum primo solvit aqua purissima, vel pluviæ
destillata, postea coquit ad aliquam consistentiam,
& in sperto lixivio, resistentem impuritatem
mutilaginosa in fundo coagulata relinque-
do, quod clarum est, separat, & in loco frigido
pro concretescendis crystallis reponit, &c.]

CAP. VIII.

De Bitumine.

BITUMEN Asphaltos Græcis dictū, est veluti ter-
ra pinguis aquis supernata, quæ ad lit⁹ disce *Bitumen*
ita concrevit, densatur, ac dura, tenacissima, red-
ditur,

Alia præpa-
ratio.

diur, & facile flammam concipit. Quamdiu bitumen innatat aquis, molle est; ubi exemptum est, spissatur, sitque pice etiam sicca durius; sed facile adhibitum igni liquatur.

Sodomeum lacus.

Bituminoli vero sunt lacus multi; sed maxime insignis & bituminosus est, qui in Iudæa cernitur; ubi id *Asphaltites* dictus. Vocatur & *mare mortuum*, tum ob vastitatem, tum quia ipsius aqua fere manet immota, non procellosa, gravis, salta, crassa, fœtida, in qua nec plantæ, nec animalia nascuntur, nec injecta nutrit, nec in ipsius sinum admittit.

Carbo petra.

Inter bitumina solida numeratur à quibusdam aliud fossile & terrenum, nonnullis male *cerra ampelitis*, aliis melius, *carbo petra* dictum: cuius generis esse videtur *gagates*, seu *obsidianus lapis*, ex quo globuli precarii & imaginculæ sæpe fiunt, quæ peregrinorum pileis gestantur.

Lapis obsidianus.

Naphtha.

Nonest vero bitumen omne densum ac durum, sed quoddam datur liquidum perpetuo ac fluidum, *Naphtha* nominatum, quod bituminis Babylonii est colamen, colore candidum, ignis rapacissimum. Tanta enim est huic cum igne cognatio, ut protinus transiliat in ipsum, unde cuncte visum. Invenitur etiam quoddam nigrum.

Petroleum.

Ut *bitumen Iudaicum ac Sodomeum* ad nos minime deferretur verum & rarum, sed eius loco *spissaphaltum*, aut quid factitium ex petroleo, pice, & aliis quibusdam; sic neque etiam *naphtha*; cuius loco cognatum quoddam liquamen assumi potest, ex agro Mutinensi decedum, quod *Saxoleum*, seu *Petroleum*, quasi oleum è petra eductum nominant. Huc spectat *Oleum Terra* pellucido rubicundum, ante paucos annos ex India orientali ad nos delatum, fortis odoris & petroleo affine. Prodest Artid. vagæ, scorbut. pareli & paralytici affectib⁹, doloribusque calculi. *Naphthæ* & *Petrolei* utriusque eadem consistentia, color, vitus. Est vero *Pissaphaltos*, de quo *supra*, pice & bituminis commixtio, ut nomen ipsum indicat, quam nonnulli pro Mumia usurpant, de qua postea.

Pissaphaltos.

Mumia. Viræ.

Bitumen omne discurit, emollit, glutinat, ab inflammatione duertur, propterea uteri, & strangulationes, olfactu, & impoſitu emendat: sed raro, nisi adulterinum invenitur.

Naphtha.

Naphtha extenuat, incidit, digerit, penetrat, frigidus & crassos humores ex quavis parte corporis absorbit: Nervorum resolutioni, tremori, & articuloꝝ morbis à causa frigida medetur.

Sperma ceti quid.

Ambra subalbida. Flos maris.

Inter bitumina recensetur adhuc quædam velut pinguis *subfuriosa*, quæ à nonnullis *sperma ceti*, ab aliis *ambra subalbida*, à multis *flos maris* dicitur; colligitur enim in mari, cuius est aliqua pinguis spuma & tanquam flos innatans, & à quibusdam putatur esse *ἀλ-αὐ-αὐ-αὐ*, Dioscoridis.

Fontes Nefſie in Persia dantur non procul ab urbe Derbent juxta Persiæ fines. Ex illis fontibus instar aquæ Nefſie (oleum aliquod Petroleo) bullit cum sonitu & odore. Alba quidem emittit odorem magis gratum, quam ruffa aut fusca. Oleat. p. 497.

CAP. IX.

De Sulphure.

SULPHUR vel nativum est, ac fossile, *appron*, seu *Species. Nativum unde.* *Sivum distum*, vel factitium. Illud ex quadam pingui terræ substantia sponte naturæ generatur; plurimum vero in Lipara & Melo, arque iisdem in locis, ubi factitii vena foditur. Laudatur nitedulæ modo splendens, pellucidum, nec lapidosum, exterius colore subcineritio, intus cum frangitur, subluteo.

Quodam optumum.

Multi montes magna sui parte sulphure constant, inter quos nonnulli, ut *Ætna*, perpetuis flammis coruscant.

Factitium unde.

Factitium ex pingui quadam gleba paratur, quæ in fodinis sulphureis eruitur. Modus conficiendi quibusdam rusticis eo in opere exercitatis & peritis relinquendus. Probatur virescens & præpingue.

Cum igne sulphur magnam habet cognationem; statim enim prunis adhibitum accenditur, nec unquam extinguitur, donec prorsus oleosa ac pinguis eius substantia igni absorpta fuerit.

Color non idem omni sulphuri: aliud enim viridius, aliud magis luteum, aut cinerium, aut pallidum, aut lucidum; unde plura duobus eius perhibentur esse genera. Nam Plinius quatuor enumerat, quorum nonnulla duriora sunt; alia pinguiora, alia citius flammam concipiunt.

Id autem sulphur vulgate non est, de quo Chymici multa futilia ridiculaque somniant, quod licet inmixtum sit, mixtorum tamen esse principium asseverant. Verum ea de re nunc non est disserendi locus.

Oleum sulphuris.

Ex sulphure pinguem quandam liquorem educunt ad multa efficacissimum, sed qui tantum debeat à peritis tractari, ne plus obſit, quâ prosit. Paratur adhuc ex eo quidam pulvis ad vitia pulmonum commendatus, cuius interdum vim eximiam eventus indicat.

Ab eo quoque nomen assumit medicamentum apud Meluem *Diasulphur* nominatum.

Viræ.

Sulphur calefacit, coquit, resolvit: Tussientibus & asthmaticis prodest, atque ovo sumptum, aut suffitum sputum movet. Pruritus toto corpore erumpentem cum butyro vel axungia fustilla mitigat & tollit, & terebinthinæ commixtum liethenas, scabros ungues, & ploram curat.

CAP. X.

De Ambaro griseo.

AMBARUM vulgo *griseum* dictum, veteribus vix cognitum, nec balenæ semen est, aut alterius ceti excrementum, nec quarundam avium herbis odoriferis in insula de Maldina educatorum stercus, quod maris allisionibus alluvionibusque è scopulis abraditur, ut quidam putavit; etiam fungi maritimi species, è fundo, ubi nascitur, agitatione maris eruta, ut multi scripserunt, *Ferd. de Lope?* Nec quicquam factitium ex *ladamo*, *xyloaloe*, *styrace* & *zibetho*, ut Fuchsius credit, sed verissime *bituminis* quoddam genus est, ex maris fontibus & alveis procellarum vi in litus eructatum, quod aëri expositum illico densatur, ut solent pleraque alia in mari orta, quæ sub aquis adhuc tenella molliaque sunt: Aqua vero eruta exsiccantur & indurantur, ut *Electum*.

Ambra fœcaquid.

Forſan,

Forſan, ut narratur, in ventre cuiusdam bale-
næ quantitas ambra multa reperta eſt, ſed quam
viva mediis in fluctibus attrigerat & ingeſſerat:
Nam abſurdum eſt arbitrarî illius excrementa,
ac pravam illuviem ambra eſſe, cum ea etiam
optima à quovis cete ac Phyſetere devorata, ſta-
tim bonitatem ac ſuavitatem amittat.

Quod ſubſolſcit Simeon Sethi, qui ambra
bituminis modo è fontibus quibusdam manare
aſſeruit, peſſimamque eam eſſe, quæ à piſcibus
devoratur.

Garcias ab horto quandâ odoratâ terrâ ſpe-
ciem eſſe annuere videtur, cum non ſolum frag-
mentum trium fere milium pondo repertum
ſit, ſed & inſulâ ex puro ambaro vitæ ſint: hocq;
probabile aſſeruit, cum terrâ ſint infinitæ varie-
tates in colore & qualitatibus: atque ea genera-
li acceptione, cum bitumen poſſiteriam dici ter-
ræ ſpecies, non illius veriſimilitudinem impu-
gno. Erre vera nonnulli terrâ pretioſam vocant.

Sic breviter ambra hîſtoriam refero: variam
enim eorum, qui de ea ſcripſerunt, ſententiam
diſcutere nec ſuſcepi, nec breves noſtræ perſerre
poſſunt annotationes.

Probatur ambarum, quod odoratiſſimû eſt,
à lordibus repurgatum, quodque acu perſoſſum
multum ſucci pinguiſ reſudat, ac cinerei, non ni-
gri eſt coloris. Improbatur enim nigrum & val-
de candidum.

Excalfacit, reſolvit, cor, cerebrum, & partes
principes recreat, ſpiritus reſicit, lipothymia me-
detur, vices erigit, mentem exhilarat, & palmo
conducit.

CAP. XI.

De Amburo ſuiſſo, ſeu Electro.

AMBRA citrina vulgo dicta, varie à variis ap-
pellatur, ut à Græcis *Electrum*, à Perſis &
Mauritanis *Charabe*, hoc eſt, apiens paleas. *Dio-
ſcor.* *Plantraſævol.* à Germanis *Gleſum*, id eſt, vitru,
quod vitri modo ſplendeſcat. A Romanis *ſucci-
num*, quod ex ſucco, ac velut bitumine marino
concreto proveniat: Non autem ex ſucco pineæ
arboris, aut populi nigre, ut multi dixerunt. Nam
inter vada & in ipſo maris littore reperitur ex
ſucco pingui terræ, marisque concreto.

Illâ autem materia cum lenta ſit, viſcida &
pinguis, ante deſiccationem & duritiem multa
animalia, aut muſcas, pulices, formicas, & ſimilia
inſecta inſcat & includit, quæ illic commori-
untur, exſiccantur, & ſimul cum ſuccino indu-
rantur.

Ita ſcil. cre dit vulgus. Sed falſo. Muſcæ enim
illæ, pulices, formicæ, ligna non ſunt revera reſ
ſed apparent ſaltem, ſaltemque ſunt figuræ &
ideæ à vi plæſtica Macrocoſmi productæ.

Eſt vero ſuccinum vel candidum, vel fulvum.
Candidum, quod lenius ſit & odoratius, opti-
mum quoque & fulvum, quod pellucidum &
attitu calefactum roſiſmarini reſert odorem,
paleasque trahit.

Succinum pulveratum & liquore idoneo da-
tum, valet ad album uteri fluorem, viſcera robo-
randa, ſanguinem fluentem cohibendum. Pro
fluſio ſeminis dragmæ unius pondere ex ovo
ſorbidi darum convenit, ut & tabidis, inteti-
norum difficultatibus, hæmoptois, & à longo
tempore tuſſentibus.

Chirurgus Hiſpanus Guardiola Xenodochii
inſectorum in obſidione Oſtendana præſectus,
oſtendit Helinpetri fruſtû ſuccini rubentis, quod
ſibi, toto diennio dixit unicum fuiſſe Renexron.
Cuius arcanum erat. Quod ſcilicet ad ſeptem
puliſ principales fuiſſet conſtrictum, uſq; ad ca-
lorem. Nimirum utrimq; ad tempora, ac carpos,
malloſos, & ad ſiniſtram manum. Ego ſaltem
vidi, illum ſemper præſer varû, ceteris coadjuto-
ribus è medio ſublatis. Erat autem peſtis arenoloſo
littore, ventoloq; plerumq; cæto, ac frigore
infeſto, tunc & atton valde. Quod autem in ſucci-
no, reperio, non proſus ſpernendû, eſt in primis
viſ tractoria, aſſiſtu maniſeſta, & excitata. Dein,
eſt ſuccinum, licet in ſe transparent atq; gemmo-
rum, minus arte tamen clauſum, faciiliuſq; ideo
noſtro calore movetur, & alteratur. Deniq; nec
habet ſuccinum vim trahendi limitatam, qualem
Magnes, ferrum, & non cuprum, alliciens: Sed
generalem, & abſq; electiõne, modo leve id fue-
rit: ſcilicet, ut peſtilentem autam, atq; virus tra-
hat, ſufficit, ſi levia quæcumq; ad ſe traxerit.

Signatû ergo huiusmodi trahitionis, denotat
Zenexron in natura fundatum: eoq; fortius, ſi
mumiali fermento appropriationem ſit adeptû.
Vidi ſic namq; frequenter venenatorum vulne-
rum, diſſoluto in ſpiritu vini ſuccino, factas ſana-
tiones, alioqui penit' deſperaras. Imo prout ſuc-
cinum non liqueſcit, aliis reſiſis, pinguedineve
colliquatum (quod ſingulare aliquid ſibi dome-
ſticum denotat) certe, peregrinâ Phaëtonis fa-
bulam, & tumultû, nomenq; electri, non fruſtra
coincidiſſe demonſtrat. Rideat qui volet ſtygion-
es ſuccini, ad pulſus noſtros: Recurrat ad Ma-
gnum oportet: & pomorum frictiões, ad ver-
rucarum abolitiones, non ſine ſtudu ſaltem ad-
mirabitur. Siquidem ſi lintheum, peſtilenti bubo-
ni aſſrictum, contagium attripit atque propagat:
quid ni, & in bonum finem, frictiões mumia-
lem adferant diſpoſitionis coadaptatione. Quis
quæſo ſuccinum peſtilenti emundatorio aſſrictû,
non ſuſpicetur; ſiq; venenû, cur pari etiam greſ-
ſu, etiam mumiale ſymbolum contraxiſſe, ſaltem
non addubitet: Memini namque caſeo ſub axilla
geſtato, & per canem deguſtato, in decipulâ ſer-
viſſe, herumq; ſuû ita deſeruiſſe, ut ſe crediderit,
extero, per claſſem ad vehi. Equid eſt bruta, hanc
mumiaæ determinationem, velint nolint ſentiâr,
eiq; pareant, multoq; tamen liberiore electiõne
ſciuntur, quæ quæ Archeali cõceptu, in zenex-
ron cadunt; non video, cure eandem determina-
tionem ſuccino tribuiſſe, neſas fuerit. Eſt etenim
admitandum creſcens, olim in refinam arboreâ
delatum: aliis demum, minerale creditum: Dan-
tiſco tamen mari ſudatû. Nil ſaltè ſtomacho, in-
teſtinis, nervis, imò & cerebro eſt grati, ſuccino
in vini ſpiritu reſoluto. Micari ergo ceſſa, tam ſin-
gulare creſcens, tam ſingulari quoq; vi confortati-
va ac præſervativa dotatû, tamq; ſingulari tra-
ctrice ſignatum, peſtem queat exirpare è locis
membriſque noſtris, quibus conſolandis, ſingu-
lari, divinæ providentiæ, bonitate, naſcitur.
Nec enim hyperbolen ſapit, quod frictiõne,
ſuccinum trahat odorem: Cuius ergo, ma-
gis illi appropriatur individuo, quam
alteri.

alteri. Est namque gummi porosum, ac plane volatile: Ideoque susceptivum odoris humialis, quem frictione suscepit. Novi namque methodū, quem frictione suscepit. Novi namque methodū, quem frictione suscepit. Novi namque methodū, quem frictione suscepit.

Olea diversifera ex succino.

[Cum difficulter assurgat oleum succini, quādiu adest vehiculum aquorum, idcirco hic imitandi, qui sine vehiculis aquarum hoc oleum destillant, ubi modus sequens observari potest. Recip. succini albi modice tussī lb. j. vel alterā, laterū contusorum [Hartmannus cinerū ossium combustorum præferit] quantum lubet. Mixta per Retortam luto munitam ex Arenæ igne in amplum recipiens destillas egredietur primo phlegma acidum, deinde oleum album cum spiritibus, nubium instar, mox flavū, ubi vero rubronigrū subsequitur oleum, cessa, & Retortam transfer in furnum ignis aperti, ubi mutato recipiente, continuetur ignis, donec nil amplius egrediatur. Priora olea adhuc aceto suo commixta rectifica super idem caput mortuū, & habebis oleum albū limpidissimū, aquæ fontanæ instar, quod separabis, deinde flavū paulo minoris conditionis acetum quoque ab oleo albo est separandum. Nigrū autē oleum quod attiner, illud aqua fontana est permiscendum, & per dies aliquot digerendum, sæpius vas agitādo decanta, aliam affunde, & digere ut prius, sic oleū ab omni fæore vindicatur, quæ sal volatile succini simul cum oleo ascēdens causatur. Hoc oleum, per infundibulum ab aqua secretum, misce denuo cum cineribus frondium juniperi, & rectifica: quod si limpidius desideras, fac ut ex vesica cuprea cum aq. fontanæ quātirato suff. adhuc semel destilletur. Sal volatile autē utro obtineas, sic procede: cape acidum succini, & aquam priorem, quam oleo nigricanti affudisti, filtra, & in B. M. ad tertiæ partis remanentiam extilla, pone infrigido, separabitur sal quoddam ex fusco rubescens, quod probè siccātū sublimabis lento igne, & egregiè albescet. Aliam præparationem non conreminandum habet *Claudius Darios de preparat. med. cap. 10.* quæ ex Gallico sermone trāsferitur hoc modo: Recipe succini clari pellucidi, pulveriser, & in vas circulatorium mittatur, affuso sp. vini optimo, salis proprii acrimonia non destituito [qualis est ille, qui ad extractionē vegetabilium fuit usurpatus, ut supereminet ad latitudinem 2. vel 3. digitotum, vas optime claudatur capicello suo, commissuris luto munitis, & per 24. hor. in cineres calidos reponatur, singulis 6. horis per commotionem permixtis contentis post refrigerationem spir. vini tinctura succini prægnans decanteretur, idq. reiteretur quoties necessitū. Fæces, quæ remanent in fundo cum pulverisatis regulis figulinis misceantur, & per Retortam in arena faciat oleum, quod à phlegmate suo per rectificationem separetur, cuius odor non tam gravis esset, si fieret adhibito refrigeratorio superius descripto. Usus olei est gutt. 2. vel 3. cum vino tepido contra dolorem nephriticū, & suffocationem matricis. Spiritum vini tinctū prægnantem separa per destillationem à tinctura, quæ mellis instar in fundo remanebit, & sub nomine Magisterii succini reponitur, &c. *Baldus*

Sal volatile succini.

Alia præparatio olei succini.

nus Clodius in Officina Chymica, mihi pag. 32. hunc modum proponit ad destillandum oleum albū succini: R. succini opt. pulver. q. v. imbibatur vino veteri optimo, sepelatur in cella, profundè satis, in arenam ad longitudinem viri vel 7. circiter pedum: teli nquar ibidem per 6. menses posita, per Retortam destilletur oleum, exterius & interius usurpendum. Alium modum oleum Carabæ destillandi vide apud *Iohann. Bapt. Portam, lib. 9. de destill. cap. 3.*

CAP. XII.

De Corallo.

CORALLUM ab effigie, duritie, & natali loco, scæpe, nec improprie *Lithodendron*, quasi *lapid. arbor*, & aliquando *frutex marinus* dicitur: Nam, ut ait Macer, hoc velut arbuti ramusculus esse videtur. In Tyrreno siquidem & Siculo mari provenit, & frutices instar assurgit, ac ramos emittit. Hinc à nonnullis inter frutices, ab aliis inter lapides, à quibusdam inter bitumina reponitur. Vere tamen nihil istorum est, sed inter omnia ambigit, aut omnia aliquo modo idipsum est.

Triplici autem agnoscitur discrimine, unum siquidem rubrum, aliud album, & tertium nigrum. Prius, ut aspectu jucundius, sic melius, medicarius, & ad armillas aliaque ornamenta aptius. Album, ut spongiosius, sic levius, magisque refrigerans. Nigrum rarius visitur, minusque medicatum & expectitur. Laudatissimum rubeum, quod semper usurpatur, cum absolute Corallum ponitur. Aliud insuper datur, mixtum, intermixtis nempe coloribus intercurrentibus, estque minus bonum Rubeum, ut cæteris præstet, debet esse colore floridum, ut *algæ* odoratum, ut si ut ex ramosis, fractu facillimum, non scabrosum, nec concavum, aut lacunosum.

Omne autem corallum refrigerat, siccatur, & *per* astringit: menstrua immodice fluentia, & omnē sanguinis fluxum cohibet; unde dysentericis valde prodest: & in viris seminis profluvium, & in mulieribus albos uteri fluxus reprimat. Hæmoptoicis plurimum confert, epilepticis, lienosis, & cardialgicis; nam cerebrum roborat, lienem minuit, cordi adfert hilaritatem. Ex eo Chymici parant oleum rubellum, ad sanguinis ex quavis parte rejectiones, ad robur membris conciliandum utilissimū, de quo alibi dictum est.

CAP. XIII.

De Auripigmento.

AURIPIGMENTUM, *Arbhenicum*, seu *Arsenicum*, *Sandaracha*, & *Risagalum* vix nisi nomine discrepant; omnia iisdem in fodinis eruta: omnia septica & summa caloris acrimonia principia vitæ dissolvunt, destruentia, depascentia. Et recentiorum nonnulli *Arsenicum* nomine tria subintelligunt; *Auripigmentum* enim vocant *Arsenicum croceum*; *Sandaracham* *Arsenicum rubrum*, *Risagalum* *Arsenicum album*.

Auripigmentum & Sandaracham in iisdem metallis gignuntur, tantumque majori & minori coctione distare videntur: ob id eadem gleba ambo

ambo sæpe mista videntur. Illius autem duo non
seantur discrimina; unum autem colore micat,
argenti *cap. lib. 1. & 9. comp. med. part. med.* Galeno
dictum, crustosum, in squamas fissile, nulli mate-
rici permixtum; alterum pallidum, glandis ef-
figiem referens, & ad sandaracham proxime ac-
cedens.

Sandaracha non solum natali solo, sed etiam
natura tota Arsenico finitima est, & coctione
tantum hæc videtur *Arrhenicum* superare. Id enim
ustione transit in Sandaracham, ut *Cerusa* in *San-
dicem*, quam *Sandaracham pictoriam* nominant:
Meminit alterius Sandarachæ Plinius *cap. 7. lib.*
11. quam ad ceraginosi mellis genus refert.

Turpiter errant, qui vocum affinitate decepti
Sandaracham Arabum, hoc est, *gummi Juniperi*,
seu vernicem, sandaracham minérale esse pu-
tant & usurpant, ut alibi, *nempe sect. 6. lib. 1.* pro
te exigentia notavimus; Multum enim inter se
dissentiunt Sandarachæ & Sandarachæ, origine, natu-
ra, viribus: alterum enim ex pallido flavo, leve
est, & viribus naturæ amicis commendatur: al-
terum rubet, ponderosum est & deleterium.

De *Risagal* panci ac pauca loquuntur, vixque
eorum monumentis, quid id sit, bene scitur.
Bern. Dessenius arsenicum factitium album &
crystallinum dicit esse. Sed forsitan in eius disposi-
tione & dignotione sese prudentiores gesserunt
antiqui, quod adeo lethale venenum detegere
noluerint. *Risagalum* scribit Sylvius in iisdem fo-
dinis, in quibus *arrhenicum*, inveniri, quod non-
nulli *auripigmentum* putant.

Omne autem arsenicum vim habet eroden-
tem, malignam, partibus internis omnibus, hu-
mido radicali & calori primigenio inimicissi-
mam: ob id malo consilio Athanasæ magnæ
coctionem à Nic. Alexand. descriptam ingre-
ditur. Aliorum enim permixtione suam ferita-
tem omnem minime deponit. Medicamentis
quidem externis aliquid commiscetur, sed
exigua tantum quantitate, atque dum carnem
erodere superfluam consilium est.

Auræ enim arsenicalis, quæ in quodam sale
consistit, ut loquuntur Chymiatræ, pessima, nec
sua fixatione, & salis extractione ita deletur, ut
secrete possit intra corpus abire.

CAP. XIV.

De Minio.

CINNABERIS Dioscoridis, quæ arboris cuius-
dam in *Aphrica* nascentis succus est, qui pro
sanguine Draconis usurpatur, multum distat à
cinnabari recentiorum, quæ mineralis est, cuius
duæ generales differentie, nativa una, & altera
artificialis. Illa rursus duplici notatur discrimine;
alia enim ex multis argenti fodinis, ut quæ in
Hydria est, eruitur, videturque esse gleba purpu-
rascentis hydrargyro multo refecta, ex qua sæpe
sponte proflit; alia in venis fodinarum argen-
ti reperitur, estque *minium secundum*, de quo
postea.

Est & cinnabaris artificialis ex sulphure & ar-
gento vivo simul igni coactis facta, quam *Cyna-
prum* Brasavolus vocat ad distinctionem cin-
nabaris nativæ, quam ex Dioscoride lactymam
arboris *Aphricæ* solummodotenet.

Reveta tamen *Cinnabaris*, *Cynaprium*, & *mi-
nium* præsertim apud recetiores, qui hæc omnia
sedulo ad rationis examen adducunt, non discre-
pant: Et qui discrepare pertinacius contendunt,
singulorum descriptionem accuratam exhiben-
tes, omnia unum esse concludunt. Nomenclati-
onis enim varietas ita sæpe rem ipsam obscurat,
ut aliquo modo veniat excusandus ille, qui *Cin-
nabaris*, *Cynaprium*, *minium*, & *Vermillionem*, sic
enim Galli loquuntur, diversa putat.

Sunt ergo Cinnabaris quatuor discrimina: *Quatuor
cinnabaris
varietates.*
Prior est cinnabaris *Dioscoridea*, quæ succus est
arboris *Aphricæ*, cuius succus, ut etiam illa ipsa
Draco vocatur: Secunda, *mineralis* est illa insigni
rubore nitens, nec multum ponderosa, quæ in
fodinis argenti vivi reperitur; ibique, cum flam-
meo & rufo colore splendet, *Anthrax*.
Tertia ex sulphure & argenteo vivo factitia, pon-
derosa, lineis velut argenteis & rubris intermixta.
Quarta in venis fodinarum argenti reperitur, ser-
vaturque in officinis in forma pulveris eximio ru-
bore nitentis, quem alii *cinnabarinum*, alii *minium*,
alii *minium*, vulgus officinarum *Vermillionem*,
nonnulli *Sandicem* nominant.

Est vero *Sandix cerusa nisa*, quam ob eximia
rubedinem Serapio minium nuncupavit: cuius
opinionem recentiores omnino refutantur.

Recte autem pulvis ille purpureus, quem of-
ficinæ pro vermilionem servant, à Plinio *cap. 7.
lib. 33.* *Minium secundum* vocatur, quod in fodi-
nis argenti reperitur, & artificiosa pluriesque; re-
perita lotionem pulchriorem rubedinem nanciscit-
ur, adeo, ut tota minii ad minium differentia, in-
quit Plinius, ex sola lotionem & arte petenda est.
Primum autem minium, seu cinnabaris *minera-
lis* ista lotionem non eget, & igne copiosum red-
dit *hydrargyrum*: Secundum seu vulgate, *vermil-
lo* dictum, in igne rubet quidem, sed ne tantil-
lum argenti vivi eruat, nec nisi raro medicis
usibus inseruit.

Cinnabaris, multo quod sit refecta *mercúrio*, *vires*.
vires eius habet: quod cum sit etiam lippis &
confortibus notum, à multis circulatoribus ad luis
Indicæ curationem sæpe usurpatur, qui ex illa tam
imprudenter sufficit parant, ut multos statim in
tremorem & paralytum incidisse, alios interisse
viderint.

CAP. XV.

De Hydrargyro.

INTER magnifica Chymistatæ Idola primas
tenet *Mercurius*, seu *Hydrargyrum*, quasi ar-
gentum aqua, vulgo *argentum vivum*, ob mobili-
tatem dictum, quod & rerum principium, &
sperma metallorum illi vocitant: sed utrumque
æque verum, hoc est, falsissimum & ridiculum. Si
quod enim habeant semen metalla, in se ipsis ha-
bent, nec aliunde mutatum: nec mixta inquam
resoluntur naturaliter in Mercurium, salem &
sulphur, sed tantum Vulcano Spagyricos, ut in
eos doctè disputavit Dom. Sciolanus.

Est autem Mercurius, seu argentum vivum ve-
lut naturæ monitum, quod nullis videlicet natu-
ræ legibus tenetur: Argento quovis est can-
didius, aqua fluxilius, aceto mtebilius; nunquam
tamen madefacit, sæpe refrigerat, sæpe calefacit,
et aliquan-

*Quatuor
cinnabaris
varietates.*

1.

2.

Anthrax.

3.

4.

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

Sandix quid

argenti

argenti
cinnabaris
arsenicæ

Sandaracha
Arabum
gummi

Risagalum
panci
ac pauca

minium

Cinnabaris
Dioscoridis
quæ
cinnabari
recentiorum
varietas

Cinnabaris
artificialis

Mercurium
*non esse me-
tallorum*
principium
aut semen.

Hydrargyri
essæ monitum
natura.

aliquando frigidos tantum affectus, aliquando tantum calidos sanat, & cum frigidus percipitur, calidos interdum affectus inducit; cum calidum, frigidos: nonnunquam parva quantitate nocet, nonnunquam magna prodest, facileque formam propriam amittit, facile eam denuo quasi resurgendo resumit. Et quod mirum est, sæpe per os sumptum insigniter prodest; foris adhibitur, tremorem, paralytim, & alios affectus pravos adducit. *Falop. c. 27. & 76. lib. de lue vener.*

Historia de
hydrargyro
innatus.

2.
Hydrargy-
rasi.

Quosdam vidit Trajanus, ante obitum litu hydrargyrato inunctos, in quorum secto cadavere hydrargyri copiosus repertus est, in cranio nempe, scapularum & brachiorum juncturis.

Alium vidit, qui per tantum hydrargyrosim passus multos humores per vomitum exclusit, quibus multa hydrargyri quantitas erat confusa.

Alia historia narratur de quodam Antonio Gallo, qui pluries hydrargyrato medicamine inunctos, nec salivationem (fluorem oris vocant) expertus, cum urina hydrargyrum minxit, quod nummus aureus ad eo belle dealbatus est, ut pro argenteo sumeretur.

4.
Alia histo-
ria.

Pet os vero sumendum exhibet Brasavolus ad tinea ventris encardos. Quasdam mulieres asserit Fracastorius hydrargyri singulas sumptisse sibi ad perdendum forum, quæ ne tantillum molestiæ perceperunt, nec votorum compotes extiterunt, factibus nempe minime exclusis.

Idem tamen author postquam eius usum modo probavit, modo improbat, ingenue facitur, se illius qualitates ignorare. Verum audacter asserit, lucem veneream optime curare.

Quis primus
usus sit mer-
curio ad lue
veneream.

Omnium autem primus, qui ad huius morbi sanationem hydrargyrum prescripsit, fuit quidam Jacobus Carpenus, quo tam felicitate usus est, ut brevi diutissimum evaserit. Eum recentiores sunt secuti, & remediis tam externis, quam internis permiscuit; utroque enim modo prodesse deprehenditur, propter vim quandam alexiteriam, qua virus venereum in Italico morbo delitescens extinguit: Est enim ipsius Alexipharmacum, licet non satis tutum, nisi optime tractetur, debite castigetur, & opportune detur. Multos enim vidimus, qui ab imperitis per hydrargyrosim tractati, vel interierunt, vel in deteriorem sanitatis conditionem inciderunt: tamen fera enim est ista bellua, vix ut ulla arte queat curari. Propterea excusandus Galenus, qui cap. 59. lib. 9. simpl. in illius usu meticulous fuit, nec sit ausus facere periculum, quandoquidem edidicerat à Dioscoride, vim illi esse pernicialem: unde plumbum & aliorum metallorum, in quibus hydrargyri portio quantalacunque continetur, sulfures facile in tremorem, paralytim, & nervorum corrugationem incidunt: Et fossiores, qui argentum vivum ex fodinis erunt, quantum vis rustici ac robusti, vix quadriennium in eo opere vivunt, sed miselli moriuntur. Est enim quasi indomitum medicamentum, cuius est anceps agendi virtus & effectus, quod licet liquidum sit, metalla tamen valide ponderosa ei supernatant, ut aquæ lignum, auro excepto, quod fundum petit.

Mercurium
lue venereæ
esse alexite-
rium.

Perniciosa
vis hydrar-
gyro.

Species.
Naturale.

Est autem argentum vivum vel naturale, vel

artificiale: Naturale ex multarum fodinarum, ut quæ sunt in Hydria monte, glebis guttatim, ac sponte stillat; & aliquando ligone, aut aliis ferreis instrumentis mucronatis percussa quædam fodinarum vena, fonticuli instar proficit in subiectam humum.

Artifici-

Artificiale fit, aut potius extrahitur ex cinna-bari, de qua capite superiori. Nec facile assentior Brasavolo, qui etiam ex marmore mercurium fieri, ex Vitruvio scribit, nisi quoque dixerimus cum Chymistis, ex rebus omnibus mixtis elici posse, perinde ac sulphur & salem.

Hydri-
qualitas.

De qualitatibus autem hydrargyri adhuc certatur: alii enim calidum, alii frigidum ab effectibus contendunt, ut dictum est; Avicenna, quem Palmarius Medicus Parisi. atque alii multi sequuntur, frigidum & humidum asseverant. Fracastorius, Tomitanus, atque plerique alii, qui qualitatem erodentem illi tribuunt, calidum pethibent. Ego cum Traiano qualitatibus mixtæ contendo, in eoque qualitates quasdam esse subtiles & calefactiores, alias crassiores & refrigerantes: sed præterea multas adhuc alias dotes possidere. Incidit enim, attenuat, penetrat, liquat, resolvit, ventrem subducit, & quod mirum est, vi partim attractiva humores à superficie ad centrum, hoc est, ad ventriculū adducit, & per fecesum educit, partim impulsiva à centro adhibitur impellit, & per salivationem propellit.

Hydri-
vis mel-
traditio-
impulsi-

Ad effectum utrumque datur in morbo Italico; sæpeque duratur salivationem, eius loco supervenit alvi-fluor, ut aliquando ad ventris fluorem, cuius loco supervenit salivatio.

In pulverem aliquando reducit album & valde ponderosum, de quo alibi egimus, qui sine molestia alvum deturbat, visceribus tamen non parcit, quibus lux & aquæ fortis, dictæ, in quam immergitur, malignitatis impressum saepe relinquit vestigium, ut in multis observavi, qui in agyptæ cuiusdam manus se commiserant.

DE LAPIDIBVS PRE- TIOSIS ET MEDI-

CATIS.

Angulus terre nullus est, qui homini non suggerat pabulum aut medicamentum, nullusque eiusdem sinus, in quo quicquam non lateat humanis usibus idoneum; atque non tantum Arabia felix, sed Barbara quævis regio ad nos plurima mittit, quibus & suaviter vescimur, & salubriter utimur. Ex India enim utraq; & regionibus exoticis multa quotidie, & gemmarum diuissima ubertas, & eximiarum stirpium ingens copia ad nos deveniunt. Vocantur autem gemma lapilli pretiosi propter raritatem, elegantiam, ac pulchritudinem & vires insignes: nulli enim dubium est, quin sua sit gemmæ divinitus insita virtus, aut poeta, unde regum & principum coronas ornant, digitos illustrant, suppellectilia dicant, à fascino tuerentur, morbis medentur, sanitatem conservant, oculos recreant, mentem exultant, tristitiam pellunt. Non est autem, ut obiter dicam, omnino irri-

irridendus sultilocus vir Fr. Rabalesius, qui suo in-
eptiarum libro, quem vel ignari, vel pseudocatholici
doctrina multa refertum predicant, molendinari-
am molam ex Piſtorio Villigenſi lapidum pretioſiſſi-
mam enuntiauit, ut cuius uſus omnibus aliis prefe-
rendus ſit: Sed præſtat minimum relinquere, ut ſeria
traſſemus.

C A P. I.

De Smaragdo.

ſmaragdus
pſeſſentis
maſſentis
maſſentis

POST Adamanitem fere ſola duritie comen-
datum, ipſius enim nullus eſt in medicina uſus,
Smaragdus, Arabibus *Zamarrut* dictus, elegan-
tiſſima viriditate, eximia dignitate, efficaciſſima
virtute cæteris præfertur lapidibus pretioſis.
Smaragdo enim nihil jucundius, nihilque grati-
us oculis obicitur: coloris ſiquidem lenitate
fatigatos oculos reſicit, quos aliorum fulgor sæ-
pe laceſcit.

Inveniuntur Smaragdi pluribus in locis, ſed
præſantiſſimi apud *Cyclopes*, ſeu *Arimaſſos*, ſic di-
ctos, quod unicum, eumque rotundum in media
fronte habeant oculum. *Arima* enim apud eos
unum ſiguar, *Spu* vero oculum. *Herodot.*

Hipopuli dicuntur aſſidue præliari cum Gry-
phis, ut liberius aurum & lapides pretioſos effo-
diant; quibus montes apud eos multi multum
abundant, quos tamen frequentes habitant Gry-
phi alites ferociſſimi, & mira rabie lævientes. Vi-
ſos n. homines diſcerptunt; & veluti cuſtodes
pervigiles nati ad plectendum ſummam avaritiæ
temeritatem; in obvios quosque crudeliſſime
roſtro ruunt & unguibus.

ſmaragdus

ſmaragdus

Duodecim autem à Plinio Smaragdorū diſ-
ſerentia traduntur, quorum *Seythicus* & *lucido vi-
ridiores*, elegantiores & præſtantioreſ judican-
tur: deinde *Baſſitiani*, qui nonnunquam in ſaxo-
rum commiſſuris inveniuntur: tertium locum
tenent *Niliaci* ſeu *Aegyptii*, qui in collibus &
cautibus circa *Copton* oppidum Thebaidis eru-
untur. Reliqua genera in ætariis metallis inveni-
untur, de quibus videndū eſt Plinius *cap. 6. lib. 37.*

Fere tamen tres ſolummodo varietates, ma-
joris & minoris ratione diſtinctas inſtitores ven-
ditant, Parvi enim ducunt *Calchoſmaragdoi*, ob-
ſcuros, variegatos, non tranſlucidos, atque eos
omnes, qui vel Jaſpidem, vel Beryllum, vel alios
lapides habent admixtos.

ſmaragdus

Optimus eſt Smaragdus, unicolor, ſplendens;
ac perlucidus, & qui jucundam ex liquido viridi-
tatem oculis obicit.

ſmaragdus

Tam mira virtute pollet Smaragdus, ut annū-
lo incluſus à comitali præſervare dicatur. Me-
moriam quoque roborat, caſtitatem amat, & Ve-
nætiſ ludibria tam averſatur, ut cum rex Hunga-
riæ uxorem iniret, Smaragdus annulo conclu-
ſus, qui tum digitum ornaret, in tres partes diſru-
ptus eſt. Eximie cum ſint eius dotis, reſte Meſuæi
interpret, præter authoris mentem, in eleſtuatio
de gemmis, *Smaragdum* pro *ſeruzegi*, vel potius
peruzegi, id eſt, *Erano*, ſeu *Turcheſa* ſubſtituit.
Nā *Turcheſa*, ſeu *Erannus*, nullius fere eſt virtutis &
uſus in medicina; Smaragdus vero plurimi, & ſuo
eleganti colore, & viribus multum commenda-
tur, juxta illud Marbodii:

ſmaragdus
in Eranno
uſus in me-
dicina.

Omne virens ſuperat forma viridante *Sma-
ragdus.*

Collo ſuſpenſus dirum fugat hemitritæum.

Et ſanare poteſt ipſa ratione Caducos.

Fertur laſervos etiam compeſcere motus.

C A P. II.

De Saphyro.

SAPHYRUS gemma eſt non pretioſiſſimi valo-
ris, præſertim qui ab aqueo colore, quem æ-
mulatur, aqueus Saphyrus vulgo nominatur: ſed
qui magis ſplendet, colore cyaneo, maximi ſolet
æſtimari, de quo ſic Poeta:

Saphyri ſpecies digitiſ aptiſſima regum.

Aqueus, ſeu ut lapide loquuntur, albus Saphy-
rus tam belle adamantem æmulatur, ut nonnul-
los interdum ſefellerit. Uterque invenitur in *Cá-
lectur*; ſed præſtantioreſ ex *Zeilan* & *Pegu* adven-
hantur.

*Saphyri
aqueus ſon-
albus.*

Saphyrorum virtutes nec tot, nec tales, quot *Vitru-
vius* qualesque recensentur à multis ſuperſtitioſis, atque
deſcribuntur in vulgariſ lapidum libelliſ. Vana
ſiquidem ſunt; & mete falſa, quæ de Saphyro
carmine *Macer cap. 5. lib. 5.* dicit hoc modo:

*Quem, (inquit) natura potens tanto ditavit ho-
nore,*

*Ve ſacer & merito gemmarum gemma vocetur.
Nam corpus vegetum conſervat, & integrâ
membra.*

Et qui portat eum, nequid ſulla fraude noceri,

Invidiam ſuperat, nullo terrore movetur,

Hic lapis, ut perhibent, educit carcere vinctos.

Obſtruſtaſq; ſores & vincula iecta reſolvit.

Alia non perſequor, ad ſaſtidium uſque de Sa-
phyro verſibus conſcripta, Poetiſ enim cum li-
ceat menti, ut ait quidam *Comm. in Dant. Poet. Ital. Cant. 20 ſui purgat*. ab hiſ rei cuiusdam veri-
tas & fida hiſtoria non expeſtanda. Fides autem
hiſ eſt adhibenda; qui ſcribunt, Saphyrum cor
tecreare, venereos appetitus compeſcere, hilares
pacificosque reddere geſtatum. Venenis in potu
reſiſtit, & in eſtinorum ulcerationibus; oculis
quoque adhibitus eorum ſordes expurgat.

C A P. III.

De Rubinis.

RUBINUS à flammeo colore *carbunculus*, hoc eſt,
carbunculus dictus, non ſola ſplendet, nec
in tenebris accenſæ candelæ vicem gerit, ut idio-
tæ putant, ſed eiſ nitôr quaſi flammeus præ cæ-
teris lapidibus rubeis fulget, unde Poeta:

Ardenies gemmas ſuperat carbunculus omnes.

Nam velut ignitus radios jacit undiq; carbo.

Nominis unde ſui cauſam traxiſſe videtur.

Ab igne igitur *Carbunculi* nomen habent, unde
Græciſ non modo *Anthraces* dicuntur, ſed
etiam *Pyropi*, vel, ut aliis placet *Appropi*, quod vix
ignem ſentiant, aut igni incaleſcant.

Eorum autem tot ſunt varietates, ut vix poſ-
ſint peculiari nomine ſignari, & inter ſe diſtin-
gui, ait Plinius *c. 7. lib. 37.* præſtantioreſ, elegantio-
res, flammeis radiis fulgentioreſ ſunt *Carche-
donii*, omniumque pretioſiſſimi; dein *Ethiopi-
ci*; tum *Alabândici*; Quarto *Syriaci Carbunculi*
laudan-

ſpecies

laudantur, ut etiam Indi, *Lithizantes* omnium minime boni & pulchri: sunt enim impuri, & fere marmorei; ob id obseuri; quemadmodum & multi alii, vel fusci, vel candicantes. Sunt, qui Carchedonios à Carthagine, non à pulchritudine & valore dignitatem mutuari contendunt.

Quinque autem Carbunculorum, seu Rubinorum genera tantum solent institutores venditare, unum eximie rutilum & splendentem; quem absolute *Carbunculum* vocant, alterum minus fulgidum, quem *verum Rubinum* dicunt: hic satis frequens est, ille vere rarissimus, & vere invissus, nisi folis regibus.

Tertius dignitatis gradus ei tribuitur, quem *Buleisum* corripit nominant, eum *Balanstium*; à mali punice flore, quem refert, dicere deberent. Post hunc laudatur *Rubub*, quem subinde *Spinellum* appellant. Quinto loco *Granati* recensentur, de quibus *cap. seq.*

Plerique tenent Carbunculos utriusque sexus esse; mares nempe, qui excitatius fulgent; alios vero crassius nitentes & pinguiores, feminas.

Omnes rubini vim habent cardiacam & putredini, venenisque resistentem.

C A P. IV.

De Granatis.

GRANATUS sic dicitur, quod sic acino mali granati similis, estque species quædam Rubini à natura minus elaborati, & quasi imperfecti. Rubeus quidem est, sed admodum obscurus, veluti sumbra, aut nubecula quædam rubino offundatur, unde *Rubinum nigricantem* nonnulli vocitant.

Eius duæ differentie agnoscuntur: alius enim est coloris vivacioris, flammam coruscantem cum quadam intermixta obscuritate æmulantis; alter obscurioris, qui minoris æstimatur. Uterque prævenit in Calecut, & quibusdam Hispaniæ locis.

Granatus suspensus, vel ebibitus tristitiæ multum resistit, & cor recreat. Cum tamen igneæ sit naturæ, cerebro nocet, sanguinem exagitat, & ad iracundiam excitat.

C A P. V.

De Sardo lapide.

ONIX, *Sardonix* & *Sarda*, magnam inter se habent affinitatem, à Plinio tamen & aliis recte distinguuntur. Nam Onix gemma est, unguem humanum referens, eaque polita & nitens. Onicem pulchrum habebat Polycrates, de quo vide Plin. c. 1. lib. 37.

Sarda non perlucida est, sed rubedine quadam diluta, à carnis colore representans, unde & *Carnalina*, non *Cornalina*, cum quibusdam dicenda, nam cornu minime similis est.

Sardonix tanquam utriusque particeps, huius & illius habet colorem, hoc est, veluti unguem hominis carnis impositum, & utcumque translucentum refert.

Dicitur vero *Sarda*, quod Sardibus primum

fuerit inventa. Laudatissima plinium tubet, & perspicua cernitur. Minus probatur, cui obscurus, seu dilutus est rubor.

Gestata sarda, recreat animum, somnia tristitia cohibet, timorem pellit, à maleficiis gestantem servat, hæmorrhagiam sistit, utique que accedit ad confectionem electuarii de gemmis.

C A P. VI.

De Hyacintho.

HYACINTHUS gemma est non maximi valoris; eius enim copia non modo è multis Indiarum locis, sed etiam ex Lusitania ad nos devehitur. Electri fere colorem refert, magis tamen ex flavo splendet, & quasi fulgur aureum emitit.

Hyacinthos quosdam rubeos esse, alios cæruleos aut venetos nonnulli scribunt, multi tamen Granatos, aut Topazios, vel similes his lapillos potius, quam veros hyacinthos putant. Inveniuntur hyacinthi variegati, unicolores tamen meliores sunt, ac pretiosiores, præsertim Baëtriani Arabici omnium pessimi.

Plinius sæpe inculcat, hyacinthos citrinos esse, & quosdam venis quibusdam albis variegatos. Qui talis invenitur, *Leucochrysos* Græcis dicitur. Datur quoddam succinum flavissimum, lyncetum, fulgidum Græcorum idiomate *Chryseletrum* nominatum, quod ignari pro hyacintho vero sumunt.

Sarz autem non defunt hyacinthis vites, frigida enim cum sint naturæ, corpora densa, somnum conciliant, cor roborant, à pestis contagio tuebantur, animi alacritatem excitant, & à fulgoribus defendunt.

C A P. VII.

De Topazio.

GIGNIT & hunc Arabum gemmis dirissima tellus,

ait Marbodeus, de Topazio loquens, qui in nebulosa quadam nominis huius in rubro mari insula primum repertus est à prædonibus, qui in illam tempestate & procellis injecti, ibique diutius sine victu commorantes ad herbas & radices confugerunt; quæ effodientes simul Topazium eruerunt; sic à natali solo nuncupatum.

In alia quoque insula, cui nomen est *Chitis*, frequentes effodiuntur Topazii, pulchro splendore nitentes, & valde expetiti.

Duo autem illorum tradunt esse discrimina; *Præzoidem* vocant unum, sive *Chrysoprasium*, quem cum *Chrysolito* eundem esse, multi contendunt; alterum *Chrysopteron*, sic ab alarum aurearum, quibus micat, fulgore nuncupatum.

Chrysolitus, seu *Chrysoprasium* veterum, succi pororum viriditatem ex auro fulgentem eleganter refert, unde nomen.

Porro *Topazius* inter lapides facile limam admittit; cæteræ gemmæ cote aliisque saxis poliantur.

Est vero mirum, quod Topazius in aquam ferventem injectus, non modo amplius bullire, impe-

Balasium.

Spinellus.

Sexus.

Vires.

Vnde habem nomen.

Rubinus nigricans.

Species.

Onix quid.

Sarda.

Carnalina.

Sardonix.

Optimi.

Pessimi.

Vires.

Specie.

Chrysoliti.

Vires.

impedit, sed ipsius fervorem adeo temperat & æstum obfcurat, ut absque læsione nuda manus statim in illam ipsam immiti queat.

Hæmorrhagiam à quacumq; parte sistit, iram sedat, tristitiam vel tollit, vel minuit, phrenitidem impedit, & animum oblectat.

CAP. VIII.

De lapide Lazuli.

QUem Mesue & Arabes reliqui lapidem Lazuli vocant Græci *κυανον*, Latini *Cyanon*, & aliquando *Cyaneum*, lapidem stellantem, radiantem, & ceruleum nominant. A Gallis prærogativa quadam absolute, & sine adjuncto lapis vocatur. Interdum ab Avicenna & Setapione *Armenius* & *Armeniacus* dicitur.

Diffident tamen inter se *Armenius* & *Lazulus*, hic siquidem aureis stellulis, & velut radiis micat cum cæruleo flavescentibus, ille maculis multis, & viridibus, & cæruleis, & quibusdam subnigris distinguitur: unde Itali *Verda Zuro*, quasi *virido cæruleum* appellant. Utriusq; tamen vires adeo affines sunt, ut alter alteri facile substitui possit: in iisdemque fodiis uterque fere reperitur, & maxime in ætatis venis & argenteis: potius tamen Lazulus in auratis, à quibus maculas & puncta aurea mutuatur quam plurima.

Is vero ut pulcherrimus, sic & optimus, & multum expetitus, non modo ad mulierum armillas, & alia ornamenta, sed etiam medicamenta.

Gestatus Lazulus confert visui, & animum exhilarat. Præparatus & sumptus multa comoda pollicetur: nam ritus & lotus, ut decet, potenter & innoxie humorem melancholicum purgat. Ultus & abluens interiora recreat. Superfuditum est nimis, quod de eo muli scripserunt, hominem quippe blandum, divitem, & bene fortunatum asserentes, qui illum gestarint.

CAP. IX.

De Magnete, seu lapide Heracleo.

Nihil in orbetoto natura mirandum magis creavi Magnete, quem D. Augustinus mirabilem ferri raptotem vocat; quem cum primum vidi, inquit, vehementer exhorruis: quippe cernebam à lapide ferreum anulum raptum atq; suspensum: denique tanquam ferro, quod raperat, vim suam dedisset, communemque fecisset, idem annulus alteri admotus est, eumque suspendit; sic accessit & tertius, & quartus, jamque sibi per mutua circulis nexus, non implacitorum intrinsecus sed adhaerentium extrinsecus, quasi catena pependit at annulorum. Eadem scribuntur à Plin. lib. 34. sua historia c. 14.

Eius autem trahendi ferri virtus primum innotuit cuidam armentario, cuius calceis cum ferrei clavi essent confixi, is armenta sequens in monte Indæ, ad quemdam locum venit, ubi Magnes copiosus latitabat, ex quo vix discessit, nisi clavis extractis, aut crepidis relictis, & baculo altera parte ferrea cuspidi armato.

Ille autem pastor vocabatur *Magnes*, à quo & lapis hic hucusque nomen retinuit. *Nicander*, *Plin.* Dicitur & *Heraculus*, non ab Heracleo in-

ventore, ut credidit Taifnieri, sed ab Heraclea Lydiæ civitate, ubi laudatissimus gignitur, *Sydenham* adhuc alio nomine vocitant, quod ferrum allicit, trahatque. Et aliquando lapidem nauticum, quod nautis plurimum inserviat.

Agnoscentur vero quinque eius differentie: prior dicitur *Æthiopicus*, secundus *Magnesiæ*; ille ab *Æthiopia* regione, hic à *Magnesiæ* civitate deferretur. Tertius invenitur in *Alexandria*; quartus in *Echio Bæotiæ*, quintus omnium pessimus in *Capo Verlychi* *Natoliæ*. Est enim lævis & spongiosus instar pumicis. *Æthiopicus* omnibus præstantiores iudicantur: atque omnes cuiuscunque generis sint eo meliores, quo magis cærulei. Laus quoque summa datur ponderosis, & potenter ferrum trahentibus.

Adamas autem impedit, ne ferrum trahatur à *Magnete*, ut etiam alium eidem affrictum. Tam valida enim illius in trahendo ferro virtus non est, quin facile possit eludi, obfcurari, superari. Unde ridiculum credo, quod scripsit Taifnieri, quasdam naves clavisterreis compactas, mare *Æthiopicum* oberrantes, & tempestate ad promontoria agitatæ, in fundum à *Magnete* attractas fuisse, aut saltem clavis *Magnetis* virtute extractis, in mille partes dissolutas. Hæc enim vetularum sunt infomnia, viri docti calamo nimis indigna.

Attrahit autem *Magnes* ferrum tanquam sibi simile, ad sui conservationem & alimoniam: ob id eius scobs solet in pyxidibus asservari: respicitque partem *Aquiloniam*, tanquam matricem, unde ad *Anarcticum* dirigi nautis dicitur.

Gignitur & in monte quodam *Æthiopiæ* lapidalis opposita virtutis, quem *Theamedem* nominant, qui nempe ferrum omne respuat, abigitque.

Sunt, qui *Magnetem* usum pro *Hamatite* vendunt, magnum tamen est inter utrumque discrimen, ut ex singulorum descriptione patet. *Dioscor.*

Magnes, præter dotes enumeratas, quasdam adhuc medicas habet, unde ad emplastrum divinum, & alia medicamenta accedit. Sunt, qui putant, *Magnetem* per os parva quantitate sumptum adolescentiam conservare: Ob id *Rex Zeilan* ferrum patinas ex *Magnete* iussisse confici, in quibus cibuseius coquatur. *Garcia* ab horto.

CAP. X.

De aliis quibusdam gemmis, in medicina rarius usurpatis.

INFINITÆ, pene dixerim, aliæ traduntur gemmæ, & aspectu perpulchræ, ac elegantes, & viribus non temnendis insignitæ, quarum quod rarissimus sit usus, de singulis singula capita construere non decrevimus: Sat enim est, si nostro satisfaciens instituto, eas tantum accurate descripserim, quæ Officinæ à nobis instructæ confectiones ingrediuntur. Ne ramen Pharmacopæus gemmas adeo paucas esse existimet, hoc unico capite, velut in fasciculum & brevem epitomem, alias plures simul contraham.

*Turchosa
Augites.*

Inter eas autem frequenter occurrit *Eranius*, *Turchosa* Gallis, *Peruza* Arabibus, *Callais*, & *Augites* Plinio dicitur; cuius color ex cyaneo, & viridi eleganter videtur confusus mixtus. Nascitur in India, præcipue circa montem *Cokus*.

Jaspis viridis est lapis, aut magna sui parte viridi commixtus & elegans, cuius species omnes recensere nimis esset fastidiosum; nam

Jaspis.

Jaspidis esse decem species septemq; feruntur, ait Macer. Vim habet insignem ad sanguinis fluxorem sistendum.

Hematites.

Sumpsit Hematites græcum de sanguine nomen; Gestatu enim & sumptu sanguinem uidecunque fluentem cohibet. Et *Jalpidum* genere creditur: Est enim lapis virescens, variegatus, & guttis cruentis conspersus.

Achates.

Achates sic dicitur a fluvio *Achate*, in quo reperitur. Eius multa dantur discrimina, sed vulgatiorex obscuro candicat, venis quibusdam modo rubellis, modo nigellis intercurrentibus. *Pyrrhus* rex elegantissimum fertur habuisse, in quo novem musæ sola naturæ manu erant sculptæ. Visus est aliquando *Achates*, instar coralli rubens, *Corallochates* ob id dictus.

Corallochates.

Amethystus.

Amethystus lapis est ex India delatus, colore purpureus, violaceo permixtus, leniter quasdam flammulas emittens. Eius quinque species perhibentur: communior violacei est coloris, restæque eius species quædam vini colorem aqua multa diluti. Ebrietatem quidem impedire, sed insomnia excitare dicitur.

Ut *adamas* laudatur ex candido coruscans, *Smaragdus* viridis, *Carbunculus* flammeus ac rubens, *Saphyrus* cæruleus, *Chrysolitus* aureus; sic *Opalus* varius, cui ignis *Carbunculi* micat, est, *Amethysti* purpurea fulgens, *Smaragdi* mare vitæ; atque cuncta pariter mixtura incredibili lucentia, nihilque inter gemmas pulchrius esse potest. A *Plinio Paderos* vocatur. Nascitur in insula *Zeilan*, inque multis aliis Indiæ regionibus, in quibus *Argenon* nominatur. In *Ægypto* etiam inveniuntur quidam *Senites* nuncupati.

Opalus.

Paderos.

*Argenon.
Senites.*

*Pseudopalus
Oculus cati.*

Est *Opalus* alius minus elegans & nitens, quem *Pseudopalus* & *Oculus cati* nominant. Ut verò vero *Opalo* minus pulcher sic minus expetitus. Forsan is est lapis, qui ab *Isidoro Ophthalmius* nominatur.

Ex *Opalorum* genere est alius lapis, qui à *Pardalis*, seu *Panthetæ* animalis variegato colore *Panthera* nominatur. Nam

Panthera.

Pantheram patet esse feram diversicolore, ait Macer. Tot autem virtutes, quot colores habere creditur.

Selenites.

Selenites, quod imaginem *Lunæ* referat, sic dicitur. Lapis est ex candido, melleoque fulgore nitens, qui ad incrementum aut decrementum *Lunæ*, & crescere, & decrescere videtur. Eius quædam species pallidior, alia viridior deprehenditur.

Girafola.

Girafola quibusdam lapis solaris, aliis *Leucopetalos* dicta, inter gemmas reponitur, quæ ex candido nitent, & aureum fulgur emittunt.

Dionysia.

Est quædam gemma non ignobilis *Dionysia* dicta, quæ tria & sumpta vini saporem utcun-

que refert, ebrietati resistit: sic à Poeta describitur:

Nigra micat rubens Dionysia confusa guttis.

Beryllus gemma est alias multas eiusdem nominis sub se complectens, quatum aliæ maris viriditatem referunt, aliæ pallidiores, aliæ flavescentes, & ex auro colore fulgentes, quæ *Chrysopras* sæpe vocantur: aliæ olci colorem, aliæ alium ita, ut novem eius varietates enumerentur. *Beryllus* obscure micat, ni forma sexangula poliat.

A paucis annis ex Hispania nova delatus est lapis variegatus, ex viridi & lacteo permixtus, quem *Nephriticum* nominant. Is enim brachio alligatus, mira proprietate calculos atterit, & cum urina propellit.

De lapide nephritico vide *Unzerum* qui fusi pag. 106. eius usum probat ex variis Autoribus.

Ætites est lapis veluti prægnans, alio cum quauit, quasi sonante. Ab *Æquilis* nomen habet, à quibus ut multi ferunt, defectur, ad ovorum calorem contemperandum, ne nimis calefiant, dum incubantur. Alii aliter sentiunt, & sæpe falsa enuntiant. Ut sit, iste lapis creditur partum accelerare, si femotibus alligetur; retardare, si super stomacho, aut inter gemmas gestetur. Eius quatuor differentie notantur, quas ex *Plinio* quis ediscere quit.

Lapis *Judaicus* à natali solo nomen habet. *Iudæi* Candidus est, formæ elegantissima, glandis magnitudine, & lineis inter se æqualibus, veluti toro factis distinguitur. Tritus, ac lævigatus, & sumptus calculus in renibus & vesica comminere dicitur.

Chrysolapis interdiu sub pallida est, ac fusca, noctu vero ut ignis splendet. In *Æthiopia* nascitur. Rarissime tamen ad nos devehitur.

Alias penè innumeras recensent, & *Plinius*, cap. 10. lib. 37. & qui de lapidibus libros in lucem ediderunt. Sed multa sæpe scribere, quæ nec notandum, nec videndum unquam: atque multos interdum lapides quodam affinitate conjunctos, pro eodem usurpant, & sæpe eundem multis nominibus designatum, multiplicem constituent. Infinitæ enim sunt lapidum nomenclaturæ, ait *Plinius* c. 11. eiusd. libri.

Superfunt & alii lapides eximie virtutis, & multum pretiosi, sed quia ex animalibus desumuntur, cuiusmodi sunt uniones, seu margaritæ, lapis *Bezaar*, & alii multi, de his in libro de medicamentis ex animalibus, aut eorum partibus sumptis agemus.

C A P. XI.

De lapidibus quibusdam medicatis, nec pretiosis, & primum de *Marmore*.

MARMOR notissimum & durissimum lapidis genus est, cuius tot videntur discrimina, quot loca, è quibus eruuntur. Omnium nobilissima hæc dicuntur, *Phengiticum*, *Parium*, *Zeblicum*, *Porphyrætes*, & *Ophites*. Probantur vel improbantur omnia colore, nitore, perspicuitate, duritie, Quod vel viride est, vel pluribus coloribus varie-

variegatum, sic quoque durissimum, & pulcherrimum, & præstantissimum habetur. Laudatur quoque plurimum eximie candidum & solidum hoc feligendum ad *unguenti Citrini* confectionem;

Phengiticum marmor maxime nitet, imagines quoque reddit. Eo constructum est à Nerone Fortunæ templum, quod intrus adeo nitebat, ut etiam clausis foribus & fenestris perpetua claritas perciperetur.

Parium non uniusmodi est. Aliud enim *candidissimum*, quod in Italia frequentissimum est; aliud *cinerum*; quoddam *viride*; aliud ferreum. Hoc postremum tam durum est, ut ex eo nonnulli cudes faciant.

Zeblicum in Missena invenitur: Omnium molissimum est, & adversus venena prodesse creditum. Si ita est, hac conditione cæteris marmoris generibus antecellit.

Porphyrites marmor rubeis ut plurimum maculis variegatur; ex Ægypto deferri solet, quod maculis candidis distinguitur. *Leucosticton* nominatur. Ex eo pilæ & molulæ fiunt optimæ & elegantes.

Ophites, seu *serpentinum marmor*, partim viride est, partim aliis coloribus multis corii serpentum instar variegatur, unde nomen Maculæ frequentiores in vulgari pallide sunt, cum aliis valde dissimilibus.

Sunt & marmorum genera à viris & regionibus nobilitata, ut marmor nigrum Luculi, ut marmor Augusti, Tyberii, ut Ægyptium, Thebaicum, Ephesium, Lacedæmonium.

Emarmorum generibus est *Alabastrites*, sic ab Alabastro urbe Ægyptiæ dictum, plerumque album & perspicuum, quo & imagines sculptuntur, & vasa excipiendis, & conservandis unguentis idonea fieri solent.

CAP. XII.

De Crystallo.

Crystallus non est aqua congelata, ut plerique existimant, sed *lapis mineralis, albus, pellucidus, aqua clarissima modo nitens*. Ex humore aquo & purissimo, non frigore, sed ut multi volunt, divini cuiusdam caloris virtute concreto, ortum ducit. Neque etiam ex glacie fit, licet ea idilli nomen dederit, & inter nives soleat inveniri, sed *ex humore sui generis*. Nam glacies igni exalefacta facile liquefit; Crystallus vero non nisi ignibus circumdara assidueque vento & flammis agitata liquatur.

Inter Lapidem autem, & sub terra crystallus concreta reperitur, etiam in regionibus æstuosis, in quibus humor crystallinus, tum à causa universali dicta, cum potentia quadam terrestri lapidefit; non secus ac *fuscinum* & *corallium*, quæ primum fuerunt humor, dein in lapideam soliditatem, non frigore, sed materię aptitudine concreverunt.

Chrytallus eligenda purissima, perlucidissima, ac eximie nitens. Ex ea non tantum calices, vasa, armillæ, & alia pleraque elegantissima fiunt opificia, sed etiam medicamenta quædam parantur. Eius pulvis *unguenti Citrini* compositionem ingreditur, ad dentificia commen-

darur, & alia medicamenta ornatui infervienti.

Lapidem cristall. montan. cum succo Limon. & berber. commendat in cholera Heers p. 13.

CAP. XIII.

De Gypso.

Gypsum cunque notissimum, præsertim *Lutetie*, cuius mœnia, ædes, palatia, magna ex parte gypso cæmentantur: fodinæ siquidem illius suburbanæ rotæ gypsatæ sunt, nec silicem, aut alterius generis lapidem in earum cuniculis invenire facile est.

Est vero Gypsum *lapis candidus, utcumq; nitens, in laminas facile scissilis, adificiis & muris struendis idoneus*. Gradum gypsum vix ad ædium fabricas usurpatur; sed in furno coquitur, donec tabeat, plane albescat, & in pulverem citius reducatur; qui aqua dilutus, mox lapidefit. Antequam tamen induruerit, fidelia agitur, subigitur, duciturque, ut citius reddatur molle, & sequax ad alios lapides simul agglutinandos, & alia opera industriose fingenda. Præstantissimum est recens coctum, nam diutius asservatum humidius est, & aquæ inimixtum non ita solide lapidefit.

Eius duo notantur discrimina; vulgatius, quod obscure nitet; alterum rarius quod in laminas finditur, fere *specularis lapidis*, aut *calcis* modo splendens, unde multi *Talkum*, improprie tamen nominant. Est enim *Talkum* magis & tenue, & squamosum, & album, & lucidum. Sunt, qui selenitem vocitant. Agyræ nonnulli ex talcho arte deceptorie oleum parant ad vetulas fucandas, erugandasque, & ad faciei nigredinem dealbandam, sicque imprudentes mulierculas, quæ deformitatem agere ferunt, vanis pollicitationibus quotidie fallunt, caute, nec illi crete (consentiendi enim & volenti non fit in iuria, neq; dolus) in illarum crumenas manus injiciunt.

Gypsum vim habet attingendi & obstruendi, inquit Dioscor. Sanguinisque eruptiones & sudores cohibet. Ob id utiliter ad emplastrum contra rupturam accedit, & ad alia medicamenta externa, quæ ad meatuum laxitatem imperantur. Per os autem non sumendum, quia strangulationis modo interficit.

CAP. XIV.

De Calce.

Calx & gypsum, duo sunt lapidum simul agglutinandorum in ædificiis divitum construendis vincula, nam pauperum ædiculæ sola fere terra subacta, aut luto cæmentantur. Sed gypsum postquam semel aquâ ebiberit, & coierit, eius est impatientissimum. Calx verò, & aqua nutritur, & diutius ac melius conservatur. *Calcem* cum dico, coctam intelligo, quæ alba multum est, facile pulverabilis & triabilis, & aquæ effusione ignibilis.

Cruda vero lapis est durus, ponderosus, aqua quæ nec diluitur, nec incandescit, ob id non calx absolute, sed lapis calcarius appellatur.

In quibus autem terris calx reperitur, in his gypsum nullum, ut in quibus gypsum, in his nullus lapis calx optima calcarius effoditur. Calx ea optima est, quæ super fusa maximos strepitus edit, & ignem concipit, ea quæ recens, & admodum cinerea, nam vetus albiore est, & infirmior, quam scilicet aer ingressus est, & imminutus est ignis.

Fit quoque calx secundum Dioscor. ex buccinorum marinorum, cochlearum & ostreorum testis, tam diu igni combustis, usque dum vehementer inalbuerint.

Ex calce vina & auripigmento eximium paratur psylotrum, quo partes hispidæ facile depilantur. Pytorica quoque ex illa fiunt, paucis adhibitis, quæ partem, cui admoventur, inurant, & eschatam relinquunt.

Aqua calis.

Pluries aqua pluviali, aut fontana calx elota, utiliter unguentis permiscetur, quibus ulcera cadaverosa curantur. Aqua extincta, & bis terve lota, si denuo in aquam prolesta abluatur, ea posterior aqua valde convenit ulceribus pudendo, & aliis aliarum patrum phagedenicis, cadaverosis, & curatu difficillimis. Pluries enim lota mordacitatem omnem exuit, & acris esse desinit, calefacit tamen & licet manifestissime, proinde ulceribus confectis exsiccandis, & ad cicatricem perducendis.

C A P. XV.

De lapidibus Spongiarum.

SPONGIÆ proximam plantis, non animalibus, habent naturam; crescent enim, augenturque, sed non sentiunt, contra multorum opinionem. Earum quasdam Dioscorides mares facit, tenui fistula spissas, quarum duriores tragos nominant; alias foeminas, quæ contrarias dotes habent. Aristoteles quatuor varietates earum agnoscit; alie, inquit, rare, quæ amplissima sunt, alie spissæ, quæ mollissima, alie tenuissima, quæ duriores, alie spississima, & validissima, quas Achilles nuncupant. Quæ summis saxi nascuntur, duriores sunt; quæ in tranquillis tractibus maris, molliores.

Nobis autem tres Spongiarum differentie notissimæ; prima, & vulgarissima, & mollissima raras, & parentissimas fistulas habet, magnitudine & forma hepatis humani referens. Secunda densior & minor, duriorque, ac fistulis minoribus pervia. Tertia densissima, valida, cinerea, & Alecyonio similis. Omnis spongia fungus marinus solet vocari.

In spongiis autem lapides vel concrevunt, vel aliunde appulsi stabulantur, inquit Plinius. Vtrique satis noti sunt, in omnibus enim fere spongiis inveniuntur. Seligendi vero, qui his innascuntur, quibus visad frangendum calculum datur. Eam tamē non adeo validam Galenus putat, ut eum, qui in vesica stabulatur, lapidem comminere valeat.

C A P. XVI.

De Lateribus.

NON ex gemmis solum & lapidibus, sed etiam lateribus, & fractis, & antiquatis, atque

etiam ex solea detrita, saepeque ex luto Medicus opem largitur ægrotis. Nihil enim est qualitatibus expers, quæ qualiscunque fuerit, a perito & probato Medico opportune usurpata prodesse potest.

Multa autem sunt, quæ recentia efficacissimas vires habent; inveterata vero exolevunt, & qualitatem amittunt, ut medicamenta vulgaria; alia vix nisi antiquata, medicata, ut lateres, quidē novo cocti muris tantum ac ædibus construendis inserviunt; veteres medicis usibus optatissimi, & efficacissimi. Hoc ex oleo delateribus constat: quod ad morborum multorum curationem eximie viribus pollet, ut in Officina nostra docuimus.

Lapidibus supra enumeratis addi possunt his in locis lapides Busonum Bidingenses, & lapides Vulvarum qui non procul à Swalbaeo erunt, quorum hi uteri doloribus: Illi verò venenis singulari vi medentur, busones quidem & membra muliebria externa forma & figura apertissime referentia. Huc quoque spectant lingua viperina fossiles Melitenensis, venenis & Epilepsiæ medentes.

DE METALLIS.

Metallum proprie dicitur corpus fossile, durum, malleo ductile, & igni liquabile, sed quod liquidum in pristinam formam redit. A metallum, id est, perscrutor, nomen habet, quod illud soleant fossores intra terre venas scrutari; vel à τοῦ ἔργου τῆς ἀνίχνευσεως, quod aliud, post aliud metallum fodiendo invenitur. Nam ubicunque una cuiusdam metalli vena detegitur; non procul invenitur alia, ut in sterili solo, & montibus multis.

De eorum autem materia varij varie sentiunt; Aristoteles lib. 3. Meteor. c. ult. omnium mixtorum, quæ intrat terram, sunt duplicem materiam constituit, halitum & vaporem, quorum mixtione in terra visceribus fossilia sunt, quæ scilicet effusa terra similia sunt, nec liquevunt, ut metalla, quorum nonnulla plus continent humidi, & facile liquantur, ut plumbum & stannum; alia ducuntur & liquantur quidem, sed difficiliter, ut ferrum. Martholus scribit, esse substantiam elementarem, quæ tanto perfectius metallum efficit, quanto magis in aequali proportionem quantitatibus, cum qualitate impense depurata est. Paucis Scalgeri exercit. 20. dixit, esse aquam terream: Spagyrici Mercurium, ut etiam sulphur, quod ex Alberti, efficiunt, dum sic ait: Prima materia metallorum est humidum unctuosum subtile, quod est incorporatum terrestri subtili fortiter commixto, ita, quod plurimum utriusque, non tantum cum plurimo utriusque, sed etiam in plurimo utriusque. Sic, ut aliquid scire videatur, sua in omnia enunciant. Tot autem Metalla, quod Planetæ esse perhibent septem nescio quorum nomen & characteres ad designanda metalla mutantur: illis aurum dicitur Sol, argentum Luna, plumbum Saturnus, stannum Iupiter, ferrum Mars, cuprum Venus, argentum vivum Mercurius, quod tamen proprie metallicum non est, nec, enim ducitur, nec, liquatur, sed aliquo modo, ut potentia tantum, metallum dici potest.

At vero reprehendit Scalgeri Exerc. 106. hanc metallorum cum Planetis assignatam & nomenclationem, quam ridiculam ostendit, nec ex planetarum numero numerum metallorum esse designandum. Non solum autem metallum planetis, sed multa fossi-

Metallo de data.

De Metallorum natura opinio.

Aristoteli.

Martholus.

Scalgeri.

Spagyrici.

Metallo.

quorum nomen.

na, seu nomen.

Spagyrici.

Saxus.

Spongiarum differentia.

Fungus marinus.

Lapis spongia.

Vires.

festilia finis Zodiaci voce & characteribus respondere contendunt, ut aspalatum Tauro, auripigmentum Geminis, salem ammoniacum Cancro, arsenicum rubrum Virgini, vitriolum Romanum Libra, sulphur Scorpioni, alumen rupeum Sagittario, alumen fissile Capricorno, salem nitrum Aquario; sique sua arcana, ut loquuntur, involucris quibusdam enigmaticis obtegunt, tanquam deliri mille ineptias effusiunt, quas satis est irridere, quam refellere: nunc enim ad nostrum institutum tantum spectat, ut ut earum metallum, aut metallis adnata describam, quæ ad nostram officinam necessaria dicuntur, initio à metallorum Sole ducto quam Aurum nominant.

C A P. I.

De Auro.

AURUM metallorum rex, omnium perfectissimum & temperatissimum, & veluti Solistincturam in vultu gerens, summum in mortale genus habet imperium. Nam aurum omnes colunt, Aurum, lex sequitur & auro venalia rura. Diphilus Auro enim puro nihil potentius; illi parvi illo sunt omnia; quo qui destituuntur, vel tanquam Elephantus ab hominum consorcio seunguntur, vel tanquam mortuus inter vivos vagantur.

Adiaphoron tamen cum sit, & pro ratione utentis vel bonum, vel malum, si quis eo male utatur, malorum maxime malum est. Est enim duplex scelerum, vitæ pestis, rerumque ruina & propter aurum sunt raptus, lites, homicidia, pugnae. Si vero quis eo bene utatur, non solum ad vitæ subsidia, sed etiam sanitatis tutelam, inrosumptum valde prodesse creditur. Non de Chymistarum auro potabili, vel potius esculentoloquor, plebeculam, quod mendacis & vanis exhibitionibus reficit, vel potius decipit. Demus enim licet liquorem quemdam flavescenstem, aut liquati æmulum arte chymica paratum, is tamen nullus est insignis in medicina usus, tantum abest, ut elephantiasim, hydropem antiquatum & alios morbos deploratos sanare, & senectutem tardare, & juventutem conservare vegetam ac floridam valeat, ut ipsi jaçitant. *Natura siquidem auri cum longissime distet à nostra natura, nevisquam nostra per illam licebit instaurari*, ait Scaliger. exercit. 272. Multa enim cum sint nostræ naturæ similia, eidem reficiendæ convenientiora; estque absurdum dicere, aurum alere, & substantiam nostri corporis reparare, & atque in illam ipsam mutari: sic enim qui auro vesceretur, tandem fieret aurum.

Medici igitur aurum non destruunt, ut dissolvant, & bonitatem nativam amittendo, alienam & inutilem, & sæpe noxiam inducant. Sed melius vel in tenues bracteolas, vel scobem, ac individua corpuscula comminunt, ut ad partes facilius sese valeat insinuare.

His apparatus modis utiliter accedit ad confectionem electuarii de gemmis & pulveris latificationis Galeni, optimeque permiscetur medicamentis corroborantibus. Soleo ego feliciter ditioribus puellis sædis coloribus detentis, pro chalybe preparato limaturam auri, cum aliis quibusdam idoneis medicamentis in forma catapotiorum, & aliquando tabellarum præscribere.

Auri medicatæ vires multæ quidem sunt, non vires tamen tot actantæ, quantas Chymiatris prædicant. Laudantur potissimum ad melancholicos, & præter naturam tristes exhilarandos.

C A P. II.

De Argento.

EST quoque argentum & anima & sanguis mortalibus. Ab auro enim omnium metallorum est præstantissimum, quod nulla vetustate rubiginem contrahit, nec deterius evadit, sed semper nitidum, splendidum ac hyncetū, quod facile ducitur & liquatur. Fit in terræ visceribus ex hydrargyro mundo & candido, & ex sulphure puro, claro, firmo, & albo æqualiter simul contemperatis. Sicque candidum & fulgens redditur, propterea quod calor sulphuris bene mundat, ut loquuntur Chymistæ, dealbar & subtilius reddit, adeoque efficit, ut sonorum, durum & tinnulum evadat.

Solum autem inter metalla splendorem videtur emittere translucidum: Sux enim in fodina, quasi lux est in tenebris, veluti rudimentum stellarum referens; magis tamen multo splendet purum, & igne examinatum, & sepius repurgatum, cui connexa sunt, quæ Psalmista Psalm. 11, sic cecinit, eloquia Domini, eloquia munda, argentum igne purgatum. A Chymiatris Lunæ comparatur, cuius nomen mutuatur, sed non qualitates æmulatur.

Auro censetur frigidius, cuius tamen vires & dignitatem quadantenus refert, secundum perfectionis & puritatis gradum obtinens: Sua naturali complexione frigidum & humidum est temperate, unde membris spiritalibus auxiliari creditur. Multum quoque valet ad cordis palpitationem; ipsum namque roborat, & hæmatisim adiuvat; efficitque laudabiliorem. Ex eo arte Spagyrica oleum educitur morbis cerebri pluribus commendatum; Dogmatici tamen, seu veri Medici tantum solent in medicamentis eo uti, vel in scobem, vel in tenuissimas laminas redacto, perinde ut auro. *Qui secus faciunt, in labore dolus.*

C A P. III.

De Stanno.

STANNUM aliud metalligenus est in fodinis Scum argento inventum, quod Plinius plumbum candidum vocat ad differentiam plumbi nigri, quod velut argenti stanniq; quoddam purgamentum in fornace remanet. Qui Jovi sacrum faciunt stannum, id ex hydrargyro, puro, claro, & ex sulphure crasso & immundo generari dicunt.

Sunt porro multa plumbi & stanni inter se communia; neutrum enim tubiginem contrahit, sed potius squalorem & sordicæ quandam, plus tamen plumbum, quam stannum: neutrum quoque valde sonorum est, nec valde durum. Plumbo tamen durius stannum & magis tinnulum.

Est vero stannum vel simplex & purum, ac prope desecatum; vel impurum & ex aliis metallis compositum, quod naturæ, vel artificio tale redditur, cuius multæ sunt differentiæ pro rerum mixtarum ratione & diversâ earundem proportionem.

portione. Eius autem vites iterum, ex quibus componitur, mixtioni respondent.

Multis vero usibus humanis inseruit stannum: verum ex eo rarissime medicamenta parantur, sed vasa sapissime, in quibus illa ipsa reponuntur & servantur. Audio, Chymicos oleum ex Stanno parare, ad vulnere & ulcerum curatorem commendatum, sed alia prout sunt medicamina, & paratu facilia & viliora, & ad id præstandum efficaciora.

CAP. IV.

De Plumbo.

MOLYBDO seu plumbum secundum Chymistas & Saturno dicitur, & Saturnus dicitur, atque ex ipso iudicio ex hydrargyro impuro & crasso & sulphure modico & impuro generatur. Non solum autem in terræ latibulis inclusum, sed sub dio positum crescere perhibetur, atque ideo recta sua gravitate labefactare existimatur, inquit Cardanus, qui eius quatuor facit discrimina, vulgare, album, quod multi stannum appellant, Bisemutum hucusque in cognitum, & quod è Stribio paratur.

Plinius agnovit tantum vulgare seu nigrum, & album. Nigro duplicem originem tribuit: aut ex sua, inquit, nascitur vena, nec quicquam aliud ex se parit; aut nascitur cum argento, mistisque venis confatur. Primum liquor, qui in fornacibus fluit, album plumbum & stannum vocatur; secundus argentum, quod remansit, Galeno dicitur, & Latine plumbago, ex qua plumbum elicitur.

Extrahitur quoque è gleba quadam plumbaria, è fodinis eruta, quam lapidem Molybdoidem nominant. Secretum autem & liquarum plumbum, adhucque calens aqua frigida perfunditur, quousque scoriae quandam exuat, quam recrementum plumbi nuncupant.

Ad usum autem medendi ex plumbo sunt mortaria & pistilli, nec non turunda fistulæ, canulæ dicunt, internis & profundis viceribus dicatæ, quæ aliis quibusvis etiam aureis æque sunt efficaces.

Paratur quoque pulvis è plumbo ad ulcerum exsiccationem commendatissimus de quo mentionem alibi fecimus.

Est autem plumbum refrigeratoriæ facultatis, ait Galenus; ipsumque Chionitis, quæ vocant, ulceribus & cancriosis & putredinosis, tum ipsum per se, tum quibusdam aliis permixtum convenit. Eorum vero, ut etiam usum vires habet commendatitias. Abluendi & urendi modum, & qualitates & effectus docet Dioscorides. Ex plumbi adhuc laminis cerussa fit, de qua mox agetur.

CAP. V.

De Aere.

AES Veneri dicitur, ab insula Cipro, in qua laudabile & copiosum eruitur, Cuprum vulgo dictum, vel aurei coloris est, ob id à multis Aurichalcum dictum, vel ad rubedinem accedit, & absolute æs dicitur: quod apud veteres magis fuit in usu, quam aurum, vel argentum, vel ferrum: Nam prima hominibus moneta fuit ex

ære, unde ærarium publicum, unde æs alienum, & quæstor ærarius. Idemque bellatorum arma olim non ex ferro, sed ex ære fuerunt, ut etiam statuæ & templorum valvæ.

In Pharmacopoliis autem hæc passim occurrunt, *Æsustum, flos æris, Squama æris, & ærugo*, sed quæ singula sint, omnes lectionis Pharmaceuticæ studiosi non certo dignoscunt. *Æsustum*, inquit Dioscorides, sit è clavis solutarum navium, fictili crudo compositis, subperso sulphure, cum sale pari: Omnibus vicissim inspersis, fictile circumlito creta singulari spiramento, fornacibus inditur, donec percoquatur.

Astringit, exsiccat, reprimat, extenuat, attrahit, ulcera purgat, & ad cicatricem perducit, vitia oculorum emendat. *Diosc.*

Flos æris fit, cum fornacibus æs fustum in receptacula delabitur per colla fistularum ad ea pertinentium. Et antequam coeat in massam duram super ipsam adhuc ignitum, aqua frigida infunditur: Tum siquidem repente concretum ac densatione velut exquiruit, & erumpit flos ante dictus. Vapor quoque concrefcens delabitur granulis milio proximis ac rubidis, quæ pro flore æris habentur.

Squama seu Batitura æris fit, dum id maleis percutitur: Præstantior est ea, quæ ex ære, quo clavi fiunt, excutitur, *Helitis* proprie dicta. Omnium deteritima, quæ ex vili promiscuoque ære, aut candido habetur. Astringit, extenuat, reprimat, erodit, nomas coerct, & ulcerà ad cicatricem perducit.

CAP. VI.

De Erugine.

AERUGO non tantum pictoribus inseruit, sed etiam Medicis, qui eam multis medicamentis permiscet, curandis ulceribus dicatis, cuiusmodi est, med. camentum Galeno, *Lite* dictum, atque alia multa, quæ ipse describit lib. 2. comp. med. gener.

Est autem ærugo, non quidem æris flos, ut putarunt nonnulli, sed quadam velut rarsa viridis, quæ illius laminis æeti vapore madidis effluit.

Ejus duæ traduntur à Dioscorid. varietates; una vulgaris, simpliciter ærugo dicta; altera *Scolacia*, seu in vermiculorum speciem effigiata. Eaque duplex, fossilis una, & altera factitia. Vtraque autem rarissima; altera enim non quæritur aut quæ sita non reperitur; altera non præparatur.

Vulgaris autem copiosa est, & venalis ubique reperitur, & multis paratur modis, quorum usitator est, qui sic fit.

In dolium aut aliud vas satis amplum acetum acerrimum infunditur: vas æneum & invertum superponitur, præsertim concameratum: Si id planum fuerit, ita obstruatur, ut nullum habeat spiraculum: post decem dies exempto operculo, infusus ei ærugo deradetur.

Hoc adhuc modo visitatissimo habetur. *Æris* lamina una aut altera in dolio acetum continente ita suspenditur, ut acetum non attingat, & elapsis postea diebus adnata ærugo deraditur. Quin etiam ex laminis iisdem maceto maceratis haberi potest ærugo.

Qua-

Stannum duplex.

Plumbi species.

Plumbago.

Lapis Molybdoides.

Vires.

Cuprum unde dicitur. Aurichalcum unde. Unde æs.

Flos æris.

Squama seu Batitura æris.

Vires.

Ærugo quæ.

Species.

Æris præparandum.

Qualitatem habet acrem, digerentem, attrahentem, & liquantem carnem non modo tene-ram, sed etiam duram. *Galen. 9. simpl.* Non tantum verogustum mordicacit rugo, sed ipsa etiam ulcera. Quod si eius pauculum cerato non pau-co admiscueris, id, quod ex ambobus erit mix-tum, citra morum extergit. *Falluntur autem multi in multis compositionibus, quibus non recte sarcoticam aut epuloticam facultatem ascribunt, ut-pote, cum ipsa id prestare nequeant, verni mea, quæ ex ipsis compositæ sunt.* *Galen.*

C A P. VII.

De Ferro.

FERRO vix quicquam communius, vixque aliquid & utilius & nocentius. Neque enim ædificula aut stabulum, nec navicula, neque quæ ad hominis vestrum & alimentum spectant, sine ferro fieri, aut haberi, aut parari queunt. Nul-lus siquidem labor suscipiunt, nullum opus ab-solvitur sine ferri adiut. Omnes enim artifices ferro quodam instrumento, ut agant, opus ha-bent. Omnia specialius nolo persequi, cum satis etiam rusticis innoteant

Ex eo autem non solum vomer, ferra, secu-ris, falx, torfex & acus, sed & enses, hastæ, iacula, sagittæ, & bombardarum globi, quibus non tantū civi-um cedes, sed civitates & propugnacula ruunt, homines enecantur, & nulle cædes perpetrantur. Quod agræ ferens *Plinius*; Ferro, inquit, uti-mur non communis solum, sed etiam missili volucrisq; nunc tormentis excusso, nunc balistis, nunc vero pen-nato: ut ocyus enim mors ad hominem perveniat, alitem illam facit, & pennas ferro tribuit.

Quid si vidisset *Plinius* Bombardas, seu tor-timenta bellica, quibus nunc non modo urbium mœnia, sed montes & saxa ruunt, & dimoven-tur?

Ferrum autem tot malorum causa non est, sed humani fraudis ingenii sceleratissima, quæ pessime ferro utitur, quod ex se malum haud quaquam iudicandum, Ex eo enim abscessus seu vomica aperitur, sanguis puritatis in venis educitur, em-pyematis purulenta sanies extra thoracem ejci-tur, ossium fragmenta, aut aliæ res cerebro mo-lestæ extra calvariam ducuntur, confecti carie dentes evelluntur, ulcerum cadaverosa caro to-litur, membrum putre, ne in consortium to-rum trahat, abscinditur. Quid plura? ferro vix vita, imo nullo modo carere potest, alioquin pro-dioibus speluncæ unguibus effodiendæ, & bel-luatum more victandum.

Sunt autem ferri duo genera, unum generis nomen retinens, absolute ferrum dicitur; alterum quod magis defæcatum, *chalybem*, & ab acie, quam gladius ex eo facit præbet, *acierum* vulgus Gallorum nominat. Illud rursus duplici discrimine agnoscitur; unum enim est, quod & liquefit & ducitur, ex quo nempe multa sunt instrumenta rustica; aliud, quod liquefit qui-dem, sed non ducitur, & facile frangitur, ex quo fiunt lebetes fusiles, & alia multa ad usum culi-narum. Postid operis, non inutile est, ut credid Scaliger exercit. 88, denuo enim funditur, ut etiam alterum, quodiple scripsit tantum molle-scere: utrumq; enim ignis vi ardentissimi liqua-

ri vidimus. Suntque nonnulli Lutetiæ, qui fer-tearum ollarum fragmenta quatant & emunt, quæ ad fornaces denuo liquanda convehunt.

Chalybs autem à multis dicitur ferrum accu-rare defæcatum, multique ex eo illum efficere ja-ctitant. A Chalybonie oppido Assyriæ nomen habet. Laudatur omnium maxime *Damascus*: Gladii enim *Damasceni* etiam ferrum scindunt.

Ex chalybis scobe paratur pulvis, quem *Chy-miati* *Crocum Martis* vocitant. Verum scobs ferri ut decet apparatus, æque valere competitur. De utroque in officina disseruimus.

Vr autem ex ære fit ærugo, sic ex ferro ferru-go, quæ plus rubigo est, à qua velut in vindi-ctam, quod sanguinem effundat humanum, e-roditur & absumitur, & ferrum omne hominis cruore tinctum, quam mox rubiginem contra-hit.

Eruat adhuc quoddam excrementum, *Scoria ferri*, quod modo *scoriam*, modo *squamam*, modo re-crementum, modo stercus ferri nōcitant. *Squa-ma* tamen seu *batitura* magis proprie dicitur, quæ è ferro, dum malleis percutitur, excutitur, recrementum sive stercus, quando tantum igni-tur, expuitur.

Rubiginem ferri cutandis ulceribus conferre asseverant, eaque *Telephum* *Myrsinorum* regem ab *Achille* sauciatur, sanatum scribunt: Ea enim, ut & *scoria*, stringit & siccat; unde empla-stris quibusdam exsiccatoriæ facultatis permi-scet.

Ferrum autem omne vim habet roborantem, vires atque ex eo aquæ quædam *Normanæ*, *Forgenses* vocant medicatas, & exiniis vires maruantur.

C A P. VIII.

De septimo metallo.

SEPTIMUM metallum nonnulli dicunt esse *Mercurium*, alii *Electrum*, neutrum tamen vere metallum est, nisi potentia tantum tale ar-gentum virum dixeris. Verius metallum dici ve-detur *Stibium* alterum in *signe Chymistarum* *Ido-lum*, unicum *Empiricorum* *Carbaticum*, quo om-ne morbi genus expugnare jactitant, sed aliis alium fusque deque movendo anxie pertur-bant, alios hypercatharsi semper molesta misere lateffunt, nonnullos interimunt, paucos sanitati restitunt.

Medicus Anglus ex *Paracelsistico* genere, a-lloqui in arre Chymica valde insignis, inquit *Lo-vanienſis* Medicus *Corn. Gemma libr. de divin-natur. charact.* febre quadam detentus, vna cum uxore, tum huic, tum sibi ipsi porrexit antimo-nium præparatum, ut vocant. Illa quidem cele-retet in maniam fortissimam versa vitam cum morte commuravit: hic autem primo conque-stus in somnia, vigiliasque continuas à dieiectio-ne non pauca ante septimum diem in deli-rium venit; à delirio statim factus est epile-pticus: ex epileſia in coma lethargicum inci-dit, cui quid apopleſticum misceretur. Eo sopore detentus triduum rursus ad insani-am rediit, horrendoque furore agitato, non multo

Chalybs quid. Vnde dica-tur.

Optimus quis. Crocus Martis.

Ferrugo.

Scoria ferri.

Stibium al-terum chy-mistarum idolum.

Historia memoran-da de usua-pato anti-monio.

multo post expiravit, & à communi lecto communem uxori tumulum est ingressus.

A multis tamen tanto artificio præparatur antimonium, ut oportune darum mitos effectus producat. Ex eo enim fit eximium quoddam sudorificum, quod nulli cedit. Nec improbandus est omnino pulvis ille, quem *Strybii* florem appellat, qui à peritis artificibus paratus, & à doctis exhibitus, sæpe mirum in modum prodest. Huius parandi modum & exhibendi consuetudinem veri Medici solent aspernari, quod alia multo præstantiora habeant medicamenta, quibus morbis quibuslibet medentur securius.

CAP. IX.

De Cerusa.

Cerusa
quid.

UT fertum ferruginem, æs æruginem, sic plumbum *plumbaginem* quandam etucat, quam alii *cerusam*, alii *plumbi florem*, alii ex Galeno 9. *simpt. psymmutibian* nominant.

Licet autem cerusa aceti beneficio erumpat, sicut & ærugo, non tamen ut ea viridis est, sed albissima, unde pictores, quibus inferuit frequenter, *album plumbi* vocitant. Fit autem ad hunc vel similem modum.

Modi consi-
ciendi ceru-
sam.

1.

Infunditur acetum acerrimum æstate in urceum oris lati, aut aliud hñile vas idoneum: superponitur lamina plumbea, ita operitur vas, ut nihil expiraret: ubi lamina fuerit resoluta, ut decimo die, & aliquando citius, aliquando tardius contingere solet, & decidit crassamentum in fundum vasis; colligendum & siccandum; mox trusculi mola terendum, cribrandum, deinde in massam aut pastillos cum paucò aceto cogendum & servandum.

2.

3.

Fit adhuc ex scobe plumbi in acetum perquam acerrimum decem dies immersa & resoluta. Aliquando etiam ex laminis eiusdem infusis & derafis, iterumque maceratis & adhuc derafis. Atque hoc denuo repetito, donec laminæ sint resolutæ: tum colligitur rasura, teritur, cribratur, cum aceto cogitur.

Albissimi autem cerusam non modo pictores exoptant, sed & mulieres ad faciem fucandam, eius tamen indebito usu dētes nigrescunt, carie eroduntur, & otis scetura nascitur. Laudatissima est *Rhodiana*, vel illi similis, quæ nunc *Puteolis* dicitur.

Qua optima

Torretur porro cerusa fictili novo, prunis flagrantibus, & unctione colorē rubrū acquirit, fitque non quidem *sanderacha*, ut quidam male putarunt, sed *sandax*, quæ *minum* quoddam artificiale est, de quo *supra* mentionem fecimus.

Antequam autem cerusa in emplastrorum, unguentorū & collyriorum veniat compositionē, debet præparari, hoc est, abluī, ut mediocriter deficiet & astringat, sine aliqua mordicatione, in liquore conveniente, ut aqua interdum simplicī, sæpe rosacea hoc modo:

Cerusa præ-
paratio.

Cernit quantitas idonea sumitur, in mortario lapideo cum pistillo ligneo teritur, dein aqua affunditur, agitur, tum quiescere permittitur: ubi in pilæ fundo cerusa quiescerit, aqua abjicitur. Rursus alia affunditur agitur, residere crassamentum sinitur; aqua, ut ante, ejicitur, atque

denuo nova immittitur: idque toties iteratur, donec aqua ultimo affusa & agitata, pura & clara, & sordis omnis experts appareat.

His rite peractis, cerusa super porphyrio laviganda, sicanda, atque rursus terenda, cum aqua rosarum in pastillos fingenda, & ad futuros usus reponenda. Sunt, qui aceto rerunt, & subigunt in massam; alii alio liquore intentioni accommodato.

Cerusa refrigerat, siccatur, astringit, extenuat, explet, excrecentia leniter reprimat, & ad cicatricem perducit. Per os autem non sumitur, nisi periculose.

CAP. X.

De Cadmia utraque, factitia & fossili.

CADMIÆ, *Climia* Arabibus dicta, vel fossilis est, ac nativa, quæ lapis *Calaminarius*, vel *Cadmia lapidosa*, & *araria* nuncupatur. Ea enim artifices utuntur, ad efficiendum æs luteū, quod officinæ *Aurichalcum* & *Orichalcum*, vulgus *Leathonem* nominat.

Nativa autem reperitur sæpius in metallorum fodinis, licet eorum sit experts. *Subflavus est lapis, admodum durus, luteum, dum accenditur, colorem eruclans*. Non accensus autem bicolor apparet, videturque is esse lapis, quem *Albertus Didachon*, seu *Demonis lapidem* vocat. Aliquando in rimulis Cypri & torrentibus invenitur lapis *Calaminarius*, qui quod unicolor non sit, à quibusdam *Irugensis gemma* vocatur, de qua *superius*. Revera tamē nec Iris, nec *Didachos* est.

Cadmia vero factitia corpus est dense concretum ex fuligini æris liquari in fornacibus, egesta statu, & lateribus, camerisque fornacum inhaerente. At si non terram, sed lapidem, inquit *Galen. 6. 38. lib. 9. simpt.* nuncupare volueris, ex quo in fornacibus se cernendo partim fit *aspartim Cadmia*, partim *Diphryges*, nihil sane retulerit. Quin & ex Pyrite lapide in fornacibus usto fit *Cadmia*.

Sunt autem Cadmiæ factitiæ quinque varietates: Prima dicitur *Capitiis*, quæ in ipso fornacum ore reperitur; estque tenuissima, exusta & nimia tenuitate similis favillæ. Secunda est *Ostracitis*, quæ magna ex parte nigra est, testa eamque faciē habet, & gravitatem maiorem; ob id in terram & infimam partem fornacis, seu in pavimentum delabitur, omninoque sordidissima est, & *spodos* seu *spodium* Galeno dicitur, de quo mox *spodia* dicemus. Tertia & quarta in media fornacis parte reperiuntur, *Placitis* nempe & *Botrytis*. *Placitis*, seu *Placodes*, quasi crustosa est, & segmentis quasi zonis quibusdam cincta, quæ minus pōderosa est, & lateribus fornacis adhærescit. Sub hac *onichius* cōprehenditur, *Botrytis*, hoc est racemosa, modice gravis est, facie & colore *spodii*, quæ fracta cinerulenta est, & æruginosaf. In editiore fornacis parte, quam *placodes* coacta reperitur & colligitur. Quinta est velut æris liquati tenuior *fuligo*, quæ superiori parti fornacis adhærescit, de qua post fufius.

Omnis autem Cadmia in Cypri fornacibus optima & maxime, quæ ex eo lapide fit, quem dignitate quadam *Cadmiam* nominant. Fit quidem etiam in fornacibus agenti candidior, ac mi-

ac minus ponderosa, sed comparanda nunquam ætariæ.

Cadmia leniter desiccatur, abstergit, & vlcera humida & putrescentia adiuuat, & ad cicatricem ducit.

CAP. XI.

De spodio.

Nihil tam frequenter inculcatur in pharmacopolijs, vel potius auditur, nihilque minus intelligitur, quam *Spodium*, quod omnes, quotquot noverim, pharmacopœi duplex constituunt, vnum Græcorum, & Arabum aliud; arque vtrumque, vident nomine, sic & natura longe diuersum. Sed vt libere dicam, *Spodium* nullum Arabicum, nisi fictitium, vt alibi docuimus, moxque docebitur.

Spodium Græcorum ubi & quod sit.
Spodium Græcorum, quod vnicum est, in æris fornacibus invenitur, vbi *pompholix*, cui congener est, ac consociale, sitque tum, cum fauilla è metallo, dum coquitur, emicantes, sursum ascendunt, & propter gravitatem interram, seu pavimentum delabuntur: Simul enim vt refrigerantur, sordibus commiscuntur. Hinc concretus exiisdem fauillis gl' musculus, spurcicia quadam inquinatus, *Spodium* Græcorum dicitur, cuius tantum est vsus ad externos affectus.

Spodium Arabicum unde sit.
Spodium Avicennæ & reliquorum Arabum, si quod sit, ex materia sit multum dissimili, ex canna videlicet radicibus tantum vltis: quibus totæ tam eximias dotes tribuit Avicenna cap. 617. tract. 1. lib. 2. vt mirati subit nimiam hominis credulitatem, aut in scribendo simplicitatem. A ratione siquidem alienum est, eiusmodi radicem vltam, ipsi *spodium* dictam, creare, animi deliquio prodelle, sibi, inflammationi stomachi, tremori, melancholiæ, & alijs affectibus multis ab eo enumeratis conferre.

Demus autem Arabicum hoc *spodium* hæc omnia recensita præstare, atamen non debet præscribi, quia nondum ad nos est delatum. Eius vero loco nimis oscitanter pharmacopœi ebur vltum submitunt, *spodium*que imperite nominant; cum potius sit *antispodium* velut id ipsum, quod sit, frondibus ficulneis myrtheis, & rebus alijs concrematis, de quibus plura dicit Diosc.

Vt vero crudum ebur viribus & natura multum diffidet à canis crudis, sic & illud vltum ab ipsis vltis. Crudum enim ebur præstantius est supposito concremato ac vltis.

Spodium Arabicum non haberi.
 Cum igitur *spodium* Arabicum non habeatur, nec si haberetur, viribus ab Avicenna enumeratis est insignitus, neque analogum datur illi antiballum non, seu substantium, ex remedium formulis expungendum, cum vere vnicum tantum sit *spodium*, Græcorum nempe, quod per os nec solet, nec debet assumi.

Tabaxir.
 Est autem in Barbaræ linguæ interpretes reijciendus error, qui pro *Tabaxir* Arabum, seu *Tracir* Indorum *spodium* verterunt. Est vero *Tabaxir* Persica vox secundum Garciam, quæ lacteum humorem, seu liquorem aut succum dulcem signat, à Barbatis *Sucar mambu* dictum.

Gignitur in arundinibus, vel potius arboribus adeo magnis, vt ex earum trunco cymbas multas faciant, quæ singulæ inter duos internodia tantum excavae duos viros admittere queant, in quibus Indi vetæ celeriter naugant, & à crocodilis tuti sunt.

Succus porro earum arborum admodum niger ac cinereus *Tabaxir* est, quem non solum inepte *Spodium* dixerunt, sed & cineres earundem vltarum eodem nomine donarunt. Cum *antispodium* fiat ex cineribus, secundum Dioscorid. possunt quidem cineres cannarum *antispodium* dici, & *spodij* Græcorum defectu substitui, nunquam autem per os sumi. Ergo cum *Tabaxir* non detur, ex quo inique *spodium* quoddam fictitium detorserunt, & ridicule ebur pro illo vltarum, vnicum tantum *spodium*, Græcorum videlicet, admittendum; quod *cadmia* fictitia species est, vt etiam *pompholix*, cuius nunc suscipitur inquisitio.

Antispodium.

CAP. XII.

De Pompholige.

POMPHOLIX tenuissima & volatilis, est fauilla, qua, dum æs in fornacibus perficitur, in altum evolat, & superna earum parti adhaerescit. In principio cum sit, velut in bullas prodit, aut glomusculos vellerum similes coit, & fatinæ modo contracta dispergitur. Est autem veluti candidus cinis, & vsque adeo levis, vt in sublime facile feratur, & fatinæ volatilis ritu superiori fornacum recto hæreat. Ea, dum propter leuitatem sursum effertur, alia propter gravitatem in pavimentum recidit, quæ *spodos* est, de quo supra, suntque simulambo in eadem fornace, atque tantam habent inter se cognationem, vt vnius defectus, alterius vice poterit facile suppleri.

Spodium Græcorum.

Pompholix à *Seplatiæ* quibusdam vocatur *Nil*, & aliquando *Niheli*, ab alijs *bulia* *Cadmia*, à Nil & Niheli. Mauritanis *Tuthia*: cuius duas nonnulli tradunt varietates; vna subpinguis est, quæ ad æris colorem vergit; altera magnopere candida & leuitatem summam nata, minus laudata: nam optima creditur *Cypria*, inquit Dioscorides lib. 5. cap. 85. quæ accepto aceto halitum æris præstat, colore aliquantum piceo, sapore æni horrido.

Tuthia.

Antequam autem in usum veniat, solet præparari, hoc est, ablui, hoc modo: *Pompholix* lintheo modice raro excepta, & ligata in vase aqua limpida pluvali aut fontana pleno, huc illuc ducitur & tribulatur, vt eius villosi & tenuiori pars in aquam effluat, impurius, & magis excrementosa atque inutilior in lintheo remaneat: Residere permittitur, & aqua effunditur, atque alia de novo affusa; idem opus repetitur, donec in lintheo nihil vile maneat. Alii multi sunt eius ablucendæ modi, quos Dioscorides fusissime describit.

Pompholix medicamentorum prope omnium, quæ cetera mortuum desiccant, præstantissima: ob id ad vlcera crancrofa & alia maligna, & oculorum fluxiones efficacissima, *Galen. 9. simpl.*

CAP. XIII.

De *Lythargyro*.

LYTHARGYRUS, seu *Lithargyrium*, est metallorum ignis purgatorum velut spuma: vel est argenti a plumbagine repurgati, ut *Plinius* excussa & expulsa. Licet autem eius multitplex sit, quam alij plumbum; alij argenium. alij aurum; alij Galenam dicunt, a plumbo tamen fere solo suam ducit originem, quod argenti rectementis commixtum, & igni liquatum ac excoctum, tandem seceratur. Omnia enim argenti rectementa facile per ignem secerantur, quæ si fuerint plumbea, ut esse solent, vel ærea, coctione in lithargyrum vertuntur: qui ubi refrigit, nonnunquam aureus, nonnunquam argenteus apparet, pro coctionis breuitate aut diuturnitate.

Qui aureum colorē ementitur, modo *Chrysitis*, modo *Celauritis* nominatur; qui argenteum, *Argyritis*: non tamen quod hic argentum contineat, aut ille aurum, sed quia alteruter vel magis, vel minus fuerit excoctus, vel plus ærei, vel argentei vaporis ab argento detracti, intra se receperit.

Fit enim potissimum lithargyrus in fornacibus, in quibus repurgatur argentum à plumbo argenti rectementis admisto: unde potius ab argento, quam auro, aut alijs metallis nomen habet; lithargyrus enim quasi lapidem argenteum portendit.

Omnis ergo lithargyrus argenti quædam est soboles, nec qui auri modo flauet, ab auro proficiscitur, ut putarunt nonnulli; licet ab eo cognomen sortitum, lithargyrus auri dicatur. Gra-

duis enim & intentio caloris non modo colorem mutat, sed calorem sæpe intendit, aut minuit, & nomen variat. Sic *Diphryges*, quasi bis coctum, aut tostum dicitur, quod *aris perfecti* velut: *isæ* est subsidens, & ima fornacum parti coherens, tãquam visitorum in foco lignorum cinis: ablato ære visitur, post aquæ frigide affusionem. Acre est, ut æstus, vehementer siccatur, ylcetare bellia sauat. Duobus alijs adhuc modis fit secundum *Dioscoridem* & *Plinium*.

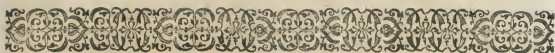
Præter autem duas lythargyri differentias, quas *Dioscorides* pro vnica tantum vsurpat; alias adhuc duas recenset, nempe *molybditum*, quæ fit in fornacibus ex arena, donec perfecte igni incandescat; & præterea alteram, quæ fit ex plumbis laminis, quæ omnium est vtilissimæ, quia frequentissima.

Omnibus autem præfertur *Chrysitis*, solet tamen à plumbo & scoria repurgari, priusquam medicamenti cuiusdam ingrediatur compositionem. Ex *Dioscoride* vritur & lauat, ut *Cadmia*. Nunc vero tantum tenuissime læuigatur in mortario, aqua desuper limpidissima affunditur & agitur; dein in aliud vas conijcitur: tum alia affunditur & agitur, & ubi turbida fuerit, ad præcedentem adiungitur: idque toties iteratur, donec plumbum & scæces in mortario subsideant, & omnis substantia tenuior cum aqua fuerit educta, quæ quiescere permittitur, ut in fundo remaneat lithargyrus solus ac syncerus, qui aqua prius effusa, colligendus & super marmore ita læuigandus, ut nulla eius in lingua asperitas percipiatur.

Lithargyrus refrigerat, astringit, reprimat, occludit, caua explet, extergit, ad cicatricem ducit, & ad semorem intertiginem valet.

FINIS LIBRI SEPTIMI.

PAR-

PARTIS PRIMÆ

Liber Octavus;

DE MATERIA

MEDICA.

De medicamentis ex animalibus integris, aut eorum
partibus sumptis.

P R Æ F A T I O.

NATURA rerum mater optima nihil imperfectum aut frustraneum
vnquam agens, plantas animalium gratia, & cetera cum plantis anima-
lia produxit: Mansueta quidem propter alimoniam & aliam vtilitatem;
fera, etsi non omnia, illorum tamen plurima propter cibum & alia ad-
iumenta, vt medicamenta & indumenta. Propter victum alia alijs in-
sidiantur, vt minoribus maiora, quæ quod à se grandioribus tuta non
sint, solerter cavent. Muscas enim venatur, & vorat, aranea, araneam lacerta, lacertam
pauogallus, homo pavogallum, lupus hominem, lupum canis, canem interdum lupus.
Omnia vero homini inserviunt, & vsum aliquem præstant. Vti autem non omnibus
gentibus peræque sanctiones, ita non omni ætati omnes promiscue cibi. Nam in vni-
uerso animantium genere (vt verbis loquar Ociesii apud Horst. de dign. Cancell. l. 2. c.
3. p. 445.) non tantum figuræ pœnè sunt & habentur innumerabiles; verum etiam & il-
la, quæ vnus figuræ fuerint maxime distinguuntur. Nullum autem adeo pauidum in-
fectum est, ex quo quondam sibi non vendicet vtilitatem. Sæpè autem ex imperfectis
& intemperatis quæritat medicinam, ex perfectioribus & temperatis alimentum & me-
dicamentum, ex quibus nunc vngues assuimit, & cornua; nunc pilos & excrementa,
nunc sanguinem, carnem, & medullas, nunc coagulum, testes, & ossa. Animalium
porro quædam alijs medentur, vt vtis formicæ has siquidem illi ad famem explendam
non ingerunt? Alia malis ab eis inflictis, vt scorpiones vulneribus ab ijsdem illatis; Alia
alijs etiam sui generis, atque etiam sibiipsis, nam canis fauciaturs plagam lambendo de-
terget, siccatur, & ad cicatricem ducendo sanat, & mumia, sanguis, & axungia hominis
homini sanando sepe conducunt. Nam vt calor manus ad ventriculum admotæ fa-
miliaritate quadam eius robur firmat, & coctionem iuuat, sic axungia hominis, par-
ti cuiuspiam imbecillæ adhibita eam roborat, & vi discussoria excrementitios humores
resolvit.

*Animalia a-
nimilibus me-
dantur.*

C A P. I.

*De sanguine humano, & alijs Hom.
Part.*

CHYMISTÆ ex sanguine hominis oleum e-
ducunt, & aquam stillatitiam, Dogmatici
feretantum vsurpant ad emplastrum enterocel-
licæ dicatum. Cuius loco suillus recte consilio
Galenib. 3. de alimentis, substitui potest; San-
guis suillus, inquit, ad sanguinem humanum ma-
xime accedit, ita vt quisquis humanum sangui-
nem alicui morbo vitalem esse ait; id in suillo com-
probet.

Est autem sanguis naturæ thesaurus, jecotis
ajuariorum primi organi, calore, ex puriore chy-
li portione, in maioribus venis genitus, per quas
tanquam per tubos ad singulas pares corpori a-
lendas defertur, in illisque quandiu continetur;
liquidus est & ruber, extra effusus citissime con-
crescit, Damarum tamen & ceruorum sanguis,
quod fibris careat, coitu fixino non coherescit,
sed fluído, cap. 6. lib. 3. de hist. anim. Aristot. libr. de
carn. instat lactis, nam sanguis omnis non concrevit
fibris ademptis, inquit Hippocrates.

Sanguis autem, cum totius corporis sit mate-
ria, ex Philosopho cap. 5. lib. 3. de part. in homine, por-
ta, qui regula est omnium viventium, tenuis & synce-
tus

li i tus

rus est, calidus & humidus, & succorum optimus. Non tamen simplex humor, sed piritæ & vtriusque bilis est particeps: Ob id Hippocrates quatuor humores materiam esse generando homini tradidit, ait Galenus lib. 2. de temp. lib. 2. de elementis.

Sanguis quid.

Sanguis igitur humor est ex temperata chyli parte, in hepate generis, substantia, & omnibus qualitatibus mediocris, rubens colore, dulcis sapore, in venis & arterijs naturaliter contentus, ut in partes omnes dirigatur lib. 3. de partib. animal. Quemadmodum enim de vno fonte, & vna origine aqua rivis multis deducitur, alique ab alijs ductus excipiunt, quousque humor in omnes partes deueniat; sic natura sanguinem per totum corpus censuit derivandum, cum is omnium materia sit.

Non est vero sanguis ægrotorum, aut cuiuslibet imtemperati viri colligendus & seruandus in officinis ad emplatri dicti confecturam, sed è bene temperato & minime morbofo homine, si fieri possit, habendus, velut ex his, quibus iudicis statuto caput truncatur. Sic enim venis simul & arterijs sectis, promiscue sanguis arteriosus & venosus colligitur, qui statim grumescit.

Neque tamen sanguis hic, neque alius animalis magni ducendus est, ad emplastrorum astrigentium confectioem, quod is siccatus & asservatus, vix quicquam nativæ bonitatis retineat, nec ullam qualitatem astrictoriam, aut aliam acquisitam insignem assumat.

Præter sanguinem ex homine vivo sumuntur & trahuntur ad usum medicum Capilli, Vngues, Saliva, aurium sordes, sudor, lac, menses, secundinæ, vrinx, sterces, semen, calculi, membrana caput sæctum ambiens, pediculi. Ex cadavere sumuntur caro, cutis, pinguedo, ossa, Cranium, Vena, Cerebrum, tel. cor. Vide de hac re Bekerum & Schröderum.

CAP. II.

De Mumia.

MUMIA Rhafi & Avicennæ vox Arabica est, Pissapphaltum indicans. Isaac Persicam esse dicit, quæ liquamè quoddam in in sepulchris inventum notat, in quibus hominum cadauera aromatis condita multos annos servata fuere. Abs quodam dicta est *Cerops*, ratione mihi protus ignota, nisi forsitan, ceræ quod habeat consistentiam: Num enim Persis ceta est, olim tamen erat liquidior.

Cerops.

Reperiebatur tantum in regum & heroum. Egyptiorum sepulchris, qui quandam futuræ resurrectionis cognitionem habentes, ut humani corpus diutissime sine corruptela servarent, myrrha, cinnaomomo, aloë, alijsque pluribus aromatis condebant.

Cur Egyptii corpora condebant.

Multos autem post annos, cum per bella milites omnia devastaret, sepulchra funditus evertentes, in quorundam feretris, liquorem quandam mellaginis instar spissum, odoratum, nec in suam evenerunt, quem cum Egyptij Medici ac Philosophi, probabilissima ratione fulti, exi-

PART. I.

mijs pollere viribus arbitrantur, ad quorundam affectuum curationem valeat crediderunt; & dejerunt, nec eos fefellerit eventus. Multos siquidem sanitati illius vsu restituerunt.

Quapropter hac experientia facti audaciores, hanc conduram in aliorum, præsertim magnarum, sepulchris quæsierunt, quibus inversis & exhaustis, sic enim sæuebant in mortuos, tandè ad virorum infimæ fortis tumulos manus iniecerunt. In quibus licet multo deterius liquamen, cadaver osam nempe sanie invenirent, eam ipsam tamen assumebant. Mumiam appellabant, & ægrotis dabant.

Sic ita huius invaluit vsus, ut multorum corpora seu peste, aut lue Indica, vel elephãtiasi, aut pfora mortuorum, sale & alumine conspersa fuissent, è quibus post aliquot menses, sanies putris decedens pro Mumia habita & empta sit. Et quod mirum est, multi multorum in Arabiæ desertæ medijs arenis suffocatorum, & exsiccatorum cadauera Mumiam vocitant, & horrendum dictu, per os assumenda tradunt.

In eoque multi sunt adhuc errore, ut Mumia tantum sit cadauerosa, ac putris caro corporis cuiusdam corrupti. Memini quæ vidisse doctum quandam virum, sed in re medicamentaria non satis versatum, qui cum in cætu quodam clarissimorum virorum de Mumia sermo haberetur, qui nullam nunc veram haberi contenderent, dicerentque, hanc ipsam, quæ nunc circumfertur, tabum quoddam esse, seu illuviem fœtidam potius quam antiquorum Egyptiorum regum, à multis annis conditorum in sepulchris liquamen, quod non modo suaviter fragrabat, sed eximij pollebat viribus: Imo, respondit ille, *mumia corporum est exsiccatorum caro, nuperque vidit eam exsiccata adhuc costæ in hærescentem.*

Ineptæ d. mia quædam opinio.

Sic impia credulorum animis in hæsit opinio, qui ex hominis carnificina vitus quoddam tertium, olidumque colligentes, nefaria consuetudine à perditis viris introducta ægrotus exhibent. Tantum enim abest, ut Egyptiorum antiquorum habeamus mumiam, quæ paucissima fuit, brevique desit, cum ne quidem Avicennæ mumia, quæ ex sanie humana pissapphalto mixta, constabat, nobis suppetat, sed tantum expressus putridi cadaueris succus inspissatus, qui nunc magno mortalium damno, in Pharmacopolijs servatur, quem periti ac prudentes viri nunquam ad medicum adducunt vsum. Absurdum enim est dicere, Mumiam eiusmodi his prodesse, qui ex alto ceciderunt; Quin potius his obesse, atque alijs omnibus, qui ea sint vsuri, sit credibilis: Quibus enim veretur, ne ob causam, aut ictum sanguis grumescat, conductibilis est poscam, aut oxymel, aut aliud incidens medicamentum exhibere.

Mumiam antiquorum amplius haberi.

Mumia prædicta sum, sed us obesse, alijs omnibus.

CAP. III.

De sanguine hirci.

HIRCUS vel peregrinus est, ac cornutus, ut Æthiopicus, & Creticus, vel nostras seu nostra in regione natus, qui aliquando cornibus exultat, aliquando iisdem mutilus est. Viriisque sanguis, ut docuimus in Officina, apparatus plurimum ad calculos atretendos valere creditur, estque

estque basis eius eximie confectiois, quam *Lithon tripticon* vocauimus, ad cuius commentarium illius præparandi modum adiunximus.

Hircorum peregrinorum
varietas.
Hircorum autem peregrinorum, vt obiter dicam, multæ sunt varietates, inter quos commendatur Persicus, *Paxan* lingua vernacula dictus, ex cuius ventre lapis *Bezaz* seu *Bezaz*, vt loquitur vulgus, cuius vsus commendatur plurimum, eruitur, aduersus virulætorum animalium morsus, vena hæc & morbos omnes malignos, vt postea fufius dicitur.

Hircus Creticus.
Creticus sic à Creta insula, quæ vt Anglia, lupiscatur, Gallis *houcstain* dictus, pilis breuib; & flavescentibus induitur, bina cornua, longaque gerens ad dorsum incurua; Tantæ agilitatis est animal, vt ex scopulo in scopulum desilire solet, sex etiam passuum spatio distans. *Bellonius.*

In rubre venarum hircum facile admittentes, quæ dicuntur cornuati.
Inter hircos seu capras sylvestres numerantur *Ibices*, *Rupicapra*, *Oxyges*, *Dama*, & *Pygargi*: hæc tamen animalia multum à se invicem distant, & omnia ab hircis nostris, qui solus inter animantia in rebus veneris socium patienter admittit, vnde qui non ægre idem patitur, *Cornutus*, hircorum instar, per Sarcasum dicitur.

Strepsicerus.
Strepsicerus quibusdam hircus dicitur, verius tamen aries dicendus, cui duo sunt cornua, in gyrû canaliculata, vt vnicornu erecta, ad vsu medicum nusquam expetita.

Monocerotem esse figentem.
Strepsicerus in memoriam reuocat *Monocerotem*, quem in rerum natura dari multi dubitant, tam rarum enim est animal, vt vix vivat aliquis, quid viderit. Dubium hinc nascitur, quod rarum sit, quod ignoretur illius natura, quod inter se dissentiant auctores, quide illo scripserunt.

Datur tamen, etiam sacræ paginæ testimonio, eiusque cornu quotidie visitur, & à Medicis aduersus venena, venenatosq; & malignos affectus præscribitur. Non minor istamen, vt libere loquar, facio cornua cervi, aut rhinocerotis, quam monocerotis, de quo multi magis mira, quæ vera prædicant. Quodnam autem sit animal, cuius naturæ, vbi degat, & quibus doribus polleat illius cornu, postea pluribus explicabitur.

Præter sanguinem & cornua Hirci lien quoque vsurpetur, medulla, seu de quo infra, lac, lapilli, sterus, vrina, vesica, omentum, pellis, fel,

CAP. IV.

De sanguine Leporis.

Similari lapinæ.
LEPORIS assatum sanguinem calculo comminuendo plurimum valere, gravissimi viri scripserunt, & experientia comprobavit. Est autem lepus animal notissimum, timidissimum, & velocissimum, cui soli pilos in ore, & sub pedib; Aristoteles anno tavit. Sunt, qui candidos vidisse scribunt; Talestamen non esse, sed apparere, certum est, nempe hyeme, dum niuib; , tanquam alba veste reguntur.

Lepus cornuatus.
Venatu cepit vnum cornutum illustris heros D. de Vitri, cuius cornu Iacobo Anglorum regi, dono obtulit. Fabulosum est, quod iam diu plebeculæ mentibus inhaësit, leporibus scil. utrum

que sexum, tanquam hermaphroditis esse, & vim utramque gignendi, concipiendi ac patiendi habere.

Non solum autem sanguis leporis, sed & lepus integer, olla fistili operculata impositus, & in clibano vsus calculos arteriæ, & expellit cû pauco vino albo aut aqua, vel decocto idoneo sumptus: ob id recte ad Lithon tripticon accedit.

Præter sanguinem & cineres leporis, oculi ad partum, pulmo ad peccoris vitia, cerebrum ad dentilionem, cor ad epilepsiam, jecur ad alvi fluxus, fel ad oculos vitia, renes & testiculi ad calculum, vterus ad concept. vt & coagul. & tali, pilis ad hæmorrhag. adhibentur.

Est & lepus marinus, sic dictus, quod in mari nascatur, & terrestri referat effigiem, pulmonibus & grauidis inimicissimus, de quo videndus Rondeletius.

Lepus marinus.

CAP. V.

De pinguedinibus, & primo de Medulla Cervi.

Medullarum in genere vires.
MEDULLA in quovis animali ossium est alimementum, calefacit, dolorem sedat, resolvit, emollitq; scirrhos partium quarumvis, maxime ceruina, deinde vitulina. In alijs animalibus vel acior & intemperantior. Ob id venatores studiose ceruorum medullas eximunt & seruant.

Est autem ceruus animal notissimum, quod reliqua cornigera siue formæ pulchritudo, siue cornuum amplitudo, siue ramorum varietas spectetur, facile superat. Cervæ tamen cornua natura de negavit, quæ mari primum oriuntur recta subulacum instans, vnde *subulones* tum vocantur. Dein bifida, postea trifida, primisque mensibus cure quasi vestita, & lanugine tenui ac molli hispida, sed vbi creverint, & acri ac soli fuerint exposita, aspera, dura, glabraque redduntur.

Omnia animalia cornigera caua cornua habent, solus cervus solida, quæ quorannis decidunt, tuncque cerui tanquam inermes sese occultant interdiu, antequam nova renata sint. Illa priora corniculæque laudantur ad corroborandum, & venenatos affectus oppugnandos, atque cornu Monocerotis. Genitale ceruici pleuritidem, colicum dolorem, necnon ad dysenteti-

Subulones quid, & unde dicti.

Cervuorum genitalia.

Lacrymæ cervi.

CAP. VI.

De seno Caprino.

MEDULLA, seu m, adeps, & æxungia, valde cognata sunt, quæ in sanguine præditis animalibus tantum reperiuntur, sed non in omnibus, omnia, [cap. 5. lib. 2. de part. anim.] alijs enim alia

u 3 tan.

tantum sunt, ut cornigeris seuum, adeps bifidus quibusdam, adeps cunctis auibus & quadrupedibus multis. Sic enim axungiam ab adipe distinguunt multi. Alij volunt, axungiam esse veterem, ut salitam, quam Gallorum vulgus *veiolong*, vocitare solet, ut recentem *saing doulx*, quæ scilicet salis est expertis, nec à fibris purgata.

*Adipis & seui
discrimen.*

Differt autem seuum ab adipe, quod seuum usquequaque fragile sit, & cum refrixit, concreascit: adeps liquidus sit minimeque aptus indurari, ait Aristot. cap. 17. lib. 3. de hist. animal. Locis etiam discrepant, quod adeps inter cutem, carnemque solet consistere, seuum in omento, circa renes, ac in fine carnis semper est.

Quorum autem sanguis corpulentior est, hæc seuum potius habent *Seuum enim terrenum est*, ait Philo. cap. 5. lib. 2. de part. anim. unde fit, ut fibrosi sanguinis modo cogatur. Quamobrem, quæ non utrinque dentata, sed cornigera sunt, quia natura sunt arida & terrena, hæc seuum habent. Sed quæ cornuum expertia sunt, & utrinque dentata & multifida hæc vice seui adipem habent, qui quod terrenam non habeat naturam, minus cogitur.

*Quanam ani-
malia habeant
seuum.
Et quæ adipem.*

Seuum ergo cum adipe sit magis terrestre, potius sumitur ad *unguenti Citrini* confectionem. Seligitur vero caprinum, seu hædinum, sed arietinum minus idoneum non duco. Caper autem seu hædus, cum animal sit notissimum, de eo plura verba facere frustraneum.

CAP. VII.

De axungia Suis.

*Axungia un-
de dicta.*

AXVNGIA sic ab *axibus* *ungendis* ad rotarum *facilem circumactum* dicta, multum est in medicina vñs; maxime vero suilla ad quorundam vnguentorum, ut *rosati*, & emplastrorum, ut *Argemone* compositionem. Omnium est liquidissima, instarque olei sæpius effluit, magisque emollit, concoquit, & resoluit, quam oleum, habetque qualitatem lenientem, & anodynam. Propterea humorum acrimoniam mitigandæ, dolori sedando, inflammationi temperandæ, & humori bus resoluendis vtiliter adhibetur, & cataplasmatibus ad eisdem effectus institutis, pereapte permiscetur. Quæ ex animalibus calidioribus, ut leone, detrahitur, resoluentem vim habet maiorem. Suillum enim genus non est multum in qualitatibus primis intemperatum: ob id facile & cito pinguescit: estque animal multiparum, quod ante exactum priorem ætatis annum venere stimulat, & congressum appetit, exercetque. Rostum habet repadum, collum breue & crassum, setis rigidis hispidum, Testes mari hærent retro, nec longi penduli prominent, omnium fere quadrupedum titu. Dentes exerti & longi conspiciuntur, quibus femina caret, aut certe ei multo breuiotes, & vis extra os apparent. Vtique cauda intorta, ut etiam apro, quem porcum sylvestrem nominant.

*Suilli generis
sempares.*

*Cur suis faci-
le pinguescant.*

Præter suis Axungiam Medici quoque vtuntur felle suis ad aurium vlcera; pulmone in contusionibus; ossibus in quartana; Astragalo in osse fracturis; Itercore in duris tuberculis, ictibus venenatis & hæmorrhagia; vesica in mictione involuntaria.

CAP. VIII.

De axungia Vrsi.

VRSI axungia calidior & siccior est suilla, & utraque qualitate inferior leonina, veluti quæ inter ambas media. Non tantum ad olopecias & perniones commendatur per se, sed vnguentis resoluentibus mista qualitatem eorum reddit efficaciotem.

Est autem vrsus animal aspectu horridum & mugiat, nam vox illius iracunda & minax est, *Vrsus animal.*

Plenaque terroris rauco de gutture ferit.

Osi illi valde patulum, dentes serrati, nares hiulæ, aures decurtate, totum corpus prolixioribus pilis hispidum, & cauda tam brevis, ut vix queat agnosci.

Vrsi veneris est appetentissima, maremque sepius ad congressum sollicitat, supinaque inicit mulierum more, & similibus, ac mutuis complexibus. Informem autem molem non parit, quam postea lambendo effigiat, ut plebecula hucusque credit: quem errorem improbat Scalig. exercit. 15. contra Cardan.

Fel vrsi ad morbum comicialem, Asthma & Ictericum commendatur. Oculis dexter effluis, exiccatus, & infantibus appensus terrori infanti resistit.

CAP. IX.

De axungia Anseris.

INGRATI quid omnes habent axungia, quo ventriculum subuertunt: Anserina tamen luauitatem quandam præ se fert, quæ eam commendat in rusticorum culinæ, à quibus auide expetit. In Pharmacopolijs quoque celebratur ad medicinam; Nam & per se adhibetur meatui auditorio ad tinnitum, qui grauem auditum præcedere solet, atque pluribus alijs medicamentis externis, resoluentibus commiscetur.

Est autem anser & carniuora, & frugivora auis, quæ tum in aquis & palustribus locis, tum in solo sicciore versatur, amphibitumque volucere perhibetur, tam domesticum, quam agreste ac ferum, quod sedem ac solum certis temporibus mutat, gregatimque volat, ut grues.

Anseres autem non minus solertem præbere custodiam, quam canes, superstitiosi credunt, quod semel atque ex euentu Romanis profuerint, quos à somno profundiore clangore suo excitantes, Capitolium seruauerunt. Illi enim excitati quoddam ac paucos milites Gallos conspexere, qui scalis ad ipsius muros ex altis conscendebant, in quos vis & violentia quam plurimi irruentes suum Capitolium seruarunt. Cuius beneficentiæ memores Romani per tempora multa sacros habuerunt anseres. Postea tamen deposita ac sprete illa superstitione, inter suauiores epulas anseres transtulerunt. Satis enim laudabilem corpori præstant alimoniam, & odorem, dum assantur. Et saporem dum eduntur, satis gratum & suauem exhibent. Ad anserinum genus referunt multi *onocrotalum*, & *olorem*, seu *cynnum*. Sed de his coqui, quam Pharmacopœi, verius & vberius loquuntur.

Vini.

*De anseris
superstitio
manens.*

Præter Axungiam Anseris sanguis alexi phar-
macus statuitur, steruus vero summum aperitivū
in diuturnis obstructionibus iætero; cuticula pe-
dum commendatur in nimio mēsum fluxu &c.
lingua anserum stranguriæ medetur, Petrus Ca-
stellanus de carnium usu p. 278.

CAP. X.

De axungia Anatis.

Tuta.

ANATIS axungia nec omittitur in arte medi-
camentaria, qua & per se vitmur in artuum
dolore, nervorum frigida intemperie, & vn-
guentis quibusdam, vt resumptiuo, & empla-
stris multis permixta. Qualitatem enim habet e-
mollientem, calefacientem, resoluentem, ano-
dynam.

E palmpedum autem genere est anas, quæ
seu domestica, seu syluestris, locis aridis & aquari-
cis, vt lacubus æque viuunt. Ex domesticis aliæ sunt
omnino albæ, aliæ prorsus nigæ, quædam picarum
ritu, partim albæ, partim nigæ, aliæ subci-
neritiæ, cuiusmodi omnes sunt syluestres.

Anas tam agrestis, quam domestica semper
fœmina maior est, & colore magis vario, præfer-
tim circa alas & collum, in quo plumulæ ex cæ-
ruleo viridi mixto nitent.

Cato anatum ferarum, seu syluestrium & pin-
guum vtrunque suauis est, licet dura, nec inuti-
lem sanguinem gignit; Sed quæ in vrbibus ver-
santur, carnem habent excrementosam, & mi-
nus suauem. Aluntur enim spurcissimis ac fœ-
tidissimis edulijs, vt animalium interaneis, &
sepe bufonibus, quos nonnunquam integros
vorant.

Anates autem Ponticas venenis educari mul-
ti credunt: Vnde Mirhridates earum sanguinem
antidotis aduersus venena instituit permisce-
bat. In fluuijs, lacubus, & locis palustribus vi-
uunt, aliæ aues multæ inter anates numeratæ,
vt *Querquedula, Boscas & Colymbis*, quæ non in
parua cibiorum gloria habentur.

CAP. XI.

De axungia Gallinarum.

Tuta.

AXUNGIA gallinarum mediæ est inter suillam
& anserinam naturæ. Recens & salis experts
affectibus vteri prodest. Confert adhuc labio-
rum scissuris, aurium doloribus, & pustulis erū-
pentibus in papillis.

Ea inueterata magis calefacit & resoluit.

Est autem gallina auis homini vtilissima, ob
ib fœcundissima, quæ non modo suas carnes e-
dendas præbet, sed omni tempore fœturam ex-
hibet commodissimam. Sunt enim quæ quotidie
vel oua pariunt, vel incubant, vel pullos exclu-
dunt, qui vbi pipiones adhuc sunt, à quibusuis
etiam delicatulis experuntur. Adultiores facti o-
nium palato arrident. Castrati autem & laginati,
vt Cœnomani capones etiam aulicorum mēsas
explent & ornant.

Est enim gallinaceum omne genus optimi succi, &
coctionis facili, omnibus naturis & temperamentis
idoneum. Non multum vero illorum sententiam
probo, qui ius galli veteris potius, qui semper

macilentus est, quam iunioris & pinguis exhi-
bendum ægrotis statuunt. Ego capi aut pinguis
gallinæ iulculum prætulerim, & vbi nitrosa quæ-
dam qualitas desideratur, aliunde quærerem.
Gallinacæ enim omnes excarnes fere & exucci
sunt, præsertim veteres, quia quicquid habuere
succu laudabilis, veneri impenderunt.

Tres autem gallinarum differentiæ apud nos *Gallinarum
differentia.*
visuntur; quædam magnitudine alias superant,
quæ rostro & pedibus, vt plurimum sunt luteis,
& oua maiora pariunt, sed minus fœcundæ sunt; *Gallina Me-
dica.*
vt Londunenses, quæ è Varrone *Medica* vocan-
tur, quia à Media fuerint allatæ.

Aliæ paruæ, quibus crispæ sunt plumæ, quæ
sæpius, quam annis singulis decidunt, ita, vt non-
nunquam implumes cernantur, hyemis rigidita-
tem ægre ferentes. Sunt & vulgares perpetuo
plumis indutæ, quarum aliæ prorsus nigæ sunt,
quæ putantur meliores, aliæ albæ, quæ deterio-
res, aliæ variegatæ, quæ mediæ.

Sunt, qui stomachicis imperant tunicam in-
teriore secundum ventriculi gallinarum, ad au-
gendam coquendi facultatem, quod lapillos cō-
ficiat, nullo tamen successu sumitur. Illius enim
temperies vitatur interitu & desiccatione, de-
struitur vis coquendi. Multa siquidem viuis in-
esse comperimus, quæ mortuis non superesse
certissimum est.

Præter Gallinas nostrates aliæ multæ sunt ru-
stica, vt *Attagen, gelinotam* vocant, *Fulica* seu
gallina aquatica & Ascolacus, seu *Rusticula & gal-
lina syluatica*, Septentrionalibus *vidcoq*, vel poti-
us *vodecok*, secundum Anglos dicta, apud quos
vixit est sylua, & apud Germanos *vvald* idem; Et
cok, gallinaceus.

Sunt quædam gallinæ peregrinæ, vt *Indica*,
& *Numidica*, quas *Phasianos* multi arbitrantur,
& *Meleagrides*, à quarum variegato colore,
herba quædam florem multis veluti punctis
macularum gerens, apud nos *Meleagris* dici-
tur.

Multarum autem auium color, vt variegatus *De ouis.*
est, sic & oua, è quibus illarum generatio pender,
variegata, vt meleagridum, perdicum, gallinarū
Indicarum; Nostrarium vero ac vulgarium galli-
narum oua alba sunt, sicut & anserum, anatum,
columbarum.

Porro sæpissime in re medicamentaria ouis v-
timur, nam vitellos in clystms soluimus, vixque
sine eorum adiuro *terebinthinam* diluimus, Ex ijs-
dem induratis oleum extrahimus: atque ab ovo
eximium quoddam electuarium habentis de-
nominatum, cuius vires aduersus pestem mirum
in modum commendantur.

Sæpius vero in cibatu ovis vitmur: *Habent e-
Vires,*
nim quod robustum, & alunt, & inflant, inquit
Hippoc. lib. 2. de dieta. Robustum quid habent,
quia generatio est animalis: alunt, quia hoc est
pulli lac; inflant, qui ex parua mole in multam
diffunduntur.

Quæ autem tremula dicuntur, ad nutrien-
dum sunt omnium præstantissima. Frixæ, &
in cineribus vsta, mala. Cæterum gallinarum,
phasianorum, & perdicum omnibus sunt præ-
stantiora, Galenus lib. 2. de aliment. & lib. de
Euchy.

Caput Ca-
pionis.

Ovum vnam solum prauitatem admittit, inquit Galenus *lib. 11. de simplic.* quam adfert veritas, quam facile effugias, si recentibus vtaris.

Præter axungiam & ova, vimur Gelatina, Cerebro, Tunicis interioribus ventriculi, testicularis, felle, pinguedine, gutture, stercore.

CAP. XII.

De Butyro.

E Lactis parte magis terrena caseus concrecit, è pinguiore, quam cremorem vocant, crebro agitarum in oblongo vase, *Laetuburiam* dicunt, butyrum cogitur, quod multæ nationes habent in deliciis, præsertim, quod suauitate palari plurimùm ardeat, vt *Vanneum*, quod in agro Parienti sit, & *Normanicum*, quod eius provinciarum, præsertim Constantiensis incolæ sale condunt, in vasa fictilia, prælonga demittunt, & ad cæteros Gallos mittunt, quibus olei vicem explet: facit enim, vt omnia fercula sapiant, & avidus committantur.

Vtiliter admiscetur *Etelegmati de Pineis* & medicamentis pluribus externis, dum lenire, humectare, emollire, & dolorem sedare consilium est. Temperie enim cum sit calidum & oleosum, bubones & parotidas inuat, Humores in pectore latitantes litu & linctu coquit, & ventrem soluit. Maxime vero, quod ex lacte sit vaccino, tum quod copiosius habeatur, tum quia præstantius, suavius ac salubrius. Ex ovillo enim & caprino quibusdani in regionibus aliquando fit, sed quod in Gallia neglustatur, nec visitur, nec probatur.

Est autem vaccinum, seu bubulum genus quatuor ætatis gradibus distinctum, Prior ætas est vitulorum: secunda iuvenorum, tertia bouum novellorum, quarta vitulorum, quæ ad extremum extenditur senium.

Quæ iam adulta, sterilis est, *taura* à bubulcis solet nominari. Quæ prægnans, *horda*, *fordave* dicitur.

Pro regionibus autem, & solis cælique conditione, boues corporis habitum, pilbrum colorem, mores, & naturam habent. Asiatici enim aliam formam, Epyrotici aliam, Gallici aliam habent.

In bouum genere cornu agerunt tam mares, quam fœminæ. Apud Myrios tamen, & circa paludem Mæorim, boues sine cornibus viuunt. Et aliquando apud Indos nonnulli visuntur vnicornes, alij vero tricornes. Aonijs bos vnicum tantum cornu gerit, in medio capite instar monocerotis.

Sunt aliæ bouum, ac vaccarum varietates multæ, quas exactius disquirere nostri non est instituti. Sæc est nunc, si dixerim, ex bubulo genere lac & butyrum haberi, quibus nonnunquam in Pharmacopolijs opus habemus. Lactem non tantum nutrit, est enim de albas sanguis, sed pluribus affectionibus medetur, vt dysenteria, phthisi ac pulmonum vitijs, quibus asinum, post muliebre maxime conuenit.

Homini autem tot, tantaque commoda bos suppeditat, vt vix possint numerari. Illius enim in labore & agricultura non tantum socius est, dum vivit, sed mactatus mensas opulentat, & alimoniam exhibet firmam & laudabilem.

Ad bubuli generis familiam spectant *uri*, *bifontes*, *bubali*, & *tauri* *Ethiopici*, quorum naturam illis describendam relinquo, qui perfectam animalium historiam explicandam susceperunt.

Præter Butyrum, lac, caseum à vacca & bove mutuumur Cornu, fel, hepar, splenem, sanguinem, medullam, sebum, Axungiam, Vngulam, Vrinam, sterces, lapillos, piapum, ossa.

CAP. XIII.

De pulmone Vulpis.

PULMO vulpis à Mese commendatur ad vitia pulmonum, & ab eo quoddam Eclegma denominauit, quod phthisicis conducere asseruit. Vt libere tamen dicam, sapore iusacer & ingratus, & teter odor efficitur, vt minus, quam creditur, valeat à doctioribus iudicetur.

Est autem vulpes animal astutum, caudam habens multum villosam, & genitale pene ossum, calculo atterendo, & expellendo idoneum. Insidiatur gallinis, & alijs avibus iuuenulis, nec non leporibus. Speluncam fodit altam, multos habentem anfractus & exitus, procul inter se distitos, vt facilius venatorum eludat conatus.

Illius carotemperie sicca est, & digerentis facultatis particeps. Vnde oleum, in quo fuerit celixata, *oleum vulpinum* dictum, humores ad extimam corporis superficiem euocat, & discurit: eaque ratione morbo articulari vtiliter datur. Illius adeps liquatus & auri infusus, dolorem ipsius sedat.

CAP. XIV.

De testiculis Castoris.

CASTOREUM Medici vocant fibræ seu Castoris testes ad multos medicos vsus expetitos & aptos. Est autem fiber, seu Castor animal amphibium, ex albo cinereum, in dorso nigricans, quod partim in aqua, partim in terra visitat, & ex utroque loco pabulum venatur, lutratum modo, quib. valde simile est, cauda excepta, quæ Castori glabra est, & lata, & piscium modo squamosa; luttis longa, rotunda, hispida, rufa, & ad castaneam accedens, vt & totum corpus.

Circastuuios Ponti Castores plurimi sunt, necnō in Hispaniæ paludibus: verum ex eis Castorem, vt vocant, nō eandem habet cum Pontico Galatiæ vim.

Est autem horrendi morsus Castor. Nam hominem dum morder, partem comprehensam non deserit, antequam fracta concrepare ossa senserit & audierit. Eius testiculi potissimum appetuntur in usum medicum, quos non proprijis dentibus amputat, à venatoribus coactus, vt fabula de ipso narratur.

Porro ad medicamenta seligi debent testes convexi, ex vno ortu dependentes, liquore intus ceroso, odore graui, & viroso, gustu acri & amaro. Est vero Castoreum medicamentum, & celebre, & multi vsus, inquit Galenus, adeo, vt Archigenes de Castorei vsu torum conscripserit librum.

Excalfacit autem manifesto, serpentium venenis medetur, menses & partus ciet, lethargicis & veteribus prodest, & nervorum affectibus.

Præ-

Butyrum
Vanneum.Horda quid.
Fordave.Bovæ sine
cornibus.Lac. & eius
vires.

Vulpes.

Vires.
Oleum vulp.
num.

Castor.

Morsus
Castoris.Testes cast.
quinamidi.
gendi.

Præter testiculos Castoris, utitur quoque auxilia ad nervoli generis & vteri affectus, morbum comitalem, membra resoluta & convulsa. Pellis podagricis opituletur & paralyticis. *Egregius est Spiritus Castorei Antiechargicus, quem ex Dn. Mayernose didiciſſe Cloſſius aſſert: quemque boni publici gratia Colophonidis apponere iubet: R. Virrioli Hungarici ꝯij. succini subtiliter pulverſati & per triduum in aceto deſtillato inſuſi ꝯj. Vinimalvaticibꝯ j. ſ. F. digeſtio in vaſe claſſo per oſtiduum in B. M. mox deſtillatio in cineribus ſere ad ſiccitatem vitando empyreuma Cape huius liquoris lib. i. Caſtorei opt. ꝯij. Cinam. interior. ꝯj. Caphura ꝯj. Fiat digeſtio per biduum: dein in Bal. M. vel cineribus tepidis deſtilla. Cape huius liquoris ſtillatꝯ quart. i. Ag. Clarea cum Ambra. & Moſcho. ꝯj. ſ. M. Sumat ager cochlearj, aut ij. in paroxyſmo abſque mora, cuius uſus etiam eſt in Apoplexia.]*

CAP. XV.

De excrementis animalium, & primum de Moſcho.

ANIMALIUM quædam venatu coguntur, capiunturque propter eſum, ut cerui, lepores, apri: Alia propter medicinam, ut viperæ; Alia propter odoramenta & voluptatem, ut Moſchus, & catus zibethicus. Fiber etiam & Sebellina, ut ex his medicamenta & veſtimenta ſiunt, expectantur.

Eſt autem moſchus, & excrementi, & animalis, à quo idipſum habetur, nomen. Animal vero exoticum eſt, idque Indicum, in regno *Pegu*, ac poſitiſſimum in agro Tumbacorum admodum frequens, capre non multum diſſimile, ac corpore prægrandi, *Dorcadem moſchi*, *gazellam Indicam* & *capreolum moſchi* nominant, ex cuius inferiori maxilla æque dentes utrinque ſinguli porcorum inſtiterunt.

Huius cum Veneris æſtro percellitur, furoris vehementia umbilici regio intumefcit, ibique congeſſo ſanguine multo & craſſo ſit apoſtoma: atque tum ſerum illud animal potum cibumque; auerſatur omnem, & humi ſeſe prouolvens atque lapidibus & arborum truncis turgenrem partem quadam voluptate confricans, dilumpit, ac vomitica aperit, ex qua ſanies quadam excernitur, quæ verus eſt moſchus, omnium rerum odoratiſſimus & ſuauiſſimus, qui quæ alias omnes moſchi varietates, quæ nunc multæ circumferuntur, bonitate ſuperat.

Ille urem ſanies ſuper arborum truncis aut ſaxis relicta, calore ſolis ac cæli bonitate coquitur, elaboratur, & viroſus ipſius odor, ſi quis ſit, diſſipatur, ſitque præſtantiſſimus ille moſchus, quos reges & magnates donantur & vſantur. Qui vero paſſim venditur, bouitate longe inferior eſt, & ab animalibus venatu captis carpitur. Capra enim ſera venatores partem cum corio ſimul abſcindunt, cruorem effluentem exprimunt, colligunt, exſiccant, & ſervant cum triculis aut pellibus eorundem animalium, quorum ſæpe ſanguis exſiccatus, pauca excrementi dicti porzioni commixtus, pro puro moſcho ab inſtitutoribus ſeu adulteratoribus venditur.

Eſt quoddam genus muſtellæ maioris, quæ

quod matia ſit & pugnax (gallinas enim etiam grandiores enecat) quibusdam *Martes*, alijs *Marturella*, vulgo *Fovina* dicitur, cuius excrementa moſchum redolent, ut ſæpe obſervavi.

Sunt & quedam plantæ & ſiſtus, qui huius aromatis ſuauitatem naribus & palato referunt, ut geranium moſchatum, herba moſchata, dictum, roſa moſchata & pyra moſchataſſina.

Sunt autem moſchi vires eximie: nam corſigidum & tremulum roborat, exhilaratque, & omnibus ipſius affectibus conſert, nec non cerebrum recreat, & ſpiritus omnes reſcit. Calefacit ordine ſecundo, ſiccit tertio.

CAP. XVI.

De Zibetho.

ANIMALIA tria gratum odorem ſpirare perhibentur, *Panthera*, quam tamen brutis tanſpirantia, non hominibus ſuaeuolentem multi credunt; *Gazella*, ſeu *Capreolum moſchi*; & felis, ſeu *Catus Zibethi*, qui Græcis recentioribus *Zapetio*, vulgo *tuetta* nominatur, de cuius natura veteres non ſatis inter ſe conveniunt. Animal ſerum eſt, dentibus ſerox, ſeli non tam ſimile, ut multi ſcribunt. Maius enim eſt, ſape vulpem excedens, caput, collum, pedes, atque alias partes habens illi valde diſſimiles. Os ei oblongum eſt, ut meli, ſeu taxo animali, corpus longum, maxillæ inferius alba, ut etiam barbitium, pedes nigri, laterales ventris partes albicantes, dorſum ex obſcuro cinereum, maculis nigris conſperſum, cuius excrementum *Zibethum* dicitur, ob fragrantiam à diſtoribus expectitum, ob vires inſignes à Medicis celebratum.

Zibethum ergo odoramentum eſt aliud à moſcho diuerſum, ſuauiſſimum, pingue, craſſum ac quid, & quo nigricans, ex animali ejuſdem nominis, cui eſt cati figura, unde *Catus zibethicus* ſæpius vocatur, deſumptum. Illius enim ſtigmementum eſt, ſeu ſuſdor circumteſtes, ac pudenda concreſcens, qui coſchleari corneo, aut argenteo, aut alio quo viſeradi ſolet.

Indicum quidem animal eſt, ſed nunc apud Europeos valde frequens & cicuratum. Quotidie ſiquidem Lutetia in multorum ædibus viſitur & conſectatur. Ut vero maiorem dicti excrementi copiam ſuggerat, irritari ſolet, fatigari, & ad iracundiam citari; tunc enim genitalia multo ſudore glutinoſo madent, qui poſtea eraditur. Derasus primis diebus gravis eſt, molleſque; nares ſerit, ſed poſtea concretus & acri expoſitus, virus omne deponit, ac ſuauiatem acquirit gratiſſimam.

Ut odor illius moſcho aſſinis eſt, ſic & qualitas. Maxime autem conſert vteri ſtranguationibus, ſi ejus aliquot grana in umbilici canitate indantur.

Animalium ſtercora propter fetorem & ingrati ſaporem auerſantur, ſæpe agiti, & Medici. Malunt enim alia perſcrutari, contricare, & exhibere medicamenta, quam puridorum animalium excrementa; *Muſcerda* tamen multum prodeſt cum vino albo ad calculum materenum, & excludendū, & ſtercus caninum probatur à Galeno ad anginam; humanum vero laudatur à mul-

multis ad supputandum, Epilepsie autem, quæ fit per partium infernarum consensum, & materiam tenuis ad caput ascensum, nihil aque prodest, atque *pasionis stercois*. Succus stercois equini Colicæ & Pleuritis; Anserini Ictero.

CAP. XVII.

De Ichthyocolle.

Chrysocolle.

Sarcocolle.

Taurocolla.

Xylocolle.

Ichthyocolle.

Alkana.

Morua &

molica.

Exossis piscis.

Ichthyocolle

conficienda

modus.

Vires.

OEsyphi con-

ficiendi modus.

MULTA glutinis in officinis Pharmacopœorum varietas invenitur; vnum minerale est, quod auro coniungendo rite convenit, & *Chrysocolle* dicitur; aliud, quod vulnera ac carnes glutinat, & oculorum fluxiones inhibet, atque arboris cujusdam in Perside nascentis gummi est, quod *Sarcocolle* vocatur, de his duobus *supra*; tertium quoddam est, ex cortis bubulis factitium, quod *Taurocollam* nominant, & à frequentiore, quem præstat, vfu, lignis videlicet arctissime simul firmandis, *Xylocolle* nonnullis dictum. Est & *Ichthyocolle*, seu gluten ex ventre cujusdam piscis confectum: cui, quod vis inficere, siccare, atque etiam quadamtenus mollire, recte miscetur emplastris glutinantibus, & alijs, quæ lepras tollunt, & faciem erugant. Ab Arabibus *Alkana* vocari solet.

Vt autem *Taurocolla* non tantum ex corio bubulo, sed ex omnium quadrupedum auribus, pedibusque fit, sic & *ichthyocolle* non tantum ex ventre vnius piscis, sed ex omnibus viscidis ac glutinosi fieri potest. Sæpius vero fit è quodam pisce, quem *Rondeletius exossem*, alij *moliam*, alij *moronam*, quidam *Moriam* appellant.

Est autem *Exossis* piscis cetaceus, cattilagineus, absque squamis, spinis, & ossibus, nisi paucissimis. Caput ei crassissimum est, latumque, os magnum, è cuius maxilla superiore molli scula & oblongæ apophyses deorsum pendulæ emergunt. Carne est prædulci & glutinosa, proinde male grata, nisi longe ante etum sale condiantur.

Non solum vero ex corio, sed etiam intestinis, ventriculo, pinnis, & cauda piscis, *Exossis Ichthyocolle* conficitur adhuc modum. Partes dictæ in frustula tenuissima secantur, in novo fictili ponuntur, aquæ calidæ quæritas idonea affunditur, sic diem vnum aut alterum macerantur: tum lento igne coquuntur, donec in cremorem aut pulvis consistentiam abeant. Postea ab igne semoventur, antequam hæc confectura refrigescat, à fictili eximenda, & in partes disjungenda, ne in massam tenacissimam concresecat.

CAP. XVIII.

De OEsypho.

OESYPUS officinis llopus humida, est succidarum lanarum arte detracta & concreta pinguitudo, à qua emplastrum quoddam à Philagrion descriptum. *OEsyphum* vocatur; quod ad lienis dolorem, stomachi & hepatis duritiem, & aliarum partium nodositates commendatur. Emollit enim *OEsyphus* & explet, præsertim vlcera sedis ac vulvæ cum *melioro* & *butyro*; sine excessu calefacit, & dolore lenit.

Conficiendæ autem *OEsyphi* ratio hæc est; lanæ succidæ è collo fœminibus & femoribus ovium sumuntur, aqua ferventi horas octo macerantur, comiscantur, & rudicula aut baculo agi-

tantur: deinde ferveant, quousque in aquam deposuerint totam pinguitudinem.

Tum expressis & semotis lanis, aqua illa pinguis, ac fordida ex alto in aliud vas ita infunditur, ut multum spumescat. Spuma denuo accipitur, atque adhuc tam diu agitur in aqua, donec amplius nullam spumam emittat.

His ita peractis pinguedo collecta in aqua puralauatur, & manibus agitur, donec ælypus admota linguæ leuiter tantum astringat, nec mordeat, & candida spectetur: tum in fictili vase reponitur. Verum omnia sub feruido Sole fieri debent. Nonnulli addunt ad lotionem aquam marinam, sed dictus modus viciatior & melior iudicatur.

Ovillum autem genus nulli nationi non notissimum, homini infinita commoda suppeditat: illius enim lana tegitur, carne alitur, fimo pascua pinguescunt & fecundantur.

Ovulum iuniores pulli agni dicuntur; tandemiores & integri, arietes, ab ara, in qua olim immolabantur; Castrati, verveces, Italis *Castrones*. Sic enim vervecem ab ariete differt, ut cantherius ab equo, capus à gallo, caper ab hitco. Sectarius vervecem vocitari, solet, quem agni sequuntur.

Habitus arietis, quem Galli *Bellerium*, à bellando, ut credibile est, nominant, commendatur, dum altus ac procerus est, ventre promisso, cauda longissima, velleris densi & candidi, fronte lata, cornibus intortis & patulis, ravis oculis, auribus amplis, pectore, scapulis, & clunibus amplis.

Arabia duo mitanda arietum genera profert; vnum caudam adeo longam gerit, ut non sit tribus cubitis brevior; alterum cubitali latitudine eandem gerit. Cætera de pecuino genere cuique vulgaris.

CAP. XIX.

De ossibus medicatis, & primum de ossis cordis cervi, C.C. &c.

SI animalium excrementa etiam foetidissima vim habent commendatitiam ad multos affectus curandos, ut ad anginam stercois caninum, quod faceri viti *Album Gramicum* vocitant, multo magis partes illorum integrantes, ut alces vngula ad epilepsiam, capræ ad eos, qui noctu stragulas permungunt, & ossa multorum & piscium & volatilium, & quadrupedum.

Osetiam hominis homini medicina est; nam cranium insepultum, ut decet apparatus & exhibitum, morbum comitalem sanat. Os de corde cetui, cornu rhinocerotis, dentes elephantis, apri, & lucij multis morbis conducere, experientia comprobatur.

Rem autem medicamentariam cervus multum adauget: Ei enim cornua suggerit, sebum, adipem, medullam, lacrymam, priapum, & ossiculum illud, quod ad basin cordis invenitur, corium, testiculum, sanguinem, talum, calculos, bezoarticos, & hystericos.

Est vero cervus animal nobilissimum, quod pulchritudine, celeritate, dignitate & utilitate reliqua fere animalia superat: vnde regibus solis, ac illius ministris eos insectati ac venari fas est eorum

Arietum

Cantherius

Craniobelli

Præstantia cervi ad medicandum.

eorum caro laetiora etiam conuiuia ornat, & quæ mensis non congruunt, pharmacopæorum tabernas locupletant.

Maxime autem celebratur illud ossiculum, quod ad basim cordis ceruorum annoſorum habet adhæſum, quod à figura crucis, quam non male refert, venatores *Crucem cerui* huncupant, plurimumque ad cordis affectus valere, non solum ipsi experientia ducti docuerunt, sed & Medici præter experimentum ratione docti confirmant.

In ceruis iunioribus non os, sed cartilago tantum est.

In valde senibus conetescit aliquando in vitroq; oculorum canto maiore lacryma quadam mira vi sudorum proliciens, & morbis venenatis conducentis, ut ostendimus supra. Os autem de corde cerui ad *diameschi* confectionem accedit, ut vim eius cardiacam iuuet & reddat efficacior.

Ut autem nobilissimi Medicamenti C. C. pateat vis & efficacia satis dilucide, placet addere sequentem questionem Greg. Horstij problem.

Ad Cornu Cervi crudum, vel præparatum sit præferendum in cura morbi ungariici?

I. *Vs ceruini cornu* tempore Galeni non omnino nullus erat, quemadmodum patet l. i. de simpl. med. facult. 8. Cornua, ubi additur, quod cornua cervina dentes candidos reddant, fluidaque gingivas corrigant; imò eadem iusta & lora dysentericis, hæmorrhoidicis, cæliacis & alijs conueniant. Idem habetur lib. de iheriaca ad Pisonem cap. 9. ex quibus locis illud ipsum quoque repetere voluit Ægineta de re med. lib. 7. cap. 4.

[Aëtius tetra. i. Ser. 2. cap. 156. Cornibus Cervi visis sape usus sumus (inquit) ad illustrandos dentes, gingivas quoque flaccidas adstringunt. Aium Cornu Cervi, si post usum lavetur, dysenteriam ac sanguinis spiritum & Catiacas affectiones sanare: Intericis quoque vitulæ præbetur idatur omnibus coct. i. mensura. Vltum & lotum collyrijs ventilaribus ad fluxiones oculorum destinatis admiſcetur.]

II. Præter has operationes, quæ maximè ratione virtutis exiccantis proveniunt, alias longè hobiliores cornu ceruinum virtutes obtinet, quò ad effectum, nulli hodie incognitas, nimirum quod insigniter viscoſitatem humorum incidat, internas viscera obſtructiones aperiat, & vi sua penetrandi putrescentibus humoribus resistat, adeoque balsamica quadam virtute malignitatem humorum corrigat, unde Iohes quoque tract. de peste cap. 18. maxime cardiacum dicitur, quod probat felicissimus successus in variolis, morbillis, alijsque morbis putredinem humorum præsupponentibus, & potissimum in febris illa maligna, quæ xxi. (veteribus, hodie ungatica dicitur, propterea quod durantibus hæcenus bellicis apparibus in Vngaria contra Turcas milites nostros frequenter invaserit, plurimosque è medio sustulerit.

[Tanta est, inquit Rulandus lib. de Luc Vngar.

cap. 7. hist. 10. Cornu Cervini ritè adhibuit efficacia, ut omnes indicationes curandi in hac lue exquisitè compleat: Si requiritur Antidotum? Cornu Cervinum præparatum efficacissimè malignitatibus repugnans praesto est: conaris putredinem tollere & prohibere? Cornu cervino oppido valebis. Duct inſuper urinam, ciet sudorem, enecat vermes, alijsq; virtutibus multis excellenter dotatum est &c. Cornu Cervinum, ut experientia docet, venenosus & pestiferis affectionibus opem non obscuram adferre dicit Mercutialis Tom. 2. consulu. 63. In febribus malignis (inquit Sennertus lib. 4. de Febrib. cap. 9.) commodè præbetur decoctum C. Cervinum Spiritu Pitrioli, cui etiam Inlapii Rosar. & Violar. aliquod admisceri potest: sicut enim sedat, obſtructiones aperit, putredinem ariet, malignitatibus resistit. Hercules Saxon. lib. de Plica cap. 59. dum Vniuersi vires celebrat, sic subiicit: quod si quisquam hoc (Vnicornu) careat, Cervinum Cornu suffumet, quod perfectio ego non minus efficax existimo, quam quodvis aliud, propter insignem, quam habet, vim sudoriferam.]

III. In his enim effectibus iusta evacuatione præmissa, cum magno succellu & aucta: C. C. nu ceruinum præbetur, idque propterea, quod illud ipsum ratione copiosi sui salis atque interni balsami putridis & malignis humoribus resistat, & verum naturæ ballamum omnis operationis vitalis autorem confortet, ut hosti suo repugnare & malignitatem eo citius superare queat.

[Coniungatur hic Sennertus lib. de Cons. & Origo C. C. Diss. Chym. cap. 11. ubi Spiritum coagulantem Salinum principijs animantium constitutum & conservatum inesse statuit, quæ ratione, cum pars quælibet simili succo nutriatur, quidquid in alimentis est eiusmodi succi & Spiritus & salis coagulatur. in animalibus ad ossum, testam, imò, ut postea subiicit, cornuum quoque generationem & augmentationem consumitur. Hinc manifestum redditur, sicut in Vniuerso corporibus naturæ abbas salina substantia per primam benedictionem concretata est secundum magis & minus: terra enim & mari Deus &c. ysa. sua semina secundissima dedit, ex quibus postea omnia tum vegetabilia, tum mineralia, ut & animalia quædam, suo quoque tempore nascerentur; vnicuique etiam virtutem quandam similem, si non generatam per semen, more animatorum, attamen in sui naturæ commutatam, modo materia patientis 28. Jeros non repugnet contuli, ut habet Untzerus in Physiologia Salis cap. 3.) Ita etiam in partibus animalium his magis, illis minus abundat, iuxta naturam cuiusque propriam, quod in Cornibus Cervorum etiam apparet. Nec obstat illorum assertio, qui sibi persuadent, ignis combustione salem in plantis & animalium partibus primum generari, tum potius illis antea sic congeniis, & ignis beneficio tantum separatur & in apricum producatur, ut pluribus apud Untzerum citat. loco c. 20. videre licet.]

IV. Quis enim nobilissimis his effectibus consideratis cum Parac. lib. 20. cap. 29. solam vim ex sale abundare iecanditantum in cornu cervino laudabit, cum liquorem in peste non contemnendum, ac duplex sal volatile & fixum in eo facillimè spagyricus diligens deprehendere queat? quis cervinum cornu tanquam tertium extremum tantum

Vs C. C. in febri Vngarica.

Cornu ceruini efficaciam in malignis & putridis.

Origo C. C.

Salis substantiam non fieri adjectione.

Cornu cerui.

Lacryma oculorum in cornu iunioribus.

Vs cornu ceruini ad pedes.

Vs nobilissimum.

Vs nobilissimum.

tantum considerabit, ut cum *Cardano lib. 10. de subtil.* afficmar solius ornatus gratia, quemadmodum barba hominibus, sic Cervus cornua facta esse, cum videamus singulis annis ad tantam magnitudinem eadem excrefcere, & quotannis augmento adhuc quodam fere deici?

Confirmatur id ipsum vltim. [Effectus suam causam testatur: Añ notum est omnibus, quod non tantum Cervus Cervus præ cæteris in signem facultatem seipsum augmentandi possideat, quod à vegetabili principio sine dubio deducendum, cuius ratione *Plinio lib. 11. cap. 37.* singulis annis decidua cervus Cornua dicuntur, sequacis omnino natura, ita ut referent *Libauio lib. 6. Synag. Arcan. Chym. p. 1. cap. 18.* iuxta *Linichotti narrationem*, *Goez in India recentiori terra commissa cornua cum terra coalescere & radicari dicantur; sed usus, experientia confirmatus id ipsum quoque comprobatur, copiosam hic adesse substantiam illius principii, quod præter manifestam excitationem putredinis resistit, & ut sudorificæ corporibus languentibus succurrit, quod tantquam Balsamus conservativus animantibus concessum est, unde videmus illa animalia, quæ ejusmodi salem naturæ copiosum possident, ut Cervus, longè viaciore, diuturniorique vivere cæteris, in quibus ille parciore inhaeret: quin & partes animalis eo abundantiores, quales sunt ossa, minus corruptionibus obnoxias esse, seriusque interitum minari notum est. *Untzer, cit. loco c. 23.*]*

Salus virtutis. V. Hæc tanè non aliunde, quam à copioso sale vegetabili deducere possumus, cuius virtute quotannis in tantam molem excrefcunt, & cum fenore deiciuntur: tantæ enim hujus virtutes sunt in conservando generando, ut non solum homo quotidianum salis communis usum instar optimi condimenti adhibeat, sed etiam bruta irrationalia tantoperè naturali instinctu illud ipsi appetant, & vel ex ruderibus antiquissimis exhauriant: ac lingua lingant, vel ex locis fœculentis, nitrois, acque aluminosis curiosè perquirant, ut in columbis, alijsque avibus apparet. *Quercetan. de mat. præst. Philos. Adde quod nulla re magis luxurient arva, quam cornuum in ipsis putrefactotum ac digestotum adiposo sale, ut idem habet in defen Hermet. Med. cap. 20.* Imò & ipsum mare salsum hoc indicat tanta tamque variâ animalium generatione & conservatione, quod veteres voluerunt, & conservatio, quod veteres voluerunt, ubi Venetem omnino generationis matrem ex spuma maris productam, adeoque ἀλυσσὴν dixerunt, unde *Erasmo Saligena, Virgilio nata salo Venus vocatur.*

Cur venus à λυσσὴν dicatur? [Fecunditati salem conferre seminaleque vigorem acere confirmatur à Natali Comite lib. 5. Mytholog. c. 13, propterea, quod naves oneraria, salis copiam vehentes, murium copiosam congeriem producant, unde mirus salacissimus esse scribit *Ælianus lib. 12. Animal. & Plinius lib. 10. cap. 65.* refert, quod quidam salis gustatu feminas (murium) prægnantes fieri opinentur. *Marinos Deos in universis fecundos inxerit Poeta, quæ ea ppter numerosâ prole tribuunt, quod etiâ per Cornu Amalthæa frugibus ac fructibus referissimum, docere voluerunt, copiam videlicet & affluentiâ rerum ex sale, quo pinguisimo cornuum substantia præ reliquis abundat, proficiat. Non igitur à ratione dissonat, quod *Leemius lib. 2. de occult. cap. 63.* refert, obasas mulieres, maximam partem steriles, moderato salis condimē-*

to ciborum fecundus, & conceptui idoneus fieri, cum sal abstergat superfuam vlginem, & consequenter vterum madidum exiccat. Vide *Anton. Sneidergerum de multiplici salis usu, Pulchra quoque de Salis natura & significatione collecta proponit I. P. Lotrichius in Com. ad T. Petronium Arbiter. Satyr. lib. 3. c. 1.* Item *Dn. Jacob. Bornicius I. Ctus, Avunculus meus honorandus, lib. de Ret. Iufficientia tract. 2. c. 12.* Item *Claud. Deodatus lib. 2. Panthei c. 1.*

VI. His præmissis ad decisionem problematis perueniendum, num ser: in maligno & putridis febribus crudum cornu cervinum, raspatum videlicet, & lavigatum potius, quam præparatum per calcinationem usurpandum sit? ptus vulgus fere statuit: nihil enim matronis nobilibus, alijsque medicastis mulietibus frequentius, quam in variolis, morbillis, febribusque ardentibus, crudû cornu raspatum, cum adæquatis liquoribus, propinare. Quod etiam absque ratione fieri non videtur ijs, qui dicta recolligunt, & ea quæ crudo inesse diximus, perpendunt, vtpote cum versimile sit, vitentem Balsamæam, & sal utrumque copiosius inesse crudo, quam illi, quod per calcinationem præparatum est.]

[Subscribit hæc assertioni *Hercules Saxo* lib. de Plica c. 59. Quia scio (inquit) consuevisse plurimum illud Cornu cervinum præparare, comburere, infundere, mihi præparatum minus placet: etenim per usionem partes aëre ac tenues dissolvuntur, per infusionem vero obrunduntur & incrassantur, idcirco infirmantur. Limâ ergo teri potest, & ex decocto aliquo sudorifero; vel aqua destillata superius descripta præberi ad drachma pondus. Sic inter recentiores *Brossius, Galliarum Regis Medicus lib. 3. de la Nature des plantes c. 7.* post usionem Cornu Cervini tantum modo cinere mortuum, sigillis vasis consiciendum magis, quam Medicinâ idoneum superesse statuit, ex quo penitus arte nullâ sal aliquis elici queat, propterea, quod *Armoniacus sal, & oleosa substantia, quibus Cornu Cervi abundat, per usionem separantur & consumantur. Hinc Alexipharmacum quidem Cornu Cervi statuit, modo maneat in sua integritate, sine usione.]*

VII. Sed posterius usus Medicorum comprobavit, convenientius videlicet calcinatum & præparatum adhiberi, cum crudum propinatim frequentiore eodè modo, vultu ebibitur, per alvum sine omni alteratione reddatur. In promptu ratio est, propterea quod spirituosâ substantia omnis actionis causa, per fœculentam materiam additam colligata impediatur, quo minus virtutes suas exercere possit, ita ut in crudo vis illa quasi sepulta jaceat: imo fal etiam balsamî sui vires exercere nequit, nisi ter estibus suis vinculis expediatur. *Quercetan. in retrade. c. 18.*

[Sunt, qui propterea Veteres tantum C. C. Cremasse statuerunt, vel ut citius in pulverem redigeretur, vel ut spiritus ferocientes & ad exitum propinantes concentraret, humidum superfluum exiccaret, putredinem arceret, quo nomine Ebur etiam visserunt, ad coercendam sulcit nimirum menstruorum profusum, quod aliâs etiam, ut os de corde cervi, Cornu Monocerotis, Ungulam Aleis, Cranium humanum, & similia sine usione præscripserunt. Quoniam vero per longam experientiam, esse

Probatur
ut quædam
pari.

Probatur
sterius
stentia

C. Calvo
pp. magis
reventum

& Anna

& Anatomiam Spagyricam Cornu Cervini satis confirmatus sum, alios quoque preparationis ejusdem modos usui medico maxime convenientes haberi, quemadmodum postea patebit: non tamen effectus Cornu C. usi preparati, eties a veteribus & recentioribus observatos negare possum, etiamsi facillime concedam salis istius fixi demonstrationem per extractionem difficulter dari posse, quamvis ebullitio & incallescencia ejusdem, infusus aquis viriolatis, more calcis per aquae affusionem incallescens, una cum effectus, quem in sudore movendo, nec non urinacienda quotidie prestat id ipsum confirmare videantur. Sunt, qui de Philosophica calcinatione, ficturi vocant, maxime gloriantur, ubi per vaporem aquae calidae Cornu Cervinum temporis, sunt in viate friabile reddunt: at cum per eundem emollitionis modum Cornu sale suo volatili & oleo deprædatur & exhauritur, quod patet, ubi recipiente apposito, commodumque accommodato, salem oleaginea substantia dulci permixtum aquae stillatitiae supernatantem eodem labore colligimus, non video, quomodo preparatum hoc modo C.C. tantum prorogativam, præ communiter uslo, queat obtinere quamquam non nego, id ipsum efficacius esse.]

Nec illorum modus nobis displicet, qui hæc pattes cervinas sine igne culinari & incerveniēte aliqua aqua appropriata, tamentisque lignorum, vel per vesicam norunt in pollinem redigere, nam & in hujusmodi præparatione spirituum osium, conuamq; Tuba & sal illud volatile, à quo virtus glutinosos humores incidendi, viscerum obstructions aperiendi, & vi sua penetrabili putrescentibus humoribus resistendi, adeoq; balsamica & cordialis virtus malignitatem humorum corrigendi dependet nequaquam perditur, taleque subtile pulveres non difficulter à calore nostro digeri possunt, inquit Eustadius de Confalkermi.

VIII. Expeditur autem per veram calcinationem, quæ primum gradum transmutationis spagyricæ constituit, & est rei per ignem purificatio, seu pulverisatio, ex privatione humiditatis partes consolidantis, quemadmodum ex Gebro describit Albertus Magn. lib. de Alebymia, Pantheus Venetus transmut. metal. & alii: Atque hic verè accidit, quod Hermetici dicunt, nimirum ut sulphureas descendans & corruptens combustionem deleatur, quemadmodum ex factore primi liquoris Cornu Cervini colligitur. Quod ipse quoque Galenus non nescivit, qui pleraque metallica sine calcinatione ad usum medicum non admisit, ut patet ex 9. simpl. Med.

[Sapientia mirabilis est (inquit Libarius) in ea re conservare naturam, in qua nihil nature restare omnes sapientes putare queunt, quod ad res calcinatas etiam accommodat non immerito, propter causas hæc tenus expositas.]

IX. Nec obstat, quod hac operatione sal volatile copiosum sublimetur, una cum liquore, quem supra commendavimus: remanet enim præterea copiosum sal proprium & fixum, cujus ratione rei balsamica qualitas etiam post calcinationem remanere dicitur, in quo firmissimæ tincturæ ac impressiones proprietatum rei calcinatæ, ex petentia teste, delitescere videmus. Et

hoc est, quod Philosophi humidū primigenium post calcinationē quoque remanere volunt, quædam modo Querceranus in Tetrad. lib. contra Albert. & alibi innuit.

[An post declinationem, C. Cervi sal aliquis fixus remaneat non immerito dubitatur, præsertim ubi communem salis extractionem è cineribus rerū combustibilium perpendimus, quibus absque difficultate sal elicitur. Etiam si vero tali promptitudine non possit id ipsum, quod volumus, hic demonstrari, nihilominus tamen ex effectu, tot sculis cōprobat, convincimur, operationem hanc talem esse, quæ cineri mortuo tribui nequeat; cui accedat nō tantum ratio, quod C. Cerviustum, tanquam perfectè mixtum principio suo constituto tertio, sale videlicet, nō destituatur sed etia experientia, quæ laboriosè quidem, salisse fixus ad oculum quoque demonstrari potest, ubi in præparatione essentia, seu liquor s. C. C. post debitam macerationem cum vino citri vel granatoris, per alembicum lenta destillatione spiritus cum sale volatili evocatur, cum qua essentia postmodum ex capite mortuo sal fixū extrahitur, ita ut imprægnata ejusmodi essentia cum sale suo fixo tandem in loco frigido Crystallinos cōscentes exhibeat. Quamquam enim de virtute diaphoretica C. C. dubitent plurimi, cum Diofcorides illius non meminerit, & alii liquorebus ac vehiculis, alijs quieti & corporis operæ (quæ aliquando sola sufficit ad sudorem provocandam) alijs ignea impressioni in calore relictæ, tandem adscribant: nos tamen sal fixo vim illam tribuimus, ut dictum fuit, quod quantumvis vulgaris salis extrahendorum labore non veniat in conspectum, inesse tamen huic mixto non diffidimus, præsertim si accedat longa atq; plures iterata calcis reverbatio, liquoris affusio, cōveniensque digestio. Ex prima enim utione C. C. hoc resultat commodi, quod pori corporis aperiantur, & ad fundendum sal suū disponantur, sicque virtus insita & diaphoretica, si qua est, potentius se exerit: Adde quod spiritus ignei & fuliginosi carbonum & lignorum inter comburendum sese affigunt corpori, in coque condensantur, non secus ac in lapidibus per vim ignis, aut in Tartaro & Virriolo combusto accidunt, qui postmodum aquis suis stillatitius soluti, & per genus venosum dispersi, humores serosos in corporis periculis subsistentes attenuant, & in halitus, vaporesque dissolvunt, quemadmodum hac de materia quidam Amicorum in literis ad me datis philosophabatur.]

X. Cum igitur vis illa diaphoretica, quæ pro C. C. pp. tum pter salem fixum inest huic remedio, una cum a. præsertim liis qualitatibus ab impedimentis suis post calcinationem & præparationem maxime liberata sit: Ideo concludimus magis cōveniens esse cornu cerviustum & præparatum, quam crudum: Imò tam tutum & jucundū in gravissimis quoque morbis hoc medicamentum est, ut omni ætati, ipsis etiam recens natis commodissimè, necessitate urgente, præbeatur.

[Colophonidis loco non possum intermittere, quin Natura C. C. viri clarissimi D. D. Samuelis Clossii, Medici Med. elegantur detentis, amici mei, verba, dum inter alia de C. C. na. scripsit. Natura per literas inter nos ageretur, adscribam quæ sic habent: Cornua Cervorum, etsi excrementa sint medullarum, & veluti ossium productiones, at tamen admirandis non spoliantur virtutibus, quæ consistunt præcipue in sale volatili, atque sulphure, quorum copia

Quæstionem de C. C. Philosophicæ calcinationis insignis.

An C. C. virtutem diaphoreticam habeat?

An C. C. præsertim liis qualitatibus ab impedimentis suis post calcinationem & præparationem maxime liberata sit?

Quid. D. D. m. lib. de re. med. Clossii.

turgentia ossa animalium (melancholicorum præsertim, quippe spiritum vite abundatissimo prædiorum) quod purum est, summi pro nutrimento, quod superfiumm, extrudunt ad extremitates ossium. Hac luxurians materia cranio adnata, cunctis primis, mollis, lanugine vestitur in cervis maioribus, sed ubi acri durius exposita fuerit, figitur post annum, & velut vitriolatur, atq; in dura, aspera, grædiat, abicit cornua, propter volatilitate & extensile Balsami sui naturam, atq; hinc Cardiacum summum, viresq; Bezoardicum secundarium esse creditur: nam spiritus suo (qui sanguinis spiritus omnino cogens est) cor recreat, Balsamo dulci humidum radiale fovet, sale armoniaco penetrat, tartareas materias attenuat, sudores & urinas movet, ac proinde aure pestifera adversatur, quarantiamq; curat: facultate acida (qua omni armoniaco inest) malignis febribus resistit, autem siccatie, quam in ejus terra superest putredinem arceat, vermes enecat, fluxibus alvi opitulatur, unde pro variis indicationibus, varia quoque C. C. præparationes in usum vocanda sunt. Sic in peste aetherea & veniens utroque Spiritu & sale Armoniaco C. C. (ubis ad manum est) tanquam infensi diaphoretico: in malignis febribus, ut variolis, ubi tota massa sanguinis non solum incenditur, sed etiam putrescit, sic: datur ex tota substantia istius Cornu depromptis, Decoctus puta, Gelatinis & Extrahitis ad hypothyria Aqua ex cyphu Cornui recent. distillata, ejusque Syrupus ad phibysin & senescentem retardanda Balsamo dulci ejusdem: ad vermes & diarrhas C. C. vitriolator, &c. Haften Amicus, cui non absque ratione subscribimus, & pro candore nostro, Lectori benevolo Preparaciones & Compositiones quasdam subscribimus. Salis istius Volatilis, armoniaci dicti, copia nunquam non facillime colligitur, quando C. C. crudum per retortam distillatur, oleagineo & fetido liquore progrediente, simulque sale dicto copiose sublimato, qui postea separatus ac depuratus magna est efficacia, sicut inter alios videre licet apud Tholdium in Haliographia, De Aqua ex ty: his cervorum videtur fecit. 9. lib. 1. Epist. Medicinal. cujus compositionem pretiosam in Aula Hispica contra cordis palpitacionem & hypothyrias præsentissimum remedium observavi, quæ sic se habet:

℞ Cornuum Cervi recent. mollium adhuc, lb. ij. Incidantur, & adde Rosar. rub. lb. lb.

Fl. buglossæ, borrag. rosmarini, tilia.

Her. Maiorane, matrysylva an. 3. iij.

Fl. peonia, violar. junica coron. st. farris an. 3. ij.

Cor. utriusque ali. rub. cutrini an. 3. j.

Passul. min. 3. iij. Galange 3. lb.

Natis mosch. macis, caryophyll. ana 3. ij.

Croci 3. lb. Capphora 3. lb. incisis & confusis adde

Aq. Rosar. Borrag. Buglossæ, fl. tilia, melissæ

hortensis & sylvestris, Matrysylva, Betonica

an. lb. j.

matvatici lb. ij. Omnia misceantur, & per dies

aliquot digerantur, post distillantur per B. M.

distillato misceatur aliquod Margarit. præpara-

tor. corall. rub. ppt. Fincornu rapsati, ossis

de corde cervi, ligni Aloes, moschi, Ambra,

visci quercini, auri & argenti foliati, quan-

tum placuerit.

Dosis manè & vespri cochlear j. vel ij.

Ex hac aqua composita, vel etiam simpliciori, quæ solutariæ est Cornu Cervino cum vino distillatur,

lytupus addito saccharo clarificato, sufficienterque cocto, per lentum ignem misceri potest, eidem intentioni, præsertim in delicatis, infervens. Decoctum cornu cervini passim à Prælicis commendatur, notantium quod ex crudorapato conficitur, de quo vide citatum locum in Epistolis Medicis, sed etiam illud, quod per admisionem C. C. usui præparati confici solet, cujus usus in sudore & urina movenda frequens est. Gelatinam ex coctione lenta C. Cervini facillime posidemus, quatenus non absque cautione præparanda venit, ne sal armoniacus volatilis efflicax evaporet, & ingrata glutinosa substantia tantum remaneat. Fr. Ranchinus tract. de Morb. feb. n. 3. talē modū proponit: ℞ Rasura. C. C. 3. iij. Coq. in lib. iij. aquæ fontis, vel in equali portione aq. & vini albi ad medias, donec coletur: in colatura dissolve, achari opt. lb. 3. agitentur simul cū paucā aqua rosacea, vel cum succo limonum, dein coquantur ad medias, postremo coletur & refrigerentur. Quidam addunt Ambra græciæ infusa 3. j. alij dissolvunt gr. ij. vel iij. Alo, chi, & ut clarior evadat Gelatinam ejusmodi, parat tria amygdal. dulcium contusarum addunt ante colaturam in manicam. Hanc sensibus inter tria præparata venire statim prædictum Autor, quæ commodior adhuc erit sequenti modo parata: ℞. C. C. torno comminutis lb. 3. decoquatur lento igne (ubi primo per 7. vel 8. hor. super cineribus calidis in duplici vase sibi infusum) in lb. 1. o. aquæ cum capone & popule vituli, addendo sub finem vini albi lb. j. succi limonum 3. iij. bulliant iterum, coletur, exprimantur, clarificentur cum alb. ovor. postea adde Sacch. Cinam. Crocum, & F. Gelatina formulis, majoris jucunditatis gratia, recepta. Pulverē Obrycium ex auro & Cornu Cervino conjunctim per integrū diē diligentissime tritus, & postea reverberatus, (quod in furno figulino quoz fieri posse statuit) cap. 18. in Enchirido tuo describit Finkius, tanquam Medicinam paratissimam, sed viribus efficacissimam, & multis Auri præparationibus laboriosissimam præferendam.

Insigne cordiale fit, si rasura Cor. Cerv. distillatur cum succo Citti.

Magisterium C. C. proponit Sennertus in Institut. lib. 5. par. 3. c. 3. cap. 15. quod sic se habet: ℞. C. C. limati, vel torno in frustra minutum confractis q. v. Affundatur spiritus Nitri, & ponatur in locum calidum ad solvendum. Trajiciatur per chartam bibulam, Spiritus Nitri separatur, & solutio aqua pluviali edulcoretur, & exsicceat, ubi in separatione spiritus Nitri caute procedendum esse monet, ne quod facile accidit, spiritus nitri cum solutio C. C. flammam concepiat. Novum chymiatrum, qui per aquam regiam, ex aq. forti & armoniaco paratam, sed valde debilem, quæ jam pluribus usibus infervierat, C. C. solvit, & collectis affusionibus, adperso oleo Tartari, coagulum altissimum conficit, ubi post ebullitionem corrosivum & lixiviosum Tartari sapor separatur, ut magisterium remaneat, non multa ablutione indigens.

Spiritum porro C. C. conficias hoc modo: ℞. Spiritum C. C. mollium lb. iij. Vitriol. Pngar. calcinati lb. ij. tunde & misce. distilla per A. in cucurbita terrea, cū magno Recipiente: primo prodi igne leni phlegma, seu aqua, & postea auctiori, spiritus. Distillatum liquorem rectifica cum novis vitrioli calc. lb. j.

Alcedimenta
ex C. C.

Sal volatilis.

Oleaginum
liquor.

Aqua ex ty-
phu Cervi-
num.

Decoctum
C. C.

Gelatina C. C.

Pulvis Ob-
rycium

Magisterium
C. C.

Spiritus C. C.

Syrupus de
C. C.

in em-

in cucurbita terrea per A. & purus ac pellucidus deflillet. Dosis à ʒs. ad ʒj. in aqua appropriata.

Extrahum
C.C.

Extractum cum aqua prædicta phlegmatica fieri poterit, si C. C. recens confusum in eadem infundatur, & per mensem digeratur, donec tintura ex-
trahatur; filteretur postea, & exprimitur fortiter, quicquid ad est lignoris, quem leniter in B. destillatusq; ad consistentiam extracti, cuius dosi s à ʒj. ad ʒʒ. V. trisque huius medicamenti communicationem à Clariss. Dn. D. Clossio habeo, quem honoris causa nomino, ne mihi tribuam, quod aliorum est.

C.C. Viri-
lium.

Porro utile quoque est C. C. vitriolatum, quod Angelus Sala tract. de peste, proponit, quod, Spiritus vitrioli sicci nomine, commodissime febribus ardentibus, internis putredinibus prescribi poterit, cuius compositio facilis, quando C. C. V. & preparatum pedetentim affuso sit. vitrioli in mortario vireo misceatur ad sufficiens, ex qua massa postea facili-
tate trochisci formantur.

Quinta Ef-
fusa C.C.

Quintam Essentiam C. C. sic præparat Joh. Pet. Faber. lib. 1. Myrothecij Spagirici cap. 29. Radenda sunt cornua, inquit, & in pulverem tenuissimum comminenda, & vasi vireo oblongi colli imponenda, cum spiritu salis ad eminentiam 4. digitorum: deinde oburato vase circulanda sunt, & digerenda in balneo tepido per mensem, tum demum destillanda levissimo igne in cineribus ad siccitatem usque; cavendum autem est, ne empyreuma redoliat hac aqua, quæ destillat, non propter virtutum diminutionem, sed propter ingratum saporem. Postquam spiritus omnis salis destillatus fuerit, seces, quæ remanent in fundo Alembici, comburenda sunt fortissimo igne, & calcinanda ad candorem usq;: ex cineribus vero probe calcinatis sal erit eliciendum, cum aq. card. benedicti, aut phlegmate vini septies destillato sit autem aq. Card. ben. etiam septies redistillata, ut saltem purum emitat: huc deinde salii puro & mundo, spiritus salis superius destillatus connectendus est, & digestionem incorporandus, ut fiant minimum spiritum gummat, quod crispandum in phio-
lo optime clausis ad usum viros. Huius usus contra omnem malignitatem ad ʒj. quantitatē commen-
dit idem Autor. Cornu Cervi Philosophica calcinatio sine igne talis est: ʒ. vesicam destillato-
riam, cuius quartā pars vacua sit, aliā aquam contineat: (ubi roris maius copia sufficit eo melius:) in capitello Cornu Cervi frustulatum incisum contineatur, fiatque destillatum, semper affusā aquā sufficiens, donec Cornu vapore sursum ad capitellum elevato, continuatione temporis, friabile reddatur, quod tanquam diaphoreticum cordiale in igne commodeatur, cuius dosi sit ʒj. ad ʒj. in vehiculis appropriatis.

VNGVENTVM EX C.C. GVILIELMI Simonidis.

ʒ. C.C. dimidium minutim incisum, ponatur in cacabo vino pleno addito semper vi-
vo q. f. bullant ad vini consumptionem, deinde abjecta crassiore C.C. parte, medulla remanens fricetur manibus, inque pulverem redigatur, huic adde ol. Abrotani, Hyperic. Anth. scorp. lumbri-
c. terrestr. nucum laurini, rutæ, spicæ, scabinæ b. ʒʒ. Axung. hum. ʒʒ. Castor. ʒij. Nitti, ʒʒ. Euphorbij ʒj. M. f. l. a. unguentum.

C A P. XX.

De Ebone.

IN quadrupedum genere maximum & homini obsequiosissimum est Elephas: Dominum enim non modo suum, sed & vocem agnoscit, iusta capit, obsequitur, peraget. Vistus est, qui domino jubenti responderit hoo, hoo, hoc est, volo, volo, ut Barbarorum idioma notat.

Alterum scripsisse viri fide digni asseruerunt: ^{Elephas locu-}
Ego, inquit Alianus, recte & ordine in tabula quadam latinæ literas vidi Elephantum scribere: verum tamen manus docentis subieciatur ad literarum figuram & lineamentum insituent animam: cumque Elephantus scriberet, ejus oculos immotus ^{Elephantum ingenium admirandum,}
& dejectos esse perspexi, ut quendam Grammaticum dixisses.

Tritum esse illud, ait Oppianus, Elephantos inter se loqui, verum non omnibus, sed solis domitoribus illorum colloquutionem notasse.

Tam prope accedunt Elephantis ad hominis ingenium, ut nonnulli prudentiores judicentur, quam in locis quibsdam homines. Vartoman.

Obsequiosi sunt, gloriæ cupidi, beneficiorum, & injuriarum memores, atque retributionis & vindictæ cupidissimi.

Notum est illud Aliani: Qui Elephantis, inquit, hordeum admetiendi procurationem habebat, partem hordei subtraxisset, & in ejus locum lapidibus admixtis ac suppositis, ipsi tamen mensuram debitam ac solutam cumulate servasset, ut dominum vitiusque, si quando vidisset, falleret: Elephantus videns eum, qui sibi debitum fraudabat, potentiam co-
quere, promiscue sabulum collegit, & in ollam infudit, sicque solenter injuriis injurias sibi illatas ultus est.

Ei autem parvi sunt oculi pro corporis magnitudine: proboscidem pro nare gerit, qua utitur ut manu, ad qualibet contrahenda, & maxime ad esculenta, potulentaque assumenda, & in os ingerenda; linguam habet valde parvam: dentes vringque quatuor crassos & breves, alimentum atterit & molit: duos præterea longissimos & crassissimos, quos verius cornua dixeris, qui certo tempore decidunt, & postea renascuntur.

Eorum autem materia ebure est, visibus humanis pene infinitis, sed potissimum medicis accommodum.

Atque id ipsum est, quod magno errore phar-
macopæorum vulgus vitit, ut pro spodio Arabum si citio sumant.

Neque enim vitum, neque crudum recte pro spodio ponitur. Vis siquidem viti perit; crudum vero nequaquam est spodio analogum: nam proprie loquendo, unicum tantum est spodium, Spedium Græcorum nempe, quod pompholix nominatur. <sup>Ebur vitum non recte pro spodio usur-
pari.</sup> quid.

Arabum vero quorundam falso creditū spodium est Tabaxir, quod cum ebone viti convenit, ut rhabarbarum cum saccharo; sed ea de re latius alibi disseruimus.

Ebur autem crudum faculantes habet eximias, vires. nam viscera omnia roborat, moderate refrigerat & astringit, stomachi dolores abigit, vomitū cohibet, vermes enecat; diuturnis obstructions prodest, & huius potum mulieres ad concipiendum factum aptissimæ redduntur.

C A P. XXI.

De cornu Monocerotis.

Homo cornu-
tus.

SI quæ animalia cornibus natura mutila vo-
luit, aliquando cornuta visa sint, hæc inter ra-
ro contingentia reponuntur. Sic pro monstro
habitus est rusticus quidam Cænomanus, cujus
fronti cornu adnatum crassissimum, duos pal-
mos longum adocciput incurvum Lutetie an-
no Domini 1600. vidimus, Sic & petrarum, imo
nusquam, nisi forsitan semel visum, alteri homini
cornu in dorso prominulum, cujus meminit
Philippus Ingrassias.

Animalia
tricornia. Et
quadricornia.

Multa vero cornuta sunt, præsertim mascula,
quorum maxima pars bicornis est, ut bos, vrus,
capra; alia tricornia sunt, ut boum genera quæ-
dam in India, ex Solino; quædam quadricornia,
ut in arietibus multis observavi.

Vnicornia.

Nonnulla tantum vnicum cornu gerunt, id-
que in fronte media, ut Onager Indicus, vacca
quædam in Zeila utbe Æthiopiz, Camphur ani-
mal amphibium in insulis Molucis frequens,
vraves quædam Æthiopiz, ex Eliano, & pisces
nonnulli, cuiusmodi est, Vlesif in Indico mari
frequentissimus, Ludovic. Roman.

Omnibus his dignitate antecellit, literis non
modo humanioribus, sed divinis tantopere ce-
lebratū illud animal, quod Hebræi Rem, & Reem,
Avicennas Achercheden, ex Arabibus nonnulli
Barkaran, Græci Monocerotē, Latini unicornem,
Indi Cartazonos, Galli Licornium nominant.

Varia de mo-
nocerote opi-
nio.

De hoc animalia varia varii auctores scri-
bunt: alii enim dicunt, esse procerum, nonnulli
pumilum, Sunt, qui asserunt, esse perpetuo fe-
rum & sylvestre, alii non tantum arte cicurari,
sed etiam visis puellis mansuescere, & aliquando
juxta eas in somnum delabi, earumque amore
& odore allici. Sunt & qui illarum cornu nigrum,
alii rufum, alii album pronuntiant.

Ex eorum autem opinione communi, qui no-
vum orbem lustrarunt, monoceros elephanto
humilior tenuiorque est, & magnitudinem equi
tantum mediocris æquans colore mustellino,
sen subrufo & secūdū quosdā cinereo, capite cer-
vi, collo nō oblōgo, nec oblonga juba, sed admo-
dum rara, & altera colli parte pendula, hircina
barba, sed brevior: vngulas bifidas habet, tibias
non valde crassas, caudam apri modo: Solin. Plin.

Elian.

In capitis summa & anteriore parte cornu ge-
rit vnicum, rectum, crassum, velut in spiras intor-
tum, quatuor aut quinque pedes, aut plus mi-
nusse pro ætatis ratione longum, solidum, ac
durum, nullis squamulis asperum, nullis rimis
hiulcum, exterius subrufum, interius velut e-
burneum, sed nullis lineolis vndulatum, in am-
bitu tanquam crasso cortice linea circulari à re-
liqua parte dirempto obvallatum, quem insti-
tores inepta, licet vtitur voce, Lavidum unicornis
vocitant.

Lavidū cornu
vni cornu.

Cum igitur monoceros animal sit & rarum
& ferum nunquam cicurabile, nisi forsitan,
cum adhuc pullus capitur, nec ei, ut cervis cor-
nuæ quotannis decidunt, non mirum, si illius
cornu rarum sit & pretiosum: vnum tamen lon-
gissimum & hominis proceritatem æquans

tanquam thesaurus ditissimus servatur in tem-
plo D. Dionysii juxta Parisios, & multa segmi-
na singuli pharmacopolæ Parisienses in officii-
nis servant, ut quoties vſus postulat, hoc insigni
præsidio juventur.

Laudatur autem plurimum adversus venena,
& ad partes nobiles exhilarandas & roboran-
das. Proinde solet dari pesti, morbis conta-
giolis, & omnibus venenatis. Verum cum om-
nes ægroti æque non valeant opibus, debet
tantum divitibus exhiberi; aliis fortunæ tenuio-
ris cornu rhinocerotis, ut etiam cervi præscribo
succesſu non minus felici.

C A P. XXII.

De lapide Bezaar

LAPIS Bezaar sic dicitur vel ab animali quo-
dam orientali, ex quo habetur, quod Persica
lingua *pāsan*, aliquando *bazar*, & Indica *bezar*,
nominatur, vel à facultate bezardica, hoc est, ale-
xiteria & eximia, quæ pollet adversus venena; &
ex ratione lapis quidem metallicus & alexiterius,
apud quosdam Arabes Bezaardicus dicitur, ut om-
nia virus expugnandi qualitate prædita ipsi
bezaardica dicuntur. Avicen.

Lapis autem Bezaardicus nunc vulgaris & in
vſu medico frequens, vulgo *Bezoar* dictus, è so-
dinis metallicis non eruitur, sed è ventre, ac par-
tibus internis cuiusdam animalis eximitur, in
Persia, Corasone, promontorio Comorim, &
multis aliis Indiæ locis & montibus Chynæ fini-
timis, frequentissimis; quod qui viderunt, hircum
credunt & nominant; incolæ *capram montanam*
forma enim & magnitudine hircos Europeos
refert, sed pilis brevioribus hispidis: magis quo-
que proceros N. Monardus asserit, atque cer-
vorum æquare proceritatem, & recte *Cervica-*
pram nominari opinatur, quod partim cervo-
rum, partim caprarum ideam gerat & naturam.

Ocysimū & agile est animal è scopulo in sco-
pulum facile desilens, ferocissimum, quod in ve-
natores Indos irruens sæpe eos occidit, bisulcum;
vngulas enim ut capra bifidas habet, tibias parū
crassas, caudam prominulam ac brevem, corpus
hispidum quidem, ut genus caprinum, sed brevis-
simum ex cinereo rufum & fere cervinum, caput
hircinum, binis armatum cornibus in obtusum
mucronem desinentibus, ad dorsum multum
incurvis, admodum nigris, crassiore & inferna
parte cavis, tuberculis pluribus oblitis: duo vidi
Couberti in castello Dom. de Virty.

In hujus autem animalis ventre dictus lapis
generatur, cujus non modo varia est magnitudo,
sed etiā forma atque color: magnitudo quidem
pro animalis natura & ætate; nam in seniore &
majore majores lapides inveniuntur, in juniore
& minore minores. Omnes fere ovali figura cer-
nuntur, sed alii aliis rotundiores sunt, alii magis
quadrati.

Color vel obscurus ac nigricans, vel rufus aut
magis pallidus pro animalium temperatura,
quorum quæ lapides crassiores generant ac ge-
runt, min⁹ agilia sunt, & ad cursum saltūq; min⁹
apta, & magis tristia vivunt, q̃ & venatores qua-
si primo intuitu agnoscunt. Forsitan ejusmodi
lapides

Lapis
vbi qu
tur.

lapides illis animalibus infensi sunt & contra naturam, ut hominibus calculi.

Corticatim autem generantur ex paruulo rudimento, quod saepe plura quaedam est, aut pulvis coagmentatus, cui novus humor apponitur, adhærescit, agglutinetur, assimilatur: & in laminas multas crassas, aut tenues ceparum modo, pro lapidis magnitudine & appellentis humoris appositione.

Pulvis hic in centro contentus eiusdem est, imo maioris efficaciam, quam aliarum lapidis partes, ac laminarum, quæ singulæ tam internæ, quam exteriores læues sunt, expolitæ & splendentes; quod in adulteratis lapidibus non ita est, in quibus nunquam pulvis interius inuenitur, ut in veris & naturalibus.

Ex bezaardicis lapidibus Perfici omnium præstantissimi, dein orientales maxime vero qui animalibus eruntur, quæ in montibus Persiæ degunt, nam quæ in campetribus & planis locis videntur, cum plantas bezaardicas & æque salutare minime depascantur, perinde ac ea, quæ excellens loca incolunt, minus efficaces lapides gignunt.

Omnes multum commendantur adversus virulentorum animalium morsus: nam eorum pulvis sumptus, vel ad morsus vulnera à scorpionibus, viperis, aut alijs serpentibus inflata sanat, acque iisdem animalibus viuis inspersus, eadem torpida & minime nocua reddit. Aiunt, Cordubæ regem à sumpto veneno quodam perniciosissimo huius lapidis vsu liberatum. Ob id nonnulli recte Bezaar ab Hebræis deducere videntur, apud quos Bel dominum notat, & Zaar venenum; unde Bezaar, quasi dominus veneni.

Eadem ratione morbis omnibus venenatis, & contagiosis multum prodest, ut pesti, morbillis, exanthematis, variolis, & similibus. Animi quoque deliquis, palmo, longis mæroribus, hysterici affectibus, & alijs pleribus malignis feliciter medetur, de quibus vide N. Monard. Christoph. à Costa, & Clusium.

Citra usum lapidis bezoar, inquit Primi Rosius, vulgus in tribus peccat. Primò quod de lapide isto nimis bene sentiat. Secundò quod qualitatem ipsius ignoret. Tertiò quod quantitatem bene non meretur. Quod ad primum spectat, non est illius lapidis deducunt quidam à vocabulo Pazar, quod apud Indos orientales hirci genus significare dicitur in quo lapis iste reperitur. Alij dicunt esse belzaar, quod vocabulum Mauritanorum lingua veneni dominum significat, estque apud illos commune nomen omnibus remedijs quæ Græci Alexipharmaca, & alexiteria vocant. Sic Avertuhoës cap. 23. lib. 5. colligit, postquam de venenis capite præcedenti egisset, agit tandem de Bezaar, quod idem est ac antidorum. Medicinæ, inquit, quæ dicuntur Bezahar, quæ curant à venenis. Avic. lib. 2. fen. 1. cap. 4. Albezaar, inquit, est remedium, quod sua proprietate conservat sanitatem, & virtutem in spiritu, ut veneni noxam à se expellat. Ubi patet esse nomen generale omnibus eiusmodi remedijs. Sed peculiariter apud nos intelligitur lapis ille adeò usitatus ex animalibus erutus, & ex Indiâ ad nos delatus.

Præstantia autem huius lapidis à quibusdam tanta esse creditur, ut omnibus alijs præferantur; Nam Atabes adversus venena, pestem, icterum, corporis & viscerum obstructions valde commendant, Avenzoar in libro Theisir, dicit se liberasse quendam, qui perniciosissimum venenû sumplerat, exhibitis tribus granis lapidis Bezaar, in vncis quinq; aquæ cucurbitæ. Verum si consideremus quæ de isto lapide scribit Avenzoar, in veniemus non esse nostrum lapidem, qui ab Indijs advehitur, sed lachrymam cervi de quo ita fabulatur. Cervus, quod etiam testatur Plinius, serpentes natium spiritu extrahit ex cavernis, eosdem mandat, tunc maximè infestatur siri, ad cuius levamen aquas stagnantes petit, in quibus immergit sese collo tenens, sed ita docere natura non bibit, aliâs illicò concideret mortuus; Tunc ad ejus oculos humor quidam defluit; qui paulatim crassescit, coagitur, & ad glandis magnitudinem excrescit, quem postquam ex aquis Cervus exijt, deciduum quærunt homines, lapidemque Bezaar quidam vocant, qui dicitur esse latus, in pyramidem tendens, coloris mellei, quem se vidisse scribit Amatus Lusitanus, comment. in Dioscoridis cap. 39. libr. 2. eandemque fabulam sequitur Scaliger exercitat. 112. ad Cardanum, eumque etiam se habere scribit, sed fides sit penes Autores. Sed tamen lapis hic noster non est lachryma cervi, quæ nimium rara est, si vquam talis fuit. Ar lapis hic noster est admodum frequens. Est autem, ut Scriptores testantur, variorum generum, flavus; dein pulverulentus, de quo sic scribit Rhazes: lapis est mollis, colore flavo, sapore nullo, quo adversus vim nappelli feliciter se usum esse testatur. Erat autem colore flavo, albicante, levis, & luminis modo splendens. Aliet tamen eum describit Garcias ab Horto Pro Regis Indiarum Medicus, qui tamen fatetur, se tantum audivisse quosdam illum vsu à deploratis morbis fuisse servatos, vultque esse coloris ex viridi nigricantis, atque necesse esse omnes ad Regem illius Regionis deferri, nec sine difficultate inde haberi possunt, unde cum sint jam adeò familiares, & frequentes, de bonitate illorum maxime dubitandum. Hic recte monet Marthiolus multos esse adulterinos eiusmodi lapides, facie tantum similes, nullis autem viribus præditos. Et libro Epistolæ. tertio, in Epistolâ ad Quacelbenum, lapidem quem Mauritani Bezohar vocant, accepit in sui commodum letenissimus Princeps. Ego jam dudum plures illi similes vidi lapides, sed an veri vel adulterini sint profecto nescio. Atqui si Serapionem, & Rhazin consulamus, non video tunc probem lapidem hunc legitimum esse. Vbi ingenuè ignorare se fatetur, an lapis bezoardicus Imperatoris verus sit, creditque potius esse adulterinum. Duplex autem est hic lapis, vnus Orientalis ex Persiâ, vicinifque Regionibus allatus, in quodam hirci genere reperitur, alius Occidentalis ex Americâ advectus, qui in varijs animalibus reperitur. De quo ex Iosepho Acoſta notandum est reperiri hunc lapidem in animalibus quæ vicinas vocant, suntque captarum genus quoddam, cum intarugis dictis omnibusque animalibus quæ

Peruviano solo propria sunt, reperiturque in stomacho & ventre, interdum vnicus, interdum duplex, triplexve, interdumque etiam majori numero. Differunt autem hi lapides inter se, figurâ, magnitudine, & colore: Quidam enim non excedunt avellanæ magnitudinem, quidam vero juglandes, ova columbarum, & gallinarum æquant, interdum etiam malum Arantium, qualem se vidisse refert idem Acoſta. Figura quoque diſerſa eſt, & admodum varia; Colore quidam ſunt nigri, alij virides, albi, aut ei, grifei. Vnde nec color nec figura ſigna certa eſſe poſſunt bonitatis illorum. In Peruvia ex variis animalium generibus erantur, feris & cicuribus, in ganacis, pacis, vicuguis, tarugis, quæ animalia ille deſcribit; Ganacis, & Paciarietum genus quoddam, lapides habent minores, & nigricantes, requiſ ad uſum Melicium inferiores. Majores & meliores eximuntur ex vicugnis, & ſunt virides, aut ſubalbi; Optimi vero ex Tarugis, ſunt craſſi, albicantes ad griseum colorem tendentes, habentque cortices cæteris craſſiores; In nouâ Hiſpania in cervis etiam reperiuntur. Qui ex Indiâ Orientali aſſeruntur, ſunt præſtantioreſ, ſuntque coloreſ olivacei. Secundum locum obtinent Peruviani, tertium quos noua Hiſpania mittit. Indi autem elegantiori artificio eos adulterant, ut pluribus explicat idem Acoſta libro 4. cap. 42.

Ex prædictis patet non eſſe admodum fidendum huic lapidi. Primum quia noſtrorum lapidum eſſe ſus non reſpondent ijs quos Authores ſcribunt. Volunt enim ſudores potenter mouere, interdum quoque & vomitum, quod tamen ſi quis in noſtris experietur, non ſemper verum eſſe comperiet. Dedit ſæpiſſimè hunc lapidem varijs ægrotantibus, nihilque animaduerti illorum quæ de ipſo perhibentur. Idem obſeruantur quamplurimi recentioreſ: Hercules Saxonia inter Italos maximæ tamæ practicus, ingenuè conſiteſtur, ſe, quamvis etiam lapides illos habuerit, ſi præſtantiſſimi Venetijs credebantur, nullum tamen inſignem effectum obſeruaſſe. Ego, inquit, ut ingenuè dicam, dum Venetijs practicaret, maximam huius copiam conſumpſi, nec egregiam operam ſenſi. Scio plurimos quibus exhibui fuiſſe ſanatos, ſed non reſuli in lapidem. Cauſa, quia reperi apud Scriptoreſ quod eo ſumpto ſudor copioſius excitetur, poſt quem ſtatim ſublevantur; Ego tamen non vidi ſudorem prorumpentem, vel ſi apparebat, erat ſudor imperſectus. Itaque quantum ad me abjeci omnem ſpem huius lapidis in hiſ febribus. Fieri poteſt ut ego inciderim, in Sophiſticum, adulterinum. Sed cum Venetijs medicinam facerem, in Primatum ædibus, perſuadebant eſſe omnium excellentiſſimos. Capite de febriliſt peſtiferis. Matthiolus tamen, alijque hunc lapidem laudant, ſed credendum eſt eos habuiſſe quosdam veros, qui apud nos ſunt rariſſimi, ipſeque in Epistolâ jam citata fatetur lapides Imperatoris non fuiſſe genuinos. Valleſius Medicus doctiſſimus Philippi

Secundi Hiſpaniarum Regis Medicus primarius credit libro quarto methodi nullum verum eſſe lapidem Bezoar, etiam in ipſâ Hiſpania, quod ſi Rex Hiſpanorum nullum habuit verum hunc lapidem, multò minus apud nos proſtabit venalis.

Secundò lapides noſtros ut plurimum eſſe adulterinos non minima ſuſpicio eſt, quod ex animalibus eruantur eviſceratis, & occiſis, vixque fieri poteſt ut vnica regio tot ſuppeditet animalia, quin tandem rariores ſiat ſpecies. Tanta enim iſtorum lapidum quantitas in ſolâ Angliâ reperitur, ut miraculi inſtar mihi eſſe videatur, quod non ſiant rariores. Quod ſi reliquis ſimul Europæ regiones conſideremus, ubique pariter abundat. Fatetur tamen Medici qui apud Indos fecerunt medicinam, illic eſſe rariſſimos ejuſmodi lapides, & admodum caros, ab Indis ipſis curioſè in proprium uſum aſſertuari, vnde ergo nobis tanta illorum copia ſuppeditatur, ſi non ſunt adulterini?

Tertio diſſiciliſſimum eſt, & quantum conſpectu, proſus impoſſibile, genuinum à factitio certo diſcernere, tam artiſcioſa eſt quorundam impoſtorum ſolertia. Vidi ego Lutetiæ Pariſiorum quendam, qui eos tam affabrè conſciebat, ut eos ab alijs ipſe qui ſecerat dignoſcere niſi appoſito ſigno non poſſet. Ipſe Saxonia fatetur ſe nunquam indicium certum lapidis ſcite poſuiſſe. Dicunt quidam in medio eſſe ſeſtucam, vel arenam, vidi ego in medio aciculam. Acoſta vidit ſtrobylum, ſed hæc & alia ejuſmodi impoſtoreſ factitijs ſuis addere norunt. Rodericus à Caſtro, libro ſecundo de morbis mulierum ita dignoſcere docet. Præfertur, inquit, Orientalis, lævis, pellucidus, laminofus, coloris ex viridit nigri, inſipidus, cujus puluerem ſi calce & aqua miſceas, colorem reſert ex pallido viridem, quique ſuper accenſos carboneſ injectus in auram penitus evaneſcit. Sed pariter hæc non ſunt admodum certa. Scribunt Authoreſ lapides hos eſſe varij coloris, at noſtri ſerè omneſ ſunt ejuſdem coloris ſubnigri, optimi dicuntur eſſe flavi, raro igitur præſtantiſſimi nobis adſunt, qui raro flavi reperiuntur. Fatetur Acoſta Indos eos adulterare, quod veriſimile eſt, quum in minoris pretij medicamentis id ſæpiſſimè fieri ſoleat. Si quiſpiam igitur lapidem habeat, quem verum eſſe & genuinum certò uoverit, non improbo quin eo utatur, ſi illius vires ſemel fuerit expertus. Id tantum hoc capite monere volui, non eſſe quibuslibet lapidibus adhibendam fidem, veros eſſe rariſſimos, & quod peſſimum eſt nulla eſſe certa indicia, quibus veri à falſis diſtingui poſſunt. Suntque in varijs animalibus, ut equis, porcis, alijsque interdum lapides Bezoaticis omnino ſimileſ, qui tamen nullius ſunt efficacie.

Quoad doſin lapidis Bezoar plurimi illius quantitatem reformidant, quæ ſi ſit medicamentum calidiſſimum, & potentiſſimè efficaciæ. Vidique ſæpe mulierculas, quæ calida remedia ægris propinant ad roborandum, ut aquam cin-

namo-

namque vinum cum aromatibus coctum, aliaque ejusmodi, reformidare tamen hujus lapidis quantitate, & repugnare si quando ad plura quam duo, aut quatuor grana ad summum exhibeatur. Videtur autem ipsis quodammodo fauere ratio, nam dicitur movere sudores. Sudorifica autem calida esse videtur, quia humores attenuant, secant, in cutem expellunt. Ideo tanto calidior esse hic lapis, quo in minori dosi exhibitus id præstat. Sed primo notandum est, sudores hodie hujus lapidis usu raro provocati, ut experientia quotidiana fidem facere potest.

Secundo, si quispiam quam maximam hujus lapidis quantitatem assumpserit, non sentiet unquam se factum esse inde calidior, quod sanus quilibet in seipso potest experiri.

Tertio qui de hoc lapide scripserunt, hæcenus quidam voluerunt esse temperatum, alij frigidum, nemo autem calidum, nullum enim saporem habet, nullumque odorem, quod mirum foret, si adeo calidus esset hic lapis. Verisimilius igitur est, agere proprietate occultâ, non manifesta, cor scilicet roborando, & muniendo adversus malignam vim, unde obiter infero inutilem esse hunc lapidem ad roborandum, nisi maligni, venenatici in corpore humores adfuerint, unde quamvis datus non noceat, frustrata tamen exhibetur.

Quarto qui de hoc lapide scripserunt, in ejus dosi non consentiunt, dedit Avenzoar ad grana tria, quæ dosis est vulgaris, verum illius lapidis non erat Bezaardiens hic noster. Sed Matthiolus præscribit ad grana ad minimum septem, Garcias ab Horto ad grana triginta, fateaturque posse etiam innoxie ad plura sumi. Audivi celebres quosdam Medicos huic lapidi multum confidentes, hanc tamen causam afferre quare minus efficax lapis hic deprehendatur, quia scilicet nimis exigua quantitate sumitur. Sed præterea legi alicubi Edwardo Regi datum fuisse lapidem Bezaar ad drachmæ pondus quæ sunt grana sexaginta, ut pluribus legi potest apud Monardum Fumanellum, Abrahæ conciliatorem. Quia autem, ut diximus, raro bonus invenitur hic lapis, atque etiam ille quem habemus nimis carè vènit, suadeo ut tantum divitibus præbeatur, non autem alijs qui ejusmodi impensas sustinere nequeunt, semperque dosi satis magna præbeatur, aliàs erit inutilis. Imò firmiter credo, posse ad drachmam vnam innoxie assumi, tam benignum atque innocens est remedium. Fumanellus lib. de peste commendat ad drachmam vnam, & Garcias ab Horto refert solere in India ad 30. grana assumi nimis, inquit ille, magna quantitate, nam tamen si nullas noxias facultates contineat hic lapis, rarior tamen est ejus exigua quantitas. Sed si lapis hic est innoxius, pariter magna quantitas est innoxia, ut alij observarunt. Propterea non erit formidandum pueris aliquot illius grana tria, quatuorve dare. Quamvis enim Galenus pueris veteri dare theriacam, diversa ramen prorsus est ratio de lapide Bezaar, nam theriaca calidissimum est medicamentum, varijsque constat

simplicibus, quæ calori puerorum vim inferre possunt, Bezaar autem non calet, sed tantum roborat, qualitate occulta, non autem manifesta. *Hæc Primi Rosius.* Ridiculum igitur est, quod *Thorrerus*, ex eo quod udorem quam sudorem potius moueat lapis bezoar, lapidem bezoar non per se sed cum pulvere rubri pannoni. (abhorret à multis simplicibus & hunc pulverem probat) ad gr. 4. exhibeat. Augenda est dosi secundum Primi Rosium. Deinde non minus prodest aliud sudoriferum non evacuato (si id necesse) corpore, quam ipse bezoar, ut proinde nulla dica bezoar lapidi scribenda. Scrupulus scilicet non movet sudorem, & grana ramen quatuor id præstant! Non sufficio ira me Deus! In debellandis febribus malignis frustaneus eius usus, & tamen grana integra, sex dantur optimo seni Ortio malignitatis gratia! Udorem non sudorem movere, & tamen ad sudorem præscribuntur gr. 6. civi primario! Sisto pedem, ne nihil agam nihil scilicet agendo.

C A P. XXIII.

De Margaritis ac unionibus.

MARGARITÆ ex conchis quibusdam, seu piscibus testaceis, ostreorum valde similibus, in Indico mari vicinioribus sumuntur; quæ si modo differant, parvæ fuerint, *Margaritarum* nomen servant; si crassæ & ponderosæ, *Uniones* appellantur, quia scilicet singuli in singulis conchis inveniuntur, iuxta illud poëtæ Marbod.

Vnio dictus ob hoc, quod ab una nascitur v- *Unionis*
nus, *cur dict.*

Nec duo vel plures unquam simul inveni-
antur;

Huic tamen opinioni refragatur *Ælianus*, & experientia docet in eadem & sola concha multos sæpius uniones generari & reperiri pro pisciculi redundante excrementitio humore, puro & lucido, à quo generantur. Uniones igitur Latini vocant, non quod in unica concha vnicus tantum reperitur, sed quod duo nunquam discreti in eadem inveniuntur, inquit *Rondeletius*. Probantur candore, rotunditate, magnitudine, pondere & lævore, quales reginæ in torquibus gere-re solent.

Generatio autem margaritarum est è conchis multis, sed præstantiores è quibusdam exoticis, quæ reperiuntur tum in mari Persico, quod in oriente est, unde & *orientales* dicuntur, tum in Chynarum tractu & multis Indiæ regionibus, in quibus concha margaritifera ab incolis *Berberi* vocatur, & à quibusdam Barbaris *Cheripo*, ab alijs *Changuo*, quod mater, seu ut vulgus loquitur, *Nacra perlarum* perhibetur.

Magna vero est illa concha, spissa, modice cavata, pectiniformis, non utrinque aurita, sed tantum altera parte, exterius minime striata, sed plana, & aliquanulum flavescens, intus levis, splendida & argentei coloris. In illius carne generatur

margarita, vt in filla grando, vel in vesica calculus, aut in alijs partibus lapilli. Vidi siquidem virum quendam, qui lapidum quantitatem per secessum excrevit, quorum singuli castaneam aut glandem æquabant.

Lapides in multis partib. generari.

In illustri viri cadauere sec̃to res lapides in hepate reperi sunt. Vidit quendam Fernelius, qui è thorace multos lapillos margaritis similes cum spūto eduxit.

Vniones quid.

Sed ad propositum redeam, conchæ, quas matres vnionem vocant, aeris expositæ hiant, vel ferro aperiuntur, atque intus vna cū carne margaritæ reperiuntur, quæ re veranecossunt, nec partes eorum pisciculorum, sed quid ille adnatum, & veluti excrementum, ad testarum instar, quibus reguntur, concretum & splendens. Verum exterius scabrum est & impositum, interius læuissimum & alpeſtu pulcherrimum, videturque esse vulgaris *Nacra perlarum*, seu *mater margaritarum*, quæ naturaliter nunquam, sed arte tantum profertantur.

Majores sunt, quæ ex maioribus conchis, atque ex alio mari sumptis erunt.

À mulieribus tam studiose quærantur, vt nulla etiam mediocritis fortunæ se satis ornatam credat, præsertim Lutetiæ, si è collo suspensas margaritas, *Perlas* vocant, non gestarit.

Earum vero vsus plurimum ad rem medicamentariam commendatur; vno enim consensu recentiores cum veteribus margaritas valde cordiales asseuerant, & ad cor exhilarandum imperant. Ex his arte Chymica solutis, liquor perlarum, vt vocant, habetur, de quo Spagyrici multumulta, & sæpius ridicula prædicant & promittunt.

Historia cuiusdam mendacissimi Empirici.

Novi Lutetiæ chirurgulum empiricorum astutissimum, qui sex aureos postulabat, quod hyrudines duas egrotò admovisset; quod cū mirarentur multi, maiorem, inquit, mercedem deberem efflagitare, quia mensem integrum illa duo animalcula liquore perlarum cibavi.

De margaritis & conchis, in quibus generantur, deque illarum natura, præstantia, duratione & vitibus, doctam apud Rondelium lectionem habes, lib. I. de Testaculis, cap. 51.

Præter Margaritas autem Europæ, Asiæ, Africae & Indiæ occidentalis, peregrinas, datur quoque in Germania, in Bohemia scilicet. & maxime in Bavaricæ fluvij Regeno & Ilisso, de quibus docte scripsit Geigerus. Vidi ego in Odera & piscinis juxta Arolensem Arcem non procul Cassellis eiusdem generis conchas Margaritiferas.

Non incommode autem quærit prædictus Geigerus an Bavaricæ vel Germanicæ Margaritæ magis profint Germanis & Bavaris quam Orientales: Hoc ita esse probat seq. modo. Sicut enim terra (philosophatur) cuique Regioni victum & amicum exhibet: Si non ad superfluum voluptatem, tamen ad necessitatem sufficientem: sic etiam rerum ipsa Mater, eademque parens Natura, quæ omnibus providit abundanter, medicamentorum sufficientiam distribuit necessariam. Vna quæque Patria sui Elementi in se continet matrices, sibi que ipsi, quod est necessarium exhibet, suis quibusque tectis & regio-

nibus suæ genti, suo climati, suo cælo, suo seculo, Natura herbas producit & alia, atque temperat: & vbi malum aliquod vel morbus, ibi proxime à Natura remedium exhibetur opportunum, ne longius à nobis sit medicandum. Ideo Ruellius non immeritò dicit: nullam medicinam partem incertiorum esse, quam illam, quæ alio orbe, quam à nostro petitur. Verè etiam Agrippa dicit, stultum esse ex India petere, quod domi habemus, existimantes propriam terram, neque Mare sufficere, pati ijsque rebus peregrina, frugilib. sumptuosa, facile acquisibilibus difficilia, & ab ipsis vsque terræ finibus importata præferentes. Quod per axunginem auri & argenti siue terram sigillatam probatur, cum æquè bona circa nostras auri & argenti fodinas habeatur quam in Turcia, Silesia; & alijs longè distitis locis. Et vt videmus Turcarum, ludorum, Æthiopum, & Christianorum mores & naturam diversam: ita etiam crescentia secundum quatuor mundi plagas & diuersa climata provenientia sine dubio differunt, ac sæpius quæ apud alios sunt alimenta, apud nos medicamenta sunt, vel apud nos alimenta, apud alios venena vt Dioscorides, & Galenus de Persicâ arbore, quam in Perside exitiosam esse, translatamque in Ægyptum mutatâ naturâ innocuam & in cibos receptam referunt. Confirmatur etiam per radicem Aronis, quæ radix in locis nostris frigidioribus adeò fervens & mordax est, vt mandentium os & fauces exurat: At quæ in Lydiâ prope Cyrenem urbem provenit, exteriori formâ nostræ plane respondens, dulcis & grata esse dicitur gustu, vt raparum instat homines in cibo sine noçumento vti possint.

Et quamvis exotica majores haberent vires, sicuti desidioli nostra non inquirentes, ac ex peregrinâ arrogantia pete-grina semper sectantes asserunt: qui non communem salutem, sed suæ negotiationis compendium quærant, persuadentes nobis, non nisi pretiosa quæque plurimum prodelle: Tamen illa non nisi in sui climatishominibus, quibus creata & producta sunt parabilibus salubria.

Pari modo se res habet cum Margaritis: quæ quia nostris corporibus tantopere conueniunt, natura quæ omnibus cumulare prospexit, factum est, vt illæ apud nos quoque nascerentur, nobis per signaturam magicam, hoc est per indicem officij, essentia, ac virtutis latentis ostendens, vsus earum commodum futurum in plurimis malis & affectibus totius corporis humani. Quod experientijs plurimis confirmatur.

Primo in lue venerea: dum hoc optimum anno primo & autumnali tempore viginti quatuor personas sub cura habuissim, illorumque articulis solito more Mercuriarum ex Mercurio sublimato applicare iussim: id, cum multis operum tulisset, alijs vero quorum natura dissolutior erat, cor infestare cum notabili iactura virium & consumptione patium cepisset, horrendis insuper exortis symptomatibus: margaritas nostras Bavaricas magistraliter præparatas cum aquâ de corde cerui copiosè satis illis exhibere iussi:

iusi : quibus assumptis , illicd vires resum-
psete, absolutaque curâ, in tantum convalue-
re, utin hoc usque tempusâ morbo illo libera-
ti in optimâ valetudine vivere non desce-
rint.

Secundò in febribus tam continuis quam
intermittentibus, etiam contumacissimis, jam-
quæ ad Hecticam desinentibus: cum nullis re-
mediis cedere vellent, singulis diebus mane &
vesperi scrupulo uno ad drachmam semis Ma-
gisterii Perlarum Bavaricarum exhibui, tanto
cum fructu & levamine febricitantium, ut pau-
lò post à tenacissimis febribus imò Hectica ipsâ
liberati fuerint. Quod plurimorum tam au-
licorum quam civium & exterorum testimo-
nio confirmare possem.

Tertio in pictoris puero Epileptico. Hic
postquam secundum paroxysmum epilepticum
in Nosocomio Electorali S. Elisabethæ sustinui-
set, præmissio lenitivo, ter aut quater Magiste-
rii Perlarum Bavaricarum drachmam semis in
aquâ Epilepticâ Langij assumptis: quo factò, nul-
la amplius invationes epilepticas sensit, ex in-
tegro convaluit, & ad hoc usque tempus inte-
grâ sanitate apud Magistrum suum fruatur.

Quarto in Polono dysenterico cum ulcere
intestiniotum tenuiorum sordidissimo. Is, cum
omnibus vitibus destitutus, & ob frequentem
alvidejectionem quæ ad sanguinem usque ur-
gebat, plurima animi deliquia percipere solisset,
ut planè mortuò quam vivo propinquior esset:
præmissis præmittendis, Magisterij Margarita-
rum Bavaricarum ad unciam semis in libra una
& semis emulsionis amygdalæ chalybeatæ fre-
quenter exhaurite concessi (summopere enim
suicidolosus erat) post cuius usum, vires iterum
resumpserunt, ulcus consolidatum est, alvus as-
tior reddita, pristinaque sanitati restitutus
fuit.

Quinto non minorem fructum senserunt
ex margaritis Bavaricis Maniaci & Melan-
cholici : in illis enim, cum continuus furor &
inquietudo: in his verò timor, tristitia & de-
spectatio, simul etiam anxietas cordis, nullum
somnia admittent: per emulsionem ex
semine papaveris albi, margaritis Bavaricis, ad-
ditis aquis refrigerantibus cordialibus, & pau-
culis aliis, furor mitigatus, caliginosa melanco-
lia discussa, & placidus somnus illis inductus
est : unde quietiores redditi, paulò post adhi-
bitis aliis evacuationibus, pristino vigori red-
diti sunt.

Nec silentio præterite possum duorum me-
lancholicorum, quos hoc primum anno in No-
socomio Electoralibus sub meâ curâ habui,
perversa facinora : quorum unus noctu in
posteriori parte lecticæ, dormientibus aliis,
se suspendio interimere volebat : cumque jam
jam pendisset suffocandus, proximè illi ac-
cumbens ex strepitu experscens, ministro æ-
grotum clamat, videret, quid sibi isti ronchi al-
tiores & inordinati vicini sui vellent ? hic, ve-
lociter accurrens, cum ægrum pendentem de-
prehendisset, terribi primo instanti, illicd ra-
men resumpsit animum, cultroque quem casu

forte deprehenderat, funiculum, quo collum
sibi constrinxerat miser, abscidit : Semianimis
& propè suffocatus æget diu spiritum resume-
re non poterat, tamen cum tandem liberius
meate cepisset, medicamentis debitis postea
adhibitis, brevi à melancholiâ suâ liberatus
fuit. Alter cum semetipsum lædendi autem
intestificiendi occasionem nullam accepisset,
postquam diu deliberasset, tandem ad Latrinam
secedit, cultrumque quem forte in manicâ oc-
cultaverat, jugulo magnâ lædendi clamorem
inde edit ingentem: hoc percepto, cum minister
ægrotum accurrisset, ægrumque humiprocu-
mentem, seque in sanguine suo volutantem de-
prehendisset, ægrumque brachiis sustinens le-
cto suo accommodat : tum vocatus ego,
sanguinis hæmorrhagiam suppressi, vulnusque
spacio octidui consolidavi : convaluit inde, &
hunc in diem usque bene vivit.

Sexto in suffocatione uteri cum multorum
admiratione vires suas edidit margaritæ Bavaricæ : quippe per se, & cum aquis cordia-
libus ad drachmam vnam sæpius assumptis,
non magna uteri fastidia amplius sensit histe-
ricæ feminæ.

Septimo in oculorum fluxionibus & macu-
lis, per applicationem pulveris margaritarum
Bavaricarum tenuissimi, per se, aut collyriis
immixti, mira expertus sum: multorum enim
visu ratione humoris affluentis exsiccati plu-
rimum corroboratus est, maculæ illæ tan-
quam impedimentum visionis deterse & con-
sumptæ sunt, & denique visus taliter acutior
redditus est, ut jam objectum à longè, quod
antea in propinquo non poterant, cernere
liceat.

Plures experientias in medium proferre pos-
sem, quas tamen ne longior sim, lubens præ-
tereo, interim pro certo affirmans & conclu-
dens rationibus & experientiis supra allatis,
Margaritas nostras Bavaricas in viribus æ-
quales esse Orientalibus & Occidentalibus.

C A P. XXIV.

De Vmbilicis marinis.

VMBILICVS marinus vel integer pisciculus
est, cuius meminit Rondeletius *libr. 2. testaceorum*, cap. 38. & 39. vel pars, & velut os, aut re-
gumentum alterius majoris. Prior turbina-
ta ac parva quædam concha est, ita vmbilico si-
milis, ut nullus, qui viderit eam, vmbilicum non
nominare possit.

Est alius vmbilicus, totus osseus, *Bellericus* & *Bellericus*
Belliculus marinus in officinis dictus, qui vel te-
sta, vel os alterius putatur. Multis enim pici-
bus ossa quædam insunt, quæ vel ad spinarum,
quibus vitam suam timent, insertionem natu-
ra tribuit, vel ad corporis firmamentum & mo-
tum. Sic Sepia suo stabilitur osse, sic Raie dorsum
ossiculis pluribus spinosis atmanitur, quæ levi co-
acta facile à toto corpore se jungitur, nec male
forma & magnitudine, spinam se exemerit, vmbi-
licum marinum repræsentant.

Vmbilicos ergo marinos in pharmacopoliis *vmbilicu-*
frequentissimos cum Bern. Deslennio suspica- *marinus*
mur, unde.

mur, à marinis animalibus desumi, & in litoribus cum reliquis lapidibus sæpius inveniiri, non tamen lapides similis cum iisdem generis esse. A quibusdam *gemma marina* dicuntur, non tamen vires habent adeo eximias, ut inter gemmas debeant reponi. Forma illotum notissima est, color in quibusdam albus, in aliis rubellus. Frequenter vaneunt in celebribus totius Gallie civitatibus.

C A P. XXV.

De Dentalio.

DENTALIUM concha parva quædam est, oblonga, candida, exterius asperula, intus lævissima, tubuli modo concava, & altera parte canini dentis iustar acuminata, vnde Dentali nomen. Testa enim dentis æmula, in quo vermis ptoceatur & vivit oblongus & tenuis pro concha concavo, qui foras interdum sese exerit hauriendæ aquæ & quaritandi victus causa. Nasctur cum suo tubulo, & veluti fistula testacea in saxis marinis, & super concharum vetustarum testis. Eandem habet virtutem ac umbilicus marinus, & reliquorum pisciculorum conchæ, quæ *unguenti citrini* æquæ possunt ingredi compositionem.

C A P. XXVI.

De Antalio.

ALIVD quoddam testaceum marinum Antalium in pharmacopolis dictum sequitur, cuius parum frequens est in arte medicamentaria vltus, *unguentum citreum* si exceperimus.

Tubulus est testaceus, in mari prognatus, digitum minorem longus, foris striatus, intus lævis ac concavus, è cuius alveo eductus est piciculus parvis magnitudinis.

Videtur inesse parvulus piscis, quem Athenæus *Solenem* nominavit; nam *Solen* ex concharum longarum genere est, duplici constans testa lævi, tenui, arundinis modo cava, & extremis duobus semper apertis. A Plinio *dactylus*, seu *digitus* vocatur, quod is digitum humani longitudinem, vel vnguis similitudinem, ut malum nonnulli referat. Vt sit, *Antalium*, quo officinæ vturnetur, satis est vulgare; & desierit, non valde pretiosum & eximum medicamentum deest, cuius loco conchylija quævis, ut *peccilines marini*, *buccina* & *conche* omnes, præsertim albæ & striatæ, quas peregrini è martillius montis percelebris, qui D. Michaeli sacer est, advehunt, possunt substitui. Omnium enim vis æque convenit ad vnguenti dicti confecturam: ad aquam accedit & aliud, ne quidem verbo tenuis satis notum, quod alii *Amentum*, alii *Amiantum* vocant. Adhuc enim certatur, post gravissimorum virorum disquisitionem, an amentum sit *Amiantus* lapis ille, qui ex albo virefcit, & à multis *alumen scissum* vocatur; à quo tamen non parum distat.

Alumen enim scissum vim habet astringen-

di manifestissimam, & prunis injectum vitur. Plumeum vero acre est, & à flamma tutum, nec male vocatur *Amiantus*, vel forsan *Amentum*, aut *Amiantum*, quod *unguentum citreum* admittit. Hoc tamen certo asserere non ausim, cum *amenti* vox barbara sit, à paucis, imo nullis, ut credo, intellecta, ut ex varia auctororum, qui de Amento locuti sunt, opinione constat. Theophrastus enim nomen arboris putat; Matthæus Sylvaticus vitrum coctum; Manlius gypsumustum; nonnulli sebum, seu axungiam viri; alii talkum, seu lapidem specularem, qui re vera huic vnguento valde convehit, ut etiam alumen plumbeum; quod non sine ratione Pharmacopæi pro Amento, seu *Amiantho* usurpant.

In officinis quoque fit sæpe mentio de Blatta bizantia, quæ conchylii operculum est, ei simile, inquit Dioscorides, quod purpura piscis integitur. Illarum similitudo tantum est, penes substantiam & facultatem, non formam: nam regumentum purpuræ rotundum est, ex Rondeletio, conchylii longum & strictum, quod in lacubus nardiferis invenitur, suavem ideò spirans odorem, quod inibi conchylija nardo vescantur, diciturque *Vnguis odoratus*: halitum enim *castorei* quadam tenuis spirat. Ejus autem historiam non solum describo, quod nulla medicamentorum ingrediatur, quæ in nostra officina congeruntur.

C A P. XXVII.

De Testudinibus.

TESTUDINES vel aquaticæ sunt, quæ scilicet in mari aut aqua dulci vivunt; vel amphibie, quæ partim in terra, partim in aquis, aut locis palustribus ac lutosis. Vnde Plinius in genere eas omnes quaternario numero complectens; cap. 4. lib. 32. nat. hist. vocat *marinas*, *Emydæ*, *terrestres* & *lunarias*. Emydas interpretantur, quæ in aqua dulci vivunt.

Est autem testudo animal caudatum, quadrupes, squamatum, ingratum visu, cuius testis forma quædam ovali, longa, lata, intus concava, exterius instar scuti extuberans, sub qua collum, caput, pedes & caudam modo recondit, modo foras, prout vult, exerit.

Sola inter squamata animalia renes & vesicam habet, ex Aristotele c. 8. & 9. lib. 3. de part. animal. Ova durioris testæ & bicolora edit, ea que in scrobe effossa, forma dolii reponit atque cooperta, & complanata terra, postea incubat, sicque sætus excludit.

Testudines tantæ magnitudinis esse in Indico mari Solinus refert, ut testis duabus superna parte junctis inferna diductis, Indorum vulgus suas ædes constituat, in quibus numerosa familia non arcte recipiatur, & à quibusdam usurpantur cymbarum loco, qui illis deest navigant inter insulas rubri maris.

Apud Troglodytas cornigeræ, sed minores inveniuntur.

Sunt autem testudines & in re cibaria & medicamentaria vltus magni: decoctum phthificis & attenuatis testificandis valde conducit: ob id vtiliter ad lymphi resumptivi confectioem accedit.

Caro

scissum & plumbeum, dicitur.

Blatta bizantia.

Vnguis odoratus.

Testudines gener. Emyda.

Testudo pes, squamatum, ingratum visu, cuius testis forma quædam ovali, longa, lata, intus concava, exterius instar scuti extuberans, sub qua collum, caput, pedes & caudam modo recondit, modo foras, prout vult, exerit.

Mira testudo.

Vit.

Caro à multis suavissime editur: animal tamen est adeo deforme capite, cauda, pedibus serpentes, forma, colore, maculis referens, ut naturam ipsam nobis intensum esse, & insalubre notare videtur. Quod etiam fatenruchi, apud quos in deliciis est; verum apparatus & condimenta reddunt minus noxium, sine quibus innoxie vix ingeri possit.

C A P. XXVIII.

De Ranis.

RANIS utuntur integris Myropolæ ad emplastrum *Vigontii* compositionem, quod author descripsit, ad gentis suæ morbi curationem. Probate earum decoctum Sylvius ad dentium doloris sedationem, si eo os colluatur. Valet etiam cinis cum *pitce*, secundum Dioscoridem, vel potius cum *melle*, secundum Plinium ad expellendas inanitates Alopeciarum. Unguenta & emplastra, quibus permiscuntur, siccandi, dissecandi quæ vim habent, præsertim in juncturarum doloribus. Contra serpentem omnium venena pro antidoto sunt, inquit Dioscorides, si ex fide & oleo decoctæ edantur, jusque earum itidem sorbeat. Ranæ venenæ.

Omnes autem Ranæ efculentæ minime sunt; earum enim multe sunt varietates, nam quædam in aqua tantum delectantur, majorem partem vitæ in illa transigunt; aliæ in solo aëre, quædam amphibie, quæ æque in aqua & terra sicca degunt.

Ex aquaticis, nonnullæ in aqua palustri ac cœnosa vivunt, & perniciose sunt, ad bufonem enim naturam accedunt; aliæ in aqua limpida, ut fontium, & fluviorum, quæ non insalubres sunt, & inter cibos referuntur.

Ex his, quæ in aridis locis victum quaerunt, aliæ, inter arundines, aliæ in rubis, ac vepribus, & fruticibus vivunt: ille *calamita*, quæ omnium minima sunt, hæc *Rubeta Lacinis*, *Phrynoni* Græci dicuntur, quæ palustribus non tum minus perniciose, veterani *Dryophres*, quæ quærens scandunt, & in his, & sub his degunt, quæ sunt viridissimæ, & *Diopetes*, quæ per tempestates & imbre tepidos ex aere decidunt.

Omnes autem hyeme mutæ sunt, atque inter eas vocales tantum sunt aquaticæ, quæ circa hyemis finem, & veris initium solummodo coarexare incipiunt, quando scilicet in aquis putribus secus vias *gyrini* procreantur, quos male ranarum sperma, aut ranarum pullos nonnulli vocitant. *Aristot.*

Hinc Chymisti cujusdam à multis irritetur medicina, qui aquam spermatis ranarum ad omnes oculorum, faciei, totiusque corporis phlegmonas imperat. Posset enim totius Gallie ranas venari, exenterare, vasæ feminalia perquirere, secare, exhaurire, nec unquam suæ campanæ fundum illarum spermate oblinire.

Gyrinos autem sponte ex limo terræ nasci, nec in ranas abire experientia docet, & doctissimus Rondeletius notum fecit, libro de palustribus. Sunt vero ranæ omnes malignæ & est perniciose.

ciose, præter aquaticas, ut etiam, quæ inter eas punctis pluribus nigris sunt maculatae, bufonum ritu, quorum naturæ sunt participes. Et qui efculentis sæpe vivunt, ait fide dignus author, colore plumbeo inficiuntur, propterea non cibi, sed medicamenti ratione sumi debent. Reddunt enim corpus putrefactioni opportunum.

Ad emplastrum autem Joannis de Vigo confecturam, alii ranas palustres, alii rubetas adjuvant. Ego amphibias prætulerim.

Rubetæ enim, & quæ in vepribus, dimetris, locisque siccis degunt, venenatae cum sint, & acriores, qualitatem quandam medicamento impertunt, quæ id ipsum curam vellicat, & pustulas interdum excitat: aquaticæ vero inefficaces. Quæ in aqua parum, & partim in solo viciantur, ut mediæ, sic eligendæ.

De Ranis & Bufonibus (loquor verbis Helmontii) pro Peste multa protulit Paracelsus, confusa tamen qualiter. Multorum interm aaviditates, atque oculos aperuit. Etenim bufones mulieribus, pro ut & ranas, viis convenire asserit, & quidem baculo per caput transiisso, suspendi, atque sicari voluit. Mentem ad hoc nullum elegit. Promittit tandem bufonem sic siccatum (de ranis autem nihil profectus) buboni apotitum, ita in fe totum virus Pestis tractatum, ut successivè in quartum, quintumve bufonem usque, omnes mirabiliter intumescant. Adeoque veneni quantitatem per bufonum numerum conjicit. Vult & siccatum bufonem prius macerari atque emoliri in aqua rosacea. Arramen velle sibi Paracellus inconstans, vel aliud sibi præter bufonem Zenexon delegit. Siquidem scribit bufonem valere solum in Peste inguinum & mulierum. Ad alias autem pestis aëris vires attrahentibus; summumque in carnativum Vulheris cœlestis (sic pestem vocat) aurum & gemmas. Imprimis fateor, me bufones applicuisse bubonibus & escharis, tam in pectore, capite, mammillis, quam alibi tam in viris quam mulieribus; ac ubique non sine prompto juvenine, & doloris mitigatione. At imprimis nunquam vidi, applicatum bufonem intremuisse tantillum. Quod & idcirco ridiculum deinceps duxi. Deum æque frivolum est illud Paracelsi. Quod scilicet Pestis nusquam alibi occurrat quam poneantes, sub axillis & in inguinè: eod quod sagittarius cœlestis non fertur alias. Siquidem vidi veram & lethalem pestem, ubi vis, toto corpore se ostendisse, nedum escharis, vesiculis, pustulis & tumoribus: sed etiam vibicibus atque stigmatibus. Itaque putavit Paracelsus idem accidere bufoni exiccatum, quod vivo animali venenis assumptis, punctoque à serpentibus contingit, vel per venena plantarum, & animalium inter impro. Quasi Pestis humana venenum bufoni foret; hocque si contingeret, non bufo Pesti, sed Pesti bufoni imperaret. Nec etiam cadaver siccatum sentit, quæ sibi viventi erant venena. Nec tumet cadaver, itumescit.

à serpente. Cadaver namque, si non senserit, nec tumefaciendi energiam retinuit. Ignoravit itaque Paracelsus, quod intumescere, sit proprietas Archei viralis, quodque non nisi occasionaliter tumor à venenis procedat. Mirabar insolentem, Paracelsi hoc scitantis, audaciam. Nam bufo exsiccatus uti sex horis maceretur, semper tamen tumefactionis incapax. Mora enim macerationis, in celeri morbo, periculum, atque jacturæ plenum est. Ego itaque maceravi, tepida aqua paucula: qui loco dolenti appositus, mox dolorem lenivit. Equidem si quicquam in nobis, in cadaver bufonis expiraret, quod ibidem detineretur materialiter, eadem via qua intrasset in bufonem, exspirasset. Ergo tumescencia est actio vitalis Archei, efficienter & effectivè. Veneni autem est actio occasionalis, quæque ideo in Archeum mortui siccæque bufonis nulla esse potest.

Archeus itaque cum desit exsiccato bufoni: non potest esse causa tumescencie in bufone. Nam venenum cessat esse venenum, in respectu rei mortuæ. Cum venenum, dicat relationem ad aliquid vitale. Cognosco Paracelsum nullam habuisse actualè praxim pestis; multa quidem parumq; conformia scripsisse, pollicitus plurima, ex relatæ aliorum hausta, credulitate. Hybernus Butlerus, me consilio, Londini aliquot millia, peste curaverat, hostium accusationibus postmodum, in arce Vilvordia detentus, me adjutore libertatem nactus est. Jusserat enim bufonem magnum, mense Junio post meridiem capturn, tibiis suspenderem prope focum, illicque subtenderem patinam è cera flavatandem à triduo suspensionis, bufo evomuit terram, & aliquot insectas, ambulantes nimirum muscas, nitentibus alis sub viridi colore quasi deauratis. Mox autem à vomitu, bufo oblit; nec ante triduum evomuit, licet pronus penderet. Dixit autem mihi, quod sat remedij haberem, curandis 40. millibus Peste correptorum, promissitque se mihi ostensurum rei causam. Sed repente in exilium profectus abiit. Saltem ego has sordes vomitu rejectas, itemque exsiccatum bufonis cadaver, separatim in pulverem tundi jussi, & cum tragacantho trochiscos formavi, quibus feliciter sum usus tam ad præcautionem Pestis, quam ejusdè sanationem. Dein Julio mense, de crescente Lunâ, veteres bufones cepi, quorum oculis scæbantur albis vermicibus, nigrisq; capitibus prominentes, adeo ut uterq; oculus, totus in vermes transformatus esset, fortassis 50. numero, in singulo oculo totum foramine, vermes erant densè compacti, quorum capita foris eminebant, & quoties aliquis egredi vel prominere conateretur, statim bufo, appositâ manu, egressum verbat. Hos autem bufones ad vomendum coactos, (ut dixi) per suspensionem, reperi dare excellentissimum venenon. Vermes autem in patinam ceream deciduos, simulque cum eo quod per vomitum rejecit, in trochiscos parvulos redegi addito cadavere bufonis, & cerea patina. Gestati autem trochisci ad mammam sinistram, arcebant contagium, & loco infecto alligati, statim virus extrahebant.

Erantque trochisci promptiores, ac validiores, si in usum aliquoties recidissent, quam recentiores. Reperi autem amuletum pro Peste, longe validissimum. Nam si serpens comedit terram, omnibus diebus vitæ suæ, quia fuerat peccandi organum. Bufo comedit terram, quæ evomuit, omnibus diebus vitæ suæ. Testimonio autem adeptæ Philosophiæ, gerit Bufo odium in hominem, adeo ut aliquot herbas, suo tabo inficiat, homini usuales: idque in spem necis. In eo autem differt à serpente, quod viso homine, terrorem immensum concipiat naturali dono. Qui terror ab homine, naturalem energiam sibi acquirit & imprimit, contra imagines terribi Archei in homine. Siquidem terror Bufonis, interimit, & annihilat ideas terribi Archei humani, eò quod terror in Bufone, est naturalis, & idè radicaliter ac per totum illi, etiam mortuo incorporatus: Idea autem terroris in Peste: est tantum accidentalit, & fluxa. Ergo bufo naturâ suâ tumidus ab homine, odii sui imagines auget, vitæque intendit, ut saltem clanculum, ac Pestem instar noceat. Hanc autem proprietatem sigillarem odii simul & terroris, gestat in capite, oculis, & loco concupiscibilis potestatis. Caput itaque & oculi, adhuc vivo animali, in vivos ac veros vermes (quales caseo innascuntur, nisi, quod extremum capitis nigricet non nihil) transmutantur. Tandem namque cum vita, vermium tanta multitudo excidit, quod vivo adhuc animalis rota cerebri theca, verminosa esse videatur. Terribile sane, & quæ singulare signatum, terribilissimo morborum dicarum. Saltem ex inimicis nostris, & de manu eorum, qui oderunt nos (remedium nempe) siquidem odium in nos, terroque bufonis, præparant nobis sanitatis medelam. Est namque nostri odium, bufoni ideo vernaculum, ac naturaliter incorporatum: quod totus per totum, odii Ideam gerat: perinde ut saliva rabidi, per accidens Hydrophobia metum. Cæterum quo terror nostri, odiumque innatum in bufone, ascendat altius, fortiusque sui imagines imprimant, suspenditur bufo eminus prope focum, in aspectu nostri. Crescitque odium & terror ideo, in mortem usque. Quod autem bufo per conceptus suos, ideas generet, mox ostendam, per ipsius mortem repentinam. Nunc saltem dico, quod projecerim bufonem in lacunam, muro cinctam, qui sequenti mane perierat aquæ innatans turgidus. Habebat autem dorsum, frequenti nigro stigare, conspersum. Quibus signaculis conjeci, quòd remedium gerat adversus Pestem etiam ferocissimam, quæ nempe post celerem mortem, sua edit signa. Spemque addit, si pro ferocissimâ, morte quæ velocissimâ, remedium promittat, nullò præstantius pro quavis ignaviore dederit. Ut autem mecum tyrones agnoscant, quantum imago odii, in hoc arcano operetur. Notandum autem omnia, quod Pestis humana, non attingat bruta, ut neq; vice versa. Eò quod virus nullum, operetur citra fermentum humanæ mumiæ, sive symboli

tonsonantiam. Etenim siue fermentum istud fluxerit, ex corpore infecto, veste, charta, auræque pestilenti siue demum è nobis oriatur, claudaturque sub tartaro cruoris. Saltem utur sumatur, Pestis, nequit inficere quemquam, absque communione fermèti. Hæc igitur icon virulentæ odii, & operans imago, hoc denique terroris feminale simulacrum in bufone, enecat fermentum mumiale, sine quo scilicet venenum pestilens consistere, ingredi, ut nec appropriari, nobis potest. Hic inquam modus est operandi in Zenexton, quo scilicet impeditur pestilentis auræ communicio. Quatenus tartarum cruoris excrementosum, ac evaporantem, privat fermentum mumiale. Atque in vicem eius, adfert fermentum ablativum veneni Pestilentis, siue iconem necantem fermentum pestilens. Eo quod quasi in momento interimat fermentum mumiale, contagii fontem, vel saltem fomitem, nimirum si jam sit præsens: impeditque futurum, quo minus invaleseat. Sicque interimit immediatum inhaesionis subiectum, ne coaptetur. Fermentum igitur facile intercidit, si inhabilitetur, ne succrescat sedes pestis. Cum alioqui omne fermentum, sit mera cuiusdam odoris tinctura. Neque enim pestilens virus atteritur à veneno bufonis, actione primaria destructiva aut debellativa: Sed actione secundaria, quatenus idea odii aut terroris Pestilens, extinguit fermentum, quo mediante, venenum Pestis subsistit, acque pergit inficere. Etenim cum venenum Pestis, sit productum imaginis, terroris Archei, in odore fracido, auræque mumiali stabulaculo: tollitur etiam hoc fermentum copulans, medium appropriativum, & immediatum subiectum veneni, manetque deinceps duntaxat subiectum fracidum, ut ante, sudore tenus profligabile. Unde constat, quod zenexton, saltem præcaveat appropriationem primario, simulque tollat sigillum, siue quidditatem essentialem Idæ virulentæ terroris. Enim vero Domina de Rommerswale, Toparchia Wechovem, nobilis, affinis, & proba matrona, mihi in candore retulit, se quondam roto pomeridie spectasse duellum, araneæ & bufonis. Hic enim, dum se superne ab aranea descendente, idem sentiret, & capite, confestim se intumescere, confugit ad herbam, quam lambebat: ac celerrimè curatus, detumuit, unde iteratam pugnam aggressus, iterato quoque idem fuit in capite, & ad eandem herbam properavit. Idque dum jam tertio accidisset, spectatrix, tædio affecta, plantam cultro excidit, (erat autem plantago augusti folia) dumque eò quarta vice bufo rediret, nec istam herbam reperiret, celerrimè totus intumuit, & terrore percussus, mox obiit. Non autem se contulit, ad plantaginis eiusdem plantas vicinas, ac frequentes (etenim imago conceptus, metus atque tristitiæ, mortem acceleratam parit, spes perit remediū celerrimi, in morbo furiosissimo) dum namque suam non reperit plantaginem, qui antea spe statim convalescendi dimicabat: Statim metui, atque terroris idea, despectans, obiit. Pater enim hinc, huius bestiolæ pavor imensus, magnitudo & violentia Idæ pavoris, ex celeritate mortis conjicitur. Etenim

confestim sanari, intumescere, ac statim perire, aperiunt; in hac infecta fore momentaneum, ac præsentaneum in Peste remedium, ut & toxicum, fore suum cuique terroris conceptum, in Ideam formatum. Quippe Idea eiusmodi dualitatem cum vita servat, ideoque etiam illa, hanc subplantat. Neque etiam bufo vivens, magni momenti Zenexton; experienti mihi præbuit. Oportet namque granum emoti, si eius fructum expectemus; terroremque in bufone aucti convenit nostri, nam ut nostra pestis, non est bufoni lethalis, aut contagiosa: ita terror bufonis, terrorem pestis Archei nostri, ne quicquam auct. Ac nisi terror; desinat esse conceptus aliquis; sitque redactus in Ideam activam, ut in Archeo non parit toxicum Pestis: ita neque in bufone, efficit remedium. Ad hoc namque requiritur, nedum ut bufo præ timore toxicæ, aut deficientis plantaginis, moriatur, occidaturque à proprii conceptus terrificæ Idea: Verum necesse est, ut bufo præ nostri terrore, languendo pereat suspensus prope focum, &c. Nam tunc terror ille lethalis, nostro Archeo inferior, & confermentabilis, parit Ideam lethalem bufoni; nobis autem proficuum. Symbolizat nempe cum terrore nostri Archei in quantum participant terrores, in imagine terrificæ. Sed quia terror bufonis, non est nostras, ideo toxicum fabricat, contra toxicum pestilentis terroris ab Archeo formati, in ideam virulentam Pestis. Est nempe Zenexton in bufone optimum, à Patre pauperum homini ordinatum. Considera quæso bufonem mecum, qualiter è fracido mucro oriatur, inter rimas lapidum, ibidemque citra cibum vivat, adolescatque per annos pluri-mos: Elaxis nempe contractis, non tarus bufo Parisius eruitur, qui forte per seculum ibidem detentus fuit. Nec enim edit, antequam respiceret. Bibitaque semel aura, mortis demum, ac diminutionis leges subit. Vixit etiam solo, suæque Archeo antequam respiraret. Cætera creatura ferè omnia, in petra, putrescunt. Bufo verò, in liquore fracido, nutritur, ac adolescit intra petram.

Hinc conjicitur etiam, quod sit animans destinatum divinitus, ut Idea sui terroris, virulenta quidem sibi, nobis, nostræque Pesti, sit toxicum in terrore. Nam ut ex præfatis sat patet, quod bufo, nostræ contemperationi, & adaptationi, sit maximè incongruus: Ita terroris Idea in bufone, est ipsi terrori pestifero in nobis, valde pestilens. Cum igitur bufo, sit infecta, hominis aspectu pavidissima, quæ in se tamen, terrorem ab homine, simulque odium in hominem, format in imaginem, siue ens activum reale, & non sola consulaque apprehensione subsistens (pro ut jam ante de Ideis prægnantis, itemque canis rabidi, &c. nude est demonstratū) Hinc contingit oxiri venenum ex bufone, interimens virus terroris pestilens in homine, unde nimirum Archeus invalefcit, nedum sentiens, extinctam in se Ideam pestilentem: sed insuper quia agnoscit aliquid terrestri, pavescere, atque fugere, se longe inferius. Sic namque in omni bello, atque duello, è pavore hostis conspicuo, animus hostilis roboratur. Est autem bufo tantæ formidinis, ut si po-

strus directo aspectu, ante te, ipsum aliquandiu intueatis intentis oculis, per horæ quadrantem, nec aufugere queat, moriatur præ terrore. Bufo itaque occisus, modo Paracellico, absq; terrore mortuus, est Zenexto indignus. Resumpto ergo animo, Archeus pavorem abjicit, maximopere ubi natum sui terroris vitus, interimi persentit. Etenim non agit zenexton, per modum aliorum agentium. Non secus atque virus Pestis, est prorsus insolens. Nec agit Zenexton materialiter: Sed actio eiusdem, est spiritualis, ac prorsus sympathetica. Siquidem symbolum activitatis, in quo consistit ratio fundandæ sympathiæ, est in conceptu veneno terroris, tam in Peste, quam bufone. Ac prout virus Pestis, anomalum est cum aliis nihil habens commune: Ita quoque Zenexton, activitate terroris alieni, atque peregrini exorbitans; nostri terroris imagini Pestilenti, fit manifestum toxicum, cum refocillatione, confirmatione, robore, ac resurrectione Archei. Quam sanè Zenexton activitatem, scholæ contemplari non potuerit, eo quod contemplari nequirit istud Aristotelicum, nedum in Peste: Sed & in venenis cæteris, esse mendosum. Est nimirum actio Zenextonis, à victoriæ patientis superagens. Memineris namque quod terror atque odium in bufone, ab agente homine, superante quidem, at nullatenus operante, impressa, actuata proprio bufonis conceptu, & in gradum deducta, fiant agentia: quæ in præfata Idea, sunt tanquam fugitiva animantia, ideoque terrestri in hominis Archeum restaurant, ac terroris violenti imaginem enecant. Equidem in Monomachiis spiritualibus, prorsus, atque longè secus certatur, quam per appropriata agentia corporalia, est solitum. Quod alibi demonstravi, removendo activitates contrarietatum, à proprietatibus naturæ. Zenexton ideo, est de natura magnetica, agens scilicet duntaxat, in objectum proprium, dum intra limites sphaeræ, suæ activitatis, occurrit. Dubium videti posset aliquibus, cur imago odii, in bufone, sit remedium: imago autem odii in rabido sit toxicum. Ratio est in adjuncta terroris Idea, in bufone. Quæ inferioritatem veneni parit. Nam unum superat aliud, in animositate conceptum, ideoque & imaginum. Rabidus enim canis, audax, temerarius, eiusque sigillata imago, obedientiam sui inijcit. Nec enim rabidus, in quantum timet: sed timet aquas, quia rabidus: Prout nec timet aquas, quatenus odit animalia. Bufo autem est animans nostri timidissimum, utque ex odio sibi innato in nos, est sibi male conscius (sic disponente divina clementia) ita imagines illorum conceptuum penetrantes se mutuo, & comite, conferunt notam maximæ pusillanimitatis, in interitæ veneno odii. Hinc nempe necatur imago terroris pestilētis ab imagine lethalis odii, & Archeus noster ab imagine pusillanimitatis terroris, tanquam in speculo, per appellationem Zenexton intuetur; ac superioritatem, quam ante amiserat, prope modum, reassumit. Ideoque idea terroris, in bufone, odit, simulque imago odii, terret bufonem unde venenum, nostro terrori superinducit.

Utroque scilicet medio, imaginem terroris pestilētis, in Archeo perimit. Est nimirum in spiritualibus primitiva autophilantia. Cum originalis omnis monomachia sensitivorum, non nisi ex præmeditatis conceptibus profluat: Uniuscuiusque autem conceptus Idea, formetur in phantasia, ac entitatem induat ad aliquid deinceps agendum. Etenim ut imagines motuum faciendorum, desinunt in motus: Sic & sensuum imagines, deferuntur primum intro, ad ulteriores consiliorum deliberationes: moxque ibidem degenerant, in imagines apprehensionum, passionum, vel perturbationum: atque feruntur inde ad aliquid agendum in corpore, vel extra se, labunturque ac gliscunt juxta directiones, atque inclinationes passionum. Hactenus nimirum, ejusmodi imagines determinant, spiritus vitales, vel ipsas partes operativas viscerum, juxta impressionem sibi propriam. Quod clarissimè enotescit in veneno rabidi. Qui, si nos formidaret, ut timeret aquas, nos non impeteret, nec eius morsus, nobis venenosus esset. Aranea namque, scorpio, &c. sunt animalcula iracunda, quæque si nos feriant, sui veneni iram, in nos deponunt; vel potius, itæ venenum.

Ancilla quædam, subinde vescebat araneis, nedum versicoloribus vineæ: Sed & nigris illis, è specubus, & locis uliginosis, & inde vivebat solpes. Quapropter consideravi, araneam animal timidum dum manu apprehenditur, nec ideo venenum parere, prout alias, dum iratum nos pungit.

Hinc nimirum apprehensus timidusq; scorpio, medetur inflicto à se vulneri. Duo igitur in bufone occurrunt in summo gradu. Odii nimirum imago, vitulenta sui qualitate, extinguit, retunditque fermentum appropriativum, ne Archeus induat, combibatque partem terroris Ideam: Terroris autem imago in bufone, perterritum Archeum nostrum revocat, additque animositatem, ut à fugiente, fugans reddatur. *Hæc Helmontius.* Depulvete bufonis vivi in nova olla ulsi mira narrat Heers pag. 146. quod Pulvis ille in nodulo collo appensus tollat Urinæ in continentiam.

C A P. XXIX.

De Cancris.

CRUSTACEORUM piscium Innumera pene est varietas, quorum alii longum habent corpus; ut Locustæ, Astaci, Squillæ; alii rotundum obtinent, ut Cancrorum omne genus, tam marinorum, qui quam plurimi agnoscuntur, quam fluviatilium, qui multo pauciores & minores reperiuntur.

Ut Cancrorum marinorum alii sunt majores, ut *Mæ* dicti, & *Paguri*; alii minores, ut *Pinna-phylaces*: sic fluviatilium nonnulli magni sunt, cancris lati pedibus marinis similes, sed majores; alii parvi, *Astaci* dicti, quos vulgus cancris fluviatiles vocat, & in cibis, & in medicamentis usurpar, ut ad hæcticos Avicennæ consilio reficiendos, ad canerabiosos demorosos, & ad unguenta quædam mundificativa appendenda.

Cancrorum autem multiplex genus abunde descri-

describitur à Rondeletio lib. 18. de piscibus, & libro particulari de fluviatilibus, ut etiam à Matthiolo super Dioscoridem.

Sat enim est nobis de his in genere mentionem fecisse, & de quibusdam paulo uberius, qui nonnunquam ad medicos adhibentur usus.

Lapilli cancrorum vulgo oculi dicti, in solennitulu sunt. Quorum observationes, verbis loquor *Helmonti*, hic subnectam. Imprimis ineptè vocantur oculi, cum non fungantur oculorum munere, nec extra emineant, nec toto durent anno. Nec demum hi lapides sunt extracta essentia, à tota truci testa (licet sic iusserit Paracelsus) siquidem per plurimas atque uniformes cancrorum dissolutiones, comperi quæ sequuntur: Imprimis stomachum cancri esse in capite propè verticè. Mares enim quotannis ægrotare incipiunt, à Mensis Junii medio: scæmellæ dein in Julio, ante testarum exuvium. Sunt enim per dies novem & amplius, velut semi cyanimes ac immoti. Quæ tempestate, stomacho illorum, exterius obducitur membranula nova, inter quam & stomachum veterem, est liquor quidam lacteus, qui sensim exterius in globum stomachi convexum, quæ parte attingit, obduciturque stomachum veterem, contrahitur utroque latere, in concavum, statimque lapidescit. Interim nec tunc, nec multo post cancer elicitur quicquam. Ideoque (pene incredibile) vetus sive interior stomachus, sensim in murilaginem alimentariam absumitur, exteriorque ac novus alter stomachus, in virem absumpti, succedit. Si quidem isti lacti, ad stomachi veteris convexum subnato, obtenditur statim pellicula, per modum, lactis reperti solitum: cre-scitque lac istud, inter utramque præfatam membranam, utriusque scilicet stomachi. Quæ cuncta ducentis forte cancris dissectis, dictum observavi, jucunda admiratione.

Tandem assidua pars lactis, cancro cedit in alimentum. Postremo etiam uterque lapis iteratò sensim dissolvitur, & in nutrimentum paulatim abit. Nihil autem cancer odit, aut in eius stomacho reperitur, quantisper isti lapides sunt in stomacho eius, vivitque circiter 27. dies tam ex veteri suo stomacho, quam ex usu resolutionum postea lapidum. Addo, rarissimum diareticum ex hoc lapide colligi, etiam vulnerarium & febri fugum, modo resolvatur in formam pristini lactis. Quod quam sit excellens atque potens, vix cuiquam quam perito persuaderi potest. Nihilque est vulneratis, vel post pactum Matribus aprius, quam remedium horum lapillorum.

Habet namque remedium contra inclementias mulcorum vegetabilium, vilaxante infamium, modo ita resolvatur, ut per minima ambo miscantur. Denique in Marca Brandeburgica, locupletissima est cancrorum piscatio. Vectores autem coguntur noctu excubias agere ne forte porcus aliquis, vel levis, subrept currum transcurrat. Nam id si contingat, mane quotquot cancri, in curru fuerint, inveniuntur mortui. Tam exitialis est porcus

cancro,

CAP. XXX.

De Vipera.

VIPERARUM caro plurimum siccatur & digeritur, & moderate calefacit. Vis eius ad cutem properat, & corporis excrementa ad eam propellit, atque virus, si quod sit, oppugnat. Unde ex illa, eo modo, quem in Officina docuimus, appa-rata, fiunt trochisci Theriaci, & ex his percelebris illa confectio *Theriaca* ad venenatos affectus tantopere commendata. Unde & *medicamentum theriacum* dicuntur, quæ venenis ab animalium morfu intro subeuntibus medentur; vel quibus noxa ab animalium venenatorum sive morfu, sive instratu, sive illitu aut suffitu illata curantur.

Vocantur etiam *alexipharmaca*, quod ex veneno periculum arceant: alii tamen hæc tantum sic dici medicamenta, quæ veneno intro per os sumpto medentur, perhibent.

Dicitur autem *Theriaca* *ἰσὶν ἡ ἑλίων*, id est, à Theriaca feris & venenatis animalibus potius, quam à serpentum quadam specie certa, quanquam vipera, in cuius genere mas nomine proprio, *ἑλίων* scæmina *ἑλιδνα* vocatur, à Græcis aliquando *ἡλίων* dicitur. Videtur omnium serpentum ac ferarum maxime insignis, & κατ' ἑλιδνα nomen hoc interdum sibi vendicat: ob id *Theriaca* non tam sic dicitur, quod viperarum carnem recipiat, quàm quod ferarum morfui conveniat.

Est autem *vipera* longitudine cubitali, & sæpe prolixiore, colore subflavo, pluribus confersa maculis rotundis. Mas Græcis dictus *Echis*, caput habet angustum, & acutum, collum crassius, & reliquum corpus tenuius, quam scæmina. Paulatim illi cauda gracilescit, aliarum serpentum ritu, non acervatim, ut Echidna, seu scæmina. Squamas habet ad extremum caudæ asperiores, quas ita percitus subrigit, non aliter, quam gallinæ iratis plumæ inter pugnandum rigent.

Dentes canini duo illi, scæminæ plures, juxta illud Nicandri à Gotthæo traductum:

Huic gemmi apparent dentes in carne, venenum fundentes, verbis sed scæmina pluribus atrox.

Huic adhuc meatus est in cauda, ventri propinquior, contra quam in scæmina, cui ille ad extrema caudæ propius accedit: Incessus quoque mari alacrior.

Viperæ scæminæ subruæ sunt, elata cervice, oculis subrubentibus, & lucentibus. Inverecondi atque feri intuitus. Caput habent latiusculum, caudam brevem, & ex carnem, & squamis durioribus asperam, nec paulatim gracilescentem, sed simul & universim: meatumque suum habent ad caudam propius accedentem, & ventrem prominulum, & incessum tardiorum.

Dicitur Latinis *Vipera*, quod vipariat, vel ut alii malunt, vivum pariatur, contra serpentum aliorum morem, qui prius ova in lucem edunt. Vipera quidem ovum procreat piscium ovum simile, sed intra se tantum, tantumque vivos catulos parit membranis involutos.

Quomodo
pariantur.

Evenit autem aliquando, ut posteriores quæ-
tentes exitum, & impatientes moræ diuturnio-
tis, erodant matris uterum, & latera, sicque ma-
tridæ prodeunt. Rato tamen id contingit; ut
nunquam accidisse certum est, matrem in coitu
caput in os fæminæ inferere; illudque eam volu-
ptatis dulcedine vehementius commotam trun-
care.

Cum Cæteri serpentes terræ latibula hyeme
subeant, viperæ tamen sese tantū sub faxis occul-
tant, & senectutem exuunt aliorum reptilium
more.

Ad confectiōnem autem Theriacis viperæ o-
mnibus serpentibus præferuntur, quod minus
aliis tabificam vim obtineant, Galen. c. 10, lib. de
Theriaca.

Cur in pra-
paratione
viperarum
cauda & ca-
put abscin-
dantur.

Abscinduntur vero capita & caudæ, quod pes-
simum humorem, nempe virus in se contineant,
cap. II. lib. de Theriac. Viperæ enim inter feras o-
mnes caput habet perniciosissimum. Certam vero
mensuram, & caput, & caudarum præscinde-
re, ridiculum esse dicit Dioscorides.

Abjiciuntur quoque interanea, spina dor-
si, & venter.

Porro non solum in Italia reperiuntur viperæ
ad dictæ solennis Opiatæ condituram aptissimæ,
sed etiam in Gallia, ut in agro Piæstaviensi, ex quo
numerosæ Lutetiam advehuntur: ex quarum
carne pastilli fiunt & adeps ad emplastrum Vigo-
nium servatur: eius extrahendi & parandi mo-
dus facilis est. Adeps primum cum tunicis sumit-
ur, & aqua limpida ac frigida pluries lavatur,
donec ipsa sincera tæmanteat. Dein membranæ
separantur. Tum adeps in duplici vase liquatur
spatula lignea subinde agitādo. Liquatus eolo
transmittitur in aquam frigidam, quæ postea ab-
jicitur, & solus adeps servatur, reponiturque in
vase idoneo. Nonnulli denuo abluunt, ut totum
virus eximatur.

Auxilia
viperæ pa-
randa mo-
dus.

Vix autem eorum opinioni assentior, qui cre-
dunt, eos longam senectutem agere, qui viperis
vescuntur. Earum enim caro pessimi est succi, va-
lenterque digerit & siccat, ita ut quidam, qui eam
comederunt, vehementissima sint siti cruciati,
ac proinde illas *Dipsadas* cognominant. Sunt au-
tem, qui dicant, ait Galenus, demorsos à viperis sa-
nari non posse potando sed dirumpi citius, quam siti
liberari.

Historia no-
tanda.

Elephantiasis porro viperas multum conduce-
re, pluribus historiis probat Galenus cap. 1. lib. II.
simplic. Homo quidam, ait, in Asia Elephanticus,
cui fixus erat aspectus & odoratus gravis, primo
quidem cum sodalibus versabatur & convivebat:
ubi vero ex consortio nonnulli inquirari cœpere,
ipseque iam factore & horrenda forma detestandus
esset, in tugurium quoddam juxta fontem, relega-
tus est, & illi quotidianum alimentum ministratum.
Proxima æstate circa canis ortum, cum vinum fra-
grans, messoribus allatum esset à famulo, qui urnam
vinariam circa marginem agri dimiserat, ecce, ubi
bibendi tempus advenisset, adolescens vinum in cra-
terem fundens, una cum vino excidit vipera exa-
nimata. Colonia autem perterriti aqua sitim seda-
runt, & vinum Elephantico dedere, misericordia
quadam ducti, ac rati expedire ille potius mori, quā

vivere in ea miseria. At ille novo quodam, prorsus,
admirando eventus ab ipso potu convulsus. Excitat
enim tora cutis, non secus ac si locustis testam, quæ
conteguntur, absideris.

Nec dissimilem Mysia Asia, non procul ab urbe Alia
nostra accidit. Vir erat dissimulus & elephantiscus: riu.
hic ancillam suam formosam deperibat; contra fœ-
dum hominem illa odio habebat, aliisq; amatoribus
clandestine miscebatur. Cum autem ager spe salu-
tis refarcienda ad quosdam calidarum aquarum
fontes, quibus locus vicinus squalidus erat, & vipe-
rarum plenus, quæ tamen ex illa uza in uricem
vini irrepsit, esset cum suffocata deprehendisset
ancilla, gratum habens, quod fors in manum dederat,
domino vinum illud propinat, atque ille ebibit.
Cui eadem evenere, atque precedenti, & perfecte
sanatus est.

Alias adhuc historias recenset Galenus, qui-
bus probat, viperas Elephantiasis curandæ mul-
tum conferre. Quomodo autem earum caro sit
apparanda, antequam accedat ad Theriacæ con-
fectiōnem, in Officina docuimus.

Micum videtur, quod Kircherus narrat in
descriptione Grotta delli serpenti. Juxta rudera
Alfii veteris Romanorum Colonia sita scribit
serpentes esse varii coloris, nec tamen venena-
tos, qui in hunc sanent agrotos pag. 702.

Quo ad usum alias viperarum puto ego ser-
pentes nostrates venenatos, nostræ naturæ im-
agis convenire quam viperas Italiæ, idque cum
Helmontio & Clarissimo Dn. Michaëlis.

C A P. XXXI.

De Scincis.

CARORENUM Scincorum optima est contra
venena antidotus, & ad stimulamandam viris
libidinem, iusto pigriore efficacissima medicina.
Tentiginem enim veretris facit, unde non
immerito Diascoryi ingreditur confectiōnem.

Est autem Scincus animal parvum, quadrū-
pes, quamvis exiguis, frequentibus, & sublevis
testum, capite longo vix colli crassitudine su-
perante; ventre quadam tenui alaro, cauda ro-
tunda, lacertæ ritu, sed brevior, & ad terram in-
curva, à capite ad eam cælia discurrente.

Alumnus est aut Egypti, aut India, aut rubri
maris, inquit Dioscorides, quamvis etiam inve-
niatur in Lydia Mauritaniæ. Pro eo petperam
nonnulli Salamandram aquaticam usurparunt.
A Plinio Crocodilus terrestris vocatur: effigiem
enim Crocodili Nili per belle refert.

Inter utrumque tamen nulla dimensionum
proportio: Scincus enim semper est parvus, & scaræ
cubitalis, Crocodilus non modo ad quindecim
aut duo deviginti cubita excrevit, sed non ullus
ei significatur crescendi terminus, licet ab ovo
non majore, quam anseris prodierit, vitamque
habet terræ, amnice communem. Oculos ha-
bet suis, & visum in aqua hebetem, extra accer-
timum.

Solum hoc animal, Pfitacum si exceperis, ma-
xillam supernam movet. Linguam habet parvam
maxillæ inferiori adhærentem; crura à latere ad-
iuncta, pedes parvos pro corporis magnitudine,
ungues

Vires u-
renum i-
corum.

Scincus
le anis

Crani
perpetu
sit.

ungues robustos, cutem squamosam, crustaceam, & contra ictus omnes fere invictam, in ventre satis mollem, Annos vivit 60. Totidem ova, totidem diebus pariunt, totidemque dies hæc fovent, ut excludant, & totidem in spina vertebrae habent. Torque adhuc dentes habere comprehenduntur, quot dies sine cibo in latibulis hyeme degunt. Pleniorum Crocodili descriptionem ex Aristot. Plin. & recentioribus multis; qui Ægyptum & Orientales tractus lustrarunt, curiosus rerum scrutator habebit.

C A P. XXXII.

De Scorpionibus.

EX Scorpionibus oleo infusus & extinctis fit oleum, quod ab iisdem cognominatum multos usus in medicina præbet. Illitum enim, calculos in renibus & vesica atterit, pellit, & urinam movere; Demorsus à viperis, aut aliis serpentibus, & feris venenatis sanat: Axillis & inguinibus si adhibeatur tempore pestis, ab ea vel præservat vel curat. Vulnera ab iisdem inflicta, non modo dictum oleum sanat, sed & ipsi icti & appositi id ipsum ad perfectam sanitatem ducunt.

Est autem Scorpio animalculum terrestre, longam & nodosam caudam gerens, in cuius extremo, longo & obliquo armatur aculeo, tenuis foramine perorio, quo venenum pungendo effundit. Brachia habet & chelas bifurcas densatas forcipibus: semper cauda præsto est ad ictum, nulloque tempore deest ferendi occasione, ferique obliquo ictu.

Scorpio mas in ventre & chelis maculas gerit, eique virus perniciosius; fœminæ mitius; alii contrarium scribunt.

Scorpionum autem octo recensentur genera; primum albicat, nec lethiferum putatur; secundum ote rufescent, ex cuius ictu vehemens ardor sequitur, & in exhausta sitis; tertium nigricat, cuius ictus membrorum depravat motum, & facit amentes, & rufus edit ineptos; quartum ad viridem inclinat colorem, & plura habet in cauda internodia, nempe septem. Ab eo ictu perpetuum & ingens frigus sentiunt, etiam ferventissima æstate. Quintum pallido ac livido colore est, à quo qui percutitur, ei tumor inguinis supervenit. Sextum parvulo cancro marino simile est. Septimum chelas habet grandiores, & cancro paguro formam valde similem. Octavum Melichloron, à melleo colore dictum, alas habet locustæ similes, & extremum nodum caudæ nigrum.

Rari autem apud nos Scorpiones videntur a latini, in India & Aphrica frequentes, & magni, & cum septem in cauda internodiis.

Si autem colorum varietate Scorpionum varietatem sumamus, alii dicuntur flavii, alii rufi, alii cinerei, alii virides; alii ferruginei, alii vinosi, alii albi, alii fuliginis colore.

Scorpionum autem ictum fœminis periculiosiore esse, quam viris, compertum est, præsertim virginibus, quibus fere semper lethalis est, nisi mature succurratur. Et qui septem in cauda habent internodia, longe sæviores iudicantur.

Vermiculos ovorum specie procreant & incubant, ex iisque prolem suscipiunt, quam ubi perfecerunt, ab ea pelluntur, dicunturque Scorpiones à suis liberis interimi. Sed hæc de virosis istis animalculis, plusquam res pharmaceuticæ postulant, dicta videntur.

C A P. XXXIII.

De Lumbricis.

ANIMALIA multa parva ex vermibus, & vermes ex multis animalibus magnis generantur. Arist. c. 19. lib. 5. de hist. animal. imo ex rebus omnibus alteratis & putrentibus fit horum animalculorum procreatio, intra lapides, ossa, ligna, fructus, calcem, carnes, videntur; omnia in vermes primum abire, nam hominis propria caro à vermibus assumitur, veluti vestimentum, quod commeditur à tinea, ut loquitur Iob. Et licet quæ frigida sunt, putredini maxime resistant, ex nive tamen frigidissima vermes generantur, & visi sunt in salis horreo nonnulli aliquando procreati. In animalibus quoque viventibus quotidie generantur, quotum scilicet corpus puritidis humoribus secat: ibi enim vermium generatio, ubi putredo, quæ illorum est mater. Vidi è vena brachii salata, una cum sanguine vermem palmam longum proflire, in intestinis adhuc, & aliis multis humani corporis partibus generatur, nec non in cervorum caputibus, cap. 15. lib. 2. de hist. animal.

Omnia autem insecta vermem generant, excepto quodam papilionum genere; ut qui ab insectis prodiit, in aliud sæpe insectum dissimile accrescit, juxta illud poetæ.

Et si volucris, quis modo vermis eram.

Porro cum latissimum sit vermium genus, de terrestribus nunc tantum loquor, qui in medicos admittuntur usus. Ex his enim albo vino lotis, apparatus in oleo maceratis, ac vase duplici, ut decet, elixatis, habetur oleum, ad nervorum affectus commodatissimum.

Per os quoque sumuntur aliquando, rite præparati, loti nempe, siccati, tenuissime lævigati, & aliis quibusdam pulveribus admixti, ad sædos virginum colores sanandos.

A multis intestina terra vocantur; ab aliis vermes terreni, à quibusdam lumbrici terrestres. Corpora habent oblongum, rotundum, minime osseum, & ocnlos nullos, ut neque aures. Ita ingrediuntur, ut præcedente parte prior, reliquum corpus ad eam contrahant, sicque è loco uno in alium feruntur.

Procreantur è limo terræ, & ab eadem causa, atque cætera animalcula & insecta animantur. Oculis, auribus, pedibus, artubus, destituuntur, sicutque velut oblongæ, & crassiores fibræ, nullam partem discriminationem obtinentes, præter internodia quædam, & velut aponeuroses, quæ paulo ultra medium corpus conspiciuntur.

Hos pluvie vernaes, aut hybernae, nec glaciales, sed temperariores eliciunt. In terra pedibus conculcata, nec libere, nec ubere gignuntur: in pingui, nec trita frequentes inveniuntur. Hi triti

& apposti præcisos nervos, ut etiam vulnera-
centia conglutinant.

C A P. XXXIV.

De Cantharidibus.

Cantharus
& cantharis
differunt.

CANTHARIDES tantum nomine tenus,
cantharis, seu scarabeis conveniunt: ma-
gnitudine enim, colore, & naturâ multum inter
se dissentiunt. In usus enim medicos sæpe tra-
hantur *cantharides*, canthari nunquam. Illas si-
quidem probat Galenus ad pforas & lepras; &
ad vetrica sæpe Medici præctici salubriter adji-
cunt.

des quam
ad usum me-
dicum ma-
xime probet-
tur.

Sunt vero putida animalcula, quoniam ex ta-
li materia constituta, inquit Arist. & in multis
fruticibus, ut *hugstro*, & in arboribus proceris,
ut *fraxino* numerosæ procreantur, aluntur, repe-
riuntur. Probantur & in frumento inventæ, ver-
ficolores, & quæ transveras in alis lineas ha-
bent, oblongo corpore.

Quomodo
ad eundem
preparatur.

Apiores vero sunt, si in vasis fictile, aut aliud
idoneum injiciantur, cuius os raro linteo subli-
gatum deorsum vertitur, ut excepto halitu aceti
quam acerrimi ferventis æstu exanimentur, pos-
tea siccantur, & in pyxidibus ligneis, aut vasis
vitreis, fictilibusve reponuntur, & per bienni-
um servantur.

Historia.

Parva quantitate nonnunquam medicamen-
tis permiscetur, quæ utinas movent, etiam Ga-
leni consilio, qui integras præscribit *lib. ii. simpl.*
cap. 41. Recentiores tamen alas & pedes abji-
ciunt. Cum nobiles matrona Lutetia febre conti-
nuâ renum æstu, aliisque gravibus comitata
symptomatis laboraret, & suæ sanitatis curam
Dom. Martino, doctissimo & clarissimo Medico
Parisiensi, commississet, quorundam suâ Rivie-
rii aulicum Medicum accessit; hic mox ubi
pullum ægre contrectavit: *sime*, inquit, *cattus*
vocasset, dragmam unam cantharidum regionis
renis magis affecti adhibuisset, & statim convaluisset.
Sicque discedens anxiam reliquit matronam,
& Medicum ordinarium, hominis male sani hu-
moribus, moribus, dictis & factis attonitum; qui
tantum adest, ut tantam cantharidum catervam,
ut ne quidem unam adhibuerit, & sanitati suam
ægram restituit. Nam cum cantharis siccissimum
levissimumque sit insectum, vix quidem granum
unum pendere credibile est. Ar vero sexaginta
cantharidas, tot enim dragma pendet, reni ad-
movere æstuanti, quid nisi carnificium? hæc ta-
men obiter dicta sunt, non ut homini succen-
seam, sed ostendam, cantharides vesicæ inimici-
simas, & renibus, & partibus iisdem inflammati-
onem inducendo multum adversari; paula ta-
men quantitate medicamenti aliis mixtas non-
nunquam prodesse.

C A P. XXXV.

De Formicis.

Nec formicis adhuc Pharmacopœorum ta-
bernæ destituuntur, è quibus oleum parat-
ur ad receptus utilesque usus commendatum.
Partibus enim generationi dicatis justo frigidioribus
competit calefaciendis, & ad statum meli-
orem ac vegetiorem reduciendis.

Insectorum autem laboriosissimum, officio-
sissimumque genus formicarum, quæ non inter-
diu solum, sed etiam noctibus plena luna labo-
rem exercent, & eadem semper semita ambu-
lantes, cibaria ad cellas promptuarias deferunt,
& in annum recondunt. Animalia non venantur
pulsilla, ut ataneæ, sed reperta & mortua degn-
stant, grana congerunt, & onera morfu gerunt.

Sunt vero formicæ vel alatae, è quibus infusus
oleum formicarum dictum paratur; vel impen-
nes, quæ frequentiores in locis siccis & minus
cultis reperiuntur, quibus visî ægro tantes sanita-
rem quærunt.

Oleum for-
micarum

Est in Indiæ quibusdam regionibus, in quibus
aurum effoditur, quoddam formicarum genus,
quod magnitudine vulpem æquat. Invenio &
quasdam parvulas *Hippomyrmeces*, seu *Equites*
dictas, & alias quasdam *Herulaneas*; alias *Solsu-*
gas & *Solpugas*, sed cum Pharmacopœus nus-
quam his opus habeat, pluribus illarum histori-
am describere nolo.

C A P. XXXVI.

De Serico.

EAnunc gloria datur vestibus bombycinis,
quæ olim byssinis, quibus primi sæculi reges
tantum induebantur, & in Evangelio *Luca 16.*
legimus, divitem quendam bysso & purpura ve-
stitum. Erat autem byssus tenuissimi lini genus,
proximum ab Asbeto dignitatem, ex quo subtilissi-
ma sunt vestes, quæ mulieribus præcipue olim in de-
liciosis erant, inquit Plinius *ca. lib. 19. hist. natural.*
qui citra Elim Achaïæ nasci scripsit, Pollux vero
in India & Ægypto, Pausanias in Græcia ex arbo-
re, populo haud dissimili, foliis vero lalicis. Seu a
herba seu arbor, sit byssus, nobis est proorsus inco-
gnita planta, quæ non solum frondes, sed lanam
quoque tenuissimam profert, quam *Seres* Scythiæ
Asiatice populi artis nedi peritissimi depeñunt,
& in fila exilia ducunt, ex quibus vestimenta di-
tioribus dicata conficiuntur, quæ à *Seribus* *Seri-*
ca dicuntur. *Asbetum* vocant, vel lapidem quen-
dam ferrei coloris, in Arcadia montibus nascentem,
qui semel accensus, extinguere non potest; vel
linum, aut stamen, ex quo mappæ texuntur, quæ
flamam concipiunt quidem, sed non utuntur,
cuiusmodi esse dicitur *alumen pumeum*, lapis *A-*
miantus multis dictum.

Asbetum

Apud nos autem nec ejusmodi stirpes byssi-
geræ, nec vestimenta ex earundem lanugine cõ-
texta videntur, sed tantum bonbycina, quæ nũc,
ut olim *byssina*, *Serica* nuncupantur, & ad eos-
dem dignitatis non modo gradus, sed præterea
medicos usus multos commendantur. Nam a-
pud Pharmacopœos Arabum dogmata secutos,
adeo inualuit de hõbycino stamine opinio,
ut credant, omnes bombycinum filum, sericum
vocant, sanguinem purgare: virtutem vitalem
roborare, cor recreare, spiritus illustrare, facultates
omnes reficere, & spiritibus omnibus opem
ferre. Hæc sunt encomia bellissima, quibus Bar-
hari excrementum infecti virosi nobilitantur.
Quia vero liberum est cuique philosophari, &
de re qualiter propofita sententiam ferre, inge-
nuè dico, me parvi facere ad medicos usus feri-
cum bombycinum; Est enim siccum animalcu-
li im-

Serici vi-
secundum
Barbaros

li imperfecticrementum, inodorum, exucum, araneorum retibus, aut erucarum telis cognatum, homini sanando ineptissimum & inefficacissimum.

Forſan *Byſſinum*, quod ad bombycinum recentiores tranſtulerunt, vires quasdam habet non temendas, ſed cum nullibi reperiatur, aut ad nos minime deferatur, de illo ne quidem per inſomnium Pharmacopolæ loquuntur. Miror autem multum, quæ ratione ducti crudum ſericum nonnunquam ægrotis exhibeant: *Cocco* quidem tinctum vires quasdam promittimus, ſed mutuatas tantum, & ab infectione *Kermes* acceptas. Proinde mallam ego per *ſe grana Baphica* præſcribere, quam eorum ſuccum inſciendo ſerico fruſtra impendere. De hac autem re iudicent Apollinæ artis peritiores, qui non niſi, quod ratione eſt ſtabilitum, pro lege habent.

Sunt vero bombyces animalcula, ex parvis ſeminibus rotundis & nigricantibus, quæ ova nominant, levi calore foræ, annata, & in minutos vermes primum conformata qui frondibus utriusque mo-

ri, ſed poſſimum alba contexti & educati, paulo poſt cum adoleuerint, tenuiſſima neut ſtamina, ſeu fila ſericea ex ſe mittunt, quibus ad luxum panni præroſi contextuntur.

Adhuc autem adultiores facti gignunt ex ſecucullos & follicula, in quibus ſe recondunt, ibique poſt aliquot dies in papillones candidulos abeunt, qui invicem pariunt ſemina, ſeu ova parvula, è quibus denuo vermes alii generis eiſdem naſcuntur. Hæc autem cum ſint etiam pueris & mulieribus notiſſima, longiorem deſcriptionem minime poſtulant.

Felle multorum animalium, jecore & inteſtinis luporum, cerebellis paſſerum, teſticulis gal-
lorum, & afellis, qui ſub vaſis aquariis deliteſcunt, interdum Medici utuntur; ſed hæc cum deſcriptas in Officina noſtra compoſitiones non ingrediantur, fuſius deſcribere noſtri non eſt inſtituti. Sicque tribus libris Medicam materiam breviter, & perſpicue divini numinis ſub-

ſidio ſulti perſtrinximus, laus, honor,
& gloria in omne
ævum.

F I N I S.

PHARMACOPŌEIA
CATHOLICA SPE-
CIALIS

POST

RENODAEVM
ET QVERCETANVM,
ALIOSQVE HVIVS
GENERIS DOCTORES CE-
LEBRES ADORNATA,

*Rarissimisqve experimentis Spagyricis, Compositionibus medicamentorum
selectissimis, morborumqve appropriatis remediis adaucta
Cura*

IOAN. DANIELIS HORSTII.
TOMVS SECVNDVS.

Francfurti ad Mœnum,
Impensis Ioannis Godofredi Schönvvetteri,

M. DC. LI.

PHARMACOPŒIA
GALLICA
1781

REINODAEVM
TOVERCEA
NAM, ALLOSOV, IIVIS
LEAVIS, BUTTOS, CE
1781

JOHN DARTMOUTH
1781

Printed by J. D. Smith, in the City of New York.
1781

ISAGOGE.

Eorum, quæ natura rerum genitrix gibbo terræ vel exposuit vel visceribus includit, cum major portio homini inserviat alendo, aut medicando. nec semper liceat, nec quavis hora, dum rei necessitas exigat, illis penetralia subire, aut cismaria coelestium exoticarum simplicia perquirere, iustis rationibus artis Medicae proceres statuerunt, ut in Pharmacopolijs ad lucrosos sibi selecta medicamenta, tanquam in penu quodam afferrentur, perinde ac olim in Æsculapij templo eorundem formulæ à peritioribus magis probatæ & expertæ describebantur. [*Plinius capite 1. libr. 28. Hippoc. epist. ad Abderis. Herophil.*]

Cum enim Medicina sit donum DEI, & medicamenta Deorum manus, Officina Pharmaceutica, si non divitijs, saltem dignitate gynæceo quovis est præstantior, in qua, quicquid totus complectitur orbis, quod sanitati tuendæ, aut resarciendæ conferre potest, tanquam in sacra pyxide coarctatur. Nihil enim Medicum è pelagi sinu, aut abyssi profundo eruitur, nec ab aere quicquam ad imanuratur, delabiturque, quo non luxuriat Pharmacopolium. Ex eo siquidem tot medicamenta depromuntur, quibus humani corporis hostes, morbi, causæ, & symptomata dimicantur, expugnanturque, seu à Diæta vitio exoriantur, seu extrinsecus adveniant; Idque vel à causa manifesta, ut intemperie & solutione continui, quibus febres nascuntur, phlegmone, pterygium, polypus, hepaticis, lienteria, enterocæce, œdema, scyrrhus, & alii pene innumeri; vel à causa latente, ut pellis, Indica lues, Hydrophobia.

Porro non ut ubique terrarum, sic locorum Officina Pharmacopœorum, in qua nempe medicamenta præparantur, reponuntur, & venduntur, extrui recte potest, sed cæcis in locis, ut melius asseiciuntur ipsa; alijs, ut citius ac pluris vaneant, utilis erigitur: Minime tamen ferendi sunt avari Sepulchrij, qui lucro nimis inhiantes, domum in vico sordidus confpurcato, infalubri, ac pene congesto sitam, modo emporibus & singulis transeuntibus obviam, seligunt, in qua medicamenta non conficiunt, sed inficiunt.

Hæc a. potissimum in Officina Pharmacopœorum spectanda sunt, situs; instrumenta necessaria, quibus scilicet medicamenta parantur; vasa, in quibus reponuntur; simplicia, quibus constant; eorum facultates, & particularia ea medicamenta componendi modus, quæ ad futuram ægritudinem præcautionem aut curationem aservantur. In nostris vero institutionibus ea seligendi, parandi, ut & componendi præcepta generalia dedimus, remediumque formulas omnes quæ in rem præsentem imperantur, accurate descripsimus, nec ad perfectum Pharmacopœum quicquam præterea desideratur, quam ut his præceptionibus recte institutus, & in cognitione simplicium, atque eorum maxime, quæ de materia medica pervestigavimus, optime versatus, medicamenta in officinis aservanda, ut & alia quævis solerter componat. Quod in hoc opere secundo, juvante Numine, exequi pollicemur, præmissis quibusdam in hac Isagoge, quæ ad Pharmacopolarum officinam spectare videntur.

Cap. I.

De domo & officina Pharmaceutici.

Prima omnium ætate fructus erant homini pro pane, aqua pro vino, & forsandenim alimentum atque bovi & equo [*Hipp. lib. de veter. med.*] Sed cum illius nutritioni & sanitati fruges, & quæ ex terra sponte nascuntur, minus sufficerent, ex tritico maccato, à cortice purgato & trito primi patres panem confecerunt, vel potius pulcem, quæ etiam populi Romanum longo tempore vixisse certum est [*Ausonius.*] Nauseante tamen stomacho super ejusmodi cibo, nec solo pane contenti, aves quoque ceperunt

gustare, dein feras piscisque venari. Sicque luxuriante paulatim cupedia, vitis cultum & mille alia gulæ irritamenta adinvenerunt, cum olim communis pecori cibum, atque homini glans, inquit Ausonius, communis & utrique domus, arboris umbra.

Isto siquidem ævo priore, læbre erant pro ædibus, recta sylvarum pro tugurijs, rupes, & loca verrucosa pro urbibus: atque longo postea tempore, Dardani sub limo sordidas ædes habuerunt, & Bæleares in saxis concavis, ut adhuc hodie Iadi multi suas ædes ex ostræorum vel testudinum testis construant; alij ex arundinibus, aut alijs palustribus herbis intextunt. *Alexand. ab Alex. cap. 24. lib. 5.*

4
Nunc vero, ut hominum mores politiores sunt, & victus lauior, sic singulorum domus dissimili multum materia artificioque extruuntur. Sunt, qui in medio flumine ædificant; alij ad matris litus protujusq; arbitrio & voluptate.

Domus vero Pharmacopœi in nullo istorum loco extruenda, sed in urbe potius, quam in oppido, in loco aeri exposito ac lucido quam opaco & umbroso, & in vico emaculato, vel ex se nitido, quam fordidus inquinato.

Si vero satis ampla, excelsaque, ut in horreo, seu parte illius super na, simplicia reponantur, quæ non nisi arido in loco feliciter asservantur; in inferiore, ut in cella vinaria, quæ locum admodum postulant, ut *salvia & vinum*.

Inter utramq; multa cubacula sunt, vel saltem unum, in quod Pharmacopœus sese recipiat. Subtus vero officina amplissima, quadrata, & lucida, ita tamen, ut neq; Sol in medicamenta nimis calcificando, liquando, vel siccando noceat, neque ventus vehementius irruens molestus.

In ea due januæ debent extrui, antica una, quæ foras pateat, ad vestibulum scilicet officinæ; altera, quæ de ingressum ad popinam & aulam proximam: in qua Pharmacopœus non modo epulabitur, sed prudens observabit per fenestellâ, in intermedio septo structam, quid in officina agatur, quid detur, quid accipiat. Sic enim velut in excubijs positus advertit in tyrones, ne vel in orio degant, aut minus accurate fideliter exequantur, quibus dominus opus habet.

In alterutro culinæ angulo prope caninum, constituitur velut æstuarium, seu hypocaustum, in quo sacharum, tragemata, & solida confectioes, ad tutiorem conservationem reponantur. Et si loco permiserit amplitudo, proxime taberna quædam posterior extruatur, in qua recôdantur multa semina fructus, atq; illa simplicia, quæ non nisi magna quantitate à Pharmacopœo solent emi, ut *oriza, pruna, amygdale, mel, semina quedam, radices, & ligna plurima*.

In officina medicamenta potissimum reponantur composita, ut & simplicia quedam, quæ vel rara sunt, & pretiosa, vel quæ non ita rara, sed ad frequentiore usum expedita, ut *Tamar-Indi passula, glycyrriza, polyopodium, fenna, &c.*

Ut autem Pharmacopolio medicamenta optime disponantur, ab ima ejus parte supernâ assere multæ per classes eo ordine collocandi sunt, defixis ad parietes & septum mediû, quo à popina dirimitur, mutulis, ac clavibus ligneis, ferreisve, ut quedam eorum classis arculus suffulciat minores; illa majores; quedam vasa fictilia; alia vitrea; alia stannea; alia pyxides. Ea tamen prudentia ac fidelitate, ut quæ sunt in usu frequenti & in raro, non in classe eadem collocentur, sed illa in propinquiore, quæ scilicet ad manum sæpe debent esse, hæc in remotiore, quæ videlicet rarius veniunt ad medicos usus.

Singulis vero valis, ut & sacculis, ad trabes & tigilla suspensis, medicamentorum inclusorum nomina inscribantur, ut citius medicamentum exhibendum seligatur, neve alterum pro altero sumatur.

Cap. II.

De instrumentis officinæ necessariis.

INnumera supellex ex officinæ vel utilis tantum, vel prorsus necessaria. Utilis est, quæ raro inservit, vel quæ ad apparatus majorem ornatumve expeditur: cujusmodi sunt multa vasa argentea, quibus signari

quidam apud vulgus gloriam captant. Quod enim doctrina nequeunt, isto luxu externo comparare student, & prehéduntur; ac Hippocrate *lib. de med.* qui talem ornatum, ac curiosam supellectilem odiosam & illiberalem vocant.

Necessaria est illa supellex, quæ inservit medicamentis, vel *reponendu*, ut vasa multa terrea, vitrea, argentea, stannea, plumbea, cuprea, ænea, syrtis, lapis, edegmatis electuariis, pulveribus, oleis, ceteris, unguentis destinata, de quibus postea: vel *parandis*, ut pilæ, mortaria, pistilla, lignea, lapidea, aut metallica, spatula, cacabiles, pelves, patinæ, patellæ, srixoria, farragines, lumæ, scalpæ, cribra, colatoria, torcularia, manice, trutinae, forficæ, cultri, marmoreæ tabellæ, alembici multiplices, canales refrigeratorii serpentinii dicti, in fundibula, & alia pleraque, quibus aut raro, aut semel tantum in anno Pharmacopœum uti contingit.

Præter hæc Chymicis peculiaria suppellectilia sunt, quæ faceret quidam fallaciter, quam Pharmacopœus potius instrumenta vocavit, hæc tamen de abula, quam de usu dictum volo.

Multorum potro Pharmaceuticæ officinæ instrumentorum appellatio ac forma citius, quam usus specialis agnoscitur; Scalprum enim, limam, malleum, cultum quilibet facile dignoscit. His vero solum utitur Pharmacopœus, vel ad dentes apti radendos, aut ebur vel os, in seboem arte utanda, atq; ad ea omnia læviganda, quæ attitu pulverari non possunt: reliqui vero artifices ad opera suæ artis industriose peragenda, ut fabri ferrarii ad clavos effingendos, aurarii ad angulos, monilia aut argentea vasa elegantius formanda: utuntur & omnes malleis, incudibus, forficibus, ad singulorum opus peculiare destinatis.

Culti autem officinæ necessarii non uniusmodi sunt, sed alij alijs majores sunt, alij oblongi, alij breviores, alij aliter formati. In frequentiore sunt usu oblongi & mucronati, quibus radices raduntur, & purgantur, lignorum rami minutiores finduntur & herbarum cauliculi sciinduntur. Breviores quidam sunt non acuminati, sed obtusi, & dorso seu parte aciei opposita valde crassi, quibus sachatum in frusta fecatur. Alii breves quidem sunt, sed latissimi, figura lunari, ac his similes, quibus coria sutores dividunt, quibus semina quedam oleagina, & cortices conditæ, quæ pistillo in pulverem attenuari non queunt, minutissime secantur.

Inserviunt etiam glycyrrhizæ in parvula frusta dividendæ, ut confuse accedat ad tragetæ communis confectioem.

Est & alius culter omnibus longior, cujus mucro ita reflectitur, ut hamulum efficiat, qui alio hamo in tabula defixo innecatur, mira vi ligna aut radices dividit, dum altera manu illius manubrium premitur.

Non omnes autem hæc cultorum differentie in omnib; officinis habentur. In multis n. idem quicquam dividit, in culina panem secat, & sæpe napostrat. Vastrum enim ancillarum genus, id sæpenumolitur officinæ ministris, ut multa fuerint utipz, vel malitiosæ occultent.

Cap. III.

De Mortariis & pistillis.

INTER instrumenta officinæ necessaria, nullum æq; desideratur, nec in usua eo frequentius est, atque mortarium. Vix n. quicquam apparatus, aut apparatus in usum venit absq; illius ope. Nam cum materia

omnis medica ex magna parte sit velut rudis quadam ac indigesta moles, quæ raro, imo nunquam talis exhibetur, qualis est in natura: propterea, multa in utroque trita dividenda est, ducenda, leviganda, & cum illis ad ascendenda subigenda.

Cum autem illa materia unusmodi non sit, sed varia ac multi ex, varia quoque præparatio ne eget, non modo, quæ sit sola manu in industria, sed etiam instrumentorum adiutus, in quibus non tantum forma conveniens requiritur, & debita magnitudo, sed pars ad longamareties, à qua medicamentum paratum non nihil mutatur. Idcirco pilæ seu mortarii ex varia materiâ fieri consueverunt, ut ex marmore, achate, alabastro, aut alio lapide, ex itanno, plumbo, ferro æte, in primis Cyprio, quod Cupreum vocatur, ex vitro, ebore, ut etiam ad offentationem potius, quam necessitatem, ex argento vel auro.

Sufficit vero unum plumbeum, aut vitreum, ut etiam lapideum, sed ænea debent esse multa, unum valde amplum, his terendis, quæ vel duriora sunt, vel magna quantitate tundenda, accommodatum; unum minutum, *moscho, ambrâ, Zibetho, bezahardio, lapidi, & aromatis* similibus levigandis idoneum.

Inter utrumque multa sunt ac multiplicis magnitudinis, ne alia portioni tantum, alia clysteribus, dissolvendis, aut electuariis magna quantitate parandis, inserviant.

Totidem vero pistilla, quot mortaria, & ex consimili materia solent haberi. Plumbeo enim mortario plumbeum pistillum magis aptatur, vitreo vitreum, & æneum, ferreum tamen omnibus metallicis etiam convinit, ut ligneum semper lapideis, ut & alijs, in quibus herbe recentes tundendæ recipiuntur. Dum arida teruntur, mortarium papyro, vel corio simplici, vel interdum duplici tegendum, ne vel pulvis tenuior toras evolet, ac pereat, vel molestie nates tundentis feriat.

Ad multa terenda minutissime tabula marmorea, seu lapis porphyreus vulgo dictus, mortarii vicem gerit, ut moduli pistilli, quibus margaritæ & lapilli pretiosi tenuissimi levigantur, superatrasa paucam aquam, aut aliam pro Medici scopo.

Cap. IV.

De spatulis & cochlearibus.

Spatula & cochlearia sunt veluti secundæ Pharmacopœorum manus, quibus dum medicamentum in mortario teritur, vel patinis incoquant, subinde remaneat, ut æquabilis fiat omnium partium pulveratio & coctio, atque ex ipsius medicamenta apparatus in vasis reconditæ, & ipsidem usus tempore exinunt. Dicuntur spatulæ, quod aut raptè latissima sunt, instar ipsius scapularum, quæ à Barbaris spatula nomen habuit.

Est autem omnium spatularum figura ferme eadem, in qua ne impe ac oblonga; sed materia diversa. Quædam enim sunt ex argento, ut parvulæ, quibus ut solent chirurgi multæ aliæ ex ligno, ut pelinagro, & similibus, & cætera rusticula, quæ emplastrum palmæ unguentum, inter coquendum, atque ex hoc, ut r. h. quæ sunt omnes, vel magnæ, vel minores, quibus Pharmacopœi medicamenta molliuiculis, ne visum hybernæ, electuaria liquida, & similia contrahant, ut accingunt.

Cochlearia ex terno & orichalco ut plurimum cundum rursus officinam, ex argento ad mentas. E ligno quoque cavantur ad usus ulticorum, & tenuioris calus hominum, maxime in oppido degentium.

Parvula adhuc sunt ex ebore & cornu, ut quæ trinitis speciebus, & quibusvis pulveribus inficiuntur assumendis, & ad trutinam committendis. Quædam præterea in multorum culinis sunt magna & foraminulenta, quibus spumæ detrahuntur. Lignea vero & argentea in officinis sæpius expetuntur. Non item vitrea, quod facile fragantur, nec ferrea, quod cito rubiginem, ut ærea ætiginem contrahant; quibus tamen uti nihil vetat, modo officinæ ministri sedulo caveant, ne sordida diutius asserventur, sed statim, ubi inquinata fuerit, diligenter abstergantur.

Cap. V.

De Abenis, & alijs quibusdam vasis metallicis.

Abenum & eacabum multi pro eodem usurpant, sed propriè abenum vas est, ex ære ductum profundum, operculatum, atque altera parte rotam asnam habens, qua manibus teneri solet, & pro arbitrio claudi vel patiri. Intervit, ut plurimum aquæ elixandæ, quæ vel solat bibitur, vel vino permiscetur.

Ad eosdem usus, divites, quibus tandæ sanitatis, & sæpe vanitatis magna cura est, habent ejusmodi fornæ & vasa argentea, ut aqua cocta minus nidorulenta sit, nec ullo modo cuprum redeat.

Patina vas est aliud aneum, multo latius & amplius, in quo medicamenti simplicia coquantur, composita parantur, fructus conduuntur. Hinc confixæ sunt velut aures duæ, seu ansæ, utriusque una, ut igni adhiberi, & ab eo removeri possit facilis. Super ferreo instrumento tripode ad ignem apponitur, suppositis prius ardentibus, ut incalcant, & contentus liquor ferveat.

Patina vas aliud est affine, æneum & parvum, ut tamen patulum, quod per diminutionem patella dicitur, cui velut caudex longus, sui manubrium ferreum coarctatur, ut commodius imponatur igni, & alterutra manu absque noxa seu ulatione teneatur.

In ea coqui solent medicamenta, quæ parva quantitate desiderantur, ut dosissima vel duæ, medicamentorum, ut parvum quoddam electuarium tabularum, ut zuparium rosaceum, & similia.

Sartago aliud patellæ genus est, valde patulum, ferreum, ac in longum appendice protensa caudatum, quo in culinariis carnes tringuntur, in Pharmacopoliis multa tenia, ut coriandrum cum aceto, ad illius ejusmodi qualitates caligatio nem, ut milium cum vino, aut alio liquore parti cupiam adinodum.

Cacabum Latini etiam Græcis *liberem* nominant, Barbari Caldarium, aliud quoddam vas æneum, quod cremati unso prehensum supra focum pendet, ut quicquid in ejus concavo retinetur, ebulliat, & coquatur. Popinariâ autem cum sint hæc dicta vasa, ut & olle multe figulinæ, in his describendis nolo diutius immorari, cum ea facile dignoscant Pharmacopœi, qui his sæpiissime utitur ad decocta simplicium paranda; & gelatine, syruporum, unguentorum, aliarumque multarum confectuum præparationem.

Cap. VI.

De Torcularibus & prælis.

Sunt & Pharmacopœis parva quædam torcularia, quibus in officinis succi & olea quasi torquendo, exprimentur: Præla tamen magis propriè dici videntur, vel quod humore profluente præcurrent, seu

madeant, vel materiam, ex qua sunt educendi succi, validissime premant. Fit vero prælum ejusmodi ex duabus brevibus trabiculis, magnitudine & forma similibus, quarum lingule foramina duo habent ita affabre excavata, ut intro sint velut inculpti circuli in seiplos non recorrentes. Instar spirarum, quibus introducuntur duæ cochleæ, quæ dum extrorsum vertuntur, trabeculas abducunt, aperiuntque, cum introitum, adducunt & claudunt, atque materiam interpositam premunt, & succum exprimunt, vel aqueum, vel oleosum.

Proinde præla duo debent in officinis haberi; unum, quod succis & aquis inserviat experimentis ex fructibus & virentibus herbis; alterum, quod oleis ex olivis, & alijs pinguibus.

Quæ autem exprimentenda sunt, antequam prælo subijciuntur, vel coctione, vel tritura apparanda sunt. *Coctione*; ut carnes, à quibus succus exprimentendus est, qui solet & grotis longo morbo attenuatis exhiberi. *Tritura*, ut ligna quædam oleagina, fructus & semina multa. Ne vero dissiluant aut dissilant exprimentenda, quodam sacco debent includi, aut forti panno involvi, ut canabino, aut setaceo, ut validior fiat compressus, & substantia tenuior à crassiore & sicciore facilius, ac tota separetur. Sic oleum amygdalinum dulce, vel amarum educitur; Sic lentiscinum, balaninum, & quod è nucibus, vel nucleis persicis, vel semine lini, aut vicini exprimitur, ut pluribus postea demonstrabimus.

Cap. VII.

De cribris & interniculis.

Iam vetus hæc increbuit. apud Pharmacopæos consuetudo, cribra vocitare ea instrumenta, quibus purior ac tenuior tritorum medicamentorum portio à crassiore separatur. Licet in officina tamen nimis est, ac abusiva vocabuli enunciatio, cum cribra vix Pharmacopæorum, sed rusticorum instrumenta sint ex pellibus, ut plurimum, atietinis, crebris foraminibus pervia, quibus frumenta purgantur, unde & frumentaria solita nuncupari.

Sunt & alia cribra, & cribris equorum in tele modum contexta, fatigæ à surfuribus secernendæ gratia, excogitata, farinae ob id à pistonibus dicta, quibus non nunquam utuntur aromatarij, ad pulveres, cernendos, & medullam prunorum vel cassiæ fistularis ab acinis repurgandam, atque ab ipsis *Subcernicula setacea* vocantur, & aliquando excussoria internicula, quod inter manus agitata pollinem, seu pulverem tenuem excutiant. Fiunt interdum ex ligno, ut cortice tiliaceo, in fibras tenues & longas discretos, & cancellatim connexo, ad pulverem crassiusculum tritorum cribrationem.

Sunt autem communia multis dicta cribra internicula, sed aliud quoddam peculiare relinquitur aromatarijs, in ductuoso magis contextu artificio, quod *Tensium* vulgus Pharmacopolarum nominat. Fit vero interdum ex tela equina, sepe ex syndone, seu linteo tenui, vel panno sericeo, & inferne ac superne operculo exemptili, ex pelle arietina clauso, ut pulvis superiorem capsula exceptus arceatur, nec inter excutiendum evolet, sed per intermediam telam traiciatur, & sine ulla jactura descendat in inferiorem.

Ex his alia alijs minorata sunt, pretiosis pulveribus cernendis magis idonea, quæ manibus tantum mol-

issime versantur, ut sine violentia solus pulvis tenuior descendat. Alias non nisi numerofo percussu in mensam aut abacum Pharmacarium succussantur.

Aliud quoque frequentius est in usu, forma pyxidis ligneæ grandiusculæ, in cujus medio tela quædam tenditur, per quæ excepti pulveres superne transmittuntur inferius, superposito cum pulveribus pondere quodam stanno, aut argenteo, ut id suo motu & gravitate, dum excussorium interniculum una tantum manu in corpus aliquod solidum, ut abacum, impellitur, pulverum trajectionem brevior rem reddat, ac faciliorem.

Omnia porro cribra & internicula, dum sicciores cernendis inserviunt, moventur, versantur, impelluntur, agitantur; dum humidis, quiescunt, ac immota manent, sed juvatur rerum cernendarum trajectio, cochleari, aut spatula: quo modo pulpa *Tamarindorum*, *Cassia*, aut *Prunorum* transmittitur, ut & radices & herbarum ad putrilaginem coctæ ad cataplasmatum confecturam.

Cap. VIII.

De Colatoris.

Nec carere quoque debet officina colatorijs multis, setaceis, lineis, cannabinis, laneis & ita minime vocatis, quorum alia rara sunt, alia densa, alia inter ambo media. Et quædam nova, alia pene dericta. Illa tamen frequentius sunt in usu, quod compressu validiore, torus succus rei colandæ, abique telæ crepatura traiciatur.

At vero pro diversâ succorum consistentia modo hæc, modo illa sumuntur. Quæ ex se tenuia sunt, denso colo egent, ut quicquid inest foridum non transierit, sed tantum succi pars tenuior. Quæ crassa sunt ac lenta, vix nisi colo raro traici possunt. Quæ media sunt, mediocri texture colatoriâ postulant. Tria vero postulant crassa & viscida; ut probe colentur, ut humore ampliore diluantur, ut colo ratiore, ac novo traiciantur, & ante colaturam calefiant diutius. Sic enim illorum densitate magis rarefacta, multo facilius transiunt. Et multa vix nisi calidissima percolantur; alia facile etiam frigida: quædam tepida tantum; & nonnulla colatura tantum egentur nica; quædam duabus, alia pluribus, ut perfecte clarescant. Prima quidem in colo raro; secunda, in densio; tertia, in magis compacto, ut fordes omni transitu prohibeantur. Quæ consistentiam habent valide liquidam, etiam si bis, aut ter colanda sint, eodem panno traduci queunt.

Inter colatoria numerantur lanea quædam coloblonga, ac figura pyramidis, vel potius cuculli formata, quæ *Caligas* vel *Manicas Hippocratis* appellant, quibus vinum hippocraticum vulgo dictum, et quaterque colatur, donec clarum evaserit. Inserviunt adhuc melicrato, gelatinis & decoctis pluribus percolandis, ut res quædam extranea, si quæ forsan admixta sit, per istam trajectionem separetur, ac liquortantum in sincerum remaneat, ut in nostris Institutionibus demonstravimus.

Cap. IX.

De Fornacibus.

Fornacum aliarum decoctionibus, tantum inserviunt, excipiuntque cacabos, patinas, abena, & alia vasa, in quibus simplicia coquantur, parantur, & componuntur;

fiuntur, Alia destillationibus & cucurbitas, retortas, velicas, ollas, & alia vasa excipiunt, his accommodata destillationibus, quæ vel per ascensum vel per descensum suscipiuntur.

Quæ decoquendis medicamentis inserviunt, non sunt in iunio di: Aliæ enim portatiles sunt rotundæ, ex ferro vel fuso, vel cusso factæ. Quæq; ut inferne tribus validè peius innituntur, alie superne tribus velut auriculis oblongatis, ac extra fornacis labra prominentibus exasperantur, quibus vasa calefacienda superponuntur.

Parsillarum suprema parula est, ac instar mortarii cuiusdam hians, in qua carbones immittuntur, supposita erare, aut trabeculis ferreis, quæ cineres delabi sinunt in inferiorem cameram, ex qua per januam altera ejus parte structam, postea eximuntur. Aliæ ex argilla & lateribus extruuntur, fere quadratæ, fixæ, ac immobiles, nec pedibus ullis fulcitur, intrus vero prioribus non multum dissimiles.

Quæ destillationibus inserviunt, seu materiam, ex qua hiant, seu formam spectemus, multifariam quod extruuntur. Aliæ enim ex ferro, alie ex argilla vulgari, lateribus, & alijs rebus multis, quæ structuram connectunt, & firmant. Præterea, alie rotundæ sunt, ut metallicæ anas utrinque habentes, ut circumferri possint; alie quadratæ, penagone, multiforines, fixæ & cæm obiles, in quibus tria locumenta extruuntur infernum, supernum, medium.

Infernum, quod cineres excipiat, *ameritium*, & scutatio Chymicis nomine, *consisterium* appellant, in quo janua aperitur, per quam accenti carbones aeris ingressu ventilantur, pabulum igni suppeditatur & cineres eximuntur. Media fornacis regio, in qua ignis fovetur, craticula quædam à consisterio divisa, focus à recentioribus vocatur. In ea siquidem caloris fomes continentur, arecturque, ut supra positum vas calefiat in superna nempe fornacis camera, quæ pro varia excipiendi valis magnitudine & figura varie formatur, juxtaq; eam partem tubi fumarii, seu vœdia quædâ constituitur, per quæ fumus exit. Fornacis ultatissimæ descriptio tradita Institutionibus.

Vt autem varia, sic elegans fornacium multarum, quæ destillationibus dicatæ sunt, constructio. Quædam enim sunt turritæ, testudineatæ & simplices, quæ vas tantum unicum suffulciunt, alie indutiosio muleum artificiosius utuntur & multiplices, ut quæ quinque vel pluribus turriculis assurgunt, quatum singulæ finiunt, ac peculiare vas admittunt, ut una vas aliquod aqua calida plenum ad destillationem per balneum Mariæ, alia cinerem, alia arenam, alia aliam materiam pro diverso operantis scopo. Tot vero fornacibus Pharmacopolium obruere, non æquum putamus, cum medicamentis potius, quam similibus instrumentis præter impleri.

De *Glabris* vero *Furno Philosophico* quid statuendum? Non de nihilo est, quod diligens ille vir proponit. In multis enim addendum puto, in multis demendum, nec omnia, me judice, ad literam intelligenda, cum pro inore actis intricata quædam inferantur. Quod ad modum destillandi spiritus nulli secundus est. Legatur penitus lectione dignus.

Cap. X.

De Alembicis & Cucurbitis.

Alembiculator acceptio multa complectitur: cucurbitas nempe, retortas, ollas vitreas, & instrumentum quoddam cupreum ac tripes triplici

instructum camera, in quam infima cineres excipiuntur, in media prunæ ardentes, in superiore Boccia admittitur, capitulo operato restricto, conforme, & aliquando rotundo cum refrigeratorio, instar parvæ cupæ efformato, ut copiosior aquæ quantitatem continere valeat, quæ dum paulo vehementius incaluit, per epistomium in ejus parte declivis situm effunditur, & alia de novo frigida scilicet affunditur.

Angustior vero illius significatio destillatoria tantum quoddam vas restrictum, ac alteri junctum vasi, quod d superna parte fornacis admittitur, enunciat. Cujusmodi sunt alembici vulgares plumbei, vel cuprei, itanno intus obducti, vel vitrei, aut figulini, conformes seu in parte superna acuminati, in interiore latice campanarum instar, unde & Campanæ subinde nominantur; nonnulli tamen capitati sunt & rotundi, & sæpe vase quodam refrigeratorio dicto obvallati, & modo capitella, modo pilei vocantur: quia ut caput pileo tegitur, sic alembico conceptaculum, seu vas illud materiam destillandam continens, quod pro varia figura variam appellationem sortitur. Quoddam enim dicitur: *Boccia*, aliud *cucurbita*, aliud *vesica*, *matracium*, *olla*, *matula*, alia aliter nominantur.

Campana igitur vel sola, vel conceptaculo inserta *alembicus* vocatur, cujus duæ præcipue differentie dantur: unus enim rostratus est, qui scilicet ex longum canalem instar promiscidis propendentem emittit, per quem vapores condensati delabuntur in subiectum vas seu excipulum; alter hoc tubo caret, & cæcus nuncupatur, estq; Spagyricorū proprius, à quibus usurpatur ad sublimandum, ut rostratus ad destillandum, cujus prominens tubus sæpe adeo longus est, ut per medium dolum frigida plenum transeat, ad aquæ proleatæ, ac delabentis majorem concretionem & contemperationem.

In multis rostrum flexuosum est, instar serpentis, à quo nomen habet, convenitque maxime aquæ vini destillandæ, quæ vulgo *aquatina*, & à Chymicis nonnullis *Elixir rus* nominatur.

Varia quoq; est conceptaculorum magnitudo, ut & figura: quædam enim amplissima sunt & ventricosa, ut loquuntur, alia tam parva, ut nucem juglandem mediocrem non excedant, quæ scilicet Chymicis operibus destinantur, alia mediocria, & quædam recta sunt, ut *ampulle*, *vesica*, *olla*, *matula*, seu *cucurbitæ minores*, le. separatorie, ac rectæ; alia inflexa, ut *Retorte*; *Boccia quædam inflexa*, & quæ *Cornumuse* vocantur.

Rectis ea destillantur, quæ facile in altum sublevantur, ut radices, semina, folia, flores, aromata; Obliquis, quæ difficilius attolliuntur, ut resina, lacrymæ, pinguedines, & gummi.

Cap. XI.

De Mensis & abaco officinae necessariis.

Nulla est adeo tenuis suppellex, vel tam inopis tutagurium, in quo mensa quædam ad epulandum, aut aliud quippiam agendum non inveniat. Non enim semper omnis mensa dapibus, sed alijs operibus multis inservit, ut in officina simplicibus excipendis, seligendis, cernendis, parandis, mensurandis, ordine disponendis, antequam veniant in compositionem.

Proindecum solennis ac magna quædam compolitio paranda est, ut *Thriaca*, *Mithridatum aurea Alexandrina*, mensi quædam longior, non in loco communi, ut officina, sed in cubiculo quodam idoneo præparanda, ut liberius singula simplicia Pharmacopœus seligat, accuratius ponderet, tutius custodiat, & exactius miscet ac componat.

Abacus vero nummularius natus, aut alter in Pharmacopolio perpetuo maneat, ad multa valde necessarius. Superponuntur enim fere cuncta, quæ emuntur aut venduntur, mensurantur aut trutinantur, parvo mortario teruntur, aut forficibus dividuntur, vel integra exhibentur.

Forma ejus quadrilatera est, in antica parte multas exemplares capsulas habens, & velut documenta, in quibus pleraque semina includuntur, & ad rei exigentias asservantur: In altera parte tubicillum verius, cui solet Pharmacopœus insidere, aliquot arcusculas majusculas, setis ferreis obfirmatas, in quibus medicamenta quædam pectiolâ continentur.

In parte vero superiora hiat rima quædam seu scissura, qua daturus aditus in cistulam subiectam, in quam munum ex labore quotidiano lucrati & accepti demittuntur.

Supra abacum pendet instrumentum quoddam trabeculis confixum literæ T. inversæ, non multum dissimile, in cuius ima parte clavi lignei vel ferrei configuntur, in quibus lances diversæ magnitudinis, forfices, spatula, & alia quædam instrumenta suspenduntur, quæ ut ad manum sæpe esse debent, sic cito oculis obiciuntur.

Præter mensas ligneas tabulæ quædam marmoreæ, vel Porphyriceæ in officinis habentur, cum similis materiæ modulis, quibus margaritæ & lapilli pretiosi lævigantur, ut *libr. 2. cap. de tritura* notavimus.

Ad suffulciendum majores pilas, seu mortario in officina rectum stat quoddam parvum velut statumen, aut truncus brevis, cui ad ornatum variæ imagines intulptæ sæpe videntur.

Cap. XII.

De arculis, pyxidibus, & aliis officina vasis.

Omnia Pharmacopoliorum vasa medicamentis inserviunt vel patantur, de quibus a. unde supra; vel rep. nendis, de quibus nunc agendum. Ea autem sunt lagenæ, lecyini, ollæ, capicuncula, urceoli, arcula, & pyxides.

Lagenæ ampus notæ, aut vitæ sunt, aut fictiles, in quibus aquæ destillatæ reponuntur, quæ immum in Pharmacopolio locum solent occupare, quod aquæ ipsis contentæ ceteris medicamentis graviores sint, & maxima quantitate servantur. Adveniente vero hyemis rigiditate, cum aquæ facile concrecant, ut a gelu tui sint, lagenæ in cella vivaria reconduntur, donec frigoris ævina detrit.

Lecyihireponendis oleis dicantur, suntque nonnunquam figulini, sed frequentius & utilius itannci. & operculo obducti, ut ad nutum claudi valeant & aperiri. In ipsis olea per infusionem paratâ convenientissime reponuntur & servantur.

Ollarum magnus est in officinis numerus, quarum major portio ex stanno est, nonnullæ ex terra figulina, & paucæ quædam ex plumbo. Inserviunt unguentis recondendis, & sæpe conservandis.

Capicuncula fictilia sunt omnia, intus candore

lavoreque nitentia, altera tantum parte ansum, quæ manu teneri queant; altera tubum habentia, quo liquorem admissum effundant. Os vero admodum superne patulum habent, ut commodius ipse liquor affundatur. Multis coloribus variegatis divetiliq; figuris exornantur, & stytipis reponendis, ac tute conservandis destinantur.

Præter ista vasa, alia quædam admodum parva, urceolorum instar, habentur, vitrea ac fictilia, in quibus pulveres cordiales vulgo dicti custodiuntur, peculiaremque in officina locum, ac artificio quodam magis exornatum tenent.

Sunt & alia parva quædam stanneæ, operculata, in quibus variæ pilularum massæ corio singulo involutæ reponuntur.

Ligneæ quoque vasa sunt quædam ad medicamentorum repositiones, ut sportæ, arcule, pyxides. Sportæ ex ramulis vinctis, vel junce contextæ, siccibus multis reponendis diutius; fereque in taberna reconduntur post usum, aut altero officio ex angulo. Cum tamen pervasa sua ad nujos contagionem sæpius suspendantur.

Arcule quadrilateræ sunt ex quinque tenuibus & brevibus assereculis præter operculum infabre junctis constructæ, quibus reponuntur cortices, ligna, fungi, flores, tabellæ, ossa, coruua, ungues, & nec caræ partes animalium.

Pyxides storundæ sunt, & profundæ, atque vel toro, ut olim, vel lato ac tenui assereculo in circulum adducto, ut nunc fornam teretem assereute, in quibus succi sicci, lacrymæ, gummi, mineralia, & radices quædam exsiccatæ includuntur.

Arcularum & pyxidum præter illa anterior, quæ Officine vel tubuli spectat, varijs imaginibus, ut ceratopithecis, sagittarijs, antelibus loricatis, & similibus picturis exornatur, relicta tantum parte, in qua medicamenta intus contenta, literis velaurei, ut sæpe fit, vel quibuslibet designantur.

Stirpes aride modo in arculis, modo in sacculis inclusis asservantur, ut & radices multæ, præsertim tenues; nam crassiores filo trajectuntur, ac in suspensæ optime arcescunt & custodiuntur.

Sic videor omnium Officinæ suppellectilium descriptionem & usum paucis dedisse, quæ si quis omnia ob fortune remittentem habere non queat, saltem magis necessaria habere debet.

Cap. XIII.

De simplicibus, vel integris, vel eorum partibus, in Pharmacopolio servandis.

Definiri vix potest certus simplicium numerus, quibus Pharmacopola nunquam opus habet. Cum enim omnia lata, genitaque, vel verius, quæcunq; homo calcare, contractareque potest, in illius subsidium dirigi possint, qui brevi quodam catalogo rotam completi materiam medicam tentant, simile quid his aggrediuntur, qui universi vastitatem parva quadam tabella depingunt. Nicolaus quidem Præpositus, *intus sui antid. tarsi*, pluribus capitibus simplicia multa recensuit, quibus munitus, ut cum eo loquar, Pharmacopœus esse debet. Illo qui ne procul dubio, centesimam eorum, quæ medicis utilis inserviunt, partem attigerit. Nam testis quævis medicamentum quodvis non potest, recte totam illa quædam Nicolao nota; hæc alia, quæ nec ipse vidit, nec eorum unquam fecit, periculum. Et quoti-

quodtidie ex India : & regionibus advenis aliquot simplicia advehuntur nostratibus invisa, & prorsus inæcognita.

Vt sit, onerosum nimis videtur, ac superfluum omnia simplicia, quorum usus celebratur, recensere, & singulorum nomen & faciem describere, cum prima nota sufficiat, qui ea in re defudarunt, animam etiam tyronem non ita expleverit, quæ orum multi, multa vel obliata esse, vel superflue dicta consuevit. Sed valeant isti sycophantæ, quibus ne quidem lapides placet, nostrumque institutum persequamur, ac præcipua quedam simplicia, quæ in Officinis debent asservari, recenscamus.

Ea autem in usum veniunt, vel adhuc viridia, vel jam licca. Viridia partim vicinum rus, partim hortibus aliquis suppeditat, & cum usus exigat, ex altetur, loco de promovenenda, ut hortensia ex hortis, sylvestria ex sylvis, & alijs locis agrestibus & incultis. Quocirca, & inatule foret, omnes herbas virides, quas quotidianus postulat usus, ad Pharmacopolim deducere, sic superfluum, his omnibus Pharmacopœi muniri; Cum sat illi sit, opportuno tempore pauca quedam habere, quæ rei exigenti satisfaciant.

Acervus enim stirpium viridum diutius asservatum puerescit, & copia & qualitate non parum obest. Vnde prudenter Pharmacopœi virides herbas pro hebdomada tantum dimidia, vel integra colligunt, aut emunt. Imprudentes enim esse hominis officinam onerare malvis, violis, mercuriali utraque, branthiisina, parietaria, fumaria, endivia, taraxaco, portulaca, borragine, hyssopismo, & alijs innumeris, quæ tantum virentescentes usurpantur, & parva quantitate colliguntur. Proinde casu sicculis includi, vel arcibus, aut pixidibus reponi ridiculum foret, cum facile ex hortis aut ruris, cum tempus postulat, aut res, de promivalent, aut alia quedam pro Medici prudentia & consilio sufficiunt.

Sicca igitur tantum servantur, ut inter radices, quinq; apertientes, & alie multæ alterantes, & purgantes, ut radices cypripis, angelice, cyperi, campane, graminis, glycyrrhizæ, rubiæ majoris, tormentilla, bistortæ, oimnes gentiana, pæonia, iris, acori, galangæ, zinziberis, belam aromaticæ, aristolochia utriusque, azari, cyclaminis, didani, pyretri, caryophyllatæ, pævedani, osmundæ regalis, scrophulariæ, eryngii, asprionum, buglossi, oxylepis, hyssopis, asparagis, altheæ, scille, alliorum, consolidæ majoris, bryoni, melibœ, cantharidis, rursus, polypodii, rhabdanthi, adlylorum, rhabdanthi, etulsi, taphiæ, ellebori neri, quæ & alia multæ minus usitate, præter eas, quæ adhuc virentescentes usurpantur.

Inter caules & folia potissimum servantur absinthii, acru inique, mentha, balsamita, abrotanum, chamædrys, chamædrys, hyssopus, calamintum, nepeta, marrubium, pulegium, aturcia, thymus, origanum, anethum, ruta, la maula, majorana, ozymum, serpillum, boraginum, scorodanum, emelam, melibœ, centaureum minus, dictamnium, cæterach, cicutia, cimbalaria, hypericum, centinodia, betonica, melissa, rosmarinus, clematis, veronica, utraque, verberna, aubra, ptarmica, salsus barbarus, salvia, stachys, romanica, matricaria, polium, folia feniculi, laurcola & lauri.

Pauci admodum flores servantur, quod eorum facies vix perduret. Maxime autem tres cordiales vulgo dicti, ut etiam flores rosarum, granatorum, salvia, anthos, chamæmelis, meliori genere, aranciorum,

cedri, flæ, hados, keiri, jasmini, tunici, betonica, hypericonis, nenupharis, & croci.

Semina necessaria sunt, quatuor frigida majora; & totidem minoræ, semen alihæ, atriplicis, rapiani, berberis, plantaginis, citoniorum, psyllii, lini, fenugraçi, cumini, anisi, anisi, feniculi, coriandri, agni casti, ameos, bardane, carthami, ebuli, ricini, petroselinis, apii, rufci, asparaginis, milij solis, ingellæ, papaveris, ozymi, portulacæ, pastinacæ, dauci, angelicæ, sinapi, nasturtij, thlaspi, sefeleos, levisstici, erucæ, granæ, alkekengi, lauri, hedera, juniperi, cubebæ, cardamomum, & piperis omnes species.

Fructus quoque multi in Officinis habendi sunt, ut amygdala dulces, & amara, avellane, nuges, arantia, mala citria, poma fragaria, curtipendula, colocynthis, sorba, corna, pruna, dactyli, mora omnia, ficus, mala, granata, jujuba, galle olivæ, appares, nuges cupressi, glandes, tamari di, myrobalani, persica ceræ, pistula, pistacia, sebesten, anacardi, poma mandragoræ & pini, & filique castiæ.

Cortices, vel ex radicibus plantarum exuuntur, ut cortex capparis, vel extrunco ut cinnamomum; vel ex fructibus, ut arantia, granatis, citris, & similibus. Pauca autem servantur, quia facile dum usus postulat, ex fructibus aut radicibus ipsis possunt haberi.

Gummi multa necessaria sunt, ut ammoniacum, galbanum, serapinum, bdellium, poponax, asa uraque, resina, colophonia, tragacanthum, storax, gummi cedri, hedera, cerasi, pini, juniperi, gummi elemi vulgo dictum, Arabicum, massiche, lacca, myrrha, thus, ut & alia quedam lacrymæ, tam resinose, ut terebinthina, larisco, abietina, quam gummosæ, ut bdellium, cancamum.

Cæteri succi quidam servantur, vel adhuc liquidi & lagenis excepti, superaffuso oleo, ut succus limonium, Ribes, berberis, vel sic ut, ut glycyrrhizæ, succus, ut Opium, Acacia, Elatrum, Aloe, Scammonium.

Adservantur quoque plures aquæ, destillatæ, quam quæ à Nicolao recensentur; Dici enim vix potest, quot, & quam variæ, tam simplices, quam composita, hunc in Officinis destillentur, non modo ex stirpibus, sed etiam ex animalibus, vel integris, vel eorum partibus.

Maxime vero celebratur usus aquatum cordialium, ut scabiosa, morus, cardus, almaria, buglossi, borraginis, oxytriphili, rosarum, calendula, acetosa, scordij, & refrigerantium, ut endivia, cucurbitæ, nenupharis, portulacæ, plantaginis, solanæ, lactuce, ut & alia quedam, quæ capiunt, vel pulmonem, vel renes, ut altam partem respiciunt, cuiusmodi sunt aquæ betonica, melissa, euphrasia, veronica, cuscuta, hepatica, agrimonis, scolopendrij, tamari, pini, mellis, rhabdanthi, saxifragæ, parietaria, hyssopi, art. benisina, &c.

Cap. XIV.

De Mineralibus & Metallis in Officina servandis.

AQue errant, qui à medicamentorum censu mineralia prorsus ablegant, & qui sola ad medicamentum omnium expugnationem usurpant: Morbis enim ut omnibus vix conferre, sic multis aliquando prodesse certum est; Nam ex mineralibus omne medicamentorum genus habemus, alterantium, roborantium, & cathartico. Alterat calx, lithargyrus, vitriolum, roborat byacinthus, terra Lemnia, smaragdus; purgat lapis cyanus, Subum & Mercurius. Ipsi quoque metallis vim inesse eximiam, præter vitrorum probatissimum testimonio, effectus comprobant, Aurum enim in bracteolas redactum, & cum alijs

ido;

idoneis medicamentis sumptum, multis affectibus medetur, [*Avicenna*] præsertim melancholicis, atque his omnibus, in quibus facultates roborandæ sunt, ac spiritus exhilarandi, unde scobis illius ditionibus nonnunquam exhibetur, vel cardiacæ confectiones, quæ ejus bracteolas excipiunt, ut *aurea Alexandrina*, *Confectio alhermes*, & *Electuarium de gemmâ*.

Primum autem locum inter metalla tenet aurum, dein argentum, tum æs, stannum, plumbum & ferrum. Septimum addiderunt nonnulli, nempe, mercurium, qui tamen potentia, quam actu potius metallum est. Mineralia verò pene innumera sunt, ut terræ multæ species, inter quas *Lemnia* primas tenet, dein *bolus orientalis*, postea terra *Erethria*, *Selinusia*, *Samia*, *Synopica*, *Oebra*, & quæ ex pluribus fodinis ac terræ visceribus erûntur, ut *sales fossiles gypsum*, *alchum miferi*, *fori*, *mimum*, *calx vitriolum*, *chrysocolia*, *aureipigmentum*, *alumen*, *sulphur*, *crystallus stybium*, & quæ vel metallis adnascuntur, vel ex fornacibus, in quibus liquantur, colliguntur, ut *flos æris*, *cadmia*, *cerusa*, *squama æris*, *plumbago*, *pompholyx*, *spodium*, *liu bargium*, *dupriges*.

Intèr Mineralia quoque plurimum celebrantur lapides multi, tum ob vires eximias, tum ob pulchritudinem, pretiosi dicti, ut *Saphyrum*, *Rubinus*, *Carbunculus*, *Smaragdus*, *Hyacinthus*, *Granatus*, *Topassius*, *Berillus*, *Achates*, *Sarda*, *Carchedonius*, *Hemastues*, *Lapsus*, *Selenites*, *Magnes*, *Pumex*, *Alumen*. Quibus adduntur ea, quæ ex mari & aquis desumuntur, ut *umbra odorata*, *sal marinus*, *alcyonium*, *bitumen*, *corallium*, *succinum*, *gargaræ*, *antialium*, *dentalium*, *coralina*, *spongia*, aliaque nonnulla, quæ, quod medicam vim habeant imbecilliorum, omittuntur.

Cap. XV.

De Animalibus, aut eorum partibus in Pharmacopoliis servandis.

Animalia nos vel incolumes alunt, vel morbos sanant, vel utroque in statu induunt, aut alio modo seu viventiæ, seu interemptæ, in nostrum veniunt emolumentum, ut cum his integris, vel eorum partibus aut excrementis, ad multorum morborum utimur curationem, aut corporis nutrimentum, & virium instaurationem: *Moschus* enim & *zibethum*, licet excrementa sint, cordi tamen & spiritibus roborandis mirum in modum conferunt.

Integra tolerant usurpari insecta, ut *cantharides*, *aselli*, *vermes*, *lacerte*, *formicæ*, *viperæ*, *scorpiones*, *rana*, *canceri*, *hirundines*, & quædam aviculæ.

Partes animalium multæ sunt medicis viribus insignitæ, ut os *cranii humani* insepulti, & de corde *cervi*, *cerebella passerum*, & *leporum*, *dentes apri*, & *Elephantis*, *cor ranarum*, *pulmo vulpis*, *secus birci*, *iniesina*, *lupi*, *testiculi castoris*, & *gallorum*, *vesica suis*, *genitale cervi*, *cutis seu senecta serpentis*; *Axungia humana*, *suilla*, *anseris*, *ovis*, *anatis*, *taxis*, *caniculi*, *capræ*, *anguilla*, *colubri*, *Medulla cervina*, *vitulina*, & *hircina*; *Sanguis humanus*, *columbinus*, *hircinus*; *Lac omne*, & quæ ex lacte prodeunt, *serum*, *caseus*, *butyrum*; *Ova gallinarum*, *perdicum*, *formicarum*; *mel*, *cera*, *propolis*; *Cornua cervorum*, *damarum*; *monoceros*; *ungula alces*, *capræ*, *bubali*; *testa ostræarum*, *margaritæ* ex ipsis desumptæ, & *conche multorum piscium*.

Excrementis adhuc sua virtus cum non desit, ea ipsa quoque in Pharmacopoliis haberi non dederet, ut *stercus caprinum*, *caninum*, *ciconia*, *pavonum*, *columbarum*, *aspyum*, *sericum*, *moschum*, *zibethum*, & pilos quoruundam animalium.

Atque ut omnia in pauca contraham, omnia simplicia medicamenta Pharmacopoliæ maxime necessaria sunt, quæ in tribus libris de materia medica nobis describuntur.

Cap. XVI.

De Medicamentis compositis in Officiis Pharmacopœorum servandis.

Cum ars Pharmaceutica hucusque in artem minime redacta fuerit, nec medicamenta, nisi paucissima certa methodo descripta, nec ordine optimo digesta, vix dum statui poterit, quænam compositiones in Pharmacopoliis parandæ, retinendæ, & servandæ.

Nicol. Præpositus medicamenta quidem multa describit, sed eorum partem quandam ipsemet improbat, aliam non fideliter transcripsit, aliam, quidpiam immutando, depravaram reliquit, adeo, ut et ejus scriptis, quænam medicamenta recipi, vel reici debent, non satis facile sit conjectare.

Nicol. Alexandrinus tantam medicaminum faraginem simul congestit, ut Pharmacopœorum ingenia potius obruerit, quam juverit.

Actuarius quoque, *Actius*, & *Oribasius*, multa descripserunt, quæ quod simplicibus, vel incognitis, vel nimium raris constent, vel incepte descripta compariantur, vel nullis viribus eximiis commendata, negliguntur.

Inter recentiores *Fernelius*, *Sylvius*, *Rondeletius*, *Augustinus* & *Notumbergenfes* medicamenta à Veteribus inventa, sedulo examinarunt, eorum multa ut indebita concinnata disprexerunt, alia meliori judicio inventa, commentariis illustrant & commendant. Theophrastum Paracelsum solum multi anteposunt. Sed hi delirant graviter. Delirant magis qui penitus ipsum spernunt & reiciunt. Sicut in ejus scriptis mala mixta bonis, continentur multa scilicet bona & non pauca mala. *Spagyria* n. ante ipsum exculsa fuit, uti notat *Primus Rosius* supra pag. XLII. Part. I. instit. Pharm. Hinc lib. de 3 princ. mutatis est ab *Isaac. Hollando*, *Citad. Med. ab Arnoldo*, *Autidoxa* ab *Lullio*, *Articæ* à *Rupessæ*, *Synon*, ab *Harlandæ*, *Chirurg. à Lanfranco*, *Tract. à Basilio*, *Alia* ab alijs. Multa tamen & ipse consulit, suis interim vitiis quoque labrans, uti ex *Alexandro Sennerto* & *Contingio* patet.

Ex omnibus, quæ præstantiora à doctis viris, & probatiora à senioribus & expertis creduntur, elegerunt, multisque experimentis & medicamentis aucta produxerunt *Renodæus* & *Quercetanus* *Medicina summa* *Lumina* quiveram Pharmacopœam extraxerunt. His lucem dederunt in multis *Vitenbachius*, *Faber*, magnus quidem, ut *Primus Rosius* inferi supra Part. I. Pharm. Gen. pag. XLV. pollicitatus, ac diligens & doctus *Vir*, suis tamen non carens *navis*, & *Deodatus* in *suo Pantheo*. Secuti hos *Sala*, *Sennertus*, *Mynsichtus* & alij. Noviter eam rem aggressus est *Schröderus* diligensissimus. Servatis igitur medicamentis *Remodæi* & *Quercetani* addemus reliquorum inventa selectiora. Trademus autem libro Primo *Syrupos*, Secundo *succos Mellitos* *Varios*, aliaque medicamenta affinia, Tercio *Essentias Quintas*, Quarto *Tincturas varias*, Quinto *Elixiria*, Sexto *Aquas destillatas & liquoris*, Septimo *Spiritus*, Octavo *variis purgantia*, decimo, *vinâ medicata* & *infusiones*, Nono *Aceta*, Decimo *Rob Conservas*, *Condita* & *Loch S. Elegmata*, Undecimo *Electua-*

Artis, Duodecimo Antidotus humidas & Theriacas, Decimo tertio, Antidotus Narcoticas & Opiatas, Decimo quarto, Extracta, Decimo quinto, Trochiscos, Decimo sexto, Pilulas; Decimo septimo, Salia, Magisteria & similia; Decimo octavo, varios pulveres. Decimo nono, Species & Confectiones Aromaticas; Morfus & Rotulas; Vigesimo, Garzarismata, lixivia, Balnea, Suffimenta & epithemata; Vigesimo primo, Clysters, pessos & suppositoria; Vigesimo secundo, Olea & Balsama; Vigesimo tertio, Unguenta & linimenta; Vigesimo quarto, Emplastra & Cerata varia.

Propter meam absentiam autem multi lapsus & errores in hac Pharmacopœa Speciali commisi, de quibus superius admonuim pag. XLVIII. in Generali Parte. Quoad Lib. 6 hujus Pharmacopœe specialis lineas tres ultimas pag. 147. & lineas priores 26. premittit Aqua Cinnamomi Quercetani pag. 137. Conditum pag. 184. refer ad pag. 369. Aqua febrisfuge pag. 166. superflua, cum ponantur pag. 188. Mixturem Hypochondriacam pag. 199. ad Spiritum refer. Tinctura rubini Salis & extractio propter affinitatem ad 7. librum p. 213. rejecta sunt. Ex incuria Amanuensis Spiritus Dilutionis p. 218. & Mixture simplex 219. superfl. & his ponuntur lib. 7. que deleat. Lector, & ad spiritum addat Spiritum Vitrioli virid. Fabr. pag. 89. lib. 3. In libro octavo que ex Quercetano de Purgantibus & Electuariis exponuntur, conferenda cum libro undecimo pag. 286. & seqq. Potus Hippocraticus pag. 243. spectat ad vina pag. 253. Rotulas & Confectiones Diacodii Lib. 10. pag. 284. & pag. 285. refer ad lib. 19. Libro Undecimo Diacys laxat. p. 299. & Diacyt. 303. Zinziber purgans 312. Passul. laxat. 314. refer ad librum X. Theriacam febrilem pag. 309. & Discordium ad Lib. XII. Lib. XII. Extract. Cephal. Min. Quercet. vide pag. 394. lib. 14. lin. 12.

pag. 316. pro Antidotus Hepatica lege Cephalica minor. Descriptio Theriacæ Androm. superflua, pag. 332. quæ sequuntur. Hæc sunt varia illa, &c. Verba Quercetani refer ad pag. 326. Lib. XIII. Mynsichti Laudanum superfluum pag. 380. habes id pag. 381. Lib. XIV. infere Extractum universale pag. 214. Lib. XV. ex incuria Trochisci de Myrrhabis post. Lib. XVI. Confer pilulas de Sagapeno pag. 427. cum Pilulis Benedicti Benderi & seq. pag. 431. pag. 428. linea 9. post pendulo in rotulas dist. & infere Pilulæ Hydragoge Querc. pag. 434. inconcinne posuim Electuarium Cephalicam refer ad Lib. XI. pag. 446. post pilulas Cynogloss. pone seq. ex Aug. Re. Rad. Cynogl. arid. Sem. hyoscyami alo. Opiana 3.5. Myrrhe 3vj. Thuris 3v. Caryoph. Cinnam. Styraç cal. ana 5j. cum. aq. rosf. Mass. pilul. hujus Recipe 3.6. Aloes lotæ 3j. Succ. liquiritid 3j. Exhibentur scrupuli pondere in catarrhu salsis & tenuibus. Lib. XVII. adde Sal Piperatum volatile fixum ex Schröder. uti communicari. Vinum Takenn quoque natum esset. Lib. XIX. quedam sunt spectantia ad Lib. X. Lib. XX. adde ex Heerumuletum contra urinae incontinentiam ex buson. siccat. Denique Benivole Lector, ignoret erratum typographicum, quorum copiam doleo.

Nunc masculinum invento pro semine, nunc singulare pro plurali R. pro P. d. pro t. & alij graviora. Si præsentem fuissem non adessent. Tu pro candore emenda, & in futurum maiorem diligentiam exspecta. Denique ignosce quoque Correctori, quod non ordine Alphabetico omnia locavi, uti quidem disposueram. Festinatio & in hoc passu cæcos peperit catulos.

LIBER PRIMUS DE SYRUPIS.

Syrupus de absynthio. D. Mes.

℞. Absynthij Pontici seu Romani siccī lb. ℞.

rosarum ℥. ij.

nardi Indice ℥. ij.

vini albi & antiqui.

succi citoniorum an. lb. ij. ℞.

Macerentur simul per diem naturalem super cineres calidos. Deinde coquantur ad dimidias.

Colaturæ clarificata adde mellis despumati lb. ij. fiat syrupus.

Absynthium Ponticum seu Romanum debet assumi siccatum, & cum rosīs & nardo minutim incisa infundi in vino generoso, ut moschatelino, in vase terreo, vitrato, super cineres calidos, per horas xxiiij. Tum semel, aut bis tantum feruefient. Postea addetur mel, vel potius, ut multi suadent, *sacharum*. Sunt qui duplicem habent, unum ex melle & absynthio vulgari Pontico: alterum ex saccharo & absynthio minore paratum.

Non autem adeo refert, docente Melichio, an Absynthium Romæ, in Italia vel Ponto sit natum, modo collectum sit è locis, quæ radijs Solaribus quotidie illustrantur, non quæ aquis salis vel marinis vicina, ipsarum aspergine madent, hoc enim Absynthium à Meseue Authore huius Syrupi damnatur.

Nonnulli parant syrupum absynthiacum ex absynthij viridis libri dimidia cocta, in aquæ libris tribus ad tertias. Colaturæ addunt vini albi, clari, antiqui & generosi, mellis albi & optimi an. lib. i. Et coquant in syrupi consistentiam. Quocunque modo ex prædictis paratur, ingratus est plurimum; Ob id recte multam quantitatem absynthij minuunt, & *sacharum* addunt: nam quæ roborando ventriculo dantur, si valde ingratus sit, cum subuertunt, nec iuuant.

Ventriculi, hepatis (ut rectè docent Augustani) & viscerum aliorum imbecillitati etiam dolorificæ & cachexiæ præsertim à causa frigida succurrit: appetentiam dejectam excitat; intestinorum & viscerum molliem delet, ac retentricem eorum vim confirmat: fluxus discutit, felle suffusus & æruginosus iuvat, humoresque perurinas propellit. Datur etiam in albo & pituitoso mensium fluore: sumitur ex aqua inentharæ in ventriculi affectibus, nam in roborando stomacho & jecore mirabilis est potentia, si insuper Sale absynthij & Cristallis Tartari acuat; aut sequenti modo a Fabr. præparetur, qui Rec. Syrupi lb. j. Salis ℥. ij. Olei

℞. M. Syrupus Acetosæ.

℞. Succi acetosi in sole depurati lb. ij.

Sachari albisimi lb. ij.

Coquantur simul, & fiat syrupus, ut artis est.

Simplicissimus est hic syrupus. Ab alijs sacharum coquitur ad consistentiam electuarij solidi, cui postea succus depuratus & colatus adijcitur: dein parum feruefit mixtura, ut syrupi consistentiam nanciscatur idoneam. Sæpius tamen sacharo clarificato succus parum coctus, & residendo purgatus ac colatus permiscetur, & sine aqua coquuntur in syrupum.

Hoc tamen posteriore modo paratus vires habere dicitur imbecilliores, uti concludit Renodæus. Sed contrarium suadet ratio & experientia, cum coctione multi exhalent spiritus succi acetosi. Fabri optimus est, si scilicet addatur parum Spir. Vitrioli optime præparati; ita enim, præter id, quod syrupus hic febribus biliosis admodum gratus sit, pestilentibus saluber, viscerum igneum calorem moderetur, ipsaque viscera confirmet & validè refrigeret: Vermes quoque & lumbricos puerorum enecat, appetitum auget, summumque cardiacum evadit. Sumitur in iulculis tenuibus aut aquis appropriatis & morbo convenientibus ad quantitatem uncie unius aut alterius. Eadem ratio est Syrupi Acetosæ, qui alias cardiacum summum sanguinis ebullitiones compescit: cor eximie roborat & aphthis auxiliatur.

Syrupus acetatus simplex, seu Oxyfacherum.

D. Mes.

℞. Sachari purissimi lb. v.

aquæ fontanæ lb. iij.

Coquantur in vase stili ad aquæ dimidiæ consumptionem: Tunc adde aceti vini albi lb. ij. aut lb. iij. vel iij. prout magis aut minus acidus desideratur syrupus, & percoque in consistentiam idoneam.

Licet quouis tempore syrupus hic parari queat, cum tamen viribus præcedenti sit affinis, hunc illi proxime subjunximus. Ab aceto & sacharo, quibus constat, oxyfacherum dicitur. Ut rite paretur, coqui debet in vase sigilino, vel stanneo, aut lapideo, ut vult Meseue, non æneo, vel in cupreo, ut imperite quidam faciunt. Secundum Augustanos humorum crassitiem incidit & attenuat, obstructions levat, aperit & abstergit: Saluberrimus in affectibus calidis & biliosis, & ex materia mixta natis, bilis impetum tenuitate ac æstu furentem frangit, reprimat, incrassat & refrigeratione extinguit, urinas movet, sudores elicit, ac pestilentia putredinique resistit. In Dysenteria vitandus, ut & in melancholicis humoribus juxta Galenum.

Aliud oxyfacherum, seu syrupum acetatum simplicem N. Myrepsus exhibet, cujus usum valde probo. Sic vero describitur:

℞. aceti ℥iij.

succi granatorum acidorum ℥. viij.

Sachari lb. j. coquantur in consistentiam syrupi.

Paratur ut superior, & uterque vocatur simplex ad differentiam alterius magis compositi, cujus descriptio datur a Nic. Præposito.

Multos habet usus; Incidit enim humores crassos, movet & impellit firmiter inhærentes, calidos temperat, æstum ventriculi & hepatis refrigerat, & humorum corruptelam emendat. His quoque convenit, ut & alij syrupi acetati, in quibus generantur, seu in intestinis, ut multis accidit, seu in venis, ut in quodam cive Parisiensi, cujus Basilica secta vermis palmum longus me præsentē & vidente exiliit, ut lib. 3. de mat. med. cap. 33. notavi.

Syrupus Florum Acacia.

Paratur ex multiplici infusione florum, ad normam Syrupi Rosati laxativi simplicis.

Syrupi Rosati vires æmulatur: ichores enim sanguini admixtos, tenuēque serum leniter expurgat, ac blandè aluum subducit.

Rob. Sambucinum.

Fit ut Ebulinum.

Ebulino viribus affine est; etenim Ictericos & Hydropicos juvat, sudoresque potenter prolicat, ac serum acre, nec non biliosi ichoris abundantiam, & Erysipelata ante sudorem sumptum ejicit.

Syrupus Acetosus Compos, Augustan.

℞. Rad. fenicul.

Apj

Endiv. ana ℥iij.

Sem. anisi

fenic.

Apj ana ℥j.

Endivia ℥℔.

Cog. lento igne in libris 10. aqua ad dimidiam: adde colature

Sachari ops. lb. iij.

Aceti acerrimi lbj.

Cog. ad Syrupi consistentiam.

Obstructiones viscerum referat, humorum crassitiam tenuat & purgat, urinas promovet, febres compositas, & notas, prout & ventriculū bile ac pituita crassa referum allevat, nec non renū, jecoris & lienis in fæterus penetrat.

Syrupus Acetosus Diarrhod. Mes.

℞. Rad. Apj.

fenic.

Endiv. an. ℥ij.

Rosarum ℥j. Liquir. ℥℔.

Spica ℥j℔. Sem. anisi

fenic.

Apj. ana ℥viij.

Cog. in lbvj. aq. font. ad duarum partium consumptionem adde

Succi Endiv.

Apj an. lbj℔.

Aceti lbj.

Sachari lbij. f. l. a. Syrupus,

Usus ejus est ad febres complicatas: hepatis & splenis obstructiones & viscera debilit. Huic ut & præcedenti syrupo Aceti quantitas major minorve affundipotest, pro ut syrupum fortem, debilem aut in diorem parare est animus.

Syrupus Acetofitatis Citti. Augustan.

℞. Succi accidi Mali Citrij per pannum rarum colati libras sex.

Sachari albi ssimi libras tres.

Coquantur secundum artem.

Refrigerando & humectando bilioforum ac æstusantium febrium incendia potentissimè restinguit, & sitis intolerantiam sedat. Viscerum phlegmonas, ardoremque vehementem, & biliosos æstus omnes corrigit. Cor, ventriculū & alia viscera ab intemperie calida imbecilla firmat, spiritus ab immodico calore attenuatos resolvi prohibet; ipsorum putredini, prout etiam humorum, ac æris, totā suā substantiā resistit, febresque pestilentes aut gigni vetat, aut jam natas emendat, nec non venenis adversatur.

Animadvertant Pharmacopœi in hujus Syrupi preparatione, ut succum Citri fumant, colo sponte suā transmissum, non autem validā expressione paratum, eum cum saccharo albi ssimo, quale Madefarum est, aut saltem clarificato, secundum artem lento igne decoquant; aliās enim facile crassescit, vel in grumos abit, ac situm levi occasione contrahit, aut evadit fuscus ac nigricans, cum alioquin (prout Litmonum Syrupus, ac Acetosus simplex, aut Iulapium Rosatum) pellucidus & albus esse debeat.

Peritiores Pharmacopœi succum Citri vel omnino non, vel modicè saltem coquant, eundem Saccharo per se & supra Syrupi consistentiam cocto artificiosè jungentes: sic enim Syrupus tenuis evadit ac transparent, nec facile grumescit, aut debitam suam amittit gratiam.

Syrupus Adiantinus Fernel.

℞. Adianti albi, id est, Rutæ muraria manipulos tres.

Nigri, seu Capilli Veneris,

Simplicis, seu vulgaris, id est, Polytrichi auri.

Saxifragia,

Betonica,

Pimpinella,

Asplenij ana. manipul. duos.

Coquantur ex aqua libru octo dum ad quinque redierint in expresso solve.

Sachari albi libras quatuor.

Mellu optimi expurgati libram semis. Fiat Syrupus.

Syrupus de Agresta Mesuæ.

℞. Omphacis, seu Agrestæ nondum coctæ libras quinque.

Sachari clarificati libras tres.

Coquantur secundum artem.

Potenter attingit, refrigerat, & siccatur, ideoque, à putredine vindicat, conditioniq; pestilentem quā marasme resistit. Ventriculū stabilis, eumq; ab aliarum partium excrementis securum præstat: prægnantium malaciam deijcit, intemperiem calidam stomachi, hepatis, sitimque vehementem restinguit, venenis adversatur. febrilibusque biliosis bene facit: cholera morbo ac dysenteria purgato prius corpore nudetur. Post cibum sumtus, vomitionem immoderatiorem, molestamque stomachi subersionem ab æstuante bile aut inflammatione per sanat. Reo datus, in locis ubi Bacchus exulatur, juber sumere succum depuratum pomorum & pyrorum sylvestrium, qui alias ad varias ciborum condituras ad pisciumq; clitationes affatim adhibetur. Leni n. adstrictione flaccipientem ventriculū roborat, sanguinis jecorisque ardores, & calidos bilis æstuantis impetus mitigat, frenatque, & febriles calores magno juvamento compescit.

Syrupus Alexandrinus Gruling.

Ex Sacharo fino & Aqua Rosarum fragrantissima, in duplici vitreo vase, ne quid expiret, paratur Syrupus Alexandrinus, ne si addatur spiritus seu aqua ardens Rosarum, vel aqua Cinamomi, & ad debitam

debitam consistentiam coquatur, habebis præstantissimum Confortativum.

Syrupus de Althæa, Des. Fernelij.

℞. Radici althæe ℥ij.

cicuta rubrorum ℥j.

radicum graminis,

asparagi,

glycyrrhizæ rasæ,

passularum mundatar. an. ℥ss.

comarum althææ,

malvæ,

helxines,

pimpinellæ,

plantaginis,

adianti utriusque an. m. j.

Sem. quatuor frigidior. major. & minor. an. ℥ij.

Coquantur in lb. vj. aquæ, dum quatuor supersint, & cum lb. ij. ℥ss. sacchari fiat syrup.

Plurimum Luræ syrupi de althæa celebratur usus, cum propter vires ejus eximias, tum authoris dignitatem, cui posterior ætas ideo gratias referre debet, quod medicam artem mirum in modum illustravit. Præter autem medicamentum multa, quibus Phatmacopæorum tabernæ locupletavit, syrupum habemus de althæa, Therapeuticis omnibus Medicis utilissimum: Ad ejus præparationem, radicos primum purgatæ & lotæ diu concoquendæ, præter glycyrrhizæ, quæ longiore coctione amarescit: dein herbæ; postea semina. Coctio vero faciendâ in aqua ad ejus partis tantum tertie dissolutionem; longior enim viscidiorum decoctionem efficit. Simplicia autem, quibus constat, omnia in libro primo materia medicæ dilucidè explicantur.

Laudatur syrupus de althæa ad crassam, lentamque pituitam clementer expurgandam, obstructions tolerandas, faburram renum expellendam, & ardorem urinæ demulcendum.

Idque facit præter & citra manifestum calorem, crassam, obstruentemque pituitam nec non viscidam purulentamque renum saniem & arenulas blandè omnino ac clementer expurgat.

Syrupus Alexipharmacus Quercetani.

℞. Rad. gram.

oxalid.

liquirit.

tormenill.

uvæ pass. an. ℥ss.

Herb. cicchor.

oxalid.

agrost.

scabios.

capillor. an. m. j.

Sem. citri.

lactuc.

oxalid.

berber. an. ℥ij.

fl. genist.

borag.

bugloss.

viol.

rosar. rubr.

nymph an. piß.

f. decoctio in aq. communi, colat. lb. j. adde succi limon. malorum puniceorum acidorum ana ℥ij. Ci. lon. pomor. ana ℥j. sacchari lb. i. f. Syrupus aromaticus cum Cinnam. & Santalo Citrino.

Liber. I.

Syrupus Anisi Quercet.

℞. Anisi conquassati ℥. iij.

Macerentur in vin. generos. lb. ij. per 3 dies, colentur, Colat. adde Sacchari lb. j.

& f. Syrupus.

Eodem modo concinnati possunt Syrupi ex alijs seminibus, veluti ex sem. sceniculi, pæonia, baccis lauri & simil. Ex semine sceniculi quidem ad flatu quoque vis discutiendos ac visum roborandum, ex pæonia ad epilepsiam, ex baccis lauri & juniperi contra flatu & calculum, ex mylij solis & saxifragiæ seminibus ad renum faburram, arenulas & calculum.

Syrupus antepilepticus Quercetani.

℞. Rad. Pæonia.

Visci querniana ℥ss.

Cinnamomi optimi ℥. vj.

Flor. Calendulæ.

Lilij consuil.

Tilia arboris.

Lavendulæ ana p. j.

Ros. rubr. p. ij.

Sicca autem & arida, non recentia, omnia ista sumantur: radix pæonia in frustula secetur: at reliqua ut se habent, citra conquassationem in mixturam, ut vocant, iusta capacitatis intromittunt, quibus abunde satur aqua vite, salvia & juniperi (si haberi potest, ut in Germania) superfundantur. Quæ si desiderentur, sumatur aqua vite ex optimo vino prolecta, quæ quatuor digitos materie supereminet. Vas vero optime clausum, ne quid expiret, in Bal. Mar. collocetur, aut radius solaribus ad tres quatuorve dies exponatur, ubi aqua per levi inclinationem à facibus erit separanda, ad cujus uncias decem sacchari candidi in pulverem redacti ℥. iij. vel iiij. adijcienda erunt, omniaque argenteo cochleari agitata, ut solvantur in patina argentea, deinde ignis ex incensa charta aqua vite imponendus, ut ardeat, versando seu commovendo semper materiam cochleari agitata, tam diuque exuretur aqua, dum syrupus satur coctus, aut plus minusve fortius videatur. Tum enim, cum tempus erit, extinguendum erit aqua vite incendium, quadræ aut orbe stanno vel argenteo suffocatum. Atque hic syrupus in modum Hermeticorum paratus antepilepticus præstantissimus futurus est, cujus sive in præcautionem, sive curationem morbi semicochlearis mensura exhibita satis futura est. At idem prodest maceratio florum calendulæ, lavendulæ, lilij consuil. in hydromelite maluarico nostro per mensem facta, cujus macerationis exhibentur ℥. j. vel ℥. ij. pro dosi mane.

Syrupus Aperitivus Mindereri.

℞. Succor. depurat. rad. cicchor.

pimpin. ana lb. j.

sumar.

lupuli ana ℥. vj.

perrosel.

sænic. ana ℥ij.

Rad. Apij.

Enula.

Aspar.

Eryng.

Vincetox. ana ℥j.

Herb. Agrimon.

Eupator. Arvic.

Agerati ana m. j.

fol. Cuscutæ.

Ceterach.

Adianti utriusque

Card. ben.

A. 2.

Comar.

Comar. abſynth. pont. an. mß.

flor. centaur. min. mßß.

Granor. Alkak. ʒj.

Aq. fontan. lbvj.

Aceti Squill. lbij.

Coq. ad remanent. lbij. cola, adde succ. & acetum Squill. &

cum Sacchar. lbijß. f. Syrupus.

Omnibus omnino jecoris, mesenterij, hepatis ac venarum meſaraicarum obſtructionibus ſalutaris eſt, Diuturnis febribus & ex eis natis cachexijs ac hydro-pi prodeſt. Acui poteſt ejus vis juxta Auguſtanos ſpiritu vel aleo Calcanthi; aut quod melius videtur ſpiritu aperitivo Penotti vel clyſto.

Syrupus Florum Arantiorum.

R. Florum Arantiorum recentium libram ſemis.

Infundantur in aqua fontane calentis libræ duabus horis viginti quatuor, tum reiectis prioribus floribus, ac reſumptis ſolidem novu, infuſio reiteretur, idque trina vice fiat. Deinde Colat. ʒxx. coq. cum Sacchar. lbj. in Syrupum.

Cor ac Cerebrum miſcific recreat, ſpiritus inſtaurat, ſudoresque movet, peſtilentibus ideò febribus ſalutaris, infectos namque humores, à centro ad circumferentiam propellit, & exanthemata eiicit.

Syrupus Arantiorum ex ſucco.

R. Succ. Arantiorum lege artis percolati libras tres.

Sacchari albiſſimi libram unam ſemis.

Coque in Syrupum.

Dupliciter hic Syrupus præparari conſuevit, è ſucco nimirum Arantiorum dulcium, & acidorum: quorum hic nauſeam ſicim, & cordis tædia pellit; ille calidis faucium ac peſtoris malis opulatur.

Syrupus de Corticibus Arantiorum.

R. Corticum Arantiorum recentium & extimorum libram unam.

Aque fontis libras quatuor ſemis.

Coquantur ad quartum partium conſumptionem: colatura adde

Sacchari optimi libram unam.

Fiat Syrupus.

Ventriculum frigidum roborat & ſulcit, concoctionem adjuvat, ſtatus diſpellit, ac cordis vires adanget.

Syrupus Ariſtoloſchiæ P. I.

Fabri.

Radices recentis Ariſtoloſchiæ rotundæ contuſæ, & ſ. q. ſpiritus vini permixtæ ad eminentiam quatuor aut ſex digitorum, in phiala vitrea optime clauſa, in cineribus repidiæ, per tres aut quatuor dies digerenda ſunt, donec rubefcat Vini ſpiritus, qui poſtea extrahendus eſt per inclinationem, & notus addendus, ut ſora extrahatur Ariſtoloſchiæ tinctura, qua tum demum in balneo Mariae deſtillanda eſt, ut ſeparetur ſpiritus vini, & remaneat tinctura rubicundiſſima, in fundo inſtar mellis, cui addenda eſt ſufficiens Sacchari quantitas, & in ſyrupum percoquenda, cui ultimo Sal conneſcendus eſt, & ſervandus eſt ad uſus medicos varios: ad maiorem efficaciam poteſt extrahi ſpiritus Ariſtoloſchiæ ex ſucco ejus fermentato, & poſtque depuratus eſt ſpiritus à ſuophlegmate, addendus eſt ſyrupo: ad quamcumque libram ejus, addenda eſt ʒj. ſpiritus.

Vires æmulatur Syrupi de Bryonia, & patentius agit in depurando ſanguine, & purgandis ſerolis humoribus, & educendis menſtruis, Ulcera interna

frequens ejus uſque curat & ad cicatricem deducti-
imo & externa ulcera & fiſtulas ejus internus uſus ad curationem diſponit, quod ſanguinem depuret & vindictet à ſale acri & mordaci. Doſis ʒß. in juſculis aut ovo forbili, aut aquis morbo curando idoneis, idque ſummo mane jeſtuno ſtomacho, ſervato regimine & cuſtodia, propter ejus purgandi & evacuari energiam, Ad ſimilem & eandem methodo poſſunt parari Syrupi ex extracto tythimali, eſulæ, latyris, cucum. agreitis & aliarum ſimilium plantarum purgantium, & violentiſſimè ex ſua natura humores omnes evacuantium, At modo ſuccus earum plantarum perquam optime depuretur in balneo calido, & ex ſucco ſic depurato et trahatur tinctura ſpiritu vini optimo: poſtquam ſpiritus vini per balneum Mariæ extractus eſt ex tinctura, poteſt parari ſyrupus gratiſſimus, ad purgandos humores quoſvis corporis humani, anteponendus medicamentis quæ multo precio & labore ſummo, & ingenti periculo alloppantur in has regiones, ex longinquis terræ plagis: at, proh nefas incuria medicorum medicinam nobis fecit precio & periculo emendam: benigna tamen natura ubi poſuit malum ibi poſuit remedium, non in exterarum regiones quaerendum.

Syrupus de Artemiſia Auguſt.

R. Artemiſia manipulos duos.

Pulegij,

Calaminthæ,

Origani,

Mel. ſophylli,

Diſtanni Cretici,

Perſiariæ,

Sabine,

Majoranæ,

Chamedryos,

Chamaepithyos, ſeu Iua Arithetica,

Matricariæ cum flore,

Hyperici,

Centaurij minoris,

Rutæ,

Betonice,

Bugloſſeana manip. unum.

Rad. Fœniculi,

Apij,

Petroſelini,

Aſparagi,

Ruſci,

Pimpinellæ,

Enulæ,

Cyperij,

rubicæ.

Irid.

Peon. an. ʒj.

bacc. junip.

ſem. liquiſ.

petroſ.

Apij.

Aniſi

nigell.

Rad. Aſar.

pyrethri

Phu

Coſti

Carpoſalſ.

Cardam.

Caff. lign.

Calarom. ana. ꝑ.ß.

Trita & quassata in fund. horis vigenti 4. in aq. lb. x. & coq. ad dimid. aufer ab igne, cola diligenter & inter colandum frica manibus, Col. cum lach. lb. iij. coq. ad Syr.

Syrupus iste ex Matthæo de Gradibus in librum nomen Rhafis ad Almanforem Cap. de mensum sup-
pressionem desumptus, potens est in aperiendis obstru-
ctionibus ex crassis, viscidis & glutinosis humoribus
ortum ducentibus; incidit enim, aperit, & potentissi-
mè tenuat. Vteri autem affectibus potissimum pro-
dest, cumque elocatum pristinae sedi restituit, status
frigidusque humores, quibus is plerumque infestatur,
ac aliquando etiam emouetur, dissipans, doloresque
supprimens. Nervos interim roborat, menstruis im-
perat, materiam contumacem apparat, ejusdemque
exitum provocat.

Advertendum in hoc Syropo, ut decoctum, ante-
quam cum Saccharo percoquatur ac inspissetur, dili-
genti & iteratâ transcolatione repurgetur: ne is vel
facile rancefcat, vel turbidus evadat, aut à crassa sub-
sidentia non probè mundatus facile corrumpatur, cum
alioquin ob Atomatum vim ac condituram per bien-
nium durare queat. Deben autem in ejus cocturâ ac
preparatione Aromata sub finem demùm coctionis
injici, ne vires ipsorum protinùs evanescant, aut effi-
cacia eorum in subtili partium tenuitate consistens,
per diuturniorem coctionem expiret.

Quantumvis Syrupus iste à Fernelio (prout Plantius
notavit) revisus ac examinatus aliam descriptionem
ejus judicio sortitus sit, quia tamen nostri Medici diu-
turno ejus usu ac efficaciâ hucusque fructu contenti, ut
qui etiam alibi secundum genuinam auctoris descri-
ptionem parari soleat, ideo nihil in eo immutandum esse
censuimus, quem proinde secundum veterem ac prius
consuetum modum confici jubemus, ut autem lector
habeat quoque Fernelij modum, sequens descriptio
hic adjungitur ex Schrödero nostro.

Syrupus de Artemisia Fernelij.

R. Summit. Artemis. m̃j.

Rad. Irid.

Helen.

rubia.

pæon.

levistic.

fenic. an. ꝑ.ß.

Herb. puleg.

origan.

calaminth.

nepei.

melissoph.

Sabina.

Sampsuchi

Hyssopt.

Prasij.

Chamad. r.

Chamapit.

Pactery.

Beton. an. m̃j.

Sem. anisi

scetosf.

fenic.

osymi

Dauci

ruta

nigell. an. ꝑ.ß.

Liber. I.

Contusa macerentur horu 24. in hydrom. lb. viij. Coq. ad lb. p.

& cū lach. lb. p. Syrupus, qui conditur Cinam. ꝑ.ß. spic. ꝑ.ß.

Insignium est virum in uteri affectibus, à viscida mu-
cilagine suboris, promouet menstrua, uterumque re-
purgat. Simplicior & pacatior facilius, nec inefficacior
sic parari potest ex Renodæo.

R. Radic. anon.

rub.

gram.

rusci an. ꝑ.ß.

Sem. dauci

nigell. tom. an. ꝑ.ß.

Artemis. m̃j.

Sabin.

major.

nepet.

hyssopt. ana mi.

Coq. in aq. lb. r. ad med. Col. ad lach. lb. p. mellis lb. p. f.

Syrupus.

Suppressos aut parcius fluentes menses mouet, uteri-
que strangulatus & subversiones sedat.

Syrupus Alarhazi Palmarij.

R. Vini albi ꝑ.ß.

Aq. rosar. ꝑ.ß.

Pulv. Alarhazi ꝑ.ß.

Cinam. el. ꝑ.ß.

Infund. per noctem, colentur per inclinationem, add. Sacch.
albiss. ꝑ.ß. m̃j. Syrupus. Dosis ꝑ.ß. ad ꝑ.ß. post haustum jurâ
pulsi vel carnis vitulina.

Syrupum hunc Alarhazi h. e. de Scibio in cruciatis
colicis ad paresin tendentibus Excell. D. Palmarij
summe commendat, cum in ejusmodi affectibus fre-
quenter felici cum successu eo usus fuerit.

Syrupus Horatij Augenij ad
fistulas ani.

ꝑ. rad. Enul. camp.

polypod.

alb.

sem. cartham. contusor. an. ꝑ.ß.

fil. borrag.

bugloss.

violat.

meliss.

fol. mercurial. an. ad f.

sem. bombac.

malv.

althea an. ꝑ.ß.

fol. capillor. vener.

polyrich. an. M. ß. fiat decoctio ad ꝑ. xv. in qua

infunde fol. sem. mundator.

agar. troc. an. ꝑ.ß.

zinzib. alb. ꝑ.ß.

rad. polypod. querc. ꝑ.ß. fiat levissimum ebulli-

lino, & facta expressione addisog. sacch.

fri. ꝑ. xv. f. sec. art. Syrupus. De quo

sumentur ꝑ.ß. vel ꝑ.ß. cum jure pul-

l. decoctione passular. & liquiritiæ.

Syrupus Antihypochondr. Reinefij.

R. ꝑ. lb. j.

Coq. in aq. Ros. maj. lb. j. pluvial. fil. lb. j. ad ꝑ.

Col. infund.

Rad. filic.

asar.

fenic.

cichor.

belen.
 helleb. nigr. ana ℥jss.
 Cort. cappar.
 frangul.
 fraxin. an. ℥x.
 fol. fen. ℥iij.
 follic. fen. ℥ij.
 Rhab.
 Mechoac.
 turbit ana ℥iij.
 Agar. tr. ℥vj.
 Sem. fœnic. ℥ij.
 Galang.
 Costi
 zedoar.
 Cinam. ana ℥i.
 Spic. Indic.
 Squinart. an. ℥jss.
 Card. Ben. mij.
 N. fruct. alkak. ℥vj.
 bacc. junip.
 Sem. endiv.
 Scariol. ana ℥ij.
 Herb. nass.
 Cochlear. ana mss.
 meliss.
 Ocyri
 enscur.
 peron.
 chamadr.
 geniss. ana mss.
 Digere per 3. dies cola,
 Col. adde ① prepar. ℥ij.
 diger. bor. 2. 4. cola, admisce
 Succ. cochlear. ℥4.
 borag. ℥ij.
 Syr. è polypod. Gent. ℥vj.
 byzani. ℥ix.
 Spir. ③ ℥jss. M.

Syrupus hic magnarum est vitium in malis hypo-
 chondriacis, communicatus à Clarissimo Viro Dn.
 Andr. Wolffio, Collega meo honoratissimo.

Syrupus Astmaticus Mynsichti.

R. Sacchari candi albi lbj.
 Aq. Loch sani ℥vij.
 Syr. de Præstis
 liquirit. an. ℥iij.
 Capill. ven.
 de Iujub. an. ℥iij.
 hyssop.
 succ. viol. ℥ij.

Misc. & coq. ad Syrupi consist.

Astmati imprimis, & pleuritidi auxiliatur. Thorā-
 cem & Pulmones saluberrimè expurgat, aperit, dilatat,
 terget, lenit, & obstructions referat. Tussi anhelæ,
 diuturnæ & siccæ medetur. Pectoris & hypochon-
 driorum doloribus utilis. Renum calculo salutaris:
 nec non senibus & naturâ frigidis valdè familiaris. Do-
 sis per se vel cum aq. pectoralibus, ab Unc. s. ad Unc. i.

Syrupus Betonicæ ex succo.

R. Succ. betonicae depurati lbij.
 Sacchari clarificati lbjss.
 f. l. a. Syrupus.

Ad Capitis & Uteri vitia propulsanda efficax: leni-
 ter aperit, concoquit & abstergit, ac menses moderate
 proyoceat.

Syrupus de Betonica compositus Aug.

R. Betonica manip. tres.
 Majorana manip. animum semis
 Thymi
 Rosarum ana manip. unum
 Violarie
 Stachadis
 Salvia ana manip. semis
 Sem. Fœniculi
 Anisi
 Ammeos ana unciat. semis
 Rad. Paonia
 Polypodij
 Fœniculi ana drachmas quinque

Fiat decoctio in f. q. aqua ad medietatis consumpti. colo-
 latura adde

Succ. Betonica lib. duas
 Sacchari quantum satis est.

Compositus ad prædicta efficacior existit, licet
 ejus usus non nihil eviluerit, & eidem Syrupus de Sta-
 chade Fernelij successerit.

Syrupus Betonicæ Compositus Melichij.

℥. Betonica M. j.

Ruta
 Fragaria
 Chelidonia
 Euphrasia
 Ligustici
 Pulegij.
 Chamadr.
 rosmar.
 Origani
 fol. lauri
 salvia
 hyssopi
 liquor.
 rub. tinct.
 Caryophyll. an. mss.
 Lem. anisi
 aneti
 petros.
 Laſſuc. an. ℥jss.

flor. rosar.

borag. ana mss.

f. omnium decoctio & addito saccharo
f. Syrupus.

Syrupus è Betonica compositus, præstans est ad
 oculorum, renum, & muliebrum locorum affectus.
 Visum roborat, & conservat, vesicæ dolores sedat,
 menses movet, horumque ad orem mitigat, hysterici
 & suffocationi ab utero obnoijs succurrit.

Syrupus Berber. & Rib.

℥. Succ. vel Ribes, vel Berberis lb. iij.
 sacchari lb. j. s.

Coquantur, ut artu est, in consistentiam
 syru.

Gallorum vulgus hos fructus *Grossula rubra* nomi-
 nat, quos Mauritani *Riben*, & officinæ *Ribes* vocitant.
 Fructus sunt parvi, rotundi, rubri, succo multo & aci-
 nis quibusdam parvulis prægnantes, & racematim co-
 hærentes: Ex quibus tuis, & prælo commissis expri-
 mitur succus, cui optime depurato & colato saccharum
 adjicitur. Verum minori quantitate, quam ceteris
 frigidioribus & humidioribus succis, tum quia *Ribisium*
 succum melius & diutius sine corruptione conservatur, tum quod
 majore copia sacchari aciditas illius palato gratissima obundi-
 tur, & magis hebescit vis syru.

Idem

Idem est iudicium de *Berberis* fructibus, quorum succus similiter extrahitur, & simili modo cum *saccharo* coquitur in syrupum. Fructum hunc vulgus *Spini vintam* nominat, officinæ *Berberis*, nomine forsan deducto ab *Amyberis* Avicennæ, cui *Dodonæus oxyacantha* nomen dedit.

Syrupi *Ribes* & *Berberis* valde profunt vomitibus biliosis, febribus æstuosis, cardiægiæ, siti urgentiori, & ventris fluxionibus immodicis.

Conjungimus autem Syrupum *berber.* & *Rib.* cum illorum eadem fere virtus & facultas, eadem quoque parandi ratio. Refrigerant enim & modice attenuant, bilem compungunt, ac immoderatam sitim compescunt.

Syrupus de Boragine Augustan.

R. Flor. borag. recent. lbj.

Aq. font. cal. lbij.

Affusa floribus aqua sic in infusione per horas viginti quatuor dimittantur: deinde floribus his, (factâ prius expressione,) abjectis, infusio reallumptis novis & recentibus floribus secundò, atque sic tertio iteretur. Postmodum accipe.

*Colatura hujus libras quinq;
Sacchari clarificati libras quatuor.*

Coque ad formam Syrupi.

Sit tanta florum copia non sit, ut ex eorum infusione Syrupus hic, aut alter subsequens parari queat, sic fiat.

R. Succ. Boraginis defæcati, & cum albuminibus ovotum clarificati libras octo.

In hoc succo calente, infunde per horas duodecim florum *Boraginis* recentium libram unam: postea coletur, & cum *Sacchari* libris quatuor fiat Syrupus.

Utile est cordis affectibus, sanguinem laudabilem & læticiam gignit, ingenium & memoriam roborat, corâ melancholia & perturbationibus metur.

Syrupus de Buglossa Augustanorum.

Paratur eodem modo, ex trina florum infusione, ut prior jam dictus.

Prodest hic & præcedens syrupus *Melancholicis*: læticiam enim augent, & sanguinem complanant. Pectus quoque humectant & leniunt, nec non *Syncopen* & animi defectiones ex corde natas arcunt, cujus tremori, palpitationi, & imbecillitati eximie succurrunt.

Notandum, nos Syrupos hos hæcenus ex succis herbarum earundem parari consuetos, ex florum infusionibus trina vice iteratis imposterum efficiendos instituisse: quem sanè modum (ut *Melichius* moner) etiam *Veneri* observant, cum aliis Syrupi isti valde lenti ac crassi, nec non multum ingrati evadere, succique ipsi facile corrumpi soleant: licet pro delicatulis ac diutioribus etiam ex ipso florum succo Syrupi hi in officinis nostris parati prostant, eo planè modo quo Syrupus ex succo florum *Violarum* parati consuevit, confecti.

Syrupus Bryoniæ Fabr.

Bionia radices per se exsiccatæ & arefactæ comburuntur in cinere albo in olla fictili nova, non vitreata: ex his cineribus methedo communi & vulgari extrahitur sal illius: deinde ex eadem ipsa *bryonia* recentis & succulenta per decoctionem fortis in aqua laudati fontis & expressionem habemus imbutum rubicundissimam *Bryoniæ*, quam omnino depurata & clarificata decoctione in ipsam ad mellis consistentiam, & alia sacchari sufficienti quantitate decoquimus in syrupum persicam, cui addimus ad libram quamcumq; Syrupi, unciam semis, alie ejusdem *bryoniæ*, & servamus ad usum.

Purgat levissimè omnes serofos humores, & menstrua potentissimè educit, unde virginum fere omnes morbos tutissimè curat; obstructions enim omnes aperit & sanguinem purificat. Sumitur ad quantitatem $\mathfrak{z}\beta$. aut in fortioribus protenditur potio ad $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. in jusculis morbo curando appropriatis & convenientibus; idque summo manè jejunio stomacho, servato regimine & custodia more vulgari.

Syrupus Byzantinus simplex Augustan.

R. Succor. Endiv.

Apj. ana. libras duas.

Lupuli,

Buglossæ. ana. libram unam.

Ferveant simul, ac spumâ ablata depurentur. Inde verd ejus succi libras quatuor cum *Sacchari* clarificati libris duabus semis, lento igne in Syrupum percoque.

Febres putridas mixtas ex humore bilioso & pituitoso, soluti contumaces juvat: obstructions viscerum aperit, humores tenaces & lentos incidit, ac tenuat. Morbo Regio validè succurrit, splenis duritiem & infarctus ab humoris *Melancholici* crassitie dissipat.

Syrupus *Byzantinus* sic dictus, vel quod Medici *Byzantini* frequenter eo uterentur, vel quod *Mesuræ* qui *Damascenus* seu *Africanus* erat, hunc à *Constantino* politico Medico sibi communicatum acceperit. Vide *Ant. Musam Brasavol.* in examine Syruporum.

Syrupus Bizantinus Compositus Mesuræ.

R. Succorum Endivæ,

Apj. ana. libras duas.

Lupuli,

Buglossæ. ana. libram unam.

In his succis decoquantur.

Rosarum rubear. uncia duæ.

Gij. zrrhiza uncia semis.

Spica Indica drachma duæ.

Sem. Anisi.

feniculi,

Apj. ana. drachma tres.

Calatura adde

Aceti libras duas.

Sacchari albißimi libras tres.

Coquantur i. a. ad consist. Syrupi.

Ad prædicta omnia valentior: Ictero adversatur, hepatis & splenis pertinaces obstructions reserant, ventris inflationem removel, ac hydropem incipientem antevertit.

Syrupus Calaminthæ Mesuræ, A.

R. Calaminth. montan. seu Nepeta, Domesticæ ana. ℥ij.

Sem. ligustic.

dauci

Schænantian. ℥r.

Vvampassarum lbj.

Aq. lib. vj.

Coquantur *Vvæ* passe, deinde reliqua ad medias, in fine addatur *Schænanth.* Expressum, Coq. cum mell. lbj. pro Syrupo.

Viscerum obstructions levat, incidit, attenuat, tergit & aperit, interna calefacit, obstinatas materias expulsionî præparat, ac menses movet, tussi antiquæ, asthmatis, intemperiei viscerum frigidæ convenit: humores viscidos & crassos, bronchia pulmorum obfidentes expurgat: senibus familiares affectus levat, nec non lienis tumorem duritiemque discutit.

Pro domestica autem mentha non debet temerè substitui, uti sapius observavit Melichius.

Syrupus calendulae Quercetani.

Ursyrupus fiat calendulae, ejus succi accipiendi erit lib. B. quem in B. M. per 3. vel 4. dies depurabis, separando semper purum ab impuro, sicuti supra præcipimus. Huic succo ita præparato adde sacchari albisimi lib. j. decoque in syrupum in B. M. ut artus est. Aut si eundem conficere velis per infusionis modum, paradigmatis loco tibi proponas Syrupum violatum, per infusionem paratum, cujus descriptio supra habetur.

Mirari hic subit, quod cum hujus floris, qui elegans admodum & prorsus solaris existit, tanta sit excellentia & præstantia, ut etiam vel in media hyeme, quæ ceteri languentes & emortui jacent, vigeat & florescat, quod utiq; signum est insignis virtutis balsamicæ (quæ præ ceteris abundat, & cujus favore à temporum injuria præservatur) & hinc etiam magna virium potestate non possit non excellere: mirari, inquam, subit, quod antiqui cum in usum medicum vocare, aut ex eo Syrupos, conservas, & similia remedia componere non dignati fuerint, quod tamen in alijs quam plurimis floribus, qui non sunt tanti momenti, factitatum constat. Hujus floris notitia nihilominus tamen sese prodidit, & veluti alibi monuimus, per insignem suam efficaciam & vim in corroborandis facultatibus, animali scilicet & vitali & propter vim quandam specificam, qua paralyfibz prodest, & contracturis, non secus ac inter gemmas Hyacinthus, quo etiam nomine Syrupum nostrum ad ejusmodi affectus æque, vel etiam magis commendandum judicamus, quam Syrupum florum primulae veris, qui tamen simili modo ad enarratum usum reformari potest.

Syrupus Camomillæ.

Fit ut Syr. boraginis & buglossæ.

Magnificus hujus usus est in Colica & Iliaca, itemq; affectibus uterinis à frigore enatis. Additur potissimum in enemata, ubi crassos flatus evocare necesse est.

Syrupus de chamomelo, compositus ad affectus nephriticos D. Prunsteri.

℞ fl. chamom. italici ℥j. B.

malv.

alib.

rad. saxifrag.

petrosel. an. ℥B.

glycy. ras.

malv.

alib. an. ℥v.

sem. 4. frig. major. an. ℥j. B.

malv.

alib. an. ℥ij.

asparag.

granor. juniper. an. ℥jB.

Coq. omnia in suffic. quant. aqua, colatura adde

sacch. opt. lb. iij. Mj.

f. Syrupum.

Syrupus Camædrius.

℞. fol. Camædr.

Camæpit.

Ceterach.

amarisc.

cappar.

Scolopendr.

pentaphyll.

fl. genist. ana Mj.

Coq. in f. q. aq. fontan. & cum saccharo fiat Syrupus.

Syrupus Camæpit.

℞. fol. Camæpit.

salvia.

Calaminth.

polij.

Origani.

Centaur.

beton. ana Mj.

Rad. arist. long. ℥j.

gentian.

brjon. ana ℥B.

Sem. levistic.

anisi.

ameos.

carui ana ℥ijB.

pyretbri. ℥ij.

Passul. min. ℥j.

Cum Saccharo ex decoct. f. Syrupus, aromat.

scetur.

Cinam.

Nuc. mosch.

Cubeb. an. ℥ij.

Succi Camæpit. ℥j. x. m.

Coq. pro Syropo.

Uterque hic Syrupus summe prodest Podagricis & Iliacis atque pareticis & Paralyticis si mane alterius aut ternis diebus fumatur uncia semis, si malū sit inveteratum. Simalum non fit in veteratum, nec alia radices egerit, singulis æquinoctijs, per mensem usque esse potest hujus Syrupi, uti Pilulæ usurpatur D. ringij.

Syrupus capilli Veneris Monspelienfis simplex.

℞. capilli Veneris veri recent. & parum incisi m. ij.

Infunde duodecim horas, vel diem integrum, in aqua calida sufficienti quantitate: deinde bulliant parum. Colatura clarificata ad lb. v. adde sacchari lb. iij. fiat Syrupus, & deiet, coctus.

Syrupus hic in civitate Monspelienfis, à qua cognomen, usitatissimus est, frequentissimus, & compositio ne simplicissimus, ut qui tantum fiat ex levi decocto solius adianti veri clarificato, & saccharo in consistentiam syrupi coctus.

Sic enim & calore, & sapore gratissimus est. Gratiam vero majorem adhuc palato conciliat, qui simul aquam rosaceam admittit, quæ ab aulicis Pharmacopæis interdum adijcitur, ut altutia, quam scientia magis principum & magnatum gratiam aucupentur, & in illorum crumenas digitos subtilius iniciant.

Vires habet ei, qui capillares omnes & glycyrrhizæ excipit, affines, sed imbecilliores: Segnius enim humores incidit, attenuat, & meatus aperit. Omnium imbecillime, cui aqua rosata miscetur, cujus scilicet fuscitas substrictoria incidenti & attenuanti relinquitur.

Syrupus Capillorum Veneris Compos. August.

℞. Capill. Veneris ℥v.

Glycyrrhizæ uncias duas.

Asplenij seu Ceterach manipulum unum.

Macerentur in sufficienti quantitate, seu libris sex aquæ boru viginti quatuor: deinde coquantur ad mediocriteri consumptionem. Colatura libris tribus adde.

Sacchari clarificati,

Penditorum,

DE SYRVPIS.

Aqua Capillorum Veneris ana uncias octo.

Fiat Syrupus secundum artem.

Venarum meatus leniter expurgat, obstructions aperit, è renibus item & vesicâ mucosâ ac arenulas exigit: quem in finem Dodonæus Radicum Rusci & Alparagi ana. unciam unam, ac Seminis insuper Malvæ drachmas duas addendas censet consentit cum hujus Syrupi virtute Syrupus Adiantinus Fernelij.

Syrupus capillorum veneris D Flock.

*℞. fol. hyssop.
capillor. ven,
rad. ireos,
aristol. rotund.
sem. urtic.
sangu. dracon.
myrrh.
thuris an. ʒ. β.
mater.
croci.
opij an. ʒ. β.
sacchar. ros. vet. lb. j.
bulliant in lb. ij. aqua ad medietatem: coletur &
fiat syrupus.*

Syrupus Cardiacus Mynsichti.

*℞. Rad. Buglossæ. ʒ. j.
Flor. Melissa
Borraginâ
Violarum
Rosarum rub
Anthosana P. j.
Cardamomi min.
Nuc. Moschat.
Ligni Aloës ana ʒij.
Macia
Croci orient. ana ʒj.
Cinamomi acut. ʒij.*

Incisa & confusa macerentur in vini boni odoriferi lbij, donec vinum sapore & virtute ejus benè imbuatur; postea coque l. a. ad unius libræ consumptionem.

*℞. Colatura lbis.
Aq. Cordiali. frigid.
Calid. nost. ana ʒiiij.
Sachari albiss. lb. j. f. l. a.
Syrupus.*

Exhilarat animique magnitudinem indies auget & elidit in omnibus morbis melancholicis medicamentum efficacissimum. Insuper cardiacis, præter rationem mæstis seu tristibus insigniter succurrit.

Syrupus Cardiacus nobilis Deodati.

*℞. Syrupi Acetos. citri
Cydon.
rosar.
corall. ana ʒiiij.
Spir. salis cum sale
Ol. Smaragd.
Hyacinth.
Saphyr.*

*rubini
Granat. ana gutt. x.
Camphor. gutt. p.
Perlar.
corallor. an. gutt. vj.
Ginam. gutt. v.*

Tinctura Moschi gr. iiij.

Dosis Uncia semis.

Syrupus de Cassia lign. Mynsichti.

℞. Mira Cotonaeorum. Lib. j.

Coquatur perse in leni calore ad spissitudinem mellis; postea immisce Tinct. de Cassia Lig. nost. q. s. ut mediocrem Syrupi consistentiam acquirat, addendo El. ros. Cassiæ lig. Unc. j. Denuò misce & ad usum repone.

Vires, Vfus, Dosis.

Senibus debilibus & frigidis convenit, & quibus humor natus & calor naturalis imminuuntur. Omnia membra principalia confortat. Cor imbecillum & Ventriculum frigidum roborat. Syncopen & Cordis tremorem sanat. Nauseam, Vomitum, & Singultum sedat. Anhelitus fetorem abigit, ejusque suavitatem inducit. Dosis ab Unc. s. ad Unc. j. perse, vel cum vehiculis specificis.

Syrupus de Succo Cardui Benedicti August.

℞. Succi Cardui Benedicti depurati libras tres.

Sachari clarificati libras duas.

Fiat lege artis Syrupus.

Febribus malignis ac petilentibus confert, humorum putredinem arceat, sudores prolicit, vermes enecat, & Pleuritidi auxiliatur.

Syrupus Caryophyll. Eyreii.

*℞. Tulipi ros. ʒiiij.
Aqu. caryoph. quinq. distill. ʒj.
Tinct. Auri. ʒvj.
Ambr. gr. iiij.
Sach. lb. β. f. Syrupus.*

Summum est cardiacum, tincturam autem Auri fecit cum saccharo trito.

Syrupus Catholicus Mynsichti.

*℞. Rad. Polypod. querni
Hermodect. alb. ana ʒiiij.
Turbit alb. gummos.
Meibocann. ana ʒij.
Rhab. opt.
Hellebori nigr.
Iulapp. refinof. an ʒj.
Agar. trochisc.
Myrab citrin. omnium ana ʒβ.*

Incisa & confusa infund. in vini s. q. albiss. Macerentur per aliquot dies, postea secundum artem coquantur, & in Colat. lbiiij. infund.

*fol. fen. ss. et ʒij.
Passul. min. ʒβ.
Crem. ʒj.
Herb. capill. ven.
Veronic.
sumar. ana ʒβ.
Sem. Faniculi
Anisi ana Drach. ij.
Flor. Persicorum
Violarum
Rosarum*

Ataria

Epithymi ana Drach. 1.

Stent in infusione per noctem; postea denuò coquantur, exprimantur, colentur, & tandem cum sacchari albis. Lib. ij. fiat iuxta consistentiæ syrupus, & sequentia.

Cardamomi min.

Caryophyllorum

Galang. min.

Macis

Zingib. alb.

Cinamomi acur.

Spica Indic. ana Drach. 8.

Pulverisata & panno lineo ligata, inter coquendum infricentur, ut bulliant unâ cum syrupo & ei facultatem tradant.

Vires, Vfus, Dosis.

Blandè, promptè, innoxie & æqualiter, omnes morbosificos & peccâtes humores in omnib. morbis evacuatione egentibus purgat, & leniter per secesum educit, & venarum viscerumque obstructions liberat. Offeritur omnis ætatis hominibus; Senibus, pueris, debilibus delicatis: Immo etiam necessitate ita exigente prægnantibus per se vel in aquis, quæ locum affectum propriè respiciunt. In robustioribus autem cum alijs cathartics fortioribus pro diversitate morbi semper acuitur. Dosis ab Unc. j. ad Unc. ij.

Syrupus Catarrhis uris. M. Müller.

R. Syr. de papav.

Diamor ana ʒij.

Aq. rosar. ʒj.

vini granat. ʒʒ.

M.

In catarrho suffocativo exhibetur cum præsens remedium cum Aqua Scabiosa.

Syrupus Chalyb. Reinesij.

R. Rad. helen.

cyclam. an. ʒj.

cucum. asin. ʒij.

Ireos nostr. recent.

rub. tinct.

fenic.

petros.

apij.

gram.

asparag.

rusc.

asari.

angel an. ʒʒ.

Cort. cappar.

tamar.

frangul.

sambuc. an. ʒij.

bacc.heder. ʒj.

Sem. carr. ʒʒ.

anisi

dauci

ameos.

cavi an. ʒij.

cicer. rubr. mʒ.

Cinam.

Costi veri.

Calam. arom. an. ʒij.

Sole. anell. ʒj.

Gratiola ʒʒ.

Eupat. Mes.

Capill. Vener.

Cuscut.

Marrub.

Ceterach.

Origani.

absynth.

beton. an. mʒ.

Sena. ʒij.

Agar. troch. ʒʒ.

Inf. in vino generos. & macer. lenio calore per biduum, ad ʒʒ. vj.

Incolato Chalybs ignitus exstinguatur septies.

Iterum cola & infunde per noctem

Rhab. ʒij.

Meibac. ʒvj.

Passul. ex acin. ʒj.

Manè bull. Colat. adde

Theriac.

Mithrid. an. ʒij.

Syr. s. radic. ʒʒ.

mellis q. s. f.

Syrupus Dilutus.

Syrupus Catholicus.

R. Rad. Cuhorij. ʒij.

Apj.

Petroselini.

Asparagi.

Rusc. ana ʒvj.

Peonia

Zingiberis

Calami arom.

Caryophyllate ana ʒʒ.

Polypodij quercin. mund.

Glycyrrhiza rasa ana ʒij.

Cort. Mali Citr. ʒj.

Rad. Cappar. ʒvj.

Herb. Capill. Vener.

Melisse.

Eupatorij.

Centaur. min.

Epithymi.

Fumarie.

Cuscutæ ana. M. j.

Endivie.

Acetose ana M. v.

Summitat. Absynth. Pont.

Lupuli salic. ana. M. j.

Sem. Fanieuli ʒvj.

Anisi ʒʒ.

Carvi.

anmios ana ʒij.

Nasturtij hort. ʒij.

Cardamomi ʒ. iv.

Sem. a. frig. maj. excort. ana ʒ. v. ʒ.

Flor. Anthos M. j.

Betonica.

Borragin.

Buglosse.

Rosarum.

Violarum ana. M. ij.

Stachad. Arab. ʒj.

Passul. minor. mund. ʒʒ.

Incidentur & contundantur, coquantur in

Agu. Borraginis

Buglosse

Cichorii

Fumarie ana ʒʒ. viij.

ad certum.

adtertiis, deinde colentur & clarificentur albumine ovi, colatura clarificata adde
Coquantur iterum ad Syrupi consistentiam, in fine autem coctionis adde

Cinamomi electi pulv. ℥iij.

Macis pulverisat. ℥i.

Spec. Diatransf. ʒiv.

& ligentur simul in peria, & Syrupus jam perfectio adde
Syr de Endivia comp.

Byzantiis comp. ana ʒviij.

Fumaria maj.

Epithymo ana ʒiv.

Misce.

Utiliter exhibetur hic Syrupus ante medicamentorum purgantium usum. Humores enim crassos attenuat, nimis lentos incidit, nimiumque viscidos abstergit, fervidos & acres mitigat, terrenos emollit, & omnem materiam morbificam ad substantiam mediocritatem ita redigit, ut non cum ventris torsione, non cum vertigine, non cum magna corporis inquietudine, non cum pulvis depravatione, non cum corporis solutione & difficultate, sed promptè, blandè & innoxie evacuari possit, viscerumque obstructions liberat. Dicitur Syrupus catholicus, quod omnes humores ad futuram purgationem præparet. Datur ʒiij. cum aquæ appropriatæ simplicis ʒiij.

Syrupus de Centaur. min. Quercet.

Hoc Syrupus nunquam carere deberent Officinæ, ob summam ejus utilitatem & necessitatem. Februm enim ex bile tortarum ferociam compescit & facillimo negotio edomat, ac biliosum illum saccum benigne evacuat & educit: hepar insuper cæteraque viscera ab obstructione liberat & omnis generis laceritiæ conducit: Hic Syrupus proprium in se continet Rhabarbarum. Rex paulus ut alij Syntipi vel per infusionem, vel ex succo.

Syrupus Cerasorum Acidorum August.

Re. Succ. Cerasorum acidorum per residentiam defacati libras sex.

Sacchari albisimi libras tres.

Fiat Syrupus.

Ad internos ætus efficax: sitim extinguit, appetitum instaurat, februm incendia reprimat, bilis ferociam domat, mulierum malaciæ prodest, ac cordis denique vires tuetur.

Sumenda hic sunt Cerasa illa acida, aliquibus Duracina dicta, quæ nos vulgari idiomate Weichslen aut Weirsen nominamus, atque ex eorum succo, ubi probe maturuerint, Syrupus hic conficiendus.

Syrupus Chalybeatus Gr. Horstij.

Re. Limas. Chalybis Sulphur. solus. & lb. ʒ.

Aq. meliss.

fœnic.

Scordij ana lbj.

Fiat infusio per octiduum in loco cal. post. coq. ad ʒ. Colat. adde

Hrb. meliss.

beton.

Capill. Vener. ana mj.

Sem. fœnic. ʒi.

Sassafras ʒiij.

Stem. per noctem, manè coq.

colat. adde Sach. q. s. ad Syrupi consist.

Mensium tollit difficultatem & gravissima inde provenientia Symptomata, si quotidie bis ʒij. au ʒiij. cum decocto fœnic. eryng. passul. cicor. rubr. sumantur.

Syrupus Chalybeatus Mercati & Pisonis.

Re. Aq. lapulor. lbiiij.

In ea exstinguantur chalybis ignit. ʒvj.

Colatura facta adde

Scor. Chalyb. aq. ros. lb. ʒvj.

Passul sine nuc. ʒiij.

f. maceratio per triduum, ebulliant ad ʒ. colat. adde

Rad. rut.

rumicis ana ʒij.

cicbor.

fœnic. ana ʒiij.

Herb. agrim.

capill. ven. an. m. ʒ.

Ebulliant, in fine adde

sol. san. s. ʒij.

sem. cartbam. conquass. ʒj.

facta refrigeratione exprim. & cum Sacharo f. Syrupus.

In Cordis palitatione ab effervescencia, feri abundantis facta summum est remedium, quo vix præstantius ullum.

Alius Arcularij.

Re. Scobis chalybis ʒiij.

Succi recent. pomor. Borisdorfenium purificati ʒvj.

Macerentur 24. horis, effundatur per inclinationem, affundatur novus succus, idque 4. vicibus, tandem succi inspissentur. Dosis ʒij.

Syrupus Cholagogus Dorncreilij.

Re. Rhab. el. ʒxvj.

Cinam. el. ʒi.

Spic. indic. ʒi.

Santal. rubri

citri

albi ana ʒb.

Pulveris subtil. & in fund. in

Aq. Epatic. lbiiij. ʒ.

Cordial frig. lbj.

Infund. in vase vitreo benè munito in loco calido per dies 4. deinde ebull. colentur.

Rhabarb. vero item infundatur in aq.

Endiv.

acetosa.

centaurii minor.

Agrimonia ana lib. ij.

& stent in infusione per biduum, deinde parum ebulliant, & colentur & fortiter exprimantur: colatura clarificetur, & adde Syrupi Rosati solutivi lib. vi.

& coquantur ad Syrupi consistentiam. postea cum prima reservata colatura in mortario dissolve Manne electa lib. iij. (multum namq. ignem manna ferre haud potest: coctione enim acquirit lentorem & visciditatem, & successu temporis in Syrupum ad priorem suam consistentiam redit, & fundum petis) colentur & Syrupus admisceantur & fiat l. a Syrupus clarus.

§. Leniter hic Syrupus bilem flavam per alvum educit, ita ut simul obstructions liberet, & malignitatem materię peccantis corrigit, & viscerum intemperiem calidam contemperet, ipsorumque robur conservet & augeat. Felicissimè proponatur in febris ardentibus, in tertianis, in phrenitide, in Pleuritide, in cochlerya, & in omnibus morbis, quibus flava bilis materiam suppeditat.

Tuto exhiberi potest senibus, pueris debilib. delicatis, immo necessitate ita exigente & prægnantibus. Nauæabundi Picrocholi ex huius Syrupi usu non exiguum fructum

fructum percipiunt. Poterit nonnihil hujus Syrupi in curatione vermium puerorum, reliquis medicamentis, & in convalescentibus ad reliquiarum per vias urinæ evacuationem diureticis adici.

Datur perfecta ætatis hominibus ℥j. cum Aqv. Endiviz, vel roborantioribus ℥jss. cum ℥iij. Aqv. Endiviz. Vel

℥. Syr. Cholagogi ℥j.

Elect. de Succo Rosar. ℥j.

Aqv. Endivia ℥jss.

M. & fiat Potio purgans; & si febris absuerit: ob majorem frivritatem adde:

Aqua Cinamomi ℥ss.

Syrupus Cholagogus Renodai.

℥. rad. polyg. quer. rec.

cappar. an. ℥j.

fol. scolopendr. vulgar.

ceterach.

meliss.

beton.

ruta murar. an. Mj.

fl. trium cordial.

cuscus. an. Mss.

sem. limon.

fenic.

anis. an. ℥ij.

carthami contus. ℥j. Mj.

f. decoct. in suffic. quant. aqua ad remanentiam tanta quantitatū, ut species infra scripta infundi queant. Decoctio hac ita fiet per horas 12. vase clauso, tum fiat colatura, & in hac infundantur folior. sen. mundat. ℥iij.

agar. albiss. ℥. ij.

hermodact. albor. veror. ℥vj.

helleb. nigri veri Styriaci in acet.

prap. ℥j.

Epithymi.

zinzib. alb. an. ℥ii.

caryophyllor. ℥. ij.

macis. ℥. j.

bulliam parum & sient in infusione per horas. 24. tumque exprimantur.

℥. expressionem integram (cujus pondus notetur; verbi gratia lb. ij. ℥. iij.

succi rosar. incarnatar. tertiam expressionis partem, vide licet ℥viiij. adde sacchari albiss. par pondus expressioni simul & succo, nimirum lb. iij. & coque ad syrupi perfecti consistentiam, nimirum lb. iij. ℥ij.

Syrupus de Scordio Reinesij.

R. Tormentill.

Scorzon.

Vincetox. an. ℥j.

Galega.

Card. ben. an. mjs.

borag.

acetos. an. mij.

meliss.

fl. nymph. an. mjs.

zedoar. ℥ss.

Cog. in aq. pluvial. stillat. ad lbj. expressio colatoque adde.

Succi Scord. lbjss.

Scabios. lbj.

Calend. lbss.

Sacchari lbij.

f. Syrupus.

Syrupus de Cichorio Simplex

Angust.

R. Sacci Cichorii depurati libras tres.

Sacchari clarificati libram vnam semis.

Coquantur in Syrupum.

Hepatis & renum intemperiem calidam emendas: febrim auxiliatur, bilis acrimoniam frangit, refrigerat, humectat, & obstructions expedit.

Syrupus de Cichorio cum Rhabbarbo Renodai.

℥. Radicum,

asparagorum.

apij.

feniculi,

hordei integri

cichorii erratici,

intybi latifolij, seu endivie sativa,

intybi angustifolij, seu scariola.

taraxaconis

cicerbita,

lactuca utriusque,

hepatica,

fumaria,

lupuli,

capilli Veneris veri,

adiami communis,

polytrichi,

ceterach,

glycyrrhizæ rase,

alkekengi,

seminis cuscute.

Coquantur in aqua lb. xij. aut quantitate sufficiens ad rem partem consumptionem. In colatura clarificata diluenda optima lb. vj. coquantur in syrupum. Cui perficitur, aut paulo plus cocto, adde ad singulas lb. Rhabbarbi ℥ss. & nardi indicæ ℥. iij. fiat syrupus.

Nicolaus Præpositus, quem tanquam ducem Pharmacopætorum turba sequitur, quantitatem rhabbarbari præscriptam octuplicat, & pro quaque libra syrupi ponit uncias quatuor Rheii, adeo, ut in quaque uncia syrupi sint dragmæ duæ rhabbarbari; hocque modonegetur paratus Lutetiæ in omnibus officinis, ut in rem præsentem, absque mora possit exhiberi. Nonnulli solum quadruplicant, alij triplicant. Displicet tamen multis, ut Fernelio & Louberto tanta Rheii quantitas, ut quæ nullius sit utilitatis, sed dispendij plurimi, putantque utilis esse rhabbarbarum utendi tempore, in decocto conveniente infundere, & syrupo permiscere, quod vis ejus purgatoria coctione & asseratione vaneat, vel plurimum imminuatur. Prudenter tamen faciunt, qui ex octuplicato rheo parant, qui facies vires alias habet, licet imbecilliores, atque simplex, cui re exigente, nova adicitur rheii expressio.

Syrupus de cichorio cõpositus cum rhabbarbo alliorum est, roborativus & purgativus: Præcordiorum namque æstum contemperat, bilis acrimoniam demulcet, venas aperit, obstructions aufert, hepar roborat, stomachum & primam corporis regionem blandepurgat, humores calidos educit, nec non pituitosos largius sumatur, convenitque morbis omnibus biliosis, atque omni ætati, sexui & tempori: tutoque dari potest infanti bimo, atque etiam juniore.

Syrupus de cichor. cum Rhab.

Angust.

R. Endiv. domestic.

Sylvest. ana mjs.

Cichor.

Tarax. an. mij.

Sonchi leviss. f. Cicerbita.

Hepatic.

Lactuc. domest.

fumar.

lupulor. an. iij.

Hord. in tegr. ʒ. ij

Capill. Ven. ʒ. ij. ʒ. ij.

Vesicaria seu Halicacabi

Liquir

Ceterach

Cuscut. ana ʒ. vi.

Adianti vulg. seu Rut. mur.

Rad. fœnic.

apij

Asparag. ana ʒ. ij.

Coq. in lib. XXX. aq. ad med. deinde cum Sachari lb. X. f. Syrupus. Inter coquendum pro libra iunice Rhab. opt. ʒ. b. Spic. ʒ. ij ad decoctum, bulliendo parum antequam sacharum admisceatur, deinde in nodulo suspendantur.

Uterpetur ad, ecoris intemperiem calidam obstructionem, fellis suffusionem seu lcterum. Cachectiam, & viscerum impuritatem, omnemque materiam venenatam soluit, nutritionis instrumenta fit, humoresque vitiosos per urinam & feceslum educit. Peculiariter vero Epilepticis subvenit, maxime pueris: quem in hoc casu mirifice commendabat Montanus, imò asserbat Nicolaum eundem ad Epilepsiam propulsandam composuisse.

In hoc Syrupo, etiam in prioribus editionibus, consulto omisum fuit, Polytrichum cum Scariolâ: Endiviaz porrò & Capillorum Veneris quantitas non sine ratione adaucta. Ponuntur hic quoque Spicæ scrupuli tantummodo duo, ut potè qui (ut Petrus Coudenb. rectè monet) sufficiant, namque si duplum Spicæ pondus pro veteri more compositionis induatur, eam ingrati saporis & odoris difficultate imbut. Describitur à Nicolao Florentino Sermone 5. de obstruât. hepatis.

Syrupum hunc præparandi magna est apud plebemque disparitas. Nobis hic modus probatur, ut hordeum cum radicibus & herbis aridis horis viginti quatuor in dictâ aquæ quantitate infundatur: deinde simul omnia decoquantur ad medias. De hoc decocto transcolato portio aliqua reservetur, quanta sufficere videbitur, in qua Rhabarbari optimi minimi incisi uncias quinque, & Spicæ drachmæ duæ & scrupuli duo, horis ad minimum duodecim infundi possint: quæ postmodum simul bulliant, ac leniter exprimantur, atque hæc ipsa unâ cum suo hoc liquore priori jam ferè sufficienter in Syrupum cocto addita in perfectum Syrupum inspissentur, Spicam & Rhabarbarum panniculo illigata in Syrupo impofterum demersa retinendo. Atque sic Rhabarbari & Spicæ vires Syrupo facultatem suam tradunt, cuius vis sola in Syrupum suspensione post additum Saccharum aliquoquin vix animâ verteteretur.

Syrupus de cinamomo.

1. Cinamomi optimi, seu acutissimi, crassiusculè pulverificati uncias duas semis.

Ponantur in cucurbitam vitream, addanturque.

Aquæ Cinamomi optimæ libræ duæ.

Stent in loco calido bene obturato vase, ne quid exiret, horis viginti quatuor: deinde colentur, & valide exprimantur, ac in expressione hac rursum tantumdem cinamomi in fundatur, itereturque id 4. vicibus. Tum demum Cinamomo omni collecto sic infuso, & post quatuor expressiones relicto affundant lb. j. Vini Malvat. generosissimi. Stent pariter

Lib. i.

in infusione, tandem valide exprimantur & addantur expresso.

Aq. Rosar. odorat. ʒ. ij.

Sachari albis. lb. j.

Decoq. in vase vicili pro syrupo. Vitales spiritus plurimum recreat, cor ac ventriculum à frigore languidum reficit, otis halitum commendat, coctioni studet, nec non univèrsus corporis vites fulcit.

Syrupus de Carthamo August.

Re. Adianti,

Hyssopi,

Thymi,

Origani,

Chamædryos,

Chamæpythos,

Scolopendrij,

Buglossæ, ana. manip. semis.

Cuscutæ,

Vesicariæ, seu Halicacabi. ana. unciam semis.

Rad. Angelicæ,

Glycyrrhizæ.

Fœniculi,

Asparagi. ana. unciam unam.

Ligni Tamarisci, seu Corticum ejusdem unciam semis.

Polypodij quercini unciam unam semis.

Sem. Anisi.

Fœniculi,

Ammeos,

Dauci. ana. unciam unam.

Sem. Carthami leviter contusi yncias quatuor semis.

Vvarum passiarum exoffatarum uncias duas.

Decoq. in aquâ ad tertias: postea colentur acco-laturæ calenti infunde.

Foliorum Senæ repurgatæ unciam unam semis.

Agarici Trochiscati unciam semis.

Zingiberis drachmam unam.

Rhabarbari electi drachmas sex.

Macerentur per noctem, ac sequenti die post validam expressionem colentur: postmodum adde,

Sachari albisissimi libram unam.

Syrup. Violati solutivi,

Rosati solutivi,

Acetosi simplicis. ana. uncias duas.

Coquantur iterum modicè ad justam consistentiam.

Febribus inveteratis, Quotidianis, Quartanis, & obstructionibus viscerum ex humoribus crassis, ac pituitâ enatis opitulatur: incidit, extenuat, aperit, nec non pituitosos & serosos humores leniter per alium educit, ac extergit.

Syrupus hic de Carthamo, vel Diacnicu dictus, describitur ab Andernaco Comment. 2. de vet. & nov. Medicinâ dial. 7. in cuius structurâ Norimbergenses Thymum ac Polypodium omitunt, ac seminis Anisi, Fœniculi, Ammeos, & Dauci, unciam tantum dimidiam legunt, cum auctor unciam adscribat. Vide editionem Andernaci Basiliensem Anni 1571.

Alius Syrupus de cinnamomo.

ʒ. cinnam ʒ. ij. conjunde crassiusculè, infunde in aqua borraginis,

Endiv.

rosar. lb. iij. b.

in cucurbita bene cooperta horis 24. in loco calido vel infusile: deinde recipe rursus tantundem cinnamomi & infunde

funde ut supra quinq̄ies vel quater : tum recipe omnes
sac̄es, fundeque super eas vini cretici lb. iij. sicut in
infusione per noctem. deinde exprimantur fortiter ; postea
recipe omnes infusiones, adde sac̄ari lb. ij. aq. cinnam.
quantum vis & f. Syrupus.

Alius Syrupus cinnamomi.

℞. cinnam. optimi crassiuscule pulverisati. ℥ ij. β.
ponantur in cucurbitam vitream, adde aqua cinnamomi
opt. lb. ij. sicut in loco calido optime obturata, nequid
evaporet, horis 24. Deinde colentur cum expressione
valida sub pralo, & colatur rursus imponentur tan-
tundem cinnamomi, eodemque modo agatur, ut prius,
idque repetatur quatuor vicibus : tum cinnamomo omni
collecto sic infuso, & post quatuor expressiones relicto af-
fundatur lb. i. vini malvatici optimi, sicut pariter in
infusione, tandem valide exprimantur & addatur sac̄-
char. albiss. lb. i.

aq. ros. fragr. ℥ ii.

decoquantur in vase fictili probe recto ad consistentiam sy-
rupi. Reficit hic syrupus spiritus vitales, & cor ac
ventriculū roborat.

Alius de cinnamomo,

℞. aq. rosar. lb. ii.
pomor. citri. lb. i.
cinnam. opt. ℥ ii. β. infundantur in vitro per triduum, ex-
primantur torculari, hoc quater iteretur, tum adde sac̄ari
opt. lb. i. Coq. ad consist. Syrupi.

Quercetanus pro aqua Cinnamomi Augustano-
rum utitur Vino generoso Malvatico. Nec injuria.

Syrupus Cinnamomi Deodati.

℞. Aq. Cinnam. lb. ii.
Cort. citri.
Rad. Angel.
Imper.
dict. albi
Scolym. oner. anan. ℥ i. β.

Macrentur & exprimantur, filtrentur, & tantum
sac̄ari addatur quantum dissolvere potest, dig. 24.
horis in balneo, mox apposito alembico ad syrupi
consist. destillentur : sic habebis & aquam & syrupum
tum in peste, tum in partu accelerando admirandæ
virtutis : Ante Syrupi usum addantur Spir. Vini recti-
ficati. ℥ ij.

Syrupus Cinnamomi Mynsichti.

℞. Cinnam. acut. lb. ii.
Aq. borag.
bugloss.
ros.
meliss. ana ℥ x.
Vini malvas. opt. lb. ij.

Fiat in fusio per 24. hor. post coq. in diplomate
ad ℥ vij. consumptionem. ℞.

Colat. rosam sac̄ari lb. ii.

Coq. ad Syr. cons. in sine adde Aq. Cinnam. ℥ vi.

Omnia principalia membra confortat : præter-
tamen autem Cor imbecillum & ventriculū frigidum
roborat, ob id syncopen & cordis tremorem sanat.
Nauseam, vomitum, & singultum sedat : Anhelitus
fætorem abigit, ejusque suavitatem inducit.

Syrupus Corallorum Augustan.

℞. Corallia rubundiff. lb. β.

Succi berberorum perfecti.

Maturitatis depurati, ut corallia quatuor digitos
supereminant, fiat digestio in calore balnei vaporosi
per tres dies, donec totum ferè corallium solvetur.
Succus per inclinationem separetur, & fœcibus no-

vus succus affundatur ut omnis tinctura extrahatur,
succorum confus. ℞. lb. ii. Sac̄ari Cand. lb. i. f. Sy-
rupus.

Hic Syrupus præditus est miris proprietatibus, ad
institutionem facultatum naturalium, & omnium
affectuum ab hepatis vitio scaturientium, confert
præterea omnibus fluxionibus hepaticis, dysente-
ricis & lientericis.

Syrupus Corallorum Quercetani.

Oportet perfecte suæ maturitatis tempore expo-
nere, filtrare & depurare per quam accuratissime
succum berberis aut limonum. Nam acetosi ejusmo-
di & acidi succi, quò perfectius fuerint depurati, &
à crassa sua terra substantia, quæ scaturit ex quilibet
segregati, eò aptiores eruat & efficaciores ad solven-
dum corallium crasso modo pulverizatum, ex eodem
genere ad hunc syrupum cōficiendū feligas omnia
rubicundissimum & elegantissimum. Hoc in incipiente
matracium vitreum & idoneum, affundatur aliqui
prædictorum succorum optime depuratorum,
materiam quatuor digitos aut paulo plus superne-
tet: collum subere vel cera Hispanica occludatur,
in balneum vaporosum fervidum collocetur, he-
re est, matracium aquam non attingat, sed vapores
qua bulliente ascendentes circumquaq̄ illud feriat
ubi necesse est, ut vas aquam continens ex omnibus
partibus probe maniatur atque claudatur, ne vapores
exhalent : mitius autem chymistarum novum
pud sit balneum vaporosum, quod hic fortissimè
gratiam eorum, qui in hoc negotio tyrones sunt,
plicare volui. Huius balnei calore, qui dies noctes
per triduum integrum continuabitur, rotum con-
tium in illo liquore fere dissolutum apparebit, idque
colore subrubro & sapore dulci. Effunde per inclina-
tionem quicquid dissolutum fuerit, fœcibus, si ita
debitur, novum succum depuratum rursus affun-
dendo, & in cæteris procedatur, ut supra.

Ad lb. j. dicti succi, corallina essentia optime in-
prægnata, sufficit sac̄ari candi uncias sex adijcere,
& ad syrupi consistentiam decoquere, in ipso quæ-
dem baln. vaporoso, non tamen clauso, sed aperto
vasis loco accipere oportet alembicum aut simile
vas, cuius collum & orificium fit satis amplum.

Artificio & dexteritate singulari opus est, ad e-
modi syropos rite cōficiendos, ne corall. essentia
succis illis separetur, qua in re vigilantia & experientia
summa requiritur: nec mirum videri debet, si quæ
prima vice forsā à scopo aberraverit. Ob quam cau-
sam velim, ut quilibet hic præmonitus sciat, me quo-
dem pro viribus fuisse & perspicue satis in scriptis me
proposuisse omnis generis operandi methodos & vias,
sed iis tamē omnibus oculare demonstrationem longe
præstare. Est quidam Luetiæ Parisiorum
juvenis & peritus pharmacopœus (Lardier dictus)
qui ab informatione nostra manuali verum huius
syrupi cōficiendi modum affecturus est : apud hunc
prostant ejusmodi syrapi corallorum omnium dila-
gentissime & accuratissime præparati.

Hic syrupus præditus est miris proprietatibus ad
institutionem facultatum naturalium, & omnium
affectuum ab hepatis vitio & imbecillitate scaturientium.
Confert præterea omnibus fluxionibus hepaticis,
dysentericis & lientericis. Hoc ipso, tanquā præcipuo
(post Deum) auxilio, illustrissima Domina & Ducis
de Sculli, à fluxu hepatico inveterato, quicquid incurabili
lis judicabatur, intra paucos dies plane liberata fuit.
Eisdem remedij huius effectus jam ante experiri
fuerat

fueram in quadam nobilissima virgine Domini Garrot in supremo senatu Paris. Consilii filia, eidem Auxili hepatico subiecta, quæ à Medicis suis relicta, vitam tenui adhuc filio pendente traherat, cū ipsam curandum susceperem, cuius rei ipsamet adhuc in vita superstes una cum patre testimonium ferre potest. Eodem modo plures alii à nobis curati sunt, inter quos & Reginz nostræ ephippiarius, nomine Philippi. le Guagneur, qui ultra octo menses dysenteria laboraverat, nec ullis aliis remediis levare poterat, is tamen hoc ipso præsidio, nec non quibusdam aliis convenientibus adhibitis, intra trium septimanarum spatium, integram recuperavit sanitatem.

Loco succorum dissolventium berberorum, & limoniorum, uti quis poterit liquoribus acidis destillatis, juniperi aut guaiaci, efficacissima pretiosorum lapidum, dissolventium potestate, insignitis. Chymici non vereretur illorum loco uti aceto suo montano, exquisitissime & dexterrime depurato.

Syrupus Corall. Fabri.

Corall. rubra postquam aceto stillatio dissolveris, & attum in catino argenteo evaporaveris, salemque in fundo remanentem aqua dulci stillatis, & edulcoraveris, succo granatorum acidiorum aut dulci depurato permixtum addit a sufficienti quantitate sacchari in syrupum perfectum decoques: hinc iterum addes iterum ex corall. parati ad unamquamque libram drachmas duas. Arcanum, seu quintam corallorum essentiam descripsimus libro tertio huius operis cap. 22.

In morbis venematis nihil est potentius & ad præservationem in pestifero tempore nihil est tutius & commodius Sumitur ad quantitatem Unciæ unius per se jeiuno stomacho, deambulando & corpus agitando levissimo motu post Syrupi functionem.

Syrupus Corallorum Mynsichti.

Re. Tinct. Ro ar. rubrar. cum aq. è.

Succini Cichorei cum rosâ plantâ destill. & rubini instill. extract. Vnc. x.

Sol. Corall. rub. Vnc. s.

Mixtis, solutis, & filtratis ad de:

Sacchari albiss. Lib. j.

Suc. exp. Berberum

Ribum ana Vnc. iij.

Denuò misc. & f. l. a. justæ consistentiæ Syrupus.

Vires, Vfus, Dosis.

Imbecillum Cor confortat, ejusque robur plurimum auget. Iecoris, Lienis, & Renum intemperiem calidam mitigat, illorumque obstructionibus mire succurrit. Hæmorrhagiam variam curat. Sanguinem in universo corpore mundificat. Cholerae medetur. Vomitu biliosum reprimat. Sitim restinguit. Præterea ad refrigerandum & adstringendum Ventriculorum, cæteraque viscera fervoris intemperie dissoluta, merenda & confirmanda proficiunt: Unde in Dysenteria, Lienteria, diarrhæa, Coeliaci passione, fluxu hepatico, Gonorrhæa, & fluore Uterino secretum est. Contagiosis quoque morbis confert & fluxionibus colliquantibus & malignis.

Ferum in utero fortificat, conservat, & ab abortu prohibet, si gestationis tempore ejus ʒ. ss. singulis mensibus bis accipiant.

Syrupus Corallorum Compositus Clossæi apud Schrôd.

Re. Corall. rubr. subtil. in mortar. lapid. levigat. ʒ. iij.

Succi limon. depurat. ʒ. xii.

Aceti quercin. ʒ. vi.

Digerantur in B. per octiduum, quotidie yas bis

Lib. l.

vel ter agitando deinde filtrentur per chartam.

Re. Solution. colat. ʒ. x.

Succi berb. depur. ʒ. y.

Tinct. Ros. ʒ. iij.

Sach. alb. lb. j. ss.

M. & mediante coctura blanda in vase argenteo fiat Syrupus, cui inter coquendum infundatur nodulus continens.

Santal. citr. ʒ. ij.

Ligni aloës ʒ. j.

Ambr. gris. gr. xv.

Mosch. gr. vj.

Efficacior est simplicis, summeque laudatur in diarrhæa, dysenteria, fluxu hepatico, & ad restaurationem facultatum naturalium.

Syrupus è Corticibus Citri, August.

Re. Corticum citri recentium libram.

Granorum tinctorum seu chermes. drach. duas.

Aque fontis lib. quinque.

Coquantur ad duarum partium consumptionem addo colato.

Sacchari optimi lib. unam.

Fiat Syrupus aromatizetur cum Moschi orientalis granis quatuor.

Alii corticum quantitatem sufficientem in Tulepum propætum iniiciunt & fit suavior.

Ventriculum & cor roborat, corruptos, putres, & fætidios ventriculi humores obtrundit, oris halitum commendat. Hoc syrupo sæpe utimur in compositionum mixturis, quas opiatas vocant, ad Cerebrum, cor, & stomachum roborandum. Pestilentibus morbis & venenatis resistit.

Uteo fortior sit & magis suaveolens refrigerato Syruponovos cortices infundit Melichius.

Syrupus Diacitri Mynsichti.

Re. Succi citri & limonum per pannum sine ulla vi, aut expressione destillat. & campuly. ros. rubr. prius rubini instillat. tinct. ana lb. j.

Rob. berber.

Rib.

Syr. agrest.

Oxyach.

Rubi Idæi.

fragor. ana ʒ. iij.

Aq. cinam. bingloss. in qua Spec. diarrh. abl. infus. fuerint. ʒ. ij. Nitri prepar. ʒ. j. ss.

M. F. Syrupus.

Potentissime refrigerat, penetrat, sicut & à putredine vindicat. Febribus malignis, biliosis, morbisque contagiosis plurimum confert. Ebrietati, venenis & pestilentia saluberrimè resistit. Intemperiem calidâ Capitis, Cordis, Ventriculi, hepatis, lienis, omnemque sitim exstinguit. Renum æstus emendat. Urinas & sudores movet. Vomitu biliosum reprimat. Cholerae medetur. Cardiacis, Dysentericis, & Coeliacis, purgato prius corpore, succurrit. Dosis ʒ. ss. ad ʒ. j.

Syrupus de toto Citro Dornet.

Re. Rad. Scorzonera. ʒ. j.

contra Hier. ʒ. ss.

Herb. Scordii p. ij.

Cortic. Citri recentium ʒ. ij.

Incidantur & contundantur grosso modo & infundantur in Succi Rubi Idæi

Granator.

Citri recentis express.

Aqu. Acetose.

Card. benedict. ana ʒ. vi.

B 2

Spir.

Spir. Viriol. 3j.

Digerantur in B. apposito alembico & recipiente, reservato, qui inter digerendum destillavit, liquore. Digestum in fundo relictum exprimat fortiter & clarificetur albumine ovi, atq; addita Sacchari refinat. f. q. inspissetur ad consistentiam Syrupi. Porro
R. Sem. Cardui bened. excort.

Citri recent. & excort. ana 3ii.

Contundatur, & F. affuso supra reservato liquore stillatio Emulsio, quæ cum f. q. Sacchari clarificati & ad consistentiam mellis cocti tepide commisceatur. Hic Syrupus cum priori jungendus &c.

Ufus huius Syr. *πολογος* est, imprimis in febribus epidemicis, malignis, petechialib⁹, variolis, morbillis, si ejus aliquid Bezoarticis admisceatur. Per se dosis 3 B. ad 3 j.

Syrupus Christalli Gr. Horstii.

R. Crisall. lapidem in pulverem redact. lb. B. Candefiat ac extinguatur in aqua Vrtica minoris quater destillata, decies, Colat. adde Sach. q. s. & f. Syrupus.

In Carunculis & Renum exulceratione maligna magnarum est virium, ut & in calculo, si clysteres præmittantur, qua de re vide observ. p. 519 Rat. 2.

Syrupus Cytoniorum sine saccharo Quercetani.

Paratur igitur per hanc digestionem, & depurationem, & separationem fixum, sive puri ab impuro, Syrupus excellens ex succo cytoniorum, cuius virtus mirabilis admodum est. Nam præter quæ quod corroboraret ventriculum urinam insuper provocat, & sudorem & ventrem laxat, estq; excellentissimum remedium. Totius autem magisterii operatio fiat in B. M. ne adustionem redeat, si addere velis ad lb. j. sacchari 3 ij. vel tres, Syrupus gravior erit gustu, virtute interim ejus nequaquam imminuta, uti expositum de Syrupo Rosarum Quercetani infra fusius.

Syrupus de Cydoniis Augustan.

R. Succ. cydoniorum acidorum depurati & clarificati lb. ij. Sacchari albi lib. unam semis Fiat Syrupus secundum artem.

Quidam succi Cydoniorum libras decem coquant ad dimidias, deia biduo residere permittunt dū clarescant, colato addunt Sacchari libras tres, & in Syrup. percoquant, Fœsius.

Ventriculi vires languidas & resolutas recreat, nauseam & vomitum sistit, nutritionis instrumenta roborat, coctricem facultatem iuvat, viscerum omnium vires reficit, lienteriam & alui profluvium biliosum, aut dysenteriam Hepaticam ex humorum acrimonia obortam sedat, cibi appetentiam excitat ejusq; fastidium detrahit, malos succos concoquit, lenit, & expulsiioni apparat. Miva melle condita magis calet, amplius deterget, minus tamen ventriculo grata. Aromatica, efficacissima in ventriculi ab humoribus frigidis & humidis exolutione, viscerum intemperie præcipue frigida aquosa, & in hydropsi suspicionem labente. Præcipue tamen longis, & trahentibus alui profluviis ab humore aquoso, pituitoso, & frigido convenit, intestinorumq; levoriac eadem causa succurrit. Lienteriam & vomitum cohibet.

Syrupus Dysentericus Mynsichti.

R. Rad. polypod. querc. 3 j. liquor. ros.

Pimpin. Ital. ana 3 j.

tormens.

Cichor. ana 3vj.

Herb. Scolop.

Agrim.

Veron.

Polygon. ana 3 B.

Fiat decoctio in aq. rad. consol. plant. & fol. quercus ana q. s. ad 3. Col.

Syrupus de duabus radicibus Aug.

R. lb. ij.

Rhab. opt. 3 j B.

Mecboac.

Mirab. citr.

fol. fen. ana 3 j.

Agar. troch. 3 B.

fl. ros. rubr.

lil. alb.

sambuci

Camom.

Verbasci ana 3 ij.

Sem. cydon.

anisj

anethi ana 3 j B.

Cassia lignea.

Caryophill.

nuc. mosch. ana 3 i.

Stent infusa in loco calido per noctem, mane leviter ebulliant & colat. express. adde sacchari albi lb. ij. & f. l. a. Syrupus.

In Dysentericis citra molestim & leniter alvum subducit. Humores acres & biliosos a quibus exulceratio in intestinis dependet, expurgat. Dolores in eo per lenit, & perfectio opere administrationem potest se relinquat, alvumque quam solvit, iterum sistit. Dos in junioribus ab Unc. j. ad Unc. js, In adultis vel ab Unc. ij. ad Unc. iij.

Syrupus Dysen. Dorncreilij.

R. Rad. Tormentill. 3 ij.

Vincetoxici

Zedoaria ana 3 B.

Cort. Citri 3 j.

Hordei mundi M B.

Bursa Pastoris ana M j.

Sem. Portulaca

Plantagin.

Acetosa

Endivia

Rumicis

Melonum

Cucurbit.

Citrulli ana 3 j.

Flor. Rosar. rubr.

Malva arborese.

Verbasci

Chamomill. Rom.

Botraginis.

Buglossa ana M B.

Incidantur & comendantur, & coquantur in f. q. aquæ fontana ad tertias pro lb. j. Deinde colentur & clarificantur albumine ovi; in colatura clarificata ebulliat.

Rhabarb. elect. parum tost.

Myrobalan. par. Citrin. tost.

Chebulor. par. tost. ana 3 ij.

Deinde stent in infusione in loco calido per noctem, maniterum ebulliant, & colentur. Colatura adde.

Syrup. Acetos. Citri.

Limon.

Granat. acid. ana 3 j.

Endiv. compos.

Myrtin. Compos.

Rob. Ribium

Mixa Cydonior. ana ʒ iij.
 Sacchar. fini desumati & clarificati ʒ iv.
 Misce, & coquantur ad Syrupi consistentiam, in fine au-
 tem coctionis aromatizetur Syrupus hoc nodulo recipiente
 Santalorum omnium ana ʒ j.
 Nucis Moschat. ʒ j. b.
 Macis ʒ. b.
 Corn. Cuspidat. ʒ ij.
 Pulverizentur subtilissimè & Fiat cum linteis purissimis
 Nodulus.

Salutaris usus est huius Syrupi in omni Dyfenteria,
 siue sit absque malignitate, siue habeat aliquid con-
 iugii & malignitatis adiunctum. Ita enim materiam,
 quæ hunc morbum cruentum excitat, fovet & auget,
 commodissimè evacuat, ut simul succum ad nutri-
 tionem accommodatum retineat, malignitatem hu-
 moris corrigat, & ingenas viscerum vires conservet.

Datur in Dyfenteria principio ʒ ij. cum aqu. En-
 div. Acetosa. Fol. Quercus ana ʒ j.

Syrupus diureticus. Dn. D. Bechtholdi Rivii.
 Ꝛ. Succ. ononidis totius, cum floret aq. destillat. ejusdem.

succ. express. raphan. acerr. pimpinel.

nostr. totius an. lb. j.

aguar. malvæ totius.

alb. totius.

uricæ an. lb. b.

Equiset.

parietar. an. ʒ iij.

baccar. alkekeng. ʒ iij.

juniper. contusar. ʒ ij.

sem. petrosel. ʒ j.

q. frig. mai. contus. an. ʒ ij.

fl. chamomom. roman. M. j.

genista lb. b.

croci ʒ j. bulliant leviter & infundantur secundum ar-
 tem; in colatura dissolvas sacch. quam suffic. Coquantur
 in formam Syrupi.

Syrupus cucurbitæ Mesuæ Melichii.

Syrupus cucurbitæ præstans est ad febres arden-
 tissimas, & biliosas, harum n. ardores, & sitim extin-
 guit. Peccoris & faucium asperitati, & pleuritidi utilis.

Ꝛ. Cucurbitæ sativæ magnam no. j. Pasta obvolutam co-
 que in cubano. Ex calente adhuc succum exprime, cuius lb.
 Ꝛ. cum sacchari lb. iij. in syrupum percoque.

Compositio & usus Syrupi tam præstantis hoc se-
 culo exoleverunt, nō alia de causa, quam quod tem-
 pus, (cuius naturam philosophi quidā rotā fortunæ
 significare voluerunt) onania versat. Fuit enim quō-
 dam florētissima Arabum & Maurorum medici-
 na, quæ ingenti medicamentorum accessione
 attem locupletavit. Hodie vero; in lucem producta
 Græcorum medicinia sunt, qui parce admodum me-
 dicinas propinando, at prolixè de ipsis declamitādo,
 & multa pollicendo, excellētes in arte audire cupiūt.
 Et talibus sane venit non raro, ut neglectis aliis, iūq;
 pretiosissimis pharmaciis, tonforibus & mulierculis
 nota, ac trita usurpare cogantur, quantumvis suo ju-
 dicio admodum sint sapientes, sibiq; placeant.

Syrupus Diaferreos Andernaci. Commeut. 2.

dialogo 7. de veteri & nova Medicina.

Ꝛ. Labyli latifolii seu Endiviæ

Cichorii ana manipulam

Adanthi albi

nigri seu capillorum Venerii

Agrimonie

Scelopendrii seu Ceteracti

Lib. lb.

Lupuli

Fumariæ ana manip.

Granorum Halicabab

Cuscutæ ana drach. tres

Rad. Apii.

Feniculi

Asparagi ana unciam semis

Polypodii quercini unciam unam

Glycyrrhizæ drach. sex.

Seminis Cnici unciam unam semis.

Sem. q. frigid. maiorum ana drach. duas.

Hordii non excorticati pugillos duos.

Sem Endiviæ

Cichorii ana drachmam unam semis:

Vrarum Passarum unciam unam

Pruna Damascena numero viginti

Florum Borraginis

Buglossæ

Violarum ana pugillum unum

Myrobalanorum Citrinorum Chebulorum ana unciam
 semis

Omnia in aqua ad tertias decoquantur, & in huius deco-
 ctione colati libra & semisse, macerentur seorsim per
 noctem. Rhabarbari electi uncia duas semis

Agarici Trochiscati uncia

Foliorum senæ uncia una semis

Zingiberis

Cinamomi ana drachma

Expressu colatuq; iterum

adde

Sacchari optimi libram

Syr. Rosati solutivi uncias tres

Mixta omnia rursus modicè coquantur ad justam
 spissitudinem.

Ad viscerum obstructions febres, & alia inde
 provenientia mala.

Syrupus Cydoniorum Renodæi.

Ꝛ. Succ. citoniorum lb. x.

Coque ad dimidias, & sine, ut duos dies resideant.

Atque ubi claruerint, colato; Dein misce

Sacchari lb. iij.

Percoque, ut artu est, in consistentiam Syrupi.

Variis est multum huius Syrupi conficiendi mo-
 dus: Nam alij vinum adiciunt; alii acetum; alii simul
 & vinum, & aromata multa, sicque compositissimum
 efficiunt.

Sunt, qui simpliciorē malunt, & sapius citra co-
 cturam succos residendo & in solando purgant; dein-
 de cū saccharo clarificāt, colant, & percoquant. Qui-
 dam in aqua saccharum diluunt, & probe concoquūt.
 Deinde succos commiscunt, & rursus parum elixant
 in syrupum. Alij alio modo. Sed qui traditur a nobis;
 ulsatio est, paratu faciliior & melior.

Syrupus citoniorum ventriculū roborat, vomitū
 sedat, alui fluores reprimat, dyfentericis & colica-
 cis cōfert, ut etiam his, qui vel sanguinem spūnt, vel
 fluorem mensum, aut hæmorrhoidum perpetiuntur
 immoderatiorē, atq; deffilationē a capite in tho-
 racem, & partes inferas irruentes compescit.

Syrupus Endiviæ simplex Aug.

Ꝛ. Succ. Endiv. depurati lb. iij.

Sacchari lb. iij.

f. l. a. Syrupus.

Ad hepatis, & viscerum omnium intemperiem ca-
 lidam frequentis est usus: sitis n. ardores inextingui-
 biles evincit, ac morbi lateralis initium precipue cōvenit.

B 3

Syrus

Syrupus de Endivia compositus, Ang.

R. Endivia recentis.

Boraginū,

Scariola,

Hepatica,

Buglosse,

Melissa,

Eupatorii

Lactuca. ana. manip. unum.

Quatuor sem. frig. mior. ana. unciam unam.

Florum Cordialium. ana. drachmas tres.

Santalī albi,

Rubri. ana. drachmam unam. Coquantur in sufficienti quantitate aqua fontis, seu libris sex, secundum artem ad medias: deinde colatura adde

Succi Endiviae depurati libras quinque.

Granatorum uncias tres.

Sacchari albi libras quatuor.

Fiat Syrupus, ut est artis.

Præpotens est in magno præcordiorum incēdio, nec non ventriculi & hepatis intemperie calidā. Febribus itidem biliosis & ardentibus adiumento est, obstructiones modeste liberat, ac urinas promouet.

Syrupus elleboratus Prævotij.

R. Rad. Hell. nigr. prepar. ʒ ij.

Herb. borag.

Lupul.

Fumar.

Cuscut. ana. m. j.

Mal. citr. lb. ʒ.

Aq. font. lb. v.

Bulliant lento igne ad cōf. col. adde succ. ponor. dulc. lb. ʒ.

Bulliant ad med. col. expr. adde Mollis despum. lb. ʒ. f. Syrupus.

Dosis ʒ j. ad ʒ ij.

Oxyfacharum Emeticum Myns.

R. Croci Metall. abʒ ʒ. ʒ.

Cass. lign. ʒ ij.

Ligni aloes

rad. Angel. ana ʒ f.

Ros. rubr. ʒ. ʒ.

Aceti fl. tun. ʒ xv.

Infund. per 24. hor. filtr. & add. Sach. cand. albi tantundem. Dosis ʒ. ʒ. ad ʒ vj.

Syrupus Emeticus Angeli Salæ.*

R. Viri Antim. pulv. ʒ j.

Cinam. el.

Zedoar. ana ʒ ij.

Santalī rubri. ʒ j.

Croci or. ʒ. ʒ.

Aceti rosat. ʒ xx.

Sem. Angel ʒ ij.

Infusa in B. M. per 24. horas stent, & postea col. ac filtrantur, adde Sacchari cum aq. ros. solut. tantum quantum pondus est liquoris & f. Syrupus.

Vomitorium hoc medicamentum non tantum vitiosos humores ventriculi evacuat, sed & ejusdem tunicis impactos educit, ex aliis etiam partibus materiam revellet, hinc non solum ipsis ventriculi vitis prodest, sed etiam febribus intermittentibus aliisque morbis chronicis conducit.

Syrupus Vomitivus Prævotij.

R. Ramul. virid. genist. hort. ʒ j. ʒ.

fol. lauri.

Tabac. ana. m. j.

Sem. citri ʒ ij.

Aq. lb. ij. bull. ad med.

col. adde per 12. horas

rad. asari

agar. crud. ana ʒ ij.

Col. clarif. adde Mell. desf. f. Syrupus. dosis ʒ. ʒ. ad ʒ j.

Syrupus exhilarans D. Dom. Laurent.

ʒ. Succorum bugloss. & borrag. lb. ʒ. ʒ.

succipomorum re dolentium lb. ʒ.

succimelissa ʒ. ʒ.

granorum kermes. ʒ ij.

croci ʒ. ʒ.

pulveris diambre ʒ iij.

diamargariti frigid. ʒ. ʒ.

sachari tabarzar lb. ij. fiat ex ante syrupus.

Huius syrupi descriptionem dat clarissimus vii Dn. Doct. Laurentius, Gallorum & Navarrorum Regis Medicus primarius, in quodam opere doctissimo, quod de visu conservando, de morbis melancholicis, catharho, & senio in lucem edidit. Illius autem authorem agnoscit affinem suum Dom. Castellanus, Gallie quoque Regis Archiatrum, à quo se habuisse confiteretur. Sic vero debet confici.

In succis depuratis grana kermes noctem integram super cineres calidos infunduntur: in forti expressione saccharum diluatur: deinde coquantur omnia in syrupum: in cuius medio suspenditur nodulus, cuius finis pulveres, & crocum continebit. Dosis erit ab ʒ j. ad ʒ ij. idque mane ieiuno stomacho, & vespere hora somni.

Cognominatur exhilarans, quia vim habet eximiam ad cor, & spiritus vitales exhilarandos, facultates erigendas, mœrorem abigendum, & qualitatem humoris melancholici malignam contemperandam.

Syrupus hic substitui poterit ejus penuria, qui ex succo granorum kermes parari solet his in terris, in quibus illex coccigera viret: cuius quidem non sumus oblitus, sed tantum patandi modum; quod perfacilis sit, substitucimus, hisque reliquimus, quos ejus percelebris succi fecunditate natura donavit.

Extant pene dixerim innumera aliorum syruporum apud authores varios descriptiones, sed cum eorum usus vel improbetur, vel non satis probetur, antidotarium hoc nostrum his onerari, & velat inquinari nolumus. Syrupus enim in anne acidus, granatorum dulcium, pomorum persicorum, prunorum acidorum, cucurbitæ, pyrorum, uvæ um purgatarum, de thymo, & alij adhuc multi à Mæ sue descripti prorsus exoleverunt.

Syrupus Ebuli Quercetani.

Syrupi florum & seminum ebuli per infusionem præparati, singularia sunt auxilia in hydrope ad serofos humores purgandos, quicquid enim sambuci Anatomia pomposa promittit, id omne & plus in venis in Syropo & Rob. Ebuli, si acuatur sale absynthii à Conrado Conradi descripto.

Syrupus Emeticus Gr. Horstij.

R. Viri Antim. Hyacinth. more Matthioli prepar. & subtil. pulveris ʒ j.

Cinam. el.

Zedoar.

Ligni aloes res. opt.

Sem. angel. ana ʒ ij.

Croci Anglici opt. ʒ. ʒ.

Aceti rosat. ʒ xvij.

Omnia hæc vitro capaci infundantur, optime claudantur, ut nihil expiret, & digerantur in B. M. per 24. horas, postea Balneo refrigerato colentur diligentissime, vel per chartam bibulam filtrantur, ut fiat

pellu-

pellucidum. Postea tantum sachari cum aq. ros. sol-
vatur, quantum est pondus prædicti liquoris, coque
sacharum ad consist. Manus Christi, & postea cali-
dum adhuc pedetentim cum dicto liquore misce.
Dosis ʒij. ad ʒj. ex Sala.

Syrupus Epithymi Mes. Melich.

ʒ. Epithymi Cretici boni ʒxx.

Myrobal. Citrinarum.

Lindarum an. ʒ xv.

Cuscuta

Fumaria an. ʒ x.

Thymi

Calamenthi

Buglossæ

Myrobal. Belliricar.

amblicarum.

Glycyrrhizæ

Polypodii

Agarici

Stæchidis an. ʒ vj.

Rosarum

Sem. fœniculi

Anisi, an. ʒ ij. ʒ.

Pruna no. xx.

Passularum purgarum ʒ iij.

Tamarindorum ʒ ij. ʒ.

Sacchari lb. iij.

Sapa lb. ij. fiat Syrupus.

Admodum varia est descriptio, huius syrupi in di-
versis codicibus. Nonnulli enim passularum ʒ iij. a-
lij ʒ iij. habent. Et quod auctor quantitatem aquæ
non expresse posuit, aliis lb. xij. aliis minor placuit
quantitas. Nobis probatur, ut polypodio simul cum
prunis, passulis, & feminibus contulis in lb. ix. aquæ a-
liquandiu cocto adiciantur calamentum, thymus,
cellitæ, fumaria, atque ubi ad perfectam pene coctura
bullierint, agaricus injectus modice coquatur.
Tandem epithymus cum rosas additis semel tantum
effruefcatur, moxque myrobalani una cum thamarin-
dis injectæ macerentur horas sex, ac denuo post igni
admota omnia ubi ebullierint, fortiter per colum ex-
primantur, saccharoque & sapa additis, syrupus lege
artis fiat.

Syrupus ex Epithymo atram bilem, & humores
adultos valenter educit, & affectibus inde natis me-
detur. Peculiari dote his, qui lepræ, elephantiasis, sca-
biei, achoribus, fistulis, & ulceribus malignis sunt
obnoxij, succurrit.

Syrupus de Eryfimo Lobelij Schrôd.

ʒ. Eryfimi totius recent. m. vj.

Rad. Enul.

Tussilag. succo adnuc

pregnantium

Liquirit. ana ʒ ij.

Herb. boraginis

cichor.

capill. ven. ana. m. j. ʒ.

flor. cord.

anethos

fœchad. ana m. ʒ.

Sem. anisi ʒ vj.

Passul. mundat. ʒ ij.

Incilis & cõulis f. omnium decoctio f. a. in f. q. aq.

hordei, hydromelitis ana ʒ vj. Succ. Eryfimi lb. iij.
Sachari q. f. f. l. a. Syrupus.

Efficacissimus est ad mucilaginem pulmonum in-
cidendam & educendam, adeo ut beneficio sejus iu-
venculas decennio tancidine laborantes se curasse
author testetur, observ.

Syrupus è succo eupatorii magi- stralis.

Iisdem pollet facultatibus, quibus agrimonia, sy-
rupus è succo eius factus. Epatis affectibus, dysente-
riæ, & morfibz animalium venenatorum suc-
currit.

ʒ. Succ. agrimonia

depurati lb. ij.

Sacchari lb. ij.

Percog. in Syrupum.

Alus est hic syrupus, ab eo quem Mesue describit.
Hic enim ex Agrimonia, quæ Eupatorium est Græ-
corum, fit, ideoque non immerito syrupi de Eupato-
rio appellationem habet. Vñetis tamen syrupus ex
agrimonia communiter dicitur, atque ita ab eo,
quem Mesue describit, distinguitur, ne scilicet alter
pro altero, non sine gravissimo errore, usurpetur,
cum hic simplex, alter ex pluribus sit compositus.

Tres sunt in usu apud medicos eupatorii nomine
celebres plantæ. Agrimonia omnium suffragiis Græ-
corum est Eupatorium, cum Dioscoridis descriptio-
ni omnibus notis suis respondeat. Avicennæ eupa-
torium rivos fossatumque margines amat, foliis can-
nabis, sed majoribus, caule rotundo, subrubente, tri-
cubitali. Huius succum condensatum adservare so-
lent seplasiarij. Eupatorium Mesuæ citra controver-
siam est ageratum Dioscoridis, cujus maximam gi-
gnit copiam ager Pisauriensis, & Ariminenfis,

Syrupus de Eupatorio Augusti.

ʒ. Rad. Apij.

fœnic.

Endiv. ana ʒ ij.

liquirit.

Schenanth.

Cuscut.

Absynt.

Rosar. ana ʒ vj.

Capill. vener.

Spina alba.

Spina Ægypt.

flor. bugloss.

Sem. anisi

fœnic.

Eupatorii ana ʒ v.

Rhabarbari

Mastiches. ana. drachmas tres

Spica Indica,

Asari,

Folij, vel eius loco Spica Romana: ana. drachmæ
duæ.

Aqua fontana libras octo.

Coquantur ad tertiam partis consumptionem.

Expresioni adde.

Succi Apij libras duas.

Endivia libram unam.

Sacchari libras quatuor.

Coquantur secundum artem in Syrupum.

B 4

Optimus

Optimus est in febribus diuturnis ac tertianis Nothis, ex bile aut pituita crassa, quæ jecoris aut lienis obstructions parit, parteq; nutritorias & concoctrices vires labefactat, ortum ducentibus. Apertit, incidit, tenuat, terget, & digerit: appetentiam excitat, coctionem firmat, robur ventriculî fuscitat, Hydrophilum succurit, Cacoehymiam & Cachexiam emendat: vitiosos succos per urinas educit, interperië frigidam delet, flatus ventriculo aut jecori innatos dissipat, hypochondriorum dolorem ac tensionem levat, atq; ad eò totius corporis corruptionem; quæ malè affectu ventriculî & hepatis sequitur, expurgat.

Quoniam hoc loco de Eupatorio agitur, sciendū triplex id esse: Dioscoridis nimiram & Græcorum, quod est *Agrimonia*: secundum Mesuæ, quod est *Ageraton*: tertium Avicennæ, *Herba scilicet S. Kunegundis*: seu *Origanum Aquaticum*.

Pro Spina *Egyptia* alii *Sabinam* & *Polypodium* substituent. Nos *Cardum Benedictum*, *Eryngium*, aut *Pimpinellam* assumendam esse arbitramur.

Pro folio Spica Romana substituitur, ut pote jecori præ maceræ familiaris: cum præsertim syrupus iste hepatis obstructionibus ac debilitatibus sit dicta.

Syrupus de Farfara Aug.

Re. *Succi Farf. herb. aut flor. quod melius depur. lb. iij.*

Sachari clarif. lb. j. ß.

Cog. ad Syr. consist.

Refrigerat, lenit & humectat: calidis ob id pectoris vitiiis apprimè confert. Tussi, pleuritidi, peripneumoniz, ac Phthisi salutaris, nec nò catarrhis salis, acribus & in pectus faucesq; delabentibus perquam idoneus.

Syrupus de Farf. Compos. Renod.

℞. Tussilaginis recens m. vi.

Capilli veneris veri m. ij.

Hysopi m. j.

Glycyrrhizæ rasæ ʒ. ij.

Coquantur in lb. iij. aque pluvie vel fontis, ad quartæ partis consumptionem.

Decoctio coletur & clarificetur; Cui adde sacchari albisimi lb. iij. fiat Syrupus perfecte coctus.

Syrupus hic à Tussilagine tanquam à basi nomen habet, cuius quantitas cæteris major est. Illius author cū incertus sit, varie præparari solet. Verum optimam nunc descriptionē exhibemus, per quā simplicia quatuor præscripta in aquæ tantū libris quatuor incoquenda statuiuntur, quia longiorē coctionē non sustinent.

Qui primo verè syrupum hunc conficiunt, flores solummodo Tussilaginis assument; qui æstare, partes æquales foliorum viridum & florum siccorum adiciunt. Sunt, qui æstare media ex solo foliorum succo depurato & sacharo parare solent. Optime quoque fit ex solo florum decocto & sacharo, diciturq; Syrupus de Tussilagine simplex, & aliquando Syrupus florum Tussilaginis, seu ungule caballine, ad differentiam superioris magis compositi, qui præter cætera capillum veneris verum admittit, cuius penuria substituendum polychrychum statuo.

Syrupus de Tussilagine tussi confert, Orthopnœæ, asthmati, trachææ, arteriz, aspredini, sputo coquendo, movendo, & expectorando. Debet vero sensim assumi lambendo instar eclegmatis, ut diutius hæreat œsophago, & aliquid deceret inter ligendum, per asperæ arteriæ amplitudinem.

Syrupus de scœno græco.

℞. samangi. integri ʒ. ij.

bulliant in aq. lb. j. ß. ad consumptionem tertie partis, tum effunde aquam illam, & decog. iterum in aqua nova, quaturus effusa, affundatur alia & coquatur ad consumptionem medietatis, quo facto colato adde sacchari clarificati lb. j. fiat debito modo Syrupus.

Haber Syrupus hic insignem & nobilem vim emolliendi, in angina & raucedine summe utilis, aliiq; gutturis affectibus salutaris.

Syrupus de fragis. August.

Re. *Succi fragorum depurati lb. iij.*

Sach. lb. i. ß.

f. l. a. Syrupus.

Ætuoſis febribus ac internis incendiis convenit: calculos itidem arteriz, urinas mover, & renum areulas expurgat.

Syrupus de fumo terræ simplex.

August.

Re. *Succi sumi terræ depu. lib. quatuor.*

Sacchari clarificati lib. duas semis.

Fiat Syrupus.

Simplex potius est usui quam major seu composita, & operosa est compositio & injucunda, ingratiſſ. & quæ celeriter suum contrahat aut corrumpatur, effigax tamen ad ea quæ pollicetur. Purgatorius est à tribus viciis ad quinque vel sex sumptus, purgat pituitam falsam, & bilem utramque ustam, liberatis obstructionibus febres putridas ab his humoribus enatas curat. Ventriculum & Hepat roborat, humores falsos & adustos propellit, pſoram, lepram, scabiem, impetiginem, atq; ex anthemata delet. Icterus utrumq; pellit. Utuntur eo quidam in morbo Gallico. Vide modum compositi: in dispensat. Lugdunensi.

Syrupus de Fumo terræ major. Mesuæ.

Aug.

Re. *Myrobalanorum cistiorum Chebulorum ana drach. viginti*

Florum Boraginis

Buglossæ

Violarum

Absinthii

Cuscutæ ana unciam unam.

Glycyrrhizæ

Rosarum ana drach. quatuor.

Ephymii

Polypodii ana drach. septem

Prunorum numero centum

Passularum enucl. lb. semis

Tamarindorum

Pulpa casia ana uncias duas

Aque fontis. lib. decem

Omnia præter Casiam & Tamarindos, lento igne coque secundum artem, & cola, in colatura dissolvantur Casia & Tamarindi, deinde addisis

Succi fami terræ depurati

Sacchari albi ana libris tribus Rursus coquantur in formam scrupuli.

Purgatorius est: à tribus uncias ad quinque vel sex sumptus, educit pituitam falsam, & bilem utramque ustam nec non liberatis obstructionibus febres putridas ab his humoribus enatas curat. Ventriculum & hepatis roborat, humores falsos & adustos propellit. Pſoram, Lepram, scabiem, impetiginem, ac exanthemata delet. Icterus utrumque propulſat.

Utuntur eo quidam in morbo Gallico.

Syrupus

Syrupus *florum* genistæ simplex, quem concinnare licet, vel cum succo, vel per infusionem, idque juxta methodum *supra* præscriptam, præstat, ad ducendum humorem melancholicum, ad tollendam obstructionem, & ad abolendam inflammationem & scirrhum, quibus malis alias lien infestari plerumque solet.

Compositus vires habet multo efficaciores ad educendum succum atrabilarium. & ad obstructions scirrhososque tumores lienis solvendo, componendi ejus ratio ea est, quæ sequitur.

℞. Succorum. Flor. genistæ lb. iij.

Summitatum fraxini

Folior. Fumariæ ana lb. j.

His adde.

Fol. Hepaticæ

Ceterach. ana m. j.

Flor. Borrag.

Buglossæ

Violarum

Epithymi ana p. ij.

Sem. Fæculi

Anisi

Carduibenedicti ana ʒvj.

Cimamomi ʒij.

Macerentur ad ignem B. M. fer vidum dein fortiter exprimantur: in qua expressione denuo adde, & macera, ut prius, per triduum ad eundemmet ignem Baln.

Polypodii querni contusi ʒj. ʒ.

Pulpa tamarindorum ʒij.

Fol. senæ ʒiij.

Tandem fortiter exprimantur, & cum ovi albumine clarificentur addendo *sacchari albisissimi lb. ij. & syrupi de pomis redolentibus simplicis lb. j.* fiat syrupus, ut artis est, miræ virtutis ad enarratos usus. Dosis ab ʒj. ad ʒij. per se ex cochleari, vel cum aqua flor. genistæ.

Syrupus Granatorum acidorum Fabri.

℞. Succulimorum, vel granatorum acidorum sole depurati, & sensim co'o lance sine expressione traiectione lb. v.

Sacchari albisissimi lb. iij.

Lente coquantur in vase fictili ad consistentiam Syrupi.

Hi duo syrupi conjunctim describuntur, quod utriusque sit idem parandi modus, & par sacchari ad succum proportio, atque magnæ virium affinitas. Nonnulli saccharum coquant ad electuarii solidi crassitinem, cui succum lymphidum affundunt, rudicula agitant, & levi coctura in syrupum reducant; hæcque præparandi ratio, multum probatur, per quam scilicet succorum vis, igne non hebescit, sed integra retinetur. Alii succos elixant ad tertie partis consumptionem, deinde julapium simplex affundunt, & denuo coquant in syrupum.

Sunt & qui succum sumunt, & in duplo saccharo diluunt, parumque simul calefaciunt, ut aptius uniatur in syrupum. Qui sic paratur, consistentiam habet idoneam, optimeque servatur, modo ex acidis succis conficiatur. Potest etiam sine igne, sed tantum infolarum confici, addita maiore sacchari quantitate: Facilis tamen, brevis, optimaque est conficiendi præscripta methodus, quam petmulti sequuntur.

Eodem modo paratur syrupus Atantiorum, & aliorum multorum fructuum

Syrupus limonum febribus continuis, & pestilentibus, ac contagiosis convenit, ut & morbis omnibus, quos ingens ardor comitatur, & humorum corruptela nec non Cardialgiæ, & aliis cordis affectibus. Syrupus vero granatorum cor quoque recreat, putredinem arceat, cholæræ morbo ac vomituriensibus convenit, & fluoribus ventris.

Syrupus Granatorum dulcium Aug.

℞. Succulimorum dulcium libras quinque.

Sacchari albisissimi libras duas semis.

Coquantur secundum artem.

Tussim hic Syrupus sedat, excreationes promovet, humectando sitim à siccitate profectam mitigat, ac peccus lenit.

Syrupus Granatorum acidorum Augustau.

Paratur eodem modo, quo Syrupus Granatorum dulcium.

Refrigerat, & humectat: nauseam ac vomitum biliosum reprimit, & essentia suæ tenuitate obstructa non nihil liberat, ideoque febribus biliosis plurimum auxilij adfert.

Prostat etiam in Officinis nostris Syrupus Granatorum acidodulcium, seu ex Malorum Granatorum medii saporis succo paratus, mixtas utriusque vires continens.

Syrupus de Glycyrrhiza Mésuz.

℞. Glycyrrhizæ uncias duas.

Capillorum Veneris unciam unam.

Hyssopi unciam semis.

Aqua libras quatuor.

Species prædictæ in aquâ prius servasacta horis viginti quatuor macerentur, deinde decoquantur ad dimidiam: colatura adde.

Mellis despumati;

Penidiorum,

Sacchari ana. uncias octo.

Aqua Rosarum uncias sex.

Fiat Syrupus, secundum artem.

Thoracem, & pulmones expurgat: diuturnæ itemque siccæ tussis, ac Pleuritidi opem fert. Aperit, dilatat, terget, asperam arteriam & partes spirituales lenit, eaque ad materiam expectorandam confirmat: incipientibus thoracis affectibus frigidis & pituitosis saluber est, calefacit enim, incidit, tenuat, expurgat, lenit & siccit, eaque omnia moderatissime præstat.

Multi recte *glycyrrhizæ siccam* non diu elixant, quod amarescat, sed tantum in fine decoctionis ponunt. Colaturam cum *penidiis saccharo & melle* clarificant, dein coquant in syrupum, addita ante perfectam illius decoctionem *aqua rosarum*; quam ideo nonnulli improbant, quod syrupus ad anacathartism institutur, quam *rosacea* propter astringentiam vim impedit. Quorum opinioni subscribens Ioubertus, aquam infusionis *rosarum* substituit, ut minus astringentem. Verum a-

qua ideo commiscetur, ut syrupus hinc paratus, qualitatis magis altricior sit particeps, & morborum principis sumptus fluente humores compeſcat, & fluxos concoquat.

Aquæ defectu infuſum ſumi poteſt, non minus aſtictorium.

Conſtat autem hic ſyrupus non modo medicamentis ſimplicibus, ſed etiam compoſitis, nempe *Penidiis*, quæ ſiunt ex aqua hordei, & ſaccharo, ea proportionem & arte coctis, ut maſſa quædam exurgat admodum ſolida, & ita tractabilis, ut digitis non adhæreat, & in ſila ducatur tenuiora, craſſiora, breviora, aut longiora, & ſæpius intortat. Semper vero alba, unde *Alphenici* nomine deſignata.

Syrupus de glycyrrhiza humores è cerebro fluentes ſittit, fluxos coquit, tuſſi convenit, & coctos humores ad expectorationem perducit.

Syrupus de Succo Hederæ terreſtris

Auguſt.

Rx. Succi Hederæ terreſtris depurati libras tres.

Sacchari albiſſimi libram unam ſemis.

Coquantur ut eſt artus.

Ad internos abſceſſus, cruenta & ſanioſa ſputa ſabubris. Phthiſi medetur, vaſa rupta glutinat, Apoſtemata purulenta mundificat & ſanat, urinas, menſes ac ſudores promouet, hydropicſque ſalutaris. *Quercetanus* recipit Succum hederæ terræ lib. ii. ſ. ſacchari roſati lb. i. Renid. 3 iij. & ſiccocoquit ad Syrupi conſiſt.

Syrupus ad Heſticam Riverii

Schröd.

Rx. Teſtula d. lacuſtr. aut ſtuvia. lb. ii.

Cancror. ſtuvia. vir. lb. i. ſ.

Sem. 4. frig. maior. 3 iij.

Limacum m. ii.

Succi veron. mar.

melon. lb. i.

Vini albi lb. vi.

Succi nicot. lb. ii.

Vpar. Corinth.

Paſſul. ana. q.

Ponantur omnia in magno matraccio benè obturato & ſintantur di getiper noctem unam & alteram, poſtea deſtillantur ex cineribus & ex liquore deſtillato & ſacch. candi lb. iij. f. Syrupus. Doſis 3 i. bis aut ter in die, adde uſus tempore Lactis & perlarum ana gutt. viij. M.

Lac perlarum ſit terendo eas ſuper marmor in alcohol, irorando aqua roſar. paulatim, deinde iterum terendo in mortario marm. cum ſucco limon. ut ſolvantur perlæ. Colatura ſervetur ad uſum.

Syrupus Antiheſticus Mellich.

℞. Teſtudinines nemorales num. ij. vel ij. præcis extremisatibus. probe laventur aqua ſerventi, & exacte coquantur Pulpa in mortario lapideo conſuſa, & in vaſe vitreum conſecta adde

Succi Glycyrrhizæ

Gum. Arabici

Tragacanthi

Sem. Papaveris albi

Lactuca.

Portulacæ

Malva.

Sem. quatuor frigidorum, an. 3. ſ.

Sem. Cydoniorum

Bombacis, an. 3. vj.

Paſſular. purgatarum

Berberis, an. 3. ſ.

Sebeſten

Spodij. 3 iij.

Roſarum

Violarum

Horlei excorticati

Capill. Veneris,

Borraginis

Bugloſſæ, an. M. j.

Concuſa omnia pulpa admiſceantur, atque aſſuſa aqua pure in ſurſu iij. vel iij. & clauſo oriſicio, ſi umbil exſpirare queat, in vaſe duplici coquantur, ad tentia partiſ conſumptionem facta que forti expreſſione, aliquid ſque ſacchari lb. iij. Fiat Syrupus.

Exſtat hic ſyrupus apud Guainerium cap. de cura febr. heſtica. *Nicolaus Plorentinus* de cura extenuatorum agens, electuarius è carnibus teſtudinum parat, quod alij auctores conſervam de Teſtuci appellat. Rarus autem cum ſit huius ſyrupi uſus, ideo nuſquam paratus offenditur. Modus parandi perſpicuus cum ſit, declaratione non eget. *Plinius* lib. 32. tres teſtudinum ſpecies deſcribit, nemorales, marinas, lutarias, quas Græci quidam emydas appellant. Præſtant ceteris terreſtres, & inter has meliores ſunt, quæ in nemoribus degunt, è quarum carnibus aliquando electuarius feci, ex medicorum præſcripto, phthiſicis ſaluberrimum. Carnes delicatas, & guſtui gratas habet. *Plinius* loco citato multa de teſtudinum viribus commemorat, quorum tamen nonnulla ſubuloſa videntur.

Syrupus ex helenio Expectorans. D. Horatii Auguſti.

℞. rad. helenii,

polypod. quere. in vino albo dulci 24. horis macerat.

3 ii.

paſſul. corinthiac. 3. ſ.

ſebeſt. num. xii.

ſol farſar.

pulmonar.

ſatureia.

calament. an. m. j.

ſolum unum magnum tabaci,

rad. liquirit. raf. 3 ii.

ſem. bombac.

Vrtica an. 3 j. ſ. Coquantur in mulſa dilutiſſima ad 3 i. ſ. Et cum toridem ſacchari ſini neciſi ſyrupus perſecte coctus. uſurpatur ex cochleari in modum Eccelegmatis cum ol. De ſulphure hac potiſſimum proportionem.

℞. Syr. de Ellenii 3. iij.

al. de ſulphur. arte chymica extracti 3 j. M. pro Eccelegm.

valet plurimum in aſthmate.

Syrupus Hellebori nigri Gr.

Horſtij.

Rx. Myrab. omnium 3 j. ſ. Craſſo modo conuſ. fricentur manibus cum ol. amygd. d. deinde in ſunâ per 24. hor. in aq. ſumat.

fumar. lb. xii. postea coq. ad conf. 3. partis adde Cort. hel.

nigr.

Liquir.

Polypod. q. an. 3 i.

Sem. citri. 3. lb.

Caryoph. 3 i. lb.

Sum. fumar.

fl. ci. bor. ana. m. lb.

borag.

bugloss ana. ii.

Bulliant omnia ad reman. lb. v. adde fol. sen. 3 ii. lb.
Epithymi Cretici 3 i. lb. bull. iterum donec maneant
lb. iij. addito sacharo. 3. xxxii. f. syrupus Vid. Observ.
part. l. pag. 293.

Syrupus Major.

R. Rad. hellebori nigri veri electi. 3 i. lb.

Polypod. q.

Cartami. ana. 3 ij.

Visci quern.

Coryli. ana. 3 i.

Turbit.

Agar. troch.

Asari. ana. 3 vi.

Sem. p. on.

Anisi.

Citri.

Card. ben.

Acetosa. ana. 3. lb.

Diptami Cretensis

Flor. Tilia arboris

Calendula

Centaurii minoris

Hyperici anap. ii.

Pisium

bugloss

Nymph. ana. p. lb.

Maceretur in suff. q. oxymelitis scyllitico, & aqua fumaria iij. in v. se vitre optime clauso, ad ignem baln. Mar. per duos dies minimum, dein fortiter exprimantur & clarificantur in lb. ii. huius colature macera deinceps, & digere ad undemmet ignem baln. per 4. dies.

Rad. Hellebori veri & electi. 3 i.

Folicul. sen. 3 iij.

Macia

Caryophyllorum

Cinnamomi ana. 3 i.

Denovo fortiter exprimantur, & per unum aut alterum diem in eodemmet baln. Mar. quam optime purificentur, ut artus est. semel aut bis in die ad minimum faces, quas in fundo vitri fulsere percipies, reiiciendo, & quod durius est, denovo purificando, idque reiterando, donec materia nullas amplius faces deponat ad fundum vasis. His peractis adde sacchari viol. q. s. & coquantur in syrupum, addendo sub finem coctionis rhubarbari scorsim in succo ros. pallidarum macerati & expressi 3 i. lb. misce fiat syrupus mediocriter coctus. Dosis esto 3 i. vel 3 ij. Per se exhibeatur, vel cum aqua lili convall. semper addendo portioni guttulas aliquos spiritus vitrioli ex arte preparati. Atque si unus est syruporum nostrorum purgantium antepilepti-
corum, cuius omnibus æque, siue iis sint infantes, aut feminae, siue iuvenes aut senes, obest aut macri, siue cuiusvis ætatis homines, tutus est usus, eã dosin exhibendo, quæ pro cuiusvis ægrotantis debili aut robusta natura satis esse possit. Idemmet auxilium a populeis, paralyti & melancholicis, aliisque id genus morbis, validas etiam, fixasque radices habentibus, summe conducit.

Syrupus helleboratus minor Quercetani.

℞. Fibrarum hellebori nigri selectissimi 3 ii.

Agarici rec. trochisci. 3 ii.

Folicul. sena mundatorum 3 iij.

Turbit

Hermodactylorum ana 3 i.

Anisi

Feniculi

Cort. Citri ana 3. lb.

Caryophyllorum

Macia

Cinam. ana. 3 ii.

Macerentur in f. q. oxy. & vini Malvat. aquæ mellis. ac fumariz. ana vase vitreo optime clauso in B. M. moderate calido per quadriduum: tandem aucto calore fiat levis ebullitio & expressio: omnia denovo macerentur in B. M. tepido per biduum ad maiorem coctionem & fœcum deiectionem: huic clarificatæ & depuratæ materiz adde syrupi de pomis redolētibus solutivi & syr. rosar. pallidarū Sachari rosati & violati ana 3 iij. f. Syrupus. Materiam tartaream, crassam, tenacem mirum in modum educit.

Syrupus de Hyssopo.

℞. Hyssopi sicci.

radicum apii,

feniculi,

glycyrrhizæ an. 3 x.

hordei mundati 3. lb.

femina citoniorum,

malua.

tragacanthi an. 3 iij.

capilli veneris 3 vi.

iuiubas,

sebesten an. in. xxxi.

passularum mundatarum 3 i. lb.

ficum siccarum,

dactylorum pinguium. an. n. x.

Coquantur in aqua sufficiens. In colatura clarificata ad de penidiorum lb. ii. fiat syrupus.

Syrupus hic ab hyssopo basim & cognomen habet, in quo conficiendo Mesue illius author, non modo aquæ quantitatem non definit, sed nec quidem æque meminit. Debenet vero ejus assumi lib. viij. in quibus primum horam circiter dimidiam hordeum coquitur: dein radices iniuntur incise, per quartam horæ partem elixandæ: postea fructus omnes: mox semina & tragacanthum linte o raro inclusa. Postremo hyssopus mediocriter siccus, & capillus veneris verus, vel ejus loco adiantum cõmune. Colaturæ coquendo ad libras tres redactæ, & clarificatæ addantur penidia sine amylo parata. Sunt, qui malunt saccharum syncerum permiscere: nonnulli æquam sapa & sacchari portionem. Præstat tamen juxta Mesuei descriptionem, & voluntatem conficere.

Sunt adhuc aliæ syrupi huius vel parum dissimilis descriptiones, ab eodem authore exhibitæ, verum hæc sola, quam transcripsimus, retinetur ut optima, & utilissima.

Syrupus de hyssopo confert plurimum asthmati, tussis, pectoris doloribus à causa frigida natis; valet quoq; ad obstructions tollendas, menses ciendos, & saburram à renibus & vesica detergendam.

Augustani addunt radices Perose lini, cõmendantque hunc syrupum in morbis thoracis invalescentibus, ex frigida crassa & lenta materia natis, ubi attenuatione detusione ac expurgatione majore opus est, asthmaticos & tussiculosos iuvat, obstru-

obstructiones liberat, hypochondriorum dolori utilis, ac renem calculis salutaris.

Syrupus de Hispidula seu coluropo, vulgò de pede Coti. Renodofi.

R. Summitatum floridarum & recentium aluropi lib. j.

Infunde per noctem, aut diem integram in aquæ calentis lb. v. aut sufficienti quantitate: deinde bulliant lentè igne. In colatura ad lb. iij. adde sacchari lb. iij. coquantur ex arte in syrupum.

Vishuius syrupi agnosceitur eximia ad multos pulmonis affectus, nam cum coluropus seu hispidula plâra sit vulnerari, & adtractoriæ facultatis, non modo vulnera curat, & ulcera impedit, sed alia multa illorum vitia sanat. Maximè verò his convenit, quibus à capite, ac aliis partibus fit fluxus in thoracem, & quibus pulmones pituitoso humore multo infarcuntur. Humoris enim itruentis impetum cohibet, fluxum coquit, partem affectam roborat, & expectorationem movet.

Syrupus de pede Catì Parisiensi Pharmacopœæ secretus.

℞. datylor. mundat.

iuiubar.

sebest.

ficuum recent.

passula. enucl. an. ℥. iij.

ungul. cabal. cum toto

fol. Et fl. pulmonaria an. M. ij.

pedis cati.

ceterach. an. M. j.

rad. glycyrrh. ras. ℥. j. fiat decoctio in suffic. quant. aquæ veronica. Et cum sacchari. lb. ij. f. Syrupus perfecte coctus.

Syrupus Hydragog Dornerclij.

R. Radic. M. hoasana. ℥. iij.

Cinnamomi acutissimi. ℥. iij.

Spica Indica ℥. j.

Pulveri zentur subtilissimi, & pulveri adde Mellis passulorum ℥. iij. & simul infundatur in

Aq. Epatica calida lib. β.

Hydropica. ℥. ij.

Vini Rhenani. ℥. x.

Stent in infusione in loco calido per integrum diem naturalem, deinde facta leni ebullitione per silerum colentur, colatura adde.

Syrupi Rosati Solutivi lib. j. β.

dn Eupatorio ℥. iij.

Sacchari fini desumati & clarificati ℥. xv. Misc. & coquantur ad ferè maiorem quàm mellis consistentiam, ne scilicet sequentes succi egeant diuturnâ coctione, per quam facillime potest eorum vis purgans evanescere, Deinde adde

Succiradicis Ebuli ℥. iij.

Succi mediani cort. stipitis Ebuli ℥. ix.

Succiradicis Ireos nostrat. lib. β.

Succi omnes depurentur prius per subsidentiam, misceantur, & parum coquantur, dum vis syrupi longi vel lulebi acquirant consistentiam, & fiat Syrupus pro usu.

℞. Hydropicorum aqua per alvum educit. Est propria medicina Hydropis. Datur ab ℥. j. ad ℥. j. β. cum ℥. j. β. vel ℥. ij. feri lactis & ℥. β. aquæ Endiviæ.

Syrupus Hydragogus Mynsichti.

℞. Succirad. Ireos clar. ℥. xv.

Aq. Cinam ℥. iij.

Mag. Gummi Peru. ℥. j.

Macerent vitro benè clauso horis 24. postea colentur sacchari ad miscendo ℥. xvj. adde

Spec. diarrh. ab.

Rhab. opt. ana. ℥. β.

Santalum rubri.

Anchysæ. rad. an. ℥. ij.

Mixta in nodulo ligentur & decoquantur in diplomate ad perfectionem. Aromatis.

Caryoph.

Cinam.

Macis. ana. ℥. j.

Gall. mosi. ℥. j.

M.

In cachexia omnique hydropis specie gloriosum est catharticum & divinum adimentum. Dosis ℥. β. ad ℥. ij. bis vel ter in septimana.

Syrupus florum Hyperici Augustæ.

Paratur ex triplici infusione cum saccharo, ut syrupus de boragine & alii consimiles.

Calculosis ac renem dolores patientibus auxilium est, urinas movet, vermes enecat, nec non cordis cebrebrigi, vires adauget. Hic syrupus, docute Quercet. instar balsami omnibus resistit corruptionibus ventriculi, aliorumque viscerum, & singulare specificumq; est medicamentum contra vermes sive lumbricos, & omnis generis affectus vermiculares: posterior febrium ex bile ortarum ferociam compescit, & facillimo negotio edomat, ac biliosum illum succum benigne evacuat & educit: hepar insuper ceteraq; vitæcra ab obstructione liberat, & omnis generis icteritiæ conducit.

Syrupus Ialappæ. Ind. ap. Margrav. p. 42.

R. Ialapp. ℥. v.

Polypp. ℥. ij.

Hermod. ℥. j.

fl cord.

Iuinb. ana m j.

Cin.

Nuc. moschat an. ℥. ij.

Infund. in sex quartatis aquæ, coq. ad med. consumpt. cum sach. lb. i. col. coquatur ad syr. consistent. adde Moschi gr. viij.

Syrupus diareos D. Bechtholdi Rivii.

℞. rad. ireos nostr. virid. lb. β.

ebul. virid.

cortic. medianor. sambuc. an. ℥. iij.

rad. valerian. ℥. ij.

peron. ℥. j.

mecho. ac.

hermodactyl. veror.

turberb. an. ℥. vi.

fol. card. ben.

prassii sic.

chamaedr.

absynth. ponitici.

rosmarin. an. M. i.

brassic. marin. M. ij.

fl. sambuc.

tilia an. M. β.

Sem. Ebuli ℥. ii.

cariham. decortic. ℥. i.

fenic.

anis. an. ℥. β.

zinzib. Zij. fiat decoctio in suff. quant.

aqua ad lb. iij.

in colatura infunde per horas 24.

fol. sen. Zij.

agar. troc. Zij.

rhab. fel.

schœnanth.

cinnam. an. Zij. fiat colatura accurata cum levi
expressione, in qua dissolve succ. rad. ireos nostr.
lb. ij.

rosar. pallidar. lb. j.

sacchar. quant. suffic.

Cog. denuo sec. art. in syrupo formam.

Syrupus de Iujubis Aug.

Rx. Iujub. ana o.

Viol.

Sem. malv. an. Zv.

Capill. Veneris

Hord. mund.

liquirit. ana. Zij.

Sem. papav. alb.

melon.

lactuc.

Cydon.

Tragacanthi. ana. drachmas tres.

Aque fontis libras sex.

Coque ad tertias, & colatura
adde

Sacchari libras duas.

Fiat Syrupus.

Ad tussim siccam, arteriæ asperitatem, omnesque
thoracis & spiritualium partium affectus à fluxionibus
calidis ortum habentes accommodatus. Sputum
tenue suolentore maturat, incrassat, glutinat, & expe-
ctorat. Violato viribus affinis, sed minus refrigerat.
Eum Manardus ad vesicæ ulcera celebrat, ad quæ len-
tore dulci, frigido, & mucoso, ideoque leniente opus
est.

Syrupus Iuniperi Gr.

Hortij.

Rx. Bacc. Iunip. select. q. s.

Cog. in vino Generoso ad moll. exprim. & Coleit. cum
Sacch.

Cog. ad Syr. consistentiam.

Utilis est hic Syrupus in mensum difficultate, urinæ
suppressione & calculo. Obs. part. 2. p. 8.

Syrupus cardiacus ad leipothimias Vffenbachij.

℞. Vini rhenan. generos. lb. ij.

aq. rosar. Zij. lb.

cinnamomi lb.

zinziber.

caryophyllor. an. D. ij. ligentur omnia
in linteolo,

sacchar. opt. Zij. lb.

cog. ad consistentiam julepi,

postea adde ambr. gris. gr. ij.

mosch. gr. j. in syndone

infusum f. Syrupus.

Convenit in lipothymia alijsque Cordis affectibus
vide Schröd.

Syrupus Laxativus Mündeteri.

Rx. Pulp. Tamarind. Zij.

Iujub.

Libet. L

Sebesten ana. n. 20.

Prunor. damasc.

Caric. ping. ana. n. 10.

Hordet mundi m lb.

Polyp. querc. Zij. lb.

Sem. jonic. Zij.

Decog. in aq. lb. ij. ad casum 2. libr. calenti colat.

in funde

fol. sen. Zij.

Agar. iroch.

Rhab. el. an. Zij.

Stent in calente infusione per noctem, leniter postea

exprim. Col. colat. adde

Manu. Calabr.

Mellis ros. solut. an. Zij.

Sacchar. Tabar. lb.

Cog. ad Syr. consist. & aromas.

Cinam. Zij. Macis D.

Efficax & saluberimum est remedium ad expur-
gandas primas vias ventris, præsertim si aliquot spiri-
tus Vitrioli guttis, (ubi nulla fuerit de pectoris mor-
bo suspicio) acetosum reddatur.

Syrupus Lenitivus de Tribus.

Ienisch.

Rx. fol. sem. Oriens. f. Zij.

Spir. Vitriol. Zij.

Mucha. Ros. Opi. serv. lb. ij.

Indantur in cucurbitam vitream appositæ cæco alembico,
& circumlinitis ritè sagis, manent infusa in torido Balneo
calore horis 24. facta levi ebullitione & forti expressione, in
Colatura inf. fol. sen. f. Zij.

proc. ut antea & colat. expr. denuo infund. nov.

fol. sen. Zij.

Rhab.

Agar. ana. Zij.

Cinam. Zij.

Spic. Ind. Zij.

Stent iterum per 24. Col. horas, ebull. colat. servetur.

Postea.

Rx. Remanent. fol. sen.

Rad. polyp. q.

liquirit. ana. Zij.

Adiant. utr. ana. mj.

Pass. maj.

min. an. Zij.

Prun. dam. dulc. n. 30.

Aq. font. lb. iij.

Cog. ad remanent. lb. lb.

in ultimam ebullit. iniiciendo

flor. 4. condit. ana. pij.

Cort. citri recent. Zij.

Express. & colat. adde Sacch. fin. Zij.

Cog. ad consist. adde sacci Much. super descript. lb. j.
f. Syrupus.

Syrupus Limonum.

August.

Refrigerat & acrimoniam suam vi penetrat: internis
incendijs summopere conducit, putredinem arceat, ac
lumbricos enecat, cor & stomachum reficit, eorum-
demque vires tuetur: caloris febrilis vehementiam
componit, affectibus biliosis magis conveniens
quam Syrupus citri. Ejus compositio supra est ex-
posita pag. 32.

C

Syrupus

Syrupus Limonum.

Fabri.

Acida nunquam fermentantur ex seipsis; nec feruescunt, quod in his paucis admodum sit vitæ spiritus qui semper dulcedinem parit, ubi copiosus est; propterea in syrupo limonum paranda difficilis est extractio spiritus, ut possit conjungi illius confectioni: nihilominus tamen ex corticibus limonum, & aqua ex eorum succo levissima distillatione extracta, simul connexis, & in vitreum vas inditis tandem feruescunt, & hinc extrahitur spiritus levissima balnei distillatione, qui postea (post succi limonum depurationem in balneo Mariæ factam, & hinc syrupum paratum communi & vulgari methodo) potest addi & connecti syrupo cocto & perfecto, cui etiam potest addi ad maiorem perfectionem & virtutem cardiacam ejus augendam & multiplicandam, sal fixum, ex magmate corticum extractum per calcinationem earum, & ejusdem salis mundificationem: ut jam notum est omnibus fere chymici tyrunculis.

Vires & usus olei syrapi limonum.

Vires omnes æmulatur syrapi acidi superioris, & potentiores multo habet & efficiores, & præferri in pestilentibus & malignis omnibus morbis curandis, & ab incurfione eorum præsertione.

Syrupus ad Maniam & Melanch. Bayeri.

℞. Succ. bugloss.
borag. ana ℥ij.
pomer. dulc. redol. ℥iij.
fol. Sena. f. s. el. ℥iij.
Croci ℥ij.
Sachari ℥iij.

Infund. Sen. in succis per 24. horas. bulliant postea & cum colat. & sach. f. Syrupus. Dos. ℥ij. ad ℥iij. cum aq. bugl. aut sumar.

Hic Syrupus est magnarum virium ad imitationem Galeni propositus & longo usu probatus à Bayro quem lege p. 52.

Syrupus de Lupulo Aug.

℞. Succorum depuratorum Lupuli libras quatuor,
Fumarie libras duas.
Sachari clarificati libras quatuor.
Fiat Syrupus secundum artem.

Ad jeccoris intemperiem calidam, & bilis effervescentis impetum retundendum perutilis: sanguinem purgat, ejusque ebullitionem temperato calore compescit. Biliofis insuper febribus, Synochis, Cephalalgia calida, internisque fervoribus confert, Ictero perquam idoneus.

Paratur quoque hic Syrupus ex solo Lupuli succo, prout Mesuae cap. de volubili docet.

In hujus Syrupi confectione studendum, ut succus è primis emergentis Lupuli viriculis ac turionibus, seu asparagis, ante enata folia exprimatur, non autem cum jam planta provectior in caules adolevit.

Syrupus Mannæ Gr. Horstij.

℞. Rad. Polyp. q. ℥vj.
Ileos. flor. ℥℥.
Passul. min. ℥iij.
ficuum. num. 6.
Dactyl. 6.
Liquir. raf.
℥℥.
fl. viol.

borag.

bugloss. ana. pj.

Sens. f. ℥ij.

Cin. ℥℥.

Aq. muls. ℥iij.

Coq. ad cons. ℥ij. in colat. sal.

Mann. el. ℥iij.

Sach. penid.

card. ana. ℥ij.

Coq. ad Syr. confiss. addendo in fine aliquid Cinam.

Observ. p. 1. pag. 293.

Syrupus Mannæ Küferi Svalbaci mihi communicatus.

℞. Mann. Calabr. ℥ij.

Crem. q. ℥ij.

Aq. sumar. ℥vj.

Tartaro soluto addatur Manna, Coq. & traijantur ac cum albumini ovi clarificetur pro Syrupo, qui aromatiz. Cin. vel aqua Cinamomi,

Syrupus Margar. Mynsichti.

℞. Ap. ros.

borag.

bugl. ana. ℥vj.

Sal. perlarum

Orient. ℥℥.

Mixtis & solutis adde Amygd. dulc. q. s. & fiat optima emulsio; cui postea immisce sachari albiss. Lib. j. Et coque ad justam consistentiam syrapi.

Vires, Usus, Dosis.

Cerebrum, Memoriæ, & Corroborat, Corpus sanum conservat. Tabem, Ariduram & Marcorem senilem mitigat. Pravos humores exsiccat. La muliebre emendat. Humidum radicale renovat. Semen utriusque sexus amplificat. Insuper certissimum præservativum contra Apoplexiam, Epilepsiam, Paralytin, aliquoties in septimana exhibitus. Dosis ab Unc. s. ad Drach. vj. per se vel cum alijs specificis.

Syrupus Margarit. Fabri.

Sal Margaritarum vulgari & communi methodo habendus est & parandus: hujus deinde unica auraltera permiscenda est cum libra fessisse succi buglossi depurati, & addita sachari sufficienti quantitate in syrapi extoquenda: huic syrupo per se cocto adde quintæ essentie Margaritarum lib. 3. cap. 11. descriptæ ℥iij. misce & serva.

Vires & usus syrapi margaritarum.

1. Summum est cardiacum, & collapsas ætate vires reparat & fovet, humidum radicale multiplicando, propter internum suum balsamum naturale, nostro homogeneum & coæquale.
  2. Hæcticis admodum, & tabidis conyenit & pedetentim calorem eorum præter naturā & febrem extinguit; humidum radicale multiplicando.
- Sumitur ad quantitatem drachmarum duarum singulis diebus, summo manè, in aqua rosacea, aut cū lacte humano recenter è mams extracto & elicito, vel cum ovo sorbilibi recenti, & sub cineribus tepidis calefacto.

Syrupus Melanagogus Dorncreilij.

℞. Rad. polypod. ℥℥.

bugloss.

borag. an. ℥j.

Glycyrr. ℥℥.

Cort. rad. capp. ℥℥.

Cort. Thamarisci. ℥℥.

Herb. Epithymi Mjß.

Cassutha

Fumaria

Melisse

Scolopendria ana Mj.

Semin. anisi

Feniculi ana Zjß.

4. frigidior. major. excort. ana. Zj.

Paeonia decrefcente Luna lecta & excorticat.

3j.

Florum Cordialium ana Mj.

Betonica Mß.

Stechad. Arabica Zijj.

Myrobalanor. Indor. Zjß.

Prunorum Vngaricorum enucleator. lib.ß.

Injubar. N. vij.

Mellus passulorum Zv.

Incidenda incidantur, & contendantur & coquantur in aq. Borraginis, Buglossæ, ana lib. i. & f. q. aqua fontane purissima ad tertias pro lib. iij. coquantur & colatura clarificetur albumine ovæ, atq; in caparum ebulliant.

Folior. Senæ Alexandr. sine stipitib. lib. j.ß. Deinde stent in infusione in loco calido per noctem; manè iterum facta arena aque altera ebullitione, coquantur, & clarificetur colatura, & clarificata adde

Syrupi de Epithymo

de Fumaria major.

de Scolopendria ana Zij.

Violati solutivi lib. i.

Rosati solutivi lib.ß.

Saccharisini despumati & clarificati lib.ij.

M. & coquantur ad syrupi consistentiam, & fiat l. a. Syrupus clarus, in fine autem coctionis aromatizetur hoc notale immisso qui

R. Macis electi Z. iij.

Cinnamomi autissimi Zvij.

Zinziberis Zij.

Spice Indicæ Zjß.

Pulveriscentur subtilissime, & fiat cum lacteo purissimo Notale.

Humorem melancholicum retortidum ex cetero, ex liene, ex hepate, ex hypochondris, ex mesenterio blandissime purgat. Singulare est remedium melancholicæ, Epilepsiæ, lienis obturati, Scorbuti, febris quartanæ, Scabiei, impetiginis, vitiliginis, elephantiasis, atque omnium diuturnorum & lentorum morborum, quos viscerum impuritas, aut ventris obstructio genuit. Sensus etiam acuit & cor laxificat, & est omnis ætatis hominibus conveniens, imò nec prægnantibus infensum.

Datur ab Zj. ad Zjß. cum aquarum appropriatarum Zj. vel Zijj. Stimuli loco addi potest Zj. Confect. Hammech majoris.

Syrupus Menthæ Minor August.

R. Succ. Mentib. depur.

Granat. dulc.

Acid. anath. j.

Saccharitarund. ana f.

f. syrupus.

Commendatur in Ventriculi intemperie frigida, ideoque vomitum, nauseam, & singultum sedat, alui quoque fluxum ex imbecillitate compescit. Stomacum & ventrem totum inferiorem suo calore blandit, & leni ad frictionem roborat. Major preciosis est propter Galliam, ideoque rarius præparatur, in quo parando Mentha parum siccata, non omnino sicca

Liber 1.

sumenda, quæ supervacaneam humiditatem suis flatibus ventriculum turbantem deposuerit.

Syrupus de Mentha major Mesuz.

R. Succ. cydon. acido dulcium

dulcium

Granatorum acido dulcium

dulcium

acidorum

ana lib. unam semis

In succis macerentur hori 24.

Mentha sicca lib. unam semis.

Rosarum rubearum uncia dua.

Vini antiqui mensuras duas rostrates, seu lib. quatuor.

Coquantur lento igne ad dimidias, coquantur, addendo colatura.

Mellis aut Sacchari lib. duas

Coquantur ad perfectionem & cum reposuerit aromatizatum Gallia moschata vera trita, & in sindone ligata, atque ex orificio vasis suspensa.

drachma tribus.

Syrupus de Mentha. Fabri.

Mentha recentissime collecta omni tempore potest contundi in mortario inatmoreo, cum tantillo aquæ cinnamomi, ut exprimatur ejus succus torculari expressus hic succus in sufficienti quantitate depurandus est in balneo calido, & rejectis fecibus omnibus, decoquendus est in syrupum perfecte coctum: huic deinde adde olei cinnamomi drachmas aliquas, puta drachmam unam, supra unamquamque libram syrupi perfecti cocti, & arcani sanguinis humani, libro primo hujus operis præparati tantumdem, & repone in phialis optime clausis ad usus medicos mirandos. Quod si arcanum sanguinis, nec oleum cinnamomi habeas, fermentato succum menthæ, & ex eo fermentato extrahe spiritum, ejus, & depura ab ejus phlegmate per distillationem, & connecte syrupum tuo perfecte cocto, ex magmate depurato confecto; & sic habebis syrupum menthæ simplicem miræ virtutis; prior tamen præstat & efficacior est multo.

Vires & usus Syrupi de Mentha.

1. Frigidis stomachi & ventriculi affectibus in genere subvenit; calorem enim naturalem mirifice augeat & multiplicat suo interno balsamo.
2. Sanguinem sumopere depurat, hepar roborat, unde vitia omnia hepatis tutissime & jucundissime sanat.
3. Ejus usus continuus & frequens senectutem retardat & juventutem renovat, & vitia omnia coctionum omnium primæ, secundæ, & tertiæ corrigit & emendat; unde totum corpus revocat & reparat, & à morbis & effectibus contra naturam defendit: si arcanum sanguinis illi connectetur æmulatur, vires auti potabilis antiquorum.

Sumitur ad quantitatem drachmæ unius aut alterius in ovo sorbili, aut jusculo summo manè, jejuno stomacho, aut longo tempore à pasto.

Syrupus Mastichinis.

R. Sacchar. albiclari lb. iij.

aq. rosar. lb. iij.

massic. Elect. Et in pecia ligata Zijj.

mf. Coq. in syrupum.

Specificus hic Syrupus est in Ventriculi debilitate, indeque ortis catarrhis & cerebri fluxionibus, conspirans cum Aqua Mastichina de qua inferius. Dosis Zß. sæpius in die sumend.

Syrupus succi Mercurialis.

Aug.

Utilis hic Syrupus est summo opere in clysteribus, alvū enim modeste subducit, biliosos & aqueos humores blandē evacuat, uterum impurum mundificat & conceptioniabilem facit. Succus depuratus lbij. coq. cum sacch. lbj. ad syr. confect.

Syrupus Myrab. Ioh. Bapt.

Montan.

℞. Mirab. omn. ana. ʒʒ.

fric. ol. amygd. pulv. & infund. in succi fumar.
lb. viij. per 24. horas cum seq.

polyop.

sol. sen.

epith. ana. ʒj.

Cort. rad. Ellebor. nigr. ʒʒ.

Rhab. ʒijj.

Hermod. ʒij.

Turb.

Agar. ana. ʒjʒ.

Caryoph.

cinam. an. ʒj.

sem. citr.

liquiv. ana. ʒij. loq. ad med.

℞. decoct. express. ʒv.

syr. ros. solut. ʒij. M.

pro Dosi

Vid. Zach. a puseo p. 72.

Syrupus Myrtinus Compositus,
Mefuzæ. August.

℞. Baccarum Myrti drachmas viginti.

Rosarum rubearum,

Santalī albi, & rubri,

Sumach,

Balaustiorum,

Berberorum. ana. drachmas quindecim.

Mespilorum drachmas quinquaginta,

Succipomorum agrestium.

Cydonorum, vel Granatorum. ana. libram semis.

Omnia, exceptis succis coquantur in aqua fontis libris octo ad medias: colentur, & cum Sacchari libris tribus, additis in fine succis.

Fiat Syrupus.

Efficax ad thoracis & pectoris affectus, ubi contraria indicatio difficultatem parit, ac astringentibus simul & vacuantibus utendum est, ut in hæmorrhagia pulmonum tenui, & calidâ tussi. Ventris etiam profluvium tranquillat, hæmorrhagiam omnem, ut potè pectoris, renum, uteri, ac abundantia menstrua cohibet. Diabeteram reprimat, & omnem immodicam vacuationē sistit, quia refrigerat, siccatur, & adstringit. Viscera ab in temperie calida resoluta confirmat: ventriculi subversionem & vomitum compescit, actusum quæ Diarthæam sequitur, exterminat.

Commodissime paratur hic Syrupus Autumnali tempore, quando Mespila matura quidem, sed duriuscula adhuc, nec temporis morâ vel diuturniore situ remollita prostant.

Syrupus Myrtilorum simplex, seu ex succo, nostris non est in usu, cum his locis parari nequeat nisi quis succum Myrtilorum ex Italia, aut Gallia Narbonensi perere voluerit, quantumvis nostris quoque Myrtili, vulgo *Hendelbeer* / ad hunc usum maximopere celebrentur & traducantur.

Syrupum hunc Myrtinum compositum, alioquin diminutum & maneam, Clarissimus DD. Adolphus Oeco-Officinarum Pharmaceuticarum hujus Reipubl. quondam Visitaror Ordinarius è renebris penè eruit, ac in integrum restituit.

Syrupus Narcoticus Gr. Horstij.

℞. Syr. papav. errat. ʒj.

Laud. opiat. cum magist.

gr. ij.

Aq. Lactus. ʒʒ.

M.

Syrupus hic familiaris valde fuit in Morbū capiti acri, in caniamenti n. instar succurrit, vid. Obs. part. 1. p. 107.

Syrupus Nymphææ simpl. Aug.

Fit ex hinc florum Nymph. alba infusione, pro us Syrupi Rosarum.

Syrupus Nephro catharticus Iouberti.

August.

℞. Quinq; Radicum aperientium. ana uncias duas.

Rad. Raphani sylvestris,

Ononidis,

Bardane,

Ericæ,

Rubi,

Eryngij.

Leuistici,

Rubia majoris. ana. unciam unam.

Macerentur confusa in aceto vini albi per diem naturalem postea accipe

Calami Aromatici,

Cyperi,

Asari,

Rad. Valeriane,

Alibee,

Cort. radice Lauri, vel Capparis.

Curtificci, ana unciam semis

Saxifragia cum radicibus.

Acetosa cum radicibus.

Plantaginis cum radicibus ana.

manip. duos.

Summitatum Malvæ,

Parietaria,

Vrtice,

Asparagi,

Betonice,

Pimpinelle,

Quinque Herbar. Capillarium

Nasturtij,

Sisymbrij aquatici, seu

Cressonæ,

Berla, id est, Sij, seu Laveris.

Cretba marina,

Fragaria. ana. manip. unum.

Pulpa Passularum,

Injubarum,

Sebesen,

Glycyrrhizæ rasæ. ana. uncias duas.

Caricæ pinguium numero triginta

Granorum Halicacabi,

Iuniperi. ana. numero

viginti.

Quatuor Seminum frig. majorum.

Minorum,

Sem. Milij Solis,

Vrtice,

Ocyimi. ana. unciam semis.

Carui,
Dauci,
Sesileos. ana. drachmas duas.
florum Cordialium,
Genista,
Hyperici,
Matrisilvae ana pugillum unum.

Coquantur in sufficienti quantitate decocti hordei,
addito aceto infusionis radicum. Libris quatuor colatura
addet

Succi Limonum libram unam.
Sachari, & Mellis despumati. ana. q. s.
Fiat Syrupus, qui aromatizetur.
Cinamomi uncia una.
Nucci Moschata uncia semis.
Reponatur in usum.

Syrupus Nicotianæ, seu Peti simplex Quercet.

Re. Succi peti lib. iij.
Hydromelitis simplicis lib. j.
Oxymelitis simplicis Zijj.

Omnibus simul mixtis in mattacio vitreo capaci, fiat digestio in B. M. per 2. vel 3. dies, interea temporis crassior sedimenti portio in fundo vasis apparebit: tunc per inclinationem magna industria, ne turbida fiat materia, separabis purum ab impuro, hoc est, crassum illud sedimentum à claro & pellucido liquore: quo iterum in nova digestionem posito in cæteris progredi-
eris, ut supra: donec materia ab omni fæculentia depurata fuerit, adde postea sachari lib. ij. & in syrapi consistentiam decoque.

Syrupus de nuce moschata.

℞. nuci i. Zij.
Spis. roman. Zij. coquassentur & infundantur
in vin. malvatici,
alb. generos. an. lbj.
in vase vitriato bene obsurato,
deinde bulliant parum;
colatura adde Sachari. albiss. lb. j. β.
M. f. sc. art. syrupus.

Syrupus de Nymphæa Compositus, Fran- cisci Pedemontani.

Re. Flor. Nymphæe albe uncias duas,
Citrina,
Pssyllij integri,
Sem. Acetose. ana. unciam unam.
Cucurbita.
Cusumeris.
Citruli,
Melonis. ana. unciam sem.
Lactuca,
Eadivia,
Scariola,
Portulacæ. ana. drachmas duas.

Rad. Feniculi unciam unam.

Coquantur in sufficienti quantitate aquæ hordei, & co-
latura addantur.

Sachari libra una
Succi Granatorum acidorum,
Aceti albi. ana. uncia dua.
Fiat Syrupus qui aromatizetur cum
Santal. Citrini,
Spice Indicæ. ana. drachmâ una
semis.

Liber I.

Syrupus de Nymphæa simplex, Nicolai.

Re. Fit ex trinâ florum Nymphæe albe infusione,
prout Syrupus Rosatus simplex.

Insigniter refrigerat, somnum allicit, viscerum estus
mitigat; Veneris insomnia cohibet, semen immodicè
fluens restringit, suum temperat, ac febrium ardores
compefcit.

Syrupus Pantagoguſ.

Re Rad. Polypodij querc. Zijj.
Turpetigummosi Zij.
Epithymi Zvj.
Semin. Carthami Zij.
Flor. Cordial. ana. M. i.
Prunor. Vugar. paria xx.
Passul. min. murelat. Zijj.

Coquantur L. A. in aquæ fontana purissima lbvj. ad
tercias colentur & clarificentur albumine ovi, in colatura cla-
rificata repidè infunde,

Agarici trochiscati in petia ligati Zijj.
Rhabbarbari elect. Zx.
Pulv. Sena Montagn. Zj.
Cinamomi acut. Zj.
Zinciber.
Masici ana Zij.
Spica. Indic. Zj.
Sabanantibi Zijß.

Infundantur repidè & stent in infusione per noctem in
loco calido, mane ebulliant ter, quaterve, deinde colentur &
fortiter exprimantur. Colatura adde

Syr. Catholici nostri lbj.
Rosati solutivi lb. iij.

Coquantur denovo ad perfectam Syrupi consistentiam.

Blande ac leniter omnes æqualiter humores evacu-
at. Est medicamentum tam in præservatione, quam
in curatione maxime idoneum, nec pueris, nec senibus
nec prægnantibus inimicum.

Datur ab Zijß. ad Zij. cum Zij. vel Zijj. aquæ, quæ lo-
cum affectum proprie respiciat. In Robustioribus
acuius gr. iij. Diagridij, vel etiam Zj. Electuarij alicu-
jus solutivi, pro diversitate morbi.

Syrupus papaveris Erratici.

℞. Infusions florum papaveris erratici bis aut
ter iterata lb. ij. sachari albisimi lb. j. β. sac-
chari rosati Zijj. fiat syrupus perfecte coctus,
ut artiseß.

Non desunt, qui pluribus infusionibus syrupum
hunc parari debere contendunt, sed bina aut trina ad
summum sufficit: In soporiferis enim medicamentis
virium intentâ qualitas non expetitur. Adde, quod
pluries iterata infusio syrupum colore & sapore reddit
magis ingratum. Eadem vero proportio florum ad
aquam in hoc syrupo solet asservari, atq; in rosaceo.

De syrupo autem papaveris rheaditis antiquorum
nemo locutus est, sed recentiores hunc ad invenerunt
adversus pleuritidem, cujus principio valde convenit.
Qualitatem enim habet astringentem, roborantem,
bechicam & hypnoticam, impeditque, ne humor è
capite ad thoracem defluat. Quod ut facilius præ-
stet, portio sachari rosati communis adijcitur. Tuto
datur ab Z. β. ad Z. j. β. & validioribus ad Zij. Maxime
vero incipienti, aut non multum progressæ pleuritidi,
ne nova fluxio suboriarur, vel saltem ut prior sistatur.

Syrupus Florum Paralyticos.

Paratur ex repetitâ florum infusione, ut præce-
dens.

Frigidos nervorum, ac cerebri morbos egregie curat. Datur convulsis, tremulis, & Paralyticis: cordis etiam vires tuetur, ac oris ulcera per sanat. Atq; in eundem usum Mel quoq; simili modo paratum prostat.

Syrupus de Pæonia.

Et hic quoque Syrupus eodem modo, quo antedentes jam dicti, ex florum triplici infusione parandus, quamvis aliqui ex ipso florum succo eundem conficiant.

Syrupus florum Persicorum.

℞. Florum Persicorum recentium lb. j. Macerentur in lb. iij. aqua tepida horas xij. Deinde bulliant parum, & exprimantur. Tum pars florum quantitas infundatur, & exprimatur; idq; quater, aut quinques iteretur, vel etiam sexies, si florum suppetat ubertas. Postrema colatura ad lb. iij. adde sacchari lb. ij. β. fiat Syrupus, ut artus est.

Syrupus vel ex fructibus, vel ex floribus Persicorum conficitur. Qui ex fructibus, raro est in usu, etiam teste *Christophoro Georgio*, commentatore in *Mesuem*, & primo tantum vere paratur, ut ille incipiente Autumno, antequam scilicet Persica absolute maturuerint. Tria vero syrupum hunc ex paucioribus infusionibus confici, & quatuor, aut quinque tantum suadent, florum nempe jactura, penuria, & amaritudo. Lactura quidem, quæ arte quapiam reparari nequit; Eyullis enim floribus, novi eodem anno minime renascuntur, & arbor infrugifera manet. Penuria, quia non nisi lata viret, nec inculata dat poma colono, ut violæ & reliquæ plantæ agrestes. Amaritudo, quæ eo molestius toleratur, quo plurius iteratis infusionibus conficitur.

Syrupus de piperibus. Renod.

*℞. trium piper.
cardamom.
Pyrethr.
sumach,
anis.
galang.
mastice.
rosar.
mac.
menth.
acori an. ʒiij.
zinzib. ʒβ.
caryophyllor. ʒj.
sampsuch.
balsamit an. M. β.
acet. ʒvj.
coriandr. ʒij.
mell. q. suffic. M. f. Syrupus.*

Syrupus papaveris. Fabr.

Flores papaveris cujuscumq; recentem collecti contundantur in mortario marmoreo, & succus exprimat, torculari: expressus succus depuretur in balneo calido: rejectis fecibus quod clarum est & limpidum percoquatur in syrupum addita sufficienti sacchari optimi quantitate: huic syrupo perfecte cocto addatur ad quamlibet libram illius, drachma unica olei papaveris, aut altera, & fiet narcoticum perquam optimum & tuiissimum, cui ad majorem securitatem, ut virtus ejus narcotica aliqua ratione obtundatur, addi potest ad quamcunque libram, drachma semis olei cinnamomi, aut caryophyllorum superius libro quarto hujus operis præparatorum.

Vires & Vfus.

1. Somnum tutissimè conciliat vires recreando, &

fovendæ, & cerebri facultates omnes roborando, unde in mania & phrenitide summum est arcanum.

2. Dolorum omnium est rixotomon & verum antidynam medicamentum, interius sumptum & exterius applicatum.
3. Ad febrium omnium continuarum & ardentium labores sedandos nihil est potentius.
4. Ad ardorem urinæ extinguendum & mitigandum nihil est melius & efficacius.
5. Defluxiones omnes acres & mordaces sistit: & compescit suo narcotico sulphure, facultatesq; languidas & partes debiles fovet & roborat, calorem naturalem roborando.

Sumitur ad quietatem drachmarum duarum aut trium in ovo forbili, aut iusculis, aut aquis lactuæ, aut portulacæ, dum necessitas urget, modò ventriculus vacuus sit à copia cibi & potus.

Syrupus de Papavere simplex Mesuæ.

August.

℞. Caput Papaveris albi & nigri recentium, & cum seminibus ana. drachmas sexaginta, seu uncias septem & semis.

Aqua pluvialis libras octo.

Decoquantur ad remanentiam libræ unius & dimidiæ, cui adde

Penidiorum,

Sacchari ana. uncias quatuor.

Fiat Syrupus, ut est artus.

Ufu creber, arcendis defluxionibus calidis, tenuibus, & acerbis in thoracem ruentibus, quæ asperam arteriam faucibus exasperant, & vigilare cogant, proinde tussim ex defluxionibus ipsæ enatam pellit: leniore autem suo gutturi asperitatem lenit, caloris incendium mitigat, sitim explet, somnum conciliat cum proprijs viribus, refrigerando nimirum & humectando, tum exacidenti, sedatâ videlicet tussi quæ in somno amparit.

Syrupus de Papavere Compositus, Mesuæ. August.

℞. Caput Papaveris albi & nigri cum suis seminibus ana. drachmas quinquaginta, seu uncias vj & drachm. 2.

Capillorum Veneris ʒxv.

liquir. ʒv.

jusub. num. 30.

sem. lactuæ drachmas quadraginta, seu uncias quinque

Malva.

Cydoniorum ana. drachmas sex.

Coquantur in libris octo aquæ, ultra medietatis consumptionem. Post modum accipe.

Colatura libras tres.

Penidiorum.

Sacchari ana. libram unam.

Fiat Syrupus.

Ad prædicta efficacior potentius somnum conciliat & refrigerat. Catharrhum, tussim siccam, & Phthysin sedat: alui etiam profluvio, ac Dysenteria, quæ ex materia acris & bilio sæ effluxu excitatur, medicatur. Intemperiem calidam & siccam intestinorum emendat.

Mesuæ in utroque hoc Syrupo aquæ tantum modò libras quatuor recipit, veruntamen quia portio hæc liquoris nimis parca extiterat, ideò eandem duplicandam esse censuimus. Quem præparandi modum à multis jam annis communis Collegij voto observavimus,

Parand.

Parandi norma hæc est : ut capita Papaveris horis viginti quatuor ante coctionē in prædictâ aquæ quantitate macerentur. Postmodum autem Semina mucilaginosa in linteum ligata inter coquendum ipsi Syrupo, ut facultates ei suas tradant, immergantur : alioquin enim mucilagines Syrupum glutinosum ac ingratum redderent.

Syrupus Phlegmagogus.

R. Radic. apg.

Asparagi ana ʒß.

Glycyrrhiz. rasæ. ʒj.

Enula ʒij.

Ireos Illyrica.

Pæonia maris decrescēte Luna & Sole in piscibus lecta ana ʒi.

Calami aromatici veri ʒß.

Turpeti gummosi ʒij.

Zinziberis ʒij.

Galangæ ʒ iij.

Herb. Salvia.

Veronica.

Capillor. Veneris.

Hyssoi.

Meliſſæ.

Marrubij.

Agrimonie ana Mjß.

Centaurij minoris Mj.

Seminis Cariani ʒß.

Feniculi.

Anisi ana ʒß.

Flor. Betonica.

primula Veris ana Mß.

Stæchad. arabic. ʒj.

Cordialium ana Mj.

Prunor. Vngaricor. N. xxj.

Passular. minor. mundat. ʒiij.

Incidentur & contendantur & coquantur in aqua Carduibenedicti lib. j. & f. q. aquæ fontana ad tertias pro lib. iij. colentur & exprimantur, dein le

R. Agarici trochiscati ʒxv.

Pulverisetur subtilissime, & fiat cum linteis purissimo raro Nodus oblongus, & ebulliat semel atque iterum in colatura, & in aqua cephalica calida, & pectoralis calida ana lib. ß. Dimdeſcent in infusione in loco calido per noctem in vase bene munito ; manē facta denud unica bullitione colentur, & nodulus fortissime exprimitur, colatura iterum per manicam Hippocratis coletur, & si nec ſum eſt, clarificetur albumine ovi, & colatura clarificata adde

Syrupi Bizantini compoſ.

Rosati solutivi ana ʒxx.

Sachari fini despumati & clarificati lib. iij.

¶ & coquantur supra ignem lenissimum ad syrupi consistentiam ; circa finem autem coctionis aromatizetur hoc nodulo, qui R. Specier. aromatici rosati sine moscho ʒß.

Trochis. de Rosi ʒj.

Macis ʒß.

& fiat l. a. Syrupus clarus.

§. Pituitam lentam, crassam, ac viscidam a cerebro, ejusque nervis, à spina dorsali, pulmonibus, & ex capacitate thoracis, ex ventriculo, & ex universo corporis habitu leniter evacuat. Vertigini, paralyſi, Epilepsie, apoplexie, convulsioni, Lethargo, Caro, dolori capitis, & catharro frigido, catharra rectæ, dispncæ, asthma, orthopncæ, tussi diurnæ, nausæ & vomitui pituitoso, acido tuctui, δυσπεψία, βραδυπεψία, ἀπεψία, colicæ passioni ex materia phlegmatica abortis,

leucophlegmatæ, obstructioni mensium, utero frigido & humido, suffocationi uteri, arthritidi, & febribus quotidianis & lentis confert educendo scilicet horum morborum materiam peccantem. Datur ab ʒj. ad ʒjß. cum ʒjß. vel ʒij. aquæ destillatæ, quam locus affectus & morbus exigit. Tuto omnis ætatis hominibus convenienti dosi propinare possumus : In robustioribus huic Syrupo stimuli loco adijcies ʒß. electuarij Diacarthami.

Syrupus de Floribus Persicorum.

R. Florum Persicorum recentium libram unam.

Macerentur horis duodecim in libro tribus aqua calentia, expresso postmodum & colato liquori parem florum recentium quantitatem insundendo, idq. quater, aut quinques iteretur. Postrema dehinc colatura accipe libras tres.

Sachari albi libras duas semis.

Fiat secundum artem Syrupus.

Aquas & bilem educit, vermes enecat, ac mesenterium infarctu liberans serofos humores per alvum ex-turbat.

Syrupus Pectoralis Mynsichti.

R. Rad. liquir.

Tuſſilag. an. ʒij.

Enula camp.

Ireos fl.

angelic. ana. ʒj.

Herb. pulmon. utriusq.

Capill. Vener.

Salvia acut.

Marrubij.

Scabiosa ana Unc. s.

Flor. Chamomilla.

Violarum.

Farsara.

Lacæ ana Drach. ij.

Incidentur, contendantur & infundantur in aquarum.

Card. benedict.

Feniculi ana Lib. iij.

Malva min.

Veronica.

Rad. Althææ ana Lib. j.

Coquantur ad terræ partis consumptionem ; & Colaturæ claræ Lib. vj. & in ijs infunde :

Passular. min. Unc. iij.

Sem. Card. Maria.

Myrtillorum.

Anisi.

Vrtrice Rom.

Cydoncor. an. unc. s.

Dactylorum.

Injuben.

Sebesten.

Ficusumping. ana. N. xxj.

Iterum coquantur ad quartæ partis consumptionem ; postea fortiter exprimantur & colentur.

R. Colaturæ Lib. iij.

Sachari albiss. Lib. ij.

Denud coque & inter coquendum aromatizetur cum

Croci Oriental.

Cardamom. min.

Macis.

Cinamomi ana Drach. ij.

C 4

Ligentur

Liguntur in panno raro & una bulliant, donec fiat secundum artem iuste consistentia syrupus; cui denique immisce Aq. Cinamomi Unc. iij. & ad usum reservari.

Vires, Vfus, Dosis.

Mirabilis est potentia ad omnes thoracis & spiritalium partium affectus, destillationes & obstructions: Humores enim crassos incidit ac attenuat. Valet quoque ad consumptos, tabidos, & ulcera pulmonum. Astmatis & tussiculis mirè confert. Hypochondriorum doloribus utilis, & pleuritidis initio convenit. Suppuratorum pus egregiè dissolvit, dissecat, tergit, educit & in apertum promover. In omni rauedine & ablatione vocis secretum est. Dosis ab Unc. s. ad Drach. vj. per se vel cum vehiculis appropriatis.

Syrupus Phlegmagogus. Dorncrellij:

Rx. Rad. Apij.

Asparagi ana ℥℔.

Glycyrrhiz. rasa ℥j.

Enula ℥ij.

Ireos Ilirica

Peonia maris. decrefcente Luna & Sole exi-
fcente in piscibus lecta ana ℥j.

Calami aromatici ℥℔.

Turpeti gummi ℥ij.

Zinziberi ℥vj.

Galanga ℥ij.

Herb. Salvia.

Veronica

Capillorum Veneris

Hysopi

Melissa

Marrubij

Agrimonia ana. Mj℔.

Centaurij minor. M. j.

Sem. Carthami ℥j℔.

Feniculi

Anisi ana. ℥℔.

Flor. betonica

Primula veru ana M.℔.

Stachad. Arab. ℥ij.

Fl. Cordial. ana M. j.

Prunorum Vngar. No. xxj.

Passular. min. mund. ℥vj.

Incidantur & contendantur & coquantur in aqua Cardubened. ℔j. & S. q. Aqu. fontan. ad tertias pro ℔ij. Coletur & exprimantur, deinde

Rx. Agarici trochiscati ℥xv.

Pulverizetur subtilissimè & fiat cum linteo purissimo raro Nodulus oblongus; & ebulliat semel atq; iterum in colatura, & in aqua cephalica calida, & pectoralis calida ana ℔℔. Deinde stent in infusione in loco calido per noctem in vase bene munito, manè facta denuò unica ebullitione coletur, & nodulus fortissimè exprimat, colatura iterum per manicam Hippocratis coletur, & si necessum est, clarificetur albumine ovi, & colatura clarificata adde

Syr. Byz. anini comp.

Rosati solutivi ana ℥v.

Sachari fini despumati & clarificati ℔ij. M. i. o. coquantur supra ignem lentissimum ad Syrupi consistentiam, circa finem autem colationi aromatizetur hoc nodulo, qui

Rx. Specier. Aromat. ros. fin. m. ℥℔.

Troch. de Rosu ℥j.

Macis. ℥℔.

eo fiat L. A. Syrupus clarus.

Pituitam lentam, crassam, ac viscidam à cerebro, ejusque nervis, à spina dorsi, pulmonibus, & ex capa-

citae thoracis, ex ventriculo, ex mesenterio, ex epate, ex utero, & ex universo corporis habitu leniter evacuat. Vertigini, paralyfi, Epilepsie, apoplexie, convulsioni, Lethargo, Caro, dolori capitis, & Catharro frigido, catharracte, dispnae, Asthmatis, orthopnae, tussi diuturnae, nausea & vomitui pituitoso, acido ructui, dyspepsiae, dysenteriae, auxiliatur. Dosis ℥j. ad ℥j℔.

Syrupus de Succo Plantaginis.

Rx. Succu Plantaginis defecati, ac diligenter percolatum trajecti libras tres.

Sachari albi libram unam semis.

Coquantur, ut est artis.

Utiliter internis vasorum disrptionibus adhibetur: proinde cruentis sputis, ac renibus sanguinem fundentibus auxilio est. Dysenteriam quoque biduaria residentia asservari, sed vel in lapideo aut saltem testaceo vitreato: alioquin statim æruginem sapiunt, non tamque ingentem contrahunt.

Syrupus Senelorum simplex Quercetani.

Rx. Aq. senelorum autumnis, siue sua maturitatu tempore distillata ℔. iij. vel partem maiorem, si velis maiorem ejus quantitatem parere, siu minus, quatuor illius libras, uti dictum, accipe: in quam aquam tamen prius infundere oportet acidulum liquorem vitrioli vel sulphuris ad gratam aciditatem ipsi conciliandam. Crassus & materiatus aliquis censor, qui ejusmodi æthereorum celestiumque liquorum proprietates animo concipere neque potest, neque vult, nimis addictus cortice externo, interiorisque rerum medullæ minime sollicitus acidula reddat (modo velit) dictam aquam succis citrii & limoni-
orum naturam vitrioli participancium, qui acidi liquores omnes etiam insignis sunt efficaciae, ad rerum tincturas exhibendas, quamvis hoc paucissimis notum sit. Huic succo iusta gratiaque aciditate persuso addantur fructuum senelorum ℥vj. & maccrentur in B. M. fervens per biduum: aqua interea temporis colabitur, & tincturas virtutibusque senelorum imprægnabitur. Dein fortiter exprimantur omnia per linteum, in qua expressione denovo infundantur, ut antea, eorumque fructuum ℥vj. idque ter quater reitendo.

Syrupus de Polypodio. Aug.

Rx. Polypodij quercini libram unam.

Id. si recens haberi potest, incidatur, sin minus, crassiusculè contundatur, infundaturque botri viginti quatuor, in libro duodecim aqua fontana: deinde bulliat ad consumptionem medietati ac in fine adde

Calami Aromat. unciam unam.

Sem. Feniculi drachmas tres.

Iterum leniter bulliant, ac decocto huic colato adde

Muchari, vel infusioni Rosarum solutivæ, libram unam semis.

Succi Boraginis,

Fumarie.

Lupuli. ana. uncias sex.

In his succis & liquoribus coque

Myrobalanorum Citrinorum,

Chebulorum,

Indorum. ana. unciam unam semis.

Passularum minorum uncias tres.

Bulliant simul ad consumptionem tertie partis in fine addendo.

Sene Orientalis uncias sex.

Postmodum exprimantur, & coletur: ac colatura cum Sachari libris tribus coquantur in Syrupum.

Tribularios humores potissimum evacuat, ac lienis vitij

vitij opitulatur. Unde Spleneticis & Arquato correptis auxilio est, sanguinem depurat, ac atram bilem & adustos humores proleat, cutemq; a scabie scedam eluit.

Syrupus à Pomis simplex, Mesuz. Aug.

Rc. Succi pomorum dulcium.

Acidorum ana libras quinque.

Colli & de spumati succi ad dimidias biduo in vase lapideo aut terreo residere permittantur: tum colentur, & cum Saccharilibus tribus fiat Syrupus.

Corimbicillum roborat, syncopen, & cordis palpitacionem iuvat, ac omnibus cordis affectibus ab atrâ bile succurrit: ventriculū firmat, sitim sedat, febribusq; biliosis auxiliatur. Cor, & facultates ejus omnes sopitas excitat, ac lætitiā inducit.

Syrupus Pomorum Regis Saboris.

Rc. Succipomorum redolentium lb. iij.

Succorum depuratorum buglosi & borraginis an. lb. ij.

foliculorum sennæ mundatorum ℥ iij.

seminis anisi ℥. 3.

crocij ℥. ij.

sachari lb. iij.

Percoque omnia ex arte, ut abeat in Syrupum.

Nullum Pharmacopolium hoc syrupo eximio carere debet, ad cujus confectiōem senna primum parum trita maceretur per diem naturalem cum aniso in succis descriptis: postea femel, aut bis fervefiat, & coletur. Expressio colata & clarificata coquatur in syrupo. Crocus autem panno lineo ligatus inter coquendum infricetur. Cognomen autem desumpsit hic syrupus à Sapore rege Medorum, ad cujus sanitatis conservationem inventus fuit, & institutus.

Vitales spiritus recreat, mentem exhilarat, melancholicum humorem contemperat, & purgat, crassos & lentos humores attenuat, flatus discutit, ventrem blandè subducit, & sanguinem puriorem reddit.

Syrupus de Pomis Deodati.

Rc. Succipomorum depur. lb. iij.

Succi limon. q. s. ad grat. aud. adde

fol. sen. ss. ℥. ij.

Mechoac alb. ℥. ij.

Gall. mosib. ℥. ij.

Cinam. ℥. j.

fl. viol.

borag.

cich.

rosar. ana piij.

Digerantur in B. M. per triduum, fuscum cola adde

Succipom. depur. clarif. lb. 3.

Sach. candi viol. lb. j. f. Syrupus.

Syrupus hic jucunditate, suavitate & Utilitate superat omnes Syrupos purgantes.

Syrupus de Portulaca Mesuz. Aug.

Rc. Sem. Portulacæ lib. semis

Succi Endivie cocti & depu. libras duas.

Sachari lib. unam.

Aceti lib. semis. (vel succi granatorum acidorum uncias novem.)

Trutum semen in succo Endivie macera viginti quatuor horis, postea lento igne coque ad dimidias, demum cum saccharo percoque in syrupo.

Potenter refrigerat, sitim inexhaustam sedat, febriam ardores, ventriculū & jecoris calidam intemperiem mitigat. Eo efficaciter utimur ad lumbricos & intestaneorum animalia, cortice citri indito.

Syrupus de Prasio, Mesuz. August.

Rc. Prasij (seu Marrubij) non adeo siccij uncias duas.

Glycyrrhizæ unciam unam

Capillorum veneris.

Hyssopi parum siccij ana drach. sex.

Calaminthes

Anisi

Rad. Apij.

Faniculi ana Drach. quinque.

Ireos.

Sem. Maluæ

Fœnugraci ana drach. tres.

Lini

Cydamiarum ana drach. duas.

Passularum enucleatarum uncias quinque.

duas ponunt Norimb.

Caricæ pingues numero sedecim.

Coquantur in aqua pura libris decem ad dimidias, expressiōe adde

Penidiarum

Mellis despumati ana libras duas.

Fiat Syrupus.

Salutaris est ad longos & diuturnos thoracis affectus, tussim anhelam, senibus & frigidis naturis familiarem, ex crassa frigida viscida & lenta materia. Astmaticis confert. Suppuratorum pus egregie dissolvit, dissecat & incidit, terget, educit, & in apertum promovet. Variam componendirationem, require apud Fœcium.

Syrupus de Pyrethro Mynf.

Rc. Agarici alb. & leviss.

Unc. js.

Rad. Pyrethri

Unc. j.

Pœonia maris

Acori

Pimpinellæ

ana Unc. s.

Sem. Faniculi

Pœoniæ

Bac. luniperi

ana Drach. iij.

Herb. Matricariæ

Agrimonie

Hyssopi

Primul. veris

Majoranæ

Mentastri

Nepetæ

ana Drach. ij.

Flor. Lilior. convall.

Verbasci

Buglossæ

Anthos

ana Drach. js.

Cinamom. acur.

Nuc. Moschat.

Cubebarum

ana Drach. j.

Incisa & contusa infundantur in aq. Salvæ & Rorismarij ana Lib. iij. Stent in infusione per noctem; postea coquantur ad tertiæ partis consumptionem.

Rc. Colaturæ claræ Lib. iij.

Sachari albiss.

Lib. ij.

Vires, Pses, Dosis.

Valdè salubris est in passionibus nervorum, Paralyti, Spasmo, Epilepsiâ, Ichiaide, &c. Potenter enim materiam peccantem resolvit & dolorem mitigat. Dosis ab Unc. s. ad Unc. j. per se, vel in vehiculis convenientibus.

Syrupus de quinq; Radic. Aug.

Rc. Rad. Apij,

Feniculi,

Petroselini,
Asparagi,
Brusci. ana. uncias duas.
Aque fontis libras sex.

Coquantur ad tertiam partis consumptionem : expressum
coquantur densum cum

Sachari libris tribus.

Addendo ad finem

Acei albi uncias octo.

Humorum lentitiam incidit magis, & apparat; ob-
structaq; potentius allevat ad omnia prædicta effica-
cior.

Syrupus Rhibium.

Incendio febrili salutaris existit, & calefacta viscera
acoris sui jucunditate plurimum recreat, sitim sedat,
nec non cholerae, cardiaciq; succurrit. Descriptio
supra patet pag. 13.

Syrupus Rhabarb. Deodati.

Rx. Rhab. el.

sol. sen. ana. ʒijß.

Cinam. ʒijß.

fl. viol. mj.

Zinzib. ʒß.

Aq. rois majalis destill.

cich.

borag.

ros. ana. lbj.

Infund. per noctem manè ebull. exprim. f. Syrupum cum
sacharo in fine addendo syr. ros. vel viol. compos. ʒiij. Delica-
tulos citra noxam purgat.

Syrupus resumptivus.

ʒ. Carnis testudinum ʒiij.

hordei mundati ʒij.

Carnis dactylorum ʒj.

passul. damascenar.

glycyrrhizae rasae an. ʒvj.

sebesten,

injuvas an. xij.

seminum bombacis,

melorum,

cucumeris,

citruli an. ʒß.

semin. lactuca,

papaveris albi an. ʒij.

ungula cabalina

pulmonaria an. m. j.

florum violarum,

nenupharis an. ʒß.

Fiat decoctio, ni decet. In colatura clarificata ad lb.
ij. adde sachari albisimi lb. ij. sachari rosat. & diatrageanthi
rigidi an. lb. B. fiat syrupus perfecte coctus.

Syrupus de Rosis siccis

August.

Rx. Rosarum rubrarum exiccatarum libram
unam.

Infundantur in aqua calenti pura libris sex horum viginti
quatuor, infusionem hanc reassumptis semper novis rosis tri-
plicando. Tandem in expressione dilue Sachari albisimi li-
bris tres.

Coquetur arte in Syrupum.

Ad omnem alui fluorem sistendum commendatur.
Cæliacos, Lientericos, ac Dysentericos probè juvat,
partes internas roborat, ulcera deterget, ac glutinat:
vomitus compescit, nec non uteri rheumatismum
cohibet.

Syrupus Rosatus solutivus. Augustan.

Rx. Foliorum rosarum damasc. recentium libras
quingentas quinque.

Macerentur horis viginti quatuor in libris ducentis
aqua clare feruentissima, in vase terreo vitreato, sti-
cti oris & bene cooperto. Postea facta expressione,
aqua rursus calefiat non tamen ad ebullitionem usque,
& in ea rosarum viridium libras quingentas totidem
horis infundantur expressione rursus facta, eadem
aqua rursus calefacta libras quadraginta quinque ro-
sarum tandiu infundantur, & leniter exprimantur.
Postea libras quadraginta eodem modo infundantur,
& exprimantur. Tum quocumque libras triginta, post
viginti quinque, demum viginti; ut tandem eadem
aqua libras trecenta foliorum rosarum recentium in-
fusa sint. Hisperactis infusionem cola; sine ut resi-
deat quoad clarescat; postremo adde Sachari albi
libras quingentas, & in syrupum percoque.

Mesuræ duas tantum fieri jubet Rosarum infusio-
nes; sed præstitit fecisse plures; quidam eundem
paulo aliter præparant, nam aqua libris triginta dua-
bus, vigesies infundunt, sex Rosarum libras, demum
additis colato sachari libris duodecim percoquant in
syrupum. Nos quia inæquali interdum pondere
eundem paramus, formulam hanc adjicere volumus.

Syrupus in usu creberrimus est ad ventriculi incen-
dium, & igneum calorem febrilem sitimq; inexpectam
sedandam, Febris, pestilentib. præstantiss. quod pu-
tredini, Venenis, & acris vitio subamara & aromatica
sua qualitate resistit, viscera nimio calore dissoluta
refrigerando roborat, & ad temperiem reducit, febrium
in omniam levat, & modice alium subducit.

Syrupus rosarum siccæ astringens.

Rosæ rubæ siccæ ad quantitatem lb. j. possunt ma-
cerari per viginti quatuor horas in cineribus tepidis
in phiala vitrea optime clausa in libris quatuor aquæ
communis laudati fontis, expressum torculari factum
potest purificari digerendo in balneo calido in phiala
vitrea donec optime clarescat: remotis fecibus quæ in
fundo resident saccharum optimum addendum est; &
coquendum ad syrupi consistentiam: huic deinde ad-
dendæ guttulæ aliquæ spiritus vitrioli spagyricè præ-
parati, vel spiritus salis nitri; & sic habebis syrupum
acidum rosarum valde astringens: potest hic spiritus
vitrioli accendens in infusione rosarum addi ad extra-
hendum colorem rosarum & tincturam earum, & tin-
ctura hæc clarificata addito saccharo in syrupum coqui
& servari ad usus sequentes.

Vires & Vsu syrupi rosarum siccæ.

Calidos cerebri affectus moderat, & temperat, & acris
defluxiones sistit, ventriculum roborat, sitim extin-
git, somnum conciliat, alui fluxus & diarrhæas co-
hibet, tenasmo medetur, aphtas oris quæ ulcusculis
quæ in ore infantium ex acrimonia lactis enasci so-
lent, curat & delet magno juvamine.

Sumitur ad quantitatem uncie unius aut alterius in
aquis appropriatis, & morbo sanando convenienti-
bus, vel exterius applicatur ungendo & de lambendo,
ut in curatione ulcusculorum lactentium, quæ in ore
eorum solent nasci.

Syrupus rosatus laxativus arte chymica præ- paratus. Fabri.

Summo mane collectæ rosæ, ante solis ortum, verno
tempore, mortario contunduntur marmoreo & prælo
exprimitur earum succus, vel decoquantur in aqua lauda-
ti fontis; & expressio & colato decocto, iterum aq; iterum
per

per decem ac totidem vices iteratas decoquuntur novæ & recentes rose, & exprimuntur singulis vicibus; clarificatur decoctum tum filtro, tum in balneo Mariæ, rejectis fecibus nigris, donec decoctum aut earum succus depuratus perquam optimè habeatur, rubedine candescat, ex quo in balneo Mariæ extrahi oportet phlegma aquosum quoddam, quod levissimo calore ascendit, & remanet magma quoddam spissum, rubedine clarum in fundo alembici; cui addendum est sacchari quantum satis ad syrupum parandum, sufficientis spissitudinis: cui cocto & perfecto addendum iterum est octavum aut sextum pondus sui ipsius spiritus rosarum superius extracti lib. 5. cap. 2. & peroptimè miscere cochleari argenteo aut spatula lignea, oportet, & conservare ad usus medicos in vasis vitreis & conservis.

Hic idem Syrupus potest præparari ex magmate quod in fundo relinquitur ex distillatione spiritus rosæ, superius declarati, modò magma tale depuretur perquam optime à suis fecibus & clarescat; quod rite facies & perlimpidè abfolves, si imagmati conjungas aliquid cremoris tartari & parum calefacias, & filtres: sic habebis perlimpidum rosarum succum robore clarum, quem saccharo admixto in syrupum coquere poteris, & spiritu rosæ coo admixto conservare ad usus medicos excellentes & præclaros.

Vires & usus syrupi rosacæ.

1. Iucundè admodum purgat humores peccantes in primæ regione, & nulla molestia educt.
2. Obstructiones omnes aperit, visceraq; omnia roborat, & calorem naturalem multiplicat; quod serofos humores & frigidos foras educat.

Hoc medicamento nullum aliud reperitur aptius & commodius ad purgandos pueros, senes & imbecilles omnes, & qui medicamenta respuunt; nam gratissimi est odoris, & suavissimi saporis, & levissime educit humores peccantes.

Sumitur ad quantitatem uncie unius in iusculis tenuibus, & aquis Rosaceis, idque summo mane, jejuno stomacho.

Syrupus Rosatus laxat. Heliebor. Montani.

R. Myrobalanorum omnium. ana. uncias duas.
Contundantur crasso modo, & fricentur Oleo Amygdalarum dulcium. Infundantur in librâ quindecim infusionis Rosarum botis viginti quatuor: cui adde

Rad. Polydij uncias duas semis.

Sem. Carthami unciam unam semis.

Anisi,

Feniculi. ana. drachmas sex.

Fol. & folliculorum Senæ,

Epithymi. ana. unciam unam.

Caryophyllorum unciam semis.

Nucis Moschate drachmas tres.

Corticum rad. Heliebori nigri veri drachmas sex.

Decoquantur omnia simul lento igne, ad quartæ partis consumptionem: adde postea.

Sachari clarificati libras quinque

Rhabarbari electi in nodulo ligati drachmas sedecim.

Fiat Syrupus secundum artem.

Utebatur eo Montanus, Medicus Patavinus clarif-

simus, in affectibus Melancholicis, Lue Gallica, Pflora, Leprâ, Impetigine, Lichenibus, Cancro, Elephantia, & alijs.

Syrupus Laxativus Mûndereri.

R. Pulp. Tamarind. Zij.

Lujub.

Sebesten ana. n. 20.

Prunor. Damasç.

Coric. ping. ana. n. 10.

Hordci mundi m. B.

Polyp. querc. Zijß.

Sem. fenic. Zij.

Decoq. in aq. Rvj. ad casum

2. libr. calenti colat. in-

funde

sol. fen. Zij.

Agar. troch.

Rhab. el. an. Zijß.

Stent in calente infusione per noctem, leniter postea exprim. Col. Colat. adde

Manu. Calabr.

Mellis ros. solut. ana. Zvjij.

Sacchar. Fabar. lbj.

Coq. ad Syr. consist. &

aromat.

Cinam. Zij. Macis Zij.

Efficax & saluberrimum est remedium ad expurgandas primas vias ventris, præsertim si aliquot spiritus Vitrioli guttis, (ubi nulla fuerit de pectoris morbo suspitio) acetosum reddatur.

Syrupus de Rubo Ideo, August.

R. Succu baccarum Rubi Idæi diligenter transcolati libras tres,

Sachari albi libram unam sem.

Coque in Syrupum.

Febrium ætus mitigat, cordis defectiones arceat, lipothymias fugat, alium blandè astringit, ob id Diarrhœæ, & Dyfenterie biliosæ; alvi fluxionibus opituitur: Cordis insuper vires supra gemmas ac uniones tutatur & auget.

Syrupus Sachari Nobilis Deodati.

R. Vini Generos. lbij.

Sach. opt. lbj. f. Syrupus adde

sub finem ol. cinam. Zij.

Moschi

Ambr. ana. gr. vj.

Senibes frigidis ac debilibus maximè convenit, quibus & humidum radicale & calor nativus minuantur, nutrit enim, sanguinem generat, & partes principes spiritibus replet.

Syrupus Scolopendr. Melich.

Utilestimus est Syrupus è scolopendrio ad iterum ex obstructione epatis, & lienis ortum.

Z. Scolopendrij

Lingua Cervina

Endivia

Epatis

Epatica
Abſynthij
Cichorij an M.B.
Sem. Commun. major.
Flor. Borruginis
Bugloſſe an. M.j.
Capill. Veneris
Rad. feniculi
Petroſelini
Ruſci an. B. decoq. omnia in aqua pura cum
diligentia, & cum lb. ij. ſachariſſe
ſyrupus, inter coquendum aromati-
zandus cum
Folij
Lacca
Spica
Caſſia an. ʒ. ij. ligatis in peria.

Rarus quidem eſt huius ſyrupi uſus : ſed paratũs eum, ordine convenienti ſingula decoquet, primo videlicet loco radices, dein herbas, tandem ſemina & flores. Colatum addito ſaccharo in ſyrupum excoquetur, additisque aromatibus guſtu & odore gratior reddetur.

Syrupus Salvia Melich.

R. Succ. ſali. de pur. lbij.
ſach. lbij.
f. Syrupus.

Syrupus eſt cephalicus, paralyſi medetur, menſeſq; & urians movet.

Syr. ſcabioſ. A.
ſcelotyrb. A.

Syrupus Scolopendr. Fern. Auguſt.

R. Polyp. q.
Rad. bugl. utr.
Cort. rad. cap.
tamar. an. ʒ. ij.

Ceterach. miiij.
Lupuli.
Capillorum Veneris,
Cuſcutæ,
Meliſſophylli. ana. manipulos duos.

Coquantur in aque libris novem ad remanentiã librarum quinq; : colatura huic adde

Sachari albi libras quatuor.
Percoquantur in Syrupum.

Crãſſam terrenãque Melancholiam extenuat, mollit, fluxamque reddit : lienem obſtructione liberat, tumentemque ſolvit, Melancholiz, Quartanus, diuturniſq; febris apprimẽ utilis.

Syrupum hanc ex Fernelio huc tranſtulimus, ejus enim qui in veteri Diſpenſatorio continebatur uſus, ob ingratum ſaporem propemodum eviſuit, ac iſte non minoris efficaciz exiſtit.

Syrupus Antifcorbut.

R. Succ. Chamærub. Nory. lbij.
Nãſturt. aq.
becabung.
acetof.
coclear. an. lb.ß.

Sachari lbjß. f. Syrupus.

Adverſus Scorbutum nobiliſſimum & probatiſſimum remedium, Doſis ab Unc. j. ad Unc. ij. & Unc. iij. vel cum aq. Antifcorbutic. noſt. ſ. q.

Zingiberis,
Piperis nigris,

Longi. ana. drachmam unam ſemis.

Crãſſuſculẽ tundantur, ac in nodulo ligentur.

Affectibus cerebri frigidioribus & pituitioſioribus convenientior, ubi calore majore, incidentibus, ac tenuantibus magis utendum eſt. Cerebri, ac nervorum frigidis noxis remedio eſt, horum cauſam, præ tam ſcilicet crãſſam & viſcidam potenter diſſecans, digerens, ac tenuans. Paralyſi, Spãſmo Cynico, convulſioni, nec non Epilepiæ medicatur, deſtillatione frigidas conſumit & ſiccatur, facit etiam ad peſtus anuloſum à deſtillatione impendente, ac ventriculũ confortat.

Syrupus de ſempervivo ſimplex. Auguſt.

R. Succ. Sempervivi colati ac depurati libras tres.

Sachari albi libram unam ſemis.
Coque in Syrupum.

Febrim æſtus potenter extinguit, ac internitendijs auxiliatur, ob id lingue inflammationem ejusque ariditatem auferit.

Syrupus de ſempervivo Com- poſitus.

R. Foliorum Sempervivi recent.
libras duodecim.

Contundantur in pilã lapideã, aſperguantur iſſdem,

ſalis Ammoniaci mund. ʒx.

Stent in ſiciliper 3. dies, ſapinu agitentur, expreſſo ſucco adde ſach. lbvj f. Syrupus in ſicili.

Priore efficacior eſt faucium ac lingue ariditatem inflammationi & prunæ medetur.

Syrupus de Spina Cervina Auguſt.

R. Baccar. Spin. Cervin.

Contundantur ſucco coq. lento igne ad caſum 4. partiu adde huius

Colat. lbij.

Sachari ʒxvj.

Coquantur ſimul, donec Syrupi bene cocti conſiſtentiã acquirant, adiſcendendo in fine

Aniſi

Maſſiches. ana. drachmas tres.

Zingiberis,

Cinamomi,

Caryophilorum. ana. drachmam unam ſemis.

Fiat Syrupus.

Syrupus Domæſticuſ ſic dictuſ, quod familiariter eo uti poſſimus. Bilem, pituitam, & ſcroſos maxime humores purgat; unde ejus uſus præcipuiſ in Cachexia, Hydroke, ac Arthritide. Conſule de eo Reinertium Solenandum in Conſilijs.

Baccas ſemicontuſas quatuor diebus in ſicili vitreato macerari per ſe in loco calido permittito, & efficacior ſuccus reddetur. Cujus libras duas Sachari, vel Mellis libram unam ſemis decoquant ad Syrupi ſpiſſitudinem : demũ linteolo ratiore colato addunt Cinamomi, Zingiberis. ana. unciam ſemis, Caryophilorum drachmas duas, fiat Syrupus, Hunc Matthioluſ in Dioſcorid. præparat lib. i. cap. 112. de Rhamniſ.

Caveant Pharmacopei, ne pro Cerviſpinæ baccis, ſimilitudine forſan decepti, Alaterni baccas accipiant.

Thymi

Syrupus Rosatus Compositus Aug. sine Hellebor.

Rx. Myrab. omn. an. ℥ij.

Contusa fric. man. cum ol. amygd. dulc. Infund.
in lib. XV. infus. rosar. horis 24 adde

Polypod. ℥ij℔.

sem. carib. ℥ij℔.

sem. anis.

fenic. ana. ℥ij.

fol. fen.

Epithymi ana. ℥ij℔.

Caryoph. ℥ij℔.

Nuc. mosch. ℥ij.

Fiat rursus infusio horis viginti quatuor, quibus elapsi for-
tissima fiat expressio: & adde ad liquoris singulas libras duas,
Sacchari libram unam.

Fiat Syrupus.

Modestius quidem quam prior purgat, nihilomi-
nus tamen bilem urramque, ac pituitam educit, visce-
ribus robur addens. Atque hic Syrupus Compositio-
nem Syrupi de Rhabarbaro ingreditur.

Paratur & alius quidam Syrupus Rosatus, cum ad-
ditione Radicum Cichorii, & foliorum Fumarie, Sy-
rupus Rosatus laxativus cum Ambubeia dictus. Islic
habet.

Rx. Cichorii recentium & mundatarum libras duas.

Herb. Fumaria recent. manip. sex.

Infundantur horis duodecim in libris sex Muchari
perfecti, seu infusionis Rosarum laxativæ: postea co-
lentur & exprimantur. Colatura posthinc cum Sac-
chari libris tribus coquatur in Syrupum, cui ad justam
consistenciam ferè percocto, in panno rato lineo in-
mittantur, ac post perfectam coctionem in eo pendula
permaneat sequentia ut potè

Specierum Diatrixi Santal. drachma una.

Diathodon Abbatis drachma semis.

Fiat Syrupus ut artis est.

Vitamq; bilem ac serolos humores blandè evacuat,
salsos iidem ichores leniter educit, ac putres emen-
dat, unde adustum sanguinem corrigit, ac jecori ob-
strueto opitulatur. Icterus, ac Tertianas sanat, &
venarum mesaraicarum opilatione expedit, D. Ray-
mundo Minderero, Collegæ nostro quondam, præ
ceteris usu familiaris ac consuetus.

Syrupus Senelorum compos. Quercetani.

℞. Distilla aqua senelorum, tincturis & proprietatibus
propriis fructus jam impregnata, ut supra, lib. ij.
Succorum fructuum Alkekenji & limonium ana.
lib.℔.

Sem. Feniculi dulcis.

Saxifragia

Raphani

Bardana ana ℥ij.

Milij solis ℥ij.

Cinnamomi ℥ij℔.

Digerantur omnia in B. M. ferventi per biduum aut triduum,
diminuantur tandem, cum sacchari suff. q. decoquantur in
syropum. Dosis ab ℥ij. ad ℥ij. tam ad præservacionem,
& attritionem & expulsiõnem calculi plurimum valet.

Syrupi de succo alchymilla, de succo plantaginis & sanicula,
juxta supradictam methodum parati, curant omnia
ulcera interna, præcipua in renibus & vesica.

Deniq; Syrupi de succo mercurialis, & rad. bryonia, juxta
eundem modum, ut supra, concinnati, digesti, & per-
fectè depurati & decocti cum debita quantitate mellis
vel sacchari, purgant & mundificant matricem, mali-

Liber 1.

gnis tetrifq; inpuritatibus scatentem fluorique mulie-
bri profunt.

Syrupus Spleneticus Verebelij.

Rx. Succi pom. ℔ij.

Meliss. ℥ijij.

limon. ℥ij.

Spir. Viniol. ℥ij℔.

fol. fen. s. s. ℥ij.

Polyp. q. ℥ij.

Ell. bor. nigr. prepar. ℥ij℔.

Cort. capp.

tamar. an. ℥ij℔.

fol. citraria

ceterach. ana. mj.

flor. cord. ana pij.

sem. filicis

ocimi caryoph.

citri ana. ℥ij℔.

Croci Austr. ℥ij.

Cinam. ℥ij℔.

Macerentur in B. M. per biduum coq. col. express. adde Sach.
cand. ℔ij.

f. Syrupus.

cui sub finem inspergi crem. q. ℥ij.

In omnibus Melancholiæ speciebus singulari pro-
prietate salutaris existit, humores atrabilarios lieni &
venis mesaraicis impactos incidit, educit, vaporesque
eorum ad cerebrum delatos dispellit.

Syrupus de Stœchade simplex. August.

Rx. Flor. Stœchadis drachmas triginta, id est, uncias
tres & drachmas sex.

Thymi,

Calamim ha,

Origan. ana. drachmas decem.

Anisi drachmas septem.

Passularum enucleatarum uncias quatuor.

Aqua quantum satis, seu libras septem.

Decoquantur ad consumptionem librarum duarum: &
colatura adde

Mellis, aut sacchari libras quatuor.

Condiantur cum

Calami Aromatici,

Cinamomi,

Zingiberis, ana. drachmæ unâ semis.

Ligentur in modo, ac in syrupo suspendantur.

Ventriculum, cor, cerebrum, ac hepar obfirmat:
crebros humores incidit, tenacem lentamque pitui-
tam dividit, obstructions à viscidis humoribus obor-
tas referat: crudosque à frigore succos concoquit.

Syrupus Splenet. Melichij ex Sa vanor.

Rx. Scolop.

fruct. Tamar.

Rad. Ireos

Cort. capp. rad.

salicis

Epithymi ana q. s.

Mac. in aceti s. q. hor. 24.

Coq. ad easum 3. part. s. f. syrupus cum sach.

Dosis ℥ij.

Leni attenuando, doloribus, obstruccionibus & tumoribus
ejus summè utilis est.

Syrupus Stipticus Mynsichti.

Rx. Prun. sylvestr. mat. sic. ℔ij.

Rad. acori aq.

formet.

serpent.

cedo ar.

Cort. granat.

Cydon. sic. ana. ℥ B.

Gall. turcic.

res. rubr.

balauſt. an. ℥ ij.

sem. lapat. ac.

sanguin.

plantag. an. ℥ j B.

Cogn. I. n. in Vini alb. f. g. Col. B. ℥ iij.

Sachari albi f. ℥ iij. f. Syrupus, aromat.

Cinam.

Caryoph.

mac.

muc. mosch.

croci or.

zinz. alb.

Galang. min. an. ℥ j.

fl. papav. errat.

cunic. ana. ℥ B.

ligentur in pannorato & bulliant in syrupo l. a.

Syrupus de Symphyto, Fernelij.

Aug.

Bz. Radicum & Cymatum Symphyti majoris & minoris ana. manipulos tres.

Rosarum rubrarum,

Betonice,

Plantaginæ,

Pimpinellæ,

Polygoni,

Scabiosæ,

Tuſſilaginis ana. manipulos duos.

Extusis omnibus recentibus exprimatursuccum; coquantur, & expumetur ad libras tres, addendo

Sachari albi libras duas semis.

Fiat Syrupus.

Tabidorum & ulceratorum pulmonum saniem & pus blandè ac leniter sine sanguinis erupturi metu confirmat.

Syrupus Viol.

Renod.

℥℥. Florum violar. recent. ac mundatorum ℥b. ij. Macerentur horis octo in ℥b. v. aquæ tepidæ in vase vitro stridioris, & operculato: Postea colentur: Eidem aqua calfacta tantundem violarum horis adhuc octo maceretur, & percoletur, idque quinquies iteretur. Tum sumantur colatura clarificata, & sachari partes æquales, & fiat Syrupus perfecte coctus.

Syrupum natura sola nullum unquam confecit, sed ex arte mixtionem, coctionem, & consistentiam suam habet; Qui tamen ex solis violis, aqua, & saccharo conficitur, simplex dicitur ad discrimen magis compositi, qui præter hæc, semina citoniorum, malvarum, jugubas, sebesten, & aquam cucurbitæ recipit, cujus author primus Mesue perhibetur, sed nullibi, quod sciam, sic confectus reperitur. Simplex vero in omnibus Pharmacopolijs invenitur, sed non ubique, æque simplex paratus. Aliquando enim è violarum succo & saccharo tantum, aliquando ex illis bis, ter, vel etiam pluries quidem novas violas septies infundunt & macerant alij octies, & nonnulli novies; Sed Fernelius inutilem putat toties iteratam infusionem. Frustra,

inquit, syrupo violaceo conficiendo violarum inacerationes novies renovant, cum tertia aut quarta infusione nibilo inefficaciter sit futurus syrupus. Meliorem tamen exitum, qui ex pluribus infusionibus conficitur.

Nonnulli succum ex violis expressum, alij consistentiam syrupo coctione jam incrassato adijciunt, ut magis violaceus reddatur. Alij malunt ex puro violarum succo & saccharo albissimo parare; quidam saccharum coquant ad electuarij consistentiam, quod postea coquant in tyrupi crassitudinem supradicto violarum infuso, aut succo expresso.

Discrimen vero constituunt multi inter violarum violaceum; ut violatus dicatur syrupus ille, qui floribus mundatis conficitur; violaceus qui ex intergris, & non mundatis, hicque minus quidem violatus est, sed magis solutivus; Pars enim herbacea qualem habet emollientem perinde ac folia. Summi tantum sachari libras quatuor ad infusionis, aut facit libras quinque adijciunt, & coquant in syrupo, hoc Læteræ parari solet.

Syrupus violatus bilis acrimoniam frangit, calorem viscerum temperat, ventrem leniendo ac molliendo subdicat, & vitij thoracis confert. Præcipuo autem auxilij est pectoris, & lateris inflammationibus, & asperæ arteriæ scabritiei; & in febrium æstu, bilioſi acutis morbis, præcordiorum ardoribus, & siccis sedandæ commendatur.

Syrupus Florum Tunicæ.

August.

Fit, ut Syrupus Rosatus, simplex. & alij consistentiam Syrupi, qui ex trimâ florum infusione parâ consueverunt.

Adversus præcipuos cordis affectus tollens efficac, ejus tremorem ac Syncopas fugat, animi deliquijs opitulatur, ac pefilientis luis, febriumque contagiosarum noxas dilijcit.

Syrupus de Succo Veronica.

Bz. Succu Veronica d. purati libras tres.

Sachari albi libram unam semis.

Coquantur in Syrupum.

Renum calulos & arenulas expurgat, eosque perulentos mundificat, & sanat. Pulmonum præterea exulcerationibus eximie convenit, quorum sanum abstergit, ulcera glutinat, nec non sanguinis spuitionem prohibet; pefilientibus febribus quàm maxime salutatis.

Syrupus violatus viola. eus. Quereet.

I. MODVS.

Accipe flores violarum, suo tempore virentes, quibus foliatim studiosè examinatis, quicquid album virideque ipsis adfuerit, diligenter admodum secernendum, adeo ut nihil aliud præterquam, quod violaceum sit, relinquatur: neque hic in re pulchra & utili labor parcendum erit, collecta florum optime mundarum satis bona quantitate in mortario marmoreo, pistillo ligneo contundantur, veluti in conservarum preparatione ulu venire solet. Accipe horum florum ita confectum ℥. iij. sachari (instar sachari rosati perfecte ex arte cocti) ℥b. j. infunde sacharum illud ita coctum, & adhuc fervens in mortario, quo dicti flores continentur, & omnia probe invicem misce, acita in infusione sine

per 24. horas : dein modice calefacta per torcular exprimantur. Eruta habebis syrupum violatum violaceum.

II. MODVS.

Aut si voles ex floribus illis confusis, præloque supponitis, succum educes : *cujus accipe 3. ij. sachari albisimi 3. vj.* mixtis omnibus, & in concurbita vitrea positis, stent in Bal. Mar. ferventi per duas horas, usque dum sacharum optime solutum, & in consistentiam syrupi decoctum fuerit. Spumam, si quæ adsit, spatula separabis, & elegantem eximiumque habebis syrupum.

III. MODVS.

Vel accipe flor. optime, ut supra, mundatorum lbj. aquæ purialis, vel violarum lb. ij. maccrentur per 24. horas dein prælo exprimantur : expressioni adde eandem quantitatem, nempe lbj. eorum & florum recentium, & peridem temporis spatium denuo maccrentur, ac tandem exprimantur : reiteretur eadem operatio quater vel quinque, quo pluries, eo melius. Ultimæ expressioni ad lb. iij. aut quatuor circiter redactæ, addi possunt sachari lib. xij. & in ditis omnibus in vas vitreum aut stanneum finantur in B. M. calido usque ad justam syrupi decoctionem.

Hujus syrupi vim ac facultatem si reddere cupis præstantiorem & efficaciorē, adeo, ut clementer & benignè purget; aquæ communis vel aq. violarum loco infusio fiat cum duabus libris succi violarum, atque si eundem syrupum in minori quantitate præparare sit animus, de præscriptis dosibus tantum detrahes, quantum videbitur.

Entriplices illos modos, juxta quos non tantum violarum, sed omnes etiam omnium aliorum florum syrupos conficies; qui imprægnati sint ac tincti proprio suo sapore & odore, in quibus qualitatibus rerum omnium virtus ac essentia præcipua consistit.

Cum igitur circa infusiones versemur, inque pharmaciam maximas sit usus syrupi novem infusionum de rosis pallidis, qui Mucharum dicitur: non alienum erit ab instituto, si ejusdem unam, atque alteram formulam nostræ descriptionis hic addiderimus. Artis enim Spagyricæ beneficio syrupi in tantam virium amplitu-

dinem excrescunt, ut vulgares illos multis post se stadijs facile relinquant. Ad horum exemplar alios plures componere licebit; neque hæc ipsa in opere hoc nostro amplificando inter minimas recensenda erit reformatio.

Syrupus Violarum Compos. Aug.
ex Mel.

℞. Violarum uncias duas.

Sem. Cydoniorum

Malva ana unciam unam.

jubarum

Sebesten ana numero viginti.

Aqua cucurbitæ lib. sex, aut q. s.

Cucurbita porro debet destillari dum adhuc est tenera & antequam indurescere incipiat.

Norimb. 141.

Coquantur simul ad tertias

addendo

Sachari lib. unam semis.

Fiat syrupus secundum artem.

Prodest Pleuritidi & tussi à causa calida.

Syrupus violatus solutivus.

Fit ut syrupus rosatus solutivus, iteratis Violarum recent. infusionibus.

℞. Hujus infusionis lib. tres.

Sachari clarif. lib. duas.

Coquantur lento igne ad syrupi consistentiam.

Alij sachari loco mel

adjuvant.

Syrupus Xylocaract. Renodai.

℥. capiv. papav. alb. nr. xx.

siliquar. dulc. 3ij.

rad. Glycyrrh. ras. 3. ij.

Coquantur in aq. fontana lb. xij. Donec remaneant

lb. ij. Colentur & fortiter exprimantur.

adde penidior.

sach. cand.

rosar. an. lb. 3.

Coquantur ad mellis consistentiam.

f. syrupus.

FINIS LIBRI PRIMĪ

LIBER SECUNDUS DE SUCCIS MELLITIS ET QVÆ HIS SVNT AFFINIA.

Mel Anacardinum. Aug.

Re. Anacard. recens. ser. & in aq. coq. donec melligenem quandam in rubeo colore fuscam remittant, etiam aqua innatantem auferto ac reponito.

Memoriæ jacturam refarcit, labantes sensus refricat, oblivionem discutit, ac mentem exacuit: morbis cerebri frigidis & humidis conducit, nervorumque resolutioni opitulatur.

Fuchsius paulò aliter describit. Anacardia eaim scorum trita in aceto justæ quantitatis diebus septem perfundit, octavo die lento igne ad medietatem decoquit, & per linteolum colat. Fæcem remanentem siccet. In succo autem Mel justæ quantitatis ad spissitudinem decoquit.

Mel Anthosatum. Aug.

Re. Mellis Rosati simplicis libras tres.

Florum Rosæ marini recentium manipulos sex.

Stent in infusione, loco calido, horis viginti quatuor, deinde exprimantur, & fiat colatura, quæ decoquatur, ut artis est.

Colicos ac uterinos dolores mitigat, ob calorem benignum, viscera foverent, quibus etiam robur addit, Cerebri, Cordis & ventriculi vires augens, & crudam in intestinis, ac circum menteria pituitam concoquens, flatibus discutendis idoneum. Additur in Encmata, ubi Paræsis ex Colica nreuitur, nervosæ enim partes à noxis defendit.

Aliter sic paratur.

Re. Foliorum Rosæ marini libram unam.

Aquæ fontana libras sex.

Stent in infusione per horas duodecim, abhinc secunda & tertia vice, reassumpto novo Rosæ marino repetatur infusio, cujus colatura libris quinque adde Mellis optimi despumati libras quatuor.

Coquæ secundum artem.

Cum in compluribus locis florum Rosæ marini tantan non extet copia, quæ huic Mellis parando sufficiat, non minori efficacità herba ejusdem substituitur.

Rondeletius, Renodæus & alij libras tres Mellis accipiunt, ac in eo libram unam florum Rosæ marini infundunt, & in solatione solâ Mel Anthosatum parant.

Mel Emblicorum.

Re. Myrobalanorum Emblicorum numero quinquaginta.

Contundantur mediocriter, & decoquantur in libris tribus aqua ad consumptionem librarum duarum: residuo adde Mellis tantundem, & ad justam consistentiam percoque.

Cot, cerebrum, jecur, nec non ventriculū solidat, corporis odorem commendat, ac hilaritatem parit.

Mel hoc Emblicorum nihil aliud est, quàm Emblicorum decoctum ad consistentiam inspissatum, seu Mel, in quo Myrobalani Emblici conditi asservantur.

Hujus conditione multi Syrupi apud nos prostant solâ hac ratione parati: Utpotè Syrupus conservationis Enulæ, Pimpinellæ, Calami Aromatici, Nucis Moschatæ Lusitanicæ, Salvix bacciferæ, Zingiberis Indici, Scorzonæræ, Lactucæ Hispanicæ, & plerorumque conditorum.

Mel mercuriale.

℞. Succus mercurialis ℔. iij.

mellis optimi ℔. iij.

Misce, elixa, desuma, & fac veluti syrupum.

Mel non omnes eadem quantitate mensurant, alij plus succi, minus mellis adijciantes, alij contra plus mellis, minus succi, & multi par utriusq; pondus commiscantes.

Nos mes præpøllere judicamus, cum non ex folijs, aut floribus maceratis conditur, sed succo commixto, à quo satis efficax redditur, etiamsi ejus quantitas succum exuperet. Nonnunquam ex foliorum decocto tantum paratur, non tamen mihi satis probatur hic conficiendi modus.

Æque vero parari potest ex succo mercurialis maris & scæminæ; utraq; enim vires habet affines, & huic melli conficiendo convenientissimas.

Ad mercuriale marem refertur cynocrambe, seu brassyca canina, cujus tamè succo non solet hoc mel confici. Debet vero à medio vere ad finem æstatis parari: tunc enim & plantæ sunt succulentiores, & earum qualitas vegetior & efficacior.

Vix autem alijs usibus inseruit mel mercuriale, quam clysteribus parandis, ut eorum vis sit magis absterforia, & purgatoria.

Mel Mentha.

℞. Succus Mentha. ℔. ij.

Mellis tantundem

f. col. ad inst. conf.

Ventriculo frigido medetur ac pruriosos faucium tumoribus.

Mel passulatum.

℞. Passularum ex acinis purgatarum lib. iij.

Infunde xxij. horas in lib. vij. aqua calenti:

Deinde coquantur ad medietatem.

Colatura fortiter expressa denuo coquatur ad consistentiam mellis. Vel:

℞. Colatura pradiæ lib. iij.

mellis despumati lib. ij.

Misce, & coque ad crassitudinem syrupi.

Dnos parandi modos dedimus: unum, cum; alterum, sine melle. Sic enim interdū paratur, licet Matthæus de gradib. illius author primū descripserit absq; mellis interventu. Quocumq; ex istis modo conficiatur, admodum palato grātū est, vimq; bechicam habet: proinde eclegmatum quorundam apte compositionem ingreditur, ut eclegmatis de Pino apud Mesueum.

Hydromel Tartarissatum Horstij.

℞. Mellis ℔. j. Cris. & ℔. ss.

Aq. pluvialis ℔. vj.

Lento igne desumentur & bulliant ad 3. partū casum semper desumendo, idq; tantisper quo ad omne crudum incōsum superates, deinde per man. Hipp. colentur & ponantur in celam, post trium dierum fermentationem infunde.

flor. persic.

acac.

sumar.

sumar.

viol.

rosar. ana mj.

Ceterach. mjj.

Per 24. horas digerentur lento calore & adde

Mechoacan. alb.

Rhab.

Turbith. an. ʒijβ.

fol. fen. ʒj.

Polyp. q. ʒβ.

Sem. anisi

fenic.

Cal. aromat. an. ʒj

Digerentur per 12. horas, ebull. postea colentur.

S. Hydromel.

Nobilissimum remedium in obstructionibus tartaricis hypochondriacis, & Scorbuiticis affectibus, diurnisque alvi suppressionibus.

Mel rosatum, Latine: Rhodomeli, Græce: Galeniabin, Arabice.

℞ Rosarum rubear. in umbra parum siccatarum lib. ij. mellis boni, nimis nec recentis, nec veteris lib. vj.

Misce, & coque clementer, ac lento igne: in vase vitreo, vel fictili vitrato reconde: insola & serva. Et si volueris, percola, & sic serva.

Non est unus apud omnes mellis rosati parandi modus: & multi conficiendi modum à Melice, & Nic. Præposito datum aspernati, nunc igne solo, nunc insolatu, nunc utroque modo, nunc istorum nullo, sed, sola maceratione contenti parant. Quidam rosas integras & solum exungatas in mel coniiciunt, alij non nisi tritas. Sunt, qui succum tantum: alij & succum eductum, & simul alias rosas. Usitatio præparatio fit juxta modum à nobis traditum, quo rosæ aliquantum siccatae in melle macerantur, dein parum elixantur; postea soli exponuntur, & tertio quoque die moventur, ut undiquaque incalescant. Dum hoc modo paratum, non colatur, mel rosatum soliatum vocatur. Sic calfactum linteo percoletur, ut fere fit, saltem anteusum, mel rosatum colatum nominant, & maxime, quod ex tritis rosis & melle fit. Quod ex duabus partibus succi rosarum exungatarum, & una mellis simul coctis ad quartæ partis absorptionem paratur, amota sedulo inter coquendum spuma, id mel medicatum Rhodostadium, seu mel rosatum colatum dicitur, omni aliquo liquidius.

Mel rosatum fluxiones calidos cohibet, stomacho benefacit, deterget, & roborat tam sumptum, quam adhibitum.

Mel rosatum Mesux. Aug.

℞. Rosarum rubearum nondum penitus apertarum lib. duas.

Mellis optimi lib. sex.

Coquantur lento igne secundum artem.

Hoc vulgus plerumque experit ad rucedinem, aspectu arterie, columellæ, faucium & gutturis noxas.

Mel Rosatum Citratum. Aug.

℞. Mellis Rosati simpl. ad perfectionem cocti libras duas.

Huic, dum adhuc à coctura ferret, infunde

Cor. Citri recentium & extimorum libram unam.

Stent in infusione per mensem, postea Mel transcoletur, ut reponatur.

Frigidis ventriculi, & cordis affectibus eximie succurrit; abstergit, tenuat, concoquit: corruptionem

Liber II.

humorum, eorundemque putredinem arceat, ideoque fœtentem animam corrigit. Requiritur potissimum ad compositionem Oxymellis Helleborati à Iuliano descripti, & à Gesnero magnis encomijs celebrati.

Mel Rosatum Nicolai.

Augst.

℞. Succi rosarum recentium lib. unam.

Mellis despumati lib. decem.

Coquantur & ubi fervere ceperint adde

Rosarum viridium forficibus incisarum lib. quatuor.

Coquantur ad succi consumptionem, continue movendo, postea in vas aliquod fictile transfunde.

Mel cum tribus aqua libris mediocriter despumetur, deinde ubi servuerit supra ignem aut extra misce rosas & succum. Insola dies quinquaginta, tum percoque ad succi consumptionem, cola & percoque instar syrupi.

A demum modum fit mel Violatum.

Ventriculum roborat, deterget, viscidumque succos expurgat, & coctionem temperato calore juvat, oris phlegmonem, pingivaram, & tonsillarum sedat.

Mel violatum Renod.

℞. Flor. violarum recentium lib. j.

mellis optimi, mediae arati lib. ij.

Misce, & reconde in vase vitreo, aut fictili & vitrato, ori arguisti. Insola, serva, & usus tempore percola.

Ad huius mellis præparationem, nonnulli violas terunt, alij integras, quod parvulæ sint admodum, mellis calidiu culo, olla figulina, vitrata excepto, permiscunt: Tum quindecim dies ollam soli, & optime quidem, exponunt, alternis diebus rudicula mixturam agitando: deinde reponunt, & utendi tempore parum aquæ permiscunt, parum elixant, probe percolant; sicque violatū mel tunc habent optimum, alij alio modo. Verum Mesuei testimonio recte parari potest, ut rosatum. Debent autem violæ assumi parum perficcate, vel saltem omni acquisititia humiditate exhanstæ: Mel vero nec recens nimis, nec nimis antiquatum.

Mel violatum commendatur ad affectus thoracis, ad leniendum, abstergendum, refrigerandum, roborandum: ob id utiliter & clysteribus multis & gargaris mixtis permiscetur, & ulceribus detergendis adhibetur.

Mel violatum.

Fit, ut Mel rosatum simplex. Aug.

Refrigerat, lenit, & humectat, alvumque emollit: inditur potissimum Enematibus, ubi bilis & caloris acrimonia levanda, aut obtundenda est.

Mel Rosatum & violarum solutivum f. ut Syrupi laxativi Ros. & Violar.

De Hydromel ex Quercetano.

Principem locum huius tractatus dabimus vinoso hydromeliti, quandoquidem potionis genus sit suavissimum, æque alimentarium, ac medicamentosum, iis affectibus maxime peculiare, quibus vinum damnosum est & nocuum, ut sunt paralytes, arthritides, &c.

Hydromel vinosum.

℞. Mellis albi Narbonensis optimi & granulati partem unam, aqua pluvia partes quinque, ponantur in cacabum æneum stanno incrustatum, his liquoribus

D 3

reci.

recipiendis satis capax, mel & aquam simul confunde, hæc tamen plus, quam tepida & calidiuscula esse debet, dum melli fociatur, fiat horum coctio, sed blando calore procurata, id est, quam minimum limes fervescere, atque interim spumam cochleari solido vel perforato diligenter auferes, ipsumque decoctum ad unius tertie consumptionem consumi permittes, ad quartæ coctionis notam tibi erit, si ovum recens injectum non demergatur, sed supernatet. Totum artificium in coctionis modo consistit, proinde industrium te & accuratum esse oportet, ne in illius defectu aut excessu pecces. In mellis bonitate etiam attendere debes. Si enim primæ notæ fuerit, minorem exposcit coctionem, si ab illa recedat, majorcm. Porro materiam perfectæ coctam adhuc mediocriter calentem per duplicatum pannum transmines, vel per Hippocratis manicam, sed amplam & huic ministerio tantum dicarâ, ut ita exquisitius crassior fæx seccetur. Tum transfundes in doliola vinum malvaticum olim recipientia, vel in alia, quæ ex vase, quod vinum album idque generosissimum continuit, fabricata fuerint. Expones deinde diebus canicularibus ad Solis radios, vel potius in hypocaustum calidum transferes, vel etiam supra furnum collocabis, in quo quotidie panificia coquuntur. Relinques illic mensem vel sex hebdomadas in fermentationis & defæcationis gratiam. Tandem vascula in cellam traduces. Usus erit non ante trimestre: interea temporis hydromel vinosum penitus fit, simileque redditur vino malvatico à Creta asportato, atque hic modus vulgaris est.

Qui enim tartari cincturam elicere norunt, illiusque tantum in singula doliola addunt, quantum potest capere putamen ovi, & qui artem tenent fermentum adjungendi ipsi hydromeli, ut augeatur & producat ur ebullitio, portionem multo præstantiorem efficiunt, quæ nihil mellis saporis gustui representat, nunquam acescit, & quæ diutissime integra servatur, imo hydromel ita paratum in dies melius redditur, & quo antiluius, eo generosius evadit.

Huiusmodi hydromel, quemadmodum nuper descripsi, utile est provectæ jam ætatis hominibus, pituitosis, asthmaticis, paralyticis, epilepticis, podagricis, calculosis & similibus, quibus vini usus interdicitur.

Ex commenorato malvatico vino nostro artificiali extrahitur præstantissima aqua vite, vino longè accommodatior ad eliciendas rerum essentias. Idem etiam hydromel vinosum non destillatum optimum organum ad plurimorum medicamentorum extracta conficienda. Ex illo quoque acetum componitur validum ac vegetum, quod vino os acetum non cedit, ad diversa remedia, & diversis oxymelitis compositionibus æque conveniens ac acetum vulgare.

Hydromel simplex officinarum.

Hydromel simplex, quo communiter pharmaceuti utuntur, ita fit.

℞. Mellis optimi lb. j.

Aque lb. viij.

Fiat commistorum coctio ad perfectam mellis despumationem. Tot hydromelitis species preparari possunt, quæ vel morbificum humorem excernunt, vel excretioni idoneum reddunt, quod oxymelitis, eademque etiam medicamenta recipere poterunt, prout agendorum scopi dicantur & insinuantur.

Hydromel cum succo cerasorum ad sitim sedandum.

℞. Aqua fontane lb. xj.

Mellis albi lb. j.

Coquantur simul, donec expurgata sint, hoc est, mel amplius spumam non emittat: Adijce.

Succi cerasorum acidulorum lb. j.

Rursus bulliant parum, spumam auferendo, quam fieri potest accuratissime, tum hydromel è cerasis habebis saporis jucundissimi. Eodem plane modo conficies è succo citri aliisque succis acidis & gratis, ut inde fiant portiones dulcicaciæ, suavissimæ, & ad omnes febres oxylicharo potiores & aptiores.

Melicratum vinosum cum multis aromatibus paratum mihi ab illustrissimo Principe

Friderico piæ memoriæ electore Palatino communicatum.

tum.

℞. Mellis optimi & albisimi partem unam vel lb. 10.

Aque pluvialis haberi queat, aut fluvialis partes sex vel lb. 60.

Imponito in cacabum respondentem copie hydromelitis, quam componendam suscepisti: utrumque simul confundito, coquito, & crassiorem faciem despumando detrahit, deinde herbas, quæ sequuntur, reficatas imponito, sacculoque claudito, reticles.

Salvia

Artemisia

Hyssopi

Origani

Hormini

Betonica ana mj.

Præterea alio nodulo recipito.

Baccarum lauri crassiuscule conquassatarum lb. j.

Flor. Lupuli m. iij.

Hordei integri p. iiij.

Omnia simul bulliant, & à spuma expurgentur ad partem tertiam consumptionem, ica ut liquor ovum recens immixtum in superficie sine demersione contineat, ut jam ante demonstravimus: fiat omnium exquisita per pannum trajectio. Colatura recondatur uno aut pluribus doliolis, prout quantitas liquoris postulat. Vasa autem vinum album generosum ante adfervarint, quæ etiam firmissime ligneis circulis coagmentata sint, ne disiliant aut disrumpantur spiritum agitatorem effervescentiâ. Elapsis tribus aut quatuor diebus à fervore per vasorum latiuscula & superna officina nodulum suspendito, cujus hæc est materia.

℞. Cinnamomi

Caryophyllorum

Galange

Piperis

Granorum paradisi ana ʒß.

Aliquot dies servescendo & fermentando liquori concedito: Tandem singula vasa ad eorum capacitatem replebis eodem liquore, quem quibusdam lagenis servatum oportuit, & arcte obturabis apposito operculo, sed memineris aromaticum nodulum relinquendum esse. Post tres menses liquorem habebis plane vinosum, linguam jucundissime afficientem & oblectantem, nec minus utilem maxime hyemalibus frigidibus, si mane jejuno ventre quotidie ad duas aures tres uncias allumatur. Mirifice enim spiritus exhaustos reparat, obtusiores sensus illustrat & acuit, oculos imbecilliores corroborat, hebetiores juvat, auditus gravitatem & difficultatem sanat, omnibus principibus partibus robur & firmitatem addit, cordi scilicet, cerebro, quin etiam ventriculo maxime languenti & debilitato. Et, ut uno verbo dicam, est languide senectutis refocillatio, levamen, calorisque

refectio.

restauratio: denique ad contracturas, paralyfes & similes affectus frigidos, quibus senectus obnoxia est, salutare præsidium iudicatur.

Hydromel Aromaticum paralyticum. Myl.

℞. Aqua pluvialis lbjij.
Mellis electi lbj.

Fiat despumando decoctio ad medietatis consumptionem, cui adde

Cinnamomi ℥ss.
Zingiberis ℥j.
Cardamomi } ana ℥j.
Trium piperum }
Galange }

Macerata decoquantur, postea sileantur, ut artis est.

Hydromel Muscovitarum Olearij ex rub. ceras.
aut rub. idco.

Fructus v. q. rubi idæi maturi, infunduntur in aqua pura fontana per triduum aut quatrimum, usque dum saporem & calorem fructus aqua acquirat. Aqua hæc tincta colatur, eique admiscetur mel ad libras quatuor aque mellis lbj. & postea additur frustulum panis oblitum fermento aut fœcibus vini vel cerevisiæ ut recto postea vase fieri possit fermentatio per octiduum in loco calido. Facta fermentatione hydromel reponitur in locum frigidum. Multi addunt aromata, multi quoque malunt sum: remelin favis: dhuc existens.

Hydromel vinosum Deodati.

℞. Mell. opt. lbx.

Aq. pluvial. lb. lx.

Lento igni in amplo abeno despumetur, deinde adde in nodulo

Salvia.
Artemis.
Hyssopi
Hortini exicc.
origani
beton. ana. mj.
bacc. lauri. lbss.
fl. lupul. miiij.

Bulliant ad 3. partes casum, semper despumando, idq. tantisper, quo ad ovum crudum injectum supernatet, colata excipiat in dolo vino & olla impomantur, post 3. diem ebull. adde in nodulo.

Cinam.
garyoph.
galang.
piper. an. ℥j.

Absoluta fermentatione dolum impleatur liquore eodem seorsim servato relicto in eum ultimo nodulo.

Post 2. menses habebit mellicratum Vinosum, linguam jucundo sapore feriens, exhaustos rita spiritus mirifice reparans, obustiores senio sensus illustrans habet.

Hydromel Tartarifatum purgans Deodati.

℞. Roris majali rectific. lb. 40.

Bulliant lento igne, ad consumptionem 10. librarum, adde.

fol. sen. cl. ℥iij.
Herb. mercur.
sumar.
meliss.
pariet.
flor. borrag. ana. m. ij.
seu. fenice.
anis.
ebuli. triti
carthami ana ℥j.
flor. genist.
violar. ana. mj.

Coq. exprim. col. adde Mellis opt. Mensur. 4.

Coq. clarif. clarificationi adde ℥iij. diuretics fixi & ad con-

sist. coq. Tepefacta vase quærno excipe, adde perum fermenti & in sacro infund. mentib. ros. mar. visci q. fl. ros. rubr. bugl. bor. cin. caryoph. croci ana. q. s. facta fermentatione reponatur ad usum. Dosis manè haustus cum aliquot guttulis spir. Tarr.

Hydromel vinosum simplex.

℞. Mellis optimi lb. xij.

aqua pluvia vel fluvialis lb. lx.

Coque simul, donec ovum crudum injectum innatet.

Tunc amove, in sola, & serva.

Si cui hæc describendi & parandi forma displicuerit, liberum sit illi aquam decoquere ad tertie partis consumptionem, aut paulo plus, spumam accurate inter coquendum abijciendo. Sic enim aqua portione magis dissipabili valescente, quod remanebit, consistentiam habebit syrupo liquidiori affinem, saporem gustui suavem, coctionem conservationi idoneam.

Hydromel vinosum D. Bechtholdi Rivij.

℞. Mell. opt. partes m. j.

aq. pluvial. in diebus canicular. collecta partes iij. bulliant simul ad tertie partis consumptionem, desumentur, colentur bus calide, colatura ponatur in dolo vinario ad solem.

Ex melle autem medicamenta multa basim & appellationem mutuantur, ut mulsæ, hydromel tam aquosum, quam vinosum, oxymel, aliaque multa inella medicamenta ex plantarum succis, ut Rhodomeli, seu melrosati, violatum, mercuriale, passulatum, ambrosiatum, anacardintum.

Mulsæ constat tinguam aqua & melle, diversa proportionem inter se mistis. Dilutissima vero quædam mulsæ dicitur, quæ ex plurima aqua, & paucò melle paratur. Fit enim mulsæ, inquit Oribasius c. 14. l. 5. collect. cum multum aquæ mellis admiscemus, ieiunde coquimus tantisper quoad spumare desinat. Tunc enim spumam tollere oportet, pituitolis tamen mellis quantitas, tum ad humoris peccantis alterationem, tum ad saporis gratiam, conveniens est.

Fallitur Oribasius, qui mulsam putat fieri debere ex vino & melle: Melicratum vero ex melle & aqua. Nihil enim est inter utrumque discriminis, ex Galeno parti. 12. & 13. lib. 3. de vict. accur. Mesueo tamen Melicratum est Oinomel, cuius duas exhibet descriptiones: priorem, quæ fit ex vino & melle: alteram, cui præter hæc duo adjiciuntur aromata quædam, ut caryophylli, cinnamomum, spica aromatica, macis, & similia: & à nonnullis, eodem referente & consentiente, Conditum nominatur.

Illud autem potionis genus, quod ex melle & vino paratur, vocatur Oinomel, quod aliquando fit ex duabus partibus vini veteris & una mellis; aliquando ex partibus quinque, aut sex multi, & una mellis: & ubi deferbit, in dolia diffunditur, teste Oribasio c. 25. l. 5. collect.

Hydromel simplex ac vulgare eodem modo paratur, ut Melicratum, adeo, ut nomine tantum, non re inter se dissideant. Placet tamè Galeno c. 12. l. 4. de sanit. tuend. ut mulsæ ex aqua pluvia potius paretur, cum hydromel sæpius ex fluviali, & aliquando fontana.

Apomeli vero non multum dissimili modo paratur. Fit enim ex aqua non pluvia tantum, sed qualibet, inquit Galenus modo pura, & melle à favis expresso, tam diu simul coctis, quoad spuma amplius non exurgat: Quæ cum primum emergit, eximenda: Sic enim acrimonia deponitur. Ab antiquioribus vocatur syrupus de favis mellis.

Alia apomelitis præstantioris datur descriptio à Phylagrio hoc modo: Favi optimo melle pleni manibus foriter exprimentur, portioque una mellis expressi in quatuor

partes aqua purissima miscitur, simulque favi in aquam immersi lavantur, ut quicquid mellis inest in eam deponant. Tum aqua colatur: dein igne luculento coquitur, & probe despumatur. Postea ab igne removetur, & cum refrigeris, quicquid fuit, abigitur. Tum denuo coquitur & despumatur, idque ter repetitur. Tandem frigesactum, & ab excrementis repurgatum hoc Apomeli, in vas fictile aut ligneum inijcitur.

Aquosum autem hydromel vix unquam in officinis servatur, sed re exigente citissime paratur. Vinosum vero saepe Medicorum consilio conficitur, & in mul-
torum civium ædibus, tanquam nectar quoddam malvatico vino generosius asservatur. Potenter enim frigido humores coquit, expectoratum movet, sto-
machum roborat, cruditatem impedit, coctionem juvat, appetentiam excitat, flatus discutit, colicos do-
lores mitigat, urinam movet, & frigidis naturis mirum in modum convenit.

Solent Angli vinosum quoddam hydromel magis compositum parare, Meteglin, & Metegla, illis dictum, quod minorem mellis quantitatem recipit, sed aroma-
ta multa & fermentum admittit. Sic vero solet parari.

℞. Mellis optimi lib. x. aquae limpidissimae lib. lx. bulliant simul ad tertiae partis consumptionem, spumam innatantem abijciendo. Colatura refrigerata in dolium, aut aliud vas idoneum immittatur, cui suspendantur unciae tres fermenti nodulo inclu-
si: Addantur cinnamomi, granorum paradijs, piperis, & an-
beris, caryophyllorum crassius contusorum an. ℥. j. Reponitur vas dies quadraginta in loco soli exposito, vigentibus calisqua-
loribus; deinde recondatur in cella vinaria ad usus.

Genus hoc potionis suavissimum est, quod bienni-
um saepe servatur, & saporem ac virtutem vini malva-
tici æmuletur.

Oxymel Purgans Melanch. Myl.

℞. Thymi
calaminth.
Agar. ci
bugloss.
liquirit. ana ℥j.
Polypod. ℥ij.
Camædr.
Camæpit.
Stachados
Spin. alb. ana ℥v.
Passul. lb. b.
Aceti
Succi bugloss. ana lb. iij. b.
Aq. lb. i. coq. colat. adde mellis lb. iij. f. Oxym.
inter coquendum adde Epithymi ℥j.
Ellebori nigri q. v.

Oxymel Purgans. Mylij.

℞. Nicot. ℥j. b.
Rad. Irid. ℥j.
polypod. ℥vj.
Spic. nard.
hyssop.
thymi
epithymi
menth. an. mj.
Sem. anisi
fœnic.
Card. ben. ana ℥ij.
fl. tussil.
Bugl. ana pj.
sol. fen. ℥ij.
Agar. troch. ℥j.
Nus. m.

caryoph.
Cinam. ana ℥ij.
Aceti passul.
Sambuc. ana lb. ij.
mellis lb. iij. f. Oxymel Vel
℞. Rad. licos. ℥j. b.
vincetoxici. ℥j.

Taraxaci
Valeriana
Mæchoaca
Rubia Tinctor.
Polypodij
Cort. Fraxini
Tamarijsci
Ebuli
Raf. ligni Rhodij.
Eboris
Herb. Eupatorii
Fumaria
Hepatica
Ceterach
ana ℥j.
ana ℥j.
ana ℥j.
ana ℥j.
ana m. j.

Senn. Cuscuta
Melorum
Alectoræ
Carthami
Ebuli
Halitacabi
Fœniculi
Anisi
Flor. genista
Ebuli
Sambuci
Centaur. min.
ana ℥ij.
ana ℥v.
ana ℥ij.
ana p. ij.

Floy. Cicborij
Spic. nardi
Troch. de Rhabarb. ℥x.
Troch. de Carpar. ℥b.
Agarici troch. ℥vj.
Aceti Sambucini
Scyllitici
Aqua flor. Ebuli lb. j. b.
Fiat omnium decoctio, colatura adde
Syrup. Rosar. solut.
Flor. persica
Mellis Narbonensis ℥x.
Coquito rursus despumando, adde
Elatery ℥ij.
Scammoneæ ℥b.
Fiat Oxymel coctum ad consentientiam.

Oxymel purgans Melan- choliæ.

℞. Hyssopi
Pulegij
Marrubii
Ruta
Thymi
Diamni Cret.
Carduibened.
Spicae celticae
Cort. Sambuci
Calami mont. p. ij.
Sem. Anisi
Oxyymi
Anethi
Vrtica Rom.
ana m. j.
ana m. j.
ana ℥ij.

Rad. Angelica }
 Althea } ana ʒj.
 Asari }
 Scylla }
 Aristol. longa }
 Turbith }
 Iridii mstrata }
 Cofsi } an. ʒj.
 Polypodij }
 Ellebori nigri } an. ʒij.
 Esula }
 Cort. Ellebori } an. ʒijβ.
 Agarici }
 Aceti q. f. }
 Mellis } an. q. f.
 Sachari }

Fiat lege artis Oxymel purgans egregium. Dosis ʒj. ad ʒ. vj.

Vcl: ʒ. Rosar. rubr. }
 Mentha crispa } ana. p. β.
 Carduibenedicti }
 Calamentibi }
 Pulegij } an. p. β.
 Thymi }
 Sem. Anisi }
 Anethi } ana ʒβ.
 Ozymi }
 Vrtica Rom. }

Rad. Angelica }
 Fœniculi } ana ʒij.
 Althea }
 Scylla }
 Iridii }
 Turbith }
 Ellebori veri }

Esula prepar. } an. ʒi.

Rad. Asari ʒβ.
 Galange }
 Cinnamomi } ana ʒβ.
 Cala. arom. }
 Aceti q. p. est }
 Mellis } ana q. f.
 Sachari }

Fiat Syrupus aromatizandus cum

Croc. }
 Macis } ana ʒj.
 Cinnamomi }
 Zingiberis }

Fiat quod dictum est.

Oxymel laxativum Prævotij.

R. Mercurialis spic. seu samini. mʒ.
 Absynth. mʒ.
 Mellis lbj.
 Aq. font. lbij.

Bulliant ad consist. mellis lento igne, adde

Hyssopi
 Polyana mʒ.
 Aceti opt. lbβ.

Coq ad consist. oxym. Dosis ʒij. ad ʒvj.

Oxymel vacuus Melancholiam.

ʒ. Calamint. }
 Thymi } ana ʒj.
 Bugloss. utriusq. }
 Agarici }
 Glycyrrhizæ }
 Polypodij ʒij.

Chamadryos }
 Chamaptyos } an. ʒv.
 Stachados }
 Spina alba }
 Passular. lb. β.
 Aceti albi } an. lb. ij. β.
 Succ. buglossi }
 Aqua lb. ij.

Fiat decoctio ad dimidias, colature adde
 Mellis lbij. Epirhymi ʒj.

Ellebori nigri Aur.

Nodulo ligata mersaque sape confricentur.

Oxymel purgatorium.

ʒ. Nucotiana ʒjβ.

Rad. Iridii ʒj.

Polypodij ʒvj.
 Spicenardi }
 Hyssopi } an. m. j.
 Thymi }
 Epirhymi }
 Mentha }

Sem. Anisi }
 Fœniculi } an. ʒij.
 Carduibened. }

Flor. Tusilaginii } an. p. j.
 Buglossa }

Flor. sena ʒij.
 Agarici trochisc. ʒj.
 Nucis Moschat. }
 Caryophyllorum } ana ʒij.
 Cinnamomi }

Aceti passulati } an. lb. ij.
 Aceti Sambucini }
 Mellis Narbonensis lb. j. β.

Fiat lege artis oxymel.

Oxymel ad Humores serofos evacuandos.

ʒ. Rad. Irid. Vulgar. ʒjβ.

Vincetoxici ʒij.

Taraxaci }
 Valeriana } ana ʒj.
 Mechoa }

Rub. Tinctorum

Polypodij

Cort. Fraxini }
 Tamarisci. Ebuli } ana ʒvj.

Raf. Ligni Rhodij } ana ʒβ.
 Eboris in nodulo }

Herb. Eupator. Mesua }
 Fumaria } ana M. j.
 Hepatica }

Ceterach

Sem. Cuscuta }
 Melonum } ana ʒij.

Acetosa

Carrhami }
 Ebuli } ana ʒv.

Halicacabi }

Fœniculi } ana ʒij.

Anisi }

Flor. Genista }
 Ebuli } ana pʒ.

Sambuci }

Centaur. minor. }

Flor. Cichorij } ana pʒ.

Spina Nardi }

Trochiscor. de Rhubarb. ʒx.

Trochiscor. de Capparibus ʒβ.

Agarici

Agarici Trochisci in Nodulo ℥vj.
 Aceti Sambucini } ana lbj.
 Aceti scyllitici }
 Aqu flor. Ebulli lbj. β.

Macerata coquantur ad unius tertia consumptionem, in Colatura clarificata adde

Syr. Ros. solut. } ana ℥iij.
 Flor. Persica arboris }
 Mellu Narbonensis despum ℥x.

Fiat decoctio & despumario, addendo sub finem decoctionis.

Elaterij ℥ij.

Scammonia ℥β.

Fiat Oxymel. Dosis cochlearia ij. ad iij.

Oxymel ad Hydropem & alios morbos, Diuretico opus habentibus.

℥. Rad. Taraxaci }
 Valeriana }
 Vincetoxici } ana ℥ij.
 Rubia Tinctor. }
 Asari }

Eringij }
 Feniculi }
 Petroselinij }
 Ononidis }
 Rosarum }
 Cort. Fraxini } ana ℥x.
 Capparum }
 Tamarisci }

Sem. Raphani }
 Bardana }
 Anisi }
 Coriandri }
 Feniculi dulc. } ana ℥β.
 Petroselinij }
 Asparagi }
 Cinnam. electi }
 Cassia lignea }

Flor. Hyperici }
 Genista } ana p.ij.
 Sambuci }

Missa coquantur cum
 Aqua lb. vi. vel viij.

Vini albi lb. ij.
 Mellu Narbonensis provinciale aut Hispanici lb. ij.

Decoctio fiat ad medietatem, postea per Manicam trahantur ad meliorem clarificationem, sic Oxymel paratum erit cuius Dosis ℥ij.

Vel ℥. Rad. Raphani ℥ij.

Feniculi }
 Petrosel. }
 Genista } ana ℥ij.
 Apij }
 Asari }
 Levistici }

Sem. Feniculi }
 Petroselinij } ana ℥ij.
 Asparagi }

Rusci }
 Coriandri prapar. } ana ℥β.
 Cumini }

Mellu despumati ℥xv.
 Aceti } ana lb. ij.
 Aqua }

Coquantur secundum artem.

Oxymel pectorale. Milij.

℥. Rad. Enula campana }
 Tusilaginis } ana ℥jβ.
 Iridis florent. }

Flor. capillor. Ven. }
 Polytichij } an. m. j.
 Scabiosa }

Hyssopi }
 Dactylorum } an. p. vj.
 Iujubarum }

Sem. Carduibened. }
 Vrtice } an. ℥j.
 Bombacis }

Flor. Violarum }
 Tusilaginis } an. p. ij.
 Buglossa }

Nymphaea }
 Papav. Rheadis }
 Oxymelitis passul. } an. lb. j. β.
 Oxymelitis Buglossati }

Aquat. scabiosa }
 Carduibened. } an. lb. j.

Fiat decoctio ad unius tertia consumptionem, et tandem transcolentur per manicam Hippocratis, & aromatiizentur pauco cinnamomo. Dosis ℥ij. ad ℥iiij.

Oxymel Diureticum. Milij.

℥. Mellu Hispanici lbij. Aqua q. sufficit.

Aceti generosi q. par erit.

Rad. Taraxaci }
 Valeriana }
 Vincetoxici } ana ℥ij.
 Rubia Tinctor. }
 Asari }

Eringij }
 Feniculi }
 Petroselinij }
 Ononidis }

Raf. cort. frax. }
 Capparum } ana ℥x.
 Tamarisci }

Sem. Raphani }
 Bardana }
 Anisi }
 Coriandri }

Feniculi dul. } ana ℥β.
 Petroselinij }
 Asparagi }
 Cinnamomi }

Cassia lignea }
 Flor. Hyperici }
 Genista }

Sambuci }
 Fiat quod dictum. Dosis ℥ij.

Oxymel Diureticum.

℥. Mellu despumati ℥xv.

Aceti } ana lb. ij.

Aqua }

Rad. Raphani ℥j. }
 Feniculi }
 Apij } ana ℥ij.
 Petroselinij }

Genista }
 Asari } ana ℥ij.
 Levistici }

Sem. Feniculi }
 Petroselinij } ana ℥ij.
 Asparagi }

Rusci }

Coriandri præpar. 3 ana 3ß.
Cumini

Fiat secundum artem Oxymel.

Oxymel simplex Renodæi.

Que descriptio eadem est, cum ea, quam tradit Melice, *part. 3. disp. 6.* cui assentitur Serapio *tract. 7. de acid.* qui alicubi oxymel parat ex æquis partibus mellis & aceti: verum hoc nimis est acetatum.

Inter utrumque medium est, quod ex parte una & dimidia aceti ad duas mellis optimi fit, quod scilicet præter reliquas bonitatis notas, non multum aggerit spumæ: nam mel omne, quod multum spumescit, debet diutius concoqui & despumari; Sicque major illius portio coquendo dissipatur. Tandiu autem coqui debet, donec spuma amplius non effeatur.

Augetur ergo vel minuitur aceti quantitas secundum voluntatem utentis, cui magis convenit, inquit Serapio, si ab eo magis expectatur, & ita debet fieri secundum omnem dispositionem, ait Avicenna *tract. 6. sect. 1. lib. 5.* Quod tamen in officinis servatur, secundum Melici descriptionem parari solet, sed ufuscum tempore, magis aut acetatum, aut multum redditur, prout rei exigentia demonstrat.

Oxymel crassos & viscidos humores incidit, attenuat, & ad expurgationem apparat, & promiscue calidis assecibus & frigidis confert, atque ad ea omnia valet, quæ *supra* diximus.

Oxymel scilliticum.

℞. Mellis despumati lb. iij.
aceti scillitici lb. ij.

Coquantur simul in vase sigillato ad consistentiam syrupi liquidioris.

Marcellus Medicus alio modo parat, aquam superaddendo: Accipit enim scilla lb. j. aque fontana lb. iij. ß. exquit ad libram unam & mediam: Sic diem integrum relinquit in ollarive obturata; dein exprimit: Expressionis admixcet aceti tantundem, mellis expumati lb. iij. Rursus levius concoquit ad consistentiam syrupi.

Manardus quoque & Bern. Deslennius putant, non posse fieri sine aqua, quorum opinio quamdam assentitur, aquæ duplum ad acetum miscentes, ut in simplici, verum ea non opus est, inquit Sylvius, cum mel non nisi aqua despumatum & coctum fumatur, & acetum legitime cum scilla præparatum. Sic vero fit acetum illud scillites.

Segmentorum scilla filo tractorum, & in umbra siccatiorum libra una sumitur; In aceti vini albi libris octo maceratur mixtura caloribus æstivis per quadraginta dies in vase vel vitro, vel scilla & viscatore angustis in colatur; dein colatur: Tum abjectu scilla segmentis, transfusum acetum servatur; cuius olim, quæ nunc frequentior usus, ob saporem insuavitatem.

Alij sunt multi ac varij ejusdem parandi modi, sed quoniam à nobis traditur, usitatus est, & descriptioni congruit, quam de illo tradidit Paulus Æginet. *lib. 7. de re medica. cap. 11.*

Varie adhuc oxymelitis scillitici dantur à varijs authoribus descriptiones magis compositæ, cuiusmodi est oxymel scilliticum Democratis, Iuliani, & quod de radice cognominatur.

Hæ autem omnes oxymelitis scillitici magis compositi varietates negliguntur, nec ullibi paratæ reperiuntur: propterea neque à nobis describuntur.

Oxymel scilliticum crassos humores incidit, obstructionem pulmonis ab humoribus valenter impa-

ctis tollit, epilepsiam, vertiginem, cephalalgiam & hæmicraniam sanat.

Oxymel compositum.

℞. Radicum apij,
feniculi,
petroselinij,
rufi,
asparagi an. 3. ij.
femini apij, 5.
feniculi an. 3j.

Coquantur omnia in lb. xij. aqua ad ejus medietatem.

In colatura clarificata adde mellis optimi lb. iij. vel quod sufficit, aceti vini albi libr. j.

Ex arte fiat liquidior syrupus.

Paratur ut oxymel scilliticum compositum, substituto aceto simplici ac vulgari pro scillitico. Nic. Præpositus quoddam oxymel compositum aromaticum parat, & aliud potenter diureticum illi aromata multa, hinc adicegraminis ireos & raphani permiscet: Sed ea utendi tempore, si sit opus, rectius poterunt admisceri, nec aliud compositum oxymel in officinis erit necesse servare.

Quantitas autem mellis ab authoribus non definitur, quod modo dulcius, modo acrius desideretur: si tamen juxta illius quantitatem à nobis definitam paratur, medij erit inter dulcedinem & acridinem saporis.

Oxymel compositum humores viscidos; lentos, & pituitosos incidit, attenuat, & abstergit: Obstructionibus hepar, lienem, & viscera liberat, renum & vesicæ saburram pellit, & urinam movet.

Oxymel helleboracum majus Iuliani.

℞. ruta
thymi capitati,
diptam. cretici,
comar. hyssop.
puleg.
marrub.
card. bened.
rad. celicæ radiceular. sine folijs cortic. sambur.
interior. an. 5j.
calament. b. 5j.
sem. fenic.
anisi,
ocymi,
urtic. roman.
anethi an. 3ij.
rad. angel.
altheæ,
ari,
scylla præpar.
rad. aristol. triplicis, nemp. rotunda, longa vera
& nostra, quatin. clematidem putant.
turbib.
irid. nostr.
costi, qui violas olet, ana
zedoaria,
polypod.
Cort. limon. an. 3j.

Ellebor. nigri è montib. collecti (niger præstantior, cujus flores lactei aut purpurei sunt, accersi potest ex Italia, sin minus, de modo vulgari fibræ nigre ponantur.)

Esula an. 3ij.

Ellebor. albi corticum de fibris radicum è montibus vel locis sicci & prislari collecti 3ß.

ali.

aliquando ℥ij. tantum vel iij. ponit agarici ℥ij. quas sub finem coctionis iniicies. Omnia sicca trita in fundo in aceti acerrimi lb. vj. Et quarta parte, vel quantum sufficit sapa, ℥ij. triduo in sole vel ad fornacem in vitro vel figulino vase obturato: tum decoque in terreo aut lapideo cornato vase ad dimidium fere, cocta colato modice exprimendo, additoque mellis despumati communis, aut rosei potius, vel cui cortices citri fuerint infusi, lb. j. (aliàs lb. ij. ponit, aliàs mellis unam & sacchari unam) ad consumptionem aceti decoque, ut fiat syrupus: qui sub finem aromatizetur cum caryophyllor.

croc.

zinzib.

galang.

macis an. ℥j. hac non in sacculo includantur, sed permisceantur. Seruetur in vase vitreo aut fictili vitreato.

Oxymel Elleboratum minus Gesneri.

℥. calamimb.

puleg.

thymi,

card. bened.

ros. rubr.

mentib. crispa an. p. ij.

sem. fenic.

anis.

urtic. roman. vel nostra,

ocymi,

aneth. an. ℥j.

rad. angel.

fenic.

alth.

irid. nostra

scylla,

turbith an. ℥ss. (aliquando addit polypodij tantundem.)

Elleb. albi è montibus vel locis secis & perslatis collecti versus septentrionem portus, quam austrum, Esula prep. an. ℥ij. (Elleborum alias duplicat & ponit Enfula ℥jss.)

rad. asari ℥jss.

galang.

cinnam.

calam. arom. an. ℥j.

infunde trita in aceti fortissimi lb. ij. B. triduo in sole vel alio loco calido in vase vitreo aut figulino obturato, deinde bulliant in terreo aut lapideo vase ad dimidium fere, demum adde sacch.

mell. communis despum. an. ℥v. fiat syrupus, qui aromatizetur cum croc.

cinnam.

mac.

Zinzib. (addatur zinziber decocto potius)

an. ℥ij. quæ suspendantur intus in sacculo.

Vires oxymelitis utr usque.

Majore raro utitur Gesnerus & in majoribus causis tantum, utrumque; sane mirifice obtergit, incidit, aperit humores omnes, omnia excrementa è corpore protrudit, omnes meatus intus forisque referat: à centro ad superficiem pellit manifeste, ita, ut cutim rubificet, sicut longiore in balneo mora fieri solet. Exanthemata aut pustulas aliquibus, aliosque tumores excitat, qui alioquin circa interiora forte colligerentur.

Præcipua ejus vis est in Epilepsia, asthma & omni-

bus fere morbis à materia frigida, crassa, tenace, ex phlegmate aut melancholia dependentibus, in capite, ventriculo, thorace, jecore, renibus, liene, articulis, & utero. Sanguinem pellit, quo abundat, per quosvis meatus, ut nares, hæmorrhoidis, uterum. Et hac ratione natura, quod redundat, evacuant, à venæ sectione abstinere possumus, in debilibus præsertim & puerperis, cum pleuritide aut alio malo venæ sectionem requirente, laborant.

Minore utitur ad omnia tutius & diutius continuando, si æger bene ferat, ad sex vel septem dies: tunc enim intermitti aliquod tempus potest, & si opus sit, repeti.

Oxymel Elleboratum convenit etiam ijs, quorum stomachus est exquisiti sensus, qui podagra affliguntur, non sæpe nec multum usurpandum, sed bis aut ter, nisi morbus sit contumax. Duo cochlearia tantum sumpta egregie per superiora purgant; eo sumpto ægi momento o sunt alacriores: Ichthiacis prodest citato vomitu.

Oxymel Elleboratum Gesneri ad fragendum calculum,

E præmissa minoris descriptione sequentia subtrahenda erunt, nempe cardum benedictum, rosa rubra, mentha crispa, turbith, esula preparata, & cinnamomum: horum loco substituenda bacca lauri & juniperi, saxifragia alba hircina, enula, cyperus, flores sambuci, vitrum ustum, &c. Et ex his potest componi oxymel hoc modo.

℥. calamentib. montan.

thymi cretici, vel majoris capitati,

diaclynn cretici vel puleg.

adanth an. pj.

baccar. junip.

lauri an. ℥j.

fl. artemis.

fenic.

beton.

tunicæ urbane,

anth.

chamæpyth. interioris partis lutea

melitat.

sambuc an. pj.

sem. anis.

fenic.

aneth.

urtic. rom. seu mascula

ocymi an. ℥j.

cortic. citr.

myrrh an. ℥ij.

rad. zinzib.

angel.

petrosel.

nard. celtic. radicular.

sine folijs

scyll. interioris

alibea

irid.

polyod. querc.

saxifrag. alba vel alterius

cynosphiam & hircina, quæ similis est pimpinellæ;

inula.

cypari an. ℥ij.

ellebor. albi in altis montibus & locis perslatis ad

septentrionem collecti

esula aceto prepar. an. ℥ij.

asari ℥jss.

granor. balicacab. ʒʒ.

calam. arom.

galang. an. ʒj. infunde in aceti fortissimi lb. ij.

Vini maluat. lb. j. in vitro vase aut figulino obturato, ponantur ad solem vel alio loco calido quinque dies: decoquantur in terreo aut lapideo vase ad consumptionem medietatis, colentur modice exprimendo & adde mel despumat.

sachar. an. ʒv. f. syrupus, qui aromatizetur cum croco & macere.

Hujus sumantur ʒij. pro dosi, quibus addatur nonnihil syrupi de florib. persicor. præsertim si alius durior sit: vel de viola, vel de liquiritia vel de radicibus, aliquando & sepe parum: manebit lingatur tepidum bis vel ter in septimana.

In curando calculo talis remediotorum ordo servari forte poterit. Hora ante coenam deglutiatur pilula una aut altera è bdellio & terebinthina, liquiritia pulvere, asperso, sumatur etiam cum cibo, vel proxime ante cibum, sal medicatus è jure pingui: mane vero hora quarta oxymel tribus horis, inde balneum ex malvis ingreditur, à balneo in lecto sudet modice, dormiat, ungatur circa lumbos oleo juniperino: vel utatur dyltere emolliente, interdum cum terebinthina: exerceatur fortius, quiescat, prandeat & diæta conveniens præscribatur. Hoc ordine procedat aliquot dieb. Gesnerus.

Oxymel Elleboratum Cratonis.

ʒl. Calamenthi,

thymi cretici,

puleg.

card. bened.

rosar.

aneb.

mentha crisp. an. M. ʒ.

sem. anif.

fenic.

oymi,

urtica,

aneb. an. ʒj.

rad. angelic.

fenic.

alb.

schonanth.

turbith. an. ʒʒ.

Elleb. nigr. ʒijʒ.

esul. prepar. ʒyʒ.

ind.

asari ʒj. ʒ.

agar. albiss.

galang.

cinnam.

calam. arom. an. ʒj. infunde trita omnia in aceti fortissimi lib. ij. triduo in sole vel loco calido vitreo vase obturato, deinde coquantur in figulino ad tertias, fiat fortis expressio, cui adde

mellis opt. despumati ʒxx. aromatizetur.

croci

mac.

zin-zib.

cinnam. an. ʒij. nodulo ligato. Et fiat sec. artem oxymel.

Oxymel peborale D. Bechtholdi

Rvij.

ʒl. rad. enul.

ireos,

Liber II.

eryng.

angel.

calam. arom. an. ʒʒ.

fol. botryd. Mjʒ.

calamenth. montan.

veron.

scabios.

hyssop.

marrub. an. M. j.

card. bened.

puleg.

origon.

thymi an. Mʒ.

agaris albiss. & leviss. ʒvj.

infunde in aceti acerrimi lib. ij.

aq. veron.

card. ben. an. ʒvij.

stent in vitro obturato, per triduum in loco calido; deinde in duplici vase coquantur secundum artem & exprimantur: expressio lib. ij.

adde

mell. opt. ʒvij. coquantur lento igne in figuli vitro incrustato & despumentur in forma syrupo, aromatizetur zin-zib. ʒj.

croci

cinnam.

macis an. ʒj. in nodulo

laxo & syndone albo infus. f.

oxymel.

De Oxymel Quercet.

Oxymelita & hydromelita apud Veteres in multo majore erant commendatione, quam jam apud nos. Nam in nostris officinis etiam famosissimarum urbium tantum prostat oxymel simplex & scylliticum: rarissime Elleboratum suliani, præsidium tamen à Gesnero magnopere celebratum, adversus morbos comitiales, febres quartanas, & alios hujusmodi morbos, qui jam altius radices egerunt, & quorum occulta sunt semina. Solummodo etiam reperitur unica hydromelitis simplicis, quemadmodum & compositi, descriptio, quæ in officinis locum habeat, cum tamen videamus apud Galenum, Aetium, Trallianum, Orbasium, deinde etiam apud Nicolaum Myrepsum & Mesuem, qui in fasciculos redegerunt, & in ordinem revocarunt, quæ alij sine methodo in suis libris tanquam scopas dissolutas disperferant, infinita remedia purgantia, præparantia, roborantia, alijque intentionibus servientia, quorum bases primariae à supradictis oxymelitis & hydromelitis formulis petuntur, adeo ut quotquot vina simplicia & composita arte descripsimus, possunt etiam parari imò majori cum emolumento oxymelita & hydromelita æque bene ac si vino parata forent.

Arabes, qui primi sachari usum introduxerunt, in causa sunt, quod norma componendi varia oxymelitis & hydromelitis genera immutata fuerit in eam, quæ syruporum est, quorum magna farrago in officinis adservatur.

Quod vero adfertur pro stabiliendo & confirmando syruporum usu ab ijs, qui tantopere illis addicti sunt, nempe hujusmodi remedia diutius conservari posse, & palato gratiora esse, confirmatione indiget. Sed extra omne dubium est, omnes hydromelitis & præcipue oxymelitis species, maxime vero id, quod melicratum nuncupatur (ubi aqua, mel, atque interdum acutum simul confunduntur & miscentur) longe esse utiliora, commodiora, imò magis idonea omnibus curandi

intentionibus, quam sint syrupi. Cum sacharum sit sal quidā dulcis, non exiguo calore præditus, cui qualitas quædam obstruens & glutinans conjungitur: unde minus aptum sacharum judicari potest ad præparationem, alterationem, mitigationem humorum eorumque excretionem, cujus rei tamen causa commemorati syrupi plurimum componuntur & præscribuntur.

His adde, sacharum in corporibus biliosis & natura macilentis, quemadmodum & cætera dulcia, minimo negotio bilefcere, & proinde plus damni, quam utilitatis hujusce texturæ hominibus adferre. Verum quispian nobis insultabit, & mel, quo variæ oxymelitis & hydromelitis formulæ parantur, dulce forsan esse contendet. Admitteremus id quidem, at longe mel defæcatius & purius est; naturaque præditum magis acria, celesti & ad quintam essentiam accedente, quam sacharum. Quod licet dulce & candidū sit superficie tenus, intrinsecus tamen acrimonia scaturit, & nigrore nō medicis, ut probe norunt & experiuntur illi, qui in rerum interna & vitali anatonie aliquem progressū fecerunt.

Quod animadvertum & diligenter observatum fuit à Galeno, & deinde ab Oribasio Medic. coll. lib. 5. c. 24. quidum intendit oxymelitis facultates; quæ acidæ & vitriolatæ sunt, præfert hydromeliti; quod propter dulcedinem temperamenti calidis & naturis fervidioribus minus congruit, propterea quod in bilem facillime convertatur, in hunc modum scribit: Cum melicrati facultas cætera omnia habeat, quæ ad acutos morbos valent, in uno tamen duntaxat eis esse contraria, quod supercalefacta in bilem convertitur; hanc ejus mutationem aceri permixtio cohibens præstansissimum medicamentum efficit, tantumque aceri melicrati addendum est, quantum satis sit, ut facultas in bilem convertendi corrigatur. Oribasius vero postquam longa verborum serie retulit ingentes utilitates & commoda, quæ ex oxymelitis usu promanant, & postquam recensuit specificam vim & proprietatem, quæ valet ad versus affectus hypochondriacæ & thoracicæ, cum scilicet opus est materie crasse & lentæ attenuatione & incisione, ut magis palam fiat, in quanta commendatione apud illum sit oxymel, illoque hydromell longe inferius esse, ita pergit: Cum igitur mel facultate calidum sit, & in bilem cito in calidis corporibus vertatur, acidiusculum est pituitosisoribus naturis, & senioribus, ac morbis frigidis accommodatum, & oxymel omni ætati & naturæ ad tuendam valetudinem utilissimum est, cum omnes angustos meatus aperiat, sic, ut crassius & glutinosus humor nusquam continueatur. Quam etiam ob causam medicamenta, quæ tueri valetudinem à Medicis dicuntur, attenuante facultate sunt prædita. Ac tibi quoque, & ratione & experientia perpenderit ea, quæ ad victum extenuantem faciunt, oxymeli accommodatissimum esse videbitur. Nam neque mali succi est, neque stomacho insensum, neque aliam absurdam facultatem habet. Si vero scylliticum acetum fuerit, ita non modo eorum, qui ad viduatationem, sed omnium medicamentorum aptissimū est ad incidendum, conveniens; hoc eos quoque, itemque vino & aceto, qui humores incidere & attenuare morbum cupiunt, qui in corpore sit, quod crassum, glutinosum & pituitosum excrementum continet. Atque infinitos prope vidi, qui ex aceti scyllitici, atque etiam vini (scyllitici supple) usu ad vitam finem usque sani vixerunt.

Volumus de industria referre, quid Galenus & alij antiqui sentirent de oxymelite acido & vitriolato, quodque potioris & efficacioris vires illi adscriberent ad sanitatem conservandam; & morbos curandos, quam hydromeliti dulci, ut hinc colligere liceat, ipsa Oxymel syrupis anteponendum esse, qui tamen hodie pluris sunt, & contra omnem rationem, ut supra demonstratum est, majorem auctoritatem & usum sibi comparaverunt.

Iam superest, ut nostram pharmaceuticam quibusdam, de oxymelitis & hydromelitis descriptionibus, velut prædijis utilissimis locupletemus, quarum imitacione quilibet proprio Marte poterit novas componere.

Potro oxymelita & hydromelita dividuntur in simplicia & composita. Oxymel simplex duobus modis parari potest. Prior est, si sumas unam mellis partem, cui tantundem aquæ pluvie aut cisternis ad servatæ, si haberi possit, primo admiscebitur, miscellam igni lento admovebis, perfecte despumabis, donec mel omnem sorditiem deposuerit, purumque appareat. Tum mellis affunde optimi aceti tantum, quantum gustui gratificando sufficit, sicque regulam & normam certam habebis, nec susto acidius, aut plus æquo dulcius oxymel componatur. Iterum igni lento hæc coquantur, inter coquendum paulatim & per vices instilletur aqua, quæ suffi, quæ fecernendis heterogeneis operam suppeditabit, & magis defæcatum reddet: proderit etiam ad dulcorem comparandū, id est, ut remediū γλυκύτατον & dulcoactū fiat: quo etiā in pastu, portionis loco, ut quis poterit in diversis thorporis affectibus, potius, quā hydromelito aut vino ut superius annotavimus. Ut vulgare oxymel componatur ex tempore, hæc serie progredi oportet.

℞. Mellis à soribus liberi & expurgati sextarios quatuor sive duas pintas Parieses.

Optimi aceti sextarios duos.

Aqua Rosæ sextarios, sive quatuor pintas.

Imprimis miscæ baculo aquam jam tepescitam cum melle, totū fervere sinas mitiori igne absque magnis bullis & ebullitionibus, tum spumam auferas, & coqui permittas, donec aqua ad medium resoluta & consumpta fuerit, tum demum acetum adijciatur, cui affuso tres aut quatuor ebullitiones satis erunt, facta legitima omnium simul confusorum coctione, per manicam sive pannum densum transmittentur, colatura diligenter asservetur.

Quod si vice vulgaris aceti, scylliticum, rosaceum, salviatum, anthosatum, sambucinum, passulatum, & similes aceti simplici compositiones, quarum supra meminimus, admiscuerimus, efficiemus oxymel simplex rosaceum, passulatum, anthosatum, &c. quorū singula varijs affectibus aprissima existunt. Verbi gratia, quando ea usurpamus, ut humores leni & viscidī incidantur, plurimorū morborū causæ, etiam si cum febre complicantur, oxymel paratum cum aceto rosaceo, buglosato, violaceo, & similibus accommodatius erit salviato, vel anthosato, quæ magis idonea sunt melancholicis, hypochondriacis, epileptijs, apoplexijs, cachexijs, & cholulmodi affectibus, quarum causa terrestris potius & frigidus humor statuitur quam calidus.

Et quanto volēs in morbis contrumaciioribus & pervicacioribus humores validius attenuare & incidere, oxymel simplex & scyllinum hoc modo compones.

℞. Mellis depurati lib. ij.

Aceti scyllitici lb. ij.

Coquantur ad perfectā mictione & consistentiā, hoc oxymelite & alijs supra descriptis observatis selegendo semper magis accommodata morbis, quos expugnare volēs, poteris tot species oxymelitis compositi fabricare, quot decoctorum aut vinorum, quæ ad versus morbi di scopus intervient, ut verbi causa oxymel cephalicum hoc modo tibi erit faciendum.

℞. Rad. Feniculi

Polypodij

Atori vulg. ana ʒvj.

Fol. Betonica

Melisse anam. j.

Sem. Seselæ ʒj.

Fin.

Flor. Stachados
Bugloss. an. p. ij.
Cinnamomi 3. ij.
Maciā.

Caryophyll. ana 3j. 8. Croci 3. j.

Macerentur per 24. horas in lb. iij. oxymelitis anthosati, dein coquantur ad unius tertie consumptionem. Dosis 3. ij. vel iij. Conducit omnib. cerebri affectib. frigidis & melancholicis: spiritus animales foyet & illustrat, prodest ad memoriam, itemq; ad mæsticiam à quavis causa subortā. Prout particulares cerebri affectus postulant, adijcere poteris, quæ specifica proprietate ipsi adversantur, ut si epilepsia curanda proponatur, addes viscū quernum, rad. pœonie, flores tiliæ, lilium convall. & familia. Idem iudicium relinquatur, si morbi & symptomata alteri cuidam parti infixæ hæreant.

Oxymel pectorale sive thoracicum.

℞. Rad. Enula campana.
Tussilaginis & Iridis florent. ana 3j. 8.
Fol. Capill. Veneris
Polyrrh. bi
Scabiosa
Hyssopti ana m. j.
Daſylorum
Luisubarum ana par. vj.
Sem. Carduibenedicti
Bombaris
Vrtica ana. 3. j.
Flor. Tussilaginis.
Violar.
Buglossa.
Nymphaea.
Papaveris rhœad. ana p. ij.

Macerentur in oxymelitis assulati & buglossati an. lb. j. 8. & aquarum carduibenedict. & scabiosæ an. lb. j. per 24. horas: dein coquantur ad ignem lentū ad unius tertie consumptionem, ac tandem transcolentur per manicam Hippocratis, & aromatizentur paucō Cinnamomo. Dosis 3. ij. vel iij.

Conferit orthopnœæ, asthma, peripneumoniam, tussim veteratæ, & diuturnis omnibus pectoris affectibus. Hoc thoracicum oxymel tibi exemplar quoddam erit, ad cuius normā alia infinita stomachica, hepatica, splenica, diuretica, &c. effinges. Si addideris radices, herbas, flores, & semina scopo tuo convenientia, ut videre est in aquarum nostrarum, decoſtorū & vinorum artificialiū supra enumeratorum descriptione, quæ ad hos agendi scopos direximus, adeo ut viā tibi sternant, & veluti manu ducant ad varietatem, copiam & delectum remediorum.

Oxymel de peto purgatorium mirabile non solum pituitæ crassæ, sed & bilis flavæ, itemque nigrae, asphelos thoracis & ventriculi affectus iuvans, & denique ad omnes morbos inueteratos laudatissimum remedium.

℞. Fol. Nicotiana seu peti exsiccatorum ad solem & pulverizatorū, indistorumq; in nodulo lineo 3j. 8.
Rad. Iridis siccatæ & in calcolas secta 3j.
Polypodij.
Liquiritia.
Sem. Carthami confusi ana 3. vj.
fi. Spica nardi.
Thymi
Epithymi.
fol. Hyssopti.
Mentha an. m. j.

Liber II.

Sem. Anisi.

Feniculi.

Carduibenedicti an. 3. ij.

Flor. Tussilaginis & Buglossa ana p. j.

Fol. Sena 3. ij.

Agarici trochiscati in nodulo conelusi. 3. j.

Nucis moschata.

Caryophyllorum.

Cinnamom. an. 3. ij.

Contundantur & macerentur per triduum in aceti assulati & sambucini an. lb. ij. deinde coquantur, exprimantur & clarificentur, addendo mellis Narbonensis optime despumati lb. j. 8. denovo coquantur ad bonam consilientiam: ulu postulante, præbe cochlearia aliquot, vel per se, vel cum aliqua aqua pectorali.

Sane medicamentum hoc optime & valde purgat è toto corpore, è thorace, è ventriculo pravorum humorum saburram & illuviem exhaurit, detergit & extirpat: remedium est asthma, si quid aliud, accommodatissimum & maxime peculiare. In ejus usu, cautione opus est; augenda enim vel minuenda dosis pro ægrorū ætate & viribus. Aliquando vomitum ciet, quī contingit ratione peti, quod in vomitu provocando pares vires cum Helleboro, vel antimonio habet, si solitarius & per se exhibeatur. Sed alia purgantiā, quæ admiscetur cum aceto, (quod primas dotes in corrigendæ & demulcendæ obrinet) vehementiam ejus remittunt, & eorum ope præstantissimum & efficacissimum remedium constituunt.

Ad hujus oxymelitis imitationem licebit tibi multa alia diversæ phlegmagoga, cholagoga, & melanagoga, id est pituitæ, bili & melancholico succo excernendis, sive seorsim, sive simul peculiaria componere; prout animus dicitur, aut affectus expugnandus postulabit. Sed memineris semper, esse apponendā, quæ partib. peculiariter amica esse perhibeantur: deinde etiā purgantia humori analoga seligenda; non neglectis ijs, quæ malignitati medicamentorum obtundendæ operas suas conferunt. Oxymel innox describendum exempli loco tibi erit, quod ad omnia hydropis genera singulare est præsidium. Aquas enim subducit, viscerum nutritioni famulantium obstructions solvit, imo hepar ipsum & lienem horum malorum prima seminaria, infarctæ & scirrhosa duritie liberat: deniq; partib. languidis & effectis pristinum robur & tenorem restituit.

Oxymel accommodatum humoribus serosis evacuandis, hydropi & cachexiæ perquam utile, hepar, lienem, & totum mesenterium roborans, eorumq; obstructa simul referans.

℞. Rad. Irid. vulg. 3. j. 8.

Vincetoxici 3. ij.

Taraxaci.

Valeriana.

Melboaca.

Rubietinctorum.

Polypodii ana 3j.

Cort. Fraxini.

Tamarisci.

Ebuli ana 3vj.

Raf. Lignirhodii.

Ebori in nodulo lineo indita ana 3 8.

Herb. Eupatorii Mesua.

Fumaria.

Hepatica.

Ceterach. ana. m. j.

Sem. Cuscutha.

Melonum.
 Acetosa ana 3. ij.
 Carthami.
 Ebuli.
 Halicacabi ana 3. 7.
 Feniculi.
 Anisi ana 3. ij.
 Flor. Genista.
 Ebuli.
 Sambuci.
 Cens. aurii minoris ana p. ij.
 Flor. Cichorii.
 Spicanardi ana p. j.
 Trochiscorum de herbarbaro 3. x.

de caparibus 3. 8.
 Agarici trochiscati cum suo nodulo 3. vj.
 Macerentur omnia in aceti sambucini & scyllitici ana lb. j.
 aque flor. ebuli lb. j. 8. per tres quatuorve dies ad ignem Bal.
 Mar. dein coquantur ad unius tertie consumptionem, in colatura clarificata adde

Syrup. Ros. solutivi.

Flor. Persica arboriana 3. iij.

Mellii Narbon. optim. prius despumati 3. x.

Et coquito ad ignem materiam optime despumando, addendo sub fine coctionis elaterii 3. ij. scammonia 3. 8. fiat oxymel coctum ad legitimam consistentiam. Dosis cochlearia duo vel tria pro robustioribus. Remediū est ad cachexias, hydropes, obstructions & scirrhusos tumores jecoris & lienis maxime accommodatum, ut jam supra diximus. Ejus usus per aliquot vices repetendus, prout malum facile aut difficile permanferit, per se assumetur, aut commixtum uni aut duabus uncias aquæ nostræ scorbuticæ, quam ante descripsimus, aut alteri convenienti.

In traditis jam varijs aceti multi formulis coctionis tempus accurate considerari debet. Coquetur enim oxymel magis aut minus, prout videlicet diutius ad servari, vel statim in usus transferri debet. Quippe quod ex tempore componi potest, si morbis præcipientibus destinatur, minorē postulat coctionis gradum & consistentiæ symmetriam. Quod si oxymel vi purgandi polleat, unica eaque levis ebullitio sufficiat, aut in tortu ea abdicata ejus vices in fusio diuturnior in diplomate sive balneo Mariæ tepido facta supplere poterit. Vas autem perfecte obturabitur, ne scilicet nimio contentorum fervore spirituales particulae exhalent, hinc enim longe imbecillior & retusior agendi potentia reddetur. Quare in similibus maceratio etiam in frigido facta multo tutior est, ita enim spiritus intus manent & retinentur, quamvis longius temporis spatium ad hoc ministerium requiratur, id quod diligenti animadversione dignum est, ut jam fusius & dilucide explicatum fuit, dum hydropica decocta exposuimus. Pro paradigmate purgantis oxymelitis hoc jam jam describendum proponemus propter singulares ejus dotes ad versus suam veneream, quantumvis inveteratam, & jam altius inhaerentem solidis nostri corporis partibus: valet etiam adversus alios similes contumaces affectus, proinde que oxymel benedictum à nobis appellabitur, cujus formula est hujusmodi.

Oxymel benedictum.

24. Scobis ligni guaiacini.

Corticis ejusdem (qui magis oleagineus est & natura balsamica) ana 3. ij.

Sarsa parilla 3. j. 8.

Fol. sena orient. 3. ij.

Hermodactylorum.

Turpesi ana 3. j.

Ras. Eboris & cornu cervi.

Sem. Feniculi.

Cinnamomi ana 3. 8.

Flor. Anthos.

Stachados.

Hyperici.

Epithymi ana p. j.

Flor. Buglossa.

Cichorii ana p. j. 8.

Rasura ligni & Cort. guaiacini, eboris, & cornu cervi nodulo includantur, & alia, quæ super sunt crassiuscule pistula, frangantur & conqvasentur, omnia excipiantur alembus vitro convenienti, eoque cæco, id est, cujus os optime clausi possit, affundendo.

Aquarum carduibenedicti.

Ulmariæ ana lb. 8.

Oxym. litis simplicis aut Buglossati lb. ij.

Omnia rite commixta macerentur balneo Mariæ, blandi calore (imo absque eo, si voles, in frigido horum infusio fieri potest) super quatuor aut quinque dies foreantur. Interea ipsum oxymel alliciat ad sefe & imbibet dictorum simplicium facultates: deinde post unam aut alteram ebullitionem fiat valida expressio, & colatura per manicam transmittatur, imo etiam depuretur, si ita libuerit, ut exquisitoribus & delicatioribus hominibus satisfacias, in quorum gratiam dulcedinē quoque sacharo, si velis conciliabis, ne ullas gustus molestias per sentiat. Dos. 3. iij. aut 3v. utendi modus is est, ut constituta. Dosis mantrib. aut quatuor horis, ante pastum hauriatur.

Cibus paucus ægro dandus, isque unius generis & unius apparatus, assius potius, quam elixus: pro bellarij omnes fructus ablegandi, præter uvas Damascenas: decima hora prandebit, quinta cœnabit, & circa decimam vespertinam ad lectulum se componenti æqualis oxymelitis dosis propinabit & porrigetur. Cavendum tamen, ne vi, repugnante & negante natura, seu martino, seu vespertino tempore sudores eliciantur, nisi sua sponte erumpant, naturæque motu proprio foras protrudantur. Proprius enim hujus nobilissimi remedii effectus est, maleficos humores per ventris vias & urinae ductus excernere, sanguinisque massam sordib. & fœda illuvie inquinatam atque conspurcatam repurgare. Hujus usus sæpe repetendus, & ad quindena saltē prorogandus, si malum contumacius renitatur, nec facile cedat, propter fomitem penitus insidentē, in longius tempus æger hujus oxymelitis usum producat, hæc vi & ratio expugnandorum magnorū affectuum contra naturam optima & tutissima est, non autē primo quoque tempore violento pharmaco ipsos extirpare, ut multi perperam factitare solent: fidem facit hoc oxymel magistrale, cujus ope & dote atque usu sæpe repetitum paralyti, tū peticacillima quæque venerea lues, etiam in nodosa & trophacea sit, aut ulcerationes cariosas & cancroas comites habeat, sensum & paulatim domatur, & radicitus evellitur. Quod si oxymel displiceat, sume vinum albū, quod majorem cū natura, quam oxymel faciat, etiam habet, cæteraque, ut dicta sunt, per se. Ita enim concinnatū longe utilius erit hoc remediū obefis hominib. & temperaturis pituitosis, ut si qui, qui jam vino assueti sunt, quemadmodum oxymel temperamento calido & bilioso donatis, & abstermiis convenientius judicatur, si aquarum carduibenedicti & ulmarie loco aquam fumarie & cichorii addideris.

Si visum fuerit, alio præparationis modo, eoque faciliore & breviori oxymel componere poteris, maxime si aceti medicati jam expositæ differentie non ubivis locorum paratè inveniantur. Si itaque non sit ad manum acetum rolaceum, buglossarum, sambucinum, aut aliud

aliud quodvis, cujus tamen ope opus tibi esset, satis erit, si suo tempore horum medicamentorum flores aut conservæ aceto admisceantur. Quod si etiam passulati aceriaut veronicæ sive floris caryophylli non suppetat copia, adde suo loco uvas Damascenas vel Corynthias sufficienti quantitate, aut veronicas. Igitur ut exerceamus pharmaceuticæ studiosum in extemporaria oxymelitis compositione, in medium proferemus exempli loco oxymelitis diuretica & aperientis nostræ descriptionis formulam, cujus usus erit, dum viscerum obstructions tollere, dum incidere, attenuare & dissolvere humores viscidos & concretos, urinas ciere, menstruumque fluorem præter naturæ institutum suppressum provocare, quinetiam tum calculum renum atterere & comminuere paulatim & sensim voluerimus, descriptio est hujusmodi.

Oxymel diureticum.

℞. Mellis albi Narbonensis provincialis aut Hispanici (quale optimum judicatur, & facilius minus abundans) lb. ij.

Quibus primo addes.

Aquæ iridem lb. ij.

Blando igni hæc committantur, ut secundum artis scriptum sæculentia deponatur, quæ tamen pauca sit: quæ penitus ablata, admiscebis lb. vj. aquæ & duacet generosi, sive albi, sive rubri, non refert, vel nam & semissim, si minus acidum affectes: huic mellæ fictili vitreato convenienti contentæ adijcies, & sequantur:

℞. Rad. Taraxaci

Valeriana

Picetoxici

Rubia tinctorum

Asari

Eryngij

Feniculi

Petroseliniana ℥ij.

Ononidis

Raf. Corticis Tamariscij

Fraxini

Capparum. an. ʒ. x.

Sem. Raphani

Bardana

Anisi

Coriandri

Feniculi dulcis

Petroselinii

Asparagi

Cinnamomi electi

Cassie lignæ ana ʒss.

Flor. Hyperici

Geniste

Sambuci ana p. ij.

Omnia simul coquantur ad medietatem consumptionem, post trahantur semel atque iterum per manicam Hippocratis ad meliorem clarificationem, habebis oxymel ad ea accommodatum, quæ supra commemoravimus, de quo utendum ad plusculos dies, dosis ʒ. 4. Hujus oxymelitis parandi ratio valde facilis est, ad cujus normam infinitas alias formulas componere licebit, quæ non majorem, quam apozematâ difficultatem, si parandi modum spectes, præ se ferent.

Apud Nicolaum Myrepsum, Mesuæum aliosque veteres auctores, imo etiam recentiores, reperies alias oxymelitis species tam humoribus præparandis, quam expurgandis dicatas, quo in numero est oxymel helleboratum majus Iuliani tantopere à Gesnero celebratum, adversus morbum comitalem & varios alios morbos, uti jam diximus.

Oxymel Diureticum D. Ambrosij Jung Senioris. August.

℞. Mellis dehumati uncias quindecim

Aceti albi acerrimi,

Aquæ fontis ana libras duas.

Rad. Raphani recentium unciam unam.

Feniculi drach. decem,

Apij,

Petroselinii,

Geniste,

Asari

levistici an. ʒij

Sem. fenic.

petros.

aspar.

ruscis ana ʒss.

Coriandr. præpar.

Cumini ana ʒss.

f. Oxymel l. a.

FINIS LIBRI SECUNDI.

LIBER TERTIUS DE QUINTIS ESSEN- TIIS.

Quinta Essentia Agarici Fabri.

Agaricum, ritum & pulveratum dissolves in spiritu æthero rosarum pallidarum, aut in spiritu alio purgante, & solutivo, & id omne collocahis in vitro optimè clauso, in cineribus tepidis ad digerendum per mensem, transacto mense per inclinationem spiritum clarum & limpidum, à feculentia agarici materia separabis, & filtro transmittes, ut vindicetur à corporali agarici materia. Hunc spiritum substantia tenui agarici imprægnatum custodies in vitro optimè clauso; magmativè residuum aliud addes spiritum similem priori, & digeres per octo dies in vitro clauso, in cineribus tepidis. His actis diebus, separabis spiritum tuum per inclinationem, & transmittes, & priori conjunges; deinde magmati spiritum optimum vini, alcoholizatum & ab omni phlegmate septimis destillationibus iteratis privatum addes & connectes, & levissimo igne distillabis, separato phlegmate, in singulis distillationibus, donec sal volatile agarici ascendat una cum spiritu vini: sal istud volatile una cum spiritu vini conjunges prioribus spiritibus antea destillatis: magna verò residuum post siccationem combures igne fortissimo, & in cineres albidissimos reduces, ex quibus cineribus per solutiones, filtrationes, calcinationes, & evaporationes sæpius iteratas, sal extrahes candidum & limpidum ut crystallus, prioribus spiritibus conjungendum & connectendum. Hæc omnia deinde post debitam macerationem & digestionem levissimo igne erunt distillanda, donec magna residuum habeat consistentiam mellis, aut syrupi non perfectè cocti, cui magmati suum spiritum distillatum reddendum erit, & iterum connectendum, ut dissolvatur, & post debitam trium aut quatuor dierum digestionem, filtro omnia dissoluta erunt committenda, ut probè ab omnibus recrementis terrestribus, & heterogeneis extractum agarici vindicetur, demum filtratum omne, postquam clarum fuerit, & bene limpidum distillationi levissimæ erit committendum, donec magna habeat consistentiam syrupi non perfectè cocti. Magna istud erit servandum in phialis optimè clausis addito oleo, cinnamomi, ad saporis conciliationem: spiritus distillatus erit servandus ad extrahendus similes essentias ex medicamentis siccis, veluti è fena, scamonia & similibus.

Vires & Usus.

- i. Arcanum prædictum præcellit Agarici vires, deiecit utramque bilem, ac etiam pituitam ipsam, crassos & lentos, & putrescentes quoscunque humores expellit, quod sulphure & sale fixo, & volatili prædictum sit, quæ omnia, naturali sympathia humores corruptos trahunt, reliquosque

corrumpi non permittunt sunt enim persistentiæ & permanentiæ materiales causæ.

2. Cerebrum, omniumque sensuum organa expurgat, quod frigidos humores & viscidos qui cerebrum sua frigiditate interturbant, & sensus obtundunt, diminutis aut saltem refrigeratis spiritibus, qui robur omnium sensuum conservant, expellat, & expurget.
3. Musculos etiam omnes expurgat, ita ut partes al motum naturalem sint promptiores unde etiam ad id plurimum competit, quod excrementa, quæ spinali medullæ pariter & nervis inhæsent, educat.
4. Pulmonem ac pectus à lentis, ac putrescentibus humoribus detergit, ac deinde ventriculum, jejunum, & renes, & in mulieribus uterum à omnibus, quæ eorum partium facultates, & naturales actiones interpellant, niundat.
5. Compaginum omnium contumacem materiam solvi, propter spiritum salis, quæ in se continet qui omnia concreta dissolvit, unde regio morbo affectis, & aqua intercutit laborantibus, & liene vexaris, levamentum præstat non obsecrum.
6. Familiaris est admodum medicina, & ad omnes fere corporis partes habet conformitatem: ad plerumque tum capitis, tum cerebri, tum ejusdem membranarum morbos: nempe diuturnum doctorem, comitialem morbum, Apoplexiam, curum, & omnes alios frigidos affectus, vertigines, maniam, atam bilem, & cerebri omnes inflammationes, non imbecilles possidet vires.
7. Urinam quoque pellit, & menses commodè ciet, propter ejus sulphuris balsamum quod continet, quod suo naturali sale omnia aperit & refert, unde sanguinem miro modo expurgat, ac proinde totius corporis nitorem frequenter uterinibus commendat.
8. Ventris tinea tum enecat, tum deiecit suo sale, qui horum animalium generatione impedit, quod impedit sale naturalem corporis, in aliam permurari substantiam & alterationem pituitam nullam, sed in sua naturali virtute & robore conservet.

Sumitur in jusculis, vel in syrupis morbo appropriatis & convenientibus ad quantitatem drachmæ unius vel duarum, idque manè jejuno stomacho, servato regimine & custodia; in infantibus verò à senapulo uno, ad duos, servato eodem regimine.

Quinta Essentia Aloes. Fabri.

Æ. Aloes hepaticæ minur. incil. lbij. immitte in alembicum ad descensum proprium, & in furno destilla-

torio

torio collocatum, coge ad destill. igne supposito, aut igne, usque dum nihil amplius destillat. Oleum ab aqua separatum rectificet per retortam cum vitriolo ad rubell. calcinato, usque dum fetorem amittat. Ex cineribus vero sal fixum extrahe calcinationibus, solutionibus, filtrationibus, &c.

Essentia Ambræ, Moschi, Zibeti. Fabr.

Ambra, Zibeta, Moschus comparanda sunt ad libj. aut libjss. dissolv. in Sp. vin. ardent. collocat. in vitro vase oblongi colli optime clausa lento igne. Partes heterogeneæ ad fundum lapsæ per inclinationem separandæ, & sic dissolutas partes in aliud vas vitreum oblongi colli transferes, & in eò vase obturabis, & sic denuo collocabis in balneo mariæ per quindecim dies, in lento calore, ut partes solute omnino deurentur. Quam depurationem cognosces per separationem partium heterogenearum in fundo residuum; quas ut in prima operatione separabis & tandiu sic ages, quandiu feces & hypostasis faciet solum post residuum longam in balneo tepido. Postquam autem feces nullas emittet, sed clarum & limpidum semper permanebit solum tunc temporis destillandum erit lentissimo igne, usque ad mellis consistentiam. Quod erit arcanum ambarium reservandum in pixidibus argenteis, vel aureis, ad usum, & aqua in phialis optime clausis, quæ etiâ suos peculiares habet usus & virtutes.

Vires & usus arcani Ambarini.

1. Ad spiritus languidos refocillandos mire efficaciter granum unum aut alterum incorporetur cortici citri conditæ & tritæ.
2. Ad pestilentis auræ fugam summum est arcanum, modogranum unum illius teneatur in ore.
3. Ad Syncopen summopere valet, granum unum illius dissolutum, in aqua cinnamomi & potatum.
4. Oris putredinem & fetorem frequenti usu, tandem tollit. live ex dentibus aut gingivis putrefactis, & cancro affectis, live ex stomacho, & mala primæ coctionis dispositione dependeat.
5. Sensus omnes acuit memoriam precipuè & intellectum & cerebrum ad eò roborat, ut à vertigine comate & frigidis omnibus affectibus præservet.

Sumitur autem granum unum aut alterum illius dissolutum in aqua cinnamomi, vel incorporatum cum aliqua cortice odorata condita, ut fiant Trochisci.

Aqua autem illius arcani quæ est spiritus vini rectificatus, ad hæc omnia prædicta valet, & præterea, restituit summopere humidum radicale deperditum à calore nostro naturali, & vires æmulator auri potabilis, in curandis morbis, & beatissimus est ille Medicus, qui ejus spiritum habet copiam.

Essentia Ambræ. Hartmanni.

*Ambr. gryf. part. 8.
Moschi odorat. part. 1.
Sacchar. albiss. p. 5.*

Omnia pulverisata cum Spiritu Rosarum ardente terantur optime diutius, sepe aliquid de spiritu rosarum affundendo, attemperando, & rursus reponendo. Sumitur pili magnit.

Essentia Ambræ. Schröderi.

*Ambr. gryf. p. 1.
Ol. amygd. dulc. p. ij.*

Impasta & digere per aliquot dies postea exprime, expressioni affunde Spirit. Vin. rectific. digere & destilla

per arenam. Sic elevabitur cum Spir. Vini Essentia Ambræ relicto oleo Amygd. in fundo. Abstrahere Spirit. Vin. ad consoci. Dosis gutt. paucæ.

Essentia Ambræ Mindereri.

*Rx. Elixir vite Matthioli uncias duas.
Aq. Epileptica Langj. unciam unam.
Ambræ Scrupulum unum
Moschi Orientalis grana quatuor.*

Fiat infusio per aliquot dies deinde filtratur.

Præstans hoc & illustre remedium animum & spiritus animales reficit, in omnibus Organis facultatis animalis, ita ut & in vertigine, Scotomia, caligine oculorum, capitis frigidis affectibus excellentissimum sit.

De quinta essentia Anisi. Fabr.

Virentis Anisi folia & semina contundenda sunt, & torculari, & prælo succus ejus exprimendus, & reponendus in cella vinaria, in vas vitreis, ut deservet; citò autem deservet, propter caliditatem suam, postquam deservuerit ut vinum, in alembico vitreo destillandus erit ejus spiritus æthereus, levissimo igne, qui primo accendat, & strias in capitulo alembici faciet, his cessantibus, murandum est vas recipiens, colligenda, quæ est aqua quæ egreditur & proijcienda, ut nullius valoris, nisi ad depurandum sal fixum, quod ex cineribus plantæ combustæ extrahitur: distillabis autem donec magma siccari incipiat: huic demum, frigidato vase, ne rumpatur affundes spiritum tuum ascensum, & digeres per aliquot dies in balneo tepenti: deinde distillabis levissimo igne, & destillatum spiritum reasundes magneti, & digeris id quæ quater aut quinque, donec ascendat sal volatile quod ut in maxima habes copia, reasundendum est super semen Anisi recens mediocriter contusum, una cum spiritu suo æthereo, & digeres iterum per aliquot dies in balneo tepenti, & distillabis, & iterum affundes, ter aut quater, ut totum sal volatile ascendat, una cum spiritu æthereo, & illi permisceatur instar nivis, quod sal tandem successu temporis, vel levi digestionem in oleum flagrantissimum, & dulcissimum reducit, hoc tamen omne una cum spiritu suo æthereo, postquam aliquoties rectificata fuerint, servanda sunt, donec sal fixum & oleum extracta sint: ad hoc ergo: sumendum est semen Anisi, siccum & aridum, & distillandum est, per descensum magno igne, ut comburatur omne semen, & in cineres reducat, oleum hoc fortens, & empyreuma redolens, rectificandum est in retorta, ter aut quater, cum paucis vitriolo, ut fetorem deponat, postquam deposuerit, & vindicatum fuerit ab empyreumate suo, permiscendum est, aquæ stillatitiæ Anisi recenti, quæ ex multis iteratis, distillationibus superreccens semen Anisi, sit distillata & sit albißima ut lac, huic ergo aquæ, tuum oleum permiscebis, & digeres in phiala optime clausa, in balneo tepenti, per aliquot dies, donec oleum tuum, albedinem omnem secum traxerit, quia albedo illa est sal volatile Anisi, quod levi digestionem, in oleum convertitur, & cum alio oleo jungitur, & odorem Anisi huic reddit, & communicat, ex cineribus autem, sal extrahes fixum, & postquam purgatum fuerit, & ab omni terrestri spurcitia emunctum, connectes, cum reliquis alijs superius extractis, & in balneo tepenti digeres, ut fiant unum servandum in phialis per quam optime clausis.

Vires & Vfus.

Fœtorem oris corrigit, gingivas putridas exci-
cat, urinam ciet, flatus discutit, ventriculū roborat, ani-
malium venenis adversatur, alba profluxu ſœmina-
rum ſiſtit, lac ad māmās elicit, venere ſtimulat.
Doſis Scrupul. i. in vehiculū convenienti.

Quinta eſſentia Antimonij.

Fabri.

Antimonium pulveriſatur, in alcohol tenuiſſimum
reducitur & permisce- tur cum æquali pondere ſalis
petræ, & in tigillo ſorti ad ignem ponitur, & combu-
ritur, donec tota detonaverit ſalpetra, & in maſſam
ſanguineam & hepaticam reductum fuerit antimonij;
quam maſſam tritam permiscebis denuo cum
æquali pondere ſalis petræ & ſulphuris, & iterum igni-
es, donec detonaverit ſalpetra, & remanet tunc tem-
poris antimonium album & peroptimè calcinatum:
hoc in deſphialæ oblongi colli luto munitæ, & oſculo
vaſis clauſo, totum omne collocabis per menſem
unum in igne reverberij ſatis magno, & potentiſſimo,
donec antimonium rubeum adeptum fuerit colorem.
Hoc coloratum antimonium impones vitro, huicque
affundes ſpiritum vini alcoholizatum, & depuratum à
phlegmate ſuo, & digeres in balneo repenti, per octo
dies, donec coloretur ſpiritus & tinguatur: tunc per
inclinationem auferes, & novum addes ſpiritum, dige-
rendo ut prius, vitro clauſo & obturato, ne inter dige-
rendum exeat ſpiritus vini, & evaporetur, hocq; toties
repetendum, donec ab ſpiritu per vices affuſo abſtra-
hatur tota tinctura ab antimonio, quod iterum erit re-
verberandum donec coloretur, & ſolvendum aceto
acerrimo ſtillatitio. Acetū autem erit evaporandum,
& quod remanet in fundo multoties ſolvendum aqua
roſacea multoties rectificata, donec nullas emittat fœ-
ces in ſolutione, ſed clarum remaneat omnino, &
ſplendefcat (veluti rubinus) quod omne ſic limpidum
& clarum, connectendum erit cum tinctura ſuperiori,
in oleum converſa, ſequenti methodo: Accipies tin-
cturam omnem, & ſeparabis per balneum id omne
quod poterit aſcendere per balneum, in retorta; retor-
tam deinde transferes è balneo in cineres, & deſtillabis
oleum rubicundiffimum precioſiſſimum, quod recti-
ficatum ter aut quater, connectes cum ſuo ſale tũbeo
puto, & ab omni terreſtri excremento vindicato, &
ſervabis ad uſus. Hoc idem & ſimile oleum, & tin-
ctura eadem, & ſal poſſunt extrahi ex floribus antimo-
nij fixatis, & reverberatis, donec colorentur, & deinde
procedendo, ut ſuperius dictum eſt, at difficiliori ne-
gotio. Poſſunt ex antimonio multa alia parati medi-
camenta, ut vitrum ex quo pocula fieri poſſunt, quibus
vinum inſuſum per quatuor tantum horas, catharti-
cum eſt, nec poculum inde diminuitur, & tabeſcit,
ſed virtutes catharticas in perpetuas ſerè ſervat æterni-
tates. Sed has ego improbo potiones, ut naturæ in-
ſenſas, & inimicas, quod violentæ ſunt. Parantur
etiā flores ex quibus formantur pillulæ, pro peſte,
& febribus omnibus; ſed id omne improbatur, quod
ſiſtis violentum ſit, & naturæ inimicum, quod crudi-
tultum habeat mercurij, cujus ope violentiſſimas ex-
ciat illas actiones, & hypercatharſes: ſi quod ex
antimonio citiſſimè præparato medicamentum à me
probari merentur, eſt ſequens, quod fit ex vitro
antimonij in alcohol redactō, ſuper quod effundatur
oleum vitrioli non rectificatum ad eminentiam duo-
rum digitorum, & per duos dies digeratur in balneo,

aut in cineribus, donec nigrefcat oleum: hoc oleum
deinde ſeparatum per inclinationem potentiſſimè
purgat, per inferiora tantum, ſumptam ad quantita-
tem octo aut decem guttarum in juſculo, manè, ſer-
vato regimine, & cuſtodia: vel reducitur in pillulas
cum mica panis & deglutitur manè, eadem methodo
ſervata, & regimine. Oleum hoc ſic præparatum at-
trahit tantum aliquid ſalis fixi antimonij, & fixat &
coagulat perfectiſſimè mercurium crudum antimo-
nij, itaque ceſſant omnes illius hypercatharſes; vitrum
enim remanens poſtquam lotum eſt, & deſiccatur
nullo modo purgatur eſt ſudoriſticum medicamen-
tum, veluti pulvis albus antimonij per combustiones
multas ſalis petræ iteratas factus, & flores ipſi poſt-
quam combuſti ſunt, & calcinati & fixati cum ſale
petræ. Quod ego medicamentum ſudorificum, val-
dè probo & laudo, cujus doſis eſt granorum duode-
cim ad viginti.

Multa alia poſſent dici de antimonio, ſed ea tanta
ſunt, quanta nemo mortalium excogitare poteſt, eſt
enim ſtos totius terræ, & metallorum ſemen in eo.

Vires & Vfus eſſentia Antimonij.

1. Hoc ſecretum non eſt catharticum medicamen-
tum, ſed roborans & reſtaurans ad eam naturam,
ut ſi læſa ſit, reparetur quàm citiſſimè, virtute
balaſami ductis præſentis arcani.
2. Purificat totam maſſam ſanguinis à mucoſis omni-
bus & ſerolis humoribus, propter ſalem ſuum
ſolum & dulcem, qui heterogenea alimenti
remoti, & proximi fugat, deſiccatur, & in fuligi-
nem vertit, & adaucto calore naturali, per po-
roſpellat ad cutem in ſudores, craſſum autem
per urinas.
3. Sic lepram enrat, & in eo ſolo arcano conſiſtit ejus
cura; reparat enim totum hominem, ejusque
humidum radicale depurat, ita ut nullus lepræ
detur locus.
4. Febres omnes intermittentes, quotidianam, tertian-
nam, & quartanam, naturam roborando, & hu-
mores quoscumq; coquendo, & mitigando, cu-
rat; coctōs humores foras eijciendo, per cutis
ſpiracula, reliqua; naturæ emunctoria.
5. Dolores omnes ſive ex cauſa frigida, ſive ex cauſa
calida ortos quàm citiſſimè ſedat, exterius tepi-
de applicatum propter vin ſuam balaſamicam,
unde arthritidem perfectiſſimè ſucceſſu tem-
poris curat, aſſumptum & admotū; quia catarrhos
omnes ſiſtit, ſalutem humorem dolorem cau-
ſantem temperat & foras educit, topicos, & no-
dos diſcutit, ſuo ſpiritu, unde eſt in eo arthritidis
perfectiſſima cura.
6. Senſus omnes acui, calorem naturalem multipli-
cando, & ſpiritus animales reſovendo, & mul-
tiplicando, quā ſubtiliſſimum & puriſſimum
ſanguinem generat, reſocillat omnibus natu-
ralibus coctionibus.
7. Omnia principalia membra corroborat, unde do-
lores eorum & pathimata omnia cerebri, cordis
ventriculi, hepatis, & lienis ſanat, multiplicato
eorum membrorum calore vitali, & humido
eorum radicali quo vivunt depurato, & ab om-
nibus heterogeneis vindicato.
8. Vulnerum omnium eſt verum balaſamum; per-
quam citiſſimè ad cicatricem conducit,
ſuo ſulphure ſoluto & liquido, quod balaſamum
inter-

internum convocat ad partem vulneratam, & una cum eo vlnus agglutinat.

9. Ulcera omnia cuiuscumque generis cavernosa, depascentia, & fistulosa, aliaque ejusmodi, imò & cancrum, & scrophulas ulceratas, brevissimo tempore sanat; quia salern solutum acrem & mordicantem cutis illas apertiones & deformationes causantem mitigat, & dulcem facit, nec corruptionem pati sinit.

10. Uteri omnes affectus tutissimè tollit, & fertilitatem inducit, causas omnes sterilitatis fugando, putà temperamentum frigidum, & supra nimis calidum: spiritus feminis adaugendo, & ulcera omnia uteri agglutinando, & temperando, & serofos omnes ejus humores evacuando, uterumque corroborando.

Sumitur ad quantitatem drachmæ unius in iusculis reſtaurantibus, vel in aquis stillarijs cardiacis, & imperialibus, & theſiacalibus omnibus, omni tempore, & hora, secundum necessitatem morbi id poſtulantis, & præcipue manè, jejuino ſtomacho, ſi morbus detinacias.

De quinta eſſentia Apij.

Fabri.

Radix Apij, tempore veris colligenda eſt, & à terreſtri recremento, lotionibus inultis probè emungenda, deinde contundenda, & ſuccus omnis ex ea exprimendus, & reponendus in phialis, in loco frigido, ad deſervendum, poſtquam deſervuerit, diſtillandus, levi igne, ut ſpiritus ejus aſcendat deinde rectificandus, ut à phlegmate, & humore aquoſo vindicetur. Rectificatus ſpiritus, magnati reddendus eſt, ut ſal volatile quod magnati ineſt, per cohobationem ſpiritus rectificati, & macerationem debitam paſſi, extrahatur, extractumque ſublimationibus iteratis purgetur, ab omni terreſtri excremento, tum demum conjungatur ſpiritu ſuo, ſal vero fixum è magnate vel è tota radice ſicca, per combustionem & incinerationem extrahatur, & purificetur, methodo generali anteà dicta, deinde omnia pura ſimul conjungantur, & ſerventur ad uſus.

Vires & Uſus.

1. Atcanum hoc mediocris eſt virtutis, ad humores ſeorſum educendos, qui in corpore putreſcunt: purgat benigniter bilem, & pituitam, propter ſympathiam quam habet cum his humoribus ejus ſpiritus & ſal tum volatile & fixum.
2. Diſcutit tumores internos hepatis, & lienis, aliorumque viſcerum ſua tenuitate, & penetrandi facultate, quam habet per ſpiritum ſalis volatilis, quem in ſeco è rect.
3. Diureticum etiam eſt medicamentum, Renes purgat, & veſicam, lapidemque, & arenulas rumpit, & diſſolvit, per ſuum ſpiritum ſalis, diſſolutum, qui coagulata omnia, & in lapidem indurata emollit, & diſſolvit, eſi per eum

ipſum ſpiritum non diſſolutum, ſed in ſua natura itantem omnia coagulentur.

Sumitur ad quantitatem drachmæ unius ad duarum in robuſtioribus, idque mane jejuino ſtomacho, ſervato regimine & cuſtodia, cum iusculis & ſyrupis, vel in extracto aliquo purgativo, & parum aquæ cinnamomi ſit gratiſſima doſis, ad purgandum quocumque humores.

De quinta eſſentia Argenti vivi.

Fabri.

Latitat in mercurio medicamentum ſummum, modo rite præparetur, infinitos curans morbos, quorum cura, & remedium unicum & ſolum in centro mercurij deliteſcit: præparabitur autem rite ſequenti methodo.

Poſtquam ſublimatum fuerit argentum vivum, ter aut quater, ex vitriolo, & ſalepetta, via communi & methodo vulgari: ſepties iterum ſublimabis ex ſale communi decrepitato, & ad ſummum candorem depurato.

Hunc ſublimatum mercurium puriſſimum & album phialæ vitreæ oblongi colli indes, eique affundes ad eminentiam quatuor aut quinque digitorum ſpiritum ſalis ab omni phlegmate vindicatum, & rectificatum, & digeres obturato vaſe in balneo repenti, per menſem unum integrum: hoc pacto ſolum extrahes per inclinationem & in aliud vas vitreum vel retortam vitream repones: magnati quod reſidet in ſolato addes iterum novum ſpiritum ſalis rectificatum, & ut prius digeres, donec ſolum mercurium ſublimatum ſolum habeas. Solutiones omnes in retorta collocabis & diſtillabis leviſſimo calore, donec egreſſus ſit omnis ſalis ſpiritus: ultimo augebis pedetentim ignem donec oleum ſubalbidum mercurij aſcendat: feces quæ remanent in fundo retortæ eximendæ ſunt, & cum priori ſpiritu ſalis iterum conjungendæ, donec iterum ſolvantur, ſolutæque diſtillandæ erūt, donec omnes aſcendant in oleū album & feces, nigre remaneant in fundo retortæ, quæ violentiſſimo igne calcinatæ candorē aliquem acquirunt, ex quib. tunc temporis poteſt, arte & methodo vulgari, ſal fixū extrahi, idque deparari, depuratum oleo ſuo ſepties rectificato, & deſtillato, poterit conjungi, & ſervari ad uſus in vaſis vitreis per optimè clauſis: hanc operationem non perficies niſi ſolutionem mercurij putrefacias in ſpiritu alchoolizzato vini.

Vires & Uſus.

1. Purgat omnes humores præter naturam in corpore itagnantes, nulla moleſtia, nulloque vitæ, ſanitatiſque incommodo, imò cum earum maxima utilitate; quia eſt vitæ peculiaris fomes, & perennis humiditatis radicalis fons, unde reliqua omnia quæ non ſunt hujusmodi expellit.
2. Catarrhi materias omnes, & perennes fontes exſiccant, & exhaurit, propter eandem ſuperiorem cauſam. Ictetum, tuem veneream pellit. Doſis gutt. 5. 6. 7.

De quinta eſſentia Ariſtolochia rotunda & Conſolidæ majoris, Fabri.

Colligenda eſt Ariſtolochia rotunda, & Conſolidida

lida major, tempore verno, & præcipue earum plantarum radices in maxima & æquali copia, & succus ex radicibus, & folijs, & caulibus, torculari & prælo exprimendus, & in vasis vitreis reponendus in cella vinaria, ut deferveat: postquam defervuerit, distillandus erit lenissimo igne, ut separet spiritum æthereum à phlegmate suo vindicatum, & mundatum, reafundens magnam humenti, quod residet in fundo alembici, ex distillatione spiritus ætherei, & digeres, per quatuor aut quinque dies, in cineribus tepidis, in balneo repenti. His peractis diebus, distillabis spiritum, separato phlegmate quantum fieri poterit: postquam ascensus fuerit spiritus, ex magmate quod residet in fundo alembici, huic deinde magnam adhuc humenti affundendus est iterum spiritus suus æthereus, & digerendus, & distillandus; hæcque operatio iteranda, donec sal volatile ascendat, quod erit rectificandum, unà cum spiritu suo, ter aut quater distillando: ex radicibus verò siccis, & aridis, in frustula conficis elicies oleum per descensum, & rectificabis in retorta cum vitriolo ad rubedinem calcinato, ter, aut quater donec omne empyreuma depoluerit: huic oleo puro, & ab empyreumate vindicato, conjunges flores verbasci, & hypericonis & insolabis per mensem; & expresso oleo à floribus, addes iterum novos & recentes flores & insolabis, idque ter aut quater iterando, exprimens, & affundendo, donec oleum rubicundissimum acquirat colorem: ex cineribus verò harum plantarum sal fixum elicies, & mundabis ab excrementis terreis, modo & arte antea prædicta, & candidum, & nitidum factum connectes cum reliquis alijs, quæ extracta fuerunt ex his plantis, & simul unenda per digestionem in balneo tepido, ut fiant unum: cui si addatur oleum ceræ, & thuris, & therebentinæ, absolutum erit vulnere omnium balsamum, quod erit custodiendum in phialis optimè clausis.

Vires & Usus.

1. Potentissimè curat quæcumque vulnera simplicia intra viginti quatuor horarum spatium & citius, ita ut stupendum sit naturæ miraculum: composita verò & profunda vulnera, tam citò curat, ut potius miraculum videatur quàm cura, & medela; regenerat enim citissimè carnem, ossa confracta trahit, porrosque citissimè gignit, ita ut spatium quadraginta dierum vincat: nervos læsos quacumque læsione restaurat, & pristinæ sanitati restituit.
2. Ab alto devolutis & corpore fractis utiliter datur, acetiam ijs qui interna intestina vulnera acceperint, namque illa sive sint, vel exterius, vel interius illata, mirificè sanat, propter ingentem vim balsamicam quæ in ejus oleo, & sale continetur.
3. Sanguinis grumos in ventriculo, vel in alia quavis corporis parte concretos dissolvit, ac dissolvit, spiritu suo salis, qui corruptum non patitur.
4. In phthisi curanda, & renum internis ulceribus maximè prodest, & cæteris omnibus medicamentis facillè antepositur, propter vim suam balsamicam, quæ in ejus oleo coëretur.

Sumitur à quantitate drachmæ unius, ad duarum tempore necessitatis in aquis stillatitijs vulneribus curandis appropriatis, & convenientibus; vel miscetur unguentis proprijs, & applicatur tepidè super recentia vulnera postquam vino, & oleo lora fuerint, deinde gossipio, vel linteo eo arcano madido, vulnera teguntur, & ligantur.

Quinta essentia Arsenici Fabri.

Æ. Arsenic. cristall. Salis petr. ana q. v. f. pulvis & destill. pet. retortam vitream igne cinerum Spiritus. Recipiens claudatur luto, retorta frangenda & capiti mortuo pulverisato affundendus spiritus & iterum destillandi, idque quater, donec arsenicum cum Salepetra sit perquam optimè calcinatum, tunc temporis adhuc tum arsenicum forti tigillo impones, & per diem integrum dabis ignem fortissimum, ut quicquid in distillatione calcinati non potuerit, tandem aperto igne calcinetur & comburatur: calx illa arsenici aqua pluviali stillatitia est solvenda, & solutio à terrestribus excrementis depurata & vindicata, clara & limpidia filto facta evaporanda est & desiccanda, & iterum calcinanda fortissimo igne, donec nullas in solutione emittat feces, sed tota solvatur calx, & limpidia & clarissima permaneat aqua, tunc temporis desiccanda est evaporata aqua, huic denuo affundendus est, & connectendus ejus spiritus supra reservatus, sed prius oportet ut sit septies rectificatus: hanc conjunctionem facies in matrasso, vase vitreo sic dicto, propter rotunditatem quam habet in fundo, & longum collum idque in balneo repenti, donec calx suam biberit spiritum, tum demum in alembico vitreo, per balneum separabis quicquid poterit separari humiditatis aquosæ, & remanebit in fundo calx butyrosa Arsenici, miræ virtutis, quam servabis in vasis vitreis optimè clausis.

Vires & Usus.

1. Si calcem solam absque connexionem spiritus sui, repetitis solutionibus & depurationibus in calcinatione levi sæpius iterata, ad dulcedinem summam reducere possis, & rubedinem summam, aut saltem albedinem, theriacam habes contra omnia venena, tum animalium, tum plantarum, tum mineralium. Si verò connectetur cum suo spiritu, intra corpus sumi non potest, propterea cave ab ejus dosi interna.
2. Exterius applicatum valet contra morsus omnes venenosos & citissimè rabidi canis morsum sanat & curat, turo & jucundè, absque ulla molestia, quia per causticum suam virtutem & adurentem, venenum parti inditum & ejaculatum comburitur, nec ulterius rapit & serpit.
3. Cancrum absque ullo fere dolore extinguit, & mortificat, & ad cicatricem laudatam reducit, modo corpus & sanguis roboretur, & purificetur arcano antimonij superius declarati.
4. Fistulas omnes, & cavernosa omnia ulcera & depulscencia curat & sanat, quia corrodit omnem carnem muscosam & spongiosam & fungosam ulcera fovent, & abstergit, & humorem acerram causticat &urit, unde modo corpus per purgatum sit, facili negotio ulcera seipsa fere ad cicatricem perducuntur laudatam per balsamum internū partis.
5. Herpetes omnes, scabiem; & cutis omnes asperitates & excoitationes desiccant, & sanat, imò & len-

& lentigines, & faciei maculas delet; ac est in eacura cautela adhibenda summa, sunt enim lentigines solæ & maculæ baculo levi & acuminato ebutyrola substantiantin octo tangenda; deinde aqua fontana lavanda, & postea oleo tartari tota facies colluenda, donec pedetensim cutis illa lentiginosa & maculosa auferatur, & in fursureas atomos abeat. Applicatur per tepidulceribus, aut Unguentis admiscetur, ulcere vino loto.

Quinta Essentia Auri Fabri.

Multi sunt philosophorum, qui mineralium spiritus non admittunt in rerum natura, quod sint corpora adeo terrestria & dura, ut simplicem persistendi facultatem habeant, nullaque vivant anima, nihilominus experientia ipsa contrarium cernitur in mineris, & terræ focis, ærisque spatij ubi sepius metallis & mineralia, ut & animalia generantur, pluviaeque decidunt in terras, unde necesse est ut habeant spiritus quorum opce, generationes eorum in tanta abstrusa, & longinqua spacia protendi possint, nec opus proinde, ut vivant anima, ut arbores & animalia, quia eorum spiritum igneum non adeo copiosum est, & purum, ut in eo gradu perfectionis, & puritatis attingat, ut hinc deinde vita & anima exurgat, similis, & æqualis animæ plantarum & animalium, at vivunt mineralia, anima mundi, quæ inseparabilis, est ab spiritu mundi, at communiter loquendo. Aliud est habere animam & vivere, & aliud est habere spiritum. differt enim toto cælo spiritus ab anima, nec quicquid habet spiritus animam habet, ut clarissime patet, in spermate animali, & semine vegetantium, quæ omnia habent spiritus, & tamen non vivunt, nec animam habent actum, sed potentia tantum, simili eloquio spiritus admittimus in mineralibus, dicimusque spiritum istum esse subtilissimam partem volatilem humidis radicalis mineralium omnium. Qui tanta est virtutis, & efficacæ in chymia faciendi, ut eo absente, pereat omnino totius alchymiae suppellex, industria & opus, in eo ergo extrahendo tora assensit, & arcanum omne concluditur, copiosissimè extrahes ex vitriolo fortissima distillatione, eumque spiritum distillarum cum suo phlegmate, putrefacies, in phiala oblongi colli peroptime clausa, in balneo tepidissimo, donec phlegmati permisceatur, & fiat aqua, tum demum æphlegmate, & aquoso humore, putrente, & fætido, vindicabis per rectificationes, sepius iteratas, cum eo spiritu sic rectificato miranda patrabis, ut in sequentibus videre licebit; referat enim omnes metallorum compages, & in suam naturam liquidam resolvit.

Aut compago, quamvis omnium metallorum, omniumque rerum naturalium vincat compages, atarsen dissolvitur, & in liquidam convertitur substantiam sequenti methodo, postquam aurum purum, & purum anrimoniali cemento purgatum & cineritio, dissolutum fuerit per aquam regiam fortem, & oleo tartari in fundo solutionis suæ præcipitatum, in pulverem tenuissimum, edulcorandus est, hic pulvis multis lotionibus per aquam fontanam factis, donec tota acrimonia aquæ fortis evanescat: deinde exsiccandus erit levissimo calore Solis. Cave ne exsices igne, quia citò suscipit ignem, & flammam ronitru plenam, tum demum fulminantem huc pulverem dissolves in spiritu, seu oleo vitrioli nostri rectificato, ut dictum est in capite i. hujus libri. Dissolutionem fovebis balneo repentini, per dies quindecim.

Tinctum hunc spiritum, & rubicundissimum clarum, & limpidum separabis per inclinationem, & servabis in phialis peroptime clausis ad usum ferè infinitos. Potest etiam dissolvi huic pulvis auri, hac methodo præparatus, in balneo repentini, cum spiritu salis, de ejus præparatione inferius dicemus peculiari capite, dissolvitur etiam cum sale tartari volatili facto, & dissoluto, & omnes hæc dissolutiones per quantum optime sunt, & pari donantur virtute, extrahitur autem ejus beneficio olei alchoolyfati vitrioli communis, convertitur etiam aurum igne continuo in furno vitrario, unde in calcem intra sexdecim aut quindecim dies, quæ calx facillimè liquefcit, in spiritu acido salis, vel in spiritu acido mercurij, & hæc sunt secreta artis.

Vires & Vfus.

1. Summum est confortativum, & superat omnia alia arcana in roborando, corde, cerebro, hepate, & reliquis omnibus partibus nostri corporis, quæ ad vitam conservandam conf. runt, habet enim humidum suum simile nostro, unde convertuntur cito in unam & eandem substantiam, & fortiori compagine ligatur humidum nostrum, compagine duriori alterius, hinc fortius deinde resistit omnibus vitæ incommodis.
2. Senectutem summopere retardat, renovat & restaurat humido radicali nostro, propagatque vitam in longius ævum quam credi fas sit, quod arcanum prædictum fixet humidum nostrum, & durissima compagine coagulet; ita ut, calore naturali suo, ne facile evanescat, ut fieri asolet, propter infirmam sui ipsius compagine.
3. Omnibus morbis potest commodissimè exhiberi, & nullis adversatur, quia roborata per ipsum naturam, ipsamet deinde, a suis liberatur malis.
4. Virtutes adhuc possunt exaltari, & sublimiores fieri, modo solutio ipsa arte, & industria coctionis in altum sublimetur, & iterum soluta coaguletur, & tota physica per calores transeat omnes.

Sumitur in aquis stillatitijs cinnamomi, anisi, & in jusculis restaurantibus, ad quantitatem scrupuli unius, omni tempore, & quacumque hora & quacumque data occasione, in omnibus morbis, & vitæ incommodis, regium est medicamentum, & principibus dignum, verum est aurum potabile, cujus virtutes infinitæ sunt, nec libro integro comprehendi possunt, beatissimus est Medicus qui eo uti potest, ut honoris culmen acquirat, & oculis omnium, & linguas, laudes & encomia prædicantes in se convertat.

Potest hoc arcanum in oleum verum cogi, & in salem rubicundissimum ita ut rubedinis splendore imitetur, sed semper habet easdem virtutes, & simili propinatur dosi, & cum hisdem mediis & vehiculis.

Vitriolum illud ex quo spiritus aurum & metalla dissolvens, extrahitur ex mercurio, per mercurium, & deinde miris modis putrefactione solvitur, & distillatur, & summopere purificatur, & eo utimur, ut aurum solvamus.

De quinta essentia Auripigmenti. Fabri.

Auripigmentum est species Arcenici, differt autem ab Arcenico, colore tantum & coctione. Auripigmentum percoctum est fortius in centro terræ, unde sulphur ejus, rubeum habet calorem a calore diuturniore; hinc etiam minus venenum est, quam ipsum Arcenicum quod propter cruditatem sui sulphuris & mercurij potentissimum est venenum. Ex ejus autem cenetro educuntur multa medicamenta Chymica, quæ vane-

venenata non sunt, at mitissima & naturæ amica, inter quæ est potissimum sequens. Auripigmentum pulverandum est & permiscendū cum duplo sui ponderis Salispetræ, & igniendum in tigillo, donec tota defonaverit Salpetra, & Auripigmentum sit perquam optime calcinatum, quod adhuc est igniendum in tigillo eodem per diem integrū, ut spiritus omnes auripigmenti exeant & abeant, cavendo interim ab his & dum calcinatur, & dum ignitionem patitur, quia venenati sunt. Frigefacto tigillo calx auripigmenti à Salpetra vindicanda est per lotiones multas aqua limpida fontana factas, tum demum calx illa denuo pulveranda & cum pari pondere florum sulphuris, & Salispetræ iterum calcinanda; & ignienda in tigillo forti, donec albidissimum habeat calorem. Lota tandem calx, & vindicata à Salpetra, reverberanda est per mensem unum integrum in vitro clauso luto munito, in furno reverberij, donec calorem adepta fuerit rubrum, tunc quiescendum à reverberio, & calx rubra solvenda est cum spiritu salis, à phlegmate suo vindicatio, in balneo tepenti donec tinguat spiritus salis & solvat partem calcis: hunc spiritum tinctum separabis per inclinationem, & novum addes, donec tota calx soluta fuerit & in spiritu salis versa. Solutiones illas omnes vitro impones, hoc est retortæ, & dabis ignem cinerum, & pelles per distillationem levem primo spiritum salis, tandem ultimo augendo ignem, stillabit tinctura rubicundissima auripigmenti quam recipies mutato recipiente, & septies rectificabis, & servabis, in phialis optime clausis ad usus.

Vires & usus Arcani prædicti.

1. Mirum est quod è summo veneno, fiat summa theiaca: ista tinctura certissime quæcumque venena, & quascumque venenatas & pestilentes in corpore nostro latitantes qualitates extinguit, suo oleo, quod sulphur suum perecoctum & deputatum habet.
2. Vires auri potabilis æmulatur in reparanda juventute, & humido radicali, à causis præter naturam depaisto, quod humidum suum sit æquale nostro humido radicali in substantia materiali & elementaliter spermate. Vulnere omnia venenata curat, ulcera maligna, febres pestilenciales. Dosis in jusculis ʒj. ad ʒij. mane jeuno stomacho, exterius applicatur cum gossypio tepidè.

Quinta Essentia Axung. Fabr.

In Axungias fusas, liquatas frustula laterum ignita projice, ut imbibant Axungias. Hæc in pulverem redacta destilla & septies rectifica. Habebis arcanum ad dolores arthricos ex axungia iursi & cati, ex alijs alia.

De quinta essentia brassicæ marinæ. Fabr.

Veris tempore colligitur maxima copia brassicæ marinæ, quam & nonnulli soldanellam dicunt & appellant, tunc enim temporis succi, plena est, & turget vitælineo, & dum ex pressa est maxima copia succi, reponitur, ad deferendum in cella vinaria, in vasis vitreis, aut alijs convenientibus, postquam defervuerit, distillandus ille succus levissimo igne, & extrahendus est, tali distillatione spiritus ejus æthereus, & quater aut quinque rectificandus, donec à phlegmate agnoscatur sit: deinde si vis, magmati residuo reddendus ille spiritus purus, & à phlegmate vindicatus, & levissimo calore per aliquot dies fovendus est: deinde ite-

rum distillandus, & magmati iterum reddendus, & redistillandus iterum, donec tale volatili imprægnatus sit, quod fiet in tertia, aut saltem quarta distillatione, in qua ascendit sal ille volatilis, instar nivis, candidus, & adhærebit lateribus vasis, & capitelli distillatorij. Hic deinde sal volatilis una cum spiritu volatili, conjungenda sunt, & connectenda cum fale fixo, qui extrahetur ex cineribus foliorum, caudicis, & radicis soldanellæ siccæ, secundum methodum antea prædictam, in capitulis præcedentibus alijs, eadem enim methodus est servanda, tum demum omnia simul conjuncta servanda sunt, in vasis vitreis peroptime obturatis, ad suos usus.

Vires & Usus.

- i. Erunt fortasse Medicorum dogmaticorum Hippocraticorum quamplurimi, qui brassicæ marinæ essentiam explodent, ex antidotarijs, quod brassica marina extoto, sit stomacho inimica propter acrimoniam suam: cujus ratione, ventriculi tunica vellicat, imò erodit, inde vomitus implacabilis exsurgit, & hinc sequitur apex primæ coctionis, cujus læsione, & cæteræ omnes sequentes coctiones quæ in hepate, & venis fiunt, læduntur: hinc et di totam corporis æconomiam oportet. Nec est quod dicamus esse nuam hanc, acrimoniam parem cum planta non habere, quia certum est habere majorem, & multo potentior, propter sales volatiles, & fixos suæ plantæ, quos continet: qui sales in omnibus plantis acrimoniam naturalem habentibus, igne & arcepyrothecnica, caustici, & urentes evadunt, ut patet, in fale urticæ, calcis, sarmentorum, fabarum, & similibus, è quibus salibus caustica fiunt potentissima: unde mirum non erit si hæc essentia soldanellæ seu brassicæ marinæ, causticam & urentem habeat extractos ex planta acris & mordaci. Huic objectioni dicemus, verum esse sale soldanellæ volatilem, & fixum, nisi ad dulcedinem perducatur, lotionibus calcinationibus, filtrationibus, sublimationibus, & distillationibus & cæteris alijs operationibus ad hanc rem necessarijs, fore acrem, mordacum, urentem, & causticum, ut & cæteri sales in objectione enumerati, qui quidem & dulces fieri possunt, iteratis operationibus Chymicis: ut egomet vidi, experientia ipsa, caustica ipsa potentialia, quibus utantur Chirurgi ad urendum, dulcia facta, & ita dulcia, ut nulla esset ferè differentia inter saccharum, & ipsa salia, & absq; ulla noxa esculenta erant, ut mel & saccharum. Sal enim naturæ, quod in centro cujuscumque mixti residet, (ad formam mixti conservandam, tanquam semen ipsius speciei) postquam à corporibus heterogeneis omnibus est depuratum, nullo pacto est acre & mordax, & naturæ inimicum, sed dulce, & naturæ ipsius fulcrum, & fomes: ipsa verò corpora heterogenea sunt ipsamet, quæ acrimoniam, mordacitatem, & alias omnes similes qualitates naturæ hostes, infensas possident, & foveant, unde nullo pacto verendum est, quia essentia soldanellæ dulcis, mitis, & naturæ amica sit, modò sales sui cum fixi, & volatiles, ad debitam præparationem perducantur, quæ est dulcedo salium antequam simul misceantur, & conserventur ad usus, qui sunt

sunt ad purgandum quoscunque humores noxios, & infensos, qui stagnantur primæ regionis, qui sæpius fomite sunt febrium intermittentium omnium, & continuarum & alui fluxus, & similia maffectum.

2. In podagra & arthritidis omnis generis causis, & fomites expurgandos medicamentum est valde potens, quod sales solutos, & tartarum educat vi magica, & naturalis, & sympathica.

3. Colusiones omnes mirifice curat, quod præter evacuationem humorum omnium peccantium, nervos, rectet, & refocillet, eorumque limpiditatem conservet, & amissam restituat, spiritusque augeat vitales, & animales.

4. Sanguinem miro modo purificat, quod suo sale, & putrefactione præservet: eiusque cruditates impediatur suo vivifico calore, & necesse vitali, quodque naturales ejus spiritus foveat, & multiplicet.

5. Tumores omnes frigidos, & scirrhosos sola perunctione externa, mediocriter calida, discutit, & calidæ omnes tumores phlegmonosus; ad maturitatem perducit, propter caliditatem suam subtilem, & penetrantem quæ in suo sale residet.

6. Scabiem omnem & pruritum omnem siccit, & lenit, quod saltem corruptum solutionem continui, sua erotione naturali facientem temperet, & ad aliam qualitatem non erodentem transmutet.

7. Lentiginis, & maculas omnes faciei, aliarumque partium continuallotione, tandem discutit, quod sanguinis florem, & vigentem colorem foveat, & nutrit ejusque puritatem multiplicet.

Sumitur ad quantitatem ʒ. ʒ. ad ʒ. in robustioribus, cum juleculis, & syrapij magistralibus morbo aptopriis & convenientibus, summo mane jejuno stomacho, cum regimine, & custodia iterando dosin, usque ad curationem perfectam, bis in septimana, & si sit morbus chronicus & longus ter in mense, servato semper eodem & simili regimine.

De quinta essentia Buffonum & Ranarum. Fabri.

Mense Junio colligendi sunt Buffones in maxima quantitate, & suspendendi sunt in aëre in loco, ubi radii Solis vigeant, & polleant toto fere die, & tandiu ibi conservandi, donec optime siccificent, sicci comburendi sunt ad candorem cinerum, ex cineribus extrahendus est sal cum aqua cardui benedicti, aut scabiose, aut corticum limonum, ad puritatem summam & candorem. Hic sal deinde permiscendus est cum aqua theriacali & servandus.

Vires & usus.

Sunt quiaquam distillatam Buffonum dum vivunt distillatorum laudant pro mortificandis cunctis inflammationibus externis, tū ad cohibendā gangrenam partium, & dolores summos calidos arthriticos mitigandos, sed hujus rei fides sit penes experientiam, cum medico & prudenti committendam, quia venenum summum est hæc aqua; imo odore solo exillimo interficere posse, propter ejus spiritus volatiles qui semper exeunt ex aqua. De sale vero nullo pacto dubitandum est quin theriaca summa sit, & mirū alexiterium, ignis enim omnia consumpsit præter saltem vitæ, qui numquam venenum est, sed vitæ foies & propugnaculum, ubique possint natura mortem; ibi etiam vitam collocauit, ut morti decederet. Vires vero huius laudatissimi salis, sunt contra omnia venena, cum assumpta per potionem, tum per aërem illa-

ta: Unde pestis est summum alexipharmacum, bubones etiam & carbunculos pestilentes mirabiliter exterius illitos curat & sanat, eorumque malignitatem reprimat, & cancrorum tumorem curat. Sumitur mane jejuno stomacho, ad quantitatem dragmæ unius cum aqua cinnamomi, vel illinitur exterius ad cancerum mortificandum.

Ita quoque captandæ sunt eo tempore Ranae illæ, & vivæ distillandæ lentissimo igne, in balneo Mariæ per quatuor horas, & colligere quicquid humoris per spatium illius temporis egredi poterit; Deinde mutato recipiente juncturis optimè clausis, mutandū est vas in balneo, ad cineres & distillandum quod superest humoris, qui priori congiungendus est. Reliquū verò quod in fundo alembici superest, comburendū est fortissimo igne, in tigillo forti & ad calcinandum apto, donec incinerescat probe, & ex cineribus albis sal extrahendus & purificandus est, ut artis est usque ad candorem summum & dulcedinem, deinde liquori suo rectificato, & septies distillato connectendus, ut simul uniantur, & fiant unum ad sequentes usus servandum.

Vires & usus prædictæ essentia.

1. Arcanum est mirum ad quartanam curandam occultata & innata sua proprietate.

2. Curat etiam febres tertianas, & quotidianas: quoniam potione, cum aqua Necotianæ seu peti, post vomitum superfudando quantum & quandiu fieri poterit,

3. Inflammationes omnes mitigat, earumque dolores lenit exterius ungendo.

4. Erisipelata mirifice, & brevissimo tempore tollit eorumque ardorem compescit.

5. Dolores arthriticos causa calida ortos, exterius ungendo summopere lenit & mitigat.

6. Talpis & concavis ulceribus medetur.

Sumitur ad quantitatem uncie unius, cum uncis duabus aquæ peti aut cardui benedicti, jejuno stomacho superfudando; deinde quantum fieri poterit, & per se sola exterius applicatur cum gossipio aut linteis.

Essentia Camphora Quercæ.

Essentia Camphoræ elicitur cum aqua vitæ tartarizata, summum arcanum in sudore promovendo & calculo frangendo. Externe prodest epichematis loco cum linteo cordi applicari in cordis affect. & lithothym:

De quinta essentia Cancrorum fluviatilium, aut maritimarum. Fabri.

Habenda est maxima copia Cancrorum, & conchis suis optimè expurgandi sunt, caro verò eorum imponenda est vitro valè distillativo & destillanda est lentissimo igne, hæc autem aqua septies rectificanda est antequam servetur, caput mortuum harum omnium distillationum calcinandum est donec albescant cineres, ex his deinde tum aqua onovidis, aut milij solis, aut saxifragæ, saltem extrahes purum & nitidum, & ab omni terrestri fece vindicatum: Deinde liquori conjunges, & servabis ad usus sequentes:

Vires & usus arcani prædicti.

Calculus Renum & Vesicæ miraculosè extrahitur, & comminuit; ejusque efficientes antecedentes tollit causas.

Diffuriam, Stranguriam, & omnem mendi difficultatem cura spiritui therebentinæ permixtum tantū subito sanat, ut magicum effectum dicere possis.

Oculorum caliginem depellit, & nebulas discuit ungulas & caracas guttatim in angulis oculorum intillando ter in die.

Suntur interius in iusculis assuetis, & aquis appropriatis ad morbum quem curare cupis, valet etiam exterius applicatum ad cancros curandos, modo mortificari sint prius, arcano arsenici, quod in tertio libro docebitur, peculiari suo capite, vel arcano Lupi prius dicto.

Simili methodo & via extrahi potest quinta essentia ex omnibus conchiliis: potentius autem erit remedium, si Salem volatilem reddas, cum spiritu vini quod fit digestionem & cooborationem sæpius iterata spiritus vini, super Salem prædictum, Sal enim tunc temporis penetrandi summas acquirit vires, & tartaros omnes resolvit.

Q. Essent. Caranna. Fabr.

Sumatur gummi. Caranna, libra unica aut altera, & dissolvatur optimo vini spiritu alcoholizato, & à phlegmate aquoso vindicato, in phiala oblongi colli optimè clausa, in balneo tepenti per quindecim dies: deinde in cineribus distilletur servatis ignis gradibus; quod primò egreditur cum spiritu vini, est spiritus gummosus carannæ, qui subtilissimus est, & æthereus, deinde stillat oleum flavum, tertio oleum rubrum: hæc olea omnia ter aut quater rectificanda sunt, & feces quæ remanent in fundo retortæ aut alembici, post unam quamlibet distillationem comburendæ sunt fortissimo igne, ut reducantur in cineres: ex his arte & methodo communi extrahendū est sal fixum, hoc sæpissimè calcinandum & solvendū, ut deponat urendi facultatem, donec dulce sit, & candidū, & limpidum: tunc temporis omnia hæc olea puta, & sal, simul permiscenda sunt, & connectenda, & in balneo tepenti unienda, & servanda sunt in phialis perquam optimè clausis ad usum.

1. Arcanum est arthriticum; soluit enim dolores omnes ex causâ frigida ortos, quod suo spiritu humores in nervos, tendones, & musculos stillantes faget, & roboret suo vitali calore, partes frigiditate humorum extinctas.

2. Dissolvit & emollit quoscumque tumores frigidus, duros & scirrhosos; quia eius spiritus coagulatum omne, & tartareum dissolvit.

3. In colico dolore nihil est præstantius, quia sæpe sæpius hic affectus ex pituita, & glutinosis, & flatulentis humoribus ortum habet: hoc autem arcanum suo illitu discuit, disperdit, quicquid frigidum est, glutinosum, & flatulentum.

4. Ulcera inveterata etiam curat propter balsamū suum quod continet, & sal quod abstergit, & sal aliud ulcus faciens, & nutriendum, corrumpit, & in aliam mutat substantiam.

5. Hemieraniam & dolorem capitis ex flatibus frigidis, & copia pituitæ oram sanat solo temporum illitu quia flatus, discuit, & omne frigidum disperdit, tanta est vitali caliditate, & subtili prædictum.

Potest sumi interius à quantitate guttarum decem ad duodecim in ovo forbili, vel syrupo violaceo, aut papaveris; vel exterius applicatur, partibus affectis per se illinendo tepide, superpositis linteis calidis, aut lana succida, vel miscetur unguentis, ulceribus, & morbis appropriatis, & cum his applicatur.

Q. Essent. Caryoph. Fabr.

Eadem methodus est, quam dedi in essent. Cinam.

extrahendi scilicet essent. Caryoph. piper. Zinzib. omniumque seminum & lignorum aridorum, eadem enim via est, cuius ope quicquid extrahi potest, essentialia opera chymica, ex his mixtis extrahitur, præsertim oleum per descensum, & sal fixum per combustionem: cætera verò quæ defunt ad perfectam essentialiam constituendam, non possunt extrahi, quia succa & arida habentur hæc mixta in his regionibus. Est tamen mea methodus, absit fastus & vaniloquium, cæteris omnibus acutior, quia per eam sal volatile, quamvis non apparenter, & visu ipso cernatur extrahi, extrahitur, quia oleum rectificatum dum infunditur aquæ stillatitiæ cinnamomi, ut iterum per balneum una cum aqua egreditur, ut odorem recipiat cinnamomi, sal volatile omne quod invisibiliter est diffusum, & dissolutum intra poros aquæ connectitur, inde & aqua inspidior redditur: & quod in cinnamomo observatur, in reliquis aliis observare licet; sic sal volatile quod ex plantis, & seminibus, lignis, & fructibus siccis & aridis separari non potest, visu saltem ut appareat, hac industria separatur, & adhuc fieri potest, ut visu appareat: nam si idem, & simile oleum cinnamomi multoties affundetur aquæ novæ & recentis, & post digestionem distilletur, tandem oleum coagulatur, virtute spiritus salis, in loco frigido, & solvitur in calido, instar spiritus salis volatilis sita; hæc eandem methodum observare oportet, si per eandem quodammodo, & absolutam caryophyllorum essentialiam habere cupias, cuius vires & ulus sunt.

Vires & Vfus.

1. Iecori, ventriculo, & cordi maxime auxiliatur, quia calorem conservat naturalem, & perditum restituit, & spiritus hinc multiplicat vitales.

2. Dentium doloribus quibuscumque summum est, & ultimum refugium, quia cum causticæ sit virtutis, nervum ferit dentis, & humorem acrem, & mordacem, dentis nervo illabentem miriorem reddit, & in aliam mutat substantiam, ut in conjunctione durum, & diversarum aquarum fortium contingit, una exstinguit aliam, & tertiam gignit militiam, quæ non est urentis, & pungentis virtutis.

3. Ulcera quæcumque curat, propter eandem rationem, sal enim urens, & causticum ulcus constituit, dissolvit, & annihilatur per salem arcani huius, & similiter urentem, & ambo in aliam convertuntur substantiam, ulceri non improbam, deinde natura sua balsamo naturali cicatricem inducit.

Sumitur in iusculis, vel aquis stillatitiis morbo appropriatis, ad quantitatem guttarum sex, ad decem vel miscetur unguentis, & exterius applicatur, per linteis, vel gossipio nostro arcano delibuto.

Q. Essent. Centipedum. Fabr.

Centipedes multi proiciendi sunt in vas vitreum cum sufficienti quantitate Salis communis decrepitati, & purificati, ut morientis, deinde distillandi sunt, fortissimo igne, ut eorum aqua, una cum spiritu Salis communis egrediat, hæc aqua septies aut pluries rectificanda est antequam reponatur ad conservandum. Salem verò in fundo remanentem calcina iterum, Centipedes permixti optimè calcinantur, & Sal fixum deinde cum aqua Aristologiæ rotundæ, purificandæ est Salile summopere, ut ferè fluat sicut cera in leni calore, deinde digerendus cum optimo spiritu vini absque phlegmate, & circulandus, & putrefaciendus, & fortissimo igne pellendus, donec volatilis fiat una cum

cum spiritu vini, hic Sal deinde volatilis conjungendus est cum priori suo liquore, & sic invicem permixta, seu vanda sunt ad usus sequentes.

Vires & vsus.

Interius sumpta hæc essentia, cum aqua cinnamomi sanguinem purificat, & valet ad lepram curandam ratione spiritus Salis, quem secum habet.

Ulcera quæcumque externa exterius illinendo sanant, & interna etiam cum spiritu Therebentinæ sumendo, brevissimo conglutinat tempore.

De quinta essentia Centauræ maioris & minoris. Fabr.

Ex floribus Centauræ utriusque cum spiritu vini, & aceto sulphuris, extrahitur tinctura, mediocriter purgans, & humores serofos educens, nulla molestia, nulloque vomitu. Huic tincturæ essentiam si addas, stupendum evadet medicamentum, extrahenda autem est essentia, similis, ac pari methodo, ac in præcedentibus capitulis extracta est de reliquis plantis: scilicet postquam ex succo centauræ utriusque spiritum extraxeris, eumque rectificatione purificaveris, & ab humido aqueo depuraveris, salii fixo, ex cineribus ejus extracto, & lotionibus sæpius iteratis depurato, cum spiritu conjunges, & connectes in balneo tepido, tunc demum ambo simul conjuncta, postquam erunt unum, connectes iterum tincturæ superius allatæ, & servabis ut medicamentum pretiosum.

Vires & vsus.

1. Est Catholicum Spagyricum, mirandum ad educendos quoscumque humores noxios & peccantes quamvis ex simplici uno medicamento paratur. Sunt enim in eo diversæ partes, & omnes cathartica, & singulæ, singulos, & similes educunt humores peccantes.

2. Anorexiam imprimis, & cibi fastidium tutissimè curat, quod serofos, tartareos, salitosque humores, in ventriculi lateribus stagnantes, & adherentibus, foras, educat potentissimè, hinc causam sæpissimè febrium intermitteritium pellit.

3. Nullum est præstantius medicamentum, quo confuso, ut utantur omnes, qui sanitate infirmam habent, & eos omnes qui podagra, chyragra, gona-gra, & similibus doloribus tentantur, quod nulla molestia causam morbi foras pellat, & vulneribus recentibus, & oculis læsis medetur.

4. Vermes, & putredinem quamcumque in intestinorum, in pueris & infantibus, tutissimè foras educit, vermiumque generationem impedit, propter acetum sulphuris, quod tinctura in se continet, & propter saltem Centauræ, qui propter ejus naturalem amaritudinem, & siccitatem, putredine illa animalia, fortissimè enecat.

Sumitur in jusculis, in ovis forbilibus, in panatellis in symphis & in agnis appropriatis, ad morbum quem curare cupis, ad quantitatem ʒij. mane jejuno stomacho, servato regimine, & custodia.

Quinta Essentia Cera, Fabr.

Ceræ sumetur libra unica, aut altera & in frustula concindetur, aut fusa & liquata, in retortam vitream capacis & largi colli reponetur, cum æquali pondere æneæ perquam optimè lotæ, ut à pulverulenta & terrea sece vindicetur, ne Ceræ limpida substantiam

conspurgeret, & contaminet. Retorta, collocabitur in cineribus cribratis, ad fumum ad hanc distillationem aptum & recipiente collo retortæ adaptato, juncturis optimè clausis dabitur ignis, primo lentus observatis gradibus, deinde augeatur ignis pedetentim usque ad summum vigorem, donec tota substantia spirituosâ Ceræ ascenderit. Debet autem hæc distillatio per quatuor aut sex dies continuos fieri, est enim difficillimæ ascensionis hæc spirituosâ substantia Ceræ, quod & glutinosi Salis partibus adhæreat fixis, quæ sublimationem retardant & impediunt. Postquam hæc tota Ceræ spirituosâ substantia ascenderit, denuo in retorta nova est rectificanda septies, mutata retorta singulis vicibus, tunc completum est arcanum Ceræ, & Capax ut recipiat virtutes florum omnium per solam infusionem, ut arcanum sit summum ad vulnera omnia promptissimè sananda, tanquam balsamum naturale. Præstat enim hoc oleum Ceræ, cuicumque oleo alij ad virtutes florum suscipiendas, & ad balsamum parandum efficacissimum ad vulnera quæcumque curanda & ulcera consolidanda, si in eo macerentur flores hyperici & radices consolidæ maioris per mensem integrum, in cineribus tepidis.

Vires & vsus olei Cera.

1. Vulnere & ulcera quæcumque tum externa tum interna curat, unde valet ad omnes disenteriz species.

2. Hæmorrhoidas ulceratas & cancrasas mitigat doloremque sedat.

3. Colicos dolores cum spiritu vini sumptum mirabiliter sanat.

Sumitur à guttis 8. ad 12. in vino optimo, in spiritu vini, & aqua cinnamomi exterius verò per se solum illinendo applicatur ulceribus.

2. Essent. Cornu Cervi Fabr.

Radenda sunt cornua, & in pulverem tenuissimè comminuenda, & vase vitreo oblongi colli imponenda, cum spiritu salis, ad eminentiam quatuor digitorum, deinde obturato vase circulanda sunt, & digerenda in balneo tepido per mensem, tum demum distillanda levissimo igne in cineribus ad siccitatem usque, cavendum autem est ne empiremma redeat, hæc aqua quæ distillat, non propter virtutem diminutionem, sed propter ingratum saporem. Postquæ spiritus omnis salis distillatus fuerit, feces quæ remanent, in fundo alembici, cõburendæ sunt fortissimo igne, & calcinandæ, ad candorem usque ex cineribus vero probè calcinatis, sal erit eliciendus cum aqua cardui benedicti aut phlegmate vini, septies destillata, ut saltem purum emittat, huic deinde salii puro & mundo, spiritus salis superius distillatus connectendus est, & digestionem incorporandus, ut fiant unum spissum gummi, quod erit servandum in phialis optime clausis, ad usus miros.

Vires & vsus.

1. Arcanum est summum contra venena omnia & verum & unicum bezoarticum remedium.

2. Quartanam etiam sæpe urendo curat, tenacem enim & tartaream substantiam corporis humani attenuat & dissolvit.

3. Adversus pestiferæ auræ contagionem nihil efficacius, & est summum pestis præservativum & curativum.

4. Omnes spiritus, naturales vitales & animales mirificè recreat, & fovet.

5. Adversus morsus animalium venenatorum mirè efficax exterius unguendo & interius fumendo, ad cor defendendum ne veneno inficiatur.

6. Vermes enecat infantum interius fumendo, &

6. Vermes enecat infantum interius fumendo, & putredinem omnem arcet & cohibet.

7. Valet ad lepram curandam, & leprosos mirè recreat.

8. Valet etiam ad senectutem retardandam quia humidum radicale purū & mundū cōservat & fovet.

Sumitur ad quantitatem dragmæ unius in iusculis & ovis sorbilibus mane jejuno stomacho, vel in aqua theriacali, vel in aqua cinnamomi.

De quinta essentia Cervi. Fabr.

Sumendum est caput Cervi, qui cornua recentia & valde tenera habeat, & vetera deposuerit, hoc caput pelle deposita, una cum cornibus, in frustula conficiendum est, & cum æquali quantitate sanguinis Cervi vitro vasi imponendum, & fumo equino calido putrefaciendum per mensem integrum, Sole & Mercurio, in Leone existentibus. Peracto mense putrefactionis, distillandum erit omne in balneo marie, aut in cineribus tepidis lentissimo igne. Uti si quid est spiritus separetur à phlegmate & aquoso humore. Quod cognoscēs in distillatione, si strias emittunt vapores, qui sursum ascendant, & in liquidum humorem in capitulo alembici convertuntur, evanescentibus striis mutandum est vas recipiens, & colligendum phlegma, donec spiritus albi & spissi consendant. Tunc enim temporis permutandum iterum est vas, & aqua lactescens quæ egreditur seorsim colligenda est, & ignis augendus pedetentim, donec omnis aqua alba egressa sit. Tunc iterum etiam augendus est ignis, ut sal sublimetur albus, & nitidus, qui lateribus capitelli alembici adhærebit, non secus, ac sal urinæ, hic sal per quam optime custodiendus est vitro vasi optime clauso: Spiritus verò, & aqua lactescens simul conjungendi sunt, & septem vicibus per distillationem purificandi. Deinde conjungendi sunt cum sale volatili, & iterum septem vicibus distillandi, mutato singulis vicibus alembico, aut saltem bene abstergo priori, feces verò prioris distillationis calcinandæ sunt fortissimo igne, & tanto, ut albescant. Ex his deinde cineribus albefactis extrahendus est Sal, purificandus iteratis calcinationibus, filtrationibus, & solutionibus, ultima purificatione, hoc est, donec nullas in solutione emittat feces, nec ullo pacto turbet aquam quæ Salem soluit. Hic Sal deinde purus nitidusque factus coniungendus est cum prioribus essentiæ, Sale volatili scilicet aqua lactescenti, & spiritu, & tandiu invicem circulandi donec invicem conjungantur, nexu in dissolubili.

Vires & Vsu essentia Cervi.

1. Hoc arcantum est Epilepsiæ Rizotomon, radicitus enim tollit epilepsiam.

2. Omnibus Maniæ speciebus succurrit, dolori quoque capitis, Dos. ʒj. in iusculo.

2. Essentia Chelidon. Fabr.

Vere Chelidonium Majus contunditur & expressus ejus succus destillatur. & Sal. volat. Spir. & Aquæ, conjung. cum sale ciner. chelid. destill. iterum, & f. Aq. ophrhalmica opt. In iustero quoque, febris, dolore dentium, vulneribus conglutinat. Jis. Intern. dos. ʒj. Extern. instill. guttaim oculis, vulneribus vero applic. lint.

De quinta essentia Cinnamomi. Fabr.

Ex Cinnamomo quia siccum & aridum asportatur in nostras Regiones, & quia ejus folia, & flores habere non possumus, extrahi non possunt partes omnes essentielles, quæ verè & absolutam Cinnamomi constituunt essentiam, itaq; ejus oleo tantum & sale fixo, contenti erimus ut arcanū ejus absolvamus: ex Cinnamomo ergo leviter contuso, per defensum oleum elicies magno igne, ut comburatur Cinnamomum, & reducatur in cineres, Hoc oleum, ter aut quater rectificatum per retortam, cum paucio vitriolo ad rubedinem calcinato, affundes super novum & recens Cinnamomū, leviter confrusum, & cū pauca aqua cinnamomi stillatitia, in retortam immittes, & distillabis per balneum fervētis, & bullientis aquæ, donec totum oleum egressum sit, quod odorem Cinnamomi sic recuperabis: huic oleo addes salem fixum quem extrahes ex cineribus Cinnamomi combustis; addes autem purum, & ab omni terrestri spurcicie vindicatum & fervabis ad usus.

Vires & Vsu.

Menses provocat, partum promovet, tussim frigidā tollit, caput roborat, correficit, pesti adversatur, fædem colorem & virginum corrigi. Dosis gutt. iij. aut 4.

De quinta essentia colocynthidos. Fabr.

Colocynthis colligenda dum matura est, & in palidum mutatur colore & contundenda in mortario ligneo, aut marmoreo ut succum emittat omnē, quem per colatum repones in vasis ligneis vino cōtinendo appropriatis, in cella vinaria, ut defervecat, quod fiat majori celeritate, & præcipiti temporis spatio, addes aliquid spiritus vini, à phlegmate puri, cum bona quantitate fermenti: Hæc enim methodo omnes herbarum succi citius defervecunt, & copiosiores dant spiritum æthereum, dum distillatione levi coguntur ad ascensionem. Postquam hac methodo colocynthidis succus defervecit distillandus erit levissimo igne, donec strias non faciat in capicello alembici: signum præcipuum ascensu spiritus, qui rectificatus & à phlegmate purus, si reddatur magmati suo salem volatilem extrahit, qui arcani vires mirificè multiplicat. Hic spiritus, & sal volatilis connectendi sunt cū sale fixo qui extrahi poterit ex tota planta sicca, & combusta, & in cineres redacta: ex his autē cineribus, arte & methodo sæpius in capitulis præcedentibus enarrata, extrahitur illud fixum sal, quod ab omni terrestri recremento vindicatum, & præcedentibus alligarum arcanum perficit omne, quod vires sequentes habet.

Vires & Vsu.

1. Pituitam & bilem purgat, propter parem & similem quem continet in se succum, unde pituitosis & biliosis affectibus, mirificè convenit.

2. Arcanum est summum in curandis & sedandis dentium doloribus, quod sua caliditate perennes catarthi fontes exhauriat, & nervum foveat dentis, suo visifico necare, quod & spiritus omnes fixos, & influentes recreet.

3. Sieo arcano ischiadici calide perfrigentur mirum in modum à doloribus solvuntur, propter spiritum salis quem continet, qui alium salem solutum, dolorem facientem mitigat, & in aliam permutat naturam, partesque dolentes, recreat, refocillatis spiritibus, & convocatis, majori in copia.

4. In quartanis & quotidianis febribus curandis, mirè

mirè efficax, quod harum febrium causas continentes, efficientes, & materiales, foras evocet, humoresque has febres efficientes, putrefieri non sinat, at in suo naturali, & vivifico centro purissimè coëret.

5. Nervorum resolutioni maximè prodest, & quod mirum est cordi, jecori, & ventriculo maximè prodest, & tamen planta cruda, maximè adversatur, & præcipuè intestinis, interdum enim & sæpius, cruorem elicere solet, corrosis intestinorum carnosissimis membranis, essentia vero hæc nullo modo, partibus ullis nocet. Dosis ʒ.β. ʒj.

Essentia Corall. Querc. ut & Perlar.

Essentiæ & magisteria coralliorum & perlarum uno eodemque artificio præparantur.

Corallia crasso modo conterantur, perlæ vero nigrae manentes & ignitæ extinguantur in aqua vitæ fortissima, idque sæpius, & hæc est ipsarum calcinatio. Postea rite dissolvantur in succo limoniorum vel berberorum, qui succus post illarum dissolutionem rursus separatur, & quod in fundo remanet (quodque postea pluries cum aquis cordialibus dissolui & coagulari potest, ad aciditatem dissolventis acidi tollendam) dicitur sal sive essentia perlarum.

Ut magisterium ex iisdem fiat, dissolvendæ sunt in fortissimo dissolvente, quale est acetum alkalisatum, aut acetum mellitum, & ut perlæ post perfectam suam dissolutionem rursus separantur, citra dissolutionis tamen exhalationem, (quod alias salem ammoniaci acidum & vitriolarum hoc modo conjunctum relinqueret cum re dissoluta, à qua difficulter separaretur) dissolutioni huic superiniiciendæ sunt aliquot guttæ olei tartari, cuius opera perlæ dissolute in ictu oculi fundum petent, summe albicantes instar nivis, à quibus postea prædictum dissolvens facillime separabitur per inclinationem, & materia aliquoties abluetur aqua, & perfecte edulcabitur, quod fane opus citra magisterii opem nõ perficitur, unde etiam res in hunc modum præparatæ nomen suum obtinuerunt. Hoc perlarum magisterium, in quolibet liquore tum dissolutum, admirandum est naturæ nostræ corroborativum, non secus ac magisterium coralliorum, cuius præparatio consimili penitus sit ratione.

Essentia Corallorum Schröderi.

8. Salem Corallorum, volatilifia cum Sp. vini, diger. ac destill. postea abstrahelene igne, essentiam remanentem pelle per retortam. Dosis gutt. 6. ad gutt. 15.

2. Essent. Corall. Fabri.

Coralla minutissimè trita, & in alcohol, tenuissimum reducta, dissolvenda sunt aceto acerrimo, & digerenda in balneo repentini per aliquot dies, donec repetitis solutionibus omnia coralla dissolvantur; tunc demum dissolutiones claræ & filtro commixtæ evaporandæ sunt in vase argenteo aut aureo, ad siccitatem. Sal deinde solvendum aquis fontanis aut pluvialibus stillariis, & purificandum evaporationibus, desiccationibus & solutionibus multoties iteratis, donec apprimè mundetur & vindicetur ab omnibus terrestribus excrementis, & fundatur sicut cera, & dulce sit tanquam saccharum, & clarum tanquam crystallus: tum demum coralla de novo sumenda

sunt & pulverandæ sunt, & cum pari quantitate salis ammoniaci connectenda, & simul sublimanda sunt, donec sal ammoniacus rubicundissimus ascendat, attracta secum tinctura coralli, quam separabis à sale ammoniaco, cū optimo vini spiritu alcoholifato, & ab omni phlegmate vindicato, donec sal ammoniacus albus remaneat ex affusionibus spiritus vini, qui spiritus levissimo igne abstrahendus per distillationem, & quod remanet in fundo erit connectendum cum sale superiùs præparato & dulcorato; & sic habebis salem coralli rubicundissimum, admirandas habens virtutes, servandum in phialis optimè clausis ad usus.

Vires & Vfus.

1. Huius arcani tanta vis est in mundificando & depurando corporis universo sanguine, ut omnibus morbis & affectibus ex corrupto sanguine oriundis, exhiberi possit; quia ex suo sale id potest & tinctura, unde leprosis summopere convenit.

2. Siftit omnes fluxus muliebres immodicos in aqua plantaginis suo siptico sale, & tinctura, ut & omnes ventris fluxus, & alios omnes sanguinis præter naturam.

3. Confortat & roborat cor summopere, & stomachum, & calidum innatum restituit, propter suum humidum, nostro humido ferè æquale.

4. Concretum sanguinem dirimit ex spiritu suo & sale soluto, qui omnia concreta dissolvit, unde & calculosis, & sabulosis peroptimum est remedium in aqua ononidis.

1. Vulneribus venenatis & aliis simplicibus, & ulceribus omnibus summum est medicamentum, si balsamo alicui permisceatur, quia suo sale sanguinem mundante, & siptico, cicatricem accelerat.

Sumitur à quantitate ʒ.β. ad ʒj. in iusculis, ovis forbilibus, aquis morbo curando idoneis, & aquis theriacalibus & imperialibus: vel miscetur oleis balsamicis, & applicatur exterius, ad curanda vulnera, & ulcera, tepidè illinendo.

2. Essent. Cucumeris Agrestis. Fabri.

Ex succo illius extrahendum est sal volatile illius, & sublimatione purificandum est, ad candorem sufficientem: & spiritus etiam æthereus est extrahendus, methodo prædicta, in antecedentibus capitulis, & summopere rectificatus, sal volatile coniungendus est, huic demum connectendum est, ad perfectionem ultimam, sal fixum, quod extraheatur ex tota planta combusta & in cineres redacta, ex his autem cineribus per lixivium, filtrationes, evaporationes, & calcinationes, & solutiones, per vices multas iteratus, extrahitur tandem, sal illud fixum, purum, & mundum, quod superioribus partibus, spiritui scilicet & sal volatile conjunctum, ab soluit arcanum Spagyricum, quod ex his paratur, reservandum in phialis vitreis optimè clausis ad usus varios.

Vires & Vfus.

1. Præcipua ejus arcani vis, & efficacia est in educendis crudis, & serosis humoribus, qui in hepate, & venis ab imbecillo calore generantur, & ab expultrice facultate nequeunt foras protrudi, propter quantitatem, aut ejus imbecillam actionem. Ideo commendatur præcipuè ad hydropicos curandos affectus, serosos enim illos humores & crudos, evacuat.

2. Quartanam febrem difficilem admodum curatu, ob difficilem & tardā humoris melancholici coctionem, tertia aut quarta dosi, per tot vices iterata, tutissime curat, quod evacuando illos serofos humores, & crudos, hepar admodum confirmet, & refocillet, suo balsamico salexfixo.

3. Fædos virginum colores etiam curat, quod evacuat serofos humoribus, hepar calefaciat, & sanguinem purificet, ad lepram itidem, & quaecumque vitiatū sanguinis vitium, malumque dogmatice & summam cum ratione offertur.

4. Anhelosis & suspiriosis in genere subvenit, quod catarrhi materiam omnem auferat, & siccat tumentia pulmonum humoribus solitis bronchia.

5. Impetigenem, lepras, vitiliginem, nigras cicatrices, & faciei maculas omnes expurgat, & abstergit, propter corrodentem quem in se continet salis spiritum.

6. Sturium doloribus succurrit, quia siccat humores in aures defluentes, cerebrumque purgat ab omni seroso humore.

7. Veteres omnes tumores discutit propter eandem rationem, & quod etiam humidum radicale partis tumentis, à tumore affectum, & ferè extinctum refocillet & renouet.

8. Podagram omnem, & quaecumque arthritidis dolorem & affectum certissime & tutissime curat. Dosis intern. ʒj. externè frigid. illinit.

De quinta essentia Cupri. Fabr.

Cuprum subtilissime limatum permiscendum est cum pari quantitate florū sulphuris & salis tartari tertia parte, & ollæ terreæ vitreæ imposita, cum sufficiente aquæ quantitate bulliant per horas, & inter bulliendum agitentur spatula lignea, donec totum cuprum sulphur, & sal tartari dissoluta sint, vel si fortius & citius cuprum dissolvere vis, non aquam impones, sed ollam cum floribus sulphuris & sale tartari una cum cupro, superpones igni, donec omnia liquata sint, & peroptime permixta: quibus tunc temporis affundes aquam fontanam bullientē, & simul ignem bullire permittes, donec omnia soluta sint, addendo aquam novam, quoties opus erit, si inter bulliendum evanescat solutionem deinde refrigeratam, ollæ vitreæ impones in cella vinaria, vel in aliquo loco frigido, ut ex illa solutione limpida, & clara concreseat vitriolum colore caruleo coruscans. Collecto hoc vitriolo omni, aquam superfluentem, ad mediam partem evaporando consumes igne levi, & iterum repones in loco frigido, ut rursus concreseat in vitriolum, & sic iterando perages ebullitiones, & in loco frigido repositiones, donec tota dissolutio in lapillos vitriolatos abierit, quos collectos igne siccat, in cupreo, aut ferreo vase, & semper spatula ferrea agitando, & movendo in pulverem reduces albissimum, hunc impones retortæ luto perquam optime munitæ, & impones furno carbonibus hinc utrinque sursum deorsum impositis, ita ut retorta naneat, semper at dens, & candens mediis ignibus: furnus ad hanc solam & particularem distillationem proprius, & peculiaris esse debet, quia ignis in hac sola distillatione fortissimus sit oportet, & fortior quam in aliis omnibus distillationibus, alioquin spiritus æthereus egredi non posset, quod fortissima compagine ligetur salī suo fixo, itaque excogitandus est furnus

in quo ignis fortissimo fortior fieri possit; quod fieri si retorta luto munita in medio furni alicuius cruci terreæ, aut ferreæ collocetur: deinde cooperiatur retorta capitulo terreo fortissimo capacissimo, ita ut carbonum maximam quantitatem coëscere possit furnus, & ignem eo pacto suis parietibus violentissimum fovere, & sic retortam ignitam semper, & candentem retinere, donec spiritus omnis egressus sit in vas recipiens, quod collo retortæ perquam optime junctum, & lutatum esse debet, ne exeat spiritus qui subtilissimi esse solent. Postquam autem spiritus omnis in forma, & specie fumi albi egressus fuerit, quod residet in fundo retortæ rubicundissimum, aut nigrum, aquæ fontanæ per limpida imponendum est, & bullitione solvendum in vase æneo. Solutionem, seposita hypostasi, filtro itajectam, ut optime clarescat, evaporandam præcipimus in vase æneo, & in pulverem tenuissimum ut prius omne quod in solutione continetur, reducendum, & retortæ vitreæ luto munitæ, ut prius imponendum, & distillandum simili methodo, donec egrediantur omnes spiritus, qui firmissimo repagulo custodiendi sunt ne pereant. Quod residet in fundo retortæ iterum ut prius solvendum aqua limpida bulliente, & ut prius iterum evaporandum, & in pulverem distillandum, hoc repetere oportet, donec quod residet in fundo retortæ post distillationem, albissimum sit, neque colorem mutet & variet per ignem quaecumque. Hunc salē benedictum aqua fontana septies distillata dissolves, & quod est salī heterogeneum quod non liquatur, sed fundum petit, & facit hypostalim albam, seponendum est per filterum, & separandum ad solutionem claram & limpida, per alembicum vitreum in cineribus levissima distillatione, ad siccitatem usque: deinde iterum per aquam distillatam eandem solvere, & filtro traicere ut feces omnes seponat, & limpissima sit solutio, quam iterum distillabis ut prius: hoc repetes, donec nullas emittat feces in solutione sal tuus benedictus, & colorem rubeum acquirat pedentim, quem quamvis tardè acquirat, tamen tandem acquirat: hic deinde custodiendus est, donec spiritus suus deputatus sit, quod sequenti methodo fiet. Spiritum omnem egressum ex prioribus distillationibus, phialæ oblongi colli impones, osculoque clauso luto firmo, balneo repenti fovebis per mensem unum, cave ne invalescat ignis, quia evanescerent spiritus: hoc cognosces naribus impositis osculo vasis tui, feriunt enim spiritus illi cerebrum fortissime: & sic prudenter ignem lentissimum continuabis, aucto vel diminuto secundum exigentiam spiritus, sic enim spiritus illi pederentim in aquam transeunt, & ignem pati discunt. Mense peracto tuam aquam spiritibus plenam retortæ impones, & distillabis per balneum, quæquid distillari poterit: deinde cineribus quod residet distillabis fortissimā distillatione, ut omne ascendat, & hoc solum quod in cineribus distillatur septies rectificabis, mutatā retorta in singulis distillationibus, quia sepius franguntur retortæ: hunc spiritum sic rectificatum impones salī tuo rubeo, & in balneo repenti collocabis, donec dissolvatur sal rubeus, & fiat aqua: deinde distillabis, & quod ex distillatione flavum, & auræ coloris egreditur, servandum est, & custodiendum tanquam arcanum summum ad curandum omnes ferè morbos, si autem solum ei addatur: sal verò quod residet in fundo retortæ iterum depuran-

dum est, & incolorem rubicundissimum reducendum methodo prædicta, & dulcorandum, & tunc temporis servandum in phialis vitreis vel aureis, peroptimè clausis, ad usum ferè infinitos. Sunt qui tincturam huic salī rubeo adhuc reddant, & iterum putrefaciant & distillent, & sic omnem tincturam auferunt, & salem omnem liquidum & volatilem reddunt, & volatilem levi calore & tempore longo fixum faciunt, quod ego maximè probo & laudo; est enim tunc temporis arcanum summum chymicum, & lapidis physici æmulator vires, modò sal hic vera putrefactione solvatur, & depuretur.

Vires & Vfus.

1. Omnes cerebri affectus curat, sive ex causa frigida, sive calida ortum habeant, quia mirificè roborat, humidum radicale naturale restaurando & depurando, si læsum sit; itaque est lepræ unicū remediū.

2. Febres omnes continuas & intermittentes certissimè sanat, quod sanguinem depuret pè vias criticas, corruptionem inpediat, & factam expellat, viscerà omnia roborat, calorem omnium restaurando, & roborando.

3. Cutis omnes excoriaciones tutissimè sanat, vulnera ulcera quæ cumque vetera, & recentia, ad cicatricem perducit, solo illitu; quia per suum salem, salem nostri corporis corruptum, & in aerem & mordacem reductum mitigat, & dulcem reddit, suæ exuberanti dulcedine, & temperato calore vitali.

4. Dolores omnes arthriticos ex quacunque causa ortos mitigat & solvit, quia catarrhos omnes sistit, & exsiccatur, roborato cerebro, articulosque mirificè fovet, mucosam & tartaream substantiam, eis inapactam, suo sale & spiritu solvendo, & expellendo.

5. Tumores omnes scirrhusos & præduros emollit, suo spiritus salis soluto & liquido, qui omnia lapideam & tartaream solvit & discutit.

6. Nimis longum esset percurrere omnes hujus arcani virtutes, & proprietates, sufficere hoc tibi unū, quòd omnibus morbis accommodari potest, quòd sit arcanum restaurans, & roborans.

Sumitur in iusculis, in aquis stillatitiis cinnamomianis, vino hippocratico, & in ovis forbilibus, & panatellis & similibus aliis, ad ægrotantis libitum & laporem & quantitate scrupuli unius ad duos, quovis tempore, & quacunque hora, nulloque servato regimine, quia non est opus, cum sit restaurans arcanum & roborans.

Essentia Citri August.

Æ. Flor. sacheri Citri uncias duas semis,

Succi Oleosi ex recentibus corticibus citri exterioribus expressi quantum sufficit ut fiat essentia liquida.

Misce secundum artem.

Delicata admodum & præstans est hæc Essentia ad cordis & ventriculi imbecillitatem juvandam, venenis etiam adversatur, oris Halitum commendat, vino permixta, illud suavissimo suo odore & sapore magnificè commendat.

De quinta Essentia ebulli. Fabr.

Ebulli essentia extrahenda est autumnī tempore, ut ferè omnes alia essentia, quarum tempus, quamvis in superioribus capitulis in omnibus non dicatur, tamen non accusandum est hoc opus oblivioni, quòd in capitulo superiori libri primi huius rei particulari, (Quod necessarius sit ad extrahendas essentias cælorum benignus influxus,) dixerim omnes essentias; extrahi posse commodissimè,

autumni tempore, & veris, quod in his potissimum temporibus vigeat, natus herbarum calor universaliter, & quod etiam sapissimè & ferè semper, ignoretur, planetarum ascensus, qui sympathiam habent cum herbis nostris terrestribus, quod potissimum foret scitu dignissimum, ad commodissimum tempus habendum in extrahendis essentis & corroborandis earum arcanis, quapropter cum id ignoretur ad tempus generale quò sol viger, qui est planetarum, omnium reliquarum, stellarum vigor & robor, confugiendum est. Autumni ergo tempore colligenda sunt grana racemosa ebulli, quia tunc temporis matura sunt, & exprimenda, ut deponant succum, qui est reservandus in Dolio ligneo, instar vini, ut defervecat, more etiam vini, postquam deferbuerit, distillant dum exit levissimum igne, omne illud humidum quod primo igne ascendit & in ascensu strias facit, instar aquæ ardentis, postquam strias omnes vides, evanescentes, mutandum est receptorium, & colligendum est phlegma ascendens, quod rectificatum, & quater aut quinquies redistillatum, conservabis, ad purificationes, faciendas salis fixi, quod extrahes, ex cineribus radicis, & foliorum ebulli. Spiritum autem æthereum, qui primo igne ascendit, rectificabis quinquies, aut septies, donec à phlegmate purum sit, quod signis communibus, cum aqua ardente cognosces, similis enim est ratio, & methodus purificandi hunc spiritum, & alios omnes, qualescumque sint. Habito hoc spiritu puro, & ab omni phlegmate, vindicato, ad radices & folia, & truncum ebulli devenies. Quæ omnia combures fortissimo igne, & in candidos cineres reduces, ex quibus deinde cum phlegmate superius reservato, elicies salem purum, fixum, multoties iterando, calcinationes, solutiones, & vaporaciones, donec purum sit & candidum, ut crystallus. Quod deinde sal, connectendum erit cum spiritu suo ætherico, superius reservato, in balneo tepido, in matrasi oblongi colli, obturato, ne respirent, & levissimo illo fori invicem conjungantur, & fiant unum mirum, & stupendum ad morbos varios, magnos, & ferè incurabiles curandos.

Vires & Vfus.

1. Hydropem quemcumque, curat sæpius iterando dosim per intervalla, ne vires quæ leves sunt & mediocres pereant. Quod salem solum in corpore foras pellat, & reliquum quòd solum non est, solui non sinat, imò, firmioribus retineat compagibus. Mirum fortasse erit Galenicis medicis, quòd hydropicum salem solum appellem; in hanc ego potius sententiam abeo, quæ asserit morbos omnes; ex sale, sulphure, & mercurio, ex statu naturali & debito diectis, quam in eam quæ asserit, ex humoribus. qui visuntur in corpore dependere, in ipsis enim humoribus latitat illudq; sulphur, illeq; mercurius, quæ Galenus, & Hippocrates ob Chymicæ artis incitiam non cognoverunt, qui certè authores ut oculati & acutissimi, si reviviscerent, & opera Chymicorum viderent, in eam ipsimet sententiam abirent.

2. Quartanā & omnes procul dubio febres, intermittentes curat, ita ut febrifuga diei possit, qd mercuriū corrumpi non permittat, nec sulphur, nec sal, nec tartarū in copiosā, & præter naturā excrecere molē;

3. Arcanum est summum ad arthritidem omnem curandam, & omnes ejus dolores citissimè sedandos, si tepidè cum gossipio eo arcano madido, partes

tes dolentes foveantur, quod salis soluti acrimonia nervos, musculos, & ligamenta ferientem retundat, suo balsamico sale.

Sumitur in iusculis, in ovīs sorbilibus, vel formatur in pillulas, vel tabellas & voratur ad quantitatem drachmæ unius, vel duarum, in robustioribus naturis, & id manē jejuno stomacho, servato regimine & custodia.

2. Essent. Ferri. Fabri.

Ferrolimatio candefacto, affundendum acetum acerrimum, donec per optimē extingatur, extinctum iterum candefac, & candefactum aceto extingue, idque septies repetendo, donec in rubicundissimum crocum ferrum convertatur, deinde dum phialæ inditum est oblongi colli, huic affundenda est aceti stillatitij acerrimi permaxima quantitas, ita ut septem aut octo digitis superemineat croco, & totum omne phiala optimē clausa, collocandum est in furno cinerum, ad digestionem lentam, per mensem unum, agitando phialam singulis quibuscumque diebus, donec acetum tinguatur in rubeum colorē; acetum tinctum deponendum est per inclinationem in vas aliud vitreum, novum autem acetum stillatitium, magmati residuo affundendum, & iterum digerendum in cineribus tepidis, donec tinguatur. Hoc iterum separandum est, & priori conjungendum, magma autem tunc temporis residuum calcinandum est, & candefaciendum in tigillo, & aceto ut prius extingendum quater aut septies, donec iterum in crocum convertatur, huic croco phialæ imposito affundendum est acetum acerrimum iterum stillatitium, & digerendum, ut prius, donec tinguatur, & tinctum separandum, & magmati residuo, iterum affundendum est novum acetum stillatitium, & digerendum donec tinguatur: hoc toties repetendum est, quoties per digestionem tingetur acetum. Postquam autem non amplius colorabitur, acetum omne tinctum distillandum est in balneo levi igne, donec tinctura remaneat in fundo alembici in consistentia mellis, huic affundendus est spiritus vini alchoolifatus, & ab omni phlegmate aquoso vindicatus, donec dissolvatur omne magma, per digestionem levem in balneo tepenti, spiritus vini tinctus separandus est per inclinationem, & magmati residuo, quod solum non fuit affundendus est novus spiritus vini alchoolifatus, & iterum digerendus, hocque repetendum est, donec omne magma solum sit, & non amplius tinguatur spiritus vini, colore rubicundissimo. Spiritus omnis tinctus distillandus per retortam levissima distillatione, donec omnis spiritus consensus sit. Tunc demum augendus est ignis, & forti distillatione mutato recipiente, colligendum est oleum ferri, per quam optimē rubeum, & ter aut quater, per retortam rectificandum est: magmata verò residua, cujuscunque distillationis simul colligenda sunt, & simul igniendi in tigillo, tandiu donec albefcant. Ex his deinde salem elicies album per lotiones, & evaporationes multoties iteratas cum calcinationibus, salem hunc purum, putum, & candidum addes oleum tuo rectificato, & servabis ad usum in phialis vitreis optimē clausis.

Vires & Vfus:

1. Balsamum est mirum ad curanda ulcera omnia, vetera & recentia, & vulneca quæcumque, quia potentissimè agglutinat, humores corroden-

tes dissolvit, & in aliam mutat substantiam, & putredinem suo sale fixo impedit, & partes præservat, sanguinem laudatum convocando, & spiritus.

2. Alui quoscunque fluxus compefcit, simili ratione ventriculum roborat, Gonorrhæam sistit, & hepaticam uterique fluxus. Dof. ʒj.

2. Essentia Galbulæ. Fabri.

R. Extr. stercoreis anser. cum aq. Imperial. præpar. q. v. imprægnetur hoc extracto denuo Aq. Imperialis, huic aq. adde seq. R. 4. galbulas macerentur in proprio sanguine per putrefactionē 15. dieb. in fimo calido, f. destill. destill. putrice. ex facibus sal faciendus & conjungendus propriæ aquæ atque circulandus per octo dies, clarum conjungatur cum aq. imperial. extracto stercoreis anser. imprægn.

Vires & Vfus.

Ictericis prodest etiā desperatis, si mane sumant cochlearia duo aut tria cum iusculis per mensem integrum, præmittantq; cholagog. el. V. S. i opus.

2. Essentia Gattariæ seu Nepetæ. Fabri.

Succus torculari expressus ponendus in cella ut deferbeat per mensem, destillandus postea lento igne ad separandum spiritum æthereum qui primo ascendit, & strias faciet quandiu distillabit: cessantibus striis cessabit & ascendere spiritus: tunc temporis mutandum est vas recipiens, & reiiciendum phlegma, quod postea ascendit, nisi pro aqua ejus stillatitia reservare cupias, quæ pluris est efficaciz & virtutis, quam aliarum aquarum quæ communi methodo cum alembicis distillantur: phlegmate egresso & ascenso, magmati, quod residet in fundo alembici adhuc humenti, & non sicco & arido, reaffundendus est spiritus æthereus, qui primo ascendit, & digerendus in balneo tepido, per aliquot dies, unā cum magmate. His transactis diebus distillandus est spiritus æthereus lentissimo igne, & mutandum est vas recipiens postquam ascensus fuerit spiritus, & separandum erit phlegma ab spiritu. Spiritus verò, iterum affundendus erit magmati, & digerendus, & distillandus, has iterando operationes ter, aut quater, donec sal volatile ascendat, quod erit ter aut quater iterum rectificandum, una cum spiritu volatili æthereo, qui rectificationem antea non receperat. Deinde Gattariæ sicca & arida sumenda erit, & ea implenda erit urna, & distillanda erit per descensum, secundum artem antea declaratam, in capite trigésimo secundo, de essentia Menthæ; & oleum rectificandum erit per retortam cum vitriolo, ad rubedinem calcinato, idque ter aut quater, mutando vitriolum, in singulis rectificationibus: oleum prædictum sic depuratum, & ab empyreumate vindicatum, connectendum est cum foliis recentis & virentis Cattariæ, & insolandum per aliquot dies, deinde exprimendum oleum à foliis, & iterum cum aliis novis & virentibus foliis connectendum & insolandum, idque tertio donec odorem plantæ habeat oleum, quod demum erit sal volatile, & spiritui suo connectendum. Ex cineribus verò plantæ extrahetur sal fixum, & multis iteratis solutionibus perducetur ad candorem summum, & limpiditatem; tunc demum erit conjungendum, & copulandum cum reliquis aliis quæ extracta fuerunt ex plantæ, & simul omnia in digestionem tepida erunt unenda, ut fiant unum arcanum potentissimum, reservandum in phialis optimē clausis ad usus varios.

Vires & Vfus.

1. Hoc atcanum mira quadam dulcedine odoris, trahit catos & feles, ita ut juxta phialam eo arcano refertam delectentur, unde autem hoc fit, longioris est sermonis ad alium locum lectorem remittimus, ubi de sympathia, & antipathiarum differimus, causasque narramus, & præsertim in Palladio Chymico nostro.

2. In fugandis pallidis ac fœdis virginum coloribus nihil est præstantius, quod coctionem viscerum omnium mirè roboret, & spiritus multiplicet, & sanguinem mundet, & aperiat obstructions omnes, qua data porta ruunt spiritus undique per totum corpus, & floridus apparet color.

3. Menses certissimè & tutissimè provocat, propter eandem rationem, unde & uteri affectibus terè omnibus succurrit, & sterilitati medetur, fœcundaque reddit mulieres.

4. In sedandis Ischiaticis doloribus nihil potentius, & præsertim si ex causa frigida orrum habeant, Elephanticonum remedium est tutissimum, ut & venenatis moribus lris.

Dosis externè ʒj. ad ʒj. Externè tepidè applicetur cum Gollypio.

Essentia Halonitri Deodati.

Fit essentia Halonitri, quæ febres omnes ad miraculum curare dicitur, hoc modo: Halonitro probè præparato & in pollinem acto, affunditur Sp. Vini, solutio filtratur, colatura digeritur, donec sedimentum fiat, hoc abjecto clarus liquor circulatur, & tandem in clarissimum essentiam coagulatur.

2. Essentia Gutt. Gambæ Fabr.

Sumatur Gutt. Gamb. libra unica aut altera, & confusa imitatur in alembicum ad descensum aptum, & distillatur fortissimo igne, adactus pedetentim ignis gradibus, usque ad combustionem, & incinerationem rei quæ distillatur: post distillationem separabis oleum ab aqua, quod erit in maxima copia, quod succus ille gummosus sit valdè, & pinguedine plenus: oleum rectificabis in retorta, cum paucis vittis calcinato ad rubedinem, donec empyreuma deponat: hoc oleum servabis, & conjunges cum sale fixo, ejusdem Guttæ gambæ, ex cineribus in distillatione olei factis extracto, & depurato, per solutiones & calcinationes multoties iteratas: sale & oleo conservato, novum succum ejusdem plantæ habebis ad quantitatem unciarum sex aut septem, & dissolves in phiala vitrea oblongi colli, cum spiritu vini alchoolizato, & spiritu vitrioli æquali quantitate solutum succum digeres per quindecim dies in tepido balneo, deinde distillabis in eodem balneo, quicquid distillari poterit. Tum iterum iterum reasundes spiritum vini distillatum super magma relictum, & digeres ut optimè dissolvatur, per tres, aut quatuor dies, deinde filtro omnia committes, ad depurandum summopere, & distillabis in filtratum in eodem balneo, quicquid distillari poterit: prius tum iterum iterum dissolves & digeres, & filtrabis, & distillabis toties, quoties magma relictum in fundo alembici feces emittet: tunc quiesces, & magma solū vindicatum ab omni vini spiritu dissolves cum succo limonum, & spiritu vitrioli distillatis, & postquam in digestionem levem passum fuerit, separabis ab eo succum limonum distillatum, & spiritu vitrioli

per balneum fervente aqua distillandum, aut per cineres tepidos, donec magma relinquantur in consistentia mellis. Hoc magma quod est extractum conjunges cum oleo & sale fixo, superiori, & ex his unum parabis per digestionem duorum aut trium dierum medicamentum, quod in vasis vitreis servabis ad usus varios, sanitati utiles.

Vires & Vfus.

1. Quartanam tutissimè curat ejus frequens usus, quod ejus spiritus subtilissimus & potentissimus, quemcumque soluat & disperdat tartarum.

2. Aquam intercutem certissimè exsiccat, quod ejus spiritus salis, potentissimè serofos exhauriat humores, & corruptum non permittat, & jecur roboret, ita ut non serosum producat & efficiat sanguinem, sed sanctorum & ab omni hæmatoseos vitio vindicatum.

3. Leucophegmaticam etiam ex eadem ratione curat, & pallidos virginum colores, quia roborat ventriculum, & expurgat ab omnibus serosis humoribus, & aperit omnia obstructa distillatis undique per cutis spiracula spiritibus, & evacuat inde tertie coctionis excrementis.

4. Arthriticis summum & unicum est arcantum ad evacuandum ejus causas internas, & refoecillandas partes, tum nervosas & musculosas, quia ejus salis spiritus id omne commodè & certissimè peragat, ad actus vitalibus & animalibus spiritibus, & refoecillato humido radicali partium omnium.

5. Membrorum tremoribus subvenit, & paralyti, torpori, & cæco, & omnibus cerebri morbis, ex pituita, & serosis humoribus provenientibus propter eandem rationem.

6. Pectus & pulmones eadem etiam ratione à crassis, & pituitosis humoribus vindicat, externeque cutis vitia illa tollit. Dosis gr. 6. aut 7. in syrup. jusculis aut cum panis mica in f. pilularum.

2. Essent. Halicacabi Fabr.

Succus fructum halicacabi digeratur in vase vitreo colli oblongi, ut sublimatione sal accipias volatile. Post hæc Spiritum ardentem ex succo fermentato extractum & distillatum atque rectificatum, conjunge cum sale superiori, addeque sal fixum radices halicacabi foliorumque, atque uni.

Vires & Vfus.

Regium morbum & icterum curat, vesicæ vitia, disuriam, stranguriam sanat, renesque purgat. Dosis ʒ. ʒ. ad ʒj. in ovo forbili cum terebint.

De quinta essentia Hellebori Fabr.

Colligendum est helleborum nigrum, mense Octobri, in maxima quantitate, & comburendum est, & ex cineribus ejus sal est eliciendum, summa cum industria, methodo prædicta sal autem istud reservandum donec alia præcta sint, quæ ex helleboro extrahenda sunt antequam arcantum hellebori perficiatur, colligendæ sunt radices hellebori eodem ipso tempore & mense Octobri, ut supra, & folia etiâ, & munda omnia à terreis excrementis contundenda sunt, in mortario marmoreo, cum pistillo ligneo, & exprimendus est succus, succus hic expressus, dividendus est in duas partes, sumendæ sunt tres aut quatuor libræ & phialæ vitreæ includendæ, aut vasi alio vitreo oblongi colli, ut digeratur lentissimo igne, per quindecim

decim dies his elapsis distillandum est in balneo marie, quicquid poterit distillari, & distillatum rursus refundendum pati, quæ in fundo alembici remansit, & filtro traiciendū est omne & prelo cōprimendum est, quicquid poterit extrahi succulentū: deinde mediocriter evaporandum est aliquid humiditatis, reliquum verò in loco frigido collocandum, ut coeat in salis crystallos, quæ lotæ servandæ sunt & custodiendæ, ex succi verò altera parte quam divisimus, extrahendus est spiritus methodo prædicta, in capite primo huius libri. In hoc spiritu solo & puro, solvendæ sunt crystalli illæ reservatæ, & septies invicē distillandæ, huic distillato, cōjungendū est, sal purū illud fixū, quod etiam reservare iussimus, quod ex cinerib⁹ heliobori extractū est, & sic omnia permiscenda sunt, & vasi claudenda vitreo, addendo aliquid spiritus rosacei, aliquibus granis ambrai & Moschi impregnati.

Vires & Vsu.

Catarrhos, apoplexiam, epilepsiam vertiginem, & alia vitia tollit, si semel in mense ʒj. sumatur cum iusculo aut ovo sorbili, aut aq. cin. senibus singulis septimanis prodest.

Quinta Essent. Hum. Carn. Fabr.

Carnis humanæ, lb. iij. sumantur ☉ in m. eunte, & iniciantur in opt. Vini Spir. ad emin. 4. digit. stent clausa per 4. dies. Deinde caro sumatur & irroretur Spir. Salis in catino vitreo. Catinus servetur apertus in umbra, in loco ubi pulvis nec aliæ festucae cariem inficere possint: dum autem caro maximam spiritus salis copiam ebiberit perquam optimè desiccandam permittit, in eadē umbra & simili catino, versata semper undiquaq; carne hæc caro sic condita summū est humanæ naturæ solatium & vitæ suæ propugnaculū. Reservari potest in conservis vitreis ad usus suos; nihilominus tamen potest adhuc efficacius preparari, & in quintam essentiam redigi hac methodo. Sumatur huius carnis sic conditæ lb. j. & in pulverem redigatur, pulvis hic infundatur in perquam optimo vini alchoole, in eo scilicet, quod per circulationem fragrantissimum odorem adeptum est, & maneant in digestionelentissima balnei per quindecim dies, donec tingatur in colore sanguinis spiritus vini. Tinctum effunde per inclinationem in aliud vas vitreum circulatorium, & clausis optimè omnibus juncturis digere circulando, per octo dies, lentissimo igne, donec feces deposuerit omnes: tinctura iterum effusa in aliud vas quod optimè claudes, feces quæ in fundo remanent prioribus fecibus conjunge, & bulliente balneo distilla ex his quicquid poterit humiditatis, illudque humidum Tincturæ priori conjunge: feces deinde cōbure, & violentissimo calcina igne, donec albescant; & ex his, cum aqua cardui benedicti, aut florum tilie arboris, aut florum lilij convallij extrahe saleem, quem calcinationibus, solutionibus, filtrationibus, & coagulationibus sæpius iteratis, in candidissimum reduces saccharum, quod conjunges priori tincturæ. Et ex hac tinctura lentissimo calore balnei extrahes humidum aliquid, donec tinctura spirituosam mellis acquisiverit, quæ in vasis aureis digna est conservari, propter stupendas in sanitate conservanda virtutes, & in morbis quibusque pelendis.

Vires & usus quintæ essentia humanæ carnis.

Virtutes huius arcani reticere merentur, quod tanteque sint, ut in earum enumeratione, hyperboles suspensionem adferat lectoribus: dicam tamen o-

mnibus morbis accommodari, & Principes omnes, & Reges eo uti debere ad longissimæ beatæque vitæ usum.

Sumitur singulis maturinis horis, jejunio stomacho, in iusculo pulli, vel sorbili ovo, ad quantitatem trium, aut quatuor granorum.

De quinta essentia Hirundinum. Fabr.

Sumendæ sunt hirundines duodecim, aut viginti aut plus, & suffocandæ sunt, ut sanguis earum integer permaneat in venis, & minutim incidendæ sunt, cum eorum plumis, & imponendæ vasi vitreo distillatorio, cum parum, videlicet cum uncis quatuor aut quinque spiritus chelidonie plantæ, (cuius spiritus extractio docetur infra peculiari suo capite libri secundi huius operis) & distillandæ sunt in tenui calore donec spiritus egressus sit totus, tunc enim temporis augendus erit ignis donec humor omnis ascensus fuerit, caput mortuum erit postea calcinandum fortissimo igne, donec candescat, ex cineribus cum aqua chelidonie Sal erit extrahendus, & purificandus secundum artem, ut præmonstratum fuit antea, & conjungendus cum humore suo egresso & aliquoties purificato, per rectificationem, redestillando sepius.

Vires & Vsu.

Epilepsiæ medetur si præmisso purg. ex Croco metall. per mentem quotidie mane sumatur ʒj. Oculis instillata omnia oculorum vitia corrigit. Externè cum focibus hirundinum applicata anginam curat feliciter.

Paralysim membrorum, tremorem & torporem, ischiaticum dolorem, & arthriticum omnem tutissimè fugat, quia summopere pituitam, & serofos humores omnes evacuat.

Febrem quartanam & quotidianam, & diuturnos omnes affectus, & chronicos frequenter utendo tandem curat, evacuatis horum affectuum causis.

Sumitur ad quantitatem scrupuli unius, ad duos, in iusculis, vel aquis stillatitiis, vel syrupis, vel ovissorbilibus, idque manè jejunio stomacho servato regimine, & custodia artis.

De quinta essentia Ialappe. Fabr.

Ialap est radix plantæ quæ in partibus Orientis Indix crescit, & est novum jam nobis medicamentum, præcis medicis incognitum & inauditum; jam verò in nostras regiones Europæas asportatum ope & industria mercatorum, qui has inviserunt regiones & terras. Insuper est saporis, quapropter facillimæ potionis, si infundatur in vinum album. Sic enim revocantur in usus medicos moderni medici, ad curandam, aut saltem sublevandam arthriticum omnem, aliasque mala, quæ expituita, & serofos humoribus ortum habent, purgat enim potentissimè hoc medicamentum serofos humores omnes, & exsiccant. In essentiam autem reducetur pari aut simili methodo ac reductum est Mechoacam, & similes habet vires, & ad eosdem curandos affectus potest adhiberi, majori tamen dosi; quia non ita potenter purgat, ac Mechoacam, sed multò benignius, ita ut sumatur absque ulla noxa ad quantitatem drachmæ unius, vel duarum in iusculis tenuibus, vel aquis stillatitiis, idque manè jejunio stomacho servato regimine, & custodia.

Quint.

Quint. Essent. Lap. Aquila. Fabr.

Lapis aquilæ contusus & nitrum atque sulphur arena in tigillo igniantur & per 3. dies in igne retineantur. Calx aqua eluatur & edulcoretur, adde in vitro acetum acerrimum stillatitium, & vitro clauso digendum est id omne per quindecim dies in balneo repentini: tum demum evaporandum est acetum affusum in vitro magni oris, aut in scutella argentea; deinde post desiccationem iterum calcinandum est sal illud, in fundo remanens, & ignendum per tres aut quatuor horas; ignitum soluendum est aqua pluviali stillatitia, solum filtrandum est ut probe depuretur, ab excrementis omnibus, filtratum evaporandum est, & desiccandum, desiccatum igniendum, & calcinandum ut prius, donec sal habueris probe purum & nitidum, sicut cera fundens, & dulce sicut saccharum: tandem sal illud limpidum & clarum, & ad hanc perfectionem deductum connectendum est cū spiritu vegetabili æthereo ex succo ononidis, aut saxifragiæ extracto, in balneo repentini per duos dies, deinde servandum in phialis optime clausis ad curam absolutam calculi, tum renum, tum vesicæ. Simili autem methodo poterit parari arcana ex lapidibus calculorum microcosmi, ex lapide Iudaico, Lyncis, spongiæ, Crystalli & silicibus omnibus ad eisdem usus, at sufficit hoc unicuique arcana ad vitam & methodum aliorum præmonstrandam, si quis ex lapidibus prædictis habere cupiat, propter copiam fortasse horum lapidum, quæ abundat unusquisque in sua patria.

Vires & Vfus.

1. In omnibus calculorum generibus, in quibuscumque sint locis & membris mirè efficax, fumendo singulari tunc quadris, cum aqua ononidis, summo mane, jejuno stomacho, à quantitate drachmæ unius ad duas: potest si per hunc locum iniici in vesicam ad calculum distrumpendum, & viros, & stupendos præstat effectus.

Potest eadem methodo extrahi quinta essentia ex omnibus aliis lapidibus, tum preciosis, tum aliis communibus, quorum virtus & efficacia centupla multiplicatur, dummodo tenui substantia includatur: erascent enim elementorum partes, virtutes & proprietates mixtorum obtundunt.

Essentia Lap. Lazuli. Hartmann.

℞. Lap. Lazuli q. v. igniatur septies, exstinguatur in Sp. Vin. tandem in pulverem redigatur, & cum aq. Mellis ipsius terrea crementa eluantur, redigantur in pulverem tenuissimum & cum Sp. Vini digerantur in calore per mensem, abstrah. Spir. vini, renascentia servetur usui. dol. ʒ. β. ad ʒ. j.

De quinta essentia carnis Lupi. Fabr.

Sumantur Lupinæ carnis recentè macinata lb. x. Arsenici mineralis lb. j. radices siccæ Aronis sive Larij vel Serpentariæ majoris lb. ij. Fuliginis lb. j. β. aquæ Calcis lb. vj. misceantur omnia & contundantur contundenda & incidenda incidantur, & imponantur vasi vitreo optime clauso ad putrefaciendum in fumo tepido per mensem integrum, deinde extrahatur quicquid poterit humiditatis, in lento balnei calore, transferatur alembicum ad cineres & distillentur fortissimo igne, ad siccitatem usque, aqua distillata, ter aut quater rectificetur, feces comburantur igne ad albedinem usque, ex his extrahe Salem cum aqua Serpentariæ aut Larij, & purificetur ultima purificatione, donec feces nullas emitat, deinde

dissolvatur in aqua sua ter aut quater rectificata, & maneat in digestionē tepida, per quindecim dies, deinde in lento balnei calore extrahatur omne humidum, quod eo calore ascendere poterit, reliquum quod in fundo remanebit custodi in vasis vitreis optime clausis.

Vires & usus essentia carnis Lupina.

1. Lupum manifesta & occulta quadam proprietate curat.

2. Cancrum etiam & noli metangere potentissimè mortificat & sanat.

3. Scrofulas evellit & ulcera quæcumque maligna, & phagedenica brevissimo tempore ad cicatricem perducit, exterius illinendo per se solum, & vel cum oleo aliquo, live cum oleo amygdalarum amararum, vel cum oleo vitellorum ovi, vel cum oleo mandragoræ, ad dolores mitigandos, quos excitat interagendum.

*Q. Essent. Verm. terr. Fabr. seu lumbri-
corum.*

Vermes in Spir. Vitrioli suffocentur, destillantur, ex capite mortuo f. sal & conjugatur cum destillato.

Vires & usus.

Vermes necat, fistulas curat & scabiem, scorbuticosque affectus, externè illita, internè sumta ʒ. β. & ultra cum iusculis convenientibus.

Q. Essent. Mellis. Fabr.

Mel aqua pluviali septies distillata solvendum est, & levi igne despumandum idque sæpius donec nullas in solutione emittat feces, sed clarum & limpidum una cum aqua quæ ipsum soluit, maneat. Deinde circulandum est per mensem integrum in pellicano, levissimo igne tunc demum in balneo distillandum est, quicquid distillari poterit, reliquum verò in cineribus distillandum erit ad siccitatem usque & combustionē naturæ terrestris, ex qua optime calcinata, salem elicere oportet, cumque salem mundare solutionibus multoties & calcinationibus iteratis, ut ab omni fece terrestris perquam optime emungatur. Sic præparatus & mur. dūs, cū aqua mellis quæ in balneo Mariæ distillata est, eaque pura & munda septenis aut pluribus distillationibus, conjugendus est, tum demum cum oleo suo, quod in cineribus distillatum est, idē purum & mundum connectendum est digerendo pedetentim, ut in spissum gummi evadat quod servandum est tanquam secretum summum sanitatis.

Vires & Vfus.

Summum est sanitatis præservativum, & virium naturalium corroborativum, extinsecce & intrinsecce conservat hum. corpus, unde convenit omnibus morbis.

Sumitur in vitellis ovorum in forbilibus mane jejuno stomacho, vel in iusculis ad quantitatem dragmæ unius.

Quinta essentia nucis Moschata. Fabr.

Sal volatile, & oleum nucis Moschatae (quam & alij myristicam dicunt) copiosa sunt, ita ut facili negotio extrahantur, hac methodo, postquam contusæ leviter erūt nucs moschatae, & vaporem ferventis aquæ perciperint, aliquā diu, prelo & torculari in sacculis, committendæ erūt, & succus earū exprimendus, qui oleū earū censetur, ut multis terrenis excrementis implicatum, quocirca est iterum, & multoties rectificandum hac methodo, oleum istud, permiscendum est,

est, cum optimo spiritu vini alcoholifato, & ambo simul digerenda in balneo tepido; per quindecim dies, obturato vase; his peractis diebus distillanda erunt, omnia per balneum ferventis aquæ quicquid distillari poterit in hac distillatione duo simul ascendant, spiritus, scilicet vini infusus, & spiritus nucis moschate ad modum spiritus therebentinæ clarissimus, & limpidus gratissimi odoris, qui sepiissime supernatat aquæ ardenti, & dignoscitur tantum spissitudine, & crassiori albedine, nec invicem permiscuntur, et si agitentur simul. Magma, verò & oleum crassum quod residet in fundo alembici, in hac distillatione custodiendum est, cum magmate, ex compressione olei primi, prelo & torculari facti, donec per descensum omnia magmata distillentur, spiritus autem hic connectendus est, cum novo oleo recenter extracto, prelo & torculari, & ambo digerenda sunt, in balneo tepenti, per quindecim dies, deinde distillanda per balneum ferventis aquæ; & iterum affundendum magmati quod residet; quicquid distillat, per hanc distillationem ferventis aquæ, & hanc operationem quater aut quinque iterabis distillando, affundendo, & digerendo, donec sal volatile, nucis moschate ascendat, unacum spiritu in forma nivis, aut ceræ albæ, quæ levissimo calore liquatur, & est fragrantissimi odoris: magmata verò omnia quæ residunt ex omnibus distillationibus, & expressionibus simul permiscenda, & in alembico ad descensum proprio collocanda, & distillanda, donec comburantur, & in cineres reducantur: oleum quod egreditur rectificandum per retortam, cum paucis vitrioli, ut ab empyreumate vindicetur, & a fetore, & ex cineribus sal fixum extrahendum, & depurandum arte, & methodo communi, & simul omnia tunc temporis permiscenda, & in balneo tepenti unienda, ut fiant unum servandum ad usus.

Vires & Vfus arcani prædicti.

1. Oris suavitatem commendat, & foetentis animæ exhalantis virus abolet, propter gratissimum, & fragrantissimum odorem, quem suo spiritu, & sale volatili coërcet.

2. Lentigines, & faciei maculas omnes tutissime emendat, propter salis sui absterisionem, & penetrationem, & quod sanguinem laudatum ad faciem cōvocet, & spiritus qui corruptum lentiginum & macularum sanguinem digerunt, & discutunt, multiplicet.

3. Visum acuit, ventriculum, & jecur roborat, lienem absolvit, urinam ciet, fluentem alvum sistit, flatus discutit, frigidiſque uteri affectibus, mirifice prodest, nervorum, & articularum diuturnis doloribus a frigore excitatis utilissimum est, & ad Venereis excitandos stimulos maximè expetitur, quia summo opere exalfacit, & auget calorem nativum, & spiritus vitales & animales, qui sunt omnium actionum & functionum authores.

Sumitur ad quantitatem guttarum decem ad duodecim in iusculis, vel in aquis stillatitiis morbo appropriatis, & convenientibus: vel miscetur unguentis, aut per se applicatur externis tepide, partibus affectis cum linteis eo arcano madidis.

De quinta essentia Lapidis Magnetis.

Fabri.

Essentia ferri superius tradita, Capite suo peculiariter, humenda est, ut essentia magnetis integra, & incontaminata haberi possit, in eamque essentiam pu-

ram & limpidam, magnetem affundes pulveratum, & in alcohol reductum in phiala oblongi colli: orificioque obturato in balneo tepenti digerere per noctes & dies quindecim. His peractis impones retortæ, luto munitæ, & ad cineres distillabis, servatis ignis gradibus, primò lentus erit ignis, medio mediocri, ultimò fortissimo: caput mortuū seu magma, quod remanet in fundo retortæ post distillationem eximendum est, fracta retortæ, & pulverandum, & in ingillo, fortissimo igne, & per diem integrum continuò calcinandum: tum demum fortissimo, & acerrimo aceto solvendum, & sal ex calce extrahendum est, & per multis lotionibus, & calcinationibus ad summum candorem perducendum, aut tandem ad maiorem perfectionem ad rubeum colorem, & solutionem facilem conducendum: hoc ultimò sal connectendum est cum essentia ferri, spiritu magnetis impregnata; & digerendum per tres aut quatuor dies balneo tepido, & per balneum abstrahendum est distillatione quicquid poterit ascendere. Reliquum verò digerere oportet in igne levi & continuo, donec fixum sit omne, ita ut per distillationem fortem ascendere non possit, at in fundo vasis distillatorij maneat salsum, & liquidum tanquam metallum, aut Salpetra liquata, cuius humidum adeò ligatum est suo succo, ut vi ignis separati non possit, nisi carbonibus immediate tangatur: hoc prædictum deinde arcanum summo opere custodiendum est tanquam miraculosum in curandis vulneribus & sistendis omnibus sanguinis fluxibus, ut experientia certum fiet.

Vires & Vfus.

1. Ferrum quocumque modo ligatum ligno, & parietibus affixum violentissime ad se trahit, ita ut magicum videatur instrumentum, propter sympathiam quam hæc essentia cum ferro habet.

2. Cum hoc arcano artificium quod stupendum & miraculosum descripsimus in nostro Palladio spagirico, capite quinto de calcinatione mineralium, perficitur, & stupendus vides effectus.

3. Dysenterias, Lienterias, diarrhoeas omnes certissime & tutissime sanat & curat, propter adstringentem & stipticum salem quem in se continet qui catarrhos omnes sistit, & humores aquosos & serolos exsiccat & exhaurit, & propter oleum dulce, quod acrimoniam humorum temperat & emulcet.

4. Sanguinis etiam omnes excretiones, & ejectiones, hepaticum fluxum, & vulnerum hæmorrhagiam ingentem & stupendam compescit, & exliccat propter eandem rationem.

5. Vulnera etiam & ulcera quæcumque agglutinat & ad cicatricem laudatam perducit brevissimo tempore, propter oleum suum dulce, quod virtutes balsami naturalis æquat, imò superat, propter suam coctionem perfectam & depurationem.

6. Spasmodum & stupores omnes membrorum curat, quia spiritus animales multiplicat & adaugere, & calorem naturalem & vitalem partim fovet & nutrit.

7. Hydropsim curat, quia serosos omnes humores, & aquosos exhaurit & exsiccat sua siccitate, & in corruptionem abire non sinit propter salem & balsamum.

8. Spleniticis summo opere prodest, imò tandem curat, propter eandem rationem, & quia attenuat sanguinem & depurat, exhaustis ejus ichoribus & serosis humoribus corruptis & putridis.

9. Alopec-

9. Alopeciam curat inuncto capite, quia calorem naturalem & vitalem pericranij adauget & fovet, & sic convocat humores nutriendis capillis idoneos & aptos.

10. Si domus fumigetur hoc arcano, omnia fusquedeque verti videbuntur; ira ut fugiant omnes morantes in ea, quia fumus ejus ad cerebrum devectus inebriat, & spiritus animales adeo multiplicat & adauget ut cerebri ipsius substantia, & oculorum tunicæ & humores subsultent.

Sumitur in quantitate modica, ad scrupulum nēpe dimidiū, aut ad guttulas decē aut duodecim in vino optimo, vel in aquis appropriatis morbo curādo, idque manē, jejuno stomacho, vel applicatur exterius per se vulneribus & ulceribus, & partibus dolentibus calide, superpositis linteis, vel miscetur unguētis, aut butyro, aut oleis & essentis, & arcanis aliis morbo curando approprietatis, ad majorem efficaciam: & sic stupendos videmus effectus.

Essent. Margar. Hartm.

Re. Sal ope Aceti destill. paratum ex Margaritis, purificatumque Solve in Aq. pluviali vel rore majali, destillandoque abstrahē humiditatem, & tamdiu donec Sal fiat dulce. Hoc sal digere per 10. dies cum Spit. vin. ad emin. 2. digitorum. Sic Margaritæ cum tempore Essentiam suam instat olei ad superficiem Sp. vini remittent, quam exime & affunde novum spiritum. Tandem essentias cum Sp. vini circola, & Sp. vini separa levi destill. Dosis gr. ana ad 14.

Quintia essentia Mechoacm. Fabr.

Mechoacm cum radix sit mucosa valde, & glutinosa, cavendum est in extractione ejus essentiae, ne infundatur in aquam, quia fere tota dissolvitur, & sic purificari non potest, quia nunquam clarificatur, nec ad hypostasim pervenit. At pulveratum Mechoacm infundendum est cum spiritu vini alcoholizato, & digerendum per quindecim dies, aut mensem integrum, in balneo tepido, donec hypostasim dimittat, tunc temporis per inclinationem clarum separandum est a turbulento. Turbulentum vero filtro denso, & spisso committendum est, ut quicquid est humiditatis per ipsum transmittatur, & clarificetur. Magari vero superstiti infundendus est iterum novus spiritus vini alcoholizatus, & digerendus per octo dies, in balneo tepido ut prius, & post digestionem, & filtrationem humiditatis infusa, novus iterum infundendus est spiritus, & digerendus per quatuor dies. Hisperactis filtrandus est ille spiritus infusus, & prioribus conjungendus, & simul distillandus levissimo igne, donec magma sit ad consistentiam mellis, & hac operatio repetenda est, donec magma, quod relinquitur in fine distillationis in fundo alembici, nullas emitat feces in solutione, sed solvatur absque ullis fecibus. Hoc magma sic purificatum servandum est, & connectendum cum oleo ex Mechoacm recenti per descensum extracto, & rectificato, & ab empyreumate vindicato, beneficio vitrioli ad rubedinem calcinati, ut dictum est superius. Et cum oleo, & magmate connectendum etiam est sal fixum, quod extrahitur ex magmate combusto, ex quo oleum elicuitur: sed purum, & nitidum, & ab omni excremento terrestri vindicatum, & sic essentia erit absoluta, & servanda erit in phialis vitreis optime clausis.

Vires & vsus.

Arcanum est mirum in omni Mania, phrenitide & melancholia curanda; humores enim melancholi-

cos, & adultos, meningis infestantes foras deiecit, temperat, & in alienam mutat substantiam, & si post purgationem hanc dentur guttulae nonnullae olei argenti fiet absoluta, & tutissima curatio.

Paralyti quoque medetur, febreni quartanam & alias diuturnas. Dosis ʒ j, ad ʒ ij. in jusculis vel aquis still. aut syrup.

2. Essentia Marchasitæ aur. Fabr.

Marchalit. aur. in pulv. redacta cum æquali pondere salis commun. decrepitata & depurata, imponenda sunt in retorta luto munita cum recipiente, f. destillatio servatis ignis gradibus; donec exeant omnes spiritus sulphurei tum salis, tum marchasitæ in vas recipiens, & fiant aqua acetosa valde: his peractis magma quod residet in fundo alembici erit a sale vindicandum per lotiones aquæ dulcis multoties iteratas, donec aqua saporem salis non habeat: marchasita sic depurata cum pari quantitate & pondere simili salis petrae erit connectenda, & vasi fictili fortissimo imponenda, & ignienda cum carbonibus, donec salpetra omnis abierit, & detonaverit, tunc iterum marchasita erit lotionibus aquæ dulcis, ut prius a sale vindicanda, & depuranda. Pulvis deinde tenuissimus marchasitæ, phialæ oblongi colli impositus, obturato osculo luto optimo, in igne reverberii, per mensem erit custodiendus, donec colorem rubeum acquirat; tunc auferes, & huic pulveri rubeo affundes suum spiritum, septies rectificatum, & digeres simul in balneo tepenti, donec spiritus coloretur, coloratum per inclinationem auferes, & novum addes spiritum, ita ut quatuor digitis emineat, & digeres ut prius, donec coloretur: postquam totam tinturam habueris, digeres in balneo per quindecim dies; deinde distillabis per retortam ter aut quater, & oleum rubicundissimum ex his distillationibus egrediens, servabis ad usum, unā cū suo spiritu, qui a phlegmate vindicatus facile negotio cum tinctura connectetur, & difficillimè separantur.

Vires & vsus.

1. Arcanum est mirum in curandis scrofulis, ulceratis, & non ulceratis; resoluit enim durum, & cancrum omne extinguit & mortificat, suo tenui spiritu, & sale volatili, qui residet in ejus oleo, non est causticum & urens medicamentum si rite præparetur, & intra corpus sumi potest.

2. Purificat interiorum sanguinem, purgandum eum a mucosis & serosis ejus humoribus per sudores, & urinas, calore centrali suo, & qui in ejus sulphure liquido, & in oleum verso, & sale latitat: hinc vitia totius sanguinis corrigit, & emendat.

3. Scabiem omnem tollit, & cutis omnes excoriationes, solo illitu exteriori; quia salitum humorem cutem excoriantem, dulcem facit, suo sale dulci, & oleo perfectissimè cocto.

Sumitur ad quantitatem guttarum decem in jusculis, vel applicatur exterius, & miscetur unguentis; vel aliis oleis scabiei convenientibus.

2. Essentia Myrrh. Mastich. Thuris. Fabr.

Sumatur lb. j. laventur Spir. Vini, affund. Spir. Terebint. ad pondus omnium, diger. in baln. per 15. dies, destill. lento igne, ut separetur spiritus terebintinæ affusus, & iterum affundes, & digeres per quatuor dies, his peractis, distillabis, levissimo igne, ut spiritus iterum terebintinæ separetur, deinde mutato recipiente continuabis distillationem, donec

nihil amplius distillari possit : magna quod relidet, extrahes, & combures fortissimo igne, ex cineribus ejus extrahes salem fixum quem depuratum arte, & in thedo communi oleo conjunges, tincturam autem florum verbasci & hypericonis, spiritu thebentinæ extractam, his addes, vel ut labore isto careas, spiritus thebentinæ qui affunditur & digeritur una cum myrrha, thure, & mastiche tinctus erit floribus illis, verbasci, & hypericonis, ut distillando deponat tincturam in oleo eorum, sic servabis illud oleum balsami naturale vires proximè æmulans.

Vires & Vfus.

1. Si istud oleum connectatur cum arcano Aristologiæ rotundæ, & consolidæ majoris superius extractum, capite 35. hujus libri, perfectissimum, & abolutum erit balsamum, ad curanda quæcumq; vulnera recentia, & inveterata, & in ulcus transfutata, simplicitia, & composita, propter oleum suum, quod calore nativo temperatissimum, humido radicali nostro, amicitissimum est, & ferè simile, unde citò deperditur reparatur, apposita eadem aut saltem simili natura.

2. In curanda dysenteria, & quo cumque alui fluxu, cum oleo maris, aut croco ejus permixtam nihil est potentius, quia sistit catarrhos omnes, & humores acres temperat, ulcusq; si quod sit in intestinis, brevissimo agglutinat tempore, tum injectum per clysteres, tum per os assumptum.

Sumitur à quantitate scrupuli unius, ad duos in aquis morbo convenientibus, & appropriatis, vel applicatur exterius per se solum tepide cum gossipio, vel miscetur unguentis, & balsamis vulnerariis, & applicatur arte, & communi methodo.

Quinta Essentia Melissophyll. Fabr.

Vernante tempore colligendum est melissophyllum, & contunden dum, ut maxima copia succi extrahatur, & paucò spiritu vini addito reponatur in phialis vitreis in loco frigido, ad deferendum, per mensem saltem unum, postquam deferuerit distillandus erit ille succus lenissimo igne: sic enim spiritus æthereus extrahes flagrantissimum: qui rectificatus, & à phlegmate vindicatus per aliquas distillationes iteratas, erit custodiendus, in phiala optimè clausa. Magmati verò residuo ex hac distillatione affundes spiritum vini alchoolizatum, & ab omni phlegmate vindicatū ad eminentiam quatuor digitorū: spiritus æthereus melissophylli aptior & melior quidem esset spiritu vini, ad hanc operationem faciendam, sed quia paucus est, & preciosis, consulo tibi, ut loco illius, uraris spiritu vini alchoolizato: postquam affusus fuerit spiritus vini magmati, in phiala optimè clausa, illū collocabis in digestionē, & digerēs per quatuor aut quinque dies. His peractis, distillabis spiritum affusum, donec strixerit cessant. Deinde si quid phlegmatis ascēdat proiciēs; cave tamen ne ad eam succitatem deveniat magma, ut coëburatur, & empyreuma redoleat, quia totum disperderetur. Reaffunde deinde spiritum distillatū, & digere per duos dies in cineribus tepidis, deinde distilla lenissimo igne, reafunde iterum spiritū, separando in unaquaq; distillatione aliquid phlegmatis quantum fieri potest, & digere per duos dies, & distillando hanc operationem iterabis donec ascēdat spiritus vini, cum sale volatili melissophylli, quod ter aut quater rectificabis cum spiritu vini distillando, & conjunges spiritui suo æthereo superius reservato. Tū demum habebis magnam copiam melissophylli exsiccati in umbra vel Sole, & corticis citri magnā etiam

copiam, simili modo exsiccatam, & impones vasi terreo aut cupreo ad descensum proprio, & distillabis violentissimo igne, donec comburatur melissophyllum, & cortex citri, & in cineres reducantur abissimos, oleum deinde quod distillatum erit per hanc distillationem separabis per infundibulum ab aqua fetida, & empyreuma redolente, & rectificabis in retorta cum vitriolo ad rubedinem calcinato teratū quater, mutato in singulis rectificationibus vitriolo, donec empyreuma deposuerit oleum. Oleum sic rectificatum effundes super corticem recentem citri fragrantissimum acquirat odorem, per quindecim aut decem dies. Deinde separabis oleum à cortice per expressionem, & distillabis iterum, & sic preparatum spiritui æthereo melissophylli, & sali volatili connectes. Sal vero fixum ex cineribus melissophylli, extrahes per solutiones, calcinationes, filtrationes, & evaporationes multoties iteratas, donec candorem, & puritatem summam acquisierit: tum demum conjunges etiam hunc salem sic depuratum. aliis predictis ex melissophyllo extractis, & servabis ut mirum arcanum, cui si aliquid olei cinnamomi & gariophyllorum conjunges, majorem acquirat in actione potentiam.

Vires & Vfus.

1. Omnes sensus internos summopere acuit, & præcipuè memoriam quam felicissimam reddit, quia cerebrum ab humiditatibus expurgat, & roborat summopere spiritus animales, & multiplicat.

2. Animum hilarem reddit, tristitiamq; fugat, & humentia frigido ventriculo auxiliatur, & ejus coctionem adjuvat, quod calorem naturalem ministrare fovet, & nutriat.

3. Deficientem animum revocat, cordis imbecillitatem roborat, eamq; præsertim, quæ somnus frequentius nocte intercipi solet, quod fit calor is naturalis, & vitalis fomes, & spiritus multiplicet.

4. Animi sollicitudines fugat, ac sollicitas imaginationes tollit, quæ tum ab acribile, tum ac exultantia pignuntur; quia aucto, & multiplicato calore naturali hæc omnia evanescent, ut apparet in adolescentibus qui propter copiam caloris ejusmodi, pauci habent sollicitudinis, & in ebriis, qui propter eandem rationem absq; sollicitudine sunt, & vinum multiplicet calorem.

5. Pestiferæ auræ vitia corrigit, si inspergatur per domos peste infectas, quia odore gratissimo suo cerebrum mirificet, & cor roboret, ita ut facillimo negotio resistat vaporibus & exhalationibus pestiferis, unde succurrit summopere peste affectis.

Sumitur jejuno stomacho manè, à quantitate ʒj. ad ʒij. in aqua cinnamomi vel anisi, vel in spiritu vini, vel aqua stillatitia melissophylli, vel in succo citri & limonum, vel cum aqua theriacali, in peste funganda.

De quinta essentia Mentha. Fabr.

Colligetur Mentha mense Julij, & ex ea per expressionem extrahetur succus in maxima copia, qui recondetur in vasis vinariis, & reponetur in cella vinaria in loco frigido, ad deferendum: postquam deferuerit distillabitur succus lenissimo igne cinerum, donec strixerit cessant, hoc enim est signum quo dignoscipote, spiritū ascensum fuisse omnem, qui quater aut quinques rectificatus, ut vindicetur à phlegmate aquoso custodiendus erit, donec conjungatur cum reliquis quæ extrahi debent ex mentha, imprimis sal volatili.

volatile quod est in maxima copia magmati ex præcedenti distillatione residuo; huic ergo magmati affundes spiritum tuum jam phlegmate vindicatum si copiosum habes, aut vini spiritum loco illius, ad eminentiam quatuor aut quinque digitorum, & digeres per quatuor aut quinque dies, in cineribus tepidis, aut balneo tepido: deinde distillabis donec striæ cessent: separato phlegmate quod deinde ascendit, ascensum spiritum iterum affundes magmati residuo, & humectis, & digeres per duos aut tres dies in balneo tepido: deinde distillabis & hanc distillationem & digestionem multoties iterabis, separato phlegmate in lingulis distillationibus, donec sal volatile ascendat, quod ter aut quater rectificatum cum spiritu suo connectendum est, & servandum, donec sal fixum, & oleum habueris ex mentha, Mentham ergo siccam, & aridam in maxima in copia immittes in urnam fictilem terream aut cupream, eamque mentha replebis ad collum usque, & comprimes ut maiorem copiam capiat urnam, quantum fieri poterit: tum deum linteum madidum collum urnæ cooperies, aliamque urnam vacuam omnino mentha, sed solum aqua fontana persimpida semiplenam submittes, & conjunges alteram alteri, ita ut os utraque plenæ mentha, subintret os alterius urnæ, aqua fontana semiplenæ, & sic unitas urnas, juncturis per optimè lutatis, in terram sepielias facta fossicula, donec urna semiplena tota sepeliatur, & plena mentha usque ad medietatem etiam sepeliatur, tertia aut arena madida undique supposita. Deinde coronam lapidum facies instar putei osculi circa urnam mentha plenam donec altitudine æquet urnam in medio coronæ stantem: hanc coronam replebis carbonibus ardentibus, lignis; impositis ignem per quatuor aut sex horas continuabis. Peractis horis, ignem augebis, & totam urnam carbonibus ardentissimis cooperies, & hunc ignem violentissimum per duas aut tres horas continuabis. Tunc frigidatis valis, & junctis, & separatim, separabis oleum ab aqua per infundibulum quod reperies in urna aqua semiplena, quæ submissa fuerat alteri mentha plenæ. Oleum hoc rectificabis in retorta cum paucis vitrioli ad rubedinem calcinato, idque ter aut quater mutato singulis vicibus vitrioli ad rubedinem calcinato. Huic oleo rectificato, & ab empyreumate vindicato immittes folia nonnulla menthe recentis, & in solabis per aliquot dies, vase optimè obturato. Deinde his expressis foliis, & oleo omni perquam optimè emulsis, nova folia recentia adhuc iterum immittes in oleum, & in solabis, & iterabis immisionem, donec oleum fragrantissimum menthe odorem acquisierit, quod terna, aut quaterna saltem infusione fiet. Huic oleo immittes spiritum, & sal volatile suum superius extractum. Ex cineribus vero qui reperiantur in urna mentha plena, ex qua oleum per descensum elicitum est, extrahes sal fixum menthe, secundum artem & methodum superius declaratam: & postquam depuratum fuerit, & ab omni terrestri recemeto vindicatum connectendum erit aliis superius extractis, & omnia simul unienda in balneo tepido digerendum per duos aut tres dies, deinde servandum est arcum in phialis optimè clausis.

Vires & Virtus.

1. Mirum est, & stupendum, quod observatur in his omnibus arcanis plantarum in quibus adsunt, & sal fixum, & sal volatile, oleum & spiritus plantæ; si enim aliqua guttula in terram immittatur, tempore convenienti, & in terra huic plantæ ferendæ idonea, nascetur in tempore debito eadem planta, à qua ar-

canum verè dici possit, semen plantæ æternum & incorruptibile, & sit resurrectionis nostræ symbolum rude, & aliqua effigies.

2. Singultus, vomitiones, choleraeque sedat, quod summopere ventriculum roboret & ab omnibus vindicet extremis quæ ipsum inturbare possunt.

3. Lumbicos omnes, & ventris tinea teretes enecat, sola externa ventris inferioris perunctione, suo sale tum fixo, & volatili, tum spiritu suo, quæ omnia corruptionem impediunt omnem, & sic animacula illa interimunt.

4. Capitis dolores omnes qui per sympathiam ventriculi malè affecti, oriuntur, mulcet & curat, quia ventriculum ut diximus ab omni liberat malo.

5. Rabidoi canum moribus tutissimè succurrit, si recens vulnus eo arcano lavetur, & imposito gossipio eo arcano madido, per aliquod tempus madescat, quod sal menthe tum fixum, tum volatile, venenum omne enecat, & aliam immuet substantiam, unde pestiferis omnibus etiam morbis succurrit, & intoxicatis omnibus in edela summa est, sed prius ad vomitum compellendi sunt ægri, tum deum nostro arcano utendum.

6. Tumores omnes duos & scirrhosos disecit & dissolvit, & phlegmonas ad suppurationem perducit, & buboni pestilenti summa est medicina, tum quia veneno resistit, & materiam pestilentem coctum, & maturatum difficilem ad pepasum perducit, idque suo sulphure balsamico.

Sumitur interius ad quantitatem scrupuli semis, in aquis cinnamomi, anisi, feniculi, menthe, vel in spiritu vini, & exterius applicatur locis affectis tepide, gossipio vel linteo madido eo arcano superimposito.

Quinta Essentia medullarum omnium.

Fabr.

Medullæ omnes miram habent, & summam penetrandi facultatem, absque ulla præparatione, & præstant in penetrandi actione, æxungis & oleis, per expressionem factis, quia eorum substantia ex se ipsa, subtilior multo est, his omnibus itaque, si in essentia reducantur, adhuc potitorem habebunt agendi vim, & citiores producent effectus, itaque ut in essentiam reducantur, sequentem observabis methodum. Colligeat maxima copia medullæ cunctarum animalis volueris, in plenilunio, & in retortam impones, cujus pars media sit plena, & illi recipiente perquam optimè junctis, juncturis optimè clausis, in igne cinerum collocabis ad distillandum, auctis gradibus pedetentim ignis, donec cesset distillatio, oleum distillatum rectificabis per aliam retortam; ter aut quater, cum paucis vitrioli, ad rubedinem calcinato imposito, in singulis distillationibus, sic enim oleum penetrandi summam acquirit facultatem, & omne empyreuma deponet. Cui oleo sic rectificato ad majorem vim & facultatem ad desalem fixum, purum, & ab omni terrestri excremento vindicatum ejusdem animalis, ex quo medulla extracta est, & sic arcanum facies stupendum, ad sedandos quoscumque dolores arthriticos, & ad discutiendos, tumores duos & frigidus, & resolutionem rententes. Valet enim medulla omnis & oleum ossium, & sal fixum eorumdem; ad hæc prædicta, excellit tamen omnibus, medulla humana, & sal fixum, & oleum ex ossibus humanis extractum, ad sedandos hos & similes dolores. Medulla vero equina, & sal, & oleum ex equorum ossibus extracta, mirifice discutiunt, tumores scirrhosos, &

tnes & præduros; qui in tiblīs equorum nobilium sapissimē enascuntur, maximo incommodo, & detrimēto, regum, & principum qui tales equos maximo habent pretio, & summis delitiis; callos etiam præduros emolliunt, & discutiunt, qui in pedum digitis, hominibus solent enasci.

2. *Essentia Myrobal. Fabr.*

Sumantur Myrobal. indantur in alembicum ad ascensum proprium, & violentissimo igne destill. Aqua separat ab oleo, hoc rectific. cum vitriolo ad rubendū. calc. in retorta donec empyreuma amittat. Deinde ex ciner. Myrob. extrahe sal fixum, & junge cum oleo. Tunc nova sume myrob. & in pulverem tenuissimum reduces & phialæ indes, his addes infundendā aquam servatam ex extracto Senæ, & Rheubarbari, & Agarici, ad eminentiam sex digitorum: phiala optimē clausa, id omne digerēs in igne digestionis tepido, & lento, per mensem integrum: peracto mense infusum per inclinationem, & magmate separabis, & filtro committes, ut perquam optimē depuretur: deinde distillabis lenissimo igne, donec infusa aqua ferē tota ascenderit, & relinquat magmat in fundo alembici in consistentia mellis, cui reddes frigefactis vas (si vitrea sint) aquam distillatam, donec magma dissolvatur: dissolutum digerēs per octo dies, in igne tepido, & lento ut hypostasim seponat, quam per inclinationem lentam separabis, & filtro omne committes ad depurandum: deinde distillabis ut prius, ad consistentiam magmatis, ad spissitudinem mellis: aquam distillatam iterū reddes magmati ut iterū dissolvatur, & digerēs, per quatuor dies, donec hypostasim omnem deposuerit, & filtro committes & demum distillabis, ad consistentiam iterum magmatis ad spissitudinem, mellis similem, & eandem operationem iterando, ter saltem aut quater, donec magma perclarum evadat: tunc demum quiescendum est à purificatione magmatis, cui tunc temporis perclaro, & nitido connectendum est oleum, & fixum sal superius reservata, cum aliquibus guttulis olei cinnamomi, & gariophyllorum ad odoris & saporis conciliationem, & sic custodiendum est medicamentum mirandum in phialis vitreis, aut aureis, ad usum.

Virtus & Vfus.

1. Arcanum summum est ad senectutem remorandam, modò sit ejus frequens usus: totius corporis colorem facit elegantiorē, corporisq̃ue odorem jucundum conciliat, hilaritatemq̃ue affert ventriculo, cor, & jecur roborat, quòd vitæ fomitem & humidum radicale, sale suo fixo roborat & restituet.

2. Confert hæmorrhoidibus, & bilis fervorem reprimit, ad oculorum collyria mirē efficax, ad visus claritatem & acumen efficiendum, quòd roborat & augeat vitales & animales spiritus calore suo balsamico.

3. Oculorum inflammationes, lacrymas, defluxionesq̃ue reprimit, sistit, & cohibet, quòd bilis acrimoniam, oculorum tunicas pungentem & vellicantem demulcat.

4. Ulcera quæcumq̃ue, tum recentia, tum vetera, brevissimo conglutinat tempore, quòd summè abstergat, & humores defluentes corrumpi non sinat suo sale, & suo oleo agglutinet tanquam balsamo.

5. Intellectum & omnes sensus inter nos mitificat, clarificat, & perficit, ad auctis animalibus spiritibus, qui sunt internorum sensuum instrumenta præcipua.

6. Datur utiliter & aqua intercute laborantibus, & febris diuturnis quòd salem, solutum in corpore & corruptum foras trahat, aliumq̃ue corrumpi non permittat, beneficio sui salis & olei.

7. Trahit utramque bilem; præsertim exustam, confert membrorum tremoribus. Luvat & elephantiacos, mæiores aufert, & quartanam ejus frequens usus tandem fugat, quòd substantia radicalis ejus arcani, contrarietur omnino causis horum affectuum, & foras pellat horum causas internas efficientes & materiales.

8. Vomitiones cohibet, & cibi appetentiam invitat, quòd ventriculū roborat & expurget ab omnibus serosis, & pituitosis humoribus.

Sumitur in jusculis & syrups morbo appropriatis & convenientibus ad quantitatem drachmæ unius in infantibus, in hominibus verò, & qui virili vigent ætate, à quantitate uncie semis, ad unam integram, idq̃ue manē, jejuno stomacho, servato regimine, & omni custodia artis. Vel potest misceri cum arcano scammonij, ut minor sit dosis & gravior, ad quantitatem drachmæ unis, cum scrupulo unico, aut semisse, arcani scammonij, & sic erit gratissima portio & petens, nec tamen molestans.

Essentia Croci Martis Cr. Aug.

℞. Scoriam ferri cæruleam, tere in pulcerem minutum, pone in vitro, aff. acetum vini dist. accet. stet. in cal. med. per 14. dies, & tingetur colore rubro, filtra & abstrahē in baln. reman. materia rubra, à qua ter vel quater aqua pluvialis abstrahitur, ut liquor acetii evanescat. Conducit in sistendis fluxionibus, intempestivis menstruis, dysent. diarrh. hæmorrh.

Essentia Martis liquid. Auguſt.

Ferrum limatum candefac igne valido aut in crucibulo aut olla, excandescens limatur ferrum exlinque in f. q. acetii acerr. reitetur prædictus labor quinquies, acetum filtra & impone cucurbitæ, abstrah acetum in balneo ad lat. 3. digitor. remanentis aff. Spir. vini, extrahatur essentia & abstrahatur.

Essentia Ferri Freitag.

Non inconcinne chalybis in sulph. soluti pulveri affunditur acetum destillatum vel radica tum & reiterata affusione essentia extrahitur, quæ destillatione separatur, & spiritu vini denuo solvitur, quo abstracto affunditur succus pomorum subacidorum aut granatorum. Hæc est vera chalybis essentia.

Quinta Essentia ad memoriam.

2℞. Myrobalan. chebul.	} ana 3ʒ.
Emblicorum	
Belliricorum	
Iudorum	
Piperis nigri	
Piperis longi	} ana 3ʒj.
Castorei	
Cosli	
Anacardii	
Sem. nigella	

Baccarum lauri } an. 3. iv.
Cyper
Spiritus vini q. suff.

Fiat cum Tinctura sacchari Essentia memorialis.

Quinta Essentia ad memoriam præstantior.

Myrobal. citrinorum }
Chibulorum }
Indorum }
Bellitorum }
Emblorum }
Epithymi }
Misi }
Caryophyllorum }
Squamanhi }
Rhei pontici }
Masticis }
Aloes 3 j. B. }
Iridis }
Cassia } an. 3. vj.

Zingiberis }
Anacardij }
Carpobalsami }
Folij }
Spica Nardi }
Cort. Rad. feniculi 1b. j.

Spiritus vini q. suff.

Fiat extractio Tinctura, & l. artus Essentia pura, cuius 3 j.

in aqua magnanimitatis 3 j. sit egregium Medicamentum in obliuione & deperdita memoria.

2. Essent. Off. hum. Fabr.

Ossa humana per octo dies infundantur in vino generoso, fiat exinde oleum per descensum, quod septima distillatione per retortam erit rectificandū, ut penetrandi summam acquirat potentiam: feces seu caput mortuum, quod remansit in distillatione per descensum, fortissimè combures igne, & ex calce illius elicies Salem cum aqua ebulli. Purificatus hic sal nitidus & purus, coniungendus est cum oleo suo, & incorporandus, quod facillimè fiet, modò sal nitidus sit, & oleum summo pere depuratū. Hæc autem conjunctio si fieri potest ad in maiorem efficaciam faciendā est, dum Sol arctem ingreditur, quod sit vigesima prima die Martij, uniuscuiusque anni, similique conjunctio obseruandā erit in Sale cranij humani cum spiritu vitrioli dulci. Tunc enim temporis partes omnes solidæ corporis humani succulentiores sunt, & plus humidi habent radicalis, quàm alio quouis tempore: addam quòd capiti Ariès prædominationem quandam, & irradiationem vim inferentem habeat, & cum à capite, saltem à cranio, ossa omnia habeant originem, siquidem spinæ dorsii connectuntur, & spina capiti: ex consequenti Ariès etiam omnibus ossibus vim inferet, & potissimum dum Sol coniungitur.

Vires & Vfus essentia ossium humanorum.

Nondatur in rerum natura potentius medicamentum ne dicam balsamum prædicto, ad curandos & sedandos quoscunque dolores arthriticos: cariem etiam citissimè tollit & omne ossium vitium corrigit. Applicatur autem tepidè balsamum more cum gossipio putribus affectis: ad curandam autem arthritidem, purgandum erit corpus prius ter aut quater, pillulis ex Mercurio Spagyricè præparato, cum quibusdam granis extracti elebori, & tunc temporis mirandos videlicet effectus.

Lib. III.

Quinta Essentia Papaveris & Hyoscyami.

Fabr.

Papaver sativum colligendum est, & hyoscyamus pari quantitate & mole, & ex his succus torculari, & prælo exprimendus est in maxima copia: huic permiscendus est vini spiritus ad sextam saltem partem, ut citius deferueat, quia frigidi, & aequos valdè hi succi sunt & tarde deferuent, propter paucitatem spiritus ætherici qui permiscetur eorum phlegmati: postquā deferuerit succus in vasis vitreis, & in cella vinaria, reponendus est in alembico & distillandus lenissimo igne, ad separationem spiritus ætherici, qui rectificatus ter aut quater, ut mundetur à phlegmate, reaffundendus est spiritus iste magmati suo, & digerendus, per duos aut tres dies, in balneo tepido. Deinde distillandus, & iterum affundendus, & digerendus, id quæ ter aut quater repetendo, donec sal volatile ascendant ex magmate, quod sal erit etiam rectificandum ad ejus depurationem: deinde custodiendum unā cum suo spiritu: ex Papavere verò & Hyoscyamo siccò & auido per descensum elicies oleum, ut ex cæteris superioribus plantis eliciisti, & rectificabis eadem methodo: huicque oleo rectificato, & ab empyreumate suo vindicato, connectes flores recentes papaveris rubei vel albi, & in solabis per mensem unum, & exprimes oleum ex floribus, & novos addes flores in solando ut prius, & exprimendo, id quæ quater aut quinques, tunc servabis, deinde Meconium, seu succum Papaveris in spiritu vini dissolves, & digeres per aliquot dies in balneo tepido, donec meconium hypostasit omnem deposuerit: deinde filtranda erit dissolutio ut perquam optime mundeatur à terrenis excrementis: tum demum distillanda, donec consistentiam mellis habuerit magma, quod residet in fundo alembici, cui iterum affundendus est vini spiritus distillatus, ut dissolvatur iterum meconij magma dissolutum quæ digeratur, digestum distilletur, id quæ quater aut quinques repetendo, donec nullas emittat in solutione feces magma quod residet in fundo alembici, post distillationem, sed totum limpide solvatur, quod tunc temporis erit permiscendum cum oleo & sale volatili, & spiritu æthereo superius extractis: hisque addendum erit sal fixum; quod extrahetur ex cineribus earum plantarum, & postquam depuratum fuerit arte & methodo prædicta, cæteris omnibus connectendum erit, & in balneo tepido omnia simul digerenda ut fiant unum, cui addere poteris ad odoris gratiam, & saporis, olei cinnamomi unciā semis, extracti moschi drachmam unciā, & servare ad usus.

Vires & Vfus.

1. Nepenthe verum, & laudandum potest dici hoc medicamentum verè laude dignum, mirum atque iterum mirum in curandis fere omnibus morbis arcanum, quod naturæ fere prostratæ, & perditæ, per amicam quierem vires pristinae reddantur.

2. In omnibus doloribus acutissimis frigidis & calidis, ubi præ vehementia homines ferè exanimantur, maxime in dolore colico, nephritico, pleuritico, & arthritico, nihil est in rerum natura præstantius, quod intemperiem omnem partium omnium temperet, & humores acres, & pungentes, in diversam mutet substantiam ex-

tinēto calore partium, per intemperiem præter naturam factō.

3. In sistendis omnibus defluxionibus omnium humorum, & catarrhorum tenuium nihil efficacius, quod per somnum quem potissimum conciliat, calor naturalis multiplicetur in centro, cuius gratia, omnes corporis partes refocillantur.

4. In omnibus profluvii intestinalium sive ratione humorum peccantium, sive purgantium nihil commodius dari potest, præsertim si cum essentia mastice propinetur, quia acres humores intestina pungentes eo arcano, dulcescunt, & mitiores fiunt narcotico ejus sulphure & sale.

5. In vigiliis, & inquietudinibus immodicis, in omni febrium ardentium genere, in phrenesi & mania, cæterisque melancholicis affectibus nihil potentius, propter somnum quem conciliat.

6. In hæmorrhagiis narium, ubi omnia desperantur, ultimum est, & tutissimum refugium quod venas calore præter naturam, aut aliquo humore acri apertas, & resecatas claudat, & obturct, refrigerato calore, & temperato humore acri, & pungenti.

7. In sanguinis excretionē, & menstruum nimia evacuatione cum croco martis, & tinctura coralli rubei utilissimè exhibetur propter eandem rationem.

Sumitur à quantitate granorum quatuor ad sex, alvo prius laxata, in iusculis vel cum spiritu vini, vel cum aqua cinnamomi, anisi, feniculi, gariophyllorum, vel in ovis sorbilibus, & exterius applicatur partibus dolentibus cum lineto eo arcano madidis. Nec est de ejus dosi verendum, ut de aliis laudandis quæ passim in libris chymicorum reperiuntur, quia hæc partes spumose, & crudi sulphuris narcotici papaveris, & hyosciami non reperiuntur in hac compositione, quia separantur, tum una cum phlegmate quod ascendit post ascensionem spiritus, tum una cum magmate quod proicitur post sublimationem salis volatilis, vel comburitur ad salem fixum habendum. Adde etiam quod sal volatile, & fixum, & spiritus æthereus corrigant, & temperent narcoticum sulphur, quod in ejus oleo reperitur, & extractor, quæ duo ex industria addenda, ad narcoticum vim habendam, quia reliqua narcotica non sunt, sed potius cardiaca, cum vitæ fontem & focum in se coërceant, & sint vitæ fontes, in papavere, & hyoscyamo. Sic nihil est in mundo, & in rerum natura universa adeo venenatum, quin secum habeat, & coërceat, quæ veneno illo inimicantur, & succurrunt, nec in aliis, & diversis mixtis querenda sunt venenorum remedia, quàm in veneno ipso, cui potissimum Deus, & natura in centro ipsum suum remedium, & medicinam posuerunt. Unde corrigentia quæ admiscantur cæteris narcoticis compositionibus facili non probo cum ex centro ipsius veneni non sint. Papaveris, hyosciami, mandragoræ, solani, & similium plantarum quæ narcotico mortifero sulphure pollent, corrigentia non aliunde petenda sunt, quàm ex centro ipsarum plantarum, spiritibus, sale fixo & volatili.

Quinta essentia Pepli. Fabr.

Vigente canecælesti, tempore Julij mensis, & Augusti, colligendus est peplus, qui & portulaca sylvestris, ab aliis dicitur, in maritimis enascens, medicamentum familiare & frequens tempore Hippocra-

tis ut passim in scriptis suis apparet, collectus peplus confundendus est, & succus ejus exprimendus, maxima in copia. Magmarum servandum est, & siccandum in sole, vel in furno panis, ut deinde siccum comburatur in cineres, & quibus extrahendum erit sal fixi, & depurandum arte, & methodo antea in capitulis præcedentibus enarrata ad summum candorem. Succus vero expressus reservandus erit in vasis vitæ aut ligneis in loco frigido, ut deservcat, postquam deservit, distillandus erit levissimo igne, ut spiritus ejus æthereus separetur à phlegmate, quod fiet tribus, aut quatuor distillationibus iteratis, separato phlegmate, in singulis distillationibus, quod in fundo residet alembici, & cum quadam difficultate ascendit. Postquam spiritus ralis separatus est ab omni phlegmate, convertendus est cum suo sale fixo, & servandus est ad usus.

Vires & Vfus.

1. Quoscumque humores educit & erat catholicum Hippocratis, & Medicorum antiquorum, quorum tempore, Rheubarbarum, senna & cassia, reliquæ medicamentum benignissima ignota erant; peplus enim solo & hellebore purgabat: jam vero in usu non sunt, quod fortiori sint medicamenta, viribus hominum nostratum. Quapropter in essentiam redegi, ut eorum vis retundatur, & reteneatur eorum venenum, aut potius extingatur penitus, ita ut sine ulla noxa propinari possit.

2. Arcanum est summum in arthritide cutanda, febre quartana, quotidiana, & paralyti particuli membri alicujus, & totius corporis, ad morum membricolidè, & interius assumptum ex arte & regimine.

3. Tumores omnes frigidos & schirrosos diluit, & emollit, exterius illinendo propter suum spiritum æthereum quem continet, qui penerando frigidos illos humores & tartareos dissolvit, tanquam contrarios.

Sumitur ad quantitatem drachmæ unius ad duarum in robustioribus cum jusculis & syrups morbo appropriatis & convenientibus.

Quinta essentia Perdicum, Caponum & aliarum Avium. Fabr.

Sumendæ sunt aves quas volueris in essentiam convertere, & his occisis, plumisque depositis cutis & adipe omni, incidendæ sunt in frustula cum ossibus omnibus, & phialæ vitæ imponendæ, & balneo mariæ collocandæ, ut bulliant per quatuor horas, his transactis calidè versandum est, è phiala vitæ, quicquid humoris cgressum est, ex carne avium, in aliud vas. Liquor prædictus depurandus est in balneo donec feces nullas emittat extractis fecibus singulis trinis diebus per inclinationem, è vase optime clauso, in balneo bulliente, caro deinde & ossa quæ remanserunt comburenda sunt, & calcinandæ ad candorem, & ex cineribus albis sal extrahendum cum aqua roseacea rectificata, si alembico plumbeo distillata fuerit propter ceruse copiam quàm secum extali distillatione traxit, si salem multis calcinationibus, solutionibus, & filtrationibus reiteratis ad candorem summum, & dulcedinem perducas, & liquori suo puro conjungas, effices medicamentum humidi radicalis restaurativum. Principibus & Regibus senectutis oppressis summo opere desiderandū, cui sal margaritarum addi poterit, non ad majorem efficaciam

caciam, sed ad conservationem arcani, quia sal suus, & innatus non sufficit liquori suo conservando, nisi addatur novus, Margaritæ autem dant copiam summam salis, facillimæ & citissimæ præparationis, qui vires alterius salis ferè æquat, quocirca addere consulo.

Simili methodo potest extrahi quinta essentia serpentum, cauda & capite abscissis, ad lepram, & calidum jecoris intemperiem. Et ex Piscibus omnibus, ad phthisim, & hæcticam febrem, non ad curandam, sed saltem ad vitam rerum prolongandam.

Vires & vsus.

Phthisicos & hæcticos fovet, vires reparat & reficit, si sumatur in iusculis & potu omni hora & tempore in morbis chronicis.

Essentia Perlarum. Dorn.

Be. Spirit. Vini optime rectific.

Aceti Vini destill. ana q. s.

Misce & Margaritis parum confusis phiala inditis affinde, locetur probe clausa per octiduum aut præter propter in Balneum solvantur. Solutionem primam effunde, & novo menstruo assidue iteratam solutionem procura, huncque laborem repete, donec omnes solutæ reperiantur; Solutiones claras misce & inde calore humido, menstruum separa, per lasque in vasis fundo relictas probe levigatas cum spiritu vini aliquandiu ad perfectam dulcorationem circula, vel cohobatione ab omni acrimonia deseca. Habes margaritas in pulvere subtilissimo, vel & liquida forma.

Hæc essentia omnis acrimoniæ expers primum Mixturæ præcedentis ingrediens existit, propterea tanquam singulare confortans pari ratione per se in iisdem vel cognatis affectibus magno cum successu adhibetur. Daturat ʒss. in ovo forbili vel liquore cordiali.

Quinta essentia Plumbi. Fabr.

Plumbum postquam liquatione & spatula ferreæ agitatione, super ignem calcinatum fuerit, & in pulverem tenuissimum reductum, & calcinationibus iteratis in minimum reductum, solvendum est aceto acerrimo stillatitio: postquam solutum fuerit, solutio clara & limpidâ evaporanda est in vase æneo, donec magna quod residere debet, habeat consistentiam mellis: hoc magma iterum novo aceto acerrimo stillatitio, solvendum est, solutum in balneo tepenti fovendum est, per mensem unum; deinde evaporandum, donec magna habeat mellis consistentiam: hoc iterum solvendum & digerendum in balneo, quater aut septies; deinde evaporato aceto, optimo vini spiritu alcoholizato solvendum magma est, & digerendum in balneo tepenti, per quindecim dies, phiala optimè clausa, ne pereat & evanescat vini spiritus: hanc ultimam solutionem retortæ imponendam, & distillandam Jovissimum calore præcipimus, donec egressus sit omnis spiritus: tunc mutato recipiente ignem augebis, ut exeant plumbi spiritus albi & dulces, & tandem oleosa substantia flavâ coloris, & tandem rubei. hoc oleum quater aut quinque rectificabis: feces quæ in fundo retortæ relinquuntur ex distillatione nigra & atra, eximendæ sunt, & comburendæ, & fortissimo igne calcinandæ, donec candore summo induantur: tum demum aqua septies distillata perfundendæ, & in balneo bullientis fovendæ, ut quicquid est salis fixi in his fecibus solvatur, & in aquam transeat: hanc aquam deinde

hypostasi facta per inclinationem separabis, aut filtro traicies, ut clarescat, & evaporabis, evaporatum calcinabis, calcinatum iterum solves, & solutum evaporabis, iterum & iterum calcinabis, has operationes sæpius iterando, donec sal istud candidum sit, & dulce, & facilis sit liquationis calore levi, velut cera, aut butyrum: hoc sal deinde conjunges, & connectes spiritui albo plumbeo qui ante oleum rubrum plumbi egressus est, & simul conjuncta fovebis in balneo tepenti, per quindecim dies: tum demum distillabis, & distillatum magmati addes & redistillabis, donec ascendant sal fixum, & fiat volatile, quod septies sublinatum conjunges oleo rubeo septies rectificato, & digeres in balneo tepenti per mensem unum, donec hæc tria fiant unum, quod servabis in phialis perquam optimè clausis.

Vires & vsus.

1. Hoc arcanum plumbi, est verum & unicum ulcerum & vulnere omnium balsamum, sua enim dulcedine acre omne & mordax quod in corpore nostro stagnatur, resolvit & dulce facit, & est pabulum & nutrimentum humidi radicalis læsarum partium.

2. Combusta omnia citissime sanat, ex eadem ratione, & dolorem perquam citissime compescit, quia suo temperamento partes solutas igne, ad temperamentum naturale reducit, humidum radicale fovendo, & partes solutas agglutinando.

3. Hæcticos, phthisicos, tabidos & macilentos omnes mirifice recreat, & restituit, febrem eorum extinguendo, humidumque deperitum refocillando & reparando; spiritusque omnes cum naturales, tum vitales, & animales multiplicando.

4. Uterinos omnes affectus, syncopes, strangulationes, delitias, epilepticos insultus, maniam & furor, pallidos fœdolosque colores tutissime sanat, quia uterum ab omnibus heterogeneis excrementis, & præter naturam vindicat & liberat, spiritibus multiplicatis tum seminis, tum sanguinis, & evacuato sanguine menstruo aut semine partente.

Sumitur in iusculis, vel aquis appropriatis, vel syrups convenientibus morbo curando, ad quantitatem scrupuli unius, mane, jejuno stomacho, servato regimine & custodia, quia aliquando potentissime purgat, sursum & deorsum, aliquando per urinas, aliquando per sudores, secundum naturæ exigentiam & necessitatem, quod ducendum est roborata natura educit.

Quinta Essentia Rhabarbari. Fabr.

Rheubarbarum titum, & in pulverem reductum immittes in aquâ foris Maji, ter aut quater distillati, ut stent in digestionem, in cineribus tepidis, per quatuor aut quinque dies, donec perquam optimè tingatur aqua in colorem rubicundum: separata hac aqua tincta per inclinationem, ne ejus limpiditas perturbetur, infundes aliquid tinctum, aut quantum sufficiet aquæ foris, ut prius, ut denuo, per macerationem quatuor, aut quinque dierum tingatur ut prius, hæc aqua rectenter tincta priori permiscebis, & aliam novâ aquâ foris iterum infundes super magma Rheubarbari residuum, & macerabis, donec, non quatuor

qua, quā infundis super illud magma residuū. Quod tinctura omni sua privatum illis iteratis infusionibus, comburetis, & in cineres albiſſimos reduces: postquam ſiccatum fuerit in ſole, vel in igne temperato, exhis cineribus, ſalem extrahes fixum quod in his inest, idque ſeparatum abſque ulla alia præparatione & lotionē, permiscebis tincturæ antea extractæ, & reſervatæ ad partem, hæc ambo duo ſimul conjuncta, in balneo calido, aut in cineribus temperatis, leviſſimè diſtillabis, donec humidum omne aſcenderit, cavendo, ne inter diſtillandum magma, quod reſidet in fundo alembici, inopia humoris & violentia ignis comburatur, & empyreuma redoleat. At maneat magma reſiduum, liquidum ſatis, veluti mel, aut butyrum, in quo gradu deſiſtendum eſt, ad diſtillationē, pars humida omnis quæ per diſtillationem aſcenderit denuo magneti reſiduū, connectenda eſt, ut denuo diſſolvatur magna, & ſi non ſufficit humidum aſcenſum, ad diſſolvendum, addendum eſt novum ſimilis ſubſtantiæ, ut perficiatur diſſolutio, quæ poſtquæ per aliquot dies in cineribus tepidis digeſta fuerit, ſiltro eſt tranſmutanda, ut clarificetur, & partes omnes heterogeneæ & terreſtres quæ non poterunt diſſolvi, relinquantur in fundo, & ſeparentur à partibus homogeneis, quæ diſſolutionem paſſæ ſunt, hanc iterum filtrationem diſtillabis tenuiſſimo igne, ut prius, cavendo ſemper, ne violentia ignis, & præcipiti diſtillatione, magma quod ſolet in fundo reſidere comburatur, ſed humidum aliquatenus permaneat ut mel. Quod iterum diſſolves, ut denuo aſcendat, & excrementis terreſtribus vindicetur. Hanc operationem ſepties iterabis, ſervato eodem ordine, & ſimili methodo: in ſeptima & conqueſces, & magneti reſiduū, grana aliqua ſcamoneæ ſpiritu vitrioli diſſoluta addes, & conjunges & ſervabis, ad uſus, in phialis perquam optime obturatis.

Vires & Uſus.

1. Innocens, clemens, & excellens eſt medicamentum, multas dotes medicamento purgante maxime expetitas complexum, in obſtructionum affectibus mirè efficaciæ unde omnes affectus quos generant obſtructiones certiffimè curat.

2. Sanguinem clarificat unde lepræ initia proſtigat lentigines & vitilignes admodum & aſſumptum curat, quod ſpiritu ſalis qui omnia à corruptione præſervat, & corrupta conſumit.

3. Aquam intercutem, rēgiū morbum, lienis craſſitiæ ac diuturnas febres quaſcumque continuè ſumptum per intervalla tandem ſanat, quia ſolvit omnes obſtructiones, ſolvit autem eas propter ejus ſpiritum qui omnia penetrat & diſſolvit tartarea, & ſpiritu ſalis coagulata.

4. Vermes infantium enecat, & tutiſſimè propter ejus benignitatem in pueris & infantibus & lactentibus offerri poteſt, ad ſanandos eorum affectus.

5. Diſſenteriam & quoſcumque alui fluxus etiam curat, modò ſpiritu vitrioli & croco martis connectetur. Hoc illud, mucoſos inteſtinorum humores, & acres ichores foras educit, ſpiritus verò vitrioli putrefactionem inhibet & leniter aſtringendo, inteſtina recreat: crocus verò martis omnino aſtringit & prohibet fluxum.

6. Datur etiam ab alto devolutis, ruptis tam internè quàm externè fractis maximo juvamento, ſi eſſentiæ Mumie addatur & conjungatur.

Sumitur ad quantitatem drachmæ unius ad duarum, in infantibus & lactentibus à ſcrupulo uno ad duos in ſyrupis morbo convenientibus, & aquis ſtiltatiis morbo etiam appropriatis, idque manè, jejunio ſtomacho, ſervato artis regimine, nulla tamen cuſtodia propter ejus benignitatem, imò ut motus ejus perficiatur celerius, & potentius, deambulandum eſt, & foras eundem ut motus ſit velocior.

Quinta eſſentia Roſarum, Pallidarum, & Meſcatarum. Fabr.

Laudant nonnulli Medicorum & ſummis extolunt præmiis Rheubarbarum, Sennam, Caſſiā, Manam, quod ſint medicamenta, adeò benigna, ut eorum ſuccus infantulis abſque ulla noxa appinari poſſit. At deſinant mirari illa barbara & è longinquis terræ plagis aſpectata medicamenta, quia hæc omnia quavis benigna ſunt, reſpectu roſarum noſtratum maligniſſima ſunt, eorum omnium benignitas cedit protinus benignitati roſarum, nam hæc quavis ſunt medicamenta cathartica, tamen & ſunt cardiaca, & Cephalica, balſama, propter earum flagrantiſſimum & ſuaviſſimum cordi & cerebro odorem, tantum et his communiter & vulgo præparata quedam medicamenta, quæ infirmæ admodum ſunt virtutis, quod neſciat medicorum vulgus, præcipuam earum partē conſervare, & inuſitem reſicere: at methodo ſequenti, obtinebunt Chymicæ artis alumni, rem mirabilem roſis ſolis extractam, ſola contuſione, & ſucci expreſſione, & ex ſucco illo ſpiritus extractione. Huic ſpiritui rectificato, ſi ambarum & moſcum addas, efficiet odoriferum medicamentum, ceteros omnes odores longè ſuperans, ſuavitatem & cardiacum ſummum. Si verò ſalem volatilem, & ſalem fixum ei ſpiritu connectas, catharticum mirabilem efficiet potum, pro infantulis, mulierculis, & aliis delicatulis hominibus, regibus, principibus, aliisque magnatibus digniſſimum.

Vires & Uſus.

1. Spiritus roſarum omnibus animi deliquiſ præſtantiſſimum eſt medicamen, ſolo enim odore, ita refocillat ſpiritus animales, ut illico, ſuſcitet animo delinquentes.

2. In peſte ſummum eſt præſervativum, quia ſuo odore, cerebrum confortat, alioſque ſpiritus per æta volitantes, corruptos, & luce peſtifera infectos fugat.

3. In Epilepſia, vertigine, caro mirè efficaciæ, quod ſua innata ætheræ qualitate, cerebrum feriat, ſpiritusque illos frigidos, & cerebrum infeſtantes fugat.

4. In uteri ſuffocatione etiam valet, modo oſuterico perungatur, quod uterus frigefactus tum vaporibus, tum ſubſtantiis in eo conrentis, eo incalcſcat, & ad excretionem harum rerum refocillatus, excutitur.

5. Spiritus verò ſale volatili, & fixo imprægnatus adhibetur omnibus morbis, qui purgatione egent levi, ſceliſſimè enim & tuto, & jucundè humores noxios è corpore evacuat.

Sumitur per ſe ſolus nullo addito medio, quia omnia ſere media qualiſcumque ſunt, ingrata ſunt, comparatione facta, ad ſpiritum roſarum, qui guſtus & odoris ſuavitate omnia alia ſuperat, eſculenta, & potulenta, ſumitur ad quantitatem ʒj. manè jejunio ſtomacho, cundo deinde deambulatum.

De quinta essentia Rubini. Fabr.

Fenstula Rubinorum seu granatorum accipies, & ter aut quater cū pari quantitate sulphuris, & salis petreæ in tigillo ignies, & calcinabis, repetitis ignitionibus seu calcinationibus, donec pulvis albusissimus sit: tunc lavabis tuum pulverem aqua tepida, & à sale vindicabis: pulverem tuum probe depuratum & desiccatum ignies, per duos aut tres dies in tigillo forti, hunc pulverem ita calidum, & igne candentem, si fieri potest, iniicies in vitrum spiritu salis rectificato plenum, pedetentim iniciendo tuū pulverē ne nimis ebulliat, & ebulliendo limites, & ora transeat spiritus salis, & effundatur: cessata ebullitione maratio inde mium pulverem cum liquore suo, & orificio clauso digereres per quindecim dies in balneo bulliēti, donec solvatur pulvis, qui si in prima digestionē totus non solvatur, effuso per inclinationem primo spiritu, affundatur necesse est novus spiritus & digeratur ut prius, donec solutus fuerit totus pulvis: has omnes solutiones vitro claudes, & digerēs per mensem in balneo repenti, ut melius solvatur, & in aquam transeat quicquid tempore breviori solvi non potuerit: deinde per retortam distillanda est aqua spirituosā salis: ultimo augendo ignem mutato vase, colligenda est rubini essentia rubicundissima, quæ si tota non ascendit, sed maneat aliquid in fundo retortæ quod habeat aliquid consistentiæ, iterum id omne dissolvendum est cum egresso spiritu salis, & per aliquot dies digerendo, & distillando per retortam, donec tota substantia rubini ascendat, quæ si bene non rubeat, cum novis rubinis pulveratis connectenda est, & digerenda donec coloretur: tunc servanda est ad usus medicos in phialis optime clausis.

Vires & usus.

1. Cardiacum est summum medicamentum, & ærem venenosum ac pestiferum fugat, à peste præservat, & ab omnibus morbis venenatis & contagiosis propter suum salem dulcem, & summe temperatum & digestum.

2. Sanguinem summopere depurat, & emundat, ab omnibus ejus vitiis, & hepar roborat, & omnia viscera interna, calorem vitalem & humidum radicale multiplicando, per suum balsamum nostro univocum & æquale.

3. Vires auri potabilis æmulatur, & valet ad juventutem restaurandam, canitiemque retardandam, & melancholicos humores, & affectus, tristitias & angores omnes fugandos & depellendos per suum humidum radicale.

4. Valet exterius applicatum ad vulnera omnia curanda, & ulcera quæcumque, quia impedit humores à corruptione quacumque, & convocat humidum radicale laudatum, & balsamum naturale, quo pars dissoluta brevi tempore ad cicatricem & naturalem unionem perducitur.

Sumitur in jusculis, à quantitate ℥℔. ad ℥j. omni hora, & tempore secundum necessitatem morbi curandi, vel applicatur exterius in vulneribus & ulceribus curandis tepide, cum gossipio vel linteo, eo arcano madefacto, vel miscetur butyro, & perungitur pars tepide.

Quinta essentia Smaragdi. Fabr.

Smaragdi pulverati connectendi sunt cum pari quantitate salis petreæ, sulphuris, & igniendi, ter aut quater repetita semper dosi salis petreæ & sulphuris,

donec per optimè calcinati sint smaragdi: tunc demum aqua tepida perlimpida lavandi sunt, & sale vindicandi, totiesque repetenda est lotio, quoties gustu percipitur acrimonia & falsedo quædam. Pulvis demum smaragdinus à sale vindicatus, qui inter lavandum fundum semper petit, hypostasis instat, desiccandus est, & per duos dies integros aut quatuor igniendus est igne continuo, & fortissimo, quantum fieri poterit, cavendo tamen ne materia vitrificetur, & in vitrum abeat: deinde solvenda est calx hæc, acetum per repetitas effusiones aceti recentis stillatitij in pulverem qui fundum petit: hæc omnes solutiones sunt digerendæ per quindecim dies in balneo repenti, in phiala vitrea optime clausa: deinde evaporandum est acetum in vase argenteo aut vitreo: Salem qui remanet in fundo, depurandum præcipimus per repetitas solutiones cum optimo vini spiritu alchocolizato, & ejectis fecibus in singulis solutionibus filtro commissis, donec per optimè candescat sal smaragdinus, & liquetur in calido, levissimo calore, instat butyri aut cere, tunc demum connectendus est cum duplo ponderis spiritus salis communis rectificati, & à phlegmate vindicati, & cum pondere uno pulveris smaragdini recentis non calcinati, & simul in vitro omnia collocando, & orificio clauso digerendo, ut spiritus salis viscat, ut smaragdus: tunc demum per inclinationem evacuandum est spiritus salis tinctus & coloratus, & novus effundendus, donec non amplius coloretur. Spiritus deinde tinctus & coloratus omnis distillandus levissimo calore, donec remaneat in fundo retortæ tinctura smaragdi veluti mel spissa & densa, quæ demum erit distillanda, & servanda in phialis per optimè clausis ad usus medicos varios stupendæ virtutis.

Vires & usus.

1. Visum defatigatum ex intuitu, solo aspectu, ad huic mirandum arcani præsentis colorem restaurat ac conservat, propter viridem suum colorem.

2. Omnes sensus acuit, & præcipuè visum quem maxime fovet & restaurat multiplicatis spiritibus animalibus, & calore vitali cerebri adacto & multiplicato.

3. Omnes cerebri affectus & pathimata, & præcipuè epilepsiam, & lethargum tutissime & certissime sanat, quia cerebrum omnibus cerebri spurciis depurat & mundat, evacuat omnes serosis humoribus, & vaporibus atris dissipatis per suum spiritum æthereum vitalem aut vitali similem & univocum.

4. Dæmoniâs illusiones & melancholicas, & phantasmata omnia, & somnia melancholica, dissipat & averit, propter eandem & similem rationem.

5. Hæmiticæ sanat & curat, & reliquas febres intermittentes, quia humores putrentes in corpore & præcipuè bilem per insensibilem transpirationem educit sudoribus & urinis, narcotico suo sulphure vitrioli & martis univoco & simili.

6. Manias omnes, & phrenitides domat & temperat, quia bilis utriusque fervorem & ebullitiones edomat, & refrigerat.

7. Fluxus omnes ventris, dysenterias, & lienterias & diarrhœas omnes, cum hepatico fluxu, & menstribus copiosioribus, cum ipsomet ab ortu prohibet, & compescit, propter saltem & sul-

& sulphur, quod continet ferri, salis, & sulphuris simile & æquale.

8. Ulcera etiam omnia phagædenica, & depascencia, fistulosa, & canerosa ad cicatricem laudaram conducit brevissimo tempore, propter balsamicum oleum quod in se continet, ex sulphure suo perfectissime cocto & summe depurato.

9. Venenosis animalium moribus, & præcipue canis rabidi summum est medicamentum ex sulphure suo & sale cardiaco.

10. Leprosis summopere convenit, quia mirifice sanguinem depurat suo sale profectissime cocto, & puro, qui omnia sanguinis vitia delet, & corruptiones omnes impedit.

Sumitur à quantitate ʒj. ad ʒij. in iusculis, vel ovivis forbilibus, vel in aquis imperialibus & theriacalibus stillatitiis, morbo curando convenientibus, idq; omni tempore, & hora, secundum necessitatem morbi curandi.

Essentia Sacchari Aug. ex Begnino.

℞. Sach. albi ʒiij. Spir. vini opt. ʒviij. Spir. vini incend. Sachini iunctur & agitur usque dum flamma cesset, adde parum aq. ros.

Quinta essentia Sambuci. Fabr.

Ex fructibus Sambuci maturis paratur arcanum uterinum ex sententia, Quercetani, mirum, & stupendum, cuius arcani grana quindecim si dentur ægrotanti suffocatione matricis affectæ, illico levatur, paratur autem tale arcanum hoc modo. Depuratur succus, postquam expressus est, ex granis Sambuci maturis, & in scutellis vitreis mundis reponitur, ad siccandum in calore solis, vel in balneo tepido, ponitur ad stillandum quicquid erit superfluum humiditatis ex magmate, parantur deinde pillule ponderis granorum quindecim aut viginti, & servantur ad usum, ex tota verò planta, paratur arcanum hoc. Colligitur maxima quantitas florum, & foliorum, contunditur & exprimitur succus, cortex verò & lignum integrum comburitur, & in cinerem, convertitur, ex cineribus, sal extrahitur, & purificatur, ultima purificatione, ut antea factitatum est, in preparatione reliquorum, fixorum, salium: succus verò florum, & foliorum depuratus, postquam per mensem integrum defervuerit stillandus est, lentissimo calore, & ex eo trahendus est, ejus spiritus æthereus ardens, & quater rectificandus à phlegmate, magma verò hujus distillationis postquà vindicatum est, omni phlegmate levissimo calore, non Emphyreuma redoleat, imbibendū est, suo spiritu æthereo, & ardeanti, à suo phlegmate puro, & deinde iterum ter quater, stillandus est ille spiritus æthereus, donec salem volatilem extraxerit, è magmate suo; hic deinde spiritus, suo sale volatili impregnatus, incorporandus est cum sale fixo suo puro, & nitido in balneo tepido, in phiala oblongi colli & perquam optime obturata, ne evolet spiritus, antequam uniarur suo sali, hoc deinde sic unitam, conservandum est in phiala optime clausa ad usum suos.

Vires & Vfus.

1. Pituitam & omnem serosum humorem trahit vi magnetica, caloremq; naturalem fovet & auget, unde mirifice senectutem retardat.

2. Febres intermittentes ferè omnes, quartanam præcipue, & quotidianam curat, quod serosos hu-

mores ex longinquis corporis partibus trahat, & sanguinem purget & suo sale vivificet.

3. Podagræ, chiragræ, uteri suffocationi, lepræ, virus & auditus imbecillitati medetur.

Dosis ʒj. vel ʒij. jeuno stomacho per 3 dies, post 10. dies repetend.

Essentia Sassafras Gruleng.

Spir. Vini opt. ros. lign. Sassafr. subtrahitur essentia rubicundissima, quæ omnis generis dolores Arthriticos lenit & materiam morificam tollit, si quotidie sumantur ʒvj. & plus.

Essent. Sang. Human. Fabr.

Sanguis colligatur Mercurio supra horizontem conjuncto cum Sole, in Geminis, vel Virgine, quod solet potissimum contingere intra menses Maij & Augusti, singulis annis, ut ex ephemeridibus clarum erit cuilibet rimanti. Colligatur autem maxima in quantitate in vasis argenteis, aureis, vel saltem vitreis, & custodiatur in umbra coopertus, ne pulvere fordido, & se fecibus contaminetur, donec concreseat, & serosum humorem omnem per se vomuerit, quem per inclinationem eiicies, & à sanguine concreto separabis. Hujus sanguinis concreti, & à seroso humore separati, accipe libras saltem quinque, quas citò permiscebis cum libris decem optimi spiritus vini à phlegmate puri, & simul conjunges in phiala vitrea fortissima, movendo & agitando materias, ut diluatur sanguis, & perquam optime permisceatur spiritui vini. Hanc materiam optime clausam in balneo tepido, aut cineribus tepidis digere per quatuor aut sex dies, donec spiritus perquam optime tingatur, & sanguis sit omni ex parte dissolutus: Cave ne in digestionem calorem inalefcat supra naturalem calorem, quia tunc temporis sanguis coqueretur, & concrefceret magis, nec dissolveretur. Dum dissolutus est sanguis, superpone phialæ caput alembici, & distilla lentissimo igne, & separa spiritum vini, donec guttæ stillantes incipiant à cælescere: tunc temporis vas recipiens mutando, ignem pedetentim augebis, donec cesserit distillatio, quæ cessata ignem iterum multiplicabis, ut sal nive candidior ad caput alembici conscendat: hunc Salem custodies & aqua à cælescenti prius egressæ conjunges. Feces deinde residuas fortissimo combures igne tamdiu donec albefcant. Ex his Salem elicies cum vini phlegmate puro & nitido ter aut quater distillato, sequenti methodo: Accipe has feces calcinatione albefactas, & his superpone phlegmatis vini maximam quantitatē & in catino argenteo vel stanneo bulliant (cave ne in cupreo) per horam bullitione peracta & aqua frigefacta, impone phialæ, ut feces decendant omnes in fundo: deinde per inclinationem quod clarum erit effunde in alembicum & distilla, ad siccitatem usque: Salem iterum violentissimo calcina igne, & solve ut prius, & congela, opus simile reitera, donec summopere nitefcat sal, & purus putus, & clarus sit valde. Hunc Salem phialæ impositum optime obturata, reverberabis in furno reverberij, per quindecim dies, aut plus, donec colorem rubeum acquiverit: hunc Salem benedictum, coloratum, & citò dissolve in spiritu vini, quæ separasti à tuo primo sanguine, dū sanguis cū eo digerebatur, & ponatur simul in digestionem lentissimā, donec perquam optime tingatur spiritus vini: tinctum spiritui vini, clarum & nitidum per inclinationem effundes in alembicum, & in

& in balneo lentissimo igne distillabis, donec cesset distillatio: rincturæ deinde quæ in fundo remansit, adde Salem volatilem sanguinis quem conjuxisti cum aqua lactescens quam custodiendam præcepi. Sit autem Sal iste, & aqua lactescens septima distillatione purificata, antequam conjungantur: conjuncta simul deinde circulem lentissimo igne, & singulis octo diebus superposito capiti alembici vase circulatorio, separetur quicquid aquosum extrahi poterit, quod est reservandum pro summo arcano, in omnibus affectionibus oculorum: dum aquosum istud omne erit separatum, quod in fundo remanet custodiendum est, pro summo sanguinis arcano, & quinta essentia. Potest etiam brevius, sed non efficacius parari hoc arcanum, si Sal volatile sanguinis puti puti separetur per sublimationem à sanguine, & in lentissimo igne ovo vitreo, optime clauso fixetur, donec colorem rubrum acquirat.

Vires & Usus Arcani Sanguinis.

1. Balsamum est summum & vires naturalis balsami longe superat, tum in conservandis à corruptione corporibus, tum in sanandis vulneribus cuiusque cumque generis, tum in curandis ulceribus quibulvis, intrinsecè sumptum, & extrinsecè admotum.

2. Adversus pestilentem auram, dum omnia fere remedia negligit fortissima pestis, summo opere efficax, & præservativum.

3. Leporam incipientem susque deque tollit: antiquam verò mitigat ejusque ferociam reprimat, adeò ut vitali longiori fruatur leprosi, arcano prædicto utentes.

4. Paralyin & omnes nervorum affectiones extrinsecè admotum, & intrinsecè sumptum certissimè curat.

5. Podagram, quamcumque Arthritidem illico, & quam citissimè lenit, & frequenti usu tutissimè sanat, & jucundè.

6. Hectis, phthisicis, catharrois & tussientibus, summum est, sanitatis asylum.

7. Hemieraniam, quemcumque capitis dolorem frequentis ejus usus tandem disperdit.

8. Quartanam, & omnem melancholiam speciem curat.

9. Intellectum & omnes sensus acuit.

10. Senectutem fortissima juventutis conservatione prohibet: canitium retardat.

11. Vulnera & ulcera intetiora, & exteriora brevissimo conglutinat tempore.

12. Omnibus demum morbis accommodatur, & vires emulatur fixi vitalis spiritus, ex centro terræ de prompti, quem antiqui omnes Philosophi vitæ nostræ verum & unicum propugnaculum dixerunt, & aurum Dei, quo utitur Deus ut omnia redimat à morte & annihilatione. Usus arcani sanguinis, sumitur cum aquis cinnamomi, anisi in jusculis, cum theriaca tempore pestis, ad quantitatem 3j. jejunio ventriculo.

Essentia Saphiri. Schröderi.

Calcinatur Saphirus bis, ac postea oleo vitrioli solvitur, abstrahito dein oleo Vitrioli cum Spir. Vini Essentia extrahitur.

Quinta essentia Scammonij.

Fabr.

Scammoniam cum sit succus scammonie plantæ visceratus iterum dissolvi oportet, ut mundetur à

partibus grossis, & terrestribus, ejus actionem impediuntibus, tum demum pars una reducatur in oleum, pars altera in mucilaginem mundam & nitidam, quibus si saltem fixum harum partium addas perfectum absolves aliquo modo arcanum. In Asia verò in his potissimum regionibus ut in Mysia, ubi copiosissime ferunt, & colligitur perfectius haberi potest, quia ex succo recenti, & adhuc spiritu pleno potest educi, & ejus spiritus æthereus, & sal volatile, quæ duo perfectissime absolvent arcanum chymicum. At cum succus solus in nostras regiones asportetur licens, & aridus, multis testucis aliisque rebus heterogeneis infarctus, necesse est ut aliam excogitemus methodum, quæ sitiem quandam extracti habeamus ex Scammonio, erit autem ejusmodi. Sumetur Scammonij electi libra aurea, & altera, & succo limonio distillato dissolvitur, addendo dissolutioni spiritus vitrioli unciam unam, vase vitreo obturato ponantur hæc omnia in digestionem tepidam, per mensem integrum. Peracto mense distillantur levissimo igne, donec magna habeat consistentiam mellis. Huic magnati iterum reddenda est aqua, quæ ex eo per distillationem extracta est, & iterum per octo dies saltem digerenda, & post digestionem filitro committenda, ut à feculentis materiis & Scammonio heterogeneis probe mundetur, & deinde distillanda, donec iterum consistentiam mellis acquirat magna, quod residet in fundo alembici. Hæc omnes operationes, solutiones putat, digestiones, filtrationes, & distillationes erunt iterandæ, donec magna nullas in solutione committat feces, sed totum dissolvatur nullis atomis per aquam dissolventem relictis. Deinde novum iterum Scammonium sumendum est, & in minutas concisum partes alembico ad descensum proprio indendum est, & fortissimo igne distillandum, donec omne comburatur, & in cineres reducatur albus, adactis ignis gradibus, in fine distillationis. In hac distillatione oleum habes nigrum, & aquam fetidam quæ nullius est virtutis, unde præficienda: oleum verò quod summopere empyreumate redolet, rectificandam est, & ab empyreumate vindicandum, distillando iterum aut quater in retorta cum paucis vitrioli ad rubredinem calcinat. Oleum deinde postquam privatum est empyreumate, connectendum est magnati suo purificato superiori: his addendum est sal fixum, quod extrahetur excinetibus per artem multoties detectam. Sic deinde habebis catharticum medicamentum regibus & principibus solum reservandum, propter benignitatem, & agendi mirabilem vim in omnes morbos.

Vires & Usus.

1. In omnibus morbis curandis, tutissimè exhiberi potest, & purgat tantum per inferiora, nec ullo pacto, ut scammonium improprium ventriculum mordet & læscit, nec intestina, nec flatibus & torminibus ea prosequitur, sed blandissime humores omnes in corpore putrescentes, & in viscerum cavis speluncis stagnantes educis: signum evidentissimum quod in præparatione chymica vis ejus infestans mitigatur, & ad benignam reducitur agendi facultatem.

2. Tumoribus omnibus frigidis scirrhis & duris exterius applicatum maximè prodest, pedetentim enim eos dissolvit, & discutit, unde mirabili quadam facultate, propter suum salis spiritum caneros occultos, nulla cutis apertione facta, successu temporis curat, & disperdit, uigendo partem arcano calidè, ter aut quater in die, & sangu-

singulis hebdomadis sumendo scrupulū unum illius areani cum syrupo aliquo, aut juscūlo, servato regimine & custodia.

3. Lepram veteratam, & confirmatam tutissimè curat, bis in mense utendo hoc areano, & bis in hebdomada arcana sanguinis in primo libro enarrato.

Sumitur ad quantitatem scrupuli unius ad duorū cū juscūlis, vel syrups, vel aquis stillatitiis, & præsertim acetosæ, endiviæ, & portulacæ idq; manè, jejuno stomacho, servato regimine & custodia.

Quinta Essentia Senæ.

R. Fol. Sen. f. cl. lb. j. vel lb. ij. & vitro sphaeriatæ optimè clausæ indenda sunt, cui superimponendum est roris distillati quantum satis ad eminentiam quatuor aut quinque digitorum super folia senæ: clausum deinde vitrum, ut dictum est imponendum est in furno digestionis in cineribus tepidis, vel in balneo mariæ tepido; per quindecim dies, donec tingatur aqua in colorem rubrum subobscurum. Quam aquam sic tinctam separabis per inclinationem, & aliam novam impones; vel addes aquam reservatam ex extractione Rheubarbari quæ melior erit, & vires purgandi augebit, ad sufficientem quantitatem & digeres iterum, donec aqua iterum coloretur, ut prior. Tinctam iterum separabis & priori conjunges, aliamque novam addes magnati, & digeres donec coloretur; hancq; operationem toties iterabis, quoties aqua in fusa per digestionem colorabitur. Hæc omnes aquæ spiritu seu tinctura Senæ prægnantes distillandæ sunt levissimo igne, donec magma quod residet in fundo alembici habeat consistentiam mellis. Huic magnati, sua aqua iterum reddenda ut iterum solvatur, & digerenda per aliquot horas, donec optimè solutum sit, & hypostasos solutionis fundum petierit. Tunc demum per inclinationem & filtrationem separanda sunt turbulenta à limpidis & claris; clara iterum & limpida distillanda levissimo igne, donec consistentiam mellis acqviserit; hæc deinde iterum solvenda, solutaq; filtranda, ut limpida evadant, & nullas emittant feces. Quod toties erit repetendum quoties magma in solutione feces relinquet. Desilendum erit cum magma, quod residet in fundo alembici post levem distillationem, hyacinthum lapidem preciosum repræsentabit, & in dissolutione nullas emittet feces, sed omne dissolvetur, solutione nullo pacto turbata, atomis per aquam volitantibus; huic extracto sic limpidò & claro addenda sunt hæc. Sumendæ sunt libræ quatuor, aut quinque foliorum Senæ & alembico terreo descensorio imponendæ sunt & distillandæ sunt fortissimo igne per descensum, donec folia comburantur omnia, & in cineres albissimos reducuntur. Ex hac distillatione separabis aquam ab oleo, aqua præcocienda est ut nullius momenti, oleum vero quod empyreuma redoler potentissime, permiscendum est cum paucò vitriolo ad rubedinem calcinato, & ambo simul conjuncta retortæ imponenda sunt & distillanda: sic oleum empyreuma deponet, & gratissimum acquireret odorem secunda, aut saltem tertia distillatione. Hoc oleum sic præparatum extracto addes priori, & permiscebis. Ex cineribus autem Senæ ex quibus oleum extractum est per descensum elicies sal fixum, per solutionem & alias artis nostræ operationes antea enumeratas, quod dum ad limpiditatem, & nitorem summum dejectum erit, addes etiam ex-

tracto, cum aliquibus guttulis olei cinnamomi, & Cariophyllorum, & sic evadet medicamentum gratissimi odoris, & potentissimæ virtutis. In extractione Rheubarbari & Agarici aliorumq; medicamentorum siccorum poterit observari eadem methodus, & potentiora evadent eorum extracta.

Vires & Vfus.

Educit hoc arcanum pituitam & utramque bilem à visceribus si $\varnothing$ j. cum mica panis in pilulas redacti sumatur.

2. Essentia Stanni. Fabr.

Pulvis ex stanno liquefacto l.a. paratus, in phiala vitrea solvatur aceto destill. fortiss. (ex amal. stanni, Mercur. & sublim. ana parato spiritu, spirituque veget. mixtis confectò,) quod elatum est ex aceto per inclinationem, affundendum in aliud vas vitreum, & magnati residuo aliud acetum novum stillatitium affundendum, & digerendum per alios duos dies in balneo bulliente, agitando phialam ut prius, has operationes continuando donec tota plumbi callositas sit: tunc temporis solutiones omnes simul conjunctas evaporabis, donec magma resideat in consistentia mellis, in fundo vasis evaporatorii: hoc magma iterum aceto acerrimo solvendum stillatitio, & solutum digerendum per tres quatuorve dies, deinde evaporandum ad consistentiam mellis, iterumq; solvendum & digerendum ut prius, idq; quater saltem repeteres, solvendo magma quod residet per acetum stillatitium, & digerendo, ut melius solvatur: tum demum in ultima evaporatione, magma quod residet, spiritui vini alcoholisato solvendum erit, & per quindecim dies, in phiala oblongi colli optimè clausa, in balneo tepenti digerendum erit. Tum demum retorta distillandum levi calore in cineribus donec ascensus sit omnis vini spiritus, deinde inurato recipiente, juncturis optimè clausis; augebis ignem, servatis ignis gradibus, donec ascensus sit omnis stanni spiritus in forma aquæ lactæ, albissimæ: cessantibus hisce guttis prodibit oleum subalbidum subflavi coloris: per aucto fortissimo igne, usque ad finem distillationis, oleum septies, rectificabis, unum cum suo spiritu albo, & servabis, donec ex fecibus quæ relinquuntur ex hac distillatione saltem fixum extraxeris, eumque depuraveris arte & methodo communi multoties declarata, eumque depuratum & ab omni excremento vindicatum, fusilem factum conjunges spiritui volatili albo, & rectificationem spiritus super ipsum multoties iteratam, volatilem facies, & volatilem factam aliquoties sublimabis, tum demum conjunges oleo suo & spiritui, & digeres in balneo tepenti, donec tria fiant unum, & servabis ad usum.

Vires & Vfus.

1. Omnibus morbis quibus & essentia plumbi convenit, convenit & hæc stanni essentia, sed potentiori & virtuosiori effectu, quia sal, & mercurius qui latitant in centro suæ substantiæ perfectiores spiritus, quam qui in plumbo resident.

2. Emulatur proximè virtutes & proprietates essentiae argenti, quia mercurius ejus & sulphur puritatem saltem, si non fixationem æquam habent, unde cerebrum omnibus affectibus medetur.

3. Maniam, melancholiam omnem, phrenesim, carum, & soporiferos omnes affectus certissimè

simè curat; quia cerebrum roborat, & ab omnibus excrementis, & vaporibus præter naturam qui sursum efferuntur liberat, & vendicat.

4. Hepatis etiam affectus sanat, quia sanguinem deputat, & calorem naturalem hepatis adauget evacuatis serosis ex sanguine humoribus, per urinas & per sudores, & insensibilem transpirationem.

5. Confert summopere hydropicis, quia salum solum, & liquatum evacuat, reliquum autem fixat & coagulat & in corruptionem ite non permittit. Dosis ʒj. ad ʒij. mane jejun. itom.

Essentia Sulphuris Schröd. ex Bas.

℞. Min. Sulph. q. v. solve Aq. fort. abstrahed siccit. edulcoratum reverbera ad rubed. Extrahe Tinctur. cum Sp. digere donec Essentia Sulphuris à Sp. Vini separetur in ʒar olei, & fundum petat.

Quinta essentia Sulphuris. Fabr.

Sublimari debet sulphur ex vitriolo ad rubedinem calcinato, bis aut ter, deinde septies sublimari ex sale comuni deceptato, & ad candorem summum calcinationibus, solutionibus, & evaporationibus deducto, mutato sale & renovato in singulis sublimationibus, donec sulphuris flos consenscat albißimus. Hunc florem impones phialæ oblongi colli, obturato vasis osculo, in furno reverberij igne mediocri, per mensem integrum, aut donec, peractis pedetentim ignis gradibus ne liquetur flos, flos acquirat colorem rubeum rubini instar: tunc oleo amygdalarum dulcium multoties rectificato, desundes tuos flores, & digereres igne cinerum per quindecim dies, sepissimè phialam agitando donec tinctum & coloratum sit amygdalarum oleum. Hoc separato aliud novum & recens affundes floribus, & ut prius digeres, donec iterum coloretur oleum, & solvatur pedetentim, nullis iterationibus, totus sulphuris flos: tunc accipies per oppimum vini spiritum alcoholisatum, & conjunges æquali in quantitate oleo tuo amygdalarum tincto & colorato, & digereres ambo in cineribus tepidis, donec tingatur spiritus vini, & totam ex oleo amygdalarum extrahat tincturam sulphuris; quod fiet, mutato spiritu vini, postquam coloratus est, & recenti non tincto affuso: spiritus deinde vini tinctus & coloratus in balneo mariæ extrahendus est per distillationem; tinctura autem in fundo remanens in cineribus est extrahenda rubicundissimi coloris, quæ per retortam rectificata servanda est ad usum. Cum hoc deinde oleo, si flores sulphuris habeas rubicundos secundum præparationem superiorem, dissolves hoc flores, & per rectificationem habebis maximam olei copiam odoris gratissimi, cujus virtutes inenarrabiles sunt, ut experientia ipsa quilibet comprobare poterit. Sulphur etiam potest in aceto mercurij solvi, & præparari ut metalla antea dicta, & simili methodo in essentiam reduci, & sic evadit in medicamentum summum.

Vires & Vfus.

1. Medicamentum est cardiacum summum, & reneosis animalium ichibus & mortibus, in vulne-

Lib. III.

ribus venenatis, nihil profus fortius in veneno extinguendo, vulnusque agglutinando, propter salem suum dulcem, & solum quem continet, qui est vitæ fomes, & humidi radicalis pabulum.

2. Hecticis, phthisicis, suspiriosis, & difficultatè anhelantibus in genere subvenit, quia ulcera interna pulmonis sanat, & humidum radicale depastum restituit, & calorem præter naturam extinguit, causa ejus sublata.

3. Leprem recentem, & inveteratam, & confirmatam; si auro portabili connectetur certissime curat; qui renovat totum sanguinem, eumque depurat ab ichoribus, & putridis aliis rebus sanguini heterogeneis.

4. Doloribus arthriticis omnibus succurrit, & sola perunctione sedat suo sale rubeo soluto, anodyno, & balsamico, qui acres & mordaces humores dulces reddit, & nervos roborat & musculos, adauget & multiplicat partis naturali & vitali calore.

5. Aurium tinnitus, dolores, & surditatem tollit, quia exsiccatur serosos humores, tympanite laborantibus succurrit, & carathos omnes exhaurit, multiplicat calore naturali.

Sumitur à quantitate drachmæ semis, ad drachmā unam in jusculis, vel restaurantibus, aliisque rebus roborantibus, manè, jejuno stomacho: vel cogitur in pillulas, cum mica panis, & voratur eodem tempore, vel miscetur unguentis & applicatur partibus affectis, calidè.

Quinta essentia salis Petræ. Fabr.

Salpetra perquam optime depurata, permiscenda est cum æquali quantitate salis communis deceptati, & ad summum candorem deducto, & imponenta retortæ, & in cineribus fortissimo igne, servatis ignis gradibus, distillandus est ejus rubicus spiritus, juncturis perquam optime clavis cum luto optimo, quia subtilissimus est hic spiritus; nec citò in aquam transiit: itaque postquam finita est distillatio, liquefactus est recipiens collo retortæ junctum & unitum per diem integrum antequam disjungantur, ut mora illa, spiritus tandem fiat aqua; dum recinetur in recipiente: hic spiritus distillatus, super magma suū quod residet in fundo retortæ, sepius est rectificandus, & à phlegmate suo per distillationem vindicandus. Tum demum conjungendus salī fixo extracto ex magmate suo, ad summum depurato, & per artem dulcorato; & ad rubedinem deducto si ad perfectionem ultimā, arcanum deducere cupis. Hic spiritus tali salī connexus, virtutes æmulatur auri potabilis; quare sedulo servandus est. Totum arcanum perficiendæ essentiae salis petræ consistit in putrefactione ejus; nisi enim putrefiat ejus occultum, manifestum fieri non potest. Sales autem putrescere non possunt, nisi dissolvantur cum spiritu eorum acido, & spiritui vegetabili conjungantur:

Vires & Vfus.

1. Renovat totum sanguinem, adeoque depurat ut intrā paucos dies totum hominem renovatum esse credas spiritu suo vitali & fixo, qui sympathiam quam maximam habet, cum nostro spiritu.

2. Canitiem retardat; quia humidum radicale à frigidis & serosis humoribus vindicat, qui ad curam depulsi

H

depulsi ut sint pilis nutrimento, albos nutriti pilos.

3. Sensus omnes, tum internos, tum externos roborat, quia multiplicat spiritus internos, reparando humidum radicale & renovando.

4. Scabiem, impetiginem omnem, & reliquos cutaneos affectus promptissime curat, suo sale, qui internum salem corruptum cutem excoriantem foras pellit, & dulcem facit, & ad temperamentum reducit.

5. Tophos omnes, & scirrhosos tumores, dueros & frigidos melancholicos, qui impossibilis sunt resolutionis discutit, & resolvit sola perunctione, suo spiritu soluto, qui lapidea omnia resolvit.

6. Lapides & calculos in vesica, & renibus, successu temporis, & sepius utendo tandem rum-pit, & foras pellit, propter eandem rationem.

7. Arcanum est summum in curanda arthritide, & sedandis citissime ejus doloribus, quia ejus spiritus solvit salis acrimoniam qui arthritidem constituit, & foras eicit, nervosque deinde, & musculos, refecit, adauget calore vitali partium quibus applicatur.

Sumitur a quantitate ʒj. ad duas in jusculis, vel aquis stillatitiis morbo appropriatis, & id manè, jejuno stomacho, vel per se applicatur exterius cum gossipio, vel linteis, eo arcano madidis.

Quinta essentia Salis communis.

Sal commune decrepitandum est calcinatione & combustionem in tigillo, vel olla terrea fortissima, ut ignem pati possit, quam cooperies operculo aliquo terreo, ne inter calcinandum abeat in frustula dum decrepitat. Postquam decrepuit solvendum erit aqua fontana limpida, & septies distillata: hanc solutionem filtro commissam, ut per optimè depuretur ab omnibus terrenis excrementis, evaporabis ad siccitatem: salem iterum solves, & solutionem filtrabis, & filtratam evaporabis ad siccitatem tantum, & has operationes toties iterabis, quoties aderunt in solutione tua feces terrestres, quæ solvi non poterunt, & aquam perturbant. Postquam autem abierint, salque tuus perquam limpidus erit, & ferè dulcis, inpones retortæ luto munitæ, & fortissimo igne (veluti in distillatione essentia Veneris factitatum est superius, capite quinto hujus libri) spiritum extrahes quantum poteris, adaugetis ignis gradibus quantum fieri poterit: hunc spiritum rectificabis, & separabis à phlegmate suo, & conjunges cum pari pondere salis ex magmate suo in fundo retortæ permanso, extracti & ad summum depurati, donec solvatur ut cera vel butyrum levissimo calore, & rubeum acquirat colorem & dulcedinem summam, & sic ambo conjuncta digerens in balneo, per mensem unum, in retortâ, obturata ejus osculo, donec spiritus colorem acquirat rubeum, & extrahat salis sui tincturam, & solvat eum solutione firma, & physica; tum demum distillabis, & omne volatile facies, & rectificabis, ter aut quater, & recondes ad usum. Ut habeas absolutam salis essentiam, dissolve salem tuum optimè depuratum, in spiritu salis rectificati, & hoc omne conjunge cum pari quantitate spiritus vini alcohol, & putrefac, & distilla, & purifica, & purum & homogeneum conjunge simul & serva.

Vires & Vsu.

1. Præservat ab omni corruptione corpora omnia, tum viva, tum mortua, & est balsamum vulnerum omnium, & ulcerum, & vires antecellit balsami naturalis, quia sal & sulphur suum quæ balsamicam continent naturam puriora sunt in hoc arcano, quam in balsamo naturali: hinc etiam virtutes efficaciores, & potentiores habet.

2. Arcanum est summum in expellendo vesicæ, & renum calculo, & in agglutinandis colli vesicæ ulceribus, & renum, suo oleo, & sale.

3. Inaperiendis hepatis, lienis, & viscerum omnium obstructionibus nihil est in medicina potentius, propter spiritum salis qui omnia referat.

4. Purificat omnino sanguinem, ichores ejus expellendo, unde in cutandis omnibus sanguinis affectibus, febribus omnibus putridis nihil est efficacius: unde lepram tollit, & successu temporis curat, renovato sanguine, & purgato ab omnibus ejus ichoribus.

5. Scabiem omnem, lentigines, impetigines, ignis factum, herpes omnes, aliosque cutis affectus, qui decorem humani corporis inficiunt, tollit & curat, propter rationem allatam.

6. Tumores etiam omnes externos, Arthritid. & paral. curat. Dosis ʒj. ad ʒij. in jusculis vel aq. conven.

2. Essentia Talpæ. Fabr.

8. Talpæ. cum ʒ calcin. adde succum chelidon. ad eminet. 4. digit. itent in digestionem per octo dies, destill. & rectific. quater, è fecibus extrahatur sal. quæ rectificat. addend.

Vires & Vsu.

Cancrum, tinea, herpes fortes curat, si ea copiosissime imbibantur, gossypii ea essentia madefactis.

2. Essent. Terebintina. Fabr.

Capiatur therebentina cuiusvis generis, veneta tamè cæteris præcellit, libra una aut altera, & miscetur cum alia libra, aut altera spiritus vini optimi alcoholizati, & optimi, misceantur simul, baculo agitentur, donec unita sint, deinde phialæ vitreæ lani amplè & magnæ, ita ut tertia ejus aut media pars non sit plena, & agitentur ibi diu, & longo tempore, donec in albedinem summam reducantur, tunc seponitur in loco frigido, ut hypostasies demittat, postquam seposuerint, supernabit omnibus, spiritus vini, deinde sequetur therebentina, in oleum dissoluta flavi coloris, ultimo sequetur sal therebentina: quoddam, albiissimi coloris qui separatus, & exsiccat⁹, catharticus est virtutis, & potentissime purgat per inferius, nulla molestia, nulloque sanitate incommodo, spiritus vini, & oleum possunt simul permisceri, ut digerantur in balneo repenti, per quindecim dies, phiala optime clausa, ne spiritus exhalat, Tum demum distillare oportet ignes cinerum servatis ignis gradibus; primo lento, donec spiritus therebentina, una cum spiritu vini, & phlegmate egressi sint, & distillati; tunc augendus ignis, & mutandum recipiens, quia oleum therebentina egredietur flavi coloris; & ignem augendo, & continuando oleum egredietur rubi coloris.

ris: ubi cessandum est, & quiescendum à distillatione. Olea autem flavi & rubei coloris, simul connectenda sunt, & bis aut ter rectificanda per retortam. Magma autem, quod residet in fundo alembici eximendum est, & contundendum, & in pulverem tenuissimum reducendum, & ponderi suo, plus duplo aut amplius addere oportet spiritum therebentinæ, qui in prima distillatione egressus est, una cum spiritu vini, & simul digere in balneo tepenti, per quindecim dies, ut dissolvatur omnino magma, tum distillare, levissimo igne, distillatum digerere iterum, & iterum distillare, donec ascendat spiritus, una cum sale volatili therebentinæ, quod ultimò egredietur, & in capitulo alembici coagulabitur in forma mellis, aut in fundo recipientis in forma olei residet. Magma autem quod ex hac distillatione residet, poterit comburi, ut in cineres reducat, ex quibus etiam paucis poterit extrahi aliquid salis fixi, quod paucum est; quia hæc substantia tota sulphurea est, & volatilium partium, ideoque inter comburendum tota fere evanescit: si tamen salem fixum desiderat in hoc arcano, poterit magnam copiam resinæ addere magnati, & unâ comburere, & in cineres reducere, & ex his deinde salem extrahere fixum, & depurare arte & methodo communi, & deputatum connectere, sal volatile, deinde sumere unciam, unam aut alteram, aut quicquid erit residuum ex omnibus distillationibus, & sublimationibus, salis volatilissimum, & salis fixi, si simul sint conjuncta, & ad pondus eorum, addere spiritus therebentinæ, sextam tantum partem aut septimam, olei verò flavi, & rubei rectificati novam aut decimam tantum partem, & simul miscere, & servare in phialis optime clausis, tanquam arcantum mirandum, & stupendæ virtutis in morbis chronicis, & insanabilibus curandis, aut saltem demulcendis.

Vires & Vfus.

1. Arcanum stupendum in comminuendis, & rumpendis renem arenulis, & calculis, diureticum enim summum est, & secum defert ad renes, sal volatile, & fixum, quæ arenulas comminuunt, & calculos rumpunt, & in mucaginem dissolunt.
  2. In ulceribus omnibus malignis, & pessimi moris curandis, & agglutinandis nihil est efficacius, propter ejus oleum, quod balsami naturalis vires æmulat, & suum salem qui corrodes humores alterat, & in mitiorem mutat substantiam.
  3. Frigidis nervorum, & articulorum affectibus summum est solatium, hinc est arthritide misere laborantium tutum confugium.
  4. In percurandis venereis gonorrhæis, nihil est potentius, cum renes potentissimè expurget, & totam messentij molem, & jecur roboret, & sanguinem depuret.
  5. Pituitam, & serofos humores, & glutinosos potenter nulla tamen molestia expurgat, & educit, hinc est senu omnium laudabile medicamentum, quo saburram humorum suorum singulis mensibus, depontant, ut longius, & durabilius trahant ævum.
  6. Vermes etiam, & puerosum lumbricos, & ventris tinea interimit suo sale tum volatili & fixo, & propter ejus amaritudinem summanam.
- Sumitur ad quantitatem drachmæ vnius in jusculis, vel in succo limonum, vel syrupo eorumdem, manè, jejuno stomacho, servato regimine & custodia, vel exterius applicatur partibus affectis cum

Lib. III.

gossipio, eo arcano madefacto, ad modum balsami.

2. Essent. Thymi. Fabr.

Thymus maceratur cum spiritu vini, maceretur per mensem. f. Spiritus, separatur phlegma, affund. spir. & destill. idq; quater, ut ascendat sal volatile. Deinde ex thymo sicco fac oleum per descensum, donec combustum & incineratum sit thymum; oleum rectificabis, per retortam cum paucis vitriolo ad tubedinem calcinato, donec empyreuma deposuerit: deinde oleum à fetore empyreumatis vindicatum conjunges cum floribus thymi recentis, & insolabis per aliquot dies. His peractis exprimes oleum à floribus quantum fieri poterit, & novis & recentibus, thymi floribus conjunges iterum oleum & insolabis, & exprimes, ter aut quater iterando infusionem florum, donec fragrantissimum acquirat odorem, & sic oleum hoc conjunges cum spiritu seu sale volatili. Ex cineribus verò thymi combusti in extractione olei, salem fixum elicies methodo communi, & vulgari, antea multoties in superioribus capitulis enarrata, & purum factum, & vindicatum ab omnibus excrementis connectes cum oleo & spiritu suo sale thymi, & servabis ad usum. Deest huic essentia spiritus liquidus thymi, quia extrahi non potest propter siccitatem thymi, ita enim aridum est, & fere siccum est, ut virecat, ut succus ex planta virenti extrahi non possit: itaque contenti fuimus salem volatilem extrahere ex hac planta ad essentiam perficiendam.

Vires & Vfus.

1. Orthopnoicis, & anhelatoribus maximè prædest, quod roboret pulmones, & pectus, & catarrhos sistat, & infarctos pulmones pituita, & glutinosis humoribus liberet, penetranti, & exsiccati sua facultate.
2. Ischiadicis, & arthritide quacumque laborantibus in genere succurrit, & quidem maximè, dolores enim eorum mulcet & lenit, sola externa perunctione spiritus salis, tum fixi, tum volatilissimum quem in se coërcet.
3. Imbecillitatem visus tollit, roboratis, & auctis, & multiplicatis in maxima copia spiritibus animalibus, & fugatis & nebulosis vaporibus, qui nervos opticos occludunt, aut viam spirituum saltem obnubilant.
4. Concoctionem omnium viscerum juvat, quia multiplicat calorem naturalem suo sale & oleo, quæ maximum & copiosum in se coërcet vitalem calorem.
5. Sensus omnes, tum internos, tum externos acuit, propter eandem rationem, & expedit membrorum omnium motus, & faciliat, cum det viam & ingresum undiquaque spiritibus per universa membra.
6. Curat omnes affectus ex causa frigida ortos, quia excalfacit vehementer, & multiplicat spiritus omnes, tum vitales & animales.

Quinta essentia thymalorum essule & lathyris. Fabr.

Omnes hæc herbæ maximam vim purgandi obtinent, propter crudum autem succum, quem copiosum habent inter venena censentur, si tamen coquantur, & in essentiam redigantur, separatis, eorum excrementis mira evadunt medicamenta cathartica, nec cedunt

cedunt orientalibus & barbaris medicamentis, quæ magno pretio, imo & sæpe sæpius vitæ periculo, & longinquis terræ plagis asportant mercatores, in nostras regiones. Quod non ita fieret, si medicorum nostratum cura, indagine, & industria, terræ & soli nostri indagarentur virtutes, ac herbarum scrutarentur secreta & arcana, at proh nefas! nemo est qui labori indulgere cupiat: in hiant nummis aureis & pecuniis, quas blandè loquendo & concinnè, ab ægrotis educunt medic i nostrates, & si quis chymiam, laboris plenam exerceat, digito commonstrant, & stultum prædicant, quod pecunias & aurum, absque labore, accumulare nesciat, ut ipsimet qui solis verbis in medicos evadunt summos, & morbos omnes prædicant mortales, ut si tandem sanitas exurgat, vinaturæ, non eorum industria, ab incurabili morbo, ægrotum levasse, se laudibus evchant, si verò fato corruant, eos se illud prædixisse, etiam se extollunt, sic quacumque vertatur morbus, laudem querunt, cum tamen vituperium maximum undique mereantur: exhortor ego tamen omnes Medicinæ alumnos, eos nullo pacto imitari & Chymiam querere, & hac virtutes herbarum investigare, & potissimum nostratum omnium herbarum, rithymalorum, esulæ, & lathyris, & hellebori, in his enim crede mihi latitant arcana fere omnia, curandi omnes vulgo incurabiles morbos, extrahuntur verò harum herbarum essentia & arcana, pari methodo, ac extrahitur essentia hellebori, non egent ullo correctorio, modo in veram essentiam reducantur, usus erit in omnibus morbis qui purgatione egent, & eadem erit dosis ac hellebori essentia, & simili & pari omnino methodo poterunt extrahi, omnes alia essentia, ex quibuslibet aliis herbis catharticis, at tunc ullam difficultatem pariamus chymicæ tyrunculis, permulta alia exempla adhuc præponemus, ut præmanfa omnia habeant.

De quinta essentia Turbit. Fabr.

In pulverem tenuissimum reducendum est Turbit, & vitro indendum cum aqua rotis Maji distillata: vitrum deinde clausum imponendum est furno digestionis in cineribus tepidis, vel in balneo matæ tepido per mensem integrum. Mense peracto postquā singulis tribus diebus mensis, digestionis naturam quæ digeritur, agitaveris, per inclinationem aquam Rotis claram & limpidam separabis à magmate, filtroque committes, ut turbulentum omne deponat. Deinde magmate aliam novam & recentem aquam impones, vel ad majorem efficaciam impones aquā superius reservatam ex extracto Senæ & Rheubarbari, & iterum digereres per quindecim dies, sepositaque hac aqua, per inclinationem, & commissa filtro, ut optime depuretur, aliam iterum novam impones magmati digerendam, per octo dies, quam iterum separabis per inclinationem. Hæc omnes aquæ separatæ, & depuratæ distillantæ erunt levissimo igne, donec magna quod residet ex distillatione, in fundo alembici habeat consistentiam mellis. Tum demum vases refrigerato, aquam distillatam imaginati reddes, ut dissolvatur, & per dies duos, aut tres digereres, ut optime hypostasis seponatur, & fundum petat. Hæc aqua per inclinationem erit separanda ab hypostasi, & filtro committenda, ut optime depuretur. Deinde iterum distillanda ad consistentiam mellis ut prius. Hæcque operatio toties iteranda, quousque magna seu extractum, quod in fundo remanet,

nullas relinquit in solutione feces. Tunc demum quiescendum est, & ad magna superius relictum ex infusione prima extracti confugiendum. Cui novum turbit absque ulla trituratione addendum est, ad quantitatem trium, aut quatuor librarum, & totum omne alembico ad descensum proprio committendum, ut quicquid poterit distillari distilletur, & reliquum comburatur fortissimo igne, & incinetes reducat albissimos, Oleum quod distillatum est per descensum empyreuma redolens, postquam ab aqua sua separatum fuerit, retortæ committendum est cum paucis vitriolo ad rubedinem calcinato, & distillandum est ter aut quater fortissimo igne cum novo & recenti vitriolo imposito, in singulis distillationibus: Sic oleum deponet empyreuma & ingratum odorem. Hoc oleum conjungendum est, cum extracto superiori. Deinde ad cineres turbit convolandum est, & ex his sal fixum extrahendum atque methodo antea multoties enarrata, donec candorem & nitorem summum acquirat: hoc demum sal depuratum connectendum etiam est, cum extracto superiori, & totum omne conservandum in phiala optime clausa, additis aliquibus guttulis olei cinnamomi, & gariophyllorum.

Vires & Vsus.

1. Educit hoc arcanum potentissimè quoscumque humores, & præcipuè serios omnes, & pituitosos, ad articularum compages defluentes, propter saltem quem in se continet copiosum, & sulphur, quod caliditate sua fugat omnia frigida, & partes refocillat nervosas, & cartilaginosas.
2. Ventrículum expurgat, & quæ illi penitus inhærent excrementa detergit: item & pectus à pituita lentore emungit, unde & suppuriosis, & difficulter anhelantibus maximo est juvamento, propter sulphur, quod in se habet, quod est balsamum pectoris, & pulmonem, & ventriculi robur.
3. Datur magno juvamento aqua intercutelaborantibus, item elephantiacis, & lue venerea affectis, & iis omnibus, qui morbis ab exultis humoribus provenientibus sunt obnoxii, propter spiritum salis, qui saltem solutum nostri corporis foveas evocat, & corrumpi non finit, ex cuius corruptela, & solutione elephantiasis, & aqua intercus otitis solent.
4. Febris quotidianis & quattanis maxime etiam prodest, & morbis omnibus in quibus pituita redundat, & chronicis etiam omnibus affectibus, quod citissimè ad pepasum reducat omnes humores putrescentes in corpore, & naturam refocillet, & sic una cum natura coctos expellat humores.

Dosis ʒss. ʒj. in iusculis aut syrupis.

Essentia rimæ in Varis.

Rx. Rad. Vincetox.
Enul.
Arist. rot.
Zedoar.
Caryophill.
pæon. an. ʒij.
Summir. Salp.
Beton.
Serpill.
Abrotan.

Rut.
Chamaedr.
Chamaepit an 3j.
ambos 3j β.
Spec. Diamor. d.
Dianth.
Latif. G. an. 3 β.
Sem. curi 3 ij.
Theriac. Androm. 3 β.
Facularon. 3 ij.
Pulveris. aff. Spir. vini Malvat. ad emin. 4. dig. digerantur per triduum; abstrah. Spir. Vini ad mellis consist. affund. spir. obstr. It. β. ad de
Spir. cochl. 3 ij.
Nasturt. 3 j.
Rub. id. 3 ij.
Essent. lumbr. 3 ij.
Digerantur per d. & a. filtr. Dosis 3 j. ad 3 ij.

Quinta essentia Vitrioli Fabr.

Vitriolum depuratum ab omnibus suis heterogeneis excrementis, desiccandum est igne levi, in cucurbitae vase, spatula ferrea agitando; donec in pulverem album convertatur: hic pulvis imponendus est retortae, luto perquam optimo munitae; & retorta plusquam dimidio plena in furno ad hanc distillationem apto collocanda est, in mediis ignibus; & servatis ignis gradibus distillandus est vitrioli spiritus, fortissimo igne, ita ut dum fumi albi egrediuntur, semper maneat candens retorta; ad finem usque distillationis & cessent fumi omnes egredi. Recipiens oportet ut sit perquam optime junctum collo retortae ne respiret ullo pacto, ne exeant spiritus; hic spiritus egressus custodiendus est & servandus in retorta obturato ejus osculo peroptime; dum habeas maximam quantitatem, repetitis distillationibus ex eodem vitriolo, donec non amplius exeant spiritus ex eo, per has repetitas distillationes, sed vitriolum ipsum quod in fundo remanet retortae albidissimum deveniat, relicto colore nigro; aliisque multis, antequam ad album deveniat: in singulis enim distillationibus magna quod residet, solvendum est aqualimpida, & clara, solum clarificandum, & filtro committendum, donec optime depuratum sit a terrenis excrementis, quae non solvantur: solum deinde evaporandum, & in pulverem reducendum, & pulvis hic distillandus fortissimo igne; ut dictum est; & sic repetita haec operatio vitriolum pedetentim amittit colorem caeruleum, & album induit, & depuratur summopere, ita ut in fine depurationis illius feces sint albae, & supernant solutionibus. Postquam autem tuum vitriolum depuraveris, & suo spiritui, & anima privaveris, spiritus omnis egressus putrefaciendus est per digestionem lentam in balneo tepido, in retorta, per mensem unum: eo peracto, distillandum est in balneo mariae ferventis aquae, quicquid poterit distillari humiditatis foetens & putridae, reliquum autem quod ascendere non potest, in fundo retortae remanens, distillandum est per cineres, & septies rectificandum, servatis fecibus quae relinquuntur in singulis distillationibus, in fundo retortae, & salis albo priori connectendae sunt, ut simul depurentur eadem arte, & methodo. Est enim depurandum solutionibus, desiccationibus, seu evaporationibus, aut distillationibus humidi solvantis, in retorta vitrea factis; donec sal

colorem aquirat rubeum summum. Tum demum connectendum est suo spiritui rectificato, multiplici pondere, ut abundantia & copia spiritus solvatur sal; & spiritus extrahat tincturam suam, & volatilem faciat. Haec demum omnia cum spiritu vini alcohol conjungenda sunt, & putrefacienda, & post putrefactionem depuranda, & ad tincturam rubeam conducenda. Haec deinde tinctura cum paucosale rubeo puro conjuncta, & levissimo igne continuo fixata, & coagulata, est summum arcanum, & arcanorum omnium summum, cuius vires, virtutes, & proprietates experientia comprobabis ad omnes morbos.

Vires & Vires.

1. Est theriacarum omnium summa theriacae venena omnia, animalia, vegetalia & mineralia fugat, & extinguit; quia ejus mercurius, sal, & sulphur, quae in sua compositione inveniuntur, perfectissime depurata, & cocta reperiuntur, & plus quam in auro ipso, unde & virtutes omnes auri ipsius superat & antecellit.

2. Est cardiacorum, cephalicorum, hepaticorum omnium medicamentum praestantissimum, superat omnia sublimata medicamenta, & si hominem mori non oporteret edicto divino, in perpetuas aeternitates posse trahere vitam hoc arcano affirmare.

3. Beatissimus est Medicus qui arcanum possidet, tantum est enim morborum omnium *ἰατρικόν* verum; & absoluta cura & medicina, in omnibus morbis cutaneis, & solutione continui quacunque, eo uti potest tutissime.

Sumitur in jusculis, in ovis forbilibus ad quantitatem drachmae unius, quacunque hora & tempore; secundum necessitatem morbi curandi: si tamen morbus deteligiendi temporis copiam & facultatem, melius est mane, jejuno stomacho, & praecipue in conservando aetatis & roboris flore.

De spir. in virid. Vitrioli ad curam Epilepsiae.

Ex Vitriolo elicitur spiritus caeruleus & viridans; qui est arcanum epilepticum; sed in eo extrahendo est peculiaris; & summa industria: est enim ita procedendum: Vitriolum cum aequali pondere salis petrae indidum est retortae luto munitae, & retorta collocanda est in furno ad distillandam aquam fortem proprio & apto, & distillanda est haec aqua fortis, juncturis optime clausis recipientis & retortae; ne exeant spiritus. Postquam distillata est haec aqua, & dum adhuc rubet recipiens spiritibus aquae fortis, seu salis petrae, connectendum est subito, & summa cum industria collo alterius retortae, vitriolo desiccato, & pulverisato semiplena, & juncturis optime clausis, distillandus est vitrioli spiritus, qui dum egreditur in specie, & forma fumi albi, invenit in recipiente spiritum rubeum salis petrae, & se invicem fixant; magni murmure; nubibusque multis per aeris vacui recipientis spatium volitantibus, & tandem solvantur in aquam caeruleam, & viridancem, ponderosam summopere: haec aqua deinde postquam per aliquot dies in ipso recipiente optime clausa quieverit, ut spiritus omnes in aquam transeant, imponenda est retortae obturato osculo, & per mensem putrefacienda in

digestione balnei tepentis: tum demum distillanda per cineres, levissimo igne, in qua distillatione primo egreditur spiritus cæruleus & viridans vitrioli, & stillant guttæ viridantes & cæuleæ. His cessantibus, mutandum est recipiens, & spiritus tuus in phialis optimè clausis servandus ne respiret: alia verò aqua quæ remanet est aqua fortis, & ad fistulas, ulceraque mali moris curanda potest reservari, postquam rectificata fuerit ter aut quater: & si spiritui vini rectificato connectatur & putrescant simul & distillentur, summum efficiet ex aqua forti medicamentum deobstruens & referans omnia.

Vires & Vfus.

1. Epilepticum est arcanum, curat omnes epilepsias, sive per sympathiam, sive per idiopathiam; quia roborat cerebrum summopere, & spiritus ejus multiplicat, & exsiccat superfluum ejus humiditatem, ad aucto ejus calore vitali: putre fieri etiam humores in corpore non permittit, suo sale volatili.

2. Curat præterea lentiginis, herpes, & scabiem omnem, sola perunctione, & fistulosa ulcera nullo dolore, quia ejus sal qui residet in sua substantia dulcis est, nec ullo pacto causticans & urens.

Sumitur in aqua præoniz, vel in tinctura florum præoniz, ad quantitatem scrupuli unius, manè, jejuno stomacho, singulis diebus iterando dosim, per mensem unum, & bis purgâdo corpus, sale vitrioli in eo mense, & sic fit absoluta cura cuiuscumque epilepsia.

Essentia Viperarum. Schröd.

Re. Iecinora & corda Viperarum n. 100. exiccata & contusa cum Sp. Vini rectif. 3. vel 4. dies digere, extrahe s.a. lunctis destillationibus adde ad lb. j. huius essentia salis Volatilis ʒj. fixi ʒß. digere adhuc 24. ut optime uniantur. Hanc essentiam mihi debet Schröderus, egoque Fratri meo Georgio.

Quinta essentia Ungula Alcis. Fabr.

Ferunt omnes Medici Alcem Asinum sylvestrem occulta quadam proprietate Epilepticos insulsum curare, quod experientia confirmant, nihilominus tamen id unde proveniat, apud neminem Medicorum nec Physicorum legere potui; nec audire unquam potui ullam rationem, quam illam præfatam quæ de omnibus oculis, & quæ ignorantem audiri potest, nempe occultam esse Alcis proprietatem, quæ proprietas cum à forma ipsa dependeat in cognitionem hominum devenire nequit, id mihi numquam arrisit. Ideo quantum in me est ingenij in hoc elaboravi, ut rationem excogitarem aliam, quam illam vulgare, ex qua naturam & essentiam, tum Alcis ungula, tum Epilepsia pernoscere possimus. Asserunt Spagyrici Medici Epilepsiam, originem habere ex substantia Mercurij, aliis prædominante & superbiante, non secus ac in magno mundo ingruente tempestate, ferunt undique nubes & glom'erantur, insurguntque venti, fulgura, fulmina, & conitrua, donec dissipatis nubibus redeat clara tempestas, sic in homine caduco laborante, superbit substantia Mercurij, sursum deorsum undique quæ ferunt, turbatur visus, auditus, & reliqui sensus, intellectus & ratio, inflantur & tumescunt ab spiritibus ventosis membra, donec tandem

dissipata illa Mercurij superbia, nubibusque ex ea glomeratis, redeant ad primum starum omnia, & redeat clara tempestas microcosmi, jam verò ea omnia quæ tempestatem hanc frangere possunt, possunt & Epilepsiam curare, veluti sunt ignea omnia, & æthereæ, quæ subito nubes fugare, & dissipare possunt inter quæ sunt spiritus vini, & oleum vitrioli circulatum, oleum cinnamomi, & caryophyllorum, camphoræ, & reliqua similia, quæ cum in ea sunt, & summæ penetrationis, illico, ad caput feruntur ibique nubes, Mercurio superbiante glomeratas, dissipant. Iam verò ungula Alcis cum siccissima sit propter salis calcinati & retoridi copiam summam, quam in se habet, potest etiam proprietate manifesta, salis sui retoridi, & ratione spiritus salis ipsius, ipsam Mercurij superabundantem humiditatem comprime. Addeam etiam quod Cornua omnia, Ungula sulphurea sunt substantia, & vitriolata, quod experientia confirmatur dum metalla colorant, & variis coloribus afficiunt, & molliem & ductibilitatem illis inducunt, si fusa, super ungulas aut corua proiciantur: beneficio autem illorum spirituum sulphureorum & vitriolorum mercurij ascendentem humiditatem, & undique quæ divagantem figunt, & coercent, cum proprietate illorum spirituum congelare, & figere mercurij dissolutam substantiam, in qua tantum fixatione & compressionem consistit vera cura Epilepsia, quia tamen pauci ita procedunt illamque curam norunt, idcirco pauci sunt, imò per pauci, qui Epilepsiam alioque ejusmodi morbos curare sciunt, sed incurabiles relinquunt. Ut autem curari possit dabimus Ungula Alcis essentiam sequenti methodo, quæ multum confert, imò prorsus curat Epilepsiam. Sumatur ungula Alcis, pedis sinistri posterioris numero una, & tradatur in frustula tenuissima, super ipsam proiciatur, ad eminentiam duorum digitorum oleum caryophyllorum, & cinnamomi, æqualibus partibus, in quibus flores tilia arboris, & præoniz maduerint per mensem integrum: deinde cum ipsis floribus circumlatus fuerint hæc olea, deinde rectificata, & ter aut quater distillata ut tenuitatem summam acquirant, his ita collocatis in vitreo vase oblongi colli, & obturato orificio, ne respiret, imponens furno Athanoris ad circulandum, donec ungula dissoluta sit cum ipsis oleis, & in mucaginem redacta: tunc demum distillabis igne cinerum levi, ne comburatur ungula, postquam amplius distillare non poterit, reliquum aperto igne combures, & in cinerem reduces, & qua saltem elicies cum aqua florum tilia arboris, vel cum aqua præoniz aut calendula. Eumque salem elicies purum & mundum, quem sic mundum, conjunges oleo priori distillato, & circulando in gummi reduces, additis dragmis nonnullis ambari optimi, in pulverem tenuissimum reducti, & sic balsamum conficies, stupendum ad versus quamcumque Epilepsiam puerilem, aut senilem, effectus ejus testabitur eventus felix & felix, omnibus hisce miseris, qui malo illo cruciantur.

Vires & Vfus essentia Ungula Alcis.

Scotomiam omnem vertiginem, soporem, vertigine, Epilepsiam & similes omnes affectus pedetentim, & insensibiliter curat, eorum causam consumendo, & annihilando.

Mire recreat omnes cerebri facultates, & omnium sensus acuit tum externos & internos.

Sumitur cum aqua cinnamomi, præoniz, florum ti-

libe arboris, & in iusculis & in ovis sorbilibus, summo mane jejuno stomacho, ad quantitatem ʒß ad ʒj. Si pervicaces sint affectus, purgare corpus imprimis ego consulo, & præcipue cum aqua benedicta Rulandi, quæ paratur ex infuso croci metallorum cum aqua cardui benedicti, & sumitur ad quantitatem ʒj. Purgatio autem hæc fieri debet bis in mense, aut singulis hebdomadis, si urgeat effectus, & singulis diebus uti, arcano præfato, donec curetur affectus. Postquæ autem curatus fuerit (& præcipue in curanda Epilepsia servandus est hic modus,) singulis mensibus in plenilunio utendum est arcano unguis Alcis præfato.

De quinta essentia Vulpecula. Fabr.

Sumatur Vulpes mas, verno tempore, & occidatur, & cum suo sanguine in vas vitreum imponatur in frustula concisa: addatur aliquid vini alchool ut supernarent humida siccis, ad eminentiam quatuor digitorum; collocetur vas optime clausum in fimo equino tepido, per mensem integrum, eoque transacto, distilletur quicquid poterit distillari, distillatum circulan- dum est, & deinde septies rectificandum: feces verò prioris distillationis calcinandæ sunt, donec albefcant cineres, ex his Sal extrahendus, & purificandus ultima purificatione, ut in omnibus superioribus essentiis factitatum est. Sal purus putus aquæ suæ rectificatæ conjungendus, & digerendus per octo dies, & deinde humidum supervacancum extrahendum balnei, calore, & reliquum servandum in vasis vitreis.

Vires & Vsus.

1. Mira quadam proprietate colicos dolores certissime sanat, imò gestans secum hoc arcanum vasi aliquo vitreo hermetice clauso impositum, nunquam affligitur ventris & intestinorum dolore.
2. Dolores etiam prodagricos tollit exterius illinendo, & curat interius sumendo.
3. Hydropicos mirabiliter sublevar, & aquas & ventos sensum consumit.
4. Alopeciam sympathica agendi facultate exterius ungendo partes alopecia affectas, curat.
5. Nervis convulsis etiam medetur, sumitur mane in iusculis ad ʒj.

De quinta essentia Vipera.

Eviscerate Vipera, capite caudaque abscissis, cutemque deposita, minutim inscindendæ sunt, & vasi vitreo, imponendæ, cum spiritu salis, ad eminentiam quatuor digitorum Sole existente cum Mercurio in domo Gemini & insolandæ per quindecim dies. Deinde distillandum est, quicquid poterit humiditatis, distillatum toties rectificandum, donec empireama nullum redoleat, & vasi vitreo reservandum, feces verò comburendæ, & calcinandæ donec albefcant cineres, ex his demum sal extrahendum solutione, calcinatione, filtratione, & coagulatione, hisque sæpissime iteratis operationibus ad salis usque candorem summum, & puritatem, donec dulcis sit & liqueat ut ceralenissimo igne, deinde conjungenda est, prædictus nobilis, & splendidus sal, in aqua sua, & ambo circulandi donec nexu indissolubili conjungantur, & fiant unum inseparabile, interini si quid est humiditatis aquosæ, per balnei calorem tepidum, poterit separari. Quod reservari poterit separatim ad oculos albugine, nebulis, & cataracta lacus, & ad auræ pestiferæ fugam.

Vires & Vsus essentia Viperarum.

1. Hoc Arcanum est cordis potissimum, & vitæ solidum propugnaculum, ideo omnibus veneni speciebus potentissimè, & efficacissimè resistit, eaque vincit.
  2. Febres omnes pestilentes & malignas ad laudatam crism, & citissimam coctionem conducit.
  3. Ab omni pestis & contagionis periculo custodit, fugat auram pestilentem, vapores, & corruptiones internas malignas, Cerebrum, cor, & hepar instantes, foras protendit & evincit per insensibilem transpirationem.
  4. Moribus serpentum & brutorum aliorum venenatorum exterius appositum cutat, & venenum mortificat.
  5. Bubones pestilentes, & carbunculo & anthracibus exterius applicatum citò maturat eoque dolores ingentes mitigat.
- Scabiem, pforam, serpiginem lepram tollit. Dosis ʒj. quotidiè manè in aqua cin. ror. majal. theriacalis aut Card. ben.

FINIS LIBRI TERTII.

LIBER QUARTUS DE TINCTVRIS.

Tinctura Aperitiua splenet. Dorne.

R. Spec. Aperitiu. Polychrest. q. s. Extrahe Sp. Vini, Essent.
f. Tinctur. f. art. solaturaper filtrum trajecta detur ad usum.

Tinctura Antipodagrica purgans.

℞. Herb. Betonica }
Iux Arthetica } ana M. j.
Capill. Ven. }
Stachados Arab. } ana p. j.
Salvia }
Myrobalan. citrin. 3 vj.
Polyp. Quercini } ana 3 j.
Liquiritia }
Agarici albiss. 3 β.
Cort. Ellebo. nigri 3 j. β.
Sem. Citri }
Caryophyllorum } ana 3 j.
Galanga }
Sem. Anise }
Epit. Cretici } ana 3 j. β.
Fol. Sena. }
Rhabarb. 3 j.
Spica 3 β.
Sacchari 3 ij.
Vini q. s.
Fiat digestione Tinctura.

Tinctura Antipodagrica alia.

℞. Betonica }
Melisse } ana M. β.
Scolopendr. }
Capillorum Ven. }
Iux Arthet. }
Flor. Borr. g. } ana p. j.
Violarum }
Galanga 3 j.
Cort. Myrobal. citrin. 3 j. β.
Rhabarb. 3 iv.
Agarici albiss. 3 j.
Fol. Sena 3 β.
Cremoris Tartari 3 β.
Manna 3 β.
Sacchari 3 ij.
Vini Absynth. q. s.
Misce, Fiat Tinctura.

Tinctura Antimonij. Basilij.

Cum aceto radicato extrahatur tinctura ab Antimonio crudo candefacto, digestione per mensem facta, filtr. & digeratur per alium mensem ut nigrescat. Abstrahatur acetum ad sinitatem, edulcoretur & circuletur cum Spir. Vin. opt. ad emin. 3. vel 4. digit. per mensem unum & alterum vase clauso: Dec. & destill. ac circuletur per 12. dies, ut subsideat in fundo Tinctura Antimonij, quam à Spiritu Vini separa.

Tinctura Antimonij Kelleri.

Cum Spiritu Antimonij essentificato extrahetur Aurum ab antimonio pulverisato, filtra, abstrahet, digere cum Spir. Vini optimo, & abstrahet postea. Spiritus Antimonij prodit ex Magnesia proprio sale acueudus.

Tinctura Antimonij Mynsichti.

R. Vitrioli ad rubed. calc. q. v. superfundatur acetum destillatum, stent in loco calido per biduum, aufer tincturam. In hac infunde Antimon. crud. q. s. digerantur donec flayedo in menstruo appareat, aufer & recens affunde. Destillantur ad spissit. mellis extrah. post. cum spiritu vini, abstrahet ad medietatem, & rubram tincturam serva usui.

In Epilepsia, Melancholia, Mania, Philtris, Venenis haultis, peste mire operatur. Dosis gr. vj. in vehiculo convenienti.

Tinctura in Angina. Mylii.

℞. Cort. ligni berberis }
Ligni acacia } ana m. iij.
Nasturtii aquatici }
Sionis }
Cancrorum vivorum m. ij.
Mellis 3 ij. β.
Aluminis 3 j. β.
Vinirubei q. s.

Fiat Digestione Tinctura, qua teneatur in ore pro gargarisimo.

Tinctura Asthmatica digestiva Mylij.

R. Rad. & fol. Aristol. m. ij.
Hyssopi
Meliss.
Hyper. ana m. ij.
Aloës 3 vj.
Myrrb. 3 ij.
Rad. Aronis
helen.
liquir.
pimpin. ana 3 β.
Sacchari Ros. 3 ij.
Cum Spir. vin. f. Tinctura.

Tinctura indolore Aurium ab impuro sanguine.

℞. Borr. g. }
Buglossa } ana m. β.
Capill. Ven. }
Lupuli }
Fumaria }
Cuscuta }
Endivia }
Iuubarum } ana N. x.
Sebesten }

Sna ʒj.

Zingiberis ʒj.

Sacchari lb. ʒ.

s. vini q. suff. fiat.

tinctura Externa in tinnitu aurium.

℞. Majorana

Ruta

Stachados

Mentastri

Chamomilla

Meliori

} ana m. ʒ.

Fiat cum vino Tinctura bona, tenenda in ore.

tinctura Apoplectica. Mylij.

℞. Sem. pæonia

Nuc. moschati

Coriandri prepar.

Visci quercini

Galange

Cubeborum

Cinnamomi

Macropiperis

Flor. Anthos ʒj.

Torm. ntilla

Zingiberis

Sacchari q. par erit.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

Vini malvatici super lil. convall. destillati q. suff. Fiat

Tinctura.

tinctura Apoplectica alia. Mylij.

℞. Rastura Vngule Alci

Craniij humani

Spec. Diamoschi dul. ʒiv.

Corallorum utriusque

Margarit. preparat.

Quing. Lapidum pretiosor. calcin

Rad. Dillamini albi

Rhabbarbari electi

Visci querni

Cubeborum

Cardamomi

Flor. salvia

Anthos

Calendula

Nuc. moschata

Galange

Piperis longi

Coriandri prepar.

Zingiberis

Sem. citri excort. ʒj.

Zedoaria

Doroni

Been utriusque

Flor. Borrag.

Bugloss.

Meatbe

Missa

Nymphaea

Volarum

Ossu de corde cervi Num. iv.

Vnicornu gr. xv.

Terre sigillata ʒj.

Ros. rub. ʒj.

Spec. Diamargariti frig.

Degemmis

Moschi

Ambragris.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

} ana ʒj.

Spiritus vini rectificati q. suff.

Fiat Tinctura elegans.

Veltalis: ℞. Spec. Dianisi

Diacastorei

Dianthos

Plives archont.

Diamos. amari

Diatrion piperson ʒj.

Castores

Zedoaria

Caryophyllor.

Nuc. moschata

Zingiberis ʒj.

Cinnamomi ʒj.

Gran. pæonia

Xyloaloes

Raf. Vnicornu

Rhabbarbari ʒj.

Spiritus vini lavendul. q. suff.

Fiat l.a. Tinctura.

tinctura Antiapoplectica Nobiliss.

Mylij.

℞. Rad. Angelica

Zedoaria

Tormenilla

Enula Camp.

Pæonia

Visci querni

Visci coryli

Herb. melisse

Ruta

Mentha

Hysopi

Pulegii.

Absynth. pōr.

Sem. citri

Pæonia

Carduiben.

Sesileos

Gran. iuniperi.

Cubeborum

Cinnamomi

Flor. tilia arboris

Lilii conuall.

Lavendula

Calendula

Flor. Cichorij

Buglossa

Rosar. rub.

Spiritus lilii conuall. q. suff.

Fiat Tinctura extracta, quam essensifica sequentibus

nobilioribus.

℞. Theriaces Veneta ʒj.

Confect. Anacardin.

De Hyacintho

Alkermes

Spec. Diamargar.

Diacoralli

Latif. Galen.

Diacastorei ʒj.

Camphora ʒj.

Fiat & harum extractio nobilis, qua prior pro Essentia

preslantiori commiscetur.

tinctura boraginis & buglossæ. Grul.

Fit cum Vini Spiritus qui toties floribus boraginis

& buglossæ

& buglossæ affundi debet, donec tincturam totam subtraxerit. Spir. Vini postea leni B. C. separetur. Hæc tinctura Cordi magno præsidio est confortando spiritus tam animales & vitales quàm naturales. Tristitiam citra causam ortam amouet, compescit malas cogitationes & bonos mores, lætitiâ & gaudium gignit. Dosis gutt. 10. ad 20. in vehiculis cordial.

Tinctura Cinamomi Deodati.

R. Cinamomi acutiss. grossè contusi. lb. j. Impone Vasi Vitreo, affunde Spiritum Vini tartarifati ad eminentiam quatuor digitorum. Vase probè clauso, in Cineribus Calidis 8. diebus digere, quò ad suam rubeſcant omnia, & tota Cinamomi Vis extracta videatur, tandem cola, filtra, & menstruum vel ad siccum, vel ad mellitam consistentiam separa, quæ addito Sacchari soluto in pretiosissimum Syrupum redigipotuit. Deodatus. l. 2. pag. 32.

Tinctura confortans pro confortatione visus. Mylii.

℥. Betonica	}	ana 3 ℔.
Verbena		
Euphrasia		
Chelidonia		
Hyssopti		
Pulegij	}	
Salvia		
Sem. feniculi	}	ana 3 j.
Sileris montani		
Coriandri prepar.		
Sem. Basiliconis	}	ana 3 j.
Majonana		
Zingiberis 3 j.	}	ana 3 j.
Caryophyllorum		
Cubebarum		
Acori		
Anthos		
Cort. Citri	}	
Sacchari q. placet.		
Fiat l. a. Tinctura.		

Tinctura confortans in hoc malo.

℥. Dianthos	}	ana 3 j.
Diamoschi dul.		
Diacalamint.		
Plires archont.		
Macis	}	ana 3 ℔.
Cubebarum		
Caryophyllor.		
Gran. Pæonie	}	ana 3 j.
Salis cranij microc.		
Magist. Corallorum		
Magist. Perlarum		
Piperis longi	}	ana 3 ℔.
Carui		
Zingiberis		
Sacchari lb. j.		
Vini de Lil. conuall. q. suff.		
Fiat Tinctura confortans.		

Tinctura purgans in hoc affectu.

℥. Betonica	}	ana m. j.
Agrimonia		
Aspleni		

Tamarisci	}	ana m. j.
Abſynthii		
Carduibened.		
Rad. Cappar.	}	ana 3 j.
Cinnamomi		
Macis		
Galange	}	ana 3 j. ℔.
Zingiberis		
Rad. & Flor. Pæonia		
Sem. Pæonia	}	ana 3 j. ℔.
Sem. citri 3 ℔.		
Fol. Sena 3 j.		
Turpeti incisi	}	ana 3 ℔.
Agarici		
Vini generosi fortiss. Mens. ij. vel q. suff.		
Fiat lege Digestionis Tinctura.		
M.		

Mixtura siue Syrupus ad Epilepsiam.

℥. Succ. Carduibened. depurati & ad spissitudinem cati 3 jv.
Magisterii corallor. rub. 3 j.
Essentia Corallor. rub. 3 j.
Salis Cranii microcosmi 3 j. ℔.

Tinctura in Calculo alia.

℥. Spec. Eleſt. ducis	}	ana 3 j.
Lithotribon		
Iustini		
Diambre	}	ana 3 iv.
Diarrhod. Abbat.		
Diatrion piper.		
Lap. Iudaici	}	ana 3 j.
Lyncis		
Zingiberis	}	ana 3 ℔.
Cinnamomi		
Gran. Paradisi		
Cardamomi		
Nuc. Mosch.		
Macis	}	
Sacchari albiss. 3 jv.		
Fiat Infusio cum vino Anisato. Stent in Infusum p.		
Tinctura.		

Tinctura alia in Calculo.

℥. Spec. Diambre	}	ana 3 ij.
Diaplyris cum moscho		
Diarrhodon Abbatis		
Diatrion santali		
Lapidis Iudaici 3 j. ℔.		
Eleſt. Ducis	}	ana 3 j.
Spec. Bartholdi		
Spodii	}	ana 3 ℔.
Anisi		
Zingiberis		
Cinnamomi		
Caryophyllorum		
Cardamomi	}	
Gran. Paradisi		
4. Sem. frig. Maior. ana 3 j.	}	ana 3 j.
Sem. Endivie		
Scariole		
Sacchari Taberzethi lb. j.		
Vini Sambucini ad Emmensiam.		
Fiat artificiosa Tinctura.		

tinctura Diuretica in Calculo.

℥. Polytrichi M. j.
 Cuscuta } ana M. ℞.
 Adiantum }
 Fol. Sena 3vj.
 Polypod. Querc. 3℞.
 Rhabarb. 3j.
 Spice 3℞.
 Flor. Prunor. sylvest.
 Perficorum ana 3j.
 Cinnamomi 3j. ℞.
 Caryophyllor. 3iv.
 Cort. Rad. Ononidis 3ij.
 Alkekengi incisarum N. xx.
 Sem. Damasconi 3iv.
 Saxifragia 3ij.
 Fiat digestio cum vino Maluatico ad eliciendam Tin-
 cturam.

tinctura in exulceratione Renum.

℥. Terra sigillata }
 Pulv. Amyli. } ana 3j.
 Tragacanthi }
 Corall. rubrorum }
 Mastice }
 Sang. Draconis } ana 3℞.
 Sarcocolla }
 Boli armeni }
 Rosar. rub. 3℞.
 Confect. Alkermes 3j. ℞.
 Magist. Perlarum } ana 3ij.
 Magist. Corall. }
 Sacchari albiss. lb. ℞.
 Fiat Infusio cum vino fanuli, pro elicienda Tinctura.

tinctura in cruenta Mictione.

℥. Flor. Bellidis min. }
 Rosarum }
 Sumach. }
 Myrtillorum }
 Balauisticorum } ana 3j.
 Boli armeni }
 Plantaginis }
 Thuris }
 Mastice }
 Mentha }
 Mumie 3℞.
 Sangu. Draconis 3℞.
 Sacchari lb. ℞.
 Fiat Tinctura cum vino.

tinctura ad Calculum & Colicam.

℥. Baccar. Iuniperi lb. j.
 Macis } ana 3j.
 Nucis Mosc. }
 Ligni Aloes 3℞.
 Cort. Citri 3j.
 Succini albi 3vj.
 Corall. rub. prepar. 3ij.
 Rasura Eboris 3j.
 Solut. Perlarum 3vj.
 Osu de corde Cervi 3iv.
 Cornu Vnicornu 3j.
 Lapid. Bezoar 3j.
 Ambra Grisea 3j.

Moschi 3℞.
 Sacchari lb. j.
 Spiritus Vini lb. viij.
 Fiat l. a. Tinctura.

tinctura Nephritica.

℥. Rad. Saxifrag. 3j.
 Lap. Indauis 3℞.
 Sem. Apii. } ana 3j.
 Amco. }
 Asparagi } ana 3℞.
 Scordij }
 Heder. }
 Genist. }
 bacc. lau. ana 3j.
 Lign. cit. }
 f. Tinct. cum vino.

tinctura in cruenta mictione. Mylii.

℥. Flor. Rosarum
 Bellidis minor.
 Sumach.
 Myrtillorum
 Balauisticorum
 Boli armeni
 Plantaginis
 Thuris
 Mastice
 Mentha ana 3j.
 Sang. Draconis
 Mumie
 Boli ana 3℞.
 Sacchari lb. ℞.
 Vini q. s.
 Fiat Tinctura.

tinctura in caro. Mylii.

℥. Spec. Diambra }
 Diamos. dulcis } ana 3j. ℞.
 Aromat. rosati }
 Diacinnamomi } ana 3j.
 Plires archontici }
 Nuc. moschata }
 Macis } ana 3j.
 Cubebarum }
 Cinnamomi 3j. ℞.
 Caryophyllorum }
 Calami aromat. } ana 3j.
 Piperis longi }
 Ligni aloes 3j.
 Mastice 3j.
 Zingiberis 3j.
 Cardamomi 3℞.
 Sacchari 3xvj.
 S. v. quantum sufficit.
 F. Tinctura.

tinctura digerens Catholica. Mylii.

℥. Fol. Sene selecta 3j. ℞.
 Turbit. electi 3vj.
 Diagridij
 Rhabarbari
 Spec. Diagalanga ana 3j.
 Fiat cum Spiritu vini Extractio Tinctura, qua mixta
 convenientibus vel pro digestivo, vel evacuante, omnes humo-
 res propinabitur.

Tinctura

Tinctura digerens chologoga.

℞. Rhubarbari Electi ʒvj.
Melchoacanna electa.
Turpeti,
Diagridiana ʒij.
Cinnamonis optimi.
Liquirit.
Macu.
Sem. citri ana ʒj.
f. Tinctura.

Tinctura Cort. citri Grulingii.

Fit ut Tinctura boraginis. Prodest in Melancholia, tristitia, deliquis animi, peste, febribus magnis & malignis, serpent. ictibus & moribus venenatorum animalium. Dosis g. x. ad xx. in vehiculis convenientibus.

Tinctura Corallorum Langelotti.

℞. Tartari crudi lb. 4. phlegm. vitr. lb. iij. Vitrioli Ungar lbj. stent in digestionem per triduum, distill. & rectific. Post affunde hoc menstruum Corall. pulveris. Stent in digest. ad extract. Tinctur. Filter. & abstrah. Expulvere postea extrahe Tincturam. Hanc tincturam olim didici ex Celeberr. Eisenmenger.

Tinctura Corall. Clossii.

Corall. solv. in ol. S. lis, solut. filtra & abstrah. ex calce extrahet tincturam cum aceto querno, post circula cum Spir. Vini & abstrah. ad reman. tinctur.

Tinctura Glauberi.

Fit cum Sale Tartari instar Tincturæ Silicum, uti discere licet ex pulcherrimis ejus meditationibus.

Tinctura Corallorum per Spiritum Mellis.
Grulingij

Tinctura Corallorum per Spiritum mellis rectissime preparatur hoc modo: In cineribus ex melle cum faculis arenæ repletis pugni magnitudine, & in mel distillandum injectis sit lege artis spiritus mellis per Alembicum.

Is supra fragmenta corallorum cum spiritu nitri prius calcinatorum fusus colatur subinde: quo decantato, residuum in fundo manens bis terv aqua destillata solvitur, & evaporata aqua coagulatur, indeq; cum Spiritu Vini Tinctura rubicundissima extrahitur, deinde abstracto Alcoholis vini ad maiorem consistentiam redigenda. Sic itaque cum spiritu mellis vera Tinctura Corallorum extrahitur.

Alii quoque modi ab Hartamino, Viro clarissimo, pro rra Experimenta comprobati.

Primus modus Tinctura Corallorum.

Corallia primum in aceto solvantur, postea, ut Autor nosse docuit, ablato menstruo per distillationem sal eorundem colligatur. Hoc sal deinde imprægnetur aceto distillato tantisper, donec nihil spiritus amplius in idem sal recipi possit. Progrediendum itaque hâc ratione: Ad singulas libras salis corallorum adde primâ & acetis distillati acerrimi ʒij. & leuiter inde distilla. Exstillabit saltem phlegma insipidum. Secundâ & ea de ʒij. a ceteris prioribus, & vicissim leuiter distilla, atque ita perge, singulis vicibus acetis ʒj. adduciendo, au-

gendo, & exinde destillando, donec acetum destillatum tam acre inde prodierit, perinde ac primò: fufum fuerit.

Saliste imprægnatus diebus 20. in balneo calente putrefiat, & postea ex Retortain Verberio clauf. siue Balneo sicco destilletur, ita tamen ut prius phlegma inutile evaporet. Postea prodierunt Spiritus albicantes seorsum in capaci Recipiente excipiantur, & ita pergendum, donec omnes spiritus cū Oleo rubeo instar sanguinis prodierint. Hoc nobile menstruum puta ab aceto partim in ipsis coralliis productum, & recentibus coralliis impositis extrahit Tincturam rucundissimam, quæ si denuo ab hoc spiritu destillatione liberata, & tandem cum spiritu vini, & alia aqua cordialis & appropriata conjuncta, aut per cohobam cum iisdem Volatilis facta fuerit, est elegantissimi corallorum Tinctura suavisissimi saporis, fragrantissimique odoris.

Secundus modus Tinctura Corallorum.

Altera Tinctura præstantior priorè; Calcinantur prius corallia non pulverisata, sed integra igne reverberij primùm lento, ut scilicet viva flamma coralli in testis (scutellis terreis) in furno reverberia postea superficiei tenus tangat. Corallia hoc modo primo gradu albecunt, coloremque nativum abscondunt. Tamèn ergo gradibus ignis invicem succedentibus corallorum corpus est fatigandû, donec ex albedine in flavedinem, & x flavedine in rubedine summam reducantur, corpore toto reddito spongioso & levi, id quod plerumque bi duo vel tri duo absolvitur. Hoc igitur lignum, dum in promptu fuerit, aut demum corallia beneficio graduum ignis facto sunt habilia ad propriam Tincturam in alio menstruum deponenda. Sic itaque præparata corallia, si in spiritum vini, vel in Alcohol spiritus roris majas instanciantur, paulò post sponte sua in idem alcohol tincturam deponunt. Igitur hæc aliquantulum menstruo vini per distillationem inde ablato, fit rubicundissima cum quadam dulcedine. Est tantarum visum, ut post ejus usum aliquoties repetitum impossibile sit ullam impuritatem in sanguine totius corporis humani superstitem esse. Exhibetur in vehiculis convenientibus à gutt. iij. ad vii. & x. Hæc tinctura Corallorum Medico commendatissima esse debet, ob stupendam ejus vires, ut quæ cum spiritibus hominum magnam convenientiam habet. Si accipias Tincturæ Auri cum Spiritu mellis factæ, & Tincturæ corallorum ana gr. vii. vel vij. & miscas de gr. vii. vel vij. Magisterij perlarum, nihil habebis præstantius in affectibus uterinis deploratis.

Alius Modus.

℞. Sacchari candidi albi,
Corallorum fragment. ana q. s. Da in Retortam, & distilla in arena per latus, & exibus Tinctura rubicundissima.

Observationes.

In corallorum, Margaritarum & lapidum preciosorum præparatione attendendum, ne quis decipiat; & se tincturam verâ pro falsâ & aliena habere poterit, vel menstruum obtineat. Sunt enim quædam Tincturæ, ut ex lapide Lazuli, quæ rubedine cum Tinctura corallorum ceteris, & sunt quædam menstrua, quæ suâ sponte rubescunt. Omnis Tinctura cælo sereno paranda, ne crasis substantialis cū calore vivo pereat.

Spiri-

Spiricum vitrioli tinctum cum rosis rubeis pro coral-
lina Tinctura exhibere quidam non erubescunt, sed
cave tibi à talibus impostoribus.

Vires & Vfus.

Tinctura Corallorum est præ cæteris medicamen-
tis, in Affectibus Epaticis excellens medicamentum:
præterea sistit omnes fluxus muliebres, aliosq; ventris.
Item omnem sanguinis profluentiam & rejectionem.
Ergo 1. in Dyfenteria. 2. In Hæmorrhoidibus nihil
certius. 3. Roborat cor, omnesque obstructions
Epatis referat. In suffocatione Matricis est condu-
cens medicamentum. 4. Vishujus est sanguinem
in universo corpore sic mundificare, & renovare, ut
omnes morbos ex corruptione sanguinis ortos radi-
cibus tollat.

DOSIS.

A. gutt. x. ad xx. in vehiculo convenienti.

Pro faciendâ verâ Tincturâ Corallorum quidam utun-
tur menstruo ex sale urina, & S. vini partibus equalibus para-
to, de quo suprà, ubi actum est de Auro potabili.

Alius Modus.

Tincturæ Corallorum.

Re. Fragmenta Corallorum parum confusorum ʒij.
superfunde Spiritus fraxini q. s. stent hæc in digestionem per ali-
quot dies, & tunc habebis Tincturam coloris Croci.

DOSIS.

Dosis à gutt. x. ad xv. in vehiculo convenienti. Plura vide
ap. Mylium l. 4. Basilica Chym. c. 22. à pag. 391. ad 406. Agri-
colam part. 2. à pag. 867. ad 881.

Huc etiam referatur seq. Liqueur acidus Epaticus bonus.

Re. Cremor. Fri. Crystallisati ʒss. ʒij.

Spiritus Glutificati ʒiijss.

Solvatur in calore in oleum, ad dendo ultimò

Confect. Alkerm. ʒiij.

Essent. Santal. Rubr. ʒij.

Fac, ut artus est.

Tinctura Cataractica

Glossæ.

Re. Scamon. ʒj.

Turbib.

Agar.

Hermod.

Rhab. ana. ʒiij.

Pulveris. adde Sp. vini per 40. dies circuliati, aut Aq. cin. l.
Distill. ʒss. Infusa stent per octiduum in cineribus & agiten-
tur bis aut ter singulis diebus. Dosis ʒss. cum Syr. rosar. pallid.
vel. aut limon. acetati cum spiritu Vitriol.

Tinctura confortans.

Dorner.

Re. Ambra gryse ʒij.

Moschi ʒj.

Sachari albiss. ʒss.

Mixta in rarmore in pulverem rediguntur, subinde Spiri-
tu rosarum affuso; demum omnibus tritis in cucurbita a mun-
da affunditur Rosarum spiritus ad 2. vel 3. digitos & in balneo
vaporoso exacte clauso orificio vitri per octiduum macerantur.
Spiritus extrahit tincturam rubicundissimam, quam effusam
in aliud vas sepono & novum spiritum reasfunde. Tandem,
ut in Tincturam extractione fieri asselet spiritum lentissimo B.
calore ad mellis liquidam consistentiam evoca, & si libet sensim
pinus exsicca.

Omnium viscerum confortativum hoc maximè in-
Libet IV.

signe, datur magnitudine pisi in vino vel alio conveni-
ente lique.

Tinctura Digestiva in Colica.

Mylij.

Re. Summit. Absynthij

Sem. Cymini an. ʒij.

Mentha viridis M. B.

Veronica M. ij.

Calami aromatici ʒss.

Turpeti ʒvj.

Fol. sena ʒijss.

Sachari ʒviij.

Spec. Diacinnamomi

Diambra

Diagalange

Diacymini

Dianisi

Caryophyllor.

Macis

Zingiberis.

} ana ʒj.

} ana ʒss.

Misceantur, & cum vino generosissimo fiat Tinctura: si
dolor sit ingens ac summus Tinctura immisce gr. viij. Opij cum
f. v. Extract.

Tinctura Cassiæ lign. Myn- fichti.

Re. Ag. Cinam. ʒss. j.

Cass. lign. ʒvj.

f. Tinctura.

Omnibus frigidis affectibus idonea est, stomachum,
hepar, lienem, pulmonem, cor, cerebrum, & nervos
roborat. Visum acuit. Venenis, venenarumque ictibus
ac moribus prodest. Halitus gratiam commendat.
Menstrua & lotium educit. Nauseam sedat. Fasti-
dientem stomachum juvat. Calidis obest.

Tinctura Coralliorum.

Aug.

Re. Coralliorum rubicundissimorum.

Sali Natri purificati ana libram semis.

In rarmore simul trita misceantur, & calcinentur per ho-
ras sex igne ita moderato, ut nò liqueat nitrum, postea separa-
à pulvere coralliorum per aquam calidam. Ex pulvere coral-
liorum siccato, extrahere tincturam totius cum spiritu vini rectifi-
catissimo, donec nullus amplius color transundi possit, ultimo
superfluo spiritu per distillationem ad medietatem evocato, tin-
cturam aliquandiu circulatam sibi reservare.

Mundificat & renovat plenissime sanguinem in toto cor-
pore, obstructions viscerum referat, in leucophlegmatia, cordis
palpitatione, Syncope, melancholia, hydrope, podagra, calculo,
utero reputando & vasis urinaris proficuum medicamen-
tum.

Alia.

Re. Spiritum Mellis verum, funde super fragmenta co-
ralliorum rubicundissima per se prius Spagyricè,
& sine igne calcinata, ad extrahendum Tin-
cturam, donec corpus album & quasi mortuum
remanferit.

Omnis extractions mixtas, coagulationem in Bal-
neo Maria l. nre abstrahere, & residuam essentiam
denudè rectificatissimò vini spiritu extrahere, usq;
dum rubicundissimam sanguinis instar accepe-
ris, quam in forma olei, alcohole saltem ad medi-
etatem abstracto, ad usum retinere poteris.

Tinctura in Calcitro Renum.

$\mathcal{L}$. Oculorum Cancr. Cal.	} ana ℥ij.
Milij Solis	
Sem. Petrosel.	
Rad. Helenij	
Nucleor. Mespilorum	
Sem. Saxifragie	
Raphani	
Liquiritie	
Spartih	
Cardamomi	
Apij	} ana ℥b.
Spec. Incisarum	
Diarrhodon Abb. ℥ij.	
Confect. Anisi	
Fanicul. ana ℥ij.	

Fiat Infusio cum vino simplici.

Tinctura cordialis, in affectibus cordis.

$\mathcal{L}$. Melissa m. jv.	} ana ℥j.
Cornu unicornu	
Bezoar lap.	
Sena siccata	} ana ℥ij.
Cornu cervi	
Rasura Eboris	
Santal. citrinorum	} ana ℥ij.
Santal. alborum	
Corall. rub. prep.	
Terra Samia	
Succi albi	} anam. j.
Tormentilla	
Vngula alciis	
Zedoaria ℥j.	} anam. j.
Scelopendria	
Capillor. Vener.	
Thymi	} anag. xvj.
Dactyli contusi ℥ij.	
Nucis Mosch. ℥b.	
Macis tantundem	} anag. xvj.
Piperis longi ℥ij.	
Cardamomi	
Offis de Corde cervi	} anag. xvj.
Ligni aloes	
Ambra grisea	
Sachari lb. j.	} anag. xvj.
Aque Rosaca q. par erit	
Spiritus vini q. sufficit,	

Fiat Tinctura.

Tinctura Cordialis phthifica.

$\mathcal{L}$. Sem. Portulacae	} ana ℥iv.
Malva	
Althea	
Bombicin	} ana ℥ij.
Cucurbita	
Citrulli	
Cucumeris	} ana ℥ij.
Cydoniorum	
Spedij	
Corall. utriusque	} ana ℥ij.
Liquiritia	
Rosar. rub.	
Boli Oriental. prepar.	} ana ℥j.
Terra sigillata	
Papaveris albi ℥v.	
Gummi Arabici	} ana ℥j.
Tragacanthi	
Anisi	

Spec. Diatrag. frig.	} ana ℥ij.
Diaireos simplicis	
Elect. e gemmis	} ana ℥ij.
Cinnamom. acerrimi	
Sachari penidij lb. f.	} ana ℥ij.
Vini malvatici q. f.	

Fiat extractio Tinctura artificiosa.

Tinctura Cordialis pro tremore.

$\mathcal{L}$. Mithridat. opt. ℥j.	} ana ℥ij.
Theriaca Androm.	
Rad. Angelica	
Zedoaria ℥b.	} anag. vj.
Diambra	
Diamoschi	
Lactia boli gr. v.	} anag. vj.
Succini albi	
Corall. rub. prepar.	
Solut. perlarum	} ana gr. iij.
Sachari ℥iv.	
Oleicinnamomi gutt. viij.	
Vini generosissimi lb. j.	} ana gr. iij.
Fiat Tinctura, qua datur f. Rosarum.	

Tinctura Cordialis externa.

$\mathcal{L}$. Herb. mentha crispe	} ana m. j.
Calamintha	
Origani	
Betonica	} ana m. j.
Abfynthij.	
Majorana	
Ros. rub.	} ana m. j.
Camomill. Rom. p. j.	
Rad. cal. aromat. ℥ij.	
Nuc. Mosch. Num. j.	} ana ℥j.
Baccar. Lauri ℥b.	
Anisi ℥ij.	
Carui	} ana ℥j.
Cymini	
Vini malvatici q. f.	
Fiat Tinctura.	

Tinctura in phrenesi Digestiva.
Mylj.

$\mathcal{L}$. Fol. Endivia	} ana ℥b.
Scabiosa	
Scariola	
Acetosa	} ana ℥b.
Triumflor. Cordial.	
Polypodij	
Quercini	} ana ℥j.
Sem. acetosa	
Malorum	
Cucurbita	} ana ℥j.
Rhabarbari tantundem	
Santal. citrini ℥ij.	
Sachari q. places.	

Fiat cum bino Tinctura, qua datur cum aqua frigida & Syrupis confortantibus caput.

Tinctura Diaphoretica Myn-
fichti.

$\mathcal{L}$. Spir. Vini ex conf. Bezoars.	} ana ℥j.
Salaris residui	
fl. sambuc. residui ana ℥ij.	
Tartari residui ℥ij.	} ana ℥j.
Vitriol. ℥j.	

Conf. Alkerm. ʒvj.

F. Tinctura. Dosis ʒʒ.
ad ʒʒ.Tinctura Diaphoretica
Clossazi.

ʒ. Zedoar.

angel.

Cal. arom.

Galang.

Macis.

Zin ʒb.

Cinam.

Gran. parad.

Pap. nigr.

Garyoph.

Sassafr.

Sassa parill.

Vlm. ana ʒʒ.

Aloes.

Mastic.

Myrrh.

Thuris.

Camphor. ana ʒʒ.

Moschi ʒj. infund. in Sp. vini & aq. ros. moscb. q. s.
ad min. 4. digit. adde spir. sulph. ʒʒ. Jalis junip.
ʒʒ.

F. Tinctura. Dosis ʒj.

Tinctura digestiva in Calculo Renum.

Myl j.

ʒ. Oculorum Cancr.

Mili solb.

Sem. Petroselin.

Rad. Helenij.

Nucleor. mespilorum,

Sem. Saxifragia,

Raphani,

Liquiritie,

Spart. biana ʒʒ.

Cardamomi,

Apj.

Spec. Incisarum ana ʒʒ.

Diarrhodon Abbat. ʒij.

Confecti. Anisi,

Feniculi ana ʒʒ.

Fiat Infusio cum: Vino simplici pro Tinctura.

Tinctura digerens diuretica in Calculo.

Mylj.

ʒ. Polytrichi m. j.

Cuscuta,

Adiant. biana m. ʒ.

Fol. sena ʒvj.

Polypod. quercini ʒʒ.

Rhabarbari ʒij.

Spice ʒʒ.

Flor. prunor. sylvestr.

Persicorum ana ʒʒ.

Cinnamomi ʒʒ.

Garyophyllorum ʒvj.

Cort. Rad. Onaridis ʒij.

Alkekengi incisarum Num. xx.

Sem. Damasij ʒvj.

Sax. fragia ʒij.

Sacchari ʒvj.

Cinnamomi ʒj.

Liber I V.

Garyophyll. ʒij.

Fiat omnium lege artis Extractio cum vino malyatico,
pro Tinctura, quam appropriabis tuo libitu.

Tinctura digerens in Mchuria.

Mylj.

ʒ. Rad. Quinque aperitivarum,

Valeriana,

Tinctorum,

Fringij ana ʒʒ.

Hepatica,

Capillorum Veneris,

Cichorij,

Chamadrios,

Chamepythor,

Scariola,

Agrimonia,

Absinthij,

Hyssopi ana m. j.

Sem. Apj.

Petroselin.

Halicacabi an. ʒʒ.

Cinerm. Rubcor. ʒʒ.

Flor. genista,

Sambuci ana. p. j.

Passularum concisarum. ʒʒ.

Fiat omnium infusio cum vino Malyatico, ut fiat Tin-
ctura, qua datur cum syrupo capillorum Veneris & Bizantino.Tinctura digestiva in suppressione men-
sium. Mylij.

ʒ. Cinnamomi

Myrrh. ana ʒʒ.

Sabina ʒʒ.

Sem. Apj.

Petroselin.

Spice Nardi.

Squinanthi.

Asari an. ʒʒ.

Rhabarbari ʒj.

Macis ʒʒ.

Croci ʒʒ.

Sene

Rubia tinct.

Ruta Muraria.

Cichorij.

Carduibenedicti.

Absynthij.

Sabina ana. m. ʒ.

Pimpinella.

Centaurij.

Pulegij.

Spice celtica.

Agrimonia.

Artemisia ana. m. j.

Sem. Vrtice. ʒj.

Melissa ʒʒ.

Misce, fiat Infusio cum vino, qua fiet Tinctura.

Infusio alia mirabilis in suppressione
mensium.

ʒ. Absynthij.

Artemis. rub. ana. m. ijʒ.

Pulegij.

Melissa ana. m. jʒ.

Comarum. savinae ʒij.

Rad. Helleb. ʒʒ.

I 2

Gran.

Gran. iuniperi m. iij.
 Sacchari albiss. lb. β.
 Spec. aromat. ros.
 Cinnamomi
 Rhabarb. ana Zijj.
 Vini q. sufficit.

Fiat l.a. Infusio & Tinctura.

Tinctura in morbo Virginco & mensium
 retentione.

℞. Capillorum Veneris m. j. β.

Cuscuta m. j.
 Diſtami Cretensis
 Thymi ana m. β.
 Fol. ſene Zijβ.
 Polypody Zijβ.
 Agarici ℥v.
 Zingiberis ℥ij.
 Flor. Rorismarini,
 Squinanthi ana p. j.
 Sem. ſeniculi ℥ij.
 Rhabarb. ana
 Cinnamomi ana Zij.
 Baccarum Lauri Zij.

Fiat Tinctura cum vino, quæ dabitur cum Symplo de
 quinque Radicibus aperientibus.

Tinctura ad ſædum Virginum colorem.

Mylj.

℞. Herbarum Carduibenedicti

Meliſſe
 Abſinthij
 Cardiacæ ana m. j.
 Flor. Centaurii.
 Hypericonis ana. p. ij.
 Rad. Ellebori nigri Zijβ.
 Galange Zij.
 Cichorii ℥ij.
 Myrrhe
 Mithridat. ana Zijβ.

Fiat Tinctura cum vino meliſſato.

Tinctura in dolore Coxendicæ.

Mylj.

℞. Saſſaparilla.

Petroſelini.
 Fœniculi ana Zijβ.
 Fol. Veronicæ.
 Piſoſellæ.
 Betonicæ
 Arthemifia rub. ana Zijβ.
 Flor. Borraginis.
 Bugloſi.
 Violarum ana p. j.
 Fol. ſene Zij.
 Agarici Zij.
 Rhabarb. ana Zijβ.
 Sem. Aniſi.
 Fœniculi ana Zij.
 Spec. Inciſarum Zij.
 Sacchari lib. β.
 Manne Calabrine Zij.
 Aqua cinnamomi Zij.
 Vini Zijxx.

Digerant ut emineat Tinctura, ſi rite ſaci in 34. vel 40.
 horis aderit. Iam obſerva modum appropriandi:

℞. Huius Tincturæ filtratæ Zijij.

Manne Calabrine Zij.

Aqua Cinnamomi Zij.

Miſce, ſic habes hauſtum Spagyricum. Hoc modo demon-
 ſtro tibi artiſcium, quæ via & methodo Tinctura noſtra poſ-
 ſint appropriari.

℞. Radic. Cichorii.

Gramini.

Fœniculi.

Petroſelini ana Zij.

Fol. Betonicæ.

Rorismarini.

Carduibenedicti ana p. j.

Flor. Cordialium ana p. β.

Fol. ſene Zij.

Agarici Zijβ.

Rhabarb. ana Zij.

Hermodaſtylorum Zij.

Sem. Aniſi.

Fœniculi ana Zij.

Spec. Inciſarum Zij.

Sacchari lib. β.

Manne Calab. Zijij.

Spec. Aromat. ros. Zijβ.

Fiat cum vino lege artis Tinctura, in cuius Zijij. diſſol-
 purgans velextractum purgans, adde aquæ cordialis q. r. r.
 Syr. Cordialem & deinde propina.

Tinctura digerens in obſtructione
 venarum Melaraicarum

Mylj.

℞. Rad. Fœniculi

Apii.

Petroſelini.

Agrimonia.

Abſynthij Comm.

Capillorum Veneris.

Polytrichi.

Menſe ana m. j.

Sem. Aniſi Zijβ.

Fiat l.a. Tinctura cum vino. Tinctura partem miſceam
 ſyr. de duabus Radicibus:

Mellis roſati colati.

Oxymelitu ſimplicis ana Zij.

Fiat Doſis j. i. j. i. j. vel jv. ſecundum methodum
 medendi.

Tinctura digerens fortior.

Mylj.

℞. Abſynthij Vtriuſque.

Agrimonia.

Capillorum Veneris an. m. j.

Flor. Cordialium p. j.

Vvorum cum arillu Zijβ.

Sem. Aniſi Zijβ.

Myrobalan. Chebul. Zijβ.

Agarici optimi Zij.

Rhabarb. ſelecti Zijβ.

Zingiberis albi.

Schœnantbi an. ℥ij.

Fiat Tinctura cum vino ſimplici. Vſus cum ſymplo
 Bizantiu.

Tinctura Nephritica.

Mylj.

℞. Rad. Saxifragiæ Zij.

Lapidis Iudaici Zijβ.

Sens. Apii.

Amos ana ʒij.

Asparagi.

Scordii ana m. ʒ.

Hedera

Geniſſa

Baccarum Lauri ana ʒij.

Liquiritie rase ʒj.

Fiat l. a. cum vino Extractio Tinctura, suis vehiculis desinanda.

Tinctura digestivæ pro Illustrissimis Principibus. Mylij.

ʒl. Fol. senæ sine stipitibus ʒij.

Agarici trochiscati ʒ ʒ.

Rhabbarbari.

Rad. mechoacana ana ʒij.

Fol. melisse.

Absynthii.

Origani ana m. ʒ.

Flor. Anthos.

Stachados Arab.

Salvia ana p. j.

Spec. incisarum ʒij.

Affundatur Vinum pro extrahenda Tinctura.

Tinctura digestiva alia.

Mylij.

ʒl. Trium Flor. cordialium ana p. j.

Herb. Scariola.

Endivia ana m. ʒ.

Liquiritie rase ʒj.

Tamarind. Enucleat. ʒ ʒ.

Myrobal. Citrinor. ʒj.

Sem. Citri.

Anisi ana ʒj.

Rhabarb. Electi ʒij. ʒ.

Fol. Senæ ʒij. ʒ.

Cinnamomi electi ʒj. ʒ.

Fiat cum vino Tinctura, qua dabitur cum syrupo rosaceo & aqua Cinnamomi, si placet, "adde guttas aliquot Spiritus Vinioli.

Tinctura digestiva in delicatis.

Mylij.

ʒl. Prunorum Damasceborum ʒij.

Violarum ʒj. ʒ.

Tamarindorum.

Castia ana ʒ ʒ.

Manne ʒj.

Flor. Cordialium ana p. ʒ.

Sacchari Candi.

Penidi ana ʒj.

Fiat cum vino Tinctura, approprianda & aromatisanda suis convenientibus vehiculis ac Homogeneis medicinis.

Tinctura Digestiva pro podagricis.

Mylij.

ʒl. Turpeti Electi.

Pulver. Senæ.

Diagridii.

Hermodactylor. ana ʒj.

Cornu Cervi usti.

Spodij ana ʒ ʒ.

Cinnamomi ʒj.

Sacchari ʒij.

Misceantur & infundantur pro Tinctura cum vino.

Liber I V.

Tinctura Digestiva pro podagricis alia. Mylij.

ʒl. Fol. Scolopendrii.

Origani.

Chamadryos ana m. ʒ.

Fol. Fumaria.

Borraginis.

Buglossæ.

Violarum ana p. ʒ.

Lupuli p. j.

Anthos.

Melisse ana p. ʒ.

Fol. Senæ ana ʒj.

Agarici raspati ʒij.

Myrobalanorum chebul. ʒj.

Hermodactyl. ʒ ʒ.

Feniculi.

Anisi an. ʒj. ʒ.

Specierum incisarum ʒ ʒ.

Aromaticis rosati ʒ ʒ.

Manne ʒij.

Caryophyllorum ʒij.

Fiat Infusio cum vino optimo pro Tinctura.

Tinctura alia Digestiva in tali Affectu.

Mylij.

ʒl. Fol. Senæ ʒ ʒ.

Rhabbarbari ʒij.

Mechoacanna.

Agarici ana ʒj.

Spec. incisarum ʒij.

Diambos ʒ ʒ.

Sem. Anisi.

Feniculi an. ʒij.

Flor. Borraginis.

Buglossæ ana p. j.

Centaurii p. j.

Cinnamomi ʒij.

Fiat Tinctura cum Vinogenoso.

Tinctura pro Illustrioribus.

Mylij.

ʒl. Rad. acetosæ.

Graminis.

Asparagi.

Cichorii ana ʒ ʒ.

Sarsaparilla ʒj.

Fol. Scolopendria.

Adianthi.

Capillorum Veneris ana p. ʒj.

Fol. Cichorii.

Betonica.

Violarum ana p. j.

Fol. Senæ ʒj.

Agarici raspati.

Rhabbarbari an. ʒj.

Spec. aromat. rosati ʒ ʒ.

Spec. incisarum ʒij.

Feniculi ʒj. ʒ.

Manne calabrina ʒij.

M. Fiat Infusio cum vino pro Tinctura Digestiva.

Tinctura digerens alia.

Mylij.

ʒl. Fol. Senæ ʒij. ʒ.

Rhabbarbari ʒij. ʒ.

I 3

Agarici

Agarici ℥j.
 Flor. Anthos.
 Violarum.
 Buglossæ anap. j. ℞.
 Stachados Arab. p. j.
 Sem. Anisi.
 Fœniculi ana ℥j.
 Carui ℥ij.
 Spec. Diarrhod. Abbatiū.
 Trium fantolorum ana ℥j.
 Manna ℥ij.
 Cinnamomi ℥ij.
 Vini quantum sufficit.
 Fiat Tinctura, quæ in usu venit aromatisanda.
 Digestiva Tinctura talis etiam
 est Mylij.

℥. Rad. Fœniculi.
 Cichorii.
 Polypodii.
 Enule ana ℥℞.
 Herb. Cichorii.
 Betonica.
 Salvia.
 Marrubii albi.
 Hyssopi.
 Veronica ana m. j.
 Passularum minorum ℥j.
 Caricatum Num. X.
 Sem. Anisi.
 Fœniculi.
 4. Sem. Frigid. major. ana ℥ij.
 Fol. Senæ ℥j. ℞.
 Agarici Trochiscati ℥v.
 Rhabarbari ℥ij.

Conserv. Anthos.
 Betonica.
 Buglossæ.
 Borraginis.
 Pœonia, ana ℥. iij.
 Vini optimi quantum sufficit pro Tinctura, datur cum
 syrupo cinnamomi, &c.

Infusio Illustris digerens.
 Mylij.

℞. Rad. Acetosæ.
 Aparagi.
 Graminis.
 Cichorii ana ℥. ℞.
 Sarsaparilla ℥j.
 Fol. Scolopendriæ.
 Adianti.
 Capillorum Veneris ana p. ij.
 Flor. Cichorii.
 Betonica.
 Violarum anap. j.
 Fol. Senæ ℥j.
 Agarici Raspati.
 Rhabarbari ana ℥j.
 Spec. aromat. Rosat. ℥f.
 Spec. Incisarum ℥ij.
 Sem. Fœniculi ℥j.
 Garryophyllorum ℥. ℞.
 Fiat Infusio cum vino albo, cuius quantitas ℥. xxvj.

Dosis ℥. jv.

Infusio Illustris alia. Mylij.

℥. Fol. Scolopendriæ.

Origani.
 Chamedrios ana m. ℞.
 Flor. Fumariæ.
 Borraginis.
 Violarum. anap. ij.
 Buglossæ.
 Lupuli anap. j.
 Anthos.
 Melissa anap. ℞.
 Fol. Senæ ℥j.
 Agarici Raspati ℥ij.
 Rhabarbari ℥j.
 Myrobal. chebul. ℥j.
 Hermodactyl. ℥℞.
 Sem. Anisi.
 Fœniculi ana ℥j. ℞.
 Spec. Incisarum ℥. ℞.
 Aromat. rosati ℥℞.
 Garryophyllorum ℥. ℞.

Fiat Infusio cum duabus mensuris vini.

Tinctura Digestiva in convulsionibus
 Mylij.

℥. Ruta.	}	ana m. j.
Hyssopi.		
Salvia.		
Betonica.		
Stachados.		
Calamintæ.	}	ana ℥. iij.
Rorismarini.		
Rad. Acori.		
Pœonia.		
Rad. Apij.		
Petroselini	}	ana ℥. ℞.
Fœnicul.		
Rusci.		
Asparagi.		
Sem. Anisi.		
Fœniculi.	}	ana ℥. iij.
Nucis Moschata.		
Cinnamomi.		
Mellis ℥. vj.		

Fiat legerari digestio & Tinctura extractio, quæ datur
 cum vehiculo & appropriatu.

Tinctura egregia Digestiva in omnibus
 affectibus melancholicis,
 Mylij.

℥. Fumariæ m. j.	}	ana m. ℞.
Borraginis.		
Tamarisci.		
Scolopendriæ.		
Flor. Cordial. m. j.		
Fol. Melissa.	}	ana ℥. j.
Majorana.		
Abinthii ℥j. ℞.		
Rad. Buglossæ ℥j. ℞.		
Cichorij.		
Fœniculi ana ℥. iij.	}	
Rad. Garryophyllata.		
Polypodyan. ℥j.		
Hellebori veri. ℥j.		
Florum Thymij. ℥j.		
Myrobalan. Chebul. ℥. ij.	}	
Calami aromatici ℥. ℞.		
Liquiritiæ ℥. vj.		
Fol. Senæ ℥j.		

Rhabarbari ℥.℔.

Galangæ ʒ. j.

Cinnamomi ʒij.℔.

Vini ad ementiam duorum digitorum, & si placet
adde 4. Conservi cordialibus ana ʒ.℔. Dosis mane ac ve-
sperti ʒ. j. vel ʒ. j. ʒ. cum vehiculo appropriato.

Tinctura in Affectu hoc alia.

Mylij.

℞. Rhabarbari sel. ʒ. j.

Squinantibigr. v.

Flor. Buglossæ.

Borraginis.

Violarum.

Fumariæ.

cariosa

Cort. Tamarisci.

Chamedrios.

Scelopendrij.

Cuscuta.

Veronica.

Melissa.

Rad. Apii.

Feniculi.

Rhapontici.

Capparum.

Petroselin.

Ireos.

Cichorij.

Polypodij.

Liquiritiæ.

Epithymi ʒ.℔.

Cort. myrobal. citrin. an. ʒ. ij.

Sem. Apii.

Chartam.

Petroselin.

Feniculi.

Vrtice.

Confect. Hamech. ʒ.℔.

Cinnamomi ʒ. iij.

Fiat infusio cum vino Malvatico, pro Tinctura egre-

Tinctura Digestiva virtuosa in Melancho-
lia. Mylij.

℞. Epithymi } ana ʒ. j.

Polypodij } ana ʒ. j.

Diagridii. } ana ʒij.

Veratri nigri. } ana ʒij.

Salis gemmatriti. } ana ʒij.

Agarici ʒ. j.

Caryophyllorum. } ana ʒij.

Anisi. } ana ʒ. ij.

Flor. Buglossæ. } ana ʒ. ij.

Violarum. } ana ʒ. ij.

Lapid. Lazuli nostra arte prepar. ʒvj.

Fiat Tinctura cum spiritu vini Buglossato.

Tinctura Digestiva in tali affectu alia.

Mylij.

℞. Rad. polypodij ʒ. vj.

Cort. capparum.

Tamarisci ana ʒ.℔.

Rad. Borraginis. } ana ʒ. iij.

Buglossæ. } ana ʒ. iij.

Cichorij. } ana ʒ. ij.

Helenij. } ana ʒ. ij.

4. Sem. frig. maiora.

Sem. citri.

Fenicul.

Anisi.

Cort. Myrobal.

Indorum.

Chebulorum.

Herb. chamadryos.

Chamapitheos.

Melissa.

Summit. Thymi.

Betonice.

Flor. Cordialium ana p. ij.

Cubebarum.

Cinnamomi.

Santal. albi.

Citri.

Fiat Tinctura cum Vino melisse: datur cum syr. de pomis
redolentibus, vel de Epithymo.Tinctura Digestiva in Melancholia Hypo-
chondriaca, ubi metuitur Apoplexia
& Epilepsia.

℞. Rad. Paonie.

Herb. Pulegii.

Betonice.

Paralyfis.

Serpilli.

Rorismarini.

Majorana.

Salvia.

Florum camomilla.

Rosarum.

Spice.

Fol. Senæ ʒij.

Crystallorum Tartari correcti ʒ. j.

Misce, fiat cum vino mentha Tinctura.

Infusio in Melancholia alia.

Mylij.

℞. Fol. Senæ mundat. ʒ. j.

Zingiberis ʒ.℔.

Scelopendrij.

Fumariæ.

Cuscuta m.℔.

Flor. Cordialium ana p. j.

Spec. Incisarum ʒ. j.

Comarum Absinthij ʒ. j.

Incisa misce & infundantur cum Vini albi mensura f.℔.

Tinctura in Diarrhæa. Mylij.

℞. Cinnamomi ʒ. ij.℔.

Nuch. Mosch. ʒ. j.℔.

Caryophyllorum ʒ. ij.

Rosrub. ʒ. j.

Rad. Symphit. ʒij.

Diarrhodon Abb. ʒj.

Santal. omnium ana ʒj.

Masticis ʒ. ij.

Terra Lemnia ʒ. j.

Sem. plavilag. ʒ. ij.℔.

Confer. Cydon. ʒij.

Vini nigri lb. vj.

Aqua vult. lb. iij.

Ambre Grise gr. ij.

Moschigr. ij.

Corall. rub. ʒ. iij.

Corall.albor. ʒij.

Margar. ʒj.

Sacch.tb.j.

Sacchar.ros.tb.ʒ.

Extrahatur Tinctura.

Tinctura in Diarrhœa.

℞. Rosar.rub.

Flor.papav.errat.

Rad.symphiti ʒiiij.

Santal.omnium ana ʒj.

Boli armeni ʒij.

Terra Lemnia.

Corall.utriusque prop.

Nuc.Moschata ʒj.

Caryophyllorum ʒ ʒ.

Macis ʒvj.

Mannaprapar. ʒij.

Conser.cydoniat. ʒʒ.

Laudani gr.x.

Ambragrisœe

Moschi

S.Vini tb.vj.

Aqua Cinnam.tb.j.

Fiat l.a. Tinctura.

Tinctura in Tussi digestiva.

Mylij.

℞. Rad.polypodii quercini,

Glycyrrhi ʒ ana ʒvj.

Cichorii

Enule

Ireos

Petroselinis

Herb.Scabiosæ,

Hyssopi,

Betonica,

Marrubii albi,

Adianthi,

Endivie,

Tussilaginis,

Scolopendrij,

Capillorum Veneris.

Flor.trium cordial.an.m.ʒ.

Sem.Anisi,

Vrtica,

Feniculi,

Melonum ana ʒj.ʒ.

Passularum q.v.

Agaricicrochis ʒʒ.

Cinnamomi ʒij.

M. Fiat cum Vino Hyssopitel.a. Tinctura, colata ac
filtrata: appropriando cum vehiculis.

Extractio Digestiva Asthmatica.

Mylij.

℞. Rad. & Fol.

Aristoloch.m.ij.

Hyssopi

Mehsæ.

Hyperico.

Aloes ʒvj.

Myrrha ʒij.

Rad.polypod. recent. ʒiiij.

Fol.sena Electæ ʒij.

Rad.mæchoacanna ʒjʒ.

Turpeti ʒj.

Macis.

Garyophyllorum.

M. & infundecum vini albi lib.iiij. Digerant per quin-
que vel sex dies, postea bibe de die in diem.Tinctura Digestiva in affectibus
cordis. Mylij.

℞. Carduibenedicti

Absinthii.

Rosmarini.

Majorana.

Lingua cervina.

Rad.Polypodii ʒij.

Fol. Senæ ʒij.

Mæchoacan. ʒj.

Turpeti ʒʒ.

Garyophyllorum.

Mach.

Zingiberis.

Cinnamomi ana ʒʒ.

Fiat Infusio cum vino pro Tinctura.

Vinum Digestivum in Palpitatione
cordis. Mylij.

℞. Absinthii.

Carduibenedicti.

Lingua cervina

Rosmarini

Majorana

Rad.Hirundinar. ʒj.

Diptamni

Pimpinella

Valeriana

Camphora ʒj.

S.Vini q. fiat Tinctura.

Tinctura pro vulgaribus Dia-
phoretica.

℞. Serpentine

Ostrutii

Pimpinella

Valeriana

Tormentiilla

Gentiana

Succise

Incisa infundantur cum s. v. pro extrahendi
Tinctura.Tinctura pestilentialis alia
Diaphoretica.

℞. Rad. Pimpinella

Tormentiilla

Diptamni albi

Petasites

Gentiana

Valeriana

Scordii

Diptamni Cretici

Sem. Basiliconis

Carduibenedicti

Boli armeni prop.

Terra Sigillata

Cort. citri
 Ligni aloes
 Santali albi
 Santali rubei
 Santali citrisi
 Croci
 Corall. utriusque
 Vnicornu
 Succini albiß.
 Ossu de cord. c.
 Eboru
 Margar. prapar.
 Flor. sulphuris
 Camphora
 Smaragdor.
 Sapphiror.
 Hiacinthi
 Moschi
 Ambra
 Spiritus Vini q. s.

Fiat Tinctura.

Tinctura in omnibus morbis pestilentialibus Diaphoretica.

℞. Cassia lignea
 Rad. Angelica
 Cinnamonu
 Scordij ʒj.ß.
 Distamni Cretici
 Tormentilla
 Gentiana ʒj.
 Zedoaria ʒß.
 Calami odorati ʒvj.
 Galange ʒß.
 Zingiberis
 Piperis longi
 Aristol. rot. ʒijj.
 Ligni Aloes
 Cort. citri
 Croci ʒijj.
 Baccar. Lauri
 Iuniperi
 Garyophyllor.
 Nucis Mosch.
 Maciu
 Rasura Eboru ʒj.
 Cornu cervi ʒß.
 Boli Armeni ʒj.
 Terra lemnie ʒß.
 Saccini albi ʒij.
 Vngula Alci ʒß.
 Corall. utriusque an. ʒijj.
 Theriacis opt. lb.ß.
 Mithridatij ʒij.
 Spiritus vini q. suff.

Fiat Tinctura.

Tinctura Diaphoretica pestifera talis etiam est.

℞. Theriacis
 Mithridatij
 Carduibenedicti
 Rad. Enula
 Zedoaria
 Imperatoria
 Carlina
 Angelica
 Distamni Albi ʒj.ß.

Gentiana
 Pimpinella
 Tormentilla
 Santal. omnium
 Petasites
 Serpentaria
 Valeriana ʒß.
 Musci ʒj. gr. v.
 Camphora ʒij.ß.
 Aqua vita rectificata q. s.

Fiat lege artis Tinctura.

Tinctura Diaphoretica contra assumptam

Venena. Mylij.

℞. Vnicornu
 Vngula alci
 Pul. carnis serpentem
 Spinar. serpentum
 Flor. Buglossa
 Magist. perlarum
 Oriandri prapar.
 Trochys. de Viperis
 Cornu Cervi ussi
 Lapid. Bezoar. ʒß.
 Visci quercini
 Ossu de Corde Cervi
 Auri Diaphoretici ʒß.

Missa & macerata fiat tinctura extractio.

Vel: Recipe Theriacis Androm. ʒij.

Pul. Scordij
 Carduibenedicti
 Terra sigillata
 Camphora
 Florum sulphuris
 Spec. liberantis ʒj.
 Elect. de ovo ʒij.
 Croci ʒß.

Fiat cum s.p. Extractio Tinctura.

Vel: Recipe Florum sulphuris
 Theriacis Androm.
 Elect. de ovo
 Myrrha ʒij.
 Aloes succotrin. ʒß.
 Scordij ʒj.
 Terra sigill. ʒj.
 Rasura unicornu ʒij.
 Lapid. Bezoar. ʒj.
 Croci ʒjß.
 Camphora ʒj.
 Cort. citri ʒj.

Spiritus vini q. s. fiat Tinctura.

Tinctura in Empyemate. Mylij.

℞. Herb. Carduibenedicti
 Marrubii albi
 Melissa
 Absinthij

Rad. Elebori nigri ʒj.

Agarici
 Sem. Althea
 Malva
 Citrulli
 Melonum
 Cucurbit.

Flor. Violarum ʒij.

Meliloti

Sachari lbj.

Hydrom. vinosi q. s.

f. Tinctura.

Tinctura

Tinctura alia in hoc morbo Externa Myl.

℥. Florain Rosarum }
 Nympha } ana ℥ij.
 Buglossa }
 Santal. omnium }
 Corallor. rubeor. } ana ℥j.
 Di. margariti frigid. ℥℞.
 Croci ℞℞.
 Opij ℞j.
 Camphore gr. ij.

Spiritus Rosarum pro humectatione q. v. vini simplicis ad eminentiam. simificare volueris cum maiori refrigeratione adde aquas Cephalicas frigida complexionis destinas : applica ab extra.

Decoctio in phrenesi Digestiva.

℥. Fol. Endivie }
 Stabiosa }
 Scariola } ana p. j.
 An. 10^e }
 Flor. 3. cordial. }
 Tamarindorum }
 Passul. enucleat. } ana ℥ij.
 Polyp. Quercini }
 Sem. Acetosa }
 Melonum } ana ℥j.
 Cucurbita }

Fiat decoctio in qua infunde

Rhabbarbari Elicti ℥j.

Santal. Citrin. ℞j.

In colatura dissolve

Catholiconis ℥℞.

Syr. Ros. Solutivi ℥ij.

Syr. violacti } ana q. s.
 Endivie }

Fiat Potus praestantissimus.

Vel. ℥. Rhabbarbari ℞j.

Myrobal. Citroner. ℞ij.

Prunorum Damasceborum

Sebesten ana N. x.

Flor. Violarum ℥℞.

4. Sem. frig. maior. ana ℥ij.

Sem. Violarum ℥℞.

Trium. flor. cordial. ana p. j.

Fiat decoctio in q. aqua coeleur. in colatura dissolve.

Cassia reuener. extracta } ana ℥℞.

Pulpa Tamarindor. }

Manna ℥j.

Sacchari rosati ℥j℞.

F. lege a. potus egregius.

Tinctura externa in dolore capitis
à frigiditate.

℥. Lavendula }
 Maiorana }
 Salvia } ana m. j.
 Rorismarini }
 Ruta }
 Ste. hados ℥ij.
 Basiliconis } ana m. ℞.
 Betonica }
 Fol. chamomilla m. j℞.
 Caryophyllorum }
 Piperis } ana ℞ij.
 Macis }

Vini generosi a eminentiam duorum digitorum.

Tinctura in dolore capitis a caliditate.

℥. Rosarum }
 Nympha }
 Solatri }
 Flor. cor. lialium } ana q. v.
 Lactuca }
 Papaveris }
 Portulaca }

Aceti ad Eminentiam : Fiat Tinctura.

Tinctura ad dolor. in dentium.

℥. Corall. rub. }
 Margaritar. } ana ℥℞.
 Oculorum Cancr. }
 Ossium dactylor. }
 Cornu cervi } ana ℥j.
 Ossis sapie }
 Pumicis }
 Thuris } ana ℥ij.
 Mastice }
 Cinnamomi }
 Caryophyllor. } ana ℥ij.
 Nuc. Mosch. }
 Zingiberis }
 Ligni aloes ℥℞.
 Camphora ℞℞.
 Sem. staphisag. ℞j.
 Spiritus vini q. s.

Fiat extractio Tinctura. si fortior erit, a. de

Rad. Vitis

Tormentilla

Piperis longi

Zingiberis

Pimpinella

Tinctura ad dolorem dentium.

℥. Serpilli }
 Organi }
 Salvia } ana m. j.
 Mentastri }
 Persicaria }
 Rosura guaiaci }
 Tamarisci }
 Buxi }

Spiritus vini opiatice q. suff. fiat. Tinctura.

Tinctura educens sœrum mortuum. Myl.

℥. Pul. Sabine ℥j.
 Calaminta mont. } ana ℥℞.
 Cinnamomi }
 Diastanni cretici }
 Myrrhe } ana. ℞℞.
 Castorei }
 Croci gr. v.
 Farina Cicer. rub. ℥℞.
 Capillor. Veneris ℥j.
 Baccar. lauri excor. ℥℞.
 Salis Vrina ℥ij.
 Vini q. suff.

Fiat l. a. Tinctura.

Tinctura alia.

℥. Gran. Iuniperi M. j.
 Rubia Tinctorum }
 Cinnamomi } ana ℥ij.
 Myrrhe }
 Artemisia } ana p. ℞.
 Majorana }
 Croci ℥℞.
 Macis ℞j.

Tryphera majoris ℥℞. cum vino

Fiat Digestio & Extractio.

Tinctura

Tinctura Guaiaci Mynsichti.

℞. Ras. ligni Guaiac. ℥iij.

Mastich. ℥j.

ligni aloes ℥j.

fl. tunici. succ. ℥℞.

Cum Spir. Vini f. Tinctura pro collutione oris ad dentium dolorem, sciatorem, catarrhos; post exspuicionem os aqua anisi eluatur.

Tinctura digerens ad Hepar obstructum. Mylij.

℞. Rad. feniculi,

Petroselin,

Asparagi.

Graminis,

Apij ana ℥j.

Origani,

Rorismarini,

Arthemisia,

Chamadrios ana M. j.

Centaurij,

Cuscuta,

Agrimonij,

Chamæpubeos

Linpuli Sahctarij

Fumaria ana m. ℞.

Sem. Dauci,

Feniculi,

Pastinaca ana ℥j.

Fol. sena ℥j.

Agaricifœnin. ℥℞.

Rhabarbari selecti ℥j.

Schenanthi,

Cyperi,

Calami Aromatici,

Zingiber. albi ana ℥℞.

Glycyrrhiza ℥℞.

Passulæum concis. ℥j.

Infundantur omnia cum Vino odorifero ad Tincturam : Tinctura adde

Syr. de Bizantijs.

Oxymelst. simpliciu,

De duabus radicibus,

De Arthemisia,

De Eupatorio,

De Radicibus ana ℥℞.

Misceantur ac digerantur, colenturque in Balneo, & si placet a i medietatem abstrahere poteris.

Tinctura digerens Hyfterica. Myl.

℞. Sem. Levistici electi ℥j.

Agarici Trochiscum sale gemma ℥℞.

Galanga

Zedoaria

Myrrhe

Sabina ana ℥j.

Spiritus vini quantum sufficit, Fiat quod dictum est.

Tinctura digerens status Hypochondriacos. Mylij.

℞. Cort. aranciarum sic. ℥iij.

Spec. Diapena laxat. Brassavola ℥℞.

Sem. Anisi

Feniculi

Carui ana ℥j.

Macis ℥℞.

Sachari ℥iij.

Cum spiritu vini fiat Tinctura.

Tinctura digerens Hydropica. Mylij.

℞. Sarsaparilla ℥j.

Fol. sena.

Epirhymiana ℥℞.

Hermodactylorum ℥j.

Summit. Iuniperi.

Genisla

Volubil. mag.

Refla boviana m. j. ℞.

Calami aromatici ℥℞.

Pulv. Rad. lil. celest. ℥v℞.

Rad. Asari

Bryonia ana ℥℞.

Cyperi ℥iij.

Cinnamomi ℥℞.

Squinantibi.

Zingiberis ana ℥j.

Croci ℥j.

Cinerum absinthij combusti ℥j.

Cinerum genisla ℥℞.

Misceantur, ac fiat infusio cum vino, ad extrahendam Tincturam in digestionem.

Tinctura Hyperici Mynsichti.

Succi hyper. cor. depur. lbj.

Anagall. purpur. depur. lbj.

Sang. Asini post aur. lb℞.

fl. bugl.

rosar.

Anthos ana ℥v℞.

Conf. Alkerm.

Cass. lign. an. ℥℞.

Croci or. ℥j.

Destill. ℞. bujus aq. lbj.

Essent. fl. hyper. cum spir.

vini extr. ℥℞. f. Tinctura.

Prestantissima in dementijs, fascinationibus, incantationibus. Dosis ℥jss. ad ℥j. bis in die mane & vesperi.

Tinctura præparans Humores in Lethargo. Mylij.

℞. Cort. Citri

Majorana

Betonica

Salvia

Cort. Rad. Capparorum ℥j℞.

Nucis Moschat.

Caryophyllorum } ana ℥j.

Melissa

Buglossa } ana M. ℞.

Epirhymi

Fiat Infusio cum Vino pro Tinctura, qua dabitur miscendo cum syrup. Betonica, Storchados, melle rosato, ana : Item Hydromelite squillitico, &c.

Tinctura pro confortando Hepate.

℞. Spec. Diarrhodon Abbat. } ana ℥j.

Aromatici Rosati

De Gemmu ℥j.

Corall. rub. præpar. } ana ℥j.

Spodij

Mumia ℥j.

Nucis Moschat.

Macris

Caryophyllor. } ana ℥℞.

Margarit.

Flor. Antimon. fix. ℥℞.

Osia de Cordē Cervi Num. iij.

Xyloloes. ʒʒ.

Crocī Martis ʒj.

Sachari albi ʒʒ.

Fiat cum Vīno mentha Tinctura Extractio.

Tinctura Digerens Hepaticā.

℥. Rad. Cichorij

Oxalidis

Graminis

Asparagi

Endivie

Scariola

Agrimonia

Epatica

Politrichi

Adiantū albi

Sem. Melonum

Cucurbita

Citrulli

Sem. Citri ʒʒ.

Cinnamomi

Santalī citrini

Carduibened. M. B.

Spica p. j.

Flor. cordial. ana p. j.

Incisa misce, fiat Infusio cum vīno odorato pro Tinctura, si placet exprime & cum Sacharo redige in Syrupum.

Tinctura ad Hepar obstru-
tum.

℥. Rad. Feniculi

Petroselini

Asparagi

Apj

Graminis

Origani

Rosmarini

Arthemisia

Chamadrios

Centaurij

Cuscuta

Agrimonia

Chamaepit.

Lupulī salict.

Fumaria

Sem. Feniculi

Dauci

Pastinace

Fol. Sena ʒj.

Agarici ʒʒ.

Rhabarb. sel. ʒj.

Schoenanthi

Cyperi

Calam. aromat.

Zingib. albi

Glycyrrhizae ʒʒ.

Passular. concis. ʒj.

Fiat infusio cum vīno odorifero ad Tincturam, Tinctura

adde

Syr. de Bizant.

Oxymel. simpl.

De duab. Radicibus

de Arthemisia

de Eupatorio

de quinque Radic.

Digerant ac colentur.

Tinctura Externa in scirrho
Hepatis.

℥. Rad. Vini

Mandragera

Rad. Ireos

Aristoloch.

Fol. Solatri

Malva

Bismalva

Violarum

Doronici

Flor. Chamomilla

Meliolosi

Sambuci

Fiat Infusio cum Vīno optimo.

Tinctura Hyperici.
August.

℞. Summitatum Hyperici florentis pulverisatarum quantum vis. Macera octiduum in spiritus vini rectificati sufficienti quantitate, stent in loco tepido, postea filtrentur, & accipies Tincturam rubicundissimam instar Rubini, Saccharo edulcorandam & ad usum suum asservandam.

In contrahiis affectibus valde utilis, imbecillitatem, hebetudinem, stupiditatem torporemque mentis, quantum per artem licet, corrigit & emendat, omnesque imaginationum affectus feliciter tollit. Morbis etiam renum & vesicæ prodest, urinam provocat, & menstrua pellit.

Tinctura in Hernia.

Oculor. Cancrī

Tormenilla

Caryophyllor. ana ʒʒ.

Consolid. Sarrac.

Sanicula

Matrisijva

Fragaria

Equiseti ana ʒj.

Rad. Aaronis

Parietaria

Pentaphylli

Camomilla

Lentopadij

Chamadrios ana p. j.

Sem. Persolviae ʒj.

Vini Malvatici q. s.

F. l. a. Tinctura.

Tinctura alia ab Extra.

℥. Pyrolæ

Symphiti

Sanicula

Veronica

Arthemisia

Hirundinaria

Eringij

Malvarum

Musci querni ana Mj.

Vini q. suff.

Fiat Tinctura ab Extra.

Tinctura alia ab Extra.

℥. Rad. Consolid. major. M. j.

Herb. ac Rad. Alchymilla

Persolvata

Pyrola

Sanicula

Sancula

Auriculæ muricæ ana M. iij.

Cumini Rom. ʒij.

Spiritus vini simpl. q. s.

Fiat Tinctura.

Tinctura Iuniperi Mynsichti.

℥. Bacc. junip. lb j.
Sem. anisi ʒ iij.
Rad. angel. ʒ j.
Ligni nephr. ʒß.
Macu el. ʒ ij.
Vini Malvat. lb viij.

mac. & destill. destillato extrahat tinctur. ex baccis. Calefa-
ut, aperit, attenuat & discutit. Dosis ʒß. ad ʒj.

Tinctura impotentias & incan-
tationes avertens.
Grul.

℥. Castor.
Genital. Cervi,
piper. longi ana ʒj.
Satyrion.
calam. aromat.
Aron.
galang.
Sem. Vrticæ,
Melisse,
Borrag.
Beton. ana ʒß.
Spec. latit. Galen.
Diambr.
Diamosch. d. ana ʒj.
Theriac. Venet. ʒj.
Secundin. prep. ʒij.
Sacchar. lbß.

infunde omnia cum vino anisato digerantur, ut f. tinctu-
ra. Si fortiore vis, ad le scroti taurini juvenis pulveri-
fici, Formicarum, cauda stinci marini, testiculorum gal-
li, &c. quantum placuerit.

Tinctura ligni sassafras Myn-
sichti.

℥. Aq. fontan. fervent. lb viij.
Ras. ligni sassafr. ʒij.

Colat. per se refriger. vase selbo aromatiz. tinct. Cassie l.
Nectar est catarrhosis & podagricis pro posu ordinario
sumta.

Tinctura in scirrho Lienis.
Myl.

℥. Absinthii
Origani
Hyssopi
Hypericonis
Calamenti
Ruta

ana M. f.

Lib. IV.

Spica

Tamarisci

Cuscuta

Melisse

Malua

Pulegii

Anisi

Carui

Faniculi

Ase dulcis ʒ j.ß. vel ʒij.

Misce, Fiat infusio cum vino squillitico pro Tinctura.

Tinctura Lacæ. Mynsichti.

℥. Gummi Lacæ pulv. ʒß.
Alum. usti ʒij.

Affund. aq. lap. medicament. cum aq. saly. & ros.
fact. lbijf. in digest. Tinctura utilissima ad scorbutica o-
ria vitia.

Tinctura Martis. Mynsichti.

℥. Salis Armoniaci p. ij.
Limatur. Chalybis p. j.

Misce, & per Retortam, secundū gradus destilla,
primum lento, deinde fortiori igni, sic Martis es-
sentia remanet in fundo, hanc exime, & optimè
edulcora, ut ab omni Salis Armoniaci acredine sit
libera: postea materiam hanc edulcora tā cucurbi-
tula immitte, & cum Spiritu Vini extrahe tinctu-
ram, cumque desit tinctio, Spiritum tinctum exi-
me, & per alembicum abstrahe, usque ad medi-
etatem; reliquum manens cum essentia extracta,
per chartam filtra, idq; ipsum, utpote veram Mar-
tis tincturam ad usum asserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Hæc Tinctura Martis, singularis experi-
mentum est in omnibus obstructionibus Hepatis
& Lienis. Item in Melancholiâ hypochondriaca,
Quartana, Cachexiâ, Hydrope, morbo Virgineo,
Scorbuto, Menibus superfluis & retentis, &c.
Dosis à gut. vj. ad Scrupulum Semis in Vino, vel
Syrupis, vel decoctis, vel aliis liquoribus con-
venientibus, ut vires ejusdem eò melius penetrare,
etiam ad remotas corporis partes: Diata autem
conveniens servanda, & corpus intermediis purg.
evacuandum.

Tinctura ad omnes affectus Melancho-
licos. Mylij.

℥. Rorismarini m ij.ß.
Cinnamomi ʒß.
Nuc. Muschata
Zingiberis
Macis
Caryophyllorum
Rad. Angelicæ } ana ʒijß.
Galanga }
Osis de corde Cervi
Vnicorni
Lapidis Bezoart. } ana ʒß.
Cornu Cervi
Succini albi
Solut. perlarum ʒij.
Ambra grisea ʒß.

Mosch.

Moschi gran. viij.
Sacchari lb. j.
Spiritus rofarum lb. β.
Spiritus vini lb. viij.

Fiat digestio & Tinctura extractio.

Tinctura confortans in melancholicis affectibus.

℞. Spec. Dianisi
Dianthos
Plurei archoni.
Diacastorei
Diamoschi amari
Latifcantis Galeni
Diatrion pipercon
Diacastorei
Nucis moschatae
Zedoaria
Caryophyllorum
Cinnamomi
Zingiberis ℥ j.
Gran. pæonia
Xyloaloes
Zaf. Vnicornu
Rhabarb. ℥ β.
Ceraf. nigror. contusq. p.
Vini moschatellini ad eminentiam duorum digitorum.
Fiat Tinctura.
Vel ℞. Florum Buglossæ
Violarum
Borraginis
Fumaria
Scabiosa
Chamedrios
Cort. tamarisci
Scolopendrii
Cuscuta
Veronica
Melissa
Rhabarb. sel. ℥ j.
Schoenanthi gra. v.
Rad. Fæniculi
Apii
Rhapontici
Capparorum
Petrofelini
Ireos
Cichorii
Polypodii
Liquiritia
Euphimi ℥ β.
Cort. myrob. citrin. ℥ ij.
Sem. Apii
Chartami
Petrofelini
Fæniculi
Fritia
Confect. Hamech. ℥ β.
Cinnamomi ℥ iij.
Vini Maluatici q. suff.
Fiat Tinctura.

Vel. ℞. Flor. Rosmarini
Buglossæ
Borraginis
Crocī ℥ β.

Carnis cydon.

Vini maluat. lb. ij.

Fiat digestio, Extractio, & si placet destillatio.

Tinctura Martis. Grulingii.

℞. Scorias ferri,
q̄ris ana q. s.

Calcina, postea superfunde acētum vini fortissimum, & post aliquot dies habebis Tincturam Croci colorem: hanc precipita Oleo q̄ri guttatim instillando, quod in fundo appareat abluatur aqua Rosarum, fiscatur, & in eo Spiritu fraxini elicetur Tinctura Martis.

DOSIS.

Dosis à gutt. x. ad xv. Hac Tinctura postea miram aperiendi obtinet in omnibus jecoris, Lienis, & Mesenterii obstructionibus.

Alii sic præparant Tincturam Martis.

℞. Spuma Martis, & limatura Chalybis ana periet aquales, fac stratum super stratum (alii pro spuma Martis utuntur sulphure vivo) & postea extrahatur Tinctura optimo vini spiritu, vel aceto destillato.

Vires & Vfus.

Crocus Martis, & tinctura ejus vel quæcunque ex ferro conficiuntur medicamenta ad varias humani corporis ægritudines salutaria, præsertim autem Dysentericis, Lienosis, Cholericis, & ventriculo resolutis auxiliantur.

2. Valent etiam ad omnes Hæmorrhagias internas & externas, ad Gonorrhæam, urinæ in continentiam, & quævis alvi profluvium, item ad fluxuum hæmorrhoidalem, & profluvium fœminarum.

3. Hydropicis profunt, obstructiones æperiunt, semen virile roborant, dentes & gingivas firmant, vulnera consolidant.

4. Ventriculorum roborant, multisque aliis hisce similibus morbis adversantur.

5. In omnibus jecinoris & lienis obstructionibus deploratis: sed fumentes prius medicinis attenuantibus, & alvum subducentibus purgatos esse, oportet.

Lienosis datur ex aqua Asplenii.

In epatis Affectibus, in aqua Intybi, rursus sistit sanguinis sputum.

Tinctura memorialis præstans.

℞. Aqua magnimitatis lb. ij.

Cary-

Cary. phyllorum
Zedoaria
Matis
Cinnamomi
Nuc. Moschata
Folij
Galange

ana 3j. ℞.

Spica Indica 3j.
Cardamomi utriusque ana 3j.

Ligni aloes
Santalici citrini
Piperis longi
Zingiberis 3 ℞.
Ambra 3j.
Moschi 3 ℞.

Fiat digestionē Extractio Tinctura cum spir. vini
allendo.

Tinctura Saccharina q. pl.

Essent. conf. Anacard. } ana 3ij.
Essent. Diacastorei }

Fiat lege artis Tinctura nobilis.

Tinctura Mellis.

Misce Mel arena bene mundatā, ut fiat inde quasi
massa: superfunde vini spiritum ad eminentiam duorum
digitorum. Digeret per quinque vel sex horas: coloratum
que spiritum effunde, & alium affunde, donec non am-
plius coloretur. Tinctum spiritum filtra & coagula.

Hec Tinctura mirum in modum curat &
nutrit Phthiricos.

Tinctura Odontalgica. Myn- fichti.

℞. Ras. ligni Guaiaci 3j.
Sassafr.
Sarsaparill. ana 3j.
Rad. pyretbri
Alum. crudi
Nitri ana 3 ℞.
Sem. flaphisagr.
Hyssc. ana 3 ij.
Opij spag. prepar.
Caryophyll.
Serpill.
Origani
Croci ana 3j.

Cum spiritu Vini & aceto ana lb j. ℞. f. Tinc-
tura.

Tinctura pectoralis.

℞ Thymi
Ameos
Anethi
Cinnam.
Zingiberis
Sem. Apii 3j.
Leustici 3j. 3j.
Petroselinii 3 ij. 3 ij.

Lib. IV.

Pulegii
Hyssopi
Calamenthi
Sesileos
Melanopiperis
Spiritus vini q. suff. Fiat.

Vel: ℞. Pulegii
Semen Seseleos
Pulegii
Calamint. mont.
Sem. apii
Summit. Thymi
Sem. Lebistici 3vj.
Piperis

S. vini q. suff. cum Tinctura mellis
Fiat mistura.

Vel: ℞. Sem. Apii
Comar. Thymi
Ligustici 3vj.
Piperis nigri 3vj.
Zingiberis 3j.

Calamintha montan.
Calamint. campest.
Sileris montani
Petroselinii
Mellis lb. j. ℞.

Spiritus vini q. suff.
Fiat Tinctura.

Tinctura in Paralyfi. Mylii.

℞. Spec. Diaxyloaloes 3j.
Diamoschi dul.
Diagalange
Visci quercini
Rad. peronia
Ireos
Galange
Calami aromati.
Nuc. Mosch. 3j.
Ligni Aloes 3 ℞.
Sacchari albiissimi 3 ij.
Vini generosi q. suff.

Fiat Tinctura.

Tinctura in Pulmonis affectibus Mylii.

℞. Cinnamomi 3j.
Caryophyll. 3j. ℞.
Anisi
Feniculi
Macis
Cardamomi
Iridis

Herb. Carduibened.
Scabiosa
Capill. Veneris
Hepatica
Pulmonaria
Agrimonia
Salvia
Rad. Serpent. 3ij.
Aristoloch. longa 3 ij.
Sem. Vrtica 3j. ℞.
Prasii m. ℞.

℞ 2

Flor.

Flor. violarum
 Malua } an. p. ij.
 Borraginis }
 Mellis despumati lb j
 Sacchari penid. 3 B.
 Pulmonis vulpini 3 j
 Pulmonis microsimiprep. 3 B.
 Spiritus vini q. f.

Fiat l. a. Tinctura excellens.

Tinctura alia in Paralyti.

℥. Rad. Paeonia
 Rusci } ana 3vj.
 Asparagi }
 Summit. Hyssopi
 Beconica }
 Iua arthetica } ana m. j.
 Primulae veris }
 q. Sem. frig. maior. an. 3 ij.
 Flor. Calendula }
 Stachados }
 Anthos } ana p. j.
 Cardiaee }
 Cinnamomi
 Passular. concis. 3 j.
 Vini Malvatici q. f.

Tinctura Proprietatis. Mynsichti.

℥. Spir. vini anis. 3 xv.
 Elix. propr. 3 j.
 Conf. Alkerm. 3 B.
 fl. tun. rubr. 3 j.

f. tinctura edule. sacch. dosi 3 j. ad 3 ij. ad omnes morbos praevendos.

Tinctura fl. Paeoniae Fabri.

Fit ut ejus Tinctura Rosarum, ita tamen ut loco Spirit. Sulphuris sumatur spiritus vitrioli.
 Dosis 3 B. contra Epileps.

Tinctura Papaveris Erratici. Mynsichti.

℥. Conf. Flor.
 Papaveris errat. Vnc. j.
 Flori Papav. errat.
 Sp. Vitrioli inrorat. Drach. j.

Misce. & cum aq. ex succo praedictorum florum destill. Vnc. xxx. extrahatur Tinctura rubicundissima: quam postea filtra & adde

Syr. esuc. flor.

Papav. errat. parum
 Vitriolat. Vnc. viij.

Misce & ad usum reponere.

Vires, Vfus, Dosis.

In defluxionibus calidis, tenuibus & acerbis, asperam arteriam & fauces exasperantibus, insomniamque facientibus, quam maximè valet:

Tusum quoque inde natum; nec non Catarrhum & Phthirim sedat, refrigerat, atque somnum conciliat. In pleuride & puncturis laterum, ad dolorem mitigandum, inflammationem resolvendum, sudoremque elicendum admirabile praesidium est. Insuper ad alvi profluvium & dysenteriam ex materiae aeris & biliosae effluxu excitatam, valde prodest. Dosis ab Vnc. ij. per se vel cum aliis vehiculis idoneis.

Tinctura ad extra in Podagra. Grul.

℥. Myrtillor. gallar. absinth.
 Nuc. Cupress.
 Ros. rubr.
 Chairom.
 Sal. communis ana M. j.
 Acacia
 Hypocistid. ana 3 B.
 Theriac.
 Camphor.

Mista digerantur cum vino nigro, deinde etiam tincturam cole, cum hac fricentur, & collum pedes.

1. Tinctura pestilentialis. Diaph.

℥. Theriace opt. lb. B.
 Mirhidatii 3 ij.
 Rad. Angelica
 Cassia lignea } ana 3 B.
 Cinnamomi
 Scordii 3 j. B.
 Diastamni cretici
 Tormenthilla ana 3vj.
 Gentiana 3 j.
 Zedoaria 3 B.
 Calami odorati 3vj.
 Galanga 3 B.
 Zingiberis
 Piperis longi an. 3vj.
 Aristol. rot. 3ij.
 Ligni aloes
 Cort. citri an. 3ij.
 Croci 3ij.
 Baccar. lauri
 Juniperi
 Caryophyll.
 Nuc. Mosch.
 Macis } ana 3ij. B.
 Rasura Eboris 3j.
 Cornu cervi 3 B.
 Boli armeni 3ij.
 Terra Lemnia 3 B.
 Ungule alci 3 B.
 Succini albi 3 ij.
 Corallor. utriusque ana 3ij.
 Spiritus Vini q. sufficit.

Fiat l. artis Extractio Tinctura, qua nimio à mensura separatur artificiose.

Tinctura pestilentialis secunda.

℥. Rad. Tormenthilla
 Pimpinella
 Gentiana } ana 3ij.
 Valeriana
 Diptamni albi
 Petasites }

Scordii
 Diſtanm cretici
 Sem. Carduibened. } ana ʒj. ʒ.

Baſſiliconis
 Terra ſigillata
 Boli armeni ana ʒj. ʒ.

Santal albi
 Cort. citri
 Ligni aloes
 Santalirubei
 Santali citrini } ana ʒij

Macis
 Nuc. Moſchata
 Caryophyllorum
 Raſura Eboris ʒj.

Cornu Cervi
 Croci
 Corallor. utriusque
 Vnicornu
 Succini albiſſi. } ana ʒj.

Oſſis de cord. Cervi
 Eboris
 Margarit. prepat.
 Flor. Sulphuris
 Camphora
 Smaragdi
 Saphyri } ana ʒj.

Hyacinthi
 Moſchi
 Ambra ana ʒ ʒ.
 Spiritus vini q. ſuff.

Fiat Tinctura Extractio; Extractionis dephlegmatiō;
 dephlegmati vſus & Medicina.

Tinctura Catholica. Grulingii.

ʒ. Fol. ſen. el. unc. j. ʒ. turpeth. el. ʒvj.
 Diagrid. Rhabarb.
 Spec. Diagal. ana ʒij.

F. Cum Spiritu Vini, extractio Tinctura, quæ mixta
 convenientibus omnes evacuat humores.

Tinctura Cholagoga. Grul.

ʒ. Rhab. El. ʒvj.
 Mechoac. el.
 Turpeth.
 Diagrid. ana ʒij.
 Cinnamomi opt.
 Liquirit. raſa,
 Macis,
 Sem. Citr. an. ʒj.
 F. Tinctura cum Spiritu Vini.

Tinctura Phlegmagoga. Grul.

ʒ. Turpeth. el. ʒvj.
 Sena el. unc. ʒ.
 Diagrid. ʒij.
 Cinnamomi
 Caryophyll.
 Zingib.
 Galang. an. ʒj.
 F. l. a. cum S. V. Tinctura.

Tinctura Melanogoga. Grul.

ʒ. Fol. Sen.
 Cryſt. ʒr. unc. j.
 Diagrid. ʒij.
 Lib. IV.

Cinnamomi
 Caryophyll.
 Galang.
 Aniſ. an. ʒj.
 M. Cum S. V.
 F. Tinctura.

Tinctura Hydragoga. Grul.

ʒ. Sem. Ebul. ʒvj.
 Chartam. unc. ʒ.
 Diagrid. ʒij.
 Cinnamomi
 Macis
 Zingib.
 Aniſ. an. drachm. j.
 F. Cum S. V. Tinctura.

Tinctura in delicatis.

ʒ. Prun. Damascenor. unc. j.
 Violatum drachm. j. ʒ.
 Tamarindor.
 Caſſia an. unc. j.
 Mann. unc. j.
 Fl. Cordial. an. p. ʒ.
 Sacch. Cand.
 Penid. an. unc. ʒ.

Fiat cum Vino tinctura approprianda & aromatizanda
 ſuis convenientibus vehiculis ac homogentis.

Tinctura ad Flatus Hypochondriacos.

ʒ. Cort. arant. ſicc. drachm. iij.
 Sp. Diaſen. laxativ. Braſavole ʒj. ʒ.
 Sem. aniſ.
 Carvi
 Feni. an. drachm. j.
 Macis drachm. ʒ.
 Sacchari unc. ʒ.
 Spiritus Vini unc. iij.
 Miſce Fiat Tinctura.

Tinctura Purgans.

ʒ. Fl. Cardial. an. p. j.
 Herb. Scariol.
 Endivia ana m. j.
 Liquirit. raſ. drachm. j.
 Tamarind. unc. ʒ.
 Myrobal. Citr. drachm. j.
 Sem. Citr.
 Aniſ. an. drachm. j.
 Rhab. el. ʒij ʒ.
 Fol. ſen. ʒij. ʒ. Cinnamomi el. ʒj. ʒ.

F. cum Vino tinctura, quæ dabitur cum Syr. Roſ. &
 aq. cinamomi, ſi placeat adde ad doſin Spiritus Bl.
 gutt. vj.

Tinctura Antipodagricapurgans.

ʒ. Herb. Bicon.
 Iva Artheic.
 Capill. ♀ an. M. j.
 Stachad. Arab.
 Salyia an. p. j.

K iij

Myro-

Myrobalan. citrin. drachm. vj.
 Polypod. q.
 Liquirit. an. unc. j.
 Agar. albiſſ. unc. ſ.
 Cort. Helleb. nig. drachm. j. ſ.
 Sem. Citr.
 Caryophyllor.
 Galang.
 Sem. Anis. an. drachm. j.
 Epithym. Cret.
 Fol. fen. el. an. unc. j. ſ.
 Rhab. drachm. j.
 Spica drachm. ſ.
 Sacch. unc. ij.

Misce & infunde cum Vino generoso stillatio, ac Tar-
 varisato. Fac indigestione f. Tinctura, qua dabitur cum
 suis Vehiculis.

Tinctura antipodagrica alia.

℞. Beton.
 Meliss.
 Scolopendr.
 capill. ♀.
 Iva Arithet. an. M. ſ.
 Fl. Borrag.
 Violar. an. p. ſ.
 Galang. 3j.
 cort. myrabol. citrinor 3j. ſ.
 Rhab. 3 iij. Agar. Albus. 3j.
 Fol. fen. el. nuc. sem.
 chryst. q. r. albis. unc. sem.
 Mann. unc. sem.
 Sacch. unc. iij.

F. omnium mistura, deinde infuso cum Vino Absin-
 thiaco q. f. Tincturam cola, filtra, ut artis est.

Tinctura in Podagricis.

℞. Turpeth. El.
 Pulv. senæ
 Diagryd.
 Hermodact. ana 3j.
 C. C. uſt. Spodii drachm. 3 ſ.
 Cinnamomi drachm. j.
 Sacchar. drachm. iij.

M. Infundatur pro tinctura cum vino.

Tinctura Hysterica.

℞. Sem. levis. el. unc. j.
 Agar. trochisc. cum sale gemm. unc. sem.
 Galang.
 Zedoar.
 Myrrh.
 Sabin. an. unc. j.
 Spiritus Vini q. s.

Fiat Tinctura.

Tinctura Nephritica.

℞. Rad. Saxifrag. unc. j.
 Lapid. Iudaici unc. sem.
 Sem. Apii
 Amos an. drachm. ij.
 Asparg.
 Scord. an. m. ſ.
 Hedera, geniste
 Bacc. laur. an. 3 ij.
 Liquirit. Rase unc. j.

F. cum Vino extracto.

Plura Vide in antidot.

Medico-Chym. Ioann. Dan. Mylii. pag. 612. &
 seqq.

Tinctura Rosarum. Gruling.

℞. Rosar. rub. min.
 incis. 3 ſ.

Borraginis

Violarum ana 3j.

Infunde per horas 4. in aqua fontis tepid. lb. j. ſ.

Aq. Cichor. 3 iij.

Rosar. 3 ij. ſ.

Infilla spiritus Oli 3j.

olis 3j.

Et ita extrahetur Tinctura rubicunda, cui adde

Syrup. acetos. citri

Iulep. Rosar.

Rob. Ribium ana 3j.

Misce, excolatum, serva pro usu.

Vires & Usus.

Hæc Tinctura aliquoties usurpata ad codi-
 learia quatuor vel quinque non modò peritæ
 Epatis caloribus potentissimè resistit, verum et
 am hæc ratione omnes Febres abigit & curat.

Aliquando talem simplicem Tincturam hoc
 modo confeci.

℞. Aquæ font. lib. ij.

Flor. Rosar. 3 ſ.

Borrag.

Bugloss. anap. ij.

Cinamomi 3j.

Coquantur lentè in olla nova, & colatura adde Spiritu
 Sulphuris, vel Vitrioli vel Veneris, quantum sufficit ad
 imabilem acorem: cui lubet, potest addere aliquid Sacchari.

Tinctura Rosarum rubr. Dorneri.

℞. Flor. Rosar. rubr. 3j. ſ. Aq. Rosar. opt. 3 ℥.
 Maccerentur aliquandiu, postea adde Spir. Vitrioli 3 ℥.
 adde Iul. rosar. q. f. pro dulcoratione.

Vires.

Tinctura hæc est egregium Hepatis refrige-
 rativum. Cum chalybs verum credatur hepatis
 & lienis restaurativum, varias ex illo præparati-
 ones excogitantur chymici sæpe magis juxta Bo-
 nod. lib. 3. Antidot. sect. 1. cap. 16. ut artifices pe-
 riti videantur, quam ut feliciter medeantur.

Tinctura purgans in Tusli.

℞. Rad. Polypodii
 Enula
 Liquiritia
 Feniculi
 Herb. Eupatorii
 Cichorii
 Melisse
 Thymi
 Epithymi
 Anisi
 Carui
 Feniculi

an. 3 ſ.

an. m. j.

an. m. ſ.

an. 3 iij.

Myrobal. cistrin. } an. 3℔.

Chebular.

Spica 3j.

Fol. fenæ 3j.

Rhabarb. 3ij.

Agar. trochis. 3 v.

Cinnamomi 3ij. ℔.

Passular. mundat. 3j.

Vini generosi q. s.

Additio cum Syrupū fiat, si placeat.

Tinctura Rosar. Fabr.

Methodicè autem tinctura rosarum sic paratur, colliguntur rose rubicundæ, & folia earum mundata, integra immittuntur in phialam vitream, his infunditur oleum Sulphuris seu acetum per campanam factum, quantum satis ad madorem florum omnium, cum certa quadam quantitate aque rosaceæ, vel spiritu rosaceo noscato, quod melius est, oportet autem mediocrem, infundere spiritum, aut aquam rosaceam, ne extingvatur vis aceti sulphuris, hanc phialam probe obturata in solabris per aliquos dies, & per aliquot vices agitabis, ut spiritus probe tingvatur: tinctum deinde acetum separabis, per inclinationem, aliud recens imponens, donec habes omnem tincturam & maneant in fundo albe rose, quod fiet, in eterna, aut quaterna infusione, modo copiosus sit spiritus sulphuris, hunc tinctum spiritum sulphuris hypostasi facta, linleo aliquo mundo, & tenui percolabis, ut probe niteat, & phiala obturata vitrea, impones ad usus sequentes.

Vires & Vfus.

1. Anarexiam & quamcunque gustus & appetitus dejectionem apprimè perfanat, quod humores stomacho residentes, sua acrimonia abstergat, tartarumque superiori ori ventriculi adhaerentem, dissolvat.
2. Dysenterias omnes tam hepaticas, quam alias, & alios alvi fluxus tutissimè curat, quod mutatis acerbis humoribus & corruptis, in aliam mitiorem substantiam corroboret, ventriculum astringendo, & intestina, oraque venarum mesenterii.
3. Ardorem sitis extingvit, quod febrem potissimum temperet, & os superius ventriculi refrigeret.
4. Aphas, aliæque oris ulcera, aliarumque partium serpigines, & herpes facicis sumè curat, quod humores acres illos ulcera facientes, dissolvat & in mitiorem substantiam convertat, hinc ulcus à fluxu acris & humoribus illis liberum; natura ipsa, suo balsamo perfanat, est enim in omnibus partibus, ulcere affectis, balsamum illius partis conversum in salitam acrem, & cortodentem substantiam. Dosis 3℔. manè.

Tinctura Sacchari. Gruling.

Begvinus Sacchari tincturam hoc modo parat:

Ad Sacchari in pollinem acti, & in matracium positi libram, affundit aceti destillati cochlearia duo, & ad calentes cineres sex horis digerit, mox ad duorum digitorum eminentiam vini spiritum rectificatum affundit, digerit, tinctura spi-

ritum decantat, addit alium, donec amplius non tingatur, tandem tinctos spiritus per chartam bibulam transmissos, balnei calore à tinctura separat, manente in fundo rubea Sacchari essentia, a qua postmodum cordialibus circulanda.

Vfus est ad Syncopas & animi deliquia cum Aqua & Oleo Cinamomi, uti ex Aquâ Rosarum.

Tinctura Somnum producens.

Mylii.

℥. Cort. Mandragor. 3j. ℔.

Rad. Papaveris

Sem. Hyosicami } an. 3ij.

Papaveris nigri

Sem. Halocacab. 3℔.

Opii ʒj.

Flor. Camomilla } ana m. ℔.

Violarum

Fiat Tinctura cum S. Vini, cum aqua solatri applicatur calida.

Tinctura Sulphuris. Mynsichti.

Flor. Sulph. extrahe cum Spiritu Therebinth. Spir. evapor. ad sic. à sicco pulvere extrahe Tincturam cum Spiritu vini abstrahere in B. M. lento igne, affunde primè aquam pector. & diger. per aliquot dies. Aquam aufer per inclinationem & ad medietatem seu oleatatem saltem evaporare sine, reliquum per chartam emporeticam filtra & ad usum communem serva.

Vires, Vfus, Dosis.

Hæc Tinctura non solum pectus ab omni humore crasso organa respirationis obturante, tussim & anhelitum difficultatem causante, liberat; sed pulmonum etiam & vicinarum partium apostemata in thoracè purgat, earundemque curationem promover, anhelitum tardum & facilem reddit, caputque frigidatum, consumptis catarrhis delabentibus, refovet, siccatur & corroborat. Insuper Colicos dolores sedat. Omni putredini resistit. Magno etiam cum fructu in pestis humida contagio adhibetur, sed hominibus præsertim plebèis, vili & vulgari victu multas humiditates pravas in Sangvine colligentibus ideoque infectioni huic magis quam alii subjectis & obnoxiiis. Dosis ordinaria est à v. vj. vij. usque ad x. guttulas, in vehiculis appropriatis.

Tinctura ad suffocationem matricis simulac strangulationem ejus.

Mylii.

℥. Sem. Dauci 3℔.

Passinac. Sylvest. 3ij.

Rad. gran. excors. Pœonia

Ligustici

Sem. Cymini ana 3j. ℔.

Ossis anterioris cranei humani ex sutura coronali ussi.

Cinnamomi electi ana 3j. ℔.

Baccarum Lauri

Zedoaria ana ʒij.

Fol. Betonica

℞ iiij

Rad.

Rad. Bistorta ana ʒi.
 Succini albi }
 Amicos } ana ʒß.
 Amomi }
 Sesileos }
 Sem. Agnicasti
 Ruta ana ʒß.
 Spec. Diarrhod. Abb.
 Diatrion santali ana ʒij.
 Sacchari lb. ʒ.
 Vini Malvatici cum uvis destillati q. s.
 Fiat Tinctura. °

In surditate si materia sit melan-
 cholica.

ʒl. Fol. Betonica }
 Lupuli } ana m. j.
 Fumaria }
 Borraginis }
 Fiat secundum artem decoctio.
 ʒl. Dicta decoctionis ʒijß.
 Syrup. de succo lupul. } ana ʒvj.
 De succo fumaria }
 Syr. de sena ʒß.

Postea vacuanda pil. cochii cum Helleboro, pil. de lapide
 Lazuli, de fumo terra.

Tinctura in surditate. Mylii.

ʒl. Fol. Endivia }
 Cuscuta } ana m. j.
 Borraginis }
 Lupuli }
 Rosar. m. j. ʒ.
 Rhabarbari ʒij.
 Castorei }
 Squinanthi } ana gr. v.
 Calami }
 Caryophyll. }
 Agarici ʒj.

Vini simplicis q. sufficit; fiat extractio Tin-
 ctura.

Tinctura alia in surditate. Mylii.

ʒl. Fol. Betonica }
 Lupuli } ana m. j.
 Fumaria }
 Borraginis }
 Spec. latitia Gal. ʒj.
 Sena ʒj.
 Zingiberis ʒß.
 Lap. Lazuli prepar. ʒj.
 Hellebori prepar. ʒß.

Spiritus vini q. suff. fiat l. a. Tinctura, quæ appropi-
 anda cum Syrupu.

Mistura auditui conferens com-
 posita. Mylii.

ʒl. Mistura nostra simplicis ʒix.
 Extracto. Fœniculi }
 Cichorii } ana ʒij.
 Valeriana }

Essentiar. Chelidon.

Cyani corul.

Rosar. rub.

Flor. Euphras.

Moschi ʒj

Syrupor. maiorana

Nuc. Moschat.

De Rosis pallid.

Mista, digerantur, colentur atque clarificentur.

Tinctura Tartari Dornici.

Primo preparatur Sal Tart. desecet. quod crini
 solut. filtr. coagul. & reiteratis ignitionibus tandem ac-
 quiritur, id summè depuratum & in crucibulo firmo quæ-
 adeo valido donec liquefieri incipiat rutabulo feruor-
 diu agitur, quomodo ex albo in viridiuscudum, & in-
 dem coruleum transierit, tanta acrimonia & erosione
 ad gustum lingua admotum instar ignis urat. Em-
 bicitur per Spir. V. superfund. eum ad 3. digitorum man-
 uam; dehinc in cineribus leniter ebulliendo, depleto
 hanc extractionem tamdiu repetendo, quamdiu opus
 erit. Separato autem per destillationem in balneo
 Vini, manet liquor rubens instar sanguinis, odori
 grantissimè.

Ejus guttæ 10. ad 20. in vino generoso
 aqua appropriata exhibitæ per urinam vehemen-
 ter pellunt inferiorum viscerum morbos. Pre-
 stantissimum in Melancholia Hypochondri-
 Hydrope, Cachexia, Colica, aliq; sinoribus tartar-
 is, ut & alvi segnitie à quacunque causa oriundi
 remedium.

Tinctura florum Serpentariæ
 majoris. Fabri.

Serpentaria major florem emittit purpur-
 um prægrandem, cubitalem, nempe, hunc
 mere oportet, & succum ejus exprimere rotan-
 lari, collecta maxima copia hujus succi, im-
 pondo est vitreo vasi, cum modico fermento & vi-
 treo vase clauso, seponenda est in loco frigido,
 in cella vinaria, ut deservat, postquam deserv-
 rit, extrahendus est destillatione levi, spiritus
 hic spiritus rectificatus denno infundendus est
 super novos serpentariæ flores, cum aliquant-
 lum aceti sulphuris, & in phiala vitrea opor-
 tuit clausa, omne illud asservare oportet per men-
 tegrum, in hypocausto aliquo: deinde tinctu-
 ram omnem exprimere, & extrahere, tinctura
 huic addere oportet, & salem volatilem, & sa-
 lem fixum ex toto corpore herbæ extractum me-
 thodo prædicta, sic efficies mirandum arcanum
 cujus vires sequentes sunt.

Vires & Vfus.

1. Hoc arcanum ophthalmicum est mirandum
 nubeculas enim omnes, caligines, albugines
 illinendo percurat, sine enim dulci & me-
 dici ac subtili acrimonia, viscosos illos humores
 res dissolvit, & discutit.

DE TINCTVRIS.

117

1. Fistulas, & ulcera omnia concava, & depafcentia abftergendo, ad cicatricem conducit, continet enim fal baltamicum omnium ulcerum.
3. Ad vulnera etiam recentia, & inveterata & in ulcus putridum redacta, fummo pere valet, & præfertim conducit omnibus vulneribus, à venenatis animalibus inflictis propter falem quem in fe continet, & naturalcm, ferpentaria vim contra vena.
4. Scabiem omnem, pruritus, ferpigines, herpes, & pforas ipfas illinendo fæpiffimè, curat, miffo prius fanguine, & purgato corpore, & refrigerato hepate, aliquantulum, medicamentis topicis, ad hoc aptis.
5. Scrofulas & cancrum ad cicatricem fanam conducit, poftquam emortua fuerint arcano mercurii, vel arcano arfenici, in quibus folis confiftit vera, & tuta cura cancri, & fcrofularum.
6. Internè fumptum, fanguinem admodum purificat, hepatisque vitii medetur, ita ut initia lepræ profliget, fanguinis enim vitiiati falis balfamici corrupelam, diflipat, & foras pellit, ad cutem per fudores & urinas, & hæmorrhoidas excitando.

Sumitur in jufculis mane, jejuno ftomacho, ad quantitatẽ 3ß. 3j. vel admifcetur theriacæ optimæ, & fiue putulæ, & vorantur fummo mane, idque continuando per mensem integrum. Exterius verò applicatur per fe folum illinendo, linteis eo arcano madidis, fuper ulcera impofitis.

Stex aliis floribus tincturam extrahere, quis cupiat, poterit ad hanc fimilitudinem extrahere, ut ex floribus violarum recentium, & nenupharum, & papaveris, ad nepenthes faciendum tutiffimum, cura fpiritu horum florum, & fpiritu acetofo fulphuris, ex floribus calendulæ etiam fimiliter poterunt extrahi tinctura fimiles, ad mentrua provocanda, & cor exhilarandum.

Tinctura Succini.

℞ Succini pulverifati q. v. huic fupfundatur Spiritus vini q. f. fient in calore per dies aliquot, poftea Tinctura per inclinationem auferatur & recens Spiritus iterum affundatur, donec omnis Tinctura & vis extracta fit: Vltimò abftrahatur Spiritus vini in lento Balnei calore, donec inftar mellis in fundo relinquantur.

Vires & Vfus.

Singulare fpecificum in omnibus capitis Affectibus, præfertim in Apoplexia, Epilepfia, Paralifi, Colica, Cathartis, Ophthalmia, Vertigine &c.

Dofis.

Agutt. viij. ad x. in vehiculo convenienti.

Tinctura Stiptica Mynf.

℞ Vitell. ovor. ad durit. color. n. 21.

Conf. rad. conf. maior.

fl. papav. errat. ana 3 iij.

Raf. coll. pife.

Nuc. Mofeb.

Gummi Arab. an. 3 ij.

Cap. papav. albicum fem.

Flor. urtic. mort. rubr.

Succ. acat. an. 3 j.

Scent infufa 24. horis in vino rubr. ℞ vj. adde ag. Hypnotic. 3 x. de fill. de fill. ℞. ℞ iij.

Sang. Draconis fpir. vitriol. irrorat. q. v. f. tinctura.

Dofis 3 iij.

Tinctura in vertigine.

℞ Stachados Arab. } ana m. j.

Euphrasia

Thymi

Maiorana

Betonica

Flor. Anthos

Lavendula

Sim. Anifi

Feniculi

Rad. pæonia

Peucedani

Cort. Squilla 3 ij.

Caryophyllorum 3 ij.

Cinnamomi 3 j.

Logni aloes 3 j.

Spiritus vini q. fuff. pro extract. Dofis 3ß. ad 3j.

Vel Recipe Flor. Borrage

Bugloffe

Violarum

Anthos

Herb. falvis

Pulegii

Serpilli

Meliffæ

Abfinthii

Sacchari ℞ j.

Agarici

Diagridii

Massapil. fine quibus 3 j.

R. Vini q. fuff. fiat Tinctura.

Tinctura alia.

℞ Hyffopi

Salvia

Lavendula

Rute p. j.

Cort. Citri

Anifi

Sem. citri

Serici crudi

Ostis de Corde Cervi

Rad. Bugloffe 3 iij.

Corall. rub. prepar.

Margarit. prepar.

Spec. Dianthos

Diambra

Diamof. dul.

Confect. Anacard. 3 j.

Sacchari anthofati ℞ß.

Spiritus vini q. f. fiat l. a. Tinctura.

Vel Recipe gran. pæonia

Coriandri prepar.

Nuc. Mofebata

Vifci quercini

Cubeba

Cubebæarum }
Galangæ } ana ʒj.
Piperis longi }
Zingiberis }
Rad. Tormentillæ }

Rosmarini ʒij.
Sacchari ʒviij.

Fiat cum f. v. Tinctura.

Vel Recipe sem. Anisi }
Feniculi } ana ʒß.
Cariui }

Ames ʒij.
Zingiberis }
Cinnamomi }
Galangæ }
Caryophyllor. } ana ʒij.ß.
Macis }
Cardamomi }

Spec. Diagalanga }
Aromatici rosati } ana ʒß.
De ligno aloes }

Coriandr.
Santal. rubr. ana ʒij.
Cumini ʒj.
Sacchari ʒj.
Spir. vin. p. f. f. Tinctura.

Tinctura in vertigine. Mylii.

℞. Stachados Arabica

Euphrasie ana m. j.

Thymi

Majoranæ

Betonice an. m. ß.

Flor. Anthos

Lauendule an. p. j.

Sem. Anisi

Feniculi an. ʒj.

Rad. Pœonia

Peucedani an. ʒiv.

Corr. Squille ʒij.

Caryophyllorum ʒij.

Cinnamomi ʒß.

Ligni aloes ʒj.

Diagridii ʒij.

Fiat cum spiritu vini infuso. Dosis ʒß. ad ʒvj. cum
syrup. & conf. appropriatis.

Infusio in vertigine Capitis.

℞. Flor. Borraginis

Buglossæ

Violarum

Anthos an. m. ß.

Herb. salvia

Pulegii

Serpilli

Melissæ

Abfintii an. m. j.

Sacchari ʒij.

Vini albi quantum sufficit.

Tinctura Vterina. Mynf.

℞. Bat. Chamaedæ

Sambuci an. Vnc. iij.

Rad. Bryonia Vnc. j.

Herb. Majoranæ Drach. j.

Misce & affunde aq. Hysteric. Lit. A. dictæ s. q.
adde etiam aliquot guttulas Sp. Vitrioli, & fiat
digestio in B. M. per aliquot dies, usque dum
Tincturam rubini instar accipias, quam ad usum
reponas.

Vires, Vfus, Dosis.

Manifestissimam hystericam & Cephalicam
vim habet: propterea omnes suffocationes &
strangulationes uteri, etiam periculosissimas;
nec non præcordiorum compressiones & dolores
tollit. Dosis ʒij. ad ʒß.

Tinctura Vitæ, Mynsichti.

℞. Sp. Vini simp. ʒvj.

Aq. Rosarum opt. ʒiij.

Cort. Aurantiorum

Citri

Rosar. rubr. exsic.

Menta crisp.

Melissæ

Santali alb.

Cinnamomi an. unc. ß.

Lig. Aloës

Macis an. Drach. ij.

Sem. Angelica

Coriand.

Anisi

Feniculi an. Drach. j. ß.

Spicanardi

Galang. min.

Croci orient.

Cardamom.

Caryophyllor. an. Drach. ß.

Ambra grisea

Moschi Alexand. an. Scr. ß.

Stent in digestionem per octiduum; postea
per alembicum destillentur.

℞. Sp. evocati ʒviij.

castia Lignea vera Vnc. ij.

conf. Alkerm. Vnc. ß.

croci orient. Scr. j.

Digerantur, donec perfectè tingantur, po-
stea spiritus tinctus cum Sacch. candi alb. s. q. in
phlegmate proprio dissolut. edulcoretur & ad u-
sum servetur.

Vires, Vfus, Dosis.

Sua odoris eximiâ gratia Cor & Spiritus re-
ficit, exhilarat, & vitam prolongat. Cerebrum,
& Stomachum confortat. Ventriculi calorem au-
get. Robur firmat. Flatus dissipat. Concoctio-
nem juvat. Tormina ventris sedat. Intestina sa-
na conservat; nec non ad frigida Thoracis, Epatis,
& Lienis vitia valde utilis est. Dosis à Cochli. j.
ad Cochli. ii.

FINIS LIBRI QVARTI.

LIBER

LIBER QVINTVS DE ELIXIRIBVS VARIIS.

Elixir alliatum.

℞. Alliorum n. 20.

Conſuſa inſund. in vitro cum ſpir. vin. ad emin. 4. di-
gu. deſtill. per M. B. per cobolia, ſemper nova allia ad-
dendo, in ult. deſtill. add. Camph. in petta ligat. in col-
la alemb. 3j. deſtill. ut prius.

Dofis cochlear 1. tempore peſtis manè ſum.

Elixir Apoplecticum.

℞. Rad. Angelica

Tormentilla

Zedoaria

Gentiana

Valeriana

Galanga

Scorzera

Ligni aloes

Santal citrin.

ana 3j. ʒ.

Flor. Tilia arboris

Lilii convall.

Maiorana

melisse

Mentha rub.

Hiſſopi

Thymi

Baſiliconis

Chamaepitbyos

Chamaedryor.

ana p. j.

Rofmarini

Salvie

Paeonia

Stachados

Calendula

Layendula

ana m. ʒ.

Gran. Lauri

Iuniperi

Cort. Limonium

cort. Arantiorū

ana 3ʒ.

Sem. paeonia

Seſeleos

Fenicula

Anethi

Aniſi

citrii

carduibenedicti.

ana 3vj.

Macis

Zingiberis

cardamomi

cubebarum

Piperis longi

Piperis rotundi

Spicanardi

caryophyllorum

cinnamomi

ana 3ʒ.

Hyperici

Citaur. minor.

Betonica

Flor. cicborii

Bugloſſe

Rofm. Rubear.

Sacchari lb. j.

Aqua vite lb. x.

ana p. j.

ana p. j. ʒ.

Incifa putrefiant, putrefacta extrahantur, & ita
ſeorſim extractio, & reliquarum expreſſio cuſtodiatu-
ram

℞. Spec. Diacinnamomi

Diambre

Dianthos

Mithridatii

Theriaces

Auree Alexand.

Gallia moſch.

Conſect. de granū Tinct.

Spiritus ſalvie

Spir. lilii convall.

ana 3j.

an. 3ʒ.

ana 3vj.

an. q. ʒ.

Miſta, digeſta & extracta, prioribus conſun-
ge, addendo.

* Eſſent. Cinnamomi

Eſſent. ſuccini.

Eſſ. Cort. Citri

Eſſentie Myrrha

Tinctura ſoli 3j.

Tinctura lune 3ij.

Ambra Eſſenſſicate 3j.

Aromat. roſati Eſſenſſic. 3j

Tinctura ſacchari lb. ʒ.

Tinctura Caryophyl. q. v.

Miſta ſiant Theſaurus Apoplepticus.

Elixir Citrii.

Seu liquor è ſubſtantia Citri compoſitus;
qui facilimè præparantur iis in locis, ubi naves his
fructibus onuſte adveniunt, quod in Hollandia
fieri ſolet, inſignis contra peſtem Antidotus.

Recipe

Recipe corticum citri recent. demptâ maximâ parte pulpæ albicantis interius lib. 4. minutim incide, postea in quatuor mensuris aquæ vitæ simplicis per 24. horas infunde; deinde per vesicam cupream cum suo refrigeratorio spiritum omnem istius infusionis (qui dimidia pars forsan erit, vel paulò plus, quatenus fortior vel debilior expetitur, istius liquoris affusû) destilla. Vt autem intelligas totum spiritum per destillationem exiisse, chartulam quandam destillato liquore profluente inadefacias, & flammæ candelæ vel alii igni committas: si protinus incenditur, bonus est liquor, & destillatio continuanda est; at si flammâ non concepit, exemplo recipiens removeatur, cum eo quod exiit, & ipse ignis subiectus extingvatur. Hunc spiritum destillatum odoratisimû cum dimidia drachma croci optimi tingatis, admittis duabus libris syrûpi de succo citri, qui fieri poterit ex iisdem fructibus, è quibus cortices ablati fuerunt. Hæc optimè mista conjunctim in vitro clauso custodiantur. Liquor hic jucundissimus, maximè cordi lis & infectioni aëris resistens prædicatur, cujus dosis est cochlear j. matutino tempore, sicut etiam de aliis dictum est.

Elixir Citri.

℞. Flavid. citr. cort. lb iij.
Spir. vini lb xij.
destill. ad phlegmatis præsent. add.
succ. citri lb j. β.
M.

Elixir Camphor. Hartm.

℞. spir. vini opt. lb j.
Camph. ℥ vj. ð j.
Croci or. in nod. ð β.
M. destill.

Elixir Febrile.

℞. Spec. Febrisug. wst. Vnc. iij.
Piptis longi
Caryophyllor.
nuc. mosch. ana ℥ j.
Herb. centaur. min.
Card. ben.
Absynth. ana m. vj.
quinq. fol.
rut. ana m iij.

f. Extract. cum Spir. vini, dosi ℥ j. ad ℥ ij. instante paroxysmo in febribus.

Elixir Apophlegmatizans. Rein.

℞. Magnetis præpar.
Succini præpar. ana ℥ j.
Hemat. præp. ℥ j.
Euphorb. ð j.
Aq. Maior. ℥ iij.
anagall. lb β.
Opt. Spir. vini ℥ j.

Mac. per octid. in diebus canic. sæpius agitando & repon. ad usum.

Elixir Anticachecticum, Reinesij.

℞. Rad. armorac. ℥ 4.
Gentian.

Ari ana ℥ j. β.
S. apterient. ana ℥ vj.
Ireos
asari
enul. ana ℥ j
hellebor. nigr. præpar. ℥ ij.
epithymi
troch. de cappar.
sem. carthami ana ℥ j.
ameos ebulli ana ℥ β.
Card. ben. m iij.
Cochl. nasturt. asari
fl. samb. ana in ij.
Salv. beton. hyss. rosm.
Chamaedr. camep. abs.
Cent. min. ment. ana m ij.
Galang. cin. mac. car. ana ℥ β.
Sant. albi
gran. parad. ana ℥ j. β.
leucopis. croc. ana ℥ ij.
rob iunip. lb j
Vini lb xlii

Destill. & extr. cum destill. tinctura in B. M. adde post
Sal è ciner. reliq. parat.

Elixir hystericum & Epilept.
Schr.

℞ Rad. pæon.
acot. veri
Visc. q. ana ℥ j.
Semen pæon. ℥ β.
Sant. rubr. ℥ ij.
fl. nymph. alb.
lavendul.
ros. rubr.
papav. err. ana m β.
Camphor. ð ij.
Extr. opii ℥ ij
Castor. ℥ j.
Spir. sang. hum.
vel cerv. ℥
vitr. vol. ℥ j

Igne menstruo diger. colentur. Dosis gutt. vj. ad
ð β. & ð j.

Elixir Nephriticum Schröd.

℞. Bacc. myrt.
beder.
alkeck.
Iunip. ana ð ij.
Herb. adiant.
veron.
rusci ana β j.
Radic. cyp.
pimp.
onon. ana ℥ β.
Succi lim. ℥ ij.
fl. genist.
bugl.
Sem. melon.
cucurb. ana ℥ j.
nuc. avell. n. 4.
sp. vini q. f.
f. Elixir.
Dosis ℥ ij ad ℥ β.

Elixir Pestilentielle Crollij.

℞. Flor. Sulph. ℥ij.

Affunde Olei Iuniperini & baccis rectificatis, ad eminentiam trium vel quatuor digitorum.

Succini ab odoris vehementia liberati quartam arena sapius movendo, ut flores lente sine adustione solvantur.

Postea.

℞. Theriac. elect. libram unam.

Extrahe cum spiritu vini optimo tincturam, quam à spiritu vini separatam seorsim serva;

Rad. Elen.

Angel.

Baccar. Iuniperi contusarum ana ℥ij.

Cum eodem spiritu vini extrahe tincturam, quam in Balneo separatam misce cum Tinctura Theriaces, ac affunde oleum Iuniperinum, & Succini floribus Sulphuris imprægnatum, & per chartam bibulam prius filtratam, omniaq; circula lentissimo calore per dies quatuordecim.

Præsentaneum est in peste præservativum & curativum, si cum liquore appropriato maturè exhibeatur, morbus eodem modo epidemij alijs certissimum præstat auxilium.

Elixir proprietatis Paracelsi. Aug.

℞. Aloes.

Myrrhe.

Croci ana quantum placet.

Pulverisaris omnibus affunde tantum spiritus vini, ut leviter madefiant: postea affunde spiritus Sulphuris per campanam facti, quantum ad supereminentiam trium transversim politorum digitorum sufficit. Sicut in digestionem per octiduum, spiritum tinctum decanta, & novum spiritum affunde, iterum digere donec spiritus colorem saturatè rubentem acquirat. Hunc ultimum spiritum infunde in phialam vitream, & cum eo argillâ benè commistâ forma globulos, quos in aërē siccato retortæ include firmæ, quam aptato simul vase recipiente, in quod primum spiritum tinctum prius infuderis in arena colloca, & igne forti destilla: Sic accipies tincturam pulchre rubentem, quæ simul cum Tincto spiritui in receptaculi contento, in vnum coniungito, quam mixturam serva ad usum.

Hoc nobile medicamentum à nobili chymiatro D. Dlozan. Agricola hoc modo correctum, omnes infirmitates tam calidas quam frigidas occulta quadam proprietate curat. Sensus interiores & exteriores confortat, capitis infirmitatibus medetur, stomachum cum intestinis confortat, cor roborat & exhilarat, catarrhos & hæcticas subvenit.

Elixir purgans Panchymagogum. Aug.

℞. Rhabarb. elect. ℥jß.

Spica Indic. ℥jß.

Santalorum omnium ana ℥j.

Infunde in spiritu Baccarum Iuniperi ℥viij.

Digere & cola. Deinde.

℞. Agaric. elect.

Cinnamom. ana ℥j.

Zinziberis ℥ij.

Infunde in spiritus Fœniculi ℥vj.

Iuniperi ℥iiij.

Misce, digere, cola. Vltimo infunde.

Meucoaca albe ℥ij.

Nigra ℥x.

Turbith albi & gummosi ℥jß.

Hermodactyl. præp. ℥j.

Liber V.

Rad. polypod. quer.

Aris præp.

Asari ana ℥ij.

Ellebor. nigr. præp. ℥viij.

Cortic. Rad. Esula præp. ℥vj.

Arantiorum.

Citri ana ℥jß.

Flor. Violarum.

Borraginis.

Genist. anapugillum unum.

Fol. Sena sine stipitibus.

Sem. Cartham. excort. ana ℥jß.

Ebuli contus. ℥ij.

Mac. drachm. unam.

Incisis omnibus & contusis affunde spiritus Anisi libras quatuor, digerantur aliquandiu & colentur. Tandem omnes hos tres liquores commisce & asserva in vase vitreo optinè clauso ad usum.

Prohibitu dulcorari potest juleb Rosarum, aut Sambucino & similibus.

Elixir Syncopticum Glossæi.

℞. Ag. flor. trium cord.

Calend.

hl. convall.

Rorella an. ℥iiij.

Succilimon. depur. lbj.

Ag. ros. quart. 3.

Meliss. lbj.

fl. sum. ℥ij.

Antidoti Orviet. ℥ß.

Conf. hyac.

alkerm.

diamb. ana ℥ij.

Croci ℥vj.

Campb. ℥ß.

Cort. citr. edil. lbj.

Sach. cand. in aceto ros. solut. ℥iiij.

Sigillantur in matratio luto senaci, sicut in ventre equino per 14. dies, Destill. B. M. sub finem adde

Spec. diamb. ℥iiij.

Mirum præstat hoc remedium in febribus syncopalibus, apoplex. & morbu subit. Dos. cochl. 2.

Elixir in suffocatione Matricis. Mylii.

℞. Macis

Zingiberis.

Cubebarum.

Cardamomi

Piperis longi ac rot.

Spicanardi.

Myrrhe

Olibani

Succini

Rad. Tormentilla

Auglice.

Valeriana

Zedoaria

Flor. Maiorane

Rosmarini

Salvia

Pœonia

Gran. lauri

Gran. iuniperi

Cort. Arant. Citri

Fœniculi

Anisi

Coriandri

L

Centaur.

Centaur. minor. 3. ij.
 Carduibened. 3ß.
 Cinnamomi 3 vi.
 Caryophyllor. 3 ij.
 Sacchari lb. j.
 Mellis granati lb. 6.
 Spiritus Vini q. suff.

M. Fiat extractio & l.a. Elixir aromaticum elegans.

Elixir Paralyticum.

℥. Rad. Zedoaria.	} an. 3ß.
Galanga.	
Zingiberis.	
Scorzoneræ.	
Lignialoes.	
Piperis nigri.	
Caryophyllorum.	
Baccarum junip.	
Macis.	
Cinnamomi.	
Cardamomi.	} an. 3ij.
Dicamni.	
Cort. citri.	
Cort. Arant.	
Maïorana.	
Salvia.	
Rosmarini.	
Pulegii.	
Spice nardi.	
Coriandri præp.	
Aloe Hepatica.	} ana 3jß.
Gran. Alhermes.	
Gran. iuniperi.	
Cubebarum.	
Baccar. lauri.	
Aque vitæ opt. q. suff.	

Fiat extractio Tinctura legitima : Facet ab extra in Apoplexia & paralyfi membris applicantur.

Elixir paralyticum aliud nobilius.

℥. Rad. Zedoaria.	} ana. 3jß.
Angelica.	
Tormentilla.	
Enula Campana.	
Gentiana.	
Præonia.	} an. 3j.
Visci querc.	
Herb. Ruta.	} an. m. ij.
Melissa.	
Mentha.	
Absint his pontici	} ana m. ij.
Scabiosa.	
Acetosa.	
Sem. Carduibened.	} an. 3ß.
Citrui.	
Gran. iuniperi.	
Cubebarum.	
Cinnamomi.	} an. 3jß.
Flor. centaurii minor.	
Lilii convall.	
Lavendula.	} anap. ij.
Calendula.	
Flor. cichorii.	
Buglossa.	} anp. j.

Rosmar.

ros. rubr. an. p.ß.

Cum aq. vit. f. Tinct.

Elixir Præoniz. M.

R. Rad. Palma Christi.
 Angelica.
 Pyrethri ana Vnc. j.
 Visci quercini.
 Sem. Fœniculi.
 Anacardi. ana Drach. vj.
 Flor. Rosmarini.
 Stœchad. Arab.
 Lavendula ana Drach. iij.
 Ras. Cornu Alcis.
 Granei hum.
 Castorei veri ana Drach. j. s.
 Maïorana sicca M. j.
 Sp. Vini optimè rectif. Lib. ij.
 Incisa & contusa infundantur in vase vitreo bene
 testo in loco tepido per 14. dies, postea per alembi-
 cum distill. & liquori destillato adde :
 Rad. Flor. & Sem. Præonia.
 debite collect. ana Vnc. j.
 Spec. Diamorchi dulc.
 Diacxyloalos ana Vnc. s.

Misc. & digerantur in leni calore per mensem sepi-
 us agitando : postea Vini Spiritum tinctum aufer per
 inclinationem, & ad medietatem saltem abstrahere, re-
 liquum maneat cum essentia extracta, cujus Recipe
 Vnc. xij.

Sp. Vitrioli diligenter rectif. & à Cinnabari nativi
 prim Sp. yruè impregnat. Vnc. iij.

Sal. Præonia. Drach. j. s.

Sicquæ simul mixtum per oſtiduum circula bit
 digeres.

Vires, Vfus, Dosis.

Specificum Epilepticum merito vocari potest,
 propter vires ejus nimium admirandas & arcanas
 Epilepsia enim curanda, sua facultate, omnia alia
 media superat. Insigniter etiam periculosos Capiti
 morbos timentibus prodest ; qualis est : Apoplexia
 Paralyfis, Vertigo, Scotomia, &c. Insuper in Cerebri
 stupore, exsiccatione catarrhi, suffocatione Matris
 Colicæ, &c. admodum excellit. Dosis & modus
 hibitionis, est saporis in acidum mutatio ; datur in
 huculis appropriatis, puta aq. Epilepticæ nostræ vel in
 flor. præoniæ, Lavendulæ, Tiliz, Lilior. convall. &c. non
 vni dies continuandos ; post exhibitum medicamentum
 autem æger per tres ad minimū horas maneat jejuni.

Elixir Sulphuris.

R. Croci Oriental.
 Myrrha rub. ana Vnc. j. s.
 Mastichis elect.
 Benzoini.
 Cardamom. min.
 Cinamomi ana Vnc. j.
 Succ. Glycyrrhizæ. ext.
 Conf. Alhermes.
 Rad. Enula camp. ana Drach. vj.
 Alipta Moschat.

Misc. & Pulvis, cui adde : Sacchari candi alb. Unci. iij.
 humectetur Sp. Vini rect. ut fiat quasi pasta : Postea
 Sulphuris optimè rect. ad eminentiā 4. digitorū affu-
 de digerantur & circulentur per mensem. Tandem quod
 tinctum

Tres itaq; prædictos liquores simul mixtos per cornutam, aut alembicum vitreum (nulla tamen præmissa digestionē præter mixtionem ipsam destillabis, eademq; plane ratione, qua prius elementa principiaque liquorum separabis. Elicies namq; primam aquam clarissimam, quam seorsim reservabis, cum scilicet recipiens fumo nubiloso obscurari percipies; dein mutato

L 2

recipi-

recipientes, accommodatoque ut prius, ignem eo continuabis, donec liquorem subflavum effluere percipias, quem etiam seorsim, ut priorem adservabis. Interim dum prædictæ destillationes, aut elementorum sive principiorum duorum separationes fiunt, reservatas superius hæc ad ignem reverberij calcinabis, ex quibus in cinerem reductis sal, ut artis est, cum prima tua aqua clarissima allicies, quæ quidem aqua sale suo imbuta, cum reliquis duobus adservatis liquoribus permisceatur, ut tandem ex triangulo facias citrulum, ut loquuntur philosophi; nempe ut ex tribus illis distinctis aquis per circulationem in pellicano, ea qua decet, arte, factam, una essentia erumpat. Fiatque e ratione magnum illud elixir vitæ, arcæum admirandum. Et id quidem via satis succincta, facili atque philosophica verisque philosophis nota, ex qua viam & certam methodum omnibus rebus conficiendi elixiris consequeris.

Hujus elixiris ineffabiles sunt virtutes ad curandas & præcavendas vertigines, epilepsias, apoplexias, paralyses, manias, melancholias, asthma, syncopes, lipothymias stomachique & aliarum partium imbecillitates, cachexias, hystericas passionis, & alia id genus summa & deploranda symptomata. Hujus gutturæ aliquot tantum exhibet cum decocto convenienti, morboque appropriato; ut verbi gratia ad epilepsiam, cum aqua pæoniæ, lilij cotivall. aut florum tilie arboris. Ad paralysem, cum aqua ulmarie, aut carduibenedicti: ad asthma, cum aqua scabiosæ, peti, ruffilaginis, aut similibus. Valet etiam illud elixir, ad restorationem & conservationem balsami nostri radicalis, si quatuor aut quinque gutturæ exhibeantur cum jusculo, vino aut convenienti aliquore.

Sed dices laboriosorem æquo, prolixioremque esse hujus elixiris præparationem. At sane longe satius, necessariumque magis est, tempus in tantis, tamque admirandis rebus, quam in resarcienda vilibus ac inutilibus pene medicamentis officina collocare. Attamen ut omnibus etiam indulgeam, faciliorem & jucundiorem forsan elixiris ad sanitatem conservandam vitamque prorogandam, efficacissimi præparationem subscribam.

Elixir vitæ minus, facillimum.

℞. Rad. gentiana in saleolas sectarum & exsiccatarum.

Rad. centaurij minoris ana ℥ij.

Galangæ.

Cinnamomi.

Macis.

Caryophyllorum ana ℥j.

Flor. Salvia.

Hyperici.

Rosmarini ana p. ij.

Vini albi generosissimi lib. vj.

Macerentur in matraccio vitreo bene clauso per octo dies ad ignem Baln. Mariæ lentum, deinde fortiter exprimantur, & per alembicum vitreum destillantur per cineres ad siccitatem. Aquam destillatam sæcibus reasfunde, ut ex his in Balneo Mar. tepido totam tincturam elicias: hæc post tincturæ extractionem reducantur in cineres, ex quibus salem elicies aqua cardui benedicti, vel ulmarie, salemque illum ex artis præscripto optime depuratum, ut docebimus, cap. de salibus, prædictæ suæ propriæ aquæ jam tinctæ addes. Ex hoc elixire quarta cochlearis pars aut per

le, aut ex liquore convenienti diu exhibeatur. Specificum est remedium ad omnes cachexias, stomachi imbecillitates, quem a viscidis & mucilaginosus humoribus, huic adhærescentibus tartarum expurgat, mundificatque, verum generationem prohibet, corpusque sanum conservat, & ab injurijs tuctur. Hoc autem bis tantum in hebdomade, sed tamen longo tempore utendum est.

Aliud elixir paratu facillimum.

℞. Ligni aloes.

Rad. galangæ.

Zedoarie.

Scorzonera ana ℥j.

Macis.

Caryophyllorum.

Cinnamomi.

Cardamomi.

Distamni.

Corticis citrini ana ℥℥.

Coriandri præparati.

Granorum algermes.

Lutiperi ana ℥. ij.

Crasso modo contusa, in vas vitreum cum collo oblongo, quod matraccium nuncupamus, ponantur: superinfundatur aqua vitæ fortissima, ex vino canariæ destillata, ut materiam quatuor aut quinque digitos superaret, macerentur omnia in loco frigido per spacium 8. dierum, agitando vas bis vel ter in die: aqua interea temporis cunctas simplicium virtutes expiahet, ac ipsæ imprægnabitur & tingetur tunc id, quod clarificatum, corundemque ingredientium proprietatibus tinctum & imprægnatum fuerit, separabis per inclinationem, studioseque in phialis probe clausis servabis, ac tempore necessitatis ejusdem exhibebis cochleare dimidium, vel unum integrum ad summum. Ex residua materia sive spissamento illo formari poterunt linimenta ad apoplexiam & paralysem, coronali suturæ, spinæ cervicis, & partibus ex causa aliqua frigida dolentibus applicata in forma cataplasmati sive linimenti, addendo olea convenientia. Vel ex his omnibus etiam aquam in modum aliarum aquarum modo descriptarum componere licet, si libet.

Elixir virtutis nobilissimæ.

℞. Conserv. Borræginis.

Violarum.

Rosarum.

Elect. de gemmis sine speciebus.

Diarrhodon Abbatis.

Triasantali absq. Campb.

Diamargaritæ frigidi.

Margaritarum.

Corallorum.

Sucini.

Passulorum.

Ficuum.

Myxorum.

Glycerihæ.

Pinear. mundatar.

Amygdal. dulcium.

ana ℥j. B.

ana ℥ij.

ana ℥j.

ana ℥vj.

Summi Tragacanthi } *ana ℥ii.*
Arabici }
an. Anisi. }
Vntr. }
Feniculi. } *ana ℥j.*
4. Sm. frig. }
Papav. albi. }
Sigilli Lemnij }
Boli armeni } *ana ℥iv.*
Rosar. fucarum }
Aquar. Piapinelle. } *ana ℥iv.*
Tussilaginis. }
Dicod. Limacum. }
Cancrorum. } *ana ℔j.*
Gallinarum. }
Carnis unius capij juvenis,
Carnis unius perdicis,
Mice panis in vino odorato,
Infusi ana q. s.
Sacchari albisimi ℔j.
 Fiat lege artis Methodica, Spagyrica destil-
 latio.

Elixir Vitrioli. Myntich.

R. Galange min.
Vnc. js.
Calami aromat.
Vnc. j.
Menta crispa.
Salvia acut.
ana Vnc. s.
Cinamomiclect.
Caryophyllorum.
Zingib. alb. an. Drach.
ij.
Nuc. Moscata.
Cubebarum. ana Drach.
ij.
Lig. Aloespond.
Cort. Citri. ana Drach.
j.

Misce & fiat pulvis, cui adde Sacchari candi
 alb. Vnc. iij. postea humectetur opt. Spir. Vini ut fiat
 mixtura mellis instar: mitte illam in vitrum, atque
 ol. vitrioli Veneris seu Martis aut in horum defectu
 Spit. Vitrioli aliquodis rectif. ad 4. digitorum emi-
 nentiam affunde, & tres aut quatuor septimanas di-
 gere; tandem tincturam per inclinationem aufer
 & filtra. Super relictam autem in fundo materiam
 Sp. Vini suffunde & ulterius s. a. spagyricam, essenti-
 am extrahe: Postea tincturę extractions mixtas,
 majoris efficaciz ergo per 14. dies adhuc in B.M. cir-
 cula & ad usum conserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Notius & efficacius Stomachicum in tota Rep.
 Medicā nondum inventum esse, experientiam ipsam
 attestor. Ideo breviter & quali in transcuru di-
 cam, quod in Ventricali affectione quacunque in-
 gens & incomparabile sit secretum. Datur autem
 cum aq. nostra Stomachali, vel Mentę crisp. vel alijs
 Liber V.

appropriatis, &c. Supra modum Stomachum &
 intestina confortat & simul omnia principalia mem-
 bra refrigerata calefacit & appetitum quam belle ex-
 citat. Insuper ab Epilepsia & Apoplexia præservat.
 Cerebrum purgat. Caput totumque corpus mul-
 tis phlegmaticis catarrhis repletum exsiccat, illudque
 à dolore mire tuetur. In Epilepsia exhibetur cum
 aq. Pæoniæ, Lil. convall. &c. In Capitis doloribus
 sæpè ab impuritatibus Ventriculi Cerebrum lancin-
 antibus offertur in aq. Betonicæ, &c. In omnibus
 Febribus propinatur cum aq. Centaur. min. Card.
 bened. &c. Dosis à Scr. s. ad Scr. j.

Elixir Vterinum Crollij.

R. Castorei libram semis.
Croci ℥j.

Extrahe tincturam cujusque seorsim cum spi-
 ritu Vini, & separa spiritum ad remanentiam extra-
 ctorum, quibus mixtis adde:

Extract. Artemis. ℥iij.
Salis mart. perl. ℥j.
Ol. destillat. Anisi,
Angelica,
Succini ana ℥j.

Digerantur mixta omnia per octo dies.

Ad varios uteri morbos, suffocationem mini-
 tantes mirum & verum præstat remedium, etiam
 menstruorum vitia corrigit & emendat.

Elixir vitæ Rubecum. Rein.

R. Sant. rubr. ℥℔.
Cinam. ℥j.
Caryoph.
Zinz. an. ℥vj.
Nuc. m. n. 6.
Cardam. cubeb. macropip. an. ℥ij.
macis,
galange,
sem. carui, Peon. an. ℥ij.
Spec. diambre,
pleretos archont.
Cordial temp. Aug.
latif. Rhaf. an. ℥j.
puleg. basil.
flor. lavend.
lil. convall an. M j.
bacc. junip. ℥j.
Infr. dieb. 6.
Spir. vini opt. ℔. iv.
aq. rosar.
ceraf. an. ℔. 8.
caryoph.
cinnam. cydoniata. ana ℥j.
Vini Malv. ℥xxx.

Tum exprime & cola, ac adde

Sacch. Candi albi ℔. j.
 Quo soluto, iterum cola.

L 3

Elixir

Elixir antepilepticum Cra-
tonis.℞. Cinor. Cornic. ex nido extract.
turtur.

Gran. human. calc. ana.

℥j.

Gran. tilia autumn. collect.

℥ij.

stercor. leonin. ℥℞.

Affunde Spir. Vin. ad eminent.
digit.Extrah. f. an. ex fecibus calcinatis elixir via sal, ad-
deque extractionibus.

Postea:

Adde Vini malvatici tantundem
(cum spir. Vin.)

&

Sacchar. Candis unc.
iiij.Elixir Lapidis Lazuli
Fierovant.Lapis Lazuli calcinatur in fornace laterum, & aqua
vit. solvitur.Remedium selectum in febris malignis, ul-
ceribus pessimis, & pestilentibus.

Vid. Fierovant.

Elixir Juniperinum Greg.
Herstij.

℞. Rob. juniperini cochl.

12.

Spir. Juniperi lib. j. ℞.

Diger.

Stomachicum summum, calculum commi-
nuit, vesicam & renes purgat, aliasque facultates exi-
mias obtinet.

Cochl. i. Conf. Schröder. p. coq. l. q.

Elixir Mumiae Ten-
zelij.℞. Mumia q. v. affund. spir. Terebint. vaseque clauso
per mensem putresc. Expressioni vesica bu-
bula excepta aff. spir. vini rectif. ad emin.
2. Digit. Ponantur in cucurbita caeca
in B. M. ut ex vesica destillet cum spir. vini
essentia. Materiam residuam reverbera,
sublima, & Sal unicum essentia. Digere
postea ad Elix. consist. cum Theriaca &
Moscho.Remedium insignis contra Pestem. Dosis
gutt. iij. & ultr.Elixir Epilepticum.
Crollij.℞. Plum. ad flavedinem Calcinatum; imbebe
Spir. Vin. ut f. massa.

℞. Huius masse. lib. j. ℞.

Rasur. Granii human.

Vise. quercin.

Vngul. albis.

Granor. pæon. an. unc. i.

Omnia scindantur & tundantur.

Postea:

Mixa destillentur per Retortam gradatim. Hujus
egressi liquoris libr. i. rectificetur in MB. supra.

Castorei.

Spec. Diamosch. dulc. ana

℥. ℞.

Anacardin. (fruct.)

℥j.

Postea:

Adde Spirit. Vin. lb.

iiij.

Sal. pæon. drachm. i.

Liquor. salis perlar.

Liquor. salis Corall.

ana ℥j.

succin. ana ℥j.

M.

& digere in MB.

per mensem. Dosis cochl. i.

Elixir Ludi.
Hum.Sal ludi digeritur cum Spirit. Vin. post calima-
tionem perque retortam destilletur, conser-
vatur donec sal cum spir. vin. transeat.

Videatur.

Leon. in Instit. & Harmanus in
Pract.

Dosis gr. j. 6.

Elixir Epilepticum, D. D.
Freyen.

℞. Spirit. Corall.

℥i. ana ℥j. ℞.

℥ij.

℞. is Cran. human.

Sanguinis humani.

Succin. Volatil.

ana ℥j.

M.

Stent in digestionem.

℞ (14.)

servetur in Vitro bene clauso.

Dosis guttulæ aliquot.

Elixir Vitæ, Matthi-
oli.

℞. Cinamomi unciam unam.

Zingiberis drachmas quatuor.

Santalorum omnium. ana. drachm. sex.

Gayophyllorum.

Galanga.

Nucis Moschatae ana drachmas duas

& semis.

Macis.

Cubebarum. ana drachmam unam.

Cela

Cardamomi utriusq.
Senn. Mel. in bri. ana. drachmas tres.
Zedoaria. unciam semis
Sem. Anisi.

Fœniculi dulcis.
Pastinaca sylvestris.
Ocymi.

Rad. Angelica.
Caryophyllata.
Glycyrrhizæ.
Calami odorati.
Phu minoris.

Fol. Sclarea.
Thymi.
Calamintha.
Pulegii.
Mentha.
Se: pylli.
Amarici. ana. drachmas duas.

Rosarum rubearum.
Florum Salvia.

Betonica.
Roris marini.
Stæ. hadis.
Buglossi.

Borraginis. ana. drachmam
unam semis.

Corticum Citri drachm. tres.

Pulveris Diambra.
Aromatici Rosati.
Diamoschi dulcis.
Diamargaritica.

Diarrhodon Abbatis.
Electuarij de Gemmis. ana. drachmas
tres.

Terantur quæ terenda sunt, & deinde in vitreo vase macerentur ex libris duodecim Aquæ vitæ præstantissimæ, è selectissimo Vino paratæ, occluso subindè vasis osculo diebus quindecim continuis. Ac deinde vitreo alembico vasi superposito per aquæ ferventis balneum, à perito artifice destillentur, osculis alembici ad eò conclusis ut nihil indè expirare possit. Aqua quæ indè fluxerit in aliud subindè vas recondatur, additis Santali odorati tesselatim concisi, duabus drachmis, Moschi & Ambre in tenui linteolo colligator. ana. in scrupulo uno semis & Julapij rosari clarissimi libra. Demum concutiantur fortiter quousque Julapium cum aqua misceatur, claudaturq; deinde vas cera & membrana, ac ita quiescat dieb. quindecim continuis, & ultimo in aliud transferatur vitrum, ibiq; asservetur pro usu.

Aqua hæc mirabilis efficaciz ac juvamenti existit, quippe non solum hausta, sed in faciem ex alterius ore projecta Epilepticos, defectos animo, & sceminas uteri strangulatu decedentes revocant, loquelam amissam restituit, & jamjam moribundos tamdiu sustinet, ut quandoque miraculi speciem afferat, Additur etiam in clysteribus Colicorum. unciæ pondere, præsentaneo auxilio, ubi à flatu aut frigidityte provenit morbus, & præsertim additis Theriacæ aut Mithridatica Antidoti binis drachmis denique ad frigidos omnes affectus Medicamentum magnopere commendandum existit.

FINIS LIB. V.

LIBER SEXTUS DE AQUIS DESTIL- L A T I S.

EX simplicibus alię sunt calidę, alię frigidę, alię deniq; mediam inter utraq; qualitatē retinent. Calidis ad humoris pituitosi ac melancholici (quos frigidos esse autumant) preparationem utuntur: frigidę vero ad bilis omnes species, (quę calidę, ignis-que in homine naturā retinere existimantur, quemadmodum pituita aquę, & melancholia terre) præparandas usurpantur.

Aquę autem calidę, quas Pharmacopœus in officina sua paratas adferre, omnique tempore destillare debet, sunt hæc sequentes.

A Q V A E.

Aquę calidę.

Abrotani.
Alij.
Anethi.
Absinthij.
Ambrosiana.
Artemisia.
Basiliconis.
Bardana.
Betonica.
Calamenti.
Chamomilla.
Carduibenedicti.
Centaurij.
Ceparum.
Chelidonia.
Ebuli.
Esule minoris.
Enule campana.
Euphrasij.
Feniculi.
Hyssopti.
Iridis.
Ive arthritica.
Iuniperi.
Lavendula.
Maiorana.
Marrubij.
Matricaria.
Meliloti.
Melisse.
Nucum viridium,
Florum nucum.
Origani.
Petroselini.
Pœonia.
Pulegij.
Raphani.
Rorismarini.

Ruta.
Savina.
Salvia.
Satureia.
Serpilli, &c.

Frigidę sunt.

Acetosa. Borraginis.
Buglossi. Cerasorum acid.
Cerasorum nigri. Cichorii.
Succi citri. Cucumeris.
Cucurbitę. Endivia.
Fructus fragaria. Lactuca.
Limonum. Melonum.
Nymphaea. Papaveris albi.
Papaveris rubri. Plantaginis.
Portulacę. Pyrorum agrestium.
Ranarum, aut potius spermatis illarum.
Rosarum. Sempervivi. Solani.
Sorborum. Violarum.

Temperatę sunt.

Adianti.
Agrimonia.
Alchymilla.
Alkekengi.
Alibea.
Argentaria.
Asparagi.
Barba hircina.
Bursa pastoris.
Calendula.
Caprifolij.
Casei recentis.
Cerefolij.
Ceterach.
Citoniorum.
Consolida utriusque.
Ebuli.
Eupatorii Avic.
Filicę.
Fraxini.
Fumarię.
Geniste.
Haluacabi.
Ive arthritica.
Lapathi acuti.
Lilij convall.
Lupuli.
Malvę.
Mercurialis.
Mili solis.
Nucum viridium.

Parietaria.
Primula veris.
Polytrichi.
Pomorum redolentium.
Prunella.
Sambuci.
Scabiosæ.
Scolopendrij.
Senecionii.
Tamarici.
Tapsi barbati.
Tussilaginis.
Valeriana.
Verbasci.
Verbena.
Vermium terrestrium.
Veronica.
Vlmariæ.
Vrtica.
Verrucaria.

Inter enumeratas aquas aliæ sunt cephalicæ, & cerebrificæ affectibus accommodatæ, sive hi generales sunt, sive particulares & proprii, & aurium, oculorum, & reliquarum capitis partium morbi.

Aquæ cephalicæ sive cerebrales sunt, aqua basiliconis, veronica, calendula, calamenti, juniperi, lilij convall. majoranæ, melissæ, pœoniæ, primulae veris, rosmarini, satureiæ, serpilli, florum tilæ arboris, visci querni. Omnes hæc aquæ frigidorum humorum, qui in cerebro existunt, pituitæ nempe, ac melancholicæ præparationi inserviunt, ac potissimum quidem Aquæ Balsiconis, betonice, saluæ, rosinani, stæchados, fetillipilli, apoplexiæ, reliquisque ejusmodi soporiferis affectibus ex pituita & humore crudo natis dicatæ sunt.

Aquæ calendula, granorum juniperi, primulae veris (quæ & herba paralytis dicitur) mire ac specificè ad paralytim conducunt.

Aquæ pœoniæ, lilij convall. florum tilæ arboris, visci querni antepilepticæ nominantur, ut ipsa etiam ceralorum nigrorum aqua.

Aqua fraxini cum suo sale mixta specificum est ad fuitatatem non in veteratam remedium.

Aquæ chelidonii, euphrasie, fœniculi, rosarum, & peculi rosarum, capitis folij ophthalmicæ sunt, ac aliæ quidem oculorum in inflammationibus, aliæ reliquis eorum affectibus, imo & acutè ipsorum acic confervandæ; accommodatæ sunt.

Aquæ bardanæ, chamomillæ, enulæ campanæ, iridis, hyssopi, urticæ, peti, adiantii, scabiosæ, tussilaginis, buglossi, hortaginis, violarum, papaveris rubri, pectoris viridis mirificæ conducunt, ex quibus quidem aliæ humorum crasso viscidoque bronchijs pulmonum contentu attenuando, & juvandæ expectorationi; aliæ vero tenuiori ac subtiliori in crassando per se, aut syrupo convenienti immixtæ mirum in modum conferant.

Aqua papaveris rubri, (quam semper paratam Pharmacopœi habere deberent) singulare specificum quæ in intensissimo rubore notum, ad peripneumoniam, pleuriticam, ceteraque pulmonum inflammationes remedium est.

Aqua peti (quam nec parant pharmacopœi) genitiosissima est ad affectum, quem Asthma vocant, ut & ipsæ etiam syrups, qui ex illo conficiuntur, ut dicitur suo loco: hæc aqua etiam purgat.

Aqua granorum ebulli & lambuci serofos humores deturbant, & acicci conveniunt.

Aqua destillata ex folijs & floribus tapsi barbati, prius in vino per triduum maceratis, est aqua valde efficax ad sedandos arthriticos dolores ex quacunque causa subortos.

Aqua barbæ hirci seu candelariæ ad idem mirificè prodest.

Aquæ vermium terrestrium contra sanguinem ex casu concretum confert.

Aquæ melissæ, scabiosæ, acetosæ, succi citri, succi limonum, granatorum, carduibenedicti, rosarum & violarum corroboratio cordis sunt saluberrimæ pestilentibusque febribus, syncopis, palpitationibus, tum assumptæ, tum forma epithematis extrinsecus ad motum medentur.

Aquæ Absinthij, menthæ, Aimbrosiæ, cotoneorum stomachales sunt.

Aquæ cichorii, endivæ, adiantii, hepaticæ, agrimonis, eupatorii, Auiac lapathi acuti, hepaticæ sunt, interperiesque jecinoris humores præparando; ipsæque corroborando corrigunt.

Spleneticæ sunt aquæ ceterach, scolopendrij, genistæ, tamaticis pomorum redolentium.

Aquæ raphani, halicacabi, granorum juniperi, limonium, parietariæ, milij folis, cistagminotis, verrucariæ calculum comminuant, arenulasque & materias tartareas in renibus accumulatas dissolvunt.

Aquæ malvæ, bifinalvæ, cucurbitæ, melonum, cucumeris, nymphaeæ, renes ipsos leniunt, urinæque ardorem & acrimoniam contemperant.

Aquæ pyrorum agrestium & sorborum alui fluoribus omnibus conducunt.

Aquæ plantaginis, bursæ pastoris, alchimillæ, veronica, pyrolæ, caudæ equinæ, consolidæ utriusque renum ulceribus ac excoriatiioni confertunt, suntque aquæ vulnerariæ.

Aquæ carduib. & ulmaricæ, petasites sunt aquæ sudorificæ, ac pestilentibus affectibus conducunt.

Aquæ artemisiæ, inarticariæ, marrubij, mercurialis histericæ sunt, uterumque juvant, & affectibus ipsius protunt.

Et hæc quidem sunt aquæ, quæ singulas corporis nostri partes respiciunt, singulisque ipsarum pathematis sive affectionibus medentur. Et inter eas quidem sunt, quæ diversis, tam internis, quam externis, præter supra enumeratos, morbis specifica quadam qualitate accommodantur, videlicet aquæ anethi, florum chamomillæ, sambuci, florum nucum, rutæque colicis doloribus ex vento prodestis, levamen tribuunt.

Aqua ceparum ad morsus rabidi canis per os exhibitam multum conducit; prodest etiam ad calculum.

Aqua ex succo corticum viridum nucum extracta ad calculum cum renum, tum vesicæ comminuendum pellendumque expetissima.

Alliorum aqua ad idem confert.

Aquæ hyperici & portulacæ puerorum lumbricos enecant.

Aquæ cerasorum acidulorum, fructus fragorum, papaveris albi, florum centaury tertianis febribus & biliosis non modicè ferunt solatium.

Aquæ ebulli, iuxta arthriticæ verbasci arthriticos dolores sedunt, si partibus dolentibus linimenta, supradictis aquis imbuta tepide applicentur.

Aqua ex folijs & radice filicis destillata omnibus adustionibus ex linementis ea imbutis tepide applicata, singulari virtute confert.

Aqua spermatis ranarum mense Martio destillata, antequam excludatur, excellens est ad omnes oculorum, faciei, totiusque;

totiusq; corporis partium phlegmonas, eoq; dictum, modo admodum, remedium.

Ecce tibi aquarum stillaticiarum, quibus nullo tempore carere debent Pharmacopœi, catalogum : ecce, inquam, specificas variasq; cuiusq; proprietates.

Nec sane satis est illud nosse, verum, & ipsas destillandi, servatis integris virtutibus, atq; proprietatibus, modus tenendus est, qui quidem alia longe ratione perficitur, quam vulgari illa destillatione, qua phlegma solū & inutilis quædā aqua cito putrescens extrahitur.

Itaq; ut eam methodum plane restituamus, aliamque longe utiliorem introducamus, herbas, flores, aut reliqua ejusmodi integra in alembicum, (sive plumbum, sive vitreum sit) conijciuntur, destillandi loco, flores destillandos conteremus; eorumque jure torculari expresso, & in commune alembicum infuso, virtutem ejus integrā substantiamque more solito, extrahemus. Quæ quidem ut efficacior evadat, vegetiorque, excipiendæ sunt facies, & quæ post succum expressum, & quæ in alembici fundo remanserunt, quas in vasterreum impositas, igni ardentissimo calcinabis, donec omnino in cinerem abeant. His peractis cineres istos in manicam Hippocratis injicies : quibus infundens prædictam aquam destillatam, ut omnem salelem recipiat, reafusione sæpius repetita; & ita quidem habebis aquam suo sale imbutam, præcipuisq; stirpis, ex qua manavit, virtutibus præditam. Aquam, inquam, quæ multo s menses, imo & annos integra incorruptaque conservari potest, cujus etiam vel uncia unica plus præstabit, quam plures illius, quæ communi via extrahitur. Nec sane labori parcendum, aut ab ea operatione abstinendum, cum tantæ rei tamque pretiosæ, sanitatis nempe humani corporis, gratia fiat. Quod si prædictæ aquæ colorem & odorem proprium imprimere sit animus, ingentem eorummet florum copiam in rostro alembici impones, ut inter destillandum aqua sursum ascendens ex istis floribus colorem & odorem (quæ utiles & pulcherrimæ sunt qualitates) alliciat & retinebit. Et hæc tibi est, cōcinnina, ni fallor, brevitate, vera & legitima aquarum stillaticiarum præparatio.

At vero si unico pharmacopœo omnes supra enarratas aquas præparare per oium ac commoditatem non liceat, plures ejusdem urbis inter se convenire deberent, uti fit plerique in locis ac potissimum in Italia) ut unusquisque sibi partem earum præparandam assumeret, alijq; si opus fuerit, mutuo suppedicaret. Et ita quidæ artis medicæ dignitas cōservaretur, illorūq; gloria & honoris sine ingenti populi utilitate augetur.

Porro non nobis satis esse duco primam illam & simplicem, aquas cum integris virtualibusque qualitatibus destillandi restitutam methodum instituisse: qua quidem methodo (præter ipsius aquæ bonitatem) si furni, vasaque propria & commoda suppetant, plus uno die, quam alias pluribus, & facilius longe negotio destillabis, ut cujus experto facile patebit. Quinimo etiam eadem ratione, si per balneum vaporosum aquam extrahere in mentem veniat, totum pene succum prædictum destillabis, ita tamen, ut aqua ne minimum quidem sumum aut usionem subleat: neq; hoc solum, verum etiam eadem methodo ex omnib. plantis calidis ac odoriferis præsertim (quas sulphure ac oleo ex odore illo abundare constat) unā cum aquis olea purissima, clarissimaq; elicies, quæ quidem quod aquis supernatare percipiuntur, facili negotio separabis. Sed & ultra progredi, ac certam faciem quæ aquas vitæ ex plantis, floribus, feminibusq; cuiuscunq; generis sint, extrahendi methodum tradere est animus. Et

id quidem per digestionis & fermentationis viam, quæ sane cuivis candidi sinneriq; ingenij viro judicare perfacile erit, nos non perperam supra operationes illas tantis laudibus & encomijs extulisse.

At ipse quidem altius penetrare (nisi stupendo protus, ac hebeti sit ingenio) philosophariq; poterit & percipere quam scite, quamq; cōmode alibi, nempe in *tractatu nostro de signaturis internarum*, sanguinis nostri analogiam cum vino, ipsiusq; aquæ vitæ cū necesse vitæ nostræ, balsamq; radicali contulerimus. Cum ex omnibus rebus, ac iis potissimum, quæ in alimentum veniunt, sola prædictarum digestarum & fermentationum ope, imo etiam & ex iis quæ frigida existimantur, aqua vitæ elici possit, quæ sit vera rei quinta essentia. Aqua, inquam, vitæ, quæ de natura cœlesti æthera participat, flammamq; non secus ac ea, quæ ex vino elicitur, concipit. Experientia etiam ipsa satis planum faciet, quomodo non tantum vinum, sed & triticum, omniaq; cerealia & semina alimentosa, multo plus nectaris illius vivifici, quam reliqua vegetabilia alendo corpori nostro inepta contineant.

Hanc autem methodum, ut tandem aperiamus, ordiemur quidem à rosis, quæ frigida esse existimantur, ex quib. tamen odoratissima aqua vitæ extrahitur, & adeo excellens, ut unica ejus guttula ingenti satis aquæ copiæ odorem suum communicare, eamque utilissimam jucundissimamq; reddere possit.

Rosæ igitur tempestate, nec ea quidem pluviosa torridaque, cum scilicet plantæ madido rore humectant, sed expectandum, donec sol radiorum suorum vinonem istam roridam humiditatem dissipaverit, coptosi satis quantitate colligi debent.

Rosas itaq; collectas, & quam fieri potest diligentissime tutas, in vase terreo vitreato, aut parvo dolo querno includes, & quam optime manibus premes, quo vas prædictum pene impleatur. Quod quidem vas clausum obcuratumq; ut facilius fiat digestio, repones in cellam vinariam per mensem unum, aut diutius si opus fuerit, donec materiam prædictam vinum actuatū subolere odoratū percipias, quo argumento jam absolutam fermentationem cognosces, & eo quidem protelanda est, donec prædictum signum appareat. His peractis, assumemus quartam, quintamve rosarum fermentationem partem pro valisui magnitudine, quod sanè necessario tale esse debet, qualia ea sunt, quibus destillatores Chymici olea sua & aquas vitæ eliciunt, quæ quidem ampla, æneaque potius quam plumbea sunt, refrigeratoriisq; eliciuntur, assumptam illam rosarum fermentatarum portionem, more solito destillatæ quo facto, feces residuas in fundo Alembici subsidentes separa, & tantundem prædictarum rosarum fermentatarum eidem vasi repones, hisq; prius extractā aquam affunde, omnia rursus (vase Hermetice clauso, uti dictum) ad siccitatem usq; destillando. Collige iterum resiccatas fœces (quas etiam, si velis, cum prædictæ servabis) & Alembico eademmet prædictarum rosarum quantitatem quam prius injice, quib. denuo rotam aquam destillatam reafundes, & toties iterabis, donec omnes prædictas rosas fermentatas destillaveris. His rite, ut decet, absolutis, universam, quam elicueris, aquam assumes, & lento igni in vase colli oblongi, sive matraccio, sive quo aquæ vitæ extrahi solent, duodecim aut ejus tantum partem (quæ omnium pene spirituum alium quantitas est) destillabis. Ita ut, si, verbi gratia, duo decim aquæ libras habueris, unicam tantam aquæ, odoriferæ tamen & jucundissimæ, spiritalisque, atque flammæ æque, ac ea, quæ ex vino est, concipiemus

elicias

elicies. Quam etiam, ut magis virtualis reddatur, adhuc rectificare poteris. Reliqua vero aqua, quæ in fundo Alembici subsidebit, odorifera, longeq; suavior & melior existet, quam ea, quæ communi aut vulgari modo destillatur: cui etiam sal suum imprimere poteris, si prædictis fecibus in pulverem redactis, & manice Hippocratis impositis, eam sæpius affundas, quo saltem suum facilius alliciat, retineatque. Eadem plane ratio- nem ex violis, alijsque floribus, ac iis potissimum, qui calidi odoriferique existunt, ut rosamarin, salviæ, beto- nice, ceterisque ejusmodi aquas vitæ elicies, quæ multo præstantiores efficacioresque sunt ad morbos (quibus *supra* convenite docuimus) propulsandos, quam si communi illo vulgariq; tramite id perficiatur. Adde quod vel minima quidem quantitate exhiberi pos- sunt, ut admirandos potius & incredibiles effectus pariant. Ita etiam ex stirpibus (cujuscunque generis sint, sed ut plurimum calidis/tritis, ac dicto modo præ- paratis, prædictæ aquæ vitæ facillime extrahuntur. Idem fit ex fructibus optime fermentatis, ut satis abunde testatur experientia in Pomaceo, Pyraeoque, quæ ex pomis pyrisque in vase proprio (non secus ac vinum) præparantur, quodammodo vinefcent, ac tunc ex ijs- demmet aqua vitæ extrahitur.

Eademmet aqua vitæ extritico, granis juniperi, lauri, seminibusq; farnaceis calidis omnis generis elici pot- est. At quoniam in ijsdem seminibus non tanta inest, quanta floribus; folijsq; liquoris mercurialis, seu aquæ copia, trita, crassoq; modo pulverizata, in parvulum doliolum, quod ex ligno querno confectum sit, injici, & aqua tepida, donec in liquidiorē quandam consi- stentiam abeat, imbibi debent. Quib; etiam ad dige- stionem accelerandam (cui præcipue incumbendum est) tantillum fermenti communis, aqua vulgari di- stemperati, adjicere poteris. His peractis, vaseq; opti- me clauso, in loco frigidissimo (quo facilius fiat fer- mentatio) reponantur, donec acescere, vinumq; redo- lere perferant. Tunc eadem methodo, destillandi- que ratione procedes, quam *supra* in extractione aquæ vitæ rosarum docuimus.

Hactenus de aquis simplicibus. Restat tandem, ut de compositis verba faciamus, utilesque quarundam descriptiones tradamus, quas Pharmacopœi non mo- do scire, verum etiam paratas semper habere, alijsque quamplurimis aquis nullius aut parvi momenti præ- ferre debent.

Aqua ex albuminibus ovorum Horatii Augenij.

- ℞. Alumin. Rocha ℥ij.
aq. rosar.
plantag. an. ℥ij.
suc. rosar.
plantag.
portulac. an. ℥ij.
nicotiana ℥ij.
Album. ovor. Nr. xv.

Misceantur omnia, & posita in alembico destillantur in du- plici vase lento igne & sine fumo diligenter, & in vase vitreo reponatur ad usum. Facit ad carunculam in collo velicæ.

Aqua Platerij Alexiteria.

- ℞. Rad. recent. Tormentill.
Bardan.
pimpin.
Succisa.
Phu veri hort. an. ℥viij.
Imperat.

- Angelic.
dielamn. alb.
Gentian.
Serpentar. sic. an. ℥j.

- Capar. recent.
Nucum recent. immat. an. ℥. vj.
fol. rut.

- acetos.
Card. ben. rec. an. m. ij.
Camphor. ℥j. B. aq. vit. ℥j. solut.
Mithridat. ℥j. B.
vini albi mens. j. B.
Aceti rosar. ℥ij. M. destill. Dosis ℥ij.

Hanc aquam præstantissimam damnat Thonerus, quia Memmingenses vomitu rejecerunt, & quia Hor- tius scil. eam commendat. At laude digna est si in tempore exhibeatur, si scil. ventriculus liberatus sit ab onere, vid. obs. v. Greg. Horst. part. 2. pag. 187.

Descriptio aquæ asthmaticæ, quam Anno 1598. à Matthia Heyd, pharmacopœo tunc temporis hujus Reip. accepit illi vero procul dubio à Ioan. Pistorio, Medico Turla- centi communicata fuit.

- ℞. Rad. enul. camp.
angul. caballin. an. ℥. B.
gentian. ℥ij.

- caryoph.
zin ℥ij. an. ℥ij.
baccar. laur. excoriat.
granor. juniper. an. ℥ij. B.
cinnam. elect.
cardamom. an. ℥ij.
salvia.
majoran.
hyssop.
marrub.
irid. florent.
liquirit.
uvæ passar.
carn. dactyl.
amygd. dulc.
pinæar. an. ℥. iij.
squille præp. ℥. B.
palm. vulp. præpar. ℥j. B.
sem. scenic. ℥ij. B.
caricar. Nr. iij.
mell. opt. ℥j.
sacch. melu ℥xviij.

Contusis omnibus infunde vini malvat. Mens. j. aq. vitæ optima lb. iij. stent in infusione per aliquot dies & postea per Baln. Mariæ destillantur.

Conferat asthmaticis, orthopnoicis & catarrho suf- focativo ex causa frigida laborantibus ex cochleari sumpta.

Alia aqua pectoralis Ejusdem Pistorij.

- ℞. fol. & flor. scabios. Manip. x.
hyssop.
tusilag. an. Manip. v.
pimpinell.
veron.
marrub. an. Manip. iij.
linar.
auricula muris.
salvia.
rosimar. an. Manip. ij.

rad. caryophyllar. ℥x.
 Irid florent.
 helenij an. ℥iij.
 pimpinell. italic.
 symphyt.
 urtic. an. ℥i. β.
 ari. ℥i.
 sem. fœnic.
 anis. an. ℥ ij.
 Vrtica.

galang. an. Vnc. j. incisa omnia crassiuscule & contusa
 destillantur cum aqua fontana per vesicam, serpentur aqua pri-
 ma & secunda, reliquia vero abijciuntur.

Aqua aurea pectoralis & antipleu- ritica.

℥. Fol. & flor. scabios.
 veron.
 hyssop.
 calamenth.
 auric. muric.
 tussilag.
 marrub. an. Manip. ij.
 fl. rorismar.
 salvia.
 violar. an. Manip. j. β.
 prunell.
 pyrol.
 sabin.
 linarie an. Manip. j.
 rad. pimpinell.
 irid.
 helenij an. Vnc. ij. β.
 gentian.
 ari.
 asari.
 diptamn. alb.
 urtic. an. Vnc. j. β.

Tartar. Vnc. ij.

galang. ℥. ij.

caryophyllor. ℥. ij. macerentur in seri caprini vel aquar.
 destillatar, videlicet aq. marrub.

hyssop.
 tussilag.
 veron. an. lb. j.

Destillantur in vasis vitreis in Baln. Mariæ; naso alem-
 bici impone.

cinnam. ℥. ij.
 styrac. calamit. ℥. j.
 Caryophyllor. ℥. j.

Excipe primam & secundam aquam; tertiam
 vero abijce.

Aqua antipleuritica aurea minor.

℥. Fl. acac. Manip. ij.
 borrag.
 sol. card. Maria an. M. j.
 scabios.
 card. ben.
 veron.
 beron.
 ruta murar.

bed. terr. an. M. β.

myrrh. ℥. β.

croci ℥. j.

Diebus quindecim macerentur in vino veteri
 quant. suffic. ad specierum contectionem & postea de-
 stillentur.

Aqua aurea apostematica major Venetorum.

℥. Ruta murar.

ruta.

heder. terr.

veron.

puleg.

scabios.

card. Mar.

bened.

hyssop.

fœnic.

prassij. alb.

hepatic.

sumar.

sempervivi.

salvie angustifol.

meliss.

menth crisp.

lavend. cum florib.

charesfol.

beron.

taraxac.

mosf. diabol.

maioran. an. p. j.

fl. beiri.

bugloss.

borrag.

acac.

sambuc.

anth an. p. β.

Macerentur dieb. 14. in vino veteri. postea destillantur.

Aqua Bardanæ composita.

Aug.

℞. Rad. Bardana recent.

Vincetoxici recent.

Cort. med. rad. Fraximi.

analibras duas.

Minutim incisa infundantur horis viginti quatuor
 in vini albi odoriferi & aceti Rutacei ana libras quin-
 que.

Postea destillantur in Balneo Mariæ, addendo post
 destillationem Olei Sulphuris acidi quantum satis pro
 manifesto acore, & ad singulas libras liquoris egressi
 Camphoræ scrupulum semis, quæ in nodulo ligata stil-
 latio huic liquori immerfa pendula permaneat.

Aqua hæc crebro usui quondam fuerat Clarissimis
 Reip. nostræ Medicis Tobia Cneulino & Ioanni Pau-
 lo Zangmaistero. Ea etiam collegæ nostri fidelissimi
 D. D. Carolus V Videmannus, Ioan. Iacobus Schiiske-
 rus, Raymundus Mindererus, & Hieremias Cneuli-
 nus grassante peste felici successu usi sunt, ut qui ægris
 hac lue infectis in publicum Nosocomium delatis tunc
 temporis opem & operam suam præstabant. Sudores
 enim potentissimè prolicit, venenatorum humorum mali-
 tiâ temperat, infectionis ac putredinis miasmata dissij-
 cit, ac venosum corporis habitum excusso sudore repurgat.

Aqua seu Balsamus Embryonum. Aug.

℞. Nucis Moschata.

Caryo.

Macis

Caryophyllorum,

Cinnamomi,

Zingiberis albi,

Cubebarum,

Granorum Paradisi,

Zedoarie ana unciam unam semis.

Galanga drachmas sex.

Florum Tunicæ,

Tiliæ ana libram unam

Herb. Salviæ,

Carui,

Feniculi,

Verbene,

Lavendulæ ana uncias tres.

Menthe crispæ,

Rad. Pæoniæ & sem. ejusdem,

Visci quercini decrefcente Luna collect. drachmas duas.

Medullæ panis triticeï unc. sex. Herbe & radices incidan-

tur minutim, Aromata verò crassiusculè pulveriscentur, pa-

nig. medulla in frustula confringatur, quo factò commisce-

antur omnia & assusis mensura quatuor Vini boni Malva-

ticum in vase fictili vitreato probè clauso ne quid exiret, sepe-

lantur in cella vinaria subter terram, stentq; ibi in digestio-

ne per hebdomadas tres. Deinde die præcedente antequam

hæc terra rursus eximere volueris, summo

Amygdalarum dul. exortic. uncias sedecim.

Hæc in mortario prius probè contusis, & in vitro vel vi-

trato aliquo mundo vase collocatis super infunde

Aqua Rosar. albarum & flor. Buglossæ ana uncias octo-

decim.

Stent in infusione per horas viginti quatuor. Iam verò

rursus accipe

Hordei cremati uncias sedecim.

Hoc in mortario grosso modo confringe, illiq; super infunde

Aq. Fragorum & Lilior. Convallium ana uncias septem-

decim.

Stent etiam simul in alio vase in infusione per horas vigin-

ti quatuor. Tandem Amygdalas in infusione stantes exacle-

terno, & unâ cum aquis quibus immaduere diligenter subigi-

to, quo factò & Hordeum crematum aquis suis infusum huic

Amygdalagalæ jungito, ac una in olla simul omnia studiose

permisceto. Quod si aquarum Amygdalæ & Hordei superin-

fusarum quantitas commixtioni non suffecerit, de Vino Mal-

vatico in quo Aromata & Herbe sub terra defosse macerata

sunt quantum sufficere videbitur adiungito ut sic omnia pro-

prio in olla simul concussa permisceantur donec mixtura lacti-

madidæ simis. Tum demum Aromata, Herbas, radices quæ

cum Vino Malvatico reliquo in quo infusa steterant, &

iam dicta omnia additis Mellis despumati uncias octodecim

simul confundito ac commisceto, & cucurbita indita levi-

guâ aquam ex arena distillato. Nunc verò recipe veterem Ca-

ponem, quem tunc suspensum suffocabis, mundatumq; exen-

terabis. Huic in frustula dissecto abiecta omni sorde & pin-

guetudine affunde Vini Malvatici mensuram unam, quo san-

guinem elues ac dissolves, tum vino huic Malvatico & jam

dicti Caponis carnibus jungito

Aq. Boraginis,

Verbene,

Feniculi,

Salviæ ana libras duas.

Dactylorum recent. exossatorum,

Vrarum passarum,

Passularum minorum,

Nuci Moschata ana uncias duas.

Caryophyllorum,

Cinnamomi,

Lib. VI.

Zingiberis,

Cubebarum,

Granorum Paradisi,

Zedoarie ana unciam semis.

Croc. drachmas duas.

Conserve Rosarum rub. uncias quatuor.

Incidenda inciduntur, & olla operculo diligenter clausa ac circa juncturam operculi pasta studiose circumlitæ, ne quid expirare queat, indita sensim simul decoquantur, donec carnes Caponis ab ossibus separaverint, tunc brodio huic adbuq; ferventi iniici panis triticeï adhuc à furno calenti, & in frustula contracti uncias sedecim, & de sibo vel pasta Mellea cum aromatibus bis cocta in laminas dissecta, ac super cratem tosta & Melleoblita uncias sedecim, atque olla probè clausa sic per noctem, ut in brodio cuncta mollescant, stare finito. Deinde verò brodium à rebus infusis separa, Caponemque unâ cum rebus reliquis sibi junctis eximie contunde, donec pulvis formam acquirat, quam pulvis formam acquirat, quam pulvem brodio prius separato redde, eamque in jam dicto brodio dissolve, & ab his ampullæ inditæ magna cum diligentia aquam ex arena levi calore extilla. Iam verò primam aquam & secundam hanc commisce, in iisque infunde Auri purissimi quantum volueris vitroque accuratè clauso per triduum solum calori & radiis ad insolandum exponito; ac tum demum rursus aquam hanc omnem cum diligentia per distillationem ab Auro abstracto. Dosis aqua hujus ab uncia semis usque ad unciam unam.

Aqua Calcis.

Aqua, in qua pluries calx extincta fuerit, aqua calcis ob id dicta, multis ulcerib. phagedenicis ac disepuloticis mirû in modum confert, quia tamen facile quovis tempore parari potest, in ejus descriptione notari immorandum.

Aqua calida major Contradi Gefneri.

℞. rad. genian. ʒ ij

enul. campan. ʒvj.

calam. arom.

galang. an. ʒj. ʒ.

Sem. carn.

fenic.

anisi,

caryophyllat.

apij, an. ʒ i.

cortic. citr. ʒ ij.

baccar. juniper. Man. iij.

cinnam. opt. ʒ ij.

fol. meliss.

hyssop.

ruta.

absynth.

adiant.

violar.

ceterach.

puleg.

beton.

agrimon.

rosar. rubr. an. M ij.

fol. calamem.

chamepyth.

fl. borrag.

bugloss. an. M. j.

aq. fontana quant. suffic. infunde per 4. dies in vase figulino, destillentur in aqua cinnamomi.

Aqua calida minor Eiusdem.

℞. fol. salvia minor.

M

hyssop.

hyssop.
puleg. an. M. iij.
zinzib. 3 β.
cinnamom. 3 j.
sem. anis 3 ij.
 contund. & infund. in lib. iij. aq. fontana, & sec. ari. per
 vesicam destillentur.

Aqua cancerorum.

Cancrī aut gammari bulliant cum aqua Sempet-
 vivi majoris in vase duplici accurate occluso per diē
 integrum: post destillentur igne subiecto. Aqua ter
 affundatur capiti mortuo & abstrahatur, tum de-
 mum reservetur. Inflammationi, ambustis, & carci-
 nomati multum confert. Si ex cineribus capitis mor-
 tui salem cum propria aqua elicies, praestantius eua-
 det remedium ad curanda carcinomata & phagæde-
 nica omnia ulcera.

Aqua Caponis cum speciebus.

℥. cinnam. 3 β.
caryophyllor. 3 j.
macis 3 ij.
been albi,
rubri,
xyloalot,
santal. rubi.
℥. de corde cervi,
margar.
carabe an. 3 β.
coriandr. prep. 3 j. β.
flor. borrag.
bugloss.
rosar. an. 3 ij.
sem. myrtill. 3 β.
fol. auri nr. iij.

Contunde omnia grosso modo, Mi. imponanturq; in ven-
 trem caponis eviscerati, coquantur in aqua sufficiente ad se-
 parationem, tandemq; destillentur.

Aqua Caponis M.

Rx. Caponem coq. cum
Passul. min.
pin.
liquir. an. 3 j.
Iujub.
Sebest. an. n. xij.
Caric. n. 8.
Herb. pulm.
Endiv.
Farsar.
lactuc. an. 3 β.
fl. viol.
beton. an. 3 j.

Coq. & contund. in mort. lapid. adde
vini Canar. lb. iij.
Aq. tussil.
Marrub.
Bugl. an. lb. j.
Mix. pan. alb. lb. β.
Cons. borag.
Rosar.
polytr. an. 3 ij.
Spec. diam. frig. 3 β.
Cin.
Macis
Sem. anisi an. 3 ij.

Destill. l. a. Dosis 3 β. in morbis pectoralibus,
 pthchisi, æsthatate.

Aqua Carbunculi.

Rx. Flor. Anthos 3 iij. Violar. Boragin. ana 3 iij.
 Herb. Majoran. Salvia. flor. Pæon. Lillior. convall.
 flor. Lavendul. ana 3 j. β. Balsamit. 3 β. Nuc. Moscar.
 Maces. Chariophyll. Cinamom. Cardamom. Gram.
 paradisi, aq. Cubeb. sem. Pæon. Visci quercin.
 Rasur. C. Cerv. rus. corn. Cerv. ust. præparat. ZZhe-
 ris ana 3 β. Ungul. Alcis. lap. Percar. rad. Pæon. ver.
 Stoech. arab. Stoech. citrin. ana 3 ij. Mosch. 3 j. Vini
 Malvatic. aq. Lavendul. Rosar. ana 1 j. β. Aq. flor. Tillæ.
 Pæon. an. lib. j. β. Incindenda incindantur & contun-
 denda contundantur, stent in Infusione per 24. ho-
 ras, loco calido, postea destillantur in arena per Alem-
 bicum, adde, Flor. Auri, num. viij.

Vini.

Aquam Carbunculi pretiosissimam describit Ga-
 belcoverus in collect. *Sürstlich Ärzney-Buch* ubi
 pariter de vitibus ac facultatibus ejus nobilissimis, ac
 que eximius, tam internis quam externis prolixè agit,
 quas omnes hic recensere instituti nostri non est.

Aqua Carminativa, seu Physogona id est flatuseducens.

Rx. Flor. Chamomill. Rom. M. xxx. Incindantur & contun-
 dantur, & infundantur in aqua chamomilla lb. xvi & stent
 in digestionem in loco calido per octiduum, deinde coquantur &
 prelo fort. simè exprimantur, in colatura iterum infundantur.
Flor. Chamom. inis. & coctus M. xxiv. & stent in infu-
 sione in loco calido per octiduum; postea coquantur atque prelo
 fort. simè exprimantur, in colatura iterum infundantur, ac
 fisti tamen & pulverizatis, incidendis & pulverizandis
Flor. Chamomill. Roman. M. xij.
Cori. ext. Aurancior. flavesc. 3 j. β.
Herb. Absynth. Pont. M. j.
Centaur. min.
Puleg. j.
Origani ana M. β.
Sem. Anethi 3 iv.
Anisi
Feniculi ana 3 ij.
Carvi 3 i.
Carduibened. 3 β.
Maria 3 j. β.

Et stent in infusione in loco calido per octiduum, deinde
 stillentur in organis vitreis in MB. igne lentissimo.

Discutit flatus & lenit dolores & ventriculi & in-
 testinorum, & est medicamentum verè anodynum
 & tuto exhiberi potest etiam in morbis calidis, si
 temperetur cum 3 ij. aquæ frigidae, Endivia videri
 cet, Epaticæ frigidae, vel cordialis frigida pro diver-
 sitate morbi præsentis calidi. Datur ab 3 ij. ad 3 iij.

Aqua Castitatis, M.

Rx. Terra Sigillata Vnc. iij.
Sem. Agni casti Vnc. js.
Ruta
Nymphae
Lactuca
Papav. alb. an. Vnc. j.
Canabis
Acetosa
Portulac.
Endivia
Milij Solis
Amor.

DE AQVIS DESTILLATIS.

135

Coriand. pra. ana Drach. vj.

Rad. Dipsam. alb.

Cynegloss.

Bistorta

Ireos flor. ana Vnt. s.

Santalor. omnium

Mag. Saturni

Camphora ana Drach. iij.

Herb. Absinthiopont.

Mentecrisp.

Busse Pastor.

Taraxac.

Verberna

Rad. Salicis an. Drach. ij.

Incidentur, contunduntur & infundantur in Vini rub. stiatici Lib. x. permittantur in digestionem per octiduum; postea B. M. destillentur.

Vires, Vsu, Dosis,

Hæc aqua non immerito casta vocatur: Quia Monachorum, virginum monialium, viduarum illorumque qui in exiliatu vivere constituerunt, ignitum & prolificum semen ita compefcit, ut inde libidinosi omnes ea utentes, in castitatis & modestiæ amantes, sine sanitatis periculo facillimè evadant: Sua enim frigiditate & occulta quadâ proprietate Rem Veneream dissolvit. Præterea præmissis universalibus, unamquamque Gonorrhæam feminisquæ profluvium abfque ulla molestia curat Dosis manè & vespèri vel tempore necessitatis ab Unc. j. ad Unc. ij. & Unc. iij.

Aqua Cephalica interna. Reinef.

Flor. Lil. convall. M. 4.

Salv. stor. Arab. an. M. j.

borrag. tunica an M. B.

herba melisse Miss. prap. l. a.

inf. Spir. junip. lb. ij.

vini lb. 4.

Spir. Cerafor. nigr. lb. j. diebus xiv. Tum exprimè & cola Colato

inf. castorei 3 j.

nuc. mosch. 3 ij.

costi veri 3 vj.

Spec. diambra

diamoschiu

pler. archont. an. 3 ij.

& macera per mensem, tum distilla in cineribus.

Externa.

Summit. anethi,

fl. mel. citrine,

chamem. Rom.

vulg. an. M. ij.

pallegii, salvia,

rosimar. major.

serpilli, beton an. M. j.

verberna M. 4.

ruta M. j.

Sem. cymini, carui,

nigelle scet. an. 3 B.

buc. junip. lauri an. 3 j.

cubeb. nuc. mosch.

caryoph. Zedoar. an. 3 iij.

rad. Angel.

ireos an. 3 vj.

Rad. cucum. asin. 3 ij.

Euphorbii 3 ij prap. l. a. inf.

vini lb. ix.

aq. rosar lb. iv. B.

Lib. VI.

si cheyri lb. iij. & digere per dies 14. tum destilla in MB: Destillato immittas nodulum continentem castor. 3 j.

Spec. Diamb. 3 B.

troch. Gall. mosch. 3 j.

Aqua Cephalica composita. Mylii.

℞. Salvia Nobiliss. 3 vj.

Rosmarini

Lavendula

Maierana

Mentha

Hyssopi

Pulegii

Flor. tunica

Melisse

Cinnamomi

Caryophyllorum

Galange

Macis

Zedoaria

Zingiberis

Nuc. Mosch.

Gran. lumiper.

Sem. Feniculi 3 vj.

Pomum Citri Num. j.

Vini optimi Mens. ij.

Contulsi, inixtisquæ, fiat infusio, postea destillatione

Alia sic: Recipe Nus. Mosch. 3 j.

Zedoaria

Galange

Calami arom.

Macis

Cinnamomi

Caryophyllorum

Flor. Lavendula m. j. B.

Vini Rhenani m. j. B.

Spiritus Vini lb. B.

Mista stent in infusione, postea destillantur.

Tertia aqua cephalica est.

℞. Cinnamomi 3 ij.

Zingiberis

Santalini rubri

Caryophyllorum

Nucis moschate

Macis

Piperis

Galange

Cubebarum

Anisi

Rosar. rubr. m. j.

Cardamomi

Feniculi

Coriandri prap.

Spec. Aromat. ros.

Diambra

Dianthos

Basilica

Maierana

Flor. lavendula

Vini malvatici lb. j.

Spiritus Vini lb. B.

Aqu. ros. mosch. 3 viij.

Infusa per 4. septimanas, destillantur: destillatione

adde

Caryophyllor.

Cinnamomi

Basilicari 3 vj.

M a

Coletur

Coletur, ut fiat claretum præstans.

Aqua Cephalica alia.

℥. Rosar. Rubear. }
 Anihos } ana m. j.
 Majorana }
 Flor. Buglossa }
 Spec. Confect. Alkermes ʒ ij. }
 Aquar. Florum Tilie } ana lb. j.
 Betonica }
 Buglossa }
 Aq. ardentis opt. lb. β. }
 Fiat infusio, & postea destillatio.

Aqua Cephalica Langii.

℥. Florum Anihos }
 Rosar. rubear. } ana m. ij.
 Majorana }
 Flor. Buglossa m. j. }
 Spe. Confect. Anacardin. ʒ ij. }
 Aquar. Buglossa } ana lb. j.
 Betonica }
 Flor. Tilie }
 Lavendula lb. β. }
 Aque ardentis opt. lb. β. }
 Fiat Infusio, Digestio, & destillatio.

Aqua Cephalica ejusdem alia.

℥. Flor. Primula Veru }
 Korisfarini } ana m. j.
 Maiorana }
 Ius arthetica }
 Spec. Diamoschi } ana ʒ β.
 Diapirus }
 Diambra }
 Spe. Conf. anacard. ʒ j. }
 Cubebarum }
 Ligni aloes }
 Nuc. moscha. } ana ʒ j.
 Caryophyllorum }
 Maceroperis }
 Carpobalsami }
 Rad. Acori. } ana ʒ j. β.
 Ireos }
 Aristol. rot. }
 Sem. Pæonia } ana ʒ j.
 Sileris montani }
 Fœniculi }
 Aquar. Herb. paralyfis } ana lb. j.
 Salvia }
 Betonica }
 Flor. tilie lb. j. β. }
 Serapini }
 Myrrha }
 Opopanacis } ana ʒ j. β.
 Gum. luniperi }
 Fiat infusio, deinde destillatio.

Vel sic. Recipe flor. lilior. convall. part. j. Infusa, digesta destillantur, destillationi adde aqua ceraforum nigrotum lib. j. Misce simul, Quibus aquis infunde.

Flor. Lavendule m. j. β.
 Flor. Anthos m. j.
 Caryophyllorum ʒ j.
 Macis ʒ β.
 Cubebarum ʒ j.
 Scille preparata ʒ ij. β.
 Diptamni albi ʒ ij.
 Cubebarum ʒ β.
 Visciquercini ʒ ij.

Rad. pæonia tantundem

Incisa ac conquassata, cum tribus cohobis fiat destillatio.

Aqua confortativa Cephalica.

℥. Nucis moschate }
 Zingiberis } ana ʒ ij.
 Cubebarum }
 Galanga }
 Cassia lignea } ana ʒ i.
 Piperis longi }
 Ameos }
 Ruta } ana ʒ ij.
 Pyrethri }
 Spe. Diambra } ana ʒ ij.
 Diapirus }
 Calami aromat. }
 Macis }
 Sem. & Rad. pæonia }
 Anomi } ana ʒ j.
 Asari }
 Myrtilorum }
 Flor. Borrag. }
 Buglossa } ana m. β.
 Anthos }
 Lavendula }
 Hypericinis }
 S. Vini optimi lb. vi. }
 Infusa digerantur & destillantur.

Alia Cephalica aqua composita.

℥. Caryophyllorum }
 Nuc. moschata } ana ʒ β.
 Galanga }
 Piperis longi }
 Cort. Citri }
 Salvia }
 Maiorana } ana ʒ β.
 Rosmarini }
 Ameos }
 Cinnamo. }
 Lavendula }
 Menihe }
 Pulegi }
 Origani } ana ʒ β.
 Betonica }
 Calaminia }
 Stœchad. Arab. }
 Chamædrios }
 Spica nostr. }
 Ligni aloes ʒ β. }
 Moschigr. xii. }
 Mista & infusa cum vino malvatico, tandem destillantur.

Aqua Cephalica ex cerebro Microcosmi.

℥. Cerebrum microcosmi integrum, cum Spiritu Liliorum convall. putrefactum, adde
 Essentia perlarum } ana ʒ i.
 Magisterii perlarum }
 Essentia corallorum } ana ʒ i. β.
 Magisterii corallorum }
 Spec. Diacastorei } ana ʒ i.
 Spec. Diamoschi }
 Essentia pæonia ʒ ij.
 Essent. confect. Anacardin. ʒ i. β.
 Mista & cum Vino Malvatico digestis, tandem destillatio.

Aqua Cephalica microcosmica alia.

℞. Cerebrum recens integrum nondum putrefactum, huic

adde

Spiritus Vini lb. j.

Spiritus Rosarum lb. β.

Spiritus Lavendulae

Spiritus lilior. convallium } ana 3 viij.

Cinnamomi 3 iij.

Caryophyllorum 3 ij.

Cardamomi 3 j.

Ambra 3 vj.

Macis 3 β.

Benzoi

Styr. calam. an. 3 j.

Rad. Ireos Vnc. β.

Sant. citr.

Cort. citr. an. 3 vj.

Putref. per mens. destill. per cohob. addendo in secund. cohob. sp. vini lb. j. Salē facibus extractum cum aq. lavend. adde Aq. & cum moscho rectifica.

Aqua Cephalica frigida, seu bilē alterās. D.

℞. Aqu. Lectuca

Nymphaea

Oxalidis

Rosar. anap. aqu. Misce.

Ulus hujus aquae est in Phtenitide, in Cephalalgia biliosa, in Mania, in febre ardente & in omnibus motib. calidis, acres & biliosos vapores ad cerebrum mittentibus.

Dosis est Unc. iij. cū Unc. j. β. syrup. de Rosis siccis.

Nota. Quod omnes aquae simplices, quarum in hoc tractatu fit mentio sint destillatae in M. B.

Aqua Cephalica Melancholica.

℞. Rad. Polypod. querc. mund. 3 vj.

Buglof.

Borrag. ana. Vnc. j. β.

Herb. Epithymi

Cuscut.

Melisse ana M. j. β.

Majoran. M. β.

Sem. 4. frig. Maj. excort. ana 3 j.

Anisi

Feniculi ana 3 ij.

Paeonia excort. 3 j.

Flor. Borragin.

Buglof.

Rosarium

Violarum ana M. j.

Betonice M. β.

Stachad. Arab. Vnc. β.

Anthos 3 ij.

Macis 3 β.

Nucis moschata 3 ij.

Pulverizanda pulverizentur subtilissime, reliqua vero incidantur & contundantur, & infundantur in

Aqu. Rosarum

Nymphaea

Melisse ana lb. j. β.

Cichorij lb. β.

Vini Malvat. opt. lb. ij. & adde

Mellis Passul. Vnc. iij.

Syrup. de succo viol. 3 ij.

Croci Oriental. 3 β.

Misce & stent in infusione in loco calido per octiduum, vā singulis diebus aliquoties exagitato, deinde destillentur in organo vitreo igne lentissimo, mediante B. M.

Apprimē utilis est in omnibus cerebri morbis me-

Lib. VI.

lancholicis, quā tam per Sympathiam hypochondriacum, quā per idiopathiam existunt, spiritus aquales fovendo & illustrando falsas imaginationes corrigit, timorem atque maestitiam absq; manifesta causa conceptam mitigat, lætitiāq; gignit & auget. Dosis est Unc. iij.

Aqua Cephalica D. Brucai Profess. Roßoch.

℞. Salvia Regia Une. vj Flor. Lavendul. Lilior. convalliana Unc. iij. rad. Paeoniae Unc. ij. Herb. Majoran. Stechad. arab. Rotifmar. an. Unc. j. Nuc. moscat. Cinamom. Cubebae ana Unc. j. Caryophyll. Gran. paradisi. Zinziberis, an. Unc. β. Macis 3 ij. Vini Rhenani opt. lib. xij. Omnia contundantur & infundantur in Vino præscripto per xij. dies, deinde destill. in B. M.

Vires.

Aqua hæc litteratorum caput sensus omnes, ingenium & memoriam corroborat. Quin & ex Cinab. Antimon. & sublimati in præparatione Mercurii Vitæ, ad retortæ collum elevato, præstantissimus paratur Pulvis Antiepilepticus, & Diaphoreticus si magisterium corallorum & perlarum cum sale cranii humani conjungatur, Dosis gr. 6. 8. ad 16. Mistura quoq; simplex dicta (quam descripsit olim Andernacus l. de veteri & novā medicinā, part. 2. pag. 638.) tum in expugnando; & abigendo, tum futuro arcendo paroxysmo Epileptico à nonnullis laudatur.

Aqua cerasorum sylvestrium.

℞. ceras. sylvestr. cum lapillis.

contusor. mensur. j.

β. lavendul. Manip. j.

sinap. alb. pulverisat. Vnc. v. M.

infunde in vino generoso per aliquot dies, postea destilla.

Aqua Cinnamomi. 2.

℞. Cinnamom Vnc. iij. quod crassiuscule conquisatum, & in aquis vini albi generosi, & aquae rosarum partibus (alii in solo vino) duorum aut trium dierum spatio infusum in alembico destillant, atq; sic aquam laetam, quæ simul in se partem sulphuream & oleaginosa cinnamomi continet, eliciunt, accurateque adservant. Quod si magnam ejus quantitatem componere velis, utere æneo vase majusculo, cui refrigeratorium annexū sit. Vulgo pro singulis Cinnamomi libris vini albi & aquae rosarum; ana libræ duæ adiiiciuntur. Quia vero non multum olei ex Cinnamomo extrahi potest propter partium illius tenuitatem, unde fit, ut cum aqua commisceatur, propterea vinum album & aqua rosarum peculiariter & præcipue usurpantur, quorum loco in aliorum aromatum, herbarum, florum & seminum destillationibus quā duntaxat communem assumimus. Exempli gratia.

℞. Caryophyllorum conquisatorum lb. j. aut duas, aqua fontana tepescita quadruplum, imo plus, si visum fuerit; hæc recipiantur vase æneo commemorato, cui vasculum refrigerans adhæret, niacecentur unum, duos aut tres dies: post mediocris ignis supponatur ita, ut aqua bulliat, tum evaporantem conspicias, secumque oleū Caryophyllorum deferentem, quod quia quovis alio gravius est, totum ferè imūm petit. Ab aqua vero secernitur cum in fundibulo (ut vocant) & lagenula rite oclusa reconditur. Aqua, quæ remanet post olei sui separationem, turbida est & oleaginosa: odor & sapor Caryophyllorum impressi tam vegeti existunt, ut si ea hauriatur, aut naribus admoveatur, qualitates Caryophyllorum quā maxime indicabuntur.

Ex hac aqua, quemadmodum ex aliis, quæ hæc arte

M 3

extra-

extrahuntur, ex qualibet aromatum specie, ut pipere, nucis moschata, mace, Zingibere, cubebis, & huiusmodi cæteris, ut etiam ex omnibus feminibus & bacis calidis, lauri scilicet, juniperi, fœniculi, anisi, cumini, dauci, pœonia, &c. denique ex herbis & floribus calore pollentibus, ut salvia, rosmarino, thymo, hyssopo, ruta, calamentcha, origano, pulegio, mentha, betonica, & similibus, componi poterunt syrupi, qui longe melius vires simplicium, ex quibus concinnantur, sibi concreditæ servabunt, genuinasque facultates multo efficacius referent, quam eorundem aquarum, & decoctiones gregaria via paratæ, ut paulo post dicturi sumus, ubi de Syrupis cum iisdemmet aquis præparatis agemus, & consequenter suo loco cuilibet cõpertum erit, quibus usibus olea ipsorum simplicium infervant, quæ, ut monuimus, à propriis aquis separari debent.

Aqua Cordialis è succis, Reines.

Rx. Succiborag. citri an. lb. j. ß.
fl. Cyani. galeg.
Scord. an. lb. j.
acetos. ʒ. ix.
meliss. lb. ʒ.
Angel. basil.
puleg. ana ʒ. ij.
Vini Aceti lb. ʒ.
El. Theriac. ʒ. iv.
Ext. Cort. citr. ʒ. ij.
Diger per oct. destill.

Aqua Cinnamomi.

℞. Cinnamomi optimi, crassiuscule triti lb. ʒ.
aqua rosarum fragrantissima & vini albi generosi an. lb. j.
misceto, a. biduum simul relinquito in vase rose operculato, ne quid expiret; Deinde super cineres calidos destillato, & aquam servato.

De cinnamomi ad vinum & rosaceam proportionem non unus est omnium consensus. Alii enim partem unam cinnamomi ponunt, vini partes duas, aqua rosarum partes quatuor. Alii vinum & aquam eadem mensura permiscent, in quibus cinnamomum maceratur, & totum destillatur.

Aqua Cinnamomi bug'ossata. M.

Rx. Aq. Buglossæ Lib. vj.
Flor. Violarum
Rosarum ana Lib. ij.
Cinnamomi acut. Lib. j.
Cort. Rad. Buglossæ Vnc. ij.
Flor. Borraginis.
Melissæ ana Vnc. j.
Spec. Diarrhod. Alb. Vnc. ʒ.
Misc. & post debitam digestionem in B. M. destillantur.

Vires, Vfus, Dosis.

Concoquit, emollit, venenis resistit; Cerebrum, Cor, Ventriculum, Hepar, Splenem confortat. Oculos clarificat. Urinam movet; nec non Renibus & Vesicæ convenit. Dosis à Coch. j. ad Coch. ij. & tria.

Aqua ex corde cervi. M.

Rx. Cord. Cervi minutim trit. No. j.
Cinnamomi acut. Vnc. ʒ.
Caryophyllorum
Cardamom. min.
Galang. min.
Maci
Croci or. ana Drach. ʒ.
Lig. Aloes

Santal. citrin.

Cort. Citri

Sem. Ocym. caryophyllat. ana Drach. j. ʒ.

Flor. Lavendula

Rorismarm.

Melisse

Salvia ana Drach. j.

Macerentur in Vini Malvatici Lib. vi. per noctem & manè in B. M. per alembicum destillantur.

Vires, Vfus, Dosis.

Cor confortat, illudque à tremore & aliis periculis accidentibus præservat; Tum quoque casum virtutis & defectum animi curat; Spiritus enim vitales & naturales fovendo & augendo refuscitat, & Cordi quam citissime subvenit. Dosis à Coch. j. ad duo vel tria cochlearia.

Aqua Cordialis frigida.

Rx. Conf. Rosarum rub. Lib. ʒ.

Fruç. Rubi Idæi Lib. j.

Spec. Diarrhod. Abb.

Diamargar. frig. ana Vnc. ʒ.

Sem. oxalidis Vnc. j.

Santalor. omnium ana Vnc. s.

Flor. Cordalium ana Drach. ij.

Misc. & infunde in aquarum sequentium

Acetoselle

Nymphææ

Fragorum

Violarum

Borraginis

Buglossæ ana Lib. j.

Mixta digerantur per aliquot dies; postea iterum adde:

Aq. Cinnamomi bug'ossat. Lib. ʒs.

Suc. depurat. Cidoneor.

Limonium

Citri ana Lib. s.

Denuo misce & in B. M. per alembicum abstrahere:

Vires, Vfus, Dosis.

In omnibus ardentibus Febribus & aliis morbis summe calidis & corrosivis, suaviter & supra modum Cor ex æstuans refocillat, & inde omnium virium imbecillitatem firmat. Iis quoque, quibus animus deficit, sive à corde, sive Stomacho originem ducat, omnem noxæ venenosæ causam vitalium partium discutit, & Spiritus ex nimii caloris imbecillitate & tremore languentes ad pristinum statum & robur restituit. Dosis ab Unc. j. ad ij.

Aqua cordialis calida. M.

Rx. Cinnamomi acut. Vnc. iij.

Rad. Caryophyllat. Vnc. iij.

Caryophyllorum

Terra sigillat. ana Vnc. j.

Cardamom. utriusque

Galang. min.

Maci

Zedoaria

Flav. Cort. Aurantior.

Cort. Citri

Sem. Ocym. Caryoph. ana Vnc. s.

Ligni Aloes odorat.

Croci oriental.

Spica Indica

Pulegii exsiccat. ana Drach. iij.

Flor. Borraginis

Buglossæ ana Drach. ʒs.

DE AQVIS DESTILLATIS.

139

Pulverisata & mixta infund. in Vini Malvatici Lib. iij. stent in Infusione per octiduum ; postea adde:

Aq. Cinnamomi cum vino destill.

Flor. Tunica ana Lib. js.

Rosmarini

Lavendulae

Melissa

Salvia ana Lib. j.

Misc. & in B.M. per alembicum abstrahere.

Vires, Vfus, Dosis.

Opitulatur valdè mirabiliter omnibus frigidis Cordis affectibus , ejusque palpitationi & animi defectioni prodeit, Lypothymiam & Syncopen curat. Spiritus vitales recreat.

Dosis cochl. i. ad 2.

Aqua Confort. Reines.

Flor. rosar. rec. 3 ij.

lil. convall. rec.

tunic. ana m. ij. β.

herb. recent. maior. ment.

basil. meliss.

rosm. saly. an. m. j.

Cinam. 3 j. β.

Caryoph. 3 β.

Ireos

corr. citr. rec. ana 3 ij.

Sant. citr.

Xyloal.

Legni Rhod. ana 3 ii. β.

Mastich. 3 ii.

benzoes

Syr. cal. ana 3 j. β.

Croci 3 j.

Macu

Nuc. mosch. an. 3 iii.

Galang

Cypri an. 3 iii.

Card. ur.

Cubib.

Zedoar. ana 3 ii.

Inf. per octid in

aq. ros. lavend.

meliss. ana lb. ii. β.

acris ros. lb. i.

Spir. vini lb. ii.

Destill.

Aqua confortans ventriculum, cor &

hepar.

℞. Succorum buglossae

Melissa

Borraginis

Esfloria

Tormentilla

Oxylapathi

Verberna

Acosae

Rutae capra.

Myrris

Cyanurii & que

Calendula

Isosarum Limonum

Curi

Saxifragia

Pimpinella

Pentstaphylli

ana 3 vi.

ana 3 iij.

Sem. Citri. 3 β.

Terra Lemnia

Silescia

Samia

Trimin Santal. 3 vi.

Margaritar. cum succo

Citri preparat. 3 iij.

Fiat omnium infusio ac maceratio per tres dies in loco tepido. Destilla per alembicum vitreum, Destillatus liquor conservetur in vase vitreo.

Dosis 3 β. ad 3 iii.

Aqua cordialis Bezoartica.

℞. Rad. Zedoaria

Angelica

Tormentilla

Gargophyllata

Barba Hirci

Petasites

Enula camp.

Raf. corr. ligni Induci 3 vii.

Santals citri

Cinnamomi

Macis

Gran. Iuniperi

Sem. Carduibened.

Citri & corr.

Diptamni albi

Scabiosa

Mentharub.

Chelidonia

Scordii

Ruta

Melissa

Scorzonera

Flor. centaur. min.

Hyperici

Genista

Calendula

Borraginis

Buglossa

Vini malvatici lb. iii.

Succi limonum

Aque melissa

Nucum viridium

Ulmaria

Carduibened.

Maceratis invicem per quatruiduum, tandem fiat Expressio. Expressioni adde

Tberiaci 3 iii.

Confect. de Hyacintho 3 i.

Diambra

Diamoschi } ana 3 ii.

Confect. Alkermes 3 vi.

Diamargar. frigidi

Diacoralli

Croci

Myrrha } ana 3 β.

Sacchari candi lb. β.

Fiat Digestio, ultimo destillatio.

Aqua vitæ cordialis

℞. Mikridatii

Agarici

ana 3 vi.

M 4

Succini

Succini albi ʒij.
 Rad. Oſtricii }
 Chamaleonis }
 Valeriane }
 Angelica }
 Rhapontici }
 Chelidonia }
 Rhubarbari }
 Morſus Diaboli } ana ʒij.
 Peonia }
 Satyrii }
 Polypodii }
 Peirolini }
 Feniculi }
 Glycyrrhizæ }
 Apii }
 Enula }
 Leviſtici }
 Priamii Indica } ana ʒj.
 Rubia Tinctor. }
 Acori }
 Pyrethri }
 Beenutriusque }
 Nucis Moſch. } ana ʒvj.
 Macis }
 Caryophyllorum ʒß.
 Spica ʒj.
 Croci ʒij.
 Cinnamomi ʒj.
 Flor. Caribami ʒij.
 Gran. iuniperi ʒj.
 Baccar. Lauri ʒß.
 Cumini Romani } ana ʒvj.
 Sem. Cine }
 Sem. Apii ʒj.
 Ranunculi }
 Diſtami } ana ʒj.
 Pimpinelle }
 Petasites }
 Ireos }
 Ferula } ana ʒj.
 Gentiane }
 Anethi }
 Sem. Peonia }
 Anethi }
 Galanga }
 Cal. Aromat. }
 Zedoaria } ana ʒj.
 Hermodactylor. }
 Turbith }
 Alii ʒvj.
 Sem. Anifi tantundem.
 Feniculi }
 Aquilegie } ana ʒvj.
 Sem. Flor. tilia ʒj.
 Carpocallami }
 Santali rub. } ana ʒvj.
 Ligni aloes ʒß.
 Lapid. cancrorum ʒj.
 Cornu cerui prepar. }
 Eboris } ana ʒvj.
 Margaritarum }
 Corallor. rubeor. ʒvj.
 Vnicornu ʒß.
 Oſis de corde cervi q.v.
 Flor. frumenti, triticique ana ʒj.
 Moſchi q.v.

Aqua vitæ ter deſtillata q.f.
 Ponantur omnia in organo in digeſtionē per 40.
 dies ac noctes, deinde colentur, exprimantur ac de-
 ſtillantur, ex ſecibus Spagyrico modo elice ſalem,
 quem ſi deſtillato reddideris, nobiliorem ac fortio-
 rem habebis Aquam.

Aqua confortans omnia membra.

ʒ℥. Cinnamomi ʒx.

Ligni aloes ʒv.
 Cardamomi }
 Cubebarum } ana ʒij.ß.
 Caryophyllorum }
 Galanga ʒij.
 Santali citrin. ʒij.ß.
 Roſar. Rubear. ʒij.ß.
 Nucis moſch. } ana ʒß.
 Macis }
 Moſchi ʒj.
 Ambra gr. xj.
 Aquæ vitæ circul. lb. xij.
 Syr. de cort. mali citri } ana lb. j.
 Mivæ cidoniorum }
 Pulverifata miſceantur, & colentur, colatura ſe-
 vatur ad uſum, & exhibetur tam pro confortando,
 præſervando, quam curando.

Aqua Aurea confortans.

ʒ℥. Cinnamomi electi ʒj.ß.

Caryophyllorum }
 Nucis moſchate } ana ʒß.
 Granorum paradysi }
 Zingiberis optimi ʒj.
 Ligni aloes }
 Macis } ana ʒij.
 P. peris longi }
 Flor. Salvia lb. j.
 Cardamomi }
 Maſticæ }
 Cubebarum } ana ʒj.ß.
 Galanga }
 Cal. aromat. }
 Flor. Roſ. rub. ʒij.
 Citrariæ ʒß.
 Cort. Citri ʒvj.
 Baccar. Lauri ʒß.
 Roſiſmarini }
 Maiorane }
 Lavendula } ana ʒvj.
 Meliſſa }
 Betonica }
 Ruta ʒß.
 Caſtorei }
 Spica Indica } ana ʒj.
 Vini malvat. deſtill. lb. viij.
 Alkohol vini Rectif. lb. ii.
 Ambra griffa }
 Moſchi Alexand. } ana ʒß.
 Pulverifatis, & mixtis fiat Inſuſio.

Aqua aurea alia.

ʒ℥. Lili convallium }
 Violarum } ana ʒvj.
 Borraginis }
 Flor. Lavendula }
 Maiorane }
 Salvia ſylveſtris } ana ʒij.
 Sonchi aſperi }
 Mentha rub. }
 Spiritus vini opt. q.f.

Fiat Digestio, deinde

℥. Nucis Moschata }
 Cubebarum }
 Macis }
 Zingiberis albi }
 Caryophyllorum }
 Cinnamomi } ana ℥ i.
 Gran. paradysi }
 Visciquercini }
 Gran. pæoniae }
 Cornu Cervi ras. }
 Pegula Alcis }
 Osus de Corde Cervi }
 Lap. ex cap. piscium } ana ℥ ℔.
 Perlarum }
 Vini optimi q. s.
 Putrescant etiam per 'mensem, deinde commi-
 sceantur ac rectificando destillantur.

Aqua Cardiaca Paracelsi.

℥. Cinnamomi }
 Mastice }
 Myrrha }
 Macis }
 Caryophyllor. }
 Piperum omnium } ana ℥ ij.
 Cubebarum }
 Zingiberis }
 Aquæ vitæ ℔ v.
 Vitrioli }
 Animonii }
 Tartari } ana ℥ vi.
 Mellis }
 Aquar. Melisse }
 Rosarum }
 Balsamitæ }
 Cheiri } ana ℔ i.
 Salvia }
 Mentha }
 Digestis ac destillatis adde
 Caponem int. gum. dissolutum atque præpar. cum
 Cinnamomi }
 Macis } ana ℥ ii.
 Caryophyll. }
 Amomi ℥ ℔.
 Zedoaria ℥ ii. ℔.
 Anibos } ana ℥ ℔.
 Cheiri }
 Zingiberis }
 Cubebarum } ana ℥ i. ℔.
 Nuc. mosch. }
 Ambra ℥ ii.
 Moschig. v.
 Zibetta ℥ ℔.
 Camphora ℥ vi.
 Digestis vicissim fiat aqua miraculosa.

Vel: talis Aqua cardiaca ejusdem Paracelsi.

℥. Piperum omnium }
 Cubebarum }
 Zingiberis }
 Cinnamomi }
 Mastice } ana ℥ ℔.
 Myrrharub. }
 Macis }
 Caryophyllor. }
 Aquar. Melissa ana ℔ i.
 Rosarum ana ℔ i.

Salvia }
 Cheiri } ana ℔ i.
 Balsami }
 Aquæ vitæ rectif. ℔ v.
 Digesta, tandem destillantur, addendo pomum
 tostum cum
 Cinnamomi }
 Caryophyllorum } ana ℥ ii.
 Cinnamomi }
 Anibos }
 Cheiri } ana ℥ ℔.
 Zingiberis }
 Cubebarum }
 Nucis mosch. }
 Amomi ℥ ii.
 Zedoaria ℥ ii. ℔.
 Gran. paradisi ℥ i. ℔.
 Ambra ℥ ii.
 Zibetta ℥ ℔.
 Musci gr. v.
 Tali modo digestis atque aromatizatis fiat quod
 dictum est.

Aqua vitæ pretiosissima ac Cardiaca.

℥. Piperis albi }
 Cardamomi } ana ℥ ℔.
 Piperis longi }
 Galangæ }
 Macis } ana ℥ vii.
 Caryophyll. }
 Gran. paradisi }
 Lignialoti ℥ ii.
 Zingiberis ℥ iij.
 Cinnamomi }
 Cubebarum } ana ℥ ℔.
 Maiorana }
 Rosimarini }
 Mentha }
 Pulegii }
 Ruta }
 Salvia } ana m. ℔.
 Nardi gallicæ }
 Flor. Anthos }
 Asperagi }
 Rosar. rub.

Sem. Cumini Sylvest. ℥ ℔.

Anisi } ana ℥ i.
 Fœniculi }
 Coriandri } ana ℥ ii.
 Sinapi }

Rad. Enule Campanæ } ana ℥ i.
 Iridis }

Rad. Angel. ℥ ℔.

Pimpinelle }
 Pæonia } ana ℥ ℔.
 Doronici }

Dictamni albi ℥ iij.
 Saccharicandi albi ℔ ii.

Vini generosi q. v.
 Macerentur ac destillantur, destillationi adde
 Croci orientali ℥ i.

Moschi } ana q. v.
 Ambre }

Tinctura solis ℥ ℔.

Fiat Aqua virtuosa atque excellens.

Vel: Aqua vitæ artificiosa talis.

℥. Rad. Valerianæ } ana ℥ i. ℔.
 Tormentille }

Dictamni an. $\mathfrak{z}$ j. β .
 Cichorii $\mathfrak{z}$ ij.
 Levistici }
 Angelica } ana $\mathfrak{z}$ j. β .
 Pimpinella }
 Arantiorum }
 Enula $\mathfrak{z}$ ij.
 Morsus Diaboli $\mathfrak{z}$ j. β .
 Gentiane $\mathfrak{z}$ ij.
 Aristol. rotunda $\mathfrak{z}$ j.
 Pyrethri $\mathfrak{z}$ vj.
 Castorei $\mathfrak{z}$ j.
 Liquiritia $\mathfrak{z}$ ij.
 Sem. feniculi $\mathfrak{z}$ j. β .
 Baccar. Lauri }
 Sem. Anisi } ana $\mathfrak{z}$ j.
 Coriandri }
 Cimini }
 Flor. Lavendula }
 Ettonica }
 Melissa }
 Chelidonia }
 Chamepichyos }
 Chamedrios } ana $\mathfrak{z}$ v. β .
 Ruta }
 Verbena }
 Absinthii }
 Maiorana }
 Spica celtica $\mathfrak{z}$ j. β .
 Sem. Raphani $\mathfrak{z}$ ij.
 Flor. Sulphuris $\mathfrak{z}$ ij.

Mista cum vino digerantur malvatico, deinde destillantur.

Vel: $\mathcal{L}$. Cinnamomi $\mathfrak{z}$ j.

Caryophyllorum $\mathfrak{z}$ β .
 Anisi lb. j.
 Zedoaria }
 Galange } ana $\mathfrak{z}$ j.
 Angelica }
 Rhabarbari }
 Dictamni }
 Piperis longi $\mathfrak{z}$ β .
 Castorei $\mathfrak{z}$ β .
 Moschi gr. i.
 Ambra gr. i.
 Camphora $\mathfrak{z}$ β .
 Mellis } ana lb. j.
 Sacchari }
 Croci q. v.
 Vini malvatici q. f.

Digerantur, circulentur & per cohobia destillantur.

Aqua virtutis Nobilissima.

$\mathcal{L}$. Cinnamomi }
 Caryophyllorum }
 Nucis moscha. }
 Cubebarum }
 Gallia moschat. }
 Succini } ana $\mathfrak{z}$ iv.
 Zedoaria }
 Been urinaeque }
 Macis }
 Sem. ozymi }
 Spica Indica }
 Santali citrini $\mathfrak{z}$ j.
 Rosar. rub. $\mathfrak{z}$ ij.
 Seric. crudi. $\mathfrak{z}$ j.

Ligni aloes

Croci } ana $\mathfrak{z}$ j.
 Camphora gr. xvj.
 Zibette gr. xv.
 Moschi gr. vij.
 Aquae Rosar. lb. ij.
 Aceti vini lb. j.
 Mista s.a. destillantur.
 Vel: Calami Aromatici $\mathfrak{z}$ ij.
 Cinnamomi }
 Ligni aloes } ana $\mathfrak{z}$ j.
 Zingiberis }
 Caryophyllorum }
 Cardamomi }
 Macis } ana $\mathfrak{z}$ β .
 Cort. citri }
 Flor. Rosar. marini }
 Lavendula } ana p. ii.
 Salvia }
 Flor. stachados p. iii.
 Fol. Lauri } ana m. β .
 Salvia }
 Nardi $\mathfrak{z}$ i.
 Croci $\mathfrak{z}$ β .
 Moschi } ana gr. vii.
 Ambra }
 Vini destillati lb. i. β .
 Mista destillantur excepto Ambra & moscho, quod
 Sindone imponuntur postea.

Aqua confortans egregia.

$\mathcal{L}$. Conseru. Rosarum }
 Cornorum } ana $\mathfrak{z}$ ii.
 Consol. maior. }
 Spec. Diarrhod. Abbat. }
 Diamargariti frigidi }
 Triasantali } ana $\mathfrak{z}$ ii.
 Aromatici rosati. }
 Spica }
 Cornu cervi } ana $\mathfrak{z}$ i. β .
 Coralli rub. }
 Trochisci e terra Lemnia, }
 e succino, } ana $\mathfrak{z}$ iv.
 e spodio }
 Sem. Acerose }
 Portulaca }
 Plantaginis } ana $\mathfrak{z}$ iv.
 Vini granat. }
 Decoctiois duarum turturum,
 Decoctio. unius perdicis.
 Carnis unius capri
 Mica panis albi q. v.
 Cum vino granatorum fiat destillatio.

Aqua confortans omnia membra principalia.

$\mathcal{L}$. Rad. Serpentaria }
 Valeriana }
 Tormentilla }
 Dictamni } ana $\mathfrak{z}$ ii.
 Ostracii }
 Gentiana }
 Morsus Diaboli }
 Carduibened. $\mathfrak{z}$ ii. β .
 Caryophyllata } ana $\mathfrak{z}$ i.
 Croci integri }
 Cort. citri $\mathfrak{z}$ i.

DE AQVIS DESTILLATIS.

143

Santalū citrini ℥ ij.
Ligni aloes ℥ j. β.
Anisi
Feniculi
Coriandri pꝛap. } an. ℥ ii. β.
Nuc Moschata
Zigiberu } an. ℥ ii.
Angelica
Zidoaria
Vincetoxici } an. ℥ j.
Enula Campana
Iuniperi ℥ ij. β.
Liquiritia ℥ x.
Pomorum Arantior. Num. iij.
Baccarum Lauri ℥ iij.
Cinnamomi ℥ j. β.
Nuc. vomica ℥ ij.
Florum sulphuris ℥ j. β.
Caryophyllor. } an. ℥ ij.
Maia
Piperis longi
Gran. paradyfi } an. ℥ iv.
Maiorana
Abfynthii
Salvia } anam. j.
Fol. lauri
Flor. violarum
Borraginis } an. m. β.
Buglossa
Incifa, contufa & cum aqua vicē infufa, tandem
 destillantur, cui adde
Itheriacis } ana ℥ ij. β.
Mubridatiij
Trochifcor, de Camphora ℥ ij. β.
 Destilla pro secundo, addendo
Spec. Elect. de gemmis
Diambra
Diamoschi dulcis } ana ℥ i.
Diarrhodon Abbatis
Diamargariton.
Moschi gran. iv.
Ambra ℥ β.
Rhabarb. electi ℥ ii. β.
Spice
Squithanthi } ana ℥ β.
Sacchari Candy ℥ ij.
Auri Diaphoretici seu
Bezoartici ℥ β.
 Fiat Aqua confortans Aurea, cum prædicto li-
 quore.
 Aqua ad septem principaliorā membra to-
 tius corporis humani.
Rad. Chelidonia
Tormentilla
Valeriana
Verbena
Ostrutii
Dillamni
Gentiana
Serpentaria } ana ℥ β.
Morus Diaboli
Cypers Romani
Aristoloch. rot.
Polypodii
Angelica
Ireos
Vincetoxici

Zidoaria
Enula } ana ℥ β.
Pæonia
Pimpinella
Rhapontici
Visci quercini
Stæchad. Arab.
Allei } ana ℥ j.
Xylbalsami
Rasura Eboris
Sem. Basiliconis
Boleti cervini } ana ℥ β.
Boli orientali ℥ β.
Croci orientali ℥ β.
Ligni Aloes ℥ i β.
Piperis longi } ana ℥ ij.
Gran. Paradyfi
Cinnamomi Electi
Florum Sulphuris } ana ℥ vi.
Nucis moscha.
Vomica } ana ℥ i.
Zingiberis
Herb. Maiorana
Salvia
Scabiosa
Abfynthii
Origani
Veronica } anam. β.
Ruta
Rosmarini
Melisse
Acetosa
Abrotani
Betonica
Balsamita
Basiliconis
Portulaca } ana ℥ ii.
Cardamomi
Cubebarum
Galanga
Cal. aromat.
Aribemisia
Centaur. minor.
Hysfopi
Cerefolii
Euphrasia
Menthe Sativ.
Taraxiconis } anap. β.
Fumaria
Fol. Lauri
Agrimonia
Chamadryos
Chamepytheos
Flor. Borraginis.
Buglossa
Rosarum
Tunica } anap. β.
Salvia
Hypericonis
Rad. Philipendula
Zingiberis } ana ℥ j.
Machs
Cori. Arantiorum
Corr. Citri
Santalū citrini } ana ℥ ii.
Nucis Indica
Aloes citrina.

Amygdalarum } ana ʒij.
 Terra figillata }
 Rad. Liquiritia ʒv.
 Pomorum Aurantior. } ana nūm.ij.
 Limonium }
 Baccarum Lauri }
 Castorei } ana ʒi.ʒ.
 Cort. Tamarisci }
 Vini generosi q.s.
 Fiat Infusio, deinde destillatio: Destillationi adde
 Spec. Diambra }
 Degemmis } ana ʒʒ.
 Diamof. dul. }
 Diarrhodon Abbat. }
 Liberranis. }
 Trochis. de Camphora ʒj.ʒ.
 Spec. Diamargarit }
 Latitia Galeni } ana ʒʒ.
 Triasantalor. }
 Spec. cordial. }
 Contra pestem }
 Ambra gra. v.
 Musci gr. ij.
 Rhabarbari electi }
 Squinanthi }
 Theriacis Andromachi ʒx.
 Sacchari candi albi ʒj.
 Fiat lege artis Aqua virtuosa, addendo
 Diaphoretici solis ʒʒ.
 Salis perlerum } an ʒʒ.
 Corallorum }

Aqua Cordialis Frigida. D.

R. Semin. Mali citri ʒj.
 Acetosa ʒij.
 Flor. Violar. M. iij.
 Rosarum M. ij.
 Borragina
 Buglosse ana M. iij.
 Incidantur & contundantur, & misceantur, infundan-
 turq; in
 Aqu. Rosar. opt. lb. iij.
 Borragin lb. iij.
 Buglosse
 Nymphae ana lb. i.ʒ.
 Stent in infusione in loco calido per quadriiduum; deinde
 adde

Succ. Granator. dulc. lb. j.
 Succ. Pomor. acid.
 dulcium ana lb. ʒ.
 Maliciti depur. ʒviij.
 Limoniorum
 Cytoniorum ana ʒiiij.
 Croci Oriental. Pulver ʒʒ.
 Misce & destillentur igne lentissimo mediante M. B. A.
 qua destillata adde
 Aqua Cinnamomi opt. ʒij.
 Magisterii Perlar. ʒj.
 Tinctura Corallor. ʒj.ʒ.

Misce

Suaviter recreat hæc aqua cor in febribus arden-
 tibus, vel in aliis morbis calidis exstians. Exhibe-
 mus pro una dosi ʒij.ʒ. vel per se, vel cum succo gra-
 natorum dulcium aut acidorum ʒʒ.

Aqua Cordialis Calida.

R. Flavedinis cor. veror. mali citri ʒʒ.

Santali citrini ʒj.ʒ.
 Ligni aloes ʒʒ.
 Cinnamomi elect. ʒij.
 Macis ʒj.
 Caryophyllor. ʒj.ʒ.
 Sem. Ocyri Caryophyllati ʒij.
 Melissa ʒʒ.
 Cardamom. maj.
 minoris ana ʒiiij.
 Spica Ind. ʒj.
 Croci Oriental. gr. xxiiij.
 Pulverizentur subtilissimè & misceantur in vini Malva-
 tici optimi lb. vj. & stent in infusione in loco calido per sexi-
 duum; deinde adde
 Aqu. Rosar. opt. lb. iij.
 Rorismarin. lb. j.
 Melissa ʒviij.
 Lavendula ʒij.
 Misce & destillentur in alembico vitreo mediante M. B.
 igne lentissimo aqua destillata adde
 Magisterii Perlar. ʒij.
 Misce.

Opitulatur omnibus affectibus cordis frigidi,
 Lypothymiam & Syncopen spiritus vitales recrean-
 do, fovendo, & augendo, prohibet, cor exhilarat, at-
 que universum corpus vividum reddit. Est conveni-
 niens medicina senum, imò etiam aliarum ætatum
 hominibus phlegmaticis tuto exhiberi potest. Datur
 ʒj. pro una vice, & quidem vel simpliciter, vel dissol-
 vatur in ea una atque altera rotula Manus Christi.

Aqua Cordialis calida Herculis Saxoniz.

ʒ. cortic. citri,
 fol. meliss.
 ocymi,
 vin. caroxici,
 fl. caryophyllat.
 rorismar.
 satureia,
 fol. diptam.
 scord.
 petrosel.
 fenic. an. Manip. j.
 Infundantur hæc in suffic. quamvis vini odorati aut mo-
 vatici per tres dies; postea destillantur, & post destillationem
 iterum infundantur caryophyl.
 mac.
 nucista,
 lign. aloes an ʒj.
 ac secundo destillantur, post quam destillationem adda-
 tur moschus & ambra. Huius aquæ dosis est ʒij. vel
 aut ad summam ʒʒ.

Alia aqua cordialis Eiusdem.

ʒ. succor. borrag.
 bugloss.
 meliss.
 acetos.
 oxylapath.
 Trinitat.
 bistort.
 cyani major. & minor.
 ruta.
 cappar.
 calendul.
 limon.

auri. an. lb. j.
auri lb. 8.
sem. aur. 3 lb.
portulac. 3 lb.
flor. nymphae.
pulv. violar.

rosar. an. 3 j.

Terr. sigill.

bol. armen. oriental.

Terr. Samia an. 3 lb.

Spec. diatrion sanctalor. lb. ij.

camphor. 3 j.

Infundantur species in succo propolis, & macerentur per dies 24. tempore aestivo; per tres dies vero hyeme in loco calido; deinde destillentur per alembicum vitreum in duplici vase.

Aqua nobilissima ad dolores coxendicis, etiam membra tabida.

℞. Sem. Urticae lb. j.

Rad. Aronis } ana 3 iv.

Rudicula

Piperis longi 3 j.

Vini generosi Mens. ij.

Destilla per Balneum, quia membra cum pannō ficanda.

Aqua alia talis.

℞. Epas, Cor, Renes, pulmone, sanguinem vituli nigri,

adde

Flor. Salviae acutae M. ij.

Destill. L.

Aqua contra Colicam Dornier.

℞. Calami Aromatici veri 3 j.

Galanga 3 iij.

Flavdinis cort. exter. aurantiorum 3 iij.

Cinnamomi electi 3 vj.

Semmis anisi

Feniculi ana 3 iij.

Cymini 3 vi.

Baccarum juniperi recent. 3 lb.

Lauri 3 iij.

Pulverizentur subtilissime, & infundantur in vini maturati optimi lb. vj. & stent in infusione in loco calido per sexiduum, deinde destillentur in Balneo Mariae igne lentissimo.

§. Valet in colica passione, quae à materia frigida & humida, vel à flatibus provenit. Quae enim causam habet vel apostema, vel acres & biliosos humores, vel obstructions alui, eam aliis medicamentis rebus curamus. Datur 3 j. calide vel per se, vel cum 3 j. saepe carminativa.

Aqua Anticolica, seu Carminativa M.

℞. Flav. Cort. aur. 3 vi.

Rad. Zedoar. 3 iij.

Bacc. laur. exc.

Gran. junip. ana 3 j. lb.

Cal. arom.

Gal. min.

Cinam. ana 3 j.

Sem. 4. cal. mai. min.

Cerefol.

Nigell.

Aneti ana 3 iij.

Vini Malv. lb. viij.

Stent infusa per octid. adde

Lib. Vt.

Aqua è succo Camom. ter. destill.

Serpill. cum vin. destill. ana lb. j.

Destill. in B.

Dosis in Colica frigida, humida, flatulenta 3 j. ad 3 ij. &

3 iij.

Aqua contracolicam ventriculi & intestinorum à cruditatibus & flatibus subortam.

Destilla aquam ex floribus Nucum & Chamomilla, de quibus singulis cape lb. iij. miscantur in iisque infunde per quadriduum florum Chamomilla vera & Sambuci ana p. vj. dein fiat expressio & colatura, in qua rursus infunde ut prius, per 4 dies praedictorum florum, ana p. vj. tandem de-novo colentur, & praelo fortiter exprimantur, cui expressioni adde

Sem. Feniculi

Anisi ana 3 j.

Baccar. juniperi 3 ij.

Lauri 3 j. lb.

Cinnamomi electi 3 vj.

Menthe rubr. sicca. M. j.

Stent in infusione in B. M. per duos dies: dein destillentur per cineres. Haec aqua est tum ventriculi, tum intestinorum anodynum remedium: dolores omnes à flatib. & à quavis alia frigida causa subortos sedat, flatulq; ipsos discutit. Dosis ab 3 ij. ad tres.

Aqua de cornu cervino. M.

℞. Cornu Cervi Spagriticè calc. Vnc. ij.

Terra Sigillata

Bol. rub. orient. ana Vnc. j.

Rad. Tormentilla

Distam. alb.

Scorzonera

Zedoaria ana Vnc. 8.

Lig. Salsifras

Santal. citrin.

Cassia lignea ana Drach. iij.

Sem. Acetosa

Angelica

Citriexc. ana Drach. ij.

Crocioriental.

Macis

Flor. Calendulae ana Drach. j. 8.

Concisa & contusa infundantur in succorum depuratorum:

Card. benedict.

Acetosella ana Lib. ii.

Scabiosa

Veronica ana Lib. i.

Cort. Nucum virid.

Scordii ana Lib. 8.

Macerentur per 24. horas; postea lento igne ex B. M. in organis vitreis ad secundum cohobium destillentur.

Vires, Vfus, Dosis.

Haec aqua summam contra Pestem & omnia alia venenata vim habet, & efficax est ad sudorem elicendum, praesertim in gravidis & pueris, quibus aquae Theriacales non conveniunt. Ex hac Unc. j. vel Unc. ij. aut plures pro aegri viribus & naturâ dantur per se, vel cum aliis medicamentis sudorem elicentibus, loco vehiculi appropriati & specifici, miscetur & exhibetur.

Aqua Cosmetica, M.

℞. Lat. capr. lb. iij.

Aq. rad. aron.

si fabar.

ros. alb.

N

lib.

lil. albor.
 Sigill. sal. ana lb. i.
 Mellis virg. albi ℥ iiii.
 Sach. cand. alb.
 Thuris alb. ana ℥ ii.
 Heru. alb.
 Ireos fl.
 borrac Venet. ana ℥ i.
 Sal. Tart. alb.
 Eboris usti
 Camph. ana ℥ β.
 fl. narciss. alb.
 mat. min. alb.
 nenuph. alb. ana ℥ ii.

M. destill. adde rostro si placet Gall. m. ̄j.

Aqua Cosmetica Prævotii.

Rx. Ental.

Matris perl. ana q. v.

F. str. f. f. cum succo limon. ponatur in cellam ut liquescant.

Aqua Damascena Schröd.

Rx. Ireos fl.

Caryoph.

Cubeb.

Cinam.

Gran. paradys.

Cal. arom. ana ℥ i.

Maior.

Thym.

fol. laur.

fl. amb.

ros. rubr. ana m. i.

lavend. ℥ iii.

Vini mens. 3. Mac. & destill. adde Moschi ̄β.
 zibet. gr. vj.

Aqua Dominarum. M.

Rx. Cass. lign. ℥ ii.

Rad. Artemis. rubr.

Gentian.

Dictamn. a. an. ℥ j. β.

Nucl. Amygd. amar.

persic.

Ceras. an. ℥ j.

Myrrh. rubr.

Borrac. Venet.

Sem. Lavendule an. Vnc. β.

Herb. Marrubii

Ruta

Sabina ana Drach. iij.

Flor. Centaur. min.

Sambuci

Cheiri ana Drach. ij.

Medull. Nucl. interior. Lap. Aetris

Castorei veri

Opopauaci

Sagapeni

Asefetida ana Drach. j. β.

Piperi nigri

Croci oriental.

Succin. alb. an. Drach. j.

Crassiufculè incisa & contusa infundantur in Vini
 Malvatici Lib. vj. digerantur per aliquot dies; postea
 adde:

Aq. Calament.

Buglossa

Matricaria

Artemissa

Pulegij

Verbena ana Lib. j.

Misce. & in B. M. per alembicum abstrahantur.
 Vires, vsus, Dosis.

Parum facillitat. Færum mortuum; nec non secun-
 dinam tardantem sine morâ expellit, quæ alias si
 detinetur, Cerebro, cordi, ac Stomacho nocumẽt;
 non exigua communicat, pravis vaporibus ex cõ-
 vatis & ad jam dictas partes tractis. Quare ejus
 ductio neque negligenda neque parvi facienda est.
 Hæc aqua etiam tarditatem menstruam præsentis
 auxilio sollicitat. Dosis à Coch. j. ad Coch. ij. & tria.

Aqua Dysenterica. D.

Rx. Rad. Bistorta

Symphui major.

Tormentilla ana ℥ j.

Gentiana ℥ ij.

Pimpinella

Zeduaria

Enula ana ℥ j.

Cortic. Thuris.

Malicuri ana ℥ j. β.

Maceris

Cort. Malicorii ana ℥ vj.

Herb. Bursa Pastoris

Pentaphyllis. radicib.

Millesfolij

Anserine

Absynth. Pontici

Menta Crispa ana M. j.

Sem. Coriandri præp.

Papav. albi

Anisi

Cynicini

Psyllij

Acetosa Plantaginis

Endivia

Lapathi acuti ana ℥ j.

Flor. Rosar. rubr. M. iij.

Malve arborecent.

Verbasci

Chamomill an. M. j.

Summ. Anethi M. β.

Nuci moschat. ℥ iij.

Macis

Caryophyll. ana ℥ ij.

Ligni aloes ℥ β.

Succi Prunor. sylv. inspiss. ℥ j.

Lap. Hamatid. ℥ j.

Terra sigill. Silef.

Cornu Cervi usti præp. ana ℥ ij.

Pulverizanda pulverizentur subtilissime: Herba vero
 flores incidantur minutim, & infundantur in

Aqu. Fol. Quercuum.

Tormentilla ana lb. iij.

Plantag.

Equiseti

Rosarum

Bursa Pastoris ana lb. i.

Stent in infusione in loco calido per octiduum, vase bene
 munito & quotidie aliquoties moto, deinde destillantur in B.
 M. igne lentissimo.

Utebatur hac aqua in Dysenteria maligna, cõ-
 giofa, & Pestilentiali, quæ Anno 1599. ferè totam Eu-
 ropam

topam invasit, & quam plurimis exitio fuit. Propinabamus. Evacuato corpore per Syrupum Dysentericū (cujus modum faciemus mentionem) ℥ iij. vel per se, vel cum Syrupi Myrtini compositi; vel Mivæ Cytoniorum simplicis ℥ β. Vel præscribebamus hanc emulsionem pro tribus vicibus.

R. Amygdalar. dulc. excortic. ℥ i. β.

Sem. Papav. alb. ℥ ii.

Aqu. Dysenteric. ℥ x.

Misce & Fiat. L. A. Emulso, cui si dulcia eger ferre poteris, addatur.

Manus Christi perlas. ℥ i.

Est autem hujus aquæ usus non tantum in Dysenteria Epidemiali, verum etiam in omni morbo, qui a liqua eger ad strictionem, sive hæmorrhagiarum, sive nimis fluxus hæmorrhoidum, sive mensium fuerit, præsertim si cum aqua appropriata ad locum affectum dirigatur.

Aquæ dysenteriacæ.

R. Rad. Asclep.

Pentaphylli

Tormentillæ

Bistortæ

Bursapastoris

Symphyti utriusque ana ℥ i. β.

Cent. Cistiflucæ ℥ i.

Ligni aloes

Lignirhodii

Myrobalan. omnium ana. ℥ β.

Sem. Melonum

Cucumeris

Acetose

Citri

Portulacæ

Endivie

Papav. alb.

Psylli

Catoniorum

Coriandri preparati

Et granorum myrti ana ℥ vi.

Flor. Tapsi barbati

Malvæ arborescentis

Chamomillæ

Rosarum rubr. an. p. ii.

Maii

Nucis moschat. ana ℥ iii.

Corni cerui preparati

Trochiscorum despodio

Et de terra sigillata

Lapidis hæmatici preparati ana ℥ ii. β.

Acacie ℥ i.

Contundenda contendantur, & pulverisanda pulveriscentur ac materietur per 6. dies ad igne Baln. Mar.

In aqu. Pyrorum agrestium

Sorborum

Plantaginis.

& Tormentillæ ana lb. ii.

Florum Malvæ arborescentis

Chamomillæ &

Verbasci ana lb. i.

Deinde colentur & quam optime exprimantur:

huic expressioni adde

Opii Thebaici preparati, id est, suo sulphure narcotico (quod suavisimum somni loco veterum inducit) per lenem ignem prius spoliato ℥ i. β.

Extracti dysenterici nostra descriptionis

Lib. VI.

Croci martis ana ℥ ii.

Croci orientalis ℥ i.

Spec. Diarragacanthi frigidi ℥ vi.

Dein ex artis præscripto destillantur, ut fiat aqua, quæ non tantum mirabilis est. In dysenteria communi vel pestilentiali, sed & in omni alui fluore omnique hæmorrhagia sanguinis à quacunque parte deflumi, aut suboriatur.

Aqua Epatica Frigida. M.

R. Fragorum maturor. Lib. i.

Spec. Diarrhod. Abb. Vnc. iii.

Rad. Cichorei

Agrimonia

Scorzonera

Eryngii ana Vnc. i.

Flor. Centaur. min.

Epatica alb.

Borraginis

Rosar. rub. ana Vnc. β.

Rhabarb. elect. Drach. iii.

Santalor. omnium ana Drach. ii.

Sem. Quat. frig. maior. & minor.

Oxalidæ ana Drach. i. β.

Incisæ & contusa infund. in Vini rub. Lib. iij. Stent in infusione per octiduum; postea adde:

Aq. Flor. Epaticæ alb.

Portulacæ

Acetosellæ

Endivie

Melonum.

Cichorei

Rubi Idæi

Cuscute ana Lib. i.

Misc. & per alembicum in B. M. destillantur.

Vires, Vfus, Dosis.

Tutissimus & felicissimus huius aquæ usus est, in omnibus Febribus ardentibus, Tertianis, Quotidianis, Quartanis, ceterisque totius corporis à calore proficiscentibus noxis, in quibus Epat patitur. Insuper Vetriculi, Pulmonum & Lienis intolerabilem & corrosivum calorem alterando & confortando virtuosissimè & oculariter attemperat ac emendat. Dosis alternis horis ab Unc. j. ad duas & tres, per se vel cum syrupis convenientibus & specificis.

Aqua Epatica Calida. M.

R. Spec. Diacubeb. Vnc. iii.

Rad. Costi amari

Apii

Curcumæ

Feniculi

Gran. Juniperi

Sem. Anisi

Amœi

Dauci ana Vnc. i.

Calami aromac.

Rhabarb. elect.

Cass. lignæ ana Drach. vi.

Spice Indicæ

Crocioriental.

Schamanti ana Drach. iii.

Herb. Abrotani

Abinthii

Agrimonia

Serpilli

Scordii ana Vnc. β.

Flor. Epaticæ alb.

Stachad. citrin. ana Drach. j.ß.

Contuf. minf. in libr. vj. Vini, digerantur per o-

Citid. adde

Aq. Centaur. min.

Cichor. ana lb. j.ß.

Veron.

Capill. ven.

Camom.

Fumar.

Marrub.

Scolop.

Epat. alb. ana. lb.ß.

Destill. per alemb. Dosis in frigidis Epatis mor-

bis ab $\mathfrak{z}$ j. ad $\mathfrak{z}$ ij. vel $\mathfrak{z}$ iij.

Aqua Epileptica & apoplectica Thomæ E-

raſti à Medicis Mœno-Francofurtensibus,

& præſertim Dn. D. Bechtoldo Rivio

p.m. frequentissime uſurpata

& præſcripta.

$\mathfrak{L}$. fl. primul. veris,

tilia an. $\mathfrak{z}$ ij.

lilior. conval. lb. j.ß.

pæon.

beton.

lavendul. an. lb. j.

Rad. & ſem. pæon. maſcul. $\mathfrak{z}$ ij.ß.

ariſol. long. $\mathfrak{z}$ j.ß.

dici. ann. alb. $\mathfrak{z}$ j.

Fol. botryd. cum florib. & ſem. M. j.

viſci quercini $\mathfrak{z}$ xij.

cardamom. $\mathfrak{z}$ iij.

cubebæ. $\mathfrak{z}$ j.

pip. nigr.

caſtor. an. $\mathfrak{z}$ ß.

Incidentia incidentur, reliqua contundantur in vini rhenani
menſura duabus per tres ſeptimanas in Sole vel alio loco
ſalido & quotidie agitentur, demumq. per balneum Mariæ
deſtillantur.

Præſervat non ſolum ab Epilepſia & apoplexia, ſed
etiam à vertigine quotidie cochlearum ieiuno ſto-
macho ſumptum, & confert etiam in paroxyſmo
prædictorum morborum inſuſa.

Aqua Epileptica Horatii Augenii Profeſſo-
ris olim Patavini.

$\mathfrak{L}$. fl. lavendul. manig. vij.

lilior. conval. Man. iij.

Macerentur ſex diebus in lb. xxv. vini flavoſcentis & generoſi
vel malvatis; mox deſtillantur in Baln. Mariæ lento igne
ſine fumo & pulvere; tum vero poſtea aquæ deſtillata ad-
ditio ſpec. diamoſch. dulc. $\mathfrak{z}$ ß.

viſci. quercin. $\mathfrak{z}$ j.

sangu. muſtel. præpar. $\mathfrak{z}$ vj.

ſol. ruta ſicca $\mathfrak{d}$ an. j.

cubebæ.

Sem. citri an. $\mathfrak{z}$ iij. macerentur hac quatruido, ac quod deſtil-
laveris uſus reſervetur: huius aquæ poſt tabulas ſuo
loco præſcriptas datur $\mathfrak{z}$ ß. ex cochleari.

Sanguinem muſtellæ præparatum quære inter pul-
veres.

Aqua Epileptica Herculis Saxonie Profeſ-
ſoris olim Patavini.

$\mathfrak{L}$. calendul. maior.

minor.

herb. Paralyſis,

ruta,

maioran.

pæon. an. Man.ß.

coagul. leporin. $\mathfrak{z}$ j.

viſci quercini $\mathfrak{z}$ iij.

cranii humani $\mathfrak{z}$ ij.

inſundantur in ſ. q. aqua maiorana aut beton. deſtil-
lentur.

Huius doſis eſt $\mathfrak{z}$ j. vel $\mathfrak{z}$ ij.

Aqua compoſita Eiufdem ad paralyſim.

$\mathfrak{L}$. ſarſæ parill. lb. iij.

ſaſſafras $\mathfrak{z}$ vj.

ſol. calamenth.

origan.

pulegit,

ſol. iux. arthrit.

hyſſop.

praſii,

ſalvia,

roriſmar.

beton.

maioran. an. Man. j.

Inſundantur omnia in ſuffis. quant. vimi cretici per dies,

poſtea deſtillantur:

deſtillationi adde piperv,

pyrethri,

caſtor.

ſinapiſ.

caryophyllor.

cinnam.

zinzib.

caſti an. $\mathfrak{z}$ ij.

Macerentur per noctem, & iterum deſtillantur. Doſis
eſt $\mathfrak{z}$ ß.

Aqua epileptica Eiufdem.

$\mathfrak{L}$. pæon. Manip. j.

ſem. pæon. maſcul. $\mathfrak{z}$ ij.

ſol. maioran.

ſalvia

calendul. maior.

herb. paralyſ.

ruta an. M. j.

caryophyllor.

nuciſt.

zinzib. an. $\mathfrak{z}$ iij.

cerebri leporini. $\mathfrak{z}$ iij.

hirundinum nr. iij.

Macerentur omnia in ſuffis. quantis. vini albi per horu
deinde adde cranii humani $\mathfrak{z}$ ß.

ther. Andr. ſen. ver. opt. $\mathfrak{z}$ vj.

Ponantur in alembico & deſtillantur: doſis eſt $\mathfrak{z}$ j.

Aqua contra ſpasmus.

$\mathfrak{L}$. ſol. lauri,

ſalvia M.ß.

roſ. rub. $\mathfrak{z}$ vj.

lavendula $\mathfrak{z}$ ij.ß.

ſerpilli,

maſis an. $\mathfrak{z}$ ß.

cinnamomi $\mathfrak{z}$ j.

rad. ireos $\mathfrak{z}$ iij.

ſi. ſilia M. j.ß.

Contundantur groſſe modo: inſundantur in aq. ſi. lilia.

in aq. ſi. lilia.

ſerpill.

ſalp. an. q. ſper tres dies, poſtea in Baln. Mar. deſtillat.

Aq.

Aqua odorifera.

*aq. rosar. lb. iij.
fl. calendul. M. iij.
caryoph.
cinnam. an. 3 β.
saual cirrin 3 vj.
macis. 3 ij.
flor. spec. nostr.
styrac. calamit.
bezain an. 3 β.
Omnia contendantur & infundantur in vitrum in prædicta
aq. ros. Cui addde vini malvat. 3 iij.
Deponantur in Sole per aliquot dies deinde in
Balm. Mar. destillentur.*

Aqua vitæ composita minor. D. Beechthold Rivii.

*aq. vitæ perfectæ Mens. j.
granor. iuniper. contusor. Man. iij.
Infundantur per tres dies, postea fiat destillatio per Balm. Ma-
ria in eo, quod destillat, infundantur & maneant sol.
salvia
iua arthrit.
puleg. sic. cator.
an. Man. j.
coc. 3 ij. reservetur in vitreo bene obturato.*

Aqua vitæ D. Bernardi Rorbachii confer-
vanstorum corpus in sanitate & est su-
præ alitum & ropasium.

*aq. vitæ simplic. lb. j.
vini malvat. lb. ij.
cinnam. 3 iij.
caryophyll.
nucij. an. 3 j.
granor. paradyfi,
cubebar.
macis an. 3 β.
Zedoar. 3 ij.
zinziber. 3 j. β.
rorimar.
hyssop. an. 3 β.
garyophyllat.
rad. ireos,
salvia,
meliss. an. 3 j.
menth. 3 vj.
rosar. albar. 3 j β.
galang. 3. ij. omnia reponantur in vitrum capax,
alendo facibari alb. 3 iij.
nvar. passar. lb. β.
aq. flor. sambuc.
endivia an. 3 iij.
Omnia bene obturentur, reponantur ad Solem in diebus cō-
nicularibus per viginis dies, postea fiat colatura & destilla-
tio per alembicum in Balm. Mar. & conservetur in loco
fisco, hyeme scil. in hypocausto, æstate vero in calore
Solis.*

Aqua apoplectica Angelberti.

*rad. ireos.
aristol. rotund.
consolid. maior.
liquirit. ras.*

Lib. VI.

albea,

Sem. lini an. 3 β.

aloes epatic.

myrrbarubr. an. 3 j.

plantag. major.

minor. siccator. an. Man. β.

*Cog. in aq. font. lb. iij. ad consumption. medietat. postea
fiat fortis expressio in colatura dissolve mellis rosar.
3 iij. M.*

Aqua Epileptica alia 2.

Ex magnesia, nulla addita præparatio alia & ex-
cruata panis pulverizata, elicio per cornutam ad
ignem satis magnum aquam antepilepticam, quam
pluris facio cæteris omnibus supra descriptis, quan-
tumvis è varia vegetabiliuin familia petitis, quan-
tiocres effectus in plurib. feliciter expertus sum,
potissimum autem in Io. Vignone, Eustachii illius ty-
pographi magni nominis filio; is à pueritia in Ger-
mania educatus, circa decimum octavum ætatis an-
num gravi admodum epilepsia corripitur, quam ex
omnibus signis idiopathicam, omniumq; pessimam
pronunciare licuisset, auxilium primo & opem à do-
ctissimis quibusdam in Germania Medicis implora-
tam adhibuit: tandem in natale solum à parentibus e-
vocatus, me cum I. Antonio Haraceno viro doctissi-
mo & aliis quibusdam celebribus Medicis accessit,
ubi cum à nobis communi consensu, juxta artis præ-
cepta, omnibus præscriptis & tentatis remediis vul-
garibus nihil proficeretur, sed frustra omnia fierent;
imò morbus in dies adeo increveret, ut cum antea
semel in septimana, postea singulis fere diebus, hor-
renda mali accessione & insultu æger infestaretur.
Hinc D. Candelius affinis ejus, & veteri amicitia mihi
coniunctus, illum fidei & curæ meæ privatim comen-
davit, obnixè petens, ut præter illa vulgaria auxilia ali-
quod singulare de meis profligando morbo adhibe-
rem, cuius petitioni frustra tentatis cæteris omnibus;
tandem locum lubens dedi. Purgatione igitur semel
tantum præmissa cum panchymagogorum meorum
uno, statim usum prædictæ aquæ meæ antepilepticæ
ad triginta vel quadraginta dies singulis matutinis
continuandum præcipio, in cuius secunda exhibitio-
ne vermiculorum quoddam genus in excrementis hinc
inde volutari animadverto. Hæc enim aqua proprie-
tatem habet alvum bis vel ter, citra corporis tamen
ullam perturbationem aut vomitum, commovendi;
cuius aquæ continuo usu in dies magis magisque; infi-
nitus vernium numerus educeretur: hæc enim tanti
mali miniera & fomes in occulto nimis delitescens;
post exhibitionem vigesimam vel vigesimam quintam
tandem sese probebat, qua expulsa & penitus excisa
æger tam firmam recuperavit sanitatem, ut ab eodem
tempore, quo sanatus est, ne vel minimū huius mali vesti-
gium perceperit. Hæc est huius curæ historia, quæ ante
annos plusquam viginti, per Dei gratiam, feliciter
& ex voto successit. Hanc ut verissimam de indistincta
hic commemorare, oculisque subicere volui, ut in-
dubitanter omnibus constet, quam potentes & plane
inenarrabiles sint effectus horum medicamentorum
vulgo incognitorum, quorum tamen notitiam
in patriæ ac reipublicæ emolumentum magis ac ma-
gis cessuram, apud plures ex animo precor & ex-
opto.

Præter enumeratas tam simplices, quam compo-
sitas artificiosas aquas, quas pristino splendori resti-
tuimus, at Spagyrica alias aquarum differentias, no-

vo nos docet artificio componere, præferim vero ex omnibus aromatibus, herbis, floribus & seminibus calefaciendi dote præditis: hæc autem aquæ paratu facillimæ sunt, ex quibus plurima emergunt commoda, & quarum ope olei plura genera maxime ærea, & partiū tenuitate efficacissima eliciuntur. Verum quia omnibus fere notæ huiusmodi aquæ existunt, in iis recensendis non multum immorabimur: præcipuas tantum in medium proferemus, atque illas, quas pharmacopœi semper paratas in officinis habere debent, quod scilicet propter insignes operandi vires in quotidianum usum cadant: nec ratio aliunde petenda, quam quod nobiliori quodam modo simplicium medicamentorum, unde extracta fuerunt, facultates fere totas & integras in se cōtineat. Eodē modo simplicis olea, quæ propriis aquis supernatent, eliciuntur, quæque effectus exerunt non paucos atque vulgares. Aquæ etiam modo dictæ ad syrupsos diversimode concinnandos proderunt, balimque subministrabunt: quorum inventionem mihi iure adscribere possum, ut capite de syruporum restauratione latius patebit.

Exordietur autem ab aqua Cinnamomi, quia ejus utilis & vulgarior & notior est, ea itaque sic parabitur.

Aqua Paralyt. Mylij.

℞. Flor. primula veris

Paralytis

Calendula

Rosmarini

Lina. arithet.

Maiorana

an. m. ℞.

Sp. confect. Anacard. ℞. ℞.

Spec. Diambre

Diamoschi

Diaplyris

Ligni aloes

Cubeborum

Caryophyllorum

Nuc. Moschata

Macropiperis

Carpobalsami

ana ℞. ℞.

ana ℞. ℞.

Rad. Acori

Ireos

an. ℞. ℞.

Sem. pæonia

Fœnuuli

an. ℞. ℞.

Aquar. salvia

Bitonica

Paralytis

Calendula

Primula veris

Myrrha

Serapini

Opopanis

Gummi luniperini

an. ℞. ℞.

Mista, macerata, digesta, tandem artificiosa inde fiat destillatio.

Aqua ad paralyfin alia.

℞. Rad. Zedoaria

Angelica

Rad. pæonia

Visci querni

Dictamni albi

an. ℞. ℞.

an. ℞. ℞.

Sem. citri

Carduibened.

an. ℞. ℞.

Herb. primula veris

Calendula

Salvia

Paralytis

Bitonica

Salvia

an. p. i.

Nuc. Moschata

Macis

an. ℞. i.

Spec. Diamoschi

Diamargariti

Diacoralli

Confect. Alkermes

De Hyacintho

Theriacis veteris

Camphora ℞. ℞.

Aquar. florum Tilia

Ruta

Calendula

Paralytis

Mista ac digesta destillantur.

an. ℞. i.

Aqua præseruationis à paralyti.

℞. Maiorana

Rosmarini

Mentha

Pulegii

Ruta

Salvia

Nardi gall.

Anthos

Asparagi

Rosar. rub.

an. p. i.

Sem. cumini sylvest. ℞. ii.

Anisi

Fœniculi

Coriandri

Sinapi

an. ℞. ℞.

an. ℞. i.

Sem. pæonia ℞. ℞.

Cumini Rom. ℞. i.

Rad. Iridis

Emula Campa.

Angelica

Pimpinella

Doronic

Pæonia

Dictamni albi ℞. ℞.

Piperis albi

Cardamomi

Galange

Macis

Caryophyllor.

an. ℞. ℞.

Gran. paradyfi

Zingiberis

Cinnamomi

Cubeborum

Ligni aloes

Sacchari candi albi ℞. i. ℞.

an. ℞. i.

Vini generosi bonam quantitatem affunde, & post digestionem, quinquies cohobando destilla; tandem aromatiza cum

Croci Orientalis ℞. i.

Moschi

Amora

an. ℞. ℞.

Fiat Aqua Nobilissima.

Arcanum Antepilepticum Fuzeri.

℞. Vitrioli Ungar. opt. calcinati & triti in pulv. ℞. iij. Limatur cranii Hominis violenta morte necat. Ungu.

Ungul. alc. Visci quercin. Granor. pæon. Iusto tem-
pore collecta. an. 3 ij. Omnibus hisce tuis & Retortæ
optimæ, undiq; probè lutatæ, injectis, affunde tantû,
Spir. Vini quantum materia hæc imbibet, ut fiat Mas-
sa. Deinde collo retortæ, applicato vase recipiente
amplo, juncturisq; probe occlusis, fiat destil. primo
quidem igne lento, postea ed paulatim fortificato
tandiu pellatur, donec nulli amplius egrediuntur
Spiritus, egressi liquorem in B, diligenter rectifica,
& pondera, quantum acceperis, quo facto singulis
huius Spirit. libris adde Castorei recent. & Spec.
Diamb. an. 3 B. Theriac. Ven. 3 iij. Omnia ita cras-
se confusa & permixta invicem cucurbitæ Vitreæ in-
dantur & in B. destill. Spir. qui imprægnatus erit co-
lore seu tinctura infusorum. Huic Spir. adde Salis
pæon. 3 ij. Sal. Succin volat. 3 j. B. Liqueor corall. &
perlar. ana 3 ij. Ol. succini alb. rect. 3 j. Ol. Salvie 3 ij.
Ol. Angelicæ 3 B.

Digerantur omnia per mensem in phiolâ Hermeti-
cè sigillata, donec probè uniantur, tandem ad
Usum reserventur. Dosis hujus Arcani cochl. j. cum
aq. pæon. in paroxysmo, continuetur postea ejus U-
sus per 9. dies.

Paulo aliter Arcanum hoc, & quidem sub Aquæ
Epilepticæ nomine describit & commendat Clar.
Sennertus, in institut. pag. 1217. qui insuper Spiritui
destillato, non incommode Sp. Vini lib. iij. vel q. f.
in digestionē addit: Nam cum in priori descriptione
sit parva liquoris quantitas, quæ lib. i. non multum
excedit, si tot sales, & olea destillata addantur, coch-
lear. B. vel. j. satis magna dosis est.

Aqua Epileptica egregia. Mylii.

℞. Lilior. Convall. q. v.

Vini generosi q. suff. Fiat destillatio, cui adde

Aque ceraforum nigror. lib. j.

Florum lavendulæ m. j. B.

Anthos m. j.

Caryophyllorum 3 j.

Macis 3 B.

Scyllæ prepar. 3 ij. B.

Dipsamni albi 3 ij.

Cubebarum 3 B.

Visci querni 3 ij.

Rad. pæoniae tantundem.

Aque Theriacalis 3 j.

Incisis, maceratiq; tandem fiat artificiosa destil-
latio.

Vel. ℞. Flor. Lilior. Convall. lb. j. B.

Pæonia } ana lb. j.

Betonica }

Primula veris } ana 3 iv.

Tilia arboris }

Rad. & Sem. pæoniae ana 3 ij. B.

Aristoloch. longa 3 j. B.

Visci quercini 3 j. B. 3 ij.

Corallorum rubeorum 3 iij.

Cubebarum 3 j.

Piperis nigri } ana 3 B.

Castorei }

Infusa cum vino, tandem destillantur.

Vel. ℞. Lil. convall. m. vj.

Vini albi lb. viij.

Destillantur ut artis est: Destillationi adde

Aque flor. tilia: lb. j. B.

Primula veris } ana lb. j. B.

Ceraforum nigrorum }

Flor. Lavendulæ m. j. B.

Pæonia } ana m. j.

Anthos }

Rad. pæonia } ana 3 B.

Sem Erica }

Caryophyllorum } ana 3 vj.

Zingiberis }

Squillæ prepar. }

Succini albi prepar. }

Visci quercini } ana 3 ij. B.

Cranei Hum. prepar. }

Cranei Hum. prepar. }

Cinnamomi electi 3 j. B.

Cubebarum }

Cardamomi }

Macis }

Galanga }

Nucis Mosch. }

Zedoaria }

Moschi }

Ambra } ana gr. v.

Camphora 3 j.

Sacchari optimi 3 iv.

Infusa cum vino ut artis est, tandem tertia vice co-

hobando destilla.

Aqua Epileptica D. Sennerti.

℞. Vitrioli ad Rubedinem calcinati lb. j.

Spiritus vini q. suff.

Cranii Humani }

Visci querni }

Ungula Alcis }

Gran. pæonia }

Contusa destillantur ut artis est.

Aqua Epileptica Rubei de hiru- dinibus.

℞. Hirundinum Num. lxx.

Castorei 3 j.

Gran. pæoniae 3 B.

Aqua ardens lb. xv.

Maceratis adde

Liquoris primi è chalcanto educti.

Aceti albi acerrimi ana lb. j.

Maceratis vicissim per 15. dies ac noctes tandem

destillantur, cui pro giato odore ac sapore adde

Moschi }

Camphora } ana gr. xij.

Sacchari candidi lb. B.

Aqua Antepileptica Hirundinum vulgaris.

℞. Hirundinum par. xx.

Flor. lilior. convall. par. iij.

Buglossa }

Borraginis }

Lavendula }

Caryophyllorum }

Cinnamomi }

Macis }

Cubebarum }

Cocta in vino sublimato, deinde destillantur, cum

proprii salis correctione.

Aqua Hirundinum Epileptica alia.

℞. Pullorum Hirundinum Num. xli.

Contusa cum pennis, infunde per noctem cum

Spiritus vini lb. ij. postea adde

Castorei ℥ j.

Florum Anthos ℥ iv.

Sem. pæonie ℥ j. β.

Erice

Cardui Maria } ana ℥ j.

Cranij Humani ℥ β.

Cornu cervi usti ℥ j.

Corallorum rubeorum } ana ℥ j.

Succini albi

Xylo aloes ℥ β.

Rad. pæonia

Visci querni } ana ℥ j.

Vinililor. convall.

Salvia

Lavendula

Mista ac digesta destillentur.

Aqua Epileptica Erasii.

℥. Flor. Lilior. Convall. lb. j. β.

Lavendula

Pæonia } ana lb. j.

Flor. Betonica

Tilia

Verbasci odorati } ana ℥ ij. β.

Rad. Aristoloch. longa ℥ j. β.

Visci quercini ℥ j. β. ℥ ij.

Visci Corylorum ℥ ij.

Cubeborum ℥ j.

Piperis nigri

Castorei Pontici } ana ℥ β.

Vini Malvaici q. suff.

Incisa, Mista ac infusa tandem destillentur.

Aqua Epileptica Langii. M.

℥. Florum Lilij convall. m. vj.

Vini Moscatellini q. suff.

Infusa destilla, addendo

Cinnamomi ℥ vj.

Nucis Moschata ℥ β.

Piperis longi ℥ ij.

Flor. Lavendula ℥ j.

Flor. Rosmarini ℥ β.

Flor. Stachadost. antundem.

Cubeborum ℥ ij.

Visci Quercini

Rad. Pæonia } ana Vnc. β.

Dictamni nostratis

Digesta ac macerata destillentur.

Alia ejusdem authoris.

℥. Flor. Tilia m. ij.

Lilii convall. m. v.

Sem. Pæonia conuas. Vnc. β.

Vini albi lb. v.

Fiat maceratio ac destillatio, cui adde

Flor. Rosmarini m. β.

Lavendula m. j.

Ruta antundem

Flor. Betonica m. β.

Stachad. Arabica p. j.

Rad. Pæonia ℥ ij. β.

Fraxinella ℥ ij.

Scylla prepar. ℥ vj.

Pyrethri ℥ β.

Visci querni ℥ ij.

Caryophyllorum ℥ ij.

Castorei ℥ j.

Nucis Moschata

Rasura Vngula Alci

Cardamomi

Macis

Cranii ex parte anter. ℥ j.

Corallorum rubeor. calcin. ℥ j.

Calci Smaragdi ℥ β.

Mithridati ℥ ij.

Camphora ℥ β.

Mista ac digesta destillentur.

Vel sic. ℥. Scobis ligni cupressi Vnc. ij.

Visci querni Vnc. iii.

Rasur. cran. Hum. Vnc. vi.

Sem. Pæonia Vnc. i.

Cornu Cervi prepar. Vnc. vj.

Aqua Flor. Pæonia q. v.

Aqua Cinnamomi q. v.

Fiat infusio, digestio, & per cohobationem destillatio: quæ destillatio miscetur cum Saccharo vitriolato ad aciditatem.

Aqua Picarum Epileptica Cratonis.

℥. Picarum iuvenum N. x.

Scissa atque infusa cum aqua } ana q. suff.

paralytici Pæonia

Fiat infusio atque putrefactio, cui adde

Florum Cardialium

Pæonia

Fol. Ruta

Hyssopi

Anibos

Salvia

Epithymi

Flor. Tilia

Lilior. Convall.

Rad. Ircos

Pæonia

Visci querc.

Rad. Tormentilla

Dictamni

Sem. Pæonia

Endivia

Castorei

Piperis longi

Flor. Lavendula

Cinnamomi

Zingiberis

Zedoaria

Rasura Eboris

C. Cervi usti

Succini albi

Cranii Humani

Lap. preciosi. omnium

Margar. prepar.

Corallorum utriusque

Ligni aloes

Stercoris Pavonis

Spec. Elect. de Gemmis

Diamoschi dulcis

Aromat. Rosati

Contusa omnia trallo modo, adde

Aquar. Florum tilia

Florum Melissa

Flor. Lavendula

Fol. Alvi Num. xx. in succo Limonum dissolui.

Fiat omnium destillatio per Balneum M.

Vel sic: ℞. Picarum iuvenum Num. vj.

Herb. primula veris
Melisse
Betonica
Lavendula
Betonica
Anthos
Hyssopi
Maiorana
ana m. j.
ana m. B.

Infusa in aqua Salvia Sylvestris q. f.
 Fiat destillatio per B. Mariæ

Aqua antileptica maior Quercet.

℞. Rad. angelica

Zedoaria

Bardana

Scorzonera

Tormentille

Bistorta

Emula campana

Geniara ana ʒ j. B.

Rad. pœonia maris & femina, decrescente luna, in signo Leonis collectæ

Rasura ligni buxi

Visci querni

Et visci coryli ana ʒ ij.

Santalum citrinum

Ligni aloes

Myrobalan. omnium ana ʒ j.

Diadamni albi ʒ vj.

Herb. Melisse

Scabiosa

Acetosa

Fumaria

Agrimonia

Ruta

Anagallidis

Matricaria

Mentha rubr.

Absinthii Pontici

Hyssopi ana m. j.

Sem. Carduibened.

Citri

Pœonia

Seselsos

Gran. Iuniperi ana ʒ. B.

Cubitarum

Macu

Nucis moschata

Cinnamomi ana ʒ ij.

Flor. Gensie

Hyperici

Centaurii minoris

Tilia arboris.

Lilii convall.

Calendule

Lavendula ana p. ij.

Flor. Cichorii

Buglossa

ros. rubr. ana p. i.

Summendæ erunt radices, herbæ & flores, qui quam recentissimi fuerint ex temporis opportunitate, qua parabitur hæc theriacalis aqua: quod quidem cōmōdissime fiet in æstate, cum omnia tunc abunde vigear,

& viribus valeant. Atque hæc radices, herbæ & flores recentes, in amplo mortario quam tenuissime contundentur. Quæ si sicca fuerint recentiorum defectu crassiuscule conqussabuntur. Omnia autem optime mixta olæ indantur vitreæ satis capaci, ut tota mixtio libere ea contineatur; cui superfundantur

Aque stillatitie primula veris

Lilii convall.

Flor. Tilia

& calendule ana lb j. B.

Aq. Melisse

Hyssopi

Rosmarini

Gensie ana lb. B.

Vini, albi optimi lb. ij.

Aur quantum satis fuerit, ad mixtionem illam imbucdam & perfundendam, quæ saepe manibus intro aut cochleari comprimetur, ut melius humectetur, & liquoris imbibat. Hæc autem olla artissime occlusa, ne quid expiret, lento igne foveatur, dum materia tepescat, ut sic melior ac facilius fiat fermentatio, septem aut octo dierum spatio, quo n. diuturnior maceratio, eo melior futura est fermentatio. Postea exprimantur omnia, & linteo secernatur ac traiciatur expressio. Deinceps fæces torculari fortiter comprimantur, ut tandem aridissimæ reddantur. Atq; totus hic expressus liquor in plures alenbicos diffundatur, vel in magno destillatorio cupreo simul colligatur, cum refrigeratorio vase (quæ omnibus pharmacopœis obvia & in prœptu semper esse debet, ad aquas & olea vegetabiliū extrahenda) ex quo aqua extilletur, quæ pretiosa & excellens futura est. Relictæ a. fæces superiores intrea igne reverberii in cineres reducetur, quib. apprime calcinatis, superior aqua calide affundatur & reafundatur, donec suū salē ab illis extraxerit, sicque potentior & efficacior reddatur, q̄ tamen sola & citra salis sui adiunctionē, ad curationē & præcautionē epilepsiarum omnium, sive idiopathicarū, sive sympathicarū, omnibus et ætatibus & temperamentis ad ʒ. B. tuto & feliciter exhiberi potest, idq; in maturinis horis. Neq; enim ea præparanditantū & corroborandj ægri vim habet, ut quæ etiam malignas qualitates adoriatur, undecunq; eæ progrediantur, sed et huius morbi verum specificum, & aliq̄ φάρμακον esse, certissimū sit.

Verum tamē hæc aqua nobilior, perfectior & maioris virtutis fit, ac energicæ magis specificæ adversus hunc morbum, additamentis his, quæ sequuntur, ditabitur, ut videlicet ad istius aquæ libras quatuor addas

Theriaca Veneta aut Monspessulana, eiusque quam optima ʒ iij.

Confectio de hyacinto ʒ j. B.

Confect. alhermes ʒ. B.

Pul. Diemargarit.

Diacorall.

Latificanti. Gal. ana ʒ ij.

Diacastorei ʒ. B. aut etiam amplius.

Castorei ipsius simplicis ʒ ij.

Camphora ʒ j.

Mixtis omnibus & vasi longioris colli (quod matraciū vocat) firmissime clausi impositis, in Balneo Mariæ fiat digestio per quatuor dies. Deinde igne cinerū destillatio per alembicū extrahatur, destillatā aquam ter aut quater super fæces cohobādo, eā cautione tamē, ne nimia fæcū exsiccatione liquor extractus adustionem redolet. Quæ tamen non est metuenda, si ex Balneo Mariæ vaporoso, vel ad siccitatē usq; fiat extillatio. Hæc ratione præstantissima aqua elicitur, non tantum ni

tantum omnes epilepsias, sed etiam apoplexias & paralyfes. At si secundæ huius destillationis fæces in cineres redigatis, & ex iis salem, aqua melissæ, juxta artē extrahatis, eumq; ter aut quater, ad maiorem putritem & subtilitatem, solvatis, filtretis & coaguletis, eūque suæ aquæ immisceatis, in qua confectum solvetur, auctiores longe vires, & potentiores multo emergiam ejusmodi aqua habitata est.

Aqua Antepileptica minor.

℞. Aquarum Flor. *Tilia arboris*

Lili convall.

Cerasorum nigrorum

Salvia

eo, quo dictum supra modo extractum ana lb. j. β.

Visci querni

Dictamni

Caryophyllorum

Cinnamomi

Nucis moschata

Macis

Cubebæarum

Zingiberis ana ℥ j.

Sem. *Pæonia*

Dictamni an. ℥ j. β.

Baccarum juniperi

Flor. *Anihos*

Salvia

Betonica

Stæchados

Calendula

Hyssopi ana p. j.

Camphoræ ℥ iij.

Digerantur per aliquot dies, dein destillantur per balneum vaporosum ad siccitatem: dosi cochleare j.

Alia aqua ad epilepsiam, apoplexiam & paralyfin. Quercet.

℞. Rad. Recentium angelica

Enula Campana

Zedaira an. ℥ j.

Raf. ligni vixi ℥ vi.

Rad. *Pæonia* luna in leonis signo decrescente, si fieri potest, collecta,

Visci querni rec. an. ℥ ij.

Dictamni albi ℥ j.

Sem. *Carduibened.*

Citrii

Acetosa

Portulacæ

Pæonia.

Luna decrescente collectorum & decorticatorum ana ℥ β.

Nucis moschata

Macis ana ℥ ij.

Flor. *Cotule fetida*

Sambuci ana p. ij.

Flor. *Salvia*

Stæchados

Lilij convall. ana p. ij.

Pulverisanda pulveriscentur crassiuscule, & contundentur ac macerentur per quadriuum ad ignem Baln. Mar. in

Ruta

Cerasorum nigrorum

Flor. *Tilia.*

Genista

Hyperici ana lb. ij.

Dein fortiter per torcular exprimantur. Huic expressioni adde

Spec. Diamosch.

Diamargaritii frig.

Diacorall. ana ℥ β.

Rasura cornu cervini ℥ j.

Confect. de hyacintho

Confect. alhermes

Theriaces veteris ana ℥ β.

Camphoræ ℥ j.

Denuo per duos dies in baln. Mar. digerantur, & tandem destillantur per cineres. Huius aquæ exhibeat pro dosi ℥ β. vel ℥ j in ipso paroxysmo. Ut præstantius evadat remedium, salem ex capite mortui aut fæcibus in cinerem redactis, ut actis est, extractum addes, reafiusa nempe ea ipsa aqua super cineres torries, dum virtute salis imprægnata sit.

Aqua hirundinum antepileptica.

℞. Hirundinum adhuc in nido existentium viij. aut x paria.

Flor. *Lilij convall.* p. ij.

Caryophyll.

Macis ana ℥ β.

Coquantur omnia in duabus tribusve heminis vini albi optimi: dein exprimantur fortiter, & destillantur: huius aquæ cochlearia duo hoc morbo correptis exhibeantur: prompte enim à præsentiparoxysmo liberat, futurumq; prohibet. Hanc me primū docuit D. Roudelctius, Med. celeberrimus Montpelienfis, & præceptor meus, quam tamen pro magno & non revelando secreto celabat. Eidem autem hirundinum aquæ paucula quæ sequuntur, adieci, cuius etiam felices & admirandas vidi experientias.

Alia aqua hirundinum.

Accipe suo tempore sex aut septem vel plures, si velis, hirundinum nidos, cum ipsæ lanugine cooperiri incipiunt. Has integras in alembicum proprium coice, destilla & aquam inde effluentem asserva. Dein fæces residuas in fundo subsidentes in cinerem, quæ de cet. arte, redige, ex quo sume lb. β.

Cucurum chani humani, & si fieri potest, non humani ℥ iij.

Castorei ℥ j. β.

Pulv. visci querni ℥ j.

Succi rad. & sol. pæonia ℥ vj.

Aquarum flor. *hyssopi*

Flor. *tilia arboris*

Lilij convall. ana lb. j.

Aceti scilicet lb. β. quibus infunde aquam ornatem, quam ex hirundinibus eliciisti: macerentur omnia per aliquot dies ad ignem balnei, dein per cineres aut saltem per Balneum vaporosum ad integram siccitatem destillantur: ea enim ratione aqua *ἐκ τῶν γεγραμμένων* redolebit, sed cum omnibus suis qualitatibus integris & requisitis effluet. Hæc aqua per se sola, sale proprio imbuta (premissis tamen per mensem integrum generalibus remediis convenientibus) ad medium cochleare sumpta mirabiles effectus prodit.

Alia prædictæ aquæ præparatio.

℞. Suo tempore viij, aut viij. pullorum hirundinum nidos, sola tantum lanugine hirsutorum, nec dum posita plumum vestitorum: hos in terreo vitreato vase, hi-

milime

missime obstrueto, ad reverberandum composito, dum toti pulli in cinerem cum visceribus & plumis redacti sint Ex h. cinere accipe ꝑ. ij. (cuius si tanta non sit copia, de reliquis tantum detrahas, quantum faciat defectus pulveris) cineris cranii humani ꝑ. ij.

Pulv. rad. visci querni

Angelica

Zedoaria ana ꝑ. j. β.

Sem. Pæonia

Gran. iuniperi conquassatorum ana ꝑ. j.

Castorei ꝑ. j.

Succi radicum & foliorum pæonia Aceti scillitici ana lb. j.

Aquarum hyssopi

Flor. Tilie

Lilii convall.

Salvia

Rorismarini ana lb. j.

Macerentur simul omnia in vase fortiter obstrueto ad aliquot dies in Baln. Mar. deinde fiat destillatio in cineribus mediocri igne ad siccitatem. Cavendum, ne destillatum adustionis saporem referat.

Ut autem hæc aqua corroboretur, & vis ejus augeatur, aridas faeces accipe easq; in calcem vi ignis albilis, nam edige. quibus in manica, aut Filtro Hippocratis impositis, superfundatur destillatus liquor, qui et cetera repetitione suæ calci reafundatur, & identidē trahitur, dum totum silem, in quo posita est summa remediū virtus secum eduxerit & asportarit. Atq; sic aquam, non simpliciter & crass. stillatam, quales sunt vulgares, quæ statim muciditate & corruptionem contrahunt, sed omnium simplicium dotibus ac virtutibus impregnatam; ac diuturnæ conservationis habebitis Ex qua admirandos effectus (ex arte Spagyricamantes) ūtis ubique & semper exporturi.

Alia eiusdem aquæ preparatio.

Ꝓ. iij. aut v. hirundinum nidos, quos in frustra cum ipsis plumis ac lanugine, & visceribus, dissecabis: coquantur in v. aut vj. hydromelitis sextariis, eo modo, quo alie carnes in olla elixantur. His adde

Rad. & sem. pæonia

Angelica

Visci querni

Radura cranii humani

Cornu cervi i.

Gran. iuniperi conquassatorum

Fol. D. Chamæ

Melissa

Betonica

Thymi

Hyssopi ana q. voles.

Lutulum prælo fortiter exprimatur ac percoletur, expressioni aut colatura sequentia adiciantur.

Macis

Nucis Moschata

Caryophyllorum

Cinnamomi, ana ꝑ. j.

Castorei ꝑ. j.

Flor. surpureorum anagallidis

Liliorum convall.

Tilie arboris

Rorismarini

Salvia

Beonica ana ꝑ. j. aut duos.

Crist. ꝑ. j.

Campophora ꝑ. ii.

Aquarum florum primule veris

Et calendula ana lb. i.

Maceretur simul omnia ad aliquot dies, deinde fiat liquoris destillatio ex arte: cuius & in ipso paroxysmo, & extra ipsum, prout morbus exigit, exhibeatur semicochlear.

Aqua picarum composita ad Epilepsiam quoque specifica.

Ꝓ. Pullos picarum N. xii. frustratim una eum intestinis & pennis incidantur, & ponantur in vas terreum vitreum, addendo

Rad. Pæonia

Zedoaria

Visci querni ana ꝑ. ii.

Flor. Tilie arboris.

Lilii convall.

Hyssopi ana ꝑ. ii.

Coquantur in Oxymelitis anthosati & aqua millis an. lb. iij. ad mediet. us consumptionem: dein exprimantur. Huic expressioni adde

Gran. iuniperi

Sem. pæonia ana ꝑ. j.

Caryophyllorum

Nucis moschata

Croci

Cinnamomi

Cubebarum ana ꝑ. ii.

Castorei ꝑ. ii.

Flor. B. tonia

Stachados arabica

Primula veris

Cutrimali ana ꝑ. ii.

Anagallidis purpureis floribus ꝑ. iii.

Contulis contundendis digerantur per 4. dies: deinde destillentur per balneum vaporosum ad siccitatem. Dosis huius aquæ est cochlear unum vel alterum.

Aqua hirundinum.

Iuvenes hirundinis pulvis versentur, d. Et quæque pulvis cum castoreo & modico aceto commisceatur & per alembicum destilletur.

Hæc aqua jejuno stomacho bibita est medicina contra morbum caducum de quacunque materia proveniet, est hominibus fuerit per multos annos. Item bibita jejune per novem dies curat tussim: super omnes aquas, confirmat cerebrum, purgat stomachum, pectus molliciat, nervos confortat, naturam hominis augmentat, frigidus calefacit; cum hyssopo cocta & jejune bibita hydropem ex causa frigida & febres quotidianas expellit. Caveant autem gravidæ, ne bibant. Sive enim esset partus sanguineus, cholericus vel phlegmaticus, moreretur. Item bibita ieiune removel dolorem capitis facitque hominum bene dormire, comedere, digerere & sine impedimento urinam proicere: removel etiam crines, si locus cum ea laventur, ut nunquam ibidem accrescant.

Aqua hirundinum alia.

Ꝓ. hirund. ꝑ. iij.

castor ꝑ. iij.

rad. pæon ꝑ. ii. β.

ꝑ. lil. convall. Manip. ii.

chamom.

maioran an. Manip. i.

Macerentur in ꝑ. forti per 24. horas, deinde subfūdito vini optimi rhenani lb. vi. & per Baln. Maria destillato.

Aqua Epileptica. M.

℞. Rad. Pœonia debite collect. Vnc. ij.

Aristoloch. rot.

Diptammi alb.

Angelica ana Vnc. j. ℞.

Visci quercini

Stercor. Pavonis

Squilla Prap.

Anacardi ana Vnc. j.

Sem. Pœonia maris

Coriand. prap.

Carui

Fœniculi ana Drach. xj.

Secundin. ex sic. in quâ masculus fuit

Castorei veri ana Vnc. ℞.

Herb. Card. benedict.

Millefolii

Ruta sylvest.

Salvia acut.

Rorismarin. ana Drach. ij.

Incisa & contusa infundantur in Vini Malvatici Lib. xij. & digerantur in loco calido per octiduum, vase quotidie multoties commoto; Postea alembicum destilla & liquori destillato à novo impone;

Flor. pœon. maris

lil. convall. ana ℥ iij.

Bison.

Tilia

Lavend.

Meliss.

Borag.

Bugloss. ana ℥ j. ℞.

Nuc. m.

Cubeb.

Maci

Cinnam.

Pip. l.

Caryoph. ana ℥ j.

M. Destilla secund. vice in B. M.

In paroxysmo datur ℥ j. & ℥ j. ℞. In præservatione singulis quadraturis lunæ à cochl. i. ad 2.

Aqua Errhina. Rein.

℞. Rad. Cuc. asin.

pyret. ana ℥ ij.

lil. convall.

Ireos

Sem. nigell. ana ℥ j.

Helleb. albi ℥ j. ℞.

Castor. ℥ j.

Maci ℥ ℞.

Aq. anagall.

nicot. ana ℥ ij.

major.

puleg. ana ℥ j. ℞.

Spir. vini ℥ j.

Mac. exprim. & filtr. adde si licet Mosch.

Aqua Febrifuga Mynsichti.

℞. Spec. febris. d. n.

Herb. cent. min.

Card. ben.

quinque fol.

abysm. b. ana ℥ ij.

Macerentur in lacte caprino & destill. in arena ad tertium cohobium. Dosis ℥ ij. ad ℥ iij. in Tertiana &

Quartana mane tempore parox. præmissis Univ.

Aqua fortis Aug.

℞. Aluminis Rochelibræ semis.

Vitrioli Romani,

Salsæ Nitri. ana. libram unam semis.

Contundantur, & alembico bene lutato distillantur.

Aqua Fortis.

Aqua fortis vulgo dicta, ad aurifabros potius, quam Pharmacopœos spectat, qua utuntur ad si purandam argentum ab auro: ob id, aquam separationis vocitant Gall. eau. de depart. Liqueat enim argentum, auro integro. Quæ autem illorum operibus inservit, & portionem aquæ admisit, vel per se ignava jam facta colorem cyaneum acquisivit, aqua secunda vulgo dicitur, qua nihil communis in Chirurgorū tabernis, ad illorum subsidium, qui Veneris Mephitum attigerunt.

Paratur autem aqua fortis ex vitriolo, & sale petre in matratio iudulsi, & adhuc excipulo, seu vase idoneo, optime lutato, in quod vi ignis spiritus velut accensiperceptant.

Alia sit adhuc ex auripigmento, flore aris, sale nitro & alumine rupe: Vtrū hæc relinquenda, quib. inserviant.

Aqua frigida. Gesneri.

℥. fl. ros.

violar. an. M. iij.

borrag. bugloss.

nymph. an. M. j.

Sem. cucum.

cucurbit. an. pugil. j.

portulac. lactuc.

papav. alb. nigr. ℥ ℞.

sol. beton. M. ij. rad. cicchor. M. j.

caryophyllat. ℥ ij.

aq. font. an. ℔ iij. infunde per horas trus. dest. per baln. Ma.

Aqua ad gonorrhæam fætidam & virulentam atque etiam inveteratam præ-

stantissima.

℥. Pulveris Menthe sicca

Diptammi &

Rad. Ireos Florentia an. ℥ j.

Pulver. sem. agnicastli. Ruta

Lactuce an. ℥ vj.

Terebinth. Veneta ℥ iij.

Vini albi ℥ xx.

Hæc omnia iniciantur in Alembicum, & per Baln. vaporosum destillantur: de hac aqua exhibemus duo cochlearia per aliquot dies, præmissa conventi seu mercuriali aliqua purgatione: hanc centies expertus sum: conducit etiam ad ulcera renum.

Aqua ad Gonorrhæam.

℥. Foliorum acanthi, & lapathi hortensis concisum, summatum althea an. m. ij. florum nenuphar. m. ij. sem. lini, Senelorum an. ℥ j. ℞. seminum quatuor singul. maiorum an. ℥ i. macerentur per diem in lacte asinum vaccino, postea destillemur in balneo.

Facultatem habet leniendi, acrimoniam, auferendi, sordes renum, & partium, per quas & lotium & sem. excernuntur, expurgandi, & intemperiem corrigendi.

Aqua ad cruentam spuitionem.

℥. Boli Armeni

Terra sigillata

Spodii

Hamaritis

Ros. rub.

} ana ℥ v.

Cardi

Corallor. rubr. }
 Succini } ana 3 ij.
 Margaritarum }
 Gummi Arabici }
 Tragacanthi } ana 3 ij. β.

Sem. papav. albi }
 Portulacæ }
 Plantaginis } ana 3 ij.
 Malvæ }
 Cerviusti }
 Succi Acæ. se }
 Liquiritiæ }
 Plantaginis } ana lb. β.
 Acetose }
 Portulacæ }
 Hipocistidis }
 Amyli correfacti 3 ij.

Syr. Myrtillorum }
 De Rosi ficcis } ana 3 iij.

Symphyti }
 Olivani 3 ij. }
 Mastici 3 β. }
 Diatragacanthi frig. 3 j. β. }
 Milla, putrefiant ac destillantur.

Dosis coch. j. ad iij.
 Aqua pro hydropisi Thoracis. Rein.

℞. Rad. Apj. armorac. }
 Cal. arom. valer. }
 brusci, aspar. an. 3 j. β. }
 Cort. & sem. abuli an. 3 vj. }
 Marrub. hyssopi an. m j. β. }
 Spic. Ind. 3 β. }
 Epar & pulm. vitul. }
 Ag. Apii }
 Marrub. }
 Hyssop. }
 Angel. an. lb. ij. }
 Vinj lb. ij. }
 Mac. & destill.

Aqua ad hæmoptosim seu sanguinis
 sputum.

℞. Rad. Bisfortæ }
 Symphyti majoris }
 Tormentilla ana 3 j. }
 Bab. Ceninodæ }
 Millefolii }
 Veronica }
 Pyrolæ }
 Santiculæ }
 Bursæ pastoris cum rad. an. m. j. }
 Summitatum rubi }
 Lemisci ana m. β. }
 Gran. Sumach. }
 Myrtill. }
 Sem. Plantaginis }
 Berberorum }
 Papav. albi ana 3 vj. }
 Flor. Nymphaeæ }
 Cucurbitarum }
 Citoniorum }
 Ros. rubr. an. p. ij. }
 Contulis & commixtis omnibus macerentur per
 quadriduum ad ignem balnei in succorum depu-
 ratorum

Plantaginis }
 Portulacæ }
 Lib. VI.

Acetose

Agrimonia an. lb. ij.

Dein fortiter exprimantur: his adde

Succorum acaciæ

Hipocistidis ana 3 ij.

Terræ sigillatæ

Boli armeni veri ana 3 β.

Electuarii diatragacanthi frigidi 3 ij.

Macerentur denuo per quadriduum, dein per cineres
 ad siccitatem destillantur: huius aquæ, qui laborat hæ-
 moptosi, capiat cochlearia duo aut tria, vel per se, vel
 addito syrupi myrtill. de rosi ficcis, aut symphyti descript.
 Fernelii. Quod si ab immodico sanguinis fluxu exol-
 uantur vires adde 3 j. tincturæ corallorum, vel para de-
 stillatum, quod cum morbo pugnet, & refectioni in-
 serviat.

Aqua ad phthisim & ulcera pulmonum præ-
 præstantissima.

℞. Spec. Electuarii resumptivi

Diapenidii

Diatrāgacanthi frigidi

Diacorall. an. 3 β.

Trochisc. de Spodio

Et de terra sigillatæ an. 3 vj.

Conseru. Symphyti maioris

Ros. rubr.

Flor. verbasici an. 3 j.

Sem. Plantaginis

Berber.

Melonum

Cuscutæ

Papav. albi

Citoniorum an. 3 x.

Pulveris cancrorum fluviatiliū 3 iij.

Contulis crassiuscule omnibus macerentur per 4
 dies in

Aquar. veronica

Scabiosa

Buglossæ

Plantaginis

Symphyti majoris ana lb. i.

Dein fortiter exprimantur & destillantur per cine-
 res: huic aquæ destillatæ adde

Tincturæ corallorum

Et Magisterii perlarum an. 3 iij.

Butyri seu lactis Sulphuris 3 β.

Misce, dosis 3 j. β.

Vel per se, vel admixta 3 β. syrupi myrtillorum, aut de ro-
 si ficcis: de qua utendum ad plures dies.

Aqua antipleurica.

℞. Flor. papav. rheadis exsiccatiorum p. vj. Coralli rubri ce-
 nuissimæ pulveri 7ati, & Pulveris corticum avellana-
 rum tubearum

Sem. Carduibenedicti ana 3 j.

Macerentur per triduum ad ignem Bal. Mar. in

Aquar. papaveris rheadis lb. ij.

Carduibenedicti

Vlmariæ ana lb. j.

Dein per cineres destillantur: de hac aqua exhibe 3 iij.
 addendo syrupi papav. rheadis 3 j. id quæ ante somnum:
 reiteretur, si opus fuerit: nō prætermittenda erit prius
 sanguinis missio: cum hac aqua multos pleuriticos et-
 iam desperatos sanitati brevi restitutos sæpe vidimus.

Destillatum anthypochondriacum.

Rein.

℞. Rad. polyp. Scorzon.

o

Pimpin.

Pimpin. Angel.
 Ari. an. 3 ij.
 Helleb. n. prap. 3 4.
 V. aperit. an. 3 4.
 Senesfr. 3 iij.
 Cort. cappar. tam arisfi,
 Fraxini an. 3 j.
 Epithymi 3 ij. Schenanth.
 Spica Ind. an. 3 ii.
 Santali albi & estr. an. 3 i.
 Sassafr. 3 v. castor. 3 iij.
 Melissa, cochlear. an. M. ii.
 Lepidii, nasturt. an. M. i. b.
 Calamint. ha, Card. ben.
 Betonica. absinthii,
 flor. anthos, till. convall. an. M. i.
 hyper. genista,
 Chamadr. Veron. an. M. b.
 Cubeb cardam. macis,
 Zedoar. Caryoph. galanga an. 3 i. b.
 Bacc. iunip. 3 iij. inf.
 Serilactis lb. vi.
 Vini
 Aq. borrag. ana lb. iij. addit 3 j. calin. 3 ij. per. quatrind.
 & dest. illa in MB.

Liquoracidus hepaticus. Gruling.

R. Crem. q. cristall. 3 b. 3 ii.
 Spir. vitriol Vnc. iij. b.
 foleum, adde Conf. alk. 3 iij. Essent. Sant. rubr. 3 ii.
 M. l. a.

Aqua Hermetica Horatii Augenii, quam Albertus Menzelius professor Ingolstadtensis aquam hydrargyri nuncupat.

℞ hydrarg. Vnc. iij.
 aq. font. an. lb. vi. Misce in phiala stricti orificii arctissime clausa, peliatur in fimo equino per dies octo, tum extrahatur phiala, & aqua per filtrum diligenter extrahatur, cavendo, ne hydrargyri portio incaute excidat: abucto autem hydrargyro rursus aqua percoletur & usque fervetur. Dosis in vermibus puerorum Vnc. j. b. in aegre parturientib. ab Unc. iij. b. usque ad Unc. iij. a. itate datur frigida; aliis vero temporibus calida.

Notanda de usu hydrargyri.

Brasavolus ad necandum lumbricos per os dat hydrargyrum.

Platerus part. 3. praxeos pag. 979. argenti vivi 3 b. innoxie sumitur contra vermes. Et aqua, in quam portio argenti vivi infusa in eaq. diu agitata & colata fuerit, si bibatur, lumbricos pellit.

Vide Matthiol. cap. 70. libri 5. in Dioscorid. Et c. 28. lib. 6. in eundem & epistol. 6. libri 4.

Fracastorius asserit, quasdam mulieres sumpsisse lb. j hydrargyri ad perdendum foetum, quibus nihil nocuerit, nec foetum inde exclusum. Renod. pag. 294.

Aqua scorbutica & hydropica.

℞. Cort. Capparum.
 Fraxini
 Tamarisci
 Polyodii querni Vnc. ii.
 Herb. Cochlearia

Nasturtii aquatici
 summitatum Melissa
 Eupatorii Mesuae
 Ceterach.
 Chamadr.
 Chamapit. ana m. ii.
 Sem. Foeniculi
 Anisi
 Cardui bened. ana Vnc. i. b.
 Flor. Genista
 Centaurii minoris
 Hyperici
 Sambuci
 Epithymi ana p. ii.
 Omnia macerentur per tres dies in
 Aqua Fumaria
 Serilactis ana lb. iij.
 Vini albigenerosi lb. iij.
 Oxymelitis scyllitici lb. i.
 Deinde colentur & exprimantur; expressiones
 Trochiscorum de capparibus
 Dialacca ana 3 vi.

Postea destillentur per cineres ad siccitatem. Dosis Unc. ij. mane tribus horis ante cibum, contine-

do per aliquot dies secundum morbi magnitudinem. Hæc aqua tartareos crassosq. humores melancholicos tum in hene, tum in menterio, aliisq. nutriti-
 ni fumulantibus partibus collectos ac infarctos preparat, incidit, digerit, emollit & liquefacit, si autem evacuationi aptos reddat, melancholici hypochondriaci, quartanae febri, scirrhus tum. hepatis, tumenis conducit. Sed confert proptie ad scorbutum, quod quidem marinis aquilonisque praefectum regionibus familiat & endemicum.

Si praedictæ compositioni herbas cichoraceas, radices vincetoxici, rubiae tinctorum, valerianæ, fennaeque sambuci & ebuli addideris, cum trochiscis eupatorio, de rosas & de rhabarbaro, concinnabum, quam ad hydropem perutilem.

Aqua Hydropica. D.

R. Rad. Vincetoxici.
 Fraxini
 Asparag.
 Rubiae tinct.
 Acori vers. ana Vnc. b.
 Costi cand. aromat. amari
 Rad. Sarsaparill. ana Vnc. j.
 Cort. Rad. Cappar.
 Tamarisci ana 3 iij.
 Ebuli Vnc. ii. b.
 Sambuci 3 i. b.
 Herb. Cuscuta
 Eupator.
 Scolopendr. ana M. i.
 Sem. 4. Frig. mai. excort.
 minor ana 3 ii.
 Foeniculi
 Apii
 Halicacabi ana 3 iij.
 Summit. Herb. Epatica
 Agrimonia
 Centaurii minor.
 Flor. Sambuci ana M. b.
 Cathar. integr. 3 b.
 Epatis Lupi prap. Vnc. i.

Schenanthi ℥℥.
Hab. & Flores inciduntur, reliqua verò pulverizantur
sub iij me, miscantur, & adde
Spec. Diacurcum ℥j.
D. arthod. Abbat. ℥℥.

Troch. sc. de Rosis
Rhearb. an. ℥j.

Eupator.

Abjynbio ana. ℥℥.

Capparibus ℥j.

Misce & infundantur in vini Malvatici optimi lb. vj.

Aqu. Flor. sambuci

Ebuli ana lb. j.

Scorbut nostr. lb. ℥.

Nephrocathartic. nostr.

Cinnamomi ana ℥j.

& adde

Succi radic. Ireos nostrat. ℥. viij.

Hab. Nicotian. infus. ℥. ij. vel liquidior. lb. ℥.

Mellis Possal. Corintiac ℥. v.

Rob. A. inor. Sambuci ℥ij.

Aceti Scyllitici ℥j.

Misce & sient in infusione in loco calido per octiduum, va-
le singulis diebus aliquoties agitato, deinde destillantur in Balm.

M. igne lentissimo, & aqua destillata adde

Salis Abjynbi ℥.

Misce.

Frigidum Epar. calcificat, ejusque obstructions
liberat, & materiam hydropis partim ad vias urinæ
derivat, & facultates epatis conservat, & auget. Est
proprium Hydropicorum remedium. Datur singulis
diebus jejunio ventriculo ab ℥j. ad ℥j. ℥. vel per se, vel
cum Aqu. Cichorij & aqu. agimoniz ana ℥℥.

Aqua Scorbutica & Hydropica.

℥. Cort. Cappar.

Fraxini

Tamarisci

Polypod. quer.

Rad. Cubore.

Rad. Vincetoxici

Rubizti Borum

Herb. Co. hlearia

Nasturtii aquatilis

Summitatum Melisse

Eupatoris hiezua

Ceterach

Valeriana

Chimedrysos

Chamaepit.

Sem. feniculi

Carduibenedicti

Anisi

Sambuci

Ebuli.

Flor. Genista

Hyperici

Cintauri minoris

Sambuci

Epithymi

Aqua sumaria

Serilactis

Vini albi generosi lb. ij.

Oxymelitus Scyllitici lb. j.

Macerentur, coquantur & exprimantur Expressioni
adde

Lib. VI.

Trochiscorum de capparibus

Trochiscorum de Eupatorio

Trochiscor. de Rosis siccis.

Trochiscor. de Rhabarbato

Spec. Dialacca

Fiat omnium destillatio ad siccitatem: Dosis ℥j.
ad ℥ij.

Aqua ad Hydropem specifica.

℥. Eupatoria

Scolopendrii

Endivia

Herbapeti M. ij.

Florum Ireos nostrat.

Sambuci

Rad. Asparagi

Fraxini

Tormentilla

Rubia

Acori

Apij

Ebuli

Ireos

Sem. Melonum

Citrulli

Cucurbite

Cucumeris

Endivia

Scariola

Lactuca

Portulaca

Halicacabi

Cort. Tamarisci

Capparorum

Cort. Ebuli

Sambuci

Hepatis Lupini tantundem

Ventriculor. Gall. siccit. an. ℥℥.

Scylla

Acinorum Sambuci M. ij.

Camharidum ℥j.

Succi herbapeti lb. j.

Aquar. florum Sambuci

Ireos

Rad. Ebuli

Cort. Sambuci

Aceti ℥ij.

Mellus ℥ij.

Cinnamomi Elefii Vnc. j.

Spica Indica ℥ij.

Contusa, macerata per 24. horas deinde destillen-

tur, Aquæ addatur

Salis Abjynbii Vnc. ℥.

Dosis Vnc. j. ℥. ad Vnc. ij.

Aqua Hydropica alia.

℥. Aqua sol. sambuci lb. ij.

Acinorum sambuci immat. contus. lb. ij.

Macerata ac destilla, postea vicissim adde Acinorum
sambuci maturorum Contusorum lb. iv. vicissim ma-
cerentur ut prius ac destillantur. Demum ℥. huius a-
quæ lb. ij.

Aqua Theriacalis lb. j.

Liquor is Tartari correcti lb. j.

Olei salis Ebulini seu juniperini ℥j.

Dosis Vnc. j. ad Vnc. ij.

O 3

Aqua

Aqua ad Hydropem.

℥. Melisse } ana M. j.
 Marrubii }
 Theriaca }
 Conserv. Rosar. } ana ℥ vj.
 Vinib. j.

Stent per dies aliquot in destillatione, postea destillentur.

Dosis Cochli. j. mane 4. horis ante cibum.

Vel: ℥. Medium Cort. Sambuci. M. viij.

Carduibened. M. vj.

Rosmarini M. iij.

Summitatum Juniperi M. iv.

Salu Juniperi. ℥ j.

Vini q. suff.

Putrefiant in fimo per 14. dies. Postea destilla.

Dosis Cochlear j. bis in die.

Potus quotidianus Hydropicorum.

℥. Rad. Prtica }
 Petroselini } ana M. j.
 Apij }
 Ebuli }
 Fœniculi }
 Vini q. v.

Mellis despumati q. suff.

Bulliant despumentur.

Hauftus sit manè ac vesperti.

Aqua ad Hydropem alia.

℥. Liqueoris Tartari }
 Aquagentiane } ana ℥ j.
 Aqua Theriacalis }
 Spiritus Vitrioli gut. xv.
 Olei Sulphuris gutt. xv.

Dosis ℥ ij. ad ℥ ss. Cum Vino.

Aqua Tartarea Paracelsi.

℥. Cinnam. electi contusib. j.

Aqua Rosarum lb. iv.

Liqueoris Tartari correcti ℥ j. ss.

Mista ac macerata per 24. destillentur.

Aqua Hydrop. M.

℞. Sem. cruci. lb. ss.

Frax.

Cymin.

apiian. ℥ j. ss.

Rad. acori veri

Caryoph.

Vinc.

Curcuma

Costi amar.

Card. Maria

Ebuli

Sars. parill. ana Vnc. j.

Rhabarb. elect.

Galange min.

Nuc. Moschat.

Caryophyllor. ana Drach. vj.

Core. Capparum

Med. Sambuc.

Tamarisc. ana Vnc. ss.

Hebr. Agrimonia

Soldanella

Sum. Luniperi virid. ana Vnc. ss.

Flor. Epatica alb.

Sambuci ana Drach. ij.

Incisa, contusa & mixta infundatur in Vini Malvacici Lib. viij. Digerantur per 14. dies in loco calido, & se singulis diebus aliquoties agitato; postea addet:

Ag. Absinthij Pont.

Abrotani ana Lib. j. ss.

Epatica nost. utriusque

Artemisia

Card. bened.

Serpilli Lib. j.

Misc. & per alembicum in B. M. destillentur.

Vires, V. sus, Dosis.

Est proprium Hydropicorum remedium: Frigidum enim Epar calefacit & confortat, ejusque obstructiones liberat & facultates augeat. Flatus crassos dissipat. Materiam Cachexiae & Hydropis absorbit, & viaphoretica expellit. Dosis ab Unc. j. ad Unc. ij. & tres.

Aqua anti scorbutica. M.

℞. Raphani Sylvest. in taleolas incisi Lib. j.

Rad. Polypodij Vnc. ij.

Angelica

Ostrucij

Zedoaria ana Vnc. j. ss.

Ras. Lig. Guajaci

Sassafras

Calami arom. at.

Galange min. ana Vnc. j.

Cardamom. min.

Croci orient.

Sem. Fœniculi

Cort. Capparum

Tamarisc. ana Drach. vj.

Incisa & contusa infundantur in Vini Malvacici Lib. vj. Digerantur in loco calido per octiduum, & quotidiè semel atq; iterum exagitato; postea addet:

Ag. Nasturtij aquat.

Cochlearia

Prtica min.

Vermicular.

Chelidon. min.

Numularia

Fumaria ana lb. j.

Misc. & in B. M. per alembicum abstrahantur. Dosis ℥ j. ad ℥ ij.

Aqua Hysterica. M.

℞. Bacc. sambuc. sicc. ℥ iij.

Rad. bryon.

diat. alb.

peron.

Zedoar. ana ℥ j.

Visciq.

Cass. lign.

Myrrh rubr.

Cardamom. min.

Crociorient.

Castorei veri ana Vnc. ss.

Sem. Agni casti

Cymini

Dauci

Ruta ana Drach. iij.

Flor. Pulsatilla Drach. ij.

Incis

Incisa & Contusa infundantur in Vini Malvatici
Lib. vi. macerentur per 14. dies; postea adde:

Aq. Artemisia
Matricaria
Pulegii
Melissa
Nepeta ana Lib. i.

Misc. & per B.M. destillentur.

Vires, Vjus, Dosis.

Saluberima hæc aqua omnes Uteri suffocationes
etiam periculosissimas, vel saltem desperatas & gra-
vissimas inde nata symptomata curat atque mitigat.
Dosis à Cochli j ad ij in ipso paroxysmo perse, vel
cum Spec. Diajovis Scr. j. vel Troch. Jovial. Scr. s. aut
cum Specif. Uterini nost. Scr. j. In præsertione au-
tem singulis Lunæ quadris Cochli. j. sufficit.

Alia aqua Epileptico-Hysterica famosissima, olim
à Viro Clavissimo & Excellentissimo Dn. D. Iacobo
Mairini Physico Lubecensi primario & Practico fe-
licissimo amico meo honorando p. m. adhibita, &
adhuc in eadem officina usitata, vulgariter Aq. Lit. A.
dicta.

R. Cinnamomi opt. Vnc. i.

Caryophyllor.

Zingiberis

Nuc. Moscat. ana Drach. vi.

Cort. Citri

Aurantior. ana Vnc. β.

Spica Indica Scr. iiii.

Herb. Scariola

Pulegii

Scordii

Melisse

Meniæ

Abrotani sem.

Matricaria ana Vnc. ii.

Salvia Vnc. viii.

Maiorana Vnc. β.

Sum. Rorismar. in Vnc. iiii.

Castorei veri Scr. xvi.

Vini adusi Lib. vi. civil.

Digerantur per triduum in loco calido; postea B.
M. destillentur.

Aqua hysterica.

R. Succorum depuratorum Matricaria

Mercurial. an. lb. j.

Nuc. moschata

Cinnamomi

Ligni aloes

Macuana 3 j.

Flor. Anthos

Salvia ana p. ii.

Castorei 3 vi.

Fœnicula Bryonia 3 β.

Vini albi generosi lb. j. β.

Digerantur per tres aut quatuor dies, dein destil-
lentur per balneum vaporosum ferventissimum; fiat
aqua pro hystericis omnib. affectibus: dosis cochlear
unum mane. Uterum ab impuritatibus detergit; mu-
liebri fluori confert, hystericisque omnibus affectibus
conducit.

Aqua Vtentina. Reini:

R. Rad. byon asari,

Angel. ireos,

Ligustici, mei veri,

Lib. vi.

Petrofel.

Cort. cappar. ana Vnc. β.

Sem. fœscl. vitici,

d. an. Cret. an. 3 ii.

nigella 3 vi.

matricar. nepeta,

Artemisia ana M. ii.

melissa, chamom. Rov. an. M. i. β.

salvia, lavend. an. M. i.

galbani aceto sol.

bacc. lauri an. Vnc. ii.

Zinzib. Vnc. β.

Cinnam. xylocass. an. 3 i. β.

nucis mosch. cardam.

macis an. 3 j.

castor. myrrhe an. 3 ii.

galange, Zedoar.

gran. Paradisi, croci ana 3 j.

Inf. vini lb. v.

aq. ruia lb. vj.

cal. arom. lb. j. & digere per ovid. tum destilla in M.B.
sal è remanentibus miscetur liq.

Aqua soporifera Horatii Augenii.

R. opii thebaici,

aliorum è corticibus mundator. 3 j.

Allia pistillo ligneo contundantur in pila marmorea, mox
addatur opium tritum & bene incorporentur, ut fiat cem-
opiat; hæc in cornu a levissimo igne destilletur in cineri-
bus. Cum hæc aqua, si opus fuerit tempora, fron-
tem, caputque inunge, cavendo tamen, ne extra
necessitatem usurpetur. Valet ejusmodi aqua me-
lancholicis, maniacis, phreniticis & in omnibus
morbis, in quibus vigilæ inducuntur.

Alia aqua Eiusdem ad idem.

R. succ. papav. utriusque an. lb. β.

hyoscyami albi & nigri an. 3 j.

portulac.

lactuc.

nemuphar. an. 3 ii.

fabar. inversar. lb. β.

sem. papav. utriusque.

rad. fabar. inversar. an. 3 j.

sem. lolii lb. β.

hyoscyam. alb. & rubri. 3 ii.

xyloaloes,

nuc. methel an. 3 j. β.

sem. portulac.

scariol.

lactuc. an. 3 j.

endivia 3 j.

Contundantur & ponantur per tres dies in vase vitreo &
destillentur.

Huius aquæ detur 3 j. cum vino aut aqua aliqua ac-
commo data prout affectus natura postulaverit.

Aqua Hypnotica. M.

R. Sem. papav. alb. n. an. 3 vj.

Melon. exc.

anethi

anisi an. 3 j.

Amygd. amar. 3 j.

liquir.

Nuc. m. an. 3 j. β.

Cardam.
Macis
Crocior. an. 3 β.
fl. pap. err.
viol. rec. ana 3 j.
Aq. lactuc. lb. iij.
ros. rub.
nymph. ana lb. ij.
portul.
Endiv. ana lb. j.
M. diger. & destill. Dosis 3 β. ad 3 ij.

Aqua Hypnotica, Rein.

Be. fellis lepor.
Sem. papav. alb. nigr. ana 3 β.
Spir. vini 3 4.
Diger. & destill.

Aqua hypnotica. Querc.

℞. 4. sem. frigidorum majorum excorticatorum, ana 3 ij.

Sem. Papav. albi lb. β.
Lactuca 3 iij.
Hystiam 3 ij.
Flor. Nymphaea.
Violarum
Ros. rubr.
Papav. rheadis anap. iij.
Flor. Sambuci
& summitatum Ruta anap. ij.

Macis

Nucis Moschata

Benioian. 3 vj.

Contundantur & infundantur per quadriduum.

In aquar. Rosarum

Lactuc.

Nenupharis

Papaveris rheadis ana lb. ij.

Dein coletur & fortiter exprimantur: huic expressioni adde

Requi. Nicolai 3 β.

Croci

Mumia ana 3 iij.

Camphora

Castorei ana 3 j.

Destillantur ex artis præcepto: dosis huius aquæ 3 ij. tempore somni. In omnibus diuturnis vigilis, à febris ardentibus præsertim excitatis plurimū conducit, præferendaque est, ut longè tutior aliis vulgaribus narcoticis, simplici nempe requiei Nicolai, Philonio, ipsiusque pilulis de cynoglossa, & aliis ejus generis. Hæc aqua dolorem etiam omnem obrundit & mitigat, atque inflammationibus omnibus internis confert, viresque æmulat alicuius laudani.

Aqua imperialis communis & paratu facilis. Q.

℞. Corticum arantiorum.

Et limonum excicatorum ad solem, ana 3 iij.

Nucis moschata.

Caryophyllorum.

Cinnamonian. 3 ij.

Fol. Melissa.

Maiorana.

Thymi.

Hyssoi. prius per se excicatorum. an. vi. i.

Fl. Salvia.

Anthos.

Calendula.

Betonica, anap. i.

Incisus & contusus omnibus, quæ incidi & contrahi aut immitti quoquo modo debent, ponantur in lembicum affundendo

Aquarum rosarum,

Et ulmaria ana q. s.

Ut supernatent materiam duobus tribusve digitis, digerantur vase optime clauso ad calorem Balnei Mariæ per octiduum: dein per cineres destillantur, ut antea est, & fiat aqua imperialis: Cui si proprium sale adideris, validior efficaciorque efficitur. Hæc aqua cerebrum, eorumque imbecillum roborat: si guttulæ aliquot vel perse, vel cum jusculo exhibeantur. Specifica præsertim quoque est ad juvandam in sterilibus conceptionem, huic adiecta præcopiosa fatis testiculorum leporum quantitate, et quibus prædicta aqua per viam digestionis sale affundere poterit, & præstantior reddi.

Aqua ad ictus sclopetatorum.

℞. Aristolochia rotunda

Baccarum lauri in pulverem redacti. ana 3 β.

Pulp. herb. Veronica

Pyrola in umbra rescicatorum ana 3 ii.

Astacorum in plenilunio captorum, & in furno excicatorum & pulverisatorum 3 vj.

Omnes hi pulveres iuter se mixti lineo sacco includantur. Quibus peractis, accipiendum est vas novum terreum, vireatumque, & satis capax, cui infundenda sunt heminae tres vini optimi, miscendo simul Pervinæ recens collectæ m. j. dein etiam facculum prædicto pulvere refertum, & optime deligatum. Quæ omnia ita disposita macerentur per dies aliquot, exprimantur fortiter & destillantur ad medietatem partium consumptionem. Tum reservata seorsim aqua destillata facies residuæ per maniam Hippocratis transcolentur & seorsim asserventur. Huius autem usus est ejusmodi, ut saucius uncias cititer duas aquæ destillatæ singulis matutinis per dies 14. continuos capiat, ut ex eo, quod in vasis fundo remanserit, optime, ut dictum,colato vulnus laver, & turundam (quæ parva esse debet, etiam si cavum & profundum vulnus fuerit) illinat, cui tandem solum caulis rubri super imponat, atque ita mirabiles aquæ effectus experietur. Vulneraria quoque est prædicta aqua, miroque progressu ulcera inveterata tam interna, quam externa sanat. Confert etiam ad cancerum, si cum ea coquas vermiculos, multipedes dictos.

Aqua juventutis.

℞. Caryophyllorum

Galange

Macis

Zingiberis

Lignis aloes

Nuc. Moschati

Piperis longi

Rhabarb. Eleci

Calami aromati.

Cabebarum

Cardamomi

Gran. Paradysi

Rosmarini

Chelidonii

Carduibenedicti

Mercurialis

ana 3 ii.

ana 3 j.

Imperatoria } ana ℥j.
 Distamni albi }
 Aqua vite opt. lb. vj.
 Maceratis destillentur. Aquæ denique adde pro
 qualibet libra, Sacchari alb. in aqua Ros. dissoluti ℥ij.
 Moschi gr. viij.

Serventur in vase vitreo bene obturato.

Aqua miraculosa talis.

℥ Cinnamomi
 Mastici
 Myrrhe
 Macis
 Caryophyllorum
 Cubebarum
 Zingiberis
 Piperum omnium
 Aquar. Rosarum
 Melissa
 Mentha
 Cheiri
 Balsamita
 Salvia } ana ℥ij.
 aquavite lb. v.

Crystallor. Tartari ℥vj.
 Mellis lb. β.

Fiat omnium digestio ac destillatio.

Recipe hanc destillatam aquam omnem, adde Caponem præparatum.

Cinnamomi
 Macis
 Caryophyllorum
 Anomi ℥ β.
 Zedoaria ℥ij β.
 Anthes } ana ℥ β.
 Cheiri }
 Zingiberis
 Cubebarum } ana ℥j. β.
 N. Mosch. }
 Camphora ℥vj.
 Ambra } ana ℥ β.
 Zibetta }
 Musci gr. v.
 Misce, fiat aqua Balsamica

Vel: Recipe Caponem evisceratum in frusta incisum, deposita pinguedine, coque in l. q. aquæ,

℥. Brodi huius lb. ij. β.

Aquar. Borrag. } ana lb. β.
 Bugloss. }

Florum Rosarum
 Violarum } ana ℥ij.
 Borraginis
 Buglossæ
 Cinnamom. acerri ℥j.

Fiat destillatio. Dosis cochl. iij. ad v.

Cum Manus Christi ℥j.

Vel sic: ℥. Flor. Borrag.

Buglossæ
 Violarum } ana ℥j.
 Nymphae
 Cort. citri ℥vj. Cinnamom. Elethi ℥j.

Saucati citrini ℥j. β. Ligni aloes ℥ β.

Macis
 Caryophyl. } ana ℥ij.
 Herb. Melissa m. ij. Croci orientalis ℥ β.

Panorum cydoniorum. Num. iv.

Capo integer incisus, cum his contusis ac deco-

ctus, tandem fiat destillatio.

Vel: Recipe caponem suffocatum, exenteratum, & cum vino lotum, incide carnem, ossa contundendo in mortario, cui postea adde

Flor. Buglossæ an. lb. β. Melissa an. lb. β.

Vini Malvatici lb. j.

Amygdal. contusarum an. lb. j.

Pinearum contusarum ana lb. j.

Spec. Diathameron an. ℥ij.

Latitia Galeni an. ℥ij.

Margarit. prepar. ℥j.

Ossis de corde cervi gr. xxx.

Misce destilla.

Vel: Recipe caponem præparatum

Aqua Rosar. an. lb. β.

Vini optimi an. lb. β.

Conser. Borrag. an. ℥j. Bugloss. an. ℥j.

Spec. de gemmis

Diamosch. dulc. } an. ℥j.
 Diarrhod. Abb. }

Pulv. Diamargarit. gr. xl.

Solut. Margarit. ℥ij.

Cinnamomi ℥ β.

Fiat destillatio per Alembicum.

Vel: Recipe Caponem mediocris ætatis coque & redige in pulpam, cui adde

Cinnamomi lb. β.

Spec. Diambra an. ℥ij.

Aromatici ros. an. ℥ iij.

Salis corallorum an. ℥ β.

Salis Margarit. an. ℥ β.

Macis ℥ β.

Vini veteris opt. lb. vi.

Aquæ Cinnamomi lb. i.

M. ac destilla.

Vel: Recipe Caponem evisceratum ac præparatum

Aquar. Feniculi

Rosarum

Borraginis

Melissa } an. ℥ ii.
 Buglossæ
 Endivia

Absynthii an. ℥ i.

Symphiti an. ℥ i.

Spec. de gemmis frig.

Diarrhodon Abb.

Diamargarit. frig. } an. ℥ i.
 Cinnamomi
 Gran. Paradysi }

Destillentur sarte.

Aq. lac Virgineum Aug.

Rx. Aluminis crudi uncias quatuor.

Decoquantur ad tertias in aqua fontana pura libris duabus.

Postea.

Rx. Lithargyrii libram semis.

Aceti Vini libram unam semis.

Decoquantur ad remanentiam libra unus. colentur & cōm-

secantur amba: aquæ, ac spatulat adiu agitentur donec albescant.

Aq. Lac Virginis, seu aqualithargyrii. Aug.

Rx. Aceti acerrimi libras quinque. Lithargyrii aurei,

Argentei an. uncias quatuor.

Stent in infusione in vase vitreo per biduum, postmodum acc-

rum exulsetur per alembicum, quod asser vetat. Deinde

Rx. Aluminis plumbosi,

Salis Gemma ana drachmam unam.

Thuris masculi unciam semis Campbora scrupulos duos.

Aqua Rosarum libram unam. Olei Tartari uncias sex.

Terenda terantur, stentque simul in infusione per horas

viginti quatuor, rursusque ab his aqua per alembicum eliciatur.

Cosmeticum est Medicamentum, cui perpoliendæ ac manibus levigandæ accommodum, faciem tergit, eamque præstat nitidam, lentiginis delet, cutis iniectiones adimit, nec non serpigines, lichenas, imperiginesque, per sanat. Ejus gutta pauca pro vice una parti affecta vel per se, vel admixta alia aqua conveniente illuntur.

Aqua Antonii Galli ad antiquos dolores luis veneræ.

℞. lacca,

aloes cum aq. myrti lotæ an. ʒ ss.

rad. enula,

fol. scord.

card. bened.

heder. an. Manip. j.

infundantur omnia in suffic. quantis. aquæ viæ, deinde ponantur in vase vitreo bene obturato in sinum equinum per xl. dies, elapso hoc tempore effundatur illa aqua, cui adde præcipitatis, & ut in lib. 9. panthei Herculis Saxoniz cap. 22. videre est, præparati ʒ j. cryballi pulverisat. ʒ ij. Iterum infundantur in aqua illa & manent per alios xl. dies in sinu equino, Extracta aqua existimatur fortissima ad antiquos dolores. Sed quia quantitas illius aquæ non debet excedere decem vel duo decim guttas, ideo miseri poterit vel cum aqua betonicæ vel borrag. vel alia consimili.

Aqua Masti. h. M.

Aq. Ment. crisp. lb. j.

Caryoph. cum vin. Malv.

Destillat. Vnc. ij.

Gran. Masti. bis elect. Vnc. j.

Coquantur in duplici vase per duas horas; postea filtrentur, cum syr. Cydonæor. edulcorentur, & ad usum serventur.

Vires, Vfus, Dosis.

In Nausea, Vomitu, & Cholera morbo, quæ cognata sunt mala, hæc aqua efficacissima est; Stomachum enim confortat, & facultatem retentricem maximè roborat. Dosis ab Unc. ij.

Aqua Magnanimitatis.

℞. Formicarum mense Maio aut Junio captarum,

Alkoholis vini ad eminentiam trium digitorum. Digestio adde

Flor. Anthos

Rosar. rubear.

Buglosse

Maiores

Melissa

Castorei ʒ iv.

Spec. Diamoschi dulcis ʒ j.

Confect. Anacard. ʒ ij.

Aquarum Buglosse

Betonice

Tilia

Mista ac confusa stent in digestionem, deinde destillantur, & proprio sale si placet rectificentur. Vide lib. 1. Basilicæ Chymicæ cap. 7. folio 79.

Aqua ad Melancholiam.

℞. Rosarum ʒ xv.

Glycyrrhiza munda ʒ viij.

Agallochi

Santalorum } ana ʒ iij.

Cinnamomi ʒ v.

Caryophyllorum

Maci

Nucû moschata

Cardamomi

Galange

Spica

Ambra

Moschi ʒ j.

Gummi Arabici

Tragacantha

Aquarosarum destill.

Vini optimi q. s. est.

Macerata destillantur.

Aqua Melanoph. Rein.

℞. Rhapont. ver. ʒ ij.

Epithymi

Rad. bugl.

filic. ana ʒ j.

Sen. f. f. ʒ ij.

Anisi

Zedoar. ana ʒ ij.

Croci ʒ ij.

Carn. pom. B.

Cydon. ana ʒ ij.

Succi cur. ʒ ij.

Vini opt. lb. 4.

Destill. cum cohob. unico.

Aqua Ioannis Pistorii ad movendos menses.

℞. plenem unum bovis castrati, incidatur minutissime, adde sol. & fl. centaur. minor.

matricar. an Manip. ij.

marrub. Man. ij.

rorismar.

puleg.

sabin. an. Man. j.

rad. hirundinar.

aristol long.

dymptam.

levistic.

a'ari an. ʒ j.

sem fœnic.

dauci an. ʒ. vj.

baccar. heder.

lauri an. ʒ ss.

aq. centaur. minor.

matricar.

artemis. an. lb. j.

macerentur per diem & noctem, inde diligenter destillantur in Balneo Mariæ; excipiat prima & secunda aqua vitæ, omni aq. arctissime obturentur, deinde

℞. calami aromatici ʒ j. B.

piper. longi.

maci an. ʒ j.

rad. irid. florent. ʒ ij. B.

hæc iterum vitæ excipe, affunde aqua prioris quantum ex destillatione collegisti, & in vitro occluso in loco calido ripone.

Aqua ad confortandam memoriam, dicta Donum gratiæ Dei.

℞. aq. beton.

bugloss.

st. ti. se an. ʒ j.

ardentis opt. lb. β.

fl. anth.

bugloss.

fol. maioran. an. M. j.

Spec. confect. anacard. ʒ ij.

Infunde flores aliquandiu confusas in aquis prædictis, eo tempore quo colliguntur: stent ita simul in sole vel loco digestionis per mensem; postea destillantur per balneum Marie. Divinum est medicamentum, de quo omni mane cochlear unum sumatur, simulque nucha eodem illiniatur & fricetur, ac debita diæta observetur.

Aqua Nephrit. M.

R. Rad. onon. lb. j.

Vini lb. iij.

Mac. per oclid. expr. adde

liquor. ras.

Saxifrag. cum tot.

petros.

eryng.

pimpin. ana ʒ ij.

Gran. Alkek.

iunip. ana ʒ iij.

Sem. myl. ☉

fenic.

melon.

urtic. ana ʒ ij.

Ligni sassaf.

nephrit. ana ʒ i.

Cin. acut.

Macis ana ʒ β.

Stent infus. per aliquot dies adde

Succ. hed. terr.

portul. an. lb. j. β.

funar.

petros.

veron. ana lb. j.

M & ad 2. cohob. destill.

Dosis ʒ β. ad ʒ j. β.

Aqua antinephrica.

℞. Rad. Rest. bovis

Petroselini

Eryngiorum ana ʒ j. β.

Fol. Parietaria

Herniaria

Saxifragia cum toto ana m. ij.

Argentaria m. j. β.

Senelorum

& Baccar. Alkekengi conquass. ana ʒ iij.

Miliisoli

Feniculi dulcis ana ʒ ii.

Conquassentur & macerentur in vini albigenerosi suffic. quantitate per quatrimum: dein fortiter exprimantur & destillantur de hac aqua sumat cochlear unum aut alterum singulis matutinis, assumpto prius bolo ex cassia, vel ex electuario lenitivo, vel diasebellen.

Alia aqua antinephritica.

℞. Succor. Argentaria.

Senelorum

Parietaria ana lb. i. β.

Hydromelitis scilliciti lb. i.

In his liquoribus simul mixtis macera per 5. aut 6. dies ad ignem lentum Baln. Mar.

Gran. Iuniperi contusorum ʒ iij.

Miliisoli

Saxifragia

Althea

Bardanz

Feniculi ana ʒ ii.

Pulv. Herniaria

Rad. Rest. bovis

Cinnamomi ana ʒ i.

Camphora ʒ ii.

Dein destillantur per cineres. De hac aqua exhibe ad ʒ ij. cui aquæ si sal proprium ex arte paratum, & convenienti quantitate addas; longe potentius erit remedium.

Alia prædictæ aquæ præparatio.

℞. Succor. Raphani

Limonum ana lb. i. β.

Aquat. Betonica

Argentaria

Saxifragia

Verbena ana lb. i.

Hydromelitis malvatici lb. ii.

In his liquoribus simul mixtis macera per quatuor aut quinque dies ad ignem lentum B. M.

Granor. Iuniperi maturor. & recent. ʒ iij.

Miliisoli

Sem. Bardane

Raphani maioris

Saxifragia

Vrtica

Cepa

Anisi

Feniculi ana ʒ i. β.

Quatuor sem. frig. maior. mundatorum.

Sem. Althea ana ʒ vi.

Extracti linteontrib.

Electuar. Ducis

Et Iustini, Nicolai ana ʒ β.

Cakii testarum ovorum

Cinnamomi an. ʒ iij.

Camphora ʒ ii.

Dein fortiter exprimantur & destillantur per cineres: de hac aqua exhibe ad ʒ ij. cui aquæ si sal proprium ex arte paratum & convenienti quantitate addas, præstantior multo evadet aqua.

Alia adhuc eiusdem aquæ præparatio.

℞. Rad. Helenii

Pimpinella

Petroselini

Pyrethri ana ʒ i. β.

Sem. Miliisoli

Saxifrag.

Anisi

Feniculi

Vrtica ana ʒ vi.

Spec. Diatrionpiper.

Linteontrib. ana ʒ ii.

Baccar. Lauri

Iuniperi ana ʒ i.

Sanguinis hirci seu cervi ʒ iij.

Halicacabi

Sem. Geniste ana ʒ β.

Contundenda contundantur & macerentur in suff. quantitate spiritus vini, per quatuor dies, dein destillantur. De hac aqua exhibe ʒ j. vel ʒ j. β.

Aqua ad comminuum calculus etiam in ipsa vesica.

℥. Succor. Porri

Cepa

Raphani ana lb. ij.

Limonum

Parietaria.

Auricula muris ana lb. β.

Omnibus his succis simul commixtis fiat primum digestio, & fermentatio, (quæ duæ operationes magnopere requiruntur) dein destillatio. Addi quoque potest *crystallus calcinatus*, nec non *simus columbinus*, qui totus est nitrosus, singulorum quantum satis est. Hæc aqua per os exhiberi, vel in ipsam etiam vesicam iniici potest. Calculum comminuit, & sensim in pulverem conterit, mucilaginosam præterea & tartaream omnem substantiam, unde lapis generari solet, tum in renibus, tum in vesica incidit & dissolvit, idque sine ullo periculo & dolore. Est denique remedium potentissimum & suumum, nostroq; artificio inventum & descriptum.

Ad idem.

℥. Succ. Esulæ minoris

Verrucaria

Centummodij ana lb. j.

In his macera boracis ℥j. dein destillentur.

Ad idem.

℥. Aquarum stillatiarum Alkekengi & Fol. Querc. ana lb. ij. β.

In quibus macera per quatuor dies ad ignem Baln. Mar.

Aqua alia contra omnis generis febres, præcipueque contra intermit- tentes.

℥. Aquarum Fragorum

Centauri an. lb. j.

Mellis lb. ij. vel iij.

Omnibus invicem mixtis indantur in Alembicum, quod sine pileo in formicarum acervum sepeliatur, ubi formicæ a mellis dulcedine pellectæ, catervatim irruunt in hanc aquam: postquam harum sufficienter collegeris quantitatem, exime vas, omnia invicem optime agitando: dein capitello super alembicum reposito, omnium fiat destillatio per cineres. Dosis est semicochleare, aut paulo plus, si vires patiantur. Initio paroxysmi satis vehementem provocat vomitum: infini ex huius aquæ usu pristinam valetudinem recuperant. Sed Medici est, deliberare, priusquam eandem portigat, num æger ad vomitum proclivis sit, necne? num materia, quæ febrem efficit, idonea sit vacationi per vomitum, aut contra? numq; ægri vires validiores aut debiliores existant? His omnibus exquisito iudicio libratis, intrepide vomitum hoc exhibebitur, cuius effectus præstantissimi se indies in pluribus ægrotis prodent.

Aqua ad febres etiam pestilentes & ardentissimas.

℥. Rad. Tormentilla

Buglossa

Scorzonera

Acetosa ana ℥j.

Theriaces Alexandrie ℥ij.

Succi Limonum depurati

Aquar. Fumaria

Vlmariæ

Carduibened.

& Centauri minoris ana ℥iij.

Diamargarit. frig. ℥β.

Extrahit scordii ℥ij.

Macerentur per quatruiduum: dein exprimantur & destillentur, de qua æger febricitans capiat ℥iij. & cooptus paulo plus solito sudabit.

Aqua nephritica ad præservationem calculi.

℥. Rad. Eryngiorum

Restæ bovii

& quinq; aperitivarum ana ℥j.

Herb. Herniarie m. ij.

Cort. Limonum ℥j. β.

Quat. Sem. frig. major.

Sem. Malvæ.

Althea ana ℥iij.

Saxifrag.

Mili solis

Lapillorum Mespillorum

Raphani majoris

Bardana

Gran. Luniperi maturorum & rec. an. ℥vj.

Fruct. Alkekengi num. xx.

Denuo digerantur ad ignem Baln. Mar. per unum diem vel alterum, & destillentur per alembicum vitreum, ut artis est.

Aqua nephritica contra calculum.

℥. Radicum apii, oinones, Eryngii & raphanorum per talas incisarum an. ℥ij. siliquarum virid fabarum ℥ij. se xifragarum omnium, cristæ marina, pimpinellæ, amosummatum althea an. m. ij. granorum alkekengi, cicurum rubror. sem. milij soli an. ℥ij. mala citria in orbem lossecta num. ij.

Macrentur diem integram in vino albo: Postea destillentur. Aqua reponatur vase idoneo, cui si parum olei viridis admisceatur, ut acefeat, vires habebit efficaciores.

Mira est huius aquæ vis ad calculum attetendū, & expellendum, urinam ciendam, menses movendos, partū accelerandū, viscidis humores attenuandos, obstructions tollendas. Debet vero illius summi duo cochlearia aut paulo plus, pro sumendis ætate & viribus; Idq; mane jeiuno stomacho, vel lōge post pasto-

Aqua Nephrocathartica. D.

℞. Rad. Pimpinell. ℥β.

Asparagi

Feniculi

Petroselini

Ruscii ana ℥ij.

Cort. Aurantior ℥j.

Sem. Anisi

Carni

Vitice ana ℥i. β.

Raphani maioris.

Mili solis

Saxifrag. ana ℥iij.

4. frigid. maj. ex cort. ana ℥j.

Granor. Luniperi recent. ℥i. β.

Rhabarbari elect. ℥j.

Agarici trochiscat. ℥iij.

Zinziberis

Cinnamomi

Galange

Gummi Arab. ana ℥β.

Ma. u. 3i.

Cassia lign. vera 3iii.

Flor. Genista

Ononidis ana M.ß.

Mitridati opt. 3iii.

Succi Glycyrrh. 3i.ß.

Spec. Lich. n. trib. Vnc.ß.

Elect. Duch

Iustimiana 3ii.

Diatr. frigida. 3ii.ß.

Troch. Alkekeng. f. Opio 3ii.

Pulverizanda pulverizantur subtilissime, & fiat Pulvis,

& infundatur per oclidium in

Vini Rheman. u.ßi.ß.iii.

Malvat. opt. lb. viii.

& adde

Succi Limonior. lb.ß.

Syrup. de Papav. comp. Vnc. iiiii.

Misce & destillentur in B. M. igne lentissimo.

Atenuando, incidendo & detergendo urinam

moveret, renes, ureteres, & Vesicam ab infractu liberat,

calculus comminuit, & educit, stranguriam, dysuriam,

& doloribus nephriticis succurrit. Datur Unc. j. cum

Unc. j. aqua Fragorum, absque vino destillare, & si

libuerit, addi potest Unc.ß. Syrupi de Succo Lim-

oniorum, vel de Succo Violarum.

Aqua Diuretica Clossii.

R. Vini albi in quo rad. Diur. & eryng. lot. & contus. macerato fuerint. lb. ii.

Terebinth.

Mellis ana Vnc. iii.

Succi raphani

Malv. an. Vnc. vi.

Infus. & add. lumbic. terr. Vnc. v. Destill. & Vnc. ii.

Spir. sal. su. cin. id est per oclidium cum sale volatili succi-
in proportionis subtriplo digesti 3ß. M.Aqua diuretica D. Brabaahii, Medici Co-
loniensis.

℞. fol. herniariae,

dictamn. cretici,

pulegii,

serpilli,

beton.

comar. sabine,

fl. melilot. an. Manip. i.

rad. ononid. Vnc. i.

petrosel.

cappar.

fume.

liquirit.

pimpinell. vulgar. an. 3vj.

baccar. alkekeng. Vnc. i.

sem. siler. montan.

petrosel. macedon.

funicul.

apii,

baccar. laur. an. Vnc. i.ß.

nucleor. persicor.

cerasor.

prunor. an. 3vi.

Sacchar. 3vi.

Ancisa minutim & contusa infundantur in lib. vii. aqua ononid. & lib. v. vini per 24. horas, deinde destillantur in Balneo Maria secundum artem.

Liquor diureticus ex nucleis D. Bechtholdi
Rivii.

℞. fl. sambuc. exicator. 3vi.

amygd. amar. 3v.

nucl. persicor. 3xii.

ceras. 3viii.

inciduntur & contund. sec. art. gross. modo, adde vini mal-
vat. mensur. nostr. ii.ß. destillantur in Balneo Maria.

Alius Eiusdem.

℞. glandium non omnino maturor. nr. xxx.

stercor. columb. Manip. viii.

acet. acerrim.

vini boni odorati an 3iiii.

inciduntur incidenda, destillantur & in vase vitr. bene ob-
turato reservetur.

Aqua florum genista D. Flockii.

℞. fl. genist. rec. M. iii.

ceterach

capill. vener.

pent. aphyll.

polii Montani an. p. iij.

chelidon. M. i.

rad. ononid. 3iiß.

card. ben.

costi dulc. an. 3ii.

liquirit. 3i.ß.

sem. saxifrag.

milii solui,

asparag.

baccar. iunip. an. 3iii.

sem. anisi 3ii.

sangu. hirci prap. 3ii.

rhobarb. 3ii.

baccar. lauri

cortic. cassie,

agarici an. 3vi.

nucl. persicor. 3iiii.

sibæanth. 3ii.

galang.

zinzib. an. 3ß.

maceris 3vi.

sal. gemmei 3vi.

caryoph.

mastich. an. 3iii.

cinnam. 3vi.

cass. lign. 3iii.

mitrid. opt. 3iij.

vini albi optimi Mensur. iij. stent in infusione per 14. dies,

deinde secundum artem destillantur.

Aqua nephritica ad calculum renum & ve-
sicæ Herculis Saxoniae.

℞. ag. asparagi,

crithmi marini.

sem. fenic. sylvestr.

communis,

saxifrag.

parietar.

ol. sambuc. an. lb.ß.

succ. limon. 3iij.

nucleor. ceras.

amygd. amar.

persicor. an. 3j.ß. infundantur nuclei in vino malva-
tico per diem naturalem, omnia postea misceantur & in a-
lembico vitreo destillantur.

Præbeantur huius aquæ $\frac{3}{4}$ vj. cum pulvere nephritico inter pulveres descripto.

Aqua nephrit. Renotti.

R. Rad. bisulv. $\frac{3}{4}$ vj.

Bardan.

Gram. an. $\frac{3}{4}$ ij.

Asac.

Petros.

Valerian.

Fenic. an. $\frac{3}{4}$ ij.

Herb. capill. Ven.

Saxifr.

Pimpin.

Virg. aur.

Betonie. an. m. iij.

Sem. basil.

Bardan.

Card. ben.

Sileris mont.

Nucl. persic.

Mespil. an. $\frac{3}{4}$ j.

Milij. solis $\frac{3}{4}$ j.

Lap. linc.

Iudais. an. $\frac{3}{4}$ j.

Sang. hirci prapar. $\frac{3}{4}$ ij. β .

Croci $\frac{3}{4}$ ij.

Terebinth. Ven. $\frac{3}{4}$ iij.

Vini albi $\frac{1}{2}$ iij.

Infund. pro 24. hor. destill. in B.M. Dosis $\frac{3}{4}$ ij.

Aqua Nephritica. Mylii.

$\frac{1}{2}$ L. Saxifragie } ana M. j. β .

Petroselin.

Asparagi. M. β .

Scordii

Hedera

Scolopendrie M. β .

Milii. solis

Sem. Genista } ana $\frac{3}{4}$ ij.

Baccar. Lauri

Rad. peonia $\frac{3}{4}$ β .

Eringii } ana $\frac{3}{4}$ j.

Ameos

Ireos $\frac{3}{4}$ ij.

Vini albi $\frac{1}{2}$ ij. β .

Aq. Saxifragie $\frac{1}{2}$ ij.

Fellu. Bovis $\frac{3}{4}$ ij.

Infundantur ac destillentur.

Dosis $\frac{3}{4}$ j. ad $\frac{3}{4}$ ij.

Aqua Antinephritica alia.

$\frac{1}{2}$ L. Gran. juniperi $\frac{3}{4}$ iij.

Milii. Solis

Saxifragia

Althea

Bardana

Feniculi

Herniaria

Reste. bovis

Cinnamomi

Camphora $\frac{3}{4}$ ij.

Succor. Argentaria } ana $\frac{1}{2}$ j. β .

Senelorum

Parietarie $\frac{1}{2}$ j. β .

Hydromel. Scyllit. $\frac{1}{2}$ j. β .

Sal sufficienter invicem maceratis ac digestis tandem vi ignis destillantur.

Dosis $\frac{3}{4}$ j. ad $\frac{3}{4}$ ij.

Sal ex fecibus elicitus, aquam reddit nobiliorem,

Aqua Antinephritica generosissima.

$\frac{1}{2}$ L. Gran. Juniperi $\frac{3}{4}$ iij.

Milii Solis

Sem. Bardana

Raphani majoris

Saxifragia

Vrtica

Cepa

Anisi

Feniculi

$\frac{1}{4}$ L. Sem. frig. Maior. Mundas.

Sem. Althea ana $\frac{3}{4}$ vj.

Extrac. Lithontrib.

Elect. Ducis Iustini

Nicolai ana $\frac{3}{4}$ β .

Calcu. testarum ovorum $\frac{3}{4}$ iij.

Camphora $\frac{3}{4}$ ij.

Cinnamomi $\frac{3}{4}$ ij.

Succor. Raphani } ana $\frac{1}{2}$ j. β .

Limonium

Aquar. Betonica

Argentaria

Saxifragie

Verbena

Hydromel. Malvat. $\frac{1}{2}$ ij.

Maceratis his omnibus per quinque dies, tandem exprimentur ac destillantur: Sal fecibus elicitus, graduationem nobiliore Aquæ inducit. Dosis $\frac{3}{4}$ j. ad $\frac{3}{4}$ ij.

Aqua Antinephritica alia.

$\frac{1}{2}$ L. Comarum Raphani contus. $\frac{1}{2}$ ij.

Rad. Raphani incisi $\frac{1}{2}$ ij.

Sem. Petroselini $\frac{3}{4}$ iv.

Cinnamomi incisi $\frac{3}{4}$ ij.

Vini generosi $\frac{1}{2}$ ij.

Misce, macera ac destilla.

Dosis cochlear. j. aut ij.

Aqua Antinephritica.

$\frac{1}{2}$ L. Rad. Helenii

Pimpinella

Petroselini

Pyrethri

Sem. Milii Solis

Saxifragia

Feniculi

Anisi

Vrtica

Spec. Diatrionpiper. } ana $\frac{3}{4}$ ij.

Lithontribon

Baccarum Lauri

Juniperi

Sanguinis Hirci seu

Cervi $\frac{3}{4}$ iv.

Halicacabi

Sem. Geniste } ana $\frac{3}{4}$ β .

Spiritus Vini q. f.

Contusa ac macerata destillantur.

Dosis $\frac{3}{4}$ j. ad $\frac{3}{4}$ j. β .

Vel: $\frac{1}{2}$ L. Rad. Reste bovis

Petroselini

Eringiorum

Parietaria
Herniaria
Saxifragia
 Cum toto } ana M. ij.
Argentaria m. j. B.
Senelorum 3 ij.
Mili Solis
Feniculi dulcis } an. 3 ij.
Baccarum Alkekengi
conquassator. 3 ij.
Vini albi generosi q. f.
 Conquassata ac macerata exprimantur ac destil-
 latur. Dosis cochlear j. ad ij.

Aqua Nephrit. ad Calculum, Coli- cam & Ischuriam.

℞. *Parietaria*
Saxifragia
Apii
Thymi
Rad. Petroselinii
Filipendulae
Feniculi
Raphani
Eringii 3 iv.
Flor. Althea m. j.
Sem. Petroselinii
Feniculi } an. 3 j. B.
Saxifragia
Mili Solis 3 ij.
Sem. Geniste 3 ij. B.
Alkekengi 3 j. B.
Malua tantundem.
Cinnamomi
Nuci Moschata } an. 3 j.
Galange
Vini Malvatici lb viij.
Sacchari q. vis
 Contusa destillantur.

Aqua comminuens Calculum.

℞. *Succor porri*
Cepa
Raphani
Limoni
Parietaria
Auricule muris
CrySTALLI calcinati
Fimi Columbini
 Fiat digestio, fermentatio ac destillatio.
 ℞. *Aquar. Alkekengi* } ana lb. ij. B.
Fol. Quercini
Rad. Pyrethri
Galange } an. 3 B.
Aloes ex vesica 3 vj.
Sem Feniculi
Sem. Geniste } an. 3 ij.
Mili Solis
Lapidis Iudaici
Lincii an. 3 ij.
 Macerata destillantur. Dosis 3 ij. ad 3 iij.
 ℞. *Rad. Raphani q. v.*
Cinnamomi
Nuc. Mosch. } an. 3 j.
Pyrethri 3 vj.
Baccar. Iuniperi 3 j. B.
Feniculi dulcis tantundem
Vini albi ad eminentiam trium digitorum

Lib. IV.

Digerant per xij. dies, postea destillantur.
 Dosis 3 j ad 3 ij. si cum Saccharo velis in clare-
 tum reducere, liberum esto.

Aqua contra Calculum Rhenodæi.

℞. *Rad. Apii, Ononidis, Eringii, Raphanor. man.* 3 ij.
Siliq. virid. fab. 3 ij.
Saxifragia
Crista Marina
Pimpinella
Ameos
Summit. Althea ana M. ij.
Gran. Alkekengi
cineru rubeor. } an. 3 ij.
Mili Solis
Mal. Citrior N. 3 ij.
Vini albi q. f.

Macerata destillantur Cum oleo Vitrioli vires habet
efficaciores.

Aqua Lithonriptica. M.

℞. *Nucl. Cerasorum*
Perficorum an. unc. x.
Amygd. amar. unc. v.
Flor. Sambuci
Acatia an. unc. iij.
Rad. Pimpinella
Ononidis
Verbena
Eryngij
Malva min. an. unc. j.
Raf. Lig. Fraxini
Off. Mesfilorum
Sang. Hircini præp.
Cinamomi acut.
Galange min.
Lap. Percar. pisc.
Ot. Cancr. an. drach. vj.
Bacc. Lauri excort.
Gran. Iuniperi
Alkekengi an. unc. B.
Fol. Hedera ter. Drach. iij.
Sem. Saxifrag. alb.
Vrtica Rom.
Lapathi major.
Petroselinii
Geniste
Mili Solis
Dauci an. Drach.

Omnia incisa & contusa infundantur in Vini Mal-
vatici Lib. xvj. Et digerantur; sæpe movendo, per 14. di-
es; Postea B. M. destillantur.

Vires, Vfus, Dosis.

Propinatur in omnibus calculorum gene-
ribus, in quibuscunque etiam sint membris. Præ-
cipue autem lapides Renum & vesicæ potenter
confringit, egregie dissipat, atque inde arenam
remoratamque urinam mirabiliter expellit, Lum-
borum dolores sopit, nec non stranguriam & dy-
suriam de vestigio solvit. Dosis per se ab Vnc. j.
ad duas per se vel cum syrupis appropriatis, ma-
nè stomacho jejunò.

Aqua contra Ardorem Vrinæ. M.

℞. *Rad. Glycyrrhizæ*
Althea
Malva vin.
Ireos flor. an. Vnc. ij.

P

Pine-

Pincarum mundat.
Amigd. dulc. an. Vnc. j. B.
Sem. Melonum excort.
Cydneorum
Apii
Papaverū alb.
Endivia
Lactuca an. Drach. vj.
Gran. Alkekengi
Myrtillorum
Cassia fistula
Galang. min. ana Drach. iij.
Herb. violar.
bellu min.
Veron. an. 3 ij.

Aq. fl. pap. err.
Malv. utr. an. lb j. B.

Plant.

Portul.

Viol.

Lactui.

Fol. q.

Nymul. an. lb j.

Diger. & destill. Dosis 3 j. ad 3 iij.

Aqua Ophthalmica, Quercetani.

℞. Succ. Euphras.

Chelidon. an. lb B.

Lactiu caprini lb j.

M. adde

Zinzib.

Macis ana 3 j.

Aloes 3 B.

Vitrioli albi 3 iij.

Macerentur quatuor aut quinque dierum spacio, destillantur per balneum vaporosum. Aqua destillata adde *thuris* frustula, non tamen philverisata, quæ prius in cochleari ferreo novo ignita fuerint, novies extingvantur, & tandem cum aqua prædicta continuo residere sinantur, cujus guttula una oculo etiam inflammato admoveatur: nec respiciendum ad calida illa, quæ prædictam illam aquam ingrediuntur, etiam si initio dolor ingravescat, ferveatque per tempus aliquod: miros enim effectus prodest, tartarum illud oculis ad hærescens, pungens acerrimumque dolorem inferens, & falsas movens lachrymas, dissolvendo. Singulare est remedium ad omnes ophthalmias, præferendumque sane omnibus istis simplicibus aquis refrigerantibus, ut *rosarum, plantaginis, charesfol.* & similibus colliriisq; oculorum retrigerationi dicatis, ut ipsa etiam experientia præter allatam supra rationem fidem faciet. Confert etiam ad amblyopiam & amaurosim, si huic *crocus metallorum* admisceatur, quem credo basim & fundamentum aquæ ophthalmicæ Martini Rulandi, doctissimi celeberrimique Medici Germani, cujus ipse admirandus effectus miro successu expertus est, ut videre est in illius centuriis jam diu in lucem editis.

Alia aqua aciem oculorum acuens, excitatamque in senibus incipientem prohibens. *Q.*

℞. Rad. Valeriana

Enule campana

Feniculi ana 3 j.

Herb. Chelidonia

Euphrasia ana m. ij.

Betonica

Pulegiū an. m. j.

Sem. Feniculi

Sileris montani an. 3 vj.

Baccar. luniperi 3 B.

Flor. caprifoli

Rosarum albarum an. p. 3.

Stachados

Salvia

Anthos

Sambuci

Calendula

Schænanthos an. p. 3.

Zingiberis

Piperis longi

Cubebærum

Cardamomi an. 3 j. B.

Pulverifanda pulverulentur, & contundenda contundantur, & infusa in hydromelitis malvarici vel canaria vini lb. iij. ponantur ad ignem lentum vel solem per quatuor sexve dies: dein omnia prælo fortiter exprimatur, cui expressioni adde

Aquarum peculi Rosarum

Euphrasia ana lb ij.

Feniculi

Chelidonia an. lb. j. B.

Misceantur domi 3. v. & B. pro junioribus sumantur bis terve in septimana jejuno ventriculo. Et ad demmet aqua potest infil ari una aut altera gutta in oculos quoridie mane.

Alia aqua ophthalmica.

Componitur etiam alia aqua ophthalmica et lb. ij. urina pueri optime purificata, addit 3 iij. vitrioli, prædem uncia *tuthia*: ex quibus omnibus per dies aliquot maceratis, dein per cineres ad siccitatem destillatis fit aqua ophthalmica, cujus guttula aliquoties inflammato oculo, aut debilitato admoveantur.

Aqua ophthalmica. Reinesii.

℞. Calami arom. 3 B.

Gentiana 3 vj.

Myrrhe, thuris an. 3 j.

Euphras. c. flor. Ruta, fenic. beton.

Verbena, Chelid. ana M. j.

Flor. consol. regal. Cyani an. M. ij.

'Sem. Anisi, Fenic. Carui, Sefel. an. 3 iij.

Prepar. l. a. inf. Vini albi lb j. B.

Malv. lb B.

Aq. Rosar. lb j.

Ruta, Fl. Cyani an. lb ij.

& digere per dies sex, tum destilla in M. B.

Alia usitator.

℞. Succor. rec. Euphr.

Fenic.

Chelidon.

Verbena

Ruta

Stercor. anserculor. vir. & sic. ana 3 j.

Sem. sefel.

Rad. Gent. ana 3 vj.

Nuc. Mosch. macis ana 3 B.

Caryoph. Zingib. an. 3 ij.

Inf. aq. ruta lb j. B.

Vini lb j. per triduum, tum destilla in M. B. ad siccitatem

Aqu

Aqua Narcotica. M.

℥. Succ. Flor. Papav. errat. depurati unc. xvj.
 Opi in aq. Solani diss. unc. ij.
 Cort. rad. Mandragora
 Croci orient. ana unc. ℞.
 Styracis calamit. Drach. ij.
 Lig. Aloes Drach. j.

Misc. & B. M. destillentur ad tertium cohobium.

Vires, Vfus, Dosis.

Somnum mirabiliter provocat, & in omnibus doloribus, inquietudinibus, vigiliis extremis, anodynum est præstantissimum & accommodatissimum. Melancholicis & supra modum mæstis, Spiritus animales recreat, tristitiam aufert, & omnes nidores in crebro tumultantes discutit. Maniacorum & Phreneticorum bilis fervorem compescit & furiam illam mitigat, quibus subito quietem conciliat. Dosis à Drach. j. ad duas.

Aqua Ophthalmica aurca. M.

℥. Decoît. Lig. Brasiliæ cum paucis Aluminis in vino Malvatic.

Aq. Rad. Herb. & Flor. Valeriana cum vino destillat.

Sacchari cum ana Fragi matur. destillat.
 ana unc. xij.

Rosarum fragrantiss. unc. viij.

Feniculi

Verbenæ

Flor. Cichorei

Euphrasia

Pulegii

Rute hort. an. unc. vj.

Mellu virginici unc. iij.

Tutia præp. unc. ℞.

Vitrioli alb.

Croci Metallor.

Myrrha rub.

Aloes Rosat. ana unc. ℞.

Sacchari candi alb.

Camphora an. Drach. iij.

Zingib. albi

Caryophyllor.

Piperis nigri.

Bacc. Lauri

Cinnamon an. Drach. j.

Sâl. Chelidonia

Valeriana

Saturni an. Scr. j.

Ex his omnibus invicem bene mixtis f. l. à Collyrio, quod in vitro clauso per mensem, aliquoties in die movendo, in lento ignis aut Solis calore digeratur; postea usui reservetur.

Vires, Vfus, Dosis.

In omnibus oculorum affectibus, valdè mirabilis est: Perfectissime enim omnes oculorum prolapsus, inflammationes, lippitudines, nebulas, fistulas, maculas &c. curat, vehementissimosque dolores sistit, & si non eodem, altero die persanatur, guttula una atque altera per oculorum cavitates, manè, meridie & vespere diligenter diffusa.
 Lib. VI.

Aqua Ophthalmica viridis. M.

℥ Mellu virginici unc. viij.

Fragor. matur. unc. iij.

Vitriol. alb.

Salis com. ana unc. ℞.

Misc. & in vase aurichalcino stent in loco humido & frigido sæpius agitando, donec perfecte virecant, seu viridi sefe demonstrent colore; postea adde:

Vini Malvatici ℞. j.

Aq. Rosarum opt.

Flor. Sambuci an. ℞. ℞.

Consolid. regal.

Euphrasia

Chelidonia

Valeriana

Cyani an. unc. iij.

Misc. stent in vitro clauso aut in caloris digestionis per mensem, vel quod melius, sub dio soli & rori exponantur per aliquot septimanas, tunc viridisissimus liquor separat sefe in superficiem, remanentibus in fundo fecibus impuris quibus separetur, & sic demum in solata promenda usui.

Vires & Vfus.

Ad oculorum contusiones, inflammationes, ardores, rubedines, lippitudines, inustiones, fistulas, pustulas, fluxum tenuem, epiphoram &c. medicamentum est solemne. Vfus ejus, ut bis tervè in die gutta una atque altera oculo instilletur atque intrusa aqua per rotum oculum diffundatur; sic infirmus cito curabitur.

Aqua Ophthalmica subnigra. M.

℥. Vini Græci generosi ℞. j.

Aq. Chelidonia

Rosar. alb.

Euphrasia

Feniculi

Rute hort. ana unc. vj.

Caryophyllorum

Aloes

Tutia præp. ana Drach. v.

Camphora Drach. vj.

Misc. in violâ vitreâ & expone soli per dies caniculâres, semel in die agitando; postea immotam reserva ad usum.

Vires, Vfus, Dosis.

Epiphoras rarefacit rubores discutit, lippitudinum causas exlugit, corneam limpidiorem reddit, & fori subjacentes humores crassos extenuat. Vfus tempore præcipue misce instillando parum in oculum, nec non petias ex collyrio hoc madentes, si opus, extrinsecus applicando.

Aqua Ophthalmica de Cancris. M.

℥. Cancror. fluviat. vivor. mensis Junio Sole & Luna in cancro existentibus Nro. xxxj.

Et pro pondere horum adde tantum Herb. Chelidon. cum toto, contunde hæc una iisdemque potro adde:

Sem. Feniculi contus. unc. j.

Fabar. Marin. præp.

Camphora an. unc. ſ.

Caryophyllor.

Aloes epatica

Tutia præp. an. Drach. ij

Tutia

Misce & divide in tres æquales partes, primamque partem in B. M. destilla; deinde partem alteram immitte cucurbitæ, & destillatam illam à parte primâ aquam affunde, rursusque abstrahæ, ut primâ vice, tum tertiam quoque partem infer, & aquas anræa destillatas omnes iterum superinfunde, adeoque tertâ vice destilla. Et sic verè præparata est aqua illa de cancris & Chelidoniâ famosissima. Qui vult, ex fecibus calcinatiis salem potest extrahere, & majoris efficacis ergo admiscere.

Vires, Vfus, Dosis.

Hæc illa est aqua ophthalmica pretiosissima, magnosemper in pretio habita, cujus etiam Crollius in Basilicâ suâ chymicâ mentionem facit his verbis: Mirum & stupendum ophthalmicum fit ex chelidonia & cancris. Quod si debito artificio & tempore præparetur, oculos ad desperationem laesos, virtuosissimè restituit, & omnia vulnera 24. horarum spatio conglutinat. Hactenus Crollius. Sed modum præparandi ex merâ invidiâ revelare noluit, vel ipsemet nescivit, nisi quod ab aliis eundem deprædicari forsitan audit. Hæc de aquâ ophthalmicâ ægris oculis una, duæ, pluresque guttulæ instillantur, vel illinantur plumâ gallinæ nigræ, idque bis, ter, quaterve quotidie, prout necessitas requirit, & continuandum hoc, donec æger sanitati restituatur.

Aqua ocularis interna.

℞. Bacc. Juniperi unc. j.

Cass. lignea unc. i.

Sem. Silerii mont.

Feniculi an. unc. ſ.

Ruta Drach. iii.

Spec. Diamoschi dulc.

Nuc. moschata

Lig. Aloes ana Drach. ii.

Fol. Euphrasia

Verbena

Ruta

Sum. Rorismarin.

Salvia

Pulegii

Anethi

Feniculi an. Drach. i. ſ.

Flor. Chelidon. maior.

Betonica

Lavendula

Rosar. rub.

Anthos an. Drach. i.

Macerentur in vini Malvatici Lib. vj. per octiduum; postea B. M. destillantur.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad visus imbecillitatem & caliginem, Spiritusque visivos confortandos, cerebrum humoresque ipsius rectificandos, præmissis universalibus, mirificè prodest. Dosis manè & vesperi ab Vnc s. ad Vnc. js.

Collyrium Hermeticum, in obtusione, seu hebetudine oculorum.

℞. Euphrasia

Chelidonia

Ruta

Verbena

Betonica

Sem. Fœniculi } an. unc. ſ.

Silerii mont. } an. m. i.

Rad. cal. arom. 3 vi.

Absynth. Hortens. m. ſ.

Flor. Cyani } an. m. i. ſ.

Rosarum } an. m. i. ſ.

Thuris

Aloes

myrrha

Aquarum Rosarum lb. i.

Ruta

Vini malvat. } an. lb. i.

Vrina pueri lb. ſ.

Infusa destillantur.

Aqua Ophthalmica.

Si hujus croci ex dictâ magnesiâ parati, & pro fus insipidi, accipias 3. unam vel duas, & infundas cum aquarum euphrasie, fœniculi, aut simul, quæ oculorum affectibus idoneæ sunt & salutaris, Vnc. v. vel vj. aquam consicies ophthalmicam, miræ admodum virtutis contra amblyopiam, amaurosim & suscitacionem oculorum. Potest guttatim in oculum instillari citra ullum doloris sensum: cujusvis enim acrimonie expertus est. Ex ea etiam oculis singulis matutinis, idque ad pluresculos dies irrigari debet. Hæc tantæ virtutis est & energicæ, ut etiam exteri oculo applicata alium ipsam sollicitare possit. Hinc idcirco nubecularum, visum turbantium discussione, similibusque affectibus multo aptior est, quam cætera quæque collyria, ex corrosivis composita, ut inter alia est aqua ceruleicoloris, quæ paratur ex aqua pluviali & sale ammoniaco, diu in pelvi tonforia simul agitatis, cuiuspitius vitrioli ea agitatione commixtus elegantem inducit viriditatem, eaque multi, haud infelici successu uruntur. Sed ex inflammatione & dolore, quem adfert, malum subinde acuitur, adeo ut aqua ex croco dictâ magnesiæ concinnata multo præstantior, meo quidem judicio, habenda sit, utpote quæ citra ullum dolorem efficaciter & utiliter operetur.

Optarem equidem, aquam meam ophthalmicam pari, vel ad minimum non inferiori virtute præditam, tantas quoque promereri laudes, quantas Martinus Rulandus adscribitaque suæ, quam in amisso pene visu restituendo stupendos plane effectus prodidisse affirmat. Sed quorsum hæc enarro? ut nempe ipsum Rulandum filium ad tam utile & rarum secretum tandem proferendum, & bonis cordatisque vitis vel publicæ utilitatis ergo communicandum tacite pelliciam.

Aqua Visum clarificans.

℞. Rad. Asari 3 i.

Enule 3 ii. ſ. Pimpinelle 3 ii.

Chelidoniæ 3 iij. Valerianæ 3 j. ſ.

Herb. Agrimonia

Betonica Chelidon. mai.

Pulegii, Ruta,

Salvia.

Verbena an. m. j.
Euphrasia m. ij
Sem. Foeniculi ℥ ij.
Levisticum
Anisiana ℥ β.
Coriandri præp. ℥ ij.
Silerii montan.
Apii an. ℥. j.
Flor. Sambuci
Rosarum rubr. ana m. ℥.
Bacc. Juniperi ℥ i. β.
Cinnamom. ℥ ij.
Galanga
Zinziberis
Piperis longi an. ℥ β.
Caryophyllor.
Cardamom.
Macis an. ℥ j.
Schenanth. ℥ β.

Pulverizanda pulverizentur subtilissime, reliqua veni-
ni incidantur & infundantur in lb. vj. vini malvatici opti-
mi, stent in infusione in loco calido per octiduum, deinde
addit

Aqua Chelidonii mai.

Feniculi ana lb i β.

Misce, & destillentur igne lentissimo in B. M. in organo
vitrii.

Oculorum aciem acuit, & materiam spiritus
visivi præsertim senibus suppeditat, vel ineptiam
corrigit, atque cæcitatem incipientem prohibet.
Sumitur Vnc. j. quotidie jejuno ventriculo.

Aqua Ophthalmica.

Renotti.

℥. Aq. still. album. ovor.

Cort. indur. lb ij.

Fenic.

Euphras.

Chelid.

Valer. an. ℥ ij

Ros. ℥ iij.

Sang. buv. ℥ j.

Tut. præparat.

Cataph.

Alum. roch. an. ℥ β.

Corall. rubr.

Myagar. an. ℥ j. m.

per mensem circul. ante usum.

Aqua Ophthalmica

℥. Succorum chelidonii

Foeniculi

Ruta

Apii & hormini an. lb β.

Mellis ℥ ij.

Fellis Hircini ℥ j.

Fellis caponum & gallinarum an ℥ β.

Aloes ℥ vj.

Caryophyllorum

Nucis moschata

Sarcocolla an. ℥ ij.

Ponantur omnia simul in alembico: Destillen-
tur: vase vitreo excipiantur, & aqua de-
stillata servetur.

Lib. Vi.

Multis oculorum affectibus prodest,
ut Ambliopia; caligini, visus debilitati
& hebetudini.

Aqua communitalis.

℥. Euphras. m. ij.

Chelidonii

Verbena

Betonice

chamapitheos

Anethi

Summitatum hormini

Anagallidis flore rubro

Ameos

caryophyllate an. m. j.

Anthos m. β.

Piperis longi ℥ ij.

Macerentur in vini albi sufficienti quantitate
per diem integrum, & destillentur.

Vocatur aqua communitalis, quod com-
munis sit, nec ulla domus ea carere debe-
at. Plurimum valet ad omnem visus im-
becillitatem, sordes oculorum detergen-
das, maculas auferendas, ulcera sananda,
suffusionem impediendam, claritatem o-
culis augendam, & robur conciliandum.

Aqua ad Epiphoram, & oculo- rum ruborem.

℥. Vini alb.

Aqua rosarum an. lb. β.

Thuria præparata ℥ j.

Macis pulverata ℥ β.

Omnia misceantur in phiala bene obtru-
rata, & infolentur per tres hebdo-
madus.

Efficacissimus est ad oculorum rubo-
rem delendum, lachrymas ipsorum exsic-
candas, tunicas roborandas, & ulceran-
da sananda.

Aqua Conradi Gesneri ad oph- thalmiam antiquam.

℥. Mellis destumati ℥ v.

Sacchari candi ℥ ij.

Flor. Ros. rubr. Manip. ij.

Rad. consolid. maior. ℥ i. β.

Fœnugr. aqua tepida ter abluit & resic-
cati ℥ i. β.

Corn. cerv. ussi & vino abluti unc. β.

Spodii ex ebore ℥ ij.

camphor. ℥ i. β.

Limatur. chalybis ℥ vj.

Aq. fontan. chalybeat. q. f.

aut pro hac alterius aqua destillata.

Tritia infundantur ad dies quatuor vel quin-
que ad fornacem, destillentur in cineribus ex
arte. colligatur Liqueor, qui primus emanat
crassior: Hæc aqua oculi subinde emalu-
antur, secta prius vena sub

lingva, corpore rite purgato, & diæta debita præscripta.

Aqua Viridis & plane cœlestis ad oculos & aliorum membrorum affectus.

Frumenti elect.

Salis commun. an. lb. j.

Vini albi optimi defacati mensur. ij.

Macerentur sal & frumentum in dicto vino per tres dies in vase aneo semper cooperto, agitando quotidie per dimidiam horam cum baculo ligneo: quarto die adde thuria elect. unc. β. agitando etiam per horas quinque; quinto addas viridis arū unc. β. pariter agitando, sexto adde aloes unc. v. eodem pacto agitando per dimidiam horam, septimo die adde ⊕ albi unc. β. aut reliqua agitando & sic ad duodecimum usque diem relinquitur omnia in materia singulis diebus agitando per horas quinque. Transacto autem die duodecimo caute, ne facies turbentur, quod clarum est, colabis per inclinationem in vas vitreum & usui servabis. Viridis est aqua & acris, cujus talis usus est & virtus: Guttula ejus una cum guttulis ij. aquæ rosacæ in oculos laborantes albugine sive macula & aliis infirmitatibus immissa, perfecte curat præmissa purgatione. Accipies autem hœmbacem & infundes oculo, corpore resupinato. Excedit omnem, quod est præter naturam, roborat visum, prohibet fluxum humorum ad oculos. Valet contra aphthas, contra ulcera oculorum, suffusiones purgat, abstergit ac reprimat, ne alii humores affluant, visumque acuit. præterea maxime prodest sola ad mota gangrenæ, cancro, fistulis, ulceribus malignis omnium membrorum præsertim pudendorum virorum & mulierum. Denique perfecta est medela omnium infectionum cutaneorum. In æternum non corrumpitur, sed perpetuo durat. Est igitur aqua divina, mirabilium virtutum, quæ paucorum sit impensis, non magno etiam labore.

Aqua Ophthalmica D. Wolffii.

℞. Chelidonia }
Euphrasia }
Majorana } an. m. ij.
Verbena }
Ruta }
Betonica }
Sem. feniculi } an. unc. β.
Silerii montani }
Rad. calam. aromat. ʒvj.
Absynth. hortenensis m. β.
Florum Rosarum } an. m. j. β.
Cyani }
Aloes }
Thuris } an. ʒij.
Myrrha }
Vini malvatici } an. lb. j.
Aguar. Ruta }
Rosarum lb. ij.

Urina pueri lb. β.

Infusa per 5. dies, postea l. a. destillentur.

Aqua ophthalmica alia.

℞. Succor. apii }
Feniculi }
Chamadrios }
Verbena }
Pimpinella }
Salvia } an. unc. j.
Caryophyllata }
Chelidonia }
Centummodii }
Ruta }
Morsus gallinae }
Caryophyllorum }
Farina volat. }
Nuc. Moschata }
Ligni aloes } an. ʒij.
Piperis crassitrici }

Immergantur omnia in urina pueri incorrupti, & sua parte vini malvatici, bulliant breviter, exprime, oleo postea destilla aquam.

Vel: ℞. Succor. Chelidon. }
Feniculi } an ʒj.
Nutri }
Camphora }
Croc }
Myrrha } an. ʒj.
Piperis }
Mellis lb. ij.

Digesta per 4. dies ac noctes tandem destilla per Alembicum.

Vel: ℞. Rosar. }
Violarum }
Polypodii }
Chelidonia } an. p. eq.
Ruta }
Bistorta }
Salvia }
Vini rubei q. s.

Infusa macerata tandem destillentur.

Aqua probatiss. in suffus. oculorum.

℞. Aquar. feniculi }
Chelidonia } an. ʒij.
Ruta }
Fellis galli }
Fellis Hircini } an. ʒij.
Misce ad lentum ignem, deinde adde
Mellis ʒβ.
Myrrha } an ʒj. β.
Croc }
Gummati ʒij.

Ponantur omnia in vase vitreo obturato, desineant per tres noctes & dies in fumo calente.

Aqua mirabilis ad visum.

℞. Succ. feniculi }
Euphrasia }
Ruta } an. ʒij.
Chelidonii }

Mellis ζ x.
 Anemonei
 Tutia
 Sarcocolla
 Aloes } an. ζ B.

Fellu caponum
 Gallmarum } an. ζ ij
 Gallorum
 Croci
 Caryophyll. } an. ζ j.
 Nuc. Mosch.
 Anthos m. B.
 Sacchari candi ζ vj.
 Hepatis Hircini sani ζ ij. B.

Contusa ac incisa, mista, macerata tandem destillantur.

Aqua Ophthalmica Rhenodæi.

ζ . Succorum chelidonii
 Foeniculi
 Ruta } an. lb. B.
 Apii
 Hormini
 Mellis ζ iij.
 Fellis Hircini ζ j.
 Fellis Caponum } an. ζ B.
 Gallmarum
 Aloes ζ vj.
 Caryophyllor.
 Nuc. Moschata } an. ζ ij.
 Sarcocolla

Ponantur in Alembico ac destillantur.

Aqua ophthalmica Rubei.

ζ . Zingiberis
 Caryophyllorum } an. unc. j.
 Cinnamomi
 Nuc. Mosch.
 Gran paradisi
 Fol. Salviae an. unc. j.
 Cardamomi
 Cubeborum
 Mastice
 Galanga } an. unc. ij.
 Rosmarini
 Majorana
 Lavendula
 Melissa
 Betonica
 Vini optimi ardentis lb ix.

Contusa macerata per 10. dies digesta, postea destilla.

Aqua ophthalmica alia.

ζ . Tutia preparata
 Margaritarum
 Camphora
 Sapphyri
 Smaragdi
 Sacchari candi } an. ζ ij.
 Boli urmeni ζ vj.

Aquar. Verberna
 Foeniculi } an. ζ ij.
 Euphrasia

Mixta ac macerata destilla.

Vel: ζ . Vrinapueri purifici lb ij.

Vitrioli purif. } an. unc. iv.
 Tutia Alexand.

Maceratis, destilla aquam.

Vel: ζ . Pilosella part. x.
 Chelidoni part. iij.
 Feniculi part. ij.
 Aloes parum.

Destilla calore cinerum.

Vel: ζ . Aloes Hepatica } an. ζ j.
 Sarcocolla
 Camphora } an. ζ B.
 Croci orientalis
 Vini malvatici } an. ζ vj.
 Aqua Rosar.

Mista bulliant in vase duplici.

Aqua ophthalmica Ranzovii.

ζ . Aquar. Verberna } an. unc. j.
 Betonica
 Vini albi
 Tutia, prepar. ζ j.
 Sacchari candi ζ ij.
 Aloes hepatica ζ j.
 Lactu mulieris ζ ij.
 Camphora ζ B.

Pulverisentur, insundantur ac colentur.

Aqua communitalis ejusdem.

ζ . Euphrasia m. iij.
 Chelidonii
 Verberna
 Betonica
 Anethi
 Chamapit. } an. m. j.
 Summit. Hormini
 Anagall.
 Amicos
 Caryophyllata
 Piperis longi ζ ij.

Macerata destillantur.

Aqua ejusdem ad Epiphoram & oculorum ruborem.

ζ . Vini albi } an. lb. B.
 Aquar. Rosar.
 Tutia prepar. unc. j.
 Macis pulverif. unc. B.

Mista in vitro bene clauso, insolentur per tres septimanas.

Aq. ad Oculor. nebulas & suffusiones.

ζ . Succi chelidonia } an. unc. ij.
 Foeniculi
 Mellis Rosacei unc. x.
 Ruta p. j.
 Euphrasia m. ij.
 Fellis Vervecis unc. iv.
 Sarcocolla unc. ij. B.
 Sagageni ζ j.
 Capthura ζ j.

Misce ac destilla.

Aqua alia optima ophthalmica.

ζ . Foeniculi
 Ruta
 Euphrasia
 Verberna } anap. eq.
 Tormentilla
 Betonica
 Endivia
 Rosarum
 Callitriche

Pimpinella
Chelidonii
Anagallidis
Papyri
Prœnia
Fol. vitis
Apii
Agrimoni.
Caprifolii
Vini albi
Vrina pueri
Lact. mulieri
Mellis optimi

an. p. aq.

anaq. f.

Fiat destillatio.

Aqua Müllerii ad visus imbecillitatem.

Sem. fenicul. 3 j. β.
Sileris montan. lb. β.
Euphrasia tantundem
Chamedrios 3 j.
Rad. Chelidonia 3 β.
Sem. Anisi
Apii
Petroselin.
Pulegii
Hysopi
Flor. Borrag.
Saxifragia
Gran. Iunip.
Mellis despumati q. f.

Fiat destillatio, cum qua caci restituti dicuntur.

Vel: *Sem. Vini optimi* lb. xij.*Panis recentis* lb. iv.

Chelidonia
Feniculi
Bulbifquille
Caryophyllo. 3 β.

an. 3 iv.

Misce in bociam cum capitello & destilla.

Vel: *Succi Apii*

Verbene
Feniculi
Chamedrios
Pimpinella
Caryophyll.
Ruta
Salvia

an. unc. j.

Centinodia
Morsus gallinae

an. unc. j.

Piperis
Nuc. Mosch.
Ligni aloes

an. 3 iij.

Vini malvatici
Vrina pueri

an. q. v.

Coquantur, exprimantur & filtrantur.

Vel: *Spiritus vitrioli* unc. ij.

Cristallor. saturni unc. β.
Vitrioli albi 3 ij.
Camphora 3 j.

Aquar. Rosarum
Feniculi
Anthos

an. unc. j.

Fiat aqua ophthalmica.

Aqua ad oculorum ulcera Ioannis de Vigo.

℞. Aquar. Rosar.
Myrtillorum
Equiseti
Sacchari candi Syr. Ros. 3 ij.
Sieff albi absque opio
Sieff è plumbo
Sieff è Thure unc. β.
Aloe Hepatica 3 β.
Album. ovorum N. iij.
Tutia
Camphora

an. unc. β.

ana 3 j.

an. 3 j.

Tritis, conquisatisq; destilla.

Vel: in materia frigida.

℞. Sieff è Thure 3 j.
Sieff è plumbo 3 j β
Myrrha 3 β.
Sarcocol.
Aloes Hepat.
Minobal citrin. 3 ij.
Cadmia
Stibii
Aquar. plantaginis
Rosarum

an. 3 j.

ana 3 i. β.

Trita ac commixta destillantur.

Aqua visum conservans, talis est.

℞. Vini albi lb. vj.
Panis albi recentis lb. iv.
Feniculi
Chelidonia
Scylla
Caryophyllorum unc. β.

an. 3 iv.

Destilla inde libras quinque.

Ophthalmicum Osvaldi Crollii.

℞. Aqua stillat. albuminum ovorum lb. j.
Aqua sanguinis humani unc. j.
Vini malvatici lb. j.
Aquar. rosar. albar. ruban. unc. iij.
Chelidonia
Ruta
Valeriana
Pulegii
Fumiterre
Euphrasia
Feniculi
Mellis virginei cochl. j. β.
Aluminis rocha
Sacchari candi
Vitrioli albi
Camphora 3 iij.
Garyophyllorum
Zingiberis

an. unc. j.

an. unc. ij.

an. unc. β.

an. 3 j.

Salu Euphrasie }
 Salu Saturni } ana ʒj.
 Salu Fanculi }
 Salu Margaritarum } an. ʒ ij.
 Corallorum }
 Aloes ʒ ʒ.
 Mastichu ʒ j.
 Tutie prepar. ʒ j. ʒ.

Trita, misla ac digesta fit aqua ophthalmica.

Aqua contra rubedinem in oculis.

℞. Aquar. Rosarum ʒ o.
 Liliorum alborum ʒ iv.
 Album. ovorum Num. ij.
 Lactis caprini ʒ iv.
 Cerussa alba ʒ j. ʒ.
 Sulphuris vivi ʒ j.
 Rad. Sigill. Salomonis ʒ j ʒ.
 Thuris } ana ʒ ʒ.
 Boracis }
 Camphore ʒ j.
 Misc.

Aqua ad oris halitum, ac narium. Mylii.

℞. Aquarum Rosarum lb ʒ.
 Vio. arum lb ʒ.
 Majorane lb ʒ.
 Nuc. Moschat. }
 Cinnamomi } an. ʒ ij.
 Agallochi }
 Galange }
 Zedoarie }
 Moschi gr. viij.
 M. destilletur inde aqua.

Aqua Pectoralis. M.

℞. Amygd. amar.
 Passul. min. an. lb ʒ.
 Rad. Ireos fl.
 Liquir.
 Alth.
 Tusil. ana ʒ j.
 Malv. min.
 Symp. m.
 Enul. campan. ʒ ʒ.
 Sem. fenic.
 Anis.
 Cydon.
 Card. ben.
 Card. M.
 Myrtill.
 Vrtic. an. ʒ ij.
 Croci or.
 Cardam. min.
 Mac.
 Cinam. ac. an. ʒ j.
 Herb. pulm. utr.
 Veron.
 Marrub.
 Hed. terr.
 Capill. Ven.
 Scabios.
 Hyssopi
 Salvia ana Drach. j. ʒ.
 Flor. Chamomilla
 Farsafa

Violarum
 lacte ana Drach. j.

Incisa & confusa infund. in Hydromellis opr & antiqui Lib. xij. & digerantur per octiduum; postea B. M. destillentur.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad miraculum usque in omnibus thoracis affectibus, utpote; Dispnaea, Orthopnaea, Asthmate, Tussis &c. operatur. Pituitam crassam, lentam & viscosam in pulmonibus vel capacitate pectoris collectam attenuando, incidendo, ac detergendo ad educationem per feracem, facilem, reddit, & Stomachum simul confortat. Praeservat & curat una cum spec. Diasulph. nost. sumpta omnes putrefactiones & apostemata. Praeterea Phthisicis, Pleuriticis, Suspiriosis, Arteriicis, Empyacis, seu purulenta excreantibus peculiariter & efficaciter opitulatur. Dosis ab Vnc. s. ad Vnc. j. & Vnc. ij.

Aqua antiphthisica. M.

℞. Conf. rad. Consol. major.
 Rosar. rub. an. lb j.
 Micarum panis iric. unc. iij.
 Pinearum mundas.
 Pistat. virid. an. unc. iij
 Rad. China unc. j.
 Flor. Epaticae alb.
 Rorismarini
 Medull. Nuc. Ind. ana unc. j.
 Macis an. unc. ʒ.

Confractis & confusis affunde in matraccio capaci.

Aq. Pulmon. vituli lb ʒ.
 Plantaginis
 Caponis an. lb j.
 Cinnamomi bugloss.
 Veronice
 Scabiosae an. lb ʒ.

Stent in infusione per octiduum, aliquoties in die movendo; postea adde:

Soc. Tusilag. exp.
 Lact. Caprini an. lb j. ʒ.
 Sang. Porcellianus (vom ganken Spanfärcken.)
 Limacum e suis testibus extract. & confus. unc. j. ʒ.
 Hepat. Gallinarum No. iij.
 Croci orient. Drach. j.

Denuo misce, & B. M. per alembicum destilla.

Vires, Vfus, Dosis.

Est aqua mirabilis operationis & expertissima ad curandum Phthisin, sanandum ulcera pulmonum, & purgandum pectus ab humoribus crassis. Phthisicis autem ex thorace rheumatizantibus; Item Asthmaticis, peripneumoniacis &c. in sequenti forma exhibere solemus, & oculariter juvat.

℞. Aq. Antiphthisica. unc. xix.
 Sacchari cand. alb. unc. iij.
 Lact. Sulphuris Drach. ij.
 Flor. Sulphuris Drach. j. ʒ.
 Mag. Perlar. orient.
 Corall. rub. an. Drach. j.

Misce.

Misc. Dosis manè & meridiè & vesperi à Coch. j. ad Coch. ij. Et homo ex hujus liquoris usu fit valde pingvis: quia humectat, lenit, nutrit, confortat, humiditatem radicalem restaurat, & Tussum sedat. Extenuatis, consumptis, & Hectici maximum solatium est; illos enim pristinæ sanitati restituit & morbum planè expellit: sed priusquam ad usum medicum adhibeatur, diligenter moveatur,

Aqua pulmonis vituli.

℥. Interiora Vituli, Cor scilicet, Pulmones, Epar; eaque depositâ pinguedine & exemptis probè venulis. minutim consinde; postea adde:

Rad. Consolide major. unc. iij.

Herb. Pulmonaria Gallica

Sanguisorba Hyssopi

Veronica

Salvia

Agrimonia an. unc. β.

Affunde earundem aq. f. q. & decoque in ollâ vitreatâ novâ coopertâ.

℥. Brodium cum toto lb. iij.

Aq. Borraginis

Buglossa

Rosarum analib. j.

Spec. Diamargar. frig.

Rad. Pimpinella

Cinamomi acer. an. unc. j.

Quat. Sem. frigid. major. an. Drach. ij.

Flor. Cordial. an. Drach. j.

Misc. & B. M. per alembicum destillentur.

Vires, Vses, Dosis.

Hectici & phthilici hujus aquæ usû diu possunt foveri: propterea non sine ratione apud nos descriptio hæc semper in magno pretio est. Dosis per seâ Coch. j. ad Coch. ij.

Aqua Antiphlegmatica. Reinef.

℥. Centaur. min. M. xij.

Scilla prepar. ℥ iij

Cinnam. Galanga

Sem. fenic. an. ℥ j. inf.

Aq. Centaur. min. lb. iij.

Abfynthii lb. ij. Cal. arom. lb. j.

Additò fermenti modicò, & digere quatuoriduo, cum destill. in M. B.

Aqua ad Phthysin.

℥. Rad. Ireos florent.

Liquiritia

Passular. minor.

Rutamararia

Mentha

Melisse

Salvia sylvest.

Scabiosa

Fol. Scolopendrii

Agrimonia

Dactylorum

Abfynthii ℥ vj.

Croci

Garyophyllor. } ana ℥ j.

Cinamomi

Coriandri ℥ vj.

Lactis Caprini lb. iv.

Incisis ac putrefactis per mensem tandem destilla.

Aqua ad phthisin & sputa cruenta.

℥. Carnium Limacum in vini anseri & aque plantag. tag. cost. lb. ij.

Conserv. consolida major. } an. lb. j.

Conserv. Rosarum

Cum limacum decoctione fiat destillatio per alambicum. Aqua destillata coletur ac filtretur & cum Sacchari dissoluti in aqua plantag. ℥ ij.

Santali } ana ℥ β.

Spica

Exhibeatur felicissime.

Aqua confortans in phthisi.

℥. Pulpa unius capi

Conserv. violarum ℥ j.

Borraginis

Buglossa } ana unc. j. β.

Cons. Nenupharis unc. j.

Sem. papav. albi

Lactuca } an. ℥ j.

Spec. Diamargar. frig. ℥ j. β.

Succi pomorum odorat. unc. ij.

Ponantur in vase duplici ac destillentur.

Vel: ℥. Caponem integrum.

Garyophyllorum

Nucis Moschata

Cinamomi

Macu } ana unc. j.

Santali citrini

Ligni aloes

Cort. citri

Galanga

Zedoaria

Croci

Flor. Salvia. anap. j.

Betonica. an. p. j.

Borraginis. an. p. j.

Rosar. rub. an. p. j.

Gran. Alkermes. ℥ iij. s. achari albi lb. β.

Rosimarini an. p. j.

Lavendule an. p. j.

Buglossa. an. p. j.

Corallor. ap. Vnc. j.

Digerant, postea exprimantur, expressio destill. ad Coch. ij.

Aqua pectoralis frigida. Dornet.

℥. Rad. liquor. unc. β.

Polypod. an. ℥ iij.

Herb. Capill. Ventr.

Veronic. ana m. ij.

marrubii

Scabiosa an. m. j.

Sem. malve arborese.

Cydonior. an. ℥ vi.

4. frig. m. ℥ i. β.

papav. al. ℥ iij.

porul.

Endiv. an. unc. i.

Flor. Violarum

Borragin.

Nymphaea an. m. i.

Buglossa

Rosarum an. m. β.

Iniubarum

Sebesten. an. N. xxi.

Dactylor. pingv. enucleat. No. ix.

Pulverizanda pulverizantur subtilissime, reliqua

verò inciduntur minutim, & misceantur & infundantur in

Aqu. Tussilag.

Violarum ana lb. ij. β.

Scabiosa

Marrubii ana lb. j.

Hysopi

Veronica absq. vino destillata an. lb. β.

Addis Mellis pasularum ℥ iij.

Syrupi de Succo violarum ℥ v.

Misce & stent in infusione in loco calido per octiduum, vase quotidie aliquoties exagitato deinde destillantur igne lentissimo, mediante M. B.

Veliter propinatur in destillatione aëri, in asperitate gutturis, in pleuritide, in Hæctica febris, in tussi ex causa calida oborta.

Dosis est ℥ iij. vel per se vel cum ℥ β Syrupi de Succo violarum, vel cum ℥ β Sacchari candi albisimi.

Aqua pectoralis calida.

℥. Rad. Enula ℥ j. β.

Polypod. querc. mundi

Pimpinell. an. ℥ j.

Altheæ

Myrrhidis an. ℥ β.

Aristoloch. rotund. ℥ iij.

Pæonia Mæsc. decrese. Luna in sign. piscium collect.

Zinziberis ℥ j.

Rad. Asparag.

Apis an. ℥ iij

Herb. Cap. llor. Vener.

Hysopi

Carduibened.

Veronica

pulmonaria macul. an. m. iij.

Sem. Famugrac.

Seselos an. ℥ ij.

Ausi ℥ iij

q. frig. maj. excort. an. ℥ iv.

Cantami ℥ iij. β.

Lini ℥ j.

Flor. Cordulium an. m. β.

Ficuum pingv. recent. N. vij.

pasular. maior. enucl. ℥ ij.

Dactyl. pingvium enucl. N. xij.

Iujubar

Sebesten ana paria ix.

Succi Glycyrrhizæ inf. q. Ag.

Scordii soluti ℥ j.

Pulverizanda pulverizentur subtilissime, reliqua vero incidantur & contendantur minutim & infundantur in Aq. Scabios.

Marrubii an. lb. ij.

Fœniculi

Betonica

Tusilaginis

Cardui Mariæ

Nicotiana an. lb. j.

Stent in infusione in loco calido per octiduum: vase aliquoties singulis diebus exagitato, deinde adde mellis pasular. corinth. lb.

Crocii Orient. ℥ β.

Misce & destillantur igne lentissimo in M. B.

Pleuritici crassam, lentam, & viscosam in pulmonibus, vel in capacitate thoracis collectam attenuat, incidit, ac detergit, & ad educationem per sereatum facilem reddit: atq; ideo utilis est Dyspnoæ, Asthmatis, Orthopnoæ, Tussi Chronice & aliis pulmonum & thoracis affectibus frigidis, Vomicaq; rumpit. Datur ℥ iij. per se, vel etiâ, si æger dulcib. delectetur, cū ℥ β Sacch. candi rubri.

Aqua contra Phthisin.

℥. Conf. Rosar. recent. lb. j.

Spec. Elect. resumpt. ℥ ij.

Diapenid. ℥ vj.

Diarrhod. Abbât.

Diamarg. frig. Nicolai ana ℥ β.

Trochisc. de Terra sigil. ℥ iij.

Infundantur in Aq. Pectoral. frig. lb. viij.

Prunella

Plantag.

Borragin.

Tormentill. ana lb. β.

Sympbyt. maj. lb. ij. β.

Stent in infusione in loco calido, destill.

Aqua Antipodagrica Thomæ Tantiini.

℥. Croci ℥ j.

Coryophyllor. } an. ℥ β.

Cinnamomi

Maceris ℥ ij.

Nuc. Mosch. ℥ j.

Cinnamomi ℥ j. β.

Galange ℥ β.

Perlarum prepar. } an. ℥ j.

Corallor. prapar.

Olei Succini ℥ ij.

Aqua Cinnamomi

Aque Lavendula

Olei Spica Nardi } ana ℥ j.

Olei luniperi

Aqua Ros. ℥ ij.

moschi gr. xv.

Spiritus Vini Mens. j.

Digerant per tres hebdomadas. Deinde Fiat Extractum & sacum calcinatio, digerant, unita tandem per B. M. destilla.

Aqua alia Antipodagrica.

℥. Spiritus vini rectific. lb. ij.

mellis purissimi lb. j.

Destilla in B. duos liquores, primus est aqueus, secundus sulphureus quem seorsim reserva: mazmati adde

Croci orientalis ℥ j. β.

Therebint. Venetæ ℥ ij.

Tartari albiss. -alcinati lb. β.

Castorei ℥ vj.

Salis fusi ℥ j.

Phlegmatis vitrioli ℥ ij.

Lixirii sarment. vitis lb. ij.

Maceratis destilla per colubia & aqua antipodagrica est parata.

Destillatur etiam aqua paratissima ad podagricos Dolores leniendos ex Fol. & floribus sambuci virid. & aqua vita, quod probe notandum erit.

Aqua antipodagrica.

Renotti.

℥. Vitrioli Român. sic. q. v. contre & cum aq. maris vel muria putref. in fimo equino. Filtr. Liguoriste cum linteris applicatus tollit dolores podagricos. Si sale Urina puerorum imprægnetur, melior fit & efficacior.

Aqua Podagrica.

℥. Aqua destillationis urinae pueri vinum bibentis lb. iij.

Sperma-

Spermatu ranarum

Tapi barbat

Filicis an. lb. ij. β.

Hic adde Theriaces recentis 3 ij. β.

Pitrioli, Salu fusi

Aluminis an. 3 iiii.

Destillentur ad siccitatem per cineres: huic aqua ad.

Salu Pitrioli, id est, e suo colchotare extracti 3 j. β.

Camphore, Croci ana 3 ij.

Misce. Cum hac aqua foveantur partes dolentes trepide, saepe nova immersione renovando linteola. Vel cum muria salis & urina pueri ana simul mixta, destilletur aqua ad eodemmet dolores pacandos.

Aqua alia Podagrica. Q.

℞. *Foliorum & florum sambuci viridium an. lb. j.* aut plus minus, prout libuerit, maiorem vel minorem quantitatem conficere. Contundantur omnia, & optime macerentur in aqua vitæ, idq; per dies duos vel tres in Bal. Mar. dein destillantur per vas vitreum vel cupreum ad siccitatem, deq; hac aqua bis in die foveatur pars dolens, eaque fidenter & intrepide utere, vel etiam in ea Podagræ specie, quæ a calidis humoribus promanavit.

Alia aqua antipodagrica. Q.

℞. *Spiritus vini rectificati lb. j.*

Melli purissimi lb. j.

Destillantur in balneo vaporoso: sic duos destillabiles liquores: primus est aqueus, secundus multo fortior & sulphureus, quem seorsim reserva: magmati adde

Croci orientali integri 3 j. β.

Therbenina Veneta 3 ij.

Castorei 3 vj.

Tartari ad albedinem calcinati lb. β.

Salu fusi 3 j.

Phlegmatis vitrioli a suo spiritu non separati 3 iiii.

Lixivii sarmentorum vitis lb. ij.

Macerentur per 24. horas, dein destillantur, ad siccitatem, liquor, qui inde emanabit, servetur etiam seorsim. Fæcibus remanentibus affunde priorem aquam reservatam: macerentur & destillantur. Tandem omnes liquores destillatos misce, & denuo per Balneum vaporosum destilla: sic habebis aquam antipodagricam miræ facilitatis.

Hanc mihi aquam germanus quidam vir celeberrimus tanquam singulare donum obtulit, affirmans, hanc esse ipsam aquam M. Rulandi. Eodem igitur, quo nobis constitit pretio, eam nunc reddimus, dignam eandem statuentes, ut in publicum hominum conspectum veniat. Eximios enim ipsius affectus vidimus in sedandis podagricis doloribus, si linteola in eadem mediocriter calefacta & immersa membro dolenti applicentur.

Aqua purgans.

Accipiantur semina sambuci & ebuli, suo perfectæ maturitatis tempore, quod erit circiter Autumni initium, ex his prælo exprimat vinum sive succus conquassaris simul vinaceis sive nucleis suis internis: mixtis simul omnibus fiat destillatio. Hæc aqua super fæces suas cohobata insignem purgandi efficaciam habet, præcipueq; serofos humores trahit, aromatizetur cinamomo, coriandro cum succo opioniorum preparato, & similibus Hydropicis dari potest ab 3 j. ad 3 ij.

Vt ex iisdem, ad eodemmet usum, aqua fiat composita, quæ nobiliores ac validiores purgandi vires obtineat.

℞. *Ag. ut supra destillatarum*

Sem. Ebuli & sambuciana lb. j.

Succ. Peti

Florum persice arboris ana lb. β.

Hic adde suo tempore Flor. Ebuli

Sambuci

Hyperici

Centaurei ana m. ij.

Flores prius contundantur, dein omnia simul destillantur per retortam ad siccitatem usque, idque virtute caloris balnei vaporosi.

Aque huic adde: Aloes succotrina 3 iiii.

Scammonii 3 ij.

Myrrha 3 j. β.

Cinnamomi

Sem. Fœniculi dulcis

Anisiana 3 j.

Omnia iterum destillantur per retortam, cum suo recipiente, ut nihil expirare possit, idq; in eodem balneo vaporoso: digestionis tempus duret ad diei unius spatium, postea infervescat balneum ad summum, ut ad siccitatem omnia destillantur, nec ullum adustionis periculum hic timendum erit: aquæ n. ferventis vapores, vase undiquaq; accuratissime ocluso, adustionem prohibent. Quæ destillandi ratio omnium est optima, tutissima & facillima, quæ sola, citra alterius rei additionem, ex omnib. herbis & florib. calefaciendi vi præditis, aquæ & olea simul & una elici possunt. Dicta aqua omnes humores clementer purgat, infantibus, qui lumbricis & corruptionibus internis infestantur, conducit, nec non iis, qui alia remedia vulgari modo parata potius abhorrent. Dosis est a 3 j. ad 3 ij. habita ægrotantis naturæ viriumq; ratione.

Circa finem hujus tractationis de aquis unicam adhuc coronidis loco addemus, quæ vomitiva & purgativa simul existit. Hujus admiranda admodum sunt dotes in curandis febribus etiam petilentibus, quæ hoc ipso tempore tyrannidem suam exercent in amplissima Parisiensi Vrbe: hæc insuper præstantissimos prodit effectus in persanandis pleuritis morbis multum popularib. & communib. in quorum curationib. hodie infiniti errores committuntur. Quib. rationib. permotus, occasionem hic vel invitus arripui, publici commodi causa, ne diutius celandi tam arduum & excellens secretum, quamvis id præter institutum ex metallicorum remediorum familia desumptum sit: hujus enim dulcis medicamina aliò nobis reservanda proposueramus, nempe in pharmacopœam nostram Spagyricam, quæ propediem hanc quoque lucem videri est, modo Deus Opt. Max. nobis exiguum adhuc hujus vitæ usuram largiatur. Scio non defore criticos alios, vos Censores, qui cum sint metallicorum medicamentorum accerrimi hostes, ob conatus nostros candidos proculdubio indignabuntur, nosq; reprehensione & ignominia lacerare haud dubitabunt. Sed parum certe moveor ab ipsorum indignatione, dum modo nobis certo constet, labores nostros in publicam cedere utilitatem. Satis est scilicet iis placuisse & profuisse, qui momis istis nulli in re inferiores existunt: hi me dignum favore suo exili-

eritumabunt, meaque me laude minime privabunt. Sed quoniam hoc remedium metallicum & chymicum est, in eo describendo vocabulis artis chymico-medici intellectu facillimis utar: cum isti soli tam splendidis & lautis ferculis gustandis digni sunt.

℞. Magnesia saturnina opalina & pellucida, & lapida vitæ salu prunella ana, misceantur, ignantur & calcinentur calcinatione philosophica: magnesiā invenies calcinatam & coloratam instar hepatis, quam dulcorabis. & vñbus reservabis.

Pulvis hic erit instar alicujus croci, eique nomen croci metallorum velle competet, siquidem magnesia, à qua originem traxit, est metallorū radix: & primum ens *Ejus accipe unv. j. aqua carduibened. lib. ij. vel tres: cinamomi unc. β.* macera omnia per biduum aut triduum, dein transcola & usui reserva hanc aquam, quæ jure optimo meretur nuncupari aqua benedicta: insignes enim & mirandos erit effectus, de hac fume unc. i. β aut amplius horis matutinis: non est ingrati saporis: blande provocat vomitum, & quatuor aut quinque sedes, evacando per superiora & inferiora simul, quod vix præstabilirale remedium. Vsurpatur ut *supra* felicissime ad omnis generis febres etiam pettiferas, pleuritides item, aliosque deploratissimos affectus, qui ob radices profundius validiusque infixas vix subigi & edomari possunt.

Additio.

Equidem ignoro, num aqua benedicta doctissimi Martini Rulandi, cum hac æquiparanda sit, necne: filii, tanto patre dignissimi, erit id edocere, & plane mihi persuadeo, eum in gratiam publici boni aquam suam, diu jam celatam, tandem in lucem producturum. Observavi in ejus centuriis permulta & egregia curationum experientia, quæ in variis affectuum generibus ab ipso præstata sunt, & præcipue in pleuritide, cujus morbi curam, paucorum dierum spatio, plerumque citra diuturnum criticorum observationem venæque incisionem absolvit.

Fuit autem à nobis alias in observationibus nostris animadvertum pleuritidis quandam speciem esse, quæ in omnibus veram & legitimam, non autem spuriam amulatur: orta ea est à malignis & acris vaporibus, ab inferioribus partibus sursum in pectoris regionem delatis, ex quorum virulentia & acrimonia, tunica, pleuræ dictæ, inflammatio, nec non venarum erosio excitatur, unde sanguinis expulsiō, spirandi difficultas, febris, & alia symptomata, quæ veram pleuritim comitari solent, consequuntur: Vbi purgatio cum hujuscemodi præstidit instituta, sanguinis detractioni & eccoprotici exhibitioni, longe lateque præferenda erit. Sed hujus rei veritatem cognoscent ii, qui Ferrariæ in Xenodochio aliquandiu degerunt, ubi infinita pleuriticorum cadavera quotidie dissecantur, in quibus viscera interiora, stomachus videlicet & intestina, lumbricis & vermibus tota infarcta reperiuntur. Hujusmodi pleuritides, quæ ab iisdem, quibus pestilentes ortus sui causam ducunt, auxilium tale exposcunt, quod facultatem habeat vermes expellendi, & corruptionum incommoda tollendi, qualis est virtus & proprietas Mercurii, Lib. VI.

terumque mercurialium, sicut id omnibus satis constat. Nec dubitandum erit, quin dicta magnesia, quæ eandem participat proprietatem, in ejusmodi affectibus tam suscipiendos & prope divinos effectus sit ostentatura.

Quoniam autem nobis de pleuritide sermo est, quod morbi genus frequenter admodum, & cum imminenti mortis periculo fere ubique grassari solet: hic à ratione non alienum erit, si contra ejusmodi affectum quædam adhuc remedia propria experientia à nobis multoties comprobata, propofuerimus.

Primum est aqua papaveris rheadis, ex qua exhibentur Vnc. iij. vel iij. cum drachmaj. pulveris ex corallo rubro, avellanis rubris, & lucii piscis mandibulis compositi. Vidi hoc solo remedio nulloque altero sive interno, sive externo adhibito, elegantes simul & certos experimentorum effectus.

Si malum perseveret ultra tertium diem, dandum erit sudorificum aliquod, quod eidem morbo sit congruum & specificum, cum pomō curtipendulo excavato, & olibani sive thuris masculi drachma una repleto, & ad ignem cocto, adeo ut pulvis olibani & pomi substantia inter coquendum commisceantur. Sunt, qui adjuiciunt tantillum sacchari candi, & ita pomum edendum offerunt. Post deglutitum pomum assumatager subito duas vel tres uncias aquæ cardui benedicti, & stragulis coopertus multum sudet. Hujus medii beneficio innumeros pristinae valetudini restitutos novimus.

Aqua Rhizotica Theodori Zvingeri.

℞. Rad. angelic. 3j.

Tormentill.

Zedoar. an. 3 β.

Carlin.

Diptamni alb. an. 3j.

Camphor. 3j. omnia minuscule pulveriscentur, spiritusq; vini generosi & aceri destilletur an. tantum affundatur, ut tres digitis species contendantur, servetur in vitro optime cooperto pro communi usu.

Hujus aquæ pro conditione virium & morbi unum vel duo cochlearia sumpta & corpore in lecto benedecto promovent sudorem.

Nihil etiam mali in corpore humano relinquit, sed omnem noxam per alvum, urinam, & sudorē expellit. Ad præsertionem sumitur ejus quoquo mane cochlear dimidium, aut integrum, per inclinationem vitri effusæ. Pro curatione vero sumitur cum antidotis appropriatis.

Aqua Antiscorbutica, Reinesii.

℞. Cochlearia

Becabunga an. m. ij.

Scordii Cret.

Card. bened. an. m. i. β.

Nasturt. m. ij.

Periscar. fumar.

Schananchi, hyssopi,

Chamadr. chamapit. an. m. j.

Flor. genista, hyper. an. m. j.

Borrag. bugl. an. m. i. β.

Rad. polypod. 3j.

Raph. Sylv. 3ij.

Filicis. enula,

Chelid. maj. asari,
Ari
Cort. Cappar.
Epithymi an. ʒj.
Cort. aurant. citri.
Calami arom. an. ʒ ʒ.
Sem. cruce ʒj.
Anisi, fœnic.
Cochl. cuscuta an. ʒij.
Althea, malva an. ʒij.
Spica Ind. ʒij.
Croc. ʒj. prepar. l. a. inf.
Aq. Sambuci lb i. ʒ.
Cuscuta, Scolop.
Melissa an. lb ʒ.
Vini albi lb ij.
Seri lactis lb vj. & digere per oclid. Tum de-
stillata de cineribus ad siccitatem. E remanentibus, cinesa-
tis extrahatur sal, destillato aumiscendum.

Aqua Scorbutica.

ʒ. Cort. Tamarisci
Fraxini } an. ʒij.
Capparum }
Polyp. Quer. }
Herb. cochlearia }
Nasturtii aquatici }
Summitat. Melissa } an. m. ij.
Eupatorii Mesue }
Ceterach }
Chamedryos }
Chamepis. }
Sem. Fœniculi }
Cardui benedicti } an. unc. j. ʒ.
Anisi }
Flor. genista }
Centaur. minor. }
Hyperici } an. p. ij.
Sambuci }
Epithymi }
Aq. Fumaria
Seri lactis an. lb ij.
Vini albi generosi lb iv.
Oximelinis scyllitici lb j.
Macerentur, colentur, & exprimantur, Expressi-
oni adde

Trochiscorum de Capparibus
Dialacæ an. ʒ vj.
Postea destillentur per cineres ad siccitatem. Dosis unc. ij.

Aqua Sophorum. Dornetel.

ʒ. Rad. Costi amari candidi aromatici ʒj.
Cyper. rotundi ʒij.
Summit. Majorana
Florum Anthos
Betonica
Cordallium an. m. iij
Stachados arabica ʒvj.
Semin. quatuor frigid. major. excort. an. ʒ vj.
quatuor frigid. minor.
Eruca an. ʒij.
Santal. albrum
curmorum
rubrorum an. ʒv.
Myrobalanor. Bull. ricor.
Chelid. lor.
Inaorum

Piperis longi
nigri

Castorei an. ʒj.

Baccarum Lauri excort. ʒ ij.

Pulverizanda pulverizentur subtilissime: Floris rei
minutim incidantur, misceantur, & infundantur in
Aqua Lili convallii simplicis

Florum Tilia

Rotumarini

Antepileptica aurea ana ʒix.

Vini Malvatici optimi lb xj.

Stent in infusione in loco calido per octiduum, deinde de-
stillentur igne lentissimo in Balneo Marie.

Hæc aqua non immeritò Sophorum aqua di-
citur, cum illorum, qui in liberalioribus studiis
versantur, ingenium ob nimiam humiditatem &
frigiditytem stupidum acuat, & memoriam obe-
andem excedentem qualitatem labilem, conser-
tes, omnes sensus vivificet, ac studiosos ad qual-
vis disciplinas capessendas habiliores reddat. Nec
Epatis infensum est sua caliditate & siccitate, cum
plurima habeat ingredientia epatica frigida. Su-
mitur Vnc. j. alternis, vel ternis, quaternis ve die-
bus, pro maiori aut minori necessitate utentis.

Aqua Splenetica. D.

ʒ. Polypodii quæ. mund. ʒ i. ʒ.
Apii ʒvj.
Bugloss.
Asari an. iij.
Aristoloch. rot. unc. ʒ.
Rutæ tinctor. ʒij.
Acori veri ʒj.
Cort. Thamarisc. ʒj.
Rad. Cappar. ʒ iij.
Herb. Cassuthe
Scolopendrii
Fumaria
Melissa an. m. ij.
Centaur. min. m. ij.
Epithymi m. j.
Sem. 4. frigid. maj. excort. ana ʒ.
Anisi v.
Flor. Cordial. an. m. i. ʒ.
Lupi Salicis. m. j.

Pulverizanda pulverizentur subtilissime; reliqua mi-
nuciantur & contundantur, & infundantur in

Aqua Cassuthe

Borragine

Bugloss. an lb ij.

Melissa lb j.

Vini Malvatici opt. lb ʒ.

Et stent in infusione in loco calido per octiduum, vel
quoridie aliquoties moro; deinde destillentur igne lentissimo.

Crassum terrenumque succum melancholi-
cum in Lienis, ac Venis meseraicis collectum at-
tenuat, emollit & futuræ evacuationi præparat.
Lienem ab obstructione vindicat, tumentemque
solvit, melancholice hypochondriacæ & febris
quartanis maximè conducit. Darur ab Vnc. ij. ad Vnc.
iij. vel per se, vel cum Vnc. ʒ. Syrupi de Suc. Violæ.

Aqua Stomachalis calida.

ʒ. Rad. Galangæ unc. j.

Zinziberis

Calami arom. ver. an. ʒij.

Enule
Acorian. ʒij.
Summ. Salvia min.
Herb. meliffæ an. m. j. ʒ.
Absynth. Pont. m. ij.
Sem. Anisi

Fœniculi an. ʒ vj.
Gran. Paradyſi
Cardamom. min.
Piperis longi
nigriana ʒj.
Cinnamomi el. unc. j.
Caryophyll.
Nucis moschat. ana unc. ʒ.
Liqui aloes ʒ i. ʒ.
Macis ʒ i.
Spice Indic. ʒ i. ʒ.
Sibeananthi ʒ ij ʒ.
Conf. Fl. Anthos anc. ʒ.

Pulverizanda pulverizentur subtilissimè misceantur & infundantur in vni Malvatici optimi & vini uſti Rhemani m. lbi vj. & stent in infusione in loco calido per octiduum, vase bene clauso, & quotidie aliquoties moro, deinde destillentur in B. M. in organo vitreus igne lentissimo, in aquam destillatam infunde Rhabbari electi & pulverizati & in perle ligati Vnc. & seruetur usui.

Ventriculum calefacit, pituitam in ventriculo collectam digerit, ac concoquit, nauseam, & vomitum pituitosum sistit, status discutit, acido moderetur rictui, dyacrisiar, Spadumſiar & dyacrisiar corrigit & ventriculum omicij suorum frigiditatem & humiditatem immemorem ad proprias actiones revocat.

Aqua Stomachalis, Reinef.

ʒ. Rad. ari recent. lb. ʒ.

Gentiana

Iris lutea

Sem. carui an. unc. ij.

Centaurea min.

Flor. saly. beton. hyperici

Anthos an. m. ʒ.

Galanga, Cinnam. Macis

Caryoph. an. unc. j.

Inf. vini opt. lb. viij. per octid. & destilla.

Aqua stomachalis D. Bernardi Rorbachii pro ventriculo humido & frigido per cuius consensum caput etiam tali dyscrasia laborat.

ʒ. Aq. meliss.

Mentha an. lb. j.

Card. bened. lb. ʒ.

Chamom.

Beton. an. unc. iiij.

Maiozan. unc. ij.

Spec. diagalang. ʒ vj.

Aromat. caryophyll. ʒ iiij.

Diamosch. dulc.

Diamb. an. ʒ j.

Calam. aromat.

Cinnam. sel. an. ʒ ij.

Zinzib. ʒ j. ʒ.

Pulverizanda pulverizentur, misceantur simul, & in vitro ponantur ad solem per octo dies, postea destillentur per alembicum in Balneo Mariae. Hac aqua destillata re-

Lib. VI.

rum fundatur super faces, secundo destilletur & tertio re-iteretur. Eiusque cochlearia duo vel tria cum subduplo vini malvatici vel clareti tribus horis ante prandium sumatur.

Aqua acetosa stomachalis. M.

ʒ. Sacchari albis. lb. j.

Conf. Rosar. opt.

Aq. Rosarum an. unc. iiij.

Sp. Vitrioli rect. unc. ʒ.

Fiat mixtura: postea colatura serventur ad usum.

Vires, Vfus, Dosis.

Acetosa hac stomachalis, utrobique, id est, intemperie tam calida quam frigida, valet; cuius effectus etiam in inappetentia & fastidio, quod fit ex succo vitriolato vitiatum in Ventriculi fundo & consopito satis laudari nequeunt. Omnem enim coctionem sive ablatam, sive tardam, sive vitiatam, insigniter juvat, & Ventriculo robur conciliat. Exhibenda in iusto vehiculo, (horis duabus ante pastum sine motu, vel hora una cum motu) praevalente quidem caliditate cum vino granatorum vel Syr. Limonium vel acetos. Citri vel tinct. Rosar. &c. praedominante vero frigiditate cum aq. Cordiali, vel Stomachica nostra, calida aut vino Absinthiaco, Malvatico, aut alio generoso. Dosis est saporis in acidum mutatio.

Aqua stomachica calida. M.

ʒ. Galanga min. unc. i. ʒ.

Caryophyllorum

Nuc. Moschat.

Cinnamomi acut.

Zingib. alb.

Mastichis elect.

Rad. Pimpinella

Enule camp.

Acori aquat. an. unc. j.

Menta crispæ Drach. vj.

Rorismarini

Salvia acut.

Absinthii an. unc. ʒ.

Cardamomi utriusque

Calami aromat.

Macis

Piperis longi

Sem. Ameos an. Drach. iiij.

Schananti

Spice Indic.

Lig. Aloes ana Drach. ij.

Mixta & contrita macerentur in Vini Malvatici Lib. viij. Aq. Pulegii & Melissæ ana Lib. j. per 14. dies; postea B. M. destillentur.

Vires, Vfus, Dosis.

Ventriculum frigidum calefacit atque rectificat. Torſiones, punctiones & dolores sedat. Pituitam & humorem crudum in eo collectum digerit, ac concoquit. Phlegma liquefacit. Nauseam & vomitum sistit. Acido ructui medetur. Podagram a causâ frigida dissolvit: Necnon ad maciem & dispositionem senectutis, ad excitandum appetitum & caliditatem in senibus, ad fugandum ventositatem crassam, ad aperiendum oppilationes, ad resolvendum humiditates superfluas juvamentum divinum est. Dosis ab ʒ. ʒ. ad ʒ. ʒ. ʒ.

Aqua Splenetica. M.

- ℥. Rad. Filici utrinque
 Polypodii
 Apii an. Vnc. i. β
 Aristoloch. rot.
 Acori aquat.
 Calami aromati.
 Livistic.
 Rhubarbar. elect.
 Cort. Capparium
 Tamarisc. an. Drach. vj.
 Herb. absynthii pont.
 Artemisia
 Agrimonia
 Fumaria
 Scolopend.
 Cassia
 Ceterach. an. unc. β.
 Sem. Levistic.
 Feniculi
 Cymini
 Carui ana Drach. ij.

Crassiusculè concusa & mixta infundantur in Vini Rhenani Lib. x. Stent in digestionem per octiduum; postea B. M. per alembicum abstrahentur.

Vires, Vfus, Dosis.

In Liene ac venis miseracis materiam crassam & succum melancholicum collectum attenuat ac emoluit. Obstructiones liberat. Inflationes & tumores dissolvit. Ictericæ nigre, Melancholicæ hypochondriacæ, febrilibusque quartanis mirè medetur. Dosis manè & vespertina a. Vnc. j. ad tres.

Aqua benedicta Serpilli. M.

- ℥. Her. Serpilli cum florib. tempore matutino ante
 Solis exortum decrefcente Lunâ collect. ℥ viij.
 Chamomill. Rotmat. unc. ij.
 Satureja
 Thymi an. unc. j.

Infundantur in Vini Rhenani opt. Lib. viij. Stent in Infusione per aliquot dies; postea destillantur. In liquore destillato iterum infunde:

- Herb. Serpilli cum florib. Vnc. viij. j.
 Cassia lignea unc. j.
 Lig. Aloes
 Macis an. unc. β.

Incide in particulas minimas, & post debitam digestionem denuò per alembicum in B. M. destilla & sic verè præparata est.

Vires, Vfus, Dosis.

In omnibus Catharrhis & defluentionibus tū prohibendis, tum etiam Caput ab iisdem præferendis prodest. Cerebrum, Ventriculū, & omnia intestina frigida corroborat. Cibi appetentiam excitat. Urinam ciet, Calculum expellit. Dolores ventris & maximè colicam mitigat. Flatus à visceribus & hypochondriis dissipat. Flatu & singultus sedat. Vomitiones cohibet. Menses provocat. Partum secundinas, & Fœtum mortuum ejicit. Concretum sanguinem dissolvit. Senibus Orthopnoicis, & anhelatoribus, item ruptis & vullis auxiliatur. Dosis ab Vnc. s. ad Vnc. j. & Vnc. ij.

Aqua fudor. frig. Reinetsii.

- ℥. Rad. chin. scorlon.
 Bard. sarap. an. ℥ i. β.
 Cichor. tarax.
 Torment. an. ℥ j.
 Sem. citr. ℥ β.
 Papav. a.
 Endiv. an. ℥ 4.
 Sant. citr. ℥ ij.
 Fum. scord. card. b.
 Fl. scab. an. ℥ vj.
 Rhoad. ℥ ij. β.
 Borrag. ℥ β.
 Mirid. Theriac. an. ℥ vj.
 Aq. papav. dom. lb ij.
 Fl. sambuc. fum.
 Scabios. an. lb j.
 Aceti flor. tun. lb j. β.
 Mac. per oñid. Destill. in B.

Aqua stapediana prima. A.

- ℥. Theriaca Andromachi
 Mithridatii Damocratis an ℥ vj.
 Pul. Elect. de Bolo apud Ioubertum
 Bezoardici apud Nicolaum an. ℥ ij.
 Aqua Vitæ per balneum bis destillata
 Vini Malvatici,
 Aceti Rutacei an. lb j.
 Succ. rad. Pimpinelle,
 Limonum an. ℥ vj.

Destillantur simul in balneo, ac stillatio huius liquoris conservato in phiala vitrea immisce Theriaca unius sex, maneantq; sic simul omnia, ut in fundo quiescat Theriaca.

In velle morbisq; malignis nuncius obtinet, sudores potentissime movet, unde venenatam materiam omnem dispicit, valetq; plurimum tam in curatione, quàm in præfervatione.

Aqua stapediana secunda. A.

- ℥. Conditi pro familia lb ij.
 Aqua Vita (emel in Balneo extracte
 Vini Malvatici
 Aceti Rutacei
 Succ. rad. Pimpinelle
 Limonum an. lb j.

Destillatur in balneo ac extillato liquori permisce Theriaca Andromachi uncias quatuor, residueat in fundo Theriaca.

Conditum pro familia hoc est.

- ℥. Granorum lupiperi ℥ vj.
 Caricarum pingvium numero duodecim
 Nucleor. Nucum Juglandium ℥ viij.
 Conservæ flor. Borraginæ
 Buglosse an. ℥ iiij.
 Theriaca veteris
 Mithridatii optimi an. ℥ ij.
 Rad. Tormentilla
 Gentiane
 Pimpinell.
 Angelic.
 Zedoar. an ℥ j.

Cum Symplo de Limonibus fiat Conditum.

Aqua theriacalis Bezoardica. A.

- ℥. Rad. Valeriana
 Tormentill.
 Pimpinell.

Barban.
Gentian.
Petaſitis an. unc. i. β.
Angelic.
Diſtami albi an. unc. j.
Enul. Campan.
Zedoar.
Ariſtoloſch. rot. an. unc. β.
Cortic. median. Fraxini manip. iv.
Herb. Betonica

Veronica

Scabioſa

Cardui Benediſti

Hyſſopi an. manip. i. β.

Acetoſ.

Agrimonia

Fumaria

Ruta

Centaurei minoris an. manip. j.

Incidentia incidentur, & contundenda contundantur
& infundantur in

Vini albi Neccar. menſur. iiij.

& Aq. Valeriane

Scabioſa

Acetoſ. an. menſ. j. Adde

Theriaca Andromachi & Communis an. unc. j. β.

Elect. de Ovo unc. j.

Boli Armeni pulver. unc. β.

Deſtillantur omnia lento igne in alembico bene ocluſo;
ſerventur uſui.

Præſtans eſt hæc aqua in pellenda lue peſtifera,
commotis nimirum & proleſtis ſudoribus ſum-
pta: manè à jejunio dimidii cochlearis menſurâ
pota præſervativum eſt celebre, malignis quoque
febris potentèr reſiſtit & adverteſatur.

**Aqua Theriacalis Bezoardica Raymuni-
di Mindereri p. m. ſeu Chyloſtag-
ma ejusdem Diaphore-
ticum.**

℞. Succorum Nucum Juglandium immaturarum;

Limonum

Acetoſa

Pimpinella an. lb. j. β.

Cardui Benediſti

Scordii noſtratis

Rut. an. lb. j.

Scabioſa

Hederæ terreſtris

Calendula

Meliſſæ hortenſis odorata an. unc. viij.

Chelidon.

Galega

Aceti Rubo Ideo

Sambucini

Rofati ana uncias quatuor

Rutæci libram unam

Rydæ. Tormentilla

Centiana

Diſtami albi an. unc. ij.

Vincetoxici

Carlina an. unc. ij. β.

Petaſitidis

Obſtrutii

Angelica

Zedoaria

Lib. VI.

Cort. Citri an. unc. iiij.

Boletorum Cervinorum unc. ij.

Fol. Diſtami Cretici

Scordii Cretici

Chamadryos an. unc. j.

Santalii Citrini drach. ij.

Ligni Rhodii pulveriſati drach. ij.

Theriaca Andromachi unc. ij.

Mithridatii Damocratis unc. j.

Baccarum Juniperi recentium lb. j.

Cort. median. Sambuci recent.

Fraxini recent. an. manip. iiij.

Cortices Sambuci & Fraxini una cum bacis Junipe-
ricontundantur in mortario vehementer, & extrahantur in-
dè ſuccus cum ſufficienti quantitate Aceti de floribus Tunice,
aquâ Pimpinella & Roſarum ſumendo ſingulorum partes
æquales. Hic expreſſus ſuccus permiſceatur cum ſuccis &
liquoribus ſupra commemoratis, diluaturq; in his Theriaca
& mithridatium. Tandem vero cætera incifa & contuſa
in ſuccis & liquoribus jam dictis infundantur, atq; iis ſic
tridui ſpatio immacerentur, poſtmodum lento torridi balnei
calore per deſtillationem liquor evocetur, in cuius medietate
ſuſpendatur Camphora in nodulo ſerico ligata drachma una,
altera medietas pro iis qui Camphoram non ſerunt, ſeorſim
reſervetur.

Valenter hæc aqua ſudorem pellit venenatam
que omnem materiam à centro ad circumferen-
tiam corporis expellens diſcipit, ſua ſubtilitate cor-
pus undiq; pervadens, arcenſq; putredines. Un-
de peſte correptos adjuvat, febribus malignis ad-
verteſatur, morbos contagioſos ſtrenuè oppugnat,
exanthemata, maculas pulcates ſeu petechias,
variolas ac morbillos excludit. Datur eis portio a-
liqua cum Syrupo Acedinis Citri aut Limonum,
vel cum ſucco Acetoſellæ additis ſpeciebus Libe-
rantis aut cordiali aliqua alia Antidoto, corpore
ab eius uſu ad ſudorem composito. Deſcripta eſt
ab auctore eius Collega noſtro quondam Raymū-
do Mindereſo p. m. in libello de Peſte, quem circa
annum Domini 1608. edidit.

Si ſuccus Galgæ & Scordii deſueris, ſubſtituatur
Succus Veronica ac Verbena.

Aqua Theriacalis. Reineſii.

℞. Zedoar.

Cort. citr.

Rad. chelid. maj.

Scorzon. an. unc. ij.

Succif. cyp.

Valer. an. unc. j.

Gentian.

Ariſt. utr.

Diſtamn. an. ℥vj.

Bacc. junip. unc. iv.

Scord. Cret. galeg.

Verben. Card. ben. an. m. iiij.

Meliſſ. m. ij.

Fl. verbasc. calend. an. m. j.

4 Cord. an. m. β.

Sani. citr. unc. β.

Caſtor.

Cinnam. an. ℥iiij.

Aceti vini

Aq. fl. calend.

Samb. an. lb. 4.

2 3

Deſtill.

Destill. adde
 Mitrid. $\mathfrak{z}$ 4.
 Theriac.
 Terr. Sigillan. $\mathfrak{z}$ ij.
 Mag. C. C. $\mathfrak{z}$ vii.
 Succini $\mathfrak{z}$ ij. M.

Aqua Bezoardica. Reinesii.

$\mathfrak{L}$. Cepar. excort.
 Cort. vir. jugl. an. $\mathfrak{z}$ iij.
 Rad. succis. torm.
 Phupont. petasf. an. $\mathfrak{z}$ j.
 Angel.
 & fenich. an. $\mathfrak{z}$ β.
 Zedoar.
 Cort. citr. an. $\mathfrak{z}$ j. β.
 Fl. sambuc. m. iij.
 Herb. scabios. verben.
 Veron. calend.
 Chel. maj. meliuf.
 Card. ben. an. m. β.
 Vini alb.
 Aceti an. lb j. β.
 Aq. fl. samb.
 Rhoad.
 Calend. an. lb. j.
 Mac. per octid. expr. adde
 Theriac. $\mathfrak{z}$ ij.
 Mitrid. $\mathfrak{z}$ β.
 Diascord. $\mathfrak{z}$ vii.
 Diger. per oct. destill. & add. Sal excin. parat.

Aqua Theriacalis M.

$\mathfrak{L}$. Theriaca Venet. $\mathfrak{z}$ viij.
 Terra sigillata $\mathfrak{z}$ ij.
 Rad. Angelica hort.
 Tormentilla
 Enula camp. an. $\mathfrak{z}$ j. β.
 Cornu Cervi Spagyricè calc.
 Alch. eodem modo calc.
 Ligni Sassafr.
 Bacc. junip.
 Cort. citr. an. $\mathfrak{z}$ j.
 Boleti cerv.
 Myrrh. rubr. an. $\mathfrak{z}$ vii.
 Ansim. Diaph.
 Croci or. an. $\mathfrak{z}$ iij.
 Vini Malv. lb. viij.
 M. stene per dies 14. destill. Dosis $\mathfrak{z}$ β. ad $\mathfrak{z}$ j.

Aqua Bezoartica Schröderi.

$\mathfrak{L}$. Rad. Carlin. exiccat. lb j.
 Vincetox. $\mathfrak{z}$ β.
 Summit. Hyper. exicc.
 Absynt. an. $\mathfrak{z}$ vii.
 Aq. font. lb iij.
 Spir. Vini lb. β.
 Destill. adde ad lb. j. Salu vitriol. $\mathfrak{z}$ ij.
 Dosis cochl. i.

Aqua contra Pestem theriacalis communis pro gregariis. Q.

$\mathfrak{L}$. Theriaci Alexandrina $\mathfrak{z}$ iij.
 Myrrha $\mathfrak{z}$ j. β.
 Aqua vita
 Vini odoriferi an. lb. β.

Misceantur, digerantur, & destillentur ad siccitatem in Balneo vaporoso. De hac aqua exhibe. Vnc. β. cum aqua rutæ, vel fumariz, potenter sudores mover, valet ad pestilentes omnes affectus.

Aqua theriacalis, cordialis, & Bezoardica, omnibus cordis pathematis, periferisque affectibus, miro progressu conferens, sudoremque movens.

$\mathfrak{L}$. Rad. Angelica
 Zedoaria
 Caryophyllata
 Barba hirci
 Tormentilla
 Petasites
 Enula campana an. $\mathfrak{z}$ ij. β.
 Ras. Cort. Ligni Indici $\mathfrak{z}$ vii.
 Santalicitrini
 Cinnamomi
 Macis
 Gran. Iuniperi
 Sem. Carduibenedict.
 Citrii
 Elicorticis ejusdem an. $\mathfrak{z}$ j.
 Diptamni albi
 Scabiosa
 Mentha rub.
 Chelidonia
 Scordii
 Ruta
 Melissa
 Storzonera an. m. j.
 Flor. Centaurii minoris
 Hyperici
 Genista
 Calendula
 Borraginis
 Buglossa p. j.
 Macerentur per quadriduum ad ignem Baln. Mar. in
 Vini malvatici lb. iij.
 Succ. limonum
 Aquæ nucum viridium
 Melissa
 Vlmariæ
 Cardui bened. an. lb. β.
 Dein exprimantur. Expressioni adde
 Theriacis unc. iij.
 Confessionis de hyacintho unc. j.
 Conf. alhermes $\mathfrak{z}$ vii.
 Diamargarit. frigid.
 Diacoralli an. $\mathfrak{z}$ iij.
 Diambra
 Diamoschi ana $\mathfrak{z}$ ij.
 Croci
 Myrrhæ ana unc. β.
 Sacchari candi lb. β.

Macerentur denuo per duos tresve dies ad eundem ignem balnei. Deinde destillentur per oneres ad siccitatem, fiat aqua theriacalis. Ut præstior & efficacior fiat, extrahendus est sal ex faculis residentibus, ea, qua decet, arte, atque cum aqua prædicta commiscendus, si velis, non opus erit de stillatione: Sed de secunda infusione exhibebis $\mathfrak{z}$ j.

Validius namque ac præstantius erit remedium, & provocandis sudoribus magis idoneum.

Alia aqua theriacalis cephalica, & affectionibus cerebri deploratis, nempe apoplexiæ, paralyfi, epilepsiæ, & similibus specifica.

Querc.

℞. Rad. pœonia
Visci quercini
Acori vulgaris, an. unc. iij.
San. iuniperi maturorum
Sem. pœoniae an. unc. j.
Caryophyllorum
Macis an. ʒvj.
Castorei unc. ʒ.
Flor. stachados
Calendula
Betonica
Anthon
Salvia
Lilii conval.
Tulia arboris an p. ij

Incidenda in candidantus, contundenda contundantur & macerentur per triduum ad ignem balnei calidi, in

Vini albi generosi lb. ʒ.
Aqua pœonia
Salvia, calend. an. lb. j.
deinde exprimantur fortiter. Huic expressioni adde
Theriaces Alexandrinae unc. iij.
Confect. anacardinae Mes. unc. i. ʒ.
Spec. Diamoschi
Aromatici Gabrielis an. unc. ʒ.

Macerentur denuo per duos tresve dies ad ignem lentum Baln. Mar. dein exprimantur & destillantur per cineres ad siccitatem, fiat aqua theriacalis. Datur ex parvo cochleari argenteo, ad insultus epilepticos, apoplecticosq; & prædictos morbos mirifice conducens.

Aqua mirabilis ad collapsas vires instaurandas, & ad spiritus vitales & animales roborandos & reficiendos quæ elixiri vitæ æquæ parari potest. Q.

Fac destillati vinum Candie sive vinum malvaticum optimum quinquies vel sexies, in unaquaque vice rectificando, ut artis est. In hac aqua vitæ post primam vel secundam destillationem, phlegma rursus separationem, macera

Flor. Rosmarini exsiccatorem
Buglossi
Borraginis
Cort. citrii sicci
Ligni aloes

Et cinnamomi ana q. vols.

Habita semper quantitatis conficiendæ ratione multoties hanc aquam cohobando & reducendo in cuius optime rectificatæ lb. j. dissolve

Confect. alkermes unc. ʒ.
Ambregrisæ ʒ. ij.

De hac exhibe cochleare dimidium in cordis deliquio, melancholicis & aliis deploratis affectionibus.

Aqua caponis ad idem Q.

Quamvis in VVeckeri viri doctissimi antidotatio opere non minus laboriosa, quam utili, aliquot

huius aquæ descriptiones satis elegantes reperiuntur, non tamen intermittere potui, quin hic unam de nostris adiungerem.

℞. Caponem unum (vel plures prout lubet) antiquum & pingvem exenteratum in frustra discinde, & in phialam vitream capacem iniice, addendo

Santaliciurini
Ligni aloes
Caryophyllorum
Nucis moschata
Cinnamomi
Macis an. unc. j.
Galange
Corticis citrii
Zedoaria
Croc. an. unc. ʒ.
Flor. Rosmarini
Salvia
Betonica
Lavendule
Borraginis
Buglossi
Ros. rubrarum an. p. j.
Coralli preparati unc. j.
Granorum alkermes ʒ. iij.
Vini Canarie mens. j.
Sacchari albiissimi lb. ʒ.

Vas bene clausum, ut nihil evaporet, colloceatur in Balneum Mar. fervidum, per octo vel decem dies, donec capo vi bullientis aquæ in minutissimas particulas decoctus fuerit, exprimantur postea omnia per torcular & in alembico destillantur. Dosis est cochlear unum atque alterum. Gesnerus hæc aquam mirifice commendat ad vires exhaustas, & ipsas etiam febres continuas.

Aqua ad cordis roborationem contra venena & pestilentes omnes affectus. Q.

℞. Rad. Angelicæ
Carlina
Tormentilla
Cort. citrii
Olibani an. unc. ʒj.

Sem. Cardui benedicti

Acetosa
Vlmariæ
Santalorum omnium ana unc. ʒ.
Conserv. Buglossi
Rosarum
Violarum
Mithridatii
Confect. de hyacintho
Spec. Diamargariti frigidi
Camphoræ an. ʒ. ij.

Terenda terantur crassiuscule, & indantur omnia in alembicum vitreum, superaffundendo aquæ vitæ rectificatæ lb. iij. digerantur vase optime clauso: Dein per cineres aut balneum vaporosum destillantur. Est aqua mirabilis ad lipothymiam, synopen & pestilentes omnes affectus: dosi semicochleare argenteum, vel paulo plus.

Aqua ad pestis curationem & præsevationem. Q.

℞. Ligni aloes unc. j.
Rad. Caryophyllata, Gentiana

Q 4

Zedo-

Zedoaria

Angelica

Tormetilla an. ℥ij.

Cinnamomi

Macis

Santal. rubri

Bacc. Iuniperi

Sem. Carduibenedicti

Corr. Citrii & sem. eiusdem an. 3vj.

Distamni Cretenfis sicc.

Melissa

Hyssopi an. m. j.

Rasura cornu cervi

Eboris an. 3℔.

Macerentur ad ignem lentum per sex octove dies in succorum depuratorum ruta, scordii, & ulmaria an. 3viij. dein fortiter prælo exprimantur: his adde

Theriaces

Mithridatii optimi an. 3ij.

Consect. de hyacyntho

Alkermes an. 3℔.

Spec. diambra 3ij.

Croci 3j.

Camphora 3℔

Vini malvatici

& aqua vite optima an. 1℔ j. ℔.

Infundantur denuo per sex dies ad ignem lentum vase optime clauso, ut nihil expiret: dein fortiter exprimatur: de quo expressio, si velis, exhibere poteris, postea iam correpto Vnc. ij. Est magnum sudorificum. Vel expressum illud destilletur per cineres, & fiat aqua: dosi Vnc. ij. ℔. his addēdo Syrupi acetositarum citrii, vel limonum 3℔. fiat potio: sudorem mirum in modum provocat: peste correptis primo etiam die exhibetur, etiam prætermissa purgatione, & sanguinis missione, quam evacuatione in multis pestilentibus affectibus improbamus: reiteretur potio, si opus fuerit, sequenti die. Confert etiam ad omnes affectus venenatos, si cum aliqua aqua vel syrupo convenienti commisceatur. Ad pestis præsertationem sufficiunt quatuor sexve huius aquæ guttulæ, in vino vel iusculo convenienti, & mane propinata, ex guttulis aliquot eiusdem aquæ labra, nares, aures, illiniri etiam poterunt, singulis matutinis grassante morbo.

Aquaanti-febritica.

℥. Melissa

Betonica

Argentina an. part. j.

Vt ex illis omnibus simul tritis & expressis lb. iij. ad minus succi extrahi possint.

Succi soliorum & rad. centaurii minoris, (quod febri-fugam vocant) 1℔ ij.

Aqua ascorum seu cancrorum fluviatilium cum crustis conquassatorum 1℔ j.

Aqua ex succo caprum papav. albelicita 1℔ ℔.

Aqua fructuum fragaria 1℔ j. ℔.

Misceantur, & per alembicum vitreum per cineres destillentur: specificum est remedium ad omnis generis febres, ac intermittentes potissimum, sed maxime tertianas nothas & exquisitas. Huius autem usus est eiusmodi, ut 12. horis ante paroxysmum chyster emolliens & refrigerans iniiciatur: dein quinque ante prædictum paroxysmum horis iusculum optime consummatum exhibeatur. Accessionis vero initio propinandæ ægro sunt Vnc. iij.

prædictæ aquæ, cuius guttulas aliquot spiritus vi-trioli addideris, præstantior evadet.

Aqua alia contra omnis generis febres, præcipueque contra intermittentes.

℥. Aquarum Fragarum

Centaurii an. 1℔ ij.

Mellis 1℔ ij. vel iij.

Omnibus invicem mixtis indantur in Alembicum; quod sine pileo in formicarum acervum sepeliatur, ubi formicæ à mellis dulcedine pellæctæ, catervatim irrunt in hanc aquam: postquam harum sufficientem collegeris quantitatem, exinevas, omnia invicem optime agitando: dein capitulo super alembicum reposito, omnium fiat destillatio per cineres. Dosis est semi cochleare, aut paulo plus, si vires patiantur. Initio paroxysmatis vehementem provocat vomitum: in finit ex huius aquæ usu pristinam valetudinem recuperantur. sed Medici est, deliberare, priusquam eandem porrigat, num æger ad vomitum proclivis sit, nec enim materia, quæ febrem efficit, idonea sit vacationi per vomitum, aut contra? numque ægri vires validiores aut debiliores existant? His omnibus exquisito iudicio libratis, intrepide vomitum hoc exhibebitur, cuius effectus præstantissimi se indies in pluribus ægrotis prodeunt.

Aqua febres etiam pestilentes & ardentissimas. Q.

℥. Rad. Tormetilla

Buglossa

Scorzonera

Acetosa an. 3ij.

Theriaces Alexandria 3ij.

Succi limonum depurati

Aquat. Fumaria

Ulmaria

Carduibened.

& Centauri minoris an. 3iiij.

Diamargarit. frig. 3℔.

Extracti scordii 3ij.

Macerentur per quatridduum: dein exprimantur & destillentur, de qua æger febricit: nā capiat 3iiij. & cooptus paulo plus solito suadebitur.

Aqua Theriacalis.

℥. Rad. gentiana, emulacampæ, tormetilla, anglica imperatoria an. unc. j. cyperi, ireos florent. an. 3j. zedoaria, cortic. citri sicc. & arantiorum cinnamom. caryophyllorum, sem. carduibened. corymborum, bulba, granorum Iuniperi an. unc. ℔. distamni, santali, Melissa calendula an. m. ℔.

Macerentur diem integrum super cineres calidos in vas non multū patuli & rite obturati, cum vini albi 1℔ ij. Die sequenti add. decoctionis ulmaria, betonica & nenupharis 1℔ ij.

Deinde bulliant parum ac leno igne: Tum fiat expressio, in qua dissolve & infunde per noctem theriaca unc. viij.

Postea ponantur in alembico vitreo, & fiat destillatio balneo Maria. Aqua hinc destillata servetur.

Inter aquas Theriacales, & alexiterias nullū est hac præstantior & efficacior: Facultates nam modo recreat, sed qualitatem omnem pestilentem & venenatam oppugnat & extingvit. Syncopæ palmo, ac omni animi deliquio prodest, vertigines, lethargo, Epilepsia, Apoplex. & paralyti capitulatur.

Aqua

Aqua Theriacalis alia, paratu facilior.

- ℥. Rad. enula campan. angelica an. ℥ iij.
Sem. cardui bened. caryophyllorum, granorum In-
niperi an. ℥ j.
Scordii, echii ulmaria, majorana, melissa, betoni-
ce an. m. j.
Fiat decoctio, in aqua colata ad ℔ iij.
Infunde diem integrum, vel etiam biduum,
Mithridatii & Theriace an. ℥ ij.
Ponantur in alembico & destillantur, ut artus est.

Vires habet superiori affines, sed imbecilliores.
Parari facile poterit non solum in Pharmacopo-
liis, sed etiam in singulis civium arduis. Paucis
enim constat, quae ubique fere reperiuntur.

Aqua aurea incerti Autoris.

- ℥. Salvia utriusq. an. ℥ j. β.

Fl. Titia

- Paralyf.
Anth.
Ros. rubr.
Majorana
Rorismarin.
Prunell. an. ℥ vj.
Satureia
Thymi
Epithym.
Stachad. an. ℥ v.
Chamaepit.
Chamaedr.
Beton.
Agrimon.
Marrub. an. ℥ vj.
Hyssop.

Fl. paeon.

- Lavendul.
Stachad. citrin.
Bugloss.
Borrag. an. ℥ j.

Sem. paeon.

- Eruca.
Sinap.
Seseli.
Cumin.

Anis. an. ℥ ij.

Rad. paeon. unc. β.

Aristol. utriusque

Irid. florent.

Gentian. an. ℥ j.

Fol. laur. ℔ ij.

Piper long.

nigr. an. ℥ β.

Mac.

Nuc. mosch.

Zedoar. an. ℥ j.

Visc. quercin.

Cubebar. an. ℥ v.

Tbarr.

Mastic.

Acor. ver.

Gran. Paradyf.

Lign. aloes an. ℔ ij. gr. ij.

Cardam. min.

Coffi

Siler. montan.

Cyper.

Ameos an. ℥ β.

Corn. cerv. ust. ℥ ij.

Corallor. albor.

rubr. an. ℥ β.

Margarit. ℔ β.

Succin. alb. ℥ β. gr. iij.

Spec. diapler. archontic.

Dianth. an. ℥ β.

Diamb.

Diamosch. dule.

Diamarg. utriusque

Latit. Gall.

De gemm. an. gr. viij.

Diasaflor. ℥ β.

Conserv. Beton.

Anthos

Borrag.

Salvia

Maioran. an. ℥ β.

Syr. de stachad. ℥ vj.

Mithrid. vet. opt.

Ther. Andr. sen. vet. opt. an. ℥ ij.

Baccar. laur. ℥ β.

Contusi contund. & incisus incidend. infundantur, in sequentiis aquis destillatis

Aq. beton.

Ceras. nigr.

Fl. lil. convall.

Titia

Lavendul.

Hypericon. an. ℔ j.

Basilicon.

Maioran. an. ℔ β. Mi.

Stent in loco calido aliquot dies in Baln. Mar. deinde de-
stillentur per cineres lento igne.

Aqua Bezoartica Medicorum Mœno-
francosurtenisium de Ann. 1597.

℥. Fol. scord.

Ruta

Artemis.

Rad. cheledon' maior.

Zedoar.

Angelic. an. ℥ ij.

siccatis incisus & contusi adde fermenti Acris unc. ij.

Aq. card. bened. ℔ iij.

Acet. Bezoartic. ℔ ij.

Omnia vase obturato stent in loco calido per octo dies,
destillantur ad specierum siccitatem. Aqua semel destillata
iterum super facies fundatur, ac priori modo destilletur.

Aqua boli contra Pestem.

℥. Aq. scabios.

Acetos.

Bugloss.

Rosar. an. unc. j.

Vini albi fortissimi

Acet. fortiss. an. unc. ij.

Bol. armen. prap. ℔ iij.

Terr. sigill. ℔ j.

Spec. Bezoart.

Liberant. an. gr. v. Mi.

Aqua theriacalis cum vino.

℥. Rad. tormentill.

Ostrutii

Valerian.

Cent.

gentian.
Pimpinell.
Dictamn alb.
Angelic. an. ʒ ʒ.
Flor. card. ben.
Scabios.
Acetos. an. Manip. j.
Terr. sigill.
Bol. armen. ver. an. ʒ ʒ.
Vin. sublimat.
Acet. acerrim. an. lb. ij. Mi.
F. destillatio in balm. Maria.

Aqua theriacalis cum aceto.

℥. Rad. far. ar.
Chelidon. an. lb. ʒ.
Coq. in acet. lb. iij. ad tertias, postea adde
Bol. armen. veri
Terr. sigill. an. ʒ ʒ. Mi.
F. destillatio.

Aqua contra pestem. Francisci de Luca.

℥. Margar. ʒ j.
Matris perlar. ʒ ij.
Rad. tormenill.
dictam. alb. an. ʒ ij.
Hyacynth.
Corall. rubror.
Smaragd.
Granator.
Corn. cerv. an. ʒ j. ʒ.
Zedoar.
Rumic. an. ʒ ij.
Campb. ʒ j.
Aq. galban.
Abynth.
Scabios. Mi. destill. in alembic.
adde aquar. borrag.
Endiuvia
Meliss.
Bugloss.
Cichor.
Rad. ros. sylvestr.
de trib. speciebus consolid. an. ʒ iij.
icrum destillantur in alembico.

Et aqua jam destillata adde

Orobi.
Picu hispanic. an. ʒ v.
Tragacanth.
Mastic. an. ʒ j.
Galbani.
Gummi, limon.
Hedera
Castor. an. ʒ j.
Bdellii ʒ v.
Terra sigillat.
Laudani ʒ j.
Ros. rubrar.
Chamedr.
Hyperic. & ejusdem seminis an. ʒ j.
Abrotan.
Origani
enul. an. ʒ ʒ.
Sem. citr. ʒ j.
Baccar. Lauri ʒ ij.
Aristol. rotund. ʒ j.

Peucedan.
Centaur. maior. an. ʒ v.
Raphani ʒ ij.
Squilla in cinerib. coct. ʒ v.
Summis. myrrh. ʒ ij.
Sem. nigell.
Cymmin.
Petrosel.
Fenic.
Ameos
Rura
Apii
Rapar.
Pastinac. an. ʒ j.

Caryophyllor,
Lign. aloes
Sem. menth. an. ʒ ʒ.
Cardamont.
Sem. Basilicon.

Caryophyllat.
Amomi an. ʒ ij.
Agn. casti

Acori

Cortic. rad. capparum
Corn. cerv. usti an. ʒ j.
Terebinth.
Myrrh.
Thuris
Agaric. an. ʒ j.
Rad. lil. albor.
Baccara
Marrub.
Colocynth.
Stæhad.
Caleminth.
Pentaphyll. an. ʒ j.
Nigell. ʒ ij.
Bol. armen. ʒ j.
Cinnam.
Squinanth.
Croci
Folii an. ʒ v.
Cassia lignea
Spic. indic. an. ʒ j.
Rhaharb. sel. ʒ v.
Vini veteris ʒ j.
Ferule combusta
Myrobalan. emblicor.
Carabe
Camphora
Xyloaloes an. ʒ v.
Lapid. lazuli ʒ j.
Hyacynth. ʒ iij.
Mosch.
Ambra an. ʒ v.
Succ. pomor. ʒ v.
Been alb.
Coriandr.
Spodii
Fol. meliss.
Cort. citr.
Rad. citr.
Cubebar.
Lapathi an. ʒ v.
Chameleont. ʒ j.
Margarit. ʒ v.
Matru perlar. ʒ j.

Rad. diſſamn.

tormentill. an. ʒj ʒ.

Omnia in prædicta aqua deſtillata per 24. horas inſun-
dantur, poſtea addantur

Flor. borrag.

Been rubr. an. ʒj.

Limatur. ebor.

Salvia an. ʒv.

Herb. ſtellar.

Baccar. Juniper.

Sem. ſancti.

Porculac.

Fol. auri

argenti an ʒj.

Munia ʒij.

Verben.

Beron. an. ʒij.

Philipendul.

Sangv. hirc. junior. an ʒij.

Ag. vitu optime lb xij.

Omnia ſimul miſceantur & in alembico deſtillantur.

Alia aqua contra peſtem Anſelmi Ri-
gueccii de Piſtoja.

ʒ. Bol. armen.

Valerian.

Carlin.

Zedoar.

Myrrb.

Gentian.

Ariſtol. rotund.

Calami aromas.

Diſſammi alb.

Camphor. an. ʒj.

Pulverifentur omnia, inſundantur in vaſe optime
obſurato per 24. horas in lb. v. aqua vita, adde
vini malvatici opt. lb. vj. de hoc liquor
ſumatur quotidie ſtomacho jejunato ʒj,
cum ʒj. mellis roſati mixta.Magnus liquor Leonardi Fioravanti.
Empirici Itali contra peſtem.

ʒ. Fl. Roriſmarin. lb. iij.

Ligni aloes ʒvj.

Thuri ʒviij.

Benzoin ʒiij.

Bdellii ʒx.

Fol. ſalvia

Roriſmar.

Beron.

Mille fol. an. pugill. j.

Rad. conſol. major.

Tamar.

Viticell.

Galang.

Caryophyll.

Nuciſt.

Spica nardi

Sarcocoll.

Sangvin. dracon.

Crocian. ʒiij.

Aloes epatic.

Picu graci

de pino.

Lardi veter.

Maſtic. an. ʒxviij.

Hypericon. cum ſemin. lib. ij.

Moſchi oriental. ʒj.

Ther. Androm. ver. opt.

Mithrid. Damocr. vet. opt. an. ʒiiij.

Mi.

Bulliant in vaſe aneo ſtanno obducto in balneo Maria ſuſ-
que ad exiccationem herbarum; poſtea colentur, in
ſole per viginti dies relinquantur, & in menſe Se-
ptembri adde libras duas pomorum baſamina, lib.
j. aqua vita optima & lb. ij. noſtri baſami artiſicalis.

Aqua vita aromatizata Ejusdem

ad peſtem.

ʒ. Nuciſta

Fenicul. ex Barbaria

Caryophyllor.

Zinzib.

Spic. nard.

Benzoin an. ʒj. Mi. contundantur groſſo modo &
in lb. xvj. aqua vita ex vino albo optimo per dies ſex
inſundantur, deinde in Balneo Maria uſque dum a-
qua colorem mutaverit, deſtillantur, quod reliquum
eſt, in cinere deſtilletur, erit liquor ſæctorem
tumi redolens, qui in vaſe aperto relinquitur,
quouſque ſæctorem depoſuerit.

Alia aqua excellentiſſima Ejusdem

ad peſtem.

ʒ. Bol. armen.

Valerian.

Zedoar.

Myrrb. elect.

Ariſtol. rotund.

Calami aromas.

Diptamn. alb.

Imperator.

Camphor. au. ʒ. ʒ.

Aloes epatic.

Cinnamom.

Caryophyllor.

Crocian. ʒij.

Contund ſingula ſcorſim: in lb. v. noſtra aqua vita ad
quiniam eſſentiam, in vaſe vitreo per 24. horas in-
fundantur: deinde adde lb. v. vini malvatici optimi,
& in vaſe optime obſurato aſſervetur, cuſque
Vnc. ij. vel iij. quotidie ſtomacho jejunato ad
præſervationem uſurpentur.

Alia aqua Ejusdem tempore peſtis

in ore tenenda.

ʒ. Lign. aloes

Benzoin

Spice nardi

Cinnamom.

Nuciſta

Diptamn. alb.

Sem. hyperic. an. Vnc. j.

Moſch.

Ambra

Caryophyllor. an. ʒj.

Omnia groſſo modo pulveriſata cum lb. vj. noſtra quini-
ta eſſentie in retorta per baln. Maria deſtillantur:
cum libra quatuor exierint, reliquum in cinere ex-
trahatur, quod erit aqua turbida fumum re-
dolens & cui parum olei innatat, quod col-
lige & velut theſaurum magnum reſerva, &
quotieſcunq; exieris, mane præſertum & ve-
ſperi, nares eodem illine.

Aqua

Aqua celestis contra pestem & venena.

℥. Cinnam.
Caryoph.
Nucisb.
Zinzib.
Zedoar.
galang.
Piper. long.
rotund.
Cortic. citri.
Citrangul.
Spic. nardi,
Lign. aloes
Cubebar.
Cardam.
Calam. aromat.
Chamadr.
Chamepitb.
Mac.
Thuris alb.
Tormentill.
Hermodactyl.
Medull. ebuli
Bacc. Iuniper.
Lauri
Sem & fl. matricar.
Apii
Accetof.
Anis.
Citrū
Fl. salvia
Basilicon.
Sambuc.
Rosar. rubr. & albar.
Fol. Ruta
Scabios.
Lunaria min.
agrimon.
Centaur.
Fumar.
Pimpinell.
Tavasar.
Euphras.
Capillor. ven.
Capillor. monachi
Endiv.
Aloes epatic. ana ℥ij.
Ficuum secarum
Passular.
Daictilor. sine ossib.
Amygd. dule.
Granor. pini an. ℥j.
Rhabarb.
Ambra an. ℥ij.
Aq. vita opt. ad quantitatem omnium, ad specierum ℥j. sacch. ℥iij.
Mel. alb. ℥ij.
Adde rad. Gentian.
Anth.
Nigell.
bryonia:
sem. absynth. ana ℥b.

Ponantur in botia, obturentur octo dies, tandemque destillentur.

Diaphorcticum pest lentiale. Salæ.

℥. Granor. juniperi recent. ℥ij.
Her. Distamni Cretici
Scordij Montani Cretici
Rad. Angelica
Cort. citriexicc. an. ℥j.
Aq. vita simpl. poc. viij.
Aq. comm. poc. iiij.

Omnia mittantur in Instrumentum destillatorium, quod vesicam vocant, tantæ magnitudinis, ut tantum ad dimidiam partem repleatur, postea apposito pileo, junctura sigillentur, ut nullus vapor expiret, & posito sub tubulum vel canalem magno recipiente vitro pro recipiendo liquore destillando, subjiciatur ignis parvus, ut materia calefiat pro digestionem & emollitionem ingredientium, quo spiritus eorum ed melius separetur, quem calorem per triduum continuabis. Postea eodem modo destilletur, sicut etiam aqua vitæ destillari solet, donec omnis spirituosa & inflammabilis substantia separata sit, quæ circiter poc. iiij. erit, vel aliquid ulterius, ubi observetur, quod supra dictum est de Aqua Theriacali, quo quis certus sit, spirituosam substantiam extractam esse. Postea ad quodlibet poculum istius spiritus adijunge.

Rad. Carlina ℥ iiij.
Vincetox. Zedoaria an. ℥i. b.
Succi Veronica condensati
Croc. Angliciel. an. ℥b.
Camphora ℥j.

Digerantur in Baln. M. in vitro bene clauso, ne quid spirituum exhalet, per quatrimum, sed nota quod vitrum capax esse debeat, quo vapores ascendentibus circulentur, & vicissim super materiam descendant. Elapso hoc tempore & Balneo refrigerant per inclinationem liquor infusus separetur, & superstes materia exprimatur, quantum fieri potest & finaliter ad Vnc. xxiiij. adijunge Syr. Rhead. ℥ viij.

Spir. salis rectif. g. xl.

Quæ commista diligenter in phiole vitrea custodiantur instar liquoris pretiosi, quia est ex numero præstantissimorum Diaphoreticorum vel sudoriferorum & aperientium, quæ quis præparare potest contra pestem, de quo perinde securè quis uti potest in omnibus, qui mediocres vires adhuc obtinent, ubi necessitas id ipsum requirit. Interim obiter hoc moneo, non timendum esse prædicti medicamenti usum, propter calefacientem & marquet penetrantem facultatem, quod arrogantes quidam Medici facere poterunt, qui respiciendo potius ad circumstantias quasdam, quam veram essentiam morbi, lubentius utuntur medicamentis frigidis vel temperatis, in respectu excedentis caloris, qui ordinariè cum dicto morbo complicatur, & interim non pugnant contra causam morbi, adeoque principalem hostem, contra quem sese armare necessum est. Est enim alia ratione domare venenum ejusmodi periculosum & vehemens, quod homines jugular neque per caliditatem neque per frigiditatem, sed per occultam subtilissimam malignantatem, quod fieri debet per remediū aliquod specificum & efficax, sicuti supra dictum fuit; alia etiam est ratio cuidam intemperiei calidæ vel frigidæ resistere. Adde insuper, quod medicamentum hoc, fortiter contra venenum pugnando, seipsum consu-

consumat atq; transpiret durante sudore, sine ul-
teriori inflammatione vel alteratione partium; imò
veneno expugnato, corpus ipsum alterari potest,
per se occasio offerret, remediis convenientibus
Dosis istius liquoris est ā ʒij. ad ʒvj. aut plures.

Aquæ Bezoartica, Pestilentialis, The-
riacales, ac Diaphore-
tica.

1. Aqua Bezoartica ac Diapho-
phoretica, Myrij.

℞. Theriacis Androm. ʒjv.

Mitridat. ʒij.

Myrrha electa ʒij.

Corallor. strusque ʒj.

Cornu Cerviusti ʒij.

Boli armeni.

Corr. Citri ana ʒj.

Croci

Zeloeiae

Doronici

Stigill. Lemnij

ana ʒb.

Rad. Angelica

Valeriana ana ʒjv.

Gran. juniperi

Tormentilla

Gentiane

Serpentaria

Dictamni albi

Pimpinella

Aristol. rot.

Asclepiadis

Enule ana ʒj. b.

ana ʒij.

Sem. Oxalydis.

Thlaspi ana ʒb.

Salvia

Ruta

Pulegii

Calaminth.

Scabiosa

Basilica

Majorana

Veronica

Fumaria.

Scordii ana M j. b.

ana M. ij.

Flor. Borraginis

Buglosse

Violarum

Rosmarini

Spiritus Vinirectificati lb. iix.

Aquar. Oxalydis.

Carduibenedicti ana lb. jv.

ana p. j.

Mista, digerantur, ac destillentur magna adhi-
bita cautione in B. Mariæ.

Postea.

℞. Spec. Diagemma ʒj.

Leitise Galeni.

Leitise Rhafis ana ʒj.

Diamargarit. frig.

Nu. Moschata.

Macis.

Santalirubei

Santali Curini

Zedoaria,

ana ʒij.

ana ʒj.

Lib. VI.

Ligni albes.

Caryophyllorum ana ʒj.

Moschi.

Ambra ana gr. ij.

Terenda, terantur crassiusculè, & probè cum
reliquis miscantur, & in Sindone rubea colligata,
cum filo in prædictam aquam dimittantur. Dosis
ʒij.

2. Aqua Bezoartica ac Pestilen-
tialis.

℞. Mitridatii ʒj.

Theriac.

Aurea Alexandrina ʒb.

Gallie Moschata.

Confect. de gran. Tinctior. ana ʒvj.

Rad. Anglica.

Pimpinella.

Imperatoria. ana ʒij.

Carlina.

Levistici.

Mev.

Rad. Petasit. ʒvj.

Valeriana

Distamni albi.

Pæonia.

Visci querni.

Tormentilla.

Corr. Citri.

Arantiorum.

Limoniolum.

Ligni albes.

Costi dulcis.

Santali albi

Santali Citrini

ana ʒb.

ana ʒij.

Sem. Citri.

Carduibened.

Baccar. Lauri

Juniperi.

Pæonia.

Vi. ioprimi lb. ij.

ana ʒvj.

Infusa ac mixta digerant per mensem addendo,

Zedoaria.

Nucis Moschata.

Galange.

Macis.

Piperis longi.

Caryophyllor.

ana ʒv.

Sem. Amomi

Majorana

Ocymi

Croci ʒj. b.

Flor. Rosmarini.

Salvia.

Betonica.

Schamambij.

Buglosse.

Borraginis.

ana M. b.

Herb. Majorana

Basilici

Menba

Pulegij

Salvia

Spiritus vini q. s.

ana M. j.

Digesta exprimanur ac destillentur ex fecibus
Salem eliciendo, commisce cum Destillato, addendo
R Olor.

Oleor. Caryophyllor. }
Cinnamomi. } ana ℥j.
Cort. Citri. }
Macis. }
Sacchari in aqua ros. dissoluti lb. j.
Ambra grisea in serico panno ligata q. v.
 Misce, digere, & utere pro summo Arcano;
 quod nobilius evadet additione

Salis Absynthii.
Salis Scordii ana ℥℞.
Salis L. guaiaci ℥j.
Salis Cinnamomi ℥℞.
Tinctura Croci ℥℞.
Liquoris Solis ℥j.
Liquoris Corallor. rub.
Liquoris margaritar. an. ℥℞.
Extr. Ligni aloes }
Extr. Zingiberis } ana ℥℞.
Extr. Caryophyll. }
Essentia Sacchari Ziv. vel ℥vj.
Tinctura Rosarum ℥vj.

Misce, Fiat Elixir maximum.

3. Aqua Bezoartica ac Pestilentialis.

℥℞. Theriacis ℥ij.
Confect. de Hyacintho ℥j.
Confect. Alkermes ℥vj.
Diambre.
Diamoschi ana ℥ij.
Diamargar. frigidi.
Diacoralli ana ℥ij. Myrrha.
Croci ana ℥℞.
Sacchari candi lb. ℞.
Vini Malvatici lb. ij.
Succi Limonum. }
Aquer. Nucum viridium. } ana lb. ℞.
Carduibenedicti. }
Vlmaria. }
Melissa. }

Maceratis ac digestis, adde

Rad. Zedoaria. }
Caryophyllata. }
Angelica. } ana ℥ij. ℞.
Tormentilla. }
Petasites. }
Barba hirci. }
Enula Campana }
Raf. cort. ligni Indici ℥vj.
Sem. Carduibenedicti. }
Sem. & cort. citri. } ana ℥j.
Gran. Iuniperi. }
Santali citrini. }
Cinnamomi. }
Macis. }
Diptami albi. }
Zantharubea. }
Scabiosa. }
Chelidonia. } ana M. j.
Melissa. }
Scordii. }
Ruta. }
Scorzonera. }
Flor. Centaur. min. }
Hyperici. }
Geniſſa. } ana p. j.
Calendula. }

Borraginis. }

Buglossa. }

Digesta cum reliquis per menses duos, tandem
 Fiat destillatio per Balneum Marię, bis rectificando;
 Rectificata aqua, cum sale ex fecibus composito,
 Fiat Nobilissima aqua Bezoartica.

4. Aqua Bezoartica ac Pestilentialis.

℥℞. Theriacis Veneta ℥p.
Myrrha Alexandrina ℥ij. ℞.
Cinnamomi.
Croci integri ana ℥℞.
Camphora ℥ij.
Spiritus Vini Tartarifat i q. s.

Fiat Tinctura Extractio, cui à nimio phlegmate
 separata adde

Spiritus Tartari ℥vj.
Essent. Rad. Angelica.
Essent. Carduibened. ana ℥℞.
Tinctura Corallorum.
Margaritarum ana ℥℞.
Liquoris Solis ℥℞.

Misce, Fiat Mistura Pestilentialis præstantis-
 sima.

5. Aqua Bezoartica ac Pestilentialis.

℥℞. Theriaca optima lb. ℞.
Mitbridatii opt. ℥ij.
Conſir. Rosarum }
Borraginis } ana ℥j.
de Nymphaea }
Violarum }
Rad. Tormentilla. }
Helenii. } ana ℥ij.
Zedoaria. }
Chameleonis albi }
Carduibened. lb. ℞. }
Scabiosa }
Hyperici } ana M. ℞.
Ruta }
Cinnamomi. }
Macis. } ana ℥℞.
Caryophyllorum. }
Distammi. }

Calendula ana p. ij.

Rac. Bugloss.

Borraginis. } ana ℥j. ℞.

Oxalydis. }

Nectar recens in Nam. xxxv.

Spiritus Vini lb. iij.

Vini Cretici sine Malvatici lib. viij.

Mista, digesta, destillantur, ac per cohobationem
 rectificando Fit aqua pestilentialis nobilis.

6. Aqua Bezoartica ac Pestilentialis Gesneri de Secretis

Tom. 2.

℥℞. Ruta Domestica recens. }
Salvia. }
Lavendula. }
Libanotidis. }
Rorismarini. } ana ℥ij
Rad. Valeriana. }
Tormentilla. }
Pimpinella. }
Bistorta. }

Baccarum Lauri.
 Juniperiana Dj.
 Terra figillata.
 Bolus armeni ana Ziv.
 Rad. Pseudodictamni Z. B.
 Sem. Sancti.
 Benedicte.
 Caryophyllata.
 Enula. } ana Zij. B.
 Gentiana.
 Rhapontici.
 Ciambet.
 Coriandri prepar.
 Acetosa. } ana Dj. B.
 Basilica.
 Pimpinella.
 Trium Santalorum ana Zj.
 Flor. Borragiu.
 Buglossa. } ana. pij.
 Rosarum.
 Beeta albi ac rubei ana Dj.
 Cort. arantiorum acetosorum.
 Cort. citri. } ana Dj.
 Cort. mali granati.

Contusis & incisis crasso modo, destillantur secundum artem per alembicum in vino sublimato & rectificato ad sufficientiam quantitatis lb. viij.

Postea:

Z. Cinnamomi }
 Piperis albi. } ana Z B. Div.
 Gran. paradisi.
 Macris.
 Cardamomi.
 Nuc. Mosch.
 Croci Dj.
 Galanga. }
 Cubebarum. } ana Div.
 Caryophyllorum.
 Calami arom.
 Spec. Liberant. }
 Cordialium. } ana Zij.
 Contra pestem.
 Spec. de Gemmis.
 Diamoschi dulci ana Dj. B.

Incisis ac contusis, infundantur in prescripto vino, stent in loco tepido per horas 48. Deinde destillantur simul per Alembicum sapientie luto prælaturum. Aromatisentur, & cum

Ambra grisea gr. xij.

Croci Div.

Moschi Alexandrini gr. xvij.

In rubea sindone ligata, projiciantur in vas bene obturentur, adq; usum reserventur.

7. Aqua Bezoartica ac pestilentialis Guaineri.

Z. Theriaca opt. lb. B.
 Tormentilla recentis lb. j.
 Rad. Herbe Tunicæ.
 Dictamni ana lb. B.
 Enula Campana Ziv.
 Oxalid. cum sem. lb. ij.
 Flor. & fol. Borraginis
 Buglossa. } ana lb. j.
 Rosar. rub. Sylvest.
 Lib. VI.

Pimpinella.
 Scabiosa ana lb. B.
 Succ. limonum lb. i.
 Sigill. Lemnii.
 Terra figillata ana Zij.
 Santali albi.
 Santali rubei.
 Spodij.
 Beeta albi.
 Beeta rubei.
 Margaritarum succo limon.
 maceratarum. } ana Zij. B.
 Osus de Corde Cervi Zj.
 Ratura Eboru Z. B.
 Croci Zij.
 Campore Zij.
 Fol. Auri cum melle in porphyride lapide agitat. Z B.
 Aquæ circulatae ardentis lb. ij.
 Mistra putrescant ac destillantur. Datur cum gutt. j. aut ij. Auri potabilis.

8. Aqua Bezoartica ac Pestilentialis.

Z. Mithridatii. }
 Consect. de Hyacintho. } ana Zij.
 Conserv. Rosarum.
 Conserv. Violarum.
 Conserv. Buglossa.
 Spec. Diamargar. frigid.
 Campore ana Zij.
 Rad. Angelica.
 Tormentilla. }
 Carline. } ana Z B.
 Cort. Citri.
 Olibani.
 Acetosa.
 Vlmariæ ana Zij.

Aqua vitæ rectificat. lb. iv.

Fiat l. a. Distillatorium pestilentiale.

9. Aqua Bezoartica ac pestilentialis.

Z. Theriaces opt. Zij.
 Myrthe Zij.
 Euphorbii. }
 Cinnamomi. } ana Zj.
 Croci.
 Caryophyllorum. }
 Zingiberis. } ana Z B.
 Piperis.
 Spiritus Vini Z. xx.
 Liquor Tartari Zij.

Mista, macerata, ac digesta, tandem destillantur, Dosis coch. j. cum succo coralliorum Dj.

10. Aqua Bezoartica ac pestilentialis, Medicorum Basilienensium.

Z. Rad. Enula Campana recent. Zj.
 Rad. perfonat. recent. Zij.
 Ruta.
 Salvia. } ana Mj.
 Calendula.
 Verbena. } ana Mj.
 Scabiosa.
 Vini optimi lb. ij.

Fiat Digestione peracta Destillatio.

R. 2

Z. Humi

℥. Huius Liqueoris ℥. ij.
Elect. pestilentialis, medicor. Basiliensium.
unc. ij.

Theriacesopt. unc. j.
Rectificando fiat aqua Bezoartica præstan-
tissima.

Dosis ℥j. ad ℥ij.

11. Aqua Theriacalis ac Bezo- artica.

℥. Theriaces Alexandr. ℥y.
Croci orientalis. ℥. β.
Myrrha rubea ℥. ij. β.
Spiritus Vini ℥. x.
Aqua vitæ lib. β.
Vini odoriferi. unc. viij.

Mista macerentur ac digerantur, tandem sum-
ma adhibita cautione destillentur.

℥. Huius Aquæ Ther. unc. x.
Spiritus vitrioli Philosoph. unc. ij.
Spiritus Tartari correcti. ℥. ij.

Misce, Fiat Digestio in B.

Dosis ℥j. ex liquore appropriato.

12. Aqua Bezoartica ac Pestilen- tialis.

℥. Rad. Tormentilla. ℥. j.
Zedoaria. ℥. β.
Doronici. ℥. ij.
Cort. citri. ℥. j.
Cinnamomi.
Caryophyllorum ana ℥j.
Violarum.
Melisse ana M. j.

Rosar. rub. M. ij.

Herb. ac fl. Borrage.

Buglossa.

Ben albi ac rubei.

Sem. Basiliconii.

Acetosæ.

Iridii.

Aquar. Cinnamomi.

Tunica an. q. v.

℥. Huius aquæ Mens. j. β.

Vini malvatici Mens. iij.

Aceti vini opt. Mens. β.

Ros. rub. provincial. M. ij.

Rad. Tormentilla. ℥j.

M. Fiat destillatio, aromatizanda cum

Diambra. ℥. β.

Croci.

Ros. rub. ana ℥j.

Fiat aqua Bezoartica.

13. Aqua Bezoartica ac pestilen- tialis.

℥. Theriaces. ℥. β.
Diascordis cordialis. ℥. j.
Rad. Enula. ℥. β.
Rad. personata tantundem.
Petasites. } ana ℥j.
Myrrhidii. }
Herbar. calendula. }
Verbena. } ana M. j.
Cardui. }
Scabiosæ. }
Ruta. }
Salvia ana M. β.

Spiritus Vini ℥. j. β.

Vel vini Rhenani tantundem.

Fiat Digestio ac destillatio.

Dosis ℥j. ad ℥ij.

14. Aqua Bezoartica ac pestilentialis Marthioli.

℥. Antidoti Marthioli contra Venena
lethalia.

Syr. de cort. citri depur. ana ℥. i.

Aqua vitæ rectificata ℥. v.

Fiat Tinctura Extractio, cuius Dosis ℥. β. per se
vel cum appropriato.

15. Aqua Bezoartica ac pestilen- tialis.

℥. Theriaces veteris.
Conser. Enula ana ℥iv.

Conser. Rosarum.

Cichorii.

Borraginū.

Bug ossa.

Epithymi. ℥. ij.

Asplen. ℥. vj.

Baccar. luniperi. ℥. ij.

Cort. citri. ℥. j.

Rosar. ligni Quaiaci lib. β.

Vini albi lib. ij.

Aquar. Fumaria.

Cucurbit.

Chamamel.

Polypod. Quercini lib. β.

Aqua Fontana lib. iij.

Fiat Digestione perfecta destillatio.

Dosis ℥. iij. ad ℥. v.

16. Aqua Bezoartica ac Pestilen- tialis.

℥. Theriaces ℥ij.
Succi Baccar. Lauri ℥iij.
Condit. Ireos.
Helenii ana ℥j.
Succi luniperi.
Beronica. }
Centaurii min. } an. ℥iij.
Succi verbasci. }
Marrubii. }

Flor. Violarum.

Nymphaea.

Cor. Rad. mandragora.

Sem. alteri albi.

Opii ℥j.

Fiat resolutione & digestionem Aqua Bezoartica
nobilis.

17. Aqua Bezoartica ac pestilen- tialis.

℥. Spermat. Ceti.
Rhabarb. opt. } ana ℥ij.
Ambre electæ.
Moschi fini ℥j.
Cinnamomi ℥. β.
Camphora ℥j.

Mista ligentur in sacculo & suspendantur in Alco-
holis Vini tantum quantum à 6. mensuris Vinimal-
vatici destillatum atq; rectificatum est.

Fiat L. a. aqua pestilentialis egregia.

18. Aqua

18. Aqua Bezoartica ac pestilentialis.

R^e. Theriaces optima ℥ij.

Rad. Fœulæ.

Fic naria.

Althæa.

Lepathi acuti.

Vini malvatici. lib. viij.

Fiat Infusio, denique destillatio.

Dosis ℥vj. cum

Aqua buglossæ ℥ij.

19. Aqua Bezoartica ac pestilentialis.

℥. Theriaca ℥ij. ℥.

Mithridatii ℥ij.

Rad. Angelicæ.

Castæ lignæ.

Cinnamomi.

Scordii ℥vj.

Tormenilla.

Distamnicretici an. ℥ij. ℥.

Gentiana ℥ij.

Zedoaria ℥j. ℥.

Piperis longi an. ℥j.

Aristoloch. rot. ℥ij.

Ligni aloes ℥ij. ℥.

Cort. citri Div.

Crocii ℥j.

Baccar Lauri.

Juniperi.

Caryophyllorum.

Nuc. Moschata.

Macis.

Rasura Eboris. ℥℥.

Corall. rub. prepar. ℥ij.

Cornu Cervi ℥ij. ℥.

Boli armeni ℥j. ℥.

Terra lemnia ℥j.

Succini albi ℥j. ℥.

Spiritus vini lib. x.

Fiat Digestio & artificiosa destillatio. Cum hoc destillato fieri potest nobilissima Talis mixtura; addeditillationi totali

Boli armeni ℥℥.

Terra Lemnia ℥ij.

Succini albi ℥j. ℥.

Rasura Eboris.

Cornu Cervi.

Vng. le. alci.

Gr. an. Alkermes ℥ij.

Solut. perlarum ℥ij.

Corall. v. r. usque an. ℥j. Cornu Unicornu.

Ossu de Cor. e Cervi an. ℥j.

Lapidu Bezoartici unc. ℥.

Cort. & sem. citri an. ℥j. Santali albi.

Santaliciitrimian. ℥j.

Ambre grisea ℥℥. Moschi gr. xij.

Laudam cordialiu ℥ij. Theriaces.

Mithridatii ana ℥ij.

Stent infusa per dies x. quotidie agitando, deinde addit

Aqua Rosac. lib. j.

Spir. vini lib. j. Sacch. Crystallini. lib. j. ℥.

Misce & vicissim digerant per 10. dies, tandem exprime, & mixtura Nobil. est parata: facies à prima destillatione & secunda extractione conjunge, addédo

Liber VI.

Disordei cordialis lib. ℥.

Fiat Electuarium cū Syrupis appropriatis elegans.

20. Aqua Bezoartica ac pestilentialis.

℥. Mithridat. ℥ij.

Rad. Angelicæ.

Petasitis.

Gentianæ.

Tormenilla.

Zedoaria.

Distamini albi.

Santali albi.

Santali rubei.

Crocii.

Extr. Carduibened. ℥vj.

Camphora gr. viij. Ambre grisea gr. x.

Vini Rhenensis. Aqua Nucum an. lib. j.

Contusi, Digerantur, deinde destillentur.

Dosis ℥℥. ad ℥j.

21. Aqua Bezoartica ac pestilentialis.

℥. Theriaces vet. Mithridatii an. unc. ij.

Ru. ura Quaiacis inter. lib. j. Polyp. unc. iv.

Sem. Juniperi.

Hede. x.

Taccar. Laur.

Caryophyllorum.

Cort. citri.

Macis.

Conser. Rosarum.

Anthos.

Cichorii.

Bugloss.

Borragin.

Conser. Enu. x. unc. ii.

Spec. Dia. innam.

Diamarg. ar. unc. j.

Sacchari. lib. ℥. Vini albi lib. ii. ℥.

Aquat. C. hor.

Fumariae an. lib. ii.

Infundantur ac digerantur, Digestione perfecta destillentur.

22. Aqua Bezoart. ac pestilentialis.

℥. Theriaca. lib. ℥. Myrrha. unc. ii.

Gentiana. unc. iii.

Spermatis Ceti. Terra sigillata an. unc. ℥.

Rad. Asclepiad. unc. i.

Distamini albi.

Pimpinella.

Valeriana.

Camphora. ℥j. Spiritus vini lib. ii.

Misce, macera, digere, destilando cohoba; rectificando fiet aqua Bezoartica.

23. Aqua Bezoart. ac pestilentialis.

℥. Theriaca Androm. unc. iv.

Florum sulphuris.

Terra sigillata.

Carduibenedicti.

Pulv. scordii.

Spec. liberantis. Di. Electuarii de Ovo ℥ij.

Crocii. Di. ℥.

S. Vini. q. suff.

Fiat Extractio Tinctura, quam si placet destilla; necessaria destillatione non est.

24. Aqua Bezoart. ac pestilentialis.

℥. Theriaces Andro.

Elect. de ovo an. unc. i.

R 3

Florum

Florum Sulphuris ʒj. ʒ.

Aloes succo citrim. ʒʒ.

Scordii ʒj.

Terra Sigill. ʒj.

Cornu cervi ʒj. ʒ.

Lapid. Bezoar. ʒj.

Croci ʒj. ʒ.

Campora. ʒj.

Cort. citri ʒj. ʒ.

Fiat cum S. Vini suff. q. Tinctura aut destil-

latio.

Aqua ad Verm.

M.

Re. Ras. C.C. ʒiiij.

Mercurii vivi sale

& acci purg. ʒij.

fol. sen. Alex. elect.

sem. Cin. & citr.

Corallina vera. an. unc. j. s.

Nucl. Persicorum.

Rhabbarbar. electi.

Agarici opt.

Myrrharub. ana unc. j.

Rad. Diellamni alb. exenta medulla

Aristoloch. rotund.

Zedoaria. an. Dr. vj.

Tartari alb.

Nutripap.

Crociorient. ana. unc. s.

Sum. Centaur. min.

Tanaceti.

Fol. Persicorum.

Scob. Lig. Coryli. an. Dr. iij.

Omnia incia & contusa infundantur in Hydro-
mellis Lib. iij. Digerantur in Infusione per octo
dies; postea adde:

Aq. Absynthii Pont.

Abrotani. ana Lib. j. s.

Card. bened.

Scordii. ana Lib. j.

Misc. & in B.M. per alembicum destillantur.

Aqua contra Vermes, Bald. Clodij
in Officin. Chym.

P. 55.

Rec. Sem. Cyne ʒ. vij. Scob C.

Cerv. ʒij Flor. persicor. ʒj.

Aloe patic. ʒʒ. Pulverisentur grosso modo & in-
fundantur in aq. Tanaces. Rutha. aq. flor. Persicor. Absynth.
ana ʒxxiv.

Stear in B.M. per triduum, Postea destillantur.

Aqua vitæ Aurea, Langii.

Aug.

Re. Florum Liliorum Convallium bonam partem.

Flores infundantur in vino bono veteri per octo dies,
deinde destillantur per Balneum Maria lentissimo igne.

Postea:

Re. Aqua stillaticia Ceraforum nigrorum libram
unam semis.

Misce simul, quibus aquis infunde

Florum Lavendulae manipulum unum
semis.

Anthos manipulum unum.

Caryophyllorum drachmam unam vel scrupulos
duos.

Macis drachmam semis, vel scrupulos duos.

Scilla preparata drachmas duas semis.

Diptami albi drachmas duas.

Cubeborum drachmam semis.

Vistici quercini drachmas duas.

Rad. Paonia dra. bmas duas.

Incidentia incidentur, & conquassanda conquat-
sentur, & in vapore aquæ calentis ter distillentur,
aquaque in vase vitreo optimè clauso conservetur.

Aqua Virtutum Rein.

Re. Rad. Ireos fl. ʒij.

Gal. cyper.

zedoar. an. ʒvj.

Cort. citr. cin. ana ʒi. ʒ.

nuc. mosch.

macis.

zinʒ.

Croci ana ʒj. ʒ.

Caryoph. ʒj. ʒ.

Mastich.

lign. Rhod.

fant. citr. ana ʒij.

Card. ur. an. ʒj.

Calam.

meliss.

puleg.

rosmar.

serpill.

fl. 4. cord. ana mss.

runic.

laved.

salv. an. mj.

Cordaporcor. n. ʒ.

vini opt. ʒvj. aq. ros. ʒi. ʒ.

Spir. vini ʒi. ʒ.

Dig. & destill. in B. M.

Aqua de Xyloloc. M.

Re. Spec. Conf. Anacard. unc. j.

Sem. Sileris mont.

Carui.

Feniculi.

Lavendula. an. Dr. vj.

Herb. Maiorana.

Rorismarin.

Salvia min. an. ʒ. ʒ.

Flor. Primulae veris.

Stachad. Arab.

Rosar. rub.

Anthos. an. Dr. ij.

Galange min.

Cinamomi acut.

Caryoph.

Macis.

Nuc. Moschat.

Cubeborum.

Cardanomi min. an. Dr. j.

Crassiuncule incisa & contusa infundantur in Vin
Malvatici Lib. iij. stentita simul in sole, vel loco di-
gestionis per mensem;

Postea adde:

Aq. Liliorum convall.

Flor. Hyperici. an. L. ij.

Buglossa.

Melissa.

Bionica. ana Lib. j.

Misc

Misce & per B.M. destillentur; & in liquore dest. toto iterum infunde:

Lig. Aloes ponderos. ℥ij.

Cassia lignea. ℥j.

Spec. Diaxyloaloes.

Diambrana ℥ss.

Crociorient. Drach. j.

Misce & post debitam digestionem denuò per B.M. destilla, & aquam destillatam usui reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

In confortandâ imbecillâ memoriâ hæc aqua illustris & famigerabilis est: aperit enim omnes meatum cerebri obstructions, omnesque crassos, lentos & viscosos capitis humores absumit. Dosis à Cochlj. ad ij. sumatur autem manè, simulq; nucha eadem illinatur & fricetur, nec non debita diæta observetur: Sic intellectum egregie juvat, oblivionem delet, & ingenium singulariter acuit.

Mixtura Hypochondriaca Hastliaca.

R. Herbar. Fumar.

Cochlear.

Chamaedr.

Absint. an. Miij.

Cortic. Aurantior.

Spec. pleræarchont. ana ℥vj.

Digerantur cum f. q. spir. vin. ad Extractionem Tincturæ, postea colentur cum fort. Expressione: in hac colatura iterum infundantur priores herbæ & species, hocque ter vel quater repetatur. Ultimo Clarificato per residendum adde

Spiritus Filicis.

Cochlear. an. ℥iv. ss.

Tinctura ʒi. ℥ix.

Serventur in vitro bene clauso. Dos. à gutt. xij. ad xx. in vehicul. convenient.

Aqua Aloetice solut. M.

R. Aloes Epat. ℥xxvj.

succ. fol. sen.

Elater. ver. ana ℥ij.

Myrrh. rubr. ℥j.

M. destill.

Ufus externus est, ad ventriculum inungendum.

Aqua ad ambusta.

℥. Aqua stillatitæ foliorum Filicis lbj.

Phlegmatis vitrioli

Or Aluminia ana lb. ss.

Flor. Tapsi barbati.

Fol. Hedera nigra ana m. j.

Limacum rubrarum.

Ravarum.

Astacorum aut Cancrotoz fluvialium ana

Nr. x.

Destillentur in alembico plumbeo, satis magno igne, ex hac aqua fove adustum locum quinquies aut sexies in die. Aqua quoque spermatis raiarum mixta cum solo vitrioli phlegmate multum confert.

Ante multos jam annos descripti aquam quandam in meo sclopetario, ex Filicis tantum additione præparatam, quæ sola in ambustis presentissimum est remedium, si lintheola in ea imbuta loco

afflicto opponentur. Aqua sequens in eodem libro nostro descripta ad eisdem usus valet, potestq; omni tempore parari.

Aqua Anhaltina.

R. Terebint. el. lb. ss.

Thuris mass. ℥j.

ligni aloes pulv. ℥ij.

Gran. Mastich.

Garyoph.

Nucist.

Cubeb.

cinam. an. ℥vj.

Croc. ℥ij. ss.

sem. fenic.

bacc. laur. an. ℥ss.

Pulveris. infundantur in spirit. vin. lbv.

Digerantur per 14. dies, destill. inf. destill. Moschi & Ambr. q. v.

Aqua Aperitiva Schröderi.

R. Rad. Eryng.

Scorzon.

filic.

Cent. maior.

Brusci. ana ℥ss.

fenic.

Corr. capp.

tamar.

fraximi. ana ℥ij. ss.

sem. Vile.

Card. ben.

cichor. ana ℥ss.

Endivi.

Steariole.

Nasturt.

citri. an. ℥ij.

Herb. polytr.

ad. ment.

Ceterach.

Cuscus.

Scolop.

b. omni.

Endiv. am. m. j. ss.

sem. thymi.

epithym.

lupul.

Flor. hyper.

genist.

borrag.

meliss. an. m. j.

Passul. min. ℥j.

Aq. lupul.

Scolop.

Card. ben.

veron. ana lbj.

vin. lbj. ss.

Cin. ℥ss.

spec. dialat. ℥ss.

Digerantur & destill.

Destillatum Aperitivum, Reines

R. Rad. V. aperit. ana ℥vj.

rubia vinct. eryngii.

Valer. ana ℥v.

asar. ℥x.

armorac. glycyrrh. ana ℥ij.

R 4

cori.

cort. cappar. tamarisci an. unc. i. β.
 & gran. ebuli an. unc. β.
 sem. raphani, bardana,
 fenic. petrosel. an. ℥. ii.
 ameos, aspar. an. unc. β.
 sesel. levist.

milii ○ is, ruta an. ℥j.

absyntbii Miii. asari.

adanthi, calamintha,

sumar. origani,

thymi, cuscute an. Mj.

chamedrys.

flor. hyperici, samb.

geniste an. Mβ.

cin. nam. ℥vi.

calami arom.

sp. ea ind. au. ℥iii. inf.

per dies 6.

vini albi,

aq. iuniperi,

plur stillat. an. lib. 4. &

Destilla in ciner. Sal ē remanent. ammiscendus
 liquori dest.

Destillatum contra Exulcerationes internas.

Rx. Sarze paril. lib. β.

China. unc. iii.

rad. garyoph. Helenii, an. unc. i. β.

fragaria. an. iii.

scorzon. pentaphylli,

buglosse, acetose an. unc. i.

althea,

ligni Rhodii an. ℥ii.

Veron. chamadr. Marrub.

hedera terr.

card. ben.

vincepervin. scabiose.

Periscar. alchim.

salvia an. Mj. endiv.

plantag. an. Mii.

sem. melon. unc. i.

coriand. fenic. an. unc. β.

cyperi ℥vi.

galanga. cort. citr. an. ℥iii.

sandal. omni.

schananthus an. ℥j.

flor. verbasci, malve arb.

chamani. Rom. an. Mβ.

troch. de succino. unc. ii.

massicb. thuris au. unc. i. inf.

per dies 6.

Aq. absyntbii lib. v.

seri lactis. lib. vi.

vini. lib. iv.

& destilla in MB.

Destillatum Hydragogum.

Rx. Rad. ireos nostr.

petrosel. Valer.

vincetox. an. unc. i. β.

V. aperit. an. unc. β.

cal. arom.

armorac. an. unc. ii. i.

l. sassafras,

bacc. iunip.

cort. & sem. ebuli. an. unc. i.

sem. sesel. dauci Cret. an. ℥. vi.

Marrub. card. ben. cose.

geniste, chamadr. nasturt.

Veron. hyssopi an. M i.

matricar. Sabina,

calamintha, melisse an. Mβ.

castorei ℥ iii.

sp. ea ind. schœn. an. ℥ ii.

inf. vini & seri lactis an. lib. iii.

aq. absynth. petrosel.

card. ben. malve an. lib. i. β.

addius fermenti. unc. ii.

per quartid. & destill.

Aqua Ant- Apoplectica.

Rein.

Rx. Flor. prim. veris. unc. iii.

borrag. bugl.

melisse an. unc. i. affonde

vini Rben. lib. iii.

aq. melisse.

cera. nigr. an. lib. ii. β.

Digere per biduum & destilla.

Tum

Flor. lil. convall. lib. β.

anthos. salvia,

lavend. Peon.

rosar. samb. an. unc. i.

insunde liquori dest. &

vini Malv. lib. ii.

per octid. & destilla. Hinc

Salvia, ruta,

ive arbut. serpilli,

puegii, maior. an. M i.

rud. aa. yoph. Angel.

ireos llyr. a. ori veri,

Peonia,

visci. querni an. unc. i.

sem. carui, eruca.

cymini, sesel. an. unc. β.

cort. aurantior.

citrior. an. ℥iii.

inf. liquori dest. additis

spir. vini. rectif. lib. iii.

Digere per octid. & destilla. Dein

Cubeb. Cardamomi,

maci nucum mosch. an. ℥iii.

trium piper. an. ℥ii.

caryoph. cinnam. an. ℥β.

Zedoaria ℥i.

bacc. iunip. ℥ii.

gummi iunip. thuris,

massiches, aloes,

myrrba, opopan

sagapeni in aceto solutor. ana. ℥ii.

inf. liquori dest. & digere per octid. atq; destilla in
 cineribus per XX. in cujus rostre petia sit continens
 llyr. calan. ℥ij.

Aqua Apoplectica. Crollij.

Rx. Fl. lil. convall.

tilia.

peon.

prim. ver.

maior.

lavend.

falv.

beton.

rosmar.

Ceras. nigr. dulc. an. q. v.

farin. sinap. & aq. comm.

ferment.

& destill. adde

Elix. epilept. Cr.

circul.

Aqua Imperialis Monspeliensis.

℥. Cinnamomi. }
 Caryophyllorum. } ana ℥ij.
 Nuc. Moschata. }
 Cyperi. }
 Rosmarini. }
 Hyssopi. }
 Maiorane. }
 Lavendule. } ana m. ij.
 Melissa. }
 Rosar. rub. }
 Fol. Lauri. }

Cort. Arantiorum.

Aqua vite Rosac. lib. ij.

Vini albi optimi lib. vj.

Destillantur omnia in alembico vitreo.

Aqua Cephalica Apoplectica D. Sennerti.

℥. Flor. Lili convall. q. v.

Vini optimi mens. ij.

Digestis ac destillatis adde

Flor. Lavendule q. p.

Cubeborum. }
 Nuc. Moschata. } ana ℥. ss.
 Macis. }
 Galange. }
 Visci querni. } ana ℥vj.
 Rad. Paeonia. }
 Flor. Tilia. m. ij. ss.

Stent infusa ac destillantur.

Aqua ejusdem aqua apoplectica præservans.

℥. Cinnamomi. ℥. x.
 Ligni aloes. ℥. v.
 Cardamomi. }
 Cubeborum. } ana ℥ij. ss.
 Caryophyllorum. }
 Galange. ℥ij.
 Santali citrini. ℥. ij. ss.
 Ros. rub. sic ar. ℥. ij. ss.
 Nucis Moschata. } ana ℥. ss.
 Macis. }
 Moschi. ℥. j.
 Ambra gr. XL.

Aqua vite circulata lib. xij.

Syr. de cort. malicieri

Mive Cidoniorum.

Pulverifata misceantur, Digestis per mentem, coletur & servetur ad præservationem ab Apoplexia.

Aqua alia Apoplectica atq; Epileptica D. Sennerti.

℥. Flor. lili conv. m. v. ij.
 Flor. Paeonia. m. ij.

Aqua vite mens. ij.

Infusis ac digestis adde

Florum Lavendule.

Rosmarini.

Stachados Arab.

Caryophyllorum. ℥. ij.

Nucis Moschata. ℥. j. ss.

Cubbarum ℥. j.

Visci querni ℥. ss.

Castorei q. v.

Aqua Cerasorum q. v.

Infusis ac Digestis destilla.

Aqua Antapoplectica & Antepileptica Caspary Bartholini Dani.

℥. Fol. ac Flor. salvia. }
 Majorana. }
 Hyssopi. } ana m. j.
 Lavendule. }
 Melissa. }
 Rosmarini. } an. m. j.
 Verbena. }
 Nuc. Moschata. } ana ℥j.
 Galange. }
 Cinnamomi. }
 Gran. Iuniperi. ℥. ij.
 Sem. Carui. }
 Sem. sinapi albi sylv. } an. ℥ss.
 Vini albi optimi q. suff.

Contusa, infusa, digestaque tandem fiat destillatio.

Aqua Apoplectica alia.

℥. Cinnamomi optimi ℥ij.
 Zingiberis ℥j.
 Caryophyllorum. }
 Nuc. Moschata. } ana ℥j.
 Gran. Paradysi. }
 Ligni aloes. } an. ℥ij.
 Piperis longi. }
 Macis. }
 Cardamomi. } an. ℥j. ss.
 Mastice. }
 Cubeborum. } an. ℥j. ss.
 Galange. }
 Flor. lavendule m. ij.
 Baccarum Iuniperi ℥ij.
 Flor. Tilia arboris m. ij.
 Rosarum rubear. }
 Rosmarini. }
 Cheiri. }
 Primule veris. } an. m. j.
 Stachados. }
 Melissa. }
 Betonica. }
 Majorana }
 Salvia. } ana m. j. ss.
 Ruta. }
 Castorei ℥j. ss.
 Spec. Indica ℥ij.
 Baccar. lauri ℥vj.
 Spec. de gemmis ℥ij.
 Diastorei ℥j.
 Vini optimi q. suff.
 Flor. lil. conv. m. xij.

Infusa ac digesta tandem destillantur.

Vel.

Vel. Recipe Flor. lil. convall. lb. j. ℞.

Lavendula lb. ℞.	
Tilia.	
Paeonia.	} ana ℥ij.
Visci querni.	
Castorei opt.	
Rad. paeonia.	} ana ℥ij.
Aristolochia.	
Fol. Betonica.	
Piperis nigri ℥ ℞.	} ana ℥j.
Cubearum ℥j.	
Vini generosi mens. ℥.	

Incisa, contusa, infusa, digesta, destillentur.

Vel. Recipe Florum tilia.

Primula veris.	
Cheyrini.	
Salvia.	
Betonica.	} ana m. j.
Maiorana.	
Flor. ac Rad. paeon.	
Lilior. convall.	
Rosmarini.	
Sem. carui.	
Feniculi.	

Flor. Lavendula m. iij. Herb. Lav. m. vj.

Vini Malvatici destillati q. suff. fiat Infusio, non autem necessaria destillatio.

Aqua apoplectica alia.

℞. Rosmarini.	
Salvia.	} ana m. j.
Betonica.	
Maiorana.	
Flor. Anthos.	
Stachados.	} an. p. j.
Borraginis.	
Primula veris.	
Flor. Lavendula.	
Sem. sinapi.	} ana ℥j.
Paeonia.	
Sem. Feniculi ℥ij.	
Nucleor. persicorum. ℥j.	
Rad. paeonia tantundem.	
Visci quercini ℥ ℞.	
Scilla.	} an. ℥ij.
Cubearum.	
Nuc. Mosch.	
Macis ℥j.	
Spec. Diambra	} ana ℥ ℞.
Diamoschi.	
Confect. Anacardin. ℥j.	
Aqua vita circulata lb. ij.	

Pulverisata, macerata, destillentur.

Aqua apoplectica atque Epileptica.

℞. Rad. Angelica.	
Enule campana.	} ana ℥ij.
Rad. Paeonia.	
Visci querni.	
Dictamni albi ℥j.	
Sem. Carduibenedicti.	} ana ℥ ℞.
Citrui.	
Acetose.	
Portulaca.	
Paeonia.	
Zedoaria. unc. j.	

Raf. ligni Buxi. unc. vj.

Nuc. Moschata.

Macis. } an. ℥. iij.

Flor. Cotula fetida. } an. p. iij.

Sambuci.

Flor. salvia. } ana p. ij.

Stachados.

Lilii convall.

Aquat. cerasorum nigrorum.

Florum Tilia.

Ruta.

Genista.

Hyperici.

Incisa, pulverisata, contusa, macerata fortiter deinde exprimantur, Expressioni adde

Spec. Diamoschi. } ana. unc. ℞.

Diamargariti frig.

Diacorallii. unc. ℞.

Rasura Cornu Cervi. unc. j.

Confect. de Hyacintho.

Confect. Alkermes. } ana. unc. ℞.

Theriacis veteris.

Camphora. ℥j.

Digesta tandem destillentur.

Dosis unc. ℞. ad unc. j.

Aqua nobilis Apoplectica.

℞. Baccar. Iuniperi. } ana. ℥ij.

Baccarum lauri.

Cort. mali citri.

Salvia.

Maiorana.

Mentha.

Pulegii.

Rosmarini.

Basiliconis.

Calamintha.

Flor. Sambuci.

Tilia arboris.

Lilior. convall.

Rosarum utriusque.

Spicanardi.

Cubearum.

Cardamomi.

Ligni aloes.

Calami aromatici.

Gran. Paradisi.

Macis.

Thuris masculi.

Aloes Hepatica.

Sem. Maiorana.

Arthemisia.

Paeonia.

Sacchari albigissimi lb. iv.

Spiritu vini circulati q. suff.

Mista macerentur, ac destillentur, tandem super

sequentia liquor destillatus infundatur.

Aqua Cephalica Dn. D. Ioan. Hartmanni
Beyeri p. m. Reip. Mœnofranc. olim
ordinarij longe celeberrimi.

℞. Fl. lilior. convall.
herb. paralyt. an. lb. j.
fol. salvia.

ruta.

rosimar. majoran. an. Manip. j.

baccar. iuniper. lb. ℞.

nucifla.

nucifla.
Zedoar.
Zinzib. ana ꝑj.
granor. paradyf. ꝑij.
rad. diſtamn. alb.
peon. an. ꝑij.

Vini generoſiſſim. quant. ſufficit pro confectione, macerentur per menſem, & in balneo Mariae deſtillantur.

Aqua cephalica ejuſdem.

℞. Rad. peon. ꝑnc. j.
diptamn. alb. ꝑnc. ʒ.
fl. lil. convall. ʒ. xij.
primul. ver. ꝑnc. iij.
Cheiri.
anth. an. ꝑnc. j. ʒ.
baccar. iuniper.
ſem. carui.
ſinapi. albi.
cubebar. an. ꝑij.
nuciſſ.
cinnam. an. ʒ. ij.
granor. paradyf.
cardamom.
piperis nigri.
longi ana ʒj.

Flores ſuo tempore ſingulis colligantur, & infundantur, radices incidantur, ſemina & aromata craſſe contendantur, omnia vitro anguſti oriſicii includantur tantumque vini veteris generoſiſſimi aſſuadatur, ut duobus digitis ſuperet ſpecies, concluſa per duas vel tres ſeptimanas ſoli exponantur, quotidie agitentur, tandemque lento igne deſtillantur.

Aqua Apoplectica Imperatoris Maximiliani contra omnia venena & apoplexiam.

℞. Theriac. Andr. vet.
miſchrid. opt. an. ʒ. iij.
bol. armen. ʒ. ij.
ſol. auri puri nr. x.
moſch. fini.
ambr. griſ. an. ʒb.
vini rectificati & ſepties per baln. Mariae deſtillati ʒb. iij.

Omnia bene trita per tres dies infundantur; poſtea per alembicum in Balneo Mariae deſtillantur. De hac aqua in ſeptimana duo vel tria cochleatia ſumantur.

Aqua apoplectica Ioannis Piſtorij.

℞. Fl. Lavend.
roſiſmar.
ranunculi. citrini.
ſol. ſalp.
maior.
herb. paralyſ. an. Man. j.
flor. lil. convall. Man. ij.
ſuccin. alb.
granor. peon.
rad. peon.
ſinap. alb. an. ʒj.
nucl. perſuor.
ceraſ. nigri. ſylv. an. ʒj ʒb.
Theriac. ʒj. ʒb.

zedoar.
calami aromat.
granor. paradyf.
galang.
pip. long. an. ʒ. ʒb.
caryoph. ʒij.

Macerentur arida in vino ſublimato ad dies 14. in Sole, vitro exacte occluſo, deſtillantur diligenter, deinde in deſtillata aqua ʒb. j. infunde turpeſhi ʒj.

lign. aloes ʒb.
agarici ʒ. ij.
hermodactyl. ʒj. relinque da cochlear unum; ſi plus erit aquae, augenda erunt ſpecies purgantes modo dictae ſecundum proportionem.

Aqua apoplectica M.

℞. Sem. Eruce. Lib. j.
Sileris mont.
Carui.
Aniſi. an. unc. j.
Rad. Caryophyllat. unc. iij.
Paoniae mar.
Pyrethri.
Acori aquat. ana unc. iij.
Bacc. iuniperi. unc. iij.
Lauri ex cort. unc. j. s.
Herb. lva. arheric.
Hyſſopi.
Maierana.
Origani.
Verbene. ana unc. s.

Conſectis & contuſis craſſo modo aſſunde in mattacio capaci Vini Malvatici Lib. x. Spirit. Roſarum opt. Lib. ij. Stent in infuſione per 14. dies; poſtea in B. M. diſtill. ad ſiccitatem, & in liquore deſtillato iterum infunde:

Flor. Liliorum convall. rec.
Primula veru. rec.
Lavendula. ana unc. iij.
Salvia acut.
Calendula.
Betonica.
Anthos. ana unc. j. s.
Cardamomi utriuſque
Cubebarum.
Lign. aloes.
Nuc. Moſchat.
Macis.
Cinnamomi acut.
Galang. min.
Piperis long.
Caryophyllor. ana unc. j.

Miſce. & denuo digeratur per triiduum; deinde mediante B. Mariae in organis Vitreis igne leſiſſimo deſtillentur: poſtea per ſe rectificetur inferendo roſtro alembici Galliae moſch. ʒj. M.

Dofis. cochl. i. & 2.

Aqua Hyſterica ſeu Apoplectica ſecunda, cum Caſtoreo D. Jac. Martini Phyſ. Lub.

℞. Cinnam. ʒj. Caryoph. ʒz. beru. Nuc. moſch. Gran. paradyf. zedoarie an. ʒij. Cori. citri. Aurantior. an. ʒb. Spic. Ind. Caſtorei ʒb. ʒij. Herb. ſcariola. Paleg. ſcordii. Meliſſe. Menthe criſp. Abrotan. ſam. Matric. an. ʒj. Salvia ʒvij. Maior. ʒb. Sum. roſiſmarin. rec. ʒij. Vini aduſti lib. vj.

Vini

Vini Rhen. opt. lib. xviij. p. c.

Macerentur & destillentur in B. M.

Vires.

Aqua hæc, quam D. J. M. inter secreta sua referēbat, dicitur Apoplectica; Apoplexiæ enim Urinæ quæ ob partus difficultatem evenit, mirificè succurrit: quin & imprimis dolores partus soporos egrediē excitat, & promouet; partum insuper menses & secundinas expellit, fluxus discutit, uteri suffocationem curat;

Aqua balsamica excellentissima aduersus omnis generis apostemata, ulcera interna & externa: potissimum contra fistulas, & ulcera phagædenica & maligna.

Ex æquis partibus *solorum & florum Rosmarini, foliorum & granorum.*

Lauri.

Saniculæ.

Veronica.

Peii.

Myrii.

Plantaginis.

Destilla aquam, cuius lb. vj. adde

Terebinthina Veneta lb. j.

Gummi hedera.

& Ceraforum ana ℥iij.

Thuris masculini.

Myrrha.

Mumis vera, an. ℥ij. β.

Aloes succotrine ℥ij.

Maci.

Piperis.

Caryophyllorum ana ℥j.

Sacchari lb. β.

Crocii ℥β.

Omnibus inuicem mixtis fiat in retorta destillatio per cineres, ut artis est, donec recipiens sua sponte refrigeretur. Hanc aquam, quæ tota oleaginea est citra ullam rei alicuius separationem, serua in phialis probe clausis. Nam excellentissima est, & pretiosissima, ex ea lavabis fistulas, ad motus solummodo ejus aliquot guttulis; item ulcera canerosa, phagædenica & sordida, quæ vicina sunt malo mortuo, & mira videbis. Præstantissima quoque est ad carbunculum & anthracem pestilentem ad vomicas, abscessus, apostemata, & interna ulcera. Offrendæ sunt tantum aliquod guttulæ cum vino albo aut cum alio iusculo vel aqua vulneraria.

Aqua Arthritica.

Aug.

℞. Flor. Pulegii.

Chamomilla.

Fol. Lavendule.

Maiorana ana unciam unam.

Anthos uncias tres.

Salvia.

Chamæpitys ana uncias duas.

Myrrhe munda & optima uncias duas.

Caryophyllorum,

Cinamomi ana drachmas duas.

Rad. Paoniae unciam semis.

Pyrethri,

Cyperi rotundi,

Iridis Illyrica ana drachmam unam semis.

Cardamomi minoris.

Cubebæ ana drachmam unam.

Nuci Moschatae unciam semis.

Infundantur in libris quatuor spiritus vini rectificati, stentque in infusione vase probe clauso ne quid expiret, per dies quatuordecim. Postea destillantur in Balneo Mariæ, & liquor extillatus reservetur ad usum.

Tremulis, Paralyticis, ac Parêlin è Colica perpeffis auxilio est, frigidis articulorum morbis opitulatur, nervos roborat, & juncturis virium jacturam refarcit.

Aqua Ari Reincef.

℞. Rad. Arimense, Marr. C. de crese. coll. mund. cul.

lign. incisi lb. j.

Calam. arom. lb. j.

Cin. ℥viij.

Anisi ℥v.

Zedair. ℥ij.

Spir. vini lb. vi.

Diger. per octid. adde

Aq. mellis. cum vin.

mens. cum vin. an. lb. j.

Diger. & destill.

Aqua Asthmat. Schröd.

℞. Rad. Enul. camp.

Vng. caball. ana ℥β.

Gent. ℥ij.

Garyoph.

Zinz. alb. ℥ij. ℥j.

bacc. Laur.

iunip. an. ℥ij. ℥j.

Cinam.

Card. an. ℥ij.

fol. silv.

maior. &

hyssop.

Marrub. an. Mβ.

Irid. flor.

polyph.

liquirit.

inub.

sebest.

Vvar. passul.

Dactyl.

pinear.

amygd. dul. ana ℥iij.

Squill. prepar.

Sem. urtic. rom.

fanie.

ocymi ana ℥ij. ℥i.

ficuum ℥i.

Mell. desp. ℥iβ.

Vini Malv. lb. iiii.

Spir. vin. lb. iiii.

Stent per octiduū dest. adde Sach. ℥xviij.

APPENDIX AD LIB. VI. DE LIQVORIBVS EX MYNSICHTO.

Liquor Arthriticus.

*Rz. Mellis virginici cum fapo. Lib. ij.
Vitrioli ad flaved. calc. Lib. j.
Silicum flav. calc. Lib. s.
Roris marini.
Verbena. an. unc. vi.
Hermada. alb. alb. unc. iij.
Gum. Ammoniac.
Masticis.
Olibani.
Myrrha rub.
Bdellij. Opoponac. an. ʒij.
Sulphuris citrin.
Sals marin.
Tartari alb. an. unc. ʒ.
Succ. Hosiam in spiss.
Mumie transmarin.
Opii Thebaici. ana. unc. j.*

Mixtis affunde Sp. Vini è fecibus vini rub. vel è confectione Laudani opiat. residui Lib. v. vel q. s. & digerantur per aliquot dies: Postea per alembicum vitreum bene lutatum, addito satis magno capitulo, cum Recipiente capaci secundum gradus, quamdiu vides guttas seu Spiritus exire, destillentur, deinde frigeat. Caput mortuum seu feces pulverizentur, illisq; destillatum liquorem denud affunde, & secundà vice destilla. Hic labor tertîa vel quartâ vice repetendus, & sic liquor Arthriticus verè paratus est.

Vires & Vfus.

In omnibus diuturnis, & inveteratis doloribus & defluxionibus membrorum & juncturarum, secretum est: Inungatur autem locus affectus aliquoties in die tepidè, certis tamen intervallis, donec cruciatus & dolores omnes cessent.

Liquor Camphoratus.

*Rz. Spir. Vini Camphorat. unc. ij.
Aq. Omnium florum.
Spermat. Ranar. an. unc. is.
Sulphuris anodynî Vitrioli Drach. j.
Stryac. liquid.
Opii Thebaici.
Spir. Vitrioli. ana. Drachm ʒ.
Milce & ad usum repone.*

Vires, Vfus, Dosis.

Cum petitis loco affecto applicetur: Arthriticis enim dolores à causâ calidâ ortos, egregiè sopit. Interim bis in die ægro Nitri præp. Scr. ij. in aq. florum Sambuci offerantur.

Lib. VI.

Liquor Cephalicus.

*Rz. Aq. Apoplect. nost. unc. iij.
Epileptica.
Lilior. convall. ana. unc. iij.
Maiorana.
Betonica.
Salvia. ana. unc. j. s.
Rot. Diambra. unc. j.
Conf. Smaragd. m. unc. s.
Sal. Suctini alb. Scr. j.
Fideliter milce & ad usum repone.*

Vires, Vfus, Dosis.

Ad passionès Capitis valdè utilis est; Cephalalgicis, Hemicanicis, Epilepticis, Apoplecticis, Infantibus, Vertiginosis, &c. præsentî auxilio est: Cerebrum enim confortat. Senfum subtilisat. Intellectum acuit, & memoriâ amissâ recuperat. Dosis à cochl. j. ad ij.

Liquor Cordialis.

*Rz. Aq. Cordial. frig. & calide nost. ana. unc. iij.
Cinnamomi buglossat.
Excorde Cervi. ana. unc. j.
Conf. Alkermes. Drachm. ij.
Sal. Perlarum orient.
Corallor. rub. ana. Scr. j.*

Mixta edulcorentur cum Man. Christi simpli, unc. js. & ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Cardiacis & præter rationem tribulatis prodest. Palpitationem, tremorem & syncopen curat. Spiritum clarificat. Animum exilarat. Debiles & languentes recreat. Cor in genere confortat, illudque à Peste, & alijs malis quam plurimis præservat.

Dosis à Cochl. j. ad ij.

Liquor acidus Corallorum Rubeorum.

Eodem quoq; modo fonsacidus Corallorû præparatur, ad Capitis affectus, Epilepsiam, Melancholiam, Dysenteriam, Vteri Hemorrhagiam; nec non ad sanguinem & Stomachum rectificandû, morbosq; internos quàm plurimos radicitus evellendum, & Spiritus animi recreandum, medicamentum admodum admodum illustre. Dosis à Scr. s. ad Scr. j. & Drach. s. in vehiculis specificis.

Liquor Cerussæ.

*Rz. Cerussæ vera. unc. j.
Nihilifici. unc. s.
Lap. Calaminaris.
Luthargyrii ana. Drach. ij.*

S

Tusico

*Tutia preparat.**Spodii. an. Drach. j.*

Subtilissimè pulverisatis & mixtis affunde:

*Aq. Semper vivi domest.**Plantaginis maior.**Rosarum rub. an. unc. iij.*

Denuò misce & ad usum repone.

Vires & Vfus.

Externè membratumore, rubore, & inflammatione aliquà infestata, refrigerat & desiccatur. Dolores sedat. Oculorum lippitudines curat. Citrinas faciei totiusque cutis maculas abstergit, formamque hominis vividam & nitentem reddit. Usus ejus in crebra per singulos dies adhibitione consistit.

Liquor Diaphoreticus.*Rx. Aq. Theriacal. nost. unc. vj.**Sp. Tartari aliquoties rect. unc. iij.**Terra sigillat. per se destillat. rectif.**Lig. Guaiaci rectif. an. unc. j.**Liq. Acidi Perlarum o. i. m.**Acidi Corallor. rub. ana. unc. s.*

Misce & in vitro clauso per tres aut quatuor septimanas per bē digerantur; postea liquor filtratus ad usum servetur.

Vires, Vfus, Dosis.

Omne Venenum à Corde per sudorem expellit. Valet in Syncope, E. Itali, Epilepsiā, Melancholiā, Anginā, Paralyti, Hydropsē, Ictericā, Pleuritide, Lue Venereā, Peste, morbis Epidemicis, Asthmate, Febribus malignis & putridis, Menstruis retentis, Contracturis, Scorbuto, Scabie, &c. In tollendis enim omnibus obstructionibus & putrefactionibus, præ alijs medicamentis hoc solum excellit. In Paralyti quotidie exhibitus, miraculose juvat. Penetrat omnes nervos, musculos, & totam medullam, & quicquid toxicum reperit, corrigit atque expellit.

Dosis à Drachm. s. ad Drachm. j. & Drachm. ij. in aq. Cornu Cervini nost. vel Card. ben. aut alia morbum propriè respiciente.

Liquor Mercurij vivi.*Rx. Mercurij vivi.**Aq. fortis. an. unt. j.*

Solvatur Mercurius in aq. forti, & solutis adde:

*Aq. Plantaginis. Lib. ij.**Lap. medicament. cum aq. Rosar. fact.**Lib. j.*

Misce & ad usum repone.

Vires & Vfus.

Liquor hic Mercurialis subalbidus in partibus corporis exterioribus, omnes defluxiones, omniaque ulcera & vulnera antiqua, præsertim vetera aphrodisia & sordida desiccatur & cicatrice tegit. Morphem faciei furfures, pustulas & maculas curat ac abigit. Insuper ad exsiccanda Erysipelata, & sanandas fistulas, remedium est singulare. In applicatione autem cave, ne oculos vel dentes attingas.

Liquor Mercurij Saccharatus.*Rx. Aq. Plantaginis.**Rosarum. an. unc. iv.**Cerussa. unc. j.**Mercurij sublimat.**Sacchari cand. alb.**Sp. Vini opt. ana. unc. s.*

Misce & adde: Aq. fortis Scr. j. & signetur *Gleth-ten-Wasser.*

Vires & Vfus.

Impetiginem & Lichenes omnes, etiam contumacissimas curat. Ante usum aurē, semper moveatur, & cum penicillo liquorem intincto, tangatur locus affectus.

Liquor Mercurij acetosus.*Rx. Vitrioli alb.**Camphora. ana. unc. s.**Mercurij sublimat.**Cerussa.**Tartari alb.**Aluminis ust. an. Drach. ij.**Nihili alb. Drach. s.*

Misce & f. pulvis. Rx. hujus pulveris unc. s. Aceti Vini opt. unc. iij. Denuò misce, & ad usum repone.

Vires & Vfus.

Utimur eodem modo, præcedentibus tamen corporis mundificationibus, ad omnes impetigines & Lichenes perfectè sanandas.

Liquor Nitratus.*Rx. Aq. d. succ. Card. benedict. destillat. unc. xix.**Rob. Ribum. unc. viij.**Man. Christi simpl. unc. ij.**Nutriprep. unc. j.*

Misce accuratè, & ad usum repone.

Vires, Vfus, Dosis.

Est insigne diaphoreticum, diureticum, bezoarticum, refrigerans, &c. in omni æstuante morbo & malignitate quacunque. Dos. per se ab ʒij. ad ʒij. & ʒij.

Liquor Ophthalmicus subalbidus.*Rx. Aq. Ophthalmic. de cancro. unc. s.**Euphrasia.**Feniculi. ana. Drach. ij.**Troch. & pul. Ophthalmic. nost. an. Scr. j.*

Misce & f. l. a. Collyrium subalbidum.

Vires, Vfus, Dosis.

Mixtæ virtutis est contra Amblyopiam, Amaurosin & suffusionem oculorum: Guttatim potest in oculum instillari citra ullum doloris sensum. Conjunctivæ enim acrimoniae experte est. Ex ea etiam oculi singulis matutinis, idque ad plures dies irrigari debent.

Liquor Nephriticus.*Rx. Aq. d. Citreu. malus per se in B. M. destillat.**Nephritia nost. an. Lib. j. s.**Syr. d. Suc. Violarum. Lib. j.**Sacchari candi alb. unc. j.**Sol. Lap. Percarum pisi.**Ocul. Cancr. ana. Drach. ij.**Nitri cum flor. Sulph. prep.**Sal. succini alb. ana. Drach. j.*

Misce & ad usum repone.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad frangendum & expellendum Renum & Vesicæ calculum, urinam ciendum, doloremque inde natum sistendum, efficacissimus est. Dosis manè jejunio ventriculo, vel longè à cibo à Cochl. j. ad ij. & Cochl. iij. per se absque vehiculo.

Liquor Pectoralis.*Aq. Cinnamomi buglossat.**Caponis. an. unc. iij.**Pulmon. vituli.**Hedera. ter.*

Veror

Veronica.

Farsara.ana Vnc. iij.

Lib. Salomuris. Drach. iij.

Flor Sulphurei. Dr. j. β.

Mag. Co. aliorum rub. Dr. j.

Perlar. orient. Dr. β.

Misce & cum Ma. Christi simplunc. iij. edulcora, & ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Mirabiliter Asthmaticos, Peripneumonicos, Phthisicos & Hecticos iuvat. Cor confortat. Periculose seu graviter tussientes non sine admiratione liberat & pristinae sauitati restituit. Dosis mane, meridie & vespere à Cochli. ad ij. Et priusquam ad usum medicum adhibeatur, diligenter moveatur.

Liquor acidus Perlarum Orientalium.

Re. Aceti à solutione Margaritar. orient. in B. M. iterum abstracti. unc. ij.

Sp. Vitriolicum Sp. Vini debuerit & iij. unc. j.

Misce & accipies liquorem subalbidum, mirae operationis, quem theauri instar ad usum reponere.

Vires, Vfus, Dosis.

Caput, Cerebrum, Stomachum, Cor, Epar, & cetera membra principalia corroborat. Ab Apoplexiâ, Epilepsiâ, Vertigine, Leprà, Lue Venerea, praefertur. Aegris convalescentibus appetitum excitat, Oculorum nebulas detergit. Putredini & Venenis resistit; nec non in Febris maligis & morbis aëuantibus extremum refugium. Dosis à Scr. s. ad Scr. j. & Dr. s. in vehiculis appropriatis.

Liquor Antipodagricus Trinunus.

1.

Re. Sp. Vini opt. recti. Lib. ij.

Aq. Spermat. Ranar. Lib. j. β.

Mellu. virginici. Lib. j.

Misce & B. M. destill. & liquorem evocatum scorum custodi, capiti mortuo & pulverisato adde:

Lixiv. sarmentor. vitis Lib. ij.

Tartari alb. Lib. β.

Phleg. Vitrioli à Spiritu nondum separati. unc. iv.

Castores veri. Dr. vj.

Croc. orient. unc. β.

Terebinth. Venet. Drach. ij.

Salis fusi. Dr. j.

Macerentur per 24. horas; postea destilla & liquorem destillatum consimiliter scorum reponere. Capiti mortuo denud exempto & pulverisato affundatur liquor primae destillationis reseratus totus. Misce iterum, & post debitam digestionem tertiam vice destilla. Ultimo liquores stillatitios mixtos ad hac semel in B. M. rectifica & serva, signeturque

Aqua Spermatosis Ranarum composita.

2.

Re. Caryophyllorum. Dr. vi.

H. modacilior. alb.

Bacc. luniperi. ana unc. β.

Nuc. Moschat. Dr. ij.

Herb. Verbena.

Lib. VI.

Fol. Sambuci. ana M. ij.

Flor. Lavendula.

Spicanard.

Maiorana.

Rorismarin.

Betonica. ana M. i.

Incidenda incidantur, terenda terantur, & infundantur in Vini Rhenani opt. Libr. V. Stent in digestionem per 24. dies ac noctes; postea per alembicum distillantur, ligneturque.

Aqua Arthritica.

3.

Re. Aluminis. Lib. ij.

Vitrioli alb.

Vitriol. aris. ana Lib. β.

Tartari alb.

Lithargyrii.

Off. sepie.

Cerussa. ana unc. iiii.

Subtilissime contusa misce, evapora, & evadit griseus lapis, signetur

Lapis admirabilis.

4.

Nunc sequitur compositio.

Re. Aq. Spermat. Ranar. comp. Lib. iij.

Arthritica Lib. j.

Lap. Admirabil. Drach. ij.

Cryst. Nitri. Drach. ij.

Croc. orient. Scr. β.

Mixta stent in infusione per noctem; & sic demum liquor filtratus ad usum reponendus.

Vires, Vfus, Dosis.

In hoc liquore (quo hodierni Chymiatrî & Practici felicissime utuntur) immerge lintea, & calidè loco affecto frequenter, vel ad minimum ter vel quater in dicappone, continuando, donec intolerabiles cruciatus, ac immensissimi dolores cessent, & penitus evanescant: Singulare enim & incomparabile ad sistendum dolorem podagricum, & adventitij humoris impetum propulsandum, experimentum est. Liquor verò sic dictus, quod tribus constet compositionibus.

Liquor refrigerans.

Re. Aq. à Suc. Cichorei destill. unc. viij.

Rubi idci.

Card. bened.

Rosarum.

Endivia.

Acetosa. ana unc. iij.

Rob. Ribium & Berber. sine saccharo parat.

Syr. Acetos. Citri. ana unc. iij.

Nitri prap. scr. xi.

Misc.

Vires, Vfus, Dosis.

In morbis æstuantibus, Febris usque acutis, &c. insigniter refrigerat atque confortat. Dosis ab unc. ij. ad unc. iij. pro una vice.

Liquor Tutiae.

Re. Tutiae preparata.

Lithargyrii.

Cerussa. ana unc. β.

Cerussa, ana unc. ʒ.

Camphora, Drach. j.

Aluminis crud. Drach. ʒ.

Omnibus diligenter mixtis adde :

Aq. Plantaginis.

Rosarum, ana unc. iij.

Iterum misce & ad usum communem reponc.

Vires & Vfus.

Partes corporis exteriores consimiliter refrigerat & exsiccatur; propterea omnibus inflammationibus, tumoribus, ruboribus, & doloribus resistit.

Nectar Vitrioli.

ʒ. Sacchari candi alb. unc. x.

Sp. Vitrioli rest. unc. ʒ.

Misce & in vase vitreo obturato, adversus incidentium muscarum & sordium injurias per aliquot menses reponc, usq; dum materia nigra, picis instar, appareat;

Postea:

ʒ. Pulsis hujus nigri. unc. iij.

Aq. Rosar. fragrantiss. Lib. j. ʒ.

Mentha crisp. Lib. j. ʒ.

Cinnamomi bugloss. vj.

Syr. Acetos. Citri. unc. iij.

Man. Christi simpl. unc. ʒ.

Misce & ad usum reponc.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad Venticuli intemperiem tam frigidam quam calidam valde commendatur: Ejus enim vires languidas & resolutas recreat. Appetitum excitat. A putredine viadicat. Febribus malignis confert & sitim vehementer sedat. Dosis per se ab unc. ij, ad unc. iij.

Liquor Vitriolatus.

ʒ. Syr. Violarum vel Rosar. Lib. ʒ.

Succ. Citri vel Limonum. unc. iij.

Diligenter misce, & mixtis adde :

Aq. Endivie. unc. x.

Acetose.

Rosarum, ana unc. viij.

Nymphaea.

Scabiosa, ana unc. vj.

Cinnamomi buglossat. unc. ʒ.

Sp. Vitrioli q. s. ad gratiam acetositate.

Denud misce pro Vfu.

In Peste, morbo Vngarico, Febribus ardentibus,

cæterisq; inflammationibus omnibus, sitim egregie sistit. Corpus aridum jucundè humectat, & suavitè refrigerat. Dosis ab unc. ij, & unc. iij.

Liquor Tartareus.

Vini Rhœnani opt. & fervent. Lib. j.

Tartari Vitriolati. unc. ʒ.

Mixtis & s. a. dissolutis adde :

ʒ. Aq. Hordei cum passulis min. &

Cinnamomi coct.

Syr. ʒ. Suc. Violarum, ana Lib. ʒ.

Misce pro usu.

Vires, Vfus, Dosis.

Est universale digestivum, quod in morbis quam plurimis, medicamentis catharticis præmittendum. Offeratur autem calidè, nisi intensa Febris aut Stomachi intemperies calida adsit. In Febribus detur in aurora, si verò paroxysmus manè invadit, vespere propinetur. In morbis diuturnis per quinque dies continuetur, & bis per diem, manè scilicet & à prandio: Sed in morbis Capitis circa introitum lecti exhibeatur. Alvus semper sit libera; si enim alvo constipata offertur, dolor inde accidere solet: Quia materia mota ab absterfa, cum non possit excerni, in situ, qui dolores excitant, convertitur. Dosis per aliquot dies, ubi opus est, bonus haustus pro una vice.

Liquor Vestimentalis.

ʒ. Aq. Fontana. Lib. ʒ.

Cineris clavellar. ad quantitatem Nucis

luculand maior.

Malorum Citreorum minutim incis. N. ʒ.

Misce & stent in digestionem per 24. horas; postea filtra & liquorem clarum ad usum reserva.

Vires & Vfus.

Omnes sordidas, oleosas & quasi picæatas maculas tam expileis quam vestibus, vel fericis, laneis, lineis, aut bombicinis in puncto eluit atq; tollit. Remotis autem maculis, locus purus aquâ dulci confectum & ex tempore abstergendus est.

Liquor Vulnerarius.

ʒ. Rad. Galange min. Zedoarie.

Oculor. Cancr. Macis, ana unc. ʒ.

Mumia transm. Drach. ʒ.

Nuc. Vomice. Gran. xv.

Crassiusculè confusa infund, in vini generosi Lib. j. stent in loco tepido.

Vires, Vfus, Dosis.

De hac mixtura Dosis manè & vespere Cochleji. adeo efficaciter operatur, ut si quid infixum in profundo corporis hæreat, illud propellat; sed in vulneribus capitis nux vomica omittatur.

FINIS LIB. VI. APPEND.

LIBER SEPTIMUS. DE SPIRITIBUS.

De Auro Potabili vero & genuino Grulingi.

Lapidi Philosophorum, non immeritò (quòd non minus, ut Lapis ille præ cæteris excellens, in curandis ferè omnibus morbis) proximè accedit **AVRUM POTABILE VERVM AC GENVINVM**, de quo passim multa. Quæ de eo habet Crollius, videantur pag. 221. & seq.

Tutior & melior modus hic videtur, quem habet Sennertus lib. 9. part. 3. sect. 3. cap. 9.

Recipe calcem auri per reverberationem in furnam tenuitatem redactam; affunde menstruum ex salis urinæ volatilis, & Spiritus vini optimi, partibus æqualibus simul in balneo diebus duodecim digestis, paratum, & in lento calore digere per mensē vale Hermetice clauso, donec sanguinis instar rubicunda Tinctura evadat, id quæ quonies opus est, repetet.

Tinctura sæpius collecta per octodecim dies digeratur: Hinc Spiritus lenissimo calore per destillationem separetur, & aurum in fundo, formæ olei rubicundissimi, in quolibet liquore resolubilis rentaneat, quæ Tinctura vicem ☉ potabilis supplere potest. Eandem solutionem in arena per cucurbitam humilem; vel Retortam destilles; tandem auri tinctura simul per Alembicum transcendit rubicunda instar sanguinis, reliquæ in fundo terræ aridæ, spongiosæ & nigra.

A Tincturâ hac menstruum per Baln. tepidum separandum, & Tincturâ; seu oleum auri in fundo relinquatur.

De Auro potabili agit pluribus Libav. lib. 2. Synagm. arcan. Chym. à cap. 10. ad cap. 20. & Apocal. H. met. p. ita. cap. 19. Andreas Tenzel. in Exeg. Chy. pag. 484. Quercetanus in teirad. Bernhardus Penotus de Chym. medicam: Franciscus Antonius de auro potabili cap. 7. Hartm. in sua Practicâ Chym. pag. 21.

OBSERVATIO.

Calx Auri, quæ in perficiendo auro potabili indiget, fit, quando aurum per ☿-sum & purificatum amalgamatur cum sexu. 10. Mercurii, additoque æris duplo pondere, continueque ad ignem agitur, donec ☿ & Mercurius exhalent. Calcem relictam nonnulli Spiritu vini madefaciunt, & decendant.

Vires & Usus.

Aurum potabile, non minus, ut Lapis Philosophi
Liber VII.

phorum, pro universali medicina habendum, eò, quia humidum radicale in sua quantitate & qualitate integrum conservat, calorem naturalem renovat ac instaurat, Spiritus omnes recreat, ac vegetat, viresque totius corporis à morbi malignitate labefactas, ita confortat, ut adversus hanc insurgere & pugnare; tandemque vincere & expellere possint, quemadmodum constans ac concors est omnium Hermeticorum Philosophorum sententia. Ergo in omnibus ferè ægritudinibus, quarum in priori capite de Lapide Philosophorum, mentionem fecimus, tutò & felicissimè adh. beatur.

DOSIS.

Dosis huius Auri potabilis à gr. v. ad viij. ex vino Malvatico, aqua Cinnamonis. Cap. un., vel alio Cordiali specifico vehiculo. Quidam adunciam huius Tinctura vel Auri potabilis addunt.

Ambrâg. iſe.

Moschi Orientalis ana ʒj.

Extract. Croci gr. viij.

Et de hac mixtura aliqui guttas in omni generis morbis; ægri non infelici successu propinant.

De Processu Auri potabilis ex Tractatû Germanico, de Auro, Clarissimi Viri; Domini Iohannis Agric. læ; P. & M. D.

Primo tibi in promptu sit aurum obryzum, aurifabri operâ in tenuissimas admodum ductu in lamellas, quæ in particulas latitudinis nummii argentei Joachimici dissecantur.

Deinde formetur de cornu cervi orbiculi, crassitie & latitudine dimidij Joachimici, quibus aptetur pyxidicula cementato in tantæ capacitatis; quæ orbiculos istos rectè admittat.

Hujus fundus subternitur arenâ; potiusve alumine plumoso, cui orbiculus de C. C. orbiculus verò particula lamellæ aureæ, vicissim orbiculus cum auro imponatur, & sic Chymicorum verbo fiat stratum super stratum, usque ad plenitudinem pyxidiculæ, seu quousque aurum tibi peringat: Superiniiciatur aluminis illius tantillum, ne vacuus fiat locus. Pyxidicula sigillo Hermetico claudatur; siccataque in igni circulatorio mediocri (ad præcavendam fusionem) ponatur à gradu caloris tenui lentè progrediendo ad tantam intensionem, ut pyxidicula per horas quatuor exandescat; quæ refrigerata & aperta, aurum

aurum monstrabit Calcinatione ad colorem quasi incarnatum reductum. Labor hic, si ter repetatur, aurum adeo friabile reddetur, ut pistillò conteri & complanari queat.

Taliter præparatum, admixto C. C. ustulatò, per integrum diem igne reverberii non nimis forti ad usque lateriticium colorem & perfectam calcinationem perducatur. Calx hæc aurea nulla corrosionis qualitate inquinata, & adeo subtiliata est, ut sine ulteriori præparatione in usum contra nonnullos morbos adhiberi queat.

Affundatur huic calci menstruum suum (de cujus fabrica paulò post dicetur) quò intra paucas horas tinctura sanguinei coloris relictis metallicis fæcibus, elicietur.

Separatà per decantationem illa tincturâ, superfundatur materiæ relictæ menstruum aliud ad tincturam iterum extrahendam, idque reperatur roties, donec nihil relinquatur, præter fæces mortuas, quæ tamen non abijciendæ, quippe quæ siccandis ulceribus usui esse possint.

Porro destilletur tuum menstruum in arena ad siccum usque, & purpurascens coloris tinctura valde friabilis in vitro subsidet, cui affundatur Spiritus vini ritè paratus, (de cujus rectificatione Autor in Tractatu de Tartaro agit) aut, quod melius est, quinta salis essentia: stent conclusa in digestionem, & extrahetur Tinctura purior. Spiritum vini ad medietatem abstrahe, ut habeas aurum potabile excellentius.

Si verò quintam Salis Essentiam affundas, sine abstractione aut destillatione in usum medicum servare poteris, quandoquidem ista Salis essentia per se, etiam absq; auro, medicina saluberrima existit. (De cujus essentia præparatione Autor suo loco consulendus est.)

Quomodo autem Aurum hoc potabile adjectione Mercurij & olei Virrioli exaltari queat, ad summam Panacæam, in omnibus morborum generibus conducibile, Autor ipse videatur.

De menstrui præparatione hoc loco dicendum est:

R. Urinæ pueri quantitatè sufficientem, destilletur illa ad dimidij remanentiam. Quod destillatione hæc abstractum fuerit, iterum ad dimidietatem destilletur, isque labor terria vice continetur, sic unà cum subtilissimo Spiritu Sal pellucidum ricanisq; ascender, quod Spiritus ipsius collutione ex alembico colligatur. Deinde huic Spiritui appenso tantundem Spiritus Vini opt. rectificati affundatur, Simul per octiduum leniter putrescant, tandemque destillentur, ita menstruum admirabile, ad quævis metalla, mineralia & gemmas acquisieris, eoq; verissimam auri tincturam obtinueris, &c.

De usu hujus auri potabilis ubertim Autor tractat. Nos quasi in fasciculo præcipuas facultates comprehendemus. Preservat enim corpus humanum usq; ad naturalem vitæ terminum, ab omnibus corruptionibus, morbisque: reluctatur apoplexiæ, morbis epidemicis, febribus pestilentibus, cordis palpitantibus & albis virginum, quibus menses ciet, fluxibus, febriculis: partus difficiles allevat: Cancrum malignitatem à centro ad circumferentiam protrudit: vertiginem curat, &c. atque in genere vires insignes exerit vitam conservandæ, &c.

De Medicamento Confortanti ex auro potabili, alijsque pretiosis, præ cæteris omnibus nobilissimo.

R. Auro potabili 3℔.

Tinctura perlar.

Corallorum.

Smaragdiana 3j.

Crocii 3℔.

Quinta Essentia ambra.

Quinta Essentia moschi Orientalis. an. 3℔.

Extr. alti ligni aloes gr. X.

Tinctura C. irrigut. XX.

Piat mixtura. Dosis gut. v. vel vi. vel x.

De auro potabili Angelico.

Vel de

Auro potabili Francisci Antonij.

Primum dissolvatur ☉ finum in Aqua Regi. s. a. (Aqua Regi sit ex Aq. fort. 1℔. 1. * 3 1 1 1. simul per retortam in arena destillatis.) solutionem claram in capax vitrum effunde quod sit colla amplioris & guttatim infunde ol. q. per deliq. factum, donec Aq. Regi clara & alba evadat. Hæc figuram si appareat, calcem totam ad fundum descendisse certum est, sine acquisitione per ♀, & manè liquore ablato calcem 4. vel 5. aq. communio ablue, eamque lenissimo C. effusa. NB. Cave, ne calor sit excedens; quamprimum enim calorem ignis calx sentit, statim concepti flammam, & in auras abiit, quare tutius est in hypocausto vel aere tamen excuscare, diligenter spatula lignea agitando.

Calci adde dimidiam partem q. pulverisati, simul misce & in crucibulo per ☿ patentem & conflagrare permitte, adhibendo in principio Δ lentum, & in fine per hor. 1. fortissimum, ut calx quodammodo reverberetur, & tenuissimum evadat, quam in Phiolâ optime clausa ad usum serva. Iam fiat spiritus urinæ: Homini sani vinum bibentis urinam q. v. modicè in cucurbita bene clausa, in fimo equino, vel alio loco calido per 40. dies digere, finito putrefactionis tempore destilletur urina ex arena per Alembicum, adhibito recipiente satis amplo, donec omnis humiditas destillata fuerit. Destillatum tertio rectificetur per Cohobiam à capite mortui, usque ad postea Sp. justè eleventur. Ex Phiolâ igitur longioris colli cum suo alembico & recipiente, juncturâ bene undique clausis, in arena destillatio instituitur, & elevabitur Spir. instar Crystalli in alembicum, nullâ concomitante aqua humiditate. Hæc destillatio continuanda, donec omnes Spiritus ascenderint. Quod sublimatione prolixi, aqua pluvialis destillata solviuntur & ex phiolâ prius destillatur, idq; sexies repetitur, semper novam aquam pluvialem accipiendo. Hinc in phiolâ Hermæus clausam per 15. dies reconduntur crystalli, & digeruntur lento calore B. donec in liquorem limpidissimum abeant. Huic liquori additur æquale pondus Spirit. Vin. è vino bono facti, & quam optime rectificati, & simul in B. per d. 12. digerantur & uniantur.

Nunc R. calcem ☉ & ei affunde tantum menstruum Spirit. Vin. & urinæ facti ut 3. dig. emineat, in lento calore digere, donec sanguinis instar rubicundum evadat. Tinctura decantata & sapor collecta in B. per aliquot dies digeritur (ex gr. 8. 10. 12.) hinc lentissimo calore Spiritus solvens abstrahitur adhuc semel cohobandus. Hinc remanent in fundo cucurbitæ in forma rubicundissimi olei, suavem odorem de se spargentis, in quolibet liquore resolvable. Proprietas hoc oleum ☉ veri succedanei esse potest. Eandem solutionem in B. sed in arena destillat, & recorta post partem mensuram

huentius primam, cum reliqua eius parte ☉ tinctura per alembicum transit, rubicundus instar Sanguinis, relicta in fundo vasis terrâ nigra, arida, spongiosa, levis: Ipsum autem menstruum, quod in Tinctura ☉ produit, per B. sepidum separandum est, & ol. ☉ in fundo residens, solum asservari poterit.

Hoc est illud ☉ potabile, quod in Anglia habetur apud Francisc. Antonium. Medicum Londinensem: unde saepius in Gymnasia & alia loca allatum.

Cuius gut. ij. ad vi. vel viij. modo quocunque exhibita, pueris misere reficiunt, & contra alicuius morbum agunt, plerumque per sulorem evacuando, licet nonnunquam per singula emunctoria noxium expellant.

Alius Modus.

☉ laminatum in Sp. ☉ solvatur: abstrahere menstruum, remanebit q. calx in fundo, cui affundatur aliud menstruum ex Spirit. Vin. optimo rectificato & sale urina paratum (menstruum hoc in leni calore per 15. d. stet, ut uniat) ☉ ita solvitur, ut per alembicum cum menstruo simul destillari possit in arena, qua facta Destillatione, menstruum leni Balnei calore separatur, Tinctura ☉ in fundo remanente.

Sequentes descriptiones ☉ potabilis communicatae mihi sunt ab amico meo integerrimo, Dn. Henrico Julio Böckelio, Medic. Doct. & Castellii Gvelfici tamosisissimi Practico.

1. Be. Sacchari refinati,

Sul. communis prepar. an lb. j.

Superfunde Alcohol vini quater rectificati lb. j. 3. iv. vel ut q. vel 4. laeos digitos supernatet, putrescant invicem in vase aprissimo per 8. dies, singulis diebus tamen ter vel quater bene morendo. Tandem destilla per arenam primò igne leniori, ultimo fortiori, & ad modum uti aqua fortis pellatur.

Postea:

Re. ☉ purissimi aspari vel laminati instar papyri 3 lb. vel q. vis. Inducatur cucurbita, & affunde menstrui prioris q. videlicet 3 j. ☉ 3 vi. mensuris, ponantur in arenam ad reticulandum, donec solvatur. Effunde, & iterum de hoc menstruo q. s. affunde, hoc toties repete, donec omnia sunt soluta. Vel: si placet, potes omnem solutionem cum ☉ per Alembicum seu Retortam lento igne primum abstrahere, abstractum resuspendere, & hoc toties continuè ire, donec omnia sunt soluta & abstracta. Si verò quid solutionis expers remanescit, huius prioris mensuris q. s. potest affundi, ultimo tamen igne fortiori pellatur, & tum aqua instar Rubini exibat, quam si vis, adhuc semel rectificare potes.

VSPS.

Hoc ☉ potabile omnes interiores corporis morbos radicatus extirpat & sanat.

2. Alia.

Re. Sacch. lb. j.

Spiritus Vini q. v. permisce in patina argentea vel deaurata, ascende Spiritum vini, & Saccharum sit instar olei, cuius mensuram habere & facere debes, adde adhuc mensuram optimi Spiritus Vini, commisce diligenter, inde in vitrum, & destilla instar aqua fortis, frange vitrum & exime silem, adde autem destillato menstruo putrescat adhuc parumper, quando voles, postea rectifica adhuc semel, & recondere destillatum in alembicum cucurbitam, poneq. in balneum

Mariae, ut phlegma abstrahatur, quod remaneat, hoc solvit aurum, cuius modus sic fit: Sume duas semuncias lamellarum ☉ stratisque cum gummi Laudani puri, & extollitur ☉ in suo gradu, Calcinaturq. ad hoc opus, cui superfunde tuum preparatum Spiritum, & accipies tam excellens medicamentum, quod nunquam sperasti. Quando Spiritus Vini à Saccharo Candi est abstractus, reddit menstruum ☉. Verum huic multum parasanguis dissimile. Idem Rosmarinus septies destillatus solvit in ultima destillatione folia auri, aut ejusdem loco aurum cum sale prius calcinatum & putresfactum, Et hoc etiam praestans est ☉ potabile.

3. Alia.

Folia auri solvuntur etiam in succo Berberis vel Limonium, & destillantur inde ad Consistentiam Euxyri, quod ☉ potabile & laxativum est. Si menstruum separetur, cum aceto vini recti corrigendum, & remanens oleum majoris erit efficacia.

4. Alia.

Re. Limones recentes, contunde cum Malvatico perquam optimo, confusus superfunde ad eminentiam quatuor digitorum Malvaticum, digerantur tres vel 4. dies una, postea destilletur hinc spiritus: Hunc divide in duas partes, in una Calcinatum vel preparatum ☉, in altera Spiritus parte solve margaritas: solutione & hac commodè facta commisce ambas solutiones aqua quantitate, Citrula & putrescat una per mensem philosophicum, post separatum ab impuro, & accipies tale medicamentum, quod potius cordus fortis atq. elixir existit.

5. Oleum salis quod intra 24. horas ☉ convertit in oleum.

Re. Sal communis q. v. facilius in tiglio vel instrumento mundo. Solve in Aq. communis, iterum coagula, hoc reitera toties, quoties opus fieri sal dulce. Huius salis

Re. lb. j. Spiritus vini mensuram j. Affunde super hunc salem quam celeberrimè, & ocyus bene municio, destilla in modum Spiritus & oleum salis cum Spiritu Vini simul ascendet sine omni acredine seu corrosivitate. In hoc oleum impone ☉ laminas sed calcinatas, & intra 24. horarum spatium converteret in oleum, abstrahere spiritum vini per MB. 3. vel 4. vicibus, & invenies oleum ☉ in fundo. Probatum est, & optimum remedium in multis morbis.

Et ut conturbulentorum affectuum sedes est: Ita imprimis placandum erit, auro in sua arcana redacto, quod tamen nunquam est futurum, si naturale est purgatissimum Aurum, vel in bracteis aut foliis la redactum, medicamentis permisceatur, ut hodie passim à Medicis factitatur, qui neglecto interiore nucleo externum vas tantum lingentes pultem cum vulpecula Aesopica haud attingunt, aut ejusdem in liquoribus cordialibus extinctiones propinant, quemadmodum Marfilus Ficinus fecisse legitur l. 2. de tuenda studioforum sanitate: qui tale aurum potentulum proponit: Luna vel Leone, vel Ariete aut Sagittario subiecte, & vel ☉ vel Jov. aspiciente è flor. Borrag. Bugloss. & Citraginis colle: is cum Saccharo in aqua Rosacea liquato medicamentum parat, & ad singulas uncias tria auri folia addit diligenterque permiscet, & jejunis cum vino generoso exhibet.

Alij ut inviolabilem & insuperabilem auri soliditatem aperirent, & corpori humano conservando, idoneum redderent, varias vias & modos (obvæ Philosophicæ & Mercurialis clavis ignorantiam) quib. id præstarent, excogitaverunt. D. Franc. Wendt.

Corlicensis Medicus, referente Dn.D. Sennertō, mira narrat de gallina quadam Philosophicè auri & argenti folijs enutrita & saginata. Hanc enim mensis spatio inperlis saginæ argenti folijs saginabat; primis tribus vel quatuor diebus gallina argentum cum excrementis per alvum rejiciebat, at quinto vel sexto die affectus ventriculus argenti folia cum reliquo cibo immutavit; & in suam quintam essentiam convertit. Macinata post mensem gallina candida fuit instar argenti, tanta intus viriditate apparente; qualem nec Chymicus quidem arte spagyricâ ex argento præparare possit. In ovario innumera ferè ova rûm magna; tum parva apparuerunt, quasi ab artifice aliquo inargentata. Aliam gallinam eodem modo auri folijs saginabat, quæ postquam mensis spatio quatuor auri foliatil libellos cum cæteris cibis vorâisset, inactata; intus pura & pulchra apparuit, tribus in pectore purè aureis lineis comparentibus. Eandem hanc rem; aurum videlicet crudum à ventriculis nostris posse subigi, olim triplici exemplo comprobavit vir clariss. Dn. Jacobus Flacchius, olim Academicus Jenensis Professor.

1. Se à viro fide digno percepisse, quod à Medici Angli in aula Imperatoria Imperatorem Rudolphū præcelsarent in suo senio à morbis hæc ratione. Medicos iussisse alere gallinas falsâ quâdam ex hordeo vel tritico, cui inspergerent filamenta auri, ut & folia auri, ut hæc ratione aurum in gallinarum verteretur naturam & substantiam, quas postea macerarent, & Imperatoris Majestati exhiberent; quo hæc tenus suo fine sunt potiti.

2. Exemplum observavit in patre suo, qui aurifaber præcellens & multas aluit aves hinc inde volantes, quæ similiter granula auri suffurata sunt & absorpserunt, quas tandem inactârunt & ventriculos dissecando invenerunt partes auri concoctas, & carnes habuisse magis sapidiores aliarum avium carne.

3. Erat Cambylis Regis opulenti & ditissimi, multos aurifabros alentis, & observatum est in horum officinis mures granulis & filamentis auri se aluisse: Sæpius enim capros musculipulis dissecuerunt, & ramenta auri concocta fuisse invenerunt. Quibus exemplis prænominatus Doctor hoc obtinere volebat: Aurum beneficio artis potabile reddi posse. Quæ si ita hæbant, spagyro facillime aperiens, quâ citra corrosiva auri corpus aperire, solvere, poculentum reddere, & in sua arcana deducere possit. Vna enim res est; quâ aurum planè victum succumbit: quam licet nec gallina, nec stuthio sit, suæ tamen naturæ essentiam non ignorant sapientes. Quidam auri solutionem tentârunt, communi Mercurio ritè depurato, amalgama postea longâ coctione & præcipitatione in rubentem pulverem redegerunt. Facile enim ☉ in ☿ abit; hic in aquam potulentam. Quidam ☉ calcem in aquâ menstrui vegetabilis solvunt, solutionem bis, tervè coagulant, & in lapidem miraculosum redigunt.

Alij citius hoc negotium expedituri, ☉ & ☿ amalgama in aqua philosophica solvunt, solutionem per cohobiam destillant, tandem turbat auratum nanciscuntur multis lotionibus edulcorandum.

Non desunt item, qui prædictum amalgama spir. & oleo salis, aut oleo vel spir. æris per campanam facto & rectificato dissolvant, solutione præcipitent, & debitis ablutionibus edulcorent, & è calce demum circulatorio majore tincturam seu animam ☉ proliciant,

Antiquiores tamen & veri Spagyri maximum illud cordis confortativum universalis Medicinæ nomine decantatum, tot tantisque virtutibus præditum (ut apud Clariss. Anton. Angl. videre est) in secretioribus naturæ abyssis latitans, non è mortuo, sed vivo, philosophico & regenerato ☉, mediante clauē philosoph. universali illo menstruo Mercuriali citra alijus heterogenei additamentum, solidissimum auri corpus referante, & in perfectam tincturam accedente; alcoolisato vini spiritu agente aurum suum potulentum confecerunt, aurum illud Nepenthes ab Helena Telemacho datum, quo ille præteritorum laborum, luctus, doloris & malorum omnium oblivione captus, vitam cum læticia & animi tranquillitate traduxit.

Re. Igitur volaticam & merè spirituosam auriparissimam calcem, v.g. unciam unam, affunde Aq. vegetabilis seu menstrui catholici Mercurialis uncias 7. vel 8. circulentur in Pelicano, tinctum atque vegetabilem separa, novum affundendo menstruum, laborem repetere, quoad amplius non tingatur, tandem separatò menstruo habebis ☉ essent. seu ☉ potulentum citra heterogenei additionem. Deinceps igitur in suffic. q. prædicta aq. ut ardeat, donec dissolvatur ☉ calx, & cooperante Deo contra quævis insanabilia mala, arcum habebis.

Crollius in Basilica ex quorundam sententia ☉ potulentum sic concinnare docet:

Volaticam ☉ calcem oleo salis in butyrosum liquorem solvit, abstracto sæpius per cohobiam solvente, mox calcem solutam edulcoratam Spiritu utinæ, vini Spiritu rectificato imprægnato, stillatim irrocat & lento balnei calore, mensis spatio putrefacit, deinde omnia retorta indita per gradus ignis, quoad retorta candeat, ex arena destillat: Sublimatum ☉ pulverem, vitro diligenter imponit, & affuso vini alchoolis tincturam elicit totam reiteratis novis infusionibus, tandem abstracto ad oleitatem spiritu, ☉ essentiam potabilem repone; relictam in fundo auri calcem, affuso novo salis spiritu iterum solvit & totum opus repetit. Tandem totam extractam ☉ essentiam cum vini alcoholis repetitis cohobiis per alembicum ascendere facit. Diaphoreticum in morbis contagiosis præstantissimum.

Ex eadem ☉ calce spirituosâ, addito debita portione & myrrha & thuris liquamento purgato, absynthij sale & croci essentia diaphoreticum patemus in peste, morbisq; contagiosis longè præstantissimum. Idem & hoc sequens præstat.

Re. Calc. ☉ volat. & spiritus ☿.
Extract. Angel.
Imperator.
Vincetox.
Carlin. ana ☿.
Scorzon.
Valerian. ana ☿.
Diascord. ☿.
Aq. Bezoard.
Card. B.
Syr. Cort. citr. ana q. s. misce.

Aurum Potulentum Quercetani.

Auri tincturam, essentiam seu sanguinem extracturus Quercetanus, & in liquorem potabilem aucturus, primum ☉ perquam exquisitissimè & expur-

expurgat, mox per aquam Philosophicam calcinat, calcem tore celesti destillato tories abluit & edulcorat, quoad & pura & insipida remaneat: tandem affuso rectificato granorum Juniperi spiritu alco olifato auri animam seu sanguinem extrahit, relicto pallido calcis corpore infundo, demum vitalem hunc $\odot$ balsamum affuso flagranti Saturni spiritu repetitis cohobijs per alembicum ascendere & exudare facit, eiq; eximias tam ad vitam propagandam, quam ad gravissimos morbos percurandos virtutes adscribit. Hæc quidem & Quercetani & Crollij, & aliorum est de conficiendo $\odot$ ro potulento sententia, quam tamen Poterius, ob menstruum, quibus pro $\odot$ tum solutione, tum calcinatione utuntur, & corrolivitatem & venenositatem humanis corporibus perniciosissimam, ac vix ullis ablutionibus & edulcorationibus, ut sibi falso persuadent, debilem, valdè suspectam habet. Ejusmodi enim & calcinationes & dissolutiones naturæ $\odot$ repugnant, nec legitimæ esse possunt, cum æthereus ille & quantumvis Quercetano decantatus Saturni Spiritus firmissimam $\odot$ compagem minimè penetrare, vel aperire potest: Ut necipie quantumvis rectificatus granorum Juniperi Spiritus, Veram demum & legitimam $\odot$ præparationem sic paucis ex ipso Poterio afferimus.

$\odot$ primò à natura sua metallica spoliatur, non spiritu Salis, non spiritu urine, non aquis stygijs, non aque communis seu putealis spiritu (eo quod $\odot$ hic solutio iterum in corpus reduci possit) sed præmissa diligenti corporis sicci dissolubilis trituratione, & ad prunas ardentissimas calcinatione, calcinatum corpus acido potabili dissolvit, & à corpore dissoluto cum spiritu æreo potabili tincturam extrahit, & hæc est vera Poterii auri tinctura, aurumque potentulum. Deodanis, 3. Panth. p. 82. Alium modum vide apud Joh. Daniel. Mylium in suo antidotario Medico Chymico l. 4. c. 3. d. in c. p. 587. & 588. Verum & aliæ plures medicinæ seu arcana ex $\odot$ fiunt, $\odot$ rransparens, extractio tincturæ $\odot$ laris, Flos $\odot$, Aurum vitæ, de quibus breviter.

Aurum Transparens Vitrificatum seu rubinus $\odot$.

Be. Auri puriss. 3℔.

Antimonij ungar. 3℔.

Tigillo indita simul eliquentur, effundantur, ita tamene regulum ponant. Postea omnia in subtilissimum pulverem agantur, calcinentur, ut in $\odot$ vitrificando fieri solet, tandem, donec amplius non fumigant, tandem simul tigillo indita tandem liquentur per horæ quadrantem, donec magna $\odot$ pars in vitrum rubellum in pelvi aenea fundendum abeat, & habebis Rubinum $\odot$.

VSVS.

Hic Rubinus summarum est virium, ad r. vel z. gr. sumtus stomachum supernè vacuat, ad hydropeum & omnes frigidos morbos valet, luem veneream radicinis, expellit, ut etiam dolores membrorum ab eadem luc excitatos. In peste & morbis epidemijis magnum est solamen, sanguinem mundificat, & podagræ prodest, ulcera mundificat.

Tinctura Rubini solis ad deploratos morbos præstantissima,

Hujus Rubini transparentis in pollinem acti, sume quantum satis, affunde Spiritus vini rectificati ad eminentiam quatuor digitorum, clauso vase, digere loco calido, habebis tincturam rubentissimam.

VSVS.

Dosis cochlearia duo, quæ non vomitum, non nauseam, non alium, sed sudorem potenter movebunt, præstantissima ad deploratissimos morbos medicina. Corruptum enim sanguinem mundificat; humores ad corruptionem tendentes corrigit, & univèrsum corpus ab omnibus excrementis solis sudoribus liberat.

Extractio Tincturæ Solaris vitalem balsamum conservans.

Be. Succij limon. acerrimor. filtrari & depuratissimi 3vj.

Folior. $\odot$ purgatissimi N. 60.

Vitro indita digerantur lento calore 4. diebus, tum per filtrum luccum denud clarifica. Mox mixturam per manicam subtilem Hipp. transige. $\odot$ hoc modo soluto, & à prædicto succo separato, & vitro indito, affunde spiritum vini Alcoholisati sextuplum, vase clauso, & cineribus ad 3. digitos imposito, lentissimo ignis calore, pluribus diebus digere, sic pretiosum liquorem singulis mensibus semel usurpandum habebis.

ALIA.

Cæli rorem Martio collectum & debitis cohobijs rectificatum, & spirituosum affunde $\odot$ solis 50. & vase vitreo imposita, triduum radiis solaribus expone, postmodum rorem per inclinationem separato, affunde rectificatum vini spiritum, septem uncis sacchari soluti impregnatum; Adde & succi Limonum depurati 3ij. lento igne per triduum digere, mox è balneo gradatim destilla aquam & spiritum, tandem per cineres oleum seu liquorem præsum habebis.

FLOS SOLIS.

Paratur ex $\odot$ per $\odot$ sum fuso in laminas acto, & cum Salu oleo attenuato, & addito Sale armoniaco præparato in alembico cæco simul sublimato; elevatur flos, aqua stillatitia edulcorandus.

VSVS.

In doloribus Colicis, aliisque obstructionibus. Dosis gr. 6. in convenienti vehiculo: graves morbos curat, venas & membra penetrat.

OLEVM $\odot$.

Idem Rubini cum vini Alcole mixti si essentificentur, in oleum & admirandam medicinam abeunt, cujus unica gutta deploratas syncopas curat, si debito in vehiculo offeratur.

AVRVM VITÆ.

Ex una parte $\odot$ soliat, & sex partibus Mercurij purgatissimi fac amalgamam ovo philosophico, affunde aqua philosophice tantum, ut emineat, fiat solutio seorsim servanda. Mox sume flor. albor. Reguli 3. ii. simplici sublimatione puratorij parti. j. super addito auro aequali, & in duplo Aq. phil. solve,

solue, hanc solutionem prædictæ permisce, deinde destillando Aq. Philosophicam abstrahe, ut vitrum igne candeat, massam in fundo exime, tere, pulverisa, & vitro inditam affusa novâ aquâ philosophica solve, destilla ad siccum, ut prius; hic labor quinquies vel sexies repetendus, semper ea quæ in alembicum, vel ad vitri latera sublimantur, abiiciendo: Tandem massa exempta pulverisatur; & vasi fictili vitreato imposita, ad aquæ philosophicæ spiritus evaporandos candentibus carbonibus tantisper adhibetur, quoad pulvis puniceum contraxerit colorem. Huic toties aqua destillata calida affunditur, lavatur, dulcoraturque, quoad omnino insipidus evadat.

Huc affunditur Spiritus vini rectificatus, & trium vel quatuor dierum spatîo, lentò ignis calore digeruntur, deinde Spiritus vini destillatur, ut antè, idque sex vicibus.

Tandem affunditur Spiritus Rosarum vel aqua fragrantiss. 3. vel 4. diebus loco calido digeruntur, destillantur, & novâ affusâ aqua idem labor sexies repetitur, & sic habebis verum ☉ vitæ.

VSUS.

Optimè valet hoc ad vacuandos viscosos, crassos & tartareos luis venereæ humores.

Dosis granaj. cum conserva rosarum, vel theriaca.

Idem hoc aurum vitæ cum Diaphoreticis mixtum, solum sudores movet, & multis affectibus medetur. Cum recenti butyro & aliquo emplastro permixtum, & cum cerea candela inditum, penis ulcera, callos & catunculas sine dolore sanat.

Sed sufficiant hæc, plurâ ramen qui scire desiderat, legat Claudium Deodatûm in Pantheo hygiastico libro 3. capite 19. à pagina 73. ad 85. Item Dominum Danieleni Myllum in Basilica Chymica lib. 1. à pagina 1. usque ad 184. Item ejusdem Anatomiam auri per totum.

Item Chrysoscopion, vel Aurilogium Casparis Amthor per totum.

Item Michaelen Majerum de circulo physico quadrato aureo per totum.

Item Dominum D. Johannem Agricola in part. 1. operis sui Germ. de Auro, à pagina 1. usque ad 119. & Keslerum Redivivum pag. 9. In quibus Lector non solum inveniet variarum ex auro desumptarum Medicinarum descriptiones varias, verum etiam doctissimos & argutissimos processus operationumque hygiasticas felicissimas, imò harum etiam virtutes historijs & observationibus comprobata.

De Panacea Theophrasti.

Cum igitur in præcedenti capite de medicamentis universalibus actum sit, non inique me facturum puto, quando jam nunc Magni illius Spagyri, Theophrasti Paracelsi, Panaceam, vel universale medicamentum, quod à quibusdam Secretum, Secretorum appellatur, hic cæteris annexam, & opportunè subjungam, cujus operatio est sequens:

Rx. Quinta Essentia Melisse.

Artemisa.

Valeriana.

Pimpinell. ana ʒj.

Eleæ. Luniper.

Sacchari candi albi.

Olei salis.

Quinta Essentia ʒi ana ʒij.

Fiat mixtura, quam reserves usui in vasculo argenteo & vitro.

Vires & Vfus.

Experientia veritatis testatrice compertum est, hominem ab hujus nobilis medicamenti crebro usu per totam vitam integrum, & ab omnibus morbis illæsum conservari. Propterea capitis gravitatem tollit, Apoplexiam, Paralylin, Epilepsiam, & alios periculosos capitis morbos curat, visus aciem subtilem reddit, stomachi nauseam & debilitates submovert, Asthmatis, cæterisque pulmonum vitijs subvenit, Lieni prodest, Epatis vitia corrigit, omnesque vires corporis recreat; Leporæ auxiliatur, scelerum morbum, Colicam, Calculum, nec non Hylycericas affectiones, multosque alios morbos auferit.

DOSIS.

Singulis diebus jejunò stomacho dantur grana ʒ. vel 10. in debito vehiculo.

De alio Medicamento universo, in forma Extracti.

Rx. Extracti. Croci ʒi. ʒ.

Specier. Diamarg.

frigi.

Dianthos.

Diarrh. Abb.

Aromat. rosat. Gabriel.

Rhabarbar. ana

ʒj.

Salis crassii microcosmi.

Antimonii Diaphoretici

ana ʒj.

Magister. perlar.

Corallor.

Smaragd.

Rubin. ana ʒ. ʒ.

Ambra grisea.

Moschi Orientalis.

Lapidus Bezoardicus ana ʒi.

Confectionis Alkekermes.

Extracti Mithridatii.

Theriaca ana ʒj. ʒ.

Laudani opiat.

Veriacritè prepar. ʒj. ʒ.

Tinctura. ʒ.

Croci Martis.

⊕ ana ʒ. ʒ.

Oleorum succini.

Maceris.

Garyoph.

Cinnamonomi.

Citri ana gut. XX.

Pol. auri fini numero 12.

Argenti puri numero 15.

In compositione hujus laudabilis medicamenti processum observes talem.

Primò commisceas specierum Extracta & Salia cum Magisterijs, confectione Alkekermis, Laudano opiato, Lapide Bezoardico, Antimonio Diaphoretico. His adde postea tincturas & Spiritus gutta-

guttatim, omnia probè rudicula lignea in mortario marmoreo ad quadrantem horæ agitando. Hoc peracto, admittas Extractum Mithrid. & Theriacæ, nec non Ambram & Moschum, leuiter trita, ultimo committas folia Auri & Argenti cum oleis sensim instillandis, iterum, materiam ad quadrantem horæ agitando. Hanc mixturam diligenter reponito, & usui reservato, in vase argenteo folijs auri fini cooperito.

OBSERVATIO.

Notandum est obiter in huius medicamenti compositione, quòd, quando Extracta nimis liquida, aliquid de pulvere nostro cordiali: Quando verò ipsa nimis spissa, aliquid de mixtura Cordiali Imperiali, vel Syrupo Citrij succi addi rei perfectio requiratur: quando verò Extracta iustæ consistentiæ, nullius rei tunc additione opus erit.

Vires & Vfus.

Effectus huius medicamenti est laudabilis & plane suspensus: Confert enim ad omnes (exceptis tamen ijs, qui sunt, ut suprà docui; Natiui, vel congeniti, vel Chirurgià indigentes) imò ad deploratos morbos, ubi nec ægrotato, nec ipsi Medico de genere siue specie morbi constat, quo medicamento post Opotabile, ad naturam humani corporis confortandam, quamvis in peruellendis salutaribus istis medicamentis, nulli labori, nullisque sumptibus pepercimus, nullum reperi nobilium, elegantius, aut præstantius: Nam non modò Spiritus vitales recreat, cor confortat, & in suo esse conservat; Verùm etiam Cerebrum, Epar, Pulmonem, Lienem, Fel & Renes, &c. ægrisque quasi in momento succurrit & opitulatur, ut exemplò & quasi miraculose melius se habeant, cordis spiritibus ita recreatis illicò quasi luce depulsi tenebris, morbi vim medicaminis efficaciam manifestè abigi percipiant: Et quia membris principalioribus confert omnibus, potest etiam in omnibus internis morbis tutissimè exhiberi.

DOSIS.

Datur in hoc à ʒb. ad ʒj. vel circiter, in formâ pilulari, vel dissolut. in aqua cordiali. vel Syrup. Cinnamomi.

Aurum Potabile.

Mynf.

Recipe Aurum Vngaricum, apprimè per stibium & sulmen preparatum, sine illud in tenuissimam laminam per aunftabrum duci, postmodum resolve per bonum & optimè rectificatum salis oleum, veris solummodò Chymicis notum, & post solutionem, illud per alembicum abstrahere, tunc in fundo flavissimam solis calcem reperis. Hanc recipe, & vasi vitreo inde, & rantiùm olei Cinnamomi suffunde, ut fiat mixtura pulci simillima, & in puncto materiam nigrescere & effervesce videbis; tunc habe ad manus bonum Vinis spiritum singulariter rectificatum & à tartaro Sophorum imprægnatum; de illo aliquantum suffunde super eandem materiam, usque ad latam minoris digiti eminentiam, & continuo spiritus extrahet Solis animam pulcherrimam & auro simillimam, & quando pro quantitate mensuræ nihil magis accrescit tincturæ, tunc spiritum tinctum effunde, & alium recentem affunde, & hunc laborem toties repete, donec spiritus tingendi virtute destituatur. Remanentem solis calcem resolve denuò à novo, recentis salis oleo, & procede, ut primâ vice,

repetendo & continuando usque dum resolvetur totum corpus, & si aliquor potabilis: post id circulat hie liquor Solis aromaticus, ut acrimonia ol. salis evanescat, quæ ipsa tamen vel relicta cum S. V. profectò nihil nocet. Et hæc est prima solutio, facta absq; corrosivis, quæ in æternum à nemine potest in aurum naturale reduci.

Vires, Vfus, Dosis.

Hæc est inter supremas Medicina præcipuâ, conservandæ hominum sanitati maximè proficua, quæ multos corporis defectus & ægritudines, intrinsecus originem trahentes, constantissimè & summâ cum admiratione curat. Totam renovat & conservat. Omnes in homine spiritus vitales reficit. Malas humiditates absunt. Hilaresh facit & bonum sanguinem impertit. Est specificum cordiale talisque nobilissimus Chymiz Thesaurus, pro quo, Deo optimo maximo, ingentes gratiæ merito sunt agendæ, &c. Dosis à gut. 3. ad ʒ. & 7. in liquoribus seu vehiculis convenientibus, manè stomacho jejuno.

Argentum Potabile.

Recipe Lunæ puræ q. v. & in aq. forti resolve, postea in frigido loco reponere, protinus apparebunt crystalli, effunde tunc phlegma, & exime crystallos inde vitreæ seu lapideæ tabulæ, sine in hypogæo resolve, aquæ naturam indinere, & aridum usque evaporare: Tunc habebis pulverem, quem misce cum sale armoniaco & secundum artem sublimam, mox evehit secum sal armoniacum animam Lunæ veram. Hanc sublimatam materiam inde conchæ vitreæ & aq. pluviali distillatâ optimè edulcora, tunc corrosiva & superflua acredo aq. fortis cum sale armoniaco expellitur. Pulverem sicca deinde, & inde vitro, & spiritum Microcosmi optimè rectificatum suffunde, & 24. horas in loco calido seponere, tunc in momento extrahet hic spiritus animam Lunæ pulchram, pellucidam, cæruleam in saphiri colore. Menstruum verò tinctum aufer, & recens affunde, donec sulphur omne extractum sit; postea sine illud spontanea evaporatione evanescere, vel in cineribus per alembicum abstrahere, & alterâ vice S. V. Philosophorum affunde, qui fundamentaliter extrahet animam, illamque constantissimè retinebit. Si autem pro tuâ libentia in formâ pulveris expetis; Tunc menstruum prius per alembicum abstrahere, & anima remanebit in fundo, quam ad usum retineo.

Vires, Vfus, Dosis.

Argentum hoc potabile, siue anima Lunæ verâ, curat Epilepsiam & omnium Lunaticorum morborum sentinam, tam in genere quam in specie. Curas graves dispellit. Somno inquieto resistit. Catarrhos consumit. Aurium suffurum placat, lenemq; auditui aditum facit. Cerebrum confortat. Oblivionem relegat. Debilem Memoriam recreat. Vertiginem, mærorem & omnem Melancholiæ multiformis colluviem expellit. Est specificum capitale, quod unquamq; naturam ab omnibus periculosis capitis adfectibus curare & præservare potest. Est denique pretiosus & nobilis thesaurus morbis & imbecillitatibus quam plurimis medens. Dosis à gut. 3. ʒ. ad Scrupulum semis, in vehiculis morborum propriè respicientibus.

Spiritus

Spiritus Absinthii.

Re. Absinthii vulgaris quantum placet, superinfunde spiritus vini tantundem, ut digiti unus latitudine super nate, macerentur per octiduum, deinde per Balneum Maria spiritus lege artis evocetur.

Hoc etiam modo parantur spiritus

cardui benedicti.

chamomill. Romane.

Liliorum convallium.

Meisse.

Veronica.

Spiritus Apopli. Closs.

Re. Spir. sang. Cerv. lib. B.

Injus. fl. lavend. aq.

peron. fa. unc. iiii.

Destill. in B. M. ad me d. adde nov. infus. fl. lavend. idque tert. n. lem adde huic Spir.

Spir. vini rectif. unc. ij.

Dosis gr. vi. ad xx.

Iuvat paralyticos, apoplecticos, pleuriticos, asthmaticos, &c.

Spiritus Anisi.

Re. Seminis Anisi bene conusi libram semis, spiritus vini simplicis mensuram unam, Macerentur per octiduum & per Balneum Maria spiritus eliciatur, ita etiam sunt.

Spiritus Carui;

Cerasorum Faniculatus.

Faniculi.

Bezoar Potabile.

Ad hoc Arcanum effice ac præpara, singulari tamen studio sequens solvendi menstruum: Recipe Nitri purgati Sp. Viatrioli rect. an. p. æ. distilla per Retortam in arena secundum gradus, & quando prima vice, quarto ignis gradu detractum, effusus indeli- quor librandus est, & æquo huic pondere addendum de Spiritu Vini alkoholisati, atque ita bis adhuc co- hobandum, primum igni admodum lenito, ne spirit. vini evaporet, deinde gradatim, donec quartum gra- dum assequaris, nec quid amplius transcendere sen- tias. Hic labor tribus horis, circiter, absolvitur, ut quartus gradus habeatur; tum deniq; retortam vi- debis candescere: que cum refrixit, auferri potest vas recipiens, ubi menstruum jam paratum, reliden- te in fundo Retortæ terrâ alba eaq; per paucâ & fa- poris fetē experite. Postea lapidis Bezoar orienta- lis subtilissimè pulverisati sitne Vnciam unam, in cu- curbitulam vitream intromitte, de menstruo dicto ad eminentiam trium digitorum superinfunde, in- que B. modici caloris impone, tum spacio 2. aut 3. horarum menstruum illud lapidem Bezoar rubicun- dè resolvet. Solutionem hanc deliqua, residuo non soluto denuò tantundem illius prioris menstrui af- funde, & in Balneo reponere, usque dum pariter sol- vatur. Jam porro lapide Bezoar penitus soluto, menstruum illud tinctum in cucurbitulâ, & per Alembicum leniter abstrahe, quo facto, residuo in fundo extracto Spiritum Vini superinfunde, eun- demque igne lento inde evoca, & hoc ipsum se- cundâ & tertiâ vice itera, ita tamen, ut semper recen- tem Spir. Vin. ad das, donec nulla amplius acrimonia prioris menstrui sentiaris; Tunc porro aq. cornu cervi, vel alius cordialis unc. viij. affunde, in B. denuò reponere usque dum Extractum illud totum hac aquâ

solutum. Postea per chartam filtra & lente usque ad dimidium evaporare sine, ut Vnciæ quatuor re- maneant, quas instar thesauri inter terrenus prestan- tissimi ad usum serva: Quo verò modo Aquilla cor- nu cervini propriè & peculiariter præparanda sit, in Sectione de aquis explicatur habes.

Vires, Vfus, Dosis.

Nobilissima isthæc & pluiquam Regia Medicinæ contra omne venenū cufculosq; generis validissima virtutis & efficaciz est. Præcipue autem vapores ve- nenatâ putredine noxios, pestiferasq; infectiones, in corporis habitu dominantes, & facultati vitali maxi- mè infestas, per sudorem ac insensibiles exhalatio- nes expellit, nec non cor, cæteraq; partes interiores principales corroborat. Probatissimum hoc etiam inventū, contra omnis generis subitaneos & veneno- pestilentiali valdè periculosos affectus, Febres pete- chiales, Variolas, Morbillos, Pleuritidem epidemî, morbum Vngaricum, omnesq; alios ex dictis malis enascentes morbos: uti nec minus contra Erysipelas & alia symptomata venenosa, ubi diaphoretica Be- zoartica, putredini & malignitati virulentæ resisten- tia, ac sanguinem mundificantia, requiruntur, magnâ virtute operatur. Dosis est â Sect. j. ad Drachm. iij. in ve- hiculis appropriatis. Datur autem ægrotis, in bi- bendum, ut habetur, haud calefactum, idq; summo manè vel etiam, si necessitas postulet, alio diei tem- pore; habita tamen ratione, ne vires ægrotantium sint exhaustæ, tū ut calefact æger & sudet, quantū sine virium decremento, & debilitatione nimîâ fieri po- test. Insuper Medicamentū hoc secundâ, tertiâ, pluri- busq; vicibus, pro infirmorū conditione, in omnib; complexionib; & corporum constitutionibus, gravi- dis etiam mulieribus, puerulis & infantibus, absq; omni periculo propinari & adhiberi potest; Si præse- tim status morbi talis, ut calida illa antidota Theri- acalia & Alexiterica locum invenire nequeant. Quod si decumbentium conditio requirere videretur, ut venæ sectio præcedat vel per vomitoria aut catharti- ca purgetur corpus & evacuetur, expediri tunc prius po- terit, & postea sudoriferum isthuc usurpari. Si tamen corporis constitutio talis esset æger, ut sudare per naturam non posset, quales aliquam multum inveni- untur, is talis homo cum talis regumensis alijs re- medijs ad sudandum compelli non debet: Cum evenire possit, ut Arcanum hoc vel per vomitum, vel succellum, vel per urinam aliamve insensibilem perspirationem operetur, vel instar vulneratij pesti- lentialis materiam peccantem â centro ad emanatio- ria sua extra corpus propellat, atque ita nihil sceleris malignitatem invadat, adeoque eundem hic fru- ctum progeneret, quem in alijs subiectis sudorem inde emittentibus. In exhibitione etiam dilige- ter observandum & cavendum, ne quid aceti vel alius acetosi liquoris addatur, neve in Symplicis ac- tosis, utpote Citri, Ribium, Berberum, &c. offerat- tur; alioquin essentia lap. Bezoar præcipitaretur, & pulveris instar ad fundum decideret, nec solubilis manet. Quod si verò Thraso quispiam, cognatio- nis rerum naturalium secretiorum præsertim rudis & ignarus hic insurgeret, qui Medicamenti huius divini efficaciam credere noller, aut nequiret, iste probe- hoc modo: venenū exhibeat columbe, gallinæ, canis, felis, vel alij animalis, quod cum jacer jam mortuū, tunc eidem de hoc medicamento exhibe in vehiculo appropriato, & videbis, quid auspice Creatore suo, sit effecturum. Ipse

Venetis aut Bohemicis, sed Germanicis spissiorib⁹, ob fideliorem virtutis eius spiritualis custodiam, ad usum asservari oportere. Deo laus & honor.

Spiritus Vini Cephalicus.

- ℞. Sem. Faniculi unc. iij.
Rad. Pæoniae debite collect.
Visci quercini
Anacardi an. unc. j.
Bac. Iuniperi Drach. vj.
Herb. Maiorana
Melisse
Origani
Hyssopi
Salvia an. m. j.
Flor. Stæchad. Arab.
Lilior. convall.
Rorismarini
Primula veris
Lavendula an. pij.

Crassiusculè incisa & contusa infundantur in Sp. Vini simpl. Lib. viij. & post debitam digestionem B.M. destillantur, & liquore destillato denuò infunde :

- Sem. Coriand. præp.
Sileris mont.
Pæonia
Carui unc. β.
Spec. Diamosch. dulc.
Diambre
Cardamomi min.
Nuc. Moschat.
Galang. min.
Caryophyllor. an. Drach. ij.
Calami aromat.
Cubebarum
Macis an. Drach. j.
Succini alb. præp.
Lign. aloes
Flor. Tunicæ
Rosar. rub. an. Drach. β.

Stent in infusione per octo dies; postea B.M. destillat. & spiritus ad usum reservetur, qui ad placum facchar. cand. albo edulcorari & vel Ess. Flor. Pæoniæ, vel tunicæ, vel violarum, vel Rosarum rub. vel gran. chermes, aut alijs quam plurimis, sic variè tingi potest.

Vires, Vfus, Dosis.

Magni est usus ad omnes frigidos capitis affectus, intra & extra adhibitus; Item, ad tristes & timidos, & eos, qui de nocte loquuntur: Non solum enim caput calefacit, siccatur, confortat atq; catarrhos frigidos absorbet; verum etiam reliqua membra roborat. Contra Vertiginem, Epilepsiā, Apoplexian, Paralyti, convulsionem & tremorem singulariter, tanquam insignem Medicinam commendare volui.

Dosis à Cochlear. j. ad cochl. ij. &c.

Spiritus Ceraforum nigrorum.

℞. Ceraforum nigrorum quantum vis, contendantur, & ponantur in vase ligneo, in coque maneant usq; ad Fermèntationem, deinde per velicam destillantur, & exibat Spiritus

Hac ratione destillantur.

Lib. viij.

Spiritus Cydoniorum

- Ebuli ex bacis,
Fragorum
Iuniperi ex bacis
Sambuci ex bacis

Omnes & singuli modò dicti Spiritus, Simpliciorum sive vegetabilium virtutes & qualitates in se continent, ex quibus destillati fuere.

Spiritus Cephalicus.

- ℞. Flavedinis Corticum citri Pomis recentis
Seminia Pæon. rec. ex cort. an. unc. iij.
Baccarum Iuniperi maturarum
Lauri decortic. an. unc. ij.
Cinnamomi acutissimi unc. iij.
Ligni aloes optimi
Distamni albi
Caryophyllorum an. unc. j.
Nucis Moschat.
Macis
Galangæ minoris
Costi albi aromatici an. unc. β.
Santali citrini odoratissimi
Cardamomi minoris
Piperis albi an. Drach. iij.
Longi Drach. j.

Macerentur cum libris quatuor Spiritus vini rectificati, stent in infusione per decendium. Infuser.

- ℞. Ment. Crisp.
Lavendul.
Pulegii
Nepet.
Salv. nobilis
Faniculi
Melisse an. unc. iij.

Infundantur cum vini Malvatici optimi libris quinque, stent per sex dies, postea destillantur, destillarum addatur priori Spiritui colato, & simul mixtis dissolve Sacchari candi albisimi libram unam, colentur omnia iterum, additā in fine croci oricē alis drachma una, Ambra electæ granis quindecim, & Moschi finissimi scrupulo semis in infusione tenui ligaturum. Servetur usui.

Cerebrum & omnes eius functiones mirè corroborat, catarrhos discutit, præservat ab apoplexia, epilepsia, lethargo; utilis etiam est in syncope, cordis palpitatione, consumit pituitam in ventriculo & intestinis; omnibus denique à frigidityte ortum ducentibus, morbis magnopere cōducit.

Accuratam hanc Spiritus Cephalici descriptionem Dispensatorio nostro adiungere placuit, viro, clarissimo D. D. Andrea Lay collegæ nobis plurimum dilecto.

Spiritus Clisus.

Schröderus sumit Antimon. Nitri & Sulph. an. lb. j. Glauberus viro Antim. lb. j. Nitri lb. ij. Sulphuris an. unc. iij.

Spiritus hic crassam & tartaream materiam attenuat, febribus potenter resistit, & summum levamen sitis causa. Modus parandi facilis est, si tabulatam retortam habeas, De qua re vide Schröder. p. 440.

Spir. Confortans. Dorncreilii.

℥. Sem. Melisse ℥ β.

Lactuca ℥ ij.

Fiat ex Aq. Cinnamom. comp. ℥iv.

Emulsio addantur

Essent. Perlar. ℥ ij

Syr. rubi Idai ℥ β.

Fiat Mixtura.

Aqua cinnamomi in hunc usum sequenti ritu paratur:

℥. Aq. Rosor.

Buglossa

Borrag.

Fenicul. an. q. s.

Digeratur & destillentur per MB. institutis aliquot
dies.

Hæc mixtura aqua cor & reliqua membra
principaliora confortando humidum radicale au-
get, & vitales spiritus corroborando nativum co-
servat calorem; Propterea gravissimis morbis de-
fatigatis & succumbentibus apprimè est utilis, adeo
ut in plurimis affectibus & imbecillitatibus ferè de-
speratis laudem mereatur summam.

Huius mixturæ cochlear unum vel dimidium
manè ac vesperi, vel quovis tempore urgente ne-
cessitate exhibetur.

Spiritus Citri compositus.

℥. Cort. Citri recent. ab albicante medulla
separat. lib. j. Spir. Vini non rectificati lib. iij.
Macerentur per biduum postea in vesica Spi-
ritus destilletur, usque dum Phlegma proma-
nere incipiat, Spiritui adde aqv. Rosar. in aqua
Sacch. cand. Vnc. iij. dissolut. fuerint lib. β.
croci pauxillum & si libet succi Citri lib. β.
vel q. s.

Spiritus Diottrion.

℥. Spiritus Theriacalis Camphorati an. ℥ v.

Tartariv. rectificati unc. iij.

Vitrioli rectif. unc. j.

Misce

Digerantur in Phiala hermetice sigillata per tres
septimanas.

Nobilissimum medicamentum ad plurimos
morbos, ad omnes obstructions viscerum reser-
vandas, ad pleuritidem, ad menstrua, uterum ca-
lesfaciendum, ad venena, & malignam materiam
in febribus per sudorem discutiendam existit.

**Diureticum ex nucleis persico-
rum Hartmanni.**

℥. Nucleorum Persic. q. v.

Macerentur in Malvatico vel alio vino generoso per
dies 5. vel 6. destilla per B. vel cineres

Dosis Vnc. j.

Spiritus Diapente August.

℥. Elixir propriet. Paracel. ℥ i. β.

Spir. Theriac. Camph. ℥ i. β.

Vitrioli rectif. ℥ j.

Tartari rectif. ℥ ij.

Salis rectif. in quo folia auri numero decem soluta
sint ℥ j.Omnia simul misceantur & digerantur per quatuor-
decim dies & reserventur usui.

In affectibus ventriculi & capitis multum va-
let, humores ventriculi vitiosos educit, siccit &
mundificat, urinam provocat, & per emunctoria
cutis corporis habitum repurgat.

Spiritus Euphrasie Mindereri.

℥. Spir. Ceraforum nigrorum lb. j.

Aquam Hirundinum composita majoris unc. vj.

Doronici veri

Cassii lign. ver.

Amomi veri

Radici valeriana

Chelidonia an. drach. ij.

MAU veri

Fol. Rut. an. drach. j.

Florum Euphrasia selectissimorum siccorum unciam
unam semis vel recentium quantum potest in-
fundi.

Insundantur per noctem in liquoribus huius, vase leni
perlutato, mane per Balneum Maria destillentur leni igne,
iste Spiritus reservetur in vitro

Visionem reparat hic Spiritus, cum Spiritus
visivos reficiat: cerebri refrigeratem corrigat, Spi-
ritus in eo mundet & clarificet, in scotomia & ver-
tiginè optime proficiens.

**Ante Epilepticum & Hystericum Spe-
cificum D. D. Scheferi.**

℥. Rad. pæon. unc. j.

Sem. Pæon.

Rad. Acor.

Fl. Ros. rub.

Nymphet an. ℥ ij.

Ol. Succin.

Castor.

Santal. rub.

Fl. Lavend. an. ℥ j.

Camphor. ℥ ij.

Extr. opii ℥ β.

Hyperic. ℥ ij.

Spir. Viniv. rectif. ℥ xij.

Vitriol. opt. unc. j.

Omnia hæc immittantur matraccio vitreo & digere-
tur sub fimo equino per sex septimanas continuas aut tri-
des in Balneo ferventis. Liqueor deinde per inclinationem &
fundatur & servetur ad usum.

Dosis a. gutt. iv. ad xxx.

Spiritus Pleurit. Renotti.

℥. Salis petra lb. β.

Tartari lb. j.

Destill. septies per alembicum. Dosis unc. β. in
quasentis m. & v.

Spiritus Nephriticus S. Clois.℥. Ov. strutionis affunde Spir. salis & solve, solutum
filtra.

Dosis gutt. vj. ad ℥ β.

in syr. de alib.

Fernelii.

Spiritus Rosarum.

℥. Rosarum fragrantium tempore sicco col-
lectarum quantum libet, contundantur, &
in vase vitreo vel ligneo compressæ, reponi-
tur in cellam, deinde cum sale vel pauculo fer-

fermenti fiat stratum super stratum destillentur per vesicam, destillata aqua novis rosis fermentatis affundatur & destilletur, donec perfectum Spiritum habueris.

Proprietate suâ Specificâ cor recreat in omnib⁹ ejus infirmitatibus singulare robur conciliat, odore & fragrantia vires reficit. Extra etiam ad vitium debilitatem arteriis applicatur.

Spiritus Salis.

℞ Salis communis quantum lubet, solve & coagula, solutum cum terrâ figulinâ siccâ pondere æquali commisce, pastillos forma, exsiccatos retorte inde, destilla usque dum nihil amplius egredietur Spiritum.

Omni putredini resistit, hepatis & lienis obstructionibus prodest, renes & vesicam expurgat, hydropicis inprimis singulare remedium præbet.

Spiritus Sulphuris.

Ponatur sub camp^{ana} vitrea vas aliquod terreum cum sulphure, quod accendatur. Ita vero vas subiectum ad campanam applicetur, ne fumigredientes flammam suâ faciant, sed ut liberè ascendentes in liquores coagulentur, qui in scutellam appositam destillentur.

Eandem ferè qualitates cum Spiritu vitrioli obtinet, proinde iisdem etiam affectibus curandis conducit.

Spiritus Salis Nitri.

℞ Salis Petri sive Nitri unc. j.

Boli communis vel terra figulina unc. iij.

Destillentur per retortam igne reverbii Spacio duodecim horarum, & habebis Spiritum rubicundum.

Pro contemperando æstu febrili, restinguenda siti, prohibenda angina, & mitiganda colica commodissimè usurpatur.

Spiritus Tartari.

℞ Tartari albi puri lb. v.

pone in retortam vitream sique in igne cinerum vel potius arena collocata recipientem satis capacem adaptâ, & luta, dato igne per gradus primò Spiritus egreditur, postea oleum fetidum, quâ rectificari debent.

Est egregium aperiens, unde in menstruis retēns, paralyti, ictero, pleuritide, hydrope, mira præstat.

Spiritus Theriacalis Camphoratus Aug.

℞ Spir. vini optimè rect. & ab omni phlegma depurat. unc. x.

Theriac. Andromach. veter. unc. v.

Myrrha rub. unc. ii. β.

Croci Austriac. unc. i. β.

Inditis omnibus cucurbitæ vitreæ imposito, quæ Alembico cæco & juncturis optime clausis, ne quidpiam expiret, stent in infusione per octiduum in loco calido. Postea imposito Alembico rostrato, in cuius Limbo vel rostro ponatur Camphoræ drachmæ duæ, fiat in Balneo Mariæ lentissimo igne destillatio, ut vix trium vel quatuor dierum Spaciorum extillet. Tandem cessante destillatione calor augeat, ebullitione aquæ in Balneo Mariæ. Hac finita destillatione destillatū succibus iterum affunde, juncturis clausis digere Lib. VII.

per riduū, postea in Balneo Mariæ destilla ut prius. Tandè destillatū iterū focibus reddes digere per triidū, postea & destilla per cineres lētissimo igne usq; ad siccitatem: iuncturis semper exquisite clausis.

Egregiè ad sudores eliciendos in peste, ictero, febribus lentis, quartana & similib. confert, penetrat nervos, inusculos & aliquid noxium reperit, corrigit atque expellit.

Spiritus de Tribus, s. Mixture simplex.

℞ Spir. q rectif. unc. iij.

Θi unc. j.

Aq. Theriac. Camph. unc. v.

M.

Dosis ʒβ. ad ʒj.

Mixture simplex, seu Diaphoreticum in peracutis Paracelsi.

℞ Spir. Theriacal. camphor. unc. v.

Tartari ad modum infra scriptum preparati unc. iij.

Vitrioli rectificati unc. j.

Misce & serva diligenter in vase clauso. Preparatio autem Spiritus Theriacalis fit hoc modo.

℞ Theriaca Androm. veter. unc. v.

Myrrha Alexan. br. rubr. unc. v. β.

Croci orient. unc. β.

His mixtis in cucurbita superfunde spiritus vini correctissimi unc. x. aptato alembico cæco & juncturis bene clausis degentur aliquamdiu post fornacem vel in ætate ad solem. Postea imposito alembico rostrato (pius in eundem reponuntur Caphoræ trita ʒj.) entisimo balnei calore, exstillatur liquor, qui tandem ebullitione balnei augeatur, ut ipsa camphora simul transeat. Refrigeratis vasis liquor destillatus reasfunditur materiæ, & iterum digestus per cohobia, tertio destillatur.

Spiritus Vitrioli.

℞ Vitrioli purificati lb. vj.

injiciantur retorta bene lutata, huic aptetur, recipienti amplum, commissurâ bene clausis, accendatur ignis gradatim, & post tres fere horas phlegma stillare incipit, hinc ignis paulatim augeatur, circiter horas septimanam albis spiritibus iterum augeatur ignis, & ita continuetur per integrum diem, tandem detur maximus ignis, & continuetur labor in diem tertium, refrigeratis omnibus, rectificetur Spiritus, quod clarum est per cineres destilletur, exibat Spiritus clarus & albus.

In variis febrium generibus summa utilitatis est Spiritus Vitrioli, humorum enim putredini resistit, eorumque incendium prohibet, vitiosos corrigit, phlegma consumit, per urinâs poros cutaneos aperit.

Spiritus vitrioli Cordalis Angeli Salæ.

℞ Ossis Cervin. mens. tun. rec. albusimè calcinat. unc. vj.

Spiritus Vitrioli acidi unc. viij.

immittre calcinationem & arescet, ita ut in pulverē possis redigere, stent ita ad decem dies, deinde per retortam magnam destillentur, & liquor elicitus servetur.

Cordiale præstantissimum, febribus item omnibus salubre medicamentum, contra putredines in primis salutare.

Spiritus Vini aromaticus

℞ Confect. Alkermes unc. j. Rad. treos flor.

T. 2

Rosa

Rosarum rub. an.unc.ß.
 Cusfaligna
 Cort. Citri
 Lignialois
 Caryophyllor. an. Drach. i.ß.
 Cardamom. min.
 Nuc. Moschat.
 Cubebaurum
 Macis
 Zedoaria an. Drach. j.

Pulverisata & mixta infundantur in Sp. Vini simpl. Lib. vj. per octiduum, aliquoties in die movendo; postea per alembicum destill. & Spiritus destillatus Sacchar. cand. alb. f. q. edulcoretur.

Vires, Vfus, Dosis.

In naturis frigidioribus & adultis COR confortat; nec non pectus, Stomachum, Epar, & Splenem roborat, Renibus etiam frig. d's in expellenda ferofitate, vires addit. Dosis manè & serò ante somnum à Cochl. j. ad Cochl. ij. &c.

Spiritus Vini Odontalgicus.

℞. Raf. Lig. Guaiaci unc. iij.
 Rad. Pyrethri unc. ij.
 Sem. Staphid. agrie
 Hyoscyami
 Cort. Granator.
 Gallar. Turc. an. unc. f.
 Caryophyllorum
 Zingiberis albi
 Piperis longi
 Oliban. an. unc. ß.
 Flor. papav. errat.
 Opii Thebaici
 Camphora an. Drach. ij.
 Herb. Tabac. Indic.
 Salviae acut.
 Perficaria
 Mentastri an. Drach. j.

Contusa & mixta infundantur in Sp. Vini simpl. Lib. vj. stent per 14. dies in digestionem, postea B. M. destillantur.

Vires & Vfus.

Teneatur in ore; deinde iterum expuat, & reiretetur, si opus; praesentissimum est remedium: Omnes enim dentium dolores efficacissimè sopit. Interdum etiam propter majorem delectationem cum flor. papav. errat. prius tingere, & postea coloratum Spiritum ad usum reponere solemus.

Spiritus Vini Otalgicus.

℞. Oporum Formicar. Nr. 110.
 Amygdal. amar. unc. ij.
 Rad. Hellebori nigri
 Raphani min.
 Cyclaminis
 Cyperi rot. an. unc. j.
 Cort. Malipunici Drach. vj.
 Bac. Lauri excort.
 Iuniperi
 Sem. Foeniculi
 Cimini
 Anisi
 Carni an. Drach. iij.

Pulp. Colocynthis.
 Castorei veri an. Drach. i.ß.
 Majorana
 Abfinthii
 Sabina
 Ruta an. Drach. j.

Contusa & mixta infund. Sp. Vini opt. rectificat. Lib. iij. & post debitam digestionem è B. M. ingeniosè tamen, ne vitrum rumpatur, destillentur; Deinde Spiritui abstracto adde Millepedum vivorum q. s. & digerantur adhuc ramdiu, donec aliquo modo spiritus ringatur; postea cum filtra & ad usum reserva.

Vires & Vfus.

De hoc spiritu aliquot guttae manè & vespèri instillantur in aures, claudendo cottone molli: Sic surditatem & gravitatem. Auditus tollit; nec non contra rinitum, sonitum, strepitum & sibilum, item ob auditionem & fluctuationem praestantissimum est medicamentum. Sed in his affectibus multum etiam praestat panis recens coctus minor, statim ex clibano sumptus, & crassa inferiore ablata, immissoque Spiritu hoc, si ad aures applicetur, (interiecto circulo lineo crassiore ad evitandum partis exustionem) ut vapor ille intro recipi possit. Continuetur autem curatio hæc donec malum cedat.

Spiritus Vini Acovisticus.

℞. Oporum Formicarum
 Millepedum vivorum an. xxxj.
 Amygd. Amar. unc. ß.
 Bac. Lauri excort.
 Iuniperi
 Sabina an. Drach. ij.
 Sem. Cymini
 Rad. Cyperi rot. an. drach. j.
 Lubricor. ter. exsic.
 Nicotiana
 Abfinthii an. drach. ß.
 Succini alb. prep.
 Castorei veri an. Ser. j.
 Croci oriental. an. ser. f.

Crassiusculè contusa infundantur in Sp. Vini anisati unc. xvj. digerantur per octiduum, statim in die movendo; postea filtrantur, & Spiritus cinctus usui servetur.

Vires & Vfus.

Hic Spiritus in gravi auditu & surditateque non intrinsece aurium etiam inveterato, secretus est. Vfus eius, ut guttae aliquot auri instillantur manè Stomacho jejuno, & vespèri ante coenam, & deinde e bombace moschato auris obturentur.

Spiritus Vini Pectoralis.

℞. Passular. min.
 Sem. Anisi an. unc. iij.
 Lob. sani & exp.
 De Pino an. unc. ij.
 Succ. Glycyrrhiz. ext. unc. 2ß.
 Conf. Flor. Hyssopi
 Violarum
 Symphyii an. unc. j.
 Cinnamomi acut. drach. vj.
 Spec. Dratragrakanth. frig.

*Diatrees simpl.**Diarrhod. Abb. an. unc. ʒ.**Cardamomi min.**Crociorient.**Macis an. Drach. ʒ.ʒ.**Herb. Capil. Veneris**Marrabii an. Drach. ʒ.**Flor. Malva arbor. rub.**Farfara**Salvia an. Drach. ʒ.*

Contusa & mixta infundantur in Spir. Vini simpl. Lib. viij. Digerantur diebus octo; postea B. M. destillentur, & Spiritus abstractus Sach. cand. alb. edulcoretur.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad Catharrhos frigidos, Pectorisque ægritudines, Tussim, Asthma antiquum & Anhelitum malum, expertissimus, Dosis à Coch. j. ad Coch. ij. Pectus enim ab humoribus crassis & Viscidis purgat, mundificat, omnesque in eo oppilationes aperit.

*Spiritus Vini juniperinus crocatus.**ʒ. Sp. Vini juniperini lb. ij.**Sacchari candi contus. lb. ʒ.*

Misce in vase commodo; Spiritus accendatur filis sulphureis; simul incorporentur, flammansque liquor subinde agitur cultro vel spatula, donec saccharum sit solutum, coletur & appende in nodulo Crociorient. Scr. ij. & ad usum reponere.

Vires, Vfus, Dosis.

In Asthmate, difficili respiratione, pectoris vitis, Tussi, imbecillitate & irritatione Ventriculi, torminibus ventris, &c. bonum est medicamentum. Insuper urinam movet & calculo medetur; nec non ruptis, convulsis, & vulvæ strangulati subvenit. Dosis à Coch. j. ad Coch. ij. pro una vice.

*Spiritus Vini Stomachicus.**ʒ. Cinamomi elect. unc. iiij.**Galange min.**Sem. Anisi an. unc. ij.**Caryophyllorum**Nuc. Moschat. an. unc. j.**Menta crispa**Rorismarini an. unc. ʒ.**Calami aromati.**Zingib. alb.**Rosar. rubr. an. Drach. ij.*

Crassiusculæ contusa & mixta infundantur in Sp. Vini simpl. Lib. viij. & post debitam digestionem B. M. destillantur; postea Spiritus evocatus, vel sach. cand. alb. vel myvâ Cydoniorum edulcoretur.

Vires, Vfus, Dosis.

Valeat propriè ad malitiam appetitus, & corruptionem digestionis. Ad frigus & dolorem Stomachi. Ad singultum, Nauseam, Vomitum, appetitum caninum. Ad Eructationem acetosam, Angustiam Anhelitus, frigidamque complexio-

Lib. VII.

nem cum humiditatibus superfluis. Senibus etiam imprimis convenit: Calorem enim naturalem mirè confortat & à putredine conservat. Insuper visum & mentem in iis acuit. Oblivionem delet, & canitiem retardat. Dosis Coch. j. atque alterum.

*Spiritus Vini nephriticus.**ʒ. Rad. Ononidis**Althea an. unc. ij.**Cucumeris unc. ij.**Glycyrrhiz. rose**Afari an. unc. ʒ. ʒ.**Sem. Milii Solis unc. ij.**Saxifrag. alb.**Vitis Rom.**Petroselinis**Raphani**Anisi**Rhabarbar. elect.**Aristoloch. rot.**Galange min.**Cinamomi acut.**Macis**Zingib. albi**Herb. Equiseti an. unc. j.**Lap. percar. pife.**Judaici**Spongia**Lyncis**Test. Limac. min. prep. an. Drach. vj.**Cassia fistula**Gran. Alkekengi**Bac. juniperi**Theriaca Vener.**Sang. Hircin.**Oc. Cancri**Tali leporini an. unc. ʒ.*

Pulverisata & mixta infundantur in Sp. Vini simpl. Mens. vi. vel f. q. Stent in digestionem per 14. dies; Postea B. M. destillantur.

Vires, Vfus, Dosis.

Frangit lapidem & ad minuta secernit, quousque Renes & Vesicam ab omnibus superfluitatibus mundificet, & clarum mingat: Et quod plus est, ita curat & sabulosas hypostasas per urinam expellit, ut non amplius regeneretur. Insuper in Colica & suffocatione Matricis non est remedium ei simile. Humores enim diversos laxat & ventositates dissolvit. Dosis à Coch. j. ad ij. vel Coch. iiij.

*Spiritus Vini Lithontripticus.**ʒ. Rad. Enula camp.**Pimpinella**Petroselinis an. unc. j.**Lap. Percar. pife.**Oc. Cancristuv.**Sang. Hircini an. Drach. vj.**Sem. Dauci aquar.**Saxifragia alb.**Feniculi**Anisi**Milii Solis**Vitis Rom.**T**Geni*

Genista
 Bac. Iuniperi
 Gran. Alkekeng. an. unc. ℥.
 Spec. Lythontrip.
 Diabamar.
 Trion Piper. an. Drach. ij.

Contusa & mixta infundantur in Spir. Vini
 simpl. Lib. iiii. Stent in digestionem per 14. dies;
 postea B. M. destillantur pro usu.

Vires, vsus, Dosis.

Calculos Renum & Vesicæ non solum con-
 fringit & comminuit; sed & lapides per urinam
 expellit. Dosis tum præservationis tum curatio-
 nis ratione, à Coch. j. ad Coch. ij. per se, vel cum
 aliis mixtis.

Spiritus Vini Paralyticus.

℥. Lumbricor. terrest. exsic.
 Bac. Iuniperi
 Sem. eruca an. unc. ℥.
 Rad. Angelica
 Pyrethri
 Aronis an. unc. j.
 Flor. Lavendula
 Rorimarini
 Salvia acut.
 Piperis long.
 Allii recent. an. unc. ℥.
 Massichis elect.

Myrrha rub.
 Succum citrin.
 Euphorbii
 Castorei veri an. Drach. ij.

Contusa & mixta infundantur in Spir. Vini
 optimè rectif. Lib. iiii. Digestantur per mensem;
 & postea filtrentur, & Spiritus cum Essentiâ ex-
 tracta ad usum reservetur.

Vires & vsus.

Cum hoc Spiritu tincto inungantur mem-
 bra paralytica & arida (præmissis tamen unive-
 rsalibus) in eoque panni lintei madefiant, & suppo-
 nantur membris affectis.

Spiritus Vini Theriacalis.
Mynf.

℥. Theriac. Ven. ℥. iij.
 Rad. angel.
 Enul. 6.
 Hirund.
 Dipt. albi
 Mors. Diab.
 Serpent.
 Pimpin.
 Torment.
 Valerian.
 Zedoar.
 Sem. citri ana ℥. j.
 Spir. vin. ℔. viij.
 Destill. per B. M. Dosis ℥. ℔.

FINIS LIBRI SEPTIMI.

LIBER

LIBER OCTAVVS DE PVRGANTIBVS VA- RIIS, DECOCTIS, VINIS MEDICATIS ET INFVSIONIBVS.

De Purgantib. Querc.

Purgantia duplicis sunt naturæ: alia in genere dicti purgantia, quæ promiscue tantum ac sine delectu hominis extrema educunt: alia vero proprie sic dicta & κατ' ἐξοχὴν à certa quadam facultate sive proprietate, aut à totius substantiæ, ut volunt, similitudine, vim & efficaciam habent trahendi & vacuandi humores, quorum alia ducunt pituitosos, alia biliosos, alia vero melancholicos & adustos succos, vel per vomitum, vel per secessum, idque vel blande, aut vehementer, aut mediocriter.

Vnde enarrata medicamenta in tres classes dividuntur.

1. In benigna seu moderata: sunt

Cassia
Manna
Succus prunorum dulcium
Syrupus violarum
Serum lactis & similia.

Quæ remedia sunt alimentosa, hoc est, quæ facile in alimentum commutantur, ab his tanquàm levioribus Galenus, & alii eius imitatores, omnem morborum curationem inchoandam statuunt.

2. In mediocria: qualia sunt

Rhabarbarum
Agaricus
Sena
Aloe
Turbitib
Hermoadactylum
Polypodium
Myrobalani

3. In violenta: ut sunt

Colocynthis
Scammonium
Elaterium
Peplium
Helleborus
Thymelæa
Chamaelea
Thapsia
Cataputria, & alia clysmali species.

Ex cunctis enarratis simplicibus, diversis corporis humani humoribus purgandis, idoneis,

perantur medicamenta composita, quæ purgant, vel bilem, vel pituitam, vel melancholicam, vel crassos ac viscosos, & aquosos, sive serosos humores; modo unum, modo binos seorsim, modo omnes simul, ob quam causam talia remedia nuncupantur cholagoga, phlegmagoga, & hydragoga.

Differunt eadem remedia ratione consistentiæ, ubi alia mediocritatem inter molle & durum obtinent, & dicuntur electuaria liquida: & alia sunt solida consistentiæ & siccæ, ex quibus rursus triplicia efformantur genera, electuaria videlicet solida, pulveres & pilulæ, ita à figura sua rotunda, quasi parvæ pilæ dictæ, quas Græci à sumendi modo κατὰ μέγεθος appellant.

Hæ sunt præcipuæ omnium illorum purgantium compositorum formæ, de quibus in posterum sermo novis futurus est, utpote de materia, quæ in pharmacia imprimis necessaria est, ac reformatione summe opus habet, ubi quidem largam illam & communem viam, quantum fieri potest, sequemur, quod si vero in aliam forte flexerimus, quæ & citius, & directius, & facilius, & maiori cum emolumento, instituti nostri finem adepti fuerimus, id publici solummodo boni provehendi causa (hic enim est finis noster, hic scopus, hæc intentio sola) fieri, constanter asseveramus.

Vt igitur ordinem nostrum sequamur, inter purgantia primum assignabimus locum electuariis mollibus & liquidis, eaque hic, quæ maxime in usu esse solent, describemus, quorum alia humoribus acris & biliosis, alia melancholicis vacuandis magis conveniunt.

Remedia lenientia, bilemque purgantia.

Lenitiva cholagoga	Cassia extracta simplex & composita
	Diaprunum lenitivum seu diadamascentum Nicolai.
	Antidotum catholica Nicol. Præpositi.
	Electuarium diasebesten Montagnagne
	Electuarium lenitivum cum manna Nicol. Alexand.

Hæc sunt purgantia illa, eecoproptica, ut vocant, ad primam corporis regionem purgandam apta: ad omnibus authoribus inter maxime benigna recensentur, ut liquæ humores humectando & leniendo clementer educant: præscribuntur etiam in febribus calidioribus, biliosis & ardentibus, quas comitari solet sitis intractabilis, ubi humectatio uberior, minor autem rarior que calefactio requiritur.

Vera chologoga { *Diaprunum solutivum Nicolai*
Electuarium de succo ros. Nicolai
Electuarium ros. Mesuæ, & Montagnanæ
Elect. de psyll. Mes.

Diaprunum solutivum, quod paratur ex solo lenitivo addendo scammonium præparatum, hoc est, in trochiscos cum succo citrionorum, cortice myrobalanorum, citrionorum & mastiche redactum, singulare est remedium ad omnes affectus ex bile productos, quidam tamen in febribus tertianis eius usum reformidant, propter scammonii nimiam & excedentem calefactionem. Sed docebimus infra scammonii præparationem talem, qua ipsius calor immoderatus contemperabitur: nec non descriptionem quandam diapruni solutivi, quod sic præparatum erit summo usui, & in omnibus febribus biliosis & ardentibus commode & innoxie exhiberi poterit.

Electuarium de succo rosarum Nicolai ad omnes affectus à bile flava aut biliosis ichoribus redundantibus subortus conducit: idcirco tertianæ simplici & duplici: febribus quoque aliis ardentibus, malisque à bile caloreque subortis confert. Est etiam magis refrigerans & exsiccans, quam diaprunum laxativum, unde maior quoque inest ei laxiorum viscerum adstrictio & roboratio, sicque ad omnes morbos à calida fluxione excitatos magis confert, ut in podagra, chiragra, & doloribus articulorum à biliosis & serosis ichoribus subortis: simul enim & semel vitiosos illos succos detrahit, fluxionem deprimit, & abstringendo membra roborat.

Electuarium rosarum Mesuæ iisdemmet affectibus, quibus Nicolai, confert: illud tamen facilius & cum minori molestia purgat, minusque corpus conturbat, quam hoc.

Electuarium de psyllo Mes. bilem tum flavam, tum vitellinā evacuat: febribus igitur omnibus ab utraque bile suscitatis, tum ardentibus, tum diuturnis, & curatu difficilibus, quæque tandem ægros ad hypodrem perducere solent, summopere conferre creditur: morbo quinetiam regio & iecori supra modum calefacto, ut & vertigini & doloribus capitis à biliosis evaporationibus procreatis summopere confert.

Electuarium de psyllo Montagnanæ vires in curandis biliosis affectibus, electuarii de psyllo Mesuæ æmulat, sed satis potens est medicamentum ad humores permixtos & varios evacuandos præsertim pituitam crassam cum bile permixtam: idcirco tertianis nothiis & morbis huiusmodi qui ex humoribus mixtis fiunt, prodest.

Humores crassos, viscidos & pituitosos purgantia, sunt.

Phlegmagoga { *Diaphanicum Mesuæ*
Diacarthamū Arnold. de villa nova.

Phlegmagoga { *Diaturb. maius Petri de Tusignano.*
Benedicta laxativa Nicolai.
Electuarium Indum maius Mes.
Hiera picra Gal. cum agarico.
Hiera Pacchii

Diaphanicum viscidam crassamque pituitam, eamque à remotioribus trahit. Febribus compositis & diuturnis, in quibus multi crassi ac viscidii humores permixti sunt, auxiliatur: doloribus ventriculi à cruciatibus subortis, itemque colicis cruciatibus ex crudo humore generatis, mirifice confert.

Diacarthamum Arnoldi iisdemmet affectibus ex viscida & crassa causa procreatis prodest iudicatur, ut quotidianis febribus, paralyti, &c.

Diaturbith: maius Petri de Tusignano, cuius descriptio reperitur in dispensatorio Valentii Cordi, crassos aut pituitosos humores attenuat, digerit, simulque deturbat & evacuat.

Benedicta laxativa Nicolai humores pituitosos seu in articulos decumbentes, seu in rebus & vesica contentos, mirifice & per os sumpta, & per clysteres iniecta elicit & evacuat.

Electuarium Indum maius excrementa cruda, pituitosa, putrida & corrupta à ventriculo, hepate, aliisque partibus nutritioni famulantibus: ducit: idcirco lue venerea laborantibus prodest, ut cachexiis, inflammationibusque ventriculi & colicis doloribus: nam ut pituitosa & cruda excrementa purgat, simul etiam flatus dissolvit & discutit.

Hiera picra Gal. cum agarico ventriculorum corroborat, eumque à mucilaginosiis impunitatibus ipsis tunicis adherentibus liberat & repurgat, & flatus ipsos discutit.

Scribonius Largus de hiera Pacchii, ut in Diaterico nostro iam scripsimus, miranda prædicat: hancque compositionem proptereius vires & efficaciam ad infinitos & deploratos morbos curandos summis laudibus in cælum effert. Ad omnes enim passimos nervorumque tensiones, ad spinae lumborumque dolores, ad vertiginem, epilepsiam, paralytism, ad diuturnos capitis dolores, incubum & subitas omnes præfociones mirifice convenit.

Melancholicum denique succulentia sunt.

Melanagoga { *Confectio maior & minor Hamech Mesuæ*
Diasena Nicolai
Triphara Persica Alexandri.

Confectio Hamech est febribus aurtionalibus curandis, quartanis præsertim atque omnibus aliis morbis, ex tartareis crassis, falsis, retortidis & melancholicis humoribus subortis, optimum remedium: elephantiasis, cancro, impetigini, scabiæ, in summa omni fœditati cutis à falsis & adustis humoribus procreata, mirifice succurrit.

Diasena, melancholia, mania, quartana vexatis, lienosis etiam & melancholicis omnibus affectibus auxiliatur.

Triphara Persica confert febribus ardentibus, hepatis & ventriculi inflammationibus, ictericis & omnibus affectibus ex atra bile factis medetur: sitim quoque mitigat, morbosque adustos fieri prohibet.

Hæc sunt præcipua illa electuaria purgantia in forma opiata, vel mediæ inter durum & melleæ consistentiæ, quæ in communi fere usu sunt, & quibus officinæ ad usum necessarium instructæ esse debent. Inter quæ nonnulla in formam solidam & in tabellas rediguntur, ut commode sumi possint, & gustui gratiores fiant. Diaphœnicum hoc modo in formam solidam redigatur, quemadmodum & electuarium è succo rosarum, diacarthamum: diaturbith, & species illorum, mellis loco cum sufficienti quantitate sacchari prius dissoluti, miscetur, & in electuaria solida iuxta artem coquantur.

Descriptiones & formulas horum remediorum de industria hic prætereo, siquidem eas videre licet in ipsis auctoribus, quos citavimus, nec nõ in omnibus pharmacopœorum antidotariis ac dispensatoriis, tam veterum, quam recentium: supervacaneum enim foret, totis ex eandem repetere cantilenam, & tamemque toties eandem reponere.

Multo vero minus in iisdem enarratis compositionibus vel unicam immutare literam conabor, ne forte audaciæ & temeritatis arguendus videar, quasi ille sim ego, qui tam præstantissimorum, nostrorum maiorum ac patrum, placitis & scriptis doctissimis, communi antiquitatis consensu receptis & approbatis, ut bonis & utilibus, longaque experienti hæcenus stabilitis, meæ conscientias tenuitatis ausum refragari & contradicere. Nos nihilominus ut humiles pumiliones Gigantū haereticis insidentes, & eorundem ope ad altiores locum evecti longe exactius rem minus perspicimus, quam veteres ipsi, cum præsertim facile sit inventis addere, & in dies vel tantillo auctario eadem exornare & locupletare. Quare dignitate & existimatione antiquitatis facta recta conservata, me propterea haud quaquam culpandum fore, neque me ab officio meo alienam facturum arbitror, si in hoc opere nostro ea, qua decet reverentia animique modestia, reformationem purgantium, circa quæ aunc vesamur & quæ præcipue in pluribus reformari merentur, aggrediamur. Hinc ergo quedam huius generis purgantium remediorum descriptiones atque formulæ, nostro Marte & arte adinventæ, & chymico artificio exquisitiores, politiores & auctiores redditæ, tantquam summe necessariæ & utiles, adiciuntur, & in publicum commodum prolabuntur. Quod tamen, quicquid id sit, eruditorum iudicio sponte submitto, de eodem, pro ea, qua polleat, æquanimi sapienter iudicaturi.

At vero tantum abest, ut medicamentorum præparatio ultimum perfectionis gradum sit adeptæ, quinimo in Officinis multæ sese offerunt compositiones, quæ variis adhuc erroribus undiquaque scateant, imo vel illæ ipsæ, quarum maximus & quotidianus fere est usus, differentem plane & diversam compositionis sortem experiuntur: adeo ut vix invenias duos pharmacopœos, qui in iis cõficiendis vim eandemque rationem sequantur: huius rei evidens testimonium habemus in *diaphœnico Mesuai*. Videas enim hic, quantum hoc electuarium in Val. Cordii dispensatorio descriptum differat ab eo, quod in antidotario Florentinorum, & pharmacopœa Augustana habetur.

Multi quidem reperiuntur, qui in indicandis

dis & ostendendis huiusmodi erroribus, diligentem navant operam. Sed maius operæ pretium in facerent, si studium suum exquisitiori harum compositionum præparationi abdicarent, & securiores atque utiliores ipsarum operationes redderent, ut celeriori & commo diori agendi potestate vim suam exercerent, gustuique gratiores existerent. Hoc enim modo miseris agrotis solatio essent, eosque lege Hippocrateæ, tuto, cito & jucunde percurrerent. Huiusmodi igitur præparatio in uspositioribus laborem nostrum post hæc dicabimur, iisque pharmacopœam nostram exornabimus, simulque purgantia quædam nostræ compositionis & descriptionis diversis curationum intentionibus congrua addemus, ad quorum imitationem alia complura componere licebit.

Exordium autem nobis est à Catholico sive antidoto universali, quod omnes noxios humores clementer purgat: ad cuius exemplum quoque alia præparabuntur.

Catholicum Quercetani.

℞. Succo Cichoreæ
Fumi terræ
Lupulorum an. ℔. β.
Succi ros. pallid. ℔. ij.
Limonum ℔. j.

Hi omnes succi perfecte depurentur in B. M. donec nulla amplius faces appareant, ut docuimus in cap. de Syrupis: his adde

Fol. Senæ mundatorum ʒ. vi.
Agaricæ recent. trochiscati ʒ. iij.
Macis
Cinnamomi
Feniculi dulcis an. unc. j.

Omnia indantur in matraceutum, vel aliud vas vitreum capax, sicut in infusione in B. M. fervido per 3. dies. Dein exprimantur omnia torculari, quæ expresso rursus in vase idoneo ponatur in B. M. ad denuo digerendum, coquendum, depurandum iuxta artem, prout idem in cap. de Syrupis explicavimus: interim dum hæc fiat digestio, cape quoque seorsim

Pulpa castiæ
Tamarindorum an. unc. vj.

Hæc dissolve in suff. q. aquæ violarum malvæ, & citrullorum, vel in decoctione lenitiva optime clarificata, omnia in matraceutum vitreum simul iniecta similiter adhuc digerantur per duos vel tres dies, donec materia appareat clarissima. Collige seorsim, quod de puratum fuerit, & misce cum priorè infusione depurata:

Hic adde

Manna calabræ ℔. β.
Sacchari albi ℔. ij.

Manna & saccharum dissolvantur in sufficiente quantitate aquæ, & depurentur antequam cum duabus his infusionibus permisceantur: dein coquantur omnia ad ignem lentum ad mellis spissitudinem & consistentiam, vel ulteriùs. Removeantur ab igne, & sub finem addantur

Pulveris senæ
Rhabarbari an. unc. ij.
Spec. Diatragacanthi frigidis
Anisi an. unc. β.

Probe

Probe diuque misceantur omnia pistillo ligneo, & fiat electuarium ad iustam consistentiam. Sufficit robustioribus pro doli exhibere ℥ vj. & ceteris ℥ β. Generale hoc & benignum purgativum quovis tempore exhiberi potest, tam ad præcautionem, quam ad curationem febrium, aliarumque corporis ægritudinum. Loco succi limonum substitui potest succus malis punici, hujus generi succos data opera addimus, eoque aciditate sua vitriolata ad extractionem tincturarum & essentiarum omnium vegetabilium multum conducant, & in omni purgativo, quod insigni calefactione præditum sit, veri correctivi vicem subministrant: est præterea ejusmodi aciditas ad rerum omnium fermentationem conciliandam efficacissima, quod summopere notandum est.

Chalagogum Quercetani.

℥. Succorum perfecte depuratorum
Centaurii minoris
Rosarum pallidarum
Rubrarum an. lb. j.

Succirad. Oxylapathi
Idemdem depurati lb. β.

In quibus macera ad ignem Baln. Mar. per triduum
Rhabbari elect. ℥ ij.
Folcul. senæ ℥ iv.
Cinnamomi
Santalū rubri
Anisi an. ℥ β.

Hæc omnia in vas vitreum indita macerentur & digerantur per tres dies: dein fiat expressio & colatura, cui adde

Pulpaprunorum dulc. lb. β.
Sacchari lb. j.
Syrupi ex novem infusionib. viol.
& mucag. sem. psyll. an. ℥. iij.

Coquantur lento igne ad mellitam consistentiam, cui adde

Scammonii preparati, ut docetur, ℥ j.
Pulveris rhabbari
& fol. senæ an. ℥ j. β.
Spec. Diatriasantalī
& trochisc. de berber. an. ℥ iij.

Sem. Scariolæ

Portulacæ

Lactucæ an. ℥ ij.

Parabis hoc electuarium (si velis) etiam sine scammonio, quod tamen post veram suam præparationem calore suo privatum adeo innoxium est, ut potius cæterorum remedium vim & efficaciam ad ferrosos & biliosos humores utiliter evacuandos potenter acuat & extimulet. Loco igitur vulgaris præparationis cum succo citrinorum, cortice myrobalanorum, & mastiche, optima ejus & elegantissima præparatio cum aceto montano, vel succo limonum fieri debet, quod fusius docebimus albi.

Electuarium purgans pituitam Querc.

℥. Rad. Helenii ℥ j.
Polypodi
S. m. Chartami an. ℥ ij.
Fol. Chamædrys
Chamæpitrys
Thymi
Hyssopti an. m. j.

Sem. Feniculi

Anisi an. ℥ β.

Flori Stachados

Betonica

Calendula

Hyperici an. p. ij.

Coquantur in aqua betonica: dein fiat expressio & colatura, de qua cape lb. ij.

Succorum depuratorum citrinorum
& rosarum Damascenarum an. lb. j.

In quibus mixtum macera ad ignem B. M. calidum ut supra.

Agaricirecens trochiscati ℥ ij.

Turbiti gammosi ℥ ij. β.

Foliorum senæ ℥ iij.

Asari ℥ j. β.

Scammonii preparati ℥ vj.

Caryophyll.

Cinnamomi

Zinziberis an. ℥ β.

Dein fiat fortis expressio, desectio seu depuratio, ut jam docuimus, ac tandem eranscolatio, in qua adde magna granata purificata lb. j. penidiorum ℥ iv. coquantur lento igne donec reducantur ad bonam electuarii consistentiam.

Dosis ℥ β. vel ℥ vj. pro robustioribus.

Febribus diuturnis a pituita & bile vitellina mixtis auxiliatur: quinetiam pituitosa, crassa, cruda, & mucilaginosa excrementa, quæ circa ventriculi, intestini, renumque regionem, flant, cruciatuque excitare solent, discutit & radicitus educit.

Electuarium purgans melancholiam aîramque bilem.

℥. Rad. polypodi querni unc. j. β.
Hellebori nigri non aduhermi unc. ij.
Cort. tamarisci
Capparum an. unc. j.
Sammitatum melasæ
Thymi
Epithymi an. p. j.
Folcul. senæ unc. iv.
Turbiti gammosi unc. ij. β.
Myrobalanorum omnium unc. β.
Agarici rec. trochiscati unc. j. β.

Sem. treos

Carduibened.

Feniculi

Anisi an. ℥ vj.

Cubebarum

Cinnamomi

Macis

Caryophyllorum an. ℥ ij.

Conserua flor. Buglosse

Violarum

Nymphet an. unc. j.

Hæc omnia confusa & permixta macerentur in sol. puritate seri lactis, & succorum quam optime depuratorum, marie, buglosse, pomorum redolentium, idque in Baln. Mar. vaporoso, vase optime clauso per quatridduum: dein fiat expressio, colatura, itemque depuratio, ut jam docuimus: huius adde

Manna granatæ

Sacchari violati

Pulpa tamarindorum

(an. unc. vj.)

& pulpa racemorum recentium præpar. ut docuimus

Coquantur lento igne ad consistentiam syrupi perfecte coacti, cui subsequenter pulveres paulatim insperge, tuticula remota semper continuo pendendo

Pul

Plur. Diaphena nostrae descriptionis 3ij.

Trochisc. de Rhabarb.

D. Eupatorii

De Capparibus an. 3 B.

Scammonea prep. ut iam docuimus 3vj.

Misce & fiat electuarium, ut est artis.

Hoc est unum ex melangogis nostris, quod in triagendi violentia operatur, quam *hyera diaphenobidos Paschi aut Logadii*, mirum in modum etiam universam sanguinis massam mundificat, & ad Vnc. sem. tantum modo exhibitum, vitia ab utraq; bile & ipsa pituita falsa enata potentissime tollit. Hinc ad omnes affectiones melancholicas, febres quartanas, cachexias, oppilationes lienis & mesenterij, epilepsiasque auxilium est singulare, necnon adversus morphæam, impetiginem & cancrum. Specificum præterea & excellens purgativum ad diversas melancholias & mania species esse compertum, addita *essentia lapidis lazuli* in sufficienti quantitate, sicut eius preparandi methodum suo loco trademus, cum pulpa uvarum extrahendi ratione, quod extractum, à Gallis. *Resinee* appellatum, autumni solummodo tempore preparari potest.

Admonitio.

Plures hodie audito *hellebori* nomine statim obtupescere solent, cum tamen certum sit, ipsos suis eccoproticis nihil unquam effatu dignum sine illius beneficio præstare posse, in morbis præsertim chronicis & difficilibus, qui corporis membris altius & tenacius inhaerescunt: in iis vero *helleborata*, modo rite preparata fuerint, citra vim & molestiam multo validiores penetrandi vires exerunt, quam *colocynthis, thymalea, peplium*, & similia, sicut alibi jam in scriptis nostris palam demonstravimus, simulque ostendimus, quanti olim antiquitas, nec non ipsemet Hippocrates *helleborum* fecerint, quod ob summam eius virtutem & efficaciam, laudibus maximis in cælum usque extulerunt.

Electuarium lenitivum antinephriticum Quercetani.

Rad. Alibee

Polypod. querc. vn. 3 j. B.

Taraxaci

Asparagi

Petrosel.

Feniculi

Eryngiorum an. 3 j.

Injubarum

Sebesten. an. par. vj.

Hera. Cichori

Scariola

Agrimon.

Pimpinell.

Saxifrag.

Capillar. an. m. j.

Sem. Carthami 3 j. B.

4. Frigid. maior.

Lactuca

Portulaca

Malva

Papav. alb. an. 3 iij.

Anisi

Feniculi

Barbana

Mili solia

Saxifragia an. unc. B.

Fruct. Alkekengi

Semelorum

Prunorum Damascen. an. p. xij.

Flor. Genstæ

Violarum

Nymphaea an. p. ij.

Coquantur ut artis est. in suff. aqua. in 15 j. B. collatura clarificata adde succi limonum optime depurati unc. iv. in quibus macera per 24. horas ad ignem Baln. Mar.

Folic. Senæ unc. iij.

Macis

Cinnamon an. 3 ij.

Dein fortiter exprimantur, & in hoc expresso denuo macera, & parum decoque folicul. Senæ orient. unc. j. B. in colatura adde

Penidiorum

Sacchari violati an. unc. iv.

Pulpa casia

Tamarindorum extract. cum aqua violar. an. unc. iij.

Coquantur ad mellis consistentiam addendo pulveris senæ unc. ij.

Crysell. tartari unc. j. B.

Spec. Diatriasant. frigid. unc. B.

Omnia simul rite misceantur, & fiat electuarium secundum artem: dosis unc. B. vel 3 vj.

Excellens est ad calculi præservationem, sumptum ad Vnc. sem. luna decrescente, purgat blande & utiliter: robustioribus sufficit exhibere 3 vj. in forma boli. Vfus quinetiam eius utilissimus erit in remediis purgantibus & clysteribus ad dolores nephriticos usurpandis.

Electuarium hystericum Querc.

7. Succorum optime depurat. mercurialiu

Bete

Fumar. an. 15 j. B.

Succor. Identidem depuratorum

Artemisia

Matricaria

Ebuli

Centaurei min. an. 15. B.

Folic. Senæ unc. iij.

Sem. Feniculi

Pæonia

Anisi an. unc. j.

Althea unc. B.

Flor. Violar.

Chamomil.

Sambuci

Hyperici an. p. ij.

Fiat decoctio expressio & colatura, cui adde

Pulpa prunorum

Pulpa casia an. unc. vj.

Manna

Sacchari an. unc. viij.

Lente coquendo reducantur omnia in elect. addendo sub finem pulveris subtilissimi folicul. senæ unc. i. B.

Fæcula bryonia unc. j.

Sem. Anisi

Feniculi

*Feniculi dulcis**Cinnamomi an. unc. ʒ.**Misce, fiat electuarium: dosi unc. ʒ.*

Hoc electuarium est efficax ad suffocationē matricis, epilepsiam, vertiginem, melancholiam, hypochondriacam, cardialgiā & diversos alios affectus, qui ab his dependent: de quo pro specifica horum malorum purgatione per os exhiberi potest unc. ʒs. in forma boli, usque ad ʒ. vj. in clysteribus.

Ad horum duorum electuaria normam & formam alia plura conficere poteris: vel cum decoctionibus, vel cum succis depuratis, qui affectibus quos edomare velis, convenient. Vnde alia plura electuaria molliā purgantia hic describere nunc super sedebimus.

De Decoctis. Q.

Fateor equidem celebrem decoctorū usum longo iam tempore in communi pharmacia extitisse, quem nec ipsi improbamus, sicut falso de nobis garrunt quidam Censores. Sunt tamen potissimum duo, quæ in iisdem desideramus, ob quæ nostræ reformationi haud immerito ipsa subiicienda putavimus. Quod utique æquus lector ipsemet secum paulisper consideret, nostroque conatui haut gravate favere dignetur.

Primum est, quod in horum decoctorum compositionem ex communi more recipiantur ingredientia adhuc viridia & superflua humiditate scatentia: ex quibus essentiam & virtutem elicere conantur, decoctionibus cum aqua sola fontana, vel fluviali factis. Ac licet decocta huiusmodi per manicam transcolentur & cum ovi albumine clarificentur, prout moris est, compertum tamen est, ipsa paucorum dierum spatio situm contrahere & corrumpi. Qua ratione igitur potest id, quod per se ipsum facile corrumpitur, à corruptione vindicare corpora nostra, in quem tamen finem pleraque fere decocta ægrotis præscribuntur ac offeruntur? Vt igitur ieiunis his & imperfectis operandi viis consulamus, necesse erit, ut simul ac clarificatio fuerit facta, adhuc aliæ duæ ipsam consequantur operationes, digestio scilicet & fermentatio quarum ope & vi paucis post horis separari percipies materiam quandam crassam ac terream in eo, quod purissimum & clarissimū credebatur, adhuc delitescentem, quæ huius correptionis unica causa existit, quemadmodum de his fusius dicitur in *c. de Syrupis*, ubi modum ex variis herbis, fructibus & floribus exprimendi succos docebimus: ex quibus digestis, fermentatis, & perfecte depuratis, syrupi in longissimum tempus citra *sacchari mellivæ* additionem, reservandi concinnabuntur.

Alterum, quod notatione & reformatione nostra imprimis etiam opus habet, est, quod sæpe numero eiusmodi decocta fiant ex lignis, corticibus, radicibus, herbis, seminibus & floribus, omnibus siccis, ac omni humiditate excrementitia pollatis, quæ cum aqua in vase aperto decoquuntur, adeo ut hoc modopartes illorum acidæ & mercuriales, ut sulphureæ sive oleosæ, in quibus præcipua illorum virtus & proprietas delitescit, deficiant: indeque eiusmodi decocta ut plurimum omnino nullius aut exiguæ saltem efficacæ comperiantur.

Huius dicti veritas stabilitur etiam per ea, quæ modo sub finem de aquis diximus, ubi modum proposuimus, quo ex omnibus aromatis, ex feminibus, herbis & floribus siccis, calidis & fragrantibus, aquæ & olea elici possint, quæ integras & totas fere suorum simplicium facultates retineant, quod equidem soli distillationi cum vase optime clauso acceptum ferendum est. Nunquam enim id præstabit ea decoctio, quæ fit cum vase aperto, cuius rei ut periculum facias, accipe unam tantum libram *Sem. anisi*, addendo quinque aut sex libras aquæ. Si ex eo, more chymico, oleum vase clauso destilles, hæc aqua separato oleo, anisi odorem, ceterasque eius qualitates, quibus imprægnata est, longe perfectius æmulabitur & reservabit, quam decem, vel etiam plures libri *anisi*, cum ea quæ quantitate cocti, qua vulgo decoctiones cum vase aperto parari solent, ubi spiritus *anisi* pereunt & prorsus evaporant. Idem de cæteris omnibus aromaticis, fragrantibus & calidis, quod de *anisi*, sentiendum est, imprimisque notandum, in decoctis hydroticis & sudorificis paratis ex *guaiaco*, & aliis rebus sudorifica proprietate pollentibus, id necessario observandum esse.

At dices, hunc morem ita studiose admodum observari, ut eiusmodi decocta in duplici vase preparantur. Sed ratio hæc nullius prorsus momenti esse potest, siquidem partes illæ acidæ & oleaginose, quibus plurimum abundat *guaiacum*, nihilominus eo modo dissipantur, & in auræ evolant. Spiritus enim sunt subtilissimi, in quibus tamen omnis virtus sudorifica & balsamica consistit. Quibus incommodis ut subveniamus, decoctio illa fieri debet in vitro circulari vel Pelicano, ubi nihil omnino expirare potest; si desideretur Pelicanus, in cornuta vel retorta, vel in vase æneo, stanno interius obducto, cuius refrigerium suum aptum sit, & in longum tempus usui tuo inservire possit. Vt ut sit, opera danda est, urvas tuum sive vitreum sit, sive cupreum, aut stanneum, accuratissime claudatur, ita ut nihil prorsus evaporaret, & de liquore tuo vel nihil, vel minima tantum portiuicula imminuat aut pereat. Vnde libra uni *guaiaci* libras tantum tres aquæ addantur, & ita satis diluta erit decoctio, nihil enim de ea aut parum exhalat, & in fumum consumitur.

Coctio hæc multo accuratius perfici potest balneo vaporoso, quam quovis alio caloris genere. Si usus fueris cornuta vel alembico, ea quæ destillaveris, facibus suis rursus addenda erunt, & dein totum decoctum per manicam traiciendum, ut clarificetur. Pro dosi exhibebis tres vel quatuor uncias, & excellentes effectus in sudore provocando videtis. Exempli loco hic proponimus decoctum *Guaiaci*, ad cuius imitationem parari poterunt quævis alia ex reb. calidis & aromaticis. Neque hic tempus spectandum est, cuius respectu quidem vulgaria illa citius parantur: sed hæc diuturnitatem temporis infinitis commodis inde emergentibus refarciunt: interim tamen vel admittere vel repudiare horum usum liberum cuivis esto. Temporis ratio nunc postulare videtur, ut ea proponamus decocta, quibus Pharmacopœam nostram ornandam ac ditandam constituimus.

Lentius

Lenitiva, aperitiva refrigerant.

Lenitiva, aperitiva calefacient.

Decocta *Carminativa.*

Diuretica.

Bilem.

Decocta *Pituitam.*

Melancholiam sive atrabiliarium succum.

Bilem, pituitam, melancholiam seorsim.

Omnes humores simul.

Hydrotica varii generis.

Vulneraria

Varia ad diversos corporis humani affectus, multisque & certis experimentis comprobata.

Decoctio lenitiva aperitiva refrigerans. Q.

℞. Rad. Taraxaci,

Graminis,

Acetosa,

Oxylapat hian. ʒj.

Passul.

Liquiritia an. ʒvj.

Cichorii,

Endivia,

Scariola,

Agrimonia,

Portulaca,

Acetosa,

Lactuca,

Fumaria;

Capill. Vener. ana m.j.

Sem. Quatuor frig. majorum

Althea ana ʒβ.

Prunorum Damasc. num.x.

Iuiubarum paria vj.

Flor. Violarum,

Buglosse

Rosarum rubr. ana p.j.

Fiat decoctum, aromatizetur, si ita placuerit, patico Cinnamomo, & edulcoretur saccharo; vel addatur syrupus violaceus, vel acetosa, limonum, & similes.

Decoctio lenitiva aperitiva calefaciens.

℞. Cort. Fraxini

Tamarisc. an. ʒβ.

Rad. Fœniculi

Petroselinii

Polypodii an. ʒj.

Prunorum Damascen.

Iuiubarum ana paria vj.

Passul.

Liquiritia ana ʒβ.

Herb. Lupul.

Agrimonia,

Betonica,

Primule veris,

Fumaria,

Ceterach

Polytrichi,

Abfynthii

Petroselinii an. m.j.

Asari ʒij.

Lib. VIII.

Sem. Carduibenedicti

Citrui &

Corticis eiusdem an. ʒij.

Sem. Malva

Althea

Citoniorum an. ʒij.β.

Flor. Geniste

Buglosse

Borraginis an. p.j.

Fiat decoctio, coletur, clarificetur, aromatizetur & dulcoretur, ut supra saccharo, vel adde syrupi de duabus vel quinque rad. & capill. Veneris q. sufficit.

Decoctio carminativa seu flatus discutiens. Q.

℞. Rad. Fœniculi ʒj.

Fol. Thymi

Pulegii

Serpilli ana M.j.

Passul. Corint hian. ʒj.

Sem. Fœniculi dulc.

Anisi

Dauci

Cumini ana ʒijj.

Cinnamomi ʒβ.

Flor. Anthos

Camomilla vera ana p.2.

Decoquantur in hydromelite malvatico. Dosis ʒij. vel tres.

Decoctio diuretica.

℞. Rad. Vinetoxici

Rubie tinclprum

Valeriana

Pimpinella an. ʒj.

Liquiritie ʒβ.

Fol. Betonica

Capill. omnium an. M.j.

Sem. Bardane

Fœniculi

Milii solis

Anisi

Cuscuta

Baccarum Iuniperi ana ʒij.

Fructum Alkhegini num.x.

Flor. Genista p.j.

Coquantur, aromatizentur Cinnamomo, & dulcorentur melle anathosato.

Decoctum præparans bilem nimia adustione in crassatam, & soluens obstructionem in visceribus quod in plerisque febribus, etiam ardentibus continere solet.

℞. Rad. Taraxaci

Graminis

Petroselinii

Acetosa

Eryngiorum.

In aceto maceratarum ana ʒj.

Passul. Corynthiac. ʒvj.

Liquiritia ʒβ.

Fol. Cichorii cum toto

Scariola

Agrimonia

Cuscuta

¶

Fumaria

Fumaria
Lupulorum
Hepatica
Polytrichi
Adiantum ana M.j.
 Sem. 4. Frig. maior.
 & Minorum
 Sem. Citrii & Cortis. eiusdem ana ʒ iij.
 Flor. Genista.
Violarum
Borraginū
Buglossa anap. j.
 Coquantur in sero lactis. Huic decocto adde, si
 velis,
Oxymelitu simpliciu
Syrup. Acetos. compos.
De limonibus
De succo acetose q. suff.
 Ad bilis autem tenuitatem emendan-
 dam decoctum parabitur, ut se-
 quitur. Q.

ʒ℥. Rad. Acetosa.
Cichorii
Buglossa ana ʒ i.
Iuubarum par. vi.
 Fol. Endivie
Portulaca
Lactuca
Acetosa ana M. i.
 Sem. Cuscuta
Cucumeris
Melanium
Lactuca
Pfyllii
Citoniorum
Papav. albi ana ʒ ʒ.
 Flor. Violarum
Nemupharis ana p. ii.
Gummi Arabici
Tragacanthi ana ʒ ii.
 Fiat decoctio, in colatura dissolui poterunt
Syrup. De Papav.
De Nemuphare
Viol.
De rosif. siccu &
Diacod. sine speciebus q. suff.

Decoctum præparans pituitam Q.

ʒ℥. Rad. Acori
Cyperii
Feniculi
Petroselini
Apii ana ʒ i.
Polypodii
Passul ana ʒ vi.
 Fol. Betonica
Chamedr.
Chamepis.
Thymi
Hyssopti ana M. i.
 Sem. Anisi
Feniculi
 Cort. Citrii ana ʒ iii.
 Flor. Primula veris
 Anthos

Stechados
Betonica ana p. i.
Zingiberu
Cinnamomiana ʒ ii.
 Coquantur in hydromelite, in colatura dissolue
Syrup. de Calamintha
De Betonica simpl. & compos.
De corticibus citrii
Byzantin. compos.
De passio
& huiusmodi.
 Decoctio ad parandum succum melancholicum
 crassum, tartareum & saculentum, constare debet
 partim ex his, quæ incidendi & attenuandi viri conti-
 nent, partim etiam ex iis, quæ medio criter calefaciunt
 & humectant. Exempli causa:

ʒ℥. Cort. Cappar.
Tamarisci.
Fraxiniani ʒ ʒ.
 Rad. Enule campanæ
Polypodii
Oxylapathi
Graminis
Aspargi
Feniculi ana ʒ i.
 Herb. Buglossæ utriusq. ʒ ʒ.
Fumaria
Lupul.
Agrimonia
Melisse
Thymi
Ephymii
Herb. Capill. omnium ana M. i.
 Sem. Cardui benedicti
Cuscuta ana Vn. ʒ.
 Flor. Genista
Tamarisci.
Violarum
Borragin.
Buglossa anap. i.

Coquantur in sero lactis, addendo sub finem co-
 ctionis

Succor. Depurat. pomorum redolentium.
Fumaria
Buglossa ana Vnc. iii.

Dein colentur & aromatizentur Cinnamomo: his
 adde

Syrup. Fumaria
Scolopendria
 Sabor.
Buglossa q. suff.

Ad atram bilem præparandam, quæ ex Galen. sen-
 tentia toto genere a succo melancholico differt, de-
 cocta constabunt, partim ex his, quæ bilem retori-
 dam & adustam refrigerant & humectant: partim ex
 his, quæ ejus crassitiem incidunt, de quibus jam supra
 egimus: sunt autem decocta in succis depuratis fumaria,
 lupul. buglossa, pomorum redolentium, & id genus aliis, in
 quibus syrupi de epithymo de byzantiis addi poterunt.

Hæc rursum prædicta omnia decoctum bilem,
 tum pituitam & melancholiam præparantia, Cepha-
 lica. Thoracica, Stomachica, Hepatica, Splenica,
 Nephritica & Hysterica concinnari poterunt, si ca-
 simplicita, quæ his partibus conveniunt, addideris.
 Quæ simul & semel purgantia efficies, si decoctum
 bilem præparandam aptis, cholagoga, qualis fuit

tamarindi, rhabbarum inter simplicia, & inter composita *Diaprunum solutivum*, *Elect. Ros. Mes. & Elect. de psillo* infundantur & misceantur.

Phlegmagoga vero reddes *fenicium*, & *agaricum*, & inter composita *Diaphenicum*, *Diaturb. elect. Indum majus, minus*, decoctis, quæ pituitam præparare apta nata sunt, addideris.

Urtelanagoga efficiantur *senam, epithymum* & inter composita *confect. Hamech, Diasennam, Symplosi bellaratos*, iis decoctis, quæ ad utriusque melancholiz præparationem convenire scripsimus, addere poteris quorum remedium sigillatim formulas describere esset supervacaneum.

Addam saltem unicam decocti formulam, quasi simul & semel sensumque, tum præparati, tum deturbati, omnes humores poterunt, idque per epicram, ut dicunt.

℞. Polypodii querni

Sem. Carthami consusiana ℥ x.

Passularum

Liquiritiæ ana ℥ vj.

Cort. Fraxini

Tamarisci an. ℥ β.

Prunorum Damasc. patia x.

Fol. Fumariæ

Melissæ

Eupatorii Mes.

Lupul.

Agrimonia

Chamad.

Chamæpit.

Et capill. omnium ana m. j.

Elæ. Centaurii minoru.

℥. Hyperici

Genissæ

Tamarisci an. p. j. β.

Trium cordiatum

Nymphaeæ ana p. j.

Agaric. rec. troch. cum suo modulo.

Hermodactylorum

Fibratum rad. ellebori nigri an. ℥ β.

Coquantur in æquis partibus seri lactis, & aquæ pomorum redolentium vel fumariz, in colatura clarificata, infunde, ac tandem parum decoque.

Foliculorum, ænæ ℥ j. β.

Rhæarb. electi ℥ iij.

Cinnamomi

Canthophyllorum ana ℥ j.

Epithymi p. j.

Facta tandem expressione, & colatura reducta ad ℥ iij. dissolue.

Syrup. viglati ex novem infusionibus

Oxymelitis maioriæ Iuliani ana ℥ j.

Fiat apozema in 4. doles, pro 4. matutinis confectionibus, vel alternis, secundum operationem & vires.

Hæc decocta purgant omnes humores vitiosos, & eos etiam, qui ob tenacitatem & contumaciam suam minus expelli, primoque insultu vix moveri aut extirpari possunt. Reiterandus est illorum usus bis ad minimum, aut etiam amplius, prout mali radices validius profundiusque inhaerent. Hæc purgandi ratio massam sanguinis mundificat: omnes corruptos & putridos humores, vermium autores è corpore auferre: prodest omnibus affectionibus melancholicis, vertiginibus, epileptis, paralytibus. Confert etiam cachexiis, febribus quartanis, & similibus affectionibus.

Lib. VIII.

qui ob contumaciam suam eccoproticis vix cedunt.

CAUTIO.

Omnia decocta, quæ ad mucilaginosam & crassiorum substantiam jam redacta, & virtutibus simplicium, quæ in illis coquebantur, imprægnata sunt, in posterum minus idonea sunt ad essentiam & vim purgatoriam ex simplicibus elicendam. Præstat igitur ejusmodi purgantia simplicia infundere & decoquere cum aquis destillatis cichorii, buglossæ, acetosæ, pomorum redolentium, sumiterræ & similibus, quæ indicationi scopo inferiunt, ubi correctiva illorum, nec non syrupe affectibus debellandis apti simul addi poterunt, & sic evadent multo utiliora, & tam visâ, quam gustu jucundiora decocta.

Ad finem harum decoctionum purgantium unam hic inserere placet, qualem plerumque præscribere folio delicatis, & qui natura sua à remediis tam turbidis & nauseabundis adeo abhorrent, ut quibus pati malint, quam de iis vel minimam guttulam degustare.

Accipio foliculorum senæ opt. mundator. ℥ vj. hæc patinæ argenteæ aut alii vali apto imposita, in aqua pomorum redolentium aut fragorum, quæ duæ omnium sunt suavissimæ, macero: aquæ quantitas non major sit, quam una dosi requirit, ut melius purgatoria senæ proprietate imprægnetur: aciditatem ipsi cum succo limonum inducere soleo. Verus chymista, qui mirandas aceto rum suorum montanorum vires expertus est, ad reddendum aquam acidulam, acetosus suos liquores admiscendos haud eximesteret. Correctivi loco addi potest, si ita videbitur, paululum *Cinnamomi*, omnia macerentur per 24. horas ad minimū: dein leviter bulliant, & fortiter exprimantur: in qua expressione adde *Succi pomorum redolentium recens extracti ℥ j. β. sacchari candi pulverizati ℥ β.* quod præstat ad majorem clarificationem (alias à sacchari additione superferderem: succus enim pomorum decoctus ejus vicem subministrabit) cum ovi albumine exquisite agitata omnia admoveantur igni, clarificentur juxta artem, potio sic erit clarissima, boni odoris, ac ne tantillum quidem fastidii concitabit, aliumque præterea blande & utiliter deiciet. *Syrupus ros. pallidarum*, alique similes, enarratis portionibus admixti, ingratum ipsis saporem inducunt. Sed pro iis, qui palatum habent non adeo delicatum, addi possunt. Si opus sit, *rhabbarum*, nec non alia laxativa his addes, potestq; major quantitas, si res expostulat, præparari. Addo autem pro una dosi senæ drachmas sex, eo, quod clarificationem quartam ad minimum partem virtutis medicamentæ auferat. Sequamur nunc ordinem nostrum, & ad decocta hydrotica accedamus.

Decocta hydrotica.

Decoctiones hydroticæ plerumque parantur ad curationem diversorum affectuum, quorum quilibet opus habet sudativis specificis & peculiaribus remediis, quemadmodum id ex variis formulis ordine hic in Pharmacopœia nostra condecorationem describendis liquido patebit.

Eiusmodi remedia proprie locum habent in suis veneræ curatione, quam communi & usitato nomine Diætā appellant. Totū enim id temporis spatium, quo ejusmodi decocta ægris offeruntur, stricta valde & severa victus ratio imperatur, quamvis provocatio sudoris sit peculiare & proprium remedium, ad edomandos huiusmodi affectus, quorum vene-

V 2 nuunt

num in abscondito inhaerens, & per ipsas venas transfusum primario adoritur hepatis facultatemque naturalem non secus, ac serpens ictu suo venenato primum occupat cor: Canis rabidus functionem animalem, lepus martinus pulmones. Quemadmodum igitur videmus, in febribus continuis adeo providam esse naturam, ut ad expellendas impuritates in venoso genere inhaerentes, ac plurimum tanquam crassibus salutaribus utatur evacuatione per sudorem, vel per urinam: sic etiam huius veneni malignitas per eundem sudorem extuditur. Hinc natum est illud, quod vulgo dicunt: *Sudare pustulas venereas*. Verum quidem est, ejusmodi morbos saepe numero per urinam profluvium finiri, siquidem sudor & urina ex eadem profluunt materia, *omniaque sudorifica, citra omnem dubitationem ansum simul diuretica existunt*. Sed de his abunde satis egimus in consilio nostro de lue venerea, ita ut non necesse sit, hic plura addere. Recta nunc accedamus ad descriptiones nostrorum hydroicorum, quae iisdem affectibus, quibus Guaiacum & tignum Indicum conducunt, quorum quatuor formulas praeceteris usitatissimas huc proferemus.

I.

HYDROTICUM.

℞ Rasura ligni Guaiaci ℥ x.

Corticis ejusdem ℥ iij.

Macerentur horis 24. in aquae fontanae tepidae lib. viij. dein coquantur in vase circulari, in quo nihil expirare possit, ad ignem Balnei vaporosi luculentissimum per 24. horas, dein percolentur, decolatura, quae sit v. de limpida, atque suo sulphure balsamico & aciditate viriolata in praegnata. sufficiens exhibere mane ℥ iij. aeger sumpto decocto superdormiet, si possit: tectus plus solito sudet, abstergatur, caveat à frigore & vento, prandeat nona, cœnet vero sexta.

℞. Magma praescriptae decoctionis, cui affunde aquae fontanae tepidae lib. xii. & post infusionem octo horarum circulentur, ut supra, horis octo, dein colentur. Quidam decoctioni huic adiciunt *liquiritia & passularum Corinthiacarum* ad libitum, & tandem aromatizentur pauco *cinamomo* suavioris gustus gratia, quae dulcorandi ratio nobis magis probatur, quam ea, quae fit cum *melle vel saccharo*. Haec decoctionum parandarum methodus, tam ad sudorem provocandum, quam ad potum quotidianum in palatu, omnium est simplicissima, ac ipsi sui venereae, meo quidem iudicio, utilissima, additis nimirum correctivis, de quibus paulo post dicendi sumus, & hic est primus modus, sequitur nunc secundus.

II.

℞. Scobis ligni Guaiaci ℥ vj.

Corticis ejusdem ℥ iij.

Sassafras lib.

Rad. Petasiti ana ℥ ij.

Raf. Ligni rhodii

Raf. Ebori ana ℥ vj.

Sem. Cardui benedicti ℥ j.

Macerentur ut supra per 24. horas, atque coquantur in eodem vase & igne, addita eademmet aquae quantitate, deinde addendo sub finem coctionis.

Karabæ conquisatae ℥ b.

Summitatum Fumariae

Lupul.

Flor. Bugloss.

Stachados

Anthos ana p. i.

Cinnabriu in modulo lineo ligati ℥ j.

De hoc decocto transcolato per manicam Hippocrati capiat aeger ℥ iij. mane, idque ad plures dies.

III.

℞. Rasura corticis ligni sancti ℥ vj.

Sassafras ℥ ij.

Rad. Chine in tenuis orbiculos secta ℥ j.

Herb. fuscicarum Vlmariae

Card. bened. ana m. j.

Foliculorum fena ℥ ij.

Hermodactylorum

Turbinth ana ℥ j. b.

Nucu moschatae

Cinnamomi ana ℥ b.

Epihyimi p. b.

Aqua Mellis

Fumaria ana lib. j.

Vini albi optimi lib. iij.

Macerentur ad ignem Baln. Mar. tepidum, vase optime clauso, per tres quatuorve dies, dein fiat expressio, & colatura dulcoretur, si velis, *saccharo*: dosis Vnc. iij. hoc decocto utendum mane per 20. aut 3. dies.

NOTA DE USU.

Ex horum trium decoctorum usu procuratur tandem potest lues venerea quantumvis etiam inveterata. At verum est, usum eorum quandoque pro malitumacia & malignitate, in longius tempus continuandum esse. Quod cum ita sit, & minime improbandum esse existimo diaticulam illam decem tantum vel duodecim dierum, quae plus noxae, quam commodi inducit: siquidem tum interruptitur, cum humores ad motum & fluxum praeparati, nondum tamen, prout res postulat, evacuari sint. Temporis igitur ratio hic perquam accurate habenda est, id, quod ex solertis Medici arbitrio dependet, quicquam quoque ex dictis tribus decoctionibus eligere poterit, quae videbitur maxime convenire, tum naturae & speciei morbi, tum ipsius aegri temperamento.

Nam in corpore crasso, obeso & pituitoso, locus erit decoctioni primae, eoque magis, quod quidam *guaiaco* & imprimis ejusdem cortici, nimiam caliditatem tribuant. Haec igitur sunt vera illa & praecipua remedia hydrotica, venereae lue congrua & utilia, naturae balsamicae participantia, quae vel biliosis etiam emaciatis in toto morbi decursu tutissime adhibebuntur: mallem tamen hic, aquae communis loco ad decoctionem suadere aquas cichorii buglossae, pomorum curtipendulorum, fragariae & summitate. Denique sciendum est, hydroticorum usum non admittendum esse, priusquam corpus idoneis praeparantibus & purgantibus vacuatum sit, imo nec ipsa sanguinis missio intermittenda, si opus fuerit.

Aeger intra hoc tempus, quo sumit hanc decoctionem (sumat autem continenter ad minimum per integrum mensem) abstineat ab esu fructuum & aceriorum: contentus uno tantum cibo, eoque albo potius, quam elixo: comedat panem biscoctum: & in mensis secundis vvas Damascenas vel Corinthiacas: Alvus suppressa solvatur tertio quoque die clysmatibus mollientibus, & in quolibet sextum diem vacuet purgante quodam specifico, & onittatur eo die decocto sudativum. In portu utatur decoctione secundae descriptionis, vel decoctione folius salsae parillae, vel

china, quæ probe diluta, gustuiq; gratior redditæ fuerit. Hæc de hoc hydrotico ejusq; utendi modo hic notanda fuerunt, sed & in fine reiteranda erit purgatio, & sanguinis missio : sic quoque corporis habitus, nimis exsiccatus & excalescens, prout sitis & calor in ægro id facile indicant, balneo quodam idoneo humectandus erit.

Vt primi decocti vis multo efficacior reddatur, facies, quæ post primam & secundam decoctionem remanserunt, in cineres redigantur, & sal inde juxta artem extrahatur, decoctionique sudoriferæ admisceatur, cuius virtus sic auctior reddetur ad sudoris provocationem: At ventrem semel vel bis blande commovebis, ubi in singula decoctionis sudorificæ dosi, quæ constat ex quatuor uncis uti *supra* dictum, addideris & dissolueris gummi sive extracti proprii guaiaci 3 ℔. Præparationem illius gummi alibi docuimus.

Secunda decoctio excellens est; etiam in dolorifica & nodosa lue venerea, neque hic quemquam absterreat cinnabrium vulgare, quod additur cū nodulo, quod tantum adest, ut noxium sit, ut è contra utilissimum sit, & specificum huius generis affectibus, tam in eorum malignitate compellenda, quam in sudore concitando. Unde licet hujus decoctionis vis validiore efficiatur, sine detrimento tamen aut ulla noxa potest dosi ejusdem augeri : nodulus ille inferviet pluribus decoctis. Ad modum utendi quod attinet, eadem hic, quæ in secunda decoctione, observanda veniunt, tum ad præparandum, tum ad evacuandum corpus in principio & fine dietæ, de qua *supra*.

Tertia decoctio geminam simul obtinet facultatem, sudativam & purgativam, quæ partim cum vino, partim cum aquis appropriatis paratur. Ea potius maceratio & expressio dicenda est, quam decoctio. Macerationem præ aliis maxime idoneam judicamus ad retinui virtutes extrahendas, si forte ex vasis circulatori defectu, vel etiam ex ignorantie vitio circulatio ipsa in actum deduci nequeat. Est autem circulatio minimæ operationum optima ad rerum proprietates occupandas educendasque, uti jam dictum. Vinum additur, eo quod prædictum sit majori agendi & penetrandi in ipsas venas potestate, quam quælibet alia aqua.

Geminæ igitur vacuationes simul & semel eodem remedio perficiuntur, quod quibusdam inauditum & absurdum videbitur, quemadmodum egomet ipse eodem errore circumductus, quodam opinabar, antequam in contrariam sententiam ipsa me perduxisset experientia, retinui optima magistra, & quam plurimos affectus desperatos, ut Neapolitanum morbum inveteratum, paralytim, cachexiam & similes, hoc solo medicamento perfecte curatos fuisse vidissem. In consilio nostro de lue venerea, alia à nobis multo adhuc præstantiora & tutiora remedia, tum hydrotica, tum purgantia describuntur, quæ ex mineralium ordine mutuati sumus, quod lectorem ablegamus, necnon in Spagyricam nostram pharmacopœiam, ubi Deo vitam nobis ad pauculos adhuc dies concedente, uberius de iisdem remediis agemus. Post hæc, si res postulare, infinitos adducere, qui omnes adhuc superstites, tam admirandos horum remedium effectus, in sese ipsis experti sunt : inter quos alii ad corpus purgandum, pilulis meis polychrestis mercurialibus uti sunt : alii ad sudorem provocandum mercurio meo vitæ per solum spiritum nitri correcto, coagulato & fixato, è cuius sex tantum-

modo granis cum conserva quadam permixtis, pilula unica ad pisi magnitudinem efformatur, quæ cum jusculo quodam vel quovis liquore exhibita, citra omnem operandi vehementiam & incommoditatem, facilius, promptius, & multo etiam utilius cunctis cæteris hydroticis nostris, sudorem elicit.

Sunt, qui ad eandem luem veneream decoctionem conficiunt cum sola *salsa parilla*, cuius accipiunt 3 iij. ad aquæ lib. x. & omnia concoquant ad duas tercias, quam decocti guaiaci loco offerunt, addendo interdum *radicis chine*, apios dictæ 3j. æstimantes ejusmodi decocta minus calefaciendi modum excedere, quam cætera *supra* dicta ; quæ guaiacum excipiunt.

Alii decoctum cum sola *china* usurpant, ac ejusdem in talcoas fectæ 3ij. accipiunt ad aquæ lib. 10. quæ etiam ad medietatis consumptionem coquantur, cui decocta etiam, si ita videbitur, addi poterunt ea, quæ expugnando malo ipsique ægri temperaturæ conveniunt. Huiusmodi ergo decocta minus aliis calefacere putantur, eorumque plurimus usus est in diversis morbis, præsertim ad labefactatam hepatis facultatem instaurandam, & ingruentis cachexiæ vel hydropis periculum præcavendum. Non multo abhinc tempore innotescere quoque cepit *sassafras*, lignum aromaticum, cujus usus ad plurimos morbos curandos invaluit. Sed inter cætera hydrotica, vel ad impuritates venereas auferendas, *guaiacum*, ut opinor, facile primas tenet.

Hic ad finem horum decoctorum, non præter decoctem fecisse videbimur, si huic catalogo unam adhuc famosi cujusdam Empirici Germani adversus ipsam luem veneream, anneximus, qui magnum quotannis quæstum ex eodem facere solebat in nundinis Francofortensibus: nec dubito, quin ejus fama ad plurimos jam delata passim increbuerit.

Decoctum sudorificum contra luem veneream catarrhosam & similes affectus inveteratos Henrici von Stran-
pirici Germani.

℥i. Ligni sancti vel Indici lib. ij.

Sassa parilla,

Stœchados Arab. ana lib. 6.

Gratiolæ ℔.

Carduibenedicti ℥iij.

Semini ejusdem 3vj.

Auricula muris cum rad.

Scabiosa ana ℥j.

Tormentille 3j.

Rhabarbari 3ij.

Polypodii 3j.

Hæc omnia contusa infundantur per sex dies in aquæ fontanæ lib. 30. aut 40. dein omnia bulliant in vase magno, oleorum extractioni apio eoque clauso; vel in alembico hæc; ut nihil respirare possit per 5. vel 6. horas. Adde huic decoctioni frustulorum ferri & chalybis ana lib. ij. Quibus peractis; denuo in vini mens. iij. scorsum macera.

Corticis ejusdem ligni Guaiaci lib. 6.

Hermodytylorum

Turbith

Granorum paradisi ana 3 iij.

Omnibus contulis, in olla terrea vitreata operculo suo clausa per horam integram coquantur. Confundantur postea hæc duæ decoctiones, & denuo

bulliant per aliquod tempus, dein omnia simul per manicam trahi. Iantur. Empiricus ille hanc decoctionem in dolio inclusam reservabat in cella vinaria, eamque divendebat ad morbum Neapolitanum inveteratum, & similes affectus curatu difficiles. Tenebatur autem hunc utendi modum.

Mane is propinabat decocti vitrum unum, in quo tamen denuo prius incoqui curabat scabiosas, auriculae muris cum toto ana m. j. Dein hæc omnia colata ægris offerebat, & sudorem per horas duas spectare jubebat. Residuum potionis partem in dolio reservatam loco quotidiani potus ipsi exhibebat, tam in paltu, quam ante & post paltum. In cæteris præterea duram admodum vivendi rationem imperabat, panem nempe bis coctum & passulas vel amygdalas affatas dabat. At si cum malo ulcera conjuncta erant, lavanda ea jubebat cum eadem decoctione, idque bis vel ter in die, & sic plures fuerunt restituti.

Hanc decoctionem non idcirco in publicum mitto, tanquam quid rari inde expectandum sit, cum e contra multa in ea desiderentur: proportio enim duarum drachmarum *rhabarbari*, ad tantam decoctionis quantitatem, quam inepta sit & inutilis, cuius facile constat, ut nihil de cæteris dicam: non enim est nostri instituti, omnia sigillatim hic discutere. Curationis autem effectum terris poris longinquitati ad judicandum existimo, per integrum namque mensem, uti dicunt, hoc suo decocto continuabat vacuationes, tam per sudorem acurina, quam per secessum. Unde mali vel pervicacissimi radices tandem evictas & subactas evanuisse, haud mirum fuit. Hoc decoctum tanquam secretum aliquod singulare à quodam viro doctissimo & amico meo accepi, de cuius usu, commodo vel incommodo, eruditiores ipsi judicabunt.

Sat dictum est hæcenus de decoctis, ad luis venereæ curam spectantibus, transeamus nunc ad ea, quæ specifica quadâ facultate conducunt vertiginibus, epilepsiis & paralytibus, quæ in numero gravissimorum affectuum censentur, utpote, quæ summam corporis humani arcem & propugnaculum, cerebrum nempe ipsum, oppugnant.

Adversus epilepsiam, hydroticum specificum est viscus quernus, semen pæoniæ & rasura ligni buxci, quæ inveteratis etiam vertiginibus opem ferre potest: componi poterit, ut sequitur.

Hydroticum adversus epilepsiam,

℞. Rasura ligni buxci ʒ ij. ℞.
Ras. ligni juniperi
Rad. Pæoniæ
Visci querni ana ʒ j. ℞.
Ras. ligni rhodii
Cornu cervi ana ʒ vj.
Ras. Eboris &
Rad. Chinae ana ʒ ℞.
Sem. Cardui benedicti
Corticis citrii ana ʒ j.

Macerentur per 24. horas in lb. viij. aquæ fontanæ tepidæ: dein coquantur ad unius tertie consumptionem, addendo sub finem coctionis.

Flor. Tiliae arboris
Lili convall. ana p. ij.

Fiat colatura per manicam Hippocratis, cuius dosis sit ʒ v. vel vj. in potu. Hæc utique potio cuiusvis ætatis & temperamenti hominibus epi-

leptico hoc malo affectis commode exhiberi potest.

Adversus paralytes hydroticum usurpandum est ex ligno iuniperino cum floribus calendulae, lavendulae, & rosamarinum magna copia, addendo singulis hydroticis suos sales in maiorem utilitatem, necnon liquorum acidorum ex sulphuris & vitrioli spiritibus aliquot guttulas.

Hydroticum specificum ad paralytim.

℞. Aquar. Fumariae
Vlmariæ
Flor. Calendulae ana lb. j.
Fol. Salviae lb. ℞.
Aciditatur sulphuris q. suff.

ut fiat remedium acidulum.

De hoc remedio, cuius aciditas gustum non afficiat tristi sensu, exhibe horis matutinis ʒ j. quæ facies: ægerque tectus sudet, & admirandos huius sudatorii effectus comperiet: quod etiam in usum eorum, qui sicco nimis & bilioso sunt temperamento, cum solis aquis fumi terra & calendula parabis, aciditatem ipsis aquis inducendo cum dicto liquore acidulo sulphuris, & sic sudativum habebis, quod non ultra modum calefaciat, sed humores potius attenuabit & fermentabit, instar fermenti acidi, quod panis substantiam attenuat, refacit & elevat, quæ alias gravitate sua noxia foret: eodem modo humores nostri attenuantur, & vacuationi per sudorem idonei redduntur. Vix invenies sudativum, quod virtute & efficacia huic æquiparandum sit, ad paralytim.

Si cum dictis liquoribus acidulis, aquis scilicet & insilaginis aciditatem, ut supra, induxeris, hydroticum conficies, quod eximios atque stupendos exeret effectus in cura Asthmaticorum, præmissis nempe vacuationibus generalibus & congruentibus.

Sudativum specificum ad hydropem.

℞. Fumariae
Eupatorii Mes. ana m. j.
Rad. Asari
Hirundinaria ana ʒ j.
Baccarum iuniperi ʒ ij.
Ras. eboris ʒ vj.
Nucis moschatae
Santalii citrini ana ʒ ℞.

Macerentur per 24. horas in suff. quantitate aquarum florum ebulli & geniste, & vini albi: de hoc decocto trahet per colatorium vini aromatici æger capius v. mane, continuando ad plures dies præmissa sufficiens & idonea purgatione hydragoga, cum extracto Ebuli & sero lactis. Hoc remedio per Dei gratiam è medio sustuli omnis generis hydropis: semper enim autem eam hydropis speciem, quam Anasarcam dicunt.

Sudorificum singulare ad vehementem corporis concussionem ex alto quodam & gravi lapsu contractam.

℞. Rad. Buglossæ
Cardui benedicti ana ʒ ij.
Sem. Cardui benedicti ʒ ℞.

Butyrirescenti ℥j.℞.

Spermatii ceti ℥℥.

Mumia vera ℥j.℞.

Croci ℥j.

Bulliant in ℔j.℞. vini albi lento igne ad consumptionem tertiæ partis: de colatura exhibe ℥iiij. vel vj. calide: æger expectet sudorem in lecto coopertus plus solito.

Decoctio hydrotica, qua D. Ambrosio attribuitur, aduersus febres intermittentes & ipsas etiam tertianas.

℥℥. Milii à superiore cortice mundati ℔. j. coquantur in suff. quantitate aquæ fumarie ad crepaturam, cape huius decoctione colata ℥ iiij. vini albi ℥ ij. exhibe ægrotati calide, qui expectabit sudorem in lecto. Hoc decoctum provocat sudorem sine molestia, ardores febriles, sitimque extinguit.

Oxymel etiam diureticum quoddam ejusdem authoris D. Ambrosij videlicet descriptum reperitur in pharmacopœa lobineti, in qua item D. Augustino nonnulla adiudicantur remedia hydrotica contra pestem & venena, cœu sunt variæ aquæ theriacales, diversis affectibus accommodatæ, ut ibidem singula suo loco explicantur.

Ex omnium præstantissimis sudorificis contra pestem & venena, est Bezoar martialicum fixum, & ex purgativo & vomitivo sudorificum factum: & præ cæteris Mercurius noster vitæ etiam fixus per nitri Spiritum, qui ad sex grana pro dosi exhibitus per nitri spiritum mira præstat, ut jam supra dictum. Ejusmodi sudativa longe præstantiora sunt, quam quæ ex vegetabilium familia educuntur, quamvis & his suo loco & tempore laudem quoque suam non detrahimus.

De decoctionibus vulnerariis.

Antiquis in magno usuerant potiones vulnerariæ, quæ licet per aliquod tempus exolescere cœpissent, postliminio tamen in statum suum revocata nostro adhuc seculo vigent: adeo ut nemo sit, qui negare facile audeat illorum incredibiles effectus, quos in curandis iactibus globulis bombar dicissillatis, aliisque diversis ulceribus malignis & inveteratis, sive ea interna sint, sive externa, in dies potenter exerunt.

De his portionibus à nobis jam ante triginta annos suo pleniori restitutis, tum in scolopetario nostro, tum in aliis nostris scriptis egimus: ita ut haud inconcinne nos facturos speremus, si ad locupletandam pharmacopœam nostram aliquot inde formulas huc transtulerimus.

Potio vulneraria universalis, id est, omnibus tam internis, quam externis vulneribus conducens.

℥℥. Rad. Tormentilla

Consolidæ utriusque ana ℥j.

Herb. Limoni utriusque

Sanicula

Pyrola

Verbena

Alchimilla

Pescicaria ana m. j.

Vincaperuinca.

Herba Roberti ana m.℞.

Flor. Verbasci

Hyperici

Centaurii minoris ana p. ij.

Asterorum expurgatorum & exsiccatum nu. vj.

Mumia ℥℞.

Macerentur per duos dies in vini albi & aquæ veronica ana ℔.ij. in vase circulatorio ad calorem balti. Mar. vaporosum: dein fiat expressio & colatura per manicam Hippocratis, aromatizata paucis cinnamomo vel coriandro in succo citoniorum præparato. Dosis cochlearia duo vel tria mane & vesperi tantundem, tribus ante cibum horis.

Pro iis, quos amaritudo minus offendit, addi potest radix aristolochiæ & enulæ campanæ, & tum potio, suavioris gustus ergo, dulcoretur saccharo, aut fiat maceratio in hydromelite vinoso. Continuanda est ad dies plures, & effectus referet plane mirandos.

Decoctiones sive potiones sequentes cæteris non inferiores & multis abhinc annis, uti jam dictum, à nobis in operibus nostris descriptis, hic quoque inferendas statuiamus.

℥℥. Oculorum cancri ℥℞.

Mumia ℥j.

Boli armeni veri ℥j.℞.

Herb. Agrimonia

Ophioglossi

Veronica

Cyclaminis ana m. j.

Spermatii ceti ℥j.

Macerentur in vino albo per duos tresve dies: dein fiat expressio & colaturæ clarificatio, de qua capiat cochlearia duo vel tria, mane & vesperi, si opus fuerit.

Alia potio vulneraria.

℥℥. Zedoaria

Galanga ana ℥ij.

Herb. Virga aurea

Pyrola ana m. j.

Cochlearum Asiacorum conquassatarum num. iiij.

Coquantur in vino & aqua: utatur, ut supra.

Potio venenatis vulneribus scolopetariis conveniens.

℥℥. Rad. Angelica

Galanga

Zedoaria ana ℥℞.

Flor. Vincæ pervinæ

Lilii convall. ana p. j.

Mumia

Boli armeni veri ana ℥j.℞.

Spermatii ceti ℥j.

Digerantur & circulentur in balti. Mar. per quatuor dies in suff. quantitate vini albi & aquæ ulmarie: dosis & utendi modus, ut dictum est.

Potio vulneraria in fracto osse abiectione scolopetario.

℥℥. Aristolochia

Cyclaminis

Serpentaria maioris

Consolidæ utriusque

Geranii ana m. j.

Sanicula m.℞.

Macis

Zedoaria

Oculorum cancri ana ℥℞.

Mumia

Galanga minoris ana ℥j.℞.

Conquassata & minutim concisa herbæ, & reliquæ

reliqua in pulverem crassiusculum redacta, circulentur in duplici vase horis quatuor cum mensura una vini: æger utatur mane & vesp̄ri.

Potio vulneraria cephalica.

℞. Acori vulgaris ℥ β.

Herb. Limonii sylvestris

Melissa

Vincaperuina

Perficaria

Chelidonia

Pyrola

Veronica

Verbenæ an. M. j.

Flor. Verbasci

Lilii convall.

Beoniae p. j.

Macerentur ut supra, & ad usum ferventur.

Potio sanguinem ex vulneribus erumpentem prohibens.

℞. Cinerum testarum Asiacorum & Ranarum ana ℥ β.

Corallirubri

Spodii ana ℥ iij.

Mumia ℥ ij.

Macerentur in lb. j. aquæ spermatis ranarum ad calorem Baln. Mar. per 24. horas: dein fiat expressio & colatura, de qua exhibe cochlearia duo: cum co-demmet decocto foveatur extrinsecus vulnus sanguinolentum.

Potio ad renum & vesicæ ulcera.

℞. Rad. Consolide maioris

Sigill. Salomonis ana ℥ j.

Fol. Polygoni

Alchimilla

Plantaginis ana m. j.

Croci Martis optime preparati ℥ j.

Macerentur in æquis partibus hydromelitis simplicis & tincturæ rosarum præparatæ, ut docebitur a libi: bibat æger huius decocti cochlearia duo vel tria, mane & vesp̄ri.

Ad Gonorrhœam virulentam seu fœtidam.

℞. Herb. vermicularis m. j.

Sem. Cytoniorum

Ruta

Agni casti

Plantag. an. ℥ j.

Rad. Tormentillæ ℥ β.

Flor. Rosarub. p. ij.

Verbasci p. j.

Succi Limoniorum ℥ j.

Aquæ Flor. malvæ arboreæ lb. j. β.

Macerentur per tres quatuorve dies ad calorem baln. Mar. lentum, dein transcolentur: dosis cochlearia duo vel tria mane & vesp̄ri, continuando ad plusculos dies.

In ejusmodi remediorum usu, & præsertim in hoc ultimo contra gonorrhœam virulentam, non omit-tendæ sunt vacationes congruentes & necessariæ, quibus præmissis, ægro postea illa per aliquot dies exhibe, & mira videbis, vel in gravissima etiam & in-yeteratissima gonorrhœa.

Decocta varia diversis affectibus tam internis, quam externis aptissima, certaque experientia comprobata.

Decoctum purgans ad quartanam expertum.

℞. Folliculorum senæ

Epithymi ana ℥ ij.

Myrobalanorum citrinorum ℥ β.

Flor. Buglossæ

Centaurii minoris

Hyperici ana p. j.

Fiat omnium decoctio in sufficienti quantitate feri laetis, in cuius colatura macera per 12. horas

Rhabarb. electi ℥ β.

Rad. Esulæ præparatæ ℥ j.

Cinnamomi ℥ β.

Dein exprimantur, addendo syrupi de pomis dolentibus compos. ℥ iij. fiat apozema in tres doses: prima dosis detur per unam horam ante accessi-onem, aliæ duæ sequentibus aliis duabus.

Ad menses provocandos experimentum mirabile.

℞. Milii solis

Anisi

Visci querni ana ℥ iij.

Dithamni ℥ j.

Croci ℥ j.

Contundenda contundantur & macerentur per 24. horas in vino albo generoso: dein parum bulliant, de hoc decocto exhibe ℥ iij. Propinanda est hæc potio mulieribus ad provocandos menses, ut statio-ustoque tempore fluant: præmissa purgatione eum pi-lulis aloes, aut simili quodam & congruo purgante medicamento, idque duobus vel tribus subsequen-tibus diebus. Ad promovendum partum, si ve vivum, si ve mortuum, ipsamque secundinam protrudendâ (addito tantum scrupulo diambre) idem remedium mira præstat.

Ad sistenda menstrua.

℞. Rad. Tormentillæ

Consolide maioris ana ℥ j.

Sem. Berberis

Acetose ana ℥ β.

Gummi Arabici

Tragacanthi ana ℥ ij.

Succi plantaginis depurati lb. j. β.

Macerentur per 12. horas, dein coquantur, expri-mantur & colentur, & addendo syrupi citoniorum vel myrtillorum q. suff. fiat apozema in duas doses. Prudenti Medici est, hic deliberare & circumspicere, priusquam hoc adstringens exhibeat remedium, num forte fluoris scaturigo & fons dependeat ab ha-moribus falsis & sanguine seroso: tunc ejusmodi hu-mores acres & serosi sunt digerendi, si ve conco-quendi, & postea expurgandi, syrupis præ-parantibus & purgantibus opportunis & ido-neis.

Ad præcipationem uteri.

℞. Fol. Lauri

Myrtillorum ana ℥ β.

Sem. Passinacæ domesticæ ℥ iij.

Macerentur, postea coquantur cum vino gene-roso

roſe de hoc decocto exhibe mulieri ꝓ iij. reiteretur potio, ſi opus fuerit.

Ad iuvandam conceptionem.

Ꝛ. Teſticularum veruecis preparatorum in vino & exſiccatorum

Vulva leporis idem idem preparata & exſiccata

Macis

Cinnamomi

Caryophyllorum

Zingiberis albi

Amygdala ana ꝓ ij.

Croci ꝓ j.ß.

Melle ſula vel carnis nucum communium,

Avellanorum

Pſylliorum ana ꝓ vj.

Contundenda contundantur, macerentur, & tandem concoquantur in lib. ij. vini malvatici ad tertiam partem conſumptionem. Huius decocti mulieri ſtatim poſt legitimum menſium fluxum offerenda ſunt tres vel quatuor uncia, mane tribus vel quatuor horis ante cibum, idque tribus diebus conſequentibus: quarto vero die jungatur marito ſuo ac niſi plane ſterilis ſit, concipiet.

Ad morſum venenatum ſerpentis & rabidi canis.

Ꝛ. Rad. Gentiana

Valeriana ana ꝓ j.ß.

Fol. Conſolida minoris

Ruta ſicca

Pulegii ana m. j.

Mumia

Cancrorum calinatorum ana ꝓ j.

Coquantur cum vino de horum decocto æger capiat mane ꝓ ij. vel tres per octiduum. Loco laboranti ex morſu applicanda erunt baſama & emplaſtra cõgrua, qualia ſuo loco deſcribemus. Hoc decoctum peculiare eſt remedium ad morſum canis rabidi. In morſu ſerpentis ad di debet radix ſerpentaria majoris.

A ! Febres chronicas decoctio perutilis.

Ꝛ. Folior. Scolopendria

Abyſſinibii

Centaurei minoris ana m. j.

Vuarum Corinth.

Hordes ana ꝓ j.

Aſari ꝓ ij.

Coquantur in æquis partibus ſeri lactis & vini albi, in colatura diſſolve ſacchari & Cinnamomi q. ſuff. ad dulcorandum & aromatizandum prædictum decoctum pro duabus doſibus. Si diſtæ febres forte à verminatione quadam, ut in puerulis ſæpe immorſo accidere ſolet, producantur, tum ſequens exhibenda erit decoctio.

Ꝛ. Vermium terreſtrium in vino albo lotorum & ſiccatorum ꝓ ß.

Flor. Hyperici ꝓ ij.

Coquantur cum ſuff. quantitate vini albi generoſi, actandem tranſcolentur, & fiat decoctio, de qua exhibe ægroto ꝓ iij mane & vesperti, continuando ad quatuor quinque dies.

Ad febres intermittentes, quotidianam & quartanam, aliud decoctum purgans optimum.

Ꝛ. Rad. & Cort. Sambuciana ana ꝓ j.

Aſari ꝓ ij.

Cinnamomi ꝓ j.ß.

Coquantur ex lacte. Hoc decoctum mover ſimul & ſemel vomitum ac ſecceſſum: ſumatur initio paroxyſmi: reiteretur, ſi opus fuerit.

Ad hydropem & purgandas aquas.

Rad. Ireos recentium ꝓ j.ß.

Soldanella

Aſari

Spec. Diacarthami ana ꝓ iij.

Sem. Ebuli

Cinnamomi ana ꝓ j.

Sacchari ꝓ j.ß.

Vini albi

Et aqua Sambuci ana q. ſ. & fiat maceratio & decoctio in tres doſes.

Ad ſterum expertum.

Ꝛ. Chelidonia cum toto m. j.

Fol. & flor. Hyperici ana m.ß.

Raf. Eboris

Puly. Stercoris aſerini ana ꝓ iij.

Croci ꝓ ß.

Pulyis ſtercoris aſerini & crocus ponantur in linleo lineo, & omnia coquantur æquis partibus vini albi, & aquæ ſcolopendria, colentur & dulcorentur, ſi velis ſaccharo, & fiat decoctum in tres doſes pro tribus matutinis continuis, & perfecte curabitur.

Ad duritiem ſplenis.

Ꝛ. Raſura ligni ſancti ꝓ iij.

Cort. eiuſdem

Corticis fraxini ana ꝓ ij.

Aſari ꝓ vj.

Liquiritia

Polypodii quer. ana ꝓ j.

Ceterach

Adiantum

Polytrichi

Chamaedr.

Chamaepit. ana m. j.

Flor. Geniſtap. ij.

Macerentur per duos dies integros in vini albi & aquæ ſcolopendria ana lb. iij. idque in Baln. vapoſo vaſe optime clauſo, ut nihil expiret, tandem clarificentur per manicam Hippocratis, aromatizentur & dulcorentur Cinnamomo & ſaccharo. De hoc decocto utatur æger ad pluſculos dies: doſis ꝓ iij. mane, & totidem vesperti, tribus ante cibum horis.

Decoctum galli vcteris ad oppilationem hepatis, lienis, meſenterii, colicum doſorem, calculum, quartanam & chronicos omnes affectus.

Ꝛ. Polypodii quer.

Sem. Carthami ana ꝓ j.ß.

Thymi

Epithymi ana ꝓ j.

Sem. Cumini

Aniſi

Anethi

Feniculi

Carui

Carduibenedicti ana ꝓ ij.

Folicul. sena ʒj.
Turbith gummosi ʒß.
Cinnamomi ʒj.ß.
Cristallorum vel cremoris tartari albi ʒij.
Salis gemma ʒß.

Contundantur & misceantur simul, ex qua mistura venter galli veteris eviscerati impleatur, dein coquantur tribus aquæ partibus, & una vini albi, quousque galli caro ab ossibus separetur. De hoc decocto seu jusculo utatur æger omni mane, idque ad pluculos dies.

Decoctio seri lactis.

Ufus seri lactis admodum frequens est in Italia, quod sub finem Veris, ac in Æstate ad purgandum, magna in dosi, ad pocula videlicet quatuor, quinque, & plura etiam exhibetur. Purgat clementer continuando ad aliquot dies. At si inde conficere voles remedium, quod omnibus affectibus ab atra bile & melancholico humore subortis, & nutritioni dicatis partibus ab inflammatione aut nimio calore æstuantibus, in quibus opus est refrigeratione & humectatione, aptum & idoneum sit, hac via præparatio aggredienda est.

℞. *Seri lactis* lb. iij. vel amplius: huic adde
Succi limonum ʒ. iij.
Succi pomorum redolentium recens extracti ʒvj.

Omnia simul cum uno atque altero ovi albumine probe agitata & mixta, igni admoto clarificantur. Adde, si velis, partem sacchari, & habebis medicamentum excellentissimum & suavissimum ad supra dictos usus: de quo sufficiet pro dosi exhibere ʒvj. horis matutinis: robustioribus autem plus dabitur, continuando ad 15, vel 20. dies. Non est maior simul & semel paranda quantitas, quam quæ satis sit pro duobus tribusve diebus, ne acescat.

Aut si animus sit aliud componendi remedium, ex eodem sero lactis prius acidulo facto cum succo limonum, & clarificato adde

Florum violarum
& Buglossæ

Recentium vel exsiccatorum & optime mundatorum, hoc est, in quibus amplius nihil, quod vitide sit, supersit, quantum voles, & in 24. horis, serum tingetur colore, sapore, & odore enumeratorum florum: adicies sacchari ad libitum, & habebis Iulapium suavissimum & utilissimum.

Eodem modo cum aqua communi, cui aciditatem prius induxeris cum aceto montano, Philosophis noto, elicies tincturam de rosis rubris, omnibus febribus & calidis intemperiebus hepatis mirifice conferentem: nec non ex cæteris cuiuscunque generis floribus: eadem via varias ad varios affectus educes tincturas.

℞. *Rasura rad. china* ʒj.
Aque fontana lb. vj.
Succi limonum ʒij.

Macerentur per 24. horas, deinde coquantur ad tertiam partis consumptionem, ac tandem transcolentur per manicam Hippocratis. Dosis ʒvj.

Hoc decoctum gustu suavissimum est, & summo pereptode est calidis intemperiebus hepatis, ardoribus urinæ & ulceribus renam; potissimum autem conducit falsis & mucilaginosi humoribus in vesica dissoluendis, qui sæpenumero Stranguriam excitant, & calculi speciem æmulentur. De eo potandum

exhibeatur mane & vesperi in dosi, ut supra, vinumque eodem diluatur.

Pores etiam, si velis, ad eundem usum decoctum patare ex rasura ligni Rhodii: vel addes huius ligni rasuræ ʒß. ad supradictæ chinæ ʒj.

Decoctum ad Dysenteriam & Lienteriam.

℞. *Rad. Tormentillæ*
Acetosa
Santal. rub. ana ʒj.
Sem. Berberis
Plantaginis
Portulacæ
Et granorum myrti ana ʒß.
Coriandri præparati
Cinnamomi
Macis ana ʒij.
Beei albi
Et rubri ana ʒj.
Flor. Thapsi barbati
Ros. rubrarum
Spica nardi ana p. j.
Aquar. Plantaginis
Acetosa
Agrimoniæ
Absynthii ana lb. j.

Coquantur ad medietatis consumptionem: dein fiat expressio, & colaturæ adde *syrupi de granatoaidu, Citoniorum, & de rosis siccis* ana ʒij. fiat apozema in quatuor doses.

CAUTIO.

Antequam hoc decoctum porrigatur ægto, si forte ex dysenteria aut lienteria inveterata ac contumaci laboret, hoc sequens pomum exhibendum est.

℞. *Pomum curtipendulum*, quod excavatum rursus impleatur gummi Arabici. & rasura cera alba ana ʒj. datur pomum proprio suo obturamento, coquendumque igni admoveatur, donec cera & gummi liquata per totum pomum substantiam confundantur: & sic coctum pomum edendum exhibe ægto, semihora post superbibendo dictam potionem. Iulculis, quibus vescitur, adde paululum gummi Arabici. Nullus est fluxus dysentericus aut lientericus, qui, aspirante simul divina gratia, per hanc medendi rationem non feliciter curetur. De purgationibus aliis congruis nihil hic addo, quæ si res forte postulat, præmitti debent.

Decoctum ad calculum comminuendum & expellendum.

℞. *Rad. Res. bov.* ʒj.
Fol. Saxifragiæ
Virgæ pastoris ana m. j.
Fruct. Senelorum
Alkekengi ana par. xx.
Mili. solis ʒj.
Cinnamomi
Sem. Bardanæ
Saxifragiæ
Anisi
Feniculi ana ʒij.

Gran. Hederae arboreæ ʒß.

Straminis vel stipitis fabarum exsiccatorum ʒß.
 Coquantur in æquis partibus *aquarum perietidis, argentariæ, & vini albi* ad unius tertiam consumptionem: exhibe pro dosi ʒij.

V E L

*℥. Cineris rad. Refsa bovis**Et cineris stipitum vel corticum fabarum an. ʒj. β.**Iudantur in nodulo lineo & cum**Aqua. Parietaria**Senclorum**Et Betonice analib. j.*

Coquantur, donec fiat lixivium satis forte, tranſcole-
tur bis terque per manicam Hippocratis, & aromati-
zetur, ſi velis, *Cinnamon*: de hoc decocto cape ʒij.
vel tres, addendo, ſi velis, fyrupum limonium ʒvj. & fiat
porio guſti grata. Nullum reperitur remedium effi-
cacius & præſtantius ad expulſionem calculi, & ad ipſam
Iſchuriam & ſuppreſſionem urinæ, hac ipſa deco-
ctione, quæ exhiberi tum debet, cum æget eſt in
balneo ſive ſemicupio.

N O T A.

Ex enarratis cineribus Ononidis & corticum fa-
barum, juxta eam, quam ſuo loco docebimus, me-
thodum, educes ipſorum ſales primo cum aqua
communis; deinde eos depurabis; variis diſſo-
lutionibus, filtrationibus & coagulationibus cum
aquis *parietaria*, *saxifragie* & ſimilibus calculo ido-
neis, donec ipſi ſiant albiſſimi & pellucidi. De
horum ſalium uno miſce drachmam ſemis, vel
cum ſuperiori decoctione, vel cum iuſculo quo-
dam, aut vino albo, & ſingulare conficietur re-
medium contra dolores colicos & nephriticos, &
contra Iſchuriam & ſuppreſſionem urinæ ſive meien-
di difficultatem. Sal corticum fabarum in his affecti-
bus omnium eſt præſtantiffimum medicamentum.

Decoctionis ſplenis bovis congrua ad duritiem
& obſtructionem lienis; & ſpecifica ad
menſium ſuppreſſionem.

℥. Splenem bovis integrum, hunc in fruſta inci-
ſum in phialam vitream capacem iniice, ita ut ad me-
dietatem uſque impleatur, addendo.

*Cinnamomi craſſo modo contuſi ʒj.**Caryophyllorum ʒβ.**Croci ʒij.**Vini albi Canarie, ſive v'ni malvatici menſ. Pariſienſis**4. partem.*

Ad humectandam ſolummodo materiam, vas probe
cluſum ponatur in atheno aqua repleto, vel in Baln.
Mar. ferventiſſimo, adeo, ut ebulliat per 24. horas,
donec dictus ſplen in particulas minutiffimas coctus
& conſumptus fuerit, magnaſque juris exquisitiſſime
cocti & fragrantiffimi copia reſtet: de quo ægra mane
capiat ʒiiij. continuando per quatuor aut quinque
dies tum, cum menſes fluere debent.

N O T A.

Mirabitur ſine dubio hic aliquis cenſor inquirens,
quomodo ea corporis particula, quæ receptaculum
ſubilis aeris, humoris plane craſſi & terrei, ut vulgo
ineductum fert opinio, in medicamentum aperien-
di & attenuandi viribus inſignium, quali opus eſt in
menſium provocatione, adaptari poſſit, huiusque re-
medii vim & energiam aromatibus potius & croco,
quàm ejuſdem compoſitionem ingredientur, quàm
ipſius lienis proprietatibus tribuet: Cui reſponde-
mus, huius decoctionis ſpecificam facultatem à ſola
lienis cocti ſubſtantia præſertim dependere; reliqua
vero, ut vinum & aromata ſolummodo guſtus gratio-
ris auſa adhiberi.

Alibi in meis ſcriptis dudum ſententiam meam &

de ſucco melancholio expoſui, quem per analogiam
quandam aceto vini compatandam eſſe duxi, ac tan-
tum abeſt, ut lien ejuſdem humoris craſſi ac tartarei
domicilium, durioris idcirco ſit ſubſtantia, ut contra
ob fermentationem proprii humoris ſpongioſius po-
tius, levis & rarus evadat, luſculque in eo contentus
attenuantem aceti facultatem participet, inſitque ſua
via aperienti & attenuandi virtutem obtineat. Sed
quia alias ſuſius & accuratius diſputatum à nobis fuit
de eodem ſubjecto, hic plura addere ſupervacaneum
puto. Experientia denique ipſa medicaminis huius
utilitatem & efficaciam ſummam ad ciendos menſes
ſatis abunde demonſtrabit. Hæc Quercetanus.

Decoctionis pectoralis in cauſa calida.

*℥. Rad. ſenic.**polypod. querc. an. ʒj.**liquirit. ʒj. β.**ireos ʒvj.**ſicum nr. vij.**uvar. paſſar. Manip. j. β.**Sem. 4. frigid. mai. an. ʒj. β.**herd. mund. Manip. j. β.**ſol. præſii**capillor. veniv.**endiv.**ungul. caball.**ſlor. cordial. an. Manip. j.**ſol. polytrich.**lactuc.**ſcolopendr. an. M. B.**ſen. alex. mund. ʒvj.**ſem. ſenic.**anis an. ʒij. M. j.**f. decoct. in aqua fontana.*

Decoctionis pectoralis in cauſa frigida.

*℥. Rad. ſenic.**polypod. an. ʒj.**ireos ʒvj.**ſicum nr. vij.**paſſular.**bordei an. M. j. β.**fl. chamom.**violar.**borrag.**bugloſſ.**ſol. præſii**hyſſop.**meliff.**melit. an. M. j.**ſcolopendr.**ungul. caballin.**maioran.**mentha an. M. β.**ʒin ʒiber. ʒj.**enul. campan. ʒj.**liquirit. raf. & inciſ. ʒj. β.**ſol. ſen. alex. mund. ʒj.**ſem. ſenic.**anis an. ʒij. M. j. f. decoct.**in aqua fontana.*

Decoctionis chinæ ad tuſſim. Horatii
Augenii.

*℥. Rad. china præp. ʒij.**aq. ſcabios.*

aq. scabios.
Farfar. an. lb. v. macerentur horis 12. sec. art. mox leviter ebulliant ad consumptionem medietatis, & in fine adde ligni sassafras ʒij. fumantur huius decocti ʒviij. aut octo, quinta matutina hora ante cibum, ut & hora septima post prandium.

Decoctum ligni guaiaci ad catarrhos. Eiusdem.

℞. Rasur. ligni indic. recentis, & ex ramo, non caudice deiracti ʒviij.

Infunde in libris vj. horis 24. deinde fiat decoctio, donec remaneant libra quatuor addendo sub finem decoctionis

rad. liquirit. rec. ʒj. β.

passul. ʒj.

sacchar. fini ʒiiij. f. potus colatus, quo loco vini utendum.

Decoctum ligni guaiaci ad asthma. Eiusdem.

℞. Lign. indic. prap. ʒj.

cortic. eiusdem ʒj. β.

Macerentur horis 24. in aq. beton. lb. xij. deinde fiat decoctio ad libras v. sub finem decoctionis adde sol. ceterab ʒij.

Rad. polyp. querc.

passul. an. ʒj.

sem. cartham.

bombac. contusor. an. ʒj.

sol. beton.

maior.

fl. sta. had. an. M. B.

f. potus colatus, de qua fumantur in aurora ʒviij. hora quinta ante prandium & ʒvj. horis tribus ante cenam. Et sudor expectetur.

Decoctum senæ Simonii omnes absque molestia humores evacuans.

℞. sol. sen. alex. mund. ʒβ.

Macerentur in vino albo opt. per horam unam: iterum ℞. prunor. damascen. nr. vj. rad. polyp. querc. rec. nonnihil.

contusar. ʒij. β.

turbeth. sel. ʒβ.

zinzib. ʒij.

cinnamom. ʒj.

sem. anis ʒij.

Ebulliant omnia in iusculi carnis detracta pinguedine ʒx. donec remaneant ʒviij. tum adde Euthymi ʒij.

fl. borrag.

bugloss.

rorismar. an. p. β.

aurant. condit. abluto

saccharo ʒiiij.

Ebulliant adhuc, donec remaneant ʒvij. tunc accipito senam maceratam & imponito finitoque adhuc decimam partem horalente ebullire. Tum aufer omnia igni & os olla bene obstruito, finitoque in loco tepido ad horas octo vel decem, tandem percolato & adieclo saccharo quanti. suff. calidum bibito.

Aliud decoctum Senæ.

℞. sol. Senæ ʒvj.

cinnam.

Zinzib. an. ʒj.

Sacchar. Thoman. ʒvj.

Ebulliant parum lento igne in lb. j. seri lactis: tum auferantur igni, sicut omnia in infusione loco tepido per totam noctem, mane colentur.

Deque colatura illa patienti dentur mane jejuno stomacho & horis aliquot ante prandium Unc. vij. & hora una ante cenam similiter calide Unc. v. arque ita insurpet hæc alternis diebus.

Infusio & decoctio myrobalanorum.

℞. myrobalan. omnium an. ʒβ.

contundantur grosso modo & fricentur manibus cum oleo amygd. dulc. infundantur per horas 24. in lb. vj. aqua fumarie & beton. postea

℞. epithym.

thyimi.

polypod.

sol. sen.

rad. Glycyrrh. an. ʒvj.

sem. citr. ʒij.

cortic. rad. elleb. nigr. ʒij.

Ebulliant omnia simul ad consumptionem medietatis, deinde quiescant, donec refrigeretur decoctum, postea colatur & fortiter exprimatur & addito sacchari quanti. suff. ut dulcescat, cum albumine ovi depuretur, & levi decoctione sula strupisetur & servetur ad usum.

℞. huius decocti ʒiiij. vel v. aut quantum expedire videbitur. Syrup. de succ. salvia,

beton. an. ʒβ. M. j.

pro una vice & sic pro aliis quinque aut sex.

Decoctum farsæ parillæ Simonii.

℞. fars. parill. opt. incisa ʒiiij.

℥. lb. xij. infunde in ollam novam, prius vero in loco tepido maceretur spatium 24. horarum bene obturato ore olle, postea coque usque ad ebullitionem bene despumando, & statim claude: libra una decoctione abstracta adde cinnamomi ʒij. deinde libra una iterum abstracta adde vinar. passar. ʒij. leventur vero hæ prius in vino; bulliant lente, postea in loco tepido frigeant paululum & tandem per linteum crassum pannum busprocolentur. Dosis Unc. iiij. v. vel vi. habitatione summo mane, ut ager dimidia hora in lecto sudeat. Bibatur de reliquo toto die loco cerevitiæ vel vini. In malignis & difficillimis ulceribus moderate exiccato, totum corpus perspirabile reddit, moderato suo calore calorem partium fovet, corruptioni resistit & nutrit.

Decoctum sænugraci.

℞. sem. sænugr. lati & conquassat.

urtica an. ʒj.

basilicon. ʒβ.

fl. viol.

malp.

puleg.

adiantib. veri an. p. j.

ficuun nr. v.

rad. alib.

liquirit. an. ʒj.

℥. lb. ij. fiat decoctum ad consumpt. unius tertie, addendo in fine sacchar. ʒij.

Decoctio solutiva Herculis Saxoniz in morbo gallico.

℞. sol. sen. orient. al. lb. j.

epith.

polypod. an. ʒviij.

ellebor. nigr. nempe cortic. rad. ʒj.

myrobal. omnium an. ʒβ.

fol. bugloss.

borrag.

endiv.

fumar.

lupulor. an. M. j.

passul. enucleat. ar. ʒ xv.

prun. dulc. lb. j.

Ebulliant omnia in suffic. quant. aqua, ut scil. prius coquantur ea, que sunt durioris coctionis, usque ad consumptionem medietatis, facta que expressione huius decocti datur plus minus ʒj. vel ij.

Decoctio communis lenitiva Andernaci,
Iquam vocat decoctum senæ.

ʒ. passul. minor.

rad. polyp. querc. an ʒ j. ʒ.

cichor. excoctis.

sem. cartbam an. ʒ ʒ.

anis.

fenic. an. ʒ iij.

dactyl. pingv. nr. j.

ficuum rec. nr. ij.

prunor. dulc.

iujubar an. nr. iij.

fol. scolopendr.

cichor.

endiv. an. M. ʒ.

fl. epib. cretic.

bugloss.

thymi.

violar. an. M. j.

fol. sen. elect. ʒ iij.

fiat locorum omnium sec. artem decoctio ad remanentiam
librarum iij. colatura aromatizetur cinnam. ʒ iij.

sacchar. ʒ iij. M. j.

f. potioclara.

Decoctum ligni guaiaci Herculis Saxoniz
ad preservationem à morbo gallico pro
ablutione pudendorum, quod
sumpsit ex Fallopio.

ʒ. rad. gentian.

aristol. rotund.

long.

calamench.

duclamm.

scord. cretic.

tormentill.

imperator.

angelic. an. ʒ j.

fol. scabios.

fumar.

beton.

absynth. an. M. j.

lign. aloes ʒ ij.

santalor. omn.

saur. ebor.

corn. cerv. usti an. ʒ j. ʒ.

stor. acac.

hypocist.

balauft.

rosar. rubr. an. M. ʒ.

lign. indic. lb. j.

vinmalvat lb. ij.

aqua. scabios.

fumar.

Lib. VIII:

rosar. an. lb. j.

plantag. lb. ij.

precipitati optimi ʒ ij.

Infundatur lignum, in dictis aquis & vino ebulliant ad
consumpt. medietat. in fine vero addantur cætera omnia, que
ubi parum ebullierint, relinquuntur infusa per 24. horas, de-
inde iterum ebulliant ad consumptionem tertiæ partis, facta
forti expressione, habeantur linteoli multi parati ad ma-
gnitudinem glandis vel vulvæ, infundantur in dicto decocto,
exiccantur in umbra: Deinde secundo & tertio infundantur:
istis linteolis involvatur glans ante usum veneris: in-
durant membra, exiccant superfluas humiditates, re-
sistunt putredini. ita ut dixerit Fallopius, se ex mille,
quibus hanc præbuerit antidotum, ne unum quidem
Iue infectum vidisset.

Decoctum Aperitivum Maius. Aug.

ʒ. End. v.

Cichor.

Fumar. ana m. j.

Eupatorii,

Boraginis,

Buglossæ,

Cuscutæ,

Scolopendria vera ana manipulum semis.

Glycyrrhizæ rafa,

Rad. Fœniculi,

Apij,

Petroselini,

Passularum ana unciam semis.

Sem. Anisi,

Fœniculi ana drachmas duas.

Comarum Thymi,

Epithymi ana drachmam unam semis.

Cort. Tamarisci,

Capparotum ana drachmas duas.

Foliorum Senæ uncias duas.

Polypodii quercini unciam unam.

Agarici electi unciam semis.

Incidentia incidentur, & quæ contundi debent crassiusculè të-
rantur, & misceantur omnia simul, ac usui servantur.

Decocta Officinis plurimum sunt consueta, ete-
nim ad Medicamenta tam lenientia quàm purgantia
dissolvenda ut plurimum expectantur, præsertim ubi
liquoribus stillatitiis uti non libet. Aperitivo hoc por-
ro in viscerum obstructionibus & contumacibus co-
rundem affectibus utimur: diuturnos enim jecoris,
lienis, & venarum mesaraicarum infarctus permeat
ac expedit, Ictero & febris antiquis, nec non Hy-
dropi opportunum.

Decoctio aperitiva major cum Rhabbar-
ro. August.

ʒ. Specierum Decoct. aperitiva majoris & minoris an. un-
cias tres.

Decoquantur in aquæ libræ sex ad consumptionem duarum
librarum. Colatura fervida infunde Rhabbarbari electi
unciam semis.

Cinnamomi drachmas duas.

Sali Gemma scrupulum unum

Spice Indica scrupulos duos.

Specierum Diarhodon Abbatis scrupulos quatuor.

Sacchari uncias duodecim. Misceantur pro usu.

Priore longè efficacior: ad contumaces & invetè-
ratas oppilationes adhibetur. Hydropi, morbiq; fri-
gidis, præsertim picrotosis aut ex bile mixtâ natis
confert.

X

Deco-

Decoctum aperitivum lenitivum minus. August.

Rx. Herb. Agrimonid,

Lupulorum,

Cichorea,

Cuscuta,

Beonica,

Ceterach,

Endivia,

Fumiterre ana uncias duas.

Rad. Apii.

Feniculi,

Petroselini,

Acori,

Glycyrrhizæ ana uncias quatuor.

Afari unciam semis.

Sem. Anisi.

Feniculi ana unciam unam.

Polypodii quercini uncias duodecim.

Prunorum Damasceborum.

Ficum pinguium ana numero tringinta duo.

Passularum uncias quatuor.

Seria Alexand. unciam unam.

Flor. Boraginis,

Buglossæ.

Violarum.

Rosarum rubearum ana unciam unam.

Incidentur & contundantur, ac misceantur omnia simul.

Omnes in universum humores ad expulsionem præparat: incidit enim tenuat, concoquit, aperit & abstergit; capiti, pectori, ventriculo, jecori, nec non lieni familiare.

Pto Acoto Calamum Atomaticum sumendum esse censemus. Palustris enim alter, seu vulgaris plus adstrictionis quam apertionis habet.

Decoctum capillorum veneris, Mesuæ. August.

Rx. Capillorum Veneris recentium unciam unam semis.

Summitatum Fumiterre,

Lupuli,

Violarum siccæ ana unciam unam.

Prunorum Hispanicorum, aut Damasceborum numero quadraginta.

Sebesten numero decem.

Iuubarum numero viginti.

Coquantur in libri tribus aqua lento igne ad consumptionem duarum librarum.

Infundetandem

Pulpa Castia fistula uncias tres

Tamarindorum uncias duas,

Rhabarbari boni drach. tres.

Frigidum manibus frica, frige factum cola, & repon.

Bilis flavæ ardorem compescit, sanguinem purificat, eiusdemque fervorem attemperat.

Decoctio Carminativa. August.

Rx. Sem. Anisi,

Dauci,

Cumini,

Carui,

Feniculi, ana drachm. tres.

Glycyrrhizæ unciam semis.

Florum Chamemeli manipulum semis.

Passularum unciam unam semis.

Incisa misceantur.

Flatus potenter discutit, ob id Colicos dolores mitigat. Inditur potissimum Enematibus, ubi frigida pituita, aut crassi flatus negotium faciunt.

Decoctum epithymi, Mesuæ. August.

Rx. Myrobalanorum Indorum,

Stachadis Arabica,

Passularum.

Epithymi ana unciam unam

Myrobalanorum Chebulorum

Fumiterre ana drachmas quatuor.

Folliculorum Senæ unciam unam.

Polypodii quercini drachmas sex.

Turbith alibi drach. quatuor.

Eupatorii drachmas quinque.

Seri caprini libras tres.

Bulliant omnia simul, præter Epithymum, ad consumptionem duarum librarum tunc adde Epithymum, & simul servet: tolle ab igne & adde Hellebori nigri drachm. unam

Agarici scrup. unum semis.

Salu Indidrachmam unam semis.

Sunt per horas octo, vel decem macerata, facta deinde optima expressione coluntur.

Bilem atram ac pituitam fassam vacuat, ob id affectibus Melancholicis, ut Cancro, Elephantiasi, ac scabiei medetur.

Decoctum florum & fructuum. Aug.

Rx. Caricarum numero quinque.

Prunorum Damasceborum numero quindecim.

Iuubarum,

Sebesten ana numero viginti.

Tamarindorum unciam unam.

Florum Rosarum,

Violarum,

Boraginis,

Buglossæ ana drachmam unam.

Capillorum Veneris,

Lupulorum,

Endiviæ ana manipulum semis.

Glycyrrhizæ drachmas duas.

Incidentur, & contundantur pro usu.

Moderate refrigerat, lenit & humectat: cor jecur & pectus recreat, humores quoque ad commodam evacuationem apparat.

Decoctum fumarizæ, Mesuæ. Aug.

Rx. Succ. Cichorii,

Endiviæ,

Lupuli,

Boraginis ana uncias quatuor.

Fumiterre uncias octo.

Quibus coctis & purgatis adde

Myrobal. Citrinorum,

Indorum ana drachmas duas.

Passularum mundatarum unciam unam.

Tamarindorum uncias tres.

Coque iterum modicum, frica, cola, & serva.

Sanguinem à bile flavâ & adultis humoribus repurgat; hepatis obstructions aperit, ac inde natum Icterus sanat.

Decoctum hoc Fumarizæ Mesuæ, potentius est altero, quod de Myrobalanis inscribitur; cuius usus apud nos eviuit. Vndè idipsum in hac editione omittimus.

Decoctum pectorale. August.

Rx. Passularum minorum mundatarum unciam unam.

Sebesten

Sebesten,

Infusarum ana numero quindecim.

Dactylorum numero sex.

Caricarum pinguium numero quatuor.

Hordei purgati unciam unam.

Glycyrrhizæ unciam semis.

Capillorum Veneris manipulum semis.

Hyssopi drachmas duas.

Incidentur, & misceantur.

Pectoris vitis, ut pote Catarrho, tussi, Asthmâti,
Pleuritidi, & id genus aliis noxis pectus afficientibus
utile existit; thoracem lenit, & ab humoribus eadem
impactis repurgat.

Decoctum senæ, D. Gerconis, Aug.

℞. Folliculorum Senæ unciam unam semis.

Foliorum Senæ unciam unam.

Zingiberis drachmam unam

Florum Boraginis,

Violarum,

Rosarum rubearum.

Aranisiorum ana drachmas duas.

Polypodii quercini unciam semis.

Passularum purgarum unciâs duas.

Sebesten,

Prunorum ana numero duodecim.

Aque fontis libras quatuor.

Fiat Decoctum secundum artem, ita ut Sena parum ebulliat,
& vas optime obturatum per sex horas dimittatur: deinde
exprimatur.

Affectibus Melancholicis, Quartanis, Cancro, Iui
Veneræ, & similibus idoneum.

Plura alia Decocta, utpote Decoctum Eupatorii,
Galli veteris cuius in Colica usus est, Myrobalanorū,
Stœchados, Cephalicum item & Cordiale qui nosse
etiam deinde quid ulum inire voluerit, videat Mesuæum,
Andernacum, Ioannem Iacobum weckerum in An-
tidotario speciali lib. 2. Florentinos, & alios explica-
tam horum doctrinam fusè tradentes. Nos usitatiora
solum ac magis consuetâ huc apposuimus, cætera
namque ad prudentis cuiuscunque Medici præscrip-
tum quotidie parari poterunt.

Infusum feri lactis, Mesuæ. August.

℞. Foliorum Rosarum recentium completarum mundata-
rum uncias duas.

Rhabarbari electi drachmas duas, grana duodecim.

Nardi Indica drachmam unam semis.

Rhabarbarum, & Rosa similiter & Spica minutim incidan-
tur, macerenturque per noctem in Seri lactis caprini librâ
duabus: id deinde cola, ac leviter exprime.

Sanguinem depurat, bilem quoque flavam, tenues
& calidos ichores eidem admixtos clementer ac sine
molestia educit, & Erysipelata iuvat.

Infusum aliud feri lactis. Aug.

℞. Florum Boraginis,

Buglossæ,

Fumicæ,

Epithymi ana manipulum semis.

Polypodii quercini drachmas sex.

Feniculi drachmas duas.

Folliculorum Senæ unciam semis.

Aque lactis libras tres.

Fiat Decoctio ad tertiam partem consumptionem, & addantur
Mellis Rosari uncia dua.

Adultos humores temperat & expellit; cutem à
tæbie ac prurigine mundificat.

Lib. VIII.

Infusum hieræ Mesuæ. Aug.

℞. Hieræ simplicis,

Aloes ana drachmas quinque.

Macerâ Decocto Epithymi supra scripto ad libram unam in
vase vitreo, & insola dies decem.

Ventriculum & caput expurgat, proinde ambo-
rum doloribus assiduâ ac Hemicranîæ confert; nec
non febrilibus antiquis & morbis Melancholicis auxi-
lio est.

Potus Hyppocraticus. Aug.

℞. Cinnamomi unciam semis.

Zingiberis unciam semis.

Caryophyllorum drach. semis.

Cardamomi,

Macis,

Granorum Paradisi ana drachmam unam.

Galangæ drachmam unam semis.

Vini libras decem.

Sacchari albi libram unam semis.

Fiat Potus secundum artem.

Cerebrum & ventriculum roborat, spiritus auget;
vitales facultates fulcit, amissas vires reparat, ac infir-
mæ coctioni opem præstat.

Iucundior potus hyppocraticus, sic aliter
paratur. Aug.

℞. Cinnamomi electi uncias duas

Zingiberis,

Galangæ ana scrupulos duos.

Nucti Moschatæ scrupulum unum.

Sacchari albisimii uncias sedecim.

Vini albi potentis ac odoriferi libras quinque.

Macerando probe tectâ per horas octo, vel decem, posteaque
sape saepe percolando redigantur in Potum Hippocrati-
cum transcolatum liquorem Aromatibus in manica Hip-
pocrati contentis semper reassundendo.

Fiat ut artus est.

Plures descriptiones ac formulae Potus Hippocratici qui per-
quirere voluerit, Evonymum, Arnoldum, Alexandrum
Benedictum, Ioannem Langium, Felicem Platerum,
Heurnium, & alios consulat.

Cremor Psisanæ.

℞. Hordei mundi excorticati libram unam.

Aque quantum sufficit.

Bulliat semel facta ebullitione removeatur prima aqua, & as-
fundatur recens, qua iterum coquatur ad consumptionem
medietatis, ac per panum coletur.

Tabidis ex usu est, Hæcticis consumptis, & à pro-
lixo morbo extenuatis idoneus ac perutilis.

Monendi sunt Pharmacopæi, ne decocta in ma-
gna quantitate sparent. Præstiterit enim Species pro
decoctis in promptu habere, ut ex iis confestim pro
Medici præscripto decoctum recens parari possit,
cum alias & mox quidem corrumpantur, & acrescant.

Decoctum catarrhale. Myns.

℞. Aq. font. lb. 60.

Mellis opt. despum. lb. v.

Herb. saliv.

Origan.

Major.

Hyssopi

Rosmar. an. ʒj.

Cog. ad conf. 3. partis, col. inf.

Rad. Enul. campe

Tussil.

Ireos fl. an. 3vj.

Sem. Vrtice Rom.

Card. bened.

Anisi

Feniculi ana Vnc. 8

Herb. Capill. Veneris

Pulmonar. macul.

Scabiosa

Marrubii ana Drach. ij.

Flor. Cordialium

Farfare

Papav. errat. ana Drach. j.

Macerentur per 24. horas & adde:

Cubebar. electar.

Cinnamomi acut.

Nuc. Moschat.

Cardanom. min.

Zingib. alb.

Galange min.

Caryophyllor. ana Drach. 8.

Postea bulliant ebullitione unica, reponatur in vase aliquo vitreo, permittatur residere tota die & f.l.a. Decoctum clarum.

Vires, Vfus, Dosis.

In Catharrhis à Capite ad Pectus & subjectas partes descendentibus, porio valdè efficax est. Dosis bonus haustus pro una vice, vel patiens tantum quoties bibat, quantum, ratione sitis, necessitas requirit.

Decoctum cosmeticum. Mynf.

R. Borracis venet.

Sacchar. cand. alb.

Mercurij sublimat. ana Drach. ij.

Pulveriscentur subtilissimè & seorsim in petia ligat.

Coquantur ad liquefactionem Mercurij in Roris majalis supra tritum colle. Lib. iij. & in colatura adhuc calida solve Camphoræ Drachinas duas; postea filtra & ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Externe saltem adhibetur contra omnes faciei maculas, quæ tollit & curim dealbando illustrat. Sed in applicatione cavè, ne oculos vel dentes attingat.

Decoctum arthriticum. Mynf.

R. Passular. min. Vnc. viij.

Raf. Ligni Sancti Vnc. iij.

Rad. China opr. Vnc. j.

Glycyrrhiz.

Acori aquat. ana Vnc. 8.

Cinnamomi acut.

Galang. min. ana Drach. ij.

Incisa & contusa infundantur per 24. horas in aq. Hordei Lib. x. postea lento igne coque ad tertiæ partis consumptionem & fiat l.a. potio clara.

Vires, Vfus, Dosis.

In Catarrhosis & arthriticis hominibus, aliisque morbis à destillatione humorum frigidorum pendentibus, præsertim ubi ægri valdè sitiunt, felicissimè utor, & in Cacochymia & Hydrope pro potu quotidiano ordinare soleo; Nimiam enim superfluitatem exsiccat & corpus corroborat. In dosi non facile erratur; propterea ad libitum patiens bibat.

Decoctum Pectorale subacidum. Mynf.

R. Aq. Fontana Lib. ij. 8.

Mellu Virginei Lib. ij.

Aceti Vini generosi Lib. j. 8.

Goq. lento igne ad remanentiam Lib. iij. in quibus infunde:

Passular. min. Vnc. iij.

Sem. Card. bened.

Vrtice Rom. ana Vnc. j.

Rad. Enule camp.

Ireos florent.

Tussilaginis an. Vnc. 8.

Herb. Capill. Veneris

Polytrich.

Scabiosa

Hyssopi ana drach. ij.

Dactylorum

Luiuben

Ficuum ana No. viij.

Flor. Farfare

Violarum

Buglosse

Borraginis ana Drach. j.

Macerentur per 24. horas: postea lento igne coquantur ad unius partis consumptionem, & tandem per manicam Hypocistis colentur, & paucò cinnamomo aromatizentur.

Vires, Vfus, Dosis.

In Phthisi, Asthmate, Tussi &c. ceterisque morbis pectoralibus, humores crassos attenuat, viscosos incidit, duros mollit, ineptos evellit & putredini resistit. Dosis ab Unc. 8 ad Unc. j.

Sicetiam Blasius Astiarius in lib. de febr. tit. de Cura febr. Heet. Hordeatum proponit ex cancrorū succo, quod fiat hoc modo: R. Cancr. fluvialis recentes, evellantur cortices & extrema ab eis, & abluantur cum aqua frigida, ciner. & sale tribus vicibus, & plus, donec removeatur ab eis ille odor gravis: deinde laventur iterum cum aqua frigida sola, postea conterantur, & coq. cum aq. hordei exsort. dosi istius aque, colata scilicet & expressa, est lib. 8.

Decoctum pectorale subdulce. Mynf.

R. Passular. minor.

Sacchar. cand. a b an. Vnc. iij.

Rad. Glycyrrhizæ

Tussilaginis

Ireos flor. ana Vnc. j.

Herb. Pulmonar. maculos.

Capill. Veneris

Veronica

Marrubij

Scolopendria an. Vnc. 8.

Sem. Myrtillorum

Anisi

Feniculi ana Drach. iij.

Flor. Chamomille Rom.

Malva arbor. rub.

Buglosse

Epaticæ alb.

Centaur. min.

Violarum ana Drach. j. 8.

Dactylorum à pellice mund.

Caricar. ping.

Luiuben

Sebesten ana No. viij.

Incisa & contusa infundantur per 24. horas in Hydromellis Lib. iij. Aq. ex suc. Scabiosæ destillat. Lib. ij. postea coquantur ad tertiæ partis consumptionem, & circa finem decoctionis aromatizentur lecturum artem cum

Cilange min.

Cinnamom. acut.

Cardamom min.

Zingib. alb. ana Drach. j.

Crocior. ent. Drach. β.

Est. per manicam Hippocratis potio clara; quæ edulcoretur parum Saccharo cand. alb.

Vires, Vfus, Dosis.

Asthmaticis, Epaticis, pleuriticis, & tussientibus subvenit, & Phthisici hoc decocto diu possunt fovere: Quia spiritum faciliat, pectus mundificat, pulmones exulceratos sanat; nec non Hepatis & Lienis obstructions referat. Dosis manè, meridie & vesperti ab Unc. ij. ad Unc. iij.

Decoctum Rad. chinæ pectorale.

Myns.

R. Rad. Chinæ opt. & ponderos. per transversum in taleolas ac tenues incis. Vnc. iij.

Infunde in aqua. Tussilaginis, Scabiosæ, Veronicæ ana Lib. ij. Stent in infusione in loco calido per 24. horas vase vitreato, & pannis benè cooperto; postea adde:

Herb. Buglossæ Vnc. j.

Rad. Glycyrrhizæ rasæ

Emulæ comp. ana Vnc. β.

sem. Bombacis

Feniculi ana Drach. ij.

Mixta coquantur ad medias, & circa finem aromatizetur cum Cinnamom. Drach. j. β. pedetentim refrigeret & per manicam Hippocratis f. potio clara, pro sudorifero, quæ edulcoretur Syr. è suc. Violar. ven. Unc. iij.

Vires, Vfus, Dosis.

In Catarrho, Morbis pectoralibus: Asthmate, &c. ex hujus Decoctu usu non solum sentiunt alleviationem, sed etiam toto corpore restituntur postea habent. Insignem quoque Phthisicorum ulcera curandi vim habet. Febris tamen ratio habenda; nam si Hætica conjungatur, ab hoc Decocto abstinendum. Exhibetur bis in die pro sudorifero, ut in cura ligni fieri solet; pro potu autem quotidiano in prandio & cæna utatur sequente Decocto passulato.

Decoctum passulatum, Myns.

R. Passular. min. Vnc. iij.

Hordei excort. Vnc. ij.

Rad. Chinæ optima

Glycyrrhizæ

Scorzoneræ ana Vnc. β.

Cinnamomi Drach. ij.

Flor. Violarum exsic. Scr. j.

Coq. la. in Aq. fontan. Lib. vj. ad tertias; postea colatura clarificetur cum album. ovorum duorum & f. potio clara.

Vires, Vfus, Dosis.

Hoc Decoctu utatur æger in pastu pro potu ordinatio; valet enim speciali quadam facultate ad Thoracis & jecoris affectus; nec non leniendo, detergendoque Pulmonis vitis probè subvenit. Dosis bonus haustus pro una vice.

Decoctum Citri. Myns.

R. Malor. Citriorum cum Corticib. taleolas rotundas acutius incis. No. ij. vel. v.

Sachari albiss. Vnc. iij.

Aq. fontana Lib. vj.

Lib. VIII.

Coquantur ad tertias; postea colentur; & decoctum clarum instar vini, ad usum reponatur.

Vires, Vfus, Dosis.

Pro potu quotidiano ordinare solemus in Peste, morbis Epidemici, Febris æstuantibus & biliosis, inflammationibus, Variolis & Morbilibus, Nephritide, Siti immodica, Cholera, &c. Quia insigniter refrigerat, & humectat Cor, Ventriculū, Epāt, Splenem, Renes, & cetera viscera calida & imbecilla confortat & à putredine vindicat. Dosis bonus haustus pro una vice; pro delicatis verò præparatur sine corticibus, sic magis palato servit. Vino permixtum, ebrietati resistit, & est fucus honestus.

Decoctum hepaticum. Myns.

R. Canlium Lactuc. Hispanic. condit. Vnc. iij.

Rad. Cichorei cond.

Scorzoneræ cond. ana Vnc. j. β.

Sem. Melon. contus.

Vvarum Corinth. ana Vnc. j.

Epatis Lupi Vnc. β.

Flor. Epaticæ alb.

Violarum

Cichorei

Nymphææ ana Drach. j.

Spec. Diarrhod. Abb.

Tria santali ana in petia ligat. Drach. β.

Coquantur la. in aq. decoct. Hordei Lib. vj. ad consumptionem medietatis, colatura clarificetur albumine ovorum; postea adde:

Suc. Granator. acidor.

Citri depurat. ana Vnc. vj.

Syr. Violar. cerul. optimè vitriolat. Vnc. iij.

Aq. Cinnamomi Vnc. β.

Misc. & f. decoctum clarum.

Vires, Vfus, Dosis.

Magnam vim habet calorem Cordis & Epatis temperandi: Refrigerat enim & confortat. Convenit quoque in leniendo pectore atque pulmone, humectandisque præcordiis. Dosis ab Unc. iij. ad Unc. iijj. sive bonus haustus.

Decoctum spleneticum. Myns.

R. Fol. Senæ elect.

Brassic. mar. ana Vnc. j.

Rad. Capparium

Feniculi

Graminis

Ireos nost.

Ebuli ana Drach. iij.

Rhabarb. elect.

Epithymi

Spec. Diarrhod. Abb. ana Drach. ij. β.

Herb. Capill. Veneris

Hyssopi

Scolopend.

Betonic. ana Drach. j.

Flor. Centaur. min.

Lupuli

Epaticæ alb. ana Drach. j.

Incisa & contusa infundantur per 24. horas in

Aq. Cochlearia

Fumaria

Acerosæ

Veronica ana Vnc. vj.

Postea coquantur ut est artis & f. decoctio clara in qua dissolve; Crem. Tartari Drach. vj. & solutis addet

Syr. de Cochlearia
Cichorei simpl.
Fumaria
Agrimonia ana unc. j.
Sp. Salu correct. Drach. β.
Misc.

Vires, Vfus, Dosis.

In obstructione, tumore, duricie, & scirrho Lienis; item in Scorbuto, rectificatione sanguinis, & mala dispositione ad Hydropem, decoctum est excellens. Dosis singulis diebus ab Unc. ij. ad Unc. iij.

Decoctum antiſtericum. Mynſ.

Rx. Herb. Abrotani unc. β.
Stercor. auferin. verno tempore collect. & in petia ligat.
Drach. iij.
Rad. Chelidonia
Curcuma
Rhabarb. opt.
Zedoaria ana Drach. j. β.
Nuc. Moschata
Bac. Lauri exc. ana Drach. j.
Sem. Cymini
Anisi ana Drach. β.
Croci oriental.
Lilior. alb. ana Scr. β.
Vini alb. odorif. Lib. iij.
Coq. ad tertias & f. potio clara.

Vires, Vfus, Dosis.

Ictericus de hoc Decocto per sex dies, manè haustum unum calide bibat: quia Auriginosum seu Regium morbum penitus tollit. Pauperes loco vini cereviliam optimè defecatam substituere possunt.

Decoctum ficuum.

Rx. Ficum ping. No. xp.
Passular. min. unc. ij.
Raf. Cornu Cervi
Pulp. Tamarind. ana unc. j.
Rad. Glycyrrhizæ
Myrridis ana unc. β.
Fruſt. Berber. Drach. ij.
Sem. Card. benedict.
Feniculi ana Drach. j. β.
F. Deco Q. in aq. Hordei, & colatura albutn. ovi clarificetur; Postea
Rx. Lib. i. β.
Syr. Acetof. Citri unc. iij.
Misce prouſu.

Vires, Vfus, Dosis.

Tutè & absque ullo periculo tam morbillos quam variolas expellit, & malitiam illorum compeſcit. Dosis sæpius in die à Cochlij. ad ij. Si autem alvus supra modum laxior fuerit, adatur Gum. Tragacanth. loco pulp. Tamarind.

Decoctum contra mictionem sanguinis.

Rx. Rad. Glycyrrhizæ unc. j.
Sem. Papav. alb.
Gray. Myrrillor. ana unc. β.
Glandium
Acatia ana Drach. ij.
Herb. Veronica
Capill. Ven.
Ceterach.
Salvia min.

Sanguisorb. ana Drach. i. β.
Flor. Rosar. rub. Drach. i.
Papav. errat. Scr. i.
Coq. in Aq. fontan. lq. ut remaneant Lib. ij. quæ
Syrup. è Suc. Violarum edulcorentur pro usu.
Vires, Vfus, Dosis.

In mictione sanguinis, medicamentum est egregium: Cito enim & absque ulla molestia hunc affectum tollit & fundamentaliter curat. Dosis manè & vespèri ab Unc. ij. ad Unc. iij. & Unc. iij.

Decoctum satyriacum.

Rx. Sem. Lingua avii unc. i.
Boleti cervini
Virg. Tauri
Borrac. Venet. ana unc. β.
Rad. Pyrethri
Arohis ana Drach. ij.
Macropiperis
Castorei
Zingiberts
Cinnamomi ana Drach. ii.
Caryophyllorum
Cardamom. min.
Cubebarum ana Scr. i.
Incisa & parum comminuta ponantur in vase vt
treato novo & mundo, & superfusa l. q. Vini Malvaci,
ci, l. a. vase benè delutato bulliant.

Vires, Vfus, Dosis.

Ut præsentaneum ita valentissimum: concubitus autem de colatura hac manè & serò sumat haustum.

Decoctum contra herniam intestinale. Mynſ.

Rx. Sem. Persfoliat.
Cymini ana unc. i.
Rad. Aroniæ rec. exsic.
Acori aquat.
Tormentilla
Consolid. mai. ana unc. β.
Herb. Vinca pervinc.
Sanicula
Pyrolæ
Virga aur.
Pilosella
Herniaria
Crassul. mai. ana Drach. ii.
Rosar. rub.
Balaustiar.
Galang. min.
Caryophyllor. ana Drach. i.
Incisa & trassiuscule contusa coq. in vini albigi-
nerosi l. q. ad tertias & f. l. a. decoctio clara.

Vires, Vfus, Dosis.

Herniam intestinale, adhibitis simul balsamis vel unguentis externis, sine molestia curat, & est in hoc casu experimentum singulare. Dosis manè & vespèri bonus haustus.

Decoctum contra uteri hæmorrhagiam. Mynſ.

Rx. Rad. Cichorei unc. i.
Tormentilla
Caryophyllar.
Glycyrrhizæ
Plantaginis ana unc. β.

Gum. Arabici
Raf. Cornu Cervi
Bac. Sambuci exsic.
Coriand. præp. ana Drach. ij.

Herb. Bursa Pastor.

H. patica aur.

Sarguiforb.

Acetosa

Equis

Rorismarin. ana Drach. j.

Gran. Mastichu Drach. j. β.

Rosar. rub. exsic.

Nuc. Moschat. ana Drach. j.

Fiat decoctum in aq. Millefolii & vini alb. ana f. q. ad
Unc. xxiiij. & in colatura clara dissolve Syr. de Suc.
Cydoneor Unc. iij.

Milc.

Vires, Vfus, Dosis.

In mensum purgatione immodica & Uteri destil-
latione diuturna seu continua secretum est. Dosis ma-
nē & vesperi à Cochli iij. ad Cochli. iij. vel haustus.

Decoctum contra Menses suppressos.

Mynf.

β. Cinnamomi acut. Vnc. j. β.

Rad. Artemisiarub.

Apis

Asparagi

Fenicul. ana Vnc. β.

Borracis Venet.

Bic. Lauri exort.

Gran. Iuniperi ana Drach. ij.

Herb. Centaur. min.

Sabina ana Drach. ij.

Matricaria

Capill. Venet.

Nepeta

Pulegi

Calaminth.

Serpilli ana Drach. j. β.

Flor. Chamomilla

B. iglossa

Croc. orientali

Macis ana Drach. j.

Omnia præter Crocū, Macem & Cinamomum
coq. in Vini generosi & veteris f. q. ad tertie partis
consumptionem, & tum demum addantur aromata,
& f. l. a. decoctio clara, quæ Syr. ex Suc. Artemisiæ &
Cap. li. Veneris edulcoretur.

Vires, Vfus, Dosis.

Hoc decoctum citra experientia comprobatum
est: Mirē enim & potenter menses suppressos aperit,
retentæque secundinas & factum mortuum (si non
rite ad exitum dispositus) sine periculo excludit. Do-
sis manē & vesperi antē ingressum lecti, haustus me-
dicis: bibatur autem calidum, & tamdiu procede
donec menses sese ostenderint.

Decoctum contra scabiem. Mynf.

β. Herb. Agrimonia

Origani

Veronica ana Vnc. β.

Rad. Enule camp.

Scorzonera

Hirundinar. ana Drach. ij.

Cinnamom. acut.

Macis ana Drach. j.

Coq. in cerevisâ opt. Lib. iij. ad medias, & fiat
potio clara.

Vires, Vfus, Dosis.

Præmissis universis & corpus debite evacuan-
tibus, Scabiem fundamentaliter expellit atque curat.
Dosis manē & vesperi bonus haustus, calide exhi-
bendus.

Decoctum vulnerarium. Mynf.

β. Herb. alchimilla

Beta rub.

Pyrola

Sanicula

Vinc. pervin.

Virga aur.

Sem. Angelica ana p. a.

Hærbæ minutim incitantur, & semen Angelicæ
grosso modo contundantur; postea invicem bene
misc. & β. hujus pulveris mixti & in petia ligat. Unc.
β. Vini Rhenani Lib. ij. coq. in diplomate & f. deco-
ctio clara.

Vires, Vfus, Dosis.

Omnia vulnera & ictus ubique sunt in corpore
felicissime curat. Ferrum, lignum, plumbum, & alia
quæque expellit. Consolidat & sanat in una septi-
mana efficacius, quam aliud vulnerarium mense inte-
gro. Et est revera tale experimentum, quod merito
omnes Chirurghi, ambabus quasi manibus, & grato a-
nimo, suscipere debeant. Pro dosi mane, meridie &
vesperi Cochli. duo vel tria calide exhibentur.

Decoctum ligni guaiaci. Mynf.

β. Raf. Lig. Guaiaci Lib. j.

Cort. ejusdem ligni Vnc. iij.

Rad. China Vnc. ij.

Sassa parill.

Sassafras ana Vnc. j.

Infunde l. a. in Aq. fontan. opt. & claræ Lib. xvj.
per 24. horas, & coq. in olla nova vitreata bene coo-
perta ad consumptionem medietatis, pro sudorifero.
Postea iterum coq. in Aq. Hordei Lib. xij. ad tertias
per potu quotidiano, & huic ultimæ decoctioni pro
libitu adde uvæ pass. & cum pauco cinnamomo aro-
matizetur.

Vires, Vfus, Dosis.

In usu hujus decocti inest mirabilis proprietas cō-
tra morbum Gallicum, maxime in illis, qui nimis ul-
ceribus implentur: Horrendum enim hanc luem fun-
damentaliter curat. Primæ decoctionis Dosis est
manē bonus haustus vel cyathus unus calidē assu-
mendus; item post meridiem 2. vel 3. horas ante coe-
nam. Defecunda autem decoctione patiens ad libi-
tum bibat.

Alia cura ligni sancti. Mynf.

β. Lig. Sancti Lib. j.

Cort. ejusdem Vnc. iij.

Sassa parill. Vnc. ij.

Sassafras opt. Vnc. j.

Infund. in Aq. Fumariæ Lib. xvj. & digerantur per
24. horas, postea per alembicum destillentur; & in li-
quore destillato coquantur:

Vvarumpass. Vnc. iij.

Rad. Glycyrrhiz.

China ana unc. j.
Sem. Fœniculi
Anisi ana unc. β.
Herb. Betonica
Cichorei ana Drach. ij.
 Colentur ut est artis, & colatura clara reservetur
 usui.

Vires, Vfus, Dosis.

Exsiccat, attenuat, expurgat, sudorem movet: Id-
 coque putredini & contagioni resistit. Cerebri &
 Capitis vitia emendat. Luem Veneream curat. Iecur
 confirmat. Lienem extenuat, ejusque scirrhis maxime
 prodest. Hypdropia auxiliatur. Ulcera miligaa sanat.
 Leprem & Elephantiasin juvat, &c. Dosis bonus
 haustus bis, ut sciunt Practici, in die calidè exhi-
 bendus.

Decoctum adstringens. Mynf.

Rz. Rad. Törmentilla
Serpentaria ana unc. j.
Cydoncor. exsiccat. Drach. vj.
Sem. Lapathi acut.
Anthera Rosarum ana Drach. ij.
Herb. Vrtica mort. cum flor. rub. Drach. j. β.
Nuc. Moschate
Cinnamomi acut.
Galang. min.
Caryophyllor. ana Drach. j.
Sebesten No. ix.
 Coq. l.a. in aq. Plantaginis Lib. iij. ad tertias, & in
 colatura clara dissolve Camphoræ Drach. j. & ad libi-
 tum cum miâ eydoncor. edulcora.

Vires, Vfus, Dosis.

In Dysenteria, ceterisque alvi fluxibus &c. Expe-
 rimentum est; nec non Hæmorrhagiam variam cu-
 rat. Dosis manè Stomacho Iejuno bontis haustus.

Decoctum Polypodii purgans.

Mynf.

Rz. Rad. Polypodii querc.
Passular. mund. ana unc. ij.
Sem. Carthami
Hordei ana unc. j. β.
Glycyrrhizæ rasæ unc. β.
Herb. Hyssopi
Scabiosa
Tussilag.
Chamad. ana Drach. j.
Iuiuben No. xv.
Ficuum ping. No. vj.
Dactylorum à pellice mund. No. iiij.
 Coq. inf. q. serilaetis ad remanentiam Unc. xxj. &
 sub finem decoctionis adde:

Fol. Sena elect. unc. iij.
Agarici trochiscat Drach. iiij.
Sem. Fœniculi
Anisi ana Drach. j. β.

Decoque sine ebullitione & f. potio clara, ut est art.

Vires, Vfus, Dosis.

In Phthisi, Asthmate, Pleuritide, ceterisque morbis
 pectoralibus &c. felicissimè utimur. Dosis ab Unc. iij.
 ad Unc. v. & purgata alvo bibat decoctum pectorale
 nostrum subacidum vel subdulce, pro ut occasio est.

Decoctum Galli antiqui farcinati. Mynf.

Rz. Rad. Polypodii unc. j. β.

Sem. Carthami unc. j.
Cinnamomi acut. Drach. ij.
Fol. Sena elect.
Turbit alb.
Cort. Aurantior. ana Drach. ij.
Zingib. alb.
Galange min.
Macis ana Drach. j.
Spec. Diacymini
Dianisi ana Drach. β.

Bac. Lauri No. vj.

Species mixta ultimò cum panniculo, cum galis
 sufficienter ferè est coctus, imponatur.

Vires, Vfus, Dosis.

Valet in Colica passione à materia crassa, flatuosa
 & Phlegmatica.

Decoctum sanguinem mundificans. Mynfichti.

Rz. Cort. Myrob. citrin. unc. j.
Flor. Violarum exsic. Drach. j.
Prunorum No. xix.
Sebesten
Iuiuben ana No. viij.
 Fiat decoctio in aq. Flor. Acatiæ ad remanentiam
 Unc. iij. in qua dissolve.
Scammonii potab. nost. Scr. j.
Ol. Cinnamomi
Anisi ana gut. j.
 Misce & f. haustus pro una vice.

Vires & Vfus.

Bilem utramque, nec non pituitam & alios humo-
 res purgat: Propterea sanguinem mundificat, & Fe-
 brientium ventrem laxat.

Decoctum senz. Mynf.

Rz. Fol. Sena elect. Drach. iij.
Acidi Tartari Drach. j.
Aq. Fumaria calide Vnc. iiij.
 Fiat infusio per noctem; manè decoquantur pa-
 rum, saltem ad liquefactionem acidi Tartari, & in co-
 latura adhuc calida dissolve:
Manna calabrin. Drach. vj.
 Iterum cola & adde:
Aq. Cinnamomi Drach. j.
Elæosach. Cirri Scr. β.
 Misce & f. haustus purgans pro una dosi calidè ex-
 hibendus.

Vires & Vfus.

Prodest ad universi corporis purgationem. Om-
 nium viscerum obstructions reserat & sanguinem
 expurgat. Imprimis autem bilem tum atram tum fla-
 vam & pituitam per inferiora educit. Roborat
 mundat Cerebrum, Caput, Cor, Pulmonem, Iecur,
 Lienem, & omnes corporis sensus, omnibusque cor-
 porum incommodis confert. Senectutem quoque re-
 tardat, juventutem augeat & hilaritatem adfert. Insu-
 per omnibus morbis diuturnis, Melancholicis & tu-
 tareis, ut Epilepsia, Amentia, Delirio, Cephalalgia,
 Podagra, Elephantiasis, Scabiei, Pustulis, Pruriei, &
 aliis cuius vitii &c. optima est medicina. Datur et-
 iam commodè prægnantibus & pueris & cuiuscun-
 que ætatis hominibus; alvum enim modestissime &
 sine molestia solvit. Pro junioribus autem tertia vel
 dimidia pars sufficit.

Decoctum senæ cum Rhabarbaro.

Mynf.

℞. Fol. Senæ elect. Drach. ij.

Rhabarbari opt.

Acidi Tartari ana Drach. j.

A. Fumariz calida Vnc. iij.

Infundatur per noctem; manè ebulliant parum, ut liqueat Tartarus: postea expressione facta, in colatura adhuc calida dissolve:

Manna Calabrin, Drach. vj.

Iterum cola & adde:

Aq. Cinnamomi Drach. j.

Eleosach. Anisi Scr. ℞.

Misce & fiat haustus purgans pro una dosi, qui calidè assumendus.

Vires & Vfus.

Pituitam & utramque bilem præcipuè à Ventriculo, hepate, Liene &c. purgat. Sanguinem mundificat. Obstructiones omnes liberat, & affectus inde, ut Icterus, Hydropem, Splenis tumorem, Febres putidas, etiam diuturnas, dolorem Hypochondriorum, pectorum &c. sanat. Nemo autem adhuc exiguum Senæ dosin obitupescat; quatuor enim Drachmæ Senæ infusæ in quatuor Uncias aq. Fumariz, non magis purgabunt, quam Drachmæ duæ in simili aquæ quantitate macerata; quoniam aqua extrahit tantum, quantum ferendo sibi satis est, & reliquum abiicit: propterea Drachmæ duæ Senæ, Unciæ quatuor aquæ & pluribus, animandis sufficiunt.

Decoctum Rhabarbari. Mynf.

℞. Rhabarb. elect. Drach. j. ℞.

Ror. rub. exsic. Drach. ℞.

Rad. Glycyrr. n. r. asa

Flor. Mauv. arb. rub. ana Scr. j.

Minutim incidantur & infundantur per noctem in aq. Plantaginis calidæ Unc. iij. Manè colentur & in colatura dissolve:

Manna Calab. Vnc. ℞.

Eleosach Nuc. Moschat. Scr. ℞.

Sp. Vitrioli Gut. iij.

Misce & f. haustus pro unâ dosi in aurora calidè exhibendus.

Vires & Vfus.

In omnibus alvi profluvii valdè efficax est: una enim vel duabus scdibus, Dysenteria causam expellit.

ANNOTATIO.

Multi utuntur Rhabarbaro ulto vel torrefacto, verum male: Quia virtus ejus consumitur, & terrestritas manet, potius adde stiptica.

Decoctum violarum purgans.

Mynf.

℞. Fol. Senæ elect. Vnc. ij.

Sem. Feniculi

Acidi Tartari ana Vnc. ℞.

Flor. Violarum exsic.

Rhabarb. elect. ana Drach. j. ℞.

Zingib. alb.

Cinnamomi ana Drach. j.

Galange min.

Caryophyllor. ana Drach. ℞.

Infundantur in Aq. Fumariz calidæ per noctem; manè coquantur parum; postea colentur.

℞. Colatura clara Vnc. x.

Syr. Cichor. cum Rhabarb.

E suc. Violarum

De Suc. Acetosa

Oxyfch. simpl. ana Vnc. j.

Misce & f. potus, qui dividatur in 4. æquales partes pro dosibus quatuor.

Vires & Vfus.

In Febribus tertianis & quotidianis &c. blaudè purgat penè omnes peccantes humores, præstansque est remedium ad calculum, Arthriticum, Scorbutum, Ischiaticos dolores, & plures alios affectus. Exhibetur autem quatuor auroris continuis.

Decoctum nucis cupressi. Mynf.

℞. Nuc. Cupressi

Gallar. Turc. ana Vnc. viij.

Limat. Ferri cum aceto præp.

Aluminis roch. ana Vnc. iij.

Lap. Medicamentosi

Cort. Granat. ana Vnc. j. ℞.

Contusa & mixta coquantur in f. q. Vini rub. vel aq. Plantag. ut elit artis.

Vires & Vfus.

Omnem carnositatem superflua, & superabundantiam pinguedinis externe attenuat. In ea calida spongia infundatur, quæ expressa postea superligando applicetur.

Decoctum nigrum. Mynf.

℞. Aluminis crud. Lib. j.

Vitrioli virid. Lib. ℞.

Gallar. Turc. Vnc. iij.

Virid. aris

Tartari alb. ana Vnc. ij.

Misce & coq. in Aceci Vini Lib. viij. ad medias, ut remaneant Lib. iij. postea adde:

Sp. Vini est. Lib. j.

Denuo misceantur, filtrentur, & ad usum serventur.

Vires & Vfus.

Non solummodò in partibus corporis exterioribus vetera ulcera Aphrodisia, si linteam imbutum super imponatur, delicates & sanat, aliasque defluxiones & malæ carnis excrescentias tollit, & partem affectam mundificat atque confortat; verum etiam omnia equorum vulnera & plagas antiquas perfectissimè curat.

Decoctio nem ad mictionem cruentam Prævot.

℞. Decocti viris aur. ℞ iij.

Aq. album. ovor. ℞ ij.

Succilimon. ℞ j. ℞. M.

Potio pro phthificis. Myl.

℞. Cort. ligni guaiaci ℞ j.

Tussilaginis

Virga aurea } an. m. j.

Plantaginis

Consolid. maior. ℞ j.

Passularum

Iuinbarum

Sebesten

Glycyrrhizæ

Cinnam. electi

Aque ferratæ mens. iv.

Fia decoctio ad quartæ partis consumptionem; misce cum oleo sulphuris pro acore inducendo.

Deco-

Decoctum pectorale. Myl.

℥. Passularum ℥j.
 Sebesten an. Nu. xv.
 Iuinbarum an. Nu. xv.
 Hordeipurgati ℥j.
 Glycyrrhi ℥a ℥ss.
 Dactylorum Num. vj.
 Caricarum pinguium Num. iv.
 Adiantum m. ss.
 Hyssopi ℥ij.
 Fiat Decoctio.

Decoctum Nobilissimum pro Her-
niosi. Myl.

℥. Alchimilla }
 Sanicula }
 Consolida sarrac. } an. M. j.
 Agrimonia }
 Herb. Cynoglossi }
 Polygoni }
 Aristolochia }
 Vuularia } an. M. ss.
 Plantaginis }
 Latifolii }
 Symphiti ℥ij.
 Myrtillo. exsiccat. ℥ij.
 Granatorum an. ℥ij.
 Florum de pomis an. ℥ij.
 Fol. Lauri ℥ss.
 Bulliant in lb. vj. aquæ & tribus vini, ad tertie par-
 tis consumptionem, coletur, Saccharo dulcoretur.
 Dosis manè ℥iv.

Decoctum Hydropicum. Myl.

℥. Absinthii }
 Cuscuta }
 Marrubii } an. M. ss.
 Pulegii }
 Soldanella }
 Melisse }
 Cicbor. }
 Pentaphylli }
 Fragaria } an. M. ij.
 Auricula Muri }
 Bellidii }
 Sem. Petros. ℥j. }
 Ruta }
 Fœniculi }
 Cumini pratens. } an. ℥ss.
 Cumini Rom. }
 Gran. iuniperi ℥ij. }
 Rad. Hirundinar. }
 Gladiol. lutei } an. ℥ss.
 Ireos }
 Cinnamomi ℥ij.
 Caryophyllor ℥ij.
 Macis ℥j.
 Lumbricor. terrest. calcinat. ℥j.
 Salis iuniperini ℥ss.
 Sacchari lb. j.
 Vini Malvatici ana q. s.
 Vini albi bo i ana q. s.
 Fiat decoctio bona, colando & exprimendo eva-
 det nobilissimus potus in Hydrope.

Decoctum sudorificum contra Luem
Veneream. Myl.

℥. Ligni sancti vel Indici lb. ij.
 Salsaparilla
 Stœchados Arab. ana lb. ss.
 Gratiola M. ss.
 Carduibenedicti M. iij.
 Sem. Carduibened. ℥vj.
 Auricule muris cum Radic.
 Scabiose ana M. j.
 Tormentilla ℥j.
 Rhabarbari ℥ij.
 Polypodii ℥j.
 Contusa ac infusa cum aquæ fontanæ lb. xxx. bul-
 liant deinde probe munita vj. horis, addendo deco-
 ctionis fructulorum, ferri & chalybis ana lb. ij. qui-
 bus peractis denuo in vini mensuris iv. macta
 scorsim
 Cort. ligni Quaiaci lb. ss.
 Hermodactylorum }
 Turbic } ana ℥iv.
 Gran. Paradisi }
 Omnia per horam concoquantur:
 deinde per manicam transiciantur.
 Decoctum ad comminandum calculum.
 Myl.
 ℥. Rad. Resleboru ℥j.
 Fol. Saxifrag. ana M. j.
 Virga pastoris ana M. j.
 Fructuum Senelorum an. par. xx.
 Alkekengi an. par. xx.
 Mili Solis ℥j.
 Cinnamomi }
 Sem. Bardana }
 Saxifragia } an. ℥iij.
 Anisi }
 Fœniculi }
 Gran. Hedera ℥ss.
 Straminis vel Scipitum Fabar. exsiccat. ℥ss.
 Aquar. Parietaria }
 Argentaria } ana q. s.
 Vini albi }
 Fiat decoctio ad unius tertie consumptionem.
 Dosis ℥iij.
 Decoctum Cephalicum Langii in vertigi-
 ne, Epilepsia & caligine Oculorum, Myl.
 ℥. Stœchados Arab. an. m. j.
 Euphrasia an. m. j.
 Thymi }
 Maiorana } ana m. ss.
 Betonica }
 Flor. Anthos ana p. j.
 Lavendule ana p. j.
 Sem. fœniculi ℥iv.
 Anisi ℥ij.
 Rad. pœonie ana ℥v.
 Peucedani ana ℥v.
 Cort. Squille ℥ij.
 Decoquantur in lib. duabus aquæ ad tertie par-
 tis consumptionem, deinde post tres horas facta for-
 ti expressione coletur per filtrum, in colatura dissolu-
 saccha ℥iij. ss.
 Acet. squillitici ℥ij. ss.
 Caryophyllor. ℥ij.

Cinnamomi ʒ β.

Ligni aloes ʒ i.

In pecia ligatis decoquantur clarificando ad spissitudinem Iulep clari, iterum coletur, ac tandem puppa cum aromatibus relinquatur in decoctione pendulae. Vfus cum pilulis appropriatis.

Decoctum ad Ventris fluxus Prævot.

R. Succisemperv. maj. Persicar. mac. an ʒ iij.

Coq. ad cons. 3. partis & detur pro potu.

Decoctum magistrale in obstructione Hepatis, ex pituita crassa. Mylii.

℞ Rad. Fœniculi

Petroselinii

Asparagi

Graminis

Apii

Origani

Rorismarini

Arthemisiae

Chamaedrys

Centaurii

Cassutæ

Agrimonie

Chamaepit.

Fumariæ

Lupuli salicæ.

Sem. Dauci

Fœniculi

Pastinacæ

Vuar. passar. mundat. ʒ j.

Glycyrrhizæ rasæ ʒ iij.

Sol. senæ ʒ j.

Agarici semin. ʒ i. β.

Rhabarb. selecti ʒ j.

Schoenanthi

Cyperi

Calami aromati.

Zingiberis albi

Coquantur in aqua pro ʒ β. Colaturæ adde

Syr. de Bizant.

Oxymel simpl.

De duabus R. dicib.

De Artemisia

De Eupatorio

De quinque Radic.

Misce, Fiat Apozema.

Decoctum præstans in scirrho Hepatis.

Mylii.

℞ Rad. Bismalua ʒ i.

Graminis

Petroselinii

Asparagi

Iridis

℞ Al. Alkekengi

Cichorii

Endivie

Borraginis

Marrubii M. β.

Passularum ana N. x.

Dactyl. mundat. an. N. x.

Anisi

Fœniculi

Sem. Alkekengi

Sem. Bismalua ana ʒ i.

4. Sem. frig. Maior. an. ʒ i.

Flor. Chamomille

Melissa

Sambuci

Violarum

Anihos

Fiat decoctio in aqua & sapa ad ʒ β. in quibus dissolue;

Syr. acetos. simplic. ʒ iv.

Cinnamomi ʒ ii.

Iridis ʒ i.

Fiant v. vel vj. Doses, ab usu huius Decocti dentur Pilulæ.

Decoctum pectorale purgans. Mylii.

℞ Rad. Enule

Liquiritia

Fœniculi

Polypodii

Herb. Melissa

Eupatorii

Cichorii

Thymi ana m. β.

Epithymi ana m. β.

Sem. Anisi

Carui

Fœniculi

Myrobal. citrin. ana ʒ β.

Chebulor. ana ʒ β.

Passular. mundat. ʒ i.

Spice ʒ i.

Fol. Senæ ʒ ii.

Rhabarb. ʒ ij.

Agar. trochisc. ʒ v.

Aqua q. suff.

Fiat lege artis decoctum, colaturæ adde Syr. appropriatos,

Cum Cinnamom. &c.

Fiat Potus.

Decoctum pectorale. Mylii.

℞ Liquiritia

Farsara

Amicos

Peucedani

Rad. serpent. ana ʒ j. β.

Helenii ana ʒ j. β.

Aristoloch. longæ ʒ ij.

Hyssopi

Scabiosa

Præstii

Capillor. Ven.

Agrimonie

Veronica

Summit. Vrtice

Calamendi

Meliloti

Melissa

Sem. Anisi ana ʒ j.

Fœniculi ana ʒ j.

Hordei ana ʒ ij.

Passular. ana ʒ ij.

4. Sem. frig. maior. ana ʒ ij.

Sem. papav. alb. $\mathfrak{z}$ β .
 Diatrag. frig. an. $\mathfrak{z}$ η .
 Summitat. Borrag. an. $\mathfrak{z}$ η .
 Fiat decoctum lartem, cui adde
 Sacchari q. suff. it.

Potiones Galenicæ in Tussi variæ.

$\mathfrak{L}$. Passular. major. ac min. }
 Sacchari candi } an. $\mathfrak{z}$ j. β .
 Liquiritia }
 Dactylorum }

Ficuum N. x.

Salvia

Hyssopi

Fœniculi

Anisi

Matriſylva

Scolopendria

Violarum

Hederæ terrest.

Mellis q. f.

Aqua lb. ij. β .

Fiat potio pectoralis.

Vel: $\mathfrak{L}$. Liquiritiæ }
 Fœniculi } an. $\mathfrak{z}$ β .
 Anisi }

Passul. min. $\mathfrak{z}$ j.Dactylor. $\mathfrak{z}$ β .Ficuum $\mathfrak{z}$ η .Coriandri $\mathfrak{z}$ β .Sacchari candi $\mathfrak{z}$ ij.

Fol. scolopendriae N. iij.

Violarum

Prunorum sylvestr. } an. $\mathfrak{z}$ ij.

Hordei integri

bulliant in aqua q. f.

Fiat potus saccharo edulcorandus:

Vel: $\mathfrak{L}$. Anisi $\mathfrak{z}$ β .
 Passul. minor. $\mathfrak{z}$ j. β .

Sem. Carthami $\mathfrak{z}$ ij.Liquiritiæ $\mathfrak{z}$ j.Rad. Fœniculi $\mathfrak{z}$ ij.Elenii $\mathfrak{z}$ j.Numul. $\mathfrak{z}$ ij.

Violarum

Scabiosæ

Ficuum

Bulliant in duabus mensuris ad consumptionem
 duorum digitorum. Fiat cum saccharo potus.

Vel: $\mathfrak{L}$. Scolopendriae }
 Hyssopi sicci } an. m. β .
 Prasii }

Rad. Iridis an. $\mathfrak{z}$ β .Liquiritiæ an. $\mathfrak{z}$ β .Rad. Emule an. $\mathfrak{z}$ ij.Aristol. rot. an. $\mathfrak{z}$ ij.Polypod. querc. $\mathfrak{z}$ j. β .Capillorum Venerii $\mathfrak{z}$ β .Sem. fœniculi $\mathfrak{z}$ β .Cymini prepar. $\mathfrak{z}$ ij.Sem. Vrticæ $\mathfrak{z}$ j. β .

Caricarum pinguium Num. x.

Dactylor. excorticat.

Iuiubarum

Sebesten

Passularum

} an. Num. viij.

Aqua fontis lb. viij.

Fiat decoctio ad lib. ij. In fine decoctionis adde

Mellu $\mathfrak{z}$ iij. f. Decoctio.

Vel: Potus Mundificans.

 $\mathfrak{L}$. Rad. Farfara an. $\mathfrak{z}$ j.Enule Campanæ an. $\mathfrak{z}$ j.Ireos $\mathfrak{z}$ β .

Capillor. Ven. m. j.

Passular. minor. $\mathfrak{z}$ vj.Liquiritiæ ase $\mathfrak{z}$ iij.

Ficuum ping. Num. viij.

Agrimonia

Veronica } an. m. β .

Marrubii

Stœchad. Arab. ana m. j.

Thymi ana m. j.

Aque lb. viij.

Fiat decoctio ad lib. ij. in fine adde

Croc. $\mathfrak{z}$ j.

Sacchari q. v.

Fiat potio.

Decoctum in crassis humoribus.

 $\mathfrak{L}$. Rad. Ireos

Petroselini

Glycyrrhizæ

Rad. Elenii $\mathfrak{z}$ β .

Caricarum. Num. viij.

Vuarum passul. $\mathfrak{z}$ j.

Sem. Vrticæ

Anisi

Fœniculi

Hyssopi

Adiantum

Scabiosæ

Marrubii

Agarici opt. $\mathfrak{z}$ iij.

Aqua q. suff.

Fiat decoctio, cui adde

Syr. de Hyssopo ana $\mathfrak{z}$ iij.De Marrubio ana $\mathfrak{z}$ iij.Vel: $\mathfrak{L}$. Rad. liquiritiæ

Enule campanæ

Polypodii quercini

Ireos Florentini

Herb. Marrubii albi

Scabiosæ

Hyssopi

Betonice

Flor. trium cordial. ana m. β .

Sem. Anisi

Fœniculi

Melonum

Passul. corint. mundat. $\mathfrak{z}$ i.

Iuiubarum ana Nu. xx.

Sebesten ana Nu. xx.

Ficuum ping. Num. x.

Aque libræ aliquot vj. vel iij. ad tertiæ partis co-

sumpt. Fiat decoctio.

Colaturæ adde

Syr. de liquiritiæ

De cichor. cum Rhabarb. } ana $\mathfrak{z}$ i.

De prasio

Conf. Rosar. an. $\mathfrak{z}$ β .Violar. an. $\mathfrak{z}$ β .Syr. de hyssop. $\mathfrak{z}$ β .

*Conf. Borr. 3j.
Cinnamon. 3j.*

Fiat.

De Vinis Variis. 2.

Expositis iis, quæ Aquarum & Decoctorum tam simplicium, quam compositorum differentias, virtutes, proprietates, descriptionisque modos spectant, æquum est, ut vini etiam, liquorem omnium post aquas communissimi, quod humanæ imprimis infervæ nutritioni, symphytumque corporis nostri calorem instaurat, roboratque, tractationem secundo loco aggrediamur. Nec vero hic diversa vinorum genera, quatenus scilicet gustu, viribus proprietatibus, & alijs huiusmodi qualitatibus, inter se differunt, exponere statuimus: neque etiam hujus loci est, diversos vina corrigendi, validioremque illis virtutem & excellentiam imprimendi modos explicare. Quæ ratione, inquam, ipsorum emendanda sit cruditas, ex aquosa & excrementitia humiditate contracta, quæ ob caloris vitalis defectum (Sol quippe quibusdā annis imbecilliores radios imittens, terrā minus calefacit) digeri consumique non potuit. Vnde fit, ut vina aliquādo cruda, viridia, imbecillaque, minus restaurata existant, diuque conservari non possint. Quæ sane omnia ætate naturam imitant, emendare ac corrigere facilitum est, si superfluitas illa aquæ & excrementitia coctione artificiali quidem, sed naturalem tamen emulante à vino separaretur & expurgeretur. Quæ nunc solummodo separari potest, cum vinum jam expressum in dolijs à calore suo naturali & interno concoquitur, & ex suo tartaro solito more expurgatur.

Cujus enim aperte demonstrabit experientia, quod substantia illa, quæ primo à vino separatur, exillatque, nihil aliud, quam pura putaque sit aqua passiva, nulliusque saporis compos, ac instar fontane inopida, quæ nihil vino, præter viriditatem, cruditatem, imbecillitatemque imprimit, ac ipsius corruptionem juvat & accelerat. Quin etiam aciditatem ipsam prædictæ humiditati ab imbecillo calore minus absorbere & digestæ tribuit. Quid quidem calor (ut alio loco dictum est,) omnia perfecte dulcorare potest, & ejus opera prædicta humiditas omnino separatur. Sed eo solum tempore, quo vinum in mustum redigitur, digeriturque. Absolutis enim primis illis digestionibus & fermentationibus id nequaquam fieri potest. Nam quod primo ex prædicto vino, vel minimo quidem calore admotum extillat, spiritus vini est, qui cum vino conjunctus illud vivificativum & nutritivum efficit, quo separato vinum amplius non est vinum, sed æcerum & corruptum quid, mortuum atque nutritivæ facultatis expers respectu superioris vini. Talis, inquam, correctio, vini que rectificatio, ut & alix plures, non minus jucundæ, quam utiles investigationes in alium locum remittuntur, ubi ex professo de vino vini que natura disputabimus. At in rem præsentem sat esse diximus, plures vinorum tum simplices, tum compositas preparationes reseruit nostræ Pharmacix inferere, quæ corporis humani conservandæ sanitati, morbisque conferant depellendis. Dividemus vina (sicut & aquas *supra*) in simplicia & composita, nempe quod ex varijs rebus componantur, cum simplicia ex una tantum consentiunt, & ipsum ortu differentia. Hoc porro ordine eadem recensebimus.

Libet VIII.

Vina simplicia alterantia seu corroborantia, quæ ad plures affec⁹ curandos apta sunt.

Vina simplicia laxativa.

Vina composita.

*Vinum Acori.
Vinum Angelica.
Vinum Enulatum.
Vinum de Tusilaginis.
Vinum Anthesatum.
Vinum Salviatum.
Vinum Buglossatum.
Vinum Imperatorum.
Vinum Euphrasie.
Vinum Funiculatum.
Vinum Hyssopi.
Vinum Anisi.
Vinum Epithymi.
Vinum Absynthii.
Vinum Hypericonis.
Vinum Centaurii minoris.
Vinum Alkekengi.
Vinum Eryngiorum.
Vinum Scyllisicum.
Vinum Senæ simplex.
Vinum Hermodactylorum.
Vinum Turbit.
Vinum Sem. eduli maturi.
Vinum Sem. eduli non maturi.
Vinum Sem. Sambuci.
Vinum Sem. hedera.
Vinum Flor. Persice arboris, præhorum.
Flor. Hyperici & prunorum.
Vinum Helleborationum.
Vina varia purgantia composita.
Vina varia Hippocratica, claretica &c.
Vinum Antiepilepticum.
Vinum Antapoplepticum.
Vinum Antiparalyticum.
Vinum Zedaria.
Vinum Ophthalmicum.
Vinum Chalybeatum.
Vinum Antinephriticum.*

Ejusmodi vina conficiuntur duobus modis, primo cum musto tempore vindemiarum: ubi aliquot doliola parva duodecim, quindecim aut plurium mentularum comparanda erunt, scribamus autem hic exempli loco Absynthiacum; ad cuius normam cætera omnia facile concinnabuntur.

Accipe igitur Absynthij R. omani exsiccati, quantum vises, hoc in iis in vas aliquod idoneum, superaffunde mustum recens, & sine bullire per aliquot dies, novum perpetuo mustum alternis diebus reaffundendo, quo vas semper repletum maneat, vinumque à fecibus suis exquisitis repurgetur, peracta ebullitione, reple totum doliolum eodemque musto, & optime claudere. Macerentur & digerantur omnia per 24. dies aut mensem, nec priusquam hoc temporis spatium perfecte digestum & clarificatum fuerit, hoc bibendum exhibere, servari potest ad annum unum aut amplius. Dosis est dimidium virtutum tempore matutino.

Deinde parantur hæc vina quovis tempore. Exempli gratia: Recipe idem absynthium minutim incisum, immitte in vas vitreum, ita ut tertia pars vasis vel paulo plus eo impleatur, affunde vinum album optimum vase probe obturato, quod deinde in repositoryo vel loco quodam tepido ponatur ad ma-

Y ceran-

cerandum per decem aut duodecim dies, interea temporis vinum attrahet absynthij virtutem atq; saporem, & ita in phiala sive vitro illo relinquatur, & loco ejus, quod in usum quotidianum detraxit, re-affunde novum vinum generosum, & sic habebis vinum absynthites, quod diu quoque ad usum servari potest.

Quod si magis specificum reddere voles, ita ut efficacior vermes expellendi vim acquirat, adde flores *Hyperici* vel *Centaurii minoris*, & ita in alijs vinorum compositionibus, prout scopus fuerit procedatur.

Inter vina simplicia *supra* enarrata vinum acori, angelicæ anthosatum, salviatum frigidis cerebri affectibus conducunt.

Vinum euphragiae & fœniculi oculorum aciei & corroboracioni confert.

Vinum enulatum & de tussilagine, asthmatis & pulmonum vitij medetur, valetq; ad detergendos pulmones, & juvandam prout scopus fuerit procedat.

Vinum absynthij in germania ad lumbricos, omnemque corporis arcendam putredinem commune est remedium: non secus ac vina hypericonis & centaurij minoris, quæ ad liberandas jecoris obstructions ipsūq; roborandum maxime etiam profunt.

Vinum buglossatum cordi omnibusq; melancholicis affectibus accommodatum est, sitque vel cum floribus vel radicibus ejusdem.

Vinum anisi ad colicum dolorem ex flatu provectum, sive in universo ventre existat, laudatur.

Vinum epithymi sicut & vinum tamaricis lieni confert.

Vinum passulatum admirabile est ad virium restorationem in senibus.

Vina alkekengi & eryngiorum nephriticos & calculosos levant, ut & ipsum vinum juniperinum, quod mire etiam cor, cerebrumque, & reliquas partes nobiles corroborat.

Vinum scilliticum præstantissimum est ad humorum præparationem & digestionem: hoc enim ad incidendas & attenuandas crassas, pituitosas, melancholicasq; materias assumitur, hoc etiam nullum est ad attenuandos omnis generis humores mucilaginosos tattareosq; excellentius remedium.

Vinum senæ melancholicos, imo etiam alios humores purgat. Facillimum quidem est, nec injunctum remedium quo libenter ij etiam utuntur, qui à potionibus medicinalibus abhorrent, cum benigne & sine perturbatione ulla, vel commotione purget.

Vina hermodactylorum & turbit, serofos & pituitosos humores ex ipsis juncturis evacuant: Unde ad arthritidem usurpantur.

Vina feminis ebulli & sambuci aquas potenter ducunt, & ad hydropis curationem adhibentur, quemadmodum & vinum hederæ.

Hactenus præcipua vina simplicia, eorumque virtutes & proprietates ordine enumeravimus. Ad eorum vero præparationem quod attinet, alia hic institutione opus non est, & ex duobus exemplis *supra* propositis nullo negotio adisci possit.

At vero vina seminum ebulli & sambuci, quod hæc semina, vinosa & eo solum tempore, quo uvæ, matura sint, paulo aliter, quam dictum est, præparari debent. Quare prædictorum seminum utrumlibet exprimendum est, & succus extrahendus, qui cum dupla musti optimi vini albi quantitate admiscean-

tur, & in dolum magnitudinis convenientis ad solitam digestionem & fermentationem infundatur. Notandum verò, hic melius esse, si id obtinendo doli peragatur, hoc est, si dolum penitus non repletur, & obturetur bene, ne quid exhalet. Quo facto & fermentatione per mensem integrum absoluta, dolum aperietur, vinoque ad summum usque adimplendum est. Hæc vina purgant serofos humores, & conducunt hydropicis.

Vinum præterea scylliticum paulo etiam diversitate, quam prædicta vina, parari debet. Scylla enim cultro ligneo aut eburneo vel quovis alio, tamen ferreus non sit, mundari, & in talcolas solvi debet. De qua sic præparata accipe lb. j. & aqua vitreum aptum iniice, superaffundendo vini optimi lb. viij. omnia vase bene clauso digerantur in Baln. Mar. calido per 5. aut 6. dies: deinde reserantur per manicam Hippocratis, adjectisque optimè depurati lb. iij. parum bulliant & purgantur: & sic vinum habebis scylliticum, quod ad usum reservabis in vase accuratissime ocluso. Remedium est præstantissimum ad omnes humores præparandos, ut jam dictum.

Verum ut vina purgantia ingratum suum saporem amittant, & gustui grata fiant, post prædictam macerationem, per manicam Hippocratis, transcolanda, & saccharo, paucoque *Cinnamoni* & *Coriandro* aromatizanda sunt, ad quam eandem methodum parabuntur etiam alia vina, tam roborantia, quam purgantia, quæ grata & utilia erunt, nec adeo magno constabunt precio, sed promiscue omnibus, tam infirmis, quam summæ conditionis hominibus commodissime exhibebuntur.

Restat jam, ut de vinorum etiam compositionum præparatione, ducto à vinis purgantibus exordio, verba faciamus.

Vinum purgans senæ & rutum sive vindemiatum tempore parandum.

Comparanda sunt aliquot dolia, ex lignis ejusmodi valorum facta, quæ vinum malvaticum aut aliud simile, album & generosum prius continent, quorum quodlibet capax sit quia decem aut viginti mensurarum, vel plurius, prout videbitur. Præstat tamen plura dolia, eaque minora in promptu habere, quam solummodo unum, idque maximum, insignia vini quantitas præparanda veniat. Si igitur vis magnitudo erit viginti mensurarum Pantulium, in eo pone

Folculorum senæ lb. iij.

vel amplius, prout purgandi virtutem plus, minus augere velis, addendo

Caryophyllorum ʒj.

Cinnamomi.

Matiana ʒij.

Sem Fœniculi ʒij. ʒ.

Prunorum Damas sine nucleis lb. iij.

Liquiritia incise lb. j.

Polypodi ʒ.

Sem. carthami contus. ana lb. ʒ.

Omnib. probe invicem mixtis indaurum vas & castis musto generoso bulliant, superaffundendo semper vinum novum. Post perfectam coctionem vase optime clauso omnia macerentur & fermententur ad viginti, aut

viginti quinque dies : & sic habebis vinum purgans, quod integris validisq; viribus per integrum annum pectabit, cuius dosis est vitrum parvum in aurora. Vel si matutina purgatio non satis suum afflicta fuerit effectum, uncie tres vel quatuor adhuc sumendæ erunt circa vesp̄eram, duabus vel tribus ante cœnam horis, idque eodem die. In affectibus porro continuacibus altasque radices habentibus, quorumque aures existunt impuritates tartaræ sive humores crassi & sæculenti, purgatio eodem remedio continuanda erit ad duodecim vel etiam quindecim dies: ita per ep̄icrasin, id est, sensim & paulatim ejusmodi humores evacuantur, citra vitium dejectionem. Eodem quoque modo febris quartana, melancholia hypochondriaca, cachexia, & similes affectus difficili sanationis curabuntur, & prorsus excindentur.

Ad præservationem corporis sufficit id semel tantum per octiduum, vel bis per mensem sumplisse. Potes si velis, id paulo ante cibum, vel etiam in ipso pfandio cœnave sumere.

Si facultatem ejus purgatricem reddere cupis generaliore, adeo ut infat catholici omnes humores simul trahat & expurget, addere oportet *radium exciscatarum oxylapathi*, sive *rhabarbari monachorum hermodactylorum, mechoacæ, turbiti* quantum lubet. Et sic medicamen habebis suum adversus podagram, luem venericam, & similes affectus, addendo *sassa parilla & rasura ligni guaiacini* ad libitum. Ex cuius usu continuato ad plures dies, singulares & eximios percipies effectus.

Quod si nonnulli ejusmodi remediorum præparationibus accusent nimiam temporis longitudinem, quamvis in tanta copia simul & semel parari possint, ut sufficiant pro uno atque altero anno, ut tamen prorsus illis satisfiat, hic purgantia quædam quovis anni tempore parata facilia, nec minus ceteris utilia proferemus. Primi præparatio est, ut sequitur.

Vinum catholicum purgans facilis præparationis.

℞. Rad. Polypodis quercini acori ℥. 3.

Sem. Caribamæana 3. j.

Fœniculi.

Anisi ana 3. ij.

Cort. Myrobalanorum citrin. &

Chebulorum ana 3. ij.

Cinnamomi 3. j.

Caryophyllorum.

Macis ana 3. ij.

Conserv. Flor. geniffa.

Violarum.

Malvæ ana 3. ℔.

Hermodactylorum alborum 3. vj.

Turbiti 3. ℔.

Foluculorum sene 3. ij.

Vini albi generosi lb. ij. vel ij.

Omnibus probe invicem mixtis in vase vitreo optimelutato & clauso macerentur ad calorem lentū B. M. per quatuor aut quinque dies, ampliusve. Colentur aliquot vicibus per manicam, addendo sacchari 3. vj. Hoc vinum sive claretum purgans ad aliquot dies reservari potest, ex quo facies sex octove doses. Pro dosi una uncia duæ sufficiunt: exhibendo id ho-

Liber VIII.

ris matutinis & singulis dieb. aut alternis continuando. Purgat enim leniter omnes humores, sive serofos vel etiam crassos & melancholicos: prodest calculosis & podagricis, & potissimū delicatioribus, nec non imbecilliori ventriculo laborantibus, qui citra vomitum alia purgantia admittere nequeunt. Conducit præterea histericis affectibus, & albos sistit mensium fluores, si addatur sæcula bryoniæ, quæ est specificare i medicina, cuius præparandi modus docebitur alibi.

Aliud vinum purgans facillimæ præparationis.

℞. Senæ 3. ℔.

Hanc immitte in vas vitreum, addendo

Cinnamomi contusi 3. ℔.

Caryophyll. N. v. aut. vj.

Vini albi q. s.

Claudatur charta vel boimace saltem & addatur si ita videbitur, paululum sacchari. Omnia macerentur in loco frigido per dies tres, quoad vinum sufficienter tinctum sit. Hujus vini tumantur cochlearia duo vel tria mane, cū jusculo, si placuerit: ac tantundem sero, idque continuetur ad dies duos vel tres. Remedium hoc ex uncia semis tantum senæ præparatum (quod vel pueris & prægnantibus exhiberi potest) si continuo ad dies tres vel quatuor quis sumpsert, blande & utiliter corpus purgabit.

Vinum purgans ex floribus prunorum Persicæ arboris, hyperici & cæ.

Ad hujus vini compositionem verno tempore sufficiens colligenda est florum prunorum, tam h. utensium, quam agrestium copia: hisque tertia vel media pars dolij replenda, quibus adde

Vrarum Corinthiac. lb. v.

Prunorum dulcium lb. ij.

Insularum lib. ij.

Dactylorum absq; nucleis lib. j.

Fœnic 3. ij.

Cinnamomi 3. ij.

Affundatur vinum optimum usq; ad summum vasis, quo accurate clauso, omnia macerentur ad dies viginti aut mensem unum. Hoc vinum nullam plane nauseam exhibet, & potest loco diapruni sumi. Habet enim vim alterandi & purgandi humores biliosos: servatur ad usum per integrum annum. Dosis est dimidium vitrum, & citra diagridij additionem blande purgabit. Tempore vindemiæ etiam præparari potest idem vinum cum musto vini albi optimi, sicut & reliqua, hæcenus à nobis descripta. Flores in umbra exliccati servandi sunt usq; ad tempus enarratum. Ejus vim purgatricem efficaciorē reddes, si soluculorū sene lib. unam atq; alteram addideris.

Ad eundem modum parari potest, tempore Veris vinum purgans contra vermes sive lumbricos ex Persicæ arboris floribus.

Ex florib. hyperici, summatib. centaurii minoris & sumiterre, collectis omnib. suo tempore, dum florent, & exsiccatis, conficitur etiam vinū purgans adversus vermes, quod idem sanguinem mundificat, & tam atram, quam flavam bilem purgat. Si adderis sene ad libitum, potentiorē purgandi vim acquireret. Hæc vina licet saporis sint paulo amarioris, purissima tamē sunt & clarissima: corrigi potest amaritudo illa avis Corinthiaci & liquiritia.

Sic eodem modo purgans vinum præparetur cum rosas

rosispallidis & albis, tam hortensibus, quam sylvestribus. Quod purgat humores fetidos, ex quo etiam optimum remedium parari potest contra hydropem, quod etiam addita *vincetoxici radice* per urinas purgat. Dosis duo cochlearia mane exhibita, idque continetur ad plures dies, si res postulat.

Ad eosdem humores purgandos vinum paratur ex *seminibus ebuli & hedera*, tam in Autumno, quam quovis alio tempore. Eadem vina conducunt etiam hydropicis.

Vinum Helleboratum.

Accipere *radices hellebori nigri bene mundatas, & ab omni terrestri impuritate purgatas, quas minutim concisas in B. Mar. sufficienti vini vel aceti quantitate, & semine anisi per 24. horas macerabis: hinc post quatuor aut quinque dies vinum prædictum separabis*: eo enim modo omne venenum ex prædicta radice extrahetur, quæ dein exsiccare debet.

℞. Rad. Helleborica, qua dictum est, ratione præparatarum ℥.ij. ss.

Foliculorum senæ ℥.ij.

Feniculi dulcis.

Anisi ana ℥vj.

Corticis citri ℥.℞.

Macerentur omnia in duabus vini albi optimi, & jam purificati mensuris per quatuor aut quinque dies in baln. Mar. calido, coleturque vinum absque expressione ulla, dein bis terve per manicam Hippocratis transmittatur, dulcoretur & aromatizetur cum sacchari sufficienti quantitate, & paululo cinnamomo. Excel-lens est educendis à cerebro pituitosis & melancholicis humoribus. Optimum igitur est ad maniam, & melancholicos omnes affectus, tum intro assumptum, tum extrinsecus capiti cum linteolis in eo madefactis tepide admotum, ut docebimus fusius alibi.

Hactenus de vinis compositis purgantibus: sequuntur nunc quedam vina composita corroborantia & certis quibusdam affectibus appropriata.

Vinum Hippocraticum commune.

℞. Vini rubri vel albi optimi lib. x.

Cinnamomi. ℥j. ℞.

Caryophyllorum. ℥ij.

Cardamomi.

Granorum Paradisi ana Div.

Zingiberis ℥ij.

Omnia crasso modo confusa, macerentur in dicto vino per tres aut quatuor horas: addendo sacchari al-bissimi lib. j. ℞. transcolentur per manicam aliquot vicibus, & fiat Hippocraticum.

ALITER.

Nonnulli tantam aromatum copiam exosi, id præparant ex solo cinnamomo & saccharo, sed alij vim ejus calefaciendi paulo plus acuiunt pipere, Zingibere & caryophyllis. Hyemis fere tempore sumitur cum pane tosto ad corroborandum ventriculum. Porrigitur etiam in quartanis, & aliis affectionibus ex frigida causa profectus.

Hippocraticum extemporaneum, ad cuius exemplum omnis generis extracta & remedia etiam jam specifica ad diversos affectus possunt præparari.

℞. Cinnamomi ℥j. vel iij.

Caryoph. ℥.℞.

Zingiberis.

Piperis longi. Cardamomi.

Granorum Paradisi. Galangæ an. ℥j.

Nucis moschatae ℥j. ℞.

Om nibus crasse contusis & invicem mixtis macerentur in spiritu vini, in vitro optime clauso, positoque in Baln. Mar. per tres aut quatuor dies, aut donec spiritus vini colores & virtutes aromatum omnes extraxerit. Frigefactum vas aperiri, & separata tincturam per inclinationem, quam in phiala seorsum serva ad usum. Facibus separatim reliquam aromatum partem fortiter exprime per linteum, quam in phialis alijs reservabis ad usum. Sed prior tincturam post macerationem filtretur & coleur per manicam, idque ob extractionem faciliorem virtutum rerum aromaticarum. Ejusmodi extracta diutissime ad usum servari possunt.

Quoties igitur libuerit, cum vini optimi mensura una infundes drachmam unam atque alteram extracti, & sacchari quantum voles: & sic habebis vinum aromaticum. Loco sacchari simplicis in serviet oleum sacchari cum albumine ovorum indurato factum, cujus descriptio habetur in Diæretico nostro polyhistorico.

Claretum excellens.

℞. Cinnamomi ℥j.

Macis. ℥.℞.

Dactylorum sine nucleis minutim incisorum

No. xx.

Myrobalanorum No. iij. aut iv.

Sem. Anisi.

Feniculi ana ℥j.

Vyarum Damasc. ℥v. aut vj.

Coriandri præparati ℥.℞.

Aromatibus & seminibus crasso modo contusis, omnia indantur vitro, affundendo aque vitæ rectificatæ, vini Canariæ vel vini albi generosi, singulorum mensuram unam Parisiensem, quæ facit tres libras aut circiter: ocluso vase macerentur in loco frigido per quatuor aut quinque dies, citra separationem liquoris à facibus suis: aut si placet, post macerationem transcola per manicam instar vini Hippocrati, letva in phialis clausis ad usum. Dosis est unum atque alterum cochleare tempore matutino. Est medicamen optimum ad roborandum ventriculum ejusque cruditates & flatulentiam omnem materiam tollendam: necnon contra colicos dolores & similes affectus. Potest hoc claretum dulcificari cum saccharo.

Claretum aliud præstantissimum corroborans omnes facultates.

℞. Vini malvatici aut vini albi optimi mens. j. lib. id lib. iv. aut v.

Indatur in vitrum aut pellectanum, addendo

Caryophyllorum.

Nucis moschata.

Macis ana ℥j. ℞.

Zingiberis.

Cardamomi ana ℥.℞.

Coriandri. Anisi. Feniculi ana ℥j.

Diptamni. Flor. Rosmarini.

Buglossæ anap. ij. aut in horum locum recipiuntur Conservarum ana ℥j. ℞.

Tabellarum aromatici rosati ℥j.

Sacchari albiissimi lib. j.

Om nib. crasso modo contusis & invicem mixtis, infundantur cum vino & ad macerandum ponantur in B. M. tepido, vase bene clauso per duos aut tres dies, Postea

postea colescentur per manicam aliquot vicibus, ut specierum virtus melius extrahatur. Hujus vini, quod distillare servatur in lagenis clausis, mane exhibe unum aut duo cochlearia. Hoc claretum corroborat omnes facultates, & reficit spiritus tam animales, quam vitales & naturales. Conducit igitur universis cerebri affectibus: Item cardialgiæ, lypothymiz, syncopi, alijsque cordis affectibus. Estque medicina præstans contra omnes imbecillitates, cruditates & flatus ventriculi: corroborat jecur & lienem, & medetur omnibus cachexijs, melancholijs hypochondriacis & ipsis histericis affectibus præsertim præterea corpus à peste, vermibus & alijs putrefactionibus, è quibus diversi morbi excitantur.

Sic uti voles in quodam affectu curando, addenda erunt ea, quæ huic fucit appropriata & specifica, quæ pondere suo cæterorum ingredientium quantitatem superent, ut in epilepsia adijcienda est radix *peonia cum suo semine*, ramenta *cranii humani, floristilia, lilij convall. calendula* & similia. Ex quibus fiat claretum aut vinum antiepilepticum, quod conducet epilepsiz, tam ad paroxysmi ferociam tollendam, quam ad præcautionem, si aliquot ejus cochlearia exhibueris in qualibet Lunæ quadra.

In epilepsia ex utriusque affectibus orta addenda est radix *bryonia exsiccata*.

In apoplexia & paralyti addenda sunt, *bacca juniperi, flores lavendula, calendula & salvia*. Et sic pro vario affectuum genere varia quoque clareta sive vina aromatica medicata concinnari possunt.

Vinum Antiepilepticum.

- ℞. Raf. *Crani humani rec.* ʒj. ij.
Visci querni minutim incisi ʒj. ʒ.
Flor. *Peonia*.
Lilij convall.
Tilia anap. ij. vel iv.
Sem. *Peonia*.
Sem. *Cardui benedicti contus. ana* ʒvj.
Cinnamomi ʒ. ʒ.
Nucis moschata ʒij.

Indantur in vas vitreum colli oblongi: affundatur vinum optimum: oculo vale, macerentur omnia in B. M. tepidissimo per quatuor aut quinque dies, colescentur bis vel ter, & si velis dulcificare colaturam, adde paululum sacchari. Hoc remedium suminum est tam ad curationem, quam ad præsertionem epilepsiz. Ejus dosis sunt aliquot cochlearia tempore maturino, idq; in quovis Lunæ septenario.

Vinum antapoplecticum.

- ℞. Flor. *Lavendula*.
Salvia.
Anchos anap. iij. aut v.
Baccarum lunperi ʒij.

In cæteris fac ut supra. Vnum vel duo cochlearia hujus vini exhibita subito apoplecticum restitunt, & tantum malitryannidem arcant: non tamen omittendæ interim sunt alię evacuationes generales, item revulsiones, derivationes, & cæ.

Vinum antiparalyticum à celeberrimis Medicis ordinarijs, Illustrissim. Principis

Mauritij Landgravij Hassiz, &c.
mecum communicatum.

- ℞. Florum *Calendula, Lavendula*, mediocriter ex-
Liber VIII.

siccatorum bonam partem, quibus imple lagenam vitream, amplam & robustam, affunde vini malvatici tantum ut tres vel quatuor digitos supereminet: at: vas probe clausum pone ad Solem per tres septimanas aut integrum mensem: quo temporis spatio, vinum florum illorum virtutes atque essentias extrahet, & vim acquirat adeo efficacem & potentem, ut si vitrum ponas ad parietem aut murum aliquem, ubi ex radiorum solarium reflexione calor auctus in id fortius operetur, in centum frustra dissiliat. Ponendum igitur est ad fenestram apertam, ubi radiorum non tanta est reflexio. Elapso tempore enarrato, vas refrigerandum in cella per noctem integram est ponendum, ut vis nimia spirituum mitigetur ac sedetur, & postea aperiendum. Confer supra dictis affectibus, uno atq; altero cochleari in aurora sumpro: quod præstandum est usq; ad viginti quinque vel triginta dies: & præmissis purgationibus generalibus admirandos videbis effectus.

Sidictum vinum post sufficientem florum macerationem per alembicum in B. M. vaporoso destilletur cum omnibus istis floribus, usque ad siccitatem, multo efficacius evadet, omnium autem efficacissimum erit remedium, si florum feces in cineres redigantur, salque extrahatur & cum propria sua aqua permisceatur.

Vinum Zedoariæ compositum.

- ℞. *Zedoaria* ʒij.
Caryophyllorum.
Macis.
Cinnamomina ʒj. ʒ.
Zingiberis.
Piperis longi ana ʒj.
Nucis moschata ʒ. ʒ.

Omnia crassiuscule conqussata, uno pluribusve nodulis lineis includantur & suspendantur, per dolioli foramen, in dolio multi pleno quadraginta dierum, aut ad minus mensis uniti spatio ad macerationem, quibus postea sublati, vinum ad cerebri ventriculicæ corroboracionem tempore necessitatis exhiberi potest.

Vinum ophthalmicum.

In vini ophthalmici præparatione eadem plane methodus ut supra in vino Zedoariæ observanda est, ut scilicet suspendas per foramen doli, quo mustum continetur loco aromatatum.)

- ℞. Rad. *Enule campanæ in taleolas secta & exsiccata* ʒij.
Fol. *Euphrasie m. j.*

Sem. *Feniculi dulcis & Sileri montani ana* ʒj.
Contundantur crassiuscule & omnia in unum, vel in plures nodulos conclusa, suspendantur in dolio, ut dictum est, aut in phiala vitrea, & macerentur per mensem. De quo una atque altera uncia ad acuem vsum exhibeatur, idq; singulis matutinis.

Vinum Chalybeatum.

- ℞. *Limatura chalybis* ʒiv.
Rad. *Eryngiorum*.
Enule *campanæ ana* ʒj. ʒ.
Santalici *citrini* ʒj.
Coralli *rubri*.
Rasura *eborii ana* ʒvj.
Caryophyllorum.
Macis.

Cinnamomi.
Zingiberis ana ℥ij.
Ceterach.

Flor. Geniste.
Anthos.
Epithymi ana p. ij.

Vini albi generosi lb. vj.

Macerentur per octiduum ad minimum ad ignem Bal. Mar. calidum, dein transcolentur per manicam Hippocratis ter quaterve, ut vinum optime clarificetur, quod dulcorari saccharo poterit, ut fiat vinum gustui gratum: dosis unum aut alterum cochleare in principio, quæ deinceps, si opus sit, augeatur.

Vinum aliud Chalybeatum.

℥. Laminas chalybis purissimi vi ignis scintillantis atq; liquesfactioni proximi, mergantur in magdaleones sulphuris, ut liquecat chalybis instar cera Hispanice, recipiatur in vase semipieno vini albi generosi vel aceti sambucini, dein in tigillo ad ignem ardentem sinatur per unam atq; alteram horam ut optime exsiccentur, lavigeturque tandem ut alkool in porphyrite, hujus sic præparati chalybis cape ℥iv.

Rad. Rubia.

Eryngiorum tinctorum ana ℥. vj.

Cori. med. fraxini.

Rad. Filicis ana ℥. b.

Sem. Fœniculi.

Bacc. Juniperi rec.

Gran. Algypti ana ℥ij.

Fol. Siccorum chamædr.

Ceterach.

Flor. Geniste ana p. j.

Caryoph.

Macis ana ℥ij.

Cinnamomi interioris ℥ij. b.

Vini albi generosi lb. x.

Indantur omnia in vas vitreum & exponantur ad radios solares æstatis tempore, vel ad ignem lentum per xx. dies, materiam bis terve baculo agitando, dein transcolentur per manicam Hippocratis. Ad cachexiam & hydropem ineinentem singulare illud est præsidium: dosis primis diebus ab ℥. j. ad ℥. ij. dein in dies augenda censetur.

Vinum antinephriticum.

Vt vinum antinephriticum conficias, dolium justæ magnitudinis vino generosissimo repleatur: quod quidem vinum prius concoctum, & ab aquea sua humiditate depuratum sit. Super hujus vini heminis octo dolio inclusis, ut supra, addes

Fructum Alkædengi lb. j.

Rad. Restiæ boris.

Et Eryngiorum in Taleolas dissectarum & exsiccatarum ana ℥ij.

Sem. Bardanæ.

Milis solis.

Saxifragia.

Bismalva ana ℥ij.

Fol. Herniariæ.

Flor. Geniste ana p. iv.

Macerentur omnia per mensem integrum, dein de ad usum reservetur vinum.

Si post prædictam macerationem illud transcolaveris, mellisque optime depuratis tertiam partem addideris, & ut supra, in vino scyllitico ebullire siveris: vinum efficies, quod diu conservari poterit, neq; in-

gratum gustui erit. Cujus uncie 2. aut 3. (præmissa tamen primæ corporis regionis purgatione cum bolo aliquo ex castia aut simili) ad calculi expulsionem, & prohibendam ejus generationem exhibentur.

Hæc Quercetanus de vino.

Vinum ad Calc. expell. Vnzeri.

℞. Raphan. acr. decort. in calcol. incis. macerentur per diem in vino, vinum exprim.

℞. Vini expr. ℥ij.

Magist. ocul. ℞. ℥. b.

Spir. salis gutt. ij.

M. pro Dosi.

Additio P. V. & aliorum. De Vinis.

Vinum Ludovici Augenij, Horatii patris ad Asthma.

℥. Vini dulc. tenuis.

melicrati cocti an. lb. b.

pulv. fol. sabac. exsiccat. in umbra ℥j. b.

rad. polyp. querc. rec. & minutiss. concisa ℥ij.

heleni remoto medullis & incis. ℥iv.

Macerentur horum 48. postea colentur per manicam Hippocratis, conservetur in loco frigido, denique cyath. ℥ij. pro vice singulis diebus horis quinque ante prandium.

Vinum constipans, sanguinemque sistens.

℥. Plantag. acuti M. ij.

bursa pastor.

equiset. an. M. j.

pyrola.

herba Saracenica an. M. b.

balaustr.

nuc. cupress.

gallar. an. ℥ij.

bol. armen. vulgar. ℥j. b.

succin. flavi ℥j.

rad. tormentill.

rhapont.

angel. an. ℥ij.

nucisfa ℥j. b. incisa & confusa infundantur vino.

Vinum contra contagiosum aerem.

℥. Fol. scord. M. vj.

card. ben.

ruia.

veron. ana M. iv.

anagallid. rubr.

flor. hyperic.

salvia.

scabios. an. M. ij.

rad. Zedoar.

cardopat.

pinedoxie.

tormentill.

angelica ana ℥ij.

rad. gentian.

morsus diabol.

pimpinell.

diſſamn. alb.

enula an. ℥j.

cinnamomi. ℥vj.

caryophyllor. ℥ij. b.

croc. opt. ℥ij.

Incisa & confusa infundantur vino.

Clare.

Claretum.

℞. Vini albi odorif. Mens. ij.
 sacchar. albiss. ℥ij. 3vj.
 ebulliant parum, deinde adde
 cinnam. 3.℔.
 nucisla.
 galang.
 croci ana 3j.
 caryophyllor.
 macis. an. 3j.
 santal. citrini.
 ros. rubr.
 coriandr. prepar. an. 3j.
 manus Christi optimar. 3j.

Pulverifcentur grosso modo & ligentur in pecia, infundantur per aliquot horas & sepius colentur absque expressione.

Claretum refrigerans.

℞. Conserv. cicbor. 3j. ℔.
 tabell. man. Christi perlat ar 3j. ℔.
 cinnam. filed. 3ij.
 sacchar fini 3j.
 aquar. endiv.
 cicbor. ana 3ij.
 fontana 3vij. ℔.

Passentur per manicam Hippocratis absque decoctione aliquoties; fiat claretum.

Vinum purgans crasti.

℞. Fol. absynth.
 cardui bened.
 centaur. minor.
 verben.
 beton.
 agrimon.
 chamæpith.
 asplenii.
 tamarisc.
 cort. rad. cappar. an. Mj.
 cinnamom.
 macer.
 galang.
 zinzib. ana 3j. ℔.
 sem. citr. 3j.
 fol. sen alex. mundat. 3j.
 turb. alb. & gummi. ac contusi.
 agar. alb. leviss. incisa ana 3.℔.
 rhab sel 3j. ℔.

Incid. & contund. misceanturque. Si in pectore aliquid sit visus, aut lubricitate intestina magis volumus, adde caryas & passulas; hisce superfunde vini veteris measuras tres & vase diligentissime clauso serva 24. horis; de hoc vino bibe quotidie vel alternis diebus haustum unum; ventriculum dererget, purgat, ut & intestina; reseat omnes meatus, lienemque & hepar infarctu liberat.

Vinum Elleboratum

Gelneri.

℞. Vini cretici 3vj.
 ellebor. alb. 3j.
 cinnam. 3j.
 cortic. citri 3.℔.

Infunde ad mensuram loco tepido: colato adde syr. de cortic. citri 3j.

Datur usq; ad 3vij. in robusto corpore vix moriebunt, si 3vj. exhibeatur. Exhilarat, roborat, phleg-

maticos juvat, ingenium acuit, crassos humores attenuat, meatusque reseat.

Vinum Caput siccans & mirifice roborans.

℞. Myrobalan. chebulor.

curinor.

belliric.

emblior.

indor. à lapidib. purgator. an. 3j.

cinnamom. 3.℔.

galang.

caryophyllor.

granor. paradyf.

cardamom. ana 3j.

mac.

sem. fenic.

anis. ana 3.℔.

passul. 3vij.

rosar. rubr. exiccata. 3ij.

flor. lavendul.

anthos. an. 3j.

Include sacculo & iniice vasicum LX. mensuris Augustani circiter vini albi. Post octo dies potes bibere haustum à prandii initio, itemque cubicum iturus.

Claretum Antepilepticum Laxat.

Mynf.

℞. Fol. sen 3j.

Turbith albi, gummos.

Mechoacanna. ana 3.℔.

Ros. Cornu Alci.

Cranei humani.

Nuc. Moschat. ana Dr. ij.

Rad. & Sem. Paonia debita collecta.

Visci quertan. ana Drach. jss.

Cardamomi min.

Cassia lignea.

Caryophyllorum. ana Dr. j.

Flor. Pæonia maris.

Lilior. Convall.

Lavendula.

Tilia ana Dr. ℔.

Macerentur Vini Rhenani Vnc. xxvj. Stent in infusione in loco calido per biduum; postea coquantur parum & additis Saccharialbiss. unc. iij. clarificentur per manicam Hippocratis, & f. claretum.

Vires, Vfus, Dosis.

Cephalicos & Comitiales omnes feliciter & sine molestia purgat, & divinum Epilepsia remedium est, quod morbi causam & fomitem efficaciter tollit. Interim vciò Epileptici omnes Clareto hoc utentes, sibi caveant ab omni errore, ira, aqua, igne, vino, ejaculatione tormentorum; Immò omnes animi motus vehementes evites; nec non ebrietatem tanquam Pestem fugiant. Dosis ab unc. iij. ad unc. iv. tempore matutino.

Claretum antapoplecticum Laxativum.

℞. Fol. Sena elect. unc. ij.

Turbith alb. & gum. unc. j.

Bacc. lunperi.

Rad. Zedoaria ana unc. ℔.

Agarici alb. & levni.

Heliebori nigri prop. ana Dr. ij.

Galanganin. Cubebarum.

Y 4

Zingib.

Zingib. alb.

Cinnamomi. ana Dr. j.

Flor. Lavendula.

Primula veris.

Calendula.

Lil. Convall. ana Dr. ℥.

Infundantur in Vini Rhenani Vnc. xxxvj. macerentur in B. M. per biduum ; postea coq. parum & additis Sacchari alb. Vnc. iij. clarificentur per manicam Hippocratis & f. Claretum.

Vires, Vfus, Dosis.

In Apoplexiâ qualicunque, Paralyti, Sopore, Stupore, Caro, Vetro, Comate, Noctamboloniis, memoriâ amissâ, cæterisque cerebri vitijs, Claretum hoc mirabile est. Dosis ab Vnc. iij. ad Vnc. iij. vel Vnc. v. manè in aurorâ.

Claretum Passulatum Laxativum.

℞. Passular. min. Vno clotar. unc. ij.

Fol. Sena elect.

Mechoacanna. ana unc. j.

Rad. Glycyrrhiz. rasa.

Cinnamomi acut.

Sem. Anisi contus. ana unc. ℥.

Herb. Pulmonaria maculos.

Phyllidii. ana Dr. ij.

Tussilaginis.

Marrubiana Dr. j. ℥.

Flor. Epatica alb.

Hyssopi.

Salvia. ana Dr. j.

Crocio orientalis.

Macis. ana Dr. ℥.

Ficuum ping.

Lusub.

Sebesten.

Dactylor. ana No. viij.

Macerentur in Hydromellis opt. & antiqui Aq. Hordei ana Lib. iij. per 24. horas; postea coq. parum, & additis Sacchari candi alb. Vnc. iij. clarificentur per manicam Hippocratis, & f. Claretum.

Vires, Vfus, Dosis.

In Orthopneâ, Asthmate, Peripneumoniâ, Tussi inveteratâ, dolore utriusque lateris, cæterisque; omnibus diuturnis Pectoris angustijs, Hepatis & Lienis affectibus, appropriatum & laudatissimum est laxativum. Dosis ab Vnc. iij. ad Vnc. vj.

Claretum Absynthiacum Laxativum.

℞. Fol. Sena elect. ℥. j. ℥.

Turbit alb. & gum.

Mechoacanna. ana Dr. vj.

Absynthii Pont.

Bacc. Iuniperi. ana unc. ℥.

Rad. Ireos nostrat.

Esule min. prep. ana Dr. iij.

Sem. Feniculi.

Carui. ana Dr. ij.

Calami aromatic.

Zingiberis alb.

Cinnamomi acut.

Caryophyllorum.

Zedoaria. ana Dr. j.

Flor. Epatica alb.

Sambuci.

Geniste. ana Dr. ℥.

Crocio orient.

Epithymi. ana Scr. j.

Incisa & contusa infundantur in Vini Rhenani ℥. xxxvj. Macerentur in B. M. & post debitam digestionem, ebulliant parum & additis Sacchari alb. unc. iij. clarificentur per manicam Hippocratis & f. claretum.

Vires, Vfus, Dosis.

In Cachexiâ, Hydrope, Hepatis & Lienis obstructionibus, Febribus, Colica, Scurbuto, Scabie, &c. selectissimum & specificum est laxativum, pedetentim omnes peccantes humores præparans atque evacuans. Dosis unc. iij.

Claretum Rhabarbaratum.

Mynf.

℞. Fol. Sena elect. unc. ij.

Rhabarb opt. unc. j.

Rad. Scorzenera. unc. ℥.

Herb. Phyllidis.

Hepaticae ana Dr. iij.

Apii. ana Dr. ij.

Galange min.

Cassia lignea.

Zingib. alb.

Caryophyllor. ana Dr. j.

Flor. Centaur. min.

Epatica alb.

Rosar. rub.

Cuborei. ana Dr. ℥.

Crocio orient.

Epithymi. ana Scr. j.

Macerentur in B. M. in Vini Rhenani Vnc. xxxvj. per biduum; postea ebulliant parum & additis Sacchari alb. unc. iij. clarificentur per manicam Hippocratis & f. Claretum.

Vires, Vfus, Dosis.

A Ventriculo, Hepate & Splene, tam atram quam flavam bilem purgat, & sanguinem, omnes obstructions liberando & affectus inde sanando, insigniter reſtituat. Hinc in Hydrope, Ictero, Scorbuto, Lienis tumore & Hypochondriorum dolore, Febribus quam plurimis, &c. appropriatum & conversans est laxativum. Dosis unc. iij. addita Acidi Tartari Dr. j. mixtaq; calidè offerantur.

Claretum Antipodagricum Laxativum.

Mynf.

℞. Hermodact. alb. & cortic. superior. munda.

Fol. Sena elect. ana unc. j.

Turbit alb. & gum.

Mechoacanna. ana unc. ℥.

Herb. Chamadryos.

Verbena. ana Dr. ij.

Sem. Feniculi.

Anisi. ana Dr. j. ℥.

Cardamomi min.

Cinnamomi min.

Macis.

Crocio orient. ana Dr. j.

Flor. Ireos nostr.

Verbasci.

Violarum.

Anthos. ana Dr.ß.

Macerentur in vini alb. tenuis Vnc. xxxvj. in loco calido per biduum; postea coq. parum & additis Sacchari alb. Vnc. iij. clarificentur per manicam Hippocratis & f. Claretum.

Vires, Vfus, Dosis.

Pituitam crassam, præsertim à juncturis & membris remotionibus trahit. Obid Podagræ & alijs Arthritidis differentijs, articulorumque doloribus mire confert. Dosis Vnc. iij. additâ Cryst. Tartari Drach. j. Misce & f. haustus calidè exhibendus, tempore maturino; qui si ad horam decimam forsan nihil præstiterit, præsertim in robustioribus, à prandio iterum bonus haustus sumatur, & sic iteretur per aliquot dies, donec fuerit absumptum.

Claretum Stomach cum confortans.

Mynf.

*Rz. Cinnamomi acut. unc. j.**Mentha crisp. unc. ß.**Masticis elect.**Galange min.**Caryophyllor. ana Dr. ñ.**Calami aromat.**Cardam. min.**Zingib. albi. ana Dr. j.**Lig. Aloes ponderos.**Rad. Pimpinelle.**Zedoaria. ana Dr. ß.*

Macerentur in Vini Malvatici Vnc. xxxij. per aliquot dies; postea clarificentur per manicam Hippocratis & f. Claretum.

Vires, Vfus, Dosis.

Contra frigida Stomachi vitia ferè omnia, nec non Tremorem, Syncopæ & Vomitus Cordis, medicamentum est specificum: De quo patiens, manè & vesperi, vel tempore necessitatis, pro una doli capiat à Cochlj. ad duo vel tria, cum guttula una atq; altera Sp. Vitrioli, invicem bene mixta.

Claretum luniperinum.

*Rz. Sp. Vini luniperini. Lib. iij.**Aq. Rad. Enule camp.**Tussil. ginii.**Loch. Sani. ana Lib. j.**Cinnamomi acut. unc. ij.**Caryophyllor. intig. unc. ß.*

Infunde per aliquot dies; postea per manicam Hippocratis destilla & Sacchari candi alb. unc. xvj. edulcora, & usui reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

In Asthmate, Tussi, cæterisque Pectoris vitijs, nec non in imbecillitate & inflatione Ventriculi; Item in Dysuriâ, Stranguriâ & Calculo, excellens est. Dosis à Cochlj. ad ij. vel iij. aliquoties in septimanâ.

Claretum Anisatum.

Mynf.

*Rz. Sp. Vini Anisati. Lib. iij.**Aq. Loch. Sani.**Marrubii.**Flor. Violar. ana Lib. j.**Cassia lignea. unc. ij.**Macis minutim confis. unc. ß.*

Macerentur per octiduum; postea additis Sac-

chari candi alb. unc. xij. clarificentur per manicam Hippocratis, & f. Claretum.

Vires, Vfus, Dosis.

Anhelosis & Asthmaticis, alijsq; Thoracis affectibus, à frigidis & crassis humoribus subortis, pulmonumque bronchijs inhaerentibus, & vel tussim antiquam, vel ipsam dyspeam parentibus mire confert. Dosis ut præcedentis, à Cochlj. ad ij. vel iij.

Claretum Chalybeatum.

Mynf.

*Rz. Vini Malvatici opr. Lib. iij.**Chalybis cum aceto Tamarindor. præp.**unc. j.**Rad. Scorzonera.**Acidi Tartari. ana unc. ß.**Galange min.**Cassia lignea.**Caryophyllorum. ana Drach. j.*

Hac in vas vitreum indita misceantur, digeranturq; loco calido, movendo aliquoties, per biduum: Deinde coletur & per manicam Hippocratis clarificetur, & habes claretum chalybeatum.

Vires, Vfus, Dosis.

Omnes obstructions Epatis & Lienis, venarumque meseraicarum reserat atque aperit. Cachexiam corrigit. Omnes humores pravorum extirminat. Ictericum curat. Menstrua movet & superflua sistit. Hydropicos omni aqua exonerat, flatus discutit, & sal in resolutione peccans ad coagulationem promovet, terramque microcosmicam nimio madoretumem, radijs suis Martialibus exsiccat. In usu autem hujus, qui in dictis illis affectibus longiusculus est, adhibenda subindè lenia purgantia, corpusque ab humoribus, quos ad egestionem præparat hoc vinum, per illa evacuandum & purgandum, pro ut alias in cæteris etiam curationibus, ubi chalybeata adhibentur medicamenta, fert usus. Dosis hujus Claretib Vnc. j. ad ij. & iij. Vncias, manè & vesperi. In mensium defectu juvenibus offeratur quinque diebus ante novilunium, Senioribus ante plenilunium, & tamdiu procedatur, donec menses appareant.

Vinum Chalybeatum Nobilissimum.

*℞. Limatura Chalybis Ziv.**Rad. Eryngiorum.**Enule Campana.**Santalum citrinum Zj.**Corallivubri.**Rasura Eboris.**Caryophyllorum.**Macis.**Cinnamomi.**Zingiberis.**Cæterach.**Flor. Geniste.**Anthos.**Epithymi.**Vini generosi Lib. vj.*

Macerentur ut Fiat Vinum.

Dosis cochlear j. ad ij. vel iij.

Vinum aliud Chalybeatum.

*℞. Chalybis præpar. Zjij.**Rad. Eryngiorum.**Rub. Tinctorum.**ana Zvj.*

Cont.

- Cort. med. fraxini.* } ana ʒ. ʒ.
Rad. filicii. }
Sem. feniculi. }
Baccar. junip. recent. } ana ʒ. iij.
Gran. Alkermes. }
Fol. Chamedryos. } ana p. j.
Ceterach. }
Flor. geniste. }
Caryophyllorum. } ana ʒ. ij.
Matris. }
Cinnam. inter. ʒ. ij. ʒ.
Vini albi generosi lib. x.

Fiat Vinum Chalybeatum nobile. Dosis ʒi. ad ʒij.

Claretum Antinephriticum. Mynsicht.

- Rx. Hordei integri.*
Cicerum rub. an. unc. j. ʒ.
Rad. Ononidis.
Eryngii. an. unc. j.
Glycyrrhiza.
Petroselin. ana unc. ʒ.
Bac. luniperi contus.
Gran. Alkermes. ana Drach. ij.
Sem. Milii Solis.
Oxyacantha.
Althea.
Malva min. ana Drach. j. ʒ.
Flor. Geniste.
Violarum. ana Drach. j.
Caricarum ping.
Stebsten. ana No. xj.

Infundantur in Vini alb. tenuis & aq. pluvialis ana Lib. iij. per 24. horas ; postea coq. ad tertie partis consumptionem, ut remaneant Lib. iij. quibus adde Sacchari albiss. unc. iij. & per manicam Hippocratis clarificentur & f. claretum.

Vires, Vfus, Dosis.

Miram utilitatem Nephriticis exhibet. Calculum enim Renum & Vesicæ cum urinâ, meatus urinarios dilatando ; Ileorum, Lumborum & Renum gravitates ac obstructions compescendo & referendo, mirè dissolvit, confringit atq; impellit. Dosis omni mane, Jejunio Ventriculo bonus haustus vel ab Vnc. iij. ad Vnc. iijj.

Claretum Moschatum. Mynsicht.

- Rx. Cassie lignæ. unc. ʒ.*
Caryophyllorum. Drach. ij.
Nuc. Moschate.
Matris.
Cort. Citri. ana Drach. j.
Rad. Ireos flor.
Galang. min. ana Dr. ʒ.
Santalicitrin.
Lig. Aloes. ana Scr. j.
Ambra grisea.
Idioschi opt. ana Scr. ʒ.

Pulverisatis & mixtis adde Vini Malvatici & odoriferi Vnc. xx. & stent in digestionem per aliquot dies ; postea adde ; Sp. Rosarum Vnc. iij. & clarificentur per manicam Hippocratis & f. Claretum, quod pro delicatis Saccharo candi edulcorari poterit.

Vires, Vfus, Dosis.

Mirabile experimentum est, præmissis tamen universilibus & factâ purgatione, in febre otis & nasi, quorum halitus emendat, suavitatem accersit, & Ventriculo & cor roborat. Patiens quolibet mane Stomacho Jejunio Cochli. j. vel ij. assumat.

Claretum Purgans. Mynsicht.

- Rx. Fol. Sena elect. Vnc. ij.*
Rad. Ireos nost. unc. j.
Melchoacanna.
Hermodact. alb.
Turbuth. alb. ana Vnc. ʒ.
Herb. Agrimonia.
Scolopendr.
Veronica. ana Dr. ij.
Sem. Feniculi.
Anisi ana Dr. j. ʒ.
Cassie lignæ.
Caryoph.
Zingib. alb.
Cardamomi min. ana Drach. j.
Melissa.
Buglossa.
Salvia. ana Dr. ʒ.

Infunde in vini veteris s. q. macerentur per 24. horas ; postea coquantur, & in colaturâ adhuc calidâ Vnc. xvj. dissolve mannæ calab. Vnc. iij.

Iterum cola & adde :

- Aq. Cinnamomi. Vnc. j.*
Elaos. Citri. Dr. j.

Denuo misce & f. la. Claretum laxativum.

Vires, Vfus, Dosis.

Pituitam & aquas educit, & à juncturis trahit Cephalicam & Epilepsiam juvat. Veteres de fluxionibus sistit ; ob id Pödagræ & alijs Arthritidis differentiis confert, & articulorum, coli, & Renum doloribus utile est catharticum. Dosis ab Vnc. iij. ad Vnc. iijj.

Vinum Anticorbuticum. Mynsicht.

- Rx. Vini Rhenani. Lib. iij.*
Suc. Cochlearia.
Nassurt. aquat.
Becabunga.
Acetosa ana depurat. Vnc. iij.
Rad. Raphani sylv.
Enula camp.
Ireos nost. ana in orbiculos tenues incis. Vnc. ʒ.
Sem. Eruca contus. Vnc. j.

Mixta ponantur in vitro, & in loco frigido ad usum reservetur, addendo Nuc. Moschat. test. Nij.

Vires, Vfus, Dosis.

Vinum hoc medicatum, præmissis tamen universilibus & corpus debite evacuantibus, Scorbuticum colluvium, in hisce maritimis & aquiloniis regionibus, in quibus Scorbutus domesticus & vernaculus est, perfecte curat, & aliâ in rectificatione sanguinis infallibile est experimentum. Dosis ab Vnc. iij. ad Vnc. iijj. manè, & vesperi horis duabus antecenam, & medicamenti hujus usum eger contumet, donec melius se habere anima advertat.

Vinum in obstr. nerv. optic. Fabit.

- ʒl. Radicum Caryophyllata ʒ. ij.*
Folior. & flor. Euphrasie m. iij.
Betonica m. ij.

Salvia.
Rosmarin.
Maiorana ana m. j.
Cardus benedicti m. β.
Cinnamomi ʒ. iij.

Incidentur & contundantur omnia pro sex mensuris vini albi, minimè generosi.

Vinum Eraſti epilepticum.

Mylij.

ʒ. Absynthii. }
Carduib. }
Betonica. } ana m. j.
Agrimonie. }
Verbena. }
Aspleni. }
Tamarisci. }
Rad. & fol. Paeoniae. }
Sem. Paeoniae. } ana ʒj.
Rad. Capparorum. }
Sem. Curi ʒ β.
Fol. sene ʒij.
Turpeti incisi }
Agarici. } ana ʒ β.
Cinnamomi. }
Zingiberis. } ana ʒij.
Galange. }
Maci. }
Vini veteris Mens. ij.

Misce in vase diligenter clauso, Dosis secundum qualitatem personarum.

Vinum ad memoriam & oblivionem.

Mylij.

ʒ. Zingiberis. }
Piperis longi. } ana ʒj.
Galange. }
Caryophyllorum. }
Cubebarum. } ana ʒ β.
Nuc. Indica ʒij. β.
Vini optimi lb. iv.

Fiat Vinum ad oblivionem.

Vinum aliud ad Memoriam.

Mylij.

ʒ. Spec. Diacastorei. }
Conf. Anacardin. } ana ʒj.
Spec. Diambre. }
Cinnamomi. }
Caryoph. } ana ʒ β.
Piperis. }
Cardamomi. } ana ʒ β.
Gran. Paradysi. }
Galange. }
Nuc. Moschata. ʒj.

Spiritus vini Malvatici cum Formicis impragnati ʒvj.
Vini generosi albi libras aliquot.

Fiat. Artis Vinum præstantissimum.

Vinum Stomachicum, Mylij.

ʒ. Cinnamomi Electi ʒβ.
Zingiberis albi ʒij.
Caryophyllorum. }
Nucis Mosch. } ana ʒj.
Piperis longi. }
Sacchari lb. β.

Vini albi q. sufficit. Fiat.

Vel: ʒ. Caryophyllorum. } ana ʒj.
Galange. }
Maci. }
Nuc. Mosch. } ana ʒj.
Gran. Paradisi. }
Cardamomi. } ana ʒj.
Coriandri. }
Cinnamomi electi ʒj. ʒp.
Zingiberis ʒvj.
Anisi ʒβ.
Sacchari lb. ij.
Vini rubri Mens. ij.

Fiat secundum artem vinum.

Vel: ʒ. Maci. }
Gran. Parad. } ana ʒj.
Galange. ʒj. β.
Cinnamomi ʒj. β.
Zingiberis. ʒ. β.
Caryoph. ʒ. β.
Cardamomi. ʒj.
Sem. Anisi. ʒβ.
Sacchari albi lb. j. β.
Vini lb. x.

Fiat vinum stomachicum.

Vel: ʒ. Zingiberis. ʒ. β.
Nucis Mosch. ʒij.
Coriandri prepar. ʒj. β.
Cinnamomi electi ʒvj.
Caryophyllorum ʒij.
Maci. }
Cardamomi. } ana ʒ. β.
Sacchari albi lb. j.
Vini optimi lb. iv.

Misce, Fiat claretum vinosum.

Vel: ʒ. Caryophyllorum. }
Piperis longi. } ana ʒj.
Cardamomi. }
Cinnamomi electi. ʒj.
Zingiberis ʒ. β.
Sacchari albi lb. j.
Vini albi odoriferi lb. vj.
Mellis albi despumati Quart. iij.

Misce & fiat claretum vinosum.

FINIS LIB. VIII.

LIB. IX.

LIBER NONUS. DE ACETIS.

De Acetis.

Non et ab instituto alienum, varijs vinorum generibus jam enumeratis, acetoꝝ etiam medicatorum, quæ passim in antidotarijs describuntur, classem annectere: inter cætera frequentiora sunt,

Acetum.	scylliticum.
	rosaceum.
	flor. calendula.
	caryophylli.
	salvium.
	anthisi.
	sambucinum.
	passulatum.
	caryophyllatum.

quorum præparationis imitatione infinita alia effingi poterunt, tam ad materiæ præparationem, quam ad ejusdem evacuationem.

Acetum scylliticum paratur eo, quo sequitur modo. Scylla lamina inter corticem & cor media, ex parte purgata & in orbiculos sive talcolas secta soli aut remisso calore exponantur per 30. aut 40. dies; dein libra minutim concisa (cultro è candidiore ligno parato aut eburato) in lagenam demittatur optima. cti lb. vi. vel viij. assusus: vasculum rite obturatum, ne quid exhalet, exponitur assivo tempore radiis solaribus 30. aut 40. dies: postea aperto vase totum transcolabitur, indeque acetum scyllum conficies, quod lagenis diligenter oclusis adservabis.

Quidam unicam vel plures scyllas accipiunt decorticatas, quas maza sive pasta involvunt, ut singule panis figuram videantur adeptæ, tam demum furno calido aptoq; pani coquendo illas committunt, & ita tempore multo breviori scyllas suas præparant, quæ si per quadraginta dies soli obijcerentur. Scyllarum ita coctarum in libano & postea ad lentum calorem desiccatarum sequilibram accipere oportet acetis fortissimi lb. viij. excipiantur lagena vitrea bene clausa, quæ ad solem aut similem tepidum calorem per 30. aut 40. dierum spatium posita sinantur. Quod si furni Athanotis igne ex cineribus structo usus fueris, cum ille diu noctuque perseveret, dimidij temporis compendium facies, adeo ut duo decim aut summum quindecim dies sufficiant fermentationi & digestioni huiuscæ acetij, si illa hoc perenni calore procurata fuerit. Tandem materia per colum transmissa servabitur vitreis vasculis diligenter obturatis. Hæc præparatio à nobis maxime probatur, nullum enim vomitum ciet, ut prior in plerisque; facere solet; breviori etiam tempore perficitur, tutiusque exhibetur.

Vt acetum rosatum conficiatur, accipere oportet rosas rubras exsiccatas, quibus lagenam implebis, & acetum optimum affundes, donec illud lagenæ cervicem fere peringat: vasculi osculum archissime occludes & ad solis calorem expones per spatium

temporis jam expositum vel ad hypocaustum transferes, vel igni cineritio committes.

Eodem profus modo compones acetum passulatum, florum resicatorum *salvia, rosis marini, sambuci, calendula, veronica sive florum caryophylli*: imo tot formas & species acetoꝝ licebit tibi parare, quot sunt simplicium vinorum, quæ etiam in varijs morbis debellandis propter eodem scopos usurpabuntur: verum acetum quodlibet semper erit facultate magis attenuante, incidente & magis idonea dissolvendis & liquandis humoribus viscosioribus & tartareis: præterea validius etiam adversabitur cuilibet putredini & corruptionibus omnibus, quam vina saporum enarrata.

Vfus horum simplicium acetoꝝ præcipui erunt, ut sint bases in composendis diversis oxymellicum formulis, tum purgantibus; tum robur conciliantibus, ut quoq; satisfaciunt scopis & medicationibus, quæ sese offerunt in pluriù & magnorum affectuum cura, ut sequenti capite sumus ostensuri. Quere.

Acetum Bezoarticum coctum Medicoꝝ.

Francofurtensum ordinarium de Anno 1597.

℞. Rad. chelidon. maior. ʒiij.

scorzonær.

diptamn. alb.

zedoar. an. ʒß.

angelic.

obstrit.

vincetoxic.

gentian.

tormentill.

perasies.

morfus diabol.

aristol. long. & rotund.

pentaphylli.

enul. campan.

plumipinell. an. ʒij.

Fol. sord. cretici.

diptamn. cretici.

hyperic. cum flor.

salvia minor.

card. ben.

scabios.

ruta horrens.

tanacet.

bacc. juniperi. lauri.

Cortic. arantior.

citri an. ʒij.

Omnia selecta inque umbra exsiccata incidentur & contundantur, iisque affundantur aceti de vino albo acerrimi mensura nostrates tres: coquantur lento igne in olla vitro intus obducta & luto probe oblita, ne quicquam expi-

ēspiret, ad consumptionem medietatis, postea ab igne remotā maneat 24. horis, tandemque co-
lentur, colatura in vitro stricti officii diligenter
abstruso reservetur.

Acetum bezoarticum completum eorundem.

℞. Aceti bezoarici filtrati ℔. iij. mithrid. optimi ad
minimum duorum arnorum ℔. β.

Extracti spec. diamb. ℥. gr. vj. Mj.

Et vitrum velica archifine claudatur, & usus
tempore agitur.

Acetum ex ruta compositum Dn. D. Ioh. Hermanni Beyer, contra pestem.

℞. Fol. ruta.
scord.
card. ben.
tanacetan. Mj.

baccar. juniper.

rad. angelic. an. ℥j.

zedoar.

cortic. citr. an. ℥. β. incidantur minutim, infundantur
in lib. vj. aceti acerrimi, optimeque in vitro obturato ad u-
sum adseruetur. Et tempore petis spongiola in eo im-
buta pomaque ex ligno juniperino hinc inde perfo-
rato inclusa in manibus gestetur & frequenter odo-
retur.

Acetum scordij limoniatum Ejusdem.

℞. Aceti vini albi ℔. iij.

Fol. & flor. scord. sic. itor. demptis stipitibus
℥j. β.

Cortic. limonior. probe maturata non nimis crassorum
ante triduum ē pomis detractorum incisor. ℥j. β.
destillentur & misceantur corticum siccor. ℥j. per
se riboram, colentur aliquoties, dum clarescat
& servetur in vitro.

Acetum bezoarticum, vel Acetum coin- positum, quod aëris infectioni resistit. Salæ.

℞. Aceti vini potentissimi.

Succi Citri Hispanici, h. ē.

Succi de Citru, qui ex Hispania in vasculis
adfertur ana Mens. ij.

Hi duo liquores in B. Mar. destillentur, & collecta
ferē media parte phlegmatis, vel substantiæ magis
aqueosæ, sumatur liquor remanens in cucurbita, qui
magis efficax & virtuosus est, cui infundantur

℞.

Carline.

Vinetoxicæ.

Valerianæ.

Zedoariæ.

Angelicæ.

Cort. exter. citri in umbra sicæ.

Herb. Scordij.

Diptamni Cret.

Abynth. Rom.

Fl. Ros. rub.

Fr. Myrsill.

Cinam. electiss.

Santal. el. odoriferi an. ℥j.

Ol. Sulph. rediss. ℥iij.

Camphora ℥j.

Lib. 1X.

Vitro benè clauso (quod ultra dimidium repletum
non sit) ut nihil expiret possit, omnia in B. Mar. aque
ebullientis macerentur per 40. horas, & postea li-
quor coletur cum exprellione, qui ad usum asserve-
tur. Acetum hoc Bezoarticum duobus modis sur-
patur; primo quotidie maratum tempore partum
natibus, temporibus atq; pulsibus illinatur: deinde
secum gestetur hinc inde per civitatem ambulando,
sæpiusq; odore percipiatur, quod fieri potest phiolâ
vitreâ parvâ, cui sit osculum amplum, in qua particu-
la spongia sit immissa, quod obducatur postea mem-
brana foraminibus parvis petulâ, per quæ conten-
tum transluet, cui usui pomum aurum, argentum
(sed deauratum) eburneum, ligneum, foraminibus
petulatum cum spongiâ cominodum etiam inservire
potest.

Acetum compositum pro fumio excitandò tempore pestis. Salæ.

℞. Rosar. rub. exiccæ.

Abynth. Rom.

Cort. exter. citri exic.

Myrsillorum ana ℥j.

Rad. Carline.

Santal. ol. odoriferi an. ℥j.

Camphora ℥j.

Aceti vini potētiss. Mens. i.

Incidentur incidantur, & contundenda contun-
dantur grasso modo, & infundantur omnia in vase
vitreo benè clauso, digerantur per 40. horas, deinde
colentur & ad usum restituentur.

Acetum compositum pro pauperibus. Salæ.

Pauperes qui his & supra dictis remedijs destituun-
tur, utantur sequenti Aceto.

℞. Granor. juniperi recent. Abynth. hii sicci, Ruta sicca
ana ℥iv.

Thuris, Myrrhe ana ℥j.

Incidentur grana Juniperi cum herbis tenuiter,
grosso modo reliquis pulverisatis, quibus optimi a-
ceti vini vel cerevisiæ 2. mensuræ affundantur in vase
terreo cum subere benè ocluso; reponatur in loco
calido, vel ad angulum, ut mareria semper cale-
facta sit per biduum vel triduum, postea exprimat
& ad usum servetur eo. lem modo, sicut ante de Aceto
Bezoartico dictum fuit.

Acetum Regis Poloniæ, quo usus est cum subditis Anno 1592.

℞. Aceti vini Mens. iv.

Chelidonie Mens. iij.

Herb. ac Rad. Gargoph. ℥β.

Nucis Moschata tantundem.

Rad. Elenii ℥j.

Angelica ℥j.

Gran. juniperi ℥j.

Zedoariæ tantundem.

Salvia. M. j.

Coquantur olla probe munita, de hoc decocto
biberunt pro præservatione & nemo fuit infectus,
pro curabatur bonus Haustus.

Acetum aliud contra pestem.

℞. Herb. Abynthii M. ij.
Salvia.

℥

Ruta

Ruta ana M. iij.

Contundantur in mortario marmoreo addendo acetit ut acci lb. j. Stent per noctem in infusione manè exprimè ac coletur, levi colaturæ adde turpeti se-
lectissimi ℥j. Stentq; rursus per noctem probè oper-
ta, manè coletur ac reservetur usui. Dosis pro præ-
servatione cochli. j.

Acetum pro Spongijs calidis tempo- ribus. Myl.

℞. *Gran. Iuniperi* ℥j.

Ruta.

Scordii ana ℥. β.

Santal. Citr.

Rad. Angelica.

Valeriana.

Aristolochia.

Zedoaria.

Myrrha. ℥j. β.

ana ℥j. β.

Fiat Pulvis grosso modo, qui infundendus in
aceto vini lb. iij. β.

Acetum aromaticum odoratum. Mynsichti.

℞. *Rad. Treos flor. unc. j. β.*

Flor. Lavendule.

Rosar. rub.

Tunica ana unc. j.

Caryophyllorum.

Cinamomi acut. ana unc. β.

Nuc. Moschat.

Maci.

Galang. min.

Zedoaria ana Dr. iij.

Cort. Aurantiorum.

Citri ana Dr. ij.

Styrac. calamit.

Myrrha rub.

Benzoin ana Dr. jβ.

Fol. Rosmarin.

Ruta.

Maiorana.

Salvia ana Dr. j.

Gakia Moschat. vera.

Lig. Aloes.

Santal. citrin.

Spic. Indica ana Dr. β.

Aceti vini violati q.s. Misc. & acetum tinctum
& benè imprægnatum usui servetur.

Vires, Vfus, Dosis.

Cum intincto panno lineo naribus, odoris ergo
recipiendi, admotum, cerebrum confortat, sensus
excitat, Spiritus recreat, animique defectione vires
quasi emortuas copiose restaurat, cæterisque cordis
affectibus opem unice præstat.

Acetum Theriacale. Myns.

℞. *Theriaca Andromach. unc. j.*

Corn. Alci Spagyricè calc.

Bacc. Iuniperi.

Sen. Card. ben. ana unc. β.

Fol. Verbene.

Scordii.

Ruta. ana Dr. ij.

Myrrha rub.

Cort. Citri ana Dr. j. β.

Rad. Tormentilla.

Angelica.

Zedoaria.

Perastr. ana Dr. j.

Camphora.

Lig. Aloes.

Maci ana Dr. β.

Aceti Vini Calendulati q. s.

Misce, donec optime tingatur; postea separab
Acetum tinctum, & ad usum reservabis.

Acetum Mithridaticum. Myns.

℞. *Mithridat. Damoc.*

Terra Sigillat. ana unc. j.

Rad. Tormentilla.

Enula camp.

Angelica ana Dr. vj.

Corn. Cervi signe calc.

Pulv. Serpentum.

Myrrha rub. ana unc. β.

Sen. Citri excort.

Acetosa.

Bacc. Iuniperi ana Dr. iij.

Flor. Calendula.

Tunica ana Dr. ij.

Crocioriental.

Caryophyllorum.

Camphora ana Dr. j.

Aceti Vini rosat. q. s.

Misce, & acetum optime coloratum ad usum re-
pone.

Vires, Vfus, Dosis.

Duo hæc Aceta, in Peste & morbis Epidem
valde celebria sunt: Resistant enim imprestioni
præservant à putredine, & qui horis matutinis vel de
Theriacali vel de Mithridatico Cochli. utitur, eod-
dem die, post Dei providentiam, non inficitur. In
curatione Dosis utriusq; Cochli. cum Ser. j. Benz-
art. nost. Solar. vel Auræ Hadrianæ &c. Laudat-
ur similiter, si singulo mane, antequam quis è domo
sua exeat, lavet manuum pulvis cum his Acetis, itea,
portare in manu spongiam in ipsis iofulam. Quibus
tamen siccus est cerebrum, & qui vigilis molestat-
tur, ij acetii odore parcius omnino utantur, aut et-
iam planè ab eo abstineant.

Acetum Zedoarticum. M.

℞. *Rad. Zedoaria. unc. j.*

Angelica.

Tormentilla.

Scorzonera ana unc. β.

Bacc. Lauri excort.

Iuniperi ana Dr. ij.

Lavendula.

Rosar. rub. ana Dr. ij.

Myrrha rub.

Lig. Aloes.

Maci ana Dr. j. β.

Caryophyllor.

Nuc. Moschat. ana Dr. j.

Infundantur in Aceti vini Sambucati L. q. do-
nec perfecte coloretur; postea Acetum coletur &
reponatur.

Acetum

Acetum Myrrhatum.**M.**

- Rz. Myrrhe rub.unc. j.*
Rad. Gentiana.unc. ℥.
Herb. Card. benedict.
Ruta.
Absynthij.
Scabiosa.
Veronic.
Scordij ana Dr. ij.
Croci oriental.
Cassia lignee.
Cassia ana Dr. j.

Macerentur in Aceti vini Caryophyllati (q. per octiduum; postea filtrantur, & Acetum clarum ad usum servetur.

Acetum Rhizoticum.**M.**

- Rz. Rad. Tormentilla.*
Serpentar.
Pimpinella.
Angelica.
Valeriana.
Imperator.
Succisa.
Diſtam. alb.
Enula camp.
Vincetoxic.
Zedoaria.
Petasit. ana unc. ℥.

Infundantur in Aceti vini Salviati f. q. & post digestionem, Acetum filtratum ad usum reponatur.

Vires, Vfus, Dosis.

Maximam vim contra Pestilentis veneni corruptionem tria hæc præcedentia Aceta habent; Immo multarum sunt virtutum: quibus vel nates & pullus injungi, aut spongiæ olfaciendæ imbui, vel filices aut lateres igniti perfundi possunt, quodque tum ad Pestem præservandum, tum curandum propinari potest. Incurratione autem datur Cochli. j. aut alterum pro virium ratione ad sudoris provocationem. Pro præservatione Cochli, dimidium sufficit.

Acetum Bezoarticum.

- Rz. Rad. Storacozera.*
Angelica.
Diſtam. alb. ana unc. j.
Tormentilla.
Zedoaria.
Enula campanæ ana unc. ℥.
Campbora Dr. j. ℥.

Pulverisatis & mixtis affunde Sp. Vini ad confectionem Bezoart. Solar. noct. residui & Aceti Vini Sambucati destillati ana ad 6. digitorum supereminentiam; Stent in vitro optimè clauso, donec perfectè turgentur; Postea à filtrantur & ad usum referuntur.

Vires, Vfus, Dosis.

Acetum hoc Bezoarticum, tantâ virtute pollet, ut Viciæ ℥. vel unius pondere, vel per se, vel pari cujusvis aq. cordialis quantitate potum, Pesti mirificè epuletur, & infectos, vel à quocunq; venenato animalibus, vel demorfos, cum adstantium admirati-

Lib. IX.

one, à longo veluti somno excitet, & integræ sanitati restituat. Valet etiam contra omnia venena hausta, sive per os sumpta; nec non cor majorem in modum roborat, & omnes Spiritus recreat. Præservandi gratia Cochli. ℥. manè sumitur; Curandi verò, datur ab ʒ. ℥. ad ʒ. j. ex aq. Card. ben. Hirundinariæ, Scordij, vel simili, &c.

Acetum Diaphoreticum.**M.**

- Rz. Rad. Sarsæ parilla.*
China ana unc. j.
Lig. Sassafras Dr. vj.
Flor. Sambuci unc. ℥.
Cassia Lignea Dr. ij.

Incisa & contusa infundantur in Aceti Vini acerrimi q. s. & macerentur tamdiu, donec rubini instar tingantur; postea filtrantur, & Acetum perfectè tinctum & filtratum usui servetur.

Vires, Vfus, Dosis.

Acetum hoc laudabile, cerebri & capitis vitia emendando, jecur confirmando, Lienem extenuando, Hydropi auxiliando, Renum Calculum ejiciens, flatu discutiendo, vomitus cohibendo, contusionem juvando, putredini resistendo, Gallico morbo succuriendo, incipientem Elephantiasin curando, egregiam vim diaphoreticam habet. Deniq; ob ingentem siccitatem & moderatum calorem, est remedium excellens ad omnis generis defluxiones, quas absumit. Sed q. s. qui extenuati sunt, & imbecilles, non convenit. Spongiam quoque, in Aceto hoc infusam gestare & odorari, maxime prodest adversus Pestis contagia; præsertim non neglectis alijs remedijs. Dosis à Cochli. j. ad ij. per se, vel in vehiculis appropriatis.

Acetum Hystericum.**M.**

- Rz. Herb. Ruta rec. exsic.*
Gran Chamæ acies ana unc. j.
Gum. Sa. apeni.
Galbani. an. unc. ℥.
Rad. Peucedani.
Castorei veri ana Dr. ij.
Callor. Equarum.
Ajatside. n. Dr. j.

Infundantur in Aceti vini acerrimi q. s. Et fiat digestio in B. M. per 5. aut 6. dies, quousq; Acetum perfectam acquirat tincturam; Postea filtra & ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Mulieres suffocatas statim olfactu & odoris suffitus sufficit; nec nō Vertiginosos, Lethargicos & curcunq; Vetro dormiscentes excitat. Internè quoque sumptum, idem facit. Dosis à Cochli. ℥. ad integrum.

Acetum vomitorium destillatum.

- Rz. Cort. Rad. Thapsie unc. iv.*
Rad. Asaricæ exsic. unc. j.
Sem. Cardami exicori. unc. j.
Cinnamomi acut. unc. ℥.

Mixta & contusa infundantur in Aceti Vini acerrimi ℥. ij. Digerantur in vitro bene clauso, sæpè agitando, per mensem; Postea in cucurbitâ æreâ, superimposito adaptato alembico plumbeo, igne lento ex cineribus usque ad siccitatem destillantur. Et sic

Z z habet.

habebis Acetum destillatum, à Saturno imprægnatum, & subdulce, quod totum, nullo rejecto phlegmate, ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Est Vomitorium leve, suave, quod omnes humores tam frigidos quam calidos, sine labore purgat. Darur in Quotidiana & Tertia vera & notha, quas sedat; nec non debilitatem & nauseam à superfluis & acutis humoribus factam, aufert. Probatissimum etiam Febribus interpolatis post septem accessiones. Dosis ab Vnc. ij. ad Vnc. iij. plus minusvè. Delicatis exhibetur cum Syrupo acetoso.

Acetum lenitivum pro acetarijs condendis ad tenendam alvum lubricam

Prævotij.

Rx. Crem. q. ʒ. β.

fol. sen. ʒij.

Cinnam. ʒj.

Acetiopr. lbj.

Infund. per 24. hor. acetum serverur usui.

Acetum solutivum, Cloff.

Rx. Succ. agrest. purif. ʒij.

fol. sen. s. f. ʒij.

Sem. anisi ʒj.

Mechoac. gross. modo contus. ʒβ.

Caryoph. N. ij.

Dosis Cochl. 2. aut 3. in juscule in quo solv. prius ʒ. β. Crem. ʒ. Summè proficuum in morbis chronicis, & diuturnis abstrictionibus.

Acetum Alexicacum Dest. Francof.
Schröd.

Rx. Rad. Torment.

Zedoar.

bistort. ana ʒij.

Angel.

Imperat.

Hirund. ana ʒj. β.

Pimp.

Diā. albi.

Arist. rot. v. an. ʒij.

Herb. Card. ben.

Galeg.

Scord. an. mj. β.

Ped. maj.

Endiv. an. mij.

Flor. calend. mij. β.

ros. rubr.

nymph.

borrag.

tunic.

Sambuc. an. mj.

Poma citrin. rec. n. 9.

Aceti lb. x.

Stent in infus. per trid. destill.

Acetum Prophylacticum Weikardi.

Rx. Rad. angel.

Zedoar.

levistic.

pimpin.

rut. an. mj.

Turbit. ʒij.

Cort. citri. ʒij.

bacc. junip. ʒj. β.

lauri ʒj.

Aceti mens. 2.

Dest. la.

Acetum confortans ad pullus
Glottari.

Rx. Fol. rut. miiij.

sumar. mij.

bacc. junip. ʒij.

Garyoph.

Macis.

Nuc. m.

Testic. cast. an. ʒβ.

Aceti ros. lb. ij.

Stent in macer. per aliquot dies in loco tepido.

FINIS LIB. IX.

LIBER DECIMUS.

DE ROB. CONSERVIS,
CONDITIS LOCH ET EC-
CLEGMATIBVS.

De Rob, seu Sapa.

℥. Vini recenter ex uvis albis, generosis & maturis expressi lb. xij.

Coque igne luculento, donec libra tantum; quatuor super sint; vel ut consistentiam mellis acquirant. Repone in vase idoneo & serva.

Trifariam Sapa fieri consuevit. Nam mulierculæ suo modo conficiunt ex uvis quibuslibet, nigris & albis modo maturis, in lebetæ sine aqua coctis & expressis, & ad mellis consistentiam in pissatis; Solentque vocare *Refinatam*, quali *racematum*, ex racemis scilicet conditum.

Pharmacopœi suo quoque modo, sed præstantiore conficiunt: Vinum namque recens ex uvis albis, maturis, selectis, expressum assumunt: ad duarum ejus partium absorptionem percoquant: Tertia, quæ remanet, pissitudinem habet mellis, quæ Rob, seu Sapa est officinarum, in quibus tamen nunc raro servatur, cum fere illius desierit usus.

Cum quoque, suam sapam habent, ex multo recenti ad crassitudinem mellis cocto paratam, quæ utuntur ad embamata, seu intinctus. Viuntur adhuc sæpe defructus, quod ex vino dulci fit, ad tertiam tantum elixato & despumato, ut liquidum adhuc maneat.

Sapa potissimum commendatur ad morbos oris. Non modo enim stypticitate quadam roborat, & materiæ fluentis motum inhibet, sed etiam jam fluxum humorum abstergit, & digerit. De sapis fusiis egimus in Institutionibus nostris c. 6. lib. 3.

Rob Ribes.

℥. Succū Ribes Lib. ix.

Coque igne lento ad partem tertiam consumptionem: Deinde colo traice: Colaturam subsidere permitte, donec clarescat; quæ postea lento igni de novo coquatur, aut in sole ad eam consistentiam, ut servari possit.

Vocatur hæc Sapa, Ribes simplex, ad differentiam alterius magis compositæ, cui medium sachari pondus additur: Sed frequentius & melius juxta præscriptum modum conficitur.

Debet autem parari mense Junio, quando scilicet ribesia omnino rubea sunt, matura, & succo multo prægnantia. Ex his enim tunc temporis tritis & expressis ubertas succi educitur.

Rob Ribes multiplicis est qualitatis: Refrigerat enim, astringit, roborat, & cor rectat: Proinde datur utiliter calidæ intemperiei alterandæ, partium imbecillitati roborandæ, cordis moribus propugnandis & vomituriensibus juvandis. Sua enim cle-

Lib. X.

menti stypticitate & aciditate delectabili, quamcumque partem attingit, solatur.

Eodem modo fit Rob de Berberis. Vel sic,

Rob Berberis.

℥. Succū berberis optime colati Lib. viij.

Coquantur igne lento ad consistentiam mellis: Repone in vase vitreo aut fictili & vitrato.

Eo recte modo Rob berberis potest parari, quod Ribes: nam ut affines sunt fructus, calore, magnitudine, viribus, sic affinis, aut similis ex utriusque succo, Rob conficiendi modus.

Datur ad refrigerandum & astringendum. Sicim restringit, tum à ventriculo calefacto, tum ab aliorum viscerum calidæ & sicca intemperie ortam. Convénit & cochleræ morbo, & hepatico fluxu laborantibus, dysentericis, & alui frequenti proritatione divexatis.

Rob de cornis.

℥. Succū cornorum colati, & in Sole aut igne depurati Lib. ix.

Coque igne elementari ad librarum sex dispersionem.

Quod remanebit, repone in vase idoneo, & serva.

Nonnulli portionem sachari permiscunt, efficiuntque Myvam, vulgo gelatinam, sed tanto inefficacior, quanto suavior, præstatque simplicem parare sapam, nec sacharo conditam, ut vires illius non refractæ, sed integræ maneant. Verum cum multos syropos astringentes & refrigerantes habeamus, ut *syrupum rosarum succatum*, *citoniorum*, *myrtinum*, *Alexandrinum*, vix unquam ad Rob cornorum confugimus, quod virtute adstrictoria potissimum commendatur: ob id præscribi solet ad fluorem quemlibet sistendum, dysenteriam, celiacum affectum, cholera morbum & vomitum.

Rob citoniorum.

℥. Succū citoniorum ex arte depurati Lib. ix.

Coque ad duarum partium absorptionem, vel quousque mellis consistentiam acquirat, & repone in vase figulino vitrato, aut vitreo.

Ut probe succus depuretur, debet prius calefieri, dein residere, ut clarescat: tum lento igne coquendus: Sic enim spissitudinem idoneam comparabit.

Rob citoniorum astrictoriam qualitatem habet & roborantem; unde ventrem sistit liquidiorē confectis, stomachum roborat, cholerae morbo confert, hæmorrhagiam retinet, omnemque alui fluorem.

Ex aliis fructibus multis olim veteres Robus sua parabant, quibus frequenter utebantur, sed recentiores malunt ex ipsius Syropos, vel conservas parare.

Z 3

Dia-

Diacaryon, seu Rob nucum Galeni & Mesuz. Aug.

*Rx. Succicorticum viridum Luglandium diebus canicularibus extrahit libras quatuor.
Mellis libras duas.*

Coquantur, ut est artis.

Stomacum est Medicamentum: admodum effica-
x ad oris phlegmonas & Synanchas, destillationes
tenuis in fauces, & alias prafocantes, pueris, mulie-
ribus, naturisq; humidis magnopere commodatum.
Mesuz ex Gal. lib. 6. *xarā tōnos* capite 2. Phlegmo-
narum initia adstringentium aliquid vult miscendū,
ut Rosas, Balauftia: in statu Crocum, & Myrrham in
declinatione Nitrum, Salem Ammoniacum, & si-
milis.

Diamoron simplex, Galeni. Aug.

*Rx. Succi mororum domesticorum libras
quinque.*

Mellis libram unam.

*Clarificetur primum succus: deinde cum Melle coqua-
tur ad justam consistentiam.*

Phlegmonarum principiis salubre: cujus vires
augentur additis repel. entibus & adstringen-
tibus, qualia sunt Alumen, Omphacium, Rhus,
Rosā, Balauftia, Malicorium, Cytinus, Gallē imma-
ture, Hypocistidis aut Lentifici succus.

Diamoron Compositum. Ejusdem.

*Præparetur, ut prius jam modo descriptum, addendo
prædictis.*

Rx. Myrrhe.

Crociana Dr. ℞.

Omphaci seu Agrestis unciam unam.

*Coquatur Omphacium cum succo Mororum, & Melle:
Myrrhæ vero & Croci sub finem adiciantur, cum scilicet
ab igne morum fuerit Medicamentum.*

Phlegmonis ad statum provectis, quibus con-
sequencia & digerentia Medicamenta adhibere con-
venit, maxime prodest, etenim privatim concocto-
ria inflammationum vi præditum est.

Diamoron usitatum, Nicolai. Aug.

*Rx. Succi Mororum Basilicorum, id est Rubi, libram
unam.*

Morum Celsi libram semis.

Mellis libram unam.

Sapae uncias tres.

*Succos Mororum prius depuratos cum Melle & Sapa in
vasē lapidei suaviter decoque: coctum percola & serva.*

Ad faucium ardores, serpentina oris ulcera, gulæ,
columellæ, & tonsillarum inflammationes, Angine-
que principia effica exsistit, estq; ejus usus præ cæte-
ris creberrimus.

Mora Celsi, seu Domestica nostris Maulbeer di-
cuntur: More verò Sylvestria sunt Mora Rubi Bati,
quæ Brombeer & Dymbeer vulgari idiomate appel-
lantur.

Rob de Agresta. Aug.

Rx. Omphacis, seu Agrestis libras duas.

Sachari optimi libram unam.

Coque ad spissitudinem mellis.

Refrigerat & adstringit, unde fluxus malignos ac

colliquantes coërcet, sitim sedat, biliosos tractus
compescit, & contagiolis morbis opitulatur.

Rob Cynosbati. Aug.

*Fit, ut Rob de Cornis ex calculis rosarum sylvestri-
um, qui post florum desuptionem circa finem Au-
tumni, vel medio Autumno, pulcherrimum robur
maturefcunt.*

Vsurpatur Rob prædictum ex Cynorhodo Bar-
bati, qui aliis Cynosbatus dicitur, ad renum calculos
atterendos, & arenulas eorundem expurgandas, He-
morrhagias etiam uteri, & Podagricis procurato ab-
eas: Dysentericis quoque auxilio est.

Rob Ebulinum. Aug.

Rx. Succu Granorum Ebuli quantum volui.

*Infussetur per se lento igne, vel addito paucis
Sachari.*

Bilem, pituitam, aquasq; modeste detrahis, sudor-
es movet, ac ob prædicta hydropicos adjuvat: leu-
cophlegmatie medetur, & Podagricis procurato ab-
eius sumptione sudore benefacit.

Rob Juniperinum & Sambu- c num.

Eodem modo, quo prius parari consueverunt.

De conditis, opiatis & confervis.

Vocabulum conditi duplici significatione in me-
dicina accipitur, angusta videlicet & lata. In prima
significatione denotat compositionem quandam, et
speciebus sive pulveribus roborantibus & confervis,
affectibus, quos edomare voles, congruis paratam,
idque in forma pulveris gummosi, qui cohescent
atque porrigitur, huncque Medici modernum pro-
prie dicunt conditum.

In altera vero lata & generali significatione simi-
tur pro quovis remedio, quod saccharo vel melle
conditur, sive sint fructus, sive radices aut flores, ut
gustum acquirant suaviorem, & conservantur diu-
turniori aptiores fiant. Vnde & ipsæ confervæ har-
ratio ne inter condita annoverantur. De iustis
Mesuzum *scilicet prima, sua Antidorarj.*

Opiatæ eodem modo componuntur ex dictis
confervis, & diversis pulveribus, qui variis indica-
tionum scriptis Medico propolis accommodantur:
sed illarum consistentia quodammodo mollior est:
ob quam causam ipsis aliquot adduntur syrupi. Cur
autem horum amborum remedium bases essent
pulveres & confervæ, & jam supra de omnis generis
speciebus seu confectioibus tractatum sit: superest,
ut tantum de confervis dicamus, quas, quia paucae
ijs reformanda nobis desiderari videntur, breviter
perstringemus.

Inter confervas igitur ad partes corroborandas
& tollendas morbi malas qualitates, aliæ sunt co-
phalicæ seu capitales, ad crebrium, aliæ thoracæ
sive pectorales, aliæ ad cor, ventriculū, jecur, &
alias partes nobiles destinatæ.

Capitales sunt, confervæ *rosmarini, lavendulæ, calen-
dulae, majoranæ, melissæ, primule veris, pæoniae, lilij calen-
dulae, arboris, euphrasie, betoniæ, & salvia.*

Harum aliæ specificæ sunt ad apoplexiam, ut co-
servæ *lavendulæ, salvia, rosmarini*, aliæ ad paralytum, ut
conservæ *florū calendulae*, & aliæ ad epilepsiam, ut conservæ
florū *calendulae, & aliæ conv. pæoniae, euphrasie* peculiariter
prodest oculorum affectibus.

Thoracis sunt, confer. *rad. & flor. rufilaginis, roris foli, enule campana, hyssopi, flor. violar. capitulorum veneris, papaveris rubei*, quarum alie conveniunt calidis pectoris affeſtibus alie frigidis.

Cordiales sunt, conservæ *florum borraginis, buglossæ, auctsæ, & corticum citri*.

Stomachicæ sunt, conservæ *rad. acori, erantiorum mentha, diacydonium sive citoma condita*, quarum alie corroborant eundem ventriculum à cruditatibus aut caulis frigidis debilitatum, alie ejus tollunt intemperiem calidam, vel minimus pharmacopœæ tyro harum novit differentias, ita ut non opus sit diversis ejusdem immorari.

Conservæ *florum cichorii, berberis, ribes, rosarum rubrarum* hepati imprimis succurrunt.

Conservæ de cetera b. leni conferunt.

Conservæ *symphitis majoris* singulari proprietate reman. ulceribus prodest: in genere vero omnis generis immoderatas fluxiones sive sanguinis, sive aliorum humorum sistit & cohibet.

Enatatærum conservarum præparaciones non usque adeo magni momenti sunt, ut de ijs plura dicere necessè sit.

Incapitis hujus decoctionem aliquot tantum conservarum præparandarum formulas adijciemus, quæ non tam tritæ & vulgares sunt, ac describimus insuper compositiones quasdam, at præcipuos & gravissimos corporis affectus accommodandas, quibus benignius lecto jucund. & utiliter perficiuntur.

Paradigmatis loco proponemus conservas quorundam florum, radicum & fructuum, ad quatum normam alias plures licebit componere.

Prima conservarum præparatio in Germaniæ quibusdam locis tantum, nec ubiq; usitata est. Compendium primum est vitrum conservas ad servandis aptum, capax & amplum, in quo fiat statum ex *sacharo pulv. rizado* ad digiti transversæ altitudinem: huic suspurgantur flores, qualescunque condire volueris, ad quidem mensuræ quantitatem: oportet autem flores colligere tunc, cum à Solis radijs illuminati omnino rotæ & superflua hum. ditibus vacant, dein hunc florum strato superiniiciatur novum sacharum, & adhuc alij flores: & ita fiat S.S.S. ultimamq; stratum ex sacharo conficiatur. Vitrum corio vel membrana crassiuscula optime clausum, exponatur in estate fervæ utilissimo Solis ardori per tres septimanas, vel unum mensem, quo temporis spatio materia duriuscula reddetur, & optimo condietur diuque reservabitur.

Sic quoque conservæ parabuntur ex omnibus floribus purgantibus, ex *r. sis pallidis, violis, floribus Persicæ arboris, floribus centaurii & hyperici, & prunorum sylvestrium*, quæ purgabunt, & infantibus, alijsque, qui à portionibus Medicis plerumque abhorrent commode exhibebuntur.

Altera conservarum præparatio, quæ non gregaria est aut communis, & quæ flores non solum integri permanent, sed suos insuper colores, odores & saporis totos conservant, (res sane perquam eximia & elegans) sit ut sequitur.

Accipe florum (quoscumque ad conservas parandas volueris) *optime mundatorum & exsiccatum 3. iij. misce cum sachari calidi, & ad perfectionem decocti* (sicut decoquifoliet sachatum rosatum) *lib. j. idem sacharum cum admixtis floribus de novo bulliat ad ignem, donec perfecte coctum apparuerit, cujus perfectionis*

signum est, dum ejectum cum spatula, bracteas quasdam & veluti folia facit: tunc vas æneum, quo materia continetur, ab igne removeatur, rotula continuo commovendo, donec in pulverem reducatur sacharum, & additi flores ab eo separabiles, & nihilominus in conservam conditi existant, integros adhuc conservantes suos colores, odores & saporis. Hæc est altera conservarum omnium florum præparatio; quæ prout ex saporis, quæ fruuntur, bonitate facile colligitur, cæteris vulgaribus longe præstantior est, ex simplici confusione & mixtione præparatis, fit autem hoc modo.

2. florum selectorum, mundatorum & confusorum lib. j.

Sachari triti lib. j.

Omnibus simul confusis & mixtis, fiat conserva.

Vsurpamus ad condiendos fructus & radices aliam viam & methodum: Sed ex elegantioribus & ad medicum usum præstantioribus, unam atq; alteram tantum in medium proferemus formulam, ne gulæ potius gratificandæ, quam medicinæ amplificandæ gratia, hujusmodi cupidinarum delicias, hic introduxisse videantur, quæ magis mulierculis, quam pharmacopœis tractandæ conveniunt, nec quicquam nisi vulgatus & commune suscipiunt.

Proponemus exempli gratia ex fructibus, citria, limonia & arantia; & ex radicibus, radicem angelicæ, idq; ob singularem horum omnium virtutem & præstantiam, quæ ad varios usus excellunt ad medicinam quippe summo opere laudantur, cum ex ijs pharmaca ad cordis, aliarumq; partium corroboracionem, & pestis præservacionem componantur.

Accipiat igitur unum atque alterum malum citrium summe flavum de cujus cortice, qui omnium maxime sulphureus, odoratus, & cordialis existit, scalpro apto deradatur omne flavum in ejus superficie, quantitas rasuræ ex quolibet malo citrio (etiam satis magno) collectæ, erit ad summum 3. ss.

Hæc rasura ut subtilior & delicatior evadat, optime contundenda est in mortario marmoreo, adeo, ut plane fiat impalpabilis, imo si sita videbitur, instar ipsius cassie per cribrum transmittatur.

Sachari lib. una paucæ aqua rosarum dissoluti instar sachari soliti, hoc est, ad perfectionem coquantur, in quo sic bene et cito misce rasuræ benedictæ citri 3. j. sacharum adhuc param bullat, rasuram cum eodem optime permiscendo, dein effundantur omnia, ut in conservâ rosar. è siccis fieri solet, & sic erit conserva citri, suavissimi & jucundissimi saporis.

Hæc est prima illa methodus conficiendi conservas ex citrijs, limonijs & arantijs, hoc est, ex eorundem corticum rasuris. Rasura arantiorum anariot quodammodo est cæteris, unde per diem unum atque alterum maceranda est in vino albo, dein linteolis optime extergenda, ad cujus unam adijciatur sachati perfectæ decocti, ut supra, libra una.

Reliqua corticum pars cartiosior, succis sive medullis interioribus separatis, (separantur a facili momento) bulliant in aqua vel sola, vel paucò vino albo permixta, per horam unam, atque alteram, donec ex tactu mollissima & probe cocta judicetur, dein separata aqua, cortices hi, quorum superflua humiditas linteolis exquiritæ extersa fuerit, in mortario marmoreo contundantur, & per setaceum trajiciantur,

Ad libram unam sachari ad perfectionem decocti, adijce quatuor uncias pastæ horum corticum: omnibus simul optime mixtis & contusis, coquantur ad ignem lentum, donec pasta vasculo æneo non amplius adhærescat, dein supra chartam malidam effundatur, ad formulandas inde, si velis, tabellas aut rotulas in forma biscocti. Hoc conditum est singulare cordiale, nec tanto calore præditum est, ac illud alterum de rasura eorundem fructuum.

Utejusmodi conservæ gustui gratiores, magis cordiales & medicamento sæ fiant, ad enumeratæ utriusque pastæ uncia unam addatur *cinnamomi optime pulverizati ℥j. moschigr. xij. ambræ gr. viij.* pastæ insuper ab igne remotæ, & jam effundendæ adijciantur adhuc olei *anisi guttula decem vel duodecim, olei caryophyllorum guttula quatuor.* Et sic habebis conservam, & palato gratissimam, & ad cor, aliasque nobiles partes corroborandas utilissimam. Eadem quoque contra pestem est optimum præservativum, si singulis matutinis, antequam domo exeat, parvum de ea sumas.

Ad radicum conditum eadem fere methode progrediendum est. Verbi gratia; Accipe *rad. Angelicæ*, quantum voles, coquantur in aqua, donec optime contundi & in pastam redigi possit, hujus pastæ per setaceum trajectæ uncis duabus adde

*Confectiones alhermes ℥j.
Conf. de hyacyntho ℥j.
Corallorum præparatorum.
Margaritarum præparat. an. ℥. ℔.
Pulveris lapidii beoæardici veri ℥j.
Ambræ gr. xij.*

Omnia simul mista, & in sachari cum pauca aqua cinnamomi dissoluti, & ad perfectionem cocti ℥x. vel xij. injecta denuo coquantur, donec pasta non amplius adhæreat vasculo æneo, quam supra chartam humectatam, aut lapidem marmoreum, effundes, redigisque in eam quam volueris formam. Ad pestem excellens præservativum, de quo singulis matutinis unius drachmæ pondere intro assumendum est. Sed hæc medicina divitibus assignatur. Solam etiam, si velis, & simplicem radicem angelicam coques, & in pastam reductam condies eadem sachari propotione, quæ supra in conservis fructuum servata. Ad eundem quoque modum *Zedoaria* sola condiri potest. Et hujusmodi condita ad pestem pauperibus infervient.

Ad enarratarum conservarum normam multas alias componere licebit, ad diversos corporis affectus pro vario pulverum & cordialium rerum additarum discrimine.

Quoniam a. conservas bases & fundamenta esse diximus remedium, quæ vulgo dicuntur opiata & condita: ad finem hujus capituli singulorum opiata ad cerebrum, & conditi ad cordis roborationem aptissimorum formulam annectemus.

Opiata capitalis.

Quere.

℥. *Conserv. flor. anthos.
Salvia.
Betonica.
Calendula ana ℥j.
Consect. anacardine.
Diathestorei.
Diacori ana ℥. ℔.
Spec. Diamoschi dulcis.
Diambra an. ℔j.*

Cum syrupo conservæ citij fiat opiata: de qua capiendum ad molem nucis avellanæ.

Ad epilepsiam addenda sunt *conservæ pæonia, viscum quernum, ungula alces, sal cranii humani*, & similia, huic malo specifica. Sic ad varias indicationes curativas varianda sunt ea, quæ adduntur. Ad corroborandas enim partes nobiles, veluti ad cor adijcienda cordialia, ad stomachum stomachica, ad hepar hepatica, & sic de cæteris idem esto judicium: addendo simul parum syrupi, ut remedium, formam electuarij. quidi, opiata dicti acquirat. Eodem modo conditum parabitur, miscendo nimirum & crasso modo contundendo conservas cum pulveribus & confectionibus cordialibus, sicut ex sequenti formula patet.

Conditum ad cordis roborationem. Q.

℥. *Conserv. corticis citrij, ut supra conditi ℥j.
Conserv. Flor. buglossæ.
Violarum ana ℥. ℔.
Consect. Alhermes ℥j. ℔.
Consect. Liberrantis.
Cordialis.
Elect. De gemmis ana ℥. ℔.
Spec. Aromat. ros.
Dianthos an. ℔j.
Coralli præparati.
Margaritarum præparat. ana ℥j.
Oss. de corde cervi ℥. ℔.
Vnicornu ℔j.
Lapidii beoæardici ℔. ℔.
Ambr. gr. x.
Aliquet auri solia.*

Contundantur omnia, misceantur, & fiat conditum. Exhibeatur ex cochleari. Conducit ad omnes hypothyrias, cordis deliquia, febres pestilentes, & ipsam pestem. Ad eundem modum poterit infinita alia ad plurimas medendi intentiones concinnari.

Conserva Hederæ terrestris composita. Aug.

℔. *Folior. Hederæ terrestri.
Rutæ ana unciam unam semis.
Raphani unciam unam.
Rad. Angelicæ.
Levisiini ana Dr. sex.
Sacchari albi libram unam, uncias quatuor semis.*

Ex incisis & contusis fiat Conserva, quæ si aridior evaserit succo vitri aut Limonium adjecto quæ redigatur ad debitam consistentiam.

Creberrimi in Peste usus est, mira enim in eliciendo sudore præstat, quæ olim felicissimo successu Clarissimus Vir D. D. Leonardus Raupvolff Reip. quondam nostræ Medicus eximius infectionis tempore utebatur, estque nobis prout & prior ac sequenti fidelissimo nostro mulumque honorando Collegæ D. D. Joanne Vdalrico Runlero communicata.

Conserva Rosarum Neapolitan.

℔. *Sacchari albiissimi in aqua Rosarum fragrantissima dissoluti, & penè ad formam spissitudinis Manus Christi cocti libram unam.
Rosarum rubrarum recentium mundatarum incisarum ac spissatarum uncias tres.*

Coquantur iterum levisimè, addendo (si volueris) sub finem Olei Vitrioli guttulas aliquot.

Fiat Conserva, ut artis est.

DE CONSERVIS.

Conierva violarum.

℥. *Florum violarum recent. à parte herbosa purgatorum, & in mortario lapideo cum pistillo ligneo tritorum lb. j.*

sachari albi lb. ij.

Terantur, ac subigantur si nulus, & fiat massa mollis, quæ vase fictili reposita, quindecim dies infusetur, & servetur.

Violas præcipit siccat Mesue, sed humiditatem earum nativam retinere optimum est: In ea enim potissimum virtus posita; quæ cum evanida sit, vix violæ à calicibus & herbosa purgari queunt, quin plurimum illa imminuatur. Ad conservæ tamen confectionem flos tantum mundatus assumi solet, non tam ut vires habeat præstantiores, quam ut colorem sæpe nanciscatur magis violaceum.

Debent autem violæ diutissime teri, ut nulla asperitas in eis percipiatur: dein sacharum duplum miscetur: tum denuo simul contunduntur, ut massa quedam fiat mollis in vase idoneo servanda. Mesue triplum sacharum commiscet, tuncque conserva parato quidem suavior redditur, sed in efficacia.

Conserva violatum bilis incendium mitigat, reliquorum humorum ardorem extinguit, sitim temperat, alvum subducit, fauces & asperam arteriâ lenit & dilatat, & omnibus thoracis affectibus convenit.

Conserva Rosarum.

℥. *Rosarum rubrar. recent. nondum perfecte exsiccatarum & exungatarum Lib. j.*

Tere cum pistillo ligneo in pila marmorea, donec levigentur: Adde sachari optimi Lib. iij.

Tere denuo, ut exacte miscantur: Reponet in vase idoneo, & infusa.

Sacharum rosarum vocat Mesue, quod nos aptius Conservam rosarum appellamus: Et rosas sine discrimine tam rubras, quam albas in umbra siccatas, cum triplo sacharo sumit, ex quibus suum sacharum rosatum, ut vocat, facit, quod postea tres menses soli exponit: nos rosas tantum prærubras, non siccatas, ac tritas cum triplo sachari pondere miscemus. Sunt, qui duplum tantum sacharum permiscet, sicque confectionem insuaviorem quidem efficiunt, sed efficaciorē.

Sacharum autem rosarum vocamus nos sacharum aquæ rosaceæ, pari mensurâ solum & coctum ad consistentiam electuarij solidi, de quo postea suo loco.

Est vero conserva nostra rosarum non uniusmodi, sed altera liquidior & mollior, quæ fit modo præscripto ex floribus recentibus, & sacharo tritis & mistis: altera solidior, quæ fit ex pulvere rosatum siccatum cum octuplo, aut decuplo sacharo, in aqua rosacea diluto, & ad electuarij solidi consistentiam cocto, cui parum succi agrestis, aut limonium commiscetur. Sic enim pasta prærubra efficitur, ex qua formantur velut cylindri, vulgo *morselli* dicti, oblongi, utroque in extremo tenuiores, in medio crassi. Commendatur, quæ fit Agendici, quæ in Biya urbs est in ignis Provincia: vulgo nominata.

Conserva rosarum cephalica & cardiaca est. Caput enim ut & reliqua viscera roborat, ipsoꝝque æstum mitigat, & fluxiones sistit.

Conserva Buglossi.

℥. *Florum buglossi mundatorum Lib. j.*

Tere in mortario marmoreo cum pistillo ligneo,

Adde sachari Lib. ij.

Misceterendo, ut fiat massa molliuscula, quæ vase excepta idoneo infusetur.

Vix probatur eorum sententia, qui flores buglossi, quorum virtus supetficialis est, & cito dissipabiles, parum exsiccati volunt ante trituram, & mixtionem: Recentēs enim & suæ omnis nativæ humiditatis participes meliores sunt: humiditatem enim amittendo simul vires amittunt; Nam ex se humidiores non sunt, quam usus postulat; Adde, quod per insolatum magis aquea, & excrementitia conservæ recentæ factæ portio facili dissipatur. Si tamen rore cœli, aut imbribus aeris maduerint, tunc ante conservæ confectionem debebunt parum in umbra potius, quam in sole exsicari.

Conserva Buglossi partes vitales exhilarat, præsertimque recreat, melancholicis apprime convenit, palmo laborantibus & tussiculosis.

Conserva Botraginis.

℥. *Florum botraginis recent. & mundator. L. ss.*

Sachari albi Lib. j. ss.

Terantur in mortario lapideo, cum pistillo buxæ, aus ex alio ligno, & fiat conserva.

Terendi sunt primum flores leorism, donec levigentur, dein sacharum; Tum rursus terendo miscetur, & fit massa molliuscula, quæ vase idoneo excepta infusetur; postea servatur. Arabi, dicitur zuccatum alchilil, hoc est, sacharum botraginatum, Medicis recentioribus Conserva florum botraginis.

Adeoisdem affectus datur, ad quos conserva buglossi. Vtraque enim cor & spiritus vitales recreat, melancholicis passionibus succurrit, atque peculiaris dote menses mulieris, creditur movere, ex Holerio.

Conserva Nenupharis.

℥. *Florum nymphae recentium: à parte herbosa purgatorum, & in umbra diem unum siccatorum Lib. ss.*

sachari Lib. j.

Tere, & fac conservam quæ vase idoneo excepta infusetur & conservetur.

Flores nenupharis, quod crassiores sunt & humidiores, parum debent arefieri, deinde ita contundi, ut levigentur: postea sacharum admiscetur, & cum floribus jam talis teritur, subigitur & concorporatur, tū massa probe subacta in vase fictili reponitur. Schengi vero sunt flores *nymphae albae*, quæ multis lilium aquaticum dicitur, cuius non modò pars herbida ac viscens abijci debet, sed etiam flava, quæ in medio flore continetur. *Nymphae lutea* negligitur, in hac conserva, & in syrupo superius descripto, quod alba sit præstantior, & ubique fere reperitur. præferenda vero, quæ in aqua minime cœnosa, sed limpida virescit.

Conserva nenupharis præcordiorum æstum contemperat, sitim extinguit, cerebrum refrigerat, somnum conciliat, f. brucantibus confert.

Conserva Anthos.

℥. *Florum rorismarini recent. in mortario lapideo minutissime tritorum Lib. ss.*

Sach. albi. L. j. ss.

Probe terantur, subigantur, ac miscantur, & fiat conserva, vase idoneo reponenda infolandæ & servanda. Anthos, seu flos rorismarini, quæ se sit admodum siccus, nō est ante trituram soli exponendus, nec exsicandus, majoremque sachari quantitatem postulat, ut omnes flores calidiores & sicciores, non tam ad con-

serva-

ſervationem, quam ad ſuauitatem : minus quoq; inſolari poſtulant.

Eſt vero conſerva anthos uſus in medicina pluri-
mi, nam ob vim , qua pollet, cephalicam & neruoſam, cerebro roborando , & illius ſimul affectibus propugnandis conducit . Felicitur vero datur epilepticis, apoplecticis, lethargicis, paralyticis, tremori & palmo obnoxijſ.

Conſerva betonica.

℞. Florum betonica recentium ac mundator. Lib. j.
ſacchari albiſſ. Lib. iij.

Conſunde flores ſeorſim miniſtriſſime : adde poſtea ſaccharum, & fiat Conſerva in vaſe idoneo reponenda, inſolanda, ſervanda.

Vniuſmodi non eſt huius conſervæ præparanda ratio : Alij enim iuxta modum præſcriptum confi-
ciunt : alij ſacharum coquunt in aqua betonica ad conſiſtentiam electuarij ſolidi ; deinde flores tritos miſcent, ſicque conſervam efficiunt optimam, & ſa-
pore & viribus laudabilem , utroque autem modo confici poteſt.

Conſerva betonica tam ſumpta, quam admota ca-
pitirobur conciliat, ventriculo benefacit , venena ob-
tundit, & ad omnes affectus cerebri propugnandos commendatur.

Conſerva ſalviæ, meliſſæ, ſtæchados.

℞. Florum ſalviæ, vel meliſſæ, vel ſtæchados lb. ſ.
ſacchari albiſſ. lbj. ſ.

Tere primum flores tenuiſſime ; dein ſacharum, Tum
omnia denuo ſimul tere, ac permiſce, ut fiat paſta
mollis, quæ vaſe idoneo reſoſita inſoletur.

Florum medicatorum ubertas efficit , ut ex eis
Conſervæ frequentius parentur . Stæchas, quod rariſ-
ſima ſit : Meliſſa, quod parvulos valde flores promat,
ex eis vel raro, vel pauca conſerva paratur. Salvia ve-
ro vel cum frequens ſit , & eximijs prædita viribus,
etiam Salernitano elogio, ex ea conſerva fit ad uſus
multos commendabilis . Speciali enim dote cere-
brum, & nervos roborando, tremori, ſtupori, para-
lyſi, & affectibus cerebri confert. Quæ ex meliſſa con-
ficitur, memoriam juvat ; quæ ex ſtæchados floſcu-
lis, je cur obſtructione liberat, & cerebrum recreat.

Quædam Officinæ plures forſan conſervas habent
ex floribus conditas , ſed multæ quoque pauciores.
Siquis his non contentus, alias ex alijs floribus deſi-
derarit, eſt illi liberum parare, ut conſervam pæonia,
tamariciſi primule veris, & cuborij.

Nonnulli conſervam florum malvæ parant, quam
calculoſis & vitijs renum mirum in modum præde-
ſe reſtantur : vim namque habet leniendi , ardorem
mitigandi, meatus diducendi, & ſaburram à partibus
excernendo lotio dicatis expellendi.

Conſerva Eſulæ vel lathyridis D. ſoh. Hartmanni Beyer.

℞. Fol. & fl. Eſulæ helioſcopia, vel minoris, quæ cy-
pariſſas dicitur, ℞ij.
vel fol. lathyridis ℞ij.
fl. roſ. purpureæ,
viol. marianum an. ℞j. ſ.
ſacchari canarini lbj. Mj.
ſ. ſec. art. conſerva.

Uſus huius Conſervæ.

℞. Conſerva Eſulæ ℞ij. vel ℞j.

maſſæ. gr. viij.

ſpec. diaphaniſch. dulc. gr. iv.

Infundantur in vino albo tenui vel aqua conveniente
per horas 12. colato adde ſucci cydonior. ℞ſ.

Aq. Cinnam. ℞j. Mi ſ. hauſtus.

Quercetanus.

De Fructibus, & alijs plantarum partibus
conditis.

Ceraſa condita.

℞. Ceraſorum maturorum, ac ſelectorum, & æpi-
dicula purgatorum lbj. j.

Sacchari albiſſimi lbj. j.

Coque igne primum luculento, dein clementiori ſpa-
tium mutuantem abſcendendo , quousque ſuccus
illorum ſucco & ſaccharo ſyrupus optime it-
etur.

Ceraſorum multe ſunt varietates, quorum eam
tum ſeliguntur ad condituram, quæ rubra ſunt, & ſci-
do dulcia, ſucco multo turgidula, breviori periculo
inherencia, ut & ea, quæ ex obſcuro rubent , ægrotis
vulgo dicta . Ut autem rite condiantur, aqua parva
debet commiſceri ; ſic enim ſacharum liquatur facili-
us, & ceraſa citius ac melius concoquuntur . Per-
fecte autem cocta judicantur , cum ſyrupi gutta in
marmor effuſa non diſſolvit : Tunc ſiquidem ab igne
removenda, & ubi parum refrigerint, in vaſis idoneo
reponenda.

Ceraſa condita propter ſuavitatem & ſalubritatem
ſingulis ægrotis, morbo quovis laborantibus, &
quovis tempore ſolent exhiberi.

Ribes & Berberis condita.

℞. Ribes, vel Berberis lbj. ſ.

ſacchari lbj. j.

aque parum.

Coquantur ex arte, ut ſimul cum his coſta fiat ſyrupus
conſiſtentia legitima.

Ex horum fructuum ſucco calore Solis, vel ignis
inſpiſſato fit ſapa ; ex eodem ſacharo ſit ulcus decer,
coctis, ſyrupus . Vtriuſque autem vires eximie ſunt,
& medicatæ , & ægrotis ſanitati reſtituendis peruti-
les, ut ſupra monuimus . Sed & pro bellarijs idem
fructus non parum expetuntur : ob id integri condi-
untur, ut etiam ad hyemem poſſint aſſervari, & ægrotis
quoque exhiberi ; quibus non modo ſape ar-
dent, ſed & conducunt . Ad illorum condituram
ſolet parum aquæ permiſceri , ſed melius ejus loco,
ſuccus alterutrius commiſcebitur . Sic enim con-
ditura acidior erit, ut & dulcior, ſi par ſacchari & fructuum
pondus, ut melius faciant, adjungatur.

Pyra condita.

℞. Pyrorum moſchæ cellinorum, decoratiorum
ſacchari albiſſ. an. lbj. j. aque lbj. j.

Coque perfecte igne luculento , donec pyra fuerint
ſyrupum conſiſtentia legitimum.

Eodem modo alia pyra condiantur , ut roſula
quædam ſuaviſſima, Rouſſeſſi nomine notiora ; ut &
alia multa carne ſolidiore prædita . Nonnulli, ut
palato reddant amiora , caryophyllis configunt ; ſic
namque cum dulcedine aromaticum quendam o-
dorem, ſaporemque nanciscuntur delectabilem . Præ-
ma, quod carnem habeant molliorem , quæ coctum
facile velut in pulvem abit ; integra non condiantur,
ſed ex his in fruſta ſectis, & cum ſacharo ex arte coctis
ſit paſta quædam, quæ in cylindros partita ſtudioſe
exliccatur & ſervatur.

Nuces

Nuces conditæ.

℞. Nucis virides, & adhuc teneras, N. L. A cortice externo purga, Acu vel stylo utrinque perfora: in fine novem aut decem dies in aqua tepida, ea quotidie mutata; dein coque, dum mollescant. Tum singulas terge linteis, & sicca: Caryophyllis, aut cinnamomo per bacillos secto confige: postea cum pari sacchari pondere & aque sufficienti quantitate coque perfecte: Repone in vase idoneo & servato.

Egre ferunt multi, quod nucis conditæ nigrescant, quæ in gratum colorem ut impediatur, nucis primum coctas, dein aromatis confixas in vase recondunt, superfundunt syrupum exacte coctum, adhuc calentem. Diebus sequentibus, si syrupus recrudescat, denuo coquunt, & adhuc superfundunt; quousque fluidior appareat, recoquunt, ut tandem in legitima remaneat consistentia. Sic enim conditæ nucis albidiores manent. Commendantur ad ventriculi imbecillitatem, flatuum dissipationem, colicum dolorem & coctionem juvandam.

Pruna condita.

℞. Prunorum nondum perfecte maturorum & depellatorum, Sacchari optimi ana lb. j. aque limpidissima lb. s.

Coquantur ut cerasa, eodemq. modo servantur.

Mira est ubiq; prunorum ubertas & varietas inter quæ multum expectantur damascena, alba, rubra, nigra, rosacea: magis vero Brignolenfis & Paradigonia; sed omnium maxime imperialia dicta, quæ omnia matura elui gratissima sunt.

Vt autem servantur fructuum reliquorum more conduntur; atq; primum exterior eorum cortex detrahatur: & ubi singula decorticata fuerunt, è vestigio in aquam proiciuntur, ne flavescant, nigrescantve. Sic enim omnia bene mundata coquuntur, quousque syrupus ex eorum succo & saccharo commixto legitime conficiatur consistentie.

Eodem modo mala perlica & præcocia conduntur.

Cortices arantiorum, limonum, citriorum, partim ob duritiam, partim ob insuavitatem ante condituram semel atque iterum macerantur in aqua tepida, in quam nonnulli prima vice nodulum, cinerum iniiciunt; secunda in aqua simplici, in qua tandem cum æquali ad cortices pondere sacchari coquuntur, ut artis est; sicq; probe conservantur cum syrupo perfecte cocto.

Quibus vero nonnisi confecturæ siccæ, ut vocant, arident, sic illis parabuntur. Cortices dicti dicto modo conditi fumendi sunt; syrupus, quo exterius madent, vel linteis detergendus, vel aqua leviter abluendus. Sic teriti & exsiccati cortices in aliud sacharum ad consistentiam electuarij solidi coctum immergendi, & adhuc parum coquendi, dein amovendi, & soli, vel loco calido, ut hypocausto exsiccandi; tum asservandi. Verum hæc nimis curiosa condendorum fructuum ars ad aromatarios, quam pharmacopæos spectat magis.

Citonia condita.

℞. Citonia decorticata, in quatuor aut sex partes divisa, & à membranulis & seminibus purgata N. x. aut xij.

Sacchari pondus æquum.

Coquantur cum aqua sufficienti, ut artis est.

Citonia propter soliditatem multam cocturam

patiuntur: majore propterea aquæ quantitate est opus. Tamdium vero coqui debent, non modo ut mollescant, sed ut syrupus crassior evadat, in quo sunt asservanda integra, non discepta, aut in pulve redacta.

Alio modo citonia conduntur, cocta nempe cum saccharo, & inter coquendum subinde agitata, ut formulam crassiusculæ pulsas acquirant; Tunc enim ab igne removenda, & in pyxidibus lignis, ac abietinis reponenda. Si par citoniorum & sacchari pondus commisceatur. Citoniarum hinc factum suavius est, sed minus strictiorum. Vocatur autem crassum citoniatum.

Aliud adhuc & magis rubellum, & lucidum paratur, ex solo nempe decocto corticis, & feminis citoniorum, cui additur sacchari equalis portio, vel paulo minor, & coquitur supra consistentiam syrupi. Atq; in piecæ pyxides infunditur, & servatur. Si inter coquendum pelvis cooperiatur, Citoniatum magis rubrum efficitur, quem colorem omni citoniatum expetitum, ut habeant multi, succum citoniorum adiciunt, vulgus Citoniatum clarum nominat; alii Aurelianense, quod Aureliæ sit frequentissimum.

Paratur & Myra ex citonijs, sed modo parum dissimili: nam succus ex his raspatis elicitur, magna coquitur ad consistentiam electuarij: Commisceatur succi pondus æquum ad saccharum, sicque fit Gelatina citoniorum, colore rubella, sapore grata, viribus commendata.

Folia adianti condita.

℞. Adianti albi, s. lecti, & à stipulis exilibus mundati lb. j.

Sacchari boni lb. ij.

Tereosirin foliola; cum saccharum: postea misce: denuo contunde, & habebis conservam.

Folia rarissime conduntur, cum vel ex his siccatis decocta, & syrupi conficiantur illorum viribus dotata, vel etiam sicca servantur, vix anno elapso priore exolata: quædam tamen vires adeo habent evanidas, ut siccæ vix quicquam genuinæ qualitatis retineant: cuiusmodi est capillus veneris verus, seu Mompellulanus, qui propter eximias vires, ab his, quæ eo carent, regionibus expetitur, ad quas defertur forma conserve, modo præscripto paratæ, quo & alia quoq; folia sicciora possunt condiri; humidiora vero sic:

Folia tusilaginis condita.

℞. Succus foliorum tusilaginis lb. j. Sacchari lb. ij.

Coque in consistentiam electuarij, cui adhuc calidissimo, adde tusilaginem viriorem, & fiat conservam.

In hujus conservæ confectura tritorum foliorum quantitas non definitur, quam alij majorem, alij minorem adiciunt. Sat vero est tertiam, aut ad summum mediam illorum ad sacharum pondus permiscere. Debent autem conservæ sic paratæ diutius insolari, & subinde radiculari moveri, ut quoque verum calefiant, & aquea humiditas, quæ magis in istis experat, dissipetur. Simili modo aliæ foliorum condituræ parantur.

Folia tusilaginis condita multum conferunt tusculosis, pulmonicis, & quibus fit frequens elapsus humoris è cerebro ad thoracem & partes vitales.

Caulis lactucæ conditi.

℞. Caulium lactucæ crispæ à pellicula exteriori purgatorum lb. j.

Coquantur.

Coquantur in aqua, donec mollescant; deinde lineo exsiccentur. Postea sume partem sacchari pondus, & cum aqua sufficienti quoque, donec syrupus aliquanto crassior evadat, & repone in vase idoneo.

Siforma ficiore magis arideant, exterius tergeantur & siccantur: deinde cum saccharo ad electuarii spissitudinem coctoparum serventur: tandem amoveantur, & loco calido exsiccentur.

Pauci admodum plantarum caules condiuntur, vel ob duritiem, vel insuavitatem, aut qualitates inutilis & negligendas. Qui crassitudine, dulcedine, teneritate, & virium prestantia commendantur, possunt recte condiri, ut caules lactuce potissimum crispæ, ut caules cinaræ, seu articauli, quem vulgus artichocum nominat. Ex utriusque enim caulibus aromatarij solent confecturas liccas modo supra descripto facere.

Caules lactucæ conditi demulcendæ sicut sunt idonei, stomacho æstuanti profunt, & hepatis fervori.

Caules Cinaræ conditi.

℞. Caulium Cynaræ à pellicula externa, & fibris durioribus purgatorum lib. j.

Coquantur in aqua, donec tenerescant: deinde lineo exsiccentur. Tum cum sacchari paripondere, & aqua sufficienti denuo coquantur, donec syrupus fiat crassior. Repone confecturam in vase idoneo: quasi forma ficiore magis expectatur, eodem modo paretur, quo lactucarum caulculi.

Cynaræ caules sumi debent albi, qui scilicet nondum extra terram eruperunt; plebecula cardas appellat, quæ tota hyeme frequenter sunt in usu Lutetiarum, ubi Cynaræ uberrime luxuriant, quibus nullaratione multi utuntur ad stimulos venetis proritandos. Parum enim materiæ genitalis & flatulenti spiritus corpori præstant, succi vero melancholici plurimum, ex Galeno lib. 2. de alim. facult.

Seligendi autem sunt caules Cynaræ vulgaris, non Hispanicæ & spinosæ, quæ è genere carduorum est; Imo utraq; ex eorum sobole deprompta, sed illa cultu & arte latiore faciem, & saporem magis gratiosum sibi comparavit.

Caules Cynaræ conditi pro sanorum bellarijs & comestrationibus magis, quam pro ægrorum diæta celebrantur.

Radix pœoniæ condita.

℞. Radicum pœoniæ lotarum & purgatarum Lib. ij.

Bulliant in aqua, donec mollescant.

Percocta super linteum extendantur in umbra diem integrum, aut biduum, ut humorem aquæum refundant: dein casque per sacchari pondus cum parte æquâ portione hujus decoctionis ad consistentiam electuarii; Adde radices prædictas: & denuo parumper coque. Tum aufer ab igne, & repone in vase idoneo.

Radicum aliæ non nisi Vere condiri debent, antequam scilicet illarum succus in thyrsos, ramos & frondes fuerit absumptus; aliæ, cum primum plantæ suis folijs exuuntur, nempe Autumno, quo tempore vis multarum stirpium confugit ad radices; tunc enim magis est percoctus humor, quam alio tempore: Nonnullæ & Vere, & Æstate, & Autumno recte condiuntur, quæ scilicet perpetuo succulentæ sunt, licet caules nondum eruperint vel adoleverint, vel aruerint. Colligendæ sunt igitur eo tempore, quo

vis earum est melior, ut radix Satyrii & Ireos veteratæ dixit pœonia Augusto mense, Sylvij iudicio, vel potius Martio, Enula, Bryonia & peucedani Autumno, ut cap. 13. lib. 1. Instit. fufius docuimus.

Earum autem nonnullæ amaræ sunt, vel acres, & insuaves, quæ ante condituram pluries in aqua macerandæ: aliæ satis grates, quæ ubi diem unum in aqua tepida fuerint infusæ, in eadem, aut semel mutata concoquendæ, ut radices pœoniæ, quæ juxta formulam præscriptam optime condiuntur; vel aliam partem dissimilem, cum scilicet super eas coctas affunditur saccharum, instar electuarij mollis coctum: quod ubi recruduerit, denuo coquendum: idq; toties repetendum, quoties crudescere videbitur.

Radices pœoniæ conditæ vires magnas habent ad arcendam & curandam epilepsiam, si mane jejunio stomacho, & hora somni modicum sumatur.

Radices eryngiorum conditæ.

℞. Radicum eryngiorum frustatim incisarum, & intus à parte lignosa purgatarum Lib. j.

Coquantur in aqua ad mollietudinem: exsiccentur in umbra suppositis linteis: cum miscantur saccharo earundem decoctione soluto, & ad electuarii spissitudinem cocti: atq; rursus parum concoquantur, ut aquæ quadam humiditas dissipetur. Tandem in olla conveniente reponentur, & serventur. Sic radices buglossi conduntur.

Radices Eryngiorum quod dulces sint, ante condituram semel tantum sunt macerandæ & in eadem aqua coquendæ, donec mollescant; deinde cum saccharo condiendæ, ut dictum est. Addit Meliæ aromata quadam, ut cinnamomum, & zinziber, quibus configi suadet, & coquit cum portione mellis & sacchari, vel melle solo, sed triplo. Verum confectio & melior parandi modus est, quem exhibebimus.

Passim autem occurrit in Arabum paginis *secacul*, quod hucusque pro *eryngio* desumptum est: illustramen descriptio ab Avicenna, & Serapione tradita aliam plantam, si non viribus, saltem vultu dissimilem ostendit, quæ in India colitur & conditur; Ad res venereas custoditur & datur, ut & nostrum *Eryngium*, quod à nonnullis, sed male, *secacul* nominatur, licet vires habeant affines: utrumq; enim calidum & humidum est in fine primi, vel initio secundæ celsus, & veneris ludibria movet.

Recte igitur faciunt, qui Sylvij consilium secuti, *Secacul* Indici penuria, *eryngium* nostras substituunt, ut posthac amplius stomachari destinant, qui egræ hanc ferunt substitutionem, donec ex Syria verum *Secacul* aduexerint.

Est autem *eryngium* ex aculeatarum stirpium genere; cujus tamen scia adhuc tenella, nec spinosa, nec rigida sunt, & in cibos tecipiuntur. Lata vero sunt, ait Dioscorides cap. 17. lib. 4. & extremo ambitu aspera, gustui aromatica: & ubi adoleverint, pluribus spinis horridis aculeantur; & capitula in fastigio rotunda, acutissimarum spinarum ambitu circumvallata: radix longa, exterius nigricans, intus alba, tenera, gustui dulcis ac grata. Ejus autem historia fufius describitur lib. 1. de materia Medica.

Radix eryngii condita alit, semen auget, venerem stimulat, urinam movet, & saburræ renum ac vesicæ pellit.

Radices Symplicis conditæ.

℞. Radicum Symplicis majorum per taleas confisarum lib. j.

Materia & coque sufficienter in aqua, donec mollescant: sic percolata, & diem unum in umbra siccatam incipiantur in saccharum earundem decocto solutum, & ad crassitiem electuarii coctum; acque rursus parum coquantur, neque dum aqua superfluitas absorbatur tota. Sic apparatus saccharato condita in vase serventur idoneo.

Recte quidem radices symphyti juxta modum descriptum coniunguntur, ut & alia multa, quae coctura facile mollescunt. Malunt tamen multientidem licet praeparare ac condire. Radices primò in lotas & in undatas coquant; deinde tundant; postea cribro transmittunt; tum excipiunt duplo saccharo ad electuarii consistentiam cocto: cum tamen calefaciunt adhuc, & recondant pyxilibus. Idem solet fieri de rad. cibus crassioribus: sic enim melius à suis fibris purgantur, & perfectius omni ex sua parte conficiuntur.

Va'ent plurimum ad sanguinem undecunque fluentem, ad elapsum humorum cohibendum, & ad vulnera partium internarum agglutinanda.

Radices Enulae conditae.

℞. Radicum enulae campanae lotarum, purgatarum; & in frustra sectarum lb. ij.

Infunde in aqua tepida per quadriduum, aqua quotidie mutata, dein coquantur, quousque tenerescant. Sic cocta linteo duplicato excipiuntur: in umbra exsiccentur: postea sumatur aequale sacchari pondus; cui ad consistentiam electuarii cocto addantur radices praedictae, & simul denuo parum concoquantur: tum in vase reponantur.

Radices Enulae plus vel minus macerandae, & aqua mutanda pro illarum insuavitate, quae si bina, trinave maceratione possit emendari, & amior reddi, non diutius immergendae, ne earum vis exolvatur, ac in aquam deponatur tota.

Helenii seu enulae radices conditae stomachum roborant, cor recreant, status discutiunt, coctionem juvant, adversus venena profunt, & morbos pestilentes ac virulentos.

Radices Satyrii conditae.

℞. Radicum Satyriorum lotorum & mundatarum lb. j.

Coquantur in aqua quousque tenerescant: dein in umbra siccentur, suppositis linteis. Exsiccata misceantur cum paritione sacchari in earum decoctione clarificata ad electuarii consistentiam cocti, & postea adhuc parum coquantur, ut humiditas aquae tota dissipetur.

Debent integræ Satyrionis radices condiri: earum enim moles non impedit, quominus totam sacchari substantiam pervadat. Nulla aromata adsecimus, ut hecticis & febrientibus securius dentur. Vires habent Diasatyrio affines, sed imbecilliores, ut videbimus postea suo loco.

Aliae radices multa eo modo, quo superiores coniunguntur, quas breviaritis gratia omitto. Zinzib. recens non habemus, sed ex Bengala Indiae regione, ubi copiosissimum & laudatissimum provenit, ad nos conditum advehitur.

Lib. IX.

Additio Vffenbachii & aliorum.]

℞. Rad. acor. recens. lb. ij. decoquantur & incendantur: postea addatur Zinzib. incu. lb. j. Coquantur simul una aut altera ebullitione & incendantur: deinde

℞. Mell. despumati lb. viij. iterum cum acoro & zinzibere coquantur ad justam perfectionem, in fine adde sequentem pulverem.

℞. Piper. nigr. Zinzib. Caryophyll. Galang. an. ʒ β. Cardamomi Nucis t. an. ʒ ij. pulveriscentur omnia subtilissimè & Mi. pro usu.

Conditum in cruenta spuitione.

℞. Confer. Nymphaea } an. ʒ j.
Rosa. rub. antiq. }

Confer. Symphyti }
Consolid. } an. ʒ β.
Acetosa }

Gummi Arabici }
Tragacanthi } an. ʒ β.
Margarit. }
Boli armeni }
Terre sigillata }
Corall. rub. } an. ʒ β.
Lapidu. Hemat. }
Olibani }

Sacchari Rosati q. suff.

Vel: ℞. Conserv. Rosarum ʒ ij.
Boli Armeni ʒ j. β.
Terre sigillata ʒ ij.
Corall. rubeor. }
Carabe } an. ʒ β.
Cornu cervi ussi }

Sem. Hyoscyami albi } an. ʒ ij.
Papaveris albi }

Syr. Myrtilorum } an. q. s.
Rosarum }

Fiat Electuarium.

Vel: ℞. Conserv. Rosar. ʒ ii.
Symphyti ʒ j.
Trochisc. Charabe } an. ʒ ij.
De Terra sigillata }
Corallor. rubeor. } an. ʒ j.
Margaritarum }
Spec. Diamargarit. frig. } an. ʒ j. β.
Diapapaveris albi }
Sacchari Rosati q. suff.

Fiat Conditum.

Conditum D. Magisti physici Marpug.

℞. Confer. Rosar. vet. }
Anthos } an. ʒ j.
Nuc. Mosch. condit. }
Cort. citri conditi ʒ vj.
Spec. de gemm. gr. xv.
Diambra ʒ β.

A A

Tberi-

Theridica
Mithridatii
Rad. Tormentilla } an. g. xv.
Zedoaria
Syr. citriq. suff.
Fiat Conditum.

Marmelada Cephalica. Mynt.

℥. Diacydon. simpl. unc. iiii.
Rot. Diamoschi dulc.
Diambre an. unc. ij.
Rad. Paonia cond. unc. j.
Conf. Anchos unc. β.
Nwl. Ingland. condit. No. iij.
Moschat. in India condit. No. j.
Smaragd. prep. Drach. j.
Elaeasch. Sustini alb. Majorana
Rorismarin. an. Scr. j.

Misc. & sine ulteriore additamento f. l. a.
 Marmelada, quæ detur in scarula.

Vires, Vfus, Dosis.

Cerebro roborando, illius simul affectibus propugnandis, speciali dote condit. Feliciter etiam datur Apoplecticis, Epilepticis, vertiginosis, Lethargicis, Paralyticis, Tremori & Palmo obnoxiois. Dosis à Drach. j. ad Drach. ij. & Vnc. sem.

Marmelada Stomachica calida.

℥. Dyacydon. simpl. unc. iiii.
Rot. Arviat. Caryophyllat.
Succulat. Inde an. unc. j.
Zingib. de Bingalâ condit.
Calami aromat. cond.
Myrobalan. Chebul. cond. an. unc. β.
Corr. arantiorum condit.
Citri condit. an. Drach. ij.
Elaos. Cinamomi & Caryophyllor. an. Scr. j.

Misc. & sine ulteriori additamento f. secundum artem Marmelada.

Vires, Vfus, Dosis.

Ventriculū aliasque partes nutritioni ancillantes roborat. Concoctionem iuvat. Appetitum excitat. Flatus discutit. A putredine præservat. Venas aperit. Vomitus & singultus compescit. Dosis prouā vicē, nucis Moschatæ quantitas.

Marmelada Stomachica frigida. Mynt.

℥. Diacydon. simpl. unc. iiii.
Rad. Cichorei condit. Vnc. ij.
Rot. Diarrhod. Abb.
Myrobalan. Emblis. condit.
Conf. Rosar. rub. an. Vnc. β.
Nitri vitrolat. Drach. β.

Misc. & sine additione f. marmelada ut est artis, quæ conservetur in scarula.

Vires, Vfus, Dosis.

Stomachum calidis humoribus lacescitum recreat, confortat, & appetitum stimulat. Insuper calidæ Intemperiei alterandæ, & cordis morbis propugnandis & vomiturientibus iuvandis utilis datur. Dosis casteneæ quantitas.

Marmelada Pectoralis. Mynt.

℥. Diacydon. simpl. unc. iiii.
Mors. Pectoral. nost.

Rot. & Succ. Violar. parat. an. unc. ij.
Flor. Sulphuris comp. unc. j.
Rad. Feniculi condit.
Enule camp. cond. an. unc. β.
Succ. Glycyrrhiz. ext. Drach. ij.
Spec. Diatreos simpl.
Conf. Alkermes an. Drach. j.

Misc. & fiat sine ulteriores additamento Marmelada auro cocta.

Vires, Vfus, Dosis.

Multum confert Tussiculis, Pulmonicis, Asthmaticis, pectoris doloribus, & quibus trituens delapsus humoris à cerebro ad thoracem & vitales partes. Dosis à Drach. j. ad Drach. ii.

Marmelada cordialis calida. Mynt.

℥. Diacydon. simpl. unc. iij.
Rad. Bugloß. condit.
Borrag. cond. an. unc. j. β.
Rot aromat. Caryophyllat.
Aromat. rosat.
Degemmis
Diambre an. Drach. vj.
Cort. Citri condit.
Conf. Alkermes. an. unc. β.
Mag. Perlar. orient.
Corallor. rub. an. Drach. j.

Misc. & f. secundum artem per se sine additione Marmelada.

Vires, Vfus, Dosis.

Maximè Cor & vitales facultates a causa frigida imbecilles, confortat & exhilarat; nec non calefaciendo omnes spiritus reficit. Proinde senibus & mulieribus ex morbo aliquo conalescentibus mirè subuenit, & multis Vteri affectibus prodest. Dosis Nuc. Moschatæ quantitas.

Marmelada cordialis frigida. Mynt.

℥. Diacydon. simpl. unc. iij.
Man. Christiperlat.
Rot. Diamarg. frig. an. unc. i. β.
Pulp. Citri condit.
Conf. Rosar. rub. an. Drach. vj.
Rad. Cichorei condit. unc. β.
Conf. Alkermes Drach. ij.
Lap. pretiosor. pra. an. Scr. j.

Mixta redigantur in marmeladam.

Vires, Vfus, Dosis.

Cor confortat, & ejus calorem flammam extingvit, & æstuantia viscera contemperat; non Cardialgiæ, Febribus & Vomitus bilibus, & siti urgentiori saluberrima est. Dosis à Drach. sem. ad Drach. j. & Drach. ij.

Marmelada Epatica calida. Mynt.

℥. Carn. Cotoneor. cond. unc. iiii.
Rot. Diacubeb.

Diacurcum.
Dialacca an. unc. j.
Rad. Pimpinell. cond.
Feniculi cond.
Eryngii cond. an. unc. β.
Cinamomi acur. Drach. ij.
Rhabarb. elect. Drach. j.
Sp. Salu. cum Sale Absinthii conglut. Drach. j.

Misc. & fiat Marmelada ut est artis, quæ detur in scarula.

Vires, Vfus, Dosis.

In frigidis intemperiebus, ad Hepatis & Lienis obstructions referandas exhibetur; Idcirco omnibus Cachexiis & Hydropsibus prodest: non parum enim ad urinam proliciendam apta est. Dosis à Drach. j. ad Drach. ij. plus, minusvè.

Marmelada Epatica frigida. Mynf.

℥. Carn. Cotonor. cond. unc. iij.

Rad. Cichorei cond.

Scorzonera cond. an. unc. i. ss.

Rot. è Succ. Berber. &

Ribium parat. an. Drach. vj.

Pulp. Citri condit.

Lactuc. Hispan. cond. an. unc. ss.

Spec. Diarrhod. Abb. Sp. Vitrioli prius irrorat.

Sem. Quat. frig. major. drach. ij.

Nitri preparati an. Drach. j.

Misc. & fiat l. a. Marmelada, quæ detur in scatulâ.

Vires, Vfus, Dosis.

Hepatis, Ventriculi & præcordiorum æstum refrigerat, sitim extingvit, Febricitantibus & viscerum incendio laborantibus confert. Dosis Castaneæ quantitas.

Marmelada Magnanima. Mynf.

℥. Diacydon. simpl. unc. iij.

Rad. Satyricond.

Succulata Indæ an. unc. ij.

Pinearum mund.

Pistat. virid. an. unc. j.

Plantarum in vino Malvatic. coctar.

Nuc. Moschat. in India cond.

Conf. Alkermes an. unc. ss.

Ol. Macis exp. Drach. ij.

Gallie Moscat. vera

Mag. Perlar. or. an. Drach. j.

Ol. Cinamomi Scr. j.

Mixta redigantur sine ulteriore additamento in marmeladam.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad venerem incitat. Multum nutrit. Vires reficit. Cor confortat. Totam naturam recreat. Ventriculū & Hepar roborat. Pituitam concoquit &c. Dosis manè & vespèri Nuc. Muscate quantitas.

Marmelada Carminativa. Mynf.

℥. Diacydonii simpl. unc. iij.

Cort. Arantior. cond.

Citri cond. an. unc. j. ss.

Rad. Fœniculi cond.

Calami aromat. cond.

Rot. Carminat. nost. an. Drach. vj.

Nuc. moscat. cond. Tali leporini an. Drach. ij.

Zedoarie, Zingiberis alb.

Galang. min. an. Drach. j. (Scrup. j.)

Elaosach. Caryophyll. Cinamom. Anisi, Macis an.

Misc. & f. juxta artem Marmelada, quæ detur in scatulâ.

Vires, Vfus, Dosis.

Flatibus Ventriculi & craslis & pituitosis humoribus procreatis discutiendis aptissima est. Hinc tormina ventris sedat, & contra Colicum dolorem & Tympaniam propriè usurpatur. Dosis à Drach. j. ad Drach. ij. pro unâ vice;

Lib. X.

Marmelada Splenetica. Mynf.

℥. Diacydon. simpl. unc. iij.

Rot. Diacurcuma

Dianthos an. unc. j.

Rad. Helenii cond.

Scorzonera cond. an. Drach. vj.

Ess. Scolopendrii

Flor. Genista an. Drach. ij.

Fruct. Tamarisci

Cort. rad. Cappar. an. drach. ss.

Elaos. Rorismarini

Caryophyllor.

Cinamomi an. scr. j.

Misc. & f. sine ulteriore additamento Marmelada.

Vires, Vfus, Dosis.

Lienem roborat, ejusque tumores & scirrhas durities solvit, minuit, obstructions tollit, humores incidit, digerit, atque intemperiem quâlibet immutat; nec non ad cæteros affectus inde proimhanes (corpore tamen prius purgato) conducit. Dosis manè & vespèri Castaneæ quantitas.

Marmelada Stegnotica. Mynf.

℥. Diacydon. simpl. vnc. vj.

Rad. Symphyti cond.

Cichorei cond. an. unc. ij.

Pul. rad. Tormeniill. unc. ss.

Mag. Corallor. rosat.

Ext. Sang. Draconis

Corn. Cervi ussi & prep. an. drach. ij.

Croci Martis per reverberat. facti.

Smaragd. preparat.

Terra Sigillat. an. Drach. i. ss.

Bol. rub. orient.

Nuc. Moschatæ

Sem. Plantaginis

Anthera Rosar. an. drach. j.

Castia lignea

Caryophyllor. an. drach. ss.

Croci orientalis

Ol. Macis exp. an. scr. j.

Misc. & fiat l. a Marmelada justæ consistentiæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Antiquarum alvi profluvium compescit; Hinc Dysentericis & Cæliacis mirum in modum auxiliatur: Menstruum quoque & hæmorrhoidum fluore immoderatiorē, atque omnem humoris à Capite ad partes infernas defluxum cohibet. Dosis à Drach. j. ad Drach. ij. & Drach. iij. in vehiculis appropriatis.

Marmelada Terebinthinata. Mynf.

℥. Carn. Cydonior. cond. unc. iij.

Terebinth. Cypr. in vino Rhenano lota unc. ij.

Spec. Diarrhod. Abb.

Rad. Glycyrriz. an. unc. ss.

Pul. Sem. Anisi cum proprio Ol. parum irrorat.

Sem. Quat. frig. major. an. ij. (drach. ij.)

Misc. & cum ulteriore additamento f. Marmelada.

Vires, Vfus, Dosis.

Renes purgat, eorumque sordes & arenulas expellit. Dorsilumborumque dolores mitigat. Obstructions tollit, Urinam movet. Meatus aperit. Strangurias sanat, Gonorrhæam virulentam curat. Terebinthina enim eximius pollet viribus, & est insigne in multiplices usus accommodatum præsidium. Dos. à ij. ad ij. pro unâ vice manè in aurorâ.

Marmelada Nephritica. Mynf.

- ℥. Diacydon. simpl. unc. iij.
 Rad. Eryngii condit.
 Petroselin. cond.
 Fœniculi cond. an. unc. j. β.
 Fruct. Alkægeng. matur. drach. vj.
 Acidi Tartari drach. iij.
 Mag. Lapid. Percar.
 Oc. Cancr. an. drach. j.
 Sal. Succini alb. Scr. j.

Mixta redigantur in Marmeladâ justæ cōsistentiæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Calculos & arenulas à Renibus, ureteribus & vesicâ, obstructions auferendo, meausque ap-
 priendo, expellit, & urinam potenter movet.
 Dosis à Drach. j. ad Drach. ij. in vehiculis specificis.

Marmelada Hysterica. Mynf.

- ℥. Diacydon. simpl. unc. iij.
 Sacchari anthosati unc. ij.
 Calami aromat. condit.
 Rad. Peonie cond. an. unc. j.
 Cinamomi acut.
 Fœc. Bryonia an. drach. ij.
 Sem. Pastinac. domest.
 Agni casti
 Rata hort. an. drach. j. β.
 Cardamomi min.
 Antophylorum
 Macu an. drach. j.
 Mag. Iovis Anglici
 Matris perlar.
 Corallor. rub. an. drach. β.
 Elæf. Sem. Angelica, Maiorana, Succini alb.
 Fœnic. Anisi an. Scr. j.

Misc. & f. l. a. Marmelada justæ consistentiæ.

**Eclegmata seu Loch incidentia de-
tergentia sunt.**

- Loch è succo scyllæ simpl. Gal. compos. Mes.
 Loch sanum & expertum Mes.
 Loch è pino Mes.
 Loch è prasio Pauli
 Loch de erevo eiusdem Pauli
 Loch de carthamo Mes.

Hæc omnia eclegmata de eorum sunt gene-
 re, quæ fortius attenuant deterguntque materiam
 crasiam in thorace & pulmōnibus contentam.
 Tuslientibus, asthmaticis & difficulter spirantibus
 obpurulentæ lentæque pituitæ copiam respirati-
 onis viam opportimentem auxiliantur.

**Minus incidentia & detergen-
tia sunt.**

- Loch passulatum
 Loch de sarsara seu tusilagine
 Loch de caulibus Gordonii
 Loch è pulmone vulpi Mes.

Incrassantia fortiora sunt.

- Loch è papavere
 Diacodion simplex Gal.
 Diacodion Ioan Bapt. Montani.

Horum usus est in omnibus destillationibus
 è capite in asperam arteriam, ex perpetua tusi in-
 somnium parientibus. Tusii quin etiam & guttu-
 ris asperitati à tenui destillatione seu catarrho ex-

citatę auxiliantur: defluentes enim illos humo-
 res inspissant, smitigantque, excretioni præparant:
 febribus etiam ardentibus & pectoris inflammati-
 onibus interdum exhibentur.

Incrassantia leniora sunt.

- Loch de psyllio
 Loch de portulaca
 Loch extragacantha

Hæc ipsa ad sputum sanguinis commenda-
 tur. Posteriora duo partim ex rebus adstringentibus
 & spasticis composita, venarum rupturis con-
 stringedis & agglutinandis conveniunt.

Loch. de Althea. Querc.

℥. Rad. bismalua optime mundatarum lb. β. aut quæ-
 tum volueris: bulliant in hydromelite communis ad
 sufficientem decoctionem, optime coctæ tundan-
 tur, & per setaceum traiciantur, de quarum mucositate
 accipe ℥ ij.

- Spec. Diarragacanthi
 Diaireos an. ℥ iij.

- Sacchari candi
 Penidiorum an. ℥ β.
 Flor. Sulph. opt. prepar. ut infra docetimus ℥ j.
 Syrup. capill. veneris
 Tusilaginis an. q. s.

Omnia educantur in formam Loch, de quo sæpius u-
 tendum cum baculo de liquintia.

Excellens est remedium contra omnem tusi-
 sim inveteratam, sive à frigida, sive à calida orta
 sit causa; contra asthma, orthopnoeam & dispno-
 eam, aliosque pulmonum affectus; usus quoque
 eius est in maturanda pleuritide & spuro prolici-
 do, sicut horum præcipua curatio per anacathar-
 sim instituenda.

Loch passulatum Quercetani.

- ℥. Rad. Tusilaginis
 Liquiritiæ an ℥ j.
 Enula campana ℥ β.
 Herb. Scabiose
 Capi
 Hyssopi an. m. j.
 Flor. Tusilaginis
 Violarum
 Buglosse
 Nymphaea an. an. p. ij.

Sem. Anisi ℥ vj.

Coquantur in hydromelite simplici: de colatura distil-
 licata cape lb. iij. in quibus decoque.

Passularum purgatar. à vinaceis lb. β.

Iunubarum, Sebest. an. ℥ ij.

Coquantur ad medietatis consumptionem: dein quæ
 prime prelo exprimantur, & addendo

- Sacchari candi
 Penidiorum an. ℥ iij.

Coquantur ad mellisam consistentiam: cui adde
 Flor. sulphuris ℥ β. Misce, fiat Loch.

Ad enumeratos pulmonum affectus utraq-
 hæc looch plerumque offerre soleo: de quibus u-
 tendum præcipio mane, à prandio circiter quartæ
 hora somni, & noctu primis vigiliis. Præstantis-
 sima medicamina sunt, ad illa, ut diximus, mala.
 Nullis enim laudibus satis prædicari possunt floræ
 sulphuris, quos addimus, utpote, qui verum pulmo-
 num balsamum sunt, ut alibi inscriptis nostris jam
 diximus.

Ex commemoratis floribus sulphuris cum solo butyro quadam mucagine semin. citoniorum, bimalva aut lini permixtis, addendo addendo quandam syrup. capilli veneris, violarum, rosis solis, aut tusilaginis, ad eodem usque, ut supra, bechicum sive looch parabis excellentissimum.

Ad phthisim & exulceratos sive purulentos pulmonum affectus, looch aliud paratu facillimum confici potest, quod potentissimum & summum esse auxilium sapennumero in pluribus optimo cum successu expertus sum.

℞. Syrup. de succo hedera terrestr. nostra descriptionis ʒ ij. Flor. sulphuris q. s. ad reducenda omnia in looch.

De quo Empyicis exhibe quater in die & quae ad dies plures, & mira praestabis. Multo pro eodem desperatos & incurabiles aegrotos iam proclamatos, hoc eodem restituiumus remedio.

Ad enarrati hedera terrestris syrupi uncias duas admiscere poteris guttulas 4. vel sex rubini nostri sulphuris, cuius descriptio extat in nostra pharmacopoea spagirica, multis ab hinc annis a nobis edita, ex qua mixtione medicina securior & promptior in agendo adversus eosdem affectus evadet.

Eodem modo balsamum, butyrum, lac dulce aut cremor sulphuris cum quadam syrupo mixta, aut per se exhibita, iisdem affectibus singulari & specifica proprietate prosunt: quorum omnium preparationem paulo post docebimus. Sulphur enim rite preparatum verum est pulmonum balsamum, verum bechicum, verum looch sanum & expertum omnibus pulmonum affectibus aptum & salutare, quod admirandis suis virtutibus & effectibus looch illi fano, & ceteris omnibus, quorum sunt bechica vulgaria, longe praefendum est.

Eclegma scillitum D. Mes.

*℞. succi scilla
Mellis despumati an. lb. ij.
Coquantur simul secundum artem
ad consistentiam mellis.*

Paratu facillimum est istud eclegma, quia simplicissimum, hisque solum constat, quibus & mel scilliticum sed diverso modo ac preparatione, & proportionem mellis ad scillam confectum. Nani in melle scillitico folia cum melle confusa in idoneo vase insolantur, & usus tempore percolantur: in eclegmate succus tantum cum melle coquitur supra consistentiam syrupi.

Loch de scilla crassos & viscidos humores partibus respiratoriis impactos potenter incidit, & ad expulsiorem apparat; Asthmaticis valde congruit, difficile spirantibus, & quibus picuita viscidat copia in pulmonibus, vel thoracis spatio continetur.

Eclegma de caulibus. D. Gord.

*℞. Succi caulium lb. j.
Bulliat parum, & desumetur. Dein adde croci ʒ iij.
Sacchari
Mellis optimi an. lb. β.
Coquantur ex arte ad consistentiam linctus.*

Succus caulium hortensium primum educitur: educus igne vel sole depuratur: ei postea mel & saccharum adduntur: & perfecte coquantur, tum crocum tenuissimae pulveris commiscetur, vel etiam ante perfectam eclegmatis cocturam, quam Gordonius illius author ad electuarii spissitudi-

Lib. X.

nem ducit. Credibile tamen est, per electuarium, linctum intelligere, qui Asthmatici curando, cui praescribitur, magis convenit. Solent vero folia caulium rubrorum aliis praeferi, cum de morbis thoracis sanandis, & de alio movenda res est.

Loch de caulibus valde confert asthmatici, antiques tussi, spuro coquendo, movendo, & excludendo.

Eclegma de pulmone Vulpis, D. Mes.

℞. Pulmonis vulpis, ut decet, preparati & siccati,

*Succi glycyrrhizae
Adianti albi
Seminis feniculi
Anisi an. partes aequales
Confice cum syrupo rosato, vel myrtino.*

Conficiunt nonnulli cum hydrosaccharo simplici, alii cum saccharo in aqua pimpinellae soluto & cocto, & qui magis roborativum postulant, cum Rob seu succo inspissato myrti, ut suadet Mesue. Nos cum syrupo rosato seu Alexandrino nunc dicto conficimus: sic enim gratus est, quod cum Rob myrtino vel hydrosaccharo paratur, & in qualitate roborante inter utrumque medium.

Recte quoque parabitur cum syrupo myrti, cuius robor raro servatur, imo nullo in pharmacopolio paratum reperitur.

Pulmo autem vulpis tantum sanæ juvenis, ac venatu capta, si fieri possit, sumendus, aqua abluendus, secundum vasa, quibus adhæcet, ac suspenditur, incidendus: ab iisdem vasibus separandus, sanguis exprimendus; deinde vino albo modice calido lavandus: tum ollæ imponendus, & in clibano parum calido exsicandus, & servandus.

Usus tempore eius portio tenuissime lævigatur, & miscetur cum liquore idoneo, ut in hoc eclegmate, cum syrupo dicto, una cum reliquis simplicibus pulveratis.

Lohoch de pulmone vulpis pro phthisicis à Mesue describitur. Sunt tamen, qui malunt pulmonem tritum & julepo rosato commixtum exhibere: alii aliorum animalium salubriorum, ut fuis, arietis, vituli pulmones elutandos non sine ratione praferunt, quibus in pastu phthisicis suavius & salubrius uti potest, ad uncias duas pluresve. Sic enim pulmonibus magis feliciusque consulet, quam unciam integram eclegmatis praescripti sumendo, in qua vix scriptulus pulmonis vulpini continetur. Hoc tamē in pharmacopolio haberi non nefas duco, cum multa bechica contineat, quibus feliciter tabidus uti potest.

Eclegma sanum & expertum. D. Mes.

*℞. Passular. mundatar.
Caricarum
Dactylor. pingvium an. ʒ ij.
Iujubarum
Sebesten. an. num. xxx.
Seminis feniculi ʒ v.
Seminum feniculi, lini, Anisi
Hyssopici, Calaminthæ,
Radic. ieros. Glycyrrhizæ,
Cinnamomi an. ʒ β.
Capilli Veneris m. j.*

Coquantur omnia in lb iij. aqua ad mediam: adde colatura penidorum lb. ij. Coquantur denovo ad mellis crassitudinem. Tunc adde sequentia pulverata, nempe.

Pineorum mundat. 3 v.
Amygdalar. depellat. Amyli an. 3 iij.
Glycyrrhizæ mund. Gummi Arabici
Tragacanthæ, an. 3 ij. β.
Ireos 3 ij.

Exacte omnia misce, & fac eclegmā.

Vthic probe conficiatur anctus, radix ireos in taleolas secta, primum in aqua limpida bulliat per octavam horæ partem; deinde semina misceantur; tum fructus & folia: postremo glycyrrhiza & cinamomum. In colatura, ut decet, cum penidiis cocta, pulveres seorsim primum lævigati, dein confuse mixti conjiciantur, ut ex his simul unitis omnibus, & pistillo ligneo agitatis fiat eclegma, quod ab effectu sanum & expertum cognominatur. Continet n. fructus multos, semina, folia & quædam gummi, quæ illius facultates eximias commonstrant; quibus additur amyllum ad lentorem majorem medicamento conciliandum.

Amyllum autem ex multis cerealib. fieri potest, sed optimum, quod ex tritico quinquies aqua madefacto fit, quod ubi emolliiri cœperit, inquit Dioscor. sensim aqua effundenda sine agitatione, ne quod utile est, una effluat. Vbi mollissimum fuerit, effusa aqua pedis calcariac confringi debet; dein alia aqua superfusa denuo calcari: tum enatantes ibi surfures cribro excipiendi; reliquumq; quallo sportisque siccatum è vestigio novis tegulis torreatur in sole, & servetur. Sic namque sine mola contritatur, unde nomen Amyli. Partes exasperatas lenit, oculorum fluxiones & sanguinis rejectione cohibet.

Eclegma sanum & expertum valet ad tussim, raucedinem ab intemperie frigida contractam: multum incidit, tenuat, tergetque, & humores præsertim frigidos concoquit.

Loch ad sputum sanguinis.

℥. Conser. symphiti } an. unc. β.
 Rosarum antiqu. }
 Cydon. condit. unc. j.
 Trochis. de terra sigill. 3 ij.
 Syrupi Myrtillorum q. f.
 Fiat loch.

Vel: ℥. Gelatinæ stoniorum unc. j.

Amyli }
 Tragacanthæ } an. 3 iij.
 Terra sigillata }
 Sang. Draconis } an. 3 ij.
 Carabe 3 j.
 Lap. Hematit. 3 β.

Incorporentur. Fiat loch.

Loch in Empyemate.

℥. Amygdal. dulc. mundat. } an. unc. ij. β.
 Pinearum }
 Lini torrefacti }
 Passul. mundat. } an. unc. β.
 Liquiritiæ rasæ
 Carn. Dactylor. Num. iv.
 Succiliquiritiæ 3 iij.
 Amygdal. amar. Num. iv.
 Conser. Capillor. Vener. } an. unc. j.
 Conser. Ireos }
 Penidiarum unc. ij.
 Mellis q. suff. fiat Loch.

Loch ad ulcera Pulmonis.

℥. Conser. symphiti } an. unc. j.
 Rosar. antiqu. }
 Tragacanthi }
 Gummi Arabici }
 Cin. cancror. flu. } an. 3 ij.
 in aqua ros. lot. }
 Terra Sigillata
 Coralli rubri } an. 3 j.
 Boli Armeni
 Sem. papav. albi } an. 3. j. β.
 Sem. plantaginis }
 Syr. de Rosis siccis q. f.
 Fiat.

Loch abstergens & concoquens.

℥. Nucleor. pinear. mundat. 3 xxx.
 Amygdalarum
 Avellanar. assat.
 Tragacanthi
 Gummi Arabici }
 Suc. Glycyrrhizæ } an. unc. β.
 Amyli
 Capillor. Veneris }
 Ireos
 Carnis Dactylor. 3 xxxv.
 Amygdal. amar.
 Mellis passular. }
 Butyri recentis } an. unc. iv.
 Sacchari optimi }
 Mellis optimi lb iij. unc. ij.

Fiat Loch Mesue. Dosis unc. j.

Aliud Rondeletii.

℥. Pulpa passular.
 Mucilag. ficuum
 Decoct. Hordei extr. } an. unc. β.
 Enula campana sicca 3 j.
 Spec. Diareos 3 j. β.
 Syr. de Glycyrrhiza q. f.
 Fiat loch.

Eclegma de pincis, D. Mel.

℥. Nucl. pineor. mundatorum 3 xxx.
 Amygdal. dulcium
 Avellan. assatarum
 Gummi tragacanthi
 Gummi Arabici
 Glycyrrhizæ rasæ
 Succilicyrrhizæ
 Amyli
 Adiantum albi
 Rad. ireos an. 3 iv.
 Carnis dactyl. cheiron. id est fulverum 3 xxx.
 Amygdalar. amararum 3 ij.
 Mellis passulari
 Butyri recentis
 Sacchari albi an. unc. iij.
 Mellis optimi quod sufficit, ex arte fiat eclegma.

Vt optime paretur id eclegma, radices licet primum sunt seorsim terenda; postea adiantum, & inde fructus, tum gummi & amyllum. Quæ autem apri' incidi possunt, ut amygdalæ, & avellane minutim cultello incidantur. Omnibus probe tergetis additur rob passularum, seu mel passulatum, demum tandem mellis albisimi & optimi quantitas idonea, ut legitima fiat eclegma consistentior.

Eclegma de pineis tussil convenit antiquæ, astimati, spuito viscido, respirationis difficultati, vocatur alper-

apirari, humorum coctioni & expectorationi;
pneumoniae & thoracis affectus, qui ab humo-
rum copia vel noxia qualitate proficiuntur, curat.

Loch D. lo. Hartmanni Beyer. De mucilaginis.

- ℥. Mucilag. sem. lini
Rad. malv.
Bumalv. an. ʒ ij.
Cytionior.
Pssll. an. unc. j.
Tragac.
Gumm. arabic. an. unc. β.
Sacch. cand. unc. xij. Mi. f. loch sec. art.

Eclegma Enulatum Baronis à Polheim.

- ℥. Rad. hellenii unc. β.
Sem. Anis.
Fenic.
Gumm. arab.
Tragac. an. ʒ j.
Sem. malv.
Cydon. an. gr. xv.
Papav. alb. ʒ ij.
Pinear.
Passular.
Dactylor. an. ʒ j.
Zinzib. alb. ʒ ij.
Sem. 4. frig. max. or. an. ʒ β.
Pulv. Glycyrrh. ʒ j.
Sacch. pend. ʒ j.
Ol. fenic.
Anis. an. gutt. v. Mi. & cum syr. scabios.

f. Eclegma.

Ex Compositis D. Coboldi.

Eclegma è passulis Pontani contra tusum puerorum.

- ℥. Passular. corinthiacar. unc. iij.
Aq. fenic. lb. j. Coquantur ad tertias, deinde
contundantur & terantur per cribrum, cum ad-
dependit unc. iij. Coquantur ad perfectionem
& f. loch.

Eclegma Pistorii.

- ℥. Loch. de pulmon. vulp.
depino. an. unc. iij.
Fl. sulph. levisimor. & rite prap. ʒ j β.
Croc.
Benzoin an. ʒ j.
Mosch. gr. v.
Butyr. popul. ʒ j. Mi. & cum syr. ex liq. f. eclegm.

Aliud ejusdem.

- ℥. Loch sani & experti ʒ vj.
de pino ʒ iij.
sacch. cand. albi ʒ ij β.
Pulv. rad. irid. ʒ j.
sem. urtic. ʒ β.
Ol. anis. gutt. iij.
Benzoin ʒ β.
Margar. prap. ʒ j. Mi. & cum syr. viol. sim-
plic. f. Eclegma.

Eclegma ad asthma Horatii Augenii.

- ℥. Spec. calidar. diaireos Nicolai ʒ ij.
pulmon. vulp. prap. ʒ j.
syr. de tabac. aut de hyssop. unc. iij. Mi.

Aliud ejusdem ad idem.

- ℥. Vini dulcis tenuis
Meliorati cocti an. lb. β.
Pulv. sol. tabac. in umbra exicator. unc. i. β.
Rad. polypod. quere. & minutissime concisa ʒ iij.
Hellenis, remoto medistilio incisa unc. iij.
Mactrentur horis 48. postea colentur per manicam Hip-
pocratis, conserventur in loco frigido. Huius dabat Lu-
dovicus Augenius, Horatii parens unc. vj. singu-
lis diebus horis quinque ante prandium.
Horatius autem ℥. illius vini unc. iv. admisceet
spec. diatr. Nicol. unc. ij. & efficit Eclegma agitando leviter
apud ignem, ac ubi refrigeratum fuerit, addit olei de sulphu-
re ʒ j. Et dicit, se semper observasse, quod pro
viscidis & maxime crudis humoribus expectoran-
dis sum. mope re contulerit.

Lohoch Rosatum. Mynf.

- ℥. Conf. Rosar. rub. cum. Sp. Sulphuris tinct. unc. iv.
Lohoch de rad. Tussilag. cum saccharo prap. unc. ii.
Spec. Diarrhod. Abb. unc. i.
Lact. Sulphuris unc. β.
Boli rub. or. prap.
Suc. Glycyrrhiz. ext. an drach. ii.
Crocior. prap. drach. i.
Flor. Benzoin
Cardamomi min.
Macis an. drach. β.
Bals. Sulphuris anisat. sc. i.
Ol. Rosar. veri Gran. iiii.

Misc. & cum Syr. Pector. simpl. nost. f. Lohoch.

Vires, Usus, Dosis.

Diuturnatusti, raucitati; pleuritidi &c. con-
fetti & auxiliatur. Pulmonibus difficiles excrea-
tiones extrahit. Purulentas exulcerationes tam
pectoris quam pulmonis eorundemque graveo-
lentiam halitus efficaciter sanat. Sangvinem quo-
que expuentibus conducit. Dosis per intervalla
nucis avellanæ quantitas.

Lohoch violatum. Mynf.

- ℥. Conf. violar. rec. cum Elix. Sulph. nost. tinct ʒ iv.
Lohoch sani & expert. unc. ii.
Spec. Diamargarit. frig.
Diaireos simpl. an. unc. β.
Flor. Sulphuris compos.
Ext. Rad. Glycyrrhizæ an. drach. iij.
Crociorient. prap.
Syrac. calamit. an. scr. j.
Ol. Hyssopi & Benzoin. an. Gran. iiii.

Misc. & cum Syrup. pectorali comp. nost. f.
Lohoch. pectorale.

Vires, Usus, Dosis.

Experimentum est in Iusli, Asthmate, Phthi-
si, dyspnæa, orthopnæa ceterisque pectoris vitiis
& dosis eadem, quæ in præcedenti Lambitico ob-
servanda.

Lohoch pectorale.

- ℥. Syrup. Pectoral. simpl. nost.
Compositi an. unc. ij.
Lohoch de Rad. Farfara
Sani & expert. an. unc. j.
Man. Christianisat. drach. vi.
Spec. Diarrhod. Abb. unc. β.
Zingib. de Bingalá con. drach. iij.

Misc. & fiat, ut est artis, Lohoch pectorale.

Vires, Vfus, Dofis.

Certisunarum est virum ad tusfim quamcūque & raucedinem à frigore vel pituità crassā in Thorace & Pulmonibus contenta, ortam; nec nō in pectoris affectibus quibusvis, difficultati anhelitus, pleuritidi, & dolori costarum medetur. Dosis saepius in die nuc. Moschat. quantitas.

Loch seu Diacodion Crocatum. Myns.

℥. Cap. Papav. alb. cum seminibus Nu. xxj.

Siliquar. dulc. abietū grand

Rad. Glycyrrhiz. rase an. ℥ iij.

Sem. Bombacis

Altheæ

Cydoneor.

Gran. Myrti an. ℥ β.

Ficuumpingvium,

Dactylorum

Sebesten. an. Nu. xj.

Flor. Malva arb. rub.

Violarum

lactea an. ℥ iij.

Coq. inf. q. ac. fontanæ ut est artatis; postea

℥. Colatura ℔. ij.

Sachari candi rosat.

Penidiorum an. ℔. β.

F. Syrupus crassus cui circa finem adde:

Syrup. è suc. Flor. Papav. errat.

Iujubini an. ℥ iij.

Ext. Croci or. ℥ β.

Misc. & flammā imbecilli ad mellis consistentiam coquantur, & cum Gallia Moschatæ veræ Scr. j. aromatizentur.

Vires, Vfus, Dofis.

In omribus destillationibus seu defluxionibus calidis, tenuibus, acris, ac falsis, à Capite, in Thoracem & asperam arteriam; ex continua tusfi infomniam facientibus, secretum est. Gutturis enim asperitatem leniendo sputum tenue maturando, in crassando, glutinando, atque expectorando, sitim extinguendo, caloris incendium mitigando, somnum conciliando; Item refrigerando & humectando Spiritus corroborat, vires reparat, & calorem nativum conservat. Dici præterea non potest, quam pro sit iis, qui acutissimis doloribus, maxime Colico, Nephritico, Pleuritico, Arthritico, &c. corripuntur. Prodest etiam ad sanguinis excretionem & menstruorum nimiam evacuationem; nec non febribus ardentibus, alvi profluvio & Dysenteria, quæ ex materie acris & biliosæ effluxu excitatur, confert. Dosis à Drach. j. ad Drach. ij. tres, aut quatuor.

Lohoch Antiphthiticum. Myns.

℥. Diacodii crocat. nost. ℥ iij.

Loch sani & experti

Pulm. vulg. an. ℥ iij.

Rot. pector. alb.

Citrin.

Rubr. an. unc. j.

Syr. pect. simpl. nost.

Compof. an. ℥ vj.

Zinz. de bingala cond. ℥ β.

Spec. Diarrh. Abb.

Diamag. frig. an. ℥ iij.

M. & cum Emuls. sem. papav. alb. cum aq. palm. visu-
lis fact. ℥ j. β. f. Loch.

In Phthisi, Astmate, Tussi, Pleuritide, Catarrho, raucedine vocis, cæterisque Thoracis & Pulmonis vitis valde efficax est, humoresque excreatu difficiles extenuat, somnumque conciliat. Dosis sæpe in die nucis avellanæ quantitas.

Diacodion simplex, Galeni. Aug.

℥. Caput papaveris albi, mediocris magnitudinis, nec nimium viridum, nec nimium maturorum numero viginti.

Aque pluviae, aut fontanae ℔ ij.

Macerare horis viginti quatuor, post coque donec caput contabuerint, cola & adde

Mellis ℔. ij.

Coque ad justam consistentiam,

Fit cum Saccharo eodem modo, item cum Sapa hæ ratione.

℥. Decoctio prædicta ℔. ij.

Sapa vini dulcis tantundem

Succi Glycyrrhizæ ℥ iij.

Coquantur ad justam consistentiam.

Vfus eius est in destillationibus tenuibus & capite in asperam arteriam, ex perpetua tusfi infomniam parientibus. Quod si magna humoris copia ex capite circa pulmones constituerit, confectio ex Melle melior est, quemadmodum somno opus habentibus ea quæ ex Sapa constat. Est autem Sapa vinum mustum ad tertias decoctum.

Diacodion Ioan. Bapt. Montani, alias Syrupus de Siliquis.

℥. Caput Papaveris albi cum seminibus Nu. xx.

Siliquarum dulcium ℥ iij.

Radicum Altheæ

Glycyrrhizæ rase an. ℥ iij.

Aque fontis libras duodecim. Eximantur è Siliquis, & postea decoquantur ad remanentiam librarum trium, & inde exprimantur & colentur: postea adde

Sachari candi Rosati libram unam.

Decoquantur ad Mellis consistentiam.

Eo utimur in tenuibus & acris rheumatismis pulmones & asperam arteriam fluxione tantibus, & continenti tusfi pervigilium excitantibus. Nobilissimum inter Artericas compositiones Medicamentum, & ex Linctum genere dignoperè à Montano celebratum.

Cum radices Altheæ Medicamentum hoc odoris gravitatem ingraturum reddere soleant, idcirco iis Myrti baccas æquali pondere nec minoris efficacia substituendas esse censuimus. Alii Altheæ radices penitus omittunt, nullo in earum locum reasumpto succedaneo.

Diacodion Actuarii in Solido. Aug.

℥. Caput Papaveris, magnitudinis mediocris, minimum humidorum nec omnino aridorum numero tredecim.

Rosarum rubearum ℥ β. β.

Croci orientalis

Acacia

Glycyrrhizæ an. ℥ j.

Boli Armeni ℥ β.

Cinamomi electi

Rad. Consolida maioris, aut Symphyti puri

Hypocistidis.

Balaustiorum. an. ℥ j.

Myrti

Daucian. ʒj.

Coralli utriusq.

Sumach

Sanguinis Draconis

Florum Althea an. ʒij.

Sem. Portulaca drach. ʒ.

Capita Papaveris in aquâ pluviâ aut fontanâ duobus diebus macerato: postmodò ad tertias coquito, & decoctum expressum cum Mellis optimi lb. ij. ad usum, consistentiam bulliat: postmodò depositò ab igne vase Species subtilissimè retas adjecito, ac bene unito. Quod si solidiorem Compositionem efficere volueris, decoctum expressum prius jam dictum cum sufficienti quantitate. Sacchari decoquito, accipiendo ad lb. j. Sacchari Specierum ingredientium, unciam unam. Fiat confectio in rotulis.

Cæliaci, dyleuræticis, levitati intestinorum acalvi profluviis prodest: sanguinis sputo medetur, & acres tennesque fluxiones ad thoracem devolvi prohibet.

Auctor in textu legit Hali. Est autem Hal⁹ Halum sive Al⁹ in herba quæ Symphit⁹ am petreum; a t⁹ Confolida saxatilis dicitur; in cuius defectu radices Confolidæ maioris rectè substituuntur.

Diacodion solidum, Aug.

℥. Capitum papaveris albi, mediocri magnitudine, nec nimis viridium, neq. prorsus siccorum numero viginti.

Aque pluvie aut fontanæ lb. iij.

Macerentur horis viginti quatuor, deinde coquantur donec contabuerint capita, & colentur: ad extremum adde Sacchari sufficientem quantitatem, & coquantur ut est artu.

Sumenda sunt Capita Papaveris haccida inter recentia, & arida medio modo sese habentia, qualia ferè sunt pridè collecta.

Id iam ferè in usu esse desit, cum multò iucundius parati à Pharmacopœis nostris soleat in modum sequentem.

Diacodion in solido usitatum

Aug.

℥. Sem. Papaveris albi ʒ ʒ.

Aque Farsara

Rosarum an. ʒj. ʒ.

Fiat emulsio, in qua dissolve Sacchari albisimi ʒ iij.

Fiat confectio in rotulis.

Cereberrimus huius confectiois usus ad tennes, salios & acres catarrhos inhibendos ac in crassandos: tussim sedat, faucium asperitatem lenit, & tuncedine à calidis defluxionibus obortam aufert.

Loch de Farsara. Aug.

℥. Radicum Farsara seu Tusilaginis lb. j.

Coquantur in aquâ donec dissolutæ fuerint, postmodum contendantur, & colentur addendo Mellis lb. ij.

Coquantur ad justam consistentiam.

Tabidis prodest, pulmonis ulcera glutinat, faucium ac asperæ arteriæ asperitates lenit, inter arteriæ Medicamenta haud postremum: quod studio huc apposuimus, ad cuius normam & alia eiusmodi Simplicia Loch præparari possunt, ut potè Loch ex Althæa, Enula, Liquiritia, & similibus,

quibus interdum aromata adiciuntur, atque in primis Crocus pectori conveniens.

Loch de Pavaver, Mesuz. Aug.

℥. Papaveris albi ʒ xxv.

Amygdalearum dulcium mundatarum

Nucleorum Pineorum

Gummi Arabici

Succi Glycyrrhizæ an. ʒ x.

Amili ʒ iij.

Sem. Portulacæ

Lactuca

Cydoniorum an. ʒ iij.

Croci ʒ j.

Penidiolorum alborum ʒ iij.

Syrupi de Pavavere ʒ iij.

Omnia concisa & confusa syrupo de Pavavere excipiantur, cuius hæc esto formula.

℥. Capitum Papaveris albi & nigri recent. an. ʒ vj.

Sem. Lactuca

Florum Violarum an. ʒ j. ʒ.

Coquantur dum intabuerint capita in Aqua cucurbitæ lb. viij. Expressum & colatum cum Sacchari lb. iij. aut Sacchari & Penidiolorum an. lb. ij. percoque ad Syrupi crassitudinem.

Efficax est in destillationibus tenuibus quæ acrem, salam tenuous, & liquatam materiam in thoracem demittunt, fauces asperant, insomnia ac febrem pariunt, Confert etiam febribus ardētibus, dolenti thoraci, & Pleuritidi.

Loch Passularum. Aug.

℥. Radicum Paonia ʒ iij.

Hyssopi

Melissæ

Scolopendrii, seu Ceterach. an. manip. ʒ.

Glycyrrhizæ ʒ ʒ.

Fiat omnium decoctio in sufficienti aquâ pluviâ, factâ colatura cum forti expressione adde

Passularum minoram in mortario bene contusarum, prius bene mundatarum à gigartibus & arillis libram unam.

Decoquantur, & per pannum lineam fortiter exprimantur, expressioni adde

Sacchari lb. j.

Fiat Loch, ut est artu.

Frequenti usui est nostris ad tussim & pectoris vitia, maxime in parulis iisdemque Epilepticis, propter Pœoniæ radices ingredientibus.

Lohoche Portulacæ. Aug.

℥. Succi Portulacæ lb. ij.

Trochisc. de Terra Lemnia ʒ j.

de Carabe

Gummi Arabici

Sanguinis Draconis an. ʒ j.

Lapidu Hamatitu

Pilorum leporis ustorum an. ʒ ij.

Sacchari albi lb. j.

Fiat Loch, ut est artu.

Sputum sanguinis cohibet, ac ruptis opitulatur pulmonibus: exefa vasa cruorem fundentia glutinat, & anhelitus vias ab exulceratione tutas reddit.

LIBER VNDECIMVS. DE ELECTVARIIS ET CONFECTIONIBVS LIQVI- DIS VARIIS.

Pulpa Castiæ fistulæ seu flores. Aug.

℥. Cannas seu siliquas Cassia ponderosas, & quæ concussæ non resonant, aperi, & contentam in eis pulsam seu medullam cum laminis & seminibus suis diligenter excava, exempta proscise super inversum & angustum cribrum, setis equinis contextum, cribrum deinde pone supra bullentiæ aquæ vaporem, & averso cochlearis convexo, medullam Cassia, hinc inde ducto, ut per cribrum paulatim excernatur, & id, quod excretum est, aut penetraverit confestim subinde aucto, ne plus quam ex usu sis de aqueo vapore imbibat, idque tam diu faciendum, donec quantum voles collegeris. Porro cum necessitas requirit, semper recentes Cassia flores exprime, diutius enim repositæ acefunt.

CASSIA Solutiva quæ & Siliqua & Fistula dicitur, fructus est cuiusdam arboris in Ægypto, Syria, ac India provenientis, eligenda non admodum crassa, pellucens, recens; gravis, facta, & quæ concussâ inclusis seminibus minime perstrepet. Pulpa excalfacit & humectat primo ordine, sangvinem mundificat, & humectat primo ordine, sanguinem mundificat, eius acrimoniam compescit, sitim sedat. Ventriculorum mundat, educens bilem & pituitam, pectus & guttur lenit, resolvens abcesus eius, confert Renum calori cum infuso Glycyrrhiæ & calculi generationem prohibet, datur in febris acutis. Nam flavam bilem educit febresque inde natas mitigat, vide Norimbergensium Antidotarium, fol. 88.

Diacasfia D. N. Præpos.

℥. Foliorum & florum violarum,

Malva

Betæ

Parietaria

Abfynchii Romani an. m. ℥.

Coque in aquæ ℥b. iiii. ad mediet. In colaturâ adde mellis ℥b. j.

Coque, denuo ad consistentiam electuarii liquidæ. Tum misce cassia mundatæ ℥b. j.

Fiat electuarius in vase idoneo reponendum & servandum.

Diacasfia non ab omnibus pari parari modo solet: alieni enim succos plantarum cum melle coquant ad crassitudinem idoneam, deinde, cassiam permiscunt: alii plantas ipsas elixant, & colaturâ diluunt cassiam & mel: tum rursus totam mixturam fervefaciunt ad consistentiam electuarii molliis. Verum improba est ea conficiendi ratio, in qua tamdiu cassia percoquitur. Optima est hæc, per

quam factæ cannæ, ex quibuseducta est medulla, lavantur in decocto colato; dein mellis integra libra (non quidem dimidia, parciore enim est, ut duplici nimia) additur. Postea coquantur ad spissitudinem legitimam, ut tandem adiecta cassia libretur electuarius.

Nonnulli loco mellis saccharum permiscunt; alii utrumque: quidam mannâ: alii sennâ, alii alia: sic quæ varia ex medulla cassia electuaria consciunt, quibus minime assentior. Sæpe enim est, & acastiani iuxta præscriptum modum paratam per enematis habere, & si quando per os cassia medulla sumenda sit, recens extrahenda, & simplex sumenda; aut ei commiscenda, quæ conveniant, & Medici scopo respondebunt.

Debet autem seligi cassia, Egyptia seu orientalis, quæ extrinsecus ex subrufo nigricat, intus pingvis est ac medullosa & nigra, cuius vis commendatur ad calorem contemperandum, alvum eluendam, corpus blande purgandum: ob id idفعure datur pueris, senibus, & gravidis: sine enim molestia ventrem subducit: creditur tamen fuerit concitare: ob id multo illius medullam educunt ad vaporem decocti anisi vel fœniculi: alii parum ananomonæ permiscunt & quibus intestina sunt debilia, aliquid granorum berberis addit Gorræus.

Audio novum genus cassiæ ex Brasilia advehi, cuius mella uncia dimidia magis alvum turbat, ac validius copiosiusque humores educit, quam uncia integra vulgaris ac orientalis.

Diacasfia medicamentum est benignum, & clementer purgans, mesenterii æstum mitigans, alvum blande movere, illius siccitatem humectare, & lubrificando ac detergendo per feces sum excernenda deponit.

Diacasfia cum Manna. Aug.

℥. Prun. damasc. ℥ ij.

Fl. viol. m. j. ℥.

Aq. pur. ℥ xvii j.

Bulliant ad medietatem consumptionem, cola & in calida dissolve: Pulpa cassia unc. vj.

Tamarindorum unc. j.

Mannæ optime unc. ij. Syrupi violati ℥ ij.

Sacchari Candii, Penidii an. unc. j.

Violati ℥ iiii. Conscice ut est ortu.

Hoc medicam. nostris non est in usu, potest tamen aliquando in usum revocari, cum mitis & suave sit medicam. leniens, confert iis qui diarrhoea sunt alvo, hæc enim leniter et citra molestiam subducit, ac flavâ educit bilē, febresque inde natas mitigat.

Casia|Extracta.

- ℥. *Violaria*
Malva
Mercurialis
Beta
Parietaria
Florum violarum an. manip. j.

Fiat omnium decoctio in aqua sufficienti, cuius decocto casia extrahatur & cannæ eius laventur, deinde

℥. Pulpæ Casiæ cum hac decoctione extrahatur & ad spissitudinem coctæ libram unam. Sacchari libram unam semi.

Coque ad perfectionem ut est artis.

Electuarium lenitivum.

- ℥. *Polypodii querni*
Sennæ mundatæ
Passularum mundatarum an. ʒ ij.
Mercurialis m. j. lb.
Hordei
Adiantum
Violarum an. m. lb.
Insubarum
sebesten. an. num. xx.
Prunorum enucleatorum
Tamarindorum pingvium an. ʒ vi.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ lb.
 Coquantur in aqua sufficienti quantitate, ad Tertie partis dissolutionem.
 Colatura adde
Pulpæ casia fistularis
Tamarindorum &
Prunorum
Sacchari albisimi &
Violarum an. ʒ vi.
Sennæ pulveris ʒ iij. lb. Fiat electuarium.

Ad huius electuarii confectionem passula debent ab acinis repurgari: Si adiantum album, seu capillus, Veneris verus non superat, eius loco polytrichum substituitur: Conserva violarum, ve saccharum violarum commisceatur pro arbitrio; conservata tamen electuarii minus idonea. Anisum vel feniculum dulce, vel cinnamomiparum poterit adicere, qui voluerit; hucusque tamen sine istorum ullo paratum est hoc electuarium: quo qui sunt usi, nullam à flatibus molestiam perpesi sunt.

In parte decoctionis paratæ fructus, ex quibus est educenda pulpa, erunt humectandi: in alia cum saccharo syrupus conficiendus, cui adhuc calenti pulpæ commiscebuntur & saccharum violarum: tandem senna tenuissime lavigata, cuius uncia una cum dimidia, vel tantum cum drachmis tribus ut vult Nicol. Præpositus, ponitur pro quacunque compositionis, cuius Rhalis esse perhibetur author.

Electuarium lenitivum sic ab effectu dictum, vim habet leniendi, molliendi, & alvum subducenti. Humores obvios sine molestia ducit, præsertim pituitosos & melancholicos. Convenit pleuritidis & aliis thoracis affectibus:

Aliud quoddam à Medicis florentinis describitur sub nomine electuarii magistralis, quod turperium, zinziber & scammonium recipit: quo recte pharmacopœium nostrum carebit.

Electuarium lenitivum de Manna N.

Alex. Aug.

- ℥. *Prun. Damas. n. xx.*
Viol. ʒ j.
Capill. Ven.
Ceterach
Lichenis, seu Hepaticæ an. Drach. iij.
Seminum Cucurbitæ

Cucumeris

Melonum

Citrus an. unc. j.

Coquantur in aqua sufficiente, ad medietatem consumptionem, exprimantur & colentur: incolato dissolve.

Manna optima & purissima

Conserva violarum

Pulpæ Casia an. unc. j.

Sacchari albisimi libras quatuor.

Coquantur ad Mellis consistentiam: ad extremum subsequentes pulveres paulatim inspergantur

Seminum extorticatorum

Melonum

Cucumeris

Cucurbitæ

Citrus

Florum Violarum

Nymphaea

Seminum lactuce

Scariola

Portulacæ

Rhabarbari electi

Foliorum Sennæ an. unc. j.

Pulveriscentur simul omnia, & cum prædictis miscuantur. Fiat Electuarium in bonâ formâ.

Ad purgandum sanguinem, flavam & atrâ bilem reprimentam, iecur calefactum non nihil refrigerandum & universi corporis purgationem accommodatum existit. De Manna consule Marthiolum & Donatum ab Alto Maritracatu proprio de Manna edito, itemque nostra monitoria in Prologomenis.

Electuarium de Tamar. cum fol. sen. Horstii.

- ℥. *Fol. Sen. ʒ v.*
Cinam ʒ vi.
Sen. fenic. ʒ j.
Vini Malv. lb. iij.

Bulliant sicut per 24. hor. in loco calido. cola. express. extr. pulp. pass. min. mai. an. ʒ iij.

Adde: Pulp. tamar.

Diaprun. lenis. an. ʒ iij.

Crem. p. ʒ ij.

Ol. nucist. ʒ j.

Anisi ʒ lb.

M. Dosis ʒ j. ad ʒ ij.

Electuarium Catholicum.

- ℥. *Polypodii querni contusi lb. j.*
Aque purissime lb. ix.

Bulliant simul ad tertie partis aquæ dissolutionem In duabus partibus colaturæ coquantur sacchari lb. viij.

in syrupum: cui adde pulpæ casia &

Tamarindorum, altera decocti parte madefactorum

Foliorum sennæ bene mundatæ an. ʒ viij.

Rhabarbari optimi.

Polypodii quercini

Feniculi dulcis

Violarum an. ʒ iij.

Semi

Seminum quatuor frigid. maior. 3j.

Glycyrrhiza rasa

Penidiorum

Sachari candi an. 3℔.

Fiat electuarius

Commentarius.

Ut antidotus hæc universalis optime conficiatur, multa sunt seorsim terenda & apparanda, ac primum quidem *polyopium*, quod cum bis ponatur, bifariam præparatur. Prima vice tantum contunditur crassiuscule; secunda, tenuissime lævigatur. Quod contusum est, diutissime coquitur in aquæ quantitate dicta, vel sufficienti & ex duabus parribus colaturæ & *sacharo* fit syrupus.

Ex altera humectantur *tamarindi*, ut eorū pulpa facilius cernatur, nec non *casia orientalis* medulla.

Rhabarbarum per se teritur: *sena*, *glycyrrhiza*, *feniculum*, *viola*, & per se, & simul teruntur commode. Loco *violarum* duplum conservæ illarum optime misceri potest. Quatuor semina frigida maiora, excorticata, scapello minutim conciduntur: dein pulverantur *penidia* & *sacharum*: tum miscentur omnia ligneo pistillo, aut iudicula probe agitando, ut fiat electuarius consistentiæ legitima.

Non modo autem varia est huius medicamentis solennis compositio, sed varia de huius auctor opinio: Syluius enim videtur illius inventionem adscribere Galeno; Iouertus Nicolao Mirepsico; Bauderonius Nicolao Salernitano; Adolpho Ocon Nicol. Præposito; Valer. Cordus Nic. Alexandrino, apud quem extat illius descriptio, ut sitatæ tamen valde dissimilis.

Qui autem certè non sciunt, cuinam istorū iuste debeat illius iuventio, Catholicum Nicolai, sine expressa cognominis designatione vocitant. Manet ergo nomen auctoribus incertum & anceps.

Appellatur autem medicamentum hoc, *Catholicum* & *diacatholicum*, hoc est, *universale*, vel quia humores universos expurget, vel quia eosdem ex corporis universitate trahat & educat.

Iuxta vero formulam à nobis datam paratū, vocatur *Catholicum simplex*, ad differentiam alterius magis compositi, quod duplum pondus *rhabarbari* & *sena* recipit: neutrum tamen in hoc ponitur in substantia, seu pulveratum, ut in præcedenti, quod Catholicum simplex vocatur, sed *folia orientalia* incoquantur, & *rheum* infunditur, eiusque expressio miscetur: mixtura autem sic in formam electuarii dicta vocatur *Catholicum duplicatum*.

Multi *polypodio* decoquendo *anisum* aut *feniculum*, alii *coriandrum* ad discutiendos flatūs adciunt. Ad huius tamen effectus consecutionem *feniculi* satis additur, nec est opus, tot medicamenta similia simul in massam congerere. Loco *anisi*, quod multi avertantur, *feniculum* dulce substitui. Si quis malit *coriandrum*, vel utriusque pondus æquum permiscere, non refragabor. Libenter adhuc ad gratiam maiorem, *cinnamomum* adicerem; nec eos pigebit, qui commiscebunt. Cætera secundum veterem descriptionem relinquenda, quæ cum primæ notæ Medici non modo probantur,

sed aliis purgantibus multis præculerint, iam pervertere, ut fecit Rondeletus, credidi nefas.

Nonnulli Catholicum quoddam in officinis servant pro clysteribus, à communi tantum diversum, quod *rhabarbarum* minus electum, & antiquatum recipiunt, & cum *melle sachari* loco petunt.

Improbandum est illud vane purgatorium, cui pharmacopœorum nonnulli *surpethum*, *colagithyda*, & *hermodactylos* adiciunt.

Audire, quædam liquidiusculum catholice nem ex syrupo & pulparum pulvetumque infusum tantum paratum in officinis servare; sed cum illius vis sit multum imbecilla, nec auctoris, quique ille fuerit, scopo respondeat, rarissime parant, nec parandum arbitror.

Alia *Catholici* descriptiones traduntur à *Nelilio*, quarum prior inter cæteras recipit *colagithyda*, quædam, ut *helenium*, *hyssopum*, *zinziber*, *incanum*, *nucem moschatam*, & mel: *surpethum* & *diaridium*. Quæ sane compositiones, cum non nisi à perito vel perit artifice, non improbantur, sed tanquam minus probate, nunquam aut raro in officinis parantur perierunt.

Pro vero igitur electuario Catholicum sibi pharmacopolis perpetuo, quod iuxta veterum Doctorum placita descripsimus.

Catholicum blande ac clementer omnes humores purgat: Convenit febribus & aliis moribus acutis, maxime his, qui à lienis & jecoris præterquam quadam diathesi oriuntur.

Diaprunum, seu diadamascenum simplex, D. Nicol. Myr.

℥. Pruna damascena recentia & matura an. 100.

Coquantur in aqua sufficienti, donec resqueant

Pulpa per cribrum trajiciatur, reliqua corollæ

& nucleis. In percolato jure incogque parantur

Florum violarum 3j.

In colatura dissolve sachari ℔. ij.

Coque in syrupum: cui adde

Pulpa prunorum prædictæ & per se infusæ

Medulla casia & tamarindorum an. 3j.

Tum permisce pulveres sequentes, nempe

Santalorum alborum

Santalorum rubrorum

Rhabarbari an. 3ij.

Rasatum

Violarum

Seminum portulacæ

Scariolæ

Berberis

Succiglycyrrhizæ

Tragacanti an. 3ij.

Quatuor seminum frigid. majorum an. 3j.

Ex arte fiat electuarius.

Commentarius.

Huius electuarii descripta formula præfert suum conficiendi modum eumque optatum licet paulo aliter conficiant nonnulli, pulpa modo *prunorum* & *tamarindorum*, sed etiam ad diluentes & emulsiōnes cum syrupo ad consistentiā mellis, vel electuarii liquidiusculi, cui postea pulveres addunt, ut simul cum expectata qualitate etiam siosæ & legitimam consistentiam sortiantur.

De *violarum* autem quantitate non inter omnes convenit, alii enim unciam tantum dimidi-
ant ponunt, ex Nicol. Myrepsi decreto; alii sesqui-
unciam, seu unciam unā cum dimidia: nos medi-
um inter utrumque pondus, nempe unciam poni-
mus, in decocto *prunorum* colato parum coquen-
dam. Nonnulli præter intentionem authoris *cin-
namomum* adiciunt, sed auferendum putamus le-
nienti & refrigeranti medicamento descripto mi-
nus idoneum.

De *semine berberæ* possum idem iudicium fer-
re, non quod me lateat, vires habere roborantes,
sed quod facile *diaprunum* carere possit, cum *rhe-
um* & *rosæ* admittat multo magis roborantes: ad-
de, quod virtus illius lenitiva potius, quam robo-
rativa desideratur.

Maximè autem *spodium*, ut vocant, expungen-
dam duxi, tum quia Græcum noxium est, & Ara-
bicum non datur, aut datum non convenit, nec e-
ius *antispidium*, ebur, scilicet *ustum*, quod nullam
cum radicibus *canna* ipsis, quæ sunt *spodium* Avi-
cennæ, a similitudinem habet, ut ab aliis docemus lib.
1. de materia Medica, cap. 11. sect. 3. ubi eius historiam
accurate descripsi.

Diaprunum simplex commendatur non mo-
do ad febres continuas & alias intermittentes ve-
hementiores, sed etiam ad morbos omnes calidos;
& ad vitia pulmonum, thoracis, renum, vesicæ, &
quovis tempore febrium acutarum tuto potest ex-
hiberi: fervorem enim contemperando alvū blan-
de subducit.

Diaprunum compositum seu laxati- vum D. Nicol. Myr.

℞. *Diapruni simplicis* præscripti lb. j.
    Scammonii præparati ℥ ss.
    Misce & fiat electuarium.

Utrumque *diaprunum* compositum est atque
laxativum, sed quod *diacridium* non recipit, alvum
pigre subducendo, vix primam corporis regionem
expurgat, diciturque *simplex* ad differentiam alterius
diagregidii, quod potenter ventrem turbat, & ex
universo corpore humores educit.

Singulis autem libris simplicis additur uncia
dimidia tantum *diagregidii*, ut eiusdem scrupulus in
electuarii uncia contineatur. Male vero Nic. Sa-
lernitanus *diagregidii* pondus augeat, cuius drachmas
septem singulis electuarii libris permiscet: sic enim
magis effera illius purgatoria redditur, nec tam tu-
tus est illius usus. Debet autem tenuissime *diacri-
dium* lavigari, & electuario adhuc calenti commi-
sceri.

Diaprunum laxativum præter eas vires, quas
cum simplici communes habet, potenter ac sine
molestia purgat, utiliterque datur morbis renum
& vesicæ, febribus & aliis affectibus calidis.

Diaphœnicum seu confectio de dactylis. D. Mes.

℞. *Dactylorum* nondum perfecte maturorum tribus
diebus in aceto maceratorum ℥ c.
    Penidiorum ℥ l.
    Turbiti optimi ℥ xxxv.
    Amygdalarum dulc. mundatarum ℥ xxx.
    Diagregidii ℥ xij.
    Zinziberis
    Piperis longi

Lib. XI.

Foliorum rutæ siccorum
Cinnamomi
Macis
Ligni aloes
Seminum anisi
Feniculi
Dauci
Galangæ an. ℥ ij. ss.

Mellis despumati lb. ss. seu quantitatem suffici-
entem, fiat electuarium.

Cum *dactyli* perfectam magnitudinem adepti,
nec dum maturi, sunt aliquantum flavi, non est o-
pus in fortiscula præscripta *kirron* addere, ut phar-
macopœorum vulgus solet; quæ vox, si à Græcis
detorqueatur, colorem flavum, si à Barbaris, qui
kheyron scribunt, iminaturum signat. vel potius, ut
credibile est, Chayrum oppidum seu agrum, unde
dactyli optimi advehuntur. Quod innuere vide-
tur Saladinus, nescio quis triobolaris scriptor,
qui *Keiroh* esse credit, provinciam Sarracenorum.
non liquidum est opus *dactylis* immaturos propter
adstrictionem quærere ad huius electuarii præpa-
rationem, cum etiam maturi valde convenient, &
satis habeant adstrictionis ad *scammonii* castigatio-
nem, ob quam immaturi desiderantur. Ego au-
tem nec immaturos, nec maturos prorsus, sed ve-
lut medios expostulo.

Debent vero, antequam veniant incomposi-
tionem, externa cute & nucleis offensis repurgari, in
frusta concidi, & in aceti parva quantitate, diem
tantum, si molles sint, aut biduum; vel triduum;
si duriores, infusili vase macerari; deinde in pila
marmorea teri; tum cerniculo trahi, & postea
cum melle despumato parum elixari ad aceti dissi-
pationem.

Sunt, qui *dactylis* in *hydromelite*, alii in *vino albo*
macerant, sed ad aromatatum emperationem & pi-
tuitæ viscidæ attenuationem melius in aceto mace-
rantur.

Penidia expetuntur *hordeata* dicta, quod fiat ex
saccharo & *aqua hordei* ad crassitudinem idoneam
coctis.

Tenuissime autem pulveranda *turpethum*, li-
gnum *aloes*, *galanga*, *zinziber*, & alia simplicia, sed *amyg-
dala* minutum cuitello idoneo incidenda; dein cum
penidia laviganda. Tum simul misti pulveres præ-
ter *scammonium*; quod seorsim terendum, & postre-
mo miscendum, non melli triplo, ut voluit Cord^{us},
sed ei tantum libræ dimidiæ prope commisceantur.

Hæc enim *mellus* quantitas sufficit; cuius vi-
cem quoque subeunt *dactyli*, *penidia* & *amygdala*, quo-
rum omnium pondus est lb. j. ℥ ix. & ℥ iij. Reliquo-
rum pulverum pondus est ℥ viij. & ℥ vj. Quæ omnia
simul juncta efficiunt lb. ij. ss. Quibus, si libra dimi-
dia, *mellis despumati* addatur, tota compositio erit lb.
ij. seu ℥ xxxvj. ita ut singulæ compositionis uncie
excipiant *diagregidii* scrupulum unum.

Hæc *mellis* quantitas forsitan multis non vide-
bitur iusta, nec pulveribus excipiendis satis copio-
sa nec electuario ad justam consistentiam perducen-
do legitima cum Bauderonius artis pharmacariæ
peritissimus, *mellus* ℥ xij. ss. appoat; Bern. Desfenni^{us}
lb. ij. Io. Costa lb. ij. & ℥ viij. Rondelerius lb. vj. Ve-
rum cum *dactyli*, *penidia*, & *amygdala* *mellis* suppleant
vicem, ut dictum est, quantitas eius à nobis defini-
ta, aut paulo uberior sat esse potest; Quæ quo ma-
gis au-

gis augebitur, eo compositi virtus erit imbecillior.

Sunt qui *dactylos* tantum *aceto* maceratos ponderant, alii melius eosdem artem macerationem pondere à Mesue definito assumunt; deinde infundunt, postea terunt, & apparant eo, quod diximus modo, ab aliis tanquam à basi totum nomen habet, quod nonnulli quoque; *Diaturbith* nominant, quod inter purgantia, quæ ipsius compositionem ingrediuntur *turbith* maxime præpollat, eiusque ratione medicamentum hoc phlegmagogum est.

Diaphrenicum, sive *Confectio de Dactylis*, ut à multis vocatur, clementer & tuto pituitau & bilem ducit, dolori ventriculi, colico affectui, & omnibus malis, ab humore crudo & pituitoso natis succurrit. Item & febribus complexis, diuturnis & pituitosis.

Qui hoc electuarium habebit, facile utroque modo carere poterit.

Diaphœnicon Fernelii. Aug.

74. *Pulpa palmarum mundatarum ex Hydromelite cocta & cribro creta*

Penidiorum recent. an. lb. β.

Amygdal. expurgatarum unc. ij. β.

Contusis & permixtis omnibus adde

Mellis exsummati lb. ij.

Paulum coquantur, ac deinde insperge

Zinziberis

Piperis

Macis

Cinamomi

Foliorum Ruta siccorum

S. m. Feniculi

Dauci an. drach. ij.

Turbith tenuissimè triti unc. iv.

Diagrydii unc. i. β.

Fiat Electuarium.

Compositionem Electuarii Diaphœnici ob *Dactylos* in aceto infusos alioquin parum gratam doctissimus, & ob præsitam in rempub. Medicam beneficentia non sine magna laudis præstatione nominandus Vir D. Fernelius in hanc formam transulit: ac non modo ob palmulas in Hydromelite coctas iucundiores, sed etiam ob auctam imò ferè duplicatam Turbith ac Diagrydii quantitatem priore efficaciori reddidit, unde & minori Dosi exhibitæ, priore potentius alvum solvit. Quæ quoniam Medicis nostris visitata exiit, eandem huic Pharmacopæiæ inferendam esse censuimus.

Electuarium de psyllio. D. M.

75. *Suctorum depuratorum buglosi*

Borraginis

Endivie &

Apii an. lb. ij.

Succi sumaria defecati unc. iii.

Misce, & per diem in his macera sol. sena unc. f.

Anisi

Cuscuta

Afari an. unc. β.

Dianti m. i.

Soicæ nardi ʒ ii.

Semel & simul fervefiant omnia; quibus adde

Violarum unc. iii.

Epithymi unc. ii.

Per arum denno bulliant postea colesur:

Colatura infunde xxiv. horis

Seminu psyllii integri unc. iii.

Agitetur subinde mixtura: deinde colesur.

Huic adhuc colatura ad lb. iv. adde

Sacchari lb. ij. β.

Coque paulo supra consistentiam sirupis in cuius calentis lb. v. & ʒ v. peruisce.

Diagrydii triti ʒ iiij.

Trochiscorum diarrhod.

de antispodio &

derhabarbaro an. ʒ. j.

Trochiscorum de berberis

Conserve violarum an ʒ. β. fiat electuarium.

A multis quidem commendatur huius medicamenti materia simul congesta, sed à paucis laudatur simplicium, quibus constat, descripta proportio, vix à duobus idem probatur consociendum. Alii enim quidpiam augment, alii detrahunt, alii tantum pondus immutant. Nos a. in huius medicamenti examine & apparatu, nullius magistri verum pro certissima lege & oraculo habentes, fatemur quidem, mentem authoris, quantum fieri poterit, secutos esse; quædam tamen suaderite rationum examine immutavisse. Nam pro succo *buglosi* *vestris*, succum *buglosi* *horientis*, vel potius *borraginis*, ut, restantioris, substitutumus. Pro uncia *midii* *senæ*, quæ vix quicquam notabile pollicetur, integram potuimus. Pro tribus uncis cum *diascammonii* preparati, uncias solum tres admittimus, ut tantum admittantur eius singuli scriptales, quibus uncis compositionis. Sic n. satis vilius purgatorium indicamus, nec *diagrydium* immutamus, nam coctum recoquendum putamus, ne vilius aliquantum hebetet.

Adicimus *conserve violarum*, ut vim quædam magis lenientem acquiratur. *Asaria* tantum in hac am dimicium, seu drachmas quatuor, in ʒ. f. additas posuimus; Mesue uncias quatuor. Sed etiam bile est illius pondus biblior olarum errore retentatum, qui pro ʒ iiij. sic ʒ iiij. depinxerunt. *Alumini* penuria *polytrichum* substituendum est. Pro dimodo ex formula descripta satis patet.

Siquis autem miretur, cur Mesue venerabilis qualitem *psyllio* dederit, quod tamen multitudine medicamentum hoc ingreditur, eique tribuit? Respondeo, id illi forsitan accidisse, quod alius authoribus multis, iisque gravissimis, quod nonnunquam aliquid præcipitanter effluit, quod postea sapientiores ac doctiores facti castigant, mutantque. Vt sit, in *psyllio* nulla deleteria qualitas agnoscat, proinde recte ad hoc electuarium accedit, quod ad multos usus commendatur.

Electuarium de *psyllio* bilem non modo purgat, sed purgat, febribus acutis, ut & morbum multibus calidis, & curatu difficilibus comitantibus vertigini & his captis doloribus, qui à calidiorum humorum vel ascensu, vel congestione nascuntur, confert, ut etiam jecori astuanti, vel obstruendo aliis affectibus ex eadem origine natis.

Benedicta laxativa D. N. Salern.

76. *Turpesbi*

Rad. esula prepar. an. ʒ. x.

Diagrydii

Hermoadactyl.

Rosarum an. ʒ. v.

Zinziberis

Galange

Caryophyllorum

Cardamomi

Anomi, velejus defectu, acori

Piperis longi

M. cis

Spica nardi

Croci

Seminum apii

Carui

Feniculi

Saxifragia

Milii solis

Asparagorum

Rufci

Salis gemmei an. ʒj.

Mellis despumati lb. j. & ʒvij.ß.

Fiat Electuarium.

Antequam *Esula* radix terat ut, & in usum veniat, est, ut decet, præparanda: Maceranda & pulveranda cum *turpetho*, *nardo* minutim secta, *zinzibere*, *galanga minore* & *hermodactylis*. His ex dimidio totius aromata miscenda, & simul leviganda. Serotim vero *sal*, *crocus*, *saccharum* & *scammonium* præparatum.

Pulverum autem pondus est ʒlij. Nam inter plures nec *sal*, nec *saccharum* numerandum, atque isti ponderi triplum mellis despumati, seu quantitas definita, aut quod sufficit, commiscetur, ut consistentia legitur, ma fiat confectio, quæ quod benigne alvum subducit, *Benedicta* nominatur.

Eorum autem recte neglecta fuit opinio, qui *Diagridium* minuendum vel subtrahendum judicant: neminis cholagogum esset medicamentum. Nec cum tria in mixtione concurrant pituita purgantia, *scammonii* definita quantitas appositæ commixta est, tum ut lentam *turpethi* vim excitet, tum ut simul medicamentum cum pituita, non nihil quoque bilioli succi ducat.

Non modo autem dictos humores à prima regione corporis, sed à renibus & partibus remotioribus expurgat, obstructions solvit, & quosvis humores viscidos expellit, & pituitam ab articulis deturbat.

Electuarium, seu confectio Hamech.
Def. Fernel.

ʒ. *Cortic. myrob. Indiorum* citr. ʒij.

Chebulorum

Violarum

Colocynthidis

Polypodii querni an. ʒj.ß.

Absynthii

Thymi

Sem. anisi

Feniculi

Rosarum rubr. an ʒiij.

Tusa omnia macerentur per diem in lb. ij. senilactis; Deinde coquantur ad lb. j. Fricentur manibus & exprimantur. Colaturæ adde

Succi sumaria

Pulpa prunorum &

Vvarum passar. an. lb.ß.

Sacchari albi

Mellis despum. an. lb. j.

Coquantur ad consistentiam mellis, inspergendo sub finem,

Agarici &

Senæ pulv. atorum an. ʒij.

Rhabbarbari triti ʒj.ß.

Lib. Xl.

Epithymi unc. i.

Diagridii ʒvj.

Cinnamoni ʒß.

Zinziberis ʒij.

Sem. sumaria

Anisi

Spice nardi an. ʒj. *Fiat electuarium.*

Recte Fernelius electuarium hoc immutavit, castigavit, & servata ipsius virtute, vel etiam in melius mutata, formam parandi faciliorem dedit. Nam, ut ait Plantius, frustra *myrobalani* geminatur in decocto primum: deinde rursus triti, & impositi: & præterea *Rhabbarbari* cocti vis perit: *Cassia* & *manna* cum *tamar-Indis* coctæ corrumpuntur: *Diagridii* quoque cocti vis exolefcit, nec alius facile commiscetur. Sic autem in veteri descriptione à Mesue tradita, jubentur dicta medicamenta simplicia parari, & contra artis præcepta indebitæ & consule misceri. Quapropter huius electuarii descriptionem ex Fernelio exhibemus multo meliorem paratu faciliorem, & usui feliciorum quam prudentes Pharmacopola parari curabunt, & servabunt in Officinis. Et licet hoc versificatoris cuiusdam rhythmo monitus,

Non eris illusus; teneas si quod tenes usus.

Cum tamen usus pravus est, immutandus: *Opima* namque est, quæ ad melius fit mutatio.

Porro à huius electuarii confectioe Mesue requiritur *serum lactis caprilli*; nec illius quantitas definit. Verum eius loco *serum lactis asini* poterit assumi: quod etiam si defuerit, *vaccinum* commode substituetur, in cuius libris duabus simplicia macerabuntur, & coquentur in eisque vim suam deponent. In colaturâ dissolventur *pulpa passularum* & *prunorum*, *mel* & *saccharum*; quibz addetur *sumaria succus*, omniaque lento igne coquentur contra consistentiam syrupi, addenturque reliqua iuxta formulam descriptam, paratu satis facilem.

Confectio hamech purgat bilem utramque & pituitam salis: propterea morbis ab iisdem natistis confert, cancro, elephantiasi, mania, melancholia, impetigini. Psora, scabiei, & similibus affectibus cutis.

Barbitonfores solent omnes hoc electuarium expostulare, ad purgandos quosvis venerea luce infectos, perinde ac si una omnium esset temperies, & in omnibus unus noxius humor. Inter illos vero, qui gloriose magis exultant, Medicorum eloquio prudentiores & doctiores facti, materiam in hoc morbo peccantem, pro varia singulorum naturam agnoscunt.

Confectio hamech, major Mesue.

August.

ʒ. *Myrobalarum Citrinorum* ʒiv.

Chebulorum

Indorum

Rhabbarbari Electi an. ʒij.

Agarici

Colocynthidis

Polypodii an. ʒxviij.

Absynthii

Thymi, Senæ an. ʒj.

Violarum drachmas xv.

Epithymi ʒij.

Seminum Anisi

Feniculi, Rosar. rubearum an. ʒvj.

Bb 2

Succi

Succi Fumiterre lb. j.

Prunorum No. lx.

Passul. enul. unc. vj.

Macerentur omnia in sero lactis caprini sufficiente, in vase vitreato, angustis orificiis, bene obturato, in tepido per dies quinque. Postea serueant unâ aut alterâ ebullitione, manibus fricentur & colentur: colati parte aliquâ servata pro Mannâ diluendâ & pulpâ extrahendâ residuo adde

Sacchari albi lb. j. ß.

Dissolvatur in infusione servescita & colata, & ad justam consistentiam decoquatur: deindè adde Mannâ electâ cum superiore decocto diluatunc. ij.

Pulp. Casie unc. iv.

Tamarindorum unc. v.

Redigantur simul ad iustam consistentiam: deindè paulatim subsequentes pulveres insperge, rudicitâ semper agitando,

Scammonii præp. seorsim in pulverem redacti unc. j. ß.

Myrobalan. Citrinorum

Chebulorum

Indorum an. unc. ß.

Belliricor.

Embllicorum

Rhabarbari

Sem. Fumiterre an. drach. iij.

Anisi

Spice Indica an. Drach. ij.

Fiat Electuarium, ut est artis.

Vtramq; bilem & pituitam salsam purgat, ob id morbis inde natis, impetigini, Scabiei, Elephantia, Cancro exedenti, & similibus morbis mirificè confert; undè omni sceditati à biliosis & adustis humoribus procreatâ quàm maximè conducit. In Quartanis feliciter datur cum Hellebori decocto, vel infuso, quorum utriusque descriptionem subjunximus.

Infusum Hellebori.

℞. Corticum rad. Hellebori nigri præp. drach. ij.

Sem. Anisi

Feniculi an. drach. j.

Cinamomi

Caryophyllorum an. gran. iij.

Fiat infusio f. a. cuius Dosis unc. ij.

Decoctum Hellebori.

℞. Cortic. Hellebori nigri scrup. iv.

Sem. Anisi

Citri

Caryophyllorum an. drach. ß.

Fiat decoctio, ut est artis.

℞. Hujus decocti unc. iv.

Hamech unc. ß.

Syrupi de Fumo terræ Compositi unc. j. Misce:

Datur in febris Quartanis, & humoribus adustis, ut in Gallico & aliis.

Artificiosa est medicamenti huius compositio, idè in eius preparatione magnâ opus est diligentia, præsertim cum multiplex eius usus existat, undè à doctissimo Iohanne Baptista Montano Aurea confessio vocari meruit.

Pro infusione simplicium Pharmacopœi plerumq; assumunt feri caprini lb. xij. vel etiam paulò plus: videntur tamen duodecim libræ vel ad summum tredecim sufficere posse,

Notandum quoq; nos in hac editione Absinthii, Thymi & Senæ, unciam legendam censuisse, ita enim habet Mesuë, licet subiungat (in alio drachi-

mas sex.) Ratio quoq; sic legendum esse monstrat: mox enim in compositione sequitur Sem. Anisi, Feniculi, Rosarum rubearum, ana drachmas sex, undè sine dubio anctor priora tria Simplicia, Absinthium nempe, Thymum, & Senam, æquale cum his pondus habitura posterioribus his coniunxisset, & sic una serie omnium Dosis æqualem definiisset, ne eadem ponderis quantitas unâ in compositione bis posita occurreret.

Thryphera solutiva.

℞. Diagridii Antiocheni 3x.

Turpethi optimi unc. j. ß.

Cardamomi minoris

Caryophyllorum

Cinnamomi

Masis an. 3 iij.

Santalii citrini

Glycyrrhizæ rasæ

Sem. Feniculi dulcis an. an. ß.

Acori

Schœnanthi an. 3 j.

Corticis citri conditi

Rosarum an. 3 ij.

Violarum 3 ij.

Penidiorum unc. iij.

Sacchari tabarzet. lb. ß.

Mellis albisissimi in succo pomorum bene destillati lb. i. fiat electuarium.

Tryphera acceptio dicta videtur contrario, quam ita habet compositio apud Mesuë, sensu cuius omnes Tryphera minime sunt delicatæ, ut nominis intellectio portendit, sed & gustu, & colore ingrata, nec viribus commendabiles. Nos exhibemus unicani his omnibus dotib⁹ insignem: Gratus enim admodum est illius sapor, nec color displicet: vires autem eximie, & toleratu, quibus conveniunt, faciles.

Porro Zinziber Turpetho addi solitum relinquimus, quia simul aromata multa suaviora, & magis cardiaca ad illius stimulum & castigationem congesimus, quæ & diagridii feritatem simul mitigant, præsertim rose, violæ, necnon santali, quæ & aromatam calorem contemperant. Penidii potius ad leniendum, saccharum ad suavitatem, & mellis ad conservationem adduntur.

Iuxta formulam descriptam fideliter, ut solet, paravit Anton. Landæus Pharmac. Parisiensis dignissimus, multisq; meo consilio, ægrotis exhibuit, qui sine oris insuavitate, stomachi subvertione, ventris torsione feliciter fuerunt purgati, & secures à morbis, quibus detinebantur, liberati.

Tryphera solutiva his potissimum, accommoda, qui multis excrementis biliosis, pituitosis scætant & qui vix medicamenta purgantia, nisi grata, sumunt. Hæc enim confectio parum insuavis est, poterat alvum subducit, obstructions tollit, crassos humores, lentos, & viscidos incidendo & attenuando purgat, febris compositis congruit, & his omnibus morbis, qui à pituita & bile proficiscuntur, vigentibus tamen æstatis ardoribus minus convenit, nisi cum decocto quodam, aut alio liquore multum refrigerantè propinetur.

Tryphera Persica Mesuæ Aug.

℞. Succ. Endiv. ver. lb. iij.

Apii, Lupul. an. lb. ij.

Solani 3 ix.

Berb. r.

Projiciantur de super

Viol.

Ros. an 3 iij.

Fol. sen. 3 ij.

Agar. 3 i.

Prunorum damascenorum numero
quinquaginta.

Cuscute unc. 8.

Mirobalanor. citrinorum

Chebulorum

Indorum.

Fricatorum Oleo Violatum aut Amygdalarum
dulcium an. unc. ij.

Spice Indica drach. iij.

Bulliant lento igne, donec supersint libra duas
deinde addanturEpithymi drachma quadra-
ginta.Bulliant leniter, deinde ab igne deponatur, &
percolentur, ac in una colati Parte
dissolvantur

Tamarindor. unc. iij.

Manna unc. i. 8.

Pulp. cassie unc. iv.

Sacchari violati lb. j.

Colentur & mundantur à granis & sordibus,
atq; in aliam colati partem addan-
tur

Sacchari albisimi lb. iij.

Aceri vini lb. j.

Coquantur lento igne, deinde proiciatur id
super illud, quod dissolutum est in suc-
co, & aggregentur simul omnia &
coquantur ad Mellis consistentiam.
Postremo in pulverem redacta Species
sequentes inspergantur.

℞ Rhabarbari optimi unc. ij.

Myrobalanorum Citrinorum uncia una
semita.

Chebulorum

Indorum an. unc. j.

Bellitricum

Emblorum an. unc. 8.

Sem. Fumicæ

Trochisci Diarhodan,

Mach

Mastiche

Cubebarum

Spodiæ Ebores

Santal Citrini an. drach. ij.

Nuciorum Sem. Cucurbitæ

Citruli cucumeris

Melonis ana drachma dua
semita.

Sem. Anisi unc. 8.

Spice Indica drach. ij.

Fiat Electuarium secundum artem in
forma Opiatæ.

Valet ad diversas acutas febres, & calidam vē-
triculi & jejuni in emperiem. Morbis omnib;
ex humorum ulsione natis confert, sitim restin-
git, Ictericum calidum ex obstructione sanat. Suf-
fusionem à vaporibus biliolis visui incommodan-
Lib. XI.

tem discutit. Sanguinem purgat, & purum red-
dit, unde in febribus pesti entioris, & ipsa Peste
magnopere à Georgio Agricola, & aliis commen-
datur. Datur ad unciam uuam.

Tryphera hæc Persis quondam usitata, quam
mollem ac delicatam dicere queas, à Doctissimo
viro Domino D. Adolpho Occone Reipub. Augu-
stana quondam Medico, & Officinarum Pharma-
ceuticarum Visitatore Ordinario, summo studio
recognita & revisa, ac è veteribus Mesuræ, & Mo-
nichorum Romanorum codicibus eruta, sic no-
bis hætenus in usum fuit qui idem Fuchsii & Nico-
lii Græci autoritatem secutus, sic eam restituit,
quam componendi rationem nostris Pharmaco-
pæis expertam, ac usu probatam omnino reti-
nemus.

Diabelzemer, seu electuarium
Sennatum.

℞ Rad. Cichorii

Buglossi

Polypodii querni

Cortic. radich cappari

Graminis

Glycyrrhizæ an. 3 8.

Passular. Corynthicar. 3 vi.

Adianti

Hemionitidis

Ceterach

Cuscutæ

Artemisæ

Fumariæ

Agrimori

Beronica

Melissæ

Florum genestæ

Violarum an. m. 8.

Coquantur in aqua sufficienti. In colatura
ad lb. iij. Infunde & coque

Foliorum sinna 3 iij.

Sem. dauci

Coriandri an. 3 i. 8.

Ellebori nigri

Turpethian. 3 i. 8.

Caryophyllorum 3 ij.

Bulliant ad consumptionem tertiæ partis:
colatur adde sacchari lib. j. sem. Coquantur
supra consistentiam syrupi: cui permisce ex-
pressionem rhei electi in aqua calybeatæ infusi
unc. 8.

Sennæ pulveratæ unc. ij.

Lapidu lazuli preparati

Cinnamomi an. unc. 8.

Sassafras unc. j.

Radice. pæonia

Tamarisci

Epithymi

Cortic. medice fraxinian. 3 ij.

Semin. nigella Romana

Agnicasti

Spice Indica an. 3. ij.

Anthos

Stachados an. 3 i.

Fiat Electuarium.

Bb 3

Singul

Singulis morbis singula debentur præsidia, quæ quod ex dispensatoriis vulgaribus non suppetant, nunc suppeditamus, & multis affectibus, quibus sanandis deerant auxilia, felicius auxiliamur, ut hypochondriacæ affectioni hoc medicamento, ex hypochondriacis, histericis, melanagogis, & quibusdam Indicæ lûi curandæ idoneis, concinnato, quod *Diabazemer*, seu *electuarium senatum* nominare libuit, ut cuius *Senna* Arabibus *Albazemer* dicta, non modo copia, sed viribus sit b. l. s. Nul- lum enim *familiarius melancholico humori ducendo medicamentum ipsa senna aptius, nullum toleratu facilius*. Hanc vero partem pulveratam, & mixtam, partim infusam & coctam permiscemus, cum his, quæ flat- tus discutunt, humores attenuant, infarctus tollunt, lienem, iecur & viscera roborant, facultates recreant, uterum respiciunt, qualitatem quandam malignam obrundunt, & humores jam diu congestus secare propellunt, non modo melancholicos & contumaces, sed & quosdam lentos, pituitosos, qui melancholicorum natura interdum induunt, & quosdam assaros biliosos. Proinde *turpethum* & *Rheum* addidimus, ut simul cum humore melan- cholicò, pituitosus, qui sæpius adest, & non nihil ex bilioso, qui raro abest, educatur.

Et quia medicamentum hoc melancholico humori ducendo destinatur, *eleborum nigrum* selegi- nus, neglecto albo, pituitoso humori ducendo convenientiore.

Modus parandi facilis est: cum & formula descriptionis illius satis demonstrat. Antequam tamen omnia simul coeant in electuarii molem, *lap- pa lazuli* sic præparati debent.

Quantitas ejus fumatur idonea, teratur in mortario metallico, abluatur aqua communi, sic- cetur in Sole: vel cineribus salis diuisculis: denuo abluatur, & siccetur: rursusque lavetur, ut ante, donec aqua limpida remaneat, & postea exsicce- tur: idque non modo decies, sed vigies iteretur, si fuerit opus: tandem abluatur in aquis cardiacis quater, quinquies aut pluries: tum exsiccatu ser- verur ad usum. Sic namque inimica quædam hu- ius lapidis qualitas perit, & retinetur purgatoria. In *confusione Alkermes* uritur ut pereat purgatoria, remanente cardiaca, qua tunc est opus.

Diabazemer mirum in modum convenit li- enosis, melancholicis, hypochondriacis, mania- cis, epilepticis, sive febre delirantibus, passionib⁹ hystericis, sædis viduarum coloribus, elephanticis, & Indicæ lue inveterata laborantibus.

Electuarium de Citro⁹ solu- tium.

℞ Cortic. Citri Pomi condit.

Conserv. Borrag.

Buglossæ

Violarum ana drachmas

quinque.

Specier. Diatragacanthi fri-
gidi.

Diagrydi an. unc. ʒ.

Turbith optimi drachmas sex.

Sacchari albi in aquis cordialibus dissoluti li-
bram unam.

Fiat Electuarium.

Electuarium hoc à Guidone de Cauliaco Tra- ctatu septimo de purgatione desumptum, bilem ac pituitum evacuat, idem ferme præstans quod Diacartamum Arnoldi, nisi quod gratus sit. Ad- dit verò Guido foliorum *Sennæ* drachmas quinque ac inde tabellas conficit pondere uncie dimidiæ, quæ Medicamenti febribus Tertianis, ac Hemur- tæis, corporis item malo habitui, visceribusq^{ue} crementosis profuturi, pro virium tamen ratione, Dosis esse solet.

Diacartamum Arnoldi de Villa Nova. Aug.

℞ Specierum Diatragacanthi frigidi
unciam semis

Pulpa Cydoniorum unciam
unam.

Medulla Cartami unciam
semis.

Zinziberis drach. ʒ.

Diagrydi drach. iij.

Turbith albi drach. vj.

Mannæ drach. ʒj.

Mellis Rosati colati

Sacchari Candis ana unciam
unam.

Hermodyllorum unciam
semis.

Sacchari albi in aquâ Borraginis dissolutus.
cias decem semis.

Fiat Electuarium liquidum.

Flavæ bili, ac pituita educendæ mirifice pro- dest, & ad omnem affectus è mixtâ tam bile pituitâ provenientes efficax est. Mixturâ item Podagris remittitur, Pat. alyti, ac Cephalagiæ succurrit.

Cydoniorum Pulpa Saccharo condiri debet, in cuius usum Cydoniatum nostrum rectè succe- dit, & cum Manna ac Melle Rectato solutum colat- ur per stamen: quæ omnia Saccharo postea paulò ultra quàm Electuario convenit, cocto simul trita & colata cum pulveribus adduntur. Diagrydium tamen per se terendum.

Electuarium Induon majus, Me- fuz. Aug.

℞ Cinamomi

Caryophyllorum

Spice Indicæ

Rosarum

Cassie lignee vere

Macis

Cyperis rotundi ana unciam
semis

Santalorum Citrinorum drachmas
duas semis.

Turbith optimi uncias sex,
drachmas duas.

Ligni aloes

Nucis Moschate ana drachmas
duas.

Sacchari

Penidiorum ana drachmas
viginii.

Galangæ

Cardamomi majoris
Minoris

Asari

Mastiches ana drachmam unam
semis.

Diagrydium. i.ß.

Omnia terantur, & cum Oleo Amygdalarum
dulcium fricentur, & cum subsequenti
Syrupo conficiantur.

℞ Succorum depuratorum Apij

Feniculi

Cydoniorum

Granatorum an. ℥.ß.

Mellis despumati optimi libras quatuor
semis.

Decoquantur Succo cum melle ad spissitudinem
justam, ut est artis: deinde miscantur
species.

Putridorum humorum maximè verò pitui-
torum excrementa à ventriculo, & aliis partib⁹
nutritioni servientibus educi ac crassos in iis flat⁹
discutit, undè etiam vitia hinc nata, inflati nem
nempe ventriculi, coli, renam & aliorum visceru
persanat.

Electuarium Rosatum, Mesuz.

℞ Succo Rosarum rubearum perfectarum libras
quatuor.

Sacchari optimi libram unam
semis.

Coquantur lento igne ad Mellis consistentiam:
deinde adde

Manna electa succo Rosarum diluta
uncias sex.

Ferveant simul paululum: deinde bene tritis,
& per cribrum transmissis adde

Diagryd. 3 i.ß.

Trochiscorum de Spodio, unciam
unam.

Trochiscorum de berberis unciam
semis.

Gallie Moschata vere

Croc. an. drach. ij.

Fiat Electuarium, ut est artis, quod in vase vi-
treo repositum asseretur.

Cholagogum hoc subtilè est biliosis affecti-
bus, Arthritidi calidæ, Cephalalgia, Vertigini, o-
culorum dolori, Ictero. Sangvinis quoque fer-
vorem biliosum expurgat.

Paratur etiam Medicamentum hoc sine Cal-
lâ partim pro iis qui Gallie odorem non ferunt.

Electuarium è succo Rosarum; Nicolai.

℞ Succo Ros. rubear.

Sacchar. an. 3 xvj.

Scammonii præpar. 3 i.ß.

Santal. Rubri

Albi

Citrini an. drach. vj.

Spodii de Ebore drach. iij.

Camphora scrup. j.

Succus Rosarum cum saccharo ad justam consi-
stentiam coquatur, deinde trita Species
adjiciantur.

Commendatur ad omnes affectus, in quibus
bilis flava redundat, aut biliosi ichores peccant.
Convalescentes ex ægritudine, Quotidianarios
& Tertianarios sine molestia purgat, malignorum-
q^{ue} humorum reliquias potenter educit. Ter-
tiana simplici, duplici, febribus biliosis, malisque
omnibus à calore natis prodest. Præbetur in ca-
lidis capitis affectibus, ad purgandam materiam
calidam & biliosâ n.

Modus confectionis hic est: ut Succus Rosa-
rum cum Saccharo in Syrupi consistentiam perco-
quantur, cui postmodum inspargantur Santala
in pulvere redacta, itemque Spodium tritum.
Postremò addatur Diagrydium & Camphora,
quorum utrumque per se ac seorsim pulverisatum
prædictis admisceatur, & fiat ex lege artis Electu-
arium.

Electuarium Diasebesten, Bartholo- mæi Montagnana. Aug.

℞ Sebesten sine nucleis

Prunorum siccorum enuel.

Pulpa Tamarindorum ana uncias quinq^{ue}.

Aq. Violar. ℥vj.

Treos

Succi angurie an. unc. vj.

Succi Mercurialis depurati 3 iij.

Penidiol. 3 viij.

Sem. exorticatorum

Cucumeris

Cucurbita

Melonum

Citruli an. unc. ij.

Diagrydii drach. iij.

Coquantur Tamarindi. Sebesten, & Pruna in a-
quis stillatitiis, & dissoluta commisce-
antur cum succis, addendo Diapruni Simp-
licis, seu Pulpa Prunorum libram unâ
semis. Postea addantur Penidia, &
his dissolutis Diagrydium & reliqua com-
miscantur, ac fiat Electuarium.

Confert febribus biliosis interpolatis ac con-
tinuis exquisitis, quarum vehementiam sedat:
sitim extingvit, vigilias ardet, & acres humores
per urinam educit. Datur à Drachmis quatuor
ad decem, vel plures in robustis.

Anguria quæ Hetruscorum est. Cucumis in
ventrem crescens (quæ alioquin Albateca, Batega,
& Melon Indus dicitur) nobis deest: pro eius igitur
succo aquam Melonum stillaticiam substituiimus.

Aliqui, nec sine ratione, ex Seminibus frigidis
Electuarium hoc ingredientibus emulsionem par-
rant, quam cum Penidiis decoctam Compositioni
postmodum induunt, ac cum cæteris ad justam E-
lectuarii consistentiam reducunt.

Hydragogum eximium. Renod.

℞ Rad. treos nostratis

Ebuli

Graminis

Cortic. rad. cappari

Asari

Carui an. 3 vj.

Pimpinella

Polytrichi

Agrimoniæ

Ceterach

Artemisia an. m. j.

Florum persicae an. m. β.

Coquantur in aqua sufficienti. In colatura infunde & coque parum

Foliorum fenae ℥ ij.

Seminis dauci ℥ ij.

In colatura ad lb. j. adde

Succiros. pallidarum lb. β.

Sacchari lb. β.

Mellis in decocto ℥ ij.

Radici ireos celestis despum. ℥ x.

Coquantur in syrupum. Cui permisce

Manna Calabriensis ℥ ij.

Turbitib

Radici esulae preparatae an. ℥ i. β.

Zinziberis

Acori

Calami aromatici an. ℥ j.

Mechoacanae ℥ ij.

Sem. ebuli lb. β.

Sem. brassicae marinae ℥ iij.

Cinnamomi ℥ ij.

Fiat Electuarium.

Ut multae medicamentorum compositiones sine arte à multis auctoribus descriptae traduntur, sic & quamplurimae affectibus plane consimiles: proinde multa electuaria liquida, ut indebite composita, vel parum ad effectus curandos accommodata desepimus. Alia vero parte & ratione melius descripta, & morbis quibusdam frequentissimis recte curandis idonea adiunximus; ut praeter duo superiora, Hydragogum hoc electuarium, quod ab agendi praestantia eximum nuncupavimus, in pharmacopoliis servandum cupimus, ut praesto sit semper his auxilium, quibus venter aquis plenus est, aut alia corporis pars immersa sero. Saepe enim accidit, ut hydropicus sine praesidio deferatur, optimi medicamenti aquas ducentis penuria. Quia vero hepatis, & interdum lienis errore hydropes fiunt, multa, quae viscus utrumque roborant, intemperiem emendant, & obstructions tollunt, adiunximus: Nonnulla, quae flatus discutiunt, & calorem nativum excitant sopitum. Praeterque multa hydragoga, ut decet, castigata & apparatus. Ordo descriptionis formulae modum parandi docet.

Hydragogum eximum hydropicis ruto datur: aquas enim ac seriosos humores sine violentia ducit, & ad morbos omnes ab eisdem ortos accommodatissimum est medicamentum purgatorium.

Medicamenti similis inopia plebecula Parisiensis confugere solet ad quandam pseudopharmacopolam, virgini mulierum interpolatorem, qui pulverem quandam laxativum ad hydropem curandum exhibet, quo vix unus è multis millibus convalescit.

Hiera Picra, seu Dialoe Galeni.

℥. Cinnamomi

Macis

Asari

Spicae nardi,

Crocis

Mastiches

Iunci odorati an. ℥ vj.

Aloes non lota ℥ C. sive lb. j. & ℥ β.

Mellis optimi despumati triplum, seu lb. iij.

Misceantur simul in Electuarium.

Hæc Hiera à Galeno ejus auctore, *Picra*, hoc est *amara* dicitur, propter *Aloem*, à qua balim & purgatricem vim habet. Vetus autem compositio retinetur praeter *xylobalsamum*, quod vix reperitur, cuius loco *Macis*, consilio Fernellii substitutus, & pro *floribus junci odorati*, qui nobis non suppetunt, *juncum ipsum*: Sicque quantitas à Galeno cap. 2. lib. 8. comp. mod. loc. expetita habetur eorum, quae cum *aloe* misceri jussit ipse, vel potius *Andromachus*, qui *aloem* etiam *lotam* expetivit: illota tamen nunc & recte ponitur.

Hæc fuit Hiera *picra* usitatisima Romae, praeter alias quas, quibus interdum Galenus utebatur cap. 14. lib. 6. de san. tuend. sed quarum exolevit usus, & quibus pro re exigente aliquid detrahebat, vel adiciebat, vel immutabat.

Remansit autem hæc hucusque integra, præter lignum *balsami*, quod multi auferunt, nihil substituentes; Alii furculos lentis, alii *carpopal. samum*, quod æque rarum est, sibi, & *Macis* optime succedit illi, vel *calamum aromaticum*, atque alterutro parata *hiera xylobalsami* loco, nihil erit inefficacior. Eius autem Galenus perhibetur auctor, quod eam potius celebravit, quam invenerit. Parandi modus facilis est. Seorsim primum terenda *mastiches, aloes, croci*: deinde reliqua. Tunc mixta, misceantur denuo expumato *melle*, ut omnia coeant in electuario spissitudine.

Hiera *picra* à Galeno celebrata facultatibus multis insignibus efficax est: Calefacit enim, incidit, attenuat, siccit, terget, obstructions tollit, humores biliosos, pituitososque crassos, & lentos expurgat: Affectibus ventriculi, mesenterii, hepatis, capitis & juncturarum mire confert. In quolibet uncia compositionis ponuntur *aloes ℥ ij. & gran. i. ss.* Et pulveris reliquorum simpliciū grar. quindecim.

Hiera Picra cum Agarico.

℥. Pulv. hierae simpl. sine aloes

Agarici trochiscati an. ℥ β.

Aloes non lota ℥ j.

Mellis despumati triplum, seu ℥ vj.

Ex arte fiat Electuarium.

Duobus constat hæc hiera medicamentis purgantibus benignis, altero cholagogo, nempe *alo*, altero Phlegmagogo, videlicet *agarico*. Satis enim est, unicuique humorem noxium totas propellere, cum duo obsunt, & morbum quandam committunt, vel fovent: Tunc enim ad intemperiem mixtam medicamento mixto, seu qualitatibus multis composito est opus. Quia vero sapius *Hiera picra* Galeni datur affectibus ventriculi & cerebri, in quibus partibus raro solitaria bilis aggeritur, sed multum pituita plurimum vel crassa, vel tenuioris: Proinde cum ex illis humorem utrumque trahere consilium erit, optime *hiera cum agarico* impetabitur, à quo cognomen habet. Paratur vero ut praecedens cuius sæpe pulvis servatur in Pharmacopoliis, eoque opportuno tempore, vel *aloe* tantum cum *melle* additur, vel simul *agaricus*, prout hanc, vel illam parare consilium erit.

Quæ autem cum *agarico* paratur, ad multa utilis est: pituitam enim qualibet educit, sed præfectam crassam ac viscidam, & bilem putrem: humores acidos incidit, infarctus tollit, mesenterium exonerat.

velut

ventriculum purgat, appetitum refarcit, coctionē iuvat, è cerebro noxios humores educit, & confert epilepsiæ, vertigini, & sopori vigilanti.

Hiera Pacchii. D. Scribon.

℞. *Stachados*
Marrubii
Chamadrios
Agarici
Colocynthis an. 3 x.
Opoponacis
Sagapeni
Sem. petroselini
Aristolochia rotunda
Piperis alb. an. 3 v.
Cinnamom.
Spica nardi
Myrrha
Folii
Crocian. 3 iij.
Mellis despumati triplum, seu lb. iij.
Misce ut artis est, & fac electuarium.

Hieram hanc Oribasius lib. 3. *Synops.* tribuit Rufus, Paulus cap. 7. lib. 7. *de re medic.* Archigeni, Scribonius Largus Pacchio. Is tamen non fuit primus author, sed prudens celebrator, qui cum ex ea plurimum lueri faceret, tanquam secretum quoddam non revelandum, eam apud se usq; ad interitum servavit. Eo mortuo delata est iuxta formulam descriptam ad Tiberium Cæsarem, è quo Scribonius habuit, quam ante nulla arte extorquere potuerat. Aëtius cap. 114. *ter. 1. ser. 3.* modo hieram Archigeni, modo Antiochia nominat. Nos vero à præcipuo illius comprobatore Hieram Pacchii nominamus. Sic autem paratur.

Sagapenum, opoponax, & myrrha integrâ nocte macerantur in hydromelite, aut vino potius, quam aceto: Die colo forti trauciuntur, ut fordes omnis, & pars impurius secernatur: Postea mellis despumato commiscuntur, una cum reliquis simplicibus pulverati. Scorsim vero teritur crocus, ut & agaricus & colocynthis, cui inter pulverandum gutta quædam olei permiscenda, ne vis eius exhalet, & facilius teratur. Eius autem pulpa tantum sumenda & præsium seu marrubium album potius, quam nigrum. Sunt, qui polium, non folium sumunt; folium tamen apud Scribonium legitur, non polium, quod sane illius defectu recte substitueretur.

Hiera Pacchii ad plura vitia efficaciter datur, inquit Scribonius c. 23. *ar. 92. li. de comp. met.* Sanat n. epilepticos, furiosos, vertiginosos, cephalgicos, suspitiosos, anhelosos, comatosos, incubo, & aliis diversis oculorum, aurium & capitis affectibus obnoxios. Strömachum quoq; optime purgat, affectiones hepatis emendat, lienis saburram tollit, illisq; duriciem minuit, intestinorum morbis auxiliatur, futuras aut iam factas in illis partibus vomitus aut discutit, aut celerius aperit, & menstrua hinc mulieribus mover, quæ difficillime purgantur.

Hiera Diacolocynthis magistralis.

℞. *Pulpæ Colocynth. 3 j.*
Agarici
Elebori nigri an. 3 ss.
Aloe 3 x.
Diagridii

Polypodii
Mastiches
Opoponacis
Bdellii
Sagapeni an. 3 j.
Radic. Enula campana
Cyperii
Angelica
Caryophyllorum
Cinnamomi
Maci
Baccarum lauri
Granorum juniperi
Cardamomi
Maiorana
Stachados
Croci
Spice Indice an. 3 j.
Rosarum 3 iij.
Mellis despum. lb. j ss.
Misce, ut artis est.

Nihil æque confusum est in Pharmacopœdorum Dispensatoriis atque Hierarum descriptio, quas quisque ad libitum varie & nominat, & immutat. Eandem n. sæpe triplici nomenclaturæ designatum videmus, ut illam, quæ modo Hiera Pacchii, modo Archigeni, modo Ruffi, modo etiam Diacolocynthis nominatur. Et aliquando tres inultum inter se differentes, eadem voce designatas comperimus, ut Hieram Diacolocynthis, quæ alio modo à Mesue; alio à Nicol. Myreptio, alio à Fernelio describitur. His vero omnibus Hieram Pacchii præferimus, ut meliorem, quam magistralem nuncupamus. Sic enim ab illius basi, & virium præstantia optima ratione nominatur. Et qui hanc habebit aliis omnibus, quæ colocynthis capiunt, à veteribus descriptis carere facile poterit. Quæ tamen à Pacchio describitur, cum benignior sit, poterit quoque haberi. Parandi modus sic esto.

Opoponax, bdellium & sagapenum per noctem; aut diem integrum macerentur in aceto potius quàm vino, propter simplicium, quæ ad compositionem accedunt, calorem; Dein optime colentur, & super cineres calidos acetum resolvatur. Purgantia scorsim pulverentur & olei amygdalini parum colocynthis adhibendum, ne latefeat inter terendum. Tum reliqua simplicia, primum duriora; postea aromata; Tandem omnia mellis despumato permisceantur in legitimam, ac hieris debitam spissitudinem.

Hiera Diacolocynthis magistralis eximiam habet vim, ad capitis, ventriculi & abdominalis morborum curationem, quos humor crudus, pituitosus, crassus aut melancholicus committit. Maxime autem apoplexiæ, comati, lethargo, paralyti, epilepsiæ, incubo, asthma, colico dolori & melancholia hypochondriacæ convenit, atque omnibus ventris affectibus, qui à pituita vitrea, aut gypsea proficiuntur, vel qui modo quocunque hebetem habent simul motum & sensum; vel alterutrum tantum.

Electuarium suaviter purgans pro salubribus.

℞. *Passul. enucleat. lb ss.*
Glycyrrh. mund. & crassiore modo contrusa 3 j.
Macera in aqua fontana, coleetur & exprimantur.

Add

adde cortic. myrobalarior. laticor. & nigror. contu-
sor. un. 3 lb.
Emblitor.
Belliricor. an. 3 lb.

Fl. Borrag.

Bugloß.

Violar.

Anth. an. 3 lb.

Fol. sen. Alex. mund. 3 lb.

Coquantur & exprimentur.

Expressis adde sacchar. candidus. 3 iij. lb.

Iterum coquantur ad syrupi consistentiam auserantur ab igne.

Semi refrigerato adde

Cinnam. 3 j. lb.

Semin. fenic.

Anis. an. 3 ij. Mi.

Fiat Electuarium: Cujus Dosis 3 j. ventriculo je-
juno.

Electuarium solutivum D. Prechtelii.

℥. Mann. calabrin.

Sacchar. violar.

caff. fistular. an. 3 i. lb.

Tamarindor.

Sacchar. ros. an. 3 iij.

Dissolvantur in sequenti decoctione.

℥. Capillor. vener.

Scolopendr.

Hepatic. aurea

Endivia vera

Fl. Bugloß.

Borrag.

Violar. an. m. lb.

sem. comm. frig. maj. an. 3 ij. lb.

Minor. nr. vij. decoquantur ad spissitudinem cum

lb. j. lb. Sacchari, in fine adde rhab. opt. 3 lb.

in substantia

Fol. Sen.

Semin. anis. an. 3 iij. lb.

Pulv. diagrid. 3 lb. Mi.

F. Elect. sec. art.

Electuarium Alexandrinum Alexan- dri Petronii, Medici Ro- mani.

℥. Rad. polyp. querc. rec.

Fol. sen. mundat. an. 3 iij.

Sem. anis. 3 ij.

Coriand. prepar. 3 ij.

Fiat decoctio sec. art. in aqua communi ad lb.
j. plus minus.

Colentur cum levi expressione, colato adde pulpa cu-
bebar. in vino malvatico prius coctar. & per setaceum trans-
missar. lb. lb.

Sacchar alb. 3 ij.

Postea coquantur ad consistentiam convenientem.

Pueris & gravidis est tutum Educit humores bi-
liosos & adustos in febribus

Diacrydoniatum purgans pituitam.

℥. Agar. troc. rec. 3 iij.

Medull. sem. cartham. 3 iv.

Contunde crasso modo: serveant in lb. iv. aqua do-
nec lb. dua superint. colentur, iterum serveat colatum;
dum fervet, adiciantur pulpa cydonior. lb. iij.

Mell. despum. lb. ij.

Baculo agitentur bene omnia, fiat diacydonites purgan-
pituitam: Sialis egges pharmacis, alia adice.

Deficad Vnc. ij.

Electuarium cum pasfulis.

℥. Fol. sen. mundat. 3 j. lb. Coquantur in vino mal-

vatico. & cum hac decoctione misceantur carni pa-
sular. p. r setaceum transmissarum unc. iij. lb.

Conserv. ros. rec. unc. j.

Rhab. elect. 3 v.

Cinnam. interior. 3 iij.

Zinziber. condit. 3 lb. Mi. f. elect.

Electuarium de jujubis. Christophori Hein- rici Eyleri, Medici Culmbacensis.

℥. Rad. polypod. querc. res. mund. unc. ij.

Alth.

Fol. sen. mund. an. unc. j.

Sem. anis. 3 j.

Fiat decoctio in aqua fontana ad lb. lb. deinde cele-
tur cum levi expressione: in colato macerentur pulp. jujubar.
in vino albo veteri lotar. unc. iij. transmissis per setaceum
adde sacch. albis. unc. j. bulliant ad instam consistentiam.

Dosis 3 ij. ante cibum.

Electuarium d. aprunis magistrale D. Ot- thonis Flösseri.

℥. Prunorum mundat. lb. lb. Coq. in suffic. quant.
aq. fontana ad casum medietatis: deinde colentur, &
Pruna decoctaper cribrum diligenter exprimentur,
ut in cribro remaneant tantum ossa & cutis, exph-
sa prunorum pulpa seorsim servetur:

℥. Colatura praedicta prunor. unc. xij.

Fol. sen. alex. mund. unc. j. lb.

turb. alb. & gumm. 3 ij.

Caricar. pi. gr. nr. vj.

Cinnam. 3 ij. lb.

Incisa bulliant ad casum medietatis, deinde iterum
colentur & foriter exprimentur:

℥. Istius colaturae vj.

Pulp. prun. express. unc. iij.

Mann. opt. in praedicto colat. dissolv. unc. ij.

Bulliant simul lento igne ad inspissationem Eclegma-
tis. Ante inspissationem vero adde perid.

Sacchar. cand. an. unc. j.

Gummi Arabic. 3 ij.

Diagrid. unc. j. permiscendo diligentissimi f. h.
art. Eclegma seu Electuarium.

Electuarium Caryo costinum Horatii Ae- genii contra podagram & omnes dolo- res articulares praestantissimum.

℥. Hermodactyl. albor. a superiore cort. mundat.

Diagrid. an. 3 ij.

Caryoph.

Costi

Cymini

Zinzib. an. 3 j.

Trita & cribellata consiciantur cum Syrupi sacchar
vino albo & melle simul coctis, donec Syrupi optima consis-
tentiam acquirant, f. Elect. Cuius dosis 3 j. Aliqua
unc. lb. Vis robustis, praecedente humorem pre-
paratione usque ad 3 v. dari potest. datur gratis pe-
servationis bis ac ter in anno adeo felici successu, ut ego
quit Augemini. quia plures sanasse consuevit solo hyemali.

Elect. purg. Pistor. in thermis usurpandum.

℥. Mann. Calabrin. unc. iij. Fl. caff. rec. extr. unc. j.

Succ. ros. unc. ij. lb. decoct. folior. sen. & setos. unc. j.

Sacch

Sacch. penidii, ℥iv. Coquantur ad mellis consi-
scentiam & cum diagrid. præp. ℥j.
Medull. sem. cartham. ℥℥. f. Elect. quod cum ol.
sem. anis. 9℥.
Nuc. mosc. gutt. iij. aromatizetur.

Electuarium Donum Dei vocatum, Horatii Augenii.

℥. Rad. polypod. querc. lb. j.
Fol. sen.
Fl. violar.
Sebest.
Tamarind.
Passular. an. unc. iij.
Aq. fontane lb. x.

Macerentur per diem naturalem, mox decoquantur
ad consumptionem medietatis, deinde coentur exprimantur-
que solenniter, decoctioni calida addatur sem. psyll. lb. j.
ibidem premantur usque quo mucilago convenienter extrahi
possit, tunc coentur & exprimantur fortiter, colatoque iuri
addantur sacchari secunda decoctionis lb. iij.

Pulp. tamarindor. & cassia cum predicta decoctione
extrahtar. an. lb. ℥. iterum lento igne coquan-
tur usque ad inspersionem convenientem, & cum
infrigidari ceperint addantur infra scripta spe-
cies:

℥. Spodii
Rhab. sel.*
Santal. rubr. albor.
Rosar.
Violar.
Sem. papav. alb.
Portulac.
Endiv.
Lactuc.
Scariol.
Fenicul.
Anis.
Tragac.
Amyli
Rasur. Ebor.
Gumm. arabic.
Berber.
Fol. sumar.
Rad. liquirit. an. ℥ iij.
Diagrid. ℥ v.
Myrobal. indor.

Emblitor. an. ℥ vj.

Omnia per subtiliter pulverisata addantur, & in
mortario diutissime conterantur ac in bonam
Electuarii formam redigantur.

Exhibetur singulis dieb. decem aut duodecim
ad unc. vj. cum aqua decocti artemisiæ ad affectu
hystericos.

Diacydonium laxativum in nostris officinis usuale.

℥. Decoct. cydon. ℥ xxxvj.
Sacchar. canar. unc. xij.
Diagrid. unc. ij. ℥.

Inunde diagridium cum unc. vj. spiritus vi-
ni optimi rectificati, pone per triduum in locum
calidum, sapius movendo, transmittre per char-
tam emporeticam, reitera cum unc. ij. novi spiritus
vini, procede ut antea, donec reliquiarum diagri-

di nihil extet; fiatque secundum artem electuari-
um lucidum. Dosis. Adultis supra ℥ iij. non ex-
hibeatur; mediæ a tatis ℥ j. ℥. junioribus pro ra-
tione circumstantiarum ℥ j. vel 9j.

Extractum seu Electuarium passularum.

℥. Hord. crudi M. j.
Rad. liquirit. ras. unc. ℥.
Prunor. damascen.
Sebest. an. nr. x.
Fol. adianth.
Cuscut. an. M. j.

Coque igne lento in lib. ij. vini thetici ad
certæ partis consumptionem.

Hinc ℥. Fol. sen. mundat. unc. i. ℥.
Rad. polypod. non corrosar.
Myrobal. chebulor.
Emblitor. an. unc. ℥.
Rad. mechoac. unc. i. ℥.
Fl. Epithymi
Thymian. an. m. ℥.

Tusa infunde per noctem in priori decocto;
post sacchari unc. iij. dissolve & ad syrupi consi-
stentiam coque addendo passul. minor. mundatar.
percritrum & setaceum traiectar. lb. j. Omnibus
initis asperge pollinis cinnam.

Caryophyllor.
Mati an. unc. ℥. Mj.
f. Electuarium
Cuius dosis unc. ij.

Vel: ℥ Fol. sen. alex. mund. unc. ij. ℥.

Zinzib.
Galang.
Cinnam. an. ℥℥.
Vini salerni lb. j. civilem.
Infunde 24. horis sacchari leni ebullitione, co-
lentur.
Cum colatura extrahantur per setaceum passu-
lar. minor. unc. vj.
Adde mann. unc. i. ℥.
Pulp. prunor. damasc. aut ungaricor. unc. i.
Sacchar. cand. ℥ vi. M. i.
f. Electuarium.

Electuarium aureum regale Medici Principis Alberti Saxonie.

℥. Rosar. rubr.
Santal. albi
Rubri
Citri an. gr. viij.
Cortic. citri
Sem. citri
been albi
Rubri
Menth. an. ℥ i.
Cinnam. el. ℥ i.
massic.
mac.
Galang.
Piper. nigri
longi
Doronic.
Nucisse

Caryophyllor. an. gran. xij.

Cardamomi

Asari

Zinzib.

Croci

Cubebæ. an. gr. xv.

Corall. rubr.

Sapphyri

Hyacynth.

Smaragd.

Granat.

Osis de cord. cervi

Rasur. Ebor.

Limatur. argenti

Asuri an. 3 β.

Myrobalan. citrin.

Chebulo.

Indor.

Epirhyin.

Lapid. Lazuli

Rhab. an. gr. viij.

Sacchari in succ. borrag.

Bugloss.

Meliss.

velaq. rosar. dissol. lb. j. M. f. Electuarium.

Electuarium de cinerib. ad calculum
Horatii Augeni.

℥. Ciner. vitri

Scorpion

Rad. caulium

Leporis

Lapid. spongiar.

Sangu. hir. prep.

Ciner. cortic. ovor. ex quib. pulli iam egredi sunt.

Gumm. nuc.

Acori an. pari. equal.

Petrofel.

Dauci

Pulegi

Gumm. arab.

Sem. alib.

Piper an. pari. j. β. Mi. & cum melle f. Elect.

Cujus dosi 3 ij. β. cum decoctione ciccerum nigrorum.

Electuarium ex fructibus ebulli ad morbum Gallicum. Herculis Saxonie.

℥. Fructuum ebulli maturor. lb. ij.

Agaric. 3 j. β.

Vini malvatici cyathos ij. manibus conterantur granula ebulli, misceantur vino & agarico, ponantur in olla vitreata per horas 24. coquantur ad consumptionem vini, residuum transmittatur per setaceum & pro quavis uncia addatur syr. acetos. citri & sacch. fini an. 3 j. deinde pro singula libra addantur lapid. armeni.

Ellebor. nigr. an. 3 ij. Mi. f. elect., cujus dosi 3 j. vel 3 j. β.

Electuarium ex ligno guaiaco D. Prechtelii, ad morbum gallicum.

℥. Vvar. passul. 3 iij. abluantur primo in aqua simplicis, deinde in aqua fumariæ & contundantur.

Pulpa sebest. cum aq. borrag. extract. 3 j. β.

Succi helenii depurati 3 iij.

Conserv. fumar.

Borrag.

Beton. an. 3 j. β.

Lign. indic. select. subtilissime pulverisati & cribrati 3 vj.

Theriac. vet. opt. 3 ij. β.

Rob. granor. ebull. 3 ij.

Sambuc. 3 j. Mi. cum syr. de flechad. f. elect.

Electuarium antepilepticum Herculis Saxonie.

℥. Cranii human. 3 ij.

Sem. pæon. 3 j. β.

Visci quercini

cerebr. muscel. an. 3 j.

Coagul. lepor. aus hadini 3 β.

Cardamomi

Piperis an. 3 j.

Mellis quant. suffic. Mi. f. Electuar.

Electuarium contra vertiginem præstans ejusdem.

℥. Epith. m. unc. viij.

Mirobalanor. citrinor. unc. ij.

Pulp. tamarind. unc. j.

Fol. endiv.

Cichor.

Portulac. an. m. j.

Fumar. m. ij.

Passular. pingv. unc. vj.

Bulliant in suff. quant. aque. & sacch. txyrop. one diligenti

℥. Succ. cydon.

Granator. agrest. an. unc. iij.

Pulp. prunor. damasc. ante imprædicto decoctione tracta & per setac. transmiss. lb. j.

Bulliant simul usque ad mediocrem consuetudinem, cum adde st. cass. res. unc. vj.

Pulp. tamarind. unc. iij.

Spec. diatr. santal. unc. β.

Sacch. fini quant.

Suffic. Mi. f. Electuarium.

Electuarium ad ophthalmiam ejusdem.

℥. Euphrag.

Fenic.

Beton.

Chelidon.

Siler. montani

Rute an. 3 i.

Cardamom.

Zinzib.

Petrofel.

Piperis an. unc. i.

Sacch. in aq. euphrag. dissol. quant. suffic. Mi. f. Elect. de quo post eandem quodcumque sumatur.

Electuarium in hebetudine oculorum.

℥. Fanculi 3 iij.

Sileris montan.
Zinziberis
Cinnamomi
Piperis
Pulegii
Hyssopi
Anethi
Gran. juniperi
Flor. Anthos
Saxifragia
Chamedrios
Rad. Chelidon.
Cimini
Anisi
Apii
Petroselini
Sacchari q. suff.

ana 3 ḡ.

an. 3 j.

Fiat cum appropriatis syrupis,
 Vel succis Electuarium.

Electuarium ejusdem ad melancholia
 am hypochondriacam cum pal-
 pitatione cordis.

℞. *Fol. melissi.*
     Ocym.
     Agrimoni.
     Betonica
     Pulegii
Fl. Bugloss.
     Borrag. an. m. j.
Cortic. citr. p. β.
Sem. citr. 3 j.
Caryophyllor.
Cinnam.
Lign. aloet
Maceris an. 3 j.
Fol. sem. mund. 3 vj.
Epithymi
Rad. polypod. an 3 iiij.
Myrobal. chebulor.

Citrinor. an. unc. j.
Passul. pingv. enucleatar. lb. j.
 Aromata illa ligentur in sydone & omnia bulli-
 ant in suff. quant. aqua ad consumptionem me-
 dietatis: facta expressione adde pulpā prunorum
 dulcium, qua bullierint in praedicto decocto lb. j.
 iterum bulliat hac pulpa ad meliorem consisten-
 tiam. Addendo cinnamomi selecti 3 β. & in fine
 sacchari albi quantum sufficit M. f. Electuarium,
 Cuius ego præbeo 3 vj. vel 3 j. singulis
 vel alternis diebus, si alvus sit lubrica.

Electuarium scorbuticum. Schrö-
 deri.

℞. *Conf. cochl. unc. ḡ. β.*
     Chamadr.
     Meliss.
     Rosar.
     Acetos. citr. an. 3 vj.
Cal. aromas. cond.
N. conditi
Rad. pimp.
Cort. citr. an. 3 iiij.
Extr. absynth.
     Iunip.
     Semi. sinap.

Lib. XI.

Erus. an. 3 ḡ.
Cardam.
Cinam. an. unc. j.
q vitr. 3 in β.
Ol. anis. 3 j.
Cinam. 3 j.
 cum sp. de Cin. & cabl. f. Electuar.

Electuarium ejusdem ad fluxum
 hepaticum.

℞. *Succor. menth.*
     Absynth. an. 3 β.
Passular. 3 j.
Myrrh.
Croci an. unc. β.
Caryophyllor.
Cypero
Calami aromat.
Olibani an. 3 j.
Hepat. lupi 3 ḡ.

Mellis aut sacchari, quantum sufficit, M. f. E-
lectuarium. Cuius dosis 3 β. cum vino aromatico.
 Aliud ejusdem ad imbecillitatem epatis.

℞. *Cinnam.*
Piperis
Pyrethri
Caryophyllor.
Macis an. 3 β.
Myrrha
Olibani
Mastic. an. 3 j.
Spic.
Schenanth. an. 3 i. β.
Succor. absynth.
     Menth. an. 3 j.

Sacchari quantum sufficit, M. f. Electuarium:
Cuius dosis 3 iiij. quibus sumptis statim
hauriatur vinum generosum.

Electuarium de chalybe Herculis Sa-
 xoniz ad Scirrhoslien

℞. *Rad. irid. unc. β.*
Sem. truca
     Vrtica
Tamarisc.
Ceterach.
Cortic. capparum
Gentian.
Rubia tinctor. an. 3 ij.
Ammoniac.
Bdellii
Oppoponac. an. unc. j.
Piperis
Costi
Cassia lignea
Cinnam. an. 3 β.

Dissolvantur gummi in aceto forti, Cetera vero
 terantur in pulverem tenuissimum: dein-
 de adde chalybe in acet. præpar. 3 ij. mel-
 lis quantum sufficit M. f. Electuarium.
 Cuius detur unc. sem. vel 3 vj. ad
 summum.

Aliud ejusdem de chalybe, quo frequen-
 tissime fuit usus.

℞. *Fol. Sen. 3 iiij.*
Epithymi

C6

Rad.

Rad. Polypodij

Pulp. cass. an. ʒ ij.

Tamarind. ʒ i. ʒ.

Myrobalanor. omn. ʒ ij.

Bulliant in aqua. borrag.

Agrimon.

Endiv. an. lb. i. ʒ.

Vel lb. ij. usque an consumptionem medietatis: Colentur & colatura adde sacch. fini lb. ij. bulliant in praedicto decocto usque quo incipiant crassescere: postea adde sequentia, nempe:

M. asiu.

Rabia tinct.

Rasur. Ebor.

Liquirit.

Sem. Foenugræ.

Siler. montan.

Nigell.

Apii

Eruca

Vrtic.

Lactuc.

Petrosel.

Endiv. an ʒ ij.

Portulac.

Lini

Schananth.

Eupator.

Tamarisc.

Nucista

Macis

Cinnam.

Caryophyllor.

Spice nardi an. ʒ j.

Fol. agrimon.

Beton. an. ʒ ʒ.

Crocij ʒ ʒ.

Limatur. Chalyb. ʒ ij. ʒ. Mi.

F. Electuarium. Cuius dosis sit a ʒ vj. ad ʒ j. Hoc ego, inquit Saxonia, sæpe usus sum, cum maxima felicitate in scirrhis lienis, febrib. quartanis & aliis affectibus melancholicis.

Electuarium Chalybeatum. Augustanor.

℞. Limatura Chalybis unc. viij.

Molatur super Porphyrite subtilissimè ex aceto, deinde siccetur ad solem, vel ignem, & sic septies iteretur: postea

℞. Limatura sic preparata unc. vij.

Nucis Mosch. an. ʒ vj.

Rhabarbar. elect. drach. ij.

Specier. Aromat. Rosar. drach. vj.

Mellis opt. despum.

Sacchar. albisimi an. unc. xij.

Misce ad lentum ignem, & fiat Electuarium.

Huius Electuarii inventor extitit Fabricius Barzonius Professor Bononiensis celeberrimus, estque eius usus frequens in iecoris diuturnâ obstructione, & albo virguncularum Ictero. Datur post purgatum corpus à drachmis duabus ad unciam semis, subsequente valido aliquo exercitio, aut corporis motu vehementiore. Erat id quondâ familiarissimum Clarissimis viris D. D. D. Cratoni, Philippo Menzelio, ac Thomæ Meermannop. m. quo muliebrem præsertim Cachexiam pellebant. Eo utimur loco Electuarii de Scoria Ferri Rhafis, quod sic habet.

Electuarium de scoria Ferri Rhafis.

℞. Myrobalanor. Indoruth

Belliricorum

Embllicorum an. ʒ i.

Spice Indica

Schananthu

Cyperij

Zingiberis

Piperis

Ammeos

Thuris an. unc. ʒ.

Scoria Ferri infusa, aceto per dies septem, postea torrefacta drachmas tres.

Mellis decocti cum Apozemate Embllicor. ʒ xvj. Misce, fiat Electuarium.

Aliud Electuarium de chalybe.

℞. Limatur. Chalyb. unc. ij. ʒ. teratur bene super marmore durissimo cum aceto in subtilissimum pulverem, exicetur loco calido, idque signum repetatur.

℞. Huius limatura unc. ij.

Cinnam. opt.

Nucista an. ʒ j.

Rhab. opt. ʒ ij.

Spec. arom. rosar. ʒ i. ʒ.

Mell. opt. despum.

Sacchar. clarificati an. unc. iij. lento igne fiat Electuarium. De quo detur virginibus cachecticis, quibus menses non rite fluunt, & in hepatis obstructionibus.

Aliud Electuarium de chalybe. Horatii Auguini in intemperie frigida mulierum maximè utile.

℞. Piper.

Zinzib. an. unc. ʒ.

Cardamomi

Caryophyllor.

Doronici aut angelic.

Crocij an. ʒ ij.

Tamarisc. unc. ʒ.

Sem. basilici

Anisi ʒ ʒ.

Limatur. chalyb. præp. lib. ʒ.

Mellis despumati lb iij. Mi.

F. Electuarium.

Electuarium de Soldanella

℞. Cinnam.

Sem. Fanicul.

Anis.

Squinanth. an. unc. ʒ.

Coquantur in aqua pura ad consumptionem medietatis, colentur in colatura, dissolve sacchar. unc. ij.

Coq. iterum ad spissitudinem; postea adde pulveris soldanella rec. unc. i. ʒ. Misceantur, donec omnia coeant: & fiat Electuarium.

Electuarium de macere.

℞. Maceris horis 24. in aceto vini infusa, exicata & pulverisata unc. vj.

Theriac. Andr. sen. vet. opt. ʒ i. β.
Conserv. fl. borrag.
Bugloss.
Rosar. an. ʒ vj.
Xyloalos boni ʒ β.
Bol. armen. prep. ʒ iiij. Mi.
Cum syr. conservationis citri fiat electuarium.

Electuarium Diasatyrium correctum.

ʒ. *Rad satyrionis in vino malvatic.*
Infusar. ʒ i. β.
Carn. dactyl.
Amygd. dulc.
Pinear. mundat.
Pistacioc.
Nuc. indic.
Zinzib. conditor. an. ʒ β.
Cinnamomi
Croci an. ʒ ij.
Zinzib. alb. ʒ ij. β.
Caryophyllor.
Galang.
Piperis longi
nigri an. ʒ i. β.
Nucist.
Maceris
Gran. Paradyf.
Zedoaria ʒ i.
Lingr. avis
Caudar. stincor.
Borac. alb.
Assa dulci an. ʒ j. β.
Lingr. aloes
Cardamom. an. ʒ j.
Cubeb.
Been albi
rubri an. ʒ β.
Memb. sicca ʒ ij.

Sem. anisi

Raphani

Nasturtii

Eruc.

Vrtic.

Asparagi

Caparum an. ʒ. j.

Ambra ʒ β.

Mosch. ʒ j.

Penid. quart. β. Mi. f. electuarium cum syrupo appropriato.

Diasatyrium Nicolai. Aug.

ʒ. *Testium Satyrii recentium densorum*
Rad. Pastinacae sativae recentium
Secacul. vel eius loco Eryngii
Nucis Indicae
Pinearum
Pistachiorum an. drach. xij.
Caryophyllorum
Zingiberis albi
Sem. Fraxini, seu Lingr. avis
Anisi
Erucae an. drach. v.
Cinnamomi
Caudarum & lumborum Scinci
veri.

Sem. Bulbi, vel Vrticae an. drach. ij. β.

Moschi grana vij.

Mellis despumati opt. lb. iij.

Radices Satyrii, Pastinacae & Sisyeris vel Secacul. pri-
vatum & seorsim bene trita Mellis imponantur ac subigan-
tur, paululumq; molliusculo igne servescant, deinde Pist-
achia & Noces pineae, tepurgatae ac rufa adiciantur; ubi cum
Melle aliquantulum bullierint, sublati ab igne lebeis rufa &
cribrata Species addantur. Postremo Moschus cum exiguo
stillatitio Rosarum liquore inferatur. rursus hac probe sub-
acta in vasculum ad usum recondantur.

Analepticum est Medicamentum, consumptos & emaciatos reficiens, semen augens, & Venerem concitans desuetam. Contra renum & vesicae imbecillitatem valet, remorantem urinam propellit, & frigidam ac velut emortuam penitulum partium intemperiem corrigit. Datur vespericum vino.

Diacydonium optimum Simonii.

ʒ. *Succ. cotoneor. depurati unc. xxij.*

Mell. opt. despumati

Sacch. alb. in aq. melisse depurati an. unc. xij.

Coctus ad ignem lentum pro justa spissitudine ignique
ablatis atq; adhuc repentinis insperge cinnam. sel.

Nucista an. ʒ j.

Coriand. in acet. prep. ʒ ij.

Lign. aloes ʒ j.

Caryophyllor. gr. xvi.

Ocymis odoratiss.

Meliss.

Menthae an. ʒ β.

Spec. diarrh. abbat. ʒ ij.

Sacch. ros. tabellat. ʒ iij.

Mosch. gran. xij.

Omnib. tenuis sine tritis cretisque f. diacydonium secundum artem.

Electuarium confortativum nobile Physici regis Ferdinandi.

ʒ. *Pulp. capon. vel perdicis cocti lb. β.*

Cardamom.

Cinnam.

Caryophyllor.

Cubeb.

Zinzib.

Tragag.

Gummi arab.

Galang.

Nucista

maceris

Croci an. ʒ β.

Amyli

Glycyrrh.

Amygd. dulc.

Pistaceor.

Avellanar. omnium mundator.

Passular.

Sem. cucumer.

melon.

Cucurb.

Papav. alb.

Lactuc.

Portulas. an. ʒ ij.

Penidior. ʒij. misceantur omnia cum carnibus in-
cisi & cum sacchari in iusculo caponis dissoluti
ʒvij. Fiat electuarium.

Electuarium mirabile, quo insignis qui-
dam Medicus usus ad finem
vitæ.

ʒl. Sem. filer. montan.

Chamædr. an. ʒij.

Rad. Chelidon.

Cumin.

Petrosel.

Apii an. ʒj.

Cinnamom.

Piper.

Zinzib. an. ʒij.

Fol. puleg.

Hyssop.

Aneth.

Saxifrag.

Fl. aneth.

Granor. juniper. an. ʒij.

Pulveriscentur omnia, misceantur simul & cum
mell. albi despumati lb. i. ʒ. f. Electuarium.

Cuius dolis mane & vespere ad quanti-
tatem nucis. Lumen debile restaurat, sto-
machum confortat, humores superfluos
purgat, renes mundificat, omnes vento-
sitates expellit & ad multa alia probatis-
simum est.

De Trochiscis libro sequenti differere proposuimus, ut
qui roborantes fere sint, vel alliotici, seu alterantes, paucis
quibusdam exceptis, inque purgantibus, de quibus hac in
sektione & serie breviter nunc agere nostra methodi ratio
suadet.

Electuarium Pectorale. Myl.

ʒl. Cinamomi

Garyophyllorum

Nuc. Moschat.

Macis

Ligni aloës

Galanga

Zinziberis

Spica Indica

Zedoaria

Glycyrrhiza

Rapontici

Anacardi

Styracis calam.

Galbani

Therebinthine

Mastiches

Myrrha

Rad. Ireos

Aristol. rot.

Cort. Rad. Cap.

Gentiane

Melanopiperis

Anisi

Sem. Fœniculi

Sem. Anethi

Sem. Apii

Sem. petroselini

Sem. Saxifragie

Hermoadactylorum

Origani

an. ʒij.

an. ʒj. f. gr. j. ʒ.

Peucedani

Cardamomi

Leucopiperis

Carni

Schœnanthi

Ligustici

Vincetoxici

Mentha aquat.

Pulegii

Distamni

Coffi

Pirethri

Satureia

Basiliconis

Rad. Pœonie

Anomi

Sinoni

Piperis longi

Orobi

Xylobalсами

Cassia lignea

Coralli rubri

Rasura Eboris

Carpobalsami

Dauci cretici

Prasii ʒ v. ʒ.

Tragacantha

Pincar. mundat.

Amygdal. dulcissim.

Pistatiorum

Carnium dactylorum

Caricarum pingvium

Passularum menisclear.

Osf. de cord. cerv.

Moschi

Ambra

Mellis despumati q. suff.

Fiat Electuarium.

Electuarium Pectorale. Mylit.

ʒl. Conf. Symphyti

Adiant. veri

Rosar. rub. ʒj.

Loch. de pulv. vulp. ʒ i. ʒ.

Depino ʒij.

Defarsara ʒ i. ʒ.

Spec. Diarrag. frig. ʒij.

Bols Armeni præp. ʒj.

Rad. symph. maior.

Ireos Florent.

Cum syrupo papaverino

Fiat Electuarium.

Electuarium Pectorale.

ʒl. Succi liquiritia

Hyssopi

Capillorum Veneris

Ireos

Sem. Vrtice

Aristol. rotun.

Avellanarum

Amygdal. dulc.

Pincarum ʒj.

Mellis ʒ xv.

Fiat Electuarium.

Confectio Cephalica. Mynf.

℥. Spec. Dialumæ noſt. ʒ i. ſ.
 Rad. Diptamni alb.
 Sem. Curiæ cort. an. ʒ ſ.
 Gran. Tinctorum
 Sem. Acetofæ
 Extr. Lilior. conval. an. drach. ij.
 Smaragd. præp.
 Sal. Cranii hum.
 Succini alb. præp. an. drach. i. ſ.
 Eff. Margarit. orient.
 Corallor. rub. an. Scr. iv.

Croci orient. præp.

Galang. min.

Cubebarum an. ʒ j.

Off. de Corde Cervi

Hyacinth. præp. an. Scr. ij.

Conf. Flor. Pæonia vitriolat.

Anthos an. unc. j.

Sacchari candi alb. in aq. Apoplect. diſ.

Syrup. Acetofi. Citri an. ʒ. viij.

Miſce, & f. f. a. Electuarium.

Vires, Vſus, Doſis.

Valeat ad omnes vel ſaltem periculofiffimos capitis affectus, quos tollit & feliciter curat. Suffocatis, Vertiginofis, Apoplecticis, Epilepticis ſeu Lunaticis, medicamentum eſt admodum conueniens, & propriè ad exciccandum humiditates cerebri inventum eſt. Doſis à Drach. s. ad Drach. j. plus minusvè, per ſe vel in vehiculis appropriatis.

Confectio Opiata. Mynf.

℥. Opii Spagyricè præp. & extract. ʒ ſ.

Spec. Diamorſch. dulc.

Diambra an. drach. j.

Mag. Perlarum orient.

Corallor. rub. an. Drach. ſ.

Ext. Flor. Papav. errat.

Croci orient.

Mumia tranſmarin. an. ſcr. j.

Gallie Moſchat. vera.

Lap. Bezart. orient.

Off. de corde Cervi

Vnicorn. Animal. an. ſcr. ſ.

Et cum Conf. Alkermes f. Electuarium, ut eſt artis, cui immiſce, Ol. Cinamomi, Nuc. Moſchat. Maoranae, Salviæ, Succini alb. Caryophyllor. ana Gutt. iijj.

Vires, Vſus, Doſis.

Huic Confectioni nomen impoſuimus, quo nuncupatur Opiata, ſive Electuarium Laudani; Quia Laudanum opiatum difficulter ſolvitur & ſemper liquoribus ſtillatitiis reſiſtere ſolet; ejus loco, pro hauſtibus & bolis parandis, hoc Electuarium, cōmodè ordinari & ſubſtitui poterit; quod æquè efficax & cuius idem eſt uſus. Datur à Gran. v. ad vj. vij. & Scr. s. in appropriato liquore, vel in aq. Hypnotica noſtra, Cinamomi, &c. vel aliis convenientibus & affectum propriè reſpicientibus.

Confectio Narcotica. Mynf.

℥. Nuc. Moſchat. unc. ſ.

Boli Armen. præparat.

Opii Spagyricæ ext. an. drach. iij.

Lib. Xl.

Ext. Flor. Papav. errat.

Croci orient.

Troch. Ramich. an. Drach. ij.

Croci Martis per reverber. facti. Drach. i. ſ.

Rad. Tormentilla

Biſtorta

Zedoaria an. Drach. j.

Mag. Corall. rub.

Succin. alb. præp.

Cornu Cervi uſti

Caryophyllor. an. Drach. ſ.

Camphora Gran. v.

Miſce. cum Syrup. de Papav. ſimpl. & de jujubis an. Vnc. iijj. fiat Electuarium ut eſt artis pro uſu.

Vires, Vſus, Doſis.

Mirum in modum omnes dolores mitigat, præcipuè, Capitis, Pectoris, Stomachi, Matricis & totius Ventris: Somnum eleganter provocat & potenter inducit. Hæmoptoicis, Cæliacis, Dyſentericis, Pleuriticis, Iliofis, Colicis, & Nephriticis medetur & auxilio eſt. Provocationes, ſingultus & tuſſim ſedat. Anhelitum faciliat. Exuberantiam menſtruum & hæmorrhoidum ſiſtit; nec non Gonorrhæam & Satyriam emendat. Doſis à Drach. s. ad Drach. j. cundo cubitum

Confectio Pretioſa. Mynf.

℥. Eleoſacch. Citri Drach. vj.

Tinct. Corall. vera

Mag. Perlar. or. an. Drach. ij.

Gran. Tinctor.

Corn. Alci an. Spagyricè calc. Drach. i. ſ.

Maſtichis elect.

Lig. aloes.

Galang. min.

Cardamomi min. an. Drach. j.

Nuc. Moſchat. in Indiâ condit. Nr. j.

Lap. ʒ. pretioſor. præp.

Ambragriſea

Ext. Croci orient. an. ſcr. ij.

Moſchi Alexand.

Off. de corde Cervi an. ſcr. j.

Auri potab. noſt. unc. ſ.

Ol. Cinamomi

Macis an. ſcr. j.

Caryophyllor.

Rosarum veri an. ſcr. ſ.

Conf. flor. Tunica rub.

Rosar rub. an. vitriolatæ. unc. viij.

Miſce. & cum Syrup. Gran. Chermes f. Electuarium ut eſt artis.

Vires, Vſus, Doſis.

Cordiale eſt nobiliſſimum contra tremorem & puſationem cordis; Item animi deliquia medicamentum mirabilis, præſtans & efficacius in tota Repub. Medica non habetur: Datur magno iuvamine ſenibus, debilibus & ægris convaleſcentibus. Quia Spiritus vitales, animales & naturales in omnibus membris recreat atque fortificat; Humidum radicale renovat: Voluptatem parit; vertiginis, Epilepiæ, Apoplexiæ, Lepre, Podagræ, Scorbuti & Hydropis &c. verum prophylacticon. Doſis à Drach. s. ad Drach. i. per ſe, vel in vehiculis appropriatis.

Ce 3

Confe-

Confectio Pectoralis. Mynf.

- ℥. *Spec. Diasulph. noſt. Drach. xix.*
Diarrhod. Abb. drach. xj.
Syrup. Pectoral. noſt. ſimpl. lb. j.
Conf. Roſar. rub. cum Elīx. Sulph. noſt. iind. lb. ij.
Ol. Cinamomi drach. j.

Miſce & fiat Eleſtuarium ſecundum artem.

Vires, Vſus, Doſis.

Viſu, guſtu, atque olfactu medicamentum eſt valdè delectabile. In Aſthmate, Diſpnæa, Orthopnæa, Phthiſi, Hectica & thoracis affectibus ordinare ſoleo, & præ ceteris miram eius efficaciam expertus ſum; Propterea id etiam aliis utendū communicare volui. Quotidiè autem per intervalla dandum & paulatim deglutiendum non ſubito: Nam ſi ſubito devoratur, ſolummodò venit ad ventriculū, & non ad locum affectum. Doſis alternis horis quantitas nuc. avellanæ vel Moſchar. plus miniſvè pro affectum & perſonarum varietate.

Confectio Zingiberis Indi.

- ℥. *Zingib. virid. in India condit. 3 xiv.*
Spec. Aromat. Caryophyll.
Diagalange
Diarrhod. Abb. an. 3 j.
Diacodonii ſimpl. 3 viij.
Ol. Cinamomi drach. j.
Conf. Roſ. rub. vitriolat. lb. j.

Miſce, & cum Syrup. conſervat ſupra dicti Zingiberis f. l. a. Eleſtuarium.

Vires, Vſus, Doſis.

Ad Ventriculū & Cor confortandum, concoctionem iuvandum, naſeam & vomitum ſedandum, organa nutritionis calefaciendum, ventolitates & flatus diſſolvendum & carminandum, nativum calorem ſuſcitandum & redivivum recitandum, omnem pectoris noxiam & tuſim à frigore contractam repellendum & ſanandum, actio: è iccoris, lienis, renum, aliorumque membrorum frigidity impeditam robuſtiorē reddendū & c. Confectio hæc magnifica & valdè illuſtris eſt: præterea magnatibus & diſtoribus ordinare ſolet. Doſis quantitas nuc. Moſcat. manè & vesp̄i v. l. tempore neceſſitatis plus miniſvè ratione complexionis & ſexus.

Eleſtuarium Stomachicum. Langii.

- ℥. *Conf. Roſarum 3 j. ſ.*
Beronica 3 j.
Galanga } an. 3 ſ.
Xylaloes } an. 3 ſ.
Sem. Aniſi } an. 3 ſ.
Caryophyllor. } an. 3 ſ.
Cinnamomi 3 j.
Calam. aromat. condit. 3 iij.
Fidicorum viridum 3 v.
Pinearum preparat. 3 ij.

Incidenda incidantur, & cum brodio conditorum Fiat Eleſtuarium.

Zingiber Roſatum. Mynf.

- ℥. *Conf. Roſ. rub. vitriolat. 3 xij.*
Zingiber. de Bingala cond. 3 iv.
Ol. Cinamomi ſcr. j.
Caryophyllor. ſcr. ſ.

Miſce. & cum Syr. è Suc. Violar. vitriolat. s. q. fiat Eleſtuarium.

Vires, Vſus, Doſis.

Cor & Ventriculū confortat. Concoctionem iuvat. Appetitum excitat. Naſeam & vomitum ſedat. Nativum calorem ſuſcitat. Spiritus recreat. Putredinem auferit. Flatus diſſipat: nec non in omnibus morbis frigidis experimentum ſamoſiſſimum & præſentiſſimum eſt. Doſis Cal. nea quantitas.

Confectio Citri. Mynf.

- ℥. *Conf. Roſ. rub. vitriolat. lb. ſ.*
Rob. de Berbera
de Ribes an. lb. j.
Syr. Acetofitat. Citri
Oxylacchari
de Agreſtâ an. lb. ſ.
Pulp. Citri condit.
Conf. cort. citri
Sec. Diarrhod. Abb. Sp. Vitrioli irrorat. an. 3 j.
Nitriprep. drach. xij.

Miſce. & cum modico aq. Cinamomiſ. Eleſtuar. intelligas autem lib. civiles & non medicas; quod in omnibus compoſitionib⁹ per totum librum obſervandum; & hic ſemel dixiſſe ſufficiat.

Vires, Vſus, Doſis.

Refrigerando & lunectando aſtivantium febrium incendium virtuoſiſſimè exſtingvit, & ignei caloris vehementiam componit ac mitigat. Cholera; Dyſenteria; & contagioſis morbis medetur. Veneri & ebrietati reſiſtit. Membra nobiliſſima, nimirū: Cor, Ventriculū, Ipar, ſplenem, Renes & alia viſcera, ab intemperie calidâ, amollit, ſuſcit, roborat, aperit & apertitudine vindicat. Vomitum bilioſum reprimat. Hamorrhagiam curat & exanthemata ſanat. Doſis à Drach. j. ad Drach. vel Vnc. s. aliquoties in die.

Confectio Theriacalis. Mynf.

- ℥. *Rad. Tormentilla*
Dipram. alb.
Camphoreopi. an. drach. ij
Corn. cerv. & Alci an. Spagy. calcinat. 3 ſ.
Succini alb.
Boli rub. orient.
Hyacinth.
Smaragd. an. prap. drach. j.
Sal. Abſinthii
Scordii
Card. bened. an. drach. ſ.
Mag. Perlar. or.

Corallor. Rubror. an. ſcr. j.

Pulverificentur ſubtiliſſimè ſeorūm; tandem commiſceantur & aſpergantur aliquoties Spl̄mperi in quo radic. petafit. Herb. Veronica & Zingib. maduerint; poſtea adde:

- Theriac. Andromach.*
Mithridat. Dam. an. unc. ij.
Ekt. Rad. Enula camp.
Angelica an. unc. ſ.
Succ. Inſpſſ. Fumaria
Bac. Ebuli an. Drach. iij.
Flor. Sulphuris Drach. ij.
Ol. Stril. Ruta hortenf.
Zedoaria

*Cinamomi**Myrrha**Caryophyllor.**Citri reſiſſ.* an. ſcr. β.

Miſce & cum Roh. Bac. Sambuci f. Electuarium.

Vires, Uſus, Doſis.

In operatione & virtute, hæc compositio, ipsam Theriacam & Mithridatium longe vincit; Hinc vires eius æquus Lector ipse facile colligere poterit. In Hydroke, Eryſipellate, Icteria; Scabie, Lue Venerea &c. experimentum eſt. Contra peſtē & quævis alia venena, quæ omnia per ſudorem à Corde totum penetrando corpus ad circumferentiam & ſuperficiem virtuoſiſſimè expellit, celeberrimum eſt Alexiterium: Expulſo autem veneno, patiens confortantibus reſci debet. Doſis à Drach. ſ. ad Drach. j. plus minusve, pro morbi vehementia, viribus, ætate, anni tempore, &c. in vehiculis appropriatis & ſpecificis. In Hydroke, &c. exhibetur ſingulis noctibus cum aq. vel Sp. Sambuci, &c. horis 4. vel 5. poſt cenam eundo cubitum; unde verſus diluculum vehementer ſudare incipiunt.

Confectio Magnanimitatis. Mynſ.

℥. Eſſent. Satyrii ext. unc. ij.

Nuc. Indic. recent.

Pinear. mundat. an. unc. i. β.

Piſtat. virid.

Nuct. Avellana.

Amygdal. dulc. an. unc. j.

Piperu alb.

Calami aromat.

Zingib. alb.

Galang. min.

Cardamomi an. unc. β.

Borrac. Venet.

Auri poſab. noſt. an. drach. iiij.

Sem. Erucæ

Lig. Avis

Vrtice an. drach. ii.

Mag. perlar. or.

Corall. rub.

Sal Paſſerum an. ſcr. iiij.

Boleti cervini

Priap. Tauri

Cervi

Teſt. Taxi exſic.

Carn. Scinc. marin. an. drach. i. β.

Moſchi laudatiſſ.

Ambra grisea an. drach. β.

Ol. Macis ſcr. ij.

Nuc. Moſchat.

Cinamom.

Caryophyllor. an. ſcr. j.

Miſce & cum Syrup. rad. Satyrii condit. f. Electuarium ut eſt artis.

Vires, Uſus, Doſis.

In conſortanda Venere ſecretum eſt. Datur maleficiariis & iis qui ſunt invalidi ſemoris. Senibus natura frigida miſiſſe opem præſtat. Virilitatem amiſſam potenter reſtituit. Venerem deſuetam concitat. Partes genitales frigidas & quaſi emortuas erigit. Semen utriuſque ſexus auget & corrigit. Doſis à Drach. j. ad Drach. ij. vel ij. in vino Malvatico vel Muſchatchino dulci eundo cubitum; vel exhibeatur tempore neceſſitatis quantitas Nuc.

Moſchat. ſuperbibendo hauſtum vini veteris boni & odoriferi. Verum ſi impotentia à nativitate, nõ recipit coram: quia lapſus naturalis diſſiculter reſtituitur.

Confectio Pacifica, De Succulata Indâ. Mynſ.

℥. Succulata Indæ unc. iiij.

Satyrii teſticulor. condit. unc. ij.

Teſtic. Gallor. in laſt. coct.

Rad. Eryngii condit.

Caſtan. in vin. Malv. coct. an. unc. j.

Amygdal. dulc.

Pinear. mundat.

Piſtat. virid.

Nuct. Nucis Indic. an. unc. β.

Caſſia lignea

Boleti Cervini an. drach. iiij.

Sem. Fraxini

Borraci Venet. an. Drach. ij.

Spec. Diamoſch. dulc.

Diambre an. drach. j. β.

Ligni Aloes elect.

Fol. Maiorana

Croci orient.

Nucis Muſcat. an. drach. j.

Caryophyllor.

Galang. min.

Zingib. alb.

Cardamom. min.

Piperis long. an. ſcr. ij.

Ol. cinamomi

Macis an. ſcr. j.

Miſce & cum Syrup. Conſervat. Nuc. Moſchat. condit. s. q. fiat Electuarium.

Vires, Uſus, Doſis.

In coëundi impotentia magnum eſt Arcanum, pro ſolis Amicis mihi hæc enus reſervatum: Laſam enim & amiſſam virilitatem reſtituendo, venerem deſuetam concitando, refrigerationem teſtium & vaſorum ſeminalium tollendo, ſemen utriuſque ſexus augendo, impotentes ſeneſce debiles, brevi temporis ſpacio, ad priſti æm voluptatem reducit. Doſis quotidie evacuat corpore Caſtanea quantitas, plus minusve pro ratione ætatis, temporis, anni, conſuetudinis, &c. ſuperbibendo vini generoſi bonum hauſtum.

Confectio Satyrii. Mynſ.

℥. Satyrii teſtic. condit. unc. iv.

Conſ. Flor. Tunica

Zing. de Bingal. condit. an. unc. ij.

Sem. Lign. Avis

Borrac. Venet. an. unc. β.

Spec. Diathamar. drach. iiij.

Nuc. Moſch. in India condit. Nr. j.

Teſtic. Cervi exſic.

Taxi exſic. an. drach. i. β.

Boleti Cervini drach. ij.

Cinamomi acut.

Piperis longi an. drach. j.

Mag. Perlar. or.

Corallor. rub. an. drach. β.

Gallia Moſchat. vera

Ol. Caryophyllor. an. ſcr. j.

Fol. Auripuri Nr. xv.

Miſce & cum Syr. Zingib. de Bing. cond. s. q. f. a. El.

Vires, Vfus, Dosis.

Maximam ad stimulandum coitum vim habet, & libidinis desiderium in utroque sexu egregiè excitat, sperma multiplicat: nec non consumptos & emaciatos singulariter reficit. Dosis manè vel vespèri cum vino veteri aut Malvatico à Drach. ii. ad Drach. iii.

Confectio Stiptica. Mynf.

℥. Tinct. Croci Martis

Chelidonia

Rhabarbari

Corallor. sicca an. unc. j.

Tormentilla

Zedoaria

Gum. Arab.

Caryophyllor.

Zingib. alb.

Nuc. Moschat. 10ss. an. Drach. vj.

Terra Sigillata

Succini alb. præp.

Calami arom. ut.

Galang. min.

Cardamomi utriusque

Cinamomi acut. an. unc. β.

Test. Canceror. fluvialil. in acet. coct.

Sem. Sangvinaria

Plantaginis

Papav. nigri

Cort. Aurantior. an. Drach. iiij.

Fol. Salvia acut.

Sanguisorba

Menta crisp. an. Drach. ij.

Priapi Tauri

Coriand. præp.

Acatie an. Drach. i. β.

Nuc. Cupressi

Ranar. combust.

Talcis calcinat. an. drach. j.

Omnia subtilissimè pulv. misc. & cum miva Cydoncor. fiat l. a. Electuarium, cui adde: Ol. Carminativi noſt. Drach. iii. Et reserva ad usum.

Vires, Vfus, Dosis.

In omnibus alvi profluviiis: Dysenteria nempe, Diarrhæa, Lienteria, fluxu Hepatico, Hæmorrhagia natium, mensibus superfluis, sanguinisque rupturis etiam desperatissimis experimentum est mirabile: Confortat enim intestina & membra interiora, constipando naturam, reficit. Dosis à Drach. i. ad Vnc. s. ex vino Malvatico vel alio generoso, horis aliquot longè à pastu, vel manè Stomacho ieiuno.

Confectio Terebinthinata. Mynf.

℥. Terebinth. Cyprica in vino Rhenanolo 3ij.

Sacchari candidi alb. 3j. β.

Pul. Rad. Glycyrrhiz. rasa drach. vj.

Spec. Diarrhod. alb. 3β.

Sem. 4. frig. major. an. Drach. j.

Nitri præp. serup. j.

Misce & fiat cum Syrupo violarum, mixtura.

Vires, Vfus, Dosis.

Tusiac Tabi convenit. Vitia pectoris expurgat. Vrinam cit. Stranguriam solvit. Renes detergit & illorum dolores levat. Cruda concoquit:

Ventrem emollit & alvum subducit. Dos. à Drach. i. ad Drach. i. s. & Drach. ii.

Theriaca Febrilis. Mynf.

℥. Spec. Febrifug. noſt. 3ij.

Conf. Absinthii Pontic.

Card. bened.

Flor. Centaur. min. an. 3ij.

Theriac. Androm. 3i. β.

Corn. Cervi sine igne calc.

Diaphoret. min.

Zingiberis alb. an. Drach. iiij.

Spec. Diamoschi dule.

Diambra an. drach. i. β.

Camphoræ in Spec. Angelicæ diss. drach. β.

Misc. & cum Rob. Sambuci fiat Electuarium.

Vires, Vfus, Dosis.

Curat ferè omnes Febres, & in ipsa Peste etiam valdè utilis est. Dosis à Drach. i. ad Drach. ii. cum aq. Febrifug. noſt. vel cum aq. Card. bened. vellebioſæ, vel Calendulæ, &c. bibat horis duabus ante accessionem, cooperiatur & in lecto maneat & sedet; hoc enim pacto multas Febres præcipitat.

Electuarium Opticum. Mynf.

℥. Rad. Eleni condit.

Myrob. chebul. cond. an. 3j.

Piperis longi

Caryophyllor. an. 3j.

Macis

Galang. min.

Zingib. alb.

Cubebarum an. 3β.

Fabar. marin. præp.

Ol. Luciorum

Euphrasie

Pulegii

Chamædrys

Flor. Tunice

Anthos an. drach. iiij.

Sem. Sileris montan.

Feniculi an. drach. ij.

Anisi

Petroſellini

Apiti

Anethi

Saxifragie alb. an. drach. i. β.

Omnia pulverisata misc. cum Sacchari alb. Vnc. xxiv. in Sp. Iuniperi & Succor. depur. tor. Salvia, Rutæ, Chelidoniæ, Hyssopi ana s. q. diss. & ad instam consistentiam coct. f. Electuarium, cui adde:

Ol. Cinamomi

Nuc. Moschat. an. Drach. j.

Denuò misc. & ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Stomachum confortat, superfluos humores effumit, Rehes mundificat, & ad omnem ventositatem expellendam valet. Maximè autem lumen debile restaurat & in visus imbecillitate undecunque iam proveniente, infusionib⁹ Experimentū est mirabile. Dos. continuè, manè Stomacho ieiuno & vespèri eundo cubitum, quantitas Nuc. Castaneæ. Quia sic urentes, clari & libero visu, sine ocularibus parvas etiā li teras usq; ad finē vit. pers. legere solent.

Electuarium Opticum Adolph. Ocnis II.

℥. Specierum Plurifarchontisii

Sem. Feniculi an drach. j.
Maci
Cubebarum
Cinamomi
Piperis longi
Caryophyllorum an scrup. β.
Euphrasie unc. β.
Succi Salviae
Rute
Chelidonii an. unc. β.
Sacchari clarificati unc. j.
Mellis Rosati unc. v.

Coquantur succicum melle ad spissitudinem, deinde
speciei trite addantur.

Hoc Electuarium avus primum meus, de-
inde patens, pia & reverenda memoria, feliciter,
usque sunt in vilius imbecillitate undecunque proven-
iente, & suffusionibus, unde nomen etiam traxit.
Vide Norimb. fol. 33.

Electuarium Stomachicum. Myns.

℥. Amygdalar. dulc. unc. viij.
Calami aromat.
Zingib. albi
Gran. Paradisi an. unc. j.
Mentae crispae
Zedoariae
Gran. Juniperi
Rad. Pimpinellae an. drach. vj.
Acori aquat.
Caryophyllata
Tormetillae
Enulae camp. an. unc. β.
Galang. min.
Nuc. Moschat.
Mastich. elect.
Caryophyllorum
Maci
Piperis longi
Cinamomi
Sem. Ameos an. drach. ij.

Terantur, misc. & cum Sacchari albi s. q. in
aq. Stomachali nost. dissolvitur, fiat Electuarium
cui adde: Elix. Vitrioli nost. q. s. ad gratiam aceto-
sitatem, vel utere per se.

Vires, Vfus, Dosis.

Ventriculum calefaciendo mirè roborat. En-
tus molliem corrigi. Imbecillitatem firmat. Co-
ctionem juvat. Appetentiam deiectam suscitatur.
Ventrem inferiorem totum & nutritionis instru-
menta confortat. Et est propemodum omnium
frigidarum ægritudinum peculiare remediū. Pro-
prietatem ad exsiccandum humiditates Vetricu-
linventum est Dosis per se, manè meridiè & ve-
speri, quantitas nuc. Moschat. superbibendo vini
Malvatici 3. vel. 4. Cochlear. vel Vnc. j. aq. nost.
Stomachalis.

In Cholera Electuarium ad conforta- tionem ventriculi Mylli.

℥. Corr. citri condit. 3 ij.
Conser. ros. antiq. 3 β.
Rad. Hepthaphyll. } an. 3 i. β.
Rad. Betonicae }
Sem. Curi 3 ij.
Carnu Cydon. 3 β.

Corn. cervi ussi 3 ij.
Boli armeni in aqua
Rosar. loti 3 ij.
Syr. conserv. citri q. suff.

Fiat Electuarium.

Vel: ℥. Conserv. Ros. antiq. } an. 3 j. β.
Oxalidis }
Carnu cydon. sacch. condit. sine speciebus 3 ij.
Pulp. Cryalli 3 ij.
Santal omnium an. 3 j.

Sem. citri 3 ij.

Syr. conserv. & myrobal. Emblic. q. suff.

Fiat Electuarium molle.

Electuarium ad Vomitus Præyotii.

℥. Rad. Irid. lot. coct. in aq. pluvial. & perferat.
transm. p. ij.
Sacch. ros. p. j. M.

Electuarium Absinthiacum. Myns.

℥. Conf. Absinthii Pont. unc. ij.
Card. benedicti.
Fumariae
Cochleariae an. unc. j.
Flor. Centaur. min.
Cichorei
Sambuci
Cort. Aurantiorum condit.
Nuc. Indic. cond. an. Drach. vj.
Spec. Diacurcuma
Diacubebæ
Dialacæ an. drach. iij.
Tinct. Corallor. rub.
Mag. Croci Martis an. Drach. ij.
Stercoris Anserini verno tempore collect.
Rhabarb. ops. & elect. an. drach. i. β.
Sal. Absinthii Drach. j.
Ol. Salis rectif. scr. j.

Misc. cum Syrup. de scopolopendria & Capil-
Venetis an. s. q. f. Electuarium.

Vires, Vfus, Dosis.

Iecinoris, Lienis & Vesicæ fellæ obstructio-
nes etiam contumacissimas & desperatissimas a-
perit atque tollit. Propterea in Ictericis utraque,
Hydrope, &c. Experimentum est nobilissimum.
Dosis manè ante cibum per tres horas & vesperi e-
undo cubitum, quantitas Castanæ, plus minusve.

Electuarium Vitæ, Arnoldi de Villâ Nova. Aug.

℥. Vitarum passarum lb. j.
Glycyrrhizæ rase drach. iv.
Aque fontis uncias quindécim, aut quantum
sati.

Coquantur bene & exprimantur, quibus adde
Cort. Myrobal. Chebulor.

Citrinorum
Indorum an. unc. j.
Emblicorum
Belliricorum an. drach. j.

Omnia confusa decoquantur, exprimantur & co-
lentur addendo

Sacchari lb. β.
Coquantur ad formam Syrupi.

Vltimò adde
Cinnamomi electi
Caryophyllorum
Galange
Nucis Moschatae an. drach. j.
Sem. anisi

Feniculi an. unc. β.

Misceantur, ut est artus.

Ventriculum roborat, superfluitates humorum ex nutrimento præterito remanentes purgat, Vfus eius facit homines coloratos, & caniciem retardat. Describitur ab Arnol'do in Tractatu de conseruanda iuuentute, & retardanda senectute fol. 89. hodie non est in usu. Olim eo frequenter utebantur Paulus Riccius, & Ambrosius Iung senior, Medici celebres, qui decoctioni Myrobalanorum addebant Flor. Violarum, Borraginis, Buglossæ, Anthos. an. scrupulos duos, Folliculorum Senæ unciam semis, & in fine Rhabarbari unciam unam, Agarici unciam mediam, & sic nonnihil alvum movebant. Hodie à paucis est expertum Medicamentum, cum eiusdem intentionis pleraque alia habeamus.

Electuarium de Scorzonera. Myns.

℞. Rad. Scorzonera condit. 3. vj.
Conf. Ros. rub. vitriolat. 3. iij.
Spec. Diarrhodon. abbat.
Diacubebe an. unc. j.
Hepatis Lupiprap.
Nitri prap. an. drach. j.
Sem Acerosa
Melon. ex cortice. an. scr. iv.
Tinct. Corallor. rub.
Sal Absinthii an. drach. β.

Misc. & cum Rob de Berberis & Ribes ana s. q. fiat Electuarium. Cui adde Sp. Sulphuris q. s. ad gratiam.

Vires, Vfus, Dosis.

Generaliter cuilibet complexionis calide confert: Principaliter autem in debilitate, obstructione & dolore Epatis valet. Bilis flava, febriumque ardentium æstus ac fervorem mitigat, jecurque inflatum præcipue refrigerat, alterat atque confortat. Dosis à Drach. j. ad unc. s.

Electuarium de Nitro. Myns.

℞. Rad. Eryngii condit. unc. iij.
Spec. Lithontribon. unc. ij.
Man. Christi simpl. unc. j. β.
Nitri cum Sp. Violioliprap.
Sal Absinth. an. drach. vj.
Ol. Succini alb. rect.

Anisi an. Drach. β.

Misc. & cum Syrup. Zingib. de Bingula condit. s. q. fiat Electuarium.

Vires, Vfus, Dosis.

Virtuosissimè & potentissimè calculum Renum & vesicæ frangit, & per urinam expellit. Insuper in Colica, suffocatione Matricis, obstructione Hepatis & Lienis, debilitato Ventriculo, Febribusque quamplurimis secretum est. Dosis à Drach. j. ad Drach. ij. vel tres mane, meridie & vespere longè post pastum.

Electuarium Antinephriticum.

℞. Rad. Altheæ } an. 3. j. β.
Polypodii }

Asparagi
Taraxaci
Feniculi
Petroselinum
Eryngiorum
Iujubarum
Sebesten. } an. par. vj.
Cichorii
Agrimonia
Scariola
Pimpinella
Saxifrag.
Capill. Ven.

Sem. Carthami 3. i. β.

4. Sem. frig. maior.

Lactuca
Portulaca
Malua
Papav. albi } an. 3. iij.

Sem. Feniculi
Anisi
Bardana
Mili solis
Saxifragie } an. 3. β.

Fract. Alkekengi
Senelorum
Prun. Damas.
Flor. Geniste
Violarum
Nymphaea } ana p. xij.
Aqua q. s.

Fiat decoctio, colatura adde

Succi limonum 3. iv. in quibus macera
Folc. Senæ unc. iij.
Macis
Cinnamomi } an. 3. ij.

Fiat vicissim Decoctio & Expressio, cui adde

Penidiorum
Pulpa cassia
Tamarind. Extrah.
Sacchari } ana unc. iv.

Fiat & hunc Decoctio ad mellis consistentiam, addendi

Pulv. Senæ unc. ij.
CrySTALLI Tartari unc. 1. β.
Pulv. Diatriasantal frig. unc. β.

Mista, fiat Electuarium.

Dosis unc. β. ad 3. vj.

Electuarium Diureticum Montagni. A.

℞. Ciner. putam. ovorum ex quibus pulli exelso
Vitri combusti
Lapidis Spongia
Indaici an. drach. j. β.

Sem. Apii
Ruscii
Petroselinum
Asparagi
Ligustici an. drach. j.
Anisi

Glycyrrhizæ an. unc. β.
Sanguinis hirci prap. drach. v.
Mucilaginis granorum Mucboita (id est Sebesten. 11. j.)
Sacchari rubei 11. β.
Oximelli compositi unc. iij.
Piscinarum depuratorum unc. iij.

Infunduntur pistacia in aqua cineris calidi per duos dies. postea minutim incidantur, & coquantur simul mucilagine oximel, & saccharum ad spissitudinem, deinde in mortario incorporantur cum pistaciis & aliis speciebus, fiat electuarium.

Confert, in urinæ retentione, dysuria, & stranguria, nam utinam potenter provocat, calculos rumpit.

Vitri præparandi rationem.

Vide apud Nonimb. in correctaneis circa fine.

Sanguinis Hirci præparatio.

Hircum mediocris ætatis domialito per mensem Pimpinella, Apio, Perroselino, Levistico, & similibus, deinde sanguinem eius qui ex arteriis defluxit excipito, & concrefcere finito abiecto eo quod ichorosum est, grumos sanguinis in furno exicca. Macrandus mox est hircus veris exitu, seu principio æstatis, Sole cancrum ingrediente. Quidam Capricornum hirci præferunt.

Electuarium Dysentericum. Mynf.

℞. Conf. flor. Papav. erras.

Rosar. antiq. an. ʒ iij.

Conf. Narcotica noſt. ʒ ij.

Theriac. Venet. rec.

Tinct. Corall. rub.

Lap. Hamatit.

Eff. Croci Martis an. drach. ij.

Troch. de Carabe

de Terrâ figill.

De Spodio an. drach. j.

Ol. Nuc. Moschata

Caryophyllorum an. Scr. j.

Misc. & cum Diacodio nostro Crocato f. Electuarium, ut est artis.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad omnia dolorica ventris profluvia sistendum, sanguinem undecunque fluentem, menstrua, sputum, fluxumque sanguinem & hæmorrhoidalem restringendum, somnum conciliandum, ulceræ pectoris, pulmonis & Vesicæ consolidandum, medicamentum est specificum. Dosis à Drach. j. ad Drach. ij. vel tres vesperi eundo cubitum, horis aliquot post, longè à pasto, vel Iejuno ventriculo manè in vehiculis appropriatis locum affectum propriè respicientibus, vel per se, &c.

Diaſcordium Rosatum. Mynf.

℞. Conf. Ros. rub. vitriolat. ʒ xj.

Boli Armen. præp. Drach. iij.

Scordii veri Drach. ij.

Diptam. Cretici

Rad. Tormentill.

Bisfortia

Gentiana

Terra Lemnia

Cinamomi

Cassia lignea

Gum. Arabici

Galbani

Styrac. calam. an. Drach. ʒ.

Piperis longi

Zingib. alb. an. Drach. ʒ.

Opii spagyricæ præp. & in vino aromat. diss.

Sem. Acetosa an. gran. xxij.

Et cum Syr. Acet. Cit. misce in formâ Elect. crasfi.

Vires, Vfus, Dosis.

Vitumur secundum mentem Hieronymi Fracastorii feliciter in iis, in quibus Theriaca locum non habet, ut pueris & gravidis. In peste & morbis Epidemicis correptis, & extremè desperatis, sequenti modo exhibere & propinare solemus:

℞. Succ. citri exp. unc. j.

Acetiflor. Sambuc.

Syr. & succ. Acetosill. an. ʒ ʒ.

Diaſcordium rosat. Drach. i. ʒ.

Pul. Bezoart. noſt. scr. ʒ.

Misce & fiat haustus, qui mirabiliter operatur, & omnia venenosa virtuosissime per sudorem expellit.

Electuarium Ictericum. Myli.

Conser. Rosar. ʒ i. ʒ.

Flor. Cichor. ʒ j.

Galanga ʒ ʒ.

Asari ʒ j.

Sem. Anisi ʒ j.

Laccarub. ʒ ij.

Limat. Eboris ʒ iv.

Cinnamomi ʒ i. ʒ.

Cardamomi ʒ j.

Cyperus ʒ ʒ.

Calam. Aromat. condit.

Rad. Cichor. conditi

Pimpinella condita

Sem. Melon. excort. ʒ iv.

Mellus passulati q. suff.

} an. ʒ ʒ.

Electuarium Podagricum. Myl.

℞. Iua recenter incisa & cum melle reservata lb. ʒ.

Herba paralyſis in melle decocta ʒ iij.

Caryophyllorum

Nardi

Piperis

Nuc. Moschata

Zingiberis

Liquiritiarasa

Herb. Arthetice.

Chamaepit.

Stachados

Acori

Maiorana

Salvia

Flor. Anthos

Cum Melle deſpumato q. s.

Fiat Electuarium.

Dosis ʒj. Singulis diebus exceptis calidè.

Electuarium Podagricum. Closst.

℞. Resin. scam.

Lalap. an. ʒ j.

Hermod. ʒ vi.

Sagap. ʒ i. ʒ.

Sem. anisi -

Fenic.

Cerui

Mili solia

Gary.

Mac.

Cost.

Zinzib.

Maſſich ana ʒ ʒ.

Lique.

Liquetur sagapenum in aceto squill. per serac. col. & adde pulv. in mortar. marm. add. sacchar. per vicem & irror. Aq. Camæpit. add. Essent. anisi ʒx.

Dosis ʒij. ad ʒß. singulis mensibus in Lun. casu.

Catharticum Cæsareum. Mynf.

- ℥. Zingiberis de Chinâ condit. ʒij.
Mag. Scammonii unc. ʒ.
Conf. Alkermes drach. i. ʒ.
Spec. Diarrhod. Abb. Sp. vitriol. irrorat.
Cryst. Tartari an. drach. j.
Gallia Moschat. vera scr. j.
Ol. Cinnamomi sc. ʒ.

Syrup. supra dicti Zingib. cond. q. f.

Misce in formam boli pro usu.

Vires, Vfus, Dosis.

In omnibus frigidis affectibus, jucundum est catharticum; quod Principibus & Magnatibus ordinare solemus: Corpus enim humanum magnificè & sine omni latione, perpurgat. Animum recreat. Appetitum excitat: Omnia membra principalia roborat. Fectorem oris & nasi emendat. Sangvinem rectificat. Flatus dissipat & Colicis cruciatibus mirè confert, Dosis à ʒj. ad scr. iij.

Catharticum Regium. Mynf.

- ℥. Conf. Alkermes vitriolat. drach. x.
Mag. Scammonii unc. ʒ.
Pulv. Rosar. rub. Sp. vitrioli irrorat.
Acidi Tartari an. drach. j.
Nitri preparat. scr. j.

Misce in formam boli pro usu.

Vires, Vfus, Dosis.

Confectionem hanc Alkermes solutivam pro delicatis inveni; & est in febribus malignis, & affectibus omnibus calidis, biliosis, & ex materia mixta enatis saluberrimum catharticum; quo Reges & Principes utuntur: Vtramque enim bilem, sine nausæa & molestiâ purgat, malorumque humorum reliquias, nec non ad articulos, renes & vesicam decumbentes humores tartareos, cor refrigerando, sanguinem mundificando, membrisque principalibus robur addendo, suaviter & blandè educit, Dosis à Drach. j. ad Scr. iij.

Annotatio.

Pro tenuioris fortunæ hominib⁹ loco Conf. Violar. vitriolat. substituitur, & æque efficax est compositio.

Catharticum Rosatum. Mynf.

- ℥. Conf. Ros. rub. vitriolat. unc. vij.
Scammon. Rosat. drach. x.
Spec. Diarrhod. Abb. Sp. Vitrioli irrorat. ʒj.
Nitri prep. drach. i. ʒ.
Ol. Cinnamomi scr. j.

Et cum modico Syrup. Rosat. solut. vitriolat. misce in formam boli.

Vires, Vfus, Dosis.

Expellit flavam bilem citra molestiam, & Epar calidum alterando & confortando expurgat. ad morbos articularum ex biliosis & calidis humoribus natos, & ad Febres tertianas mirificè confert Boni insuper & grati saporis est, ori vetriculo & visceribus gratum; Propterea nausæabundis picochrolis delicatulis virginibus, pueris & senibus, catharticum conveniens & appropriatum est, qui inde non exiguum fructū percipiunt. Dosis à dr. ij.

ad drach. iij. magno emolumento & nullâ ægrotatiū molestia exhiberi potest.

Catharticum Violatum. Mynf.

- ℥. Conf. Vitriol. rec. violat. unc. iv.
Hermodact. veror. & à cort. mund. unc. iij.
Mag. Scammonii drach. x.
Tartari vitriolat. drach. vj.
Cinamomi acut. |
Caryophyllor.
Zingib. alb. an. drach. j.
Ol. Cymini scr. j.

Et cum Syr. è tuc. Viol. vitr. misce in formam boli.

Vires, Vfus, Dosis.

Hæc de Hermodactylis confectio, est admiranda virtutis & facultatis in Arthridide, Schiaticâ & similibus juncturarum doloribus; purgat enim securè & lenter omnes defluxiones podagricas: vidimus etiam multos podagricos perpetuo cruciatu languentes, & in lectulo misère jacentes, hoc cathartico aliquoties usos, adhibitis simul inunctionibus externis, ad eò revaluisse, ut expeditiores, quam antea ad solutiva negotia redierint. Verum non duntaxat præsentè iam morbo, sed quolibet anno bis, vere scilicet & autumno præservationis gratia prudenter utendum. Dosis à Drach. ij. ad Drach. iij.

Catharticum Caryophyllatum. Mynf.

- ℥. Conf. flor. Tunice vitriolat. unc. vij.
Turbit alb. & Gum. ʒij.
Scammonii rosar. drach. x.
Caryophyllor. elect. unc. j.
Cryst. Tartari drach. vj.
Cinamomi acut.
Maci an. drach. i. ʒ.
Ol. Aurantiorum scr. j.

Et cum Syr. Cort. Citri Mosch. misce in form. boli.

Vires, Vfus, Dosis.

Excrementa humorum frigidorum, maxime pituitosorum ac putridorum, Capiti, Pectori, Vetriculo, Articulis, Intestinis, aliisque membris principalibus & nutritionis instrumentis inhaerentia, suaviter & copiosè educit Febribus compositis & diuturnis auxiliatur. Colicis cruciatibus à causâ frigidâ; immò ceteris morbis omnibus ex crudo & frigido humore ortis, mirabiliter prodest. Tum quoque remedio est iis, quibus cibus in vetriculo acescit, quique nausæa assidue infestantur & saliva abundat. Dosis à Drach. i. s. ad Drach. ij. & drach. præsertim in robustioribus plus minusve, promotione ætatis, temporis & sumentis viribus.

Zingiber purgans. Mynf.

- ℥. Conf. Anthos unc. iij.
Zingib. de Bingalâ condit. unc. iij.
Scammonii rosar. drach. x.
Spec. Diarrhod. Abb. unc. ʒ.
Galang. min.
Maci an. drach. j.
Cardamomi min.
Caryophyllor. an. scr. ij.
Flav. cort. Aurantior.
Citri an. drach. ʒ.
Gallia moschat. vera scr. j.

Et cum Syrup. supradicti Zinzib. condit. misce in formam boli.

Vires, Vfus, Dosis.

Corpus uniuersum à phlegmate, cholera, ceterisque vitiosis humoribus omnibus incolumiter purgat. Ex Stomacho utramque bilem deducit, & ps jucunde oleus reddit. Intestina frigida confortat, frigiditatemque remouet. Flatus crassos dissolvit & Sanguinem clarificat. Non est ingrati saporis & odoris; sed valde salubris in febribus quam plurimis, omnibusque morbis à causa frigida ortis; nec non in Colica, Inflatione & dolore Ventriculi, Cordis, Iecinoris, Splenis, Renum & dorsi. Dosis à Drach. ij. ad Drach. ij. in aurora matutina.

Cinnamomum laxativum.

℞. Sacchar albi in aq. Cinnamomi diss. Vnc. iij.
 Scammoni rosat. Drach. vj.
 Spec. Diacinnamomi Vnc. ss.
 Ol. Cinnamomi Scr. j.
 Misce in formam boli, pro usu.

Vires, Vfus, Dosis.

Bilem utramque & pituitam ex capite, thoracē, ventriculo, epate, juncturis, &c. & sine molestia elicit. Et hæc compositio potest etiam fieri in forma solida. Dosis à Drach. ij. ad Drach. iij.

Catharticum cholagogum. Mynf.

℞. Suc. Rosar. rub. express.
 Sacchari albi, ana Vnc. viij.
 Spec. Diarrhod. Abbat. viriolat. Drach. ix.
 Mag. Scammoni Vnc. j.
 Spodus Drach. j. ss.
 Gallia Moscat. Scr. j.

Saccharum cum suc. Rosarum ad consistentiam coquantur, deinde trita species adiciantur, ut f. Elect. de suc. Rosarum nostrum.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad purgandum materiam calidam & biliosam in omnibus morbis calidis & biliosis affectibus, felicissimè utor. Dosis à Drach. ij. ad Drach. iij.

Catharticum vitæ. Mynf.

℞. Theriac. Veneta Vnc. ij.
 Spec. Diacule nost. Vnc. j. ss.
 Mercur. vitæ Drach. j.

Misce & cum Syrup. pectoral. nost. f. Electuarium crassum.

Vires, Vfus, Dosis.

In Febribus, Peste, Capitis morbis, Lue Venerea, Lepra, Cacoehymia, Hydrope, Ulceribus fatidis, &c. medicamentum est præstantissimum, & in Quartana iecrecum: Quia in toto corpore humano nihil impuri relinquit. Dosis à Drach. j. ad Drach. j. ss. & Drach. ij. Et non datur ante cibum, sed à pastu: nam ita promptius ægrotantes evomunt.

Diaturbith minerale. Mynf.

℞. Mithridat. Dam. Vnc. iij.
 Turbith mineral. vera
 Spec. Diarrhod. Abb. ana Vnc. ss.
 Sp. Vitruoli rectificat.
 Ol. Carminat. nost. ana Scr. j.

Misce cum Syrup. de Iujubis in formam Electuarii crassi.

Vires, Vfus, Dosis.

In morbis desperatis, utpote: Hydrope, Lue Venerea, Podagra, Ictericia, &c. Catharticum est excellens; habet enim vim expellendi. In fistulis, ulceribus mali-

gnis, Peste, Febribus multis, &c. nil præstantius aut nobilius. Dosis à Drach. j. ad Drach. j. ss. superbibendoparum vini albi.

Confectio passulata. Mynf.

℞. Fol. Sena s. slip. Vnc. iij.
 Rad. Polydii querc. Vnc. ij.
 Scorzonera
 Buglossæ ana Vnc. j.
 Cichorei
 Glycyrrhiza ana Vnc. ss.
 Vini Maluatici Lib. iij.
 Incisa & contusa ebulliant & in Colatura expressa iterum infunde per noctem:
 Flor. Maluæ arbor. rub.
 Persicorum
 Violarum
 Rosarum
 Acacia ana P. ij.

Zingib. alb.

Cinnamomi

Galang. min ana Drach. j.

Deinde colentur eum forti expressione & in Colatura denuo infunde:

Passular. Corinth. repurgatar. & vino albo elotar. Vnc. vj.
 Sem. Carthami excoct. Drach. ij.
 Iujub. n
 Sebesten
 Prunor. parvor. excoctat. ana Nr. xxj.

Coq. & extrahantur per cribrum mundum, addendo.

Man. Christi annisat. Vnc. iij.

Pulp. Tamarindor.

Manna elect. ana Vnc. j. ss.

Crem. Tartari Vnc. j.

Misce & inspissentur ad formam Electuarii molliis.

Vires, Vfus, Dosis.

Suavissimum & mitissimum est medicamentum, leniens, & confert iis, qui semper dura sunt alvo: Hanc enim sine molestia & innoxie subducit; nec non tam flavam quam atram bilem leniter educit. Sanguinem insuper mundificat & ejus acrimoniam compefcit. Renum quoque & Vesicæ vitis prodest, & à calculi generatione prohibet. Dosis à Drach. ij. ad Unc. ss. plus minusve.

Catharticum passulatum. Mynf.

℞. Conf. Passulata nost. Vnc. ij.
 Rad. Gialappa gumos. Vnc. j.
 Ol. Anisi Scr. j.

Et cum Syrup. Cinnamomi misce in formam boli pro usu.

Vires, Vfus, Dosis.

Pituitam, utramque bilem & aquam evacuat, ceterosque humores & peccantes materias omnes educit. Flatus expellit. Obstuctiones referat. Sanguinem purtorem reddit. Articulorum, Coli & Renum doloribus utile est Asthmati, Tussi veteri, & Lue Venerea vexatis convenit: Molestia etiam non est huius Cathartici sumptio; quia nullius mali saporis est particeps: Ideoque omnibus, qui vetera medicamenta respiciunt, amicissimū est. Dosis à Drach. ij. ad Drach. iij.

Catharticum peruvianum liquidum.**Mynf.**

℞. Elect. Diacori Vnc. vj.

Ext. Gum. de Peru rosat. Vnc. j.

Spec. Diarrhœd. 1bb. ꝑnc. β.

Ext. Granor. Chermes Drach. ij.

Gallie Moschat. vera Drach. β.

Ol. Macis Scr. j.

Et cum pauxillo Syrup. Cort. Citri condit. f. Electuarium crassum.

Vires, ꝑꝑus, Dosis.

In valentissimis & contumacibus morbis quam plurimis, serosa excrementa, seu aquas in abdomine collectas, & pituitam tam crudam quam crassam ex partibus etiam remotissimis, potentissimè evacuat: Quid Arthrididi & articularis morbis convenit; nec non Hydropem, Ascitem & Anasarcam juvat. Dosis à Drach. ij. ad Drach. iij.

Passulæ laxativæ. August.

Rx. Fol. Senæ Alexand. uncias quatuor.

Cinnamomi electi

Zingiberis ana scrupul. quatuor.

Aq. Endiviæ & Vini albi ana uncias quatuordecim.

Infundantur per horas sex, aut octo, deinde ebulliant, ac leniter exprimantur: hinc decocto post colaturam adde Sacchari albi uncias quatuor.

Coquantur simul ferè usque ad consentiam Syrupi, iniiciendo tum, ut adhuc simul leniter bulliant.

Passularum minorum repurgatarum uncias duodecim.

Atque sic lege artis post iustam coctionem reponantur.

Eodem modo parantur & Zibebæ, & Pruna laxativa nostris usitata.

Adstrictum alvum leniunt, sæpeq; diutius detentas expellunt. Dantur puerulis, delicatulis, & hominibus alias medicinas purgantes respuentibus, quamvis à longinquis partibus ob faciliorem vix quidquam educere possint: quotidianus tamen usus eas indies à nobis postulat, utpotè ad ventris obstructions reserandas cunctis expetitis.

Efficaciores, sed minus quidem gratæ evadunt hæ Passulæ, aut Zibebæ, si loco aquæ Endiviæ & vini, nucharum seu infusionem Rosarum solutivam lumpferis, veruntamen tunc non nihil amarescunt.

Passulæ lavativæ.

Rx. Fol. Senæ s. sript. ꝑnc. ij.

Rad. Turbuth. alb. & gum.

Gialappa ana ꝑnc. j.

Mag. Scammonii

Rhabarb. electi ana ꝑnc. β.

Sem. Fœniculi

Anisi ana Drach. ij.

Flor. Cordial ana ꝑ. i.

Mile, & infunde in f. q. Sp. Vini rectificat. stent infusa, quoad perfectè tingatur, sapore atque virtute ingredientium bene imbuarur; Postea tinctum Spiritu aufer per inclinationem & illum Passulis Corinth. Unc. ix. suffunde, digerantur; donec Passulæ Spiritum sufficienter imbibant. Et tunc demum Passulis exemptis adde:

Cinnamomi acur.

Caryophyllorum ana Drach. ij.

Piperis longi

Galang. min.

Zingib. alb. ana Drach. j. β.

Spice Indic.

Gallie Moschat. ana Scr. β.

Et cum Syrup. Rosar solutivo f. q. fiat l. a conditum.

Vires, ꝑꝑus, Dosis.

Melancholicos & adustos humores purgant. Serosam aquarum colluviem exhauriunt & pituitam falsam deturbant. Inde Leporam, cutis scabietatem & scabiem elegantissimè eluunt. In Arthritide, angustia pe-
toris, calculo, catarrhis, dolore & tumore utriusque lateris remedium est excellens. Dosis ab Unc. β. ad Drach. vj. plus minusve pro ratione complexionis & sexus.

Catharticum Terebinthinatum.

Rx. Terebinth. alb. infusc. Limonum aliquoties lota unc. ij.

Spec. Lithontrilon. unc. j.

Mag. Scammonii Drach. vij.

Cass. rec. extracti.

Medul. Sem. Carthami ana Unc. β.

Turbuth. alb. & Gum.

Tartari Vitriolati ana Drach. ij.

Ol. Cinnamomi Scr. j.

Chamomill. Rom.

Anisi ana Scr. β.

Misce cum Syrup. Rosar. solut. f. q. in formam boli vel Electuarii crassi.

Vires, ꝑꝑus, Dosis.

Catharticum hoc Terebinthinatum, à Renibus potissimum & Vesica decumbentes humores phlegmaticos, pituitosos, crassos & tartareos purgat, coagulat tartarum dissolvit, & in omnibus calculorum generibus, in quibuscunque etiam sint corporis partibus, purgans est stupendum & mirabile. Dosis à Drach. j. ad Drach. ij. plus minusve in vino odorifero & bono.

Terebinthina laxativa. Myns.

Rx. Terebinth. aq. ros. lot. 3 j.

Tart. vitriol. 3 β.

Sal. succini alb.

Rhabarb. el. ana 3 β.

Cum sacch. & pulv. liquirit.

f. bolus

Terebinthina purgans eiusdem.

Rx. Terebinth. aq. viol. lot. 3 j.

Acidi Tart. 3 j.

Mag. lap. percar.

ocul. cancri

Scammon. ana. 3 β.

M. f. bolus cum sacch. & liquir. in Gonorth. calculo.

LIBER DUODECIMUS DE ANTIDOTIS HUMIDIS ET THERIACIS.

De antidotis liquidis roborantibus, & ad multos morbos curandos, nec non ad pestem conducentibus. Quere.

Antidoti vocabulum Græcum est, & per quam generale, idemque significat, quod apud Latinos *Eleuari*, quati dicas selectiora & præstantiora remedia, quibus conservatur valetudo prospera, & depellitur adversa.

Hoc remedium genere comprehenduntur eleuaria mollia purgantia & confectiones sive tragæ aromaticæ, ac cordiales, de quibus jam egimus; nunc ergo dicendum tantum restat de iis, quæ in consuetudinem molli ad diversos usus sunt accommodata.

Antidotus cephalica major.

Extrahit cephalici maioris ℥ij.

Magisterium crani humani ℥j.℞.

Salus crani ℥ij.

Essentia castorei ℥iij.

Spec. Diambra

Diamoschi dulcis an. ℥j.

Ol. Caryophyllorum

Nux moschata chymice extractum ana gutt. x.

Syr. Conservæ citri q. s.

Ut fiat antidotus vel electuarius mollis consistetia: dosis ℥j. Formabis inde, si voles, exiguum pilulâ, aut de ea parum dissolves in aqua cephalica, morbo, qui expugnandus est, congruente. Hæc antidotus juvat imprimis ad omnes cerebri affectiones, eiusque substantiam, facultatem animalem mirifice corroborat: prodeit apoplexiis, paralytibus, epilepsiis, vertigibus, fumosisq; vaporosis, qui in sublimi cerebri regione suspensæ, somnolentiam, torporem, & stupiditatem plerumq; inducunt, dispellit & discutit: memotiam roborat, oculorum hebetudinem acuit, ad auriû tinnitum & iuriditatem confert: & humores lentos ac crassos, tanquam horum malorum causas antecedentes extenuat & dissipat: sed generalium tamen usus semper præmitti debet.

CAUTIO.

Ad novam hanc formularum præscriptionem, quæ ab extracto majori cephalico, & à magisteriis & essentiis sumit initium, forte quis mirabitur, & in enuendo horum verborum sensu OEdipo opus esse contendet. Cui ut satis fiat, paulo post dabimus eorundem remedium amplas & perspicuas descriptiones: & describemus *cap. de extractu* magisterium crani humani, & essentiam castorei, & *cap. de salibus* præparationem crani. Ne tamen quenquam fors offendant quantula cunque laboris molestia, hic compositionem in extracti huius maioris delineare, æquum esse duximus, ut postquam sicut hic præcipua capitula, & ea, quæ cerebri affectibus gravissimis sunt specifica & appropriata, non omissa esse constiterit, simile fiat iudicium de cæteris extractis, paulo post de-

scribendis, quæ pariter reliquis nobilibus partibus confirmandis, earum intemperiebus corrigendis, morbisq; & symptomatibus inde contractis edomandis, accommodabimus.

Extractum igitur cephalicum majus præparatur.

Cum rad. acori

Pæonia

Visco quernu

Ligno aloes

Baccis juniperi

Sem. pæonia.

Ex quibus omnibus contulis & invicem mixtis fit extractum, ut docebimus: Item extractum ex aromaticis elicitur, nempe ex

Cinnamomo

Caryophyllis

Mace

Nuce moschata

Cardamomo &

Fructibus anacardorum,

Nec non ex floribus.

Anthos

Salvis

Primula veris

Pæonia

Calendula

Betonica

Lavendula

Stachados Arab.

Flor. lili convall.

Euphrasia

Tilia arboris.

Ex triplici horum extractorum seorsim præparatorum genere fit (per mixtionem) extractum unum maius, hoc est, ex his omnibus elicitur una vera & essentialis agendi operandique virtus, quæ tanquâ nucleus, cortice suo longe præstantior & nobilior existit: sicut quilibet, nisi forte ingenii stupiditas & crassities, obstat; facile colligere potest, ex quo maiore extracto, additis magisteriis, essentiis, & aliis remediis commemoratis, componitur prædicta major antidotus. Antidotus cephalica minor in sui compositionem recipit tantum extracta herbarum & florum *melissa, betonica, pæonia, salvia, rosmarini*, & extracta quorundam seminum & aromatum cephalicorum: quæ præparatio nec tam exacti, difficilis, & laboriosa est artificii: nec ad tot tantosq; cerebri affectus est efficax, ac altera illa antidotus major, velut statim ex diversâ utriusque compositione elucet. Hinc in illis idem æque statuimus discrimen observandum, ac in cæteris minoribus, quas, ut videre licebit, reliquis corporis partibus nobilibus adaptabimus: ubi non tam exquisitis artis ritibus, nec tot impensis, nec etiam tam longo temporis spatio opus est, ac in maioribus istis, quas ditioribus

tantum dicatas volumus: sunt minores, tenuioris fortunæ hominibus præscriptæ, quod tantum obiter monere placuit.

Præparationes extractorum, essentiarum, magisteriorum & salium, ex quibus antidota nostra componimus, ad calcem huius pharmacopœe nostræ, utri modo dictum est, facili methodo & ordine edocebimus. Hoc etiam obiter notandum est, antidotos ejusmodi diuturnæ adseruationi præ reliquis vulgaribus longe aptiores esse. Sequitur nunc descriptio siue formula antidoti nostræ Cephalicæ minoris.

Antidotus hepatica minor pro gregariis.

℞. Extracti minoris cephalici ℥ ij.

Diacori

Confecti. anacardina an. ℥ ij.

Ol. de nuce moschata ℥ j.

Misce: dosis ℥ ss. vel ℥ j. mane

Cerebrum nubilum serenat, omnibusque frigidis ipsius affectibus conducit: totam massam sanguinis spiritusque, præsertim animales reddit puriores & tenuiores; inde ad restitrandos omnes sensus tam internos, quam externos, ad memoriam præsertim mirifice confert.

Antidotus theracica major proditoribus.

℞. Extracti minoris thoracici ℥ ij.

Extracti pulmonum vulpis &

Leporis invicem preparati ℥ j.

Butyri seu lactis sulphurii ℥ ss.

Rubini sulphurii terebinthinati ℥ ss.

Syrupi hederae terrestris q. suff.

Fiat antidotus: dosis ℥ j.

Præparationem extracti nostri maioris thoracici, nec non extracti pulmonum vulpis & leporis: butyri item siue lactis sulphuris, ejusdemque balsami siue rubini infra descriptam reperies: præparantur enim diversis operationum methodis: omnia tamen & singula maxime oportuna & specifica sunt deploratis pulmonum affectibus, ut sicut phthisis, empyema, asthma, dyspnœa & orthopnœa: in quibus desperatis & fere incurabilibus morbis extirpandis mira præstabit antidotus nostra major.

Antidotus thoracica minor pro gregariis.

℞. Extracti minoris thoracici ℥ ij.

Flor. Sulphuris optime preparatorum ℥ ij.

Spec. Diacoreos simpli. ℥ j.

Spec. Diatragacanthi frig. ℥ j. ss.

Pulmonis vulpis vulgari modo preparati

Elect. resumptivi &

Diapapaveris an. ℥ ij.

cum syrupo violato fiat Antidotus.

Dosis ℥ j. ss. vel ℥ j.

Valet etiam adversus omnem thoracis noxam: lenit, humectat & confortat pulmones, ad anacatharin conciliandam, semper prodest, tussiculosis, & puculentæ exulcentibus mirifice succurrit, itemque extenuatis & hecticis: defluxiones etiam sistit, & somnum conciliat.

Antidotus cardiaca maior proditoribus.

℞. Extracti lardiaci maioris ℥ ij.

Magisterii corallorum

Magisterii hyacinthorum an. ℥ ij.

Essentia fructuum anacard. ℥ ss.

Essentia croci ℥ ij.

Essentia camphoræ ℥ j.

Lapidis bezoardici veri

Vni. ornu an. ℥ j.

Ambra griseæ ℥ ss.

Ol. corticis citrij.

& Cinnamomi hyrnice extractorum. ana gutt. xij.

Aqua theriacalis cardiaca, vel elixiris vita q. suff. ut fiat antidotus: dosis ℥ j.

Admirabilis est huius antidoti efficacia adversus omnes cordis affectus, syncopes, lipothymias, cardiacas. Tuetur cor ab omni veneno: estque præstantissima medicina tam ad præservationem, quam ad curationem pestis, siue interius assumpta, siue exterius in forma epithematis cordi apposita, dissolvendo utnam atque alteram drachmam huius antidoti in quadam aqua theriacali aut cordiali.

Antidotus cardiaca minor pro gregariis.

℞. Extracti minoris cardiaci ℥ ij.

Confecti. de Hyacintho

Confecti. algermes an. ℥ ij.

Elect. de g. mnis

& Dianthos an. ℥ ij.

Diambra

Diamoschi dulcis an. ℥ j.

Margaritarum preparatarum

Corallorum preparatorum

Opus de corde cervi an. ℥ j. ss.

Trochiscorum diatrachodon, & de

Camphora an. ℥ ss.

Syrupicon eva. citrii q. s.

Et fiat antidotus: dosis ℥ j. ss. vel ℥ ij.

Utilis est ad eosdem cordis affectus, sed virtutem tam potentem & efficacem non habet, ut prior.

Antidotus stomachica minor pro ditioribus.

℞. Extracti stomachici maioris ℥ ij.

Extracti unicarum interiorum ventriculi gallinae

Extracti baccarum juniperi

& myrobalarum omn. an. ℥ ss.

Rosata novella ℥ j.

Ol. de nuce moschata chymice extracti ℥ ss.

Oleorum Carposphyllorum

& corticum citri chymice etiam extractorum an. ℥ j.

Cum syrupo corallorum fiat antidotus: dosis ℥ ss.

Omnibus stomachici vitiis & imbecillitatibus optulatur, eumque corroborat adversus vomitum, & omnem intemperierum frigidam, à pituitosis & mucilaginosiis humoribus tunicis ejus inhaerentibus ortam: inde cruditates tollit, flatus & ventros dissipat, & una eademque opera ciborum concoctione mirifice juvat.

Antidotus stomachica minor pro gregariis.

℞. Extracti stomachici minoris ℥ ij.

Spec. Aromatici rosati ℥ ij.

Elect. Dialanga

Dianisi

Diacinnamomi an. ℥ ij. ss.

Ambra griseæ ℥ j.

Cum syrupo conf. citrii, vel de mentha fiat antidotus.

Dosis ℥ j. vel ℥ j. ss.

Præstans quoque est ad omnes ventriculi affectus à frigida causa productos.

Sitroboratione & adstrictione simul opus est, sicut usus in diarrhoeis postulat: adicies mira coroneorum, electu. citrii

de Aquari de foris, & de bacca myrti, quantum volēs.

Antidotus hepatica maior pro proditoribus.

℞. Extracti hepatici maioris ℥ iij.

Sanctorum omnium ℥ vj.

ch. lidonia ℥ β.

hepatis vituli ℥ i.

Arcanica tart ℥ ij. β.

Magisterii corallorum ℥ iij.

Oli sulphuris in crocum conversi, ut docebitur ℥ j.

Olei martis ℥ j.

Syrupi corallorum q. s.

Ut fiat antidotus: dosis ℥ j. per se, vel cum iusculo, vino, aut liquore aliquo convenienti.

Hermetici nobis veniam dabunt, quod ipsorum arcanis & magisteriis ad Dogmaticorum Pharmaceutam exponendam & illustrandam utamur, huc me impellit aliorum remedium inopia: quandoquidē hoc non praestantius occurrat medicamentum ad corroborandum hepar & facultatem naturalem, quam instaurat & confirmat ad eos, ut ii, qui ex hepatis imbecillitate proclives sunt ad hydropsim, (utpote dum sanguifica ejus vis vitiosa serosa tantum generat humores, unde istius mali scaturigo & fons promanat) praesentissimum inde auxilium & levamen percipiant, sicut & omnes cachectici & icterici. Idem remedium specifica sua proprietate jecur quoque liberat ab humorum infarctu, omnibusque prodest dysenteris, & henteris, & fluxibus hepaticis: ejus quoque efficacia summa nullo satis encomio potest praedicari, uti ab unde id testantur suspicendi ejusdem effectus. De praeparatione omnium enarratorum extractorum, ut magisterii corallorum, aliorumque similium remedium specificorum, in praedictam antidotum ingredientium, & neutiquam vulgarium, infra ad finem huius libri dicetur, ut jam supra promissimus.

Antidotus hepatica minor pro gregariis.

℞. Extracti hepatici minoris ℥ iij.

Trochisc. Diarrhodon

Coralli preparati an. ℥ β.

Trochiscorum de eupatorio

Trochiscorum de rhubarbo ana ℥ ij.

Spec. Dialacae majoris

Diacurcuma minoris an. ℥ iij.

Croci martis optime preparati ℥ ij.

Tinctura rosarum q. suff.

Ut fiat antidotus: dosis ℥ i β. vel ℥ ij.

Excellens etiam est ad omnem debilitatem & obstructionem hepatis: unde provenire solent hydroper, cachexia, fluxus hepaticus, & similia plura mala: sed tamen vi & praestantia non accedit ad priorem antidotum majorem. Communi enim plebeculae & vulgo tantummodo debentur communia & vulgaria remedia.

Antidotus splenitica maior.

℞. Extracti splenitici maioris ℥ ij.

Extracti lienis bovis ℥ j. β.

Extracti seu faculae rad. Aronis ℥ ij.

Salis ceterach

Salis fraxini ana ℥ j. β.

Croci martis cum sulphure preparati, ut artis est ℥ iij.

Vini chalybeatis q. suff.

Ut fiat electuarium, dosis ℥ β. vel ℥ j.

Nobilis est & bona ad omnes durities & oppilationes lienis, & totius mesenterii: ad quaevis vitia ac

Lib. XII.

symptomata, quae inde promanare queunt: veluti sunt cachexia, febres quartanae, icterus niger, suppressiones mensium & similia.

Antidotus splenitica minor.

℞. Extracti splenitici minoris ℥ iij.

Elect. Diacappari ℥ β.

Elect. scorae ferri ℥ vj.

Diacosti ℥ ij.

Diatrisnipiperion ℥ iij.

Syrupi de pomis redolentibus q. suff.

Ut fiat antidotus.

Conducit quoque ad splenis durities & obstructiones, & imprimis ad febrem quartanam

Antidotus nephritica maior.

℞. Extracti maioris nephritici ℥ ij.

Oculorum cancri

Testarum ovorum ana ℥ ij.

Magisterii lapidis Iudaici

Magisterii lapidis lyncis an. ℥ j.

Olei cerebri in guttulis xx.

Misce, fiat antidotus: dosis ℥ β. vel ℥ j. ad summum cum aqua antinephritica, vel cum vino albo.

Admirandum remedium ad attritionem, comminutionem & expulsionem calculi renū, & ad omnem datur vrinæ retentionem, provocando statim urinā. Parum tantum de ea antidoto capiendum est. In fortissima enim urinæ suppressione sufficiens duo vel tria grana ad summum solius magisterii lapidis Iudaici, vel lapidis lyncis: tanta penetrandi vi & potestate huiusmodi pollent medicamina. Nulla enim ischuria aut urinæ suppressio tam fortis erit, quin praedicta antidoto solvi & evinci queat. Methodus autem horum extractorum & magisteriorum praeparandorum inferius suo tradetur loco.

Antidotus nephritica minor.

℞. Extr. Nephritici minoris ℥ iij.

Pulv. pelliculae internae testarum ovorum

Pelliculae internae ventriculi gallinarum an. ℥ ij.

Salis restae bovis

Salis prunellae an. ℥ j. β.

Succi limonium q. s.

Ut fiat antidotus: dosis ℥ β. vel ℥ j.

Antidotus haec excellentissima quoque est ad eosdem affectus, ut prior, nisi quod operandi effectus ostendet paulo debiliores & tardiores: cuius usus quoque est in extremis malis, hoc est, quando ad calculo, arenulis, & simili materia tartarea utrorumque renum facta est obstructio, adeo, ut urina penitus suppressa, aeger praeanore & dolore perpetuum emitat clamorem, & in summo vitae discrimine versetur. Huius nihilominus antidoti nephriticae minoris experimentum fieri potest, utpote quae ad supra enumeratos affectus longe profecto efficacior existit, quam electuarium lussini, lithontribon, de cicadu, & similia nephritica remedia vulgaria, quorum supra mentio facta est. Quid per sal prunella intelligatur, etiam supra declaratum est.

Antidotus hysterica.

℞. Extracti hysterici maioris & minoris an. ℥ iij.

Extracti vulvae seu matricis leporis an. ℥ j.

Extracti seu faculae bryoniae ℥ β.

Extracti castorei ℥ ij.

Da

Old

Olei gagaris cum colcothare redistillati & rectificati 3℔.

Oles succini flavi 3℔.

Nepenthes nostri hysterici 3 j.℔.

Syrupi cinnamomi q suff.

Ut fiat antidotus: dosi 3 j. vel 3 ℔. cum iusculo vel liquore aliquo convenienti.

Mirabilis est in genere ad quavis matricis vitia: in specie vero medetur omni uteri præfocationi, siue epileptica, siue alterius generis: albis item mensiū fluoribus, cruditatibus, flatibus & doloribus inde excitatis confert: sterilibus etiam prodest ad conceptionem & prolis fecunditatem: si nimirum extractum secundinæ de secunda quadam muliere addideris: de cuius præparatione, sicut & de matricis leporinæ præparanda modo suo loco agetur.

Posteaquam igitur de antidotis, quæ principibus corporis partibus roborandis, morbisq; & symptomatis, quibus eadem defatigantur, expellendis aptæ sunt & idoneæ, hæc tamen diximus: super est, ut antequam huic capiti finem imponamus, promissi nostri memores simus, & nunc de antidotis tam ad præcautionem, quam ad curationem pestis (si inter nos forte tam horrendum malum divina permissione grassetur) aptis & accommodis dicamus. Et quamvis ad eandem intentionem remedia alia, ut aquas theriacales, syrpos, confectiones, & electuaria sicca iam descriperimus, visum tamen fuit eorundem catalogo quædam adhuc antidota annumerare: siquidem antidoti vocabulum proprie sumptum nihil aliud significat, quàm medicamen venena pellens & abigens.

Antidotus major contra pestem.

℥℥. Rad. Angelicæ

Zedoaria

Scorzoneræ

Tormentillæ

Petasidis

Santalini

Ligni aloes an. 3 iij. vel quatuor.

Ex his omnibus crasso modo contulis, fiat cum succo limonum extractum, ut artis est, & cap. de extractis docebitur.

I T E M.

℥℥. Corticis citrii 3 iij.

Sem. Carduibenedicti

Rutæ

Acetose

Baccarum iuniperi

Fol. Dictamni

Cinnamomi

Macis an. 3 j.

Flor. Rosmarini

Buglossæ

Hyperici an. p. j.

Spec. De gemmis

Diambræ

Diamoschi

Dianthos an. 3 j.

Omnibus contulis & invicem mixtis, in vase quodam apto, fiat extractum, cum aqua vitæ iuniperi, aut aqua vitæ communi iuxta artem, & ut inferius enodabitur.

Hæc duo extracta fortiter ex primantur prælo, quæ ob dissolutionem in ipsis contentorum naturam liquissima erunt: ex ambobus fiat mistura, & abstrahatur liquor siue aqua per alembicum, ad ignem Baln. vaporosi, donec materia in fundo consistentiam electuarii, mediam inter durum & molle formam obti-

nentis acquirat: aqua exinde destillata seorsim servetur, cuius usus erit in aliis extractis componendis, & per se jam est summum cardiacum. Ad uncias quatuor prædicti extracti adice

Magisterii perlarum

Magist. corallorum

Essentia croci an. 3 iij.

Essentia camphoræ 3 j.

Sulphuris aurati diaphoretici

Balsami lactei sulphuris

Sali prunellæ an. 3 ℔.

Ex quibus omnibus fiat antidotus admirandæ virtutis, ad præservationem pestis, de ea singulis maturis ex cultri cuspidē pisi magnitudinē capias: Sed peste jam correptus de eodem sumat 3 ℔. vel 3 j. dissolvendo in 3 iij. suæ propriæ aquæ destillatæ, & ut supra seorsim ad servat: vel cuiusdam aquæ theriacalis, carduibenedicti vel ulmarie: sudorem mirifice provocat, & cor corroborat adversus quodvis venenum, id à centro evocans ad circumferentiam. Inter antidota præstantiora, huic pestiferæ lui dicata, hoc facile principem obtinet locum: cuius summa virtus & præstantia, laboris & temporis iacturam, quam forte quis in ejus præparatione pretendere possit, uberrimo compenstat ænore & lucro. Sulphuris aurati descriptio nem suo loco dabimus. Sic quoque alibi tractandum reservamus modum parandi magisterium gemmarum, magist. corallorum, balsamum, & lac sulphuris, nec non essentiam croci & camphoræ. In huiusmodi remedium apparatus, quæ ditionibus ad vitæ & sanitatis suæ tutelam præscribuntur, nullis parcendum est sumptibus: pauperes & tenuioris fortunæ homines contenti erūt antidoto minori, cuius descriptio proxime sequitur, quæ pati modo excellentissima est, tam ad præservationem, quam ad curationem pestis.

Antidotus minor contra pestem progressarii.

℥℥. Succis scordii

Rutæ

Carduibenedicti

Ulmariæ

Mentha crispe

Salvia ana 3 iij. vel plus minus.

Omnes hi succi in alembicum vel matraceutrum & capax inditi, digerantur in Baln. & depurentur, separando multoties terræum crassamentum & fæces, quæ in fundo residébunt, ut alibi cap. de syrups jam perspicue docuimus.

Ad uncias decem horum succorum optime deputatorum adde

Rad. Angelicæ

Zedoaria an. 3 j.

Dictamni

Sem. Carduibenedicti

Cort. Citrii an. 3 ℔.

Cinnamomi 3 vj.

Myrrhæ 3 iij.

Croc. 3 iij.

Camphoræ 3 j.

Omnibus contulis & simul cum prædictis succis mixtis, fiat digestio in Baln. per biduum vel triduum, dein omnia adhuc calentia per torcular fortiter exprimantur. In qua expressione denuo adde

Theriaca optima 3 j. ℔.

Confect. hyacynthi

& alhermes an. 3 j.

*Perlarum preparatarum**Corallorum preparata.**Cornu cervi preparati**Spec. Diambra**De gemmis an. ʒij.**Vni. ornu ʒb.**Lapidu bezoardici ʒj.*

Omnia adhuc semel digerantur in Baln. Mar. per duos vel tres dies, dein per alembicum ad ignē Baln. vaporosi destilletur omnis liquor, donec in fundo remaneat consistentia inter durum & molle media, sicque antidotus erit præstantissima, de qua capiendum mane unius parvæ avellanæ instar: ad curationē vero pondus unius drachmæ, vel drachmæ unius & semis: dissolvendo in duabus unciiis suæ propriæ aquæ inde destillatæ & ad servatæ, quæ per se jam efficax est & præstans ad idem malum, & ad omnes putredines & venena, quæ in corpore progengerantur. Inter cōmunia huius generis pharmaca, nullum paratu facilius, nullumque virtute præstantius, hoc ipso datū, cuius dispensationem vel quivis pharmacopola facile imitabitur.

*Antidotus alia de granis maturis Iuniperi, dicta
Theriaca Germanica pro gregariis.*

Accipe granorum juniperi maturorum magnam quantitatem, nempe lb. vj. viij. vel x. hæc insula & macerata in vino albo generoso, vel hydromelite vinoso, ad ignem parum bulliant, dein conqassentur & per setaceum in modum cassiæ thaiiciantur, & fiat extractum: Aut alia quoque via ac methodo idem paretur extractum, sicut cap. de extractis ostenditur.

Ad libram unam commemorari extracti iuniperi adde

*Puly. Rad. Angelica ʒvj.**Dictamn.**Cinnamomi ana ʒb.**Terre sigillata**Corallorum preparatorum**Perlarum preparatarum**Cornu cervi etiam præp. an. ʒij.**Sp. Elect. de gemmis**Diambra ana ʒi. ʒb.**Croci ʒj.**Camphora ʒij.*

Reducendo omnia cum aqua quadam theriacali in formulam electuarii molliis sive antidoti, quod erit summum præservativum & curativum cōtra pestem: exhibetur usq; ad ʒij. Solum extractum juniperi citra alterius ingredientis additionem, eidem quoque scopopoportunum est. Præter cætera additamenta supra enarrata quidam adiiciunt theriacæ vel multibridatii, quantum lubet.

Electuarium de ovo.

Quoniam hoc electuarium sive antidotus de ovo, contra pestem magno opere celebrata, in nullis fere pharmacopœis, præteritum in Gallia nostra descripta reperitur: huc ejus descriptionem in medium producam, qualis illa in Augustano habetur dispensatorio, in quo elaborando sedulam ac felicem navavit, operam Adolphus Oeco percelebris admodū Medicus, idq; opera & consensu suorum collegarum, virorum quoq; celeberrimorum, sicut Germania hanc gloriæ prærogativam sibi jure vendicat, quod sit vera doctorum & celeberrimorum virorum nutritrix, & infinitorum egrorum medicamentorum, tanquam novorum inge-

nii fortium excludendorum parens fecundissima & felicissima. Describamus itaque dictam antidotum de ovo, quæ modo, qui sequitur, paratur.

Electuarium de ovo Max. miliani 1. Imperatoris.

ʒ. Ovum gallinæ recens, & educto per apicem albumine, id quod vacuum est, croco orientali nō pulverisato impleatur: postea cum alio putamine iterum occlude, ne quid transpiret, & lento igne vel post fornacem tãndiu assa in ollula, donec tota ovi testa nigrescere incipiat, diligenter cavendo, ne crocus comburatur. Exempta à testa materia, excicetur, ut in mortario exquisitissime contundi, & in pulverem redigi queat: addendo pulveris erucæ seu sinapis, quantum reliqua duo ponderant: postea

*ʒ. Puly. Rad. Dictamni albi**Tormentilla ana ʒij.**Puly. Myrrha**Cornu cervi**Nucis vomica ana ʒj.**Puly. Radic. Angelica**Pimpinella**Granorum iuniperi**Zedoaria**Camphora ana ʒb.*

Misce omnia simul in mortario, & tandem appone Theriacæ ad pondus omnium, & iterum pistillo fortiter contunde & commisce per tres integros horas agitando, fiat electuarium, ut artu est.

Ejus usus maximus est in peste, & præservatione à venenis deleteriis.

In antidotario Weckeri vini doctissimi, & de re medica, prout hoc perclebens & eruditū opus vberime testatur, optime meriti, aliæ occurrūt descriptionum formulæ, ejusdē electuarii de ovo Anton. Chalmerei præclaræ et aditionis viri, tum etiam aliorum.

Sed ut libere dicam, quid sentiam, vix credibile esse puto, quod usque adeo singulares inde effectus, pducipossint: si albuminis abjecti loco ovum solo croco repleatur, & dein eodem probe obturato omnia simul coquantur, usq; dum in pulverem redigi queant.

Vis totius secreti in eo consistere videtur, ut crocus & vitellus ovi in pulverem redigantur: hac tamen consitione, ut plane nihil expiret. Neque enim adeo magnum id esset mysterium, rationem istius pulveris vitelli ovi & croci conficiendi cognita habere. Nā miscellanea reliqua pulverum quorundam & theriacæ, non nisi merū vulgare quid sapiunt, ut & revera sunt.

Non tamen diffiteor possibile esse, ut medicamen summum & efficacissimum ex ovo parari possit, contra ipsam pestem: idque ea, quā mox tra demus, methodo. Essentia namq; in ovum inditæ, cum ejusdem vitello perfecte miscentur, qui alias sua natura sulphureus, summā penetrandi, nec nō nutriendi vim obtinet, qua facultate reliquorū ingredientū virtutē adeo intendit, ut multo citius perirent; & in venas transferantur. Adde, quod per eandem coquendi rationem spirituales rerū essentia vim & virtutem suam longe perfectius conservent. Quæ tamen verba in bonā partē accipiantur, velim: nec quis existimet, nec plæquo jactabundum, forte hic inanem aucupari gloriolam: à qua tamen animus penitus abhorret, nec nisi in publico commodo fideliter juvando totus est

Electuarium de ovo maius pro distoribus

Quercetani.

Accipe unum vel plura ova recentia gallinæ:

*Dd 4**de quo;*

de quorum uno, apicem testæ tam subtili artificio aufer, ut postquam educta fuerit illa testa, rursus in pristinum locum commode reponi, & glutino seu luto quodam tam indutric agglutinari possit, ut nihil respiret. Abjecto itaque albumine, vitello ovi residuo admisce

Lactis siue butyri sulphuris 3 j. β.

Sulphuris auri diaphoretici

Essentia croci an. 3 j.

Pulveris anodynæ mineralis, hoc est, salis prunellæ 3 β.

Ambra grisea 3 j.

Lapidus Bezoardicus 3 β.

Omnia cum dicto vitello ovi simul misce, ut optime incorporentur, dein apex putaminis per quā aptissime suo apponatur loco cum tenuissimo ligamento lineo superposito vel glutino ex ovi albumine & pol-line facto, superinducto, adeo, ut ovo exquisitissime clauso nil transpireare possit.

Ad eundem modum plura ova apparari & accommodari queant: prout magnam huius electuarii quantitatem simul componere volueris.

Alias vel uno, vel pluribus ovis à quibuscumque eodem artificio aptis, albumen separatum est, addes *theriacalem, confect. alhermes, & hyacinthi ana*: vel ex his omnibus simul fiat mixtura, de qua adde ovo vel ovis, quantum capere possunt: probe clauso foraminulo cum sua propria testa, superinducto glurine, ut ante, ita ut nihil respiret.

Enarrata hæc ova ita preparata apte simul imponentur, vasi terreo capaci, quod operculo clausum in furnum mittatur, in quo panificia modo cocta, & ex eodem recens exempta fuerint, & secunda aut tertia vice in eodem reponantur, donec omnia in quam massam, quæ pulverari queat, redacta sint.

Accipiat ovum unum juxta primam methodum præparatum, & unum juxta alteram: vel ova duo aut tria utriusque præparationis, prout animus est majorem, vel minorem electuarii quantitatem simul conficere: omnia, quæ in dictis ovis continentur, terantur, & optime invicem misceantur in mortario marmoreo, eadem paulo post humectando pauca aqua theriacali contra pestem, aut elixire quodam vitæ, cuius plures descriptionum formulas *supra* dedimus, ita, ut omnia reducantur in formam electuarii, quod multorum annorum spatio reservabitur, pro dosi sufficit 3 j. tum ad præservationem, tum ad curationem in pestis.

Electuarium de ovo minus pro gregariis.

℞. Rad. Angelicæ

Zedoaria

Cinnamomi an. 3 j. β.

Caryophyllorum

Matris an. 3 β.

Myrrba

Nucis vomice

Carlinæ an. 3 iij.

Granorum iuniperi 3 j.

Croci

Campboræ

Spec. Diambra

De gemmis an. 3 iij.

Theriaceæ Alexandrinæ 3 iij.

Contundenda contundantur, & omnia simul mixta, indantur in matracium vitreum, superaffundendo fortissimum spiritum vini: vase clauso, ne quid evaporare possit, digerantur in baln. Mar. per 4. vel 5. dies. Dein omnia adhuc calentia fortiter exprimantur. Hæc

expressio denuo indatur in alembicum cum suo capitulo & recipiente, & inde ad ignem baln. Mar. destilletur liquor, qui seorsim servetur, & cum extracto quod in fundo remanet in mellis consistentia, impleatur ovum unum, vel plura, si velis, & optime misceatur cum vitello ovi: dein occludantur singula ova cum suo proprio putamine, ut *supra* diximus: Postea coquantur in furno, post exempta scilicet panificia, idque continuando & repetendo, sine calore intenso, donec materia ita exsiccata fuerit, ut pulverisari fere possit, quæ dein irroranda est sua propria aqua, ut *supra* reservata, & sic perficiatur elect. molle, siue antidotorum pretiosum ad præservationem & curationem pestis. Exhibendum de eo est, pestifero usque ad 3 j. vel 5 j. dissolvendo cum 3 j. vel tribus aquæ theriacalis, carduibenedicti, ulmarinæ. Præstantissimum sudativum est, quod omne venenum ab internis & profundis partibus in exteriorem corporis superficiem propellit: corroborat, ipsumque ab omni veneno vindicat actuetur.

De his igitur electuariis de ovo, alii nunc suum interponant iudicium, utra harum præparandarum methodorum sit laudabilior ac præstantior: nostitante, an vero communis, quam tamen, ut verum fateamur, non cōtemnimus. Sed primam inventionis gloriam ipsi libenter assignamus, eamque addidicisse nequaquam erubescimus.

De Theriacis.

Restat nunc, ut dicamus de antidotis siue alexipharmacis, quæ adversus omnis generis venena, & ipsas bestias virus eiaculantes conferunt, utpote quibus, juxta modernum proprie competit antidoti nomen, ne interim silentio aut oblivione suo loco prætermittamus antidota anodyna, narcotica & opiatia.

Hæc duo antidotorum genera, quæ tam apud antiquos, quam adhuc hodie apud nos in magno fuerint usu & æstimatione ad diversos & deploratos affectus depellendos, nos quasi adigunt atque compellunt, ut singula in istis tractandis paulo minutius & exquiritius pervestigemus, quam in nonnullis aliis hæctenus à nobis factitatum est. Oculis n. manifeste contemplandum subiicimus, hæc ipsa tanti hæctenus ubi vis gentium æstimatione mendis scætere quam plurimis, præque ceteris maxima reformatione opus habere: ita ut miter, multos auctores, licet doctrina & autoritate cōspicuos, quorum me discipulum non puderet profiteri, illud ipsum segnius obfervasse, ne dicam æterno silentio obruisse. Verum id unum depolco, ne benevolus lector, me ex temeraria quadam laudis gloriæve cupiditate in hæc prorupisse verba, existimet. Sed depolito affectu recta rationis bilance rem liberet, expendat & consideret. Iampridem enim alibi protestati sumus, & adhuc protestamur, omnia à nobis ita propositi, ut non vereamur ea doctorum virorum censura submittere, quod si in iisdem forte quid occurrat ab Aesclepiadea doctrina, veraque disciplina alienum, id quasi non dictum, aut literis consignatum habeatur.

Inter enumerata antidota alexiteria merito primus locus theriacis debetur.

Theriaceas ideo dico, quod tam apud veteres, quam apud recentiores, duo earundem genera statuantur, quarum unum in compositione recipiat catnes viperæ: reliquæ vero sine iis componantur. Illi, quæ vulgo theriaca magna, præscis a. gloriosa & liberatrix appellatur, tot tantæque laudes & proprietates tribuuntur, ad infinitos & deploratissimos affectus propulsandos, ut nihil supra commendationis valeat accipere.

Cæteræ autem, quæ nihilominus contra venena spectantur

specificæ sunt antidoti, sine trochiscis de vipera parantur, suntque huiusmodi.

Theriaca
 { Democratis
 Oribasii
 Bizaræ
 Diatesarum
 Ex Pæonia
 Ex terra sigillata

Quarum descriptiones repertiuntur apud Oribasium, Aeginetam, Actuarium, filium Serapionis, Rhalin, Avicennam, Celsum, pluresque alios tam Græcos, quam Arabes, & Latinos auctores.

Inter hæc antidota alexiteria non mediocri existimationis erat Mithridatium, quod antecessit theriacā, quā Andromachus sua ætate medicæ rei peritissimus, parabat ex carnibus viperæ, tanquam singulare adversus lepras, & quævis alia venena pharmacum & expetimentum, quod solum, & perse omnibus venenis tanquam summum antidotum conferre noverat.

Mithridatium ex infinitis simplicibus generibus compositum, auctoris sui, Mithridatis hæmpe regis Ponti nomē obtinuit, qui ex diuturniori ejus usū adeo laudabilem corporis habitum sibi comparaverat, ut sicut historici narrat, & mox dicturi sumus, nullo veneno assumpto sibi vitam adimere posset. De qua antidoto Avicenna ita loquens, nostram confirmat sententiam: *Confectio*, inquit, *Mithridatis nobilis est confectio, quam fecit Mithridates & nominavit suo nomine*. Et Aet. *teir. 4. ferm. 1. cap. 96*. ita scribit. *De Mithridate sane magno illo belli duce referunt, quod theriacem quidem non biberit: neque enim ac hac in usu erat: verum ex alterius antidoti, quæ postea mithridatica ab illo appellata est, uti ita corpus apparuit, ut nulla veneni vi ladi posset: Et cum etiam lethale pharmacum accepisset, mori non posset: cum enim ab hostibus devictus esset, interficere medicaretur, nullo veneni haustu mortem sibi, consicere prevaluit: sed vocato cuidam ex amicis se ingulandum præbuit*. Plinius fuliorem huius historici enarrationem tradit *lib. 23. cap. 9*. & militis quin etiam nomen exprimit, cuius opera ad mortem sibi conciliandam usus fuerat: cum omnium venenorum sumptorum vim adversus tam insignem an idiota efficaciam, invalidam nimis & irritam profus expertus fuisset.

Notandum porro est, olim non tantum compositis istis remediis, (è quorum numero supra 5. aut 6. recensuimus, paulo post eisdem descriptiones in medium allaturi) theriacæ nomen impositum, sed eodē quoque nomine sola quædam simplicia intinguit fuisse. Quod utiq; Avicennæ auctoritate comprobare licet, qui *squillam* appellat theriacam contra venena, & *gummi popæuæ*, & *aristolochiam* theriacam ad puncturas.

Unde complures tam Philosophos, quam Medicos, imò, & eos, qui eruditiorum & celebriorum ordinum numerantur, non parum lapsos esse constat: dum theriacæ vocabulum à serpente quodam (quem *thiru* vocari, & ejusdem compositionem ingredi putarunt) derivatum & ab eodem quoque trochiscos theriacos appellatos crediderunt.

Albertus Magnus unus ex illorum numero, Aristotelis textum, qui habet echin vel echidnam, quæ verbanihil aliud, quam viperam significat, perperam de thiro serpente interpretatus est: quem distinctū à vipera, & peculiare de eodem caput conscripsit.

Hanc falsam opinionem secutus est Aggregator Paracvus, qui *thirum* tanquā animal à vipera diversum constituit: illudq; basim trochiscorum, quos excipit theriaca, esse putat.

Petrus de Abano eodem errore irretitus, ita scriptum reliquit. *Dicitur autem theriaca à thiro serpente, quia ejusdem excipit carnes, quæ sunt veluti radix & basis istius medicæ*. Et differ. 179. Sciendum, inquit, quod theriaca est multiplex secundum diversitatem componentum, cui tamen nomen illud proprius convenit, theriaca est magna Andromachi & Galeni, in qua caro ingreditur Thiri serpenti, unde nomenclationem est sortita, quæ autem hanc non suscipit, theriaca metaphorice dicitur, ut Diatesarum, ideo, quod ad illius similitudinem venenorum depellat nocumenta.

Imò & ipse Nicol. à sinistra hac opinione non immunis videtur, dū ita in capite de trochiscis scribit: *Trochisci*, inquit, *de thiro, qui in magna Galeni theriaca recipitur, sic sunt*. Invenias, inquit, *thiros logitudinis unius palmi, &c.*

Huic errori occasione dedit nomen, ab antiquis olim trochiscis istis, tanquam præcipuæ theriacæ basi inditum. Galenus enim illos appellat theriacales, & post illum idem nomen retinuerunt Aetius, Oribasius, aliq; Græci. Plinius eos vocat *trochiscos theriacos*: Et Avicenna quibusdam in locis eisdem nominat *trochiscos thiros*, hoc est, ferales. Sed si quis penitus veterum scripta perpendat, facile perspiciet, eos nūquam aliud serpentum genus hoc vocabulū præter ipsam viperam intellexisse. Gal. in *lib. de Antidotis, & de Theriaca ad Pisonem* & alibi discrete viperarum facit mentionem. Vide quid post illum Aetius scribat *lib. Tetr. 4. ferm. 1. c. 7*.

Hoc caput primo ita inseribit: *De theriaca ex viperis Andromachi*. Postea idem in hunc modum incipit. *Ordinem à theriaca Andromachi ex viperis, cuius admiratione ductus Galenus hac de ea scribit: Cum multa discordia sit circa theriacæ descriptiones nos Andromachi descriptione, ut longè optime uremur, quæ etiam in rugum usus apparatur. Et c. 9. ejusdem lib. ubi de trochiscorum sive pastillorum præparatione agit, ita exorditur: Ceterum pastillos theriacos hoc modo apparatus: Viperas feminas accipito, non quocunque tempore captas, sed desinente Vere, &c.* Et Avicenna *lib. 4. ferm. 6. tract. 3. c. 33*, ubi loquitur de curatione morbus viperæ, his verbis sermonem inchoat: *Considera*, inquit, *radices communes in curatione, deinde fortior curatione est properare ad theriacam viperarum. Inde apparet discrimen inter theriacam, quæ viperas recipit. & eas, quarum mentionem facit lib. 5. summa 1. tract. 12. videlicet theriaca Elijæ & Diatesarum, quas contra gravissimos totius corporis affectus laudat*. Idem Avicenna *lib. 5. summa 1. tract. 1*. ubi de theriaca agit, ejus descriptionis tale facit exordium. *22. Trochiscorum squilla, trochiscorum viperæ, &c.* ex quibus manifeste liquet, quod et si alibi eisdem trochiscos nominet thiri seu thirios non tamen alios intelligat, quam viperinos.

Hinc concludimus, Theriacam hō à serpente quodam Thiro, qui ejus compositione ingrediatur, sed à Græco vocabulo, quod est *thiru* live *thig*, id est, fera, denominationem suam accepisse: neq; id propterea, quod ejusdem compositio feram vel viperā excipiat, ut quidam falso opinantur, sed quod eadem theriaca, live cū viperā, live absq; viperā parata sit, omnibus moribus venenatis, à quacūq; fera live animali illatis succurrat. Sic & ab antiquis & à neotericis (ut jam diximus) trochisci dicuntur theriacales, non ratione ingredientis, sed ab eorundem effectu, quem in pellendo lethaliū animalium veneno manifeste ostendunt: alias enim non theriacales, sed viperini nominandi essent. Eadem ratione quædam remedia vocamus nephritica & histerica, non quod eadem componantur ex renum vel uteri additione, sed quod tanquam medicamenta specifica iisdem partibus

Actio, & ex ipso Nicolao expromptam adiungit.
Mithridatii descriptio facile elucescet ex ipsius
Theriace Andromachi descriptione, cuius unicam
formulam pharmacopœe nostræ inferendam iudica-
vimus: sed præ cæteris; quæ variæ hinc inde repertiun-
tur, seligemus eam, quam Galenus lib. de Antidotis, &
Theriaca ad Pisonem, in hunc, qui sequitur, modum, ha-
bet descriptam.

Theriaca Andromachi senioris ex Galeno,

à & E. Arndtior.

8. Trochiscorum Scilliticorum dra. hmas quadraginta octo,
seu uncias sex.

Trochiscorum de vipera,

Piperis longi,

Opii, seu succi Papaveris,

Magnæ et Edey, broi. ana drachmas viginti quatuor, id est,
uncias tres.

Rosarum rubearum exsiccatum,

Irida Illyrica, aut Florentina,

Succi Glycyrrhizæ,

Semina Buxidis dulcis, seu Napi agrestis,

Comarum Scordii Cretici,

Opobalsami, seu Olei ex Nuce Moschatæ expressi,

Cinnamon,

Agarici ana drachmas duodecim.

Myrrhæ,

Costi odorati, seu Zedoaria,

Croci Orientalis Corycii,

Cassie lignæ veræ,

Nardi Indicæ,

Schoenanthus, seu lunci odorati,

Thuris masculis pellucidi,

Piperis nigri,

Albi, seu aglaia,

Fol. Dictamni Cretici,

Comarum Marrubii,

Rhabbarbari, seu Rhei,

Stachadæ Arabicæ ex Cyala.

Sem. Petroselini Macedonici,

Nepithæ, seu Calamulæ montanæ odorata,

Terebinthina Chia, aut atris Lybiæ,

Zingiberis,

Rad. Pentaphylli seu Quinque folii racemosi ana drach. sex.

Polii Cretici,

Chamepityssorum,

Styracis Calamitæ,

Meli, seu Angelicæ,

Amomi racemosi, aut sem. Citri & Hyperici ana part. æ-
quales.

Acori seu Calami Aromatici.

Nardi Celticæ,

Terræ Lemniæ veræ,

Phu Pontici, aut Valerianæ nostræ,

Chamaedrys Cretici comarum,

Fol. Malobabari, aut ejus loco Macis, & Caryophyllorum
ana partes equales.

Chalcitidis tostæ,

Radici Gentianæ,

Anisi torrefacti,

Succi Hypocistidis,

Carpobalsami, aut Cubebarum,

Gummi Arabici splendidi, vermiculati,

Sem. Fœniculi Cretici,

Cardamomi minoris,

Sesleos fragilis Masil.

Amia,

Thlaspios,

Comarum Hyperici Cretici,

Ammeos,

Sagapeni ana drachmas quatuor.

Castorei,

Aristolochia tenuis seu longæ,

Sem. Dauis Cretici,

Bituminis Iudaici, seu Asphaltis,

Opopanax,

Centaurei minoris comarum,

Galbani recentis ana drachmas duas.

Mellis de spumati triplum, id est, libras quatuordecim, un-
cias quinque & drachmas duas.

Conficitur hoc modo secundum Ga-
lenum.

Herbæ, Flores, Fructus, Semina, Radices, Cortices,
Trochisci, Terra Lemnia, Chalcitis, Bitumen, dilige-
ntissimè recutuntur pistillo ferreo in mortario æneo, & cri-
bro subtilissimè traiciuntur, Sem. Thlaspios, Napi
sylvestris, & Croci exceptis, q̄ per se teruntur, vinoq;
rigantur, ne mortatio interiori hæreat, & ut cōmodius
conterantur. Gami, Succis, & Castoreū per se terantur,
affuso vino ut cōmodius teri possint. In ipso cōposi-
tionis tempore omniumq; rerū mixtura Terebinthi-
na in duplici vase cum modico Mellis primū lique-
fiat, deindè Opopanax, Galbanum, Sagapenū, exactè
prius trita affuso paululo Melle ut melius uniantur,
compositionem subintrent, postea in duplici vase co-
quantur cum Terebinthina, donec ad justā consisten-
tiam redacta fuerint, his admiscetur pars aliqua cōtri-
torū, vino etiam dissolutorū, donec Mellis consisten-
tiam consequantur, deindè in mortariū vastæ magni-
tudinis effunduntur in hunc modum. Primum pars a-
liqua eorū, q̄ in duplici vase liquata sunt, eaq; tepida
probe agitentur rudicula, & sic consequenter de te-
si-
duo faciendū, donec omnia, probe unita sint, & hæc
quidē ad solē aut tepidū calorem ut facilius uniantur,
continud agitandū & tundēdo pila ferrea inuncta O-
leo Nucis Moschatæ, ut cōmodius agitari possint, &
Oleū residuū reliquis admisceatur, alioquin facile pi-
stillo medicamentū adhæretet, & difficilior fieret a-
gitatio. Hęc per quatuor aut quinque dies continud a-
gitanda sunt, & rursus elapsis sex aut septē dieb⁹ itera-
da agitatio per duos menses, deindè reponitur Medica-
mentū in vasculis plūbeis aut terreis benè cōctis & vi-
treatis. Chalcitis, q̄ hoc Medicamentū ingreditur, sic
præparanda est. Illius bona quantitas drachmarum nō
pauciorū q̄ quadraginta in ollam etudam opercularā
conicitur, ac succensis carbonibus coquatur, eaq; li-
quata ubi bullas emisit, parrem supernā in marinor
effundes, atq; illic in umbra pimitas donec frigescat.
Inde solūmodo capies quod supernè spumē fuerit,
quodq; cinerei est coloris, aut prassii, non q̄ flavū est,
Theriacam enim colore flavo non nigro tingeret: ea
porro drachmarum quatuor pondere vino trita & di-
luta Medicamento admiscetur.

Nobilissima hæc Antidotus (quam Andromachus
Neronis Medicus primū composuit) à Galeno i. de
Antidotis & de Theriaca ad Pisonem descripta, quæ
antè à tranquillitate quam ægris præstabat Galen⁹ di-
cta est, cum variè à variis parari soleat, & noster eam
conficiendi modus à veterum norma longe sit diver-
sus, ut in ejus structura uniformis servaretur æquali-
tas, cū jâ dictæ Theriacæ præparandæ modū hic publicare
voluim⁹, quæ Reip. nostræ Augustæ. Pharmacopœi hoc
in negotio versatissimi, ut qui sæpi⁹ ac ferè quorannis
hanc

hanc Antidotum & quidem in magna quantitate cōficiunt, sequuntur, quemq; commodissimū & omniū prā ceteris dexterrimum multo usu ac experientia sunt edocti.

Simplicia igitur ad Theriacā constitutionem expetita quæ conteri possunt, in sex Classēs dividunt, quarum singulas seorsim tundunt, in pulverem redigunt, ac angusto cribro transmittunt.

Classes autem hæc sunt.

I. CLASSIS.

Iridis Illyrica unciam unam semis.
Scordii Cretici unciam unam semis.
Zedoaria electa drachmas sex.
Polii Cretici unciam semis.
Sem: Bumadi unciam unam semis.
Anisi unciam semis.
Sesileos Cretici unciam semis.

Pendit hæc Classis in universum libram semis, drachmas sex.

II. CLASSIS.

Gentiana unciam semis.
Pentaphylli drachmas sex.
Martubis drachmas sex.
Calamitha montana drachmas sex.
Chamadryos unciam unam semis.
Fœnituli Cretici unciam semis.
Amomi aut Succedanei ejus unciam semis.

Pendit hæc Classis in universum uncias quatuor, drachmas duas.

III. CLASSIS.

Rad. Men: seu Angelica unciam semis.
Pbu Pontici unciam semis.
Aristolochia longa drachmas duas.
Dictamnus Cretici drachmas sex.
Nardi Celtica unciam semis.
Chamaepityos unciam semis.
Sem. Thlaspios unciam semis.

Pendit hæc Classis in universum uncias tres semis.

IV. CLASSIS.

Rosarum rubearum unciam unam semis.
Florum Hyperici unciam semis.
Centaurii minoris drachmas duas.
Sem. Petroselin: Macedonici drachmas sex.
Schrenanthus cum flore drachmas sex.
Sem. Dauci drachmas duas.
Trochiscorum de vipera uncias tres.
Trochiscorum de Squilla uncias sex.

Pendit hæc Classis in universum uncias tredecim.

V. CLASSIS.

Sem. Ammeos unciam semis.
Cinnamomi optimi unciam unam semis.
Cassie lignea drachmas sex.
Piperis longi uncias tres.
Rhabarbari drachmas sex.
Acori seu Calami Aromatici unciam semis.
Spica Indica drachmas sex.
Trochiscorum Hedychroi uncias tres.

Pendit hæc Classis in universum uncias decem, drachmas sex.

VI. CLASSIS.

Stoechadis Arabica drachmas sex.
Zingiberis albi drachmas sex.
Piperis nigri drachmas sex.
Albi drachmas sex.
Macis drachmas duas. pro Folio.
Caryophyllorum drachmas duas pro Folio.
Cubebærum unciam semis. pro Carpopalsamo.

Cardamomi unciam semis.

Pēdit hæc Classis in universū uncias quatuor semis.

Sequentia autem singula per se tetantur, utpote.

Myrrha drachma sex.

Thuris albi drachma sex.

Agarici Trochiscati uncia una semis.

Castorei drachma due.

Bituminis Iudaici drachma dua.

Terra Lemnie vera uncia semis.

Croci Orientalis drachma sex.

Chalcitidis testa uncia semis.

Nunc verò Gummi & Resinæ, Terebinthina Cyprica & Storace exceptis, utpote Sagapeni uncia semis, Opopanacis drachmæ duæ, Galbani drachmæ duæ, Gummi Arabici uncia semis per se vino, Cretico dissoluta ac eliquata per setaceum tenuis pulcritudine exprimentur: hoc facto ad permixtionem sic accedes. Primò sex Classēs Medicamentorum in tenuem pollinem redactas, una cum iis quæ per se terreda monuim⁹, Terra Lemnia, Croco & Chalcitide exceptis, in ahenò magno cōmiscebis, diligenter pulveres hos per horam vel amplius agitando, ut sic probè cōeant, ac accuratè & ad extremum usq; permixti paulatim postmodum Melli & reliquis liquidioribus misceriqueant, eo planè modo quem jamjā traditū sumus.

His igitur ita ritè dispositis: in ahenum quoddam magnum quatuor aut sex Mellis despumati ac modicè calentis uncias infundendæ, eæque piltillo magno ligneo ita hinc inde diducendæ, ut cacabi jã dictæ circumferentia Melle hoc tenuissimè obducta, & quasi peruncta seu illita videatur. Tunc omnium primò Terebinthina Cyprica suprà prunas modelto calore liquata, addito paucò Melle & vino Cretico, eidem ahenò indenda, quam mox Gummatum (ut paulò antea commemoravimus) per setaceum expressus quasi ctemoridentem vino Cretico modicè dilutas, & ad prunas leniter calefactus subsequatur. Abhinc Succus & Liqueores concreti, pempe Succus Acaciæ, Glycyrrhizæ, Hypocistidis, ipsumq; Opium compositioni jungantur, quæ omnia ac singula vino Cretico dissoluta una cum prioribus ahenò inditis nimirum Terebinthina & Gummi, continua ac indefinente agitatione probè permisceantur. Hoc facto Mellis despumati modici ter calentis libræ aliquot in ahenum hoc dimittantur, ac facta prius diligenter omnium jam dictorum unione pulveres sex classium sedulò adinvicè (ut antèa monuimus) permixti per cribrum angustū paulatim infergantur continuatq; agitatione sic accuratè permisceantur, ne quid grumescat, sed composio ipsa evadat plana ac tenera, atq; sic alternis vicib⁹ modò Mellis portio aliqua affundenda, modò pulveres inspergendi, donec omnis pulverum quantitas Melli unita fuerit. Tunc verò Terra Lemnia, & post eā Chalcitis, utraq; prius vino Cretico diluta adicienda; abhinc Stryxar Calamita addito modico vino Cretico ad prunas liquefact, ac Oleo Nucis Moschatæ addito, ut officiose ne grumescat dissolvatur, & ad tēneritudinē eliquetur compositioniq; addatur. Quæ ubi probè unita cum cæteris omnibus mixta fuerit, Crocus eodē vino Cretico dilutus ac tenuiter diductus Theriacum subintret, & postremò Oleū Caryophyllorum, quod Trochiscis Hedychroi in quorum structura Vpobalsami vices supplere debet subtraximus, qua de re vide Scholion ad Trochiscos jam dictos, loco proprio adiectum Medicamentumq; diu ac strenuè agitandū, ut omniū eò perfectior fiat mixtio, idq; in valemūdo reponen-

reponendum, cuius tertia vel ad minimū quarta pars vacua superfit, ut Theriaca fermentando in ampliori molem accrescens & insurgens commode per dies aliquot in eo agitari queat. Est enim ad dies ad minus octo continuos quotidie commovenda, deinde verò singulis hebdomatibus, ac tandem singulis mensibus agitando, donec anni unius aetatem attigerit, semper ea diligenter conregendo & ab externis injuriis muniendo, eritque sic Theriaca omnibus suis numeris absoluta eos effectus praestans, quos vetus seculum atque etiam modernum de tam nobili ac pretioso Medicinae pollicetur.

Alij parum à jam dicta methodo declinantes Syriacem una cum Terebinthina omnium primò liquar, deinde Gummarum resoluta Succosque vino dilutos, abhinc pulveres Classium prius distributarum bene prius (ut suprà monuimus) permixtos una cum Melle Theri-

ces confectioi jungunt, ultimo loco Oleum Nucis Moschatæ, Terram Lemniam, Crocum, & tandem Chalcitidem admiscunt, estque is Theriacam componendi modus à priore parum diversus, nisi quod Syriax in dissolutione periculum aliquod pariat, ea enim si frigidius tractetur in grumos abire, sin verò calidius, evaporare solet. Quare prior modus nobis ut probatior semper magis artis sit.

Quandoquidem verò conficienda Theriacæ labor vix ob parvam ejus copiam præparandam suscipitur, cum si secundum descriptionem simplicem dispensetur, vix in viginti libras abeat, idè ejusdem in duplo, quadruplo, sexuplo, octuplo, decuplo & duodecuplo astringenda Schematismum subjecimus, adiecta singulis ingredientibus debita ponderis nota, ut Pharmacopæos supputationis onere levaremus. Schematismus verò facilis & apertus hic est.

THERIACA ANDROMACHI.

1. Trochiscorum Scilliticorum.

De Vipera,

Piperis longi,
Opj,
Magmae Hedychroi —
Rosarum rubearum exsiccatarum,
Iridis Illyricæ,
Succi Glycyrrhizæ
Seminis Bunyadi dulcis,
Comarum Scordii Cretici,
Olei Nucis Moschatæ expressi,
Cinnamomi electi,
Agarici Trochiscati —
Myrrhe,
Costi odorati, seu Zedoaria.
Croci Orientalis,
Castæ lignæ veræ,
Nardi Indicæ,
Sphenanthus,
Thuris masculi,
Piperis nigri,
Albi,
Fol. Diſſamni Cretici,
Comarum Marrubii,
Rhabarbari electi,
Stachadis Arabicæ,
Sem. Petroselinii Macedonici,
Calamini hæmontani,
Terebinthine Cypriæ,
Zingiberis albi,
Rad. Pentaphylli, —
Poli Cretici,
Chamaepityos,
Styracis Calamitæ,
Meu, seu Angelicæ,
Amomii racemosi,
Nardi Celticæ,
Terre Lemniæ veræ,
Phu Pontici.
Chamaedryos,
Folii, aut Macis & Caryophyllorum ana p. æq.
Chalcitidis tosta,
Rad. Gentianæ,
Anisi torrefacti,
Hypocistidis,
Cubebarum,
Gummi Arabici splendidi,

Lib. XII.

In sim- plo.	In du- plo.	In qua- druplo.	In sex- uplo.	In octu- plo.	In decu- plo.	In duo- decuplo
lb. i. s.	lb. i.	lb. ii.	lb. iii.	lb. iv.	lb. v.	lb. vi.
Ana	℥ iii.	℥ vi.	lb. i.	lb. i. s.	lb. ii.	lb. ii. s.
Ana	℥ i. s.	℥ iii.	℥ vi.	℥ ix.	℥ xii.	℥ xv.
Ana	℥ vi.	℥ i. s.	℥ iii.	℥ iv. s.	℥ vi.	℥ vii. s.
						℥ ix.

Ec

Sem.

		In fim- plo.	In du- plo.	In qua- druplo.	In sex- uplo.	In octu- plo.	In decu- plo.	In duo- decuplo.
<i>Sem. Feniculi Cretici,</i> <i>Cardamomi minoris,</i> <i>Sem. Seseleos,</i> <i>Succi Acacie,</i> <i>Thlaspijs,</i> <i>Comarum Hyperici,</i> <i>Ammeos,</i> <i>Acori seu Calami Arom.</i>	Ana	℥ s.	℥ i.	℥ ii.	℥ iii.	℥ iv.	℥ v.	℥ vi.
<i>Sagapeni,</i> <i>Castorei,</i> <i>Aristolochia longa,</i> <i>Sem. Dauici Cretici,</i> <i>Bituminis Iudaici,</i> <i>Opoponacis,</i> <i>Florum centaurei minoris,</i> <i>Galbani recentis,</i> <i>Medicis despumati triplum,</i>	Ana seu	℥ ii. lb. i4. ℥ s. ℥ 2.	℥ s. lb. 28. ℥ 10. ℥ 4.	℥ i. lb. 57. ℥ 9. ℥ 4.	℥ i. s. lb. 86. ℥ 7. ℥ 4.	℥ ii. lb. 115. ℥ 6. ℥ 4.	℥ ii. s. lb. 144. ℥ 4. ℥ 4.	℥ iii. lb. 173. ℥ 3. ℥ 3.

Theriaca ac Mithridatii per classes patandi mo-
dus, ac elaboratio forma, nec non scenica distribu-
tio, multo ac magno labore nostro, ad calcem libri
duabus tabulis totam horum tam celebrium medica-
mentorum structuram comprehendentibus est ex-
pressa.

Theriace virtus ex Galeni monumentis sic decer-
punt Actuarius & Alexandrinus. Ipsa aduersus maxi-
ma mala Medicam. alexiterium est expertum. Datur
in venenatis Medicam. aut venenatorum plagis, Nu-
cis Ponticæ magnitudine cum vino. Capitis dolores
diurnos, vertigines, auditus graves, hebetudines o-
culorum, gustus instrumentum debilitatum, Comi-
tiale malum, Orthopnoicos cum multa potum sa-
nat, dissecans, attenuans, &eductus faciles reddens hu-
mores. Succurrit etiam recenti & veteri tussi, & iis
quibus thorax dolet. Convenit sanguinem expuenti-
bus, siue à thorace, siue à pulmone ductio fiat, si qui-
dem recens eductio sit cum posca, in veterata vero
cum aqua dedocti radicem Symphyti mane & vespere.
Stomachi vitia, ventriculi difficilem concoctionem
& imbecillitatem emendat. Inflationes stomachi, &
intestinarum cruciatus sedat, Colicos & ileos pla-
cat. Valet etiam in Cardiacis, & iis qui animo linqü-
unt, & Cholericis. Lumbicorum omne genus mira-
biliter exigit, cum succo Menthe data hepaticis affe-
ctus, itemque morbo regio laborantes strenue curat.
Induratos lienes liquefacit, sordes in iis consumens
cum Oxymelite data. Deterit & lapides renum cum
decocto Apii & Pettofelini, aut Semine Dauici, aut
quorundam aliorum, & difficilem mictionem vesicæ,
& in ipsa exulcerationes interdum sanat cum deco-
cto Chamæmeli febre carentibus data, aut cum vino
dulci. Præbetur in omnis generis rigoribus diurnis,
maximè verò Quartanis, si quis ea artificiosè utatur,
hoc est, post inclinationem. Datur etiam Hydropicis
cum Alari decocto, & similibus malis, potissimè ve-
rò iis qui Anasarca laborant. Elephantia quoque corre-
ptis sæpe auxiliatur, & partium corporis resolutiones
in potu accepta sæpe sanat. Mulierum purgationes
mouet, & mortuos foetus eiicit, data cum passo aut
aqua mulsa, Ruta tamen aut Diastanno prius in iis li-
quoribus incoctis fabæ magnitudine. Podagra affli-
ctis & articularum defluxione infestatis conducit,

post inclinationem non semel tantum, sed multoties
pondere drachmæ unius pota, pro viribus & ægri té-
peramento. Opitulatur dolentibus etiam imposita.
Admirari verò oportet hanc Antidotum, quod non
modo corpori, verum etiam animo male affecto me-
detur. Ex atra enim bile natas diversas imaginationes
hoc Medicamentum exhibuit sedat, è valis lenita-
tam bilem veluti eluens & exsurgens, quemadmo-
dum etiam ex ferarum istu illatum venenum, & aque
formidine (Hydrophobiam vocant) pessimum fan-
nè & curatu difficilem morbum, aut potius incurabi-
lem, assidue data sæpe sustulit In pestilentibus simi-
liter constitutionibus præsumentes ipsam hoc malo
corripit prohibet. Hyemis tempore iter facientibus
consulimus ut ex ipsa parum sumant, est enim veluti
bonum viscerum integumentum, quod plurimum iis
qui cam sumperunt calorem exhibeat. Dare oportet
hoc Medicamentum cum probè coxerit qui ipsam
accepturus est, neque cibis refertus sit. Bibat autem je-
junus; & iube ut sufficienti tempore à cibis abstineat,
quo Medicamentum concoqui possit. Inspicite vero
etiam oportet tempus, & ætatem ejus qui sumpturus
est. Ætate enim neque omnino dabis, neque in vi-
gore ætatis existentibus, ut qui plurimum habeant ca-
lotis, neque sæpius Medicamentum exhibendum esse
monemus, iis verò qui jam vitæ declinationem atti-
gerunt, pituitosis, nauseabundis, & cruditate labora-
tibus, inique qui cibum non appetunt ex Melancholia
aut frigidityte, hanc sæpius & plurimum exhibete co-
venit. Similiter etiam iis qui stomachi inflatione la-
borant, & uteri malis, cum vino bono ac veteri con-
sulimus frequenter sumendam. In biliosis vero, fe-
bricitantibus & pueris omnino ejus exhibitionem vi-
tare oportet, major enim ejus est facultas quam vires
eorum tolerare possint, eo quod illorum corpora fa-
cile dissolvant, & innatum spiritum celeriter extinguant.

Nolumus hoc loco præterire, quin Theriaces An-
dromachi compositionem à Medicis Romanis & Bo-
noniensibus olim autam, ac multis in locis mutatam,
nec non à Clarissimo Viro Domino D. Luca Stenge-
lio, Nobili itidem & multa experientia præclaro Vi-
ro D. D. Adolpho Oeconomi A. F. A. N. Collegæ quon-
dam nostro honoratissimo communicatam huc inle-
reremus, quæ sic habet.

R. Trochiscorum Scilliticorum uncias sex.

Trochisc. de Viperis,

Hedychroi,

Piperis nigri ana uncias tres.

Trochisc. de Camphora.

Opj.

Succi infusiois Rosarum inspissati.

Stordus Cretici, & nostri.

Sem. Napi Sylvestris.

Iridu Florentina,

Succi Glycyrrhizæ.

Agarici,

Cinnamomi,

Fol. Cardui Benedicti,

Balsami Indici,

Croci Orientalis ana unciam unam semis.

Myrrha,

Zingiberis,

Rhapontici veri,

Rad. Pentaphylli,

Tormentilla,

Calaminthe montane,

Comarum Martubii,

Stachados,

Rad. Costi,

Zedoaria,

Piperis Albi,

* Longi,

Dittamni Cretici,

Thuris masculi,

Sem. Petrocelini Macedonici Smirni, id est, Olusatris, non

Hippocelini.

Florum Schœnantibus,

Myrobalanorum Emblicorum, vel Chebulorum,

Terebinthina Cypria,

Castie lignæ,

Spice Indica ana drachmas sex.

Gentiana,

Comarum Poli montani,

Styracis Calamita,

Sileris montani,

Abrotami,

Sem. Thlaspiis seu Iberidis, vel Nasturtii albi,

Sem. Ammeos,

Chamadryos,

Chamepityos,

Succi Hypocistidis,

Lentisci,

Fol. Malobatri, seu Macis,

Nardi Celtica, seu Spica Romana,

Sem. Anisi,

Feniculi,

Rad. Meu, vel Imperatoria,

Terra Lemnæ vera,

Chalcidii Semiaffata,

Anomi vel Caryophyllorum aut Galangæ majoris, vel

Calami Aromatici,

Rad. Phu minoris,

Carpobalsami, seu Granorum Iuniperi,

Cubebæ arum,

Comarum Hyperici,

Acacia, vel Succi Lentisci,

Gummi Arabici, vel Iuniperi,

Cardamomi minoris,

Rad. Angelica optima,

Imperatoria,

Lib. XII.

Vincetoxici,

Aristolochiarotunda,

Asari,

Succisæ,

Dittamni albi,

Serpentaria,

Rorismarini,

Salvia minoris,

Scabiosa,

Cornu cervi ussi,

Emula Campana,

Pimpinella,

Origanis Cretici, ana unciam semis.

Sem. Dauci Cretici, vel sem. Pimpinella,

Galbani,

Opopanax,

Sagapeni,

Asphaltis vel Succini albi,

Rad. Cruciatæ,

Castorii,

Aristolochia longa,

Bascarum Lauri ana drachmas duas.

Mellis duplum.

Vini Cretici quantum satis est.

Conficiatur secundum artem.

Theriaca Andromachi haudquaquâ inferior, eadem præstans quæ in morbis malignis & intoxicatorum periculis Andromachi Theriaca Alexandrina vocata efficere potest. Etenim venenorum vires destruit, ac morbis viscerum internis, præsertim verò frigidis Colicæ, Iliacæ, uteri affectibus & ventriculi noxis à crassis flatibus ortum ducentibus, ac aliis à putredine natis opitulatur.

Mordax vulgi vox fidem Medicamini huic tam antiquo & præclaro infirmam reddere, ac honori ipsius detrachere cupiens, eidem nævum hunc affinxit, quod ritè parari nequeat, eo quod multa in ejus compositione ἀντοδωκεῖα seu Succedanea requirantur, cū veris simplicibus ad ejus constitutionem requisitis vix gaudeamus. Veruntamen quia labor improbus omnia vincit, Pharmacopœorum nostrorum studio & impensis effectum est, ut pauca nunc desiderentur, unde Georgius Melichius Augustanus, Pharmacopœus Venerus, meriti gloriatur in astruenda Theriaca Anno Christi 1573. sibi non nisi quatuor legitima defuisse, quorum tamen defectum æquivalentibus ad sufficientiam resarciebat, pro Opobalsamo Oleum Nucis Moschatæ, pro Carpobalsamo Iuniperi baccas, pro Amomo vero Amomum racemosum, ac pro Folio Folium Officinis visitatum, seu Macem substituens: cū de Calamo nullum sit dubium quin is verus sit Acorus, Folium verum à Folio Officinarum viribus non discrepet, Cubebæ verò aut Baccæ Iuniperi Carpobalsamum æquent, atq; insuper Oleum Nucis Moschatæ Vel Caryophyllorum Opobalsamo parum cedat, ac vix minoris conditionis existat.

Videant Pharmacopœi Theriacam paraturi eam, quæ Prosper Alpinus Lib. 4. de Medicina Ægyptiorum scripsit. Similiter Ioannem Baptistam Sylvaticum, Melichium, Nitolaum Monardes, Petrum Bellonius, Clusium, & alios qui de Exorices probe scripserunt, adeant.

Antiballomena nostra hæc sunt, quarum rationem sic reddimus.

Imprimis pro Opobalsamo Oleum Nucis Moschatæ substituimus, non autem Oleum Caryophyllorū.

E e 2

id enim

Id enim ratione Trochiscorum Hedychroi compositionem Theriacæ subintrat.

Pro Costo Zedoariam maiorem, seu longam quæ rectè Costus Syriacus esse creditur, sufficimus, quo nomine non substituti ratione sed propriæ auctoritatis fide locum in Theriaca suum merito obtinet.

Pro Radicibus Meu Angelicam assumimus, cui viribus affinis planè est radix Imperatoria seu Ostrutium, quod Apuli adversus serpentium morsus valere dudum observarunt.

Amomi locum nobis supplet seminis Citri & Hyperici æqualis utriusque portio, aut Galanga maior, non autem Macis, ea namq; Folii defectum refarcit: non Calamus Aromaticus, is enim Acorus verus cum sit, per se compositionem hanc ingreditur suis partibus satisfactus: alii penuriam ejus Bacci Juniperi aut Amomo racemifero quo nunc gaudere cœpimus, refarciunt, quod intellexisse videtur Andromachus in carmine sic canens,

Cumq; racemifero Celtarum Nardus Amomo.

Pro Malobathro commodissimè Macis, aut Macis & Caryophyllorum ana partes æquales subrogantur, alias quidem Spicam Celticam quam Indica Folij vicem gerunt, non autem hoc loco, cum Nardus ipsa Celtica ad compositionem hanc requiratur.

Carpo balsamo omnis nostra ætas Cubebas subrogare fuit solita.

Sefeli Creticum, id est & habetur quod minimum est & tenuissimum, cuius Planta Germanicè *Wierwur* vocari consuevit.

Theriaca diatessaron, Mesuæ.
August.

R. Gentianæ,

Baccarum Lauri,

Myrrhæ,

Aristolochia rotunda ana uncias duas.

Mellis dispensati libras duas.

Græcorum hæc est Compositio, ut ex nomine patet, quam Arabes mutuati sunt. Describitur ab Avicenna & Mesuæ. Ad venenatos morsus & potus efficax, omnesq; cerebri frigidis affectus, convulsionem, resolutionem, morbum Comitialem, Spasmodicum, ventriculi inflationem, ac coctionis tarditatem. Veneriaris ictibus admota & epota beneficit. Hanc passim agyrtæ & circumforanei circumferunt, & pro magna Theriaca venalem exhibent.

Theriaca hæc licet jumentis communiter exhibeatur, hominibus tamen identidem salutaris existit. Valebit autem plurimum contra pestilentis luis infectionem, aliorumque morborum malignorum contagia, si ei Terram Lemniam, aut Bolum Armenum, Diætammum album, Tormentillam, Scordium, Carlinam, Zedoariam vel Angelicam aucto Mellis pondere junxeris. Notabis autem vulgares illas radices pro Aristolochiæ radicibus venundari solitas. Pistolochiæ verò vera radix est longè major & tuberosa, intus solida, colore Buxi flavo, odorem & saporem Aristolochiæ longè nostratris referens.

Theriaca communis seu Augustana.
August.

R. Rad. Emulæ libram semis, uncias quinque & drachmas septem.

Aristolochia rotunda libram semis, unciam unam semis.

*Granorum Juniperi,
Zedoaria,
Scordii,
Chamadryos,
Chamepityos ana uncias tres drachmas sex.
Aristolochia longe,
Comarum Hyperici,
Scabiosa,
Sem. Rutæ,
Savina ana unciam unam semis, drachmas duas.
Betonica,
Salvia domestica,
Præfij,
Spica Romana,
Baccarum Lauri,
Rad. Gentianæ,
Diptami albi,
Tormentilla.*

Calami Aromatici ana unciam unam semis.

Meu,

Phu,

Pimpinellæ,

Sem Ammeos.

Carui,

Macis.

Santal. rubri,

Succini Citrini,

Foliorum Melissa hortensis, Menba rubra ana drachmas sex.

Castorei,

Abfinibii,

Calamin. he montana,

Zingiberis,

Piperis nigri ana drachmas tres.

Nucum Juglandum numero sexaginta.

Cuperosa preparata unciam unam emis.

Olei Terebinth. ne,

Oli Juniperi ana drachmas tres.

Oxymellis Scillitici libram unam.

Boi Armeni Orientalis præp. libram semis.

Opi Thebatici,

Corti corum Citri siccorum,

Sulphuris vivi preparati ana uncias tres drachmas unam, grana quinque.

Cornu cervi preparati unciam unam semis, drachmas semis grana duo.

Succi corti cum Fr. xini uncias tres.

Vini Cretici libram unam.

Mellis optimi dispensati triplum.

Simplicibus singulis suo tempore collectis & artificiose preparatis, fiat Theriaca in bona forma.

Theriacam hanc communem omnium Medicorum & totius Collegii nostri consensu ad hunc modum hucusq; preparavimus, & in posterum quoq; parandam censuimus. Hæc autem vulgus ad præproprios morbos ac subitas adorsiones, ubi contagii alieuius suspicio subest, commode utitur; sudores enim potenter proliciter, humorum putredini adversatur, corumq; corruptionem emendat. Colicos, inflatos, ex ventre, vesica, stomacho, aut utero dolentes adiuvat, venenis resistit, malignarum februm primos insulsus reprimat, cordis cædæ in putridorum succorum halitu ortum ducentia discutit, coctionem adiuvat, frigidum viscerum intemperiem corrigit, ac contra venenarum aut contaminatarum acris noxas, quas potenter evincit, saluberrimè assumitur.

Mithridatium Democratis, ex Græcis versibus. August.

R. Myrrha Arabiæ Troglodytica,

Croci,

Agarici,

Zingiberis,

Cinnamomi,

Spica Nardi

Thuris electi,

Tiblastios ana drachmas decem.

Seseli,

Opobalsami,

Schoenanthus,

Stachadis,

Costi veri Aromatici, aut succedanei,

Gaibani,

Terebinthina,

Piperis longi,

Castorei Pontici,

Succi Hypocistidi,

Styracis bonæ,

Opopanzæ,

Fuligina unciam unam.

Castia lignea,

Polii,

Piperis albi,

Scordij,

Sem. Dauci Cretici,

Carpobalsami,

Cypheos Trochiscorum,

Bdellii ana drachmas septem.

Nardi Celtica purgata,

Sem. Petroselinæ,

Gummi,

Opii,

Cardamomi,

Sem. Fœniculi,

Gentiane,

Foliorum Rosarum,

Distamni Cretici ana drachmas quinque b.p.

Anisi,

Aristolochia rotunda,

Acori,

Phu,

Sagapeni ana drachmas tres.

Meu Athemantici,

Succi Acacia,

Ventris Scinci veri,

Summitatum Hyperici ana drachmas duas semis.

Vini quantum satis est.

Melle despumati tripulum, id est, libras novem, uncias octo, drachmas duas.

Modus confectiois hic est, ut ingredientia ad compositionem huius tam famosi Medicaminis in sex Classis divisa in tenuem pulverem redigantur. Classium porro series hæc est.

I. CLASSIS.

Sem. Anisi drachmas tres.

Zingiberis drachmas decem.

Macis unciam semis.

Cariophyllorum unciam semis.

Gentiane drachmas quinque.

Pendit hæc Classis in universum uncias tres, drachmas duas.

Lib. XII.

II. CLASSIS.

Scordij Cretici drachmas septem.

Nardi Celtica drachmas quinque.

Piperis longi unciam unam.

Sem. Petroselinæ Macedonici drachmas quinque.

Pendit hæc Classis in universum uncias tres, drachmam unam.

III. CLASSIS.

Cinnamomi drachmas decem.

Spica Indica drachmas decem.

Schoenanthus unciam unam.

Zedoaria unciam unam.

Seseli unciam unam.

Rosarum drachmas quinque.

Pendit hæc Classis in universum libram semis, drachmam unam.

IV. CLASSIS.

Polii Montani drachmas septem.

Stachadis unciam unam.

Sem. Fœniculi drachmas quinque.

Phu pomici drachmas tres.

Pendit hæc Classis in universum uncias duas semis, drachmas tres.

V. CLASSIS.

Distamni Cretici drachmas quinque.

Castia lignea drachmas septem.

Cubebæ drachmas septem.

Piperis albi drachmas septem.

Sem. Tiblastios drachmas decem.

Pendit hæc Classis in universum uncias quatuor semis.

VI. CLASSIS.

Sem. Dauci drachmas septem.

Cardamomi drachmas quinque.

Calami Aromatici drachmas tres.

Aristolochia rotunda drachmas duas semis.

Pendit hæc Classis in universum uncias duas semis, drachmas tres.

Sequentia porro per se terantur, Nempè

Myrrha,

Olibanum,

Castoreum,

Bdellium,

Agaricus,

Vestres Scinci,

qui in cisorio in minutissimas partes redigantur.

Crocus.

Hoc peracto Gummatæ & Succi vino Cretico solvantur, ac eo planè modo qui in Theriaca præscriptus est, cum Terebinthina, Melle & pulveribus sex Classium uniantur, adiciendo sub finem Crocum vino Cretico dilutum, itemque Styracem Oleo Nucis Moschatæ & eodem vino liquatam; atque sic sedula strenuaque agitatione compositio hæc suam perfectionem acquirat, quæ identidem in vase mundo & satis amplo, ut fermentare queat, repouenda, atque ut Theriaca sæpius commovenda, donec in annum adoleverit.

Pro Opobalsamo, Oleum Nucis Moschatæ, pro Acoro Calamum Aromaticum, pro radicibus Meu Angelicam hoc loco substituiamus.

Adiciamus hic Schematisinum Mithridatii in duplicata quantitate usque ad duodecuplam parandi, qui sic sese habet.

Ec 3

MITHRI-

MITHRIDATIUM DAMO-

CRATIS.

	In sim- plo.	In du- plo.	In qua- druplo.	In sex- tuplo.	In octu- plo.	In decu- plo.	In duo- decuplo.
Rx. Myrrha Arabica, Croci, Agarici, Zingiberis, Cinnamomi, Spice Nardi, Thuris electi, Thlaspios, Sesileos, Opobalsami, Olei Nucis Moschata Schoenanthus, Storchadis Arabica, Costi, aut Zedoaria, Galbani, Terabimbinæ, Piperis longi, Castorei Pontici, Succi Hypocistidis, Syracu bone, Opopanax, Folii, Cassie lignæ, Poli montani, Piperis Albi, Scordi Cretici, Sem. Dauci Cretici, Carpobalsami, Cypheos Trochischorum, Bakillii, Nardi Celtica purgata, Seminu Petroselinæ, Gummi, Opil, Cardamomi, Seminu Fœniculi, Gentianæ, Flor. Rosarum, Dillamni Cretici, Anisi, Aristolochiarotunda, Acori, vel Calami Aromatici, Pbu. Sagapeni, Meu, vel Angelicæ, Succi Acaciæ, Ventri Scinci, Summarum Hyperici, Vini quantum satis. Mellus dissumati triplum.	Ana 3 x.	3 II. s.	3 v.	3 VII. s.	3 x.	3 XII. s.	3 xv.
Ana	3 i.	3 II.	3 III.	3 vi.	3 VIII.	3 x.	3 XII.
Ana	3 vii.	3 XIV.	3 XI. s.	3 v. 3 II.	3 VII.	3 VIII.	3 x. s.
Ana	3 v.	3 x	3 II. s.	3 II. 3 VI.	3 v.	3 VI.	3 VII. s.
Ana	3 III.	3 VI.	3 I. s.	3 II. 3 II.	3 II.	3 III.	3 IV. s.
Ana	3 II. s.	3 v.	3 x.	3 xv.	3 II. s.	3 III. s.	3 III. s.

lb. 9.	lb. 19.	lb. 38.	lb. 58.	lb. 77.	lb. 96.	lb. 116.
3.8.	3.4.	3.9.	3.1.	3.6.	3.10.	3.3.
3.2.	3.4.	3.4.	3.4.	3.4.	3.4.	3.4.

Mithridatica Antidotus celeberrima ad lethales & venenatos morsus à Mithridate, Ponti & Bithyniæ Rege famam & nomen accepit. Valet ad capitis, aurium, oculorum, dentium, pulmonum, ventriculi & intestinorum affectus frigidos seu pituitosos & Melancholicos, seu ad stuporem, Paralyfim, Apoplexiam, Epilepsiam, Spasmodum, Tetanum, Cephalicam, Hemisphericam, Maniam, Melancholiam, gravem auditum, oculos lacrymantes, Odontalgiam, Cyananchen, Asthma, Sputum Sanguinis, Petipneumoniam, Lienteriam, Dysenteriam, sive fumatur, sive admoveatur. Præterea ad frangendos calculos, Menses sciendos, o-

mnia uteri vitia, Scirrhus, Podagras, morsus & ictus venenatos, morsum canis rabidi, febres quotidianas & quartanas initio accessionum, cocta jam materia, in modum avellanæ cum vino vel aqua, cui Salvia seu Mentha sit incocta, in aliis autem vespere sumpta vel admota efficax existit. Diuturnis stomachi & thoracis defluxionibus prodest. Tabidis, ventris inflationibus, Cæliacisq; medetur, bonum corporis colorem conciliat, appetentiam immutatam restituit, ex morbo languidos reficit, ac difficultatem urinæ emendat. Melancholiam non sinit consistere, mortuum foetum eiicit, visum acuit, præsumpta non permittit lædi à le-

thalibus

thalibus pharmacis. Omnibus in profundo corporis
factis ekulcerationibus & abscessibus benefacit.

Pisci legebant Mithradates, non Mithridates, &
rectius quidem, ita enim habent antiquorum numis-
maticum inscriptiones quas in ætatura frontispicii hu-
jus voluminis, secuti sumus.

Antidotus Mathioli. August.

Rhabarbari,
Rhapontici,
Rad. Phu,
Acori, seu Calami Aromatici,
Cyperi,
Quinquefolii,
Tormentilla,
Aristolochia rotunda,
Pæonia,
Heleny,
Costi,
Iridis Illyrice,
Chamaeleontis albi, an drachmas tres.
Galange,
Imperatorie,
Dittamni albi,
Angelice,
Millefolii,
Filipendule,
Zedoarie,
Zingiberis ana drachmas duas.
Agarici drachmas tres.
Labanotis maris,
Gentianæ,
Moris Diaboli ana drachmas duas semis.
Sem. Citri,
Vitiis,
Cocci usq. Jorisi,
Fraxini,
Oxalidis,
Pastinacæ sylvestris,
Napi,
Nigelle,
Pæonia,
Ocynti,
Lionis,
Thlaspiis,
Feniculi,
Ammeos ana drachmas duas.
Baccarum Lauri,
Juniperi,
Fiedere,
Smilacis aspræ,
Cubebæ ana drachmam unam semis.
Foliorum Scordi,
Chamadryos,
Chamepityos,
Centaurii minoris,
Stachadis Arabicæ,
Nardi Celtice,
Calamint hæ,
Rutæ,
Ment hæ,
Betonice,
Verbenacæ,
Scabiosæ,
Cardui Benedicti,
Melissophylli ana drachmam unam semis.
Dittamni Cretici drachmas tres.

Sampfuchi,
Iunci odorati,
Marrubii,
Galegæ,
Savine,
Pimpinellæ ana drachmas duas.
Caricarum,
Nicum Iuglandium,
Pistichiorum ana uncias tres.
Myrobalanorum Emblicorum drachmas quatuor.
Florum Buglossi utriusque.
Rosarum,
Lavendulæ,
Salviæ,
Roris marini ana scrupulos quatuor.
Croci drachmas tres.
Cassia lignea vera, drachmas decem.
Caryophyllorum,
Nucis Moschata,
Macis ana drachmas duas semis.
Piperis nigri,
Longi,
Santalorum omnium,
Agallochi ana drachmam unam semis.
Cornu cervicrudi unciam semis.
Vnicornu drachmam unam.
Opus de corde cervi,
Ramentorum Eboris,
Virgæ Cervinæ,
Castorei ana scrupulos quatuor.
Terre Lemniæ drachmas tres.
Opii drachmam unam semis.
Margagarum Oriental.
Fragmentorum Smaragdi,
Hyacinthi,
Coralli rubri ana drachmam unam semis.
Camphoræ drachmas duas.
Masticis,
Tburis,
Styracis,
Myrris,
Gummi Arabici,
Resinæ Terebinthina,
Sagapeni,
Opopanax,
Laserpitii ana drachmas duas semis.
Moschiodorati,
Ambra ana drachmam unam.
Olei Vitrioli unciam semis.
Specierum Cordis imperatarum.
Diamargaritii frigidi,
Diamoschi dulcis,
Diambre,
De gemmis frigidi.
Trochiscorum de Camphora,
Scilliticorum ana drachmas duas semis.
Trochiscorum de Vipera uncias duas.
Succ. Oxalidis,
Sonchi,
Scordi,
Echii,
Buglossæ,
Melissophylli ana libram semis.
Hypocistidis drachmas duas.
Theriaca electa,
Mithridatis optimi ana uncias sex.
Vini veteris albi odorati libras tres.

Sacchari è Madera aut Mellis optimi libras octo & uncias sex.

Fiat secundum artem Electuarium eo modo, quo Theriaca aut Mithridaticum conficiuntur.

Describitur à Petro Andrea Matthiolo in Commentar. ad lib. 6. Dioscoridis. Facit autem adversus pleraque venena quæ per os sumuntur, itemq; adversus ea quæ motus, vel ictu relinquuntur. Pesti plurimū adversatur, morbosq; malignos præcavit & expellit, ac Theriaca aut Mithridatici vites æmulatur. Datur à drachma una ad duas, vel ad summum tres, ex posca, vino, aceto, Aqua Cardui Benedicti, seu alio aliquo conveniente liquore, corpore ab ejus assumptione ad sudorem composito. Hactenus Augustani.

Theriaca magnæ Andromachi descriptio vulgaris.

℞. Trochiscorum scylliticorum ʒvj.

Trochiscorum de v. pera

Opii Thebæici

Magnatis hedy. broi an. ʒiij.

Piperis longi

Ros. rubrarum exsiccatarum

Iridi Illyricæ aut Florentinæ

Succigly. yrrbizæ

Sem. Napi agrestis

& sativi

Comarum scordii cretici

Opobalsami, seu olei ex nuce moschata expressi,

Cinnamomi,

Agarici an ʒj β.

Myrrha

Costicodoris seu Zedaria

Crociorientalis

Cassia lignea vera

Nardi Indicæ

Schœnantos seu iunci odorati,

Thuris mascululi pellucidi

Piperis nigri

& albi

Fol. Dittamni cretici

Comarum Marubii

Rhabbarbari seu rhei

Stæchados Arab.

Sem. Petroselinæ Macedonici

Nepete, seu calamintæ montanæ odoratæ

Terebinthina

Zingiberis

Rad. Pentaphylli an. ʒvj.

Polii cretici

Ramorum chamæpitios

Syracæ calamitæ

Meu

Angelicæ

Anomni racemosi seu calamitæ aromaticæ

Nardi celticæ

Terra Lemniæ vera

Phu pontici seu valerianæ nostræ

Comarum chamædryos cretici.

Fol. Malobathri

Mais

Caryophyllorum an. ʒβ.

Chalcitidis testa

Rad. Gentianæ

Anisi torrefacti vel fricti

Succi hypocistidis.

Carpobalsami. Cubebæ.

Gummi Arabici splendidi vermiculati

Sem. Feniculi dulcis

Cardamomi majoris

Seselos

Acacia

Thlaspios

Comarum hyperici cretici

Amros

Sagapeni an. ʒβ.

Castorei

Aristolochia longa

Sem. Dauci cretici

Bituminis Iudæici seu asphalti

Opopanis

Comarum centaurii minoris

Galbani recentis ana ʒij.

Mellis despumati triplum, id est, ʒ. quatuor uncias quinq; & drachmas duas.

Hæc sunt varia illa brius tam magni magisterii ingredientia variis diversisque proprietatibus dotata atq; ditata, q̃ ab omni antiquitate pro miraculo & remedio maximo & incomparabili fuit existimatum: & adhuc hodie in summo habetur pretio & æstimant, q̃ vel ex ejusdem dispensatione, quæ solemniqua pompa & apparatu celebratur, facile colligitur.

Sed ejus conficiendi artificii ingeniosum scilicet & subtile vel secundū ipsū Galenū tale est: Trochisci, radices, folia, flores, semina & fructus, terra Lénia, chalcitis, bitumen, in mortario æneo cū pilillo ferreo in subtilissimū pulverē rediguntur, omniaq; tenuissima redduntur, hoc est, cribro subtilissime traiciuntur, feminib; thlaspios, napi sylvestris & croco exceptis, quæ seorsim teruntur, & paucō vino irrorantur, ne mortario facile adhærescant.

Gummi, succi, & castoreum seorsim etiam cōtunduntur, & paucō vino irrorantur, ut facilius pulverificentur. His omnib; ita pbe apparatis, paulo anteq̃ cōpositio & mixtio fiat, terebinthina in duplici vase cū paucō melle liquæ sit, in qua gummi liqueat, & omnia dein cōquuntur ad justam consistentiam, ad ita sensim pulveris in vino dissoluti parte, donec medietatem acquirant consistentiæ. Dein omnia in mortariū magnum & capax, vel in ahenum magnum inticiuntur, sensimq; vel ad solem, vel ad lentum calorem simul optime cōmifcentur, rudicula agitando, idq; ad plurimos dies, donec omnia pbe unita sint. Post septem vel octo dies repetenda est eadem agitatio, & cōtinuanda ad duos menses, ut materia melius fermentetur; quo tēpore elapso hoc mirabile pharmacū referandum includitur in vasis elegantissime perpolitæ, argenteis, stanneis, terreis vitreatis, & vitreis: cuius virtus integra cōservatur ad mediam usq; hominis ætatem. Theriaca enim est validum pharmacum usque ad 30. annum in his affectibus, in quibus non tantum est nocentis causa, ut vult Gal.

Avicenna adhuc ulterius progreditur lib. 5. tract. 1. de Theriacis, ipsi tribuens singularum ætatum, imo vix mortisq; conditiones Theriaca quidem, inquit, adjuvat infantia & pubertas, & adulescentia, & senectus & mors. Et si infans post 6. menses: deinde incipit in pubertate & augmento usque ad tempus, in quo statim per 10. permanet annis in regionibus calidus, & per 20. annos in regionibus frigida: deinde stat 10. annis aut 20. deinde declinat aut post 10. aut post 40. annos: deinde spoliatur virtute Theriacæ: aut post 60. & sit una cōfessionum declinata à gradu Theriacæ.

Nimis longū foret hic virtutes & varias alias qualitates, quas ipsi attribuunt, articulatim enarrare.

Non

In quarta classe ponenda erant aromata sanguinem & spiritus calcfacientia, & naturam nostram instaurantia & corroborantia: quorum alia balsami perfunguntur officio, corpus nostrum à corruptione prætervando: alia hanc antidotorum elegantissimis aliis ditant qualitatibus. Huiusmodi sunt

Cinnamomum

Caryophylli

Mace

Caryobalsamum sive cubeba

Zingiber

Piper album

Piper nigrum

Piper longum

Opobalsamum seu oleum nucis moschatæ,

5. Statim post aromata, in quinta nempe classe, castra metabuntur lachrymæ sulphuræ pretiosissimæ & excellentissimæ: aromatum istorum sorores germanæ, quæque tanquam balsamum ad radicale corporis nostri balsamum ab omni putredinis & corruptionis infectione tuendum & præcavendum inferviunt: sunt autem

Myrrha

Tbus masculum

& styrax calamita.

Huic eidem ordini sive classi (sed quasi uno gradu in ferius inferemus terebinthinam, quæ similiter sulphurea sive balsamica, tribus istis lachrymis loco veri & idonei dissolventis erit, illarumque proprietates multo efficit validiores & efficaciores.

Sextæ & ultimæ classis sedem occupandam sibi reservantur gummi attenuantia, dissolventia, deoppiantia, cephalica, hysterica, quæ ideo addita sunt huic antidoto, ne quid in ea desideretur, quod ad ejus perfectionem pertinere videatur, ita ut non tantum fiat alexipharmacum, sed universale quoddam medicamentum contra gravissimos quovis totius corporis affectus & symptomata. Huius generis sunt gummi.

Opopanax

Sagapenum

Galbanum

Castoreum

Bitumen Iudaicum.

Singulorum horum enumerationi simplicium dosim petenda est ex Galeni Theriacæ formula, quam ex Andernaco de promptam *supra* jam descripsimus.

Videntur itaque omnia huius tam longæ & magnæ compositionis simplicia, quæ antea tam confusa & inordinata serie dislocata erant, ordine satis perspicuo & distincto tradidisse.

Non satis nobis constat, cui ordini vel classi annumerare debeamus tria, quæ testant, simplicia, adeo parum compendii ac utilitatis illa confertant, unde minus apposite à nobis videntur apponi, nepe *rhabarbarum*, *agarius*, & *chalcitis*. Agarici namque ʒj. s. & rhabarbari ʒvj. quæ dosi parvi, ne dicam nullius fere momenti sunt ad tantam huius antidoti molem & quantitatem, si ad evacuandi scopum referantur, cui minus prædicta antidotum dicatur. Sin vero quis *rhabarbarum* pro hepate roborando, & *agarium*, pro cerebro additum, esse inferat, nihil adhuc promoveat, adeo ut ratum firmumque maneat, nullum digniorem & aptiorem hic ipsis locum, quam patet præ foribus, relinquere: ut & *chalcitidi*, cuius pharmaci loco nuper *vitriolum* capiunt: quod mea quidem sententia non meretur, ut in hac recipiatur compositione, quamvis sint, qui id tanquam totius antiquitatis calculo comprobatum, nullo modo expungendum pro-

pugnent, non tantum eo, quod fucum & colorem nigrum medicamento inducat, sed etiam quod facultatem exsiccantem & adstringentem exhibeat. Ut ut sit, pluris inde detrimenti, quam boni proficisci mihi ipsi persuadeo. Est enim omnino crudum remedium, quavis vel mediocriter calcinatum assatumque fuerit, veluti id præparandum esse ajunt, semper tamen perniciosum est, vomitumque vehementer provocat, ad 8 vel 10. tantum grana exhibitum. Sed verum quid est, quod dimidia tantum uncia, quæ huius antidoti compositionem ingreditur, non possit adeo magnum inducere vel commodum vel incommodum.

Interim tamen per nos licebit cuivis illa admittre, & in eo, quo voluerit, loco collocare. Nos a. sextis constitutis modo classibus contenti, singularum nunc paulo specialius & exquisitius institutum examinem, idque clare & ad amulum, adeo, ut efficaciam tam admirandi antidoti, tantique ab omnibus hæcenus æstimati, præstantior, mirabilior, multoque reddatur commendatior.

Exordiemur autem examen nostrum à primo ordine sive classe, quæ continet triplicia *supra* commemoratorum trochiscorum genera, & propositis primum illorum formulis, put vulgo componuntur, nostram superademus correctionem & reformationem: quam tamè, ut *supra*, sub exacti iudicii censuram revocare poterit quilibet æquus ac eruditus lector. Faciemus autem initium à trochiscis scylliticis.

Hic describuntur à Galen. *lib. de antidotis, & de Theriacæ ad Pisonem*: & post illum ab Actio *retr. 4. sem. 1. c. 38.* & ab Ægineta *de re med. lib. 7. ca. 11.* & inter Arabes ab Avicenna *lib. 5. tract. 1.* Hæc trochiscorum de scylla præparatio nihil præ se fert, quod politum aut industrius sit. Ægineta eam duobus fere verbis delineat: *Scyllam, inquit, luto aut farinæ massa oblitam, moderate affato, & acceptis interne partis ipsius partibus duabus, & farinæ erupate una terio, & similiter pastillos efformato.* Aliqui adiciunt aquas farinæ partes. Sed priusquam ulterius progrediamur, paulo minutius discutiamus singula, quæ in scyllæ præparatione consideranda sunt, ubi simul deprehendemus scrupulos aliquot, quos veteres circa eandem præparationem nobis in animadversionibus suis reliquerunt.

Prima consideratio in scyllarum electione consistit. Aliæ enim aliis sunt perniciosiores, unde & idcirco à Mesuæo & Arabibus inter ipsa venenata. Huiusmodi sunt, quæ non cum aliis consistunt, sed solæ in locis stagnantibus, fœdis ac fœtidis nascuntur. Scyllæ Hispanicæ foliis suis, aloes toliis respondentes, utpote crassiores, & melius ob calidiorem illâ regionem coctæ, bonitate sua superant vulgares nostras, quæ istis inefficaciores sunt & impares tam quoad materiam crassitiem, quam ad formalem qualitatem.

Secundo tempus, quo colliguntur, observandum. Antiqui autem omnes eas colligi iubent in perfecta sua maturitate, foliisque & caulibus siccoribus, quod plerumque accidit circa messis tempora in estate: non autem reservatas, sed recentes, hoc est, simul ac collectæ sint, in usum transfere eas præcipiunt. Sunt nonnulli, qui nescio quos scrupulos, qui hic iniici possint, præcedant: quorum tamen opinio tanquam frivola nihili navicique est facienda: inferunt autem illi, quod posita hæc lege corrumpant cæteræ, in quibus plus momenti situm sit. Trochisci n. viperarum auctoritate & sententia antiquorum celebriorum auctorum præparari debent tempore vernali, simul ac animalia illa è lætrebris suis præferantur, & parati statim in usum transferri. Ex quibus clare patet,

ter, theriacæ compositionem procurari debere sub finem veris: trochiscos autem de scyllis esse adhuc imparatos, hoc est, eos nondum, ut res postulat, exsiccatos esse circa finem videlicet æstatis, sed quomodo scrupulus iste facile eximatur, non prævideo. Ut autem libere dicam, quod rationi magis consentaneum sit, mihi illorum opinio erronæa & absurda videtur, quia trochiscorum de scyllis cōpositionem in instanti simul ac collectæ sunt, aggrediendam enunciat. Salvis enim & integris illarum succis & substantia per totam hyemem adservari queunt. Temporis præterea intervētū magis coquuntur, edulcantur, & meliores evadunt, & ita nimiam suam amaritudinem & acrimoniam exuunt: quæ ratio ad trochiscos hos conficiendos longe commodior in medio vere habenda est: quo ipso tempore & trochisci de vipera cōmodissime præparari possunt, utpote qui magnæ huius cōpositionis primarii ingredientis, & fundamenti vicem obeunt, in quorū pparatione imprimis temporis ratio spectanda est. Accedit insuper veterū auctoritas, qui theriacā sub veris finem tanq̃ tempus accommodatissimū, cōponendū iudicant, ut æstatis insequētis calore melius fermentari possit, q̃ hic, si quid aliud, omnium maxime potari debet. Iā vero, si contrariæ opinioni locus daretur, tempus istud jā pterlapsū esset, siquidem juxta eandem trochisci circa Augusti finem præparandi essent.

Tertio in scyllarum coctione quædam observanda veniunt. Interdum enim coquuntur inter carbones aut in clibanis, vel argilla, vel q̃ melius pasta involuntur, donec probe coctæ sint. Alias enim plurimū noxæ adferrent juxta Dioscoridem, qui ad incōmoda cuiusmodi propulsanda eas coquit in pluribus & diversis aquis, donec iudice gustu, deponant suam amaritudinem & acrimoniam.

Ultimo & quarto expendenda est illarum mixtio & cōpositio: quæ fit cum cepæ huius parte interiore, molli, & optime cocta, trita, & cum etui vel orobi ut pharmacopœi vocant, farina permixta. Hic tamē auctorum q̃dam occurrit dissensio in quantitate farinæ addendæ: cuius alii æ quas partes: alii tertiam tantum fundendam statuunt.

Sed ut de his, quæ hactenus enarrata sunt, meā libere exponam sententiā, huius secreti cōponendi ratio nimis crassā mihi videtur ac materialis, adeo ut mirandum sit, q̃ tot labores in re tam vili & exili describēda, multi hactenus egregiæ notæ auctores insumpserint, nempe in cepæ dūtaxat pparatione, cui insuper in magnæ theriacæ cōpositione primū ingredientis locum vendicare non ventī sunt. Nō tamca interim abnuo, cepas ejusmodi, q̃ in maritimis locis istem salis nascuntur, singulari vi ac virtute incidendi, attenuandi, penetrandi, deoppilandi, & detergendi prædicas esse. Sed opus habent exquisita pparatione, alias, ut aut Avicēna, omnes scyllæ vel etiam selectissimæ sunt venenæ. Usus n. illarum diuturnior exulcerat viscera. Et ut scribit Dioscorides, *scylla habet virtutem acrem & exurim*. Ut igitur recte pparentur, sola hæc illarum coctio in igne vel aqua bulliente, non mihi sufficere videtur. Non equidem ignoro, omnia igne dulcescere, sien, cepæ cōmunes in quotidianū ciborū usum dulcorantur. Sed hoc pacto vel imperfectius coctæ, noxiā qualitatem, de qua *supra*, non deponunt, vel nimium coctæ & edulcatæ, omni virtute attenuandi, incidendi, & detergendi privantur, inutilēs q̃; & prorsus inefficaces redduntur, ita ut difficillimum sit, huius coctionis mediocritatem adeo exacte servari posse, quin alicubi

vel in defectu, vel in excessu delinquatur. Alias ad scyllæ exurentem & exulcerantem vim & acrimoniam corrigendam, additur farina erui, & orobi media vel tertia pars, quæ insignis est amaritudinis, & sanguinis fluorem insuper tam per vesicam, quam per anum, non sine maximis torsionibus prolicit, ut scribit Dioscorides. Id ipsum Galenus confirmat, dum in lib. 8. *simplic. & lib. 1. alim.* subiungit, ejusmodi farinam non hominum usui deberi, tum propter tetrum ejus saporem, tum quod sanguinem generet vitiosum. Unde merito & optimo jure hæc mixtionem in trochiscorū scylliticorum pparatione crassam nimis & agrestem esse censemus, ita ut mirum sit, eam hactenus exulcerantem, nec ex codicibus proscriptam & relegatam fuisse, sicut aliæ plurimæ j̃ imprudenter exulcerant, licet utiliores & præstantiores: imo hodie adeo exploduntur, ut ex omni fere hominum memoria deletæ videantur, sc̃d trochiscos hos superflites adhuc eam ob causam videmus, quod principem teneant locum in admiranda huius theriacæ cōpositione, quam antiquitas miraculose excoluit, sicut & eadem hodierno adhuc seculo multo majori in pretio habetur, quam cætera quævis alexiteria.

In horum trochiscorum correctione sequenti hæc progrediar methodo. Primo pparatione omnē scyllæ tollere acrimoniam & adurentem facultatem, conservatis interim ejus viribus integre valentibus, Hispanicasque præ cæteris tota adservatis hyeme deligerem: jam *supra* de vinis & oxym. ubi de aceto & melle scyllitico egimus, pparationem quidem scyllæ, sed cōmunem tantum docuimus. Sua derem deinde illi, qui istis in regionibus commorantur, ubi recentes haberi possunt, ut de locis maritimis eas in hortos transferrent & in terram bonam & exultant transplantarent, ibique per tempus aliquod sedula adhibita cultura & industria sinerent, donec vim suam venenatam omnem exuerent. Eadem methodo sapenumero usi fuimus in *helleboro nigro*, aliisque simplicibus venenatis emendandis, cum adhuc vicini essemus montibus, & sic omne venenum illorum sustulimus. Magni & admirandi sunt transplantationis effectus, cuius beneficio innumerosum simplicium acris, amara & infesta qualitas cum dulci & suavi commutatur, pro ut in carduo sive herba cinare, in cichorio, & similibus pluribus evidenter innotescit. Quibus autem occasio ista & commoditas denegata est, hanc sequantur praxim.

Accipienda est scyllæ pars media, optima & tenerima, quam cor vocant, ea minutim incidenda Soliq; exponenda est, donec mollescere, & fere in liquorem redigi incipiat: ea videlicet ratione, qua Galenus scyllas præparare, & viribus ipsarum integris servatis, ad solem æstivalem coquete solebat. Quibus vero tantū otii non superest, ut æstatis tempus huic coctioni ob intensissimum solis ardorem dicatum expectent, hanc sequantur formulam.

℞. Eandem scyllæ partem optimam, cor vocatam, hanc minutim incisam iniice in matracium aut vas vitreum cum collo longo, ita ut ad medium impleatur partem.

Hoc vas minime vel leviter tantū, si velis, clausum, nullo affuso alio liquore ponatur in Baln. Mar. servēs per unum aut duos dies tantum, aut donec scylla redigatur in pulvis formam, aut liquorem spissum, edulcatum, omnibusq; suis virib. insignitū, qui solus sine quavis alia admixtione idoneus est, ut recipiar in theriacæ cōpositionem, vel si placet, post temporis

poris aliquot spatium eundem adhuc calentem transcola per setaceum, & exsiccā, aut ad solem, aut ad ignē lentum cinerum, & erit instar fæculæ, aut amyli sicci, quod servabitur diu omnibus suis virtutibus dotatū. Adde, si velis, tantillum *gummi tragacanthi*, aut *amyli*, & inde forma trochiscos: tantillum, inquam, *gummi & amyli* additum, incidendi, detergendi scyllæ vires minime obtinet: hæcque eadem magis familiaria & amica sunt naturæ nostræ, quam farina erui. Sed hanc de industria addi quidam contendunt, ad scyllæ nimirum vim incidentem & detergentem actuosiores reddendam: sed hoc simpliciter negatur. Farina n. in tanta quantitate addita potius obstruendi & oppilandixim exeret. Adhæc cum ejusdem vi detergendi, ut & *supra* notavimus, perniciofa simul æq; adeo noxia coniuncta est facultas, ut sanguinis fluxum provocet, tam per ventrem, quam per vesicam.

Quod si velis scyllam pasta involutam, juxta crassam communemq; viam, in furno quodam coquere, ita, ut nullæ in ipsa nocendi vires remaneant, licet minus cocta sit, & incidendi vi acris; qualitate abunde adhuc vigeat: Scylla probe trita per setaceum trahenda est, cujus uncias quatuor intice in octo vel decem *℥. sacchari*, in tantillo aceti, scyllitici dissoluti & ad perfectionem cocti: recoquendo totum adhuc supra ignem, agitando & probe miscendo cum spatula, donec amplius non adhareat vasculi fundo: ita facies *saccharum scylliticum* excellentissimum, ex quo formare poteris trochiscos, rotulas, seu cujuscunque formæ alia: rum ad theriacæ, tum ad quosvis alios usus, quibus scylla destinata est, cuius venenum per hanc ultimam coctionem, & sacchari admixtionem penitus secernitur.

Optima, emendatior, certior & securior præparatio scyllæ est, si ea in extracti formam redigatur, ut sequitur.

℥. Optimam ejus partem sive cor, ut *supra*, hanc crasso modo incisam intice in vas vitreum aptum, superaffundendo acetum rosatum, ut duos digitos materiâ superaret: omnia in infusione stent in loco frigido per 24. horas: deinde effunde acetū per inclinationē, quo cepa fermentata, omne venenum deponet: dein adde lac vaccinum vel vinū optimum, & recens multum; omnia sinantur in Baln. Mar. bulliente, donec liquefacta sint, colentur per linteum; dein ad ignē lentum cinerum fiat evaporatio & reductio in extractum siccum, cujus usus erit, si velis, loco trochiscorum in dicta theriaca, & in dosi debita.

Videbimur forte ultra modum hoc argumentum de unius cepæ præparatione pertractasse. Sed multa in ea fuerunt consideratione dignissima quæ nullo modo intacta præterire volumus, nec quicquā à nobis dictum putamus, quod non sit propriū huius loci, & ex quo nō percipi possit magnum emolumentum.

Nunc sequuntur trochisci hedychroi dicti, qui huic magnæ Andromachi Theriacæ admiscendi quoque sunt: eos describit *Gal. lib. de Antid. Act. & Aegin. lib. & cap. supra citatis*. Eorundem quoq; descriptio ab *Avic. lib. 5. tract. 1.* traditur, qui eos vocat alindaracos: horum tres differentes describit formulas, sicut & omnes authores in iis describendis à se invicē discrepant. Non video tamen, quonā necessitas horū trochiscorū præparationē introduxerit: quandoquidē maxima pars illorum ingredientium sive simplicium, in longa illa simplicium serie, quæ theriaca recipit, continetur, nihilominus tamen ex Galeni *lib. præcitato*, formulam huc transcribere non gravabimur: si enim formulam haud proficiunt, nocere tamen non possunt.

℥. Mari

Asari

Amataei

Aspalathi cum santalo citrino an. ʒ ij.

Schoenanthi

Calami aromar.

Phy pontici

Xylobalsami vel ligni aloes

Opobalsami

Cinnamomi

Costi an. ʒ iij.

Myrrha

Folii

Nardi Indicæ

Croci

Mastiches an. ʒ b.

Omnia optime trita, & in pulverem tenuissimum redacta excipiantur vino albo odorifero, & passillos efforma digitis, opobalsamo vel oleo caryophyllorum tinctis, dein in umbra exsiccantur.

Restat tertium trochiscorum genus, qui præcipui sunt inter reliquos, & in hoc magno & admirando remedio basis & fundamenti partes subeunt, in quibus minutus discutiendis, paulo diutius innotabimus. Eorum descriptio habetur apud Galen. in *libris supra citatis*, sed nos eam huc inferemus, quam scripto protulit Aegineta: quamq; ex eodem Gal. de prompta iussu magna utriusque similitudo & affinitas facile coarguit.

Viperas quatuor aut quinque salviore ac recens captas sumito, & de ipsis ad caput & ad caudam quatuor digitorum magnitudinem abscindito, & tota pelle interaneisque ipsarum ablatis: reliqua in olla novitratea cum sale & anetho coquito, donec spina de carne discedat, deinde ablatis ac diligenter à spinis purgatis catribus puri panis triticeæ æqualem portionem ipsis admisceto, & bene simul trita in passillos efformato, digitis opobalsamo tinctis, & in umbra siccatō.

C A U T I O.

Præcipuum horum trochiscorum fundamentum sunt viperæ, sicut jam alibi diximus, simulque clarescendimus, quam turpiter lapsi sint ii, qui prois aliud serpentum genus, quos falso nomine Thiros appellarunt, introduxerunt.

Constat itaq; totius antiquitatis suffragio & autoritate, & in hunc usque diem constans maeret sententia, viperas esse illud ingrediens primariam, ex quo conficiantur trochisci theriacales: non verò alias qualvis serpentum species.

Inter viperas a. feminæ potius deliguntur, quam mares: noscuntur autem illæ ex dentiū numero, quorum quatuor habent, masculi vero duos tantum. Sed utro gerentes accipendas esse negant. De ceteris signis vide Actium, juxta quæ institutus est delectus harum viperarum seminarum potius, quam marium aut aliorum serpentium, q̄ foris se similitudine ad eas accedunt, *Sunt autem alia animalia*, (inquit Act. de viperis feminis loquens) *sub flava, ingentia & agilia: nullo subrubros habent, collum angustum, latius caput, & caudæ acervatim in revocitatem abeuntem, ac carnispentius nullum: ventrem autem sinuosorem habent, &c.*

Sunt adhuc plura alia signa & indicia ab authore notata, ex quib. aptitudo viperarum ad trochiscorum compositionem judicanda est. Nam si abscessu caput & cauda tanquam immobiles jacent, ad usum ineptæ sunt: si vero prædictis partibus amputatus, (subjungit Actius) *magnum* quæ-

quendam videris in reliquo corpore superstitem, & animalia ipsa cruorem aliquandiu in se conservant: hac ipsa, ut optima in Antidoti confectionem sunt admiscenda. Et sicut Avicenna circa idem propositum his scribit verbis, licet non ita discretis: quod si cucurrerit ex ea sanguis plurimus (loquens de vipera, capite & cauda truncata) & fuerit motus ejus in illa dispositione plurimus, & mors ipsius tarda, tuus erit effectus.

Temporis præterea consideratio in prædictis viperis ad trochiscorum præparationem capiendis admodum est necessaria. Quo vis enim tempore capte non sunt bonæ: quia in re tam inter præfatos, quam modernos differantiam deprehendit. Nōnulli in ea sunt opiniones, vipers non statim, simul ac è latebris suis prodierint, accipiendas: hæcque fuit opinio Galeni lib. de Antidoti: alii vero contrarium statuunt, & volunt, ut in instanti statim tempore, simul ac capte sint, si fieri possit, aut ad summum per unum aut duos dies reservatæ in trochiscorum compositionem recipiantur: idque sime mora ex Avicenna: & Ægin. lib. 1. de re med. c. 11. ubi loquitur de salis theriacalis præparatione: *Viperas inquit sumito recens captas quatuor, &c.* Cui ultimæ sententiæ & nos subscribimus, idque ob rationem, quam mox reddemus, ubi de causis, ob quas veteres mori in tam venenatissimo animali, tam præclaram & excellentem venati fuerint antidotum, accurata disquisitione differemus. Digna quippe est materia, ut in altam & diligentem vocetur contemplationem.

Longe ante Theriacæ inventionem, cujus author fuit Andromach⁹, jam viperarum aliorumque serpentum usus in medicina existerat, ut colligere licet ex Dioscoride, qui vixit fere circa tempora Mithridatis Regis Ponti, qui antidoto à se compositæ suum proprium indidit nomen, eiq; magnam conciliavit existimationem. Dioscorides enim lib. 2. c. 16. loquens de viperis docet, quomodo sint excoriandæ, capite & cauda truncandæ, reliqua illarum caro in frustra dissecanda, & in oleo, vino, sale & anetho coquenda. Ita coctas vipers comedendas præbebat ad visus claritatem, ad roborandos nervos debilitatos, ad scrophularum generationem inhibendam: ad hæc se ex auditu novisse ait, quod ii, qui hisce vescuntur carnibus, diuturnam traducant vitam: alii præterea videre est, quomodo eodem auctore ab eis eliciatur, qui enarratos modo præstat effectus.

Hæc præparatio & coctio nihil fere differt ab hodierna, imo ex vini oleique superadditione præstantior multo est, quam quæ cum sola aqua fieri solet. Hinc recentiores, & qui eos secuti sunt, panem ad diuturniorem conservationem addiderunt, inque pallis efformantur.

Ac licet Dioscorides suo tempore plenior non dum affecutus esset notitiam de viperinarum carniū præstantia & utilitate, ejus tamen successores, ut facili conjectura præsumitur (progressu namque temporis magis magisque accrescent inventa & experimenta) ulterius processerunt, periculumque fecerunt, num caro viperarum adeo sit efficax, ut proprium venenū, quodam similitudine & familiaritate, à centro ad superficiem attrahat, edomet & expellat. Sicut nihil novi est, rerumque experientia abunde confirmat, plura animalia venenata reperiri, quæ suo proprio veneno verè existant antidoti. Scorpio sibi ipsi pulcherrimum medicamentū est, inquit Celsus, l. 6. c. 27. quidam cum vino contritum bibunt: quidam similiter contritū super vulnus imponunt: quidam super primam eo imposito vulnus suffumigant, &c.

De pluribus tantum animalibus venenatis locuti

Lib. XII.

sumus. Nam ex omnibus in universum non extrahuntur Alexipharmaca, sed contra, quæ ex ipsis remedia educta putes lethalia sunt venena. Hinc Aristoteles 8. lib. hist. anim. ait. *Aspis anguis, ex quo medicamentum illud putrificum componitur, in Aphricâ agnoscitur, ad cuius ictum nullum invenitur remedium.*

Sed hic nobis notanda & excutienda venit nobilis illa quæstio, quibus nimirum causis, & argumentis patres antiqui compulsi huic se immiserint indagationi, ut ex animali tam venenato, quale viperam esse constaret, tam insigne medicamentum & antidotum eruerent.

Cum vero in te tam ardua ac difficilia, omnia paulo longius sim repetiturus, philosophandique rationem, non triviale, aut omnibus obviam adhibiturus, benevolus lector forte graviter & anxie tulisset, si de tanta proflus tacuissimæ quæstione, aut pisce taciturnior factus, ne verbum quidem de eadem protulisset. Adversarios autem meos, ex tam innumeris maledicentiæ ac invidiæ telis, quibus me quotidie impetunt, contrito quasi callo, amplius non moror: quo fortius enim insurgunt in honores meos deprimendos, eo auspiciatus & splendidiuse eosdè indies emergere, vel inviti intuentur: Propugnaculi loco nunc istis oppono solas antidotos meas, quarum solus aspectus & odor gratissimus, virus illud viperinum, quod in me expuunt, procul hinc fugabit, & in auras dissipabit.

Aristoteles lib. 8. hist. animal. c. 17. scribit, quod serpentes suas veteres deponant exuvias tempore verno, quo è terræ latebris rursus proruptare solent, & autumnali: similiter id faciunt viperæ, veris & autumnii tempore.

Per serpentis vocabulum non intelligit quoslibet serpentes, quorum genus multiplex est, sed in specie colubros, utpote qui sunt cæteris communiore, notiores, & numero multo plures: unde vulgo serpentes vocantur, quorum exuviae etiam plerumque in campis inter faxa & dumeta reperiuntur, idque passim tam in Francia, quam alibi.

Si serpentis nomen generaliter sumpsisset Aristoteles, ejus speciale nomen, ut de viperis facit, non expressisset. Sed patefiet in posterum ex continuata huius tractationis serie, nihil hic à nobis dici sine causa. Nullum est dubium, quin multi olim sublimi ingenio præditi, viri doctissimi, ac naturalium arcanorum pervestigandorum cupidissimi, causam, cur exuvias detrahant sibi serpentes & viperæ, rimati sint, nec nō alias circumstantias probe expenderint, & imprimis tempus veris & autumnii considerarint, quo ista animalia è latibulis suis subterraneis egrediuntur. Unde meridiana luce clarius patet, quod hoc nempe tempore tam copioso, & per totam suam naturam disperso abundent balsamo, tamque validissime vigeant spiritalibus essentis, & vero nectare vitæ, sive balsamo naturæ pretioso & radicali, in amplissimo tectæ sinu, tamquam in proprio suo loco, matrice & seminario contento & incluso, ut prædicta animalia, tum vetere abiecta pelle, se nova induere & renovare queant.

Sed quia inter reliquos serpentes non sunt, nisi hi duo enumerati, coluber nempe (vulgo serpens dictus) & vipera, qui exuvias statim deponant temporibus præsumendū hinc est, atque credendum, his duobus animalibus non tantū ad sui conservationem, sed in aliorum quoque usum concessum esse naturale quendam infinitū, quo deligunt, exugunt, & in alimentum attrahunt, non materiali aut crasso modo cibū corporeū, visibilem & palpabilem (siquidem auctore Aristotele, & testē

FF

testē

teste quotidiana experientia ejusmodi animalia, citra cibum aut potum vitam multo tempore sive sub terra, sive supra transigunt terram, sed mere formalem & spirituales, hunc nempe salem sulphureum & pretiosum naturæ balsamum, quo omnia animantur & vegetantur, idq; potissimum, dum circa æquinoctiū vernale, calore sive igne Athanoris, magnæ lampadis cœlestis, potenter operante & attrahente, sublimatur & elevatur, q; naturæ sulphur per mirabilem hanc sublimationem, totā terræ superficiem itrorat spiritibus balsamicis, ejusq; interiorē sinum irrigat pretiosæ & vivificæ aquæ vitæ, & nectaris naturalis saluberrimo & utilissimo liquore. Unde omnia reviviscunt & florescunt, & quæ mortis speciem referebant, vitæ recipiūt & reviviscunt. Eadem sublimatio fit etiam sub æquinoctio autumnali, sed decrevscēte paulatim calore, sydereoque, igne longius regresso, magnum terræ sublimatorium refrigeratur, omnesq; spiritus vegetales & balsamici revertuntur in suum chaos sive matricem. Serpentes & viperæ, quæ in terræ sinu & domicilio commotantur, naturali quodā instinctu, ut diximus, exungunt, & in alimentum alliciant cibum æthereum, qui tā insigni, vivificæ & specificæ facultate pollet ad versus venenatam & deleteriam illorum naturam, ut si eo saties reficiantur & instaurentur, non solum vinum acquirant & virtutem, spolia suo utroq; tēpore statim exuendi, sed ob exuberans illud balsamum, quo abunde vigent, instar medicinæ insuper universalis sunt, ad omnem cutem leprosam, scabiosam, ulcerosam, & quarvis alia labe fœdatam, tollendam & renovandam, & ad corpus quavis ex parte vitiosum, putidum, & in frusta mox collapsurum, ita emundandum, ut in purum floridam & sanū evadat ita quoq; fiunt, ejusdem met balsami virtute, qua abunde adest, alexiterium summum contra omnia lethifera & præsentissima venena. Et hæc quidem de hoc subiecto philosophari placuit.

Si quis forte scire desideret, ex quibusnam scriptorum ac monumentorum codicibus didicerimus, animalia hæc sub terra hoc radicali naturæ balsamo nutrirī posse: is ad admirandos eorundem respiciat effectus, quos arguit propria exuviarum detractio: facultatem insuper, quam habent, lepram nullis aliis remediis medicabilem, sanandi timetur: nec non præclara, quæ ex eis eliciuntur antidota contra omnis generis venena, expendat. Quæ quidem summa & admiranda effectuum præstantia abunde proficisci nequit, quam ex radicibus & principiis magnæ istius & universalis medicinæ, cum qua serpentes illi participare necessario colliguntur. Sequitur igitur, ut vel eam scientiam innata & naturali peculiariter deligant ac alliciant in profundis terræ latibulis, ubi acervatim congregati, variisq; invicem nexib. implicati, in longum tempus degunt citra alterius alimenti fruitionem: vel necesse est, ut tum temporis, quādo spiritus sulphurei & vegetales, qui rebus omnibus animam & vitā, mediante hoc pretioso naturæ balsamo, infundunt, elevati & sublimati penetrant durissimas etiam arborum radices, truncos & cortices, ipsiq; vigorem & virore impatiuntur, florescereq; faciunt, imo & reviviscere: necesse est, inquam, ut hi spiritus balsamici simili ratione per serpentum corpora tanquam multo molliora penetrent, eaq; in medicinam efficacissimam, tā pro seipsis, quam pro aliis abunde & largiter condire queāt. Hinc ipsis facultas illa, deponendi cutem, tempore videlicet, ut jā diximus, vernali autumni, quādo spiritus isti sulphurei sunt in sua exaltatione, quibus temporib. (ac in ipso præsertim Vere) videmus etiam

arborum cortices, balsamicis succis tum maxime abundantes, truncis suis, & ligno solidiori non adhærescere, sed facillimo momento ab ipsis avelli & separari: & non secus ac serpentes, qui circa idem tempus, & ab iisdem causis veterem dimitunt cutem.

Uterius si quis quærat, cur cæteri serpentes & animalia, in interioribus terræ domiciliis habitantia, cateant hoc naturali instinctu, ut cum delectu in alimentum sibi attrahant hoc radicale naturæ balsamū, & cur non æque eodem perfundantur, & in medicinam condiantur ac colubri & viperæ? Respondetur, quod hæc proprietates peculiariter his solis natura indita sit animalibus, non secus ac in Tora, quæ herba est venenosa, accidere videmus, juxta quam proxime connascitur Antitoxa, quæ ut alteri sit in alexipharmacum, eosdem spiritus ex eadem terra exigit. Præterea reflectamus paulo oculos nostros ad fucos, vespas, & huius generis infinitas alias mûscas, quæ licet dulcissimum omnis generis fusculorū, herbarum ac fructuum succum in alimentum exugant, inter illas tamen omnes unica tantum apis, ut inquit Ripleus, naturalem illam scientiam obtinuit, cœlestem ejusmodi manni in ceram & mel convertendi. Res certe summe admirationis & mysterii plena. An non idem in serpentibus contingere posse existimandum?

Si quis interrogando acrius urgeat, quare cum tanta sit huius balsami efficacia, non eadem opera tollatur omne simul venenum in serpentibus & viperis, cuius scintillas ipsis adhuc inherere produnt venenati eorundem ictus? huic easdem contemplandas opponimus apes, quæ nihilo minus aculeum suum retinent pungentem & venenatum, licet totum illarum corpus abunde diffuset cœlesti, dulci & balsamico liquore, qui proprii veneni aptissimum est remedium. Idem de serpentibus esto iudicium.

Hic Hermeticos philosophos uno tantum verbo admonitis velim, ut accurata inentis attentione purpendant, cur poetæ, qui sub fabulis suis semper occultarunt summa naturæ secreta, velleri aureo, & pretiosis in Horto Hesperidum fructibus custodiendis, terribiles & venenatos Dracones præfesse sinxerit. Ex hoc enim si mentis oculis rem intentius inspexerint, facile agnoscent, in rebus etiam extinfectis venenatis, opus suum magnum, medicinarumq; solum catholicum universalem inquirendum esse: non videlicet in primo statim operis limine, quod plerumq; tactu asperum, visu horribile, odoratu fœtidum, gustu ingratis, qualitate venenatum apparet, hoc est, non ab exteriori cortice, sed ab interiori nucleo, arcanum erundit, non secus ac in externis serpentis & viperæ partibus, nempe in eorum dentibus, perniciosum delitescit venenum, ex quorum tamen interiori corpore summum & admirandum educitur alexipharmacum.

Possim in hanc rem, pluribus aliis meditationibus haud injucundis, & penitus in arcanorum adyta deducentibus, animos omnium in summam protrahere admirationem, neque in aliorum gratiam & utilitatem iisdem magis oblectare: sed satis sit philosopho & Christiano Medico hic ruminandum, considerandumq; relinquere, Deum nempe & naturam nihil facere sine admiranda & incomprehensibili providentia. Quinque omnes omnium effectuum causas pervestigandas recipiet, magnum subibit onus, nec habebit unquam, quod rerum objectarum penuria conquestratur, præsertim illarum, quas Natura in penetrabilibus suis clam abscondit. Sexcenta enim sunt alia animalia, quorum certis solummodo partibus venenum insidet, quæ ta-

men in cæteris ad varios usus profunt. Draco marinus, Gallis, *la vire*, piscis habet spinam in dorso plane venenatam: Hic in partibus tamen cæteris cibis est delicatissimus. Eodem modo serpens & vipera, licet dentibus suis venenatis lethalia infligant vulnera, cætera tamen eorundem pars salubris & salutifera existit.

Sed de his hæcenus. Nunc autem fulius oculis subiiciamus, num trochiscorum horum præparatio, quæ adhuc hodie in usu est, talis sit, ut neque additionem, neque diminutionem ullius rei patiarur, an vero correctione & reformatione quadam opus habeat.

Supra in trochiscorum de viperis descriptione declaratum fuit, quod à sola vera & legitima carniū institutione totius magisterii fundamentum dependeat. Hæc coctio, sicut videtur est ex correctione Bartholomæi Marantæ, viri celeberrimi, tanti momenti est, ut in ea omnis consistat bonitas aut imperfectio Antidoti. In sum, ma singulari cura & industria opus est in carne ita perfecte coquenda, quæ ab officinæ separata diligenter tundenda est in mortario, adiecto pane expura & recenti farina rutiæa confecto, & optime cocto atque fermentato: inde postea formandi trochisci. Quidam prædictum panem seorsum efficcant, eumque in pulverem redactum per cribrum traiciunt, & admixta carne optime quoque seorsum trita, inde efformant trochiscos, quæ mixtio longe est facilior & præstantior.

De quantitate panis cum dicta carne commiscendi, diversa est authorum opinio: alij enim addendas censent æquas partes, alij mediam, alij tertiam, & alij tandem quintam solummodo partem.

Notandum præterea, quod veterum nonnulli intertundendum & miscendum panem cum carne viperarum, parum eandem jusculi adiciant, ut omnia melius miscantur & lubigantur: inter quos est Aetius. Alii vero de prædicto jusculo nihil proculs addunt, ut Ægineta & Avicenna folius carnis usu contenti, quæ ratio præ cæteris communissima fuit: jurenim admixtionem citius corrumpuntur, & acidi fiunt trochisci. Prænomina Maranta in correctione enumeratorum trochiscorum viperarum, in hanc abire sententiam, ut *siluat fermentur, si, ut ipsemet scribit, fieri possit, sine iusculo, aut sa tem ipsius exigua quantitate: hoc enim modo celerius exsiccantur: contra (addit) si panis in iusculo viperarum maceretur, & postea simul cum carne tundatur, tales trochisci difficulter exsiccantur, & sunt in causa, ut postea caro putrescat & panis fiat acidus.*

Formatis ita trochiscis, dicti antiqui, ut & adhuc hodie moderni summam adhibent curam in iis probe exsiccandis, eos subinde vertendo, mox in unum, mox in alterum latus: idque in loco à ventis & pluviis tuto ac securo, ut juxta nonnullos spectent vel plagam septentrionalem, vel juxta alios, meridionalem, quam Sol maxima dici parte collustrat, sed singulari adhibita cautione, ne Solis radii feriant dictos trochiscos. Sol namque, ut Avic. scribit, destruit & spoliat eos virtute appropriata carnibus viperarum opposita venenis, quæ sunt ex morsione, & venenis ebibitis.

Hæc sunt omnia illa, tam antiquorum quam modernorum mysteria, quæ tanquam notatu dignissima circa horum trochiscorum compositionem tradiderunt, quos præcipuum huius magnæ antidoti, huius, inquam, magnæ Theriacæ adeo ab omnibus hæcenus commendatæ & celebratæ fundamentum esse diximus.

Cogor equidem fateri, me non satis admirari pos-

se, quod ii, qui hæcenus in Theriaca hac utrunque corrigenda operam & laborem impenderunt, errores & defectus istos nonprehenderint in enarratis viperarum trochiscis, in quorum tamen correctione (tanquam in re maximi momenti) omnes potius ingenii nervos, necessario intendere debuissent, quam aliis se quaestiuiculis de *cinnamomo vero, de opobalsamo, de chalcitide*, & similibus huius antidoti ingredientibus involuisse.

Hic enim est præcipuus rei status, de quo in postertum nobis agendum erit, ut hoc fundamento, quod imminente minatur ruinam, restabito, pristinus medicamenti splendor ac virtus, quæ multum defecerunt, minisque antiquorum elogiis respondent, postliminio revocentur. Quod propositum nostrum ad publicum juvandum solummodo dirigatur, ut nuperante professus fuimus, ne quis nobis inanis gloriæ aut temeritatis labem impingat.

Sola vipera magna huius antidoti basis sunt, sicut communis fert opinio, omnium calculo comprobata.

Circa has viperas veteres nihil aliud meditabantur, quam ut indeo conficerent trochiscos, ea, qua diximus, methodo, qui in hoc magno arcano fundamenti seu basis obrinebant locum, sicut aliquoties jam à nobis satis abunde dictum est.

De his tres movebimus quaestiones, quas jam in publici commodum, ea, qua possumus, diligentia & fide, solvemus & eventilabimus.

Prima est, num lex sit quædam Lesbica, quæ inevitabili necessitate nos adstringat huic vulgari trochiscorum præparationi?

Secunda, an nil addendum, nil detrahendum, aut immutandum sit in hodierna trochiscorum illorum præparatione: num vero in meliorem statum corrigi & reformari possint?

Tertia, num salva antiquitatis auctoritate, dictæ viperæ debeant, aut possint, in præstantiores alias remedium formulas, velut in essentias, balsama, confectiones & sales preparari, quæ sua vi & energia communes illos trochiscos de vipera in omnibus illis curativis scopis, quibus alias appropriati perhibentur, longe lateque superent.

Illis dubiis, ut *supra*, exacte & fideliter discussis, spes nobis certa & indubitata arridet omnibus aperiendiam, non ad unam tantummodo, sed ad varia & diversa Theriacarum genera componenda, quarum effectus admirandi admodum cum optatissimo successu sese prodant adversus omnis generis venena, vel in corporibus nostris nata, vel exhibitæ & assumpta, vel animalium venenatorum ictibus ac morsibus in nobis excitata.

Ad primæ quaestionis solutionem quod attinet, absurdum est existimare, nobis in compositione theriacæ, necessario confugiendum esse ad consuetam & vulgarem huiusmodi trochiscorum præparationem, quasi vero viperæ in nullum alium remedium usum aptandæ sint, neque vim & efficaciam suam aliter exerere possint, quam si in trochiscos redigantur. Cum tamen res longe secus se habeat, vel ipso Galeno teste, qui *lib. simpl. 11. & lib. de antid.* memorabilem refert historiam de duob. leprosis, quos implemet opera viperarum, non in trochiscos redacturum, sed vino impositarum, pristina valetudini restitutos fuisse, testis vidit oculatus. Cum n. dictis leprosis, vitam miseram & ærumnosam diu agentibus, ex cōmiseratione ad mortem ipsis accelerandam, vinū,

in quo vipera casu immerfa & mortua fuerat, bioendum offerretur: accidit contra, ut hausto potu oblato, non tandem cutem ulcerosam, squamosam & foetidam, cum sana & florida permutarent, sed integram insuper, perfectamque inderantem recuperarent.

Curatio hæc, quæ à Galeno citatur, mirabilis admodum, & brevissimo temporis spatio, absoluta, solis viperis vino immerfis & emortuis, accepta ferenda est, quod vinum veri mensuræ & vehiculi vicem gerebat, ad eliciendam ex vipera alexiterii vim & virtutem. Nec refert, utrum ipsæ integro manserint corpore, quia virtus illarum præcipua vino fuit communicata, ex cuius potu usque commemorati leprosi à lepra, quæ nullis aliis cedit remediis, perfecte liberati remanserunt. Ex quo manifesto evincitur, viperas nihilominus potenter suos demonstrare effectus, licet neque coctæ, neque in trochiscos sint redactæ, hincque facile concluditur, legem de iisdem parandis non esse perpetuo necessariam, quandoquidem insignis earundem virtus & alexiterium aliis modis ostendatur.

Antiquitas porro illiusque sequacibus, ut enartatam carnem viperinam in trochiscos effingerent, causæ fuit major (ni fallor) difficultas olim, quam hodie, colligendi ejusmodi animalia. Unde hoc remedium in magna copia ad aliquot annos reservandum præparare voluerunt, ne toties expetere cogerentur ejusdem præparationem. Hinc Galen. summam requiebat induritiæ, in iis recte præparandis & exsiccandis, ut integris valentibusque viribus ad servari possent ad duos vel tres annos. Sic nostro quoque seculo accidisse legimus, ut loco viperarum, quæ ob inopiam ægre tum haberi poterant, usurparentur *ralesæ tormentilla* & *diastami*. Ante paucos annos, inquit Bath. Marantha, vix cognoscabantur vipera, colligique poterant: propterea maiores nostri barbaros Medicos secuti, pro illa sumebant *tormentillam* & *diastamum*. Nunc autem adhibito rectæ rationis judicio, pendite, quaeso, quam egregia & præstans ista foret thetiaca, & quam apte hoc ipsi nomen conveniret.

De secunda quaestione sciendum est, vulgarem illam parandi methodum multa opus habere correctione, aliaque insuper formulas multo præstantiores & utiliores, quam vulgaris illa est, posse dari. Quod perspicue admodum declarabimus omnibus iis, qui remota crassa & nubilosa ignorantia cataracta, rem mentis oculis acutius intinentur, quique ingenio minus stupido præ nimio contradicendi studio, antiquis suis somniis mordicus propugnandis non inhaerent: quod vitium hodie adeo commune est, ut multi, qui hactenus in cineribus & umbra consueverant, eo contaminati videantur. Sed missis verbis, ad rem ipsam accedamus.

Ostensum est *supra*, præparationem trochiscorum viperinorum consistere in recta carniarum illarum coctione, quæ sit cum aqua communi, addito anetho & sale: donec os spinæ prompte avellatur à carne: per quam coctionem virtus illarum prima & substantia penitus, ni fallor, cum insculo confunditur, carnisque vix dimidia pars vel tantillum solummodo restat. Interim tamen non nisi caro sumitur ad trochiscorum illorum compositionem, cum cocta fuerit, inquit Paulus, *illam ab igne depones, & carnes diligenter à spinis exemptas per se contundes, nulla iussuulis addita parte*. Sunt quidam, ut diximus, qui de eodè parâ ad iunt, quod tamen illius momenti æstimâdû. Nâ posita ejus additione, necessario quoque panis quæritas ad trochiscos efformandos augenda erit, & sic imminuetur trochiscorum virtus, mane-

bûtque illi nihilominus corruptioni & aciditati et necesse habere multo magis obnoxii, quam si ex sola carne sine jusculo confecti essent, ut id jam *supra* auctore citate antiquissimorum Medicorum comprobavimus.

Dicamabo, qualenam præservativum, conservativum aut alexiterii erit, quod seipsum à corruptione præservare nequeat? Ad condiendum cadaver, & ad id præservandum à vermibus & facili corruptione nonne adhibentur sal, aloë, myrrha, & similia, quæ balsamica virtute prædita, sibi ipsis ad diuturnam conservationem inserviunt, nec facile corrumpuntur? At trochisci viperæ, nisi alterna & frequens illa de novo late in alterum accederet versio, & desiccatio, momentaneam facile incurrerent alterationem & destructionem: vel post ipsam etiam opobalsami injundtionem, quod ipsis pro iolemi quasi corollario, ad diuturniorem conservationem additur. Hoc confirmat Aetius in hæc verba scribens: *Postquam verosiores fuerint facti, eos opobalsamo optimo oblinito & in vitro vase aspersito ac quicquid pulverulenti & albi ex eis per situm productum est, post dies aliquot linco extergito: præservantur enim, si id ipsum eis intus a thetiscas*.

Vides ergo, quam imperfecta mutilaque sit trochiscorum viperarum præparatio: cuius correctione tribus modis a grediemur, in quibus singulis liquido patebit, virtutem & proprietatem viperarum integram conservari, imo & acrescere augerique: cum in vulgari illa compositione potius imminuatur & dissipetur, ut paulo ante dictum.

Non ideo tamen confuse, sed distinctè quodam ordine, tres enumeratas correctiones & rectificationes proponamus: primam appellare libet confectionem viperinam aromaticam. Alteram confectionem viperinam saccharinam: tertiam confectionem viperinam juniperinam. Ex quibus confectionibus tribus tria quoque, si ita videbitur, trochiscorum genera efformari poterunt, iisdem servatis nominibus: singulorum autem præparationis & compositionis formula horum nominum rationem plus satis indicabunt.

1. Confectio viperina aromatica.

26. Carnem de quatuor viperis recens capitibus, gregaria via præparatam, hoc est, capitibus, caudis & visceribus internis absectis, omni vel tantum vino, & iussuulis misam: hanc inde in matricem vitreum capax, super assidendo aque cinnamomi ex ellento, & vini canariæ vel hydromeliis vinis si adest 3 v. vel 4 v. vel tantum, quam cum ad irrigandam solummodo illam carnem iussuulis: herba autem

*Cinnamomi
Caryophyllorum
Macis
Peru nigri
Zibibos
Cubæ
Cardamomi ana 3 ℔.
Summit. Anethi
Hysopi
Thymiana p. j.
Salis communis p. ℔.
Sp. Elect. de geminis
Pulveris aromatici rosati,
Diambre ana 3 j.*

Dein vase clauso, ut nihil expire possit, poncia Bal. Mar. ad bulliendum, & omnia decoque ad ignem luculentissimum per 7. vel 8. horarum spatium, aut donec viperarum carnes in liquorem redacte videantur. Aperto vase omnia effundantur in patinam argenteam,

team, aut vas terreatum vitreatum & mundum, ac inde separatim omnibus ossibus, colentur & exprimentur omnia perquam optime, quæ cum iusculo sive liquore fere omnia per setaceum transmittuntur. Et hoc modo habebis essentiam, seu integram ac substantificam viperarum virtutem: quæ odoris erit fragrantissimi, utpote virtutibus rerum aromaticarum imprægnata, quæ balsami sive opobalsami (ab antiquis & adici) locum tenent. Materia excipiat a lembico apto & capaci cum suo capitello & recipiente, ut ad ignem baln. vaporosi exquisitè separatim omnis liquor, quæ seorsum servabis, & erit summum alexiterium, & aqua theriacalis præstantissima: in fundo remanebit gelatina pretiosissima, in forma essentiae sive extracti viperarum, & in consistencia inter molle & durum media: quæ jam, vel nulla, accedente alia præparatione, usui apta erit. Hæc statim cum cæteris theriacæ ingredientibus, ut paulo post dicturi sumus, permisceatur: vel etiam (ne omnino communem præparandi formulam fœdare videamur) inde formabuntur trochisci, addendo tantum quintam partem amyli probe pulverizati. Et siccando dictos trochiscos ad ignem lentum hypocausti, sicut trochiscos habebis excellentissimos, qui viperarum virtutem substantificam in se perfecte continebunt, & longissimo tempore, si opus, adservabuntur: siquidem spirituum aromaticorum balsamicorum viribus & armis inducti sunt, locoque communis theriacæ usurpabuntur. Imo usus illorum erit quoque ad alias novæ theriacarum formulas fabricandas, pro ut mali, quod expugnandum est, natura & conditio postulaverit. Nunquam errabit, quicunque in præparandis ejus generis remediis, hoc tam præclaro & certo innitetur fundamento: quemadmodum & hæc viperarum præparatio, quam modo docuimus, revera supra eodem extracta est. In hac enim, nec non in aliis carniarum harum veris ac legitimis præparationibus, præcipua ac prima huius magni alexiterii basis existit.

Si loco aquæ cinnamomi, vini canariæ, sive hydromelitis vinosi ad enarratam carniarum viperarum coctionem accipies, elixir magnum vitæ à nobis *cap. de aquis* descriptum, adhuc longe efficacius & præstantius reddes alexiterium, ita ut opus non sit addere aromata materialia, eo quod dictum elixir, satis ditatum sit ipsorum essentia: imo & omnibus aliis alexitericis & bezoaricis rebus, veluti ex ejusdem compositionis formula clare constabit.

II. Confectio viperina saccharina.

Accipe carnem de quatuor viperis, frustatim incisam, ut supra: hanc impone patinæ magnæ argenteæ, superaffundendo aquam vitæ fortissimam, & perfecte dephlegmatam, ut supernatet 4. aut 5. digitos: ad motu igne cum chatta accensa, aqua vitæ flammam concipiet, sicque ardendo viperæ coquet. Affunde deinceps novam aquam vitæ, quoties priorem flammâ absumptam perspexeris: affusio vero hæc fiat per ampullam superius oclusam cum collo perquam angustio: alias hæc aqua vitæ ignis flammâ apprehensa ardere incipiet. Hæc coctio continuanda est, donec carnes illæ sufficienter coctæ appareant: aquæ vitæ quantitas pro unius aurei pretio huic viperarum decoctioni satis erit. Tandem fac, ut tota aqua vitæ substantia inardescat, & consumatur, ceu in ea, quæ optimæ notæ est, probeque rectificata, accidere solet. Si quid incombuibile superest liquoris, is viperarum adhibendus est carni, quam (separatis spinæ ossibus)

tundas in mortario marmoreo, admiscendo sensim proprium liquorem, donec huius opera redigatur in pulvem tenuem, & fiat apta, ut per cribrum simul transmitti queat, eamque post ad ignem lentum reducas in extractum. Hæc caro ita præparata omni quæ sua substantifica virtute dotata, jam idonea est, ut recipiatur in theriacæ compositionem: neque opus est, jam prius transformare in trochiscos, aut aliud quid addere. Sin vero libeat forte trochiscos inde effingere, qui longiori temporis spatio citra corruptionis metum adservandi sint, eos parabis cum duabus drachmis gummi diatrageanthi, in mueginem redacti cum sufficiente quantitate aquæ cinnamomi, mucilagini dictæ adiciis carnis huius ita præparatæ ʒ iij. & ʒ ij. vel tres sacchari candi i pulverificati: omnibus simul mixtis, confice inde trochiscos sive tabellas, quæ ad lentum calorem exsiccatæ diutissime adservari poterunt. Commiscebis etiam cum dicta massa ante trochiseorum confectionem, oleorum nucis muscatæ & caryophyllorum ana ʒ j. sive singulorum guttas xxx.

III. Confectio viperina iuniperina.

Tertia præparatio carniarum viperarum, quæ sit nulla prorsus virium abolitione, sed potius earundem conservatione & augmentatione, se habet eo, quæ sequitur, modo.

Commemorata caro viperina sufficienter imbibatur spiritu salis balsamici, & rerum omnium conservatoris, idque vel materiali & crasso tantum modo, carnem dictam sale aspergendo marino, ut vulgo solent, vel formaliter & philosophice eandem imbibendo vero illo nitro sulphureo sive spiritu acido solis philosophis cognito, quæ ultima methodus omnium præstantissima, priori illi longe præferenda est.

Hæc caro summo & principali naturæ balsamo sic condita, apposite locetur in cribrum ex serico factum, & quodam instrumento, sive ex ferro albo, sive ex ligno, sive ex panno cerato inclusum, ita ut facta suffumigatione, per prædictum cibum penetrare possit fumus: sitque idem cribrum undique prope munitum, ad prohibendam vel quantulamcunque evaporationem, & ad fumum transversum id ferientem excipiendum. Hoc autem suffummento ita parato.

℞. Bacc. iuniperi lb. j. ʒ.

Bacc. lauri ʒ iij.

Myrrhæ ʒ ij.

Caryophyllorum ʒ j.

Granorum algermes

Succini aut Karabes

Benioini ana ʒ ʒ.

Omnibus crasso modo conquassatis & ignitis carbonibus injectis, fiat suffitus in loco convenienti, & carnis ter vel quater in die suffumigandis apto, ipsumque continua ad 4. vel 5. dies, donec suffumigationis perfectionem odor approbaverit.

Quo facto, carnes prædictas inter duas ollulas terreas vitreatas, exquisitissime lutatas, ne quid expiret, inclusas mitte in furnum, è quo recens exempta sint panificia, aut qui simili moderato regatur calore: ibique sine continenter stare, donec tota harum carniarum substantia simul cum ossiculis suis in pulverem redigi possit tenuissimum & subtilissimum, qui substantifica carniarum virtute nequaquam spoliatus erit, ut in communi decoctione usu venire solet, sed multo auctior & potentior evadet, spirituum balsa-

micorum, salis, prædicti suffitus ingredientium accessione.

Hic pretiosissimus pulvis ex tam venenatissimo animalis eductus sperat quævis alia alexiteria & alexipharmaca, siue eo utaris ad compositionem Theriacæ, citra trochiscorum confectione cum pane, quod opus nullus est pretii, (hic enim pulvis potest perpetuo conservari) siue exhibeas eundem contra omnis generis venena, vel in nobis progenita, vel ex quodam ictu aut morfu animalis, vel secus excitata, siue per se ad $\mathcal{H}$. porrigas, siue inde varia alexipharmaca, quorum est præcipuum & primarium fundamentum semper erit, componere velis.

Sed quæris, cur de re nihili in experta audeam tamen tam fidenter & audacter verba facere? Respondeo, quod propositum nostrum triplici nitatur fundamento, ratione videlicet, experientia, & auctoritate.

Supra audisti rationem, cur viperæ & serpentes non tantum in propriis, sed & in aliorum exuviis detrahendis renovandisque vim atque virtutem suam exerceant, qua de causa pro tam insignibus ac præclaris alexipharmacis hæcenus usurpati fuerunt.

Si igitur trochisci communes ex carnibus viperarum parati, virtute sua substantificæ per coctionem illam fere orbat, nihilominus adhuc eximios produunt effectus: non possum mihi non persuadere, quin eorundem effectus beneficio nostræ præparationis, quæ viribus & proprietatibus istis non solum conservandis, sed & augendis, maxime incumbit, longe præstantiores nobilioresque sint futuri.

Porro ut id confirmemus experientia, eam vidit illusterrimus ille ac vere Princeps Anhaltinus Dominus meus clementissimus, cui hoc dicatur est opus, cuius verbatam dignam amplamque merentur fidem, ut nefas sit, ea in dubium revocare, qui ex solo serpente communis, colubro dicti, pulverem adduxit sine alterius rei additione, sineque magno apparatu solemnium aut laborioso, contra omnia venena, vel nocentissima & lethifera, certaque & incredibilia huius experientia fecit acydit. Horum insuper fidem confirmavit (vel præsentibus ipsis DD. Laurentio & Lormio, illo primario Regis Medico, hoc vero Regiæ, ambobus viris excellentissimis & clarissimis seculi nostri luminibus) illusterrissimus Dux de Bouillon, heros fortissimus ac unus de præcipuis Franciæ nostræ Ducibus qui audivisse aiebat, ex illustri ac generosissimo Comite D. Othone de Solms, in rei veritate ita se habere omnia, quæ modo de hoc serpente pulvere diximus. Idem Comes pulveris huius conficiendi artificium tanquam maximum & incomparabile secretum impertivit prædicto Duci de Bouillon, indeque magnam ab eo gratiam se initurum speravit. Hicque haud dubie est ille idem pulvis, de quo Ioan. Hartmannus Mathematicus in inclita Marburgensium Academia Professor celebratissimus, ac vir doctissimus, frater & amicus meus intimus, paucos ante menses his ad me scripsit verbis : *Pollucebor*, inquit, *tibi sursum brevis nulla de pulvere etiam aliquo magno certe alexipharmaco, contra omnia cuiuscunque generis venena : vidi (addit) oculis meis doctissimæ ætatis contra gravissimam venena sublimati, arsenici, & napelli tribus diebus continue ab experto Medico assumptorum intra corpus, sed paulo post sine omni noxa ab exhibitio pulvere expulorum, cum magna & admirabili admiratione assistentium. Nullum certe venenum tam grave est, quin eo statim abigatur : dignum mercede omnium Regum*

& principum desiderio artificum : est enim prorsus mirabile & prope divinum. Et nescio sane, an forsitan similem quam audeveru. Sed de eo & ceteris omnibus paulo post plura.

Quod si serpens, uti *supra* enodavimus, singulis animalis, non secus ac viperæ, exuviis deponens, tota virtute polleat virtutibus, minimum erit dubium, quin isdem, vel etiam præstantioribus viperæ sint præstantiæ: de quarum admirandis effectibus omnis antiquitas hæcenus mira scripsisse, palam constat.

Superest, ut adducta veterum auctoritate, eximium nostrarum confectionum viperinarum splendorem & præstantiam stabiliamus, ostendamusque, quantum illæ conveniant cum antiquorum formulis, qui non perpetuo trochiscorum, ut *supra* præparatorum, sed jusculorum etiam, salium & pulverum viperinarum usum interdum admiserunt, ut in sequentibus, amplius declarabitur.

Mirabile, (inquit Aetius ex Archigene) *elephantiasis remedium viperarum usus existit. Eas vero bene modo apparatus edere oportet : primum quidem amplexu capite & cauda, & detracta pelle, exenatum interius visceribus omnibus, carnem aqua parabis aut ter totam in olla instar anguillarum coquito, aqua quidem sufficiens affusa & oleo medico cum anetho & porro. Post sufficiens deinde cocturam jusculum moderato ale condatur, aqua etiam in Sole desiccanti exhibeatur, capite tamen præ velato.*

Si jusculum carniarum viperarum simpli, cui ex omnibus cardiacis roborantibus & bezoardicis simplicibus non nisi anethum & porrum addidit, quodque plus continet iteritis & resollacæ aquæ, quam unilicis & efficacis essentia nihilominus tanti æstimatorum fuit ab antiquis, ut adversus lepram affectum gravissimum & incurabilem, id conducere omnes uno ore affirmarint. Quid dicemus de primis duabus nostris confectionibus viperinis quæ aliud nihil sunt, quam vera quinta essentia, siue extractum totius virtutis substantificæ viperarum?

Cæcus igitur is erit, quisquis non primo statim intuitu videbit, quantum hæc duo inter se differant remedia: mentis insuper caligine, iudicioque depravato laborabit, quicumque pari efficientia virtutis gradum moduloque eadem metietur. Idem enim esset, ac si vellet jusculum insipidum, quod non nisi putam putam aquam redoleret, æqua nutriendi lance librate cum optimo quodam restaurant & consummato, aut quadam gelatina delicatissima, & summa nutriendi vi prædita.

Quid etiam video ipsum momum, hic pisce taciurniore, ad priores duas confectiones meas profusus obmutescere easque vel propria victus confessio ne efficacius & excellentiores judicare, quam simplex ejusmodi jusculum crasso modo, juxta Acti descriptionem coctum. Contra vero nonnulli dispicio, insulso risu ludibrioque excipere tertiam meam confectionem juniperinam appellatam, quasi ea nihil aliud sit quam caro viperarum salita, infumata, exsiccata, & velut calcinata, & in pulverem vel cineres redacta, idque vi ignis, qui res humore suo primigenio spoliaret, & ite omnem agendi potentiam ac facultatem in ipsis corrumpat aut aboleat. Quibus objectionibus nec non aliis similibus alibi jam copiose a nobis fuit satisfactum.

Sed ut omisiss longis ambagibus, intra præparationis viperarum cancellos nos contineamus, ipsis interim respondeamus, & ad confirmationem illorum,

quæ diximus, tam auctoritates, quam exempla ab antiquis, qui iisdem remedium præparationibus usi sunt, sumpta, in medium proferamus. De quorum utrorumque præstantia & utilitate ipsimet iudicium fere poterunt.

Antiqui usurpabant viperæ sales, qui Dioscoridis tempore jam in usu erant, ut per ea, quæ lib. 2. cap. scriptis, demonstravimus.

Inter Græcos longo tempore post Dioscoridem fuisse admodum de ratione ejusmodi sales præparandi tractat Galenus, & post illum Ægineta lib. 7. de remed. 6. 11. omnium autem exactissime de iisdem scribit Aetius.

In pauca verba contraham modum, quem tradunt sales ejusmodi præparandi, qui tot fere recipiunt ingredientia ac ipsam theriacam.

Accipiebant autem quatuor viperas, recens captas, hoc est, reservatas tantum ad unum, vel ad summum duos dies, quas vivas imponebant ollæ magnæ mundæ ac ex optima terra factæ: super has in momento iniiciebant salis ammoniaci, aut salis albi communis lb. xx. hancque primam perficiebant operationem tempore matutino, quo dicte viperae tardiores esse solent ad motum: Dein viperis hoc salis pondere oppressis, adiciebant pastillos, quos parabant ex seqq. in magna dosi, hoc est, aliquod librarum pondus. Sunt autem ea;

Gentiana
Aristolochia rotunda
Centaurium minus
Cardianomum
Marrubium
Scordium
Apium
Chamaedrys
Semen utæ domestica.

Et addito melle ex eis quinque vel sex pastillos concinnabant, & una cum sale superiniiciebant: his insuper addebant quinque scyllas prægrandes recenter in minutâ frustula dissectas: & post enumeratos pastillos & scyllas adhuc superindebant salis communis albi lb. xx. Quo facto ollam optime occludebant operculo, in quo tria erant spiracula, eamque forinsecus probe undiqueque lutant, ut ignem fortius sustinere possent furno imponebant: & succenso igne materiam gradatim fovebant, tandemque flammis vehementissime urgebant. Fumus, qui multus, caliginosus & turbatus, primum per spiracula operculi exibat, signum ipsi erat, quod ignis jam ageret in viperas: & tunc summa diligentia cavebant, ne ab eodem, quem venenatum judicabant, insicerentur. Tandem cum observassent, per eadem operculi foramina flammam lucidam & claram exire, perfectæ viperarum ultionis indicium augurabantur. Hoc peracto, igneque paulatim extinguendo valq; per 24. horas refrigerato, materiam illam in cineres redactam, & tenuissime tritam per cribrum transmitterebant, de novo addendo

Semen utæ
Grana juniperi
Sem. feniculi
Coriandrum
Men. ham

Piper longum etiam in magna copia

Et similia alia simplicia, quorum plurima pars ingreditur Theriacæ compositionem. Omnibus probe invicem mixtis & cibratis, fiebat pulvis vel potius cinis

aut sal, & sicut eum nominabant sale theriacalem: nec certe immerito: salis enim ammoniaci, vel salis communis quadraginta addebant libras, ut ex descriptione illa videre licet.

Et totum salium theriacalium mysterium antiquorum, in quibus tamen parandis Galenus peculiari tibi reservabat secretum: viperas enim vivas non exurebat (fortassis ex metu, ne inde malignum quædam vaporem attraheret) sed pastillos ex eis factos, quales theriaca excipit, cum reliquis, quæ calcinari debebant, admiscebat.

Ego vero, inquit Galenus, bestias ipsas non exuro, sed pastillos ex ipsis, quorum confectionem in theriaca docui, reliquis, quæ cum bestias uruntur, admisceo. & semel exuro, quo eam, quam in se habent amaritudinem, per exustionem abiciant: tantam autem pastillorum mensuram addicio, quantum conjectura assequi possum, quatuor numero viperas excipere, & sales vere optimi evaserunt, utpote qui neque exustione cinerum retulerint saporem, neque nigrum calorem, sed & ob qualitatem usus gratissimi fuerint salis & assueti efficacioris virtutem & præstantiam.

His verbis ultimis manifeste Galenus probat calcinationis beneficio, viperarum trochiscos & gustu gratiores, & efficaciam præstantiores evadere, ita ut opinionem illorum, qui incognita causa adeo acriter impugnant calcinationem, & inane rei temperiem ac proprietatem eadem corrumpi obstinate nimis contendunt, funditus evertat. Sed videamus, quæ lo, circa hanc tractat, de viperarum sale ac calcinatione, quam aperte quorundam censorum opinioni Aetius non solum adversatur, sed eandem etiam tantam frivolum expungendam proflus repudiandamque censet, dum capite de salibus theriacalibus in hæc verba scribit: *Quoniam sint, qui eorum auxiliarem potentiam penitus negent, per exustionem dissipari affirmantes ferarum facultatem. Ego vero dicere ausim (Addit Aetius) eandem quidem potentiam cum theriaca sales non habere, non tamen eorum vim per ignem perire, cum multa sint, quæ per ignis familiaritatem meliora reddita conspiciuntur, velut est aurum, calx & similia. Vipera enim integra austerius intensior & malignam vim per exustionem deponunt: temperamentum vero auxiliare & symmetriam ab igne sumunt.*

Aetius igitur hæc sua sententia de calcinatione & salibus theriacalibus prolata, confirmat confectionem meam viperinam juniperinam, in qua viperas calcino, & in pulverem redigo, qui deinde pulvis si ve cinis à me ægris præbetur pro summo alexiterio, non secus, ac sales theriacales, qui à veteribus ad eundem usum exhibeantur. Sed consideret, amabo, æquales lector, & accuratiori paulo mentis agitatione secum pervolvatur differentiam inter utramque viperarum præparationem, inter utriusque ingredientium mixturem, compositionis progressum, ignis gradus, & quascumque alias operationum circumstantias: Probe, inquam, & diligenter consideret hæc omnia benevolus lector, & sano incorrupto que prolato iudicio, tandem decernat, utra sit præstantior & utilior, antiquorumne, an vero nostra; At, ut totum negotium penitus intelligatur, omnia minutius examinentur.

Antiqui accipiebant numero quatuor viperas vivas, abiectis neque capite neque cauda, (in quibus tamen partibus latere ajunt venenatam illarum vim maximam) nos non tantum has partes, sed eum & viscera interna insuper secernimus: reliqua in

frustula difcindimus, cum vino exquisitè lavamus, quæ præparatione prima (quæ non multum abest à trochiscorum de viperis confectione) nos horrida & inconvenienti illa bestiarum vivarum exultatione superfedemus, nec in periculo illo, quod ab ipsarum venenata infectione erat timendum, versamur, sicut veteres qui cogebantur obturare nares, & sibi à malignis vaporibus qui inter calcinandum exhalabant, & venenata sua qualitate infectionis periculum imminabantur, præcaveret: veluti ipsi meritis scriptis palam proficiuntur.

Ad quatuor numero viperas antiqui adiciebant salis ammoniaci, aut salis marini albi, & præparatilibus quadraginta. Monstruosa hæc salis quantitas & additio ad tam exiguum viperarum numerum, quæ summum ad tres vel quatuor uncias tantum cineris aut salis viperini reducuntur, (in quo tamen sale omnis fundamenti cardo vertitur) hæc immensa, inquam, salis communis quantitas, quæ non nisi confusam & ineptam mixturam redolet, me cogit, ut antequam ad institui examinis calcem perveniam, confestim nunc & clare ostendam, huius mixtionis atque compositionis modum adeo mancum ac mutilum esse, ut in eo vix ulla methodus, mensura ac ratio appareat.

Nos contra viperas condimus spiritu salis, aut tantæ salis quantitate eadem aspergimus, quantum ipsæ met ad conditutam suam & conservatam capere possunt. Et loco gentianæ, aristolochiæ, centaureæ, cardamomi, rutæ & aliorum simplicium in magna dosi addendorum, & cum viperis simul incinerandorum, nec non eorum, quæ neque incinerata, neque calcinata in magna insuper dosi adduntur: veluti sunt bæccæ lauri, piper, zingiber, &c. Locorum horum omnium inquam, quæ ob materialem nimis & crassam suam substantiam & efficaciam perquam exiguam nulli alteri usui esse possunt, quam ut paucissimi huius cineris è quatuor tantum viperis educti, vim & virtutem obtineant & reprimant: nos eas infusamus, & condimus solo spiritu quorundam simplicium balsamica virtute abundantium, & ita non solum in suo statu conservamus pristinam illarum viperarum virtutem, sed illam insuper hoc spirituali ac formalis artificio, non vero crassa quadam corporali & materiali mixtura augemus.

Quod ad ignis gradus attinet, illi peccant in excessu, partemque mercuriales & sulphureas ignis violentia dissipant, ita ut sub magna cinerum confusa mole paucissima tantum salis quantitas, in quo tamen præcipua agendi vis & facultas inest, remaneat. Ego vero contra adhibeo ignem lentissimum, quia activa illa substantia illæsa, humorem tantum passivum, excimentitium & corruptilem exsiccat & consumit, adeo, ut viperæ hac ratione in pulverem redactæ integris valentibusque viribus diutius ac rectius conservari queant.

Videamus interim, quam insignes & admirandas virtutes antiqui enumeratis suis salibus theriacalibus crasso hoc modo præparatis tribuant.

Proprie autem, scribit Aetius, in affectionibus cutis curandis salis theriacales commendantur, cuius generis sunt leuce, lepra, impetigo, elephantiasis, albugines, scabies, desluvium capillorum. Huiusmodi enim cutis vitia confestim delent, & acria recrementa subter cutem redundantia optime dissolunt.

Suffusiones incipientes & nondum congelatas egregie dissolunt.

Purgationes item lunares propter obturationem aliquam, aut sanguinis coctionem suppressas sicut, idem etiam largum & impetuosum mensum desluxum sistunt.

Quisquis eos sales præsumperit, omnes venenorum & virum jaculantium bestiarum insidias evincet: neque etiam cum insectis fuerit, & postea statim sales acceperit, periculum incurrit.

Præstat & pestilenti constitutione instante, ad auxiliare hoc, & mali depulsorium pharmacum confugere. Morborum præterea omnium medicis sales existunt, maxima tamen eorum, quæ in renibus existunt: lapides enim in eis atterunt, & placentis marcidos restitunt.

Vertigini, dolori capitis inveterato, morboque comitali, nulla alia consimilis medicina exhiberi potest.

Arquato morbo diuturno laborantes, colici, splenitici, hydropici per eos sanantur.

Tabidos idem mirifice ad bonam corporis habitudinem reducant.

Exolutos à languore perfecte reviviscere faciunt: sicut namque (addit Aetius) plurimos membris resolutos per ipsos sanatos.

Ad podagram maxime incipientem, & ad omnes articulares morbos affectos, unum hoc edulitium contrarium esse videtur.

Quantum diuturnis & atrabilariis affectibus omnibus conducunt.

En, cant omne lumbricorum genus.

In summa, nullus fere est morbus, quantumvis deploreatissimus, qui non edocetur his salibus: tot tanque mirabiles illis ascribantur effectus: miror, quod tam præclari remedium usum jam quasi è memoria hominū deletus & prorsus sepultus evanuerit.

Si præterea scire desideras doctum, achonum idem remedium exhibendi, quæve saporis suavitate prædictū sit, vide, quid subiungat idem Aetius: Licet autem (inquit) tum in prandio, tum in cæna eis salibus uti, cum quibuscunque edulis eos accipere velis, neque ultra ad eorum applicationem provocare oportet: tanta enim ipsi insidia suavia est, ut magis voluptatis gratia eos sorbitos quis dicere possit. Licet igitur usque ad tria coheria per diem exes sumere, maxime subis prius, in venire si bene coctus. Quicquid e s accipiunt, con. oquant melius, & cibi appetenti res sunt. floridus etiam corpus habent, & sensus omnes vegetiores.

Huiusmodi insignes & admirandi effectus iltorum salium antiquorum, neque à sale marino, vel ammoniaci torrefacto, neque à cineribus aliorum simplicium, ex quibus componuntur, proficisci possunt: restat itaque, ut accipi ferendi sint solis viperarū cineribus. Quod si igitur in tā exigua quantitate, respectu aliorum ingredientium, quæ illam millecuplo fere exuperant, enarrati cineres tam cunctis nihilominus effectus ostentant, quid de nostro dicemus solo & simplici viperarū pulvere, qui antiquorum sales millecuplo virtutum dono, longè lateque post se relinquet: Sed dicet aliquis, usum jam comprobato esse veterum sales, de meo aut simplici pulvere id affirmari non posse. Cui obiectioni solum oppono serpentum pulverem, qui sine alterius rei commixtione tā mirabiles edit effectus adversus maxima cuiuscunque generis venena: neque res caret auctoritate & exemplis. Veteres n. ipsi, in curatione gravissimorum morborum, usi sunt viperis exsiccatas, & in pulvere citra admixtionem alterius rei redactis. Quidam scribit Aetius, prælib. & c. viperas totas extendunt & siccant, postea quæterunt, ac eas in potu contra morbum articulare exhibent, &c.

Hac auctoritatum & exemplorum serie, & ut nihil dicam de argumentis & rationibus insuper altis,

latis, plus satis demonstratum esse existimo, cōfectionem nostram luniperinam, in formam pulveris redactam, esse maximum & excellentissimum alexiterium, quod virtute sua cæteris omnibus, ipsiſque salibus theriacalibus antiquorum, multis præcurrat parafangis: sicut per examē & comparationem, inter utriusque compositionis operationes præcipuas factam, manifeste dilucet. Reformabimus etiam post suo loco sales theriacales, ipsosque ex languenti & sterili cinere in medicamentum efficax & vivificum resuscitabimus, pristinoque antiquitatis splendori & honori restitueamus.

At essentia viperarum cum spiritu terebinthinæ parata, & à nobis in Sclopetario nostro ante 30. fere annos descripta: Item arcanum viperarum cum solo spiritu balsamico sulphuris, vegetativo naturæ paratum, sunt duo remedia, quæ cæteris omnibus multiplici nomine supereminent.

His vero cunctis longæ præluce viperarum tinctura, quæ inter cætera opera mirabilia, quæ ex viperis educuntur, facile primum occupat locum, sed longissimo tempore opus est ad ejus præparationem.

Possem quidem affirmare, me illam vidisse, præparasse vero minime: Quidam enim vir doctus, & Medicus eruditus civitatis Solodurensis in Helvetia, ubi Gallia legatus commorari solet, me primum in huius notitiam introduxit, hoc est, mihi tincturam hanc videntem obtulit, quæ rubicunda erat, clara & pellucida, rubini instar, odorisq; suavissimi. Sed de his plura alibi me dicturum fore confido.

Hæc tinctura tamen, quasi accenso quodam lumine, viam mihi præmonstravit ad veram & legitimam viperarum præparationem eruendam, quamvis alias ratio & methodus eandem in essentias reducendi, mihi jam à triginta quinque fere annis impertita sit à Guinterio Andernaco, Medico tum temporis Argentinenſi celeberrimo, quem pro mirabili & singulari hoc alexiterio, vicissim arcani tartari, & Landani mei participem reddidi.

Hanc viperarum essentiam, ut jam supra diximus, descriptam inveniri in Sclopetario meo, ex quo eandem transcriptam habet Weckerus in suo Antidot. Gen. lib. 2. sect. 18 fol. 694.

Hic reprehensione quadam haud immerito digni videri possumus, quod in primo ordine huius Theriacæ, in trochiscis videlicet examinandis paulo diutius immorati simus, sed quia iidem primariæ basis vicem subministrant in hac magna antidoto, singula in eorundem cortēctione minutus discutienda, atq; enumeranda nec esset ratio fuisse statuimus Quod, quicquid sit, bene volus lector æqui bonique consulere. In examinandis corrigendisq; cæteris breviores erimus. Pergamus igitur nunc ad secundum,

In secundo itaq; ordine solum opium examinandū venit quod in Theriacæ compositione primum, post viperarum trochiscos, obtinet locū. A sola sua energia, *χαλκρον*, hoc est, tranquillum vocant: Ex ejus enim usu partibus conciliatur quies, proinde in summis & præcipuis antiquorum antidotis, quæ ad diversos affectus summe laudantur, opii inter prima ingredientia semper relictum reperitur. Pauci enim sunt morbi, quin non simul complentur vel ardorib; vel inflammationib; vel inquietudinib; , commotionibus languotib; , oppressio nib; , vigiliis, deflexionib; , vel viti generis doloribus capitis, pectoris, ventriculi, ventris, vel cuiuscunq; alterius partis ad quorum omniū

symptomatum ferociam compescendam opium specificam & peculiarem quandam habet proprietatem, quæ vel unum ex his symptomatis fecerim, vel plura cum malo conjuncta, simul, cum admirabili altantium & ipsorum ægorum admiratione evincit ac subigit. Unde sæpenumero in ejusmodi casibus, tam mirandos sanationum effectus prodere videmus theriacam, mithridatium, antidotos Eſdræ, Aſclepiadi & similes, quæ opium excipiunt. Actius verba faciens de viribus ac proprietatibus cōfectionis de pœonia, quam nonnulli, ut diximus, theriacis annumerant, & in qua opium non prætermittitur, hæc subiungit. *Verum somnum tamdiu detinet, quousque pharmacum penetravit, & causas dolorum dissolverit. Et sane multi ex ægris à somno surrexerunt, adeo coquentis facultate præstantes, ut obliti sint, an unquam aliquid à principio doluerint.*

Sed ulterius advertere licet, idem opium basis & fundamenti locum obire vel in selectissimis ac præstantissimis quibusvis antidotis, quibus nomina superiora & significantiora, quæ singulares & stupendos in gravissimis depellendis morbis, illarum velut indices, effectus proderent, imposuerunt.

Hujusmodi est antidotus *ἀρχαῖος* ab ipsis dicta, eo, quod ipsi digna gratia referri non possit.

Antidotus *θεοδότης*, quasi divinum munus conferens.

Antidotus *ἀθανασία*, sic appellata ob immensam ejus efficaciam, quod videatur propemodum suo usu homines reddere immortales.

Antidotus *πύργος*, hoc est, ad multos affectus accommodata.

Antidotus *σύμφωνος* à concordi & convenienti efficacia ad affectus, quibus est destinata, curandos.

Antidotus *ἐκλεχτή* quasi selecta.

Antidotus *σωτηρίας*, id est, salutaris.

Antidotus *πανακεία*, sic nuncupata ab omni medellæ efficacia.

Antidotus *ἀνυποφωτός*, ita dicta ob ejus præstantiam, quod scilicet sit sumptuosa, nec mediocrem pecuniæ collectionem exigat.

Antidotus sanitas, & antidotus mysterium, ita nominata ab admirabili utriusque effectu in sanitate perditā restituenda, & integra conservanda.

Illi etiam huc usque progressi sunt, ut uram ex antidotis suis *ισόθεον*, quasi parem Deo vim obtineat, appellare non erubuerint, quod sane non caret summa blasphemia.

Si hic omnes antidotos, in quibus opium principale est fundamentum, enumerarem, nunquam daretur finis. In Myreſo ultra octuaginta ejusmodi habentur, è quarum numero selectiores tantum & nominū supercilio splendiores excerptimus. Si illarum compositiones inspexeris, maximam earundem partem, tantum theriacas esse intelliges, hoc est, compositas ex variis simplicibus calefaciendi facultate præditis, & ex quarum pleraque parte sulphur, euphorbium, & similia ingredientia non excluduntur, ita ut facile appareat, præcipuos illorum antidotorum effectus in sedandis illis vehementissimis moribus & tempestatibus naturæ, quales sunt omnis generis inquietudines, catarrhi, dolores, languores, vigiliæ, & similia gravissima symptomata, versari & consistere, nec huiusmodi vim & proprietatem enarratarum antidotorum aliunde dependere, quam ab opii virtute soporifera & narcotica, & specifica ad omnes

omnem spirituum exagitationē, magnamq; humorū commotionem & seditionem compescendam atq; sedandā. Unde scilicet illi & eximii Theriacae effectus, quam à quietis inductione tranquillam appellant (ut jam diximus) nullam aliam, quam ab eodem opio mutantur originem atque virtutem. Quod ita esse vel ex ipsius Theriacae examinatione colligitur. Nam si bona est, purgantium medicamentorum effectum & actionem impedit: sit inefficax, contra. *Sin valida, & vigore efficax fuerit*, inquit Actius, *purgationem minime fieri permitti, sua vi exuperans pharmacipurgativi facultatem. Si vero aequè purgetur homo, veluti si antidotum non accepisset, manifestum sit eam Theriacam invalidam & exilem esse, ut quae retinere non potuit purgativi medicamenti fluxum.*

Quemadmodum enim videmus, pleraque remedia opiatia, & praecipue quodlibet laudanum (ut appellant) cum opio rite paratum, ab eodem vim habere, & virtutem sistendi & inhibendi quaecunque superpurgationem, siue arte, siue natura irritatam: sic quoque eandem vim & energiam in Theriaca eidem soli opio acceptam ferendam esse, merito iudicamus. Equibus sane cuilibet considerandam relinquo huius ingredientis excellentiam & praestantiam summam.

Sed notandum est, opium hic in quintam essentiam redactum longe aliam ratiorem praeparationē in laudano, quam in Theriaca assequi & obtinere: ob quam causam non opus habet longiore fermentatione, aut temporis prorogatione. Laudani enim usus statim post praeparationem citra ullum periculum conceditur: contra vero Theriaca ad sui fermentationem non aliquot septimanarum, sed plurimum mensium, imo annorum spatium requirit, antequam tuta & usui apta evadat. Cuius rei causa soli opio tribuenda est, quod crudum solummodo, & absque ullo praeparationis artificio addatur. Si enim cetera totius compositionis simplicia, vel quodlibet per se, vel plura inter se invicem mixta consideres: non occurrit ullum, quod non statim quovis tempore usurpari possit, excepto unico opio, quod solum indigestum in causa est, cur Theriacae usus in tam longum tempus protrahendus sit, & eousque expectandum, donec idem opium rite fermentatum, decoctum, depuratum, & noxio suo, & pernicioso sulphure spoliatum fuerit, quod temporis spacium satis longum est. Nam, (ut scribit Actius de Theriaca usu loquens) *tempore ad concoctionem non modico usu opus habet, quo matura usui antidotus fiat, & iuste concoquatur, ut plurimum vero per duodecim mensium tempus coadunatur & concoquitur*: Et Aegineta circa idem propositum ficitur: *Vsus ipsius est, si resurget in morsis à bestis venenatis, & iis, qui venenum acceperunt, post septimum à praeparatione annum.*

Opium itaque indiget reformatione, quae non in sola temporis illa longitudine & usus dilatione, sed in vera & legitima ejus praeparatione consistit. DeploRANDUS enim error est, nobili huius Alexipharmaci compositioni in tam magna, trium scilicet unciarum dosi admiscere tantum venenum, quale opium, crudum & minus praeparatum esse constat, quod paucorum granorum pondere, vitæ spiritum suffocat & extinguit, & letheum aeternum quae somnum, hoc est, mortem ipsam inducit, sicut id saepenumero contingere solet. At contra, si illud recte praeparatum fuerit, quod paucis horis & facillimo negotio fieri potest, ex noxio innoxium, & ex pernicioso &

lethifero, soporiferoque veneno, utile & vivificum anodynum reddetur, quod instaurabit & sedabit spiritus perturbatos & nimium à natura exagitatos, ipsisque suavem & dulcem inducet quietem. Praeparatio huius essentiae opii tanquam summe necessaria docetur. *seque*, ubi de antidotis opiat stratabimus: neque adeo levis hæc in theriaca censenda erit correctio & reformatio, sicuti quis facile colligere poterit.

Cetera huius secundi ordinis ingredientia, qualia sunt crocus, terra sigillata, acacia, hypocistis, & gummi Arabicum intacta relinquimus, quia noxia non sunt, licet vel sine praeparatione adiecta fuerint. Sed ut obiter tantum dicam, in croci essentia longe efficacior inest anodyna facultas, quam in tota ejus corporea mole. Ad theriacæ vero compositionem eundem vel praeparare, vel non praeparare, petinde erit cuius liberum.

De tertia ingredientium classe, quæ sub se complectitur radices, folia, comas, flores, & semina diversorum simplicium, quæ omnia propemodum calida, bezoardica & corroborantia, vulgo in pulverem solummodo rediguntur, & citra aliam praeparationem in medicum miscentur, constitui (propter Avicennistas quosdam) nihil in eis omnino immutari vel diminui. Nam si ejusmodi simplicia crasso & vulgari modo adhibita minoris sunt efficaciae, quam eorundem extracta, minus etiam nocebunt, et in crassa sua substantia, in theriacæ compositionem recepta fuerint.

Eandem sententiam ferre licet de ingredientibus & simplicibus quæ sub quarta continentur classe, de aromatis videlicet: necnon de iis, quæ sub quinta, nempe de lachrymis sulphureis, quæ in oleo terebinthinæ dissolutæ adhuc multo efficaciores eduntur, sicuti id à quibudam jam animadversum observatumque ante me fuit.

De quinta classis prioribus tribus gummi, opoponace nimirum, sagapeno & galbano, sciendum est, ea esse naturæ quæ, & plerumque in se continere impuram, terre strempque substantiam. Ut autem ex iis depurentur, & validiores attendendi ac dissolvendi vim acquirant, imprimis expediet, illa modo vulgari, qui pene omnibus hodie usitatus, praeparare, hoc est, in aceto forti dissolvere, & per cribrum transmittere, & ita dissoluta, trasecta & praeparata theriacæ admiscere.

Obiter dicemus, præ cæteris correctivis, quorum opera gummi calfacientia, & ipsi etiam succi venenati corriguntur, acetum (quod inter omnia vegetabilia proxime ad vitæ ioli naturam accedit) facile primas tenet, quod saepius jam monuimus, nec temperare nobis possumus, quin idem iterum atque iterum moneamus. *Acetum per se ipsum, singulari et infirmum aduersus ictus serpentum, etiam ipsorum venenatissimorum, quales sunt aspidæ, ut testatur Celsus lib. 6. c. 27. qui de variis praestantibus remediis contra omnes serpentum ictus in genere differens, eundem hæc in specie subiungit verba: Hæc aduersus omnes ictus communia sunt: Vnus tamen ipse doctus, quem aspsu percussit, acetum potius bibere debet, quod demonstrasse dicitur casus cuiusdam pueri, qui cum ab hac ictus esset, & partim ob ipsius vitæ, partim ob immodicos astus siti premeretur, ac huiusmodi alium humorem non reperiret, acetum, quod forte secum habebat, ebullit & liberatus est.* Credo, quod

huc hic refrigerandi vim habeat, tamen habet etiam dispandis, quo sit, ut terra respersa eo spumat. Eadem ergo vi verisimile est quoque humorem hominis ab eo discuti, & sic dari sanitatem.

Tantum examinande adhuc restat chalcitis. Hic autem non adeo multas perdemus horas in setupulosa inquisitione, quam antiquorum fuerit chalcitis. Qualis, qualis fuerit, manifeste constat, illam numeratam fuisse in remediis crustam inducentibus, & utentibus cum magna adstrictione. Quod cum ita sit, clare patet, magnam admodum similitudinis familiaritatem esse inter chalcitidem, mylin & Sorin. Galenus ipsemet fateatur, se mutuam horum transmutationem sæpius observasse. Nonnulli recentiorum nihil fere discriminis statuunt inter chalcitidem & calcanthum, seu vitriolum, & hinc improprie appellant emplastrum diachalceos, quod verius diachalcitum nuncupandum erat. In theriacæ descriptione quidam hodie loco chalcitidis recipiunt calcanthum album ingne calcinatum, & in colchotar redactum, ex quo partem rubicundiore colore rinctam seligunt. Si potius illi studiosius peruestigarent selectissimum quoddam vitriolum Hungaricum, Romanum aut Cyprium, quo præstabilis nihil est ad hoc opus, indeque elicerent sulphur dulce, quod verum anodynum & narcoticum, cæteris quibuscunque, ipsique adeo opio longe præcellit, non ex ingredientium numero tanquam magis nocuum excluderemus, sed secundæ potius classi annueretur, vel ipsi etiam opio præferre non exuisceremus. Huius sulphuris extrahendi modus perspectus est plerisque Hermeticis: cum vero id basim sustineat in meo Nepenthe, secretorum meorum facile primo, id mihi reservo, neque vero propterea mihi succentileas velim; quandoquidem in pluribus aliis jam abunde tibi satisfecimus: adeo, vel hoc nomine plurimum nobis debeas gratiam, nisi omnium ingratus haberi velis.

Si compositionis loco vitrioli calcinati spiritus aciduli & excellentis ab eodem educi ʒb. addideris, res multo melius procedet: & ipsam prædictæ antidoti fermentationem, tanquam maxime necessariam, plurimum promovebis.

Quod ad thabarbarum & agaricum attinet, parum refert, siue addantur, siue non: non enim adeo operosus hic est eorundem usus, uti jam supra enodavimus.

Ut igitur utilitas quædam emergat ex fusiori & exquisitori nostro examine, superest, ut nunc describamus quasdam theriacarum formulas diversorum generum, tam pro infimæ mediocrisque conditionis hominibus, quam pro summis principibus ac monarchis, quorum salus ac vitæ conservatio longe carior ac pretiosior habenda est, quam cæterorum omnium. Ut autem constet, nos antiquitatem, ea, qua decet, observantia, reverenter percolere, ejusdem vestigia in prima hac descriptione sequemur in omnibus, nisi forte ab eadem paulo discendendum nobis fuerit, ob pauca quædam, quæ vel omnium judicio necessariam sibi expofcant reformationem.

1. Reformatio Theriacæ, vulgari proxime respondens, & eadem paratu facilior.

℞. Trochisc. sacule scyllæ
Trochisc. confect. viperina aromat.

Trochisc. bedychroi ana ʒ ij.

Essentia opii ʒ ij.

Croci

Terra Lemnia ana ʒ vj.

Hypocistidis

Acacia

Gummi Arabici an. ʒ j. b.

Succi liquiritia ʒ j b.

Myrrha

Thuris masculi

Styracis calamita

Terebintina veneta ana ʒ vj.

Hæc sunt ingredientia trium primarum classium cum eadem dole, quam Andromachus in communi illa descriptione adhibuit. Præparationes tam trochiscorum, quos fæculam scyllæ appellamus, quam confect. viperinæ aromaticæ jam docuimus. Modum autem essentia opii præparandæ capite sequenti docebimus.

Pulverisanda subtilissime pulveriscentur, & per cribrum traiciantur, hique pulveres omnes invicem probe mixti inciantur in mortarium marmoreum, addendo

Essentiam opii, in mellisam consistentiam redactam

Terebintinam

Hypocist.

& Acaciam.

quæ omnia cum pulveribus permixta in unctis cornibus redigantur, & paulatim perfundantur hydromelite vino, aut vino malvatico optime retinendo in mortario cum pistillo ligneo, donec omnia in liquidiorem sinapi consistentiam redacta fuerint. His in matraciam sive vas aliud capax impositis, inque mortario perquam exacte cum eodem hydromelite vino soluto, ne quid materia in eo remaneat, confusis adde simplicium sexui ordinis, videlicet

Sagapeni ʒ b.

Oppanach

Galbani ana ʒ ij.

quæ dissoluta prius in aceto rosato, transmittenda sunt per setaceum juxta communem ritum. Quia vero separata terrestri impuritate, pondus imminuitur, paulo plus de iis addes, donec eundem ponderis gr. adum attigeris. Castoreum & bitumen iudicium dissolvenda sunt in vino albo, & traicienda per setaceum, de quibus singulis accipiendæ erunt duæ drachmæ. Hæc omnia in vas vitreum, quo cætera continentur, indantur, & loco drachmarum 4. chalcitidæ, adde olei vel spiritus vitrioli semunciæ: quo promptius procedat omnium fermentatio: & loco opobalsami, olei moschata ʒ j. b. Vase clauso cum subere vel cera hispanica, omnia digerantur in bahn. Mar. calido per 3. aut 4. dies. Interea hæc, quæ sequuntur, scorsim in pulverem redigenda sunt, nempe.

Iridis Florentina ʒ j. b.

Zedoaria

Cassia lignea vera

Iunci odorati

Pentaphylli

Calami aromatici

Valeriane an. ʒ vj.

Gentiane ʒ b.

Aristolochia rotunda ʒ ij.

Pulveriscentur radices scorsim, & scorsim quoque singulæ pulverisatio foliorum, comarum, & florum: veluti

Diſſammi
Calamentha montana
Marrubii
Polii Cretici ana ʒvj.
Comarum ſcordii ʒj.ß.
Comarum marrubii
Chamepitoyos
Chamadryos ana ʒvj.
Comarum hyptici ʒj.ß.
Comarum centaurei minoris ʒij.
Flor. ſtaubados Arab.
Nardi Indica ana ʒvj.
Rof. rubrarum ʒj.ß.

Ex his omnibus in prædicta doſi ſimul mixtis fiat pulvis ſubtiliſſimus. Sic etiam ſeorſim pulveriſabis

Sem. Buniadis dulcis. ſeu nagi agreſtis ʒj.ß.
Sem. Petroſelini Macedonici
Aniſi torrefacti
Ieniculi dulcis,
Seſſileos,
Aneos ana ʒj.ß.
Dauci Cretici ʒij.

Et, ut ſatis fiat cuidam Avicenniſtæ, nimis forte curioſo & ſerupuloſo, nihilque prorfus omittatur, adde, ſi velis

Agarici ʒj.ß.
Rhabbarbari ʒvj.

Omnes enumeratos pulveres, ex radicibus, foliis, comis, ſeminibus factos; optime invicem miſce & per cribrum transſitte. Ecce omnes tuas præparationes, quæ juxta methodum modo præſcriptam facillime diſpenſari poterunt. Quinimo omnia illa parata ſervari poſſunt, priuſquam prima fiat mixtio, de qua jam diximus, & digeſtio in bal. Mar. & altera illa, de qua mox dicemus, & omnia ſimul cum melle permiſcebimus, ne longius forte ab antiquorum præparatione deſſectamus.

Eſt quædam opinioſum diverſitas de mellis tori compoſitioni admixcendi quantitate. Alii enim communiori viæ inſiſtentes, triplum accipiendum contēdunt, & ex ponderum omnium ſpecierum materiam ſupputatione invenerunt lib. iij. & ʒx. vel circiter: & ſic per conſequens mellis lib. xiiij. & aliquot uncias admixcenſent. Alii, qui & ipſi inter antiquorum celebriores numerantur, decem tantum libras adii-ciendi eſſe ſtatuunt. Sed ut mea ſententia, levicula plane & ridicula res eſt, adeo exacte tum pulverum, tum mellis doſes ſupputare. Illi vero qui minori doſi ſubſcribunt, mihi videntur ingredientium medicamentorum efficaciam validiorem conſervare. Unde in minori illa quantitate mel ſumendum eſſe evincitur: cum ejus uſus nullus ſit alius, quam ut pulveres eodem excepti commodius invicem commiſceantur, & in electuarii molliſſimam reducantur. Cum autem ex diſſolutione non adeo magna pulverum moles, ſed media tantum totius compoſitionis pars, in liquidiorem jam conſiſtentiam redacta, nobis redundet, tanta ideoque mellis quantitate opus non habemus, ſed ſufficiet tantum ſex accipere libras mellis Hiſpanici, vel Narbonenſis albi & granulati, quodque productum & elaboratum fuerit & apibus, quæ ſolamodo paſcuntur manna cæleſti & ex floribus odoriferis, ſuaſiſſimis ac delicatiſſimis fructibus, ſuccisque alimentum evigunt. Hoc inſundendum & liquefaciendum eſt in ſuff. quantitate hydromelitis vinoſi vel vini Cretici, ut optime deſpumetur & depuretur. Poſt perfectam ejus decoctionem, ea omnia, quæ in

diſſolutione ſtant in vaſe vitreo, ſenſum adii-cies, probe invicem omnia commiſcendo cum ſpatula, vaſque ſemper igni moderato adhibendo, qua mix-tione prima peracta, paulatim miſcebis omnes prædictos pulveres (vaſ tuum nunquam ab igne demo-vendo) donec perfecte mixta ſint omnia, & materia ſpatulæ adhæreſcere incipiat, tunc vaſ ab igne remo-vendum eſt, continuo tamen agitando, & uſque dum refrigerata fuerit, tum enim facile agnoſces, num electuarii juſtam adepti ſit conſiſtentiam, nec ne. Qui-bus autem veri baſſami orientalis habendi datur copia, illius ʒj.ß. adii-cient, materia jam ab igne remota, & refrigerare incipiente. Vel ejus loco addi poſſunt aliquot drachmæ oleorum aromaticorum, *cinnamomi*, *nucis moſchata* chymice extractorum. Ad materia, ex vaſe nondum exptæ, fermentationē 7. vel 8. die-rū ſpaciū ſufficiet: opium enim recte jam præparatū longiori tēpore opus nō habet. Quo tēpore in ſpatio materia tua inſtar paſtæ elevabitur, quā bene cō-movere oportet bis vel ter in die, & poſtea in cam adſervandam ponere in vaſis mundis argenteis vel terreis expolitis, & vitreatis; Et ſic citra omne dubium theriacam habis excellentiſſimam. Vulgaris illa theriaca pro doſi, ad avellanæ nucis magnitudinem præſcribitur; at vero noſtram piſi tantum magnitudine exhibere ſufficiet. Diligentem navabis operam in materiae tuæ decoctione, ne poſtquam reſixit erit, plus æquo dura aut molliſſi appareat, quod peritus & ſolers artifex facile præcavi bit.

Exci-piet fortē hic aliquis, me hanc materiam tam exacte & articulate tractare, ac ſi ipſa manuum operatione recte ſapius tentaviſſem, & ad præſcriptum modum multoſque theriacas conſeciſſem.

Cui primum reſpondeo, nihil tale de me viſum unquam fuiſſe, neque in publico, neque inter privatos parietes illam conſectionem aggreſſum.

Deinde libere quidem fatebor, hanc deſcriptionis ſœturam nunc primo & recens à me editam, & in hanc lucem productam eſſe, ſed in ejus formatione præfixum me habuiſſe typum inſinitorum laudatorum, quæ manibus propriis, diverſis temporum ætati-bus, uſque in hunc diem ſtrenue elaboravi & præparavi, modo cum pulveribus bezoardicis; & cum omnibus ſere theriacæ ingredientibus modo cum extractis quintis eſſentiis & magiſteriis, ab iſdem eductis.

Poſito itaque tam certo fundamento in omnibus meis laudanis, opio videlicet rite præparato, reliquæ compoſitionis ædiſcium facile mihi fuit ad ſelicem perducere finem, neque ſpes mea me unquam ſeſellit, quin medicamentum inde tantis virtutibus præditum extruerem, ut ſi non æquaret, tamen ſuperaret omnes illas theriacæ magnas & varias proprietates, quæ ipſi ad diverſorum morborum curationem, & præcipue, ubi ſpirituum nimia commotio & ſeditio, & variis cauſis orta, cohibenda eſt, uti jam ſupra diximus, attribuantur, quæque à ſolo opio potiſſimum proficiſcuntur.

Neque in dubium vocandum eſt, quia laudana noſtra æque ac ipſemet theriaca, ſpecifica & appropriata ſint remedia adverſus omnis generis venenæ, tam internæ, quam externæ, additis ſaltem quibuſdam remediis de viperis extractis: in dubia itaque ſummo-rum & admirandorum effectuum certitudo, quos laudana noſtra, in quacunque forma exhibita, præcreant, & exacta illa præparationis ſimilitudo, quam

quam eadem habent, cum theriaca modo descripta, mihi occasione præbent, ut nulli non ausim persuadere, de summa huius antidoti præstantia minime dubitandum.

In hac theriacæ descriptione vim ac methodum veterum, quantum potuimus, secuti sumus, nec ab illa, nisi jubente necessitate, declinavimus. Non tamen opinor, semper communi illa, & regia via, ut vocant, incedendum esse: siquidem ea non perpetuo conjunctionem habet gratam brevitatem & facilitatem, sed tria ab omnibus vix caret corruptionis suspitione & vitio. Aliam igitur nobis faciliorem & commodiorem seligimus, quæque cum maiore voluptate & emolumento nos ad propositi metam deducat: & sic omnem calumniandi convitiandique animum adversarii nostris facile præcidemus.

II. Theriaca benedicta appellata.

In hac secunda theriacæ præparatione pro virili quoque conabimur veteris compositionis vestigiis insistere, hoc est, eadem servabimus ingredientia, ex quibus tantum virtutem eliciemus magis essentialem, abiecta & separata omni sæculenta & materiali crassitie.

Facultatem utique theriaca habere dicitur sanandi, & è medio tollendi gravissimos quosque vere astrales, sydereos aut occultos corporis nostri morbos, in quorum numero censetur epilepsia, lepra, & contagiosus quilibet affectus: domitrix item perhibetur venenorum, quæ vel intus assumpta, vel è stercu cuiusdam venenatæ bestię in nos translata sunt: antidotus insuper esse iudicatur præstantissima, ad spiritum nostrorum roborationem & conservationem, & primarium quasi vitæ nostræ fulcrum ac sustentaculum. Quo igitur spiritalior ei accesserit præparatio, eo efficacior multo evadet ejusdem vis & potestas, longèque mirabiliores & laudabiliores proferet effectus.

Cum itaque longa hæc compositio in eum ordinem jam à nobis redacta sit, qua quidem consulam inordinatamque illam ingredientium congeriem in sex distinctas classes reduximus: quaque oculis prompte subiicitur omnium illorum simplicium proprietates atque natura: eandem nunc ordinis rationem facilius doctrinæ causam in hac descriptione sequemur, quo omnis pharmacopœus tam laborioso variæ illius præparationis, dispensationis & mixtionis onere in veteri illa præparatione requisito sublevetur.

Præparationes scyllarum & viperarum, & quæ præcipua primi ordinis ingredientia sunt, *supra* jam à nobis traditæ sunt.

Docuimus præterea, loco opii crudi & nullo artificio præparati, essentiam ejusdem extrahendam, & venenatam ejus naturam in salutarem commutandam esse. In hoc enim uno principalis rei cardo vertitur: totumque arcanum & mysterium huius magnæ antidoti consistit in recta viperarum & opii præparatione.

Accipies itaque essentiam opii rite præparatæ, $\text{z} \text{ iij}$. ut mox specialius docebimus: hæc essentia in mellitam consistentiam redacta dissolvatur in succo limoniorum optime depurati ss . j. omniaque post dissolutionem imponantur vasi æneo, vel pollubro argenteo capaci: opium ita dissolutum instar basis erit ad faciliorem omnium mixtionem procurandam.

Huic dissolutioni in vase æneo inditæ adde in locum trochiscorum theriacalium confectionis viperinæ præparatæ, ut *supra* edocuimus, $\text{z} \text{ iij}$.

Parati quoque possent trochisci hedychoi extra-

cti, & superiorib. istis addi: sed omitteri facile possunt. Adice quoque.

Essentia croci præparata, ut mox dicemus $\text{z} \text{ j}$.

Terræ sigillatæ $\text{z} \text{ vj}$.

Acacia

Hypocistidis

Gummi Arabici, singulorum nulla arte præparatorum $\text{z} \text{ ss}$.

Chalcitidis loco cape liquoris aciduli vitrioli $\text{z} \text{ ss}$.

Myrrha, silius, & storax calamita in oleo cerebinthine dissolvantur, & omnia reliqua, quæ vase æneo continentur, adiciantur.

Interea paratum habebis extractum ex omnibus radicibus, herbis, feminibus & floribus ingredientium quarti ordinis factum, cum aqua vitæ, vini, vel vino malvatico aut canariæ. Quæ tota extractio ex omnibus istis ingredientibus juxta singulorum doses *supra* præscriptas præparata, addatur in eodem vase æneo.

His quoque adde extractum, quod conficies ex omnibus aromatis quinti ordinis: hoc vero extractum paretur cum aqua cinnamomi, aut hydecomelite optimo vino, idque cum reliquis admisce.

Adice tandem gummi opopanax, & galbanum in aceto dissoluta, & per setaceum more communi trajecta: item essentiam castorei & bituminis ludai præparatam juxta eum, quem tradimus, modum *ca. de extractis*. Et sic omnes omnium ingredientium virtutes substantificas five essentielles cum suis liquoribus & propriis dissolventibus, pariter mixtas habebis in vase isto æneo. Quæ omnia simul uno eodemque tempore fieri possunt, ac tanta cum facilitate, ut plane crasso & stupido sit cerebro, qui hæc capere non possit.

Ex sæcibus horum enarratorum bezoardicorum simplicium & aromatum omnium calcinatis, & in cineres redactis, extrahatur sal, qui in aqua communi aliquid dissolutus, filtratus, & coagulatus, tandem dissolvatur aqua cardui benedicti aut ulmarie: hæcque postea aqua cõmemorati salis viribus sufficienter impregnata, addatur cõpositioni in prædicto vase æneo.

Tota hæc mixtura ex magna ista diversorum liquorum dissolventium quantitate concinnata, & in unum vel plura Alembica cum suis recipientibus indita, ponatur in Baln. vaporosum, ut liquor exhalet, & materia in mellis consistentia aut paulo duriore in fundo subsideat. Hanc aquam diligenter ad servabis. Est enim vera aqua theriacalis tam pretiosa, ut satis celebrari nequeat. Extractum autem five mellitis consistentia, quæ in fundo remansit, in vase aliquo minus profundo, ad ignem moderatum ponatur, ut in justam electuarii liquiditatem redigatur: neque opus est hic triplicem illius mellis quantitates additione, quæ frustra nec plane & nullis momenti. Et sic theriacam habebis, quam propter mirabiles ejus effectus benedictam appellamus: de qua pro dosi exigui pisi magnitudine tantum exhibebis, & mira percipies.

Patebit autem cuius effectus huius theriacæ, non sine causa factum, cur benedictæ nomine eandem insigniri voluerimus: facileque proinde videre erit, quantum hæc ipsa à vulgari differat, tum bonitatis, tum majoris efficaciarum ratione: quam tamen efficaciam & vim in ea amplificare & intendere nitentur: quemadmodum cætera quævis remedia virtutem & actionis potestatem validiorem & potentiorum sortiri, & in quantam cœlestemque essentiam exaltari possunt: quorum effectus postea evadunt prorsus admirandi & divini, idque beneficio & opera solius artis Spagiricæ, five veræ & legitimæ Chymicæ.

III. Theriaca in caelestem & sublimiorem redacta essentiam.

Accipe igitur huius theriacae benedictae ad perfectionem iam juxta praescriptam modo compositionis formulam adductae lib. j. huic in matracium vitreum inditae affunde aquae vitae juniperinae, cujus vius admodum frequens existit in Germania, vel aquae destillatae ex corticibus cervorum mollibus adhuc & teneris (quae magnates sibi in magna copia ad hunc usum comparabunt) ex his itaque aquis alterutram affunde, vel etiam elixir nostrum vitae magnum, vel quamcunque aliam ex nostris aquis thetiacalibus, summe bezoardicis & cardiacis, ut materiam quatuor quinqueve digitos supereminet, vase accuratissime clauso, ne quid expiret fiat digestio omnium in B. M. vaporoso (hic enim digestionis modus est omnium tutissimus & utilissimus) per 6. aut 7. dies, donec enumerata aqua colore claro, diaphano & rubicundissimo tincta, & cunctis praedictae theriacae virtutibus ac proprietatibus impraegnata fuerit.

Hanc aquam ita tinctam, & impraegnata effunde per inclinationem, & cave, ne quid faculenti aut turbidi, cum ipsa simul mixti effluat. Hunc liquorem depuratum serva, & materiae in fundo remanenti adhuc novas affunde aquas, ad virtutes & proprietates penitus inde extrahendas, procedendo, ut supra, idque toties reiterando, donec aqua, quam affundis, non amplius tingatur, quod certum signum erit, materiam illam omni essentiali & substantifica virtute spoliata esse.

Materiam in fundo vasis residuam crassam nec in essentiam redactam, seorsim serva, & in patina vitream, optime lutatam, impositam, in reverberio athanoris calcina: ubi continuo exigua flamma in gyrum se circumagens tam diu apparebit, donec dicta materia in cineres prius conversa fuerit: ex qua elicies salem pretiosum cum aqua cardui benedicti, aut quadam alia cardiaca, in qua hunc salem solues, filtra bis & coagulabis toties, donec in summam albedinem & diaphanitatem depuretur. Hic sal seorsim servetur.

Interim dum circa hanc salis confectionem versaris, omnes tuos liquores tinctos cum sale hoc uno eodemque tempore in alembicum iniicies, & applicatis alembici capitulo & recipiente, inde per baln. Mar. vaporosum, omnem destillabilem liquorem, qui aquae thetiacalis & bezoardicae longe praestantur vicem subministrabit. Et in fundo residet vera theriacae essentia, (quae antea solummodo extracti gradum adeptae fuerat) in consistentia mellis, miraeque & stupendae virtutis ac energiae, cui addere poteris ad lentum ignem, ut reducatur in bonum opiatae consistentiam.

Essentia coralliorum

Et Perlarum ana 3 j.

Pulveris bezoardici veri

Terra sigillata

¶ nicornu

Osus de corde cervi ana 3 j. B.

Ambra 3 j.

CAUTIO.

Quamvis vix fieri possit, ut rem apertius clariusque declararem, non tamen dubito, quin nonnulli sint tam inter Medicos, quam pharmacopoeos crasso nimis ac obtuso ingenio praediti, qui huius rei raritatem & infueto idem accubunt, & se tam elegantibus & exactis preparationibus elaborandis nunquam operam

de disce, multoque minus manum isdem unquam admovisse, praetendunt. Sed Philosophi & filii artis melius intelligunt, quibus satis fecisse sufficit: is enim solis offerre convenit pretiosas has raritates margaritas: ne ab indignis forte profanentur, pedibusque proculcentur. Obquam causam theriacae nostrae caelestis compositioni, quam nunc describendam aggredimur, quaedam inferemus magisteria, quae non nisi ab iis, qui artem ex professo colunt, & manuales operationem crebro exercuerunt, intelligi ac capi poterunt. Hi soli, inquam, dicta mea percipient, & theriacam caelestem talem, qualem jam in sequentibus describemus, rite ex arte praeparabunt.

IV. Theriaca caelestis dicta.

Accipe itaque quintae essentiae praedictae theriacae 3 iij. vel plus, minus, prout primae quantitatistatio exigat.

His quatuor uncis in mellitae consistentiae forma adde

Magisterii coralliorum

Mag. Perlarum ana 3 B.

Mag. Hyacinthorum

Mag. Rubinorum

Mag. Smaragdor. ana 3 ij.

Mag. Bezoardici animalis

Mag. Bezoardici mineralis ana 3 j.

Supradicta theriaca in quinta essentiam redacta, patinaeque argenteae imposita, & cineribus calidis admota, statim liquecet: huic in liquefactae, postea praedicta illa magisteria & essentiae perdetentum adde, continuo agitando omnia cum spatula argentea, omnia ad continuum ignem relinquendo: donec materia ea affecta sit consistentiam, ut inde pilulae, si usus requiratur, formari possint. Haec theriaca conservabitur longissimo tempore, ita ut durationis diuturni ate excedat ternam, vel cujuslibet vivacissimi hominis aetatem, hoc est, sine corruptione aut alteratione ulla, perpetuo integris valentibusque viribus vigeat.

Exhiberi potest statim a primo praeparationis die, & sufficient pro dosi duo vel tria grana ad plurimum, & habebis theriacam admirabilem, cujus effectus sunt caelestes ac divini, contra omnia cujusvisque generis venena, & affectus pestiferos contagiosos, deploratos & incurabiles. In summa haec sunt verae illae theriacae & alexiteria pretiosa & inestimabilia, digna profecto, ut Regibus & potentibus offerantur: quorum utrique praeparatio longa est ac difficilis: nec magisteriorum horum, quae huic ultimae adduntur, praeparandum ratio omnibus obvia est, sed magno ingenio, & solida eruditione praeditis viris; philosophis, & chymicomedicis, quibus haec arcanapotissimum dedicare ac consecrare volui, reservatur. Ceterae vero turbae & plebs communi abunde jam alias satietum est.

Porro ne Philosophis forte ansam praebeamus nobiscum ex postulandi, quod horum magistrorum praeparationes inexplicatas relinquamus: eas in illorum gratiam, quanta possumus perspicuitate, sub philosophica tamen loquendi ratione & consuetudine medium proferemus.

Ad septem horum magisteriorum ingredientia calcinanda & dissolvenda, nulla alia re utimur, quam solo menstruo, extracto ex spiritibus balsamicis salis & sulphuris naturae, quod in terrae chaos omnibus obvio & paucis noto delitescit: ex quo chaos vetus philosophus aequae facili artificio extrahit saltem illud balsamicum & pretiosum, quam vulgaris arte

artifex nitrarius salem suum petra ex terra pingui & communi. At differentia nō exigua est inter hos duos sales, licet in pluribus magnam invicem habeant similitudinem: siquidem ex eadem matre & radice producti suntambo. Sed horum unus est frigidus & humidus, volatilis, foeminaeque naturam referens: alter vero calidus, siccus, fixus, hermaphroditus; tam masculi, quam foeminae naturam participans, simulque est mercurius, sulphur & sal: cuius mater est virgo quaedam, virtutibus tamen primi enris terum bezoardicarum ditata & impregnata: hanc in primis quaerunt & feligunt Philosophi, suumque inde sulphur Philosophorum eliciunt. Crede mihi verissime loquenti: hanc rem tam occultam nullo modo posse dilucidius aut apertius explicari.

Cum balsamico utique huius materiae pretiosae spiritui calcinabis, & solves una eademque opera, corallia, gemmas, hyacinthos, rubinos & smaragdos, quibus philosophica solutione solutis, idem in desperabis menstruum coeleste, opera cuiusdam salis vegetabilis, & statim videbis, magisteria illa pretiosorum illorum lapidum, vasis fundum petere, quae postea cum nostra theriaca coelesti, uti jam supra diximus, admiscenda sunt.

Per magisterium bezoardicum animale intelligimus magisterium ex pulvere viperarum extractum, idque opera ejusdem menstrui sive sulphuris, aut ignis naturae: quo philosophice calcinantur & solvantur enarratae viperae, quae jam in terrae latibulis à sola balsamica illa virtute, ejusdem salis & ignis naturae, summam alexiterii vim acquisiverunt, ut jam supra fufe & clare satis exposuimus. Ope enim horum spirituum Balsamicorum praedicti ignis naturae, viperinae carnis virtus alexiterica & bezoardica in infinitam virium potestatem excrescit. Unde ei basisciprincipalis locum designavimus in nostra theriaca coelesti: non secus ac crassa & materialis earundem caro basis locum tenet in communi illa & materiali theriaca.

Septimum magisterium, quod addimus, & bezoardicum minerale, quod per se solum magnum est alexiterium, cui vix aliud aequiparari potest, per sudores, quos in doli quatuor tantum granorum potenter evocat, omnes generis venena & pestilentes corruptiones à corpore nostro abigit & expellit. Cujus utique compositio mirabilis, mirabilis item ejus mixtio, & stupendi plane, imo divini ejusdem sunt effectus.

Compositio fit per spumam venenosam, quam evomunt duo dracones, simul conjuncti, agitati, & tandem calefacti manu Artista. Haec spuma venenata ad temperiem adducitur, & bezoardica redditur sola admixtione illius ignis balsamici naturae, quae mixtio non fit sine magnarum turbarum, ebullitionum & seditionum excitatione: tandem imbecilliori & fortiori superato, belloque confecto, amica & salutaris inducitur pax, adeo ut venenum tantum, quodque vel ipso viperino longe deterius & nocentius est, convertatur in summam theriacam; summum alexiterium, summumque saluberrimum remedium bezoardicum, quod tantum sudores provocando effectus demonstrat suspiciendos in omnibus pestilentibus & venenatis affectionibus, ut supra.

Hic quidem censor auditis ejusmodi locutionibus metaphoricis, more suo cynico vix risum tenebit. Sed Hartmannus; ut ille doctissimus & celeberrimus, tui hoc ultimum elegans sane & admirandum ma-

Lib. XII:

gisterium acceptum fero; huius instituti nostri rationem collaudabit, & plurimi faciet, nec non cum illo alii viri gravissimi, veti Philosophi, qui proprium & genuinum dictorum meorum sensum percipient. Quinimo, ut vere loquar, opus hoc, licet prima fronte plurimum difficultatis habere videatur, tamen opus tantum est mulierum, hoc est, levi tantum mulierculae alicuius ope & opera perfici facillime poterit.

Ut autem nihil, quod ad reformationem, restorationem & decorationem theriacarum facere videtur, omitteremus, superest adhuc, antequam finem huic tractationi imponamus, ut ad antiquorum imitationem theriacam aliquam diatessaron, salesque theriacales describamus. Quod utique fieri vix potest, nisi utroque horum remedium quodam in situamus reformationem, quandoquidem eorum idem preparatio alias adeo crassa est, ut nihil supra.

Theriaca diatessaron antiquorum ex quinque ingredientibus conficiebatur, cuius compositionis formulam memoriae causa paulo altius repetemus, quae fit ex radicis gentiana, baccarum lauri, myrrhae, aristolochiae rotundae an. ʒij. cum melle lb. ij. Totum vero preparationis artificium consistit in eo, ut pulverentur omnia, & cum melle invicem permisceantur. Hanc quoque compositionem unumquodque paulo altius mecum expendat & iudicet, num ei tam splendidum & augustum theriacae nomen competat. Nos huiusmodi diatessaron idcirco relinquimus communi & imperitae plebeculae, aliamque eius loco describendam aggrediemur, quae solos deceat magnates & Principes, eamque à singulari sua praestantia diatessaron regiam vocabimus.

5. Theriaca diatessaron regia Quercet.

℞. Tinctura auri

Tinctura coralliorum

Tinctura omnium lapidum pretiosorum

Tinctura viperarum ana ʒi.

Nepenthes nostri maioris ʒij.

Enumeratum modo nepenthes adhuc manens in molli consistentia imponatur in patina argentea, ut igne liquefcat: huic ita solito admisce primum: tincturam auri; dein tincturam coralliorum; tum tincturam lapidum pretiosorum: & tandem tincturam viperarum, modice agitando & incorporando continuo materiam ad ignem lentissimum, donec in justam consistentiam redigatur, ex qua formare possis pilulam grani piperis magnitudine, aut paulo majori: ejus admirandi effectus se prodeunt in omni peste, & venenis, aliisque morbis deploratis: potissimum autem in proliciendis sudoribus: praeterea reparat, ac reficit collapsas & prostratas vires, & duplo robustius efficit balsamum nostrum radicale, cui soli vis medicatrix morborum debetur. Unde & penumero contingit, ut idem remedium tot tamque admirabiles effectus etiam per insensibilem transpirationem exercere conspiciatur.

Haec quatuor tincturae una eademque via ac methodo extrahuntur, cum unico videlicet & solo sulphure bezoardico ex re vegetabili elicto.

Aurum vero philosophice tantum calcinandum est, cui calci optime ablute & eclipsin patienti, nigricantique, adde praedicti sulphuris bezoardici tantum, ut supernatet tres vel quatuor digitos; idque

Gg 2

in matra-

in matracio Hermetice sigillato, ad ignem cinerum in Athanore, & ad minimum in octo dierum spatio tinctura tua apparebit omni rubino rubicundior & splendidior: quam postea separabis, & in perfectam tincturam Solatem decoques, ut artis est.

Tinctura coralliorum fit ex eorum magisterio parato ut *supra*: ex hoc enim corallio antea in magisterio exquisitissime redact, ut docuimus, extrahes tincturam cum eodem menstruo aut sulphure bezoardico, eodemque ignis gradu adhibito: in cæteris aut operationem sequeris, & ita conficies veram tincturam coralliorum.

Similis est processus in fabricanda tinctura lapidum pretiosorum cum eorundem videl. magisterio, eo ut paulo *supra* modo parato.

Sicad eundem modum ex magisterio viperatum, de quo etiam antea dictum est, cum eodem sulphure bezoardico vegetabili, ut supernatet 3. vel 4. digitos, tincturam instar rubini rubicundissimam elicies, idque eadem methodo, quauis es in auri præparatione.

Minima harum tincturarum dosis potentissimos & admirandos elicies effectus contra omnia venena, pestem, morbos contagiosos & deploratos. Ex mixtione enim illa peracta & Nepenthes mei additione vis illarum in infinitum multiplicabitur. Nullum enim est cordiale corroborans, & bezoardicum alexiterium, quod non sub his comprehendatur, & simul includatur: siquidem Nepenthes meum in se continet essentias omnium simplicium vere bezoardicorum, omnium aromatum, lachrymarum, gummi, & lapidum pretiosorum, itemque essentias ambre & moschi: essentias croci & camphoræ: essentias lunæ, extractum sulphuris dulcis vitrioli, & (ne forte unum ex ingredientibus magnæ huius theriacæ vulgaris negligamus) ipsius etiam opiæ essentia non obliuiscimur in hac Diatellaron regali compositione: remedium certe vere regium, dignumque Regibus ac summis, potentissimæque Principibus ob singularem ejus efficaciam & admirabiles effectus, tum ad deploratissimum morborum curationem, tum ad sanitatis conservationem. Hottum elegantissimorum effectuum vel ex solo nio Nepenthe promanantium, testes erunt tres totius Franciæ facile primi & celeberrimi Medici, nec non doctus & expertus quidam chirurgus regius, qui una interfuimus curationi matronæ cuiusdā amplissimæ, nec infimo loco natæ, quæ gravi quodam affectu hysterico correpta, intolerabilibus continenter affligebatur doloribus convulsivis, qui neque Philonio, neque pilulis Cynoglossæ, neque aliis remediis sive internis sive externis mitigari poterant. Tandem nobis confugiendum fuit ad Nepenthes nostrum, ex cuius usu continuo prædicta matrona per quinque sexue menses singulis noctibus semel & interdum bis nullum unquam in capite stuporem persentiebat, neque etiam spe sua frustrabatur unquam in doloribus subito sedandis, & quiete corpori concilianda. Interdum quidem ipsi fallendi causa pilulam aliam utcunque animi causa formatam, & magnitudine ac colore veris Nepenthes pilulis respondentem exhibebamus: sed seq. totam noctem inde lamentando & eiulando misere transigebat. Unde altero die post certa gravique oburgatione, verbisque latis aspersis ac duris nos excipiebat, seque immerito à nobis delusam, & nostra culpa & permixtione per totam noctem tantis doloribus & cruciatibus

bus exagitatam conquerebatur. Quæ omnia à nobis in eum finem dicuntur, ut oculis omnium obiciamus tam præclaros & infalibiles Nepenthes nostri effectus, quod unius tantum piperis grani magnitudine exhibetur, contra omnes dolores à quacunque causa ortos. Non minori etiam pollet facultate idem Nepenthes in subito cohibendis omnis generis defluxionibus.

Transcramus nunc ad sales theriacales, quorum mendosam præparationem plus satis sup. excusimus; ita ut non opus sit plura de eadicere. Nam quilibet adhuc recenti tenebit memoria immensam illam falsæ quantitatem, 40. videlicet librarum, 4. tantum viperis additam: nec non reliqua ingredientia tam ante, quam post calcinationem adiecta, omniaque tam crasse parata, ut mirum sit, tot & admirandas & singulares virtutes ab antiquis hisce salibus adeo rustice confectis adscriptas fuisse.

Horum igitur reformatio & recta præparandi ratio est, ut sequitur.

℞. Rad. Angelicæ

Gentianæ

Imperatoria

Zedoaria

Tormen. illar. rec. ana 3 j.

Herb. Diptamni

Scordii

Scorzoneræ

Scabiosæ

Rutæ

Melissæ recent. ana p. ij.

Gran. iuniperi recent. 3 iij.

Sem. Rutæ

Carduibenedicti

Cörriandri

Feniculi dulcis ana 3 j. ss.

Flor. Centaurii minoris

Hyperici ana p. ij.

Cardamomi

Piperis longi

& albi ana 3 j.

Contulis & simul mixtis omnibus, adde

Succ. Limonium lb. j.

Succ. Scordii

Vlmariæ ana lb. j. ss.

Vini Canariæ 3 viij.

Macerentur omnia per 24. horas in magno Alem-bico cupreo, cum suo refrigerio, quo destillati solent olea: deinde destilletur aqua sive totus liquor ad siccitatem usque, caveatamen, ne ex nimia ignis violentia materia aduratur: quod periculum facile præcavetur destillatione in balneo vaporoso facta. Nam, sicut & alibi diximus, ea tutissima est & optima destillandi ratio: liquor inde destillatus accurate servetur seorsim: fæces sicæ redigantur in pulverem & seorsim etiam ad usum servantur, ut *infra* dicemus.

Interim dum hæc destillatio fit, accipe salis marini, puri & pellucidi lb. iij. ad summum: Si forte impurus sit, aqua lavandus & repurgandus est, deinde ad ignem probe exsicandus: cui postea pulverizato adde

Coralliorum rubr. pulverisatorum 3 iij.

Perlærum tantundem.

Omnia cum sale petmixta incendantur in crucibulum capax, (quod est artis vocabulum urgendo igne fusionis, ita, ut prædictus sal ignis violentia fusa-

tur, qui instat metalli fluet. Ubi hic obiter monebimus, non protius veritati consentaneum videri Axiomastud Aristotelis, quod quicquid coagulatur in calido, dissolvatur in frigido & humido; cum contra sal, qui Solis calore coagulatur, igne violento dissolvatur, fundaturque instat metalli; vel ipsa experientia teste.

Sed redeamus ad salium nostrorum theriacalium preparationem. His quatuor libris salis fusi, simul cum corallis & gemmis in dicta proportionem calcinatis & pulverisatis, adice libras duas facum siccatum simplicium bezoardicorum & aromatum, ex quibus extraxisti aquam ut *supra*, reservatam: ex media parte horum omnium invicem mixtorum fac stratum in olata terra apta, in qua apposite collocabis carnes quatuor viperarum, in frusta incisatum; his superiniice residuum omnium materialium partem, manu omnia bene premendo, & claudendo dictam ollam cum suo operculo, tamque exquisitè lutand., ut nihil transpirare possit. Dicta olla ponatur ad ignem calcinationis sive reverberii per 24. horas, donec materia reducatur in cinerem album: quo jam uti poteris multo cum majori emolumento, quam cineribus sive salibus istis theriacalibus vulgari modo paratis.

Sed hunc operi hucusque elaborato nondum acquiescendum erit, adhuc enim materiale nimis est crassum & imperfectum. Ulterius igitur pergendum, donec ille cinis in manicam Hippocratis iniciendus, & cum aqua simplicium destillata, & ut *supra*, reservata, & ad ignem rutilum calefacta, inde eliciendus est secundum artem: reiteratis toties dissolutionibus, filtrationibus & coagulationibus, donec salem elasticum exactissime reputatum & vere theriacalem; qui imprægnatus erit virtutibus salium viperarum, & rerum bezoardicarum & aromaticarum, ut & salium gemmarum & coralliorum, quorum copiam etiam augebit additio librarum 4. salis marini, qui jam per se spiritui suo balsamico contra morsum tum serpentum, tum aliarum bestiarum venenatarum conditas salitasque omnes carnes aptissimas reddit. Taceo, id est, balsamentorum caro (inquit Aegineta l. 7. de re med. c. 3. initio littera γ) acrem & sicantem vim habet. A pressere ita ut viperæ morsus datur, ut quamplurimum edant, & vinum bibant copiose & revomant: convenit etiam ad acrum esum: utiliterque quoque in canis morsu imponitur, itemque in aliorum reptilium morsibus. Fieri igitur non potest, qui enumerati sales theriacales nostræ descriptionis sint magnæ efficacæ & virtutis, longeque alterius conditionis, quam communes isti, idque ob varias causas, quas unusquisque ipse sentiet secum paulo diligentius ruminabit & expendet. Loco trium cochlearium, quæ pro doli de vulgaribus dantur, nos de nostris exhibemus tantum 10. vel 12. grana, sive scrupulum unum ad summum; & mirabiles exerunt effectus.

Ut centuplo adhuc efficaciores reddantur, verus philosophus loco salis communis accipiet salem sulphureum & balsamicum naturæ, cum quo fundet & calcinabit philosophice, non tantum corallia & gemmas, sed etiam fragmenta hyacinthorum, rubinorum, smaragdorum, & aliorum lapidum pretiosorum in quanta copia libuerit, quæ virtutes suas spirituales, quæ potentissimæ & efficacissimæ sunt, impertient di-
ctis salibus; opes sulphuris naturæ, quod est il-
lorum proprium & verum dissol-
vens:

1. Theriaca, Mylii.

℞. Rad. Enulae ℥ xv.
Aristoloch. rotunda ℥ x.
Granorum luniperi
Zedoaria
Scordii
Chamadryos
Chamaepithyos ana ℥ 6.
Aristolochia longa
Comar. Hyperici
Scabiosa
Sem. Ruta
Savina
Betonica
Salsvia domestica
Prasii
Spica Romana
Baccarum lauri
Gentiana
Diplamni albi
Tormetilla
Calami aromatici
Rad. Meu
Rad. Phu
Rad. Pimpinella
Sem. Ammios
Sem. Carui
Macis
Santalini rubri
Succini Citrini
Flor. Melissa
Mentha rub.
Castorei
Absinthii
Calamentii montani
Zingiberis
Piperis nigri
Nucum iugland. Num. x.
Olei Theriacalis ℥ j.
Oxymelitis scyllitici ℥ iv.
Mellis despumati triplum.
Fiat l.a. Theriaca communis.

2. Theriaca:

℞. Iridii Ilyricæ
Zingiberis
Opopanax
Opis
Herb. Rosmarini
Myrrha
Sem. trifolii
Aristoloch. ℥ xj.
Sem. Ruta Sylvestris ℥ j. 6.
Rad. Brjonie arida albiss. ℥ ij.
Serpilli
Castorei
Rad. Eryngii
Sem. Apii
Cumini recentis
Farina Erui ruff. ℥ ij. cum vino
Fiant Pastilli.

3. Theriaca Aurca:

℞. Theriacis lb. 8.
Mithridatii ℥ vj.
Elect. de ovo ℥ iv.

Aurea Alexandrina ℥ij.
Carpobalsami
Asari } *ana* ℥ij.℔.
Sem. Hyosciami albi
Caryophyllorum
Opii Thebaici
Myrrhe } *ana* ℥ij.
Cyperii rotundi
Opobalsami
Cinnamomi
Euphorbii
Folii
Zedoaria
Zingiberis
Costi veri
Corallii
Cassialignea
Tragacantha } *ana* ℥j.
Thuris Masculi
Meu
Styracis calamita
Spica Celice
Cardamomi minoris
Sem. Sefelos
Sem. Napi
Saxifragie
Anethi
Anisi
Ligni aloes
Rhabarbati
Alipte Moschata
Castorei
Spica Indica
Galange
Opopanax
Anacardii
Masticis
Sulphuris
Rad. Pæonia
Rad. Eryngii
Rosarum
Thymi
Asori veri
Pulegii } *ana* ℥℔.
Aristoloch. longe
Gentiana
Cort. Rad. mandragora
Chamadryos
Rad. Phu
Baccarum Lauri
Ammios
Dauci Cretici
Macropiperis
Leucopiperis
Xylobalsami
Cervi
Amomi
Petroselini
Sem. Ligustici
Sem. Ruta
Sem. Simonis
Auri preparati
Argentii preparati
Margaritarum preparas.
Planta Bizantie
Ossum de Cordi Cervi ana ℥j. gr. xiiij.
Lanatum & Eboris ana gr. iix.

Calami aromatici ana gr. iix.
Pyrethri ana gr. iix.
Mellis despumati triplum.
Fiat Theriaca sive Opiata.

4. Theriaca.

℥. Cassialignea
Cinnamomi ana ℥iij. gr. viij.
Styracis Calamita
Schananthi
Croci
Phu
Seseli
Sem. Hyosciami } *ana* ℥j.℔. gr. iij.
Betonica
Sem. Anisi
Apii
Dauci
Opii
Nardi Indica
Folii
Castorei
Myrrhe
Lap. Hamat.
Charabe
Sang. Draconis
Corallirubri
Costi
Bolus armeni
Mumia } *ana* ℥℔.
Consolida major.
Terra Sigillata
Acori
Asari
Cort. Rad. Mandrag.
Polii moniani
Pulegii
Baccar. Lauri
Meu
Piperis albi
Piperis longi
Sem. Petroselini
Misce, & cum S.V. infunde ad eminentiam, Dige-
stione peracta Fiat Expressio, Expressioni adde
Tinct. Sacch.
Tinctura Corallorum
Theriaces Androm. } *ana* ℔℔.℔.
Mitridatii
Elect. de ovo
Confectionis Alkermes ana ℥vj.
Spec. Diambre ℥j.
Misce, Fiat Theriaca nobilissima.

5. Theriaca Anodyna:

℥. Rosar. rub.
Violarum ana ℥iij.
Santali albi
Santali citrini
Santalirubei } *ana* ℥ij.℔.
Spodii
Tragacantha
Cinnamomi
Zingiberis an. ℥j.℔.
Sem. Scariole
Nuci Moschata
Sem. Lactuce } *ana* ℥ij.
Portulaca

Psyllian. 3 ij.
 Opii
 Sem. Hyosiami
 Sem. Papau. albi } ana 3 j.
 Papau. nigri
 Cort. mandragoræ
 Fiat cum S. vini Digestio, Expressioque, cui adde
 Tinctura mellis q. s.
 Extr. Michridati
 Theriaces ana 3 vj.
 Fiat Theriaca Anodyna.

6. Theriaca anodyna.

7. Trochif. De Piperis
 De Scylla ana lb. ʒ. β.
 De Camphora 3 iv.
 Myrrha
 Nardi Indice } ana 3 β.
 Castorei
 Croci 3 ij.
 Opii purissimi
 Schœnanthi ana 5 β.
 Petroselin 3 j. β.
 Anisi 3 j.
 Apii
 Piperis longi
 Amomi
 Castia
 Seseleos
 Sisonis
 Styracis } ana 3 j.
 Costi
 Asari
 Spiritus vini q. s.
 Fiat Digestio, Extractioque, cui adde
 Tinctura mellis
 Tinctura Sacchari
 Theriaces opt. ana ad pondus dimidium.
 Fiat Theriaca.

7. Theriaca anodyna.

7. Croci
 Myrrha ana 3 β.
 Opii 3 j.
 Castorei 3 iij.
 Galbani
 Costi
 Cinnamomi
 Dauci } ana 3 ij.
 Asari
 Piperis nigri
 Piperis longi
 Spiritus vini q. s.
 Fiat Extractio, cui adde
 Theriaces ad pondus omnium
 Tinctura Rosarum 3 ij.
 Tinctura Sacchari lb. j.
 Misce, Fiat Theriaca.

8. rheriaca Anodynâ.

7. Myrrha 3 j. β.
 Spica Indica
 Pyrethri
 Euphorbii } ana 3 j.
 Leucopiperis
 Prœvia an. 3 iv.
 Styracis Calamita an. 3 iv.

Macropiperis an. 3 iv.

Folii
 Croci } ana 3 ij.
 Thuris masculi
 Rheponti
 Amomi ana 3 j. β.
 Cassia lignea 3 ij. β.
 Castorei
 Opii } ana 3 iv.
 Hyosiami
 Tinctura mellis
 Tinct. Sacchari } ana ad pondus omnium.
 Tinct. Theriaces
 Misce, Fiat per Digestionem Theriaca optima.

9. theriaca.

7. Terra Lemnia
 Opii ana 3 j. 3 ij.
 Croci 3 v.
 Castorei
 Nardi Indice ana 3 j.
 Lap. Hamatitii 3 v.
 Euphorbii præpar.
 Pyrethri
 Margarit harum
 Charaba
 Zedoaria
 Doronici
 Trochif. de Camphora
 Trochif. de Piperis 3 ij.
 Trochif. de Scylla 3 β.
 Tinctura mellis
 Tinctura Sacchari
 Tinctura Juniperine } ana lb. β.
 Tinctura Theriaces
 Fiat Theriaca nobiliss.

io. rheriaca.

7. Trochif. seculæ Scyllæ
 Trochif. de confect. viperina aromat.
 Trochif. Hedychroi ana 3 iij.
 Essentia opii 3 iij.
 Terra Lemnia
 Croci ana 3 vj.
 Hypocistidis
 Acacia
 Gummi Arabici } ana 3 j. β.
 Succiliquiritie
 Myrrha
 Thuris masculi
 Styracis calamita
 Therebintina Veneta } ana 3 vj.
 Sagapeni
 Opopanacis
 Galbani
 Castorei
 Bituminis Iudaici
 Iridis Florentina 3 j. β.
 Cassia lignea vera
 Zedoaria
 Iunci odorati
 Pentaphylli } ana 3 vj.
 Valeriana
 Calami aromat.
 Gentiana 3 β.
 Aristoloch. rotunda 3 ij.
 Dictamnii ana 3 vj.

Marrubii
Calaminth. montana } ana 3vj.
Poli Cretici
Comarum Hyperici 3ß.
Comarum centaur. min. 3j.
Flor. Rosar. rub. 3j.ß.
Stachados Arabica
Nardi Indica ana 3vj.
Sem. Napi agrestis 3j.ß.

Sem. Petroselin. Macedonici
Anisi torrefacti
Feniculi dulcis
Seselos
Thlaspios
Ameos } ana 3ß.

Sem. Dauici Cretici 3j.
Agarici 3j.ß.
Rhabarbari 3vj.
Mellis Hispanici lb. vj.
Fiat Theriaca. Vide Antidotarium nostrum fol.
738. 739. 740. & 741.

II. Theriaca.

℥. Essentia opii 3ij.
Essentia Croci 3j.
Terra Sigillata 3vj.
Acacia
Hypocistidis } ana 3ß.
Gummi Arabici
Liquor. aciduli Vitrioli 3ß.
Myrrha
Thuris masculi ana 3vj.
Styracis calamita 3ß.
Rad. Zedoaria 3vj.
Gentiana 3ß.
Pentaphylli
Valeriana ana 3vj.
Iridi florentina 3j.ß.
Arisoloch. rot. 3j.
Iuncigdorati
Cassia lignea vera ana 3vj.
Comar. & Flor. DiLamni
Marrubii
Poli Cretici } ana 3vj.
Calament. montana
Comarum Hyperici 3ß.
Com. centaurii min. 3j.
Flor. Rosar. rub. 3j.ß.
Stachados Arabica
Nardi Indica ana 3vj.
Sem. Napi sylvestris 3j.ß.
Petroselin. Macedonici
Anisi torrefacti
Feniculi dulcis
Seselos
Thlaspios
Ameos } ana 3ß.
Sem. Dauici Cretici 3j.
Cinnamomi 3j.ß.
Macis 3ß.
Zingiberis 3vj.
Caryophyllorum
Cubebarum ana 3ß.
Piperis albi
Piperis nigri } ana 3vj.
Piperis longi
Olei Nucis Mosch. 3j.ß.

Opopanacis
Galbani
Essentia Castorei
Bituminis Iudaici
Solvenda solvantur, Extrahenda extrahantur, & ex
arte Spagyrica fiat Theriaca, de qua vide Antidota-
rium nostrum Medicochymicum lib. 4. cap. 6. fol. 741.
& 742.

12. Theriaca.

℥. Essentia Theriacis benedicta ex lb. j. cum sale proprio acu-
ata.
Essentia Corallorum
Essent. Perlarum ana 3j.
Pulveru Bezoartici veri
Terra sigillata
Vnicornu } ana 3j.ß.
Ossis de Corde Cervi
Ambra 3j.
Fiat Theriaca nobilissima.

13. Theriaca

℥. Essentia Theriacis benedicta Sale proprio acuta 3lv.
Magisterii Corallorum
Magisterii Perlarum
Magisterii Hyacinthiorum } ana 3ij.
Magisterii Granatorum
Magisterii Smaragdorum
Magisterii Bezoartici animalis
Magisterii Bezoartici minerali ana 3j.
Fiat Theriaca nobilis.

14. Theriaca.

℥. Essentiar. de Ovo
Confect. Alkermes
Confect. de Hyacintho ana 3j.
Ess. Theriacis 3ij.
Butyri sulphurei 3j.ß.
Sulphuris aurati Diaphoretici
Essentia ana Croci ana 3j.
Salis P. unelle 3ß.
Solut. Ambra grisea 3j.
Lapido Bezoartici veri 3ß.
Fiat Theriaca.

Diascordium August.

R. Cinnam.
Cass. lign. ana 3ß.
Scord. veri 3j.
DiLamni Cretici
Tormentilla
Bistorta
Gummi arab. ana drachmas quatuor
Opii drach. unam semis.
Styracis cal. drach. quatuor semis
Sem. acetose drach. unam semis.
Gentiana drach. quatuor
Boli armeni unciam unam semis
Terra lemnia unciam semis
Piperis longi
Zingiberis ana drach. duas
Mellis albi lib. duas semis
Conserve rosarum lib. unam
Vini aromatici lib. semis.
Fiat Electuarium.

Id in usu esse cepit apud nostros, eo enim feliciter utuntur in iis, quibus Theriaca locum non habet, ut pueris & gravidis. In Cephalalgia etiam Epilemica jã aliquot annis grassante cum aque Oxalidis aut trifolij acetoli. Describitur à Hieronymo Fracastoro de Cōtag. & morbis contagiosis lib. 3. c. 7. & in peste correptis ac extreme desperatis commendat hoc modo:

Succi Lunule Oxidis seu a. etofelle, uncias duas

Citriunciam unam.

Diacordii drach. unam.

Specterum cord. e gemmis scrup. duos.

Aceti unciam unam.

Omnia misce, & totum hausto.

Antidotus pestilentialis specifica. Salæ.

Re. Magist. Corall. vitriolati ʒj. s.

Essentia opii cum succo citri extr. ʒj.

Croci Anglici Electi.

*Rad. Carlinae, Angelicae, Hirundinariae, Doronic, Di-
flammi,*

Petasitidis, Tormenilla, Zedoaria,

Sem. citri excort. ana ʒvj.

Benzoini Amigdaloidis Styra. is Calamite opt. ana ʒß.

Mellis odoris. d. ssum, lb. ij. Vini Malvat. opt. lb. j.

Radices omnes conjunctim pulveriscentur, crocus separatum, ut etiam Benzoi & Styra per modum triturationis, quia dum contunduntur sese coagulant, & in mortario agglutinantur: postea semen citri cum radicum pulvere contundatur subtiliter, quantum fieri potest. Pulverem cum vino Malvatico infunde, & digere in vitro bene clauso in B. M. per quadratum: quo facto materia ista eximatur, & cum melle misceatur in vas terreo bene vitreato, adjecta essentia Opii, lento igne coquatur, semper movendo donec consistentiã electuarii aquirat. Postea eum removetur ab igne, & ubi ferè refrigeratum est, incorporetur cum Magisterio Corallorum, Croco, Benzoino & Styrae, quibus omnibus, bene mistis in terreo vase bene vitreato, satis capaci pro fermentatione reponantur, ubi quotidie semel permixtio fiat, donec fermentatio cesset. Electuarius hoc est excellens Antidotus contra pestẽ: si quis enim omni mane quantitas fabæ, vel etiam plus, pro robustioribus, sumpsit, cor confortabit, ipsumque proprietatibus suis alexipharmacis replebit, ita ut nulla infectio vel venenum isdem nocere possit. Usus esse poterit mox post octiduum à confectiõne. Conservari potest longo tempore, quam ob causam in quantitate sua magna præparari, & ad usum conservari poterit.

Theriaca Pauperum. Salæ.

Excellens Antidotus, quæ pro pauperibus præparari potest.

Re. Her. Veronicae Scordii Card. ben. exicc. ana ʒij.

Facula Aronis

Fl. Sulphuris ana ʒj. Zedoaria

Rad. Imperatoris Helenis Hirundinariae Carlinae

Valeriana Myrrhae l. ana ʒvj. Ol. Vitrioli ʒj.

Mellis odoris. d. ssumati lib. iij.

Mellus luniper: si sive extr. bacc. luniperi lib. ß.

Herbæ subtilissimè pulveriscentur, & separatim quoque radices: Radix Aronis præparata separatim quoque trituretur subtilissimè. Deinde Mel & Extr. de baccis juniper in ollam bene vitreatam mittatur, subjecto igne lento, quo tantum materia calcet, non autem bulliat, postea pulvis herbarum, Aronis præparati & radicum ac misceatur: fortiter pistillo ligneo movendo, donec in formam Electuarii redigantur, ubi ab i-

gne removeatur, & ferè refrigeratis adde Flores sulphuris, Myrrham & oleum vitrioli: tandem in vas terream vitream ponetur ad fermentationem, sicut de aliis Antidotis dictum fuit.

Theriaca hæc optima est pro pauperibus, præter id enim quod Antidotum contr. pestem constituit, simul etiam cõsumit omnes superfluitates frigidas corporis, purificat pectus & phlegma tenax & viscosum consumit: similiter conducit stomacho propter impuritates ejus, quæ sæpius ibidem ob victus rationem crassam sanitati noxiam colliguntur, flatus dissipat, putrefactioni humorum maximè resistit, & per consequens à multis morbis præcavere potest. Dosis est à ʒj. ad ʒj. juxta varietatẽ corporum, quæ eodè utitur.

Facula Aronis est substantia levis, alba, quæ extrahitur ex recentibus radicibus Aronis, eo modo, quo id ipsum docet M. dela Violeta in sua Pharmacopea. Cum autem nõ ubique sufficiat quantitas illius herbæ reperiamus, ad faciendam prædictam faculam, monstrabo, quomodo alia ratione fieri possit. Recipe radices (vel bulbos) Aronis siccatas unius anni, quæ penes Materialistas inveniuntur: si exterius sunt impuriore, optimè aqua calida laventur, & vicissim exiccantur, & subtilissimè pulveriscentur: pulvis in vas terream vitream immittatur, affuso vino albo Gallico, vel alio tantæ quantitatẽ, ut duobus vel tribus digitis superemineat: stet in infusione per diem naturalem, postea vinum abiciatur affuso alio, idque tertia vice reiteretur, pulvere qui in fundo est vicissim exiccato, qui erit Arum præparatum, pro Theriaca dicta.

Mel Juniperinum hoc modo præparatur. Recipe granorum juniper recentium, grosso modo in mortario contendantur: coquantur in aqua eodè, donec videatis glutinosam substantiam separatam, postea expressa decoctione, quantum fieri potest, coquantur tam diu, donec in consistentiam mellis redeant, quod erit dulcissimum & fragrantissimum: Rulici circa Noribergam, Augustam & alias regiones Germaniæ Mel istud juniperinum in copia præparant, quo non tantum instat Theriacæ utuntur, sed etiam in abundantia illud ipsum diebus nundinarum in civitatibus vendunt. Hoc est quod intelligi per Mel v. l. Extractum juniperinum.

Antidotus Cordialis. Salæ.

Re. Cort. citri virid. cond. contus. & per setaceum transmissi.

Gelatina Cytonior. ana lb. ß.

Sacch. albiss. lb. j.

Succi Borræg. depurati lb. ij.

Melissa depurata lb. j.

bulliant in lentissimo igne in vase terreo vitreato semper agi-

tando ad consistentiam Electi. deinde addantur

Benzartici Corallini ʒj. s.

Essentia Fl. Solarium, sive tinctura Hyperici som. ʒß.

Cinnam. electi. Ligni Aloes resinosi Saneali albi odoris.

Sem. citri excort. an. ʒij. Ol. sem. Angelicæ ʒ. 10.

M. & invas vitreo ad usum ferventur.

Hæc Antidotus est efficacissima & specifica pro corroboratione cordis, refectiõne spirituum & resistentia vaporum malignorum, contra sanguinis & bilis ebullitionem. Hinc igitur est efficax prætidium contra pestem, & in specie pro illis, qui sunt timidi, debiles & melancholici, Dosis matutino tempore ʒj. vel ʒß. quotidie continuando, quamdiu durat infectio.

Bezoarticu Corallinu, quod Antidotu ingreditur, hoc modo pparatur. Recipe sex uncias Corall. rub. ppar. hoc est, tritoru subtilissimè in marmore cum aqua rosar. quod pharmacopoeis in usu est; mittantur in cucurbita vitream, affundantur mensuræ duæ succi citri clarifi-

clarificati, ubi mox ebullire, & spumam elevare incipiet, idq; continuetur per horas 24. absq; igne: postea dictum vitrum ponatur in balneo digestorii tamdiu, donec spiritus acidi succi citri coralliorū substantiam penetraverint, eadem in pulverem albū permutando, liquore claro reddito, sine ebullitione ulteriore, qui sapore sit insipidus, & acrimoniā suā perdidit. Tunc igitur vitū eximatur ex balneo, & liquor per inclinationē à Coralliis separetur, & abiciatur, remanentia bis terve aqua simplici lavetur, postea in sole, vel aliter siccat, & habebis pulverē albū, levissimū & subtilissimū, in quo nulla acrimonia, sed levissimum adstrictio, quamvis non negari potest, quin acidi spiritus citri ejdem adhæreant, q; inde apparet, quia primū pulveris iste magnam efficaciam habet in corde roborando, & corruptioni resistendo, quam simplex coralliū in corpus assumptū, sicuti in aliis potionib. cordialib. fieri solet; & deinde, quia permixtū cū electuario quodam, fermentationē pducit, q; non fieri potest nisi per spiritus succi citri inclusos, q; optimē liquandum, sicut et differentia proprietatum, quas acidi liquores possident, cū succus citri, sicut diximus, corallia præcipitet in pulverem, & acetum dissolvat eadem in liquorem transluentem, quod etiā in Margaritis præstat. Hinc possumus dicere, quod succus citri plurimum cū natura sulphuris & vitrioli conveniat, qui etiam Corallia, Margaritas, oculos cancri & similia in pulverem præcipitent, sicut et facit succus citri: contra spiritus nitri res istas in liquorem dissolvit, quemadmodum quoq; de aceto diximus. Hoc obiter dicere volui in gratiam illorum, qui arte Chymica delectantur, & opera naturæ diligenter contemplantur.

Per Tincturam Florum Solarium intelligo Extractum vel Essentiam summatam Hypericonis florentium, q; planta verē solaris est, ppter proprietates incredibiles, quas obtrinet in dissipandis vaporib. Saturnianis vel Melancholicis in corpore, nec non quod cor præ reliquis vegetabilibus omnib. admodū cōfortet, sicut frequenter experientia edocti sumus. Extractum istud fit hoc modo: recipe summitates benè florentes herbæ Hypericonis, quæ declinante luna colligantur, summo mane, ante solis ortum, postea minutim incisæ in aquam vitæ rectificatam immittantur, eousq; donec optimē imbibantur, quo facto in balneo Mariæ (clauso vase ne spiritus vini expiret) per 3. dies maceantur, postea exprim. & in baln. destill. ad reman. Tinctur. Hypericonis.

Aurea Alexandrina, Nicolai;
August.

R. Asari,
Carpobalsami,
Sem. Hyoscyami albi. ana drachmas duas semis.
Caryophyllorum,
Opij Thebaici,
Myrrha,
Cyperii rotundi, ana drachmas duas,
Opobalsami (seu olei caryophyllorum, vel nucis moschatae.)
Cinnamomi
Euphorbii
Folii
Zedoariae
Zingiberis
Costi veri
Cassia lignea vera
Coralliij
Tragacantha

Thuris masculi
Meu, Sefeli Creticis, vel Sinonis sem.
Stryacii calamitæ
Salvia (alia Nardi celtica)
Cardamomi minoris
Sem. Sefelæ
Sinapis (Apium ponit Aët. Naps P. Cōd. & Norimb.)
Saxifragia
Anelhi (omitit Aët.)
Anisi ana drach. unam
Lignis aloes
Rhabbarbari (aut rhabarbari veri.)
Alipia insensibata
Castorei
Spica Indica
Galange
Opopanax
Anacardii preparati
Mastiches
Sulphuris vivi
Rad. Pæoniae
Eringii
Rosarum (omitit Aët.)
Thymi
Acori veri, seu calami arom.
Pulegi (Halicacabum ponit Aëtuar.)
Aristolochia longa
Gentiana
Corticum rad. Mandragoræ
Chamaedrys
Rad. Phu.
Baccarum lauri
Aminæos
Dauci cretici, vel sefeli Creticis
Piperis longi albi (Aët. omitit.)
Xylobalsami, Ramusculorum & Caryophylli, Norimb.
Carui (omitit Aëtuar.)
Amomi, Cubebe ana grana iuniperi, Norimb.
Petroselinii Macedonici
Sem. Liguistici
Ruta
Sinonis (Amomi officinarum) ana drach. semis.
Auri colli, id est, igne depurati.
Argentipui
Margaritarum albarum vide Norimb.
Blatta Bizantia
Osus de corde cervi ana scrup. unum. grana tridacim.
Limatura eboris
Calami aromatici
Pyrethri ana grana novem alii viginti novem.
Mellis triplum, id est, circiter lib. duas, alii lib. tres.

Compositio hæc, quæ paratu facilior est Theriaci Mithridatio, cui ex Nicolao Græco Fuchsius Nucum Avellanarum drachmas duas, Saphyri, Smaragdi, lispidis ana drachmam unam, Carnis Palmularū, Becc albi & rubri ana drachmam semis addit, ac in pondibus non nihil variat, ab Auro quod ad ejus constitutionem expetitur, vel potius à vitium præstantia dicta. Efficax enim est contra capitis defluxiones frigore conceptas, dolorem siquidem confectum mitigat, oculorum lacrymas sistit, dentium dolores sanat, omnem noxam capitis à frigido & humido non modo epota, sed & imposita, & fronti illita propellit. Comitalibus, Vertiginosis, Paralyticis, Apoplecticis benefacit, furiosorum incompotitos motus compescit, Tabidis, tussiculosis, Asthmatis.

Asthmaticis, sanguinis educationib⁹, Cardiacis, Ischia-
dicis, Colicis, Nephriticis, Dysuriæ, Stranguriæ, Ischur-
iæ ac præsentis est auxilio. Calculos renum & vesicæ
committit, Quotidianis ac Tertianis febribus circa
accessionis initium cum decocto Stæchadis eximie
medetur. Præsumpta hæc Antidotus, & in consuetu-
dinem vocata, ab Apoplexia, & Colico morbo facile
vindicat. Vide ejus examen apud Ioannem Baptist.
Mont.

Aliam descriptionem ponit Aëturius ab hac, quæ
Nicolai est, diversam, ubi pro Myrrha baccas Myrti,
pro Sem. Sinapis Semen Apii, pro Pulegio Halicaca-
bū ponit, atq; insuper Semen Carui & Anethi, Rosas
ac Piper album omittit, qua de re (prout de aliis qui-
busdam dubius hac in compositione occurrentibus)
consultatur editio Anni 1581. Nobis hæc sic recte sese
habere visa sunt, & cum aliquot hic Succedanea re-
quirantur eorum, quorum copia nobis non est, defe-
ctum refarcimus, substituendo,

Pro Carbobalsamo, Cubebas,

Pro Opobalsamo, Oleum Caryophyllorum, aut Nucis Mo-
schata,

Pro Folio, Macem,

Pro Meni, Angelicam,

Pro Xylbalsamo, Santalum Citrinum, cum Lignum Aloes
per se aliquot ad compositionem hanc requiratur,

Pro Amomo, Cardamomum minus, aut Grana Iuniperi,

Auri & Argenti pondus hic penitus supplendū non
putamus, arbitramur n. sufficere hic posse singulorum
bractæas, seu folia numero triginta tria: videtur namq;
Auri & Argenti in Medicinas additio opinioni magis
quam intentioni satisfacere, & ad pascendos oculos ex
Arabum luxu ad conciliandam pharmacō auctorita-
tem introducta esse, cum tantum absit ut calor noster
nativus aliquam virtutem ex iis sua elixatione, vel vi
quantumvis intensa, prolicere possit, ut ea ipsa inte-
gra, ac nullam penitus ab assumptione mutationem
passa excerni observemus. Alioquin autem Auri folia
quatuor, Argenti verò duo, ut quæ duplo sint majora,
ferè grani unius pondus æquant.

1. Electuarium pestilentiale. Mylii.

℞. Tormentilla }
Zedoaria } ana ʒij.
Rubie Tinctior. }
Carduibened. }
Carline ʒj.
Boli armeni
Terra sigillata ana ʒß.
Cort. mali citri
Santal albi
Santal rubei
Santal citrini ana ʒj.
Ben albi
Ben rubei ana ʒß.
Osus de Corde cervi ʒij.
Cornu Unicornu
Lapidus Serpentinus ana ʒj.
Magist. Hyacinthi }
Smaragdi } ana ʒß.
Saphyri }
Granati }
Berilorum ʒß.
Magist. perlarum ʒj.
Corallorum ʒij.
Auripreparat ʒß.
Argenti preparat ʒij.

Theriace

Mithridatii ana ʒij.ß.

Spec. Diamargarit. ʒij.ß.

Camphora ʒij.

Moschi

Ambra ana ʒß.

Aqua Theriacalis ʒvij.

Syr. acetos. citri

de Limoniis } ana ʒij.

de Ribes

Syrupi acetos. simpl. ʒj.ß.

Conser. Borriginis } ana ʒij.

Buglosse

Rosarum

Tinctura Sacchari lb.ß.

Fiat Electuarium.

2. Electuarium pestilentiale.

℞. Zedoaria ʒij.

Boli armeni ʒß.

Terra sigillata vera ʒij.

Carline ʒj.

Vnicornu

Lapidus serpentini ana ʒj.

Fragment. Hyacinthi

Smaragdi

Saphyri

Granati

Margaritarum

Berilorum ana ʒij.

Coralli rubei

Coralli albi ana ʒj.

Cort. mali citri

Osus de Corde Cervi ana ʒij.

Ben albi

Ben rubei ana ʒj.

Fol. Auri Num. xxx.

Fol. Argenti Num. xxxvj.

Sacchari lb. j.ß.

Croci ʒij.

Syr. de Acetoscite citri

de Limoniis } ana ʒij.ß.

de Ribes

Conser. Rosarum ʒvij.

Misce cū sequenti aqua Theriacali, quæ talis est,

℞. Tormentilla.

Rubie Tinctior.

Carduibenedicti ana ʒij.

Carline ʒij.

Terra sigillata vera

Coli armeni ana ʒj.

Camphora ʒij.

Moschi

Ambra ana ʒß.

Theriace veteris

Mithridatii ana ʒij.ß.

Spec. Diamargarit. Nicol.

Aque vitæ circulate lb. j.

Pulverisanda pulveriscentur, deinde aqua destille-
tur, quæ superaffundatur prioribus, ut dictum est, &
Fiet Electuarium pestiferum secundum.

3. Electuarium pestilentiale.

℞. Tinctura Rosarum

Tinct. Cinnamomi } ana ʒj.

Tinct. Buglosse

Extr. Zedoaria ʒij.

Extr. Rad. Tormentilla }
 Ext. Pimpinelle } ana 3 b.
 Extr. Rad. Dictamni }
 Essent. cort. arantiorum citri 3 iij.
 Essent. Camphora 3 b.
 Extr. Eboris
 Extr. Cornu Cervini ana 3 j.
 Tinctura solis 3 b.
 Tinctura Luna 3 j.

Q. Ess. Granati }
 Saphyri }
 Rubini } ana 3 b.
 Smaragdi }
 Tinctura sacchari 15 b.
 Spiritus aquae Theriacalis 3 vj.
 Fiat Electuarium Essentiale.

4. Electuarium pestilentielle.

℞. Boli armeni }
 Terra linnia }
 Spodi preparati } ana 3 j.
 Osu de Corde C. }
 Rasura Eboris
 Magist. Corallorum 3 ij.
 Magist. Perlarum 3 j. β.
 Magist. Gemmarum Saphyri
 Smaragdi ana 3 b.
 Extract. Ligni aloes
 Ligni antali ana 3 j.

Caryophyllorum }
 Nuci Mosch. }
 Macis } ana 3 ij.
 Zingiberis albi }
 Zedoaria }
 Milce, Fiat pulvis, qui cum sequenti Tinctura, quae
 talis sequitur,

Fiat Electuarium.

℞. Gran. Iuniperi 3 β.
 Gentiana }
 Tormentilla }
 Herbatunna } ana 3 iij.
 Dictamni albi }
 Rad. Aristol. rot. }
 Rad. Aristol. longa }
 Rad. Chelidonia 3 j.
 Salvia }
 Ruta }
 Balsamita } ana 3 iv.
 Mentha crispa }
 Baccarum Lauri }
 Doronici }
 Sem. citri } ana 3 β.
 Acetosa }
 Ocymi }
 Myrrha }
 Mastice } ana 3 j.
 Thuris }
 Croci }

Theriacet
 Mithridatii ana 3 j.
 Trochiscor. de viperis
 De Camphora ana 3 β.
 Spiritus Vini q. sufficit,
 Fiat l.a. Extractio, Expressioque, haec cum superio-
 ribus comiscenda, addedo Tincturae sacchari q. placet.

5. Electuarium pestilentielle.

℞. Theriacet Andromachi

Mithridatii ana 3 j.
 Theriacet Diatesferon 3 vj.

Rad. Zedoaria }
 Gentiana }
 Angelica }
 Tormentilla }
 Pimpinella }
 Valeriana }
 Galanga } ana 3 vj.
 Zingiberis }
 Herb. Stordij }
 Ruta }
 Salvia }
 Maiorana }
 Carduibened. }
 Flor. Calendula }
 Gran. Iuniperi }

Croci 3 ij.
 Cinnamomi 3 j.
 Camphora 3 β.
 Conserva Rosarum }
 Borraginis } ana 3 iij.
 Anthos }
 Mellis despumati
 Syrupi acetositate citri q. suff.
 Fiat Electuarium.

6. Electuarium pestilentielle.

℞. Zedoaria }
 Angelica }
 Santalirubei } ana 3 β.
 Fol. Dictamni veri }
 Sem. Portulacae }
 Cinnamomi }
 Rad. Tormentilla 3 iij.
 Rasura Eboris }
 Cornu Cervi } ana 3 ij.
 Corallor. rub. }
 Sem. citri 3 j.
 Cort. Citri conditi 3 ij.
 Sacchari rosati tabulati 3 iix.
 Conserv. Acetosa }
 Rosarum ana 3 j.
 Borraginis }
 Buglossa }
 Cucurbiti } ana 3 β.
 Rob de Ribes }
 de Berberis }
 Syr. de Limonibus
 de Acetositate citri ana q. s.
 Fiat Electuarium.

7. Electuarium sive Antidotus.

℞. Rad. Zedoaria }
 Angelica }
 Galanga }
 Imperatoria }
 Millefolii } ana 3 ij.
 Filipendula }
 Doronici }
 Zingiberis }
 Rad. Tormentilla }
 Rhabarbari }
 Rhapontici }
 Phu veri } ana 3 iij.
 Acori }
 Cyperi }

DE ANTID. HUMID. ET THERIACIS.

361

Quinquefollii
Aristoloch. rot.
Paeonia
Helenis
Coffis
Iridis
Chamaeleontis albi
Agarici 3 ij.
Gentiana
Morsus Diaboli
Libanotidis
ana 3 ij.

Sem. Mali curi
Vitis
Cocci insectorii
Fraxini
Acetose
Pistacea Sylvest.
Sem. Napi
Nigelle
Paeonia
Ocymi
Iris
Thapsios
Foeniculi
Annis
Baccarum Lauri
Baccarum Juniperi
Baccarum Hedera
Baccarum Smilacis
Cubebarum
ana 3 ij.

Fol. Scordii
Chamaedrios
Chamaepithyos
Centauris minoris
Stachados
Nardi Celtic.
Calamintha
Ruta
ana 3 j. B.

Fol. Mentha
Beronica
Verbenaca
Scabiose
Cardubenediti
Melisse
Dittamni Cretensis 3 ij.
Sampuchii
Hyperici
Iunci odorati
Marrubii
Galangae
Sabinæ
ana 3 ij.

Pimpinella
Cariarum
Nucum juglandum
Pylactorum ana 3 iij.
Myrobalanorum Emblicor. 3 B.
ana 3 ij.

Fol. Borrage
Buglossa
Rosarum
Lavendula
Salvia
Rosmarini
Croci 3 ij.
Cassia odorata 3 x.
Caryophyllorum
Nuci Mosch.
Mace
ana 3 ij. B.

Lib. XII.

Piperis nigri
Piperis longi
Santalorum omnium
Agallochi
Cornu Cervi 3 B.
Unicornu 3 j.
Ossis de Corde Cervi
Ramentorum Eboris
Virga Cervina
Castorei
ana 3 j. B.

Terra lemmia 3 ij.
Opii 3 j. B.
Margaritarum
Smaragdi
Hyacinthi
Corallirubri
ana 3 B.

Camphura 3 ij.
Masticis
Thuris
Styracis
Myrrha
Gum. Arabici
Theribintina
Sagapeni
Opopanacis
Laserpitii
Moschi odorati
Ambra ana 3 j.
Olei vitrioli 3 B.

Spec. Cordialium
Spec. Diamoschi
Spec. Diambra
Spec. Diamargarit.
Spec. Diagemma
Troch. s. Camphora
De Vipera 3 ij. B.
De Scylla 3 ij. B.

Succi acetosa
Succi fenchii
Succi scordii
Succi Echii
Succi Buglossa
Succi Melisse
Hypocistidis 3 ij.
Theriaca Electa
Mithridatii optimi ana 3 vj.
Vini odorati 1 B. iij.
Sacchari albi 1 B. viij.
Fiat Electuarium.

8. Electuarium sive Antidotus.

℞. Rad. Tormenti
Dittamni Cretici
Pimpinella
Valeriane
Ostrutii
Angelica
Gentiana
Zedoarie
Morsus Diaboli
Aristol. rot.
Asari
Serpentaria
Levisici
Cardapoti
Petafidis
Herb. Scordii
ana 3 ij.

℞

Ruta

Ruta
Cardui uenedicti
Flor. Calendula
Sem. Citri
Acetosa
Baccar. Lauri
Oſis de Corde Cervi
Cornu Cervi preparat.

ana 3 ij.

Croci
Maſticis
Thuris
Santal. omnium
Cinnamomi
Myrrha

ana 3 j.

Boli armeni praparat.
Flor. Sulphuris
Terra ſigillata
Camphora

ana 3 ſ.

Spec. D. agemma utriusque
Spec. Diambre
Spec. Cordialium

ana 3 j.

Succi Scordii
Succi Calendula
Succi Baccar. Ebuli
Theriaca Andromachi 3 vj.

ana 3 j.

Mutrida: ii
El. d. de ovo ana 3 ij.
Aqua v. ta contra peſtem 3 ij. ſ.

Mellus deſpumati optimi
Syrupi acetofitatis citri ana q. ſ.

Fiat Electuarium.

9. Electuarium.

℞. Tormentilla
Boli armeni ana 3 iij.
Valeriane
Diſtamni
Zedoaria
Ligni aloes
Santalorum omnium
R. ſua Eboris
Vniuersus
Hyacinthorum 3 j.
Saphyri
Coralli albi
Coralli rubei
Succini albi
Margaritarum
Spadit
Granatorum
Cinnamomi
Terra ſigillata 3 ij. 3 ij.
Serici torrefacti 3 ij.
Oſis de Corde Cervi 3 j. ſ.
Been albi
Been rubei ana 3 ij.
Fol. Auri Num. v.
Moſchi
Ambra anagr. x.
Saci. bari q. ſ.
Aqua Theriacalis q. ſ.
Fiat Electuarium

10. Electuarium.

℞. Ovum Gallinae recens, & educto per apicem albumine, id quod vacuum est Croco Orientali non

pulverisato imple, vitellum non auferendo, postea cum alio putamine iterum occlude, ne quid transpiret, & lento igne vel post fornacem tamdiu assa in ollula, donec tota ovi testa ad nigredinem deveniat. Extracta à testa materia, exsicceetur, ut in mortario exquisitissime contrundi, & in pulverem redigi queat, addendo pulveris Sinapis albi quantum prædicta omnia ponderant, postea

℞. Pulveris Tormentilla

Diſtamni albiana 3 ij.

Myrrha

Cornu Cervi

Nucu vomica

Angelica

Pimpinella

Gran. luniperi

Zedoaria

Camphora

Misce, & cum Theriac. opt. ad pondus omnium, Fiat Electuarium.

11. Electuarium.

℞. Vitellum ovi cum Croco assati
Sem. Eruea
Diſtamni albi
Tormentilla
Trochiscorum bechicorum 3 j.
Theriaca ad pondus omnium,
Fiat Electuarium.

ana 3 ij.

12. Electuarium.

℞. Vitell. ovi cum Croco prap.
Rad. Tormentilla
Morſus Diaboli
Angelica
Pimpinella
Diſtamni
Zedoaria
Theriaca ad pondus omnium,
Fiat Electuarium.

ana 3 iij.

13. Electuarium.

℞. Ovum in quo vitellum residuum, cui admisce
Lactu Sulphuris 3 j. ſ.
Sulphuris aurati Diaphoretici
Essentia croci ana 3 j.
Sali Prunella 3 ſ.
Ambra grisea 3 j.
Lap. Bezoart. 3 ſ.
Præparato tali modo & assato vitello, postea albumini sic confecto, adde
Theriaces Andromachi
Confect. Alkermes
Confect. Hyacinthi
Humecta aqua Theriacali ut Fiat Electuarium generosissimum.

ana q. v.

14. Electuarium quod est ovum Aureum.

℞. Rad. Tormentilla
Zedoaria
Angelica
Diſtamni Cretenſis
Santali Citrini
Santali rubei
Pimpinella
Aristolochiarot. ana 3 ij.
Terralennia vel

ana 3 ſ.

Terra Sigillata Turcica }
 Bolipraparati } ana 3 j. B.
 Extr. Myrrha }
 Extr. Trochiscor. de Camphora }
 Extr. Trochiscor. de Viperis }
 Sem. Citri } ana 3 B.
 Croci integri }
 Magist. Hyacinti }
 Perlarum solut. ana 3 j. B.
 Corallorum solut. 3 B.
 Sacchari albi 3 vj.
 Vitella ovorum Nam. vij.
 Miscantur omnia bene & præparentur in putami-
 nibus ovorum, uti supra docuimus, in clibano, exem-
 pto pane; tali modo præparatis omnibus, Materiæ
 coctam exime, contere & adde

Tinctura Solis 3 j.
 Tinctura Antimonii fixi 3 ij.
 Q. Essent. Camphora 3 B.
 Tinctura Hyacinti 3 j.
 Tinctura Perlarum 3 B.
 Tinctura Corallorum 3 j.
 Tinctura lapidis Bezoart. 3 B.
 Ambre Essensificata tantundem
 Salis Prunella 3 B.
 Salis Armoniaci Aurei Spagyricè sublimati ac parifica-
 ti 3 j.
 Tinctura Spec. Diacinnamom. 3 B.
 Spiritus aque Theriacalis q. p.
 Tinctura Sacchari ad iucundum saporem.
 Fiat Electuarium Aureum, vel ovum Aureum.

15. Electuarium.

℥. Extract. Myrrhe 3 B.
 Extract. Zedoaria 3 j.
 Essent. Camphora
 Ess. Diambra ana 3 ij.
 Tinctura Croci 3 j.
 Tinctura Spec. de gemmis 3 ij.
 Extr. Theriacis 3 vj.
 Extr. Elect. de ovo 3 j.
 Aurea Alexandr. sol.
 Confect. de Hyacinto sol.
 Confect. Alkermes sol. ana 3 B.
 Syr. Corallorum 3 ij.
 Syr. Perlarum 3 j.
 Tinctura Argenti 3 ij.
 Electuarii prædicti aurei 3 j.
 Misce, Fiat Arcanum Argenteum.

16. Electuarium pestilentialè.

℥. Spec. Diagenima }
 Diamargariti frigidi } ana 3 iv.
 Diambra }
 Latitæ Galeni }
 Osu de Corde Cervi }
 Croci ana 3 j. B.
 Flur. Borruginis }
 Doronici ana 3 j.
 Santali rubei }
 Santali citrini ana 3 B.
 Santali albi }
 Cort. mali citri } ana 3 vj.
 Rosarum }
 Spodii }
 Coralli albi }
 Tinctura succini 3 j. B.
 Lib. XII.

Tinctura Corall. rub. 3 ij.
 Tinctura gemmarum 3 B.
 Tinctura Rad. Angelica
 Rad. Zedoaria ana 3 j.
 Aqua Theriacalis q. s.
 Proconficiendo Electuario.

17. Electuarium Pestilentialè.

℥. Tinctura Borruginis }
 Melisse } ana 3 B.
 Rosarum }
 Santali ana 3 j.
 Succini 3 ij.
 Sem. & cort. citri 3 B.
 Corallorum 3 j.
 Croci
 Margaritarum ana 3 j.
 Solut. Cornu Cervi 3 iv.
 Extr. ligni aloes 3 B.
 Ess. Camphora 3 B.
 Tinct. gemmarum ana 3 B.
 Sol. Spodii 3 B.
 Solut. Moschigr. vj.
 Ess. Doronici 3 ij.
 Conser. Rosarum }
 Buglosa } ana 3 ij.
 Borruginis }
 Spiritus Aqua Theriacalis q. s.
 Fiat l. a. Electuarium.

18. Electuarium.

℥. Been albi }
 Been rubei }
 Serici grano tinctorio infecti } ana 3 j.
 Osu de Corde Cervi }
 Confect. Alkermes }
 Elect. de ovo } ana 3 B.
 Aurea Alexandrina }
 Santali albi }
 Santali rubei }
 Santali citrini } ana 3 vj.
 Spec. Diambra }
 Tinctura Rosarum }
 Tinctura Sacchari } ana 3 ij. vel q. s.
 Tinct. Theriacis }
 Fiat Electuarium.

19. Electuarium.

℥. Essent. Rosarum
 Magisterii Perlarum ana 3 j.
 Santali citrini 3 ij.
 Cubebarum
 Xylaloes ana 3 B.
 Boli armeni 3 i. B.
 Solut. Camphora 3 j.
 Spodii
 Extr. Succini }
 Extr. Gum. Arab. } ana 3 ij.
 Extr. Tragacanthi }
 4. Sem. frigid. maior. mundator ana 3 B.
 Tinctura Sacchari
 Tinctura Theriacis ana q. s.
 Fiat l. a. Electuarium addendo & Syr. de acetos. ci-
 tri q. v.

20. Electuarium.

℥. Mucilag. de Sem. citrulli ana 3 j.

Hh 2

Cucurbita

Cucurbita }
 Melonum } ana 3j.
 Cucumeris }
 Portulaca }
 Papaveris albi }
 Tinct. Corallor. rub. }
 Tinct. Corallor. alb. ana 3ß.
 Tinct. Perlarum 3ß.
 Extr. ligni aloes }
 Santali Citrini }
 Santali Moscatellini } ana 3j.
 Spec. Diacinnamomi }
 Extr. Baccarum Myrti }
 Iuniperi }
 Lauri }
 Tinct. Flor. Rosarum }
 Borraginis } ana 3ß.
 Nymphaea }
 Tinct. Sacchari q.v.
 Aqua Theriacalis 3ijß.
 Misce, Fiat Electuarium.

21. Electuarium.

7℥. Specierum Diatriasantal 3ij.
 Tinctura Rosarum }
 Tinctura Rhabarbari } ana 3ß.ß.
 Succ. Glycyrrhiza }
 Spodii soluticum Aqua Theriacali }
 Solut. Camphora cam. Alioq. vini 3j.
 Sol. Gummi Arabici
 Solut. Tragacantha ana 3j.
 Tinctura Sacchari 3vj.
 Aqua Theriacalis q.v.
 Syrupi de acetosir. citri 3vj.
 Fiat l.a. Electuarium.

22. Electuarium.

7℥. Tinctur. Trochisc. Diarrhod.
 Trochisc. e Spodio
 Succ. Glycyrrhiza ana 3ß.
 Tinctura Rosarum 3ij.
 Extr. ligni aloes 3j.
 Essent. Margaritarum
 Essent. Eboris
 Essent. Camphora ana 3j.ß.
 Solut. Moschi 3ß.
 Trium Santalorum }
 Caryophyllorum } ana 3ijß.
 Gallie Moschata }
 Tinct. Croci }
 Extr. Mastichis ana 3j.
 Asari }
 Macis }
 Cardamomi } ana 3ß.
 Spice Nardi Indica }
 Ocym. Caryophyll. }
 Solut. Tragacanthi } ana 3j.
 Solut. Gummi Arabici }
 Syrupi rosati 3j.
 Spiritus rosacei 3j.
 Spiritus aquae Theriacalis
 Tinctura Sacchari ana q.s.
 Fiat l.a. Electuarium.

23. Electuarium.

7℥. Extract. ligni aloes ana 3ß.

Extract. Zingiberis }
 Extract. Ligni Iuniperi }
 Extract. Rad. Angelica } ana 3ß.
 Extract. Gran. Iuniperi }
 Extract. Carduibened. }
 Extract. Plmaria }
 Extract. Theriacis 3j.
 Tinctura Sacchari ad pondus omnium.
 Fiat l.a. Mistura Bezoartica Pestilentialis.

24. Electuarium.

7℥. Extr. Rad. Angelica &
 Ligni Iuniperi ana 3j.
 Nucis Moschata }
 Macis }
 Cardamomi } ana 3ß.
 Doronci }
 Zedoaria }
 Sem. Apii }
 Been utriusque
 Piperis nigri ana 3j.
 Spec. Diacinnamomi 3ß.
 Tinctura Margaritarum 3j.
 Tinctura Sacchari 3vj.
 Aqua Theriacalis q.s.
 Fiat per Digest. Electuarium.

25. Electuarium.

7℥. Tinctura Rosar. vitriolata 3ij.
 Succ. Glycyrrhiza 3ijß.
 Tinctura Cinnamomi 3j.ß.
 Solut. Moschi
 Solut. Ambra ana 3ß.
 Nucis Moschata
 Galanga ana 3j.
 Ligni aloes
 Santali Citrini ana 3ij.
 Macis
 Caryophyllorum ana 3jß.
 Solut. Gummi Arabici
 Tragacantha ana 3ij.
 Spica Indica 3ij.
 Syrupi rosati
 Syrupi e cort. citri } ana 3x.
 Syr. Perlati }
 Tinct. Theriacis q.v.
 Fiat Electuarium.

26. Electuarium.

7℥. Extr. ligni aloes 3ijß.
 Tinctura Cinnamomi 3ß.
 Sol. Ambra
 Sol. Moschi ana 3ß.
 Tinctura Rosarum 3ijß.
 Sol. Mastici 3iv.
 Tinct. Santal. 3j.
 Ess. Cort. & Sem. arantiorum citri 3j.
 Theriacis ad pondus omnium,
 Syrupi rosati q.s.
 Fiat Electuarium.

27. Electuarium.

7℥. Extract. Ligni aloes
 Extr. Zedoaria
 Extr. Croci
 Extr. Macis ana 3j.
 Magist. Perlarum ana 3ijß.

Tinctura Serici
Tinct. Succini } ana 3 ij.
Tinct. Coralli
Tinct. Cinnamomi 3 B.
Extr. Zingiberis 3 j.
Solut. Moschi 3 j.
Tinct. Sacchari vel mellis
Aqua Theriacalis ana 3 vj.
Fiat Mistura sive Electuarium.

28. Electuarium.

℥ Theriaces Andromachi 3 B.
Mubridatii 3 j.
Flor. Sulphuris 3 B.
Osus de Corde Cervi 3 j.
Boli armeni
Terra sigillata ana 3 B.
Solut. Cornu Cervi
Essentia Camphora ana 3 ij.
Essentia Croci 3 j.
Essentia Myrrha 3 ij.
Ess. Sem. & cort. citri
Tinct. Corallor. rub ana 3 B.
Misce, Fiat Electuarium cum Tinctura hac sequenti.

℥ Rad. Gentiana
Angelica
Zedoaria
Tormentilla
Pimpinella
Valeriana
Ostrutii
Aristol. rot. } ana 3 ij.
Diſſamni Cretici
Zingiberis
Herb. Carduibened.
Scordii
Ruta
Flor. Calendula
Sem. acetosa
Spiritus vini q. f.

Pro Digestione & Expressione, quæ Expressio additur superioribus.

29. Electuarium.

℥ Tormentilla
Diſſamni } ana 3 ij.
Tunicu
Scabiosa
Coriandri
Sem. citri
Sem. acetosa
Sem. Ruta
Doronic Romani
Sem. Carduibened. } ana 3 j.
Ligni aloes
Santalorum omnium
Spec. Diamargariti frigidu
Rosarum rubrarum
Boli armeni 3 y.
Serici crudi 3 j.
Osus de Corde Cervi tantundem
Terra sigillata 3 ij.
Misce & cum S. Vini, Fiat digestio & expressio cui
add
Spiritus e Cornu Cervino 3 j.
Spiritus ligni Quaiaci 3 B.
Solutiois Ambra 3 ij.

Lib. XII.

Essentia Croci
Essentia Camphora ana 3 j.
Tinctura Corallorum 3 j. B.
Tinct. Perlarum 3 B.
Sol. Moschi 3 ij.
Spiritus terra sigill. 3 j.
Aqua Theriacalis 3 ij.
Fiat l.a. Electuarium vel Mistura nobilis.

30. Electuarium.

℥ Extract. Ligni aloes 3 j.
Tinctura Cinnamomi
Tinctura Rosarum
Tinctura Corallorum
Essentia Eboris
Essentia Cornu Cervi
Extract. Zingiberis 3 j.
Essent. Sem. citri 3 j.
Ess. Iuniperina 3 j.
Spiritus Vini cum Auro Diaphoretici 3 j.
Spiritus aque Theriacalis 3 ij.
Extr. Galanga
Extr. Santalor. ana 3 B.
Nucis Mosch. Num. q.
Macie
Cubebarum ana 3 j.
Caryophyllorum 3 B.
Boli armeni
Terra sigillata ana 3 ij.
Spiritus Rosarum 3 j.
M. Fiat Electuarium vel mistura pestifera.
Electuarium Alexipharm. D. D. Spinæ.

℥ Rad. dipt.
Caryoph.
Cyper. rot. ana 3 j. B.
Asari 3 vj.
Ireos fl. 3 ij.
Fol. rut.
fl. rosar. rub. ana 3 j. B.
dipt. cret. 3 ij.
Spic. ind. 3 j. B.
Cinnam.
Croci or. ana 3 B.
Bacc. iunip.
laur. ana 3 vj.
Mastich. 3 j. B.
Agar. tr.
Myrrh. el. ana 3 ij.
Boli arm. prap.
Spec. liber. ana 3 vj.
f. pulvis adde
Nuc. ingl 3 ij.
fic. ping. 3 ix.
Cum vino trahantur per cribrum ad pulvis con-

fist. adde

Sacch. ope. fol. lb. iij.
Mellus desp. lb. iij.
Coq. ad Confist. adde Pulciculam
Theriac 3 ix.
Conf. ros. rubr. lb. j. B.
Succ. absynt. inspiss. 3 j. B.
M. in fine adde
Ambr. gris. 3 j.
Moschi 3 j.
f. Electuarium.

Hh 3

Elect.

Aqua Rosarum odorata.

Cardui Benedicti ana uncias sex, vel quantum satis est.

Sacchari finissimi unciam unam.

Vini Malvasici unciam semis,

Fiat secundum artem Electuarium.

Electuarium hoc prioris compositionis facultates obtinet, imò à viribus haudquaquam inferius existit, atque hoc Medici nostri superiore neglecta, communiter ac crebro utuntur.

Diacorallionad confectionem hanc requisitum.

℞. Specierum Diarhodon Abbatis drachmam unam.

Corallorum rubrorum resolutorum scrupulos duos.

Fragmentorum lapid. pretiosorum omnium preparatorum ana scrupulum unum.

Omnia in tenuissimum pollinem redacta misceantur.

Confectio de Hyacintho. Renod.

*℞. Hyacinthorum,
coralli rubri,
terre lemnia,
boli Armen. an. ʒ. ʒ. ʒ.
granorum kermes,
rad. tormentilla,
dictamni,
sem. citri mund.
croci,
myrrha,
rosar. rub.
santal. omnium,
osus de corde cervi,
cornu cervi ussti,
rasura eboris,
sem. acerosa,
portulaca an. ʒ. j.
sapphirorum,
smaragdorum,
lapid. Topasii,
margaritatum,
serici crudi,
bracteolarum auri &
argenti an. ʒ. ij.
caphura,
moschi,
ambre grisee an. gr. v.
cum syrupo limonum fiat confectio.*

Posterior etas Confectionem hanc adinvenit, quam clarissimi Scholæ Mompeliensis Medici, à quibus primum videtur usurpata & celebrata, frequentissimo habent in usu. Ei autem solum nominetenus convenit, quæ sect. 1. luminarius maioris, de hyacintho vocatur, sub autoritate principis Avicennæ, cum ambæ nulla alia in re inter se conveniant. Quisquis vero fuerit huius author primus, optima medicamenta selegit, & optima methodo ac compositionis ratione simul congesit in unum: Proinde nihil inmutandum censui, nisi forsane ebor, quod ego malim crudum, quam usum, & sericum, quod

libenter detraherem, aut tinctum succo Kermes ponere:

Sunt, qui pondus quorundam maius requirunt, quibus per meliceat, parum vel augere, vel minuire, cum mixtura virtus nihilo sit inefficacior: Quod enim parum differt, non differre videtur.

Plurimum valet ad affectus cordis & partium nobilium: Syncopem sanat, cor exhilarat, palium emendat, oris halitum commendat, melancholiam, & ei conatam tristitiam sine causa manifesta tollit, morbis contagiosis & venenatis medetur, atque eosdem effectus, quos cocci baphtica. Confectio, præstat.

Rosata novella D. N. Myr. Renod.

*℞. Rosarum,
sacchari,
glycyrrhizæ an. ʒ. ix.
cinnamomi ʒ. ij.
caryophyllorum,
spica indica,
x. m. ziberis,
galange,
nucis moschatæ,
zedoaria,
styracis calamit.
cardamomi,
apii an. ʒ. j.*

Fiat omnium pulvis; cui addatur mellis despumati quantum sufficit ad Opiatæ, seu Electuarii consistentiam.

Hæc confectio rosas admittit pro basi & nomenclatura, & aromata multa, tum ad crassos & frigidos humores tenuandos & concoquendos, cum ad spiritus recreandos, & calorem roborandum. Bechica quoque nonnulla ad sputum monendum, & promovendum. Servatur aliquando sub forma pulveris, sed frequentius Electuarii molles seu Opiatæ. Omisimus aliquot & scrupulos, & grana ponderibus maioribus vix probabili ratione addita, quæ si quis voluerit superaddere, nihil ut compositioni adferret detrimenti, sic nec utilitatis.

Rosata novella imbecillum ventriculum roborat, nauseam sedat, flatus discutit, appetentiam excitat, coctionem iuvat, humores lentos incidit, colico dolori medetur, vomitum compescit, stomachi & cordis imbecillitati succurrit, inquit Myrepsus cap. 214. sect. 1.

Confectio de Baccis Lauri. Renod.

*℞. Fol. ruta siccorum ʒ. x.
sagapeni ʒ. iiij.
opoponacis ʒ. iiij.
baccarum lauri,
sem. ammeos,
cumini,
ligustici,
nigella Romanæ,
dauci
cassii,
piperis longi,
piper. nigri,
acori,*

amygdalar. amiar.

origani.

mentastri,

castorii 3 ij.

mellis despumati q. s. fiat Opiata.

In hac confectione ponuntur *bacca lauri*, à quibus denominatur, *folia ruta, origani & mentastri*, ad basim constituendam; Semina calida multa & incidentia ad lentos humores attenuandos, frigidiores calefaciendos, & ad flatus dissipandos: *gummi* ad deterfionem & discussionem; *mel* ad pulverem exceptionem, conseruationem, actionem compositionis efficaciorum & suauiore.

Gummi nullo liquore solvenda, quod pauca sint, ac exigua quantitate præscripta, sed minutim incidenda, & cum reliquis pulveranda: dein omnia *melle despumato*, & adhuc calente excipienda, atque in opiata: spissitudinem cogenda.

Conuenit colico dolori ab humoribus crudis, & à flatibus orto, tympaniti, borborygmo, acidum ruetantibus, & frigidis naturis.

Antidotus Diasatyrii n. Renod.

℞. Radicum Satyrii recentium & succulentorum 3 ij.

radic. pistinace sativæ,
eryngii,

nuci Indicæ an. 3 j.

pinearum,

pistaciolorum an. 3 j. β.

caryophyllorum,

Zinziberis,

anisi,

seminis erucæ,

linguæ auis. i seminis fraxini an. 3 v.

cinnamomi,

lumborum Scincorum,

seminis bulbi, aut urticæ an. 3 ij. β.

moschi gr. vii.

mellis in decocto radicum præscriptar.

despum. lb. iii.

Fiat ex arte conditura, Opiata consistentia.

Multæ *Diasatyrii* traduntur descriptiones, quarum hæc ut præstantissima, sicutatissima est, & ad effectus, quos pollicetur, utilissima. Cum autem *Satyrii* multa sint genera, *Monorchis*, seu quod unicum habet testiculum, debet seligi, atque primo Vere, dum multo succo turget.

Sisferis, quam *Eryngii* potius radicem nonnulli ponunt, sed parum refert, an hæc, vel illa ponatur, cum affines habeant vires, quas sane non tanti facio, quanti practificantium vulgus: Rustici enim diebus fere singulis utramque esitant, etiam ad saturitatem, nec propterea salaciores fiunt. *Erucæ* pluris ducitur, quæ etiam valde pigros ad Venerem excitat maritos. *Scinci* tamen omnium potentissime æstrum Venæ accendunt, sed lumborum carnem caudæ prætulim. De bulbi vero semine dubitatio est, cum nondum quispiam Medicus explicite docuerit, cuiusnam bulbi semen inter tot ipsius varietates sumendum sit. Proinde *semen urticæ*, quod propositio apprimè congruit, in illius locum substituo.

Paratur vero sic: Coquantur primùm radices in aqua sufficienti, donec tabescant; deinde pistentur, & per setaceum transmittantur: Tum *mellis despumato* ac cocto permisceantur, atque denuo parum feruefiant igne lentissimo, ad aquæ humiditatis absum-

ptionem: Postea addantur *strobili & pistachia* primum minutim incisa, dein ut cætera lævigata, ita tamen, ut *moschus* seorsim teratur, & ultimo vel confule cum *cinnamomo* misceatur. Vetus descriptio inique pondus æquum radicis *pistinacæ & Satyrii* habet: Illa enim cum sit insuauior, & scopò minus apta, minore quoque copia sumenda.

Diasatyrii semen augeat, Venerem stimulat, veteri tentiginem excitat, ac libidinis motus sopitos & languidiore movet: Contra vesicæ & renum imbecillitatem valet & vires reficit.

Antidotus Analeptica D. Fernel, Renod.

℞. Rosarum,

glycyrrhizæ an. 3 ij. gr. v.

gummi Arabici,

tragacanthi an. 3 ij. & 3 ij.

santal albi,

santal rub. an. 3 iij.

succiglycyrrhizæ,

amyl,

sem. papaveris albi,

portulacæ,

lactucæ,

scariolæ an. 3 iij.

quatuor seminum frigid. maior.

sem. citoniorum,

malvæ

bombacis

violarum,

pistaciolorum,

strobilorum,

Amygdalarum dulcium,

pulpæ sebesten,

stomaci calamitæ,

caryophyllorum,

cinnamomi,

stomaci an. 3 ij.

croci gr. v.

penidiorum 3 β.

Tritæ, ut dicit, omnia excipiantur triplo Symplicii.

Antidotus hæc analeptica, seu Electuarium restaurativum, ut vocat Nic. Præpositus, à Fernelio celebratur, in ejusque descriptione nihil immutandum censui, præter simplicium ordinem, & *berberis granæ*, quorum loco pistacea reposuit, Omisit tamen *Syracæ calamitam*, viribus commendatissimum & huic confectioni utilissimum; Cuius Parandi modus faciliior est, quam ut pluribus in eo declarando sit opus.

Antidotus analeptica vires exolutas restaurat, inquit Fernelius, animi deliquium & syncopem impedit, optimum corporis habitum longo sanguinis fluxu, aut alia quavis immoderata vacuatione extenuatum refarcit, macilentis & consumptis succurrit; humectando nempe, nutriendo & corroborando.

Antidotum Asyncritum D. Actuar. Renod.

℞. Myrrhæ 3 ij. & 3 ij.

opi 3 vj.

piperis nigri,

sem. petroselinæ an. 3 v.

apii,

sinapeos an. 3 β.

iunci odorati 3 iij.

amomi,

amomi,

styracis calamit. an. ʒ ij.

bedychoi magnatis ʒ j. & ʒ ij.

casia lignea, seu canella,

piperis albi,

sesels an. ʒ j. & ʒ j.

mellis despumati q. s. fiat opiatum.

Vocatur hoc Antidotum ab Actuatio cap. 6. lib. 5. method. med. *Afyncritum*, hoc est, incomparabile, quod virium præstantia nulli cedat; aut postponendum veniat. Ut ex mente authoris rite paretur, *Opium* in *sapa dulci* macerandum, donec mellis consistentiam habuerit: *Styrax* melle diducendus: dein reliqua arida pulverata commiscenda. Pro *casia* *Ægyptia*, quam ponit author, *casiam ligneam* seu *canellam* vulgarem optima ratione, & Doctorem consensu posuimus, non fistulam ac purgatorium, quam passim Actuarius nigram appellat, nulla iure Antidoto præscripto convenientem & accommodatam.

Hoc Antidotum veteres capitis dolores sedat, inquit Actuarius, vertiginosos & comitiales affectus mi-

tigat, pervigillas sopit, & furorem ac desipientiam costringit, magnum oculorum dolorem mulcet, defluxioni, dentium dolori, difficultati respirationis, & omni causæ suspirii auxiliatur; Veterem tussim sedat, pulmonis laterique inflammationi, & siccæ & humidæ medetur, omnem pulmonis humiditatem exhaurit, sputa tenuia densat, excretuque faciliora reddit.

Stomacho præsentem est auxilium, huius siquidem humidam laxitatem astringit, cibi fastidia leuat, singulum tollit, non rementos cibos ob vomitionum impetus solvit, omniem stomachi & ventris inflationem & ructus solvit, ictero prodest, melancholicæ morbo convenit, & ejus tristitia ærumnosæque symptomata leuat, lienis gravitatem submovet, faciei colorem reddit, obstructions tollit, urinam movet, arenulas deturbat, uteri calamitatibus & colico dolore medetur atque aliis pluribus affectionibus, si modo verum sit, quod clarissimus vir Actua-

rius, lris de hac *Opiata*, mandavit

FINIS LIBRI DVO DECIMI.

LIBER DECIMUS TERTIUS
DE OPIATIS ET
NARCOTICIS ANTIDOTIS.*De Antidotis Narcoticis & Opiatis. Quere.*

Exposuimus supra, quanta sit opii dignitas, atque præstantia, & quam multæ ac præclaræ reperiuntur antidoti, quæ magnificis & superbis nominibus, ob egregios & mirandos effectus, quos in gravibus & deploratis morbis propulsandis exerunt, insignitæ sint, quæque opium, quamvis nulla arte præparatum, pro basi tamen & fundamento primario recipiant.

Opium itaque, cum in tot remedium compoitionibus fulcri vicem obeat, plurimum utique in eo situm esse, videtur, ut probe & exacte cognoscatur, quid sit, antequam in usum recipiatur.

Ex papavere nigro elicitur duplex liquor concretus; alter ex ejusdem papaveris capitibus, herbis, foliis & caulibus confusus, præloque subjectis fortiter exprimitur, idque circa finem mensis Maii aut Iunii, huncque extractum liquorem in trochiscos, redigunt, & nominant *Meconium* iuxta Actuarius. mech. cap. 6. de Antidotis. Quod extracti genus unum est de extractis antiquorum, ubi in nostris hodie faciendis longe exquisitius & ingeniosius adhibetur artificium, ad tollendam omnem impuritatem, & purum ab impuro separandum.

Alter liquor, propterea opium dictus, est sola lachryma, quæ effluens ex capitibus tantum papaveris incisis, mense quoque Maio aut Iunio colligitur.

Veri opii signa & indicia sunt secundum Oribasium fere hæc: *Probatissimum autem liquor est densus, ponderosus, odore soporiferus, gustu amarus, qui facili aqua dilui-*

tur, levis, albus, non asper, non grumosus, qui que inter colandum non coeat velut cera, & in Sole diffunditur, & ad lucernam, non alitatenus flamma ardet, qui que, ubi restrictus sit, odorem conservat. (Sed addit Oribasius præclaro loco.) *Hunc adulterant miscendo glaucium, aut gummi, aut agrestis lactucae succum.*

Idem Oribasius in sequentibus quoque ostendit modum colligendi liquorem papaveris ad conficiendum opium, quem locum de industria huc transferre placet. Nos enim juxta eandem normam & rationem docebimus ex nostro quoque papavere opium educere, quod sua præstantia ac viribus veterum opio longe lateque antefendum erit. Sed ornamentum hoc accessorium soli veræ Chymie debetur. Aliqui igitur (addit Oribasius) *capita & folia contundunt & prælo exprimunt, cum in mortario terunt, & in pastillos redigunt, idque Meconium nominatur, potestate multo ignavius, quam liquor sit.* In liquore autem colligendo oportet, cum ros exaruerit cultello asterisco circumdare, ne ad interiora descendat, ex obliquo in rectum summum capicem superficiem incidere, & lachrymam excurrentem in conchulam digito detegere, & non ita multo post redire, siquidem contra invenietur, &c. Hæc igitur est ratio & methodus verum opium more veterum concinnandi.

Præter cetera veri opii signa ab Oribasio, ut supra declarata (inter quæ & albedo non ultimum est) hoc unicuique imprimis considerandum venit, quod facile inflammari possit, tanquam capitibus seminum plenis extillata; & tota oleaginosa, quæ lampadi aut igni admotæ flammæ concipiendæ causam præbet, non secus ac res quælibet pinguis, sulphurea & oleaginosa.

In Meconio autem sive opio vulgari idem animadverti difficillimum erit: siquidem in ejus præparatione partes sulphureæ ab aqueis sive mercurialibus obtunduntur, simulque tam herbæ, sive folia, quam capita recipiuntur, ex quibus omnibus confusus exprimitur succus (in opium nigrum postea, sive mavis, Meconium, quod hodie in officinis habemus) concretus, quod tamen vulgare opium quodammodo flammam etiam concipere posse percipies, si lampadi admoveris. Hoc autem, mea quidem sententia, tam theriacarum, quam laudanorum compositioni æque, vel etiam rectius destinari posse existimo, quam verum opium ex sola lachryma suo tempore in ea, qua fieri potest, quantitate collecta, factum. Nam cum id adeo sulphureum sit, ut, sicut videre est, ex ejus descriptionis historia flammam facillime concipiat & ardeat, & odorem suum narcoticum, post ignis examen, adhuc integrum retineat, fieri non potest, nisi interveniente alia præparatione, quin cærebro mirum in modum infensum sit, idque hostiliter lædat, & perniciose & lethifera inducat symptomata, qualia ipsi tribuit Scribonius lib. de compos. medic. cap. 48. Facit autem (de opio loquens) *gravedinem, gelationem, & livorem artuum frigidumque sudores manare, præterea spirationem impedit, mentem soporat, sensusque alienat, &c.* Quod si ignis ab eo nequeat separare fastidium istud & narcoticum sulphur, multo minus id præstabit, vel calor quidam lentus cinerum, vel coctio quædam ac digestio B. M. nihilominus tamen, ut mox patefiet, nos hoc imprimis tentabimus, ut in præparatione opii nostri ordinarii, sulphur istud narcoticum flammam concipiens, odore fastens & abominabile penitus arte seceknamus. Et sic ipsum opium, quod tam ab antiquis, quam recentioribus, pro summo & nocentissimo veneno æstimatur, in dosi etiam paucorum tantum granorum exhibitum, facillimo artificio transformabimus in utilissimum & saluberrimum remedium.

Utea, quæ diximus, confirmemus, scire primum convenit, veteres solum hoc papaver, quod utcumque incultis & sylvestribus camporum locis natum & repertum fuerit, in usum recepisse, ex quo suum opium pararunt, quod vel hoc saltem nomine crudius, indigestius, & per consequens inde perniciosius judicandum est, quam id, quod nos temporis progressu edocti è papavere sativo & transplantato educimus: Hortos enim nostros hodie videmus infinito papaveris genere confitos, cuius flores colorum varietate & elegantia pulchre depicti, & nobiscum quasi ridentes, animum mirifice oblectant quod, soli transplantationi acceptum ferendum est, cuius laus satis extolli nequit: tanta est illius energia & proprietates in rebus amaris edulcandis, & noxiis corrigendis, sicut & id paucis supra delibavimus, adductis quibusdam exemplis, cynaræ nempe, cichorææ & hellebori. Huius nimirum transplantationis & coctionis, Solis ardore & æstu propriatæ beneficio, in Natolia & Asia minori (ubi Turci papaver in magna copia & singulari diligentia plantant, transplantant & excolunt) ex succo ejus extractio præparatur ab incolis opium, quod vernacula sua lingua appellant Maslac, quo plerumque utuntur ad pili magnitudinem, non pro somnolentia, sed animositate comparanda, idem quoque aucta do olei accipiunt in ipso certaminis procinctu: unde veluti insani & furibundi, disturbato nimirum cærebro in obvia quæque pericula feruntur, neque ipsam etiam mortem expavefcent.

Unde constat, opium hodierno sæculo intetram meliorem, diligentem & accuratam culturâ transplantatum & educatum, minus venenosum esse, quam illud antiquorum. Nobis autem idem transplantationis auxilium concessum esse æque ac Asiaticis istis populis, minime dubitandum. Ac licet radiorum Solarium tanta apud nos vis & impressio non sit, præsto tamen nobis sunt coctiones & digestiones, vario ignis regimine excitatæ: habemus quin etiam ignem lampadis, fumi, baln. Mar. vapores &c. Sicars imitando naturam eandem superat, longeque utiliori & exquisitiori coctione materiale à formali, terrestre à cælesti, putum ab impuro separatur, quo ignis naturalis per se, sine artis adminiculo vix ac ne vix quidem efficere posset, sicut id omnibus plus satis compertum cognitumque est, nosque paulo post clarius ostensuri sumus, ubi ex papavere nostro domestico & transplantato, opium quoddam parabimus, quod proprietatibus & effectibus suis vulgari isto, quantumvis longissime advecto respondeat. Quod tanquam scitu dignum monere volumus, priusquam accederemus ad tractionem remedium sive antidotorum narcoticorum, Horum autem omnium cum præcipuum sit fundamentum ipsum opium, super eo firmum ac constans extitit edificium vix licebit, nisi prius, quid sit, probe cognoverimus.

Inter cætera igitur remedia narcotica, in maiori æstimatione & frequentiori usu, ad sedandos dolores & colibendas hæmorrhagias ac defluxiones sunt:

{ Diacodion
{ Pilula cynoglossa
{ Requies Nicolai
{ Philonium

Huius ultimi quatuor sunt genera sive descriptiones, veluti

{ Philonium Tharsense Galeni
{ Philonium Romanum Nicolai
{ Philonium Persicum
{ Philonium Mesuæ

Inter hæc enumerata remedia iminus noxium est Diacodion, & benignius tutiusque exhibetur. Componitur autem ex capitibus papaveris albi medicris magnitudinis, quæ neque immatura, neque matura nimis sunt, neque nimis humida aut sicca.

Quidam pro dosi accipiunt viginti ejusmodi capita, quæ macerant per 24. horas in duabus vel tribus libris aquæ, & postea coquunt, donec contabuerint, expressis & colatis omnibus, cum sufficienti quantitate sacchari, mellis vel sapæ, aut vini dulcis, sit extraharium solidum sive molle. Galenus hoc modo parat Diacodion suum simplex.

Actuarius componit Diacodion suum solidæ consistentiæ, coquendo capita papaveris, ut supra, sed uti adiciit.

Rosarum rubrarum 3 j.
Crocii orientalis
Acaciæ
Liquiritiæ ana 3 j.
Boli armeni 3 ss.
Cinnamomi electi

Rad. consolid. maioris
Hypocistidis
Balaustiorum ana 3j.
Myrti
Dauciana 3j.
Coralli utriusque
Sumach
Sanguinis draconis
Flor. Althea ana 3ij.
Sem. Portulacæ 3ß.

Ex his omnibus reductis in pulverem, conficit electuarium solidum ad 3j. pulveris accipiendo lib. j. sacchari dissoluti, & ad perfectionem decocti, idque cum decoctione prædicta papaveris.

Montagnana præparat diacodion, accipiendo

Capitulum papaveris N. xx.

Siliquarum dulcium a granis suis spoliatis 3 iij.

Rad. Althea

Liquiritiæ ana 3ß.

Omnia coquit in decem vel duodecim libris aquæ fontanæ vel pluviae usque ad duas tertias. Expressioni & colaturæ addit

Sacchari rosati

Opiorum ana lib. j.

Coquendo omnia in consistentiam mollem.

Huiusmodi diacodion proprie confert ad cophendas defluxiones acres, serofas, tenues, & biliosas, à cerebro in pectus irruentes, conducit quoque ad omnem nullum, somnum & quietem interruptentem. Hoc ipsum Montagnanæ diacodion primas tenet inter atteriticas compositiones, estque remedium inter vulgaria ejus generis præstantissimum.

Diacodion Actuarii ex pluribus adstringentibus compositum præcipue prodest cæliaci, dysenterici & omnibus ventris fluoribus immoderatis, hæmorrhagiis, & spuitioni sive vomitioni sanguinis.

Pilule cynoglossæ à Nicolao Præposito descriptæ, infrequenti admodum usu quoque sunt: unum quoque sunt ex remediis opiaticeis, quæ securius præbentur ad suadendum somnum, & mitigandos maximos quosque dolores, à quacunque causa genitos: Conferunt etiam ad sistendam tenues distillationes, illarum descriptio est talis.

℞. Rad. Cynoglossæ arida

Sem. Hyoscyami albi

Opii, ana 3ß.

Myrrha 3vj.

Thuris 3v.

Caryophyllorum

Cinnamomi

Styracis calamita ana 3ß.

cum aqua rosarum formetur massa.

Requies Nicolai, quod nomen habet à singulari suavi & proprietate, qua quietem & tranquillitatem inducit iis, qui infestantur quodam dolore, inducit iis, qui infestantur quodam dolore, inquietudine aut ardore febrili, unum quoque est ex moderationibus narcoticis, & quod inter reliqua tutius offerri potest: Eius compositio hæc est:

℞. Rosarum rubrarum

Violarum ana 3ij.

Opii

Sem. Papaveris albi

Hyoscyami

Pijlli

Scariola

Lactuca

Portulacæ

Corticis rad. mandragoræ

Nucis moschatæ

Cinnamomi

Zingiberis ana 3j.ß.

Sacchari candi 3j.

Santal albi, rubri

Spodii

Tragacanthæ an. 3ij.

Sacchar. in aqua ros. dissoluti ad triplum omnium. M. j.

Philonium est omnium validissimum narcoticum, majorem enim præceteris opii partem recipit. Ob quam causam, ad corrigendam scilicet nimiam ejus frigiditatem, ei adduntur summe caleficientia, nempe pyrethrum, piper album, hæcque ibidem omittuntur ea, quæ vehementer urunt & incendium extremum excitant, & in venenorum classe numerantur, vel ut euphorbium, &c.

Descriptio Philonii Thatensis Gal. est, ut sequitur.

℞. Croci

Pyrethri

Euphorbii

Nardi Indicæ ana 3j.

Piperis albi

Sem. hyoscyami ana 3xx.

Opti 3x.

Melli q. suffic.

Cum hac convenit fere descriptio Mesuzi: Eadem quoque est utrobique opii dosis: hoc tantum inter est, quod in alterutra loco euphorbii castoreum substituitur.

Descriptiones à Myrepsio traditæ Philonii Romani, & Philonii Persici, differunt à præcedentibus duabus, tum in opii dosi, tum in cæteris ingredientibus. Interim tamen euphorbium, pyrethrum, piper album, & alia calidissima simplicia, correctionis causa omissa non sunt, quæ tamen tam excessive calida sunt, ut vix ori admoda (sicut illorum usus frequens esse solet in colicis passionibus & aliis extremis cruciatibus) faucium & vicinarum partium calamitosum excitent incendium. Has autem hæcenus cum enumeratorum remedium narcoticorum descriptiones de industria in hunc librum introducere placuit, ut ex illorum collatione cum nostris, quæ laudana appellant, facta, cuilibet de utrorumque discrimine in præparatione & præstantia liquido constet.

Laudani nomine insigniuntur remedia nostra anodyna opiatice, quasi dicas laudatum remedium. Theodorus Zyvinguerus, vir summus, & insignis Medicus, primus eadem appellare censuit Nepenthes nomine, quod remedium Helenæ fuisse dicitur, quo omnes à corde languores & ægitudines sustulit, & hilaritatem lætitiæque induxit, ut legitur apud Homerum. Quod utique nomen, ob summos & admirabiles effectus, quos exerit laudandum, ei aptissime & summo jure competit. Superest, ut ejus aliquot formulas atque descriptiones in medium proferamus, simulque ostendamus, quanto errore veteres opium, citra omne præparationis artificium, additis insuper correctionis loco aliis ingredientibus adeo caleficientibus narcoticis, suis adhibuerint.

Iam alibi in scriptis nostris ampliter de proprietati-

prietas opii differimus, & perspicue demonstramus, qualitatem ejus narcoticam & soporiferam dependere potius à sulphure quodam inflammabili fecerente & indigesto, quo plurimum abundat, quam à causa quadam frigida. Nam & fumus sulphureus carbonum, & vapor sulphureus, tam vini, quam croci multo citius hominem in somnum præcipitabunt profundum & lethæum, quam aqua nivis aut glaci montium, quantumvis in summo excessu frigidissima. Hæc enim frigiditas caret spiritibus vaporosis & sulphureis, qui cerebri ventriculos opplentes, ejusmodi soporiferas inducunt affectiones, quique æque in vino, carbonibus, & croco reperiuntur, ac in ipso opio, licet non tam noxi ac lethales. Odor præterea opii fœtidus certissimus index est ejus, qui in eo inest, copiosi sulphuris & olci. Sic ex cæteris lignis, quibus veteres verum opium discernebant, hoc quoque unum erat, quod flammam conciperet. Sed cum de his omnibus copiose alibi disputatum sit, satis nobis est, hæc paucula tantum obiter attigisse, ut proprietate enumerati opii probe cognita, eo magis id rectius corrigere, & de noxio innoxium reddere queamus, sicut paulo post videre licebit.

Sulphur itaque narcoticum istud & stupefacivum, eo, quo sequitur, modo inde separandum est.

Vera præparatio opii.

Primum accipe opii ℥ iij. vel iij. aut quantum volēs, habita ratione quantitatis laudani conficiendi. Hoc opium cultro quodam in exigua incidatur frustula, quæ apposite, in patina aut orbe quadrave quadam collocentur, ne se invicem attingant, ut melius in ea operari queat calor moderatus, cuius ope & virtute sensim exhalabit enarratum sulphur vaporosum, fœtidum & narcoticum, fiat autem hæc operatio sub camino quodam, ubi cavendum, ne fumus forte naribus exceptus damnum inferat, hicque ignis consueque continuabitur, donec opium omnem fere amittat odorem, & omnino siccum reddatur instar aloes, & facile in pulverem redigi possit. Hæc est prima ratio & methodus veræ præparationis opii, quod vix tunc temporis concipiet flammam.

Pulverizatum iniiciatur in matraceutum vitreum capax, & inde extrahatur essentia sive extractum, & loco aquæ vitæ, qua alias plerique utuntur ad hanc extractionem, accipiat acetum fortissimum album, vel succus limonum: hi enim liquores vitriolati sola verissima opii correctiva existunt. Modus huius extracti sive essentiae educendæ idem est ac cæterorum, hoc est, oportet opio pulverisato alterutrum ex his liquoribus affundere, ut tres quatuorve digitos supereminet, & omnia digerere in Baln. Mar. mediocriter calido, donec liquor tinctus sit, & clarus rubicundusque instar granati appareat. Separa id, quod clarum est, per inclinationem, & rursus affunde novum liquorem acidulum, iterumque omnium fiat digestio, donec tinctus sit liquor, non tamentam intense, ut prius: hæc ita continuabis, donec aqua non amplius tingatur, nisi colore ad flavedinem tendente, quam non misceas cum cætero liquore, quia inutulis plane est: Tincturam rubicundam & claram in Alembicum indas, & per Baln. vaporosum liquorem separa, & remanebit in fundo opii essentia.

Fæces, quæ post tincturam extractam remanent, serventur. Ulus enim illarum erit vel cataplasmata anodyna, & dolorificis affectibus, qualis est podagra, apta, paranda, vel aquashypnoticas, & similia alia remedia inde concinnanda.

Ex quatuor unciiis opii veri extracti sive essentiae uncia duæ, aut circiter remanebunt, quod extractum præcipuum laudani tui fundamentum erit, cuius compositio se habet, ut sequitur.

Laudanum præstantissimum, & præ cæteris cunctis opiatiscis (puta quæ opium excipiunt) paratu facillimum.

Querc.

℥. Essentia opii à suo dissolvente per B. vaporosum ut supra se parata ℥ ij.

Essentia croci, cum aqua limonum extracta ℥ j.

Hæc duæ essentiae confundantur invicem in patulo quodam vasculo argenteo: his adde

Gemmarum

hyacinthorum

Et corallorum ana ℥ j. B.

Terra sigillata vera ℥ i.

Pulvis beægardici veri

Vnicorni

Ambra grisea ana ℥ ij.

Hi pulveres sufficient ad bonam consistentiam laudano inducendam, miscendo & agitando omnia continuo ad ignem lentum, donec ex materia frigefacta pilula formari possint, sufficit exhiberi de hoc laudano, magnitudine piperis grani: & insignes ac suscipiendos percipies huius anodynæ effectus, quod te spe tua nunquam frustrabit: Nam confert citra molestiam & cerebriullam perturbationem, adversus omnis generis dolores à quacunque causa subortos, contra omnes hæmorrhagias sive fluxus sanguinis in quacunque corporis parte fuerint, contra omnes defluxiones & fluores ventris, dysentericos, hepaticos, lientericos, & similes, & ad inducendam gratam tranquillitatem in febribus ardentissimis, in quibus ipsi rationis sensus lædatur, & in phrenesim æger plerumque delabitur.

Non ignoro, quosdam ex viris doctissimis opii essentiam elicere cum spiritu vini, in quo prius macerant pulverem Diambræ, & compositioni insuper adiciunt extracta aromatica & bezoardica, ut & olea anisi, feniculi, & similia. Sed ut verum fatear, ego hic exhibui laudani opiatisci descriptionem, qua nulla esse possit inter opiaticas compendiosior, nulla facilius aut præstantior.

Nec, ut obiter & hoc addam, vera opii correctiva in pyrethro, piperibus, euphorbio, & igneis aut summe calidis illis rebus indaganda sunt, sed in aceto potius, tam montano, quam vulgari, in succo acidulo limonum & similibus, quæ vim & proprietatem vitriolatam participant. Philosophus, qui mentem meam percipiet, poterit etiam sine opio plura alia laudana multo efficaciora & præstantiora componere.

Alius modus laudani nostræ descriptionis.

℥. Mense Mart. vel Septembr. quando radices sunt in vigore, copiam rad. hyoscyami in veris principio, simul cum germinibus suis tenellis adue, & vix è terra protuberantibus accipiendæ sunt. Omnibus rite contusis, succus prælo perquam exquili-

exquisitisime exprimat, ita ad minimum libram unam & dimidiam, vel duas libras succi habeas, qui deperiret in Baln. Mariæ mediocriter calido: Separando inde feces, ut iam *supra* docuimus modum depurandi omnes succos tam radicum, quam herbarum & florum. *Nota: succus hic, qui antea colore albus exisibat, per digestionem hanc vertitur in summam rubedinem, instar vini rubicundissimi.* Et hæc est eius perfecta depuratio, quam accurate seorsim serves: Dum interim præparas extractum hyosciami iuxta modum præscriptum, circa idem tempus, si voles, præparabis opium vulgare, illud nempe in exigua incides frustula, quæ ad ignem lentum collocabis, ut caloris sulphur eius narcoticum exhalet, & pulverisari facile queat, ut *supra* docuimus.

Primus modus mixtionis duorum inter se narcoticorum.

℞. Itaque commemorati succi hyosciami depurati & perfecte rubicundi, ut *supra* 3x.
Opii præparati, & in pulverem redacti, ut *supra* 3v. vel 3vj.

Omniis simul conjunctis, & in patinam parvam tertiam vitream inditis, videbis horum duorum narcoticorum tam firmam & indissolubile fieri copulationem, ut in unum corpus & consistentiam unam duriusculam conuisse videantur. Quibus omnibus soli aut lento caloricinetum per 3. aut 4. dies expositis, opium attrahet tantum succi hyosciami, quantum sufficit, quod residuum erit, seorsim separabitur per inclinationem, ut vocant, vel exhalabitur, quicquid coagulatum fuerit, frustulatim in matrachim vitreum capax iniciendum est: superaffundendo succum limonium perfecte depuratum, ut quatuor vel quinque digitos supernaret, isque tingetur in Baln. Mar. in rubini colorem, quem separatis per inclinationem quam pores studiosissime, ne quid crassi aut impuri simul miscetur, affundendo iterum novum succum limonium, & digerendo in Baln. Mar. donec denuo tingatur colore rubini, & ita progredieris, donec adverteas, succum non amplius colorari rubini colore, sed sup. illud manere, qui tunc inutilis erit ad hanc operationem. Omnis istius liquor in rubini colore ninctus reponatur in digestionem Baln. Mar. ut denuo digeratur, omnisque substantia crassa fundi potens inde fecernatur. Et cum summam & perfectam depurationem ei conciliabis, veramque essentiam opii & hyosciami coniunctam præparabis, quam curiose adservabis, huius essentia habebis circiter unc. vj.

Interim dum circa hunc depurandi operationem versaris, extractum hoc, sive essentiam, ut sequebitur parabis.

Præparatio extracti Bezoartici.

℞. Rad. Angelica
Zedoaria
Galanga
Tormentilla
Corticium citrii
Ligni aloes
Santalii rubri & citrini an. 3j.
Granorum alhermes
Diptamni

Lib. X. lll.

Cinnamomi
Spice nardi
Caryophyllorum
Nucci Moschata
Macis
Cardamomi
Ben albi & rubei an. 3.ß.
Camphora 3j.

Omniis conquassatis in matraccio vitreo cum aqua vite lanipari fiat extractum juxta modum, quem capite de extractis docemus.

Item.

℞. Myrrha
Mumia

Dissolve in patina ad ignem cum hydromelite vino, aut cum quodam alio vino, & quoniam ipsa sunt viscosa, calenta adhuc per linteam trahenda, & cum *supra* dicto extracto bezoardico coniungenda sunt.

Item: 2℞. Croci unc. iij. ex quo extrahe essentiam cum aqua destillata ex succo limoniorum, vel cum aqua pomorum redolentium, (quam prius acidulam reddideris cum spiritu vitrioli, vel liquore sulphuris) omnia colabis iterum atque iterum per chartam leucophæam: Et ex his tribus croci uncis restabit unc. j. essentia quam ipsam quoque miscebis cum extracto illo bezoardico.

Item: 2℞. Ambra flava selectissima 3ß.

hanc impone patinae argenteæ, affundendo spiritum vini optimum, & prædicto ambra pulvere rite miscendo: Postea charta accensa admove ignem, agitando semper omnia spatula: Spiritu vini consumpto, alium novum affunde, admoto igne, ut prius, idque continuando quater. Tandem omnem humiditatem igne separa, & enarratam ambra sive succinum contere in pulverem siccum bene præparatum, quem servabis ad usum, ut mox dicetur.

Item extrahe salem corallorum, & gemmarum cum succo limonum sive berberorum optime depurato, ut docebimus *cap. de extr.*

Et hæc sunt omnes illæ præparationes, quasa d hoc institutum in promptu habere convenit.

Processus secunda ac universalis mixtionis est, ut sequitur.

Extractum totum bezoardicum, una cum extractis myrrha, mumia, coniungatur & miscetur cum tota essentia opii, & hyosciami reservata, ut *supra*, & omnibus in Alembicum positis, fiat exhalatio sive destillatio ad ignem lentum, donec materia in syrupi consistentiam redigatur, quam adhuc calentem eximes ex Alembico, & effundes in patinam argenteam, ut eo melius & perfectius fieri possit omnium mixtio & coctio.

Quando materia redacta fuerit in bonam mellis vel sapæ consistentiam, ei admiscebis & incorporabis hunc sequentem pulverem.

℞. Succini præparati, ut *supra*, 3 iij.
Salis perlærum
Salis corallorum an. 3j.
Terra sigillata optima 3j.ß.
Pulveris bezoardici veri

*Ovis de corde cervi,
Vnicorni an. 3j.
Ambra grisea 3℔.*

Omnia pulverata subtilissime invicem miscuantur, hæcque mixtura sensim admisceatur materiæ in formam mellitram redacta, quam semper igni lætroadmoram tenebis, agitando & probe miscendo omnia diu cum spatula eburnea vel argentea, donec percipies omnia in bonam consistentiam redacta esse, & ex materia refrigerata pilulas formare posis: adde rursus (materia videlicet ab igne dimota) *Oleorum anisi & feniculi dulcis chymice extractorum ana gutti. 12. vel 15.* omnia optime commiscendo, & serva hanc compositionem, in vasculis eburneis vel argenteis. Dosis est magnitudo grani pipæris, & eisdem, quos primū laudanum, effectus demonstrabit, quorum virtus non minuitur temporis longitudine, sed potius augetur tanquam res in præstantiorem commutata substantiam.

Ad normam & exemplar hõrum duorum laudanorum, quæ modo descripsimus, poterit Philosophus & medicus tot alia, quot voluerit, parare, & præclara inde alexiteria & veras theriacas componere, aliaque remedia adversus omnis generis venena, ubi tantum opus erit additione pulveris salium theriacalium, sive extractorum viperarum, præparatorum eo, quo *supra* edocuimus, modo.

Ut specifica fiant, ad certum quendam morbum, gravem & deploratum, qualis est epilepsia, adde parum extracti cuiusdam epileptici & *essentia castorei*.

In vereri suffocatione adice partem vini dimidiam extracti cuiusdam hysterici, cuius descriptio *sej. capite* dabitur. Laudana enim sunt generalia remedia, & pluribus gravissimis affectibus quibuscunque corporis nostri partibus inhaerentibus accommodata.

Nepenthes nostrorum mains sine opio descriptum est *in consilio quodam nostro*, quo dicitur sub finem tractatus de priscorum Philosophorum medicina materia &c. Cuius descriptio si forte obscurior quibusdam videatur, quam utriusque huius laudani modo à nobis expositi declaratio, id propterea molestius, aut stomachicos non ferat, cum alias variis laboribus atque vigiliis meis omnibus plus abunde satisfactum esse, unusquisque, nisi forte gravissimo insipientiæ aut livoris vitio teneatur, facile deprehendat.

Quoniam autem opium omnium prædictorum remedium ac laudanorum præcipuum fundamentum existit: nos huius opii conficiendi modum ex nostro papavere hortensi subnectemus, qui sit, ut sequitur.

Elegans methodus conficiendi opium ex papavere nostro domestico & transplantato in hortis nascente.

℞. Caput selectissimorum papaveris transplantati & sativi (quod in hortis Franciæ plurimum hodie conspicitur) *numero centum vel plus minus* pro opii, quod conficies quantitaris ratione. Colligenda sunt tum, cum flores erumpunt: quo tempore succo maxime abundant. Id accidit in quibusdam re-

gionibus sub finem Maii, in aliis sub finem Junii, ut regiones alia aliis sunt calidiores. In summa colligenda sunt in *ἀρχὴ τῆς ἡμέρας*, sive cum primiores iam explicati appareant: Inter diversa autem papaveris genera eligendum est id, quod flores ferat rubicundos, quorum inopia alia sufficiantur.

Enarrata capita optime contunde in mortario marmoreo cum pistillo ligneo: Materiam hanc pone in matraccio vitreo capaci, superaffundendo hydromel vinosum vel vinum Canariæ, donec materia optime irrigata & humectata sit: vitrumque uno atque altero digito transverso superemittit.

Omnia stent in digestionem Baln. Mariæ, per 12. vel 15. dies, quo temporis spatio liquor intensissime rubescere incipiet. Tum exime hanc materiam è matraccio, & sacco linteo inclusam cola, & fortiter exprime, ut omnis virtus eius substantifica, gummosa & resinosa inde eliciatur. Hæc expressio, quæ propter admixtum hydromel liquidior adhuc erit, tota iniiciatur in alembicum sive cornutam, ad separandum inde omnem liquorem per balneum vaporosum, qui modus omnium tutissimus est, & in fundo remanebit gummosa quedam & resinosa materia: quam, si voles, adhuc calentem, liquidam, & quasi fusam immittes in perinatam terream, vitreata, aqua frigida plenam, & subito coagulabitur in opium, quod nam exime & humiditatem omnem absterge. Hoc est verum probatamque opium, ac nullo modo sophisticum.

Nota: qui neglecto labore cupiet multo elegantius & præstantius quid inde educere, is iterato digeret primam illam papaverum expressionem, adhuc liquidam, & cum liquore coniungat, in B. M. calido ad separandum inde purum ab impuro & simpliciter extracto eliciet veram & excellentem essentiam, quæ restabit in fundo, post evaporationem liquoris per B. vaporosum. Et ita habebis opium exquisitissime præparatum, cuius usus erit tam ad theriacas, quam alias antidotos narcoticas, quæ omni carebunt noxa & offensiva.

Aditio P. V. & VVin- cleri.

Notanda de laudano opiato.

Laudanum Theophrasti fuit duplex: unum reficiens & instaurans; alterum opiatum & narcoticum; in hoc vitanda stuporem inducentia, id est, frigida in quarto ordine, vel etiam quæ superat medium tertii gradus, ut est tinctura hyoscyami, quæ nocentior est philonio: Hoc enim crassum & semine tantum inest, non ita potest penetrare: illa *ὀξύμα* habet, nimirum spirituum vini tenuissimum, & impedimenta per solutionem ablata sunt. Nam hyoscyamus narcoticus valde est, & deleterius; insaniam causat, apros etiam resolvit, testatur Æliano, unde etiam faba fusilla nuncupatur. Oculum ex eius semine auribus instillatum tentat medicem. Ciyntus è foliis hyoscyami insaniam infert, secundum Dioscoridem.

Licet vero & opium ad quartum gradum frigoris accedat, ita tamen deleterium non est.

Nam Ianniceri Turcas Asiaticos opio (maslac dicto) utuntur ad animositatem, ut etiam apud Quercetanum nostrum videre est.

Anodyna adhibemus, ut cessante dolore vires respirent. Vitanda igitur frigidissima narcotica, præsertim si calor imbecillis & corpus rachimium.

Nec enim extracta calidiora, quæ in laudano concurrunt, frigidum noxam emendant, nisi prorsus obtundere velimus eius naturam nimia corrigentium missione, quod in laudano locum non habet.

In laudano igitur tinctura Opii thebaici principatum obtineat sine sacco & semine hyoscyami, quæ etiam Theophrastus in suo specifico anodyno lib. 7. archidox: omittit, quod paratur ex opio, succis malorum aurantium & cydoniorum, cinamomo, caryophyllis, moscho, ambrâ, croco, succo corallorum, magisterio perlarum & quinta essentia auri.

Tinctura opii extrahitur à tinctura specierum diambrae. Andernaciorum est, cum à speciebus tantum diambrae senon ab ipso opio (quod vel maxime desiderabatur) sit puri impurique separatio. Hæ tincturae corriguntur rubedine corallorum, magisterio margaritarum, tinctura croci & moschi, uniconum quod prætereaque adiungitur, vel lapide bezoar orientali potius, quam osse de corde cervi. Visus etiam intenditur, si auri addatur tinctura aut liquor cum oleis destillatis & extractis, morbo partique a fœde analogis. Commendatur & à Theophrasto ad morsus bestiarum venenatarum lib. 1. Chirurg. magn. Tract. 3. in præfatione. Visus etiam eius est in colica, lumbagine, vigiliis, delirio, cardialgia, febrium inquietudine, vomitu, pleuritide, arthritide, dysenteria, calculo uteri suffocatione, epilepsia & aliis morbis.

Nepenthes seu laudanum opiarum Zvingeri.

Quia Quercetanus noster mentionem fecit Nepenthes Zvingeri, ponamus hic eius descriptionem, quæ ita habet:

℞. Opii ℥. ss.

Succ. hyoscyami ℥. vj.

Vini extractionis spec. diambra, quantum sufficit ad eminentiam trium digitorum, macerentur per mensum, colentur per crassum silexum:

Colatura adde magisterii corallor.

Perlarum an. ℥. ij.

De succino ℥. iv.

Mumie balsami ℥. j. ss.

Tinctura croci ℥. j.

Ol. Caryophyllor.

Cinnamomi an. ℥. ss.

Anisi ℥. ss. Digere, donec incorporentur consistentia Elecuarii.

Laudanum opiatum Paracelsi, qualiter in officina Phorcei fuit in usu.

℞. Opii optime purgati

Succ. hyoscyami purgat. an. ℥. vj.

Extract. mumie ℥. j.

Corallor. resolutor.

Margarit. resolutor.

Lib. XIII.

Cataph. alb. an. ℥. ij.

Essentia croci ℥. j.

Ambr. grisea

Mosch. opt. alexandrini an. ℥. ss.

Spir. vini è spec. diambra. ℥. i. ss. extracti quant. suffic. M. f. massa sec. art.

Laudanum opiatum Adami Keckii Pharmacopœi olim Mœnofrancofurtensis, quo etiam D. Zvingerus fuit usus.

℞. Spec. diambra ℥. ii.

Insundantur spir. vini opt. ad tres digitos, quo factis vas cera & vernice claudatur. triduo maceretur: postea

℞. Opii ℥. vi.

Mumia concisa ℥. ss.

Succi hyoscyami inspissati ℥. i.

In alio vitro congesta ad teporem vel solem biduo ponantur, sepiusque agitentur. Hinc mistis affundatur de priore infusione ad digitum unum & agitentur: donec crascescant, loco calido macerentur, & in dies ter diligenter misceantur. Vbi imbibitus liquor est, plus eius affundatur, & ut ante imbibere permittatur, quod mense fieri solet: infusiones repetantur, donec opium satore sit spoliatum, quod sequimense erit.

Hinc deinde mixtura adde corall. rubr.

Succin. alb. an. ℥. ii.

Croc. ℥. i.

adfecto panco vini spiritu misce & in vase ad calorem digere dum crascescat: hoc factum adde moschi & ambr. an. gr. an. xii. cum pauco vini spiritu, digere denuo ad spumum vase clauso. Dosis ℥. i. sed caute.

Alia ejusdem Descriptio Andernaci.

℞. Opii thebaici minutim incisi ℥. ij.

Mumia gr. iii.

Succ. rad. hyoscyami, quæ sunt collecta, cum succo turgent, ℥. ss. mista in vitro per dies 14. insolentur. Interim ℞. confectio. diambra. ℥. j. ss.

Vini ardent. quintæ distillationis lb. i.

mista insolentur per dies 8. indies movendo: vinum fiet rubicundum: Effunde modice inclinato vase, funde eius parum super primores pulveres & fac puliculam: digere hanc per triduum vase clauso ad solem: idq. ter repetere, tandem exicca, conterere, deque vino illo iterum affunde, ut fiat pulicula: hoc factum adde essent. corall. rubr.

Succin. Citrin. an. ℥. j.

Vnicorn. gr. iv.

Mosch. gran. ii.

Croci orientalis. ℥. i. Misce probe & singe catapotia granorum trium. Mane & à cena detur ad Colicâ.

Vulgaris ejusdem descriptio.

℞. Spec. diambra. ℥. ii. insunde in vini spiritu per dies 14. agitando aliquoties. Expresso adde opii ℥. vj.

Mumia ℥. ii.

Succ. hyos. inspiss. ℥. j.

Essent. corallor. rubr.

Succin. alb. an. ℥. ii.

Croc. ℥. i.

Mosch. gr. xv.

Ambr. gr. vii.

I i 2

Affund.

Assunde iterum spiritus vini quant. suffic. & ad fornacem j. mensem digere.

Laudanum opiatum VVilhelmi Antonii Guerthei.

℞. Opit thebaici ℥j.

Succ. aurantior.

Citrior. ℥vj.

Cinnam.

Caryophyllor. an. ℥℞.

Tusa insolentur in alembico toro vel balneo, perslent ita horis 12. expresso succo adde

Mosch. ℥℞.

Ambr. ℥iv.

Croci electi ℥℞.

Liquor. corallor. rubr.

Magist. perlar. an. ℥℞.

Digere ut ante, tandem adde quintæ essentia auri, ℥℞. Dotis gr. ij. vel iij. liquore convenienti soluta.

D. Zvvingero etiam ascribitur hæc sequens compositio.

℞. Extract. opii ℥j.

Croci ℥j.

Essentia corallor. ℥ij. ℞.

Ol. nuc. moscat.

Maiorane.

Anis. an. ℥ij.

Succin. ser. j. Mi. digerant. per trimestre.

Laudanum opiatum generosi Domini Matthiæ à Kainach, Baronis in Leonrad, Stiria procerum primarii.

℞. Spec. diamb. complet. ℥j. ℞.

Succinoris altercisi. albo inspiss. ℥iij.

Mumia vere gr. xxiii. Misce & cum spiritu vini fiat sec. art. extractum.

Huic adde extract. opii ℥i. ℞.

Essent. corall. rubr.

Succini alb. an. ℥℞.

Margaritar.

Auri an. gr. xv.

Croci

Castor.

Lapid. Bezoar. orient. an. gr. viij.

Mosch.

Ambra aq. cinnami solutor. & per purgatorium an. gr. vj.

Accuratissime mixta omnia in Baln. Mar. alembico caco digerantur in massam iuste consistentia, qua aliquot guttis olei succini subigatur.

Laudanum Paracelsi.

℞. Opit thebaici incisi & leviter tusi ℥iij. vel quantum vis pone in cucurbita parva vitrea, affunde spiritus vini opt. quant. suff. obcura vitrum & sine in loco calido horis 24. cum effunde spiritum vini relictu facibus, huius alium spiritum vini effunde bis, ter vel saepius, donec non tingatur amplius vini spiritus. hinc abice feces & spiritum vini per vices collectum fac evaporare super cineres in fornace vel alio loco calido, ut relinquatur essentia opii.

Laudani opiati alia compositio.

℞. Spec. diamb. ℥ij.

Succ. hyosc. albi (ex herba & radicib.) ℥℞.

Mumia transmarina opt. ℥℞. affunde spiritum vini ut supra, donec non amplius tingatur, abice facies & maximam partem spiritus vini fac evaporare in loco calido super cineres ut supra: adde extract. opii, ut modo dictum, preparati ℥ij. moschi & ambra (subtilissime pulverisatorum in syndone inclusorum & aqua rosacea persolurum, donec in syndone prater sordes nihil relinquatur) a. ser. ℞. pulver. subtilissimi corallor. rubr. prepar. succin. alb. prepar. an. ser. ij. margarit. prepar. ser. j. croci oriental. ser. ℞. omnia in mortario vitreo pistillo vitreo accuratissime miscantur, tandemq. adde unucornum auri ser. ℞. auri ungarici pulverisati ser. j. Evapora per vitrum ter reliquum spiritus vini in Baln. Mar. domi massa per ex omnibus, ad pulpas formandas apta, qua massam formata subigatur guttis aliquot olei anisi distillati.

Laudanum Opiatum. Augusti.

℞. Spec. Diamb. completarum unc. ij.

Opit Thebaici ℥vj.

Mumia ℥℞.

Succ. Hyosciami unc. j.

Corall. rub. prepar.

Succin. alb. prepar. an. ser. ij.

Croci ser. j.

Moschi Oriental. gran. xv.

Ambra vere gr. xij.

Cum spiritu vini reffiscato, ac quinquies corat, fiat secundum artem Extractum.

Dolores quocumque & Colicos praesertim & Colicis, tumores nullo de intersticio et cunctis mueret: non nisi in aliis peritis Mus Medicis, & in tempore adhibendum.

Laudanum Renodzi.

℞. Extracti Cataploriorum de Cynoglossis ℥iij. extra. Et Philon. Roman. & theriac. an. ℥j. ambr. moschi an. sc. ℞. Lapidis bezoardici, cornu muscetor. an. gr. vj. croci ser. ℞. cum oleo caryophyllorum fiat Laudanum.

Aliud Oporni.

℞. Ol. papaverin. unc. ij.

Hyosciami unc. ℞.

(Intellegit extracta opii & hyosciami ad olei consistentiam redacta.)

Laudani liquefact. ol. amygd. amar. drach. ij. Misce.

Aliud. D. Camerarii.

℞. Spec. diamb. unc. ℞.

Infunde in Sp. V. per menssem dimidium, adde postea

Opit ℥ij.

Myrrh. gr. viij.

Succ. hyosciam. ℥ij.

Corall. rubr.

Charabes an. ser. ℞.

Crocigr. v.

Moschi gr. iv.

Affuso iterum sp. & digerantur per menssem post fornacem in diesq. succutiantur. Dos. scr. i.

Aliud. Pithopei.

℞. Opit Thebaic. ℥j.

Succor. pomi aurant.

Citri anaf.

Cinamomi

Caryophyll. an. ℥℞.

Digere

Digere commista in vitro clauso ad solem, velin fimo per mensem. Deinde expressioni adde

Mosch. Alexandr. ʒ β.

Ambra grysee ʒ iv.

Croci ʒ v.

Liquoris corallor.

Magist. Perlar. an. ʒ β.

Digere iterum per mensem, & ultimò appone scrupulum qui tæ essentia auri.

Aliud Paracelsi adscriptum.

℞. *Spec. diamb.* complet. ʒ i. β.

Succi totius hyoscyami floris albi in spissati ʒ iij.

Mumia vera gr. xxiv.

Cum Sp. V. f. q. F. Extractum. Huic adde:

Extract. opii cum novo sp. parat. ʒ i. β.

Essent. corall. rubr.

Succin. alb. an. ʒ i. β.

Margarit.

Auri an. gr. v.

Croci

Castor.

Vnicorn. (vel huius loco lap. Bezoard.)
an. gr. viij.

Amb. gryf.

Mosch. aq. cinamomi solutiv. purgatorum, gr. viij.

Accuratissimè omnia mista digerantur in Ba-
lemenco cæco in massam iustæ consistentia, quæ
subigatur, adjectis oleis succini. liquot guttis.

Aliud. Banisteri.

℞. *Opii* ʒ vj.

Succ. rad. hyoscyam. ʒ ij.

F. Extract. cum S. Vini adde

Croci ʒ ij. β.

Corall. prep. ʒ i. β.

Succin. alb. ʒ ij.

Solut. ʒ i. β.

Mumia scr. β.

Moschi ʒ j.

Fol. auri scrup. j.

Ol. nuc. mosch. gutt. xxiv.

Anisogr. xij.

F. Opiatum.

Aliud incerti Autoris.

℞. *Spec. diamb.*

Opii an. unc. j.

Infund. in f. q. Sp. V.

Postea

℞. *Succ. rad. hyoscyam. drach. viij.*

Scorfin infunde in f. q. Sp. V.

Tertio.

℞. *Mumia*

Castorei an. ʒ j.

Thuris ʒ β.

Croci scr. v.

Succ. arant.

citri an. ʒ v.

Priores due infusiones, peracta legitima dig-
gestionem, confundantur, permisceanturq; probè,
tactatamen prius separatione per filtrum, coagu-
lentur paulatim. Coagulum imbibatur extracti-
one tertia. Vbi incoilatum est, adde.

Essentia corall.

Margarit. ani. scr. j.

Lib. XIIi.

Ol. succin alb.

Citrin. an. gr. ix.

Cinamomi scr. i. β.

Macis

Nuc. mosch.

Anisi

Caryophyll. an. gr. v.

Amb.

Mosch. an. ʒ β.

Aliud D. Brunneri.

℞. *Spec. diamb.*

Opii an. drach. vj.

Succ. hyoscyami ʒ j.

Extrahitur tinctura: cui adde

Succin. alb.

Corall. rub. an. sc. ij.

Croci scrup. j.

Mosch. gr. xvj.

Ambra gr. x.

Misce.

Aliud Abrahami Scileri.

℞. *Spec. diamb. unc. ij.*

Infund. in vino destillat. per dies 14. ut latum
digitum superemineat; adde

Opii drach. vj.

Mumia ʒ β.

Succ. Hyoscyami ʒ j.

Corall. rub.

Carab. an. ʒ ij.

Croci ʒ j.

Mosch. gr. xvj.

Ambra gr. viij.

Affuso rursus S. V. ut superemineat latum
digitum, digerantur post fornacem per mensem,
quotidie agitando. Dosis scrup. j. pro ægri con-
stitutione.

Aliud Begvini.

℞. *Tincturam ex Hyoscyam.* ʒ ij.

Cum Sp. V. per spirit. victriol. vel sulph. aci-
do facto extractam, ut artis est.

Ex opii unc. j. ut supra extractam.

Ex croci oriental. unc. ij. extractam.

Misce & pone in loco tepido per dies 15. quo-
tidie agitando. Quibus finitis, spiritum V. per B.
evoca, deinde massam in fundo remanenti adde

Extr. castor. ʒ ij.

Tinctur. ex unc. ij. Diamb. per Sp. V. tempe-
raturam in B. vaporoso extractam una cum solvente.

Stent in digestionem per mensem, sæpius agitan-
do, dum omnis odor gravis evanescat. Tandem adde:

Tinctur. Corallor.

Succin. pelluc. prap. an. ʒ j.

Off. è cord. cerv. scr. β.

Tinctur. auri ʒ β.

Omnibus in mortario marmoreo mixtis, &
prius contusis contundendis adde

Ol. Succin.

Macis

Cinamomi an. scr. j.

Extr. Mosch. (quod tamen in mulieribus o-
mittendum) scrup. β.

Hac omnia pone in loco temperato, ut ex-
siccentur ad pilulas inde faciliè formandas. Dosis
à gr. j. ad iv.

ti 3

Aliud

Aliud Felicis Virg.

℥. Opii Thebaic. ℥ij.

Affunde Sp. V. alcoliſat. ℥v.

Stent in loco calido in digeſtione, donec Sp. V. extraxerit tincturam. Hinc effunde Sp. V. in quo latet vera eſſentia Opii. Facies remove, & Sp. V. ad mellis craſſitudinem detrahe.

Hinc ℥. Succicitri expreſſ. & clarificat.

per manic. Hipp. ℥℞.

Opii ſuperius preparat. drach. iv.

Miſce. optime.

Addend.

Ol. Cinamomi ſeru. j.

Cariophyll. ſeru. ℞.

Magiſt. perlar.

Corall. an. ℥ij.

Optime miſceantur, indanturq; cucurbita parva, optime ſigillo Hermetico clauſa; ſtent in digeſtione per 20. dies nocteſq;. Exime & ſerva ad uſum. Doſis à gr. iv. ad vj. xij.

Aliud Paracelſi.

℥. Spec. diamb. unc. ij.

Infund. in Sp. V. q. ſ. ſtentq; per aliquot dies in loco calido, aut ſole, donec eſſentia & vis earum proſuſit extracta. Deinde

℥. Opii Thebaic. dr. vj.

Mum. elect. dr. ℞.

Succ. rad. hyoſcyam. bene inſpiſſati ſignoꝝ libra collecti unc. j.

Incifa & conſuſa omnia groſſo modo indantur vitro ſtricti orificii, & Sp. V. qui eſſentiam & per diamb. imbitur, ſuperfundatur, atq; in ſole, aut loco calido, exliccetur, donec materia ſpiſſitudinem & gratum odore acquiſiverit.

Deinde ℥. Corall. rubr. preparat.

Carab. alb. preparat. ſcrup. ij.

Croci orient. ſeru. j.

Mixta omnia quam diligentiffimè unâ, cum ſuperioribus relinquantur in loco calido, donec ſpiſſitudinem extracta maſſa pilularum acquirat. Poſtremo.

℥. Ambr. gryſ. gr. xiv.

Moſch. elect. gr. xv.

I liqueant in Sp. V. atq; diligenter cum ſuperioribus omnibus miſceantur, donec in maſſam redigantur: de qua poſtea pilulae formari poſſunt.

Loco corallor. poſſet addi tinctur. corall. Pro Carab. Oleum carab. pro croco extract. croci ꝑſ.

Aliud eidem Paracelſo aſſignatum ex Medulla deſtillatoria Cunradi Khunrat.

℥. Opium thebaicum ſcinde in particulas minutiffimas, & diſſolve in aceto deſtillato, ſolum cola per manicam Hippocratis, remanentiam exprime fortiter, & ſuper lento igne inſpiſſetur.

Deinde ℥. Mumia purgatam (hæ. in aquâ calidâ ſolutam, percolaram, & expreſſam, lentoq; igne exſiccata) Erper Sp. V. tincturam extrahe, quæ etiam lento igne ad conſiſtentiam medicorem exhalet.

℥. Tercio ℥. Hyoſcyami autumnio in ſignolibræ effoſſarum, & ex radicibus tenellis majoribus enatis ſuccus exprimat, qui ſuper

leno igne deſpumetur, co'etur, & in loco calido ad mellis conſiſtentiam exhalet.

℥. Opii modo dicti

Mumia

Succ. rad. Hyoſcyam. an. ℥j.

Terendo bene miſce & inde eneuil ita bene clauſa, ſtent in ſole, meridieſi verſuſ, per dies quatuordecim, quotidie bene agitando.

Interea Spec. diamb. ℥ij.

Superfunde ſp. V. rectific. Stent in vitro bene clauſo in ſole per dies aliquot, quotidie aliquoties agitando, donec ſpiritus vini tinctuſ ſit.

Hunc per inclinationem ſep̄ ra, & novum affunde, totieſq; repete, donec ſpiritus non amplius tingatur. Hunc per inclinationem ſep̄ ra, & novum affunde, totieſq; repete donec ſpiritus non amplius tingatur. Hunc Sp. in B. icpara, ut eſſentia Diamb. in fundo maneat inſtar mellis.

Poſtea aperi vitrum cum in opio & affunde aliquid de extracto diamb. ut fiat inſar pulcritudine clauſe vitrum, & exſicca in ſole. Exſiccatum ruſus imbibe cum Spec. diambrae, ut tribus vicibus in novem diebus totum ſetè inclinationem diamb. ſe cum opio urierit. Quod i hac operatio ratiſoſa nimis videtur, poterit ſuper lento igne materia aſſuſo extracto diamb. tribus vicibus exlicceri.

His ita peractis, materiam ſuper lapide, & reſiduum extracti diamb. ita affunde, paulatim tamen, ne fluidi nimis fiat maſſa, adde

Magiſt. perlar.

Corallor. an. ſeru. ij.

Quint. eſſent. aurifer. j.

Miſce accuratè, addendo.

Ol. ſuccin. albi

Garyophyll. an. ſeru. j.

Cinamomi ſeru. ii.

Extract. croci orient. ſeru. i.

Vnicorn. veri gr. x.

Ambr. gryſ. ſeru. i. ℞.

Moſchi ſeru. ℞.

Silibet, addi poſſet Extract. caſtor. ſcrup. ij.

Omnia in vitro hermetice clauſo digerantur per ſeptimanas tres in loco calido, donec electuſ rior conſiſtentiam acquirat. Doſis gr. iij. v. ad xv.

Aliud eidem Paracelſo aſſignatum,

VVincleri.

℥. Opii elect. unc. ii.

Extr. he tincturam eius cum Sp. V. totieſaſuſionem repetendo, donec præter ſæces nihil remaneat, & vinum amplius non coletur: cultodi diligenter.

Poſtea ſimili modo procedes tincturam eliciendo ex gummi hyoſcyami in ſole exſiccati ſinꝝ quam poteris commiſcere cum ſuperiore.

Deinde ℥. Ambr. unc. ii.

Affunde Sp. V. ad eminentiam 3. digitorum, vitrum bene obturatū pone in calore lento, vel B. M. educ ſimiliter tincturam, quam ſeorſim ſervabis. Ita etiam ex mumia unc. ſem. tincturam extraheſ & cum primis duabus commiſceſis.

Tandem ex Croci orientalis drach. iij. tincturam extraheſ prædicto modo, reliquis adiunges, totamq; mixturam ocluſo vaſe (quotidie membris movendo) fermentabis per dies xv. His et actio Sp. V. inde deſtilletur per B. M. & craſſior materia in fundo reſidebit.

Huic affunde parum de tinctura diamb. servata. Siet in digestionem tam diu, donec inspissetur, ter vel quater in dies agitant, idq; tam diu, dum odor liquoris illius evanescat: quod intra septimanas sex contingit.

Postremo ℞. Tinctur. corall.

Succin. pelluc. an. ʒ ij.

Vnicorn. gr. vij.

Magister. perlar. scr. j.

Os. de C. C. ʒ β.

Auripotabilis, vel eius tinctur. ʒ β.

Hæc omnia bene contrusa & commixta in mortario vitro, vel marmoreo spec. diamb. r. perfundatur cum prædicta crassa materia, agitetur singulis diebus, & bene commisceatur.

Postea destilla Sp. V. & rursus affunde residuum tinctur. diamb. cumq; ferè sicca fuerit materia, adde Ol. succin.

Macis

Cinamomi an. scr. j.

Tinctur. f. extra. Mosch. ʒ β.

Servetur compositum in calore temperato, ut exsicceatur, ac pilulæ formari possint. Ita quidem provir Ar si promulieribus paratur, omittendus est Moschus, & in forma Electuarii parari poterit cum liquore aliquo apparato. Sunt, qui admiscent Castorei essentiam & anisi. Dosis pilul. à gr. iij. ad vj. Elect. verò gr. xvj. dari possunt.

Aliud. VVieri.

℞. Spec. diamb. ʒ ij.

In fund. in vino sublinat. per dies 14. ut digitum lan m supernat. Huic adde

Opii ʒ vj.

Mum. ʒ β.

Succ. hyoscyam. ʒ j.

Corall. rubr.

Carab. an. scr. ij.

Croci scr. j.

Mosch. gr. xvj.

Mosch. gr. xvj.

Ambr. gr. xij.

Affuso rursus sp. V. q. c. ut superet ad digitum latum, digeratur post fornacem per mensem, quotidie agitentur. Dosis aliqui constituunt scr. j. alij pisi quantitatem, quæ mihi placet pro ægroti constitutum.

Hæc descriptio planè ferè convenit cum Abrami Seiléri, supra annotatâ.

Aliud D. Constantini Osleri.

℞. Opium per Sp. V. extr. dr. vj.

Succ. ex radicibus lotis & foliis contrusis

Hyoscyami mediâ etate expressi, depurati, inspissati. & Sp. V. extr. ʒ β.

Succin. alb. ʒ j.

Mumia ʒ i β.

Extr. corall. scr. j.

Margarit. ʒ β.

Croci ʒ β.

Ol. Caryophyll. ʒ j.

Cinamomi scr. j.

Nuc. mosch.

Anis. an. ʒ β.

Misc. & blandissimo igne inspiss. addito Moscho & ambra. q. c.

Aliud Anonymi ex Finkio.

℞. Opium Thebaicum purum & sincerum q. v

scinde in taleolas tenues, parvas & latas, ac in tellâ vitrea leni calore exsicca, agitando sæpius, donec nempe omnis fetor abjectus fuerit, opiumque benè, seu aromaticè olere inciperet, digestisq; in pulverem teri ac abire possit.

Extrahe tincturam cum aceto ad eminentiam quinq; digitorum superfuso, nec stet in hac infusione opium ultra diem. Postea destilla acetum tinctura opii imprægnatum in B.M. tinctura opii in consistentia mellaginis in fundo cucurbitæ relicta.

Ad huius Extracti. ʒ j. Adde

Magist. perlar.

Corallor. an. ʒ j.

Extr. croci ʒ j.

Misce diligenter cum Ol. Caryophyll. ʒ β.

Dosis huius ab i. ad iij. vel v. grana.

Aliud. Osiv. Crollii.

℞. Opium Thebaic. ʒ iij.

Succ. hyoscyam. debito tempore collecti & in sole prius inspistati unc. ʒ β.

Spec. diamb.

Diamosch. d. fideliter dispensatur. an. ʒ ij. β.

Mum. transmar. select. ʒ β.

Sal. Perlar.

Corall. an. ʒ iij.

Liquor. succin. alb. per alcohol. vini extr.

Os. de C. C. an. ʒ j.

Lap. Bezoard.

Vnicorn. animalis, vel mineralis an. ʒ j.

Moschi

Ambr. an. scr. j.

In def. etu gemini auri potabilis multis corrosivis inquinati, addantur:

Ol. Anisi

Carv.

Arant.

Citriol.

Nucisla

Caryophyll.

Cinamomi

Succin. an. gutt. xij.

Fiat ex his f. a. chymicam massâ, seu Extractum, è quo ad necessarios usus possint pilulæ efformari.

Observationes in præparatione.

1. Radices & cortices hyoscyami juniores, recentes, succulentæ, exteriores (abjecto interno trunco lignoso) colligantur sole & luna existentibus vel in ariete, vel in libra, ante plenilunium; alij colligunt, si fieri possit, in ipsa hora, quando Luna in dictis signis renovatur. Expressus succus depuratus & filtro traiectus in loco calido coaguletur ad spissitudinem mellis, & postea in sole indurefcit ab hoc spiritu vini tinctura extrahitur.

2. Opium purgatur prius in liquore Hyssopi, vel aqua destillata, ut cum Aloe fieri solet, postea extrahatur etiam Sp. V.

3. Succus hyoscyami & opium) antequam misceantur reliquis) prius in digestionem reiciant sua sulphura & venena noxia, (quod spuma instar superficie peti.) Inde enim tam varia & calamitosa proveniunt symptomata illa ægotantib; quæ opio & hyoscyamo non debite defecato utuntur, quod à paucissimis hætenus animadvertum; hoc quoque rempub. chymicam celare nolui.

Extrahitur S.V. rectificato, quod diutius postea invicem digerantur, & eò potenter etiam erit operatio.

5. Promulieribus & hysteriis propter suffocationem matricis, ambrā & moschus omittantur in compositione, vel ad supprimendum odorem aliquot grana castorei addantur ad dosin unam, antequam mulieribus exhibeatur.

6. Facies opii, hyoscyami, sp. diamb. &c. post tincturæ extractionem calcinantur, & sal secundū artem extractū miscetur circa finem integræ compositioni.

7. Ab omnibus illis, quæ spec. vini extracta sunt, post digestionem duorum mensium sp. V. in B. iterum abstrahatur, ferè ad mellis consistentiam, & tum demum sal perlarum, corall. Mumia trita, Lap. Bezoar, unicornu, os de C. C. Moschus, ambrā, pulverisatamiscuntur. Er quia olea distillata difficultur extractū miscuntur, & semper supernatant solent, omnibus oleis nominatis in vitro prius invicem mixtis aliquot guttæ sp. V. affundi solent, & diligenter commisceri, ita invicem uniuntur, & postea facili permiscuntur toti compositioni; quæ tandem in lentissima cinerum digestionem in alembico cæco per mensem maioris efficacis & operationis ergo fermentari poterit.

Elect. Laudani ejusdem.

℥. Opii

Succ. è rad. Hyoscyam. essentificat. an. 3j.

Essent. rad. Mandrag. cum sp. vini extracta 3vj.

Spec. diamb. sine mosch. & ambr. 3iv.

Sal. Perlar.

Corallor. an. 3ij.

Charabè

Mumia 3j.

Terra strigens 3j.

Mell. despum. 3xj.

Dissolvatur essentia opii & Hyoscyami (si sit nimis liquida, fac ut sp. V. prius sufficienter lento calore ab illis evaporet) in melle supra ignem postquam probe mixta fuerint, adde salia perlar. & corallor. Postea reliquos pulveres tenuissimè tritos, carabè scilicet, mumiam, crocum, Unicornu, Terram sigillatam inasperge tepidè diligenter miscendo in formam electuarii.

Aliud. D. Sennerti.

℥. Opii an. purificat. 3j.

Affunde Sp. T. optimè rectif. ut digitis trib⁹ supermineat, stent diebus 14. (æpius agitando).

Postea quod clarum est, sensim affundatur, & sp. V. lento calore separetur ad Syrup. liq. idioris consistentiam.

Scorsim infunde in Sp. V. etiam diebus 14.

Spec. diamb. unc. ij. & tinctura clara separetur.

Hinc extracto opii affundatur tincturæ diamb. pars dimidia & succi citri rec. purificat. 3vj. stentque in digestionem, seu calore tepido, per dies 20. sæpius agitentur. Vbi sp. V. maxima pars exhalaverit, adde

Extract. castorei

Solut. corallor.

Perlar. an. 3ß.

Essent. croci 3j.

Affund. tinctur. spec. diamb. reliquum, in ento igne Sp. V. exhalit. sub finem adde

Ol. Citri

Cinamomi

Caryophyll. an. gutt. iij.

F. Massa instar extracti

Dimidia parti adde

Moschi

Ambr. an. gr. vj.

Reliquum reservetur pro Feminis.

Aliud D. Hadriani à Mynsicht.

℥. Succ. fl. papav. errat. debito tempore collect. & infusar. unc. j.

Croci orientat.

Succ. liquirit.

Strya. calamit.

Rad. cynogloss. an. an 3ß.

Opii Thebaici 3j.

Extrahe tincturam cuiusq; seorsim cum opt. Sp. V. Postea tincturæ extractiones in lentiss. mo B. calore ad spissitudinem mellis abstrahes, & adde

Sal. margarit. orient.

Corall. rubr. an. 3i. 3ß.

Succin. alb. preparat.

Cornu alc. hermet. calcin.

Off. de C. C. an. scr. i. 3ß.

Lap. Bezoard. orient.

Sulph. anodyn. viriol. an. 3j.

Moschi laudati 3j. scrup. 3ß.

Ambræ non saliat. scrup. j.

Mumia subtilis trita drach. ij.

Omnibus exactè incorporatis & mixtis, adde

Ol. fillat. arantior.

Abstinbii

Caryophyllor.

Muc. moschi

Cinamomi

Anisi

Chamam. Rom.

Carvi

Citri an. scr. sem.

Denudè misce & ex his Ca. chymicam F. Massā seu extractum.

Aliud. Ioann. Freitagii.

℥. Mense Martio, vel Septemb. iussu copiamra. dic. Hyoscyami cum germinibus tenellis

Contund. & lege artis succum exprime, eumq; ut sit instar vini rubicundi, optime clarificato & filtrato.

Huius succi ℥. lb. i. 3. in quo dissolv.

Opii Thebaici 3iv. 3ß.

Opii nostri ex flor. rubicundis papaverū hortor. unc. ij.

Omnia rirè dissoluta filtrentur & inspissentur. Huic simul inspissato succo, vel opio, superfunde

Succ. Citri

Arantior.

Aceti vini an. q. s. ut

Tribus digestis supereminet, stent in loco calido, donec tingantur, tinctus liquor effundatur, & novus affundatur; idq; repetatur toties, donec omnis essentia extracta sit.

Colorati succi filtrentur, & ponantur in cucurbita vitrea in loco calido, vel supra arenam, donec ferè omnis humiditas evanescat, & essentia opii in fundo mellis instar remaneat.

Huic essentia miscebis Extr. Mumia.

Castor. an. 3j. per Sp. V. preparat.

Et ex

Et extractum ex seq. speciebus factum.

℞. Spec. diamb. unc. i. β.
 Azom. rec.
 Diamosch. dulc.
 Diaxylo aloes an. unc. β.
 Lactific. Gal.
 Latrice Rhaf. an. ℥iij.
 Unicorni veri ℥ij.

Superfunde Sp. v. rectific. & tincturam reit-
 ratis vicibus extrahe, hunc tinctum Spiritum super-
 funde extracto opii. Mumia & castor. & per B.
 M. separato, & manebit infuso mellis instar lau-
 danum, quo si pedetentim in loco calido indure-
 scat, quod & antequam id fiat (si nobile & effi-
 cissimum velis esse) misce.

Magist. perlar.
 Corall. an. unc. i. β.
 Essent. succin. per Sp. V. fact.
 Croci an. unc. β.

Refrigeratis & induratis omnibus adde

Ol. Cinamomi
 Cort. cici,
 Aurant.
 Gargophyll.
 Cal. arom. an. ℥j.
 Anisi
 Cymini
 Fenic.

Carv. an. ℥j.

Mosch. ℥j.
 Ambr. ℥i. β. in sp. V. solut.
 Bals. macis. ℥β.

In usu i. cernarum hystericarum sine moscho
 & ambra parabis.

Laudanum Spagyricum in Colica. Mylii.

℞. Opii Vini Malvatico dissol. unc. j.
 Essent. Castor. unc. β.
 Tinct. croci scr. ij.
 Extr. spec. Aromat. Ros. }
 Extr. Diambra } an. ℥j.
 Extr. spec. Diamosch. }
 Spec. Diamoschi ℥β.

M. Fiat Laudanum: datur cum Syrupo Stachados.

Laudanum in olica Calid.

℞. Styracis }
 Piperis nigri }
 Euphor. prap. } an. scr. j.
 Piperis longi }
 Semi Apii }
 Petroselinii } an. ℥i.

Dissolutis cum Vini Malvatico & expressis, adde

Essent. Castorei }
 Ext. Myrrha } an. ℥j.
 Ext. opii cum S. V. unc. β.

Fiat Laudanum, datur cum appropriatis.

Laudanum, in dolore Nephritico.

℞. Styracis }
 Myrrha }
 Spicaelctica } an. ℥ij.
 Semi Apii }
 Halicacabi } an. ℥j.
 Petroselinii }
 Semi Bismaluae }
 Palsuri } an. ℥β.

Rosarum }
 Asari }
 Schenani. } an. ℥i. β.
 Glycirrh. }
 Rub. maj. }

Insundantur cum Vini ac digerantur, simul ac expri-
 mantur, Expressioni adde.

Ext. Opii }
 Essent. Croci } an. unc. β.

Fiat Laudanum, quod dabitur cum syr. capill. Venē-
 ris: adhibitis in Cura etiam pil. de Theriacina lora.

Laudanum ad dolorem Vesicæ
 cum ulcere.

℞. Myrrha }
 Thuris }
 Styracis } an. ℥j.
 Mastice }
 Cort. Mandrag. ℥ij.

Sem. Papaveris }
 Endivie }
 Alkethen. } an. scr. ii.
 Bismaluae }

Succi Glycyrrhizæ drach. ii.
 Solut. Gummi Tragac. }
 Gummi Arabici } an. scr. ij.

Dissolvantur cum Vini Malvatico & exprimantur,
 Expressioni adde

Extract. Opii scr. ij.
 Spec. Diamosch. dulc. unc. j.

Fiat Laudanum, datur cum Syrup. juiubarum
 Laudanum aliud ad eundem dolorem.

℞. Styracis }
 Tragacanthi }
 Gummi Arabici } an. drach. iij.
 Amyli }
 Succi Glycyrrhizæ unc. β.
 Bol. Armeni drach. ij.

Insundantur cum Vini, postea exprimantur, Expres-
 sioni adde

Extract. Opii drach. ij.
 Spec. Diamosch. dulcis unc. j.

Fiat, datur ut supra.

Laudanum in dolore à fluxu Ventris.

℞. Acacie }
 Hypocistidis }
 Carnis Cydonior. } an. drach. j.
 Sumach }
 Gallarum }
 Cinnamomi }
 Cyperi } an. drach. β.

Dissolutis cum Vini Malvatico, atque Expressis adde

Extract. Opii drach. j.
 Magister. Corall. rub. prap. drach. j.

Fiat Laudanum, datur cum Syrup. ac Refsis siccis.

Laudanum ad dolores Vterinos.

℞. Spica Nardi }
 Folu }
 Asari } an. drach. j.
 Malabat. }
 Rad. Ireos }
 Styracis }
 Myrrha } an. drach. ij.
 Croci }

Digerantur & exprimantur, Express. adde

Essent. Opii ʒβ.

Extract. Castorei ʒj.

Salis martis Perlarum ʒij.

Fiat Laudanum.

Datur cum Syrupo de Arthemisia. Dos. ʒβ.

Vel: ʒ. Spec. Diamoschi } an. ʒij.

Diambre

Essentie Castorei ʒβ.

Essentie opii ʒj.

M. cum Spiritu Vini in Laudanum

Datur ut supra cum Syr. de Arthemisia.

Laudanum ad Vteri dolores cum ulceribus.

ʒ. Myrrha } an. ʒij.

Syracis

Thuris

Sarcocoll. } an. ʒi. β.

Masticis

Bdellii ʒj.

Amyli ʒij.

Sem. Edivie } an. ʒi. β.

Papa. albi

Plantag.

Opii ʒiij.

Infusum S. Vini, exprimantur, Expressioni adde

Essentie Castorei ʒβ.

Essent. Croci ʒj.

Fiat Laudanum, datur cum Syrup. Iaiubino.

Laudanum Cephalicum somniferum in affectibus & passionibus colicis.

ʒ. Croci ʒij.

Myrrha ʒβ.

Piperis Indici ʒij.

Consect. Anacard. ʒi. β.

Diacastorei ʒβ.

Fiat omnium Extractio cum S. Vini Malvatico, Expressioni adde

Extract. Opii ʒij.

Moschig. iij.

Fiat Laudanum, datur cum Syrupis appropriatis.

Laudanum Opiatum Spagyricum aliud.

ʒ. Essent. Opii cum S. Vini Ext. ʒβ.

Extract. Hyosciami cum S. Vini ʒiij.

Tinctura succini ʒj.

Magist. Corallor. ʒj.

Tinctura Croci ʒij.

Extr. Mumiæ ʒj.

Spec. Diambre ʒiv.

Vnicornæ gran. x.

Moschiops. gran. viij.

Alcoh. vini q. s. f. Pilul.

Sotirella parva. August.

ʒ. Olei Nucis Moschat. express. drach. j.

Opii Thebaici

Specier. Diambre an. drach. β.

Camphoræ

Ol. vel extracti Croci an. gran. vj.

Ol. Caryophyllorum distill. q. s.

Redigantur in formam Opiatæ

Cavernis dentium indita dolores eorundem sopit ac placat, ad quorum auxilium præcipuè expetitur Kaymundo Minderer. Collegi nostro quodam honoratissimo p. m. adscripta.

Laudanum Opiatum.
Mynsichti.

ʒ. Opii Thebaici præp. ʒij.
Succ. flor. papav. inspiss. ʒj.
Rad. Cynagloss.
Mum. transm.
Syrac. calam.
Succ. Liquir
Croci or. an. ʒβ.

Opium extrahatur aceto destill. aut succ. citr. n-
liqua Sp. V. Destillentur in B. lento igne ad mellis sp-
adde:

Extr. lap. Bezoar.

Sulph. anodyn. Vitriol. an. ʒ ij.

Sal. marg. orient.

Corall. rub. an. ʒj.

Corn. Aleis Hermetice calc.

Oss. de Cord. Cervi

Succini alb. præp. an. ʒβ.

Ambra grisea ʒj.

Moschi laudat. ʒβ.

Omnibus exacte inco poratis & mixtis adde:

Auripotab. nost. ʒi. β.

Ol. Chamomill. Rom.

Arantiorum

Caryophyllor.

Absothii

Nuc. Moschat.

Anethi

Citri recti.

Anisi

Carui an. ʒβ.

Dentur mace & ex his, secundum artem
Chymicam, fiat Massa pilularis seu extractum.

Vires, Vfus, Dosis.

In sistendis omnibus humorum & catarrho-
rum profluvii, sanguinis & menstruum excreti-
onibus: In vigiliis & inquietudinibus immo-
dicis, & in omnibus febrium generibus virium quere-
solutioibus: In Phrenesi, Mania, Melancholia Vo-
mitu, Epilepsia, Cardiacâ, Singultu, Colicâ, debi-
lato Ventriculo, Pleurisi, Arthritide, Gonagra,
Podagra, Ischiali, Lithiali & Nephritide, Medica-
mentum est stupendum. Quia in sedandis omnib'
vehementissimis & acutissimis doloribus, divini
est auxilium & quasi ultimum Asylum. Illustrius,
presentius, tutius & secretius Anodynum in Re-
publica spagyricâ vix excogitari potest; restor re-
rum Medicarum ipsissimam matrem, eandemque
Nutricem Experientiam. Propterea ad gloriam Al-
tissimi & proximi ægotantis salutem hoc solo ute-
re & mecum gratias age. Dosis à gran. i. iii. ad gr.
iv. v. vel vj. quæ vespri circa introitum lecti, cor-
pore inanito & evacuato offerantur: refert autem
canam eo die omittere, necibus corrumpatur. Et
quia laudanû opiatû hodiè famosissimû & frequen-
tissime usurpatur; varium ej' usum hic subnectere
placet.

In Capitis affectibus. Haustus.

ʒ. Laudani Opiat. Gr. iij. id. v. vel vi.
Aq. Majorana ʒβ.

Syrup.

Syrup. Betonica drach. ij.

Conf. Smaragd. ser. j.

Ol. Margarit. dr. gut. iij.

Feniculi gut. j.

Sp. Vitrioli q. f. ad gravioris acetositatem.

Misc. & fiat haustus pro una dosi.

Alius.

℥. Laudani opiat. q. v.

Syrup. c. suc. Cerafor. nigr.

Aq. Verbena

Nuc. Moschat. an. drach. ij.

Conf. hyacinth. ser. j.

Sal. Corallor. rub. gran. iij.

Ol. Succini alb. gut. j.

Misc. fiat haustus pro una dosi.

Pilulæ.

℥. Laudani opiat. q. f.

Mag. Perlar. or.

Smarag. prep. an. gran. iij.

Misc. & cum Ol. Feniculi formentur Pilula parva deauranda pro una dosi.

Aliæ.

℥. Laudani opiat. q. f.

Mag. corall. rub.

Hyacinth. prep. an. gran. iij.

Misc. & cum Ol. Succini alb. vel Maioranae fiant Pilule parva quæ deaurantur pro una dosi.

Bolus.

℥. Laudani opiat. q. f.

Conf. Mayoran. drach. j.

Conf. Smaragd. ser. j.

Spec. Diambra ser. j.

Eleosacch. Cinamomi q. f.

Vel fiat bolus pro una dosi.

Alius.

℥. Laudani opiat. q. f.

Conf. anthos drach. j.

Conf. Hyacinth. ser. j.

Spec. Diamor. dulc. ser. j.

Ol. Macis gut. j.

Man. Christi perlat. q. f.

Misc. & fiat bolus pro una dosi.

In Cordis Affectibus.

Haustus.

℥. Laudani opiat. q. f.

Syrup. Limonum drach. ij.

Aq. Borraginis

Cinnamomi

rosarum

Nymphae an. drach. j.

Conf. Alkermes

Tinct. Corallor. an. ser. j.

Sal. Perlar. or. gran. iij.

Misc. & fiat haustus pro una dosi.

Alius.

℥. Laudani opiat. q. f.

Syrup. Acetos. Citri

Rubi Idæi an. Drach. ij.

Aq. Melissæ

Buglossa an. drach. j. j.

Conf. Præcios. nost. ser. j.

Tinct. Rubini ver. ser. j.

Misc. & fiat haustus pro una dosi.

Pilulæ.

℥. Laudani opiat. q. v.

Margarit. trochiscat. nost.

Off. de Corde Cervi an. gran. iij.

Misc. & cum Ol. Maceris fiant Pilula parva inauranda pro una dosi.

Aliæ.

℥. Laudani opiat. q. f.

Lap. Quinq. pretiosor. prep.

Bezoar. or. an. Gran. j.

Misc. & cum Ol. cinamomi fiant Pilula deauranda pro una dosi.

Bolus.

℥. Laudani opiat. q. f.

Conf. Borrag. vitriolat drach. j.

Conf. Alkermes ser. j.

Spec. Diamargar. frigid. ser. j.

Man. Christi perlat. q. f. ut fiat Bolus pro una dosi.

Alius.

℥. Laudani opiat. q. f.

Conf. flor. Tunica vitriolat. Drach. j.

Conf. Citri nost. ser. j.

Spec. Diarrhod. Abb. ser. j.

Eleosacch. Cinam. q. f. ut fiat bolus pro una dosi.

In Epilepsia, Vertigine, &c.

Haustus.

℥. Laudani opiat. q. f.

Syrup. flor. Pæonia

Aq. Lilior. convall.

Epileptica nost. an. drach. ij.

Conf. Cephalic. nost. ser. j.

Ol. Cubebarum

Corn. Alci an. gut. j.

Spec. Vitrioli q. f. ad gratiam.

Misc. & fiat haustus pro una dosi.

Alius.

℥. Laudani opiat. q. f.

Syrup. de Betonic.

Aq. Lavendula

Tilia an drach. ij.

Conf. Smaragd. ser. j.

Ess. Camphore Gran. iij.

Ol. fuscini alb.

Corn. Cervi an. Gut. j.

Elix. Pæonia nost. q. f. ad gratiam acetositatem.

Misc. & fiat Haustus pro una dosi.

Pilulæ.

℥. Laudani opiat. q. v.

Vnicorn. Animal.

Mag. Corallor. an. gran. iij.

Misc. & cum Ol. Cranii human. f. Pilula deauranda, pro una dosi.

Aliæ.

℥. Laudani opiat. q. v.

Mag. Cranii hum.

Sulph. Luna sic. ana gran. iij.

Misc. & cum Ol. Vng. Alci f. Pilula parva, quæ deaurantur, pro una dosi.

Bolus.

Bolus.

- ℥. Laudani opiat. q. f.
 Conf. flor. Pæonia vitriolat. drach. j.
 Conf. Smaragdin. scr. j.
 Spec. Dia Luna noſt. ſcr. β.
 Ol. Rorismari. gut. j.
 Miſc. & cum Rot. Diambre ſ. q. fiat bolus pro unâ doſi.

Alius.

- ℥. Laudani opiat. q. f.
 Conf. anthos drach. j.
 Conf. cephalic. noſt. ſcr. j.
 Spec. diacraneï noſt. ſcr. j.
 Ol. lavendula gut. j.
 Miſc. & cum rot. Diamorſch. dulc. ſ. bolus pro unâ doſi.

In vomitu ſingultu, & ventriculo
debilitato.

- ℥. Laudani opiat. q. f.
 Syrup. de menthâ
 Aq. ſtomachal. noſt. an. drach. iij.
 Ext. calami aromat.
 Sal. ſtomach. noſt. an. gran. iv.
 Ol. nuc. moſchar.
 Maſtichis an. gut. j.
 Elix. vitrioli noſt. q. ſ. ad gratiam.
 Miſc. & fiat hauſtus pro unâ doſi.

Alius.

- ℥. Laud. opiat. q. f.
 Syrup. cydoncor.
 Aq. calami aromat. an. drach. iij.
 Ext. galang. min.
 Nitri violat. an. gran. iv.
 Ol. Caryophyllor.
 Mentecriſp. an. gut. j.
 Elix. Sulphuris noſt. q. ſ. ad gratiam.
 Miſc. fiat hauſtus pro unâ doſi.

Pilulæ.

- ℥. Laudani opiat. q. f.
 Spec. diagalang. ſcr. β.
 Miſc. & cum Ol. Salviae ſiani Pilula parva pro unâ vi-
 ce, qua deaurentur.

Aliæ.

- ℥. Laudani opiat. q. f.
 Spec. aromat. caryophyllat. ſcr. β.
 Miſc. & cum Ol. Abſinthii ſiani pilule parvæ deauran-
 tæ pro unâ doſi.

Bolus.

- ℥. Laudani opiat. q. f.
 Zingiberis condit. drach. j.
 Acori condit. drach. β.
 Ol. maſtichis
 Zedoarie an. gut. j.
 Miſc. & cum Rot. Diagalang. ſit bolus pro unâ doſi.

Alius.

- ℥. Laudani opiat. q. f.
 Conf. mente criſp. drach. j.
 Diacydon. aromat. drach. β.
 Ol. cinamomi
 Calami aromat. an. gut. j.
 Miſc. & cum Rot. Aromat. Caryophyllat. fiat Bolus pro
 unâ doſi.

In Melancholia, Mania, & Phre-
neſi, &c. Hauſtus.

- ℥. Laudani opiat. q. v.
 Tulap. Baſilic.
 Aq. bugloſſ. an. drach. iij.
 Spir. Terra ſigillat.
 Eff. Hyperici an. ſcr. j.
 Elix. proprietate q. ſ. ad gratiam.
 Miſc. & fiat hauſtus pro unâ doſi.

Alius.

- ℥. Laudani opiat. q. v.
 Aq. meliſſæ ʒ β.
 Syrup. bugloſſ. drach. ij.
 Conf. citri noſt. drach. β.
 Eff. croci or. gran. iv.
 Tinct. Smaragd. ſcr. β.

Miſc. & fiat hauſtus pro unâ doſi.

Pilulæ.

- ℥. Laudani opiat. q. v.
 Sulph. Linaſic.
 Mag. Perlar. or. an. gran. iij.
 Miſc. & cum Ol. cinamomi ſiani Pilula deauranda pro
 unâ doſi.

Aliæ.

- ℥. Laudani opiat. q. f.
 Pulvis teſtudinis combuſt.
 Mag. corall. rub. an. gran. iij.
 Miſc. & cum Ol. Stil. Roſar. ſiani Pilula parva que de-
 aurentur pro unâ doſi.

Bolus.

- ℥. Laudani opiat. q. f.
 Conf. hyacinth. drach. j.
 Eff. hyperici ſcr. j.
 Spec. Diamargar. frig.
 Eleoſach. citri an. ſcr. β.
 Miſc. & cum Man. Chriſti perlat. ſ. q. fiat Bolus
 pro unâ doſi.

Alius.

- ℥. Laudani opiat. q. f.
 Conf. ſmaragd. drach. j.
 Eff. Hyperici ſcr. j.
 Tinct. corallorum
 Eleoſach. cinamomi an. ſc. β.
 Miſc. & cum Rot. Diarrhod. Abb. ſ. q. fiat bolus pro
 unâ doſi.

In omnium Febrium Genere
Hauſtus.

- ℥. Laudani opiat. q. f.
 Aq. Card. benediſt. unc. j.
 Syrup. de centaur. min. drach. j.
 Sal. febril. noſt. ſcr. j.
 Ext. Zedoarie ſcr. β.
 Miſc. & fiat hauſtus pro unâ doſi.

Alius.

- ℥. Laudani opiat. q. v.
 Aq. Febrifug. noſt. unc. j.
 Syr. de Abſinth. drach. j.
 Elix. Febril. noſt. ſcr. j.
 Ext. caryophyllor. ſcr. β.
 Miſc. & fiat hauſtus pro unâ doſi.

Pilulæ.

- ℥. Laudani opiat. q. β.

Sal. Febril. noſt. ʒ ſ.

Miſc. & cum Ol. Abſinthii fiant Pilulæ parvæ deaurandæ pro una doſi.

Alia.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Nitri viriolat. ʒ ſ.

Miſc. & cum Ol. Camphoræ fiant Pilulæ parvæ deaurandæ pro una doſi.

Bolus.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Theriac. Febril. noſt. ʒ j.
Zingib. condit. ʒ ſ.
Spec. Febrisug. noſt. ʒ j.
Elaſach. Myrrhæ ʒ ſ.

Miſc. & cum ſach. candialb. fiat bolus pro una doſi.

Alius.

℥. Laud. Opiat. q. ſ.
Theriac. Febril. noſt. ʒ j.
Calami aromat. condit. ʒ ſ.
Sal. Febril. noſt. ʒ j.
Elaſach. Rute ʒ ſ.

Miſc. & cum Rot. Diarrhod. Alb. fiat bolus pro una doſi.

In Morbis Pectoralibus, Tuſſi, Aſthmate, Phthiſi, &c.

Haultus.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Syr. de Glycyrrhiz. ʒ j.
De Preſſio an. ʒ i. ſ.
Aq. Loch. ſani
Hyſſopi
Feniculi an. ʒ j.

Elaſach. Aniſi ʒ ſ.

Miſce & fiat haultus pro una doſi.

Alius.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Aq. Marrubii
Tuſſilæg.
Veronica an. ʒ i. ſ.
Syr. de Hyſſopo
De Iuſubis an. ʒ j.
Rob. Nucum ʒ ſ.
Elaſach. Feniculi ʒ ſ.

Miſc. & fiat haultus pro una doſi.

Pilulæ.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Flor. Sulphuris comp.
Bentzoïn an. gr. iv.

Miſc. & Ol. Saly. ti. nt Pil. deaurand. pro una doſi.

Alia.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Lact. Sulphuris
Tragacanth. alb. an. gr. iv.

Miſc. & cum Ol. Chamomillæ formentur Pilulæ parvæ, quæ deurentur pro una doſi.

Bolus.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Conf. Peſtoral. noſt. ʒ j.
Loch. ſani & exp. ʒ ſ.
Suc. Glycyrrhiz. ext.
Elaſach. Feniculi an. ſcr. ſ.
Extr. Croci or. gran. iij.

Miſc. & cum Rot. Diaireos ſimpl. fiat Bolus pro una doſi.

Lib. XIII.

Alius.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Conf. Violar. ʒ j.
Loch. de pino ʒ ſ.
Spec. Diaſulphuris noſt. ʒ j.
Extr. Emulæ camp.
Elaſach. aniſi an. ʒ ſ.

Miſc. & cum Man. Chriſti ſimpl. s. q. fiat bolus pro una doſi.

In ſiſtendis omnibus Deſfluxionibꝯ omnium Humorꝯ & Catharrhorum tenuium, & capite in aſperam arteriam perpetuâ tuſſi inſomniam parientium.

Haultus.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Aq. Cort. virid. jugland.
Scabioſæ an. ʒ ij.
Syr. de Papav. errat. ʒ i. ſ.
Rob. Nuc. an. ʒ j.
Mag. Corallor. roſat.
Elaſach. Nuc. Moſchat. an. ʒ ſ.
Miſc. & fiat haultus pro una doſi.

Alius.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Aq. Serpilli Benedict. noſt. ʒ ſ.
Syr. de Iuſubis ʒ ij.
Diacodii crocat. noſt. ʒ j.
Elaſach. Cubebar. ſcr. ſ.
Miſc. & fiat haultus pro una doſi.

Alius in cauſa valde calida.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Vini Granator. ʒ ſ.
Aq. Roſarum ʒ ij.
Syrup. de papav. ſimpl.
Diamor. an. ʒ i. ſ.
Nitri viriolat. gr. ij.
Miſce & fiat haultus pro una doſi.

Pilulæ.

℥. Laudani Opiat. q. v.
Mag. Sandaraca
Smaragd. præp. an. gr. iv.

Miſc. & cum Ol. Mattichis fiant Pilulæ parvæ inaurandæ pro una doſi.

Alia.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Mag. Maſſichii
Succini alb. præp. an. gr. iv.

Miſc. & cum Ol. Thuris formentur Pilulæ parvæ, quæ deurentur pro una doſi.

Bolus.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Conf. Flor. Scabioſæ ʒ j.
Loch. de Papav. ʒ ſ.
Spec. Diaireos ſimpl. ſcr. j.

Miſc. & cum Diacodio ſolido fiat Bolus pro una doſi.

Alius.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Conf. Flor. Papav. errat. drach. j.
Rob. de Cornu drach. ſ.
Spec. Diamarg. frig. ſcr. j.

Miſc. & cum Sachar. penidiũ s. q. fiat Bolus pro una doſi.

K k

In

In omnibus Profluviis intestino um.

Hauftus.

- ℥. Laudani Opiat. q. f.
 Aq. Tormetilla unc. β.
 Syr. Scipuci nost. drach. ij.
 Eff. Flor. rub. urticae mort. ℥β.
 Extr. Rad. Bistortae
 Eleosach. Nuc. Moschat. an. ℥β.
 Misc. & fiat haustus pro una dosi.

Alius.

- ℥. Laudani Opiat. q. f.
 Aq. plantaginis unc. β.
 Syrup. Cydonior. ℥ ij.
 Eff. Balanistiar. ℥ j.
 Ext. Tormetilla
 Eleosach. Caryophyl. scr. β.
 Misc. & fiat haustus pro una dosi.

Pilulæ.

- ℥. Laudani Opiat. q. f.
 Mag. Corallor. rosat.
 Croci Martis an. gran. iv.

Misc. & cum Ol. Mastichis fiant Pilulæ parvæ inaurandæ pro una dosi.

Alia.

- ℥. Laudani Opiat. q. f.
 Mag. Gum. Arabici
 Corn. Cerviusti & prep. an. gran. iv.

Misc. & cum Ol. Saliæ fiant Pilulæ parvæ inaurandæ pro una dosi.

Bolus.

- ℥. Laudani Opiat. q. f.
 Conf. Rosar. antiq. ℥ j.
 Conf. Narcot. nost. ℥.
 Spec. Diamartis nost.
 Eleosach. Arantior. an. ℥β.

Misc. & fiat cum Rot. Diarrhod. Alb. s. q. bolus pro una dosi.

Alius.

- ℥. Laud. Opiati q. f.
 Conf. flor. Symphyti ℥ j.
 Conf. Scipuce nost. ℥β.
 Spec. Diaplanrag. nost.
 Eleosach. Citri an. ℥β.

Misc. & cum Rot. Diamarg. fiat bolus pro una dosi.

In Sangvinis excretionē & menstruorum nimiam evacuatione.

Hauftus.

- ℥. Ligni Brasiliæ M. j.
 Gum. Arabic. ℥ iij.
 Coq. in diplomate cum vini albi. s. q.

- ℥. Colature clara unc. j.
 Laudani Opiat. q. f.
 Syr. Cydoniorum
 Diacodii crocat. an. ℥ ij.
 Mag. Corallor. rosat.
 Eff. Croci martis an. ℥β.
 Eleosach. Caryophyllor. gran. iv.
 Rob. Berber q. f. ad gratum saporem.

Misc. & fiat haustus pro una dosi.

Alius.

- ℥. Rad. Tormetilla
 Serpentaria

Cichoreian. ℥ j.

- Ras. corn. Cervi
 Anthere Rosarum
 Sem. Plantaginis
 Acetose an. ℥β.
 Herb. Bursæ Pastoris.
 Hepatica aër.
 Sangvisorb. an. ℥ j.
 Flor. Millefolii
 Rosar. rub.
 Ambros an. scr. β.

Sebesten. Nr. ij.

Coq. in diplomate cum vini rub. Scipici f. q.

- ℥. Colature clara unc. i. β.
 Laudani Opiat. q. f.
 Syr. Papav. errat.
 De Symphito ℥ ij.
 Eff. Sang. Draconis scr. j.
 Eleosach. Nuc. Moschat. scr. β.
 Rob. Ribium q. f. ad gratiam.

Misc. & fiat haustus pro una dosi.

Alius.

In Mensibus superfluis expertissimus.

- ℥. Laudani Opiat. gr. v.
 Aq. Bursæ Pastoris unc. i. β.
 Rob. Sambuci ℥ iij.
 Sal. Pruella scr. j.
 Ext. Tormetilla scr. β.
 Camphora gran. iv.

Misc. & fiat haustus pro una dosi.

Pilulæ.

- ℥. Laudani Opiat. q. f.
 Bol. rub. or. prep.
 Mag. Corallor. rosat. an. gr. iv.

Misc. & cum Ol. Corismarini fiant Pilulæ parvæ inaurandæ pro una dosi.

Alia.

- ℥. Laudani Opiat. q. f.
 Vineæ pruni sylvest.
 Mag. Martis Perlar. an. gran. iv.

Misc. & cum Ol. Saliæ fiant Pilulæ parvæ inaurandæ pro una dosi.

Bolus.

- ℥. Laudani Opiat. q. f.
 Corn. Cydonior. cond. drach. j.
 Troch. de Spodio scr. j.
 Pulv. Off. Sepiæ
 Eleosach. Zedoaria an. ℥β.

Misc. & cum Rot. Diamarg. fiat Bolus pro una dosi.

Alius.

- ℥. Laudani Opiat. q. f.
 Rad. Symphyti condit. ℥ j.
 Troch. de Terrâ sigillata scr. j.
 Succini alb. prep.
 Eleosach. Nuc. Moschat. an. ℥β.

In Colica & iliaca passione, &c.

Hauftus.

- ℥. Conf. Rosar. rub. unc. j.
 Rad. Zedoaria ℥ j.
 Coq. in aq. Chamomilla unc. iv.
 ℥. Colature clara unc. i. β.
 Laudani Opiat. gran. vj.

Syrup. Arantiorum ʒ ij.

Ext. Colici noſt. ʒ j.

Elaofach. Carminativ. noſt. ʒ ʒ.

Misce & fiat hauſtus pro una doſi.

Alius.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Aq. Serpill. noſt. Benedict. unc. ʒ.

Syr. de Mentbâ ʒ ij.

Ext. Colici noſt. ʒ j.

Elaofach. Arantior. ʒ ʒ.

Misc. & fiat hauſtus pro una doſi.

Alius.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Aq. Carminativ. noſt. unc. ʒ.

Syr. Cort. Citri ʒ ij.

Ext. Zedoaria

Elaofach. Angelica an. scr. ʒ.

Sp. Sals Nitri q. f. ad gratiam.

Misc. & fiat hauſtus pro una doſi.

Pilulæ.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Mag. Lap. Carphon.

Taliſporini calc. an. gr. iv.

Misc. & cum Ol. Succini aſb. formetur Pilulæ parvæ inaurandæ pro una doſi.

Aliæ.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Lap. Bezoar. Or.

Taliſuilli calc. an. gr. iv.

Misc. & cum Ol. Cymini formentur Pilulæ parvæ deaurandæ pro una doſi.

Bolus.

ʒ. Laudani opiat. q. f.

Conf. de Mentbâ ʒ j.

Ext. Colici noſt. scr. j.

Elaofach. Cinamomi scr. ʒ.

Misc. & cum Rot. Dianifi fiat Bolus pro una doſi.

Alius.

Rec. Laudani Opiat. q. f.

Conf. flor. papav. errat. ʒ j.

Elaofach. Chamomilla scr. ʒ.

Nitri vitriolati gr. iv.

Misc. & cum Rot. Diacymini fiat Bolus pro una doſi.

In Doloze pleurítico.

Hauſtus.

Rec. Laudani Opiat. q. f.

Aq. flor. papav. errat. unc. ʒ.

Syr. Capil. Veneris ʒ ij.

Ext. Rad. Glycyrrhiz. scr. j.

Elaofach. Anisij scr. ʒ.

Misc. & fiat hauſtus pro una doſi.

Alius.

Rec. Laudani Opiat. q. f.

Aq. Card. Mariæ ʒ ʒ.

Syr. de Iumbis ʒ ij.

Eff. flor. Papav. errat.

Elaofach. Femiculi an. ʒ ʒ.

Misce & fiat hauſtus pro una doſi.

Pilulæ.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Mandib. Lucii

Lib. XIII.

Dent. Aprugni an. gr. iv.

Misc. & cum Ol. Benzoin. fiant Pilulæ parvæ inaurandæ pro una doſi.

Aliæ.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Flor. Sulphuris comp.

Succ. Glycyrrhiz. ext. an. gr. iv.

Misc. & cum Ol. Hyſſopi formentur Pilulæ parvæ inaurandæ, pro una doſi.

Bolus.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Conf. flor. papav. errat. ʒ j.

Loch. Sani & exp. ʒ ʒ.

Spec. Pleuritica noſt. ʒ j.

Elaofach. Cymini an. ʒ ʒ.

Misc. & cum Rot. Diatragacanth frig. fiat bolus pro una doſi.

Alius.

ʒ. Laud. Opiati q. f.

Conf. violarum ʒ j.

Diacodii crocat. noſt. ʒ ʒ.

Pul. Pleuritic. noſt. secret. ʒ j.

Elaofach. Chamomilla scr. ʒ.

Misc. & cum Rot. Diaſceos simpl. fiat bolus pro una doſi.

In Doloze Nephritico & arthritico.

Hauſtus.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Aq. Nephritic. noſt. ʒ ʒ.

Syr. de Altheâ ʒ ij.

Sal. Lap. Percar. ʒ ʒ.

Ol. Perlar. or. gut. iv.

Misc. & fiat hauſtus pro una doſi.

Alius.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Aq. Chamædrys ʒ ʒ.

Syr. de Malvâ ʒ ij.

Sal. Oc. Cancrî ʒ ʒ.

Ol. Corallor. rub. gut. iv.

Misc. & fiat hauſtus pro una doſi.

Pilulæ.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Mag. Lap. Iudaic.

Borras. Vener. an. gran. iv.

Misc. & cum Sp. Terebinth. formentur Pilulæ parvæ inaurandæ pro una doſi.

Aliæ.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Mag. Lap. Spongie

Nitri præp. an. gr. iv.

Misc. & cum Ol. Petroselinî fiant Pilulæ parvæ quæ deaurentur pro una doſi

Bolus.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Conf. violarum ʒ j.

Rad. Pimpinella cond. ʒ ʒ.

Spec. Dianitri noſt. ʒ j.

Elaofach. Petroselinî an. ʒ ʒ.

Misc. & cum Sach. Violac. fiat Bolus pro una doſi.

Alius.

ʒ. Laudani Opiat. q. f.

Kk 2

Conf.

*Conf. flor. Malvæ ʒj.
Rad. Eryngii cond. ʒß.
Spec. Nephritic. noſt. ſcr. j.
Eleoſach. Citri an. ʒß.*

Misc. & cum Sach. Roſac. fiat Bolus pro una doſi.

In vigiliis acinquetudinibus immodicis.
Hauſtus.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Aq. Papav. rhead. ʒß.
Syr. Papav. ſimpl. ʒij.
Eleoſach. Anifi ſcr. ſ.
Sp. Vitrioli gutt. iij.

Miſce & fiat Hauſtus, ro una doſi, vesp̄ri exhibendus.

Alius.

℥. Laudani Opiat. q. v.
Aq. Hypnoticā noſt. ʒß.
Syr. flor. Papav. errat. ʒ. ij.
Eleoſach. Fœniculi ʒß.
Ol. Margarit. or. gut. iv.

Misc. & fiat hauſtus pro unâ doſi.

Pilulæ.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Mag. Perlar. or.
Ambræ griſ. an. gran. iij.

Misc. & cum Ol. Styrac. cal. formentur Pilulæ parvæ, quæ deaurentur pro unâ doſi.

Alia.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Mag. Corallor. rub.
Lig. aloes an. gr. iij.

Misc. & cum Ol. Aſæ dulc. fiant Pilulæ parvæ inaurandæ pro unâ doſi.

Bolus.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Conf. Roſar. rub. vitriolat. ʒj.
Lech. de Papavere ʒß.
Spec. Diamoſch. dulc. ſcr. ſ.
Ext. Croci or. gr. iij.

Misc. & cum Rot. Diarrhod. fiat Bolus pro unâ doſi.

Alius.

℥. Laudani Opiat. q. ſ.
Conf. Violar. vitriolat. ʒj.
Diacodii crocat. ʒß.
Spec. Diambræ ſcr. ſ.
Ext. Flor. Elenii gr. iij.

Misc. & cum Rot. Diamarg. frig. fiat Bolus pro una doſi.

Laudanum minerale.

℥. Sulphurū anodynū Vitrioli correcti & fixi ʒj.
Mag. Perlar. or. ʒß.
Ext. Lig. Aloes
Croci or. an. ſcr. j.

Lap. Bezart. or.

Vnicorn. animal. an. gr. xv.

Ol. Caryophyllorum

Cinamomi an. ſcr. ſ.

Misc. & cum Syr. è ſuc. flor. Papav. errat. fl. a. maſſa molliſcula.

Vires, Viſus, Doſis.

Anodynum eſt præſtantiſſimum & ad ſomnum conciliandum accommodatiſſimum, nec non ad catarrhum ſiſtendum, Coryzani, Tuſum, aſoſque hiſ ſuccedentes affectus valet: cohibet enim deſtillationes ſive in Thoracem & Pulmones, ſive in dentes & aliò procumbant. Doſis à gran. vj. ad gran. viij. & ſcr. s. cum conſerva aliqua aut liquore conveniente, vel in forma pilulaci.

Laudanum liquidum Sal. ex cõmm.

D. D. Scheferi.

℥. Opii Thebaici ſuper laminam ferream modò Quercetani exsiccati & præp. ʒß.
Croci Anglici.
Spec. Diambr.

Arom. roſ. an. ſcr. iv.

Ambr. gr. ʒß.

Spir. vini opt. reſiſ. ʒvj.

Vitriol. opt. unc. ſ.

Infund. hæc omnia in matraccio vitreo optimè clauſo, ne quid exſpirare poſſit, & digerantur ad calorem lentum per 15. aut 20. dies continuos Col. per Chartam.

Doſis à gran. iij. ad gutt. x.

FINIS LIBRI DECIMI TERTII.

LIBER DECIMVS

QVARTVS.

DE EXTRACTIS

VARIIS.

De Extractis Quercet.

Loco menstruum sive dissolventium, ad has operationes necessarium non tantum utemur aquis vitæ vini & iuniperi, quamvis hæc in præcipuis & maxime necessariis dissolventibus numerantur, de quibus multi qui idem inepte satis garriunt, sed etiam ad hoc institutum nobis inservient hydromel vinosum, vinum Canariæ, serum lactis, aqua lactis, aqua pomorum redolentium, ulmaria, cardui benedicti, fumiterre, agrimonie filicis & similium: vel aqua ex simplicibus iisdem, ex quibus extracta sive essentias præparare animus est, destillatæ: vel alia qualitatibus & proprietatibus extracti conficiendi congruæ & appropriatæ. Quæ omnia iudicio periti & experti Medici consignantur.

Exordiemur itaque, à lignis, corticibus, & radicibus, ex his seligemus præstabiliora & pluribus ac diversis morbis accommodatiora: initium facientes à ligno guaiaco, quod non sine causa à quibusdam appellatur lignum sanctum. Singulares enim & admirandas proprietates ac dotes possidet quæ tamen in intima eius cognitione & extrahilius versantur præparatione.

Extractum sive gummi guaiaci ut appellant.

℞. Ligni guaiaci, & eiusdem corticis, quæ partes balsamica & oleaginosa sua substantia ceteras vincunt: *ligni, inquam, partes duas, & corticis partem unam*: quorum quantitas non minor sit 7. vel 8. librarum pondere. Omnia in rasuram redacta, indantur in phlegma alembica sive rasavitra magna, capacia & oblongi colli: assundendo aquam optimam vitæ vel vini, vel hydromelium vinosum. Clausis vasis, ne quid expiret, fiat digestio in Balneo vaporoso cauldiori per 12. vel 15. dies: quo tanto temporis spatio aqua vitæ melius rubescat & impregnetur ligni tincturæ: omne liquoris calentem adhuc cola: fæces autem prælo fortissime exprime: tum egredietur liquor spissus, rubicundus & oleaginosus: quem cum priore coniunge: Omnibus simul in alembicum, vel cornutam cum fuore recipientem inditus, fiat destillatio, donec materia in fundo maneat in consistentia mellis, & bulliendo bullas emittat, non secus ac melissum. Tunc, calentem materiam effunde in patinam terram vitreantem, aquam frigidam continenter, & statim coagabitur instar aloes aut gummi rubei: quam manu exemptam absterge & servabis tanquam remedium preciosissimum, utpote quod præcipuis guaiaci viribus tam sulphureis, quam salinis abunde dotatum est. Ex eo singas duas pilulas exiguas, & habebis

bis præstantissimum sudativum & remedium bezoardicum, quod nullas corruptiones relinquit in corpore, sudores & urinam mirifice provocat, ipsamque simul alvum deiecit.

Nota: Præstat in conficiendis huiusmodi extractis, loco aquæ vitæ, accipere hydromel quoddam vinosum: aut aquas ulmaria cardui benedicti & fumiterre, acidulas factas cum succo limonum aut aceto montano. De hac aqua, quam post extractionem distillando separabis, & studiosè tanquam rem ingentis pretii servabis, exhibe duo vel tria cochlearia statim post assumptam pilulam, & singulare remedium adversus lucem veneream, quantumvis inveteratam comperies: eius usum, præmissis tamen remediis universalibus, & imperatæ aegroti victus ratione sive diæta, qualem huiusmodi affectus sibi exposcit, ad plusculos dies continuabis.

Pro varia ægri natura & temperamento variari quoque potest dissolvens in extracto guaiacino parando. Nam qui corpore sunt macilentus, & hepate fervidiore, elegant aquas fumiterre, & agrimonie acidulas redditas, ut supra, quæ aqua destillatæ post extractionem iam per se, ut supra, exhibita ad unciam unam aut duas plurimum conferunt ad sudores potenter provocandos, cæterisque vulgaribus decoctionibus longe antecellunt.

Gummi è ligno sassafras ad eundem modum contractum conducit quoque eidem malo: Elicipote vel seorsim per se, vel cum guaiaco simul iunctum.

Sic educes gummi ex ligno buxi: unde insigne parabis sudorificum & specificum contra omnes epilepsias, vermes & putredines, de quo tantum exiguum pilulam, ut de guaiacino prodo si præbebis.

Gummi tam ex ligno, quam cortice iuniperi, consimili methodo ac via eductum, excellens quoque est sudorificum & Bezoardicum adversus eandem epilepsiam, pestes, & affectus contagiosos & venenatos.

Eadem via elicies gummi ex ligno aloes, ligno rhodio & santalo, quæ summe sunt cardiaca & bezoardica. His menstrua sive dissolventia adhibebis adeo commoda & convenientia, ut simplicia ea, quibus uti voles, scopo tuo accommodentur. Verbi causa, *gummi è ligno aloes* perculariter prodest vermibus & putredinibus

arcendis illi⁹ extractioni congruæ erunt aquæ stillatitiæ hyperici & centaureæ. Sic gummi è lantalo, quod hepaticum est, extrahi potest ex aqua agri-mônia.

Eodem modo gummi è cortice fraxini, quod est diureticum, dissolvens, & contra ipsius lœnis durities specificum singulare extrahes, vel cum sua propria aqua destillata ex tenerioribus eiusdem arboris foliis, aut simili quadam aqua splenetica, & idonea ad aperiendum, & ad tenacissimum corporis nostri tartarum gummi que dissolvendum.

Ita etiam parabis gummi è cortice tamarisci, & capparium contra eisdem affectus cum aqua florum genistæ, scolopendriæ &c.

Gummi ex radicibus arboris pomi, fructus acidus gustui & vehementer adstringentes profectus, extractum cum aqua ex iisdem pomis acidis destillata, summum est medicamentum contra omnia ventris profluvia, dysenteriam, lenteriam diarrhœam, fluxum hepaticum, & similes.

Quæ hæcenus dicta sunt, exemplaris loco imposterum erunt, ad varia & infinita gummi extrahenda ex omni generis arboribus, quas vel ex librorum lectione, vel propria experientia diversorum morborum curationi convenire noveris. Si huiusmodi extractorum, argumentum fufus tractandum nobis proponeretur, nunquam daretur finis.

Notandum est, extracta, quæ magis gummosa & sulphurea existunt, quæque ex ligno plus oleaginoso, veluti è gaicino, laurino iuniperino & similibus educuntur, post menstruum suorum separationem, separantur autem vel destillatione, vel evaporatione in aquam iniicienda esse, ubi statim coagulabuntur, ut iam diximus de guaiacino. Sed plura alia extracta, quæ non adeo oleaginosa sunt, non coagulabuntur: unde hæc tantum coquenda sunt ad sæpe consistentiam, aut paulo amplius, ut inde, si velis, pilulas formare possis. Et quo perfectius & diutius coques extractum, humiditate in suam inde magis magisque separando (ab ipsis enim, quæ sine aqua vitæ præparasti,) eo aptius diuturnæ conservationi concies.

In radicibus extractionibus multa consideranda sunt: num videlicet eadem recenter collectæ sint, nec ne: num virides, an siccæ & marcidæ: num abunde succulentæ, nec ne? Videndum præterea, num succus sit liquidior, faciliorifque expressionis, an vero viscosior, tenacior & difficilioris expressionis? Quibus probè consideratis omnibus, extracta componenda sunt, vel cum dissolventibus, vel sine eisdem: in his ultimis parandis sufficiet radices tantum coquere, & digerere cum suo proprio & simplici succo, si liquidior sit, & sic deinceps post perfectam huius præparationem, inde extractum effice.

Hæc igitur omnia in primis observanda sunt. Dabimus autem horum quædam exempla, quibus artificem operarium ad practicum opus quasi manu deducemus, idque tam facili via, ut vel minimus vir in eo errare non possit. Exordium autem sumemus à radice angelica quæ præ cæteris commendatior, & magis bezoardica est: cuius recentis copiam non quovis tempore & loco habere licet. Fingamus igitur eam exsiccatam ad extra-

cti compositionem sumendam, ubi iuxta sequentem methodum sic progredietur.

℞. Radicis angelicæ crasso modo conquisatæ lib. j. infunde aquam vitæ juniperinam, vel aquam vitæ vini, vel hydromel vinosum, aut vinum ipsum, ut tres quatuorve digitos supereminet: colloca vas tuum probe clausum in Baln. Mar. calido per 4. aut 5. dies: dein materiam cola, & facies prelo quam fortissime exprime, & expressionem coniunge cum colatura: Facisque iterum mixturam in vas vitreum, assundendo novam aquam vitæ, ut mixturæ quatuor digitos supernatet, digere ut antea, cola, & exprime, & succum hunc expressum prioribus adde. Omnia simul in alembicum inditis, liquor inde destillatur, quam servabis scorsim, quod autem in fundo restat sapa remanens, tuum erit extractum: cui ad vitæ succum augendas adicias saltem saltem: calcinando videlicet facies post secundam expressionem in furno reverberii, ut arctius est, indeque eliciendo saltem cum aqua ulmarie & castæidis: quæ aqua addatur extracto, omniæque mixturæ probe misceantur & digerantur in Baln. M. per unum atque alterum diem. Postea liquor inde destillatus per alembicum in Balneo vaporoso, ad siccitatem usque. Si v. b. hanc aquam, quæ bezoardica & iucorifica, est, scorsim & in fundo restabit extractum talis consistentiæ, ut facile in pilulas efformari possit: ex quo una formata in pisi magnitudine, aut xx. vel xx. granorum pondere, singulare & potentissimum erit sudativum bezoardicum: superbibendo statim propria aquæ ultimo reservatæ Vnc. unam vel duas: illud remedium est adversus pestem potentissimum, & contra omnis generis affectus contagiosos, cum maligna & venenata qualitate coniectos. Si huius pilulæ addideris 7. vel 8. grana sulphuris nostris aurati diaphoretici, quod infra describemus, sudativum parabis prorsus admirabile, cuiusque virtutes longe efficaciores validioresque ad prædicta mala contagiosa & venenata facillius subigenda & extirpanda præstabis.

Eodem modo conficies extracta ex radicibus imperiali, Zedoarie, tormentillæ, gentianæ, aristolociæ, nictotianæ, campanæ, quæ iisdem fere intentionibus medicandis interviunt. Efficaciter autem omnes corporis corruptiones & putredines auferunt & corrigunt vermesque sive limbricos corpore nascentes, variisque morbos excitantes enecant & è medio tollunt.

Similiter quoque admirandum erit sudativum ad febres quartanas & omnes non solum crasso & sæculento humorum tartaro progressos, extractum zingiberis, quod spiritu vini elicies, cuius dosis est pilula pisi magnitudine, & mirabiles animadversus effectus. Sic etiam curabitur epilepsia ex radicibus pœonia visco querno & visco coryli ad pilepsum. Sed loco aquæ vitæ ut sunt mixturæ quæ pœonia, visco querno & visco coryli ad epilepsiam. Sed loco aquæ vitæ substituat ut quæ pœonia, strum illic, aut lilii convall. ad extracta conficienda. Et sic parabis varia extracta ex omni generis radicibus, præ diversa nempe ac varia earundem natura & proprietate quæ variis morbis expugnandis accommodantur. Si enim omnia sigillatim describere animus esset, opus excresceret in infinitum, nullusque daretur finis. Ut igitur supra, ita & hæc exemplaris vicem sustinebunt, hæc quæ modo ex-

posui-

posuimus, iuxta quæ omnis generis extracta alia fabricare & componere concedetur.

Siradices, ex quibus extracta concinnata volēs, fuerint succulenta, plurimoque liquore abundaverint, solummodo ex iis optime mundatis & contusis prælo succus exprimendus erit: qui succus citra additionem alterius liquoris immittatur in vas vitreum cum collo oblongo, & quantitatē conficiendæ capax, omnia digerantur in Baln. Mar. calido per aliquot dies, donec succus tuus, quantumvis albus, in rubeum converteratur colorem, instar vini rubicundissimi aut sanguinis, quod citra dubium per solam digestionem accidit, non fecus, ac vinum album, & panis albus, aliaque poculenta & esculenta coloris albi, nec non lac amygdalarum, hordeatum mundum, & similia, & quibus alimenta haurimus, operā digestionis in Baln. Mar. caloris animalis factæ, convertuntur in succum rubicundum, & in vinum sanguinem. Qui sic ut optime temperatus, dulcisque gustu est, ita omnia extracta artificio nostrō ducta cū rubedine sua, quæ illorum perfectionis signum est, coniunctam simul habent insignem dulcedinem, cuius opera ipsa diutissime sine saccharo & melle conservantur, cum videlicet perfecte depurata fuerint, sicut fufius & dilucidius capite de syrupis declaravi. Materia igitur in rubedinem conversa, omni que hypostasi live crassamento separato liquor separatus est, qui colore albo inde destillabitur: extractum autem in fundo remanebit in forma sapæ rubicundæ. Ut longissimo conservetur tempore, evaporatio fiat in Baln. vaporoso ad omnem siccitatem, donec materia in pilulas reduci possit.

Sic extractum compones ex Radice hyoscyami cuius usus erit ad anodynā cuiusdam & laudani compositionem. Sic etiam extractum purgans ē radicibus esulæ, ut mox dicemus, & ex infinitis aliis radicibus succulentis, diversis scopis curatius accommodatis elicies.

Alia quoque ratio extractum conficiendi ex radicibus multo succo abundantibus. Hoc extracti genus faculæ nomine insignatum est, ac si exiguum sive minimam faciem separandam & usui adaptandam pronunciares.

Ut igitur fiat facula bryoniæ, quæ ut ante diximus, singulare est mundativum matricis, & verum hystericon medicamentum contra quascunque uteri suffocationes, processus operationis in eum, qui sequitur, modum instituat.

℞. Rasuram radicis bryoniæ quam minutim concisam & contusam indus in saccum linteum, & quo sub prælo extrahat exprimas quam fortissime succum, qui succus in vitro servandus ad servandū destinatus detineatur in loco frigido, non alido, & paucis diebus spatio videbis in fundo colligi facies albisimas instar amyli, quibus supermatas aqua turbida, & alba instar feri lactis, quam separabis per inclinationem: amyllum autem in fundo residens, in pluribus vasīs parvis vitreis pone ut optime desiccetur in umbra, non in loco calido, & paucis horis materia exsiccat in forma amyli, quod faculam bryoniæ appellant, ex qua fingitur pilula 10. vel 12. granorum pondere, admiscendo paucum castoreum, vel asam fetidam, summum & præcipuum remedium est contra omnes matricis suffocationes.

Sic facula ex radice Iridis præparatur, quæ singulare remedium est adversus hydropisum.

Ita etiam fit facula ex radice Aronis, quæ efficacit ad humores corporis nostri tartareos, gummosos actenacissimos dissolvendos, qui alias durities & obstructions viscerum progiguunt, & seminaria, radices & fontes existunt plurimorum durnorum & deploratorum morborum, quales sunt febres quartanæ, cachexiæ & similes: sed huic facule iam exsiccatæ affunde aqua silicis vel scelopendria, q. suff. digerantur ad ignem Baln. Mar. per unum aut alterum diem, aqua dein per inclinationē separetur, & materia tandem denno in umbra exsiccet, ut fiat facula.

Notandum est autem, præter enarrata radicem extracta quædam esse, in quibus præparandi ratio à priori longe differt, hæcque ipsa sunt, quæ vires naturales instaurant, & corroborant, aut insigniter consolidant, ubi vini panisque additione opus est, quæ duo naturam maxime nutriunt ac sustentant, & reliquis simplicibus, cum quibus miscentur, vehiculi instar sunt, ut eorum virtutes promptius in venas & profundissima quæque loca transferantur. Exempli causa, ad herniam quantumvis completam compendiosius citiusque curandam, extractum educes ex symphyto, sigillo Salomonis, quale mox describendum aggrediemur, & ad naturam debilem & enervatam calefaciendam, suoque vigori restituendam, uterique fecunditatem excitandam, parabis extractum Symplyti.

Extractum sive sanguis Symplyti.

℞. Radicum Symplyti maioris & minoris simul optime mundatar. hanc in mortario marmoreo probe contunde cum pistillo ligneo, donec formam pulpæ sortitur. Ad iij. libras huius pulpæ adijce medulla panis fecalini, & panis siliginis sive triticeæ ana lib. i. Omnia invicem probe mixta, & tantillo vini albi irrigata inijciantur in matrarium vitreum cum collo longo, subere vel cera Hispanica optime obturatum, ut nihil transpiret. Hoc matrarium collocetur in fimo calido, quem chymici ventrem equinum vocant, sive in balneo vaporoso, donec materia in chyli sanguinei ac rubicundi colorem convertatur. Tunc illam fortiter prælo exprime, & expressionem hanc chylosam & sanguineam pone in balneo vaporoso, illud in hac secunda digestionē maiorem acquirere rubedini, & facies aliquot in fundo relinquet, quas separabis, continuando hanc digestionem & depurationem, donec materia clarissima & rubicundissima apparuerit. Separa ab illa tunc liquorem clariorem per alembicum ad ignem Balnei vaporosi, & remanebit in fundo extractum rubicundissimum, quod nominant sanguinem symplyti, ad hernias & omnia ulcera interna præstantissimum: Dosis est ℞. i. mane; dissoluendum est in sua propria aqua destillata, vel in vino albo, vel alio liquore congruo, continuando ad plures dies, & egregios virosos effectus inde produci poteris.

Eodem modo extractum sive sanguinem ex satyrione extrahes, quod singulare matricis corroborans, & specificum est remedium ad conceptionem, prolique generationem iuvandam, sterilissimisque quantumlibet mulieribus fecunditatis donum impertit, virique

potentiam ad pristinum vigorem reducit, cuius imitatione alia plura effingere licebit. Sed verus philosophus ulterius adhuc progredietur, & per eandem viam tum ex frumento, tum ex vino educet substantiam quandam sanguineam, alendi ac vivificante facultate potentem: qua causam generationis carnis in corpore nostro indagabit.

Sequuntur nunc extracta baccarum, granatorum & seminum.

De Baccis sive granis iuniperi nigris & probe maturis fit extractum, quod vocant Theriacā Germanicā, de qua *supra* iam locuti sumus, cuiusque præparationem tradidimus, ita ut de eadem plura verba facere sit supervacaneum.

Ex iisdem baccis alia quædam methodo præparatur extractum cum sua propria, scilicet aqua vitæ, de qua antea diximus, modumque eam præparandi declaravimus, vel in magna etiam quantitate, sicut nihil ea communius est in Germania. Accipiendæ igitur sunt 4. vel 5. libræ baccarum iuniperi selectissimarum, & modice conquassatarum: his imple ad medium usque matracium vitreum capax, superaffundendo suam propriam aquam vitæ, vel aquam earundem destillatam, (cum scilicet oleum ex iisdem destillaveris per Alembicum magnum cupreum, in modum aliorum oleorum) ut una ex alterutra harum aquarum 4. aut 5. digitos supernatet licet aqua vitæ alteri præstet, vase rite clauso stent in digestionem Baln. Mar. per 5. aut 6. dies, donec dicta aqua intense coloretur, & virtutibus baccarum illarum impregnentur. Effunde aquam hanc tinctam per inclinationem, & facces adhuc calentes fortiter exprime per torcular: hanc expressionem adde eidem aquæ coloratæ: omnibus in alembicum vitreum inditis, liquor inde ad siccitatem usque destilletur in B. vaporoso, in quo materia tua ab omni adustione immunis erit: quæ inde destillatam serva seorsim, & extractum etiam seorsim quod instat sapa erit, longoque conservabitur tempore. De hoc extracto exhibe Ser. j. vel duos, vel aquæ propriæ destillatæ cochlearia, & habebis summum sudorificum bezoardicum contra omnes pestes & venena.

Eadem via procedes in extractione baccarum lauricum sua propria aqua vitæ aut aqua iisdem destillata, ubi semel illarum oleum paraveris per magnum Alembicum: quod fit iniciendo lib. j. baccarum conquassatarum in quinque aut sex lib. aquæ communis, cuius ope oleum istud ascendit, facileque ab aqua separatur: Nam ipsa aqua innatat. Aqua veto interim attrahit, & conservat adeo exacte & perfecte odorem, saporem, aliasque virtutes prædictarum baccarum, ut longe sit præstantior & melior, ad compositionem sui proprii extracti quam quivis alius liquor extraneus & peregrinus.

Eodem artificio, conficies extracta ex omnibus aliis baccis, granis & seminibus vel extractum purgans *ex hederâ*, extractum antiepilepticum *ex seminibus pæonia*: extractum carminativum & flatibus dissipandis aptum, ex seminibus *saniculi*, *anisi*, *cumini*, *dauci* & similibus. In eundem modum fieri poterunt infinita alia extracta diversis iisdemque morbis appropriata, quibus simplicia, è quibus educuntur, conferunt.

Sunt ex granis quædam succulentiora & magis vinosa, quorum extracta aliter componuntur: veluti est succus uvarum, qui expressus educitur in sapham: quæ una ratio est extracta concinnandi: estque sapa hæc apta ad variis in tinctuum genera componenda.

Sic quoque ex granis maturis sambuci & ebulli fit extracti genus, sive sapa quædam hydro-pili congrua & salutaris.

Ex iisdem granis sambuci probe maturis, & ad umbram per aliquod temporis spacium exsiccatis, aliud extracti genus efformabis, quod est specificum hystericum, idque chymici vocant extractum granorum æthes, cuius præparatio sequentibus verbis continetur.

Collige magnam copiam granorum sambuci optime ad umbram exsiccatorum, ut diximus: cæterisque enabibus abiectis, sola grana accipe, quibus ad mediam partem imple matracium magnum cum longo collo, superaffundendo fortissimum spiritum vini, acidulum redditum cum liquore acido, vel vitrioli, vel sulphuris, ut materiam tres quatuorve digitos supernatet. Vase clauso, ut nihil exeat, digestio in Baln. Mar. per 5. aut 6. dies: donec finitus vini in colorem rubri tinctus apparuerit, quem separata per inclinationem, cavendo, ne quid ex facili aut instabile materia simul transeat. De qua tinctura uis, non etiam separatè prius menstruo, hoc est, aqua vitæ, quæ sine corruptione aut alteratione ulla de utissime ad servabitur (& cui, si voles, addes parum sacchari, gravioris gustus causa) exhibebis simul cochlear argenteum, aut cochlear plenum mollebribus, quæ ex veteri provocatione miseris moris exercitiantur, & subito effectus sequetur exostisimus. Ex improvviso enim, & quasi miraculose expergeffient pristinæque valetudinis integritati restituentur.

Rursus si velis, separa inde aquam vitæ per Alembicum in balneo vaporoso, donec in fundo remaneat extractum rubicundissimum, de quo exhibe Ser. j. pro dosi, idque dissolves in sua propria aqua destillata, aut in quibusdam aliis convenientibus, aut vino albo, quod inde rubescere incipiet.

Ad eundem modum parabis electuarium et granis ebulli maturis, & ad umbram exsiccatis, hocque extractum specificum est remedium contra hydropem & cachexiam.

Sic quoque extracta conficiuntur ex pluribus aliis fructibus, veluti ex cerasis nigris agrestibus, & exsiccatis contra epilepsiam, in cuius extracti compositione potest loco aquæ vitæ substitui quædam aqua antiepileptica, *de pæonia*, &c.

Ex floribus pæoniae rubeis & exsiccatis eodem modo elicies tincturam cum sua propria aqua quæ aciditate vitrioli acidula reddetur.

Cum aqua alkækengi acidula quoque fida, ut *supra*, extractum è fructibus eius rubicundis, & modice exsiccatis contra calculum comparabis.

Cum aqua fenelorum quoque acidula, elicies ex fenelorum eorundem fructibus exsiccatis extractum accommodatissimè ad præservandam & curationem calculi.

Sic & ex floribus papaveris rubri exsiccatis, cum sua propria aqua, eodem modo acidula reddita,

cum liquore acido sulphuris educes extractum præstantissimum & specificum ad omnes pleurises, quod unius scrupuli pondere dissolurum exhibebis in uncia una suæ propriæ aquæ destillatæ post tincturæ imprægnationem. Aut si voles omnia separatione easdem aquas tinctas servabis, & de his præbebis Vnc. sem. vel Vnc. j. vesperti circa horâ somni, & miros produceret effectus.

Ad hanc normam extractorum, diversorum lignorum, corticum, radicum, baccarum, granorû, seminum, fructuum & florum, verus & peritus Medicus infinita alia ad diversos & plurimos affectus effingeret remedia.

Restat, ut breviter exponamus extracta herbarum, quæ sunt tribus modis, ut sequitur.

Primus modus est, ut contundatur herba, & prælo eius exprimatür succus, dum adhuc viridis est & succulenta: postea succus hic depuretur in Baln. Mar. calido, tam diu separando purum ab impuro, donec nullæ amplius fæces in fundo desideant. Ab hoc succo perfecte ita depurato abstrahæ aqueum liquorem per Balneum vaporosum, donec in consistentiam sapæ, aut paulo sicciorẽ, sicuti conservari debeat, redigatur.

Secundus est, ut incidatur herba, cum florescit, quæ impleatur Alembicum magnum terreum vel cupreum, stanno interius obductum, quale est illud, quo plerunque olea destillari solent, de pressa optime materia hydromelite vinoso imbuitur: clauso postea vase cum quodam operculo, omnia macerentur in calore Solis, si æstas sit, aut in quodam hypocausto per 4. aut quinque dies: post exprimantur omnia prælo, & fæcibus affunde novum hydromel, vel aquam vitæ, digerendo & exprimendo omnia, ac denuo idem repetendo, donec fæces omni virtute spoliata videantur. Omnes hæ expressiones simul collectæ indantur in Alembicum, ut liquor inde destilleretur, & in fundo remaneat extractum in forma melli vel sapæ.

Tertius & ultimus modus educendi extracta ex prædictis herbis est, ut earum magna copia simul colligatur, quæ minutim incidantur aut contendantur: his impleatur magni aliquod, aut plura minora Alembica terreæ aut vitrea, per quæ aqua illarum ad siccitatem destilleretur, idque in balneo vaporoso, fæcibus omnino succis, nihil tamen adustionis redolentibus, & cinis, etiam crasso modo redactis, affunde aquam suam propriam destillatam, & dum sit omnium in balneo digestio, aqua alliciet omnem herbarum tincturam, illarumque qualitatibus essentialibus sub antiçis imprægnabitur: continenter affundendo novam aquam, & omnia digerendo, separatimque aquam tinctam per inclinationem, ac singula denuo reperendo, donec aqua amplius non tingatur, dein omnes hæ aquæ tinctæ, simul mixtæ ac in unum aut plura alembica apta inditæ, destillantur: sique ad consistentiam sapæ sive extracti. Aquas destillatas seorsim servabis, ut in eius unc. j. vel ij. dissolvatur Drach. sem. vel dr. j. Et sic hoc extractum præbebitur in iisdem affectibus, quibus ipsa simplicia, unde compositum est, conveniunt. Sic ex fæcibus illarum calcinatis extraxeris salem, cum earundem proprio liquore, & hunc liquorem cum suo sale addideris suis extractis, & adhuc omnia simul &

semel destillaveris, ut sal enumeratus cum extractionibus istis exquisitus misceatur, multo efficaciorẽ reddes facultatẽ extractorum multiplicẽ, quam habent, nempe purgatoriam, sudorificam, diureticam, aperitivam & deopiplativam.

Ex præscriptis itaque his tribus modis elige quemcunque volueris, & fac ex herba, radice, & tota reliqua substantia *Chelidonia* extractum, quod præstantissimum & specificum est medicamentum contra febres tertianas, icterum, cachexias, colores pallidos, & obstructions viscerum, estque præterea remedium universale, pluribusque expugnandis affectibus prodest: item diureticum & sudorificum simul existit, si eius scrupulum unum in propriæ aquæ cochleari uno, aut duobus infusum exhibueris.

Sic extractum è melissa paratum est summum cardiacum.

Extractum cardui benedicti, & extractum ulmarie sunt sudorifica, & singularia remedia adversus pestem.

Ex omnibus præterea herbis iuxta hanc methodum simplicia efformabis extracta, ita ut mihi satis sit, in quinque aut sex simplicibus selectioribus aut præstantioribus dotibus, tantum præparationis normam & rationem ostendisse.

Ad eandem normam compones etiam extracta composita, Cephalica, Thoracica, Cordialia, & alia, tam maiora quam minora, de quibus *suprà capite de Antidotis* mentionem fecimus. Et quamvis iam utrumque cephalicum exempli causa à nobis descriptum sit, non tamen absurdum videri debet, si illud hac, tanquam suo proprio loco rursus inferamus.

Extractum cephalicum maius.

℞. Rad. Asori

Pæonia

Visci querni,

Ligni aloes

Seru. Pæonia

Cinnamomi

Caryophyllorum

Macis

Nuc. Moschat.

Fructum anacardiorum.

Flor. Anthos

Salvia

Primula veris

Pæonia

Calendula

Betonica

Lavendul.

Stachados Arabic.

Lil. convall.

Euphras.

Tilia arborâ.

Incidenda incidantur, contundenda contundantur, & indantur in matracium vitreum, superaffundendo aquarum visæ, salviæ, & granorû jasperis q. suff. ut aqua quatuor digitos superaret materiam. Digerantur omnia ad ignem Baln. Mar. per xj. octove dies, fiat colatura & expressio per torcular, indeque separetur liquor aquetis per evaporationem, donec materia in sapæ sive extracti forma reseat in fundo. Dosis Vnc. sem. in omnibus frigidis affectibus cerebri.

Extra-

Extractum cephalicum minus.

- ℥. Herb. & Flor. melissa
 Betonica
 Paeonia
 Salvia
 Rosmarini

Omnibus recenter collectis, (quod facile suo tempore fieri potest) & rite contusis, invicemque mixtis, liquor inde separetur, per balneum vaporosum, rursusque idem liquor facibus affundatur, ut tinctura inde eliciatur, fiatque omnium multoties reiteratio, procedaturque ulterius, ut in cæteris extractis.

Extractum thoracicum maius.

- ℥. Rad. Enule campanæ
 Indis
 Tusilaginis
 Polypodii
 Liquiritiae in taleolas sectarum an. ʒ iij.
 Iuiubarum
 Sebesten.
 Vrarum Corinthiac. an. ʒ iv.
 Herb. Scabiosæ
 Prasfi
 Hyssopi
 Capillor. veneris siccatum & crasso modo contusarum
 Sem. Cardui benedicti
 Bombacis
 Vrticæ
 Anisi
 Fœniculi
 Papaveris albi an. ʒ iij.
 Cinnamomi ʒ j.
 Flor. sic. Borraginis
 Buglossæ
 Tusilaginis
 Papaveris rubic. an. p. iv.
 Aquar. Scabiosæ
 Cardui benedicti
 Hyssopi
 Tusilaginis an. lb. j.

Omnia contusa & probe invicem mixta, in vas aptum indantur, affundendo aceti scyllitici lib. i. ʒ.

Aquar. Scabiosæ
 Cardui benedicti
 Hyssopi
 Tusilaginis an. lb. j.

Digerantur omnia ad lentum ignem per dies aliquot, postea fit expressio & evaporatio substantiæ aqueæ: donec materia in sapæ consistentiam reducat, sicut de cæteris docuimus, habebis extractum thoracicum maius, quod ad duas crachmas exhibitum, vel solum in forma pilulæ, vel dissolutum in aqua propria, conducit omni asthma, orthopnoæ, difficili respiratori & similibus thoracis affectibus.

Extractum thoracicum minus.

- ℥. Herb. Tusilaginis
 Scabiosæ cum toto
 Prasfi
 Calamenti
 Hyssopi recenter collectarum
 4. sem. frigidorum
 Sem. Vrticæ
 & Cardui benedicti.

Omnia subtilissime contusa destillantur in balneo vaporoso usque ad siccitatem, cum propria

aqua destillata & siccis facibus iterum affusa extrahitur tinctura, in cæteris eandem observamethodum, ut hactenus abunde declaravimus, & habebis extractum pectorale minus.

Extractum maius Cardiacum sive Cordiale.

- ℥. Rassa ligni Aloes
 Ligni rhodii an. ʒ ij. ʒ.
 Rad. Angelica
 Scorzoneræ
 Zedoaria an. ʒ iij.
 Cort. Citris sicca ʒ ij.
 Distamni
 Beenuitruque
 Doronici
 Sem. Ocymii
 Curi
 Melissæ
 Acetosæ
 Granorum althermes an. ʒ i. ʒ.
 Caryophyllorum
 Cinnamomi
 Croci an. ʒ ʒ.
 Ros. rubrarum p. ij.
 Omnibus conquassatis superfundantur
 Succ. limonum lb. i. ʒ.
 Aquar. Scordii
 Melissæ
 Flor. rosmarini an. lb. j.

Vel quantum sufficit ad materiam bene irrigandam. Omnia digerantur ad ignem lentum, exprimentur, fiantque reliquæ operationes, ut in superadiis extractis capitalibus & pectoralibus iam explicatum fuit.

Extractum minus cordiale.

- ℥. Herb. Scordii
 Tormentilla
 Melissæ cum toto
 Scorzoneræ, recenter collect. an. M. iv.
 Citriorum in oriculos diffessorum cum cortice
 N. v. aut vj.

Omnibus, tam herbis, quam citris, rite contusis in mortario marn. oreo, & probe simul mixtis adice

- Cinnamomi ʒ j.
 Croci ʒ ʒ.
 Gallia moschata
 Elest. degemmis. an. ʒ ij.
 Camphoræ ʒ j.

Ex his omnibus liquor abstrahatur ad siccitatem per balneum vaporosum, eumque facibus residuis rursus affundas ad tincturam elicendam, pergendo in cæteris, ut in extracto minori pectorali methodus iam præscripta commonstrat. Et sic habebis extractum minus Cordiale.

Extractum maius stomachicum.

- ℥. Rad. Calami aromatici sive galange
 Cyperi
 Ligni aloes an. ʒ iij.
 Cort. Avantiolum,
 & Cytoniorum exsiccat. an. ʒ j.
 Cinnamomi
 Macis
 Nucis moschata an. ʒ ij.
 Menthe sicca

*Ambrosiana sicca an. M. j.**Sem. Anisi**Feniculi**Ligustici**Granorum myrti an. ʒi.**Omnium mirobalanorum an. ʒß.**Ros. rub. p. iij.*

Contundenda contundantur, & incidenda
incidantur, misceantur, & indantur in magnum
matracium capax, superaffundendo

*Succi Granatorum acidorum lb. i. ß.**Aqua Cinnamomi lb. ß.**Aqua Menthae**absynthi an. lb. j.*

Vel quantum sufficit ad materiam irrigandam:
cum his enumeratis liquoribus fiat tandem diges-
tio in B. Et in reliquis imitare progressum superi-
orum extractorum maiorum.

Extractum stomachicum minus.*℥. Menta**Ambrosiana an. M. iv. vel v.**Cytionium decorticatum & in orbiculos te-
nues dissectorum N. iv.*

Herbae & Cytonia simul contundantur, & in
pulpam formam redigantur: huic papae adde

*Masci**Nuci Moschatae an. ʒi. ß.**Spec. Aromatici rosati ʒi.*

Mixtis invicem omnibus, & in alembicum in-
iectis, fiat destillatio per balneum vaporarium ad-
siccitatem: Aquam inde elicitam iterum affunde
fecibus, & in ceteris ad proliciendum extractum
sequere rationem reliquorum ex ractorum mino-
rum, iam supra nobis traditorum.

Extractum hepaticum majus.*℥. Ligni Casia**& omnium santalorum an. ʒj.**Rad. Rubie tinctorum**Filicis utriusque**Acetosa**Oxylapathi**Rhabarbari an. ʒi.**Eupatorii Mes.**Comarum absynthii pontici**Hepatic. an. m. ij.**Sem. Apii**Petroselini**Schouantos an. ʒß.**Spica nardi**Flor. Cichorii**Centaurii minoris**Chelidonia**Ros. rub. an. p. iij.*

Contundantur & indantur in vas vitreum: his adde

*Acti passulati lb. i. ß.**Aquar. Agrimoniae**Acetosa**Cichorii an. lb. j.*

Macerentur, destillantur & aqua rursus affun-
datur materiae, & sic educatur extractum iuxta me-
thodum aliorum extractorum maiorum.

Extractum hepaticum minus,*℥. Rad. Oxylapathi**Vincetoxici**Acetosa**Filicis**Cichorea sylvestris cum toto an. ʒiij.**Herbar. Agrimonia**Hepatica**Centaurii minoris**Chelidonia an. m. iij. vel amplius**Fructuum berberorum maturorum lb. ß.*

Omnia contundantur optime seorsim, & pro-
be simul misceantur, quibus dein adiiciantur

*Spec. Diarrhodon.**Diatrisantali an. ʒß.*

Omnibus rite invicem mixtis & in Alembicum
inditis, liquor inde ad siccitatem destilletur, qui
iterum affundatur facibus ad extractum elicien-
dum, veluti in aliis hactenus factitatum est.

Extractum spleneticum maius.*℥. Rad. Serpentinae maioris**Filicis**Valeriana an. ʒj.**Cort. Fraxini**Capparium**Tamaricu an. ʒiij.**Fol. Ceterach. m. ij.**Sem. Carduibenedicti**Cumini**Costi an. ʒj.**Piperis**Cubebarum an. ʒvj.**Flor. Geniste**Hyperici**Buglosse an. p. ij.**Rasura eboris**Cinamomi an. unc. ß.**Limatura chalybis cum**Sulphure calcinato unc. x.*

Indantur in matracium vitreum, superaffundendo

*Acti (cyllitici) lb. j.**Acti buglossati**& Sambucini an. lb. ß.**Aquar. Florum ebulli**& scolopendriae an. q. suff.*

Ad materiam rite macerandam: in reliquis se-
quere modum aliquotum extractorum maiorum.

Extractum spleneticum minus.*℥. Fol. Scolopendriae**Fumariae**Pimpinella**Summitatum fraxini an. m. iv.**Florum Geniste recentium p. vj. vel amplius.*

Contundantur in mortario marmoreo: his adde

*Spec. Leticantis Gal.**Mirobalanorum omnium**Zingiberis an. unc. ß.**Succi Pomorum redolentium lb. j.*

Indantur in Alembicum, & destillantur: deih-
ceps fiat processus, ut in aliis extractis minoribus.

Extractum nephriticum maius.*℥. Radic. Bardanae**Resse bovis**Eryngiorum an. unc. iij.**Herniariae succa m. ij.**Sem. Cape*

Vrtica
Raphani
Saxifragia
Feniculi
Anisi
Petroselinii an. ʒ ij.

Bacc. Iuniperi
Miliū Solū
Nucleorum mespilorum an. ʒ i. ʒ.
Lapillorum (quos oculos cancri vocant)
Calcis testarum ovorum an. ʒ j.
 Contusis & m'xtis omnibus adde
Succū limonum lb. i. ʒ.
Aquar. Stillatitiarum raphani,
Argentariae
& Alkekengi an. q. suff.

Vt omnia rite macerari possint, ac tandem exprimi, & in extractum admodum cæterorum concinnari.

Extractum nephriticum minus.

℞. *Fol. Argentariae*
Saxifragia un. m. iv.
Fructum alkekengi maturorum & Senelorum
an. lb. i. ʒ.
Granor. Iuniperi maturorum ʒ iv.
Limoniorum in orbiculos dissectorum n. iij.

Contundantur omnia & indantur in n' atra-
 cium: his affunde

Vini alb. lb. j.

Destillentur omnia in Baln. vaporoso ad siccitatem: deinde eadem aqua extrahes tincturam ex dicta materia, quam tandem exprimes, & reduces in extracta, ut reliqua.

Extractum hystericum maius.

℞. *Rad. Bryonia ʒ iij.*
Asari ʒ i. ʒ.
Fol. matricariae
Arthemisia
Nepethesficcorum an. m. iij.
Bacc. Iuniperi
Sem. Seseleos
Ames
Rutæ
Carui
Anethi an. ʒ ij.

Nuci moschata
Cardamomi an. ʒ sem.
Karabes ʒ j.
Castorei ʒ vj.

Contundantur & miscantur, addendo

Hydromelitis vinosi lb. i.
Aquar. matricariae
Rutæ an. q. suff.

Vt macerari possint: dein fiat expressio & extractum, ut arris est. Singulare est mundificativum matricis, eiusque omnibus affectionibus, à causa præsertim frigida subortis, opitulatur.

Extractum hystericum minus.

℞. *Matricaria*
Arthemisia
Melissa
Rutæ an. m. iv. vel amplius
Sabina m. j.

His herbis adhuc recentibus rite contusis adde

Castorei

Myrrha

Croci an. ʒ j.

Cardamomi upæ, i. ʒ.

Hisporro pro omnibus affunde

Aqua cinnamomi lb. ʒ.

Et inde destilla omnem liquorem ad siccitatem per Alembicum in B. vaporoso: quæ destillandi ratio cæteris omnib. præstantia & securitate præcellit, quod sapius inculcare non desistimus. Deinceps hoc eodem liquore fixibus siccis iterum affuso, omnes tincturas elicies: quo effuso per inclinationem facies exprimes, hancq; expressiōnem iunges cum liquore sive aqua tincta. Omnib' denuo iniectis in alembicū, inde destillabi: omnem liquorē, quem studiose servabis seorsim, & extractum residet in fundo in forma sapæ: paulo sicciori: quod ad Scr. j. offeres vel in forma pilulæ, vel dissolutum in sua propria aqua. Admirabile erit in provocandis mensibus & roborando utero: Cuius descriptionem paulo fusius declaravimus, quam reliquorum, ut sit tanquam exemplar & norma, ad quam reliqua efformentur: quorum dosis non excedit scrupulum unum; quæquæque præbebis vel in forma pilularum, vel dissoluta in suis propriis aquis quas ad hos usus semper ad servabis. Hæc itaque methodo confici poterunt, infinita alia extracta, quæ pharmacopœus in tempore parabit ad varios effectus, semperque parata habebit huiusmodi remedia, eaque ex Medici præscripto in usum transferet, cum necessitas exiget: sicq; non opus habebit, ut toties recensita colligat simplicia, aut ad decoctiones, expressionesq; toties cum tanto tædio reiterandas confingat. Nam in promptu sibi erit extractum, quod statim in congruenti quodam liquore dissolvat, indeque effingat vel bolum, vel pilulas, vel potunculum, vel clysterem. *Nos hic adiicimus extractum carminativum, cuius imitatione facillimum erit præparare etiam dysentericum, diureticum vulnerarium, & huius generis alia.

Extractum carminativum.

℞. *Baccar. lauri lb. i.*
Baccarum Iuniperi lb. sem.
Sem. Dauci
Cumini
Feniculi
Anisi an. unc. iv.
Herb. sic. Calamenti
Origani
Pulegii
Summitatum anethi an. m. iii.
Flor. Camomilla vera
Flor. Nucum
Es sambuci an. p. iv.
Cinnamomi
Nuci Moschata
Piperis
Cardamomi an. unc. i.

Omnia crasso modo contusa, & simul mixta indantur in alembicum sive vitreum, sive terreum aut cupreum capax superaffundendo hydromel vinosum, aut vinum album generosum, donec materia bene irrigetur. Vase obturato suo operculo fiat digestio in Baln. mediocriter calido per 4. aut 5. dies: quib. elapsis exprimes materiam, vel per torcular tandem, omnemq; liquorem inde

expressi-

expressum reservabis. Facibus autem de novo vinum album generosum, vel aquam vitæ, vel denuo fiat digestio & expressio, ut hoc modo omnis virtus substantificæ prædictæ materiæ exquisitius extrahatur. Omnibus expressionibus in vicem mixtis, & in Alembicum inditis, inde totus separetur liquor, quem accurate servabis seorsim: sicut & extractum Carminativum, quod in fundo re nabit in consistentia inter durum & molle media: quodq; ad 20. usque grana exhibebis iis, quæ colicis torquentur cruciatibus, vel vitium habent in ventriculo, aut intestinis, vel in forma pilularum, vel dissolutum cum sua propria aqua, ut Cysterem componas, de eo accipere oportet ʒj. β. vel duas, idq; pro nate dissolvere vel in quocumque jussu vel in lacte, vel in vino, & sic dicto citius parat im habebis enema carminativum, cum quo extracto si voles, addere poteris extracta laxativa ad deturbandam & evacuandam sentinam.

Hactenus tractatum à nobis est de extractis simplicibus & compositis, quæ alterationis, corroboracionis, alijsq; pluribus medendi indicationibus inserviant: nunc nobis dicendum restat de extractionibus simplicibus & compositis purgantibus. Quamvis autem ante annos plusquam triginta in tractatu nostro de spigirica præparatione, de huius generis extractis egerimus, ita ut VVeckerus maximam illorum partem in Antidotarium suum generale transtulerit, mihiq; hic occasio esset in nostram hanc Pharmacopœiam eadem introducere: nos tamen in iisdem describendis nunc alia plane uteremur methodo ac via, facili nimirum & perspicua: publicoque persuadens alios elargiemur fructus, quos favente Minerva ex Vulcani interim officina exhaustimus, prætermittis iis, quæ vel in nostris, vel aliorum voluminibus descripta jam repertiuntur.

Iam supra fufe & diluci de satis docuimus rationem efficiendi essentiam Aloes; essentiam dicimus, quia ab extracto, quale aloes ius est, præparata fuit. Quo pacto elicere quoque licet essentiam claterii aliorumq; succorum expressorum, concretorum, & crasso modo in extracta reductorum.

Extractum sive essentia rhabbari fit hoc modo:

℞. Rhabbari electi lb. β. vel quantum voles: huic crasso modo conqussato affunde aquam endivivæ, fusco limoniorum vel citriorum acidulam redditis, ut rhabbaro supernatet ad lb. β. His correctivi loco adde

Cinnamomi ʒ. β.

Sant alirubri ʒj.

Omnia stent in digestionem Baln. Mar. donec aqua cichoreæ in rubini tingatur colorem. Hanc aquam tinctam separa per inclinationem: sapius assundendo novam aquam, continuandoz hanc operationem, donec aqua amplius non coloretur: tandem expressio fortiter omnibus, & cum prior aqua tincta permixtis, inde separabis aqueum liquorem per baln. vaporosum: & extractum subsidebit in fundo in forma gummi vel sapa perfecte cocta & rubicundissima.

Eodem modo extractum parabis ex omnibus radicibus modica purgandi facultate proditis, quales sunt gentiana, mechoaca, sanicula Dodonæi, &c.

Sic quoque extractum senæ fiet: sed loco aquæ cichoreæ accipienda erit aqua pomorum redolentium, quæ acidula sit facta, (loco succi limoniorum) liquoribus acidulis, vel salis petreæ, vel sulphuris, vel vi-

triole, qui tincturis foliorum & florum quantumvis iam emarcidoris, exsiccatiorum, diuq; in arculis reservatorum, extrahendis aptissime conveniunt: Correctivi vicem subibit anisum aut caryophylli in pauca quantitate addita.

Sic eadem methodo extracta conficies ex omnibus floribus purgantibus, ex rosis pallidis, vel floribus Persicæ arboris, floribus prunorum, tam sylvestrium, quam hortensium, floribus centaurei, sumiteræ, & hyperici.

Sic ex agarico, ex seminibus ebuli, fileris montani, & similibus, præclara quoque extracta educes purgantia.

Proponamus modum extracta parandi ex simplicibus violentioribus, initium fumentes ab illorum radicibus ex quibus alio modo, quam in præcedentibus, extracta concinnantur. Exordiemur autem ab extracto esulæ omni hydropis, aliisque morbis in quibus seroforum humorum expurgacione opus est, apto & congruo,

℞. Radices & folia, hoc est, totam substantiam esulæ minoris, ex his exquisitissime contusis exprimitur succus per torcular: hoc succo in matracium vitreum cum collo longo indito fiat digestio in Baln. Mar. Facibus, in quibus adhuc plurimum virtutis purgantis inest, affunde serum lactis clarum, aut aquam lactis destillatam, ad faces rite & exquisitè irrigandas, quæ in aliud vas iniecta digerantur per idem Bal. M. tribus quatuorve diebus: dein omnia pralo fortiter exprime: hæc, ultima expressio addatur alteri priori omnia digerendo in eodem B. Mag. separando facies à claro, sive puri ab impuro, donec materia tuanihil amplius crassamenti deponat, sed clarissima, colore rubicundissima, gustuque dulcissima in fundo subsideat, quæ verè perfectæque digestionis signa sunt, sicut iam alibi diximus.

Hæc materia transfundatur in aliud Alembicum, ut liquor omnis inde destilletur ad siccitatem per B. M. vaporosum, & in fundo remanebit extractum esulæ in forma sapa rubicundissima, & gustu dulcissima: de quo extracto exhibe ʒβ. idq; vel in forma pilularum, vel dissolutum in sua propria aqua, quam reservasti. Summum & excellens purgans est, & omnibus hydropisibus, cachexiis & vermitibus aptissimum remedium.

Idem extractum parabis etiam alia methodo, contundendo ut supra esulam, & destillando aquam suam usque ad siccitatem, rursusque affundendo aquam suam propriis suis facibus siccis, sed nequaquam tamen exustis. Nam balneum vaporosum impedit omnem actionem. Hæc aqua alliciet & extrahet tincturam esulæ, & impense colorabitur: quam destillabis & extractum sive sapa remanebit in fundo Alembici: Et eandem aquam destillatam affundes denuo facibus prioribus, ex quibus parasti extractum, idq; toties reiterando, donec aqua non amplius tingatur, & ultimo post macerationem exprimendo dictas feces per torcular, & addendo enarratam expressionem tincturis reliquis, ut ex omnibus fiat unum extractum. Si ex facibus utriusque præparationis combustis, saltem cum sua propria aqua, eamque extracto proprio addideris, eius purgandi vim & efficaciam validiorem reddes. Sunt multi, qui in præparandis huiusmodi extractis, cum esulæ, cum aliorum quorumvis purgantium sola aqua vitæ utuntur, quod nobis non adeo displicet: est enim ignis nature ille, qui digerit & concoquit horum simplicium cruditates, in quo plurimum firum est. Præterea eadem tam

tenuium & aërearum existit partium, ut hoc nomine promptius, quam cetera quævis dissoluentia alliciarum essentias, quibus extractis facile inde separatur. Sed plus mihi aridet ratio illa, quam modo declaravimus; de quibus tamen omnibus liberum cuivis relinquo iudicium.

Ad hunc igitur supra commemoratum modum extracta præparabis ex thymelea, mezæreo, & reliquis omnibus tithymali speciebus, & ex ipso quoque *helleboro nigro*, si in loco eo habitaveris, ubi recens colligi potest.

Sed cum non omnes montibus simus vicini, quibus hæc verba copiose crescere solet, neque eius copia, nisi cum jam exsiccata sit, facile detur, eiusdem extractum in hunc sequentem modum præparandum docebimus.

℞. Radicum & fibrarum hellebori veri, (cave ne adulterinum accipias) lib. j. omnem sorditem prius aqua albe: deinde macera per integrum diem in aceto rosato: hoc enim tollet nithiam illorum acrimoniam & venenatam qualitatem; effunde acetum: radices autem mediocriter ad ignem lentum exsiccate & crasso modo contrise, indantur in matrarium capax, super affundendo succi limoniorum partem unam. & succi pomorum redolentium pariter duas: succi his prius optime depuratis & clarificatis ut materiam duos tresve digitos superhæant: omnia stent in digestionem B. M. donec succi in colorem rubiundum tingantur, & exacte imprægnentur tota hellebori substantia. Colapostea omnia, & facies prælo exprime; ultimam hanc expressionem commiscecum prima colatura: & iterum affunde scabidus nèpam succum rosarum pall. datum optime clarificatum, indeque denuo extrahere omnem substantiam virtutem in B. M. colando & exprimendo iterum omnia, & misce hinc colaturam & expressionem cum prioribus illis: omnibus in matrarium capax iniectis, fiat digestio in Balneo, purumque ab impuro separatur. Tandem separa, ad calorem lentum humiditatem, donec in fundo maneat extractum in spissiori paulo forma, quam sapa est: de quo miscebis ℞. cum ℞. B. extracti confect. Hamech, cuius descriptio habetur in Diæretico nostro: ex qua mixtione formabis duas pilulas, & habebis excellentissimum remedium purgans, contra omnes manias, epilepsias, melancholias, febres quartanas, & alios morbos, qui altiores radices agunt, & occulta habent semina: effectus præterea demonstrabit exitos, citra ullam tamen molestiam aut perturbacionem.

N O T A.

Postquam enumerato *helleboro* addideris, *extractum confect. Hamech* purgans, is insuper adde *extractum trochisorum albandal vel diagridis* rite præparatum, aut limi aliquod purgan., quoc purgacionem per inferna promoveat, & vomitivam *hellebori* vim cohibeat: quod in primis notandum est in cæteris omnibus violentis purgantibus, & vomitoria facile se simul pollentibus: hæc enim vomitoria vis per additionem remedium purgantis, quod facultatem habet per inferiora trahendi, ac eductendi, omni retunditur & inhibetur.

Hactenus haud dubie animadvertisti in variis eiusmodi purgantibus extractis, varia quoque mentina & dissoluentia, apta tamen & congrua à nobis usurpari: & quorum magni & egregii effectus abunde satis patebant. Sed verus & peritus chymicus, qui ingeniosa quidam arte & industria

sciverit præparare aquam vitæ tartarisatam, huiusque perfectam cognitionem adeptus fuerit, is poterit inde ertere dissolvens quoddam sive constitutum generale, quo extrahat essentias omnium rerum purgantium, radicum, foliorum, herbarum, seminum, fructuum & florum: is, inquam, vere gloriari poterit de summo & elegitissimo Naturæ mysterio: de quo non licet plura addere, ne iustam Doctorem iram & reprehensionem incurram: hi enim vitio mihi vertent, si tam pretiosas margaritas nimis aperta & clara verborum oratione restituerem, eaque porcis proicerem, hoc in commune & rude vulgus tam tara & præclaratana spargetem ac disseminarem: quod tantis acanis indignum, cæteris tamen, quæ in scriptis nostris liberali impertivimus nani, merito acquiescet.

Iuxta has descriptas simplicium extractorum formulas conficiet expertus & indutritus Medicus tot, quot voluerit, extracta: quibus ea addet correctivas, quæ scopi suo satisfaciant.

Superest, ut in pharmacopœa nostræ decorationem adiungamus extracta quædam composita, tam Catholica sive universalia, quam chologoga, phlegmagoga & melanagoga: iuxta eam videlicet methodum, quam in purgantium vulgantium notatione supra secuti sumus.

Extractum Catholicum.

℞. Fibrarum hellebori nigri cum aceto præparatarum (hac enim est primi hellebori præparatio, ut iam supra diximus) ℞ j. B.

Tribuli albi & gummosi

Hermodactylorum an. ℞ ij.

Asari

Griatiola ana ℞ j.

Trochisorum Albandal ℞ vj.

Omnia conqussata indantur in matrarium addendo

Spec. latificantis Gal.

Diarrhodon ana ℞ j.

Super affundendo

Aquar. Fumiterre

Pomorum redolentium an. ℞ j.

Succi Limoniorum optime depurati

Succi Granatorum acidulorum sive barbarorum ana ℞. B.

Reliquos materiam duos digitos supernatent: stent omnia in digestionem Balnei calidi per 6 aut 7. dies: Postea colentur & exprimantur omnia per torcular fortissimè, & servetur hæc expressio.

Scorsim autem fac hoc sequens extractum.

℞. Rhabarbari ℞ j.

Agarici trochiscati ℞ x.

Folical. senæ ℞ ij.

His correctivi loco adde

Cinnamomi ℞ j.

Caryophyllorum

Anisi ana ℞ j.

Super affundendo

Aquar. Agrimonie

Cichorii.

Acidularum redditarum succo limoniorum quantum sufficit vel posui liquoribus acidulis sulphuris aut vitrioli emulatio

tur, qui promptissime allicient tinturas & virtutes purgativas: fiat extractum digerendos curando & exprimendo omnia, ut supra. Hac expressio addatur priori, liquor omnis inde elicatur ad siccitatem per Baln. vaporosum, & in fundo, residet extractum Catholicum, de quo exhibebis ꝑ. ꝑ. vel ad summum ꝑ. ꝑ. illumque in suo proprio liquore dissolves, quem ad hos usus servabis, vel in forma pilularum exhibitum purgans universale habebis præstantissimum.

Extractum cholagogum solutivum.

- R. Rhabarbari ꝑ. ꝑ.
Folicul. Senæ ꝑ. ꝑ.
Scammoneæ præparatæ ꝑ. ꝑ.
Spica nardi
Santalî citrini
Cinnamomi ana ꝑ. ꝑ.
Trochiscorum berberæ ꝑ. ꝑ.

His affunde succi rosæ pallidarum optime depurati q. suff. digere, cola, & exprime omnia calide per torcular, & fac extractum in consistentia sapa: cui addes aequali pondere extractum sive essentiam aloë scorsim paratam, ut iam docuimus supra capite de pilulâ; misce & decoque omnia ad ignem lentum usque ad eam consistentiam, ut pilulam unam magnam vel duas minores inde formare possis. Purgant benigne & sufficienter omnes humores serosos, calidos & biliosos. Dosis est ꝑ. ꝑ. Vel si volas, addes huic extracto (loco aloë), extracti, cassiæ tamarindorum & prunorum dulcium ana æquale pondus extracti ponderi respondens, coquantur omnia in forma opiata. Sufficiet de eo exhibere pro dosi ꝑ. ꝑ. vel ii. ad summum, in forma boli, quem præbebis cum syrupo violato violaceo. Et excellens & benignum parabis remedium ad febres tertianas simplices & duplicatas: ad febres item continuas ardentes & biliosas, & ad quævis mala, à causa calida in capite, sive in aliis partibus, suborta.

Extractum ex Cassia docuimus in nostro Diæretico.

Phlegmagogon.

- R. Agarici trochiscati ꝑ. ꝑ.
Hermodactylorum.
Turbit.
Senæ
Medullæ carthami ana ꝑ. ꝑ.
Rad. Esulæ præparatæ ꝑ. ꝑ.
Trochiscorum alhandal ꝑ. ꝑ.
Salû gemma.
Macû ana ꝑ. ꝑ.
Spec. Aromatici rosati ꝑ. ꝑ.

Cum aqua cinnamomi fiat extractum.

Sufficit de eo offerre ꝑ. ꝑ. in forma pilulæ. Morbis omnibus pituitosis, & ex causa frigida subortis mirifice confert, morbo præsertim articulari. Humores enim pituitosos & serosos in articulos decumbentes mirum in modum educit.

Radici esulæ præparatio una eademque est cum hellebori præparatione: macerando nempe eam per 24. horas in aceto rosato optimo, & dein exticcando.

Melanagogon.

- R. Rad. folicul. senæ ꝑ. ꝑ.
seu Fibrarum hellebori præparatarum ꝑ. ꝑ.
Turbit.
Myrobalanorum omnium ana ꝑ. ꝑ.
Trochiscorum alhandal, ꝑ. ꝑ.

Lib. XIV.

Flor. Violarum.

Rosarum rubrarum.

Epithymi ana ꝑ. ꝑ.

Spec. Laticiantis Gal. ꝑ. ꝑ.

Succ. Optime depuratorum sumi terra.

Pomorum redolentium.

Et seri lactis ana q. suff.

Fiat enumeratorum simplicium omnium, crasso modo conqussatorum, maceratio & digestio in balneo per 8. aies: Postea colentur, exprimantur & depurentur & reducantur in extractum, sicut cætera.

Eodem modo extractum conficies ex speciebus hiera Picræ Galeni, hiera colocynthidos, diaturbith, diacarthami, diaphenici ac tere ex omnibus paulis aliisque purgantibus, cum menstruis congruis: nimirum cum aquâ sumi terra, silici, agrimonie, pomorum redolentium, seri lactis, & iunilibus, acidulis r. deditis cum succo limoniorum, aut cum quodam aceto scillitico, vel alio in cæteris procedendo, ut supra.

Sed proprium dissolvens omnium purgantium in genere, radicum nempe, herbarum, seminum, & florum est aqua vitæ tartarifata, omnibus veris philosophis ad unguem cognita & perfecta: Sed præstat tantum arcanum silentio involuere, quam promiscue omnibus patefacere, & temere effutire.

Præter omnia enarrata extracta simplicia & composita, alterantia, corroborantia, & purgantia, quæque omnia est vegetabilium ordine desumpta sunt: quædam adhuc supersunt tractanda, quæ ex animalium partibus educuntur. Huiusmodi igitur, quorum etiam supra mentionem fecimus, nunc describenda aggrediemur.

Exordiemur autem ab iis, quæ ab homine sumuntur. Sed non est institui nostri, cuncta illa magisteria & arcana, quæ ab eodem erui possunt, hic enumerare aut introducere, veluti sunt admiranda illæ præparationes mumie tam recentis corporis, quam liquida spiritalis: variæ item & elegantissimæ illæ præparationes cranii tam recentis, quam est sepulchri extracti: hæc omnia, inquam, si hic inferenda essent, finis nunquam daretur: peti igitur possunt aliunde ex aliis scriptis nostris. Sufficit mihi nunc unicam tantum descriptionem extracti cranii humani in medium proferre.

℥. Igitur duo vel tria crania recentia, hæc in mortario marmoreo crasso modo terantur, materia hoc modo trita indatur in matracium capax cum collo longo, superaffundendo aquam vitæ iuniperi, sive salviæ, ut 4. vel 5. digitos supernatet, vase accuratissime clauso, ne quid transpiret, fiat digestio in Baln. vaporoso per 12. dies ad minimum, post coletur & exprimitur materia per torcular perquam fortissime, ex qua liquor exibat rubicundus instar sanguinis, qui oleosus & resinosus erit: iterum affundatur facibus novum menstruum, digerendo per 4. vel 5. dies, colando & exprimendo adhuc omnia per torcular, ita ut omnis essentia substantifica exactissime extrahatur. Omnes hæc expressiones & liquores in vicem commixti & in Alembicum inditi, destillantur per B. vaporosum, donec remaneat extractum in forma sapa, imprægnatum tum sulphure, tum sale, quo potissimum cranium abundat, imo totum fere salinum existit, hoc extractum digestum & perfecte depuratum tanquam thesaurum pretiosissimum adversus epile-

psiam diligenter adlerua, dotis est Θ β . vel Θ j. cum sua propria aqua destillata, quæ per se præstans epileptica est.

Descripsimus *supra sub finem capituli de Decoctis*, extractum splenis bouis, efficax & utile ad provocandos menses: ad cuius imitationem quoque parabitur extractum hepatis vituli: quod omnibus hepatis affectibus, ipsiusque imbecillitatibus conducet: in fluxu præsertim hepatico, & hydropisi. Sed hepatis isti vitulino addenda erunt,

Santalirubri.

Cinnamomi ana ζ β .

Spicanardi.

Rosarum rubrarum ana p. j.

Conserv. stor. cichorii ζ j.

Trochiscorum Rhabbari.

Et Eupatori ana ζ vj.

Tandemque cunctis coquenda in magna phiala capaci, & bene occlusa, in Balneo Mariæ eruenti per 7. vel 8. horas: donec hepatis fere totum in liquorem redactum fuerit: quem ad perfectionem decoques, addendo, si velis saccharum: ægro ex hepatis imbecillitate laboranti exhibebis huiusmodi extractum vespere & mane, & eximio percipies effectus.

Extractum pulmonum non solum vulpis, sed & vituli, & agni, fit consimili plane methodo, addendo potiora affectibus pulmonum congrua.

Eodem modo ex teneris cervorum cornibus, vel ex eorundem etiam cornibus induratis, sed adhuc recentibus, admirabile conficies extractum, contra pestem, venena, vermes, corruptiones & diversa alia mala & symptomata, quæ inde suboriuntur: sed loco aquæ vitæ iuniperinæ dissolventis perfunderetur officio sua propria aqua, si fieri possit, vel quædam aqua bezoardica aut theriacalis, cuius varias descriptiones *supra* edimus, quæ aqua præ acidulæ reddantur cum liquore sulphuris acidulo.

Extractum castorei fit eadem ratione, in cuius præparatione dissolventis vicem administrabunt *aquæ melissa, calendula, pernia*, aut similia antepileptica, aut cephalica: Efficacitatem hæc omnia macerare in B. per 4. aut 5. dies, & postea colare, exprimere, & liquorem evaporatione inde separare, ut omnia reducantur in extractum, quod conferret omnibus epileptis, paralysibus, apoplexiis, & similibus cerebri affectibus.

Extracta sive magisteria oculorum cancrorum, ut appellant, testarum ovorum, limacum & similia, quæ omnia salis naturam participant, fiant cum menstruo acido, cum aceto nempe vini, vel hydromelitis vinosi, vel cum succo limonum, berberorum & similibus. Si igitur ab eiusmodi testis & membranulis sive pelliculis ovorum gallinaceorum, & similia rerum dissolutis, statim eorundem dissolvens inde separare velis, (quod elegans & magnum utique mysterium haud contemnendum est) aliquot guttula liquoris sive salis tartari dissoluti superiniiciendæ sunt, & sic magisterium parabis excellentissimum ad calculos dissolvendos, strangurias, dysurias, ischurias, difficultates & suppressiones urinæ, pro dosi offerantur paucula tantum grana: tantum enim efficacia & energia pollent eiusmodi remedia in his affectibus medendis.

Ut extractum fiat e matrice leporina, & secundina mulieris fecundæ, oportet has partes probe

prius lavare & ablucere vino albo, postea desiccare, & in pulverem reducere, & dissolvente utriusque quadam vitæ alkalifata, quæ ipsi subito dissolvetur & in essentiam reducet, quæ essentia, separato suo dissolvente, efficacissima & præstantissima est ad matrices steriles fecundandas, & conceptioni idoneas reddendas.

ADDITIO. P.V.

Extractiones secretæ officinarum Augustanarum.

Rhabbari.

$\mathcal{R}$. rhab. selectiss. frustratim incisi. lb. β .
succ. v. laq. cichor.
endiv. an. lb. j.

vini maluat. ζ j.

insunde horis 24. deinde coque igne lento in duplici vase, figulino vitreo: fortiter sub prelo exprimitur: & cum sacch. ζ β . expressum percoquatur ad mellis consistentiam.

Extractum aloes earundem.

$\mathcal{R}$. aloes succotrin. ζ p. vel quantumvis, cui insunde aq. beton. ut duobus digitis supereminet, & cum colore nacta fueris præparem, affundatur, & alia recens affundatur ad colorem idque toties repetendo, donec aqua nulla in colorem amplius acquirat, & pura aqua remaneat: tum liquor effusus in Baln. Mar. extrahitur, & remanens insunde aequalis pondus syr. ros. sol. simplicis, permi. sic & in vase vitreo reserpa pro aloes extractione.

Extractum calami aromatici earundem.

$\mathcal{R}$. calami aromatici quantumvis, incidatur & insundatur per aliquot dies in vini rhemani reserpti quantum sufficit. Deinde ebulliat una & altera ebullitione & fortiter exprimitur. Expressum decoque lentissimo igne ad consistentiam, quam volueris.

Extractum D. Bechtoldi Rivii.

$\mathcal{R}$. vini generosi sæpius destillati, vini malvatici generosissimi an. lb. ij. β .
cinnam. integri ζ iij.
caryophyllor.
maceru.
nicotifla.
rad. caryophyllata debito tempore collecta an. ζ j.
zinzib. alb.
zedoar.
galang. an. ζ j. β .
cubebar.
granor. paralytici an. ζ β .
rad. trid. florentin. ζ j.
sol. hyssop.
salvia an. ζ β .
satureia ζ j.
meliss.
card. ben.
mentha an. Mj.
fl. calendul.
anther. an. ζ β .

Ros. rub.

Albar. an. 3 j.

Pulveriscentur pulverisanda, reliqua incidantur & con-
quassentur, connectique in vitrum idoneum adde

Sacchar. albiss. 3 vj.

Candi 3 ij.

Passul. mundatar. lb. β.

Maior. ab acinis mundatarum

Caricar pingv. an. q. f.

Camphor. 3 y.

Aq. rosac.

Endiv.

fl. sambuc. an. lb. j.

Meliss. lb. β.

Insolentur per mensem orificio vitri accurate
clauso: postea reiectis facibus extractum refer-
vetur in vitro idoneo, manent circiter 3 lxxvj.

Extractum D. Theodori Zvyn- geri.

℥. Cort. ligni guaiaci 3 j. purgatur aqua fontanea à
sordibus, maceretur in phiala vitrea in iuris gallina-
cei lb. ij. vel iij. per noctem, coquatur ad consum-
ptionem tertie partis vel ad medietatem, coletur, lo-
co frigido servetur, ubi refrixerit, 3 iij. vel iv. in-
fundantur sol. sen. 3 β. mane coletur & exprima-
tur; deinde addatur.

Syr. ros. sol. 3 β.

Aq. Beton.

Lue arthetice,

Salvia vel similis 3 β. vel 3 j.

Cinnamomi.

Vel ℥. Cortic. lign. guaiac. 3 ij.

Sars. parill.

Rad. liquirit. an. unc. β.

Pulveriscentur minus sime. ℥. huius pulveris unc.
i. β. maceretur primo, deinde bulliat in iuris pulli
vel aque communis, vel (si morbus sit chronicus
malignus aut galicus) vini mensura ad dimidi-
um, servetur.

Hinc ℥. Fol. sen. unc. ij.

Mellis vel fl. rosar.

Pallidar. vel cinnam. 3 j.

Sacchar. unc. β. redigantur quoque in pulverē,
singuli noctibus in unc. v. decocti superioris frigidi,
macerentur pulveris posterioris 3 vj.

mane per pannum leneum lectum colato & syrupi
rosati quid addito.

Vt vero integra servetur vis decocti, maneat
super feces.

Ufus eius est in podagra, catarrhis, arthritide,
ischiaide, lue venerea, in scorbuto vere & autum-
no per 20. 30. vel 40. dies mane contineatur, præ-
missa purgatione universali & venæ sectione: ve-
speri vero tribus ante cœnam horis folius decocti
unc. iij. absque senna cum unc. sem. syrupi de pomis,
aut sumaria, aut de succo borraginis & aqua sumar. vel a-
grimoni. unc. j. exhibe. Frigidum vero decoctum gra-
tius erit, quam calidum.

Extractum Panchymagogum.

℥. Pulp. colocynth. vel troc. alhand. unc. vj.

Turberh. unc. j.

Agar. troc. 3 ij.

Lib. XIV.

Elleb. nigr. prep. 3 iij.

Fol. sen. unc. j.

Diagrid.

Elacarii an. 3 v.

Omnibus extracte trius spiritus vini essentiatam diu
eliciatur, donec spiritus amplius nontingatur, vel aqua vi-
tae infusa macerentur balnei calore vel in cineribus cribella-
tis cum igne mediocri per dies 18. frequenter agitando quoti-
die, diligenterque oclusa ampulla. Hinc exempta omnia
exprimantur per pannum lineum grossum sub prelo stan-
neo. In expresso solve aloes optima lota 3 x. (prelo bal-
samus aloes) post in alembico abiecto igne humiditas a-
qua abstrahatur, donec quod in fundo cucurbita remanet,
mellis instar sit spissum. Si in eo quadam adhuc sit humi-
ditas, ponatur super carbonēs ardentes in vase aliquo, quan-
diu videbitur, ut ea à calore evaporet. Sin perceperim-
us gustu vel odoratu reliquias nidorosas spiritus
vini; massæ affuso liquore borraginis vel beto-
nica, facile illas evocabimus. Dosis Scr. j. vel
Drach. sem. cum guttula unica olei cinnamomi.

Extractum Catholicum officina- rum Mœnofrancofurten- sium.

℥. Aloes succotrin. el. unc. j.

Turberh. unc. β.

Colocynth. 3 vj.

Agaric. albiss.

Diagrid.

Rad. elleb. nigr. veri sty. an. unc. β.

Spec. diarrhod. abbat.

Mac.

Stachad. arab.

Galang.

Schœnamth.

Cardamomi

Zedoar.

Caryophyllor.

Cinnamom.

Flor. anth.

Lign. aloes

Visc. querc. an. 3 β.

Ambræ griseæ 3 j.

Infunde omnia in spiritu vini per 8. dies, exceptis spe-
ciebus diarrhodon & ambræ. Species infunde seorsim per 4.
dies & f. extractum secundum artem.

Extractio Margaritarum.

Margaritæ cum equali pondere nitri in furno antity-
po calcinantur; salugine abstracta extrahitur subtilior pars
cum aceto destillato, quo evaporante subsidet calx purissima,
aqua rosacea crebris affusionibus abluenda.

Aliter. In aceto destillato & spiritu vini generosissi-
mo an. in simo contusa dissolvantur. De fusione facta no-
vum menstruum affundatur, donec penitus fini dissoluta.
In fundo absidet essentia, abstracto phlegmate.
Ethoc rectius atque cautius.

Extractum Rhabarbari com- positum.

℥. Pulp. colocynthid. unc. 3 β.

Turberh. opt.

Flor. stachad. arab. an. 3 x.

Diagrid. opt. 3 v.

Rhab. opt.

Li 3

Rad

Rad. elleb. nigr.
Fol. fen. elect.
Agar. albiss.
Cinnam. acutiss. an. 3 ℔.
Styrac. liquid.
Rad. asari
Spic. nard.
Flor. rosar. rubr.
Mastic. an. 3 j.
Vini sublimat. quane. suffic. Mi.
f. extractum sec. art.

Extractum Holagogon.

℥. Colocynth. 3 i. β.
Turberb. opt. 3 xiiij.
Agaric. fini 3 j.
Veratrinigri 3 vj.
Gratiola
Fol. fen. an. 3 iij. 3 j.
Scammon. 3 x.
Aloes optima 3 ij. β.
Vini sublimati quantum sufficit.
f. sec. art. extractum.

Extractum catholicum Theophrasti.

℥. Aloes optima 3 iij.
Agaric. fini
Scammon. an. 3 x.
Colocynth. 3 ij. 3 j.
Veratrinigri 3 ij.
Spec. diarr. abbat.
Diambr. an. 3 j. Mi.
Et cum vino sublimato f. extractum.

Extractum tabellarum.

℥. Conserv. buglosf.
Borra.
Violar.
Cortic. citri condit. an. 3 ℔.
Spec. diatr. frig. 3 ℔.
Zinzib. 3 ij.
Turberb. 3 ij.
Fol. fen. 3 ij. β.
Diagrid. unc. j. β. Miste cum vino sublimato f. extractum sec. art.

Extractum Pistorii ad promovendos menses.

℥. Myrrha elect. unc. j.
Croc. 3 iij.
Caryophyllor. 3 j.
Piper. longi
Galang. an. an. β.
Baccar. laur.
Rad. asari 3 j.

Omnia pulverisata excipiantur vino sublimato, relinquantur aliquandiu, donec vinum coloretur, commutatum sublimatum idque eam diu, quousque non amplius coloretur, sicut fieri solet, cum extracta parantur; tandem commisce omnia vina sublimata, quae collegisti, destilla in balneo Mariae usque ad siccitatem, & hoc quod tranlit, serva peculiariter in vitro; deinde extractum in fundo collige, & in pyxide retere.

Extractum Agarici August.

℥. Agarici albi & levis quantum volueris. Huic affunde spiritus vini tantam quantitatem, ut is, duos vel tres digitos emineat. Stent sic simul in vase vitreo ar-

etissime clauso, juncturis probe obturatis, ac circumlitis in loco calido vel saltem tepido, dies tres. Postea colentur & leviter exprimantur: expressum & colatum in balneo Mariae abstractorur; sus lentâ destillatione vini spiritus in crassamentum cogatur & quod in fundo cucurbitae Mellis spissitudine residet, id ad commodos usus servetur.

Pituitam lentam & crassam ex ventriculo maximè & mesenterio, necnon jecore, liene, pulmonibus, ac utero expurgat; à cerebro quoque nervis & artubus eandem, licet debilius, prolicit: vermes insuper enecat, & expellit.

Alii loco spiritus vini aquam Anisi, cum oleum ademptum sit, usurpant; correctivum loci id totum adhibentes. Verum corrigitur eius extractio pro re & conditione acri, aut morbi addendo in singulas Doses guttulam unam Olei macis, Nucis Moschatae, Foeniculi, Caryophyllorum, aut alterius similis.

Extractum Catholicon. August.

℥. Colocynthidos 3 vj.
Agarici optimi
Diagrydi
Hellebori nigri an. unc. β.
Aloes electa unc. j.
Spec. Diarrhod. Abb. unc. β.

Species Diarrhodon in sufficiente quantitate spiritus vini per dies aliquot macerentur, ac deinde relictis jactis supra praedicta Medicamenta rurgantia sussa in loco calido, vase probe clauso, vire; eorum imbibus postea leviter manibus expressis liquor transcolatus levi balnei vaporis evocetur, ut extracti spissamentum in fundo cucurbitae residet.

Medicamentum est Catholicon, id est universale, omnes in universum humores exturbans Datur à granis quinquè ad scrupulum dimidium. Aliud Catholicon, magis tamen operosi, describitur à Quercetano in Pharmacop. Dogmat. restituta.

Extractum Diacarrami, seu Cnicopharmacum Andernaci Aug.

℥. Medulla sem. Carrami unc. ij.
Turbiti albi
Folior. fena an. unc. β.
Diagrydi 3 v.
Rhabarbari opt. mi unc. j.
Agarici Trochiscati 3 vj.
Manne granat. unc. ij. β.
Myrobalanorum Chebulorum unc. iij.
Polipodii unc. ij.
Zingiberis albi 3 ij.

Minutim incidantur, vel crassius conterantur, & in vini spiritum (ex quo pulveris confectionis Diambra uncia per dies octo macerata fuerit) ponantur; stent, simul in loco calidiori diebus quatuordecim: deinde sacculo indantur, & sub prelo valide exprimantur: postea id quod expressum est, ampullae infundatur, ac operculo impostum extulatur, donec ad mellis spissitudinem pervenerit.

Plerosque humores serofos tamen praeter ceteris expurgat: caput, ventriculum, & reliqua viscera mundificat, & noxios succos blandè ac sine molestia educit. Datur vel per se in Pilulas efformatum, vel boli specie: nonnullis etiam cum Symplici Rosati aut violacei solutivi portione aliqua diluitur, potuique datur. Dosis eius est à drachma dimidia ad scrupulos quatuor.

Extra-

Extractum Holagogum Andernaci August.

℞. Specier. Diamb. unc. i. β.

Spir. vini lb ij. β.

Aq. Cinamomi lb. j.

Macerentur simul per dies aliquot in vase probe obli-
to; ne quid expiret. inde verò fecibus in fundo relictis
liquor omnis sequentibus Speciebus affundatur.

℞. Colocythidis ℥vj.

Turbiti albi ℥vij.

Agarici albi & optimi ℥iv.

Veratri nigri ℥iij.

Eupatorii Meſſæ

Fol. Senæ an. ℥v. β.

Diagrydii ℥v.

Rhabbari electissimi ℥vij.

Omnia incisa macerentur in humore supradicto die-
bus quatuordecim, deinde sacculo linzo iniecta sub prelo ex-
primantur. Liquor excolatus in ampullam imponitur ac in
Balneo humiditas extillatur, donec id quod in fundo subest,
Syrupi acquirat spissitudinem. Tunc in hoc aloes prepara-
rata, rursus in pulverem redacta drachma decem resol-
vantur, simul agitando uniantur, quoad crassamentum
Mellis instar appareat.

Generale est Medicamentum, cunctos in u-
niversum humores valenter à remotis partibus e-
vocans ac expurgans; febribus tamen continuis,
ac morbis acutis haud quamquam securum. Datur
à scrupulo semis ad scrupulum unum.

Aloes sic preparat ut. Accipe Aloes optimæ
libram unam, Aceti Rosacei partes duas, Aquæ
Rosarum odoratissimæ partem unam. Amborū
horum liquorum hac proportione iunctorum su-
matur quantum satis est: bulliant simul bis, vel ter,
colenturq; ac exprimantur, & id quod percolatū
est, lento igne rudicula semper agitando, coqua-
tur ad pristinam Aloes spissitudinem, ac usui re-
servetur.

Extractum Melampodii seu Hellebori nigri; Aug.

℞. Radicum Hellebori nigri mundatarum quantum
volueris.

Macerentur in aquâ pluviali calente vase lecto, hac
ubiper horas aliquot in infusione steterit, ac vires radicum
proleat averit, transcolata seorsim asservetur, & prioribus
radicibus alia rursus aqua pluvia fervens affundatur, idque
sic iteretur. Tandem omnis aqua vim radicum Hellebo-
ri habens, iuncta ac diligenter colata ampullæ vitreæ in-
datur, extrilleturque inde omnis humiditas, donec extracti
spissitudo Mellis instar in fundo cucurbitæ resideat.

Melancholicum succum, & alios humores
adultos solutu contumaces potentèr evacuat. E-
lephantiasis, Lepra, Scabiei, Arquato, aquæ inter-
curi, Epilepsiæ, ac alius id genus affectibus opem
fert, &c.

Extractum Bezoarticum Solare.

℞. Theriac.

Michrid. an. unc. viij.

Rad. angel.

Enul. an. unc. iij.

Tormentill.

Distamn. alb.

Valerian.

Vincetox

Serpent.

Lib. XIV.

Ostruii

Scorzonæ.

Petas.

Zedoar. an. unc. j.

Bacc. iunip. unc. iv.

Croc. or.

Zinzib. albi

Mastich. elect.

Myrrh. an. ℥ix.

Ligni sandi

Sassafr. an. unc. vj.

Pulverisata & mixta opt. Sp. V. secundum
artem spagyricam extrahantur, ac Spiritum ab ef-
fentiâ extractâ in lento balnei calore abstrahe, do-
nec crassamentum instar mellis in fundo relinqua-
tur; postea adde:

Confect. Alkermes unc. j.

Bezoart. Iovial.

Diaphoret. mineral.

Lap. Bezoar. or. an. unc. β.

Corn. Alci & Cervi spagyricè calcinat. or.

Cinnabari nat. præp.

Terra Sigillata

Flor. Nitri an. ℥iij.

Vnicorn. Mineralis

Solaris

Animalis

Sol. Margarit. or.

Corallor. rub.

Flor. Benzoin.

Lact. Sulphuris an. ℥j.

Sal. Veronica

Scabiosa

Scordii an. ℥iv.]

Lap. s. pretiosor. præp.

Off. de Corde cervi

Serpentum an. ℥β.

Ambra grisea

Moschi laudat. an. ℥j.

Omnia diligenter incorporentur & demum immisc.

Ol. Stil. Rosarum veri

Sem. Angelica

Aurantiorum

Succini albi

Caryophyllorum

Nuc. Moschat.

Cinnamomi

Campore

Ruta hort.

Citriv. an. ℥j.

Denuo misc. & redigantur in formam iustæ
consistentiæ, & salem è fecibus calcinatis arte ex-
tractum maioris efficiaciæ ergò admiscere poteris.

Vires, Usus, Dosis.

In variis & ferè omnibus morbis summum
arcanum, immò efficacissimum medicamentū est,
contra omnia metallica, animalia, & vegetabilia
venena; utpote: Mercurium sublimatum Arseni-
cum, Napellum, Cerebrum felis, Toxicæ, Phil-
tra, Virus araneæ, Viperarum, Serpentum,
Scorpionum & Bufonum, &c. quæ à corde &
ceteris membris principalibus per sudorem vir-
tuosissimè expellit, totumque corpus penetrat &
conservat. Valet quoque post debitum purgans

in omnibus putrefactionibus & superfluis humi-
diratibus corporis undecunque proveniunt: Ca-
chexiâ, Hydrope, &c. In Erysipelare (ita tamen
in robustioribus venâ sectio præcedat) sudore An-
gelico, Puncturâ larum, variolis, Morbillis, A-
sthmate, Meancholia, Lue venerea, Obstructioni-
bus & doctibus Hepatis & Lienis, Lepâ, Con-
tracturis, l'ngis & obformatis morbis, &c. Item
in Arthritide, Podagrâ, Gonagra, Ischia, Febri-
bus, Mensibus terentis, Ictericia: nec non in Iliaca
& Colica passione, &c. singulare & incomparabi-
le est experimentum. In Peste, morbo Vngarico,
& in omnibus morbis Epidemicis secretum ma-
gnum est, quod admiraculum, ægrotantium tes-
timonio, operari solet: Est enim veneni totius
corporis, ut summatim dicam, universalis evacu-
atio. In Apostemate, Anthrace, carbunculo, Pleu-
ritâ vera, dosi sua administratur; deinde exactis
quinque horis alteram exhibe, & qui illam horam
attingit, ut tertiam dosin accipiat, de felici resti-
tutione neque aquam dubitet. Si autem æger
medicamentum vomitu reiiciat, mox illud repe-
tendum, immò etsi illud retineat, semel exhibere
non sufficit; sed ut venenum pestilens planè è cor-
pore eiciatur, omninò necessarium est, Alexiphar-
maca & sudorifera intra biduum quinque vel sex-
ties repetere: quod cum sæpe negligatur, quam-
plurimi, qui servari possent, moriuntur, & nobi-
lissima etiam remedia infamantur. Inter sudan-
dum æger reficiatur Conf. Rosar. vitriolat. Acetof.
Rob. Ribium Succo & Syrup. Cirri, Granator. aq.
cordialib' & similib', &c. & a somno æger abstine-
at, donec bis sudaverit. Finito sudore linteis
mundis & moderatè calentibus totum corpus ex-
siccet, diligenterque videndum ne aëre frigido
occurrente venenum expulsum intrâ recedat; lin-
reamina quoque & tegumenta lectorum mutentur:
Si autem æger sudore defatigatus fuerit, utatur
cibus confortantibus & reficientibus, ut ovis re-
cumbens, iuteulis carniū, Prisana, & aliis, qui sūt
molles & in parva quantitate multum nutriunt.
Dosis à Scr. sem. ad Scr. j. Verum correptus Peste,
sive extremè desperatus, statim ab initio Drach. s.
vel Scr. ij. ex aq. Corn. Cervi nost. vel Theriacali
aut card. Benedicti, aut alio appropriato vehiculo
assumat & fudet; potentissimè venenum è centro
forâs vi sua diaphorctica pellit: videbiris enim to-
rum corpus sudore disfluere. Pro quo divino au-
xilio nomen Domini sit benedictum.

Aurea Hadrianea.

℞. Extractorum sequentium cum aceto destillato fa-
ctorum:

Theriac. Venet.
Miebridatii
Conf. Alkermes an. unc. j.
Rad. Anthor.
Emulcamp.
Angelice an. unc. β.
Scordii veri
Croc. orient.
Vvar. Lupinor. an. ʒ iij.
Corn. Cervi & Alkumagoricæ calc.
Bol. rub. cum Suc. Citri præp.
Terra sigillata
Lap. Bezoar. or.

Diaphoretici min.
Bezoart. Iovial. an. ʒ ij.
Hyacinth. præp.
Sal. Abshibii pont.
Card. Bened.
Centaur. min. an. ʒ iʒ.
Mag. Perlar. or.
Corall. or. rub.
Oc. Cancr. an. ʒ j.
Off. de Corde Cervi
Serpentum
Vnicorn. Animal.
Ext. Lig. Alees an. ʒ β.
Ol. Stil. Succini alb. rectif.
Camphora
Zedoar.
Rosar. veri an. ʒ β.
Caryophyllorum
Cinamomi
Citri rectif.
Angelice
Rute an. ʒ β.

Extracta misce diligenter, ut invicem bene
uniantur, & ostium probe mixta fuerint adde
olea reliqua, que pulveres tenuissimè ritos, quos
paulatim insperge, tepidè miscendo in formam
extracti.

Vires, Vfus, Dosis.

Antidotus hæc à pretio & virgum præstantia
Aurea dicitur & in virtute & operatiõe Bezoartico
nostro Solari quam proximè accedit & paratu et-
iam est facilior. Imprimis contra Pestem morbo:
Epidemicos, & adversus omnia venenorum genera,
præstantissimum est remedium. Quicumque
enim in peste hanc medicinam usupaverit, eamque
retinuerit, & desuper sudaverit, post Dei provi-
dentiam, evadet. Insectis autem utatur à Drach.
s. ad Drach. i. in summa necessitate, & in lecto o-
peratio expectetur; & somnus, dum sudant, inhi-
bendus, quem Medici quam plurimi ante 24. ho-
rarum spacium, præsertim Anthrace & Bubone
apparentibus non concedunt; qui tamen, cum vi-
res restaurent, & in somno ad exteriora potius quam
interiora calore feratur, non ultra modum inhi-
beri debet: Neque ægri per vim ad sudores, nisi
spontè erumpant, impellendi; cum & sine eo ex
huius Alexiterii usus, per insensilem transpiratione,
fiat evacuatio & pestifera illa vis retundatur, quod
in omnibus Diaphoreticis exhibitis observandum.
Insuper Epilepticis, Apoplecticis, Hamicanicis,
Cephalicis, Vertiginosis, spasmaticis, Paralyticis
& Melancholicis benefacit. Asthmaticis, Cardiacis,
Lienosis, Hepaticis, Hydropicis, Hemoptoicis,
Dysentericis, Celiacis, Colicis, Ischiaticis,
Podagricis; nec non Febribus Quotidianis, Ter-
tianis & Quartanis præsentis est auxilio. Dosis
Scr. s. ad Scr. j. & Drach. s. in vehiculis appropri-
atis & specificis.

Ext. Panchymaggon. Myn.

℞. Fol. Sen. elect. unc. viij.
Pulp. Colocynthid.
Rad. Turbit. alb.
Hellebori nigri an. unc. ij.
Methuocanna
Mermodact. alb.]

Elaterij veri,
Lalappæ resinof. ana Vnc. ij.
Aloës rosatæ,
Rhabarb. elect.

Bac. Ebulli, ana Vnc. ij.

F. secundum artem spagyricam extractum iuxta
 consistentiæ, cui adde:

Scammonij rosat.
Acidi Tartari, ana Vnc. j.
Ol. Caryophyllor.
Cinamomi,
Feniculi,
Masticis
Chamomille,
Aurantiorum,
Macis, ana Scr. j.

Misc. & in formâ pilulari ad usum reponere.

Vires, Vfus, Dosis.

Catharticum est universale omnique ætati utile:
 Quia tam in genere quam in specie omnes superabundantes & molestantes humores, quibuscumque corporis partibus & anfractibus delitescentes, suaviter & citra ullam nauseam expurgat. Dosis à Scr. j. ad Scr. ij. & Drach. j. præsertim in robustioribus.

Extractum Polychrestum. Mynf.

Rx. Aloës rosatæ,
Fol. Senæ elect. ana unc. iiij.
Hermodact. alb.
Turbith. alb. & gum.
Lalappæ, ana unc. iiij.
Hellebori nigri,
Mechaocannæ,
Troch. Alhandel, ana unc. ij.
Gum. Peruviani,
Myrrherub.
Masticis elect.
Ammoniæ,
Sagapeni,
Opopanax,
Sarcocollæ, ana unc. j. ß.
Agarici trochiscat.
Bac. Ebulli exsic.
Rhabarb. elect. ana unc. j.
Myrob. Citrinor. & Indor.
Polypodij quercin.
Epithymi opt.
Sem. Cymini,
Flor. Stachad. Arab. ana unc. ß.
Castorei veri,
Spica Indica,
Caryophyllor. ana Drach. ij.

Mixta extrahantur l.a. op. Sp. V. & fiat iuxta consistentiæ Extractum pro pilulis nostris polychrestis.

Vires, Vfus, Dosis.

Vocatur polychrestum, quod ad multos affectus corporis præter naturam sit utile & omnes humores purget. Dosis à Drach. s. ad Drach. j. per se vel cum aliis Catapotiis mixtis. Acuitur cum Scammonio nostro rosato.

Extractum Specificum Hydro- picum. Mynf.

Rx. Suc. in piss. rad. Ireos nost.
Elaterij veri, ana unc. viij.

Misc. & Sp. Vini in quo Spec. Diarrhod. Abbar. maduerint, s. a. extrahe, & extractionem seorsim custodi; deinde:

Rx. Pulp. Colocynthis.
Rad. Turbith. alb. alb. & Gum.
Hellebori nigri, ana unc. iiij.
Rhabarb. elect.
Lalappæ gummos.
Mechaocannæ ana unc. ij.
Cort. int. rad. Sambuci,
Juglandis,
Frangule ana unc. j.
Herb. Gratiolæ,
Fumariæ,
Gran. Cocognidii,
Bac. Ebulli, ana Drach. vj.

Misc. & similiter cum Sp. V. rectif. in quo prius Spec. Diacubæ maduerint, extrahantur: Postea omnes extractiones mixtæ in lento B. calore abstrahantur, quoad crassamentum instar pultis in fundo relinquatur; & tunc demum adde:

Mag. Ghistajemoi,
Scammonij rosati, ana unc. j.
Tartari puriolati,
Hyacinth. præp. ana unc. ß.
Croci Metallor. absynthiæ.
Mercurij vitæ ana Drach. ij.
Spir. V. viruli rect. Drach. j.

Hæc omnia subtilissimè & seorsim pulverisata incorporentur fidelitè, & circa finem immisce: oleor. Cynamomi, Caryophyllor. Macis, Chamomillæ, Arantior. Mentæ crisp. ana Drach. s. Et fiat s. a. Extractum seu massa iuxta consistentiæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Specificum est Hydropicum; principaliter enim ad serosum Hydropicorum excrementum purgandum, omnes superfluas humiditates expellendum, aquam flavam emittendam, & materiam tumoris discutendam inventum & accommodatum est. Morbos etiam omnes ab humore falso & usto natos; Elephantiasin, Pioram, Lepream, Cancrum, Imperiginem, Serpiginem, Vlcera maligna & fistulosa præcavet & curat. Exhibetur in aurorâ matutinali, & cum cautela, quoniam est Catharticum forte, phlegma, pituitam, seu aquositate omnem à toto corpore validissimè purgans.

Extractum Diasenæ. Mynf.

Rx. Fol. Senæ elect. unc. iiij.
Rad. Lalappæ,
Polypodij, ana unc. ij.
Agarici alb.
Hellebori nigri præp.
Rhabarb. elect. ana unc. j.
Sem. Feniculi, unc. ß.
Cinamomi
Schenanth. ana Drach. ij.
Zingib. alb.
Zedoaria, ana Drach. j.

Macerentur in s. q. aq. ad tepidum calorem, extrahatur aqua & affundatur nova, donec tota virtus siteducta: Evaporentur secundum artem ad mellis crassitiem, cui misce. OL. Anisi & Caryophyllor. ana Scr. j. Et f. Extractum.

Vires, Vfus, Dosis.

Est purgans utilissimum in omnib. consti-
nibus, præsertim Melancholicis, &c. Dosis à Drach.
j. ad Scr. iiij.

Extract. Specificum Emeticum. Mynf.

*Re. Spec. Diarrhod. Alb. Vnc. js.
Rad. Asaricent. exsic.*

*Bryonia:
Cyclamin. an. Vnc. j.
Cort. int. rad. Frangule.
Rhabarbar. opt.
Succ. Glycyrrhiz.
Mastichis elect. ana Vnc. s.*

Ex his cum Sj. V. tincturam in digestionem, ut
debet, aliquoties in die movendo extrahe & seor-
tim custodi; deinde:

*Re. Rad. Esule min. præp.
Helleb. alb. præp. ana Vnc. viij.*

Incisis & mediocriter tritis Spiritus superior
tinctus superaffundatur, atque in lento balnei ca-
lore per 14. dies maceantur; postea Spiritum per
inclinationem aufer, & recentem affunde, tam diu,
donec omnis essentia extracta sit. Ultimo Sp. Vini,
verè tinctum simulque mixtum s.a. spagyricam
abstrahere, usque dum in fundo instar mellis appa-
reat; & tunc adde:

*Sal. Vitrioli alb. s.
Gum. Ghistajemou.
Tartari vitriolati ana Drach. ij. j
Ol. Caryophyllorum
Cinamomi.
Nuc. Moscat. ana Scr. j.*

Misce dento & f. l. a. Extractum.

Vires, Vfus, Dosis.

Est specificum Emeticum, & operatur variè per
vomitus & secessum in omnibus febris, dolore
Capitis, Arthride, Podagrâ, Ictericâ, Hydrope,
Epatis & Lienis obstructionibus; nec non in appe-
ritu corrupto & debilitato ventriculo, &c. valdè
efficax est: Nihil enim pravi in illo relinquit, sed om-
nes impuros & peccantes humores rad citus e-
vellit, nec quicquam infert nocum. enti. Dosis habi-
rà ratione complexionis & sexus à Scr. j. ad Drach.
s. in liquore conveniente vel in formâ pilulari non
longè à passu; tunc enim minori molestiâ vomitu-
m mover.

Extract. Specificum Colicum. Mynf.

Re. Flav. Cort. Aurantior. Vnc. vj.

*Spec. Diacymini.
Gran. Luniperi. ana Vnc. ij.
Rad. Enule camp.
Pimpinelle.
Caryophyllate.*

Zedoaria. ana Vnc. js.

*Sem. Cerefolij.
Bac. Lauri exc.
Herb. Serpilli.
Majoran.
Succ. Glycyrrhiz. ana Vnc. j.
Cardamomi min.
Croci orient. ana Drach. vj.*

Misce & extrahantur Sp. Vini, quem postea in B.
M. ad spissitudinem mellis abstrahere & adde:

*Nitri vitriolati, Drach. iiij.
Corn. Cervi spagyricè calc.*

*Tali Leporini & suilli calc. ana Drach. ij.
Succini alb. præp.
Mag. Corallorum.*

*Lapi Carpionu. ana Drach. js.
Diaphoretici mineral.
Bezoart. Iovialis.
Lap. Bezoar. or.
Lact. Sulphuris. ana Drach. j.
Sp. Salis rellif. Drach. s.*

Misce. & fiat secundum artem Chymicam Ex-
tractum; cui denuò immisce:

*Ol. Carminativi nost. Drach. ij.
Angelica.
Caryophyllor.
Succini alb.
Mastichu.
Maci.
Cinamomi.
Citri. ana Scr. j.*

Omnia bene incorporentur & tandem Extra-
ctum ad usum reponatur.

Vires, Vfus, Dosis.

Hoc specificum Colicum, valet propriè ad Co-
licam & liuacam passionem ex causa frigida, humi-
da & flatuosa ortam; quoniam depositus prius alvi
excrementis, in vehementissimis & gravissimis in-
testinorum doloribus sedandis, secretum est. Cras-
sos enim & lentos humores tenuat & flatus dissipa-
t. Hypochondricum & ventriculi distentionem
& inflationem placat. Pectoris refrigerationi & vi-
scerum imbecillitati opitulatur, Semibus & quar-
nariis confert. Stomachi concoctionem iuvat &
tartarum in intestinis resolutum virtuosissimè ex-
pellit. Dosis à Scr. j. ad Drach. s. in aq. nostra contra
Colicam vel in alia appropriata.

Extract. Specificum Vterinum. Mynf.

Re. Bac. Sambuci exsic.

*Chamaecites. ana Vnc. iiij.
Rad. Paonia debitis collect.
Artemisfarub.
Dictam. alb.
Bryonia. ana Vnc. ij.
Visci quercini.
Sem. Amos.
Herb. Pulegij.
Melissæ rec. exsic.
Cassia lignea. ana Vnc. j.
Croci orient.
Castorei veri. ana Vnc. s.*

Misce, & extrahe cum Sp. Vini tincturam & se-
para spiritum ad remanentiam extractorum; po-
stèa adde:

*Sang. Porci in clibano exsiccatæ & cum aq.
Hysteric. præp. Vnc. s.
Bezoart. Iovialis. Drach. ij.
Mag. Iovis Anglie.
Marris Perlar.
Corallorum. ana. Drach. j. s.
Ol. Antophyllorum.
Angelica.
Succini albi.
Arantiorum. ana Drach. j.*

Denuò misce & fiat Extractum, quod ad usum
reserva.

LIBER DECIMVS

QVINTVS.

DE TROCHISCIS

ET SIMILIBVS.

Trochisci de Agarico, Mesur. Aug.

R. Agarici electi uncias tres.

Salis Gemma unciam unam.

Syrupi Acetosi simplicis quantum sufficit.

Formentur Trochisci, qui repō antur in loco calido & sicco.

Hi sunt communes illi Trochisci de Agarico, solennior tamen & magis correctæ eorum compositione ratio pluribus videtur ea quæ sequitur.

R. Agarici albi & levis uncias tres.

Salis Gemma unciam semis.

Zingiberis drachmas tres.

Oxymellis Simplicis quantum sufficit.

Formentur Trochisci.

Antiquorum mos in corrigendo Agarico hic erat, ut ei Salem Gemmeum tres potissimum ob causas adderent, quarum prima est, ut is iam dictum Agaricum ob levitatem suam os ventriculi aliquin petiturum, ac vomitum vel stomachi subversionem citaturum, ad ventriculi fundum deprimeret. Deinde verò, ut cum Agaricus uride ac fenignè purget, Sal Gemmeus magis irriter, mordet, stimulet, ac excretionem promoveat. Tandem quoque ut abstergat & mundificet, unde priscos omnibus ferè Medicamentis purgantibus Salem indidisse notavimus. Oxymel porro addiebant, ne Agaricus intestinis adhereret sed protinus abstergeretur, cum aliàs vitium hoc ei peculiare existeret, unde Avicenna eundem Colicis non exhalendum esse docet, ne levitate suâ intestinis adherere. Novos dolores procreet. Insuper etiam Oxymel crassos ac lentos humores incidit, pro it & Zingiber quod tentacem pituitam liquat atque uratq; & Agarici infirmam vim inaltum & ad longinquiores partes deducit, cum interim calore suo & aromaticitate easdem confortet.

Confert Agaricus sic præparatus antiquis capitis doloribus, viscerum obstructionibus à crassa, renaci ac pituitosa materia creatis vel obor is. Stomachum, renes, lienem ac hepatis indificat, præsertim verò mulierum matricis repurgat. Epilepsia & Vertiginem abolet, vermes enecat & expellit, prodestq; ut plurimum morbis partium naturali facultati dicatam, unde forsitan eum Democritus Medicinæ familie dixit. Venenis quoque resistit, Asthmaticis conducit, & spiritum faciliat.

Agaricus Trochiscatus, Mesur.

R. Agarici electi uncias quatuor.

Vini Cretici aut Malvatici infusionis Zingiberis quantum sufficit.

Formentur Trochisci.

Pituita crassa à bile pmixta, & crassos viscidosq; humores expurgat, ac viscerum obstructiones tollit.

Trochisci de Absinthio Mesur. Aug.

R. Rosarum

Absinthii Pontici.

Anisi an. drach duas.

Rhabarbari.

Succi eupatorij. (i. agerati.)

Asari

Seminis apii.

Amygdalarum amararum.

Spica Indica.

Masticis.

Folij seu spica Romana an. drach.

Succi Endivie quantum sufficit, fiant trochisci.

Longis & diuturnis febris sunt saluberrimi. Obstructiones ventriculi, hepatis, & dolores eorum demulant, partesq; naturales omnes roborant, deiectionemq; appetentiam suscitant.

Trochisci Alkakengi. Augustin.

R. Fructum Halicacabi drach. tres.

Sem. Citruli

Albateche. i. angustia aut Meloni magni.

Cucurbitæ an. drach. tres semis.

Boli armeni.

Gummi arabici.

Thuris masculi.

Sanguinis Draconis.

Sem. papaveris albi.

Amygd. amararum.

Succi Glycyrrhizæ

Tragacanthæ.

Amyli.

Pinearum mundatarum ana drach sex.

Sem. apii.

Carabæ Succini.

Terra sigillata aut boli armeni.

Sem. Hyoscyami ana drach. duas.

Cū succo Halicacabi, vel cū aqua Rosacea in qua eiusdē fructus succi fuerit macerati aut lule. Rosato vel Violato fiant Trochisci.

Dicunt etiam diaphysalidon & de Veucaria. Ad urinæ ardorem, exulcerata fistula urinaria, vesicæ, renibus, & ureteribus, ulcera detergent, glutinant, & cicatrice regunt, lotii acrimoniam mitigat, eiusq; strigmenta mucosa, aspera, & dolorifica complanant & leniunt, indeque urinæ tarditatem, & dysuriam natam tollunt.

Trochisci Alhandal Mesur. Aug.

R. Pulpacolocymbidis alba & levis à seminibus purgata uncias decem.

Incidatur minutissime, & fricetur p spaciu triu dieru, ex intermissione tamen, cū parte aliqua uc. unius olei Rosati, deinde

R. Tragacanthæ.

Gummi arabici

Bellii ana drach. duas. Norimb. 6.

Mace=

Macerentur in aqua rosacea, donec liquefiant & dissolvantur, & cum parte istius mucaginis formentur trochisci, qui in umbra siccentur, siccati iterum minutissime conterantur, & cum reliqua mucagine rursus formentur trochisci, qui iniici possunt in omnes compositiones, quæ colocynthidem recipiunt.

Colocynthis est præparata, cuius usus in acutendis catapocis. Pituitam & humores alios crassos, glutinosos, ex profundis partibus, longèq; distantibus ut Cerebro, nervis, musculis, iuncturis, pulmone, thorace extrahit, quo nomine in Cephalalgia, Hemierania, capitis dolore inveterato, Apoplexia, Epilepsia, vertigine, Asthmate, tussi diuturna, dyspnoea, thoracis angustia, Ischiade, morbis articulariis frigidis, aliisq; affectibus huiusmodi usurpavimus. Præcipuus horum usus est in dolore Colico & flatulento, vitream & viscidam pituitam ex intestinis decurbat. Colocynthidis pulpa forticibus incisa tenuissime multumq; teri debet, ne asperæ eius partes interaneis adherentes ea exulcerent. Huius drachmas decem reposui ex Uchisio & Fæsis, prior editione, interea cum viris doctis pharmacopæis & Medicis contuli, qui uncias decem reponendis omnes censebant, & reliquorum ingredientium ana drachmas duas, quare sententiam priorem mutare coactus uncias reposui, sicuti erant in prima quoque huius libri editione ante tres & triginta annos excusa. Præferim cum in omnibus compositionibus quæ Colocynthidem recipiunt illi Trochisci pro Colocynthide substituantur, quos ad hunc modum præparamus & rectissime se habere in medicamentorum compositionibus hæcenus observavimus. Vide annotationes Norimbergensium, fol. 197.

Trochisci de Aniso, Mesuz.

- Rx. Anisi,
Succi Eupatorii. ana drachmas duas.
Sem. Anethi,
Spice Indice,
Mastiches,
Folij, aut Cassie lignee, vel Macis,
Foliorum Absinthij,
Asari,
Apii,
Amygdalarum amararum an. drachmam semis.
Aloes drachmas duas.
Succi Absinthij quantum sufficit.

Fiant Trochisci.

Obstructiones hepatis referant, flatus discunt, stomacho auxiliantur, ac prolixo frigido morbo, febresq; diuturnas sanant.

Trochisci Benzoi Aug.

- Rx. Benzoi, ℥vj.
Ligni aloes ℥viij.
Styr. calam. ℥iij.
Moschi ℥ß.
Ireos ℥ij.
Sacharicand. lb. iij.

F. Troch.

Caput & pectus confirmant & siccant.

Trochisci Bechichi albi Aug.

- Rx. Sacchari albißimi lib. unam Candi optimi
Penidi ana uncias quatuor.

Ireos unc. unam, drach. septem.

Amyli uncias duas semis.

Mucilaginis tragacanthæ albissimæ cum aqua rosacea facit quantum satis, formentur trochisci parvi.

Albis utinur ad faucium asperitatem lenientem, tussiculosos & suspiciosos: Rubeis ubi affectione & exiccatione opus est, & catarrho interceptiendo. Nigris ad tussim siccam in materia aeri & calida, & vocis raucedinem, distilesque pectoris excreta res.

Trochisci Bechichi rubri Aug.

- Rx. Specierum prædictarum quantum volēs.

Boli Armeni præp. q. s.

Cum infusione tragacanthæ facta in aqua rosarum fiant trochisci.

Trochisci Bechichi nigri Aug.

- Rx. Succi Glycyrrhizæ inspersæ uncias quatuor.

Styracis calam. unam unam semis.

Specierum Diaretos Solom.

Loch sani ana unciam semis.

Sacharipenidi lib. semis.

Sachari albiß. libras duas, uncias tres.

Mucilaginis tragacanthæ cum aqua hyssopi facta, quantum satis fiant trochisci. Hodie paulo altius præparantur.

Ablata voce iacturam refarciunt.

Trochisci contra linguam nigricantem &

Carbunculo, aut alio affecto Venenato vel Calido B. Horstij.

- Rx. Sem. Psillij ℥ij.

Cydon. ℥j. ß.

Gum. Tragacanthi ℥ij.

Sacc. Cand. ℥j. ß.

Misce f. Trochisci ore tenendi.

Trochisci sublinguales B. Horstij.

- Rx. Conf. Alkermes in s. liquida ℥ß.

Ext. Angel. ℥ij.

Bezoar Occ. ℥ij. ℥ij.

Bol. Arm. præp.

Terra Sigill. ana. ℥vj.

Sacc. Canari lb. iij. ß.

F. cum Inf. Trag. Ex. Angl. Trochisci.

Trochisci de Corallio Nicolai.

- Rx. Coralli rubri,
Cinamomi,
Myrrhe,
Amomi,
Sem. Papaveris ana. unciam semis,
Schœnanthi,
Croci ana. drachmas duas.
Calami Aromatici,
Xylobaljami,
Cassie lignee,
Folij, aut Macis,
Mastiches,
Pbu,
Polij montani,
Asari,
Pedi columbini. ana. drachmam unam.
Vini quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

Sanguinolenta excreantibus, Dysentericis, Colicis, & cibum fastidientibus mirè subveniunt.

Pes Columbinus est altera Geranii Species habens Maluæ folia, vide Fœtium fol. 210.

Trochisci Diacorallii, Galeni.

- Rz. *Terræ Samiæ aut Boli Armeni,*
Corallii rubri. an. unciam unam.
Balanstiorum,
Amyli,
Terræ Lemniæ. an. unciam semis.
Hypocistidis,
Sem. Hyoscyami,
Opii. an. drachmas duas.
Succi Plantaginis quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

Iisdem affectibus probè tollendis, quibus præcedentes succurrunt.

Diacorallion ad Confect. Alcherme Nō stradam expetitum in scholis eiisdem Electuor. reperies, quod nobis auctum correctumque restituit, non sine digna honoris præfatione nominandus Vir D. D. Casparus Guttmanus Collega noster, prout senio venerandū ita etiam doctrina & multa experientia conspicuus, qui suum quoque laborem huic Pharmacopœiæ deesse nō it.

Trochisci de Croco. Nicolai.

- Rz. *Croci drachmas tres.*
Rosarum rubearum,
Ammeos,
Myrrhæ. an. drach. unam semis.
Ligni aloës scrupulos duos,
Gum aqua Rosacea fiant Trochisci.

Lienis & hepatis obstructions aperiunt, status dissipant, humorum putredinem marcent, ac cordi vires addunt.

Crocomagma Damocratis ex Galeno.

- Rz. *Croci drach. viginti quinque Myrrhæ,*
Rosarum. an. drachmas duodecim semis.
Amyli,
Gummi Arabici. an. drachmas septem semis.
Vini Chij quantum sufficit.
Fiant Trochisci.

Trochisci de Eupatorio Mesuæ.

- Rz. *Mannæ,*
Succi Eupatorii. an. unciam unam.
Rosarum unciam semis.
Spodu ex Ebore drachmas tres semis.
Spice Indicæ drachmas tres.
Rhabarbari,
Asari,
Anisi. an. drach. duas semis.

Cum aqua Cuscutæ fiant Trochisci, quoniam in umbra siccati reponantur.

Efficaces sunt ad omnem lienis & hepatis obstructionem, tumoremque præternaturam. Febres antiquas, earumque rigorem facient, morbo regio & Hydropi incipienti succurrunt, stomachicos iuvant, & corporis status discutiant.

Trochisci de Myrrhæ Rhafis. Aug.

- Rz. *Myrrhæ drachmas tres.*
Lupinorum drachmas quinque.
Foliorum Rutæ,
Mentastri,
Pulegij ceruini, id est, Distamni Cretici,

Lib. X V.

- Cumini,*
Rubie,
Asæ fetidæ,
Sagapeni,
Opopanacis. an. drach. duas.

Dissolvantur Gummi in aceto Scillitico, & cum succo Asætemisæ fiant Trochisci.

Describuntur à Rhase 9. ad Almanforem in menstruæ purgationis retentione. Tarditatem enim menstruum sollicitant, quæ ex crassorum & frigidorum copia aut sanguine concreto ortum duxit: attenuant, incidunt, & infarctos meatus aperiunt. Fœtum mortuum, sed præcipuè Secundinam tardantem præfenti remedio expellunt. Exhibentur è decocto granorum Iuniperi.

Pro Pulegio ceruino quidam vulgare capiunt, eius enim maxima vis est in ciendis menstruis.

Sief viride Antæi.

- Rz. *Cadmiæ,*
Croci. an. drach. tres.
Gummi,
Myrrhæ,
Opii. an. drach. unam semis.
Plumbi usti & loti scrup. unū. grana quin decim
Squama aris,
Nardi Indicæ,
Accacie an. D. j. gr. x.
Cum aq. pluv. f. Sief.
Candelæ pro suffitu. Aug.

- Rz. *Asæ dulcis, id est, Benzoi,*
Styracis Calamitæ. ana. uncias quatuor.
Thymiamatis,
Olibani. ana. uncias duodecim.
Labdani uncias decem & octo.
Caryophyllorum unciam unam semis.
Sem. Nigellæ unciam unam.
Coriandrorum preparatorum.
Granorum Iuniperi. ana. unciam semis.
Styracis liquide uncias sex.
Terebinthine unciam semis.
Carbonum Tiliæ vel Salicis uncias triginta.
Cum infusione Tragacanthæ facta in aqua Rosarum fiant Candelæ.

Aliter sic parantur.

- Rz. *Styracis Calamitæ,*
Carbonum Salicis. ana. uncias duas.
Benzoni unciam unam.
Caryophyllorum unciam semis.
Laudani drachmas sex.

Terebinthina Cypria & mucilaginis Tragacanthæ cum aqua Rosarum facta q. s. fiant Candelæ, Tede, vel Avicula, quibus pro delicatioribus Galliam Moschatam, aut Ambram addere licebit.

Sapo Moschatus.

- Rz. *Saponis Veneti libras quatuor. Incidantur minutissimè, adde pulueris*
Caryophyllorum,
Santalæ albi. ana. uncias duas.
Benzoi unciam unam.
Moschi scrupulum unum.

Distemperantur in aqua Rosacea.

Aliqui addunt Olei de Spica guttas aliquot, sed inelus fuerit Oleum Caryophyllorum, aut Macis, vel Rosarum. Quidam radices Iridis Illyricæ addunt; cuiuslibet suum hac de re esto iudicium.

Mm

Sapo

Sapo Odoratus Mynf.

℥. Sapon. Vener. aq. narens. diss. lb. j.

Rad. Ireos fl. ℥ j.

Styrac. calam.

Benzoi an. ℥ ℞.

Ligni aloës ponderos.

Santalicitrini a. n. ℥ ij.

Ambr. grif.

Zibet. an. ℥ ij.

Moschi al.

Bals. Perav. aq. ℥ ℞.

Ol. lignirod.

Lavend.

Cinam.

Caryoph. an. ℥ j.

M. cum ol. q. f. i. a. globuli.

Trochisci odorif. de Rosis usual. Pharm.

Sualbac. B. Horstii.

℥. Fl. Ros. lb. j.

Benzoi lb. i. ℞.

Liquid. ambr. ℥ ℞.

Moschi opt. scr. ℞.

Ol. Lign. Rhod. scr. j.

Aq. Rosar. q. s. f. Massa, includ. trochisci formati
flor. rosar. pallid. & lamina ignita imponantur.

Trochisci de Lacca, Mesuæ, Aug.

℥. Lacca mundata

Succi Glycyrrhizæ

Eupatorii

Absinthii

Berberorum

Rhabarbari

Aristolochiæ longæ

Costi

Asari

Amygdalarum amararum

Rubie

Anisi

Apii

Schœnanthus ana drach. unam Cum decocto Ari-
stolochiæ & Schœnanthus, vel succo Eupatorii, aut Absin-
thii fiant Trochisci.Iecinorosos, Lienosos, & Hydropicos ad-
juvant, febresq; ex viscerum obstructione natas
citant, Ascitem remouent.

Trochisci de Rhabarbaro Mesuæ, Aug.

℥. Rhabarbari optimi ℥ x.

Succi Eupatorii

Amygdal. amararum an. ℥ iv.

Rosarum ℥ iij.

Spica Indica

Anisi

Rubeæ radicum

Absinthii

Asari radicum

Sem. apii an. ℥ j.

Aqua Cuscuta quantum sufficit, fiant
Trochisci.Florum usus in febrium declinatione, impen-
dente malo corporis habitu, ex intemperie hepatis
frigida, plurimum profunt Ictericis, hydropicis,
hepaticis, & cachecticis ex depravata hepaticis, &c.

trochisci Ramich, Mesuæ, Aug.

℥. Succi Acetosa ℥ xvj.

Rosarum ℥ j.

Baccarum Myrti ℥ ij.

Semel ferysiant & coquentur adde col. o Gallarum, i-
centium accuratè tritarum uncias tres.Coquantur iterum aliquantulum, & si de infusa
tur sequentium Specierum minutissimis & optimè com-
mixtus puluis,

℥. Rosarum ℥ j.

Santalicitrini ℥ x.

Gummi Arabici ℥ i. ℞.

Sumach, id est, Carnium Rhod.

Spedian. ℥ j.

Omphacii, seu Agrestis ℥ vj.

Granorum Myrti ℥ iv.

Ligni Aloës

Caryophyllorum

Macis

Nucis Moschatae an. ℥ iv.

Misce omnia simul, & extende in scutella lapidea dum
succentur. Exiccata rursus in tenuissimum pulverem teran-
tur, & formentur Trochisci parui cum Camphora aurea
seu denario uno, hoc est, drachma una & septima eiusdem
parte, & sufficiens aqua Rosarum, ac in umbra liëra ex-
icati reponantur.Hos Trochiscos aliquot compositiones recipiunt,
eosdem tamen usurpamus in intestinorum
& alui totius levitate, acriumque humorum per
sedem profluvio. Infuso enim acrimoniam obtun-
dunt, & impetum refrænant eoq; nomine Chole-
ræ morbo succurrunt. Hamorrhagiam omnem si-
stunt naribus immisiss, aut medicamentis admo-
viscerum langviores, ventriculi, hepatis, & cordis
imbecillitates firman.Sunt qui Succi Oxalidis loco succum Cydo-
niordum fumant immaturant, Trochiscosque aro-
matifcent Moschi drachmæ unius quarta parte, seu
granis octo decim. Præterea pro Myrti granis suc-
cum baccarum Myrti Fuchsius legit, qui in compo-
sitione hac maximè probandus esset, si modo apud
nos extaret, aut commodè haberi posset.

Trochisci Diaspermaton Galeni.

℥. Sem. Apii

Ammios an. ℥ ℞.

Anisi

Feniculi an. ℥ ij.

Opii

Cassia an. ℥ j.

Cum aqua pluvia formentur Trochisci.

Dantur ex passio, aut aqua, ad omnes intestinos
affectus, pleuriticis & sangvinem reiectantibus
conferunt, dolorem sedant.

Trochisci de terra sigillata, Mesuæ.

℥. Sangvinis Draconis

Gummi Arabici affati

Trochiscorum Ramich

Rosarum rubearum

Sem. Rosarum, seu Anthera Officinarum

Amyli exiccati

Acacia

Lapidis Hematidis

Hypocistidis

Balaisiorum

Boli Armeni

Terra Sigillata

Corallii rubri

Charabe an. ʒ i.

Spodii de Ebore

Margaritarum preparatarum

Tragacanthæ

Sempapaveris nigri an. ʒ i. ʒ.

Sem. Portulacæ

Cornu cervi disti

Thuris masculi

Conorum Cupressi

Croci an. ʒ ij.

Aqua Plantaginis quantum sufficit.

Fiant Trochisci.

Sanguinem undecunque manantem & sputa cruenta cohibent, ac varii generis hæmorrhagias sistunt. Feminarum menstruam purgationem immoderatiùs fluentem morantur, intus vel cum succo Polygoni aut plantaginis ac ovi albumine coxis & pubiliti, aut cum conveniente liquore utero immisiss. Cruento item lotio medentur, ac Dysenterias, Diarrhœas & alui profluvia compescunt. Potentiùs id præstant si eis addatur Opium, quod aliqui compositioni huic drachmarum duarum pondere in universum adiiciunt.

Trochisci de fantalis Mesuæ. Aug.

℞. Trium fantalarum an. ʒ ʒ.

Rosarum ʒ iij. ʒ.

Berberorum aut succi eius ʒ iij.

Soli armeni

Sem. Cucumeris

Cucurbitæ

Citrui

Portulacæ

Spodii an. ʒ ij.

Camphoræ ʒ ʒ.

Cum aqua portulacæ fiant Trochisci.

Trochisci de Violis solutivi, Mesuæ.

℞. Violarum nigrarum mediocriter exsiccatarum ʒ vj.

Turbith. ʒ iv.

Succi Glycyrrhizæ

Scammonii preparati

Manna an. ʒ ij.

Cum Syrupo Violato fiant Trochisci.

Visitantur in expurganda pituita lenta & viscida, quæ thoracis vias intercipit & suspiriosos facit, bilicq; vitellina permixta deturbanda.

Trochisci Diaion seu de violis, Nicolai Alexandrini. Aug.

℞. Flor. Violarum purpurearum viridum ʒ v.

Amyli ʒ iij.

Sem. Papaveris albi ʒ ij. ʒ.

Rhabarbari ʒ v.

Sem. Plantaginis ʒ j.

Balsami, seu Olei Caryophyllorum ʒ j.

Tritæ subigantur, & cum aqua Rosarum formen-
tur Trochisci.

Thoracis angustias levant, guttur leniunt, ac alvum entollunt; raro tamen sunt usui.

Trochisci de vipera.

℞. Carnis viperarum cum anetho, sale & aqua collæ ʒ viij.

Lib. XV.

Medulla panis triticeæ albescenti exsiccata, & tenuissime pulverati ʒ ij.

Tere omnia simul & manibus opobalsamo aut ejus succedaneo inunctis, fac pastillos ʒ j. pondere, in umbra siccandos.

Vocantur hipastilli viperini, theriaci, de thyro seu de vipera, ad quorum Confectionem captandæ sunt viperæ circa finem Veris aut principium ætatis, quò tempore consueto cibo & aere aliquandiu fuerunt recreatæ: atque deligendæ potius femina, quam mares, non pragnantes, admodum agiles collum gracile mulum porrigentes, aspectu ferino, oculis aliquantum rubentibus, ac rutilis, capite latiore ac compresso, & rostro nonnihil ad superiora reflexo, ventre amplo, cauda non involuta, affatim gracilescente, carnis experte, gressu circa eam firmato, eoque tardo. Maris vero sensim intensitate abeat, nec carue destituitur, corporis truncus tenuior est, collum crassius, angustius caput; duos tantum dentes caninos habet, femina quatuor. Quæ loca maritima & salia incolunt, relinquendæ. Recens capte meliores, quam asservatæ. Ut autem rite præparentur, primum virgis cæduntur, sic namque ita percitæ virus evomunt, vapularis cauda & caput absciuntur, utrobique ad quatuor digitorum mensuram; quod etiam in viperis maioribus satis erit. Quæ post harum partium amputationem, si inquieto motu non agitantur, aut sanguinem non effundunt, sed statim immortæ iacent, atque exangves, reiciendæ ut inutiles. Vtiles ac modo dicto mutilatæ excoriantur, viscerantur, pinguedine mundantur, probe in aqua limpida ter, quaterque mutata abluntur, dein in olla idonea ac nitida coquantur cum aqua sufficienti, paucò sale, & anethi viridis quantitate paulo maiore aut minore pro numero viperarum, ut prudens pharmacopœus facile poterit diiudicare, puta ad m. j. sem. aut m. ij. anethi, pro quatuor aut quinque viperis: qui numerus satisfacere poterit parandis tribus uncis trochiscorum, ad Theriacæ confectionem requisitis. Sic vero igne luculento, non tamen violento, & fumi experte coquantur, ut à carnibus facillime spina detrahatur. Tum earo separata in pila lapidea, cum pistillo ligneo exacte terenda, cui inter terendum, panis albi sicci & pulverati tertia aut quarta pars adiicienda, ut pro carnis viperæ unc. quatuor, panis drachmæ sex, aut uncia integra. Qui maiorem panis quantitatem commiscebunt, pastillorum vires efficiunt imbecilliores, qui minorem, efficaciores.

Sic per trituratam carne panis commixta & subacta fiet pasta, ex qua pastilli seu orbiculi formabuntur. Perperam faciunt, qui dum caro viperina & panis simul teruntur, patium iusclo, in quo viperæ fuerint incoctæ, adiiciunt: sic enim humidior est, & trochisci ex ea confecti tancefcunt, si tum contrahunt, & difficilius exsiccantur. Parvuli autem conficiendi atque manibus opobalsamo aut oleo caryophyllis, vel nucis moschatae educto inunctis, & quotidie in loco sicco, sed non soli exposito versandi, exsiccandi, & postea servandi.

Pastillis viperinis summa virtus inest ad morsus animalium venenatorum, ab eisque Theriaca talem vim mutuatur; profuntque mirifice, si quid aliud Elephanticis, & à cane rabioso demorsis.

Trochisci Hedychroi D. Andromachi
ex Galeno.

℞. *Aspalathi*
Asari
Mari
Amaraci an. drach. ij.
Calami aromatici
Schananthi
Costi
Phi Pontici
Opobalsami
Xylobalsami an. drach. iij.
Folii Indici
Spice nardi
Cassia lignea
Myrrha
Croci an. drach. vj.
Amomi drach. xij.
Mastiches drach. j.
 Cum vino quodam generoso fiat pasta, ex qua
 formentur pastilli.

Prudenter egit Andromachus, qui horum
 pastillorum descriptionem versibus descripsit: ni-
 lilem i d fecisset, nihil aut parum illa pristinae in-
 tegræ retinuisse, cum etiam Galenus in illis
 describendis, præsertim in singulorum simplicitate
 definienda dosi, comperit. Rhafes & Avicen-
 na non sunt excusandi, qui potius novitatis aut va-
 nitatis studio, quam simplici in optimorum ino-
 pia hos trochiscos immutarunt. Europæi Medici
 non tam pervertunt, quam substituant, in his po-
 sitionum compositionibus, quæ certa lege, optima
 ratione & debita methodo describuntur. Facilius
 est autem remedium formas seu à Græcis seu A-
 rabibus descriptas, quam medicamenta simplicia,
 ex quibus constant, habere. Valde tamen rari
 est, quod nostri pharmacopœi Parisienses non con-
 sequuntur. Qui opportune omnia non habuerit,
 pro *Aspalatho* reponet *santalium citrinum*, pro *maro*
maioranam veram aut *dictamnium*, pro *Amaraco matri-*
cariam, pro *costo Angelicam*, pro *Xylobalsamo lignum*
Aloes, u. *lentisci*, pro *cassia cinnamomum*, pro *amomo*
Acorum.

À Rhafi & Avic. additur cortex radicis *Dar-*
sifahan, sed quænam sit illa planta, eodemine, nec
 vultu, nec viribus dignoscitur. Ab iis em vo-
 cantur hi Trochisci *Andaracari*, ab Andromacho &
 Galeno *Hedychroi*, à quibusdam, ut *Gilib. de Angl.*
cap. de cura arthrit. & *Isacab Maulins*, *Idiocry*, ab autho-
 re, qui primus composuit *Idiocryus* & *Idiocrytus* dict.
 Ad confectionem teruntur primum radices & li-
 gna, dein aromata, postea reliqua. Sed seorsim
croci, *mastiches*, *myrrha*, quæ postremæ, primo loco
 miscenda sunt cum vino, tum alii pulveres, tandè
oleum Balsami, aut eius inopia, *caryophyllorum*. Ex
 hisque omnibus tritis & simul subactis fiet massa,
 de qua formantur trochisci, in umbra siccandi.

Non solent vero parari, nisi *Theriaces* confici-
 endæ causâ, propterea causâ, propterea parva tan-
 tum quantitate solent dispensari, multis tamen,
 quod simplicibus constant medicamentis efficacissi-
 mi, per se dari poterunt ad malorum multo-
 rum curationem; & in divite quodam, qui odora-
 tum pharmacum expetebat, ad Ozanæ curatio-
 nem, his pastillis usus est *Aetius cap. 92. retr. 2. ser.*

2. quos subegit cum vino veteri odorato, & rari
 est, inquit, quam brevi affectio curata fuerit.

Trochisci Scillitici, D. Andromachi.

℞. *Scilla assata lb. j.*
Farina orobi albi & non ruffi drach. viij.
Tere in mortario, & fiat pasta, ex qua for-
mentur Trochisci, in umbra siccandi.

Theriaces adhuc gratia pastillorum *Scilloni-*
 sic dicti à *Scilla*, quæ ipsorum basis est. Ad hunc
 vero consilio Galeni debet preparari modum. *Scilla*
 mediæ magnitudinis lulo in anse colligenda, coti-
 tice exteriore si olianda, pars inferior & interior,
 cui fibrosæ radiculæ adharrent, secanda, separan-
 da, abiciendaque; pasta triticea probe subacta,
 non luto, ut perperam nonnulli faciunt, involven-
 da; dein sub cineribus calidis, vel potius in furo
 coquenda, donec pasta induruerit, & scilla mollis
 ac tenera evaserit, tum exteriore crusta & interi-
 ore medullis ablatis in mortario terenda: tum
 demum tertia pars erui albi farinæ tenuissimæ &
 cibratæ commiscenda, ut octo uncia erui singu-
 lis scillæ libris. Atque ex omnibus probe sub-
 actis fiat massa, ex qua formentur trochisci in um-
 bra siccandi.

Est autem deligenda *Scilla* vera & optimæ, ut
Hispanica, non pancratium, atque evellenda Iulio
 aut mensis tempore, vel paulo serius, aut celerius,
 modo iam folia penitus & scapus atrescunt.

Eruum quoque candidum, non ruffum, se-
 liendum, quod minus amarum est, & regis ale-
 xiterium. Sunt, qui loco erui candidi radicem
Alami albi sumunt; quia tamen eruum non valde
 rarum est, præstat cum Andromacho & Galeno
 genuinam descriptionem admittere, quam sine ne-
 cessitate aliquid substituere, & mentem authoris
 defraudare.

Trochisci scillitici crassos & lentos humo-
 res incidunt, infarctus tollunt, putredinem impe-
 diunt, epilepsiæ conferunt, & morbis venenatis.

Trochisci Cypheos D. Andromachi.

℞. *Carnis uve passæ pingvisima, probe ab acin-*
cortice mundata,

Terebinthina pura an. drach. xxiv.

Myrrha

Schananthian. drach. xij.

Cinnamomi drach. iv.

Edellii lacryma

Spice nardi

Cassia lignea

Cyper

Baccarum iuniperi grandium & pingvium
an. drach. ij.

Calami aromatici drach. ix.

Aspalathi drach. ii. ss.

Croci drach. i.

Vini parum

Mellis optimi quantum sufficit, formentur pastilli.

Cyphi antiquum est vocabulum genus, quo sus-
 simenta, odoramenta que olim significabantur, ut
 sic Galen. cap. 75. de simp. med. Ab eo *Michridates*
 hos trochiscos cognominavit, quos postea *Demo-*
crates carmine descripsit. Constant vero multis
 odoratis, quæ mixturam homini convenientem
 & ad multa commendabilem efficiunt. Quo odo-
 primo

pūm e novit Pontj rex, dum eodē antidoto permiscuit, quam suo nomine voluit donari.

Præparatio multum nec difficilis, nec laboriosa *Myrrha* & *ebdellum* in vinogenoso primum deducenoa, quibus addenda *cerebintina*, dein *pulsularum* mundatarum, tum pulveres. Omnia tandem *melle* despumato, & probe cocto excipienda, & in massam cogeta, ex qua so mentur trochisci, in umbra siccandi in olla vitrea, aut fictili reponendi & servandi.

Hunc usum non modo præstant, quod *Mithridatio* interserviant perficiendo, sed & dantur per se ad ulcera, & internos affectus multos iecoris & pulmonum.

Trochisci Gallæ moschatæ D. Mes.

℞. *Ligni aloës crudi* & electi ℥ ij β.

Ambra ℥ j.

Moschi boni ℥ β.

Gummi tragacanthi in qua rosarum solutiquatrum sufficit ad ea comprehendenda & cogenda, fiant pastilli.

Nonnulli *ambra* in vase vitreo dissolvunt oleo *Balanino* pauco, eoque cetera comprehenduntur.

Vox *Gallia* non parum Iac. Manlii exercuit ingenium, ut qui rationem eius nominis ad pastillos descriptos accommodat quærens, nunc ex Platentino ad Galliam herbam odoriferam, nunc ex aliorum opinione ad quandam Gallia provinciam refert, herbam tamen istam fictitiam, & Galliam ne quidem per somnium vidit Mesue, nec Gallia nomine compositionem istam, ni fallor, designavit. Convectiones enim aromaticæ, Arabibus *Phavagine*, ut quæ calidioribus aromatis constât dicuntur, aliquando ut apud *Rhasin Ramich*, & specialius *Such*, quando *moscho*, *ambra*, *zibetho*, & similibus suave odorem spirantibus componuntur. Rectius autem trochisci de *xyloaloe moschata*, quam de *Gallia moschata* vocari possent, minime tamen mutandum nomen censéo, quod integrum fere seculum recepit & probavit, in cuius investigatione non laborandum, modo res ipsa satis innotescat.

Porro ad præparationem teruntur singula seorsim, ac primum quidem *lignum al. es*, dein *ambra*, postremo *moschus*, tum omnia excipiuntur glutine *tragacanthi* aqua rosea diluto & sunt trochisci, ad delectus maxime suo halitu accommodati, potius tamen ad sanitatem, quam voluptatem in pharmaco utilis servati. Horum mentio frequenter occurrit in compositionibus multis, quas hinc inde ingrediuntur.

Cerebrum, cor & spiritus recreant, corporis totius odorem commendant, ventriculum puerorum imbecillium & vomitum inter roborant, & vires pro morbo fractas refarciunt.

Trochisci Aliptæ moschatæ D. N. Sal.

℞. *Ladani* ℥ iij.

Syracis calamita ℥ i. β.

Syracis rubra ℥ j.

Ligni aloës ℥ ij.

Ambra ℥ j.

Caphura ℥ β.

Moschi ℥ j.

Cum aqua rosarum formentur pastilli

Lib. XV.

Minus frequenter parantur hi pastilli, quam præcedentes, licet affines sint halitu, sua vitate, odore. Laboriose conficiuntur iuxta modum à Nic. Salernitano descriptum, facile vero sic: *Ladanum* in mortario cupreo & pistillo ferreo, utroque calente, cum pauca aqua rosarum diu terendum, ducendum & agitando, donec unguenti undique lævis, nec alperiaut grumosi consistentiam nanciscatur. Addatur postea utraque *styrax* pistillo rursus multum diducenda dein *xyloaloe*, tum *caphura*, *moschus* & *ambra*, cum pauca rosacea seorsim in alio vase diluta. Ex omnibus confuse mixtis tritis, subactis trochisci fient parvuli, in umbra siccandi, in olla reponendi, in officina servandi.

Celebrantur ut efficacissimi ad cerebrum cor, hepar, ventriculum & cæteras partes nutritorias corroborandas, & reficiendos spiritus.

Pastilli Neræ D. N.

℞. *Ambra optima* ℥ i.

Ligni aloës ℥ iij.

Moschi boni ℥ β.

Caphura gr. ij.

Subiunguntur omnia simul, & fiat massa, ex qua formentur Trochisci.

Trochisci Neræ sic ab inventore multorum iudicio nuncupati pretiosissimi sunt, rarissimeque conficiuntur, nisi pro regibus & principibus. Nec magna quantitate parandos censéo, & in Officinis diu asservandos, cum usus tempore statim quantitate requisita possint confici. À *Gallia moschata* tantum disident simplicium dosibus & superaddita *caphura*. Ut ritè parentur, emollienda *ambra* in mortario calente cum pistillo quoque calido, cui deinde *lignum aloës* tenuissime pulveratum cômisceatur: tum *moschus* seorsim tritus, postremo *caphura*. Omnia vero probe ducantur, subigantur, malaxentur, superaddito pauco oleo *liquidambar*, aut *opobalsamo*, ut in massam cogantur convenientiorem, ex qua rotule aut pastilli formabuntur.

Iisdē virib⁹ pollent, quib⁹ *Gallia moschata*, sed efficaciorib⁹, & à magnat. frequenter usurpantur ad suffit⁹.

Trochisci de Caphura D. Myrep.

℞. *Caphura* ℥ β.

Croci ℥ i j.

Amyli ℥ ij.

Rosarum rub.

Gummi Arabici

Tragacanthi

Scobis eboris an. ℥ β.

Sem. cucumeris mundati

Sem. portulacæ, *Glycyrrhizæ asæ* an. ℥ j.

Cum mucagine semini psyllii, in aqua rosea extracta, fiant pastilli.

Ex variis Trochiscorum de *Campora* descriptionibus à veteribus traditis, sola fere paratur, quam Mesue Sect. sui *Antidot.* describit ad febres ardentes, ad bilis & sanguinis æstum, hepatis & ventriculi calidam intemperiem & sitim inexpectam. Multis tamen quod constet calidis, ut *nardo*, *xyloaloe*, *croco*, *cardamomo*, quomodo id præstare valeat, non facile coniecto. Alios eiusdem nominis multo præstantiores, & ad id munus obeundum efficaciores, ac paratu faciliores, ex Myrepso exhibeo, in cuius descriptione nihil est immutatum, præter simplicium ordinem. *Prospodium* autem, (si quod aliud sit, præter *pompholigā*, seu *spodium* Græcorum)

M m 3 malō

malo assumere *ebur crudum*, quam *ustum*, ob rationes multas *superius* adductas. Preparatio nec molesta, nec laboriosa multum est. *Scobeboris* scotissim tenuissime laviganda, ut & reliqua simplicia, *croci*, *capbura*, *amylum*, *rosa* & *glycyrrhiza*. Gummi in mortario calido terenda: *semen cucumeris* decorticandum, dein minutim secandum, & lavigandū, tum demum omnia *cremore psyllii* comprehendēda, & in pastam ad trochiscos formandos cogenda.

Valent ad iccoris & aliorum viscerum ardores mitigandos, ad acrimoniam bilis temperandā, & ad humorum, qui ad thoracem delabuntur fluxorem compescendum.

Trochisci Diarrhodon D. Mes.

- ℥. Rosarum rub. ʒj.
Glycyrrhiza ʒβ.
Ligni aloes
Spica aromatice an. ʒ ij. & ʒij.
Mastiches ʒij.
Antispodii Div.
Crocii ʒij.

Tritis omnibus fiant trochisci ex vino albo.

Varia sunt pastillorum huius nominis apud auctores varios descriptiones: quisq; enim ad animi votum addit, detrahit, pervertit, immutat, & plerumque unum & idem medicamentum diversis nominibus designat, sæpe & duo, tria eadem vocum acceptione nuncupat. Patet hoc ex trochiscis *Diarrhodon*, & de *Rosis* à Mesue traditis, quorum alii aliorum significato includuntur. Fuit rationes, quæ huius nomenclaturæ in voce & significatione diversitatem quarunt. Sitamen cum virò probato sic loqui liceat, pastillos descriptos vocabimus. *Diarrhodon*, non de *rosis*, quorum preparationem pluribus æmonstrare superfluum videtur, cum ipsa per se facilis sit nec quicquam difficultatis secum ferat. Pro *Spodio*, *Antispodio* Officinatum & vulgare diximus quod *eburustum* est, non *spodium*.

Valent ad febres pituitosas, inveteratas & aliiis implexas. Ad ventriculi quoque dolorem leniendum, & humores ipsi adhærentes derergendos, commiscetur in multis compositionib; magnis à Mesue descriptis.

Alii sunt Trochisci Diarrhodon N. Myrepsi, quos ipse suis confectionibus miscet. Parantur ex *rosar. rubr. recen.* ʒij. *spodii ʒij. santal. rubr.* ʒj. β. gr. vij. *santal. alb.* ʒj. gr. xij. *crocii ʒij. β. capbura ʒβ. ex omnibus aqua rosacea* conctis fiunt pastilli.

Trochisci de Carabe D. Mes.

- ℥. Karabes ʒij.
Cornu cervi ussi
Gummi Arabici ussi
Tragacanthi
Coralli ussi
Acacie
Hypocistidis
Balaustiorum
Mastiches
Lacce
Sem. papaveris nigri, assi an. ʒij. & ʒij.
Thuris
Croc.
Opii an. ʒij.
Cum mucagine seminis psyllii fo. ma Trochiscos, & repon. ussi.

Hos Mesue pastillos, ut insigniter efficaces, inter quindecim eiusdem nominis, à tot auctoribus descriptos selegi, quorum magna pars illis solum nomine tenus, similis, vel certe multum dissimilis, *A succino seu Karabe Arabibus*, & *Electro* Græcis dictis, nuncupatur, quod mirifice commendatur ad vitæ raroborancæ, sanguinis fluxorem cohibendum, & rheumatismum uteri sistendum: augetur illius vis incrassans: *gummi & opii* interiectu, astrictoria, superaddita *hypocistide & acacia*. *Opium croco* castigatur, ventriculus *mastiche* roboratur, *psyllio* omnia comprehenduntur, & partium asperitas lenitur. Ad præparationem iubet Mesue multa aduri, quæ tamen si cruda ponantur, medicamen nihilo deterius imo forsitan præstantius erit: si quid enim eximie virtutis habet *cornu cervi* aut *corallium*, hæc ipsa potius habere cruda, quam usta credibile est. Quid uestio medicamentis cõferat, quid ab his auferat, nime sum nescius, sed multa vix hunc patiuntur apparatus sine magno virium dispendio. Vrat tamen, qui voluerit, modo expectas cum cineribus retineat vires. *Acacia & hypocistis* debebunt minurim primum incidi, dein cum *balaustis* pulverari, tum & reliqua. Ex omnibus arte & ordine tritis, & paucis *psyllii mucagine* formabuntur trochisci. Vim habent roborantem & astrictoriam. Omneim hæmorrhagiam, præsertim à thorace, pulmone, hepate, renibus, utero, hæmorrhoidibus ʒj. pondere cum *aqua plantaginis aut rosacea* vel simili sistunt. In dysenteria profunt, & per os sumpti, & per enemata iniecti.

Trochisci de spodio cum semine acetosæ, Mesuæ August.

- ℥. Rosarum rubearum ʒi. β.
Spodii ʒx.
Sem. acetosæ ʒvj.
Portulacæ
Coriandrorum præparatorum,
Sumach an. drach. ii. β.
Amyli ussi
Balaustiorum
Berberorum an. drach. ii.
Gummi Arabici assati drach. i. β.
Omphaci, seu Agrestia quantum satir.
Fiant Trochisci.

In febribus biliosis cum alui fluore præstantes sunt. Inflammationem ventriculi & hepatis acitum continuam sedant.

Trochisci de Antispodio D. Mes.

- ℥. Rosarum drach. vii.
Antispodii drach. iv.
Sem. portulacæ
Succi glycyrrhizæ an drach. ii.
Cum mucagine seminis psyllii, sicut Trochisci.

Sialiquando fas sit balbutire cum balbutimibus, hos pastillos ad electuarii de *psyllio* condnam accommodatos, de *spodio* vocabimus; sed inviri quidem, quod illorum basis *spodium* non sit, sed potius *antispodium*, vel verius, *eburustum*, quod hucusque pharmacopœorum familia pro *canna* seu pœo *Tabaxir* radicibus ustis usurpavit. Valent tamen istud pseudospodium, vel imaginariū. Arabicæ gentis *spodium*, quod valere poterit, ex eo *antispodio* à nobis vocato, parandi & nominandi.

disunt trochisci descripti, additur: *rosis semine portulacae, & succo glycyrrhizae, psyllii* glutine comprehētis.

Sic autem parati non modo in electuarii dicti veniunt compositionem, sed & per se dantur ad febres acutas, ventriculi & hepatis inflammationem, & sitim vehementiorem.

Alii dantur adhuc a Mesue magis compositi, cum semine videlicet *acetosae, pulpa sumach, amylo, coriandro, balauftis, berberis, & gummi Arabico, omphacii succo* &c. cepis. Minus tamen usuales sunt, nec probe congruunt electuario nominato.

Trochisci de Berberis.

℞. *Baccarum berberis aut succi earum*

Succi glycyrrhizae

Sem. portulacae

Antispodii an. drach. iij.

Ros. rubrarum drach. vi.

Spica

Crocī

Amyli

Tragacanthi an. drach. i.

Sem. citrulli drach. iij. β.

Caphura drach. β.

Cum māna succo berberis diluta, fiant Trochisci.

Estat huius nominis apud Mesuem alia descriptio, sed exoleta. Extant & aliae multae apud Serapionem, Avicennam, & alios, qui antidotaria conscripserunt: sed haec una vice omnium sit, & sola tanquam ceteris praestantior usurpanda & celebranda. Haec autem arte optime parabitur: Inciduntur primū *tridius, succus glycyrrhizae & semen citrulli*, dein terentur simul cum *rosis, seorsim vero spodium, amyllum, caphura, crocus & tragacanthum*. Tria omnia excipientur manna in succo berberis liquata, & fiet massa, ex qua formabuntur Trochisci.

Commendantur ad febres praecalidas, ad intemperiem icoris & ventriculi fervidam, ad sitim inextinguitam, & alvi fluorem. Expetuntur quoque ad electuarii de psyllio compositionem, descriptione Mesuei, apud quem vocatur iuxta interpretum translationem, *pastilli de oxyanthia*; non autem ingreditur electuarium rosarum ab eodem principe traditum, ut putat Foësius: Parva quantitate erunt parandi, quod fere solum usurpentur ad aliorum medicamentorum compositionem.

Trochisci Gordonii.

℞. *Sem. quatuor frigid. maiorum mundator.*

Sem. papaveris albi

Malvarum

Bombacī

Portulacae

Coroneorum

Myrtillorum

Gummi Arabici

Tragacanthi

Strobilorum

Pistachiorum

Sachari candis

Penidiodum

Glycyrrhizae rase

Hordei mundati

Mucaginis sem. psyllii

Amygdalar. dulcium mundatar. an. drach. ii.

Boli armenae

Sanguinis draconis

Antispodii

Rosarum

Myrrha an. ʒβ.

Excipiuntur hyaromelita, & fiant pastilli pondere ʒij. aut ʒj.

A Bauderōnio artis pharmacariae studiosissimo fideliter, a louberto depravate hi pastilli descripti: hic enim non tantum simplicium pondus immutavit, sed alia adiunxit, & nimis pretiosa & parum necessaria. Est a. multiplex illorum compositio: Constant n. refrigerantibus, detergentibus, astringentibus, & roborantibus, lenientibus, & quibusdam aperientibus. Ad praeparationem quaedam triura vulgari, pistilli nempe solo percussu pulverantur, ut radices, ligna, semina duriora gummi, *boli armenae & myrrha*. Haec tamen duo non confuse, sed seorsim debent lavigari. Nonnulla minutim prius secantur, dein teruntur & calisi admixta tenuissime comminuuntur. Ex omnibus optime tritis, & confule mucaginis psyllii mixtis, atque hyaromelite comprehensis & coactis, tinguntur trochisci.

Porro pro sanguine draconis nec in nabario cum Dioscoride sumenda, nec serpentis, aut alius animalis sanguinis cum Plinio querendus, nec aliquidquam tactirium ex terra synopica bolo armenae, sorbis & lateribus tristis simul subactis admittendum, sed lacryma cuiusdam arboris peregrinae ab indigenis, & consule mucaginis psyllii cum lacte, inquit Gordōnius, & proiciatur per syringam.

Imperantur a Gordōnio ad ulcera renum. Vtiliter quoque usurpantur ad alia partium internarum ulcera: leniunt enim, detergent, acrimoniam contemperant & roborant.

Ad internas ulceraciones Drach. j. cum lacte exhibitā plurimum prodest: & si fuerit ulceratio in vesica, distemperetur cum lacte, inquit Gordōnius, & proiciatur per syringam.

Trochisci de capparibus D. Mes.

℞. *Corticum radicis capparis*

Sem. viticis an. drach. vi.

Gummi ammoniaci ʒβ.

Nigella

Calamita

Acori

Amygdal. amararum

Sem. nasturtii

Folior. rutae

Aristoloch. rotund.

Succi eupator. inspissati an. drach. ii.

Cyperī

Scolopendrii an. drach. i.

Omnia trita ammoniaci dissoluto comprehenduntur, & fiant Trochisci.

Veterem Mesuei descriptionem integram, nec aliqua in re immutatam admisimus ut quae optime ea praestet, quae pollicetur. Trochiscorum enim omnium incidentium & obstructions referantur hi sunt efficacissimi: quandoquidem multos constant, quae crassos, melancholicos ac terrestres succos tenuant & incidunt, infarctus tollunt, & duritiem emolliunt, Quibus si praeterea addere quis voluerit gummi laccae & rubia sinclorum ana Drach. j. efficaciores redietur, nec trochiscus de lacca erit opus, quod hi, & capparibus satis sint, inquit Plantius, ad lienis obstructionem & veteres affectus. Eorum ac superiorum

eadem est parandi ratio, ac methedus facilis. *Ammoniacum* dissolvitur *aceto*, coquatur ad consistentiam mellis, eoque pulveres subiguntur, & formantur Trochisci.

Commendantur plurimum ad omnem lienis & hepatis obstructionem, duritiam, inflationem, & tumorem præter naturam. Morbo regio & hydropi incipienti succurrunt, infarctus tollunt, & flatus discutiunt. Dosis est Drach. j. cum vino tenui, vel aqua decoctionis *radicis cappari*, *corticum fraxini* aut *tamarisci*. Sunt, qui valentiores efficiunt, inquit Mesue, duplicato *Ammoniaco*.

Trochisci de Myrrha D. Rhaf.

- ℞. *Myrrha* ℥ iij.
Lupinorum ℥ v.
Foliorum ruta
Mentastri
Pulegii
Cumini
Rubiatinctorum
Assa fetida
Sagapeni
Opoponacis an ℥ ij.
Cum succo artemisia, fiant *pastilli*
pondere ℥ ij.

Nusquam omittendi sunt hi trochisci à Rhafsi descripti; à *Myrrha* quæ illorum basis est, nuncupati ab omnibus Medicis usurpati: ad quorum compositionem accedunt multa, quæ mesenterium obstructione liberant, meatus diducunt, infarctus tollunt, & potenter humores, qui vel copia gravant, vel qualitate lædunt, deturbant. Vt rite componantur, gummi sunt liquanda in decocto, vel succo *artemisia* calido, dein linteo forti traicienda ad aquæ humiditatis dissipationem & consistentiam mellis.

Hisposita addenda reliqua simplicia tenuissime, ut artis est, pulverata. Nam quæ ad infarctus expediendos, occlusionem viarum referendam, & materiam quandam foras protrudendam imperantur, debent tenuissime lavigari. Sic enim *asarum* & alia multa simplicia in pollinem subtilissimum trita urinas movent copiosas, crassiuscule pulverata diutius immorantur, & segniter suas vires exerunt.

Frequens est horum pastillorum usus in nimia cunctatione mestrucorum, in partu remorante, secundis retentis & lochiis suppressis. Dantur à drach. j. ad drach. ij. sem. & aliquando ad drach. iij. cum aqua, aut decocto idoneo.

Trochisci Alexiterii, seu contra pestem.

- ℞. *Radicum zedoaria*
Gentiana
Tormentilla
Ireos Florentia an. ℥ ij.
Cinnamomi
Caryophyllorum
Macis an. ℥ ℥.
Zinziberis ℥ j.
Radici angelica ℥ iij.
Coriandri preparati
Rosarum an. ℥ j.
Corticis citrisfici ℥ ij.

Fiat omnium pulvis subtilissimus, & cum succo *glycyrrhizæ* ℥ vj. fiat pasta mollis, de qua formetur trochisci, vel potius bacilli oblongi.

Pesti præcavendæ multum conveniunt hi trochisci: Eorum enim tantillum in ore detentum saporem quandam non irgatum relinquit, & odorem, qui aeris inquinati qualitatem malignam arceat & emendat atque impedit, ne is intro subiens spiritus inficiat. Quæ enim insipida sunt & inodora, ut *cornu monocerosi*, *lapis Etzozar*, *marginata*, *lapilli pretiosi*, & alia multa venenis obstitentia, suastantum vires exerunt in corpus ingesta, vel saltem eorum in usû: in ore enim contenta fere inefficacia sunt, ut quæ vix saporem ullum emittant, aut halitum essent, à quibus aeris fetitas quæ at domari.

Hiautem trochisci seu in ore tantum detenti, seu inferius ad ventriculum delapsi vires habent eximias, & ad virus pestilens evincendum efficacissimas. Vt rite parentur, *succo glycyrrhizæ*, quo pulveres excipiendi sunt, in balneo Mar. seu diplomate emolliendus erit, donec facile duci possit, & cum eo quantitas pulveris tota concorporari: quod artificii perito difficile non erit. Inexperto si videatur nimis oporofum, liceat illi parum hypocratici vini, aut alius liquoris convenientis super addere, ut ad libitum pastam habeat mollem, ex qua formabitur bacillos in umbra siccandos, & usui reponendos. Quid a sit vinum hypocraticum, satis notum est. Parari solet ex vini nigricantis lb. ij. *sacchari* lb. ss. *cinnamomi* ℥ ss. quidam addunt ad stimulum maiorem *Zinziberis* ℥ ss. & *Caryophyllorum* ℥ j.

Trochisci hystericis.

- ℞. *Assafetida*
Galbani an. ℥ ij. ss.
Myrrha ℥ ij.
Castorei ℥ j. ss.
Asari
Savina
Aristolochia
Nepeta
Matricaria an. ℥ j.
Distamni ℥ ss.

Cum succo aut decocto rutæ fiant Trochisci.

Hos nostros pastillos hystericos nuncupamus, quod aberrationi uteri & aliis affectib. hystericis mirifice prosint. Assumpti enim uterum vel ex eo vapores ad partes supernas ascendentes cognoscuntur & gravissima symptomata, hinc nasci solita impediunt. Nam cum uterus reb. odoratis delectetur, licet non sub specie odoris, trochisci a descripti, admodum fetidi sunt, illius ascensum ad præcordia, dum per os sumuntur, sistunt. Ex præterea colluviem quandam parvam, si quæ in locum muliebribus contineatur, meatus aperiendo, obstructiones solvendo, foras protrudunt.

Facillime autem parabuntur, si pulveranda tenuissime terantur, & gummis decocto, aut succo rutæ maceratis, colatis, & ad mellis crassitudinem elixatis comprehendantur. Me dêtur fœdis virginum & viduarum coloribus & his omnibus symptomatibus, quæ à tetris vaporibus & semine, vel mestrucio sanguine corrupto, & ab utero sursum ad præcordia perrepente prodeunt, auxiliantur.

Trochisci ad Gonorrhæam.

- ℞. *Seminis viticis, seu agni casti*
Lactuca
Rosarum
Balaustiorum an. ℥ j.

*Scobis eboris**Electri an. drach. i. ſ.**Boli armena in aqua cennodica lota drach. ii.**Seminis plantaginis ꝑ ij.**Sassafras ꝑ ii.*

Cum mucagine seminis citoniorum in aqua nenupharis extracta, fiant Trochisci.

Gonorrhœa vel est voluntaria, ut cum semen per coitum & cum voluptate excernitur; vel involuta, ut cum citra Venerem effluit; atque ea vel simplex est, & nullius qualitatibus malignæ particeps, quæ aut à feminis plenitudine, aut qualitate, aut labore, cursu, equitatione, & piperatorum usu nimio oritur: vel fræda & virulenta, quæ ex impuro concubitu, cum luc Indica affectus contrahitur, in qua virus albicans, aut ex virore flavescens è vasculis feminalibus sive sensu excidit vigilanti pariter atque dormienti. Frequens quidem malum est, mulieribus perinde atque viris commune, quod tempore nonnunquam tantas vires acquirit, ut per totum corpus serpat, & partes singulas afficiat.

Ad utramque vero vitiis nostri pastilli usurpantur. Ad simplicem quidem soli sanguinis eductione præmissa; ad virulentam, incipientem, vel nondum inveteratam, corpore semel atque iterum repurgato & sanguine immutato, dantur cum decoctione *seminum papaveris & melonum*, vel cum *aqua rosarum*. Dosis est à drach. j. ad drach. ij. sem. aut drach. iij. ad summum. Horum ut præcedentium eadem est, ac facilis præparatio.

Trochisci narcotici D. Fernel.*℞ Gummi Arabici**Tragacanthi**Amyli an. unc. ſ.**Ceruse lota aqua rosarum drach. vi.**Syracu calamitæ**Myrrhe**Castorii**Opus sapa solut. an. ꝑ ij.**Croc. drach. ſ.*

Trita omnia excipiantur mucagine seminis psylli in aqua rosarum depræmpta, & fiant Trochisci.

Superfunt duo pastilli usuales tantum exterius adhibendi, quos eadem serie describere, nec ad posteriorem officinæ partem, quæ de medicamentis tantum externis agit de ferre non libuit, quorum priores vocantur à Fernelio *narcotici*, quod patri cupiam admoti sensum stupefaciendo dolorem illius consopiant. Horum igitur apta est compositio, & usus pernecessarius, neque ulli ante extant ad similes affectus accommodati. Ad præparationem singula primum seorsum terenda, dein confusa mixta, mucagine seminis psylli excipienda & in massam cogenda.

Trochisci narcotici debite admoti capitis dentiumque dolorem consopiant, in febrium ardoribus somnum accersunt, erysipelata, inflammationes extinguunt, partium omnium externarum dolores aliis medicamentis soluti compescunt.

Trochisci Albi D. Rhafis.*℞ Ceruse aqua rosar. lota drach. x.**Sarcocolla castoris drach. iij.**Amyli drach. it.**Gummi Arabici**Tragacanthi an. drach. i.**Caphura drach. ſ.*

Lacte muliebri excipiantur singula per se trita, & fiant parvi Trochisci.

Inter *Sies*, seu *collyria* numerantur ab Arabibus trochisci, à Rhafis descripti lib. 9. ad *Almanforém* cap. 15. Verum eius descriptionem recentiores valde immutarunt: Alii n. *gummi Arabicum* addiderunt, alii *amylum*, alii *opium* reiciunt, & *caphuram* substituunt: sic enim pastilli sunt cãdidiore, nec minus oculorum affectibus efficaces, imò in multis utiliores. In dolore tamen illorum acerbissimo poterit *opium* addi, velut censet Loubertus, duobus modis parandi sunt, *cum & sine opio*, ut pro rei exigentia, vel hi, vel illi felicius usurpentur, nisi quis maluerit, ut fere sit, utendi tempore, opii pauxillum permiscere. Præparatio facilius est, quam ut longiore indigeat explicatione.

Valde conducunt oculorum affectibus multis. Eorum enim dolores mitigant, inflammationes temperant, fluxiones sistunt, materiam detergunt, exciseant, digerunt, & partem roborant.

Sic videor præcipuos & usitatiores pastillos in pharmacopoliis omnibus præparandos & asseruandos recensuisse. Alii enim, qui passim in vulgatis Antidotariis occurrunt, vel nullius, vel improbari sunt usus, vel facile sub illis comprehendantur.

Trochisci ad phthysin. Mylii.*℞ Thuris**Lupinorum**Cupressi**Gummi Arabici**Tragacanthi**Succi liquiritiæ**Sem. Cydon.**Boli Armeni*

Cum Syrupomenthæstano.

Trochisci ad Ulcera pulmonum. Mylii.*℞ Balsamiorum**Rosar. siccar.**Sang. Draconis**Medulla tritici**Olibani**Gumm. Arabici**Tragacanthi**Masticis**Acaciæ**Croc.**Carabæ**Myrrhæ**Anacardii ꝑ v.**Miyæ cydoniorum q. s. Fiant.***Trochisci liberantes Lubecensium.***℞ Succ. glycyrrh. ꝑ ij.**Pulver. liberant. ꝑ ſ.**Spec. Diamosch. dulc.**Diambr. an. ꝑ ij.*

Cum mucilag. tragac. ex aq. ros. facta s. trochisci, qui fignentur & cum moscho aromatisentur.

Trochisci pro lotionē capitis odoriferi.*℞ Smegmat. Veneti quart. j.**Treos alb. subtilissime pulveris ꝑ j.**Mosch.*

Mofch. ʒ β. cum infusione tragac. & aq. ros.
f. glebarotunde.

Trochisci pro fumo.

- ℞. Santal. citrini
Ros. rubr.
Caryophyllor.
Cinnam. an. ʒ vj.
Benzoin ʒ i. β.
Styrac. calamit. ʒ j.
Sachar. pulveris ʒ xij. Mi.
f. sec. art. trochisci.

Trochisci pro fumo cum moscho.

- ℞. Benzoin lb. j.
Styrac. calamit. ʒ vij.
Ros. rubr. ʒ j.
Lign. aloes unc. β.
Caryophyllor.
Santal. citrini an. ʒ ij.
Sach. albi unc. viij.
Mosch.
Zibeth. an. ʒ. β. Mi. & cum infusione tragac.
in aq. rosar. fermentur trochisci.

Trochisci pectorales pro illustissimo principe Ioanne Friderico II. Duce Saxoniz.

- ℞. Sach. cand. alb. ʒ ij.
Styracis calamit.
Bol. oriental. an. ʒ j.
Spec. diatr. salam.
Looch. sani & expert. an ʒ β.
Liquirit. rasæ unc. β.
Sacch. penid.
Sacch. alb. an. unc. iij.
Mucilag. tragac. cum aq. hyssop. q. s. f. trō-
chisci.

Trochisci D. Ioannis Langii Mirabiles in Epilepsia omnibus medicamen- tis præferendi.

- ℞. Sem. pæon. ex cortic. unc. β.
Margar. præp. ʒ x.
Mac. ʒ j.
Fol. auri nr. vj.
In pulverem redacta misceantur & cum unc. ix.
sachari albiss. in unc. v. aq. sequentis soluti &
cocodi ad perfectionem f. trochisci.
Aqua autem sic fit.

- ℞. Fl. lil. convul. Manip. viij. superfundatur mensu-
ra vini cretici, aut muscatellini, aut alterius ge-
nerosi, in eoque per dies quinque stent infusi, mox
in Baln. Mar. destillantur in vase vitreo deinde

- ℞. Cinnam. electiss. ʒ vj.

Nucisf. unc. β.

Piper. long. ʒ ij.

Flor. lavendul. unc. j.

Caryophyllor.

Sem. fenic. an. ʒ ij.

Fl. rotifmar.

Stoechad. an. unc. β.

Cubebar. ʒ ij.

Visci quercin.

Rad. pæon.

Dictam. nostrat. an. unc. β.

Omnia crassiuscule contrita rursus in superiore

vinoper dies octo macerentur in loco aprico & pi-
stea destillantur, ut antea.

Vfus est: dissolvitur trochiscus unus in co-
chleari huius aquæ & datur ad præcave-
dum manie: in paroxysmo vero ipso ad
curandum vi diducto ore infunditur.

Notandum.

His tamen trochiscis præmittatur plurgatio
bis vel ter ex pilulis de hiera composita,
quarum hic magna vis est: deinde victus
ratio conveniens.

trochisci de stella D. Flockii.

- ℞. Myrrh.
Castor.
Spic. celic.
Cassia lign.
Terr. sigill.
Cortic. mandrag. an. ʒ ij.
Opii
Croci
Cost. an. ʒ ij. β.
Sem. papav. alb. ʒ iij.
Styrac. liquid. unc. β.
Sem. dauc.
Papav. alb. ʒ iij.
Sesleor.
Hyoscyam. alb.
Apii an. unc. β.

Infundantur gummi. cum vino odorifero, & emi-
bus commistis. f. trochisci pondere ʒ β. excu-
tur in umbra.

Valescus de Taranta ponit ex Avicenna tro-
chiscos Andromachi dictos stellæ; quia
fiunt extra stellæ, cui⁹ loco summittetram
sigillatam. Valent ad sistendum sangui-
nem. Vide caput de hæmoptoisi.

Trochisci prophylactici cum mithridatio. D. Bechtholdi Rivii Med.

Francos.

- ℞. Bol. armen. puriss. in succ. citri
Infusi & exsiccati. unc. j.
Corall. rubr. præp. drach. ij.
Rasur. corn. cerv. drach. j.
Succin. alb. ʒ ij.
Rad. tormentill.
Pimpinell.
Imperator.
Angelic. an. drach. j.
Zedoar. opt. drach. ij.
Cinnam. unc. β.
Caryophyllor. drach. ij.
Croc. ʒ j. Mi. f. pulvis subtilissimus

- ℞. Huius pulver. drach. ij.

Mithrid. opt. drach. j.

Ol. cinnam.

Angelic. an. gutt. j.

Sach. albiss. drach. iij.

Cum infusione gummi. tragac.

in aq. angelic. facta f. trochisci.

Sunt valde experti & Mæno Francos frequet. usu.

Trochisci tempore pestis sub lingua tenen- di D. Ioan. Ringletii Argen- tinenlis.

- ℞. Cortic. citr. sic. drach. β.

Zedoar.

Angelic. an. ʒß.

Lign. aloes ʒij.

Rad. irid. florentin. ʒß.

Caryophyllor.

Cinnam. elect.

Nucist. an. ʒj.

Sach. alb. ʒij. cum mucilagine tragac. f. tro-
chisci instar bechiarum parvi.

Trochisci pro fumo Pistorii.

ʒ. Syrac. calamit.

Thymiam.

Benzoin.

Laudani an. ʒß.

Thuris ʒij.

Caryophyllor.

Cinnam.

Nucist. an. ʒj.

Sachar. candi ʒj. Mi.

Et cum aq. ros. mucilag.
tragac. f. trochisci.

Trochisci pro fumo Fiervoant.

ʒ. Arsen. crist.

Cinnab.

Carabe

Myrrh.

Thuris an. ʒij.

Sarcocoll.

Picis gy.

Benzoi an. ʒj.

F. Trochisci cum aceto destill.

Parvæ candelæ profumo contra Pe-
stem. Salæ.

ʒ. Carbonum salicis vel coryli ʒij.

Fl. ʒj.

Benzoi opt.

Myrrh. el. an. ʒß.

Caryophyll. scr.ß.

Similiter exhibet fiat pulvis subtilissimus, &
cum glutine Ichthyocolis fiat massa, pro forman-
dis candelis parvis, more earum, quæ ad odores
bonos excitandos alio tempore formantur.

I. Trochisci pestilenciales. Mylii.

ʒ. Ligni aloes

Cardam. maio.

Amyli

Camphore

} an. scr. ij.

Flor. rosar. rubr. ʒß.

Spodi ʒij.

Santal. citrini ʒij.ß.

Croc ʒj.

Glycyrrhizæ ʒij.

Sem. Citrulli

Melonis

Cucumeris

Cucurbitæ

Tragacantha

Gummi Arab.

Nardi Indica

Sachari albi

Manna an. ʒij.

Mucilaginis sem. Psyllii cum aqua Ros. extr. q.ß.

Fiant Trochisci.

2. Trochisci Pestilenciales.

ʒ. Rosarum ʒvj.

Camphora ʒß.

Santal. albi

Santal. flavi

Santal. rubei

Boli armeni

Spodi

Sem. cucumeris

Cucurbitæ

Citrulli

Portulacæ

Aqua portulacæ q.ß.

Fiant Trochisci.

3. Trochisci contra aërem pesti-
lentem.

ʒ. Mithridatii opt. ʒj.

Rad. Angelica

Zedoaria

Spec. Diamargar. frig.

Cinnamomi electi

Santal. citrini

Myrrh. electa

Boli armeni prepar. an. scr. j.

Moschi gr. ij.

Sacchari canarii unc. vj.

Cum mucilagine gummi Tragacanthæ infuse in a-
qua scabiosa & paucis succi limonum vel citri; Fiant
Trochisci.

4. Trochisci ad pestilentem aërem
in æstate.

ʒ. Flor. Violarum

Nymphae

Rosarum

Corti. Citri

Sem. Citri an. ʒß.

Coriandri

Santal. rubri

Sp. Diarrhod.

Boli armeni ʒj.

Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua Ros. ex-
tractæ q. sufficit.

Formentur Trochisci.

5. Trochisci in frigide pestilentie tem-
pore idonei.

ʒ. Spec. Aromat. Rosati

Diamargariti calidi an. ʒij.

Boli armeni ʒi.ß.

Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua Ros. extractæ q.
suff. F. Trochisci.

6. Trochisci alii nobiliores.

ʒ. Solut. Camphoræ cum spiritu vini scr.ß.

Essentia Croci ʒj.

Santal. albi

Santal. rubei an. ʒij.

Spodi ʒß.

Rosarum recentium ʒj. ʒß.

Aqua Ros. q. suff. Fiant Trochisci.

7. trochisci alii tales.

ʒ. Trochiscor. de viperis

Diarrhodon Mesue

Trochiscor. de camph.

de Scylla

de Ter. sigillata

Magiste.

Magisterii Perlarum ʒj.
Tinctura Cinnamomi ʒj.
Salis absynthii
Salis prunella an. ʒß.
Croci
Spodii an. ʒß.
Rosar. rub. ʒvj.

Cum vino Tinct. Angelice Rad. impragnato, F.
Trochisci.

8. Vel sic: contra pestem.

ʒ. Spec. Diarrhodon } an. ʒiv.
Santal. rubei }
Coriandri }
Boli armeni ʒi. ʒß.
Rosar. rubearum }
Violarum } ana ʒi. ʒß.
Flor. Nymphae }
Semi. Citri }
Corti. Citri } an. ʒß.
Mag. gemma. }
Magisterii Corallorum ʒj.
Tinctura succini ʒß.
Mucilag. Tragacanthae q. s.
Spiritus Rosacei q. s.

Fiant Trochisci.

9. Veletiam sic tales sunt.

ʒ. Theriacis opt. }
Mithridatis }
Elect. de ovo } an. ʒi. ʒß.
Trochif. de vip. }
Rad. Angelicae }
Zedoariae an. ʒj. }
Spec. Diamargarit. frig. }
Diacinnamomi } an. ʒß.
Santal. citrini }
Myrrha electa }
Boli armeni præp. an. ʒij.
Moschi gr. vj.
Mucilag. Gummi Tragacanthi q. suff.

Fiant Trochisci, cum succo citri & spiritu
Rosarum.

10. Trochisci pro Fumo tempore pe- stis in æstate.

ʒ. Ladani puri ʒj.
Styracis calamitæ ʒß.
Rosar. rub. siccarum }
Flor. Violarum } an. ʒj.
Flor. Nenupharis }
Cortic. citri ʒij.
Mirrha
Thuris an. ʒij.
Santal. utriusque an. ʒi. ʒß.
Camphoræ ʒij.
Styracis liquida ʒj.
Succi ʒß.
Benzoi ʒij.

* Terantur ut fiant Trochisci cum aqua Camphorata,
& serventur ad usum.

11. Trochisci pro fumo tempore hiemis.

ʒ. Ladani
Veniens ʒj.

Theribinthina }
Mastiches } an. ʒß.
Styracis calam. }
Caryophyllor. }
Macis }
Croci } an. ʒj.
Xyloaloes }
Gallia Moschata }
Alipta Mosch. }
Nucis Mosch. }
Benzoi albi }
Benzoi rubei } an. ʒij.
Calami arom. }
Corti. Citri }
Maiorana }
Cinnamomi }
Myrrha }
Thuris an. ʒß.
Musci
Ambra an. ʒß.

Terenda terantur, & incorporentur omnia in mortario cum pistillo calido, & fiant Trochisci.

12. Trochisci pro fumo alii.

ʒ. Styracis calamitæ }
Benzoni an. ʒij. ʒß.
Thuris }
Santal. Citrini }
Santal. albi } an. ʒj.
Ligni aloes }
Ladani }
Caryophyllorum ʒß.
Moschi gr. vij.
Sacchari ʒj.

Cum mucilagine Gummi Tragacanthi & Arabinæ
ex aqua rosarum fiant trochisci.

Trochisci vitæ. Myns.

ʒ. Man. Christi simpl. ʒvij.
Conf. Alkermes ʒß.
Margarit. trochif. nost.
Ambra grisea an. ʒj.
Moschi laudat. f.
Lap. s. prætor. præp. an. ʒj.
Eloosach. Cinamomi, Caryophyllor. an. ʒj.

Misc. & cum Tragacanth in aq. fragrans.
Rosar. diss. f. Trochisci parvi pro usu.

Vires, vsus, Dosis.

Omnes vires delapsas mirificè atque celsè
quasi vi reficiunt. Spiritus animi recreant. Humi-
dum radicale confirmant, augent atque renovant.
Caput, Cor, Ventrículum, Iecur, &c. supra mo-
dum corroborant, & Stomachi vitiosos humores
discutiunt. Obstructiones venarum aperiunt. Com-
mibus morbis frigidis conveniunt. Senes debi-
les restituunt. Concoctionem juvant. Omnem pe-
tredinem impediunt. Vertiginem avertunt. Viscum
acuunt. Ab Epilepsia & Apoplexia præservant. Partum
accelerant. Animique deliquio parturientis
præsentissimum sunt remedium. Dosis unus usque
alter pro una vice. Preparatur etiam sine Moscho.

Trochisci de Radice Rhodia. Myns.

ʒ. Rad. Rhodia ʒj.
Corti. Rad. Mandrag.
Nucl. Persicorum
Opii Spagyricæ præp.

Myns.

Myrrherub. an. 3vj.
 Flor. Papaveris errat.
 Croci orientalis
 Rosar. rub. an. 3ß.
 Sem. Hyoscyami alb.
 Anethi
 Apii an. 3ij.
 Nuc. Moschata
 Cubebarum
 Camphora an. 3ij.

Misc. & cum mucilag. Sem. Psyllii & Cydoneor. cum aq. Lactuc. extr. act. f. l. a. Trochisci.

Vires & Vfus.

Ego expertus sum in Melancholiâ, Maniâ, Phrenetis, vigiliis immôdicis, nec non in omni dolore & discrasia caput respiciente, trochiscos illos esse probatos, si instar linimenti adhibeantur, vel dissolvantur in aq. Lactuc. & Rosar. vel Hypnotic. nost. vel in lacte muliebri & fronti & temporibus tepide applicentur.

Trochisci Ophthalmici. Mynf.

℞. Cerasi lota 3j.
 Con. Cervi s. igne calc.
 Sarcocolla nutrit.
 Tutia præp. an. 3ß.
 Gum. Arabici
 Tragacanth. alb.
 Amyli an. 3ij.
 Matriæ Perlar. præp.
 Nihili albi
 Olibani an. 3j.
 Opii Spagiricæ præp.
 Camphora an. 3ß.

Misc. & cum albumine ov. f. Trochisci oculares pro collyriis variis cum aq. appropriatis parandis.

Vires & Vfus.

Valent ad omnis generis passiones oculorû; Imprimis autem ad rheumatismos, lippitudines subacres, fluxum tenuem, pustulas, inustiones, prolapsus, confusiones, rupturas, concavitates, scabriciem, pruriginem & ophthalmicos dolores leniendos profunt; nec non oculorum vulnera replent & consolidant.

Trochisci de Papavere. Mynf.

℞. Sacchari Penidii 3ij.
 Sem. Papav. alb. 3ß.
 Melonum excors.
 Cucurbite an. 3ij.
 Suc. Glycyrrhiz. ext.
 Bol Armen. rub. præp.
 Florum Sulphuris comp. an. 3i.ß.
 Tragacanth. alb.
 Amyli an. 3j.
 Ext. Flor. Papav. errat. 3ß.

Misc. & cum mucil. Sem. Cydoneor. cum aq. Papav. errat. ext. f. Trochisci parvi sublinguales.

Vires, Vfus, Dosis.

Vtimur hisce feliciter contra omnes catharhos acutos a capite ad pectus descendentes; quos egregie sustunt, & caput pristinae functioni restitunt, pectorisque dolores potenter leniunt. Pro dosi, singulis vel alternis saltem horis, duos vel tres pederentim per se lingvæ & palato affricandos ægotantibus ordinamus.

Lib. XV.

Trochisci de Glycyrrhiza. Mynf.

℞. Sacchari candi alb. & Penidii an. 3ij.
 Suc. Glycyrrhizæ ext. 3x.
 Spec. Diatricos simplic.
 Diarrhodon Abb.
 Diamarg. frig. an. 3j.
 Sem. 4. frig. major.
 Aliptæ Moschata
 Lact. Sulphuris an. 3ß.

Misc. & cum mucilag. rad. Altheæ cum aq. violar. ext. f. Trochisci sublinguales.

Vires, Vfus, Dosis.

Tussi calidæ & siccæ impetando, vocem abscissam resarciendo, thoracem expurgando, Sputum facilitando ceteris remediis dignitate excellunt. Pueris etiam asthma & constrictione pectoris laborantibus singulariter profunt. Dantur quotidie multoties duo trefvæ pro unâ vice, certis tamen intervallis, pro indicatione morbi & virium ægri.

Trochisci Cordiales. Mynf.

Sacchari candi alb. 3vij.
 Conf. Alkermes 3j.
 Lap. quinq. pretios. præp. an. 3j.
 Ol. Caryophyllor.
 Cinamomi an. 3ß.

Misc. & cum mucil. Tragacanth. alb. cum aq. Rosar. fragrantiss. facta fiant Trochisci parvi.

Vires, Vfus, Dosis.

Cor singulariter confortant, eiusque exolutioni succurrunt. Animi deliquio medentur. Longo morbo deiectos & imbecillitate languentes refocillant, & ad pristinum recuperandum robur conducunt. Ventriculi quoque fastidia tollunt, eiusque concoctionem iuvant. Dosis tres, quinque ad sex, pro unâ vice.

Trochisci Ioviales. Mynf.

℞. Mag. Iovis Anglici
 Martis Perlar.
 Cor allor. rub. an. 3j.
 Ol. Succinialb. rect. ser. j.

Misc. & cum Gum. Tragacanth. alb. in aq. Hytericâ nostrâ dissolut. f. l. a. Trochisci parvi Scrupulum semis ponderantes.

Vires, Vfus, Dosis.

Admirandæ potentia & operationis sunt: suffocata enim, quæ de his unum vel duos horis trium dierum matutinis, ex aquâ nostrâ Hytericâ, vel alio appropriato vehiculo assumpserit, post Dei providentiam, Libera censenda & nuncupanda sit: pro quo divino experim. solus Deus sit benedictus.

Trochisci de Alumine. Mynf.

℞. Aluminis crudi
 Rad. Pyrethri an. 3ß.
 Piperis long.
 Sem. Hyoscyami an. 3ij.
 Farina siliginis
 Creta alba
 Nitri præp. an. 3i.ß.
 Zingiberis alb.
 Caryophyllorum
 Opii præp. an. 3j.

Misc. & cum succo Viticæ min. f. Trochisci.

Nñ

Virel,

Vires & Vfus.

Super dentes & gingivas positi (factis tamen prius debitis purgantibus per phlebotomiam, si expectat vel per ventris solutionem) dolorē sedant.

Trochisci de Saturcia. pro Lixivio. Mynf.

℞. *Saturcia exsic.* ʒʒ.

Maiorana

Origan. an. drach. ij.

Flor. Lavendula

Rosarum. rub.

Anchos. an. drach. i. β.

Lign. Aloes pond.

Gum. Arabici

Tragacanth. alb.

Rad. Caryophyllat.

Ireos florent. an. drach. j.

Caryophyllorum

Nuc. Moschat.

Cardamom. min.

Cububarum opt. an. ʒ β.

Ambra grisea

Moschi opt. an. scr. β.

Misc. & cum albumine ovorum formentur trochisci. Drach. j. ponderantes.

Vires & Vfus.

Horum Trochiscorum duo, tres, vel plures bulliant in lixivii f. q. eoque Caput manē ante cibum, corpore excrementis vacuo, abluatur, sic tamen, ut statim linteis calidis abstergetur & exsicce- tur: Sudores enim & fordes Capitis detergit, illudque roborat, & cutis meatus referat. Cathar- rhos exsiccat. Memoriam confortat & sensus acuit.

Trochisci de Nitro. Mynf.

℞. *Ror. de succo Berber.*

de Suc. Ribium an. ʒ viij.

Spec. Diarrhod. Abb. Sp.

Vitrioli irrorat.

Nitri preparat. an. ʒ j.

Pul. Rosar. rubr. vitriolat. ʒ ij.

Ol. Cinamomi gutt. iv.

Misc. & cum Tragacanth. in Suc. Citri diss. f. l. a. Trochisci.

Vires, Vfus, Dosis.

In Angina, Inflammatione oris & lingvæ, ebullitione sanguinis (quam mulierculæ hodie die stic- gende Hige vocant) ardore urinæ, Febris ardē- tibus & præsertim Hemitritæo putrido, vulgè die Haupt- Kranchheit, valdè commendabiles sunt. Dosis à Drach. j. ad Drach. ij. in vehiculis specificis.

Styli Dentificii. Mynf.

℞. *Farin. Silicum fluviat. calcinat.* ʒ ij.

Lap. Pumici præp.

Aluminis usli an. ʒ β.

Rad. Ireos florent.

Cineris Tabaci Ind. albiss. an. ʒ ij.

Gallia Moschat. vera

Ol. Lig. Rhodini an. ʒ j.

Misc. & cum Gum. Trag. canth. alb. in aq. Ro- sar. dissolut. f. l. a. Styli dentificii.

Vires & Vfus.

Ad dentium fordes tollendas & colorem vi- tiolum emendandum, nobis usitatissimi sunt. Den- tes enim à naturali suo candore vel ad flavum vel lividum aut nigrum colorem descedentes, mirè nitidos & politos iterum reddunt; si his sæpius fri- centur & mundificentur.

Pomum Ambra. Mynf.

℞. *Rad. Ireos florentin.*

Caryophyllorum

Macis electi.

Cinamomi an. ʒ β.

Lig. Aloes veri

Santal citrini

Styracis calamit.

Asa dulcis an. ʒ ij.

Ambra grisea ʒ j.

Moschi Alexand. ʒ β.

Bals. Peruviani odorif.

Ol. Lig. Rhodini an. ʒ j.

Omnibus diligenter Mixtus & vitis add:

Zibetta non falsat. ʒ ij.

Et cum Gum. Arab. & Tragacanth. s. o. in aq. Maiorana, Narcisi, Rosarum, Lavendula & Silic. dissolut. f. Massa; ex qua postea formentur vel Trochisci, vel Poma, seu scuta aut pentacula, quæ in vitro confestim sine digestionē indurēt.

Pomum odoriferum specificum, contra in- fectionem aëris, cuiq; conveniens.

℞. *Rad. Angelic. resinosa, Valerian. Carlin. Com- exter. citri in umbra succ. Zedoar. Myrraldr Succin. albi* an. ʒ j.

Omnia pulverificentur subtilissimè, postea cum f. q. Gummi Ammoniaci in aceto rosar. soluti, colati, & ad consistētiam viscosam decocti fiat massa in mor- rio, pro pomis formandis, sicuti antea dictum, quæ quamvis non ita suaves sicut, non tamen mine- rem aliis efficaciam possident.

Pomum Ambra.

℞. *Styracis calamita liquida*

Benzoi

Gallia moschata

Alipia moschata

Ladani an. ʒ j.

Cinamomi electi

Caryophyllorum

Santal albi an. ʒ β.

Ros. rubearum

Nuc. moschata

Macis

Ligni aloes

Cardamomi

Maiorana

Gummi Elemi

Sem. nigella.

Zedoaria an. ʒ j. β.

Terebintine quantum sufficit cum modica in- q. Tragacantha facta in aqua rosarum, fiat massa.

Aliud.

℞. *Santal citrini* ʒ vj. scr. ij.

Ligni aloes ʒ β.

Rosar. rub.

Basiliconis

Lavendula

Anchos

Maiorana an. ʒ iij. scr. j.

Corticum citri ʒ vj.

Cinamomi

Nucis moschata

Macis

*Caryophyllorum**Coriandrorum' prep.**Cardamomi an. ʒ iij. ʒ j.**Labdani puri ʒ viij.**Styracis calamita ʒ vi. ʒ ij.**Liquide ʒ iij.**Affadulcis ʒ x.**Cera ceterina ʒ j. ʒ.**Terebinthina ʒ iv.**Aque rosarum unc. ij. ʒ.**Moschi Alexandrini**Ambraem. an. ʒ ij. ʒ.**Fiat massa.***Sief album cum, & sine Opio. Aug.***ʒ. Gummi Arabici**Tragacantha**Amyli an. ʒ iv.**Cerussa lota ʒ vj.**Sarcocolla nutrita ʒ iij.**Opii an. ʒ j.**Cum albumine ovi fiat Sief.**Paratur etiam sine Opio, ut utrumque tempore necessitas in promptu sit.*

Ad oculorum rheumatismos, lippitudines subacres, & ophthalmicos dolores lenientes efficax, & si non foret citius in collyrio albo Rhasis ʒ. ad Almanforem, quod Cerussa pondus auctius habet nimirum ad drachmas decem, cui & Thus addit Mesuæ, unde in statu magis prodest, ut sine hoc initio vehementis doloris à causa calida.

Sief album, Galeni.*ʒ. Cadmie lota, id est, Thus preparata ʒ xvj.**Cerussa lota**Amyli**Gummi Arabici**Tragacantha an. ʒ iv.**Opii ʒ ij.*

Excipiatur cum aqua pluvia vel Rosacea, & fiat Collyrium siccum, quod etiam sine Opio parari potest.

Collyrium hoc à Galeno *τεφερον* dictum, describitur ab eodem 4. de Compos. med. secundum loca cap. 7. idem ferè præstat quod Cygnus Galeni, qui paulò aliter describitur, & succum A-

cacia recipit: præcipue verò facit ad oculorum uestiones, postulas, & chimoses maxime in his, qui nullam acrimoniam aut mordacitatem ferre queunt.

Sief Citrinum, Mesuæ.*ʒ. Cadmia usta & in lacte mulieris extincta ac lota unc. j.**Cerussa lota unc. ij.**Croci unc. ʒ.**Opii ʒ j.**Tragacantha drach ij.**Aqua pluvia quantum sufficit.*

Describitur hoc collyrium à Mesuæ in capite Ophthalmia, vehementissimis enim oculorum doloribus ulceribusq. plurimum commodat.

Sic lac muliebre defuerit, substituatur in eius locum lac asinum, aprillum, vel ovinum.

Sief de Plumbo, Mesuæ.*ʒ. Plumbiusti & loti**Ærisusti**Antimonii**Tutie lota**Gummi Arabici**Tragacantha an. dr. viij.**Opii drach. ʒ.**Aqua pluvia quantum sufficit.**Fiat Sief.*

Vulnera & ulcera oculorum replet, & consolidat.

Sief de Rosis, eiusdem.*ʒ. Folior. Rosarum drach. xv.**Gummi Arabici**Croci an. drach. viij.**Opii**Nardi Indica an. drach ij.*

Ad doloris molestias, fluxum uberem ac tenuem, pustulas & prolapsus oculorum efficax.

Sief de Thure Rhasis.*ʒ. Cadmia**Pompholygis**Thuris an. ʒ x.**Ceruss. drach. xl.**Opii**Gummi an. drach. vj.**Aqua pluvia q. s. f. Sief.*

FINIS LIBRI DECIMI QVINTI.

LIBER DECIMVS SEXTVS. DE PILVLIS.

De Pilulis. Quercet.

Cum inter præcipua Pilularum ingredientia *aloe* primas teneat, & rei cardo in eo potissimum versetur, ut ex arte recte repurgetur, ab eius præparationis descriptione hic initium faciemus, quæ ita habet.

Vera *aloes* præparatio.

℞. Aloes succotrina optime & laudatissima ex vesica ʒvj. aut lb.ʒ. vel tantum, quantum lubet: quam re-
ductam in pulverem immittas in matrarium seu
cucurbitam vitream; affunde aquæ endiviæ aut ac-
cetosæ, ut quatuor vel quinque digitos superemi-
neat: pone in Balneo Mar. calido ac fere bulliente,
vase optime clauso cum subere ac cera Hispanica.
Stet ita per duo vel tres dies integros, & con-
flabis æquam ab aloes essentia tinctam & rubicundis-
simam rubini instar: quam lente per inclinationem
à facibus separabis, ne quod crassum est, exeat si-
mul, liquorem effusum seorsim asserva in alembi-
co probe clauso. Materia relicta aliam affunde a-
quam endiviæ, sed non tantum, quantum prius.
Denuo digere, ut ante, colaturam separa, prioriq;
aditæ, ac rursus aliam affunde, donec aqua nullum
amplius eliciat colorem, & videbis residuum, quod
est in fundo ærenæ instar, aut cineris, in magna fa-
tis copia. Ex media libra duæ vel tres uncia restabunt:
est autem fax aloes inutilis, nec in aqua dis-
solvitur. Aquam omnem tinctam destilla per a-
lembicum, aut fac exhalare in patina argentea, car-
bonibus ac cineribus calidis imposta, donec mate-
ria restet crassitudine mellis, quæ erit lucidissima
rubini instar & maiori artificio atque iudicio præ-
parata, quam solet vulgo simplici illa ablutione, si
velenticus abluatur.

Hæc aloë sic præparata & depurata, basis vicem obibat ad plures effingendas pilulas: quæque ipsam per se ad unius scrupuli dosin exhibita excellens medicina est.

In pluribus etiam pilulis formandis recipiuntur *gummi ammoniaci, bœllium, opoponax, myrrha, scam-*
monium, quæ ipsa quoque imprimi præparatione opus habent, utpote quæ multis adhuc facieb' crassius & inutilibus scateant.

Antequam igitur *gummi ammoniacum, bœllium, opoponax*, & similia in usum veniant, ea in aceto rosato aut vino albo dissolvenda sunt, & per setaceum traicienda.

Myrrha quoque in vino ad ignem Bal. Mar. dissoluta, adhuc calens per linteum transcolanda est.

Vera *scammonæ* præparatio fit cum *succo limoni depurato*, idque in eodem Baln. Mar. calido, in quo dissolvatur, & servens etiam adhuc per linteum transmittatur, & hoc pacto crassa eius & impura substantia, quæ non nisi noxam parit, ab ea secer-

Chymici, qui certa quadam & infallibili experientia edocti, elegantes illas & singulares ventrioli proprietates occulte in eo de itescentes sentire norunt, haud verebuntur *scammonem, myrrham*, & ipsa etiam gummi præparare & dissolvere cum phlegmate vitrioloso suo spiritu impræparato. In hoc solo enim spiritu latet vera simplicium præparatio, quæ cum exuperante colofaciendi qualitate inignita sint, hæc via exquisitè & perfecte corrigantur: hic etiam spiritus verum *euphorbiæ* correctivum existit, quod alias tanquam venenum, cum in *pilula euphorbiæ*, tum in aliis concinnandis remediis (nisi prius vera, unumus, & legitima eius accedat præparatio, penitus indicandum puto. Quercetan.

Pilulæ de Aloë lota. August.

℞. Aloes cum succ. ros. lot. ʒj.
agarici troch. ʒiij.
Mastiches ʒii.

Specierum Diamoschi dulci ʒß.

Cum Vino Chio, vulgò Malvatico ex Candia, fatur Massa.

Ventriculum, cerebrum, uterum, & alia viscera à putridis humoribus expurgant, concoctionem augent, ac pituitam stomacho infardam, sicando tergendoque elidunt.

Pilulæ de Aloë rosata. Aug.

℞. Aloes Rosata optima & pellucida ʒj.

Cum vino formentur Pilula pro drachmâ, quæ vici-

Minus quidem purgent, magis tamen roborent. Cruditates absorbunt, adstrictam alvum solvunt, ac humorum putredinem arecent.

Pilulæ de Aloë & Mastiche, Nicolai

Myrepsi. Aug.

℞. Aloes ʒj.
Mastiches ʒß.
Caryophyllorum
Rosarum rubrarum an. ʒj.
Croci

Diagrydii an. ʒij. Cum succo Farniculi aut albuli formetur Massa.

Ventriculum sine molestia repurgant, et coque bilem & pituitam eliciunt, ac nutritionis partibus robur præstant.

Pilulæ Arabicæ, Nicolai. Aug.

℞. Aloes optima ʒj.
Radice Bryonia
Myrobal. Chebulorum Indorum Bellinorum,
Embllicorum, Citrinorum.

Mastiches.

Diagrydi.

Asari

Rosarum an. ʒß.

Castorei ʒj. β.

Croci ʒβ.

Succi Feniculi quantum satis est.

Formetur Massa.

Omnes humores misticē purgant: letitiam generant, tristitiamq; depellunt, mentis vigorem conservant, visum acuat, emillum reparant, memoriam firmant: vertigini, emicranie: ac dolori capitis succurrunt.

Pilulæ Panchimagogæ. Quercet.

℞. Aloes preparatæ ut supra β. β.

(vel amplius, prout tibi videbitur) hanc inde in vitrum amplissimum capax (quali plerumque conservæ solenta hſervari) & simul affunde *Succum violarum*, raris coctionibus & separationibus puti abimpuro, per solam digestionem in Baln. Mar. mediocriter calido, adeo depurati & cocti, ut tandem ad syrupi consistētiā reduci possit circa mellis saccharive additionem: de qua præparationis methodo abunde satis dictum est *supra in capite de syrupis*: sic quoque in præparandis cæteris succis procedendum erit. Hic succus ita præparatus cum prædicta aloes miscetur, & vitrum, in quo continetur materia radiis solaribus æstivo tempore aut simili calido, ut hypocausti, exponatur, & prædictus succus inspissabitur atq; paucis diebus, adeo cum aloes permiscebitur, ut omnia in unum corpus & in unam consistentiam reducta esse videatur. *Nota.* Materia singulis diebus, iudicula lignea optime agitur, ut omnia probe invicem misceantur, cui mixtionis suo tempore adde

Succor. Florum primula veris

Perlicæ arboris

Rosarum pallidarum

Cichorii

Buglossæ

& hypericis singulorum admodum succ. Violarum præparatorum unc. iij.

Et sic intra quatuor vel quinque menses, quod temporis spatium, huius operis perfectio requirit, propter flores, qui diverso tempore nascentes, simul colligi nequeunt, semilibram aloes tux ad libram unam & semis perfecte cum illa incorporati sunt: huius mixturæ se quilibra, insuper adde

Essentie sive extracti

Sennæ unc. ij.

Extracti Agarici

Rhabbarbari an. unc. ii.

Cinnamomi

Pulveris feniculi dulcis

Anisi an. ʒj.

Spec. diatriasantalii ʒiv.

Omnia reducuntur ad bonam pilularum consistentiam, quæ ad ʒj. β. exhibite in universum omnes purgāt humores, & ipsum etiam sanguinem: unde hoc remedium panchimagogum appellandū duxi. Hæ pilulæ citra extractorum purgantium additionem per se sunt præstantissimæ ad corporis sanitatem conservandam, ex virtute sua balsamica: unde etiam vermium generationem prohibent: in genere omnes humores corruptos noxios & superfluos evacuant, totam sanguinis massam purificant, & ad alios diversos affectus curandos conducunt. Basis præterea vicem subeunt ad diversa & specifica remedia concinnanda adversus febrem quartanam, & omnes lienis obstructions,

Lib. XVI.

addendo suff. quantitatem *gummi ammoniaci*, cum, quem scripsimus, modum præparatorum: vim earum reddes, adiciendo *o cammonium ut supra* pparat.

Quilibet pharmacopœus deberet ad modum præscripsum, magnam eiusdem essentie aloes, quæ in plures annos adſervari potest, quantitatem simul præparare: per se sola enim exhibita purgāt ventriculum à mucilaginosi impuritatibus, in ipsius tunicis impactis: roborat etiam eundem, coctionemq; iuvat. Frequens præterea unici huius balsamici remedii usus, modo id recte præparatum fuerit, vitam diuturnam & sanam tuetur à plurib⁹ morbis. Celsus eiusdem aloes laudes mire prædicat; nec immerito, propter eius virtutes summas, quæ multo efficaciores adhuc, enumerata illa digestionē & depuratione evadunt.

Siquis voluerit ex ea parare remedium simplex purgans bilem, quatuor uncias aloes, ut *supra*, præparatæ, addat unciam unam *essentie sive extracti rhabbarbari*, vel unciam unam *extracti agarici*, aut *turbith*, si pituitam purgare velit: vel eandem dosin extr. *cti helleb. nigri & sena*, si solam melanch. educere animus sit: non hic opus habes correctivis (quæ potius molam corpoream in plerisq; medicamentis augent, quam nimiam illorum vim purgatoriam minuant) ea tamen addi videbis *in capite de extractis*, ubi de eorundem simplicium vera præparatione & correctione agetur.

Si generale quoddam remedium ad omnes humores simul, ut par est, purgandos conficere velis: misce simul omnia illa extracta, augendo dosim aloes ad eorundem proportionem.

Si quis de labore & longiori tempore conquerratur, & erasiori quadam horum remedium præparatione contentus esse velit: is quatuor huius uncias aloes præparatas admisceat *rhabbarbari subtilissime pulverizati unc. j. cinnamomi ʒi. croci scr. j. spec. diatriasantalii ʒβ.* ex his omnibus formentur Pilulæ ad purgandam bilem.

Ad pituitam deturbandam eisdem aloes Ponderi adlice *agarici trochiscati, & in pulverem redacti ʒj. massici ʒj. salæ gemmæ ʒβ. vel agarici trochiscati loco adde spec. diacarth. ʒx.*

Ut sit melanogogum simplex, adde *sennæ subtilissime pulverizati unc. j. anisi, feniculi, epichymi an. ʒβ.*

Temporis ratio postulat, ut formulas nostrorum cholagogorū, phlegmagogorū, melanagogorum, prout *supra* promissimus, nunc proferamus.

Pilulæ cholagogæ de centauro. Quercet.

℞. Succorum optime deparatorum centauro, minorū

Rosarum pallidarum

Eupatorii Mesue & rad. oxylapathi an. unc. iv.

Quibus adde aloes preparatæ ut supra unc. vi.

Digerantur ad ignem Baln. M. per 12. horas, ut fiat perfecta dissolutio & mixtio, dein omnia coagulentur ad mellis consistentiam: cui adde

Pulveris rhabbarbari unc. i.

Xyloaloes

Myrrhæ an. ʒii.

Croci, Cinnamomi an. ʒβ.

Spec. diatriasantalii

Trochisc. Diarrhodon an. ʒi.

Misce, fiat pilularum massa: dotis scr. j. β. vel scr. ij.

Profunt in omnibus febribus biliosis, atque to morbo & cachexia. Iecoris item ceterarumque partium, nutritioni dicatarum, obstructionib⁹ misticē auxiliantur.

Nº 3 Pilu-

**Pilulæ phlegmagogæ de Absynthio,
Quercetani.**

- Spec. Hiera simplicis Gal. 3 i. 3.*
Trochisc. Alhandal. 3 ij.
Agarii recenter trochiscati 3 ij.
Sem. Chartami
Hermodythlorum
Asari
Turbith gummosi an. 3 j.
Myrrha electa 3 vj.
Cinnamomi
Macis
Piperis
Sem. Feniculi an. 3 ij.

Macerentur in lb. i. B. succi absynthii optime depurati, & lb. i. vini albi optimi, idque in vase vitreo optime clauso ad ignem Baln. Mar. satis luculentum per triduum, dein materia adhuc ferrida per setaceum traiciatur, huius adde aloes ut supra præpar. unc. iij. tandem omnia ad ignem cinerum coagulentur, donec acquirat bonam pilularum consistentiam. D. his pilulis in extrahiti modum præparatis, sufficiet exhibere pro doli scr. j. vel scr. i. sem. ad summum. Pituitam à cerebro, pectore, ventriculo, cæterisque partibus nutritioni dicatis, & serosa excrementa à partibus etiam profundioribus & nervosis blande educunt: atque idcirco morbis omnibus à causa frigida genitis cōferunt, ut cephalagie, apoplexie, paralyti, cruditatibus ventriculi, doloribus item arthriticis, tum ad præseivationem, tum ad curationem non parvas afferunt suppetitas.

**Pilulæ tartareæ melanagogæ
Quercetani.**

- Crystallorum vel cremoris tartari unc. iii.*
Polypodii querni unc. ij.
Passul. Corinthiacarum unc. i. 3.
Myrobalanorum omnium an. unc. 3.
Flor. Buglossæ
Borraginis
Nymphaeæ an. p. j.

Coquantur in suff. quantitate aquarum sumaria & scolopendria ad medietatem consumptionem. De hoc decocto acidulo & gusti grato, optime depurato & clarificato capite lb. ii. succi optime depurati pomorum redolentium lb. j. quibus adde

- Folliculorum sene mundatorum unc. iii.*
Turbith
Rad. helleb. nigri veri an. unc. i. 3.
Myrrha electa. unc. i.
Macis
Caryophyllorum
Cinnamomi
Epithymi an. unc. 3.

Macerentur ac digerantur ad ignem Baln. Mar. per quadratum, idque in vase vitreo optime clauso: dein dum materia adhuc fervet, fiat expressio, vel per setaceum traiecitio, cui adde aloes, ut supra præparata unc. iv. omnia sufficienter coagulentur ad ignem lentum: addendo sub finem, dum se refrigerata erit materia

- Spec. Latificantiæ Gal.*
Diarrhod. abb.

- Trochisc. dialactæ an. 3 i.*
Salis Absynthii & Fraxini an. 3 ii.
Essentie croci 3 ii.
Olei anisi aliquot guttulas

Reducantur in bonam pilularum consistentiam.

Dosis harum pilularum est quoque scr. i. vel scr. i. sem. ad summum. Admiranda illarum virtus nunquam satis laudari potest, purgant utramque bilens, omnes humores crasos, tartareos, salios & mucilaginosos radicitus eliciunt, vel è partibus etiam profundissimis: succurrunt diversis maniacis & melancholicis affectibus, febribus quartanis: occurrunt & conducunt adversus pforam, canerem, lepram, & lucem venercam, eo quod purificent totam massam sanguinis à variis corruptionibus diversorem affectuum effectibus causis. Idcirco & si nihil eisdem singulis mensibus, semel purgentur ad multorum morborum præcautionem. Sumi possunt mane vel vespere post cenam parviorum, & ante somnium: & mirum in modum evacuant, nam ad vertes facces atras, vel humorem atrabilem, qui omnium totius corporis contumacissimus, aggerime evincitur aut subigitur. Iisdem pilulis interdum adiciuntur *essentia aloes & scammonii, essentia rhubarbari an. unc. i. 3.* *essentia sene unc. i.* & *essentia trochiscorum alhandal. unc. 3.* vel amplius. His essentis, vel seorsim vel omnibus simul præparatis, pilularum harum vim purgatoriam longe efficaciorum reddo, quas tunc appello polychrestas à summa illarum utilitate in curandis pluribus affectibus, & à singulari earundem proprietate, qua omnes humores simul educunt. De quibus licet vel unum solummodo scrupulum, aut minus etiam exhiberis, operationem excellentem & omnino admirandam percipies: sed dum sic à nobis præparantur, & tam exigua dosi exhibentur, quidam censors in eliciendis purgativis rerum essentis pariter versari & balsamica virtutis penetrativæ, operativæ & activæ prorsus ignari, inde occasione capiunt eas mercuriales & antimoniales vocandi, quibus duobus lethalibus & pestiferis vocabulis, pilulas meas statim infectas, & suspectas venenotatis macula inustas iri opinantur, quali veropere ex veneno paratæ essent, & idcirco dignæ iudicandæ, ut in perpetuum exilium ad Anticyras usque & Garamantes telegrarentur.

Sed frivolæ huius & effete suspitionis nebulam facile disiciet veritatis lumen, & ipsa experientia, qua sola fretus de pilulis meis polychrestis accipio partem unam, & totidem Mercurii mei vitæ, ex quibus probe invicem mixtis, cum quodam syrupo conficio pilulas meas benedictas, quas appellandas puto, ab excellentissimis & plane impendendis effectibus, quos exerunt in cura luis venereæ, quantumvis inveteratæ & quam cancer, pustula, nodi, dolores, & similia perniciofa & gravissima symptomata comitantur: hæc porro pilula blandæ perficiunt operationes suas citra vomitus provocationem, aut ullam corporis conturbationem, adeo, ut à pueris & gravidis mulieribus tuto deglutiri queant: continuando illarum usum quatuordecim vel etiam viginti diebus alternis, donec cummodi affectus radicitus evellatur & perdometur: nulla prorsus salivatione per os concitata, sed tantum per urinam interdum, quæ vera in his affectibus crisis esse solet. Testes hic producere possem infinitos Medicos chirurgos, & plures alios, qui verborum meorum veritatem confirmarent, sed res ipsa per se satis loquitur, ita ut non opus sit verbis, ubi rerum adfunt testimonia. Omnes præterea veri & sapientes Medici, quibus æque ac tri-

hīde summis & admirandis mercurii virtutibus, quas in occulto continet, constat, his fidem attribuerē minime dubitabunt.

Huc me nolentem volentem compulerunt meae pilulae benedictae, ut in quādam verba de mercurio vitae, me tanquam obiter & extra institutum vagantem effunderem: alias enim hunc locum solipharmacopoeae dogmaticae, variis remediis ditanda & ornanda dicarum volumus. Cetera vero longe mirabiliora (loquor de medicamentorum praeparatione) ad amplificandum & decorandam Spagyricam nostram pharmacopoeam, quam ante annos fere 30. publico iuri donavimus, reservam.

Sed repetamus cursum nostrum, & priusquam huic capiti de pilulis finem imponamus, iis tanquam generalibus quibusdam pilulis, supra descriptis, huc quaedam alias addicimus non minus praestantes, quam utiles, certaue experientia comprobatae, & certis quibusdam morbis peculiare: sic febris quartanae conferunt pilulae de ammoniaco, quarum descriptio mox sequitur.

Pilulae de Ammoniaco. Quercet.

℞ Aloes ut supra prepar. unc. iv.

Gummi ammoniaci in aceto scyllitico dissoluti per setaceum trahitū

Myrrhae prepar. an. unc. β.

Mastiche, Spec. diatriasantali an. ʒi. β.

Crocī ʒ ii.

Salis fraxini, vel Absynthii ʒ iv.

Cum syrupo de stachade, vel de succo rosarum, fiat pilularum massa.

Excellentes harum pilularum vires atque virtutes pro merito satis praedicari nequeunt, adeo copiose & utiliter purgant tartarum, omnemque faculentam corporis materiam, idque citra ullum dolorem, molestiam & perturbationem; magnopere etiam conferunt adversus omnes defluxiones & dolores ventriculi, adversus cachexias, oppilationes lienis, eiusdemque duritiam & scirrhum, febres quartanas tollunt & quotidianas inveteratas. Praestantissimae praeterea sunt ad homines corpulentos & plethoricos evacuandos: & sufficiunt exhibere unicam aut alteram saltem pilulam iis, qui difficultatem vel bolos, vel potiones, vel huius generis alia medicamenta, ob ingrati saporis & nimiam quantitatem nauseabunda, sumere possunt. Poterunt quoque eadem sine extracto scammonii, & trochiscis albandal. preparari: sufficienter enim per se purgant, ac ita iis preparatis quilibet citra incommodum aut molestiam ullam feliciter uti poterit.

Hoc utique unum erat ex numero praecipuorum purgantium D. Rivierii, non ita pridem Regis nostri invictissimi primarii Medici. Scio tamen, quosdam hic demirari satis non posse, gummi ammoniacum a nobis additum, quod illorum iudicio immoderato & excedente calore praeditum sit, & idcirco huiusmodi remedia inter deleteria referri debere, plane sibi persuadent. Ob hanc ipsam causam ad me venerunt quidam, summæ autoritatis viri, sciscitantes, num & ego tales pilulas approbarem: quas illi tamquam noxias & exitiosas a quibusdam, nec infimæ notæ Medicis improbari & plane damnari audivissent. Quibus responsum fuit, quod eadem pariter sententia condemnanda esset tota propemodum reliquarum pilularum familia, quaecunque in dispensatoriis ad communem usum hodie descriptae haberentur: siquidem & illarum

plerisque, eadem gummi vel sine ulla praeparatione adderentur: addita simul oculari demonstratione, & oblatis dispensatoriis ipsimet viderunt, quam magnus sit pilularum earum numerus, quae ab eisdem gummosis remediis & nomina & appellationem suam adhuc retinuerunt, ut sunt pilulae de sagapeno, opopanax, bdellio, sarcocolla, & quod eadem gummi in aliarum plurimum compositionem recipiunt, ut sunt pilulae de agarico Mes. de solocynthide Ioan. Damasceni, fetida, de hermodactylis, de nitro Alex. Tralliani, quibus etiam additur ipsum euphorbium omnium calidissimum, inque venenorum classem relatum. Quibus omnibus evidenter satis demonstratis, sic illius facile colligebant, quod critici isti has pilulas, quae solummodo gummi ammoniacum optime in se per praeparatum excipiunt, vel ex invidia, vel ex caecaignorantia oppugnantes, ut qui parum acuto colorum lumine sua inspicissent, dispensatoria.

Ob has virtutes praestantissimas & efficacissimas, quibus huiusmodi gummi eximie dotata sunt, non intermitto & hic in publicum proferre pilulas de Sagapeno nuncupatas, quarum participem me fecit in ultima mea peregrinatione Italica D. Camillus a Camillis nobilis patricius, & Medicus celeberrimus Genuensis, quas inter alia sua secreta plurimi faciebat, praefertim autem illas ad febrem quartanae propulsandam maximopere commendabat,

Pilulae de sagapeno Camilli. Q.

℞ Sagapeni gummosi prepar. ʒ vi.

Ammoniaci eisdem optime prepar. ʒ iii.

Extracti trochisci albandal. unc. j.

Scammonii preparati unc. β.

Salis gemmae ʒ i. β.

Cum syrupo violato acidulo, & tincto fiat massa, ex qua conficiantur pilulae in pisi vel cicoris formam.

Unica tantum Pilula initio paroxysmi exhibenda est, continuando ad aliquot dies. Sed huius usum praecedat humorum praeparatio cum decocto nostris praeparantibus melanagogis, & syrupo de pomis redolentibus, & desumariis.

Paulo ante, vel post harum pilularum deglutitionem, inungi debet cervix, collum & tota spina dorso linimento composito ex theriacis, aqua vitae, salvia vel iuniperi, aut vulgari, & pauco oleo laurino vel de spica.

Hac methodo ad imitationem Carilli instituta per Dei gratiam multas febres quartanas subituli: quae a fixibus gummosis viscidis, & tenaciter corpori nostro adherentibus suborta, non alia ratione, quam per eadem gummi dissolvuntur & liquescunt, Res enim oleaginosae & sulphureae dissolvuntur sulphure, quod ne summa quidem aquae fortis vehementia & vis efficiet unquam. In omni enim actione opus est mixtione, quae sit persimilis, veluti id alibi fufius & clarius demonstravimus. Et rationi consentaneum est, quod gummi a sui similibus gummi attenuentur, dissolvantur & liquantur, & per consequens ad expulsionem & evacuationem idonea & apta fiant. Id quod a ceteris medicamentis siue praeparantibus, eecoproticis vel laxativis nunquam praestabitur, unde fit, quod tam infiniti morbi relinquuntur incurabiles.

Huius febris magnitudo, longitudo & frequentia, quae est tanquam Medicorum opprobrium & tormentum perpetuum, quo se expedire haud possunt, occasionem mihi dedit in hanc pilularum

de sagapeno descriptionem digrediendi, quarum effectus sunt admirandi in cura februm quarta narum, procedendo ut *supra*. Quarum usus similiter continuandus est ad aliquod tempus, & uterque duabus vel tribus horis post illarum devorationem sumat quoddam iusculum, huius metandi viribus insignitum, in quo ex herbis incocta sit: *borrago, buglossa, thymus & radices aperitive, cum pomo simul curtipendolo in rotulas dissecto.*

℥. Succorum quam optime depuratorum
Summitatum fraxinæ lib. i.
Valeriane

Centauri minoris an. lb. β.

In quibus macera & digere ad ignem Baln. Mar.

Fenicul. Senariensis an. iiii.

Hemodactylorum

Turbitib

Asari an. unc. ii.

Cinnamomi

Santal citrini

Spicae nardi an. unc. β.

Dein fortiter exprimantur & concoquantur ad mellis-
tam consistentiam, cui adde

Aloes præp. unc. iiii.

Fæcula bryoniae

Fæcul. Iridis an. unc. i.

Scammon. præp.

Extract. troch. albandal. an. ℥ iiii.

Elaterii præp. ut docetur ℥ i.

Salis ceterach

Salis prunell. an. ℥ i. β.

Trochisc. de eupatorio ℥ i.

Cum syrupo ros. sol. fiat pilularum massa: Dosis
Scrüp. i. β.

Ad pellendam viscerum obstructionem, e-
ducendas aquas: denique ad cachexiam & omnem
hydrosis speciem præstantissimum illud est reme-
dium.

Præparationem elaterii vide in cap. de extractis
purgantibus, & in cap. de Salib. quid per salem prunellæ
(qui ex fossilium familia elicitur) intelligamus.

Pilula de euphorbio, quæ non nisi in chronicis &
extremis morbis, ubi attenuandum, liquefacien-
dum & evacuandum est, exhibentur: idque ob ma-
teriam quandam adeo tenacem, ut reliquorum au-
xiliorum vim tanquam irritam, & non satis vali-
dam respuat: hæc, inquam pilulæ, quibus euphorbi-
um adhuc crudum & sine præparatione additum
est, mihi semper fuere suspectæ: & si res meo sta-
ret arbitrio, illorum usum vix ac ne vix quidem ap-
probarem: tale enim remedium, quod non artifici-
osa quadam præparatione prius emendatum fuerit,
in corpus ingeri non potest, quin evidentissimam
& nimiam eius simul inducat calefactionem, sedi-
tionemque moveat. Ac utinam ita, qui adeo mo-
rose damnant & proclamant antimonium, paulo
accuratius discernimen maximum inter hæc duo re-
media perpendent, adverterentque, euphorbi-
um in venenorum numero, tum à Dioscoride, tum
ab aliis, non vero antimonium, sic ut iam alibi fusi-
us ostendimus, recenseri.

Interim vero ex eodem Euphorbio, artis in-
dustria correcto & præparato, tam excellentissima
parantur remedia, tum purgantia, tum sudorifica
adversus febres quartanas, & similes indomitos &

contumaces affectus, & contra ipsam etiam pestem,
ut multi hinc Medici, viri gravissimi & doctissimi,
postquam eius virces certa experientia comproba-
verint, idem ad usum Medicum vocandum iudica-
verint, & proprietates eiusdem scripta retulerint.
Sic quoque arrepta occasione, idem euphorbium in
pharmacopœam meam introducere, volui, addita
simul vera & genuina illius correctione & præpa-
ratione, qua vim eius deleteriam & perniciosam
tollo; ac inde medicinam produco ad multos gra-
visimos affectus utilissimam & saluberrimam.

Pilulæ de Soldanella Fieni.

℥. Mass. pil. aggreg. ℥ i.

Troch. albandali ser. β.

Summit. Soldanell.

Gratiola

Cinnam. an. ser. i.

Cum succo rad. Iridis f. pilule ex ℥ i. numero 30
Dosis pilul. 30. sub med. noctem in Tympanit.

Pilulæ Hydroticæ. August.

℥. Aloes electæ

Diagrydii

Caryophyllorum an. ser. ii. β.

Colocynthis

Foliorum sene

Gummi Arabici an. ser. i. gran. v.

Euphorbii præparati

Nuci Moschat. an. gran. xv.

Succi cort. mediani Sambuci & Absinthii
quantum satis est.

Fiat Massa.

Hydropicorum aquas, ac tenuiores eva-
cuant. Earum descriptio à clarissimo D.D. Tobia
Cnvelino Collega quondam nostro communica-
ta, nobis hucusque inservit, modernis quoque Me-
dicis eius vestigia seculantibus plusquam familiaris.

Pilulæ de Euphorbio mirabiles contra om-
nis generis febres chronicas intermittentes
atque quartanas, nec non contra om-
nes cachexias, hydropisim, para-
lysim & colicos dolores.

Quercet.

℥. Euphorbii præparati, ut mox docebi-
tur unc. i.

Spic. nardi

Massiche an. ℥ vi.

Opoponacii

Sagapeni præp.

Bdellii an. ℥ β.

Agarici trochiscati

& Trochisc. albandal. an. dr. iij.

Syrupi violati aciduli & tincti
colore purpureo, quantum suff. &
Fiat pilularum massa: dosis a scrüp. i. ad
scrüp. ij.

Præparatio Euphorbii.

Primo omnium optime mundetur ab omni
fæce: postea in exigua redigatur frustula, ex quibus
cum limonibus sive citrinis, in orbiculos sive
rotulas dissectis, una cum suis corticibus fiat S.S.S.
adeo, ut primum & ultimum stratum consistat ex
limonum orbiculis, & totum hoc pastæ involu-
cro includatur in panis formam, qui in fumo
medio-

mediocriter calefacto coquatur, idque in modum bifcocti, hoc est, panis ille semel coctus remittatur in furnum, & coquatur secunda vice.

Quo facto, aperi panem, & euphorbium inde perquam accuratissime separa, simul cum orbiculis limonum, quibus illud adhærebit, & albisimum simul apparebit, separata & abolita omni eius vi venenata.

Huic euphorbii præparationi, quam aliunde acceptam fero, nondum acquiesco, sed illud ita præparatum in matracium aut vitrum aptum & capax injecto, sepe raffundendo succi-limonum vel granatorum acidorum optime deparati tantum, ut supetna tect tribus vel quatuor digitis: dein omnia colloco in Baln. Mar. ferventissimum ad digerendum, donec euphorbium dissolvatur, à dictis succis, quibus omnibus per linteum tralectis, succi postea per evaporationem separentur, & euphorbium remanebit in fundo de puratissimo, utpote à quo omnis calor exuperans & qualitas venenata penitus sit separata. Sed ut ad chymicos sermonem nostrum convertamus, cum phlegmate vitrioli totali & integro suo spiritu impregnato, vel cum citoniorum aut pomorum & curtipendulorum aquis, acido sulphuris vel ipsius vitrioli spiritu tinctis & acidulis redditis, multo adhuc præstantior fiet ejusdem euphorbii præparatio, quod licet alibi iam dixerimus, non tamen hic piget idem adhuc semel obiter tantum repetere.

Ut igitur ex euphorbio concinnentur pilulæ, adversus pestem efficacissimæ, hoc sequenti modo procedendum erit.

Pilulæ de Euphorbio contra Pestem. Quercet.

- ℞ Euphorbii, ut suprà præparati ℥ j.
 Extracti nucis vomice
 Extracti croci orientalis an. ℥ ij.
 Extracti rad. angelicæ
 & tormentillæ an. ℥ i. β.
 Extracti theriacis unc. ij.
 Confect. alhermes
 & de hyacintho an. unc. j.
 Essentia corallorum ℥ j. β.
 Terra sigillata vera q. s. ut

reducantur in pilularum consistentiam dosiς ℥ i. β. Qui peste correpti sunt, utentur iis mane in dosi præscripta, contestim superbibendo aquæ benedictæ unc. ij. & stragulis recti multum sudabunt: quo modo venenum à centro ad circumferentiam provocabitur, & admirandū percipietur remediū.

Pilulæ de Euphorbio, Mes.

- ℞ Euphorbii
 Colocynthidos
 Agarici
 Bdellii
 Sagapeni an. ℥ ij.
 Aloes ℥ v.

Cum succo Porri: fiat Massa.

Pituitam crassam à partibus remotissimis potentissimè educunt: nervorum item resolutioni, siderationi, Paralyti, articularum malis à nimia humiditate profectis, ac Hydropticis conferunt, lumborum quoq; doloribus, Ischiadi, & Podagræ à frigidis ac pituitosis humoribus ortæ opitulantur;

sed in morbis tantum contumacibus usurpandæ, nec nisi robustis exhibendæ.

Modus componendi hic est: ut Euphorbium accuratè tritum cum Agarico trochiscato & Trochiscis Alhandali in pulverem redactis, Gummis vino prius dissolutis jungatur, cum quibus in mortario tepefacto pistillo calido tamdiu subigatur, donec in Massam coeant: cui Aloës unā cum sufficienti quantitate succi Porri addita permisceatur, ac probè sic cuncta simul unita Pilularis pastæ formam lege artis adipiscantur.

Pilulæ mirabiles ad tremorem & spasmodum. Quercet.

- ℞ Castorei
 Pyrethri
 Cassie lignæ an. ℥ iij.
 Sagapeni præparati, ut docuimus,
 Extracti trochisc. Alhandal.
 & hiera picra Gal. an. unc. β.
 Misc. fiat pilularum massa. Dosis ℥ i. vel ℥ ij.
 Pilulæ pestilentialia Alberti Ducis
 Bavarie.

- ℞ Croci
 Myrrhe
 Camphora
 Ossis de corde cervi
 Spodii an. ℥ j.
 Ligni aloes
 Ben albi an. ℥ β.
 Terra sigillata vera ℥ ij.
 Flor. sulphuris ℥ j.
 Cort. & sem. citrii
 Caryophyllorum
 Zingiberis albi an. ℥ ij.

- Ambra ℥ j.
 Fragmentorum hyacynthi
 Smaragdorum
 Granatorum an. ℥ i. β.

- Agarici electi
 Rhubarbari optim. an. unc. β.
 Aloes ex vesica ad pondus omnium
 Misc. fiat pilularum massa: dosiς ℥ β.

Si loco horum ingredientium crasso tantum modo præparatum recipiatur illorum extracta, remedium evadet multo præstantius & utilius. Has pilulas instar secreti alicuius magni acceptas fero D. Birckmanno, viro doctissimo & Medico Colonienſi celeberrimo, quem tum hac præſenti memoria, tum alias semper honorifice & peramanter colo.

Pilulæ Angelicæ. Salæ.

- ℞ Fol. senæ orient. mund. unc. iv.
 Rhubarbar. electiss.
 Agarici albi troch. ut mox docetur an. unc. ij.
 Susci borrag. deparati lb. ii. β.
 Infundantur per h. xxx. in expressione addantur Aloes lucide unc. ij. Coq. lentiss. igne in vase terreo vitreato ad consistentiam picis: deinde addantur.
 Refinad. Angel. Myr. Troglod. Croci Angliæ
 Salu Card. ben. an. ℥ ij.
 Sp. Salis comm. g. 30. F. Massæ. artem.

Per Agaricum trochiscatum intelligo tumēdum esse agaricū albisimum & pulchrū, qui minutim incipit humectetur cū decocto abſynthii pro conficiendā massā, benè terēdo in mortar. donec trochisci minores

notes confici queant, qui siccentur & ad usum reseruentur.

Per resina Angelicæ hoc volo, nimirum sumantur radices angelicæ recentes, non cariosæ nec à vermibus corruptæ, quæ minutim incisæ spiritu vini vel aqua vitæ infundantur ad supereminentiam duorum vel trium digitorum: reponantur ad digestionem in loco calido per horas 40. deinde coletur, postea fiat exhalatio per destillationem vel alia ratione, donec in fundo materia remaneat, quæ subsistentiæ ratione sit instar gummi vel resinæ, & consistentiam talem nanciscatur, ut inde pilulæ formari queant, lavetur aqua rosarum semel atque iterum, & ad usum prædictum servetur.

Spiritus Salis intelligitur de liquore, qui igneo fortiori ex sale communi extrahitur, est tamen clarus, ut aquam representet, & acidus instar sp. sulphuris qui invenitur apud eos, qui in chymia laborant, si laborem destillationis subterfugere placuerit. Dosis istarum pilularum est ʒj. usque ad ʒj. una vice: purgant benignè crasos & tartareos humores ventriculi, vicinarumque partium, obstructions aperiunt, flatus inclusos dissipant, stomachum roborant, & corruptioni resistunt. Si quis actionem eorum acuire cupit, quando purgandi sunt robustiores, & qui difficulter moventur, cui libet dosi tria vel quatuor grana Diagrydii addantur, quemadmodum etiam in usu pilularum Ruffi fieri potest, quando cum iis agendum, qui benignioribus non laxantur.

Pilulæ Angelicæ. Gruling.

Pilularum Angelicarum, quas *Frankfurter Pissen* vocant, per Europam jam tantoperè catartatarum auctorem Germani *Frankfurtensium* Poliarum Hartmannum Beierum; Itali verò nobilissimum Patavinum Medicum, Hieronymum Fabricium ab Aqua pendente constituunt.

Vbius certè locorum usus frequentia cuncta reliqua pilularum genera superare videntur. Vera autem illarum descriptio, tanto pro secreto habita fuit, ut eam nec pretio, nec precibus impetrare multi potuerint hæc tamen.

℞. Aloes succotr. lb. j.
Succi borrag. bugloss. viol. an. drach. ii. β.
Fumar. rosar. pallidar. an. q. f.

Omnia probè mi ceantur & relinquantur infusa per 24. horas in loco calido, postea exprimantur & inspissentur, ut fiat massa, ex qua fiat Extractum pro pilulis Angelicis.

Aliis hæc Descriptio placet.

℞. Aloes succ. lb. j.
Succi borrag. bugloss. viol. an. drach. ii. β.
Rosar. lib. β.

Infundantur per horas x. deinde exprimantur & coquantur ad consumptionem succorum audendo

Succ. card. bened.
Veron.
Chamomill.
Chamad. an. drach. j.

Fiat l. a. massa, & si lubeat, postea Extractum.

Vel:

℞. Aloes elect. lb. j. diff. in aqu. viol. cola & exsiccata, fiat massa, quam iterum dissolve in succi violar. lib. j. vel j. β. altera & lege artis exsiccata: Ex massa exsiccata fiat Extra-

ctum cum Spiritu vini. Hanc descriptionem mihi in Thetymia V Visbadenfibz anno 1635. celeberrimus quidam Medicus *Frankfurtensis* communicavit, qui sanctè affirmabat, hanc veram ac genuinam esse descriptionem Beyer, & Duncem illum famigeratissimum Tiliam pro descriptione Pharmacopæo *Frankfurtensi* soluisse 300. thaleros.

Vt ita non adeo incongruè forsan Schröderus pronuntiet esse Extractum propriè dictum, extracto improprie dicto conmixtum.

Vno verbo, Aloes est purificata. Descriptiones multis ingredientibus turgida non sunt germanæ aut genuinæ. Ansam his pilulis dedit teste, Arculario, (qui tum contubernalis fuit Beieri. (senior quicquam Medicus Romanus, qui Betero f. f. podagricis doloribus miserè excarnificato author fuit, ut bis singulis septimanis pilulas Aloeticas ab effatu Angelicas post dictas fumeret.

Pilulæ Succino. D. G. H.

℞. Succini alb. præp.
Masticis an. drach. ij.
Aloes drach. v.
Agarici alb. Troch. drach. i. β.
Rad. Arist. Sol. drach. β.
Nucis Mosc. ʒ β.
q Vitriolati drach. ij.
Aleum feniculi gran. v.

M. f. l. a. Massa,
Vid. de T. Sanit.

Pilulæ Aoephanginae Myns.

℞. Fol. Sena elect. f. stip. unc. iv.
Rad. Polydii unc. j.
Hellebori nig.
Troch. albandel.
Cort. Arantiorum
Sem. Cymini an. unc. β.
Herb. Absinthii Pont.
Card. benedict.
Chamæpitys
Veronica an. m. j.
Flor. cordialium
Stachad. Arab.
Centaur. min.
Chamomilla an. P. iij.

Crastinus die contusantundantur in vini Malvatis q. coquantur igne lento a remanentiam retinæ partis, deinde exprimantur fortiter & coletur; in Colaturæ Lib. ij. solve:

Aloes succotrina optima & perlucida unc. xij.
Agitentur continuè in loco calido, usque dum inspissentur; postea adde:

Spec. Diamosch. dulc.
Diambre unc. β.
Mag. Myrrharub.
Masticis
Croci oriental. an. dr. iij.
Ol. Chamomill. Rom.
Succini alb. rest.
Roorismarini
Cymini & Carui an. drach. β.

Misc. & incorporentur, ut fiat julei consistentiæ Massa pilularum.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad omnia Capitis vitia & doctorem, Vertiginem, Hæmicraniam, Epilepsiam, Apoplexiam, &c propriè conferunt. Visum roborant. Mentis vigorem

gorem conservant, Auditum amissum reparant. In Melancholia Hypochondriaca cateterisque Melancholicis affectibus, Cancro, Elephantia, Quartana, Ictero nigro, &c. Omnes tam Ictericis quam Lienis obstructions referando, sangvinemque mundificando, quam maximè valent. Stomachum quoque à crassis flatibus vitiosisque humoribus concoctionem juvando suaviter leniterque purgant, & omnia membra interna à putredine præservant. Dosis à Scr. j. ad Drach. j.

[Pilulæ Catholicæ. Mynf.

- ℥. Mass. pil. sine quibus
Aurearum
Cochia an. ʒβ.
Ext. Hellebori nigri
Colocynthid. an. ʒij.
Tartari viriolati
Scammonii rosati. an. ʒij.
Sp. Vitrioli ʒj.

Misc. & cum Ol. Sem. Fænic. li f. l. a. Massa pilularum: Et si adhuc essentia extractorum nimis liquida, fac ut Spiritus vini sufficiens lentio calore ab illis evaporet; hoc etiam in reliquis compositionibus æquè observandum est.

Vires, Vfus, Dosis.

Magnificè & citra molestiam alvum deiciunt. Caput, Cerebrum, Ventriculum & Sensoria crassis, putridis, pituitosis, biliosis & tartareis humoribus & ventositatibus repleta, magna efficacia expurgant. Valent quoque ad Febres diuturnas, ad Podagram aliosque articulum dolores, ad cataractam, tinnitum aurium, &c. Visum clarificant & custodiant, aciem oculorum exacuunt, eorumque obscuritati mire conferunt. Dosis à Gran. xij. ad Scr. j.

Pilulæ Benedictæ. Mynf.

- ℥. Trach. Albandel. cum Sp. Sulphuris prius irrorat.
& iterum exsiccat.
Ext. Pil. Aloëphang. noß.
Scammonii rosati an. ʒj.
Sp. Vitrioli ʒβ.

Misc. & in mortario lapideo & cum pistillo lapideo & cum Aq. Benedict. Serpilli noß. fiat Massa; Ex qua postea cum Ol. Camomillæ Rom. ex quolibet Scrupulo formentur pilulæ Nr. v.

Vires, Vfus, Dosis.

Omnes humores implicatos à Capite, Ventriculo, Hepate, Splene, Visceribus & nervis, sufficiens evacuant. Dosis pil. Drach. ad 4 s. vel 6. præsertim in robustioribus.

Pil. Benedict. & D. Ioh. Benderi.

- ℥. Aloes succat.
Trach. Albandi an. ʒβ.
Diagr. præpar. ʒij.
Salû Gem. gr. iv.
Myrrh. el. ʒii. β.
Massiciis ʒi. β.

M. c. Vino opt. ʒj. in Mortario cal. & f. l. a. Massa.

Dof. gr. xij. c. salû Gem. gr. iij. vel Mass. pil. gr. xv. gr. iv.

Alia Descriptio.

- ℥. Sagapen. ʒij.
Ammon. ʒj.
Extr. Coloc. ʒij. ʒij.
Pulv. Syr. ʒiij.

Sal. gemm. ʒβ.

Syr. viol. q. f.

F. Mass. pil. Dosis ʒβ.

Pilulæ Familiæres.

- ℥. Mass. Pil. Aloëphang. noß. ʒij.
Rad. lalapparesinos. ʒj.
Acidi Tartari ʒβ.
Mag. Scammonii
Ext. Rhabarbar. an. ʒij.
Sp. Salurect. ʒj.

Misc. & cum vino Malvarico f. Massa Pilularum; ex qua postea cum Ol. Anisi vel alio conveniente formentur Pilulæ parvissimæ in modum Aloëphang. quæ deaurentur fortiter.

Vires, Vfus, Dosis.

In Catarrhis exsiccandis, & obstructionibus referandis, valdè illustres, nec non ad varios Capitis, Stomachi, Lienis &c. affectus, efficaces sunt. Cerebrum, Ventriculum, Sensoria omnia, viscera, pedetentim, leniterque purgant, & ab humoribus crassis, putridis, pituitosis, biliosis, & tartareis liberant. Insuper Sangvinem & Spiritus purificant. Concoctionem juvant, appetentiam excitant. Dosis à Scr. j. ad Drach. s. quotidie continuando, donec operationes desideratæ feliciter sequantur.

Pilulæ Proprietatis. Mynf.

- ℥. Mass. Pil. Aloëphang. noß. ʒiv.
Tartari viriolati ʒj.
Lact. Sulphuris ʒβ.
Ext. Lig. Aloes ʒj.

Misc. & cum vino Malvarico f. Massa; ex qua cum Ol. Sem. Fæniculi conficiantur pilulæ in modum Aloëphangin. videlicet, quantitate maiores vel minores & sic quoque numero plures & pauciores, pro ut occasio est; postea foriter deaurentur & ad usum servantur.

Vires, Vfus, Dosis.

Caput, Pectus, Hypochondria & Stomachum humoribus crassis, pituitosis, & putridis repleta, pedetentim quid m, sed radicibus expurgant: Immo humores tartareos & corruptos in ventriculo immerfos evacuant, & omnia membra principalia confortant & à putredine præservant. Præterea omnes fluxus seu catharrhos à cerebro ad subiectas partes delabentes exsiccant & consumunt. Concoctionem juvant. Appetentiam excitant. Virtutes naturales muniunt. Sangvinem & Spiritum clarificant. Mirificè adversus pestiferæ luis contagia popularim grassantia pollent; nec non Lumbicos tam in pueris quam adultis necant, suffocant atque deturbant. In Epilepsia, Apoplexia, Tussi, Astmate, Phthisi, Hæctica, Lue Venerea, Convulsione nervorum, Arthritide, podagra, Schiatica, Venarum, viscerumque obstructionibus summo per se conducunt & à me ordinatæ sunt, potius ut confortent, quam ut alvum ducant; possunt tamen pro lubricitate alvi ad libitum sive manè, sive serò sive quavis hora diei, post cibum, ante cibum, in omnibus ferè morbis præcipuè autem phlegmaticis & corrosivis usurpari. Tum quoque in omnibus Febribus continuis & intermittentibus ægris felicissimo successu offeruntur: Non solum enim alvum aliquo modo solvunt; sed etiam corporis vires restitunt atque refocillant. Dosis eadem observatur, quæ in pilulis Aloëphanginis nostris.

Pilulæ

Pilulæ Anodinæ. Mynf.

℞. Ext. pil. Aloëphang. noſt. ʒ iij.

Tartari vitriolat.

Laudani opiat. noſt. an. ʒ j.

Miſc. & cum Conf. Alkermes in aq. Hypnotic. noſt. diff. f. maſſa pilularum.

Vires, Uſus, Doſis.

Ad dolores acutos mitigandum & ſedandum, torſiones placandum, ſomnum conciliandum, in Colicâ, Nephritide, Arthritide, Pleuriſi, ceterisque morbis omnibus ſolum excellunt; Et ipſo Laudano opiato longè tutiores ſunt: Quia ratione Ext. pil. Aloëphang. & Tartari vitriolat. additorum, non admittunt conſtipationes, quibus poſt uſum Laudani opiat per ſe exhibiti, ægrotantes communiter afficiuntur. Doſis à Gran. xij. ad xv. Scr. j. & à Gr. xxv. ad Drach. s. Harum enim pilularum Gr. xv. Laudani opiat Gr. 3. Scr. j. Laudani Gran. 4. Gr. xxv. Laudani Gr. 5. Drach. s. Laudani Gr. 6. in ſe continent. Et ſumuntur veſperi eundo cubitum.

Pilulæ Narcoticæ. Mynf.

℞. Opii Theb. Spagyrica præp. atq; extract. ʒ iij.

Spec. Diambre ʒ j.

Sal. Margarit. or.

Corall. rub. an. ʒ β.

Ext. Flor. Papav. errat.

Croci orient. ʒ j.

Lap. Bezoar. orient.

Off. de Corde Cervi an. ʒ β.

Moſchi laudatiſ. gran. v.

Ol. Caryophyllorum

Cinnamomi

Maiorane

Succi alb.

Carii an. gutt. iv.

Miſc. & cum Conf. Alkermes in aq. Narcot. noſt. diff. fiat maſſa pilularum.

Vires, Uſus, Doſis.

In defectu Laudani opiat, pilulis hiſce feliciffimè utimur, quibus etiam honorem frequentiffimè conſecuti ſumus. Doſis à Gran. iij. ad iv. v. vel vj. horâ dormitionis.

Pilulæ Cephalicæ Mynf.

℞. Scammonii roſar. ʒ iij.

Ext. Pil. Cochiarum

Hellebori nigri an. ʒ i. β.

Tartari vitriolat.

Spec. Diambre an. ʒ β.

Ol. Succin. alb.

Maiorane an. ʒ β.

Miſc. & fiat l. a. Maſſa pilularum; Ex qua poſtea cum Ol. Fœniculi formentur pilulæ.

Vires, Uſus, Doſis.

Caput Cerebrum, ſenſusque omnes, Ventriculum, Vterum & alia viſcera à frig. is, crasſis, ſeropis, Pituitofis & putridis humoribus mitificè expurgant, & in articuloſum & Colicis dolorib⁹ &c. valuè celebres ſunt. Doſis à Scr. i. ad Drach. s.

Pilulæ Cephal. Euſt. Rhodii.

℞. Coloc. ʒ vj.

Agar. opt.

Diagrid.

Ellebor. nigr.

Turbit. an. ʒ iij.

Aloës ʒ j.

Spec. Diarrh. abb. ʒ β.

Inf. in aq. vit. per oſſid. ad emin. 8. digitor. Col. Deſtill. ad conſiſt. meliſ ex qua f. pilul. Doſis ʒ j.

Pilul. Lucis maiores ſeu optiçæ,

Meſuæ.

℞. Roſarum

Violarum

Abſinthii

Colocynthidos

Turbit

Cubebarum

Calami Aromatici

Nuci Moſchatæ

Spice Indice

Epithymi

Carpobalaſami

Xylobalaſami

Sem. Seſileos, id eſt Sileris Montani

Ruta

Aniſi

Fœniculi

Apii

Schenanthus

Maſtiche

Rad. Aſari

Caryophyllorum

Cinamomi

Caſſia lignea vera

Croci

Maci an. ſcr. j.

Myrobal. Chebulorum

Citrinorum

Indorum

Belltricornum

Emblicornum

Rhabarbari an. ſcrup. ij.

Agarici

Sena an. ſcrup. ii. β.

Euphragie ʒ j.

Aloes Sociotrina ad pondus omnium, id eſt, unciam ſemis, drachmas tres.

Excipe Succo aut aquâ Fœniculi, & formetur Maſſa.

Excrementa pituitofa è cerebro & oculis evacuunt: viſum conſervant & firmant, nervos opticos abſtructione viſcidi humoris liberant, ac ob id oculorum aciem intendunt.

Pro Carpopbalaſamo cum alioquin Cubebe ſubſtituantur, hæ autem per ſe compoſitionem hanc ingrediantur, oportuè hic Cardamomum minus accipi poterit: Xylobalaſami verò locum Lignum Aloes, aut Cyperus ſupplebit.

Pilulæ Senecutis. Mynf.

℞. Ext. Meliſe ʒ iij.

Spec. Diamoſeb. dulc. ʒ i. β.

Succini alb. præp. ʒ j.

Margarit. trochiſcat. noſt.

Ambra grifea ana ſcr. j.

Miſc. & cum conf. Alkermes in aq. Lil. Corvalli. diff. f. Maſſa pilularum; ex qua poſtea cum Ol. Caryophyllorum & Majoranæ ana l. q. formetur pilulæ ad quantitatem Cicerum, quæ dentur.

Vires, Vfus, Dosis.

Vigiliis senum & illorum qui in summis curis versantur, medentur: Animi tranquillitatem ac hilaritatem præstant; nec non ad pellendas curas valde utiles sunt. Dosis à pil. 3. ad 4. vel 5. sub noctem.

Pilulæ Smaragdinæ. Mynf.

℥ *Smaragd. præp. 3i. β.*

Sulph. Luna sicci 3j.

Hyacinth. præp. 3β.

Mag. Perlar. orient.

Corall. rub. an. 3j.

Misc. & cum Syr. Cort. Citri Moschat. f. Massa pilularum; ex qua postea cum Ol. Anisi formentur pilulæ parvæ, quæ argento puro obducantur.

Vires, Vfus, Dosis.

Somnia gravia & terribilia, (quæ aliàs valde debilitant) arcant & somnum inducunt; Venenis resistunt, & in confortandis spiritibus vitalibus totiusque corporis plurimum valent. Dosis horâ somni Sc. j.

Pilulæ Odontalgicæ. Mynf.

℥ *Opii Thebaici 3j.*

Camphor.

Sem. Staphid. agria

Zingiberis alb.

Piperis longi

Gallar. Turc.

Creta albiss.

Aluminis usti an. 3β.

Rad. Peucedani

Hyoscyami

Vitæ min. an. 3j.

Sp. Salis Nitri q. s. ad perfectam actositatem.

Misc. diligenter & cum Balsamo Odontalg. nostro f. l. a. Massa pilularum; Ex qua postea cum dicto etiam balsamo formentur pilulæ oblongæ alterutrá sui parte in acumen definentes.

Vires & Vfus.

In usu quotidiano pro secreto habemus: perforatis enim & concavis dentibus impositæ, acutissimum dolorem confestim & ex tempore solvunt.

Pilulæ de calce viva. Mynf.

℥ *Calci viva 3j.*

Farin. Siliginis

Piperis longi.

Cort. Granator.

Gallar. Turc. an. 3β.

Sem. Hyoscyami

Caryophyllorum

Opii Thebaici

Aluminis usti an. 3j.

Misc. & cum suc. inspiss. rad. Pyreth. fiat Massa pilularum; Ex qua postea cum Ol. Origan. cret. & Camphoræ ana f. q. fingantur pilulæ oblongæ.

Vires & Vfus.

Dentibus dolentibus impositæ subito medentur, si minores eos reddunt: Vermiculos in eorum cavernis delitescentes euecant, nec non fluxiones omnes ad gingivas lapsas extrahunt.

Pilulæ odorifera. Mynf.

℥ *styracis calamit. 3j.*

Asa dulcis 3j.

Lib. XVI.

Rad. Ireos 3β.

Gallia Moschat.

Santali citrini an. 3j.

Ol. Stil. Rosar. veri 3β.

Misc. & cum modico infusionis tragacanth. cum aq. Cinnamomif. fiat Massa, de qua formentur pilulæ dentibus excavatis imponendæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Fætorem dentium excavarorum relegant; nec non immixtæ & retentæ, suavisimum & dulcissimum faciunt anhelitum.

Pilulæ de Origano Cretico. Mynf.

℥ *Origan. Cretici 3j.*

Gall. Moschat. vera

Cass. lignea

Lig. Aloes

Santali citrin.

Ireos flor. an. 3β.

styracis calamit.

Asa dulcis

Caryophyllorum

Galang. min.

Nuc. Moschat.

Cubebarum

Macis an. 3j.

Misc. & cum Conf. Alkermes aq. Majoranæ diss. f. Massa pilularum; Ex qua postea cum Ol. Stil. Rosar. & Cinamomi ana f. q. formentur pilulæ ad quantitatem cicerum.

Vires, Vfus, Dosis.

Factâ purgatione, & præmissis universalibus, de his pilulis 3. vel 4. assumptæ, mirabiliter fætorem oris & nasi, sive per consensum à Cerebro, sive à Stomacho ortum, emendant, corrigunt, & anhelitum gratiore & jucundiore reddunt. Insuper Ventriculû confortant & concoctione juvant.

Pilulæ Rosatæ Mynf.

℥ *Scammonii rosat. 3β.*

Mag. Indappe

Turbethi an. 3j.

Tartari vitriolat. 3j.

Ol. Stil. Rosar. veri scr. β.

Misc. & cum Sp. Rosar. f. pilulæ ex quolibet Scrupulo Nr. 9.

Vires, Vfus, Dosis.

Valentissimè bilem desiciunt, quam à sanguine exhauriunt; nec non crassam lentamque pituitam vacuant atque hanc à Ventriculo, Thorace, nervis ac remotioribus artubus educunt. Dosis à Scr. j. ad Drach. s. & Scr. ij.

Pilulæ Polychrestæ. Mynf.

℥ *Ext. Polychrest. nof.*

Scammonii rosat. an. 3β.

Tartari vitriolat. 3j.

Misc. & cum Sp. Anisi f. l. a. Massa pilularum; Ex qua postea cum Ol. Majoranæ fingantur pilulæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Quod ad quam plurimos totius corporis affectus maximè sint utiles, omnes ferè purgent humores, polychrestæ appellantur: Quapropter ad complicatas & diuturnas Febres, Quartanam, Melancholiam, Apoplexiam, Epilepsiam, variosque Capitis, Oculorum, Ventriculi, Splenis, Iecinorisque morbos valde probantur: Ex iis

enim pituitam & utramque bilem efficaciter expurgant. Adversus Podagram & Arthritin etiam insigniter profunt. Dosis à Scr. j. ad Drach. s. & Scr. ij. præsertim in robustioribus.

Pilulæ Melanagogæ.

- ℥. Mass. Pil. Indarum 3 ℔.
 Lap. Lazuli præp.
 Scammonii rosat. an. 3 ij.
 Ext. Troch. Alhandel.
 Hellebori nigri
 Lalappa an. 3 i. ℔.
 Eff. El. Senæ Alexand.
 Hyperici an. 3 j.
 Croci oriental. præp.
 Epithymi an. 3 ℔.
 Spic. Indica
 Caryophyllor. an. 2 ℔.

Misc. & cum Conf. Alkermes in aq. Rosarū dissolut. fiat Massā pilularum; Ex quā postea cum Ol. Citri formetur pilulæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Vt per has pilulas humanus intellectus quasi deperditur restauretur, secretissimè teneatur. Propriè enim valent ad mentis alienationem, Maniam, Melancholiam, & inde ortum timorem. Item, ad omnia vitia ex humore Melancholico nata; Cancrum nimirum, Leporam, Elephantiasin, Quartanam, Icterus nigrum, ex vitio Lienis procreatum, conferunt. Sanguinem insigniter defecant, & serosa excrementa ita laugiter evacuant, ut omnes hisce utentes, semper tamen mentis quæ corporis sanitatem recipiant. Dosis è 3 j. ad 3 ℔.

Pilulæ Hydragogæ. Mynf.

- ℥. Turbith. mineral. veri 3 ℔.
 Ext. Hellebori nigri
 Colocynthis an. 3 iiii.
 Rhabarbar.
 Elaterii an. 3 ij.
 Mag. Corallor. rosat.
 Hyacinth. præp. an. 3 i. ℔.
 Croc. Metallor. Absinthiac.
 Gum. de Peru rosat. an. 3 j.
 Sp. Vitrioli dulc. 3 ℔.

Misc. & cum Ol. Macis, Caryophyllorum, Cymini & Cinamomi an. s. q. f. l.a. Massā pilularū; ex quā postea cum Ol. Chamom. formetur pilulæ.

Vires, Vfus, Dosis.

In Cachexiâ, Hydrope, Scabie, Serpigine, Impetigine, Pruritu &c. Catharticum est stupendum, immò specificum: Crasos enim & serosos humores expurgat, & viscera nutritionis corroborat. Præterea in Podagrâ, Ictericâ, Lue Venereâ cuiuscunque etiam speciei, gradus atque ætatis; nec non in omnis generis inveteratis & pesimis ulceribus, Lupo, Cancro, Fistulis, & huius ordinis aliis: Item in omnibus Febribus continuis & intermittentibus remedium est appropriatum. Dosis à Scr. s. ad Scr. j. plus minusve. Exhibeatur autem bis in hebdomadæ, si vires ferant. Confer superius positas.

Pilulæ Spleneticæ. Mynf.

- ℥. Gum. Ammoniati in aceto quillitico dissolut. & ad justam consistentiam coct. 3 j.
 Chalybis cum aceto Tamarind. præp.

Ext. Rad. Filicu an. 3 ℔.
 Tartari Vitriolat.
 Aloes non lotæ an. 3 ij.
 Mag. Myrrharub.
 Mastichu an. 3 j.
 Sal. Absinthii
 Scolopendr.

Centaur. min. an. 3 ℔.
 Sem. Fraxini
 Croc. orient. an. 3 j.

Misc. & cum Suc. Fumariæ inspiss. f. l.a. Massā pilularum; quæ conservetur in aluta made facta Ol. Benzoin. Postea tempore usus cum Ol. Rosmarini formetur pilulæ.

Vires, Vfus, Dosis.

In omnibus deploratis Lienis & Ictericis obstructionibus & doloribus miranda præstant. Splenem enim modestè aperiunt & confortant; nec non præmissis tamen universalibus, videlicet Medicinis attenuantibus & alvum subducentibus, eius duriciem, tumorem, & diuturnum stertorem pedetentim & sine molestia tollunt. Debet etiam antè & post harum usum, clysters & super loci affectum fomentationes adhiberi. Dosis à Scr. j. ad Drach. s. manè seu vesperi ratione morbi & complexionis.

Pilulæ Hypochondriacæ. D.

- ℥. Mass. pilularum
 Hiera picra cum
 Agarico 3 ij.
 Agarici trochiscati 3 j.
 Pulveris Senæ Montag. 3 i. ℔.
 Extract. Rhabarb.
 Rad. Mechoacan. an. 3 j.
 Carduibenedict.
 Centaurii maior.
 Enula
 Zedoaria
 Calami aromat.
 Cochlearia an. gr. iv.
 Olei corticum citri
 Cochlearia
 Cinnamonii
 Feniculi an. gut. 5.

M. & formetur cum s. q. Syrupi pantoegni l.a. Massā pilularum.

blandè atq; sine omni exagitatione, humori illuvium ex ventriculo, intestinis, mesenterio, Epate, & Liene expurgant; ac proinde nauseam, colicam passionem, hydropem, melancholiam hypochondriacam, febres chronicas, imprimis vero Scorburi præservant, & curant, si nimium dentur Drach. j. pondere certis intervallis prædicatione causæ morbificæ, & vitium agri.

Electuarium Cephalicum.

- ℥. Pulveris Epileptici 3 ii. ℔.
 Irroretur cum aq. Epileptica aur. 3 j.
 Misceantur exquisitissimè deinde adde
 Olei Nucis muscat. per expressionem 3 iiii.
 Macis per expressionem 2 iv.
 Macis stillatitii
 Rosi marini stillatitii an. gutt. xvj.
 Misceantur iterum, postea
 ℥. Aq. Epileptica aurea
 Sacchari fini an. 3 iij.

Coquantur in duplici vase ad syrupi consistentiam, qui misceantur cum reliquis, & fiat l. a. Electuarium.

Miram habet & necciam r̄min curando, quā in præservando ab Epilepsia, apoplexia, paralyfi, Caro, & ab aliis affectibus cerebri & nervorum frigidis. Datur præservationis gratiā singulis quadris Lunæ, in omni humida, & minus constanti æris tempestate dimidiæ avellanæ magnitudine: curationis verò gratiā à Drach. sem. ad Drach. j. vel per selingvæ & palato affricamus, vel cum aq. florum tilie unc. ij. dissolutum ægro propinamus, & si necessarium fuerit, potunculam istam dimidia hora elapsa reiteramus.

Pilulæ Antiscorbuticæ Timæi.

℞. M. pilul. Melanag. ʒ i. β.

Ext. fol. sen. ʒ β.

Retim. lalapp. ʒ i. gr. vi.

Tart. vitriol. gr. xiii.

Sal. succini volat. ʒ j.

Sem. nasturt.

Cocblear

Sinap. an. ʒ β.

M. Dofr ʒ j. ad ʒ β.

Pilulæ Dulces. Mynf.

℞. Suc. Glycyrrhiz. in aq. Pectoral. nost. dissolut.

colati & ad iustam consistentiam iterum

cocti. Vnc. j.

Spec. Diaphaturni nost.

Diasulphura nost. an. ʒ β.

Ext. Rad. Myrrhidu

Sachari candi alb. an. ʒ ij.

Flor. Bent-zoin.

Sem. Cydoncor. an. ʒ j.

Misc. & cum Diacodio crocat. nost. fiat l. a. Massa pilularum; Ex qua postea cum Ol. Anisi & Fœniculi formentur pilulæ.

Vires, Vfus, Dosis.

In Catarrhis & morbis pectoralibus; utpote Tussi, Asthmate, Dispnoæ, Orthopnoæ, Phthisi, Hætica, Pleuritide, &c. commendare volumus. Dosis à Scr. j. ad Drach. j. manè & vespere.

Pilulæ Peruvianæ. Mynf.

℞. Mag. Gum. Peruviani opt.

Ext. Panchymag. nost. an. ʒ vj.

Acidi Tartari ʒ i. β.

Sp. Vuriol. recti. ʒ j.

Misc. & fiat l. a. Massa; Ex qua postea cum Ol. Chamomille Rom. formentur pilulæ, ex quolibet Scrupulo No. V.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad humores terrosos & crassos evacuandum in cachexia, Hydrope, Arthritide, Scabie, Icteria, obstructionibus Hepatis & Lienis, &c. Item in Febribus quotidianis & tertianis, hisce quotidie tanquam experta medicina utimur felicissimè. Dosis à Scr. j. ad Drach. s. & Scr. ij. præsertim in robustioribus.

Pilulæ de Therebinthina. Mynf.

℞. Terebinthina Cyprie in succo Limonum lota & in eadem

Suc. Portulac. inspiss. ʒ vj.

Ext. Rad. Glycyrrhiz.

Rhabarbari

Tartari vitriolati an. ʒ iij.

Lib. XVI.

Spong. in arbuslo Ros. sylvest. nata

Off. Mespilor. an drach. i. β.

Sal. Succini alb.

Nitriprap. an. drach. i.

Mag. Lap. Percar. pis.

Or. Cancr. an. drach. β.

Misc. & f. l. a. Massa pilularum; Ex qua postea cum Ol. Citri recti. formentur pilulæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Mirum in modum ad frangendum Renum calculum & ciendas urinas conveniunt, præcipueque calidioribus naturis conferunt; Tartarum enim & arenulam ad miraculum usque expellunt: Gonorrhæam & id genus alia curant; nec non Hepatis Lienisque obstructions liberant. Dosis longè à cibo à Drach. s. ad Drach. j.

Pilulæ de Therebinth. G. Horst.

℞. Ther. Cyp. unc. i. β.

Coq. in aq. chamæpytios dum ablescat, huic addè

Rhab. opt. pulv. drach. vj.

Iva artherica drach. iij.

Succini albi drach. ii.

Ext. Glycyrrhiza drach. i.

M. & F. Massa.

Pilulæ Stipticæ. Mynf.

℞. Suc. Glycyrrhiz. ext. unc. β.

Spec. Diaplanginis

Diamartis an. drach. iij.

Laudani opiat. Drach. ii.

Fung. Berulini

Coag. Leporis

Camphora an. Drach. β.

Vng. Equi usta

Sandaraca

Olibani an. Scr. i.

Solvatur succus Glycyrrhiz in vino granato: rum & f. l. a. Massa pilularum; Ex qua postea cum Ol. Nuc. Moschar. & Caryophyllorum formentur pilulæ in modum cicerum quæ deurentur.

Vires, Vfus, Dosis.

Omne alvi profluvium à quacunque causa ortum cohibent, & sangvinem à quacunque parte emanentem coërent; nec non uteritos fluores omnes sistunt placideque compescunt, dolores mitigant & somnum inducunt. Dosis à Scr. j. ad Drach. s. vespereundo cubitum.

Cicera Tartari. Mynf.

℞. Tereb. Cyprie in aq. Violarum lota & in eadem

ad iustam consistentiam cocti. unc. ii.

Acidi Tartari unc. i.

Spec. Dialtreosimpl. drach. ii.

Nitriprap. drach. i.

Misc. & manus immittendo in aquam violarum frigidam, formetur pilulæ à quantitatè Cicerum.

Vires, Vfus, Dosis.

Felicissimè utimur in omnibus ægritudinibus tartareis à crassiore materia genitis; Hinc per experientiam cognovisse licuit, quosdam harum pilularum usu instantes dolores podagricos adeo præcavisse, ut iidem aliquot annos non vel tardius redierint, aur in quibusdam mitius saltem affligerint & citius desierint. Commendabiles quoque sunt in omnium viscerum & venarum obstructionibus;

Hemicraniâ, Idæritia, Contracturis, Hydrope, Febribus, Menium retentione, &c. Calculos Renum, & Vesicæ (ipsum Ventriculum & proximè vicina membra non solum levando; sed & ipsam singulare robur suggerendo) communiunt atque expellunt. In Asthmate, Tusis, Phrithi, &c. alijsq; morbis pectoralibus harum pilularum usus etiam valdè celebris est. Interdum per sudores & urinas operatur, pro ut natura ægri in hanc vel illam propior fuerit aut propentior. In præservatione Dosis singulis Lunæ quadris à Drach. s. ad Drach. j. In curatione autè quotidie manè in aurorâ à Drach. j. ad Drach. j. s.

Pilulæ de Sandaraca. Myns.

℞. Sandarace elect.

Ext. Polypodii

Tartari albi an. Drach. ij.

Succini alb. prep.

Piperis nigri

Aluminis roche

Sarcocoll. rub. an. dr. β.

Lacca abluta

Nutri prep.

Aristoloch. rot.

Sem. Rutæ sylvest.

Petroselin. an. Scr. j.

Misc. & cum suc. inspissat. Centaur. min. f. massa pilularum; Et ex quolibet sc. upulo formetur pilulæ dñæ, quæ deurentur.

Vires, Usus, Dosis.

Pingves extenuant; nec non omnem tarnositate præter naturâ corpori humano additâ attenuât. Detur autè omni die pilul. j. quando surgit à lecto.

Pilulæ de Sabina. Myns.

℞. Sal. Herb. Sabinae p. ij.

Ol. Stil. eiusdem p. j.

Mixta Hermetice sigilla, & igne philosophico coque, donec lapidis duriciem acquirant: postea

℞. Mass. Pil. aloephang. nosl. unc. i. β.

Lapidis huius preparat. unc. j.

Borrac. Venet. Drach. iij.

Ext. Spec. Dialaur. nosl.

Flor. Centaur. min.

Herb. Sabina an. Drach. β.

Crocior. βj.

M. cum ol. iunip. f. mass. pilul. form. cum ol. cin. & macis. Dosis m. & v. βj. ad ββ. in affectibus hysterici.

Pilulæ Vterinæ. Myns.

℞. Mass. pilul. aloeph. βj.

Fæcul. bryon βj.

Salis Iovis Angl.

Mat. perl.

Corall. rubr. an. ββ.

Ext. Castor.

Call. equor. an. βj.

Ol. angel. ββ. m. f. mass. pilul. cum ol. fascin. form. Dosis βj. ad ββ. in suffocat. Matricis aliquot auroris.

Pilulæ Hystericæ ad Vterum Roberti Keichenii & Salicenis.

℞. Agarici Electi } an. βi. β.

Aloes Hepaticæ

Rutæ sicca βj.

Myrrhe Elect. } an. ββ.

Zedoaria

Sabine βj.

Euphorbi βj.

Syr. & succo marrubii cum melle

Fiant Pilulæ qualesbet βj. Num. x. Dosis Num. v.

Pilulæ ad Vteri suffocationem. Penotti.

℞. Ext. Croci βj.

Castor. βj.

Ol. Angel βvj.

M. Dosis. gr. xv. ingruente paroxismo. Præparativè sum. singulis mensibus appetentibus mensuris.

Pilulæ de Castoreo Avicennæ. Auguft.

℞. Castorei

Doronici

Zedoaria

Nucu Moschat. an. drach. j.

Sem. Apii

Anethi

Margaritarum an. scrup. iv.

Hyoscyami gr. iij.

Formetur Massa cum cum aquâ Artemisa.

Vterinis doloribus hæc Pilulæ conferunt, crassos flatus dissipant, ac impectitas menstruas purgationes eliciunt.

Pro Doronico Galapang cum Corticum Citi parte nonnulli substituant, eò quod ab utroque quorundam diversa opinio veneni suspicione id apud plerosque infame reddiderit: idem ab alijs quibus inter Aconita repositum ac toxicis annumeratum, proprièq; deleterio passum habitum & proclamatum a Medicamentorum compositionibus aliquantisper exulare coactum fuit. Verum tamè doctissimorum, & in re Medica versatissimorum Virorum gravia testimoniâ, quin imò & usus ipsi Doronici nostri vulgaris Germanico idiomate *Gemsentwur* dicti innocentiam detexit: quo argumento Collegium nostrum permotum, quod eo Zedoariam quondam substituebat. Doronicum hoc tanquam postliminio revocatum, in Medicum usum reampliat ac cooptravit. Nolis autè hoc loco nec de Arabum Doronico, quoniam eo careremus, nec de Aconito Pardalianches sermo est, sed de Germanico illo ac vulgari Doronico nostratibus hoc nomine cognito. Radicula est præciliis, acrimonia tamen carens, rotundiuscula, interdum quoque oblonga, geniculatis propaginibus sibi coharens, folio ferè cucumeris, verum tamen ac molliori, florem gerens Citrinum, Chrysantheini flori hatid absimilem. Adfertur ad nos ex vicinis alpidibus, in iis enim copiosè prævenit: naves ipsæ Scorpii figurâ nonnunquam representantur.

Pilulæ Stoinachicæ vulgo ante cibum Renod. ex Mef.

℞. Aloes opt. βvi.

Massub.

Rosar. an. βii.

Cum syr. ros. f. pilul. Mass.

Omnes pilulæ humores è tantum prima regionerahentes stomacho prosunt, *Stomachica* vocantur, vel *pilula ante cibum*, quod quavis diei parte paulo ante passus, tuto sumi possint: cuiusmodi sunt pilulæ *de aloes rosata*, quæ fiunt ex eadem in succo rosarum nutrita, & cum vino in massam coacta. Ut etiam *pilula Sciligeri, Ruffi & de biera*. Vitisatissimæ tamen cum sint, quas ædumus, & quovis tem-

vis tempore paratu facillimæ, hæc tanquam regula omnium stomachicarum, debent in omnibus pharmacopoliis asservari. Verum parva quantitate tantum parandæ sunt, ut recentes semper habeantur. Diutius enim asservatæ nimium exsicantur, earumque virtus hebescit. Debet vero Massa aluta quadam, oleo paucò delibuta, involui; deinde in vase stanneo optime clauso reponi.

Pilulæ omnes, & reliquæ purgantia, dari minime debent, nisi ventres exinanito: præsertim vero, quæ ex partibus remotioribus humores noxios trahere debent. Quæ longe ante, & post primum, ut post primum somnum commodius & utilius sumuntur. Stomachicæ non ite; sat enim est, si sumantur hora una ante ientaculum, vel alium primum, ut blande subducatur alvus, & pinita quædam, aut alia parva colluvies in ventriculo & vicinis partibus contenta expurgeretur; quæ quidem omnes stomachicæ blande educunt, stomachum roborant, & appetitum resarciunt, vel sopitum excitant.

Pilulæ Stomachicæ. Myl.

℞. Myrobalan. citrin. } an. ʒi. ʒ.

Chebulorum

Massicie ʒj.

Cubeberum

Nuc. Mosch.

Ligni aloes

Rhabarbari

Myrob. Indorum

Cardamomi

Rosarum

Santali citrini

Caryophyllor.

Schœnanthi

Turbit b ʒiij.

Aloes ad pondus omnium

Misce, & fiat Massa pilularum. Dosis ʒi. ad ʒij.

Vel: ℞. Scammonii } an. ʒj.

Agarici

Myrobal. cheb.

Indorum

Citrinorum

Hieræ picra ʒiij. ʒ.

Abssynthii ʒi. ʒ.

Succi cichorii q. suff.

Fiat Massa pilularum.

Pilulæ Russi, vulgò pestilenciales, seu communes.]

℞. Aloes opt. ʒij.

Myrrha ʒj.

Croci ʒss.

Cum oinomete optimo, fiat massa mollis.

Vix quoddam datur medicamentum à quodam præter authoris primi mentem non mutatum. Hæc pilulæ ex paucis componuntur, à multis varie mutantur. Sunt, qui myrrhæ tertiam partem adijciunt, alii tantum quædam; quidam octavam, nonnulli crocum & myrrham æquali pondere cômiscant; alii mediam tantum partem croci ad myrrham adijciunt, ut myrrhæ ad aloem, ut nos in hac descriptione; Medicorum celebriorum sententiâ secuti, fecim⁹.

Horum autem catapotiõrum inventionem Rondelerius Russo denegat, quod potiõnem, inquit, quam pilulas potius tradiderit, ut ex Paulo Ægin. cap. 36. lib. 2. de morb. pop. liquet. Hic sane Lib. XVI.

medicamentum quoddam ex aloes, myrrhæ & amniacothymianate in vino odorato tritis, describit, potiusque nominat, fabæ tamen magnitudine exhibet, quæ rerum potulentarum mensuræ repugnat, solidarum convenit: ideoque Russum posterior ætas illarum esse primum authorem non sine ratione credit. Pro vino aromatico oinomet generosum substituit, pulveribus excipiendis maxime idoneum. Si enim solo vino recipiantur, massa hinc subacta, brevi duritiem pene lapideam nanciscetur. Syrupus quoque de absynthio illis admittendis multum aptus erit.

Pilulæ Russi pestilenciales dicuntur, quod pesti conveniant, sed potius: recendæ & præcavendæ, quam curandæ. Rationem enim aloes corpus ab excrementis liberatur, per myrrham à putredine vindicatur, à croco cor & facultates vitales recreantur. Pesti tamen factæ parum prosunt, ut quæ medicamenta magis cardiaca, valentiora, & alexipharmaca ad sui curationem postulet. Confer pestil. Qu.

Pilulæ Russicæ rhabarbaro D. Nrici Chelii Medici Argentinensis.

℞. Aloes rosat. ʒij.

Agarici troc.

Myrrh. elect.

Rhabarb. elect. ʒss. ʒij.

Zedoar.

Croc. an. ʒij. ʒij.

Maceris ʒij. Mi. & cum syr. card. ben. f.

Massa.

Pilulæ Mastichinæ.

℞. Mastiches ʒss.

Aloes ʒx.

Agarici ʒiii.

Conscice cum hydromelite vinoso, fiat massa mollis.

Pilulas omnes, quæ mastichem excipiunt, Mesue stomachicas appellat, quarum non ipse solû varias descriptiones exhibet, sed etiam qui post illum ea de rescripserunt, & Antidotaria promulgarunt modo aloes, modo agarici, modo mastiches pond⁹ augentes, vel minucentes, aut alia adicietes.

Vsitatio & tutior est descriptio, quam hic damus, cui diamoschi parum addatur, erunt pilulæ de aloes lota iuxta vulgarem editionem. Parandi modus facilis est. Debet vero agaricus trochiscatus sumi, postea teri, ut & reliqua, nempe aloes & mastiche, atque cum hydromelite aptius, quam cum vino subigit, tum ad efficaciam, tum ad conservationem.

Petrus de Abano perhibetur eorum author, quibus ab exuperante medicamento, nempe aloes nomen non dedit, ne simul eiusdem nominis cataporia multa ac diversa describerentur.

Pilulæ mastichinæ stomachicum blande purgant, optime roborant, totius abdominis excrementitios humores sine molestia detrahunt & expellunt, doloribus capitis prosunt, & ceteri affe-ctibus multis.

Pilulæ de tribus solutivis.

℞. Rhabarbari

Aloes

Agarici an. ʒiii.

Tritæ excipiuntur syrupo rosarum pallidarum, & cogantur in massam.

Vocantur hæc cataporia *de tribus solutivis*, quod tria tantum simplicia purgantia admittant: *syrup^o rosarum pallidarum*, quod illa excipiuntur, purgatorius quidem est, sed simplex medicamentum non dicitur. Stomachicæ quoque sunt hæc pilulæ, licet paulo validiores superioribus, propter *agaricum*: qui sitrochiscatus ponatur, ut certe debet, vim incidendi & attenuandi maiorem habebunt, & minus vomitoriam. Parandi modus facilius est, quæ ut nos moretur.

Humores biliosos & pituitosos, crassos & lentos à ventriculo, cavis hepatis & lienis, & à mesenterio per belle purgant, stomachum roborant, & appetitum revocant. Sic paucis, quæ de his dicenda, complector.

Pilulæ Imperiales D. Fernellii, seu Catholicæ.

℞. *Aloes optima* ℥ ij.
Rhabarb. electi ℥ j.
Agarici trochiscati
Fol. sene mundator. an. ℥ i.
Cinnamomi ℥ iij.
Zinziberis ℥ ij.
Nucis moschatæ
Caryophyllorum
Spice nardi
Mastiche an. ℥ j.
Cum syrupo violato subacta cogitur in massam.

Egregiam his catapotius non iniuste denominationem dedit auctor, ut quæ agendi benignitate & multiplici dote, præ ceteris egregium titulum mereantur. Possunt quoque dici pilulæ *Catholicæ*, ut quæ & universos humores, & ab universis partibus expurgent, ab hepate, liene, ventriculo, cerebro, & cum dos paulo uberius, à partibus quoque longius distans.

Quædam eiusdem nominis describuntur à Nic. præposito, quæ quod pluribus consistit, & efficaciam sint minoris, raro parantur.

Pilulæ Imperiales Fernellii omnia viscera infarctu liberant, purgant, roborant, & humores quosvis noxios & obvios educunt, omniumque partium nutritiarum æconomiam iuvant.

Pilulæ de eupatorio maiores, D. Mef.

℞. *Myrobalanorum citrinorum*
Succor. eupatorii
Absynthii an. ℥ iij.
Rhabarbari ℥ iij. β.
Mastiche ℥ j.
Croci ℥ β.
Aloes ℥ v.
Succi, vel potius syrupi endivia quantum sufficit, ex arte fiat massa.

Cataportiorum ex eupatorio duas Mesue formulas describit; priora, *maiora* nominat, quæ hic infernimus; alia *minora*, quæ raro, imo rarissime ambo parari solent. Illam tamen cum valde commendatur ad icterum, & omnem icteris obstructionem, ægrorum felicius res ibunt, si in phlegmâ copiosis habeantur. Deberent autem à *rhabarbaro* potius denominari, quod in compositione ceteris præpollat. Verum solent auctores medicamentis à se compositis nonnunquam imponere nomina ad placitum magis, quam rationem validissimam.

Porro ad harum pilularum præparationem succi eupatorii veri, vel eius loco *agrimonii*, & absynthii per evaporationem inspissandi, exsiccani, & postea pulverandi, deinde aliis simplicibus seorsim tritis commiscendi, tum omnia *syrupo de endivia*, vel *cichorio* comprehendenda in manuum idoneam. Perperam faciunt, qui Mesue consilium secuti pulveres excipiunt *agria endivia*, & cogunt massam.

Pilulæ de eupatorio minores non solum ictero conducunt curando, sed etiam febribus periodicis ac circuitu repentibus.

Pilulæ sine quibus esse nolo D. N. Præpos.

℞. *Aloes optime* ℥ xiv.
Quinque generum myrobalanorum
Rhabarbari
Senna,
Agarici trochiscati
Mastiche
Absynthii
Cassia
Rosarum
Violatum an. ℥ j.
Diagridis ℥ vj. β.
Mellis succo feniculi expressum q. s. fiat massa, ut artus est.

Univerales sunt hæc pilulæ, ut Imperiales, sed magis cholagogæ, & valentiores propter *diagridium*. Earum nomenclatio quadam circumlocutione delicta nata efficaciam & usum necessitatem notat, ut quibus vel paterfamilias, vel alius, qui optime suæ sanitati prospectum voluerit, minime carere debeat, quandoquidem ad eam compositionem accedunt, quæ à cunctis partibus præparatis humores deducunt, & easdem roborant. *Rhabarbarum* basis erit, si à parte eam præstantiore sumi debeat, ut *scammonium*, si à valentiori & magis exuperante, vel *myrobalani*, si à fructuum pondere.

Vt recte parentur, *scammonium*, *aloe*, *agaricus* & *mastiche* seorsim pulveranda. Reliqua partium seorsim, partim simul. Non sunt vero subigenda cum aqua, aut succo *feniculi*, ut placuit authoribus, sed cum *melle* eodem succo depurato, ad syrupi consistentiam, aut paulo infra cocto, nec citius liceant, aut marcescant.

Pilulæ, sine quibus pituitam & bilem utramque undique trahunt, sed præcipue ex capite, oculis, & sensibus. Proinde oculorum suffusionem minuunt, visum conservant, aurium dolores cunctisque solvunt.

Pilulæ Marocostinae Mindereri.

℞. *Mari veri*
Croci Orientalis an. ℥ j.
Agarici troch.
Costi Indici acuti
Myrrhe selectæ an. ℥ j. β.
Ammoniâ thymiamatis in unguis concitissimæ
Rhabarbari exquisitissimi ℥ vj.
Ligni Aloes ℥ i. β.
Aloes Soccorina unc. iij.

Modus parandi hic sit.

Omniū primè Ammoniacum thymiamâ in sufficienti quantitate aceti Scillitici tenuiter dissolvatur, cui mox iungatur Myrrha aceto Rutaceo diluta.

dulca. His ambobus admisce Aloë in uncis sex Muchari Rosarum perfecti, situ defacati, colati, & translucidi, ac uncis quatuor succi Limoniorum aut Cirri distemperatam. Vbi hæc simul probè untæ fuerint, in oxypicra hac solvito Agaricum & Rhabarbarum, utrumque prius aqua Cinamomi irroratum, ex quibus Agaricus in succo Apii, Feniculi & ablinthii, Rhabarbarum verò in succo Cichorii, Pimpinellæ, ac Fumarie prius in formam tenerioris pulciculæ dissolutum sit. Tum verò Crocum, Costum, Lignum Aloës, ac Marum in æquis partibus aquæ Rosarum odoratissimæ, ac succi Cirri recentis diluta medicamina adhibeto, & omnibus simul probè mixtis affunde in cucurbita vitream.

*Aq. Lupuli, Borraginæ, Betonice
Cardui Benedicti, an. ʒ. iv.
Agrimonie, Iux. Arbetice
Centaurii minoris,
Rorismarini
Cerasurum nigrorum an. unc. iv.*

Stent in infusione probè recta, loco calente, vel in Balneo B. Mariæ torido per triduum: postea quod clarum supernat, per inclinationem separatum filtro diligenter transmittatur, ac cucurbitæ indatur, abstrahaturque ab eo in Balneo omnis humiditas, donec extracti spissitudo in fundo crafioris mellis instar resideat, quæ levitèr postmodum exili calore penitus exicetur, ut in pilulas effingi queat. Fæcib' relictis abstractus humor rursus affundatur, ut residuū tincturæ extrahat, ubi factū fuerit, massa omnis, levitèr exprimatur, ac per rarium linteum transeoletur, pareturque exinde lege artis extractum secundum, ut prius in usum pilularum afferendum. Artificii nunc indefessi negotium ut affurgat necesse est, dextrum enim & affabilem compositionis formatorem medicamentum hoc desiderat, à cuius comparatione plures aut artificii industria, aut laboris sedulitate pertetriti formidare, relicto interim medicamine, nihil hominibus solatii præbete, nisi doctus id & peritus Pharmacopæus astruat. Est autem ira Pilularum harum structura delineata, ut ne minimus quidem error in Aloëdarii huius præparatione committi facile possit. Etenim Ammoniacum omnium primò aceto Scillitico dissolvi postulat, ut protinus diluatur, ac tenerrimè distractū cæteris iungi possit. Confunditur huic Myrrha aceto Rotaceo diluta, ut Gummatæ & lacrymæ propaginis quadam forte sibi familiares ac propinquæ citius coalescant. His Aloë in Rosaceo Muchaio dissoluta, ut succus Resinis vicinis iungatur, cui succus Limonum ad calorem eius temperandum miscetur, cum Ammoniacum Bdellii locum supplet, & vitia hemorroidas exacerbantia temperet. Nunc verò Agaricus & Rhabarbarum (hoc quidem iecori illud pulmonibus ac pectori profuturum) suis succis perfusa, de quibus posteriora Capita rationem sunt redditura, compositioni iunguntur, ac tandem Aromata quasi sales aut condimenta quædam, Crocus nimirum, Costus, Xyloloe ac Murem suis quoque liquoribus madafacta compositionem perfecturæ ingrediuntur.

Liquores affusi, qui vim omnè medicaminis aut præcipuam saltè prolexere, non sunt prima vice aliter nisi sola inclinatione transcolandi: ubi autè ex-

tilatione facta pharmaci cremor in fundo resederit, transillatur humor prioribus fæcibus redditus residuum virtutis extrahat, cui post colaturam factam levis quoque expressio concedenda, & abstracto liqore chylissima lede artis in cucurbitæ area cogendum, cuius quidem dosis dupla esse poterit; est enim prioris exillationis posterior peditescua licet non minus in effectu valeat, dummodò id quod in subtili virtute prioris extractionis secunda defest, duplicatione ponderis in secunda refarciatur.

Aloëdarium autem istud cum non commodius quam pilulari forma effectum ventrè intrare queat, idcirco eadem effigie id ipsum præstamus integrum, nullis alioquin tam acerbæ & amara si aliter ageretur voraturis.

Pilulæ aureæ D. N. Myr.

℞ Aloes optima, Diagridii an. ʒ. v. Rosar. rubr. Sem. apii an. ʒ. ii. B. Sem. anisi, Feniculi an. ʒ. i. B. Pulpa colocynthid. Croci, Mastiches an. dr. j. Cum gummi tragacantha in aqua rosarum soluta, vel potius cum melle rosato concinetur pasta, consistentia legitima.

Nos abs te insultat Nicol. præpositus in Nic. Myrepsum harum pilularum auctorem, quod *diagridium* quantitate maiore posuerit, nec locum mendi care e suspicatur, dum ait, & credo, quod debuit dicere *diagridii ʒ. v. non dr. v.* quod sane colligi potest ex eiusdem Myrepi verbis qui in fine c. 107. dosim harum pilularum definiens sic habet: *Informentur ad modum cicerii cum aqua infusionis tragacantha, & dentur de eis vesperti novem aut undecim cum mulla aut vino.* Hæc enim quantitas saltem dr. i. B. est, aut dr. ij. quæ fere diagridii dr. B. admittit. Vt sit, nunc in invaluit usus, ut iuxta modum descriptum parentur; ea tamen lege, ut iusto ac idoneo pondere exhibeantur, pro Medici prudentia & ægotantis viribus; cui purgando, si *diagridii gr. iij.* aut v. sufficiant, ea tantum mole cataporia dentur, quæ istam solum diagridii dosim receperit.

Optime vero *massichem* adiecit Nicol. Præpositus ad ventriculi robur, ne tam violentorum purgantium attractu lædatur. Recte quoque *tragacanthum* permiscebitur ad scammonii feritatem mitigandam. Turtius vero *Trochisci albandi* ponentur, *colocynthii* ipsa non castigata: omnia tenuissimè pulverata cum melle rosato cogentur in pastam consistentiæ legiimæ; sic enim diutius molliuscula remanebit, quam *gummi tragacantha* dissoluto subacta & comprehensa.

Dicuntur autem pilulæ aureæ magis ab aureo colore, ratione croci, quam ab effectu aureo, hoc est, præstanti, ac insigni: Non enim *omnia medicamenta, quæ alvum potentissime ducunt, & affasium humores purgant, aurea seu præstantissima sunt, sed quæ sine molestia tantum noxia, & cum facilitate extrahunt.*

Pilulæ aureæ plurimum cholagogæ sunt: Bilem enim valenter attrahunt, pariterque pituitam, non modo ex ventre inferiore, sed etiam superiore, videlicet capite: propterea sensus oculoque expurgant, iisque aciem restituant.

Pilulæ de agarico D. Avic.

℞ Agarici dr. iij. Rad. ir eos, Prasii an. dr. j. turbis dr. v. Hieme picra dr. iv. Colocynthidos, Sarcocolla an. dr. ij. myrrha dr. j. Misc. cum sapa & fiat massa, ut artus est.

His catapotii Nicol. Præpositus *massichem* addidit, damnant reverendi patres censores Mefuei;

probat Fernelius, quod similiter ex Præposito trāscripserit; improbat Ioubertus, suæ tamen opinionis rationem subiciens. Ego nec nocuitam, nec valde profuturam puto; si enim defuerit, non deerunt ventriculo, quæ ipsum roborare queunt, nepe *hydra*, *myrrha*, *sapa*, *iris*, si adfuerit, neque aliorum vim obundet, neque multo meliorem reddet.

Harum author primus est Avicenna, qui eas descripsit cum *myrrha*, quam Mesue non addit, ut putat Bauderonius ut ex illius lib. 3. c. 40. tract. 1. sen. 10. liquet, ubi *agaricum* & *colocynthida* sine ulla præparatione expressa describit. Melius est tamen utrumque trochiscatum sumere, terere, & permiscere. Præterea pulvis *hiera picra* Galeni tantum melle non solutus fumendus est; *præsum album* seligendum, & *radix irios* nostratis florē cæruleo, quā Avicenna *illium cæleste* vocat. Purgantia seorsim pulveranda; reliqua partim sic, partim simul; tum omnia miscenda cum sapa.

Pilulæ de agarico cum pituitam undiq; potenter educant, conferunt plurimum capiti & thoraci: proinde comati, catarrho, vertigini, & similibus affectibus ab humore frigido ortis, maximeq; asthmati, ad cuius sanationem ab Avicenna fuerunt inventæ & descriptæ cap. 40. lib. 3.

Pilulæ cochix, D. Rhafis.

℞. Pul. *hiera simplicis* ʒ. x.
Colocynthidos ʒ. iii. & ser. i.
Diagridii ʒ. ii. β.
Turpeti
Stachados an. ʒ. v.
 Cum syrupo de *stachade* fiat massa.

Pilulæ cochix non simpliciter à grano, quod *noxius* dicitur Græcis, nuncupantur, sed quod rotundæ sint & parvæ, veluti granum quoddam ciceris aut erui, cuiusmodi fieri solebant olim omnes pilulæ. Et licet nunc fere maiores concinnentur, ut propriam tamen ab authore datam descriptionē, sic appellationem retinemus, qui c. 1. lib. 9. ad *Almansor*, iuxta formulam præscriptam tradidit. Nēnulli supra modum purgantes iudicant; ratione *diagridii* maiore pondere commixti: Optimum tamen sit, in pharmacopoliis haberi blanda medicamenta pro delicatulis, validiora pro robustis & aggregatis viris, iuxta Rhafis placitum parandas censeo. Adde, quod tamen exigua quantitate dari possunt, quibus conveniunt, ut citra hypercatharsim alvum subducere & humores noxios educere valeat.

De admiscendis autem in compositione nonnulli dubitant, an *hiera picra* Galeni fumenda sit, an alia paranda, ut voluit Cordus: Nos ob multas rationes, quas brevitatē causā relinquo, nullam validiorem, convenientiorem, aut meliorem hierā dictā puto. *Trochiscos* vero *Albandal* melius erit permiscere, quam *colocynthida* non præparatam. Quod si *syrupus de stachade* defuerit, ut re vera paucis in officinis haberi nec haberi multum est necesse, pulveres subigi recte poterunt melle cum decocto *stachados* despumato, & ad consumptionem aquæ humiditatis cocto. Parandi modus idem atque præcedentium.

Pilulæ cochix humores partim biliosos, partim pituitosos expurgant, non solum à capite propter *stachadem*, quæ minus cephalica, quam hepatica est, sed etiam ab aliis partibus, in quibus dicti succi

continentur: Eos enim à quacunque parte potenter educunt.

Pilulæ de hermodactylis majores, D. Mel.

℞. *Hermodactylorum*
Aloes
Myrobalan. ciiriyor.
Turbith
Colocynthidos
Edellii
Sagapeni an. drach. vi.
Castorei
Sarcocollæ
Euphorbii
Opoponacis
Sem. rut. agrestis, vel hortensis,
Sem. apitan. drach. iii.
Croci drach. i. β.
 Cum succo caulium fiat massa.

Multum sunt utuales istæ pilulæ, quæ ab *hermodactylis* nomen habent, solæque sufficiunt in cunctis articulis doloribus, ad idque sunt efficaciores his, quæ arthetica vocantur, & securius, quam quæ de *sagapeno* aut *opoponace*, aut *seruola* nuncupantur, ut ideo harum descriptionibus non sit opus.

Ad præparationem in caulium succo *sagapeni* & *opoponacis* liquanda, idoneo linteo transmittenda, deinde partim coquenda. Tum pulveres reliquorum simplicium succo cum melle cocto permiscendi: atq; omnia simul in mortario terenda, subigenda & manibus oleo delibutis contectenda, ut consistentiæ nanciscantur idoneam. Possent & electymate de caulibus recte subigi.

Pilulæ de hermodactylis crassos humores, simulque serofos potenter ab extremis partibus, præsertim ab articulis evellunt, conducuntq; morbis frigidis capitis, nervorum & iuncturarum.

Pilulæ Aggregativæ, seu polychrestæ, D. Mel.

℞. *Aloes*, *Turbith* an. drach. vi.
Diagridii drach. v.
Rhabbarbari
Myrobalanor. flavorum an. drach. iv.
Agarici albisimi
Trochiscor. albandal.
Polypodii
Myrobalanor. Chebularum
Myrob. Indarum an. drach. ii.
Massiches
Rosarum
Epithymi
Sem. anisi
Zinziberis
Sali gemmei an. drach. i.
 Succ. eupat. *Abynthii* an. drach. ii.

Cum syr. ros. pallidarum fiat massa; ad usum servanda. Veterem Mesuei descriptionem retinemus, & ordinemque simpliciorum tantum mutavimus, & pro electuario rosato syrupum rosarum substitutus ad pulverum comprehensionem.

Sunt autem tres apud Mesum pilulæ, umbræque nominis descriptiones, quarum præter solam est usualis, & in pharmacopoliis fere cunctis partibus reperitur, relictis aliis duabus, *aggregativæ* *medicæ* & *minor*

& minoribus nuncupatis. Dicuntur vero *Agregative*, propter aggregationem dorum multarum, ut etiam *Polychrestæ*, & à multis *Catholicæ*, quod sint usus multis, & universos expurgent humores.

Compositionis ratio manifesta est, ut & mixtionis modus. Radices primum terende, dein fructus, ac semina: seorsim vero *rheum* & *agaricum*, qui tractatus simplici præferendus. His addendi succi *eupatorii* & *absinthii* prius exsiccati, & postea triti. Tum omnia, ut decet, pulverata, syrupo rosatum pallidarum excipienda, ut fiat massa, quæ involvenda corio *olio amygdalino* delibetur. Non verosine ratione pulveres syrupo *rosarum pallidarum* excipiendos arbitror, partim ut magis accedant ad mentem authoris, nam *rosis* nihil inilius, quam ipsæ rosæ, partim quod *electuarium rosatum* Mesuei, quo ipse vult pulveres comprehendendi, paratum non reperitur, nec parandum censeo, cum eius ut inepta est compositio, sic fere nullus usus.

Catapoti aggregativa ad multos affectus non modo capitis utiles sunt, sed etiam ventriculi & hepatis. Ex his enim partibus & sensorii pituitam, bilem, & melancholicum succum detrahunt, purgant, & propterea febribus complexis, inveteratis, & morbis complicatis conducunt.

Pilulis de ætæo rebus, & de quinque myrobalanorum generibus carere poterit, qui aggregativas habet.

Pilulæ de Fumaria D. Avic.

℞. Myrobalanor. citrearum
Chebularum
Indarum

Diagridii an. ʒ v.

Aloes Socotrina ʒ viij.

Cum succo fumarie fiat massa, quæ exsiccatæ iteratur, & rursus eodem succo subigatur: tertio cum syrupo de fumarie fiat massa, usui reponenda.

Hæc catapoti denominationem à fumarie sumunt, cui succo pulveres ter, aut saltem bis imbuuntur, & rotæ siccantur, ut iussit illorum author Avicenna cap. 7. tr. 3. sen. 7. lib. 4. Tandem excipiuntur, non eodem succo, ut multi ignoranter faciunt, sed melle, cui succus hic longiore coctione dissipatus fuerit, vel potius syrupo de fumarie, ut præstantiore & authoris menti conveniētiore. Nisi enim alterutro subigantur, aut simili liquore pulveres, massa hinc subacta & asservata rancefcet, & in soliditatem fere lapideam indurefcet. Parandi modus facilis est, atque ex describendi formulâ satis notus.

Pilulæ de fumarie biliosos humores acres pituitam falsam, & alios succos adustos & melancholicos, à quibus vitia cutis plurima suboriuntur, ut scabies, pruritus, lichen, impetigo, purgant.

Pilulæ de lapide lazuli. D. Mesuei.

℞. Lap. lazuli preparati ʒ vij.

Polypodii

Epiethymi

Agarici an. ʒ viij.

Hellebori nigri

Scammoni

Caryophyll. sem. anisi an. ʒ iv.

Hiera picra ʒ xv.

Cum syrupo regii Saboris fiat massa.

Ut cuique humori noxio suum tribuatur peculiare catharticum, has pilulas ex Mesuei descriptione ad melancholicum humorem ducendum exhibemus. Nomen autem à lapide lazuli, qui probasi ponitur assumunt, sed quia inimica ac vomitoria eiusdem qualitatis est particpes, preparatione quadam eget, ut cap. 12. sect. 1. huius libri monuitur. Non vero uritur, ut in confectio Alkermes, ne pereat illius purgatoria qualitas, sed tenuissime tantum pulveratur, & decies, aut duodecies, vel etiam pluries lavatur, in aqua primum communi, dein alia medicamenta, ut *buglossi*, aut simili: semel lotus, exsiccatur, dein abluatur, ut ante, & rursus siccatur, idque adhuc iteratur, ut dictum est. Sic enim qualitas vomitoria deperditur, remanente deiectione ac roborante, quæ opus est.

Parandi modus idem cum superioribus. *Salem gemmeum* pro *Indo*, quo caremus, substituiumus, & *syrupum regii Saboris* pro *aqua intybi*. Sic namque pulveres commodius & excipiuntur, & subiguntur; atque massa hinc concinnata tutius servabitur, consistentiamque meliorem habebit, & vires præstantiores, ac humor melancholicus, cui ducendo destinantur, aptiores.

Catapoti de lapide lazuli Elephantiasis, Cancro, quartanæ febri, & omnibus morbis ex melancholico humore, & bile usta conficiuntur, easdemque vires habent, sed præstantiores, atque *pilule Indæ*, quibus carere poterit, qui illas habebit.

Pilulæ Asaiæret D. Avic.

℞. mastiches

Myrobalanor. citrearum an. ʒ ʒ.

Hiera picra unc. i.

Aloes optima unc. ij.

Cum syrupo ex stachade fiat massa.

Desumptæ sunt & hæc pilulæ ex Avicenna cap. 39. tr. 1. sen. 1. lib. 3. qui aliquando *Asaiæret*, aliquando *Setar* vocat, easque describit partim ad caput, partim ad ventriculum: parum tamen ex partibus longe distitis detrahunt, cum nihil excipiant ex his, quæ potenter humores frigidos deducunt.

Ad earum confectioem *pulvis hieræ picræ* Galeni sumendus, non Hiera forma electuarii composita. *Myrobalani* à nucleis purgandæ, & seorsim terendæ. Tum *mastiche Chia*, ut præstantior, dein *aloe*. Omnia autem syrupo de stachade excipienda, & in massam unienda.

Pilulæ Seiar, seu Asaiæret cholagogæ quidem sunt, plurimumque ventriculo profunt impuro & languido, & consecutione quadam capiti quoque beneficiunt, atque sanandis affectibus, qui per sympathiam à stomacho & imo ventre proficiuntur, congruunt.

Pilulæ de Hiera cum similes fere habeant facultates, & facile ex Hiera pulvere, qui omnibus pharmacopoliis asservatur, quæcât parari, addite *m. lis rosat.* aut aliis sufficiens pondere partem aliam descriptionem non exigunt: Ut neque quæ à Bened. nomen & materiam habent *Benedictæ* propterea pilulæ dictæ, quarum nullus aut rarior est usus: Sunt enim nomine tenus tantum insignes; cuiusmodi ap. Chymicos multæ confectioes, ut *Aq. bened.* *Ruladi.* *Sp. aureus.* & *Elix. viæ.* &c.

Pilulæ de aromatibus, seu Alephanginæ.

℞. Cinnamomi, Caryophyllorum

Cardamomi, Nucis moschata

Macis
Calami aromatici
Galange
Santali citrini
Schœnanti
Rosarum an. unc. 6.

Hæc crassiuscule trita macerentur per duodecim horas in aquâ libr. iv. Deinde igne lento bulliant ad tertiam partis absumptionem: In colatura nutriatur *aloes* lb. j. Tum ablumpta aquea humiditate, super cineres calidos, aut in sole vel hypocausto, adde

Myrrha
Masliches an. una. 3.
Croci Drach. ii.
Syrupi de absynthio quod sufficit. fiat massa.

Magnam materialium partem pilularum Aleaphanginarum Mesuei in his à nobis descriptis retinimus, sed *galangam* adiunximus, ut convenientissimam; Rarissima, & carissima detraimus, ut *carpo-balsamum*, *xyloaen*, *cubebæ*, & inutilia, ut *asarum*. *Aloes* in aqua pluvia lorionem, quod vim illius reddat imbecilliorum; damnamus; & aromaticum, & quæ, in qua ipsa decoquenda sunt, quantitatem à Mesue definitum non probamus. Nam cum aromata sine virium iactura coctionem longam sustinere non valeant, quid opus est ea cum aquâ lib. xij. incoquere ad duarum partium, hoc est, ad lib. viij. consumptionem? Hic enim labor non modo non utilis, sed detrimentosus & noxius. Quod si parum coquenda, quorsum aquæ tantum pondus? Si præterea triplum aquæ tantum sufficit, aromaticum quoque triplum, vel etiam minus sat esse potest.

Hæc autem nostra descriptione, & parandi modo, vires aromaticum habemus præstantiores ex tertia tantum eorum parte, quam ex tota à Mesue definita, & conficiendi ritu ab eodem instituto, qui una cum aquæ resolutione vires aromaticum resolvit. *Absynthium* omisimus, cuius loco syrupum ex eo paratum subiunximus, ad coalitum massæ subactæ, ne siccitate nimis solidescat, vel interhiat, aut marcorem contrahat, sed intus probe conclusa fermentetur.

Sic Mesuei pilulas Aleaphanginas castigavi, velpotius nostras exhibemus minore sumptu, & paratu faciliores, præstantioresque; Quibus si parum *Opobalsami*, seu *liquoris Balsami* quis voluerit permiscere, nunquam pilulas roborando stomacho inveniet pares.

Catapotia de aromatibus omnium maxime eustomachica sunt, & partium nervosarum roborativa. Nam simul & humores crassos, putres, pituitosos, biliososque à ventriculo & partibus vicinis purgant, & eandem recreant, calorem nativum tuentur, coctionem itivæ, flatum discurrunt, cruditates tollunt, appetitum reserant, acido ructui & colico dolori conferunt. Senibus autem & frigidis omni tempore conveniunt, iuvenibus & biliosis raro, atque tantum hyme.

Pilulæ Mechoacanæ.

℞ *Mechoacanæ unc. 3.*
Turbit. drach. iij.
Foliorum thymelææ aceto materatorum & scicatorum
Seminis ebuli

Agarici trochiscat. an. drach. ii.
Rad. esule prepar.
Masliches an. drach. i. 3.
Macis
Cinnamomi
Salis gemmei an. scr. ii.

Fiat omnium pulvis, qui cum vino albo subigatur in massam, exliccata teratur, & cum *succo rosæ celestis* denno coaguletur. Arida rursus teratur, & cum *syrupo rosarum pallidarum* fiat pasta, solum reponenda.

Ex singulis Antidotariis (vulgus dispensatoria vocat) tanquam ex horto fecundissimo temerorum omne genus, ad morbos quosvis delendos, prædicti Medici quaerunt: maxima tamen illorum pars medicamenta sunt nulla arte, & ratione descripta, quæ paucis morbis conveniunt; Et sæpe decem medicamenta iisdem viribus prædita, & diversis nominibus designata traduntur. Nos vero pro morborum & humorum diversitate diversa medicamenta damus, non modo ex dispensatoriis vulgaribus, sed ex probatissimorum virorum lectione desumpta: præter quæ & alia exhibemus nonnulla, quæ & optima compositionis ratio, experientia, & felix eventus salutaria esse confirmant. Cuiusmodi sunt pilulæ descriptæ ad hydropem, quæ à *Mechoacana* illorum basi cognominantur, Hæc n. singulis aliis simplicibus, præpollit, & efficaciter aquas per secessum educit. Huic addita sunt alia quinque hydragoga, quæ simul unita cum aliquot cardiacis & stomachicis, sine ventriculilitione poterint serofos, & aqueos humores non modo ex alvo, sed toto corpore ducunt. *Semina Keryæ*, seu *ricini*, nec *Soldanella* non libuit permiscere, eum illa sufficere, nec parandi modum subiungere, cum hic sit perfacilis.

Pilulæ de Mechoacana quod aqueos & serofos humores efficaciter educant, hydropi, & omnibus his affectibus sanandis conveniunt, quia puritate tenui originem fortiuntur.

Pilulæ Fætidæ D. Mes.

℞ *Sagapeni*
Ammoniaci
Oppoponaci
Bdellii
Colocynthidis
Seni. rut. agrestis
Aloes
Epithymi an. drach. v.
Turpetibi drach. iv.
Scammonii drach. iij.
Esule preparate, Hermodactyl. an. dr. iij.
Zinziberis drach. i. 3.
Cinnamomi, Spic. Indic. Croci, Castor. an. lb. i.
Euphorbii scr. ii.
Dilue gummi succo porri, & singe massam.

Fætidæ pilulæ dicitur, non quod fætidus humoribus educant, ut quidā opinantur, sed quod medicamentis simplicibus fætidis constant, ut *castores*, *rutæ*, *vestri*, *sagapeno*, *opoponace*, & aliis multis. Ex quibus puriores descriptiones traduntur à Rhasis, & aliis Arabibus, hanc tamē solā, ut præstantiorē retinemus, quæ a Mes. maiorē nominat, ad differentiam alterius minoris descriptionis, quam ut in efficaciorē prætermisimus.

Nullos autē dubitare credo, ut innuere videtur

Rondeletius, an potius *semen ruta sylvestris*, quam *cicuta*, aut contra, pilularum fastidarum confecti-
onem ingre fiat: Absurdum enim est *semen cicuta* venenatum admittere, & improbatum Constantinus quidam, qui pro *harmeli*, aut *harmela semen cicuta* verit, cum his vocibus omnes Arabici sermo-
nis interpretes, pyganum, seu *rutam sylvestrem* semper intellexerunt: quæ si defuerit, in eius locum optime *ruta vulgaris* substitui potest.

Debet vero sumi *hermodactylus* Officinarum & exoticus, cuius radices rubrosæ sunt, crassæ, nec rugosæ, & quæ levi contusione in farinaceum pulve-
rem reducuntur.

Perperam faciunt, qui *Ephemerium*, seu *Col-
chicum*, seu nostras sumunt: hoc enim gerit radi-
ces vitas & flaccidas, nec qualitates ullas habet cõ-
mendabiles, imo nocivas: Illud, quod brevi suffo-
catu interimat, unde strangulatorium nominatur,
ut lib. 1. de *mar. Med.* notavimus. Optimus autem
hermodactylus à Syria advehitur, unde *Syriacus* nomi-
natur.

Alsebram, seu *Esula* preparari debet, ante-
quam admitatur in usum, eo quo dictum est an-
te, modo. Gammi in succo porri liquanda, colan-
da, coquenda. His pulveres adiciendi, commi-
scendi, subigendi. Omnia tandem in massam co-
genda, quæ manibus oleo delibatis amygdalino
contrectetur, corio involvatur, in vase sit inneo re-
ponatur, & usui servetur.

Pilule fortidae ad multa sunt utiles: vacuant
enim humorem frigidum, ac pituitosum & crudum,
nec non biliosum: Ob id affectibus conveniunt san-
nandis, qui ab illis originem fortuntur, ut iunctu-
rarum morbis, podagræ, gonagræ, verteburarum
dolori, elephantiasis, alphis, pforæ, cutis infectioni-
bus, & affectionibus choliciis.

Pilulæ de argento vivo. Horatii Augenii.

Argent. vivi ʒß. cum medulla panis adhuc calen-
tu manibus dui subige, ut in eam plumbaginem
deponat, purgatum deinde hydrargyrum in suc-
co limonum momento & olei myrrha destillati
unc. ß. exacte misceto, adiecta terebinthina Ve-
neta aq. rosar. lotæ ʒi. tum adde auri purissimi
arte chymica in tenuissimum polinem redacti,
vel sedit, solior.

auri unc. j.

ambaris ʒj.

Spec. diamarg. frig.

diatron. santal. an. ʒij. fingito massam, cui
sequentia magnatu unc. i. ß. admisceto

Fol. sem. el. ʒj.

Rhab. in frustula dissecti unc. iv.

Rad. elleb. nigr. arefactæ. unc. j.

Diem unum in anoflagmate macera, deinde exime ac se-
pone, & aliud affunde, idque rursus transfusis 12
horis expressum cum priore misceto & vitro vase exce-
ptum in diplomate exhalare finito atque reliquum ma-
gna ad usum servato.

Huius compositionis drach. sem. dabitur quin-
decim alternis diluculis tribus horis ante cibum,
idq; alternis mensibus interiecto balnearum & a-
liorū presidiorū usu. Inservit contra Elephant.

Pilulæ Mercuriales Herculis Saxonie.

Pulv. rhab. select. unc. ii.ß.

Scammom. ʒj.ß. pulveriscentur & cum succo li-

mon. Miscantur, deinde adde argent. vivi per pannum
transmissi & per eundem succum mortificati unc. ß.

Moschigr. x.

Farina parum Misco, fiat massa pilularum, quartū
datur dr. j. per spacium triginta dierum.

Pilulæ de Hydrargyro.

Hydrarg. in succo limonum primum extincti, &
postea in succo salvia nutriti ʒv.

Aloesoptima ʒv.

Rhabarbari ʒij.

Diagridii ʒij.

Agarici ʒj.

Storacis calamita

Cinnamonomi

Macis

Santal. citrini

Sassa-parilla

Sassafras

Moschian. ʒß.

Mella in decocto guaiaci despumati, & ad aquæ humi-
ditatis exolutionem cocti, quan. suff. fiat massa digitis pau-
co oleo terebinth. delibutus contrectanda, ac aucenda: Tum
usui reponenda.

Antidotario nostro quicquam deesse nolumus,
& medicamenta non solum ex veterum monumē-
tis omnia depromimus, sed etiam ex noteriorū
tabernis nonnulla ratione inventa, & eventu felici-
ciprobata probamus & admittimus: Cuiusmodi
sunt *pilulæ de hydrargyro*, quas recentiores ad recentis
morbi expugnationem usurpant. Equum enim est,
novo morbo nova dare remedia, ex ratione invē-
ta, & debita arte parata, cum inutilia ea esse multa
eventus indicet, quæ ab antiquis in lucē edita sunt.

Novum autem morbum luem veneram esse,
it inficias nullas: Ante siquidem annum 1497. in Eu-
ropa nunquam visa est; sed primum à Christophoro
Columbo, cuiusque loci, vel servus Italis ex In-
dia redeuntibus advecta, & Italis communicata mu-
lieribus; Quæ cum in obsidione Neopolitana mi-
litis Gallis copiam sui fecissent, sua simul & pu-
lenda, & pudentium morbum communicarunt;
Quem postea ipsi Galli ex exercitu urbe scilicet ca-
pta, redeuntes, aliis mulieribus Italis, quas susce-
perant innumeras, dederunt: Ad quas postea maribus ac-
cedentes, ac debitum matrimonii persolventes, à
propriis uxoribus acceperunt, quæ ipsæ à Gallis,
ut Galli ab aliis mulieribus Italis, & hæc à commi-
litionibus Christophori Columbi.

Hinc Itali in Gallos turgidi, & irati suum mor-
bum, in vindictam, Gallicum vocant; Atque rici-
diculam eorum libri præ se ferunt ultionem, cum
maritos ignorantia, & uxores meretricii notent:
Illos, quod veneræ luis originem nescierint:
has, quod à Gallis iniuri cupierint.

Foran huius iniuriæ in parentes illarum memor
Brasavolus, libellum quandam de suo morbo, quem
Gallicum vocat, conscripsit, in quo eiusdē 234. diff-
ferentias assignavit. Certe si eo loco ineptire nō vis-
est boni viri, credo tot eius affines aut vicinas, primo
italici morbi advenit a militibus. Gallis compressas:
Atq; ut harum nuptiarum signum aliquod in æter-
nam memoriam relinqueret, eiusmodi hierogly-
phica posteritati reliquit. Sed hæc obiter dicta fun-
to, & citra nationis, quæ viros per celebres alit, ini-
uriam. Nunc ad propositum redeo, & dico, viri-
as esse pilularum de hydrargyro præparationes.

Singuli

Singuli n. fere Aromatarii, & Chirurgi peculiare habent descriptiones, quas velut arcana non revelanda apud se servant: Quorum nonnullæ bis tantum iteratæ salivationem movent. Aliæ tantum alvum subducunt, quæ frequentius usurpantur: Cuiusmodi sunt vulgares de *Barbárossa* vocatæ. Omnes tamen sepius iteratæ sputationem creduntur movere, nervos lædere, & strangulationem interdum adferre. Propterea non tutus est illarum frequens usus, nisi hydrargyrus optime præparetur, & aliorum medicamentorum admixtione castigetur, ut oleo terebinthinæ vel his, quæ in hac nostra descriptione continentur. Cuius parandi modus ex formula satis patet. Aliæ vero sunt hydrargyri præparationes, de quibus postea.

Pilulæ de hydrargyro seu Mercurio Panchymagogæ sunt, seu Catholicæ, & simul alexiteræ: universos siquidem humores unâ purgant, & qualitatibus Indicæ malignam evincunt, illiusque vestigium partibus impressum radicitus evellunt.

**Pilulæ Benedictæ Io. Hartmanni
Beyeri. Vffenb.**

- ℥. Aloes rosatæ lb. β.
Ammoniac. in guttis seu purissimi ℥ ij.
Succ. card. ben. ad duritiem inspissati ℥ j.
Mi. & cum vino albo vel aq. card. ben. bis destillata fiat massa.

Aloes succotrina purissima subtilissime teritur; succus rosarum incarnatarum ad pulvis consistentiam permiscetur, siccatur, teritur. Ad partes sex duæ ammoniaci in guttis unaque succi cardui benedicti inspissati, adiciuntur. Vfus ante & post pastum imo eius initio, medio, fine. Dosis drachmæ quadrans, triens, horumque duplum, quarto, quinto septimove die.

Pilulæ purgantes per superna & inferna.

- ℥. Cortic. rad. esulæ ℥ β.
Aloes succotrin. ℥ j.
Mastic. scr. j.
quodlibet seorsim pulverisetur postea invicem Misceantur & cum aqua feniculi fiat massa, qua postquam per duas noctes ita steterit, iterum contundantur, misceantur & fiat massa: Cuius dosis pro imbecillioribus Drach. sem. pro robustiorib. Drach. j.

Pilulæ Laudani Paracelsi.

- ℥. Gummi laudani ℥ j.
Spec. diaturb.
Rad. bryon. an. ℥ j.
Ol. Caryophyllor.
Theriac. opt. an. ℥ β.
Diaphanicon. drach. i. β.
Diagrid. scr. i. M. & cum aq. bugloss. f. pilul. insillat. pisorum.
In alia descriptione non habetur. diaturb. & diaphenic. an. drach. ij. Theriac. drach. j. rad. bryon. drach. ii. croci scr. ii.

Pilulæ Prechtelii, quas in freq. usu habuit.

- ℥. Ellebor. nigri ℥ β.
Turbeth. alb. & gummosi drach. iv. β.
Theriac. Elect. unc. i.
Rad. gentian.
Tormentill.

Distamm. alb.

Bisfort. an. scr. j.

Pulverisanda pulveriscentur & cum præparata theriaca incorporentur: deinde adde diagrid. ℥ β.

Massæ pilul. assaiareth.

Cochiar.

de agaric. an. drach. β.

Ex his omnibus cum melle rosato quant. suff. fiant pilula ad quantitatem nucis avellane.

Pilulæ solutivæ de elleboro.

- ℥. Spec. biez. picr. simpl. drach. vj.
Ellebor. mgr.
Rad. polyd. an. drach. ii. β.
Epithym.
Stæchad. arab. drach. iii. β.
Agaric.
Lapid. lazuli ablusi
Salu. ind.
Colocynthid. an. drach. i. β.

Diagrid. ℥ ij. β. Mi. & cum syr. de epithymos. m. f.

Pilulæ de Bryonia.

- ℥. Rad. bryon. in umbra siccata
Pulpa cydonior.
Asari
Ros. rubr.
Troc. de agaric.
Rhabarbar. opt.
Mastic. an. dr. i.
Diagrid. drach. β.
Aloes epatic. drach. iii. incorporentur cum succo abynth. & fiat massa unde formetur pilula cum melle rosato vel aqua endivie. Dosis a Drach. j. ad drach. j. sem. vel peri.

Pilulæ pestilenciales. D. Pontani

- ℥. Aloes opt. drach. vi.
Myrrha drach. iii.
Rhab. selestiss.
Agar. troc.
Croc. oriental.
Cort. citrii an. dr. i.
Rad. tormenill. dr. sem.
Santal. odoriferi dr. i. sem.
Bol. armeni sinceri dr. iii.
Caryophyllor.
Spica an. drach. sem.
Camphor. gr. ij. M. & cum syr. acetos. consil. at massa.

Pilulæ Imperatoris Maximiliani.

- ℥. Aloes lota drach. i.
Agar. troc.
Rhab. sel. pulverisat. & aqua cinnam. affus. scrup. iv.
Pulver. mastic. scrup. sem.
Agaricus dissolvatur cum oxymelite & cum melle rosato & syrupo conservationis zinzib. quant. suff. commisceantur & f. massa.
℥. Sagapeni in aceto dissoluti, deinde colati & igne iterum inspissati drach. sem.
Trochisc. alband. drach. i. sem.
Diagrid. drach. sem.
Sal. gemm. scrup. i. Mi. f. massa, que mixta cum oleo cinnamomi.

Validæ sint & cum iudicio adhibendæ : Carteris tamen frustra usurpatis in cachexia & hydropce non contemnendæ.

**Pilulæ de pseudo elleboro
Helidæi.**

℥. Folior. elleb. nigr. vel helleborine mense septembri collector. Exicata pulveriscentur.

℥. Hujus pulveris ℥j.
aloes pulverisatæ ℥.℞.
syr. ros. solut. ℥ij. quo irrorentur & nutriantur pulveres Mi.
f. pilule pondere ℔j. sumatur una summo mane aut sub lecti introitu.

Quidam folia præparant in pane cocto in furno.

**Pilulæ Paracelsi ad conservandam
sanitatem.**

℥. Aloes succotr. opt. ℥j.
myrrh.
Ther. Andr. sen. vet. opt.
croci an. ℥j. Mi. & cum vino fiant pilula instar pisorum : si addantur
ol. caryophyllor. & juniperian. gutt. j.

Valent contra luum veneream. Sumantur duæ pilulæ diebus tribus vel quatuor continuatis.

**Pilulæ Ducis Brunsvicensis contra dolores
capitis veteres & recentes, purgantes ce-
rebrum, clarificantes oculos, augentes
memoriam, &c.**

℥. Aloes purgata sive lota ℥j.
rad. cucum. sylvestr. id est, colocynsid. (præstat
è succo aut pulpa colocynth. acci-
pere.)

myrobalanor. omn.

diagrid.

masfic.

baccar. lauri.

ros. rubr. quæ prius ad ignem sunt siccata.

ana ℥j.

croci ad ignem siccati ℔j.

myrrh. ℔.℞.

Contunde omnia optime simul vel seorsim & con-
fice pilulas cum pure carnis & earum tres
vel quatuor sumantur in decubitu lecti,
idque per tres vel quatuor dies.

Pilulæ secretæ ad memoriam.

℥. Cubebar.
calamenth.
nucisæ an. ℥j.
ambr. orient. al. ℥.℞.
mosch. gr. vj. Mi.
f. pilulæ cum succo majorana ex qualibet drachma
No. vij.

**Pilulæ ad destillationes
capitis.**

℥. Aloes rosat. ℥ij.℞.
masfic. el.
succin. alb. ana ℥j.
agaric. troc. ℔j.
rad. aristol. rotund. ver. ℔j.
Omnia subtilissime pulveriscentur & cum syr. de bet.
f. pilulæ, addendo, dum miscantur

Lib. XVI.

ambra grisea.

mosch. ana gr. iv. formantur pilulæ ex qualibet
Dr. xxx.

**Pilulæ D. Bernardi Rorba hij ad dyscrasi-
am frigidam & humidam cerebri
ac ventriculi.**

℥. Myrrhæ elect.
croc.
oss. de corde cervi.
sem. basilici.
spody.
camphor. ana ℥.℞.
lign. aloes gr. xxx.
bol. armen. cum aq. ros. prepar. gr. iij.
been alb. ℔.℞.
flor. bugloss. ℥j.
caryoph.
cort. citri,
sem. citri.
Zinzib. el. an. ℔j.
ambra grisea gr. v.
hyacinth.
granator. ana ℔.℞.
agar. leviss. & albiss.
rhah. select. ana ℥j.
spic. nard. ℔.℞.
Aloes optima in aq. rosar. lota ad pondus omnium
Mi. f. massa. quæ in umbra exsicceetur & in
pyxide reservetur. Hæc est descriptio
pilularum secretarum.

quarum ℥. ℥j. diagrid. gr. v. Mi.

Et cum aq. menthe f. pil. xij. sumantur una vice :
& sunt sine cura & discrimine.

Pilulæ de Cynoglossio.

℥. Myrrhæ optima. ℥vj.
thuris masculi ℥v.
radic. Cynogl. f.℞.
sem. hyoscyami.
opii ana ℥v.
croci.
castorii, ana ℥j.℞.
cum syrupo de stæchade fiat massa, usui repa-
nenda.

Recentiores harum pilularum descriptionem, sed
non nomen retinuerunt; Nam Melius illarum author
ab eff. Etu pilulas ad omnes morbos catarrhi vocat.
Illi vero de Cynoglossio, quod tamen nec qualitate, nec
quantitate in ipsarum confectioe præpoller, nomi-
nant. Forſan pro Cynoglossio Arnoglossum melius po-
neretur, ab eoq; nomen lumerent magis proprium.
Nam cum ad sistendas fluxiones Melius descriperit,
Arnoglossum ob qualitatem astringentem huic scopo
magis convenit. Verum cum Fernelio novum no-
men admittimus, & castorium addimus ad opis casti-
gationem; Sed rhodostagma, seu aquam rosaceam pul-
veribus excipiendis minime convenire putamus, si
massam consistentiæ legitiæ, & diu fervare cupi-
mus. Syrupum de stæchade substituiamus, cuius & qua-
litate caput adversus opi noxia roboretur, &
lentore pulveres simul uniti in pastam cogentur ido-
neam: Ad cuius confectioem radic. Cynoglossi sicca
primum terenda, una cum semine hyoscyami, tum reli-
qua simplicia seorsim. Opium tritum primo subiga-
tur cum syrupo; Postea pulveres alij commiscean-
tur, & cogantur in massam.

Pp

Pilulæ

Pilulæ de Cynoglossio valent ad somnum conciliandum, ad catarrhum sistendum, coryzam, tussim aliosque his succedentes affectus : Cohibent enim omnes destillationes, siue in thoracem & pulmones, siue in dentes, aut alio procumbant.

Pilulæ Epilepticæ Horatii
Augenij.

- ℞. Sem. pæon. maris rite collecti. ℥ij.
cranis human. pro sexupatientis visci quercin.
ana ℥j.
spim. piscis.
rad. tormentill.
diagramm. ana ℥.℞. Mi.

Et cum Oxymel scyllitic. f. pilulæ ponderis ℥j. dentur
duæ aut tres.

Pilulæ contra tussim Herculis
Saxoniz.

- ℞. Scyrac. calam.
myrrh.
oliban. ana ℥j.
sem. cynim.
seleleos.
anisi ana ℥℞.

Contundantur omnia & cum syrupo de absynth. vel
de prasio f. pilulæ, quarum dentur ℥ij. aut ℥j. post cœ-
nam, & summo mane q. horis ante cibum.

Pilulæ ad immodicum fluorem men-
struorum.
Ejusdem.

- ℞. Mastic.
thuris ana ℥j.
troscif. de rhabarb. ℥ij.
succipolygon. quant. suffic. Mi. f. pil. xij. quarum
exhibeantur duæ singulo mane cum ℥ij.
aque myrrh. aut portulacæ.

Pilulæ contra obstructionem
menstruorum.
Ejusdem.

- ℞. Troc. de myrrha ℥ij.
sagapeni.
opoponac. ana ℥j. Mi.
Et cum syr. de capillis vener. aut de artemis f. pil. xii.
deurentur.

Pilulæ ad pestem. Leonardi
Fierovanti.

- ℞. Bol. armen.
terr. sigillat.
rad. zedoar.
diagramm. alb.
aloes epatic.
camphor. ana ℥.℞.
diagrid.
croci ana ℥j. Mi.

Subtilissime pulveriscentur & cum melle cocto & de-
spumato f. massa.

Mixt. Ejusdem ad idem.

- ℞. Thuris.
myrrha.
sal. commun. ussi.
zinzib. ana ℥j.
el. sulphur.
vitriol.

balsam. nostris artificiat.
an. gr. x. Mi.

Et cum sacchari modico f. pilulæ
quarum Dosis ℥j.

Pilulæ de octo Rebus seu Octomerz,
Nicolai Præpositi.

- ℞. Aloes.
Diagrydii ana drach. duas.
Epithymi.
Colonythidos.
Agarici.
Mastiche.
Dauci Critici.
Myrobalanorum Chebulorum Absynthii. ana
Dr. unam.

Cum succo Solani formetur Massa.

Craffos humores à capite purgant, visum acutunt,
& suffusiones oculorum arcunt.

Aloë in formandis Pilulis numerum non tenet, ut nuj.
Mel neg. Saccharum in Electuariis ; alias ex novem con-
starent rebus, prout Fajsius & Fuchsius notarunt.

Pilulæ de Opopanace, Mesuz.
Aug.

- ℞. Opopanac.
Hermodactylorum.
Sagapeni.
Bdelli mollis.
Ammoniaci.
Colocynthidos. ana drachm. quinque.
Croc.
Castorii.
Myrrha.
Zingiberis.
Piperis nigri.
Longi.
Cassie lignee.
Myrobal. Citrinorum.
Embligorum.
Belliricorum ana drachm. unam.
Scammony drachm. duas.
Turbit drachm. quatuor.
Aloes drachm. duodecim.
Insunde Larymas in aqua Caulium, & forma in
Massam.

Pituitam crassam, bilem, & Melancholiam à cere-
bro nervosisque partibus vacuant. Efficaces sunt in
articulorum doloribus à pituita creatis : resolutio-
nem nervorum, & incontinentiam, Spasnum Cyri-
cum, Gonagram, Podagram, articulorum dolores,
morbosque partium nervosarum frigidos levan-
t. Sunt tamen raro apud nos usui, cum alijs æquipol-
lentibus gaudeamus.

Pilulæ de Rhabbarbo,
Mesuz.

- ℞. Rhabbarbari Dr. tres.
Succi Glycyrrhizæ.
Absynthii.
Mastiche ana Dr. unam.
Myrobalanorum Curinorum Drachmas tri-
semis.
Sem. Apii.
Feniculi ana Dr. semis.
Trochisc. Diarrhodon Rhafis Drachmas tri-
semis.

Specierum Hieræ Picræ Dr. decem.

Succi Fœniculi, & Mellis. ana quantum satû est.

Fiat Massa.

Humores educunt crallos, lentos, multum putres & indè ortas febres diurnas, ac ex alijs quoque humoribus natas tollunt; jecoris item dolorem, obstructionem, duriciem ac Hydropem incipientem faciunt. Manardusijs utebatur in Tertianarum exitu; Mafa in febribus pituitosis.

Vide Fœcium.

Succum Fœniculi cum Melle ad fingendam Massam hic accipi jubemus, nam si ex aqua (ut priora exemplaria habebant) formetur, facile indurescit.

Pilulæ de Sagapeno, Mesuz.

Re. Sagapeni.

Ammoniæ.

Opopanacis.

Bdellij. ana Dr. duas semis.

Sem. Apii.

Ammeos.

An. si.

Rutæ agrestis. ana Drachmam unam.

Acori, seu Calami Aromatici.

Lepidii, seu Iberidis.

Calaminthæ.

Folii, vel ejus loco Spica

Indica.

Centaurii minoris.

Polii.

Costi, vel ejus loco zedoaria aut Angelica.

Salis Gemmæ. ana Drachmam semis.

Colocynthidos Dr. quinque.

Aloes Dr. sex.

Excipiantur succo Porri, Matrubii, aut Matricariæ.

Fiat Massa.

Ad Podagram, Ischiadem, & reliquorum Articulorum, quin imò & uteri dolorem faciunt. Menses euocant, viscera emolliunt, eorumdemq; obstructiones referant, ac inveteratas splenis oppilationes tollunt. Confer Camilli suprà allatas.

Lepidium nostrum, Piperitû est pro quo aliqui Cassiam ligneam substituant.

Pilulæ de Sarcocolla, Mesuz.

Re. Sarcocolla Dr. tres.

Turbiti Dr. quatuor.

Colocynthidos.

Zingiberis. ana Drachmam unam semis.

Salis Gemmæ Dr. unam.

Aqua Rosarum quantum satis.

Fiat Massa.

Pituitam lentam evacuant, atque ob id pituiti-
Liber XVI.

tos affectibus plurimum commodant: earum tamè usus ferè evuluit, cum aliæ usitatores eundem effectum possent.

Pilulæ purgantes vasa spermatica in Luc Venerca.

℞ Aloes Rosar. ʒij.

Rhabarb. Extracti ʒij.

Agarici Extracti ʒij.

Extracti Alkali ʒj. ʒ.

Theriacini. Venet. ʒviij.

Succini albi ʒj. ʒ.

Glycyrrhizæ ʒij.

Turpeti minerali ʒviij.

Ambrosiæ ʒj.

Aqua cinnamomi q. suff.

Fiat Massa pilularum.

Dosis gran. x. ad xvj.

Pilulæ ad Luem Veneream probatiss.

Sena ʒj.

Cremoris Tartari ʒj.

Rhabarb. ʒj.

Agarici.

Aloes hepat.

Diagridii ʒij.

Polypod. quercin.

Epirhymii.

Hellebori nigri.

Turbiti.

Myrobal. lut.

Embiticor.

Thiriaca ʒ. ʒ.

Gentiana ʒij.

Diptamni ana ʒij.

Spec. Pilular. Mastichin. ʒij.

Syr. Stachados q. s.

Fiat Massa Pilularum.

Dosis ʒ. ʒ. ad ʒj.

Pilulæ ad Luem Veneream.

℞ Turbiti mineral. præp. ʒ. ʒ.

Santali citrini.

Santali albi ana ʒj.

Rhabarb. ʒj.

Mithridatii.

Conf. Buglossæ.

Conserv. Rosar. rub.

Mastich.

Mucilag. tragacanthicum aqua Rosarum extract.

Fiat Massa.

Dosis ʒj. ad ʒ. ʒ.

Pilulæ contra Gonorrhæam ad ulcera dolorosa & aspera, vel in collo Vesicæ, vel in Renibus ex Luc Venerca.

℞ Succini albi.

Pp 2

Mastich

Masticis ana ℥ij.
 Glycyrrh. ℥j.
 Rhabarbari ℥.ß.
 Pulveris Aurei ℥vj.
 Olei Nuc. Moschas. gut. viij.
 Extracti Alkekengi q. s.
 Fiat Massa Pilularum.
 Dosis ℥j. ad ℥.ß.

Pilulæ de Colocynthide, seu Ioan.
 Damasceni.

Rx. Pulpa Colocynthidos Drachmas
 sex.
 Myrobalan. Indorum.
 Citrinorum.
 Sagapeni.
 Bdellii.
 Sarcocollæ. ana Drachmas
 quinque.
 Aloes drachmas septem.
 Nigella.
 Cumini Carmeni Orientalis.
 Origani Cretici.
 Nasturtii albi sativi.
 Salis Gemma.
 Absinthij Romani. ana Drachmam
 unam.

Succi Porri quantum satis est.

Fiat Massa.

Articulorum doloribus profunt, pituitosos quoque & Melancholicos affectus profligant, unde etiam Alphas curæu difficiles ad sanitatem perdunt: caute tamen ijs utendum, magna enim Colocynthidis quantitas compositionem hanc ingreditur, unde ad alias solum Pilulas acuendas quandoque adhibentur.

Pro Colocynthide (prout, antehac monuimus) quousque, hæc in Compositionibus occurrunt, sumendi sunt: semper Trochisci Albandali.

Lacrymæ, seu Gummatæ ad constitutionem harum Pilularum requisita in succo Porri fortissimè dissoluantur, ac tum demum reliquis Speciebus addantur, & cum additione sufficientis quantitatis succi Porri jam dicti lege artis in Massam coquantur.

Pilulæ de bdellio Majoress, Mesuz.

Aug.

Rx. Bdellii drachmas duodecim.
 Myrobal. Chebulorum.
 Indorum.
 Bellisicorum.
 Emblicorum.
 Concharum Venerearum iustarum.
 Charabæ. ana Drachmas duas
 semis.
 Ammeos parum tosti Drachmas
 tres.

Maceretur Bdellium in succo foliorum Porri, & formetur Massa.

Ad fluxum Hæmorrhoidum, & ulcera ex eis provenientia, nec non Menses immodicos utiliter exhibentur.

Concha Venerea describitur & depingitur à Gesnero de crustaceis ordine xv. fol. 254. Totus intus candida est, sive varietate colorum & macularum inspersarum insignis, auribus adhibita resonantis aqua speciem aliquam præferens: cortex ei levis, adeo ut mulieres ornamenta quædam suavia in amylo aqua multa diluto tinctâ, deinde exicata possint, adeo ut splendeant. Unde Germanus Silesterius dicitur. Italis & Gallis Porcellana nomine generis. Unde Gesnerum.

FINIS LIB. XVI.

LIBER DECIMUS SEPTIMVS.

DE VARIIS SALIBVS, MAGISTERIIS, PRÆP. ET SIMILIBVS.

DE SALIBVS Querc.

Sal Prunellæ.

Mitigat dolores quantum vis à causa calida quodam excitaros, paratur cum nitro optimo, quod funditur in crucibulo, paulatim superiniiciens flores sulphuris, qui ejus pinguedinem tollunt, idq; adeo pellucidum putumque reddunt, ut si super lapidem marmoreum cum effundas, omnino clarum & diaphanum appareat instar vitri, quod deinde sal sive lapis prunellæ dicitur. Salutare est remedium ad ardentissimam illam febrem, & linguarum familiarem, exstinguendam & edomandam, cujus ferocia tanta est, ut ægrotantium linguas prorsus nigras, & prunis ardentibus similes efficiat: cum autem tanti symptomatici levitia ex salis hujus usuleniatur & opprimatur, inde Sal prunellæ appellatus est. Est præterea idem remedium magnum diureticum & diaphoreticum, sicut *supra* viderelicet, quando nos in eo præscribendo ejusmodi curandi indicationes nunquam non perstrinximus.

Cremor sive sal tartari etiam sub salibus comprehenditur, qui conficitur ex tartaro albo, crasso modo pulverizato, & multiplici aquarum ablutione repurgato, donec clarissimus evadat: hujusmodi tartari in patinam terream vitream inditi lib. 5. vel 6. digito supernatet, bulliant omnia per horam unam atq; alteram: posito dein vase in loco frigido, in superficie concreset cremor crystallinus, quem separabis cum cochleari perforato, reiterata sæpius eadem ebullitione post materiam refrigerationem, semper cremor adinatur, qui in frigido coagulabitur, & fac, ut exsicceetur in aere, de co jusculis admisceat & acidula ea reddes, gustuique gratissima, & utilissima etiam ad dissecandos & incidendos humores crassos & tartareos in visceribus nutritioni dicatis: Eadem juscula apozematum loco offerri possunt in pluribus affectibus, quæ ægrotantes cum voluptate assument, nec ullam ipsis nauseam, ut reliqua solent, excitabunt, isdem jusculis addere potes talices & herbas congruentes, qualescunque volueris. Hi crystalli ad 3j. exhibiti purgant clementer, licet per se & sine jusculo sumantur.

Sales *crani humani*, *radicis resta boyis*, *corticum fabarum*, & *ab synthib. fraxini, ceterach*, & similes uno eodemque artificio preparantur, per calcinationem enim omnia, sive ungula seorsim in cineres rediguntur, ex quibus postea sal juxta communem ritum cuanliquoibus velaquis congruunt extrahitur: sic sal

Lib. XVII.

cranii humani educitur cum aquis *peonia*, *florum tiliæ*, *silibi convall.* & simili antiepileptica, hic enim sal fere epileptica curæ peculiariter destinatur.

Sal *corticum fabarum* elicitor cum sua propria aqua; ab ipsis adhuc viridibus destillata. Exsiccati enim cortices calcinantur, & sic inde salis extractio cum sua aqua, ut diximus. Et sic idem præparationis judicium esto de cæteris. Postquam sales præparati fuerint, hoc est, variis dissolutionibus, filtrationibus & coagulationibus ad perfectam usq; puritatem adducti, adhuc ultima hæc ipsis accedit operatio, ut in crucibulum injecti ad rubedinem usque calcinentur, ad ignem, ea tamen cautione, ne fundantur aut fluant, & sic perfecte de albanur: Hæc solummodo de salibus nobis tractanda restabant in pharmacopœa nostra; Quomodo enim iidem sales in olea transmutentur, & sic fixis volatiles per solam propriam aquæ mercurialis additionem reddantur, quomodo item ejusdem ad varios usus potentissima educantur remedia, hæc omnia, inquam, non sunt hujus loci, sed sublimiorem requirunt considerationem, & propterea in pharmacopœam nostram spagyricam reservanda, quo etiam rejicimus tractatum de admirandis viribus salium metallicorum, è quibus aquæ vitæ ardentes eliciuntur, nec non tractatum de sulphuribus & oleis præstantissimis, quæ æque in mineralibus, ac in vegetalibus delitescunt; ubi simul demonstrabimus spiritum vegetantem in mineralium corporum interiori potentissime vigere, eaque nullam vegetativa tanta virtute, prout quidam extero illarum aspectu decepti falso opinantur, orbi aut destitui.

Sal Sacerdotale.

℞. Sal. commun. 3xvj.

crani.

crani. an. 3ij.

zinzib.

anoni.

siler.

pipperis.

saturcia.

hyssop.

orizani.

puleg. an. 3j.

Hæc omnia tere, in pulverem redige, eo que in cibo omni utere.

Hoc utebantur Sacerdotes tempore Eliæ ad dolorem capitis & caliginem oculorum, Mundificat etiam

Pp 3

etiam dentes, aufert eorundem dolorem, sedat tussim, anhelitum commendat, os odoriferum reddit, corpusque hominis incolume conservat.

Sal five sacharum Saturni.

L. Aq. fortis Lib. ij.

sal ammoniac. contrit. p. ij. vel ij.

Huius aquae iniice tenuissimas laminas Saturni: hora spatios fiet sal albiſſimum, dulciſſimum. Effunde aquam in cucurbita, sal resolve in aqua calida, evapora, reitera, donec exiit acredo. Hoc sal tritum in mortario vitreo vel porphyreo cunctetur, et immisum solve in ſimo vel Baln. Mar.

Ad ulceram cacotheca, caneros, carcinomata, & fistulas summum est arcanum. Quod si è lue venerea provenierint, nil præſtat, imò obest plurimum. Expetto crede.

Bezoarticum vitriolatum.

Cum oleum vitrioli tantæ sit officinæ contra pestem, maximeque conveniens pro ijs, quibus res angusta domi, quique non multum pro medicamentis expendere poſſunt, qui tamen nihilominus curiosi diligenterque sunt in conservanda ſanitate, quantum fieri poteſt, conſiderando, quod sit liquor talis, cuius translatio, propter cauſas dictas, formidabilis eſſe poſſit, præterum inter milites, tabellarios & peregrinantes, quibus ejuſmodi commoditas non eſt, qualis requiritur, medium inveni, quo iſſidem corpus aridum, ſiccum, ſine alteratione vel perditione virtutis ſuæ donare queant, quod quis ſecum portate queat abſque vitro in pura pixide, vel charta inſtar teræ ſigillatæ, vel boli armeni, quod sit hoc modo.

Recipe Cornu C. uſti calcinati albi, quantum placet, pulveriſetur, & in catino vitreo, vel porcellana miſceatur cum oleo vitrioli rectificato pedetentim humectando, & cum piſtillo vitreo parvo, vel ſpatula argentea deaurata bene miſcendo, donec fiat paſta, ex qua protinus Rotulæ formentur, vel tabulæ ſicut in terra ſigillatæ: poſtea ſiccantur à ſe iſtis, quod ſit in brevi tempore, ob ariditatem cornu cervi calcinati, quod in continenti liquorem vitrioli attrahit, ut ſiccentur, quo pulveriſari queant. Quo facto tabulæ iſtæ in pixide quadam ſerventur, & ita compositionem ſiccam habebitis, non ſolum commodiſſimam, ut eandem ſecum quis portet, ſed etiam maxime bezoarticam & corruptioni reſiſtentem. Si quis uſurpare conabitur pro Antidoto, paucillum radatur cum cultello, piſi inſtar ad 5. vel 6. grana pro doſi, plus minus, juxta robur perſonarum, & quatenus eadem magis minusve ſenſibiles ſunt (ſemper n. doſis minor eſſe debet reſpectu eorum, qui debiliores & exquiſitioris ſenſus ſunt, quàm in alijs) idque ſumatur mane, ſtomacho jejunio cum coſchleari vini, cereviſiæ, vel aquæ claræ tempore æſtatis, aut in caſu neceſſitatis, in deſectu aliorum, contineturque remedium hoc, ſicut de alijs dictum fuit, toto iſto tempore, quo peſtis & alij morbi Epidemici graſſantur, contra quos medicamentum hoc ſingulare & utile eſt, quamvis non ſit tam magnæ exiſtimationis ut alia compositiones.

Sal peregrinorum Müllerii.

Rx. Salu nieri.

ſuſila.

gemma ana ʒj.

Galang.

Maſtich.

Cubeb. ana ʒj.

Miſce. Doſis gr. iv.

Diabyacinthum Aureum. Sala.

Eſt pulvis pretioſus pro cordis confortatione contra contagioſam infectionem.

Rx. Lap. Hyacinthi orient.

Boli Orizæ, five auri preparati, ut ſequitur ana ʒvj.

Gem. Rubini Saphyri carulei Chryſolihi Topazii ſmaragdi.

Margarit. Oriental. Splendid. Coralli rub. rutilanti ana ʒiv.

Spir. Salis rectifi. ʒvj.

Margaritæ, Corallia & lapides pretioſi pulveriſentur in mortario ferroo puſiſſimo; vel ſi commodas id iſſum permittit, in mortario vitro ſatis piſſo, cemento quodam in lignea capsula ad id accommodata comprehenſo, blandè tundantur, donec in pulverem abeant, poſtea cum auro preparato ſuper ampliā tabulam è marmore, vel alto lapide duſiſſimo ponatur, deinde ſumatur ſucci citri bene depurati cum ſpiritu ſalis permixti, quantum ſcilicet videretur, & cum eo pulvis prædictus humectetur, qui propter ſpiritus acidus protinus ebulliet, propterea in ſubſtantiam Coralliorum & Margaritarum agat, ubi neceſſarium eſt, ut ſpatula argentea bene deaurata, vel eburnea moveatur eoſque, donec ebullitio ceſſet. Conſequenter teratur ab hominero buſto, plus minus, per ſpatium quatuor horarum, pedetentim humectando, quantum id iſſum ad triticiem requiritur, cum aqua roſarum fragrantiffima. Bene trita verò maſſa, ut digitiſ apprehenſa ſit impalpabilis, & linimenti inſtar lenis, quod deprehenditur, ubi parum dentibus abſque alia durioris ſubſtantia reſiſtentia maſticatur, formentur tabellæ parvæ, ſicuti conſuetum eſt pharmacopœis in Coralliorum, Margaritarum & alijs durioribus præparandis, & in loco ſiccò ſiccantur ſuper charta pura, cuſtodiendo, ne quid impuritatis accedat, denique in vitro ad uſum ſerventur. Iſte pulvis hoc modo compoſitus maxime cordialis & magnæ efficacæ eſt, contra infectionem contagioſam, maximeque convenit Principibus, Magnatibus, & omnibus ijs, qui ſunt delicatæ naturæ, quibus ſanguis maxime ſubtilis, ventriculus exquiſitioris ſenſus, quique non odorem, multo minus ſaporem medicamentorum admodum aromaticorum, calidorum, & odorabilium, ut ſunt alexiterica vegetabilia, perferre queunt; item pro prægnantibus atque infantibus. De hoc pulvere matutino tempore, jejunio ſtomacho in coſchleari ſyrupi de citro, berberorum, vel juniperino, vel quoad perſonas frigidioreſ conſtitutionis, in paucillo Malvatici vel vini Hiſpanici. Doſis eſt à tribus granis ad duodecim, plus vel minus, pro data occaſione, &c. Cum additione de pulvere prædicto fieri poteſt ſequenti modo.

Sal confortans Aureum Myl.

ʒ. Salu compoſiti Bezoartici de Serpentiſu ʒj.

Magiſter. perlarum.

Magiſteri Gemmarum.

Bezoartici ſoli ʒj. ʒ.

Bezoartici Luna ʒj.

Vnicornu

Ambra.

} ana ʒij.

Lapidus Bezoart. præp. 3. b.
Miscè. Dosis ʒ. β.

Sal Serpentum contra Venena.

Recipe quatuor Serpentes preparatos & exenteratos, sine capite, sanguine, intestinis, cauda & felle, solummodo corda, Hepata, carnesq; cum Spinis, his parum seu artificioso excitatis adde

Rad. Angelicæ.
Valeriana.
Tormentilla.
Gentiana.
Aristolochia. } ana ʒj.

Sem. Ruta ʒijj.
Absynthii ʒijj.
Cornu Cervi }
Corall. rubeor. } ana ʒj.

Misceantur & calcinentur : calcinatis cum Vinò simplici extrahat saltem, quem semel ac bis rectificatum pro magno habeto secreto. Dosis ʒβ. ad ʒj.

Sal Apoplecticum. M.

R. Sem. Erucæ. Lib. ij.
Rad. Lilior. conv.
Pyrethri.
Caryophyllatæ. ana Lib. j.
Cerasorum nigror. sylv. ʒl. exsic.
Lib. β.

Bac. luniperl.
Lauri. ana unc. iv.
Herb. lve arthetice.
Maioranæ.
Rorismarini.
Origani.
Hyssopi.
Salvia acut. ana unc. ij.
Flor. Calendula.
Lavendula.
Primule veris.
Beronica ana unc. ʒ.

Mixta in reverberio, indeq; non modo vulgari, sed secundum artem spagyricam, saltem candidissimum & crystallinum elicias, quod etiam in cæteris observandum, & hic semel admonuisse sufficit.

Vires, Vfus, Dosis.

In Apoplexia & Paralyxi &c. præsentaneum est remedium : Humores enim discutendo, & attenuando, hominem excitat, totiusq; corporis sensum ac motum restituit. Dosis à Scr. β. ad Scr. j. & Drach. β. in vehiculis specificis.

Sal Epilepticum. M.

R. Rad. Palma Christi. ʒβ. ij.
Angelica.
Pæonia.
Pyrethri ana ʒβ. j.
Sem. Pæonia.
Scob. Lig. Cupress.
Visci quercin. ana ʒβ. β.
Herb. Pentaph.
Millefolii.
Rute hort.
Verbasci.
Lavendula.
Rorismarin.
Mors. Gallin. ana unc. iv.
Flor. Primule veris.
Stechad. Arab.

Tilia.
Pæonia.

Sambuci ana unc. ʒ.

Mista calcinentur in reverberio ; postea adde :

Ciner. Picarum junior.
Hirundinum.

Sterc. Pavonis ana Vnc. j.

Et cum liquore appropriato s. l. a. Sal albissimum & crystallinum.

Vires, Vfus, Dosis.

Epileptici, Vertiginosis, Lethargicis, Congelatis, Subethicis, & omnibus, periculosos Capitis morbos, timentibus, singulari proprietate conducit. Dosis à Scr. β. ad Scr. j. & Drach. β. in aq. flor. Tiliæ, vel in Epileptica nostra.

Sal Cordiale. M.

R. Rad. Caryophyllatæ.
Buplossæ ana ʒβ. ʒ.
Herb. Rorismarini.
Salvia.
Melissa ana ʒβ. j.
Sem. Ocyimi Caryophyll.
Corr. Citri ana ʒβ. β.
Flor. Quing. Cordial.
Tunica ana unc. iv.

Misce & calcina in exactum cinerem, vase undiq; firmiter clauso ; postea adde :

Ciner. Cinnamomum unc. ij.
Caryophyllor.
Cardamom. ana unc. j. β.
Croci orient.
Macis ana Dr. iij.

Et ex cineribus mixtis cum aq. Cordialibus extrahat sal pulcherrimum.

In Lypothymia, Syncope, cæterisque Cordis affectibus, Spiritus omnes recreando & fovendo, quam maximè valet. Dosis à Scr. β. ad Scr. j. plus minusq; in aq. cordialibus.

Sal Pectorale. M.

R. Rad. Glycyrrh. ʒβ. ʒ.
Ireos flor. Enule camp.
Altheæ ana ʒβ. j.
Symphyt. maj.
Malva ana unc. viij.
Herb. Pulmonar. utriusque.
Marrubii. Hyssopi.
Tussilaginis. Veronica.
Hedera ter. Capil. Ventræ.
Scabiosa ana unc. iv.

Sem. Fœniculi.
Anisi ana unc. iij.
Flor. Chamomilla.
Farsara.
Iacea ana unc. ʒ.

Ex mixtis & optimè calcinatis cum aq. pectoralibus sal splendidissimum extrahatur.

Vires, Vfus, Dosis.

In morbis pectoralibus valdè prodest : pituitam enim crassam, lentam, & viscosam in pulmonibus collectam attenuat, incidit, peccatusq; dilatat atq; abstergit. Insuper urinam provocat ; nec non Renes & Ventriculi lacunas purgat.

Dosis à Scr. β. ad Scr. j. & Drach. β. in aq. pectoralibus vel alijs appropriatis vehiculis.

Sal Stomachicum. M.

- Rx. Rad. Pimpinellæ Lib. ij.
 Calami aromat.
 Zingib. alb. ana Lib. j.
 Herb. Absynthii Pont.
 Menta crisp.
 Salvia acut.
 Rorismarin. ana Lib. ℥.
 Cydonior. exsic.
 Zedoaria ana unc. iv.
 Calcina in cineres vase clauso; postea adde:
 Ciner. Galang. min.
 Cinamomi ana unc. iij.
 Caryophyllor.
 Cardamom. utriusque.
 Nucis Moscat.
 Piper. rot. ana unc. j.
 Misce & cum aq. Nentæ vel alia specifica fiat l.
 a. Salspagyricum.

Vires, Vfus, Dosis.

Ventriculum frigidum calefaciendo mirè roborat. Concoctionem iuvat. Nauseam sedat. Præterea egrotidibus nervorum egregiè confert. Omnes senius & ingenium acuit. Dolores capitis sedat. Senes catarrhosos sustentat atq; Hydropicos iuvat. Exhibetur Scrupuli pondere pro una vice, plus minuscule in vehiculis specificis, morbum propriè respicientibus.

Sal Epaticum, M.

- Rx. Rad. Lib. ij.
 Cichorei.
 Scorzonere ana Lib. j.
 Cofli amari.
 Eryngii.
 Curcuma ana Lib. ℥.
 Calami aromat.
 Rhapontica ana unc. iv.
 Herb. Absynthii Pont.
 Abrotani.
 Eupatorii.
 Scolopendr.
 Veronica.
 Epaticæ nob.
 Fumaria.
 Cuscutæ ana unc. iij.
 Mixta calcinentur in reverberio; postea adde:
 Ciner. Rhubarbari.
 Castæ lignæ ana unc. j℥.

Et cum aq. flor. Epatic. alb. vel alia convenienti f. l. a. Sal albissimum.

Vires, Vfus, Dosis.

Hepatis obstructions, inflationes, & duricies tollit. Scirrhum dissolvit. Cachexiam depellit. Aquæ subter cutem medetur. Ictericam curat. Colorem corporis fœdum emendat. Menses ciet; nec non urinam, dissipando calculum, promovet. Dosis à Scr. j. ad duos in vehiculis appropriatis.

Sal Splenicum. M.

- Rx. Herb. Absynthii Pont. Lib. ij.
 Card. benedicti. Lib. j.
 Rorismarin.
 Scolopendr.

- Rorismarin.
 Veronica.
 Ceterach. ana Lib. ℥.
 Rad. Filicis utriusq;
 Calami aromat. ana unc. iv.
 Cort. Cappasum.
 Tamarisci.
 Fraxini ana unc. iij.
 Flor. Chamomilla.
 Centaur. min.
 Geniste ana unc. ij.

Fiat omnium cinis, ex quo postea cum supradictarum herbarum aquis stillaticijs, extrahatur Sal, ut est artis.

Vires, Vfus, Dosis.

Omnes Lienis obstructions, dolores, tumores & duricies, aperit, sistit, emollit, atque resolvit. Senibus quoque & quartanarijs mire confert. Dosis omni mane à Scr. j. ad Dr. ℥. in aq. scopolopendr. vel alio convenienti liquore.

Sal Nephriticum. M.

- Rx. Rad. Petroselin.
 Ononidis ana Lib. ij.
 Filipendula.
 Verbenæ ana Lib. j.
 Eryngii.
 Pimpinella ana Lib. ℥.
 Fabarum exsic.
 Off. Mespilorum ana unc. vj.
 Bac. lumperi.
 Lauri.
 Gran. Alkekeng.
 Mili Solis ana unc. iv.
 Herb. Hederæ ter.
 Veronica.
 Equiseti.
 Fumaria.
 Fragaria ana unc. iij.
 Flor. Malvæ arbor.
 Sambuci.
 Geniste ana unc. j.
 Sem. ulior. alb.
 Saxifrag. alb.
 Lappa major.
 Berberis ana unc. j℥.

Calcinentur omnia debito modo & f. l. a. cinis salibus; cui adde:

- Ciner. Lig. Nephriticæ.
 Nucl. Persicorum.
 Amygd. amar.
 Piperis rot.
 Galang. min.
 Zingib. alb. ana unc. j.
 Nitri prap. Dr. vj.

Misce & cum aq. pluviali fiat Sal albissimū, ut est artis.

Vires, Vfus, Dosis.

Calculos atterit, arenulas promovet, & ijs, qui difficulter mingunt, succurrit. Inde etiam Vires tarditate & Dysuriam natam tollit, cæterisq; Renum & Vesicæ offensis misce opitulatur. Dosis à Scr. j. ad Dr. ℥. in aq. Ononidis, Petroselini, Pimpinellæ, Hederæ ter. vel alia specifica.

Sal Hydropticum. M.

- Rx. lumperi totius substantia concisa Lib. ij.

Rad. Irees nob.

Sambuci.

Artemis. rub.

Ebuli. ana Lib. j.

Vincetoxic.

Acori peri.

Curcuma. ana Lib. β.

Herb. Absynthii Pont.

Centaur. min.

Agrimonia.

Card. bened.

Soldanella ana unc. vj.

Flor. Epatica alb.

Sambuci.

Gensife ana unc. iv.

Sem. Fraxini.

Eruca.

Cymini ana unc. iij.

Mixta calcinentur in reverberio, quoad satis est; postea adde:

Ciner. Sarsaparill. unc. iij.

Cubebarum.

Rhabbarbar.

Nuc. Moschat.

Macis ana unc. j.

Misce & cum aq. Sambuci f. Sal crystallinum uret artas.

Vires, Vfus, Dosis.

Hydropico cujuscunque speciei, omni aqua exonerat. Flatus discutit. Terram microcosmicam nimio madore tumentem potenter exsiccat. Cachexiam corrigit, & omnes pravos humores exterminat. Dosis à Scr. j. ad Dr. j. in vehiculis appropriatis.

Sal Vterinum. M.

R. Rad. Bryonia Lib. ij.

Diptamni alb.

Pæonia. ana Lib. j.

Visci quercini.

Gran. Chamæadæ.

Sambuci ana Lib. β.

Herb. Rorismarin.

Melissa.

Matricaria.

Nepeta.

Pulegii ana unc. iv.

Ex omnibus mixtis f. calcinando cinis; ex quo postea cum aq. Melissa, vel alia appropriata extrahatur Sal candidissimum.

Vires, Vfus, Dosis.

Omnes Vteri obstructions referat. Convulsiones liberat. Suffocationes & ascensum præcipitat. Menses movet. Sterilitatem aufert & multa alia incommoda tollit. Dosis à Scr. j. ad Dr. β. in vehiculis appropriatis & specificis.

Sal Carminativum. M.

R. Herb. Chamomilla. Lib. ij.

Pulegii.

Serpilli.

Mentha crisp.

Anethi ana Lib. j.

Calcinentur ut est artas, & f. l. a. cinis albus; cui adde:

Ciner. Sem. Anisi.

Cymini.

Carui.

Feniculi ana unc. ij.

Galang. min.

Zingib. alb.

zedoaria ana unc. j.

Misc. & cum aq. Cerefolij f. l. a. Sal splendidissimum.

Vires, Vfus, Dosis.

Flatus egregie discutit. Tormina sanat. Inflationes sedat. Propterea in Iliaca & Colica passione mira præstat. Dosis à Scr. j. ad Dr. β. in aq. Carminativa nostra.

Sal Febrile. M.

R. Sal. Armoniac. aliquoties sublimati.

Nitri præp.

Card. benedict.

Absinthii.

Centaur. min. ana unc. j.

Solvantur in aq. Cichorei & f. l. a. Sal crystallinum.

Vires, Vfus, Dosis.

Febribus omnis generis, Quotidianæ, Tertianæ, Quartanæ, Hemiptericæ &c. sine discrimine, summum est Alexipyreticon offertur à Dr. β ad Dr. j. tribus vel duabus horis ante accessum, in aq. Centaur. min. vel alia specifica, expectato sudore sub declinatione paroxysmi. Eadem dosis intendenda, si prima, vel secunda vice non satis fecerit.

Annotatio.

Si quis ex prædictis compositionibus specificis cum sanioribus, & secretioribus, Spagyris salia, ut vocant, Essentialia parare desiderat; ingeniose sic præcedat:

R. Herbas simplices vel cum alijs ingredientibus mixtas, & temperatè calidas summeq; arefactas, coque in aqua communi f. a. donec vis omnis, & interna falsedo probè fuerit excocta; (alias in vanum laboras.) Postea decoctum aufer per inclinationem, & de novo recoquendo ad justam consistentiam mellis, vel Syrupi crassi conforma; in loco valde frigido colloca, usque dum crystalli concrescendo referat: quos tunc exime, & aliquoties solvendo, siltando & coagulando decenter purifica, donec ad usum medicum sint aptissimi. Extrahitur etiam ex succis herbarum inspissatis Sal elegans crystallinum, de quo vide Begu num l. 2. c. 17.

Vitrioli Minerale. Myns.

Recipe Vitriolum nativum viride & Solis Philosophis notum, vel in hujus defectu, Vitrioli Veneris Crystallum optimè purgatum, sublimè mundificatum, & comministe restreitis immunes; immittè valide & bene munitèq; etoræ, & secundū gradus fortiter opusurge, quoad subrubri particeps fiat olei q; bene adserva, cujus usum postea declarabo. Recipe deinde caput mortuum in fundo Cornuæ relictum, mensuratum appropinquatum sustinende, & in frigido loco repone, tunc concrescent, de vitrioli natura & sapore, crystalli. Calcina caput mortuum secunda vice, & ut supra notatum est, procede, mox iterum ejusdem ferè generis adhuc prodibunt crystalli; sed huic mysterio minime utiles. Laborem hujusmodi toties & tam diu itera, usque dum nulla appareat vitrioli olentia; atq; tum demum caput mortuum, quam fortissimè, sed philosophicè calcina, & extrahe sal pulchrū & gustu amabile, quod idem spe subsequetur à doctrinæ reuine, dictiq; illius interim recordare.

Vigilantia.

*Vistetis interiora terræ rectificando, & in-
venietis oculum lapidem, veram
Medicinam.*

Recipe postmodum antè dictum oleum, & af-
fundendo aquam, in illo solve Martis limaturam, &
vitriolum ipsius prepara, illudq; in pluviali distillata
aqua solve, ut inde crystalli prodeant, quem laborem
roties resume, donec purum ab impurò, & sine cali-
ginis peplo crystalli appareant clari & pellucidi. Ex
his crystallis Martis denuo priore modo, igne for-
tissimo, rubicundissimum oleum distilla, & optime
rectifica, ne ullum illi adhæreat phlegma: Tunc ha-
bebis rubri Leonis sanguinem, videlicet Mineralem,
& una Martis atq; Veneris Sulphur, totalis vigoris,
& à Vulcano caprum, juxta illud:

*Mulciberis capri Marsque Venusque
dolis.*

Extrahe porro ex capite mortuo sal omni Marti-
ali olentia vacuum, ad eundem modum supra
in extractione salis vitrioli Veneris tibi osten-
sum. Ambo hæc salia in æquali pondere misce, vi-
treæ tabulæ immitte, in hypogeo seu frigido loco re-
pone, segue in aquam Mercurialem resolvere sine:
Solutionem postea recipe, unde iterum prodibunt
crystalli; Et tunc habebis duplicatum Mercurium, sal
sapientiæ & naturæ, sal Philosophorum, sub quo
Mundi centrum latet absconditum. Et hunc dupli-
catum Mercurium peplo obscuritatis involutum, an-
te me nemo Philosophorum tam aperte, quam ego
manifestavit, quamvis obscurioribus quibusdam
verbis, quæ tamen vel minimo Philosophi intellectu
facillime sunt: Scrutinio igitur subtilium cogitati-
onum rem ulterius inquire & Mercatum hunc, à
Philosophis Rebus nuncupatum, tanquam terrestrem
Thesaurum & secundum Deum, summæ & maxime
scientiæ experimentū, ad usum sequentem repone:

Recipe Mercurium jam dictum, & Sulphur illud
rubicundissimum; duo ista pro Philosophici pon-
deris vigore, & magni intellectus acumine conjun-
ge, ita tamen, ut Spagirici valis tres partes mancant
vacuæ, quarta verò videatur adimpleta esse; sigilla
Hermetice, & rege igne Philosophico secundum
graduum continuo calore, quoad coaguletur in u-
nam massam, & induat Lapidis formam: Quem
lapidem confectum postea pro voluntatis tuæ lu-
bentia in priorem fontinam potius redigere, cumq;
breui tempore nobiliorem & illustriorem reddere;
Et ita magnum perfecisti mysterium: Videbis etiam
ante coagulationem rerum multarum admirabilem
apparentiam, & multivarium colorem, quæ omnia
bene considera, Deum honora, & proximo tuo
commoda.

Vires, Vfus, Dosis.

Est Medicinā univērsalis & Thesaurus talis, qui
poterit omnes ferè morbos curare, quocunq; veni-
unt nomine in creaturis omnibus & singulis, Vnum,
duo, vel plura hujus Arcani grana, pro qualitate siue
cōstitutione Patientis usurpata, totum corpus instar
fumi penetrant, malignam vitiositatem relegant, &
meliorem naturæ conformitatem subordinant, crea-
turam totam renovant, & quasi de novo regene-
rant, & ita servant fartam tectam, citra accidendum
morborum gravedinem ullam, usq; ad senectam, &
vitæ metam, ab altissimo Deo constitutam, &c. Nam:

*Contra vim mortis non est medicamen-
ti hortis.*

Hæc etiam illustissima medicina, cum paucissimo
Philosophorum auro debite fermentata, immunda
Metalla innata Lepra depurgat, bonaq; puri & fixi
auri virtute fugit. Pro quo immenso & ineffabili
beneficio omnisque doni & sapientiæ communicato
acervo, sit laus & gloria Creatori summo, qui est in
excelsis Deo.

Vnicornu Solare. Myns.

Recipe mincram auri frustatim instar nucis avel-
lanæ, contunde: ab eo ad libræ pondus vel aliquan-
to minus mitte in Cornutam, vel in aliud vas Spagy-
ricum, & sub lenta ignis flamma distilla, utrobq; ta-
men clausis, pro more, vitrorum juncturis, ne mate-
ria in fundo lique fiat, sed sudore absque adustione
aquam suavem & caelestem emittat, quam magni-
pende. Quia verò, & quidem Spagirici artificij
beneficio, libra mineræ vix tantum aque sudore e-
mittit, quantum cochleare capit, toties laborem
hunc cum nova minera iterabis, quoad sufficere pu-
tabis. Hanc aquam rectifica vice cætera vel nona,
ut purum ab impuro separetur, & nunc ad usum
confervetur instar veri Arcani & Hermetici Thesau-
ri: Qui enim Chymico artificio hunc aquæ humo-
rem in viscosum & vividum liquorem transmutare
noverit, ille revera habet secretissimam, rarissimam,
paucissimisque cognitam illam clavem, per quam fa-
cillime castrum illud aureum triplici inuro circum-
datum recluditur, filijque sapientiæ legitime aditus
conceditur ad reconditos in auro thesauros: Sed hoc
opus, hic labor est, &c. Recipe postmodum Aurum
Arabicum optimum, per Antimonium lege artis in
sublimi gradu purificatum, sine illud per aurifabræ
in tenuissimam laminam extendi, quæ absque ad di-
tamento omni in subtilissimum pulverem possit re-
digi; vel si noveris absq; corrosivo subtilissimam Solis
calceam Spagiricè præparare, feceris meliore cum
utilitate, &c. Inde hujus pulveris secretissimi in Vi-
trum Philosophicum, quantum volueris, & assidue
aliquantum Solaris menstrui ad eminentiam divi-
di j minoris digiti, sigillaque illud Hermetice 1 dige-
rantur calore tanto, quanto fovetur Embryo in ma-
tris utero, quoad aqua absorbatur, vel ab auri pulvere
absorbeatur; & tunc vitrum reclude, tantumq; Solaris
menstrui suffunde, quantum prima vice: Exsicce-
tur iterum eadem lege, totiesq; repare, donec trans-
mutetur aurum ip pulverem subrubeum. Et sic Vni-
cornu Solare præparatum est, quod multis vel saltem
morbis desperatissimis est commodatissimum, ut accom-
modatissimum & suavissimum remedium: Et est
verè illud vellus aureum, quod post multiplicem &
toties repetitam Philosophicam coctionem, ignis
vincit calorem, nec ab illo vinci potest. Revocabis
igitur ad limam maturioris consilij qualitatem hu-
jusmodi mysterij.

Vires, Vfus, Dosis.

Hoc Arcano sapientiores Medici hæctenus non
solum corporis sanitatem & valentiam, secundum
Dei valentiam, quam diutissime, conservarunt, vires-
que metam in multos annos prolongarunt: Sed et-
iam Epilepsiam, Apoplexiam, Elephantiasin, Mor-
phæam, Melancholiam, Insaniā, Quartanam, Mchiz-
sin, Podogram, Arthritin, Hypropem, Ictericam,
Luem Veneræ, Asthma, Phthisin, Pleurisin, Lupū,
Cancrum, Noli metangere, & hujus generis similes
mor-

morbos hominum periculosos & aliàs insanabiles curant: Nam usque adeò fortis latet in illo ignis, qui non duntaxat humores lethales absunir; verum etiam ipsissimam ossium medullam, quasi renovatam reficit, totumque corpus humanum semel mortuum erigit. Est etiam notatu dignum, quod hoc Arcanum in se contineat vini fortissimam & diaphoreticam. Quicunque igitur hoc uti vol. t, si præsertim ante dictis morbis laboret, lecto se ad unam vel duas horas destinet, & sudorem expectet, quem suavissimè & copiosissimè absq; ullo languore emittit, nihilq; impuri vel superflui in corpore humano relinquit. Juvenibus vitum longævum expectentibus, singulis mensibus semel offertur; sed usq; ad vesperam istius dici, cibo & potu abstineant, sic illa materia in humoris radicalem paritatem congerminescet; unde corporis robur majorem in modum invalecet! quæ instar picturæ, inaccessâ venustate conspicuæ, inveniunt adlubescet; nec cū ætate illorum decrescet! His autem, qui tantè numeratis morbis laborant, decem continuè propinatur invehiculis appropriatis morbum respicientibus.

Arcanum Duplicatum

Mynf.

Extrahe ex cap. mort. Aq. fortis ex vitriolo & nitr. destill. cum aqua repida sal candidissimum. Tritum in cucurbita per 12. horas calcin. ut in fundo candescat. Hic labor si omnia refriguerunt reitere-
tur q.uis. Nobilis est si addatur ad partem 7. hujus salis, Calcis salis pars 1. & uniantur.

Vires.

In melancholia, infania, mentis alienatione, peste, febribus, variolis secretum est.

Dosis ʒj. ad ʒ ss.

Aulæ Gortorpiæ dicitur sal Ellenbroth.

Bezoarticum Ioviale.

Mynf.

Hoc Secretum veri & periti Chymici mecum talem in modum faciunt & præparant: Recipe Reguli Antimonij Vncias iij. Jovis Anglic. purificati Vncias ij. Liquefiant invicem & redigantur in pulverem subtilem, addanturque Mercurij sublimati Vnc. x. Quæ omnia inter se mixta & Retorte immissa destilla, tunc apparebit materia alba, quam butyrum Antimonij Artistæ vocant. Hunc album & cras-
sum humorem inde cucurbitæ, & destillando omnem humiditatem abstrahæ, & tantum adde Spir. salis Nitri, quantum pondus exempti pulveris requirit, & ex arena usque ad aridum destilla. Iterum, exime, in pulverem redige, & abstractum liquorem una cum Vncijs duabus Spir. sal. Nitri recentis suffunde, & secunda vice, ut prius, ad siccitatem usque abstrahæ. Album pulverem denuò exime, quam in minutissimè tere, & liquorem destillatum cum alijs duabus Sp. sal. Nitri Vncias affunde, & tertia vice destilla. Tum de-
mum exemptum & tritum pulverem tigillo immitte & ad ignem duas vel tres horas sine excandescere, & postea ad usum repone. Ego ad hunc modum illud præparavi Anno 1610. prima vice, validumque & effica-
x in operatione deprehendi.

Vires, Vfus, Dosis.

Diaphoreticum est stupendum & efficacissimum secretum in omnibus & singulis matricis egritudinibus, alijsq; mulierum morbis quamplurimis. In Febribus, Peste, Scorbuto, morbis Epidemij, & om-

nis generis imbibito lethali veneno, ut etiam in omnibus casibus, in quibus Bezoartici & spidiferici est locus. Dosis à gran. 3. ad ʒ. & 6. in aq. Theriacali vel de Corn. Cervi nost. aut alia conveniente.

Crocus Metallorum Absynthiacus.

Mynf.

ʒ. Antimonij crudi optimi & perlucidi, sal. Absynthiana unc. iv. Misceantur, igniantur & calcinentur singulari diligentia & debito modo, ut est artis, & Antimonium calcinatum, subrubeum, fixum, & Arsenicali suo sulphure penitus spoliatū invenies; quod aqua dulci toties ablue, donec nulla acrimonia percipiat, postea pulv. edulc. exice. Dosis gr. iij. iiii. v. infus. per noct. in vin. ʒij. Aq. cin. ʒij. col.

Catharticum Argenteum.

Mynf.

Recipe Argenti puri Vnc. j. Aq. fortis ex sale Nitri & Vitrioli exliccati ana partibus equalibus destillatæ & per Retortam in arenâ lentissimo igne prius rectificatæ Vnc. vj. Solve Lunam in hac aquâ, & solutis adde recentis aq. fortis Vnc. iv. Nitri purificati Vnc. ʒ. & invicem bene mixta, per alembicum in B. M. vel arena vaporosa ad tertium cohobium destilla, liquorem scilicet destillatum fæcibus semper reasfundendo secundum artem. Postea in arenam siccam pone cucurbitam inferius luto munitam & apertam, ut reliquus humor aq. fortis usq; ad siccitatem inde penitus eliciatur. Tunc fracto vitro materiam coagulatam, exterius nigricantem, intus verò albicantem & crassiusculè prius contusam dissolve in aq. fortis superius cohobata Vnc. iv. vel circiter, donec pulvis niger, qui vera Luna est, fundum petat; tunc liquorem clarum aufer per inclinationem, & in loco frigido, ut crystalli concrevant repone. Hos crystallos exime, ad ignem sicca, non verò ad Solem, aliàs nigrescunt, & sunt inutilis. Cumque satis desiccati sunt, ad usum ita, absq; edulcoratione, tibi serva.

Vires, Vfus, Dosis.

Catharticum est forte, quo peritiores Chymiatrî in Cachexia, Hydropse, &c. omnes ferofas fivæ aquosas humiditates corporis, & externorum membrorum tumores in complexionibus fortioribus purgant; retentas etiam & occultas aquositates, in angulis laterû, vel alibi collectas, & varia symptomata causantes, expellunt, & degravantes corporis partes releant. Dosis à 4. ad ʒ. grana manè in vini calidi bono haustu: Vfus verò. leccrescente Luna, & falcata seu corniculata (nisi affectus ratio temporis hanc moram disvaserit) maximè est conducibilis.

Turbith Minerale Verum.

Verum & genuinum minerale. Turbith à veris & peritis Chymiatris non ex Mercurio vivo cum aq. forti, sed ex sublimato, sequenti modo, præparatur. Recipe Mercurij sublimati q. v. resolve illum in aq. coelesti calida, solutionem aliquoties filtra, filtratam vitro immitte, & guttatim infunde tantum ol. Salis Tartari, quantum putabis requiri; quoad in fundo appareat & subsistat pulvis rubens: Aquositatem profunde; & pulverem rubesc. retine, aqua comuni edulcora, usque dū destituatur omnia acredine & falfedine, Cohoba deinde cū aq. mellis opt. rectific. 6. vel 7. vice, cohibitis tot repetitis tandè pulvis eximatur, Alkohol vini suffundatur, ut bene humectetur, incendantur & ferre à spatulâ continuo motu circumferatur, donec

donec Sp. Vini ardore comburij absumatur : Et ita Turbith minerale vetè preparatum est , cuius virtutem nobilissimam omnib. ferè notissimam non cen-
seo hec connumerandam. Dosis à gran. 4. s. ad 6. & 7. in vehiculis appropriatis.

Mercurius Dulcis.

Mynf.

Mercurius dulcis à veris & sanioribus spagyris ita præparatur: Recipe Mercurij sublimati Vnc. vj. Argenti vivi & bene purgati Vnc. iv. Misce exactè, ut Mercurius vivus amplius non videatur, sublima, et est moris, sublimatio hæc quinquies vel sexies reiteretur, donec dulcem seu inlipidum saporem Mercurius acquirat. Pulvis rubeus in fundo, & albus in vitri collum sublimatus, semper reijciatur, mediū verò teneatur, quo ad nihil inveniatur : Et ita vetè præparatus est Mercurius dulcis, quem postea exime, tere, & ad usum reponè.

Vires, Vfus, Dosis.

In Hydroke, Peste, Pleurisi, Podagrâ, Ictericâ, &c. miranda præstat; sanguinem enim putificando, & me-
tè nullam in ossibus rectificando, simul omnia noxia è corpore humano radicaliter pellit: propterea Catharticum est insigne, quod iure optime meretur nuncupari panacea. In morbis deploratis ex humorum putredine causatis, singulare est experimentum: Quia omnes venenosos & viciosos humores educit, & non movet vomitum, sed saltem per feces sum leniter purgat, & absq; molestiâ suas operationes exequitur. Insuper vermes necat, & omnia ulcera Venerea, immò ipsam Luem Veneream, cerebrique defluxiones potenter exsiccat & radicatus tollit. Dosis à Scr. j. ad Dr. s. & Scr. ij. præsertim in robustioribus.

Mercurius vitæ Correctus.

Mynf.

Mercurius vitæ beneficio Borracis vulg. vitrificatus subtiliter teratur, aliquoties affundendo acetum destillatum à Sp. Salis Nitri prius fortiter imprægnatum, & iterum exsiccano in cineribus: Sic habebis post debitam edulcorationem, pulverem, cuius ruti-
or est usus, & qui minori molestiâ operationes desideratas exsequitur.

Vires, Vfus, Dosis.

In Quartanâ aliisque Febris intermittentibus; nec non in morbis Capitis quam plurimis, Peste, Hydroke, Lepra, Lue Venereâ, Vlceribus malignis & similibus gravioribus affectibus, &c. mirabiliter operatur. Dosis in debilioribus à granis ij. ad iij. in robustioribus verò à gran. iv. ad v. aut per se, vel in Conf. Rosar. vel Violarum vel tot grana in vino aut alio conveniente liquore per noctem infusa & per linteum colata, manè exhibentur.

Laxativum Mineral. simplex.

Horst.

℞. Vitri ♂ ʒj. pulv. ff.

Spir. Vitriol. ʒj.

Diger. & exsic. rit.

assusio septies.

Postea ter cum Spir. Vini humect. exsic. Dosis gr. 4. ad 10.

Compositum.

Fit ex axungia illa minerali, qua primo prodit in præpar. Bezoartici mineralis per aq. assus præcipitata.

Post

℞. ♂ ʒiv. solvatur igne rota vel ementi intigillo, ad defluent. pulp. præ ip. ʒj. & tegi operculo tigillum (cave à fumo) cum fumar defuit, imice novam ʒj. donec admiscueris ʒj. ignem semper augendo ut in flosore maneat materia. Pulverem hunc postea aqua dulci elue, & cum sale communis in mar more tere, elue & serra.

Magisterium Martis Aperitivum.

Mynf.

Recipe Succo Oxalidis expressi & depurati Lib. iij. & ad funde Tamarindor. opt. Vnc. viij. Confectur manibus vel pistillo ligneo in patinâ terræ non stanneâ, ut fiat in modum pulmenti. Postea exemptis nucleis & stipitibus coquatur parum & clarificetur cum albuminibus ovorum duorum. Deinde colentur per laneum pannum; clarificatum detur in cucurbita vitrea, cui adde limaturæ Ch. lybis à lardibus bene purgatæ Vnc. iv. Digerantur in arena loco calido tribus diebus & noctibus. Cucurbitæ super ponatur alembicus cæcus, ut semper à grati possit cum spatulâ lignea. Post digestionem colatur per chartam in patinam vitream vel terream & inspilletur per arenam ad consistentiam extracti liquidi: Et habes Magisterium Martis aperitivum. Remanentia Chalybis in subtilissimum pulverem conversi exsiccentur & ad usum serventur: Et habes Chalybem cum aceto Tamarindorum præparatum pro vino Chalybeato, cuius descriptionem & usum quare in sectione propria.

Vires, Vfus, Dosis.

Virtutem habet singularem aperientiâ, dissolventiâ, & exsiccandi; quo nomine non solum præstanti cum fructu & emolumento, in Epatis, Lienis, & venarum meseraicarum oppilationibus in veteratis, sed etiam ad tumores duros scirrhosis resolvendos ac consumendos, ad exsiccanda etiam & roboranda loca superfluis humiditatibus gravata ac debilitata, feliciter ordinatur. Præterea singularem habet proprietatem attenuandi, solvendi & præparandam nobilem: Ideoq; experimentum est cui atione Melanch. nigre, Ictericæ, Quartanæ, aliorumq; aff. diu-
un ex superfluitate, oburatione, putrefactione, similibusque humiditatibus subortorum. Aperit etiam modo singulari obstructas Matricis venas, & impedita hinc menstrua provocat ac promovet. Experimentum quoq; est in febris alba, live morbo virgineo, Cachexiâ, tum oribus corporum & principis Hydropsis. Patesitem generales in viris & mulieribus, superfluis humiditatibus relaxatas & debilitatas, corroborat. Deniq; utilissimum etiam est tam contra Gonorrhæam inveteratam, quam diuturnam Vteri fluxum album & fetentem. Magisterium porò hoc liquidè, si vino Rhenano misceatur iusta quantitate, atro illud colore tingit. Si verò per chartam vinum filtreetur, fit rursus clarum & dilucidè; nec minus tamen vi Martiali fortem retinet gustum, etique virtutis & efficacæ parilis, atque adeò in omnibus illis affectibus, ubi aquæ Spadanæ, acidulæ ferreæ vel aliæ similes, mineram Martis continentesaque naturales, à Medicis practicis summe laudantur,

ægotantibus propinati potest. Vbi enim primo corpus per appropriatum purgans decenter evacuat, venæ etiam aliqua si opus, ad aperta, tum deinde per aliquot dies de vino illo Martiali pulsculum potatum, & bona simul diætâ observata fuerit, ibi tum eadem omnino effecta, quæ ab illis è terra promanantibus aquis præstari unquam possint æque operatur. Dosis Magisterij huiusmodi positivi à dimidia ad totam Drachmam, plus minusve, in vehiculis appropriatis; vel cum electarijs, confervis, morfulis, rotulis alijsque medicamentorum speciebus, pro Medici arbitratu commiscetur. Dosis verò vini Martialis est ab Vnc. ij. ad tres per se, vel cum alijs mixtiliquoribus.

Magisterium Iovis.

Mynf.

Recipe cinerem stanni puri, operto igne præparatum, & cum aceto distillato forti extrahe salcm, ut est artis. Postea sume spiritum Vitrioli optimè rectificatum, illumque guttatim super extractionem hanc prius debitè filtratam intilla, licet statim albescat instar lactis, & precipitabitur pulvis albus ad fundum vasis, quem exime, & toties aq. pluviali distillata edulcora, donec omnis acrimonia separetur: tandem pulvis exsiccat, & ad usum servatur.

Vires, Vfus, Dosis.

In aberratione Vteri & alijs affectibus hystericiis miranda præstat: Assumptum enim Vterum vel ex eo retros vapores ad superiores partes ascendentes cogit, sistit, & gravissima sympto. nata hinc nasci solita impedit. Dosis à gran. iv. ad vj. in vehiculis appropriatis.

Magisterium Saturni. M.

Recipe Salis Saturni crystallini & pulcherrimi q. v. solve in aq. Rosarum; postea affunde spiritum Vitrioli (sunt qui oleo Tartari utuntur, sed spiritus Vitrioli præstat) lente & celeri tamen lapsu, tam diu, usque dum calorem spiritus lactis acquirat. Deinde filtra per chartam emporeticam, & Magisterium albidissimum in charta remanens, secundum artem spagyricam, aquis cordialibus edulcora, exlicca, & ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Magisterium hoc Saturni ab omni nauseosâ & noxia dulcedine liberum est: Propterea felicissimè cõtinetur in Pithitis, Hæcâ, Febribus ardentibus, alijsque inflammationibus internis. Item, in Quertana, Lienis affectibus, Colica, & Labiagine Venerea, Secretum est; his enim omnibus contrariatur. Dosis à gran. iv. ad gran. vj. in vehiculis congruis & specificis. Præterea usus ejus præstantissimus est in putredine oris, ulceribus malignis, Cancerosis, Saturninis, Lupo, Fistulis, igne Persico, Ambustis, pulsulis faciei rubeis, Rubedine oculorum, &c. Potest varie vel Emplastris, vel Linimentis misceri, vel in alijs appropriatis solvi & externè applicari.

Anima Vitrioli. Mynf.

Recipe aliquot magna & capacia fistilia, quo majora & capaciora èd meliora; imple illa aq. pluviali, & in unum quodq; fistile duos, tres, vel plures manipulos communis vitrioli immitte; vitriolum autem metire, ad auge vel minue, pro fistilium quantitate, vitriolum in aqua colluqueat, & aliquoties circum-

Lib. XVII.

fulum in sole vel aere immotum consistat, ita tamen ne pluvia vel res immunda in fistilia incidat: Tunc videbis animam vitrioli instar Iridis vel caudæ pavonis in aqua superficie natæ, vario calore, quem colorem quam subtilissime cochleari ab aqua aliquoties in die exime, aquam circumfunde, & mox in ila quiescente vicissim apparebit anima, quam recipere, & tantum illius pedetentim collige, quantum putabis sufficere: Et nota quando colores non magis apparent in aqua quod exempta sit anima, quæ immisso recenti vitriolo est restauranda. Abstrahè anima sub initio est limo terræ simillima, quam tigillo immitte, & in fortissimo igne sine exandescere, tunc illa sanguinis colore tinctâ, erit fixa, & perdurabit in flamma, nec illi minimum decrescet grannum, licet plures dies ignis sentiat comburium.

Vires, Vfus, Dosis.

Hec Vitrioli anima (philosophicè prius extracta & spagyricè præparata) in morbis quam plurimis, & præsertim in omnibus capitis & ventris fluxibus, menstruorum & sanguinis profluvijs, &c. Epilepsia, Hydropè, Gonorrhæa, puncturis laterum, Arthritide, Febribus, phrenetis, &c. mysterium est. Dosis à granis f. ad 6. & 8. in vehiculis appropriatis & morbum propriè respicientibus.

Arcanum Vitrioli.

Mynf.

Distilla ex vitriolo nativo calcinato oleum rubicundum. Recipe capit mortuum & inde extrahe ultimum salem à vitrioli sapore omnino liberum: Deinde misce tres partes huius salis extracti & duas partes olei distillati, sine in igne arseferi. Hunc laborem toties repete, quoad sal dupletur pondere, pro constitutione priore: Tunc salem in vitream cucurbitulam mitte, tantundem ol. vitrioli suffunde, sigilla Hermetice, pone in putrefactionem; postea inatenam calentem; sic intra paucos dies reperitur coagulatum: Et ita præparatum est.

Vires, Vfus, Dosis.

Hoc Arcanum non duntaxat est specificum stomachicum; verum etiam efficacissimum contra omnimodos morbos remedium: Quo ego, pro conservanda sanitate corporis, in genere felicissime utor. Dosis à gran. 3.5. ad 6. & 8. in vehiculis appropriatis.

Nitrum Vitriolatum. Mynf.

Recipe Nitri præparati part. j. Sp. Vitrioli rectificati part. ij. Misce & distilla per Retortam secundum gradus primum leni, deinde fortiori igne, donec tandem Retorta candescat, & cum nil spiritus ascendit amplius, refrigerat paulatim, & sic in fundo cornutæ pulvis remanet niveus, qui aerem suam corrosivam & nitrosam fecit amittere. Hunc spiritus vitrioli recentis tantum affunde, quantum ad solutionem ejus perfectam sufficiens; deinde per chartam emporeticam filtra, & ad medietatem usque evaporare sine: Et tunc demum loco frigido infer ad crystallandum. Hos crystallos exime, licca, & ad usum reserva. Et sic verum habes Nitrum vitriolatum, quod etiam à Chymiatris quibusdam spiritus vitrioli coagulatus appellatur.

Vires, Vfus, Dosis.

Eandem virtutem & operationem, quam spiritus Vitrioli, exempto, quod magis refrigerat, vimque

Qq

diure-

diureticam maiorem habet, in tingendo etiam idem quod ille prestat. Operatio ejus præcipua consistit in incidendo, dissipando, mundificando, siccando, contrahendo putredini resistendo, & mediante accotitate sua suum restinguendo. Hinc in omnib. Febrib. malignis, pestilentialibus, putridis, Hungaricis, Epidemicis, quæ ex sulphurea, aëtrali, & venenosa influentia in hominib. accenduntur & moventur, præstantissima est Medicina, Bezoartica continens proprietatem, qua sudorem sæpè & urinam promovet, simulq; omnes fervidos & noxios intus vapores consumit; purgat & confortat etiam stomachum fervescentem, & concoctionem ejus juvat, appetitum excitat, putredinem, halitus fetentis causam aufert, nec non vermes, ex cruditate & putredine natos, enecat. Hepaticis etiam, quorum facies scærent pustulis rubentibus, uti & illis, qui Diarrhææ sæpè sunt obnoxij, remedium est utilissimum.

In Angina, Pleuritide pestilentiali, tumore Splenis, Gonorrhæa putrida, & fluxu albo mulierum, Scorbuto, & similibus, æquè proficuū est medicamentum. Dosis à granis 4. 6. ad 8. & 10. in confervis, electuarijs, Syrupis, Julapijs vel alijs convenientib. liquoribus. In affectibus frigidis vino mixtum exhibetur; In Febribus autè ardentib. fortanà pura vel hordei aqua. Alias contra Diarrhæam & pro Hepatis confortatione, uti etiam in Gonorrhæa & fluxu Matricis cum conserva Rosarum valde miscendū, ut acefcat, & rubedinem sanguineam induat, de quo manè & vespèri ad quantitatem Castaneæ fumatur. Omnes vero illi qui contrakturæ & nervorum convulsioni obnoxij sunt, quique capitis valde siccī, corporis admodū macilenti & aridi sunt, adeoq; illi etiam, qui Stomachum valde tenerum & debile habet, & orificiū ventriculi subtile; Mulieres item & virgines pressione menstrui laborantes, hi omnes à medicamentis hujus usu abstineant.

Flores Nitri. Mynf.

Solve Nitrum preparatum in aq. Rosarum; Postea inde ollæ novæ non vitreæ, & pone in loco frigido per aliquot dies; donec Flores Nitri pertrescant, & parietibus ollæ externis adhæreant: qui deinde pede leporino diligenter abstergantur, & ad usum, sine ulteriore preparatione servantur.

Vires, Vfus, Dosis.

Febribus Hungaricis, & alijs malignis & ardentibus singulariter conducunt. Omnes inflammationes compellunt. Faucium scabritiem, confiniumq; partium æstus, præsertim quando nigrescere incipiunt, citissimè tollunt. Insuper ad Cordis, Ventriculi, Pulmonis, Hepatis, Lienis, Renum, & Vesicæ, intemperiem calidam alterandam, insigniter valent. Calculum expellunt, & Vrinam remorata pellunt. Dosis à Dr. ʒ. ad Dr. j. in vehiculis appropriatis.

Spiritus Salis Coagulatus. Mynf.

Recipe Sal. Abinthij crystallinum vel summerecificatum, huic superadde de Sp. Salis tantum, ut cū secandum artem Spagyricam coaguletur & uniat, ita tamen ut sapore & vi prævaleat & exsuperet Spiritus Salis. Hoc ita coagulatum & jussè jam consistens, in vase vitreo serva ad usum: Est enim tum circumgestatio ejus, tum tractatio multo commodior, quam ipsius Spiritus Salis.

Vires, Vfus, Dosis.

Excellentissimum est medicamentum, proprietatem habens balsamicam: Totum hominem renovat.

Sanguinem purificat. Caput, Cor, & Ventriculū confortat. Obstructiones Hepatis & Lienis refert. Incidit, discutit, mundificat, & putredinē fugat. Prætereaq; diureticū est efficacissimum, adeoq; specificum Hydropicum, omnes quippe aquosās humiditates & flatus, omnemq; tartaream & viscosam materiam, unde calculus Vesicæ ac Renum procreatur, per urinā potenter expellens. In Iliacæ & Colicæ passionibus, Ictericis, Febrib. diuturnis & ardentibus, Dysenteria, Paralyti, Apoplexi, Podagra, Lepra, Lumbicis, Hernia, sudore Anglico, Peste, Venenis, &c. præsentantem est auxilium. Dosis à granis 6. 7. ad 10. & 15. in vehiculis specificis & appropriatis. In Hydrope offertur (præmissis tamen universalib. in aq. Absynthij & Sp. Flambuci ana mixtis, quotidie continuando, donec Hydrops & Tympanitis paucis diebus evanescant.

Spiritus Vitrioli Coagulatus. Mynf.

Eodem modo Spiritus Vitrioli cum Sale Acetose coagulatur, medicamentum certè divinum & in usu medico maximæ efficaciz, ut experientia omnium rerum Magistra testatur.

Vires, Vfus, Dosis.

In corroborando languente ventriculo, ejus digestionem promovet, nec non in Febribus Stomachi, inflammationibus & Siti, &c. secretum est. Viunt etiam in omnibus morbis Capitis, Suffocatione Matricis, Calculo, Ictero, Peste, morbis Epidemicis, &c. fortiter enim impressioni resistit & aputredine conservat. Dosis, corpore prius evacuato, est saporis in acidum mutatio, ita tamen, ut dentes stupidi non reddantur; Exhibetur in jure carnis calido, vel in acrio vehiculo appropriato: Cholericis tamen & Picricis, &c. ab ejus usu plane abstineant. Coagulatur etiam à quibusdam Spiritus Vitrioli, cum Sal. Abinthij, & æquè efficacis est in sua operatione.

Gemma Vitæ. Mynf.

Recipe Salis Gemmæ, prius ingeniose fusi, Postea aliquot vicibus, secundum artem Chymicam, in vino Rhenano dissoluti, filtrati & coagulati. Indantur cucurbitæ argillæ bene munitæ, & imponatur alembicus duplex, ut sciunt artifices, cum recipiente facis capaci, & servatis gradibus, igne fortissimo sublimetur, donec omnes albi & corrosivi Sp. exierint, & recipiens nubibus repletus, iterum factus sicclarus. Deinde Sal in alembicum elevatum, exime, & cum Sp. V. extrahe: Impregnatum vero spiritum aufer per inclinationem & fortissimè custodi. Sal in fundo relictum, iterum in priori vino Rhenano abluendo dissolve, filtra, & per alembicum aquositatem evoca: Exsiccatuq; secunda vice sublima, & sublimatum denovo cum Sp. Vini, ut prius, extrahe, laboremq; hunc quater vel toties reiterando, usq; dum nihil amplius extrahi possit. Ultimo omnem Sp. Vini fortissimè servatum, à sale impregnatum, simulq; mixtum, in leno balnei calore, ad siccitatem Salis evacuato: Sic habebis Sal spirituale, amabile, pulchrum & crystallinum, magnæ profecto virtutis & operationis.

Salem hunc valè argenteo auro tandem inde, funde, & in fluxu, sub regula probatoria pederentia tot folia auri puri, fermentando, impone; donec tingatur colore rubicundissimo, & tunc post quadrantem horæ exime, refrigerare sine, in subtilissimum pulv. redige, & velut incomparabilem Thesaurum ad usum repone. Dosis gr. iij. ad ʒ. ʒ.

Alumen Tinctum. Mynf.

℞. Alum. crudū. ʒj.

Mag. Sang. Dracon. ʒ. β.

Salve in aq. Card. ben. & coagula.

Dosis ʒ. β. ad ʒj. in quart. hæmorrh. dysent. febribus quoq; ante paroxysmum sumpt. in aq. appropri.

Magisterium Lapidis Bezoar.

Mynf.

De lapide Bezoar orientali pretiosissimum etiam ac præstantissimum Magisterium siccum, virtutis & efficaciz subtilis ac penetrantis sic paratur: Bezoar debito modo & artificio solve in menstruo, cuius præparatio jam ante fuit indigita; solum filera per chartam: post ad manum habe acetum distillatum, vel succum Citri clarificatum, hunc guttatim solutioni superinfunde, celeri tamen & alto lapsu; sic statim tenellus subtilisque pulvisculus præcipitabitur in fundum, ferè sine omni acrimonia, qui deinde, evacuato prius menstruo, aquis cordialibus edulcorandus, siccandus, & ad usum, utpote verum & sincerum lapidis Bezoarici Magisterium, adservandus est.

Vires, Vfus, Dosis.

Nobilissimum hoc Magisterium ita præparatum, in omnibus affectibus & symptomatibus malignis, contraq; omnia venefica cordi infesta, præsertim ubi qualitas calida, & putredo deprehenditur, adeoq; in alijs omnibus, ubi usus lapidis Bezoar dilaudatur, adhiberi & usurpari potest, apud illos imprimis, qui nature sunt tenellæ, naufragæ medicamenta; nec minus apud gravidas & infantes, cum nec odorem, nec saporem terè ullum habeat. Dosis ejus in infantibus est, a 2. ʒ. usq; ab 4. grana. In Adultioribus verò pro discrimine ætatis & necessitatis à 10. 12. ad 15. gr. Datur in aq. destillatis & convenientibus, prout Medico perito commodissimum videbitur.

Magisterium Corallorum Rosatum.

Mynf.

℞. Acetivini destillat. Lib. iv.

Rosar. rub. exsic.

Misce & stentia infusione, donec Tincturam rubicundissimam accipias, quæ nilari debet; Atq; in hac d. solve Corallia rubra, ut cit art; Postea in hanc solutionem Spir. Vitrioli fac instillare, & mox pulvis subrubescens se præcipitat, quam in umbra, & non in ignis calore exicca, & sine omni edulcoratione, ne per illam acetositas Spirit. Vitrioli rollatur, & Tinctura Rosarum abluatur, ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Magisterium hoc in illis adhibetur & usurpatur, ubi alias Corallorum rubeorum usus communis in pretio habetur. Cor & Spiritus vitales confortat, & ab omni veneno præservat. Sanguinem purificat, putredini, alijsq; morbis omnibus è sanguine corrupto existentibus resistit. Modicè refugerat, siccatur, & contrahit: Vnde membra omnia interna, & calida intemperie debilitata, rursus corroborat, & in bono valetudinis statu conservat. In subversione Stomachi, vomitu, Hæmorrhagia narium, fluxu Epatico, Suffocatione Matricis, Menstruis superfluis, Fluxu albo Vteri, Abortu, Gonorrhæa, Calculo Renum, Dysenteria, cæterisq; alvi profluvij experimentum est, maximè utile. Dosis à gran. iij. ad iv.

Liber XVII.

in vehiculis appropriatis & affectum propriè respicientibus.

ANNOTATIO.

Simili modo, Magisterium Corallorum Pæonia-tum, ex floribus Pæonia, parare solemus, in Epilepsia & alijs periculosis affectibus, medicamentum valdè commendabile. Et hoc etiam de alijs quibusdam floribus intelligendum est.

Scammonium Rosatum. Mynf.

Recipe Sp. Vitrioli cum Sp. Vini prius rectificati unc. iij. Rosar. rub. exsic. Dr. j. β. Infundantur donec Spiritus rubicundus evadat, quem per chartam filtra, & habes Spir. Vitrioli rosatum. Postea cum hoc Sp. dissolve Scammonium crudum instar pultis, iterumq; exicca, & hunc laborem vice secunda & tertia repete. Tandem adde pauxillum Sp. Rosarum & (pistillo prius ol. amygdal. dulc. illinito) tere foriter ut fiat massa; ex qua deinde cum ol. Stil. Rosatum & Cinnamomi formentur Trochisci fragrantissimi & suavissimi odoris, qui per plurimos annos inviolati servari possunt.

Vires, Vfus, Dosis.

Diversos humores, imprimis autem flavam bilem citra molestiam evocat, & à vasib; & sanguine exhaurit; Hinc in multis morbis evacuatione egentibus magno cum fructu exhibetur: leniter enim & sine omnibus torminibus alvum subducit. Dosis à granis xij. vel xvj. ad xx. usque. Formentur inde pilule, vel in pulverem post exiccationem teritur, & in vehiculis appropriatis offertur.

ANNOTATIO.

In tota Republica Spagyrica, nobiliss Scammonij correctorium invenire hæcenus haud potui. Testor ipsam experientiam. Hoc enim ætæra omnia, immò ipsam Scammonij resinam superat. Quia lentam, tenacem, viscosam & venenosam ipsius malignitatem dissipat, atq; corrigit, & certas dejectiones promittit; quæ semper ex resina assumpta non sequuntur.

Magisterium Scammonij.

Mynf.

Spagyrica & vera Scammonij præparatio & correctio qua secretiores Medici utuntur, hæc est: Recipe Scammonij selecti sufficientem quantitatem, quam solve in S. V. sulphurum; post debitam filtrationem iterum in B. per alembicum ad medietatem saltem abstrahæ, & aq. Rosacæ, quantum ad præcipitationem requiri videbitur, affunde, & præcipitabitur resina Scammonij purissima, absque omni venenosa ære dine, nauseoso sapore & odore omnino libera, quæ remoto phlegmate sicca, & ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Ex corpore humano utramq; bilem, alijsq; humores diversos, sine omni læsione & nausea deducit: propterea viæ mitius, suavius & nobiliss catharticum in rerum natura inventi poterit. Dosis à ʒ. β. ad ʒ. j. in conversis vel alijs vehiculis appropriatis.

Magisterium cum Ghittajemou. M.

Eadem lege ex Gum. Peruviano Magisterium sen flores præparantur ad expurgandos serofos & crassos humores, catharticum incomparabile, quod magnificandum & ad usum reservandum. Dos à 10. 12. ad 15. grana & Scr. j. præsertim in robustioribus.

Gummi de Peru Rosarum. Mynf.

Recipe Gum. de Peru, seu Ghittajemou optime

pulverifat, unc. j. aq. Cichorei unc. β. Sp. V. rectificat. Dr. j. Hæc bene comixta, tabule vitreæ vel valii indico superilline, loco calido (sed non nimium tamen, aliàs nigrescit ac deperit) evaporare sine ; donec materia tetrum colorem induat. Hanc postea pulverisat & adde pulv. flor. Rosar. ruber. unc. j. Sant. rub. Dr. ij. S. Vini sufficientem quantitatem affunde , per horas 24. circula, tum quando refluxit, per chartam filtra, & paulatim usq; dum siccetur evaporare sine. Et sic extractum habes rubicundum , validæ ac præstantissimæ efficaciz, ipso etiam aspectu pulchrum & amabile, cum Gummi per se vel ejusdem magisterium ob colorem suum injucundè flavescentem, nauseam facile pariat. Quo sine etiam inventum, nulliq; hætenus, nisi dignis, à me revelatum & communicatum.

Vires, Vfus, Dosis.

Aserosis humiditatibus totum corpus humanum sine omni periculo & difficultate purgat. Vnde ingentium fructu & commodo in Cachexia, Hydrope, Arthritide, Podagra, similibusq; affectibus ; uti etiam in Scorbuto, & morbo virgineo, instar singularis experimenti, usurpatur. Dosis à granis 15. ad 21. præsertim in robustioribus.

Ambra Moschata. Mynf.

Re. Ambra grisea & pura unc. j.

Moschi odoratiss. Dr. j.

Elaosach. Citri Dr. β.

Misce & f. pulvis subtilissimus, qui irroretur Sp. Ros. ardete, cetera exsiccentur; hic labor aliquoties repetatur; postea denuò subtiliter teratur, & usui reponatur.

Vires, Vfus, Dosis.

Calefacit & siccit. Cerebrum confortat, Corroborat, & omnibus ipsius affectibus succutrit. Dolo-rem Capitis diuturnum mulcet. Albugines oculorum tenues degegit. Humidas oculorum defluxiones consumit. Senibus & natura frigidis mirificè opem præstat. Vino infusa remulentos efficit. Dosis à Gran. iv. ad vj. & viij. ad summum, in vino generoso, vel in alio vehiculo appropriato.

Diacinnamomum Regium. Mynf.

Re. Succulata Indæ unc. iv.

Nuc. Mosch. Indic. cond. N. ij.

Syr. Cinnam. nosl. q. s.

Misce in formam Electuarij, & adde:

Conf. Alkermes unc. j.

Ol. Cinnamomi unc. β.

Ambra Moschata.

Margarit. trochiscat. ana Dr. j.

Fol. Auri Vngar. N. xxxj.

Denuò misce & tanquam Regium & magnificientissimum medicamentum ad usum reponere.

Vires, Vfus, Dosis.

Calidæ est facultatis. Cerebrum & cor supra modum confortat. Stomachi vitiosos humores discutit & concoctionem juvat. Syncopen & cordis palpitationem tumoremq; Ventriculi prohibet. Flatus dissipat. Colicos dolores à causa frigida sedat. Otis halitum commendat. Omnem putredinem impedit. Senibus frigidis & debilibus, & quib. humor natus, & calor naturalis iminuuntur, convenit. Vires mirificè reficit. Sperma auget. Vim procreandi promouet; nec non ad Venerem moderatè stimulandam, libidinem suaviter excitandam, Coitui tuto augmentandum, experimentum Regium est. Dos. mane ante

vellane, plus minufve , pro ratione complexionis & sexus.

Margaritæ Trochiscatæ. Mynf.

Re. Sal. Perlarm orientalium candidissim, aq; ab omni acerositate liberi, q. v. solve in aq. Rosis majalis supra tritigum collectæ, vel in alia cordiali: solutioni guttatim immitte Spir. Vitr. rectif. quantum ad præcipitationem requiri videbitur, & præcipitabitur pulvis albissimus ad fundum ; quem remoto phlegmate edulcora & exsicca, ut est artis, verum enim Margaritarum magisterium habes.

Re. Hujus Magisterium unc. j.

Ol. Rosar. veri.

Cinnamomi ana Scr. j.

Misce & cum tragacanth. in aq. Rosar. & Cinnamomi ana dissolut. f. l. a. Trochisci parvi, quos thesauri instar custodi & ad usum reponere.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad cordis affectus, ut pote, dolorem, angustiam, tremorem, pulsationem, palpitationem, & animi deliqua, &c. Item, in dolore capitis, Vertigine, Epilepsia, Apoplexia, Paralyti, Contracturis, Resolutione nervorum, Convulsionibus, Phrenitide, Melancholia, Mania, Arthritide, Podagra, Tabe, Aridura, Marcor senili, Calculo, Hydrope, Scorbuto, morbo Gallico, Febris, &c. luum est confortativum. Sanguinem enim purificant, Omnes sentias, Cerebrum, Memoriam, & cor confortant, totumq; corpus sanum conservant. Naturam internam & æternam in Vero fortificant, Sp. corroborant, Vires reparant, Semen humanum augent. Lac muliebre emendant. Oculorum nebulas detergunt. Catarrhos absumunt, &c. Et Margaritæ hæ trochiscatæ, à multis Magnatibus, ex ordinatione nostra, hætenus facti sunt comprobatæ, instar secreti æstimatæ, auroq; potabilium effectu æquiparatæ. Dosis pro natura infirmi & judicio præsentis Medici à granis vj. ad viij. in vehiculis appropriatis & specificis.

Elaosacharum Citri. Mynf.

Re. Aq. Rosarum lb. xvj.

Cort. Citri ext. lb. j.

Destilla per velicam, separa oleum ab aqua, rectifica & ad usum reserva; postea:

Re. Saccharum alb. unc. ij.

Ol. Citri rectif. unc. β.

Misce & habebis Elaosacharum Citri odoratissimum. Est alius secretior, Elaosacharum Citri & Aurantiorum, parandi modus, videlicet extorum corticibus exter. & recentibus succus oleosus expressus, & cum saccharandi albi q. mixtus, & bene incorporatus, quod Elaosacharum odore & sapore longè suavius, præstantius, & paratu etiam facilius est.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad Cordis & Ventriculi imbecillitatem juvandam, concoctionem promovendam, Flatus discutiendum salubre est. Insuper Venenis aduersatur. Otis halitum commendat & lavitatem accersit. Vino etiam permixtum, illud suavissimo suo odore & sapore magnificè illustrat. Dosis à Scr. β. ad Scr. j. in vehiculis convenientibus.

ANNO TATIO.

Flac via ferè ex omnib. aromatis, Gummi, Corticibus, Herbis, Florib. & Semimib. &c. Caryophyllis scilicet, Cinnamomo, Cassia lig. Nuc. Mosc. Macis, Pipere, Succino albo, Mastiche, Majorana, Salsia, Ruta, Lavendula, Fl. Chamom. Rosis, Aniso, Fœnicul.

Ange.

Angelicâ, Caruo, Cymino, Anetho, &c. & similibus, Elæosachara talia; naturæ humanæ amicissima parari possunt.

Magisterium Lap. Lazuli.

℞. Lap. Lazuli ʒij.

Aq. fort. ʒiij.

Aq. Comm. ʒj.

Stent in infus. per triid. præcip. cum ol. ꝑ. edulc. & exicc.

Magist. ex Vcegeb.

Fiat lixivium ex calc. viv. infund. v. g. & hab. vel ab-
synth. per triid. præcipietur cum aq. font. ʒv. Alum. ʒiij. im-
pregnata, edulc. exicc.

Cornu cervi alcis, Cranei, &c. Spagyrica vel sine igne calcinatio & præparatio.

Myns.

Calcinatio hæc commode in vesica perficitur co-
ctione continua, mediante aqua dulci, per cuius va-
porem cornu in collo vesicæ, qua parte maxime at-
tingi & penetrari queat, suspensum, jucundo & miro
modo ad perfectam albedinem absque flammis vio-
lentis, vires alias exurentibus (ut in vulgari calcinati-
one fieri solet) calcinatur. Vesicæ autem quarta pars
sit vacua, & si inter bulliendum aqua evanescit, af-
fundatur, alia fervida, usque dum fumigatoria hæc
calcinatio (quicquid enim hac methodo calcina-
tur, non immerito per fumigationem calcinatum
dicipotest) penitus absoluta fuerit.

Vires, Vfus, Dosis.

Cornu Cervi ita præparatum, vi sua diaphoretica
Vnicornu equi parandum; omnibus enim cordis
affectibus confert; & contra omnia venena mirifice
præstat. Insuper, morbo Regio; Dysentericis, Ca-
liaciis, sanguinem excreantibus. Vesicæ doloribus
vulvæ fluxione laborantibus, &c. prodest. Cornu
verò Alcis ejusdem ferè efficacæ est, cordiale riobi-
lissimum, in febris maligis, alijsq; morbis quam
plurimis secretum & sicut Cranium Epilepsiz, Apo-
plexiz, V. rigini, &c. singulariter medetur. Dosis
à Scr. j. ad Scr. j. & Drach. ʒ. in vehiculo morbum
proprie respiciente.

OPII THEBAICI.

Spagyrica & vera præparatio.

Myns.

Opium Thebaicum verum minutim concisum
Lamine ferreæ impone, & super ardentibus prunis
tamdiu agitando per se coque, donec omnes vene-
noli & corrosivi halitus solum evaporando dispareant.
Vbi circumspicere cavendum, ne quem exha-
lando inficiant. His autem omnibus evaporatis,
opium super laminas relictum, odorem violarum
referens veniens, id, quod verum signum omnis
jam depulsæ venenositatis; Postea Opium hoc ita
præparatum vel aceto Vini distillato, vel succo Citri-
æ, & ac. mentruoq; rursus vocato, ad usum reponere.

Nitri præparatio. Myns.

Recipe Nitri per flor. Sulphuris purificat. Lib. ʒ.
solue in Sp. V. & Vitrioli ana ʒ. q. deinde abstrahe Spi-
ritus, donec crustam nanciscatur, pone in loco tri-
gido, tunc in fundo Nitrum in stitias desidet; aufer
humiditatem & sicca crystallos concretos, & ad usum
reserva.

Taber XVII.

Millepedum sive asellorum præparatio. M.

Recipe Millepedum q. v. abluantur Vino Malva-
tico, & in vitro bene clauso, massa panis circumduda.
in clibano exsiccentur; exemptis deinde affundatur
tantum Vini Malvarici, quantum poterit imbibere,
rursusq; exsiccentur, tertio repetatur; quarto aq. Ne-
phritica nostra vitriolata imbibantur & macerentur
per biduum vel triiduum: postea exsicca; pulverisfa, &
ad usum reserva.

Hellebori albi præparatio. Myns.

Recipe Helleborum Album subtiliter pulverifa-
tum, affunde aliquoties acutum à solutione Coral-
lorum rub. rursus abstractum & vitriolatum, in quo
tamen prius flor. cordial. & grana chermes madu-
rint, iterumq; exsicca: Sic habebis Helleborum al-
bum optimè & Spagyricè præparatum, quod sine ul-
la formidine, in plurimis morbis intra corpus certa
dosi & mixtura tuto exhiberi potest.

Cochlearum testarum præparatio. M.

Recipe cochl. oblongas testas, quæ propè piscinas
& lacus reperiuntur, attande acetum distillatū, stent
in infusione per noctem, ad extrahendum mucorē,
quem diligenter abraides postea pulverisfa & cum aq.
Card. Ben. in marmore præpara: volatilis enim illa-
rum cinis per calcinationem alias factus, nullius est
pretij nec operationis in usu medico.

Silicum Fluviatilium calcinatio & præ- paratio. M.

Silices fluviatiles, albicantes & nitentes, adeoque
optimos tibi lume, in igne fortī fac candescere, eos-
demq; temper aqua, in qua Sal Ammoniacum disso-
lutum, testingue, & hos candefactionis & restin-
ctionis actus aliquoties repetere, sic niveo tandem colo-
re Silices apparebunt, & in pulverem faciliè redigen-
tur. Pulverem hunc deinde aq. Rosacea edulcora;
& farinam, hanc albidissimam ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Pulvis hic, non solum per se, destititum est effi-
cax, quod ab omni tartaro corrosivo, alijsq; sordibus
dentes de repente purgat, & candidos reddit; Verū
etiam à ferro, chalyoe, & hinc fabrefactis armis om-
nem rubiginem ex rempote tollit, eademq; pulchra
& nitentia facit; si nempe rubigo antea collinatur &
emolliatur oleo Templini, & tum demum hoc pul-
vere defricetur. Hoc modo expolita & suspensa ar-
ma, plurimos annos à rubiginis intellu & rosione
pura & integra manent. Et hoc sanè tum pio ma-
gnorum principum tum urbium etiam celebriorum
armamentarijs medium est non contemnendum.

Lapidis pumicis præparatio. M.

Pumex ignitus extingatur in lacte vaccino dul-
citer, & quatuor vice relinquantur, quousq; infrigidatur
absq; alia extinctione; postea pulverisetur & pro
farina virginea nostra præparatus est.

Terra Vitrioli dulcis præparatio. M.

Recipe vitrioli viridi, ad perfectam rubedinem
calcinati q. v. pulverisfa & aliquoties aq. vitrioli de-
stillata edulcora, usque dum terra rubra ab omni sal-
sedine & acrimonia sit libera; postea terram illam
dulcem seu inspidam exsicca & ad usum reserva.

Aluminis Plumosi calc. & præp. M.

℞. Salis communis fusi partes ij.

Aluminis plumosi opt. partem j.

Qq 3

Misce

Misce & ponantur in tigillo, & reverbentur 1. a. per 12. horas: postea reverbentam materiam exime, & aliquoties aq. calida ad salis admixti resolutionem edulcora, donec pulverem absq; omni faldine liberum habes. Cui ad eminentiam 3. vel 4. digitorum Sp. V. Junip. affunde & ad linos usus repone.

Philothrum probatum D. D. Scheferi.

Rx. Tart. q. v. Imbib. aceto acerrimo & calcina in fornace figulino ad albedinem. Extrahesalcum aceto, quod iterum calcina superiori modo sale rursus extractio per acetum, quinq; hunc laborem repete & paratum est philothrum.

In usu solvatur aqua fontana & inungatur locus, laveturque rursus & operabitur sine noxa.

Lapis septicus, seu cauterium potentiale.

Rx. Cineris Clavellari.

Calcis viva anapartes aequales.

Macerentur per dies aliquot in aqua communis: postea colentur, & clarum coquatur ut aris est.

Eo Chirurgi in parandis emiliaris seu fonticulis ac abscissibus extorsum vergentibus communiter utuntur.

Lapis Philosophorum.

Rx. Aluminis Rochi seu communis Vitrioli Hungarici ana libram unam.

Misceantur in olla non vitreata, affundendo aqua fontane libras quatuor: hac perpetuo agitando ad ignem lentum humam semper auferendo liqueant,

Post adde

Boli arm. ʒj β.

Ceruss. alb ʒj.

Campb. ʒij.

Minutissime pulverisata misceantur, rudicula semper agitando, ac sub finem addendo

Aceti Vini a bi libram semis.

Coque ad justam Lapidis consistentiam.

Mirabilis ejus usus in ulceribus fluidis ac putrida humiditate fædis, sinns & fistulas extergit ac consolidat: ulceribus insuper malignis (que Cacoëthe vocant) cicatricem inducit.

Aurum fulminans.

Rx. Solis lamin. solv. in Aq. Reg. adde

ol. ꝑ. ut fiat solutio clara, & calx auri precipietur, calcem exicca & habebis Aurum fulminans.

Dosis gr. ij. & iv.

Cave à ferro.

Ferrum Fulminans I. S.

Böcleri.

Rx. Aq. fort. ex nitro, alum. vitriol. præp. ʒj. adde

Salis armon. ʒj. β. adde

chalyb. lamin. instar holipp. convolut. q. v. ut fiat solut. cum Sale Tart. pulveris. præcipit. calx exicc. eodem tempore que calx Solis.

Tartar. Fulminans,

Rx. Salis ʒ. ʒj. β.

Sulph. ʒj.

Nitri ʒij.

M. cav. abacere.

Tartarus Vitriolatus fixus.

Grul.

Tartarus vitriolatus inde nomen adeptus, quia è Spiritu Vitrioli, & Oleo Tartari, cui insillatur, Spiritus conficitur, hunc in modum.

Rx. Olei ʒri rectifi. at ʒj. supra hoc insilla gutta. tum & succ. sive Spri. ʒi rectificati ʒj.

Et fiet conculum album subactum quod est ʒri fixus Vitriolatus, hunc edulcorabis aqua rosarum, & evocabis humiditatem supernam: antem lentaculo ad siccitatem Salis.

OBSERVATIONES.

Servetur modus in affundendo Spiritu Vitrioli, ne sapor Salis repercussu nimium fiat acidus, sed quasi nauseabundus: Si enim nimium affundatur de Spiritu, tunc non purgat, alioquin per quatuor emunctoria, Vomitus, leccellum (si purgantibus immisceatur) nemper urinam & sudorem operatur.

Si posuerit per infundibulum angustissimi officij, ita, ut certo artificio olei Glij gutta paulatim saltem, & successivè stillent in oleum ʒri, consilium erit: Nam sic boni Spiritus, qui ex mutua tubitæ mixtionis effervescencia evaporando elevantur & evanescent, retinebuntur.

In hac mutua effervescencia observetur Epilepsie generatio, quando videlicet Spiritus vitæ in Microcosmo à Heterogeneis concitatus, simili modo ebullit.

Qui ad duas partes Ol. Tart. part. 1. Salis vel Liqoris corallotum vel it addere, antequam Ol. Glij affundat, ei integrum esto. Præparationem Spiritus Vitrioli invenies in Stomachicorum descriptione, oleum vero ʒri paulò post sequetur.

Vires & Usus.

Hic ʒ Glatus, vel Acidum ʒri, est Resolvens & deopplians: Ergo quoq; optimum Digestivum, quod exigente necessitate, purgantibus medicamentis prætermittendum.

2. In Hemierania, morbo Regio, & omnium viscerum obstructionibus, iniquo et idoneo, seu vino albo exhibetur egrotantibus per aliquot dies in auro, & si opus fuerit, sæpius iteretur usus.

3. In Calculo (resolvit enim efficacissime ʒrum ubi uno; sit in corpore humano) exhibetur in aqua petroselinæ seu Parietariæ.

4. Efficacissimum remedium deopplativum & detersivum, si serpalis semis vel integer cum Julepi Rosacei uncij duabus, & aqua Cinnamomi uncia semis misceatur, & exhibeatur.

5. In contracturis, & venarum obstructionibus, è ʒro ortum habentibus, utere per vices sex, vel octo granis in aqua decoctionis uvarum passilium & Cinnamomi.

6. Sudorem provocat in Aq. Carduibenedicti vel vino albo.

7. In Hydrope, ut crassi & serosi humores expurgentur, datur ʒj. cum uncia semis mellis rosacei solutivi, & uncij duabus vini Emulati.

8. In mensium suppressionibus ex Aq. Artemisiæ. Item in Melancholia & splenis duritie in aqua cuscuthæ, Scolopendriæ quæ.

9. Vilitur etiam in Febribus exhibetur.

10. Purgat per inferiorem, & omnes obstructiones tollit, si misceatur cathartico, vel offeratur Symplo Rosarum solutivum.

Doli

DOSIS.

Datur à ʒ. ʒ. ad ʒj. manè antè prandium & vespèri, quando itur cubitum ad plures dies in iusculo, aqua Cinnamomi, vel syrupo violarum. Vid. Croll. pag. 115.

Alia Compositio.

Rx. Salis Tartari q. v. dissolve in aqua calida: Postea præcipita spiritui Vitrioli guttatim infundendo.

Vfus & Dosis.

Vfus ac Dosis conveniunt cum Tartaro Vitriolato.

Nota.

Quo melius levigatur ꝛ Platus, eò citius operatur. Hic ꝛ Platus, si acuat grani Extracti Diagridii, vel Resine, vel secularum Diagridii, vel Gummi Guttaem. Vel: De Perù sit nobile Catharticum, quod leniter, & sine omni molestia operatur; Exempli gratia:

Rx. ꝛri Plati ʒv. ʒ. Extracti Diagridii. vel Resine Diagridii. vel Gummi de Peru ʒj. Spe. ier. Diamarg. frig. ʒj. Olei Citri.

Anisi ana gutt. iij.

E. Pulvis subtilissimus.

Hunc pulverem in tres aequales partes divide, & da singulis auroris unam partem in brodio pulli, vel carnis bubule, vel alio vehiculo.

Vel sic:

Rx. ꝛri ʒ. ʒ. Resin. Scammonae. Crem. ꝛ. ana gr. viij. Spec. Diamech. d. ʒ. ʒ. Olei Cinnamomi. Fœniculi ana gutt. ij.

Fiat pulvis, quem jejunio stomacho in brodio pulli, carnis, vel conserva Rosarum vel violarum, tribus horis antè pastum capias.

Vel talem compositionem instituere licet.

Rx. ꝛri Plati opt. mē pulveris. ʒ. ʒ. Cryſtall. Tartari ʒj. Gummi Guttaem gr. v. Pulveris Cinnamomi.

Galangæ.

Mastiches ana gr. iij.

Caryoph. ana gutt. ij.

Fiat mixtura una vice manè in conveniente liquore capienda.

Dosis Extracti Diagridii, vel Gummi de Peru, vel Resine Scammonae potest aliquando augeri, minui, prout robor, vel infirmitas egrotantis requirit.

Notandum hic obiter, quod hæc, & ejus generis Cathartica ijs tantum, qui laxioris alvi sunt, conveniant; qui verò adstrictioris alvi, ipsis alia potentiora propinanda erunt: Nam duro nodo durus querendus cuneus.

Rx. Pulv. sol. sena elat. ʒ. Radic. Chalapie ʒvj. ꝛri Plati ʒ. ʒ. Sem. anisi ʒij.

Macis ʒj.

Zingib. gr. xv.

M. fiat pulvis pro officina.

Dosis à ʒ. ʒ. ad ʒj. ʒ.

Tartari vitriolati singularis præparatio.

Recip. Tartarum ad albed. calcinatum, solvatur in aceto destill. & fiat sal purissimum, quod iterum solvatur, in Spir. Vini, abstrahendo illud in B. ad siccitatem satū. Huic admisce oleum vitrioli optimum, æquali serè proportionē, guttatim infundendo, ut & tumultus varius stridor non fiat cum nimio impetu, & exurgens vaporum exhalatio, quantum fieri poterit prohibeatur. Continua affusione olei vitrioli, donec strepitus & ebullitio cesset, tum abstrahere superfluum humiditatem igne cinerum, tandem calcina sal residens fortiter spatio diei unius, & habebis sal fusibile & fixum cujus dosis est à ʒ. ʒ. ad gr. xv. in morbis ab obstructione oriis, cum syr. viol. vel rosato.

Acidum Tartari. Grul.

Rx. ꝛri albiſſimi optimi pulverisat. libr. 4. Poke in olla nova libr. 16. ad minimum capiente. Accipe jam cinerum Clavellat. Lib. I. & affunde Aqua Libr. 4. Stent simul aliquantisper, ut fiat lixivium, quod pulverisato ꝛro affunde, ad horæ quadrantem infundendo, & aliquoties cum bacillo movendo. Postea lixivium decanta, & ꝛ calida aqua edulcora, donec nihil lixivi ulterius sentiat. Porro Rx. hoc ꝛ & cum f. q. aqua, ut olla impleatur, ad ignem lentum tribus horæ quadrantibus ebulliat, & ita calidè filtris puris clarifica: & si non satis inlareſcat, denuò filtra, donec ejus claritas tibi arideat.

Neque absereis dimidium aquæ tantum filtrare, & reliquum in olla relinquere, ut cum nova aqua ebulliat. Hoc tantisper repetendum, donec omne ꝛ sit solutum, & arenosam materiam in fundo relinquas; ꝛ etiam in filtris remanens semper oilei eddendum. Aqua filtrata conjungantur, & evaporatione facta coagulentur, acetosumque in fundo relictum ꝛ in pulverem redigatur ad usum.

Vires & Vfus.

Est universale Digestivum, ut ꝛ Platus, quod in omnibus ferme morbis medicamentis Catharticis præmittendum est.

Oſtenditur autem calidè, nisi intensa Febris, aut stomachi intemperies calida adlit. In Febris detur in aurora, si paroxysmus manè invadit, vespèri propinetur. In morbis diuturnis, per 5. dies continueatur, & bis per diem, manè scilicet & à prandio; in morbis verò capitis circa introitum lecti exhibeatur. Sed alvus sit semper libera; si enim alvo constipata offertur, dolor inde accidere solet: quia materia absterſa, cum non possit excerni, in flatu, qui dolores excitant, convertitur.

Dosis per aliquot dies, ubi opus est, manè, meridie, & vespèri ʒ. ʒ. vel ʒj. aut ʒ. ʒ.

Cremor Tartari.

Hęc præparatio ꝛ non ineleganter Cremor Tartari inscribitur : Nam quemadmodum Latini crustam illam, quæ in lacte, postquam in loco calido steterit aliquot diebus apparet & materia prima butyri est, Cremorem lactis appellitare solent: ita quoque procul dubio Chimici Latinos emulando, id, quod in decoctione Tartari supernat, & crustæ non absimilis, Cremorem Tartari vocare voluerunt, cujus compositio, lege artis sic perficitur.

Rx. Tartarum contusum & aqua aliquoties ablutum, hunc coque in aqua fontana, primo apparebit crusta, nigra, sæculenta, hac separata & rejecta sequetur cremor subtilissimus, quem ablutum, siccatum, & optime levigatum serva pro usu.

Eligatur ad hanc operationem Prus, qui frangendo nitescit.

Vires & Vfus.

Vfus hujus Cremoris Tartari est, ut præmittatur Catharticis pro Digestivo, ut Tartarus Vitriolatus: Nam quicquid ex tartaro paratur, ut suprà dixi, est digerens, Resolvens & Deoppilans: Ergo non incommode

1. In humoribus crassiss, viscosiss & tenacibus concoquendis, digerendis, & resolvendis ex Syro Cichorei, Oxy mell. simpl. exhibetur.
- Item 2. in febribus ex aqua fellis terræ.
3. In Ictero ex aqua Cemitæ.
4. In Analatca, Hyposarca & Ascite ex aqua Absynthij.
5. In suppressione fluxus menstrui in aqua Pullegij.
6. In Podagra, Gonagra, Chiragra; Ischiade, in aqua lxx Arthetice.
7. In morbo Seorbutico, in Aqua Cochleariæ.
8. In Splenis & Epatis duritie, in aqua Scolopendriæ, vel nobilis Epaticæ.
9. Id adstrictæ alvi, in aqua florum Persicorum. Hunc Cremorem Tartari velis acnere Extracto Diagridij, Gummi de Peru, ut præcedente pagina de præparatione Tartari Vitriolati dixi, habebis elegans Catharticum, quod sine molestia & nausea (cum nullum ingratum saporem, ut pilulæ, aliâq; purgantia ex colocynthide, præ se ferat) purgabit.

Crysalles Tartari.

Titulus & inscriptio hujus Medicamenti Chimici, Lector amice, facit, ut antequam ejus præparationem aggrediamur; quemadmodum in priori capite in explicatione vocabuli Cremoris fecimus; intra ætum relinquere, silentioq; præterire, non possumus, quod Crysalles apud Chimicos nihil aliud sint, quam sal optime depuratus; & in CrySTALLINAM formam redactus: Est enim plerumque Salium natura ea, ut in crySTALLINAM formam, quamvis alijs modis, concresecant & coagulentur.

Nunc sequitur præparatio.

Rx. Tri albi crassiusculi contusi q. v. abluæ aquâ frigidâ, & postea inde cucurbita vitrea, & affusa aqua in arena aliquot horis, quinque nimirum, vel sex ebulliat. Postea aquam adhuc satum calentem per chartam bibulam colam in aliud vitrum, satum crassum & nonnihil calidum, ne frangatur, colaturam in cellam per noctem pone, & Crysalles satius copiosè lateribus ruri accrescent

& adhererunt, quos effusa aqua collige & siccæ. Reliquum in cucurbita Tartarum iterum aqua affusa coque eodem modo, coctum cola, ac in cellam, ut antea colloca, idq; toties repete, donec Tartarus totus in crysallos abierit.

Vires & Vfus.

Crysalles tri satis gratum in jussculo carnis, vel alio liquore sunt medicamentum. Nam non sunt ingrati saporis, sed tantum brodium vel jussculum acidulculum præbent.

Dantur hi crysalles ad humores tenaces, crassos & Tartareos, hærentes in venis Mesaraicis, vel alia parte corporis resolvendos & abstergendos; Exhibentur quoque insuper non sine fructu ad laxandam & aperierendam alvum, antè catharticonum usum.

DOSIS

Horum Crysalloorum à ʒj. ad ʒj. vel ʒj. in brodio gallina, vel alio vehiculo conveniente: Verum si expectatur ad expurgandam alvum adduntur quadam cathartica hunc in modum: ʒi. Tyr. Beguin. p. 362.

Tartarus Nitratus. Myns.

E Tartari Sale & Nitro conficitur Tartarus nitratus ad sequentem formam.

Rx. Salis tri.

Nitri præpar. ana ʒ. 6.

Solvantur in aquâ calida rosarum: Postea filtrentur, & super igne mediocriter coquantur, donec quasi crustam acquirat, qua removeatur, & reliquum in frigido concresecat. Sic habebis Crysallos albos, quos ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Præstantissimum est medicamentum; singularem enim incidendi & digerendi humores crassos & tartareos, nec non meatus obstructos aperiendi vim habet. Insuper in febribus putridis, Vngaricis ac malignis experimentum est. Putredini resistit. In inflammatione gutturis, quam Brunellam vocant, præsentissimè juvat. Calculum Renum & vesicæ impuritates expellit, urinamq; movet.

Dosis à ʒj. ad ʒ. ʒ. in vehiculis appropriatis.

Sal Tartari.

Sal tri ita paratur:

Rx. Trium in furno figulino, vel in quo regulæ conficiuntur, ad albedinem calcinatum, hunc resolutum aqua affusa coque, donec nulla super sit humiditas, & in lapidem concresecat, hunc laborem repete, nimirum resolvendo & coquendo usque dum Sal candidum extrahatur. Vide Tyr. Chym. Beguin. p. 368. Notas in Croll. p. 281.

Vires & Vfus.

Quemadmodum Cremor. vel Crysalles tri, vel quicquid ex ipso paratur in tollendis omnibus obstructionibus inter cetera deoppilativa, facile excelsit: Ita in digerenda illa materia, quæ per Cathartica educi debet, præ reliquis Sal Tartari primaster nec; quando alijs Digestivis & Maturativis admiscetur.

Nam attenuat crassos humores, incidit viscosos, du-
ros emollit, potentes penetrat, oppilationes aperit,
provoCAT urinam, &c.

DOSIS.

Dosis à gr. 5. 8. ad 15. vel 3j.

Tartarus Emeticus.

Myof.

Recipe Acidi Tartari subtilissimè pulverisati,
Croci Metallorum Absinthiaci ana unc. ij. Bene per-
misce, in phiolam immitte, & aq. Benedict. nostræ
Serpilli duas libras affunde, optimè rectum & obli-
gatum tribus aut quatuor diebus in arena calida pos-
itum, sæpius move, ut acidum Tartari perfectè sol-
vatur: Postea ita calidum per manicam filtra juxta
artem, ut Crocus metallorum, à solutione bene sepa-
ratus, in illa remaneat. Solutionem verò, quæ clari-
ficata pertransit in locum frigidum ad crystallandum
transfer. Tum crystallos hosce Tartari impræ-
gnatos exime, siccatosque & pulverisatos ad usum
repone.

Vires, Vfus, Dosis.

Emeticum est præstantissimum in omnibus di-
uturnis, & obfirmatis morbis, corporumque affecti-
bus, præsertim in illis hominibus, qui constitutione
virium mediocri & natura sunt tenella, cum in opera-
tione sua multo lenius & tutius sit croco metallorum
aliisque vomitorijs mineralibus. Prodest autem im-
primis contra Melancholiam, Maniam. Insaniam,
Delirium, diutinos Capitis dolores, qui ex alijs cor-
poris partibus per consensum oriuntur, Vertiginem,
Epilepsiam, Apoplexiam, Fascinationes, difficulta-
tem Auditus, tinnitum Aurium, & difficilem Memori-
am. Item, contra Nauseam & inflationem Stomachi
& laterum, Ictericam flavam, Hydropem, tertiana-
nas, quartanas & alias diuturnas, continuas, putridas
& acutas Febres, Philtra, Venena hausta, pleuritidem
biliolam, & morbos in universum omnes, quos utra-
que bilis excitat. Prodest porro contra Dysenteriam
illam venenosam tempore Pestis vulgo grassantem.
Contra morbum etiam Vngaricum divinum & per

quam Mutare est remedium. Si quis vel ex usu pravi
& venenati cibi aut potus, vel à muscarum virulenta-
tarum, araneatum, & similium improvisâ inglutie,
vel à piscium ossiculis, alijsq; in fauce hæsitantibus,
vel ab alijs etiam per incantationes immixtis rebus,
utpote pilis, clavis, aciculis, panniculis, alijsve id ge-
nus prodigiis, in vitæ periculo versaretur: hic Vom-
itorium isthuc miros effectus præstat. Dosis est à
4. ad 5. & 6. grana, præsertim in robustioribus, cum
vehiculis appropriatis, duabus vel tribus horis ante
& post saltum, vel tempore necessitatis.

Attendendum autem, ne vel hæc, vel alia vomiti-
va quibusvis sine discrimine ordinentur & offeran-
tur; sed illis duntaxat, qui ad vomitum sunt procli-
ves, sto machum fortem, thoracem amplum & latum
habent, quiq; vomere sunt consueti, & quibus hu-
morum materia sursum fertur. Picrochili verò, &
qui per naturam à vomitu abhorrent, præterea &
cerebri sunt debiles, aut ullis affecti capitis in be-
cillitatibus, quæ ibidem propriè resident, nec per con-
sensum ex alijs partibus corporis suboriuntur. Om-
nes itè Phthisici, Astmatici, Tussiculosi, Colici Hæ-
moptoici, Inflammati, & qui Apostemata intus
ca, vel obstructions in veteratas & obfirmatas Me-
senterij, Epatis, & Lienis, vel alias in ijsdem partibus
scirrhosos tumores, vel membra principalia læsa ha-
bent. Quin & illi, qui ardentibus, venenosus & pes-
tilentialibus Febribus valde debilitati & viribus ex-
hausti sunt, nausea etiam perpetua laborant, ut neq;
cibum neq; potum continere queant, (quod ipsum
non à materia quadam ventriculo inhzrente, quam
natura ipsa per vomitum ejicere conetur, sed acci-
dentaliter ex affectibus partium adjacentium oritur)
Emetico hoc abstineant. Denique tam gravidis,
quam alijs etiam mulieribus & virginibus, menstrui
retentione laborantibus, quæ non ex viscerum im-
puritate, sed ex sola venarum matricem ingredientium
obstructione existit, vomitiva hæc omninò vi-
tanda. Notandum etiam, cum quis vomere incipit,
dari solum ipsi vel piscium vel carnis jusculum mi-
nus pingue, vel haultum cerevisiæ calidæ idq; si opus,
reiterandum, ut eo facilius vomitus provocetur &
actio medicamenti acceleretur.

FINIS LIB. XVII.

LIB. XVIII.

LIBER DECIMUS OCTAVVS. DE PVLVERIBVS VARIIS VSVALIBVS.

**Diamargaritum frigidum D.
Platearii.**

*℞. Margaritarum splendorum ℥ij.
quatuor sem. frigid. maiorum mundatorum.
seminum portulacæ &
papaveris albi.
santalæ albi.
santalæ citrini.
ligni aloes.
zinziberis.
rosarum rub.
florum borraginis.
nymphaea.
myrtillorum ana ℥j.
Coralli albi.
coralli rubri ana ℥. ℞. Mi.*

*Fiat omnium pulvis, in vase angustiore reponendus,
& servandus.*

Pulveres aromatici, seu cordiales, vel per se servantur in vase idoneo rite operculato, ne eorum vis expiret, vel cum melle solvuntur in Electuarium liquidum, aut cum saccharo perfecte cocto in Electuarium solidum, seu tabulatam coguntur. Per se vero solent in Officinis servari, ut eorum portio vel epichematis dissolvatur adhibendis, vel alijs medicamentis permisceatur intro sumendis.

Hujus autem pulveris, qui à margaritis nomen sumit, tam varia est descriptio, ut vix de ipsius auctore constet. Quisque enim ad animi votum eam varie immutat: hanc tamen, quam exhibemus ex Plateario, genuinam esse, doctorum scripta testantur.

Dicitur vero *Diamargaritum frigidum* ad differentiam alterius calidi, quod à paucis, paratur. Dicitur & compositum ad Manus Christi perlatæ discriminē, quæ *Diamargaritum* quoque est, ex saccharo tantum rosato & margaritis constans. Verum aliud adhuc vulgari compositius est, quod pretiosos lapides multos, ambra & moschum recipit: Sed cum parum distet ab Electuario de gemmis, nisi quod magis refrigeret, vix paratum reperitur.

Præparatio Diamargaritii penes solam triturationem est, de qua, & ejus differentijs egimus *supra in nostris Instituit*. Margaritæ seligendæ sunt Orientales & pellucidæ, quæ probantur candore, rotunditate, levore, pondere & magnitudine; Verum quæ ponderosæ ac crassæ sunt, Uniones dictæ, raro propter raritatem & valorem medicas compositiones ingrediuntur.

Debent autem, ut & corallis, super lapidem porphyrium duci & levigari. Semina quatuor frigida minutim incidenda, & tenuissime pulveranda. Deinde reliqua solito more. Tandem omnia confuse miscenda.

Diamargaritum efficacissimum est ad virium robur refarciendum, syncopem tollendam, asthmaticos juvandos, tussim coquendam, tabidos efficiendos, imbecillitate languentes recreandos, & ad statum priorem recuperandum.

**Diamargaritum calidum, Avicennæ,
August.**

*℞. Margaritarum non perforatarum.
Pyræthri ana Dr. unam.
Zingiberis.
Mastiches ana Dr. quatuor.
Doronici.
Zedoaria.
Petroselinum, aut Apii.
Cappici, id est, utriusq; Cardamomi.
Nu. u Moschata.
Macis.
Ben utriusq;
Piperis nigri.
Lingii ana Dr. tres.
Cinnamomi drachm. quinq;.*

Ad universi corporis refrigerationem perutile. Cardiacos, animo deficientes, mulieres uterum ferentes, prefoctiones uteri, cordisq; Syncopem juvat, omnium virium imbecillitatem firmat, qui animo deficiunt, & supra modum tristibus mirifice auxiliatur, ac omniū vitalium partium noxam discedit. Asthmaticis, tussientibus, tabidisq; subvenit, ventriculi fistidia tollit ejusq; coctionem juvat; longo morbo dejectos & debilitate languentes recreat, & ad pristinum robur reducit. Privatum verò imbecillius stomachi & eruditatis ejusdem, corporis ac cordis exolutioni medetur.

Aliam descriptionem ponit *Fascius Lucretia* usitaram, aliam item *Lugdunenses* quæ a *Quario* adscribitur, aliam deniq; *Melichius* ex *Nicolao* petitam, quarum quamcumq; intentionibus curativis idoneam futuram quilibet eligere poterit.

Electuarium de gemmis D. Mesue.

*℞. Margaritarum pellucidarum ℥ij.
fragmentorum smaragdi.
saphiri. hyacinthi.
Sardini. granat. ana. ℥j. ℞.*

zedoaria.

zedaria.
 daronici.
 corticis citri.
 macis.
 sem. Ozymi ana ℥j.
 coralli rubri.
 Electri.
 limatura eboris an. ℥ij.
 Been albi.
 Been rubri.
 caryophyllorum.
 zinziberis.
 piperis longi.
 spice nardi.
 folii.
 croci.
 cardamomi an. ℥j.
 trochiscorum diarrhodon.
 ligni aloes an. ℥v.
 cinnamomi.
 galange.
 zurumbet an. ℥i.℔.
 foliorum auri &
 argenti an. ℥j.
 moschi ℥i.℔.

Fiat omnium pulvis confuse miscendus.

Hæc compositio vel forma pulveris servatur, vel Electuarij, seu mollis, exceptis nempe pulveribus æquis partibus mellis rosati & emblicati, vel iisdem commistis saccharo rosato, si Electuarium solidum magis exaperatur. Commodius tamen pulvis ejus vase idoneo conclusus ad usus futuros in Officinis custoditur.

A gemmis autem seu lapillis pretiosis, quos admittit multos, nomen assumit, quibus accedunt & alia multa cardiaca vulgaria & quedam adeo rara & incognita, ut ex veterum & recentiorum lectione vix constet, quæ nam ea ipsa sint, & quibus facultatibus pollcant, ut ex Been examine patet, in cujus locum apertissime Elenium, quasi bennium substitui potest, cum utriusque radix *pastinaca* sit emula, cardiaca, & calidior, quam *buglossum* & *borrago*, quæ à nonnullis pro utroque been subrogantur, cap. 8. sect. 3. lib. 1. de mat. med. Recte quoque radix *tomentilla* in utriusque been locum succenturiari valebit; nec eos recte facturos puto, qui ad solemnis hujus Electuarii compositionem radices illas exoticas been nomine notatas usurpant, meliusque aut *tomentilla* sola, aut Elenium solum, aut potius utriusque par pondus pro utroque been assumi potest. Et si quis malit *Angelica* radicem pro Eleni radice sumere, non restagabor.

Præparatio pulveris hujus in tritura idonea consistit. *Gemma* & *Corallia* super porphiritum lapidem mola versatili lævigantur; radices, ligna, fructus in mortario metallico teruntur. Postremo simul omnia commisceantur.

Electuarium de Gemmis ad frigidos affectus cerebri, cordis, ventriculi, hepatis & uteri efficacissimum, inquit Mesue, nam melancholicos, tristes, solitarios, & timidos juvat, cordis palmo medetur, lithomyiæ succurrit, ventriculum languidum roborat, & interanea omnia recreat. Sed ravisime parant illud pharmacopœi, tū propter caritatem, tum raritatem simplicium, quæ compositionem ingrediuntur.

Diambra D. Mes.

℥i. Cinnamomi.

daronici.
 caryophyllorum.
 Macis.
 Nucis moschate.
 galange an. ℥ij.
 piperis longi. *Santali citri.*
 ligni aloes an. ℥j.
 zinziberis ℥i.℔.
 cardamomi utriusque.
 spice nardi. folii.
 ambra an. ℥j.
 moschi ℥i.℔.

Fiat omnium pulvis, usu repouendus.

Hæc compositio multum aromatica est & sua vis, tum ratione ambra, à qua denominatur, tum moschi & cæterorum aromatatum. Servatur sub triplici forma vel pulveris, vel electuarij solidi, vel mellis. Si ejus consistentia requiritur dura, qualis est tabellarum, pulveres excipiuntur saccharo rosato perfecte cocto, si molliuscule, qualis opiarum iisdem admittuntur julepo rosato, seu syrupo Alexandrino.

Præparatio pulveratio tantum est, quæ ea arte suscipienda efficiendaque, quam c. 9. & 10. l. 1. Inst. demonstravimus.

Diambra viscerib. omnib. roborandis efficacissima est, præsertim si à causa frigida sint imbecilla, nam calefaciendo spiritus reficit, nativum calorem fovet, affectibus uteri prodest, & valde senibus & mulieribus convenit.

Pulvis Diamoschi.

℞. Moschi ℥i.℔.

Os de corde cervi.
 margarit. pellucidar.
 Scobis eboris.
 coralli albi. coralli rubri.
 santali citrini. santali albi.
 ligni aloes.
 cinnamomi.
 macis.
 caryoph. an. ℥j.
 rosarum.
 nenupharis an. ℥j.℔.
 corticis citri.
 florum buglossi.
 spice Indice an. ℥i.℔.
 caphura gr. ij.

Fiat omnium pulvis ex arte.

Vulgata pharmacopœorum Dispensaria quam plurimis pulveribus cardiacis scatent, ijsque impense calefacientibus, paucis vero refrigerantibus, ut qui ex omnib. atomatū calidorum generib. promiscue confusis, ac fere nullo congestis delectu consent; Cujusmodi sunt, tum duæ postremæ confectiones juxta descriptionem à veteribus traditam, tum & aliæ multæ, quæ passim occurrunt in Antidotariis singulis. Nam *Diacyminum*, *Dianisum*, *Diazinziber*, *Diatrium*, *pipereton*, *Dianargarithum* calidum, *Diamoschum* dulce & amarum non nisi eisdem effectus proferunt, cum easdem facultates habeant, omnia nempe cum sint ex calidis composita: Quocirca veterem *Diamoschi* descriptionem non tantum castigavi, sed neglexi, & aliam substitui, quæ & nominis rationem apprime refert, & compositionis rationem profert, & virium imbecillitati à causa calida confert.

Superfluum enim videtur antiquam *Diamoschi* præ-

prescriptionem retinere, cum *Diambra*, & *Electuarium de gemmis* pares sortiantur vires. Proinde aliud *Diamoschum* exhibemus & fragrantissimum, & viribus effertis à causa calida securissimum & paratu facilissimum.

Diamoschum dulce, multis quod conflet cardiacis, partes nobiles exhilarat; maxime vero cor & vitales facultates à causa qualibet, sed præsertim calida languentes & imbecillas. Confert quoque multis uteri affectionibus.

Pulvis Electuarij triasantali.

℞. *Trium Santalorum*.
rosatum.
sem. psyllii an. ℥j.
Rhabbarbari.
Scobis eboris.
succu glycyrrh.
sem portulacæ an. ℥j. β.
amyli.
gummi Arabici.
tragacanthi.
sem. quatuor frigidior. maiorum.
sem. scariole an. ℥j.
caphura β. β.
fiat ex arte omnium pulvis.

Inter viginti compositionis hujus descriptiones, vix duas similes comperi: Alij enim prozuccaria *semen cicute* ponunt, ut Ioubertus; alij *semen psyllij*, ut Fœsius; alij utrumque omittunt, ut Val. Cordus; alij *saccharum candum* volunt, ut Rondeletius; alij violas, ut Fuchsius.

Eadem est varietas in Rheo, amylo & caphura, quorum singula à singulis modo auferuntur, modo adduntur. Ego formulam supra descriptam, doctorum consensu meliorem inchoavi, & psyllium ponendum duxi, scopo convenientissimum: Amylum vero expunxi, ut minus aprum; suo enim leniore obstruit. Caphuram quidem reliqui ad crassa medicamenta suatenuitate intro deducenda, sed de ejus quantitate detraxi, ne suo odore gravi aliorum aromaticum, quæ pauca sunt, suavitatem, aut obtunderet, aut prorsus deleteret.

Tragacanthum & *ammoniacum* relicta sunt; quæ si ante commixtionem paululum assentur, vel lentorem deponant, authoris intentioni magis convenient, qui qualiscunque fuerit, siue N. Alexand. siue alius, (de eo enim non satis constat,) medicamentum hoc partim ad roborandum, partim ad obstruendum solvenda imperavit.

Præparatio ejus ut præcedentium sit, & à tritura debita pendet.

Diatrion santalon mirifice confert jecoris obstructionibus liberandis, Ictericis, tabidis & immoderato viscerum calori: ventriculi quoque æstum contemperat, primam corporis regionem infarctu expedit, & humores à putredine vindicat.

Aromaticum Caryophyllatum, Mesux. Aug.

℞. *Caryophyllorum* Dr. septem.
Mach.
Zedoaria.
Galange.
Santal. Citrini.
Trochiscorum Diarrhodon.
Cinnamomi.
Ligni Aloes.

Spice Nardi Indica.
Piperis longi.
Cardamomi ana Dr. unam.
Rosatum rubearum Dr. quatuor.
Gallæ Moschata vera.
Glycyrrh. ana Dr. duas.
Folii, aut Calami Aromatici.
Cububarum ana ser ij.
Ambra Dr. unam.
Moschi scrupulum semis.

Corventriculorum, & reliqua nutritionis membra roborat: nauseam & vomitum reprimat, flatus dissipat, putredinem humorum in ventriculo arceat, ac infirmæ concoctioni opitulatur.

Notandum, Confectiones has Aromaticas *Ambra*, & *Moschum*, ac *Galliam*, vel etiam *Camphoram* respuentes etiam sine his odoratis in usum multarum quæ utrinus justificationibus obnoxie sunt, ac fragrantiam vel odorem horum Medicamentorum non ferunt, commodè parari posse, si quæ in Officinis nostris dupliciter, completas nimirum & incompletas, extare debere. Quod si quis ex his confectionem in forma solida parare voluerit, ad singulas drachmas Specierum pro earundem conditione (cum alia plus, alia minus *Sacchari* exigant) *Sacchari optimi* unciam unam, vel *Drachmas* decem adiciat, paratque, ut artis est: quam regulam pro speciebus in universum notandam subnectimus.

Aromaticum rosatum. D. Gabriels.

℞. *Rosatum* ℥xx.
glycyrrh. rase ℥vij.
cinnamomi electi ℥v.
ligni aloes.
santali machæ ℥ari, id est, citrini
ana ℥ij.
gummi Arabici.
tragacanthi ana ℥ij. & ℥ij.
caryophyllorum.
machæ ana ℥j β.
spice Indica ℥ij.
nucis moschate.
cardamomi maioris.
galange minoris ana ℥j.
Ambra ℥ij.
moschi ℥ij.

Fiat ex arte omnium pulvis.

Aromaticum dicitur ab aromaticum, quibus constat, fragrantia, *Rosatum* à Rosis quantitate & qualitate præpollentibus. Cognominatur vero à Gabriele, nescio quo; forsitan illius authore, aut Mésues amico, ut sit, optima est ejus descriptio, & ejus salutarius usus.

Servatur vel forma pulveris, qui facile parari potest; vel consistentia *Electuarij* mollis, ut vult Mésuz, si partibus æquis *pyropi rosati* & *corticis curi* excipitur. Frequentior tamen est ejus usus ab *electuarij* tubulati forma, pulycibus nempe *saccharo solutis* & ex arte coctis.

Aromaticum rosatum ad multa efficacissimum est, nam cerebrum, cor, ventriculorum, atque adeo totum ventrem inferiorem roborat, & earum partium excrementariam humiditatem dissipat, putredinem omnem corrigit, appetitum excitat, concoctionem juvat, nauseam & vomitum sedat, proinde imbecillis & ex morbo convalescentibus

subvenit.

Diatrion.

Diarrhodon Abbatis D.N.
Saler.

℞. Rosarum.
sacchari candidi ana ℥ij.
santalī albi.
santalī rubri ana ℥ij. ℞.
gummi tragacanthi.
gummi Arabici.
Scolia ebori ana ℥ij.
mnicū.
spica.
mastiches.
cardamomi.
croci.
ligni aloes.
caryoph.
gallie moschata.
cinnamomi.
rhabarbari.
succī glycyrrhizæ.
sem. anisi.
feniculi.
Ozymi.
berberis.
scariola.
portulacæ.
papaveris albi.
Seminum iij. frigidior, major. mund.
an. ℥j.
Osia de corde cervi.
margaritarum pellucidarum ana
℞. ℞.
moschigr. iij.
caphura gr. iij.
Fiat omnium ex arte pulvis.

Nec suis caruit ista solemnis compositio castigatoribus: A primasquidem descriptione à Nicol. Myrepto tradita Nicol. Salernitanus corallium, semen lactuca & mandragora detraxit. Nicol. Præpositus castigationem Salernitani secutus, nec correctoris, nec authoris mentionem fecit. Candidus ejus inventionem collegij alicujus præfidi, quem Abbate vocat, Nicol. Myrepsius tribuit. Et quia vix ullum datur medicamentum, diversis in locis celebratum, in quo non nihil non mutetur; Ob id non mirum, si apud omnes *Diarrhodon Abbatis* prorsus idem non sit, ad ejus compositionem, nec Sylvius *moschum* probat, nec Rondeletius *rhabarbarum*, nec ego *asarum*, quia vomitorium & stomacho inimicū, cujus loco *macim* posui. Item nonnulli granula tantum *seminis Berberis* admittunt, alij semen integrum, & melius. Semina quatuor frigida, quod brevi tempore rancescant, aptius utendi tempore commiscebuntur. Si forma *Electuarij* solidi servare consilium est, excipienda pulveres erunt *sacharo rosato* perfecte cocto.

Diarrhodon ventriculū & hepar roborat, cōstionem juvat, appetitum excitat, flatūs dīcutit, rustus compescit, halitum oris suavein reddit, calorem viscerum contemperat, & omnem corporis noxam à calore proficiscentem emendat.

Pulvis laticans authoris
incerti,

℞. Sem. ozymi.
croci.
Lib. XVIII.

zedoaria.
santalī citrini.
caryophyllorum.
coriciis citri.
galange.
macis.
nucis moschata.
styracis calamita ana ℥j. ℞.
rasura ebori.
sem. anisi.
Epithymi.
thymi ana ℥j.
ambra. moschi.
margaritarum.
osia de corde cervi ana ℥. ℞.
foliorum auri.
foliorum argenti an. ℞. ℞.

Fiat omnium pulvis, ut artis est.

Dux sunt hujus nominis Confectiones, una *Rhasis*, quæ raro paratur, altera incerti auctoris, quam ex Nicol. Proposito damus, ut præstantiorem. Falluntur, qui Galeno ejus inventionem tribuunt, cum in ejus operibus nec continetur, nec multa norit iple, ut *moschum*, *caphuram*, *ambatum* & *margaritas*, quæ in illius descriptione continentur.

Ab insigni effectu dicitur *Laticans*, seu *pulvis laticans*, quia spiritus & cor laticat. Lignum autem balsami, quod rarissimum sit, & pretiosissimum, expunximus, in cujus locū optime *santalum citrinum* substituiimus. Nec male quoque substitueretur *lentiscum* & *xyloaloe*, ut etiam pro osse cordis cervi, cornu ejus. Cetera, ut quotidie sunt ad manus, sic antibalomenis non egent, Præparatio ut præcedentium.

Pulvis Dianthos D.N.

Myr.

℞. Florum rosis marini ℥j.
rosarum.
violarum.
glycyrrh. an. ℥. vj.
caryoph.
spica.
nucis moschata.
galange.
cinnamomi.
zinziberis.
Zedoaria.
macis.
xyloaloes.
cardamomi.
anisi.
anethi ana ℥iv.

Fiat pulvis secundum artem.

Desumpta est pulveris hujus descriptio ex Nicolai Myrepsi c. 64. sect. 1. *Antidor.* apud quem tamen singula simplicia præter *rorem marinum* minore quantitate ponuntur, quæ non in modo ab Actuario aucta est, sed insuper *zedoaria* addita. Nomen vero sumit à sua basi, nempe à *roris marini coronarii* flore, qui per antonomasiam *anthos* dicitur: unde *Electuarium Dianthos*; in quo parando nihil est difficultatis, soletque forma pulveris in pharmacopolijs servari. Si quis voluerit forma *Electuarij* mollis habere, pulveres melle comprehendat; si solidi, eodem *sacharo rosato* perfecte cocto excipiat, & in tabellas reducat.

Rr

Ele.

Electuarium Dianthos cardiacis succurrit, epilepticis, animi defectionibus; atque in universum omni imbecillitati corporis auxiliatur: Maxime vero capitis affectibus prodest.

Pulvis Dianisi D.
Mef.

*℞. Sem. anisi ℥x.
glycyrrh. rasa.
mastiches ana ℥℥.ss.
sem. carui.
feniculi.
maci.
galanga.
zinziberis.
cinnamomi ana ℥j.℥.
striumpiperum.
cassia lignea.
sem. libystici.
calamintbes montane ana ℥j.
cardamomi majoris.
caryoph.
cubebarum.
spice Indica.
croci ana ℥j. & gr. v.
sacchari candi ℥j.*

Fiat ex omnibus pulvis, ut artus est.

Hic pulvis maximè usualis est & ad multa utilis, ejus descriptionem à Mefuetraditam retinemus, pyrethro tantum delecto, in ejus locum semen libystici substituiimus, & pro sacch. comuni candi admiliimus; Pyrethru siquidem, & acris sit, nec aromaticu, omittere visu est, & sacch. candum asseruando pulveri magis idoneu vulgari præferre. Est a. cubebe fructus parvus, rotundus, longu pediculu adharecens & racematim congestus, quem nonnulli carpesum Galeni, alij myrtum sylvestrem Dioscoridis, quidam viricu granum putant: Nihil tamen istorum est, eiq; minime convenit singulorum prædictorum descriptio.

In laza fructus hic Cumine dicitur, ibique tanta est in existimatione, ut decoquatur ab incolis, antequam deveharur, ne forsan alibi satus germinet, & stirpis perfectam magnitudinem assequatur, ut cap. 14. sect. 3. lib. 1. de Mat. Med. ostendimus.

Dianison in temperiem ventriculi frigidam à pituita cruda, vel etiam à flatibus sanat, cussi diuturnæ ab humoribus frigidis natæ auxiliatur, & obstructi-one visceribus expediendis.

Diacinnamomum D.
Mef.

*℞. Cinnamomi tenuis ℥x.
cassia lignea, seu canella crassioris.
rad. enula campana ana ℥iv.
galange ℥vj.
caryoph.
piperu longi.
cardamomi utriusque.
zinziberis.
maci.
nuci moschata.
ligni aloes ana ℥j.
croci ℥j.
sacchari ℥v.
moschi ℥j.*

Ex omnibus fiat pulvis secundum artem.

Inter aromata, quæ multarecipit hic pulvis, cinnamomum, à quo denominatur, valde præpoller, quod duplici agnoscitur discrimine, unum tenuius est & plurimum fragrans, quod Arabes *Darchenuti* nominant: alterum crassius, quasi ligneum & minus odoratum, quod *Cassiam ligneam*, seu vulgarem officinæ vocitant. Vtriusque historiam cap. 9. sect. 3. lib. 1. de Mat. Med. depinximus. Recentiores ad suavitatem majorem & virium efficaciam, raro *Diacinnamomum* parant absque moscho, quod & tempore Mefuci fieri solitum iple testatur. Præparatio sola pulveratio est, & pulverum confusa unio.

Diacinnamomum quod calidis, aromaticisque omnibus constet, vitibus reficiendis, spiritibus exhilarandis, & affectibus omnibus, qui à causa frigida proficiuntur, optime confert.

Lithontripticon.

*℞. Sanguinis hirci preparati ℥j.
Sanguinis leporis usti ℥.ss.
radic. ireos Florentina.
anonos.
cyclaminis.
eryngii.
rubia sintolorum.
cyperi.
sem. milii solis.
saxifraga.
alkekengi ana ℥j.
lapidu spongia.
putaminis ovi usti.
tunica interiori ventriculi gallina.
baccarum juniperi.
cardamomi.
cinnamomi.
maci ana ℥j.℥.
sem. apii.
petroselinis.
amneios.
asparagi.
carui.
dauci.
sesseleos.
coriandri.
citri.
malve sylvestris.
melonum.
peponum.
pimpinella ana ℥j.
gummi cerasi ℥j.*

Omnia terantur ex arte, & fiat pulvis.

Veterem pulveris hujus, quem pharmacopeorum vulgus lithontribon nominat, descriptionem negleximus, quod multa tum astringentia recipiat, atque nonnulla, quæ atterendo calculo & arenulis extrahendis obfunt, tum & alia quædam, quæ vel nimis rara sunt, & pretiosiora, vel nusquam synccera possunt haberi. Illius loco aliud vere lithontripticon damus, aptissime compositum ad confringendos calculos, saburram pellendam, atque ad ceteros renum & vesicæ affectus accommodatum, qui titulo designantur.

Antequam vero sanguis hirci compositionem illius ingrediat, debet sic præparari. Hircus primu quadrimus, aut paulo senior, vel junior seligendus

& jugulandus; sanguis medius effluens olla fictili excipendus, nam qui primus fluit, tenuior, qui ultimus, crassior esse solet: Tum linteo raro tectus Soli exponendus, ut coaguletur, & quod ichorolum est, abijciatur. Sic crassior sanguis concretus siccatur, teritur, in vase vitreo servatur. Nimis est superstitiosa illorum consuetudo, qui non nisi Sole Cancrum ingredientem, hircum longo ante tempore saxifragis, pimpinella, apio, & similibus alitum macerant, & solum sanguinem arteriosum colligunt. Hæc enim præparatio licet non inutilis, non tamen necessaria est, vixque dari potest dictarum stirpium ubertas, hircus, quæ longum tempus alendo satifaciat; & præterea sanguis ejus, qui consueto pabulo nutritur, vires habet ad atterendum & expellendum calculum nihilo inefficaciores.

Sanguis vero leporis recens jugulati & concreti ita assandus, ut non in cinerem prorsus, sed pulverem abeat. Quæ ad reliquam pulveris hujus præparationem spectant, nihil habent difficilis, nec multum operosi.

Pulvis hic cum paucis vino albo, aut aqua parietaria, vel traphani, aut alia conveniente sumptus calculos & arenulas à renibus, ureteribus & vesica expellit, & urinam potenter movet.

Pulvis diacalaminthes D.N.

Myr.

℞. Calaminthes montana.

pulegi.

piperis nigri.

sem. seseleos massiliensis.

petroseliniana ℥j. & ʒj.

libisti ʒj. & ʒj.

ameos.

anisi.

summit. an. thymi.

cinnamomi.

zinziberis ana ʒj.

seminis apii scr. j.

Ex omnibus fiat pulvis secundum artem.

Diacalamenti varietates sunt à varijs authoribus traditæ descriptiones, sed quam ex Myrepsodamus, ut meliorem & gratiorem omnes practici magis probant. Similem fere descriptionem tradidit Galenus, sed calidiorem & acriorem, ob zinziberis & piperis majus pondus. Anethum pro aniso posuimus, ea tamen conditione, ut cuique fastidit alterum pro altero sine discrimine & compositionis jactura substitueret: hujus ut precedentium idem est parandi modus.

Diacalaminthe crassos humores & lentos extenuat, flatus dissecat, urinam & menses movet, tussi à frigidis humilibus natæ confert, alimentia à hepatis distributionem juvat, ventriculum roborat, & appetitum auget. Datur sub forma Electuarii molliis, si cum melle, vel solidi, si cum saccharo coalescat.

Pulvis contra pestem, seu Bezoar-dicus Renod.

℞. Radicum tormentilla.

angelica.

ennui campana.

gentiana.

pæonia ana ʒj.

ligni aloes.

santalæ citrini.

Lib. XVIII.

cornu cervi.

eboris.

osiu de corde cervi.

granorum juniperi.

cardamomi.

seminum acetosa.

cardus benedicti.

caryoph.

macis.

cinnamomi ana ʒj. ʒ.

corticis citri.

arantiorum.

distamni.

scordii.

schænanthi.

calami aromatici.

rosarum.

croci ana ʒj.

bolis Armeniæ in aqua rosarum lota, terra Lemnita ana ʒj.

caphura grisea.

foliorum auri ana scr. j.

Fiat omnium pulvis in vase idoneo reponendus.

Medicamenta, quæ pestem oppugnant, venenâ expugnant, ab ipsâ noxam tollunt, & vitam tuentur, Antidota Græcis, Bezoardica Arabibus nominantur, cujusmodi sunt quædam simplicia, ut lapis Bezoar, Zerumbet, Zedoaria, lapilli preiossi, & compositiones quædam cardiacæ & Theriacales, quæ scilicet multis constant, cor, spiritus & partes vitales roborantibus, & viis, seu qualitate venenatam extinguentibus: Mediam propterea dicuntur sortiri conditionem inter venena & nostram naturam, ut Theriaca, & Mithridatica; quorum tamen non tutus est usus frequens, ubi nulla venenatæ qualitatis suspicio est. Si namque objectum non inveniatur, in quod agant, inimicæ qualitatis inpressum in partibus relinquunt vestigium, humores accendunt, & calori nativo ac spiritibus vim inferunt.

Quæ vero composita medicamenta solis cardiacis, roborantibus, & speciali dote venenis adversantibus constant, omnibus temperaturis, & morbis, ac omni tempore conveniunt, ut pulvis à nobis descriptus, cujus vires sunt ignes ad pestis & malignorum affectuum expugnationem & partium nobilium tutelam.

Datur vero vel cum aqua, vel cum decocti cordiali, aut conservâ idonea: vel est excipendus syrupo Kermes, vel limonium, ut in formam Opiatæ concinentur. Poterit & cum melle in aquis cardiacis despumato, in Electuarii liquidum formam coagmentari, & in Officinis reliquarum confectionum more servari. Vires habebit excellentiores, si lapides pretio, cornu monoceros, & lapis Bezoar addantur. Facile pulvis hic parari potest, & simplicia, quibus constat, haberi.

Mirum in modum confert morbis venenatis contagiosis, & pestilentibus expugnandis, & principibus partibus recreandis, & tuendis.

Pulvis antilyssos, seu contra rabiem Des.

℞. Pamarj.

℞. Fol. rura.

Verbena.

salvia minoris.

plantaginis. polypodii.

ansynibis vulgaris. menta.

Rr 2

artemisia.

artemisia.
melissophylli.
betonica.
hyperici.
centaurii minoris, ana m.j.

Omnia ex arte siccantur, & in tenuissimum pulverem reducuntur.

Alexiterium hunc pulverem desumpsit ex clarissimiviri Jul. Palmarij Med. Paris cap. 3. lib. de mors. canis rab. qui septem libros de morbis contagiosis edidit, cujus eximias dotes, & mirandos effectus non modo ipse feliciter, ac multoties in multis expertus est, sed etiam Dominus de Pyron, à quo priorem illius fateatur habuisse descriptionem. Quotquot enim à rabidis canibus demorsus hoc pulvere uti sunt, ab hydrophobia imminente, vel jam incepta fuerunt immunes & omnino liberati, modo nulla capitis pars dentibus superioribus, ut nec alia frigida abluta; Tunc enim in remedijs exigua salutis expectatio.

Antilyssum autem pulverem hunc nominavimus, quod insigni virtute & nulli secunda rabiem arceat, vulnera à cane rabioso inflata sanat, & terrificum illud symptoma, quo miscelli reformidant aquas, impedit.

Præparatio tam celebris antidoti perfacilis est, in qua hæc tria maxime observanda, ut simplicia colligantur, quo tempore viribus pollent maximis, *medicis* scilicet aut sine veris, ut nec in sole æstuante, nec in uno loco siccauda reponantur, ut siccata ferventur, sed ea lege, ut quotannis renouentur.

Porro minime datur opus magnam hujus eximij pulveris quantitatem in pharmacopolijs servare: Satis enim est in rem præsentem, si libra dimidia in vasis idoneis recondatur: Materialia vero seu simplicia, quibus constat, copiosa esse debent: Et artificiose siccata, chartaceis sacculis excipienda, ac loco idoneo reponenda, ne à mucis & foridibus conspurcentur, vel à muribus erodantur. Utendi autem tempore atque exigente necessitate, singulorum æquum pondus in tenuissimum pulverem levigabitur, cujus ʒ. b. aut ʒj. quotidie mane tribus horis ante cibum dabitur ex cochleari cum duplo saccharo, vel ex jusculo, aut alio liquore idoneo, ut vino, pomacco, vel etiam ex melle in formam Opiatæ.

Et licet ʒ. integra aut ij. satis sint pro dosi etiam homini robusto, poterunt tamen aliquando tres, vel etiam major quantitas exhiberi, ei maxime, qui jam diu fuit à cane demorsus, vel jam hydrophobia corruptus.

Eximius quidem est hic pulvis, sed efficaciorum multo ducerem, si *pimpinella* & *cancrorum fluviasilum ussorum* pulvis commisceatur. Alyssum quoque cæteris omnibus præferri illius nomenclatio portendit: Sic enim à Dioscoride & Gal. vocatur, quod rabiei medeatur, ipsiusque venenum deleat & extinguat.

Verum hæc planta non multum vulgaris est, & à paucis cognita, præsertim quæ hoc nomine à Galeno donatur, aspectu *Marrubio* valde similis, sed in singulis geniculis, è quibus folia emergunt, bina admodum crispata, incana & fere inodora, calices spinosi caulicos verticillatim ambiunt. Hanc sæpe vidi in horto scholæ Parisiensis.

Aliud quoddam Germanicum *Echioides* dicitur facie Molluginis, *Apparine* Plinio putatum, cui Galenicum prætulim. Qui altero caret, alterum solet substituere.

Species cordiales albæ sive cum margaritis, contra Epilepsiam.

ʒ. Corall. rubr. prepar.
 corn. cerv. ussi.
 sem. aceros.
 terr. figill. alba ana ʒ. b.
 rasur. Ebor. ʒvj.
 quinque lapid. precios. prepar. ana ʒj. b.
 margar. prepar. ʒij.
 oses de cord. cervi ʒj.
 rasur. unguil. alcu.
 visci querc.
 rad. pæon. ana ʒij.
 fol. auri.
 argenti ana N. x.
 sacch. albi. ad pondus omnium Mi. f. pulv.

Species diachamædryos.

ʒ. Chamædr.
 chamæpyth ana ʒiv. b.
 centaur. minor. ʒ. b.
 hyperic. ʒij. b.
 rad. aristol. rotund. ʒij. b.
 rhabontic.
 gentian ana ʒij.
 petroselin.
 meiana ʒi. b.
 phupontic.
 agar. troc. ana ʒij.
 Mi. f. pulv.

Species diacytonij.

ʒ. Ros. rubr.
 santal. om. ana ʒij.
 sem. acetos.
 portulac.
 berber.
 sumach.
 cortic. granator.
 gummi. arabic.
 tragac. ana ʒ. b.
 sangu. dracon.
 carab. alb.
 mastic.
 spodi ana gr. xv.
 sem coriandr. præp. ʒj.
 camph. gr. v. Mi. f. pulv.

Pulvis purgans cerebrum Trithemij notabilis, ad varios morbos, imprimis vero cerebri.

ʒ. Calam. arom.
 rad. gentian.
 sem. cymn.
 filer. monan.
 anis.
 carui.
 ameos.
 petrosel.
 spic. nard. ana ʒ. b.
 corall. rubr.
 margarit. non perforatæ.
 zincib. alb.
 chamæpith.

fol. sem. elect.

tartar. aduſſi ana ℥v.

cubebæ.

maci ana ℥j.

caryophyllor. ℥vj.

Mi f. omnium pulvis fec. art.

Dosis est ℥j. que ſumatur mane & vesp̄i in bro-
dio vel vino per mensem integrum : ſecundo menſe
mane tantum ; tertio menſe ter in hebdomade :
quarto bis in hebdomade, & ſic deinceps continue-
tur ad vitam.

Hic pulvis eſt valde efficax, confortat ſtomachum,
purgat; cerebrum, oculos & viſum conſervat, me-
moriã acuit, humores malos totius corporis con-
ſumit, lenit & aperit obſtructiones in pectore, ni-
miam pinguedinem prohibet, ab apoplexia & epi-
leptia præſervat, materiã calculi ſine dolore diſſol-
vit & in lapidem dureſcere non permittit, cheira-
gram & podagram ſciaticamq; prævalere non ſinit.
Multi hoc pulvere ad centum annos ſolidam æta-
tem perduxerunt. Eſtque pro ſecreto maximo ha-
bendus.

Tragea ad dolores capitis.

℥. Sem. coriand. præpar.

nucis ana ℥.ß.

xylobalfami ℥vj.

caryoph.

cubebæ.

zinzib.

piper. long.

ſalvia.

beton ana ℥j.ß.

galang.

tormentill.

thuris alb.

calami aromas.

zedoar. ana ℥j.

corall. rubr.

roſ. rubr.

ſeric. crudi toſti ana ℥ij.

gallia moſchat. nobilioris ℥ij.

ſi. antb. ℥.ß.

Tritus commiſtiſq; omnibus addito ſacchar. ad pondus
omnium fiatque tragea.

Cujus uſus inter prandium vel à prandio.

Pulvis contra venena, dolores colicos
& ad promovendum ſudo-
rem.

℥. Rad. gentian.

nuc. vomic. ana ℥.ß.

rad. pimpinell.

chamad. an. ℥j.

rad. biſſort. ℥.ß.

tormentill.

diptamn. alb. ana ℥j.

rhab. ſcl. ℥.ß.

F. pulvis, cui addi poteſt camphoræ ℥.ß.

Pulvis cujuſdam ruſtici contra venena
celeberrimus.

℥. Rad. valerian. ℥.ß.

hirundinaria ℥j.

polypod. querc. ℥j.ß.

alib.

Lib. XVIII.

cort. rad. Elleb. nigr. ana ℥ij.ß.

rad. angelic. rec. ℥iv.

cortic. rad. coccognidii ℥j.ß.

urtic. major. ℥j.

Hac omnia iniiciantur in ollam novam vitreãtã,
aſſuſaq; acciti acerrimi menſura tanta, ut diſſe-
ſpecies ſufficienter contegantur, olla optime ob-
turetur, ne quid expret, poſtea per horæ dimidia
ſpaciũ ebullire tandemq; ab igne ſemota & ita
occluſa refrigerari permittantur, quibus pera-
ctis, acetum omneque effundatur, que in illo
cocta ſunt, in hypocauſto vel loco alio extra ſolem
exiſcentur, pulveriſentur & cribrentur.

Dosis eſt ℥j.

Pulvis bezoarticus ſine præcioſis D.

Ioann. Hartmanni

Beyeri.

℥. Bol. armen. veri præp. cum aq. ſcabioſ.

terr. ſigill. ſileſiac.

rad. diptamn. alb.

tormentill. ana ℥vj.

gentian.

angelic. ana ℥vj.

petasites.

zedoar.

corn. ceru. præp.

ſuccin. alb. præp.

hyacinth. præp. an. ℥j.

raſur. ebór.

oſſ. de eord.

corall. rubr.

cortic. citri ana ℥.ß.

Mi f. pulvis ſubtiliſſimus.

Pulvis bezoarticus cum præcioſis.

Ejuſdem.

℥. Pulv. modo præſcripti ℥j.

marz. præp. gr. xvj.

ſmaragd.

hyacinth.

ſaphyr.

rubin.

granat.

bezoar orient. al. veriorum ſelectiſſimor. &
preparator. an. gr. viij.

unicorn. veri gr. iv.

ſol. argenti.

auri ana dimidium Mi. F. pulvis ſubtiliſ-
ſimus.

Quia vero nimis caro venditur unicornus. Et ſma-
ragdus ac ſaphyrus in pharmacopolijs adulterini ple-
rumque inveniuntur, hanc mixturam ita mutavi, (in-
quit Beyerus) ut illa tria plane omitantur, & pro his
pondus hyacynthi ad ℥.ß. augẽatur.

Pulvis ferri præparati Conſtantini Impe-
ratoris, quo etiam eſt uſus Fridericus,
Electoꝝ Saxonicus.

Rubigo ferri novi in mortario ita calida tratur, lave-
tur vino quam optime ſiccetur, pulveriſetur, cri-
bretur ſacculo denſo, ſi fiat inſtar albol.

℥. Ferri ita præparati ℥j.ß.
ſacchari ſini lb.ß.

paon. 3. ʒ. ʒ.
 fol. hyssop. ʒij.
 spic. nat. d.
 visci querc. ana 3. ʒ.
 sem. anis. ʒij.
 fenic. ʒij.
 carui ʒvj.
 paon. decortic. 3. ʒ.
 petrosel.
 heder. arbor.
 basilicon. ana ʒij.

cinnam.
 nucist.
 cardamomi.
 zinzib. ana ʒij.
 cubebat.
 croci ana 3. ʒ.
 caryoph.
 lign. aloes ana ʒij.
 zedoar.
 marg. prepar. ana 3. ʒ.
 corall. rubr. prep. ʒj.
 myrrha.
 castor. ana ʒij.
 rasur. ebor.
 oculor. lucii. ana ʒij.

lapid. car pion.

Spodii lepor. an. 3. ʒ. M. f. pulvis subtilissimus.

Dosis quantitas castaneæ, quæ per selambendo assumatur quotidie initio prandii, quam diu pulvis durat.

Calefacit ventriculum, intestina, matricem, roborat calorem nativum, flatus discutit, sanguinem purificat, corpus reddit coloratum, provocat urinam, viscerum obstructions solvit, hydropemque & melancholiam sanat.

Pulvis de Serpentibus.

Serpens supine vel in tergum in tabula secundum longitudinem extendatur, per caput & quinque digitis supra caudam clavis affigatur, humiditas omnis externa a capite usque ad caudam manu vel baculo abstergatur, cutis circa collum & prope clavum super cauda circum circa dissecetur, & à cute per totum corpus abstrahatur, quo facto venter aperiat, cor, pulmo & hepar eximantur, caput & cauda abscindantur, caro tota reliqua in frustra ad longitudinem unius digiti dividatur; cor, pulmo & epa ut & frustra carnis filis ex orichalco infigantur, in ollam adhinc inde perforatum operculum ita appendantur, ut ubique sint libera, ne ollam aut seipsum ullo modo attingant: his ita preparatis olla cum operculo optime perlutetur, furno calido, ex quo panes exempti sunt imponantur, ut quæ inclusa sunt, exiccari & pulverisari possint: olla postea extracta, quæ sufficienter eticcata fuerint, subtilissime pulveriscentur, reliqua filo iterum infixata ollæque immixta ulterius & ad perfectionem usque exiccentur, postea ut & priora subtilissime pulveriscentur.

℞. Huius pulveris ʒij.
 bezoar. orient. ʒj.
 pellicul. interior stomach. Cicon.
 corn. cerv. junior. ana ʒij. M.

F. pulvis subtiliss.

Huius dosis est ʒj. sumiturque ante novilunium sole in Leone persistente cum cochlearib. iv. aq. Scorzoneræ contra omnia venena, morsusque serpentum.

Pulvis viperarum Prævotij.

℞. Cor. epa & 3. priores vertebrae viper. vel colubr. exicc. f. pulvis, cui adde rad. imper. ana. vel

℞. Carnis vip. q. v. condidatur sale per ostidium, in cribro undiq; munito ponatur & subitus quotidie sumus fiat ex myrrh. bac. lauri, junip. caryophyll. post in olla calcin. & f. pulvis.

℞. Carnis vip. q. s. lava ex vino & lento igne exicca. f. pulvis. Vel

Pulvis contra dolorem dentium,

℞. Sandarac.
 mastic.
 sarcocoll.
 hypocyth.
 bol. armen.
 acacia.
 thuris ana ʒij.
 thutia prepar. ʒij. ʒ.
 vitriol. alb. ʒij. ʒ.
 cinnam.
 spec. diamb. ana ʒij.
 ambr. gr. ij.

M. f. pulv. subtilis.

Pulvis pro fumo. Pistotij.

℞. Mastic. ʒij.
 thuris masculi ʒij.
 styrac. calamit. ʒij. ʒ.
 succin. alb. Dr. ij.
 caryoph. Dr. ʒ.
 xyloaloes ʒij.
 gallia mosch. Dr. j. ʒ.
 M. f. pulvis grossus.

Alius effic.

℞. Mastic. el. Dr. ij.
 Thuris Dr. j.
 Tacamah. Dr. j. ʒ.
 Gummi Amm. Dr. ij. ʒ.
 ligni aloes ʒij.
 Succini Dr. ij. ʒ.
 Fl. ros. rubr. ʒij.

M.

Pulvis contra calculum.

℞. Sem. violar.
 fruct. lapp. maior. ana Dr. j.
 saxifrag. ʒ. ʒ.
 bacar. lauri.
 fol. querc. an. ʒj.
 ciner. lepor. ʒij.

M. f. pulvis.

Alius ad idem.

℞. Spodii leporini Dr. ij.
 lapid. iudaici calcinati.
 spongia ana Dr. j.
 sacch. albiss. ʒij.

M. f. pulvis.

Pulvis D. Ioan. Hartmanni Beyerici ad Epilepsiam.

℞. Cranii human. prepar. Dr. ij.
 sem. paon. decortic.
 limaturam auris ungariæ unum.
 rad. liquor. ras. ʒij.

rad. pæon.
ungul. alcis ana ʒj.

Mi. f. pulvis subtiliss.
detur cum aq. cephalic.

**Pulvis pro botio. D. VVolfgangi
Gabelchoveri.**

ʒ. Spongiar. ullar.
lapid. calaminar. ana ʒij.
putris.
spongia ana ʒiv.
sacch. fini ʒij.

Mi. f. pulvis.

Pulvis semen augens Prævotij.

R. Genitalis Tauri.
Borracis offic. ana ʒij.
rad. crass. Satyr. ʒij.
zinzib.
Cinnam. ana ʒj.
Croci ʒ. b.

M. Dosis ʒi. m. & v.

**Pulvis D. Vluci Chelii pro suffitu,
tempore pestis.**

ʒ. Rad. veter. junip. exiccat & in tenuissimas par-
tes incisar. lb. ʒ.

baccar. juniper. ʒij.
thymiamat.
thuris alb. ana ʒj. b.
coriandr. in acer. macerati & denuo exsiccati.
sem. nigell.
rad. irid. florent.
laudani.
cer. alb. in tenues partes.
conijse.

sandarac. ana ʒj.
cortic. citri.

pomor. aurant. ana ʒvj.

maslic. ʒ. b.
caryoph. concisor. ʒij.
fl. lavendul.
summit. absynth. cum sem.

M. j. ʒ. fol. spic. nard.

salvia.
meliss. ana Mi.
rosymar.
majoran.
origan. ana p. ij.

Herbe omnes concidantur : coriandrum vero & se-
men ingesta integra sumantur & misceantur.

**Pulvis Leonardi Fioravanti ad
idem.**

ʒ. Colophon. pellucid.
picu. grac. sic.
thuris mascul. ana ʒvj.
granor. styrac.
myrrh.
benzoïn. ana ʒij.
lign. aloes ʒij. Mi. optime & f. pulvis.

**Pulvis bezoarticus sine preciosis Medicor.
Frac. cos. de ann. 1597.**

ʒ. Bol. arm. ver. cum aq. scabios. præp. terr. sigillat.
Silestiac.
rad. dipamm. alb.
tormentill. ana ʒvj.

angelic.
genian.
petasit.
zedoar.

corn. cerv. præp.
succin. alb. præp. ana ʒij.
off. de cord. cerv.
rasur. Ebor.
cortic. citr.
cor all. præp. ana ʒ. b. Mi. f. pulv. subtilissimus.

**Pulvis bezoarticus cum pretiosis.
Eorundem.**

ʒ. Pulv. modo præscripti ʒj.
marg. præp. gr. xvj.
hyacynth. ʒ. b.
rubin.
granat.
bozoar. orient. veri omnium selectissimor. & præp.
an. gr. viij. fol. argenti auri an. fol. dimidium.
Mi. f. pulvis subtilissimus.

Pulvis pro vestimentis.

ʒ. Rad. breos ʒ. b.
cyperi longi ʒij.
fl. lavendul.
ros. ana p. ij.
caryoph.
santal. citrini.
calam. aromati.
sem. coriandr. an. ʒij.
Styrac. calam.
asse. dulc. an. ʒ. b.
maioran. ocymi an. Mi.
cortic. aurantior. ʒij. Mi. f. pulvis grossus.

Pulvis Epilepticus Horatii Augenij.

ʒ. Off. cap. hum. mascul. anterioris partis combust.
sem. pæon. mascul. excortic. ana ʒ. b.
rad. tormentill.
visci. quercin. an. ʒij.
rasur. ungu. alc. ʒj.

pulveriscentur omnia per se. deinde misceantur.

Dosis ʒj. ʒ. b. horis duab. ante cenam atque addito
sacharo fiat tragea, de qua sumat cochl. i. magnum
cubitus iturus.

Alius ejusdem ad idem præstantissimus.

ʒ. Testiculus apri aut saltem verru, id est, suis dome-
stica venere usentis ʒij. testicul. galli simul in sur-
no exicator. ʒj. Mi. f. pulvis subtilissimus, cui
adde sacchari fini duplum. De hoc pulvere
sumat puer epilepticus continuo in om-
nibus feculis. Experieris pharmacum
absolutissimum.

Pulvis Puerum. D.

R. Rad. Pæonia mascul. decrefcente Luna & sole in
piscibus collecta ʒj.
Iros florentina ʒij.
Sem. Pæonia masc. decref. Luna coll. & ex-
torric. ʒj.
Margarit. præp. Div.
Cor all. rub. præp.

Corn. Custi præp. ana ʒij.

Fol. Aurifini N. iij. Manu Chr. perlat. ʒij.

Pulverizanda pulverizentur subtilissime miscean-
tur & Fiat Pulvis.

Datur infantibus in metu Epilepsiæ, in tussi & in omni subito morbo, qui cor petit.

Confortat enim cerebrum, munit cor ab irruente materia, ab eoque omnem noxam longè propellit. Indendus est ʒj. vel ʒ.ʒ. pondere successivè ori infantium, ut in lingua dissolutum deglutiant: vel diluendus est cum lacte materno, aut nutricis, & paulatim ori instillandus.

Pulvis Epilepticus. D.

Rx. Rad. Pœonia masc. de crese. Luna & Sole in piscib. collect. ʒiij.

Tormentill. ʒj.

Diptamn. alb. ʒj.

Visi quercin. recent. ʒij. ʒ.

Sem. Pœonia masc. excort. & Luna de crese. coll. ʒij.

Galli trichi ʒj. ʒ.

Cubebarum ʒ. ʒ.

Smaragd. præp.

Corall. rubr. præp. ana ʒ. ʒ.

Corn. cerv. usti præp.

Vngule Alci pedis posterior. ana ʒj.

Cranii hominis partis anterioris vi interempti præp. ʒij.

Patellar. seu talorum Leporis pedum posterior.

No. xij.

Coralline ʒ. ʒ.

Succin. alb. præp. ʒij.

Fol. Aurifini. N. ij.

Pulverizentur subtilissime, & fiat Pulvis, cui adde Ol. stillat. Nucis moschat.

Macis.

Rorismar. ana g. vj.

Misce & fiat Pulvis pro Vsu.

Valet pulvis iste à tota substantia contra Epilepsiam. Datur in ipso paroxysmo ʒj. cum aquæ flor. Tiliæ & Ceraforum nigro rum ana ʒj. & Epilepticæ aureæ ʒ. ʒ.

In præservatione datur in omnibus quadris Lunæ, etiam in humi. & aëris constitutione ʒ. ʒ. cum iij. silem aquis, aut saltem cum sola aqua Flor. Tiliæ. Pueris sufficit dimidia, aut minor dosis pro ætatis ratione.

Pulvis dentifricius Pistorii.

℞. Cinn. rorismar.

hyssop.

menth. ana ʒj.

tartar. ʒj.

corall. rubr. præp.

corn. cerv. usti.

massic. ana ʒj.

testar. ovi combustar.

cristall. præp.

Nucistæ.

cinnam. ana ʒ. ʒ.

caryoph. ʒj.

Mi.

F. pulv. subtilissimus, cui addatur

Ol. vitrioli guttula xij.

Pulvis ad gingivas.

Ejusdem.

℞. Nucistæ ʒj.

sandarac.

hypocys.

massic.

acacia ana ʒj.

thutia præpar. ʒj.

vitriol. alb. ʒij.

Mi.

F. pulvis subtilissimus.

Dentifric. Fabr.

℞. Corallor. præpar.

Rosarum rubear. ana ʒj.

thuris, cornu cervi usti & præp.

Cancrorum præp. ana ʒij.

Sanguinis draconis.

Balaustiorum ana ʒj.

Margaritar. præp.

Opus sepiæ ana ʒ. ʒ.

Aluminis usti ʒj.

Misceantur, fiatq. omnium pulvis subtilissimus.

Alius pulv. effic.

Rx. Alum usti succo citri decies

trit. ʒj.

Vitrioli albi ʒ. ʒ.

Corall. rubr. præp. ʒj.

silicis flav. calc. præp. ʒij.

Punicis præp. ʒ. ʒ.

Rad. Ircos ʒj.

Gall. mosch. ʒ. ʒ.

Cornu cervi usti præp. ʒij.

Ol. ligni Rhod. gutt. iij.

M.

Pulvis pro suffumigio ad destillationes capitis.

℞. Massic. ʒv.

gumm. junip.

succin. flav.

xyloaloes.

thuris ana ʒ. ʒ.

styrac calamit. ʒj. ʒ.

Mi.

F. pulvis grossus.

Pulvis Tubuli ad calculum Horatii Augenij.

℞. Fol. tribuli.

pipir.

sem. petrosel. macedon. ana ʒj.

Folii serculam vel coronam sive sphaeram unam: Hæc omnia separatim cusa & in c. nissimum pulverem redacta in sanguine hircino misceantur & deum infuso coch. j. in meri aut ejusdemq. liquoris dulci potione.

Pulvis mirabilis ad calculum, Ejusdem.

℞. Fol. tribuli.

piper nigr.

thymi an. ʒj.

spic. nard. italic. ʒ. ʒ.

sangu. hirci optime præpar. ʒij.

Singula pulverisentur per se, mox misceantur, atq. in terreo vase in loco sicco asserventur: sic autem tribulaster. restis. Dosis hujus pulveris ʒiv.

Experimentum ejusdem contra calculum vesicæ.

℞. Pulv. milliped. præpar. ʒj. ad summum ʒiv.

aq. vitæ ʒ. ʒ.

juris cicero rubeor. ʒj. x. vel ʒj.

Sumatur calidum horis quinque ante prandium. Aseillo.

Afeliorum seu millipedum præparatio
ex Augenio.

℞. Afellorum quantum vis, ablus diligenter vino albo generoso, mox in ollam novam vitro obductam iniicito, luto aliquopiam incrustato, postea in furno exsiccata, ut possint subtilissime pulverisari, tum vero affunde vini generosi, quantum poterunt imbibere, rursus exsicca, tertio imbibitio & exsiccat ut supra; quarto vero pulverem aqua fragarum & al. ex halkanth. ana ℥i. irrorato, vicissim Misce invicem, rursus exsicca, in tenuissimum pulverem redige & in vase vitreo, aureo vel argenteo reserva.

Pulvis ad Calculum.

August.

℞. Sem. Mylij Soli.
Saxifragie ana dr. unam.
Lactuca.
Hyoscyami.
Papaveris albi ana scrupulos duos semis.
Quatuor Sem. frigid. majorum ana Scrupulos duos.
Glycyrrh. scrupulos quatuor.
Trochisci. de Halicabo Drachmam unam semis.
Rad. Pimpinellæ.
Sem. Geniste ana Dr. sem.
Sacchari ℥j.
M.

Pulvis ad Calculum ex cineribus
Avicennæ.

℞. Cinerum vitri.	} ana ℥j.
Cinerum Scorpionum.	
Cinerum Rad. Brasicæ.	
Cinerum Leporis.	
Cinerum putam. ovor.	
Lapidis spongie.	} ana ℥j. β.
Sanguinis Hirci præparat.	
Lapidis iudaici.	
Gummi juglandis.	
Acoris optimi.	
Petroselemi.	} ana ℥j. β.
Dauci.	
Pulegii.	
Gummi Arabici.	}
Sem. Altheæ.	
Piperis nigri.	}
Trita Misce fiat Pulvis.	

Pulvis nephriticus Herculis
Saxonia.

℞. Pulv. cortic. avellanar. ℥j.
lapid. spong. judæici.
miliisoli ana ℥j.
baccar. heder. ℥. β.
mandibular. lucij ℥j. β.
Misf. pulvis subtilissimus.

Alius Eiusdem ad idem.

℞. Cinnam.
mandibul. lucij.
cardamomi.
cortic. avellan. ana Dr. j. β.

cortic. ovorum, ex quibus pulli nuper sunt egressi.

℥i.

Misf. pulvis hujus detur ℥j. statim post haustam aquam meam nephriticam.

Pulvis contra vermes.

Eiusdem.

℞. Aloes in aq. gramini. lot. & exsiccat.

sem. santi.

corallin.

rad. Rhart.

bistort.

zedoar.

medull. osis persicor.

fol. scord. cretici.

agar. troc. an.

℞. sacch. fini ad pondus omnium Misf. pulvis. præ augmento ætatis dantur ℥iij.

Pulvis ad quasunque
fluxiones.

℞. Salis ussi.
granor. juniper.
baccar. lauri.
sem. cumini.
aquileia.
anis.
cinnam. ana ℥j.
tartari aqua dissoluti & coagulati ℥. β.
zedoar.
zinzib.
succini.
macis ana ℥j.
croci ℥j.
rad. zormentill. ℥j.
℞. sacchari ad pondus omnium Misf. pulvis, usurpandus in cibo ad quantitatem avellanæ quotidie. Cohibet fluxiones totius corporis absumit, valetudinem conservat, morbosque omnes arceat.

Pulvis ad ardorem stomachi à me
multoties probatus.

℞. Cristall. calcinat. & præpar. ℥j. β.
margar. præpar. ℥j.
corallor. albor. præpar.
cretæ ana ℥j.
sacch. cand. alb. ℥j.

Misf. pulvis subtilissimus, cum vino aut quomodo libet sumendus.

Pulvis contra vermes.

℞. Sem. santi. seu sementina præp. ℥j. β.
margar. præpar. Dr. j.
rhab. opt. Dr. ij.
corn. cervi ussi Dr. j.
Misf. pulvis subtilissimus: cum aqua scordij.

Alius ad idem.

℞. Fol. scord.
sementina ana unc. j.
corallin. præpar. Dr. v.
rad. rhabentic.
rhabarb ana Dr. j.
corn. cervi ussi.
marg. præpar. ana Dr. j.
Misf. pulvis subtil.

Diacuminu Nicolai. Aug.

*℞. Cumini prius per diem naturalem in aceto infusi,
& rursus exsiccati unciam unam scrupulum
unum.*

Cinnamomi.

*Caryophyllorum ana Drachmas tres, scrupulos
duos.*

Galange.

Thymbra, seu Satureia.

Calamini ha.

Zingiberis.

*Piperis nigri ana Drachmam unam, scrupulos
duos.*

Ammeos.

*Libyllici, seu Ligustici ana Drachmam unam
scrup. unum, grana sex.*

Piperis longi Dr. unam.

Spica.

Nucis Moschata.

*Cardamomi ana scrupulos duos
semis.*

Thoracis, præcordiorum, ventriculi & viscerum
imbecillitati à frigida causa natæ, ac Oxyregmiæ
opitulatur. Stomachicis convenit, intestinorum
flatus dissipat, hypochondriorum distensionem à
nimia cruditate & flatibus profectam auferit, viscera
calefacit, & concoctionem mire iuvat. Arteriacis
itidem, difficultati spirandi, & tussi ex frigidis crassif-
que humoribus ortæ auxilio est, nec non inflatis,
Colicis, & Quartanarijs plurimum prodest.

Diacurcuma Mesuæ, seu Diacrocui.
August.

℞. Croci.

Ajari.

Sem. Petro, elini Macedonici.

Bauci.

Anisi.

Api ana unc. ℔.

Rhabarbari.

Meu.

Phi, seu Valeriane majoris.

Spica Indica ana Dr. sex.

Costi, seu Zedoaria.

Myrrha.

Cassie lignee.

Schœnantibus.

*Carpobalsami, seu Cardamomi
minoris.*

Rubia.

Succ. Absynthii.

Eupatorii Mesuæ, seu

Agerati.

*Opobalsami, seu Olei Caryophyllorum ana Dr.
duas.*

Calami Aromatici.

Cinnamomi ana Drachmam unam

semis.

Scordii veri.

Scolopendrii seu Ceterach.

*Succi Glycyrrhizæ ana Drachmas duas
semis.*

Tragacanthi Dr. unam.

Medicamentum hoc, quod nonnullis *διακροειν*,
alijs *διαεμπεδοειν* inscribitur, viscerum interno-
rum, ventriculi nempe, hepatis, & lienis morbis

frigidis ac diuturnis subvenit. Vsurpatur ad Ca-
chexiam & Hydropem, obstructions enim inter-
nas referat, colorem corporis sædum & totum ejus
habitum frigidiores corrigit. Frigidam item ven-
triculi intemperiem corrigit, flatus dissipat, &c.

Pulvis Diatreos simplex.

Renod.

℞. Ireos florentina ℥. ℔.

saccharicandi.

pulver. diatragacanthi frigid. ana ℥j.

*Fiat omnium pulvis confusus miscendus & ser-
uandus.*

Author hujus pulveris incertissimus est, justissimus
tamen usus. Solet autem convenientissime ex-
cipi *saccharo*, albumine oui in aqua ruscilagum, aut rosa-
rum, vel scabiosæ, aut alius similis clarificato, ut decet,
cocto, & ad tabellarum seu lozengiarum, ut vocant,
formam concinnato. Libra vero *sacchari* pro quaq;
uncia pulveris ponenda est: Aliquando tamen unce
duæ *sacchari* singulis pulveris drachmis ponuntur:
Sicq; paratum Electuarium gratus quidem est, sed
inefficacius, ut contra dum pro singulis pulveris
dragmis *sacchari* tantum unciam recipit.

Modus parandi ita facilis est, ut etiam ipsis tyro-
nibus facis innotescat, nec opus est pluribus descri-
bere.

Diatriis plurimum valet ad faucium destillatio-
nem, ad humorum crassiorum attenuationem, coctio-
nem, & expectorationem.

Est alia compositio *Diatreos Salomonis* nomine in-
signita, quæ quod paratu sit difficilior, insuavior, nec
efficacior, rarissime paratur.

Pulvis Diatragacanthi frigidi D.N.

Myrepsi.

℥. Penidiorum ℥ij

gummi tragacanthi ℥j.

gummi Arabici ℥x.

amyl ℥℔.

sem. papaver albi ℥ij.

quatuor sem. frig. maior. mund.

glycyrrhizæ ana ℥j.

cephura sir. ℔.

Fiat omnium pulvis.

Pulvis hic à *tragacantho* nomen & basim habet,
quod cæteris præpollat in compositione. Multa
autem recipit bechica, lenra, refrigerantia & lenien-
tia, quibus N. Myrepsi primus illius author, *semen
urticæ* attenuandis & expurgandis humoribus crassis
valde accommodatum adjecit, quia tamen compo-
sitionem, & colore, & sapore multum efficit ingra-
tam, à recentioribus recte omittitur, hanc ipsam aut
multa reddunt satis commendabilem.

Servatur sub forma vel pulveris reliquorum mo-
re, vel Electuarij tabulati, addita ad singulas pulveris
uncias *sacchari* libra.

Omnibus pulmonum & thoracis affectibus cal-
dis confert maxime tabe confectis ac macilentis,
pleuritidæ, linguæ & faucium asperitatis, tussis, & spæ-
coquendo & expectorando.

Pulvis Diapenidij sine spec. D.N. Myrep.

℥. Penidiorum ℥j.

nucleorum pinorum.

amygdaul. mund.

sem. papaver. alb. ana ℥ij.

succi glycyrrh.

gummi

gummi tragacanthi.

gum. Arabici.

sem. iv. frigid. major. mund.

amyl. ana ʒi. ʒ.

caphura gr. viij.

Fiat omnium pulvis.

Diapenidion vel paratur sine speciebus, ut formula descripta, vel cum speciebus additis cinnamomo, caryophyllo & zinzibere, quo modo describitur à Myrepto primò ejus auctore. Sicq; paratum Diapenidion cum speciebus nominatur. Aequali vero pondere dictę species, amygdale, semen papaveris, & glycyrrhizę succo ponuntur.

Servatur vel forma pulveris, vel Electuarij solidi, quod auctoris decreto sic conficitur. In aqua libra, violarum uncia tres macerandę & coquendę, donec violaceum aqua colore nanciscatur. In colatura coquenda sacchari libra una ad consistentiam Electuarij solidi, cui adhuc calenti, penidia & reliqua simplicia levigata, ita permiscenda & subigenda, ut formam solidam acidoneam acquirant, ex qua tessera, seu tabellę quadrare, vel rhomboides concinnentur, & usui reponantur. Sic omnes uno fere consensu Diapenidion conficiunt, pauci tamen in simplicium proportionem conveniunt: Singuli enim singulorum pondus immutant, usitatissima tamen hæc est formula quam exhibemus.

Val. tussiculosis, pleuriticis, peripneumoniacis, asperitati faucium, & asperæ arteriæ, rancedini, & vitij pulmonum multis. Si cum speciebus pareatur, præter enumeratos effectus, incidit, attenuat, & humores lentos, crassos, frigidos coquit, & ad expectorationem apparat.

Pulvis Anonymus. Aug.

Re. Sem. Papaveris albi dr. duas.

Portulaca,

Cydoniorum.

Malva.

Bombacia ana dr. unam semis.

Quatuor Sem. frig. major. excort. ana drachm. unam.

Gummi Arabici.

Tragacantha.

Amyli ana Dr. duas.

Hypocistidis.

Boli Armeni Orientalis preparati.

Cornu cervi usit.

Rasura Eboris.

Cicuta rubrorum ana dr. semis.

Cinnamomi dr. duas.

Penidiorum unciam una semis.

Sacchari Canariae uncias sex.

Misce, Fiat Pulvis.

Tabidis Phthisicisq; prodest; ulcera enim pulmonum lenit, abstergit, & glutinat: tenues ac salfos catarrhos sistit & in crassat, faucium asperitatem mitigat, ac defluxiones acres ad pulmones devolvi prohibet.

Namnulli hui: Liquiritiam, Rosas, semen Altheæ, Corall. Species Diatragacanthi frigidi, aut pulmonis vulpis preparati nonnihil addunt; verum hæc pro varia Medici prudentis intentione quocumq; tempore adici possunt.

Similis ferè Pulvis extat descriptus apud Valescum, Pulvis Haly dictus, eadem vires cum priore obtinens; cuius descriptio hæc est.

Sem. Papaveris albi drachm. quinque.

Gummi Arabici.

Amyli.

Tragac. an. Dr. unam &.

Sem. Portulacæ.

Gossypii.

Altheæ.

Malva ana Dr. duas semis.

Quatuor Sem. frig. major. excorticatarum,

Cydoniorum mundatorum ana drachmas tres semis.

Spodii preparati.

Succi Liquiritiæ, vel potius pulveris ejus. ana drachmam unam semis.

Penidiorum ad pondus omnium,

Misce, Fiat Pulvis.

Notandum, Pulverum horum semina frigida continentium non nimiam una vice quantitatem præparari debere, ne Pulvis diuturniore situ evadat rancidus.

Pulvis Scaligeri in cruenta exspuitione.

Amyli.

ʒ. Boli Armeni.

Terra sigillata.

Spodii.

Hamatidis.

Rosar. rub.

Corall. rub.

Carabæ.

Margaritar.

Gummi Arabici.

Tragacant.

Sem. papav. albi.

Portulacæ.

Malva.

Plantaginis.

C. cer. visci.

Acaciæ.

Succi Liquiritiæ

ana ʒv.

ana ʒij.

ana ʒij.

Diaireos Salomonis ex Nicolao Myrepto. Aug.

Re. Iridis unciam unam.

Pulegii.

Hysopi.

Glycyrrhizæ ana Dr. sex.

Tragacantha.

Amyli.

Cinnamomi.

Zingiberis.

Piperis.

Amygdalarum amararum.

Nucum Pinearum ana Dr. tres.

Caricarum.

Passularum enucleatarum, id est,

Cybebarum,

Carnium Dactylorum ana Drachmas tres

semis.

Styracis Calamitæ rubræ drachmas duas, scrupulum unum.

Faucibus exasperatis, & columellæ fluxione tentatę prodest. Dispnoicis item; Arteriæ, & tussiculosis auxilio est, nec non frigida capitis intemperiei & destillationi in fauces irruenti conducit, ac vocis jacturam frigore contractam resarci.

Hæc

Hęc compositio quia valde ingrata est, parum frequens esse solet, cum sequentes magis in usu sint.

Diaireos Vsitata. Aug.

℞. Specierum Diatragacanthi frigidi unciam unam.

Radicum Ireos uncias duas.

Gummi Arabici.

Tragacantha ana unciam semis.

Hujus in destillationibus ad fauces ac asperam arteriam ruentibus præ cæteris crebrior usus esse solet, cum quod gratior sit reliquis, tum quod guttur probe leniat, expectoratum facilius, nec non acres destillationes contemperet.

Confectio de Hyacintho.

August.

℞. Hyacinthi præparati.

Coralli rubri.

Boli Armeni Orientalis.

Terra Sigillata ana Drachmam unam semis.

Granorum Chermes.

Rad. Tormentillæ.

Diptami albi.

Sem. Citri mundari.

Acetosa.

Portulacæ.

Croc.

Myrrha.

Rosarum rubearum.

Santalorum omnium.

Osides corde cervi.

Cornu cervi ussi.

Rasura Eboris ana scrupulos quatuor.

Saphyri.

Smaragdi.

Topazj.

Margaritarum.

Serici crudi tosti.

Foliorum Auri.

Argenti ana scrupulos duos.

Ambra vera.

Moschi ana scrupulum unum.

Camphora grana quinque.

Opitulatur Cardiacis & Lypothymias patientibus: viribus exolutos fibiis restituit, lyncopas arceat, animi defectiones sanat, pestiferos morbos præcavet, eosdemq; jam factos expellit, putredinem humorum corrigit, ac in malignis febribus cor à teterratum fuliginum & pravorum vaporum insultu tuetur.

Compositio hæc longè alia est quàm quæ in Luminari majore ex Avicenna desumpta prostat. Nos hanc communi alioquin voce celebratam ex Iouberii Animadversionibus sic, restituumus, apud quem alia quoq; descriptio legitur in Pharmacop. Sect. tertia de Conf. Alcher. moll. itemq; alia in Tract. eiusdem de Peste cap. ultimo.

Notandum in dese & Topazij Smaragdi aut Saphyri substitui commodissime hic posse Hyacinthos præparatos ex mente ejusdem Iouberii. Præterea nobis folia Auri numero viginti, Argenti vero decem sufficere videntur.

Diahyssopu Nicolai.

Aug.

℞. Hyssopi.

Ireos.

Thymi.

Piperis ana Dr. quindecim.

Pulegii.

Thymbræ, seu Satureia.

Rutæ.

Cumini ana drach. decem.

Carnium Daſylorum.

Tragacantha.

Glycyrrhizæ.

Caricarum.

Passularum majorum enucleatarum.

Feniculi ana Dr. quinque.

Zingiberis.

Sem. Anisi.

Carui.

Liguſtici ana Dr. duas semis.

Capitis vitijis frigidis conducit; columellam à frigidi humoris procubitu elongatam vel prætumescit exiccat, arteriam asperam expurgat, omnia frigida thoracis & stomachi vitia emendat, & coctionem promovet: rarissimè tamen in usum venit.

Tragacanthum per se terendum, si enim catervatim teratur inæqualitatem mixturæ faciet, id in reliquis compositiombus observandum.

Confectio de Rebecha.

℞. Pulver. Diaireos.

diatragacanthi frigidi an. ʒij.

pul liquiritiæ ʒ.ß.

sacchari candi ʒij.

sacchari albiss. ʒj.ß.

Cum gummi tragacantho in aqua rosarum soluto fiat pasta, ex qua formetur bacilli usui reponendi.

Hæc licet confectio sit authoris incerti, utilissima tamen est, sapore gratissima, & effectu commendatissima. Pulveres, quibus constat, scotissim quidem servantur, sed ubi miscentur simul, vel tragacantho aqua rosarum, vel alia conveniente soluto, vel saccharo humore quodam idoneo liquato & cocto coguntur in massam, ex qua vel tessera, vel pastilli, vel bacilli formantur. Inter autem pulveres bechicos annumeravimus, quod ex iisdem constat, & ad eadem usurpetur. Quidam putant, hæc Confectionem dici Rebecham, quasi bechicam; Est enim Bechicum insigne, q; cum olim imperarent Medici, sicque præscriberent: ℞. bechi: Ignari conjunctionem dixerunt Rebechi, dein Rebecha, unde Confectionis hujus nomen.

Optime medetur tussientibus, asthmaticis, Emphyicis, pleuriticis, linguæ & faucium asperitati, taudini, & difficulter spirantibus.

De Penidiis.

Inter Bechica & Atteriaca multum commendantur Penidia, quæ medicamentum sunt ex paucioribus compositum. Constat enim tantum sacchari, & aqua hordei ea proportionione & arte coctis, ut massa quædam exurgat admodum solida, & ita tractabilis, ut digitis non adhæreat, & facile in fila ducatur tenuiora, crassiora, breviora, aut longiora: Quod approbatur, adhuc calens massa unco ferreo tabeulæ affixo adducitur, reductur, trahiturque denovo, quousque dealbetur, & ex filis dictis variz figuræ ducatur.

Bulcasis ejus compositionis author ex aqua & saccharo

saccharo & melle parabat, cum tantillo olei amygdalarum amararum commisto. Nunc vero aqua hordei sumitur, mel relinquitur, & marmor tantum, super quod medicamentum adhuc calens projicitur, & manus, quæ id ipsum contrectant ac subigunt, oleo liniuntur, ut minus adhaereat.

Ab albedine, quam medicamentum hoc inter subigendum, & ducendum, acquirit, Alphenicum in Officiis nominatur.

Plurimum confert tussi, raucedini, arteriæ asperitati, sputo movendo, coquendo, excludendo, & omnibus affectibus pulmonum & thoracis.

Diagalanga Mesuæ.

August.

Re. Galanga.

Ligni aloes ana dr. sex.

Caryoph.

Macis.

Ligustici ana dr. duas.

Zingiberis.

Piperis longi.

Albi.

Cinnamomi.

Calami aromatici ana Drachmam unam semis.

Calamintæ sicca.

Mentha sicca.

Cardamomi majoris.

Spica Indica.

Sem. Apij.

Anisi.

Feniculi.

Carui ana Dr. unam.

Ventriculi & jecoris intemperiem frigidam sanat, ob id coctionem juvat, ructus acidos compellit, flatus crassos atq; ab eis natas inflationes dissipat. Otis halitum commendat, ac ejusdem fortorem gigni vetat.

Pro Ligustico Cardamomum minus odoris gratia hic substituitur.

Pulvis cholagogus.

Querc.

℞. Rhabarbari electi ℥iij.

Flor. Violarum ℥j.

Ros. pallidarum.

Hyperici ana ℥j.

Spec. Diatriasantal.

Mastiches.

Cinnamomi ana ℔.

Scammonie præp. ℥j.

Sacchari violati ℥ss.

Misce, fiat pulvis : Dosis Drachm. j. sumatur ex juleculo.

Pulvis phlegmagogus.

℞. Spec. Diacarthami ℥ij.

Agarici trochiscati ℥ss.

Turbith.

Hermodactyl. ana ℥j.

Mi. Dosis ℥ij. cum juleculo vel vino.

Pulvis melanagogus. Querc.

℞. Sena ℥j.

Anisi.

Feniculi dulcis ana ℥j.

Liber XVIII.

Cinnamomi ℥ij.

Crystallorum tartari ℥vj.

Sacchari ℥j. ss.

Mi. Dosis ℥ij.

Hic pulvis non injucundis saporis est : optime in super purgat humores acres, salso, retorridos & melancholicos : ventriculum à viscida & mucilaginosa materia detergit, & sic quoq; eundem roborat. Si huic pulveri, Aquilæ nostræ cælestis (quæ licet plane insipida sit, nihilominus tamen 17. granorum pondere, cum vino infusa & exhibita omnes corruptos & putridos humores è corpore elementer educit) drachmam unam atq; alteram adjeceris, excellens remedium habebis : vel contra ipsam luem veneream, addendo nimirum commemoratæ dosi gummi guaiacini ℥. iij. omniaq; sic reducendo in pulverem, de quo satis erit pro dosi exhibere ℔. iv. statim superforbendo juleculum, & admirandos fortietur effectus. Vtus ejusdem continuandus est 12. vel 15. diebus consequentibus. Prima veneræ luis species hac methodo sine negotio expugnatur : Sed si fuerit inveterata, cancrofa, nodosa, doloribus & alijs infestis symptomatis complicata, sumpto pulvere enarrato, æger insuper de decoctione quadam hydrorici nostræ descriptionis, ut supra ℥. iv. vel v. superbibat, & in lecto ultra horam sudet : probeq; lintheis abstergatur, idque tam matutinis horis, quam à prandio : & potentes mirificosq; effectus percipiet, quos pulvis hic exeret, per inferiora vacuando omnes maleficos venenatosq; humores, qui alias cæteris remedijs nunquam edoinarentur.

Præparatio nostrorum crystallorum tartari docebitur cap. de salibus : sic Aquilæ nostræ cælestis descriptio habetur in Tetrarde nostræ cap. de mercurio.

Pulvis panchymagogus.

℞. Crystallorum tartari ℥j.

Sena ℥x.

Turbith. ana ℥ss.

Rhabarb.

Agarici trochiscati ana ℥ij.

Scammonie præp. ℥j.

Macis.

Cinnamomi.

Galanga ana ℥j. ss.

Sacchari violati ad pondus omnium.

Dosis ℥j. cum juleculo.

Alius.

℞. Fol. Sena ℥j. ss.

Epithymi.

Rhabarbari ana ℥ij.

Ligni aloes.

Macis.

Zingiberis ana ℔.

Salu. absinthii ℥j. ss.

Spec. Diatriasantal. ℥j. ss.

Turbith.

Hermod. ana ℥ss.

Sacchari ad pondus omnium.

Misce, fiat pulvis : Dosis semicochleare argenteum superbibendo juleculum.

Pulvis purgatorius conducens ad omnes morbos frigidos cerebri.

Querc.

℞. Crystallorum tartari.

SC

Folij.

Folliculorum sene ana ʒj.
 Hermodactylorum.
 Turbith. ana ʒ. ʒ.
 Pulveris foliorum peti ʒij.
 Calami aromatici.
 Zedoarie ana ʒj.
 Sem. Paeonia.

Silerii montani.

Feniculi.

Anisi.

Ameos.

Nardi Indici ana Div.

Coralli præp.

Margaritarum præp. ana ʒj.

Cubebarum.

Macis.

Caryophyllorum ana ʒ. ʒ.

Salis euphragiae.

Salis Betonica ana ʒi. ʒ.

Sacchari anthosati ad pondus omn.

Misce, fiat pulvis : Dosis ʒj. superbibendo ita-
 rim iusculum.

Pulvis hic mane sumptus, bis terve alium deijcit,
 caput nebulosis & crassis humoribus, cerebrum tur-
 bantibus liberat; acuendo & roborando visui mi-
 nifice confert, memoriam juvat, & specificum est re-
 medium epilepsij, apoplexij & paralytibus, quo
 diebus alternis ad horum affectuum & symptoma-
 tum præsertionem & curationem diu utendum
 erit.

Pulvis purgans hydropicorum
 aquas. Q.

ʒ. Rad. Asuri.

Mechaca ana ʒ. ʒ.

Esula præparata.

Sold. mella ana ʒj.

Spec. Diacarthami ʒj. ʒ.

Diatrion sancti. ʒj.

Scammonea præparata.

Fæcula bryoniae & ieros ana Div.

Trochiscorum de eupatorio.

De rhabarbaro ana ʒj.

Cinnamomi.

Macis ana ʒj.

Crocimariis ʒ. ʒ.

Sacchari irosati ad pondus omnium.

Misce, fiat pulvis: Dosis ʒj. cum iusculo aut vino
 juniperino.

Hic pulvis accommodatissimus & peculiare est
 remedium ad omnis generis hydropises, & mirifice
 purgat aquas, & una eademque opera jecur corro-
 borat.

Pulvis ad expellendos lumbricos, & ad
 deturbandum eorum semina-
 rium. Q.

ʒ. Pulv. flor. Hyperici.

Centaurii minoris ana ʒʒ.

Cornu cervi præparati.

Coralli.

Sem. Portulacae.

Citrui ana ʒ. ʒ.

Corallinae.

Gentiana.

Dipsamni ana ʒj. Rhabarbari.

Asari ana Div. Myrrha. Croci.

Scammonea præp.

Trochiscorum alihendal ana ʒj.

Cinnamomi. Coriandri ana ʒj.

Sacchari parum ad gratiam gustus.

Dosis ʒj.

Hic pulvis gustui quodammodo ingratus est, sed
 ejus vis tanta est vermes & lumbricos expellendi, ut
 ne unum quidem in corpore relinquat: similimodo
 etiam corruptos & putrefactos humores, generatio-
 nis illorum auctores & artifices exturbat. Ex co-
 quoque; formabitur cum syrupo quodam pilula parva,
 scrupuli unius pondere, addito pauculo saccharo, quæ
 facilissimo negotio deglutetur tam a viris, quam a fe-
 minis proventa jam ætate hujusmodi affectibus inte-
 statis, addendo loco trochiscorum alihendal, scam-
 moneæ præparatæ ʒj. pulveris Aquilæ nostræ eccle-
 stis tantundem. Et sic verum crit specificum, quod
 vel ipsis infantibus exhiberi poterit, miscendo pul-
 verem istum cum pomis. Præcipuum & omnium
 facillimum ad verus hujusmodi affectus remedium
 paratur ex vermibus, quos infantes per anum deje-
 cerunt, vel etiam ex lumbricis terrestribus, qui vino
 albo prius sunt lavandi, dein in ollam vitream in-
 dendi, & olla optime lutata, in furno, in quo modo
 panificia cocta fuerant, adeo exsiccandi, ut ad pulve-
 rem redigi queant. De hoc pulvere sic parato ex-
 hibe ʒj. aut auri unius pondus ad sumum unum, vel per
 se, vel cum iusculo, vel vino, & mira inde colliguntur.
 Pulvis alius paratu facilis ad eundem met-
 verum infantum expulsiorem. Q.

ʒ. Pulveris lumbricorum, ut supra præp. ʒj.

Rhabarbari.

Cornu cervi præparati.

Spodu.

Corall. rubr.

Sem. Acetose ana ʒj.

Coriandri præparati ʒj.

Misce: Dosis ʒj. vel ʒ. ʒ.

Pulvis cachecticus Querc.

ʒ. Limatura chalybis in tenuissimum aliquid per
 simplicem aquam redacta, vel cum subtili
 calcinata, ut artis est ʒj.

Fæculæ ad. Aroni ʒj. ʒ.

Ambra grisea ʒj. ʒ.

Essentia corallorum, marg. ana ʒj.

Succum præparati.

Cinnamomi ana Div.

Sacchari q. s. ut fiat pulvis gustu gratus.

Dosis semicochlearæ aut unius unæ.

Hic pulvis est summum remedium ad omnes pal-
 lidos & colore depravatos, ut cachectias tam virginū,
 mulierū, quam virorum, juvenum & senū, quicunq;
 tandem his affectibus obnoxij fiant: quod in aligenis
 ut plurimum est secundum Avicennam & Aurbu-
 num, hydropis causa antecedens. Sed ad ejus usum
 non accedo, quin prius corpus præparaverim & re-
 purgaverim crystallis meis tartari, & pilulis meis po-
 lycrestis, tum deinceps continue ad 15. dies usque
 hunc pulverem exhibeo: & post tertiam vel quartam
 dosim purgantem noctu per alium materiamque quan-
 dam crassam ac nigram instar picis eiciunt, qui terri-
 biliter humor tanquam seminarium horum malo-
 rum vacuabitur continue usque ad perfectæ sanationis
 terminum. In curandis omnibus cachectijs, admi-
 randa vidi hujus pulveris experimenta, nec ejus usus
 specim

sem meam de optimo curationis progressu concēptam unquam fecisset. Hoc idem inter secreta mea medicinalia non ultimum tener locum, quod tamen publico jure donare non intermitto. Omnem vero præcipuamque curam pone in limatura tua chalybis rite preparanda. In hac enim consistit remedijs basis & totum fundamentum.

Fæcula rad. Aronis præparationem alibi docebimus.

**Pulvis senæ Laxativus
Rulandi.**

℞. Fol. Sen.
Tartar. alb. ana ℥j.
Sem. anis.
Caryoph.
Cinnam. el.
Galang. an. ℥i.
Diagrid. ℥ii.

Pulveriscentur omnia subtilissime. Dosis est ℥j.

vel ℥iv.

Pulvis senæ præparat. cum scammonio.

Apollinis Francisci Alexandrini.

℞. Fol. sen. ℥iii.
Tartar.
Salu. indi an. ℥β.
Macis ℥ii.
Cinnam. ℥i. β.
Scammon. præp. ℥β.

Mi. f. pulvis subtiliss. Dosis est ℥j. ad ℥j. β.

Pulvis alius Laxativus.

℞. Fol. sen. ℥ii.
Turbit. alb. & gum. n.
Glycyrrh. mund. an. ℥i.
Zinzab. ℥ii.

Mi. f. pulvis subtiliss. Cujus Dosis ℥iv. purgat. absque molestia.

**Pulvis purgans. D. D.
Scheteri.**

℞. Resin. lalap. ℥v.
Diagrid. ros.
♀ Blas. an. ℥β.
Crem. ♀ ℥j.
Lign. Aloes ℥j.
Sacch. ros. tab. ℥v.

M. f. Pulv.

Blas. de pituitos, serofos & bitiosos expurgat humores, sed datur convenientius cum pomo tosto, prunis, aut Essentia passularum.

Dosis infantibus à gr. v. ad x. vel xij. Adultis à

℥j. ad gr. xxvj.

**Pulvis sæliciter purgans Petri Severini
Dani Regis Medici quo utitur
in magnatibus.**

℞. Piper. longi.
Cinnamom.
Zinzab.
Macis an. ℥i.
Rad. irid. ℥β.
Fol. sen. elect. ℥vi.
Tartar. alb. ℥β.

Liber XVIII.

Pulveriscentur omnia subtilissime & cribrentur. Dosis est ℥j. aut ℥ij. suaviter purgat.

**Pulvis purgans D. Ioan. Baptistæ
Mayheri.**

℞. Turbit. alb. elect. ℥β.
Zinzab. ℥ii.
Galang.
Mastich.
Caryoph.
Cardamom. an. ℥β.
Hermadaç.
fol. sen. an. ℥β.
Diagrid. ℥v.
Sacch. alb. ℥iv.

Mi. f. pulvis subtilissimus. Cujus dosis ℥j.

Tota compositio est etiam ℥v. ℥v. in singulis dosibus insunt Turbit. & fol. sen. an. gr. v. ℥. & diagridi gr. v. ℥.

**Pulvis solutivus D. Ioan. Harmanni
Beyeri.**

℞. Fol. sen. diligentissime à stipitibus mund. ℥x.
Crystallor. Tartar. ℥β.
Salu. absinth. ℥j.
Cinnam. acutiss. ℥β.
Galang. ℥j.
Caryoph. ℥β.

Pulveriscentur singula subtilissime, tria que commiscantur, aspergendo paulatim inter serendum ol. anis. destill. ℥j. fervetur in vitro accurate clauso. In ℥j. hujus pulveris insunt senæ gr. 37½, tartari gr. xv. sal. absinth. gr. i. ℥. cinnam. gr. i. ℥. galange gr. i. ℥. caryoph. gr. ½.

Pulvis purgans Prævotij.

℞. Crem. ♀ ℥i. β.
fol. sen. ℥i.
sem. anis. ℥β.
Sacchari ℥β.

Mi. f. pulv. pro Dosi.

**Pulvis purgans robustissimus in morbo
gallico.**

Herculis Saxonizæ.

℞. Hermadaç. ℥j.
Turbit. alb. & gumm. ℥ij.
Fol. sen. ℥β.
Sarsaparill. ℥j.
Zinzab. gr. vi.

Mi. f. pulv. datur in jure vel vino per 20. 30. vel plures dies.

Pulvis contra vermes. Ejusdem.

℞. Aloes in aq. gramin. lot. exiccæ. & pulverisatæ.
Rhabarb. el.

Sem. sanct.

Corallin.

Rad. bistort.

zedoar.

Medull. off. persicor.

Scord. creuci.

Agar. troc. an. part. equal.

Sacch. fini ad pondus omnium Mi. f. pulvis subtiliss. Pro augmento ætatis dantur ℥ij.

Pulvis contra Vermes. D.

℞. Rad. Diptam. alb.

Zedoaria ana ℥j.

Sf 2

Tor-

Tormentill.
Zingib. ana ʒ.ß.
Corallina ʒvj.
Sem. Cina ʒvj.
Abrotan. ʒ.ß.
Portulaca ʒij.
Coriand. præp. ʒj.
Corn. C. uſſi præp. ʒv.
Rhabarb. elect. ʒ.ß.
Agarici troch. ʒj.
Pulv. Senn. Montagn. ʒij.
Troch. de Rhabarb. ʒ.ß.
Rosæ ʒj.
Salu. abſinth. gr. jx.
Sacch. fini ʒij.

Pulverizentur ſubtiliſſime & Fiat Pulvis.

Exhibemus hunc pulverem pueris vermibus ſcattentibus à ʒ.ß. ad ʒij. pro ætatis ratione, cum ſ. q. aquæ abrotani, vel abſynthij, vel centaurii minor. Vel cum Syr. Acetofiſatis Limon. vel cum Oxymelle Scyllitico, vel cum lacte amygdalarum, cum aquis modo diſtis emolſo, vel cum lacte materno, vel in alia quavis materia, qua pueri magis delectantur.

Nam licet lac per ſe materiam vermibus præbeat; tamen cum pulvere ſumptum, vermibus non nutrimentum, ſed peſtis erit.

Pulvis contra Vermes, D. Ioan. Illies
Phyſ. Straleſund.

℞. Sem. Santonici ʒ.ß.
Coriandri præp. ʒij.
C. Cervi C. & præp. ʒij.
Corallina ʒj.
Sem. caulium ʒij.
Sena munda Rhab. ana ʒj.
Sacchari ʒij. M. f. p.

Pulvis ad Lumbricos.

Aug.

℞. Sem. ſancti unciæ quatuor
Fol. ſen. unciam unam.
Coriandrorum præp.
Cornu cervi ana Dr. ſemū.

Fiat pulvis.

Is eſt officinis noſtris uſitatus, alijs alij ſunt in uſu, Venetorum, Ferrarienſium, Nuriſi & aliorum qui requirit, conſulat Fœſij pharmat. Sect. 9. de pulver.

Pulvis contra fluxum ventris.

℞. Rad. tormentill. ʒj.ß.
Bol. armen.
Samal. rubr.
Nuciſta.
Zedoar.
Maci ana ʒ.ß.
Moſch. gr. ij.

M. f. pulv. ſubtiliſſ.

Pulvis exiccans aluum, ſudoremque
movens. Bechtholdi
Rivij.

℞. Rad. ſarſ. parill. ſel. & mundat. ʒj.
Cortic. guaiaci.
Rhab. ſel. an. ʒij.
Rad. meth. ſel. ʒj.
Cortic. citri.
Galang.

Cinnam. an. ʒ.ß.
Tabell. man. Chriſti ʒx.

M. f. pulvis ſubtiliſſimus.
Cuius ʒj.ß. ſumantur cum juſculo aliquo vel vino, ſtomacho jejunio, tertio vel quarto quoque die.

Tragea Laxativa.

℞. Turbeth. ʒj.ß.
Diagrid. ʒj.
Zinzib. ʒvj.
Maſtic.
Galang.
Sem. anis. an. ʒij.
Cinnam. ʒ.ß.
Caryoph.
Piper. long.
Cardam. an. ʒij.
Liquirit. ʒiv.
Fol. ſen. ſelectior. ʒj.
Rhab. ſelect. ʒ.ß.
Spica ʒj.
Squinanth. ʒij.
Sacchar. albiſſ. ʒiv.
M. f. tragea ſubtil.

Species ſtomachicæ laxativæ.

℞. Diagrid. ʒj.
Flor. roſ. rubr.
Cinnam. acut.
Santal. alb.

Rubri.
Citri.

Rad. Liquir.
Maſtic. puriſſ. an. ʒ.ß.

M. f. pulv.

Species diacolocynthidos D. Fridi
Chelij.

℞. Flor. Stœchad.
Comar. marrub.
Camadr.
Colocynth.
Agaric. ana ʒv.
Piper. alb.
Sem. petroſel.
Rad. arſi. rotund.
Sagapeni.
Opopanax. an. ʒij.ß.
Cinnam. elect.
Spic. indie.
Myrrh.
Polis ana ʒij.

Miſce fiat pulvis.

Poteſt etiam cum mellis deſpumati lb. ij. redigi in electuarium.

Species diaſenæ cum diagridio D.
Bechtholdi Rivij.

℞. Fol. ſen. alex. mundat. ʒj.
Tartar. vini albi ʒ.ß.
Epithymi ʒij.
Cinnamomi.
Caryoph.
Galang.
Sem. anis ana ʒj.
Diagrid. ʒj.
M. f. pulv. ſubtiliſſ.
Doliſ ʒj. vel ʒj.ß.

Pulvis

Pulvis purgans sine omni molestia, dictus
pulvis Esulæ laxativus.

℞. Caryoph.
Cinnamom.
Lign. aloes.
Galang.
Rad. polypod.
Nuc. mosch.
Violar.
Zinzib. alb.
Sem. cumin. ana ʒj.
Sacchar. alb. ʒ. ʒ.
Rad. esul. mundat. & præp. ʒvʒ.

M. f. pulvis subtiliss.

Sumitur de hoc mane stomacho jejuno cum bro-
dio piscorum.

Pulvis Senæ præparata, Mon-
tagnanæ.

℞. Foliorum Senæ unciam unam semis.
Zingiberis.
Macis ana drachmas tres.
Cinnamomi.
Tartari ana Dr. unam semis.

Fiat Pulvis.

Adultos & retorridos humores Melancholicum-
que succum hoc Pulvere purgamus, terosam aqua-
rum colluvium exaurimus, pituitam falsam & pu-
trilaginem jam conceptam deturbamus, eoque no-
mine cutis seditatem, scabiem, Leporam, cæteraque
ejus generis sordes eluimus. Sumpta est formula
extremiorum penum Montagnanæ, cui etiam capitis
purgandi vires attribuit.

Quidam Anisum addunt drachmæ pondere, alii Tar-
tarum augent: prudenti cuique suum sit hac de re iudicium.
Nos huic formula assueti felix sit Medicamentum experi-
sumus.

Consimile ferè Medicamentum in ore Medico-
rum circumfertur sub nomine Pulveris Tartari præ-
parati, qui ab aliquis sic constituitur.

℞. Tartari albi.
Senæ selectissima ana unciam
unam.
Diagrydii drachmas duas.
Seminis Anisi.
Cinnamomi electi.
Galangæ ana drachmam unam.
Caryophyllorum drachmam semis.

Misce, fiat Pulvis.

Priore longè valentior: pituitam & bilem, suc-
cumque Melancholicum, & adustos ac retorridos
humores purgat. Ejus descriptionem Clarissimus
Vir D. D. Philippus Höchstetterus Collega noster
perquam honorandus ab autore sibi traditam nobis
communicavit.

Pulvis Solutivus de
Tribus.

℞. Foliorum Senæ drachmas sex.
Turbit dr. quatuor.
Rhabarbari dr. duas.
Glycyrrh.
Sem. Anisi.
Feniculi ana drachmam
unam.

Lib. XVIII.

Spica Indica scrupulum semis.

Fiat Pulvis.

Inscribitur hic Pulvis de Tribus, ob tria Simplicia
purgantia quæ ejus compositionem ingrediuntur,
Rhabarbarum nempe, Turbit, & folia Senæ. Con-
fert autem hepatis & venarum melaericarum ob-
structionibus, Hydropi incipienti, ac ventris infla-
tionibus: crudorum quoque humorum frigidorum
maximè collectionem è ventriculo & mesenterio
eijcit; & Diaphenici vires æmulat.

Pulvis solutivus Magistralis,
Stokstaldi.

℞. Turbit electi unciam semis.
Cinnamomi.
Zingiberis ana dr. duas.
Caryoph.
Cardamomi.
Galangæ.
Mastiches ana dr. semis.
Sem. Anisi dr. unam.
Hermodactylorum.
Diagrydii.
Foliorum Senæ ana Drachmas
quatuor.
Sacchari uncias tres.

Fiat Pulvis.

Hydropicis ac veteri Ictero sœdatis opitulatur;
pituitam namque & bilem purgat, estque Medicis
nostris frequenti usu familiaris. Datur à scrupulis
duobus ad quatuor in robustionibus. Descriptio-
nem ejus vide in Valefco.

Pulvis ad suppositoria com-
munia.

℞. Aloes Drachmas duas.
Cumini.
Salis Gemmæ.
Ruta ana drachmam unam.

Fiat Pulvis, qui subigatur cum sufficienti quanti-
tate Mellis, & redigatur in glandes.

Alius Acutior.

℞. Aloes unciam semis.
Hellebori albi.
Granorum Colocyntoides.
Centauris.
Cumini.
Ruta ana dr. unam.

Fiat Pulvis, qui Melle subactus effingatur in
glandes, seu suppositoria.

Pulvis ad Suppositoria sicca.

℞. Specierum Altera Picra unciam unam semis.
Colocyntidos pulv. dr. sex.
Hellebori albi pulv. unciam unam.
Salis communis uncias tres.
Farina frumenti uncias decem & octo.

Cum vitello ovorum, & Melle despumato
quantum sufficit fiant suppositoria.

Pulvis pro Epithemate Cordis.

℞. Florum Buglossæ.
Borraginæ.
Melissæ ana manipulum
semis.
Santalorum omnium.
Rosarum rubear. ana dr. duas.

Sf 3

Cvra

Corticum Citri.

Sem Acerofa.

Ligni Aloes.

Caryophyllorum ana Drachmam unam
semis.Fragmentorum Lapidum pretiosorum omnium
ana drachmam unam.

Doronici.

Ben utriusque.

Succini seu Charabe.

Osia de corde cervi ana scrupulos quatuor.

Margaritarum prepatatarum.

Coralli utriusque.

Spodii ana Drachmam semis.

Crocii scrupulum semis.

Camphora grana sex.

Moschi grana tria.

Tritia omnia probe usui referuntur.

Mira est ejus efficacia in affectibus cordis ejusque palpitatione, Syncope, & dejectis propemodum vitalibus facultatibus: nobilissimum enim viscus sopitum, & veluti tenebris aut caligine occæcatum excitat. Melancholicis, Splenicis, tristibus & desperantibus succurrit, in pestilitate cordis spiritus resuscillat.

Pulvis pro Epithemate Hepatis.

℞. Santalis rubri.

Albi.

Citriini ana unciam semis.

Rosarum.

Coralli.

Spod. j. ana Dr. unam.

Camphora scrupulum unum.

Hepatis inflammationi confert, ejusque exaltationem temperat. Adhibetur cum aqua Endivæ, Rosarum, Acetosæ, & aceti parte aliqua.

Pulvis Griseus Cæsaris contra Pestem.

℞. Rad. Pimpinellæ.

Gentianæ.

Tormentillæ.

Serpentariæ.

Foliorum Rutæ.

Absinthii.

Nucum Juglandium seu Regiarum.

Granorum Luniperi.

Actis Rosati.

Theriaca electæ ana unciam unam.

Misceantur omnia simul.

In preservatione, & curatione Pestis plurimum valet. Datur à scrupulis duobus ad quatuor.

Quidam addunt Castorei unciam semis.

Pulvis Hystericus.

℞. Rad. Diellamni albi dr. tres.

Zedoaria drachm. unam.

Cort. Citri sicci.

Sem. ejusdem ana scrup. duos.

Fragmentorum Lapidum pretiosorum omnium
ana grana duodecim.Specier. Diamargariti calid. Drachmas
duas.

Sacchari albi unciam unam.

Fiat Pulvis.

Vterinos dolores placat, ejusque expurgat illa-

viem. Menses quoque retardantes & Secundas moram trahentes propellit, animi defectiones ob vapores ab utero sublato ortas arceat, ac matricis suffocationem abigit.

Pulverem hunc multi utilitatis & experti in multibribus morbis prædictis juvenenti, Clariss. Vir. D. D. Ioan. Pidalricus Rumberus Collegæ nostrer observandum, ex prædictorum nostrorum Pragmaticorum celebri usu fidelissimè nobis tradidit.

Pulvis Hystericus seu Matronalis D. Zach. Neucrantz. Phyl. Stralefund.

℞. Cinnamom. opt. Sem. ameos. Seseleor. ana ℥ij.
Sem. Cymin. ℥ijj. Fenicul. Apii, Carui, Bini,
moschat. Calam. aromas. Galange ana ℥ij.
ZLberis. Macis. Gargoph. ana ℥j. Croci
entr. ℥ijj. ℞.

Fiat lege artis Pulvis subtilissimus.

Vires.

Pulvis Hystericus Vteri expurgat illuviem, menses secundinas partum propellit, status discutit, animi defectiones ob vapores ab utero sublato arceat, ac matricis suffocationem abigit; Vterum calefacit, nec non dolores ejus, ut & Colicos placat. Huic pulveri fere similis est, Pulvis Dominarum, Foresti, qui describitur, lib. 18. obs. 2.

Pulvis in dolore matricis sedando & strangulatione.

℞. Sem. Dauci ℥. ℞.
Pastinac. Sylvest. ℥ij.
Rad. Pæonia. } ana ℥j. ℞.
Gran. Pæonia. }
Ligustici. }
Sem. Cymini. } ana ℥j. ℞.
Anteriori usui cranei humani ex sutura coronali
usui.

Cinnamomi Electi ana ℥j. ℞.

Baccarum Lauri. } ana ℥ij.

Zedoaria. }
Fol. Betonicæ. } ana ℥j.Rad. Bisfortæ. }
Succini albi. }
Amcor. } ana ℥. ℞.
Amomi. }
Seseleos. }

Redigantur in pulverem tenuissimum. Dosis manè ac sero ℥. ℞. cum aquis matricariæ, Betonicæ & modico vini albi.

Pulvis Marchionis seu Epilepticus.℞. Radicum Pæonia maris decrescente luna usui
unciam semis.

Visci quercini.

Rasura Eboris.

Vngula Alci.

Spodii.

Vnicorni, vel ejus loco cornu carivæ
apicibus desumptis.

Corall. rubeorum.

Alborum.

Margaritarum prepat. ana drachmam
unam.

Folio. Auri puri numero virginis.

Fiat Pulvis.

Pro:

Prodest hic Pulvis Apoplecticis, Epilepticis, ac Incubo laborantibus. Intemperiem cerebri humidam corrigit, & nocturnos terrores fugat.

Pulvis ad Nasalia.

Rx. Calamintha.

Majorana.

Rad. Ireos.

Castorei.

Sem. Nigella.

Staphisagria ana scrupulum unum.

Hellebori albi.

Pyrethri.

Nucu Moschati.

Myrrha rubea.

Euphorbii ana scrupulos duos.

Conterantur singula, deinde cum Labdani Dr.

sex & Melle modico formentur Nasalia.

Sternutationem potentissimè cient, ac crassa per nares phlegmata evocant. Lethargo ac Epilepsie profunt. Catalepticos & attonitos juvant, sed caute ijs utendum præsertim in corporibus nondum purgatis, ne subita humorum per irritationem tam fortem, præcipitatio, suffocationis repentina periculum inferat.

Pulvis partum Provocans.

August.

Rx. Cinnamomi dr. anam.

Croci dr. semu.

Cassia lignea vera scrup. duos.

Succini albiissimi scrup. unum.

Fiat Pulvis.

Ad partus labores facilitandos utiliter exhibetur, eisdem namque accelerat, & foetus exclusionem promovet. Datur ex aqua Liliorum alborum, Coh-solidæ regalis, aut alterius consimilis.

Alius Helidei de Paduanis.

August.

Rx. Cinnamomi.

Croci ana scrupulum unum.

Boracis scrupulos quatuor.

Ditræ & aqua Artemisia.

Vitæ sitissimus ac expertissimus quondam erit hic Pulvis Helideo de Paduanis Medico Bononiensi eximio, qui eundem secretam sibi adeo habebat, ut non nisi fidissimis amicis aut prædilectis discipulis eum communicaret.

Augetur horum pulverum efficacia, si eorum colorum equinorum aridorum aut lulorum, Nucum Islandiæ pulvis admisceatur, quod pro prudentia Medici arbitrio & exigentia necessitatis occasione fieri poterit.

Pulvis contra Difficultatem

Partus. D.

Rx. Cassia lignea ver.

Succini albi præp. ana ʒ. ʒ.

Boracis ʒii.

Crociorient. ʒiv.

Herb. Savina ʒii. ʒ.

Pulverizentur subtr. & Fiat Pulvis.

Fœminis, quæ in partu multum diuque laborantes, in discrimine vitæ versantur, datur ʒj. pondere, cum aq. Artemisiæ compositæ, vel simplicis, liliorum alborum ana ʒi. & aq. Cinnam. ʒ. ʒ. vel etiam cum haustu vini vel cerevisiæ defecatæ. Multiplicat

quidem & auget partus agones seu nixus; fœtum tamen cito & maxima facilitate tutissimè, Dei auxilio, excludit. Experimentum certissimum.

Pulvis ad fœtum mort. Prævoc.

Rx. Chrysocol. mineral. vel borac. ʒ. ʒ.

Diſtanni ʒj.

Succi ſabin. ʒʒ.

Cum vini ʒ. ſumatur hic pulvis.

Vel:

Rx. Chrysoc. m. vel borac. ʒ. ʒ.

Cinnamomi.

Croci ana ʒj.

M.

Pulvis ad secundin. Prævoc.

Rx. Rad. Aris. rot.

Myrrha ana ʒ. ʒ.

Pul. piperis ʒj.

Sumatur in decoct. capilli. ven. & polytr.

Pulvis Rubescens Cæsaris contra pestem.

Rx. Myrrha electa.

Croci ana Dr. unam.

Oſis de corde cervi scrupulos duos.

Cornu cervi dr. duas.

Diſtanni Cretici.

Tormentilla.

Pimpinella.

Gentiana ana Drachmas duas, scrupulos duos.

Zedoaria.

Zingiberis ana Dr. tres.

Sulphuris vivi.

Boli Armeni veri ana Drachmas quatuor.

Camphora scrupulos quatuor.

Iberiæ Andromachi.

Mithridati optimi ana Dr. sex.

Fiat omnium Pulvis, aspergendo aquæ vitæ modicum, ut est artis.

Is Anno Christi 1572. quo Pestis invaluit, nobis fuit frequentissimus & D. Achilli nostro p. m. familiaris. Sunt & aliæ Compositiones plurimæ Pulverum Alexipharmacorum; de quibus consule Fœsium.

Pulvis Rubescens Pannonicus.

Rx. Boli Armenicum aqua Rosarum & Acetosa præparat. uncias tres.

Terræ Lemnie veræ præp. uncias duas.

Corallorum rubcorum præparatorum unciam dimidiam.

Corallorum alborum præp. drachmas sex.

Lapidum pretiosorum, scilicet. Smaragdi.

Rubini.

Saphyri.

Hyacinthi ana Drachmas quatuor.

Margarit. præp. Drachmas quinque.

Cinnamomi electi dr. duas.

Caryoph. dr. unam.

Semini Acetosa dr. duas.

Sc 4 Corti

Corticum Citri.

*Santal albi ana Drachmam unam
semis.*

Santal rubri drachmas duas.

Spodii prepar. dr. quinque.

Rasura Eboris drachmas tres.

Croci Orientalis dr. unam.

*Vnicornu, aut ejus loco ossu de corde cervi drach.
quatuor.*

Foliorum auri purissimi numero quinquaginta.

Fiat omnium Pulvis.

Adversus pestilentium febrium noxas, & contagioforum ac venenatorum morborum adorsiones maximè potens est. Datur puerulis & infantibus ubi Variolarum aut morbillorum suspicio adest, eos namque efficaciter expellit, ac cor à putridi vaporis aut humoris contraminatione tutum reddit. Medicamentum planè Regium, unicuique ætati ac sexui familiare & accommodum. Præbetur cum Syrupodeacredine Citri vel Limonum, & aqua Cardui, Acetose, vel Borriginis.

**Pulvis Rubeus Pannonicus
alter.**

*℞. Boli Armeni Orientalis præp. uncias
duas.*

Terra Sigillata vera uncias sex.

Lapidum pretiosorum scilicet.

Hyacinthi.

Saphyri.

Rubini.

Smaragdi ana unciam unam.

*Margaritarum præparatarum drachmas
decem.*

Spodii præparati.

Rasura Eboris ana dr. quinque.

*Coralliorum rubeorum præparatorum Drachm.
octo.*

*Coralliorum alborum præpar. unciam unam
semis.*

Rad. Tormentillæ.

Diptami, ana uncias quatuor.

*Vnicornu, aut ejus loco cornu cervi Drachmas
sex.*

Santal albi drachmam unam.

Radici Doronici dr. sex.

Seminis Acetose dr. duas.

*Corticum Citri drachmam unam, &
semis.*

Camphoræ drachmas duas.

Pulveriscentur singula per se, & misceantur, addendo foliorum auri numero quinquaginta, & fiat Pulvis.

Si Eleſtuarium velis in forma solida, ita parandum erit.

*℞. Specierum supradictarum unciam unam cum
dimidia.*

Sacchari albisimi unc. duodecim.

*Dissolvatur Saccharum cum aqua Rosarum, &
conficiantur rotula.*

Easdem quas prior jam dictus vires obtinet, imò valentiores, ob Tormentillæ, Diptami, Doronici radices, & Camphoram, quorum quidem occasione fumentibus minus gratus existit, sed plus magis efficax.

Pro Vnicornu, & osse de corde cervi, substituantur

aliqui non inconsulto calvariam cervi intra festâ Paschatis & Pentecostes capti.

Pulvis Eleſtuarij de Bolo.

*℞. Boli Armeni purissimi loti aqua rosarum unciam
semis.*

Rad. Tormentillæ.

Angelica ana dr. duas.

Coralli rubri.

Rasura Eboris.

Cornu cervi.

*Rosarum rubrarum ana Drachmam unam
semis.*

Sem. Melonis.

Acetose.

Citri mundati.

Iuniperi.

*Bombaci mund. ana Drachmam
unam.*

Anisi.

Feniculi.

Cinnamomi.

Xyloaloes (aut Santali Citrini.)

Macis ana Drachmam semis.

Fiat Pulvis.

**Simplicior à nonnullis sic
paratur.**

℞. Boli Armeni unciam semis.

Rad. Tormentillæ drachmas duas.

Angelica dr. unam.

Sacchari ad pondus omnium Fiat Pulvis.

Uterque febribus malignis, pestiferis, ac contagiosis potenter resistit, eorumque insultus reprimat, spiritus extingui prohibet, eosdemque evanidos reparat: sudores evocat, ac pestilentis luis noxas dilicit.

Pulvis Bezoardicus D. Nicolai præpositi. August.

℞. Boli Armeni cum aceto præparati unciam tres.

Terra Sigillata.

Coriandri præparati.

Specierum Diamarg. frig.

Rad. Tormentillæ.

Diamni vulgaris.

Angelica.

Scabiosa ana Dr. duas.

Sem. Acetose.

Citri mundati.

Ruta.

Carduibened.

Cornu cervi usti.

Doronici Romani.

Charabæ ana scrup. quatuor.

Rosarum rubearum.

Coralli utriusque.

Ligni Aloes.

Serici crudi.

Santalorum omnium.

Margaritarum perforatarum.

Ossis de corde cervi ana dr. unam.

Smaragdorum.

Ambra ana scrupulos duos.

Moschi scrupulos quatuor.

Croci grana quindecim.

Camphoræ grana decem.

Fiat Pulvis, vel cum Syrupo à Ribes fiat in modum Opiatæ.

Adversus pestiferæ luis insultus efficax, cordis vires eximie tuetur, spiritus vitales fultit, internas putredines abolet, & contagiosis quibuslibet morbis adversatur.

Pulvis Saxonicus.

Rx. Rad. Valeriana unciam semis.
Vincetoxici.

Vrtica ana unciam unam.

(Alij urticariæ minoris.)

Polypodii quercini.

Rad. Alceæ.

Angelica sylvestris ana uncias duas,

Angelica sativæ recentes uncias

quatuor.

Cort. rad. Laurole Germanicæ, quam kellerhals appellat, unciam unam semis.

Radices illæ omnes effodiantur eo tempore quod XV.

Augusti & VIII. Septembris intercidit, illæ m-

cisæ reponantur in ollam vitreâ affuso aceto

acerrimo, quod duobus digitis radices excedat,

tum olla operculo clausa rima omnes albo ovi

cum farina subactis diligenter obliantur, & sic

in olla ad lentum ignem leniter omnia bulliant,

postea olla operata abiecto quod redundat aceto

radices exsiccentur, quoad teri possint, denique

contritis omnibus, addantur acini herbe Paris

dicæ numero 26. (24. Norimb.) & fiat pul-

vis, cuius drachma adultis & validis (aliis n-

minoris dosis sufficit) propinatur è vino albo. Vide

Moibani Parabilia Diosc. lib. ij. Cap. 143. ibidem

varias descript. reperies & usum.

Pulvis Bezoarticus aureus, D. Schoneri

Prof. Gryph.

Rx. C. Cerv. philosoph. præpar. ʒvj. Margarit. præ-

par. Corall. rub. ana ʒi. Fragment. ʒ. lap.

pretios. ana ʒ. ʒ. ʒ. Ocul. ʒ. præparat. Suc-

cin. alb. præparat. ana ʒij. Matr. perlar.

præparat. ʒj. Vnicorn. Veri Ossu de cord.

Cerv. ana gr. v. lap. Bezoar. orient. ʒ. ʒ.

Fol. Auri Numer. vj.

M. f. p. subit.

Pulvis contra Febrim.

I.

Rx. Rad. Gentiane ʒj. ʒ.

Zinziberis ʒ. ʒ.

Calam. arom. veri ʒj.

Aristolo. bis longa vera ʒij.

Sem. Carduibened. ʒj.

Camphoræ ʒj.

Salu. Card. bened. ʒj.

Sacch. Candi alb. ʒj. ʒ.

Pulverizentur subtilissime, misceantur & Fiat

Pulvis.

Datur evacuato corpore in febris spurijs ac

lentis paulo ante paroxysmum ʒ. pondere, cum

Aq. Carduibened.

Scordii.

Centaurii min. ana ʒj.

Syr. acetosicat. Limon. ʒ. ʒ.

Pulvis Cordialis. D.

Rx. Cornu. C. nstri præpar. ʒ. ʒ.

Margarit. præpar.

Corall. rubr. præpar. ana ʒj.

Succin. alb. præpar. ʒ. ʒ.

Vnicorn. gr. ij.

Lapid. Bezoart. gr. ij.

Fol. Auri fini No. vj.

Argenti fini No. ij.

Misce & fiat Pulvis subtilis.

Datur ʒj. in principio Erysipelatû, ad sudorû provo-

cationem cum ʒij. Aqua Flor. Sambuci, in

inflammatione mammarum, cum ʒij. vini

Rhenani & in aliis pestentialibus morbu cum

Aq. Carduibenedicti, Acetosa, & Rosarum ana

ʒj. vel cum Carduibened. Scordii ana ʒ. ʒ. Cor-

dialis frigida nostra ʒj. Syrupi Acetosicatû citri

ʒj.

Veliter ingreditur compositionem Elestua-

riorum, Morfidorum & Rotularum confortantium.

Est enim medicamentum à tota Substantia cordiale,

& cordis Robur fortissime tuetur.

Confectio Cordialis Alexandrini

Benedicti. Aug.

Rx. Margaritarum.

Granatorum Orientalium.

Spodii de Eboræ.

Cinnamomi.

Tormentilla.

Boli Armeni ana Dr. tres.

Terra Lemniæ scrup. octo.

Santalorum omnium.

Rasura Eboræ.

Vnicornu ana Dr. duas.

Hyacinthi.

Saphyri.

Corallii viridisque.

Charabeseni Succini alb.

Valerianæ veræ.

Diclamni.

Zedoaria.

Ligni Aloes an. Drachmam

unam.

Serici crudi tosti scrup. duos.

Ossu de corde cervi drachm.

semis.

Beenurrius ʒ. ana scr. duos.

Foliorû Auri num. quinqz.

Ambra.

Moschi ana grana decem.

Febribus pestilentibus & malignis adversatur, ha-

mores putrescentes corrigit, aut eos corrumpi pro-

hibet: spiritus vitales plurimum reficit, ac cordis vi-

res tuetur, unde etiam nomen Confectionis Cord-

ialis obtinuit, ut quæ omnem penè noxam cordi

adversam diliciat & expellat.

Pro Vnicornu duplum hic pondus cornu cervini asti &

præparati ex apicibus desumpti, pro Ossu verò de corde cervi

sicut in alijs quoz, ejusmodi compositionibus, Margaritas

præparatas substituiamus.

Species cordiales Temperatæ. Aug.

Rx. Ligni Aloes.

Spodii ex Eboræ ana dr. unam.

Cinnam. Caryoph.

Ossu de corde cervi.

Doronici.

Beenurrius ʒ. ana dr. unam semis.

Margaritarum præpar. dr. sex.

Serici

Serici crudi tosti.

Coralliorum rubeorum, Alborum ana Drachm. duas.

Hyacinthi.

Smaragdi.

Saphyri ana dr. semis.

Croci scrupulum unum.

Ambra.

Moschi ana drachmam semis.

Foliorum Auri.

Argenti ana Numera decem.

Corroborant, animi deliquio medicantur, nec non in pestilente Lue commendantur.

Confectio liberantis, incerti Auctoris.

August.

R. Radicum Tormentilla.

Sem. Acetosa.

Endivia.

Coriandri preparati.

Citri ana Drach. unam semis. ʒ. ʒ. gr. xv.

Santalorum omnium.

Dictamni albi, seu Fraxinella. an. Dr. unam. ʒ. ʒ.

Boli Armeni preparati.

Terra Lemnie ana Dr. duas. ʒj.

Margaritarum.

Corallii utriusque.

Succini albi.

Rasura Eboris.

Spodii ex Ebone, seu Eboris usi.

Osus de corde cervi.

Been utriusque.

Doronici.

Cardamomi.

Cinamomi.

Macis.

Ligni Aloes.

Cassia lignea.

Croci.

Zedoaria ana Drachmam semis. gr. xv.

Penidi.

Sacchari Can li.

Serici crudi tosti pulverisati.

Smaragdi.

Hyacinthi.

Granati ana scrupulos duos ʒj.

Florum Nymphae.

Buglossa.

Rosarum ana scrupulum unum ʒ. ʒ.

Camphora grana septem.

Moschi.

Ambra ana grana tria.

Ejusus multiplex est in febris malignis ipsaque Pelte, cor namque à veneni labe tuetur, præterea sudores movet, & à pestilentis luis contagione præservat, atque etiam liberat. Cordiale planè Medicamentum, omni ferè naturæ, ætati ac sexui accommodatum.

Aliam Antidotum Cordiale ab hac non ita diversam describit Fuchsius 2. Comp. Medicam. Sectione quarta, quæ talis est.

R. Dictamni albi.

Zedoaria.

Herba Tanica.

Tormentilla ana unciam semis.

Pimpinella drachmas tres.

Dictamni Cretensis.

Scordii.

Trifolii odorati.

Ligni Aloes ana Dr. duas.

Sigilli Lemnii.

Boli Armeni.

Cortium citri.

Croci.

Santalorum rubeorum. Alborum.

Ramentorum Eboris ana Drachmam unam.

Corallii utriusque.

Charabe.

Vnicornu.

Phi.

Margaritarum.

Granatorum.

Hyacinthorum ana scrupulos duos.

Serici tosti.

Antheræ.

Mastiches ana Dr. semis.

Osus de corde cervi scr. unum.

Moschi.

Ambra ana scrupulum semis. Fiat Pulvis.

1. Pulvis pestilentialis.

℞. Rad. Pimpinella.

Tormentilla.

Dictamni albi.

Petasites.

Gentiana.

Valeriana.

Scordii.

Dictamni cretici. ana ʒj. ʒ.

Sem. Basiliconis.

Carduiben.

Boli armeni prapari.

Terra sigillata ana ʒij.

Cort. citri.

Ligni aloes.

Santali albi.

Santali rubci.

Santali curvini.

Croci.

Corallor. rub.

Corallor. alb.

Vnicornu.

Succini albiff.

Eboris.

Marg. prap.

Flor. Sulphuris.

Camphora.

Smaragdi.

Hyacinthi.

Saphyri.

Moschi.

Ambra ana scr. ʒ.

Fiat pulvis subtilissimus.

Dosis ʒ. ʒ. ad ʒj.

2. Pulvis pestilentialis.

- ℞. Radiciſ Tunicis.
 Tormentilla ana ℥ij.
 Raſura Eboris.
 Cornu cervi ana ℥.β.
 Nucis Moſch num. j.
 Maceris.
 Cubebarum ana ℥j.
 Aniſſi.
 Marathi. } ana gr.xv.
 Zingiberis.
 Sem. Acetoſa. }
 Citri. } ana ℥.β.
 Iuniperi. }
 Cort. }
 Caryoph. }
 Boli armeni ℥ij.
 Santalorum omnium.
 Galanga. }
 Ligni aloes. } ana ℥.β.
 Cinnamomi.
 Coralli rubei.
 Roſ. rubrarum.
 Sem. Melonum. }

Miſce, fiat pulvis.

Doſis ℥ij. cum appropriatis.

3. Pulvis pestilentialis.

- ℞. Florum Sulphuris. } ana ℥.β.
 Boli armeni. }
 Terra ſigillate.
 Oſti de Corde cervi ℥j.
 Croci.
 Myrrha. } ana Dr. ij.
 Corall. rub. præp.
 Cornu cervi præp.
 Camphora. }
 Rad. Gentiana.
 Angelica.
 Zedoaria.
 Tormentilla.
 Pimpinella.
 Valeriana.
 Oſtrea.
 Diſtammicret.
 Aſtloloc. rot. } ana ℥ij.
 Zingiberis.
 Herb. Carduben.
 Scordii.
 Ruta.
 Flor. calendula.
 Sem. acetoſa.
 Citri.
 Theriac. Andromachi ℥.β.
 Mithridatis ℥j.

Miſce, Fiat Pulvis Aqua vitæ inſpergendus.

4. Pulvis pestilentialis.

- ℞. Rad. Tormentilla. } ana ℥.β.
 Pimpinella. }
 Cinnamomi.
 Ligni aloes. } ana ℥j.
 Zingiberis. }
 Gr. an. Iunip.
 Angelica.
 Carduib. an. ℥.β.
 Miſce, Fiat Pulvis.

5. Pulvis pestilentialis.

- ℞. Tormentilla.
 Biſſorta ana ℥ij.β.
 Scordii ℥iv.
 Diptamni cretici ℥.β.
 Boli armeni præp. ℥j.β.
 Terra ſigill. præp. ℥j.
 Cornu Cervi uſti ℥j.β.
 Margaritar. præp.
 Corallorum præp. ana ℥j.
 Cinnamomi Eleſti ℥j.
 Maſtiches ℥ij.
 Piperis longi. } ana ℥.β.
 Galanga. }
 Macis. }
 Croci. }
 Cubebarum ℥ij.
 Gummi arabici.
 Tragacanthi ana ℥j.
 Miſce, Fiat pulvis.
 Doſis ℥.β.

6. Pulvis pestilentialis Bezoarticus.

- ℞. Lap. Bezoartici ſcr. ij.
 Solut. Margaritarum. }
 Solut. Corallorum. } ana ſcr. j.
 Vnicornu veri, vel C. C. }
 tali modo diſti præp. }
 Oſti de Corde cervi.
 Smaragd. præp. }
 Terra lemnis vera. }
 Boli Oriental. præp. } ana ℥.β.
 Tormentilla. }
 Ligni aloes. }
 Cort. citri. } ana ſcr. j.
 Zedoaria.
 Succin. albi. }
 Santali citrini ſcr. β.
 Ambra grifea ſcr. β.
 Moſchi gr. iv.
 Camphora gr. ij.
 Fol. auri N. ij.
 Sacchari candi ℥.β.
 Miſce, Fiat pulvis.

Doſis ſcr. β. ad ſcr. ij.

7. Pulvis pestilentialis.

- ℞. Bezoartici animalis ℥ij.
 Magiſteri Perlarum. }
 Magiſteri Gemmarum. } ana ℥j.
 Lapidu Bezoartici.
 Vnicornu.
 Ambra ana ſcr. ij.
 Bezoartici ſoli ℥.β.
 Miſce, Fiat Pulvis.
 Doſis ſcr. β.

Tragea ad frigidus omnes capitis affectus. Q.

- ℞. Pulv. Rad. acori ℥vj.
 Coralli præparati ℥ij.
 Pulv. flor. Calendula.
 Betonica.
 Stechados.
 Anihos ana ſcr. ij.
 Coriandri præparati.

Nucis moscbata.

Cinnamomi ana ʒ.ʒ.

Sem. Anisi.

Fœniculi dulcis.

Pœonia.

Sileris montani ana ʒij.

Cardamomi.

Caryophyllorum ana ʒj.

Sacchar. anthosati q. suff.

Vt fiat pulvis gustui gratus: Dosis semicochlear
argenteum, mane.

Qui ob cerebrum plus æquo humidum & nubilo-
sum plerumque existunt torpidi, segnes & obli-
viol: qui porro apoplexiæ, paralyti & soporiferis
alijs affectibus sunt obnoxii, præmissa purgatione
cum pilulis cephalicis & congruis, singulis matutinis
utantur prædicto pulvere, idq; ad dies plures, & non
exiguam malilevamen percipient.

Tragema capitale Langij contra vertiginem & apople- xiam.

ʒ℥. Majorana.
Betonica.
Salvia.
Rosmarini.
Lavendula.
Melissa.
Stechados ana ʒj.
Nucis moscbata.
Cinnamomi.
Coriandri præp. ana ʒij.
Cubebarum.
Cardamomi.
Galanga.
Piperis longi.
Sem. Gallurichi.
Gram. Pœonia ana ʒj.
Caryoph.
Mastic.
Zedoaria.
Zingiberis.
Fœniculi.
Carpobalsami.
Xyloaloes ana ʒ.ʒ.
Sacchari lb. j.
Misce fiat pulvis.

Tragema ad vertiginem expertum, Cratonis.

ʒ℥. Cinabri non factitii, sed mineralis veri ʒ.ʒ.
Coralli rubri præparati.
Margaritarum præparatarum ana ʒij.
Crocij ʒj.
Fol. auri N. xv.

Omnia terantur subtilissime supra marmore, & mi-
sceantur: Dosis gran. x. xij. vel xvj. cum aqua lilij conv.
provocat sudores. Excellens est & multo usu com-
probatum remedium contra vertiginem.

Ad eundem affectum remedium paratu facil-
limum occurrit, cujus usu vir quidam magnæ
auctoritatis, & de tota Gallia perquam optime me-
ritus, à gravi quadam vertigine scotomatica feliciter
restitutus fuit. Paratur autem ex stercore pavonis ma-
sculi, pro maribus, quod sic candum & pulverizandum, dein
maceretur de eo drachma una per noctem integram in vino
albo: omnia per linteum traxit exhibeantur vertigi-

noso, idq; continenter à novilunio usq; ad plenila-
nium, aut etiam amplius, si opus fuerit. Hujus re-
medij auctor est quidam rusticus, qui ex hac cura sin-
gularem laudem & honorem præ multis alijs claris-
simis Medicis reportavit. Vnde colligere licet, me-
dicina perfectionem tam exquisitam non esse, quin in eam
dies quid addiscere, vel à minimo & abjectissimo quovis
mine opus habeamus.

Tragea antepileptica.

Q.

ʒ℥. Essentia Corallorum.

Margaritarum ana ʒij.

Vngula Alcis vera.

Vnicornu ana ʒ.ʒ.

Salu cranii humani ʒj.ʒ.

Pulv. Flor. liliorum conv.

Calendula.

Tilia arboris.

Anthosana ʒj.ʒ.

Sem. Pœonia.

Ruta.

Visci querni ana ʒj.

Lapidu bezoardus veri.

Ambra grisea ana ʒj.

Cinnamomi.

Cardamomi.

Ligni aloes ana ʒj.

Camphora ʒ.ʒ.

Sacchari anthosati q. suff.

Epilepticus post generalem & congruentem va-
cuationem hujus trageæ capiat semicochlear, con-
nuando per integrum menscm: qua sumptâ, statim
unam atq; alteram unciam nostræ aquæ antepilep-
ticæ supra capite decoctionum descriptæ, superbibat: nox-
que fudet, & in cæteris bona victus ratione utatur.

Tragea ad omnes peccatis oris affectus Q.

ʒ℥. Spec. Diatremos.

Diatragat anthri frigidi ana ʒj.ʒ.

Pulv. Rad. ungula caballina. Summitatum hyssopi.

Sem. Vrtice ana ʒij.

Pulmonis vulpis præparati ʒ.ʒ.

Flor. Sulphuris optime præparatarum ʒj.ʒ.

Essentia margaritarum.

Coralli ana ʒj.

Sacchari violati q. s. misce. fiat pulvis, vel si re-
lis, electi vel tab. orcinabub.

Excellentissimus est pulvis adversus omnes pul-
monum affectus, & ipsum etiam asthma, & spirandi
difficultatem: efficax est præterea ad tussim invetera-
tam, & ipsam etiam phthylim ac ulcera pulmonum.

Tragea an: pleuritica. Q.

ʒ℥. Salis prunellæ (quem anodynum ministrant
cant veri Chymici) ʒij.

Pulv. Flor. papaveris rheadu.

Coralli rubri ana ʒj.

Sacchari violati ʒ.ʒ.

Reducantur in pulverem: Dosis ʒij. superbibendo
parum aquæ papaveris rheadis vel cardui benedicti.
Singulare remedium ad pleurisi, cujus eximios ef-
fectus ipsis oculis multoties vidi.

Pulvis ad omnes ventriculi affectus mirabilis. Q.

ʒ℥. Pulv. Rad. Aronis præparata, us docetur ʒj.
Rad.

Rad. Acori vulgi

Pimpinella an. ʒj.

Oculorum cancrium. ℥.

Cinnamomi ʒiij.

Salis Absynthii &

Luniperi an. ʒj.

Sacchari rosati q. suff.

Conficiatur pulvis gestui gratus.

Tanta est ventriculi affinitas & conspiratio cum reliquis totius corporis partibus, ut ex eius vel minimo errore cetera particulæ statim in consensum trahantur, & ita infinita propemodum mala procreantur: hinc vitiorum ventriculi medela cõplectitur simul plurium aliorum affectuũ medicationem. Occasionem horum, quæ dico, mihi præbet admiranda huius pulveris efficacia, qui licet paratu sit facillimus, nec ex numerosa ingrediendum aut aromatum multitudine præparetur; exhibetur tamen non tantum ad ventriculum corroborandum, cui propriè conuenit, sed etiam ad capitis affectus, ad hæmcranias acutissimas, vertiginem, melancholiam, hypochondriacam, cachexiam & similes. ad calculum quoque & febrem quartanam porrigitur: habet enim facultatem deopplandi hepatis, lienem & totum mesenterium, & dissolvendi ac liquefaciendi tartarũ glutinosum qui plurimorum morborum causa existit, cui negotio peculiariter inferuit sal pungenis & piperinum, quem Aronis radix, quæ huius medicamenti basis est & fundamentum, acredine & mordacitate sua facis representat. Id mihi communicatum fuit à D. Birkmanno Medico excellentissimo, cuius iam honorificam alibi mentionem fecimus. Is singulis annis parabat huius pulveris plusquam sexaginta aut octuaginta libras: tantum faciebat ad medicinæ usum, ut eidem locum daret inter secreta sua medicæ, quorum summa abundantia is tanquam unus primariorum Medicorum sui seculi disfluebat.

Præparatio radices Aronis.

Colligenda est hæc radix dum vix inter dumeta germinare incipit, ac antequam eius virtus in folia se dispergat, mundanda optime & lavanda: postea in orbiculos dissecta infundatur cum vino albo, & maceretur in loco frigido per 24. horas, vino duobus digitis transversis supernatante: e-numeratu horis elapsis, effundatur vinum & separetur per inclinationem: & rursus affundatur novum vinum album, repetita adhuc maceratione eadem per 12. horas ut nimia acrimonia & vis pungenis eiusdem salis aronici mitigetur, quæ alias tangentis manibus bullas siue pustulas inducit easque exulcerat. Sed in eo tamen acri sale latet vis illa dissolvens, quæ vero artificio inde eruenda est, hoc est, adeo edulcanda est, ut amplius linguam non pungat acrius ac ipsum piper, citra ullam exulcerationem, idque ex gustu faciliè percipitur. Radix itaque post macerationem reficitur ad ignem lentum in furno videlicet, in quo panificia modo cocta fuerint, dein reducatur in pulverem ad eundem usum ut supra.

Ut eximia huius radices virtutes clarius pateant obiter tantum hic addo, ex ea mundata, & in rotulas, citra culerum tamen ferrum, dissecta, & in umbra resiccata, ne quid de sale eiusdem pereat, pulverem confici, qui verus dormitor & expulsores est veneni arsenicalis cancri, si præsertim ipsi parum arsenici fixi admisceatur. De quo fusius dicitur in secunda sectione huius operis, ubi de externis remediis tractabitur.

Lib. XVIII.

Tragea ad effectus hepatis.

Quercet.

℥. Coralli rubri præp.

Spodii

Spec. Diatragacanthi an. ʒiij.

Pulvis hepaticæ

Sem. Accosæ

Portulacæ

Berberis an. ʒj.

Croc. martii optime præparat. ʒ℥.

Croc. ex oleo sulphuris parati, ut docebitur ʒij.

Conf. ros. & succi, vel sacchari rosati q. libueris.

Misce fiat pulvis: dosis ʒj.

Hic pulvis est admirabilis contra omnes obstructions, imbecillitates & intemperies hepatis, cui pristinum robur reparat: singularis porro adversus omnes fluxus hepaticos & dysentericos, nec vix ullum præterea contra cachexias, hydropises, icteros, præstantius reperitur remedium: sumpto pulvere, post horam bibendum est iusculum.

Nos infra capite de Extrahis, docebimus quoque chymicas aliquot præparaciones, inter quas dabimus, tum croci olei acidi sulphuris, præparandis modum, nempe dictum oleum in pulvere & crocum convertendi, qui verum crocũ martis representabit: at illius vires multo superabit intervallo.

Quemadmodum supra contra vertiginem facillimam pulvis ex stercore pavonis præparatione tradidimus: eodem modo quoque alios pulveres ex aliorum animalium excrementis præparandos hic in medium proferemus, qui pluribus diversis affectibus erunt idonei & aptissimi: Hæc quidè remedia quantumvis facili & simplici artificio, vel à quovis idiota parari queunt: multo tamen certioribus & præstantioribus effectis sese produnt, in pluribus curandis morbis, quam variis illi pulveres aromatici, qui iuxta longas & tedious receptarũ, ut vocant descriptiones, scrupulose nimis fabricati, in theculis deauratis ad pompam potius, quàm ad verum aliquem usum adferantur.

Tragea ad icterum, ex stercore anserculi. Q.

Horum remedium paratur ex anserculi, qui veris tempore herbis pascitur, stercore seu excremento: hoc collectum, & in sole vel alio loco moderate calido exsiccatum, pulverizandum est, de quo pulvere exhibetur ʒ℥. vel ʒj. si malum inveteratum fuerit, vel per se, vel cum vino albo. Non est morbus auriginosus, quin hoc medicamine perfecte eradicetur & evellatur, idque in tertia vel quarta eiusdem exhibitione: huic pulveri addere poteris cinnamomi & sacchari ad libitum.

Ad idem.

Summum & certissimum ad eandem icteritiam medicamentum est pullorum gallinaceorum excrementum album, seorsim collectum, de cuius pulvere mane exhibe ʒ℥. & continuando 4. vel 5. matutinis mira percipies. Idem pulvis sumitur ad calculi contritionem & expulsionem, & urinæ suppressionem.

CAV T I O.

Nullus hic miretur summos nec incertos effectus,

Tf

quos

quos eiusmodi avium aliorumque animalium excrementa in prædictis morbis edomandis ostendant. Excrementa enim horum aëreorum animalium, quorum natura est calidissima, tota sunt nitro sulphurea, cuiusmodi quoque est columbarum sterco, è quo copiosa nitri quantitas educitur, sicuti alibi enotavimus. Vnde enarrata hæc excrementa mirificam habent incidendi, attenuandi & dissolvendi facultatem, viresque simplicitum, quibus animalia illa nutriuntur, reservant, quæ in quintas quasi essentias, per digestionem & concoctionem, in horum aëreorum animalium vetricibus convertuntur, hinc tam efficaci operandi energia, ad plures & diversos morbos excindendos excellunt. Camillus à Camillis, Medicus Genuensis celeberrimus, cuius antea à nobis facta fuit mentio, asserbat coturnicum helleboro vescentium, (quod ipsis, ut quidam scribunt, in alimentum cedit) excrementa singulari proprietate quadam conferre epilepsii, quod tamen ipse non expertus sum, sed hisce in medium allatis, tantum aliis politiori & exquisitiori ingenio præditis occasionem præbere volo, ut natura & conditione singulorum alimentorum, quibus & Pavones, & Anserculi, & Gallinæ pascuntur & nutriuntur, philosophica & acuta meditatione penitus examinatis & cognitis, tantorum effectuum ab his excrementis productorum causam & rationem facilius comprehendant.

Tragea splenitica. Q.

℥. Pulveris rad. aronis, ut supra præp. unc. ℞.

Carpobalsami
Xylobalsami
Zedoaria an. ℥ j.
Pulp. Florum geniste,
Sem. Nasturtii
Eruca
Cardui benedicti
Feniculi
Anisi an. ℥ i. ℞.
Caryophyllorum
Zingiberis
Cubebarum an. ℥ ℞.
Cinnamomi
Sali Tamarisii
Fraxini
Cererach an. ℥ iiij.

Sacchari anthosati ad pondus omnium.

Misce, fiat pulvis. Dosis duo cochlearia argentea, conducit ad obstructions, & scirrhusas durities lienis, & cæteros affectus inde promanantes.

Tragea antinephritica & ad colicam passionem. Q.

℥. Tunica interioris ventriculi gallinae, & stercois albi eiusdem an. unc. ℞.
Pulveris pellicula interioris, quæ in putaminibus ovorum reperitur drach. ii. ℞.
Herniaria
Cinnamomi an. ℥ iv.
Nucleorum mespillorum ℥ ij.
Sem. Feniculi, Anisi an. ℥ j.

Reducantur in pulverem tenuissimum & misceantur.

Dosis ℥ ℞. vel ℥ j. ad summum cum vino aëdo.

Certio res & multo efficaciores huius pulveris effectus percipies, in atterendo & expellendo

calculo iis, quos alii plures de milio solis simpl. speciebus electuarii lithontribon Iustini, de cicadis, de lepore combusto & similes vulgares ad calculi comminandum usurpati prodere soleant. Nos descriptimus quidem alibi, in consilio nostro de calculo, varios pulveres antinephriticos, sed præcedenti huic præ aliis tribuimus præstantiam palmam.

Tragea histerica. Q.

℥. Cusca lignea
Cubami aromatici an. unc. ℞.
Sem. Agnicasti
Pasinacæ
Ruta
Pæonia
Anisi
Feniculi an. ℥ ij.

Cardamomi

Macis

Cinnamomi

Caryophyllorum an. ℥ j.

Fœcula bryonia ℥ i. ℞.

Sacchari anthosati ad pondus omnium.

Misce, fiat pulvis. Dosis ℥ j. ℞. præcedit albo mulierum fluori & uteri suffocationi.

Solum semen pasinacæ domesticæ exsiccatum pulverizatum, ad ℥ ℞, cum paucio vino, vel quadam aqua congrua histerica, exhibitum, peculiare quoque est & specificum medicamentum ad eandem uteri suffocationem.

Tragea granorum aëtes ad dysenteriam. Q.

Exprimatur succus baccarum sambuci maturarum, tempore videlicet autumni. Ex quo succo & farina scilicet conficiatur pasta sive massa optime elaborata, ex qua formetur exigui panes qui in furno ad biscocti duritiem coquantur, adeo, ut in pulverem tenuissimum redigi queant: qui pulvis cum eodem succo iterum imbibatur, omniaque benè reducantur in pastam, quæ in biscocti forma coquantur in furno: idque tertio repetatur. Postremo omnium præbe coctis & resicatis, fiat pulvis subtilissimus, qui longissimum tempore ad servabitur: Specificum est arcumini & ventus dysenterias. De eo accipe ℥ j. & ni cismo-schara tantundem, mixtis simul omnibus cum ovo parum cocto incorporentur: & sic omnia forbenda exhibeantur, vel misceantur cum aqua nostra dysenterica supra descripta: suffic. quantitate, & propinentur.

Hoc remedium appellamus *trageam granorum aëtes*, quo nomine vocabatis, qui id nobis communicavit, nempe D. V. Volffius vir doctissimus, in clytæ Academia Marpurgenfis professor celeberrimus, & illustrissimi principis Landgravi Hassæ Medicus ordinarius, cui, sicut & aliis duobus eiusdem collegis, D. nimirum Mosano, & D. Hartmanno, viris celeberrimis & Medicis quoque ordinariis eiusdem illustrissimi Principis, adhuc alia plura medica secreta, rara & præclara acceptaverimus: quo, um auctoritate huic operi nostro maiorem gratiam & ornamentum conciliare volumus idque ob summam illorum erga me benevolentiam, & singularem fratrumque vicissim meum erga eosdem affectum.

Tragea ad bronchocele. Q.

℥. Spongiarum vel excrementarum spongiosarum, quales in cynoglossis nasci solent unc. ij.

Spongia marina tantundem.

He spongia simul reducantur in cineres, ut artis est.

℞. Cinerum harum spongiarum unc. j.

Cinerum charta leucophaea combusta drach. ij.

Cinnamomi drach. β.

Coralli rubri pulverizati drach. i. β.

Misce omnia invicem & fiat pulvis. Certissimū & præstantissimum est remediū ad bronchocelelem Et licet hoc malum commune sit tantum certorum locorum incolis, ut Morianis in montibus Sabaudie inhabitantibus: nihilominus tamen & plures alibi reperiuntur, puella præfertim, quas molestus ille gutturis tumor plane deformes reddit: subus hoc solo remedio, tanquam optime comprobato, indubie subveniri potest: unde illud nolui publicæ utilitatis ergo pericere.

Modus utendi est, ut enarratum pulverem ad ℥j. β. vel ℥j. vel amplius, si velis, inicias in lagenam, vino albo repletam, & ad dies duos vel tres maces, antequam eo utaris. Eligata autem æger tempus plenitiei, & quando luna decrefcere incipit, de dicto vino bibat unc. ij. vel iij. singulis matutinis continuando, donec luna amplius non decrefcatur, sed crefcere incipiat. Vbi desistendum, usque ad alterum plenilunium, & luna decrefcere, vini istius usus iterum per 15. dies repetendus est, si forte prima vice non integre curatus esset. Et sicut luna decrefcit, ita tumor paulatim de die in diem imminuetur & absumentur.

Sed prius utendum erit aliquo purgante eidem affectui congruo, cui instituto medicamenta ex Mercurio parata omniū sunt accommodatissima.

Pulvis ad omnes herniæ species, & ipsam enterocелеm.

℞. Pulv. rad. consolide maioris unc. β.

Herniariæ unc. j.

Spongiarum, cynosbatis adnascensium dr. iij.

Essentia coralli

Essentia perlarum an. dr. ij. β.

Magisteriū lapidii hamatitii ℥ iv.

Spodii

Terra sigillata an. dr. ij.

Cinnamomi

Feniculi dulcis an. dr. j.

Sacchari rosati ad lubium, fiat pulvis

De quo utatur herniosus mane ad pluseulos dies: non neglectis interim perpetuis & commodis ligamentis, ac præsertim balsamo diakibtric. nostro, summe igneo exsiccare, ac partes membranosas præhumidas & relaxatas contrahente.

CAV T I O.

Hoc pulvere multis experimentis comprobato, graves admodum herniæ sæpenumero sanatae sunt. Communicatus est mihi à D. Genandio viro celeberrimo & Medico Ducis Sabaudie primario. Herniaria, quæ præcipuis huius pulveris ingredientibus annumeratur, non citi rationem mira appellata fuit: eximius enim & singularis effectus in hisce abigendis malis prodiit. Idem Genandius cum cibo quoque offerebat eiusdem herniariæ pulverem, ipsiſque pani admiscebat. Eadem herba conducit etiam ad calculum.

Spec. Diasolis. Mynf.

℞. Corn. Cervi & Alcis Spagyricæ calcinator.

Lib. XVIII.

Terra sigillata an. drach. i. β.

Lap. Bezoar. or. drach. j.

Diaphoret. mineral.

Bezoart. loval. an. ℥ ij.

Mag. Perlarum or.

Corallor. rub.

Succini alb. præp. an. drach. β.

Vnicorn. Solaris

Animalis

Off. de Corde Cervi an. ℥ j.

Gallia Moschat. vera gr. xj.

Ol. Cinnamomi

Citri an. ℥ β.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

In omnibus Epidemicis & pestilentialibus morbis, Erysipelate Venenis haustis; nec non in Asthmate, vel periculosis finis Pectoris angustis; arcanum est: Cor enim tueritur à labe veneni, & ab illo omnia noxia per sudorem expellunt, eiusque vitiis mirè opitulantur. Dosis à Scr. s. ad Scr. j. in aq. Card. Benedict. Flor. Sambuci, Theriacali vel aliis appropriatis.

Pulvis Bezoarticus Imperialis. Mynf.

℞. Corn. Alcis & Cervi Spagyricæ calcinatorum

an. Drach. iij.

Boli rub. or. præp.

Bezoart. loval. an. drach. ij.

Lap. Bezoar. or.

Terra sigillat. an. drach. i. β.

Flor. Sulphuris comp.

Vnicorn. animal. an. drach. j.

Mag. Perlar. or.

Corallor. rub. an. drach. β.

Cinnab. nativ. præp.

Off. de corde Cervi

Succini alb. præp. an. ℥ j.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

In omnibus morbis peracutis, Febribus ardētibus, malignis & Epidemiis, &c. Diaphoreticum insigne est: Omnes enim venenosos & vitiosos humores, à corde & cæteris membris principalibus, per sudorem egregie pellit. Dosis à Scr. s. ad Scr. j. in aquis appropriatis sudoriferis, vel in aq. seu decocto rasura cornu Cervi.

Spec. Dialunæ. Mynf.

℞. Rad. & Sem. Peoniae debito tempore collectæ.

Corn. Alcis Spagyricæ calcinatæ.

Corn. Alcis Spagyricæ calcinatæ.

Mag. Cranei an. unc. β.

Anima Luna vera in form. pulv.

Bezoart. Lunar. an. drach. iij.

Cinnab. nativæ præp.

Visci quercini

Squilla præp. an. drach. ij.

Secundine exsic. mulieris primiparæ filii enixæ

Stercoris Pavonis præp. an. drach. i. β.

Sal. Perlarum orient.

Corallorum rub. an. drach. j.

Castorei veri

Piperis longi

Cubebærum an. ℥ j.

Moschi laudatis.

Ambragris. an. ℥ β.

Ti 2

Misc.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus, cui adde.

Ol. Cornu Cervi rectif.

Succini albi

Nuc. Moschat.

Ruta an Scr. β.

Denuò miscè & ad usum tepone.

Vires, Vfus, Dosis.

Miraculosè Lunaticis, Epilepticis seu comitialibus, Vertiginosis, Lethargicis, Subethicis, Cōgelatis, malis quæ cerebrî frigidis conferunt, & illis, quibus tumultuosa insomnia obverfantur & incertis timoribus corripuntur, succurrunt. Dosis in curatione à Scr. j. ad Drach. s. in aq. Epilepticâ seu Apoplecticâ nostra vel aliâ conveniente, in ipso paroxismo. In præservatione autem datur in omnibus lunæ quadris; & in omni humidâ & minus constanti aëris tempestate à Scr. s. ad Scr. j. in aquis supra dictis.

Pulvis Epilepticus mirabilis. Mynf.

℞. *Cranei hominis stragulati & sine igne calc.* ʒj.

Visci quercini

Cinnabaris sacchar.

Vng. Alci an. ʒβ.

Misce & fiat Pulvis, cuius Scr. s. pueris statim post paroxysmum datur, adultis verò Scr. j. iteretur, certissimè liberat.

Pulvis Ophthalmicus. Mynf.

℞. *Saccharisand. alb.*

Tutia præp. an. ʒij.

Margarinæ præp.

Sarcocolla an. ʒβ.

Faburum marin. præp. ʒj.

Misc. & fiat Pulvis ocularis subtilissimus.

Vires & Vfus.

Hic pulvis in multis oculorum affectibus mihi valdè secretus est: Imprimis autem hebetibus oculis & eorum maculis medetur, & nubeculas detersgit, nec non aquam eò defluentem absorbit. Visum acuit. Claritatem facit. Sanitatem oculorū conservat. Tempore autem usus, exigua pars huius pulveris ex canaliculo pennæ in oculos manè & vesperi instilletur, vel collyriis admisceatur.

Spec. Diamartis. Mynf.

℞. *Rad. Tormentillæ*

Nuc. Moschata

Gallar. Turc. an. ʒβ.

Mag. Corallorum rub. berberisat. nost.

Croci Hamatit.

Croci Martis per calcinat. sacchar. an. ʒiij.

Zedoarie electa

Calami aromatici

Succini alb. præp.

Quina, folii radic.

Caryophyllorum an. ʒij.

Ciner. Spongia

Bolus rub. or. præp.

Terra sigillata

Atasia an. ʒj. β.

Sem. Plantaginis

Anthera Rosarum an. ʒiv.

Corn. Cervi & Off. Microcosmi Hermetica calcinator. an. ʒj.

Aluminis plumosi calcinat.

Anima vitrioli an. ʒβ.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Stomachi molliem corrigunt, & Dysentericis, Catarrhacis, purulenta & sanguinem excreantibus mirabiliter auxiliantur, Gonorrhæ, Hemorrhoidibus, urinæ incontinentiæ lorioque cuncto medentur. Fœminarum menstruam putgationem perfectissimè morantur & inibent. Hamorrhagiam variam & sanguinem denique undecunque manantem, sistunt & supprimunt. Dosis à Scr. j. & Drach. s. ad Drach. j. in convenienti liquore.

Spec. Diamercurii. Mynf.

℞. *Sem. Cina opt.* ʒxij.

Mercurii dulcis ʒv.

Rhabarb. elect.

Rad. Turbith. gum.

Corallina an. ʒij.

Raf. Cornu Cervi

Myrrha rub. an. ʒj.

Sum. Centaurii min.

Tanacetii

Camphora vera an. ʒj.

Ol. Lig. Avellan. per descensum destillat.

Sp. Vitrioli opt. an ʒβ.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Exhibentur vermibus seu lumbricis scatentibus lunâ decrecente à Scr. j. ad Drach. s. & Drach. j. pro ætatis ratione in lacte quod unâ cum pulvere sumptum illis, non nutrimentum, sed venenum erit; Mercurius quoque dulcis eis maxime pestis est: Simule nim interficit lumbricos & fomitem eorum per secessum expellit. Propterea est Medicinæ experta, adversus omne genus Vermium. Offertur etiam in aq. Absinthii, Centaurii min. Tanacetii, Vrticæ. Item in oxymella Squillitico, Melde despumato, Syr. Acetos. Citri, Hydror. ele, aut in alia quâvis materia, qua pueri magis delectantur.

Spec. Dialovis. Mynf.

℞. *Facul. rad. Bryonia ʒβ.*

Sol. toris Anglici

Martis Perlar.

Corallor. rub. an. ʒiij.

Rad. Dictamnii alb.

Pœonia an. ʒij.

Succini albi præp.

Croci orientalis,

Visci quercini

Antophyllor. an. ʒi.

Castorei veri scr. j.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

In vehementissima & desperatissima suffocatione & strangulatione Vteri, medicamentum est benedictum, & tanquam donum Mulieribus à Deo cœlitus demissum: Non enim sine admiratione hunc atrocissimum affectum tollit. Pro quo divino auxilio nomen Domini sit benedictum. Dosis à Scr. j. ad Drach. s. tribus aut quatuor atrocis continuis vel tempore necessitatis, in aq. Hyssica nost. vel aliis vehiculis appropriatis.

Spec. Diaveneris. Mynf.

℞. *Sulph. Vitr. Veneris sublimati & Spag. præp. ʒβ.*

Borracis ʒiij.

Sem. Lingvæ avis

Eruca an. ʒij.
Pastinaca, Vrtica
Purri an. ʒi. ʒ.

Rad. Pyrethri
Piperis albi
Boletus Cervini an. ʒij.
Galangem. n.
Zingiberis alb.
Cinamomi an. ʒj.
Sinc. marin. præp.
Mag. Perlarum or.
Crociorient. an. ʒʒ.
Cantharid. absusus gelu & aliis tenuioribus
Ambregis. an. ʒj.
Michi optimi
Ol. Macis an. Scr. ʒ.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus, cui Sacchari candi albi unc. j. immisce. & ad usum reponc.

Vires, Vfus, Dosis.

Contra actus venerei de ectum efficacissimum, imò omnium validissimum & extremum experimentum est: Propterea qui Amicæ suæ placere cupit, & se virum strenuum vult probare, capiat, post cenâ, vel si statim effectû quærit, eundo cubitû, aut si successivè operari debet, manè ʒʒ. ad Scr. ij. & Drach. j. in laete tepido vel vino generoso. Præparantur etiam sine cantharidibus.

Spec. Diasaturni. Mynf.

ʒ. *Mag. Saturni* ʒj.
Succ. Glycyrrhiz. purgat.
Lact. Sulphuris comp.
Rad. China elect. ʒij.
Sal. Marg. vit. orient.
Corallor. rubeorum
Panotritici an. ʒij.
Tolirub. orient. præp.
Bentzois suulimati
Oliban. an. ʒj.
Crociorientals
Cassie lignea an. ʒʒ.

Misc. & nat. omnium pulvis subtilissimus cui adde: Sacchari candi albi unc. ij. & pulverem benè mixtam ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Nescio, quibus verbis hanc incomparabilem compositionem extollam! Phthisis enim, quæ aliàs humana manu curari non potest, curatur sæpè hac Medicina. Dosis manè, & vesperti à Drach. s. ad Drach. j. in aq. nostra specifica contra Phthisin, vel in aliis ethicolis annottatis.

Spec. Diasulphuris. Mynf.

ʒ. *Lact. & flor. Sulphuris comp.* an. ʒi. ʒ.
Suc. Glycyrrhiz. purgat.
Cardamomi min.
Terre Sigillat. an. ʒvj.
Sem. Vrtice Rôm.
Cydoncorum
Cinamomi acuti
Zingiberis albi
Nuc. Mo'chat.
Crociorient.
Piperis longi
Macis an. ʒij.
Tragacanth. alb.
Rad. Ireos florent.

Flor. Papav. errat.

Masticin electi

Crem. Tartari an. ʒi. ʒ.

Misc. & fiat pulvis, cui adde: Ol. Hyssopi, Fœniculi, Salviz, Anisi, Cnamomilæ Rôm. an. ʒc. i. & ad usum reponc.

Vires, Vfus, Dosis.

Tussi diuturna, annucitatis, Ictus & Asthmatis chronico succurrunt. Humores in pectore diversos & crassos incidunt & extenuant. Præservant & curant absque omniâ Medicinâ, Phthisin, Ariduram, Pleuritidem, omnesque putrefactiones, & Apostomata, in affectib' thoracis miranda præstant, vocisq; iacturam semper rearcunt. Consumunt etiam & sicci, ne fluxus capitis & pravae humores in corpore existentes, è quibus Podagra, Ischiada, & Arthritici dolores existere solent. Prophylacticon est in Epilepsia, Apoplexia, Lepra, Lue Venerea, Convulsione nervorum, Colica, Hydrope, &c. Dosis à Scr. j. & drach. s. ad drach. manè & vesperti in vehiculo convenienti. In Hydrope autem offeruntur cum ana Mag. Croci Martis, corpore prius evacuato & neminem fallunt. In affectibus thoracis utitur in forma Trageæ, addito Saccharo cando albo, vel cum Syrupis pectoralibus mixtis in forma Electuarii seu Lambitivi.

Pulvis Resectivus. Mynf.

ʒ. *Sachari candi* in Syr. Violæ concreti ʒj.
Lact. Sulphuris unc. ʒ.
Flor. Sulphuris comp.
Conf. Alkermes an. ʒij.
Mag. Perlar. orient.
Corallor. rub.
Saturni an. ʒj.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Vires reficit. Cor & totam naturam confortat. Multum nutrit & impingvat. Flexus Capitis exsiccat. Cerebrum roborat. Tussim sedat. Asthma, Phthisin & Tabem curat. Dosis Scr. i. in aq. Pulmonis Viruli, vel Caponis, vel alia specifica. Vel miscetur tantum pulveris ut vehiculum quasi albicante colore tingatur, de quo liquore mixto. Dosis manè & vesperti Cochli. i. vel duo.

Pulvis excellens contra tussim infantum. Mynf.

ʒ. *Sachari penicilli* unc. ij.
Spec. Diatragacanth. frig.
Diatreosimpl. an. unc. ʒ.
Rad. Paeonia ʒij.
Suc. Glycyrrhiz. ext. drach. j.
Lact. Sulphuris
Crocior. an. ʒj.
Cranei humani. igne calc.
Sem. Papav. alb. an. ʒj.

Spec. Diavitrioli. Mynf.

ʒ. *Galang. min.* unc. j.
Mag. Vitrioli
Rad. Acori aquat. an. unc. ʒ.
Piperis longi
Sem. Ameos
Zedoaria an. drach. ij.
Cinamomi acuti.
Calamiamomat.

Macis an. dr. i. β.
Cardamomi min.
Zingiberis albi
Caryophyllorum an. dr. j.
Crociorient.
Spica Indic.
Lig. Aloes an. dr. β.
Moschi laudatius.
Ambragris. an. scr. β.

Misc. & fiat pulvis.

Vires, Vfus, Dosis.

Est Medicina salubris ad frigidam humōrositatem ventriculi & putrefactionem in partibus eius: Ob id phlegma digerunt. Digestionem & concoctionem iuvant. Nauseam & vomitum sedant. Calorem naturalem conservant, & membra nutritionis calefaciunt. Flatus crassos dissipant, & acidus ructus compescunt. Exsolutis & lectionosis auxiliantur. Convalescentibus ac è diuturno morbo emergentibus profunt. Fatorem oris & nasi, qui per consensum à Stomacho oritur emendant & gigni prohibent. Dosis à Scr. s. ad Scr. f. & Drach. s. vel addito Sacharo fiat Tragea. Nota: Hæ & alia compositiones, Moschum in nimia quantitate recipientes, possunt etiam sine eodem parari.

Spec. Diacinnabaris. Mynf.

℥. *Cinnabaris nativ. prep. unc. β.*
Lap. Stellaris prep.
Corn. Alcu Spagyricè calc. an. drach. iij.
Raf. Crantipartu ant.
Vitiquercini an. dr. ij.
Rad. & Sem. paon. an. dr. i. β.
Spec. Diamoschi dulc.
Diambre an. Dr. j.
Mag. Perlarum orient.
Corallor. rub. an. dr. β.
Croci orientalis
Ol. Su. cini albi an. scr. j.
Fol. Auri No. xij.

Misc. & f. omnium pulvis.

Vires, Vfus, Dosis.

Miram vim & efficaciam habent in Epilepsiâ & omnibus aliis morborum capitis periculosoꝝ generibus, suntque tam certissimum experimentum, quo Deo aspirante innumeros ceteroꝝ Medicinæ incurabiles hæcenus, quantumvis eorum non paucos à 9. 10. 12. Immo 18. pluresque annos tali abominabili fæctu laborantes, pristina sanitati perfecte feciliter, j. restitimus. Dosis in curatione à Scr. i. ad Drach. s. & Scr. ii. plus minuscè pro ætatis & virium patientis discrimine in vehiculis appropriatis & specificis omnique manè reiterandis, usque dum integrâ consequatur sanitatem.

Spec. Dianitri. Mynf.

℥. *Cryst. Nitri cum Sp. Vini & Vitri. prep. unc. j.*
Sal. Lap. Pericarum pisc.
Oculor. Cancri
Succin. alb. an. drach. ij.
Rad. Filipendula
Glycyrrhiza an. drach. i. β.
Sem. Prticæ min.
Lappa maior.
Saxifragia

Mili Solis
Geniste an. drach. j.
Bac. Lauri excort.
Iuniperi an. scr. iv.
Cinamomi acut.
Zingib. albi
Crociorient.
Piperis long.
Macis an. scr. ij.
Leporis combusti
Sang. Hircini prep.
Pulv. Ceterach
Santal. rub. an. drach. β.
Millepedum prep. scr. j.
Sachari albi. unc. iij.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

In frangendo & expellendo calculum Renum & Vesicæ, experimentum valdè illustre est. Dos. à Scr. i. ad Dr. s. summo manè in vehiculis specificis.

Spec. Diatartari. Mynf.

℥. *Tartar. vitriolat.*
Mag. Scammonii an. unc. ii.
Turbith. albi & gum.
Hermodact. albor. an. unc. β.
Ol. Caryophyllorum
Cinamomi an. scr. β.

Misc. & fiat pulvis quem ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

In universo corpore tartarum coagulatum decenter resolvunt, cum omnibus defluxionib' podagricis, securè & leniter, in quocunque etiam sint membro, per secessum educunt. Flavam bilem & pituitam copiosè deturbant. Aqua intercutē laborantibus mirificè conferunt. Cutis etiam sciditatem, Scabiem, Leptam, ceterasque eius generis fordes elunt. Insuper Scorbutum curant, & iuncturarum dolores mitigant. Dosis à Dra. s. ad Drach. i. præsertim in robustioribus.

Spec. Diacryalli. Mynf.

℥. *Carnis mamillarum vacca pingvū, russa, iuvē. cule in vino cocta & in furno exsic. unc. j.*
Piperis longi drach. v.
Crysalor. prep. unc. β.
Margaritar. prep. drach. ij.
Sem. Borragini
Feniculi
Lactuca
Nigella an. drach. j.
Rad. Hirci barbula
Cardui lactei
Rapuncular. an. drach. β.
Sachari albi. unc. iii.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Mateum & nutricum lactantium, medicamentum est specificum: Lac enim in illis adeo augent ac emendant ut omnis inde assumptus cibis ferè lactescat. Propere ad lacis ubertatem præstandam secretum est. Dosis à drach. s. ad Dr. i. manè meridie & vesperti, in cibo, iuiculo, seu in aq. Card. Mariæ vel in aliis convenientibus vehiculis.

Spec. Diasuceini. Mynf.

℥. *Succini albi prep. unc. β.*

Mag.

Mag. Corallorum rub. rosar.
 Nuc. Moschat. tost.
 Bolirub. orient.
 Emaragd. an. ʒij.
 Croci Martis per re verberationem fact.
 Sang. Draconis an ʒi. ʒ.
 Styraei calamite
 Cornu Cervi ust. prep.
 Laudani opiat. an. ʒj.
 Anthera Rosarum
 Sem. Plantaginis
 Flor. Papav. errat. an. ʒ ʒ.
 Caryophyllorum
 Croci or.
 Cinamomi
 Macis an. ʒj.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Viscosos & cunctos Sales intestina erodentes, & alvi fluorem sollicitantes, compescunt & obtundunt. Hinc omnibus Dysentericis sanguinisque profusius maxime medentur. Dosis à Scr. j. ad Drach. j. in vehiculis appropriatis.

Spec. Diacretæ. Mynf.

ʒ. Cret. albæ cum aq. Rosar. prep. ʒiii.
 Nuc. Moschat. ʒi. ʒ.
 Rad. Glycyrrhizæ.
 Stih. Cydonæorum an. ʒj.
 Bol. rub. orient. prep.
 Corallorum rub. prep. an. ʒ ʒ.
 Lap. Carphonis cum aq. plantag. prep.
 Macis parum tosti
 Mastichis electi
 Croci orient. an. ʒj.
 Sachari albi ʒij.

Misc. & fiat pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Catholicon est in orexi seu ardore ventriculi: Hæ enim species hanc dynamin habent, ut adversentur ebullitioni flava bilis & sublimato in orificium ventriculi tartaro, quem efficaciter resolvit & præcipitant. Dosis à Drach. s. ad Drach. j. in paroxysmo: Medicamenta enim in hoc casu sunt adhibenda quandoquæq; orexis urget, tamdiu donec cesset.

Spec. Diaborracis. Mynf.

ʒ. Borracis Venet. ʒ ʒ.
 Castæ lignæ
 Croci orient. an. ʒj.
 Raf. Lig. Sabina
 Succini alb. prep. an. ʒ ʒ.
 Off. de Corde Cervi
 Visci quercini
 Llor. Cheiri an. ʒj.

Misc. & f. pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Mulieribus, quæ nequeunt parere, seu quæ in partu periculosè laborant, felicissimè offeruntur: Ad partum enim facilitandum, secundinas retentas & factum mortuum ejciendum, præsentissimè est remedium. Dosis à Scr. j. ad Scr. ij. & Drach. j. in aq. Cinamomi, vel Fler. Cheiri, vel Artimisiæ, seu in vino albo generoso.

Spec. Terebinthinæ. Mynf.

ʒ. Terebinthina in aq. Curi bis lota ʒij.
 Mag. Scammonii ʒj.
 Turbich. alb. & gum. ʒvj.
 Tartari vitriolati
 Hermodact. alb. an. ʒij.
 Spec. Lithontrib. ʒij.
 Croci orient.
 Macis an. scr. j.
 Sachari violat. tabul at. ʒij.

Misc. & f. omnium pulvis cui adde: Ol. Anisi, Aurantior. Caryophyllor. Cinamomi; Fœniculi, ana Scr. s. Denuo misce & ad usum repone.

Vires, Vfus, Dosis.

In Arthritide, Colica, Gonorrhæa. Dysuria, Stranguria, Renum & Vesicæ calculo, aliisque metatuum urinalium vitiis, & c. præstantissimum est catharticum, & experimentum mirabile. Dosis à Drach. s. ad Drach. j. & Drach. j. s. in jure Caponis, vel gallin. vel ciccerum, aut in cerevisia, vel in vino calido. Mulieribus offertur in aq. Melissæ seu bac. Juniperi.

Spec. Diamumiæ Mynf.

ʒ. Mumia transmarina
 Mag. Lap. Percar. an. ʒij.
 Sang. Hircini prep.
 Caryophyllorum
 Spermat. Ceti an. ʒi. ʒ.
 Rad. Rubi tincti.
 Hirundinaria
 Tormentilla an. ʒj.
 Succini albi prep.
 Sal. Corallor. rub.
 Bolirub. or. an. dr. ʒ.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Hæ species valde mirabiles sunt ad casum: Sangvinem enim coagulatum dissolvunt. Præcipitatos, ruptos, contritos, & fractos iuvant, vulneraque interna glutinant, prohibent apostemata ex casu ab alto. Dosis à Scr. i. ad Drach. i. in aq. Cæresfolii, vino generoso, vel in aceto vini.

Pulvis sticticus ciudem ferè efficacis.

Mynf.

ʒ. Rad. Hirundinaria ʒj.
 Rhabbarbari electi.
 Mumie transm. an. ʒ ʒ.
 Lacce rub.
 Sper. Ceti an. drach. ij.
 Bol. armen. prep.
 Terra sigillat. an. dr. j.

Misc. & fiat pulvis. Dosis eadem.

Alius Pulvis sticticus valde efficac.

Mynf.

ʒ. Spec. Ceti ʒj.
 Terra sigillat. unc. ʒ.
 Bol. Armen.
 Sang. Dracon.
 Lap. Hamatis. an. drach. ij.
 Os. Cancr. prep. drach. j.
 Rad. Angelice odorat.

Rhapontic. Rhabarb. elect. an. dr. ʒ.
 Misc. & f. pulv. Cuius Dos. est dr. s. in vino calido, expectando sudorē, sic per vulnera exit & operatur.

Spec. Diaolibani. *Mynf.*

- ℥. Rad. Pœonia debite collect.
Ireosiflorent. an. 3ij.
Olibani optimi 3i. β.
Corn. Alci f. igne calc.
Mag. Cranes microcosmi
Croci oriental.
Viscin. quercin. an. 3j.
Sacharipenidii.

Misc. & f. pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

In metu Epilepsia, Apoplexia, Catarrhi suffocativi; in Tussi, Cardiacâ & in omni subito morbo & periculoso aliquo accidente infantibus & pueris offeruntur. Cerebrum enim & Cor confortant, ab iisque omnem irruentem & peccantem materiam longè propellunt. Dosis à Scr. s. ad Sc. j. per se, vel in lacte materno, aut alio conveniente liquore.

Spec. Diatabaci. *Mynf.*

- ℥. Tabac. Ind. cum Ol. anis. prepar. 3β.
Rad. Hellebori alb.
Lilior. convall.
Pyrethri an. 3β.
Gran. Pœonia mar.
Flor. Lavendula
Roris marini
Maiorane
Origani an. 3j.
Piperis longi
Gum. Peruviani
Agarici trochisc.
Gallia Moschat. an. scr. β.

Vires, Vfus, Dosis.

De his speciebus parum per nares attrahitur, tunc statim frequentissimis sternutationibus cerebrum benignè expurgant, & in omnib⁹ capitis doloribus, Catharrhis, Vertigine, Epilepsia, narium exitura & obstructionibus, quæ tam maximè valent: Excrementa enim tam crassa, quam putrida copiosè educunt, cerebroque robur reddunt. Dosis manè Stomacho Ieiuno quantitas unius ciceris, quæ naribus attrahatur.

Spec. Diamaioranæ. *Mynf.*

- ℥. Flor. Liliorum convall. 3β.
Herb. Maior. cum proprio Ol. prius irrorat. 3ij.
Lig. Aloes ponderos. 3j.
Cubebarum opt. scr. j.
Ambre griseæ scr. β.

Misc. & fiat pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

In omnibus morbis & affectibus, ubi sternutatione opus, speciebus hisce felicissimè utimur: Supra modum enim totum Caput à crassis & pituosis humoribus liberant, cerebrumque simul & organa sensum mire confortant. Dosis manè in aurorâ Pili magnitudo naribus attrahenda.

Spec. Diabalaustia. *Mynf.*

- ℥. Balaustriarum 3vj.
Rad. Caryophyllata
Cyperis rotund.
Masticibus elect.

Terra Sigillat.
Caryophyllorum
Sandaracæ
Cort. Citri
Rorimarini an. 3β.
Corallorum præp.
Succini albi
Flor. Pœonia
Rosarum ruber.
Olibani an. 3ij.
Nuc. Moschata
Sem. Myrsillor.
Coriand. præp.
Santal. citrin.
Lig. Sassafras
Cubebarum an. 3ij.

Misc. & f. pulvis, saturæ coronali inspergendus.

Vires, Vfus, Dosis.

In Phthisi, Hæctica, Febribus aridis & dolore capitis, purgata alvo, ad sistendum & exsiccandum catarrhos, & confortandum cerebrum, turō, capitis summo vertici, vel in loco futuræ coronalis noctu ante somnum insperguntur. In causa autem frigida & humida caput prius inunge opt. Sp. Vini sulviato, & postea insperge pulverem, & mira videbis: Quia impediunt descensum aquositate à cerebro ad nares, oculos & subiectas partes.

Spec. Diabuglossæ. *Mynf.*

- ℥. Cort. rod. Buglossæ 3j.
Elaosach. Citri 3β.
Rosarum rub. exsic.
Santal. citrin.
Lig. Aloes an. 3ij.
Mag. Perlar. or.

Corallorum rub. an. 3i.

Off. de Corde Cervi

Croci præp. an. 3β.

Gallia Moschat. vera

Auripotab. nosi.

Spice Indic. an. 3ij.

Ol. Rosarum veri

Cinamomi an. 3β.

Man. Chrysi simpl. 3ij.

Misc. & f. pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Summa est medicina, ubi aliquis quasi ad desperationem ex nimia tristitia venit: Propterea valde efficax est contra affectus melancholicos, cardiacos, &c. Medicamentum enim est cordi amicissimum. Omnia membra, ex quibus virtutes animales & naturales manant, confortant; nec non Cordis tremorem & syncopen emendant. Malas cogitationes compescunt. Solitarios juvant. Bonos mores gignunt. Falsas imaginationes abolent. Latitiam afferunt. Dosis à Scr. j. ad Dr. s. & Dr. j.

Spec. Diaplantaginis. *Mynf.*

- ℥. suc. Glycyrrhiz. ext.

Terra Sigillata

Rad. Plantaginis

Serpentaria

Tormentill. an. 3vj.

Mag. Crui Martis per reverberationem fact.

Corn. Cerviusti & præp.

Cort. Granator. an. 3β.

DE PVLVERIBVS VARIJS VSVALIBVS.

for

Lap. Hematitidis
Nuc. Moschata
Flav. cort. Aurant.
Caryophyllor. an. ʒiij.
Fol. Salvia acut.
Visci quercini
Balaustiar. an. ʒij.
Mag. Corall. Berberisati nost.
Sem. Plantaginis
Priapi Cerui an. ʒi. ʒ.
Pellic. inter. ventriculor. Gallinar. præp.
Sang. Draconis
Hypocistida. an. ʒj.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Cibum fastidientibus, sanguinem mingentibus & exspuentibus: nec non mulierculis uring incontinentia post partum correptis miraculose auxiliantur. Dysentericis, Calicis, Mensibus superfluis; Intestinatorum, Renum, Vesicæ, fistulæque urinariæ exulcerationibus mirè subveniunt, & inde omnia nata symptomata tollunt. Dosis à Drach. s. ad Drach. j. manè Stomacho Ieiuno, vel ante prædium & cenam, cum Vncis duabus vel tribus liq. Stil. plantaginis.

Pulvis Polychrestus imperialis.

Mynf.

ʒ. Sacchari candi alb. ʒvj.
Croci Maris cum acet. Tamarindor. præp. ʒi. ʒ.
Sem. Feniculi
Raf. Eboris
Tali Leporin.
Oc. Luciorum
Cardamom. min.
Zingiber. alb.
Nuc. Moschat.
Rad. Glycyrrhiz. an. ʒij.
Cinamomi acut.
Cubebarum
Cassie lignea
Spica nardi
Rad. & Sem. Pæon.
Visci quercin.
Acidi Tartari an. ʒʒ.
Mag. Lap. Carphon.
Oc. Cancror.
Lap. Percar. pisc.
Croci oriental.
Sem. Petroselin.
Apri
Castorei veri
Caryophyllorum
Myrrharub.
Lig. Aloes
Herb. Hyssopi
Ol. Anisi an. ʒij.
Mag. Perlar. or.
Corallor. rub.
Macis elect. an. ʒj.
Fol. Aurs Vng. Nro. xxxxiij.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Ex Stomacho & intestinis flatus, ventositates, omnesq; peccantes humores expellit, illumq; co-

fortat. & à putredine præservat. Cerebrum roborat. Memoriam auget. In Epilepsia, Tremore, & debilitate Cordis, difficultate Pectoris, Tussi, Asthmate, & c. multum præstat. Meriores mulcet. Tristes ex hilarat. Iimidos animat. Hepatis & Lienis obstructions referat. Tympanitem à causa frigida ortam, & multos alios morbos longos & obfirmatos curat. Hæmorrhoides fluentes sistit. Sanguinem purificat. Vividum colorem procreat. Matricem frigidam calefacit. Vteri intemperie corruptam emendat. Renes & Vesicam purgat. Calculos, arenulas & saburram reicit. Meatus aperit, & Strangitria auxiliatur. Dosis omni mane, Castaneæ quantitas per se, vel in liquore appropriato, morbum propriè respiciente.

Pulvis Dysentericus. Mynf.

ʒ. Corn. Cervi Spagyrice calc. ʒi. ʒ.
Sem. Sanguinaria
Plantaginis an. ʒj.
Creta alba præp.
Nuc. Moschat.
Visci quercin.
Nitri præp. an. ʒʒ.

Misc. & f. pulvis subtilissimus, qui in omnibus fluxibus ventris etiam valde efficax est. Dosis Drach. j. in vehiculis appropriatis & specificis.

Spec. Dialauri. Mynf.

ʒ. Bac. Lauri, massâ panis circumducti & in clibano debite excocti. excisæ. & pulverisat. ʒj.
Flor. Centaur. min. ʒij.
Rubia tinctor.
Myrrharub.
Croci or. an. ʒj.
Aristoloch. rot.
Cardamom. min.
Galang. min. an. ʒij.
Sal. Cinamomi
Sabina an. ʒʒ.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Obstructions in utero egregie aperiant; nec non suppressos menses mirifice cientac largiter movent. Dosis à Drach. sem. ad Drach. j. In decoct. Sabinæ cum Croco or. aut vino vel cerea visia calida bis de die, manè Ieiuno ventriculo, vel vespèri ante ingressum lecti, hocque continetur, donec menses prorumpere incipiant.

Spec. Dialalappæ. Mynf.

ʒ. Rad. Lalappæ opt. & resinosa ʒij. ʒ.
Acidi Tartari ʒxj.
Ol. Cinamomi ʒj.

Misc. & fiat pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Per inferiora sine molestia purgant & sanguinem mundificant. Pituitam ipsam, utramque bilem, flatus ceteraq; impuritates omnes è toto corpore educunt, & obstructions tollunt: Ob id doloribus articularum & hypochondriorum profunt. Dos. à ʒʒ. ad ʒij. & ʒj. præsertim in robustioribus.

Spec. Diaesulæ. Mynf.

ʒ. RA. Esula min. præp.
Ros. Diarrhod. Abb. an. ʒj.
Hellebori alb. præp. Sal. Vitrioli alb. an. ʒij.

Sac.

Succ. Glycyrrhiz. exti.
Santal. rub. an. drach. i.
Cinamomi acut.
Ireos florent.
Zingib. alb. an. scr. ii.
Mag. Perlarum orient.
Corallor. rub. an. scr. i.
Elaeoch. Caryophyllorum
Nuc. Moschat.
Mastichis an. scr. β.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Valent in omnibus Fibribus quotidianis, tertianis, ardentibus, omnisque generis infirmitatibus Ventriculi, defluxionibus salis, Lumbricis, dolorib⁹ dorsi, Synovia, peste, morbis Epidemii, Venenorum haultorum symptomatibus; per alvum enim & superiora noxia quæque, sine molestia, expurgant. Dosis à Drach. s. ad Drach. j.

Spec. Stomachicæ. Mynf.

℥. *Acidi Tartari unc. iii.*
Galang. min.
Zingiberis alb.
Piperis long. an. drach. i. β.
Cardamomi. min.
Nuc. Moschat.
Caryophyllorum
Zedoaria an. drach. i.
Rad. Glycyrrhiz. ras.
Fol. Salvia acut.
Sem. Ruta
Carui
Olibani an. drach. β.
Ol. cinamomi scr. i.
Menta crisp.
Aurantior.
Anisi an. scr. β.
Sacharicandi alb. unc. viii.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Collapsam appetentiam excitant. Tormina, vomitiones, & singultus sedant. Asthmaticos juvant. Crapulam arcent. Flatuositates expellunt, ventriculum corroborant, & aimenti distributionem accelerant. Dosis manè & vespèri à Drach. s. ad Drach. j. ex vino malvatico vel alio generoso.

Pulvis Stomachicus nobilis. Mynf.

℥. *Cremoris Tartari albis. & Sp. Vitrioli aliquoties*
irrorati & iterum exsiccati ℥ij.
Corn. Cervi Spagyricè calc. ℥ β.
Sal. Lap. Percar. pisc.
Oculorum Cancri an. ℥ ij.
Mag. Perlar. orient.
Corallor. rub. an. ℥ j.
Ol. Caryophyllorum
Cinamomi an. ℥ β.
Sacharicandi alb. ℥ viij.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Vti nobilis est, ita quoque Cor, ventriculum, & reliqua nutritionis membra nobiliter confortat. Stomachi cruditatem & molliem corrigit,

pituita; putredinem prohibet. Nephriticis, Liéolis, cibumque vomitibus summo perè succutit. Præterea illos, qui ex diuturno aliquo morbo, penitus extenuati sunt, plurimamque inde Imbecillitatem contraxerunt admodum corroborat. Dosis à Drach. s. ad Drach. j. in vehiculo appropriato.

Spec. pleuriticæ. Mynf.

℥. *Sulphuris sublimati ℥ j.*
Sem. Card. Maria
Bac. Lauri excortic.
Visci quercini
Rad. Zedoaria
Olibani an. ℥ j. β.
Ras. Dentis Verris aprugni
Dent. Lucii acut.
Flor. Papav. errat. an. ℥ j.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dosis.

Magnum secretum est, contra dolores pleuriticos, siue puncturas laterum, ubi præ vehementiâ ægrotantes ferè exanimantur. Dosis à Drach. s. ad Drach. j. in aq. Hyssopi & Fæniculi, vel in aq. flor. papav. errat. manè, meridiè & vespèri vel sine ad minimum quinque horæ inter quæ mihiet dosim. Offeruntur etiam in aq. Scabiosæ, &c. Deo favente, certissime libent.

Pulvis pleuriticus secretissimus. Mynf.

℥. *Flor. Sulphuris comp. ℥ β.*
Ras. Dentis verris aprugni
Mand. Luciorum an. ℥ ij.
Flor. Papaveris rhæad. ℥ j.

Misc. & f. pulvis subtilissimus, qui usui repouendus.

Vires, Vfus, Dosis.

Curat, non sine adstantium stnpoie, pleuritidem, omnes putrefactiones, Aposteinatas, &c. Dosis à Drach. s. ad Drach. j. cum aq. è flor. Chamillæ & Papav. errat. ana s. q. Efficacius remedium non datur, & certè hic solus haustus sacharo cand. alb. parum edulcoratus, & aliquot vicibus exhibitus adm irabile præfidium est; quo sapissimè ipse sum usus, & semper, post Dei providentiam, integræ sanitati restitutus.

Spec. Febrifugæ. Mynf.

℥. *Cochlear. long. testar. præp.*
Corn. Alciis ignè calc. an. ℥ j.
Sal. Centaurii min.
Card. benedict.
Absinthii an. ℥ β.
Tartari vitriolati
Mag. Vitrioli an. ℥ iij.
Calami aromati.
Nuc. Moschat. an. ℥ j. β.
Sem. Hyperisi
Caryophyllorum
Piperis longi
Camphora an. ℥ j.
Rad. Tormentilla

Aristoloch. rot.

Zedoaria

Ostrucii an. ℥ β.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus.

Vires;

Vires, Vfus, Dofis.

Abigunt ferè omnes Febres; præcipuè autem quotidianam, tertianam & fepè quartanam curât. Dantur instante paroxyfmo vel paulò ante in aq. Card. benediçt. & Centaur. min. vel in haufu ce- reuitiæ calidè: Sed pariens in lecto fe contincat & fudet. Dofis à Scr. j. ad Drach. j. habitâ ratione vi- rium fumentis.

Pulvis Febrilis probatus. Mynf.

- ℥. Calami aromat. unc. j.
Rad. Gentiana
Aristoloch. rot.
Zingib. alb. an. unc. ß.
Sal. Centaur. min.
Card. bened.
Absinthii an. ʒ iij.
Corn. Cervif. igne calc.
Sem. Calendula
Camphora an. ʒ j.
Sachari candi alb. unc. i. ß.

Misc. & f. pulvis subtilissimus; Dofis à drach. s. ad drach. j. in vehiculis appropriatis & fpecificis.

Spec. Nephriticæ. Mynf.

- ℥. Cryft. Tartari unc. j.
Mag. Lap. Percar. pife.
Ocul. Cancr. an. unc. ß.
Sal. Sucani albi ʒ j.
Ol. Anifi ʒ j.
Sachari cand. alb. unc. iv.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus:

Vires, Vfus, Dofis.

Nephriticos oculariter juvant: Tartarum e- nim & lapidem Renum & veficæ, cetetorumque membrorum frangunt, atq; inde mirabiliter expellunt. Ifchuriam, Dyfuriam atq; Stranguriam citrà moleftiam folvant: Propterea pro fecreteo magno, contra omnia calculorum genera habeantur & meritò exiftimentur. Dofis in præfervati- one Scr. j. fingulis Lunæ quadris in aq. Nephriticâ noft. vel alia convenienti. In curatione autem De- fis à Drach. s. ad Drach. j. in aq. jam dictâ, vel in aq. Ononidis, Petroselinî, Hedræ ter. &c.

Spec. Cholagogæ. Mynf.

- ℥. Mag. Scammonii unc. j.
Spec. Diarrhod. Abb. unc. ß.
Acidi Tartari ʒ ij.
Rosar. rub. viriolat.
Flor. Centaur. min. an. ʒ j.

Misc. & fiat pulvis subtilissimus.

Vires, Vfus, Dofis.

Flavam bilem citrà moleftiam educunt, ut fi- mul obftucliones liberent. Præterea calori & ficcitati Stomachi, Cordis, Epatis, & ulmonum, ar- ticulorum & vifcerum conferunt, ipforumq; ro- bur augment & confervant. Cardiacis, Tabidis, mor- boq; Regio correptis maximè subveniunt. Propi- nantur etiâ feliciffimè fenibus & debilib⁹ in febrî- bus ardentib⁹ & tertianis, &c. Dofis à ʒ. ß. ad ʒ ij.

Pulvis carminativus. Mynf.

- ℥. Sem. Cymini cum aceto præp.
Carui
Anifi an. unc. iij.
Zingib. albi ʒvj.

Masii ʒ iij.

Croci orient. ʒ j.

Misc. & fiat pulvis &c.

Vires, Vfus, Dofis.

Flatus intestina diffidentes, & acrimonia fua tormina concitantes, egregiè diucit, quotiditè vel tempore necesfitatis, per aliquot dies continu- ando, & in prima menfa, cum iure aliquo, vel cum aq. Fæniculi, aut Anifi, seu carminativa nofta ca- lide sumptus. Dofis à Drach. j. ad Drach. j. s. ʒ ij. cingit Suppenpulver.

Farina virginea nobilis. Mynf.

- ℥. Silicium fluiat. calcinat. & pulverifat. unc. vj.
Lap. Pumici præp. unc. j.
Rad. Ireos flor. unc. ß.
Gallia Moschat. vera ʒ j.
Ol. Stil. Rosarum ʒ j.

Misc. & f. omnium pulvis instar farinæ, quem ad ufum repone.

Vires & Vfus.

Ad dentes in una quali hora dealbandos, & tartaro cõrrofivõ purgâdos medicina nulla excel- lentior est, si quotiditè hoc pulvere fapè hinc inde cum lacinia lanea diligenter fricentur arque teran- tur: Propterea tam gynæceis, quam reliquis omni- bus, hunc de silicibus fuavissimum & venustissi- mum pulverem comendare volui.

Pulvis Hæmorrhoidalis.

- ℥. Farin. volatilis unc. j.
Croci Martii unc. ß.
Boli rub. or. præp.
Rad. Verbafci an. drach. ij.
Hermodact. alb. per noctem in Sp. Vini infusi & iterum exsic.
Flor. Papav. errat.
Sachari cand. alb.
Sang. Draconis
Olibani an. Drach. i. ß.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus; qui tactum effugiat.

Vires & Vfus.

Sanguinem hæmorrhoidalem superflue ema- nantem cito restringit, vehementemque dolorem mirè sedat: Tempore autem ufus, ex albumine ovi & stuppa canabina, vel ex lana tipharum & bu- tyro veteris, fale, f. cataplasma, cui de hoc pulve- re parum inſpergatur, & ita hæmorrhoidibus aper- tis & fluentibus apponatur.

Pulvis de Verbasco. Mynf.

℥. Herb. Verbasci viridis q. v. infer crucibu- lo, quantum rapit, ad summum usque infarciend- do, deinde alio cõtege crucibulo, luto bene mu- ni, igni impone, ut nigrescat eò, non verò in ci- neres abeat, cumque videbitur satis esse, crucibu- lum fac refrigerare, attam illam materiam exime, & in subtilem pulverem redige. Postea

- ℥. Huius pulveris nigri unc. j.
Khabbari elect. Drach. ij.

Misc. & f. pulvis subtilissimus.

Vires & Vfus.

Certum hic pulvis est exprimentum contra con- dylomata & hæmorrhoidas cæcas. Cuius ufus est ut ægræ

ut ægrotus de indusio viri trito sumat particulam, ut camq; in uno latere paulum propriâ suâ salivâ humectet, de pulvere hoc aspergat, & ita superimponat toties repetendo, quoties opus, donec condylomata & hæmorrhoides illæ cæcæ displiceant, quod brevi tempore venit.

Pulvis probatus.

Ad

Exsiccandum, consolidandum, & sanandum variolas.

℞. Farin. Lentium
Fabarum
Orobi an. ʒʒ.

Lithargyri
Cerulea lota
Tutia prep.
Nihil alb. an. ʒ ij.
Conch. marin. prep.
Rad. Arundinis
Croci Metallor. an. ʒi.

Misc. & fiat pulvis subtilissimus.

Vires & Usus.

Variolæ quando maturæ sunt, post septimum diem rumpantur cum acta aureâ seu argenteâ, auferatur humiditas, ne corrodat carnem, & faciat foveas, vel scindantur cum forcipe, ne iterum claudantur; deinde aspergantur prædicto pulvere, qui etiam spargatur in lectum patientis.

Species odoriferæ ad vestes reponendas.

℞. Flor. Rosar. rubear. ʒ ij.
Stachados Arab. ʒ y.
Lavendula ʒi.
Gallia mosch. } an. ʒʒ.
Asa dulcis }
Laudani ʒi.
Santal. citrini
Caryophyllorum } an. ʒiij.
Cort. curi }
Cinnamomi }
Ligni aloes } an. ʒ ij.
Macis }
Moschi ʒʒ.
Zibetta gr. vj.

Mista grossoque modo incisa, dentur in duobus sacculis.

Pulvis Cyprius Violato-Rosatus.

Mynf.

℞. Rad. Ireos florent. ʒ iv.
Flor. Violarum recent. exsic. ʒi.
Rad. Cyperi rotund. ʒ ij.
Ol. Stil. Rosar. veri ʒi. ʒ.

Misc. & f. omnium pulvis subtilissimus, qui tactum effugiat.

Vires & Usus.

Ex hoc suavissimo & valde delectabili pulvere replentur pulvilli, quibus variè utuntur in gynæceis. Per se etiam crinibus, vestibus, pellibus, linteis, &c. inspersus, longè lateque iucundissimum suum odorem, cerebrum & omnes Spiritus recreando, eructabit. Invenimus pro iis, qui à Moscho,

Ambrâ, Zibethâ, & aliis valentioribus odoriferis planè abhorrent.

Pulvis Cyprius Moschatus. Mynf.

℞. Styrac. calamit. ʒ v.
Rad. Ireos florent. ʒ v.
Rosarum rub. opt.
Anthos an. ʒ ij.
Benzoini
Cass. Lignea an. ʒi.
Ladani puri
Calamiaromat.
Caryophyllorum
Sem. Coriand. an. ʒ vj.
Lig. aloes
Santal. citrin.
Rhodiani. ʒʒ.
Cort. Aurantior. & Citri
Cyperi rotund. an. ʒiij.
Origani Cret.
Maiorana an. ʒ ij.
Fol. Lauri
Fol. Lavendula
Violarum an. ʒi. ʒ.
Moschi laudat. ʒʒ.
Ambra gris. ʒj.

Misc. & f. pulvis vestimentalis; cuius usus iam dictus.

Pulvis Manualis odoratus. Mynf.

℞. Magnat. Exp. Amygdal. dulc. & amar. an. ʒiij.
Farin. Fabarum ʒ ij.
Oryza albiss.
Lupinor. an. ʒi. ʒ.
Rad. Ireos florent. ʒj.
Rosarum alb. exsic.
Benzoin an. ʒ vj.
Sal. Tartari alb.
Creta alb. prep.
Spodii prep.
Sper. Cetrac. an. ʒʒ.
Ol. Lig. Rhodini ʒj.
Caryophyllorum
Lavendula an. ʒʒ.

Misc. & f. omnium pulvis seu mixtura.

Vires & Usus.

Hic pulvis manus albas ac nigras, cutimq; mollem reddit, si frequenter eo laventur, & friceantur.

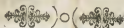
Pulvis Erysipelatodes. Mynf.

℞. Farina volat ʒ vj.
Plumbiusti
Bolirub. an. ʒ ij.
Mastichis elect.
Olibani
Cerulea an. ʒj.

Misc. & fiat omnium pulvis subtilissimus.

Vires & Usus.

Hic pulvis chartæ cæruleæ inspersus, & in Erysipellate, sive igne sacro, per se, loco affecto applicatus, summum remedium est.

LIBER DECIMUS NONVS.

DE SPECIEBVS ET CONFEC- TIONIBVS AROMATICIS, MORSVLIS ET ROTVLIS.

Confectio ad Vermes. Augst.

- ℞. Seminũ sanctiunciam unam semũ.
Farine Lupinorum uncias
unam.
Diptami albi.
Cretici ana unciam semis.
Cornu cervi usũ & preparati.
Scordii veri ana Drachmam unam
semis.
Crocĩ Dr. semis. grana sex.
Sacchari albi aqua Absynthij diluti quantum
satis est.
Fiat Confectio, ut est artis.

Vermes & interaneorum animalia expellit & ene-
cat, ac ea gigni prohibet, putredinemque humorum
ex quibus hæc nascuntur, arcet ac emendat.

Confectio Zingiberis Cocti. Augst.

- ℞. Cinnamomi electi Dr. duas.
Nucis Moschata Dr. unam.
Caryophyllorum serup. duos.
Macis serup. unum novum.
Incendantur omnia crasse, adde
Zingiberis tenuissimè pulverisati Drachmas
sex.
Sacchari aqua Rosarum diluti uncias
sedecim.
Fiat Confectio in Morsellis.

Frigidis ventriculi noxis succurrit, ejusq; con-
coctionem languidam reparat ac restituit.

Manus Christi simplex, & cum Margaritis. Aug.

- ℞. Sacchari clarificati libram unam.
Liber XIX.

Aqua Rosarum libram semis.

Coquantur ut est artis, quod si Margaritas addere
volueris, melle sub finem.

Margaritarum subtilissimè tritarum unc. semis.

Viribus dejectis, febribus ardentibus, & delitijs
medetur, fallas etiam imaginationes abolet.

Paratur etiam Manus Christi Perlata adjectis sub finem
coctionis guttulis aliquot Olei Cinnamon, jucundissimum
sanè ad omnem virum lapsum medicamen, si modo febris
aut calor aliquis præternaturalis non subsit.

Pasta Regia, seu Panis Marcius. Aug.

- ℞. Amygdalarum dulcium contusarum lb. 8.
Sacchari tenuissimè pulverisati libram unam.
Cum aqua Rosarum fiat Pasta.

Pasta Regia sine coctione paranda Aug.

- ℞. Pinearum mundatarum.
Pistachiorum præp. an. unc. quatuor.
Sacchari albisimi uncias octo.
Quinque Lapidum pretiosorum ana ser. duos.
Corall. rub. præp. Dr. unam semis.
Cinnamomi acuti Dr. unam.
Specierum de Gemis frigidis Dr. duas.
Nucis Moschata Dr. semis.
Macis grana quinque.
Cortium Curi conditorum.
Conserve Borriginis ana unc. unam semis.
Margaritarum præparatarum Dr. unam semis.
Cum aqua Buglossi incisi crassiusculè incidendis, A-
romaticis reliquis contusis fiat Pasta Saccharo
& Cinnamomo incrustanda.

Plurimum nutrit ac roborat, eâ qui è diuturnis
morbis emerferunt, & macilentis commode refici-
untur.

Confectio sicca pro cordis & stomachi confortatione. Salz.

- ℞. Panis tritici bis cocti Sacch. albiss. ana lb. j.
Amygd. dulc. exc. Cort. citri vir. cond. an. lb. 8.
Gelatina cydon. 3iv.

Vv

Zingib.

Zingib. china. }
 Myrobal. condit. } ana zij.
 Nucis mosch. cond.
 Cinnamomi el. 3j. 8.
 Croci opt. 3. 8.
 Ambra grysea Moschi Alex. ana ʒj.
 Aquæ rosar. q. 8.

Bis coctum & Sacharum, separatim quodlibet, pulverisetur: amygdalæ in mortario lapideo terantur, sicuti fit in pane Martio: sicutiam cortices citri, cum Zingibere & nuce moschata, quæ per setaceum extrahantur, sicut fit in cassia: cinamomum pariter pulverisetur, & bis coctum in mortario satis amplo optime miscetur, deinde adde Cinamomum, cui per triturationem moschus & Ambra primum incorporentur. Pulveribus omnibus conjunctis addatur conditum expressum, gelatina cydoniorum, jus corticum citri, & pedetentim rebus siccis cum humidis permistis cum pistillo ligneo convenienti benè terantur omnia, eoque, donec omnia benè contemperata & unita esse videantur, pro massa, quæ si paulò durior fuerit, cum aqua rosarum fragrantissima parum irroretur, eoque, quo commode vel morsuli, vel placentalæ formis consuetis formari queant, quæ postea lenissimo calore, tantum ad superfluum humiditatem exiccandam, siccantur, & ad usum ferventur. Hæc confectio diligenter præparata non solum maximè cordialis est & corroborans, sed etiam tam delicata & jucunda gustui, vix ut similis habeatur, viris principibus digna. Quibus Moschus & Ambra non conveniunt, in illorum gratiam absque ijs consicipi poterit.

Confectio post Pastum, Aug.

Rx. Sem. Anisi.
 Fœniculi.
 Carui.
 Coriandri.
 Zingiberis albi ana Dr. unam semis.
 Calami Aromatici.
 Nucis Moschatae ana Dr. unam.
 Cinnamomi electi.
 Liquiritiæ incisæ ana Dr. duas.

Sachari albiissimi libram unam semis. Semina maneat integra, reliqua verò diligenter incidantur, & cum sufficienti quantitate aqua Rosarum sive Morcellæ, qui aromatisentur

Moschi Orientalis granis duobus.

Tardam infirmamque ventriculi coctionem promovet, & crassos ejusdem flatus dissipat, ructus quoque acidos compescit, & oris halitui gratiam conciliat. Ejus descriptio à Clarissimo Viro Dn. D. Martino Holzapfelio Collega nostro, ac Officinarum Pharmaceuticarum Visitatore Ordinario, nobis communicata huc accessit.

Pignocata alba.

Aug.

Rx. Pinearum in furno siccatarum & mundatarum libram unam.
 Sachari albiissimi in succo Limonis crudo dissoluti, & albuminibus ovorum clarificati tantundem.
 Fiacut artis est.

Pignocata viridis.

Rx. Pistachiorum præparatorum unciam unam.

Pinearum mundatarum uncias duas.
 Cinnamomi electi unciam semis.
 Zingiberis Dr. unam.
 Caryoph.
 Nucis Moschatae ana Drachm. semis.
 Macis scrupulos duos.
 Croci grana tria.
 Sachari albi in succo Bertonice dissoluti libram unam.

Fiar secundum artem.

Pignocata vulgaris.

Rx. Sachari clarificati & nondum perfecte coacti libram unam.

Eidem postquam optime igne remoto agitata ac dealbata fuerit, adde

Nucum Pinearum uncias quatuor.

Rursus probe miscantur, postea perfecte coquantur, & in vocatos Morcellas redigantur.

Pineata hæc usui sunt Tabidis, consumptis, exnuatis, & corporis refectionem exigentibus, plurimum enim robotant, ac nutriunt.

Species incisæ Saccharo obductæ.

Rx. Glycyrrh. unciam unam.
 Cinnamomi electi Dr. sex.
 Zingiberis Drachmas quinque scrupulum unum.
 Calami Aromatici Dr. quatuor.
 Macis.
 Nucis Moschatae ana drachmas duas, scrupulos duos.
 Galange.
 Caryophyllorum ana Drachmas duas.
 Cubebarum scrupulos quatuor.
 Sem. Anisi uncias quatuor.
 Carui.
 Fœniculi.
 Coriandrorum præparatorum ana uncias duas.
 Conficiantur omnia cum Saccharo, ut est artis.

Species incisæ sive Tragea Grossa, ut vocant.

Rx. Glycyrrhizæ incisæ.
 Anisi confecti ana libram unam.
 Confect. Sem. Fœniculi.
 Carui.
 Coriandrorum præpar.
 Zingib. albi ana uncias octo.
 Cinnamomi electi uncias duas.
 Calami Aromatici unciam unam.
 Nucis Moschatae unciam semis.

Concidantur grosso modo, & miscantur.

Speciebus his incisilis adduntur subinde Tabulata Specierum Aromatici Rosati, Diambre, de Extractio Ligni Aloes, Manus Christi Perlata cum Oleo Cinnamomi in fistula confracta pro varia prudentis Medici intentione. Mandantur præsertim manè ad cerebrum & ventriculum roborandum ejusque in ediam tollendam, itemque post cibum ad ventriculi status dissipandos & oris halitum commendandum.

Plerif.

Pleriq; Vſitationes hæc ſunt.

R. Conf. ſem. anifi;

Fœniculi.

Coriandri.

Carui. ana drachm. ſex.

Aquilegia.

Erucæ. ana Dr. quinque.

Tabul. Aromat. Roſaſi Dr. ſex.

Contra Apoplexiam Drachmas quinque.

De Extracto Ligni Aloës unciam ſemis.

Ex Oleo Cinnamomi Drachmas ſex.

Caryophyllorum Drachmas tres.

Aniſi.

Fœniculi. ana Drachmas duas ſemis.

Cort. citri condit. ſiccorum unciam unam.

Nuci Moſchate Luſti. maioris condit. ſicca. Specierum Imperatoris. ana unciam ſemis.

Craſſiuscule concifa miſceantur.

Semina Vſitata Saccharo obducta.

Semen Agni caſti.

Aniſi.

Angelica.

Aquilegia.

Baſiliconis.

Carui.

Citri.

Coriandri.

Cumini.

Dauci.

Erucæ.

Fœniculi.

Maiorana.

Papaveris albi.

Sanionici.

Fructus Vſitati, Radices, Cortices, & Aromata Saccharo obducta.

Amygdala.

Caryophylli.

Cinnamomum.

Cortices Arantiorum.

Citri.

Cubeba.

Piper album.

Piper nigrum.

Pinea.

Piſtachia.

Radices Angelica.

Contrayerba.

Pimpinella.

Scorzonera.

Aniſum Laxativum.

R. Sem. Aniſi mundati uncias ſex.

Diagrydii Dr. triginta, ſeu uncias tres & drachmas ſex.

Maſtiche electæ unciam ſemis.

Spec. de Gemmâ frigid. Drachmas duas.

Diamargaris. frigid.

Cinnamomi acuti.

Caryoph.

Lib. XIX.

Nuci Moſchate, ana Dr. unam.

Sacchari albi ſimiſi libras quinque & Vncias quatuor.

Fiat ſecundum artem Conſectio.

Aniſo hoc laxativo plurimi adſtricta aluo laborantes ad eam facilitandam ante cibum utuntur; nonnulli autem qui Medicamenta purgantia alioquin reſpuunt, huius Conſectionis iucunditate illucti; ea aſſumpta repurgantur. Veruntamen in Medicamento hoc cum ſolum Diagrydium vires ſuas exerat, ijs tantum quibus hoc ipſum convenit, eſt exhibendum.

Diacartamu ſolidum.

Species ingredientis Electuar. Diacartamu Arnoldi cum Saccharo conſeciantur, ut eſt artus; ſeu ad normam Eleſcoph.

Iſdem viribus quibus Liquidum pollet, & gratius quam illud aſſumitur.

Conſectio adverſus Lumbricos.

R. Sem. Cina Dr. unam.

Rad. Filicis.

Graminis.

Diptami albi ana ſcrupulos duos.

Cornu cervi uſti.

Rhabarbari, ana ſcrupulos quatuor.

Sacchari diluti Aqua Graminis unc. ſex.

Vermes & animalia ex humorum corruptione in inteſtinis nata enecat, & eiſcit. Datur puerulis quos lumbricorum frequens morſus infeſtat, aut eorundem ſolio vellicat.

Diacydonites Laxativum. Auguſt.

R. Foliorum Senæ el. unc. duas ſemis.

Sem. Aniſi Dr. tres.

Infundantur in libris duabus vini Malvatici per horas duodecim, poſtea coquantur levi igne ad medietas, colenturque. In colatura hac infunde per noctem loco calido

Rhabarbari electi Dr. ſex: manẽ colentur, & colatura ſervetur.

Deinde:

R. Zingiberis albi unciam unam.

Cinnamomi acui Dr. ſex.

Infundantur ſeorſim per noctem in ſucci Limonum & Citri. ana uncias quatuor, manẽ colentur & exprimentur.

Poſtea:

R. Pulpa Cydoniorum lege artus parata libras duas ſemis.

Sacchari clarificati libram unam ſemis.

Coquantur cum ſuperiore expreſſione continue agitando ad uſitam conſiſtentiam, in ſine addendo infuſionem Zingiberis ſupra cum ſucci paratam & inſuper

Diagrydii unciam ſemis.

Fiat Diacydonium in ſcatulis.

Bilem & pituitam ſatis potenter educit, pro delictis & ijs qui pharmaca cetera averſantur ac reſpuunt, concinnatum, at tamen febribus continuis inidoneum.

Qui lucidum ac tranſparens hoc medicamentum parare voluerit, Rhabarbarum omittat. Aliqui Mechoaca ejus loco addunt, unde minus tingitur:

Diagrydium vero cum Spiritu vini solutum, ut lucidius evadat pharmacum, saepius transcolant, & per chartam emporeticam traiciunt. Nonnulli Antimonij infusum quandoque addidere. Verum ventrem turbandi multe sunt artes, atque electivè purgantibus non temere abutendum, praesertim vero in delicatulis ac infantibus, cavendumq; ne vulgus, nomine Diacydonii deceptum, Diagrydiatum hoc, promiscuo ac inconsiderato usu quibuscvis id temere exhibendo in sui noxam porrigat.

In Diacydonio hoc laxativo, ad hominum potius saporem delectandum, quam medicamenti intentionem promovendam, plurimi hucusq; & Medici & Pharmacopoei laborarunt, quorum cuilibet pro suo invento sua quoq; rependitur gratia.

Holippæ purgantes.

℞. Turbith electi Dr. quinq;.

Diagrydi Dr. duas.

Zingiberis.

Cinnamomi ana Dr. unam semis.

Hermodylolorum Dr. unam.

Pulveriseta infundantur per noctem in aqua Rosarum fragrantissima, manè colentur & exprimantur. Cum hoc expresso ac colato, & sufficienti farina triticea candidissima, ac Sacchari albi summi uncij quatuor fiant secundum artem Holippæ.

Pitulosos biliososque humores educunt nec non ferosa excrementa evacuant. Vsi sunt ijs potissimū, quibus appetitus perversitas alterius Medicamenti sumptionem dissuadet, quique ob saporis offensam alioquin tolerandam sic studiose falli desiderant.

Diaphœnicon Solidum.

℞. Dactylorum triduo aceto maceratorum numero sex.

Sem. Libistici, seu Ligustici pro quo Cardamomi Dr. duas.

Pinearum.

Amygdalarum dulcium ana Dr. quindecim.

Turbith Dr. duodecim.

Diagrydi Dr. undecim.

Sacchari Candi uncias duas.

Piperis longi.

Zingiberis.

Epilorum Ruta siccatorem.

Cinnamomi.

Macis.

Sem. Fœniculi.

Anisi.

Dauci.

Galange.

Ligni Aloes una Dr. unam.

Sacchari libram unam.

Fiat confectio solida ut est artis, aequaliter pulveres miscendo.

Vitibus affine est liquido, altero tamen longè gratius, cum pro Semine Libistici quod nauseam movere solet, non minore effectu Cardamomum substituitur,

Diaturbith cum Rhabarbaro, Barthol. Montagnanæ.

℞. Rhabarbari Dr. decem.

Turbith albi & gummosi.

Hermodylolorum ana unciam unam.

Diagrydi unciam semis.

Zingiberis.

Santal albi.

Rubri.

Violarum ana Drachmam unam semis.

Mastiches,

Anisi.

Cinnamomi.

Croci ana Drachmam semis.

Sacchari albi libram unam, uncias duas, drachmas duas.

Flavam bilem & pituitam educit, atque aqua intercutem laborantibus mitificè confert. Ad vermes etiam efficacissimum est Medicamentum, & valde idoneum: nam Rheum vermes maxime necat, & Turbith pituitam ipsam vermium verum fomitem elicit.

Electuar. Episcopi, seu Elecscoph Solidum.

Fie juxta descriptionem Mesus, speciebus addendo pri uncij sex.

Sacchari libram.

Easdem vires præstat, quas vel Species, vel liquidum Electuarium possidet, vulgo tamen in hac forma magis expetitur.

Electuarium è succo Rosarum Solidum.

℞. Specierum ingredientium Electuarium de succo Rosarum Nicolai, quantum describitur supra.

Cum Saccharo sufficiente, vel uncij sedecim fiat Confectio in solido, recipiendo tantum succi Rosarum.

Idem præstat quod liquidum, & quidem paulò potentius: mitior enim est hic succi Rosarum quam in liquido quantitas.

Zingiber Laxativum.

℞. Zingiberis drachmas duas.

Cinnamomi.

Caryoph. ana drachmam unam.

Nuci Moschata.

Galange ana scrupulum unum.

Croci grana quatuordecim.

Turbith scrup. unum semis.

Diagrydi dr. tres.

Sacchari uncias quatuor.

Fiat Confectio solida.

Datur adultis à drachmis tribus ad quatuor, sed cautè hoc Medicamento utendum, præsertim cum vulgus promiscuè eo abutatur, ad quoscunque æstus indifferere ac præpostere id adhibens. Bilem tamen & pituitam evacuat, verum in febrium suspitionibus ab ejus usu cavendum.

Morsuli cathartici. Myns.

℞. Exir. Gummi Peru ℥. β.

Spec. diarrh. abb. ℥ij.

Conf. Alkerm. ℥j.

Gall. mosch. ver. ℥j.

Ol. cin. ℥. β.

Sacch. aq. ros. solut. ℥iij.

E. conf. in morsul.

Alij.

Rx. Extr. Gummi Peru ꝑ.β.
Cort. citr. condit. aur. condit. ana ꝑ.β.
Cass. lign. Caryoph.
Zinz. alb. Macis ana ꝑ.β.
Ol. anisi ana ꝑ.β.
Sa. h. aq. fœniculi solut. ꝑ.β.
f. Morfuli.

Dosis ꝑ.β. ad ꝑ.β.

Morfuli de Mechoaca D. Horslij.

Rx. Conf. viol. ꝑ.β.
Spec. diatr. frig. ꝑ.β.
Turbit. gummos.
Mechoac. an. ꝑ.β.
Diagrid. ꝑ.β. ꝑ.β.
Sacch. aq. fœnic. solut. ꝑ.β.
Olein. g. vj. anisi g. iv.

f. Conf. in Morfulis.

Morfula purgantes pro delicatio-
ribus. Ayl.

ꝑ.β. Spec. Diacurcure ꝑ.β.
Dialacca } ana ꝑ.β.
Dia Hyssopi }

Trochif. de Rhabarb. }
De Eupatorio } ana ꝑ.β.
De Absynthio }
Rad. Ireos. }
Calami Aromat. } ana ꝑ.β.

Rhabarb. electi ꝑ.β.
Ambra }
Mofchi } ana gr. iv.

Olei Caryoph. gut. vj.
Sacch. albiss. q. s.
Aqua Rosarum q. suff. est.

Fiant Morfuli purgantes.

Vel: ꝑ.β. Manna optima ꝑ.β.
Rhab. barb. aqua cinnamomi asspsa ꝑ.β.
Conser. Rosar. recent. ꝑ.β.
Sacchari q. suff.

Fiant Morfuli.

Vel: ꝑ.β. Turbit. albi &
Gummosi ꝑ.β.
Diagridi ꝑ.β.
Galange ꝑ.β.
Cinnamomi }
Zingiberu. } ana ꝑ.β.
Caryoph. gr. v.
Calami aromatici. }
Macis. } ana gr. r.
Olei Anisi gut. ij.
Sacchari ꝑ.β.

Fiant Morfuli.

Vel: ꝑ.β. Extr. di Catholici. }
Rhabarb. } ana ꝑ.β.

Spec. Diarrhod. Abb. ꝑ.β.
Sacchari ꝑ.β.
Manna ꝑ.β.

Fiant Morfuli.

Morfelli in oppilatione Hepatis, Cache-
xia, & Hydropse.

ꝑ.β. Spec. Aromatici ꝑ.β. ꝑ.β.

Dialacca ꝑ.β.

Macis ꝑ.β.

Lib. XIX.

Squinanthi.

Carui.

Rad. Asari.

Cinnamomi Div.

Sanneli citrini.

Santal. rub.

Cyper. ꝑ.β.

Limatura Eboris ꝑ.β.

Fistulorum Div.

Sem. Melon. Exort. ꝑ.β.

Sacchari ꝑ.β.

Aquar. Rosarum.

Eupatorii.

Fiant Morfelli.

Morfelli Hydropici.

ꝑ.β. Pulv. Soldanell. ꝑ.β.

Rhabarb. ꝑ.β.

Spica gr. v.

Zingiber. ꝑ.β.

Manna gr. v.

Sacchari q. s.

Aqua Endivia q. s.

Fiant l.a. Morfelli.

Morfuli Cholagogi. Dotnecr.

Rx. Aq. Epaticæ frigid. ꝑ.β.

Cordialis frigid.

Cinnamomi ana ꝑ.β.

In his infunde

Rhabarb. el. sub. pulv. ꝑ.β.

Et stent in infusione in loco calido per noctem, mane parum ebulliant, colemur & fortiter exprimantur. & Rhabarbaram reserva; in colatura vero iterum infunde aliud Rhabarb. electum & pulverizatum pondere ꝑ.β. & stent in infusione in loco calido in vase vitreo per noctem, mane siccata levi ebullitione colemur & fortiter exprimantur, Rhabarb. post expressionem remanens quoq. reserva; in colatura autem deniq. infunde Rhabarb. electi & subtilissime pulverizati ꝑ.β. & stent in infusione in loco calido per noctem, mane fiat exigua ebullitio, deinde colemur & exprimantur fortiter, & colaturam reserva.

Rhabarb. autem, quod prioribus duabus vicibus & huius postrema p. expressionem reservatum fuit, coque supra ignem lentum in

Aq. Endivia.

Rosarum.

Acetosi ana ꝑ.β.

Ad medietatem, deinde colemur per Manicam Hippocatis, & in hac colatura iterum ebulliant semel atq. iterum

Spec. Diatrion santal.

Diarrhod. Abb.

Trochif. de Rosi ana ꝑ.β.

Spica Indica ꝑ.β.

Coletur, & colatura iterum coquatur ad medietatem, postea miscetur cum altera reservata Colatura, &

Rx. Rhabarb. el. ꝑ.β.

Diagridi ꝑ.β.

Pulverizentur subtilissime & adde

Olein. g. ij.

Postea pulvis diluatur cum colatura donec fere Op-
te acquirat consistentiam Rx. Sacch. fini ꝑ.β. f.
& dissolve cum residua parte colaturæ, quæ non
suffecerit, adde

Vv 3

Aq.

Aq. Rosarum q. f. M.

& Fiant L. A. Morfupondere ℥. 8. & inaurventur foliis aurifini.

Commodiffimè bilem flavam evacuant. Conveniunt biliofis affectibus, cephalalgia calida, phrenitidi, vertigini, ophthalmia, Pleuritidi, cholera, naufea, morbo regio, arthritidi calida, eryfipelati, impetigini & febris tertiana.

Datur delicatis ℥. 8. jeuno ventriculo.

Morfuli Cephalici.

Mynf.

R. Conf. Flor. Pœonia.

Ambo ana unc. 8.

Spec. Diamoschi dule.

Diambra ana ij.

Cranii humani Spagyricè calc.

Corn. Alci eodem modo calc. ana Dr. j.

Rad. & Sem. Pœonia debite collect.

Vifci quercini ana Dr. 8.

Ol. Succin. alb. rect. Scr. j.

Lavendule.

Nuc. Moschat.

Carui ana Gr. iv.

Sacchari albiff. in aq. Apoplect. & Epilept. noſt. ana f. q. diffol. unc. xvj.

Misce & f. ut est artis, confectio in morfulis.

Vires, Vfus, Dosis.

A tota substantia tam in curando quam præſervando Epileptia, Apoplexia, Paralyſi, caro, & c. catenariſque periculoſiſſimis capitis, cerebri & nervorum adfectibus conferunt. In præſervatione Doſis à Drachm. 8. ad Drachm. j. In omnibus Lunæ quadris malaque aëris conſtitutione. In curatione autem datur à Drach. j. ad Drach. ij. & iij. in ipſo paroxiſmo Epileptico vel paulò poſt, per ſc vel in vehiculis appropriatis : Et ſi neceſſarium fuerit, reiterandum. Pueris pro ratione ætatis dimidia aut minor doſis ſufficit.

Morfelli ad vertiginem D.

Achillis.

R. Spec. Diambra.

Diamosch. dulcis.

Aromat. roſati ℥j.

Nuc. Mosch. ℥. 8.

Cubebarum ʒj.

Rad. pœonia.

Sem. pœonia.

Pinarum piſtacearum.

Amygd. dulcium.

Sacchari lb. 8.

Aquar. Roſar.

Pœonia.

F. Mofelli.

Morfuli Regij. Mynf.

R. Piſtat. virid. unc. ij.

Pincarum mund.

Amygd. dule. ana unc. j.

Margaritæ troch.

Mag. Corallor. rub.

ana Dr. j.

Flor. Cordial. minutim inciſ.

ana f. j.

℥. Macis Scr. j.

Sacchari albiff. in aq. Roſar. diffoluit unc. xvj.

Misce & f. confectio in morfulis, ut est artis.

Vires, Vfus, Dosis.

Saporis ſunt grati & ſupra modum confortant, alunt & nutriunt. Phthiſicos, tabidos, longoque morbo extenuatos & imbecillitate languentes reſciteant. In Doſi non facile errari poteſt; Quia cum cibo, ante cibum, & poſt cibum ad libitum ægrotantibus ſumi condecet poſſunt.

Morfuli Roſati. Mynf.

R. Conf. Roſarum rub. opt. unc. ij.

Spec. Diarrhod. Abbat. unc. 8.

Degemmi frig.

Diamarg. frig. ana dr. ʒj.

Conf. Alkermes.

Troch. de Berberis.

Flor. Nitri ana Dr. j.

Mag. Perlar orient.

Corallor. rub. ana Dr. 8.

Elaſoſach. Roſarum.

Citriana Scr. j.

Cinnamoni.

Macis ana Scr. 8.

Sacchari albiff. in aq. Roſar. & Fragorum ana f. q. diff. unc. xvj.

Misce & fiat, ut est artis, confectio in morfulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad Capitis, Cordis, Ventriculi, Jecicoris, Vteri, Renum, & c. intemperiem calidam; Item, ad febres ardentes, bilioſas, & c. valent. Debiles longoq; morbo deſectos recreant & ad priſtinum robur conſolant. Tremori cordis, deſectioni animæ ac concoctioni auxiliantur; nec non illos, quibus forma corumpitur, maxime juvant. Doſis à Dr. ij. ad unc. 8.

Iulij Caſſerij Placentini Morfuli pro Impot.

R. Sem. eruc.

urtic.

aniſi.

ſanic.

paſtin. ana ℥. 8.

ſar. cicer alb. ℥. 8.

Nuc. pin.

amygd. dule. ana ʒj.

Extr. ſinc. ʒj.

Caryoph.

Cardam.

Croci.

piper. ana ʒj.

Diaſary. ʒj. 8.

Mofchi. Troch. gall. moſch.

Ambr. griſ. ana gr. v.

Sacch. diff. aq. roſ. q. f.

F. Morf.

Morfelli in palpitatione cordis.

R. Carnis Capon. de peſtore ʒj.

Carnis perdis ʒj. 8.

Amygdal. dulcium ʒj.

Pincarum ʒj. Fœlicorum ʒj.

Sem. Melon. ex cort. ʒ. 8.

Saccharipenidi ʒij.

Cinnamomi acerr. ʒj.

Diarrhodon. Abb. 3j.

Aromat. ros. 3iv.

Diamargarit frig. 3j.

Ciri conditi.

Confer. Rosarum.

Borraginis.

Sacchari canaria q. suff.

Cum Aqua Borraginis.

F. Morfelli.

Morfuli Cordiales pretiosi.

Re. Succicetri expressi & per residuum depurat. 3vj. vel
q. Cort. citri vellimop. recent. incisi 3ij. flor.
citri, aurantior. conferv. rosar. rub. recent. ana
3j. Margarit. preparat. Smaragd. preparat. an. 3.
B. C. C. phil. 3j. Macis 3. B.

Spir. Curi gr. ix. Sacch. alb. in aq. Rosar. & Cinnam.
diaborrag. dissolut. F. Morful.

Morfuli Pectorales. Mynt.

Re. Loboch. Sani & experti unc. ij.

Spec. Diarrhodon. Abbat. unc. j.

Flor. Sulphuris comp.

Succ. Glycyrrh. ext. ana Dr. ij.

Pul. Rad. Ireos flor.

Alipta Mosch. ana Dr. j.

Bals. Sulphuris anijat.

Ol. Feniculi ana Scr. 5.

Sacchari albiss. in aq. Erasy & Tussilag. ana f. q.
diss. unc. xvj.

Misce & f. ut est artis, confectio in morfulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Tussi diuturnæ, vocis alperitati, & asthmatis strenuè succurrunt. Spirandi difficultatem auferunt. Humores in pectore & pulmone crassos incidunt, attenuant & inde natum dolorem levant. Dotis quavis hora ad libitum patientis à Dr. 5. ad j. & Dr. ij.

Morfuli Reſectivi de Cancris.

Mynt.

Re. Carn. Cancrorum flaviatil. in aquis pectoralibus coct. unc. ij.

Conf. Rosar. Diamasc. unc. j. 5.

Pinearum mandat.

Pistat. virid.

Amigd. dulc. ana de nocte in aq. Scabios. macer.
unc. j.

Sacchari albiss. in aq. pulm. vituli noſt. dissolut.
unc. xvj.

Misce & in fine adde:

Syrup. Mastichin. unc. ij.

Lact. Sulphuris Dr. j.

Margaritæ trochiscat.

Ol. Nuc. Moschat. exp. ana Dr. j.

Bals. Sulphuris anijat. Scr. j.

Misce & fiet, ut est artis, singulari diligentia confectio in Morfulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Arcanum est contra Phthisin & consumptionem corporis, quod multis alijs remedijs merito præferendum. Nihil enim ferè est, quod humidum radicale magis conservat, quàm hi Morfuli. Vires amissas restitunt & membra principalia confortant. Dosis, sæpius in die à Dr. ij. ad unc. 5. plus minusvè proportionem complexionis & sexus.

Morfuli Stomachici.

Mynt.

Re. Diacydonii simpl. unc. ij.

Zingib. de China condit. unc. j.

Calamit. aromat. virid. condit.
unc. 5.

Nuc. Moschata.

Cassia lignea vera.

Galang. min.

Ma. u. ana Dr. j.

Sem. Coriand. præp.

Ames ana Dr. 5.

Ol. Caryophyllorum.

Cinnamoni an Scr. j.

Sacchari albiss. in aq. Stomachal. noſt. dissolut.
unc. xvj.

Misce & fiat, ut est artis, confectio in morfulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Stomachum infrigidatum summopere confortant, cibumque in eo continent. Membra nutritionis collapsa, debilia, corroborant & stipticant. Appetitum & gultum potenter excitant. Flatul. discutunt & ventositates resolvunt. Hypochondriorum tensionem demoluntur. Pristinum calorem restitunt. Fœtorem corporis remouent, illisque, qui frigida viscera habent, mire conferunt.

Dosis à Dr. j. ad Dr. ij.

Rotulæ Epaticæ D. Duncan. Liddel.

Scoti.

Re. Spec. Dialace. 3j. 5. Diacurcum. Diarrhodon.
Dia. rion. santal. ana f. r. j. Eboris ras. scr. 5. Ol.
Amisg. gr. vij. Sacch. opt. 3iv. in aq. Cinnam. solut.

F. Rotulæ.

Vires.

Rotulæ Epaticæ in roborandis visceribus naturalibus utililunæ: Dunc. Liddel. in Consil. anthydrop.

Morfuli Epatici. Mynt.

Re. Rad. Scorzonera condit.

Cichorei condit. ana unc. j.

Spec. Diarrhodon. Abbat.

Conf. Rosar. rub.

Vrarum pass. ana unc. 5.

Flor. Curi condit. Dr. ij.

Mag. Corallor. rub.

Chalybe cum aceto Tamarind. præp.

Spodis preparat.

Epatis Lupul. exsic. ana Dr. j.

Sem. Acetosa.

Portulacæ ana Dr. 5.

Flor. Epaticæ albiss. in aq. Epatic. frigid. & calid.
noſt. diss. unc. xvj.

Misce & fiat l. a. Tabulæ auro coopertæ.

Vires Vfus, Dosis.

Ad debilitatem seu imbecillitatem Hepatis valent, ac ejusdè obstructions auferunt, roburq; adijciunt. Morbo Regio, nec nò aquæ intercuti, malog; corporis habitui succurrunt. Dosis à Dr. j. ad Dr. ij. & unc. 5.

Morfuli Martiales. Mynt.

Re. Limaturæ Martis cum aceto Tamar. præp. unc. j.

Cassia lignea vera.

Galanga minor.

Caryoph. ana Dr. j.

Maci.

Crocior. ana Scr. j.

Ol. Cinnamomi unc. β.

Sacchari albiss in aq. Absynthii & Centaur. min. dissolut. unc. viij.

Misce & fiat, ut est artis, confectio in morfulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Valent ad omnes obstructions, præsertim Lienis, & ad omnia vitia Stomachi, Cordis, Capitis, Pallorem faciei, menses movendos, &c. Sumendi autem manè 4. horis antepastū superbibendo haustum vim Absynthiaci. Utatur etiam postassumptos singulos morfulos moderato exercitio per horam. Dosis à Dr ij. ad iij. pro una vice.

Morfuli Vir. les. Mynf.

Re. Conf. de Succulata Inda nost. unc. j.

Pistat. virid.

Amygd. dulc.

Pincar. mund. ana unc. β.

Nuc. Moschat. cond. s. Dr. ij.

Borrac. Venet.

Galang. min.

Piperis longi.

Cardam. min. ana Dr. j.

Verat. Tauri.

Cervi ana Dr. β.

Gallie Moschat.

Sem. Ling. Avie.

Vrtice.

Carn. Stincorum.

Crociorient. ana Scr. j.

Ol Caryoph.

Macis exp.

Cinnamomi ana Scr. β.

Sacchari albiss in aq. Rad. Satyrii & Anthos an. s. q. diss. unc. xvj.

Misce & fiat, ut est artis, confectio in morfulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad martiale munus viriliter obeundum, egregiam & quidem extemporaneam præstant operam: Quos proinde singulariter commendatos velim ijs, qui in officio suo tardiores segniorefque facti, ita ut li defecerant ad iudicem, causa cadant. Dosis pro prælio feliciter vespèri inchoando continuandoque à Dr. j. ad Dr. ij. ad unc. β. superbibendo parum vini Malvatici vel alius generosi.

Alij D.D. Spin.

Re. Rad. Satyr. cond. Zij.

eryng. cond. Zij.

amygd. dulc.

pin. recent.

pistach. ana ʒ. β.

Chocalat. Zij.

Raf. priap. cerp. Zij.

Sem. eruc.

anis.

fenis. ana ʒj.

Moschi.

Ambr. an. Zij.

Sacch. aq. ros. solut. q. s. f.

Conf. in Morf.

Morfuli Diacretæ. Mynf.

Re. Creta ter quaterve aq. violar. abluta unc. β.

Oc. Cancr. præp. Dr. ij.

Nuc. Mosch.

Boli Armen. ana Dr. j.

Corallor. præp. Dr. β.

Marg. præp.

Cinnamomi incisi. ana Scr. j.

Lap. Carphon. præp.

Macis torrefact.

Crocior. ana Scr. β.

Sacchari albiss in aq. Rosar. dissol. unc. viij. f. l. a. Morfuli.

Vires Vfus, Dosis.

Valent contra ardorem Stomachi, qui alias non periculosus, sed valdè molestus, & aliquando etiam sanis sæpè familiaris est, cum cibo sumpro, tum juvenis; & imprimis cum eructare volunt, intercluso quasi flatu igneo, & erumpere non valente: Hunc ebullientem dolorem sistunt, & causam hujus mali tollunt. Dosis à Dr. j. ad Dr. ij.

Rotulæ Imperiales. Mynf.

Re. Conf. Alkermis unc. β.

Marg. troch. Dr. j.

Ambr. grisea. Scr. j.

Moschat. laudaniff. Scr. β.

Sacchari albiss in aq. fr. graniss. Rosar. dissolut. unc. viij.

Misce & fiant l. a. Rotulæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Supra modum caput, cerebrum, & Memoriam confortant. Corrigendum & tremulum roborant, & omnibus ipsius affectibus opem præstant. Dolorem capitis diuturnum mulcent. Vertiginem discutiant. Visum acciunt. Humidas oculorum defluxiones siccant. Canicem retardant. Vitamula victus ratione abbreviatum prolongant.

Dof. sæpius in die ad i. d. 2. vel 3. pro una vice.

Rotulæ Smaragdinae. Mynf.

Re. Smaragd. præp. Dr. ij.

Corn. Aliu Spagyricè calc. Dr. j. β.

Sem. Pæoniæ n. ar. deciesceme Lunæ collect.

Citræ exort. ana Dr. j.

Rad. Dipsamni alb.

Gran Chermes.

Galange min.

Crociorient. præp.

Cubebarum.

Visci quercin. ana Dr. β.

Mag. Perlar. or.

Corallor. rub.

Hyacinth. præp. ana Scr. j.

Ol. Saccini alb. rectif.

Nuc. Moschat.

Macis.

Cinnamomi ana Scr. β.

Rori. marin.

Lavendule ana Gut. iv.

Sacchari albiss in aq. Apoplest. & Epilepticæ nost. a. dissolut. unc. xvj.

Misce & fiant l. a. Rotulæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Miraculose ab Apoplexiâ, Epilepsiâ, Paralyfi, &c. præservant. Vertiginem corrigunt, Cerebri debilitatem auferunt. Memoriam & sensus acciunt. Caput confort-

Confortant. Spiritus recreant. Literatos omnes meditationibus continuis curisque varijs facultates animales periculose debilitantes, maxime juvant atque liberaliter sustentant.

Rotulæ Hyacinthinæ.

Mynf.

Rc. Spec. Diarrhod. Abbat.

Diamargar. frig. ana unc. ℥.

Hyacinthi præp. Dr. ij.

Flor. Nutri. Dr. j.

Mag. Corallorum rubr. Scr. j.

Ol. Stil. Rosarum. Scr. ℥.

Sacchari albiss. in aq. flor. Nymphaeae f. q. dissolut. unc. xvj.

Misce & fiat l. a. Confectio in Rotulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad universi corporis caliditatem & inflammationem conferunt, omnemque virum imbecillitatem firman. Syncopen juvant, atque longo morbo dejectos supra modum recreant, refrigerant, ac confortant. Asthmaticis, Cardiacis, Hepaticis, Ictericis, Tabidis, Tussientibus & malignè febricitantibus mirè auxiliantur.

Dosis à 2. 3. ad 4. & s. sæpius in die.

Rotulæ Cordiales. Mynf.

Rc. Spec. Diarrhod. Abb. unc. ℥.

Conf. Alkermes. Dr. ij.

Margarit. trochisc.

Mag. Corallor. rub. ana Scr. j.

Ol. Caryoph.

Maci. ana Gut. iv.

Sacchari albiss. in aq. Cinnamomi dissolut.

Vnc. viij.

Misce & fiat Confectio in Rotulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Cor insigniter confortant, illudq; ab omni corruptione illæsum præstant, & nefaciè à maligno acce depravetur, tutantur. Dosis 2. 3. vel 4. pro una vice.

Rotulæ Pectorales Albæ.

Mynf.

Rc. Spec. Diatrachanth. frigid.

Dia Ireos simpl. ana unc. ℥.

Laç. Sulphuris. Dr. ij.

Pulp. Benzoin. Dr. j.

Ol. Fœniculi. Scr. j.

Sacchari albiss. in laç. Sem. Papav. alb. cum aq.

Violarum ext. dissolut. unc. xvj.

Misce & fiat l. a. Rotulæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad omnem faucium & linguæ asperitatem valent. Pectoris & thoracis gravitatem, à causa calida & sicca, allevant. Tussientes, Phrithicos, tabidos, macie confectos, & eos, qui defluxionibus & destillationibus è capite obnoxij sunt, juvant. Dosis quavis hora 1. 2. vel 3. pro una vice.

Rotulæ Pectorales citrinæ.

Mynf.

Rc. Loch. Sani & experti.

Spec. Diarrhod. Abb. ana unc. ℥.

Sut. Glycyrrh. ext.

Flor. Sulphuris ana Dr. j.

Pulp. Benzoin.

Rad. Ireos flor. ana Scr. ij.

Ext. Croci orient.

Bal Sulphuris anisat. ana Scr. j.

Sacchari albiss. in aq. Fœniculi dissolut. unc. xvj.

Misce & fiat l. a. Rotulæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Pulmones expurgant. Pectus leniunt. Sputum faciunt. Ideoque tussiculosi, Pleuriticis & difficulter spirantibus mirum in modum auxiliantur.

Dosis sæpius in die ab 1. 2. ad 3. vel 4. pro una vice.

Rotulæ pectorales Rubræ.

Mynf.

Rc. Spec. Diarrhod. Abbat. unc. ℥.

Loch. Sani & exp. unc. ℥.

Conf. Alkermes. Dr. ij.

Sut. Glycyrrh. ext.

Flor. Sulphuris. ana Dr. j.

Pulp. Benzoin.

Rad. Ireos flor. ana Dr. ℥.

Ol. Anisi Scr. j.

Sacchari albiss. in aq. Hyssopi, cum Santal. rub. prius tinct. dissolut. unc. xvj.

Misce & fiat l. a. Confectio in Rotulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Thoracem & Pulmonem expurgant, eosq; ad expectorandam crassam & lentam materiã, roborant. Hinc tussi diuturnæ, Asthmatis, & Pleuritidi auxiliantur. Dosis à 1. 2. 3. & vel 4. pro una vice.

Rotulæ Lac provocantes.

Mynf.

Rc. Crystallorum præp. unc. ℥.

Corallorum rub. præp. Dr. j.

Margaritar. præp.

Piperis longi ana Dr. ℥.

Ol. Sem. Fœniculi. Scr. j.

Sacchari albiss. in aq. Nuc. Mosch. dissol. unc. ij.

Misce & fiat l. a. Confectio in Rotulis.

Vires, Vfus, Dosis.

In provocatione lactis, secretum est: dantur Nutricibus singulis diebus; manè, meridiè, & vespèri 4. aut 5. pro una vice.

Rotulæ Refectivæ. Mynf.

Rc. Margarit. trochiscat. Dr. j.

Mag. Corallor. rub.

Ambre grisee ana Scr. j.

Sacchari albiss. in laç. Amygd. dulc. cum aq.

Rosar. ext. dissolut. unc. iv.

Misce & fiat l. a. Confectio in Rotulis.

Vires, Vfus, Dosis.

In morbis chronicis vires rescitunt, alunt, & desperatos refocillatis viribus sanitati restitunt totamq; naturam corroborando conservant & ad pristinum robur recuperandum conducunt. Dosis est, ut, necessitatis usus ita deponente, duè vel tres assumantur, & sensim lingua confricètur, ac deinde deglutiantur.

Rotulæ Stimulantes. Mynf.

Rc. Borraci Venet. Dr. ij.

Scin. Lingvæ avis Dr. j.

Boleti Cervini.

Carni scincor. ana Dr. ℥.

Piperis long. Scr. j.

Cantharid. corp.

O. Cinnamomi ana Scr. ℥.

Sacchari

*Sacchari albiss. in aq. Rad. Satyrj & Anisof. ana
diss. unc. vj.*

Misce & fiat l.a. Rotulæ.

Vires, Vfus, Dosis.

Mirabiliter irritant atq; excitant: Propterea ad im-
potentiam & clesam virilitatem quam maximè valent.
Dosis eundo cubitum à 3. 4. s. ad 6. plus minusvè pro
ratione duelli. Sumi etiam possunt post primam co-
ctionem à media scilicet nocte.

Rotulæ Aromaticæ. Mynf.

Rx. Galange min. Dr. jß.

Calami aromat.

Gran. Paradisi.

Zingib. alb. ana Dr. j.

Caryoph.

Cass. Ligneæ.

Zedoaria.

Pimpinella.

Piperis longi.

Sem. Carui. ana Dr. ß.

Cubebærum.

Nuc. Moschat.

Croci orient.

Maceris ana Scr. j.

Ol. cinnamomi.

Mentæ crisp.

Aurantior.

Rorismarini ana Scr. ß.

Sacchari albiss. in aq. Stomachal. nost. dissolut.
unc. xvj.

Misce & fiat l.a. Confectio in Rotulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Omnia membra principalia; utpote: Caput, Ce-
rebrum, Stomachum, Cor, Hepar, Lienem; Intesti-
na, &c. refrigerata, egregiè calefaciunt, corroborant,
atque à doloribus præservant. Colicani impedi-
unt. Vomitum phlegmaticum sistunt. Appeten-
tiam excitant. Nec non flatus ventriculi disten-
dentes probe discutunt, omnemque totius corpo-
ris noxam à causa frigida proficiscentem curant.

Dos. quo vis tempore 2. 3. 4. vel 5. pro una vice.

Rotulæ Refrigerantes. Mynf.

Rx. Spec. Diarrhod. Abbat. unc. j.

Elæosacchari Curi.

Flor. Nitri ana Drachmas ij.

CrySTALLOR. præp. Drachmas j.

Tinct. Corallor. rub.

Grano Chermes.

Santalorum. ana drachmas ß.

Mag. Saturni Scr. j.

Ol. Stil. Rosarum Gran. iv.

*Sacchari albiss. in Suc. Berber. & Ribes ana dis-
solut. unc. xvj.*

Misce & fiat l.a. confection in rotulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Insigniter refrigerant, & ad extinguendam sitim
in morbis quasi ignitis febribusque acutis sunt ad-
modum convenientes. Confortant Stomachum
& calidum innatum, Cor & Hepar supercalefactum
alterant, & omnes inflammationes tam internas
quam externas modeste delent, suaviterque sistunt.
Dosis pro libitu 2. 3. 4. vel 5. pro una vice.

Rotulæ Carminativæ. Mynf.

Rx. Ol. Carminativi nost. Drachm. jß.

Cinnamomi.

Caryophyll. ana Scr. ß.

Sacchari albissim. in aq. Carminativ. nost. diss.
unc. xvj.

Misce & fiat l.a. Confectio in Rotulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Diffipant flatus & ventositates in Ventriculo &
intestinis latentes Concoctionem juvant. Acido
ructui medentur. Nephriticis dolores, urinam
provocando, & calculum educendo, leniunt. Dan-
tur necessitate ita exigente 3. 4. aut 5. pro una vice.

Rotulæ Diacymini. Mynf.

Rx. Spec. Diacymini.

Dianisi. ana unc. ß.

Diamoschi dulc.

Diambre ana Dr. j.

Bals. Sulphuris anisat.

Ol. Fœniculi. ana Scr. j.

Aurantiorum.

Macis ana Scr. ß.

Sacchari albiss. in aq. Bened. Serpentina. nost. dissolut. unc. xvj.

Misce & fiat l.a. Confection in Rotulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Intestinorum flatus potentissimè dissipant, &
profundè ad omnes frigidos affectus. Cephalicis, Ver-
tiginosis, Stomachicis, Atteriacis, Tussientibus,
Althimaticis, Cardiacis, Jecinerosis, Lienosis, Infla-
tis, Colicis, Quartanarijs & Senibus misce succu-
runt. Concoctionem juvant. Cachexiam emen-
dant: & Hypochondriorum distentionem saluber-
rimè liberant: De quibus sumat æger unam atque
alteram ad libitum.

Rotulæ contra Vermes. Mynf.

Rx. Spec. Diacina nost. unc. ij.

Sacchari albiss. in aq. rad. Gram. nis & Tanacet. ana s. q.
diss. unc. xvj.

Misce & fiat confection in rotulis, ut est artis.

Vires, Vfus, Dosis.

Vermes interficiunt & educunt. Exhibentur quo-
tidie pueris lumbicis scatentibus duæ, tres, vel qua-
tuor aut quinque, plus minuste, pro una vice.

Rotulæ Mithridaticæ præservantes.

Mynf.

Rx. Extract. Mithridatii cum aceto diss. par. Dr. jß.

Corn. Cervi Spagyricè calc.

Flor. Sulphuris comp.

Smaragd. præp.

Boli rub. or. præp. ana Dr. j.

Rad. Tormentilla.

Zedoaria. ana Dr. ß.

Margarina trochiscat.

Mag. Corallor. rub.

Camphora. ana Scr. j.

Ol. Succini alb. rectif.

Angelice ana Scr. ß.

Caryoph.

Rute ana Gran. iv.

Sacchari crystallini in aq. oxalidis & Rosar. dissolut.
unc. xvj.

Misce & fiat l.a. confection in rotulis.

Rotulæ

Rotulæ Theriacales liberantes.

Mynf.

Rc. Ext. Theriacæ Androm. cum aceto diffillat. parat.
Dr. jß.

Corn. Alcis Spagyricæ calc.

Terra sigillata.

Sem. Acetosa.

Tinct. Sulphuris.

Hyacinth. præp. ana Dr. j.

Rad. Enulæ camp.

Angelica ana Dr. ß.

Lig. Aloes ponderosi.

Off. de Corde Cervi.

Succini alb. præp. ana Scr. j.

Ol. Camphoræ veri.

Myrrha rub. ana Scr. ß.

Castia lignea.

Zedoaria ana Gran. iv.

Sacchari albisimi unc. xvj.

Misce & fiat, Sacharo dissoluto in aq. Card. benedict. & Scabiosæ, confectio in rotulis.

Rotulæ Anglicæ præservativæ pro gravidis. Mynf.

Rc. Extr. Rad. Angelica cum aceto diffillat. fact.
Dr. jß.

Corn. Cervi Spagyricæ calc.

Terra sigillata.

Boli Armen. præp.

Rad. Pæonia fem.

Sem. Acetosa ana Dr. j.

Margaritæ trochiscat.

Mag. Corallor. rub.

Smarag. præp.

Hyacinth. præp. ana Dr. ß.

Macis in aceto macerati. & exsic.

Castia lignea.

Croci or. ana Scr. j.

Ol. Succini alb. rectif.

Zedoaria ana Scr. ß.

Caryophyll.

Citri ana Gran. iv.

Sacchari crystallini in aq. Tormentilla & Veronica diff. unc. xvj.

Misce & fiant l.a. placentulæ.

Rotulæ Zedoarticae. Salvificantes pro Pueris. Mynf.

Rc. Ext. Zedoaria cum aceto diff. fact.

Dra. hui. jß.

Corn. Alcis Spagyricæ calc.

Succini alb. præp.

Terra sigillata.

Bol. rub. or. præp. ana Drach. j.

Rad. Pæonia maris.

Diptam. alb.

Tormentilla ana Scr. j.

Smaragd. præp.

Hyacinth. præp.

Sem. Citri ex cort.

Acetosa.

Cinz ana Dr. ß.

Mag. Corallor. rub.

Perlar. or.

Oc. Cancr.

Off. de Corde Cervi.

Bals. Sulphuris anifat. ana Scr. j.

Ol. Cinnamomi.

Macis.

Citri ana Gut. iv.

Sacchari albiss. unc. xvj.

Misce & Sacharo soluto in aq. flor. Nymphææ & Rosarum ana ß. q. f. confectio in placentulis.

Vires, Vfus, Dosis.

Contra Pestis contagionem quam maxime valent : ab illâ enim liberant, totumque corpus à corruptione præservant, & ne à maligno & pestifero aëre lædatur, tutantur. Dosis tempore necessitatis, 2. vel 3. pro una vice.

Rotulæ Catarrhales.

calidæ. Mynf.

Rc. Spec. Diamorib. dulc.

Diambræ ana Dr. j.

Aromat. rosat.

Dia Ireos simpl. ana Dr. ß.

Thuris elect.

Mustichis.

Corn. Cervin. præp. ana Scr. j.

Sacchari albiss. in aq. Betonica diff. unc. v.

Fiant Rotulæ, quæ Ol. Caryoph. leniter inungantur.

Vires, Vfus, Dosis.

Quando humor è cerebro per naves, os, oculos, præter naturam exernitur; vel si ad partem aliquam corporis dilabitur, atq; in ea continetur, functionibus ejus partis lætis, qualitatibus atque excrementis à naturali statu mutatis, percipitur, hæ rotulæ perferre bres sunt: omnes enim Catarrhos frigidos lstant, caput, pectusque confortant. Dosis à tribus ad quatuor pro una vice.

FINIS LIB. XIX.

LIB. XX.

LIBER VIGESIMVS.

D E

GARGARISMIS LIXIVIIS

BALNEIS , SVFFIMENTIS

ET EPITHEMAT.

Gargar. Alth. Mynf.

Rc. Rad. alb. ʒj.
 Malv. ʒ. β.
 Herb. viol.
 fragar.
 hyssop.
 Salv. ana ʒij.
 fl. persic.
 ceras. ana ʒij.
 Ras. ligni hed.
 Albi Graci cum aq. lavend.
 prepar.
 Mellis Saturni ana Dr. j. β.
 Vitrioli Martis.
 Veneris ana Dr. j.
 Flor. Calendula.
 Malva arb.
 Papav. errat.
 Prunilla ana Dr. j.

Crassiusculè incisa & contusa misce & coquantur
 in Aq. Fontan. & Aceti vini ana Lib. j. β. ad tertias, &
 circa finem adde Rob. Sambuci q. β. ad gratiam.

Vires & Vfus.

Anginam & Apostemata gutturis, faucium, lin-
 guæ uvæ, & amygdalarum resolvit, inflammatio-
 nes & trans glutinendi difficultatem & dolorem sedat
 ac emendat : Sed patiens omni hora gargarizetur.
 Et notandum quod omnia gargarismata exhiben-
 da sint tepida.

Gargarismus de Glyzyrrhiza.

Mynf.

Rc. Rad. Glycyrrhiza rasa unc. j.
 Albi Graci Dr. ij.
 Aluminis roch. Dr. j.

Coquantur parum in Aq. Plantag. Rosarum, Mal-
 væ min. Prunellæ ana f. q. &

Vires, Vfus, Dosis.

Rc. Colatura. Lib. j.
 Vin albi. unc. iij.
 Diameron.
 Dianuc. ana unc. j. β.

Misce & f. Gargarizatio.

Vires & Vfus.

In Angina desperata, cæterisque oris & gutturis
 vitijis multum facit, si tepide & frequenter in die æ-
 ger eo utatur.

Gargarismus Lacteus. Mynf.

Rc. Lat. Vaccini noviter mulsæ Lib. ij.
 Albi Graci unc. β.
 Mellis Rosat. Coch. ij.
 Virid. Aeris Dr. β.

Coquantur, & cum colatura f. gargarizatio.

Vires & Vfus.

In Angina efficax est; nec non faucium, oris &
 tumores & dolores inhibet, ulcera deterget & con-
 solidat: sed gargarizatio sæpè repetenda.

Gargarismus de cortice Granatorum.

Mynf.

Rc. Cort. Granator. unc. β.
 Herb. Endivia.
 Scabiosa.
 Solatri.
 Anagallid. querc. ana Dr. ij.
 Sem. Acetosa.
 Cydonior.

Gran. Berber. ana Dr. ij.
 Aluminis usi Dr. β.
 Flor. Malvæ arbor. rub.
 Balanstitar.

Prunella ana Dr. j.

Decoq. in Aq. Plantag. Rosar. visci rub. Stipidi
 ana Lib. j. ad tertias.

Rc. Colatura clara Lib. ij.

Diamoron.
 Dianuc. ana unc. ij.
 Syr. Granator.
 Mellis despum.
 Aceti Rosacei ana unc. j.
 Spirit. Nitri q. s. ad gratiam
 acetositatem,

Misce & f. Gargarismus tepide offerendus.

Vires & Vfus.

Anginæ maximè confert : Quia tam in exsting-
 uendo inflammationem, quam resolutione aposto-
 matis, mirum in modum valet, & multam discau-
 sioriam vim habet. Gargarizatio autem frequen-
 tissimè repetatur.

Gargarismus de Auricula ludæ.

Mynf.

Rc. Hordei excocti. unc. β.

Rad. Glycer. rasa.
 Auric. Iudaei. ana Dr. ij.
 Flor. Malve arbor. rub. Dr. j.
 Coq. parum in f. q. Aq. Plantaginis.
 Rx. Colatura clara Lib. j.
 Sy. Violarum unc. ij.
 Nitri prep. Dr. j.

Misce pro gargarismate, quo colluatur os saepius.

Vires & Vfus.

Contra inflammationem, siccitatem, asperitatem, scabietiem, rimas & fissuras lingue, faucium, vicinarumque partium, quod a vaporibus calidis, acerbis, & putridis, accidit in Febribus continuis, malignis ardentibus &c. linguam & os exsiccantibus & quasi comburentibus, experimentum est.

Gargarismus de Tormentilla.

Mynf.

Rx. Rad. Tormentilla.
 Acori aquat. ana unc. j.
 Cort. Granatorum.
 Cort. Rad. Acatia ana unc. 6.
 Balauftiarum.
 Aluminis ana Dr. iij.
 Herb. Rorism.
 Pentaphyll.
 Vermicular.
 Salviae acut.
 Plantagin.
 Hyssopi ana Dr. ij.
 Flor. Calendula.

Rosar. rub. an. Dr. j.

Coq. in Aq. fontan. & Aceti vini ana Lib. j. 6. ad tertias, & in fine ad Mellis rosar. q. ad gratiam.

Vires & Vfus.

Oris Scorbutum & putredinem curat Gingivas a morbo aliquo lasas, seu apostemate corruptas renouat. Dentes confirmat, illisque regenerata carne obducit. Casum vuvul exaltat, & ad cetera depaupercentia oris, linguae, iuvæ & tonsillarum vitia, Ulcera & inflammationes, proficit. Porrigitur tepide alternis vel singulis horis ad sanitatem perfectam.

Gargarismus de Pyrethro.

Mynf.

Rx. Rad. Pyrethri Dr. ij.
 Olibani opt.
 Zingib. alb. ana Dr. j. 6.
 Sem. Hyoscyami confusi.
 Salviae acut. ana Dr. j.
 Piperis longi Scr. j.

Coq. in Aceti vini & Aq. fontan. ana Lib. 6. pro gargarismate.

Vires & Vfus.

In Dentium doloribus praestans, & valde efficax est: Habet enim vim anodynā. Aeger autem saepius eo quotidie utatur, donec acutissimi dolores & cruciatus placentur.

Gargarismus de Hyoscyamo.

Mynf.

Rx. Rad. Hyoscyami unc. j.
 Vriticamin.

Liber XX.

Pentaphyll.
 Pyrethri Dr. vj.
 Raf. Ling. Sancti.
 Buxi.
 Tamarisci.
 Thuris alb.
 Sem. Staph. agr. ana unc. 6.
 Cort. Granatorum.
 Piperis longi.
 Zingib. albi.
 Caryophyllorum. ana Dr. iij.
 Herb. Salviae acut.
 Serp. li.
 Mentastri.
 Persicariae.
 Origani ana Dr. ij.

Misc. & f. Pulvis grossius, qui reservetur usui. Tempore usus vero, Rx. hujus grossi pulveris Vnc. j. 6. Aceti vini, Aq. fontan. lb. j. Coquantur & f. gargarizatio.

Vires & Vfus.

Colatura calida in ore retinenda est; sic enim dentium dolores, etiam vehementissimos & acutissimos sistit.

Gargarismus de Acatia.

Mynf.

Rx. Acatia opt. & rec. unc. 6.
 Nuc. Cupress.
 Balauftiar.
 Malicorini ana Dr. j.
 Herb. Majorana.

Hyssopi.

Salvia ana Dr. j. 6.

Rad. Ireos flor.

Aluminis ana Dr.

Glandium.

Rosar. rub. ana Dr. 6.

Bulliant in vini rub. & aq. fol. quercin. ana f. q. ad tertiam partis consumptionem.

Rx. Colatura Lib. j. 6.

Rob. Nucum unc. ij.

Sp. Vtricoli Scr. j.

Misce & detur in fictili.

Vires & Vfus.

Mobilitatem dentium aufert, eosq; figit & immobiles eddir, atq; conservat. Dentes vero & gingivæ saepe quotidie hoc decocto eluantur.

Gargarismus de Papavere. Mynf.

Rx. Cap. Papav. alb. cum semine N. iij.
 Spong. ar. arbut. Rosar. nat. N. ij.
 Rad. Plantaginis.

Bistorta ana unc. 6.

Sem. Nigella.

Flor. Papav. errat.

Rosarum rub.

Balauftiar. ana Dr. j.

Coq. in Aq. Laetue & Rosar. ana f. q.

Rx. Colatura unc. xij.

Syr. Papav. simpl.

Diacodii violat. ana unc. j. 6.

Vini Granator.

Tinct. Papav. errat. ana unc. j.

Pblegmat. Aluminis rect. unc. 6.

Misc. pro gargarismate, quod in ore retinenda est.

XX

Vires

Vires & Vses.

Hoc Gargarismate os sæpè colluatur; vel absque multa agitatione in ore, ad intercipiendum, acrem, tenuem & calidum catarrhum, detineatur.

Gargarismus in Angina. Mylij.

℞. Aquar. Bursepastori. }
 Plantaginũ. }
 Latifolii. } ana ℥ij.
 Rosarum. }
 Portulacæ. }
 Diamoronũ. }
 Mellis ros. } ana ℥j.

Fiat gargarismus.

Vel: Recipe majorana. }
 Serpilli. }
 Origani. } ana m. j.
 Betonica. }
 Salvia. }
 Piperis longi ℥j.
 Pyrethri. }
 Zingiberis. } ana ℥. ℞.

Coquantur in Libr. j. aquæ ad tertias, deinde colentur.

Colatura adde mellis rosati ℥j. ℞.

Oxymel. Squillũ. ℥j.

Misce, fiat gargarismus.

Vel: Recipe Rad. glycyrrh. incisa ℥ij.
 Ficum ping. N. iv.
 Passul. Corinthiac. }
 Sem. Anisi. } ana ℥j. ℞.

Flor. ros. rub. p. j.

Coquantur in aquæ hordei lib. j. f. ad consumpt. tertie partis colentur.

Vel: Recipe Fol. Hyssopi. }
 Betonica. } ana m. f.
 Anthos. }
 Stæchad. Arab. } ana p. j.
 Vini ℥x.

Macerentur & incalescant, postea exprimantur; Expressio dulcoretur cum syr. de stæchad. q. suff. fiat gargarismus.

Vel: Recipe pul galanga. }
 Pyrethri. } ana ℥. ℞.
 Masticia. }
 Thuris. } ana ℥j.

Fol. Origani. }
 Rosmarini. } ana m. ℞.
 Vini ℥x.

Bulliant ac colentur, colaturæ adde syr. stæchad. q. f. fiat gargarismus.

Gargarismus dissolutivus.

℞. Rad. Acori ℥. ℞.
 Pyrethri ℥j.
 Salvia. }
 Betonica. } ana m. j.
 Origani. }
 Majorana. }
 Rosmarini. } ana m. ℞.
 Stæchad. Arab. ℥. ℞.
 Rosarum m. ℞.
 Plantaginis m. j.

Coquantur in f. q. aquæ ad remanentiam lb. f. fiat colatura, cui admisce.

Diamoronis. }
 Dianucum. } ana ℥j.

Graci albi ℥j.

Fiat gargarismus Dissolutivus.

Vel: Recipe Agrimonie. }
 Plantaginis. } ana m. j.
 Gran. Berberis. }
 Cort. mal. gran. }
 Sem. Acetosa. } ana ℥j.
 Porrula. }
 ros. rubearum. }
 Hordei integri. } ana p. j.
 Passularum ℥. ℞.

Fiat decoctio ad lb. j. in qua dissolve.

Diamoronũ. }
 Dianucum. } ana ℥j. ℞.
 Sucra granatorum.

Hujus partem ore continebit æger ad læviorem gargarismum.

Gargarismus in Angina & putredinosis affectibus oris, & c.

℞. Camphora ℥iv.
 Virioli albi ℥j.
 Aluminũ ℥j.
 Pyrethri ℥j.
 Staphysagria ℥iv.
 Zingiberis ℥j.
 Caryoph. ℥j.
 Zedoaria. }
 Calam. aromati. } ana ℥ij.
 Preslgarub. ℥j.
 Vini albi mens. j.
 Aceti ℥v.

Fiat decoctio artificiosa, quæ edulcorari potest si placet.

Lixivium Benedictum, Mynsi.

℞. Ciner. Lig. & extrem. frond.
 Lunperi.
 Artemisia rub.
 Geniste.
 Fabarem adhuc in paleis.
 Absynthij ana unc. j.

Et cum vini albi potentis f. q. fiat l. a. lixivium.

Vires, Vses, Dosis.

Aqua intercute laborantibus singulariter prodest: Efficacissimè enim & valentissimè aqua per urinam expellit, quo auxilio multos Hydropicos nullo alio diebus aliquot adhibito remedio sanavimus. Dosis manè stomacho Jejuo ab Vnc. ij. ad Vnc. iij.

Lixivium Sapientie.

Mynt.

℞. Rad. Caryoph.
 Pyrethri.
 Asari ana unc. j.
 Visci quercini.
 Olibani.
 Succini citrin. ana unc. ℞.
 Herb. Rosmarini.
 Majorana.
 Melissa.
 Origanũ.
 Fol. Salvia acut.
 Lauri ana Dr. ij.
 Flor. Lavendule.
 Rosar. rub. }
 Betonica. } Pœonia.

Prinul. veris ana Dr. j.

Bulliant in lixivio dulci, postea ad usum reponatur.

Vires & Vfus.

Cum hoc lixivio semel tantum in septimana corpore purgato, Caput, in læsa memoria & ratiocinatione à causâ frigida & humidâ, quæ alias frequentissima est, diligenter abluatur: Cerebrum enim memorandi; facultatem mirificè confortat, Spiritus animales illustrat, & ab Epilepsia & Apoplexia præservat.

*Lixivium Cephalicum. Mynf.**Rc. Fol. Senæ Eleſt. Dr. vj.**Rad. treos flor.**Sem. Carui ana Dr. ij.**Herb. Euphrasia cum florib.**Verbena**Majorana.**Rorismarin.**Salvia.**Organi ana Dr. ij.**Agarici alb. & levû Dr. jß.**Flor. Stachad citrin.**Chamomilla.**Rosarum rub.**Chiri ana Dr. j.*

Mixta & incisa coquantur in lixivio bono; postea clarificetur, ut est artis, & sic paratum est.

Vires & Vfus.

In dolore Capitis valdè prædest. Insuper Cerebrum, nervos, oculos, sensulque reliquos egregiè roborat. Lavetur autem cum hoc lixivio Caput bis in hebdomade. Sed illi, qui frigidi & humiditatis sunt, capitalibus lotionibus rarius: Qui verò calidi & sicci, frequentius utantur.

*Lixivium Antialthmaticum.**Mynf.**Rc. Rad. Glycyrrhizæ rase.**treos flor.**Emulcamp. ana unc. ß.**Succini citrin.**Thuris albi.**Gran. Myrtiana Dr. ij.**Herb. Salvia min.**Betonice.**Hyssopi.**Organi ana Dr. ij.**Sem Nigella.**Carui ana Dr jß.**Flor. Chamomilla.**Rosarum rub.**Papav. errat.**Anthos ana Dr. j.*

Condita sacculo coquantur in Lixivio dulci, postea clarificetur & usui reservetur.

Vires & Vfus.

Ex hoc Caput singulis septimanis semel aut bis ante cibum lavetur: In Althmate enim siccat & tistit distillationes ex capite ad subiectas partes; mox licet, contegaturq; caput.

*Lixivium Diureticum. Mynf.**Rc. Herb. Linaria cum flor.**Lib. XXI.**Genista cum flor.**Ebulicum toto**Fol. Sambuci cum frond. ana s. q.*

Fiat Cinis, ut est artis, ex quo postea cum vini Rhenani s. q. præparetur lixivium clarum.

Vires, Vfus, Dosis.

Fortiter Hydropicorum aquas per urinam expellit, & alias in dysuria, lischutia secretum est. Dosis ab unc. ij. ad unc. iij. per se, vel in vehiculis specificis.

*Lixivium Tartari. Mynf.**Rc. Tartari alb. ad nigredinem calinat.**q. v.*

Fiat cum aq. Pluviali destillat. lixivium, in quo postea bulliant Cortices Aurantiorum, & colaturam claram & tinctam ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Singulis diebus ad tempus aliquod exhibitum, calculum resolvit & expellit: nec non omnem tam Renum quam Vesicæ mucilaginem insensibiliter educit. Dosis Cochlj. j. in vehiculis specificis.

*Lixivium Tingens. Mynf.**Rc. Lixirii Sarmentorum vitis lb. ij.**Rad. Bryonia.**Cbelidonia.**Curcuma ana unc. ß.**Croc. Litor. alb. Dr. ij.**Flor. Verbasci.**Stachad. citrin.**Genista.**Hyperici ana Dr. j.*

Coquantur simul, & fiat lixivium clarum, ut est artis.

Vires & Vfus.

Capillos colorat, clarificat & flavos facit: sed crines crebro lavandi sunt cum hoc lixivio; donec perfectè tingantur.

*Balneum Artificiale ubi Thermæ naturales desunt. Mynf.**Rc. Sulphuris citrini Lib. ij.**Salis marini.**Rad. Pyrethri ana Lib. j.**Tartari albi.**Nitri ana Lib. ß.**Bacc. Junperi.**Lauri ana unc. vij.*

Lumbricor. terrest. Spir. vini lotor. & exsiccat. unc. vj.

*Herb. Rorismarini.**Salvia min.**Majorana.**Spicanost.**Hyssopi.**Chamaepyt.**Thymi ana unc. j.**Flor. Chamomilla.**Verbasci.**Meliloti.**Hyperici ana unc. ß.*

Coquantur in aq. ad balneum, ut est artis.

Vires & Vfus.

Balneum hoc sæpius repetendum: Membra enim paralytica recreat, partes nervosas calefacit, exsiccat,

Xx a robo-

roborat, pristinaq; motioni restituit. Præmissis tamen universalibus & particularib. evacuationibus.

Balneum contra Sterilitatem seu difficultatem imprægnationis probatum. Myns.

℞. Rad. Rubia tinct.

Petroselin.

Polypodii.

Valeriana ana unc. ij.

Sem. Ruta sylvest.

Loliana unc. ij.

Erutic. virid. Iuniperi unc. j. ℞.

Herb. Matricaria. Serpilli.

Melissa.

Artemisia.

Fumaria ana unc. j.

Majorana.

Lavendula.

Agrimonia. Meliloti.

Verbasci ana Dr. vj.

Calaminth.

Chamomilla.

Origani ana unc. ℞.

Coquantur omnia crassiusculè incisa & confusa ex aqua in leberte magno, donec pars tertia consumpta fuerit, & f. l. a Balneo.

Vires & Vfus.

Hoc decoctum una cum herbis, radicibus, & seminibus in labrum projice, & in eo mulier sterilis, postquam per menstrua probè & mundificata, umbilico tenus sedeat, ac ibi totum inferiorem ventrem blandè foveat, 12. Dies continuando: De tertio autem in tertium diem, Balneum renouetur; & hoc tempore se non conjungat viro, sed post elapsos 12. Dies: Et ex hujus Balnei usu, multæ steriles factæ sunt proliferae. Ex Balneo autem exiens mulier, corpus benè tegat pannis; ne ab aere externo frigidò lædatur.

Balneum Stipticum, contra Vteri Hæmorrhagiam probatum.

Myns.

℞. Aluminii crudi lb. ij.

Rad. Plantaginis.

Tormentilla.

Acori aquat.

Bistortia ana unc. iv.

Cort. Rad. Acacia.

Granatorum.

Gallarum Turcic. ana unc. iv.

Flor. Ros. rub. Balaustiorum.

Herb. Sanguisorba.

Burjapastor.

Salvia min.

Millefolii ana unc. j.

Coquantur beneficio ferri seu chalybis igniti in f. q. aquæ pro Balneo, ut est artis.

Vires & Vfus.

In hoc Balneo decenter calido, mulier semel in die, manè scilicet jejunò ventriculo, per horam unam atque alteram, usque ad umbilicum, per aliquot dies continuando, sedeat: Et post Dei providentiam certissimè liberabitur.

Balneum contra Menstruorum Suppressionem probatum. Myns.

℞. Rad. Artemisia rub. cum toto unc. iv.

Angelica hort.

Rubia tinct.

Asparagi.

Apii ana unc. ij.

Sem. Petroselini.

Bacc. Luniperi.

Lauri excort.

Myrrha rubra ana Dr. jß.

Herb. Centaur. min.

Sabina.

Pulegii ana unc. j.

Feniculi.

Serpilli.

Melissa ana Dr. vj.

Abimbii.

Chamadri.

Marrubij.

Parietaria. Nepeta.

Mercurialia.

Rorismarin. ana unc. ℞.

Bulliant omnia in vase magno, in aq. fluviat. f. q. ad consumptionem tertiæ partis, & ponantur in semicupio pro Balneo.

Vires & Vfus.

In hoc desideat mulier, usq; ad umbilicum; perduret autem in hoc Balneo per horæ dimidium, deinde se recipiat cubitum & exsicceat: Non verò semel utendum, sed ter vel quater singulis septimanis repetendum.

Balneum in Isteritia ad Cutem detegendam expertum. Myns.

℞. Tartari albi Lib. j.

Rad. Ireos florent.

Hermodact. alb.

Sigilli Salomon. ana unc. iv.

Fabiarum integr.

Lupinorum.

Hordei integr. ana Dr. ij.

Fol. Visci quercin. unc. jß.

Herb. Absinthii.

Malva min.

Parietaria.

Chelidonia.

Saponar. ana unc. j.

Flor. Centaur. min.

Chamomilla.

Nenuphar. ana ℥. jß.

Fiat l. a. decoctio pro Balneo.

Vires & Vfus.

In hoc Balneo nater patiens; egressus verò è Balneo confestim se in lectum recipiat, ac sedet in eo, per spacium unius horæ, manè continuando per aliquot dies.

Balneum contra calculum Renum & Vesicæ. Myns.

℞. Rad. Althea.

Malva ana unc. iv.

Petroselin. Ononid. ana unc. j.

Verbena. Eryngii.

Feniculi. Rubiana unc. jß.

Bacc. Lauri excort.

Sem. Lini ana unc. j.

Flor. Malva arbor. Dr. vj

Herb. Chamomilla.

Tanacet.

Anethi.

Melilot.

Verbasci.

Parietaria.

Saxifragia.

Quina. folii.

Violaria.

Fragaria anaunc. β.

Misce & coquantur ad Balneum, uti moris.

Vires & Vfus.

In hoc Balneo sedeat eger, tantisper dum vehementibus doloribus torquetur. Quo uti post alias evacuationes est saluberrimum: Et eo ipso tempore, quo ager in Balneo residet, potiones calculum frangentes exhiberi possunt.

Balneum Medicamentosum, sive Lotio Pedum. Mynf.

Re. Lap. medicament. unc. iv.

Alumini plumosi. unc. iij.

Cort. int. virid. Sambuci unc. j. β.

Herb. Ebul. unc. j.

Artemisia.

Pentaphyll.

Hyperici.

Anethi.

Callitrich. ana Dr. vj.

Cener. Lig. Guajaci.

Sal. Commun. ana unc. β.

Coq. in Aq. fluviatili pro Balneo pedum.

Vires & Vfus.

Transfundatur in vias, in quo pedes consistere poterunt. Hi autem tam alte lavacro insistent, ut excedat; Sic tamen Scorbuto, quam alijs morbis, & tumores pedum depellit: Sed immorandum ad horas duas vel tres, & continuetur triduum vel quadri-duum mane Stomacho Jejuno; postea abstergantur pedes linteo.

Balneum in atrophiam Puerorum.

Re. Herb. & fl. camom.

melilot.

anthyrrhin.

lunar. ana mj.

vinc. per vinc. pj.

Capita & pedes mundat. arietin.

Num. 4.

Coq. in aq. fluviat. post balneum inung. articuli & spina dorsi

Re. Butyri recens.

Ol. ros.

viol.

amygd. dulc. ana ʒij.

Axung. porc. ʒij.

Cera parum.

F. Vng. refig. adde

Lactis mulubr. ʒij.

M.

Balneum Nitrosum pro Pedibus.

Mynf.

Re. Nitri opt. Lib. β.

Salis marini unc. ij.

Lib. XXI.

Flor. Chamomill.

Malva arb.

Rosar. rub. ana unc. j.

Herb. Buonica.

Origani.

Salvia.

Ruta anaunc. β.

Misce, coq. & f. Balneum pro pedibus.

Vires & Vfus.

Hoc utatur eger mane & vesperi: Extrahit enim humidam pituitæ materiam in articulis herentem, nec non humores ex supernis partibus ad infernas elicit, quos deinde linteo puro absterges.

Balneum Hypnoticum pro Pedibus.

Mynf.

Re. Cort. Rad. Mandragora.

Hysciami.

Malva min. ana unc. j.

Herb. Violarum.

Melilot.

Lactuca.

Solani.

Anethi ana unc. β.

Cap. Papav. alb. cum sem. N. xj.

Fl. Nymph.

verbasci.

Cam.

ros. ana ʒij.

M.

Suffimentum Angelicum.

Mynf.

Re. Gum. Styracis calamit.

Benzoini ana p. a.

Solvantur in aq. Rosarum opt. & fortiter sine mora exprimantur; postea exsiccentur, pulveriscentur & ad usum servantur.

Re. Huius Pulveris ita præp. unc. j.

Lig. Aloes ponderos. Dr. ij.

Rosar. rub. exsic.

Ambra grisea ana Dr. j.

Zibeta non falsat.

Moschi ana Dr. β.

Bals. Peruviani odorif.

Ol. Lig. Rhodini ana Scr. j.

Eboris ad nigredinem calc. q. s.

Misce ritè cum aq. fragrantiss. Rosarum, & ex pasta subacta formentur pastilli nigri, qui in volvantur folijs Rosarum, siccanturq; in umbra, & vase vitreo reponantur.

Vires & Vfus.

Cæsares, Reges, Principes, alijque Magnates & divites hisce ad suffimigandum magnificè utuntur, unus enim vel duo super prunas ignitas positi, vel tempore hyemis fornaci calido admoti, aut etiam in aq. Rosarum infusi & cocti, suavissimum, desideratissimum & quasi Angelicum & caelestem odorem halant, & non solum cerebrum & vitales Spiritus jucundissime recreant; verum etiam maligni aëtis contagia irrita reddunt.

Suffimentum Imperiale. Mynf.

Re. Styrac. calamit. depurat.

Benzoini ana unc. β.

Lig. Aloes elect. Dr. ij.

Xx 3

Zibet.

Zibethanon falsat. Dr. j.
Gallia Moschat. vera. Scr. j.
Ol. Caryophyllorum.
Rosar. veri ana Scr. β.

Mixta l.a. cum aq. Rosacea pastillicentur, & ad usum conferventur.

Vires & Vfus.

Carbonibus ignitis injecti, gratissimum odorem excitant, qui non duntaxat venenosum, fetidum, putridum & corrosivum aërem corrigit; verum etiam jucundè & suaviter internos Spiritus, animosq; hominum insigniter refocillat. Fumus etiam per infundibulum in orificium uteri immisus, mulieres suffocatas mirè revocat & omnes matricis motus inordinatos sistit. Cavendum tamen hic tegumentis necessarijs, ne odor ille suavis ad nares ægrè pertingat.

Suffimentum Epilepticum. Mynf.

Re. Succini alb. Dr. xj.
Myrrharub.
Mastichis elect.
Gum. Anima.
Galbani.
Elamiana Dr. ij.
Visci quercin.
Sem. Peoniae exc.
Bacc. Iuniperi.
Ras. Corn. Alci ana Dr. j.
Abfuthii.
Majorana.
Flor. Lavendula.
Lilior. conwall.
Rosar. rub. ana Dr. β.

Misce & cum infusione tragacanth. facta in aq. Epileptica nost. f. l. a. Trochisci pro suffitu.

Vires & Vfus.

Fumus hic supra carbones naribus Epileptici admotus, paroxysmum ipsi sedat, & valdè prodest ijs, qui periculosos capitis morbos, qualis est apoplexia & paralyfis, timent. Contra strangulationes etiam & Vteri procidentiam recipitur.

Suffimentum de Sandaraca. Mynf.

Re. Sandaraca opt. unc. iv.
Succini albi unc. ij.
Mastichis elect.
Sem. Nigell. Rom.
Coriandr. præp ana ʒj.
Rosar. rub. exsic.
Gum. Anima.
Olibani ana unc. β.
Styrac. calamit.
Benzoiniana Dr. ij.
Flor. Papav. errat.
Lig. Aloes ana Dr. j.

Misce & fiat pulvis grossus pro suffitu.

Vires & Vfus.

Carbonibus vivis inspergatur & fumus ad nares, caput, totumq; corpus decenter suscipiatur & attrahatur: Quia in sistendis, & exsiccandis catarrhis omnibus, tam frigidis quàm calidis, saluberrimus est.

Suffimentum de succino Albo. Mynf.

Re. Succini albi unc. iv.
Sandaraca unc. ij.
Mastichis elect.
Olibani ana unc. j.
Gum. Anima.
Myrrharub.
Rosar. rub. opt. ana unc. β.
Tacamahaca.
Styrac. calamit.
Laudani puri ana Dr. ij.
Origan. Cret.
Thymi exsiccat.
Serpilli ana Dr. j.

Misce & f. pulvis grossus pro suffitu.

Vires & Vfus.

Est pulvis valdè illustris, quo supra carbones imposito, suffumigentur tam caput, quam opertimenta ejus. Est enim in omnibus catarrhis & defluxionibus tum prohibendis & sistendis, tum caput ab iisdem præservandis præstantissimus & famosissimus.

Suffimentum de Tacamahaca. Mynf.

Re. Verrucar. equarum tibi adnascensium unc. j.
Gum. Tacamahaca.
Galbani.
Cornuum Vng. Capra.
Succini citrin. ana Dr. ij.
Blatte Bizantia.
Castorei veri ana Dr. j.

Misce & cum Terebinth. alb. formentur trochisci pro suffitu.

Vires & Vfus.

Fumus hic per tritorium vel retortam detructa, tam, utero supra fedem clausam, in istaute paroxismo immisus, vel etiam naribus admotus, quasi momento mulieres suffocatas reducit, & sufficit ad tollendas omnes matricis strangulationes. Sed mirum est Vterum hunc sustinere faciliorem, cum alias ejus sit impatientissimus.

Suffimentum de Sabina. Mynf.

Re. Herb. Sabina recent. exsic. ʒ. β.
Styrac. calamit.
Myrrharub.
Opopanax.
Sagapeni ana Dr. ij.
Cinnamomi acut.
Pul. gii utriusq; sic.
Bacc. Lauri.
Sem. Cymini ana Dr. j.
Troch. Albandel.
Ireos florent.
Asari ana Dr. β.
Gallia Moschata vera.
Alipta Mosch. ana ʒj.

Misce & cum terebinth. alb. f. Trochisci magni pro suffitu.

Vires & Vfus.

Ponatur unus ex his super prunas vivas & recipiatur fumus per infundibulum; (nisi sint puellæ non devirginatæ, quibus etiam nec suppositoria seu pessaria possunt immitti. Est enim ad cienda muliebria probatissimus. Si mulier est paupercula omitantur Ambra & Moschus.

Suffi.

Suffimentum de Hypocistide. Mynf.

Rx. Hypocistid. unc. j.
 Succini alb.
 Cort. Thuris ana unc. β.
 Vinea quercin. exsic.
 Galbani opt.
 Colophonia.
 Asphalti ana Dr. ij.
 Capul. Glandium.
 Bistorta.
 Balustior ana Dr. j.
 Rosar. rubeor.
 Caryophyll.
 Castorei ana Dr. β.

Misce & excipiantur terebinthina alb. & fiant Trochisci magni pro fumo.

Vires & Vfus.

Experimentum est contra Vteri procidentiam, videlicet, quando matrix de loco suo naturali ad inferiora descendit, tunc mulier perinfundibulum magnum manè & vesperti fumum hunc recipiat, & propter gravem odorem breviliberabitur.

Suffimentum in uteri affectibus ad inferiora.

Rx. Nuc. Mosch.
 fl. cheiri.
 Rosmarini ana q. v.

Irroretur ol. nigellæ & carbon. iniiciatur.

Suffimentum de Cornu Caprino. Mynf.

Rx. Ras. de Cornu Caprino unc. ij.
 Succini Citrini.
 Myrrhe rub. ana unc. j.
 Lig. Iuniperi.
 Flor. Sulphuris ana Dr. vj.
 Rat. Enula camp.
 Angelica hort.
 Caryophyllate ana unc. β.
 Olibani.
 Benzoin.
 Ladani.
 Syrac. cal. ana Dr. iij.
 Rosar. rubr.
 Absynthii.
 Ruta hort.
 Scordii ana Dr. ij.
 Fol. Lauri.
 Caryophyll.
 Camphore ana Dr. j.

Misce & cum terebinth. cypria formentur Trochisci pro fumo.

Vires & Vfus.

Facere ex his suffimigiat tempore pestis in cameris alijsq; partibus domus valde utile est: Quia hic fumus corruptum & pestiferum aërem mixtum in modum rectificat, & mansiones totas ab omnibus infectionibus mundificat, liberat atque preservat. Non autem aër ille artificialis semper tota die necessariiò teneatur oclusus; sed tam in estate quam hyeme (vento tamen septentrionali, & aëre claro & non turbido stante) fenestras interdum aperiantur & permittantur intrare radii solares, maxime manè per horam vel duas post Solis ortum: Quoniam hi venti ob singularem frigiditatem & siccitatem judi-

cantur meliores resistere putrefactionibus: Meridionales verò & occidentales deteriores.

Suffimentum de Vitriolo. Mynf.

Rx. Vitriol. vir. ℥iij.
 Nitri purg.
 Myrrh. rubr. ana ℥iv.
 fl. Sulph.
 Succini citrin. ana ℥ii.
 bacc. lauri.
 Iuniperi.
 Ras. .C.
 Olibani ana ℥i.
 fol. Scord.
 rut.
 ros. rubr. ana ℥β.

M. infund. in aceto q. s. & asperg. lateribus ignitis tempore infectionis pestiferæ.

Suffimentum ex Verbasco. Mynf.

Rx. Rad. & herb. Verbasco. ana ℥i.

Cum terebinth. Eurocluse. carbonibus iniiciend. in tenebris & alui profluvijs & conatibus.

Epithema Generale Mynf. in Melanch. phrenesi, & vigilijs.

Rx. Aq. Papav. errat.
 Laduca.
 Rosarum ana unc. iv.
 Troch. de rad. Rhodii nost. unc. i.
 Misce pro Epithemate.

Aliud ejusdem efficacitæ.

Rx. Aq. Hyocyami.
 Salvia.
 Verbena ana unc. iv.
 Troch. de rad. Rhodii nost. unc. j.

Misce pro Epithemate; & quando necesse erit, petitam duplam lini infunde, & facta expressione, tepidam applica fronti & temporibus, quod etiam in sequentibus observandum.

EPITHEMA.

In dolore capitis à causa frigida, cum, vel sine catarrho.

Rx. Aq. Betonica.
 Rosmarin.
 Verbena ana unc. iv.
 Nucl. Persicorum unc. β.
 Cubebarum Dr. iii.
 Nuc. Moschat.
 Sandaraca ana Dr. j.
 Rad. Mandragora Dr. β.

Misce & fiat Epithema repide applicandum.

ALIVD.

In eadem causa.

Rx. Aq. Chamomilla.
 Salvia.
 Rosarum ana Vnc.
 iv.
 Nucl. Persic. unc. β.
 Olibani opt. Drach. ii.
 Caryoph.
 Macis.
 Lig. Aloes ana Drachm. j.

Rad. Zedoaria Dr.ß.
Misce pro Epithemate.

EPITHEMA.

In dolore capitis à causa calida cum,
vel sine catarrho.

Rx. Aq. Rosar. fragrantiss.
Violarum.
Malva min. ana unc. iij.
Santalorum omnium ana Dr.ß.
Succini alb. præp. Dr. j.
Flor. Papav. certat.
Verbena ana Dr.ß.
Camphora Scr. j.

Misce pro Epithemate Capitis.

ALIVD.

In eadem causâ.

Rx. Aq. Papav. certat.
Rosar. opt. ana unc. iij.
Cranci humani f. igne calc. Dr. j.
Croc orient. Dr.ß.

Misce pro Epithemate Capitis : mirabiliter
enim operatur.

Epithema Hypnoticum. Mynf.

Rx. Aq. Rosar. fragrantiss.
Lactuca ana unc. iv.
Opil Spagyricæ præp. Dr. j.
Croc orient. Dr.ß.
Spong. in arbuslo rosar. nat. Scr. j.

Misce dissolvendo fideliter ; postea mixtura im-
buta lintea temporibus tepide applicentur , næscq;
madesiant, unde protinus dormire incipiunt.

ALIVD.

Soporiferum.

Rx. Aq. Nuc. Moschat.
Lactuca.
Solatriana unc. iv.
Sem. Papav. alb. unc.ß.
Hyojcyami.
Anethi ana Dr. ij.
Rad. Cynoglossæ Dr. jß.
Flor. Enula campana.
Nymph Citrin.
Violarum ana Scr. j.

Pistentur semina in mortario lapideo & pistillo
ligneo ; postea f. commixtio bona ac expressio pro
Epithemate Capitis.

Contra dolorem capitis , cum æstu,
delirio & pervigilia. Salæ.

Rex. Fl. Sambuci exicc. Nymphaeæ al. Rosar. rub.
Hordei mundi ana ʒ.ß.
Succini al. ʒij.
Croc Anglici ʒj.
Camphora.
Opil Thebaici ana ʒ.ß.

F. pulv. subtilissimus, deinde addantur Ol. Nymphaeæ.
Amygd. amar. ana ʒij.
Aceti Sambucini aq. rosar. opt. ana q. s.

Coq. in formam Cataplasmatiss, quod usurpetur
modo prædicto.

EPITHEMA.

Cordiale calorisficum & expertum.

Rx. Aq. Cinnamomi.

Melissa.

Buglossæ ana unc. iij.

Corn. Alcu Spagyricæ calc. Caryoph.

Nuc. Mosch. Cort. Citri ana ʒ.ß.

Lig. aloes Dr. j. Marg. præp.

Corallor. rub. præp. ana Dr.ß.

Sem. Majorana.

Basilicæ ana Scr. j.

Croc orient. Anthos ana Scr.ß.

Misce pro Epithemate cordis.

ALIVD.

In eadem causâ.

Rx. Aq. Rosar. fragrant.
Basiliconis. Fl. Tunica an. unc. iij.
Spec. Diamoschi dulci.
Diambra ana Dr.ß. Diambos.
De Gemmis cal. ana Dr. j.

Misce & f. Epithema, quod regioni cordis ap-
plicetur.

EPITHEMA.

Refrigerans in Syncope & alijs cordis
affectibus, &c. Mynf.

Rx. Aq. Rosarum rub.
Acetosa.
Nenuphar. ana unc. iv.
Aceti violati unc. j.
Corallor. rub. præp.
Santalor. omnium ana Dr. j.
Terra Sigillat.
Bol. Armen. ana Scr. ij.
Lap. s. pretios. præp. ana Scr. j.
Off. de Corde Cervi.
Margarit. præp.
Macis.
Cinnamomi acut.
Camphora ana Scr.ß.

Misce pro Epithemate cordis.

EPITHEMA.

In Palpitatione cordis nobilissimum.

Rx. Aq. Majorana.
Basiliconis.
Melissa.
Rosarum ana unc. iij.
Vini Malvatici.
Aceti rosati ana unc. j.
Spec. de Gemmis calid.
Diambra.
Diamoschi dulci. ana Dr. j.
Lig. Aloes.
Macis ana Scr. ij.
Cinnamomi.
Anthos ana Dr.ß.
Off. de Cort. Cervi.
Margaritæ præp.
Corallor. rub. præp.
Cort. Citri ana Scr. j.
Lap. s. pretios. præp. ana Scr. j.

Misce pro Epithemate cordis.

ALIVD.

In Palpitatione Cordis. Mynf.

Rx. Aq. Rosar. fragrant.
Salvia.

Borraginis ana unc. iij.

Vini odoriferi unc. j.

Aceti Violati unc. β.

Spec. Diachmaron.

Diamarg. frig. ana Dr. β.

Corn. Cervi Spagyrici calc.

Castalignea opt. ana Dr. j.

Santali Citrin.

Cardamom. min. ana Dr. β.

Croci orient.

Flor. Tunica.

Anthos ana Scr. j.

Misce pro Epithemate super pectus.

EPITHEMA.

In debilitate & inflammatione Hepatis.

Rx. Aq. Nenupharis.

Absinthii.

Endivie.

Rasurum.

Cichorei ana ℥ij.

Aceti rosati unc. j.

Spec. Diatrion. fanal. ℥β.

Cryst. Saturni Dr. ij.

Rhabarb. opt. Dr. β.

Corallor. rub. prep. Scr. ij.

Sem. Portulacæ.

Acetose ana Scr. j.

Camphora Macis.

Spica ana Scr. β.

Misce s. attem pro Epithemate.

ALIVD.

In eadem causâ.

Rx. Aq. Flor. Epaticæ alb.

Rubi Idæi.

Fragorum.

Cent. min. an. ℥ij.

Aceti Santalini ℥β.

Spec. Diar. Abb. ℥ij.

Rad. Scorzonere.

Plant. ana ℥j.

Sal Endivie.

Cichorei ana ℥β.

Sem. 4. frig. major.

minor.

Misce pro Epithemate Hepatis.

Epithema Hepaticum in causâ frigida.

Rx. Vini Malvatici unc. iv.

Aq. Agrimonie.

Veronica.

Serpilli ana unc. iij.

Spir. Iuniperi unc. j. β.

Spec. Diacurcuma.

Diacubea. an. ℥ij.

Rhabarb. elect.

Calami aromat.

Castia lignea ana ℥j.

Sal. Absinthii Pont.

Abrotani ana ℥ij.

Croci orient.

Sem. Amcor.

Spica ana ℥β.

Schananti.

Flor. Stachad citrin. ana Scr. j.

Misce pro Epithemate.

EPITHEMA.

In inflammatione Renum præsentissimum.

Rx. Suc. depurat. Plantaginis & Solatri ana ℥iv.

Aq. Semper vivi domest.

Portulacæ ana ℥ij.

Vini odoriferi.

Aceti vini violat. ana ℥j. β.

Nuri præp. ℥j.

Misce & f. Epithema Renum regioni applicandum ut est moris. Notandum autem; si Epithemata refrigerantia nobili membro administrari debent, tum non actu frigida, sed tepida imponantur: nisi intensus admodum calor adsit; tunc enim actu frigida adhiberi possunt.

Cataplasma de Fermento.

Myrsi.

Rx. Fermenti veter. unc. β.

Succini citrin. Dr. ij.

Nuc. Mosch.

Cubebarum ana Dr. β.

Menta crisp.

Caryoph. ana Scr. j.

Castorei veri.

Lig. Aloes ana Scr. β.

Misce & cum pauxillo Sp. Vini simpl. & acet. Vini ana, redigantur in formam Cataplasmatidis.

Vires & Vfus.

Capitis summo vertici totum & tepidè impostum aliquoties reperendo, & interdum recens (substituendo, lingue paraliticæ causam egregiè discutit, & materiam a superioribus ita evacuat & consumit, ut semper non sine admiratione morus & sermo redeant: propterea ad loquelam recuperandum, & catarrhos exliccandum, secretum est.

Cataplasma Antifebrile.

Schröderi.

Rx. Fol. Urtic. maj.

Solani.

semper vir. ana mj.

Tel. araneæ. ℥ij.

Sal qf.

F. catapl. cum aceto rutac. in febr. ad puls.

Cataplasma Febrile.

Myrsi.

Rx. Pulv. Pyrii pulverisat.

Sal. Commun. fusi ana unc. j.

Tel. araneæ.

Nuc. Moschat.

Olibani elect. ana Dr. ij.

Herb. Absinthii.

Bursa Pastori.

Vitica min.

Ruta ana M. j.

Terebinth. alb. q. f. ut fiat Cataplasma pro pulsibus.

Vires & Vfus.

Comprehensum hoc duob. linteois & super pulsus utriusq; manus duab. horis ante paroxysmum positū, Febres puerorum quā plurimas, præsertim autem Tertia.

Tertiānam notham seu spuriam curat, & mirabiliter
ſepè paroxyſmum ſedat.

Cataplaſma Scorbuticum cōtra tu-
mores Pedum. Mynſ.

℞. Furfur. Siliginis bene triturat.
Libr. ſemis.

Farin. Hordei.

Fabar. ana unc. iij.

Lupinorum.

Lentium ana unc. j. 6.

Saponis Venet. unc. ij.

Flor. Chamamel.

Malva arbor. ana unc. j.

Lithargyr. Argent.

Bol. Armen. rub. ana unc. 8.

Rad. China elect.

Rhabarb ana Dr. iij.

Fung. Sambucin. Nam. vij.

Coq. in ſuc. Ebuli expreſſi ad ſpiſſitudinem urf.
Cataplaſma.

Vires & Vſus.

Hoc Cataplaſma in Scorbuto, vesp̄ri calidum
pedibus circumligetur, ut tumor totus eò tegatur;
atque ita per totam noctem retineatur, altera nocte
innovetur, rursusque imponatur, repetendo & con-
tinuando, usque dum tumor subſideat; qui, ex hujus
cataplaſtinatis uſu, & Dei auxilio, ceſſabit, & mem-
bra corroborantur.

Cataplaſma de Cineribus.

Mynſ.

℞. Ciner. Hermodaſilorum.

Rad. Aſphodel.

Stip. Fabarum.

Lig. Sambuc.

Ficuum.

Sarmentor. vitis.

Ebuli ana q. v.

Misce & cum vino albo f. Lixivium.

℞. Huius Lixivii ℔. ij.

Panis cibarij nigri q. ſ.

Coq. ad ſpiſſitudinem; poſtea adde:

Aceti vini acerrimi ℔. 8.

Lap. Medicamentos. unc. iij.

Pulv. Sem. Cymini.

Bacc. Lauri.

Caryoph. ana unc. j.

Et fiat, leniter coquendo, ut eſt artis, Cataplaſma.

Vires & Vſus.

In tumoribus hydropicis, facta evacuatione, ex-
tendatur ſuper pannum lincum, ſuper imponatur,
relinquaturq; per aliquot horas, poſtquam deinfla-
tur, ponatur verſus genua, ſemper descendendo
uſque ad pedes.

Cataplaſma de Nido Hirundinis. M.

℞. Nidi Hirundinis Nj.

Albigraci unc. ʒ. 8.

Rad. Althea.

Lilior. alb. ana unc. j.

Caricar. ping.

Dactylor. ana N. iij.

Coq. in aq. Com. ad remanentiam pulvis; poſtea
adde:

Ol. Violarum unc. iij.

Farin. Chamamel.

Fanugrac.

Sem. Lini.

Triuci ana Dr. vj.

Cerebri Cati unc. 8.

Pulv. Noſſue comb.

Hirund. comb. ana Dr. ij.

Vitell. Ovorum Nj.

Crociorient. Scr. j.

Misce & f. l. a. Cataplaſma pro collo.

Vires & Vſus.

In Angina deſperata collo tnpidè ſepius applice-
tur: Quia ſecretum eſt. Stercus autem caninum
colligatur à cane Sole exiſte in Leone, & canis reclu-
datur & nutriatur offibus vituli caſtrati & aliorum,
deturq; aqua fontis non multa, & in primis diebus
diebus ſtercus abiciatur & reliqua colligantur.

Cataplaſma contra Singultum, Mynſ.

℞. Fermentum unc. ij.

Bacc. Juniperi.

Rofar. rub.

Menta criſp. ana Dr. j.

Caryoph.

Nuc. Moſchat.

Macis ana Dr. 8.

Aceti vini fortiff. q. 8.

F. Cataplaſma cui innaiſce Ol. Cymini & Carui
ana Scr. ʒ.

Vires & Vſus.

Hoc maximè in ſingultu calidè Stomacho duo-
bus lintreis comprehenſum; & ſapius applicatum
valet, & eſt ſingulare experimentum.

Pannus Lienis Crocatus.

Mynſ.

Recipe crudum ex canabe linteum; abſce quinq;
vel ſexies in Spermate Ranarum in Martio collecto
& filtrato, ut grana illa five Oculi nigri inde ſepara-
tur, idemq; toties in umbra per ſe, non in calore, ſive
luce ſolari teſcere ſine. Poſtea recipe Acetiſſor.
Sambuci & Croci or. ſufficientem q. & f. Tinctur,
in qua illud ex canabe conſectum linteū coquatur,
donec ſublimem à croco imbibat colorem, tum que
una refrigerare ſine, poſtea exime pannum illum
crocatum, in umbra ſicca, & ad uſum reſerva.

Vires & Vſus.

In Podagra & Eryſipelate (præmiſſis tamen præ-
mittendis) experimentum eſt: Loco enim aſſectio
pannus ille impoſitus, prius tamen ſapone veneto
inunctus, ſuſtit dolores, in cruciatibus arthriticis
medium planè divinum eſt.

Cataplaſma in Paraphim, Fabricij.

℞. Farina hordei ʒiv.

Pulveris roſarum.

Myrtillorum ana ʒj.

Balaſtilorum.

Nucum cupreſſi ana ʒj.

Coq. in aqua roſacea & plantaginis, parumq; aceti
roſacei, fiatq; Cataplaſma, addendo vitellum unius
ovi. Applicetur tepidè & bis in die.

Cataplaſma contra Cruorem vulgo

Derband.

℞. Bol. armen. ʒij. Creta ʒj.

Prun. ſylv. ſicc. ʒj.

Pul.

Pulv. coq. cum aceto acerrimo, adde

Rad. Symph. pulver. parum.

Farinę aven. q. s. ad consist. cataplasma. instit.

parum. ol. myrtill.

Cataplasma laxativum

Schröderi.

Rc. Ras. bryon. rad. recent.

Mellis comm. liquid. ana ℥j.

fellu saur. lb. ℔.

M. f. cataplasma quo venter inferior vesperi sub introitum lecti implastretur. In adultis adde

Rc. Succ. cucum. agr.

panis porcini ana ℥j.

Lactis ricini.

tithym. ana ℥. ℔.

pulv. hier. pier. ℥ij.

coloc.

hell. utr. ana ℥ij.

Cass. rec. extr. ℥j.

M.

Cataplasma Resolutivum:

Foresti.

Rc. El. camom.

Stachad.

Sem. abjynth.

ruth.

caul.

salv.

sabin. ana m j.

Coq. in lixiv. ex cin. querc. samb. aut vir. parat.

adde

alum.

sulph.

Gallar.

Cypress.

sal. comm. ana ℥. ℔.

Aloes.

bacc. laur.

pyretr.

Sem. caul. ana ℥ij.

In fine adde stercus recens columb. vel caprar.

Resolvit crassos humores ac tumores inde ortos, ut varices, elephantiæ Arabum.

Cataplasma Rondeletij in Inflammatione ventriculi.

℥. Farina Hordei ℥vj.

Flor. camomilla.

Meliloti.

Rosarum.

Sem. coriandri.

Santal. omnium.

Spice nardi ℥. ℔.

Olei Rosarum ℥ij.

Olei camomilla.

Cera q. suffic.

Fiat Unguentum vel cataplasma ad Inflammationem ventriculi.

Amuleta Pestilentialia.

℥. Pulv. Bufonis exiccati ℥j. ℔.

Arsenici Citrini.

Arsenici Crystallini ana ℥vj.

Pulv. Diptamni.

Tormentille ana ℥j. ℔.

Margaritar. preparat.

Santali Citrini ana ℥ij.

Croci ℥. ℔.

Hyacinthi.

Smaragdi prepar. ℥j.

Pulveriscentur & cum mucilagine Gummi Arabici Fiat pasta pro Amuleto, suspendo cum linteo rato super regionem cordis.

Pasta pro Amuleto Pestilentiali.

℥. Arsenici Crystall. ℥j.

Diptamni.

Croci ana ℥j.

Camphora.

Euphorbi ana ℥j.

Pulveriscentur & cum mucilagine Gummi Arabici Fiat pasta.

Amuleta alia.

℥. Arsenici ℥j.

Diptamni Cretici.

Sinapi.

Cinnamomi.

Ambra odorata.

Ben-zoini ana gr. v.

} ana gr. x.

Misce cum tragacantho & aqua ros. redigantur in formam lapidis, operiantur Syndone.

Amuleta præstantissima.

℥. Arsenici Crystall. ℥v.

Auripigmenti ℥. ℔.

Cornu Cervini ℥ij.

Rad. Ireos ℥j.

Ossu de Corde Cervi ℔. ℔.

Corr. citri ℥. ℔.

Saphyri.

Smaragdi.

Hyacinthi.

Rubini.

} ana ℔. ℔.

Corallorum utriusque.

Margaritarum ℥j.

Croci ℔. ℔.

Ligni Aloes.

Cardamomi ana gr. v.

Flor. Lavendule ℔. ℔. gr. v.

Rosmarini.

Zedoarie ana ℔. ℔.

Ambra gr. ij.

Moschi gr. ij.

Zibetto gr. ij.

Cum mucilagine tragacanthi Fiant Amuleta.

Vel talia optima.

℥. Bufon. torrefact. & pulv. ℥ij.

Arsenici albi ℥. ℔.

Arsenici rubri ℥ij.

Rad. Diptamni albi.

Tormentille ana ℥j.

Margaritarum ℥j.

Corallor. rub.

Smaragdorum.

Hyacinthorum.

Croci orientalis.

Ambra grisea.

Moschi.

} ana ℥. ℔.

} ana gr. ij.

Pul.

Pulverifatis omnibus cum Mucilagine tragacanthi ex aqua rosacea, formentur placentulæ instar cordis, quæ syndone involvende.

Pentaculum Miraculosum.

Mercurius vivus occludatur in duo putamina, postea serico de ducatur, addendo

Angel. a.	} ana ℥. ℞.
Valeriana.	
Levisici.	
Ruta.	
Melisse ana ℥j.	
Rosarum ℥. ℞.	

Baccar. Iuniperi.

Castrei ana ℥j.

Campthoræ ℥j.

Iacisæ omnia, de his poteris addere putaminibus.

Vel: ℥. Arsenici albi.

Arsenici lutei.

Campthoræ.

} ana. sq.

Redige in pulv. tenuissimum cum mucilagine gummi tragacanthi: Fiat massa ex qua forma pentacula instar cordis, postea obduc syndone.

FINIS LIB. XX.

LIBER VIGESIMUS PRIMVS,

DE

CLYSTERIBVS, PESSIS ET SVPPPOSITO- RIIS.

DE CLYSTERIBVS.

Querc.

Clysteris vocabulum generale est, & pro varijs remedijs exhibendis ut utipandisque accipitur: pro alio enim atque alio partis affectu, cuius, ut remedium adhibetur, & in usum aptatur, situ, aliam quoque nominis appellationem sortitur, unde clysteres alij sunt auriculares, *orenchina* antiquis dicti; alij sunt clysteres vesicæ, vocati *syphones*, sive *catheteres*, per quos, quicquid volumus, in vesicam injicimus.

Alij uterini, *metrenchite* nuncupati.

Ejusmodi remedia diversis affectibus, quibus tres illæ nobiles enumeratæ partes defatigantur, medendis inferiunt: hos tamen eosdem clysteres in alium locum tractandos rejicimus.

Sufficit nobis hic de verstantium clysteribus dicere, quales sunt, qui in genere ita appellantur, & qui in anum infunduntur, quorum usum juxta Plinium, avis Ibis appellata (quæ longo suo rostro sibi ipsi clysterem quali per inferiorem injicit) nos primum edocuit.

Galenus *comment. in Aphorif. 36. sect. 2. lib. 9. Epidem.* plures tradit clysterum differentias & compositiones, quorum alij ventrem nimis siccum emolliunt, & facultatem expultricem consopitam excitant.

Alij emolliunt & purgant simul non tantum communia illa ventris recrementa, ad ipsius naturæ imitationem (quæ felle sive bile in intestinum jejunum

regurgitante expultricem facultatem, ad naturalem excrementorum ejectionem injat & stimulat,) ut Gal. docet *lib. 5. de usupar. rum*: sed etiam evacuant & revellunt pituitæ, biliosas, aliosque superfluos & noxios humores, cum in ipsis intestinis, tum in toto mesenterio, & circa hepatis sinum thabulantes, ut idè Gal. scribit *comment. aphorif. 17. 6. aphorif.* De his solummodo clysteribus, quorū opem naturalem tantum vacationem expeditimus, jam tractabimus, tanquam de re, quæ ad purgationis scopum maxime spectat: simulque ijs adjungimus decoctā, modo carninativa, modo lenitiva, mododitergentia, & id genus alijs medendis finibus inferientia, ubi scilicet vel evacuatione, vel revulsionem, vel derivationem humorum peccantium opus erit: sed instituti tamen memores non latius equo hinc divagabimur.

Clysmata emollientia, quæ aridas & induratas alui feces humectant, componuntur ex radic. *Opilobifmalve, malve, violarum, brancæ, fina, beta*, quibus adduntur olea, butyrum, aut aliæ pinguedines: jura etiam intestinorum vel capitis vel vicini solæ eadem ului destinantur.

Ut vis anodyna augeatur, si forte humor acris, mordax, (alsus, sive pituitosus, sive biliosus, intellina oblideat, doloreque inducat, decoctioni adduntur *semina lini, senugraci, bifmalua, psyllii, stercis chamæmile, meliori, sambuci* & similia.

Sin vero dolorem commutetur, vel eundem etiam

excitet flatus, & crassius ac pituitosus humor : semina carminativa adiciuntur, nempe cumini, anisi, feniculi, baccae lauri, herbae origani, calamenti, ruta, summitatur anethi.

Quoniam autem ejusmodi dolores ut plurimum proveniunt vel ab humore tenui, acri & bilioso, vel etiam à crasso, mucilaginoso & pituitoso, salso & vitreo: biliosus quidem vacuandus est looch ex castia, diapruno, catholico, lenitivo, elect. de psyllio, & similibus levioribus cholagogis : pituitosus vero deturbandus hierapicra Galeni, diaphanico, diacarthamo, benedicta laxativa : & interdum ubi humor existente tenaciore, frigidiore & glutinosiore, validius trahendum purgandumque est, hiera diacolocynthidos assumitur : olea congrua ad utriusque humoris actionem obtundendam admiscenda sunt, minus quidem calida & lenientia humori bilioso conferunt, ut oleum violarum, oleum liliorum, lini & chamomilla : laurinum vero, juniperinum, sesaminum, anethinum, sambucinum, rutaceum, irinum ad pituitosum, & ubi maiori attenuatione, resolutione & calefactione opus est.

Si vero dolores huiusmodi, sicut sæpe accidit, oriuntur ab inflammatione quadam intestinorum aut circumvicinatum partium, vesicæ nimirum, uteri, aut renum, Medicus partum versatæ curiose & accurate quid faciendum sit, consideret : hæc enim mala semper cum febre conjuncta sunt. Ejectis igitur cum emolliente aliquo clystere prius crassioribus alui excrementis, lenitivis & refrigerantibus clysmatis utendum erit : paratis ex lacte, in quo incoxerint semina lactuca, psylli & bismalta, ut mucilaginosum fiat, & magis anodynum. Aliquando paretur enema ex solo oleo violarum, in quo incoqui possunt aliquot capita papaveris. Sed de his juniores Medici consulant Actium cap. 4. 16. & 26. serm. 3. lib. 3. Videndum præterea, quid Galenus scribat de clysteribus ex solo sero lactis paratis, lib. 10. simp. cap. de sero lactis : quos ad pus detergendum, dolorem sedandum, & acrimoniam humorum obtundendam, summo opere commendat.

Hæc obiter dicta sint : scopus enim noster est, uti jam protestati sumus, hic de solis purgantibus enematis verba facere.

His enumeratis communibus & vulgaribus emollientibus, lenientibus & anodynis, quosdam alios ejusdem ordinis adicere possumus ad huius operis ornamentum, nisi constitutum esset, cap. de extractis, annotatione plura extracta purgantia simplicia & composita : plura item extracta lenitiva, anodyna, carminativa, & diversa alia omnibus intentionibus curativis apta, quæ ad quoslibet clysteres conficiendos abunde sufficiunt.

Nam si exempli gratia componendus sit clyster ad dissipandos ventos, extractum carminativum jam paratum in promptu aderit, quod diurno tempore reservabitur : omnibus virtutibus & proprietatibus bacarum lauri, juniperi, sem. feniculi, anisi, anethi, cumini, dauci, herbarum si carum, ruta, calamenti, pulegii, origani, florum sambuci, chamomilla, & similibus dotatum, cuius varias compositionum formulas describemus (sic ut & extractionum lenitivarum & anodynarum) & sufficienter commemorati extracti tantum drachinæ duæ vel tres, cum jusclo quodam aut aqua calida, aut vino, prout opus est, permixtæ, quæ methodo carminativam clysteris decoctionem, sine laboriosa operatione statim parabit, in qua extractum purgans affectui, qui edomandus est, congruum

dissolver, sicut ex variis illis formulis, quas cap. de extractis describemus, palam fiet. Ita ut adhuc magis supervacaneo labore pharmacopœos sublevedemus, varias quoque oleorum formulas dabimus, quæ facultate anodyna, lenitiva, carminativa & purgativa simul prædita erunt. Exempli loco hic oleum nostrum diacolocynthidos carminativum in medium proferemus, quamvis plures ejusdem formulas in secunda sectione nostra pharmacopœæ cap. de oleis sumus daturi.

Oleum diacolocynthidos carminativum purgativum Quercetani,

℞. Herb. sic. ruta

Calamenti

Origani

Pulegii ana m. j.

Sem. Dauci

Cumini

Feniculi

Baccar. Lauri ana ʒj.

Ol. Olivarum lb. ij.

Vini rubri lb. j.

Coquantur ad vini consumptionem, cum hoc oleo sic præparato decoque pulpa colocynthidos ʒij. digerantur ad ignem Bal. Mar. cal. per 12. horas, dein bulliant per duas horas, donec oleum vim totam colocynthidos attraxerit, tandemque exprimantur & colentur.

Hoc oleum in officinis parari, diuque adservari potest : dosis ʒj. vel ʒij prout maiori vel minori operandi efficacia opus fuerit, cum jure pingui permixtum medicamentum summum erit ad omnes soponiferos affectus, apoplexiam, lethargum & similes.

Ex commemorata colocynthide, cocta cum oleis lenitivis lumbricorum, lini, liliorum, visci, pomi & chamomilla, componere licet oleum compositum lenitivum purgativum, in modum olei carminativi purgativi, quod cum jusclo capitis vervecini mixtum ad omnes dolores singulare est præsidium. Oleum enim mirifice contemperata acrem & venenatam colocynthidos qualiterat, adeo ut sic præparata, neutiquam noxia aut damnoisa sit intestinis, quorum tunicis alias vel subtilissime etiam pulverizata & in trochiscos redacta, semper aliquantulum adherere solet, quod incommodum hac præparatione, & oleorum cum ipsius essentia & proprietate permixtione intercipimus : sicque auxilium evadit minus periculosum ipso diaphœnico, & benedicta laxativa, cuius usus utilis erit in variis clysmatis concinnandis, & effectus præstantes felici cum successu ostendat in sedandis potissimum intolerabilibus doloribus & passionibus colicis, ut plurimum à pituita vitrea in intestinis subortis, in quibus purgantia lenitiva sola exhibitâ inefficacia prorsus & invalida comperientur.

Coronidis loco hic annexat adhuc aliam olei purgatorii descriptionem, quod ad prohibendam vermium generationem, & ad corruptorum, putridorum, & depravorum humorum, unde illi nascuntur, expulsionem, præstantissimum est : ex quibus alias infinita alia mala progredierentur. Siquidem plures hodie tam inter viros, quam feminas, juvenes & adultos videmus his affectibus obnoxios, quibus hoc oleo tam interne in forma clysteris, quam externe applicato auxilium gratum & indubitatum sæpenumero tulimus.

℞. Rad. Aristolochia rotunda

Gentiana ana ℥℥.

Tormentilla ℥j.

Herb. Centaurii minoris,

Summitatum olea,

Marrubij,

Absynt huius pontici,

Persicaria,

Lupulorum,

Diptamni ana m.j.

Sem. Poly montani

Portulaca

Citrui

Cardui benedicti

Lupinorum

℞ sem. contra vermes an. ℥j.

Amygd. amararum ℥iij.

Flor. Persica arboris

Hyp. rici

Stachados anap. ij.

Myrrha ℥℥.

Turbit

Hermodactylorum ana ℥j.

Pulpa colocynthis idos ℥ij.

Contundenda contendantur & misceantur cum lb. iij. olei olivarum & lb. j. ℥. vini albi generosi, dein bulliant ad vini consumptionem; addendo sub finem duo vel tria bovis fella, prius ad B. M. optime depurata seu defæcata, & fiat oleum. Hoc oleum mixtum cum lacte; aut jure quodam congruo in suff. q. ad frugendum enemata, summa erit medela adversus lumbricos quovis infantibus 3. 4. aut quinque annorum sufficit exhibere pro dosi ℥℥. vel ℥vj. cum lactis ℥iij. aut v. ut fiat clyster, ut *supra*: mediocriter robustis laus erit ℥j. robustissimis vero ℥j. ℥. imo & ℥ij.

Hoc etiam oleum excellentissimum est ad vermes, & ungendo aliquot ejus guttulis orificium stomachi & regionem umbilici. Admirandi horum duorum modo descriptorum oleorum effectus indes magis magisque per ipsam experientiam sese prodent & dispalabunt.

Sed ut paulo magis caput hoc amplificemus, unum atque alterum adhuc remedium ex mineralium classe peritum, eidem inferamus: cuius generis medicamenta cetera purgantia in clysterum compositionem venientia, longissimo intervallo post se relinquunt, si ve ad demulcendos & leniendos dolores à causis frigidis, cruditatibus, & flatibus ac humoribus mucilaginosi, tartareis & arenosis, si ve calculosis sulcitos, si ve ad expellendos vermes, educendam foetidam humorum illuviem & putredinem, vel ad validius expurgandos omnes humores, citra tamen calefactionem nimiam, qualem inducere solent *Hiera Logadii*, vel *Pachii diacolocynthidis benedicta laxat*: & huius generis alia, quibus plerique ad aegros excitandos utuntur in comatosi & soporiferi symptomatis & affectibus, quorum tamen vim excedens istorum medicamentorum calor potius augeat cerebrumque majori vaporum copia replet & fatigat, quam ut eosdem dissipando imminuat. Hoc non contingit in remediis aliis, quæ manifestis illis & noxiis qualitibus prorsus ablatis, potius formales & spiritales produunt effectus, quam materiales. Illud medicamentum, de quo loquor, est *crocu metallorum*, cuius alibi mentionem fecimus, ejusque admirandas operandi actiones, quas etiam per os sumptus perficit, ostendimus.

Si quis timidulus & inexpertus medicaster horum

remediorum, quorum nullam habet notitiam, usum minus approbaverit, si per os assumantur, non tamen crebrius, illam tam stupido fore ingenio, ut eadem clysteribus excepta contemnere ault, si præsertim eorundem summos effectus, quos benigne quidem, sed efficacissime præstant, agnovet, qui nihil molestatum, neque ab oleorum intingato foetore, neque à quavis alia re conciliant, sicut in vulgaribus plerumque accidere solet. Pretium quoque eorundem non excedet 3. assēs, cum quilibet aliorum ad minimum vendatur sedecim vel etiam 20. assibus. Sufficit enim remedium illius enarrati, semidrachma vel drachma una ad summum, quod macerandum est in 4. vel 5. uncii aquæ cuiusdam congruentis, aut vini per noctem integram, aut amplius, & sic maceratio hæc misceatur cum quodam jure in suff. quantitate, ut fiat clyster. Eandem macerationem in aqua vel vino factam, potes, si velis, paratam ad servare, eamque in magna copia aucta singulorum dosi parare, quam diutissime reservabis, & in usum, ut res postularit, adaptabis, servata semper supradicta dosi.

Loco *croci metallorum*, licet non tanto cum emolumento, uti poteris *Antimonio vitificato*, quod tamen infusum, colatum & exhibitum in clysteribus minotè noxam adfert, q̃ diaphoenicon, hocq; ipso utiliores & efficaciores multo effectus demonstrat. Sed dum hæc remedia Dogmaticis propono, liberum iudicium cultibet relinquo, si ve iis uti voluerit, si ve non. Hoc solum affirmare possum, me in iis describendis solido certoque niti experientiæ fundamento, quod nullis argumentum machinis à quodam forte Momo subrectis dum & subverti poterit.

Ut sit, unusquisq; tandem facietur, modo non fuerit omnium ingratisissimus, hisce Hermeticorum ornamentis & floribus, quibus vulgare pharmacutricè amplificavimus, sibi satisfactum: quos licet magnificamus, & inter fructus laborum vigilantiumque nostrarum charissimos habeamus, eos tamen omnibus propense & liberali animo impartimur.

His multis alias diversorum clysterum calefacientium & refrigerantium, detergentium, consolidantium, cicatitices inducentium, adstringentium, corroborantium & nutritium, & pluribus aliis medendi scopis inservientium formulas addere possem, sed quia nimis vulgares sunt, inque antedictis passim descriptæ, iis hic enodandis jam superfedebimus.

Adderem præterea ad amplificandū hoc opus varios particulares clysteres auriculares, qui ad auris dolores, inflammationes, abscessus, ulcera, sonitus, tinnitus, & surditatem conferunt: clysteres quinetiam uterinos, qui ad uteri inflammationē, ulcera, tumores, suffocationem, mensium suppressionem, fluorem eorundem immoderatum & album, nimiam uteri humiditatem, siccitatem, foetidorum humorum illuviem & sterilitatem faciunt. Clysmata tandem si ve enemata particularia ad vesicæ affectus, ipsiusque ardorem, inflammationem, ulcerā, carunculam, gonorrhœam, stranguriam & ichuriam, & ad ipsius calculi comminutionem & attritionem conducentia, non incommode hic adiungere possem. Sed omnes hos enumeratos clysteres peculiare & específicos, affectibus harum enarratarum partium, reservamus in tertiam & ultimā sectionem huius pharmacopœæ, ubi tractabimus de omnibus corporibus humani affectibus, tam internis, quam externis, ibique eum præcipuorum & præstantiorum remedium, quæ in hoc opere continentur, simul docebimus. Hactenus Quercetanus.

DE CLYST. PESSIS ET SVPOSITORIIS.
ADDITIO P.V.

331

Oleum de colocynthide compositum. D. Io.
Hartmanni Beyer ad imitationem Ron-
deletii cap. de tinnitu
aurium.

℞. Sem nigell. rowan. ℥ ij.
baccar. lauri,
rad. ell. bor. alb. an. ℥ j.
pulpa colocynth ℥ j. β.
Incisa & tusa infunde horis decem loco calido in vini albi
generosi & succi cap. rubra ana ℥ j. β. postea addantur
ol. amygd. anar.
rutac. an. ℥ j. β.
irini
pingued. castorii an. ℥ β.
Stent in loco calido horū 12. inde coquantur lento igne, in
diplomate ad vini & succi consumptionem: refrigerata expri-
mantur & addatur ol. cumin. destillat. ℥ j. servetur ad usum.

Oleum ad vermes.

℞. extracti. gemian.
balsamit. ex aloe an. ℥ β.
dissolvantur in vini sublimati ℥ j. & cum ol. absynth. ℥ j. di-
ligenter misceantur.

Clyster Io. Pistorii.

℞. fol. saucet.
pyrol.
sannicul.
hypogloss. an. M. j.
spermat. ceti. ℥ β.
agaric. albiss. ℥ iij. β.
rad. poiypod. ℥ j. β.
heleni ℥ vj.
succ. glycyrrh. ℥ iij.
ficum nr. vj.
alb. greci M. β.
Coq. in iussu quant. aqua ad consumpt. medietatis.
℞. colatur. ℥ jx.
st. cass. extr. ℥ j. β.
ol. terebinth. ℥ vj.
irini ℥ ij. β.
popul. ℥ j.
extracti. gemian. ℥ j.
ex aloe cum rhab. ℥ ij. Mi.

Clyster ad strangulationem uteri. Hierony-
mi Mercutialis.

℞. fol. artemis.
centaur. minor.
maior. an.
pulegii an. M. β. fiat decoctio
fec. art.
℞. colatur. lb. j. β.
hier. Archigen. ℥ β.
ol. rutac. ℥ iij.
mell. despumat. ℥ ij.
salis comm. ℥ j. ℥ j. Mi.

Clyster ad lumbricos Herculis Saxoniae.

℞. centaur. utriusque an. M. β.
abrot. an.
diptam. albi,
cretici,
scordii.

Lib. XXI.

bisfor.
iormentiū.
absynth. an. M. j.
sem. brassic.
Santon. an. ℥ j.
colocynthid. in pec. ligat. ℥ ij.
f. decoctio fec. art.
℞. dicta decoction. colat. lb. j.
hier. adiacolocynth. ℥ ij.
mell. ros. ℥ iij. Mi.

Clyster ad icteritiam. Eiusdem.

℞. fol. centaur. utriusque an. M. β.
sem. fenic.
lini,
anisi. an. ℥ j.
carbam. ℥ ij.
colocynth. in pecia ligati ℥ j. coquant. in aq. fec. art.
℞. colatura ℥ x.
el. de baccis laur.
bened. laxas. an. ℥ β.
ol. rutac.
mell. ros. an. ℥ iij. Mi.

Enema nutriens. Mynsi.

℞. Iur. Carnis bubula
Caponis ana Vnc. viii.
Crem. Hordei
Lact. Vaccini ana Vnc. iiii.
Vini opt. Vnc. iii.
Sacchari rosar. Vnc. i.
Panis tritic. ex sic. & pulv. Vnc. β.
Vitell. Ovorum No. ii.
Misc. & f. l. ana Enema quod iniiciatur, ut est moris.

ANNOTATIO.

Maximo emolumento ad nutriendum & vires con-
servandum aliquando administrantur talia Enemata
in Angina. Faucibus à tumore præclusis. Orificio ven-
triculi obturato, aut ejus ulceribus & tuberculis. Con-
vulsione oris. Paralyti linguae & similibus &c. Cum æ-
gri alimenta per os assumere nequeunt, vel Ventricu-
lus nihil retinere valet. Applicetur autem post rejecta
excrementa, vel cum dormituri: alioqui excrementa
miscerentur, & infunderetur id, quod iniicitur. Optime
ægreros nutrit.

Enema bilem evacuens. Mynsi.

℞. Passular. min. Vnc. iii.
Hordei excori.
Sem Lini ana Vnc. ii.
Rhabarb Vnc. β.
Coq. & ℞. Colatura Lib. i.
Ol. violacei Vnc. iij.
Mamma Calab. Vnc. i.
El. de succo Rosar. Vnc. i.
Misc. & f. Clyster.

Enema pituitam purgans. Mynsi.

℞. Rad. Enula camp.
Pyrethri ana Vnc. i.
Herb. Calamintha
Marrubii
Pulegii ana Vnc. β.
Agarici trochisc. & in panniculo ligati
Turbiti albi ana Drach. ii.
Flor. Chamomille
Anthos ana Drach. i. β.

Yy 2

Coq. &

Cog. & R. Colatura Lib. i.

Ol. Rina Vnc. iii.

Vini Malvat. unc. ii.

Mellis scillitici unc. i.

Benedict. laxat.

Diaphanicon ana unc. β.

Salu com. Drach. ii.

Misc. & f. Clyster.

Enema humores Melancholicos deturbans. Mynf.

R. Rad. Polypodii querc. unc. i.

Petroselini

Feniculi

Asparagi ana Drach. vi.

Herb. Fumaria

Epithymi

Scolopendrii

Meliloti ana unc. β.

Flor. Chamomille

Borraginis

Buglossæ ana Drach. iii.

R. Sem. Feniculi.

Anisi ana Drach. i.

Cog. & R. Colatura Lib. i.

Ol. Anethi unc. ii.

Mellis Anthosar. unc. i.

Conf. Hamesh.

Diatribolicon ana unc. β.

Sal. Gemma Drach. i. β.

Ext. Hellebori nigri Scr. ii.

Misc. & f. Clyster.

Enema phlegma & hydropicorum aquas purgans. Mynf.

R. Rad. Graminis

Asparagi

Petroselini

Pentaphyll. ana unc. β.

Herb. Brassicæ marin.

Mercurialis ana Drach. vi.

Flor. Sambuci

Genista

Stachados

Anthos ana unc. β.

Agarici in pannolis.

Mechaocanna

Bac. Lauri ana Drach. iii.

Sem. Feniculi

Carui

Cymini ana Drach. ii.

Cog. & R. Colatura Lib. i.

Succ. Rad. Iridis nost. exp. unc. iii.

Cort. int. Sambuci exp. unc. ii.

Ol. Rutæ

Anethi ana unc. i.

Benedict. Laxat. Drach. vi.

Salu com. Drach. ii.

Misc. & f. Clyster.

Enema in cephalalgia, Vertigine, Scotomia, Phrenitide, & aliis Capitis affectibus.

Mynf.

R. Fol. Senæ Alexand. unc. i.

Rad. Bryonia

Agarici ana unc. β.

Herb. Maiorana

Chamomill.

Centaur. min.

Salvia

Origani ana Drach. ii.

Flor. Lilior. convall.

Anthos ana Drach. i. β.

Pulp. Colocynthis.

Hellebori nigri ana Drach. i.

Misc. & cog. in f. q. Aquæ pluvial. ad medietatem &

R. Colatura Lib. i.

Ol. Verbena unc. iii.

Mellis Anthosar. unc. i. β.

Sal. com. Drach. ii.

Misc. & f. Enema quod iniiciatur.

Aliud Enema cephalicum. Mynf.

R. Rad. Asaricæ exsic. unc. i.

Furfur. tritic. unc. β.

Herb. Calamenthe.

Betonice

Malva

Mercurialis

Chamomill. ana Drach. ii.

Ex quibus fiat Decoctum, de quo sumatur Libj. &

adde:

Ol. Flor. Sambuci unc. iii.

Mellis rosar. unc. ii.

El. Diapene unc. i.

Sal. Gemma Drach. i. β.

Misc. pro Enemate.

Aliud Enema fortius. Mynf.

R. Rad. Hellebori nigri unc. β.

Sem. Colocynthis contus. Drach. iii.

Herb. Chamomill. Rom.

Verbena

Maiorana

Origani

Althea ana Drach. ii.

Sem. Feniculi

Carui

Anisi ana Drach. i.

Cog. & R. Colatura Lib. i.

Ol. olivarum unc. iii.

Mellis Anthosar. unc. i. β.

Sal. Commun. Drach. iii.

Ess. Fol. Senæ Drach. i.

Misc. & f. Enema.

ANNOTATIO.

De horum Enematum laxativis potest secundum sexum, complexionem, ac ætatem deponi vel addi, quod etiam in ceteris omnibus observandum.

**Enema specificum in Melancholia, Mania, Tristitia, Congelatione, Quartana, Scabies, Imperigine, Moniphaea, Cancro, Elephan-
tiasi, Scirrho Lienis, & in omnibus ma-
lis ex atra bile procreatis. Mynf.**

R. Rad. Polypodii querc. unc. ii.

Cort. Myrob. Ind. unc. i.

Herb. Fumaria

Hyperici

Maiorana

Cuscuta

Lupuli

Stachados ana unc. β.

Hellebori nigri Drach. ii.

Coq & R. Colatura Lib. j.
Ol. Chamomille Vnc. iij.
Tartari vitriolati
Sal. Gemma ana Drach. j. β.
Misc. pro Enemate.

Alud Enema si ecificum in Melancholia,
&c. Mynt.

R. Cort. Rad. Buglossae Vnc. ij.
Fol. Senae Alexand. Vn. j.
Herb. Ostruui

Chelidoni. min.
Acori
Chamom. ll. Rem.
Fumariae

Basilic. ana Vnc. 3.
Coq. & R. Colatura Lib. j.

Ol. Rosae Vnc. iij.
Conf. Hamab. Vnc. j.
Sal. commun. Dra. h. iij.
Croci orient. S. r. j.

Misc. pro Enemate.

Enema in subeth & stupore, Mynt.

R. Rad. Lilior. convall. Vn. j.

Herb. Centaur. min.

Stachados
Origanum
Calaminth.
Salvia

Asari ana Vn. β.

Sem. Carthami

Gran. Colocynthid.

Agaric. opt.

Coq. & R. Colatura Lib. j.

Ol. Chamomille Vnc. j.

Dafeni Vnc. β.

Sal. commun. Dra. h. iij.

Ext. Hellebori nigr. S. r. j.

Misc. pro Enemate, quod administretur plusquam
triplic.

Enema forte in epilepsia & suffocationibus.
Mynt.

R. Sem. Carthami Vnc. j.

Agaric. opt. Vnc. β.

Pulp. Colocynthid. dos Drach. iij.

Herb. Centaur. min.

Lavendula

Maianae

Hysopi

Betonica

Ruta hort. ana Drach. ij.

Castorei veri

Fur. Lilior. convall.

Anthosana Dra. h. j. β.

Coq. & R. Colatura Lib. j.

Ol. Chamomilla Vnc. iij.

Mellurosae Vnc. ij.

Acidi Tartari

Sal. Gemma ana Dra. h. j.

Misc. pro Enemate.

Aliud specificum, Mynt.

R. Rad. Angelicae

Foeniculae Vnc. j.

Lib. XXI.

Agaric. optimi
Visci quercin. ana Vnc. β.
Stercoris Pavonis
Succi citrimi ana Drach. iij.
Herb. Lavendula

Salvia

Chamomilla

Malva

Oregani

Stachados ana Drach. ij.

Sem. Foeniculi

Carui

Anethi ana Drach. j.

Coq. & R. Colatura Lib. j.

Ol. Ruta Vnc. iij.

Hieracii Vnc. j.

Sal. Commun. Dra. h. iij.

Misc. pro Enemate.

Enema in spasmo seu convulsione.

Mynt.

R. Rad. Pyrethri

Ebuli ana Vnc. j.

Herb. Betonicae

Salvia

Althea

Malva

Serpilli ana Vnc. β.

Flor. Malvae arb.

Hyperici

Verbasci ana Drach. ij.

Coq. & R. Colatura Lib. j.

Ol. Chamomilla Vnc. iij.

Diaphenic Vnc. j.

Pung. Anguilla Vnc. β.

Sal. Gemma Dra. h. j. β.

Turbuth. alb. & gum. Dra. h. j. β.

Misc. & f. Enema quod applicetur.

Enema forte in apoplexia & similibus;
&c. Mynt.

R. Agaric. opt. Vnc. β.

Herb. Centaur. min.

Oregani

Rosmarini

Stachados

Cham. dr.

Calaminth. ana Drach. ij.

Pulp. Colocynthid. Dra. h. j. β.

Coq. & R. Colatura Lib. j.

Ol. Rutae Vnc. iij.

Benedict. laxat. Vnc. j.

Mellus Anthosae Vnc. β.

Sal. commun. Dra. h. j.

Tartari vitriol. ana Drach. j.

Misc. & f. Enema, quod cito & absque omni mora
applicetur.

Aliud Enema apoplecticum fortius.
Mynt.

R. Rad. Ireos nostrat.

Cucum. asin.

Cyclamin. ana Vnc. i.

Agaric. trochiscat. Vnc. β.

Herb. Centaur. min.

Maiorana

Origanum

Lavendula
Calamintha ana Drach.iii.
Gum. Bdellii elect.
Opopanax.
Ammoniaca ana Drach.ii.
Pulp. Colocynthis Drach.i.ß.
Cogn. & Re. Colatura Lib.i.
Ol. Rutacei Vnc.iii.
El. Benedicti laxat.
Episcopi ana Drach.vj.
Sal. commun. Drach.ij.
Eff. Fol. Senae Drach.j.
Misc. pro Enemate.

Enema in paralyfi & resolutione. Mynf.

Re. Rad. Pyrethri
Acori ana Vnc.j.
Hermoadia alb.
Agarici opt. ana Vnc.ß.
Herb. Portulmarin.
Asari
Paralytica
Hyssopi
Mentastri ana Drach.ij.
Pulp. Colocynthis Drach.j.
Cogn. & Re. Colatura Lib.j.
Ol. Rutacei Vnc.ij.
Herba Pachii Vnc.ß.
Salis communis Vnc.ß.
Misc. pro Enemate.

Aliud Enema paralyticum specificum.
Mynf.

Re. Bac. Juniperi
Rad. Ebuli ana Vnc.j.
Hermoadia alb.
Gran. Colocynthis ana Drach.ij.
Herb. Iva arthetis.
Maiorana
Stachados
Ruta
Salvia
Origaniana Dra h.ij.
Cogn. & Re. Colatura Lib.j.
Ol. Flor. Primule veris Vnc.ij.
Diaphenic. unc.j.
Sal. Gemmae Drach.j.ß.
Misc. & f. Enema.

Enema contra inflammationem ventriculi. Mynf.

Re. Cort. rad. Sambuci unc.j.
Herb. Calaminth.
Pulegi
Ruta bore.
Chamomilla
Fol. Lauri ana unc.ß.
Sem. Feniculi
Anisi
Cymini
Dauci ana Drach.ij.
Caricar. ping. No. vij.
Cogn. & Re. Colatura Lib.j.
Ol. Anethi unc.ij.
Mellus desp. unc.j.ß.
Diacatholic.
Diaphanis. ana Drach.ij.

Salis com. Drach.j.ß.
Misc. & f. Enema tepide initiendum.
Enema ad iliacam passionem.
Mynf.

Re. Rad. Althea & Malva
cum toto ana Vnc.j.ß.
Hordei excort. unc.j.
Flor. Chamomilla
Sambuci ana unc.ß.
Cogn. & Re. Colatura Lib.j.
Ol. Lini Vnc.ij.
Castia ext. unc.j.
Aloespatia unc.ß.
Sal. Natri Drach.j.ß.
Misc. & f. Enema.

Enema carminativum. Mynf.

Re. Rad. Zedoaria
Bac. juniperi ana unc.j.
Herb. Chamomill. Rom.
Anethi
Feniculi
Mercurialis
Carefolii ana unc.ß.
Sem. Agn. casti
Carui
Cymini
Anisi
Ameos ana Drach.ij.
Pulp. Colocynthis Drach.j.ß.
Cogn. & Re. Colatura Lib.j.
Ol. Rutacei unc.ij.
El. de bac. Lauri unc.j.
Cass. rec. extract. unc.ß.
Sal. commun. Drach.ij.
Castorei Scr.j.
Misc. & f. Enema.

Enema discutiens. Mynf.

Re. Rad. Enulae camp.
Cort. aurantior. ana unc.j.
Herb. q. emollient.
Calaminth.
Origaniana unc.ß.
Sem. Fenicul.
Anethi
Cymini
Carui
Sileris ana Drach.ij.
Cogn. & Re. Colatura Lib.j.
Ol. Chamomilla
Rutae ana unc.j.ß.
El. Diaphenic. unc.j.
Mellus Anthosai.
Sacchar rub. ana Drach.vi.
Conf. de bac. Lauri unc.ß.
Sal. Gemmae Drach.j.
Misc. pro Enemate.

Enema ventrem leniens in colica.
Mynf.

Re. Cort. int. Frangulae
Sambuci ana unc.i.
Herb. Chamomilla ana unc.i.
Melilori

Pulegii
Calaminth.
Origani ana unc. β.
Sem. Feniculi
Anisi
Carthami
Malva ana Drach. ḡ.
Coq. & R. Colatura Lib. i.
Ol. Anethi unc. iij.
El. Diacarthami. unc. iij.
Sal. Comun. Drach. ii.
Misc. pro Enemate.

Enema aliud ventrem leniens in colica.
Mynf.

R. Rad. Feniculi
Apii ana unc. i.
Herb. Mercurialis
Malva
Parietaria
Artriplicis ana unc. β.
Flor. Chamomilla
Sambuci
Persicorum ana Drach. ii.
Coq. & R. Colatura Lib. i.
Ol. Sem. Lini unc. iiii.
Sacchari Thomae unc. i.
El. Daphnic. Drach. vi.
Sal. Gemma Drach. r. β.
Misc. pro Enemate.

Enema ventrem leniens in colica ab apostemate. *Mynf.*

R. Rad. Symphyti
Althea ana unc. i.
Herb. Malva min.
Violaria
Meliloti unc. β.
Flor. Malva arbor.
Acacia
Lilior. alb. ana Drach. ii.
Coq. & R. Colatura Lib. i.
Ol. Chamomilla unc. iiii.
El. de succo Rosar. Drach. vi.
Cass. rec. extract. unc. β.
Crem. Tartari Drach. ii.
Sal. Commun. Drach. i. β.
Misc. pro Enemate.

Enema in causa à duritia fecum. *Mynf.*

R. Rad. Althea
Malva ana unc. i.
Herb. Branc. urfin.
Parietaria
Bismalva ana Drach. vi.
Flor. Chamomilla
Sem. Fenigraci
Limana unc. β.
Coq. & R. Colatura Lib. i.
Ol. Sesammi unc. iiii.
Benedict. Laxat. unc. i.
Misc. pro Enemate.

Enema colicum quod vehementer probatur. *Mynf.*

R. Brodis carn. ping. Lib. i.

Ol. Chamomilla
Anethi ana unc. ii.
Mellu despumat. unc. i. β.
Crem. Tartari Drach. iij.
Sal gemma, Drach. j. β.
Misc. pro Enemate.
Enema dolorem colicum sedans.
Mynf.

R. Rad. Malva min.
Althea ana unc. i.
Flor. Chamomilla
Meliloti
Sambuci ana unc. β.
Sem. Feniculi
Anisi
Cymini
Apii
Lini ana Drach. ii.
Coq. & R. Colatura unc. xii.
Vini Malvat. unc. iiii.
Ol. Chamomilla
Anethi ana unc. ii.
Benedict. laxat. unc. i.
Virell. ovorum No. i.
Misc. & f. Clyster.

Enema inodynum. *Mynf.*

R. Rad. Lilior. albor.
Glycyrrhiza
Althea ana unc. i.
Herb. Chamomilla
Meliloti
Malva min.
Violaria ana Vnc. β.
Sem. Fenigrac.
Lini
Cydoneorum ana Drach. iiii.
Cort. Mandragora
Flor. Papav. errat. ana Drach. i. β.
Coq. & R. Colatura Lib. i.
Butyri rec. non salit. unc. iiii.
Virell. ovorum No. i.
Ext. Croc. or. Scr. β.
Misc. & f. Enema.

Enema refrigerans. *Mynf.*

R. Herb. Fragaria
Portulaca
Violaria
Lactuca ana Vnc. β.
Sem. q. frigid. maior. ana Drach. ii.
Prunor. Damasc. No. xx.
Flor. Nymphaea
Verbasci
Rosarum ana Drach. i.
Coq. & R. Colatura Lib. i.
Ol. Violacei Vnc. iiii.
Mellu rosat. Vnc. i.
El. de succo Rosar. Drach. vi.
Nitri prap. Drach.
Misc. & iniiciantur.

Enema calefaciens. *Mynf.*

R. Rad. Enule camp.
Pyrethri ana unc. i.
Herb. Calaminth.
Mercurialis

Origani
Hyssopi ana Vnc. ℥.
Flor. Chamomilla
Stachados
Anthos
Salvia maior. ana Drach. ij.
Agarici in panno ligat.
Sem. Cymini
Anisi
Ameos ana Drach. j. ℥.
Coq. & ℞. Colatura Lib. j.
Ol. Rutice Vnc. ij.
Benedict. laxat Vnc. j.
Sal. marin. Drach. ij.
Ext. Absinthii S. r. j.
Misc. pro Enemate.

Enema stipticum in fluxibus ventris.
Mynf.

℞. Casei sicci prap. Vnc. j. ℥.
Rad. Cynoglossæ
Cort. Gran. ior
Gallar Turc. Vnc. j.
Coq. in vini Stiptici f. q. & ℞. Colatura Lib. j.
Thuris pulverisat. Drach. ij.
Vitell. Ov. rum No. j.
Misc. & f. Enema quod tepidè applicetur.

Enema aliud stipticum.

℞. Ol. Hyperici Vnc. vj.
Mellus Rosat.
Sevi Hirini
Cera novæ ana Vnc. iij.
Liquefiant omnia ad ignem & f. Enema ad restringendum alvum.

Enema adstringens. Mynf.

℞. Rad. Acoti aquatici
Tormentilla
Serpentaria ana Vnc. j.
Herb. Sanguisorbe
Arnoglossæ
Plantaginis ana Vnc. ℥.
Sem. Oxalidis
Portulacæ
Myrti ana Drach. iij.
Flor. Verb. ascutum.
Roar rub.
Baustar ana Drach. j. ℥.
Coq. in lacte ustulato, vel in aq. Chalybeata vel fabrorum; & ℞. Colatura Lib. j.

Amyli Vnc. j.
Gum. Arabici
Tragacanth. ana Drach. j.
Muc. & f. Enema line Oleis.
Enema aliud adstringens. Mynf.

℞. Rad. Tapfibarbat.
Plantaginis
Bistorta ana Vnc. j.
Herb. Caudæ equina
Polygoni
Herniaria ana Vnc. ℥.
℞. Laupharum.
Cort. Granat. ana Drach. ij.
Rosar. rub.
Sumach. ana Drach. j.
Coq. in aq. ferrata, & ℞. Colatura Lib. j.

Succi Millefolij Vnc. ij.
Sevi Hirini & n. j. ℥.
Misc. & f. Enema, quod detur post clysteres detergentios, vel purgationem extremitatum.

Enema ad licenteriam & diarrhæam.
Mynf.

℞. Rad. Verbasci
Serpentar.
Tormentill. ana Vnc. i.
Herb. Millefolii
Hyperici
Fol. Rubi ana Vnc. ℥.
Nuc. Cupressi
Gran. Myrti ana Drach. ij.
Coq. & ℞. Colatura Lib. j.
Mellus Rosat. Vnc. i.
Hypocistidos
A. et. a. ana Drach. ij.
Ladani Drach. i.

*M. ℥. & per inferiora tepidè infundantur, postali-
quam detersionem per medicamentum purgans &
adstringens.*

Enema detergens & siccans. Mynf.

℞. Hordei integri Vnc. ℥.
Fol. Abj. hii
Myrti ana Vnc. ℥.
Lupinorum
Lentium ana Drach. ij.
Flor. Centaur. min.
Rosar. rub. ana Drach. i.
Coq. in aq. pluviali & ℞. Colatura Lib. j.
Mellus Rosat. Vnc. iij.
Mixta tepidè iniiciantur.

Enema consolidans.

℞. Rad. Tapfibarbat.
Consolid. maior. ana Drach. i. ℥.
Herb. Plantaginis
Equiseti
Fol. Myrti ana Vnc. ℥.
Rosar. Rub. Drach. ij.
Fiat decoctio in aq. ferrata & ℞. Colatura Lib. i.
Sevi capilli Vnc. ii.
Amyli Drach. i.
Masticus Drach. ℥.
Misce & f. Enema quod iniiciatur.

Enema ad bilem alterandum in dysenteria & c. Mynf.

℞. Hordei excocti.
Sem. Lini an. Vnc. ii.
Passular. min. Vnc. i.
Herb. Malve min.
Violaria Vnc. ℥.
Fiat decoctio in aq. de qua accipe Lib. i.
Ol. Rosati Vnc. iij.
Sacchari rub. Vnc. i. ℥.
Vitell. ovorum No. i.
Salus parum.

Misc. & per inferiora indantur

Enema dolores dyentericos sedans.
Mynf.

℞. Lactis vaccini Lib. ℥.

Ol. Violacei Vnc. ij.
Medull. Cervin. Vnc. jc
Amyli Vnc. β.
Tragacanth. Drach. ij.
℥i Drach. j.

Mixta omnia albo tepide indantur.

℥ Clysteres Dysenterici. Mylii.

℥. Rad. symphiti }
 Rad. quinquefolii } ana ℥ j.
 Bistorta }
 Hordei }
 Geranii }
 Butyropastoris } ana M. j.
 Rosar. rub. }
 Aquæ q. suff.
 Fiat decoctio.
 ℥. Decocti huius lb. j.
 Succ. Hypocist. ℥ j.
 Mellis Roscel. ℥ j. β.
 Olei Mastichum ℥ j.
 Misce, Fiat Enema.

Clyster restringens Langii a.

℥. Plantaginis }
 Rosar. rub. }
 Balaustrorum }
 Geranii }
 Rad. consol. maior. } ana ℥ j.
 Rad. Pentaphylli }
 Gallarum }
 Glanidium }

Coque ad medietatem.

℥. Huius decocti ℥ xij.
 Boli Oriental. ℥ j.
 Ol. Mastic. ℥ j. β.
 Misce, Fiat Enema.

Clyster Dysentericum 3.

℥. Psidiarum }
 Balaustrorum } ana ℥ ij.
 Nuc. Cupressi }
 Sumach }
 Myrtilorum }
 Rosar. rub. ana M. j.
 Plantaginis ana M. j.
 Coquantur in aqua ad consumpt. tertiæ partis, co-
 letur, in Colaturæ lb. j. dissolve

Acacia ℥ ij.
 Hypocistid. ℥ j.
 Gummi Arabici }
 Tragacanthi } ana ℥ β.
 Mastichis }
 Trochis. charabæ ℥ ij.
 Boli armeni præpar. ana ℥ j.

Lap. Hemat.

Vitell. ovorum Num. iij.
 Sevi hircini liquefacti ℥ iij.
 Misce, Fiat Enema.

Clyster Dysentericum, 4.

℥. Hordei bene torrefacti M. j.
 Fol. plantag. }
 Lysimach. }
 Polygoni } ana M. β.
 Tblastios }
 Ros. rub. }
 Potentilla }

Quinque folii }
 Numularia } ana M. β.
 Lagopi }
 Ros. rub. }

Bulliant in aqua ad crepaturam hordei. Huius decocti Recipe lb. j.

Succi plantag. ℥ ij.
 Medulla Cervi ℥ j.
 Misce, Fiat Enema.

Clyster Dysentericum s. Fernelii.

℥. Rosar. Rub. }
 Balaustrorum }
 Plantaginis }
 Sanguis. } ana M. j.
 Arnoglossæ }
 Verbasci }
 Sem. Oxalyd. }
 Portulacæ }
 Plantaginis } ana ℥ β.
 Myrti }

Coque in lacte ustulato in iusculi lb. j. dissolve.

Amyli ℥ ij.

Gummi Arabici vel

Tragacanthi ustulati ℥ j.

Fiat Enema sine Oleis.

Adstrictior fiet, sanguinemque supprime. Intestini-
 norum ulcera fissabit, ad cicatricem perducet, si huic
 præterea addas.

Boli armeni ana ℥ ij. β.

Sang. Dracon. ana ℥ ij. β.

Fiat Enema.

Clyster Dysentericum. 6.

℥. Sem. Lini }
 Althea } ana ℥ β.
 Psylli conuassatorum }
 Sem. Cydonior. }
 Oriza } ana p. j.
 Tritici torref.

Fiat decoctio in lacte ad lb. j. in colature fortiter
 expressa dissolve seui hircini aut pinguedinis abraæ ex
 abdomine arietis ℥ ij.

Butyri recentis ℥ j.

Sacch. viola. ℥ j. β.

Vitell. ovorum Num. ij.

Misce, Fiat Enema.

Clyster 7. In Dysenteria à vomitu, vel venæ sectione.

℥. Hord. excort. M. j.

Ros. rub. M. β.

Bulliant in aqua chalybeata, aut si dolor sit intole-
 rabilis, in lacte chalybeato ad crepaturam Hordei,
 Huius decocti Recipe lb. j. in qua dissolve duo lutea
 ovorum,

Sacchari ℥ ij.

Mellis rosac. ℥ j.

Fiat Enema bis in die usurpandum.

Clyster D. Magiri 8.

℥. Hordei torrefacti M. j.

Fursurum tritici macrip. ij.

Flor. Camomille anap. j.

Meliloti anap. j.

Verbasci ana M. β.

Agrimonia ana M. β.

Ros. rub. p. ij.

Fiat

Fiat decoctio ad lb.j. in qua dissolve

Mellu ros. ʒj. β.

Sacchari rubei ʒj.

Vitell. ovorum Num. ij.

Misce, Fiat Enema.

Clyster restrictiuium D. Schœnfeldii 9. De quo Mulier curata, de cuius vita on. nes Medici desperarunt. & præter modum restituta est.

℞. Ros. rub.

Tapsi Barbati

Fol. Quer. recent.

Bursapastoris

Oriza torrefacti ʒvj.

Cymini

Anisi

Ameos torref.

Gallarum ana ʒj. β.

Nuc. Cupressi ana ʒj. β.

Balaustiorum ana ʒj.

Sem. plantag. ana ʒj.

Inciſa trita, & oncoque in f. q. aquæ chalybeatæ ad tertias, & in colat. lib. j. dissolve

Ole. Rosarum ʒj.

Mastichini ʒj.

Sevi Hircini ana ʒj. β.

Caprimi ana ʒj. β.

Pul. Boli armeni

Terra sigillata

Tburis

Masticiæ

Sang. Draconis

Succini ana ʒj.

Cornu cervi iusti ana ʒj.

Vitell. affator. Num. ij.

Misce, Fiat Enema.

Clyster dolorem mitigans, temperans ardorem, obtundens acres humores.

℞. Succ. plantag. ʒj. β.

Oleiroſa ei ʒvj.

Mucilag. sem Psyllii

Aqu. rosa prepar. ʒij.

Misce, Fiat Enema.

Vel. ℞. Olei Rosacei lb. j.

Calide pro Enemate applicetur,

Vel. ℞. Rosar. M. j.

Lactis lb. j. β.

Fiat decoctio & Enema.

Enema aliud dolores dysentericos sistens. Mynf.

℞. Rad. Glycyrrhiz.

Oryza ana Vnc. j.

Rosarum rub. Drach. ij.

Flor. Papav. errat. Drach. j.

Cro. iori. mt. Drach. β.

Coq. in Lacte vaccin. dulc. & β. Colaturæ Lib. j.

Ol. Lilior. alb. Vnc. ij.

Sevi hircini Vnc. i.

Amyli Vnc. β.

Olibani Dra. h. ij.

Syrac. cal. Drach. i.

Misc. & f. Enema.

Enema aliud anodynum. Mynf.

℞. Hordei ex cort. Vnc. ij.

Rad. Consolid. maior.

Sem. Lani. ana Vnc. i.

Flor. Papav. errat.

Violarum

Rosarum ana Drach. i. β.

Fiat decoctio in lacte β. Colaturæ Lib. j.

Sacchar. rub. Vnc. i.

Vitell. ovorum No. ij.

Ext. Croci or. Scr. i.

Opri Spagyricæ prep. Scr. β.

Misc. pro Enemate.

Enema dolorem & ardorem leniens. Mynf.

℞. Ol. Amygd. dulc.

Lini exp. ana Lib. β.

Mucilag. Sem. Cycloneor. cum lacte extract. Vnc. iiii.

Misc. & f. Enema.

Enema aliud dolores dysentericos placans. Mynf.

℞. Decoct. Hordei

Lactis ana Lib. β.

Ol. Rosarum Vnc. iiii.

Suc. plantag. Vnc. ij.

Sacchari rub. Vnc. i.

Sevi hircini. Vnc. β.

Philonisi persici Drach. i.

Misc. & f. Enema

Enema diureticum. Mynf.

℞. Rad. Glycyrrhizæ

Altheæ

Graminis ana Vnc. i.

Herb. Parietariæ

Saxifragiæ

Malvæ ana Vnc. β.

Passularum

Iunubarum ana Drach. iiii.

Sem. 4. frigid. maior. contusor.

Alk. kengi

Mili Solis ana Drach. ii.

Flor. Chamomilla

Geniste

Serpilli. ana Drach. i. β.

Coq. & β. Colaturæ Lib. j.

Ol. Amygd. amar.

Scorpiorum ana Vnc. i. β.

Salis Ononid. Drach. i.

Misc. & f. Enema quod iniiciatur.

Enema in calculo renum & vesicæ. Mynf.

℞. Rad. Glycyrrhizæ

Altheæ

Malvæ min. ana Vnc. i.

Sem. Mili solis

Off. Mespilorum ana Vnc. β.

Coq. & β. Colaturæ Vnc. x.

Ol. Violarum Vnc. iiii.

Cassiae rec. ext. Drach. x.

Benedict. Vnc. β.

Salusom. Drach. i. β.

Misc. & f. Enema.

DE CLYST. PESSIS ET SUPPOSITORIIS.

539

Enema Calculum comminuens.

Mynf.

Rc. Rad. Petroselinii
 Ononidis
 Althea ana Vnc. j.
 Herb. Parietaria
 Veronica
 Hedera ter. ana Vnc. ℥.
 Sem. Lappa maior.
 Malva minor.
 Milii Solis
 Saxifragia ana Drach. ij.
 Bac. Iuniperi
 Lauri exc.
 Gran. Alkeengi ana Drach. j. ℥.
 Flor. Chamomilla
 Liliior. alb.
 Malva arbor. ana Drach. j.
 Coq. & R. Colaturæ Unc. xij.
 Ol. Scorpion simpl.
 Viola cæi ana Vnc. ʒ.
 Sal. Eryngii
 Feniculi ana Drach. j.

Misc. pro Enemate

Enema aliud in Calculo renum & vesicæ.

Mynf.

Rc. Rad. Glycyrrhizæ
 Althea
 Liliior. alb. ana Vnc. j.
 Herb. Parietaria
 Linaria
 Hedera ter.
 Veronica ana Vnc. ℥.
 Flor. Malva arbor.
 Sambuci
 Chamomill. ana Drach. ʒ.
 Coq. & R. Colaturæ Unc. xij.
 Ol. Verbasci Vnc. ʒ.
 Mellis Rosat. Vnc. j.
 Cass. rec. ext. Drach. vj.
 Terebinthina Cypria
 Benedict. Laxativ. ana Vnc. ℥.
 Vitell. Ovorum No. j.
 Salis Nitri Drach. ℥.
 Misc. pro Enemate.

Enema aliud in eodem casu. Mynf.

Rc. Rad. Althea
 Malva ana Vnc. ℥.
 Hermodact. alb.
 Albigraci
 Hedera ter. ana Drach. ʒ.
 Sem. Malva arbor.
 Milii Solis
 Psylli an. Drach. j. ℥.
 Flor. Hyperici
 Genista
 Meliloti
 Linaria an. Drach. j.
 Coq. & R. Colaturæ Unc. xij.
 Ol. Anodyn septem florum Vnc. ij.
 Terebinth. Cypria cum vitell. ovi unius distemperat. Vnc. j.
 Benedict. Laxat. Vnc. ℥.
 Nitri prep. Drach. j.
 Misc. & f. Enema, quo ipse uti soleo.

Enema mirabile in calculo renali.

Mynf.

Rc. Rad. Malva min.
 Althea ana Vnc. j.
 Hermodact. alb. Drach. vj.
 Herb. 4. Emollientium
 Pedis columb. ana Vnc. ℥.
 Sem. Petroselinii
 Anisi
 Hedera
 Seseleos ana Drach. ij.
 4. Frigid. major. ana Drach. j. ℥.
 Flor. Chamomilla
 Genista
 Malva arbor.
 Melilotian. Drach. j.
 Coq. & R. Colaturæ Unc. xij.
 Ol. Scorpion. simpl.
 Amygd. dulc. ana Vnc. j. ℥.
 Sacchari rub. Vnc. ij.
 Terebinth. Cypria in vino alb. lota Vnc. j.
 Benedict. laxat. Vnc. j. ℥.
 Sal. Nitri Drach. j.
 Misc. & f. Enema quod magnam copiam crassissimorum humorum deicere solet.

Enema in dolore calculi. Mynf.

Rc. Albi Graci Vnc. j.
 Ficum No. xv.
 Coq. in vino alb. & R. Colaturæ Vnc. xij.
 Ol. Amygd. amar.
 Populini ana Vnc. j. ℥.
 Ping. Anatis.
 Butyri f. sale ana Vnc. ℥.
 Sal. Commun. Drach. j. ℥.
 Vitell. Ovorum. No. j.
 Misc. pro Enema: mirè enim operatur.

Enema ad dolorem nephriticum. Mynf.

Rc. Rad. Glycyrrhizæ
 Althea
 Graminis
 Asparagi ana Vnc. j.
 Herb. Linaria
 Malva
 Meliloti ana Vnc. ℥.
 Flor. Malva arbor.
 Chamomilla
 Hyperici
 Genista ana Drach. ʒ.
 Sem. Petroselinii
 Alkeengi
 Milii Solis ana Drach. j. ℥.
 Fiat decoctio & R. Colaturæ Unc. xij.
 Ol. Liliiorum albor.
 Amygdal. amar.
 Scorpionum ana Vnc. j. ℥.
 Mellis despumati
 Benedict. laxat.
 Terebinth. alb. ana Vnc. ℥.
 Sal. Gemma Drach. j. ℥.
 Misc. & f. Enema.

Enema ad scirrhum uteri. Mynf.

Rc. Rad. Malva min.
 Althea
 Liliiorum alb. ana Vnc. j.

Herb.

Herb. Mercurialis

Parietaria

Atriplicis ana Vnc.ß.

Sem. Cydoniorum

Lim ana Drach.ij.

Flor. Chamomille

Meliloti

Verbasci

Malva arbor. ana Drach.j.

Fiat decoctio in aq. & decoctioni adde:

Butyri rec. s. sale

Ol. Olivar. ana Vnc.iii.j.

Iniiciantur frequenter Vnc.vj. pro una vice.

Enema ad vermes in ventriculo.

Mynf.

ß. Rad. Glycyrrhizæ

Hordei mundat. ana Vnc.j.

Ficuum ping.

Prunor. Damasq. ana No.xx.

Sem. Anisi Drach.j.ß.

Coq. & ß. Colaturæ Lib.ß.

Sacchari rub.

Mellus opt. ana Vnc.j.ß.

Misc. & f. Enema sine oleo & sale.

Enema ad Ascarides. Mynf.

ß. Rad. Aristoloch. rot.

Gentiana ana Vnc.j.

Herb. Absinthii

Abrotani

Card. bened. ana Vnc.ß.

Fol. Persicorum

Sum. Centaur. min ana Drach.ij.

Flor. Marrubii Drach.ij.

Fiat decoctio & ß. Colaturæ Vnc.xij.

Lixivii Vnc.ij.

Misc. & f. Enema, quod iniiciatur, sed sensum & bis in eadem hora.

Enema ad evacuandum vermes interfectos.

Mynf.

ß. Rad. Glycyrrhizæ

Myrrhidis ana Vnc.j.

Sebesten.

Fiat decoctio & ß. Colaturæ Lib.j.

Sacchari rub Vnc.j.

Mellus crudi Drach.vj.

Vitell. Ovorum No.j.

Salu parum

Misc. & sine oleo f. Enema, quod applicetur.

Enema in rhagadiis, rimis seu scissuris ani probatum. Mynf.

ß. Ol. Violacei Vnc.v.

Butyri non salit. Vnc.ij.

Mu. ilag. Tragacanth.

Sem. Psyllii

Cydonior. ana Vnc.j.ß.

Sacchari rub. Vnc.j.

Misc. & f. Enema.

Enema pro pueris. Mynf.

ß. Herb. Chamomilla

Parietaria ana Vnc.ß.

Rad. Glycyrrhizæ. Drach.ij.

Fol. Senecleis. Drach.j.

Coq. & ß. Colaturæ Vnc.vj.

Manna calab. Vnc.ß.

Ol. Lilior. alb. Drach.ij.

Salu Com. Scr.j.

Misc. & f. Clyster.

Enema aliud pro infantibus.

Mynf.

ß. Rad. Altheæ Vnc.ß.

Herb. Meliloti Drach.ij.

Flor. Malva arbor.

Verbasci ana Drach.j.

Coq. & ß. Colaturæ Vnc.iii.j.

Sacchari rub. Vnc.ß.

Ol. Chamomilla Drach.j.ß.

Manna Calab. Drach.j.

Misc. & f. Enema, quod tepide applicandum.

Pessus aperiens, contra menses suppressos.

Mynf.

ß. Rad. Artemisie rub.

Dictamn alb.

Ajari

Hellebori alb.

Rubia tinct. ana Drach.ij.

Scammonii

Maiorana

Sabina

Croci orient. ana Drach.j.

Bac. Lauri excort.

Myrrharub.

Castorei veri

Sagapeni

Aloesepat. ana Scr.ij.

Sem. Stapid agria

Nigellæ

Nasturtii

Rute ana Drach.ß.

Hæc omnia incorporentur cum succo Artemisie rub. vel Terebinth. & f. pessi ad longitudinem medi digiti, crassitudine digiti unius; inter incorporandum ad medium longitudinis involvatur filum, cuius extremitas maneat excedat ad palmam unam, ad extrahendum; aut pulvis possitur in sacculo, confectio ex panno raro, addito paucis bombace: Fiat ad crassitudinem digiti majoris, indaturque.

Pessus adstringens contra uteri hæmorrhagiam. Mynf.

ß. Farin. volat. molend. Vnc.ß.

Rad. Tormentilla

Bistorta ana Drach.ij.

Ciner. Ranarum

Croci Martii

Gallarum Turc.

Sang. Dracon.

Boli Armeni

Corn. Cervi ussi ana Drach.j.

Hypocistidis

Rosarum rub.

Balaustiarum

Acidæ

Olibani

Maffubis ana Dra. h.ß.

Misc. & cum succo plantaginis & album. ovorum

f. l.a. Pessi, qui in mulieris pudendum inferantur.

Pessus

DE CLYST. PESSIS ET SVPPOSITORIIIS.

54

Pessus contra suffocationem & præcipitationem uteri. *Mynf.*

R. Rad. Ireos florent.

Rosarum rub. ana Drach. iij.

Styracis cal.

Bent-zoin ana Drach. j. ß.

Caryophyllorum

Spice indue

Gallie Mischat. ana Scr. j.

Misc. & fiat l.a. Pessus ad formam suppositorii, qui filo obligatus, noctu subiciatur.

Si mulier propter pinguedinem vel humiditatem est sterilis, valet sequens pessus *Mynf.*

R. Sem. Lolii, quod in frumento vel stigine reperiri solet unc. ß.

Coag. Leporis

Aluminis ussi

Castorei

Styrac. liquid. ana Drach. ij.

Myrrha rub.

Opopanacis

Gambani

Calaminth.

Piperis rot. ana Drach. j.

Moschi & Ambre ana Scr. ß.

Optime simul incorporantur & f. duo pessi horumque unum mulier teneat in Vulva à meridiè usque ad vespèram.

ANNOTATIO.

1. Si post pessus acutus, dolor relinquatur in vulva, statim submitte licinium cum ol. Violarum, quod etiam potest distemperari cum mucilagine psylli, ne fiat exulceratio.

2. Si sunt fortes, non retineat eos ultra horam, debiliores verò, per integrum noctem.

3. Pessi communiter post Balneum sunt immittendi, quemadmodum licinia per lanam involuta, & fucis madefacta.

Species ad suppositoria acuta constituenda. *Mynf.*

R. Gran. Colocynthis. Vnc. j. ß.

Rad. Hellebori alb.

Esula min. præp.

Hermodact. alb. ana Vnc. j.

Cort. Myrob. citrin.

Rad. Polypodii

Fol. Senæ

Agarici troch. ana Vnc. ß.

Sal. Gamme

Nutri ana Drach. ij.

Flor. Chamomilla Drach. j.

Misc. & f. omnium pulvis ad usum reponendus.

Suppositoria sicca. *Mynf.*

R. Farin. Frumenti unc. iij.

Sal. Communis unc. j. ß.

Sem. Colocynthis. Vnc. j.

Hermodact. alb.

Hellebori alb.

Esula min. præp. ana Vnc. ß.

Malve min. rad.

Tartari alb. ana Drach. ij.

Opopanacis

Sagapeni ana Drach. j.

Lib. XXI.

Misc. & cum vitell. ovorum f. l.a. suppositoria sicca.

Suppositoria. *Mynf.*

In Epilepsia, Apoplexia, Vertigine, Subeth, Congelatione, Stupore, &c.

R. Trochisc. Albandel

Agarici trochiscat. ana Drach. j.

Hellebori nig.

Fol. Senæ ana Drach. ß.

Sal. Gemme

Nutri ana Scr. j.

Mellis q. f. fiant suppositoria duo grossa & oblonga, ut est moris.

Suppositoria anodyna. *Mynf.*

R. Sem. Cymini

Rutæ ana Drach. ij.

Munia transmarin.

Opj Thebaic. ana Drach. j.

Flor. Papav. errat.

Croci orient. ana Scr. j.

Styrac. calamit.

Castorei veri ana Scr. ß.

Misc. & f. pulvis, qui melle excipiarur.

Suppositoria stiptica contra Dysenteriam ventrisque fluxus. *Mynf.*

R. Hypocistidis Vnc. j.

Gallar. Turc.

Acacia ana Vnc. ß.

Cort. Granator. Drach. iij.

Rad. Altheæ

Glycyrrhiz. ana Drach. j.

Corn. Cervi ussi.

Croci Martis

Sang. Draconis ana Drach. ß.

Misc. & cum album. ovorum & suc. plantaginis f. l.a. suppositoria.

Suppositoria Dysenterica anodyna, & stomachum conciliantia. *Mynf.*

R. Mellis cocti Vnc. iij.

Sem. Hyoscyami alb.

Papav. nigri ana Drach. j. ß.

Opj Thebaici

Balaustiar.

Spodii

Olibani ana Drach. j.

Flor. Papav. errat.

Croci orient. ana Scr. j.

Misc. & fiant l.a. suppositoria.

Suppositoria carminativa. *Mynf.*

R. Cort. Arantiorum

Flor. Chamomill. ana Drach. j. ß.

Sem. Cymini

Carui

Sesliis

Ameos

Agni casti

Cerefolii

Rutæ ana Drach. j.

Pul. Colocynthis.

Salis vulgaris ana Scr. j.

Mellis q. f. Misc. & fiant l.a. suppositoria.

Zz

Suppo

Suppositorium Philosophicum D. Ioh.

Secreta.

Fiat capsula ex papyro in forma pyramid. inungatur oleo olivarum aliquoties, huic infunde Alum. cru-

di liquefacti q. l. filum seris. prius capsul. indend. Hoc utuntur in desperatissimis obliuentionibus Bohemi, summo cum successu. si dolor urgeat cum filo retrahatur.

FINIS LIBRI VIGESIMI PRIMI.

LIBER VIGESIMVS SECVNDVS DE OLEIS ET BAL- SAMIS.

De Oleis.

SECTIO I.

De olei ex infusione medicatis.

Olea, quorum est in Medicina frequens usus, vel simplicia sunt, vel composita. *Simplicia* dicuntur, quæ nihil habent ab arte præter reductionem, quæ sine rerum aliarum mixtura peragitur, ut olea, quæ expressione trahuntur, cuiusmodi est *oleum simpliciter dictum*, quod scilicet ex olivis maturis, *omphacinum*, quod ex iisdem immaturis exprimitur: ut etiam *amygdalinum*, *carynum*, & alia pieraque ex fructibus aut seminibus expressa; quæ pro varietate finium, à quibus educuntur, variam habent qualitatem, ut calidis à calidam, à frigidis frigidam, ab aliis qualitatibus aliam. Cum tamen oleum absolute dicitur, id ipsum tantum, quod ex oleæ matris fructibus extrahitur, intelligendum est, cuius extrahendi ratio non magis ad Pharmacopœos attinet, quam vini exprimendi, aut panis conficiendi modus. Quod negotium & laboriosum opus rusticis, & in his operibus exercitatus merito committitur, cum illa omnia alimenta sint, atque in mensam potius, quàm officinam trahantur. Propterea de oleo communi exprimendo sollicitus esse non debet Pharmacopœus, sed de aliis omnibus quavis arte probata elicitis. De quibus omnibus hoc libro agimus, in cuius sectione priore, ea, quæ per impressionem & infusionem rerum medicarum parantur, examinabimus, initio ducto à violato, quod scilicet primos veris flores admittit.

Oleum violatum.

℞. Olei oliv. lb. v.

florum violar. martiarum, recent. ac tritarum, succi vel aquæ infusionis violarum an. lb. ij.

Confuse omnia misce, & integram hebdomadam insola:

Exemptas violas fortiter exprime, & novas impone: atq. fac uater. Postea eoque in vase duplici, dum aquæ humiditas absumpta sit.

Omnies artis Pharmaceuticæ studiosi unum Mesuem, tanquam optimum ducem uno consensu agnoscunt, miris laudibus efferunt ac venerantur: illius tamen leges & præcepta ad medicamentorum compositionem spectantia, perpetuo non servant, sed modo improbant. Nec imprudenter ab eo & aliis antiquis, quibus tamen prima laus semper debetur, aliquando

recedunt, dum longo usu doctiores facti, ac magis experti, quæ melius aut deterius hoc vel illo modo possent fieri norunt, immutant. Sic de medicamentorum compositione aliquid sæpe detrahunt aut addunt, aut methodum ab inventore traditam non sequuntur. Sic in his oleis medicatis ex infusis ac maceratis rebus parandis dissentiunt, ut in *oleo violato*, ad cuius perfectionem iubet Mesue oleum ex olivis immaturis expressum, aut *amygdalinum*, aut *sesaminum* assumi & ablui, deinde flores diebus septem in oleo macerari, in solari & exprimi; postea tribus horis in vase duplici coquidq. iterari, abiectis semper floribus expressis, & recentibus immixtis: tum demum lento igne coqui ad humiditatis aquosæ deperditionem, & in vase idoneo servari.

Hanc parandi rationem multi Pharmacopœi sequuntur, ut Tholosani, qui Mesue præceptiones ac methodum vix unquam negligunt: alii nō ita in ipsius verba iurarunt, quin pro rationis dictamine nonnulla interdum immutent. Facile enim est in ventis addere, aut ad perfectionem maiorem, quæ superflua sunt, detrahere, aut minus bene disposita, castigare.

Sic autem fere ubique locorum oleum violatum paratur. *Primo olei communis sinceri quantitas quadam ad libitum assumitur; aqua fontana vel: betatur, abluiturque: in vase vitreo, aut fictili vitrato imponitur: Flores violarum martiarum recentium simul insunduntur: hebdomadam integram macerantur, & si tempus permiserit, insolantur: dein parum ac lento igne serventur, ut exprimantur: postea novi flores, ut ante immerguntur, & exprimuntur: idque iteratur. Tandem abiectis post ultimam infusionem floribus, oleum blando igni servetur, ad aquæ humiditatis dispersionem; tunc in vase idoneo reponitur & servatur.*

Oleum violatum inflammationem extinguit, pleuriticis juvat, asperitatem arteriæ & pulmonis lenit, & postremata calida contemperat, phlegmonas omnes remittit, & dolores mitigat.

Oleum keirinum D. Mes.

℞. Florum keiri seu leucosii lutei ℥ vij.

olei optimi lb. j. ℞.

aquæ decoctionis florum keiri ℥ iij. ℞.

Simul permisce, insola, exprime, idaq. iter, parum coque & serva.

Occurrat secundo loco flores copiosissimi leucosii lutei,

colylutei, seu *keiri*, ab Arabibus dicti, ex quibus suadet Mesue eo modo per impressionem oleum parari, quo *chamemelnum*, & hoc quo *rosaceum*; hoc est, ex tribus infusionibus insolatis & expressis, addita certa quantitate succi, vel decocti eorundem florum; qua post ultimam macerationem lento igne absumpta, oleum tandem expressum, colatum, ac limpidum in vase reponitur idoneo, & servatur. Ut plurimum tamen paratur nunc ex una, aut altera infusione, absque decocti alicuius aut succi coniunctione, atque confusa flores oleo immerti multos menses relinquuntur ante colaturam. Improbata tamen est isthæc parandi ratio, per quam & olei corpus magis turbidum est, & vices imbecilliores.

Rite paratum moderate calefacit, tenuat, lenit, digerit, dolores vel à flantibus, vel materia frigida ac pituitosa mitigat, arthriticis & resolvis prodest, & nervorum & iuncturarum doloribus auxiliatur.

Oleum Iridinum.

℞. Radis ireos lb. j.
florum ejusdem lb. ij.

Macerentur in decoctionis aliarum radicum ireos sufficienti quantitate: adde olei dulcis ams. sasanini lb. v.

Coque in vase duplici, i. & percolas; atque tertio fac similiter, novos flores & radices addendo, macerando, & exprimendo, sicut inque postremo expressum serva.

Iridis multe sunt varietates, quas lib. de simplicibus enumeravimus. Omnium prima flos celestis dicta, dein alba, seu Florentiana. Ex utraque, sed potissimum ex illa oleum per infusionem paratur, radicibus & floribus explicato modo maceratis & expressis. Sunt qui tantum in diplomate seu vase duplici radices tritas, simulque flores parum tusos cum sicco aliarum radicum coquant, dein oleum superfundunt, atque denuo clixant ad feri deperditionem. Sic paratum oleum & odoratum, & efficacissimum est; efficacius tamen, si bis, aut ter, ut fieri solet, idem repetatur.

De florum autem ad radices proportionem inter auctiores nulla dissensio, cum illorum ad has, duplum pondus definiant: sed de aliis radicibus in aqua clixandis, & de aqua ipsa non conveniunt, ut neque etiam de oleo illis commiscendo. At vero relictis, brevitatibus gratia, opinioibus varietatibus, dicimus libram unam radicem allumendam, & in aqua lb. iij. aut v. ad summum, ad medias incoquendam. Nonnulli definito radicem, florum & aquæ ponderi, lb. ij. tantum olei permiscant, alii lb. vij. s. aut lb. viij. Ego medium pondus, nempe, lb. v. permisco, & blando igne simul omnia percoquo ad humiditatis serosæ resolutionem.

Oleum Iridinum calefacit, emollit, tenuat, potenter digerit, ac resolvit, concoquit, penetrat, aperit, maturat, aurium sonitus tollit, strumas discutit, aliosque tumores duos, psasimum, & narium fæctorem emendat, & dolores à frigida materia natos sedat.

Oleum resolutivum. August.

℞. Rad. Cucumeris Asinini,
Byoniz,
Altheæ ana libras tres.

Olei communis libras d. cem. In oleum simul integro mense, coquantur post & exprimantur.

Resolvit, digerit, mollit, alta penetrat, ac frigidos & contumaces dolores mitigat.

Oleum Papaverinum.

℞. Caput papaveris
Foliorum papaveris
Florum papaveris ana partes aequales
Lib. XXI.

Olei quantum sufficit.

In solato in vase vitreo per ostiiduum, dinde cola, & novam rursus immitte, idem tertium facito, postremo colatum reponere. Norimb. & semine urivusque papaveris exprimunt.

Intemperiem calidam sanat, febrium ardores & insomniam mitigat, frontei, auribus, naribus, & temporibus illitum somnum frigore & humiditate conciliat, & febrium squalorem præsentem, pervigilii causam tollit, impinguat, & asperam arteriam lenit. Renum doloribus ex intemperie calida medetur.

Oleum rosatum completum D.

Mes.

℞. Olei communis loti lb. iij.

rosarum recentium, completarum lb. j. s.

aqua infusionis rosarum lb. j.

In vase idoneo ac rite operculato imposita, diebus septem insolentur, dein blando igne horam dimidiam coquantur in vase duplici. Expressis & abiectione solis, nova imponant, atque tertio immutentur, tot dies insolentur, coquantur, exprimantur. Expressum oleum servetur.

Oleum rosatum completum sic à Mesue nuncupatur, quod sit ex oleo, maturis ex olivis expresso & pluries loto, & foliis rosarum rubearum explicatis seu expansis, integras hebdomadam insolatis, atque tertio mutatis, ut dictum est in formula præscripta, in qua iustum pondus singulorum definimus. Jà Mesue cuiusque voluntati, & arbitrio relictum prætereaquam infusionis rosarum, quam oleo æqualem statuit. Noster tiam aut quartam tantum illius partem ad oleum sufficere credimus. Dum enim maiore quantitate ponitur, vix potest insolutu resolvi: coctione vero longiore oleum alienum calorem contrahit, & nativam odoris suavitatem amittit. Tres aliæ descriptiones à Mesue traditæ negliguntur.

Oleum autem multifariam abluí solet, vel enim ollâ quadam, aut alio vase idoneo simul cum aqua excipitur, & diu verberatur; Ita tamen, ut postquam quieverit, facile possit separari: vel in ampulla vitrea in fundo perforata diutius agitur, oculo foramine, nec non orificio superiore. Tum intermissa per horam agitatione, ac foramine inferiore aperto, quæ subsidebat, aqua fluere permittitur; eodem recluso, quod innatabat oleum in ampulla relinquitur, cui nonnunquam alia aqua superfunditur. Sed de præparatione medicamentorum satis abunde in nostris institutionibus disseruimus.

Oleum rosatum completum inflammationes extinguit, roborat, cogit, densat, ventriculum æfluantem temperat, & recreat, renum ardores temperat, dolorem capitis à causa calida sedat, fluxiones sistit, & humorum impetum cohibet.

Ol. rosatum Omphacinum, vulgo incompletum.

℞. Olei omphacini loti lb. ij.

rosarum mundum penitus expansarum & exungulatâ lb. j.

Misce in vase idoneo, & septem dies insola: Terque repeti.

Et fac, ut dictum est de oleo rosato completo, & serva.

Oleum hoc incompletum dicitur, quod fiat ex rosis incomplete explicatis, & ex oleo ex olivis incomplete maturis expresso, quod Omotribes, seu crudum viride & Omphacinum nuncupatur, quodque solum extrahitur ob medicos usus, cuius inopia oleum commune

ac maturum abluitur in *Omphacio*, ut aciditatem acquirit, & vim magis refrigerat. Deligenda autem sunt rosæ rubræ, recentes, nondum plane explicatæ: postea ab unguis, seu partibus albidis purgandæ, & in mortatio lapideo cum pistillo ligneo tundendæ, in oleo macerandæ, & hebdomadam integram soli exponendæ, tum exprimendæ. Expressis & abiectis rosas prioribus, aliæ novellæ immittendæ, insolandæ, & exprimendæ: atque tertio iterandæ, & quadraginta dies soli exponendæ: Postremo oleum expressum usui reponendum.

Oleum *Omphacinum* multum refrigerat & roborat, ob id doloribus à causa calida confert. Erysipelata extinguit, ardores pituitum mitigat, humorum fluxus cohibet, & ventriculæ viscera æstus temperat.

Ol. rosatum simplex, ac vulgare.

℞. Olei communis loti lb. ij. ss.

rosatum exungatarum cusarum lb. j. misceantur, insolentur dies quadraginta, dein in vase duplici coquantur ad humiditatis excrementi deperditionem: postea fortiter exprimantur. Expressum oleum servetur.

Istæ olei rosati descriptio, quod simplicissima sit, & paratu facilissima, omnium usitatissima est. Quin magis rebus suis, quam ægrotorum sanitati consulunt, vix unquam medicamentum quantumvis euporistum, seu paratu facile, ex arte & ratione conficiunt. Nam hodie multi pharmacopœi rosas recentes quasvis modo rubras, non exungulatas assunt; in oleo communi illoto macerant: in sole duos menses, aut plures exponunt vase vitreo aut figulino. Postea vel hyeme, vel æstivo utendi tempore, paucos decoctos, aut succo rosarum adiectos, in diplomate coquant & exprimunt: Sicque reponunt.

Oleum rosatum simplex similes habet vires atque omphacinum, sed imbecilliores. Eo tamen maior pharmacopœorum pars utitur, & per se, & aliis medicamentis commixto. Et cum à Medicis ad inflammationem quandam *Oxyrrhodinum* præscribitur, huius olei tres partes assunt, quibus quartam aceti portionem adiciunt, & efficiunt *oxyrrhodinum*.

Oleum Liliorum convallium.

Fit ex floribus Liliorum Convallium & Oleo vetericlaro, ut Oleum Liliorum simplex.

Spasmodicis, convulsis ac tremulis auxilio est, frigidis nervorum noxis succurrit, periculis tormina mitigat.

Oleum Liliorum simplex D. Mesue.

℞. Olei maturi lb. ij. ss.

florum liliorum detractis filamentis croceis lb. j.

aque decoctionis liliorum lb. ss. aut 3 vij. ss.

Macerentur simul, insolenturque: atque per macerationes, insolationes & expressiones iteratas paratur hoc oleum, quo modo rosarum completum.

Duplex à Mesue datur huius olei descriptio: una simplex, altera composita.

Illius autem parandi methodus non omnibus una. Alii enim simplicissima præparatione contenti flores tantum semel infundunt, insolant & exprimunt. Alii tæ hæc omnia repetunt, adduntque quartam aquæ decoctionis liliorum ad oleum partem, quam lenta ebullitione exhalant: hocque modo paratum oleum efficacissimum habetur, & magis usui reponendum: Triana enim maceratione, insolatione & expressione vires maiores acquirit.

Oleum liliorum moderate calefacit, resolvit, dolores à quacunque causa subortos sedat, omnem actimo-

niam mitigat: thoracis, ventriculi, renum, uteri, vesicæ ardores & dolores contemperat.

Oleum liliorum compositum, Mesue.

℞. Flor. Liliorum alborum uncias novem.

Mastiches,

Calami Aromatici,

Cosli,

Carpopalsami ana unciam unam.

Caryophyllorum,

Cinnamomi ana unciam semis.

Croci drachmas tres.

Omnia præter Liliorum folia in aqua sufficiente viginti quatuor horis macerentur, deinde paululum coquantur, & additis Liliis Oleique veteris libris duabus aliquantulum bulliant. Tunc omnia injecta in vas vitreum in sola dies quadraginta: post colatum & bene obstructum reponatur.

Oleum Nenupharinum.

℞. Olei loti lb. v.

florum nymphaeæ, à quibus exterior pars herbacea, & interior crocea detracta est, lb. ij.

aque decoctionis florum pradiclorum lb. j. & 3 iij.

Omnia in vase lino reponantur, insolentur, exprimantur, atque ter iterentur, ut in oleo rosato completo.

Idem est huius olei parandi modus, atque violacei. Abluitur primum oleum, vel maturum, vel omphacinum. De neutro enim Mesue loquitur de finite, crudum tamen seu omphacinum maturo convenientius est, & accommodatius, in quod flores nenupharis albi, non lutei à partibus dictis repurgati macerentur, & dies septem infundantur, passim fervescant & exprimantur, antè superfusus lb. j. & 3 iij. aquæ decoctionis florum nymphaeæ alborum. Atque ubi cuncta hæc iterata fuerit, & aquea humiditas, lenta ad blandum ignem ebullitione, deperdita, expressum tandem oleum, ut rite paratum, usui reponendum est. Ut autem rite pareatur, decoctio admiscenda florum nenupharis 3 iij. assumenda sunt: in aqua fontane lb. ss. ad 3 iij. aut iij. deperditionem incoquenda. Hinc colatura macerationi commiscenda.

Oleum nenupharinum refrigerat magis, quam violatum, somnum conciliat, ardores hepatis, renum & jecoris contemperat, veneris motus arceat, turgentiam impedit, & dolores capitis à causa calida sedat.

Oleum de Mentha.

℞. Olei lb. ij. ss.

menthae sativæ lb. j.

succi ejusdem 3 vij. ss.

confuse per misceantur: dies septem soli exhibeantur: Dein per boram in duplici vase coquantur, postea exprimantur: atque butereque omnia iterentur. Postremo oleum expressum servetur.

Sunt, qui ad huius olei confectionem omphacinum assunt, quod sua stypticitate ventriculum roborat: alii maturum & completum, quod eundem magis calefaciat, & coctionem iuvet; unde oleum euflomachicum à nonnullis dicitur. Debet autem seligere mentha sativa, crispæ, ac viridis, cuius folia tusa oleo macerantur, atque ter mutabuntur, præscripto modo.

Oleum de mentha ventriculum frigidiores calefacit, imbecillum roborat, coctionem iuvat, vomitum sistit, appetentiam revocat, nauseabundo stomacho succurrit, & flatus discutit.

Oleum de Enula, Mesue.

℞. Radicum Enulae compositarum,

Succi eiusdem,

Olei Sesamini ana libram semis.

Vini odoriferi uncias tres.

Fiat ut Oleum Myrrinum.

Calefacit, tenuat, digerit, ob id affectibus nervorum, uteri, & vesicæ frigidis prodest. Febrium quoque rigori, & colo à flatibus dolenti medicatur.

Oleum jasminum.

Fit ex floribus Jasmini, & Oleo Beati clari, ut Oleum Rutæ eum.

Frigidis affectibus non obscuram adfert remediū, unde partibus calefactionem & relaxationem desiderantibus utiliter exhibetur. Chamæmelino aut Cheyrino viribus proximum.

Oleum de Absinthio.

℞. Olei communis lb. v.

comarum absinthii lb. ij.

succi eiusdem lb. j. & ℥ ij.

Misce & confice eodem modo, quo superius descriptum.

Hoc oleum authoris est incerti, licet à multis describatur, sed diversa semper absinthii ad oleum proportionem. Alii quidem illius quantitatem valde exiguum ponunt, alii maximam. Nos Parisiensem pharmacopœorum optimam methodum secuti, ex olei partibus quinque, absinthii duabus, & succi eiusdem tantum quarta ad oleum proportionem. Nonnulli ad maiorem astringentem & robur rosas permisceri debere suadent, sarius tamen est, descripto modo parare, nam absinthium stypticitate non caret, præsertim Ponticum & vulgare. Si quis maiorem astringentem expetierit, illi licebit utendi tempore nonnihil ex oleo myrrino, aut rosaceo commiscere.

Oleum de absinthio calefacit & roborat, præsertim ventriculum, appetitum excitat, humores crudeos coquit, flatus dissipat, vermes enecat, & obstructions à causa frigida tollit.

Oleum anethinum, & chamæmelinum.

Olei communis lb. ij.

florum chamæmeli, vel summitatum anethi lb. j.

aquæ decoctionis alterutris lb. ℞.

Pern. fisco, septem dies in solato, ad rosam humiditatem exhaustiorem coquito. Hoc bis, terve nerato, & usui repotio.

Hæc duo olea similes ut habent vires, sic simili modo parantur. Nonnulli Avic. Villanovanus flores chamæmeli diem integrum siccant in loco Soli non exposito, nec dosim illorum, ut neque olei definiunt. Multi par pondus & florum, & decocti eorundem sumunt; olei vero quantitatem sufficientem, in qua nempe flores queant rite macerari. Sunt, qui lb. j. tantum florum immergunt in olei lb. v. & lesquimensem circa caniculam Soli exhibent, tum exprimunt & servant.

Siautem à medicamenti virtute aut imbecillitate, sumitur mixtionis & præparationis bonæ vel malæ indicatio, descripto patandi modo hæc olea confecta erunt efficaciora.

Oleum chamæmelinum calefacit & resolvit moderate, dolores à causa frigida sedat, & nervis roborandis prodest.

Anethinum quoque resolvit, calefacit, flatus discutit, nervos confortat, lassitudines tollit dolores articulorum mitigat, venarum spiracula laxat, & convulsiones confert.

Oleum rutaceum eodem modo parari solet & debet. Aliud magis compositum describitur à Nic. Alexandrino, quod præter solam rutam recipit sampsuchum &

Lib. XXI.

cuminum; raro tamen præparatum invenitur. Nam & à Mesue datur, satis potenter ea præstat, quæ pollicetur. Calefacit, tenuat, digerit, uteri dolores à causa frigida sedat, & flatus discutit, atque doloribus omnium corporis partium, quæ calefieri postulant, accommodatur, inquit Actuarius.

Oleum sampsuchinum vel simplex est, ex huius foliis & succo, vel decocto & oleo à Mesue confectum, vel magis compositum ex Dioscoride cap. 10. lib. 6. de re medic. quod præter ea folia myrtili, serpilli, abrotani, silybrii, & castiam ligneam admittit. Hoc vix unquam paratur, illud rarissime, nisi ob emplastris meliloro confectiorem. Paratur autem Mesuei decreto, ut Oleum myrrinum, hoc vero ut melinum, sive cydoniorum, hoc est, ex sampsuchi foliis, & eorum succo confuse oleo maceratis, insolatis & expressis, atque ter mutatis. Quid vero sit sampsuchus, & an à maiorana dissidet, lib. de simplic. demonstraviimus.

Oleum sampsuchinum calefacit, & roborat caput, & nervorum genus omne.

Oleum de Isamino, quod Arabes Sambacimum vocant, Medicorum decreto in pharmacopolis multis paratum servatur. Viribus enim pollet efficacissimis, tum ad dolores à causa frigida sedandos, tum ad resolvendum & digerendum. Maxime autem commendatur ad ventris dolores & tormina, quæ sæpe pueros lacessunt, mitiganda ac sedanda. Conficitur eodem modo, quo rosatum completum, aut Keirinum.

Oleum Hypericonis simplex.

℞. Summitatum Hyperici nondum maturiscentis lb. j.

aquæ decoctionis florum & foliorum hyperici lb. ℞.

Misce, & insola per hebdomadam: dein coque ad feri distillationem: tum exprime: idq. ter repete. Et postremo expressum oleum usui reconde.

Oleum Hyperici compositum D. Jacobi de Mani.

℞. Comarum hypericonis ℥ ij.

olei communis lb. ij.

Infunde bideum aut triduum in vini odoriferi ℥ x.

Dein coque in vase duplici ad ℥ ij. exhalationem. Postea exprime, & parem hyperici quantitatem impone, macera, coque, & percola, ut ante. Adde olei ℥ vj.

terebinthina clara ℥ ij.

croci ℥ j.

Coquantur simul ad vini consumptionem. Tum exprime, & in vase idoneo reponere.

Tres olei hypericonis differentie notantur. Prima simplicior & usitatio, ex hyperici foliis, & floribus, & oleo parata: Alia magis composita, quæ præter dicta, terebinthina, vinum & crocum admittit.

Tertia maxime composita Ioan. Vigonii, quæ alia adhuc olea, lactymas, succos, radices, folia & vermes terrestres excipit. Prior in pharmacopœorum Officinis, posterior in Chirurgorum tabernis haberi solet: alia modo in his, modo in illis pro Medicorum imperio.

Simplicior autem oleum hypericonis præstantius habetur, si ex foliis floribus ter in oleo maceratis, insolatis, & expressis conficiatur. Illius tamen summitates cum folliculis & granulis sæpius sumuntur: atque utroque modo confectum oleum prærubrum est, quasi cruentum, & velut Myrelæum, seu quid medium; inter unguentum & oleum.

Mirum in modum nervos roborat, ecchymosin delet, humores digerit ac resolvit, dolores mitigat, & juncturas recreat.

Zz 3

Quod

Quod à Iacobo Manlio describitur, videtur potius esse balsamum quoddam, aut unguentum vulneribus agglutinandis accomodatum, quam oleum. Quia tamen eximium est, non negligendum. Sidum paratur, vinum per priorē ebullitionē citius exhalat, aliud de nouo affundendum, quod per ultimam dissipabitur.

Calefacit & siccatur, nervorum puncturis & vulneribus plurimum confert, ambustis medetur: Ischiadicis utiliter adhibetur, & ad omnes dolores à frigido contractus feliciter usurpatur.

Oleum Cyprinum seu Ligustrinum, quod Arabes de Alceanna nuncupant, & Oleum Sambucinum, parantur ut Rutaceum, rarissime tamen parantur ut & oleum de Enula, de Meliloto, de carthamo, de Santalo citrino, & alia pleraque ab authoribus ad ostentationem potius, quam necessitatem descripta.

Oleum de pomis mandragoræ D. Mef.

℞. Succi pomorum mandragoræ maturorum, olei sesamini, vel communis an. partes aequales, Coque in diplomate ad succi evaporationem. Dein succi tantumdem adhuc superfunde & coque, ut prius: idem ter fac, & ului reponere.

Dux sunt huius olei descriptiones, una Mesues, quam nunc exhibemus, ut paratu faciliorem & tutiorem: Alia Nici. Præpositi, quam improbamus, ut nimis stupefactivam & narcoticam. Non solum enim succum mandragoræ admittit, sed etiam hyoscyami, papaveris & cicute, simulque opium. Nam cum narcotica etiam benigna, nisi ritè præparata & prudenter exhibita, sensus confopiant, & calorem insitū extinguunt, non opus est, tot ejusdem inimicæ qualitatibus medicamenta in unum aggerere: Adde, quod ex medicamentorum stupefactivorum usu non summa sensuum requiritur stupefactio & necrosis, sed tantum inflammationis vel doloris sedatio. Si tamen ad Olei de pomis mandragoræ confectiōnem, parva tantum pomorum quantitas suppetat, poterit radicum succus extrahi & permisceri. Nul- lum enim est mandragoræ parti magis affine subbiturum, quam pars alia mandragoræ. Præparatio ex formula descriptionis satis patet.

Inflammationem omnem extinguit, dolores sedat, sensus stupefacit, cephalalgia & phrenitidis confert, & renum ardores illitum temperat.

Oleum myrtinum C. Mef.

℞. Foliolorum myrti viridiorum ℥v. olei omphacini lb. j. Misce & insola dies octo: in balneo Maria parum coquito: expressa folia ciniso: recentia misco: idque ter iterato: postremo oleum expressum servato.

Oleum myrtillorum.

℞. Baccarum myrti lb. j. olei Omphacini lb. ij. s. aque decoctionis foliorum, & baccarum myrti ℥vj. Macerentur & coquantur ad aqua deperditionem. Expressis & abiectis baccis, alia recentia, ut priores macerentur, & coquantur, donec tabescant. Idque iteretur tertio, si efficacia oleum requiratur. Expressum tandem oleum servetur.

Oleum myrtinum dicitur, quod fit ex myrti foliis maceratis & expressis: oleum myrtillorum, quod ex ejusdem baccis seu myrtillis conficitur. Utrumque usuale & viribus est eximium: sed baccarum inopia, al-

terum solummodo, quod ex foliis maceratis paratur, in officinis asservatur. Qui myrtillos tantum aridos habent, ex hisq; oleum parare concupiscunt, vino odorato humidiores & tumidiores efficiunt, dein oleo miscent, coquant, & expriment, & usui reponunt.

Aliquando oleum myrtinum paratur ex succo foliorum myrti & oleo, quibus additur adanum. Est tamen utilis & melius, quod modo à nobis descripto conficitur.

Utrumque refrigerat, densat, astringit, cerebrum, nervos & ventriculum roborat, capillos retinet, cor- unque defluviū sistit, gingivis medetur, dentium dolori, laxatos artus firmat, pustulas erumpentes illitum emendat.

Oleum cydoniorum D. Mef.

℞. Carnis cydoniorum integrorum: tritorum, succi eorum an. lb. s. olei omphacini lb. j. & ℥ij.

Vase vitro, aut saltem vitrato excepta dies quindecim insola, dein coquantur in vase duplici ad succi consumptionem. Expresso fortiter oleo, alia caro trita, & succus addantur, insolentur, concoquantur, exprimentur bis aut ter: postremo colatum oleum servetur.

Autumno paratur hoc oleum, Melinum Græcedictum, quo tempore mala coneona magnitudinē perfectam adepta maturescunt: antequam tamen plane maturerint, assumentia, nec depellenda, sed à lanugine tantum spolianda, dein rasanda, ut cum aromataris loquar, seu ferramento segmentis quibuldam exasperato, decradenda. Postea pondus æquum succi colati & carnis tritæ aut derafæ, nec expressæ sumitur, & oleo confuse permixtum ter insolatur, coquitur, exprimitur modo explicato. Narrat Sylvius succum cydoniorum ita crepitare & agitari, dum oleo incoquitur, visu mirabile, ut oleum omne tandem vase excutiat: Ob id, inquit, vase duplici hoc oleum concoquendum est simul, ne ab Enapyreumate oleo impresso, vires cydoniorum aut deteriores aut imbecilliores evadant.

Oleum id refrigerat, astringit, ventriculi & intestinorum retericentem facultatem roborat, coctionem juvat, vomitum sistit: Ob id cholera morbo, bilientia, dysenteria confert, & partem quamvis laxiorem & imbecillam firmat ac roborat.

Myrelæum, seu oleum pigmentatum.

℞. Summitatum botryos herbe granulis onustarum m. ij. baccarum botryos fructu ℥vj. vini optimi lb. s. olei boni lb. j. s.

Misce, & septem dies insola: dein in balneo Mar. simulandum totum incalcescat, ut vinum vaneat. Expressum oleum servandum.

Parari debet circa principium autumnii hoc oleum, quod Myrelæum, quasi unguento-leum, seu oleum pigmentatum vocavimus. Utraque enim planta, ex qua conficitur, pymentum Gallis, quasi pigmentum dicitur, & à nonnullis Ambrosia. Halitus enim fragrantia odoratum exhilarat, & lentore quodam aromatico, & velut unguentario quo extrinsecus percipitur admodum glutinosa, contrētutantium digitos inviscat.

Naturam utriusque cum accurate perspexisset honorandus vir Dn. Claud. Gonerius, doctrina & morum integritate commendatissimus, cuius in hoc toto opere sæpe, videlicet cap. 16. sect. 1. lib. 1. de m. ar. med. cap. 22. sect. 6. eiusdem lib. & cap. 6. lib. 1. Anid. meminimus.

Is enim

is enim est, qui non modo simplicium varietates, sed & facultates diligenter perquirens, æge tulit tam eximias stirpes, quas etiam ipsa natura odore, sapore, pinguitudine, multum insignes designat, à Medicis nec celebrari, nec unquam usurari. Sed hinc forsitan harum plantarum contemptus subortus est, quod valde frequentes sint. Nam quæ inter herbacea continentur, in omnibus hortis cultioribus invenitur: Quæ vero fruticum modo affurgit, & ramulos ligneos erigit, in solo Parisiensi, aut longe non dissito, late ac sponte provenit; atque circa Septembris initium copiosa Lutetiam devehitur, & ibi fere tantum à mulierculis emittit ob fragrantiam & odoris suavitatem vestibis conciliandam. Cum autem qualitates utriusque sæpe explorarim, & efficacissimas compererim, ex his Oleum paravi juxta descriptionem traditam, quod sane viribus multis Balsamis respondet. Nam paralyti, tremori, & nervorum imbecillitati valde confert, dolores articulorum frigidos auferit, ædemarofos tumores digerit, dolores à pituita natos tollit, humores crudos coquit & resolvit, cerebrum & genus nervosum roborat, & cum pauca terebinthina ulcera dysēpulotica ad sanitatem perducit.

Oleum Mastichinum D. Mef.

℥. Mastiches ʒiij.

olei rosati ʒxij.

vini generosi ʒiij.

Coque in vase duplici ad vini consumptionem. Eo consumpto, per oleum oleum, & usus reponatur.

Dua tradit Mefue olei mastichini descriptiones, unam ex mastiche & oleo sesamum compositam, quæ nullibi parata reperitur; alteram ex vino mastiche, & oleo rosato, quæ frequenter est in usu. N. Præpositus tertiam proponit, quæ ab omnibus imroboratur. Myrepsius præter priorem à Mefue datam, alias adhuc duas subiungit, vix unquam celebratas. Sola igitur ea est huius olei admittenda descriptio, quam ex Avicenna & Mefue datus: ad cuius confectiōnem mastiches crassiusculiterenda; dein cum oleo rosato & vino rubro in diplomata tandiu coquenda, & inter coquendum spatula moveunda, donec vinum penitus fuerit absumptum.

Oleum mastichinum cerebrum, nervos, ventriculum, hepatis & articulos roborat, duros tumores emolliat, & dolores sedat.

Oleum nardinum D. Mef. simplex.

℥. Nardi Indici ʒij.

vini & aquæ an. ʒij. β.

olei sesamini lb. j. β.

Coquantur in duplici vase, igne lento, & frequenter movendo, ad humorem aquei dispositionem.

Ad nardini autem simplicis confectiōnem, olei sesamini defectu, oleum dulce substituitur, nullo aut exiguuo errore. Nam Mefue aliquando imperat oleum sesaminum, vel dulce ad libitum assumi. Spica vero minantim incidenda, tres aut quatuor horas in vase fictili, aut vitreo cum vino, aqua & oleo maceranda. Dein omnia vase duplici fervesciēda ad aquæ & vini dissipationem. Sunt, qui nardum in aqua & vino tantum macerant, idque diem integrum. Sic tamen cum illius vires magis dissipentur, præstat brevioris temporis spatium, oleo simul, aqua & vino super cineres parum calidos infundere. Olei autem libra dimidia cum parciore videretur ad ʒiij. nardi, quæ magna mole admodum levis est, ex Fernelio & Medicis Romanis aucta est, & pro lb. β. lb. j. β. posita.

Oleum nardinum ob insignes virtutes benedictum appellatur, calefacit, tenuat, digerit, modice astringit: ob id affectibus omnibus frigidis, flatulentis, cerebri, ventriculi, jecoris, lienis, & uteri plurimum confert, & corporis odorem & colorem commendat.

Oleum nardinum compositum, ejusdem.

℞. Spica Indici uncias tres.

Majoranae uncias duas.

Ligni Aloes,

Enula,

Macis,

Calami Aromatici,

Foliorum Lauri,

Cyperi,

Schenanthus,

Cardamomi ana unciam unam semis.

Contundantur omnia grosso modo, deinde assunde illis

Vini,

Aqua fontana ana quantum sufficit, id est, utriusque circiter uncias quatuordecim.

Olei Sesamini libras quatuor.

Macerentur per noctem, deinde coquantur in duplici vase secundum artem.

Oleum croci D. Mef.

℥. Croci,

calami aromatici an. ʒj.

myrrha ʒβ.

Macera dies quinque in aceto; sexto die toto infunde.

Cordumeni, carni, vel ejus loco cardamomi ʒix.

Septimo coquantur simul lento igne ad acetum consumptionem, cum olei lb. j. β.

Percolatum oleum in idoneo vase reponito, & servato.

Morbus vix datur ullus frequentior Neapolitano, nec medicamentum ad ipsius expugnationem usitatus in plastro de raris à Ioanne Vigonio cap. 2. lib. 5. descripto: nullus est enim adeo micellus barbitonfor oppidulanus, qui hoc medicamentum saltem odore, colore, & nomine, si non viribus, non norit, & periculum simul & lucrum fecerit. Ad illius autem compositionem cum accedat oleum de croco, in pharmacopoliis paratum debet asservari, alioquin male & præter authoris intentionem conficitur: ob eum tamen usum à Mefue inventum non arbitror, qui vel lucem veneream non vidit, ut credibile est, aut subtrahit: Sed ad uterum & nervos roborandos, amborum dolores sedandos, duritates emolliendas & discutiendas, & colorem conciliandum. Quid vero sit cordumeni, lib. de simplicibus demonstratur.

Oleum de capparibus.

℥. Cortic. radic. capparis ʒj.

cortic. medietamarisici,

foliorum tamarisici,

sem. agni casti,

ceterach.

cyperi, an. ʒij.

ruta ʒj.

aceti,

vini albi generosi an. ʒij.

olei maturi lb. j.

Coquantur omnia in vase duplici ad acetum & vini deperditionem. Percolatum oleum usui reponendum.

Huius olei inventio recentioribus tribuitur: De eo namque veteri nullus, quæ scia, locutus est; author tantæ incertus perhibetur: sed quicumque is fuerit, hoc oleum

leum medicatum methodice ac legitime compositū, & viribus eximium descripsit quod ideo fere ubiq; locorum paratur juxta descriptionem à nobis traditam, & ab omnibus probatam, uno Brasavolo dempto, qui rerum novatum cupidus illam immutavit. Sed ex his ipse est, credo, qui maluit videri, quam æstimari.

Ut autem rite paratur id oleum, primo radices cyperi minutim incidendæ; dein simul cum corticibus capparum & tamarisci terendæ. Reliqua quoque simplicia, *tamariscus, scolopendrium*, seu *ceterach & ruta* similtundenda, seorsim vero *semen agni casti seu viticis*. Tum omnia simul miscenda, diebus quindecim maceranda vino, aceto, oleo; postea in diplomate coquenda ad vini & aceti dissipationem: tandem percolatum oleum servandum.

Affectibus lenis magnopere prodest: ejus enim duritiei, scirrhi, obstructioni & dolori medetur: meatibus & poros cutis aperit, humores resolvit, & flatus dissipat.

Oleum ex Styrac.

℞. *Styracis uncias tres*

Olei communis lib. unam

Vini quantum sufficit.

Coquantur in duplici vase, ad vini consumptionem.

Calefacit vehementer & emollit, ob id confert dolentibus à frigore renibus, vesicæ, utero musculis, tendinibus, juncturis, eorumque durities insigniter emollit. Ad nervorum injurias & vulnera fortè commodum, Chyrurgis expetitum, ad scabiem efficax scribit Manardus, addita illebori albi octava portione.

Oleum Còstinum, Melsæ.

℞. *Costi amari uncias duas*

Castæ lignæ vere unciam unam

Summitatum sampsuchi sive maioranae uncias octo, alii duas

Vini quantum sufficit

Olei sesamini lib. tres

Tria macerentur biduo, deinde coquantur in duplici vase, ad vini consumptionem.

Veementè calefacit, ideoque nervorum ex frigore iniurias propellit, paralyti confert, nervos roborando, ventriculum, musculos, tendines, & ligamenta confirmat, obstructa aperit, præterea hepatis. Spinæ illitum febilem rigorem mitigat, capillos tenacius affigit, & mucoso humore caniciem accelerante consumpto, eam moratur.

Oleum de piperibus, Melsæ.

℞. *Piperis longi,*

Albi,

Nigri ana drachmas tres.

Mirobal. Chebulorum,

Emblicorum,

Indorum ana drachmas quinque.

Radicum Apii,

Feniculi ana drachmas tres semis.

Sagapeni,

Opoponacis,

Ammoniæ ana drachmas duas semis.

Turbit drachmas duas.

Zingiberi drachmas tres.

Surculorum Hyssopi,

Rutæ viridis ana manipulum unum.

Coquantur secundum artem in quantitate aque sufficienti ad tertias. Colatura adde

Olei de Cherna libras duas. Recoque ad consumptionem aquæ.

Cerebri & nervorum frigidas noxas propellit, quia calefacit, tenuat, terget, discutit, foras educit, obstructa potenter liberat, calculumque eo nomine dissipat. Ad Paralytin, Spasnum, tremorem, Epilepsiam, uteri, coli, renum ac vesicæ affectus frigidus utilissimè adhibetur. Coxariis, nec non articularum doloribus medicatur. Menses evocat, & ventriculum imbecillum non temerè firmat.

Coudenbergius addit Thymi viridis manipulum unum ad Herbarum decoctionem.

Oleum ex Euphorbio D Mels.

℞. *Euphorbii ℥ ℔.*

olei keyrini,

vini odorisferi an. ℥ v.

Coquantur simul ad vini consumptionem.

Utraque arte frigidior, vel calidior efficitur, sic quod oleum, *reste Galen. cap. 7. lib. 1. de simpl. med. fac.* quod multum refrigerans, si *sedum*, seu *semperparva*, aut refrigerans & stupefactivum, si *mandragora*, in eo maceretur; calidissimum, si *piper* aut *euphorbium*. Ab his omnibus legitime à dhibitis olea nonnunquam per impressionem medicata fiunt, medicis usibus accommodatissima. Licet enim *euphorbium* acerrimum & calidissimum sit, à multa tamen commendatur à Galeno *cap. ult. lib. 2. comp. med. local.* seu permistum *teræ*, ad coxendicium affectus, seu *oleo* liquatum ad hemiicraniam à causa frigida: ex cuius lectione doctior & audacior factus à Melsæ, hoc oleum primum ab illo inventum, in ordinem aliorum à seipso descriptorum retulit. Aliud adhuc subiungit ex Avicenna, cui pauca quædam addiit. Sed nullius unquam fuit usus, vel penitus exolevit. Ad superius autem descripti præparationem, *Euphorbium* seligendum album recens, cuius penuria, verus dupla portione Galeni consilio sumendum, superfulo paucò vino, aut *oleo keyrino* ne acriter, ut solet, nares & cerebrum feriat. Tutum oleo & vino permiscendum, & vase duplici spatula subinde mōvendum; lente, ac tantū coquendum, donec vinum exhalarit: Postea oleum percolatum usui reponendum.

Oleum de Euphorbio iusultum prodest frigidis cerebri, & nervorum affectibus, cephalalgia, hemiicrania, lethargo, naribus immisum. Valet quoq; ad dolores frigidus juncturarum, hepatis & lienis.

Oleum Mōsi hellinum ac Moschatellinum.

℞. *Nuces moschatas N. ij.*

moschi ℥ ℔.

folii,

spice nard.

costi,

massiches an. ℥ vj.

styracis calamitæ,

xyloaestæ,

myrrhæ,

troci,

carophyllorum,

carpobalsami, vel cubebærum,

bdellii an. ℥ ij.

olei puri lb. iij.

vini generosi ℥ iij.

Terenda ex arte tria, atque confusa mista brillant ad vini dissipationem. Percolatum tandem oleum usui reponendum.

Diffidium est inter peritos de huius olei auctore, descriptione, nomine, & simplicium dosi. Quotquot n. de eo sunt locuti, cum aliquid vel ad diderint, vel detraxerint, priorē illius originem obcurarunt, & antiquam simul descriptionem immutarunt. Eam a. turpiter depravatā Ioubertus castigavit, & ad meliorē formā redegit, quā hic non tantū sub olei moschellini aut muscellini, sed etiam moscatellini nomine exhibemus. Basim n. cum duplicem habeat, atq; utramq; eximiā, & voce & virib. coniugatam & affinem, ab alterutra denominari potest. Sive nīm *muscellinum*, vel potius *moschellinum* a *moscho*, seu *moschatellinum* a *nucib. moschatis*, utaque nomenclatio, ut legitima, ferenda est, Inepte vero à quibusdam *oleum Balanini*, quod simplex est, in odorum, & ex balano myrepica, seu glande unguentaria, trita & expressa elicitur.

Ut autē rite pareatur, omnia seorsum trita, & simul mista præter *styracem* & *moschum*, maccrentur in oleo & vino super cineres calidos diem integrum, aut biduum, in vase obturato; deinde coquantur in duplici vase ad vini evaporationē. Postea oleo percolato, adhucq; calenti addatur *styrax* pulveratus, adhuc parum igne blādo si ferveat; postremo *moschibus* misceatur, mixtura fervetur; quod ditubitus si ardeat, & mihi quoq; ipsi, sed deterioris fortunæ viris non tolerabile duco.

Apud Alexandrinum c. 712. ponitur *oleum punicum*: Nonnulli interpretantur *parum*; alij *punicum* dicunt, & oleum in Aphrica natum contendunt. Nos cum Iouberto ponimus oleum dulce & syncerum; pro aqua vinum: pro *Neregi*, hoc est, *nuce Indica*, ut in quibusdam codicibus legimus, *nucem moschatam*; pro *cesso*, si de fuerit, *radicem angelicæ* pro *xylocastia*, *cinnamomum* crassum; pro *ca-pobalāmo*, *cubebas*, aut *sementis*, vel *terebinthi* cætera sunt facilia.

Valeat oleum moschellinum ad omnem frigiditatem corporis, præsertim ventriculi, quem roborat, calefacit, & coctionem juvat. Stranguriosis, colicis & nervorū omnibus prope vitis succurrit.

Oleum lumbricorum.

℞. *Lumbricorum terrestrium* in vino albo lotorum, vini rub. generosi an. lb. ss. olei veteris & clari lb. ij.

Coquantur omnia simul ad vini iacturam. Percolatum oleum usui reponatur.

Medicamentorum descriptiones nullius probati viri testimonio fuscitæ, vix ad multorum manus perveniunt integre, cum singuli singula libere immutent, auctore nullo refragante. Hoc tamen oleum *ἀδνλον*, seu incerti authoris ab omnibus similiter describitur, nihilq; discriminis notatur, nisi forsā in vini & vermiū dosi, quæ in nonnullis exemplaribus spår, in aliis dispar habetur: in quibusdam vini exigua est quantitas, quæ verminibus coquendis non sufficiat; in aliis liberalior, quæ diuturniorem coctionem requirit. Nos legitimam & vini ad vermes, & olei ad utrumque proportionem dedimus. Proinde sic recte parabitur: primū lumbrici terrestres aqua sapienter murata abluntur; deinde in vino albo, in quo per horam stagnare relinquuntur. Peracta lotionē & abiecto vino albo, vermes duplici vase excipientur, oleum affundetur, & vinum rubrum aut etiam album: tum omnia coquuntur ad vini evaporationem. Tandem oleum per telam cannabinam traiectum usui reponetur. Nonnulli coctos lumbricos terunt, & eidem oleo permiscunt in formam unguenti, cuius tamen perquam rarus est usus.

Oleum lumbricorum articularum doloribus con-

fert, & nervis à causa frigida imbecillioribus roborandis, nervosumque genus omne illitum recreat.

Oleum Ranarum.

Refrigerat, ob id podagram & alias Arthritidis species calidas mitigat, & incendium febriliū ardentium, fronti & temporibus illitum, & somnum conciliat, præparandi modus est apud Mesuem.

Plura alia & preciosiora reperies in Antidotario Norimbergensium Med. opéra & studio clariss. viri D. Ioachimī Camerarii collecta & conscripta, Anno salutis 1592.

Oleum Scorpionum compositum, ejusdem.

℞. *Aristolochiarotunda vera.*

Gentiana,

Cyper,

Cort. radicum Capparorum anaunciam unam.

Olei Amygdalarum amararum libram unam semis.

Macerentur in Oleo contusæ Radices ad solem fervidum, deinde coquantur aliquantulum in duplici vase injectis ad ultimum Scorpionibus numero viginti: postea iterum serenis diebus triginta ad solem maccantur. Postremo excolatum Oleum reponatur.

Oleum de scorpionibus simplex D. Mes.

℞. *Scorpiones* num. xx. aut paulo plures, vel pauciores pro eorum magnitudine olei amygdalar. amararum lb. ij.

Maccantur in vase vitreo, oris angustis, probe obturati diebus triginta, in Sole aspero, percolatum oleum servandū.

Oleum de scorpionibus compositum D. Mes.

℞. *Radix aristolochiarotunda,*

gentiana,

cyperi,

cortic. radic. capparis an. 3j.

olei amygdalarum amararum lb. j. ss.

Omnia insolentur mixta in vase vitreo operculato, diebus xx.

Dein scorpiones à decem ad quindecim oleo iniice: obturata, insula mense integro. Postremo colatum oleum serva.

Natura hominem, ut proprium silium alit, tuetur, & à morbis liberat, quos vel contrariorum oppositio ne abigit, vel alexiteriorum partim similium, partim dissimilium usu curat. Sic *theriaci* inter nostram naturam & venenum media pesti & morbis contagiosis ac malignis prodest. Sic scorpiones nobis semper infensi, non solum vulnera ab eisdem infecta sanant, sed aliis morbis venenatis qualiterque malignam foras evocando, medentur. Ex his autem insulis & expressis parat Mes. oleum quoddam simplex, quod scorpionibus tantum & amygdalino amaro constat; aliud magis compositum, quod præter dicta *cyperum*, *aristolochiam*, *gentianam* & *corticem radicis capparis* admittit. Si quis Marnardi cōsiliū secutus, alia adhuc alexiteria miscuerit, laboris non pœnitebit; oleum siquidem habebit mirandæ virtutis, contra omnia venena, & pestilentiam. Talis olei compositioris & alexipharmaci formulam subtriciui, quod ejusdē medicamenti multiplex descriptio nauseam sæpe moveat. Desumpsit a. Mesue hoc oleum compositum ex Rhafi, debetq; potius parari, quam simplex, quia medicatius & efficacius, ad cuius confectionem radices primum *cyperi* minutim incisæ contundendæ, ut & *aristolochia*, *gentiana*, & *radix capparis*. Postea oleo macerandæ, & insolandæ, atque omnia

omnia peragenda, juxta formulam datam. Per Kist. unum olei à Mesue definitum, Sylvius intelligit sextarium unum. Nos certiorē dosim arbitrati sū. j. s. olei ponimus.

Oleum scorpionum morbis venenatis illitum prodest. Vesicæ & renum calculos atterit, meatus diducit, dolores lenit, & saburram expellit, maxime vero id præstat calculoso, si ab egressu balnei liniatur. Utumque viribus iisdem præditum est, sed compositum calidioribus & præstantioribus.

Oleum de Castorio.

℞. Testium castorii à membranis mundatorum ʒj.

vini albi odoriferi ʒij.

olei t̃b. j.

Omnia simul coquantur ad exhalationem vini. Oleum postea usui reponendum.

Non omnino injuste Nic. Præpositus accusatur latrocinii, quod multorum medicamentorum descriptiones à se antiquioribus furatus, eorum nomen subtrixit, & prioris authoris gloriam sibi vendicavit. Hoc satis ex medicamentorum, quæ transcripsit, farragine patet: inter quæ si forsā aliquod occurrat à seipso descriptum, nec Medici solertiam, nec Pharmacopœi dexteritatem sapit. Huiusce rei fidem facit olei castorei descriptio, ad cuius confectiōem jubet ʒj. castorii in olei t̃b. j. decoqui, ad tertiæ partis olei dissolutionem, absque intermedio vino, aut aqua vel decocto idoneo. Sed quam imprudenter, ipsi tytonibus notius est, quam ut pluribus sit opus demonstrare. Quis enim non scit, oleum diem integrum, posse ignē sustinere citra iacturam, aut ex re pauculam, nisi cum utitur? propterea quæ oleo coquitur, non mollescūt, sed frigitur, & induratur. Potest quidem hoc oleū sine alio liquore parari, modo castorum oleo tantum maceretur, insoleatur, & sic relinquatur. Assolet enim oleum Castorinum non percolatum servari. Fernellius *aqua vitæ* ʒj. addicit, sed hæc tantilla portio, vim ignis non patitur, nisi momentaneam. Alia descriptio magis composita datur à Iacobo de Manliis, quæ paratu difficilior, & multo sumptuosior est, rarissimeq; paratur.

Castigatam igitur Præpositi descriptionem servabimus, quæ satis efficaciter ea præstat, quæ Manlii descriptio pollicetur.

Confert enim tremori, nervorum & articularum doloribus, convulsioni & paralyti.

Ad psoram, impetigines, & alia cutis vitia Mesue parat oleum ex viperis nigris integris, igni lento ad carniū dissolutionem coctis, in vase terreo, vitrato oris angustis.

Fallopia viperas cuiusvis coloris duas assumit, in frusta secat, oleo immergit, in vase orificiū stricti, circa Canem æstivo Soli exponit: postea exprimi & servari, ad ulcera ex Indicalue contracta, quibus sanandis aptissime convenit, præscribit.

Oleum castorei, Iacobi de Manliis.

℞. Castorei,

Styracis Calamita,

Galbani,

Euphorbii,

Castia lignæ vera.

Croci,

Opopananis,

Carpobalsami, aut Cubebarum.

Spice Nardi Indica,

Castiana drachmas duas.

Cyper,

Schoenanthus,

Piperis longi,

Nigri,

Sabina,

Pyrethri ana drachmas duas semis.

Olei libras tres.

Vini odoriferi libras duas.

Confice sic: Galbanum & Opopanacem in Vино leotissima dissolve, deinde reliqua omnia contrita cum Oleo & Vино coquito in duplici vase ad consumptionem Vini. Postea cola, ac dissolutum & expressam Galbanum cum Opopanaco Oleo affunde, & iterum coque sufficienter, ac repone, sapius miscendo in posterum, ut Galbanum & Opopanacum in vasis fundo subsidentia Oleo commisceantur.

Valer ad omnes nervorum & cerebri offensas frigiditas. Tetanum, convulsionem, tremorem, ac Paralysim sanat, tiores acerrimos & frigora febrium sedat, spinæ dorsū illitum.

Oleum vulpinum.

℞. Vulpem adultam non strigiosam, exenteratam, pelle nudatam, & in partes sectam,

salis communis ʒij.

summitatum anethi,

rhyni,

chamapiteos an m j.

Coquantur simul in aqua parvis, & quantitate sufficienti aquæ & vini albi, ad artuum & ossium separationem. Colatura t̃b. ij. adde

olei t̃b. iij.

salvia,

rori mariani an. m. j.

Bulliant rursus ad aquæ humiditatis dissipationem. Tum oleum percolato, & servato.

Non fat est, medicamenta simplicia optima esse, sed quæ componuntur ex ipsis, optime præparati, ex ratione describi, debite misceri, & exacte uniti est necesse, nulla singulorum, si fieri possit, deperdita & resecta utiliportione. Sed quam male olei vulpini communis descriptio his legibus fulciatur, ex ejus formula satis patet. Mesue enim jubet vulpem integram, cum pelle pilis, pedibus, solumque exenteratam incoqui in aqua Fontana, marina & sale, ad artuum dissolutionem, additis inter coquendum hyssopo & anetho, & superflua aqua, in qua utriusque t̃b. j. ante incoxit. Sicque ollam videre videor, pilis, ossibus, carne, & stirpibus aliquot ad putrilaginem coctis, cuius expressa pinguitudo, oleum vulpinum Mesue est. Panlus suadet vulpem vivam simul & exenteratam, ad ossium separationem elixari. Sed quomodo viva & eviscerata possit concoqui, non conjecto. Rondeletius vult cum corio & lactibus coqui, abiectis tantum alui excrementis: sed intestinis remanentibus, foras excrementa in cadavere non video. Illius collega Iobertus mavult pellem, quam viscera abici: interanea vero benelora simul cum carne elixari. Nos pellem, caudam, & interanea, ut inutilia reicimus: postea corporis truncum & artus secamus; aqua, vino, & sale coquimus, cum herbis nervalibus & digerentibus. Colaturæ addimus oleum, salivam, & rorem marinum, & sic denuo coquimus ad aquæ & vinose humiditatis resolutionem. Hoc autē modo paratū oleū viribus optimum est, & ad ea, quæ expetit & promittit Mesue, efficacissimum. Potenter enim digerit ac dissolvit, ner-

vos roborat, & à frigidis injuriis tuetur, & articularum morbis opitulatur.

Oleum formicarum.

*24. Formicarum alatarum 3 ij.
olei maturi 3 viij.*

*Macerat quadragesima dies vase optime clauso, aëstivo soli
expositio: Postea oleum exprime, & usui repone.*

Rarissime paratur hoc oleum, sereque solum expetitur ad genitalia frigidiora calefacienda, & stimulum Veneris excitandum. Cum facile & parvis sumptibus confici possit, & à quibuldam natura frigidis expetatur, eo pharmacopolium minime carere debet, sed parva quantitate parandum.

Oleum amygdalarum dulcium.

25. Amygdalarum dulcium, siccarum, non rancidarum, utroque cortice mundatarum, quantum volueris: contunde in mortario lapideo minutissime, tela cannabina, aut sacculo involve, & prelo exprime, dum oleum emanet.

Amygdalæ vel dulces sunt, vel amaræ: Ex his & illis, modo sine, modo cum cortice membranoso tritis & expressis oleum educitur, nunc ignis adiutus, nunc nullo iuvante externo calore. Quod ex depellatis sine igne elicitur, præstantius semper habetur. Proinde multorum pharmacopolarum est improbanda ignavia, qui malunt tyronum & famulorum manus delides videre, quam in simplicibus rite parandis occupati: unde mirum non est, si de amygdalini rancore, acrimonia, & insuavitate ægroti læpe conquerantur. Ut autem rite preparetur, amygdalæ recentes, siccæ, non rancidæ assumantur: à cortice duplici purgentur, ut purius sinceriusque sit oleum: in mortario lapideo diutius terantur, ut oleosa intus inclusa humiditas promptius in apertum sese proferat: sacculo aut stamine, vel cilicio, (ut fieri solet) è fœra equina contexto excipiantur; dein vel torculari, *Zaynari*, Mesue dicto, vel prelo vulgari, illis simili, quibus bibliopolæ utuntur, dum libros colligatos refecant, excipiantur.

Debet vero paulatim exprimi, ut purius sit; pellucidius & dulcius: nam quod affatim & accelerata violentia trahitur, turbidum & fœculentum esse solet. Promptius autem fluit, si amygdalæ ante expressionem igne aut sole incalescant. Sic enim oleosa humiditas, calore tenuata, liquata, & fluxilius reddita, facilius erumpit foras, & promptius, largiutque exprimitur, atque tanto citius, quanto calor hic est valentior, modo tamen oleum non absorbatur urendo. Verum quod per os sumitur, absque ignis ope elici solet, & debet.

Duobus autem modis amygdalæ purgantur: primo, in aqua tepida, aut paulo calidiore parum, aut in frigida diutius macerantur, & postea digitis comprimantur, ut cortex dissiliat: secundo, in sartagine, cum quadam fursutis macri quantitate, igne lento manu agitantur, donec involucrem distrumpatur, quo postea fricando exuuntur facillime: qui posterior modus altero præstantior est. Amygdalæ enim maceratae, nisi ante trituram probe siccantur, magis aqueum fundit oleum. Ex libra autem una amygdalarum olei solent extrahi unciae duæ, & atque tantundem aliquando ex magmate trito, aqua irrigato, super cineres ad aquæ exhalationem calefacto, & torculari commissio. Hoc tamen postremo emissum fœculentum est, & luteum, unguentis, & aliis medicamentis externis inservit.

Oleum amygdalinum ad multa commendatur. Phthysicis enim ac tabidis multum confert; nam ali-

mentum humidum & lentum, pingue, & aliquantum acreum præstando, macilentum corpus reficit, guttutis asperitatem, bronchiorum pulmonis, & cæterarum partium lenit: Uteri & vesicæ ardores iniectum mitigat: illitum cutem erugat, scabra & aspera ad æqualitatem perducit & complanat, renia & dura emollit, & siccitatem omnem iuncturarum & aliarum partium emendat.

Oleum amygdalarum amararum.

Oleum extrahitur tantum per expressionem ex amygdalis amaris, ut ex dulcibus: Alexandrinus tamen per infusionem quoque parat: In libris enim quinque olei, scilicet ij. amygdalarum purgarum titiarum tres dies macerat, ad medias coquit, & exprimit. Neque tamen præparationis modus hic, neque sic præparatum oleum probatur. Fallitur enim Alexandrinus, oleum coqui ad medias imperando, quod igne potius uritur, quam per exhalationem instar aquæ resolvarur, ut ante monuimus. Præterea oleum sic ex amygdalis infusus tractum, vix nisi forsan media sui parte amygdalinum est, nec ita gratum, nec viribus eximium. Præstat igitur ex illis tantum tritis & expressis oleum trahere, purum, ac syncerum, dulce ex dulcibus, de quo capite superiori, ex amaris amarum, quod ad multa quoque à multis commendatur, ut ad obstructions solvendas, flatus discutiedos, ad nervorum dolorem mulcendum, duritiem emolliendam, panum faciei delendum, aurium tinnitus dissipandos.

Calefacit enim, incidit, tenuat, digerit, potenter terget: proinde calculosos, difficulter meientes, asthmaticos, lienososque juvat, vitia cutis multa sanat, lumbricos enecat, sumptum & iniectum frigidis uteris prodest, ut & asthmatici linctum, & illitum, si à frigida causa oriatur, & duritiei ac dolori nervorum opitulatur.

Oleum ex nucleis malorum Persicorum simili modo paratur, habetque vires easdem, aut parum dissimiles, propterea rarissime conficitur.

Fit eodem modo oleum ex nucleis Juglandium, Pistaciorum, Pinearum, Avellanarum Persicorum: Item ex seminibus & granis, ut oleum

Hyscyami

Papaveris

Lini

De Cherua, id est, Ricino.

Balaninum ex Balano Myrsiphek

Sesaminum

Nucum

De Carthamo

Ex sinapi

Ex granis vitri, & similibus.

Oleum avellanarum.

Dolores nervorum & Arthriticos sanat, teste quodque Manardo. Alii ad venena ac morsus serpentum valere contendunt.

Oleum Balaninum.

Terget, expurgat, obstruenda liberat, Auri iniectum tinnitui & surditati confert. Strumas, hepatis, & lienis scirrhum emollit ac digerit. Affectibus frigidis nervorum & iuncturarum, Spasmo & Arthritidi medetur. Alphas, lentiginis, varos, maculas, cicatrices nigras, & reliqua fœda cutis vitia corrigit. Alvum potu solvit, sed stomacho adversatur.

Oleum seminis lini.

Viribus proximum Chamamelino & Anethino, Anodynum est, convulsionem curat. Articularum, musculorum, nervorum, ac cervicis durities mitigat, ani affectibus mirifice confert, sedis abscessus & hæmorrhoidum

duum dolores sedans anifilluras & rimas lenit. Manat-
 dus Pleuritis linctū aut potu exhibebat, quod ma-
 gnopere probavit Gesnerus, qui in epistola quadam
 scribit. Iam quater, aut quinques feliciter propinavi,
 primum bis ante fœquianum in Pleuritide cruda &
 maligna, iam desperatè ferè virgini & mulieri, quarum
 unaquaque mox magna admiratione mea restitui cepit.
 Postea iuveni in thorbo quodam interiore inco-
 gnito ferè, nec satis jam memini et si annotavi. Quar-
 to in tussi ac Dispnoea ante paucos dies mulieri guttu-
 rosæ, quæ heri ad me venit & pro hoc consilio gratias
 egit. Omnibus paulò post soluta est alvus satis copio-
 se. Tres aut quatuor uncias una vice bibi iubeo. Odo-
 ris quidem ejus gravitas plerisq; ad eò molesta & fasti-
 diosa est, ut secundò fumere nolent, sed nullum peri-
 culum, nullum incommodum sequitur, & Medicus
 necessitatem in gravissimis morbis non voluptatem
 sumentium spectare debet. Si ritè pntequa paratur, &
 Medicus domi haberet, confidentius dari posset, et si
 Brassavolus non admodum latidat.

Oleum egranis citri.

Arthritico dolori ac succedenti tumori conducit,
 calculum vesicæ & renum detrudit. In pestilenti statu
 Alexiterium optimum, lumbricos enecat potum, aut
 illitum.

Oleum nucium.

Quæ tantum vires habent medicamentosæ, nec ali-
 liis ulibus, quam morbis præcavendis aut curandis
 inserviunt, à solis phamacopolis solent & debent tra-
 ctari. Sed quæ præter has dotes, alias adhuc
 ob usum, aut usum alium commendaticias habent, raro
 à pharmacopœis, sed rusticis quibusdam expertis,
 ad rei domesticæ subsidium, magna quantitate paran-
 tur. Sic vinum vinitoribus, panificum pistoribus, ut
 dictum est, committitur. Sic oleum, vel commune,
 vel earyinum, aut sesaminum aliis relinquuntur ministris
 exprimendum, qui & molas versatiles, quibus fructus
 aut semina moluntur, ac teruntur, habent & torcularia
 idonea, quibus oleum magna copia exprimunt, vel ad
 lucernarum, vel corporis pabulum, vel sanitatis custo-
 diam, aut morborum curationem. Ideoque raro con-
 tingit, olea dicta in officinis parari: quia tamen turbi-
 dum est & insuave, quod è iuglandibus seu nucibus re-
 gis à rusticis extrahi consuevit, melius esset, si quod à
 pharmacopœis usurpatur, ab iisdem traheretur. Sic e-
 nim limpidius & suavius esset, atque effectus præsta-
 ret efficaciores.

Ejus autem usus ad multa requiritur: flatus enim
 etiam crassos resolvit, tumores dissipat, per habitum
 digerit, colico dolori vel à flatibus, vel frigidis humo-
 ribus nato feliciter medetur: vi digerente & siccante
 sine morfu, puncturas nervorum & attrita sanat: Ambu-
 latis quoq; mira proprietate succutrit, atque vim ha-
 bet eandem, atque *Balaninum*. Nam tenuitate substan-
 tiæ, vi resolutrice & calore fluxulentam materiam re-
 solvit. Propterea qui oleum *καρύων* habebit, *Balani-*
 no facile poterit carere.

Quod ex novellis nucibus & adhuc tenellis extra-
 hitur, plurimum valet ad arcendam lentiginum eru-
 ptiōnem, si eo puellorum recens natorum facies illi-
 natur.

Olea quedam raro parari solita, & eorum vires.

Ut apud omnes non una vivendi lex & ratio, sic
 nec eorundem medicamentorum usus: nam ut anti-
 quo versiculo fertur,

Virtus ingenio patria quæque suo.

Alii namque medicamentum quoddam admittunt,
 alii respuunt: alii non nisi veterum, alii non nisi recentio-
 rum inventa probant. At vero sunt hi, & illi amici,
 amicior tamen ratio quam vel in scribendo, vel in-
 gendo præponimus. In multis Mesuem colo, in non-
 nullis enim suis colendum relinquo, quibus nempe
 primum scripsit, & medicamenta quædam reliquit,
 quæ nos etiam illis relinquimus, ut ex medicamento-
 rum in hac officina contentorum catalogo pater.
 Quædam autem olea describit parum usitata, sed quia
 vires habent non negligendas, non omitemus, sed
 paucis declarabimus.

Oleum ex nucibus pomorum Armeniacorum sedis,
 & hæmorrhoidum dolores mitigat, & tumores cuti-
 partium & vulnerum digerit. Simili modo paratur.
 Habentur vero nuclei illi ex quibusdam pomis, quæ à
 loco dicuntur *Armeniacæ*, ab aureo colore, *chyfunda*,
 à celeri maturitate, *præcoca*, quorum sapida multum ac
 dulcissima est caro, nuclei vero admodum & acres, &
 amari, & ingrati.

Oleum Persicorum vermes enecat, obstructa libe-
 rat, aurium doloribus prodest, & tumentibus ac do-
 lentibus hæmorrhoidibus, benefacit. Præterea calefi-
 cit, tenuat, resolvit, atq; eadem commoda præstat, quæ
 & amygdalinum amarum. Nuclei enim Persicorum
 ex quibus paratur, amari sunt, calefacientes & diapho-
 retici.

Oleum de Kerna seu Ricininum crassos flatus dissol-
 vit, pituitam viscidam tenuat, ventriculo & intestinis
 ab eo sicco dolentibus prodest, atque hydropi, seu il-
 litum, seu injectum. Alius adhuc recenset utilitates A-
 vicenna, rarissime tamen paratur.

Oleum de cnico seu carthamo incidit & terget, ob
 id iustero prodest, thoraci & pulmōni, atque ventricu-
 lo à frigida materia dolenti. Nec istud quæque præpa-
 ratum reperitur.

Oleum pistaciorum & nucum pinearum guttoris a-
 speritatem lenit, thoracis dolorem mitigat, tussi pro-
 dest, macilentos & tabidos impingat, & sperma au-
 get. Eorum tamen eius potius, quam olei celebratur.

Oleum de nuce moschata.

Oleum nucis moschatæ stomachicum est, aromati-
 cum & suavissimum. Imbecillum enim stomachum
 roborat, calorem illius pauperculum fovet, appetitū
 excitat, coctionem iuvat, humores frigidos coquit, ca-
 lidos resolvit, flatus dissipat. Paratur ex nucibus criticis,
 parum calefactis, & prælo commissis. ac ita expressis,
 ut oleum emanet, quod paulatim ac lente stillat liqui-
 dum, dein crassescit, ac cogitur in unguenti solidi-
 tatem.

Quia vero nucis moschatæ pretiosa admodum
 sunt, oleumque ex his paratum recens melius est an-
 quato, parva quantitate conficitur, & pro rei exigen-
 tia iteratur. Differt vero multum oleum hoc moscha-
 tum simplex expressione tractum à moschellino aut
 moschatellino, ex multorum simplicium maceratione
 confectio, quod *moschum* & *nucis moschatos* habet po-
 bati, de quo supra.

Oleum ovorum.

Oleum ovorum fit ex eorum vitellis coctione in a-
 qua induratis, qui postea manibus friati, aut alio modo
 comminuti in sartagine frīgūtur, spatula aut cochleari
 assidue movendo, donec rufescant, & pinguedinem
 quandam exudent: dein adhuc calentes tela cannabi-
 na, aut

na, aut facculo pilis contexto excipiendi, & prælo committendi, ut oleum effluat, usui reponendum.

Potest etiam ex his oleum trahi tantum coctis, tritis & expressis sine frizione præcedente, instar amygdalini; tuncque oleum elicium, purius, dulcius, & minus rufum habetur, sed parcius, & ad multa cutis vitia, ad quæ commendatur, inefficacius. Solent vero sumi ova recentia circiter 20. aut 30. Coquuntur, ut durefcant, albumina à vitellis separantur, qui postea prælo commissi & pressi oleum fundunt, cuius ex vires agnoscuntur.

Curem expurgando scæditatem ejus tollit, cicatrices delet, aut plurimum minuit, ambustis medetur, impetiginem & serpiginem sanat, atque omnibus cutaneis affectibus. prodest, & pedum, ani, manuum fistulis, & malignis ulceribus valde confert.

Oleum laurinum.

Ad conficiendum oleum laurinum, recentes & maturæ bacæ lauri seliguntur: in pila teruntur: ex aqua in lebetè coquuntur. Post, torculari cavo non plano exprimitur in vas subditum, in quo oleum supernatans aquæ colligitur. Magna denuo contritum & aqua affusa madidum, consilio Mesue exprimitur cava torculari, & pinguedo oleosa fecerit.

Dioscorides cap. 50. lib. 1. paulo aliter conficit. In aqua enim elixat baccas maturas, quæ ex obducto cortice pinguetudinem reddunt, quam manibus subactam, concha excipit. Prior autem modus utilior est, quo tamen pharmacopœi hoc oleum non conficiunt, sed confectum emunt ab aliis, qui congesta baccarum magna quantitate, ipsam eliciendi artem exercent. Sunt qui baccas recentes ac maturas terunt, citra aliam mitionem, & torculari fortiter oleum expriment.

Similiartè trahuntur olea ex *bacculis lentisci*, *terebinthi*, *bedera*, *juniperi*, & similibus baccarum odoratarum.

Vim habet calefactoriam, & emollientem, aperientem, & discutientem: ob hæc intemperiem omnem frigidam, & simplicem, & cum pituita, vel flatibus sanatur, & ab his colico dolori nato, si cum decocto convenièntè iniciatur in intestina, mirifice prodest. Itè cerebri, nervorum, articulorum, & lumborum affectibus frigidis præsens est auxilium. Lassitudines quoque tollit, venarum spiracula aperit, paralyti medetur, sping dorsi illitum, & horrore febrili.

De oleo balsami, & liquidambar, & petroleo.

Huic colorum generi proximum *Balsamelaon*, id est, oleum balsami, & liquidambar, utrumque ex peregrinis arboribus defluens. Primum ob mirandas vires balsamum nuncupatur. Elicitur ex arbore pumila, nec elegante, colore subcinericio, flore lutei lalmini simili. Folia ei circa finem autumnii decidunt, vete renascuntur. In Arabia felici, & Ægypto, atque tractu Babylonicolate fruticat. In frigidioribus plagis non nisi ægrecituratur. Ad ejus succi pinguis èductionem aliquando tenuiores succi præci duntur, quibus lagenulæ appenduntur cera oblitæ, in quas stillatim defluit. Sæpius rami crassiores vulnerantur, & ex hiatu corticis pretiosa ista lachryma stillat; cuius usus intus & foris celebratur.

Aliquot enim guttæ subinde ieiuno stomacho exhibitæ asthmaticis valde conferunt; iccoris obstru-

Lib. XXII.

ctiones solvunt, menses movent, stomachi dolores sedant, phthysicos iuvant, appetitum excitant.

Liquidambar.

Liquidambar resina quodam oleosa est, ex arbore quadam incisa defluens prægandi & venusta, & osole indidicta, vastæ magnitudinis, foliis hederaceis, cortice crasso, cinereo, qui vulneratus, hoc oleum stitiatum effundit. Liquidambar dictum, ab odoris suavitate, quæ si ambarum liquidum, aut oleum de ambra, & lambaro.

Arbores ex quib. stillat, adeo fragrantes sunt, ut è locis, quib. nascuntur, suavissimus odor in vicinas regiones deferatur. Plurimus a. est huius liquoris usus in medicina: calefacit enim, roborat, resolvit, omne tumoremollit, obstructions expedit, menses movet, hystericiis affectibus prodest, atq; aliis multis mulierum morbis succurrit.

Petrolæum.

Petrolæum solius naturæ munus & opus est, non pharmacopœi, quid tantum colligit, vel collectum emit, servat, & ad usus exhibet: nam in terræ sinibus id naturæ cõficit, & è mediis rupibus, ac petris eructat, unde nomen.

Ejus autem provenit in his regionibus. esse solet, in quibus bitumen, ad quæ refertur. Est namq; bitumen, Asphaltum Græce dictum, vel densum, vel liquidum. Densum est veluti terræ pinguitudo aquis primis supernatans, q̄ dein vento & undis agitata ad litus eicitur, ubiq; concrefcens densatur, & tenacissima efficitur. Legitimum bitumen Iudaicum est, quibusdam Sodomeum dictum, & in ripis lacus Sodomei invenitur. In Europa rarissimum. Liquidum Græcis dicitur. Naphta, quæ si Babylonica fuerit, veluti bituminis est colamen, colore candidum, cui vis inest igni rapax, ut ex spatio protinus in eam transiliant, inquit Dioscorides 85. lib. 1. Quod etiam de bitumine quovis denso ac vero scribitur. Præter naphthæ dicta alia est fluxilior instar olei, quæ è petris & faxis stillat, qualis est illa, quæ in agro Mutinensi ex monte Gibio, & aliis insubria locis scaturit, vocaturque Petrolæum, quasi de petra oleum.

Est & bitumen quoddam fossile & terranum: idque duplex, unum minus durum & friatu facile, quod vulgus lapideum, seu petreum carbonem nominat, alterum durissimum, & intensa nigredine nitens, Gagaces dictum, de quo postea lib. de simpl. Sunt qui succinum, bituminis duri genus quoddam esse, non præter rationem dicunt.

Bituminis igitur magna est latitudo, ad cuius cognitionem multi referunt Pissaphaltum & Mumiam. Est a. Pissaphaltos mixtura quadam picæ & asphalti, seu bituminis denso confecta, quæ in urbes maritimas propicandis navibus advehitur. Dicitur vero Pissaphaltos, Arabibus Mumia, quæ lingua vernacula Balsamum designat, cuius loco, mediocriter fortunæ Syri, & Arabes pissaphalto cõdiendis mortuorum corporibus utebantur. Sic pro balsamo, pissaphaltum; pro utroq; Mumiam effecerit, tamen inter singula ne quidem sit nominis aut cognatio vel affinitas. Nam balsamum naturale, opobalsamum est; Artificiale ex multis aromatis constat, cõdiendis regum corporibus dicatur: Pissaphaltos mixtura quadam expicæ & asphalti cõposita: Mumia vero quid ex utroque, vel alterutro, & corporis putrilagine exurgens, cuius improbandos usus pluribus reffellere nostri nunc non est institut; ad quod, ut redeam, dico, petrolæum à pharmacopoliis non esse alegandum, cum vires habeat ad multa requisitas. Calefacit enim, siccatur, essentia tenuitate aperit, penetrat, digerit, materiam omnem excrementitiam resolvit, morbis cerebri, & nervorum multis prodest, ut epilepsia, lethargo, & paralyti.

Aaa

SECTIO

S E C T I O . II.

De Oleis destillatione tractis, ac Primum de his, quæ per descensum eliciuntur.

Præterea olea conficiendi modos, a'ios adhuc multos subiungit Mesue, quibus uno verbo per resolutionem illa fieri scribit: Chymista per descensum & ascensum; de quibus postrema huius libri sectione, ut aliquid dicamus, liberum Mesue nobis aperuit iter, & occasio sese obtulit opportuna. De his autem pauca quadam tantum subiungam, tum quin ad oleorum his artibus educationem, operoso labore, diuturno tempore, & magno sumptu opus est, tum quia nunc à quibusdam male fortis hominibus, ut plurimum ignavis, sepe vasfris circulatoribus, qui vanis perfricationibus plebeculam fallunt, atque in arcanis perquirunt, & magisterii conficiendi, ut loquuntur, tempus conterunt, illa ipsa parari videamus. De multis pietate & doctrina probatis viris non loquor, qui rerum abstrusarum studio pellecti, naturæ secretiores insuetos, ac mirandas rerum a se creatarum vires insuntur, medicamenta variis modis parant, diversis formis immutatis, ac pro diverso apparatus diversas qualitates vel mistas se coniungunt vel mutis se iuncta, utilem & expectatam retinent, atque ita solerter & agunt, ut parva sub mole vires habeant efficacissimas. Verum Medicis tantum periculis his uti medietas amenis fas est, quæ ab idiotis exhibitæ periculis plenæ sunt & melius in discrimen vitæ precipiant. Licet vero Medicis & Pharmacois probatis, qui sunt tanquam illorum manus, olea quadam Mesue consilio, more Chymicorum parare, ut destillatione, quæ fit vel per descensum, ad quem refertur descensio, per transudationem & per deliquium, vel per ascensum, ad quem refertur destillatio per inclinationem.

Eductio olei per descensum fit, ubi absque elevatione prolestatas humor deorsum stillat in vas subditum, neque datur illi via sursum ascendendi, sed colligæ factus forma vaporis intus prodit, dem cogitur, & per inferiora stillat. Eliciuntur autem olea per descensum, non ex omnibus aque mixtis, sed ex quibusdam tantum ignis & resinis, atque ex his, quæ à calore a'ensorio destruantur. Quæ vero sic educuntur, cum sint crassiora, nigriora, sapore & odore magis ingrata frequentius ad externos affectus usurpantur. Per os etiam aliquando sumuntur, & effectus proferunt eximios. Primum autem vel duorum ex exemplo multa poterunt parari ut;

Oleum Iuniperi.

Baccarum Iuniperi quantitas idonea ponatur in vas figulinum, in fundo pertusum aliud ei supponatur cuius orificium illius fundo foraminulento optime coniungatur, & luteuræ argillæ tenaci, ac pasta glutinosa circumposita: atque ita disponantur ambo, ut quod vacuum est, in fovea quadam latet, terra obrutum; Superius, quod iuniperum continet, extra terram promineat, circum quod, dum accenditur ignis, oleo sam liquat pinguitudinem, intus latentem, quæ congregata delabitur in ollam defossam.

Ex ligno quoque iuniperi oleum hac arte subducitur, atque etiam *gagatis*, & quartandam resinam.

Oleum iuniperinum ad vitia cutis commendatur, ut Serpiginem, morpheam, & alias affectiones quasdam profundiores. Renum quoque morbis convenit, utero frigidiore prodest, eumque ad conceptionem reddit magis idoneum.

Porro ut laboriosum, sic superfluum esset alia olea recensere, quæ simili modo educuntur. Nunc igitur pauca quædam subiungamus, quæ velut per transudationem, aut deliquium, aut nonnulli volunt, in vido loco eliciuntur.

Oleum Tartari.

Tartarum olla fictili exceptum in fornace, vel fur-

no calcinetur, ut albefcat: dein teratur: post in manica Hippocratis, aut simili conceptaculo pyramidaliter imponatur, & in loco vdo suspendatur: Supponatur vas idoneum ad liquorem, qui sensim destillabit, excipendum.

Tartarum fax quadam vini dolii lateribus adhaerens, quæ ex vino quovis vel albo, vel rubro, modo generoso semper prima est, Ex ea oleum, vel potius liquor falingineus educitur, si id onco vase excepta, igne luculento uratur, donec albefcat: refrigerata ac trita, sacculo cannabino, aut panio lineo involuatur, & in aere vapo, ut in cella vinaria tres, aut quatuor dies, vel plures, si opus sit, appendatur. Sic enim tabescens liquorem quandam, velut sudorem emittere in subditum excipulum vocatur sæpe tartarum, petra vini.

Nonnulli faculas vini, seu tartarum aceto macerant, dein calidis sub cineribus coquant, uturque, dum nigrescat: Postea denuo terunt, servantque in vase inclinato dies octo, aut plures in loco vdo, quousque in oleum aqueum resolvatur. Sed præstat faculas in olla calcinatas ad albedinem, in sacculo reponere, atque in loco humidiorē servare, donec oleum in subditum quoddam vas effluerit.

Valer hic liquor ad cutem erugandam, scabiem tollendam, & ulcera capitis manantia curanda. Confer etiam ad pustulas Indice suis sanandas. Obstructionibus quoque solvendis, mensibus movendis, & meatibus referendis prodest, si ex aqua, vel decocto idoneo debite sumatur.

Extrahitur quoque tartari liquor ascensoria destillatione, de qua mox loquemur.

Oleum myrrha.

Aliquot ova recentia coquantur, donec induruerint: per mediam vel longitudinem, vel latitudinem incidantur: vires eximantur: cavitates myrrha pingui, ac trita impleantur: albuminum partes incisæ junguntur: filo parum constringantur, & craticulæ inter duas paropides collocandæ superponantur. Tum in loco subterraneo, ut cella vinaria, vel alio humidiorē portantur. Sic enim myrrhæ liquatus humor sensim in paropidem inferiorem destillabit.

Solent aliquando bacilli craticulæ loco, super patinâ quadam, aut paropide adaptari, & albumina indurata myrrham tritam continentia superponi: Sed quorum acetabula non ita strictè simul jungenda, ut negetur exitus liquoris & myrrhæ defluenti. N. si enim pateat vel rimula quadam subterlabendi, vix in subditum aliquid stillabit. Bacilli nonnunquam super fagine aut alio vase idoneo collocantur, quibus ova superponuntur myrrhæ gravidata. De in vas in puteo pedem unum aut alterum super aquam suspenditur, illicque relinquitur diem integrum aut biduum, ut ex myrrhâ transfudet liquor in vas subiectum. Oleum de myrrhâ adhuc educitur arte ascensoria.

Vtroque modo educum ad multa commendatur, & maxime ad curandos affectus multos est efficacissimum. Falluntur, qui alterutrum pro salute usurpant, de cuius natura & viribus postea agemus lib. de simplicibus.

De oleis ascensoria destillatione tractis.

Prolecatio liquoris oleosi vel descensoria est, de qua breviter locuti sumus, vel ascensoria, quam paucis quoque perstringere intendimus. Ea autem fit dupliciter, vel per alembicum, vel reortam, seu inclinationem: quæ tamen hoc postremo fit, recte loquendo, nec descensoria, nec ascensoria est, sed media, vel utriusque particeps: quæ vero fit per alembicum destillatio, re-

etiam postulat cucurbitam, aut vesicam, cui rostratus alembicus imponendus est. Aliquando rostri loco alembicus è vertice veluti hũtũlũ quando promit, incuruũ, quæ canali longo, in gyros, more serpentum, à quibus sæpe nomen habet, in torto, committitur. Debet autẽ collum cucurbitæ esse gracile & longum, si materia distillanda tenuis est; si crassior, & illud brevius & patentius; atque cum illa sæpius immutanda est & renovanda, matula quavis cucurbita aptior erit.

Nonnunquam arena, aut sal, ut aliud quippiam distillandæ materiæ commiscetur, dum facile servescit, & ad summum perrepat.

Porto vas materiam distillandam continens ita aptari debet, ut subtus calor administretur, & sitque via sursum spiritibus, quibus condensatis pateat exitus per rostrum, cui tubus longior inscitur, versus ima propendens, & medium dolium, frigida plenum (refrigeratorium vocant) traiciens, qui materiam defluentem deferat in excipulum illi commissum.

Est vero distillatio vel sicca, vel humida. Illa fit in fornace, nunc solum carbonibus accensis, nunc arena, aut cinerum calidorum interventu. Humida sit per balneum Mariæ, & balneum rosis. Istius vero balnei & fornacis tot sunt varietates ac diversi distillationis modi, ut vix sint omnes legibus cõprehendi. Quomodo vero hæc arte olea usitatoria eliciantur, nunc breviter explicare instituiamus.

Oleum de lateribus.

Lateres antiquatos in frustula comminutos, prunis accensis tam diu urto, donec igniti rubescant: Tum in oleum vetus & clarum iniecto & dimittito, donec oleo se impleverint: postea in tenuissimũ pulverem terito, & in cucurbitam vitream indito. Alembicum rostratũ imponito, & in fornace, ut decet, structa, collocato: Ignem subtus accendito, & oleum, quod emanabit, servato.

Lateres ex terra rubente confecti, ut præstantiores seligendi sunt, & in frustula crassiora, ut 3vj. aut 3j. comminendi: Tum oleo antiquo & claro, vel oleo rosmarini, si suppetat, extinguendi & infuscandi: Postea lævissime pulveris, & in cucurbita vitrea, rite fornaci accommodata, & luto oblita reponenda, atque igne proposito ita calefaciendi, ut ex his oleum emanet. Quod diversis nominib. insignitur: A quibusdam enim Medicis recte *oleum de lateribus* nuncupatur, ab aliis, non improprie, *perrolæ artificiale*, ad differentiam naturalis, quod è saxi sponte nature distillat. Nonnulli speciosiore nomenclatura, *oleum sanctum, divinum, & benedictum* appellant. Spagyrici multo arrogantius, *oleum magisteri*, & *oleum philosophorum* nominant: quos ideo irridet Sylvius, quod se philosophos ubique, & quotidiano sermone & scriptis appellent; Et quod mireris, inquit, solos se philosophos affirmant. Sed quod re non consequuntur, id nomine quærunt.

Oleum philosophorum extenuat, in altum penetrat, materiam omnem excrementariam digerit & absorbet, frigidis affectibus lenis, renum, vesicæ, nervorum, uteri & articularum conducit. Lethargo quoque, paralyti & epilepsie prodest. Caldum est in 3. recessu; & quanto antiquius, tanto ad omnia efficacius existit.

Oleum Vitrioli.

Vitrioli lib. x. aut xij. pro arbitrio, in vas vitreum luto obductũ coniciuntur, & igne subtus accenso, phlegma extillat: Dein exemptũ vitriolum contunditur, & extillato phlegmate perfunditur: Idque denuo iteratur, ut ante, usque dum phlegma nullũ amplius emanet, sed spiritus profluant: Postea remouetur ab igne;

& calx rubicunda sumitur; quæ pulverata cucurbitæ vel incuruæ, vel potius rectæ imponitur, & amplo recipiente adaptato, atque commissuris diligentissime oblectatis, nocte dieque luculentissimo igne, urgendo oleum distillatur. Ubi omnia refrixerint, totus liquor eximitur, imponiturque in ampulla vitrea, & ex arena calida, pitum aqua insipida, dein acidæ & acris, quam oleum appellant, separaturque à sedimento. Hoc oleum si sæpius phlegmate perfusum distilletur, dulce redditur: ut etiam circulatione cum vini spiritu. Huius enim & olei prædicti pondus æquum Chymici miscent, digerunt, & ex ampulla singulati vocant, donec alumine à chalcidati sulphure separato, oleũ dulce remaneat.

Ex vitriolo multa habentur seorsim elicitæ remedia, spiritus, oleum acidum & subdulce, sal, colchotar & balsamum quoddam chymiatricis dictũ. Spiritus vitrioli ab oleo, præparatione, tenuitate, & agendi virtute multum distat: Est n. subtilior chalcidanti liquor, seu quinta essentia, ut cum Chymicis de Chymico remedio loquar, quæ fit multis modis, ut ex chalcidato igne vehementi in erecta ampulla novies agitato, adeo ut, quod distillavit, super terram ipsam (colchotar vocat) pulveratam semper refundatur, tandemque igne vehementissimo per ampullam incusum propellatur. Sic n. spiritus vitrioli efficacissimus habetur. Nonnulli ex præstantissimo vitriolo aquam, & oleum: seu spiritus crassiores simul extillant, quos dein à fecibus repurgant, donec in subtiliores spiritus attenuentur. Melius tamen eliciuntur dum impelluntur per novum alembicum, effundendo semper extillatum liquorem super caput mortuum, atque postea ipsum circulando integram hebdomadam.

Vulgare autem oleum vitrioli modo hoc vulgari solet educi. Sumitur primo quantitas quædam idonea vitrioli naturalis & optimi, ut Cypri; In vase cupreo calcinatur ad ipsius rubedinem & phlegmatis dissipationem; Dein teritur & incurcubita luto obducta inclauditur: aqua vice irrigatur, & diem integrum sic relinquitur, ut dicto liquore maceat: Tum in fornace, ut decet, instructa, ut plurimum quadrata collocatur & lutatur: Postea subtus ignis primũ moderatus, dein vehementissimus accenditur, quoad totus liquor extillavit, qui postquam refrixerit, cucurbita parva excipitur, capitello superposito cõatatur, & sic in balneo Mariæ igne blando aqueus liquor stillat, remanetque in fundo vasis oleum purum & acidum. Id postea alia cucurbita exceptum, igne circumquaque accenso magis purgatur, atque pro illius efficacia & moderato, aut violento calore, colore acquirat magis, aut minus rubrum vel album. Ex lib. i. vitrioli rubificati 3ij. olei sæpius eliciuntur.

Oleum vitrioli qualitates habet omnes adeo intensas, ut per se solum non assumatur, sed vel aquis, vel decoctis, vel conservis ante permixtum. Et licet sit calidissimum, ejus tamen aliquot guttæ, multa aqua confusæ, eam reddunt acidulam, & febrien tibum citograti, sic sæpe utilem. Tenuitate enim partium citò penetrat, aquam ad partes remotas defert, & obstructa liberat, aciditate putredinem arceat, viscera recreat, atque pesti, epilepsie, paralyti & urinæ suppressioni plurimum confert. Non tantum decoctum simplex rosarum, sed syrupum violatum, colore purpureo, & eleganti mira vi inscit, & acidulo sapore grassimum utrumque reddit. Illius enim aliquot guttæ in dicti syrupi unciam injectæ, cum ex violaceo rubeum efficiunt.

Oleum Sulphuris.

Campana suspensa ita supponatur patina aliquot latio, ut labra utriusque circiter duos, aut tres digitos à se invicem distent. Fundo patinæ admodum elato superponitur vasculum sulphuris ignem non experti quantitatem quandam continens, quod ferro ignito accenditur & agitur. Eo absumpto, aliud ponitur, & similiter ignitur, ut ex ejus copioso vapore sursum ad campanam raptò, concretus liquòr oleosus descendat in subditam paropside.

Alii sulphuris & pumicis, vel silicis tritorum partes æquas sumunt; mixturam incurva cucurbita exceptam ad moderatum ignem adhibent, & oleum educunt optimum.

Non tantum his duobus modis, sed aliis pluribus, oleum à sulphure educitur. Nonnulli enim spiritum vini sulphuri pulverato adiciunt & accendunt: Absumpta aqua sulphur terunt, eique arenam commiscunt, & ampullam includunt, atque igne lento oleum eliciunt. Quidam addunt calcem, alii tartarum, nonnulli salem: verum id melius habetur, quod ex solo sulphure, dein quod sine his educitur.

Oleum sulphuris non tantum utiliter adhibetur exterius ad dentes dealbandos cutis fæditates delendas, & ulcera venerea sananda, sed etiam interius sumitur ad eorum morborum expulsiōem, qui à flatibus, aut materia frigida crassa, & putri oriuntur. Pesti quoque non parum confert, epilepsia, asthmata, & multis aliis pulmonum affectibus, in ex aqua vel decocto idoneo sumatur: Odontalgia etiam proficit, si co dens affectus, vel leniter attingatur. In facie quoque præ rubro colore rosarum insutum, si ita illius aliquot guttæ inficiantur.

Oleum mellis.

Mellis boni quantitas idonea sumitur, in bocciam amplam cum tertia aut quarta arenæ parte inficitur, & superposito pileo rostrato, & inferne igne accenso, aut cineribus, vel arenis calidioribus circumpositis oleum elicitur.

Ad huius olei eductionem arena aut silices triti commiscentur, quod ignis vi mel facile ferveat, & rotum ascendat, maxime si ignis luculentus, quo opus est, accedatur. Proinde cucurbita luto quodam incrustanda est, & vas recipiens, una cum pileo rostrato subinde pannis frigida madentibus regendum. Qui vero postea liquor effluit, uniusmodi non est; Primum enim aqua quædam effluit alba, dein magis colorata, ac rubescens & oleosa, quæ seorsim aliquando servantur ad dissimiles usus. Simul vero mixtæ in balneo separantur: Nam a quoliore parte extillata pinguior remanet & servatur.

Oleum mellis valet ad dolorem podagræ sedandū, vulnera curanda, capillos renascendos, producendos, & ruffo colore inficiendos.

Oleum Cera.

Ceræ virginis & odoratæ quantitas quædam sumitur, cui liquatæ silicem tritorum, aut arenæ à fordibus purgatæ tertia pars commiscetur. Ubi mixtura reffixerit, ampullæ erectæ imponitur. Superponitur capitellum cum rostro; Substernitur ignis primum lentus, dein auctior, ut oleum extillet.

Ex multiplici huius olei trahendi modo, selegimus hunc, ut breviorē & faciliorem, per quem oleum e-

ductum ad multa est efficacissimum. Si quis malit alio modo parare, nec laboris poeniteat, ceram odoratam & liquatam in aquam projiciat, idque octies, aut decies repetat, manibus semper agitando, dein in retortam perdat, & lento igne sine cineribus oleum educat: quod si cui propter spissitudinem displiceat (butyri namque instar crassum est) bis, terne destillationem iteret, & oleum habebit liquidum, & fluxile.

Ex gummi Elemi, oleum modo simili, quo ex ceræ ducitur optimum, ad vulnera sananda accommodatissimum. Eodem quoque modo trahitur expi glandibus animalium, additis silicibus tritis, vel arenæ, aut lateribus comminutis.

Oleum Terebinthinæ.

Oleum ex Terebinthina trahitur in cucurbita tantæ recta, quam incurva, addita arenæ à pulvere, & fordibus munda, & substructo igne; primum blando, dein paulo validiore. Primum oleum clarum & tenue, dein crassius, & aurei coloris. Unumquodque seorsim reponendum.

Nonnulli ad terebinthinæ lb. iij. salis m. j. & aquæ vitæ parum adiciunt. Ista sic confusa mixta & matratæ inclusa igne urgent, ut oleum emanet.

Oleum terebinthinæ intro sumitur ad asthma, Empyema, anhelitus difficultatem, ad calculum, coliculi dolorem, & frigidum flatuloseque affectus. Exterius adhibetur ad nervos fauciatis, vel interperie quadam laborantes, & ad vulnera carne implenda, agglutinanda, & ad cicatricem perducenda.

Plurimum valet ad extinctionem hydrargyri, cum ad lucem veneream celebratus usus.

Oleum Caryophyllorum.

Caryophyllorum quantitas idonea sumitur, in aqua pluvia horas duodecim, vel diem integrum maceratur, in boccia recta, vel, ut alii malunt, retorta, bene obturata, ut nihil exeat, dein superposito capitello, per cineres calidos ita urgetur, ut oleum extillet, ab aqua postea seijungendum.

Per alembicum quoque cupreum affibere constructum, oleum hoc facile educitur, atque etiam per descensum, ut oleum iuniperi & guaiaci. Nonnulli parum vini stillatitii commiscunt.

Ob vires eius insignes pro opobalsamo substitui solet, nam intrinsecus, partes, quæ principatum tenent, & spiritus recreat, putredinem atcer, flatus discutit, meatus aperit, frigidus humores digerit, melancholicos dissipat. Externis ad morum vulnera recentia & ulæ antiqua sanat, cariem ossium emendat, & dolorem dentium à causa frigida sedat.

Oleum Macis simili modo extillatur. Calefacit & digerit humores frigidus, ventriculum roborat, coctionem juvat, appetitum excitat, atque aliis commodis multis utentem beat.

Oleum cinnamonomii operosius & carius educitur: et ejus enim lb. j. vix olei 3j. extillatur. Sed ob ejus præstantiam balsamo naturali comparatur.

Oleum nucis moschatæ ut macis destillatur, & ad eodem usus exhibetur. Ut etiam illud, quod ex nucis moschatæ exprimitur, de quo supra.

Oleum Anisi.

Anisi lb. j. aut maior vel minor quantitas sumatur,

tur, contundatur, in octupla, aut decupla aqua per horas aliquot maceretur; in vesica cupreâ, seu alembico, refrigeratorio quodam comitato ponatur; dein igne primum modato, postea valentior de stillatur. Tum demum ab aqua oleum separatur.

Cum hoc modo oleum & aqua simul ascendant, & descendant postea in excipulum, hæc ab illo sejungenda est: quod rite fiet instrumento quodam instar infundibuli formato, in quod torum destillatum conicietur, & ita collocabitur, ut acuminata & angustior infundibuli pars, cera obturata, versus ima propendat. Tunc namque locum imum aqua, supernum oleum occupabit: ablata cera, & referato foramine, illa effluet, hoc remanebit & servabitur.

Valeat ad colicum dolorem & flatibus & frigore natum, ad Tympaniam, ventriculi inflationem, cruditatem, acidum ructum & intestinorum rugitum.

Eadem arte parantur olea ex seminibus *petroselinii, feniculi, dauci & cumini*, quæ ut ex planis proveniunt cognatis, sic cognatas habent vires.

Oleum de spica.

Spica maior, seu lavendula latifolia alba sumitur, in vino albo odorato maceratur, & per alembicum destillatur: dein serosus liquor separatur ab oleo usui reponendo.

Vix unquam per se hoc oleum usurpatur, sed aliis ante permixtum medicamentis maxime topicis, ut emplastro Vigonio. Ad alios quoque multos, præter medicos, adhibetur usus.

Thymi oleum eodem artificio trahitur, valet ad effectus quosvis frigidos, si debite tam intra, quam extra usurperetur.

Ex *margaritis tritæ succo limonum*, vel *aceto destillato* maceratis, solutis, in calcem redactis, aqua pluvia irroratis, & artificiose destillatis, liquor quidam trahitur, sed cum materia superet opus, opus vitium præstantiam, hoc remedio sumptuosiore, pharmacopolam carere posse censemus.

Oleum Margaritarum Geigeri.

Rx. Marg. pulv. adde Aceti acerrimi, vel sp. vitrioli. vel suc. limon. vel succi berber. vel aq. salis gemm. vel sp. vin. alc. ad 3. digit. emin. f. solutio in phiola benè clausa, menstruum in B.M. abstrahe. Matcriæ in fundo ulicet affunde novum menstruum, solv. putif. abstrah. repet. ut solutio purissima fiat, post abstrah. menstr. Magist. lava qua pluv. destill. & aqua per inclin. separatur, idque toties quoties aqua acida fit. *Rx.* postea huius Magist. aff. spir. vini ad emin. 2. digit. diger. octid. clauso vase in cinetibus, & ad erit oleum innatans sp. vini quod separa, novum postea aff. spirit. usque dum omne oleum extractum sit. Dosis gutt. 8. vel 10. in Cordis variis affectibus.

Olea Metallorum.

Non tantum ex vegetantibus & mineralibus, sed etiam metallis Chymiatrî multiplices arte, labore, & mixtione olea quædam exhibent, sed quæ non adeo sunt eximiis dotibus insignita, ut ipsi prædicant. Nam omnia metalla nostra natura vix amica sunt, aurum & argentum si exceperimus, ex quibus oleum vix unquam proficit eductum. Sed de mus *salis nitri*, aut *aceti destillati*, aut *vini spiritus*, aut *aquæ fortis*, vel omnium, vel horum tantum aliquot, vel etiam *succi limonum*, aut blandiorum auxiliorum interventu, cincturam quandam elici, aut liquorem seu eductum seu adquisitionem haberi; huic ta-

Lib. XXII.

men vires eximiis tribuere videtur iniquum: Qualescung. vero sunt, intro sifmantur, infelices ut plurimum producant effectus, ut sæpe ancipites, dum foris adhibentur. Hoc non tantum videtur innuere Hieronymus Rubens artis Chymicæ peritissimus, sed illa etiam remedia improbare, dum scribit, extrinsecus à perito Medico admora posse juvare: sed interius præbere, inquit, vix auderem, quod ab acutis aquâ, & igni vi, inimicam visceribus qualitatem & admodum perniciosam adipiscantur. Quo nomine Paracelsi remedia complura mihi admodum suspecta sunt; & plerique scribunt, *Basilea* ad unum omnes, licet initio præclare adiuti viderentur, tamen intra annispatium mortuos esse, quicunque Chymicæ ejus pharmaca, ex metallis confecta in corpus assumpserunt.

In metallis igitur in calcem reducendis, aceto macerandis, solvendis, sale tartari aut nitri elaborandis, aut alia mixtura, artificioque tractandis, nec res suas frustra, nec tempus conteret prudens pharmacopœus; Cum q̄ in Officinis solent consueto modo parati, ad medicinam recte faciendam, sat esse possunt. Nō tamē improbo quorundam oleorū per destillationem eductorum usum, his in morbis, qui ordinariis medicamentis non cedunt. Nam cum malo nodo malum cuneus sit adhibendus, si consuetum remedium sæpe datū nō profuit, aliud transire ex arte inventū & datū non nefas. Propterea usitatorum quorundam oleorum & minus violentorū descriptionē dedimus, quibus aliquando Medicus prudens poterit uti. Ut a. multa alia per destillationem educi solita negleximus: sic alia quoque non pauca per expressionem & impressionem elicit omisimus, tanquam superflua, & fere nunquam usitata, ut oleum *Cosinum*, *balaninum*, *nacæ Indica*, *hyoscyami*, *deranis*, *de piperibus*, *de torpedine*, & alia quædam potius ad ostentationem, quam necessitatem inventa.

OLEA VARIA COMPOSITA.

Oleum otalgicum. Myns.

Rx. Rad. Hellebori nigri ꝑnc. β.
Pulp. Colocynthid. Drach. iij.
Fol. Sena elect.
Lauri ana Drach. ij.
Millepedum vivor.
Alipæ Moschate
Caryophyllorum ana Drach. j. β.
Herb. Rosimarini
Auricul. muris
Maiorana
Sabina ana M. S.
Coq. in vino & *Rx.* Colaturæ ꝑnc. iij.
Ol. Amygdalar. amar. ꝑnc. ij.
Bac. Juniperi
Petra ana ꝑnc. β.
Formicarum Drach. j. β.
Denuo coq. ad consumptionem humiditatis & oleum ad usum reserva.

Vires & vsus.

Auditus difficultati confer & tinnitum tollit. Mænē autem & serō pauculæ guttulæ prudenter auribus instillantur, vel madesiat gossypium imponendum.

Oleum acovisticum ambratum.

Myns.

Rx. Ol. Amygdalar. amar. ꝑnc. iij.
Nardini comp.
Lilior. alb. ana ꝑnc. ij.

Succ. Origan.

Maioran.

Ruta

Porti

Raphani

Ceparum ana Vnc. j.

Mixa coquantur ad succorum consumptionem, postea oleo colato adde.

Sp. Vini Millepedibus prius imprægnati

Aceti vini acerr. ana Vnc. ß.

Ambregriseæ

Flor. Serpiki

Bac. Sabina

Sem. Cimini

Macr. ana Drach. j.

Cubebærum

Hellebori alb.

Masticis

Ladani

Styrac. calc. ana Drach. ß.

Castorei veri

Piperis long.

Croci or.

Nitri præp. ana Scr. j.

Omnia per se pulverisata, & diligenter conquassata denudò in B. aquæ magnificè bullientis ad consumptionem humiditatis coquantur, permittendo refrigerari, postea oleo expresso & benè colato immisce.

Ol. Formicarum

Amisiana Drach. j.

Gallia Moschat. subtilissimè

Pulverisat. Scr. j.

Misce & ad usum reponè.

Vires & Vfus.

Contra furditatem & gravitatem auditus, nec non tinnitum ab humore & vapore, vel etiam à flatu, expertissimum est: Aurium etiam dolores sistit, Apostemata rumpit, & ulcera manantia curat. Usus est, ut aliquot guttæ in aures manè & vesperi stillentur, claudendo cortone moschato; Sic tribus aut quatuor diebus sæpè auribus medetur.

Oleum Carminativum.

R. Ol. Sem. Cymini Vnc. ß.

Feniculi

Anisi

Carui ana Drach. j.

Anethi

Auranti.

Chalcidomill. ana Drach. ß.

Misce & ad usum reponè.

Vires, Vfus, Dosis.

Medicamentum vere anodynum est: Discutit enim flatu, Hysteralgiam & omnes morbos ex ventositate ortos curat. Tum quoque dolores Pectoris, Ventriculi, Lienis, Intestinorum, Renù & Vesicæ lenit atque placat. Melancholiæ flatuose seu hypochondriacæ auxilio est. Dosis à gutt. iij. ad v. & vj. in vehiculis appropriatis.

Oleum ad Vrinæ difficult. Præ-
votū.

R. Fol. Lauri

Mentastri

Serpill.

Puleg. ana mj.

Camom. mj. ß.

Cert. rad. raph. ß. ß.

Sem. Cumin. ß. j.

Ol. Costm. lb. j. ß.

Vini albi lb. j.

f. infus. per 24. hor. coq. ad humid. consumpt.

Oleum nephriticum, Mynf.

R. Ol. Suscini alb. rectif.

Terebinthina

Iuniperi ana Vnc. iij.

Fermentipanis cibæ.

Salis Communis

Tartari alb. ana Vnc. j.

Ag. Hedææ ver.

Petroselini

Ononidis ana Lib. iij.

Misce. & per alembicum distilla; postea separa-
leum, & ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Virtuosissimè & potentissimè calculum Renum, & Vesicæ frangit, & per urinam expellit: Insuper Colicos dolores sedat. Uterum roborat & partum facilem reddit, si ex aq. Verbenæ parturienti propinetur. Cum aq. Tiliz sumptum, Capitis affectibus, nervorum resolutionibus, morbo ætonito & Comitiali succurrit; nec non narib. isinunctum ab omni veneno & æripestilenti præservat. Dosis manè gut. v. ad vj. in vehiculis Specificis.

Oleum septem florum. Mynf.

Paratur ex oleo Olivarum per multas repetitas infusiones florum Violarum, Sambuci, Rosatum, Chamomillæ, Liliorum alb. Verbasci, Malvæ atrobub: Infundantur autem flores in oleo, & quilibet suo tempore, dum haberi potest recens & seorsim, digerantur in sole, & post debitam macerationem quilibet flos seorsim quoque, & fortiter exprimatur, & hic labat cū aliis & recentibus floribus aliquoties repetendus &c. Sic tandem Oleum anodynum & verè Balsamicum accipies, in omnibus tam frigidis quam calidis doloribus appropriatum quod usui repones.

Vires & Vfus.

Anodynum est. Capitis dolores & Cephalalgiam mitigat. Phreneticis & Vigilibus fronti ac temporibus impositum, somnum conciliat. Hypochondriorum tensionibus prodest. Dolores Thoracis, Ventriculi, Coli, Uteri & nervosarum partium sedat. Pleuriticis, Tabidis & Hæcticis præsentis est remedio. Febrim ardentem ætus intolerabiles placat. Iecoris & Renum immoderatam calorem sedat. Omnem Intemperiem calidam extinguit. Uteri durities emollit, & multos alios vulvarum casus componit. Omnes tumores calidos vel resorvit, vel maturat. Lassitudines discutit. Valet etiam ad ambustam cum album Ovi, vel mucilag. Sem. Cydonæor. mixtum. Per clysteres denique mixtum dolores ventris sistit, alvum irritat, serosaque excrementa per inferna educit.

Oleum sabinæ crocinum. Mynf.

R. Ol. Stil. Sabina Vnc. iij.

Croci orient. Drach. iij.

Misce. & affunde sp. vini super Artemis. Cætur. mixt. & Cinamom. rectif. Unc. iij. Coq. ad spiritus consumptionem; postea separa oleum & ad usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Ad cenda muliebria probatissimum. Dosis manè & v.

& vesperi à gut. v. ad vi. & vii. in aq. Artemisiae, pulegii &c. Item in vino Malvarico vel alio generoso & forti: In decoctione nostra contra Menses suppressos commodissime offertur. Tempore autem, quo menstrua fluere consueverunt, exhibendum, ut sic adjuvante natura eo efficacius operari possit.

Oleum Balsami, Petri de ebanò.

*R. Myrrhæ,
Aloes,
Spica Nardi,
Sanguinis Draconis,
Thuris,
Mumie,
Opopanax,
Carpobalsami,
Bdellii,
Ammoniaci,
Sarcocollæ,
Croci,
Massichæ,
Gummi Arabici,
Styracis liquida ana drachmas duas.
Labdani,
Castorei ana drachmas duas semis.
Moschi drachma semis.
Terebint. binæ ad pondus omnium.*

Tritis conterendis misceantur, & alembico destillentur.

Balsamum hoc artificiale veri Balsami penuriam substituit, efficacia enim propemodum ad singulares Balsami vires accedit, atq; id potissimum, quod hoc loco descriptum, ab omnibus ferè Chirurgis vulgo usurpatur. Hoc miscebat Aponensis Theriacæ, Mithridatiæ, Diacurcumæ, & Aureæ Alexandrinæ, coque veri Balsami defectum restituebat. Tenuium partium est, calc. facit, exiccatur, & glutinat, quib. munia Chirurgis in curandis vulneribus magnopere experuntur. Nervorum vitiiis, Paralytici, cæterisq; noxis frigidis spinæ illitum confert. Quod si idem tepefactum inunxeris ante febrium accessionem, rigores mirè subleves, cordis tremorem, palpitationem, ac Syneopem sanat. Hæcticos & emaciatos impingat addito Rhodostigmate occipiti & renibus illitum. Vetræ præfociones & Itangulatus juvat, Comitialibus plurimisque aliis affectibus subvenit. Tristes, Melancholicos, ac animum deponentes reficit, nec non cadaverium putredinem vindicat.

Cinamomum pro Ammoniaci ex aliis exemplaribus addimus, Fuchsius tamen id usurpat. Multas alias descriptiones reperies apud Fœsum & Fuchsium.

Oleum Balsami. Myns.

R. Oleor. Olivarum Lib. j.

*Hyperici
Bac. Lauri ana Vnc. j.
Gran. Iunperi
Petra ana Vnc. ß.
Lig. Rhodini
Spica ana Drach. ij.
Sem. Angelica
Anisi ana Drach. j.
Terebint. Cypria in aq. Violar. lota Lib. ß.
Misc. & cum s. q. Rad. Auchusæ f. l. a. Oleum seu Balsamum rubicundum.*

Vires, Vfus, Dosis.

Calefacit, aperit, discutit, tenuat, atque penetrat. Hinc omnibus affectibus frigidis auxiliatur. Flatus

egregie dissipat. In paralyti, nervorum origini inunctum, multum facit. Surditati, sibilo, & dolori aurium, à frigiditate, imedetur. Dolores & rigores Febrium spinæ dorsæ illitum tollit, & Febres abigit. Putredini & Pesti resistit. Calculos comminuit atque pellit. Sudores provocat. In spasmo, Colica, Hydrope, Tympanite, contracturis, Suffocatione Matricis, sanguine coagulato, stomacho debilitato &c. internè & externè sulsurparum, præstans etermedium. Dosis à Scr. j. ad Drach. j. in vehiculis morbum respicientibus.

Oleum Formicarum. Myns.

R. Formicarum vivar.

Sem. Erucæ ana q. v.

Misc. & contunde, ut fiat quasi pasta: Hanc vitro inde, & sub dio soli tam diu expone, donec oleum accipias, quod per expressionem separa & ad usum, pro Balsamo nostro Venereo, reserva.

Vires & Vfus.

Si hoc oleo plantæ pedum & regio pubis ac perineæ ungantur, mirabiliter torpentes excitat, etiam à maleficio tales.

Oleum lignorum. Myns.

R. Raf. Lig. Sancti Lib. iij.

Sassafras

Rhodini ana Vnc. viij.

Mixta destillantur, ut est artis, & accipies Spiritum & Oleum, quæ seorsum aliquoties rectificentur, & ad usum servantur.

Vires, Vfus, Dosis.

Spiritus habet vim diaphoreticam, & per sudorem expellit, quodcumque in corpore noxium. Dosis à Drach. ß. ad Drach. j. in vehiculis specificis. Oleum vero Experimentum est in Gonorrhæa; Contagioni etiam & putredini maximè resistit: Ea enim ratione morbo Gallico mire subvenit; Cujus ulcera, pustula, crustæ, & vesiculæ &c. nec non serpigines & scabies ex Oleo hujus illinitione, curantur. Dosis internè à gut. vi. ad gut. viij. in liquore convenienti & appropriato.

Oleum ad Vermes Prævotii.

R. Herb. absyn.

Card. ben.

Scord.

Tabac. ana m. j.

Rad. Cyclam. ʒ. ß.

Colocyn. ʒ. ij.

Ol. comm. lb. j.

Aceti lb. j.

Coq. ad cons. hum. adde

Col. Myrrh. pulveris ʒ. j.

M. & bull. ad

Cons. Myrrh.

Oleum contra venena Prævotii.

R. Ol. lb. iij.

Vini albi arom. lb. j. ß.

Rad. gentian.

Torment.

Imperat.

Vincetox.

Angel. ana ʒ. j.

Summat. hyper.

Fol. sabac.

Rut. ana m. j.

Gran. imip.

bacc. laur. ana. ʒ. ʒ.

Stent per 4. dies, bulliant ad conf. humid. expr. adde

Herb. Scord. m. j.

Myrrh.

Aloes

Croc. ana. ʒ. ij.

Bulliant per 6. horas & expr.

Oleum ad dolorem hæmorrh. Prævotii.

R. Rad. Scrophul. ʒ. ij.

Chelid. major. ʒ. ij.

Spongiar. ros. n. ij.

Sem. agnicasti ʒ. ij.

Ol. com. lb. ij.

Mac. per octiduum, coq. & repon.

De Balsamis.

Balsamum seu Balsamon Syris dictum, in officinis generalis significatio lignum, succum & fructum cuiusdam arbuscule peregrinæ notat: specialius ejusdem tantum succum, Opobalsamum, Græci nominatum indiguit: Abusive Chimici Balsamum vocant suas tincturas, olea, liquores, quintas essentias & extracta. Licentiose quoque, sed non improprie Medici quosdam liquores crassiusculos & rubentes, multa arte, mixturaque confectos, & eximii viribus insignitos balsama nominant. Cum tamen Antibalsamoporius, vel balsameleæ rectius debent appellari. Id vero nominis mutantur, ob terebinthina, quæ velut omnium basis est, resinarum & aromatum mixturam, quæ corpus, colorem, odorem & vires tribuunt, omnia balsamo naturali analogæ. Fixæ autem per destillationem, ut plurimum inclinatoriam, in retorta, per quam liquor aquæ primus extollitur, deinde ad latus per incurvatum retortæ collum in excipulum delabatur: Qui secundus emanat, oleosus: qui tertius, mellis instar crassus est.

Nonnunquam balsama quedam parantur citra destillationem, inclusis nempe idonea ampulla, simplicibus medicamentis & mensem integrum, aut alterum, in equisimo, quem ventrem dicunt, aut alio loco idoneo maceratis, dilutis & putrefactis. Sic ex ea aqua, quæ ex folliculis ulmi colligitur, abietis, qui intus recondantur, vermiculis, terebinthina, oleo hypericonis, & paucogummi elemiphiala inclusis, diutissime incorporatis & insoluat, vel alius caloris adiutu foris, balsamum quoddam habetur ad multa commendatissimum efficacissimumque. Nam ulceribus quantumvis dysepuloticis & malignis mirifice prodest, & quæ nullam cæcethiam habent, ut & vulnera, citissime persanant.

Balsamum primum D. Mes. falso & Guidoni tributum,

℞. Myrrhæ electæ,
aloes hepaticæ,
spicæ nardi,
sanguinis draconis,
thuris,
mumie,
opoponacis,
bdellii,
carpobalsami,
ammoniaci,
sarcocolle,
croci,
mastiches,
gummi Arabici,
styracis liquid. an. ʒ. ij.
ladani,

castorei an. ʒ. ij. ʒ.

mosch. ʒ. ʒ.

terebinthina ad pondus omnium.

Arida tetantur, vino macerentur & percolentur: cum simul omnia terebinthina commisceantur. Totam mixturam in alembico ponatur, quæ vi ignis substructi calefacta primum exhibit liquor tenuis, deinde crassus & ex rubro flavescens, qui Balsamum optimum est.

Huius balsami descriptio defumitur à Mesue, illius authoris lib. de passion. cordis, qui vires illius pene mirandas recenset: nam subvenit, inquit, ad omnia, quæ oportet, & si ungatur corpus mortuum, non putret, & confortat animam & naturam.

Ejus tamen usus potissimum celebratur ad nervosum genus roborandum, intemperiem frigidam tollendam, nativum partis calorem excitandum & fovendum, & robur membris conciliandum. Eo dum illinitur docti spina, mira celeritate paralyti & stupori succurrit. In his affectibus, qui conjunctam habent loquendi impotentiam, si parum in aures & nares immittatur, aut aliquot guttæ sub infirmi lingua contineantur, mirifice juvant. Vocatur hoc Balsamum à Petro Apponensi, medicamentum omnium medicamentorum, in celeri cordis roborazione, & virium restitutione.

Balsamum 2. D. Hollerii.

℞. Thuris albiss.
mastiches an. ʒ. ij.
ligni aloes ʒ. j.
caryophyllorum,
galangæ,
cinnamomi,
Zedoariæ,
nucis moschatae,
cubebæ an. ʒ. vj.
myrrhæ
aloes,
ladani,
sarcocolle,
castorei an. ʒ. ʒ.
baccarum lauri,
nucleorum pini an. ʒ. vj.
ireos,
aristoloc. b. rotunda,
dictamnii,
consolidæ majoris an. ʒ. j.
resinæ elemi,
opoponacis,
beniomi an. ʒ. ij.
succichama pitheos,
succ. herbæ paralytis an. ʒ. ij.
terebinthina ad pondus omnium.

Omnia concorporabis & destillabis in alembico. Extillabit primum aqua; deinde veluti oleosum quid; postremo quasi mel.

Commendatur hoc balsamum ab illius authoris Hollerio ad nervorum debilitatem, stuporem & resolutionem. Valet quoque ad omnem intemperiem frigidam & nativum calorem excitandum.

Balsamum 3. vulnerarium.

℞. Terebinthina Venetæ, &
abietina an. ʒ. ij.
resinæ elemi,
thuris alb. an. ʒ. ij.
aloes hepaticæ,
myrrhæ,

massiches,

benzoïn.

boli armena,

sanguinis draconis an. ʒß.

aqua viva ʒ iij.

Ex his confuse mixtis, & simul retorta inclûsis balsamum extilletur.

Nulli medicamento cedit hoc balsamum ad vulnera implenda carne & agglutinanda. Nervos quoque roborat, calorem partem insitum fovet, cicatricem minime nodosam facit, & intemperiem emendat.

Balsamum 4. D. Fallopii quod etiam est vulnerarium.

℥. Terebinthina clara lb. ij.

olei lini lb. j.

resinae pini ʒ vj.

thuris,

myrrha,

aloes,

massiches,

sarcocollæ an. ʒ ij.

macu,

croci,

liqui aloes an. ʒ ij.

Ponantur omnia in retorta, & moderato calore, primum educes aquam claram, dein illo aucto, habebis oleum rubicundum. Utrumque seorsim servabis, & optima medicamenta vulneraria habebis.

Balsamum 5. Medicor. Florent.

℥. Terebinthina lb. j.

olei peters ʒ vj.

olei laur. ʒ iij.

cinnamomi,

spicae nardi an. ʒ ij.

regularum bene coctarum & recentium ʒ viij.

Tritis terend s per alembicum destilla.

Urinam movet, calculos atterit, lumbricos enecat, aurium fissio, paralyti, spasmu, arthritidi & omnibus juncturarum doloribus prodest, vel potum, vel inunctum: sed parva ejus portio aquæ affectioni accommodata bibatur.

Balsamum 6. De Euonymi, itidem vulnerarium.

℥. Terebinthina ʒß.

alban ʒvj.

aloes socotorinæ,

massiches,

galanga,

cinnamomi,

croci,

nucis moschata,

caryophyllorum,

cubebæ an. ʒ j.

gummi hedera ʒ ij.

Pulveriscentur & misceantur cum terebinthina; Exponantur in alembico vitreo, addanturque

capivæ,

ambra grisea an ʒ ij.

Destillentur lento igne: prima aqua alba est & clara, & vinum balsamificunda, flava, & vocatur Oleum: tertia crocea, & est balsamum certissimum.

Ob virium præstantiam, ad multos usus commendatur hoc balsamum: Vulneribus enim præsentissimum est coëcticum, ulceribus cavis sarcoticum, sin-

gulis tutum epuloticum: paralyti & nervorum imbecillitati securum auxilium.

Balsamum 7. & vulgare.

℥. Terebinthina Veneta lb. j.

resina elemi ʒ v.

resina communis ʒ iij.

lique fiant simul: dein addito pulver. aristolochia longa ʒ ij.

Sanguinis draconis ʒ iij.

reponere in vase idono, & servato

Nulli secundum est hoc Balsamum ulceribus & antiquis, & recentibus ad sanitatem perducendis. Maxime vero capitis ægritudinibus externis benefacit. Paratu facilissimum est.

Balsamum 8. & mirabile.

℥. Foliorum & florum, vel granorum Androsami,

foliorum & florum, vel summitatum hyperici,

summitatum borraginis utriusque,

foliorum hederæ terrestris an. m. ij.

salvia utriusque,

chamaepubeos an. m.ß.

In vase fictili macerentur per duos dies in

vini albi & generosi lb. ii. Adde

olei veteris lb. ij.ß.

Bulliant lento igne ad vini dissipationem. In colatura permisce

Terebinthina lb. j.

mannethuris ʒ iij.

myrrha ʒ iij.

massiches,

sanguinis draconis an. ʒ ij.

styracis calamita ʒ j.

Fervefiant parum ac lento igne; deinde reponantur dies septem in Sole, & ferventur in vase fictili aut vitreo ad usum.

Non immerito hoc Balsamum mirabile vocavi: multos enim affectus qui aliorum præsidiorum vim neglexerunt, ipsius adiutu, quasi miraculo fuerunt sanati. Vulnera quævis, ut & ulcera non inveterata cito percurat; antiquata etiam dyspulotica sanat, nervorum debilitati, tremori, & paralyti efficacissime prodest, capitis omnibus morbis externis præsertim frigidis confert, calorem nativum reficit, dolores frigidus aufert, & partes roborat.

Possem alia multa describere, sed cum affinia sint, & vulneraria, plura in officinis habere nihil est necesse.

Balsamum Heurnii,

℥. Flor. Lavendula

Maiorana

Stachados

Flor. trium cordial.

Spica

Fol. Lauri

Melissa

Hyperici

Betonica

Salvia

Ruta

Mentha

Absint. Rom.

Scordii ana m.ß.

Distamni ana m.ß.

Rad. Zedoaria ana ʒß.

ana m.ß.

Peucedani ana ʒß.
 Angelica ana ʒß.
 Enula
 Iridi
 Pæonia
 Calami arom.
 Valeriane
 Ostratii
 Sem. Citri
 Ocyimi
 Cort. Citri
 Cinnamomi
 Galange
 Nuc. Mosch.
 Macis
 Caryophyll.
 Gentiana
 Rhabarbari
 Cubebarum
 Croci ʒij.
 Syraci ana ʒij.
 Myrrha ana ʒij.
 Thuris
 Mastici
 Beniovini
 Camphora ʒij.
 Moschi ʒj.
 Olei Theribinth. lb. ij.
 Spiritus Vini ʒiv.
 Digere & destilla per B. Mariæ.

Balsamum aliud Nobilissimum.

Recipe Olei Theribinth. rectif. cum Spiritu Vini ʒij.
 Flor. Borragini p. j.
 Rosarum
 Buglosse
 Stæchados
 Spice
 Lavendula
 Rosmarini
 Chamomilla
 Sem. Anisi
 Feniculi
 Basiliconis
 Pæonia
 Rad. Angelica
 Enula
 Phu
 Iridis
 Acori veri
 Diſſamni
 Glycyrrhizæ
 Rad. Pæoniæ
 Spice Indica
 Cort. Citri ana ʒij.
 Cort. Arantior. ana ʒij.
 Salvia
 Maiorane
 Lavendula
 Rosmarini
 Hyssopi
 Mentha
 Betonica
 Flor. Lauri

Mista destillentur cum aqua Anisi, vel Caryophyl-
 lorum per Bociam Cupream, destillatis, Oleum recti-
 ficatum ʒij. Syracis liquidæ; peracta rectificatione in

Bocia sine scæcibus cum aqua quæ transit simul in re-
 ctificatione, recipe Oleum rectificatum, & adde de
 novo Syracis Calamitæ,

Myrrha ana ʒij.
 Lucca ana ʒij.ß.
 Succini albiana ʒj.ß.
 Mastici
 Thuris
 Assedul.

Quibus pulverisatis affundatur Oleum & aqua,
 & vicissim destillentur, peracta & hac destillatione
 adde

Zingiberis
 Zedoaria
 Galange
 Rhabarbari ʒß.
 Gentiana ana ʒj.ß.
 Cubebarum ana ʒj.ß.
 Croci ʒß.
 Cinnamomi ʒj.
 Nucis Mosch.
 Macis
 Caryophyll.
 Calami odorati ʒß.
 M. & destilla ut ante, separa deinde Oleum & serva
 pro Balsamo.

Balsamum aliud.

℞. Rad. Angelica
 Valeriane
 Chameleonis albi
 Chelidonii
 Enula
 Cichorii
 Herb. Chelidonii
 Melissa
 Adiantibi
 Maiorane
 Chamædrys
 Verbena
 Rosmarini
 Salvia
 Mentha
 Hyssopi
 Chamepitrys
 Stæchados
 Fol. Lauri
 Flor. Verbasci
 Hyperici
 Centauri min.
 Violarum
 Betonica
 Chamomilla
 Nardus celtica
 Flor. Rosar.
 Sem. Anisi
 Ocyimi
 Carduibenedict.

Sem. Pæonia
 Baccar. Iuniperi ana ʒß.
 Cort. Citri ana ʒß.
 Olei de Resina abigena lb. j. ʒiv.
 Aqua Cinnamom. lb. iv.
 Incisa, macerata, tandem destillentur, ut Oleum de
 semine anisi: postea
 Recipe Syracis liquidæ ʒij.
 Myrrha ana ʒij.

DE OLEIS ET BALSAMIS.

163

Styrac. Calam. ana ʒij.

Thuris
Masticis
Lasferis } *ana ʒj. ʒ.*

Hæc vicissim cum superiore destillato perfunduntur ac destillantur : tum

Recipe *Rhabbarbari ʒj.*

Geniane ʒiv.

Zedoaria ana ʒij.

Galange ana ʒij.

Cinnamomi ʒj.

Nuc. Moschat. ana ʒvj.

Caryophyllorum ana ʒvj.

Croci ʒʒ.

Cubebærum ʒjv.

Hæc vicissim destillando rectificata : Oleum habepro Balsamo.

Balsamum aliud.

ʒl. Styracis Calamiræ

Ladani

Croci

Thuris

Gummi Arab.

Rubiacinæ.

Gummi Hedera

Aloes succocitr.

Masticis

Caryophyllorum

Galange

Cinnamomi

Nuc. Moschata

Cubebærum

Myrrhe

Gummi Elenii

Bdellii

Sagapeni

Ammoniæ

Opoponacis

Olei Omphacini lb. ij.

Misce, destilla, ac si placet, rectifica.

Balsamus ad Paralyfin.

Recipe *Macis ana ʒj.*

Styracis ana ʒj.

Benzoini ʒʒ.

Threbinth. lb. ij.

Laterulæ antiquiorum Oleo lāsmينو Extinct. q. f.

Fiat destillatio per Alembicum, tres fluunt liquores, tertius optimus est.

Balsamus Paralyticus Clossii.

ʒc. Blephar. f. Taxonem tempore vindem. pingv.

erisc. impl.

Galban.

Ammon.

Sagap.

Opopon. ana ʒj.

Ladan.

Benz.

Styr.

Olibani

Myrrh.

Bdel. ana ʒʒ.

Caram.

Tacam.

Elem. ana ʒij.

Gran. iunip.

laur.

hed. arb.

Card. mai. ana ʒj.

Herb. Camædy.

Camæp.

Beton.

Salv.

Abfymt.

Maior.

Origan.

Ormin.

Tbym.

Spic. nard.

Ment.

Puleg.

Hyss.

Flor. Beton.

Camom.

Anet.

Lavend.

Hyper. ana mʒ.

Sem. Anisi

Fenic.

Dauci

Carui

Amæos

Apii

Bardan. ana ʒʒ.

Ax. urʒi

Vulp.

Anat. ana ʒij.

Medull. cur. vitul. bubul. ana ʒʒ.

Salu m j.

Irrorentur Spir. vini adde

Treb. Venet.

Ceræ nov. ana quart. j.

Assertur, adipis postea adde duabus partibus unam partem Balsami sulphuris Rulandi

Balsam. Polychrest. Myns.

ʒc. Ol. olivar. lb. j.

Hyperic.

Lauri ana ʒj.

Succini albirectif.

Bac. Iuniperi

Petra ana Vnc. ʒ.

Spica Drach. ij.

Nuc. Moschata

Aurantiorum

Rorismarin. ana Drach. j.

Chamomilla Rom.

Cymini ana Drach. ʒ.

Mixtis adde : Sp. Vini optimè rect. (in quo prius per octo dies Thus, Mastix, Benzoin, styrac cal. Mumia, Gran. tinct. Flor. Centaur. min. & Consolid. major. Rosæ, Violæ, nec non rad. Anchusæ infusa fuerint) Lib. j.

Terebintina Cypria in aq. Rosarum diligenter lota Lib. ʒ.

Bals. Sulphuris anisai. nost. Drach. vj.

Ingeniosè denuo misce, & stent in digestionem retro fornacem vel, ad solem, sæpius in die agitando per 14. Dies: Postea Sp. Vini in B. M. lentissimo igne abstrahatur, tunc in fundo manebit Balsamum rubicundum ad usum publicum merito reservandum.

Vires;

Vires, Vfus, Dosis.

Balsamum hoc nobilissimum, tam pro externo illitu, quam pro interno usu efficacissimum, tenuis est substantia, propter vim penetrandi, qua omnia membra reficit, calefacit, tenuat, aperit, dilcutit atque exsiccat. Omnibus destillationibus & defluxionibus capitis frigidis mire confert. Apoplexiæ, Epilepsiæ, Vertigini, & oblivioni, præcipue auxiliatur, si suatura coronalis, extremitates narium, tempora, occiput, vertex &c. frequentius inungantur. In aurium tinnitu, à flatu crasso, sibilo & hebetiore sensu ex frigidityate contracto tepidum feliciter adhibetur. Cerebri, pectoris, Hæpatis, Lienis, Vteri, Nervorum, Articulorum omnium, aliarumque partium nervosarum puncturis doloribus frigidis mirum in modum medetur. Hypochondriorum tensionibus valde utile; nec non duricies seu tumores duros & scirrhosos dissipat, & colorem bonum concitiat. In paralyfi, Spasmo, Ischiade, Contracturis &c. secretum est. Pulmões quoque ab humoribus crassis & viscidis purgat. Stomacho & orificio ventriculi inunctum, mirifice eum roborat. Anhelitum commendat. Flatus internos potenter dissipat. Arcanum est in Colica, si umbilicus eo inungatur, introque sumatur. Sanguinem coagulatum dissolvit ex vino, ex spectato sudore, potum, locoque affecto inunctum. Aquæ petroselinæ vel alio convenienti liquori immixtum atque assumptum, simulq; regioni Renum & Vesicæ illitum, calculos & alias superfluitates meatuum urinalium pellit, Venerisque tentiginem excitat. Uteri quoq; strangulatui prodest; naturalibusq; illitum fecundum evocat. Quod si tepefactum in quartana aliisque febribus quam plurimis, ante paroxysmum, spinæ dorsii à nucha colli usque ad nates fortiter iuxta ignem seu retro fornacem inunxeris, rigores insigniter lubevat, mitigat, febresque profigat. Omnia denique conservat & tuetur à putrefactione, nec non ab omni veneno & aere pestilenti præservat. Dosis internæ à Scr. j. ad Drach. ß. & Drach. j. In vehiculis appropriatis & specificis.

Balsamus Vitæ, Bilgens.

R. Myrrh.

Aloesepat.

Olib.

Bals. ind.

Bdell.

Ammon.

Sarcocoll.

Mastich.

Gummi Arab.

Storac.

Ladani.

Bacc. lauri.

Axung. Castor. ana ʒvj.

Croci ʒj. ß.

Nuciss.

Cinnam.

Caryoph.

Gummi animi.

Zedoar.

Galang.

Spic. rom.

Cardam.

Cubeb. ana ʒij.

Infund. in sp. vini. f. q. ad emin. i. digiti, destill. oleo adde Ol. anth.

Maior.

Camom.

Puleg.

Hyss.

Salv.

Rut.

Spic.

Lavend. ana ʒj.

Thymi.

Satur.

Cubeb.

Zedoar.

Nuciss. ana ʒß.

Cin.

Caryoph.

Rosar.

Citri.

Aur.

Fenic.

Anisi.

Carui ana ʒij. M.

f. Balsamus

Balsamus vitæ alius:

R. Serpill. m. ij.

Santal. alb.

Citriani ana ʒß.

Fl. ʒʒj.

Benzoi ʒij.

Cort. aur.

Citri ana ʒß.

Ambr. ʒij.

Moschi ʒj. ß.

C. C. ʒvj.

Spiri vini lb. viij.

Diger. per 14. dies, post adde

Opobals.

Myrrh.

Aloesepat.

Olibani.

Bdellij.

Ammon.

Sarcocoll.

Styr. liquid.

Mast. opt.

Gummi Arab.

Ladani.

Tacamah.

Galbani ana ʒß.

Bacc. lauri.

Ax. Castor. ana ʒj.

Croci ʒij.

Nuc. mosch.

Cinnam.

Caryophill.

Gummi anisi.

Zedoar.

Galang.

Spic. or.

Cardam.

Cubeb.

Spir. Terebinth. id quo per mensem macer. troch. de viper. ʒij. diger. per 8. dies destill. ol. adde Ol. still. iunip.

Succini.

Cera. ana ʒj.

Anisi.

Fenic.

Cumini

Rosm.

Maior.

Thymi

Satur.

Spic.

Cam. rom.

Cubeb.

Zedoar. ana ʒ β.

Cin.

Caryoph.

Cort. aur.

Rosar.

Angel.

Puleg.

Salv.

Rut.

Lavend.

Serpill. ana ʒ j β.

Camphor. ʒ j.

Iasmini ʒ β.

Adeo ʒ vij. Spir. vini rect. destill. separetur Oleum.

Balsamus Catholicus Steinbergii.

R. Sulph. lb. β.

Inum.

Oliban.

Myrrh.

Mastich.

G. anim.

Terr. Sigill.

Benzoi.

Aloepat.

Succotr. ana. ʒ j.

Croci ʒ j.

M. adde dupl. ponder. boli armen. f. sublim.

R. Hor. flor. ʒ ij. adde.

Ol. iunip. destill. ʒ ij.

Spir. tereb. ʒ ij.

Ol. Anisi ʒ j.

Carui ʒ j β.

Camom. saph. ʒ β.

Caryoph.

Cinam. ana gutt. viij.

Rosar. ʒ β.

Diger. per 24. horas destill. Ol. rubicund. separ. Dosis præserv. ʒ β. curative ʒ j.

Balsamus Philosophorum Vniversalis in omnibus morbis utilis. D. Heilmanni Paris.

R. Ol. comm. q. v. extingue laser. contus. & ignit. in vase terreo. & destill. per arenam secundum gradus. Deinde in al. hoc destillato extingue oleos lapides ignitos & filices ignitos ana. destilla iterum per retortam. post.

R. Ol. hyper. cort. offic.

Ol. destillati lat. ana lb. β.

Ol. Gummi Galbani

Ligni junip.

Bacc. junip.

Succini ana ʒ j.

Vini Hispan. lb. β.

Extingue novos lapid. later. & filices & destill. oleumque separetur.

Lutetia in magno pretio hic balsamus est, adeo ut unica drachma vendatur sepe 5. florenis & ultra. Re-

Lib. XXII.

sistit pesti. febribus, podagrae, calculo, apoplexie si 5. aut 6. gutt. in vino sumptis sudor moveatur. Contra casum, sanguinem coagulatum, hæmorrhagiam, gangrenam, paralyfin, colicam summè commendatur. Vulnera statim consolat extrinsecus adhibitus, sanctæque sub Harpocratis umbra in Paratio Heilmanni latec.

Balsamus vitæ Renotti.

R. Myrrh.

Aloes hep.

Spic. nard.

Sang. dracon.

Thur.

Mum.

Opopan.

Bdell.

Carpobals.

Ammon.

Sarcoc.

Croci

Masf.

Gumm. Arab.

Styr. liquid. ana ʒ ij.

Laud. el.

Succi Castor. ana ʒ ij. β.

Tereb. ad pondus omn. destill. l. a.

Balsamum apoplecticum.

R. Ol. Nucis Moschat. Vnc. j.

Succini alb. rect. Drach. β.

Rosarum ver.

Cinamomi ana Scr. j.

Lavendule

Maiorana ana Gr. xy.

Asa dulcis

Ruta ana Scr. β.

Caryophyllorum

Citriana Gr. iiij.

Diligenter & optime mixtis adde

Ambra grisea Drach. j. β.

Zibeta non fals. Scr. iiij.

Moschi laudatis. Drach. j.

Misc. fideliter & fiat secundum artem justæ consentiæ Balsamum.

Vires & Vfus.

In tota Repub. Medica vix, vix, invenitur Balsamum Apoplecticum, quod fama illustrius, virtute nobilius, honore dignius, auxilio promptius, & odore fragrantius, quam hoc præsens: Narium enim extremitatibus saltè, nec non (exigente tamen necessitate) vertici atque pulsibus modicè inunctum vitales, animales, & naturales spiritus miraculosè suscitatur atque suavissimè recreatur.

Balsamus Apoplecticus. Mynd.

℞. Olei Nuc. Mosch. Express. ʒ ij.

Ambra grisea ʒ j.

Ambra nigra ʒ j. β.

Moschi ʒ j. β.

Zibetta ʒ ij. β.

Olei lil. convall. ana ʒ β.

Olei lavendule ana ʒ β.

Olei Cinamomi ʒ j.

Olei Maiorana ʒ β.

Olei Caryophyll. gutt. vj.

Olei Succini ʒ j. β.

Ex his omnibus l. a. fiat Balsamus.

Balsamum apoplect. Francof.

℞. Ol. nucist. expr. ʒ ij.

Ambr. nigr. ʒ ij. β.

Ebb

gris.

grif. ʒij.
 Moschi ʒi.ß.
 Zibeti ʒij.ß.
 Ol. cinam. ʒß.
 Maior.
 Lavend. ana ʒß.
 Caryoph. q.vj.
 Succin. ʒß.
 Cum Bals. Indico q.f.f. Bals.
 Aliter.

Rc. Conf. anac ʒij.
 Ol. succin.
 Lavend. anag. ij.
 Zibet. ʒij.
 M.

Balsamum hypnoticum:

Rc. Ol. Nuc. Moschat. exp. Drach. v.
 Rosar. vulgar.
 Violarum
 Nymphaea ana Drach. ij.
 Sem. Hyoscyami exp.
 Papav. alb. exp.
 De Lateribus
 Benzoin ana Drach. j.
 Misc. fideliter, & postea adde sequentia:
 Vng. Populeon. Vnc. j.
 Medul. Cervina Drach. iij.
 Opiz in Sp. Vini diss.
 Ext. Croci orient. ana Drach. j.ß.
 Ambra & Moschi
 Ol. Rosarum veri ana Scr. j.
 Misce & fiat juxta artem Balsamum.
 Vires & Vfus.

Naribus & pulvisbus temporum & brachiorum, nec
 non, si opus, auribus & pedum plantis inunctum, som-
 num suaviter conciliat, & dolores capitis mitigat.

Balsamum Memoriz.

Rc. Ol. Nuc. Moschat. exp Vnc.ß.
 De Lateribus
 De Castoreo ana Drach. ij.
 Myrrh. rub.
 Thuris ana Drach. j.
 Rosmarini
 Lavendula
 Maiorana
 Ruta ana Scr. j.
 Caryophyllorum
 Succin. albi
 Cinamomi
 Benzoini ana Scr.ß.

Misce & cum cap. mortuo Ol. Nuc. Moschat, exp.
 fiat juxta consistentiz Balsamum, cui adde: Galliz Mo-
 schat. veræ Scr. ij. Denuo misce & ad Usum reponere.
 Vires & Vfus.

Ad amissam memoriam, illamque tam confortan-
 dam, quam conservandam, secretum est: Sed in mulie-
 ribus hystericis affectionibus obnoxiiis, Gallia Mo-
 schata omittatur, vel ad supprimendum odorem pon-
 dus ol. Succini albi. augeatur. Usus eius, ut mane & ve-
 speris occipit hoc Balsamo bene illinatur.

Balsamus ad memoriam.

Rc. Cubebarum } ana ʒj.
 Macis }
 Zingiberis }
 Moschi ʒß.
 Piperis longi ʒj.

Croci ʒij.
 Galanga ʒij.
 Nuc. Moschat. }
 Caryophyllor. } ana ʒi.
 Gran. Paradysi }
 Cinnamomi }
 Aquar. ros. lb. j.
 Trita, mista, destilla, addendo
 Olei veteris lb. j.
 Olei de Beem ʒi.
 Castorei ana ʒiv.
 Euphorbii ana ʒiv.
 Sinapi ʒvi.
 Olei Citri }
 Olei Sesamni } ana ʒß.
 Hypericonis }
 Olei de Spræ }
 Ol. de Zibetto }
 M. degere & destilla.

Balsamus Nobilissimus.

Rc. Olei Nuc. Moschat. expressi ʒi.
 Ambra grisea ʒi.ß.
 Ambra nigra ʒi.
 Zibetta sinera ʒß.
 Olei Succini ʒi.
 Olei Lilior. convall. ʒß.
 Olei Salvia ana ʒi.
 Rosmarini ana ʒi.
 Fiat longa agitatione Balsamus cephalicus.
 Balsamus Cephalicus alius.

Rc. Secti. Anacardin. ʒii.
 Olei succi ana gutt. vi.
 Lavendula ana gutt. vi.
 Zibetta ʒii.
 Ambra grisea ʒi.
 Olei Nuc. Mosch. expressi ʒvi.
 Moschi opt. ʒi.
 Fiat lege artis Balsamus præstantissimus.

Balsamus Mnemonicus Schröden
ex Sennerto.

Rc. Succ. sol. meliss.
 Basilic.
 Fl. myric.
 Lilior.
 Prim. ver.
 Rosmar.
 Lavend.
 Borag.
 Genist. ana ʒii.
 Ag. vir.
 Nymph.
 Rosar.
 viol. ana ʒi.
 Cubeb.
 Cardam.
 Gran. parad.
 Santal. citr.
 Carpopals.
 Ireos
 Croci or.
 Satur.
 Pæon.
 Thym. ana ʒß.
 Styr. liq.
 Calam.
 Opopon.

Bdell.
Galb.
Gummi hed.
Lad. ana ʒvj.
Pæon.
Rad. arif. long.
Ol. Tereb.
Nard.
Coff.
Iunip.
Laur.
Maffich.
Ben.
Spic. ana ʒv.
Destill. l.a. Oleum feparetur.

Balf. odontal. Dorncr.

Rx. Spec. Diambry.
Opii ana ʒiij.
Campb.
Succ. hyosc. inſpiſſ. ana ʒj.
Ol. Caryoph. ʒj. b.
ligni hera. ʒj.
Nuciſt. ʒj.
F. Balf.

Balfamum Odontalgicum.

Rx. Ol. Origani Cretici
Caryophyllorum
Camphora ana Drach. ij.
Opii Spagyricæ præp.
Flor. Nitri ana Drach. j.
Spec. Diambra
Santal. rub. ana Drach. b.
Miſc. & cum Cap. mort. Ol. Nuc. Moſchat. exp. vel
in huius defectu cum cetæ alb. Unc. b. fiat l. a. Bal-
ſamum.

Vires & Vſus.

Efficax eſt in dolore dentium à quacunq; fere cau-
ſa, præſertim autem frigida; Goffipio enim exceptum
& dentium cavernis impoſitum, ſubito medetur: Ver-
miculos inſuper necat, humoresque affluentes per os
copioſe educit.

Balfamum puerorum dentientium.

Rx. Butyri maial. non ſalvi Vnc. iij.
Ping. Gallinarum
Anati ana Drach. ij.
Flor. Papav. errat Drach. j.
Coquantur in ſuc. è Cancris vivis contuſ. & cum
aq. Cyani ext. Rad. Althææ ana Unc. ij. Ad ſuccorum
Conſumptionem; Poſtea expreſſis adde:
Saci havi candi alb. Vnc. iij.
Gallia Moſchat. vera Scr. j.
Vitell. Ovorum No. j.
Miſc. & fiat juxta artem Balfamum.

Vires & Vſus.

In dentitione infantium, ob gingivarum denſitate
& duritiem ſapè de vita periclitantur, maximoſ inde
dolores, gingivas rarefaciendo ac emolliendo, ſiſtit, &
facilius denure facit, ſi eo gingivæ frequentius inun-
gantur.

Balf. mum paralyticum.

Rx. Ol. Galbani cum Sp. Terebint. bina diſtillat.
Succini rectif. ana Vnc. j.
Roriſmarini
Lib. XXII.

Angelice ano Drach. j.
Chamomilla Rom.
Caryophyllorum
Salvia ana Drach. b.
Origani Cret.
Lavendula ana Scr. j.

Miſc. & cum ol. Nuc. Moſchat. exp. l. q. fiat juſtæ
conſiſtentia; Balfamum ſeu linimentum molle, cui,
pro ditioribus ſaltem adde: Trochiſc. Gallia Moſchat.
Scr. j.

Vires & Vſus.

Nuchæ & cerebri tanquam origini nervorum, nec
non membris paralyticis inunctum, mirabiliter juvat
& multum facit in Paralyſi: Quia omnes nervos pe-
netrat ac roborat, quod in hoc morbo maxime requi-
ritur.

Balfamus Nervinus Schröderi.

Rx. Ol. Terebint. lb. j.
Lauri ʒij. M.
adde
Gummi Galb.
Elemi ana ʒvj.
Heder.
Olibani ana ʒij.
Maffich. ʒj.
Myrrh.
Aloesepat.
Ladan.
Caſtor. ana ʒij.
Stent per octid. adde
Galang.
Caryoph.
Cinnam. ana ʒb.
Nuci m.
Zedoar.
Cubeb.
Dipt. albi
Conſ. m. ana ʒiij.
Spir. vini lb. j. b.
Destill. l.a.
Calefacit, confortat nervos, paralyſ. & contract.
ſanat. extrinſecus illitus

Balfamum ſpasmaticum.

Rx. Ping. Anguilla Vnc. j.
Ol. Galbani cum Sp. Terebint. diſtillat. Vnc. b.
Lumbricor. ter.
Lilior. albor. ana Drach. iij.
Succini alb. rect.
Roriſmarini
Angelice ana Drach. j. b.
Bac. Iuniperi
Chamomilla
Origani Cret.
Laurini ana Drach. j.
Caryophyllorum
Lavendula
Salvia
Ruta ana Scr. j.
Miſc. & cum Ol. Nuc. Moſchat. exp. & Cera alb.
ana f. q. f. l. a. Balfamum.

Vires & Vſus.

In convulſione, quæ ab humore frigido nervos re-
plente fieri ſolet, præmiſſis tamen univerſalibus &

Bbb 2 Cor.

Corpus debite evacuantibus, hoc Balsamum principatum obtinet; Membra enim convulsa & tremore infestata, omnes nervos penetrando, curat; nec non convulsivos motus sistit. Fiat autem inunctio non solum in loco affecto, verum etiam à collo usque ad ultimam vertebra bis seuter in die. Ager interim caveat sibi ab aere frigido, nec membra ipsa natica aqua frigida humectet, cibos quoque flatulentos, crapulam, crudelitatem, & nimiam Venerem fugiat.

Balsamum stomachicum.

℞. Ol. Nucis Moschat. exp. Vnc. ij. ℞.

Menta crisp. Vnc. ℞.

Aurantiorum

Caryophyllor.

Macis ana Drach. j.

Rorismarini

Lavendule

Absinthii

Cymini

Anethi ana Drach. ℞.

Misc. & fiat mixtura, cui, si placet, ad temperandem caliditatem adde parum Ol. Rosar. rub. vulgar. & cum cera alb. liq. fiat l.a. Balsamum.

Vires & Vfus.

Valet ad frigidum Ventriculum tardius concoquente m & flatibus multis obnoxium; Item acidum ructum & nauseam corrigit. Vomitus phlegmaticum sistit. Flatus intestina distendentes discutit. Unguendus autem Ventriculus est quotidie bis, mane scilicet & vespere, finita concoctione.

Oleum Stomachale Cratonis, lib. 2. confil. 313.

℞. Olei Absinthii lib. unam

Summitatum Absinthii manip. unum

Caryophyllorum

Santalii citrini ana drach. duas

Rosarum rubearum

Macis ana drach. semis

Mastiches drach. duas semis

Vinodorati lib. semis

Coquantur secundum artem, & ponantur in sole.

Hoc unguentum Crato misce prædicat in ventriculi doloribus propterea addere placuit.

Balsamum Aromaticum.

℞. Ol. Absinthii vulgar.

Nardini comp.

Menta crisp.

Mastichis ana Vnc. ij.

Nuc. Moschat. exp. Drach. vij.

Ol. Stil. Caryophyllor.

Calami aromatis. ana Drach. j.

Rorismarini

Lavendule

Aurantiorum

Benzoini

Cymini ana Scr. j.

Diligenter & fideliter mixtis adde:

Spec. Diatrion. Piper.

Gum. Tacamahac. ana Drach. j.

Gallie Moschat. vera Scr. ℞.

Denuo Misc. & cum liq. Cap. mort. Ol. Nuc. Moschat. exp. f. l. a. Balsamum.

Vires & Vfus.

In signiter calefacit frigidum Ventriculum, Con-

coctionem juvat & ventositates dissipat. Dosis pro una vice, nuc. avellan. Quantitas, & post in unctionem lineum calidum duplex superponatur.

Balsamum Absinthiacum.

℞. Ol. Nuc. Moschat. exp. Vnc. ij.

Absinthii vulgar.

Nardini comp. ana Vnc. j.

Mastichis Vnc. ℞.

Stil. Absinthii Drach. j.

Menta crisp.

Thymi ana Drach. ℞.

Caryophyllorum

Macis ana Drach. j.

Misc. & f. l. a. Balsamum juxta consistentia.

Vires & Vfus.

Ventriculo inunctum ejus frigiditati, concoctionem ac retentricem vim roborando, cibi aviditatem excitando, flatu conceptos dissipando, misce conducto, Nec non ad catiacos, Stomachicos, Colicos, & Dysentericos cruciatus valde utile. Cerebri quoque & nervorum frigidis affectibus opitulatur.

Balsamum sulphuris anisatum.

℞. Ol. Anisi Vnc. vj.

Flor. Sulphuris Vnc. j.

Misc. & in vitro digerantur & circulentur tandem, donec Ol. Anisi tincturam Sulphuris perfectissimè extraxerit: Postea aufer Oleum rubicundissimum per inclinationem, filtra & ad Usum reserva.

Vires, Vfus, Dosis.

Est Balsamum perfectissimum, calefaciens, siccans, & à putredine conservans, in quo sunt omnes virtutes naturalis Balsami, & vis conservativa maxima. In Catarrhis per Aoralibus, tussi, Asthmate, phthisi, pleuritide, Colica, peste. Febris, morbis Epidemicis, Epilepsia, lue venerea; nec non in omnibus Apoplematicis & putrefactionibus Corporis &c. miranda præstat. Dosis à gut. iij. ad v. & vj. in vehiculis appropriatis & specificis.

Balsamum Zibethæ.

℞. Ol. Nuc. Moschat. exp. Vnc. j.

Zibethæ non falsæ Vnc. ℞.

Invicem prius bene & fideliter mixtis adde:

Ol. Stil. Saponis rect.

Carmisativ. nost.

Cera rectific. ana Drach. j.

Caryophyllorum

Macis ana Drach. ℞.

Ambra & Moschi ana Scr. j.

Denuo Misc. & fiat l. a. Balsamum.

Vires & Vfus.

Umbilicus hoc Balsamo inungitur. Intolerabiles cruciatus & dolores Colicos non solum sedat; Sed & discutit & resolvit malignos, crudos, nitrosos atque vitiosos humores. In coitu etiam mulieribus magnum affert solatium, si penis glans edinungatur. Item, in suffocatione matricis maritus dicto modo sese innuat, & cum uxore coeat, præsentissimum est remedium. Matrix enim subito descendit, Ad nares autem illarum, eo tempore fetida adhibeantur; qualia sunt Castoreum, Asa fetida &c.

Balsamum terebinthinæ.

℞. Rubini translucentis ex Ol. Terebinthina per evaporationem facti q. v.

Pulver-

Pulverisa & opt. Sp. vini secundum artem tincturam extrahe, spiritum tinctum per 14. Dies digere; postea in leno balnei calore ad medietatem seu Oleitatem iterum abstrahere, & post filtrationem debitam ad Usum reponere.

Vires, Vfus, Dosis.

Renum & Vesicæ calculos expellendi, eorumque dolores sistendi, Gonorrhæam curandi, potentissimā vim habet. Dosis à gutt. v. ad 7. & Scr.ß. in vehiculo convenienti. Externè etiam regionibus dictorum membrorum in unctum cruciatus nephriticos egregiè sopit.

Balsamum Medicamentosum.

Rx. Tinctura Rosarum cum aq. lap. Medicamentos. extrah.

Mellis Virginie ana Vnc. iij.

Aluminiusti Vnc. i.

Terræ vitrioli dulc.

Gum. Lacca ana Drach. iij.

Coq. ad consistentiam Balsami; postea adde:

Corallor. rub. præp.

Sang. Draconis ana Drach. ij.

Sarcocollæ.

Myrrha rub.

Masticus ana Drach. j.

Ol. Lig. Rhodini

Nuc. Moschat.

Salvia ana Scr. j.

Misc. & f. l. a. iustæ consistentiæ Balsamum.

Vires & Vfus.

Ad gingivarum putridam, tumidam, superincarnatam & denigratam carnem valet; Illam enim à putredine præservat & curat. Insuper dentes confirmat, illosque nova carne obducit, & cetera oris vitia, utpote, Cancrum, Noli metangere, Scorbutum, Apostematâ, Ulcera, Alcolam, Cotosionem &c. Perfecit & subito sanat, & quæcunque affectionem gingivarum tollit. Manè autem & serò vel aliquoties in die caro maligna fricetur atque os eluatur aq. Salviæ vel alio appropriato liquore.

Balsamum Stipticum,

Rx. Empl. Stipticis nost. Vnc. iij.

Ol. Vitell. Ovorum q. s.

Fiat l. a. Balsamum, cui adde:

Ol. Caryophyllorum

Nuc. Moschat.

Salvia ana Scr. j.

Misce & ad usum reponere.

Vires & Vfus.

Ventriculum firmat & ventrem inferiorem totum, si eo in ungatur, roborat, Concoctionem juvat; ob hæc Vomitum, Cholera morbum, Lienteriam, Diarrhæam & dysenteriam hepaticam curat. Præterea ad firmandum Uterum, Mensium abundantiam cohibendum, Abortum prohibendum, Renesque laxatos stringendum, valet.

Balsamum venereum.

Rx. Rad. Pyrethri

Euphorbii ana Vnc. j.

Cantharid. Vnc.ß.

Coq. in vini Malvatici Lib. ij. ad consumptionem medietatis & colaturæ adde:

Ol. Olivæ ana Vnc. iij.

Denuo coq. donec absumat humiditas; Postea huic Oleo adde:

Rx. Ol. Nuc. Moschat. exp. Vnc. j.

Lib. XXII.

Formicarum nost. Vnc.ß.

De Nuc. Indica

Castorei ana Drach. j.ß.

Moschatellini

Caryophyllorum

Mastic

Spica ana Drach. j.

Zibethæ non falsæ.

Moschiopr. ana Scr. j.

Misc. & cum cap. mort. ol. Nuc. Moschat. exp. vel in huius defectu cum Ceræ alb. f. q. fiat l. a. in iusta consistentia Balsamum.

Vires & Vfus.

Si hoc Balsamo veterum & partes circumstantes videlicet regio inter anum & testes, ubi penis corpora latent, nec non pollex dextri pedis ungantur, egregiè juvant ad coitum: Est enim insignis illectamentum Matricis, atque Venerem stimulo mirabilem erectionem facit & indefinenter ferè operatur, nec quiescet sæpè erectio; quando autem volueris, quod cesset, lavabis loca inuncta.

Bals. Hysteric. extern.

Rx. Empl. Matrical. 3 ij. Bals. Ruta 3ß. Extr. castor. ol. Tarsar. sat. an. 3 j. Ol. still. succin. 3ß. lunip. Chamomill. ana g. vj. anethi, menthe, carvi, terebinth. ana g. iij. Pingued. castor. parum ol. castor. q. s. f. Bals.

Balsamum uterinum.

Rx. Butyri majal. infusij Vnc. j.

Ol. Iovis Anglici

Succin. citrin.

Terebinthin. ana Drach. j.ß.

Gum. Tacamahaca

Asafetide

Galbani

Sabina ana Drach. j.

Castorei, veri Drach.ß.

Sevi Hircini q.ß.

Ut fiat l. a. iustæ consistentiæ Balsamum.

Vires & Vfus.

Umbilico calidè inunctum, super ponendo corticem juglandis, ascensum seu recursum uteri ad superiora subito in locum suum reducendo quasi præcipitat & dolores mitigat: sed abstinere ab odoriferis Hystericis, interimque aliquot guttulæ Ol. succini alb. & Castreinarum extremitatibus & peccatoris fossulis illinantur.

Balsamum Podagricum.

Rx. Suc. Semper vivi domest.

Rorismarini

Cucurbitæ

Nicotianæ

Hyoscyami

Chamaedrys

Verbena ana Vnc. vj.

Vitrioli ad flaved. calc.

Tartari albi

Salis marin. calc. ana Vnc. iij.

Ping. Catistylvest.

Anseris

Vulpis

Medulle cervina ana Vnc. j.ß.

Ol. Terebinthina

Lævini

Juniperi

Saponis ana Vnc. j.

Mandib. inf. equor.
Saturni
Spica ana Drach. vj.
Gum. Amomiaci
Opopani.
Sagapeni
Mastichis
Olibani

Muniat transmarin. ana Vnc. ʒ.

Mixta coq. secundum artem ad consumptionem humiditatis, postea pinguedinem omnem ad Usum reserva.

Vires & Vfus.

Hoc Balsamo partes dolentes calide oblinantur manè & vesperilinteis desuper impositis, mirum in modum ad Podagram & dolores alios quam plurimos sedandos valet: Citò enim alterando & penetrando tartareas & tephaceas concretiones resolvit, ac simul ferè omnes podagricos & spasmodicos cruciatus è frigida causa ortos tollit.

Oleum Saponis Clostræi.

ʒ. Sapon.

Argill. ana q. v. f. glob. destill. per retortam, ad Spir. exp. oleum separ. & rectific.

Vfus.

Detergit & resolvit potentissimè, dolores junct. compefcit à causa frigida, coacta digerit, contusa dissipat, urinam movet, colicam pellit.

Balsamus Saponis.

ʒ. Saponem Venetum incisum, affund. sp. vin. destilla aliquoties, & filtra per chartam usq; dum habeat Balsamum caloris spadicis.

Usum est extrinsecus ad dolores podagricos.

Balsamum Saponis.

ʒ. Saponis Venet. in succo Limonum dissolut. Lib. ʒ.

Mellis virgin. alb. Vnc. iiij.

Cosmetici Mercurial.

Sacharicandi alb.

Rad. Ireos flor. ana Vnc. j.

Sol. Tartari alb.

Spermat. Ceti albiss.

Aluminis saccharini

Borracæ Venet. ana Vnc. ʒ.

Balsami Peruviani oderis. Drach. ʒ.

Gallie Moschat. vera Drach. j.

Ol. Lig. Rhodini, Cinamomi, Caryophyllor. Lavendulæ ana Scr. ʒ.

Misc. & f. l. a. mixtura ad formam Balsami.

Vires & Vfus.

Utere in lavando fric. indoque manus; Quia nix insit dealbat, cutimque nitidam atque mollem reddit.

Oleum Myrrhæ compositum quod alij Balsamum Sacrum vocant, D.

ʒ. Myrrhæ elect. ʒ. vj. Mastich. ʒ. ix. Aloes Epat. ʒ. xviij. Sali commun. lib. j. Contusa omnia, per retortam vitream lento destillantur magna diligentia. Exibit primo aqua, dein oleum admirandum cuius unica gutta preciosissimis etiam gemmis est preciosior, siquidem infantes à vermibus infestatos in unctum liberat à morte.

Balsamus Arthræticus Schröderi.

ʒ. Mum.

Mastich.

Thuris

Myrrh. ana ʒ. ʒ.

Ammon.

Bdellij.

Opopon.

Tartari ana ʒ. j. ʒ.

Mellis

Vitrioli rom. ana lb. ʒ.

Spir. vini lb. vj.

Destill. l. a.

Balsamus Pestilent. Schröderi.

ʒ. Ol. rut. stillat.

citr.

angel. ana ʒ. ʒ.

Succini ʒ. v.

Camph. ʒ. iiij.

Ol. nucist. ʒ. ʒ.

Misce.

FINIS LIBRI VIGESIMI SECVNDI.

LIBER VIGESIMUS TERTIUS. DE VNGVVENTIS.

Unguentum rosatum D. Mes.

℞. Axungia porci novies aqua calente, & toties frigida lota, rosar. rubrar. re. cent. an. lb. iij.

Misceantur & dimittantur matrescere dies septem: deinde coquantur lento igne & colentur. Rursus tantundem rosarum recent. contusarum totidem dies matrescere dimittantur: tum coquantur & colentur, ut antequam affunde

Succi rosar. rubr. lb. j. β.

Olei amygdal. dulc. lb. β.

Coque igni lento ad succi consumptionem, & repone usui. Si inter coquendum parum *opii* in aqua rosarum inficiās, erit eximum, & mirum ad vigiliarum levamen.

Uthoc rite paretur unguentum, axungia suilla debet accurate à membranis repurgari, novies aqua parū calida, dein frigida lavari, ut sit omnis expers odoris: sic enim ad quemlibet odorem excipiendum aprior redit, facillime rosarum fragrantiam admittit. Debet vero earum maceratio ad maiorem efficaciam iterari, & colaturæ media illarum succi pars, & olei amygdalini sexta ad axungiam, ex Mesuei decreto adiungi. Sed pro lb. iij. adipis porcini ponimus lb. j. β. succi rosarū, & lb. β. amygdalini. Nonnulli pro amygdalino, rosaceum aut *emphacum*. At sic paratum, cutis meatus minus referat, nec tanto ita prompte permeat. Potest absque oleo piorsus bene parari, cum ex se sit liquidum, satis: quo modo rota fere myropolarum familia parat. Præstat tamen liquidiusculum cum amygdalino, quam crassiusculum simplicio confectum habere. Sed ut totam olei quantitatem à Mesueo statutam permiscere, non ex arte, sic omnino nullam, non extratione est.

Plerique ad ruborem maiorem & coloris elegantiam, cuius studioliissimi sunt aromatarii, *anchusam* inter coquendum permiscunt, sed melius est multo, illum colorem roseum exiosis, quam aliis simplicibus dissociatis mutuari.

Imperat adhuc Mesueus, ad somnum præ vigiliis immoderatis inreptum, revocandum, *opium rhodostagmate* dilutum accedere ad cōfecturā. Cuius sententiæ luberis assentior, hortorque pharmacopœos, si non totam, saltem quandam huius unguentique quantitatem cum *opio* compositam in Officinis asservare.

Unguentum rosatum colorem immoderatum extinguendo, phlegmonas omnes, Erysipelata, & herpetas sedat, dolorem capitis à causa calida, & ventriculi rehum ac hepatis incendium mitigat: Quod opium admittit, hæc omnia potentius præstat, & præterea somnum conciliando, phreneticis plurimum conducit, & vires reficit.

Eodem modo queunt parari unguenta ex *violis*, *nymphaea*, & aliis floribus cuiuscunque qualitatis.

Unguentum album Rhafis.

℞. Olei rosar. ℥ ix.

Cerusa bona in aqua rosarum lota ℥ iij.

Cera alba ℥ j.

Ex arte fiat unguentum.

Unguentum hoc & paucis constat, & à paucis eodem modo describitur. Varietate hinc maxime natā cōiiciamus, q̄ Rhafis illi? author simplicitū dosim nō definit: q̄ ob id quilibet ad arbitriū, auget, minuit, & imutat. Nonnulli magis odoris, quā virtutis gratia *campburam* adiiciunt, alii *mucaginem tragacanthi*, quidā *lisbargium*, alii *albumina ovorum*: sicq; nullibi certa manet illius descriptio, nisi Lutetia, ubi iuxta formulam datā à pharmicopœis conficitur, qui primum *cerusam* ad cribrum setaceum ita fricant, ut traiciatur: dein pluries abluūt aqua cōmuni, post rosaceā tū siccant; siccata friando in pōllinem reducant: tum demū *cera oleo rosato* liquatē permiscunt, & spatula lignea agitando unguentū tradunt, calore albissimū, cōsistentia e. itimū, vitib. multis commendatum. Valet r̄. ad pruritum, scabiem, adustionem, intertrigines, ulcera, postularum eruptiones, acrem serpiginem, intemperiem ulcerum calidam, atque alia multa cutis vitia sananda.

Unguentum album camphoratum.

℞. Olei Rosati uncias decem, vel librā unam, ut habes Cordus.

Cera alba uncias tres.

Cerussa uncias duodecim.

Albuminum ovorum nov. sex.

Camphoræ dissoluta cum aqua Rosarum drachmas duas.

Fiat Unguentum secundum artem.

Ad prædicta valentius est propter Camphoram, Erysipelata repulsi, nit, & ambustus medetur.

Unguentum Populeon D. N. Myrepl.

℞. Oculorum populi nigra lb. j. β.

foliorum papaveris nigri, foliorum mandragoræ,

cimarum rubri tenellarum,

foliorum hyoscyami, solani,

lactucarum, vermicularis,

sebi, seu semper vivi maioris,

foliorum violarum.

coryledonis au. ℥ iij.

axungia porci recent. & insulsa lb. iij.

fiat unguentum, ut artū est.

Nicol. Salernitanus ex Myreplō, Præpositus ex Salernitano huius unguenti descriptionem mutuatus est; neuter tamen debitu auctori primo reddidit honorē, cum uterq; nomen ipsius subticuerit. Dicitur autem *Populeon* à sua basi, nempe, à tenellis populi nigra oculis, ut loquitur vulgus, seu germinibus, quæ primo Vere in arboris summitatibus erumpunt, & mense Martio, ante perfectam illorum explicationem colliguntur, quibus pleraque refrigerantia & somniū inducentia adiunguntur, ut *folia mandragoræ, papaveris, hyoscyami, lactucarum & solani*, nec non utriusq; *aiçoi*, seu *sebi*, minoris nempe, quod *herbam vermicularem*, & maioris, quod *sempervivam* myropolæ nominant. Ea vero feligēda vermicularis, quæ flores albos gerit, & nulla linguam acrimonia vellicans. Adduntur & *folia coryledonis*, quoniam rei herbariæ periti modo *cymbalium*, modo *cortalum*, modo *Veneris umbilicum* min-

cupant. Paratur autem sic; Germina populi recentia contunduntur, axungia à membranis repurgata permiscetur, & vase figulino excepta operculato, loco modice calido reponitur, ad mensem usque, dum cetera stirpes expectata possunt haberi satis adulta & vegeta: quæ tum collectæ, & à sordibus purgatæ in pila retentur, & mixturæ priori asservatæ & fermentatæ incorporantur; atque rursus in loco tepido aut paulo calidiore, integram hebdomadam, vel etiâ diutius fermentantur: postea in cacabo ponuntur cum lb. j. vini, vel aceti, ut nonnullis placet, quod scopo magis conveniat. Nihil tamen obstat, quo minus vinû hac moderata quantitate frigidis multis permisceatur, cum nonnulli *bardanam* calidiorem adiungant: sunt, qui *solani succum* ponunt, ut colorem nanciscatur viridiorem.

Somnum conciliat, & febricitantibus ac caput dolentibus propter calorem inunctum fronti & temporibus, aut plantis pedum, aut manuum carpis prodest.

Vnguentum Nutritum, seu crudum, vel de Lithargyro, & Triapharmacum dictum D. Mes.

℞. Olei rosati lb. j.

Lithargyritenuissimelavigatû lb. β.
aceti ℥ iiij.

Affunde vicissim ad lithargyrum, modo olenum, modo acetum, & agita in mortario, donec ipse liquor ebiberit universum, & fiat unguentum consistentiæ legitimæ.

Ex his est hoc unguentum, quæ à singulis artificibus solent depravari, ob simplicium, quibus constat, doctum, ab authorib. indefinite traditam, Nam Mesue ad huius unguenti apparatus imperat tantum, ut modo acerum ad lithargyrum accedat, & jugiter in mortario agitentur; adhucq; multi quotidie, nec olei, nec aceti quantitatem limitant, sed solum, quantum sufficit, imperant: alii utriusque parte æquales, & tantundem lithargyri: Alii contra, & melius, olei lb. j. lithargyri lb. β. aceti ℥ iiij. Nos debitam singulorum proportionem dedimus, si tamen inter agendum, myropola norit, quantalq; huius, vel illius mensura, præter definitam, opus esse, vel non esse, illi liberum esto, quicquam vel addere, vel detrabere. Co continua vero agitatione pistilli debet hoc unguentum nutrirî, donec spissitudinem sibi comparetidoneam. Nec initio multum olei & aceti affatim super lithargyrum affundere fas est, aliquin submergetur, nec postea unquam in unguenti consistentiam debitam coibit. Nonnulli in plumbea pila nutriunt cum pistillo plumbeo, ut magis desiccet, sed multis displicet in unguentis, hæc obsecuro & nigricans tinctura: alii lithargyrum abluunt aqua rosacea: quidam addunt succum solani, vel plantaginis & cerusam; sed melius est parare iuxta formulam datam, quam sequitur Parisienses pharmacopei; non tamen omnes & semper oleum rosatum, sed aliquando commune sumunt, nec peccant. Dicitur a. *unguentum Crudum*, quia absque igne paratur; nonnunquam *Nutritum*, quod nutritione longa unguenti formam acquirit: interdum *Triapharmacum*, à trium simplicium, quibus constat, unionione; ex quibus ut decet, coctis, fit emplastrum, in omnibus Officinis servandum, quia usitatissimum.

Vim habet reprimendi, desiccandi, carnem in ulceribus cavis generandi, eaq; ad cicatricem perducendi.

Vnguentum defensivum Reines.

℞. Boli arm ℥ ij.
Corti. granat.

Sang. dracon. ana ℥ β.

Camph. ℥ ij.

Farin. lent. ℥ j.

Ol. & acetosof. ana q. f.

Vilius.

℞. Ol. rosat. ℥ j. β.

Acetosof. ℥ β.

Boli arm. q. f. f. unguentum

Vnguentum suppuratorium, Reines.

℞. Butyri recent.

Ol. hyperici ana ℥ j. β.

Bals. & Rul.

Sarcocolla, mastich. ana ℥ β.

Myrrha, thuris ana ℥ ij.

Vitellorovor. n. 8.

Terebinth. ℥ ij.

Vngu. Apostol. ℥ 4. f. unguentum.

Vnguentum de Bolo.

℞. Bol. Armena lb. β.

Succorum solani, & plantaginû an. ℥ ij.

Aceti ℥ ij.

Olei rosati lb. j.

Senim agitur in mortario, donec unguentû pistitudinem acquirant.

Eandem aut parum dissimilem descriptionem tradit Guido Cauliacus c. 5. doct. 1. tract. 7. quam ex Gal. lib. 9. simplic. accepisse fatetur: eû tamen librum evolvens, minime tale quid inveni. A quocumq; vero authore prodeat, ut optinum medicamentum à Chirurgis plurimum expectitur. Eadem est huius atque præcedentis præparatio, & utrumque, cum fiat, absque igne, crudum nominari potest.

Vim habet refrigeratorium, astringentem & roborantem optimeq; cõvenit initio fluxionum calidarum, proinde incipienti phlegmonæ, Erysipectati, & similibus affectionibus valde prodest.

Vnguentum Stypticum D. Fern.

℞. Olei rosati sapum in aqua aluminis, a loti lb. j. β.

cera alba ℥ iij.

gallarum immaturarum.

nucum cupressi, baccharum myrthi,

balanstorum, malicorii,

coricum glandium, acacia,

rhois, mastiches, an. ℥ j.

Cum succis mespilorum & sorborum immaturorum fiat vnguentum.

Vnguentum hoc astringens, quod validissimum sit, ac paratu facile, inquit Plantius vsurpandum est pro vnguento Comitissæ, & alio quouis astringente. Vt rite pareatur, omnia tenuissime pulveranda, & dies cititer quatuor maceranda in succis sorborum & mespilorum, vel horum tantum alterutro; deinde lento igne liscanda: Tum cera oleo rosato liquata commiscenda, spatula agitando, & accurate commiscenda.

Inter astringentia primum locû obtinet: Ob id ad movetur partibus imbecillis roborandis, ab humorû irruentû accussu tuendis & laxioribus constringendis & angustandis. Nâ fluxiones omnes intercept, vulvæ, uteri, sedis, intestiniq; prolapsum cohibet, & profluenter sanguinæ adnotum sistit, mammillas pendentes retrahit, minores efficit, & ventris rugas à partu tollit.

Defecativum rubrum.

℞. Olei omphacini lb. j. cera alba ℥ v,

terra Lemnia, vel boli Armena.

lapis calaminaris an. ℥ iij.

lithargyri auri, cerusæ an. ℥ iij.

capbura 3j.

fiat unguentum, ut artis est.

Desiccativum sic ab effectu dictum, ut rubeum à colore, omnibus in Officiis prostat, ut topicum usu frequenti & felici probatissimum. Et licet de huius auctoritate non satis constet, iuxta tamen formulam à nobis traditam, fere apud omnes describitur, & sic paratur: Cera, capbura, lithargyrus primum seorsum terenda & leviganda: Cera moderato calore oleo liquanda: his ab igne semotis pulveres permiscendi ita tamen, ut capbura postremo loco iniciatur. Omnia sic confuse mixta sedulo spatula lignea agitando, ut in debitam coeant unguenti spissitudinem.

Poterit quoque cum Silvio parari, igne lithargyri prius nutrito, dein pulveris una commixtus. Sed si coadunatum, ut magis desiccat, sic refusetur minus. Sunt qui cum terra Lemnia conficiunt; cum bolo tamen confectum nihilo est inefficacius.

Refrigerat, roborat, fluxionem sistit; partem affectam tuetur, humiditates excrementitias digerit, absorbet, siccat, & ulcera ac vulnera ad cicatricem perducit.

Vnguentum confectivum. Reinels.

℞. Boli Arm. 3℔. gallarum immatur. nucum cupressi, nibili grisei, bacc. myrræ, cyini Dioscor.

Rhois oblong lithargyri, cerussæ, ana 3ij.

Mastiche 3j. hematæ 3℔.

Succi acacie aq. plantag. sol. 3j.

Ol. rosar. aqua propria, in qua prius alumen sit solutum, aliquoties loci ℔℔. & 3ij.

cera 3j. f. Vnguentum.

Vnguentum Diapompholygos D. N. Alex.

℞. Ol. rosar. 3x.

Succi granorum solani 3ij.

Bulliant lento igne ad succi dispersionem: adde

cera al. 3v.

Plumbybi, seu cerussæ 3ij.

pulverem plumbi,

pompholygi an. 3j.

thuris 3j.

Coquantur & cogantur in unguenti formam.

Desumptum est hoc unguentum ex Nic. Alexand. sed immutata simplicium singulorum dosi & ad meliorem formam redacta, juxta sylvii castigationem cap. 1038. sui antid. Illius basis pompholyx est, à qua nomen habet. Quid autem sit Pompholyx, & quid differat à Turia, postea dicitur. Iubet porro Alexandrinus lib. de simplic. usli plumbi pulverem assumi & cablui, ego tamen malim diptum, etudum, & ex arte in pollinem redactum, ut præstantius assumere; quibus tamen usum magis arridet, his Dioscorides ca. 96. lib. 5. sicuti iubeturendum. Super quam minutissimas plumbi laminas, inquit, fictili novo inditas sulphur inspargito, additisque rursus aliis laminis, interiecto semper sulphure, usque dum vas expleveris, succendito: flagrantem autem plumbo, ferrea rude versato, donec perfecte redigatur in cinerem, nihilque e plumbo usum hæserit: tum obturatis naribus, ne plumbi halitus noceat, eximito. Elimata quoque plumbi scobs cum sulphure uti facile potest: ut etiam absque eo, si tenuissimæ illius laminæ igni acri imponantur, & rudicula ferrea perpetuo moveantur, dum solvantur in cineres.

Urunt nonnulli sine sulphure melius hoc modo. In fictili novo reponunt, & prunis circumcirca accensis

liquant, atque ferrea spatula agitant, ignem semper augendo, ut spumam non modo multam eructet, sed ut totum in spumam abeat, quæ velut cinis est, qui denovo igni adhibitus non difficile pulveratur. Ustum autem & pulveratum lavatur ut cadmia. Crûdum vero facile in pollinem reducit, si ejus laminæ tenues, minutissime incidantur, aceto acerrimo tres dies immergantur, quotidie immutato, si videtur, aceto, & postea exemptæ & siccatæ citra ustionem terantur. Ad præparationem coquitur primum solani succus in rosaceo ad succi deperditionem: Deinde cera eodem oleo liquatur: Tum adduntur pulveres tenuissimi, & continua agitatione rudicula lignea moventur, donec tota mixtura refrigerit, in unguentum abitura.

Præstantissimum est ad ulcerum sanationem: Eorum enim calorem mitigat, humiditatem siccat, malignitatem cancerosam domat, dolorem lenit, cavitatem carne implet, & ad cicatricem perducit. Maxime autem tibiariis ulceribus prodest.

Vnguentum contra scabiem Fabricii.

℞. Cortium radii, unfrangulare recens.

Radicum Lapathi acuti,

Scrophularia majoris,

Emule campæ ana 3vj.

Incidentur, & contundantur omnia in mortario. Deinde projectis radicibus in vas vitreum, aut vitreatum, superaffunde

Aceti optimi ℔℔.

Axungie porcine ℔℔.

Misceantur lento igne, donec axungia sit resoluta. Postea insolentur per mensem integrum: & tandem coquantur in duplici vase, ad consumptionem ferè humiditatum. Colaturæ fortiter factæ admisce Styrcis liquidæ 3ij. Misceantur, & reservetur colatura in vase vitreato bene clauso. Axungia hoc modo præparata Domino Slotano veluti basis variorum unguentorum in scabie, & externis affectibus, erat commodissima; cui postea & alia, prout ipsi necessum esse videbatur, admiscebat.

Vnguentum contra Scabiem. Myf.

℞. Rad. Lapath. acuti

Helenii

Liliorum albor.

ana 3j.

Summitatum Lupuli

Fumariæ

Absynthii

Cicerum

Lentium

Hordei

Camomille M. viij.

Decoque in suff. quant. Aquæ, colaturæ

℞. 3iv.

Olei Rosarum

Masticini

Laurini

Butyri ana 3xxxij.

Axungie suillæ ana 3xxxij.

Bulliant ad consumptionem decocti, adde deinde

Thuris

Lithargyri

Masticis

Myrrhe

Syracis liquidæ

Theribintina 3viij.

Sarcocollæ

Cerussæ ana 3j.

ana 3ij.

Argenti

Argenti vivi prepar. 3 iv.

Vnguentum Prurig. D.D.Reinesf.

℞. Rad. oxylap. in aceto ad putr. cors. & trai. per ses.

♀ Succo limon. cer. prepar. ana 3 j. β.

Adip. porc. lot. aq. scab. lb. β.

Vng. popol. enulat. 3 vj.

M.

Vnguentum ad pruritum Scabiosum.

℞. Axungia suilla in succo scabiosa sapius lota lb. β.

radic. oxylapathi in aceto ad putrilaginem cocta, & per ses. accum iraiecta.

sulphuris in succo limonum abluti an. 3 j. β.

unguenti populei in succo enula nutriti 3 β.

omnibus in mortario probe subactis fiat unguentum.

Dum hæc scriberem, venit ad me rusticus quidam opem efflagitans pro quodam amico & affine, qui cū nocte, dieq; pustuloso pruritu inopportune stimularetur, a barbitonifore idoneum postulavit remedium. Ille unguine sibi familiari, ex melle curio, sulphure & axungia suilla parato, partes prurientes semel atq; iterū oblinivit, & tanto impetu pravam totius corporis colluviem movit, & ad cervicem & collum promovit, ut suborta spuratione violenta, pene miscellum suffocaret. Nolo plures alias similes historias recensere, cum ex dicta latis eorum innotescat error, qui ut imperite, sic infeliter ad levem scabiem, & pruritum linimentum ex hydragyro, adipe, vel butyro & sulphure confectum, imperant. Ne autem posthac ad vomitum redeant, vel alii sit ita faciant, medicamentorum optimorum inopia consilium dent, hoc unguentum damus, paratu facillimum, & ad scabiem pruriginosam efficacissimum. Serum enim biliosum & pituitam acrem, & sallem mitigat, humores quosvis calidos contemperat, & scabiem & pruritum sanat.

Vnguentum Ophthalmicum.

℞. Bol. armen. in aqua rosar. lota 3 j.

lapid. calamitarius in aqua euphras. abluti,

tuthiapreparat. an. 3 ij.

margaritarum tenuissime lavigatar. 3 β.

caphura 3 β.

opiigr. v.

butyr. recent. aqua plantag. sepius abluti 3 v.

Fiat unguentum secundum artem.

Vix dici potest, quot, quantisque morbis & symptomatis obnoxius sit oculus, quibus oppugnandis omnia quidem medicamentorum genera debentur, sed non omnes eorum formulæ adhibentur: Præter enim collyria & unguenta, quædam oculi non nisi difficillime ferunt. Nam cataplasmata, emplastra, & similia, ut super palpebras, & extra oculorum aliquando profunt, sic intra admoveere, excusare est. Ad multos autem illorum morbos curandos unguentum quoddam ophthalmicum, ab effectu dictum exhibemus, quod humorum fluxiones arcet, calorem temperat, acrimoniam mitigat, lachrymas & silit, & siccat, dolorem sedat, ruborem auferit, & oculum roborat, si illius tantillum post universalia remedia, purgationem, & sanguinis educationem ad angulos, & palpebrarum oras adhibeatur.

Vnguentum de Minio, seu unguentum rubrum, caphuratum.

℞. Minii triti 3 iij.

lithargyri 3 j.

ceruse 3 j. β.

tuthia, 3 iij.

caphura 3 ij.

olei rosati lb. j. β.

cera alb. 3 ij.

fiat unguentum, ut artis est.

Duplex huius ungenti datur descriptio, una simplicior, quæ sine caphura, altera magis composita, quæ cum ipsa paratur. Vocatur autem rubrum à calore & de minio, à sua basi. Utillissime datur ad ulcera mala, inveterata, & quæ vix integram curationem admittunt, & ad cicatricem perducuntur.

Vnguentum Resumptivum, D. Præp.

℞. Butyr. recentis lb. j.

cera flavæ lb. β.

axungiarum anseris,

anatidis,

gallinae,

olei amygdalini,

anethini,

chamelini an. 3 ij.

mucaginum radicis altheæ,

sem. lini an. 3 j. β.

mucaginis fenugraci,

assypi humide an. 3 β.

fiat unguentum, ut artis est.

In hoc unguento, in Antidotario Pætopositi descripto, cum multa reprehendenda invenisset Rondeletius, quædam detrahendo, nonnulla substituendo, alia potius, ut inutilia, nec scopo accommodata, improbando, illius compositionem non parum immutavit. Nam pro cera alba, flavam; pro oleo violato, amygdalinum subdidit. Mucilagines veto tragacanthi, gummi arabici & seminis citoniorum expunxit, quod sua virtute astringentiori digerendis humoribus minime conveniant. Quod si una cum resolventibus in morborum principis roborantia debeant aliquando usurpari, facile erit, utendi tempore, ungento juxta formam datam confecto, parum olei citoniorum, aut omphacini, vel sinapis, quando postulabit, occasio, commiscere. Ut vinum digredi maiore habeat, ad dita est adhuc fenugraci mucaginis, sed quantitate parva, quod odoris insuavitate displiceat; Si mediulla ossium viruladiciatur, virtutem habebit magis emollientem & relaxantem, ut voluit Fernel. Ut ex arte paratur, cera frustulatum divisa cum oleis primū liquanda, dein butyro & axungie. Liquefactis simul omnibus assypus addenda, & spatula agitando. Ab igne semotis & accurate unitis mucagines in aqua communi, vel, ut aliis placet, in rosacea ad maius robur extractæ, commiscendæ, & lignea spatula movendæ, ut unguenti spissitudinem idoneam acquirant.

Totius thoracis dolores lenit, humores tussim committentes coquit, sputum mover, pleuritidi auxiliatur, & succos inutiles musculis thoracis in pactos resolvit, & partes relaxat, lenit, emollit.

Vnguentum de althea simplex, Nicolai. Augusti.

℞. Radicum Altheæ libras duas

Sem. Lini,

Fenugraci ana libram unam.

Olei libras quatuor.

Cera libram unam.

Terebintine uncias duas.

Resine uncias sex.

Radices & semina contusa macerentur trib. dieb. in aquæ libris octo aut quantū sufficit: quarta die coqui-

tur donec remittant crassam & viscosam mucilaginem, eam deinde exprime, Mox

℞. Expressæ Mucilaginis lib. duas Coq; cū Oleo, & cum deinde aquosum illud in mucilagine consumptū fuerit, Ceram addito, & secundum artem parato.

Uso celeberrimum ad emolliendum, calefaciendū & humectandum. Pectoris dolorem è frigore contractum abolet, laterumq; doloribus felicissimè adhibetur, per se, aut etiam cum Butyro illitum. Viscerum durities laxat, Spleneticis & Hepaticis adhibetur, ac stomachi inflationes discutit. Valet ad nervorū incontinentiam ac duritiem, eosq; præcisos glutinat, vulnera claudit, resolutis nervis & perfrictis partibus, imprimis tamen vesicæ, ad igitum illitum benefacit, Periodicæq; febres amolitur. Emollit, lenit, concoquit, incidit & digerit.

Vnguentum de Althea, D. Myrepl.

℞. Rad. Althea,

sem. lini, &

fenugraci an. lb. β.

Sulla ʒ iij.

Lota, tritaq; macerentur triduum in

aqua lb. v.

Dein bulliant, donec inspissentur: His ad lb. i. expressis, misce

olei lb. ij.

Fervescant denuo ad mucaginū exhalationem. Oleo superstitiū adde

cera flava lb. β.

colophonia,

resina an. ʒ iij.

serebinthina,

galbani,

gummi bedera an. ʒ j.

Omnia simul in cacabo liqueant, agitentur, & ab igne removeantur, ut refrigerata unguenti spissitudinem idoneam concreant.

Fernelius huius unguenti descriptionem multo simpliciore exhibet, omittis scilla, colophonia, galbano & bederæ gummi, quod fordidum nimis unguentum efficiant, ne his sit opus, ad digerentem unguenti vim augendam, ex aliis simplicibus formula comprehensis, satis efficacem. Ea tamen utilia credo, quæ si quis expunxerit, ut medicamenti odorem, sic virtutem immutabit. Si desit *gummi bedera*, ejus succus substituendus. Aquæ quantitas nō pelib iij. β. quod minor esset, nec mucaginibus eliciendis, & postea coquendis sufficeret, aucta est ad lib. v.

Cætera sunt faciliâ, ut & conficiendi modus, ex unguenti formula artificiosè descripta satis notus.

Vnguentum de althea calefacit, emollit, lenit, humectat & digerit: Ob id intemperiem frigidam tollit, nervorum duritiæ prodest, siccitatem nimiam emendat, pleuritidi & aliis affectibus ab humore crudo, muscularis adherente natis, medetur.

Tetrapharmacum, seu Basilicum minus, D. Mel.

℞. Cera flava,

resina,

picis nigra an. ʒ ij. β.

olei dulc. lb. j.

fiat unguentum secundum artem.

Basilicum maius, D. Mel.

℞. Cera,

resina pini,

sevi vaccini,

picis navalis,

churii,

myrrha an. ʒ j.

olei lb. j.

fiat unguentum.

Unguentum hoc à viribus, quibus pollet maximis, ad humores coquendos, seu suppurandos, Basilicum, seu Regium dicitur. Constat autem vel quatuor tantū simplicibus, ob id Tetrapharmacum dictum, seu Basilicum minus, vel plurius, & Basilicum maius appellatur. Utrumque diapyreticum est, seu pus movens, aut suppurativum; simplex tamen imbecillius est magis composito, & minus calidum, ac velut temperatum, propterea pepasmo, seu coquendis, & in pus vertendis humoribus magis idoneum; Nam verum pepasticum seu maturativum medicamentum temperatum est, & calori nostro nativo cognatum, unde sua qualitate potius agit, inquit Galenus *cap. 7. lib. 5. de simpl. med. fac.* quam quantitate, ut remollientia potius qualitate, quam quantitate, cum sunt validiora, non ita tamen superfluum humorem absumere. Cum ergo Tetrapharmacum sit quasi symmetrum, optimum suppuratorium est, & humores coquendo in pus tite convertit, perinde ac vola manus temperatissima parti cuiuspiam pravis humoribus scatenti diutissime admota, *2. lib. 5. simpl.*

Ad Basilici confecturam *resina*, & *picis nigra*, quæ nondum picanis navibus inservivit, cum oleo primum liquanda, & ubi parum refrigerint, pistillo agitando, ut unguenti consistentiam nanciscantur.

Tetrapharmacum seu Basilicum dolorem mitigat, humorem noxium parti impactum coquit, illius acrimoniam lenit, & carne ulcera implet.

Mundificativum expertum. Renod.

℞. Absinthii,

centaurii minoris,

agrimoniæ,

veronica,

hormini,

plantaginis an. m. j.

macerentur in lb. ij. aqua, & coquantur lento igne, donec marcescant. In lb. β. colatura expressa, misce

Mellis communis lb. β. Bulliant rursus ad aqua fere dissipationem. Tum adde

olei rosæ lb. j.

cera in eodem liquata ʒ iij.

pul. cancerorum ustorum ʒ iij.

farina lupinorum,

pul. radic. gentiana an. ʒ ij.

myrrha,

aloes an. ʒ j. β.

ireos,

viridis ariæ an. ʒ j.

fiat unguentum, sicut artus est.

Cum nullum extaret in vulgatis Dispensariis mundificativum eximium, de cuius efficacia Chirurghi ad ulcerum detersionem possent sibi felices satis effectus polliceri, in illorū gratiam hoc rhypticum seu medicamentum extergens (*mundificativum* nominant) concinnavimus, his prædictum viribus, quas Galenus *cap. 11. lib. 5. simpl.* requirit, ratio postulat, & probat usus. Nam cum ejusmodi medicamentū tenuitate substantiæ mediocriter exsiccantis ulcus extergeat, seu sordes à parte, cui adhibetur, separet, & foras amandet, præter eam substantiæ renuitatem, & qualitatem exsiccantē, & sæpius nitrosam, ab emplastico, & viscido, quod in parte cohibet, excrementa & sordes aggerit, longe

longe distare videtur. At vero mandificativa vulgaris, magna sui parte, ex *sarco colla, thure & mastiche* componuntur: nonnunquam ex *resino, symphito* toto, & *semper vivo*, quæ tantum abest, ut effectus præstent, quos illa promittunt, cum sæpius ulcera sordidiora reddant. Proin illis relictis, feliciter in ægrotum salutem hoc nostrum rhypticum, seu extergens medicamentum in Officinis servabitur.

Cancros autem fluviatiles ulstos excipit, quibus vis est ad extergendum, & exsiccandum in ignis. Scilicet verò sunt fluviatiles quorum tamen defectu marini poterunt assumi. Urindi vero in patella ignita eolusque, dum facile redigi possint in levorem, qui miscbitur una cum pulveribus reliquorum simplicium (seorsum tritorum. Tum omnia incorporata agitantur, ut in unguenti crassitiem uniantur idoneam.

Vim habet excrementa serosa ab ulceribus absumentia, crassiora separandi, & extergendi: Sed quæ sordibus crassissimis, vel cadaverosa carne conspurcantur, validius detergens, & sæpe cathereiticum postulant. Infigni autem virtute, eaque peculiari prodest vulneribus à canerabido infectis. Eorum enim virus specifica proprietate extinguit, & humores infectos veneno extergit, siccat, absumit.

Vnguentum Renotti ad vulnus citò sanandum.

R. Mellis despum. lb. j.

Succi parietar. q. s. f. Vnguentum

Vnguentum Hildani in Ichor. seroso vulner.

R. Cera

Colophon. ana 3 j.

Gummi Elem.

Terebint. Cypr. ana 3 B.

Ol. lumbr.

Amigd. dulc.

Acor.

Rosar. ana 3 vj.

Liquefiant in sartagine & per linteum transcolentur, adde lumbric. ter. pulv. 3 ij. Croci 3 j. m. & calide vulnere infunde, superposito cataplasmate ex far. hord. fab. ana 3 ij. camom. meli. ros. ana 3 j. croci 3 B. in lacte coq. & add. vitell. ov. num. 2. Præstat hoc Unguentum quam puniceum Wüerzi ob doctissimas rationes Drawini theor. 8. expostas, qui videatur.

Vnguentum contra putredines. Kinesij.

R. Scordii Cret. Mj.

Alliaria Mj.

Ruta, absinthii ana M B.

coq. in aceto lb. j. ad dimidias, in colato bulliant

Mellis 3 iij.

Aluminis, viridis aris,

Gille Theophr. seu Θύ Γε,

Θύ Armon. ana 3 j. remoti ab Æe adde

Theriaca 3 vj.

Camphora 3 iij. f. Vnguentum.

Linimentum salutis. Rein.

R. Vngu. Rosati Mes. 3 j. B.

Theriaca 3 vi.

Spec. cordial temp. 3 ij.

Sandalis citr. 3 j.

Croci 3 B. capbura 3 B.

Ol. Scorp. q. s.

Bals. citri, ruta, Angel.

Salvia ana 3 j.

Vnguentum Aureum, D. Mel.

℞. Olei lb. ij.

cera citrina lb. B.

terebinthina clara 3 ij.

resina,

Colophonis an. 3 j. B.

olibani,

masliches an. 3 j.

croci 3 j.

f. ut unguentum, secundum artem.

Vocatur hoc unguentum Aureum & Regium utroque nomine colore & virtute de prompto. Nam ut aurum flavum est, ut rege dignum medicamentum, quod vix unquam infelicitate adhibetur. Ejus adeo facilis est apparatus, ut ne quidem iuniores tyrunculos lateat. Perperam faciunt, qui lucri, quam nominis avidiores, absque *croco & masliche* parant: Sic enim immutata illius virtute, & colore negato, nec amplius aurum, nec regium est.

Rite paratum aurum vulnera salubriter agglutinat, ulcera cava & mundata carne implet, dolorem, si quis in his sit, mitigat, & ad cicatricem accelerat.

Easdem aut parum dissimiles vires habet unguentum Fuscum, quod fit ex *olei lb. j. B. cera nova 3 iij. picis nigra, sugapeni an. 3 ij. masliches galbani, thuris, terebthina an. 3 j.* Utrumque enim sarcoticum est, seu ulcera implens, & ad perfectam curationem ducit.

Emulatum cum Mercurio.

℞. Radic. enula in aceto colæ, trita & creta lb. j.

axungia porci veteris, & salta,

olei communis an. 3 ij.

cera nova 3 j.

hydrargyri extincti,

terebthina clara an. 3 ij.

salis vulgaris 3 B.

f. ut unguentum, legitima consentientia.

Excerptum hoc unguentum Prepositus ex Myrepto, apud quem fere simile legitur in fine tertie sectionis, sed ut illius videretur primus author, oleum, cetam, saltem, & terebthynam addidit, & efficacius reddidit: Antea tamen istud incrementum, ob miras ejus dotes, Mirabatur vocavit Myrepsus.

Paratur autem in Pharmacopoliis juxta maiorem descriptionem simplici securiorem, licet utriusque usum averfentur multi propter *hydrargyrum*. Eius tamen per salivam, aut succum limonum extinctio metu omnino illorum animis excutere debet: Adde, quod *terebthina*, & *adeps* suillus commiscuntur, quæ illius fetiditas, si quæ remansit, obscurant. Sunt, qui loco *hydrargyri* Sulphur ponunt, aliis succum fumaris, vel limonum. Ad huius unguenti apparatus nonnulli radicem enule tantum in aceto tenent, & per cribrum traiciunt, sed melius est, eas ad putrilaginem coqui, idque in aceto lb. j. & aqua lib j. potius, quam in aceto solo: Nam quæ simplicio concoquantur aceto, acerrimam qualitatem adipiscuntur.

Cera igitur oleo liquata axungia additur, dein enula pulpa, post argentum vivum & sal, tandem terebthina. Quæ omnia consule mixta, probe agitata abeunt in unguentum.

Ad pruritus, scabieem siccam, humidam, & æquicunq; causa ortam, atq; ad alias cutis sorditates mirè est efficax.

Vnguentum ad Vermes.

℞. Centaurii minoris,

absynthii,

farina lupinorum an. ʒj.

pulpa colocynthid. trita, aceto macerata, & postea fucata

ḡj.

olei amygdalarum amararum lb. ʒ.

cera ʒj. ʒ.

fiat unguentum consistentia idoneum.

Vermes in multis corporis partib. generantur, atq; in his potissimum, in quibus materia quædam excrementitia corrumpitur, ut in intestinis, ex quib. tria vermium genera reiciuntur: Ex superioribus teretes & longi, ex cololati, ex recto ascanides, seu breves cucurbitui dicti. Omnes enecantur acris, falsis, acidis amaris, vel interius assumptis, ut aloë, santonico, rhabarbaro; vel exterius adhibitis, ut unguento à nobis descripto, ad cuius præparationem, Colocynthid. primū terenda, & aceto maceranda, dein in solatu, vel in cineribus calidis exsiccanda; Post oleo cera liquata miscēda, una cum reliquis simplicibus in pollinem redactis: Tū omnia simul agitant, & accurate coniuncta in unguentum concretionem.

Plurimum valet ad lumbticos interficiendos, si eo umbilici regio linatur, vel totum abdomen, aut ejus portio cum decocto enematis communis per sedem in alvum iniciatur.

Vnguentum ad Achoras, vulgo tineam,
D. Gordion.

℞. Ellebori albi,

Ellebori nigri,

Sulphuris vivi,

Auripigmenti,

Lithargyri,

Calce viva,

Alumina,

Gallurum,

Fuliginis,

Cinerum clavellatarum an. ʒ ʒ.

Hydrargyri extincti,

Virid. ar. an. ʒj.

Fiat omnium pulvis, qui bulliat lento igne in

Succorum boraginis,

Scabiosæ,

Fumariæ,

Oxylap. bi. &

Aceti an. ʒiij. ad succorum consumptionem: Adde

Olei veteris lb. j.

Picis liquidæ ʒ ʒ. cera parum, fiat unguentum.

Huius unguenti Gordionius perhibetur author primus, licet cuiusdam Ioannes de Concoregio meminerit, qui in ellebori utriusq; dosi limitanda ab ipso dissentit: ut etiam Guido Cauliacus, qui de hydrargyri & virid. ar. quantitate non parum detraxit, cuius castigatioe sequimur. Extinguitur autem argentum vivū multis modis, sed usitatior modus fit per salivam ieiunii, aut succum limonum, & aliquando hyosciami. Cætera, quæ ad apparatus attinent, facilia sunt, eaque medicamenti formula descripta satis indicat.

Istud unguentum, inquit Gordionius, proculdubio tantæ virtutis est, ut in corpore mundificato, seu purgato, omnem infectionē per scientiā humanam curabilem curet, siue fuerit tineæ, seu scabies, malum mortuum, morphea, aut aliud quodcunque infectionis genus. Quare in honore, ut loquitur bonus vir, & reverentia habeatur.

Lib. XXIII.

Vnguentum Apostolorum, D. Avicennæ.

℞. Olei communis lb. j.

cera flava,

cerebinthina,

resina,

ammoniæ an. ʒiij.

lythargyri. auri ʒix.

aristolochia rotunda,

thuris masculi,

bdellii an. ʒvj.

myrrhæ,

galbani an. ʒiij.

opoponacis,

aruginis an. ʒj.

fiat unguentum.

Avicennam unguentum hoc invenisse, & sic nominasse fertur, qui tamen Apostolorum numerum, nec rescivit unquā, nec similiter Deū coluit. Qui n. Christi legem sequentes Deum vere agnoscunt, certo sciunt Apostolos non unguentis, sed verbis, imo sola vestitiū umbra ægrotos sanasse; Unde facile credo, interpretes Arabicæ linguæ deceptos, qui unguentum hoc Alhavarin Avicennæ dictum, Apostolorum verterunt. A quoque, tamen fuerit hæc imposita nomenclatio, non improbat, ut quæ compositionem ex tot simplicibus, quod olim fuerunt apostoli, coherentem designet. Sic autem paratur.

Gummi primum in aceto duodecim horas maceranda, dein colanda, & igne lentō coquenda ad spissitudinem mellis; quibus adhuc calentibus diluenda, unniendaq; cerebinthina. Inter ea lithargyrus lavigatus in oleo blando igne nutriatur. Tum eodem cera liquabitur, ut & resina. His ab igne semotis gummi dicto modo apparatus commiscebuntur: Dein aristolochia, myrrhæ & thuris: Tandem ærugo; Cuius dosim augent imperite multi, ut unguenti colorem efficiant viridiorem; Simul enim cum tinctura acrimoniam acquirit vehementiore, ulceribus nimis mordacem & noxiam.

Vulnera & ulcera contritiācia, itemq; fistulas detergendo expurgat, fungosam, aut mortuam carnem exedit, & absumit, & novæ restitutionem accelerat.

Ei viribus non male convenit unguentum à Calce, sepius, vel etiam decies in aqua communi, dein in rosacea, ut decet, abluta, & olei sufficienti quantitate excepta ad unguenti crassitiem. Ulcera enim efficaciter à sordibus extergit, humiditates absumit, & ad cicatricem perducit. Paratur aliud magis compositum, additis cerusa, pompholyge, lithargyro, sero visulino, & unguenti rosato, Sed raro est in usu.

Vnguentum Ægyptiacum.

℞. Æruginis ʒv.

mellis ʒxij.

aceti fortis ʒvj.

Coque super ignem, donec inspissentur in unguenti crassitudinem.

Ægyptios omnes Medicos olim fuisse, antiquo p. verbo fertur, ab hisq; primas medendi leges, & medicamenta multa, manasse, patrum scripta, & rerum monumenta testantur; Verum Græci gloriæ semper avidissimi, quæ ab illis sunt mutuati, sæpe tam astute imitabantur, ut primi nunc fere authores habeantur. Super sunt tamen adhuc quædam olea, & unguenta ab illis cognominata, ut unguentum hoc vulgare Ægyptium, dictum, quod ejus cognitio primū ex Ægypto ad nos delata est, vel quia illic & laudatissimum, & usitatissimum parari consueverit. Ex his enim causis potius,

Ccc

quanti

quam ex Ægyptiorum colore fuscò, ac unguento simili probabilius est nomen derivatum. Multi à sua basi, videlicet *melle*, melleum nominant. Sed cum rationi nonnunquam præponatur usus, cum myropolis Ægyptiacum nominabimus, quod sic parabitur. *Melcum acetò*, & *arugine* pulverata, in figulino vase igne lento coquantur ad acceti dissipationem, æruginis tincturæ immutationem, & unguenti consistentiam legitimam. Vocatur à *Mesue magnum*, id est, viribus eximium, non ad differentiam minoris, seu minus compositi.

Ad ulcerà antiqua & fistulosa est usitatissimum: Ea enim terget, putredinem aufert, saniem absumit, carnem excrecentem & mortuam exedit, non sine sensu doloris. Si *thurmasculum* addatur, ut consentire videatur *Mesue*, à aliquanto mitius erit, & minus sarcoticum.

Vnguentum Agrippæ, D. Myr.

℞. Radic. bryonia lb. j.
cucumeris asinini lb. j.
sylla lb. ss.
ireos ℥ ij.
filix,
ebuli,
tribulorum aquaticorum an. ℥ ij.
olei veteris lb. iij.
cera citrina ℥ xv.
 fiat unguentum ex arte.

A Myreplo vocatur vnguentum *μυρεπλον*. Latini co-dices de Agrippa, & ratione vix probabiliter ad regem Agrippam retulerunt. Sic forsitan dicitur, quod fiat ex simplicium agrestium succis per macerationem in oleo relictis, *μυρεπλον*, qualis succus agrestis, à quo de-torta est de Agrippa nomenclatio: Sed de nominum ratione non dissendum, modo res ipsa probe digno-scat. Huius autem unguenti descriptionem à Myrep-lo data Salernitan. parum immutavit, pro radice *alibea sylvestris*, *cucumeris asinini* radicem ponendo, scopo cō-venientiorem, serolis humoribus educendis, & hy-dropi curando, juxta Myrepfi institutum accommodatorem. Sic vero illius præparatio suscipitur. Radices recentes primum (eligendæ, ablundæ, diligenter-que à fordibus purgandæ, & terendæ: Deinde oleo super cineres calidos quinq; aut sex dies, in vase fictili macrandæ; Postea coquendæ, donec contabuerint, & aquea humiditas exhalaverit. Tum percolandæ. Per-colato liquori denuo ad ignem adhibito, & fervere in-cipienti, addenda *cera*, & ex arte conficiendum unguen-tum; quod ventri illitum hydropicis prodest, ut & lie-nosis, si hypochondrium sinistrum inungatur. Alvum quoq; non raro subducit, licet tantum extrinsecus ad-hibeatur. Maxime vero pueris & habitū mollioribus. Aliis adhuc multis qualitatibus pollet, quas brevitatis causa prætereo.

Vnguentis Aregon, D. Myrepf.

℞. *Laurcola* ℥ ix.
calamendi lb. ss.
radicis cucumer. agrest.
ireos recent.
maiorana
cimmarum rosmarini,
serpilli,
rute an. ℥ iij. ss.
foliorum lauri,
salvia,
sabina an. ℥ ij.
zinziberis,

piperis an. ℥ ss.
pyrethri,
euphorbii,
petrolai, an. ℥ j.
massiches,
thuris an. ℥ vi.
olei moschataleini ℥ ss.
laurini,
adipis ursi an. ℥ iij.
butyri ℥ iij.
cera pura ℥ xv.
olei communis lb. v.

Herbis & radicibus vino maceratis, coctis cū oleo colatis, & additis pinguibus & pulveribus, fiat unguentum, ut artis est.

Quia ad huius unguenti apparatus Medicorum com-mentarios evolvunt, tot varietates, quot auctores in descriptione ejus agnoscunt: Nam Salernitanus addi-dit radicem *bryonia*, vari. *cucumeris asinini*, & folia utriusq; *Coniæ*: Fernelius additionem illam admittit, omittit radicem *iridis*, & dosim immutat: Alii alia vel detrahunt, vel adiiciunt. Ioubertum auctoris mentem fidelius se-cutum, magis sequimur, & descriptionem quam ipse in meliorem ordinem redegit, exhibemus. Eius autem apparatus sic instituendus. Radices & herbæ trix, & à fordibus purgare diem integrum macerentur: post-ridie eximantur & probe terantur; In oleum immer-gantur, & sic dies septem dimittantur: Tum coquantur & percolentur. Expresso liquori addantur *butyrum*, *adeps* & *cera*: His liquatis affundantur *olea*: Tum pul-eres permiscendæ. Omnia sic rite permixta, & subacta unguentum efficiunt consistentiæ legitimæ, quod ab effectu *ἀγρυπνόν*, id est, *auxiliare*, à quibusdam, *ἀδρυπ-νόν*, à Nicolo Præposito inepte *Aragon* dicitur.

Valeat affectus corporis frigidos, convulsiones, resolutiones, colicum dolorem & articulare. Ante invasionem quartanæ prodest spinam dorli, & capu-las eo inungi.

Vnguentum Martiatum, D. Myrepf.

℞. Olei antiqui lb. ij.
cera lb. j.
rosmarini,
foliorum lauri,
rute an. ℥ iij.
maiorana ℥ iij.
ebuli,
Sabina,
balsamita,
ozymi,
eleisphaci,
polii montani,
calaminthæ,
arthemisia,
enula,
betonica,
acanthi,
spargule,
herbe ventii,
pimpinella,
agrimonii,
absynthii,
herbe paralytis,
costi nostrati & *hortensis*
cymarum sambuci,
vermicularis,
semperperi maioris,

millefolii,
chamædrys
quinque nervia
centauri minoris,
fragaria,
pentaphylli an. ʒ ij. ʒ ij.

radicis altheæ,
cumini,
myrrhe an. ʒ j. ʒ.
fenugraci,
butyri an. ʒ vj.
seminis papaveris albi,
urticæ,
violarum,
mentisativæ, &
mentisagrestis,
rubia tinctorum,
oxylapathi,
polytrichi,
cardiobotani,
periclymeni,
herbæ moschatæ,
florum chamemeli,
scelopendrii,
crispulæ,
herbæ camphoratæ,
styracis calamitæ,
thuris,
medulla cervi an. ʒ ij.
axungiarum ursi,
Gallinæ,
anseris,
mastiches an. ʒ ʒ.
olei nardini ʒ j.

Radices & herbæ tritz vino macerentur, coquantur, oleum affundatur, & rursus coquantur, donec marcescant. Colato liquore & calente cera liquetur, dein butyrum & axungia: Tum pulveres addantur, & fiat unguentum.

Pulcr Salernitanus, hoc unguentum debere vocari *Martianum* à Martiano; Manlius. *Martianum* à Martiane Medico peritissimo illius inventore. Sed is, quicumque fuerit, unguentum sane ad multa efficacissimū, & utilitissimum descripsit. Multis autem quod cōstet simplicibus, ad differentiam alterius minoris descriptionis à Alexandrino c. 994. tradit magnum vocatur.

Verum ne quis in ejus dispensatione admittat errorem simplicium aliquot obscurior appellatio sic elucidanda, ut per *acanthum*, *branchiurfinam* intelligenda, per *balsamitam menta aquatica*, per *Eleisphacum*, *salvia*, per *spargulam apatine* Græcorum, per *herbam ventis*, non *parietaria*, sic quoque dicta, sed *anemone sylvestris*; alterutra tamen nullo errore sumi potest, per *herbam paralyticam*, *primula veris*, per *costam nostratam*, *menta Græca*, *herba sanctæ Mariæ* vulgo dicta, per *sempervivum*, *sedum*, seu *arizoi* maius, per *quinque nerviam*, *plantago minor*, per *cardiobotanicum*, *carum benedictum*, vel potius *cardiaca*, per *periclymenum marisylvæ* seu *caprifolium*, per *herbam moschatam*, *primæ geranii species*, per *crispulam corula non fetida*, quam *buphibalmum*, seu *oculum bovis* appellant, per *herbam camphoratam*, *abrotonum mas*. Reliqua facilia sunt.

Pro *tamarisco* autem non *amaracum* cum Iouberto posuimus, sed *maioranam* scopo convenientiorem. Ad præparationem radices, & herbæ medio Vere collectæ, ablundæ, purgandæ, tetendæ, vini generosi sufficiens

lib. XXXII.

quantitate, in vase idoneo, super cineres calidos macerandæ & coquendæ ad mediæ partis vini dissipationem: Deinde oleum affundendum, atque omnia rursus coquenda simul ad vini perfectam exhalationem. Post hæc ab igne semoveantur, & sacco excepta exprimantur, & rursus igni reddantur. Tum addenda *cera*, liquandaque; Dein *butyrum*, *axungia*, *medulla*, & reliqua pulverabilia, in tenuem pollinem redacta. Omnia sic dissoluta, probe mixta & agitatione continenti unita, igni subtrahantur, ut coeant in unguenti formam.

Efficacissimum est ad frigidum cerebri, nervorum & articularum affectum. Tremori, paralyti, convulsioni & arthritidi plurimum confert, & præduri lienis tumotibus, atque omnibus doloribus à crudis humoribus natis.

Vnguentum citrinum D. Myr.

ʒ. *Boracii*,
maris albi an. ʒ ij.
caphura ʒ j.
coralli albi ʒ ʒ.
amiantis,
umbilici marini,
antalis,
dentalis,
crystalis,
nitri,
tragacanthi,
amylis,
thuris albi an. ʒ iij.
gerse ʒ j.
ceruse ʒ vj.
adipis suillirecentis, nec *salis* lb. j. ʒ.
sevi capri ʒ j. ʒ.
adipis gallinæ ʒ j.
mala citrina n. ij.

Ea minutim incisa adipibus liquatis miscantur, coquantur & percolentur. Expresso liquori reliqua exarte pulverata commiscebuntur, & fiet unguentum.

Cum hoc unguentum nomen tantum habeat à citro, non colorem (album enim est) rectius citreū, quàm citrinum dici potest: sed efficit vocum affinitas, ut nullo aut exiguo errore, modo hoc, modo illo nomine designetur. Ex his vero est, quæ ad artem cosmeticeam, seu exornatiam potius, quam morborum curaticam spectant. Constat namque multis, quæ cutem erugant & detergant, prævum illius colorem emendant, meliorem conciliant; & ad laudabilem statum reducunt. Verum cum multa ex his, barbaris vocibus enuntientur, explicationeque indigeant, ne vocum ambiguitate, ac multiplici acceptione tyrones decipiantur, hanc illis subiungimus interpretationem, ut pro *amiantis*, seu *avento dulci*, *alumen scissum*, vulgo *plumeum*, non *gypsum* coctum cum Manlio sumatur; pro *umbilici marini* intelligantur *belliculi marini*, figuram umbilici humani referentes, satis noti ac vulgares. Pro *antalis*, tubus quidam marinus intelligendus est; longitudine digiti minoris, foris striatus & inter buccina numeratus. Pro *Dentalis*, conchula, parva longa, rotunda, candida, intus lævissima, incurva, altera parte acuminata, in qua vermis marinus vivit, & aliquando exit. Et cum *antalis* & *dentalis* conchilia sint, & velut buccina; non male ipsorum defectu, turbines marini & cochleæ insurpantur.

Pet Gersam autem velut *Cerusa* quædam intelligenda est, ex radice *Drachonice* seu *Serpentaria*, vel ejus penuria; ex radice *liatri* & *Aqua rosarum confecta*; cuius

Ccc 1

piz

præparatio sic se habet. Radices *Drachontæ* seu *Serpentariæ* majoris vere collectæ, ablundæ, à fordib. purgandæ & siccandæ; deinde in mortario lapideo tenuissime pulverizandæ; & sicciliaut vitro vase idoneo exceptæ, aqua rosarum insuscandæ: tum linteo tectò ad Solem siccandæ, postea rursus terendæ, rosacea irrorandæ, & ut ante insolandæ & exsiccandæ. His omnib. ter, quaterq; iteratis, in idem pulvis vino odore madesaciendus, & in pastillos cogendus; qui in umbrassiccati, usui reponendi sunt, & pro Garfa usurpandi.

Porro huius unguenti sic suscipitur præparatio. Axungia primùm simul in vase siccilliquantur, quibus duo *malacitria* per taleolas secta noctem integrâ macerata itur: mane sequenti coquuntur & percolantur. Intet ea *marmor, crystallus, corallium, umbilic. antalia*, & *dentalia* tenuissime pulverizantur, ut etiam reliqua, sed seorsim, maxime vero *capbura, amyllum, thus, amiantum, & borax Gersa* autem, quod friabilis sit, levi ad cribrum in versum attractu comminui solet. Omnia ut decet lævigata, adipibus liquatis, colatis & adhuc calentib. commiscebuntur & agitantur, ut concrevant in unguentum. Minor autem videtur quantitas adipis ad pulvres, qui propterea minuendi, vel ille augendus: Nam pro libra pulvis sæpius requirunt pharmacopœi axungie, vel adipis lb. viij. aut viij. lere autem pulvis servatur, & recte, atq; utendi tempore axungis commisceatur.

Unguentum Citrinum papulas ex bile, aut falsa pituita, in cute, præsertimque faciei erumpentes reprimat, impetigines, livores & lentigines extergit, scdascicatrices delet, oculorum rubores aufert; & cutaneos affectus sanat.

Vnguentum spleniticum, Renod.

℞. Olei de capparibus.

Olei de laimino an. ʒ. jx.

Butyri astivi & insulsi ac recentis lb. ʒ.

Succorum bryonia & cyclaminu an. ʒ. viij.

Gummi ammoniaci autò dissoluti ʒ. ij.

Pulverum Cumini ʒ. ij.

Corticis tamarisci,

Fraxini,

Cetera, b.

Seminis agni casti an ʒ. j.

Cera nova & odorata q. s.

Fiat unguentum; cui add. olei de spica ʒ. ij.

Multis lien tumet, aliis induratur sine incremento insigni; aliis simul insigniter & augetur & indurefcit. Omnibus gravitas adest & circumscriptus in hypochondrio, sinistro tumor, spiritus difficultas, pravus color, ad plumbeum vergens, decubitus in finistrum latus gravis, venæ ad lienem nigricantes & turgide, & pedum sæpe in flatio.

His post generalium præsidiorum opem cõfert regioni lienis hoc unguentum adhibere, quod vim habet malacticiam seu emollientem, resolventem, aperientem, roborantem ac splenicam, unde nomẽ. Nõ debet igitur omitti, & cum ejus usus sæpe sit utilissimus, in pharmacopoliis omnibus debet haberi.

Utrite paretur, oiea, & butyrum, igne lento bulliant cum succis ad eorum dissipationem. Commisceatur ammoniacum dilutum: Addantur pulvres: tum demũ cera, & fiat unguentum, cui parum olei de spica addatur, quod sua tenuitate efficit, vel reliquorum vis melius ad partem deferatur, & suo halitu unguenti odor minus sit ingratus.

Vnguentum deoppilativum. Reinell.

℞. Ol. chamam. irini,

Absinthii, capparana ʒ. ij. ʒ.

Rosar. ʒ. ij. Ruta ʒ. j.

Anygd. dulc. & am. ana ʒ. ʒ. ʒ.

Ol. lil. alb.

Anethi ana ʒ. j. ʒ.

Succ. opii, malva. senecion.

Camom. absynth. i. belid.

Frax. iraxac. petos.

Fragar. menth.

Ireorn acetos. ana ʒ. ʒ.

Aceti Rosar. ʒ. ij.

Vini ʒ. ʒ. Coq. ad succ. consum. adde sub ʒ.

Cera ʒ. ʒ.

Vng. dialth. ʒ. ij.

Ping Gall.

Anat. ana ʒ. j.

Pulv. spic. mid.

Schœnant. ana ʒ. ij. M.

Pro Unguent.

Vnguentum Neapolitanum.

℞. Axungia fusilla in uice, alvia lota lb. ʒ.

argenti vivi extincti ʒ. iij.

olei laurini,

chamameli,

lumbri corum an. ʒ. ij.

de spica ʒ. j. ʒ.

aque vitæ ʒ. j.

cera slave ʒ. ij.

cerebinte huius in succo emula lota ʒ. iij.

pulveris Camaphysæ & salvia an. ʒ. ij.

fiat unguentum, ut artu est.

Vellem citra nationis alicuius injuriam de morbo venero & ejus curatione Medici loquerentur; sed cū multi istius originem, causam & naturam primo sui adventu ignorarent, in eos, à quibus vel iuste, vel injuste se læsos putarent, retulerunt: hinc alii Hispanicum, alii Italicum, alii Gallicum, ut Itali nuncupant. Galli vero cum homines sint, nec injuriam illatam facile ferentes, morbum, quem antea Indicum, aut venerum recte vocabant, auditò Gallici morbi nomine ab Italis importito, non modo morbum fed etiam remedium Italicum & sæpe Indicum nominant. Ex India enim primum ab Hispanis delatus est in Italiã, unde Galli post captam Neapolim domum redeuntes hunc fructum Neapolitanum detulerunt. Sed hæc ridendi, quam rodendi gratia, potius dicta sunt: Redeo nunc ad unguentum a nobis ad Indicis huius curationem descriptum, quod aliorum ejusdem nominis multorum loco erit; quæ velut per manus pharmacopœorum, & chirurgorum tradita, in quibusdam Officinis ex oleo adipe suæ & hydragyro, aut simul paucis quibusdam aliis simplicibus indebite paratis & unitis conficiuntur. Ob id ægros sæpe ab ipsorum unguentorum litat incidunt in tremorem, stuporem & paralyfim. Hoc autem à nobis descriptum multis constat, quæ dictos affectus impediunt, nervosum genus roborant, qualitatẽ malignam humorum peccantium extinguunt, & humores ipsos partim resoluunt partim propellunt, & spiritando per os educunt. Sunt, qui petroleum & Euphorbium adiciunt; quæ licet propter partium tenuitatem, & calorem excedentem aliquando frigidioribus naturis profint, biliosis tamen & temperatis sæpius obstant. Michridatum & Theriacum alii permiscunt, nos tamen omisimus, quod non sint huius huius efficacẽ alexiteriũ.

argentum autem vivum, ut decet, usurpatum, efficacissimum est, ut alibi demonstravimus.

Ad huius autem unguenti apparatus, primum cera igni moderato cum oleis liquanda, & addita aqua vita agitanda; & calefacienda ad ejus ipsius aquae exhalationem; dein adeps & terebinthina una cum hydrargyrio illis incorporato: Tum demum pulveres: sicq; omnia probe subacta concreverunt in unguentum.

Ut vero rite præparetur hydrargyrius, debet primum per lancem pannum traici, ut tollatur illius plumbago, deinde saliva hominis je juni ac sani extingui. Sic enim domitus aptior est ad huius unguenti confectionem, quam succo limonum aut hyosciami extinctus, licet axingia & terebinthina mixtus multum de sua fecitate amittat. Illius malefica vis adhuc optime castigatur oleo terebinthinae, ut decet, parato.

Plurimum valet hoc unguentum ad oris fluorem, ut vocant, seu humoris virulenti per os exputationem, si eo post repurgatum corpus partes bis atque iterum liniantur.

Unguenta porro multa sparsim in Antidotariis virgatus descripta negleximus, quod eorum usus vel non satis probetur, vel improbetur, vel quia vires habent his affines, quæ in hoc libro describuntur. Qui enim habebit exempli loco, stypticum Fernelii & Aregon, nihil erit ei necesse unguentum Comissæ & de Artanita parare.

Vnguentum defensivum D. Angelbergeri.

℞. Bol. levatici.

litharg. pulveris an. 3 ℔.

terr. sigill. rubr.

ceruss. an. 3 j.

caphur. 3 ℔.

opisthebaic.

tragac. an. gr. v.

aq. rosar.

acet. rosac.

succ. semper vivi an. 3 ℔.

ol. ros. 3 ℔. Mi.

f. unguentum aries subtilissimum. Bolus & terra sigillata similiter optime terantur cum tragacantha, deinde opium & caphura tuti oleo rosar. parum dissolvantur, postea lithargyrum cerussa & oleum rosarum optime terantur, assundendo semper parum aceti; aqua rosarum & succi fiatq; unguentum, utile est ad tabem & atrophiam membrorum & omnia symptomata clandestina.

Vnguentum de plumbo, quale fere inter Emplastra reperies.

℞. Plumbi usti cum sulphure

lithargyri an. 3 j.

ceruss.

antimon. an. 3 i.

ol. ros. q. ant. suffic. f. ungu.

Vnguentum rubrum potabile.

℞. Rad. anchus. rubea 3 j.

rubia tinctor. 3 j.

beloni. 3 ℔.

levistic. 3 j.

sulphur. vivi 3 j.

vini rubr. alkanti 1 ℔. j.

butyri insuls. 1 ℔. j.

Lib. XXIII.

coquantur & colescentur: in colatura dissolve spermat. ceti 3 j.

sanguis birci 3 ℔.

pulv. tormentill. 3 iij.

oculor. cancr.

munia an. 3 j.

caryophyllor. 3 j. Mi.

f. unguentum.

Illius purgans.

℞. Aloes

fellis taurini an. 3 j.

pulv. arthanis. p. ij. Mi. & cum oleo lilior. aut violar. &

cera f. linimentum pro ventre inferiore in unguendo.

Vnguentum de Artanita Maius Mesuæ.

℞. Succ. Artenitæ seu cyclaminis lib. tres

Cucumeris aggregis, seu asinini

butyri vaccini ana libram

Olei trinitibras duas

Pulpa colocynthidis uncias tres habent Norimb. nos quatuor

Polypodii uncias sex

Euphorbii unciam semis

Contundenda terantur, & macerentur succis & oleis diebus octo in vase vitreo. Postea semel fervefac in duplici vase, cola, colaturæ adde

Sagapeni drach. septem semis

Myrrha drach. tres

Dissolvantur hæc in aceto, & coquantur in prædicta colatura ad succorum consumptionem, deinde adde

Cera uncias quinque

Fellis Taurini drach. 7. semis. Norimb. drach. sex. scrup. duos

Fervefac simul, donec cera liquecat, tunc insperge paulatim pulverem subsequens medicamentorum.

Scammonii

Aloes

Colocynthidos

Mezerii

Turbi hana drach. sex. scrupulos duos, nos septem semis

Salu gemma drach. quatuor semis, vel aureos tres

Euphorbii

Piperis longi

Zingiberii

Chamamelis ana drach. tres, alii duas, scrup. duos

Misce, fiat unguentum.

Illitum stomacho vomitu purgat, hypogastrio autem inunctum, alvum deicit: ob id hydropicos mire juvat, serosum excrementum large evacuando. Vermes quoque necat & educit. Adhibetur iis qui purgans medicamentum sumere nequeunt. In ponderibus hæc observandis non fuimus usque adeo curiosi, præsertim in unguentis.

Experimentum mirabile Rulandi.

℞. Fol. salvia,

urtica,

meliss. an. part. equal.

contunde in aceto rosaceo in linimentum, applica ad pulsus manuum mane: purgat superne & inferne.

Ccc 3

Vnguent

Vnguentum de lapide calaminari cum
camphora.

℞. Cera alb.

Seri hircin. an. Vnc. iiii.

Ol. ros.

Terebinth. an. Vnc. i. B.

Lapid. calaminar. Vnc. iiii.

Camphor. Vnc. B.

Ol. commun. quant. suffic. Mi.

F. liniment. griseum.

Vnguentum Nicotianæ.

℞. Fol. nicotian. lb. ij.

Axung. porc. rec. vel diligenter.

lot. ℥ xij.

Ol. hypericon. lb. B. Herba tritica maceretur per noctem in vino rubro, mane bulliant igne lento cum axungia ad vini consumptionem; colatur & expressa addde succi nicotiana lb. B. terebinth. vel resina abietina ℥ iij. coq. denuo ad consumptionem succi, addendo circa finem pulv. rad. aristolochie rotunda ℥ ij. cera nova quant. suffic. f. unguentum. Est Laurentii Iouberti, qui in alia descriptione oleum hypericonis omisit, valet etiam ad puerorum ulcera manantia capitis: potest quoque sumi succus expressus è foliis & radicibus ocimastri Tragi mense Maio.

Vnguentum de alabastro. Aug.

℞. Succ. Chamomilla uncias quatuor.

Succ. Rosarum recentium uncias duas.

Succ. Rutæ recentis,

Betonica ana unciam unam semis.

Succ. rad. Altheæ uncias duas.

Olei Rosæ Omphacis libram unam semis.

Alabastris puri & pulverisatæ uncias tres.

Infundantur per noctem, & cum Cera alba fiat Vnguentum.

Describitur hoc Vnguentum ab auctore Benedicto Faventino in Empiricis cap. i. de dolore capitis. Conferret autem omni capitis dolori siue is per essentiam, siue per consensum obortus fuerit, cum & citra febrem, omnique morbi tempore, solo excepto principio.

Vnguentum alabastrinum Ioannis
Langii.

℞. Ol. ros. omphac. lb. j.

Vini albi generosi lb. B.

Fl. chamomill. rec. ℥ ij.

Rutæ recent. ℥ vj.

Summitat. rubri ℥ iij.

Sem. fenic. pulveris ℥ j.

Coquantur lento igne ad consumptionem vini, colatur & addde ceræ albæ quant. suffic.

Pulver. lapid. alabastris ℥ iij.

Album. ovor. nr. ij.

Aq. rosar. ℥ B. Mi.

F. unguentum.

Vnguentum Ebulinum.

℞. Granor. ebulli maturor. & nigror. lb. B.

(alii sumunt succ. fol. ebul. lb. j.)

Fol. ebul.

Iuc. arthet.

Iuc. moschat.

Rorismar. an. Manip. f. B.

Lumbic. terrestr. cum vino rubro lotor. & suffocator. lb. B.

Terebinth. aq. salvia lota ℥ iij.

Rad. alth. virid. lb. B.

Ol. lb. B. j.

Vini rubri lb. j.

Cera quantum sufficit. M. fiat unguentum sec. art.

Difcutit & resolvit tumores duriores potissimum materia frigida ortos, estque anodynum.

Zibethum artificiale.

℞. Ol. nucisæ,

Mell. opt. despumat. an. ℥ B.

Zibeth gr. viij.

Pulver. pyrethri,

Piper. nigri,

Cubebar. an. ℥ B.

Mosch. gr. v. ex omnibus subtilissime pulverisatæ & commistæ fiat linimentum.

Vnguentum nervinum optimum D. Achillis
Gasseri.

℞. Ol. rosac.

Chamomel.

Mastic.

Lini an. ℥ B.

Terebinth. ℥ j.

Vermium terrestr. ℥ ij.

Seri vitulini,

Hircini an. ℥ j. B.

Pingued. vulpis,

Canu. an. ℥ ij.

Cera ℥ j. Mi. f. linim.

Aliud ad contractionem nervorum.

℞. Ol. chamomel.

Aneth.

Rosac.

Ulior. alb. an. ℥ j.

Irimi

Masticin.

Despica an. ℥ iij.

Pingued. gallin.

Anatu,

Ol. amygd. dulc. an. ℥ v.

Medull. cruris vulv.

Butyri vaccini rec. an. ℥ iij.

Styrac. liquida ℥ B.

Seri vitulini ℥ j.

Oespyi ℥ j. B.

Bulliant omnia simul præter styracem & æspum usque ad consumptionem mucilaginis, deinde coletur & addantur terebinthinæ clarissimæ ℥ ij. ceræ citrinæ quant. sufficit f. ceratum molle.

Aliud ad spasmodum nervorum.

℞. Ol. costin.

De piperib. an. ℥ ij.

De euphorbio,

De laterib. an. ℥ j. B.

Terebinth. non loca ℥ ij.

Cera alba quant. suffic. f. unguentum, quod membrum affectum unigatur præmissa tamen frictione summo mastichino aut ol. absynthii.

Vnguentum ad artus.

℞. Marcasti lb. B.

Rad. chameleons. alb.

Baccar. iunip. an. ℥ iij.

Marcastita tenuissime teratur, radix minutim inc. datu.

DE VNGVENTIS.

datur, & cum baccis optime contudatur, deinde in vini albi optimi lb. ij. ad dimidias coquantur.

℞. Huius colature lb. j.
Medull. crur. bovin. 3 ij.

Sevi hircin 3 ij.

Adip. urfin. 3 j.

Canini. 3 j. B.

Human. 3 B.

Adipes aqua rosacea aliquoties abluantur, abjecta semper veteri aqua & nova affusa, deinde ad succi consumptionem coquantur, fiatque unguentum.

Vnguentum spleneticum.

℞. Ol. de capparib. 3 ij.

Rad. cy. lam. 3 B.

Sem. genist. 3 ij.

Succ. bryon. quant. suffic.

Radices & semina terantur minutissime, deinde omnia coquantur ad aquosae humiditatis consumptionem, & vehementissime expressa colentur.

℞. Colatur. 3 vj.

Pulv. croci 3 ij.

Cera parum Misf. unguentum.

Aliud.

℞. Ol. de capparib. 3 v.

Nuc. moschat. express.

Spica an. 3 B.

Succ. cyclam. 3 j.

Calam. aromat. 3 j. B.

Lacca,

Aloes,

Piper. an. 3 j.

Ammoniac. in acet. dissol. 3 iij.

Cera quant. suffic. Misf. cerat.

Vnguentum & scabiem.

℞. Succ. helenii,

Oxylepath. an. 3 B.

Ol. laurin. 3 j. coquantur in diplomate ad aquosae consumptionem, deinde cum sulphuru vivi 3 j. B. cera medicosf. unguentum.

Vnguentum cordiale.

℞. Spec. diamb.

Pulv. croc. orient.

Ling. aloes,

Benzoin. an. 3 j.

Ol. cyn. in.

Fenic.

Cinnam. de stillator. an. gutt. iij.

Rorism. r. gutt. iij.

Moschellin. 3 vj.

Mosch.

Ambr. an. gr. ij.

Cere albiss. in aqu. Cinnam.

Lota quant. suffic. fungu.

Vnguentum cordiale. Reinesij.

℞. Cerat. sandal. 3 ij.

Mithrid. 3 vj.

Campb. 3 j.

Acet. ros. 3 B.

Ol. hyperici 3 iij. m. f. Vnguentum.

Vnguentum ad scabiem manuum.

℞. Extrac. ellebor. nigr.

Bryon. an. 3 B.

Vnguent. de cerussa 3 j. B.

Sulphur. vivi 3 B.

Ol. tartar. 3 ij. Mi. diligenter ad ignem f. unguentum.

Herbae, quibus manus prius fovendae.

℞. Rad. bryon.

Oxylepath. an. 3 j.

Ellebor. nigr. 3 ij.

Fol. fumar. M. ij. incisa & contusa coquantur in aqua.

Linimentum cordiale. Myl.

℞. Cort. arant. ana. 3 j.

Cort. citri ana 3 j.

Masticia

Absynth. Rom.

Rosarum.

Nuc. mosch. 3 B.

Olei amygdal. dale. 3 iij.

Vini optimi 3 ij.

Aqua rosar. 3 j.

Fiat decoctio lento igne ad vini consumptionem, expressioni adde

Olei Nuc. mosch. expressi 3 B.

Cera q. suff.

Fiat linimentum molle.

℞. ℞. Vnguenti Ros. Mos. 3 j.

Spec. cordial. temper. 3 ij.

Rosar. rub. ana 3 j.

Santal. citrin. ana 3 j.

Campbore gr. iv.

Moschigr. vj.

Cum oleo Rosarum

Fiat linimentum.

Vnguentum Felicis Platerii ad polypum narium.

℞. Vnguent. aegyptiac. 3 B.

Cortic. granator.

Gallar. an. 3 B.

Ol. vitriol. 3 j. Mi. f. Vng.

Aqua post unguentum usurpanda.

℞. Sublimat. 3 j. Coquantur in aqua fabrorum 3 iij. ad consumptionem medicatis, postea adde ol. vitriol. 3 B. alum. ust. 3 j. Mi.

Hae aqua polypus tangatur.

Vnguentum in ozzna.

℞. Omphacii

Cort. mali granati

Balaustiorum

Myrbe

Alumini

Laudani

Cacibis

Aloes

Cort. Thuris

Ol. Rosati ana 3 ii.

Myrrini ana 3 ii.

Cera q. suff.

Fiat Unguentum.

Vnguentum Iulium, Iulii Caesaris Arantii, ex succis.

℞. Ol. rosar. ex oleo lini prepat. lb. i.

Fol. plantag.

Scrophular.

Centaurea minor.

refte bovis,

folani minutissime incisor. an. M.

Omnia fin. u. decoquantur, donec herbarum vires videantur extractæ, tunc colentur & torculari fortiter exprimantur, expressum denovo serueat, quousque omnia fere aqua humiditas absumta fuerit, iuncq. adde & permisce cera alb. inova 3 iij. tandem refrigerato ferme insperge camphor. pulv. 3 lb. a. gnetur tam diu, donec refrigerat & vase vitreato condatur.

Refrigerat & siccatur sine mōsu, ideoque valet ad ambusta & ad ulcera cum intemperie calida & acrisensatione; qualia sunt cacoethe, herpes narium, faciei, verrucæ exulceratæ, pudendi & digitorum gangrenosa ulcera, & hæc per nionibus neglectis sunt: ii præcipitati pulvis hoc temperetur unguento, corrigit putredinem & malitiam ulcerum in gummatibus galli- cis, in ozæna, in ulceratione strumarum, in tūle, in fi- cubus seu carnis excrescentia abscessuum circa ungui- um coronam. Si hæc non prorsus hoc remedio cu- rentur, sit tamen præservatio, ne in deterius abeant.

Vnguentum ex Enula D. Bechtholdi Rivii.

℞. Rad. enul. virid. in acet. colt. & confus. 3 iij.

Tartar. alb.

Sulphur. vivi,

Vitriol. alb.

Zincib. an. 3 j. B.

Sal. comm.

Ellebor. nigr.

Albian. 3 j.

Fol. serpill.

menth.

Salvia,

Majoran. an. 3 iij.

Axung. porcin. rec. aq. lapath.

Acet. lotæ 3 x.

Contundantur contundenda, omniaque secundum artem lento igne ad formam unguentis coquantur.

Valet plurimum ad scabiem.

Vnguentum Horatii Augenii ad pterygium oculi.

℞. Alfine, quæ apud Tuscos vocatur centone,

Chelidon. recentium an. M. B.

Corundantur valide & misceantur in al. comm. ad strin- gentis facili ex olivis immaturis 3 vj. tam diu, donec marcescat, tum bulliant lento igne, adde cera nova liquefact. 3 j. quo cum leviter ebulliant ad consistentiam unguenti. tunc additio viri- dis æri 3 iij. B. pulv. osu sepiæ exusti & diligentissime lavigati 3 ij. mox deponito ab igne & fiat unguentum. Intincta pen- na in hoc unguento quater in die inunge & pertinge ungualem leviter, & jube, ne patiens eo die scilicet expo- nat aeri luminoso.

Est præstans unguentum non ad hunc modo affe- ctum, sed etiam ad omnes maculas oculorum delen- das, Cuius (inquit Augenius) meus parens in pterygio refractario addebat interdum fellæ barbelli piscis 3 ij. B.

Vnguentum nobile Eiusdem ad carunculam in ostio vesicæ.

℞. Virid. æri,

Auri pigment.

Vitriol. roman.

Alum. rocha an. 3 iij.

Infunde omnia in aceto acerrimo horis 12. atq. inter duos lapides marmoreos in pollinem tenuissimum redigantur, cum

aservo soli exponantur: siccatur usque aceto imponantur, inde- que ut antea in marmorum atrium sic comminuta, ut digitus sub- iectum nihil occurrat asperitatis, soli denique exponantur, quo- usque in pollinem tenuissimum redigantur, omnisque eorun- dem evanuerit acrimonia, quod fiet octo fere dierum spatio.

Hinc ℞. ol. rosat. omphac. 3 iij.

Litharg. 3 ij. coque ad ignem, donec coierint in Em- plastrum solide consistentia, ab igne tum senotia adde prædicti pulv. 3 ij. Misce spatula. Et igni subiciantur, quousque so- lum in durum medicamentum crescat, adeo ut ipsi candela ce- rea vel virga plumbea ab hære possit, sic neminibus qui- dem tractata excidant. Valet solum in robustis.

Aliud Eiusdem ad idem.

℞. Litharg. aur. præpar.

Ceruss. an. 3 B.

Ol. ros.

e myrrh. an. 3 j. B.

Liquefiant igne remisso: deinde adde thuri præpar.

Stibii,

Spong. usta omnibus in succo plantag. m. citrii, dim- deque sole refectus an. 3 j.

Aristol. rotund.

Myrrh.

Aloes,

Mastic.

Pulv. tenuissimum plumb. Prædi an. Vnc. B.

Campbor. 3 ij. B.

Omnia cote marmorea tenuissime terantur, deinde in mor- tario plumbeo diu in unguentum subigantur.

Aliud Eiusdem ad idem pro delicatio- ribus.

℞. Ceruss. venet. optim. Vnc. iij.

Tutia elect. præp. & in aq. ros. lot. Vnc. B.

Litharg. auri præp. 3 vj.

Stibielect. in tenuiss. pulverem redacti & exorti Vnc. B.

Campb. 3 B.

Mastic.

Oliban.

Aloes epaiæ. an. 3 ij. Comminuenda marmoreo lapide con- terantur ad scio plantagin. succo & ad solem siccantur, ac de- rursus exacte trita in mortario cum pistillo plumbeo ad scio ol. ros. quant. suffic. distillatissime agantur & fiat unguentum.

Vnguentum laxativum. Pistorii.

℞. Fell. taurini 3 j.

Myrrh. 3 j. B.

Scamm. præp. 3 B.

Euphorb. 3 B. M. & cum balsamo ex aloes fiat unguentum.

Vnguentum Cotoncorum.

℞. Malor. cotoneor. in tenuissimas laminas concisorum quor- um vis, coquantur in vino rubro generoso ad d. quoties transverfori supereminenti ad vini fere consumptio- nem.

℞. Vini colati lb. i.

Ol. mastic.

Rosar. an. lb. B.

Bulliant leviter ad totius vini consumptionem & cum cura modico fiat unguentum, addendo pulv. Caryophyll. Vnc. i. B.

Valet ad quoscunque fluxus ventris.

Unguentum Stomachale. D.

℞. Olei moschelini ℥iij.

Masichini

Nardini ana ℥iij.

Extrañ. Absinth. ℥j.

Aqua. Stomachal. cal. ℥iij.

Coquantur in duplici vase ad aquæ consumptionem: deinde adde

Ol. Nucis moschat. stillat. ℥ij.

Anisi.

Feniculiana ℥j.

Caryophyll. g. vj.

Cinnamomi g. ij.

M. & Fiat cum f. q. Ceræ citrinæ f. A Unguentum.

Unguentum stomachicum.

℞. Ceræ citrinæ ℥iij.

ol. coron.

mastice.

absynth.

menth. an. ℥iij.

pulv. mastice.

menth.

caryophyllor.

nuc. mosch.

galang.

macer.

absynth.

cinnam. an. ℥j.

spic. indic. ℥ B. Mi.

f. unguentum.

Unguentum nephriticum.

℞. Vngu. anodyn. ℥xij.

ol. aneth.

chamom. an. ℥iij.

pingued. coturnic.

anser.

gallin an. ℥ij.

pulv. fl. chamom.

sem. aneth. an. ℥vj. Mi.

& cum cera nova f. unguentum.

Unguentum ad lumbricos.

℞. Ol. amygd. amar.

absynth. an. ℥iij.

succ. sol. persicor. ℥ij.

savin. lupinor.

corn. cerv. ust.

rad. gentian.

centaur.

menth. an. ℥j.

matricar.

abrotan. an. ℥ B.

aloes ℥vj.

sell. tauri ℥iij.

cera ℥j. B. Mi. f. unguentum.

Unguentum pediculorum.

℞. Sem. staphysagr. ℥viij.

ellebor. alb.

baccar. lauri.

sal. nitri an. ℥ij. B.

argent. vivi ℥viij.

axing. porcina lb. iij. B. Mi.

f. unguentum.

Unguentum ad itrangulationem uteri.

℞. Mosch. ℥j.

gallie mosch. ℥j.

ol. lil. albor. ℥ij. Mi. f. linim. quo inungantur genitalia.

Unguentum alabastrinum Benedicti Victorii Faventini.

℞. Succ. chamom. rec. ℥iij.

rosar. rec. ℥ij.

rute rec.

beton. an. ℥j. B.

rad. alib. ℥ij.

Ol. ros. omphac. lb. j. B.

alabastr. optimi & purissimi ℥ij.

pulveriscitur alabastrum tenuissime & per noctem ac diem in ol. omphacino infundatur, deinde cum cera alba optima q. s. ex omnibus fiat unguentum.

Aliud Alabastrinum

Ludovici de Leonibus, præceptoris patris Augenii & Io. Langij.

℞. Vini albi adstringent. lb. vij.

aq. ros. lb. ij.

Euphrag. virid.

fl. cham. an. ℥ vij.

fl. rosmarin. lb. j.

alabastr. subtilissime pulverisat. lb. j. & ℥ viij.

cera nova ℥ v.

ol. ros. omphac. lb. ij. B.

Contusis contundenis coquantur invicem ad consumptionem aqua & vini, postea imponentur album. ovor. nr. j. B. conqussata & cum pistillo in mortario calido horis octo continuè agitentur, mox, cum panno lineo fortiter exprimantur, in fine addito camphor. ℥ ij. B. finito refrigerari & colari, si quid vini aut humidi liquoris superstit.

Unguentum contrâ pestem. Antonii Florentini.

℞. Theriac. Androm. sen. vet. opt. ℥ij.

coquantur in vase fictili optime vitreato ad consumptionem medietatis, adde cum ab igne remota fuerit.

carylina.

imperator.

gentiane.

diptamni albi.

sandalac.

Croci optime pulverisat. an. ℥ij. Mi.

f. unguentum quo regio cordis inungatur.

Aliud Leonardi Fioravanti ad pestem.

℞. Resina pini alb. & mund. lb. ij.

benzoin ℥ij.

styrac. calamit. ℥j.

cerebintb. pellicid. ℥ vj.

ciner. lign. oliv. ar. ℥iij.

myrrh. ℥iij.

thur.

mastice. an. ℥j. B.

aq. vitæ ℥vj. Mi. in retorta magna igne lento destillentur, & cum oleum nigrum in fine exire viderit, muta recipientem, & oleum illud nigrum de aqua & prius egresso oleo separa illudq. oleum, prius icidem ab aqua elapsum veluti thesaurum maximum reserva.

Unguentum

*Vnguentum ad suffocationes uteri.
Pistorii.*

*℞. Ol. myrtin. ʒj.
mastich.
cydon. an. ʒβ.
ambr. gr. iij.
benzoin. ʒj. β.
gallia mosch. ʒβ. Mi.
cum cera f. ungu. molle, quo pudenda inungantur.*

Vnguentum clysmaticum.

*℞. Herb. Maluæ,
Bismalua,
Brania Visina,
Parietaria,
Mercurialis ana manipulos quatuor.
Radicum Altheæ,
Liliorum alborum ana uncias quatuor.*

*Florum Chamomille,
Meliloti ana manipulos tres.*

Butyri recentis libras quinque. Pistentur simul, & scilicet per mensuram: postea coquantur & exprimantur.

Adhibetur in Ematæ, vel per se liquatum iniicitur. Emollit enim, lenit, digerit, dolores levat, ventrem blandè subducit, duras fæces emollit, ac intestina reddit lubrica.

Alii sic parare solent.

*℞. Parietaria,
Malva,
Mercurialis,
Bete ana manipulos tres,
Foliorum Altheæ,
Violariæ,
Florum Chamomille,
Meliloti. omnium recentium ana manipulum unum semis.*

Coque in sufficienti quantitate, seu libra una semis Butyri recentis non saliti, donec vireseat, addendo colaturæ.

Olei Amygdalarum dulcium uncias octo. Misce, fiat Vnguentum.

*Vnguentum comitissæ, Guilielmi de
Varignana.*

*℞. Cort. med. Glandium,
Castanearum,
Quercus arboris,
Baccarum Myrti,
Caude equinæ, seu Equiseti,
Gallarum,
Corticum Fabarum,
Acinorum Vuarum,
Calycum Glandium,
Sorborum immaturorum seccorum,
Mespilorum acerborum succatorum,
Foliorum Capparis,
Prunoli sive Istris,
Rad. Tormentille aut Bistortæ ana unciam unam semis.*

Contundantur aliquid tantulum, & coquantur in aqua Plantaginis libris octo, aut quantum sufficit, donec media pars consumpta fuerit. Deinde in colatura laventur sequentia novem vicibus, semper recentem aquam decoctionis affundendo quotiescunque laveris.

℞. Cera novæ uncias octo semis.

*Olei Myristicorum,
Masticini ana libram unam semis.
Postea in superge sequentium rerum tenuissimum pulverem.*

*℞. Cort. median. Castanearum, Glandium,
Quercus arboris ana unciam unam.*

*Gallarum,
Succi Hypocistidis,
Cineris ostium cruris bubuli,
Baccarum Myrti,
Acinorum Vuarum,
Sorborum seccorum ana unciam semis.
Trochiscorum de Charabe uncias duas.
Misce, fiat Vnguentum bonæ consistentiæ.*

Vnguentum hæc à Comitissa Vandrensi nomen sortitum ad menstrua supprimenda, & abortum prohibendum concinnatum à Varignana lib. 16. de morbis cur. cap. 4. Fæminei fluxus abundantiam compescit, locos muliebres firmat, uterum roborat, ac renes laxatos stringit, si eo inungantur. Hæmorrhoidum superfluum profuvium sistit.

Modus compositionis talis est, ut Cere uncie octo cum Olei Myrtini libris duabus semis dissolvantur, & laventur novies ex aqua Plantaginis, semper aliquid de eo quod est colatum, affundendo. Postea pulveres tenuissimè triu Cere & Oleo cum decocto lotis permisceantur, & addito Oleo Masticino non loto q. s. fiat Vnguentum: quo renes & pecten inungi debent ad firmandum uterum, ac Mensium abundantiam cohibendam.

*Vnguentum ad hæmorrhoidas.
August.*

℞. Thuris unciam semis.

*Licii,
Myrrhe,
Croci ana drachmas tres.
Opii drachmam unam.*

Decoquantur in lactis caprini uncias quatuor ad consumptionem tertiæ partis; cui adde

Mucilaginis Fyllii unciam semis.

Olei Rosæ uncias tres.

Vitellum ovi unum.

Misce, fiat Vnguentum.

Acerbissimos Hæmorrhoidarum dolores placat, earundemque inflammationes retundit.

Norimbergenses aliud Vnguentum ad Hæmorrhoidas ex Amylo, Cerussa, Lithargyro, Plumbo ustro, Tragacantha, Opio, Camphora, Albumine ovi, Oleo Rolato & Violato compositum habent. Ejus descriptionem in Antidotario Medico eorundem require fol. 235.

Vnguentum Jovis.

*℞. Fol. Hyoscyami,
Verbena,
Parietaria,
Sambuci,
Gerani ana manipulos quatuor.
Violarium,
Papaveris albi,
Cicutæ ana manip. sex.
Sempervivi manip. tres.
Liquiritiæ recentis libras tres.*

Omnia sumantur recetia, cōcidantur, & cū sufficiēt quantitate Butyri recetis probè simul cōtusa impastetur, at-

tur, atque sic diebus quindecim simul unita maneant: postea coquuntur & exprimantur.

Vnguentum ad Gibbos Fabrit.

℞. Aque granorum iuniperi sine vino distillati.

Aque Salvia,

Beronica,

Lavendula an. ʒ ij.

Pulver. radicum bistortae,

Tormentilla,

Rosarum an. ʒ ij.

Misce, fiatque infusio in ampulla magna, per dies octo vel decem.

Dein per inclinationem à pulveribus separata aqua, ad usum reservetur. Post inunctionem sequens Emplastrum, quo ego etiam in fracturis ossium utor, applicui:

℞. Emplastri Slotani ʒ quinque.

Cera nova ʒ ij.

Lapidis sabulosi, sive Osteocolle ʒ j.

Pulveris radic. consolida maiora,

Terra sigillata an. ʒ iij.

Pulver. Balaustiorum,

Nucum cupressi,

Rosar. odoriferar. ana ʒ j.

Misceantur lentissimo igne, fiatque Emplastrum, addendo olei Rosacei aut Malticis, quantum satis.

Unguentum paralyticum. Mynf.

℞. Ol. Succini rect.

Laseris ana Vnc. j. ʒ.

Iuniperini

Templini

Terebinth. ana Vnc. j.

Laurini

Petra

Spica ana Vnc. ʒ.

De Castoreo

De pipirib. ana Drach. ij.

Mixtis affunde sp. Paralytic. noct. ūnc. iij. & coq. ad sp. consumptionem; postea adde:

Aluminii plumos. prep. Vnc. j.

Ol. still. Ros. marinis

Nuc. Moschat.

Caryophyllor.

Origani Cres.

Abstrinbij.

Lavendula

Angelica

Salvia ana Drach. j.

Misc. & cum liq. Cera citrin. f. l. a. Unguentum.

Vires & Vsu.

Efficacissimè membra paralytica recreat, materia peccantem inhaerentemque nervis, musculis atque tendinibus, digerendo absorbit: Partes nervosas calefaciendo confortat, & pristinae motioni restituit, frigidaque Arthritidi confert. Insuper in Ischiatica affectione medicamentum est stupendum. Fit autem inunctio manè & vesperti in loco calido, Medicamentis tamen universalibus praemissis.

Vnguentum ad Paralyfin Conerdingii.

℞. Vng. Mart.

Arag.

Agripp. ana ʒ ʒ.

Ol. Castor.

Serap. per expr. ana ʒ j.

Lump. ʒ iij.

Ping. Cani ʒ ij.

Pulv. piper. long. ʒ iij.

Euphorb. ʒ j. ʒ.

Eriuc.

Gentian. ana ʒ ij.

Vini ard. q. f. coq. ad vini conf. f. Vnguentum.

Vnguentum ad desperatissimas Partium convulsiones Penotti.

℞. Hyoscyam. herba in pulvem suapte natura resolut. ʒ iij.

Ol. Cam. destill. ʒ iij.

Ol. Terebinth. ʒ j. ʒ.

M.

Vnguentum in Epilepsia.

℞. Oleo Euphorbii

è Lateribus

è Piperè

è Lumbricis

Iuniperi

Castorei

è Spica ʒ ʒ.

Iriui

Abstrinb.

Nardini

Anethini

Sampsuch.

Rosacei ana ʒ ʒ.

Camomilla ana ʒ ʒ.

Vnguent. Dialthea ana ʒ j. ʒ.

Aregon ana ʒ j. ʒ.

Vini adusti ʒ j. ʒ.

Coque ad coagulationem: odoris gratiam si cupias, adde oleum spicae.

Linimentum ad podagr.

℞. Terebinth. ʒ ij.

Sapon. hispan. ʒ iij.

Aceti lb. j.

Liquef. coq. lento igne per horam inspergendo:

Castor. ʒ ij.

Mastic. ʒ j. ʒ.

Creta ʒ ij.

Coque per 12. horas.

Linimentum ad Podagr.

℞. Ol. express. sem. ebuli

hyosc. ana ʒ ʒ.

Mutia ʒ ij.

Camphor. ʒ j.

In marmor. f. linimentum ad membra dolor. podagr.

Aliud Penotti.

℞. Limacum m. j.

Salu. communis m. j. ʒ.

Sem. ebuli m. j. f. stratum super stratum in manica Hippocr. in cella, destillabit liquor pingvis, servetur ad solem perendies in vase plumbeo recto.

Vnguentum ophthalmicum. Mynf.

℞. Butyri mai. non salit. & aq. Euphras. abluti Vnc. iij.

Sang. Draconis veri & subtilissimi pulveris f. Vnc. ʒ.

Sacchari candi alb.

Tutia prep. ana Drach. ij.

Margaritar. prep.

Sarcocolla ana Drach. ʒ.

Camphora Scr. ʒ.

Opii Spagyricè præp. Gr. iij.

Misc. & fiat Unguentum secundum artem.

Vires & vsus.

Si huius Unguenti tantillum, præmissis prius universalibus, ad angulos & palpebrarum oras adhibeatur, omnes humorum fluxiones, calorem temperando, dolorem sedando, ruborem auferendo, acrimoniam mitigando, lachrymas sistendo & exsiccando, arceat, oculosque mirè roborat.

Unguentum pectorale. Myns.

R. Ol. de Pistatis exp.

De Pinea exp.

Amygd. dulc. ana Vnc. j. ß.

Butyri non salis. maial.

Axung. Caponis

Seri Firicin. ana Vnc. j.

Mixtis affunde Aq. Pectoral. nost. Unc. iij. & coq. ad consumptionem aquæ; postea adde:

Es. Croci orient. Drach. ij.

Ol. stl. Chamomilla Rom.

Fœniculi

Macis

Anethi

Anisi ana Drach. j.

Misc. & fiat l.a. cum cera alb. Unguentum.

Vires & vsus.

Valet propriè ad dolorem pectoris; super illud enim inunctum, pituitam in eo resolvit, & sanat omnia loca, calefacit, humectat, molliciat, &c. Fiat autem inunctio manè & vespere coram lento ignis aut fornacis calore.

Unguentum pectorale.

℞. Olei violarum } ana Ziij.

Anethi

Ping. galli.

Butyri maialis Zi.

Mucilag. Alibea Zi.

Fœnugraci Zi.

Lini Ziij.

Fiat l.a. unguentum.

Unguentum pectorale. Aug.

℞. Olei Amygdalarum dulcium uncias quatuor.

Chamamelini,

Violati ana uncias tres.

Butyri recentis uncias sex.

Adipis Gallinæ,

Anatis ana uncias duas.

Iridis drachmas duas.

Croci drachmam semis.

Cere albæ uncias tres.

Ceram & adipem in Oleis liquato, deinde sæpius lavato aqua Capillorum Veneris, aut aqua Hordei. His probe loris adde Iridem & Crocum in tenuissimum pulverem redacta.

Laterum ac pectoris dolores mitigat, tussim sedat, maturat, excreationem & expectoratum juvat, humores crassos digerit & attenuat.

Unguentum pleuriticum. Myns.

R. Ping. Muris mont. Vnc. iij.

Butyri maial sine sale Vnc. ij.

Ol. Nuc. tugland.

Amygdal. dulc.

Papav. exp.

Laurini ana Vnc. j.

Suc. Flor. Papærat. Vnc. ij.

Misc. & coq. ad succi consumptionem; deinde adde:

R. Ol. stl. Chamomilla

Anethi ana Drach. j. ß.

De Laterib.

Cymini ana Drach. j.

Denuo Miscæ & cum l.q. Cere alb. f. Unguentum.

Vires & vsus.

Post principium in sedatione doloris pleuritici & resolutione apostematis Unguentum est mirabilis effectus; Quod administretur loco dolenti, & non cessandum ab inunctione, donec dolores desistant: Et scias, quod hoc remedium valet in quolibet alio forti dolore, in toto corpore existente, & tibi honorem, aegroto autem utilitatem maximam conciliabit. Nota: Emplastra & Unguenta in morbis pectoralibus debent poni super pectus ante & retrò supra dorsum; in pleuritide verò magis super latera.

Unguentum anodynum. Myns.

R. Ol. Anodynæ nost. septem Florum Vnc. vj.

Amygdal. dulc.

Hyosyami exp.

Papav. exp.

Lumbricis ter.

Hyperici ana Vnc. j.

Ping. Cati Sylvest.

Anserinæ ana Drach. vj.

Suc. depurat. Nicotiana

Chamadryos

Verbene ana Vnc. iij.

Misc. & coq. ad succorum consumptionem; postea cum cere alb. f. q. fiat l.a. Unguentum.

Vires & vsus.

Dolores in quacunque corporis parte mitigat, unde nomen quoque traxit: Sed in causa nimis frigida ad Unguenti Unciæ adde. Ol. Petræ, juniperi, de lateribus ana Scr. j. & miscæ pro usu.

Unguentum Anodyn. Reinesii.

R. Alabastr. Zi. ß.

Caphur. Zi. j.

Ol. nymph. Zi. ß.

Vng. rosat. mē.

Popol. ana Zi. M. cum cere mod.

Unguentum anodynum Aug.

R. Olei Liliorum alborum uncias sex.

Anethini,

Chamamelini ana uncias duas.

Olei Amygdalarum dulcium unciam unam.

Pinguedinis Anatis,

Gallinæ ana uncias duas.

Cere albe parum.

Dolores quacunque corporis parte mitigat, unde nomen quoque traxit.

Unguentum splenicum aliud.

℞. Oleor. Cappadurum } ana Zi.

Itrini

Liliorum

Medulla cruris Bubuli

Mucilag. Rad. Altheæ

Fœnugraci

Lini

Pingued. Taxi ana Zi. j.

Gallina ana Zi. j.

Anseris an. ʒ ij.
 Cort. Rad. cappar. }
 Tamarisci }
 Cofsi } an. ʒ j.
 Centaurii }
 Ammō. }
 Bdellii } an. ʒ β.
 Galbani }

Gummatæ in aceto dissolvantur, cum cera fiat Vnguentum.

Vnguentum Splenicum. Mynf.

ʒ℥. Ol. de Capparib. unc. iij.
 Sem. Erucæ exp.
 Nigella exp.
 Canabis exp.
 Amygdalar. dulc. an. unc. j.
 Luniperi an. unc. β.

Mixtis affunde suc. Scolop. exp. Vnc. iij. Et coq. ad succi consumptionem; postea adde:

Ol. Stil. Mastichis
 Cymini
 Myrrha an. ʒ j.
 Gum. Ammoniaci
 Chamomille
 Absinthii an. ʒ β.
 Ext. Croci or. ʒ ij.

Denuò misc. & cum cerâ alb. f. q. fiat Vnguentū.

Vires & Vfus.

Lieni ad ignem millitum, eum aperit, confortat & à scyrrho præcavet; præterea dolores & inflationes sedat & discutit.

Vnguentum Spasmodicum. Mynf.

ʒ℥. Ol. Limacum per descens. destill.
 Lumbricor. ter.
 Sesamini an. ʒ i. β.
 Ping. Arietis castrat.
 Erinacei
 Vulpis an. ʒ j.
 Butyri maial. f. sale
 Medull. Cervinæ an. ʒ β.
 Sp. Luniperi ʒ iij.

Misc. & coq. ad Sp. consumptionem; postea adde:

Ol. Stil. succini alb. ʒ iij.
 Chamomille
 Laurini an. ʒ i. β.
 Rorismarini
 Sæviæ an. ʒ j.

Misc. & cum f. q. Ceræ alb. f. Vnguentum.

Vires & Vfus.

In convulsionibus post debitam evacuationem, est præcipuum: membris enim spasmus correptis applicatum nervorumque origini inunctum, mollicat, resolvit, nervosque refocillat. Locus autē spasmodicus manē & vesperi calidē iungatur & citrò videbis allevationem.

Vnguentum ad spasmus Prævotii.

ʒ℥. Strellion. n. s. vel eorum loco lacert. virides.
 Infund. viv. in. ol. camom. ʒ viij. bulliant ad colligationem carnis. express. adde tertiam partem liquaminis anseri assat. repleti thure, lardo myrrha, & croco.

Vnguentum renale. Mynf.

ʒ℥. Ol. Anodyn. nost. vel ʒ flor. ʒ iij.
 Sem. Papav. alb. exp. ʒ ij.

Lib. XXIII.

Vng. Rosatirec.

Populeon. an. ʒ j.
 Ping. Caponis
 Medul. Cervin. an. ʒ β.
 Santali rub.
 Nitri præp. an. ʒ ij.
 Suc. Flor. Malvæ arbor. rub. ʒ vj.

Misc. & coq. ad succi consumptionem; postea cum cera citrinâ f. Vnguentum.

Vires & Vfus.

In refrigerando & humectando præcipuum habet dignitatem: Propterea ubicunque refrigeratione & humectatione opus, eius usus esse poterit. Imprimis autem dorso, lumbis & c. illitum, Renū inflammationi, calori & calculo medetur, nec non dolores in quacunque corporis parte à causâ calidâ proveniente mitigat atque placat.

Vnguentum Nephriticum. Mynf.

ʒ℥. Ol. Scorpionum simpl. ʒ ij.
 Flor. Verbasci
 Chamomill.
 Populini
 Anethini an. ʒ j.
 Nucl. Cerasor. exp.
 Amygd. amar. an. ʒ β.

Ping. Gallinarum

Anserina
 Anatis an. ʒ vj.
 Butyri rub. & Canceri conf.
 Vng. Dialthea an. ʒ ij.
 Bals. Terebinthina ʒ iij.
 Suc. Parietaria exp. lb. j.

Misc. & coq. ad succi consumptionem; postea cum cera fiat l. a. Vnguentum.

Vires & Vfus.

Renes, lumbi, dorsum usque ad pubem hoc unguento quotidie aliquoties inungantur: Sic enim inunctum, mirabiliter vias dilatat, ut calculus & arena eò facilius, dolores nephriticos leniendo, ureteres laxando, lapidem & tartaream molem comminuendo, descendere possit.

Vnguentum ad Ambustæ. Mynf.

ʒ℥. Album. Ovorum p. j.
 Ol. Olivarum. p. j.

Conquassando diligenter & exacte misceantur, ut fiat Vnguentum album.

Vires & Vfus.

Hoc præsens presentissimum linimentum; nullius fere autoritatis & pretii esse videtur; sed dico vobis, quod in tota Repub. Medica secretius & præsentius experimentum ad omnia ambustæ nondum inventum & excogitatum sit: Quia ad eò perfectè, citrò & tunc caloris vim extinguendo, dolorem leniendo & sistendo, omnia adustionis ulceræ, etiam à quavis materia facta, nullo cicatricis vestigio remanente, sanant, ut merito inter arcana domestica referatur ac posteritati communicetur. Talis autem utendi & applicandi modus requiritur: patientes multoties in die cum pluma gallinæ nigræ (nullis tamen adhibitis linteolis seu ligaturis externis) locum affectum ad sanitatem perfectam donec crustæ spontè decidat, continuò inungat.

Vnguentum de calce viva. Mynf.

ʒ℥. Calcis vivæ unc. vi.
 Ddd

Auri

Auripigmenti unc. i. β.
Rad. Ireos flor. unc. j.
Sulphuris citrin.
Nutri an. unc. β.
Lixiv. stip. Fabarum fort. lb. ij.

Misc. & coq. in ollā nova vitreata ad iustam consistentiam, quod cognosces, si penna oblinita facillè plumas dimittat: tunc adde: Ol. Spic. unc. s. vel alia odorifera & fiat unguentū seu pulmentum.

Vires & Vfus.

Ex huius Vnguenti illinitioe crines seu pili in quacunque etiam corporis sunt parte, mirō modo & ex tempore decidunt: Locus autem depilat⁹ ungatur Ol. sec Vng. Rosato.

Vnguentum de Rapis. Mynf.

℥. Axung. porcina unc. ij.
Ol. Chamomill.
Rosarum
Violarum an. unc. j.
Triticici exp.
Vrine an. unaesf.
Æspibuman.
Sevi cervin. an. ℥iij.
Ciner. cancror. Fluv.
Olibani an. ℥ij.
Mucilag. Rad. altheæ
Sem. Linī
Fenugrac. an. ℥vj.
Suc. Raporum exp. unc. viij.

Mixta bulliant ad succi consumptionem & tum cerā citrinā fiat l. a. Vnguentum. Cui circa finem immisce vitell. ovorum Nro. iv.

Vires & Vfus.

Scissuræ, ulcera, apostemata, quæ sunt aperta, manuum, pedum & aliorum membrorum à frigore & corrosivō facta curat. Quæ tūdidè autem bis vel ter locus affectus est inungendus.

Vnguentum Medicamentosum. Mynf.

℥. Ping. Lardiveteris lb. j.
Terebinth. alb. unc. vj.
Lap. Medicamentosf.
Ol. Tartari an. unc. i. β.
Sulphur. vivi & citrin.
Cerasalota
Lithargyrii
Minii an. unc. j.
Hellebori utriusq;
Piperis longi
Turpie præp.
Nihili albi unc. β.

Mixtis affunde succor. deptirat. Rad. Lappathi acut. & scrophulariæ, Herb. Fumar. Scabi. Sax. Cort. int. virid. Sambuc. Limonum ana Vnc. iv. Coq. ad succorum consumptionem; postea adde:

Styrac. liquid.
Cinnab. falsit. an. unc. i. β.
Ol. Laurini

Iuniperini

Ovorum an. unc. j.

Mercurii sublimati ℥iij.

Misc. & f. Vnguentum pro usu.

Vires & Vfus.

Scabiei manuum, & totius corporis. sanat. Item Impetiginem, Serpiginem, Tentiginem pravam,

Pruritum, Syrones, Elephantia in horribilem, Ophiastin live thiriam & Alopeciam curat: Furfures Capitis & psydracia tollit: Inungantur autem partes extremæ omnimane vel de tertio in tertium diem, præsertim in declinatione. Sed cave ne inunctione ante corporis evacuationem fiat: Quoniam ab inunctione cutis porositates clauduntur, prohibita verò maiorum humorum expiratione magis intus putrescant; unde febris ac apostemata facillimè inducuntur.

Vnguentum de sevo Hircino. Mynf.

℥. Sevi Hircini unc. j.
Ol. Vitell. Ovorum
Amygdal. dulc.
Hyoscyam. exp.
De papav. an. unc. β.
Adip. Anseris
Gallina
Anatis an. ℥iij.
Lithargy. arg. præp.
Ceras. lota
Turpie præp.
Minii an. ℥j. β.
Nihili albi
Alumin. ust.
Sach. cand. alb.
Olibani an. ℥j.
Croci or. ℥j.
Camphora
Opis præp. an. ℥β.

Misc. & cum Cerā alb. f. q. f. a. Vnguentum.

Vires & Vfus.

Fissuras, scissuras, rimas, Rhagades, in manibus, pedibus, podice, papillis, pudendo mulieris, præputio in masculis, palpebris, naribus, auribus, alibi vè à frigore, calore, siccitate, humoribusque bitolis, salis atque acribus, sine molestia sanat, & omnes inde ortos dolores placat.

Vnguentum ad verrucas mammillarum.

℥. Mucilag. psylli
Cydoniorum } an. unc. β.
Tragacanthi }
Olei violarum
Olei ovorum } an. unc. i.
Olei Rosarum }
Sevi cervini } an. ℥ii.
Caprini }
Cera albæ q. suff.

Fiat Vnguentum.

Vel: ℥. Gummi cerasorum } an. ℥iij.
Thuris }

Medulla ex pedibus vitulorum dissol. & Butyri. q. r.
Fiat Vnguentum.

Vnguentum nobile. Mynf.

℥. Gummi Galbani electi.
Opoponac.

Ammoniac. an. unc. i.

Solvantur in aceto vini, & soluta forti cum expressione coeantur, expressum ab aceto separatim, & separato tandem adde:

Axung. Humana
Canis
Cervi
Vrsi an. unc. β.

Mixta inde cucurbitæ super affundendo:

Oleor. Terebinthina

Bac. Lauri an. unc. ß.

Corn. Cervi 3 ij.

Sulphuris mediante Ol. Iuglandi præp.

Antimonii dulcis ex Pulvere.

Emetico per Retortam destillat.

Vitrioli per laminas serriedulcorat.

Saturni an 3 j.

Iterum misce; Postea ad Solem, vel alio loco calido digerantur per aliquot dies, & quotidie cum spatula lignea agitur, & sic Vnguentum pretiosissimum tibi comparabis, quod Theophrastus Paracelsus, tam recentia vulnera, quam inveterata ulcera intra paucos dies consolidavit.

Vires & Vfus.

Curat omnia inveterata, putrida, & Cacœtica mala: Item Vulnera Venerea desperata, Lentigines, Lupum, Cancrum & Podagram. Omnibus amputatis, & conqussatis musculis & membris medetur: Leucophlegmaticæ Capitis laborantibus, abrasis prius capillis, & postmodum loco affecto impositum, benefacit. Herniosis item & plagâ antiquâ in inguinibus affectis præstat auxilium: & ut omnia paucis comprehendam, virtus huius unguentis, verbis satis exprimi non potest. Immittatur eû pluma gallinæ nigræ, vel cum stuppis, super imposito Emplastro Stictico vel Diaphulphuris.

Vnguentum Carminativum. Mynf.

Flori Sambuci lb. ij.

Butyri majalis nonsalis lb. j.

Suc. Chamomill. cum vino express. lb. ß.

Ebulliant in Bad consumptionem humiditatis, & colatura adde:

Ol. Carui 3vj.

Cymini 3ij.

Feniculi 3j.

Misce, & fiat Vnguentum seu linimentum.

Vires & Vfus.

In Tympanite & inflatione Ventriculi, secretum est: totus autem venter inungatur bis in die, manè scilicet & vesperi eundo cubitum.

Vnguentum Stipticum. Mynf.

Myrryllorum unc. viij.

Cydaneorum

Nemuphar. an. unc. iv.

Hyperici

Rosarum an. unc. ij.

Suc. Herb. Plantag.

Bursa Pastoris

Millefolii an. unc. vj.

Misce & coq. ad succorum: consumptionem; postea adde:

Sang. Draconis

Crocimartii an. unc. j.

Bolirub. or. præp.

Terravitriol. dulc.

Corallor. rub. præp. an. unc. ß.

Rad. Tormentilla

Bistorta an. 3 ij.

Anthera Rosar.

Sem. plantag.

Berber. an. 3 j.

Acetiparum.

T. XXIII.

Misc. & cum Ceræ. q. l. a. fiat Vnguentum.

Vires & Vfus.

Stipticum est; Ideo Renibus & Ventri, in fluxu uterino inunctum, conducit in sistendis mensibus, & fluxionibus immodicis.

Vnguentum contra vermes. Mynf.

Aloes Epatic. unc. iij.

Ext. Gentiana 3i. ß.

Solvantur simul in f. q. sp. Vini & solutis adde:

Ol. Amygdal. amar.

Nucl. Persicor.

Absinthii com. an. unc. vj.

Fellu Taurini unc. iv.

Aceti vini unc. i. ß.

Misce, & coq. ad sp. V. aceti fellis consumptionem, & circa finem adde:

Myrrharub. unc. j.

Troch. Abhandel.

Ol. Sabina an 3. iij.

Et cum f. q. ceræ fiat l. a. Vnguentum.

Vnguentum contravermes. D.

Aloes Epat. unc. ii. j.

Ext. Gentian. unc. j.

Myrrb. elect. 3vj.

Ext. Absinth. 3ii.

Colocynthid. unc. ß.

Spir. Vini Rhen. unc. iv.

Fellu Borini unc. vi. ß.

Ol. Absinth. coct. unc. viii.

Pulverizanda pulverizentur subtilissime, M. & coquantur in duplici vase ad fellu, & spiritus Vini consumptionem.

Deinde adde Ceræ virina q. f. Misc. & fiat l. a. Vnguentum.

Vermes puerorum enecat, & per alvum educit. Vngendus autem est totus infimus venter quotidie manè & vesperi.

Vnguentum Herniosum. Mynf.

Vitell. Ovorum rec. ad duritiem coctor. No. xxxvj.

Butyri mai. f. sale. lb. ß.

Misce & igne carbonum lento semper agitando & depumando coquantur, & quando olei puri instar appareat, prælo fortiter exprimentur, & faeces reiciantur; postea in expresso oleo adhuc calido dissolvantur:

Ol. Balsamicosf. unc. vi.

Petra unc. iv.

Empl. Oxycroci unc. v.

Misce, & fiat l. a. Vnguentum.

Vires & Vfus.

Curat Herniam intestinalethi: Patiens autem in lecto per octo vel quatuordecim dies supinus, sobrius, cavendo à cibis ventosis, iaceat, & quotidie bis manè & vesperi locum affectum inungat, simulque debite ligaturæ fasciæque convenientes applicentur, & per Dei misericordiam certissime liberabitur: Interea autem manè & vesperi de decocto nostro contra Herniam bibat pro vice Cochlear. 2. 3. vel 4. Innumeros hoc remedium restituit.

Vnguentum ad Herniam Infantum.

Mylii.

Fol. Quercus } an. p. æq.
Geranii }
Millefolii }

Ddd 2j

Sani-

Sanicula } anap. aq.
Symphiti }

Bulliant in Butyro maiali & parum vino, exprime & conserva usui.

Vnguentum contra Pediculos. Mynf.

℥. Laurini
Templinii an. ℥ iv.
Succ. Ruta exp. ℥ vj.

Misc. & coq. ad succi consumptionem; postea adde:

Argenti vivi salivâ leiuini extinctâ. ℥ i. β.
Sem. Staphid. agr.
Nitri prep.
Aloes Epatic. an. ℥ β.
Rad. Hellebori alb.
Lapath. acut.
Tabac. Indic. an. ℥ ij.
Camphora
Ol. Spica an. ℥ j.

Misc. & cum Cera f. q. fiat l. a. Vnguentum.

Vires & Vfus.

Huius Vnguenti celeberrimum usum ipsa experientia docebit; omne enim pediculorum genus intericit, & castris tam martialibus quam venereis longe propellit.

Vnguentum ad livorem faciei. Mynf.

℥. Tragacant. alb. ℥ β.
Diff. aq. ros. adde
Rad. Sigill. Salom. ℥ iv.
Camph. ℥ ij.
M. f. linimentum.

Sapo Cosmet. Prævot.

℥. Sapon. Venet. ℥ iv.
Succilim. q. s. f. solut. adde:
Ol. amygd. dulc.

Tartari an. ℥ ij.

Ponantur ad Solem & quotid. agit. ut f. Vnguenti inflat.

Linimentum ad faciei tubercula, pruritus & maculas Penotti.

℥. Aq. pluvialis lb. v.
Sctm. papav. alb. lb. β.
F. Emulso in ol. vit.

Tunc in vitro magno albâmen ovi conquass. & agita cum ℥ j. Mercurii sublimati sapius loti, per horam, adde emulsionis ℥ β. agita per horam, post adde ℥ i. β. agita per 2. horas, post. addâ ℥ iij. agita per 3. horas & sic conseq. per 24. horas, adde Sach. Boracu an. ℥ j. agita per 2. horas.

Vnguentum ad luem Veneream.

℥. Axungia suâ ℥ xij.
Olei Hypericonis ℥ j.
Vnguenti Aragon. unc. ij.

Thuris unc. β.

Cerussa unc. ij.

Mercurii præcipitati unc. vj.

Misce adignem Fiat Vnguentum.

Linimentum in dest. capill. Luis Vc. ner. Mülleri.

℥. Ladani unc. β.
Ol. myrt.
Mastich. an. unc. i. β. M.

Linimentum ut pili decidant. Mülleri.

℥. Auripigm. unc. j.
Pulv. pyr. unc. β.
Calc. viv. unc. iij.

Coq. in lb. ij. lixiv. usq. dum penna immissa plumas amittat.

Linimentum ad barbam augendam. Mülleri.

℥. Cineris talp. unc. ℥ ij.
apum.
Avell. an. ℥ i. β.

Sterc. muris ℥ ij.

Ladan. ℥ i. β.

Mellu unc. β.

Ol. nard. cera an. q. s.

F. linimentum.

Vnguentum Fidum. Reinel.

℥. Rad. pyrethri, byron.
Cucum. asin. enul.
Lumbric. terr. prep.
Bacc. iumip. an. unc. β.
Castorei ℥ ij. macis,
Nucis mosch. an. ℥ j. coq. in
Ol. chamam. lb. β.
Vulpini unc. iij.

Vini potensis lb. j. ad tabescantiam & exprime:
Expresso adde

Vngv. dialtheæ unc. iv.

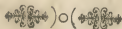
Succicohlear. masturt.

Salvia, raphani sylv. an. unc. j.

Denuò colliquatis admisce cera novella q. s. usq. fiat linimentum molle.

Vnguentum ad carbones. Reinel.

℥. Calcis extinctæ
Saponis Venetæ
Fermenti acris
Qu. vivi an. unc. β.
Nitri, tutie prep.
Scabios. an. ℥ ij.
Theriac. ℥ iij.
Opii Thebæici ℥ j.
Ol. lil. alb. q. s. Vnguent.

LIBER VIGESIMVS

QVARTVS.

DE EMPLASTRIS.

Diachylon album, seu simplex D. Mef.

℞. Olei veteris lb. i.

Lithargyri puri tenuissime triti lb. i. β.

Mucaginum radic. althea

Sem. lini &

Fenugraci an. unc. iv.

Fiat emplastrum, consistentia legitimum.

Multiplex est cuius c. n. piastri d. nominatio: à succis enim mucaginei, quib. magna sui parte constat, & virtutem assumit, *diachylon* vocatur, à colore, *album*: à communis eius usu, *commune*, à quinque simplicibus ipsius confectum in ingredientibus *pentapharmacum*, & sepe *diachylon*: simplex ad differentiam compositi. Eius inventorem tota myropolarum familia Mesuem agnoscit, ante eum tamen Serapio & Avicennas illius descriptionem dederunt. Omnes autem iuxta formulam superiorem exhibent, in qua *oleum* & *Lithargyrius* potius materiam & corpus, mucagines etiam suppeditant, ex quibus diversa proportione mistis, & præparatione unitis, Paulus cap. 17. lib. 7. emplastrum suum de succo conficit. Melius tamen sic, iuxta descriptionem traditam paratur, *Lithargyrius* à scoria, plübo & sordib. repurgatus tenuissime lavigatur in mortario metallico diutissime, ut duodecim horas, cum oleo agitur, subigiturque post ignem lento coquitur, semper versando, donec *lithargyrius* crassescat, & consistentiam mellis nanciscatur, atq; fundendo pilæ non adhærescat. Tum igni eximitur, ut paulatim frigescat: postea scorsim mucilagines in aqua extractæ parum ferveant, ad aquosioris partis exhalationem; dein earum pars circiter tertia primum *lithargyri* accurate misceatur, atque rursus igni reddatur, ut crassescat: tandem residuum addatur, agitetur, & blando igne ita ferveat, ut ex omnibus sic unitis & concorporatis fiat emplastrum consistentia legitima in cuius libris singulis, si pulveris ireos uncia una commisceatur, *diachylon ireatum* habebitur. Signum emplastri perfecte cocti habetur, cum ipsius portio marmori adhibita non adhæret, aut digito, dum contrectatur, non inquinat: illius enim compages sequax esse debet, lenta & viscida, ut exformetur magdaliæ, alba papyro involvendæ, & in pharmacopolio servanda.

Emplastrum diachylon, malacticum optimum est: hepatis enim, lienis, ventriculi, & aliarum partium duros tumores emollit, & humores coquit. Quod *iridis* admisit; magis attrahit, incidit, & resolvit.

Diachylon cum Gummis Vigonis; Aug.

℞. Rad. Althea lb. β.

Sem. Lini

Fenugrac. an. ʒij.

Lib. XXIV.

Violarum

Sem. Malva

Althea

Cydoniorum an. ʒβ.

Psylli ʒij.

Rad. Ireos ʒij.

Ol. Chamamelini

Anethini, Liliorum

Lini, Irini an. ʒij.

Pingved. Gallina,

Anatü, Anseris an. ʒij.

Olei Amygdalarum dulcium

Oesopi humida

Succi Glycyrrhizæ an. ʒx.

Terebinthina an. ʒi. β.

Servi vitulini lb. β.

Lithargyri Auri ʒx.

Bulliant omnia simul baculo agitando, usq; ad consumptionem mucilaginis. Deinde cum cera albâ quantum sufficit, fiat Ceratum molle, addendo

Sagapeni

Opopanaci

Bdelli molli

Galbani an. ʒij.

Ammoniacy ʒv.

Dissolutis in aceto fiat Emplastrum secundum artem.

Diachylon magnum, D. Mef.

℞. Lithargyri auri tenuissime pulverati lb. j.

Oleor. irini

Anethini

Chamamelini an. ʒviij.

Mucaginis radic. althea

Caricarum

Sem. lini & fenugraci

Ichthyocolle

Saccorum ireos

Scylla

Oesopi an. ʒxii. β.

Terebinthina ʒij.

Resina pini

Cera flava an. ʒij.

Fiat Emplastrum ut artis est.

Dirchylon magnum cum gummis.

℞. Bdelli

Sagapeni

Ammoniacy

Vino dissolvantur, colentur & coquantur ad mellis crassitudinem, addantur massa diachyli magni fiat emplastrum.

Vt diachylon simplex & ireatum, sic magnum & gemmatum coniunguntur, a quæ omnia eadem serie describuntur, quod inter se viribus & nomine plurimum conveniant. In magni descriptione

daa 3

& ppa

& apparatus Paul. A gin. multum à Mesue diffentit, Oribasius à Paulo, ab utroque vulgaris usus, Mesuei doctrinæ accommodatus quem hoc in emplastro sequimur, neglectis tamen *avis passis*, in quarum locum ex Guidone *radicem althea* substituiimus. Sic autem paratur: *Lithargyrum* purgatus, & subtilissime tritus, in mortario cupreo diutissime cum oleo agitandus & nutriendus: deinde igni lento coquendus, assidue movendo & versando, donec crassescat: sum mucilagines adduntur, atque lente coquuntur ad seti evaporationē. Postea *alkanach*, seu *ichthycolla* ponitur succis *ireos* & *scilla* diutius, coquiturque ad succorum absorptionem. *Alkanach* loco *alkan* seu viscum illud, quo capiuntur aves, poni potest; quod huic emplastro non minus, imo magis convenit. His omnib. adhuc igni stratis *cera* liquanda, ut etiam *resina*, igni subtractis, *serebinthina* diluenda, nec non *aspis* assidue movendo, & tota mixtura in emplatri coctæ massæ idoneam. Nonnulli industriosa sedulitate, parvam quandam mucaginum portionem in principio una cum oleis & *lithargyro* commiscēt: coquant & agitant, & postea reliquam earundem partem: sic enī *lithargyrum* impediunt, ne ad vasis fundum decidat, & alias emplastrum efficiunt. Quid sit autem *ichthycolla* lib. 3. de matr. medic. dictum est. cap. 17.

Eadem præstat hoc emplastrum, quæ superius, sed efficacius: magis enim duriciem quamlibet mollit, coquit, & digerit. Gummatim poterit attrahit, emollit & resolvit.

Emplastrum de mucaginibus, seu diachylon compositum.

- ℞. Mucaginum sem. *althea*
Lini
Fœnugraci
Corticis mediani ulni an. unc. iv.
Ol. Chamemeli
Liliorum
Anethi an. unc. j.
Ammoniāci
Galbani
Opoponacis
Sagapeni an. unc. β.
Cera nova unc. xx.
Terebinthina unc. ij.
Crocī ℥ij.

Fiat emplastrum arte iam præscripta.

Licet emplatri huius auctore non satis constet, fere tamen ab omnib. pharmacopolis paratur iuxta descriptionem hanc, quam ex Fernelio eius transcriptore exhibemus: ad cuius apparatus primo mucagines in aqua extrahuntur: extractæ cum oleis lento igne coquuntur ad aqueæ humiditatis resolutionem. His *cera* frustulatim secta liquatur, & spatha agitur. Postea gummi dicta, aceto diluta, colata & cocta ad aceri dissipationem adduntur & rudicula agitantur. Omnibus ab igne semotis terebinthina commiscetur. Tandem crocus, atque sic accurate versando massa idonea conficitur, ex qua formantur magdaleones ponderē uncia dimidia, & aliquando interæ.

Emplastrum de mucilagibus partim emollit, partim coquit, ac maturat: ob id tumoribus præter naturam duris, utroque dicto modo sanandis, confert. Enumeratur enim inter emollientia & suppurantia, eiusque frequens est usus.

Emplastrum de Melito, D. Mel.

- ℞. Meliloti unc. vj.
Flor. chamemeli
Comarum absinthii
Samsuchi, Fœnugraci
Baccarum lauri
Rad. Althea an. ℥ij.
Sem. apii, Amos
Cordumeni
Ireos, Cyperi
Spice, Castalig. an. ℥j. β.
Ammoniāci ℥x.
Syracis calamit.
Bdellu an. ℥v.
Terebinthina unc. i. β.
Ficus pingves n. xii.
Sevi caprini
Resina an. unc. ii. β.
Cera unc. vj.
Olei samsuchini
Ol. de spice an. ℥vj. vel singulorum unc. j.
Aqua decoctionis meliloti, chamemeli & fœnugraci q. s. fiat emplastrum.

Multis constat hoc emplastrum, quæ seorsim & artificiose debent preparari, antequam accedat ad illius confecturam: ac primo quidem loco radices terendæ; secundo, semina; tertio herbae & flores: tum *cinnamomum* & *styrac*, sed seorsim utrunque: deinde miscentur omnia. Inter ea macerantur *bdellum* & *ammoniācum* in aceto potius, quam in decocto meliloti, chamemeli, & fœnugraci, ut nonnulli volunt, in quo non nisi ægre dissolvuntur. In ea tamen mucagines, radices *althea* & *fœnugraci* optime possunt & debent extrahi, quibus coiatas addiuntur *ficus tusa*, eodem decocto maceratae & per cribrum traiectæ. Ex his autem sic apparatus conficitur emplastrum hoc modo: *Cera*, *resina*, & *sarum hirsinum* simul liquanda: his igni subtractis addendis gummi macerata, colata, & ad mellis crassitiem cocta: tum *serebinthina*, dein *ulveres* simul uniti. Quibus omnibus probe subactis adduntur *olei samsuchini* & *spice* an. ℥vj. vel unc. j. ad summum. Qui enim lingulorum unc. vj. ex Bauderonio addiderit, unguentum quam emplastrum potius effecerit, *Sisicum* sicciore sint, poterit teri, & cum reliquis pulverari, ut etiam *bdellum*: præstat tamen ea macerari & percolari. Pro *cordumeni carui semen* ponendum est, non *cardamomum* ut multi faciunt, vocum adinitate decepti: cætera scilicet sunt.

Emplastrum de melito inveteratas durities icteris, lienis, ventriculi, & reliquarum partium emollit, coquit, & resolvit, hypochondriorum tensionem laxat, & status discutit.

In emollientium & resolventium classe describitur à Iouberto emplastrum, tripharmacum, cuius ut simplex est compositio, sic qualitas imbecillior, propterea rarus admodum usus. Illius materia est eadem prorsus atque unguenti *crudi* sive de *lithargyro*: Constat enim oleo, *lithargyro* & aceto coctis ad emplatri consistentiam.

Emplastrum de crusta panis, Montagnanæ August.

- ℞. Mastiches, Mentha, Spodii
Corallii rubri, Albani ℥j.

Crustæ panis tostæ & mactatæ in aceto per bo-
ram mediam ℥ ij.

Olei de Mastiche

Cydoniorum an. ℥ j.

Farin. Hordei quantum sufficit.

Fiat emplastrum.

Conferat ad Vomitus puerorum, ac iis, qui cibum retinere nequeunt, piodest.

Emplastrum Griseum de lapide calaminari. Aug.

℥. *Lapidis Calaminari præp. ℥ j.*

Lithargiri ℥ ij.

Cerussa ℥ ℥.

Tutia ℥ j.

Terebinthina ℥ vj.

Cera alb. ℥ i. ℥.

Sevi cervini ℥ ij.

Thuris electi ℥ v.

Mastiche ℥ iij.

Myrrha ℥ ij.

Camphoræ an. ℥ i. ℥.

Confecte secundum artem.

Vlcera explet, siccant, & cicatrice claudunt.

Emplastrum ad Hydropem Aug.

℥. *Stercoris columbini acuo macerati lb. j.*

Sulphuris vivi ℥ j.

Nitri ℥ ℥.

Pulv. rad. Enula

Baccarum Lauri

Anethi

Flor. Chamomilla ℥ vj.

Sem. Nasturtii ℥ ij.

Decoquantur omnia in Vino ad spissitudinem. Adde

Mellis unc. ij.

Terebinth. unc. j. ℥.

Succiebuli unc. ij.

Iridii unc. j.

Farina Fabarum unc. i. ℥.

Fiat Emplastrum.

Eo quondam crebrius usi sunt celeberrimi Medici Patavini, Ioannes Baptista Montanus & Aloisius Bellacartus, tanquam experto ac valde probato ad Hydrope non remedio.

Emplastrum Pepasticum & Epispasticum. Rein.

℥. *Cort. median. samb.*

Sem. sinapi

Taleolar. raphan.

Rad. symph. maj. an. unc. i. ℥.

Cepas No. vj.

Coq. in Ol. lyl. ad tabesc.

Tum exprime. Expressi lb. ℥. Adde

Pulv. sterc. columb. unc. ij. Di unc. j.

Crocii ℥ ij. Euphorb. unc. ℥.

Alliorum unc. i. ℥.

Theriaca, Galbani, Sagap.

Ammon. depurator. an. unc. ij.

Empl. de melil. unc. iv.

Cera q. s. f. Emplastrum.

Emplastrum de Minio, Vigonis. Aug.

℥. *Olei Rosati lb. i. ℥.*

Olei Myrtini

Vnguenti Populeonis an. unc. iv.

Pinguedinis Gallinæ unc. ij.

Sevi Castrei

Vaccini an. lb. ℥.

Pinguedinis porcinae unc. vj.

Lithargiri auri

Argentii unc. iij. ℥.

Cerussa unc. iv.

Minii unc. iij.

Terebinthina unc. x.

Cera quantum sufficit.

Fiat Emplastrum secundum artem.

Vulnera & ulcera antiqua & maligna potenter curant. Aliud describitur à Nicolao Mafsa Confiliorum parte 2. fol. 69.

Emplastrum de Minio. Reines.

℥. *Cerussa, litharg. an. unc. ij.*

Succi cochlear. nasturt. apii,

Olei olivar. an. unc. iij.

Coq. igne lento ad consistentiam fluidiorum emplastricam: tum adde

Sevi cerv. unc. iv. Cera unc. i. ℥.

Minii unc. iij. Mastich. Myrrha,

Tutia præp. Thuris. Cyperi,

Sacch. Saturni an. ℥ j.

Santali rubri, capshore an. ℥ ij.

alum. usti, rosar. rub. an. ℥ i. ℥.

f. l. a. Emplastrum.

Emplastrum Oxycroceum, D. Myr.

℥. *Crocii*

Piciæ navalis

Colophonis

Cera an. unc. iij.

Terebinthina

Galbani

Ammoniaci

Myrrha

Thuris

Mastiche an. unc. j. ℥ iij.

Fiat Emplastrum, ut artis est.

Ad durities quoque emolliendas, digerenda sunt que emplastrum hoc fuit institutum, inventumque à Myrepsio, qui nomen illi dedit ab *aceto*, in quo gummi macerantur & dissolvuntur, & à *crocio*, cuius colore tota mixtura inficitur, adhuc autem modum componitur: *Ammoniacum & galbanum* parum contusa macerantur noctem integram in *aceto*, ut diluantur, deinde coquantur ad *aceti* deperditionem. Inter ea, *cera* in vase idoneo liquanda; liquata addenda *zopissa*, seu *pix navalis*; tum *colophonis*. His admiscuntur gummi dicto apparatus liquata & quibus ab igne semotis *terebinthina* secundum trita & unita, semper agitando, ut fiat massa idonea quæ in marmor oleo masticino inunctum, & pulvere *crocii* conspersum iniicitur, & formentur magdalis solitæ magnitudinis. Nonnulli *crocii* quantitatem minuant, nullo aut exiguo virium dispendio, quibus assentiunt.

Emplastrum hoc virtutem habet emolliendi, digerendi, articulorum & nervorum partium dolores sedandi, & ossa fracta iuvandi.

Ceroneum parare non debetur, qui *oxycroceum* habebit, propter multam virtutis, quæ inter utrumque est, affinitatem.

Emplastrum de Janua. D. Pr.

℥. *Succorum betonica, Plantaginis,*

apii lb. j. Cera flava

℥ ℥

Refina

Resina
Terebinthina
Picis an. lb. ℥.

Ex arte fiat Emplastrum.

Duo sunt emplastra de *betonica*, unum minoris descriptionis quod in officinis vulgo, *Emplastrum de ianua* nominatur; alterum maioris compositionis, de *betonica* impliciter dictum, quod propter vitium præstantiam à multis nunc paratur, hucusque *Andernacus* author perhibetur; illius vero *N. Præpositus*, ex cuius descriptione sic debet confici. In succis *betonica*, *plantaginis* & *apii* colatis nec depuratis liquida *cera*, *pix* & *resina*, & cum *terebinthina* portione coquenda, semper movendo, ad succorum resolutionem; deinde reliqua *terebinthina* addenda, & adhuc parumper fervescit, ut cuncta uniantur in idoneam emplastri consistentiâ, ex qua formetur magdaliæ digiti crassitudine & longitudine, in pharmacopolio ad usus futuros asservenda.

Emplastrum de *ianua* vim habet maturandi & digerendi; eculari autem dote caput roborat, eiusque vulneribus ulceribusque prodest.

Emplastrum de *Betonica*, *D. Andernac.*

℥. *Betonica viridis*
Pimpinella
Agrymon.
Salvia
Fulepis
Millefolii
Consolida maioris
Callitricis an. unc. vj.
Thuris
Mastiches an. ℥ij.
Cera alba
Terebinth. an. unc. viij.
Gummi olea *Æthioidica* unc. j.
Resinæ pini unc. vj.
Ol. abietini
Vim alb. an. q. s.

Fiat emplastrum secundum artem.

Cum morbi capitis quamplurimi sint, qui præter chirurgorum maius topica medicamenta desiderant, eorum tamen paucis quibusdam tantum, cum emplastrum *de ianua* auxilietur, recte ab *Andernaco* maius hoc & efficacius *emplastrum de betonica* descriptum est, ut quod pluribus præter naturam effectibus capitis optime & salubriter medeatur. Paratur vero sic: *Hæbæ* in mortario probe contusæ hebdomadam integram in *vinò albo* mace rantur, agitantur & coquantur. *Vino* expresso colatoque, & lento igne cocto ad tertiam partis consumptionem oleum *abietinum* adicitur; dein *cera* liqua; mox *resina* & *gummi*; postea *terebinthina*. His paulatim refrigeratis reliqua trita, & cre a adduntur, & manibus assidue subiguntur, dum totus humor exhalet. Postremo *lac caprinum*; aut aliud, ut *vacinum*, additur ad magdaleones formandos.

Commendatur plurimum ad fracturas uniendas, ossaque carne contenda, squamas ossium detrahendas, & ad ea, quæ in alto latent, foras evocanda efficax existit; carnes amissas durasque restituit, valde abstergit, digerit & siccatur.

Emplastrum de *Baccis lauri*, *D. Mes.*

℥. *Baccarum lauri* unc. ij.
Thuris

Mastiches, *Myrrha* an. unc. ℥.

Cyperus, *Coffi* an. unc. ℥.

Mellis desumati q. s. fiat ex arte emplastrum.

Huic emplastro conficiendo præter aliorum conditionem, neque ceram, neque oleum aut axungiam adit *Melue*, sed solum *mel* ad excipienda reliqua, cuius dosim non definit, sed artificis reliquit arbitrio. Illius vero unc. j. s. aut unc. ij. tantum pulveribus comprehendendis satis esse creduntur, ad idoneum corpus emplastro impertiendum, quod efficacissimum & mirabile ad hydropē *Melue* scribit, *s. cyperi* quantitas triplicetur, & addat *resina capra* aut *vasca* sicem ad pondus annuum; sequa præstat simplicius habere *cyperum* tantum triplicare, & usus tempore alterius animæ is dicti *tercus* permiscere.

Ad præparationem omnia præter *mel* separatim pulverantur, & melli desumato, nec cocto, sed adhuc calenti, *cyperus* & *coffus* adiciuntur: Refrigerato *thuris*, *mastiches* & *myrrha* permiscuntur, & magdaleones formantur, qui quod citius indurescant, nonnulli malunt totam massam in vase fictili recondere, & servare; sic enim reposita non facile exsiccatur, & diutissime custoditur, nulla exigua virium iactura.

Dolorem ventriculi, intestinorum, hepatis, renum, uteri & vesicæ à flatibus, vel à causa frigida ortum sedat, & materiam tenuiorem, & flatulentam discutiendo hydropticco confert.

Emplastrum Tonforis *D. Aetii.*

℥. *Picus sicca* lb. ij.
Cera lb. j.
Resin. pini lb. j.
Farina fenugraci
Pollinis *radicis chamaeleonis nigri* an. unc. ij.
Cumini tenuissime triti unc. ii. Fiat emplastrum.

Medici quotidie multa in rem præsentem medicamenta præscribunt his præstantiora, quæ in vulgaribus dispensariis continentur; illorumque effectus ut pharmacopœi observarunt, descriptiones quoque servant, & postea singulis audacter exhibent. Sic mulierculæ quasdam receptas, ut omittant magnificiunt sapientissime, & in gynæceis custodiunt, à quibus levamen aliquod senserunt: Sic Tonfor quidam ex Bithynia à Medicis sibi coarctis emplastrum habuit, quo solo cum sæpe & feliciter uteretur, *emplastrum Tonforis* vocatum est: Sic si adhuc *Textor* quidam *Paritinus* à viginti annis, unguentum quoddam nigricans basiliconi vulgari simile habuit, ad omnesque plagas exhibuit: Eo mortuo, filius eius similiter parat & dat, vixq; semestrem quæpsit *Luetez* degit, qui non viderit, aut expertus fuerit *unguentum Tonforis*.

Licet autem Medici sæpius improbent, quæ ab ignaris probantur, attamen *Aetius* plurimū dicit hoc emplastrum Tonforis ad splenicis, & hydropticos, & ichiadicis: multos enim, inquit, à coëdictum dolore liberavit: nam humores serofos, & flatus attrahit, digerit & resolvit. Hæc autem facilius præstat, si cum oleo *irino*, aut axungia quadâ conficiatur. Vix enim sine pingvibus confici potest: proinde olei dicti libram dimidiam adiciendam censet.

Si *radix chamaeleontis* desit, pondus æquum *radicis bryoniae* vulgaris, quam *vitem albam* nominant, poterit assumi; præsertim cum hydropticis & splenicis mederi consilium erit. *Ichiadici* vero

proderit magis, ut & aliis dolori us arthriticis, si substituat^r radix alterius *bryonia sylvestris*, quæ officinis *figillum B. Maria* vocatur, Dioscoridi *cyssophilos* & *cyclaminos altera*, Mauritanis *Bothormarien*, id est, *suber terra*, quondam *rapum terre* aliis *Thamus*, Plinio *cissanthemos*, Democrito *malacocissos*.

Est enim velut quædam mollis hederæ, in zundineis iuxta aqua nascens, quarum est adeo amans, ut eorum leucuriginis perpetuo querit, atque ibi aquam subesse, ubi reperitur, botanici experientia multa fulti contendunt.

Ab Arnaldo Villanovano *figillum coeleste* vocatur, plurimumque valere arthriticis doloribus standis sic scribit; *Cœleste figillum dolores pedum sanat in æternum*.

Emplastrum Palmeum, seu Diachalciteos.

℞. Olei veteris

Lithargyri auri an. lb. iij.

Axungie suilla, veteris & insulsa lb. ij.

Vitrioli alb. unc. iv.

Coque igne lento, assidue movendo spatula palmea, & fac emplastrum.

Vfus magis, quam ratione hoc emplastrum à tota Myroplanorum & chirurgorum turba vocatur *Palmeum*, & vulgo *Diapalma*, ut quod palmea tantum spatha inter coquendum agitur, versetur, subigatur. Nonnulli à sua basi nomen mutuati, rectius emplastrum *Diachalciteos* nuncuparunt: sed qui discrimen inter *vetriolum* & *chalcitim* constituunt, ex hac emplastrum *Diachalciteos*, ex illo *Palmeum* fieri dicunt; in reliquis utrumque simile est, unde alterum alterius nomine sine discrimine donatur, Multi tamen ambo non similiter parant; nam ad confectionem *Diachalciteos*, sumunt *Chalcitim usitatum*, cuiusque tantum unc. iij. sumunt, & inter coquendum tenellos ramulos palmeæ minutim incisos, consilio Galeni, iniiciunt; *Palmeum* vero iuxta formulam præscriptam conficiunt spatula palmea assidue movendo: Ac primum quidem *lithargyrum* tenuissime levigatum, lento igne, cum oleo & axungia diutissime coquant ac nuntiant semper agitando rudicula, seu ramo palinæ, ut dictum est, vel alius arboris attingentis, ut *quercus vel messilli*, qui recenter sit incisus: atque, ut spatulæ vis medicamentosa melius in emplastro communicetur, eius extremitatem subinde præscindunt, & superficiem abradunt, ad humiditatem usque nativam. Mixturæ sic coctione & agitatione incrassatæ, & igni substractæ *vitriolum Romanum*, seu *album*, *chalcitis* veræ penuria, pulveratum iniiciunt & subigunt: sicque massam habent consistentia laudabilem, ex qua magdaleones formant. Multi ratione optima *vitriolum* simul cum reliquis emplastri compositionem ingredientibus coquunt, ut partem acrimonie deponant.

Valent ad cruenta vulnera, tumores pestilentes, & extrinsecas. Ad ulcera quoque, & contusas, divulsasque partes & ecchymomata.

Emplastrum album coctum. August.

℞. Oles lb. ij.

Cerussa lb. i. ss.

Cera alb. unc. iv.

Coquantur secundum artem, & fiat Emplastrum.

Dicitur & Emplastrum de cerussa & sola coctione ab Unguento albo differt, ut & Unguentum

Tripharmacum & Tetrpharmacum coctura modo in Emplastra transeunt. Interriginibus quacunq^{ue} ex causa succurrit, ac leves curis exulcerationes sanat.

Aliud Emplastrum quod ferè sola coctura ab hoc differt, Vlmense dictum, sic parari solet:

℞. *Cerussa subtilis smectita,*

Cera Citrina

Olei Olivæ anapartes æuales.

Immitatur primo Cerussa in cacabum æneum addendo lentè Oleum, quæ bulliant simul lentò igne super prunas perpetuo agitatio cochleari ferreo latis longo obstru epitru cerussa usque dum desideant: quo facto etiam indatur successe Cera minutissimè concisa cum cautela effervescentiæ, donec probè liquata sit; omnia deinde coquantur parvignis gradu lege artis, usque dum nigricantè aliquantum colorem acquirant iustæ consistentiæ.

Emplastrum Apostolicum, Nicolai Alexandrini. Aug.

℞. *Lithargyri ʒvj.*

Cera Citrin.

Colophonias an. unc. ij.

Propoleos

Visci quercini glutinis an. unc. j.

Ammoniaca gutta

Lapidis calaminarij

Thuri an. ʒvj.

Mastiche,

Mumie an. unc. i. ss.

Terebinthina

Galbani

Bdelli

Myrrha

Aru ussi

Sarcocolla

Squamma aris

Distamni Cretici

Aristolochia

Viridi aris unc. i.

Olei veteris quantum sufficit.

Epispasticum potius dicendum erat, nam catamos, furculos & spicula corporis altum infixæ & omnia venenata extrahit. Ad strumas recentes, frigidos ac diuturnos abscessus, viscerum tumores præcisos & punctos nervos peritile; ad recentia quoque vulnera, Phygeta, carcinomata, & cervicis ex frigida causa dolores facit. Strumas aperit, abscessus rupit, purgat & glutinat, ac cicatrices extenuat. Splenis duritiem emendat, articulorum ac genium ex influxu dolores sedat. Ad mammarum collectiones, Erysipelata & fistulas iniectione efficax, impositum etiam mortibus venenatis aut rabidorum animalium medetur. Vsurpatur insuper ad verusta & diuturna ulcera, putredines, sinus, hæmorrhoidas, sedis vitia, condylomata, rimas anni, carbunculos, impetigines, intestinorum ramiaces, pudendorum depaupercentia ulcera, cum Rosacco iniectionum cum quo etiam muliebribus malis pesto suppositum confert.

Emplastrum Basilicon maius, Mes. Aug.

℞. *Creta alba, Resina Pinea, Sevi Vaccini, Picis Græca, Nigra. Terebinthina,*

Thu.

Thuris

Myrrha an. ʒj.

Olei communis quantum suff.

Fiat Emplastrum.

Vulneribus recentibus remedio est, eaq; probe glutinat.

Emplastrum Basilicon minus. Mef. August.

℞. Cera flava

Resina Pineae

Picis Graec. an. lb. j.

Oli. communis quantum suff.

Fiat Emplastrum.]

Vlcera phlegmones expertia partium maxime nervosarum tergit, ac carne implet.

Alii Terebinthinam addunt: alii verò Terebinthinam Picis loco ponunt.

Emplastrum è lapide calaminari, vulgò Zeltenspfaster. Aug.

℞. Lap. Calaminarum

Tutiae praep. an. ʒij.

Terebinth. an. ʒlb.

Cera Citrin.

Resina an. ʒj.

Lithargyri ʒlb.

Olibani

Mastiches

Tragacanthian. ʒj.

Olei Rosati

Myrrini an. ʒij.

Fiat Emplastrum.

Vlcera manantia desiccant, & cicatrice claudunt, atq; eadem ferè praestat quod Griseum.

Emplastrum Ceroneum; Nicolai. August.

℞. Picis navalis bene colata

Cera an. ʒij. ʒiij.

Sagapeni. ʒij.

Ammoniaco

Terebinth.

Colophon.

Croci an. ʒj. ʒiij.

Aloes

Thuris

Myrrha an. unc. j.

Opopanax

Styracis Calamita

Galbani

Mastiches

Alaminis

Foenugraci an. ʒvj.

Confusa, seu facis Styracis liquida

Bdellii an. ʒiij.

Lithargyri ʒi. lb.

Conjice sic:

Sagapenum, Galbanum, Opopanax, Gummi aliquantum tusa cum vino temperentur, deinde ad medietatem vini consumptionem bulliant & vase stanno posito super ignem cum inceperit bullire, Pix navalis bene colata addatur, ac cum spatula bene agretur, donec liqueat. Liquefacta Pice addatur Cera & ea liquefacta ponatur Colophonia, cum Styracis cum pistillo calido tria a frustatim imponatur. Postea Mastiche & Olibanum, deinde Myrrha cum Bdellio, & intervallo facto ponatur Terebinthina, ac consequenter Alumen & Lithargyrum, ad ultimum Foenugracum.

Et cum decoctum fuerit, fundatur super aquam frigidam, & ab ea extrahit manibus exprimitur, donec tota aqua inde exeat: deinde pulvis Aloes super marmor insundum Oleo Laurino malaxetur. Postremum Croco pulverisato, ac inunctis manibus cum eodem Oleo Laurino Magdalones formetur.

Valeat ad dolorem scapularum & thoracis à frigore ortum ducentem. Lienis duritiam emollit, aquam intercutem à frigida icoris intemperie natam sanat, ac veteri vitis ex eadem causa procreatis prodest. Lumborum, pudendorum, vetice, ac renum frigus vi sua calefaciente dissipat. Ollium fracturis & luxatis commodat. Repellit, concoquit, molliat, carnesq; procreat.

Emplastrum Citrinum, Vulgare. Aug.

℞. Resina lb. i.

Cera Citrin. lb. lb.

Sevi cervini unc. iv.

Terebinthina unc. ij.

Fiat Emplastrum.

Vulneribus recentibus medetur, ac ea cicatrice claudit. Quod si id ulceribus repurgandis magis idoneum reddere volueris, in singulas libras Emplastri adiecto Aeruginis mundatae drachmas duas, atq; sic Emplastrum viride effeceris, id quod communi usui à plebeis expetitur.

Emplastrum de gratia Dei.

℞. Resina lb. j.

Terebinthina lb. lb.

Cera alb. unc. iv.

Mastich. unc. j.

Verbena

Betonica

Pimpinella an. m. j.

Tusis & coctis ex vino albo plantis & reliquis simplicibus in illarum decocto colato, & ad ipsius absumptionem coctis, fiat Emplastrum.

Ex his est hoc Emplastrum, quae ad ostentationem specioso nomine designantur, cuiusmodi est *Isorheos Antidotum* apud Aetium cap. 55. tit. 2. ser. 4. *Emplastrum Isir* apud Paulum cap. 17. lib. 7. & aliud Emplastrum *Homo* appellatum, ex sandice & oleo parati, cuius meminit Aetius. Audita enim eiusmodi nomenclatione, non modo rustici, sed qui inter urbanos sese putant sapientiores, ad emendum medicamentum alliciunt. Vocemus ergo cum tota aromatariorum familia hoc Emplastrum *de gratia Dei*, & sic conficiendum imperemus. Herba recens collecta, ac virides minutim incidantur, in pila lapidea comminuantur, in vini albi generosi sufficienti quantitate per diem macerentur, dein coquantur ad medietatem patris vini absumptionem: Expresfis herbis, abiectionisque in colato liquore cera minutim fracta, vel secta liquanda coquendaque affidue spatula movendo, ad liquoris exhalationem: tum resina trita permiscenda & liquanda: his ab igne semotis *terebinthina* unienda: refrigeratis *Mastiche* incorporanda in legumini consistentiam Emplastri. Sic namque melius conficitur, quam methodo à Prapósito proposita.

Laudatur ad vulnera; ulceraque repurganda & coalescenda, & ad partes, quibus adhibetur, roborandas. Efficacius tamen hac cuncta praestaret, si ex vino rubro pararetur.

Empla-

Emplastrum divinum.

24. Lapidis Heracii, id est, magnetis 3ij.
 Ammoniaci 3ij. & 3ij.
 Bdellii 3ij.
 Galbani
 Myrrha an. 3i. 3ij.
 Olivani 3i. 3j.
 Opoponacis
 Mastiches
 Aristoloch. long.
 Viridiæ aur. 3j.
 Lithargyri aur.
 Olei communis an. lb. 8.
 Cera nove 3viij.

Misce omnia, ut decet & fac emplastrum.

Dum speciosa hæc medicamentorum nomina vel lego, vel audio, in mentem simul, & rursus veniunt bellissima chymicorum remedia, qui cum viderint, suum Elixir vitæ iam nunc nimis tritum, potiones quasdam modo liquores calescentes, modo potiones angelicæ dominant. Sed tolerabile nomen est, cui medicamenti vires utrunque responso ident, quæ cum in hoc emplastro efficaciter limæ sit, licet non divinæ, id ipsum cum auctore, divinum nominabimus.

Sic autem puratur: Lithargyri subtilissime tritus horas duodecim cum oleo ducentis, agitandus, & nutriendus, ac lento igne semper movendo coquendus ad mellis crassitudinem, dein cera in frustula divisamiscenda & liquanda. Interea gummi in aceto, vel vino tenui macerandi, diluendi, colanda, & ad humiditatis aquosæ diffusionem, & evaporationem coquenda: tum terebinthina commiscenda. Post hæc omnia in lithargyrum cum oleo nutritum, & cera tantum coniicienda & incorporanda. His omnibus pulveres myrrha, mastiches, eburiæ, aristolochia, amygdalis, hoc est, magnetis, seorsim tritum commiscendi, tum demum erugo trita, nec cocta diutius emplastrum faciat rubrum. Ex omnium sic probe mixtorum unione fit legitime spissitudinis emplastrum. Pro pulvere amygdalis, ut cum vulgo loquar, quidam Amenti dulcis, id est, Sagiminis viri pulverem sumunt, melius tamen cum magnetis ubique paratur. Emplastrum divinum vim habet, partes, quibus adhibetur, emolliendi doloris sedandi, humores attrahendi, digerendi, ac resolvendi.

Emplastrum pro stomacho.

24. Absinthii
 Menthe
 Maiorana
 Rosarum
 Balaustiorum
 Nucum cupressi an. 3ij.
 Zinziberis
 Nucis moschat.
 Caryophyllorum
 Sem. anethi
 Dauci an. 3ij.
 Benjoin
 Syracæ calamit. 3b.
 Oleum mastiches
 Citonorum an. unc. iij.
 Cera flava lb. 8. Fiat emplastrum.

Quæcunque pharmaca forinsecus stomacho imponuntur, sive astringendo condensent, sive inducant, improprie & licentiose nimis asclepiades, &

Andromachus malagmata vocarunt. Rectius illa Galenus cap. 5. lib. 8. comp. med. loc. stomachica, quod stomachum; ut splenica, quod splenem roborant, nuncupavit. Aptè siquidem à partibus, quibus maxime congruunt, nomen mutuatur, licet aliis quoque prodesse comperiantur. Vnde emplastrum stomachica optime dicuntur quæ stomachum roborare, & vires ipsius imbecilliores rescire valent. Cuiusmodi sunt medicamenta multa simplicia, quæ & primis qualitatibus ipsum calefaciendo recreant, & affinitate quadam respiciendo iuvant, ex quibus pauca quædam selegimus, ad nostrum hoc emplastrum concinnandum. Vix namque sarraginem immensam simplicium inutilium probo, ex quibus emplastrum stomachica vulgaria, parata video, quæ pharmacopœo tantum sunt sumptui, labori, oneri. Paucioribus itaque, sed præstantioribus customachicis, emplastrum hoc constabit, ad cuius apparatum cera primum cum oleis liquanda & versanda: deir styrax & benjoin trita commiscenda, tum & reliqua tenuissime lavigata: atque omnia movenda, subigendaque, ut in legitimam abeant emplastri crassitudinem.

Emplastrum de mastiche.

24. Mastiches unc. iij.
 Boli armen. in vino nigro lota unc. i. lb.
 Rosarum 3vj.
 Scobis eburiæ
 Coralli rub. an. unc. lb.
 Terebinthine unc. ij.
 Cera flava lb. 8.
 Olei myrrillor. unc. iij. aut q. s. fiat emplastrum.

Stomachicum quoque est hoc emplastrum, sed non perinde calidum, ac superius descriptum: Nam cum stomachi omnis imbecillitas à frigida causa non semper proficitur, ut neque subversio, quæ sæpius ab intemperie frigida ortum ducit; aut supinitas, quæ iuxta intemperiem quamcunque, etiam citra vitatos humores contingit, ait Galenus cap. 3. lib. 8. comp. med. loc. non est æquum illi roborando, medicamentum perpetuo calidissimum adhibere, sed pro causæ affectionem committentis varietate id ipsum variare, & immutare ratio suadet. Impossibile enim est, pharmacum invenire ad multas affectiones optimum, & quod uni efficaciter, alteri imbecille prodest: Sæpeque accidit, ut emplastrum calidum stomacho adhibuit, fervido hepati plurimum obiciat. Hinc proverbium: Stomachicum iuvit, & occidit hepaticum. Calidiori igitur, & imbecillo ventriculo tutissime hoc imperabitur emplastrum. Adeius præparationem omnia pulveranda separatim erunt terenda. Deinde cera in oleo liquanda, liquatæ & igni substractæ terebinthina unienda: tum bolus, rosa, eburiæ, & corallium tenuissime lavigata permiscenda, tandem mastiche curate subigenda in emplastri crassitiem legitimam.

Cōmendatur illius virtus ad robur toto ventriculo conciliandū, fervorem illius contemperandum, supinitatē ac subversionē cohibendam, vomitum compescendum, & imbecillitatem firmandam.

Emplastrum pro matrice. D. Præpos.

24. Radicis bistortæ lb. 8.
 Ligni aloes, Santali moschatellini
 Nucis moschatæ, Berberis, Anthræ an. 3b.
 Cinnamonis, Caryophyllorum

Schenanthi
Florum chamemeli an. ʒij.
Thuris
Mastiches
Alipte Moschata
Gallia moschat.
Stryacis rub. an. ʒʒ.
Moschi gr. xv.
Cera citrin. unc. ix.
Terebinthina unc. iij.
Ladani lb. ij.
Pici navalis lb. i. ʒ.
Ol. moschatellini unc. ij.

Fiat emplastrum secundum artem.

Matrix seu uteris morbis quā plurimis non tantū scatur, sed & morborū muliebriū pars maxima vel ab utero, vel in utero est. Eo enim male affecto, totum pene dixerim, afficitur corpus, & recreato, totum & recreatur ipsum. Ob id medicamenta multa in illius solamen à Medicis imperantur, ut priapiscota, fatus, incessus, litus, unguenta & emplastra, quibus aromata & suaveolentia permiscantur, quorum vel interius immisiorum, vel exterius adhibitorum fragrantia, & odoris iucunditate plurimum delectatur, licet non sub odoris specie, ut in nostris irfitionibus annotavimus. Virarius autem Topicum illi dicatum est *emplastrum ad illiufmet nomine. pro matrice*, nuncupatum; ad cuius confectionem, *cera & laudanum* in frustula secta, cum oleo liquanda, simul agitando; mox *pix navalis*: Sic promiscue liquatis, & ab igne semotis, adhuc tamen calentibus *terebinthina* addenda, nec non *styracis calamita*. Omnibus ita unitis & refrigeratis, reliqui pulveres permiscendi, spatula diligenter agitando, versando, subigendi, ut ex omnium concursu fiat emplastrum, ut decet spissum & odoratum. Præpositus nec adipis, nec olea ponit. Recte tamen parari nequit absque horum alterutro. Ob id oleum *moschatellinum* adiunximus, ut scopo & parti convenientissimum. Hinc colligitur, Nicolaum Præpositum non modo ineptū scriptorem esse, ut qui sapius barbare loquatur, sed imperitū pharmacopœum, ut qui compositionem medicamentorum non sciat legitimam, nec parandi modum, nec consistentiam idoneam: mirorque, posterioris huius ætatis primates authoris adeo stolidi nomen patienter tulisse, aut eius paginas tā præcipitanter evoluisse, ut eius ineptias non adverterint. Verum hæc obiter dicta sunt: Nolo enim sævis in mortuum. *Acerbius tamen sciunt in vivos, qui medicamina periculi plena recipiunt.* Ad rem vero ut redeam, putant quidam *oleum gagatis*, aut aliud fœtidum debere permisceri, ut strangulationi ab utero magis conveniat; improba tamen est illorum ratiocinatio, ut qui autument per matricis suffocationem fetida ipsius regioni imponenda; quæ si in hoc effectu prosint, ut certe prodesse comperiuntur, naribus adhibenda sunt. Demus autem graveolentia ad regionem uteri conducere, ea tamen minime sunt commiscenda *moscho, santalo citrino, A-lipta & Gallia moschat.* Non omittendum est, hic per *Anteram*, quæ a huius emplastri confectionem accedit: *partem rosarum inferiorem capillamentis, granulisque comitatem* intelligi: non *antheram*, id est, *floridam*, quæ medicamentum erat compositioni hoc nomine, ab antiquis, ad oris vitia descriptum, quod plane exolevit. Ut legitur apud Aetiar. cap. 7. lib.

6. meth. Aet. cap. 32. tit. 2. ser. 4. Cor. Cels. cap. 11. lib. 6. & alios.

Emplastrum pro matrice vires habet eximias ad ipsius procidentiam, aberrationem, perversionem. Illius enim depravatū motum cohibet, symptomata hysterica refingit, & pluribus aliis præter naturam affectionibus medetur.

Emplastrum contra rupturam, vulgo Herniam D. N. Præp.

ʒ. *Pici navalis*
Aloes an. unc. iij.
Lithargyri
Cera alba
Colophonia
Galbani
Ammoniacy an. unc. ij.
Visci querni unc. vj.
Aristolochia longa
Aristoloch. rot.
Gypsi an. unc. iv.
Myrrha
Thuris an. unc. vj.
Terebinth. unc. ij.
Tsclorum, hoc est vermium terra gallarum.
Symphiti maioris
Symphiti minoris
Boli armen. an. unc. iv.
Sanguinæ humani lb. j.
Ol. mastiches & citrinorum an. lb. ʒ.
Iuris pellis arietina q. s. fiat emplastrum.

Facile est medicamenta a Nic. Præposito inventa, ab his, quæ transcripsit, agnoscere. Quæ nadinvenit ipse, in multis vel deficient vel excedunt, vel in simplicium dosi, & parandi modo peccant, vel inepta descriptione prostant, ut præter cætera, hoc emplastrum fidem facit, quod vix iuxta authoris mentem paratur, aut paratum pastæ eiusdem durioris, quam emplastri potius consistentiam refert: Brevi enim exsiccat, induratur, & facile pulveratur. Propterea quædam olea superaddenda putavi, scopo accommodata, & pulveribus colligandis convenientia simul cum simplicibus reliquis.

Ut autem rite paratur, pellis arietis iunioris recte detracta in frusta secta, cum pilis duodecim horas, aut etiam diem integrum, si sit opus, coquitur ad eius dissolutionem: dein exprimitur decoctum, & abiecitur lana: In libra una liquoris colati *bacca visci querni*, ut alterius arboris, cognate qualitatibus coquantur, donec tabescant, & aqua exhalat humiditas: tum pete colantur. Inter *ysculi scilicet terrestres vino* abluuntur: Colatura olea permiscantur, & igni denuo redduntur, ad seritorem dissolutionem. Postea duæ hæ colaturæ commiscantur: his liquantur *cera, colophonia & pix*, exacte versando, ne irascantur. Liquori coctura pene consumpto, *galbanum & ammoniacum in vino rubro* diluta, colata, & ad mellis ipsius udnem cocta commiscenda. Omnib' igni substractis *terebinthina* ponenda: demum pulvere ex arte lavigati & creti, ex omnibus sic debite preparatis, mixtis, unitis, & accurate subactis, fit emplastrum consistentia legitima.

Baccarum visci querni penuria (desunt enim sæpissime) consenti Ioubettus *taurocollam* subrogat. Alia adhuc multa astingentia superaddis, ut visum sit emplastro magis agelutinatoria. Aetnaldus inepte *sanguinem hominis rursi* postulat: melior siquis

est, qui ex alio modo sano & polyhemo habetur : Equæ aptus & similis. Prepositus ceram rubram exigit, id est recentem, quæ ita flavescit, ut subrubra appareat, sed alba est accommodatior. Vult quoque marmor, in quod massa iniicitur, oleo violato madere, nos mastichinum præferimus.

Efficacissimum est ad laxiores partes constringendas & roborandas, ad fluxiones cohibendas, ad dilatationem productionis peritonei, per quam intestinum delabitur, coarctandam. Ob id ad rami- cem, seu enterocele, vulgo herniam, valde confert, unde emplastrum ad herniam à Pharmacopolis dicitur, à quibusdam de pelle arietini, à Manlio emplastrum pro Crepati.

Emplastrum catagmaticum, seu ad fracturas ossium.

℞. Radicum altheæ.
symphiti majoris.
risi querni ana ℥ij.
plantaginis.
chamæpitys.
hypericonis ana mj

Fiat decoctio in æquis partibus vini nigri, & aquæ faborum ad medias. Colaturæ adde

mucaginum seminis citoniorum in decocto om-
nium extrahat.

olei mastich.
ol. rosar. ana ℥iv.
cera virginis lbj.
lithargyr. aurij ℥ij.
terebinthina ℥ij.
balanstorum.
rosarum.
myrtillor.
acaciæ ana ℥. 6.
mûmis.
granorum androsami.
colophonæ.
masti. his.
succini ana ℥vj.
picis navalis ℥j. 6.
bol. armena.
farinæ vel atillæ.
sturis ana ℥j. 6.
sang. cinis draconis ℥j.

Ex art. fiat Emplastrum.

Vt partes corporis inter se forma, temperie, & actione sunt dissimiles, sic dissimilibus opus habent medicamentis, quibus vel conservantur, vel curantur alia enim oculus, alia pulmo, alia uterus, alia ossa male affecta postulant; & sæpe diversis medicamentis eadem pars eget, pro affectionis, quæ laceffit, diversitate; nam quæ ossium cariei, seu tere dini conducunt, raro aut nunquam in ipsorum fracturis usurpantur; quibus sanandis chirurgorum maxima pars astringentia sola perpetam adhibet: quidam oxycoccum; alij emplastrum de pelle arietina, seu contra rupturam; alij vulgare coronum; à quo forsitan detorta est illius emplastri nomenclatura, quod Luterij tanti nominis est, & singulis opem efflagitantibus, abs quodam sine discrimine datur, & promiscue morbis omnibus & partibus adhibetur: unde ab oculis meatibus & retentis humoribus excrementitijs sæpe dolores ingravescunt, nonnunquam prout ingens oritur, sed sæpius ulcera nascuntur, ut in multis ob- ser vavi.

Liber XXIV.

Peculiare igitur debet in pharmacopolis catagmaticum optimum haberi, quod non solum vim habeat adstringendi & roborandi, sed partis temperiem conservandi, pori sarcoïdis, *Alrosorb* Arabes vocant, generationem & incrementum accelerandi. Cuiusmodi est, quod nunc exhibemus, cuius præparatio, licet ex formula descriptionis satis pateat, in tyrunculorum tamen subsidium apertius declarabitur. Primum igitur radices mundatæ, & in frustula sectæ, & herbæ minutim incisæ in pari portione vini nigri, & aquæ chalybeata, vel faborum coquantur ad mediæ partis dissipationem. In percolatum liquorem mucilagines iniiciuntur, elixabunturque, donec aquosa exhalet humiditas: tum olea miscebuntur; mox cera; post lithargyrus. Igni sublati & sufficienti coctura, & agitatione iniicitur terebinthina adjungetur deinde pulveres: omnia; simul probe miscebuntur, agitantur, subiguntur, ut coeant in emplastrum consistentia legitimum.

Si Androsamum non superat, in eius locum hypericonis semen, aut summitates substituuntur. Per ceram virginem flavam, seu citrinam & recens à melle secreta intelligenda est, quæ nervis roborandis aptior est & utilior.

Emplastrum catagmaticum vires habet insignes ad fracturas ossium sanandas. Eorum enim coalitum juvat, & accelerat, callum, quo simul agglutinantur, auget, calorem partis nativum fovet, & humorum fluxiones sistit.

Chirurgos horror, emplastrum hoc parare, nec ignaros, quosdam tam libere pati, qui unico cerone, ut vocant, seu emplastro, forsitan sine ratione concinnato, omnes plagas, ut vulgo fertur, sanare promittunt.

Emplastrum Vigonium, seu de ranis.

℞. Olorum chamæmeli.
anethi.
de spica.
de lilio ana ℥ij.
laurini ℥j. 6.
de croco ℥j.
pinguedinis vituli lb. 6.
euphorbij 3v.
thuris 3x.
adipis viperæ ℥ij. 6.
ranarum viventium n. vj.
lumbricorum lotorum in vino ℥ij. 6.
succorum radic. ebuli.

emula ana ℥ij.

schænanthi.
stachados.
matricariæ ana mj.
vini odoris. lbj.

Bulliant omnia simul ad consumptionem vini. Colaturæ adde

● hydragryi lbj.
terebinthina clara ℥ij.
cera alba, vel porus flava q. s.
styracis liquida ℥j. 6.

Post hæc ab igne deponere, & ubi refrigerit, misce argenti vivi salivæ hominis jejune extincti 3v.

Misce diupistillo, & fac Emplastrum.

Vt India naturæ statuto lumen venerem simul & remedium protulit: Sic Italia, in quam primum ad- vecta est, hoc morbi genere totam Europam infecit, & optimo medicamento refecit. Ioannes

Ecc quippe

quippe de Vigo Italus, ut suis, vel etiam *sibi*, forsan consuleret, emplastrum hoc eximia virtutis composuit, ad Italici morbi, quem inepte *Gallicum* appellat, curationem: cuius licet probetur descriptio, improbatur tamen modus parandi, quem ipse præscribit. Vult n. simulac confuse omnia concoqui ad *lythargyrum* usque; sed recentiores paulo aliter, & melius multo sic apparant.

Lumbricos terrestres vino ablutos, & ranas viventes majusculas, & aquaticas in pinguedinib. porci & vituli simul cum vino coquunt, ad tertiæ partis vini consumptionem; deinde *matricariam* addunt, *stachadem* & *schenanthum*, & rursus elixant ad vini deperditionem: tum succos ponunt & olea: paulo post *axungia viperæ*, aut ejus defectu *colubri*. Adhucq; coquunt ad humoris aquei excussionem, & postea fortiter exprimunt. In percolato jure *lythargyrum* levigatum agitant, nutriunt, & jugiter versando coquunt ad formam unguenti; tuncq; *ceram* adiciunt; deinceps *cerebinthina* & *styracem*. Omnibus ordine dicto mixtis versatis, unitis & refrigeratis, *argentum vivum* per pannum densum trajectum, & saliva jejuni extinctum exacte permiscunt, terunt, subigunt, & in formam emplastri idoneam reducunt, ex quo magdaleones formant, & usui respondent.

Optima est hoc emplastrum parandi ratio, quam peritiores Pharmacopœi sequuntur, inter quos nonnulli pondus *hydrargyri* duplicant, alij triplicant, ut vires nanciscatur efficaciores ad Italici morbi expugnationem. Quidam illius extinctionem cum saliva jejuni damuant, maluitq; cum *cerebinthina* & *axungia porci* aliqua portione extinguere; nec quidem male istis omnibus modis castigatur: Mallem tamen *salivam* assumere illius enim succo castigatus *hydrargyri* nervis minus obest.

Querunt multi, quodnam oleum sumendum sit pro oleo de *spica*, cuius multæ perhibentur varietates; quibus, ut paucis respondeam, dico Vigonem illud oleum intelligere, quod per distillationem trahitur, ex *lavandula* majore latifolia, quam vulgus *Aspicam* nominat: non vero aliud, quod per infusionem educitur ex *spica Indica*, quod idem author cum Mesue semper vocat oleum *Nardinum*, ut lib. 8. *Antidotar. cap. 4.* Olei vero de *spica* alibi meminit, nempe lib. 4. *capit. de auxiliis ad dolorem dorsi.*

De ranis quoque non convenit inter omnes, alij sylvaticas, seu rubetas venantur, sed palustres, seu aquaticas rubetis sepe venenatis prætulcrim: verum alitæ aliarum defectum sine magno discrimine facile supplebunt; atque has vel illas quisque seligat pro animi arbitrio, cum æque fere huic externo medicamento conveniant.

Vires autem hujus Emplastri, quod forma cerati, vel unguenti multi parant, non modo Medicis, Pharmacopœis, & Chirurgis notissimæ sunt, sed omnibus, qui Veneris calcitratu fuerunt oblati.

Tela Galteri, vulgo Sparadrap.

℞. Olei rosati lb. β.
seu arietini ℥iv.
cera ℥x.
lythargyri.
resina pini.
thuris.
massiches ana ℥ij.
bol. armen.

farina volatila ana ℥j.

Ex arte fiat emplastrum, in quod adhuc liquatum, & calidum immergatur tela parum attita.

Ad emplastrum catervam refertur quædam tela utrinque; emplastica, quam recentiores modo *sparadrapum*, modo *tela Galteri* nominant, cuius multæ varietates dantur, à varietate emplastrorum, quibus inficitur tela, sumptæ: alia enim vulneraria, alia catagmatica dicitur: illa vulneribus magis, hæc ossibus agglutinandis dicatur, utraq; tamen utriusq; affectioni proficua. Sed nullis in morbis Sparadrapii frequentior est usus, quam in ulceribus antiquatis, & in ipsis fonticulis à pyrotico relictis. Ad hæc autem omnia valet, quod hic exhibemus, ad cuius confectionem *seum* & *cera* primum liquanda cum oleo: liquatis *lythargyri* subtilissimi tritis, commiscendus, duendus, nutriendus, & spatha affidue movendus, coquendus. Post hæc reliqui pulvres addendi, & ita versandi, permiscendi, & miscendi, ut in legitimum abeat emplastrum, in quod adhuc calidum & liquidum tela quodammodo vultate jam attrita demergenda, & sæpe inculcanda, quousque infecta plane, & undiquaq; inquinata, & quasi incrustata fuerit. Tuncq; extrahenda, & exponenda aeri, ut refrigerata obdurescat, & ad futuros usus servetur.

Tela hæc partim sarcotica est, partim collectica & epulotica, hoc est, vim habet novam carnem generandi, vulnera glutinandi, & eadem, ut & necra, extirpandi, & ad cicatricem ducendi. Fluxiones quoque sistit, & partes, quibus adhibetur, robotat.

Qui alias Sparadraporum descriptiones desiderat, legat *caput ult. sectionis 2. lib. 3. nostrarum Institutionum*.

Porro ex alijs emplastris liquatis tot *sparadrap*, quot illa sunt, possunt hac arte parari.

Alia quædam emplastra pauca tamen omisimus, quorum usus vel improbat, vel non satis probatur, vel affinis sit eorum qualitati, quæ *superius* à nobis describuntur. Exolevit enim emplastrum utriusq; *Barbati* & *Diaphenicii* usus: *Aposolicum* vero ratissime paratur, eoq; facile carere poteris, qui Divinum habebit, ut *Ceroneo*, qui *oxyroceum*. Præstantiora autem, usitatioraq; dedimus non modo emplastra, sed alia medicamenta, tam quæ extetius adhibentur, quam intro sumuntur; quæ omnia si parare voluerit Pharmacopœus, & in officina servare, nihil illi deerit morbis omnibus expugnandis.

Emplastrum stomachale.

℞. Absinth.
massic.
cyperi. zinzib.
costi ana ℥. β.
calani. aromas.
aloes ana ℥ij.
caryophyllor.
muscis.
junci odorat.
fl. nard.
maer. ana ℥j. β.
gall moschat. ℥. β. Mi.

Omnia succo cyoniorum excipiantur in massam, fiat Emplastrum extensum super alutam ad formam scuti duplicatum syndone cum ligamentis ut decessit stomacho.

Emplastrum contra flatus.

℞. Ol. aneth.

ethiomiell. ana ʒvj.
petrol. flavi ʒj. ʒ.
baccar. lauri.

sem. cymini.

carui ana ʒij.

aneth. ʒj. ʒ.

cinnam.

piper. long.

galang. ana ʒj.

tacamahac. ʒ. ʒ.

cera.

terebinth. ana quant. suffic.

Misf. ceratum tenax.

Emplastrum contra fluxum ventris.

ʒ. Ol. myrrhin. ʒj.

nardini ʒij.

nucist. express. ʒj.

bol. armen.

hamatis.

sangu. dracon.

nuc. cupress. ana ʒj.

croc. mari.

hypocist.

acacie ana ʒ. ʒ.

Cera & terebinth. ana quant. suffic.

Misf. Emplastrum.

Emplastrum Spleneticum. D. Zachariae Neucrantz. Phys. Stralsund.

ʒ. Cort. capp. in aceto macer. ʒj. ʒ.

Ammoniac. in aceto dissol. ʒj.

Pul. ceterach. ʒ. ʒ.

Empl. de Melil. Resin. ana ʒij. ʒ.

Ol. de cappar. ʒvj.

Ol. litor. alb. ʒij.

F. Empl.

Emplastrum spleneticum. Pistorij.

ʒ. Sulphur. vivi ʒij.

styrac. calam. ʒj. ʒ.

thuru ʒj.

myrrh. ʒij.

piper. long. ʒij. ʒ.

croc. ʒij.

ammoniac.

galbani ana ʒj.

balsami ex aloe ʒij.

Mi.

Cum ol. decapparib. & cera f. Emplastrum, quod corio & serico obductum transverlim conficiatur, appensis funiculis, ut alligari possit.

Aliud.

ʒ. Ol. de capparib. ʒvj.

nardini.

cheirini ana ʒij.

succ. byon.

cyclam.

gentian. ana ʒ. ʒ.

medull. cervin. ʒ. ʒ.

pulv. myrrh.

cinnam.

matic.

Liber XXIV.

piper. long.

croc. ana ʒj.

Ammoniac. in aceto dissol.

& colati ʒvj.

ol. spica ʒ. ʒ.

Mi. & cum cera ac terebinthina f. ceratum.

Empl. hepaticum.

ʒ. Cerat. santal. ʒij.

santal. citrin. ʒ. ʒ.

pulv. lign. aloes.

myrrh.

croc. ana ʒj.

Mi. & cum pauco oleo myrrhino cum serico & impactione formetur Emplastrum.

Ceratum Epaticum Valleriol.

ʒ. Vng. Rosar. Mesuei cerat. santalin. cuius ʒ.

ʒij.

Rosarum.

Sem. Endivia & oxalid. ana ʒj.

Spic. nard.

scænanth. absinth. facis. styrac.

calam. ana ʒj.

M. cum pauco oleo Masticis & de absinth. fiat linimentum pro hepate. Vall. lib. 2. obf. ʒ.

Emplastrum pectorale. Pistorij.

ʒ. Farin. sem. lini.

fœnugr. ana ʒvj.

rad. irid. florent. ʒ. ʒ.

heleni ʒij.

sem. cartham. ʒij.

fœnic. ʒij. ʒ.

croc. ʒj.

castia extract. ʒij. ʒ.

buiyr. popul. ʒj.

cera ʒj. ʒ.

terebinth. ʒj.

ol. viol. ʒij. ʒ. Mi. f. Empl.

Emplastrum ad lumbricos.

ʒ. Balsami ex aloe.

Extract. rad. gentian. ana ʒj. ʒ.

Cum pulvere myrrh. q. & pauco spiritu vini f. Empl. quod duobus pannis ventriculo & umbilico applicetur.

Emplastrum ad dorsum.

ʒ. Mumie ʒj.

nuc. cupress.

bol. armen.

sangu. dracon.

massic.

thur. ana ʒij.

ol. myrrhin.

cydon. ana ʒ. ʒ.

Cera quant. suffic. Mi. f. Empl.

Emplastrum ad podagram. Pistorij.

ʒ. Emplastr. diachylon. magn. ʒij.

oxycroc. ʒvj.

medull. cervin.

pingued. ursina ana ʒij.

ol. vulpin. ʒj.

tacamahac. ʒ. ʒ.

Mi.

Fiat Empl.

Ece 2 Empla.

Emplastrum ad dolores oculorum.

℞. Bol. armen. ʒij.
 mastic.
 thur. ana ʒj.
 lapid. hemat.
 tragac. ana ʒ.ß.
 ol. myrrh.
 rosac. ana ʒ.ß.
 Cera & terebinth. ana quant. suffic.
 Mi. f. Empl.

Emplastrum D. Bechtholdi Rivij ad dolores ischiadicos.

℞. Sem. sinap.
 urtic.
 sulphur.
 bdellii in destill. alexic. dissoluti.
 spum. mar. ana ʒ.ß.
 ammoniac. similiter dissol.
 rad. aristol. rotund.
 ol. antiq.
 cera ana ʒj.

Emplastrum contra rupturam.

℞. Thur. alb.
 myrrh. rubr.
 lapid. hemat.
 gummi. serapini.
 opopan.
 bdellii.
 terebinth.
 sevit hircin.
 exang. ur. sin.
 tragac. alb. ana ʒj.ß.
 sangu. dracon. ʒxij.

Sicca in pulverem redigantur & gummi in aceto dissolvantur ac reliqua commisceantur.

Emplastrum mastichinum.

℞. Fol. lentisc.
 myrrh. ana ʒ.ß.
 sumach.
 berber.
 hypocistid.
 ros. rubr.
 acac.
 sandarac.
 corall. rubr.
 terr. sigill.
 bol. armen. ana ʒij.
 mensh.
 galang.
 cyperi.
 coriandr.
 lign. aloes.
 cinnam. ana ʒj.ß.
 cumin. in acet. prap.
 absinth. ana ʒij.
 galli moschat.
 sampuch.
 anisof. ana ʒ.ß.

maslich. ʒj.
 thur.
 laudani ana ʒj.
 cera.
 resin. ana ʒiv.
 terebinth. ʒj. ʒvj.
 pic. naval. ʒj.
 ol. mastich.
 nardini ana ʒj.
 Mi.

Emplastrum ad calculum vesicæ post balneum apertum.

℞. Ol. de spica.
 chamom.
 aneth. ana ʒvj.
 scorpion. ʒ.ß.
 ammoniac.
 bdellij.
 picis in aceto dissolutior. ana ʒ.ß.
 oliban. ʒij.
 Euphorb. ʒj.
 Mi. f. Empl.

Quod calidum super pubem ponatur.

Emplastrum ad carunculam colli vesicæ. Horatii Augenj.

℞. Aloes optim. ʒj.
 aristolog.
 myrrh. ana ʒj.ß.
 thuric. prap. ʒ.ß.

M. f. omnium pulvis, ex quo cum syraxe liquida formetur Empl.

Emplastrum Herculis Saxoniz ad hydropem.

℞. Puleg.
 calamenth.
 origan.
 chamadr. tixicator. Et pulverizat.
 ana ʒij.
 cinnam.
 calam. aromat.
 myrrh.
 aloes ana ʒj.
 squinanth. ʒ.ß.
 sem. rute ʒij.

Excipiantur omnia melle aut felle bovino & f. Empl. ventri applicandum.

Emplastrum Ejusdem ad Ischuriam cum febre.

℞. Farin. sem. lini ʒiv.
 rad. alth. coct.
 Et per cribrum transmissa ʒiv.
 caricar. ping. coctar. & consusat. ʒj.
 olex. sem. lini.
 pingued. anat.
 galli. ana ʒij.
 decoct. alth.
 sem. lini.
 caricar.
 passular. quant.
 suffic. Mi. f. Empl.

Empla.

Emplastrum Ejusdem ad immoderatum fluxum menstruorum.

℞. Fuligin. camin.
farin. volatilis molendin.
ana ℥ij.
bol. armen.
sang. dracon.
thur. ana ℥.℔.
album. ovor. nr. ij.
suc. portulac. vel plantag. acetian. quant. suffic.
f. Empl.

Quod applicetur parum dorso, partim ipsi utero.

Emplastrum seu ceratum Leonardi Fioravanti ad pestem.

℞. Resin. pini rec.
sandarac.
cera rec.
sevi castrati.
sell. bovini ana ℥iv.
bulliant in ℥viii. ol. sem. lini usque dum fumum
fuerint emiserint, postea ab igne amoveantur,
per linteum transiciantur, addatur de nostro ce-
rato magistrali pondus omnium, iterum co-
quantur; transiciantur & cum sequenti pulvere
commisceantur.

℞. thur.
mastice.
myrrh.
sarcocoll.
sang. dracon.
ammoniac.
virid. aeri ana ℥.℔.

Cerato prædicto, dum adhuc calet, commi-
sceantur & ad usum reserveantur.

Emplastrum è canceris ad cal-
culum.

℞. Cancror. Nr. x.
Coquantur parum in lacte & contundantur,
rursum bulliant in colatura ponantur panis
alb. ℥ij.
vitell. ovor Nr. ij.
pistuntur simul in mortario:
adde ol. chamemel.
burys ana ℥j.
croci ℔.℔.

Redigantur in formam Emplastri, quod renibus
applicetur.

Emplastrum consolidativum D.
Angelbergeri.

℞. Ol. commun. ℥ij.
sevi cervin. ℥iv.
ceruss.
litharg. ana ℥ij.

Coquantur simul ad spissitudinem Emplastri, cui
adde cera ℥iv.

terebinth. ℥j.
resina ℥.℔.
ultimo adde mastice.
oliban.
myrrh. ana ℥.℔. f. Emplastrum.

Liber XXIV.

Emplastrum de saponibus D. Angel-
bergeri.

℞. Sapon. venet. ℥v.
lixivii fortis ℥ij.
terebinth. ℥ij.
ing. apostol. ℥.℔.
lapid. hamatis.
aloes ana ℥ij.℔.
aristol. longa ℥j.℔.
cera citrin.
axung. ursin.
pice naval ana quant. suffic. Mi.

Primum sapo in lixivio dissolvatur & coquatur
ad consumptionem lixivii, postea addatur cera una
cum pice axungia & terebinthina, iterum ad for-
mam Emplastri coquatur, & ultimo pulveres admi-
sceantur.

Emplastrum de stercore
columbino.

℞. Gamm. ammoniac. ℥j.℔.
sandarac. ℥vj.
stercor. columbar. sylvestr.
subtilissime pulverisat ℥ij.
mastice. ℥j.

Incorporentur omnia simul in mortario cum pistillo
calido in aceto intincto & f. Emplastrum, quod in catar-
rhis diuturnis capiti imponitur ad materiam reti-
nendam.

Emplastrum maturans, resolvens, malam
carnem putrificans, bonam dissipando
crefcere non permittens, dolo-
resque mirabiliter
sedans.

℞. Ol. laterini rectificati ℥vj.
opopanax.
galban.
bulis ana ℥ij.
reductis ad formam liquidam adde
sacm. fabarum ℥ij.
ficum Nr. iv.
caphur. trita ℥j.

Mi in Emplastrum, quod calide applicetur quan-
tum æger tunc potest.

Emplastrum arthriticum Medicorum
Francosultanicum.

℞. Empl. diachylon. magn. ℥vj.
oxycol.
diapalmi ana ℥ij.
medull. cervin.
axung. ursin. ana ℥j.℔.
cacamabac. in vino dissolut. ℥ij.

Mi. f. sec. art. Emplastrum, quod oleo vulpino
malaxetur.

Emplastrum de galbano Caspari Peuceri
ad suffocationem
uteri.

℞. Sagapen.
opopanax.

Ecc 3

galban.

galbana ana ℥iv.
puls. castor.
asafoetid. ana ℥ij.
pulver. matric. ℥ij.
cera ℥xij.
(Vel. absinth. q. s.)

Fiat sec. art. Emplastrum gummi in aceto dissolutis.
Extendatur super alutam & coopertum syndone in
longitudine sesquipalmæ & latitudine trium digi-
torum.

Emplastrum è cassia officinæ Phœrcensis
magni usus ad pleuri-
tides.

℞. Fl. verbasf.
borrag.
violar.
malv. an. M℞.
pāpav. rubri Mj.
chamomill. p. j.

sem. sæu. gr.
lini.
anis.
ruta ana ℥. ℞.
ol. amygd. dulc.
violar.
aueb. ana ℥x.
vng. pectoral. ℥ij.
cass. extract. ℥ij.
cera ℥j. ℞.

Flori & semina subtiliter pulveriscentur fiat q. Em-
plastrum.

in junioribus si usurpatur, augeri potest
oleum amygd. dulc.

Emplastrum Pehotti ad diuturna
ulcera, fistulas, &c.

℞. Picis liquid. vulg. lbj.
Butyri non salis lbj.
Mellis opt. ℥vj.
Terebinth. ℥ij.
Axung. ovill. ℥iv.
Resin. ℥ij. ℞.
Liquescat in infusio.
Aloes ℥ij.
Sulph. ℥ij. ℞.
Thuris ℥ij.
Mastic. ℥j. ℞.
Salisfrasi ℥j.
Alum. ℥ij. ℞.
Vitrioli albi ℥ij.
Calci viv. ℥j. ℞.

F. l. a. Empl.

Ceratum ad prohibendum abortum.

Mylij.

℞. Masticis electi ℥j.
Laudani ℥vj.
Cera ℥. ℞.
Bistorta.
Nuc. cupressi.
Hypocistidis.
Acacie.
Rosar. rub.
Corallor. rub.
Boli Armeni.
Mentha sicca.

ana ℥ij.

Sem. Coriandri prepar.
Terre sigillatæ.
Olei olivarum lbj.
Vel cydoniorum.
Vel Myrsinorum.

ana ℥j.

Fiat Emplastrum. Si non fiat tenax adde Tere-
binth. q. Simponatur ventri & Renibus.

Ceratum de Laudano.
Craton.

℞. Laudan. puriss. ℥j.
Cera ℥ij.
Ol. nuc. moschat. expr. ss. ℥℞.
Ol. Stomach. crat. q. s. f. Cerat.

Vires.

Meo atque aliorum exemplo didici nihil esse con-
venientius nihil concoctioni accommodatus quam
gestare ceratum ex una parte Laudani puriss. & dua-
bus ceræ compositum; Suavissimè enim fovet calo-
rem innatum & ad status dissolvendos, atq; conco-
ctionem plurimum facit; Initio non nihil molestum
videtur, sed temporis progressu plurimum juvat.
Ego præpotenti Deo, qui mihi Medicamentum
hoc ostendit gratias ago: ceterè statulenta Melancholia
laborantibus nihil eò utilius: hæc Cratorium Im-
peratorum Medicus. Consil. 299. pag. m. 877.

Emplastrum in Nausea
vomitus.

℞. Rosar. rub.
Mentha.
Fungorum Radic.
Ros. can. adnascens.
Rad. consolid. major.
Boli armeni.
Gummi Arabici.
Lapid. Hamat.
Cinnamomi.
Quinq; nervia.
Succi verbenæ.
Succimentha.
Succifol. consol.
maior.

ana ℥j.

ana ℥j.

Panis torrefacti & in aceto infusi q. suff. teran-
tur omnia simul, fiat Emplastrum, stomacho calidè
applicandum.

Emplastrum Egregium
Alud.

℞. Olei Masticini.
Cydoniorum.
Crustæ panis assi & in aceto acri per 12. hor.
infusi ℥ij.

ana ℥. ℞.

Spodii.
Masticis.
Mentha.
Corall. rub.
Santal. albi.
Santal. rubei.
Farina Hordei q. suff.

ana ℥j.

Fiat Emplastrum.

Vel: ℞. Lentium M. j.
Bulliant in lacte ad formam pulvis adde
Ficum Num. vij.
Cummi pratensis.
Mentha.

ana Mj.

Contundantur in mortario ad formam pulvis. funde aquæ Rosaceæ quantum opus, massam hanc circa duos lineas fac, fiat instar sacculi, impone super regulam sive laterem ferventem, usque incalcescat, postea stomacho applica.

Emplastrum Vesicat. Prætorij.

Rz. *Canthar.* ʒij.
Sinap. ser. iv.
Sem. amens ʒj.
fermenti ʒj. ʒ.
Aceti q. s. f.
Emplastrum.

Vesicatorium in Doloze Capitis & denticulorum, occipiti post aures applicandum.

Mynf.

Rz. *Theriaca Venet.* Scr. ʒj.
Cantharid. demptis aliis & capitibus.
Ping. Leporis ana Dr. ʒ.
Rad. Pyrethri.
Nuc. Moschat. an. Scr. j.

Misce & cum s. q. Fermenti fiat l. a. Vesicatorium in parte ubi dolores.

Vesicatorium aliud in Cephalæa, &c.

Mynf.

Rz. *Cantharid.* in aceto macerat.
Drach. n. j.
zingib. alb.
Piperis long. ana Dr. ʒ.
Majorana Scr. j.

Misce & cum Fermenti s. q. fiat optima incorporatio; postea cum dimidia hucis cortice superpone, donec vesica exitata fuerit; quæ postea rum-pitur, illæque superimponitur folium brassicæ, & aperta decinetur.

Vesicatorium in omni mentis alienatione, phrenesi, Melancholia, Mania, &c. probatum.

Mynf.

Rz. *Cantharid.* abiectione aliis & capitibus
Scr. iv.
Ping. Leporis. Dr. j.
Succini alb. præp.
Cubebarum ana Scr. j.
Ficum ping. N. ij.
Aceti parum.

Misce & cum s. q. Fermenti & aliquot guttulis Sp. Vini, sine igne redigantur in formam Emplastri, & vertici à capillis nudo apponatur.

Vesicatorium in Angina Expertum.

Mynf.

Rz. *Fermenti* unc. ʒ.
Rad. Althea.
Ireos flor. ana Dr. ʒj.
Cantharid. præp. Dr. s. ʒ.
Pul. Succ. Glycyrrh.
Crociorient. ana Scr. j.

Lib. XXIV.

Ficum ping. N. ij.

Misce & incorporentur pro Emplastro, ponaturque super pectus: Optime enim diverit materiam ad pectus, & est experimentum nobilissimum.

Emplastrum Causticum, Rein.

Rz. *Vrtica cum semine.* Mij.
ruta, scabiosa, absinthii. an. Mj.
rad. pyrethri, enula, alii an. ʒj.
ficum arid.
nucum rancid. an. ʒj.

Coq. in ol. veteris & vini ana q. s. ad tabescere, tum fortiter exprime. Expressi ʒij. adde

ʒi calcin.
calcis vive an. ʒij.
cantharidum.
Euphorb. an. ʒij.
terebinth. q. s. F. Emplast.

Emplastrum Antapopl. A.
Benedicti.

Rz. *Gummi hed.*
Cera.
Terebinth. ana ʒijj.
Resin. purg. ʒ. ʒ.
Succi corymb. hed.
ʒiv.
Ammoniac. ʒij.
Ol. ros. ʒij. ʒ.
farin. fabar. q. s.
F. Ceratum.

In Apoplexia à casu maxime prodest præmissis univers. teste Heer pag. 191. si capitis raso appona-

Emplastrum Epilepticum.
Mynf.

Rz. *Ol. de Castoreo.*
Rutacei.
Iriniana unc. j.
Rad. & sem. Pæonia.
Pyrethri ana Dr. j.
Visci quercini.
Squilla præp.
Cornu Alci.
Cyan. human. ana ʒssagryce calcinator.
Scr. ij.
Thuris elect.
Masticiv.
Ladani.
Galbani.
Oppopan. ana Dr. ʒ.
Fl. Lavendula.
Stach. Arab.
Spice Indic.
Ol. Stul. Rorismarini.
Hyssopi.

Nuc. Moschat. exp. ana Scr. j.
Vt fiat Emplastrum, ut est artiss.

Vires & Vses.

In Epilepsia & alijs periculosis capitis affectibus, Saturæ coronali applicatum, præclarum præstat auxilium & specifica vi contra illam virtuosissime pugnat.

Ecc 4

Empla-

Emplastrum Hypnoticum.

Mynf.

℞. Vng. Populeon.

Cera citrin. ana Dr. iij.

Opus pygricè præp.

Ol. Nuc. Mosch. exp. ana

ʒj. ℞.

Tacamahac.

Massichin.

Sandaracæ ana Dr. j.

Styrac. calamit.

Olibani elect.

Resina ana Dr. ℞.

Gallia Mosch. vera.

Ext. Croci or. ana Scr. j.

Ol. Stil. Rosar. veri Sc. ℞.

Misce & f. Emplastrum, ut est artis, ad justam consistentiam.

Vires & Vfus.

Temporibus, fronti & pulsibus impositum somnum jucundissimum producit, præsertim si vespere ante ingressum lecti illud usurpetur. Insuper ad fluxiones capitis sistendas, omnesque dolores sedandos, præstantissimum & accuratissimum est. Sed pro hyltericis Gallia Moschata omittenda.

Emplastrum Stomachicum. Mynf.

℞. Gum. Tacamahacæ ʒiv.

Ladani puri.

Benz. olm. ana unc. ij.

Colophonie.

Cera citrin. ana unc. j.

Bals. Abfini biaci nostri

Peruviani odorif. ana unc. ℞.

Ol. Stil. Origani Cretici.

Serpilli.

Zedoarie.

Rorismarin. ana Scr. j.

Terebinth. alb. q. f.

Et fiat l. a. Emplastrum justæ consistentiæ.

Vires & Vfus.

Ventriculum à nimia cruditate & flatibus liberat, ejusq; imbecillitati & distentioni opitulatur: Quia calefacit, & concoctionem mire juvat; nec non nauseam & Vomitum reprimi; si stomacho impositum gestetur.

Emplastrum Spleneticum.

Mynf.

℞. Ol. Capparum.

Chamel. ana unc. iv.

Succor. Scolopendria.

Abfinth.

Rorismarin.

Agrimonia ana unc. ij.

Coq. in diplomate ad succorum consumptionem; postea adde:

Gum. Galbani in aceto diss.

Ammonias.

Bdellii ana unc. j.

Empl. de Meliloto.

Diachylon. simpl. ana Dr. vi.

Ol. Stil. Iuniperi.

Succ. inspiss. ad. Filicis utriusq; ana unc. ℞.

Sem. Agnicasti.

Ruta hort.

Genisse an. Dr. i℞.

Resine & Cera an. q. f.

Misce & fiat s. artem justæ consistentiæ Emplastrum.

Vires & Vfus.

Hujus Emplastri portio extendatur super alutam rubeam, & obducatur syndone rub. l. a. cui inspergatur Ol. Rorismatini q. f. & regioni splenis applicetur; Cujus duriciem & tumorem emollit, resolvit, plenemq; aperit atq; confortat.

Emplastrum Marciale.

Mynf.

℞. Gum. Galbani in aceto diss.

Tacamahac. ana unc. j.

Tereb. alb.

Cera citrin. ana Dr. vj.

Asefæide.

Myrrhe rub.

Castorei veriana Dr. iij.

Mag. Iovis Anglici.

Ol. succini citrin. an. Dr. j℞.

Misce & fiat Emplastrum, ut est artis.

Vires & Vfus.

Valde prodest in Matricis elevatione vel ascensu; Umbilico enim impositum uterum mire reficit & quam ocysimè in propriam sedem reducit; Immo, in hoc atrocissimo affectu, supra omnia alia Emplastrum Vterina excellens, celebre & Probatum est.

Emplastrum Carminativum.

Mynf.

℞. Ol. Bac. Iuniperi.

Lauriniana unc. iv.

Succ. inspiss. sam. ur.

Ruta hort.

Ebuli ana unc. ij.

Stere. Columbar. & Capr.

in aceto macerata.

Picis navalis ana unc. ij.

Flor. Chamamel. unc. j℞.

Myrrhe rub.

Sandaracæ.

Massichin.

Olibani ana unc. j.

Rad. Angelicæ hort.

Enule camp.

Costi dulc.

Cyperi rot.

Zedoarie ana unc. ℞.

Terebinth. alb. quantum ad cogendum satis est, circa finem adde:

Ol. Stil. Cymini.

Carui an. Dr. vj.

Et fiat secundum artem Emplastrum.

Vires & Vfus.

Ad Hydropem & inflationes discutiendas efficacissimè adhibetur: præterea Ventriculi, intestinorum, Hepatis, Renum, Vesicæ, Vteri & partium aliarum à flatibus, aut intemperie frigida ortum dolorem placat. In Hydropem extendatur super petiara lineam crassam, & toto ventri calidum applicetur, vitata tamen regione Epatis.

Emplastrum Stipticum. Mynf.

℞. Colophonia.

Terebinth.
Cera citrin. ana unc. vj.
Crusæ panis tost. & in aceto macerat.
unc. iv.

Ol. Nuc. Mosch. exp. unc. ij.

Masticu.

Sassafras.

Olibani ana unc. ij.

Terra Sigillata.

Bol. Armen. rub.

Menta crispa.

Abstinthi ana unc. j.

Calami arom.

Caryoph. ana unc. ʒ.

Balaustiar.

Rosar. rub.

Nuc. Cupress.

Cort. Granator.

Gallar. Turc.

Sang. Draconis ana Dr. ij.

Misce & cum f. q. Ol. cydoneor. confice f. a.
Emplastrum.

Vires & Vfus.

In Dysenteria, Lientetia, Diarrhea, morbo Cholera, vomitu puerorum, & qui cibum retinere non possunt, experimentum est egregium: ponitur super ventrem inferiorem in fluxibus ejus; sed in Stomachi subversionibus, ipsi Ventriculo equaliter super corium clypei instar deductum, & pannis lineis vel syndone rubra coopertum, decenter applicetur.

Emplastrum Sticticum seu Puncturale.

Mynf.

Rx. Terebinthina Cypria ʒ. iv.

Gum. Elami unc. ij.

Cera citrina.

Colophonia ana unc. j.

Mini tenui striti.

Sang. Draconis an. Dr. vj.

Styrac. calamit.

Magneti ana unc. ʒ.

Rad. Aristoloch. rot.

Mumia transmarin. an. ʒij.

Aloe Epatie.

Alumini uss. an. Dr. j.

Misce & cum Bals. Vulnerario f. Emplastrum
ut est artis.

Vires & Vfus.

Valdè efficax est ad puncturas & Vulnera recentia, ubicunq; sunt in Corpore humano, etiam incipite, quæ omnia siccant, mundificant, consolidant, sanant, malæq; carnis corruptionem & excrecentiam impedit. Insuper ferrum, plumbum, calamos, fuscillos & spicula corporis alto infixæ; nec non alia quæque de vulneribus extrahit, dolores mitigat, & venenosorum animalium morsus ictusque curat.

Emplastrum Diaphoreticum.

Mynf.

Rx. Cera flava unc. xj.

Colophonia.

Bdellii ana unc. iv.

Succini citrin. unc. ij.

Gum. Ammoniac. in aceto diss.

Terebinth. alb. ana unc. ij.

Galbani in aceto diss.

Sandaraca ana unc. j.

Masticu.

Thuris Elect. ana unc. ʒ.

Misce & fiat l. a. Emplastrum.

Vires & Vfus.

Pituitam aserosam humiditatem absument, viscumque & extrahit, sicut post ejus usum sapè guttula appareant aquæ in Emplastro & loco affecto: Hinc prodest specificè in Ischiatico dolore, intumescencia pedum, parotidibus & tumoribus Gallicis piuitolis, ubi suppurationi incumbere nolumus. In duricie crurum & nervorum scorbatica, ossium fracturis, juncturarum doloribus, luxatione, casu, & contusione, humiditates ad partem affectam tendentes consumit, doloremq; legitimè tollit. Alij ingeniosissimi & felicissimi practici sequente utuntur, magnarumq; est virium, & cuius idem est usus.

Rx. Cera citrina unc. xvj.

Bdellii pulv. unc. v.

Colophonia.

Pici naval. ana unc. iv.

Succini citrin. unc. ij.

Gum. Ammoniaci unc. ij.

Misce & f. Emplastrum, quod malaxetur Ol. ovorum.

Emplastrum de Pice, ejusdem fere operationis, pro tenuioris fortunæ hominibus. Mynf.

Rx. Pici naval. Lib. j.

Cera citrin. unc. iv.

Terebinth. alb. unc. ij.

Succini flavi unc. ʒʒ.

Thuris elect. unc. j.

Mellis despumati.

Vernici liquid. ana Cochl. ij.

Misce & fiat Emplastrum.

Emplastrum de Galbano Crocatum.

Mynf.

Rx. Gum. Galbani in aceto diss. unc. vj.

Empl. de Meliloto.

Dis. hyl. Simpl. ana unc. ij.

Cera citrina unc. ij.

Terebinth. alb. unc. j.

Crociorient Dr. vj.

Misce & fiat l. a. justè consistentiæ Emplastrum.

Vires & Vfus.

Expertissimum usq; celeberrimum est, ad emolliendos & resolvendos tumores duros & scirrhosos; nec non ad sedandos & mitigandos vehementes & lethales partium dolores, pectoris, Scapularum, Laterrum, Ventriculi, Hepatis, Lienis, Renum ac Vteri, &c. sive à crudi humoribus, vel à flatu crasso, aut alia intemperie membrorum frigida excitatos. Insuper omnes strumas tam recentes quam inveteratas emollit, lenit, concoquit, digerit, incidit atq; dissolvit. Prætereain convulsione & singultu felicissimè utimur.

Emplastrum de Galbano.

Mynf.

Rx. Galbani in aceto diss. unc. j.

Pici naval. unc. ʒ.

Empl. Diachyl. simpl. Dr. ij.

Eee 5

Sal.

Sal. Armoniac. Scr. j.
Misce & fiat Emplastrum.

Vires & Vfus.

Cum panno super verrucas & clavos in pedibus dolorem & impedimentum in incessu adferentes (Germanicè *Elster oder Kreyen Augen*) ponatur tertio aut quarto die semper mutato, & est exper-
tum.

*Emplastrum Mitigativum, Emolliens,
Sedans. Mynf. -*

Rx. Empl. Oxycroci unc. ij.
Diachyl. Simpl.
Compos.

De Melilot ana Vnc. j.

Misce & cum Ol. Chamomill. f. Emplastrum.

Vires & Vfus.

In Hypochondriis, pectore, Ventriculo, Jecinore, Liene, & alijs partibus, omnem duriciem, & scirrhosos tumores emollit, resolvit, discutit, extrahit, maturat, & dolores varios mitigat vehementesque sedat.

Minium Coctum. Mynf.

Rx. Ol. Olivarum unc. xj.
Cerussa pulverizat. unc. ij.

Coquantur ad mediocrem consistentiam Em-
plastri; postea adde:

Mmii tenuissimè triti unc. ij.

Servi Hircini Lib. jß.

Santalus rub. Dr. vj.

Cera citrina.

Aluminis usi anc Dr. iij.

Pulv. Rosar. rub. Dr. j.

Misceantur & f. Emplastrum ut est artis.

Vires & Vfus.

Refrigerat & siccatur; Ideoque ignibus sacris magna fiducia & felicissime adhibetur. Vulnere & Ulcera antiqua, maligna, & exedentia, quæ humorum acrimonia serpunt & sunt difficilis consolidationis, potenter curat, omnesque cutis exulcerationes, calores, unctiones & exoriationes, ex quacunque causa, sanat.

Galbanum Coctum. Mynf.

Rx. Gum. Galbani in aceto diss.
Cera citrina ana unc. vj.
Terebinth alb. unc. iij.

Misce & fiat justæ consistentiæ Emplastrum.

Vires & Vfus.

Magnarum in emolliendo & resolvendo est viri-
um; Quia Articulorum & membrorum principa-
lium topbos, nodos, scrofulas, ac tumores duros, di-
gerit, emollit, resolvit, eorumque dolores ex influxu
frigido sedat. Verrucas etiam & clavos in pedibus
pedetentim tollit. Hemiscriam, loco affecto ap-
plicatum, emendat. Nervos ac Vterum roborat.
Moribus ac icibus rabidorum animalculorum ven-
enatis, Scorpionum nempe, cricetorum, mustela-
rum &c. impositum medetur.

Emplastrum Saturni. Mynf.

Rx. Saturni usi & loti unc. ij.
Servi Hircini.
Cera alba ana unc. jß.
Terebinthina Dr. vj.

Lap. Calaminaris præp.
Cerussa lota ana unc. lb.
Pompholygia.

Tutia præp. ana. Dr. ij.

Myrrha rub.

Masticia.

Olibani ana Dr. j.

Aloes epat.

Camphora.

Nitri præp. ana Dr. lb.

Misce & f. Emplastrum justæ consistentiæ.

Vires & Vfus.

Nobile hoc de Saturno Emplastrum, auxilium
quasi divinum & nuper ita à me inventum, valet se-
cundum meam expectationem contra omnis generis
Ambusta, Inflammationes, Tumores, Ignem perifi-
cum &c. Nec non ad vulnera & ulcera quævis ma-
ligna, sætida, in sanabilia ac corrodentia, nimirum:
Fistulas, Lupum, Cancrum, Polypum, Noli me tan-
gere, &c. & similia Saturnina, etiam deploratissima,
intra paucos dies carne implenda. Et hæc nostra
est vera & sincera Emplastri Saturnini descriptio;
ceteræ verò, quæ passim citum feruntur, omnes fal-
sæ sunt.

Emplastrum Arthriticum.

Mynf.

Rx. Ol. Olivarum recent. lb. j.

Mmii tenuissimè triti unc. ij.

Coquantur mixta ad consistentiam mediocrem
Emplastri; postea adde:

Cera citrina lb. j.

Sem. Hyoscyami sub. pulv.

Colophonia.

Terebinth. alb. ana unc. iv.

Misce & fiat justæ consistentiæ Emplastrum.

Vires & Vfus.

Anodynum est; propterea, præmissis prius uni-
versalibus, Arthriticis, Podagricis; nec non alijs cru-
ciatibus quovis tempore utilissimum: Quia omnes
ferè dolorum injurias mirè sedat atque placat.

Ce otum podagricum.

℥. Farina fabar. } ana 3 lb.
Orobi. }

Lentium.

Psorum 3 lb.

Amibos 3 lb.

Salvia.

Ira arthetica.

Hypericon.

Fl. Camomilla.

Stachad. Arab. 3 lb.

Vermium terrest. 3 lb.

Hernodactylor. tantundem.

Carui.

Cymmi.

Cera.

Resina.

Fiat l. a. Cerotum.

Ceratum Antipodagr. D. D.

Egerinaceri.

Rx. Ol. sperm. raur.

Ceruss. alb. ana lb. ij.

*Mucilag. Sem. Hyofciami, Pſyllii,
Cydoncor. Lini.
Mediani Corr. Tilia.
Rad. Althea cum aq. Solani exs.
unc. iv.*

Lithargyrum subtiliſſimè pulveriſat. & præparat. cum oleo anodyno ſubigatur; poſtea lento igne coquatur, ſemper agitando; uſque dum probè mixta ſint. Ab igne depoſita paulatim frigeſcat, & tunc mucilagineſ affundantur, invicem bene miſceantur & ad juſtam conſiſtentiam redigantur.

Vires & Uſus.

Emollit. Dolores ſoluit. Abſceſſus diſſolvit. Duras inflammations & tumores calidos digerit atque maturat: Immo omnia, quæ inflammantur, curat. Inſuper podagricis auxiliatur; nec non ad inſupericiem calidam mulcendam, præſtantiffimum eſt.

Emplaſtrum de Sperm. Ceri ad man. Mynſ.

*R. Cera alb. ℥iv.
Sperm. Ceri ℥j.
Gummi Galb. aceto ſolūt. ℥j.
M. f. Emplaſtr.*

Emplaſtrum Nervinum, Vigoniſ. Auguſt.

*R. Olei Chamomillæ.
Roſarum ana unc. duas.
Olei Maſtiche.
Terebintina.
Lini ana unciam unam ſem̃.
Terebintina clara uncias quatuor.
Sevi vituli caſtrati.
Hircini ana uncias duas ſem̃.
Herbarum Rorismarini.
Betonica.
Cauda equina.
Centauræ ana manipulum
unum.
Vermium terreſtrium lotorum & purgatorum
in vino uncias tres.
Coque ſimul in vino.
Radicum Rubiæ tinctorum
dr. decem.
Hypericon ſol. & ſem. eius ana manipulum
unum.
Maſtiche pulveriſate.
Gummi Elemi ana dr. decem.
Picis navaliſ.
Reſina ana unciam unam ſem̃.
Sagapeni.
Galbani.
Ammoniaci ana dr. tres.*

Diſſolutis Gummi in aceto, cum cyathotino vini odoriferi aliquantulum contundantur, poſtea decoquantur & exprimantur: cui expreſſioni addantur

*Lithargyri Auri.
Argentiana uncia due ſem̃.
Minii uncia dua.*

Iterum bulliant imprimis lento igne, baculo agitando, igitur deinde vigorando; bulliant donec acquirat colorem ſubnigrum. Quo ſacto cum cera nova ſufficiente fiat Emplaſtrum in bona forma.

Modus componendi talis eſſe debet, ut in ſufficienti quantitate vini odoriferi coquantur Herba deinde exprimantur: coquantur expreſſum cum Oleo ad Vini conſumptionem. Deinde addiciantur Terebintina, Sevum Maſtiche, & Gummi diſoluti aceto: tum coquantur, addendo Ceram, & ſub ſinem decoctionis Lithargyrum & Minium.

Emollit, digerit, reſolvit, nervoſarum partium malis cum primis utile.

Modus compoſitionis eſt, ut Herba, Radices Rubiæ, & Vermes terreſtres coquantur in ſufficienti quantitate Vini odoriferi & Oleorum ad Vini conſumptionem. Expreſſo addiciantur Terebintina, Sevum, Maſtiche per ſe trita, & Gummi diſoluti aceto: tum coquantur ad juſtam conſiſtentiam, addendo Ceram ſufficientem, & ſub ſinem decoctionis addenda Lithargyrum & Minium.

Emplaſtum Nigrum, vulgo Stich- pſaſter. Aug.

*R. Olei Roſarum uncias ſeptem.
Colophoniæ.
Reſinæ.
Picis navaliſ ana uncias octo.
Cera albæ.
Vitrioli Romani.
Ceruſſæ.
Olibani.
Myrrhæ ana uncias octo.
Maſtiche unciam unam.
Olei Overum uncias duas.
Olei de Spica unciam unam.
Olei Luniperi ex granis uncias tres.
Mumia uncias duas.
Terra Sigillatæ.
Sanguinis Draconis ana unciam unam.
Vitrioli albi.
Coralli rubri ana unc. duas.
Axungie Ardeæ unciam unam.
Thymalli uncias tres.
Lapidis Magneti præparati uncias
duas.
Lumbricorum præparatorum.
Camphoræ ana unciam unam.
Fiat Emplaſtrum ſecundum artem.
Perquam efficax ad recentia vulnera & puncturas,
unde denominationem etiam habet.*

Emplaſtrum Diaphœnicon calidum. Meſuz. Aug.

*R. Cera uncias duas.
Olei Roſati.
Nardini ana uncias quatuor.
Simul liquentur, deinde
R. Daſylorum ſecorum numero
quadraginta.
Panis bis cocti dr. octo.
Macerentur in vino odorato biduo,
poſtea
R. Carni Cydoniorum in vino coctæ unciam
unam.*

Contundantur, & permiſceatur ſuperioribus; & adde ſubſequentia in mortario bene conſuſa.

*R. Maſtiche.
Thuris.
Abſinthii Romani ana dr. ij. ſ.*

Ligni Aloes.
Macis.
Myrrha.
Aloes lota.
Spice Nardi.
Atacia.
Gallie Moschate.
Trochiscorum Ramich.
Calami Aromatici ana drachmam
unam.
Labdani dr. duas.

Misce, fiat Emplastrum.

Ventriculum & hepaticam, ob id Lienteriam & Dysenteriam hepaticam iuvat. Id vero quod frigidum dicitur ventrem totum inferiorem, ne aliarum partium recrementa suscipiat, roborat, coctionem adjuvat, ob hæc vomitum, Choleram morbum Lienteriam ac fluxum hepaticum, prout & sequens coërcet.

Emplastrum Diaphœnicon Frigidum, Eiusdem. Aug.

Re. Dactylorum maturitati proximorum in Vino
austero coctorum uncias quinque.
Panis bis cocti unciam unam.
Carnis Cydoniorum in vino austero cocta unc.
unam semis.
Styracis Calamita.
Mastiches.
Labdani.
Atacia.
Omphacii.
Florum Labrusce.
Rosarum rubearum.
Santali Citrini.
Trochiscorum Ramich.
Myrrha.
Ligni Aloes ana Drachmas
quatuor.
Olei Rosacei uncias quindecim.
Vini austri quantum sufficit.
 Fiat Emplastrum.

Emplastrum de Rhabarbaro, Ioannis Manardi. August.

Re. Rhabarbari electi unciam semis.
Aloes hepaticæ unciam unam.
Lixivii fortis libram unam.
Saponis Veneti libram semis.
Cera uncias duas.

Decoquantur ad duritiem justam.

Commendatur ad duros tumores & top hos præfertim in morbo Gallico.

Emplastrum Tetrapharmacon, Galeni. August.

Re. Picis nigra.
Resina.
Cera.
Adipis vaccini ana unc. duas.

Fiat Unguentum.

Dicitur Melleæ Basilicon minus, & à Galeni Compositione non differt, nisi quod Oleum pro adipē vaccino Melleæ substituit. Solemne ad pus movendum, inflammationem leniendam, molliendum, tergendum, & glutinandum, ob id recentibus capitibus & nervosarum partium vulneribus ac ulceribus est aptissimum.

Emplastrum Tripharmacon, Melux.

Re. Lithargyri.
Aceti fortis ana uncias tres.
Olei communis uncias tres.

Lithargyrum levissimè tritum moveatur continuò ad ignem paulatim affusus Oleo vicissim & aceto.

Dicitur & Emplastrum de Lithargyro nutrito Melleæ. Siccat potentissimè, ulcera difficilia percurat, fistulas quæ nondum callum contraxerint jungit, eoq; Parotidas Criticas quæ jam fistulas traherent, in pueris, adolescentibus, ac mulieribus Galenus percuravit.

Aliud Emplastrum Tripharmacum Dioscoridii ex oleo, Cera & argine ulcus carne implet. Vide Marantam fol. 240.

Emplastrum ad Top hos, vulgo Knipfelpflaster. Aug.

Re. Picis navalis.
Colophonia ana uncias tres.
Mucilaginis radium Alibea uncias duas semis.
Galbani.
Mastiches.
Myrrha.
Thuris.
Ammoniæ ana unciam unam semis.
Propoleos.
Vici Quercini.
Aristolochie rotunda.
Æru ussi.
Cera Citrina.
Terebintina ana uncias tres.

Fiat secundum artem Emplastrum.

In tumoribus & nodis Gallicis hæc successu usurpatur, quod quia nostris Medicis usu consuetum est, merito operi huic inferendum erat.

Emplastrum Filij Zachariæ secundum Melleum. August.

Re. Cera fiava.
Medicæ cruris vacca.
Adipis Anati.
Gallina.
Mucilaginis sem. Lini ana libram
unam.
Olei Liniquantum satis est.

Fiat Emplastrum.

Si autem valentius facere volueris, adde Mucilaginis Alibea.

Ex aurgaci ana partes aequales.

Olei Leucii (pro Oleo Lini)

quantum satis.

Ad hoc valentius reddetur, si addatur

Mucilaginis Oesypi.

Icthyocolle ana quantum sufficit.

Iuncturarum top hos ac nodos duros emollit, dissolvit, & crassa lentaq; pulmonis ac thoracis crecrementa ad ejectionem per sputum magis habilia reddit.

Ceratum ex Betonica.

Re. Terinthina.
Resina Pini.
Cera flava ana uncias duas.
Betonice pulverisate un. semis.
Mastiches.
Thuris ana Drachmas duas.

Mumie drachmam unam semis.
Misce fiat Malagma.

Ceratum Capitale.

Rx. Sandaraca.
Thuris.
Mastiche.
Ligni Aloes.
Santalii rubri.
Rosarum Rubearum ana Drachmam unam.

Cum Labdano, Cera & resina ana quantum suffi. ut fiat Ceratum, ad capitis fluxiones sistendas.

Ceratum cerine Cresiphontis.

Rx. Cere Citrina.
Terebinthina.
Olei antiqui.
Sali Nitri ana libram semis.
Aqua communis uncias octo.

Dissolvatur Nitrum in aqua mortario imposita ad perfectam colaturam: postea ponatur ad ignem, semper agitando cura baculo ad perfectam coctionem. Fiant Massæ in bona forma, cæteris quæ liquari debent injectis.

Vel hac ratione paratur.

Quæliquari possunt liquefacimus, & cum dissoluta fuerint, Nitrum ex aqua levigatum adjicimus, id paulatim moventes & assidue, caventesque ne effervescat.

Exiccat mirificè humores omnium corporis partium, & præsertim scroti. Describitur à Galeno s. 7. §. 404.

Isis ex Galeno.

Rx. Cere alba dr. quinquaginta.
Terebinthina dr. centum.
Squammaru.
Æruginis.
Aristolochia.
Thuris.
Sali Ammoniaci.
Ammoniaca gutta.
Æriiusti ana dr. quatuor.
Aluminis usti dr. tres.
Myrrha.
Aloes.
Galbani ana drachmas sex.
Olei veteris uncias quinque.

Coquantur, deinde subigantur manibus aceto fortioris, & fiant Magdaleones, quos in aceto repones diebus decem.

Vsurpatur ad fœda ulcera & fistulosos sinus; carnem putridam absumit, ac fœdam ulcerum antiquorum, & quæ mali moris saniem exiccat, & scabitergit.

Alii addunt Radicis Dracontii Drachmas quatuor.

Ceratum Matricale, vel de Galbano.

Aug.

Rx. Galbani preparati unciam unam semis.
Asefende unciam semis.
Myrrharubea drachm. duas.
Bdellii molli drachmam unam.
Matricaria pulverisate.
Artemisia ana dr. semis.
Seminis Dauis scrup. unum.

Gummi dissolvantur in aceto, & fiat Ceratum.

Vterum frigidum calefaci, ejus flatulentiam dissipat, cum elocarum reponit, ac in propria sede coëret, doloresque ejus frigidos placat.

Alii Cerati hujus ita confecti singulis uncias addunt.

Gummi anime dr. tres.
Tacamahacca drachmas quinque.
Fiat ut artis est.

Ceratum Oesypi, Mesuæ.

Rx. Ceraflava uncias tres.
Olei Chamamelini.
Iris ana uncias sex.
Mastiche unciam unam.
Spica Nardi drachmas duas semis.
Terebinthina unciam unam.
Resina unciam semis.
Oesypi drachmas octoginta.

Emollit, lenit, concoquit, & maturat, duros tumores ac topicos membrorum digerit, crudosque abscessus maturat. Philagrii ad prædicta omnia efficacius.

Ceratum Oesypi, Philagrii.

Rx. Croci dr. quinque.

Bdellii.
Mastiche.
Ammoniaci.
Aloes.
Syracis liquide ana dr. septem.
Ceraflava libram unam.
Terebinthina unciam unam semis.
Médulla cruri vacca.
Adips Anseris ana dr. quindecim.
Oesypi humide libram unam semis.
Olei Nardini quantum satis.

Bdellium, ammoniacum & Aloes dissolvantur in aqua, in qua Panagrecum & Chamomilla sint macerata, postea aliis commisceantur.

Post Philagrium addiderunt nonnulli
Succi Sille uncias tres.
Sevi Vitulini dr. quindecim.
Thuris unciam unam.

Cera quartaria tria, seu uncias novem.

Ceratum Diapipercos, Galeni.

Rx. Lithargyri Argenti.
Cerussa ana libram unam.
Olei communis libras duas.
Cere uncias sex.
Terebinthina uncias tres.
Thuris unciam unam semis.
Aluminis drachmas sex.
Piperis dr. tres.

Fit in hunc modum.

Lithargyros levissime trita coquantur ad solem in oleo, quæ tantisper movenda donec crassitiem habeat, nec manus inquant. Deinde adduntur Cera & Terebinthina: huiusmodi inieci pulverem tenuissimum Thuris, Aluminis, & Piperis postremo Cerussam tenuissimam pulverisatam semper movendo, confice Ceratum ad justam crassitiem.

Ceratum ex pelle Arietina, Arnoldi de villa nova. Auguft,

Rx. Lithargyri.

Lapid.

Lapid. Hematitū.
 Sanguis Draconis.
 Bol. Armeni.
 Opil.
 Mastiches.
 Ammoniaci.
 Mumia.
 Galbani.
 Thuris.
 Cossi.
 Lumbricorum ana Dr. semis.
 Picis nigra, seu navalis.
 Græci, seu Colophonie.
 Cera alba.
 Rubra ana dr. unam.
 Rad. Consolida majorū.
 Minorū ana dr. tres.
 Rosarum rubearum.
 Myrrha.
 Aloes ana grana decem & octo.
 Succ. Hypocistidis.
 Gallarum immaturarum.
 Balaustiorum.
 Aristolochie rotundæ ana dr. sex.
 Visci quercini.
 Terebinthine ana Dr. duas.
 Sanguinis Hominis rasi uncias novem.
 Confice sic:

Pellem Arietinā integram cum omnibus pilis coques in aqua, donec ferè omnino dissoluta sit in lentorem quendam, quem colabis. Hujus colatura sume libram unam, immitte in vas novum, in quo viscum liquabis lento igne, rudiculā semper agitando; inice deinde Lumbricos, postea Ceram, Terebinthinam & Mastichen: his liquidis adde Gummi aceto dissoluta, & coque ad Cerati crassitiem. Postremò inice, quæ terenda sunt probè trita, probèq; misce, & confice Magdalæones.

Ad membrorum luxationes adhibetur, præcipuè verò Herniosis prodest.

Ceratum aliud pro Herniosis Norimbergenfes celebrant, quod sic habet.

R. Pul. Mastiches.
 Mumia.
 Thuris.
 Elestri sive Succini.
 Gummi Arabici.
 Tragacanthæ.
 Aloes optima.

Balaustiorum.
 Rosarum ana un. semis.
 Sanguinis Draconis.
 Bol. Armeni.
 Lapidis Hematitū ana dr. sex.
 Olei Rosarum uncias tres.
 Myrtini.
 Mastichini ana unciam unam.

Cum Cera & resina quamvis suffi. u fiat Ceratum. Hoc frequenter utebatur Clarissimus Medicus & excellentiss. Chirurgus D. D. Volketus Coiter Frisius p. m. eò quod in herniosis affectibus magno cum emolumento ac feliciter usurpando, ejus effectum per se ipsum habebat.

Ceratum Santalinum,
 Meisæ.

R. Rosarum drachmas duodecim.
 Santal. rubri drachmas decem.
 Albi.
 Citrini ana Dr. sex.
 Bol. Armeni dr. septem.
 Spodu dr. quatuor.
 Camphoræ dr. duas.
 Cera alba dr. triginta.
 Olei Rosati libram unam.

Confice secundum artem.
 Phlegmonas & calidas intemperies ventriculi & hepatis, atq; aliarum partium emendat.

Et hæc dicta sufficiant hoc loco de Emplastris. Quid verò dicendum de Emplastro Imsingeri Notico, quod ulceribus pulmonum, scilicet pleurisi, apostematis diaphragmatis medetur, imò nervos & venas novas generat & producit? Emplastrum ad varia mala forsitan esse appropriatum & ad illa quidem, quibus medetur pix, autigarumve axungia cum æris squamma medetur, non negabo. Ad dicta vero omnia esse nec credo, nec meum credet ullus, cui de vero luto finxit præcordia Titan. Et interim tamen non vulgus, sed & multi optimates patiuntur se per sesquipedalia verba imperiti, qui ne pulmonem, pleuram, aut Diaphragma unquam vidit, falli.

Non adeo novitatis studiosa olim fuit Europa. Nunc nos superamus Mauros varietatibus nostris. Imsingerus dum in descriptione Emplastri mingit in Heroas Artis Medicæ, dignus habendus vacuum præferre matellam. Ast quid interest, aut prodest, quod hæc exarem? Suo sensu quisq; abutatur.

In fine videbit ejus toni sit. Valeas.

Leffor.

FINIS.

INDEX RERVM GENERALIS.

A.

Cantharus, CXIII.
Acetosa. CLXVIII.
Aceti nota. LI
Acetum. CVIII.
Aromas. 266
Benzart. 264.265.
266.267.268.
Cephal. 266
Confortans. 268
Hyster. 267
Lenitiv. 268
Mitrid. 266
Prophyl. 268
Rut.composf. 265
Rhizot. 267
Scord.limon. 265
Vomitiv. 267
Zedoar. 266

Acorus.

Adulterinum Moschi.

Ambræ.

Cannamom.

Caryoph.

Benzoi.

Campbor.

Balsami.

Terre Lemnia.

Bitum.

Opj.

Mauna.

Tacamab.

Adiantum.

Æs.

Ærugo.

Agricus.

Agallochum.

Alkanna.

Alkohol.

Alliorica.

Anodyna.

Alabastrites.

Ana.

Ancalium

Arcanum duplicatum.

Argentum

Armeniacamala

Abfinib.

Agrimonia

Agnus castus.

Alkekengi

Ascabulum

CXXV

ibid.

ibid.

ibid.

ibid.

ibid.

ibid.

ibid.

ibid.

ibid.

ibid.

ibid.

CXVI

CCXXVI

CCXXVI

CXXIV

CXXV

CCXXXVIII

LV

LVII

ibid.

CCXXIII

LVI

CCL

455

CCXXV

CLXXXVIII

CLII

CLXIX

CLXIV

CLXV

LXVII

Alimentum

Æthiop.

Alexiteria Venen.

Antipat. herb.

Anusul.

Aloe

Alterativ.

Amuletta

Alliorica

Anodyna

Anastomatica

Apostrustica

Attrahentia

Attritio

Apozemata

Assatio

Alumen v'stum

Arsenicum v'stum

Auripigmentum v'stum

Ærugo ust.

Acacia

Aromatisatio

Alembicus

Aloe

Althea

Antidotus Cephalica

Hepatica

Thoratica

Cardiaca

Stomachica

Splenetica

Nephrit.

Pestif.

Matthiol.

Aurea Alexandr.

Satyr.

Analeptica

Assynerica

Amygdalata

Apophregmatif.

Apozemata

Ammoniacum

Amom.

Amphora

Amygdal.

Androsamen

Anethum

Angelica

Anemone

Apium

Aristolochia

Artemif.

Assa Fetida

II

III

III

IV

IV

ibid.

VIII. 527

XI

XI

XII

XII

XXV

XXVII

XXVII

XXVIII

XXVIII

XXVIII

XXVIII

XXXII

XXXV

XXXVI

CXXII

CXII

315.316

317

318

316.317

316

317

317

318

318

318

368

368

368

368

LXXXIV

LXXXVI

LXXXIII

CLXXXIX

CXIX

LXVII

CLXXXVI.

CLVII

CLXI

LXXXIX.CXLV

CXLIX

CXV

CLVI

CLII

CXIII

455

INDEX.

Balsamum in Atrop. hia	521	Cerasa	CLXXXIX
Calcul. renum	520	Cupress.	CLXXXVII
Hypnoticum	521	Chamaepitii	CLVII
Ictericum	520	Cancr.	CCLIV
Nitrosum	521	Cantharides	CCLVIII
Pedum	521	Cardiobolanum	CLIX
in Suppress. Mens.	520	Carduus ben.	CLIX
in sterilitate	520	Cardiaca	CLIX
Stipticum	520	Camaleon	CLX
Varia	XCIII	Caput mortuum	XXXVIII
Balsami	560	Cynara	CLX
Apoplectic.	566	Centaur.	CLX
Aromat.	568	Centmodia	CLXVII
Abstinb.	568	Coriandr.	CLXI
Catholicus	564	Cynogloss.	CLXVII
Cephalic.	566	Collyria	XCVII
Fallo pii	560	Cataplasma	XCIX
Hollerii	560	Cauteria	CI
Hypnotic.	566	Cucufa	CII
Hystericus	569	Capill. Veneris	CXVI
Mesue	560	Ceterach.	CXVI
Memor.	566	Cuscuta	CXVII
Medic.	569	Cuminum	CXIX
Odontalus	567	Cadus	LXVII
Nervinus	567	Calamus Aromat.	CXXX
Paralyt.	562. 567	Cantharid.	LXIX
Polycr.	563	Caryoph.	CXXXII
Philos.	565	Cardanum.	CXXXIII
Puer. dent.	567	Carpobalsam.	ibid.
Pestilent.	569. 70	Cichorium	CXVII
Podagr.	570	Cinnamon.	CXXXII
Sacer.	570	Calamentha	CLII
Saponis	570	Chamaedris	CLVII
Stipticus	568	Cerussaust.	XXVIII
Sulphuris	569	Cadmia usta	XXVIII
Spasmat.	568	Caphura	CCIII
Stomachic.	568	Chalcit. ust.	XXVIII
Terebinth.	568	Chrysocol. ust.	XXVIII. CCXXXVIII
Vita	564	Crysalus	CXXXIII
Vener.	569	Chyna	CCXXXVIII
Zibet.	568	Calcifacio	XXIX
Boli purgatorij	LXXXVI	Cribratio	XXXIII
Blanca Vrsina	CXIII	Colatio	ibid.
Bryonia	CXXXVIII	Clarificatio	XXXIV
		Coloratio	XXXV
		Conditura	XXXV
		Cotoneum malum	CLXXXIV
		Cicera rubra	CLXXII
		Chanix	LXVII
		Cochlear	LXVII
		Cali status med. mutat.	LXIX
		Concha	LXVII
		Congius	LXVII
		Culeus	LXVII
		Cubeba	CXXXIII
		Cyathus	LXVII
		Cremor Tartari	449. 464
		Crocus met allor.	455
		Cathart. arg.	455
		Cucurbita	XXXVI
		Cornu Cervi prep.	461
		Cornu Alci prep.	462
		Corruda	CXVI
		Cran. hum. prep.	462
			Cochl.

C.

Acochyma	XI
Acacola	CXXXIII
Calx	CCXXXIII
Capparis	CLXII
Cassia	CXXI
Cholagoga	223. XI
Cholagog. Quercet.	226
Colocynthis	CXXXVII
Composit. Medic. causa	LXXVII
Cosius	CXXX
China	CXXXVI
Cyperus	LXXXIV. CXLIV
Cylamen.	CXLVII
Carya. poma	CLXXVI
Cuc. on.	CLXXVII
Citrulli	CXVI
Corn.	CLXXXVIII

I N D E X

Cochl. tost.	461	Conserv. Crocus	ibid.
Cristall. Tart.	464	Piper.	ibid.
Cyperus	CXVIII	Macc.	ibid.
Cartham.	CXXIV	storac.	ibid.
Cathartica	IV. XI	Benzoe	ibid.
Catharticum Casareum	312	Aloe	ibid.
Regium	312	Cosmetica	LXXII
Rosatum	312	Condit. Adiant. fol.	LV
Violatum	312	Condit.	275
Caryoph.	312	Condit. berber.	LXXXVIII
Cinnam.	313	Ceras.	274
Cholagogum	313	Citonior.	274
Vite	313	Cynar. caul.	275
Diaturb. min.	313	Cruent. spirit.	276
Peruvian.	313	Eryng. rad.	277
Terebinthin.	314	Enul. rad.	276
Cerata	LXI	Lactuc. caul.	276
Cicatric. ducent.	LXIII	Nuc.	275
Chalcus	LXIV	Pyra	275
Capillares herba	LXXII	Pruna	274
Cataplasma de Cineribus	526	Paeon. rad.	275
contra Cruorem	526	Rhib.	276
de fermento	526	Saiyr.	274
febril.	526	Tussilag. fol. 275.	277
de nido hirund.	226	Conserva	LII
Laxativ.	527	Conserv. Rosar.	LII
in Paraphimesf.	526	Compos. Medicam.	LXIII
Resolutiveum	527	Crocus	CXX
in singultu	527	Cornu Cervi	CCXXXIX
Cardiaca	VIII	Cruz Cervi	ibid.
Chalastica	XII	Corn. Monocrototis	CCXLIV
Cataputia	CXXVIII	Clysters	XCI
Catagmatica	XII	Clyster. Apoplect.	333
Catartica	XII	Anodyn.	335
Calcinatio	XXXVIII	Astring.	336
Cephalica	VIII	Bilem evacuant.	331
Chimicor. Medic. commod. & incomed.	XLII	Calefaciens	335
Circulatio	XXXVIII	in Calcul.	339
Colletica	XII	Cephal.	332
Cohobatio	XXXVIII	Carmin.	334
Confectio Anisi laxat.	507	in Colic.	335
Cor & stom. rob.	505	Consol.	336
Carthami	507	Disiut.	334
Elefoph.	507	Dysenter.	336, 37, 38
Pignocat.	506	Diuretic.	338
post Paslum	506	Epileptic.	339
Holipp. purg.	508	Iliac.	334
Diaphoret.	508	Istoric.	331
Panus Marc.	505	Hydrop.	332
Manus Christ.	505	Leniens	334
Succ. rosar.	508	ad Lumbrie.	331, 340
Tragac. gross.	506	ad Melanch.	331
Diaturbit. cum Rhab.	508	Nutrients	331
ad Vermes	505, 507	Paralyt.	334
Zinzib.	505, 508	Phlegma evac.	331
Confectura sicca	LIV	Pituitam evac.	331
Confectio colica	LVI	Stomach.	334
Compositio Medicam.	XLVII	Vterin.	331, 39, 40, 41
Confrictio	XXV	Crystallus	CCXXIII
Coctio	XXVI	Cranium humanum	CCXXXIX
Conservatio Magnetis	LXXI	Cinara	CLIX
Anrant.	ibid.	Cucumer.	CXVI
Citrior.	ibid.	Cuscuta	CXV
Mosch.	ibid.		
Zibeth.	ibid.		
Mechoac.	ibid.		
Caryoph.	ibid.		

D.

D. A. 71.

CLXXXI. CXG
Diag.

I N D E X.

<i>Diaſcord.</i>	311.356	<i>Decoſt.</i>	<i>Nuc. ſupr.</i>	240
<i>Diaſcydon. Laxat.</i>	299		<i>Nigr.</i>	249
<i>Diaſcydon. Compoſ.</i>	303		<i>Pituit.</i>	230
<i>Diacodium</i>	372		<i>Pectoral.</i>	239. 242
<i>Diſtillatio</i>	XXXV		<i>Paſſul.</i>	244
<i>Deniſificia</i>	CIII		<i>Pectoral.</i>	244. 251. 252
<i>Dentalium</i>	CCL		<i>Polypod.</i>	248
<i>Daucus</i>	CXIX		<i>Pibidiſſei</i>	249
<i>Diſcamnus</i>	CLIV		<i>Quart. m.</i>	236
<i>Diaſcydoniat. ſimpl.</i>	LII		<i>Renum calc.</i>	236
<i>purgant.</i>	LIII		<i>Rhabarb.</i>	249
<i>Diaſcinnamom. regium</i>	460		<i>Spten.</i>	245. 237. 239
<i>Diſſolatio</i>	XXX		<i>Satyriac.</i>	246
<i>Doronicum</i>	CLVIII		<i>Scabioſ.</i>	247
<i>Dofis purgantium</i>	LXVIII		<i>Sene</i>	248. 240. 243
<i>Alterantium</i>	LXVIII		<i>Scirr. epat.</i>	251
<i>Draſhma</i>	LXVI		<i>Sclopet.</i>	235
<i>Duratio</i>	XXXI		<i>Ser. lactis</i>	238
<i>Duratio Medicamentor.</i>	XVII		<i>Sang. mundif.</i>	248
<i>Denarius</i>	LXVI		<i>Sarſaparill.</i>	240
<i>Diſtillatio</i>	XXXVIII. XXXVII		<i>Solut.</i>	240
<i>Diahyacynth. aur.</i>	450		<i>Vteri flux.</i>	246
<i>Diaphoretica</i>	XII		<i>Vulner.</i>	247. 235
<i>Diapnetica</i>	XII		<i>Violar. purg.</i>	249
<i>Digeſtio</i>	XXIV. XXXVIII		<i>Ventr. flux.</i>	250
<i>Dofis Medicam.</i>	LXXX		<i>Vetri prapit.</i>	236
<i>Decoſtum Aperit. mai.</i>	241	<i>Decoſtiones longa</i>		LXXIX
<i>Arthrit.</i>	244	<i>Decoſtio communis</i>		LXXX
<i>Aſtring.</i>	248	<i>Pectoralis</i>		LXXX
<i>Bilioi.</i>	219	<i>Chyſteris</i>		ibid.
<i>Carmen.</i>	229. 242	<i>Deſtillat. reſtaurata</i>		LXXXII
<i>Carbol.</i>	231			
<i>Cafus exalt.</i>	234			
<i>Concept.</i>	237			
<i>Calcul.</i>	239. 250	<i>Ebulus</i>		CXXV
<i>Catarrh.</i>	240. 243	<i>Ebur</i>		CCXLIII
<i>Capill. ven.</i>	242	<i>Eccatheſtica</i>		LXI
<i>Crem. Piſſ.</i>	243	<i>Eccoprotica</i>		XI
<i>Coſmet.</i>	244	<i>Ephraſtica</i>		XIE
<i>Chin.</i>	245	<i>Elegmata</i>		LV
<i>Citri</i>	245	<i>Elaphobuſcuth</i>		CXVI
<i>Cephal.</i>	250	<i>Emplaſtica</i>		XIE
<i>Dyſenter.</i>	238	<i>Emetica</i>		IXE
<i>Epilept.</i>	234	<i>Enamonia</i>		XIE
<i>Epub.</i>	242	<i>Epiphaſtica</i>		XIE
<i>Febriſ.</i>	235. 237	<i>Eochyma</i>		XE
<i>Fennugr.</i>	240	<i>Epulotica</i>		XIE
<i>ſi. & ſiſt.</i>	242	<i>Eſcharotica</i>		XIIE
<i>Fumar.</i>	242	<i>Eſtilloſica</i>		XIIE
<i>Ficuum</i>	246	<i>Evaporatio</i>		XVIII
<i>Galli</i>	248. 237	<i>Exaltatio</i>		XVIII
<i>Guaiac.</i>	247. 241	<i>Exultatio</i>		XVIII
<i>Hepat.</i>	245	<i>Elaterium</i>		CCV. XXXII
<i>Hern.</i>	246. 250	<i>Ellebori prap.</i>		461
<i>Hydrop.</i>	250. 234. 237	<i>Elmi</i>		CCIIIE
<i>Hydrot.</i>	231. 232. 233	<i>Eleoſachar. ciſt.</i>		460
<i>Hura</i>	243	<i>Ellixirio</i>		XXVI
<i>Iſteric.</i>	237. 246	<i>Elleborn</i>		CXXVIA
<i>Luis ven.</i>	250	<i>Embroch</i>		XCIV
<i>Lentiv.</i>	241. 229	<i>Emphraſtica</i>		LXB
<i>Menſ.</i>	236. 247	<i>Epithemata</i>		XCIV
<i>Morſ. ven.</i>	237	<i>Epithym.</i>		CXV. CXVII
<i>Myrabol.</i>	240	<i>Eryngium</i>		CXLVII
<i>Miſcarum.</i>	249. 246	<i>Eruc.</i>		LXXXVIII. CXLIX
<i>Magiſt.</i>	251	<i>Epatarium</i>		CLXIX

I N D E X.

Euphrasia	CLXI	Empl. Off. hum.	77
Euphorbium	CCII. XXXII. 428	Papav.	77
Extractio	XXXII	Perdicum	78
Extinctio	XXIX	Plumb.	78
Expressio	XXXI	Rhabarb.	79
Essentia Agar.	54	Ranarum	61
Aloes	54	Rosarum	79
Ambr.	55	Smaragdi	81
Anisi	55	Sacchari	81
Antimon.	56	Sambuci	81
Apii	57	Sassafr.	81
Argenti vivi	57	Sang. hum.	18
Arist. rot.	57	Saphiri	83
Arsen.	58	Scammon.	83
Auri	59	Sena	84
Auripigmenti	59	Stanni	84
Axung.	60	Sulphuris	85
Avium	78	Salis petra	85
Brassica marin.	60	Salis commun.	86
Bufonum	61	Talpa	86
Caponum	78	Tburis	71
Cancrorum	61	Te. ehint.	86
Consol. major.	57	Thymi	87
Camphor.	61	Tithym.	87
Carann.	62	Turbish.	86
Centiped.	62	in Varia	86
Centaur.	63	Visrioli	89
Cera	63	Viper.	90. 91
C. C.	63	Vngula alci	90
Cervi	64	Pulpecula	91
Chelidon.	64	Electuar. Liquida	17
Colocynth.	64	sicca	17
Coralior.	65	Electuar. Alexand.	298
Cucum. Agr.	65	Aureum	299
Cupri	66	Abfyns.	309
citri	67. 11	Bened. lax.	290. 224
ebuli	67	Cassia	186. 187
Esula	87	Catbol.	287. 225
Ferri	68	Citri solut.	294
Gallbula	68	Cartham.	294. 224
Gattaria	68	Caryocost.	289
Gutt.	69	Cimer. 300.	Chalyb. 301. 302
Halicacabi	69	Confort. 303. 304.	Cephal. 305
Hellebori	69	Citri	306
Helenitri	69	Chocalat.	307
Hyoscyami	77	Choler.	309
Hum. C.	70	Cucoma	366
Hirund.	70	Cinam. lax.	313
Ialapp.	70	Diavrun.	224. 288. 289. 298
Lap. Aquil.	71	Diaphen.	289. 290. 224
Lap. Lazuli	71	Dia sebest.	295
Lapidearn.	71	Diacolocynth.	297
Latheris	87	Donum Dei	299
Lumbric.	71	Diafatyr.	303. 307
Mellis	71	Diaturbith.	224
Magnesia	72	Diuret.	310. 227
Margarit.	73. 65. 78	Dysenter.	311
Mechacac.	73	ebuli	300
Myrrh.	73	epilept.	300
Moschi	55	epaticum	301
Meliosteph.	74	Guaiaci	300
Memb.	74	Hameth	290. 224
Medull.	75	Hydrageg.	295
Myrrab.	76	Hiera	296. 297. 224
Martis	76	Ibericum	311
Memor.	76	Histericum	127. Iustinum LXX
Nuc. mosch.	71	Indum	294. 224

I N D E X.

<i>Elect. Injub.</i>	298	<i>Empl. Ceron.</i>	508
<i>Lenitivum</i>	287	<i>Citrinum</i>	598
<i>Melanch.</i>	301	<i>Catagmaticum</i>	601
<i>Macer.</i>	301	<i>ad Calcul. vesic.</i>	604
<i>Magnanin.</i>	307	<i>Carunc. vesic.</i>	504.605
<i>Nephrit.</i>	310	<i>Consolidans</i>	605
<i>Nitri</i>	310	<i>di Cassia</i>	605
<i>Ovi</i>	321.320	<i>Causicum</i>	
<i>Ophthalm.</i>	300.304	<i>Carmin.</i>	608
<i>Phlegmag.</i>	226	<i>Capitale</i>	613
<i>Podagr.</i>	311	<i>Cerne</i>	613
<i>Phyllis</i>	224	<i>Diachylon simpl.</i>	593
<i>PeCoral.</i>	304.306	<i>gumm.</i>	593
<i>Pessilential</i>	359.60.61.62.63.64.65	<i>Magn.</i>	593
<i>Pretios.</i>	305	<i>Compof.</i>	594
<i>Passul.</i>	298.299.313	<i>Divinum</i>	599
<i>Purgans</i>	297.299.311.312.313.314	<i>Diaphoret.</i>	609
<i>frasarum</i>	294.224	<i>Diaphanic.</i>	611
<i>solutivum</i>	298	<i>Diapiper.</i>	613
<i>Sennotum</i>	283.224	<i>Epaticum</i>	603
<i>Soldanell.</i>	302	<i>Epilept.</i>	607
<i>Stomach.</i>	306.309	<i>ad Flux. menstr.</i>	605
<i>Stiptica</i>	308	<i>Filii Zachar.</i>	612
<i>Storzon.</i>	310	<i>ad Flatu</i>	602
<i>Sorbucium</i>	301	<i>Griseum</i>	595
<i>Terebinth. purg.</i>	314.308	<i>Grat. Dei</i>	598
<i>Tamar.</i>	287	<i>de Galbano</i>	605.609
<i>Tryph. solut.</i> 292 <i>Persic.</i>	292.224	<i>Hydropticum</i>	595.604
<i>Verugin.</i>	300	<i>Hernios.</i>	600.604.614
<i>Vita 309. Vomir.</i>	309	<i>Hypoor.</i>	608
<i>Zinzib.</i>	306	<i>de Lanua</i>	595
<i>Elixir alliatum</i>	119	<i>Iscbiadicum</i>	604
<i>apoplecticum</i>	119	<i>in Ischuria</i>	604
<i>citri</i>	119.120	<i>Isidu</i>	613
<i>camphor.</i>	120	<i>de Laudan.</i>	605
<i>febrile</i>	120	<i>de Melilot.</i>	594
<i>phlogmat.</i>	120	<i>de Minio</i>	594
<i>hyfcer.</i>	120.121	<i>Mastichin.</i>	599.604
<i>Juniper.</i>	126	<i>Ma. rical.</i>	599.613
<i>epilept.</i>	120.126	<i>Maturans</i>	605
<i>Lazuli</i>	126	<i>Martiale</i>	608
<i>Luda</i>	126	<i>Mutativ.</i>	610
<i>nephriticum</i>	120	<i>de Minio</i>	610
<i>Mumie</i>	126	<i>ad Nauseam</i>	607
<i>pessilential.</i>	121	<i>Nervin.</i>	611
<i>propriet.</i>	121	<i>Nigr.</i>	611
<i>purgans</i>	121	<i>Oxyroc.</i>	595
<i>Syncopt.</i>	121	<i>Ophthalm.</i>	604
<i>paralyt.</i>	122	<i>Ocypsi</i>	613
<i>paonia</i>	122	<i>Pepasticum</i>	595
<i>Sulphuris</i>	122	<i>Pa. meum</i>	597
<i>Vitriol.</i>	125	<i>Pectorale</i>	603
<i>Elixir vit. maj. Q.</i>	123	<i>Podagr.</i>	603.605.610
<i>minus. Q.</i>	124	<i>Pessifer.</i>	605
<i>Matthiol.</i>	126	<i>de Pice</i>	609
<i>rubecum</i>	125	<i>de Pelle Arietis.</i>	614
<i>Vterinum</i>	125	<i>Rhabarb.</i>	612
<i>Empl. Album Coctum</i>	597	<i>de Ratis</i>	601
<i>Apostolorum</i>	597	<i>Spatadra.</i> 602. <i>Splenot.</i>	603.608
<i>ad Abort. praeav.</i>	605	<i>Sapon.</i>	605
<i>Apoplectic.</i>	607	<i>Stercor. columb.</i>	605
<i>de Betonica</i>	596	<i>Stomach.</i>	608
<i>Bacc. laur.</i>	596	<i>Stipticum</i>	608
<i>Basilicum</i>	597.612	<i>Stichicum</i>	609
<i>de Crusta Panis</i>	594	<i>Saturni</i>	610
<i>Calam. lap.</i>	598	<i>Serm. Ceri</i>	610

INDEX.

[illegible]

I N D E X.

Gargar.	Pyrethri	517	Lapides pratiosi	LXXIII
	Tormentill	517	Lapis Sardinus	CCXX
Gratus qualiteratum		LXXII	Lapides Spongiamum	CCXXIV
Gratiola		CXXVIII	Lateres	CCXXIV
Gummi gutta		CXXVIII	Ladanum	CCVI
Guajacum		CXXV	Laurus	CLXXXIII
Gypsum		CCXXXIII	Laureola	CXXVII
			Lac Virginis	XCIII
			Laxativum minerale simplex	456
			composit.	456
			Leptontica	XII
			Lepus ustus	XXVII
			Libra	LXVI
			Libificum	LXXXIX. CXLV
			Ligula	LXVII
			Lilium	CXX
			Litontripice	XI
			Limatio	XXVI
			Linimenta	XCVI
			Lignum Aloes	CXXXIV
			Linum	CLXXII
			Liquiritia	CLXII
			Liquatio	XXX
			Lisiponia	XI
			Litontrip.	XXX
			Lotto	XXI
			Lotiones	XCVI
			Lupini	CLXXXIII
			Lupulus	CLXX
			Lithargyrus	CCXXX
			Lumbrici	CCLVM
			Laudanum Quers.	374
			Zvving.	375
			Paracelsi	375
			Andernaci	375
			Beguni & aliorum	376. 77. ad pag. 388
			La Zulus	CCXXI
			Liquor	Arthriticus 205
				Camphoretus 205
				Cordialis 205
				Covallorum 205
				Cerussa 205
				Diaphoreticus 206
				Mercurii 206
				Ophthalmicus 206
				Nephriticus 206
				Pectoralis 207
				Perlarum 207
				Podagricus 207
				Ran. sperm. 206
				Refrigerans 207
				Tutia 207
				Vitrioli 208
				Tartar. 208
				Vestimentalis 208
				Vulnerar. 208
			Lixivium	Astmaticum 519
				Benedictum 518
				Cephalicum 519
				Diureticum 519. Sapientia 518
				Tartar. 519.
				Tingens 519
			Loch	LXXXV
			Loch	abstergens 282
				Alibea 280
				Asthmas. 283
				Loch

H.

I.

K.

L.

I N D E X.

L	de Caulib.	281	Med. blandum	281X
	Diacod.	284	potens	ibid.
	Enulatum	283	ingratum	ibid.
	Empy.m.	282	Melicratum	E
	Farfar.	285	Mel.	CX
	Incident.	280	Mel Rosat.	LI
	Incrassant.	280	Passulat.	ibid.
	Mucilag.	283	Melilotus	CLXXI
	Papav.	285	Melones	CXVII
	Portulac.	285	Meseres	LXVII
	Passul.	280.283.285	Mensisura	LXVI
	Pinear.	282	Medic. describendi Leges	LXIV
	Pectoral.	283	Mercurialis	CXIII
	Phthis.	284	Mercur.dulc.	456
	Pulm.vulp.	281	Vua	ibid.
	Rosatum	283	Mirabil.proprietat. Herb.	III
	Scillit.	281	Mineral.	IV
	Sanum & expetunt	281	Metalla	IV
	Sput.fang.	282	Medicamentorum prima & secunda Qualitates	V.
	Vlcera pulm.	282	Oculis	V
	Violat.	283	Mulsia	E
M.			Mumia	CCXXXII
M	Aceratio	XXIV	Marmelade Cephal.	278
	Malactica	XII	Stomach.	278
Magister.	Martii	456	Pectoral.	278
	Iorni	457	Cordialis	278
	Saturni	ibid.	Epatie.	278
	Vitrioli	ibid.	Magnan.	279
	Bezoar.	459	Carminat.	279
	Corallior.	ibid.	Splenetica	279
	Scammon.	ibid.	Stegnotica	279
	Guttegemb.	ibid.	Terebinth.	279
	Lazuli.	461	Nephritica	280
	Vegetab.	ibid.	Hysterica	280
Manipulus		LXVI	Margarita	CCXLVII
M.a.r.		CXXXII	Marzepanis	LXXXVII
Magnes		CCXXI	Melanagoga	226
Malva		CXIV	Medicamenta adulterata	LXXV
Majoran.		CXLVI	Mechoacanina	CXXII
Manna		CXI	Mezerium	CXXVII
Mala Armeniaca		CLXXIX	Mithridat.	321.329
Mandragora		CLV	Mel. Anacardinum	40
Malabathrum.		CXXXIV	Anthofatum	40
Mastic.		CCIII	Emblucorum	40
Marathrum		CXVI	Mercuriale	40
Marmor.		CCXXII	Mentha	40
Melissa		CLIII	Passulatum	40
Mel Anacardinum		XXXII	Rosatum	41
Mentha		CLVI	violatum	41
Mercurialis		CXV	Morsuli Cathart.	508.509
Mespil.		CLXXVII	Cephalic.	510
Meu		CLXI	Cordial.	511
Metalla		CCXXIV	Dia Creta	511
Milium Solis		CLV	Epatici .jii.	512
Millefolium		CLXXIV	Pectorales .jii.	510
Mollitio		XXXI	Resectivi .jii.	510
Melanagoga		XI	Stomach. .jii.	510
Moschus		CCXXVII	Viriles	510.512
Mor.		CLXXXIX.	Myrobalan.	CXXII
Mucagines		XCVII		
Myrcus		CLXXIV		
Myrrha		CCIV		
Mystrium		LXVIII		
Maturatio		XXXVIII		
Medicamentum		II		
Medic.jumpt.		LXV		

I N D E X.

Parthenium	CLVII	Pil. Fumaria	441
Papaver	CLXVI	Fetida	442
Petroſel. Macedon.	CLXI	influx. menſtr.	446
Perſic.	CLXXXVIII	Hydrarg.	428. 434
Pbu	CLX	Hypochondr.	434
Pericliminum	CLXII	Hysteria.	436
Pentaphyllum	CLXX	Hermod.	440
Piſſao.	CLXXXVII	Lucis	432
Pinea	CLXXXVII	Lazuli	441
Picatio	C.	Laudani	444
Pix	CC	Luu Vener.	447
Plantago	CLXVII	Melanog.	434
Polytrychon.	CXVI	Maſſic. bin.	437
Poma	CLXXV	Marocofſin.	438
Populus	CLXV	Mechoac.	442
Polygonum	CLXVII	Mercurial.	443
Pruna	CLXXXVIII	Memor.	445
Primula veris	CLXIX	Narcot.	432
Pſyllum	CLXIX	Odonalg.	433
Pſyllotra	C	Odoriſ.	433
Pyra	CLXXVI	Origani	433
Pyrethrum	CXLII	Oſtomer.	446
Paregorica	LVII	Opopon.	446
Parietaria	CXV	Panchim.	425
Paffula Laxativ.	LIII	Phlegmag.	425
Petroſelin.	CXVII	Pefilent.	429. 444. 446
Plumbum	CCXXVI	Polycreſta	433
Plantago	CLVII	Purgant.	444
Pondera Medicam.	LXV	Sine Quibus	438
Porphyrites	CCXXIII	Rofat.	433
Propomata	CLIX	Ruſſi	437
Pruna Laxativa	LIII	Rhabarb.	446
Purgantium delectus	XIII	Sarcocoll.	447
Pilula	LVII	Stomach.	436
Pilula Aloëſ. lot.	424	Sandar.	436
roſat.	424	Scorbut.	435
& Maſſ.	424	Splenet.	434
Arabia.	424	Smaragd.	433
Ammoniac.	427	Seneſcut.	432
Angelica. Sale	429	Succini	430
Francſ.	429	Spaſm.	429
Aloephang.	430. 441	Soldan.	428
Anodyn.	432	Sagapen.	427. 444. 447
Aurea	439	Tartari	426. 435
Agai.	439	de Tribus	437
Aggregat.	440	ad Tuſſim	446
Affiaciet	441	Punica preparatio	461
Bryonia	444	Pſyllotrum	462
Benedict.	426. 431. 444	Pulveres	LV. LXXXIX
Bdellii	442	Pulvis Aromat. roſat.	468
Cholagog.	428	Caryophyll.	468
Catholic.	431. 438	Dianſi	470
Cephalic.	432	Antilyſſ.	471
Calc. viv.	433	Ardor. ſtomach.	477
Caſtor.	436	Anonymus	479
Coch.	440	Di Ambra	467
Capit. dol.	445	Di Anthos	469
Cynogloſſ.	445	El. debolo	488
Colocynth.	448	Bezoarticus	471. 72. 73. 75. 488. 89. 90.
Dulces	435	91. 95.	
Eupatoſ.	438	Diacinnamomi	470
Epileptic.	445	Cachecticus	482
Euphorb.	428. 429	Dia Calam.	471
Ellebori.	444	Cordialu alb.	472
Familiaret	431	Diachamad.	472
			Dialyſis.

I N D E X.

<i>Pulv. Diacyton.</i>	472	<i>Pulv. Stidicium</i>	499
<i>Calculi</i>	474-76-77	<i>Tuff. infanti.</i>	497
<i>Dia Cumin.</i>	478	<i>Tribem.</i>	472
<i>Dia Curcum.</i>	478	<i>Tragac. fr.</i>	478
<i>Cruent. Spnition.</i>	479	<i>Verbasci</i>	503
<i>Cholagogus</i>	481	<i>Variol.</i>	504
<i>Dia Colocynt.</i>	484	<i>Vermium</i>	477-82. 83-84
<i>Carminas.</i>	503	<i>Pessaria</i>	XC
<i>Cypriid. Moschatas</i>	504	<i>Pessus Aperiens</i>	540
<i>Cordialis</i>	489	<i>Astringens</i>	540
<i>Dentifric.</i>	476. 503	<i>in suffoc. Matric.</i>	541
<i>Dolor caput.</i>	472	<i>in imped. concept.</i>	541
<i>Dolor. dentium</i>	474	<i>Philonium Tharsense</i>	373
<i>Dysentericus</i>	501	<i>Romanum</i>	373
<i>Epile</i>	485	<i>Perficum</i>	373
<i>Epilepticus</i>	474-75-76	<i>desua</i>	373
<i>Epib. Cordis</i>	486	<i>Purgantia</i>	223. VI
<i>Epatu</i>	486	<i>Passula lax.</i>	314
<i>Febris.</i>	489	<i>Panacea Theophr.</i>	214
<i>ferris</i>	473	<i>Patrietaria</i>	CXIII
<i>sumalid</i>	474-75-76	<i>Petroelinum</i>	CXVI
<i>fluxion.</i>	477	<i>Piper</i>	GXXXII
<i>flux. ventr.</i>	484	<i>Pumex ust.</i>	XXVIII
<i>Diagelang.</i>	481	<i>Plumbum ust.</i>	XXVIII
<i>de Germis</i>	466	<i>locum</i>	XXII. XXV
<i>Grisus</i>	486	<i>Pomaceum</i>	XXXI
<i>Dia hyssop.</i>	480	<i>Portulaca</i>	CXVII
<i>Hyacinth.</i>	480	<i>Putrefactio</i>	XXX
<i>Hystericus</i>	480	<i>Pharmacia Virilisa</i>	I
<i>Haemorrhoidal.</i>	503	<i>Pharmacopaeus</i>	I
<i>He rniar.</i>	495	<i>Pironia</i>	III
<i>Dia Ireos</i>	478. 479. 480	<i>Planta</i>	IV
<i>Lithonr.</i>	470	<i>Pulmonica</i>	VIII
<i>Liberans</i>	489	<i>Phlegmagog</i>	XL 224
<i>Larifians</i>	469	<i>Panchimag.</i>	XI
<i>Dia Margar. cal.</i>	466	<i>Polycresta</i>	XI
<i>frigid.</i>	466	<i>Polyrichum</i>	CXIV
<i>Dia Mosch.</i>	467	<i>Pompholix</i>	CCXXIX
<i>Melanog.</i>	481	<i>Pasegorica</i>	XI
<i>Marchionis</i>	486	<i>Pignotica</i>	XII
<i>Nasal.</i>	487	<i>Pachimica</i>	XII
<i>Ophthalm.</i>	496	<i>Repastica</i>	XII
<i>Odoratus</i>	475	<i>Pincoratum</i>	LXXXVIII
<i>Puerorum</i>	476	<i>Provehosa</i>	CXXVIII
<i>Diapenid.</i>	478. 80	<i>Polypodium</i>	CXXIV
<i>Phlegmag.</i>	481	<i>Potto purgans cholagoga</i>	LXXXI
<i>Panchimag.</i>	481	<i>Phlegmagoga</i>	ibid.
<i>Purgans</i>	481. 82. 83. 85	<i>Melanagoga</i>	ibid.
<i>Partus</i>	487	<i>Catholica</i>	ibid.
<i>Polycrestus</i>	501	<i>Pisana</i>	LXXXV
<i>Diarrhod. abbat.</i>	469	<i>Paeonia</i>	CXLVIII
<i>Refectivus</i>	471	<i>Porrum</i>	CXLVIII
<i>Reb. confort.</i>	480	<i>Polium</i>	CLI
<i>Rubius Pannon.</i>	487	<i>Pulegium</i>	CXL
<i>Casario</i>	487	<i>Pyrethrum</i>	CXXXVII
<i>Vulnerarius</i>	LF	<i>Prasium</i>	CLIII
<i>Epuloticus</i>	ibid.	<i>Pimpinella</i>	CLVI
<i>Cordialis</i>	ibid.		
<i>Santal.</i>	468		
<i>Serpent.</i>	474		
<i>Semen aug.</i>	475		
<i>Saxon.</i>	489		
<i>Supposit.</i>	485-541		
<i>Solus.</i>	3-485		
<i>Sensa.</i>	483		

Q.

R.

Quantitas Medic.

Raphanus
Requies Nicolai

LXVII

CXLIX

572
Refina

I N D E X.

Нудтор.

I N D E X.

Sal	Hydrop.	452	Spina Indica	CXXXIV
	Nephritic.	452	Spodium	CCXXIX
	Pectorale	451	Spongia	CCXXIV
	Peregrin.	450	Stannum	CCXXV
	Prunella	449	Staphisagry.	CXXVIII
	Sacerdotale	449	Stechas	CLIV
	Saturni	450	Soldanella	CXXVIII
	Serpentum	451	Spiritus, Absinth.	216
	Stomach.	452	Apoplez.	216
	Spleneticum	452	Anisi	216
	Tartari	449	Cephal.	217
	Veterinum	453	Ceraf. nigr.	217
Salvia		CLIV. CXVII	Clyffus	217
Sampfuchus		CXLIV	Confort.	218
Santalum		CXXXVI	Citri	218
Sassafras.		CXXXVI	Diatrion.	218
Sassafras		LXXV. CXXXV	Diuretic.	218
Saxafragia		CLVI	Diapent.	218
Scilla		CXLII	Euphras.	218
Scordium		CLV	Epilept.	218
Scammon.		CXXVI	Pleurit.	218
Schönanth.		CXXXIV	Nephrit.	218.
Sena		CXXIII	Solu	219.
Seseli		CXXXIX	Salu Nitri	219.
Secachul.		CXXXI	Vitriol.	219. 289.
Sinapi		CXXXVII. CXLII	Acovif.	
Serpillum		CXLV	Pectorali	220
Samaragdus		CCXIX	Iuniperinus	220
Sapphyrus		CCXIX	Stomach.	221
Sericum		CCLVIII	Nephrit.	221
Species diabolosf.		300	Litonty.	221
Diabalauff.		300	Paralyt.	222
Diaboracis		499	Theriac.	222
Diacinabar.		498	Suffimentum Angelic.	321
Diacryftal.		498	Corn. capr.	323
Diacrete		499	Epilept.	322
Chol. gog.		303	de Hypocif.	323
Efula		301	Imperiale	321
Eryfipelat.		304	de Sandarac.	322
Febrifug.		302	Succino	322
Iovü		496	Sabin.	323
Ialappä		301	Tacamach	322
Lauri		301	in Vteri affe.	323
Linnë		495	de Vitriolo	323
Martis		496	Verbasco	323
Mercurii		496	Symphytum	CLXVIII
Mumie		499	Syrupi	L
Majoran.		300	Syrupus	absinth.
Nephrit.		303	Acetofa	1
Nitri		98	Acetatus	1
Ohbani		300	Arac.	2
Odorata		304	Acetofit. citr.	2
Mantaginia		300	Acetofus	2
Pleurit.		302	Adiantinus	2
Solu		495	Alexandrinus	2
Saturn.		497	Alibæ	3
Succini		498	Alexiph. Querc.	3
Sulphuris		497	Antepilept. Q.	3
Stomach.		302	Aperitivus Mmā.	3
Tartari		498	Arantiorum	4
Tabac.		300	Arantiorum ex succo	4
Terebinth.		499	Aristoloch. Fabri	4
Veneris		497	Artemif. Auguft.	4
Scinci		CCLVI	Artemif. Fern. 5.	5
Scorpiones		CCLVII	Artemif. Renod.	5
Spina cervi		CXXVIII	Alarbazı	5

I N D E X.

<i>Syrupus</i>	ad Anisifstulas	5	<i>Syruporum</i>	<i>Hedera</i>	22
	<i>Antihypoch. Reinf.</i>	5		<i>Helenii</i>	22
<i>Syruporum</i>	<i>preparationum</i>	XLII		<i>Hellebori nigr. Horst.</i>	22
	<i>Asthmaticus Mynf.</i>	6		<i>Hell. Major Q.</i>	23
	<i>Betonica ex Succo</i>	6		<i>Hell. minor.</i>	23
	<i>Betonica comp.</i>	6		<i>Hyssopi</i>	23
	<i>Berb.</i>	6		<i>Hispidul.</i>	23
	<i>Borag.</i>	7		<i>Hydrag. Dornc.</i>	23
	<i>Bugloss.</i>	7		<i>Hydrag. Mynf.</i>	23
	<i>Byzant. f.</i>	7		<i>Hyperici</i>	23
	<i>Byzant. comp.</i>	7		<i>Ialappa</i>	23
	<i>Calaminth.</i>	7		<i>Ireos Ravij</i>	23
	<i>Calend.</i>	8		<i>Iucubar.</i>	25
	<i>Camemill.</i>	8		<i>Iuniperi Horstij</i>	25
	<i>Camædrios</i>	8		<i>Lipothym.</i>	25
	<i>Camæpit.</i>	8		<i>Laxativus Mind. 25. ex incuria Typographi</i>	
	<i>Capill. ♀</i>	8		<i> bis excusus p.</i>	35
	<i>Cardiacus Mynf.</i>	9		<i>Lenitivus Iensib.</i>	25
	<i>Cardiacus Deod.</i>	9		<i>Lupuli</i>	26
	<i>Cass. ling. M.</i>	9		<i>Limonum.</i>	21.25.26
	<i>Card. ben.</i>	9		<i>Maniacus</i>	26
	<i>Caryophyllorum</i>	9		<i>Manna Horstij</i>	26
	<i>Catholicus Mynf.</i>	9 10		<i>Manna Küsseri</i>	26
	<i>Catarrh.</i>	10		<i>Margarit. Mynf.</i>	26
	<i>Chalyb. Rein.</i>	10		<i>Margarit. Fabri</i>	26
	<i>Centaur. min.</i>	11		<i>Melanagogi Dornc.</i>	26
	<i>Ceras. acid.</i>	11		<i>Mentha minor</i>	27
	<i>Capillor Vener.</i>	LXXI		<i>Mentha major</i>	27
	<i>Chalyb. Horstij</i>	11		<i>Mentha Fabri</i>	27
	<i>Chalyb. Pijon.</i>	11		<i>Mast. hinus</i>	27
	<i>Chalyb. Afcul.</i>	11		<i>Mercurialis</i>	28
	<i>Cholagogus Dornc.</i>	11		<i>Myrabul.</i>	28
	<i>Cholagogus Renod.</i>	12		<i>Myrtinus</i>	28
	<i>Cichor. cum Rhab.</i>	12		<i>Narcotum H. rftij</i>	28
	<i>Cinamom.</i>	13.14		<i>Nymphaea</i>	28.29
	<i>Carthami</i>	13		<i>Nephrocatarthicus</i>	28
	<i>Corallorum</i>	14.15		<i>Nicotiane</i>	29
	<i>Cort. citri</i>	15		<i>Nuc. mosch.</i>	29
	<i>Citri Mynf.</i>	15		<i>Pantagogus</i>	29
	<i>Citri Dornc.</i>	15		<i>Papaveris errat.</i>	29.30
	<i>Cristall. Horst.</i>	16		<i>Parralyf.</i>	29
	<i>Cydon.</i>	16.17		<i>Phlegmagogus 31. ex incuria Typographi bis ex-</i>	
	<i>Cucurb.</i>	17		<i> cusuf</i>	32
	<i>Dysent. Mynf.</i>	16		<i>Pescorum 30.31. bis excusus.</i>	
	<i>Dys. Dornc.</i>	16		<i>Pectorali Mynf.</i>	31
	<i>Diureticus Riv.</i>	17		<i>Plantag.</i>	32
	<i>Diapercos</i>	17		<i>Polypodij</i>	32
	<i>Endivia</i>	17.18		<i>Pomorum</i>	33
	<i>Ell. boratus Pravot.</i>	18		<i>Portulac</i>	33
	<i>Emeticus Mynf.</i>	18		<i>Prass.</i>	33
	<i>Emeticus Sala</i>	18		<i>Pyrethri Mynf.</i>	33
	<i>Emeticus Pravotij</i>	18		<i>Quinque radic.</i>	33
	<i>Emeticus Horstij</i>	18		<i>Rhibium</i>	6.34
	<i>Ebuli</i>	18		<i>Rhabarb.</i>	34
	<i>Exchilarans</i>	18		<i>Resumptivus</i>	34
	<i>Epithymi</i>	19		<i>Rosar.</i>	34.35.37
	<i>Erylim.</i>	19		<i>Rubidai.</i>	35
	<i>Eupatorii</i>	19		<i>Sachari</i>	35
	<i>Farfara</i>	20		<i>Scolopendr.</i>	35.36
	<i>Fenugraci</i>	20		<i>Scordij Reinesij</i>	12
	<i>Frageorum</i>	20		<i>Senelor</i>	32.37
	<i>Fumarie</i>	20		<i>Salvia</i>	36
	<i>Genista</i>	21		<i>Scorbut.</i>	36
	<i>Granat.</i>	21		<i>Semperviv.</i>	36
	<i>Glycyrriz.</i>	22		<i>Spm. Cervin.</i>	36
	<i>Helicticus</i>	22		<i>Spleneticus</i>	37
				<i>Staribad.</i>	

I N D E X.

Syr. Stœchad.	37
Stipticum	37
Symphit.	38
Tunica	38
Violar.	38, 39
Xylocar.	39
Suppositoria	341. XCI
Anodyne	341
Carminativa	341
Dysenterica	341
Philosophica	342
Sublingual.	LXXXVIII
Succedanea	LXXIII
Sumach	CLXXIII
Syr. de duob. rad.	XLVIII
Scabios.	ibid.
Scord.	ibid.
Veronic.	XLIX
Nephritic.	ibid.
Vitriolato Rosatui	ibid.
Cephalici	ibid.

T.

T Abula	LXXXIX
Tamarindi	CXXI
Tamarisc.	CLXXV
Tartar.	CCVII
Tauracolla	CCXXXVIII
Terebinth.	CCI
Tempus colligendi Medic.	XVI
Testudo	CCLI
Tibias	CXXXVIII. CXLII
Thymelæa	CXXVII
Thymus	CL
Thus	CCI
Tormentilla	LXXXIX. CXLVI
Tritura	XXIV
Topazius	CCXX
Tragac.	CLXXXIX
Tussilago	CLXX
Transmutatio	XXXVIII
Turbidum minerale	455
Turibesa	CCXIX
Tragemata	LIV
Trages Broncho.	494
Colic.	494
Cephalica	491
Dysenter.	494
Epatica	494
Hysterica	494
Ictericæ	493
Laxativa	484
Nephritica	494
Pectoralis	493
Pleuritica	493
Splenetica	494
Vertigin.	492
Grossa	506
Tinctura Aperitiva Splenetica	92
Antimonij Basilis	92
Kellei	92
Mysichiti	92
Angina	92
Asthmatica	92. 104
Auditus	92. 93. 115

Tinctura Apoplectica	93
Calculi.	94. 95. 98. 99. 100
Cathartica.	97
Cassia lignea	97
Catholica.	113
Cinamomi	94
Citri	96
Chologoga.	103
Corallor.	96. 97
Cordialis.	98. 104
Cruentæ Miltionis.	95
Coxendicis doloris	100
Digerens	95. 97. 99. 100. 101. 102. 107.
Diaphoretica	99. 104. 105. 112
Diarhea	103. 104
Doloris Capitis.	106
Dentium.	106. 111
Epatica	106. 108
Empyematica	105
Fœtus mortui	106
Hysterica	107. 114. 115. 118
Hyperici	107. 108
Hernia	108
Hypochondriacæ	113
Hydrogoga	113
Icturica	99
Juniperi.	109
Impotentia	109
Lethargica	107
Lacca	109
Martis	109. 110
Memoria	110
Mellis	111
Melanogoga	113
Morbi Virginei	100
Melancholica	103. 109. 110
Phtisica	98
Phrenetica	98. 106
Pedagrica	112. 92
Papaver.	112
Pectoralis	111
Paralyssi	111. 112
Proprietatis	112
Pœonia	112
Phlegmagoga	113
Purgans	113
In podagra	114
In Tussu	114
Quasiaci	107
Renum Exult.	95
Rosarum	114. 115
Satyrionis	LI.
Sachari	115
Sulphuris	115
Somnifera	115
Serpentaria	116
Succini	117
Stiptica	117
Sassafras	109
Scurbi lienis	109
Tartari simplex	116
Composita	LI
Tremoris	98
Vertiginis	117. 118
Visus	91
Visa	118

I N D E X.

<i>Theriaca Myli</i>	353.54.55.56	<i>Trochisc.</i>	<i>Ramich</i>	410
<i>Theriaca German.</i>	319		<i>Diarrhodon</i>	414
<i>Theriaca febrilis</i>	309		<i>Rhod.</i>	420
<i>Theriac. Diamassarum</i>	321.328.351		<i>Roborantes</i>	LVIII
<i>Democratia</i>	321		<i>Stella</i>	419
<i>Theriac. Pauper.</i>	375		<i>Satureia</i>	422
<i>Oribasij</i>	321		<i>Sief. Virid.</i>	409
<i>Ejdra</i>	321		<i>Album</i>	421
<i>Paeon.</i>	321		<i>plumb.</i>	423
<i>Terr. Sigill.</i>	321		<i>citrinum</i>	423
<i>Bryon.</i>	322		<i>rosar.</i>	423
<i>Androm.</i>	323		<i>thur.</i>	423
<i>Reform.</i>	347		<i>Suffit.</i>	409
<i>Benedicta</i>	349		<i>Sapon. mosch.</i>	409.410
<i>Calestis</i>	350		<i>Spermas.</i>	410
<i>Trochisci</i>	LVIII		<i>Sanal.</i>	411
<i>Trochisc. de Agar.</i>	407		<i>Scillit.</i>	412
<i>Alkakeng.</i>	407		<i>Spod.</i>	414
<i>Albandal.</i>	407		<i>Terr. Sigill.</i>	410
<i>Alterantes</i>	LVIII		<i>Viol.</i>	411
<i>Ablynt.</i>	407		<i>Viper.</i>	411
<i>Anisf.</i>	407		<i>Vita</i>	420
<i>Alipt. Mosch.</i>	403			
<i>Alexiter.</i>	416.18.19.22.			
<i>Albi</i>	417			
<i>Aluminia</i>	421			
<i>Ambr.</i>	422			
<i>Berber.</i>	415			
<i>Ben Zoi</i>	408			
<i>Beitic. albi</i>	408			
<i>rubri</i>	408			
<i>nigri</i>	408			
<i>in Carbunc.</i>	408			
<i>Corall.</i>	408.409			
<i>Croc.</i>	409			
<i>Cypheos</i>	412			
<i>Capbur.</i>	413			
<i>Carabe</i>	414			
<i>Cappar.</i>	415			
<i>Cordial.</i>	421			
<i>Densific.</i>	422			
<i>Eupator.</i>	409			
<i>Epilept.</i>	419			
<i>Fumal.</i>	419.418			
<i>Gallie Mosch.</i>	413			
<i>Gordon.</i>	415			
<i>Genorrh.</i>	416			
<i>Hedychroi</i>	412			
<i>Hyster.</i>	416			
<i>Ioviales</i>	421			
<i>Sublinguales</i>	408			
<i>Lacca</i>	410			
<i>Liberant</i>	418			
<i>Lot. capit.</i>	418			
<i>Liquirit.</i>	421			
<i>Myrrha</i>	409.416			
<i>Narcot.</i>	417			
<i>Nutri</i>	422			
<i>Nera</i>	413			
<i>Odorif.</i>	410			
<i>Ophthalm.</i>	421			
<i>Pbchif.</i>	418			
<i>Pectoral.</i>	419			
<i>Papav.</i>	421			
<i>Purgantes.</i>	LVIII			
<i>Rhabarb.</i>	410			
		<i>Valeriana</i>	CLX	
		<i>Vaporarium</i>	XCIV	
		<i>Veronica</i>	CLIII	
		<i>Venena</i>	X	
		<i>Vesicatoria</i>	CI	
		<i>Vinum</i>	CVIII	
		<i>Vinum Apoplect.</i>	257.259	
		<i>Ablyntb.</i>	260	
		<i>Stomach.</i>	261.263	
		<i>Scorbut.</i>	262	
		<i>Zedoaria</i>	257	
		<i>Anisf.</i>	261	
		<i>Bezoartic.</i>	258	
		<i>Cathol.</i>	255	
		<i>Chalyb.</i>	257.258.261.262.	
		<i>Calcul.</i>	258	
		<i>Cephal.</i>	259	
		<i>Epilept.</i>	257.259.263	
		<i>Ellebor.</i>	256.259	
		<i>Hippocr.</i>	256.259	
		<i>Iuniperi</i>	261	
		<i>Memor</i>	263	
		<i>Mosch.</i>	262	
		<i>Nephrit.</i>	258.262	
		<i>Ophthalmica</i>	257.261	
		<i>Purgans</i>	262	
		<i>Passul. lax.</i>	260	
		<i>Podagr.</i>	260	
		<i>Paralyt.</i>	257	
		<i>Persic.</i>	255	
		<i>Rhab.</i>	260.	
		<i>Sende</i>	254	
		<i>Stiptic.</i>	258	
		<i>Viola</i>	CXII	
		<i>Vipera usta</i>	XXVII	
		<i>Vipera</i>	CCLV	
		<i>Viscus quernus</i>	CLXV	
		<i>Vicia</i>	LXVI	
		<i>Vrina</i>	LXVII	
		<i>Vreica</i>	XI	
		<i>Vreica</i>	LXXXVIII. CXLIII	
			Vfin	

I N D E X.

<i>Vstio</i>	XXVII	<i>Vnguent.</i>	<i>Mundific.</i>	575
<i>Vterus odorib. affic.</i>	XXXV		<i>Mactialum</i>	578
<i>Vmbilici Marini</i>	CCXLIX		<i>Medicament.</i>	590
<i>Vnicornu minérale</i>	453		<i>Nutritum</i>	572
<i>Solare</i>	454		<i>Nephrit.</i>	585
<i>Vomitoria</i>	XVIII		<i>Nervin.</i>	582
<i>Vnguenta 4. Calida</i>	LXXIII		<i>Nicot.</i>	582
<i>4. Frigida</i>	LXXIII		<i>Neapolit.</i>	580
<i>Vnguentum Album</i>	571		<i>Nobile</i>	590
<i>Althea</i>	574		<i>Ophthalm.</i>	574. 587
<i>Aurcum</i>	575		<i>in Ozæna</i>	583
<i>ad Achoras</i>	576		<i>Popul.</i>	571
<i>Apostolorum</i>	578		<i>Pomphol.</i>	573
<i>Ægyptiac.</i>	578		<i>ad Prurit.</i>	574
<i>Agripp.</i>	578		<i>Penotti</i>	575
<i>Aregonia</i>	578		<i>contra Putred.</i>	575
<i>Artanis.</i>	584		<i>Plumb.</i>	581
<i>Alabastr.</i>	582. 585		<i>Purgans</i>	581. 584
<i>Anodyn.</i>	588		<i>ad Polyp. nar.</i>	583
<i>ad Ambust.</i>	589		<i>ad Pteryg. ocul.</i>	584
<i>ad Barbam aug.</i>	592		<i>Pedicul.</i>	584. 592
<i>Boli</i>	572		<i>Pestilential.</i>	584
<i>Basilic.</i>	575		<i>Paralyt.</i>	587
<i>Camphor.</i>	571		<i>Podagr.</i>	587
<i>Constrict.</i>	573		<i>Pectoral.</i>	588
<i>Citrinum</i>	579		<i>Pleurit.</i>	588
<i>Calam. lap.</i>	582		<i>Rosatum</i>	575
<i>Cordial.</i>	583		<i>Resumptivum</i>	574
<i>Crudum</i>	LX		<i>Rubrum Potab.</i>	581
<i>Carunc. ves.</i>	584		<i>Renale</i>	589
<i>Cotoneor.</i>	584		<i>de Rapis</i>	590
<i>Clysmat.</i>	586		<i>Supparator.</i>	572
<i>Comitiss.</i>	586		<i>Stipticum</i>	572
<i>Carminat.</i>	591		<i>Saluis</i>	575
<i>ad Casum pilorum</i>	592		<i>Splenet.</i>	580. 583. 588
<i>Deoppilativum</i>	580		<i>in Scabie</i>	583
<i>Defensivum</i>	572		<i>Spasm.</i>	583. 59
<i>Deficcat. rubr.</i>	572. 581		<i>Stomach.</i>	585
<i>Enulatum</i>	576. 584		<i>suffoc. ut.</i>	586
<i>Ebulnum</i>	582		<i>de Sevo hircin.</i>	590
<i>Epoleptic.</i>	587		<i>Stipticum</i>	591
<i>Fidum</i>	592		<i>ad Verrucas mammill.</i>	590
<i>ad Gibbos</i>	587	<i>Vnguentum C. C.</i>		CCXLIII
<i>Hernios.</i>	591		<i>X.</i>	
<i>ad Hemorrhoid.</i>	586			
<i>Itium</i>	583	<i>Xylocolla</i>		CCXXXVIII
<i>Iovis</i>	586		<i>Z.</i>	
<i>ad Ichor.</i>	575			
<i>Vnguenta</i>	LX	<i>Zinziber purgans</i>		312. CXXIX. LIV
<i>Vng. Lumbric.</i>	585. 576. 591	<i>Zerumbes</i>		ibid.
<i>ad livor. faciei</i>	592	<i>Zedoaria</i>		ibid.
<i>ad Luem Vener.</i>	592	<i>Zibethum artific.</i>		581. CCXXXVIII
<i>de Minio</i>	574			

INDEX SPECIALIS RERUM ET VERBORUM, TAM MEDICAMENTORUM QVAM MORBORVM,

*Exhibens simul medicamenta aliquot in Pharmaco-
pœia omiſſa.*

- A**bies CXCIV
Abortus. Emplaſtr. 606.
Item Recip. Tacamah.
Thuris, maſſich. lau-
dan. ana. $\frac{3}{4}$ lb. lap. e-
mat. Boli arm. Coag. lepor. lmi. ebo-
ris an. Zi. reſin. pin. q. ſſ. Empli. ex
Celeb. Zechio 364. vide Partus.
Abricoccia CCXXXVIII
Abſceſſus. Emplaſtr. Apoſtol. 597
Abſtergentia. Cuſcuta, Epithymus CXV
Emplaſtr. Beron. 596
Abſynthium vulgare, San tonicum &
Seriphium CLII
Acacia XXXII
Acatie Arbor CCXVI
Acanthus CXIII
Acetabulum LXVII
Acetum XV
Acetum talidum eſt & frigidum CIX
Acetum quodnam optimum LI
Acetum quid CVIII
è Zytho, Hydromel. CIX
ex lignis & herbis. ibid.
Aromat. 266
Bezoart. 264. 265. 266. 267. 268
Cephal. 266
Conſortani 266
Hyſſer. 267
Lenitiv. 268
Mitrid. 266
Prophyl. 268
Ruta Comp. 265
Rhiſot. 267
Scord. limon. 265
Vomitiv. 267
Zedoar. 266
Acerba xvi
Aceroſa CLIX
Achares CCXXII
Acida xv
Acidum Viſtriol. CCXII
Tartari 463
Aconitum Hyemale III
Aconiti alexipharm III.
Aconitum pardalianche. CLXV
Acopa CXCI
- Actria XV
Acorus 130
Acutella CXLVI
Adiant. Verum CXIV
Adipum purgatio. XXIII
Adipum lotio. XXIII
Adulter. medic. LXXV
Adulter. Moſchi CXXV
Ambra ibid.
Cinamom. ibid.
Caryoph. ibid.
Benzoi ibid.
Baſam. ibid.
Camphor. ibid.
Terra lemnia ibid.
Bitum. ibid.
Opij ibid.
Manna ibid.
Tacamahac. CXVI
Æluropus CLXXI
Ærugo CCXXV I
Ærugini uſtio XXVIII
Æs CCXXVI
Æs uſtum CCXXVI
Æthiopiſ herba III
Æthites lap. IX. CCXXII
Affinitas purgantium cum partibus
XIX
Agallochum CXXXV
Agafiſſus CXCVII
Agaricus CXXIV
Agarici præparatio XX
Ageraton CLXIX
Agnus Caſtus CLXIV
Aizoon CLXVI
Alabaſtrites CCXXIII
Album græcum CCXXXVIII
Quando colligendum 526
Alembicus. 7. XXXVI
Alexiteria Venenorum III
Alimentorum nimia quantitas peri-
culosa LXVII
Alimentorum qualitas in explicabi-
lis v
Alimentum Medicamentofum III.
Alkanna CCXXXVI II
Alkateſgi CLXV
- Allioricum LVII
Allium III
Alleluia CLXVIII
Alcool IV
Aloës ſacultras IV
Aloës quanam melior LXXII
Aloës Præparatio juxta Heurnium,
Aquadependent. Sennertum, Begu-
gunum. CXXIII
Aloës venas porius occludit, quàm ape-
rit. juxta Renodeum XVI. externe
intellige.
Alopecia. Eſſentia Magnetis. 73. Vulp.
91. Ol. Myrrillor. 546
Alſebran CXXV
Alterantia medicamenta IV
Alterantium doſis LXXX
Althæa CX II
Alſit. CXCVII
Alvum cient. IV
Alumen CCXII. CCL
Alumin. aſſio XXV III
Alpum CCXV I
Amara xv
Amatacus CL
Ambaram falſum CCXV
Ambra alba CCXIV
Ambra gryſea CCXV
ejus vires CCXV
Ambra moſchata 460
Ambra adulterium LXXV
Amerhyſtus CCXXI f
Amiantum CCL
Aniſium CCVI
Anmi CXXIX
Animeæ CXCVI
Anomum CXIX
Amphora LXVII
Ammoniacum CXCVII. CLXXXIX
Amygdala CXCIII
Amygdalata LXXXIV
Amygdalar. præp. XX
Amuleta VIII
licita IX
Amuleta ex ſolis verbis aut characte-
rib. conſtructa, ſunt illicita, ut recte
fert Author Renodæ opinio. IX

INDEX SPECIALIS.

- Amuleta Pessilentialia* §27. & §28.
Dn. Tilemannus, Collega meus honorandus, parat Amuleta ex Mercur. Coagulat. Metallor. Mercurios veros sic parat, Corporis metall. sit dissolut. & additur ꝯ. Post sit donec tota massa sit ꝯta. Post sit solutio in aq. salis Tartari, & digestionem præmissa pulsio per retortā, Characteres verò rejicimus, ut suprà dictū, materiam probamus.
- Ana* quid LXVI
Anas CCXXXIV
Anastomatica XII
Anacatharsis XXX
Anchusa III
Anemone CX LIX
Andropomorphon CLXIV
Androsamon CLVII
Anethum CLXI
Angelica CXLV
Angina, Stercus Caninum. CCXXXVIII
Syr. Fenugrac. 20. tinctura 92.
Gargarism. Althææ & liquirit. pag. 516. ubi in fac. 1. dele lineam 42.
518. Cataplasma §26. reficativum 607.
Ani adens CXC VII
Anima sal corporis XXXVI
Animi deliquium IV
Anima oleum sale CCVII
Anicetum CXVIII
Anisum CXXIII
Animalia IV
Animalia animalibus medentur CCXXXI
Anisum CXC VII
Ani fistula & fissura. Syrupus Ang. §. Clyster §40. oleum Ovorum §53. Emplastr. Apostol. §97.
Anodyna L VII. Lilium CXX
Anser CXXXIV
Antalum CCL
Antera 400
Anthera CXIX
Anthrax CCXVII
Antidorus sanitas dicta I
Theodoretos I
Istheos §98
Antidorus Bezoartica Fr. Pone Vero-
nensis Archiatri. Recip. lap. Bezoar.
Orient. Pavonii, Malacens. ex fel-
le hystricū, Vnicorū, Margarit.
Orient. pp. an. 3 B. Fol. auri Num. 50. Terræ Sigill. Bol. armen. lut. or.
Coral. rub. pp. Smaragd. præp. an.
Zin. Scordione Hist. ver. Zvi. Tor-
mentilla mundat. recent. Anthora,
Bisforta, Pentaphyl. Contrajerva,
Angelica, Pimpinella, Eryngi an.
Zin Cort. Cutri, Sem. Citri an. Zin Baccar. Lauri, Juniperi, an. Zin Card. Bened. Diadam. Cret. Cala-
ment. montan. Rut. Scordii an. Zv
Agallocho, Zedoar. Galang. minor.
Cinamom. & Caryoph. Croci cory-
- cis an. Zin Sem. Ocymi, Anomi ve-
ri an. Zin. Rut. Hyperici, Althææ an.
Zin Opobals. legit. Theriac. an-
drom. receut. Conf. Alkerm. Mi-
thridat. Conf. Hyacin. an. 3 B Mel-
lis Albi despum. Ibi. Zin Misc.
Fiat. Elect. molle. Pona sumit Mar-
garitas loco Pavonii & Malacensis,
si desint, Castr. verò topthum Cer-
vicapra. p. 190.
Antidorus Cephalica 315, 316
Hepatica 317
Thoracica 316
Cardiaca 316 357
Stomachica 316
Splenetica 317
Nephritica 317
Pestifuga 318
Mathiol. 331.
Aurea Alexandr. 368
Satyr. 368
Analeptica 368
Afsyncrit. 368
Antipathia varia ciborum V
Antophyll. CXXXII
Antistodium CCXXXIX
Aparina CCXXI
Apes cur in septimū annū vivant CXI
Apium CXIV. CIII
Apoehyma CCI
Apocrystica XII
Aphronitrum CCXIII
Apomel. L. 43
Apophlegmatismorū utilitas I. LXXXVI.
Apoplexia. Tinctura 93. Elixir II9. A-
qua 148. 149. 200. 201. 202. 203
Spirit 216 Vinum 257. 259 Sal 451
Pulv. March. 487. Tragema 492.
Suffumetum §22. Clyster. §20.
Emplastrum 607
Appetitus dejectio. Oliva CLXXXIX. Asa
fetida CXC VII. sed Indorū, Mastich.
CCIII. Syrup. Absynth. I. Essentia
Centaur. 63. Aromaticum Caryo-
phillatum. Rosatum 458. Diarhod-
don. Abbat 469. Diacalamenth.
471. Oleum Mentha 544 absynth.
545. Oleum Balsami 553
Aposlema. Aqua Venetorum 132. O-
leum violarum §40
Apothecarius II
Apozemata CXVII
Apozemata Veterum I. LXXXII
Apozemata. effectus I. LXXXIII
Apozema aperitivum I. LXXXIII
ad Bilem I. LXXXIII
Apum Alexipharm. III
Aquarum repositio I. XX. cavenda hye-
mū frigiditas quam 1608. Reno-
daus expertus I. XXI
Aqua Acetosa in curat. febr. ard. cum in
paraph. primas tribuit Thonerus
CLXIX ego non fido.
Aqua fontana bona CVII
Aqua Cisterna in salubris ibid.
Aqua anima motus CVII
- Aqua* quæ optima CVII. XI. VIII
Aqua Vini quæ primo miscuerit CVIII
Aque quantitas in parandū Decoctū
LXXX
Aqua Spadana & Sualbina CCXII
Aquarum destillatio communis 128
Querctani 129
Aluminosa XXXII. LXXVIII
Ardor. Vrin. 169
Album. Ovov. 131.
Asthmatica 131. 204
Alexit. Plat. 131
Apossem. 132
Ari. 204
Aloetica 199
Anbaltina 199
Aperitiva 199
Ambust. 199. dele lin. 1. 2. 3. fac. 2.
Apoplectica 149. 200. 201. 202
Bardana 132
Bezoartica 139. 154. 185. 86. 87.
88. 89. 90. 91. 92. 93. ad 98
Calcis CCXLV. 233
Calida Gesneri 133
Cancrorum 134
Capon. 134. 162. 163. 187
Castitatis 134
Cephalica 135. 136. 137. 201
Ceraforum 137
Cinamom. 137
China CCXXVII
Communitatis CXXVII
Cordial 138. 141. 144
Cord. Cervi 138
Consortans 139. 140. 142. 143.
C. C. 145
Cosmetica 145
Cruent. sput. 156
Damascena 146
Dominarum 146
Dysent. 146. 147
Epatica 147. 158
Epileptica 148. 149. 150. 152. 153.
Endivia 556 (154. 156
Extinction. auri XXIX
Febrifuga 156. 166. bis posita ex
incuria Amanuensii 188
Fortis 156
Frigid. Gesner. 156.
ad Gonorrhæam 156
Hirund. 151. 154. 155
Hydrop. 151. 159. 160
Hypochoondr. 157. 179. 199
Hydrag. 158
Hysterica 160. 161. 202
Hydragog. 200
Imperialis 161. 201
Ictus scilopet. 162
Iuventutis 162
Lytharg. 163
Lue Veneræ 164
Mastich. 164
Magnanimitas. 164
Melanagog. 164
Menj. movent. 164
Memor. 164

INDEX SPECIALIS.

- Naphe* CLXXXVI
Narcotica 177
Nephritica 165. 166. 167. 168. 169
Oris halit. corr. 178
Ophobalmica 170. 171. 172. 173. 174
     175. 176
Paralytica 148. 150
Pectoral 131. 171. 178. 179
Pleurit. 132. 157
Picatum 152. 154
Phthif. 157. 171. 178
Purgans 180
Podagrica 179. 204. 180
Pulmon. Vitul. 178
Rhizotica 181
Sang. Human. CXXXII
Spasim. 148
Scorbutica 158. 159. 160. 181. 182
Soporifer. 161. 162
Soporum 182
Splenetica 182. 183
Stomachica 182. 183
Serpyll. 184
Sudorif. 184
Strapedian. 184
Tartari 160. 161
Vermes necans 198
Vitæ 149. 198
Virtut. 198
Vlcer. intern. 200. 204
Xyloaloes 198
Cephalica 4. LXXXIII
Arbor canella CXXXII
Arbor Balsam. CXXXII
Arcanum duplicatum 455
Aranear. Morsus Apium CXVI
Archangelica CXIV
Ardor Stomachi. Spec. Diacretæ 499.
     Morsul. Diacretæ. 512. *Omphacium*
     CIX. *Polygonum* CLXVII
Ardor Renum LXXXIV
Ardor Urine. Injube CLXXXX. *Syr. de*
     Alth. Fern. 3. *Aqua* 169. *Conf.* 308
     Troch. Alkek. 407. *Lactuc.* CXXII
Argentum Vivum CXXVII
Argentum. ejusq. oleum CCXXV
Argentifcobe vel laminis Medicæ con-
     tentum esse putat Renodius CCXXV
     Sed dies diem docens contrarium
     probat, quoad varia Chymica me-
     dicamenta selediginnalunaria. In-
     star omnium esse potest Spiritus Lu-
     neæ Clofæi, Viri hodie Excellentiſſi-
     mi, nunquam satis laudati
Argentone CXXXII
Aries CXXXVIII
Aristoloch. CLV
Aristoloch. long. III
Armeniacæ Mala CLXXXVIII
Armoniacum CLXVII
Aromatizatio XXXIV
Aromatum humect. XXIII
Aromata recreant Vterum XC
Aronia CLXXXVII
Arrochia CXIV. C
Arsenicum IX
Arsenicum Croceum CCXVI
Arsenicum Auripigmentum Risagallu
     Sandaracha CCXV
Artemisia CLIII
Artis arcana non detegenda plebi LXV
Articulorum dolor. Emplastrum Oxy-
     croceum 595. *Apostolicum* 597.
Asarum CLXV
Asa CXCVI
Astacus CCLVI
Acelli domestici C
Asparag. CCXVI
Asthera XLV
Aspersio CXVI. *ad Lethargum*
     Astipis fenestra VII
Asatio XXI
Asphaltos CCXIV
Asa fetida CXCVII
Asthma. Fel Vrsi CCXXXIV. *Syrup. Asth-*
     mat. Mynf. 6. *Hyssop.* 23. *Tinctura*
     92. 103. *Aq. Asthmat.* 131. *Decollu*
     240. *Vinum* 259. *Loch.* 283. *Troch.*
     liquiritæ 421. *Lixivium* 519. *Adi-*
     antum CXIV. *Oleum Balsami* 553
Astragalus Bovis VII
Atramentum Sutorium CCXI
Atriplex CXIV
Atrobulon CCV
Atrophia Puerorum, Balneum 523
Attrahentia. Viscus CLXIV. XII
Attritio XXV
Avellana CLXXXII
Angites CXXXII
Aurantia CLXXXVI
Aurichalcum CCXXVI
Auri liquatio facili XXX
Aurum CCXXV. *bonum & malum ejus*
     vires medicam. ibid.
     Fulminans 469
Aurum potabil. Grulingu 209
     Sennerti 209
     Agricola 209
     Antonii 210
     Bobelii 211
     Aurum potab. Crollii 212
     Querctan. 212
     Mynf. 215
     Aurum transparens 213.
     Vitæ 213
     Auripigmentum CCXVI
     Auripigmenti ustio XXVIII
     Aurum Vlceræ & dolor. Fel Suis
     CCXXXIV. *Spargula* CXXII
     Austera XV
     Axungia Suis CCXXXIV
     Axungia Castorei ingreditur Balsam.
     Vitæ CCXXXVI
     Bacca Lauri CXCIV
     Balnearum utilis CXCIII. *ad Morphaam*
     XCIV
     Balneum roris XXXVI
     Balneum Mariæ XXXVI
     Balneum artificiale loco therm. 519.
     Balneum in Atrophia 521
     Calculorenium 520
     Hypnoticum 521
     Ictericum 520
     Nitrosium 521
     Pedum 521
     Suppress. Mens. 520
     in sterilitate 520
     Stypticum 520
     Varia XCIII
Balneum ex hum. Sanguine Diaboli
     inventum XCIV. *confert mira, quæ*
     recenset Olearius de Cerebro humâ.
     in Descript. Persiæ.
Balneum siccum XXXVI
Balaustium CLXXXVI
Balsamus Fœnicul. 2L. Magmat. Ol.
     Nuc. Mosch. cū Sp. Vini opt. lot. Zi. ol.
     Fœnicul. still. Zi. Zi. ol. Nuc. Mosch.
     liquatu in patina fundatur, sensim
     adde ol. Fœniculi continuè agit. Post-
     ea 2L. Tinctur. Fœniculi Zi. adde sen-
     sim & agit. tandem ad Bals. Zi. adde
     Zi. Salis Fœniculi. Vsum vid. in Horstii
     observat. & de T. Sanitate lib. 1.
Balsamum Peruvian. CXXXIV
Balsamum de Tolu CXXXIV
Balsamum Darii L
Balsamū Antipodagr. probat. 2L. Cam-
     phor Zi. Sapon. Zi. Opii Zi. Croci Zi.
     Sp. Vini q. s. dig. & filtr.
Balsam. 560.
Apoplect. 566
Aromat. 568
Absinth. 568
Carbolicum 564
Cephalic. 566
Fallopi 560
Hollerni 560
Hypnoticum. 566
Hystricum. 569
Mesue 560
Memor. 566
Medic 569
Odontalgic. 567
Nervinum 567
Paralyt. 563. 567
Polytr. 563
Philosoph. 565.
Puer. dent. 567
Pestilent. 569. 70
Podagr. 570
Sacr. 570
Saponis 570
Stypticum 568
Sulphur. 569
Spasmat. 568
Stomachic. 568
Terebinth. 568
Vitæ 564
Vener. 569
Zibeth. 568
Baraaz. I. I
Basis medicamentorum LXIV
Bases sæpe multæ in uno medicam. LXIV
Basilicum CL I
Bdellium CCV
Bectica LXVIII
Beloacan CLIV
Beliscon CLIV

INDEX SPECIALIS.

- Belzoi* cxcvii
Benioinum cciii
Belzoinum ccii
Been cxx
Benzoï adult. lxxv
Benini de Boninis cciii
Barillus ccxxii
Berberis clxxxvii
Bes lxxvi
Beta Romana xxvii
Beta cxiii
Betonica iiii
Betonica clxiii
Betula liquor cxl
Bezoar duplex ccxlv. clxii
adulter ccxlv
Dosis ccxlv
Bezoar facilius clxxxix
Potabilis 216
Singularis effectus. clxxxix
ejus defensus. ibid.
Bezoarticum vitriol. Sal. 450
Ioviale 455
Bilis. Ribes clxxxvii. *Syr. Acetosus*
Citri 2. rib. & *Berber.* 7. *Decoctum*
230. Elect. de Scorzon. 310. *Troch.*
de Caphura 414. *Clyster* 531. *Aloë*
ccxiii. *Senna* ibid. *Diacrydium*
ccxvi. *Thynnela* cxxvii. *Androsaf-*
mon clvii
Biscoctum amifatum cxxviii
Bistacia cxciii
Bistorta clxx. *Britannica ad Scelo-*
tyrrem utilisima. ibid.
Bitumen. cxcviii
Bitumin. adult. lxxv
Blandum Medicamentum. lxxix
Blatt a Byzantia. ccl
Solus quid? lxxxvi. *Ilorum basis &*
utilitas. ibid.
Botrytis. cxxviii
Bombyces. cclix
Borax. ccix
Borrage. cxiii
Brasica. vii. clxix
Brasica marina. cxxviii
Brasicam bene describit Renodius.
bibulis Gallis & Germanis expeti-
tur avidè sale condita. ejus lau-
des vide apud Guarinonium.
Brachyla cl xxxviii
Branca Vrina cxv
Brochon ccv
Bryonia. cxxviii. 596
Bufo. ccli
Buglossa. cxii
Bugula. clxviii
Bulbus. cxl viii
Bulbus agrestis. cxxv
Bumas cxlix
Butyrum ccxxxvi
Byssus cclviii
Cacao ccviii
Cachande ccviii
Cacochymum xi
Cacochyma xi
Cacoloa cxxxii
Cadmia ccxxxviii
ustia xxviii
Cadmia lotio xxii
Cadus lxxvii
Cachexia. *Syrup. Absynth.* 1. *Syr. ape-*
rit. 4. *de Eupatorio* 20. *Elisir.* 120.
Vinum 259. *Elect. Chalybeat.* 303.
Troch. Rhabarb. 410. *Diacurc.* 478
Calamintha clxii
Calchantum ccxi
Calchanti incommodo ccxii
Calcinatio. xxi. xxxviii
Calcul. renum. xl ix. lxx
Calculus. *Mesphila.* clxxxvii. *Ammo-*
niacum cxcvii *Bdellium* ccv. *Oleü*
Succini ccxv. *Lapis nephrit.* ccxvii
Judaicus cxxvii. *Sanguis leporis*
ccxxxiii. *Renes & testiculi leporis* ib.
Muscarda ccxxxvii. *Syr. Astmath.*
M. 6. Camom. Prun. 8. *Emplastr.*
de Cancru. p. 605. *hyperici* 24. *lu-*
niperi. 25. *Veronica.* 38. *Essentia*
Camphor. 61. *Essentia Cancro.* 7.
61. Lapid. aquila 70 *Salis.* 86. *Te-*
rebinth. 87. *Tinctura* 94. 98. 99.
100. Aqua 166. 167. 168. 169. *De-*
coctum. 239. 251. *Vinum.* 258. *Rob*
270. Marmelada 279. 280. *Electu-*
arium. 300 310. *Lithonrypticum*
470. Pulv. 475. 476. *Dianthi.*
Diatartari 498. *Lixiviü.* 519. 520
Clyster. 538 *Ol. Scorpionü.* 550. *Ce-*
terach. cxv. *Petrofelinü.* cxvi. *Ru-*
sc. cxvi. *cerevisia ex liquore Betule*
& Sem. Dauci cxli. *Ononis* cxlvii
Eryngium ibid. *Milum.* Solis. *Saxi-*
fraga cl v. *Ol. nephriticum.* 589
Calamus aromaticus cxxx
Calameneha cxxx
Calefactio xx i
Calx ccxxxiii
Calci lotio xxii
Calvaria Cervi 422
Chameleon. cl x
Camomill. vi i
Camphor. adult. lxxv
Camphor. aliment. lxx i
Cancanum cxcvii
Cancer iii
Cancru fluiat. iv
Cancru ccl. iv. inter hos & Sues anti-
pathia ibid.
Cancru ustio xxviii
Cancer. Morbus. *Essentia lupi* 71. *Tal-*
Cantharus cxxviii (pa 86
Cantharides ccl viii. iv
Canthar. preparat. xx.
Cantharidü abus. ex observ. Renodii
& Vffenbach. quo ad Hebr. xi. confer
observ. Doctiss. in Spadacr. Heers.
Cantharides quomodo moveant Fri-
nam lxxix
Caput mortuum xxxviii
Caphura cciv. ciii
Caphura tritura xxv
Capill. Defluyum. *Ladavum* ccvii. Ol.
Myrrill. 346. *Adiantum* cxiv (596
Caput robor. Emplastr. de Betonica
Capitis vulnera & ulcera. Emplastr.
de Betonica 596
Capitis vitia. *Syr. Beton.* 6. *narcot.* 28
Essentia Cupri. 69 *Ellebori.* 70 *Tin-*
ctura Succini 117. *Ag. Cephal.* 135.
136. 137. Liquor 205. *Spiritus.* 217
Decoctü. 236. 251. *Vinum.* 259. *O-*
piata. 272 *Marmelada.* 278 *Con-*
fectio. 305. *Antidotus Cephalica*
315. 316. lin. 12. *leg. Cephalica pro*
Hepatica ex Quercet. *Antidot.* 369
Extr. ad. *Cephalicum* 393. *Sp. Dia-*
Hyssop. 480. *Tragea* 491. *Sp. Dia-*
majoran. 500. *Clyster* 535
Caper. cxxviii
Capillates Herbe. lxxi i
Capill. Veneris. cxiv
Capistr. auri. cxxi
Capntis. cxxviii
Capparis. clxii
Caranna cccii
Carbo petra ccxiv
Carbunculus cccix
Carbunculi Emplastr. *Apost.* 597
Carcinomat a Emplastr. *Apostol.* 597
Cardamine cl ii
Cardamom. cxxviii
Carduus Benedictus cl ix
Cardiaca viii. cl ix
Cardiobatonon cl ix
Carcax ccv (xxxiii
Cardiaci pulveres. quomodo cribrandis
Carica cl xxxxi
Caritamiu cxxv i
Caroleporis. ut & *Epili.* cum pelle. vi i
Carpo bals. cxxx i ii
Carminativa cxxv i ii
Carmos cxxv i ii
Carnem restituentia. *Emplastr. de Be-*
tonica 596. *Basilicum* 588. *Cero-*
neum 598
Carthamus cxxiv
Caryoph. adult. lxxv
Caryophyll. cxxx i i
Caryota cl xxxxi
Caruncula in Collo vesica. *Aqua Au-*
gen. 131
Cahra ccv i ii
Caro ccv i i
Catechen ccviii
Cathartica iv. ix
Catharticum Argent. 455
Catharticum Casareum 312
Regium 312
Rojatum 312
Violatum 312
Caryophyll. 312
Cinamom. 313
Cholagogum 313
Vita 313
Diaturbith min. 313
Peruvian. 313
Therebinth. 314
Cassia

INDEX SPECIALIS.

- Cafcus* CCXXXVI
Cafia CXXI
Cafia confervatio XXIII
Cafirba CXV
Caffonada CX
Caffauca CCXXVII
Cafus ex alto. Pulvis ftycticus 499.
Species 48
Catalepis. Pulv. ad Nafalia 487.
Chlyfer 335
Cataplafma anodynum & malacti-
cum XCIX
Cataplafma de Cineribus 526
Contra Cruorem 526
de fermento 526
febril. 526
de nido hirundin. 526
Laxativ. 527
in Paraphum. 526
Refolutivum 527
in Singultu 527
Catapafma XCIX
Catapmetica XII
Cataporia LVII
Cataputia CCXVIII
Catarcticum XI
Catartic. 2. XXIII
Catarcticum medic. IV
Catartica XII
Catarrhus. Bolus Armena CCX. Syrup.
Mulleri 10. *hifpidul* 24. *Tinctura*
109. 112. Aqua Serpyllis 184. *De-*
coctum 240. 243. *Trochifci papa-*
veris 421. *Pulvis* 479. *Rorule* 519.
Suffimentum 521. *Emplaftr. de*
ftercore columb. p. 600.
Catenarū aurearum decoctio inutilis
LXXII
Cathartica CLII
Catheteres 528
Catholicum Renodai LXXXI
Caufa CCXV
Cauteria CI
Cauterium ad Herniam CI
Centimodia CLXVII
Cephalalgia III
Cephalica VII
Cephalaton CL
Cerafis nimium tribuit Renodaus
CLXXXIX
Cera CCVI
Ceratum quid LXI. *Oleum portio in*
ceratis ibidem
Ceratorum repositio LXI
Cerebella pafferum IV. XXVII
Lepori IV
Cerebro inimic. IV
Cerebrum Robor. Corallina CCXXVI
Oleum Argenti CCXXV. *Mofchus*
CCXXVII. *Ebur* CCXLIII. *Syr. au-*
rantiar. 4. *Effent. Meliffophyl.* 74.
Suaragd. 81. *Thymt* 87. *Vngul. Al-*
cis 90. *Vinum* 257. 259. *Conferva*
273. 274. Troch. 422. *Pulvis* 473.
Species Dialuna 496. *Diatrabac.*
500. Morful. Cephalic. 510. *Morfuli*
510. 512. Lixivia 519. *Oleum de*
piperibus 548. *Petroleum* 553.
Cereleum LXI
Cerevisia contra ftopbos & tormina
CCX. Contra lithiafin CXL I.
Cerops CCXXXII
Cervi varia partes CCXXXIII
Cervorum fanguis non concrevit
CCXXXI
Cervicapra Pazan in ejus ventriculo
eruminationi dicato later Bezoar
CCXLIV
Ceruffa CCXXVI. CCXXVIII
Ceruffe lotio XXII
Ceterach CXV
Chalafica XII
Chalybs CCXXVII
Chalybus lotio XXII
Chalcas LXV I
Chalcit. ufio XXVIII
Chamelaa CCXXVI
Chamedrys CLVII
Chamepytis CLVI
Chamedaphne CCXXVII
Chameatite CCXI I
Chamenori Moltebeehr ad tollendum
fcorbutum, unde illo fructu fale
condiro in Norvvegia frequenter
inter cibum, loco cucumerum &
capparum conditorum utuntur
fcorbutici CLXXXIX
Charabe CCXV
Cheme LXVII
Cherbatum CCXVI
Chymia remedia non funt adeo vehe-
mentia XLIII. *nec fugienda ut me-*
tallica.
Chymicas preparationes fapē praeftat
fcire quam experiri, teftē Renodao
XXI. Intellige agyrtarum & circu-
latorum fuperfluas.
Chymicorum Medicamentorum pra-
paratio XLIII
Chymicorum Medicamentorum in-
commoda XLV
Chymicorum Medicamentorum com-
moda & incommoda ex Primiro-
fio XI. II. *non à folo Paracelfo inven-*
ta
China XXIV. CCXXVI
China contra Arthritid CCXXVII
Chirurgus quis II.
Chiragra. Hermodactyl. CCXXV
Chocolate CCVIII. 307
Chonix LXVI I
Cholagogum XI
Cholagogon Renodai validum & bo-
num LXXXI
Cholagoga. Rhubarbarum CXXI. *My-*
rabolan. CXXI I. *Senna* CCXIII. *Vi-*
de quoque vocem Bilis. Colocynthi
CCXV I. 223. XI. vide Bilis.
Cholera. Syr. Agrefte 2. *Diacitri.* 15.
Effentia Mentha 74. *Aqua Ma-*
ftichina 564. *Lapis Criftalli cum*
fucco lmon. CCXXII. *Rob. Berberor.*
269. lege Cholera pro Chochlera
Electuar. 309. *Oleum Cydoniorum*
546. III
Chondrylla CXVIII.
Chryfocolia CCXI
Chryfocolia ufio XXVIII
Cicatrix. Oleum Ovorum 552. *vide*
quoque LXIII
Chryfolapi CCXXII
Chryfomela cyd. CLXXXVII
Chryfolithus CCXX.
Chryftis CCXXX
Criftallus CCXIII
Cicatric. ducent. Empl. Grifeum 595.
apofol. 597. *calam.* 588. *citrin.*
598.
Cicerbita CXVI I
Cichoreum CXVII
Cicuta II.
Cicuta alexipharm. III
Cydonia III
Cicer. Rubr. CLXXII
Circulatio XXXVII. XXII
Cicera CLXIV
Cinamonum. CCXXI
Cinamom adult. LXXV
Cinnabaris CCXVII
Ciftus CCVI
Citria poma CLXXV
Citria poma contra Venena CLXXV
Citrofa veftes CLXXVI
Citrulli CXVII
Cinis cancer. fluiuat. ad morfus canis
rabidi v. cum gent. & thur. ejus
ufus fecurus & certus ex Galen.
propor.
Claretz XXXIV
Clarificatio XXI. XXXIV
Clynopodium CL
Clyfteris 520
Clyfteres falubres XCI
Clyfterum ufus probatur ex Primiro-
vio XCII
Clyfter purgans. Carminativus XCI
Dysentericus ibid.
Clyfteres colici XXXIX
Clyfter Apopleft. 333
Anodyn. 535
Astringens 536
Bilem evacuens 531
Calefaciens 535
in Calculo 539
Cephal. 532
Carminar. 534
in Colica 535
Consolidans 536
Dysenter. 536. 137. 138.
Discut. 134
Diuret. 538.
Epilepticus 533
Iliac. 534
Ictericus 531
Hydrop. 532
Leniens 534.
ad lumbic. 531. 540
ad Melanchol. 531

6 3

INDEX SPECIALIS.

Nutrient 531
 Paralyt. 534
 Phlegma evac. 531
 Pituit. evac. 531
 Stomach. 534
 Vterin. 531. 39. 40. 41.
 Cnicum cxxv
 Coculi cxciii
 Costio xxi
 Costio. Zinziber cxxix. Cinamomum
 cxxx. Piper conditum cxxxi. Car-
 damom. cxxxi. Cubeb. ibid. Levisti-
 cum cxlv. Absinthium clxii.
 Costione omnia dulcescunt xlii
 Costionis caulea xlv
 Coeli status medicam. mutat. lxix.
 Cocymela clxxxviii
 Cochleare lxvii
 Cochlearia 5.
 Cochlear test. 461.
 Cobobatio xxi. xxxviii
 Coignacea. clxxxvii
 Colatio. xxi
 Colatrua quid? xxxiii
 Coccia nux Brasil. cxciv
 Colatoria 6.
 Colicum semicupium xciv
 Colica confectio. lvii
 Colica. Oleum jugland. cx. ciii. Geni-
 tale Cerui. cxxxiii. Stercus Equi
 cxxxviii. Syr. Alarba. f. Ca-
 momilla. 8. Mel Anthosatum 40.
 Essentia Caranna 61. Essentia Cera
 63. Aq. stillat. 144. 45. Conf. bac.
 lauri. 368. Extract. 406. Pulvis.
 473. Sp. Diacym. 478. Tragea.
 494. Clyster. 535. iv. Zedoaria
 cxxix. Galanga cxxx. Ol. lauri-
 num 553. Oleum Amygdalarum
 dulcium cum vino Hispanico &
 Phylonio Romano. Item Senna in
 chylsteribus carminativis.
 Colocynth. cxxvi
 Colocynth. tritura xxv
 Coloratio xxxv
 Colletica xii
 Collyrium Eleyfir. xcvi
 de plumbo xcvi
 Lanfranci ibid.
 Collyria sicca xcvi
 Columell. flux. Sp. Diaireos. 479.
 Diabysop. 480. Gargarism. 517.
 Combysta. Essentia plumbi. 79. Aqua
 Cancrorum 134. 199. Ol. Hyper-
 con. 546. Cynogloss. clxvii. O-
 leum Ovorum 552. Oleum lini.
 Cominhen. cccii
 Compositio medicamentorum cur in-
 struat. xlvi
 Compositio non multa causa xlvii
 Concoquentia. Emplastrum ceroneum
 598
 Conditum materia lxxxvi
 Conditura totius Citri. clxxxiv
 Conditura ut fiant. l.iii
 Conditura xxxv

Conder. cccii
 Condit. Adiant. fol. 275
 Condit. Lxxxviii
 Condit. Berberor. 274
 Cerafor. 274
 Citonior. 275
 Cynar. caul. 276
 ad Cruent. sput. 277
 Eryng. 276
 Enul. rad. 276
 Lafluc. caul. 275
 Nuc. 275
 Pira 274
 Pruna 275
 Peonia rad. 276
 Rib. 274
 Stomachale lin. 2. fac. 2. p. 277
 Satyr. 277
 Taflilac. fol. 273.
 Concha l. xvii
 Confectura sicca l. iv
 Confectio Hyacinthina Petri à Ca-
 stro p. 185. de febr. perechiali th.
 15. ex lauro Ponderio.
 Hyacinth. elect. 3B Boli Armen.
 aq. Rosar. lot. Terr. sigill. Di-
 clam. Tormentil. Carlin. Been. alb.
 & rubr. Spic. nardi ana 3ii Nucl.
 nuc. jugland. Troch. Camph. ana
 3iB. gran. tinct. Croci. Gentian.
 Myrb. Rosar. rub. Santal. omnium
 Sem. juniperi. Rasur. Ebor. CC. ust.
 ana 3i. Off. de Cord. Cervi Num. 2.
 Secin. Citri mundat acetosa. bom-
 bacis. Portulac. ana 3B. Saphyr.
 Smaragd. Margar. Seric. crud. ana 3ii.
 Sem. Ruta. Santon. ana 3ii.
 Ambr. gris. 3ii. Mosch. or. 3ii. Fol.
 Auri & Argenti ana N. 12. cum Syr.
 acetositat. Citri q. s. f. Confectio.
 Vfus summus est in febribus mali-
 gnis. malignis pestilentialibus: qua-
 litate enim tam latenter quam
 manifesta omni venen. adversatur.
 Neapolitana autem & Hetrusca
 nobilior.
 Confectio Hyacinthina Neapolitana.
 Rec. Hyacinth. Orient. al. 3iB. Sma-
 ragd. Saphyr. Topaz. Rubin. ac 3iB
 Margarit. utr. ana 3iB. Coral.
 Rub. alb. ana 3B. Croci gr. xv. Spo-
 dij. Rasur. Eboris. lign. aloes ana 3B
 Off. de Cord. Cerv. CC. usi. Sem.
 Portulac. Coriandr. preparat. ace-
 tos. Been. alb. & rub. Rad. Distamn.
 Tormentil. Terr. Sigill. Boli armen.
 Rosar. ana 3i. 3ii Sem. Citri 3iii.
 Fol. Auri n. iii. Mosch. Ambr. ana
 3B. Cum Syr. limon. f. Confect. Vt
 dixi. Praestantior haec est. quam
 Ponderio: uti testatur Dodisij. Ca-
 stro alleg. p. 189.
 Confectio Hyacinthina Hetrusca. 2.
 Hyacinth. Smaragd. Saphyr. Topaz.
 Rubin. Granat. Margarit. lap. Be-
 zoar. or. Corall. rub. prap. Unicornu

ana 3ii. CC. phil. prap. 3i. Boli Ar-
 men. Terr. sigill. Rad. Dist. alb. Tor-
 mentil. Angel. Vincetox. Contra-
 jerv. Bistort. Carlin. Scorzon. Ros.
 rub. an. 3i. 3ii. Eboris 3B. lign. aloes
 3iB. Off. de Corde Cervi N. 5. Ci-
 nam. Carioph. Cort. Citri. Scord.
 Sem. Acer. Endiv. Portulaca. Card.
 Bened. Rut. capr. Coriandr. prap.
 Santal. omnium ana 3i. Croci gr.
 15. Sem Citri 3ii. Fol. Auri N. 30.
 Ambra Di. Mosch gr. 8. Cum Syr.
 de Succo. limon. f. confectio. Con-
 fer cum his Confect. Hyacinth pag.
 480. Augustianorum.
 Confectio de Bolo Armen. Petri à Castro
 p. 192. de febr. malign. perechiali. 2.
 Boli armen. puris. aq. Rosar. lot. 3B.
 Rad. Tormentil. Angel. ana 3ii. Co-
 ral. rub. Rasur. Ebor. CC. Rosar. rub.
 ana 3iB. Sem. Melon. Acetof. Citri.
 Juniperi Bombac. ana 3i. Sem. Ani-
 si. fenicul. Cinam. Xyloaloes. aut
 Santal. Citrin. & Macer. ana 3i.
 fiat pulv. f. trochisci cum Sacharo
 aq. Scabios. Solut. Dosis 3B. in ju-
 sculo. aut aquis appropriatis.
 Confectio Anisilaxar. 507.
 Cor & stomach. 266. 505
 Carthami 507
 Elefophi 507
 Pignocat. 506
 Post pastum 506
 Polyp. Purgant. 506
 Diaphenicon. 508
 Panis Mart. 505
 Manus Christi 505
 Succo. Rosar. 508
 Tragea grossa 506
 Diaturbit C. Rhubarb. 508
 ad Vermes 505. 507
 diazinz. 505. 508
 Confricatio xxi
 Congius lxvii
 Coni cxciii.
 Conservarum insolatio xxix
 Conserva Rosarum l.ii
 Conserva l.ii. Rosarum rubra quo-
 modo fiat l.ii
 Capillor. Vener. l.iii
 Conservatio xxi
 Conservatio Magnet. lxxi
 Arantiar. ibidem
 Citrior. ibidem
 Moschi ibid.
 Zibeth. ibid.
 Mechac. ibid.
 Croci ibid.
 Piperis ibid.
 Macis ibid.
 Storac. ibid. Benzoi. ibid.
 Aloe lxxii.
 Consolida regia cix.
 Copporosa cccxi
 Copal cccvii
 Coquus Medicis saepe praefertur lxx.
 Cor.

INDEX SPECIALIS.

- Contusiones. Pulmo suis* cccxxv
Cony 24 vii
Corallum cccxv. huius Syrup. vide 14.
 15. Effentiam 65. Tinctur. 96. 97.
Corroborantia. Syr. Alexandr. 3. cas-
sia lignea 9. cinamom. 13. corall.
 14. Mel emblicorum 40. Melicra-
 tum Vinosum 41. Effentia Ambr.
 55 Antimon. 57. Effentia Auri 59.
Corallor. 65. Mellis 71. Margarit.
 73. Rosar. 80. Rubin. 81. Tinctu-
 ra corall. 96. confortans 97. Pro-
 prietat. 112. Vita 11. Elixir. pro-
 prietat. 121. Vita Q. 123. 124.
 127. Aqua Capon. 134. Carbuncul.
 134. Aqua Cord. 139. 40. 41. 42.
 43. 44. 162. liquor Perlarum 207
 Arum potabile 209. Spiritus 214.
Potus Hyppocrat. 243. 256. Acetum
Aromaticum 266. 268. Elecqua-
rium 303. 304. ubi faciet. lin. 31. 32
 33. 34. 35. dele Confectio pretiosa
 305. Alkerm. 366. Antidot. ana-
 lept. 368. Extractum Margaritar.
 401. Bezoart. Solare 403. Troch.
 Gallia Mosch. 413. Alipta Mosch.
 ibid. Nera ibid. Vita 420. Cordia-
 lis 421. Vnicornu minerale 453.
 Vnicornu solare 454. Spiritus Salis
 coagulatus Mynsichti. Vitrioli coa-
 gulatus Mynsichti Gemma. Vita e-
 jusde 458. Ambra Moschata. Dia-
 cin. am. regium. Marg. troch. Eleo-
 sach. Citri 460. Diamb. 467.
 Polycrestus pulvis 501. Confect. sic-
 ca Cordial. Sale 506. Rotul. Aro-
 mat. 518. Suffumet. Angel. 523.
 Imperiale 525. Oleu Mastich. 547.
Cor Roborant. cccxvi.
Coral. Rubinus cccx. Granatus cccx.
Moschus cccxxvii. Ebur cccxliii.
Syrup. arantiar. 4. Borrag. 7.
Card. Mynsicht. & Deodat. 9. Cas-
sia lign. 9. Caryoph. 9. Cinam. 13.
Cardiacus 25. Margarit. 26. Po-
mor. 33. Rubi Idei 35. Flor. Tunica
 38 Tinctura Borragin. & Ruglosa
 93. & 98. Aqua Cordial. 188. 139.
 Liquor. 205. condit. 272. conserva
 Rosar. 203. Marmelade 278. con-
 sectio pretiosa 305. Antidot. cardia-
 ca 316. confect. Hyacinth. 367. Ex-
 tract. 395. Diabracynth. aur. Sale
 405. Sal. 451. Magist. corallor. 459
 Diamargar. 466. Diamosch. 468
 Species cordiales 472. 490. Pro-
 Epithemat. Cordis 455. Confectio
 Liberant. 490. Rot. Imperiales.
 Smaragdi Cordiales 512. 513. Epi-
 themata 524. Zerumbe. cccxix.
Cordis Palpitatio. Syr. Chalybeatns 11.
Tinctura 105. Morfali 511. Epithe-
ma 524.
Cordialis pulvis lxxxix
Coriandr. prep. xxvii. clxi.
Corma clxxxvii.
Corna cl. xxxviii
Cornatina cccix
Cornu Cervi iv
CC usus cccxxix
Cornu Rhinocer. iv
Monocerrh. xiv
C Custum Phil. preparat. cccxi. Sal
volat. Oleu. Aqua. Syrup. obryzens.
Magisterium. Spiritus. cccxi. ii. Ex-
tract. Vitriol. Quinta Effentia. Vn-
guentum cccxi. iiii
Cornu Alcu preparatio 461
Monocerotis cccxi. iv
Cortex Citri conditus cl. xxvii
Cortex Citri & Semen cl. xxvi
Corrada cxi
Corrumpentia Medicamenta iv
Corymbos cxcx
Cosmeticum studium i. iv
Cosmetica lv. Aqua i 45. 146. 164.
 Decoctum 245. Litum cxx. Aqua
 fragaria clxi
 Cossus cxxx
 Cotoneum malum cl. xxviii
 Cotula fetida iii
 Cucurbita xxxvi. & cxxvii
 Cranium human. iv. cccxxviii
 Crassa xiv
 Crassula cl. xvii
 Cremor Talci. Pulverisetur uno è mo-
 dis supradictis affunde Acet. destil-
 bis terve Bull. lento Δ in patina vi-
 trea. spuma pinguis supernatans.
 cogatur cum coch. vel spumatorio
 dum dabitur Acet. destil. Cremori
 mixtum evaporare. Cremor resol-
 vatur in phlegmate Salis vel poma-
 te alicui permisceatur. Inservit de-
 albande faciei. Ex comm. Nobilis S.
 Cremor. Tartari 449. 464. (Closs.
 Criba 6
 Cribrandi varius modus xxxiii
 CrySTALLUS cccxiii
 Crystal. Tartari 464
 Crocodil. ccl. vii
 Crocodil. adeps xi
 Crocus cxx
 Crocus lilior. albor. adict. 246
 Crocus pratensis cxxv
 Crocus Martis xxii. cccxxvii. pra-
 stat tamen scobe ferri in multu. Est.
 que duplex Aperiens & adstringens.
 Hic sit ex limatura chalybis. ad ele-
 vationem usq. reverberata. ille ve-
 ro exstillat ex ♂. si Mars candefa-
 ctus Magdaleonibus sulphuris intru-
 datur. Chalybis finalent. non fa-
 vet huic labori.
 Crocus Metallorum 455
 Crux Cervi cccxxix
 Cubeba cccxiii
 Cucufarum pulvis ci i
 Cucurbita 7. xxxvi
 Cucufa xxxvi. ci i
 Cucum. cxxvii. Sativi sale conditi
 in cibo adhibent. loco cappar. recen-
 tes sumuntur in acet. ariis cum Ace-
 to & Oleo Olivarum
 Cucumer. asinin. cccxi
 Cucumer. agrestis cccvi
 Culcus lxvi i
 Cuminum cxxviii
 Cuprum cccxxvi
 Cypressus clxi
 Cupressi Nux cxciv
 Cuscuta cxxv i
 Cyanei lapid. prep. xx
 Cyathus lxvii
 Cyclamen cxlviii
 Cynara clx
 Cina semen l ii
 Cuscuta cliv. c
 Cydonia clxxxvii
 Cyperus cxli. iv. lxxxiv
 Cynoglossa ix. clxvii
 Cynocramba cxiii
 Dacrydium cxxvi
 Daichli cl. xxxxi. cxc
 Daichylus ccl
 Daucus cxix
 Decoctiones solennes lxxxix
 Decoctio communis lxxx
 Peccoral. lxxx
 Chysteris lxxx
 Decoctum Citri clxxvii
 Decoct. Aperit. mai. 24 i
 Arthrit. 244
 Adstring. 248
 Bilios. 229
 Carminat. 219. 242.
 Cathol. 231
 Caf. ex alto 234
 Concept. 137
 Calcul. 239. 250
 Catarrh. 240. 243
 Capil. Vener. 242.
 Crem. Ptfan. 243
 Cosmet. 244
 Chin. 245
 Citri 245
 Cephal. 250
 Dysenter. 238
 Epilept. 234.
 Epith. 242
 Febrif. 235. 237
 Fennigrac. 240
 Flor. & Fruct. 242.
 Fumar. 242
 Ficuum 246
 Galli 240. 237
 Guajaci 247. 241
 Hepat. 245
 Hern. 246. 150
 Hydrot. 250. 234. 237.
 Hydrot. 231. 232. 233
 Hier. 243
 Icteric. 237. 246
 Lili Ven. 250
 Lenitiv. 241. 229
 Menf. 236. 247
 Myrobal. 240
 Mith. cruent. 249. 246.

INDEX SPECIALIS.

- Magistral* 251
Nuc. Cupress. 249
Nigr. 249
Pituit. 230
Pectoral. 239. 242
Passulat. 244
Pectoral. 244. 251. 252
Polypod 248
Phthisic. 249
Quartan. 236
Renum calcul. 236
Rhabarb. 249.
Splenet. 245. 237. 239.
Satyriac. 246
Scabiosa 247
Sene 248. 240. 243
Scyrhoepar. 251
Sclopet. 235
Scri latus 238
Sang. mundif. 248
Saraparill. 240
Solut. 240
Vteri flux. 246
Vulner. 247. 235
Violar. purg. 249
Ventri flux. 250
Vteri precipit. 286
Dejectionia XVIII
Delectus purgantium XIII
Delectus purgantium è facultatibus
desumptus XVIII
Denarius LXVI
Densa XIV
Dentalium CCL
Dentes Elephant. IV
Dens apri VII. IV
Dens Leonis CXVIII
Dentium dolor. *Essentia Charyophyll.*
62. *Colocynth.* 64. *Tinctura* 106.
112. *Spiritus* 220. *Troch.* 421.
Pulvis 474. *Gargarism.* 517. *Ol.*
Myrrilor. 546. *Pyretbrum* CXLI
Dentifricia varia CII. *optimus Pulvis*
in fine CIII
Dentium mobilitas. *Gargarism.* 517.
Portulaca CXVII
Dentes robor. & purgant. *Dentifri-*
cia 476. *Farina Virginea nobilis*
503. *Gargarismus* 517
Dentiscalpia ex ligno lentiscino CCIII.
Dentitio. *Cerebrum leporis* CCXXXIII
Dendropterus CCXIV
Despumatio XXI
Despumatio XXXIV
Destillatio varia XXXVI. XXI
Destillatio XXXVI. I. & XXXIX
Destillatio sine igne XXXVII
in calore Solis XXXVII
in fimo XXXVIII
Per inclinationem XXXVII
Per transudationem XXXVII
Per descensum XXXII
Destillata restaurant LXXXI
Diacaryon CXCI II
Diacalcitis CCXII
Diacrisis XXX
Diacydonit. I. III
Diacydon. *Simpl.* LII
Purgans LIII
Composc. 303
Diadodium 372
Diacinatom. *Regina* 460
Diagridium CXXVI
Diagridium Sulphuratum fit in char-
ta bibula carbonibus à sulphure su-
mantibus superposita. vide Schrö-
derum 261
Diabyacinth. *Aur.* 450.
Dianucum CXCI II
Diapalma CCXI I
Diapasma XCIX
Diapnetica XII
Diaphoreticum Citri Remingtoni
CLXXXII
Diaphoretica XII
Diaphoretica. *Tinctura* 99. 103. 104.
105. 112. *Aqua Plateri* 131. 132. *de*
cc. 145. *Rhizotica* 181. *Liquor* 206.
Spiritus de tribus 219. 222. *Acerum*
267. *Theriaca* 320. & *sequent. ad*
365. *Bezoaricum* 403. *Arcanum*
duplicatum 455. *Bezoarticum* 10.
viale ibidem. *Magist.* *Bezoar.* 459.
Pulvis 495. *Tormentilla* CXLVI
Diapetetica XII
Diascordium 311. 356
Diasulphur Mesua CCXIV
Dictamnus spicula trahit XII
Dictamnus CLIV. VII
Digerentia. *Emplastrum Oxyroc.* 595
de janua 596. *betonic.* 596. *divi-*
num 599.
Digestio XXI. XXIV. XXXVII.
Dionysia CCXXII
Dionysia Hed. CXC
Dyspnaa. *Spec. Diaireos* 479
Dissolutio XXI
Dolor quid? LVII
Dolor Capitis. *Tinctura* 106. *Tragea*
473. *Lixivium Cephalicum* 519.
Epitbem. 523. *Chyster.* 533. *Oleum*
Rosatum completum 541. *nenu-*
phar. 544. *Ol. Mandrag.* 546. *Por-*
tulaca CXVII
Dolor. *Ol. Violar.* 540. *Keirinum* 541.
Papaverin. 541. *Ol. Liliorum* 543.
Hypericon. 545. *Mandrag.* 546.
CLXV. *Oleum* 559
Dolor oculorum XCVI
Dolor hemorrh. XCIV
Dosis cæli & solinatura mutat. L XIX.
Dosis medicamentorum varia LXXX.
Dosis purgantium LXVII I.
Discutientia. *Viscus* CLXIV. *Oleum*
Laurinum 553
Dissolutio XXX
Doricidium CLIV
Doronicum CLVII I
Drachma LXVI
Draco marinus XI
Dropax quibus conveniet. c.
Duratio XXI
Duratio virtut. medicam. XVII
Duratio Medicam. XXXI.
Dura XIV
Dulcia XVI
Dysenteria III
Dysuria. *Lixivium* 519
Dysenteria. *Cydona* CLXXXVII.
Sorba CCXXXVIII.
Corna CLXXXVIII.
Passula CLXXXII. *Ribes* CXCI.
Nux Cupress. CXCIV. *Bolus Armena*
CCV. *Corallia* CCXVI. *Genitale Cer-*
vi CCXXXI. *Margarita* CCXLIX.
Syr. agrestis 2. *Corallo.* 214. *Dys.* 16.
17. *Eupator.* 19. *Essentia Cera* 63.
Magnetis 72. *Myrrh.* 74. *Martis*
76. *Rhabarb.* 80. *Tinctur.* *Martis*
110. *Aqua dys.* 146. *Decodium*
239. 249. *Marmolada* 279. *Con-*
fectio 309. 311. *Troch. terr. sigl.*
411. *Cataba* 424. *Pilul.* 435. *A-*
nima Vitrioli 456. *Tragea* 494.
Spec. diamartis 496.
Diafucini 499. *Pulvis* 501. *Chyster.*
537. 534. *Suppositoria* 541. *Plan-*
tago CLXVI.
Eboris mollitio XXXI.
Ebrietatem arcant *Amygdala a-*
mara CXCLII
Ebulus CCXIV
Ebur. CCXL I II
Ebur usum CCXXX
Eccatartica Emplastra LXI
Eccoproticum XI
Ecclymomat. *Emplastrum diapal-*
ma 597
Eclegmata LV
Echpractica XII
Ecilotica XII
Egilos CXCII
Elaterium CXXVI. XXXI. CCVII.
Elephobocum CXVI
Electrum CCXV.
Electuaria secca & liquida LV
Electuarius Regium LXXXVI
Electuarius Iustinian lxx
Electuarius Citri CLXXVI
Electuar. *Alexandr.* 296
Aureum. 299
Absinth. 309
Benedict. *laxat.* 290. 214
Cassia. 286. 287
Cathol. 287. 225
Citri solut. 294
Cartham. 294. 224
Caryocostin. 289
Ciner. 300
Chalyb. 301. 302
Confort. 302. 304
Cephal. 305
Citri 306
Chocalat. 307
Choler. 309
Citonie 366
Cinam. *laxat.* 313
Diaprunum 324. 288. 289. 298.
Diapha-

INDEX SPECIALIS.

- Diaphan.* 289. 290. 224
Diaſebeck. 295
Diacolocynth. 297.
Diaſatyr. 303. 307.
Diaturbit. 204
Donum Dei 299
Diuret. 310. 227
Dysenter. 311
Ebuli 300
Epilept. 300
Epaticum 301
Quaiaci 300
Hamech 290. 224
Hydragog. 295
Hier. 296. 297. 224
Ictericum 312
Hystericum 227
Iuſtinum Lxx
Iudum 204. 224
Injub. 298
Lenitivum 287
Melanch. 301
Macer. 302
Maguanimit. 307
Nephrit. 300
Nitri 310
Ovi 321. 320
Olſban. 500. 304
Phlegmag. 226
Podagricum 311
Pſſilly 226
Pectoral. 304. 306
Peftilential. 559. 60. 61. 62. 63.
     64. 65.
Pretioſ. 305
Pafful. 298. 299. 313
Purgans 297. 299. 311. 312. 313.
     314.
S. Roſarum 294. 224
Solutivum 298
Sennatum 283. 224
Soldanell. 302
Stomach. 306. 309.
Styptic. 308
Scorzon. 310
Scorbuticum 301
Therebinth. purg. 304. 308
Tamarind. 287
Trypher. foliz 292
     Petſca 292. 224
Vertigin. 300
Vite 309
Vomit. 309
ZinZiber. 306
Eleoſachrum ut paretur Cl. xxviii
Eleoſachrum citri Cl. xxvii
Elephas Ccxli. i. i
Elephantiaſis. Vipera ccl. vi. Syr. de E-
     piehymo 19. Eſſentia Antimon. 56.
     Centiped. 63. c. c. 64. Sang. hu-
     man. 83. Scaumon. 84. Sulphuris
     85. Trochiſc. de vip. 413. Cata-
     plaſma 527. xxix.
Eluxatio xxvi
Eluxir albatum 119
     apoplecticum 119
     citri 119. 120
     camphor. 120
     epilepticum 120. 126
     febrile 120
     phlegmat. 120
     hysteric. 120. 121
     juniper. 126
     Laculi 126.
     Ludi 126
     Muniz 126
     Nephriticum 120
     Paralyticum 122
     peſtilentiale 122
     peonia 122
     proprietas 122
     purgans 122
     rubrum 125
     ſynopticum 121
     Sulphuris 122
     Vitrioli 125
     Vite maius Querc. 123.
         minus Q. 126
         Matthiol. 126
     Vterinum 125
Elleborus Cxxvi
Elleborus niger III.
Ellebori preparatio 461
Elleborine Cxxvi
Eubroche xcvi
Emerica. Syrupus Emericus 18. Ace-
     tum 267. Extractum 406. Tar-
     tarus Emericus 465. xi.
Emollicio xxi
Emollientia. Viſcus Cl. xiv. Populus
     ibid. Melilotus Cl. xxii. Linum ſæ-
     num græcum ibid. Ol. laurinum
     553. Emplaſtrum de melilot. 594.
     Diachyl. Compoſ. ibid. Oxycroceum
     595. Ceroneum 598. divinum 599.
Empaſia xcix
Empbractica Lxi
Emplaſtica xli
Emplaſtra Lxi
Emplaſtri perfecti colli ſignum 593
Emplaſtrum album coctum 597
     ad abort. præcavend. 606
     Apoſolorum 597
     Apoplecticum 607
     Bacc. laur. 596
     Baſilicum 597. 612
     de Betonica 596. 612
     calamin. 508.
     catagmaticum 601
     calc. veſic. 604
     carunc. veſic. 604. 605
     caſſia 605
     capitale 613
     carniuar. 608
     cauſticum 602
     ceruſſa 597
     ceroneum 589. hoc carere poteſt,
         qui habet oxyer. 595
     cerine 613
     citrimum 598
     conſolidans 605
     cuſta panis 594
Diachalcitreo 597
Diachylon. album ſeu ſimplex 593.
Diachylon treatum 593
Diachylon cum Gummi. ibid.
Diachylon magnum ibid.
Diachylon Anodynum Mynſchtri
     p. 558. quod Recip. Ol. Anodynini
     7. flor. 3xxxi. Litharg. optimè
     triti 3xii. Mucil. ſem. hyoſcya-
     mi, pſyllii &c. pag. 611. in ini-
     tio. de Ichthyocolia pag. 594. in
     Emp. Diach. mag. cit. at. lege lin.
     26. lib. 8. dictum eſt, cap. 17.
     pag. cccxxvi. i. i
Diachylon compoſitum 594
Divinum i. cccxi. i. 599.
Diaphoreticum 609
Diaphænicum 611
Diapiper. 613
Enterocoele cccxxi
Epaticum 603
Epilepticum 607
Filii Zacharia 612
Flatus reſolvens 602
Flux. menſtr. 605
Galban. 605. 609
Grat. Dei 598.
Grifeum 595
Hermiar. 600. 604. 614
Homo dictum 598
Hydrop. 595. 604.
Hypnoticum 608
     de Iauua 595
Irnſingeri Noric. inan. 614.
Iſchiad. 604.
Iſchur. 604
Iſidus 613. ex Galeno. Conſer Pauli
     598
Lapidis calaminati 595
Laudan. 605
ad Mammas de ſpermate Ceri 611
Martiale 608
Maſſichin. 599. 604
Matricale 599. 613
Maturans 605
de Melilot. 594
de Minio 594. 610
Mitigativum 610
de Mucilaginibus Ferneli 594
ad Nauſeam 607
Nervinum 611
Nigram. 611
Oeſſpi 613
Ophthalmicum 604
Oxycroceum 594
Palmeum 797. Podagricis quoque
     utile.
Pectorale 603
Pell. Arietis 613
Pepaſticum 595.
Peſtiſug. 605. cui adde ſequens,
     quod Rec. Theriac. el. 36. Succ
     citri 3v. pulv. fol. diſtamm. albi
     rad. car. lin. ana ʒi. Extr. croci
     orient. gr. viii. Viſus in peſte ad
     pulſus & cor xper. Dn. Io. Colle.
         d
         Ireni

INDEX SPECIALIS.

- Item in peste & febrisbus ad pulsus
seq. efficax est valde, quod ʒl. Tere-
binth. Vener. ʒiʒ. Aranear. x. misce
& aran. solve in terebinth lique-
facta, adde telas aran. m. & tandē
adde Bisphalibi, salis armon. ana
ʒiʒ, malax. cū ol. Scorp. Matthiol.
de Pice 609
- Podagricum 603. 605. 619. Nota
Arthriticum Myrsichri melius esse,
si loco ol. oliv. sumatur ol. expres-
sum sem. hyosci. & papav. quo fre-
quenter cum successu utor, ut &
spasmodico ex ol. expr. sem. hyosci.
cera & sperm. ceti. Egermatri se-
quens est ʒl. ol. sperm. ran. Ceruss.
alb. ana ʒiʒ Cera alba ʒiv. Alum.
crud. ʒiʒ vitriol. albi, salis decrepit.
an. ʒx. Mastich. oliv. an. ʒvi Cam-
phor. ʒii f. Ceratum, applic. in ipso
parox. horis tribus: primo dolores
auget, post vincit morbum &
triumphat. Sequens quoque elegans
est & probata fidei. ʒl. Castor. ʒii
Mastich. ʒiʒ. Terebinth. ʒiʒ. Sa-
ponis hispan. ʒiiiiʒ. Creta ʒiiiiʒ Sa-
ponis commun. ʒi Aceti ʒiʒ Tere-
bint. & sapo hisp. liquefiant, coq. per
horam adde Castor. incis. agitando
semper, post adde reliqua & adhuc
per horam coq.
de Ranis 601.
- Rhabarbar. 612. Sapon. 605
Santal. 614
- Saturni 610. cui adde Clariss. Clof-
sei, quod ʒl. Plumbi albi ʒiv. Creta
ʒiʒ. Myrrh. ʒii. Amalgam. ex parte
1. Saturni & part. 2. Mercurij ʒvi.
Axung. verris q. s. ad ulcera mali-
gna prius aqua solut. lapid. salut.
Croll. lota.
- Sparadr. 602
- Sperm. Ceti 610.
- Splenet. 603. 608.
- Strerc. columb. 605.
- Stripticum 608
- Sticticum 609
- Stomachale 508.
- de Succo 593
- Terrapharm. 612
- Tonifors 596
- ad Tophos 612
- Triapharm. 612
- ad Ventr. Flux. 603
- Vermes 603
- Vescicatorini 607
- Viride 598
- Emplastra quadam ut obsoleta omisit
Renodanus p. 602. col. 2. sed addita
inveniet lector, cum eorum usu &
virtute.
- Emplastrum Oppodeldoch. VVärz. ʒl.
Cera virgin. ʒiʒ Terebint. ʒiʒ. Ol.
ʒiv. liquef. adde succi Chelid. fol. qu.
alcham. Veron. an. ʒiʒ. Coq. ad con-
sumpt. hum. adde Gummi Ammon.
- Galb. opop. aceto defec. an. ʒvi. Co-
loph. ʒiʒ. succin. ʒiʒ. Mastich. Myrr.
olib. Sarco. an. ʒiʒ. m. agit. & adde
lap. ham. prepar. ʒiʒ. Croci & ʒii.
ʒi. Tutia prap. ʒiii. lap. calam.
ʒx. Terr. vitriol. edalcor. q. s. ad col.
purpur.
- Aliud Paracelsi ʒl. Gummi Galbani,
opopon. an. ʒiii. Ammon. Bdelly ana
ʒi. Mac. per octiduum in Aceto, col. &
inspiss. ad mellis consist. adde Lithar-
gyri ʒiʒ. Ol. ʒiʒ. Coq. lento igne do-
nec colorem spadiceum acquirat,
adde Cera ʒiʒ. Ol. laurini ʒii. m. be-
ne & ab igne remove, adde Croci &
Mum. transmar. Magnet. prepar.
Magist. corall. alb. rubr. an. ʒiʒ. lap.
calam. prepar. Myrrh. Thuris, Ma-
stich. rad. arisl. rot. an. ʒu. tandem
ol. succini ʒi. Laurin. ʒi. Terebinth.
ʒiʒ. Camph. ʒii Croci ʒiʒ. m. & ma-
lax. cum ol. hyperic. vide Hartman-
num, Crollium & Schröderum.
- Emplastrum Diasulphuris Rukundi ʒl.
Bals. Sulph. Rul. ʒiii. Cera ʒiʒ. Co-
loph. ʒii. Myrrh. ʒiv. solut. myrrha
pulveris aspergatnr, coq. lento igne.
Ulcera & vulnera felicissime curat.
- Emplastrum spleneticum probatiss. ʒl.
flor. chamom. ʒiv. melilot. ʒv.
Rad. alth.
- Sem. fenugr. ana ʒiii
- Tartari crudi albiss. ʒiʒ.
- Caricar. ping. ʒx.
- aq. commun. ʒiʒ.
- Infund. per hor. 24. in vase terreo
vel vitreo bene clauso, deinde cola-
tura reducatnr ad consistentiam
extracti. cuius ʒl. ʒiii.
- Cera. ras. ʒiʒ
- Sev. hircin. ʒii.
- Ammoniac. depurat. ʒiʒ.
- Terebinth. Laric. ʒi
- Ol. Laurin. ʒiii
- Ol. nuc. mosch. per express. ʒiʒ.
- carui destill.
- Spic. ana ʒi.
- Pulv. card. bened.
- Pulv. rad. irid. fl. ana ʒii.
- M. F. s. a. Emplastrum
- Emphyema. Tinctura ad hunc affectum
pag. 105. Confectio Rebeccae 489.
- Emulsionum usus LXXXIV. ad vitia pe-
ctoris, renum ardore, gonorrhoeam
virulentam, ibid.
- Enemona XII
- Endivia CXVIII
- Enemata salubria CXI
- Enemata varia vide Chyl.
- Enterocoele. Symphyt. CLXXIII. vide
Ephemerum CXV: (Hern.)
- Epicrasticum XI.
- Epilepsia. Cor leporis CCXXXIII. linguae
fossiles viperinae CCXXIV. Fel Vrsi
CCXXIV. sterem Pavonis CCXXVIII
Vngula Aleis, ibid. Cranium huma-
- num ibid. Margaritae CCXXXIX. Pa-
onia CX. LVI. Scilla CX. LXII. Vi-
scus CLXIV. Symplicis Antepilepticus
Querquetani 3. Ellebori 23. Paeoniae
30. Essentia Cervi 64. Hirundinum
70. Vngula Aleis 90. Triclinus Pa-
oniae 112. Elixir 120. 122. 126. A-
qua 148. 149. 151. 152. 153. 154.
155. 156. Spiritus 218. decoctum
235. Vinum 257. 259. Electuarium
300. Trochisci scilla 412. Pilula
446. Sal cran. human. 449. Sal
aliud 451. Anima Virrioli 457.
Spec. dianthos. 470. Pulvis 475.
476. Pulvis Martiani 487. Tra-
gaea 492. Pulvis mirabilis 496. Spe-
cies diacinnabaris 498. Species dia-
olibani 500. diatabas. ibid. Suffi-
mentum 522. Chylster. ana 535. Pe-
troleum 553.
- Epispasticum quid sit 411.
- Epispastica. Emplastrum Reinesii Cla-
rissimi 599. quod humores ex alto
evocat felicissimo cum successu.
Empl. de heronuca 596. Apostol. 597.
- Epithema cephal. 523
- Cordiale 524. CXVI.
- Epaticum 525. xcv.
- hypnoticum 524
- Melanch. 523
- Pann. lin. Croc. 526
- ad Renes 525
- Epithymum CXIV
- Epulorica XII
- Equistercus CCXXXVIII.
- Erantum CCXIX
- Errhina I. XXX
- Errhina liquida & solida xc.
- Error Medicorum quoad Electuar. LV
- Eruca CX. LIII. VII.
- Eryngium CX. LI
- Erysipelas. Species diasolis Myrsi. 495.
Pulvis 104. Pannus lineus crocatus
526. Oleum Omphacinum 544.
III. Coriandrum CLXII. Sempri-
vivum CLXVII. Plantago ibid.
- Empl. Apostol. 597.
- Escarotica XI
- Essentia Agar. 54
- Aloes 54
- Ambr. 55
- Anis 55
- Antimon. 56
- Api 57
- Argenti vivi 57
- Aryl. rot. 57
- Arsen. 58
- Auri 59
- Auripigmenti 59
- Axung. 60
- Ayium 78
- Brassica marin. 60
- Busonium 61
- Caponium 78
- Cancrorum 61
- Consol. maior. 57

INDEX SPECIALIS.

Camphor. 61
 Carann. 62
 Centiped. 62
 Centaur. 63
 Cera 63
 C. C. ccxlii. 63
 Cervi 64
 Chelidon. 64
 Colocynth. 64
 Corallor. 65
 Cucum. Agr. 65
 Cupri 66
 Citri clxxxiv. 67. l. i.
 Ebuli 67
 Esula 87
 Ferri 68
 Galbule 68
 Gattarie 68
 Gutt. 69
 Halicacabi 69
 Hellebori 69
 Halonitri 69
 Hyoscyami 77
 Hum. C. 70
 Hirund. 70
 Jalapp. 70
 Lap. Aquil. 71
 Lap. Lazuli 71
 Lapidarn. 71
 Lartheri 87
 Lumbric. 71
 Mellis 71
 Magnetis 72
 Margarit. 73. 65. 78
 Mechac. 73
 Myrrh. 73
 Moschi 55
 Melissoph. 74
 Menth. 74
 Medull. 75
 Myrab. 76
 Martis 76
 Memor. 76
 Nuc. mosch. 71
 Oss. hum. 77
 Papav. 77
 Perdicum 78
 Plumbi 78
 Rhabarb. 79
 Ranarum 61
 Rosarum 79
 Smaragdi 81
 Sacchari 82
 Sambuci 82
 Sassafr. 82
 Sang. hum. 82
 Saphiri 83
 Scammon. 83
 Sena 84
 Stanni 84
 Sulphuris 85
 Salupetra 85
 Salis commun. 86
 Talpa 86
 Thuris 71
 Terebint. 86

Thymi 87
 Turthym. 87
 Turbith. 86
 in Variis 86
 Vitrioli 89
 Viper. 90 91
 Vngule alcu 90
 Vulpecula 91
 Essentia Caryophyll. 64. post dedi lege
 inferius, pag. 64. p. 74. lin. 16. pro
 cap. 35. huius libri lege pag. 57.
 Esula cxxiv
 Evaporatio xxv
 Euclymum xi
 Evomitio assuntorum lxxxvi
 Eupatalon. cxxvi
 Euphorbium xxxi l. c. ii
 Eupatorium clxix
 Euphrasia clxi
 Exaltatio xxi. xxxv l. i
 Excellentia Chymiae xl. iii
 Expressio xxxi
 Exhalatio xxxviii
 Excitatio xxi
 Exosus piscis cccxxviii
 Extinctio xxix xxi
 Extractum quid xxxii.
 Extractio xxi
 Extract. Aloës 389. 400
 Angel. 390
 Aristol. 390
 Anisi 392
 Agar. 397. 402
 Aureum 404
 Buxi 389
 Bezoart. 373
 Cephal. 315. 393. 94.
 Cumini 392
 Cal. arom. 400
 Cathol. 398. 401. 2. 3.
 Cholog. 379. 402
 Cran. hum. 399
 Castor. 400
 Carth. 402
 Colic. 406
 Cardiacum 394
 Dauci 392
 Emetic. 406
 Enul. Campan. 390
 Ebuli 392
 Feniculi 392
 Frazimi 390
 Gentian. 397. 390
 Hellebori 398. 402
 Hydrom. 405
 Hedera 392
 Hyosc. 390
 Hepat. 395
 Juniper. 389. 392
 Imperiale 390
 Lauri 392
 Mechac. 397
 Melan. 397
 Margar. 401
 Mens. sal. 402
 Nephrit. 395

Pomi arbor. 390
 Peon. 390, 92
 Papav. 392
 Panch. 401. 402
 Polycr. 405
 Quaiaci 390
 Rhabarbari 397. 400. 401
 Splenet. 395
 Sanic. 397
 Solare. 405
 Sen. 405
 Sassafr. 389
 Synopt. 391
 Stomach. 394
 Sambuci 392
 Thorac. 394
 Tabellar. 402
 Tamarisci 390
 Tormet. 390
 Visci querni 390
 Visci coryli 390
 Univerfale 214
 Vterinum 406
 Zedoaria 390
 Ezechiel à Castro vir doctus citatur,
 quoad Ignem lambentem pag. iii.
 sed is nuper Christianus factus &
 Petrus dictus Ignis illius Lambentis
 in multis purgationem promissit,
 sub titulo Petri. Editio hac legatur.
 Faciei Macule liquor pag. 206
 Facultas Medicamenti quid? xiii. iv.
 Facultas Medicament. purgans ex
 Hipp. & aliis vi
 Fartura xxxv. xxi.
 Fatuus sapor xvi
 Fauciū inflammatio. Morus clxxxix
 Rubus cxl. Rob. 269. Flores nitri
 458. Species diatreos 478. Cata-
 plasma 226
 Febrium æstus. Rhibes clxxxii. Vi-
 triolum ccxli. Syrupus acetos. citri
 2. cerafor. 11. semperviv. 36. Flo-
 res nitri 458. Ol. rosar. compl. 541.
 Febris. Syrup. acetos. 1. acetos. citri 2.
 flor. aurant. 4. Card. ben. 9. Cen-
 taur. min. 11. Diacitri 15. limon. &
 granat. 21. 25. Essentia Antimon. 56
 Chelidon. 64. Halonitri 69. Sam-
 buci 82. Elixir. 120. 121. Aquæ 166.
 189. 207. Chylus 217. Decoctum
 237. 245. Confectio 309. Troch.
 diarrhod. 414. Spod. 414. berber.
 455. Sal febrile 453. Species 503.
 Cataplasma 525. Ol. coctinum 548.
 Febris Maligna. Rhibes cccxxii. Cornu
 cervi cccxxviii. Unicornu ccxli vi
 Margar. ccxli x. Syr. acetos. citr.
 2. diacitr. & tor. citr. 15. 16. limon.
 gran. 21. Essentia Camphor. 61. Eli-
 xir lap. Lazuli 126. sal prunell.
 449. Flores nitri 458. Confect.
 hyacinth 480. liberant. 490
 Fel Perdicis iv
 Milvi iv
 Fermentatio xxi. xxx.
 d 2 Ferment-

INDEX SPECIALIS.

- Fermetationis cognitio necessaria XL. ubi jungas Billichii doctissimū &c.
- Ferrum CCXXVII.
- Ferrum Magnetis alimentum LXXI
- Ferrum evellit, si Plinio fides habenda, Aethiops herba pag. III
- Ferrum fulminans 462
- Ferrugo CCXXVI I
- Ferula CXC VII
- Ficaria III
- Ficus CLXXX
- Filtratio XXXIV
- Fistio XXI
- Fistici CX CIII
- Frixio XXI
- Flatus LXXXIX
- Flatus. Aq. Carminat. 134. 145. Decoctum 229. 242. Marmelada 279
- Extractionum 396. Sal 453. Aromaticum Caryophyllatū rosatum 468.
- Diarrh. abbat. 469. Dianisi 470.
- Diacalament. 471. Pulvis carm. 503. Rotule Carminative 514. Diacynim. ibid. Clyster 534. Suppositoria 541. De Philosophici virtute ex propria experientia nil dicere possum. Transmissum tamen addere volui, ut incitem Virum doctum ad communicanda secreta quib. abundat. Oleum anethi, camom. ruta 545. Apium CXVI. Camini CXVIII. Carum CXIX. Zedoaria CXXIX. Galanga CXXX. Oleum Carmin. 558.
- Empl. de melilotro 594. aliud 602.
- Flos aris CCXXVI
- Buglossi. CXII
- Botag. CXII
- Cordial. CX I
- Maris CCXIV
- Nitri CCXIII
- Salis CCXIII
- Solis 313
- Violarum CXI
- Florum infusio XXI II.
- Flores ♀. Clostai.
- Fac lixivium ex Ib. ii. Ciner. sarment. vitis & Ib. i. * hoc coagula in sale, quem Macum part. iii. boli communis, & spiritus albos educ instar aquae fortis, Δ per gradus aucto. Rectificetur.
- ℞ Huius mensurari part. IV limat. ♀ is (aut quod melius virid. Aëris) part. I. pone inter cineres vase obturato, solvetur metallum insensibiliter, affunde aliud, tantisper, donec feces nigrae & leves tantum supersint, aq. solventē abstrahē, quod remanserit urge Δ aperto in cucurb. ita elevabitur metallū in flores subdior solubiles in Balsamum viride.
- Vires. Viresus est in Vicerib. cacœtheis, si verò eosdem à ~bus &c. vindicatur, tunc securè & absq. morfu Vulnera & ulcera quævis exiccant,
- Empl. & Unguentis permixti.
- Fluxus Alvi. Cydonia CLXXVII. Mespsila CLXXXVII. Corna ibid. Tecurleporis CCXXXIII. Essentia ferri 68. Tinctura 103. Decoctum 239. 249. 251. Rob. Corn. 269. Marmelada 279. Confectio 309. Trochisci Ramich 410. Aninia Vitrioli 457. Pulvis 483. Clyster 537. Plantago CLXVI I. Emplastrum 602
- Fluxus Hepaticus. Elechnarium 300. Confect. 309
- Fluxus sanguineus. Plantago CCXVII. Polygonū CL XVII. Rhibes CCXXXII. Bolus Armena CCX. Corallia CCXVI. Topazius lap. CCXXI. Jaspis CCXXII. Hamatites ibid. Gypsum CCXXXII. Stercus suillum CCXXXIV. Essentia Magneter 72. Martis 76. Decoctum 236. 249. Vinum 259. Trochisci Ramich 410. terr. sigill. 411. Carabe 414. Anima Vitrioli 457. Spec. Diamartis 496
- Fæcis Vini ustio XXVIII
- Fecula Bryonia 391.
- Aronis 357
- Fædus color virginum. Essentia Cinnamon. 64. Nepetæ 68. Guttæ Gamb. 69. Tinctura 100. Rob 270. Trochisci Hysseric. 416
- Fænum Græcum CLXXII.
- Feniculum CXVI.
- Fætus Mortuus. Tinctura 106. Aqua Dominarum 146. Troch. Myrrh. 416. 409. bis ex incuria positi. Pulvis 487.
- Folium CXXXV.
- Fomenta sicca CIII.
- Fomentum roborans ventriculum, splen. pleur. nephrit. xcv.
- Fontanell. Folia Hedera CC. lapis fæpticus 462. CI.
- Forma medicamentorum LXIV.
- Formica CCLVIII
- Formaces 6
- Fractio XXVI
- Fragaria CLXX
- Fractura. Emplastrum de Betonica 596
- Catagmaticum 601
- Fraxinus VI I
- Friabilia XIV
- Frigidus & crassus humor tardius purgatur L XIX.
- Frontalia quibus conveniant xcvi II.
- Frontalia somnifera ibid.
- Frustrum conditura xxxiv.
- repositio LXXI
- Fuligo CCVIII
- Fumaria CLX
- Fungi sæpè noxii x.
- Fungus marinus CCXXIV
- Gagates CCXIV
- Galanga LXXIX
- Galbanum CXCI X
- Galbula Avis IX
- Galenibin LII
- Galerita IV. VI
- Galle CXCX
- Galliarum Reges Elephantias aut peste non laborant CLIV
- Gallina CCXXXV
- Gallium CLXXI
- Gallus Galinaceus IV
- Gargarism. usus LXXXIV
- Gargarism. ad educendam è cerebro pituitam, robor. & detergens, ad ulcerà Pharyngis vener. ibid.
- Gargarism. de althea 516
- Auric jud. 516
- Ar. 517
- in Angina 518
- Granat. 516
- Hyojcyam. 517
- Lacteus 517
- Liquir. 516
- Papaver. 517
- Pyrethri 517
- Tormentill. 517
- Gemma vita 458
- Gemmarum triturata XXIV
- Genitale cervi CCXXIII.
- Genista CL XII
- Gentiana CXLVI
- Geranium CLVIII
- Germanorum libra ut Genuensium uncias XII. continet LXV.
- Gingivarum corruptio. Gargarism. de tormentilla 517. Ol. myrrill. 546
- Giratola CXXII.
- Gladiolus CXLIV
- Glans subdita CX I
- Glaucius succus CCVIII
- Glefum h. e. Agstein succinum CCXV
- Globali è corticibus aurant. CLXXVI.
- Globali masticatorij LXXXVI
- Gluten auri CCXI.
- Glutinantia. Emplastrū basilicū 597.
- Glycyrrhiza CXLVI I.
- Gonorrhœa virulenta LXXX
- Gonorrhœa. Terebinthina CCI. Aqua Castitatis 135. 156. Decollum 236. Trochisci 416. Pilule 447.
- Anima vitrioli 457. Lactuca CXXII
- Nymphæa CXX
- Gossypium CLXXI
- Gradatio XXXVI I
- Gramina varia CXLVII
- Granum LXVI
- Grana Dilli CXXXIII
- Iuniperi CXCIV
- Granatus CCXIX
- Granata CLXXXVI
- Gratia Dei CXVI
- Gratiola CXXVIII
- Gravia XIV
- Graveolentia Alarum. Cynara CLX.
- Grossula CLXXXII
- Guaiacum CCXXXVI. XXIV
- Gummi CXXII
- Gummorum infusio XXIII

INDEX SPECIALIS.

- Gummi quomodo differat à resinis* CCXVI
Gummi Arabicum CCXVI
Guaiaci CXXXVI
Gutta CCXVIII
Hedera CX IX
Rosat. 459
Gypsum CCXIII
Hematites CCXXII
Hemoptois. Mastich. CCIII. *Succinum* CCXV. *Aqua* 157. *Conditum* 277. *Loch* 283. 285. *Trochisci diasperm.* 410. *terra sigill.* 411. *Pulvis* 47
Hemorrhagia narium XC. vide *Fluxus sang.*
Hemorrhoidū Apertio. Ficus CLXXXI
Essentia Cera 63
Hemorrhoidū Flux. Cydon. CLXXXVII
Corna CLXXXVIII. *Essentia Myrab.* 76. *Pilule* 448 *Pulvis* 503.
Hemorrhoidum dolor. Vnguentum ad hemorrhoides *Augustan.* 586. *cni adde Vnguentum de Linaria obs. Gregor. Horstij.* ex succo *linariae* & *adipe porcina cum vitello ovi paratam.* Item *℥ Medull. liquirit. coque in butyr. post col. cum forti expressi.* & *adusa aqua colligatur.* Item *Scrophularia* III
Halicacabus CLXV
Helicta. Margarita CCXLIX. *Syrupus* 21. *Syrupus Margar.* 26. *Essentia perdicum* 79. *Plumbi* 79. *Sulphuris* 85. *Magisl. Saturni* 457
Hedera Gummi CXCIX
Hedipnois CXVIII
Helictica XII
Helenium CXLIV
Helix CXCX
Helixine CXIII
Hemeris CXCX
Hemina LXVII
Hemicrania. Essentia Carann. 61
Hemonitis CXIV
Hepatica VIII. CLXIX
Hepar Lupi VII V
Hepatorium CLXIX
Hepar roborantia. Diarrhod. Abbat. 469. *Pulvis pro epichem.* 486. *Tragea* 493. *Morsuli* 511. *Emplastrum* 603
Hepatis Tumor. Emplastrum diachylon 593. *de melilot.* 594
Hepatis dolor. Emplastrum de baccis lauri 596
Heraclea herba CXX
Heracium lapis CCXXI
Herbarum reposio LXI
quantitas in compos. LXX
ponder. LXVI
Herba Maria CLII
Paris CLXV
Terribilis CXXVI
Hermoclyti CCXIV
Hernia. Edellium CCV. *Decoctum* 246
250. Extractum Symphyti 391. *Lalappa Dosis larg.* Thoneri CXXIV
Pulvis Genand. 495. *Emplastr.* 600. 604. 614
Herpes. Vitis III. *Sempervivum.* CLXVII. *Plantago* ibid. *Polygono* ibid.
Hieracia CXVIII
Hiera pice unde dicantur, qui usus earmi. LVI
Hippolapathum CLXVIII
Hippomarathrum CXVI
Hircus CCXXXIII
Hirundo IV
Historia Podagr. ex Galeno LXIV
Hispidula CLXXI
Homo Animal Sapientissimum LXVII.
Homo morbis inhnitis obnoxius II
Hordei preparatio XX. CLXXIII
Hordeatum optimum LXXXIV
Hortumum CLIV
Horti suburban XXIII
Humectatio XXI
Husana Terra CCX
Hyacinthus CCXIX
Hydragoga Ebulus CXXV. *Esula* CXXV.
Ricinus CXXVII. *Grana Dilli* ibid.
Hydrargyr. CXXVII. *Specificum ad Lucem Veneream.* VII coniunge singulares *observationes Horstij* & *Freitagij.*
Hydrolapathum CLXVIII
Hydromel L. Tartarisatum 40. 43
Aromaticum 43
Cera. acidor. 42
Paralyt. 43. *Rubi ideai* 43
Simplex officin. 42
Vinosum 41. 42. 43. 44. XXXIX.
Hydros. Syrupus aperitiv. 4. *Ebuli* 18. *hydargog.* 24. *Oxymel.* 46. *Essentia Ebuli* 68. *Gutt. gamb.* 69. *Stanni* 83. *Vulpis* 91. *Tinctura* 107. 110. *Aqua* 158. 159. 160. 161. *Decoctum* 134. 237. 250. *Vinum* 259. *Trochisci Rhab.* 410. *Cappar.* 416. *Sal.* 452. *Spec. Diacure.* 478. *Pulvis* 482. *Lixivium* 518. 519. *Cataplasma* 526. *Clyster* 535. *Anisum* CXVIII. *Potium* CLI. *Emplastrum ex Montano & Bellacatto Med. Patav. Celeberr.* 595. *de bacc. Lauri* 596. *Tonforis* 596. *Ceroneum* 598
Hyojcyami alexipharm. III
Hypercatharticum XI
Hyperchochriaca Passio. Syrupus R. 5. *Hydromel Tartarisatum* 41. *Tinctura* 107. 109. *Aqua* 157. 199
Electuarium 301. *Elleborus* CXXVI. *Emplastr. de melilot.*
Hypocistis XXXII
Hypoglossum CXVI
Hypoglostid. LXXXVIII. *Moschard.* ibid.
Hysobrinum CL
Iaspis CCXXII
Iaspis viridis IX
Iaspis sanguinem sifit v
Ichthyocolla CCXXVIII
Icterus. Fel Vrsi CCXXIV. *Stercus anseris* CXXXV. *Syrupus abfint.* 1. *Byzantinus* 7. *Lupuli* 34. *polypod.* 33. *scelopendr.* 36. *Essent.* *Chelidon.* 64
Halicacabi 69 *Decoctum* 237. 246
Electuar. 311. *Trochisci Rhabar.* 416. *cappar.* 416. *Sp. triasant.* 468. *Tragea* 493. *Balneum* 520. *Clyster.* 531. *Ceterach.* CXV. *Cuscuta.* *epithymus* CXV. *Petros.* CXV 1. *Asparagus* ibid. *Ononis* CXLVII. *Cyclamen* ibid. *Potium* CLI
Ictus sclopet. *Aqua* 162. *Decoctum* 235
Idea in Succino unde CCXV
Idem medicamentum varios habet effectus LXVIII
Iecoris lupi lorio XXI
Iecoris vitia IV
Iecoris obstructio & imbecillitas. Nuclei persiv. CLXXXIX. *Syrup. acetos.* 2. *aperit.* 4. *Byzantinus* 4. *Chalybeatus* 10. *Tinctura* 107. 108. 109
Aqua Epatica 147. 158. *Decoctum* 245. *Marmelada* 278. *Anrid. Hepatica* 316. *Extractum* 395. *Trochisci de Aniso* 408. *Croci.* *Eupat.* 409
Lacca 410. *Caphur.* 415. *capparum* 416. *Sal.* 452 *Spec. triasantal.* 458
Diacure. 478 *Tragea* 493. *Morsuli* 511. *Epithemata* 514 *Ol. nenuph.* 544. *Balsama* 553 *Cuscuta.* *Epithymus* CXV. *Amomum* CXXIX. *Calamus aromaticus* CXXX. *Fraxin.* CLXIII.
Hepatica. *Eupatorium.* *Agrimonia* CLXIX
Ignis sacer. Portulaca CXVII. *Polygonum* CLXVII
Ignis quatuor gradus. XI
liaca. Syr. camomilla 8. *Clyster.* 535
Impetigo & Lichen. Liqueur 206. *Ol. castorei* 550. *Ol. ovorum* 553. *Emplastrum Apostolorum* 597. vide *Lichen.*
Impotentia. Seecacul CXXI. *Been* ibid. *Horminum* CLV. *Praxinus* CLXIII. *Tinctura* LII. 109. *Decoctum* 246. *Marmelada* 279. *Electuarium* 303. *Confectio* 307. 368.
Pulvis 475. *Spec. Veneris* 497. *Morsuli* 510. *Morsuli alii Viriles* 512. *Rotule* 513. *Oleum formicarum* 551. 559
Incantationes. Tinctura Hyperici 107
109. Betule CXLII
Incidentia. Populus CLXIV
Incrassantia XII
Incurbus. Pulvis Marchionis 487
Induratio XXI
Infectio XXIV
Inflammatio. Oleum violarum 542.

INDEX SPECIALIS.

- rosatum completum 543. Oleum Lapathum Sanguineum ibid.
Mandrag. 546. Sempervivum Lapidum ustio xxviii
clxvii. Plantago ibid. Polygonum Lapis bufonium cccxlv
calaminaris cccxviii
obsidianus cccxiv
Vulnerum cccxiv
Larix cxciv
Laserpitium cxcvii
Lassulata clxii
Lateres cccxiv
Lavendula cxxxv
Laureola cxxxv
Laudanum Quercetani 374
Zvingeri 375
Paracelsi 375
Andernaci 376
Bequini & aliorum ad 388
Laxativum minerale simplex 456
Compositum ibid.
Lazuli lapis cccxi
Leges medicament. describ. lxiv
Lemnia accedit Siles. & Laubacensis
nostra cccx
Lenta xiv
Lentiginos. Galbanum cxcix. Gum-
mi Hedera cc. Essentia brassicae ma-
rin. 61. Nuc. Moschat. 72
Lentiscus cccvii
Leptontica xlii
Lepus cornutus cccxxiii
marinus ibid.
Leporis pulmo, cerebrum & alia par-
tes utiles in Medicina. ibid. quoad
albos obstant septentrionales.
Lerbargus. Castoreum cccxxvii. Tin-
ctura 107. Pulvis ad nasalia 487.
Chyster. 535. Petroleum 553
Levisticum cxlv
Leucoion luteum cxlix
Levia xlv
Lichen cl. lxx
Lichen Ruben cxi. vi. Lichen seu He-
patica cccix
Lienosos tactusanat Pyrrhus vii
Lienis obstructio & Scirrhus. Nuclei
persicor. clxxxix. Ammoniacum
cxcvii. Corallia cccvi. Lapis La-
zuli cccxi. Syrupus acetosus 2. a-
peritivus 4. byzantinus 7. chaly-
beatus 10. fl. genist. 21. polypod. 33.
splenet. 37. Tinctura Martii 110.
Tartari simpl. 116. Composita lxi
Aqua 184. Decoctum 227. 245.
Marmelada 279. Elestuarium 391
302. Antidotum Splenetica 316. Ex-
tractum 395. Croci, Eupator. 495.
Sal spleneticum 452. Spec. diacur-
cum. 478. Tragea 494. Morsuli
Marrueles 511. Ol. Cappar. 548.
Ceterach cxi. Cuscuta, Epithymus
ibid. Polium cl. i. Cappares cl. xxi.
Fraxinus cl. xlii. Empl. Diachyl.
593. melilot. 594. pro melito, lege
melilot. Tonforis 596. Apostol.
597. Ceroneum 598. Spleneticum
602
- Lienteria. Syrupus Corallorum 14.
249. Decoctum, & Chyster 537
Ligatus per incantat. cxi. i
Lignum Aloë cxxxv
Nephriticum cxi. i. spectat ad Fra-
xin. cl. xlii
Sanctum cxxxvi
Sympatheticum cl. xlii
Ligula l. xvi
Lilium cxx
Lilium aquaticum ibid.
Limatura xxi
Limon cl. xxvi
Lingue viperina melitenses cccxiv
Linozostis cxlii
Linum cl. xxi
Liporhymia. Species de Gemmis 467.
Dianthos 470. Confectio hyacinth.
480. Species cordiales temperat.
490. Epithema 524
Liquatio xxi
Liquationis usus xxx
Liquor cxcvi
Liquorum lotio xxi
repositio l. xxi
Liquor Arthriticus 205
Camphoratus 205
Cordialis 205
Corallorum 205
Cerussa 205
Diaphoreticus 206.
Mercurii 206
Ophthalmicus 206
Nephriticus 206
Pectoralis 207
Perlarum 207
Podagricus 207
Ran sperm. 206
Refrigerans 207
Tutia 207
Vitrioli 208
Tartar. 208
Vesimentalis 208
Vulnera. 208
Liquor AntiGorgonicus Sala. Recip.
Spir. Vitriol. 3x. Tartari albi-
simi pulveris. 3i. Aqu. ardentis
ex bacca iniperi & rad. raphan.
sylv. extract. 3iv. Aqu. Sang.
Humidi vel leporini 3vi. Rad. li-
quid. recent. 3ii. Digerantur per
octo dies, post separ. Plurimum
habet efficacia hic liquor ad dis-
solvendam & expellendam are-
nam & alias internas tartareitas.
Dosis 3i. ad 3ii. in liquore
Diuretico.
Alius Clariss. Dn. Charleton.
234
Recip. Radicum Raphani silvestr.
mund. & contus. 3v. radic. Mal-
varum 3ii b. Summit. Hyperici
mili. Fruct. Cynosb. 3iv. fol.
nasturt. aquat. miij. sem. dauci 3i.
bacc.

INDEX SPECIALIS.

baer. junip. 3iii. Ligni Nephrit. 34.
Bals. Peruviani 3ii. Mac. ampl. 3vi.
Vini opt. 1bvi. diger. per 9. dies, de-
still. in M. B. ad phlegm. Destillato
adde Tartari albi 3ii. Canthar.
integr. Di. Succimon. 3iii. Mace-
rentur per 4. dies in cellario. liquor
separetur. Hujus Cyatho duplici
admisce Magist. lapid. Cancrqr. Di
salis volat. succine 3ii Spir. salis
marini gutt. 3. & in aurora
propinato per duas hebdomadas
successive.

Liquor Talcis S. Cloff.

1. Talcum in pollinem terendam est,
 id quod fit 4. modis, vel enim Tal-
 cum exfoliatum calculus fluviali-
 libus integris permiscetur, saccu-
 lo oblongo includitur, & ministe-
 rio duorum hominum successivis vi-
 cibus agitur fortiter, vel lapidi
 pumicus continue affricatur, qui
 tamen minus sincerus est, vel in
 mortario calentissimo contundi-
 tur. Ego illud longè facilius, bene-
 ficio lima levigatoria (une lime
 douce) aurisfabrorum in scopem at-
 tero, cuius 1b. confundo cum 1b. i.
 salis Tartari, ac in furno venti per
 hor. xli. calcino, calcinatum repo-
 no in cella, quod liquefit, separeo à
 non liquefcente, calcem hanc sicca-
 tam denud calcino in tigello Δ ve-
 hementissimo cum part. 4. Nitri;
 Ita Talcum colluabitur in mas-
 sam albam pellucidam, qua in cella
 reposita destituit in liquorem gluti-
 nosum.

Vires. lentigines & maculas faciei
 exest, cutem dealbat, verum non
 diu relinquendus est liquor, sed
 aqu. florum fabarum, neuuph. &c.
 ablunda facies est, ne Epidermi-
 dem atrodas.

Liquiritia succus ccvi

Lite Gal. ccxvxi

Lirhospermon. viii. clv

Lirhostripticum xi. xxx

Lirhargirum ccxxix. c. cxxx

Litra lxvi

Litruum ccxiii

Litus ad pleurit. xcv

Lixivum Asthmaticum 519

Benedictum 518

Cephalicum 519

Diureticum 519

Sapientie 518

Tartari 519

Tingens 519

Jocus Plantarum xviii

Loch cxvii

Loboch incidens, expectorans, ca-
 rarrbum sistens, ad vitia pulmo-
 num lxxxv

Loboch proclysteribus lv

Loboch abstergens 282

Althaa 280

Asthmat. 283

de Caulibus 281

Diacod. 284

Ennlatum 283

Empyemat. 282

Farsar. 285

Incidens 280

Incrassans 280

Mucilaginum 283

Papaver. 285

Portulac. 285

Passular. 280. 283. 285

Pincar. 282

Pectorale 283

Phthif. 284

Pulm. Vulp. 281

Rosarum 283

Scititic. 281

Sanum & expertum 281

in Sput. Sangu. 282

Vicer. pulm 282

Violat. 283

Loquela deperdita. Cataplasma ad
 vertic. 525

Lotio xxi

Lotio ad phthiriasin xcvi
 capillos denigrans, ibid.
 fomusera ibid.

Lovan ccii

Lovanioy ccii

Luës Venerea. Hydrargyr. ccxviii.

ubi consule observ. Horstii & Hen-

ric Freitagii. Margaritæ ccxlviii

Essentia Mercurij 57. Aqua Gal-

li 164. Decolla 231. 233. 247.

251. Electuarium 300. Extra-

ctum Guaiaci, 389. Pilul. 443.

449. Oleum Castor. 550. Sassa-

fras, Guaiacum, Sarsaparilla

ccxxxii. China ibid. Oleum li-

guorum 559. Emplastrum Vi-

gonis 602. ubi quo ad Patri-

am Luis venerea conjunge Ovve-

num.

Lumborum frigus. Emplastrum Cero-

neum 598

Lumbrici cclvii

Lunaria, iii

Luna potabilis S. Cloff.

Luna potabilis fiet si primo Lunam
 laminatam pluries cum Sul-
 phure calcinaveris, & inde per
 affusionem aqu. communis Vitrio-
 lum eliceris, quod resolvendum
 erit in Spiritum composito ex sa-
 le Nitri. & Spirit. Vini prescripto
 Art. de Tinctura Solis, feces se-
 gregando per digestionem, tinctu-
 ram ceruleam cogendo in pulve-
 rem, e quo demum per Spir. Vini ve-

ra Essentia exurgit adversus Epile-
 psiam optima.

Alio modo.

Primo aaaa &c. pars una Luna cum
 part. 8. & ii exprimatur que per
 corium, secundo globulus restans
 teratur cum quadruplo Salis de-
 crepitati & prunis ardentibus cal-
 cinetur per horas 4. in pyxide ce-
 mentatoriâ, si quid non probe cal-
 cinatum supersit, cementetur ite-
 rum addito novo Sale, & calx à
 Sale per abluiones liberetur. Ter-
 tio sublimetur hujus calcis 3i. cum
 3iv. & ii idque 5. repetatur 4. li-
 quore acido potabili primum (Ace-
 to destillato) dein Sulphureo vege-
 tabili (Spir. Vini) extrahatur
 Tinctura, que ad siccitatem redu-
 cta sal dabit in cella destillans in
 Oleum, quod itidem spatio 80.
 dierum fixari poterit in Medici-
 nam morbis cerebri specificè dica-
 tam.

Lupini ci. xxii

Lupulus clxx

Luxatio. Ceroneum Emplastrum.
 598

Lybicus succus. cxcxvii

Lycius succus. ccviii

Lynx cclxiii

Lysiponium xi

Maceratio xxi

Macer cxxxii

Magnes ccxxi. cui virtus Magnetis
 primò innotuerit. ibid.

Magnes dicitur Heracleus lapis
 ix

Magisterium Bezoar 459

Corallor. ibid.

Gummi Gut. ibid.

Iovis 457

Lazuli 461

Martis 456

Saturni 457

Scammon. 459

Vegetab. 461

Vitrioli 457

Magudarum ccxvii

Maiorana cl

Malacia Pregnant. Syrup. de agrest. 2
 vid. quog. xlvi

Malactica. Lilium cxx. Emplastr. de
 melior. 594

Malus Canina clxv

Mala Citria lxxi

Mala insana clxv

Mala Medica xxii

Malabatrurum cxxxv

Maldacon ccv

Maligna purgantia xiii

Malva cxii

Malva-

INDEX SPECIALIS.

- Malvaicum fastidium* 42
Mammarium tumor. Emplastrum A-
postol. 597. de Sperm. Ceti. 611.
Item Isidis Recip. Mellis virgin. Zi
Styrac. calam. Myrrh. thuris an. 38
fellis bubuli Zi. Medulle panis q.
ss. Emplastrum.
Mandioca cxxviii
Mandragora cliv. *Affinis Orchis An-*
tropophora apud Fab. Column. in
Ecphrasi plant. c. 146. figuram
hominis melius exprimit.
Manipulus quid. lxxvi.
Mania. Syrupus 26. *Essentia Cervi* 64
Mechoac. 73. *Smargdi* 81. *Stanni*
84. Epithema 523. *vesicatorium*
607
Manna varia cx
Thuris ccii
Adulter. lxxvi
Manus Christi lxxxx
Manuum fissura. Oleum ovorum
559
Maracot cxxviii
Marathrum cxvi
Maricanis lxxxvii
Margarita cxxlvii
Margarita Bavarica ccxlviii. *instar*
Orientalium, dum hac exaro, in
fossa Francofurti invente sunt teste
Domino Sonnemanno.
Marmelade lxxxviii
Marmelade Cephalica 278
Cordialis ibid.
Carminat. 279
Epatica 278
Hysterica 280
Magnanum. 279
Nephritica 280
Pectoralis 278
Splenetica 279
Stegnotica ibid.
Stomachica 278
Terebinth. 179
Marmor ccxxii
Marum cl.
Massa odorata civ
Maspetum ccxvii
Mastich. cciii
Maturatio xxxviii
Maturantia. Emplastrum Diachylon
compos. 594. *de janua* 596
Mechoac. aliment. lxxi
differt a Bryonia cxxiii
Meconium ccv
Medicamentum quid? ii
Medicamenta veteribus ignota xl.iii
quando mutanda lxxi
eadem non idem prestant lxxvii
ex homine desumta cxxxxii
Medicamentorum compositio cur in-
vent lxxvii
quid Galenum hanc ad rem move-
rit? ibid.
Medicamentorum repositio lxx
Medica Materia amplissima. i.
- Medulla Cervi* cccxxiii
Melampyrellus cxiii
Melancholia. Margarit. cxxlix. *Syr-*
pus Cardiacus Myns. 9. *Tinctura*
103. 109. 110. Aqua 164. *Confer-*
va 273. *Troch.* de rad. *Rhodia* 421.
Diamargaritum 466. *de Gemmis*
467. letificans 469. *Diabuglossi.*
500. Epithema 523 *Chyster.* 535. *Ve-*
ficatorium 607
Melanagogum quid? ix
Melanagoga. Melanagogum Renodai
lxxxii. Myrab. cxxii. *item* 224.
225. ubi facie i. pag. 225 *dele lineas*
13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. Polypo-
dium cxxiv. *Esula* cxxv.
Melicratum l
Melissa cl.iii. *Molucca ibi.* l.
Melissophillon. cl.iii
Meliterium cxlviii
Melilotus clxxi
Melolenga clxv
Mel Amaram l. cx
Mel quibus conveniat l
Mellus despumatus xxxiv
Mellis nota l
Mellis primus inventor. ibid.
Melle corpora conduntur xl. ix
Mel Anacardium xxxii. 40
Anthosatum ibid.
Emblcor. 40
ex fructibus i. ii
Mercuriale 40
Mentha 40
Passulatum l.ii. 40
Rosatum l.ii. 41
Violatum 41
Venenatum cx i
Memoria defect. Mel anacardium
40. essentia 77. *Tinctura* iii. *Aqua*
164. Sophorum 182. 198. *Vinum*
261. Lixivium Sapientie 519
Mensum fluxus. Cydonia clxxxvii.
Corna clxxxviii. *Corallia* ccxvi.
Cuticula pedum anser. cccxxv.
Decoctum 236. 247. *Rob* 270.
Troch. terr. sigillat. 41 i. *Balneum*
250. Pessus 540. *Emplastrum*
605
Mensum suppressio. Adiantum cxiv.
Apium cxvi. *Petroelinum, Rufus*
ibid. Carum cxix. *Ammi ibid. Squi-*
nantum cxxxv. *Rubia* cxlvi. *O-*
nonis, Eryngium cxl. vii. *Keiri,*
thymus, serpyllū, Majorana, pule-
gium cl. *Poltum* cl. i. *Aristolochia,*
Ajium cl. vi. *Part benium, Hype-*
ricum, Androsamon, Nigella cl. vii
Meu, Petroelinum Macedonicum
cl. xiii. Cicera rubra cl. xxii. *Am-*
moniacum cxcvii. *Sagapennū*
cxcix. Galbanū ibid. Styrax cciv.
Myrrha, bdellium ccv. *Castoreum*
ccxxxvi. Syrupus Aristoloch. 4.
bryonia 7. calamenza 7. chalybea-
tus ii. *hyssopi* 23. *juniperi* 25. *Es-*
- sentia Cinamomi* 64. *nepera* 69.
Tinctura 99. *Aqua* 164. *Deco-*
ctum 236. 247. *Electuarium Cha-*
lyb. 302. *Trochisci myrrhe* 416.
409 bis ex incuria postri. Diacala-
ment. 475. *Pulvis hystericus* 486.
Balneum 520. *suffimentum* 522.
Pessus 540. *Liquidambar.* 553. *O-*
leum 558
Mensis philosophicus xx
Menstruum, seu liquor putrefactionis
xxxix
Mensura Medicorum lxxvii
Menta cl i
Mentastrum cl.ii
Mentula tentigo iv
Mercurialis cxiii
Mercurius cccxvii. *dulcis* 456. *vita,*
ibid.
Mercurius 8. *Recip.* 8. *opt.* 8. *an. g.*
v. ere simul & solve in liq. in cin-
ner. quod ascendit serva, facies cum
novo 8. 22. *donec totum ascendit*
rit, quod bis adhuc sublimis, separa-
ab 8. solve in Sp. Tart. diger. per
mensum ac ē scorijs ferri vel Sale
Tart. pelle per retortā aminā. fri-
gid. Ex conum. D. D. Tilemann.
Mespile cl. xxxvii
Mesues Pharmacopæorum Dux 542.
quandocumque ab eo recedendum ibid.
Metasthenitica xli
Metallum purgatio xxxiii
Metopium cx. cix. cxcvii
Metegla Anglorum, 44
Metrites lxxvii
Mezereum cccxvi. xxxiii
Miclio Involuntaria. Vesica suilla
ccccxxiv. Os capra cccxxviii. *A-*
mmuletum ex bufone cc. l. iv. *Species*
diamartis 496
Mistio cruenta. Decoctum 247. 249.
Trochisc. terr. sigillat. 41 i. *spec.*
diamartis 496
Milium solis clv
Millesium cl. lxxiii
Mineralia iv
Minum cccvii
Mirobalani cx. xii
Mirabilis Peruviana cccxv
Mithridates i
Mithridatus Antidotus ex scibus clv.
clxxxii
Mitridatum 321. 329.
Mixtura xxi
Mixtura simpliciorum lxx. *Simplex*
219. Hypochondriaca Cassel. D.
Combach. 199
Mochlica lxxvii
Modius lxxvii
Mollitudo medicamentorum xxxi
Mollia xiv
Morbi Capitis xl. ix. *vide Capit.*
morb.
Morbus caducus iv. *vide Epilepsia.*
Morbi mulierum, Cuminum cxcvi. i.

INDEX SPECIALIS.

- Artemisia*, *Melissa*, *Prasium* CLIII
Dorenicum CLIX. *Sabina* CLXII. *Mystrum* LXVII
Liquidambar 553. *Affa fortida* Myxa CLXXX
CXCI. *Succinum* CCXV. *Lapides*
vulvarum CCXXIV. *Syrupus Arte-*
mis. 5. *betonica* 6. *bryonia* 7. *camo-*
mill. 8. *Mel Anthosar*. 40. *Essentia*
Plumbi 79. *Tinctura* 107. 115. 118.
Elixir. 120. 125. *Aq. hyslerica* 160
203. *Acetum* 267. *Marmelada* 280
Antidotus hyslerica 317. *Extra-*
ctum hyslericum 396. 406. *Pilula*
436. 442. *Sal uterinum* 452. *Tra-*
gea 494
Morbi frigidi. *Diacinamom*. 470.
Chyster 535. *Oleum Enula* 545.
abfynth. *ibid*. *Nardinum* 547.
ex Syrrae 548. *Coffinum*, *Eup-*
phorbi *ibid*. *Mofchellinum* 549
Morbi Calidi. *Rotula refrigerantes*
518. *Chyster* 535
Morphaa. *Balneum* xciv. *Ol. juniperi*
554
Morfus venenat. canis rabid. &c.
Essentia Mentha 75. *viperarum*
91. *Decoctum* 237. *Troch. de viper.*
413. *Pulvis* 472. *Betonica* CLIII.
Polygonon CLXVII. *Emplastr. A-*
postol. 597
Morfuli Cathartici 508. 509
Cephal. 510
Cordiales 511
DiaCreta 512
Epatici 511
Martiales 512
Pectorales 511
Refectivi 511
Regii 510
Rofati 510
Stomachici 511
ad Vertig. 510
Viriles 510. 512
Mortaria 4
Morua CCXXVIII
Morus CLXXVII
Mofchus CCXXXII
Mofchi conservatio LXXI
adulter. LXXV
Mofcho fumina quam plurima ledun-
tur. CLXXVII
Mucago ad dolorem oculorum xcvi
Mula herba cxv
Mulfa 43
Mumia CCXIV. CCXXXII. *de hac non*
fatis reverenter sentit Renodaus.
vide Alex. in Apollin.
Muria CCXIII
Muria terra CCXI
Muralis herba cxiii
Muscerda CCXXXVI
Mustum cx
Mydion cxcv
Myrrha CCXVII. CCIV
Mynea cxcvii
Myrobalan. nutrit. xxiv
Myrtus CLXXIII
Mystrum LXVII
Myxa CLXXX
Nacta perlarum CCXLVII
Napelli alexipharm. III
Naphtha CCXIV
Nardus CCXXV
Narium factor. *Oleum Irinum*
543
Narcotica xi
Narcotica. Essentia Papaveris & Hyo-
scyami 77. *Tinctura* 115. *Aqua*
161. *Confectio* 305. *Antidot.* 369.
Diocodium Actuarii 372. *Montag-*
nana *ibid*. *Pilul. de Cynoglossa* 373.
correctas ex Auguft. *vide in fine l-*
fagog. fol. idem. *Reques Nicolai*
373. *Philonium Tharfense* *ibid*.
Laudanum Quercetani 373. & *a-*
liorum ad 380. *in Colica, nephrit.*
dolore vesicae, fluxu ventris, do-
lore uteri 381. *Laudanum opia-*
tum Mynsichti 382. *in capitis af-*
fectibus, cordis morbis, epilepsia,
vertigine 383. *vomitu, singultu,*
melancholia, mania, phrenesi,
febris 384. *in Tussi, Asthmate,*
Phthisi, catarrhis 385. *profluviis*
intestinarum, sanguinis fluxu,
menstruis superfluis, colica, ilia-
ca 385. *in pleuritide, nephrit. po-*
dagra 387. *in vigilis, inquietudi-*
nibus 388. *Laudanum aliud mi-*
nerale, ut & liquidum aliud
ibidem. *Trochisci narcot.* *Fer-*
nel. 417. *Balneum* 523. *Epirhe-*
mata 524
Nafalia LXXXIX
Nauticus lapis CCXXI
Neffe CCXIV
Nenuphar III. CXX
Nephriticum Semicapium xciv
Nephriticus lapis CCXXII
Nepeta CLII
Nervalia VIII
Nervorum punctura. Emplastr. Apo-
stol. 597
Nervoforum partium dolor. Emplastr.
oxycroceum 595
Nefierus CLXXXVII
Nidi birundinum VII. 526
Nibil CCXXIX
Nitrum CCXIII
Nitri preparatio 461
Nitrum Vitriolatum 457
Nutritio medicamentorum XXIII
Nacum pr. XXII
Nuxgraca, thufia CCXIII
Nymphaea. CXX
Obftructiones. Apium CXVI. *Afpara-*
gus *ibid*. *Agaricus* CXIV. *Ononis*
CXVII. *Aristolochia* CLVI. *Afa-*
rum *ibid*. *Liquidambar* 553. *Ol.*
Tartari 554
Obulus LXVI
Ocellus cervae CXVI
Occulta proprietas medicamentorum
VI
Oculorum acies IV
Oculus Catti CCXXII
Oculorum affectus. Fumaria, Euphra-
fia CLX. *Centaur. minus* CLXI. *Tra-*
gacant. CXCVI. *Sarcocolla* CXCIX.
Saphyrus CCIX. *Lapis Lazuli* CXXI.
fel leporis CCXXXIII. *Margarita*
CCXLIX. *Essentia Cancerorum* 62.
Essentia Chelido. 64. *nuc. mosch.*
22. *myrobal.* 76. *Smaragd.* 81.
thymi 87. *tinctura* 94. *Serpent-a-*
rie 105. *Aq.* 170. 173. *ad 177.* 206.
Spir. 218. *Vinum* 257. *Electuariu*
300. *Confect.* 309. *Siefviride* 409
Trochisci albi 417. *Ophthalmic.*
421. *Siefvaria* 423. *Sal sacerdotale*
ex Quercer. 449. *Pulvis Myns-*
chti 604.
Odontalgia puerorum IV
Odontica VIII
Odor quid? XIII
Odoramenta varia CIV
Odor medicamentorum cur quan-
doque ventrem moveat? LXII.
IV
Oefypus CCXXXVIII
Oefipatum CCXXXVIII
Osfum CCVI
Officina Pharmacop. 3. III
Oinomet. I
Olbanum CCII
Oliva CLXXXI
Olivella CXXVII
Olea CLXXXI
Olei inventio, differentia, exprimendi
modus LIX
Oleorum conservatio LX
repositio LXXI
Defillatio XXXVII
lorio XXII
portio in Emplastris LXII
in Vnguentis LX
Olea composita LIX
Olea veteribus unguenta dicta LIX
Oleum Acapam XXIV
Amygdal. LIX. 551
Abfynth. 545
Anethi 545
Avellan. 551
Arm. nucl. 552.
Anifi 557
Acovistic. 558
Aurant. flor. CLXXX
Balaust. 551
Balsami 554-559
Been CXXI
Carminativum 558
Caryophyl. 556
Cera 556
Carthami 552
Citri 552. CLXXVII
Completum 543
Camomill. 545
Cydonorium 546

INDEX SPECIALIS.

- Capparium 547
 Croci 547
 Cofinum 548
 Castorei 550
 Cadinum cclii
 Colocynth. 229
 Enula 544
 Euphorbi 549
 Hedera 553
 Hamorrh. 560
 Hyperic. 545 pag. 546. dele lin. 12.
 13. 14. 15. 16. 17. fac. 2
 Hyofcyami sem. expressum præ-
 missis præmittendis incanta-
 menti instar lenit dolores poda-
 gricos: succus verò Colica & pa-
 resi scorbutica miraculose me-
 detur cl. xvi
 Iritum 543
 Incompletum 543
 Iasmin. 545
 Iuniper. 545-553: 554
 Keirinum 542
 Lilior. Convall. 544. f. & compos. v
 Later. cccxiv. 555
 Liquidamb. 554
 Lauri 553
 Lentisc. 553
 Lini 551
 Lignorum 559
 Mandragor. 546
 Mastich. 547
 Margarit 557
 Metallorum 557
 Mentha 544
 Mellis 556
 Moschellinum 549
 Myrrha 570. 554. l. ix
 Myreleum 546
 Myrtill. 546 lin. ult. fac. i. post bac-
 carum inopia lege in Galia
 Myrtinum 546
 Nardinum 547
 Nephrit. 550
 Nucifera 552
 Nucum 552
 Nymphae 554
 Otagicum 557
 Ovorum 552. l. ix
 Omotribes l. ix
 Papaveris 548
 Petra 552
 Persicorum 552
 Pinear. 552
 Piper. 554
 Pistac. 552
 Purgans pro clysteribus. 530
 Ranarum 549. dele lin. 9. 10.
 II. 12
 Resolutivum 542
 Ricini 551
 Rosatum 543
 Rutaceum 545
 Sambuci 545
 Sanguinis humani cccxxi
 Saponis 570.
 Sabina 558
 Septem florum 558
 Scorpionum x. 549
 Styracis 548
 Sulphuris cccxii. cccxiv. 556
 Spica 557
 Solis 123
 Oleum Stanni. Solve stannum Angli-
 cum in Aqu. forti ex alumine &
 nitro f. a. facta. Calcem in fundo
 collige & sicca & per ollas super cu-
 curbita tubulata positas sublima,
 uti sunt flores & albi. Sublima-
 tum pulverem solve in aceto de-
 stillato & extrabe per bidium,
 quotidie sapè vas agitando. So-
 lutiones & extractiones repete
 per recens acetum destillatum,
 donec tota completa fuerit extra-
 ctio. Tandem extractum omne
 conjunge, & acetum destillatum
 ad ficitatem destilla. Remanen-
 tiamcum Spir. vini extrabe. Se-
 para Spir. vini ad medietatem.
 Pone in locum humidum & fi-
 ent cristalli, quos solve per deli-
 quium.
 Is liquor, inquit Sennertus pag. 241.
 de morb. mul. umbilico hysterica
 immisus, statim suffocationem fi-
 sit. Intra gutt. i. aut. ii. & ad
 summum iii. repetitis vicibus ex-
 hibetur.
 Oleum Pestis preservativum, arcens
 venena, sanans strumas, adversus
 Cancrum, ac ulcera dissepulota,
 & Vermes exiccans. Bartol. Bona-
 cursii Bonon.
 Florum hyperic. maturis. lbi. Oleo
 hyper. ac aq. ard. irrorentur per
 diem maneantque in digestionem:
 adde
 Rad. tormentill.
 Carlin.
 Aristol. rot.
 Centaur. min. an. 3vi
 Santal. omn.
 Spic. nard.
 Celtic.
 Dictamn.
 Bacc. junip.
 Zedoar.
 Gentian.
 Imperator.
 Card. ben. an. 3ß
 Carpobals.
 Doron.
 Cort. citri
 fol. Persic.
 Artemis.
 Ruta
 Beton.
 Scord.
 Chamadr. an. 3iis
 Rad pimpin.
 Valerian. maior.
 Vincetoxic.
 Been utr. an. 3iisß
 Anthos.
 Scorzona.
 Bisfort. an. 3v.
 Musci
 Maceris an. 3ii
 Caryophyl. 3iisß
 Macerentur per 3. dies in f. q. Vini
 Matr. v. g. lbi. v. post adde lxxxv. bull.
 ad coct. & extr. pers. prælo exprim.
 & infunde novas species:
 adde in olla fictili
 Buson. vivum
 Viperam viv.
 Ranam
 Lacertam magn.
 Cochleas 5
 Scorpiones diebus canic. capt.
 num. 50
 Ligni aloës 3ß
 Theriac.
 Mitrid. an. 3ii
 Benzoi
 Galbani an. 3iisß
 Laudani
 Charabe
 Myrrhe an. 3i
 Olei vetust. lbi
 Olei Hyperic. lbiß
 Cineribus still. omnia, terq. fiat cobo-
 batio, tandem oleum decantetur,
 quo inungitur cordis regio sub a-
 xillis, & inguina ad pestem arcan-
 dam. Ex remanentibus conficitur
 Sal optimè valens, & adversus ea,
 quæ oleum & ad omnia ulcera
 Phagadenica, dissepulota & alia.
 Mirum in modum hoc oleum com-
 mendat Italico sermone Fran-
 sacchi da Bologna; uti etiam fa-
 ctum à Christ. Consoli Gasuato
 Strillatore in S. Girolamo.
 Ol. Sinapi cclxvii
 Succini opt. cccxvi
 Takinum cci
 Tartari 554. l. ix
 Terebinth. 556
 Vitrioli 555
 Vermium 531. 559
 ad Venena 559
 Violatum 542
 Viperarum x
 Vulpinum cccxxvi
 Omphacium clxxxii
 Omphacium quibus prodest cix
 Omphacinum clxxxii
 Omphacitis cxcv
 Onichitis cccxviii
 Onix cccxix
 Ononis cclxvi
 Opalus cccxii
 Opium cccv. clxvi
 Opi preparatio xx. 461

INDEX SPECIALIS.

- Qualitates CLXVI
adulter. LXXVI. VII
Opiata unde nomen tamen habeant?
LVI.
Opiatorum usus LXXXVI.
Opiat cordialis, pro pauperibus, Cephalostomach. LXXXVI.
Opobalsamum CXXXVI
Opobals. adulter. LXXV
Opoponax CX. IX
Ophrhalmica VIII
Opuncia CLXXXI
Origanum CLI
Orneoglossum CLXIII
Ornitoglossum CLXIII
Orobis CXXVII
Orvalla CLV
Oris Halitus. Myrrha CCV. Syr. Cassia lign. 9. Cinam. 14. Essent. anisi 56 nuc. mosch. 72. Aqua 177. Diarrhodon abbas 469
Oris Ulcera. Bolus armena CCX. Rob. 269. 270. Gargarismus 517. Portulaca CXVII
Ostium squamae. Emplast. Betonica 596
Ossa carne destituta. Emplast. de Betonica 596
Os cordis Cervi CXXXIX. IV
Os milvi VII
Ostracium CXVIII
Ostium Fractura. Astragal. suis CXXXIV. Symphytum CLXVIII.
Emplastum Oxycroceum 595. Betonica 596. Ceroneum 598. Catagmaticum 501
Otenchira 528
Ova CXXXV
Oxalis & Oxylapathum Cap. CLXXXVI p. CLXVIII
Oxyacantha CLXXXII
Oxybaphum LXVII
Oxycedrus CXCV
Oxymel Compos. 47
Diureticum 46
Helleboratum 48
Pectorale, sive Thoracicum, p. 51. ex Quercetano mutuatus est Mylius.
Purgans 44. 45.
Scilliticum 47
Oxyrrhodium 544
Oxytriphillum CLXVIII
Oxana. Trochisci Hedychni. 412.
Pachynetica XII
Paderos CCXV
Palimpissa CCI
Panchimagogon. XI
Pandalea qui differant ab Eclegma. tibus LXXVIII
Panacea Theophrasti 214
Panaces CXIX
Panificium XLXX
Panes biscotus LXXXVIII
Panes dulciarii LXXXVI
Panthera CXXII
Paracelsi à capitur Renodao LXXXIII sunt scil. in Paracelsi scriptis mixta mala bonis.
Paralysis. Pellis Castoris CXXXVII.
Syrupus calendule Querc. 8. fl. paralyf. 30. pœon. ibid. pyrethri 33.
Hydromel. 43. Essent. Gutt. Gamb. 69. hirundinum 70. sang. human. 83. Tinctura 112. Elixir. 122. Aqua 148. 150. Spiritus 22. Decoctum 235. Vinam 257. Sal 451. Balneum 519. Sulfimentum 522. Chyster 534. Ol. Castor. 550. Laurin. 553. Petro-leum 553
Paraphimosis. Cataplasma 126
Paregorica LVII
Parietaria CXIII
Paronychia CXV
Parotide. Viscus CLXIV
Passule CLXXXII
Passule laxativa 314
Pasta regia & Opiat. different. LXXXVI
Pasta regia ad sputum movendum LXXXVII
Pastilli masticatorii LXXXVI
Pastilli citri CLXXI
Pategoricum XI
Patine ex Magnete CCXXI
Partus. Lapis aquila CCXXI. Oculi leporis CXXXIII. Casforeum CXXXVI. Aqua Dommarum 146. Pulvis 487. Spec. Diaboratus 499. Cinamoni CXXXII. Cicerat rubra CLXXII. Emplast. 606
Vide Abortus.
Pavonis stercus CXXXVIII
Paulus sanctus CXXXVI
Pectoris vitia. Ficus CLXXXI. Da-ctyli ibid. Avellana ibid. bacca juniperi CXCV. Pulmo leporis CXXXIII. Syrupus Tusilag. 20. liquoris. 22. helenii 23. diureos 24. de jujubis lege jujubis num. 60. pag. 25. myrtin. 28. Pectoris 31. Prassii 33. violar. 38. Mel passulatum 40. Oxymel. 46. Essentia thymi 47. Tinctura 112. 115. Elixir Sulph. 122. Aqua pectoralis 131. 177. 178. 206. Spiritus 220. Decoctum 239. 245. 250. 251. Marmelada 278. Loch. 280. 281. Electuarium 304. Confectio 306. Antidorus thoracica 316. Extractum 395. Trochisci Benzoi, bechici 408. de violis 411. Sal 451. Spec. diacymini 478. 479. Tragea 492. Rotule 513. Emulsiones LXXIV. vide XLVIIII. Syrupus de Lamoio CLXIV. Liquiritia CXVII. Prassium CLIII. Hyssopus CLVIII. Pulmonaria maculosa CLXVIII. Emplast. 603
Pectoris Angustia. Iujuba CLXXX. Syrupus asthmaticus. Mynf. 6.
Cucurbit. 17. Spec. diapenid. 481
Pedum tumor. Balneum 521
Pedum clavi. Portulaca CXVII
Pedum fissura. Oleum ovorum 513
Penicillam xc. anodynum deterg. & exiccans.
Pellis Castoris CXXXVII
Pepasticum quid? XII
Pepasticum Emplastum Clariss. Reines. 595
Pepansis xv
Periammata VIII
Peripneumonia 5. Species diapenid. 479
Peplus CXXV
Pepones CXXVII
Persica CLXXXVII. I. in Perside extitosa, in Ægyptum translata in-nocua.
Pesaria xc
Pessorum forma xc
Pessus Aperiens 540
Astringens 540
in Suffocat. matric. 541
in imped. concept. 541
ex Enpl. Apostol. 597
ad mensis sistendas, & accelerand. xc
Pes Cati CXXXI
Pestis. Terra lemmia CCLX. Bolus Ar-mena CCX. Succinum CCXV. Ge-nitale Cervi CXXXIII. Vnicor-nu CCXLI. V. Syrupus de Scordio 12. Essentia Bufonum 61. Essen-tia C. C. 63. Sang. Human. 83. E-lixir alliatum 119. Citri 119. Pe-stif. 121. Mumie 126. Aqu. C. C. 145 184. 185 86. 87. 88. 89. ad 198. 208. Vinum 259. Acerum 264. 265. 266. 268. Conserva 272. Confectio 306. 307. 311. Diase. Ros. 311. Antidorus major, minor 318. de Ovo Quercet 319. Theriaca 320. Diatessaron Com-munis 328. Mithridat. 329. Antidorus Mathioli 331. Theria-ca Quercetani. incipit lin. 17. fac. 2. pag. 232. Confectio Viperina. 341. Benedicta 243. Confectio Theriac. 349. Calestis 350. Dia-tesaron Regia 351. Mili variâ Theriaca 353. Sala 357. Antidot. aur. 368. Electuaria vesiculenta-lia Mili 360. Spina 365. Anti-dorus aurea Mynf. 404. Tro-chisci. 416. 419. 420. Pilule 436. Bezoaricum Vitriolatum Sala 450. Pulvis 421. 74. 75. 486. Rubens 487. 88. 89. Liberantis 489. 490. Pulvis 491. Species Diasolis 495. Rotule Mithridat. 514. Sulfimentum 523. Amule-ta 528. Angelica, Gentiana CXLI
e 2 Tormen-

INDEX SPECIALIS.

- Tormentilla* ibidem. *Emplastra* 605
Petroleum cxciv
Petroelinum cxv
Pharmacopaeus ii
Pharmacopaei officium xi
Pharmacia Vtilitas, Dignitas, Antiquitas i
Pharmacia subjectum ii
Phanix arbor clxxxix
Phenicolalani clxxxix
Phlegmagogon xi
Phlegmagogon Renod. lxxxix
Phlegmagoga. Myrobal. cxiii. *Aloë,* cxiii. *Clyster,* 532. *Senna,* cxiii. *Carthami Semen,* cxv. *Colocyntibus,* cxvi. *Chamelae,* cxvii. *Thymelae* ibid.
Phenigmus c
Phrenesis. Tinctura 106. *Topazium lapis* cxi. *Troch. rad. Rhodie* 421. *Epithema* 523. *Clyster* 535. *Oleum Mandrag.* 546 *Elleborus* cxvi. *Aqua Acetosa* in curanda febr. ardent. cum paraphrenesi primas tribuit Thonerus. Nollem ego, clxviii continuus & pestilentibus febribus, prosunt aqua illa stillatitia, non tamen sufficienter, Virus praestantiora requirit alexiteria. *Vesicatorium* 607
Phthibis. Pistacia cxci. *Pinea* cxci. *Pulmo Vulpis* cxxxvi. *Testudo* ccl. *Heder. terrestr.* 22. *Symphyr.* 38. *Essent. Consolid.* 58. *Perdicum.* 79. *Plumbi.* 79. *Sulphuris* 85. *Tinctura Mellis,* 111. *Aqua* 158. 177. 178. *Decoctum,* 245. 249. *Losh,* 281. 284. *Confect.* 309. *Trochisc.* 417. *Magister. Saturni,* 457. *Diamargaritum.* 466. *Diatrion. santal.* 468. *Species Diaireos.* 478. 479. *Saturni,* 497. *Sulphuris,* 497. *Pulvis Resectivus,* 497. *Species Diabalaust.* 500. *Morsul. Resectiv.* 511. *Oleum Balsami,* 553.
Phthiriasis xcvi
Philonium Tarsense 373
Romanum 373
Perficum 373
Mesua 373
Phyrama cxcvii
Phystacia cxci
Phygetla. Emplastrum Apostolicum 597
Picatio quomodo fiat c
Picea cxci
Picus faciend. modus cxi
Picrocolus ano xviii
Piger Henricus clxix
Pilus canis rabidi vulnus sanat, ex ipso demorsu inflicto. pag. x. *Epat ejusdem canis assumptum specificum est.*
Pilula quando & quomodo sumende l. viii
Pilul. Cyogloss. p. 30. in *Isagog.*
Pilula Hydragoga Quercetani, incipiunt p. 428. fac. 2. lin. 10. *Recip. Succorum &c.*
Pilul. Aloetor. 424
Rosat. 424
& Mastich 424
Arabic. 424
Ammoniac. 427
Angelica Sale 429
Francofurt. 429
Aloëphang. 430. 441
Anodyn. 432
Aurea 439
Agar. 439
Aggregat. 440
Affiaer 441
Bryonia 444
Benedict. 426. 431. 444
Bdellio 442
Cholagog. 428.
Catholic. 431. 438
Cephal. 432
Calce viv. 433
Castor. 436
Coch. 440
Capit. dol. 445
Cynogloss. 445
Colocynth. 448
Dulces 435
Eupator. 438
Epileptic. 445
Euphorb. 428. 429
Ellebori 444
Familiares 431
Fumaria 441
Fatida 442
Influx. mensur. 446
Hydrag. 428. 434
Hypochondr. 434
Hyster. 436
Hermod. 440
Lucii 432
Lazuli 441
Laudani 444
Lue Venerea 447
Melanag. 434
Mastich. 437
Marocostin. 438
Mechoac. 442
Mercurial. 443
Memor. 445
Narcot. 432
Odontalg. 433
Odorif. 433
Origani 433
Osoterum 446
Opopon. 446
Panchymag. 445. 425
Phlegmagog. 425
Pestilent. 429. 449. 446
Polycresle 433
Purgant. 444
Sine Quibus 438
Rosat. 433
Russi 437
Rhabarb. 446
Sarcocoll. 447
Stomachal. 436
Sandar. 436
Scorbut. 435
Splenet. 434
Smaragd. 433
Seneclut. 432
Succini 430
Spasim. 429
Soldanell. 428
Sagapen. 427. 444. 447
Tartari 426. 435
de Tribus 437
ad Tussim. 446
Pineae cxci
Pineolarum optimum cxxxviii
Piper cxxxii
Piper conditum cxxxiii
Pissa cci
Pissaphaltrum cci
Pistacia cxci
Pistilla 4
Pituita. 532. *Mechoacann.* cxxxiv. *Agaricus* cx xiv. *Polypodium* cxxxiv. *Efula* cxxv. *Turpethum* cxxvi
Pix cc
Pix navalis cci
Placitus cxxviii
Planta Saccharina cx
Plantago iii. clxvii
Plantago aquatica cxxv
Plantago acuta contra venena ccliii
Plantarum destillatio xxxvi
Plantarum Sympathia ex Lauremb. citat. pag. iv. adde librum elegantissimum de Veritate, pro ut distinguitur à revelatione, verisimili possibili & falso Edoardi Baronis Herbert de Cherburi Paris Anglici. pag. 146. London. 1633
Pleuriticum linimentum xcvi
Pleuritis. Genitale Cervi cxxxviii.
Stercus equi cxxxvii. *Syrupus Asthmaticus Mynsicht* 6. *Card benedict.* 9. *Cucurbit.* 17. *Papaver.* 29. *Aqua Stillat.* 132. 165. *Decoctum* 245. *Trochisc.* *Diasperm.* 410. *Species Diatrageac.* frigid. 478. *Pulvis* 479. *Tragea* 492. *Species* 502. *Oleum Violat.* 540. *Oleum Lini* 552. *Emplastr.* *Castia* 606
Plumbum, cxxxv
Plumbi lotio. xxii
Plumbi liquatio facilis, xxx
Plumbi pulvis, xxv
Plumbi usio varia. xxviii

INDEX SPECIALIS.

- Pæderota*, cxi. i.
Pæonia cxlvi. iiii.
Podagr. lini cxv
Podagr. hyst. ex Gal. lxiiv
Podagr. Pellis Castoris, ut & Talpa,
 ccxxxviii. *Unguentum Cornu Cer-*
vi opt. remedium, ccxi. iiii. *Syrup.*
Chamad. & Chamapith. 8. *Essentia*
Brafica marin. 61. *Essentia*
Caranna, 62. *Essent. Gutt. Gamb.*
 69. *Medull.* 75. *Ossa human.* 77.
pepl. 78. *Sambuc. Sassafras.* 82.
Sanguin. human. 83. *Essentia Sul-*
phur. 85. *Salis petræ,* 86. *Vulpis*
 91. *Tinctura* 92. 109. 112. 115.
Aqua 179. 180. 204. 205. 207.
Decoctum 245. *Electuar.* 311. *Spe-*
cies Chamadr. ad mitat. Doring.
 472. *Spec. Terebinth.* 499. *Pan-*
nus Linteus Crocat. 526. *Oleum*
lumbritic. 549. *Oleum Ranarum,*
 549. *Hermodact.* cxv. *Chinara-*
dix cxxxvii. *Chamad. & Cha-*
mapithis clvi. clvii. *Populus*
 clxiv. *Diapalm.* 597. *alind* 603
 605. 610. *Balsama varia.*
Possif. ccviii
Polemonia p. iiii
Polium, cli
Polypodium, cxxiv
Polychrestum, xi
Polytrichon, cxiv
Pomaceum, xxxi
Poma clxxi. iiii
Pomus terrestr. clxiv
Poma Amoris, clxv
Poma Mirabilis, clxvi
Pompholix, ccxli. iiii. cxxix
Ponderum magna Varietas, lxxv
Ponderanda quam magna cum reli-
gione lxxviii
Porphyrat. xxiv
Porrus, cxlviii
Portulaca, cxvii
Potenter Purgans, lxxix
Potio purgans, lxxxix
Potio purgans Cholagoga, lxxxix
Phlegmagog. ibidem
Melanagog. ibidem
Catholica, ibidem.
Præssum, cliiii
Pregnantia. Balf. seu Aq. Embryon.
 132. *Electuar.* 227. *Diamargari-*
um. 466.
Prala, 5.
Pralum seu Torculer, xxxi
Præparatio Medicamentor. xx
Priapus Cervi, vii.
Priapiscota, xc. 600
Primus Author Compositionis Medic.
 lxxiii
Prima & secunda medicament. fa-
cultas pag. v.
Primula Veris, ccxx
Procidencia Oculorum. Gummi Ara-
bicum cxcvi

Propomata, xlix.
Proshuta, xc
Provechosa, cxxviii
Pruna, clxxxviii
Prunella herba, clxviii
Prunella, Morbus. Prunella clxviii
Pseudodictamnus cliiv
Pseudochymica Artis sicita nomina va-
ria xliix
Pseudonardus, cxxxv
Pseudopalys, ccxxxi
Pfora. Bacca Lauri. cxciv. *Sulphur,*
 ccxiv. *Ol. Castor.* 550.
Pflothra cautione opus habent, c.
Pflothra. Gummi. Hedera, cxcx.
 462
Pfyllium, clixx
Pternica, vii. cxlii
Ptisanæ antiquorum, lxxxiv
Pudendum Cervi ad pleurifm, ut & ad
lcterum & Lactis defectum, quod
omissum in textu, p. iv
Pudend. ulcera Emplast. Apostoticon.
 597
Pudend. frigus. Emplast. Ceroneum.
 598
Palegium montan. cl
Pulmonica, viii
Pulmonaria maculosa, clxviii.
Pulmon. immic. iv
Pulmo Vulpis, iv. cccxxxv
Pulmon. Vulpis exiccat. xxxi
Pulvis Vulner. liv
Pulvis Epulotica liv
Pulverum in Chirurgia frequens usus
 liv
Pulvis ad flatul lxxxix
Pulyis Odoratus civ
Pulyis Cyprini civ
Pulveres Cordial. liv
Pulverisatio xxi
Pulv. Aromat. Rosat. 468.
Caryophyllat. 468.
Dianisi 478
Antihysop. 471
Ard. Stoiuach. 477
Anonymus 479
Ambra 476
Anthos 469
Boli 499
Bezoarticus 471. 72. 73. 74. 488.
 89. 90. 91. 95.
Cinamomi 470
Cachecticus 482
Calam. 471
Cordial. 472
Chamad. 472
Diaciton. 472
Calculi 474. 76. 77
Diacymini 478
Diacurcum. 478
ad Cruent. Sputum. 479
Cholagogus 481
Diacolocynth. 484
Carminat. 503
Cyperus Moschat. 504.
Cordialis 489
Dentific. 476. 503
Dolor. Capit. 472
Dolor. Dentium 474
Dysenteric. 501
Efula 485
Epileptic. 474. 75. 76.
Epilepticus Cratonis h. e. Tragema
ad vertigin. pag. 492 Sennertus
id parat modo se q. 26. Cinna-
baris nativ. miner. torref. &
trit. 3i. Margarit. ar. præparat.
Corall. rubr. præparat. ana 3iB
Crani human. præparat. C. C.
usti præp. ana 3i. Croci 3j. fol.
aurinum. 25. m.
Pulv. Epithem. Cordis 486
Hepat. 486
Febris. 489
Ferr. 473
Fumalis 474. 75. 76
Fluxion. 477
Flux. ventr. 484
Diagalang. 481
de Gemmis 466
Grisew 486
Dialysopii 480
Hyacynth. 480
Hystericus 480
Hæmorrhodal. 503
Herniar. 495
Diaireos 478. 479. 480
Lithontribon. 470
Liberans 489
Latificans 469
Diamarg. calid. 466
Frigid. 466
Diamosch. 467
Melanagog. 481
Marchion. 486
Nasal. 487
Ophthal. 496
Odoratus 475
Puorum 476
Diapenid. 478. 80.
Phlegmagog. 482
Panchymagog. 481
Purgans 480. 481. 83. 85.
Partus 487
Polychrestus 501
Diarrhodon Abbat. 469
Resectivus 471
Rub. Consort. 480
Rub. Pannon. 487
Cesar. 487
Vulnerarius lv
Epilotic. ibid.
Cordial. ibidem
Santal. 468
Serpent. 474
Senæ Aug. 475
Saxon. 489

INDEX SPÉCIALIS.

- ad supposit. 485. 541
solut. de 7. 485
senae. f. 483
stillicus 499
ad Tussim infant. 497
Trathem. 472
Tragacant. fr. 478
Verbasci 503
Variol. 504
Vermium 477. 82. 83. 84
Pulvis Viperin. Prestantiss. 2. Viperas
preparatas ad mentem Galeni,
abscessibus uno ictu capitibus & cau-
dis Num. 20. his exenteratis & ex-
coriatis & in frustula divisas adde
Salis Prunelle 3iβ. Contundantur
opt. cum spinis in mortar. lapid.
exsiccentur in elibano, Contund. &
mitt. in Pelican. cum aq. morb.
appropriat. ad emin. 4. digitor.
diger. B. calore per 14. dies, addita
Essentia Citri 3iβ. post fiat praci-
pitat. cum Ol. Tartari, Pulvis exic-
cet. 2. hujus pulv. 3iij. Magist.
Perlar. Smaragd. Hyacinth. Ebbris
ana 3iβ. Lap. Bezoar. Orient. Di.
Pulv. epat. & Cord. viper. 3ij. Misc.
Grana 5; mira faciunt in omnibus
ferè morbis, maxime ab oppilatio-
nibus orti
- Pulvis Viperinus Mantuan. ex Com.
Porcifilij Archiatri Mantuani.
Vipera ut supra preparata lavy-
tur in Vino Malvatico, & tantum
spiritu Vini. post Sal prunell. add.
9. f. ut caro bene sit saluta. Exic-
cat. in hypocaust. & additur tan-
dem Pulvis Epat. & Cordial. Vi-
per.
- Pulvis in peste Bonacurt. 2. Margari-
tar. 3ij. Sal. Tormentill. Bistort.
Vincetox. Anthos. Succin. ana Zi.
Troch. Viperin. Sal. Corallor. Rub.
ana 3iβ. Unicornu. Bezoar. Orien-
tal. ana 3iij. Foli. auri N. 50. Misc.
Dosis 3β.
- Pumicus ustio xxviii
Preparatio 461
Purgantium facultas vi.
Purgantium dosis lxxx
Purgantia trahunt vi
Purgatoria vis salis tribuitur à quibus-
dam Chymiatris vi
Purgantia comprimendo quadam a-
gunt, alia trahendo xiv
Purgantia Venenum secum habent.
iv.
Purgantia in forma potabili conve-
nientiora lxxxi
Purgantia. Syrup. Flor. acat. 2. A-
rristoloch. 4. Bryon. 7. Cathol.
Myns. 10. Cholagog. 11. de Cich.
cum Rhabarb. 13. de Carthamo
13. Diasereos 17. Ellebor. 18. Fu-
mar. 20. Ellebori 23. Hydrag. 24.
- Ialapp. 24. laxativus 25. Mann.
26. Melanog. 27. Pantagopus
29. Persicor. 30. Phlegmagog.
31. Rhabarbar. 34. Rosat. so-
lut. 34. Spin. Cervin. 37. Ro-
sat. Compos. 37. Oxytel. 46.
Essentia Colocynthid. Cucum.
agrest. 65. Gutta Gamb. 69.
Ialapp. 70. Eschlā, Turbith. 88.
Cataractica Clofsei 97. Tinctu-
ra 100. 113. Elixir. 121.
Aqua 180.
- Purgantia Varia lib. 8. part. 2. p. 224.
ad p. 227. 230. & 231. Decoct. 232.
240. 249. 251. Vinum pur-
gans 254. 255. 259. 260. 262
Acetum 268. Electuaria Varia
286. 287. ad pag. 300. Ele-
ctuar. & condit. 312. ad pag. 315.
Extracta 214. 399. ad pag. 403.
Panchymag. 405. Troch. Agaric.
Albandal. 407. de Violis 411. Pi-
tule 424. Cataracticum Argent.
Mynsicht. 455. Turbith. Mineral.
Mynsicht. 455. Mercurius dulc.
Mercurius vita. Laxativ. miner.
Simpl. & compos. 456. Scammo-
nium Rosat. 459. Magist. Scam-
monij Gumm. Gutt. ibidem. Pul-
vis 481. 483. 84. 85. Species
501. 503. Confect. Solutiv. va-
ria 507. 8. 9. Oleum Colocynth.
529. 530. lin. 3. pag. 529. lin. 3.
lege descriptum, palam fit, lin.
10. pro secunda sectione nostr.
Pharmacop. cap. lege lib. 22
- Purgatio xxi
Putrefactio xxi
Pus moventia. Lilium cxx
Pignotica xii
Pitrihramo clii
Pyssoticorum Materia ci
Pyra clxxv
Quantitas medicament. lxxviii.
Quercus xciv
Quartana. Os suis cccxxxiv. Essen-
tia Ranar. 61. Essentia C. C. 65.
Hirundin. 70. Decoct. 236. Ele-
ctuar. Chalyb. 301. Spec. Diacy-
min. 478.
- Quid pro quo lxxiv
Radicum purgatio xxi i
Radicum quantitas in medicament.
lxx
Radicum repositor lxxi
Rana ccli
Raphan. cxi ix. iii
Rara xiv
Rasio xxi
Raucedo. Tragacanth. cxcvi. Syrup.
de Eryfino 19. Fœnugrac. 20.
Troch. liquirit. 421. Pulvis & Spec.
479
- Recentia meliora xiv
Rectificatio xxi
Refrigeratio xxi
Renes fyncorum vii
Renum Vitia. Injube clxxx.
Ficus clxxxxi. Pistacia cxciii
Terebinthina cci. Syrup. Capill.
Veneris. 9. Crystall. 16. Hyssopi
23. Oxytel. 46. 33. Essentia Apj
57. Elixir 120. 164. 206. Spi-
ritus 218. 221. 227. Electuar.
229. Decoctum 236. Marmela-
de 279. Antidotus Nephritica
317. Extractum 395. Sal 452
Lithonrypt. 470. Traga 494.
Species Nephrit. 503. Chftr.
538. Oleum Rosat. completum.
541. Olenm Nenupharinum 544.
Anomum cxi. Alkekeng. clxxvi.
Cicer. rubra clxxxii. Ol. timpe-
ri 554
- Renum dolor. Empl. de Bac. Lauri
596
Renum frixus. Ceroñeum. 598.
Renodei excusatio, quod non e-
geat de omnibus animalibus &
eorum partibus, quarum usus in
medicina cclxiii. Iunge Schröde-
rum hac de re.
Renodeus nimis insensus Mercurio
ccxxvi i si ritè paretur facit in
lue Venerea quod nullum prestat
aliud medicamentum. Exinde fit
Arcanum Corallinum Paracelsi.
- Repositor Fructuum lxxi
Medicamentor. lxx
Seminum ibidem
Radicum ibidem
Succor. ibidem
Liquorum ibidem
Oleorum ibidem
Repellentia. Emplastrum Ceroñeum
598
Resolventia. Emplastrum divinum
599
Requies Nicolai, 372
Resta bovis, cxi vi
Resuscitatio, xxx
Retorta, cxxvi i
Repercussiva, xii
Resina, xxxii
Rhabarbarum, cxi i
Rhus, clxxii
Rhinoceros. cccxxiii
Ribes, cxcii.
Ricinus, cxxvi i i
Rigor Febrilis. Ol. Costum, cxx. Ol.
Laurinum. 553
Roborantium dosis, lxxx.
Roborativum Medicament. iv
Robus arbor, cxcv

INDEX SPECIALIS.

- Rob. Berber.* 269
Cynosbat. 270
Cytonior. 269
Cornor. 269
Diamoroni. 270
Ebuli. 270
Iuniperi. 270
Nucum. 270
Ribium. 269
Sambuci. 276
Rostrum porci. cxviii
Rosa. cxx
Rotula Aromat. 514
Angel. 513
Cordiales. 513
Carminat. 514
Catarthales 515
Diacymn. 514
Epatica. 511
Hyacinth. 513
Imperial. 512
Lac prov. 513
Mitridat. 514
Pectoral. 513
Refrigerant. 514
Refectiv. 513
Smaragdin. 512
Stimul. 513
Tiberiasal. 515
ad Verines 514
Zedocaria 515
Rubus sylvestris & Ideus. cxc. *Rubi-*
Idai usum & vires Collige ex part.
2-pag. 35
Rubia. cxLVI
Rubinus ccxix
Ructus. *Diarrhodon Abbat.* 469
Diagalang. 481
Ruptoria iv
Ruscus cxvi
Rusina Turcarum. c.
Ruta. cLv
Ryptica. xii
Sabina. vii
Sacarmambu. ccxxix
Sacculus ad Colic. tympan. *Cord. aff.*
Apoplexiam. *Letharg.* ciii
Sacculi supra Cordis regionem gestan-
di Bonacursii in peste. 2. *Arsenic.*
CrySTALL. 3. *Ambr. gr. vi. styrac.* *Sanguis Humanus* ccxxx
Benzoi. *Laudan.* *Vnicornu.* ana 3ß *Sanguis leporis* ccxxxii
Carn. *Buson.* *seccat.* cum *Osisbus* *Sanguis Draconis* cxcv i
3ß Puleg. *Dictamn.* ana 3i. *M.l.a.* *Sanguis suillus succedaneus human.*
Sacharum. cx
Sacharum rubrum. cx. *alijs Tomaum*
dicatur. in *Clysteribus* utilis.
Sacharum Candium quomodo fiat? cx.
Sachari despumatio xxxiv
Sachari quantitas in Tabell. Lxxxix.
Sagapenum. cxcviii
Salaces quibus utantur. xxxv
Sal. ccxii. *Marinus.* *Fossilis.* *Gem-*
meus. *Indus.* *ammoniacus.* *Alkali*
lactustris. *phrygius.* ccxiii
Sal. Absynth. 449
Aureum conf. 450
Apopleit. 451
Carminat. 453
Cranij human. 449
Ceterach. 449
Cordiale. 451
Cornu Cervi. ccxxxix
Ellenbor. 455
Essentiale. 455
Epaticum. 450
Epilepticum. 415
Fabar. 449
Fraxin. 449
Febril. 453
Hydrop. 452
Nephrit. 454
Pectoral. 451
Peregrin. 450
Prunell. 449
Sacerdotal. *Vffenbachij* 449
Saturni 450
Serpent. 451
Stomach. 452
Splenetic. 452
Tartari. 448
Vterin. 452
Salitura. xxxv
Sal Volatile Succin. ccxvi
Sal nitr. ccxiii
Sal petr. ccxiii
Salis prunella preparatio singularis
Clossai & Franci. ccxiii
Salsa xv
Salsa do Praya cxxxvi
Salis ustio xxviii
Salvia cxiv
Salvia domestica cL iv
Sampfuchus cL
Sandarax. cxcv
Sandaracha & Sandarax quomodo
differant cxcv
Sandix ccxvii
Sanguini purgando non datur medi-
camentum xix
Sanguis canis rabidi à cane ra-
bido demorsis prodest xiii, ut &
Epar.
Sanguis Hirci iv. ccxxxii
Sanguinis Hirci perfectio xx.
CrySTALL. 3. *Ambr. gr. vi. styrac.* *Sanguis Humanus* ccxxx
Benzoi. *Laudan.* *Vnicornu.* ana 3ß *Sanguis leporis* ccxxxii
Carn. *Buson.* *seccat.* cum *Osisbus* *Sanguis Draconis* cxcv i
3ß Puleg. *Dictamn.* ana 3i. *M.l.a.* *Sanguis suillus succedaneus human.*
Sacharum. cx
Sacharum rubrum. cx. *alijs Tomaum*
dicatur. in *Clysteribus* utilis.
Sacharum Candium quomodo fiat? cx.
Sachari despumatio xxxiv
Sachari quantitas in Tabell. Lxxxix.
Sagapenum. cxcviii
Salaces quibus utantur. xxxv
Sal. ccxii. *Marinus.* *Fossilis.* *Gem-*
meus. *Indus.* *ammoniacus.* *Alkali*
lactustris. *phrygius.* ccxiii
Sarcophag. xii
Sarcoticum optimum L xiii
Sarcosis nature opus L xi
Sarcocolla ccxxxviii. cxcix
Sarcocolla nutritio xxiv.
Sarda ccxix.
Sardius lapis ccxix
Sardonix ccxix
Sarjaparilla cxxxiii
Sassafras ejus radix & lignum in usu
cxx xiii.
Satanea cL xxxvii
Satyrion vii
Saxifraga cLv. cXL viii
Saxoleum ccxiv
Scabies. Bacca lauri cxciv. *Sulphur*
ccxiv. *Veronica* cL iv. *Scabiosa*
cL xxi. *Essentia Arsenici* 58. *bra-*
sica marina 61. *Marcast.* 73. *Ol.*
styrac. 548. *Ol. Tartari* 554
Scabies palpebrarum xcvi
Scabiosa cLxxi
Scammonium cxxvi
Scammonij correctionibus adde Pul-
verem Syrium ex spiritu vini &
scammon. preparatum. ut & *dia-*
grydium Sulphuratum cxxvi
Scaparium cxcvii
Scariotala cxxviii
Seccacbul cxxx
Scinci cclv
Scapularum dolor. Emplastrum Cero-
neum 598
Scilla succus xxx
Sclarea cLv
Schoenanthum cxxxv
Scolopendria cxv
Scorbuticis profunt poma citrea
cLxxxvi. *Mala aurantia magis*
profunt. *Horum esu & usu se*
preservant à scorbutico nauta Nor-
vveg.
Scorbutus. Bistorta Britanica cLxx
Chamamor. cLxxxix. *Pinus*
cxciv. *Syrupus* 36. *Essent.* *lum-*
bric. 71. *Essentia in Varis* 88. *Tin-*
dura 109. *Aqua* 118. 159. 160.
161. 181. 182. *Eletharium* 301.
Gargarismus 517. *Balneum* 523
Cataplasma 526.
Scordium cLv
Scorpiones iv. cLvii
Scorpionum ictus. Amomum cxxix.
Oleum scorpionum x. 549
Scorpionum alexipharmacum. iii.
Scorpio in cerebro natus cLi
Scoria ferri cxcvii.
Scotomia. *Clyster* 532
Scripbitus Lxvi
Scutum roborans & calefaciens
cii.
Scutum stomachal. xxxvi.
Scylla cXLviii.
Sebesten cxc.
Secunda qualitates xiii

INDEX SPECIALIS.

- Secundina. Pulvis Hystericus* 480. *Solanum somniferum, furiosum, lignosum, tetraphyllum* CLXV
Selenites IX, CCXXII.
Seleri CXLV. *Gallis dicitur Petroselin.*
Macedonicum. Me judice Apium nostrum est, affine quoad odorem Levistico. CXLV.
Seminum repositio LXXIII
Semina frigida CXVIII
Calida ibid.
Semen augent. Pistacia CXCIII. *Pinea* CXCIII. *Chocolate* CCVIII. *Scinci* CCLVI. *Decoctum* 246. *Marmelada* 279. *Electuarium* 303. *Confectio* 307. *Antidotus Satyr. Renod. idem cum Angust.* 303. *Pulvis* 475
Specif. Vener. 497.
Semicupium Colicum XCIV
Nephritic. ibid.
Semiobulus LXVI
Sempervivum CLXV
Senella CXCII.
Senelis CCXXII
Senna CX XIII
Seplasiarius II
Septica XII
Sericum CCLVII
Sericitritura XXV
Seriphium LII
Seris CXVIII
Serpentum ichus. Bacca juniperi CXCV.
Galbanum CXCIX. *Castoreum* CCXXVI. *Bezaar* CCXLIV. *Scorpion.* CCLVII. *Faniculum* CXVI.
Zedoaria CXXIX. *Fraxinus* CLXIII.
Spargula CLXXI. *Syrupus Eupator.* 19. *Essentia Arsenici* 58. *Essent. C.C.* 64. *viper.* 91. *Decoctum* 237.
Trochisci de vipera 413. *Pulvis serpentum* 474.
Serpigo. Ol. ovorum 553. *Iuniperi* 554.
Serum. Mechoaca, Ialappa, Diagrydium.
Seseli CXLIV
Serania CLXXXV
Serum Caprinum CCXXXIII
Siccantia. Emplastr. Betonic. 596
Sicilicus LXVI
Sidrichis CXCVI
Sief LIV
Sigillum Beatæ Mariæ CLXXXI.
Caesle 596
Siliqua CXVI
Silphium CXLV. CXCVI
Sinapisinus C
Singultus. Cataplasma 526. *Ceterach* CXV
Siris, Lalluca CXVII
Smaragdus CCXIX
Smyrna CCIV
Smyrnum CXLV
Societas Plantarum XVIII
Sodomæus lacus CCXIV
Sorba CLXXVII
Soldanella CXXVIII
Solatio XXI
Solutio medicamentorum varia XXX.
Somniferum Empiric. LVII
Somnus Ol. Mandragor. 546. CLXV
vide Narcotica.
Sorbettum Thracarum CLXXXVI.
Sparadrappum LXII. 602
Spargula LXXI
Spasmus. Essentia Magnetis 72. *Aqua* 148. 149. *Chyster* 535. *Oleum Iridium* 543. *lil. convall.* 544.
Spatula 5
Species diabalaust. 500
Diaboraci 499
Diabuglossa 500
Diacinnabar. 498
Cholagog. 503
Diacrete 499
Diacrystall. 498
Erysipelat. 504.
Esule 503
Febrifug. 502
Ialappa 501
Iovis 496
Lauri 501
Linæ 495
Martis 496
Maioran. 500
Mercurij 496
Mumie 499
Nephrit. 503
Nitri 498
Odorata 504
Olibani 500
Plantaginis 500
Pleuritic. 502
Saturni 497
Solis 495
Succini 497
Sulphur. 497
Stomach. 502
Tabac. 500
Tartari 498
Terebinth. 499
Veneris 497
Sperma Ceti CCXIV
Sphragis CCIX
Spica Indica CXXXV
Spiritus vini CVIII. in cuius defectu untur incole in his oris, ut & Tartari, teste Oleario, Fruchtblande, Wein.
Spina Hirci CXCVI
Spiritus Absynthij 216
Aperitivus Excell. Knefely 22. *Spir. Tart. rectific.* 39. *vitrioli* 36. *Conf. Alkerm.* 39. *Tinct. Santal.* 31. *Di.* ger. & uniantur.
Anisi 216
Apoplecticus 216
Acovilicus 220
Castorei CCXXXVII
Cephalicus 217
Ceras. nigr. 217
Chysus 217
Citri 218
Confortans 218
Diatrion 218. *lin.* 10. 11. 12. 13. 14. 15. *pag.* 219. *fac.* 2. & *lin.* 35. *ad* 46. *pag.* 218. *fac.* 1. *dele* ut superflua ex incuria Amanuensis posita.
Diapente 218
Diureticus 218
Epilepticus 218
Euphrasia 218
Iuniperinus 221
Lithotript. 221
Nephritic. 221
Paralytic. 222
Pectoralis 220
Pleuritic. 219
Rosarum 218
Salis nitri 219
Salis 219
Stomachicus 221
Sulphuris 219
Theriaca 222
Vitrioli 219. 289
Vini aromat. 219
*Spiritus Lunaris S. Clossii. Prima opera sit in parando vitriolo Luna, quod sit per Sulphur inflat vitrioli Qis, verum ad minus calcinationibus 20. iteratis indiget. Longè faciliore ac meliori methode extrahitur & limaturâ & a subtilissima beneficio aqu. lilij convall. 3ij. fortificata cum 3i. spiritus vitrioli Qis (vel cum Aceto destill.) tenendo per mensem in digestionem cinerum, sic spiritus Qis impregnabitur Tinctura & ex cyaneo subvirgescente, quâ seposita alium spiritum vitrioli Qis ei substituit, toties, extrahere, donec tota ferè & soluta sit, tandem solutionem evaporare ad cuticulam usque, collige crystallas, è quibus siccatis more solito primo phlegma & spiritum Qis pelles, quæ seorsim servanda, deinde auriorei & spiritum De & ultimo Oleum.
Spodes CCXXVIII
Spodium CCXXIX. CCXLIII
Spongiarum lapid. CCXXIV
Spuma salis CCXXIII
Squama aris CCXXVI
Statte CCIV
Stannum CCXXV
Staphisagria CCXXVIII. VII
Stegnotica XII
Stercus Canum CCXXXVII. VII.
Anseris & Gallin. pulcor. 493
Pavonium VII. 492
Columbarum 605
Sterilitas. Saluterinum 453. *Vterus leporis* CCXXXIII. *Ebur* CCXLIII.
*Decoctum**

INDEX SPECIALIS.

- Decoctum 237. Balneum 520. Pef-
fus 541. Ol. Iuniperi 554.
Stribum non convenit XVIII. nisi (in-
telligi) bene & satiu purgatum &
preparatum.
Stibij usus conveniens l. xxx.
Stincorum venes iv
Stomachica viii. vide Ventr.
Stramonium clxv
Stranguria. Lingua Anserum ccxxxv.
Ruscus cxvi. Genista clxiii.
Essentia Caucror. 61. Halicacabi
69. Aqua 169. Confectio 309.
Troch. alkakenji 467. Oleum Mo-
schellinum 549
Strobili cxciij
Strongile alamen ccxii
Stroph. Dauci semen cxx
Struus tactu sanat Gallia Rex
vii.
Struma. Galbanum ccxix. Styra
cciv. Tragea 495. Oleum Irimum
541. Adiantum cxiv. Spargula
clxxi. Emplastrum Apostolicum:
597
Stupor. Clyster 535
Styrax cciv
Subulones ccxxxiii.
Sublimatio xxi.
Substantia Medicamentorum xiii
Succedanea sine Medici consilio non
danda lxxiv.
Succi sine putred. serv. xxxi
Succorum reposio lxxi.
Succus Aurant. clxxxvi.
Succinum ccxv. clxiv.
Zeuextum contra pestem ccxv
non trahit paleas Basilici cli:
Suf liv
Suffitus Ansel. 521
Cornu Capra 523
Epilept. 522
Hypocist. 523
Imperial. 521
Iuis Venerea cv
Sandarac. 522
Sabina 523
Sanitat. iv
Tacamahac. 522
Vterin. 523
Vitriol. 525
Verbasci 525
Suppositoria 541. xci
Anodyna 541
Carminativa 542
Dysenterica 541
Philosophica 542. horum virtus
mihi incognita adhuc. Volui tamen
communicare ut incitem virum
doctum ad plura:
Verm. xci.
Suppurantia. Emplastrum diachylium
compositum 594. xii.
Suffocatio Vterin. Sal uterinum 453.
Margarit. ccxi. ix. Acetum 267
Fecula bryonia 391. Tinctura
Sambuci 392. Troch. Ioviales 421.
Diamargaritum 466. Species
Dialovis 496. Suffimentum 522.
Clyster 531. Pefus 541
Suffusio. Faniculum cxvi
Sagittata & Echynom. Bacc. Laur.
cxci. Ol. Hypericon 545
Sulphur ccxiv.
Sumach clxxiii.
Sumptuosa vana lxxv
Superpurgatio timenda lxxviii.
Surditas. Tinctura. ii. 6. Spiritus 220
Ol. 557. 558.
Sus ccxxxiv.
Syderites ccxxi.
Symphytum maculatum ; petraeum
clxxviii
Majus vii
Synactica xii.
Synapi clxii
Syncomisum xcix
Synulotica xii
Syphones 528
Syncope. Diamargarit. 466. Dian-
thos 420. Confectio Hyacinth. 486
Spec. cordiales temper. 490. Epi-
themata 524.
Syruporum inventio xl viii.
Syrupus Absinth. i.
Acetof. i.
Acetatus i.
Acac. 2.
Acetof. citri 2
Acetofus 2.
Adiantum 2
Agreste cxcii. xl viii
Alexandrinus 2. lxxxii.
Althae 3.
Alexipharmacus 3.
Antiepilepticus Q. 3.
Aperitivus Mindereri 3.
Arantiorum 4.
Arantiarum succ.
Aristoloch. Fabri 4
Artemisia August. 4
Fernely 5.
Renodai 5:
Alarba 5.
ad Ani Fistulas 5.
Antihypochondriacus 5.
Asthmaticus Mynsichti 6
Betonica succ. 6.
compos. 6.
Berber. 6.
Boraginis 7.
Buglosse 7.
Byzantinus simpl. 7.
Compos. 7
Calamenth. 7.
Calendula 8.
Camomilla 8.
Chamadrios 8.
Chamapiteos 8.
Capill. Q. 8. lxxi
Cardiacus Myns. 9.
Cardiacus Deodati 9.
Card. ben.
Caryophyllorum 9.
Catarrh. 10
Catholicus Myns. 9. 10.
Cartbami 13.
Cassia lignea Myns. 9.
Centaur. min. ii.
Cephalicus xl ix.
Cerasor. acid. ii
Chalybeatus Reinesii 10.
Horstij 11.
Pisonis 11.
Arcularij 11
Cholagogus Dorncreilly 11.
Renodai 12
Cichorij cum Rhabbar. 12
Cinam. 13. 14
Citri cortic. 14. 15
Mynsichti 15.
Dorncreill. 15
Mesuai clxxvii.
Corallorum 14. 15
Cristall. Horstij 16
Cydoniorum 16. 17.
Cucurbita 17.
Dysentericus Mynsichti 16
Dorncreilly 16
Diureticus Riv. 17
Diaphereos 17
de duabus radicibus xl ix
Elleboratus Pravorij 18
Emeticus Mynsichti 18
Pravorij 18
Horstij 18.
Sala 18
Endivia 17. 18
Epithymi 19
Erysimi 19
Eupatorii 19
Exhilarans 18.
Farsara 20.
Fenugraci 20
Fragorum 20.
Fumaria 20.
Genista 21
Glycerhiza 22
Granatorum 21
Heclie 22
Hedera 22.
Heleny 22
Hellebori nigri Horstij 22
Hellebor. maj. Quercet. 23
minor Q. 23
Hisspidula 23
Hydragog. Dorncr. 23
Myns. 23
Hyperici 23
Hysopi 23.

INDEX SPECIALIS.

Syr. Ialappæ 23
Ireos Ruyi 23
Iujubar. 25
Iuniperi Horstii 25
Laxativus Mind. ex incuria Ty-
pogr. bi. positus 35. 25
Lenitivus Iensschii 25
Lipothym. 25
Limonum 21. 25. 26
Lupuli 26
Maniacus 26
Mann. Horstii 26
Küferi 26
Margarit. Mynf. 26
Fabri 26
Mastichinus 27
Melanagogus Dornier. 26
Mentha major 27
minor 27
Fabri 27
Mercurialis 28
Myrobal. 28
Myrrinus 28
Narcoticus Horstii 28
Nephrocatacticus 28. XLIX
Nicotiane 29
Nymphae 28. 29
Nuc. moschat. 29
Pantagogus 29
Papav. erratic. 29. 20. XXI
Paralyf. 29
Pectoralis Mynsichti 31
Persicorum 30. 31. bis positus
Plantaginis 32
Phlegmagog. bi. positus 31. 32
Polypodu 32
Pomorum 33
Portulaca 33
Prasii 33
Pyretri Mynf. 33
Quinque radicum 33
Regi Saporis XXXI
Resumptivus 34
Rhabarbari 34
Rhibium 6. 34
Rosarum 34. 35. 36. LXXII
Rubi idai 35
Sachari 35
Salvia 36
Semperviv. 36
Senelor. 32. 37
Scabiosa XLVIII
Scorbuticus 36
Scolopendr. 36. 35
Scordii Reines. 12. XLVIII
Spina Cervina 36
Spleneticus 37
Stripticus 37
Stæchad. 37
Symplyr. 38
Tunica 38
Violarum 38. 39
Veronica XLIX
Vitriolata-Rosatus XLIX

Xylocar. 39
Syrupus Gemmatus P. de Castro p. 195
Z. Smaragd. rubin. Saphir. hya-
cynth. granat. topaz. corall. rubr.
an. ZB. gr. 15. Ducantur in por-
phy. cum aceto destill. ter rectifica-
to, dein cum esusdem acet. f. g. ex-
cipiantur in matratio ad 1/2. ad
ignem: Lucerna spacio 3. dierum. &
facta tinctura & exposita alembi-
co remanebit extractum, & huius
extracti bene loti Z. & adde Mo-
sebi ZiB. Ambr. Zi. Aqu. vit. ter de-
still. Zui. extrah. & evapor. post Z.
Conf. alker. Zi. El. de gemm. Zvi.
Conf. hyacinth. ZiB. Aqu. naph. Zui
M. & destill. in retort. ad siccit. Z.
Sachari fini IbiB. & cum aq. destill.
ex conf. f. Syrupus in B.M. & in fi-
ne add. extracta supra scripta sine
igne & servantur pro usu.
Tabacicus & abusus CXXXVII
Tabaci fumus an ad Cerebrum trans-
eat? CXXXIX
Tabaxir CXLIII
Tabella purgantes LV. XXIX.
Tabes IV
Taburaiba CX
Tacamah. adult. LXXVI
Talkum CXXXIII
Tamarindi CXXI
Tamariscus LXXIV
Tarantula morsus X
Taraxacon. CXVIII
Tartarus CCVII
Tartarus Vitriol. 462
Tartarus Vitriolatus Penotti ex Char-
leston. Doctissim. pag. 238. de Li-
thiasi. Z. Olei Tartari Zi. i.
Spir. Vitrioli Zi. instilla guttatim
in vitro capaci. Coagulum fidat.
Aqua abstractatur lacinus. Cre-
mor lento igni excicetur. Assusa
Tinctura rad. Helenii digeratur.
Destilla. Ter idem repete & sapius.
Vfus in calculo cum Aqua Saxi-
frag dos. Si. ad Zi
Taurocolla CXXXVIII
Teda CCI
Tela Galderii LXII
Tela Catagmatica LXII. cicatricem
inducentia LIII
Tempus colligendi medicamenta
XVI.
Temperamentorum diversitas XII.
Tenesmus, Suffimentum 523
Tentigo. Ol. nenuph. 544
Terebinthina CCI
Terebinthus arbor CCI
Mas & semina CCI
Terebinthina Mater Balsamorum
CXXXV
Iavigna CCI

Terebinthina solutio XXX
repositio LXXI
Terra Alana
Amelitis
Creta
Chia
Cimolia
Fretia CXX
Lemnia CXXIX. LXXX
Melitea
Ochra
Pigniti
Rubrica
Samia
Selinusia
Theodisia
Tripolis CXXI
Terberth hoc est phlegmagogum
CXXVI
Terror Infantium. Oculis Vrsi
CXXXIV
Tertia facultates V
Testudo CCL
Theriaca conservatio XXIII
Theriaca Andromachi 323
Benedicta 349
Bryonia 322
Celestis 350
Democrati 321
Diatesaron 321. 328. 351
Esdra 321
Febrilis 309
Germanor. 319
Mylii 355. 54. 55. 56
Oribasii 321
Pauper. 375
Peonie 321
Reformata 347
Terra sigillat. 321
Theriaca defensio. CLXXXIX
Tetanus. Ol. Castorei. 552
Teuthrio CLI
The herba triduales vigilias sibi con-
ciliant Indicviii
Thehocronia Cornus CLXXXVIII
Thlaspi CXLII
Thoneri lapsus quoad Vescicatoria p.
CI. ubi hoc addo, inspicendum sci-
licet. Galen. 5. M. M. 14. quoad la-
pappe dosin. pag. CXXIV. quoad la-
pidem Bezoar CXLVII. Non porum
non obiter hic dare animadversio-
nem generalem in Thoneri obser-
vata nup. edita. Hominem doctum
esse non diffiteor. Miror autem ma-
ximopere Senem Octogenarium, in
limine quasi lethi, eius verbis lo-
quor, constitutum, tam prolixè pec-
care in Christianam Charitatem,
in manes scilicet Collegarum meritis
simorum proterve satis mingendo.
Parentis mei p. m. virtutes non
semel obscurare conatur, curas eius
deprimendo, propiusque fortuna-
tissimos laborum eventus verbis
se/qui-

INDEX SPECIALIS.

sesquipedalibus ingeminando: solus
scilicet Thonnerus Apollini crus
fractum deligare aptus est! Felix ille
februum debellator! Hoc medicante
omnia ad nutum! Presatur quidem
se non scribere ad aucupandam xi-
vodoξίαν, & tamen sui immemor e-
logiū querit, & ξαυονλίας vendi-
tat Pausanophus, pag. 30. damnatur
V.S. pag. 4. commendatur p. 6. p. a. e-
fert clysteres: p. 11. Emetica p. 31. in
hydraticis & diaphoreticis ponit
majorem spem p. 12. non ponit 15.
Lapis Bezoar non movet sudorem,
& tamen Vetula matrona prescri-
bitur ad sudorem obs. 25. add. pag.
25. & 26. Purgationem & V.S.
p. remittendam esse inculcat lib 1.
obs. 1. damnat p. 21. Cur omisit ipse
alexipharmaca lib. 1. obs. 21? Ves-
ficatoria in febb. malignis damnat,
quia non expertus. Auxilij prestan-
tia, verbis loquor Petri à Castro p.
143. & rei ipsius experimentum
cervicosum superabit. 47. damnat
V.S. sed rationes illius lubricas Pa-
rens jam olim lib. de febb. malignis
fregit. pag. 70. damnat Syrupum
Emeticum quem tamen dedit filio
Marci Mulleri, imò in substantia
dat Antimonium pag. 71. 125. Pa-
rentem meum desperasse falsum est
ex obs. pag. 276. p. 2. Quoad pag.
196. Consilia mea (sentit Parens
p. m.) ed direxi, quo preparato pri-
mum corpore, per septimanas binas
ad minimum aquas acidulas pota-
rent ante usum thermarum. Ad
pag. 197. nota quod Parens meus
non laboravit febre maligna, nec
tamen in thermis, quam acidus qua-
siverit auxilium. Si acidula pra-
mitantur, thermæ podagricis con-
veniunt maximè. Quatuor allega-
tis exemplis paratus sum apponere
quatuor quater, & decies quater,
& plura, sed cesso. In Systemate
enim proximè futuris nundinis di-
vulgando, Benevole Lector, suffi-
cienter & abundè quævis Thoneri
ἐγκλίματα declinata invenies, De
brutudinibus pag. 198. ante Thone-
ri adventum jam erat actum ex
Zacuto, ut unicum hocce adbu-
rangam. Sed nec hoc me tangit, nec
Meckelij casus. Mirum tamen per
integrum Trimestre tempus Mecke-
lium curasse, nec unquam mentio-
nem calculi fecisse, nisi tandem
admonitum ab alio: Trimestrem
oscutantiam.

Thoracis dolor. Empl. Ceroneum 598.
Thrausina. cxcvii.
Thus ccii.
Thuris Manna cci i.
Thymelæa cxxvi

Tinimachton cccx
Tinctura Antimonij Baslij 92
Keller. 92
Mynsichti 92

Angina 92
Aperitiva splenetica 92
Apoplectica 93
Asthmatica 92. 104.
Auditus 92. 93. 115.
Calculi 94. 95. 98. 99. 100.
Carminativa. 2. Cort. aurant.
Zedoar. ana 3ij. Sem. anisi, ca-
rui, fenic. Macis ana ʒi. suumit.
abs. fl. centaur. ana pi. spir. Vini
ʒiij. dig. per triduum, affunde nov.
spec. idg. rer. In Colica flatulenta
prodest curativè & preservativè,
ad ʒi.
Cassia lignea 97
Cathartica 97
Catholica 113.
Cinamoni 94
Citri 96.
Cholagoga 103
Corallor. 96. 97.
Cordialis 98. 104
Cruenta mictionis 95
Coxendicis doloris 100
Dentium 106. 111
Diaphoretica 99. 104. 105. 112.
Diarrhœa 103. 104
Digerens 95. 97. 99. 100. 101.
102. 107.
Doloris capitis 106
Empyemai ca 105
Epatica 106. 108
ad Flatum 113. adde Zedoar.
Fœtus mortui 106
Hernia 108
Hydragoga 113.
Hyperici 107. 108
Hypochondriaca 113. ex incuria
quoque 107. posita
Hysterica 107. 114. 115. 118.
Ischuria 99.
Impotentia 109
Juniperi 109
Lacæ 109
Lethargica 107
Martis 109. 110
Melanagoga 113.
Melancholica 103. 109. 110
Mellis 111.
Memoria 110.
Mori virginæ 100.
Papaveris 112.
Papav. 111. 112
Pectoralis 111.
Phtisica 98.
Phrenetica 98. 106
Phlegmagoga 113
Podagrica 112.
Peonie 112.
Proprietatis 112
Purgans 113
in podagra 114

in tussi 114
Quajaci 107
Renum exulcerat. 95
Rosarum 114. 115. cccxii
Satyrionis L 11
Sacchari 115
Sassafras 109
Scirrhi lienis 109
Serpentaria 116
Somnifera 115
Succini 117
Sulphuris 115
Tartari simplex 116
composita L 1
Tremoris 98
Verriginis 117. 118
Visus 91
Vita 118.
Tinea ventris. Zedoaria cccxix.
Tinnitus & dolor aurium. Axungi-
anferis cccxxv. Essentia sulphuris
85. Tinctura 92. oleum irinum
541. 557
Tonsillarum ulcera. Portulaca cxcvii.
Pentaphyllum clxx
Topazium cccx.
Torcular Pharm. xxxi. Torcularia. 5.
Tormenti illa cclvi (cx)
Tormina. Animi cxix. Dauci sen-
torpedo vii
Tragemata LIV
Tragea Bronchoc. 494
Colic. 494
Cephalica 491
Dysenteric. 494
Epatica 494
Hysterica 494
Ictericæ 493
Laxativa 484
Nephritica 494
Pectoralis 493
Pleuritica 493
Splenetica 494.
ad Verrigin. 492
Grossa 506
Tractio magnetis & succini vi
Tragacanth. cxcvi
Transmutatio xxxviii
Trec. cxcvii
Tricoccum clxxxvii
Trifolium vi i
Trigramum clxxxvii
Tritura xxi
Triossium clxxxvii
Trochisci LVIII. roborantes, purgan-
tes & alterantes.
Trochisci absinth. 407
de Agaric. 407
Alhandal. 407
Albi 417
Alexiter. 416. 18. 19. 22
Alphr. Moschat. 403
Alkekeng. 407
Alterantes LVIII
Aluminis 421
f 2
Troch.

INDEX SPECIALIS.

- Troch. Anisi* 407.
Ambr. 422
Becchic. alb. 408
rubr. 408
nigr. 408
Benzoï 408
Berber. 415
Cappar. 415
Caphur. 413
Carabe 414
in Carbunc. 408
Corall. 408, 409
Cordial. 421
Croci 409.
Cypheos 411
Distensificij 422
Diarrhodon 410.
Epileptic. 419
Eupator. 409
Fumal. 418, 419
Gallia Moschat. 413
Gonorrh. 416
Gordon. 415
Hedychrys 412.
Hyster. 416
Ioviales 421.
Lacce 410.
Liberant. 418.
Lot. capit. 418
Liquiritia 421
Myrrha 409, 416
Narcot. 417
Nera 413
Nitri 417.
Odorif. 410
Ophthalmi. 421
Papav. 421
Pectoral. 418
Phibific. 421
Purgantes LVIII.
Ramich. 410
Rhabarb. 410
Rhod. 420
Roborantes LVIII
Satureia 422
Sapon. moschat. 409, 410.
Santal. 411
Scillitic. 412
Sief. virid. 409
album 423.
plumb. 423
citrinum 423
rosar. 423
rubr. 423
Spermat. 410
Spod. 414
Stella 419.
Sublinguales 408
Suffus 409
Terra sigillat. 410
Violar. 411.
Viper. 411
Vita 420
Tubera cervina CCVIII
Tubercula dura. *Stercus suillum*
CCXXIV. *Essent. brasic. marin.*
Marchasita 73. *Essent. menth.* 74.
oleum Irinum 541. *Viscus* CLXV.
Liquidambar. 553.
Tumores Pessilentes. *Empl. Palmeum.*
Turbith. CCXV. (597)
Turbith. minerale 455
Turcheba CCXXII
Turpeti preparatio XXIII
Tusilago CL XX.
Tusis. Iujuba CLXXX. *Pinea* CXCI.
Sulphur. CCXIV. *Syr. calam.* 7. *Tys-*
fop. 23. *Tinctura* 104. *Decoctum*
239. 252. Loch. 282. *Confectio* 309
Troch. Liquir. 421. *Sp. dianif.* 470.
479. Pulvis 497. *Tusilago* CLXX.
Scabiosa, semen cotonis seu gospy,
Syr. hispid. CLXXI
Tutia CCXXIX
Tutia sorio XXII
Tympania. Cuminum CXIX
Vacca CCXXVI
Vaporarium ad mensum & hemor-
rroid. concitationem XCIV
Varices. Cataplasma 526
Viola. Syr. de toto citro 16. *Decoctum*
246 pulvis 405
Vegetabilia IV
Venenum p. III. X.
Venena. Syrax CCIV. *Vitriolum*
CCXIII Saphyrus CCXIX. *Rubinus*
CCX. *Hyacinthus* CCXX. *Lapid.*
buffon. CCXXII. *Bezoar.* CCXLV.
Essent. auripigment. 60. *Essent.*
buffon. 61. *Essent. C.C.* 63. *Citr.* 69
CLXXXIV. I.I. Vitriol. 89. *Viperatu*
90. 91. Ligor 206. *Bezoar potab.*
216. Sal serpent. 451. *pulvis* 473.
ol. Scorpionum 550. *Cuminum*
CCIX. Zerumbet. CCXIX. *Gentiana*
CLXVI. Dictamnus CLIV *Scordium*
CLVII. Fraxinus CLXIII. *Ol.* 559.
Empl. stomach. 599. *maslichinum*
599. cum quo confer aliud 604.
Ego probosq Maslich. Tacamah. ol.
nucist. ana q. s. F. Empl. aliud 602.
604
Venena preparare non dect bonum
Medicum x. in corpore nostro sape
venena generantur. fiunt & quan-
doque alimenta ibid.
Venena trahunt XI.
Veneris Stimulus IV.
Venter equichymistat XXIX.
Ventriculum robor. Dactyli CXCI. *olive*
CLXI. Maslich. CCIII. *Ebur.*
CCXI. III. Syr. de agrest. 2. *Cass. lign.*
9. cydon. 16. *menth.* 27. *Essent. anis.*
56. Elxiv. 124. *ag. maslich.* 164.
182. 183. 199. 208. Spiritus 218.
Spiritus 220. *Vinum* 257. *Rob cy-*
don. 269. *conditu stomach.* Vffen-
bach. 277. *Marmelad.* 278. *Confect.*
Zinzib. 306. 309. *Anitidorus sto-*
machica 316. *Rosata novella* 367.
Extract. 395. *Pil.* 436. *Sal stomach.*
452. Arcan. Vitrioli 457. *Diamarg.*
466. de gemmis 467. *Aromaticum*
Caryophyllatum 468. *Diarrhod.*
Abbat. 469. *Spec. diacym.* 478. *Dia-*
galang. 481. *Pulvis Diarowis Quer-*
cet. 493. *Spec. Diamartis* 496. *Sto-*
machica 502. *Confect.* Zinzib. 405
post pastum. 506. *Morsuli* 511. *Ol.*
menth. 544. *absynth.* 545. *cydon.*
546. Anisum CXVIII. *Carum* CXIX.
Gentiana CXI. VI. *Empl. de Laudano*
Cratonis, & aliud Mylu ad Vomito-
rum 606
Ventriculi Inflammatio. Cataplasma
527. Chyster. 534. *ol. rosat. comple-*
tum 541. *omphacium* 544.
Ventriculi Frigida intemperies. Spe-
cies dianif. 470
Ventriculi Tumor. Emplast. diachylon
593 de meliloti 594
Ventric. dolor. Empl. de bacc. Laur. 596
Ventriculi Medicam. XLVIII
Venus. Nymphae CXX. *Agnus Castus*
CLXIII.
Vetratrum CCXVI
Vermicularis CLXVII
Vermes. Flores perscor. CLXXXIX. *Vit-*
riolum CCXII *Ebur.* CCXLI. *Syr.*
acet of. p. i. acetatus p. 2. *lin.* II. *ubi*
inferre vermes ex Renodo. *Syr. card.*
ben. 9. *hyperici* 24. *portulac.* 33. *Es-*
sent. centaur. *min.* 63. *C.C.* 64.
lumbic. 7. *Rhabarb.* 80. *cerebimb.*
87. Aqua 198. *Pulvis* 477. *pulvis a-*
lius 482. 483. *Sp. diamercurij* 496
confect. 505. *Rotula* 514. *Chyster.*
532. 540. Ol. absynth. 545 *Gentian.*
CLXVI. Olcum 559. *Emplast.* 603.
Veronica VII. I. CL III
Vescicatoria rejicit Thonner. sine omni
ratione CI. *conjunge Petri a Castro*
discursum de febre maligna.
Vesica dolor & ulcus. Iujuba CLXXX.
Trochisci Gordonij 415. *Empl. de*
baccis Lauri 596.
Vesica Frigue. Ceroneum 598.
Vespar. alexiph. p. III.
Vetusta meliora XVII.
Viburnum CL XXXXI
Victus mensstruus militu Turcic. LXXXIX
Vigilia. Epithema 523. *ol. papav.* 541.
Vini utilitas CVIII.
Vinum quibus interdiciam CVI II
Vini perfectio XLI
Vinum ex herbis XXXI.
Vinum suavius redd. XXXV.
Vino plures pereunt quam gladio p. 12
Vinum Absynth. 260
Anisi 261.
Apaplect. 257. 259
Bezoartic. 258
ad Calcul. 258
Catholic. 255
Chalyb. 257. 258. 261. 262
Cephalic. 259
Ellebor. 256 259

INDEX SPECIALIS.

Vin. Epileptic. 257. 259. 263
Hippocratic. xxiii. 256. 259
Iuniperi 261
ad Memor. 263
Moschatum. 262
Nephriticum 258. 262
Ophthalmicum 257. 262
Paralytic. 257
Passul. lax. 260
Podagric. 260
ex flor. Persic. 255
Purgans 262
Rhabarb. 260
Senna. 254
Scorbutic. 262.
Stiptic. 258
Stomachic. 261. 263
Zedoaria 257
Vipera cclv
Viperarum iustio xxvii
Viperarum correctio xx
Vipera exxv. vii
Vipera alexiph. iii
Viride Terra ccxi
Viscus quernus vii
Visus claritas. iv
Vitriolum ccxi
Vitriolum Cyprium & Stalacticum
 ccxi
Vitis iii. cl. xxxxi
Vivificatio xxx
Vlcera. Essentia cera 63 Essentia ferri.
 68. Essent. lupi. 71. magnetis 72.
 myrrh. 74. sang. human. 83. aqu.
 calcis 133. liquor. 206. Decoſtum
 240. Veronica cliv. ol. ovor. 553.
 Empl. gryf. 595. de minio. 595. pal-
 meum 595 Calamin. 598. gratia
 Dei 598
Vlcera pharyngis Vener. lxxxiv
Vmbilici marini.
Vinctuosa xvi
Vnguenta unde dicta & inventa
 lx
Vnguentorum conservatio lxi
Vnguentum crudum xxxv. lx
Vnguenta 4. Calida lxxiii.
 4. Frigida lxxiii
Vnguentum album 571
Agrip. 478
ad Achoras 576
Althae 574
Aegyptiac. 578
Alabaſtrin 582. 585
ad ambuſſ. 589
Anod. 588
Apoſolor. 578
Aregonis 578
Artanit. 584
Aureum 575
ad Barbam augend 592
Basilic. 575
Boli. 572
Calamin. lap 582
Camphor. 571

Carminativ. 591
ad Caruncul. Vesc. 584
ad Caſum pilor. 592
Citrinum 579. ccxxxiv
Comitiſſ. 586
Conſtrictiv. 573
Cordial. 583
ex C. C. cclliii
Cotoneor. 584.
Chſmatic. 585
Deſenſivum 572
Deopillativum 580
Deſiccac. rubr. 572. 581
Ebulinum 582
Enulatum 576. 584
Epilepticum 587
Fidum 592
ad Gibbos 587
Hernioſ. 591
ad Hamorrhoid. 586
ad Ichor. 576
Iovis 587
Iulium. 583
ad Lumbricos 485. 591
ad Livor. faciei 592
ad Luem venercam 592
Martiatum 578
Medicamentof. 490
de Minio 574
Mundificans 575
Neapol. 580
Nephritic. 585.
Nervin. 582
Nicot. 482
Nobile 490
Nutritum 572
Odoratum civ
Ophthalmic. 574. 587
In Ozæna 583
Paralytic. 587
Pectoral. 588
Peditul. 584. 592
Pemoti 575
Pefſilential. 584
Pleuritic. 588
Plumb. 581
Popul. 571
Pomphol. 573
Podagr. 587
ad Polyp. nar. 583
ad Pteryg. ocul. 584
Purgans 581. 584
contra Putredinem 575
ad Pruritus 574
de Rapu 590
Renale 589
Reſumptivum 574
Rofatum 571
Rubrum potabile 581
Salutis 575
in Scabie 583
de Sevo hircino 590
Spleneticum 580. 583. 588
ad Spasm. 589.
Stipticum 572. 591

Stomachic. 585.
ad Suffoc. uter. 586
Suppurator. 572
ad Verrucas mammillar. 590
Vnguis odoratus. ccl
Vngula capra vii
Vngula alcis iv
Vnicornu cclliii. De hac re eleganter & doctè diſerit PrimiRoſius cap. xxxix. Non tamen ſatis reverenter ſentit de hoc medicamento. Dari enim & eſſe Alexiterium innotuit ſatis. In Dania aliquot vidi ap. Regem Chriſtianum iv. Nuper Francofurti experimento res hac publicè probata.
Vnicornu minerale 453
 Solare 454
Vomitiva xviii. quibus hac conveniant. ibid.
Vomitus. Cydonia cl. xxxvii. Ribes cl. xxxii. Maſſich. cciii. Syr. de agreſt. 2. Syrup. berber. & rib. 6. Caſſia lign. 9. diacitr. 15. Eſſent. menth. 75. myrob. 76. aq. maſſich. 164. Aromaticum Caryophyllat. Roſatum 486. Oleum menth. 544 abſynth. 545. Empl. de cruſta panis 594
Vrina lxvii
Vrinaria cxviii
Vrinam movent. Bacca juniperi cxcv Ammoniacum cxvii. Terebinth. ccii. Bdellium cciv. Syrap. Diacitri. 15. Diuretic. 17. juniperi. 25. Saug. leporis 471. Diacalam. 471. Ceterach. cxiv. Cuſcuta, Epithymus cxv. Apium cxvi. Petroſelinum cxvi. Aſparagus cxvi. Fœniculum ibid. Aniſum cxviii. Carum cxix. Ammi. cxix. Squinanthum cxxxv. Rubia cxlvi. Ononis. cxlvii. Eryngium ibid. Alkekengi clxvi. Oleum Prævotii 558
Vroticum xi
Vrſi axungia ccxxxiv
Vrtica vires cclliii
Vrtica ſem. pr. xliii
Vteri adſenſus & aberratio. Aſſa fœtid. cx cxix. Sagapenum cxix. Oleum ſuccini ccxv. Oleum Stanni ccxxvi. vid. eius deſcriptionem in Sennert. de morb. mulier. Zibethum inferius potius inunct. ccxxxvii. Trochiſci Ioviales 421. Magiſter. Iovis 456. Emplaſtr. matricale 600. 603. 606.
Vterina Convulſiones. Sal uterinum. 453
Vteri Dolor. Pulvis Hyſtericus 480. Oleum rute 545. Oleum croci 447. Emplaſtrum de baccis lauri 596

INDEX SPECIALIS.

<i>Vteri Frigiditas. Emplastr. Cervoneum</i>	<i>magnetis 72. myrrh. 74. sangu.</i>	<i>Xylobalsamum CXXXIV</i>
598	<i>human. 83. Liquor. 206. 208. De-</i>	<i>Xylocolla CCXXXVIII</i>
<i>Vteri Lapsus. Decoctum 236. Suffi-</i>	<i>coctum 235. 247. 249. Oleum</i>	<i>Xylostron CLXII</i>
<i>mentum 522. 523</i>	<i>hypericon. 546. Veronica CLIII.</i>	<i>Zedoaria CXXIX</i>
<i>Vteri Obstructio. Sal Vterinum 453.</i>	<i>Symphytum, Bugula CCXVIII. Hi-</i>	<i>Zerumber CXXIX</i>
<i>Spec. Dialaur. 501</i>	<i>spidula CI. XXI. Emplastrum de</i>	<i>Zibethum CCXXXVII</i>
<i>Vteri scyrrhus. Enema 539</i>	<i>minio 595. Palneum 597. Basilic.</i>	<i>Zibethum artificiale 581. CCXXXVII</i>
<i>Vtero inimic. LV</i>	<i>598. gratia Dei 598</i>	<i>Ziberhi conservatio LXII</i>
<i>Vterus ab odoribus afficitur XXXV</i>	<i>Vva crispa CXCII</i>	<i>Zinziber CXXIX</i>
<i>Vstio XXI</i>	<i>passa VII</i>	<i>Zinziber purgans 312. CXXIX.</i>
<i>Vulnera. Sanguis Draconis CXCVII.</i>	<i>Lupina CLXV</i>	LIV
<i>Sarcocolla. CXCIX. Pix CCI. Tere-</i>	<i>Vulpes CCXXXVI</i>	<i>Zopissa CCI</i>
<i>binth. CCII. Essent. Auripigment.</i>	<i>Vulva ulcera. Oesypus CCXXXVIII</i>	
<i>60. Essent. cera 63. Chelidon. 64.</i>	<i>Xanthonicum semen LII</i>	

FINIS.

m

